(Co. 1P.)

$3.50

CHRONICON NUREMBERGENSE, auctore Hartmanno Schedel. Royal fol. with upwards of 2250 spirited and curious wood cuts, by Wolgemutt (the Master of Albert Durer) and Pleydenwurff. Remarkably fine copy, large paper, original binding, with brass knobs, plates, and clasps. Nuremberg, Kob[illegible] 1493

"THE ORIGINAL EDITION, one of the most extraordinary and curious productions of the fifteenth century, which can never fail to be [illegible] interesting to the [illegible]ver of ancient engraving and printing. The fine wood-c[illegible] [illegible]esent the first suc[illegible] imitation of the cross-hatchings of a pen drawing. If Koberger had pr[illegible]ted only this Chronicle, he would have done enough to place his name among the most distinguished of his typographical brethren; but he has other and nearly equal claims to a very marked [illegible]" *See the Bibliotheca Spenceriana, of which no less than 26 pages are devoted to [illegible] account of it, accompanied by fac-similes of some of the very singular wood cuts.*

201 Chronicon Nurembergense (Auctore Hartmanno Schedel) FIRST EDITION, *about 2000 fine and spirited woodcuts by Wohlgemuth (Albert Durer's Master) and Pleydenwurff*, thick folio, *original stamped binding*, £4. 4s.

Nuremberg, 149[illegible]

The above is a fine copy of the FIRST EDITION of this very interesting volume; the plates are all uncoloured, and beautiful impressions, and those of Pope Joan are not defaced, which is often the case.

Theodore Parker

May 1857.

This is the famous Nuremberg Chronicle of Hartmannus Schedel, & the first Edition thereof, printed at N. 1493 by Anth. Koberger. See Hain, [illegible]. This copy lacks the last ~~half~~-Folium, but seems otherwise perfect. See the unpaged matter after Fol. [illegible]; note the conclusion, Fol. 266. T. P.

G 40022

*140.5.

Bequeathed to the Public Library of the City of Boston, by Theodore Parker.

Received 20th October 1861. No. 51129

[illegible] 3625

[illegible]

Registrum
huius ope=
ris libri cro=
nicarum
cū figuris et ymagī=
bus ab inicio mūdi:

Nunc ~~Thomas Hoflich~~ [illegible]
Decanus et parochus [illegible]
anno 1674.

F. W. CHRISTERN
763 BROADWAY NEW YORK
FOREIGN BOOKSELLER

Valer...

Tabula operis hui⁹ de temporibus mundi. vt hiſtoriaꝝ rerũqꝫ ceterarũ ac vrbiũ in ſe ſparſim varieqꝫ ↄſcriptaꝝ. Exoptāti ſingula facilia inuentu ſint iuxta ſeriem Alphabeti nomīa rerum ſīt ordinata. E directoqꝫ cuius rei nominis nũerus apparens chartā foliorum indicat.

Aron vir fuit eloquiens et ſummus pōtifex XXIX
Aaron quatuor habuit filios. folio XXIX
Abbas fuldenſ perpotēs fuit folio CLXXXIX
Abbas ſiculus claruit illis tpībus folio CCXLII
Abacuc ꝓpheta ꝓphetauit contra Nabuchodonoſor ꝛ Babilonem LV
Abderas rex Crete. primo mellis vſum colligēdi inuenit XXXIIII
Abdias q̃re meruit ſpm̃ ꝓphie XLIX
Abdo propheta ꝓphetauit contra vitulos aureos XLVIII
Abdon iudex fuit in iſrahel XL ꝛ XLI
Abdon ꝛ ſennen ſubreguli romani CXX
Abel ſecũdus filius ade ꝛ primus martyr IX
Abeſſan iudex fuit in iſrl̃ XL ꝛ XLI
Abimelech quintus iudex hebreoꝝ filius naturalis illegitimus tñ gedeonis XXXVII
Abialon iudex fuit in iſrahel XL ꝛ XLI
Abiathar ſacerdos fuit in veteri teſtamento vide folio XLI
Abia q̃rtus fuit iudeoꝝ rex XLIX
Abiuth genuit Elyachim LXIIII
Abraham fuit filius Thare XXI
Abraham occidit qnqꝫ reges aſſirioꝝ XXI
Abrahe vxores ꝛ qui ex his fuere filij XXI
Abrahe pcepit deus ymolare filiũ ſuũ XXII
Achab rex iſrahel multa mala fecit ſuaſu vxoris ſue Jeſabel XLIX
Achas rex iuda ydolatra fuit peſſimus LV
Achaci⁹ ꝛ ſocij ſui martyrio ſt̄ coronati CXII
Achaia regio quō deſcribatur CCLXXXVI
Acceſſum altaris Celeſtinus papa ſtatuit ſacerdotibus CXXXVI
Achitob ſacerdos filius phinees XLI
Achimelech ſacerdos fuit in veteri teſtō XLI
Achimas filius ſadoch pontifex XLVIII
Achis ſiluius rex ytalie ſiue latinoꝝ XLIX
Achitob fuit pontifex ī veteri teſtamēto LIII
Accurſius legum doctor clariſſimus CCXI
Ada prima fuit vxor lamech. X
Adalbert⁹ Ep̃s pragēſis CLXXXII
Adam format⁹ ē de lymo terre. quādo et vbi fuit formatus vide folio. VI
Adam et Eua quot annis vixerunt et quot genuerant filios IX
Adauctus Romanus Patricius vir chriſtianus folio CXXIII
Ade precepta que fuere et que eius pnia IX
Adeodatus papa patria Romanus CLIII
Adeobaldu s Epiſcopuſ vir magne ſanctitatis folio CLXXXII
Adeulphus Angloꝝ Rex vir chriſtianiſſimus. vide folio CLXX
Adoaldus agedulphi regis filius CLII
Adolphus impator ī ꝑlio fuit occiſus CXIX
Adorari ceperunt principes gentium tempore Reu vel Ragen. XVI
Adorabatur primo a gētibus Belus XVII
Adorabatur illis temporibus Sol deus gentilis XXV
Adorabatur dyana prima dea XXV
Adorabatur Ceres dea frugum XXV
Adorabat populus in Egypto bouē XXIX
Adorari ſtatuam auream ſtatuit Nabuchodonoſor vide folio LV
Adrianus cognomēto helius impator CXII
Adrianus papa ꝓmus pr̃ia Roman⁹ CLXV
Adrianus papa ſcd̃s pr̃ia Roman⁹ CLXX
Adrianus papa terci⁹ pr̃ia roman⁹ CLXXI
Adrianus q̃rtus papa nacōe Anglic⁹ CCII
Adrianus q̃ntus papa pr̃ia genuenſ CCXV
Affra virgo ex matre hilaria CXXV
Affrica tercia pars terre vnde habeat nomen vide folio XIIII
Agamenon frater regis menelay et dux exercitus grecoꝝ XXXVII
Agathon abbas vir ſanctus CXXXIII
Agapitus papa patria Romanus CXLIIII
Agapitus illuſtris adoleſcentulus et martir vide folio CXVIII
Agatha Sicula virgo genere nobilis CXX
Agatho primus papa natōe Sicul⁹ CLVI
Agapitus ſecundus papa natione Romanus vide folio CLXXVI
Agareni venerũt ab agar tñ Sarraceni XXI
Aggeus ꝓpheta in numero minorum duodecimus LXIIII
Agnes v̄go ſctā et vita clariſſima CXXIIII
Agnus dei ter dici in miſſa ſtatuit papa Sergius vide folio CLVII
Agriculturam et fructũ molis terere ceres docuit vide XXV
Agriculturam yſis docuit Egiptios XXIX
Agrippa Siluius Rex albanoꝝ ſiue ytaloꝝ regnauit poſt patrem ſuũ LII
Agrippina fuit coniunx Germani XCVII
Aiſtulph⁹ rex lãgobardoꝝ fuit CLXIIII
Aymon Anglicus ordinis minorum vir doctus CCXIIII
Alaricus Rex Gothoꝝ magna cōmiſit prelia cum Romanis CXXXV
Alanus doctor celeberrimus CCXXI
Albania regio que fuit vide folio XLVI et folio CCLXXXVI
Alba Siluius Rex ytalie fuit XLIX
Albertus Berengarij quarti filius Rex ytalie vide folio CLXXVII
Albert⁹ beluacenſ miles glorioſus CCIIII
Albertus magnus Sueuus. Ep̃us Radiſponenſis vide CCXIIII
Albertus de Carpano vir ſanctus CCXII
Albert⁹ primus Romanoꝝ impator CCXX
Albert⁹ patauin⁹ ordis heremitaꝝ CCXXVI
Albertus brixianenſ vir ſctūs CCXXVIII
Albert⁹ auſtrie dux Bohemie vngarieqꝫ Rex

impauit annis duobus CCXLIIII
Albinus impator vorator maximꝰ CXVII
Albinus epus Andegauenſis CLXIIII
Alboiciꝰ rex lõgabardoꝝ vndecimꝰ CXLVII
Alchimꝰ male intrauit pontificiũ LXXVII
Alchuinus preceptor fuit Caroli CLXVI
Aldegiſius deſiderij filius regis langobardo-
rum CLXVII
A llexandri regna quõ fuerunt poſt mortem eiꝰ
diuiſa LXXV LXXVI
Allexander magnus viceſimus q̃rtus Rex ma
cedonũ pauco populo quaſi vniuerſam vicit
orbem LXXV
Allexander qñ fuit natus plura apparuerũt ꝓdigia LXXVI
Allexandria ciuitas fuit condita ab allexandro
magno LXXVII
Allexander filius Anthiochi Sirie et Aſie rex
ſemper fuit iudeis gratioſus LXXXIII
Allexander ariſtoboli frater. apud iudeos pon
tificatũ et regnum ſuſcepit LXXXIII
Allexandra vxor Allexandri regis iudeorũ re-
gnauit annis nouem LXXXVIII
Allexanđ põtifex fuit iudeoꝝ LXXXVIII
Allexius cõfeſſor digniſſimus natione Roma-
nus vide folio CXXXV
Allexander medicus preclarus CXXXVI
Allexanđ papa primꝰ patria Romanꝰ CXI
Allexander imparator vir magne prudentie fu
it. vide folio CXVII
Allexanđ miles ex legione thebeoꝝ CXXIII
Allexander ſecundus papa patria mediolanen
ſis. vide CXCI
Allexanđ tercius papa patria ſenenſ CCII
Allexander papa q̃rtꝰ natõe campanꝰ CCXI
Allexander de ales doctor irrefragabilis. vide
folio CCXIIII
Allexander de villa dei. profeſſor ſacre ſcriptu-
re. folio CCXIIII
Allexãđ papa q̃ntꝰ natõe cretenſ CCXXXV
Allexander papa ſextus natione Hyſpanus.
vide folio CCLVII
Alfonſus rex fuit et Arroganie regis filius vi-
de folio CCXLVIII
Alpharabius magnus fuit phũs CLXXXI
Alpiadis mr̃ ſancta claruit tpibꝰ iſtꝭ. CV
Alphonſus impator a quibuſdam electus non
fuit tñ confirmatus CCXIIII
Alſacia germanici iuris prouincia eſt. vide fo-
lio CCLXXXVII
Altare holocauſtorũ quomodo fuit figuratum
quere folio XXXIII
Amaſias rex iuda bonũ habuit iniciũ ſed
malũ finem LIII
Amarias fuit pontifex iudeoꝝ LIII
Amalaſiuntha regina a gothis fuit plurimũ ve
xata folio CXLIII
Amandus epũs traiectenſ. CXLVIII
Amatheus filius chanaan a quo fuere amathi
te folio XIIII
Ambroſius epũs mediolanẽ. CXXXIIII
Ambroſius grecus dyaconus CXVII
Ambroſius florentinus abbas vir doctus. vi-
de folio CCXLV
Amelius et Amicus duo gemini ſimiles fue-
runt folio CLXIIII
Amynthas rex aſſirioꝝ fuit XXXIIII
Amyticas fuit rex etiã aſſirioꝝ XXV
Anuchus fuit rex duodecimus aſſiriorum. vi-
de folio XXVIII
Aminadab poſt Moyſen primus ingreſſus eſt
mare rubꝝ ceteris trepidantibꝰ XXX
Amoreus filius chanaan. a quo fuere amorei.
vide folio XIIII
Amonite venunt ab amon XXI
Amos fuit tercius de duodecĩ ꝓphetꝭ. LIII
Amon hic malũ fecit corã et percuſſus eſt a ſer
uis ſuis folio LX
Amri vl' Ambri rex fuit iſrahel XLIX
Amutus rex italie fratrẽ ſuũ de regno eiecit ⁊ fi
liũ illius occidit LIII
Ananym filius meſſaraym a quo Ananij
et Laobini Eubarij XIIII
Anaui propheta increpauit aſa iudeorũ regem
folio XLIX
Anatharſis phũs ſcita genere claruit LX
Anaximander phũs ⁊ medicꝰ pclarꝰ LXVIII
Anaximenes philo. ⁊ medicus LXVIII
Anaxagoras philoſophus reliquit diuicias vi
de folio LXXI
Anaximenes orator et allexandri magiſter vi-
de folio LXXVIII
Anna tres viros habuit ſucceſſiue ex q̃bꝰ genu
it filios ⁊ filias. folio XCIIII. et XCV
Anna habuit ſororẽ ex qua nata fuit Eliſabeth
mater iohannis baptiſte XCIIII
Annas põtifex fuit iudeoꝝ XCVI
Anacletus papa natione grecus CVIII
Anaſtaſius papa natõe romanꝰ CXXXIII
Anaſtaſius papa ſecundus patria romanus vi
de folio CXL
Anaſtaſius impator fcũs ẽ hereticꝰ CXLI
Anaſtaſia filia nobiliſſima CXXIII
Anaſtaſius eccleſie romane bibliothecarius vi
de folio CLXXII
Ana ſtaſius tercius papa patria romanus que
re folio CLXXV
Anaſtaſius q̃rtus papa pr̃ia romanus CC
Anchiſes ex dea venere genuit Eneam q̃ regna
uit in italia XXXVI et XLIII
Anchus Marcius quartus romanoꝝ rex fecit
ſup tyberim pontẽ LVI
Andreas Symonis petri frater ⁊ in cruce ſoci-
cius folio CVI
Anglia regio que ſit vide folio XLVI
Angelus Gabriel ſalutauit virginez Mariam
folio XCIIII
Anglie reges fuerũt Adeulphus ⁊ Eadmundꝰ
folio CLXX
Anglie regio que ſit. qui fuerant illius princi-
pes vide folio CCLXXXIX
Annius fuit ꝓcurator iudee XCV
Anicetus papa nacione Syrus CXIIII
Anſeris clãgore excitatꝰ ẽ manliꝰ LXIX
Anſhelmus epũs beluacenſ. CCIIII
Anſhelmus epũs vir ſanctus CXCVII
Anthiſtenes phũs athenienſ LXXIII
Anthiochi dicebãt oẽs reges ſyrie LXXV

Anthioch⁹ theos rex ſyrie fuit LXXVII
Anthioch⁹ galeric⁹ aſie ⁊ ſyrie rex LXXVII
Anthiochus magnus rex ſyrie LXXIX
Anthiochus epiphanes rex ſyrie cōpulit iudeos ydolis ſacrificare LXXXI
Anthiochus filius epiphanis rex fuit ſyrie. vide folio LXXXI
Anthiochus ſedetes adhuc puer rex ſyrie vide folio LXXXIII
Anthiochus pius rex ſyrie LXXXVII
Anthioch⁹ ſpōdius rex ſyrie LXXXVII
Anthigon⁹ pōtifex fuit iudeoꝝ LXXXVIII
Antipater fili⁹ ariſtoboli ⁊ vxor ei⁹ criſpis habuerūt q̄tuor filios ⁊ filiā vnicā LXXXIX
Anthonius abbas egipti⁹ plura ſcripſit ad Cōſtantinū ⁊ ad eccl'ias egiptias CXXXI
Anthonius pi⁹. xvj. romanoꝝ impator CXII
Antherus papa natione grecus CXVI
Anthoni⁹ de padua vir magne ſcītatis CCX
Anthonius de butrio iuriſdoctor CCXLII
Anthonius cermiſan⁹ medicine monarcha. vide folio CCXLV
Anthonius Guaynerius celebratus medicus. vide CCXLVI
Anthonius archiepūs florentinus CCLI
Anthonius roſellus natione etruſcus iuriſdoctor. folio CCLVI
Antichriſti aduentus q̄n erit. ⁊ que illius pſecutio in ſanctā eccleſiā CCLXIII
Annulū portari in quarto digito ſuaſit prometheus. ⁊ eius vſū ipe inuenit XXVIII
Apius claudius cōſul roman⁹ LXXXI
Appollinaris rauennatus epūs CV
Appollinar' laodicie ſyrie eps CXXXIIII
Appollinaris hieropolitanus epūs CXIII
Appelles hereticus fuit in grecia CXIIII
Appollonius ſenator roman⁹ vir doct⁹ CXV
Appollonia virgo ſancta ⁊ martyr CXX
Apoſtoli ſunt in terrā diuiſi CII
Apparitō michaelis archangeli CLXXIII
Apuleius phs platonis diſcipul⁹ LXXIIII
Aquas peſſimas ſanauit heliſeus L
Aquileya vrbs a quo ſūpſit pncipiū L
Aquarū inundatio pmaxima fuit CXLIX
Aquila iude⁹ ſcōs moſaice leg' iterps CXIII
Arandi artem cū animalibus Noe dicitur inueniſſe. vide XIIII
Aradi⁹ filius chanaan a q̄ fuere aradij XIIII
Arabia fuit a ſaba filio chus XIIII
Aram quartus filius Sem habuit quatuor filios ⁊ ab eo fuere Syri XV
Aran fuit ſextus filius nachor XX
Aram tercius filius chare habuit vnū filium ⁊ filias duas vide XXI
Arare cū bobus Omagirus primo docuit. vide folio XXVIII
Aracus aſtrolog⁹ ⁊ poeta fuit reputat⁹ LXX
Arator ſācte romane eccl'ie cardinal' CXLIII
Archa Noe quō fuerit edificata XI
Arcus pluuialis quō apparuit XI
Archeus filius chanaan condidit opidum Archas vide XIIII
Archa moyſi q̄ cōtinebat in ſe vide XXXI
Archiphilas fuit phs optimus LXXIX
Archelaus pcurator fuit galilee XCV
Archaſius imperator Theodoſij magni filius. vide folio CXXXIIII
Arius qui ⁊ aralius dicitur quintus rex fuit aſſiriorum XXV
Argiuorū regnū q̄n incepit ⁊ quis fuerit in eo rex primus. vide XXVII et XXIX
Argiuorū regnum accepit nomen ab argo rege quarto. vide XXIX
Argus fuit rex quartus argiuorū ſiue grecorū. vide folio XXIX
Aremulus ſiluius rex italie poſuit pſidiū albanorū vbi nūc roma eſt LIII
Ariſtides phus vir valde prudens LXXI
Archita tharentinus phus LXXIII
Ariſtotiles omniū phoꝝ pnceps LXXVIII
Ariſtobolus filius iohannis hircani ſummus pontifex LXXXIII et LXXXVIII
Argentina ciuitas vnde ſumpſerit nomen vide folio CXXXIX
Ariſtides athenienſis epūs CXII
Armenia venit ab Hul filio aram XV
Armamitres ſeptimus et octauus rex aſſiriorū. vide folio XXVIII
Armeniaci q̄n venerūt in imperiū. pſertim vſq; alſaciam. vide CCXLV
Arnobius affricanus philoſophus preclarus. vide folio CXXVIII
Arnolph⁹ ſeptim⁹ galloꝝ ipator CLXXIII
Arnulphus vir ſanctus erexit epiſcopatū Lugdunenſem. vide CXCII
Arnaldus de villa noua phus CCXXIIII
Arphaxat tercius filius Sem a quo fuere chaldei. vide XV
Arriana facta eſt gothorū gens ſeductione imperatoris valenti CXXXIII
Arſan⁹ ochi regis filius tredecimus rex perſaꝝ vide follo LXXII
Arſenius monachus vir ſciſſim⁹ CXXXIII
Ars imprimendi libros his temporibus i germania fuit enata CCLII
Artes omnes vſui humano deſeruientes ſūt inuente a filijs Lamech X
Artem ferreā tubalchaym inuenit X
Artus fuit rex quintus aſſiriorū XXVI
Artabanus fuit rex pſarū ſeptimus LXX
Arrius hereticus quid ſenſerit erroris. ⁊ quomodo ſit mortuus CXXX
Arturus rex britannorū chriſtianiſſimus. vide folio CXLIII
Artharis rex langobardorū CL
Aſia prouincia que ſit. ⁊ vnde habeat nomen. vide XIII
Aſtanes filius gomer a quo ſarmacia XVI
Aſtades rex fuit aſſiriorū XXXIIII
Aſtanus filius ence ſecundus rex latinorū fuit et dicitur rex albanorū XLIII
Aſabel rex ſyrie promptus fuit vt affligeret filios iſrahel L
Aſarias pontifex pro zelo legis cōſtanter reſtitit ozie regi iude L
Aſſaradon rex aſſiriorū fuit filius Sennacherib vide LV
Aſſirioꝝ rex q̄ntus fuit arius XXV

Aſſiriorū regnū quando incipiebat deficere. vi-
de folio LXII et LV
Aſtronomus maximus fuit Jonichus quartuſ
filius noe. vide XXIIII
Aſtrologus magnus fuit Prometheus. quere
folio XXVIII
Aſtronomus Tales fuit deriſus a vetula. vide
folio LIX
Aſtrologus pmaximus fuit aracus LXX
Aſtrologus recōmendatus fuit Ptolomeus vi
de folio CXIIII
Aſtronomus optimus fuit Campanus. quere
folio CLXXXIX
Aſtrologus doctus fuit Guido bonatus. vide
folio CCXIIII
Aſteſanus ordinis minoruz doctor precipuus.
vide folio CCXXVIII
Aſſur ſecundus filius. Sem a quo venit impe-
riū aſſiriorū XV
Aſſuerus vndecimus rex perſarum LXXII
folio fuit. quere
Aſſumptio virginis Marie CII
ATlas gigas aſtrologus ſeptē genuit fili-
as nymphas XXVIII
Athalia filia achab ſurripuit regnum et occidit
omne ſemen regni L
Athanaſius epiſcopus Allexandrinus graues
ſuſtinuit pſecutiones ab arrianis CXXXI
Athauphus rex fuit Gothorū CXXXV
Athene vel minerua a quo fuerit condita. vide
folio XXVII et XLIIII
Athenienſes affecerūt mulieres triplici ſuppli-
cio. vide XXVII
Athila hunorum rex multas circuibat debellā-
do regiones. et ſeſe dei flagellū appellabat.
vide CXXXVII et XXXIX
Athila rex hunorꝫ quō fuerit mortuus CXL
Atlethes fuit pm9 Corinthiorꝫ rex XL
AVentinus ſiluius rex italie fuit LIII
Auguſta ciuitas a quo ſit primo condita.
vide folio XCI
Auguſti dicebantur reges romani ab illo Au-
guſto. vide XCIII
Auguſtinus beati Ambroſij diſcipulus. quere
folio CXXXVI
Auguſtinus de anchona vir plurimum doctus
vide CCXXVI
Aulus gellius romanus orator grammaticus
inſignis CXIIII
Aurelianus romanorū imperator CXXI
Aureliana ciuitas a quo fuerit condita. quere
folio CXXII
Aurea virgo ſancta ꝛ diſcipula eligij CLIIII
Auicenna medicus pclarus fuit CCI
Auerrois medicus cōmentator CCI
Auenſoar medicus cantuarienſis CCII
Auſtria prouincia deſcribit CCLXXVIII
Auſtrie marchionatū Fridericus primus con-
uertit in ducatū CCIII
Auſtrie duces quid compromiſerūt baioarijs
in adipiſcendo impiū vide CCXXV
AZarias filius obeth pphetā pdixit captiui
tatem iudeorū XLIX
Azarias filius helchie pontifex LV
Azo doctor iuriſciuilis fuit CCVI
Baaſa tercius rex in iſrahel. vi
de folio XLVIII
Babilonia ſeu babion vrbs
a quo primo fuerit condita vi
de XXIIII et LXV
Noua cōditur LXIX
Babilonie pimus rex fuit me
redach. vide folio LXII
Bachus primo inuenit vinum in grecia. quere
folio XXVIII
Baleus decim9 erat rex aſſiriorꝫ XXVIII
Balaam propheta filius Seor occiditur. vide
folio XXX
Balſamum quales habeat arbores. et aliquan
do creuit in hiericho L
Balthaſar rex erat babilonie LXV
Baſilius magnus multorū monachorū inſtitu
tor ꝛ pater CXXXIII
Balachia regio que ſit et que gens illius. vide
folio CCLXX
Balachi dicunt flacci vide CCLXXII
Baldus peruſinus precellentiſſimus legiſperi-
tus. vide CCXXXVI
Bamberga ciuitas vnde duxit nomen. quere
folio CLXXIIII
Baptiſare omni die tēpore natiuitatis Leo pa-
pa ſecundus ſtatuit CLVI
Baptiſmatis tempore dux richoldus pedē re-
traxit. vide CLXII
Baſſianus Seueri filius cognomento aureli9.
anthonius caracalla imperator CXVII
Baſilea ciuitas magna vnde duxit nomen. vi-
de folio CCXLIII
Baſilidas fuit quidā hereticus CXI
Barnabas vnus ex ſeptuaginta duobus diſci-
pulis chriſti CV
Bartholomeus apoſtolus vnus ex ſenatorib9
celi. vide CV
Barnabe corpus cum eius euangelio inuentū
eſt. vide CXLI
Barbara virgo orta ex nicomedia CXXIII
Bartholomeus brixianus vir doctiſſimus. vi-
de folio CCI
Bartholomeus piſanus ordinis predicatoruz
profeſſor CCXXVIII
Bartholus legum doctor plurimū recōmenda
tus CCXXX
Bartholomeus de Saliceto iuriſconſultus. vi
de folio CCXXXVI
Bartholomeus de vrbino ordinis heremitarū
doctor CCXXXVII
Barbara cōiunx ſigiſmundi poſt mortē impa-
toris cū cadauere captiua ducit CCXLII
Bartholomeus de Montagnano medicus. vi-
de folio CCXLV
Bainaldus archiepūs colonienſis CCVII
Balduinus ſcōs rex hieroſolime CXCVI
Bauari ſiue baioarij qui ſint XCVII
Bauarorū regis filiā rex longobardorū duxit
in vxorem CL
Bauarorū principes t pe ruperti dicebant du-
ces. vide CLII

Baiorariorũ ſiue bauarorũ metropolis ẽ ſaltzburga. vide CLII
Bauari ſiue baioarij q̃ receperũt fidem catholicam. vide CLIII
Bauaros quõ coegit carolus magnus C
Bauarie dux fuit caſſilo C
Bauarorũ principes dicebant̄ reges illis temporibus CLVIII et LXIX ⁊ LXXII
Bauarorũ dux Taxillo duxit ſe pipino regi frãcie cõmendatũ CLXV
Bauaria venit in regnũ francie per carolũ magnum. vide CLXVII
Bauarorũ rex frater caroli ſecundi illis temporibus mortuus eſt CLXXII
Bauarie dux heinricus vngaros ſupauit. ⁊ deinde venit in italiã CLXXVII
Bauarorũ dux fuit eo tempore imperatori rebellis. vide CLXXXI
Bauarus hic vnus fuit in papã electus. quere CLXXXVIII ⁊ LXXXIX ⁊ XCI
Bauarorũ auxilio fuit Juſtinianus in imperiũ reſtitutus CLVIII
Bauarorũ duces vnde traxerũt ab hoc tempore originem CCXXV
Bauaria ſuperioris germanie ꝓuincia deſcribit̄ ⁊ vñ bauari a p̃ncipio traxerũt originẽ. vide folio CCLXXXVI
Bathuel tercius filius nachor genuit rebeccã filiã et laban filiũ XX
Beda anglicus preſbiter et dictus venerabilis vide CLVIII
Belus p̃m⁹ rex aſſirioꝝ puũ hũit regnũ XVII
Bela octauus fuit filius nachor XX
Bellotus erat rex aſſiriorũ XXXIIII
Bellator egregi⁹ fuit pic⁹ ſaturni fili⁹ XXXV
Bellũ grecorũ contra troyanos ⁊ deſtructio deſcribitur troye XXXVI
Bella troyanoꝝ q̃re fuerũt exorta XXXVII
Belocus rex aſſirioꝝ. ſub illo ꝓmiſit deus Jacob terrã ꝓmiſſionis XXVIII
Bellũ punicũ cũ hanibali ſeniore illis tpib⁹ eſt inchoatum LXXXI
Bellũ Scipionis in quo mira geſta ſunt et ceterorũ cõſulum romanoꝝ LXXXV
Bellũ ciuile ceſaris ⁊ pompey erat execrandũ vide folio LXXXIX
Bellũ apd̃ auguſtã ⁊ q̃ in eo ſint occiſi XCII
Bellũ grauiſſimũ cõmiſit gracianus imperator apud argentinã CXXXIIII
Bellũ maximũ geſſerũt in romanos radaguſ ⁊ alaricus gothorũ reges CXXXV
Bellũ magnũ eſt cõmiſſum tpe valentiniani imperatoris CXXXVII
Beliſarius patricius vir in armis ſtrennuus vide folio CXLV
Bella maxima cõmiſit beliſarius CXLV
Bellandi mores q̃ ſint gent̄ ſcythice XVIII
Bella geſſit in franciã orientalẽ arnolphus imperator. vide CLXXIII
Bellũ fuit atrociſſimũ inter regẽ francie ⁊ regẽ anglie cõmiſſum CCXXVII
Bellũ fuit exortũ inter fratres beate marie theuthunicoꝝ ⁊ regẽ polonie CCLI
Benadab rex Syrie bellauit cõtra regẽ achab. vide folio L
Benedictus abbas italicus monachorũ pater. vide folio CXLIIII
Bñdictus pp̃ p̃mus p̃ria romanus CXLVI
Benedicere ſal ⁊ aquã allexander papa primus inſtituit CXI
Benedictus papa ſecundus ſiue iunior patria romanus CLVI
Bñdicti abbatis corpus eſt eo tpe tranſlatum. vide folio CLVIII
Et iterũ eſt tranſlatũ CLXIIII
Benedict⁹ tercius papa p̃ria roman⁹ CLXX
Bñdict⁹ pp̃ q̃rt⁹ patria romanus CLXXIII
Benedictus papa quintus patria romanus vide folio CLXXVIII
Benedictus ſextus papa patria romanus vide folio CLXXVIII
Benedictus ſeptim⁹ papa patria romanus vide folio CLXXX
Benedictus octauus papa patria Tuſculanus vide folio CLXXXV
Benedictus nonus papa patria Tuſculanus. vide folio CLXXXV
Bñdictus decim⁹ pp̃ natõe campan⁹ CXCI
Bñdictus papa. xi. natõe taruiſin⁹ CCXIX
Benedictus duodecimus papa patria Toloſanus. vide CCXXIIII
Benedict⁹. xiij. papa adulterin⁹ CCXXXII
Berillus epũs vir doctiſſimus CXVIII
Bernardus rex italie Caroli magni nepos. vide folio CLXVIII
Berno abbas vir magne ſãctitat̄ CLXXIII
Berengarius prim⁹ ipator italie CLXXVI
Berẽgarius ſcd̃s impator italie CLXXVI
Berengari⁹ terci⁹ impator italie CLXXVI
Berengarius q̃rtus ipator italie CLXXVII
Berengarius errauit circa ſacramentũ eucharistie. vide CXC
Bernardus abbas clareuallenſ CXCVIII
Bernardus cõpoſtellanus doctor iuris. quere folio CCXIII
Bernardinus Senenſis ordinis ſancti Frãciſci profeſſus CCXLVIII
Bentzeſlaus caroli filius ipator poſtea fuit depoſit⁹. ⁊ q̃ fuerit cauſa vide CCXXXIII
Beſſarion cardinalis grecus vir celeberrimus vide folio CCLII
Beſtualia ꝓuĩcia d̃ſcribit̄ CCLXXXIIII
Beſtiole cadebãt de celo iſt̄ tpib⁹ CCXXIX
Bias aſianus primenſ philoſophus q̃nt⁹ de ſeptẽ ſapientibus IIX
Bibertus lotaringie princeps CLXXVI
Bigamus primus fuit Lamech folio X
Bigamũ ordinari cõciliũ apud ſanctũ Petrum rome vetuit CXLIX
Bilibaldus epiſcopus natus eſt ex ſancto Richardo. vide CLXII
Bilhelmus imperator non tamen fuit cõfirmatus. folio CCXII
Biſanciam ciuitatem quis condiderit. quere folio LXIII
Blaſius epiſcopus vir ſanctus claruit. vide folio CXXVI
Blondus flauius vir doctiſſimus CCXLVI

BOhemorū regnū qñ habuit initiū. vide folio XXIIII
Bohecius vir chriſtianiſſimus CXLI
Bohemi illꝭ diebꝰ receperūt fidē catholicā. ⁊ q̄ fuerāt duces illiꝰ gentis CLXXVII
Bohemos heinricus tercius fecit imperio romano tributarios CLXXXIX
Bohemie ducem fridericus primus creauit in regem. vide CCIII
Bohemia cū ſitu ſuo d̄ſcribitꝛ CCLXXXIII
Behecia p̄tia vbi ſit ſita vide CCLXXV
Bohemorū hereſim Sigiſmundꝰ imꝑator ſtatuit exſtirpari CCXXXIX
Bononia ciuitas a quo ꝑmo cōdita LXII
Bonifaciꝰ pp̄ ꝑmꝰ natōe rōanꝰ CXXXIII
Bonifacius ſecundus papa natione romanus vide folio CLXIIII
Bonifacius tercius papa patria romanus. vide folio CXLVIII
Bonifaciꝰ q̄rtꝰ pp̄ natōe marſus CXLVIII
Bonifacius papa quintus natione campanus vide CL
Bonifacius archiepūs maguntineñ CLXI
Bonifacius ſextus papa natione Tuſcus. vide folio CLXXII
Bonifacius ſeptimus papa male intrauit. vide folio CLXXX
Bolffgangus epiſcopus Ratiſponenſis ſueuꝰ vir fuit ſanctus CLXXXII
Bonauentura cardinalis natione tuſcus. vide folio CCXIIII
Bonifacius octauus papa natione hernicus. vide folio CCXIX
Bonifacius papa nonus patria neapolitanus vide CCXXXII
Booz filius fuit Salmon XL
Bos exiuit in Egypto de flumine in feſto ſeraphis ⁊ a pplo ꝓ deo colebatur XXIX
Bos quidē loq̄baꝛ ⁊ quid vide XCII
Borſius marchio eſtenſis vir fuit magni ingenij. vide CCLI
BRandanus abbas vir ſciſſimꝰ CXLIII
Brandeburgenſis marchia vbi ſit ſita vide folio CCLXXXII
Bratiſlauia ciuitas a quibus fuerit edificata vide folio CCXXXIII
Brenus gallorū dux venit in italiā. multarū vrbiū fundamenta iecit LXXII
Britannia maior q̄ ſit. ⁊ que minor XLVI
Brittannorum rex plurimū eſt recōmendatus. vide folio CXLII
Brigida virgo caſta ⁊ ſanctiſſima CXLIII
Britannorū ſiue anglorū rex fuit lucius vir ſanctus. vide CXV
Brigida. alias Birgitta deuotiſſima mulier vi vide fulio CCXXXII
Brixia ciuitas quando et quare venit ad venetorum manus CCXLV
Brutus cōſul fuit romanus LXIX
Bruno primus carthuſienſis Fuit de Colonia oriundus. vide CXCIIII
Bruno epūs colonieñ. vir ſanctꝰ CLXXXI
BUda vrbs vngarie clariſſima a quo cepit nomen. vide CXXXVIII
Bulgari ceperunt fidē illis temporibus. quere folio CLXX et CLXXI
Burgundia venit a dodamyn XVI
Burgundi in magna copia rheni flumē inſederūt. ⁊ poſtea facti ſūt xp̄iani CXXXIII
Burckhardus epiſcopus herbipolenſis vir ſanctus. vide CLXIIII
Burgundionū rex fuit rudolphꝰ CLXXIII
Burgundie dux Nuſſiam obſedit. quā Fridericus tercius liberauit CCLII
Bus ſecundus filius nachor habuit duos filios Beor ⁊ Balaam XX
Ayn ꝑmogenitꝰ Ade et Eue erat. vide IX
Caynan fuit filiꝰ Enos IX
Cayo furius cōſul erat romanus. vide LXXXIII
Cayus caſſius lōginus ꝯſul romanꝰ LXXXV
Cayus iulius ceſar lucij filius XCIII
Cayphas pōtifex iudeorū erat XCVI
Cayus caligula imꝑator quartus CIII
Caietanus theologus et philoſophus. quere folio CCXLIIII
Calix debet eſſe argenteus vel aureus ſtatuit papa zepherinus CXIIII
Calixtus papa natione romanus CXIIII
Calixtus ſecundus papa natione burgundus. vide folio CXCVIII
Calixtus tercius papa natione hyſpanus vide folio CCXLVI
Cham ſcd̄s fuit filius noe XIIII
Camuel fuit quartus filius nachor XX
Cambiſes erat rex perſarū LXIX
Chanaan primus filius cham. a quo fuere chananei. vide XIIII
Candelabri figura que fuerit in veteri teſtamēto. vide XXXII
Cantum cum organo decantari ordinauit papa Vitalianus LIII
Canon papa tracia oriundus CLVII
Capadocia venit a moſoch filio iaphet XVI
Capis ſiluius rex fuit italie LII
Captiui ducti ſunt cū rege ioachim in babiloniam daniel cū ſuis. ezechiel ⁊ mardocheus vide folio LV
Capta eſt tota iudea cū ezechia rege LX
Captiuitas iudeorū quādo incepit et quare deus permiſit populū capi LXIIII
Capiſtranus claruit temporibus illis. vide folio CCXLIX
Carmentis filia Euandrij inuenit litteras latinas. ſcilicet. A. b. c. ⁊c̄. XXXIIII
Carthago vrbs a cartha opido ſumpſit nomen vide folio XL
Carthago ante romam fuit conſtructa ⁊ a quo. vide folio XL
Carpentus ſiluius rex italie fuit LII
Carmeydes erat magnus ph̄us LXXVIII
Carius romanorū imperator duos filios ſuos ad gubernacula imperij traduxit. quere infra folio CXXIII
Carolus magnus quō coegit bauaros C

Carmelitarum ordo incipit 207.

Carolus marcellꝰ pipini ſenioris filꝰ rex frācie
τ dictꝰ ē magnꝰ ex geſtꝭ magnis CLXIIII
Carolomannus caroli marcelli ſiue magni filꝰ
erat. folio CLXIIII
Carolus cū papa Adriano ꝑ ſūptiōꝫ ſacramēti
ſeſe ꝑpetua obſtrinxerit amicicia CLXV
Carolus magnꝰ rex fuit francoꝝ CLXVII
Carolus magnus vbi fuit natus CLXVII
Caroli magni mr̄ vngara fuit CLXVII
Carolus magnus vnctus eſt in imperatorē ro-
manorū illis tꝑibus CLXVII
Carolus magnus quas gētes vincebat ꝓlio ob
chriſtianoꝝ libertatē vide fo. CLXVIII
Carolus magnus quomō fuerit in corꝑe diſpo
ſitus. folio CLXVIII
Caroli ſedes fuit in aquiſgrano CLXVIII
Carolus magnus debellauit Saxoniam. vide
folio CLXXIX
Carolus ſcd̄s cognomento caluus impator fu-
it romanorum CLXXII
Carolus tercius cognomento groſſus impera-
tor. folio CLXXII
Caroli magni ꝓgenies poſſederūt imperiū ad
annos centū τ decē. Et illis tꝑibus habuit fi
nem. vide folio CLXXIIII
Carolus magnus fuit germanus natione. vide
folio CLXXVIII CCLXXXV
Carolus rex ſicilie fuit τ potens CCXV
Carolus ſcd̄s rex ſicilie CCXVIII
Carolus ſecūdus rex Neapolitanus habuit fili
os ſex. τ quinqꝫ filias CCXX
Carolus quartus imperator regis bohemie fi-
lius fuit. vide CCXXIX
Carolinas leges condidit carolus quartus. vi-
de folio CCXXIX
Carnia prouincia in quibus terre locis ſit vide
folio CCLXXVII
Caroli q̄rti ſollicitatōe. capita apoſtoloꝝ Petri
et Pauli ſunt inuenta CCXXXI
Carolus quartus ex miſericordia ei dedit pecu
nias qui ſibi necē parauerat. vnde illū reuo-
cabit a malo. vide CCXXXI
Carolꝰ poeta vir eruditiſſiꝰ erat CCXLIIII
Carolus burgundionū dux ꝑ ſwecenſes mor-
te eſt trūcatus CCLV
Caſeth fuit q̄ntus filius nachor XX
Caſſianus monachus iohannis criſoſtimi dya
conus. vide CXXXV
Caſus ſūmarios decretaliū raymundus ꝯfecit.
vide folio CCX
Caſpar Schlick triū ceſarum cancellarius fuit.
vide folio CCXL
Caſtra quare ſint. et a quibus primo in monti-
bus conſtructa C
Cathalogus regū aſſirioꝝ q̄s ſit vide XVII
Catho ph̄us plura docuit moralia LXXXV
Catho ph̄ꝰ p̄niꝰ romanꝰ τ iuriſta LXXXV
Catho poſterior vtienſ ph̄us LXXXIX
Cathilina conſul romanus vir fuit valde dolo-
ſus. folio LXXXIX
Cathena ſancti petri fuit data ep̄o metenſi. vi-
de folio CLXXIX
Cecus fuit didimus vir magni ingenij. vi-
de folio CXXXV
Celeſtinus papa natōe campanꝰ CXXXVI
Celeſtinus ſcd̄s papa natōe tuſcꝰ CXCVIII
Cecilia virgo romana caſtitate ſplendida fuit.
vide folio CXVI
Celeſtinus papa ſextꝰ natōe romanus CCV
Celeſtinꝰ papa q̄rtꝰ p̄ria mediolanēſ CCVIII
Celeſtinus papa quintus patria Eſeruienſis.
vide folio CCXVIII
Cecrops reliquit regnū argiuorū. τ Primꝰ re-
gnauit Athenienſibus XXVII
Cereuiſeam facere germanos docuit primo ba
chus. vide XXVIII
Cerdo q̄dā hereticꝰ a q̄ cerdoniani CXIII
Ceream paſcalē benedici ſtatuit papa theodo-
rus. vide CLIII
Ceres dea frugū adorabat a gētibꝰ XXV
Ceſarius et alij plures martires his paſſi ſunt
temporibus. vide CXXII
Ceſarea regina ꝑſaꝝ mr̄ ſancta CLV
Ceſares dicebant romani principes a tempore
Julij. vide XCIII
Chaldei fuere ab arphaxat filio ſem XV
Chilō terciꝰ fuit de ſeptē ſapiētibꝰ LIX
Chus quartus fuit filius cham. a quo veniunt
ethiopes. vide XIIII
Cilia veīt a tharſis filio ianan XVI
Cineus fuit filius chanaan XIIII
Cinus erat doctor iuriſciuilis nominatiſſimus
vide folio CCXXVII
Cipria venit a tharſa filio Janan XVI
Ciprus eſt quedā inſula XXXVIII
Ciprianus doctor eccl̄ie eruditiſſimꝰ CXXI
Circūciſio q̄n fuit inſtituta XXI τ XXII
Circes potu quodā mutauit homines in beſti-
as. vide folio XLI
Cirus primus rex fuit perſarū LXVIII
Ciriacus vir ſanctiſſimus CXXIIII
Cirillus vir ſcūs m̄lta ꝓphetauit CCXII
Citharā appollo reperit. et artem medicine pri
mo inuenit. vide XXVIII
Citherinū bohemꝰ ꝑmꝰ excogitauit CXLI
Ciuitates ſūt fcē q̄dā ville ſweuie CCXVII
Ciuitates loci oriētalis ſūt per Soldanū pluri
mum oppreſſe CCXIX
Claudius Cay caligule patruus impera-
tor quintus CIII
Claudius poeta natōe hiſpanꝰ CXXXIIII
Claudius ſecundus τ Quintulus frater eiꝰ im-
peratores erant CXXI
Claudiꝰ nicoſtratꝰ zimphorianꝰ mr̄. CXXIII
Clareuallēſ. abbas fuit bernardꝰ CXCVIII
Clara v̄go admirabilis τ ſancta CCX
Clara v̄go ſancta ordīs heremitaꝝ CCXXI
Cleobolus philoſophus lindius. ſextus de ſe-
ptem ſapientibus LIX
Cleopatra egipti regina LXXXIX
Cletus p̄p̄ pōtificatꝰ munꝰ inuitꝰ accepit CV
Clemens papa patria romanus de regione celi
montis. vide CVIII
Clericū in publico bibere aut vinū vendere. zo-
zimus papa vetuit CXXXIII
Clemens preſbiter alexandrinus CXV
Clericos poſſe recipe fundos τ p̄dia oblata pa
pa Urbanus ſtatuit. ſed in cōmuni CXVI

Clericoꝝ carcerē haberi apud epiſcopos ſtatuit papa Eugenius CLIII
Clemens ſecundus papa epūs Bambergenſis querere folio CLXXXVIII
Clemēs tercius papa patria romanꝰ CCV
Clemens papa quartus natione Narbonenſis vide folio CCXIII
Clemēs papa qntꝰ natōe vaſconꝰ CCXXI
Clementinaꝝ liber cōpoſitus eſt tpe clementis quinti folio CCXXI
Clemētinaꝝ liber hic ꝯfirmatꝰ ē CCXXVI
Clemens papa ſextus patria Lemonicen. vide folio CCXXVIII
Clemens papa ſeptimus ſedit annis quindecim querere folio CCXXII
Clodoueus rex francoꝝ primus francoꝝ chriſtianus folio CXLIII
Codrus fuit vltimus rex Atheniensiū vide folio XXVII et XLIII
Colebaᵗ apud nemphym Oſyris XX
Colloſus ſolis fuit Rhodis. lxx. cubitorum altitudinis XXVI
Colloſus ingens ſolis ſimulacrū corruit ex terremotu folio LXXXII
Colonia ciuitas vnde habuit iniciū XC
Colūbanꝰ abbas vir ſctitate plenus CXLVI
Compomus ꝑcurator iudee XCV
Cōmedit multa Albinus vna cena ſicuti ceteri multi. folio CXVII
Cometa apparuit illis temporibus cladē maximam ſignificans CLVII
Comete duo apparuerūt illꝰ tpibus CLXII
Cometa mire magnitudinis apparuit in italia. querere folio CLXXIX
Comites de Lippa olim dicebantur de ſchwalenborch folio CLXXX
Compoſuit plura cantica eccleſiaſtica Fulbertꝰ ſilr ⁊ Robertus rex CLXXXVIII
Compoſuit Salue regina Hermannus cōtractus folio CLXXXIX
Cometa īſignis magnitudīs appuit CCXIII
Comites quindecim ex ſueuia coegit imperator Rudolphus CCXVII
Cometa apparuit ſignificans chriſtianorū afflictionem folio CCXX
Cometes apparuit deſignans mortē regis francie. folio CCXXII
Cometa ⁊ illis apparuit tpibus CCXXV
Cometa illuxit mortē pape dſigns CCXXIX
Cōmotiones ciuitatū italie quedam fuere vide folꝰ CCXC XCII XCIII ⁊c.
Cometa visꝰ eſt plura ꝑdicēs mala CCLIIII
Coniurari in publico inſtituit Licurgius propter occultā luxuriā LII
Conſules romani qn̄ inceperunt ⁊ quare. vide folio LXIX
Cōſules romani q̄ fuerūt. vide LXXIX
Conſpirationes fecit Chatilina cōſul romanꝰ. vide folio LXXXIX
Conſtantinus magnꝰ filius Cōſtancij auguſti in britania ē creatꝰ imperator CXXIX
Conſtantius Cōſtantinꝰ ⁊ Conſtans filij fuere Conſtantini magni imperatoris CXXIX
Conſtantinopolis ciuitas imperialis vnde cepit nomen ſuum CXXIX
Conſtantinus fecit equo ſuo frenū ex clauo dn̄i vide folio CXXX
Conſtantinus magnus prohibuit amplius fieri crucis ſuppliciū CXXX
Cōſtātinus plꝰes edificauit eccl'ias CXXX
Conciliū nicenum quare ⁊ qn̄ fuit celebratum. quidue in illo diffinitū CXXX
Conciliū vniuerſale ſecundū fuit conſtantinopolitanū CXXXV
Conciliū vniuerſale terciū fuit Epheſinum. vide folio CXXXVI
Cōciliū qrtū Calcedonenſe CXXXVIII
Conciliū aurelianenſe iuſſu clodouei indicitur. vide folio CXLIII
Cōciliū qntū apđ cōſtantinopolim. CXLV
Conciliū apud ſcm̄ petrū rome CXLIX
Conradus imperator male fuit vite CXV
Conciliū rome. lx. epoꝝ. CXVIII
Cōcordia mr̄ ſancta ⁊ ypoliti nutrix CXXI
Concilium in Sinueſſa ciuitate Campanie. vide folio CXXVI
Conſtantinus ⁊ Galerius imperatores fuerūt vide folio CXXVII
Cōſtātius tercius imperator romanoꝝ CLIIII
Cōſtās cōſtantinopolitanꝰ imperator CLIIII
Conciliū rome tpe martini pape CLIIII
Conſtantinus quartus imperator Conſtancij auguſti filius CLVII
Conciliū vniuerſale ſextū apud conſtantinopolim vide folio CLVII
Cōciliū Aquilegienſe vniuerſele CLVIII
Conſtantinus papa natōe Syrus CLX
Conciliū rome propter ymagines adorandum vide folio CLXII
Cōſtātinꝰ qntꝰ imperator filꝰ leonis CLXIIII
Cōſtātinꝰ ſextꝰ leonis filꝰ imperator CLXIIII
Cōſtātinus papa ſcōs natōe romanꝰ CLXV
Concilium ſeptimū Hirena mater Conſtantini collegit vide folio CLXVI
Cōradꝰ pmꝰ imperator romanoꝝ CLXXIIII
Conradus epiſcopus conſtancienſis vir ſanctꝰ vide folio CLXXX
Cōradꝰ ſcōs impaor romanꝰ CLXXXVI
Concilium vercellenſe illis temporibus habitum eſt. folio CCX
Conradus eius noīs tercius imperator CCI
Concilium lateranenſe agebatur illis temporibus. folio CCVI
Concordantias biblie cōfecit hugo cardinalis vide folio CCXIII
Concilium Lugdunenſe hic habuit inicium vide folio CCXV
Conradinus nepos imperatoris friderici ſueui. folio CCXVI
Cōradus imperator friderici filius CCXII
Concilium Viennenſe habitum fuit illis temporibus. folio CCXXI
Conciliū piſanū ſuper vnione eccleſie fuit collectum. folio CCXXXVI
Conciliū cōſtancienſe durauit nouem et triginta annis CCXL et XLI
Conſtanciā vrbs germanie quomodo ſit ornata ⁊ vn̄ habeat nomē ſuū CCXL

Conciliū Baſilienſe fuit congregatū illis tem poribus ⁊ quō fuit diſſipatū CCXLIII
Concilium florentinum hic initium cepit vide folio. CCXLIX
Conſtantinopolis expugnatio qn̄ ſit facta per turchoꝝ pplm CCXLIX ⁊ LX XIIII
Conſtantinopolitana vrbs ex tēpeſtate inaudita plurimū fuit conturbata CCLVII
Cōradū celtis germanū poetā fridericꝰ tercꝰ imperator in nurmberg laurea decorauit vide folio CCLVI
Chore filius ſuar contendebat pro ſacerdotio cum aaron XXV
Chorinthꝰ vrbs a q̄ ſit ꝯſtructa XXXIIII
Corſica inſula in quibus terre locis ſit vide folio XXXVIII
Corporale altaris bonifacius papa inſtituit. CXLIX Statuit ⁊ ſixtus CXI
Cornelius papa natione romanꝰ CXVIII
Coreiſantes quidam per annum integrum puniebant dei pmiſſione CLXXXVII
Corporis xp̄i ſolennitatē cū octaua vrbanus quartus inſtituit CCXIII
Coreiſantes plures perierunt in ponte vno vide folio CCXVII
Chorithia puicia vbi ſit ſita CCLXXVII
Corinthioꝝ mores in electione principis qui ſint vide CCLXXVII
Coſdras rex perſarum occupauit romanas puincias ⁊ venit vſqꝫ ihl'rm CXLIX
Coſmas ⁊ damianus xp̄ianiſſimi viri et medici fuerunt CXXIIII
Coſmas medicus florentinus potentiſſimus ciuis CCXLV
Crathes Athenienſis accademicus philozophus LXXXII
Creatio mundi ſm diuerſos diuerſimode creditur folio I
Creta inſula in quibus mundi partibus ſit vide folio XXXVIII
Criſpus ſtoicus philozopus natione elius vide folio LXXXI
Criſpus quatuor habuit filios ⁊ vnicam filiā folio LXXXIX
Criſma ſingulis annis innouari ſtatuit fabianus papa CXVIII
Criſpinꝰ ⁊ criſpinianꝰ martires CXXIII
Criſtoferus martir incompabilis magnitudinis fuit CXXIIII
Criſtina virgo celeberrima CXXVII
Criſtoferus papa cuius patria ignoratur vide folio CLXXIII
Criſtiani ſtatuerunt expugnare iheroſolimam vide folio CXCIIII
Criſoloras conſtantinopolitanus vir nobilis fuit CCXXXVI
Criſtiernus rex dacie vir xp̄ianiſſimus romam petijt CCLIIII
Crocauie ciuitatis deſcriptio CLXXXII
Cruciferoꝝ ordo a quo habuit initium vide folio CXXXII
Crux domini inuenta eſt ſub euſebio papa vide folio CXXVI
Cruces apparuerunt in veſtibus hominum vide folio CLXXIX
Crucifixus fuit vnus puer a iudeis CC
Dacia regio que ſit ⁊ vb vide fo. CCLXXXI
Dadan filiꝰ regina a qu venīūt ethiopes XIII
Dagobertus rex francoꝝ vide folio CL
Damaſcus eſt in ſyria regione X
Damaſceni venīunt ab hus filio aram X
Damaſcus qn̄ ⁊ a quo fuit ꝯſtructa XXII
Damaſcus diſtat ab iheruſalem itinere dierum ſex XXII
Damaſcum tres reges chriſtiani impugnauerunt XXII
Damaſus papa natiōe hiſpanꝰ CXXX
Dalmacie regnū q̄ztū ſe extēdebat CLXX
Damaſus ſcōs papa natione bauarus vide folio CLXXXVIII
Damiata vrbs in egypto quō fuit a xp̄ianis expugnata CCX ⁊ X
Dalmacia puicia vbi ſit ſita CCLXXVI
Daniel pp̄heta ductus eſt in Babiloniam vide folio LX
Dātes poeta ⁊ vates cōſpicuꝰ CCXXII
Dauid ſcōs rex in iſrahel XLV
Dauid pp̄heta fuit filius iſai de tribu iuda vide folio XLV
Dauid fuit vir robuſtus et ruffus XLV
Dauid cepit iheruſalem ⁊ expulit chananeos ⁊ ieſubeos XLV
Dauid fecit numerari populū ⁊ diſplicuit dec folio XLVI
Dauid habuit filios quos in iheruſalem generauit quoꝝ noīa vide XLVII
Darius rex perſarum remiſit iſrahel in iudeā. vide folio LXIX
Darius hiſtapſis rex perſarum fuit pro iudeis vide folio LXX
Dariꝰ nothꝰ .x. pſaꝝ rex LXXII
Darius arſani regis filius. vltimus perſarum rex LXXI
Decimarum non ſolutionē thuringi armis obtinuerunt vide fo. CLV
Decius imperator hō peſſimꝰ fuit CXXIX
Decretū q̄s primo cōpoſuit. CXCIII ⁊ CC
Et redigebant illis temporibus CCX
Delbora prophetiſſa iudicauit iſrahel vide folio IX ⁊ XXXVI
Democritus philozophus ſibiīpi eripuit oculos ⁊ in paupertate vixit LXX
Demas phūs athenienſis LXXV
Demoſtenes princeps oratoꝝ LXXVIII
Demetriꝰ phalenꝰ cognomēto phūs. LXXX
Demetrius ſother rex ſirie ⁊ aſie multos iudeos occidit LXXX
Demetriꝰ filiꝰ demetrij rex ſyrie LXXXII
Demetriꝰ macero rex ſirie LXXXVI
Demetria virgo ſancta CXXXI
Demonia expulit Fortunatꝰ eps̄ CXLVII
Depoſitus fuit imperator wentzeſlaus ⁊ quare ⁊ quis fuit in locum ſurrogatus vide folio CCXXXIII ⁊ XXXIII

Deos gentiliū hermes dixit eſſe homines mortuos LXXIIII

Deo eſt ſilis vir aīo pſecte bonꝰ LXXIIII

Deſponſande conſenſus inoleuit requirendus ex conſenſu rebecce XX

Deſiderīꝰ vltimꝰ rex lōgobardoꝝ CLXVI

Deuſdedit papa patria romanus CL

Dyana fuit prima dea vide folio XXV

Diaconi ſeptē qui fuerūt CIII

Diaſcorides medicus grecus CVII

Diadumeus impator vir pulcher CXVII

Diabolo ſeſe obtulit papa ſilueſter ſecūdus tpe monachatus ſui CLXXXI

Dignitates ecciaſtice vendebantur tpe ſilueſtri tercij CLXXXVIII

Diluuium qn̄ fuit XI

Diluuiū particulare pmaximum fuit in achaia tempore iacob XXVI

Diluuiū deucaliōis factū in theſſalia XXIX

Didimꝰ alexandrinꝰ cecus CXXXV

Diogenes magnus fuit phūs LXXIIII

Dion nobilis phūs ſiracuſanꝰ LXXVIII

Dioniſius ariopagita philozophus clariſſimꝰ vide folio CIX

Dioniſius abbas confecit compotum paſcalez vide CXLIII

Dioniſius corintheoꝝ epūs CXV

Dioniſius alexandrine eccie epſ CXVIII

Dioniſius papa ex monacho pontifex creatus vide CXX

Dioclecianꝰ ⁊ maximianꝰ ipatores CXXIII

Dinus iuris vtriuſq̄ peritiſſimus doctor vide folio CXX

[D]inꝰ medicꝰ florentinꝰ CCXXIIII

[D]ion philozophus ex peruſie ciuitate ortꝰ vide folio CXI

[D]iſtinctio orbiū tam celeſtium q̄ elementoruz vide folio VI

Diſtictio celeſtiū ierarchiaꝝ VI ⁊ CCLXIII

Diſcordia maxia inter venetos ⁊ genuenſes vide folio CCXIIII ⁊ XVII

Dodamin filius ianan a quo venit burgundia vide XVI

Docuit multa moralia Jppocraces ſuos diſcipulos LXXIII

Docuit zeno multa audire pauca loqui vide folio LXXIII

Docuit ⁊ ſocrates plura moralia LXXIII

Docuit ſilr̄ cōplura moralia Jppocrates vide folio LXXIII

Docueruntq̄ multa ⁊ aliȷ̄ philozophi vt patet folio LXXIIII LXXVIII ⁊ LXXXI

Doleū habuit ꝓ domo diogenes LXXIIII

Docuit ⁊ catho ꝑpulchra documenta cuz aliȷ̄s ſequentibus libro preſenti conſcriptis vide folio LXXXV

Domicilla virgo ſanctiſſima CVIII

Domicianꝰ titi frater .xij.ro.impator CIX

Dominicus calderinus rhetor luculentiſſimus vide CCLII

Donatꝰ hereticꝰ a quo donatiſte CXXXII

Donatus grāmaticꝰ ⁊ phūs p̄ceptor beati iheronimi CXXXII

Domū ſacerdotis haberi apud eccleſiā ſtatuit papa eugenius CLIII

Dominicus hiſpanus vir ſanctitate ⁊ doctrina decoratus CCLXXX

Donus ſecundꝰ papa pr̄ia romanꝰ CLXXX

Donus papa primꝰ pr̄ia romanꝰ CLVI

Dormiuit annis.lxx.epimenides philozophꝰ vide LX

Dorothea virgo ſctā ⁊ glorioſa CXXV

Duces populi iſrahel quando inceperunt vide folio LXXIIII

Ductus quando ſit iheſus in deſertum XCV

Ducatus venetoꝝ incepit illis diebꝰ CLXI

Duces bohemie qui fuerunt a tempore ſidei vide folio CLXXVII

Dulce nomen dn̄i noſtri iheſu criſti ⁊c̄. cuiꝰ ſit virtutis hec oratio CXV

Dunſtanus archiepiſcopus canthuarienſis vide folio CLXXXII

Duo pari poteſtate prefuerunt ciuitatibus tempore iohannis pape quarti. vnus arrianus. alter catholicus CL

Dux bauarie heinricus ſupauit hungaros deinde venit in ytaliam CLXXVII

Dux burgundie nuſſiam obſedit. quā fridericꝰ tercīꝰ cū exercitu liberauit CCLIIII

Dux burgundionū carolus per ſwetenſes morte eſt in bello truncatus CCLV

Admundus angloꝝ rex vir ſanctus CLXX

Edimundus archiepūs vir ſctūs CCXII

Eduardus rex anglorū martyr CLXXXI

Ebrietatē fugere docuit anatharſis LX

Eccleſia conſtantinopolitana acceptauit eē caput et ſedes oīm ecciaꝝ CXLVIII

Eccleſiā gaudere libertate ſtatuit (et XLIX bonifacius vt nemo ad illam confugiens extrahatur CL

Eccesiam poſſe habere temporalia vrbanꝰ papa ſtatuit CXVI

Eclipſis ſolis ⁊ lune fuit. inde ſequebaꝫ peſtilentia permaxima CLVII

Eccleſie romane qui principes fecerunt aſſiſtētiam tempore Stephani pape quīti vide folio CLXXI

Eccleſia romana caput eſt omnium eccleſiarum vide CXLVIII

Eccleſia romana in maximo ſtetit periculo. q̄a pontifices a petri veſtigiȷ̄s diſceſcerant vide folio CLXXIII

Ecclipſis ſolis valde terribilis fuit illis tpibus folio CLXXIX. Jtem alia CCIX

Ecellinus tirannuu valde paduam oppreſſit vide folio CCXIII

Egyptij vocabaꝫ olim merſei XIIII

Egyptus quando diſceſceſſit a regno perſarum LXXII

Egeſippus vir ſanctus ⁊ doctꝰ CXI

Egildrudis regina anglie virgo CLIIII

Egidius romanus ordinis heremitarum prior CCXVIII

Egidiꝰ abbas natiōe grecus CLXI

EJula filꝰ Chus a quo euilei XIIII
Eystet quondã dicebaẗ aurea CXCI
ELchias pontifex fuit iudeoꝝ LV
Eleazarꝰ sũmus erat põtifex LXXVII
Eleutherius papa natione grecus CXIIII
Eleutherius q̃dã clarissimus miles CXXV
Electoꝝ pape quã statuit Cõstãtinꝰ CLVI
Electio impatoris romani p quos fieri debeaẗ
vide CLXXXIIII. et vbi CLXXXV
Eleutheriꝰ nonus exarchꝰ natõe grecꝰ CLII
Elizaphat sũmus fuit põtifex LXV
Eliachym fuit de linea christi LXV
Eligius nouiomensis epũs CLII
Elyud filius fuit achym LXXVII
Elizabeth mr̃ Johãnis euangeliste nata est ex
ysmeria sorore marie v̾ginis XCIIII
Elizabeth monial' saxonie mr̃ sancta CCIIII
Elizabeth filia regis vngarie mr̃ scã CCXI
EMpedocles docuit tria esse in tota rerum
veritate. vide CLXXI
Ennius poeta cumicos LXXXIIII
Emerita lucij regis anglie filia virgo sancta vi
de folio CXV
Emericus hungaroꝝ rex CLXXXVIII
ENeas enchise erat filius XLIII
Eneas siluius rex latinoꝝ XLIX
Emilmerodach frater nabuchodonosor LXV
Ephesus in quo terre loco sit vide XIIII
Epimenides philozophus cretensis dormiuit
annis. lxxv vide folio LX
Epicurus athenienſis phũs LXXVIII
Epitaviũ therẽtij q̃ h̾ q̃ abuerit LXXXV
Epiphanius papiensis epũs CXLI
Epãtũ lugdunẽsez erexit arnulphꝰ CXCII
ERa quid sit vide folio IX
Erea vasa fundenda corinthi habebãt pri
cipatum XIIII
Era scripserit greci ꝑter victoriã troye. XLII
Eradius imperator partis orientalis CLI
Erasmus campanꝰ eps̃ CXXIIII
Erfordia magna vrbs vnde habuit nomen vi
de folio CLV
Erichtonius atheniensium princeps primus ĩ
grecia cogitauit quadrigam XXXIIII
ESdras vir sanctus reparauit libros quos
chaldei combusserunt LXIX
Esopus fabulator clarissimus LXX
Essei qui sint et quomodo viuunt XCVI
ETates mundi sunt sex vide folio VI
Etates homĩs que sint folio VI. Et qua
re ante diluuiũ fuit prolixior etas hominis
q̃z modo X
Etas mundi secunda habet initium vide fo-
lio XI
Etas mundi tercia capit principium vide fo-
lio XXII
Etas mundi quarta incepit LXI
Etas mundi quinta hic cepit initium vide fo-
lio LXIIII
Etas mundi sexta incepit XCV
Ethiopes venerunt a chus quarto filio Cham.
vide XIIII
Etheus filius Chanaan a quo ethei vide fo-
lio XIIII
Ethgarus angloꝝ rex CLXXXII
Etas mundi septima in fine erit mundi vide fo
lio CCLXII ⁊ LXIII
Etas mundi vltima quando sit CCLXV
EUboya insula in qua sit mũdi parte vide
folio XXXVIII
Eueus filius chanaan a quo fuere euei idẽ ga-
baonite XIIII
Enos filius Seth cepit nomen domini inuoca
re IX
Enoch chain fuit filius X
Enoch filius Jareth quando fuit natus vide fo
lio X
Euax arabum rex insignis philozophus. vide
folio CVIII
Euaristus papa natione grecus CVIII
Eufrosia virgo religiosa CXXXIII
Eufrosina in habitu virili monacha vide fo-
lio CXXXVI
Eugenia virgo sancta monacha CXVI
Eugenius primus papa natione romanus vi-
de folio CLIII
Eucherius lugdunensis episcopus vir sanctus
vide CLXV
Eugenius papa secundus patria romanus vi-
de folio CLXVIII
Eugenius tercius papa pisis oriundꝰ CC
Eugenius quartus papa patria venetus vide
folio CCXLII
Euristeus fuit primus rex lacedemoniorum vi
de folio XL
Eunomius hereticus a quo eunomiani hereti-
ci CXXXII
Euangelium stando dicendum anastasius pa-
pa instituit CXXXIII
Eustachius cognomento placidus CX
Eusebius Potentianus viri romani vide fo-
lio CXVI
Eusebius papa natione grecus CXXVI
Eusebius episcopus cesaree palestine vide fo-
lio CXXVIII
Europa Enee cũ suis capitul' CCLXVIII
Euthices heresiarcha constantinopolitanꝰ ab-
bas CXL
Euticianus papa natione thuscꝰ CXXII
Euphemia virgo nobilissima CXXV
Europa secunda est pars terre. ⁊ vnde habeat
nomen vide XIII
Exarchꝰ italie primꝰ fuit lõginus CXLVII.
Finis vero exarchatus CLXV
EZechiel propheta ductus est in babiloni
am LXI
Ezechiel interfectus est illis diebus. vide fo-
lio LXV
Fabianus papa natiõe roma
nus CXVIII
Facies saturni quomodo oli
depingebatur XXXV
Facies Janij quõ depigeba-
tur a romanis XXXV
Familiaris pape Leonis qui
ti suspenso domino sedem a-
postolicam occupauit CLXXIII
Falcones pugnauerunt cum coruis. vide fo-

lio CCXCII
Fames maxima fuit rome tempore Benedicti primi CXLVI
Fames ingens per totam ytaliam CCXXV
Fauſtus apud gallos epũs CXLI
Faunus ſecundus rex fuit laurentũ XXXV
FEdus habuit imperator cum ſarracenis. vt ſingulis annis daret circa milia aureorum CLXVI
Fenix in thiro ⁊ ſydone regnauit. vſumq; lraꝝ condidit XXXIIII
Fenix auis eſt vnica in mundo CIIII
Fenerator fuit menippus phũs ⁊ ſeipm̃ ſuſpẽdit LXXX
Felix ſecundus papa natione romanus vide folio CXXXI
Felix tercius papa natione romanus CXX
Felix papa quartus natione ſamnis CXLII
Felicitas rõna femina cũ ſeptẽ filijs CXIIII
Felix papa natione romanus CXX
Felix pſbiter Euſebius monachus ⁊ martires vide CXXII
Felix ⁊ adauctus martires CXXV
Felix quintus papa ſedit annis nouem vide folio CCXLII
Ferraria inſignis vrbs a quo fuerit ornata vide folio CLIX
Ferdinandus alphonſi regis ex concubina filius rex neapolitanus CCLI
FIcus libenter comedit zeno philozophus vide LXXIII
Fidem xpianam acceperunt illis temporibus armeni ⁊ hiberi CXXXI ⁊ XLVI
Fidem ſuſcepit britannia ſeu anglia tpe Lucij regis CXV
Fides ⁊ capraſius martires CXXV
Fidem xpi quando acceptauerũt baioarij ſiue bauari ⁊ p quem vide CLIII
Fidem catholicam ſuſcepit rex perſarum. vide folio CLV
Fidem receperunt bulgari CLXX ⁊ LXXI
Fidem receperun ſchlaui CLXXI
Fidez recepit arioldus rex danoꝝ. cui imperator dedit friſiam CLXXI
Fidem recepit rex normãnoꝝ CLXXII
Fidem receperunt catholicam bohemi vide folio CLXXVII
Fidem receperunt vngari CLXXXII
Filij machabei martirio ſunt coronati vide folio LXXIX
FLacci dicunt walachi CCLXXII
Flandria cepit exordiũ tpe caroli calui folio CLXXII
Flagellantium ſecta hic habuit ortum vide folio CCXV ⁊ XXXV
Florencia ciuitas a quo habuit originẽ. vide folio LXXXVI
Florianus frater taciti germanus imperator vide de illo CXXIII
FOrtunatus epiſcopus tudertinus vir ſanctus CXLVIII
Forſeus hibernie regis filius vir ſanctus vide folio CLIIII
Forchem in oppido Lodouicus tercius rex creatur romanorum CLXXIIII
Et eodem oppido eligebat rex rudolphꝰ vide folio CXCII
Formoſus papa poſt ſteffanum pontifex creat folio CLXXII
Formice quomodo pugnauerunt in vno agro bonomenſi circa pirum CCXCII
FRanco quidã ex hectore filius Priami nepos a quo francorum nomen eſt tractum. vide XXXVII
Francia occidental ⁊ orientalis que ſit vnaq̃q; vide XXXIX
Francorum rex xpianus primus fuit clodoueꝰ vide CXLIII
Franciſcus ſeraphicus natione italus vide folio CVIII
Fratricellarum hereſis que. ⁊ quando fuerit extincta CCXXI
Franciſcus maronus ordinis minorum theologus CCXXVII
Franciſcus petrarcha vir ingenioſus vide folio CCXXVII
Franciſcus albergothus p̃clarus medicus vide folio CCIII
Franconia germanie ſuperioris prouĩcia deſcribitur. ⁊ vnde franci ceperunt originem vide fo. CCLXXXV. Similit ſo. XXXIX
Francie regni principes qui fuerant ⁊ que cõmiſſa ſint prelia CCLXXXVIII
Franciſcus carrarienſium dominus vir ſplendidus CCXXXIIII
Franciſcus martini ordinis carmelitarum vir doctus CCXXXVI
Franciſcus ſabarella romane eccleſie cardinalis CCXLII
Franciſcus barbatus vir laudatiſſimꝰ vide folio CCXLIIII
Francie regioni mala ſuccedebant tempora ab illis diebus CCXLV
Franciſcus Sfortia quartus mediolanenſium dux CCXLVIII
Franciſcus philelphus poeta laureatꝰ vide folio CCXLIX
Frater quidã nomine nicolaus in heremo per annos multos vixit ſine cibo corporali. vide folio CCLVI
FRiges emerſerunt ab thegorma filio Gomer vide folio XVI Inde frigia hec regio dicta.
Fridericus primus cognomẽto barbaroſſa imperator romanorum CCIII
Fridericus ſecundus romanorum imperator. vide CCIX
Fridericum ſeſe appellauit imperatorem quidã ſeductor qui olim fuiſſet abſconſus vide folio CCXX
Fridericus dux auſtrie imperator a quibuſdam electus prelium cõmiſit pro imperio ⁊ ſuccubuit CCXXV
Fridericus tercius erneſti ducis auſtrie filius imperator CCXLVII L LII ⁊ LVI
Fridericus tercius plures latrones de nigra legione diuerſis generibꝰ mortis precepit perire CCLVIII

Fructus ceperunt habere greci illis temporib⁹ allatis aliunde ſeminibus XXIX
Furius camillus dictator roman⁹ LXXVI
Fulgentius natione apher CXLI
Aboanite fuerunt ab eueo folio chanaan XIIII
Gaius duellus conſul romanus LXXXI
Gaius caligula imperator quartus CIII
Gaius papa natione dalmateus CXXII
Gallacie regio et gallate a gomer fuere filio iaphet XVI
Galba ſeptimus romanoꝝ imꝑator CVI
Gall⁹ abbas diſcipl's btī colūbani CLII
Galienus medicus doctiſſimus natione grec⁹ folio CXIII
Gallus hoſtilianus et voluſianus eius imperatores CXXI
Galeacius maria mediolanēſis dux occiditur folio CCLV
Gangolph⁹ vir ſctūs et pclar⁹ CLXIIII
Gebennarum ciuitatem aurelianus condidit CXXII
Gedeon quartus hebreorū iudex iudicauit annis quadraginta XXXVII
Gelaſius papa natione apher CXL
Geyſila regina hungarie CLXXXVII
Gelaſius ſecundus papa antea iohannes vocatus CXCVI
Gētes.lxxij.ſunt ꝓcreate ex trib⁹ filijs noe vide folio XIIII et XV
Gētes multe ꝓdierūt ex ſcithis XVIII
Genua vrbs a quo ſit ꝯdita vide LVIII
Genuadius eps̄ vir doctiſſim⁹ CXLI
Gentes ſeptem ſunt inſtitute per ſeptem filios iaphet XVI
Gemini admodum ſimiles fuerunt amelius et amicus CLXIIII
Gētes.xiij.fecerūt.xiij.filij heber XVI
Genealogia imꝑatoris heinrici et cōiugis ſue kunegūdis CLXXXVI et LXXXVII
Genuenſes ſunt a ceraſe priuilegiati vt monetas tonderent CCI
Gentilis medicus plurimum recommendatus. vide CCXXIIII
Genue ciuitatis italie immutatōes CCXCI
Germaniā ab italia alpes dirimūt XLIIII
German⁹ eps̄ pariſienſis CXLVIII
Germania q̄ ſit et plura de illa vide fo. XIII et CCLXVII
Gerdrudis ſancta abbatiſſa CLIIII
Gerſeus filius chanaan a quo gerſei XIIII
Gerhardus groet claruit vite ſanctitate vide folio CCXXXVI
Gerhardus ordinis heremitaꝝ in theologia ꝑdoctus CCXXX
Georgius trapezuntius claruit illis temporibus CCXLVI
Georgius pogiebracius rex bohemie et vngarie CCLI
Germanie tabula et quibus irrigetur fluminibus eſt depicta. Et quare Romani appellabant illos germanos CCXCIX
Geſta ciuitatum italie genue ſcilicet et mediolane et ceterarum memoratu digna vide folio CCXC XCI XCII ꝛc̄.
Geruaſius et prothaſius germani natione mediolanenſes CXXIIII
Georgius capadox tribunus ꝛ verus xp̄i miles CXXIIII
Gethuli fuerunt ab euila filio chus XIIII
Gethel tercius fili⁹ aram a quo gethei vide folio XV
Gibert⁹ antipapa in germania CXCIII
Gigas fuit nemroth ꝛ primus tyrannus vide XIIII
Gigātes erant illis temporibus X
Gigantis corpus eo tempore inuentum ē mire magnitudinis CXC
Gloria patri ꝛ filio in fine pſalmoꝝ damaſus papa ſtatuit dicendum CXXXI
Gloria in excelſis deo ſimach⁹ papa ſtatuit cātādū CXLI Et papa theleſphorus CXII
Gloria laus ꝛ honor theodolphus epūs cōpoſuit CLXIX
Gloſator legum fuit accurſi⁹. Decreti vero bartholomeus CCXI
Gloſator decretalium fuit bernhardus vide folio CCXIII
Goar vir ſancte vite claruit multis virtutibus LI
Gordian⁹ ꝛ epimachus CXXXII
Gordianus hic imperator fuit CXIX
Gorgoni⁹ miles roman⁹ CXXIIII
Gomer primus filius iaphet a quo fuerūt gomerite qui poſtea galli dicebantur vide folio XVI
Gothorum rex perſequebatur xp̄ianos in ſua gente CXXXIII
Gothi romā obſederūt ꝑ lōga tp̄a CXLV
Gothi ab hunis expulſi fugierūt ad danubiū tempore valētis imperatoris poſtea per tracias ſeſe infudere CXXXIII
Gothorum gens facta eſt arriana ſeductiōe valentis imperatoris CXXXIII
Gothorum gens a ſchitis habuit ortum. vide folio CXXXIII
Gothorū gens ſponte dedit ſe imperio romano tempore theodoſij imperatoris vide folio CXXXIIII
Gothorum rex radagaſus totam italiam ferro et flamma vaſtabat ꝛ tandem captus vide folio CXXXV
Grando maxima fuit in Cōſtantinopoli vide folio CXXXIII
Gracianus imperator filius ſenioris valentiniani CXXXIIII
Grando permaxima fuit ꝛ illis temporibus vide folio CLXX
Gracianus vir magne doctrine CCI
Grecorū ſiue argiuorum regnum quando habuit ortum ꝛ qui fuerant regni reges XXIX
Greci illis temporibus ceperunt habere fruct⁹ delatis aliunde ſeminibus XXIX
Gregorius thuronenſis epūs CXLVIII

Gregorius magnus doctor nominotus vide folio CXLVIII
Gregorius papa primus natione romanus folio CXLVIII
Gregorius scđs papa patria romanus vide folio CLX
Gregori⁹ terci⁹ papa natione ſyr⁹ CLX
Gregorius quartus papa patria romanus folio CLXVIII
Gregorius papa quintus natione ſaxo vide folio CLXXXI
Gregorius papa ſextus eius patria ignota folio CLXXXVIII
Gregorius ſeptimus papa natione etruſcus folio CXCIII
Gregori⁹ naſanzenus eṗs in diuinis p̄ceptor iheronimi CXXXIII
Gregorius papa octauus patria beneuentan⁹ folio CCIIII
Gregorius nonus natione hernicus. vide folio CCVIII
Gregori⁹ decim⁹ papa natione ital⁹ CCXV
Gregorius vndecimus papa patria lemonicenſis CCXXXI
Gregorius papa duodecimus natione venet⁹ folio CCXXXV
Greci conuicti ſunt vt crederent cum romana eccleſia ſpiritūſanctū a patre ꝛ filio procedere. ꝛ alia plura CCXLIIII
Gregorius tiphernas rhetor CCXLVI
Gwaſparinus bergomēſis grammaticus clarus CCXLII
Gwarinus veronenſis grammticus ꝛ orator. folio CCXLVI
Gwelffi ꝛ gebellini qui ſint CCI. Et quando ꝛ vñ habuerint ortū CCXII ꝛ XIIII
Gwido muſicus p̄ria ethruſc⁹ CLXXXIX
Gwilhelmus placentinus medic⁹ CCXVI
Gwilhelmus durandi ſpeculator CCXVI
Guntherus comes de ſchwartzenburg ſcripſit ſe imperatorem contra Carolum. vide folio CCXXIX
Gwido bonatus aſtronomus magnus vide folio CCXIIII
Anibal hamilcaris carthagineſiū ducis fili⁹ imperator exercitus carthaginenſium LXXXII
Hartmanus epūs brixinenſis vir ſctūs CCIIII
Haſta vtebantur greci p̄ dyademate LVI
Haſſia p̄uicia vbi ſit ſita CCLXXXIIII
Hatto archiepūs magūtinus eſt miſerabiliter mortuus CLXXIIII
HEbrei dicunt iudei ab heber filio ſale vide folio XVI
Hector iſte fuit primogenitus priami ꝛ incompabilis fortitudinis XXXVII
Helam fuit p̄m⁹ fili⁹ ſem a q̄ helamite XV
Hela fuit quartus rex in iſrahel XLVIII
Heliſſam fili⁹ ianan a quo fuere helizei XVI
Helena iſta fuit vxor menelai regis ꝛ a paride rapta XXXVII
Heli iſte fuit ſacerdos ꝛ iudex XLI
Helias p̄pheta obtinuit a deo q̄ tribus annis cū dimidio non plueret XLIX
Helinandus epūs vir ſctūs CXCIX
Helias p̄pha aſſumpt⁹ eſt in curru igneo L
Helizeus p̄pheta clamauit poſt heliā pater mi pater mi L
Helizeus p̄pheta pallio helie iordanem diuiſit LIII
Helius pertinax imperator octauus romanorum CXV
Helena mater conſtantini crucem domini queſiuit CXXX
Helinandus monach⁹ hiſtoriograu⁹ CCVI
Hellis grecia in quibus mundi partibus ſit ſita CCLXXV
Heinricus dux primus ſaxonie imperator vide folio CLXXIIII
Heinricus ſecundus dux bauarie impator eligit. cōiūx ei⁹ kunegūdis CLXXXV
Heinrici ſcđi imperatoris genealogia vide folio ~ 186. CLXXVI
Heinricus tercius imperator romanorum folio CLXXXIX
Heinricus quartus romanorum imperator folio CXCII
Heinricus quintus romanorum imperator folio CXCVII
Heinricus ſextus imperator romanorum vide folio CCVI
Heinricus ſeptimus romanorum imperator folio CCXII
Heinricus octauus imperator romanorum folio CCXXII
Heinricus de haſſia claruit illis temporibus vide folio CCXXXVI
Hermes egipti⁹ platōis diſcipl's LXXIIII
Hermes ciuis romanus CX
Heraclitus philozophus obſcuros ſcripſit libros LXX
Herodotus grecus hiſtoric⁹ plurimos edidit libros LXXII
Herodes filius antipatris ſuſcepit a romanis regnum iudeorum ꝛ multa fecit mala vide folio XC
Herodes antipas occidit iohannem baptiſtā folio XCVI
Herbaꝝ v̄tutes nouit diaſcorides CVII
Heresis cathaphrigarum hic incepit. vide folio CXIIII
Heremita primus fuit paulus CXXXI
Hereſis predeſtinatorum viguit illis temporibus CXXXVI
Hereſis accephalorū peſſima fuit illis temporibus CXLI
Herculian⁹ eṗs ſctitate plen⁹ CXLVI
Hermigildis rex viſigothoꝝ CXLIX
Heraclion imperator CLIIII
Herbipolis ciuitas in francia orientali vide folio CLIX
Hermannus contractus plura compoſuit eccleſiaſtica cantica CLXXXIX
Hereſis waldenſium viguit temporibus iſtis folio CCIII

Herbipolis —— 100

Heremitarum fratres vrbes inhabitare ceperunt CCXI
Hereſis fratricelli per quem ⁊ quãdo fuerit extincta CCXXI
Hereſis dulcini q̃ ⁊ qñ ſit extincta CCXXI
Hercules dux ferrarie vir ſtrenu⁹ CCLIIII
Hethbigis duciſſa polonie vidua ſctã CCXVI
Hibernia prouincia q̃ ſit CCLXXXIX
Hildruntũ Apulie ciuitas a thurco hoc anno eſt expugnata CCLVI
Hildegardis virgo admirabilis ſpiritu₃ habuit prophetie CCI
Hieruſalem condidit Melchiſedech XV
Hiſpania venit a thubal filio Japhet vide folio XVI
Hyſpaniarum regnum quando habuit ortum folio XXIIII
Hiſpania multos habuit viros clariſſimos folio XXIIII
Hiericho quomõ mõ ſit villa. L
Hieu filius Joſaphat regis iuda fuit decimus rex in iſrahel LII
Hircanus filius alexandri tercius pontifex iudeorum LXXXVIII
Higinus papa natõne grecus CXI
Hiren⁹ eps lugdunenſis CXVI
Hilari⁹ epus pictauieñ optim⁹ xpian⁹ multas expugnauit hereſes CXXXI
Hilarion abbas vir ſanctus CXXXIII
Hilari⁹ papa natõne ſardus CXXXVI
Hilbertus Cenomãnorum gallie epiſcop⁹ folio CLXV
Hiſtria puincia vbi ſit ſita CCLXXVII
Hiſpania deſcribitur et qui fuerunt terre illius principes CCLXXXIX
Hiſpania diuidebat morte heinrici CCLV
Hominis etas quare ante diluuiũ fuit plixior q̃ modo X
Hoĩes diuerſa₃ forma₃ vbi ſint XI⁊XII
Holofernes interficit a iudith LXIX
Horacius flacc⁹ poeta laudatiſſimus XCII
Homines notabiles qui floruerunt tpe Trayani vide CXI
Honori⁹ ĩpator frater archadij CXXXIIII
Hormiſta papa natõne campanus CXLII
Horas canonicas clericis pelagius papa inſtituit CXLVI
Honorius ſecundus papa hoſtienſis epiſcop⁹ fuit CXCVIII
Honorius tercius papa patria romanus vide folio CCVIII
Hoſtienſis cardinalis vir peritiſſimus vide folio CCXIIII
Honorius quartus papa patria romanus vide folio CCXVII
Holandia germanie prouincia deſcribitur vide folio CCLXXXIII
Homo quidã nicolaus noĩe vixit in heremo p ãnos multos ſine cibo corpali CCLVI
Hominis quãplurime anxietates ab infantia vſq₃ in mortem CCLXIII
Hul ſecũdus filius aram a quo armeni vide folio XV
Hugo arelatenſis comes imperator italie vide folio CLXXVI
Hugo iſte fuit rex francie CLXXXII
Hugo eps gratianopolitanus CXCIIII
Hugo abbas cluinacenſis CXCIX
Hugo de ſancto victore doctor preclarus vide folio CC
Hugo de folieto ſcripſit librum de clauſtro anime CC
Hugo cardinalis ſancte ſabine vir doctus vide folio CCXIII
Hugo ſeneñs vulgat⁹ medic⁹ CCXLII
Hugo ſeneñs vulgatiſſim⁹ medic⁹ CCXLII
Hus primus filius aram a quo damaſceni vide folio XV
Hus regio draconitidis ex q̃ fuit iob XV
Hunor rex deſcendit a Scitis XVIII
Hus fuit primus filius nachor XX
Huni expulerunt gothos a ſuis locis vide folio CXXXIII
Huni ſunt ſcithe ſicut ⁊ gothi CXXXIII
Hunorum rex athila multa commiſit in diuerſis mundi partibus prelia CXXXVII
Hunos carolus magnus maxime oppreſſit folio CLXVII
Huni qui dicant ⁊ quã ferocitatẽ in alias gentes fecerunt CLXXIII
Hugo abbas cluniacenſis CLXXXIX
Huſſitarum hereſis incepit tempore wẽtzeſlai folio CCXXXIII ⁊ XXXVIII
Iabel filius lamech medicans coĩugiũ carnale ⁊ paſcua ventris X
Jacob ⁊ eſau ex yſaac pre et rebecca matre nati ſunt. folio XXVI
Jacob habuit q̃tuor vxores e quibus plures genuit filios vide folio XXV ⁊ XXVI
Jacob ex lya natu maior ſex ſuſcepit filios folio XXV
Jacob filius ioſeph fuit aliis temporibus folio LXXXVIII
Jacob⁹ maior apl's ab herode occiſ⁹ ẽ CIIII
Jacob. minor apl's ⁊ frater dñi appellatus folio CIIII
Jacob⁹ de arena iuris conſultus CCXX
Jacobus de viterbio ordinis heremitarum folio CCXXII
Jacobinus carrarienſis interfecit marſilium folio CCXXX
Jacob⁹ forliuieñs medicie doctor CCXLII
Jadus põtifex iudeis pacẽ impetrauit ab alexandro magno LXXV
Jair de tribu manaſſe ſeptimus iudex fuit in iſrahel XXXVII
Januare⁹ mẽſis dr̃ a rege italie iano XXXV
Japhet tercius filius noe ſepte₃ filios habuit p quos ſeptẽ ſunt gentes inſtitute XVI
Jareth fili⁹ malaleel qñ ſit natus X
Jaſon male intrauit pontificiũ LXXVII
Jauan q̃rt⁹ fili⁹ iaphet a quo fuere greci XVI
Idolatra prim⁹ fuit ninus XVII
Idolatras fecit moiſes occidi XXXI
Iebuſe⁹ fili⁹ chanaan a quo iebuſei XIIII
Jeconias fuit filius ioſie ⁊ conſtitutus eſt rex a pharaone LX

Jectan filius heber habuit. xiij. filios qui oẽs fecerunt generationes principales XVI
Ieiuniũ primo ſctũs petrus inſtituit CII
Ieiuniũ quadrageſimale ſeptẽ ebdomadarum teleſphorus papa ſtatuit CXI
Ieiunare q̄nta feria ⁊ dominico die vetuit melciades papa CXXVI
Iepte illegittimus princeps latrocinantiũ folio XL
Ieremias p̄pheta ſanctiſſimus in vtero matris ſanctificatus adhuc puer p̄phetauit LV
Ieremias lapidatus eſt LXV
Ieronimus doctor celeberrimus vir ſanctus. folio CXXXV
Iheronimus hereticus igne conſumptus eſt. folio CCXLI
Ieroboam rex iſrahel peſſimus ydolatra vitulos aureos fecit XLVIII
Ieroboam rex iſrahel bellicoſus fuit LII
Ieroſolime primus rex fuit Gotfredus. vide folio CXCVI
Ieroſolime vrbis vltia captiuitas CCV
Ieruſalẽ condidit melchiſedech XV
Ieruſalẽ ſalẽ p̄mo edificauit XVI ⁊ XVII
Ieruſalẽ q̄n ⁊ q̄tiẽs fuit deſtructa LXIII
Ieruſalem venit in p̄tãtem egyptiorum. vide folio CLXXXIX
Ieſabel vxor achab regis iſrahel multa mala fecit XLIX
Ieſſe habuit ſeptẽ filios ⁊ duas filias quorum nomina vide XLII
Ieroſolimã cepert xp̄iani exhortatiõe vrbani pape. ij. CXCIIII XCV XCVI ⁊ CCI
Ieruſalẽ quinta vice fuit deſtructa CCIX
Ignacius epũs antiochie CX
Ignem de ſilice primus eduxit promethe⁹ folio XXVIII
Igne ſacro accenſi plures p̄ceb⁹ btẽ marie virginis ſunt liberati CXCVIII
Ignis magnus deſcendit de celo CLI
Ihesus fuit ſumm⁹ põtifex iſrl' LXIIII
Ihesus xp̄s q̄n naſcit' vide XCV
Ihesus cũ p̄ntib⁹ ſuis aſcẽdit in tẽplũ XCV
Ihesus cũ eſſet. xxx. annorum baptiſatus eſt. ieiunauit. ductus in deſertum XCV
Ihesus chriſtus paſſus eſt XCVI
Iheſus filius ſirach natõe hebreus compoſuit librum qui dicit' eccleſiaſticus LXXII
Ilen quid ſit vide folio II
Illiricus populus ſignificat ſclauonicum populum CXII
Illiria que regio ſit ⁊ vbi ſita CCLXXVI
Imago germanie eſt in tabula depicta. vide folio CCXCIX
Imperiũ quõ ⁊ q̄n ſit tranſlatũ ad germanos ⁊ quõ huit ortũ ro. impiũ CCLXXVIII
Imbres maximi fuere illis dieb⁹ CLVI
Imperator fuit hanibal carthaginenſium exercitus LXXXII
Impiũ xp̄ianorum ⁊ ſacerdotiũ incepit a natiuitate domini XCV
Imperatores qui fuere XCVI CIII ⁊c̄
Impatores quatuor fuerant tp̄e cõſtantini magni CXXIX
Imperij ſedem ex vrbe roma cõſtantin⁹ ſtatuit in conſtantinopolim trãſferri CXXIX
Imperiũ occidẽtale fuit q̄ſi diuiſum ab orientali tp̄e marciani CXXXVII
Imperatores conſtantinopolitani deſiere in hiſpania illis temporibus CL
Imperatores confirmabãt clericorum electiones tempore ſeuerini pape CL
Impator prim⁹ ex greca p̄genie fuit leo. vide folio CXXXVII
Imperiũ conſtantinopolitanũ dicebat'. q2 imperatores ibidem reſidebant CLVIII
Imperiũ q̄n ſit a grecis in francos tranſlatum per quẽ ⁊ quare CLXIII
Imperiũ conſtantinopolitanũ defecit illis temporibus CLXVI
Impatores pontificibus ro. fecerunt auxiliũ p̄ xxviij. annos CLXIX
Imperatoris auctoritas non debere requiri in electiõe pape ſtatuit adrian⁹ terci⁹ CLXXI
Impatores italie qui fuere CLXXVI
Impatorẽ ſe dixit guntherus comes de ſwartzenburg contra carolum CCXXIX
Imperator wentzeſlaus fuit depoſitus vide folio CCXXXIII ⁊ XXXIIII
Impator fuit electus a quibuſdã electorib⁹ iodocus marchio morauie CCXXXIII
Imperiũ iterũ trãſlatum eſt ad longobardos. folio CLXXIIII
Imperij de poſſeſſiõe magna fuit cõcertatio inter italos germanos ⁊ francos LXXVI
Imperij iſtitutio ad almanos ⁊ ſup q̄b⁹ ſit imperiũ fũdatũ CLXXXIII LXXXIIII et LXXXV
Imperiũ nõ habuit ad aliquot tp̄s imperatorẽ folio CCVII XII ⁊ XIIII
Impiũ paleologorum hic cepit initiũ CCXIIII
Imperiũ vacauit anno vno poſt mortẽ heinrici octaui CCXXII
Inach⁹ fuit primus rex arginorum XXIX
India que eſt in aſia et q̄ fruct⁹ ei⁹ XIII
Indorum p̄tãs q̄ ſit ⁊ q̄s p̄lat⁹ CXCVII
India venit a ſale filio iaphet XVI
Inferni ore fecẽ ſe abſorberi marc⁹ curci⁹ LXX
Initiũ bonũ frequenter habent potentes ſ3 malum finẽ ſicut amaſias LIII
Innocẽti⁹ p̄mu⁹ pap natõe alban⁹ CXXXIII
Inocẽti⁹ ſcd's papa p̄ria roman⁹ CXCVIII
Innocẽti⁹ terci⁹ papa natiõe cãpan⁹ CCVI
Innocentius quartus papa patria genuenſis. folio CCXI
Innocentius quintus papa natione burgund⁹ folio CCXV
Innocentius ſextus papa patria lemonicenſis folio CCXXVIII
Innocentius ſeptimus papa patria ſulmonenſis CCXXXV
Innocentius octauus papa natione genuẽſis. folio CCLIII
Inſule vñ dicant' ⁊ nomina inſularum XIX
Inſule plures in gallia vide XXXVIII
Inſule mediterranee mari q̄ ſint XXXVIII
Inuocare nomen dñi enos incepit IX
Inueſtiture ius prelatorũ eccl'ie heinricus quintus reſtituit CXCVII
Ioachas rex iſrahel cum gente ſua valde eſt attritus LII
Ioathas malũ fecit corã dño ideo tradidit eum

dñs in manus pharaonis LX
Joachim fuit filiꝰ ieconie fecit malū corā dño ideo ſtatim amotus eſt a regno LX
Joachī ſacerdos filiꝰ iheſu pōtificiſ LXIIII
Joachim habuit annā vxorē ex qua genuit virginem XCIIII
Joas rex ī iſr ꝑcuſſit ſiros tribus vicibꝰ LII
Joas cū eſſet ſeptē annorū a ioiada pōtifice rex iuda eſt conſtitutus LIII
Joachim abbas vir preclari ingenij CCIIII
Job fuit filius hus XX
Job vir patiens ex zareth patre ⁊ matre boſra naſcit XXIX
Jodocus heremita vir ſctūs CLIIII
Johel ſcōs ꝓpheta de duodecī de iuda LII
Johānes filius iude ſummꝰ pōtifex LXV
Johānes hircanꝰ ſūmꝰ pōtifex LXXXIII
Johānes baptiſta qñ fuit natꝰ ⁊ decollatus folio XCIIII
Johānes apl's ⁊ euāgeliſta CIX
Johannes ⁊ paulus frēs ⁊ romani preclariſſimi CXXXII
Johannes criſoſtomus conſtantinopolitanus epiſcopus CXXXV
Johannes damaſcenus monachus vir doctuſ folio CXXXVIII
Johannes primus papa natione thuſcus folio CXLII
Johannes ſecūdꝰ papa patria romanus. vide folio CXLIIII
Johannes papa tercius natione romanus folio CXLVI
Johannes elimoſinarius epūs et vir ſanctꝰ folio CXLVII
Johannes quartꝰ papa natiōe dalmata CL
Johānes monachꝫ. gerūdinenſis epſ CLII
Johānes qntꝰ papa natiōe ſirꝰ CLVI
Johānes papa ſextꝰ natiōe grecꝰ CLVII
Johānes papa ſeptimꝰ natiōe grecꝰ CLVII
Johannes papa ſeptimus anglicus mulier fuit in habitu virili CLXIX
Johānes papa octauꝰ pr̄ia romanꝰ CLXXI
Johānes papa nonꝰ natiōe ro. CLXXIII
Johānes papa decimꝰ pr̄ia romanꝰ CLXXV
Johannes papa vndecimꝰ natiōe romanus folio CLXXVI
Johannes papa duodecimus ⁊ eius tempore tranſlatum eſt imperium CLXXVIII
Johānes papa. xiij. pr̄ia ro. CLXXVIII
Johānes papa. xiiij. natiōe ro. CLXXX
Johānes papa. xv. pr̄ia romanus CLXXX
Johānes papa. xvi. natiōe ro. CLXXXI
Johannes papa. xvij. epiſcopuſ placētinꝰ vide folio CLXXXI
Johānes papa. xviij. breui tempore ſtetit folio CLXXXI
Johānes papa. xix. pr̄ia romanꝰ CLXXXV
Johānes papa. xx. natiōe ro. CLXXXV
Johānes gualbertꝰ monachꝰ CXC
Johānes medicꝰ ꝯgnomīto ſerapion CXCII
Johannes de temporibus armiger caroli magni CXCVIII
Johānes meſue medicꝰ ꝑclarus CCIII
Johannes carnotenſis epiſcopus vir eloquēs folio CCIII
Johānes papa. xxi. natiōe hiſpanꝰ CCXVI
Johānes rex bohemie filius henri. imperatoris CCXXIII
Johannes. xxij. papa iacobus antea vocatus. folio CCXXIIII
Johānes andree iuriſcōſultꝰ CCXXVII
Johānes caldrini iuris doctor CCXXVII
Johānes de mōtevilla doctor nominatus vide folio CCXXVII
Johānes rex francorū CCXXXI
Johānes bochatius philozophus ⁊ aſtronomus CCXXXII
Johānes de rupeciſſa de ordīe minorū inſignis theologꝰ ſpm̄ hūit ꝓpheticū CCXXXIIII
Johānes galeacꝰ p̄mꝰ dux mediolanenſium. folio CCXXXV
Johānes rauennatꝰ grāmaticꝰ CCXXXVI
Johānes bicleph huſſita CCXXXVIII
Johānes papa. xxiij. patria neapolitanꝰ ⁊ nobilis folio CCXXXVIII
Johannes gerſon cancellarius pariſienſis floruit his temporibus CCXL
Johānes hus hereſiarcha CCXLI
Johāneſ rochezana hereticꝰ dānatꝰ CCXLI
Johānes de imola egregiꝰ iuris doctor vide folio CCXLII
Johānes tortelꝰ ro. pō. ſbdiaconꝰ CCXLV
Johānes capiſtranꝰ claruit illis tēporibus folio CCXLIX
Johannes de monte regio alemanus magnus aſtronomus CCLV
Joiada pontifex amouit athaliam ne regnaret ſup iudā L
Jonas ꝓpheta mittit in niniuen XLIX
Jonas ꝓpheta de. xij. mittit ad niniuen q̄ audierunt eum LIII
Jonadab filiꝰ rechab a quo venit ſtirps religioſa LII
Jonathas iudeorū dux ⁊ pōtifex LXXXI
Jonichꝰ q̄rtꝰ filiꝰ noe maxīꝰ aſtronomꝰ XIIII
Jonia grecorū regio venit a iauan filio iaphet. folio XVI
Jorā rex iſrahel malū fecit XLIX
Jorā rex peſſimꝰ iuda occidit frēs ſuos ⁊ ambulauit in vijs regis iſrahel LII
Joſaphat extinxit effeminatos de terra iuda. ydola deleuit LII
Joſeph habuit vxorē noīe aſſeneth ſapientē et ſuperbam que antea idola colebat XXVI
Joſeph a fratribꝰ in egiptū ē vēditꝰ XXVII
Joſedech pontifex filiꝰ azarie ductus ē in captiuitatē babilonicā LV
Joſephꝰ iudeꝰ vir bonꝰ ⁊ magnaīꝰ LXXVII
Joſephꝰ iudeꝰ dictꝰ flauiꝰ CX
Joſias rex iude accepit regnū cum octo eſſet annorū ⁊ optime rexit LX
Joſue poſt mortē moyſi fuit a deo iudex cōſtitutus ſup ppl'm iſrahel XXX
Jouinianꝰ inſignis corpe imꝑator CXXXII
Ipocrates medicus fuit pitagore diſcipulus folio LXXII
Ipolitus epūs vir doctor CXVIII
Ipolitus romanꝰ patricius ⁊ martir CXXI
Iram alexandri anaximenes mittigauit folio LXXVIII
Irath filius enoch X
Iris quare duos habet colores XI

Iris q̃ꝫ maria apparuit illꝰ tpībꝰ CLI
Irregularem ſtatuit papa iohannes octauus homicidā CLXXI
Iſaac fuit filius abrahe XXVI Et q̃n natus XXV
Iſaac medicus p̄clarus CXCII
Iſaias ꝓpheta nobilis vnus de quatuor ꝓphetis principalioribus LII
Iſidorꝰ epūs hiſpalenſis vir btūs CLI
Iſis ynachi filia leges inuenit ꝛ litteras docuit XXIX
Iſmahel q̃n fuit genitus XXV
Iſocrates orator p̄clarus fuit LXXIII
Iſuardꝰ monachꝰ vir doctiſſimꝰ CLXVI
Italia eſt pars europe XIIII
Italia habet nomen a rege italo. vide folio XXXIIII ꝛ XLV
Italꝰ rex iuxta tiberim cōdidit ciuitatē vbi poſtea condita fuit roma XXXIIII
Italiā valde opp̄ſſit fridericꝰ p̄mus imperator folio CCIII
Iubileū q̃n ꝛ quare ſtatuit pap̄ bonifaciꝰ octauus CCXIX ꝛ XX ꝛ XXVIII
Iubileo anno multe perierunt turbe ex preſſura in ponte ſancti angeli CCXLVIII
Iubileus annꝰ fuit tp̄e ſixti quarti CCLIIII
Iudas ꝛ vxor eius ſue tres habuit filios beronam ꝛ ſela XXVII
Iudas q̄ ꝛ thadeꝰ apoſtolus CVII
Iudas ex thamar nuru ꝛ cōcubina pepit phares ꝛ zaram XXVI
Iudas vel ioiade fuit ſummꝰ ſacerdos LXV
Iudas machabeus vir fortiſſimus et bellicoſus LXXXI
Iudei q̃n romanis penitus fuerunt ſubiecti folio LXXXVII ꝛ LXXXVIII
Iudices ppl'i iſrahel qui fuerūt XXX
Iudiciū ſalomonis vide XLVII
Iuda q̃n icepit fieri tributaria LXXXVIII
Iudeorum regnū ꝛ ſacerdotium q̃n fit deſtructum XCX
Iudee ꝓcuratores qui fuere XCV
Iudeorū regnū erat in quatuor tetrarchas diuiſum XCVI
Iudeorū ſecte tres erant XCVI
Iudei fuerunt ex francia pulſi CCVII
Iudei venerabile ſacrm̄ i oppido deckēdorff irreuerēter admodū tractauerunt CCXXX
Iudei per totā germaniam cōbuſti ſunt qꝛ fontes xp̄ianorū intoxicarūt CCXXX
Iudei fuerūt p pragēſes occiſi ꝛ ſpoliati. vide folio CCXXXV
Iudei cremati ſunt iuſſu alberti auſtrie ducis. folio CCXLIIII
Iudei in tridentina ciuitate puerū nomine ſymonem necarunt CCLIIII
Iudei illis temporibꝰ ſacrm̄ eucharīſtie pforarunt ad ſanguinis effuſionē CCLVII
Iudei in nurmberg ꝛ alijs locis finitimis fuerunt igni traditi CCXX
Iudeus tranſfodit ymaginē xp̄i vſqꝫ ad ſanguinis effuſionem CLXVIII
Iudeus baptizatus ad iudaiſmū reuerſus dānatus eſt ad ignem CCXLIIII
Iudith mulier ſancta ꝛ vidua LXIX
Iudeus tranſfixit ymaginem crucifixi vſqꝫ ad ſanguinis effuſionem CXLIX
Iudicium extremum erit in fine mundi vide folio CCLXII ꝛ LXV
Iulianus didius imperator CCXV
Iulianus vir xp̄ianiſſimus CXXVII
Iulianus galli ceſaris germanus imperator ꝛ appoſtata CXXXII
Iulianus quid mali contra xp̄m fecerit vide folio CXXXII
Iulianus fidei chriſtiane magnus amator folio CCXLVIII
Iuliana virgo preclariſſima CXXVI
Iuliana virgo romana CXXXII
Iulius ſenator xp̄ianus factꝰ ē CXVI
Iulꝰ frontinus vir ſcientiſſimꝰ CXVII
Iulius aphricanus vir multarum doctrinarū folio CXVIII
Iulius papa natione romanus CXXVIII
Iuſtinus philoſophus de neapoli vrbe. vide folio CXIII
Iuno ſaturni ꝛ opis filia ac iouis ſoror vide folio XXXV
Iupiter dedit athicis primo legem. vide folio XXIIII ꝛ XXVIII
Iuſtīꝰ iunior vel minor impator CXLVII
Iuſtinianus ſecundꝰ ſiue iunior imperator cōſtantini quarti filius CLVIII
Iuſtinꝰ ſenior īpator ꝛ fidei amator CXLIII
Iuſtinianus romanorum principū maximꝰ imperator CXLV
Iuo canonū doctor fuit CXCIII
Iuuencus hiſpanus poeta CXXXI
Iuuenalis poeta ſatiricus CX
Iuris ciuilis doctor fuit azo CCVI
Karoli magni ſedes fuit in aquiſgrano XCI Et plura de ipſo require ſupra littera C.
karolus magnus coegit ratiſponam folio XCVIII
katherina virgo p̄clariſſima CXXVIII
kilianus epūs in francia orientali CLIX
katherīa d̄ ſenis v̄go ſctīſſima CCXXXIIII
S. Kunegundis fol: 176.
Labrū vel labiū eneū quō fuit formatū XXXIII
Lac de celo ꝛ ſanguis d̄ terra manauit LXXXII
Lacedemonia a quo fuerat edificata XXVIII
Lacedemōes ſiue ſpartani vn̄ habuerīt ortū LIIII
Lactantius arnobij diſcipulus CXXVIII
Ladiſlaus hungarorū rex CXXVIII
Ladiſlaus apulie ꝛ hungarie rex CCXXXV
Ladiſlaus hungarie ꝛ bohemie rex ac auſtrie dux CCL
Lamech primꝰ bigamꝰ q̄ ꝛ cayn interfecit X
Lamech filꝰ matuſalē q̃n fit natꝰ X
Lamen aureū eſt inuentum illis tp̄ibus in quo in quo ſcriptū erat ih̄s naſcet̄ ꝛc̄. CLXVI
Lampades in eccleſia ardere ſtatuit fabinianus papa CXLVIII
Lamptus ep̄s traiectenſis eccle CLVIII
Lana cecidit de nubibus his temporibus vide folio CXXXIII

Lancea ſacra ⁊ clauus dñi qñ fuerūt tranſlata ⁊ quomodo CLXXIIII
Lancea domini eſt illis temporibus inuenta folio CXCV ⁊ CCXII
Lanfrancus doctor eximius CLXXXIX
Lanificiū minerua primo inuenit XXVIII
Laomedon rex troye occidit vnde ſūt grauiſſima bella ſecuta XXXVI
Lapides veri ceciderunt de nubibꝰ LXV
Lapidem portauit in ore agathan abbas p an nos tres CXXXIII
Lapis magnus cecidit de celo CLXXIX
Lapis grandis cecidit in monaſteriū ſancti Gabrielis qui ⁊ ſigna fecit CCXII
Lapis ingens cecidit deſuper illis temporibuſ folio CCLVII
Largus dictator conſul romanus LXIX
Latinus fuit rex ytalie XLIII
Latinorum nomina olim hoſtes formidabant ꝓpter vires eorum CCI
Laudo papa natione romanus CLXXV
Laurentius hiſpanus martir ⁊ ſixti pontificis diſcipulus CXXI
Laurentius vallenſis philozophus ⁊ theologus CCXLVI
Lazarus marthe ⁊ marie magdalene germanꝰ vide folio CVII
LEander tolletanus epiſcopus vir ſanctus folio CXLVII
Legem dedit Jupiter vir prudens atthicis folio XXIIII
Leges dedit primo grecis phoroneꝰ filꝰ ynachi XXIX
Leges dedit egyptijs primo yſis XXIX
Leges ⁊ iura dedit licurgus lacedemonijs vide folio LII
Legem dedit athenienſibus ſolon philozophꝰ folio LIX
Legē inſtituit zaleucus quā ipſe ſeruauit LX
Legum primus gloſator fuit accurſius vide folio CCXI
Leonides pater origenis magni CXVI
Leo primꝰ papa natione tuſcꝰ CXXXVI
Leo imꝑator primus ex greca progenie. vide folio CXXXVII
Leo papa ſecundus natione ſiculus vir doctiſſimus CLVI
Leo papa tercius vir doctiſſimꝰ CLXVII
Leo papa quartus natione romanus vide folio CLXIX
Leo papa quintus cuius patria eſt incognita. folio CLXXIII
Leo papa ſextus patria romanꝰ CLXXV
Leo papa ſeptimus natione romanus vide folio CLXXVI
Leo papa octauus ciuis latronenſis. vide folio CLXXVIII
Leo papa nonus natione alemanus. vide folio CLXXXVIII
Leo quartus quinti conſtantini filius vide folio CLXIIII
Leonhardꝰ vir ſctiſſimꝰ natōe gallꝰ CXLVI
Leonhardꝰ aretinꝰ phs ⁊ orator maximus folio CCXLI
Leonhardus vir magni ingenij CCXLIIII
Leonhardus de vtino ordinis predicatorū profeſſor CCXLIX
Leodegarius epūs ſanctus CLIIII
Leodium galliaꝝ ciuitas eſt illis temporibus euerſa CCLIII
Leoncius patricius imꝑator CLVIII
Leo tercius imꝑator CLXI
Leonem peperit mulier quedam viſu mirabilem CCXVII
Leonellus regnauit in ferraria annis nouē folio CCXLIIII
Letanias minores mamertus īſtituit ⁊ quare. folio CXL
Letanias maiores gregorius primus inſtituit folio CXLVIII
Leui filius iacob fuit primꝰ pōtifex XXV
LIbertatem ſacerdotalem obtinuit Elizaphat LXV
Liberiꝰ papa natione romanus CXXVIII
Libellum contra paupertatē editū alexander ſextus deleri mandauit CCXI
Libri multi illꝰ tpibꝰ ſunt cremati XCII
Licinius imꝑator vir peſſimus CXXVII
Licon phūs vir eloquens LXXXII
Licurgus gentilis dedit iura lacedemonijs et omni tempore exemplum dedit LII
Lydin filꝰ meſſaraim a quo fuere lidi XIIII
Lydus ppl's venit a lydin XIIII
Līguaꝝ cōfuſio fuit tpe phale filij heber XVI
Līguaꝝ numerus fuit ſm numerum generationum quius auctus ſit numero gentiū XVI
Linea xpi X XV XVI XXI XXII ⁊c̄
Linea ſummorum pontificum iſrahel. vide folio XXV ⁊ XXIX ⁊c̄
Linea regum aſſuiriorum XVII XXV XXVIII LIIII LV ⁊c̄.
Linea regū ſichimoꝝ XXVI
Linea regū egyptioꝝ XXVII
Linea regum grecorum XXIX
Linea iudicū iſrahel XXX XXXVII
Linea regū italie XXXV XLIIII LVI
Linea regū iſrahel XLVIII Finis LV
Linea regū ſirie L ⁊c̄ Finis LXXXVII
Linea regū romanoꝝ LVI ⁊c̄ LXV
Linea conſulū romonoꝝ LXIX
Linea ceſarum XCVI CIII ⁊c̄
Linea regū hungarie CLXXXVIII
Linꝰ papa ſcōs ſucceſſor. S. petri CV
Liptzēſis vniuerſitas cepit inicium a pragenſi folio CCXXXVIII
Lyrā ſepticordē mercurius reperit XXVIII
Liricos verſus docuit ſapho poetiſſa vide folio LXI ⁊ LXXI
Lraꝝ vſuz rex fenix i tyro tradidit XXXIIII
Litteras latinas ſ. a b c. carmētis filia euandrij inuenit XXXIIII
Lituauia regio ⁊ principes eius cōditio deſcribitur a populi mores CCLXXX
Linonia ꝓuincia vbi ſit ſita CCLXXX
LOcuſte habētes ſex alas ⁊ duos dētes apparuerūt illis temporibꝰ CLXX
Locuſte permulte fructus terre ⁊ arbores deuaſtabant CCXXX

Locuſte hoc anno ꝑ italiã vagãte mãtuanis in-tulerunt maximũ damnũ CCLV
Logicã primũ inuenit parmenides LXXII
Longinus grecus primus italie exarchus vide folio CXLVII
Longobardi vnde habuerunt originẽ ⁊ qñ abſtulerunt regnum italicum de conſtantinopolitano iugo CXLVII
Longobardorũ rex vndecimus fuit alboinus. qui ⁊ ytaliam cum exercitu intrauit vide folio CXLXII
Longobardi poſt mortẽ alboini fuerũt ſub ducibus CXLIX
Longobardos expulit mauricı⁹ imperator ab italia CXLIX
Longobardi poſt duces ſuos regem ſibi ſtatuerunt Flauiũ CXLIX
Lõgobardoꝝ vlti⁹ rex fuit deſideri⁹ CLXVI
Loth filius aram habuit duos filios ſcilicꝫ moab ⁊ amon XXI
Loth inebriat⁹ ꝯgnouit filias ſuas XXI
Lothria regio que ſit vide XLVI
Lotharius ludouici imperatoris filius imperator CLXX
Lotharius ſecundus rex italie hugonis filius vide CLXXVII
Lotharius dux ſaxonie imperator romonorũ folio CXCIX
Lotharingia habet nomẽ ab imperatore lothario CLXX
Lothorigiã diuiſit lodouic⁹ ĩpator CLXXI
Lothorĩgie ꝓinceps fuit ſcũs bipt⁹ CLXXVI
Lubeck ciuitatis ac terre illius deſcriptio. folio CLXXXII
Lucas euãgeliſta xp̄i diſcipulus CVIII
Lucan⁹ ſenece nepos orator ⁊ poeta CV
Lucius papiri⁹ bellator clariſſim⁹ LXXIX
Lucius ſcipio ꝯſul roman⁹ LXXXI
Lucius metellus conſul roman⁹ LXXXIII
Lucius aurelius commodus imperator. vide folio CXII
Lucius anthonius commodus imperator folio CXV
Lucius rex anglorum vir xp̄ianiſſimus vide folio CXV
Lucius papa natione romanus CXX
Lucia virgo deo deuota natione ſicula vide folio CXXV
Lucianus iheroſolomitanus preſbiter vide folio CXXXVI
Luci⁹ ſcõs papa p̄ria bononiẽſis CC
Lucius terci⁹ papa natione tuſcus CCIIII
Lues magna fuit que deuaſtauit multas prouĩcias poſt eccleſie ꝑſecutionem CXIII
Lucrecia mortua eſt propter abſentiam amantis ſui CCXLV
Lues permaxima fuit illis temporibus vide folio CXXI
Lucrecia claruit his temopribus LXV
Ludum ſcocorum inuenit xerſes philozophus folio LXII
Lugdunum ciuitas vnde habeat ortum vide folio LXXXVIII
Ludouicus primus imperator poſt carolũ magnum CLXIX
Ludouicus ſecundus imperator CLXXI
Ludouicus tercius imperator filius arnolphi. vide CLXXIIII
Ludouicus rex francoꝝ CLXXXI
Ludouicus epũs tholoſanus ordinis minorũ vir ſanctus CCXIX
Ludouicus rex francie vir ſanctus. vide folio CCXII
Ludouicus rex francorum vir catholicus. vide folio CCXXIII
Ludouicus quartus bauarus imperator prelium geſſit cum friderico pro imperio ⁊ ſuperauit CCXXV
Ludouicus rex francie caroli regis filius. vide folio CCLI
Ludolphus alemanus carthuſienſis vir ſanct⁹ folio CCXXVIII
Luitprandus longobardoꝝ rex CLXII
Lune tres apparuerunt his temporibus. vide folio CCIII
Macedonius hereticus ep̄s conſtantinopolitanus folio CXXXII
Macedonia vbi ſit ſita folio CCLVIII
Machariȷ̆ duo in ſyria b̄ti anthoniȷ̆ diſcip̄li ⁊ heremite CXXXIII
Machomet⁹ hõ ꝑniciosiſſimus deos gentiliũ adorauit CLI
Magũtia metropolitana vrbs germanie a magũtino traiano habuit initiũ XXXIX
Madeburga citas vñ hẽat nomẽ CLXXIX
Mgũtinos debellauit arnolph⁹ imperator folio CLXXIII
Magũtinus epũs quare habeat rotam pro armis CLXXXVII
Magneſie ⁊ de theſſalie regiõib⁹ CCLXXV
Magn⁹ primus fuit zoroaſtes XXII
Malateſtaꝝ familia regia fuit CLXXXII
Malefica quedã fuit per diabolum in morte arrepta CLXXXIX
Malachias epũs vir ſanctus CC
Malaleel fuit filius yrath X
Malaleel fili⁹ caynan qñ ſit nat⁹ X
Malachias ꝓpħa angel⁹ dicit̃ LXIIII
Maledixit d̃s ſ̄penti ⁊ p̄mis parẽtib⁹ VII
Malũ ſepe nõ remanet etiã in hoc ſeculo inultũ vide in rege amulio LIII
Mamertus vienenſis epũs CXL
Mãfredus rex ſicilie CCXIII
Manes q̃dã heretic⁹ gẽte perſa CXXII
Manulas rex aſſirioꝝ fuit XXV
Manahen rex iſrahel malũ fec̃ corã dño LIII
Manili⁹ torquat⁹ cõſul roman⁹ LXIX
Mapheus vegius vir doctiſſimus. vide folio CCXLIIII
Mare diuerſa habet nomina iuxta varietatem regionum VIII
Marcus ⁊ Gneus manlius conſules vide folio LXIX
Marc⁹ tuli⁹ cicero cõſul roman⁹ LXXXIX
Marcus ꝓcurator Jude XCV

Marcus euãgeliſta genere leuiticus ꝛ ſacerdos folio CIIII
Marcus anthonius verus imperatoꝛ vide folio CXII
Marcus ꝛ marcellianꝰ germani ꝛ ciues romani CXXIIII
Marcus eurelius anthonius imperatoꝛ homo perpeſſimus CXVII
Marcus papa natione romanus CXXVII
Marci coꝛpꝰ quomodo ſit ad venetos trãſlatus ꝛ eiꝰ eccia ꝯſtructa XLIIII ꝛ LXIX
Marcellinus papa romanus CXXVI
Marcialis in hiſpania patriã habet CX
Marcion hereticus eius diſcipulus ſtoicus vide folio CXIII
Marcianus in oꝛientali imperatoꝛ. vide folio CXXXVII
Marcellus papa natione romanus CXXVI
Melciades papa natione apher CXXVI
Marchiam brandeburgenſem imperator Sigiſmundus Friderico burgrauio nurmbergenſi dono dedit CCXXXIX
Marchiones eſtenſes fuerunt in vrbe ferraria. vide CLIX CCXXIII ꝛ XXVI
Marchio albertus e roma fuit expulſus vnde ſe hungaris iunxit in vindictam. vide folio CLXXVII
Marchia brandeburgenſis vbi ſit ſita vide folio CCLXXXII
Marchio eſtenſis fuit boꝛſius ꝛ dux ferrarienſis CCLI
Marchio albertus bꝛandeburgenſis bella geſſit cum nurmbergenſibus. deinde cum duce bauarie CCLI
Marchionatus fuit quondam ducatus vide folio CCIII
Mardocheus vir ſanctus in regno perſarum habitus LXIX
Margaretha virgo pulcherrima CXXVI
Marſilius de ſancta Sophia medicus vide folio CCXXXVI
Marinus philelphus poeta laureatus vide folio CCLII
Marſilius carrarienſium princeps. vide folio CCXXIIII
Mariannes regina hebreoꝛum mulier pulcherrima XCV
Martir pꝛimus fuit abel IX
Maria ſoroꝛ moyſi pꝛophetiſſa fuit ꝛ leproſa. folio XXV
Maria ex patre Joachim ꝛ matre anna naſcitur XCIIII
Maria egyptiaca pꝛimo fuit meretrix deiñ ſancta vocata CXXXIII
Maria magdalena inſigniſſima chriſti appoſtola CVIII
Martirium ſuſtinuerunt plures homines ſub domiciano CXI
Martina virgo romana et ſctiſſima CXVIII
Martirum plurimoꝛum noĩa qui paſſi ſunt illi perſecutionibus CXIX
Martinus epũs thuronenſis CXXXIIII
Martinus primꝰ pap̃ pr̃ia tudertinꝰ CLIII
Martinus ſecundus papa natione gallus vide folio CLXXI
Martinꝰ .iij. papa pr̃ia romanꝰ CLXXVII
Martinus quartus papa natione gallicus vide folio CCXVII
Martinus quintus papa natione romanus vide folio CCXXXVIII
Martinus ficinus florentinus vir excellentiſſimi ingeniȷ̃ CCLVI
Martirilogiũ quis cõſcripſit vide CLXVI
Martinꝰ ſcotus ciſtercienſis frater CCXIIII
Maſilia ciuitas a q̃ fuerit cõſtructa LXI
Maſſageta gens que ſit vide CCLXXX
Mathan filius eleazari LXXXI
Matheꝰ ſiluaticꝰ medicꝰ doctꝰ CCXXIIII
Matheus apl̃s a thelonio vocatꝰ CVII
Matheolꝰ peruſinus medicus recommendatꝰ. folio CCLII
Matheus palmerius natione florentinus philozohus CCXLVI
Mathias hungarie rex ꝓpugnatoꝛ contra turchos acerrimus CCLII ꝛ LIII
Mathias apl̃s natiõe bethlamites CVII
Matrimonia ꝯtrahere docuit iupiter atticos. vide folio XXIIII
Mathildis comitiſſa femĩa illuſtris CXIX
Mathuſalẽ fuit filiꝰ enoch ꝛ qñ ſit natus X
Mauriciꝰ ex thebea pꝛimicerius CXXIIII
Mauriciꝰ impatoꝛ tiberij gener CXLIX
Mauriciꝰ imperatoꝛ cogitauit expellere ab italia longobardos CXLIX
Maurꝰ monachꝰ bti bñdicti diſcipl̃s CXLVI
Maumetus turchoꝝ dux vnde duxit originez. et quõ ſit moꝛtuus CLVI
Maximilianꝰ ep̃s ꝛ martir CXXVI
Maximilian. auſtrie dux friderici imꝑatoꝛis tercij filius elec tꝰ ẽ romanoꝝ rex CCLVIII
Maximꝰ ꝛ claudiꝰ viri clariſſimi CXXIIII
Maximinꝰ imꝑatoꝛ vir magnꝰ CXIX
Maxẽciꝰ ĩꝑatoꝛ ꝑſecutoꝛ xp̃ianoꝝ CXXVII Et fuit magus maximus
Medicinã pmo inuenit appollo XXVIII
Medici fuere Anaximander ꝛ Anaximenes LXVIII
Medicinã lõge ꝑditã yppocrates reuocauit vide folio LXXIII
Medicꝰ optimꝰ fuit eraſiſtratꝰ LXXXII
Medicꝰ ꝑmaximꝰ fuit ꝟgiliꝰ maro XCII
Medicꝰ fuit adrianus imꝑatoꝛ CXII
Medicus doctiſſimus fuit galienus ꝛ quõ cõmedit vide CXIII
Medicꝰ maxiꝰ fuit alexãd lithos CXXXVI
Medicꝰ raſis ꝛ yſaac CXCII ꝛ XCIII
Medicus ꝑmaximus fuit thadeus florentinus vide CXVIII
Mediolane ciuitatis italie immutationes vide de folio CCXCI
Mediolanenſium pꝛimus dux fuit iohãnes galeacius CCXXXV
Mediolanenſium dux quartus fuit franciſcus Sfoꝛtia CCXLVIII
Medoꝛ regnũ qñ defeč LXIII ꝛ LXVIII
Mediolanu ciuitas a q̃ fuerit ꝯdita LXXII
Medicus fuit diaſcoꝛides CVII
Melcha filia arã fuit vxoꝛ nachoꝛ XXI

Melchiſedech condidit poſt diluuiū irlm. XV
Melchiſedech rex ſalem obtulit abrahe panē et vinum XXI
Mellis vſuz colligendi inuenit abderas rex crete XXXIIII
Meliſſus phūs parmenidis auditor LXXII
Melico ſardenſis epūs CXIII
Menelaus male intrauit pōtificiū LXXVII
Menander poeta comicus LXXX
Menna miles egipcius CXXVII
Meniacus ethruſcus vir celeberrimus vide folio CXX
Merarij fuit pontifex XXV
Menſa moyſi quō fuit figurata XXXI
Mercurius vir multarum arciuz deo interpres claruit XXVIII
Merlinus anglicus vates inſignis. vide folio CXXXVIII
Meſſaraym tercius filiꝰ chā a quo fuere egyptij. et habuit qnqꝫ filios XIIII et XV
Meſram tercius filius cham ꝓtulit ex ſe nationes ſeptem XIIII
Meſraym quartus filius aram a quo meones vide XVI
Metis vrbs vnde duxit originē CX
Methodius epiſcopus et martyr CXXIIII
Michaelis archangeli reuelatio CXLI
Michaelis archangeli apparitio vide folio CLXXIII
Michael conſtantinopolitanus imperator vide folio CLXVI
Michael de ceſena ordinis minorum miniſter vide CCXXVII
Micheas propheta arguit achab. XLIX
Micheas ſextus ꝓpheta de duodecim prophetis LIII
Miliaria quot ſunt a terra vſqꝫ ad lunam et a luna uſqꝫ ad mercurium etc. vide folio VI
Milites templarios ſtatuit extinguere philippus rex CCXVIII
Minerua mulier famoſiſſima creditur a grecis ex iouis cerebro genita XXVIII
Minucius felix rome cauſidicus CXVII
Miracula plura facta ſunt illis temporibus vide de folio CLXX
Miracula claruerunt illis diebus CLXXIII
Mirabilia facta ſunt annis illi CCVIII et IX
Miracula plura illuxerunt pluribus temporibus CCLVII
Miſſamvnam dicere in die ſtatuit papa alexander primus CXI
Miſſas tres in natali dñi dicendum ſtatuit papa theleſphorus CXI
Miſſam primo inſtituit iacobus frater domini vide CII
Mitridates rex viginti duabus imperauit linguis LXXXVII
Moabite veniunt a moab XXI
Moyſes fuit natus illis temporibus vide folio XXVIII
Moyſes ſummus ꝓphetarum cui dñs in igne apparuit claruit iſtis temporibꝰ XXIX
Moyſes frater aaron duxit filios iſrahel p mare rubrum et dedit illis legem XXX
Monſtruoſi homines quando ſint facti vide folio XI et XII
Manaſſes filius ezechie rex fuit iuda et malus ſꝫ tñ penituit LIII
Montana ciuitas a quo fuerit condita vide folio LXXXIIII
Montanꝰ fuit maximus hereticus CXIIII
Monacha fuit eugenia in habitu virili vide de ipſa pulchra CXVI
Monachos compulit militare Ualens imperator CXXXII
Monica fuit mater beati Auguſtini. vide folio CXXXVI
Monacha fuit eufroſina in habitu virili vide folio CXXXVI
Monachꝰ fuit adeodatꝰ añ pōtificatū CLIII
Monachi facti ſunt quidam reges bulgarie et dalmacie CLXXI
Monaſterium cigniacum et cluniacum vide folio CLXXIII
Monſtrū apparuit in vaſconia CLXXXII
Monaſterium fontis ſalutis quis primo inſtituerit vide CXCVIII
Monſtrum fuit enixum in ſwecia tpibus iſtis vide CCXVII
Monſtruz fuit exortum ex conſobrina martini pape CCVII
Montes ceciderunt illis temporibus in multis locis et plures oppreſſerunt homines. vide folio CCXII
Monacū vrbs bauarie qñ cepit iitiū CCXXV
Monaſteria plura ſunt reformata temporibus iſtis CCXXXIX
Monſtrum ſatis horrenduz naſcebatur hac tēpeſtate CCLV
Morti ſe tradidit codrus rex vt populū ſuū liberaret XLIIII
Mortuus eſt p̄ gaudio ſophocles LXXII
Morania prouincia deſcribitur CCLXXIX
Mors ē certiſſima ex multis cauſis CCLXIII
Moſoch ſextus filius iaphet a quo capadoces XVI
Moth iudex populi iſrahel vtraqꝫ manu vtebatur ꝓ dextra XXX
Mulieres regnabant in regno amazonum. vide XVIII
Mulieres attici habebant cōmunes et non colebant matrimonia XXIIII
Mulieres ſpartane magis laborant paleſtris qꝫ fertilitate filiorum XXVIII
Mulieres ſcitice ferociſſime ſunt et dira geſſere bella XXVIII
Mulierum capillis aquileyenſes funes fecerūt ad ſagittandum contra maximinos LI
Mulier athalia filia achab occidit oē ſemen regium LII
Mulieres ducere ſine dote docuit licurgus et quare vide LII
Mulieribus quare viri faciunt honores. vide folio LXX
Mulieres romane multos veneno peremerunt vide LXXVI
Mulieres ſeſe et res ſuas igni tradiderunt vide folio LXXXV

Mulieres pugnauerunt contra romanos. vide folio LXXXV
Mulier vt ingrederet velatā templū ſtatuit pa pa linus CV
Muliebri habitu fuit indutus ſardanapallus ⁊ totus lubricus LV
Mulier fuit papa iohānes anglicus vide fo- lio CLXIX
Mulier quedā peperit leonem viſu mirabilem folio CCXVII
Mundi creatio cōſideraē ſcdm diuerſos diuer- ſimode folio I
Mundus eſt quadruplex I
Mundus non eſt ꝑpetuus ſed tranſibit vide fo lio CCLXII
Mures deuorauerunt epiſcopum maguntinuꝫ folio CCLXXXII
Muſicam inuenit Tubal filius lamech vide fo lio X
Muſicus optimus fuit Pitagoras. vide fo- lio LXI
Muſicus fuit ⁊ gwido lande dignus vide fo- lio CLXXXIX
Naſon in qua mundi etate ipe claruit XXX
Naaſim rex ſirie vaſtauit iudam L
Naaman princeps militie regis ſyrie leproſus mitti tur ad regem ⁊c̄ LIII
Naboth iſrabelites ꝓpter vineam quā habuit achab ꝓcurauit illi mor tem L
Nabuchodonoſor rex fuit Babilonie vide fo lio LXII
Nabuchodonoſor filiꝰ fuit nabuchodonoſor magni LXIII
Nationes gentium ex filijs noe ſunt exorte fo- lio XIIII
Nachor de melcha octo genuit filios. vide fo- lio XX
Nachor fuit filius ſaruth XXI
Nadab rex iſrahel fecit malū ſicut ⁊ pater eius ieroboam XLVIII
Narciſſus iheroſolimorum patriarcha vide fo lio CXVI
Narſes enuchus iuſtiniani CXLV
Naſcitur dn̄s noſter iheſus xp̄s vide quo anno ⁊c̄.folio XCV
Natus quomodo ſit heinricus tercius impera tor CLXXXIX
Naum ſeptimus eſt propheta de duodecim ꝓ phetis LIII
Neapolis vrbs a quo fuerit condita. vide folio XLII
Neemias fuit pincerna regis perſarum vide fo lio LXIX
Nemroth filius chus gigas ⁊ primus tirannꝰ folio XIIII
Nemroth primo regnauit in babilonia vide fo lio XVII ⁊ XVIII
Nemphis nunc chairim dicta a quo fuerit con dita XXII
Nero priuignus ſextꝰ ro. impator CIII
Nereꝰ Achilleus martires CVII
Nerua.xiij.romanoꝝ impator CIX
Neſtor hereſiarcha ep̄s cōſtātinopolitanus fo lio CXXXVI
Neuius poeta comicus fuit LXXXIIII
Nicolaitarum hereſis vnde veniebat vide folio CIII
Nicomedis ⁊ romanus preſbiter paſſi ſunt fo lio CVIII
Nicolaus ep̄s ciuis patere vrbis licie vide fo lio CXXXII
Nicephorus patricius imperator CLXVI
Nicolaus papa primus patria romanus. vide folio CLXX
Nicolaus papa ſecundus natione allobrogus folio CXCI
Nicena vrbs quomodo ſit ornata. vide fo- lio CXCIIII
Nicolaus tercius papa patria romanus vide fo lio CCXVI
Nicolaus quartus papa natione picenus vide folio CCXVIII
Nicolaus de neapoli iuriſconſultus. vide fo- lio CCXX
Nicolaus de lira ordinis minorum theologus reputatus CCXXI
Nicolaus florentinus medicus recommenda- tus CCXXXVI
Nicolaus euboicus ſagundinus ep̄s vir pru dens CCXLV
Nicolaus de tolleto ordinis heremitaꝝ ſcti au guſtini pater CCXLVI
Nicolaus papa quintus humili loco ⁊ familia natus folio CCXLVI
Nicolaus de cuſa romane eccleſie cardialis fo lio CCLII
Nicolaus perotus rhetor proclamatus vide fo lio CCLII
Niclaſhauſen in oppido francie orietalis qui dam ſeductor fuit igne concrematus vide fo lio CCLV
Nigra legio iuſſu imperatoris Friderici tercij diuerſis mortis generibus fuit tradita vide folio CCLVIII
Niniue ciuitatem edificauit aſſur XV
Ninus fuit ſecundus rex aſſiriorum. vide fo- lio XVII
Ninus ampliauit ciuitatem niniue. vide fo- lio XVII ⁊ XX
Ninia fuit quartus rex aſſiriorum XXV
Nyſſe ciuitatis terre ac populi illius deſcriptio folio CLXXXII
Nobilitas quibus temporibꝰ fuerit inſti- ta ⁊ quare XX
Nobiles,imperatores,reges ⁊ principes quā re ſunt inuenti CLXXVIII
Noema filia lamech artem texture inuenit. vi de folio X
Noe filius lamech inuenit gratiam coram do mino XI
Noe dicit inueniſſe agriculturam cum anima libus XIIII
Noemi fuit vxor elimelech XL
Nomina hominum monſtruoſorum que ſunt.

folio XI ⁊ XII
Nomina prouinciarum partis Aſie. vide folio XIII
Nomiua prouincie partis europe XIIII
Nomen pape incipiebatur inmutari tempore ſergij pape ſecundi CLXIX
Norici qui dicantur vel quis dicatur populus noricus vide folio XCVII C CLII et CCLXXXVI
Norica ſuperior nunc auſtria eſt CXL
Normanni acceperunt fidem illis temporibus vide CLXXII
Normannia vnde accepit nomen CLXXII
Noruegia regio deſcribitur CCLXXXII
Nubes denſiſſime apparuerunt inter florētiam ⁊ ſenam que homines ⁊ iumenta rapuerunt CCXCIII
Numitor rex italie fuit a fratre ſuo de regno eiectus LIII
Nuptias chriſtianorum publice fieri hormiſta papa inſtituit CXLII
Nurmberga vrbs vnde duxit originem vide folio C
Nurmbergam vrbem expugnauit heinricus quintus CXCVII
Obeth fuit de tribu iuda folio XLII
Ochoſias rex iſrahel miſit ad Beelzebub deum accaron ad conſulendum folio XLIX
Ochoſias filius regis ioram octauus regum iuda malum fecit coram domino LII
Occiſi ſunt vna die de iuda centū viginti milia et ducenta milia puerorum LV
Occiſus eſt a filijs ſuis rex ſennacherib vide folio LV
Oculorum priuationem propter adulterium zaleucius ſtatuit LX
Oculos ſibiipſi eripuit democritus vt liberius vacaret philozophie LXX
Occidit ſeipſum empedocles quia animam credidit immortalem LXXI
Ochus duodecimus rex perſarum erat vide folio LXXII
Octauianus auguſtus patre octauiano ſenatore genitus XCIII
Occidit ſeipſam ſophonia propter ſeruandam caſtitatem CXXVIII
Odoacer ⁊ theodricus reges magna habuerunt prelia in italia CXLI
Odo fuit primus pater cluniacenſium vide folio CLXXV
Odilo abbas cluniacenſis CLXXXI
Odo epiſcopus canthuarienſis CLXXXII
Odefredus doctor celeberrimus. vide in folio CCXI ⁊ XIIII
Odericus vir ſanctus de ordine minorum folio CCXXVIII
Olei vſum Minerua primo inuenit vide folio XXVIII
Olimpias prima quando fuerit inſtituta. et a quibus. ⁊ quid ſignificet LIIII
Olda prophetiſſa prophetauit emerſionē iheruſalem ⁊ captiuitatem populi. vide folio LV
Olimpias fuit mater alexandri ⁊ occiſa vide folio LXXVI
Oldradus doctor legum optimus. vide folio CCXXVII
Omagirus primo boues ad aratrū iunxit folio XXVIII
Onyas filius Jadi pontifex fuit. vide folio LXXV
Onyas filius ſymonis ſummus pontifex vide folio LXXVII
Onias fuit ſummus pontifex LXXIX
Onias pius ſummus pontifex fuit. vide folio LXXIX
Opera dierum creationis II III IIII et V
Opilius macrinus imperator CXVII
Opida quedam in ſueuia ſuperiori facta ſunt ciuitates CXVII
Orbis ver circulus terre quis ſit vide folio XII ⁊ XIII
Oratio ezechie ⁊ yſaie quid effecerit. vide folio LV
Origenis magni pater fuit Leonides vide folio CXVI
Origenes preſbiter eccleſie alexandrine omnium theologorum ſui temporis princeps folio CXVII
Ordines per interualla conferendos ⁊ quibus conferri poſſint vide CXXXI
Ordo cruciferorum a quo incepit. vide folio CXXXII
Ordo cruciferorum hic fuit reſtitutus. vide folio CCVII
Ordinari non debent in clerum aliquo carētes membro ſtatuit papa Anaſtaſius. vide folio CXXXIII
Oroſius fuit diſcipulus Auguſtini. vide folio CXXXVIII
Ordo beati Benedicti hic habuit ortum vide folio CXLIIII
Ordo vallis vmbroſe quando ⁊ per quem fuerit inſtitutus CXC
Ordo grandimōtenſis hic habuit initium folio CXCII
Ordo canonicorum regularium hic floruit vide folio CXCIII
Ordo carthuſienſium a brunone ſumpſit initium CXCIIII
Ordo ciſtertienſis hic habuit principium vide folio CXCV
Ordo templariorum militum habuit hic initium CXCVII
Ordo heremitarum ſancti auguſtini hic incepit CCIII
Ordo humiliatorum hic ſumpſit initium vide folio CCV
Ordo predicatorum ⁊ minorum illis temporibus inſtituitur CCIX
Ordo cluniacenſium quando incepit. vide folio CLXXV
Ordo fratrum theutonicorum illis temporibus

habuit ortum CCX
Oratio ſub his verbus. Dulce nomen domini noſtri Jheſu chriſti ꝛc. cuius ſit virtutis vide CCXV
Ordo carmelitarum hic initium habuit vide folio CCVII
Orientalia loca ſunt per ſoldanuz oppreſſa folio CCXIX
Ordo celeſtinorum hic ſumpſit initium vide folio CCXIX
Ordo ſeruorum ſumpſit hic principium. vide folio CCXIX
Ordo templariorum eſt illis temporibus extinctus CCXXI ꝛ XXII
Ordinis rhodiorum militum principium vide folio CCXXIII
Ordo militum iheſu chriſti hic incepit vide folio CCXXVI
Ordo Jheſuatorum hic habuit initium folio CCXXXI
Ordo nouus canonicorum regularium floruit illis temporibus CCXXXI
Ordo ſancte brigide hic ſumpſit initium. vide folio CCXXXII
Ordo monachorum alborum montis oliueti hic cepit inicium CCXXXVII
Ordo nouus mendicantium ſub titulo beati Auguſtini hic inceptus eſt CCXXXVII
Ordo nouus canonicorum regularium ꝛ congregatio ſancte iuliane cepit initium vide folio CCXXXIX
Oſy ſacerdos fuit de ſemine Aaron. vide folio XXXVII
Oſſa Joſeph ex egypto in iudeam per hebreos ſunt tranſlata XXVII
Oſee propheta primus de duodecim mittitur contra decem tribus LII
Oſias filius amaſie regis fuit duodicimus regum iuda LV
Os inferni abſorbuit marcum thurcium. vide folio LXX
Oſſa helizei ſunt tranſlata in alexandriam vide folio CXLI
Oſwaldus rex normannorum erat. vide folio CLIIII
Othoniel iudex populi iſrahel redarguit populum ſuper mala ſua XXX
Otto octauus romanorum imperator. vide folio CVI
Otilie pater quis fuerit CXXXIX
Othmarus abbas vir ſanctus CLXII
Otto dux ſaxonum recuſabat imperium. vide folio CLXXIIII
Otto primus rex romanorum CLXXVII LXXVIII ꝛ LXXIX
Otto ſecundus primi ottonis filius imperator. folio CLXXXI
Otto tercius ſecundi ottonis filius imperator folio CLXXXI
Otto epiſcopus bambergenſis fuit ꝛ ſueuus. folio CXCVIII
Otto quartus imperator dux ſaxonie erat. folio CCVII
Otthomannus princeps fuit turchorum. vide folio CCXXVIII
Ozee fuit vltimus rex iſrahel. ꝛ tranſlatus eſt iſrahel in aſſirios LIII
Pacem dari populo leo ſecundus papa ſtatuit vide folio CLVI
Pacificati ſunt lodouicus imperator ꝛ andaliſius dux beneuentanus CLXXI
Paduam vrbem ecellinus valde oppreſſit. vide folio CCXIII
Paleſtini vnde ſint exorti XIIII
Palleum ab eccleſia archiepiſcopum non redimere ſtatuit papa leo ſecundus CLVI
Palatini principes vnde traxerunt ab illo tempore originem vide folio CCXXV
Pallei libellum confecit Johannes papa quintus vide folio CLVI
Pamphilus preſbiter fuit grecus. vide in folio CXXVI
Panes facere ꝛ fruges molere docuit ceres folio XXV
Panes facere ꝛ ſemina terre cōmittere docuit ꝛ yſis egyptios XXIX
Panecius philoſophus claruit illis temporibus. folio LXXXII
Panthalion vir fuit illuſtris CCXXV
Pannonia que pars terre olim dicebatur. vide folio CXXXVIII
Paphlagonia venit a riphat filio Gomer folio XVI
Papia ciuitas vnde traxit originem. vide folio LXXIIII
Papias iheropolitanus epiſcopus. vide folio CXII
Paphuncius abbas fuit CXXXIII
Pape electionem quomodo ſtatuerit conſtantinus CLVI
Pape ſiue pontifices romani illis temporibus a veſtigijs ſancti petri maxime diſceſſerant. folio CLXXIII
Papa mortuus venerabatur ab ymaginibus templi CLXXIII
Pape electio multa mala intulit rome his temporibus propterea fuit tranſlata ad imperatores CLXXVIII
Papa Johannes quindecimus cepit elargiri amicis ſuis bona eccleſie ſic ꝛ modo faciunt pape CLXXX
Papa fuit creatus clemens epiſcopus bambergenſis vide folio CLXXXVIII ꝛ LXXXIX
Papa eligebatur epiſcopus eyſtetenſis. vide folio CXCI
Papa excommunicauit heinricum quartū imperatorem CXCII
Papa gibertus creatur per imperatorem heinricum quartum in germania CXCII et XCIII
Papatum curauit emere felix quintus alias amedeus vocitatus CCXLIIII
Paradiſus quatuor habet flumina VII
Paradiſus in quo loco ſit ꝛ quis illius decor.

vide folio VIII ⁊ XIII
Paris vel dictus alexander frater fuit hectoris folio XXXVII
Pariſius regia ⁊ inclita vrbs poſt Troyanum excidium habuit initium XXXIX
Paſcalis papa primus patria romanus. vide folio CLXVII
Paſcalis ſecundus papa natione ytalus. vide folio CXCVI
Patauina vrbs a quo fuerit condita vide in folio XLIIII
Patrinum vnum ſolum habere in baptiſmo ſtatuit papa higinus CXI
Patricius epiſcopus inſulam hibernie ad fidẽ conuertit CXLV
Pataula vrbs quomodo fuerit decorata vide folio CXCIX Et quis edificauerit eas folio CCLXXXV
Patauium ciuitas magne potentie venit i manus venetorum CCXXXVII
Pauper fuit ariſtides philoſophus vt ſumptu ſuo ad ſepulturam nequiuit efferri. vide folio LXXI
Paupertatem commendauit anaxagoras vide folio LXXI
Pauli apoſtoli vita ⁊ conuerſio que fuerit vide folio CIII
Pauli decapitatio quando fuerit facta vide folio CIIII
Paulus patauinus vir permultum doctus folio CXVII
Paulus ſamoſatenus epiſcopus. vide in folio CXXII
Paulus primus heremita apud inferiores thebaidam CXXXI
Paula matrona romana ⁊ iheronimi diſcipula CXXXV
Paulus primus papa natione romanus. vide folio CLXIII
Paulus longobardus diaconus CLXVI
Paulus venetus theologorum ⁊ philozophorum princeps CCXXXVII
Paulus ſecundus papa patria venetus. vide folio CCL
PEcunias erogauit aliis imperator Sigiſmundus CCXL
Pediculi vermes corroſerunt corp⁹ Arnolphi imperatoris CCLXXIII
Pelagius monachus ⁊ peſſimus hereſiarcha vide folio CXXXV
Pelagius primus papa natione romanus folio CXLVI
Pelagius ſecundus papa patria romanus folio CXLVI
Peruſia vrbs a quibus fuerit condita vide folio XLVIII
Periander corinthus philozophus ſeptimus de ſeptem ſapientibus LIX
Perſarum regnum quando cepit initium vide folio LXVIII
Perſarum regio vbi ſit ⁊ vnde habeat nomen vide folio LXVIII
Perſis ſecundus fuit octauus rex perſarum folio LXXII
Permenides fugit hominum conſortia vide folio LXXII
Perſecutio prima chriſtianorum quando incepit CIIII
Perſius flaccus aulus CV
Perſecutio ſecunda chriſtianorum fuit. vide folio CVIII
Perſecutio tercia chriſtifidelium habuit initiũ folio CX
Perſecutio quarta eccleſie fuit tempore marci. folio CXII
Perſecutio chriſtianorum quĩta iuſſu ſeueri imperatoris CXVI
Perpetua ⁊ felicitas virgines ſancte CXVI
Perſecutio eccleſie ſexta poſt nerone mouit imperator maximinus CXIX
Perſecutio eccleſie ſeptima poſt neronem fuit. folio CXX
Perſecutio xpianorum octaua fuit iuſſu valerii vide CXXI
Perſecutio chriſtianorum nona iuſſu aureliani vide CXXII
Perſecutio in chriſtianos decima CXXIII
Peregrinatio valde mirabilis orta eſt illis temporibus CCXIIII
Peregrinatio ⁊ hominum concurſus fuit illis temporibus in niclaſzhauſen CCLV
Peſtis pmaxima fuit iſtis temporibus vide folio CXXI
Peſtilentia magna agebat̃ ⁊ iſtis temporibus vide CL
Peſtis permaxima iſtis diebus fuit per totam ytaliam CCXXVIII
Peſtis fuit ⁊ aliis temporibus CCXXX
Peſtis ingens orta fuit temporibus iſtis vide folio CCXLVIII
Peſtis alia fuit ex ſolis eclipſi iudicata vide folio CCLV
Petrus primus papa apoſtolorum princeps. vide CII
Petrus apoſtolus quando fuerit crucifixus folio CIIII
Petronella virgo filia petri apoſtoli CVII
Petrus damianus doctor CXCII
Petrus alphonſus vir ſanctus antea fuit iude⁹ vide folio CXCVIII
Petrus lombardus parieſienſis epiſcopus folio CCI
Petrus comeſtor floruit hoc tempore vide folio CCI
Petrus nouus martir ordinis predicatorũ folio CCXIII
Petrus de bellapartita doctor iuris vide in folio CCXX
Petrus de albano conſiliarius, medicus. vide folio CCXXIIII
Petrus vergerius orator eruditiſſimus vide in folio CCXLIIII
PHaleg filius heber eius tempore orta fuit confuſio linguarum vide XVI
Pharao amenophis rex egipti iuſſit pueros ſubmergi vide folio XXVII
Pharao bochoris rex egypti contradixit moyſi poſtea fuit in mari ſubmerſus, vide in fo-

lio XXVII
Phaceya regē iſrabel percuſſit phacee ꝛ regnauit poſt eum LIII
Phacee regem iſrabel percuſſit ozee ꝛ regnauit pro eo LIII
Phaleris agrigentinus tyrannus ꝛ orator floruit illis temporibus LVI
Phariſeorum ſecta quando habuit initium vide folio LXXXVIII Et folio XCVI Et qui dicebantur phariſei ibidem
Pharao mephres rex egypti exaltauit Joſeph propter ſomniorum interpretationem. vide folio XXVII
Pheldas fuit ſeptimus filius nachor vide folio XX
Phenenna fuit vxor helchane patris ſamuelis vide XLI
Pherecides philoſophus ſcripſit de natura et diis LXI
Philiſtei vnde ſint exorti vide XIIII
Philiſtijm fuere a tuſim filio meſſaraym. vide folio XIIII
Phinees ſacerdos filius eleazari percuſſit vnū ex filijs iſrabel fornicantem ad mortem vide folio XXXVII
Phiſicus maximus fuit mercurius vide in folio XXVIII
Phinees ſacerdos populi iſrabel. vide in folio XLI
Philo iudeus in greca lingua doctiſſimus folio LXXXV
Philo iudeus vir quidem diſertiſſimus ꝛ a petro ad fidem conuerſus XCVII
Philippus apoſtolus domini cruci eſt affixus folio CV
Philippus imperator cum filio ſuo Philippo imperauit CXIX
Philippus bardanus imperator erat vide folio CLXI
Philippus rex francorum iheruſalē impugnauit CCIIII
Philippus imperator frater heinrici imperatoris CCVII
Philippus rex lodouici regis filius vide in folio CCXV
Philippus rex francorum iſte fuit. vide in folio CCXVIII
Philippus rex francie commiſit bellum atrociſſimum cum rege anglie CCXXVII
Phoca imperator Conſtantinopolitanus vide folio CXLIX
Phoroneus primus in grecia leges inſtituit. folio XXIX
Phriſia regio deſcribitur CCLXXXIII
Phuth ſecundus filius cham a quo fuere phutenſes XIIII
Phul fuit rex aſſiriorum maxime conturbauit terram LV
Picus ſaturni filius primus rex laurentum fuit ꝛ bellator egregius XXXV
Pictor fuit zeuſis heracleotes LXXI
Picturam primo ſtuduit Plato. vide in folio LXXIII
Pipinus auſtrie vel auſterie dux. vide in folio CLVIII
Pipinus iunior caroli marcelli filius rex francie ꝛ burgundie CLXV
Pipinus duos habuit filios carolum ꝛ carolomannum CLXVII
Pipinus caroli magni filius ꝛ italie rex. vide lio CLXVIII
Piſa vrbs vnde cepit originem. vide in folio XLV
Piſtori ſeruiuit plauto LXXXIIII
Piſcis quidem captus fuit effigiem leonis habens CCXVII
Piſanus bartholomeus iuris doctor. vide folio CCXXVIII
Piſe ciuitas venit in manus Florentinorum vide folio CCXXXVII
Pitacus fuit quartus de ſeptem ſapientibus vide folio LIX
Pitagoras philoſophus fuit ꝛ muſicus. vide folio LXI
Pius papa natione ytalus CXI
Pius papa ſecundus natione italus vide in folio CCL
Plato philoſophꝰ clariſſimꝰ floruit iſtis temporibus LXXIII
Platina hiſtoricus abbreuiator apoſtolicus. vide CCLII
Plautus poeta comicus LXXXIIII
Plinius ſecundus nouocomenſis philoſophꝰ orator ꝛ hiſtoricus CXI
Plotinus philoſophus platonis diſcipulus. vide LXXIIII
Plutharchus phūs et hiſtoricus eloquentiſſimus CXI
Pluuia raro habetur in Egypto. vide in folio XVIII
Pogius Florentinus orator facundiſſimꝰ claruit CCXLII
Policarpus iohannis apoſtoli diſcipulus folio CXIIII
Polonia Sarmatica deſcribitur. vide in folio CCLXXIX
Pompeyus maximus romanorum imperator vide LXXXVI
Pontifex primus fuit leui filius iacob vide folio XXV
Pontifex fuit merari. Deinde Gerſon. Inde Caath ꝛc̄. XXV
Pontifex fuit Aaron ꝛ eius filius eleazar vide folio XXIX
Pontifices in iſrabel fuerunt tanꝗ̄ reges vide folio LXIIII
Poncius pilatus procurator iudee vir callidus vide XCV
Pontifices Judeorum qui fuere. vide in folio XCVI
Poncianus papa natione romanus. vide in folio CXVI
Poncion martir in vtero matris deo fuit electꝰ vide CXIX
Popilia virgo veſtalis LXIX
Porcella quedam enixa eſt caput hominis habens CXCVIII

Portenta plura apparuerunt annis illis. vide folio CCVIII
Portugalia regio que ſit ⁊ qui principes illius vide CCXC
Porphirius athenienſis philozophus vide in folio CXVIII
Poſtumus conſul fuit romanus. vide in folio LXIX
Poſſidonius philozophus ſtoicus vide in folio LXXXII
PRaxedis virgo ſanctiſſima. vide in folio CXIIII
Praga ciuitas in bohemia quando habuit uniuerſitatem CCXXIX
Praga olim erat ſubiecta epiſcopo magūtino vide CCXXIX
Precepta ſunt triplicia moralia ſcilicet. iudicialia ⁊ cerimonialia XXX
Preſides ſyrie qui fuerunt LXXXVII
Predia ⁊ fundos recepit eccleſia ex conceſſione vrbani pape primi CXVI
Prelatus aput indos communiter dicitur preſbiter iohannes CXCVII
Prelia plura fuerunt temporibus iſtis vide in folio CXCVIII
Primus ⁊ felicianus romani viri religioſi vide folio CXXVI
Priſcianus grammaticus eruditiſſimus vide i folio CXLIII
Principes quando poſſint facilius ſaluari vide folio CCXLIIII
Prouincie in affrica que ſint XIIII
Prpuincie europe que ſint XIIII
Prouincie aſie que ſint XIII
Prouincie gentium habent ſua vocabula ex filijs noe XIIII ⁊ XV
Prometherus vir accutiſſimi ingenij formauit ſimulachra hominum de terra quaſi viua vide folio XXVIII
Prophetauerunt Gath Nathan ⁊ aſaph tempore dauid XLVII
Propheta ſemeias prophetauit illis temporibus XLVIII
Propheta abdo prophetauit contra vitulos aureos XLVIII
Prophetauerunt iſti tres Hieu Eliezer ⁊ Oziel cum Aſaria regibus Juda. vide in folio XLIX
Propheta anani increpauit aſa regem iudeorū vide XLIX
Prochas ſiluius filius auentini rex fuit ytalie folio LIII
Prodigia multa facta ſunt anteꝗ̄ fierent romanorum grauia bella LXXXV
Prodigia in chriſti natiuitate multa ſunt viſa. vide XCIII
Procuratores Judee qui fuerant XCV
Proceſſus ⁊ martinianus romani milites vide folio CVII
Probus romanorum imperator vir conſpicuꝰ vide CXXIII
Proba mulier adelphi conſulis romani vxor. vide CXXXVI
Prodigia multa apparuerunt illis temporibꝰ futura mala ſignificantia vide in fo. CLI et CLXXIX
Item ⁊ alia prodigia temporibus iſtis vide folio CLXXXVI
Prodigia ſimiliter claruerunt iſtis diebus vide folio CCIII
Prophetizantes ſepe ſunt decepti. vide in folio CCXXXIIII
Prodigia illuxerunt iſtis temporibus mala futura indicabant CCL
Prudentius poeta vir chriſtianus. vide in folio CXXXIIII
Pruſſia per que media venit ad fratres theutonicorum CCIX
Pruſſia prouincia deſcribitur CCLXXXI
PSalmos alternis vicibus decantandos papa damaſus ſtatuit CXXXI
Ptolomeus lagi fuit filius ⁊ poſt alexādrū magnum primus rex in egypto vide in folio LXXVI
Ptolomei dicebantur omnes reges egypti. vide folio LXXVI
Ptolomeus philodelphicus rex egypti fuit. vide folio LXXVI
Ptolomeus philopator quartus rex egypti vide folio LXXVIII
Ptolomeus epiphanes rex egypti. vide in folio LXXX
Ptolomeus philometor rex egypti vide in folio LXXX
Ptolomeus euergetes Phiſton ſiue Sother. Alexander reges egypti LXXXII
Ptolomeus dioniſius filius ariſtoboli vide in folio LXXXIX
Ptolomeus philozophus ⁊ inſignis aſtrologus vide in folio CXIIII
Pugna eſt commiſſa in eccleſia maguntina vide in folio CLXXXIX
Puluinaria primo inuenit ſardanapallus rex aſſiriorum LV
Pullus gallie quadrupes natus eſt vide in folio CXCVIII
Pueri mittebantur cum ſuis patribus per romanos ad conſilium ſenatus LXXVI
Quadrigam inuenit primꝰ in grecia erictonius athenienſium princeps vide in folio XXXIIII
Quadratus athenienſiū epiſcopus CXII
Quatuor coronati vide in folio CXXV
Queſtionē a nautis factam homerus non potuit exponere XLIII
Quintus turcius claruit illis temporibus. folio LXXVI
Quintus cincinacius dictator romanus. vide folio LXXVI
Quintus fabius conſul romanus. vide in folio LXXXI
Quintilianus rhetor ⁊ philozophus celeberrimus vide CVI
Quirinus epiſcopus vir ſanctus CXII
Quiricus romanus patricius ⁊ martir vide in

folio CXVIII

Quirinus romanus tribunus CXXII

Quintus gallus miles CXXVI

Quiriacus epiſcopus iheroſolimitan⁹ vir ſanctus CXXXII

Abanus monachus natione germanus CLXIX

Rachel ſecūda filia laban vxor iacob dn̄i ſterilis tandem genuit duos filios folio XX

Racherius epiſcopus veronenſis CLXXXII

Radegundis regina francie fuit CXLVIII

Ragnſar rex babilonie LXV

Raphahel fulgoſius iuriſconſultus excellentiſſimus CCXLII

Raymundus generalis magiſter predicatoꝝ vide CCXI

Raynerius piſanus ordinis predicatorum vir ſanctus CCXXI

Raſis fuit medicus recommendatus. vide folio CXCIII

Ratiſpona ciuitas vnde cepit initium vide folio XCVII

Rauenna ciuitas a quo ſit aucta. vide in folio CXLII

Rebecca fuit vxor Iſaac XX

Rechab de Ietro cognato moyſi deſcendit ⁊ fuit conuerſus ad iudaiſmum. vide in folio XXXIIII

Reformata ſunt plura monaſteria illis temporibus CCXXXIX

Regiones europe que ſint XIII

Regum aſſiriorum cathalogus habetur. vide folio XVII

Regni initium nemroth fuit Babilon. vide in folio XVII

Regna plura erigebantur iſtis temporibus. regnum ſcilicet ſcitharum. maſitagetarum. ſichimiorum. egiptiorum XVII

Regna inter cetera clariora ſunt aſſirioꝝ ⁊ romanorum XVII

Regnum ſchitarum in regione ſeptentrionali ſumpſit initium XVIII

Regnum aſſirioꝝ qn̄ ſumpſit initium. vide folio XVIII

Regnabant in regno amazonum mulieres vide folio XVIII ⁊ XIX

Regine amazonum que fuerunt XIX

Regnum egiptiorum quando habuit initium et primus rex fuit Soros XVIII

Regnum ſiciomorum quando habuit initium et primus rex fuit egilaeus XVIII

Regnum venit ad romanos a regno ſiciomorum XVIII

Regnum hiſpaniarum quando incepit vide folio XXIIII

Regnum bohemorum quando habuit initiꝫ. vide XXIIII

Regina aſſiriorum fuit Semiramis. que ſub ſpecie viri rexit XXV

Reges italie quando inceperunt regere. vide in folio XXXV

Regia tribus deſcendit a iuda filio Iacob vide folio XXV

Reges ſichimiorum qui fuere XXVI

Regnum Argiuorum ſiue grecorum quando habuit initium ⁊ quis in eo fuit primus rex vide XXVII ⁊ XXIX

Regnum lacedemonioꝝ illis temporibus oritur XL

Regnū chorinthioꝝ hic cepit initiū XL

Regnum ſichimiorum ceſſauit tempore heli ſacerdotis XLII

Regnum athenienſium hic finitur XLIII

Regnum latinoꝝ ⁊ italorum que ſint XLV

Regio anglie que ſit XLVI

Regina ſabba propheteſſa venit audire ſapientiam ſalomonis XLVI

Regnum argiuorum accepit nomē ab argo ei⁹ rege quarto XXIX

Reges iſrabel vide plures XLVIII

Regnum iuda quando habuit initium. vide in folio XLIX

Reges italie poſt ſiluium omnes dicebātur ſiluij XLIX

Reges ſirie turbauerunt illis diebus reges iſrabel L

Regnum albanorum ⁊ italorum vnum eſt vide folio XLVI ⁊ LII

Regnum iſrabel valde fuit contritum ſed p Ieroboam reſtitutum LII

Regnum iſrabel fuit iſtis temporibus ſine rege vide LIII

Regnum iſrabel poſt ozee regem tranſlatum ē in regnum aſſiriorum LIII

Regnum macedonum incepit temporib⁹ iſtis. et quis fuerit primus rex. q̄nti temporis durauit vide folijs LIII ⁊ LIIII

Regnum medorum a quo habuerit principiꝫ et ad que regna ſit tranſlatum LIIII

Regnum lidorum a quo habuit initium. q̄nti temporis durauerit vide ⁊ illius reges in folio LIIII

Regnum iſrabel ceſſauit illis temporibus. vide folio LV

Regnum iuda fuit iſto tempore ſine rege. vide folio LV ⁊ LX

Regnum latinorum ſiue albanoꝝ hic perdit nomen ⁊ dicitur romanorum regnum. vide folio LVI

Regnū aſſiriorum hic defecit LXII

Regnum medorum quando defecit LXIII et LXVIII

Regnꝫ perſarum quando incepit LXVIII Et quis fuit rex primus perſarum ibidem.

Reges ſirie qui fuerunt quando ⁊ habuit initium vide LXXV

Regna alexandri quomodo poſt mortem ſuam fuerunt diuiſa LXXV ⁊ LXXVI

Reges egipti omnes dicebantur ptolomei. vide folio LXXVI

Regnum ſirie ceſſauit illis temporibus ſimiliter ⁊ aſie LXXXVII

Regnum egiptiorum quando ſit euerſum vide folio LXXXIX

Regnum ⁊ ſacerdotium iudeorum quando ſit

deſtructum XC
Regnum iudeorum erat in quatuor tetrarchas diuiſum XCVI
Regnum italicum a conſtantinopolitano iugo per longobardos eſt ablatum CXLVII
Et in eodem conſtituti ſunt magiſtratus dicti exarchatus ibidem
Regis bauarorum filiam rex longobardorum duxit vxorem CL
Reges longobardorum qui fuerãt CLV
Reges thuringie qui fuerant CLV
Regis bauarie filiam Iuſtinianus imperator duxit vxorem CLVIII
Regnum theutonicorum dicebatur francia orientalis CLXXIII
Reges ytalie qui fuerant CLXXVI
Reges quare ſunt inuenti CLXXVIII
Regnum tartharorum hic cepit initium vide ĩ folio CCVII
Regni Carrarienſium principium. vide in folio CCXXIIII
Regni Gonzagorum principium. vide in folio CCXXVII
Regni ottomannorum turchorum principium vide CCXXVIII
Religioſa ſtirps cepit initium iſtis temporibꝰ a rechab XXXIIII
Religio de albatorum hic incepit quorum maximus fuit numerus in italia CCXXXV
Remus et Romulus fuerunt filij rhee. vide in folio LIII
Remus et Romulus quomodo fuerunt nati et enutriti LVI
Remigius epiſcopus ramenſis CXL
Remigius epiſcopus antiſiodorenſis. vide in folio CLXXIII
Rhenenſes germanie ſuperioris populi ſunt. vide CCLXXXVII
Reuocatio actuum priorum pontificum per ſucceſſores incepit tempore Steffani ſexti. vide folio CLXXII
Reu vel Ragau filius Phaleg. cuius tempore multa fuerunt deſtructa templa. vide in folio XVI
Rex Aſſiriorum primus fuit Belus. vide in folio XVII
Rex Aſſiriorum ſecundus fuit Ninus. vide in folio XVII
Rex primus ſcitharum fuit thanaus vide in folio XVIII
Rex aſſiriorum quartus fuit Minia. et quintus fuit arius XXV
Rex primus Italie fuit ianus XXXV
Rex decimuſſeptimus et vltimus Athenienſium fuit Codrus XXVII et XLIIII
Rex primus lacedemoniorum fuit Euriſteus. vide XL
Rex primus iudeorum fuit Saul XLI
Rex albanorum fuit Aſtanius XLIII
Rex in yſrahel ſecundus fuit dauid. vide in folio XLVI
Rex primus Hebreorum fuit Dauid. vide in lio XLVI et XLVII
Rex ſecundus Hebreorum fuit ſalomon. vide folio XLVI
Rex ytalie aremulus poſuit preſidium albanorum vbi nunc roma eſt LIIII
Rex romanorum ſecundus fuit Numapompilius. vide et reges ceteros LVI
Rex primus babilonie fuit merodach. vide in folio LXII
Rex perſarum vltimus fuit darius filius Arſami LXXII et LXXV
Rex Macedonum. xxiij. Philippus multa fecit prelia CLXXIIII
Rex anglorum ſiue brittannorum fuit Lucius vir ſanctus CXV
Rex Gothorum radagaſus italiam ferro et flãma vaſtabat et tandem captus fuit vide in folio CXXXV
Rex Vandalorum fuit Genſericus. vide in folio CXXXVII
Rex hunorum attila multas deuaſtauit regiones. dicebatqꝫ ſe dei flagellum. vide in folio CXXXVII
Rex vltimus oſtrogothorum fuit Totila et tandem in regem Gothorum conſtitutus. vide in folio CXLV
Rex viſigothorum hermigildis fuit occiſus ꝓpter fidem catholicam. vide folio CXLIX et L
Rex longobardorum multas italie obtinuit ciuitates. regem Francorum expulit. vide folio CL
Rex cretenſis fuit ſaturnus pater Iouis. vide folio XXXV
Rex vltimus longobardorum Deſiderius fuit folio CLXVI
Rex Burgundionum fuit Rudolphus. vide ĩ folio CLXXIII
Rex Francorum fuit Ludouicꝰ ex genere Caroli magni CLXXXI
Rex Francie nonus fuit Hugo. vide in folio CLXXXII
Rex hungarie Steffanus fuit vir ſanctus. vide in folio CLXXXVIII
Rex primus therosolime fuit Gotfredus. Et qui poſt eum vide in folio CXCVI XCVIII XCIX CCIII etc.
Rex fuit egipti ſaladinus vir magne prudencie vide in folio CCV
Rex ſicilie fuit Mamfretus CCXIII
Item et Carolus CCXV et XVIII
Rex Francie fuit Ludouicus vir ſanctus. vide in folio CCXII
Rex bohemie quando primo nomen regis acceperit CCXXIX
Richoldus dux Friſonum erat CLXII
Richardus de ſancto victore vir ſanctus vide ĩ folio CC
Richardus imperator a quibuſdam electus nõ tamen confirmatus CCXIIII
Richardus puer a iudeis martiriſatus. vide in folio CCVII
Richardus de media villa doctor. vide in folio CCXXII
Riphat alias riphaa filius Gomer a quo fuere paphlagones XVI

Riſit zoroaſtes philozophus die ſue natiuita-
tis XXII
Roboam habuit vxores.xviij.cõcubinas.xxx
filios.xxviij.τ falias.xl.fo. XLIX
Robertus rex francie CLXXXVIII
Robertus abbas vir ſanctus CXCV
Robertus rex ſicilie erat CCXXIII
Robertus rex apulie andream nepotem ſuum
in regnum inſtituit CCXXV
Robertus de licio ordinis minorum profeſſor
vide CCLII
Rochus natione narbonenſis chriſti confeſſor
vide CCXXVII
Rodium vrbem turchus cum exercitu ſuo pe-
tijt ſed viſionis miraculo eſt repulſus vide in
folio CCLVI
Rodis venit a dodamyn filio iauan vide in fo/
lio XVI
Rolandus palatinus comes nepos Caroli. vi
de CLXVII
Roma eſt condita certo in loco vbi quondam
ytalus rex ciuitatẽ condiderit XXXIIII
Roma a quibus ſit condita LVI et LVII
Romani regni principium quando fuerit. vide
in folio LVI
Romani conſules quando inceperunt τ quare
fuere τ que illorum nomina LXIX
et LXXVI
Romani nouam inſtituerunt dignitatem dicta
tor appellatam LXIX Et nomina
ipſorum dictatorum LXXVI
Romani poſt conſules elegerunt decemviros
qui totam regerent ciuitatem LXX
Romani fecerunt ſibi leges.xij.tabularum vi/
de LXX Fecerunt τ ſibi tribunos τ edi
les ibidem
Romani principes dicebantur ceſares a Julio
deinde auguſti ab auguſto XCIII
Romanus miles τ martyr CXXI
Romana res regebatur tribus imperatoribus
tempore magni conſtantini CXXIX
Deinde regebatur ſub vno auguſto τ tribus
ceſaribus ibidem
Romanum imperium quando fuit diuiſum vi
de ſub marciano CXXXVII
Romanum imperium multis priuabatur pro/
uincijs iſtis temporibus CXL
Romanus papa patria romanus. vide in fo-
lio CLXXII
Romam valde oppreſſit otto primus vt modi
um furfuris triginta aureis venundabatur.
vide CLXXVIII
Romani habuerunt quatuor grad⁹ maiorum
ſuorum.rex.dictator.imperator τc. vide fo/
lio LXXXV
Romam ductus eſt in aſino cum magno ſcan-
dalo Burdinus antipapa CXCVII
Romanum imperium non habuit imperatorẽ
ad aliquot tempus ex electorum diſcordia vi
de folio CCXII et XIIII
Rotharis rex longobardorum CLV
Rudolphus rex ytalie dux burgũdie τ franco/
rum rex CLXXVII
Rudolphus dux ſaxonie eligitur rex in forchẽ
vide CXCII
Rudolphus romanorum imperator electus vi
de folio CCXVI
Rudolphus imperator plures dedit libertati.
vide CCXVII
Ruffus miles clariſſimus CXXVI
Ruffinus aquilegienſis preſbiter. vide in fo/
lio CXXXVI
Rupertus epiſcopus ex regia ſtirpe Francorũ
ortus CLII
Rupertus bauarie dux imperator electus vide
in folio CCXXXVI
Ruſſia prouincia τ eius conditio deſcribitur.
vide CCLXXX
Ruth fuit genere moabitides XL
Sabatha filius chus a quo ſabatheni XIIII
Sabaa fili⁹ regma a quo arabes XIIII
Saba filius Chus a quo ſabei XIIII
Saba regina venit audire ſapientiam Salomonis vi
de in folio XLVI
Sabaudia regio vbi ſit τ quis gentis illius p̃
mus dux CCLXXXVII
Sanaudie principes dicebantur comites. ſed
ceſar Sigiſmundus fecit illos duces vide in
folio CCXLII
Sabadardacus rex erat Babilonie. vide in fo
lio LXV
Sabina illuſtriſſima mulier CXII
Sabellius hereticus a quo ſabelliani. vide in
folio CXXI
Sabbato ieiunare ſtatuit papa innocentius vi
de in folio CXXXIII
Sabinianus papa cuius patria ignoratur vide
in folio CXLVIII
Sacerdos aaron quomodo fuerit veſtitus. vi/
de in folio XXXIII
Sacerdotalis tribus deſcendit a leui vide in fo
lio XXV
Sacerdotium quando fuerit tranſlatum a filijs
eleazar Heli primus de filijs Ithamar arri/
puit XL et XLI
Sacerdotium ſibi vi vſurpauit Oſias τ adole
re voluit incenſum LV
Saccum habuit ad panes Dyogenes. vide in
folio LXXIIII
Sacramento eukariſtie quidã non fecerunt re
uerentiam ideo perierunt in ponte. vide fo-
lio CCXVII
Sadoch de linea xp̄i erat LXV
Saducei qui dicebant XCVI
Saffens decimuſnonus rex aſſiriorum vide in
folio XXVIII
Sanguis chriſti effluxit ex quadã chriſti yma
gine CLXVIII
Sanguis pluit per tres dies illis temporibus
folio CLXXI τ LXXXII
San guinis fons effluxit Genue futurã ſigni
ficans calamitatem CLXXVI
Sãguis pluit e celo illis tp̄ibus CXCVIII
Sali q̃ ẽ caynan filius arphaxat XVI

Salomon filius naaſon dux in tribu Juda. vi de folio XXXIIII
Salomon fuit filius dauid regis ex Berſabea vide XLVI
Salomon quando edificauit templum. vide in folio XLVI
Salmanaſar rex aſſiriorum trãſtulit iſrabel in aſſirios LV
Salon philozophus ſecundus de ſeptem ſapientibus dedit legem athenienſibus LIX
Salathiel fuit filius ieconie LXIIII
Saluſtius romanus hiſtoricus ꝛ philozophuſ vide XCII
Saluator cum ſuis diſcipulis floruit vide in folio CI
Saltzburga ciuitas quando ſit condita vide in folio CLII
Saltzburga quondam dicebatur Juuauia id ē helffenburg XCVII
Salue regina hermannus contractus compoſuit vide CLXXXIX
Saladinus fuit rex egipti CCV
Samarites filius chanaan a quo fuere ſirie. vide folio XIIII
Sampſon fuit vltimus rex in iſrabel XLI
Et quid mali philiſteis fecerit vide ibidem.
Sacerdos ſacerdos ꝛ propheta domini. iudex ſuper iſrabel filius helchane XLI
Samaritani vnde dicantur LXXV
Sampſon epiſcopꝰ dolenſis claruit ſanctitate vide CXLVIII
Sanctus. ſanctus quis dicere ſtatuit in miſſa. vide CXLI
Sãgar iudex populi iſrabel plures occidit philiſteos vomere XXX
Sapho poetiſſa inuenit plectrum LXI
et LXXI
Sarmatia venit ab aſtanes filio gomer vide folio XVI
Saruth fuit filius ragau XXI
Saray filia aram fuit vxor abrahe vide in folio XXI
Sarraceni veniunt ab Agar iude. vide in folio XXI
Sardinia inſula que ſit XXXVIII
Sardanapallus rex aſſiriorum totus fuit lubricus habitu femineo indutꝰ LV
Sarracenos Conſtantinus quartus fecit imperio tributarios vide in folio CLVII
et LVIII
Sarraceni temporibus iſtis vaſtarunt italiam. vide CLXXI
Sarraceni genuam obſidione preſſam ceperũt vide CLXXVI
Saturnus pater Jouis rex Cretenſis tempore yſaac regnauit XXXV
Saturninus preſbiter et martyr. vide in folio CXXVII
Saul fuit primus rex iudeorum. ꝛ quare fuerit infeſtus dauid XLI
Saxonia magna prouincia germanie deſcribitur CCLXXXII
Saxones contraxerunt amiciciam cum pipino rege Francie CLXV
Saxonicũ bellũ illis temporibus eſt commiſſum. ꝛ carolus magnus vicit ꝛ illos ad fidē duxit CLXVII
Saxonum principes dicebantur eo tempore reges CLXXVII
Saxones plurimum exaltauit Heinricus primus CLXXIIII
Scauracius imperator fuit CLXVI
Scaligerorũ dominiũ principiũ CCXXIII
Sciſma primũ romane eccleſie fuit CXVIII
Sciſma ſecundum habuit ortum ab arrianis ꝛ fuit grauiſſimũ CXXXI
Sciſma aliud fuit tempore bonifacij pape primi CXXXIII
Sciſma quintũ fuit tempore ſimachi CXLII
Sciſma decimum ꝛ vndecimum ſuſtulit Otto primus CLXXIX
Sciſma vigeſimumprimũ fuit ſuper pauperta te eccleſie CCXXVI
Sciſma vigeſimumſecundum ꝛ omnium peſſimum fuit CCXXXII
Sciſma illud durauit ad. xxiij. annos. an ſcilicz papa eſſet ſupra concilium CCXLII
Scipio affricanus alterius ſcipionis filius vide folio LXXXIIII
Scipio iunior affricanꝰ vir p̃clarus apud romanos LXXXV
Sclauonici quondam dicebantur illirici vide in folio CXII
Sclaui ſumpſerunt originē ex bohemis ꝛ germanis CLXXI
Schleſia prouincia deſcribitur CCLXXIX
Schlaui receperunt fidem illis temporibus folio CLXXI
Sceptra regum greci dixerunt haſtas. vide folio LVI
Scolaſtica germana ſancti Benedicti. vide in folio CXLIIII
Scotus vir magni ingenij claruit CLXXII
Scotus doctor ſubtilis ordinis minorum folio CCXXI
Scolas arcium liberalium in praga erexit Carolus quartus CCXXIX
Scotia prouincia q̃ ſit vide CCLXXXIX
Scotia inſula que ſit XLVI
Sebaldus confeſſor digniſſimus. vide in folio CLXII
Secundus athenienſis philozophus. vide in folio CXIII
Seductor quidam dixit ſe imperatorem fridericum qui quondam fuit perditus. vide folio CCXX
Seductus eſt rex Jonas blandicijs magnatorum LIII
Sedechias fuit tercius filius Joſie ꝛ vltimus regum iuda ꝛ iheruſalem LX
Sella fuit ſecunda vxor Lamech. vide in folio X
Sellum rex fuit iſrabel ꝛ ſtatim occiſus vide in folio LIII
Sellum pontifex quidam fuit LIII
Seleucus iners rex Syrie erat. vide in folio LXXIX
Selandia prouincia inferioris germanie. vide

vide CCLXXXIII
Seleucus cerannes rex ſirie LXXIX
Sem primus filius noe quinq; protulit filios e quibus quinq; prodiere gentes. vide in folio XV
Semiramis regina aſſiriorum fuit. vide in folio XXV
Sennacherib rex aſſiriorum a filijs ſuis eſt occiſus vide LV
Senatores romulus inſtituit LVI
Sena vrbs a quo fuerit condita LXXX
Seneca ſtoicus philoſophus neronis imperatoris preceptor vide CV
Septem ſapientes qui ſint τ quid docuerant. vide LIX τ LX
Septuaginta interpretes quomodo legem interpretabantur LXXVII
Sepeliebatur viua minucia virgo propter inceſtum. Similiter τ Capronia LXXX
Septem dormientes floruerunt illis temporibus CXIX et apparuerunt iterum vide CXXXVIII
Sepulchrum domini ſedatum fuit a roſſomis. vide CCXII
Sequentiam ſanctiſpiritus aſſit nobis gratia τc. Robert⁹ rex ꝯpoſuit CLXXXVIII
Serapis fuit tercius rex arginorum ſiue grecorum vide XXIX
Seruius tulius romanorum rex. vide LXV
Serpens mire magnitudinis fuit occiſus vide folio LXXXI
Serapion patria alexandrinus vir ſanctus. vide in folio CXX
Seraphia anthiocena virgo ſancta. vide in folio CXII
Sergius τ Bachus viri nobiliſſimi vide in folio CXXV
Sergius papa natione ſyrus CLVII
Sergius ſecundus papa patria romanus vide in folio CLXIX
Sergius tercius papa natione romanus. vide folio CLXXIII
Sergius quartus papa patria romanus. vide folio CLXXXV
Seth tercius filius Ade τ Eue. vide in folio IX
Seuerus romanorum imperator. vide in folio CXV
Seuerus τ maximianus imperatores vide in folio CXXV
Seuerus epiſcopus Treuerenſis. vide in folio CXLIII
Seuerinus primus papa patria romanus vide in folio CL
Sextilia virgo de inceſtu conuicta τ eſt viua ſepulta LXXVIII
Sextus dominicus caluinus conſul romanus vide LXXXV
Sextum librum decretalium bonifacius octau⁹ fieri ſtatuit CCXIX
Sibille omnes femine vates a veteribus appellabantur. vide τ nomina ſibillarum in folio XXXV
Sibilla eritrea floruit temporibus iſtis religioſis veſtibus induta LVI
Sibilla heleſpontina claruit iſtis temporibus vide LXIIII
Sibilla cumana illuxit iſtis diebus. vide in folio LXIX
Sibilla timica veſte celeſtina induta vide in folio LXXVIII
Sibilla tiburtina floruit hoc tempore. que et chriſti natiuitatem predixit XCIII
Sicilia inſula quo mundi ſpacio ſit. vide in folio XXXVIII
Sicbinorum reges qui fuerant. vide in folio XXVI
Sicilie rex fuit Manfretus CCIII
Sydonij fuere a ſydon filio chanaan vide in folio XIIII
Signa magna his temporibus viſa ſunt. vide in folio CXLVI τ XLI
Signa apparuerunt in celo temporibus iſtis folio CLVII
Sigiſmundus caroli quarti filius imperator. vide CCXXXIX
Sigiſmundus omnem pecuniam ſibi oblatam ſuis in nocte contribuit militibus vt tucius dormiret CCXL
Signa ante iudicium extremum que eueniant. vide CCLXIII τ LXV
Siluius poſthumus enee filius rex italie in ſilua fuit nutritus XLIX
Silphon megarenſis philoſophus vide in folio LXXXII
Silla patricius conſul romanus vir facundus et plurimum aſtutus LXXXVI
Siluerus papa natione campanus. vide in folio CXLIIII
Silueſter papa natione romanus. vide in folio CXXVIII
Silueſter ſecundus papa natione gallicus. vide folio CLXXXI
Silueſter tercius papa patria roman⁹. vide in folio CLXXXVIII
Simulachra quaſi viua formauit de terra prometheus vir acuti ingenij XXVIII
Simonides poeta claruit iſtis temporibus vide in folio LX
Symon filius onye ſummus fuit pontifex folio LXXVII
Symon ſummus erat pontifex LXXIX
Symon mathathie filius tercius iudeorū dux et pontifex LXXXVI
Symon de caſſia quos confecit libros vide in folio CCXXXIIII
Symbolum fidei apoſtoli chriſti confecerunt. folio CII
Symon apoſtolus cleophe filius. vide in folio CVII
Symbolum in miſſa decātari ſtatuit papa marcus CXXVIII
Simplicius papa patria tiburtus. vide in folio CXL
Simachus patricius et ſenator. vide in folio CXLI
Simachus papa natione Sardus. vide in folio CXLII
Simeon in Columna — 146.

Symeon in columpna. de quo mira referuntur folio vide CXLVI
Syrie regnum qñ habuit initiũ LXXV
Siricius papa natione romanus. vide in folio CXXXI
Siri venerunt ab Aram filio Sem. vide in folio XV
Siſebutus rex viſegothorum CL
Siſymus vel ſoſimus papa natione ſyrus vide folio CLVII
Sixtus papa natione Romanus. vide in folio CXI
Sixtus papa ſecundus natione grecus vide folio CXX
Sixtus tercius papa natione romanus vide folio CXXXVI
Sixtus papa natione Ligurus fuit vide in folio CCLIII
Smerdis rex Perſarum tercius. vide in folio LXIX
Socrates philoſophus obſtetricis phanarete filius LXXIII
Sodoma ⁊ Gomorra ſunt ſuccenſe vide in folio XXI
Sol deus gentilis adorabatur a gentibus vide folio XXV
Solem ⁊ ignem coluerunt Perſe. vide in folio LXVIII
Soles tres apparuerunt. quid ſignificabant. vide XCII
Solinus hiſtoricus ⁊ orator grauiſſimus vide folio XCIII
Soles tres iterum apparuerunt. vide in folio CCIII
Soldanus valde oppreſſit partes orientales. vide CCXIX
Solis facta eſt defectio. Bella ⁊ diſſidia ſunt ſecuta CCXLII
Sol deficiebat mala futura ſignificans vide folio CCXLVIII
Sophocles athenienſis poeta tragicus. vide folio LXXII
Sophonias nonus propheta duodecim prophetarum. Ille deſtructionem iheruſalem p̃dixit LV
Sophia matrona nobilis ⁊ ſancta. vide in folio CXII
Sophonia occidit ſeipſam propter ſeruandam caſtitatem CXXVIII
Sorobabel reedificauit templum. vide in folio LXIIII
Sother papa natione campanus. vide in folio CXIIII
Sparetus fuit rex aſſiriorum XXV
Sparta alio nomine dicitur Lacedemonia vide folio XXVIII
Spartanorum gens vnde habuit ortum. vide folio LIIII
Speuſippus athenienſis philoſophus. vide ĩ folio LXXIII
Spiritusſancti miſſio ĩ diſcipulos chriſti. vide folio CII
Statuã erexit nabuchodonoſor adorãdã LV
Status neapolitanus CX
Staniſlaus epiſcopus vir ſanctus. vide in folio CCXII
Straco philoſophus vir eloquentiſſimus vide folio LXXXII
Strabo hiſtoricus ⁊ philoſophus maximus. vide XCIIII
Strabus monachus auditor Rabani vide folio CLXIX
Stellas numeraſſe ſe iactabat Aracus. vide folio LXX
Steffani prothomartyris ⁊ primi dyaconi lapidatio CIII
Steffanus papa primus natione romanus vide folio CXX
Steffanus ſecundus papa natione romanus. vide CLXIII
Steffanus tercius papa natione ſiculus vide folio CLXV
Steffanus quartus papa patria romanus. vide folio CLXVII
Steffanus papa quintus patria romanus vide folio CLXXI
Steffanus papa ſextus patria romanus. vide folio CLXXII
Steffanus ſeptimus papa patria romanus vide folio CLXXV
Steffanus octauus papa natione germanus. vide CLXXVI
Steffanus rex hungarie vir ſanctus. vide ĩ folio CLXXXVIII
Steffanus nonus papa natione lotharingus. vide CXCI
Steffanus vir valde religioſus. vide in folio CXCII
Steffanus abbas ciſtercienſis CXCV
Stiria prouincia quibus locis cingatur vide folio CCLXXVII
Studio inſiſtere valde recommendabat plin⁹ ſecundus CXI
Suetonius tranquillus hiſtoricus ⁊ cauſidic⁹ vide CXI
Suſanna virgo natione dalmatica. vide in folio CXXVII
Succeſſores non debet ſibi eligere ſtatus eccleſiaſticus ita ſtatuit hilarius papa. vide in folio CXXXVI
Summam de caſibus confecit albertus vir ſanctus CCXXVIII
Suecia cum populi ſui conditione deſcribitur vide CCLXXXII
Switenſes populi ſunt feroces germanie vide folio CCLXXXVII
Suncaſſianus feliciſſimus perſarum ⁊ armenie rex CCXLIX
Superbia ſpiritualiũ multos traxit a fide chriſtiana temporibus pauli epiſcopi CXXII
Abernaculũ domini quo modo fuerit formatum vide folio XXXIII
Tacuit ſemper Secundus philoſoph⁹. ⁊ quare id fecerit vide in fo. CXII
Tacitus romanorum imperator erat CXXIII
Thadeus florentinus medic⁹ CCXVIII

Tamerlanes magnus thartarorum rex vir ſeuerus CCXXXVII
Tharſis filius iauan qui condidit tharſos vide folio XVI
Thaiſa filius iauan a quo cipria venit. vide folio XVI
Thare fuit filius nachor ⁊ habuit tres filios. Abraham ſcilicet nachor ⁊ aram vide in folio XXI
Thantanes rex erat Aſſiriorum. vide in folio XLII
Tharuſium vrbs a quibus condita fuerit vide folio LI
Tharquinus priſcus quintus romanorum rex auxit regnum LVI
Thaurum ex ere fecit phaleris tirannus ad tormentandum homines LVI
Tales philoſophus ⁊ vnus de ſeptem ſapientibus magnus aſtrologꝰ claruit temporibꝰ iſtis LIX
Tarquinus romanorum rex LXV
Tarquinus conſul romanus LXXIX
Tangere ſacra vaſa laici non debent. ita ſtatuit ſixtus papa CXI
Tauriſti dicebantur olim incole norici in alpibus CLII
Tarthari poloniam. vngariam ⁊ alias regiones perluſtrabant iſtis temporibus vide folio CCIX
Tarthari qui ſint ⁊ quando eorum regnum habuit initium CCVII
Taxis rex hungarorum fuit CLXXVII
Tecla virgo diſcipula pauli apoſtoli vide folio CVII
Thedaldus comes canuſij regienſis opidi vide folio CLXXXI
Teogorma filius gomer a quo friges emerſere vide XVI
Tegladphalaſar rex aſſiriorū neptalym ⁊ galileam tranſtulit in Aſſirios LV
Teleſphorus papa natione grecus. vide in folio CXI
Templa multa fuerunt conſtructa tpe reu vel ragau XVI
Templum quando ſalomon edificauerit. vide folio XLVI ⁊ XLVII
Et in quo loco XLVII
Et que fuerit illius ſtructura XLVIII
Templa reparantur de pecunia collecta tempore Joras regis iuda LII
Templum ſalomonis quando perficiebatur vide folio LXV
Templum fuit figuratum vide LXVI et LXVII
Temiſtocles philoſophus naturalis belli clariſſimus LXXI
Templum purgatur a iuda prius prophanatū folio LXXXI
Tempeſtas horrida ⁊ inaudita in vrbe conſtātinopolitana edificia ⁊ homines abſorbuit. folio CCLVII
Teophraſtus chroſius philoſophus. vide folio LXXX
Teophilus anthiocenſis eccleſie epiſcopus folio CXIII
Teodocion genere aſianus vir doctiſſimus folio CXV
Theodora virgo hermetis martiris ſoror vide folio CXX
Theodoſius ſenior imperator genere hiſpanꝰ folio CXXXIIII
Theodoſius iunior archadij filius imperator folio CXXXVII
Theodorus papa natione grecus. vide in folio CLIII
Theodorus anglorum archiepiſcopus vide in folio CLVIII
Theodoſius tercius imperator romanorum. folio CLXI
Theodorus ticinenſis epiſcopꝰ homo ſanctiſſimus CLXV
Theodolphus aurelianenſis epiſcopus. vide folio CLXIX
Theodorus ſecundus papa patria romanus. folio CLXXII
Theodricꝰ Metenſis epiſcopus. vide in folio CLXXXII
Theobaldus nobilis francus vir deuotus folio CLXXXIX
Theodorus theſſalonicenſis vir duabus linguis doctus CCL
Terre circulus vel rota que ſit vide fo. XII et XIII
Therentius publius vir formoſus ⁊ magni ingenij LXXXV
Tertulianus affricanꝰ vir preclarus. vide in folio CXV
Terremotus maximus per quatuor menſes aput conſtantinopolim fuit CXLI
Terremotus magnus factus eſt iſtis temporibus CLXX
Item et alius maximus fuit vide fo. CCIX et L
Item alius terremotus qui ⁊ regna diruit vide folio CCXCVIII
Theſſalion quintus rex ſichimorum vide in folio XXVI
Theſſalonicenſis vir duabus linguis doctus folio CCL
Theuthunici deuaſtarunt ciuitatem tiburtinaꝫ folio CXIII
Theuthunicorum regnum dicebatur Francia orientalis CLXXIII
Theucri et turchi differunt CLXXI
Thiberias vel thiberiadis a q̄ fuerit inſtaurata vide folio XXXIIII
Thiberius filius rex ytalie in thiberim ē ſubmerſus LII
Thiberis quondam dicebatur albula vide folio LII
Tiberius romanorum imperator vnde duxit ſuam parentelam XCVI ⁊ C
Tiburcius ⁊ Ualerianus fratres viri ſancti vide folio CXVI
Tiberius ſecundus imperator vir bonus vide folio CXLVII

Tiberius tercius imperator CLVIII
Tiberis valde creuit his diebus ꝛ vrbem moleſtauit CLXXI
Tiburtinam ciuitatem quis reedificauerit folio CXIII
Thineus fuit viceſimuſoctauus rex aſſiriorū folio XLII
Thimotheus pauli apoſtoli diſcipulus vide folio CIX
Tirannus primus fuit Nemroth. vide in folio XIIII
Thiras filius ſeptimus iaphet appellauit ſuos thirenſes XVI
Thiramachus ſextus rex ſicuiorum vide folio XXVI
Thirolenſes germanie ſunt populi. vide folio CCLXXXVII
Titus liuius tragediarum ſcriptor. vide in folio LXXX
Titus liuius magnꝰ hiſtoricorū princeps folio XCIII
Titus primus veſpaſiani filius. xi. romanorū imperator CIX
Titus pauli apoſtoli diſcipulus CIX
Thobias propheta prophetauit deſtructiones iheruſalem ꝛ templi quaſi iam eſſet factum. folio LIII
Thobias iudeus propheta ſanctiſſimus ex tribu neptalim oriundus LX
Tholla qui iudicauit iſrahel. xxiij. annis vide folio XXXVII
Thomas apoſtolus qui ꝛ didimus dicitur folio CVI
Thomas archiepiſcopus canthuarienſis vide folio CCII
Thomas de aquino ordinis predicatorum doctor CCXV
Thomas de argentina vir religioſus vide folio CCXXVII
Thomas florentinus medicus CCXXX
Totila rex fuit gothorum CXLV

Gracia venit a tiras filio iaphet vide folio XVI
Trayanus imperator genere hiſpanus vide folio CIX
Trabes ignea apparuit illis temporibus vide folio CLXXXIX
Tracia que ſit prouincia ꝛ que gens illius folio CCLXXI
Tres ſunt in linea iuſtorum celeſtibus decorati folio IX Similiter tres in linea peccatorum decorati terreſtribus ibidem
Treueris tempore abrahe fuit conſtructa. vide folio XXV
Tribuni ꝛ ediles ſunt rome creati LXX
Triphon rex ſyrie fuit LXXIII
Tributaria quando fuit iudea facta vide in folio LXXXVIII
Tripho auditor origenis CXVII
Troya venit a dardania XVI
Troys in dardania regnauit ꝛ troiā condidit ciuitatem XXXVI
Trogus pompeius hiſpanus hiſtoricus. vide folio CXIII
Truſianus medicꝰ pluſq̄ commētator vide folio CCXXII
Tubal filius lamech muſicam inuenit vide folio X
Tubalcaim artes humanas in duabus calumnis ſculpſit X
Tubalcaim filius lamech primus artem ferreā inuenit X
Tulius hoſtilius tercius romanorum rex ictu fulminis conflagratus eſt LVI
Thucidides hiſtoricus claruit LXXIII
Thunica chriſti inconſutilis fuit inuenta. vide folio CXLIX
Turrim edificauerunt iſti tres poſt diluuiū principes Jectan Nemroth Suphena XVII
Et quō nemroth perſuaſit edificari XVIII
Turchus filius troili filij regis priami a quo quidam dicunt turchos denominari vide folio XXXVII
Thuro ciuitas a quo fuit condita. vide in folio LXXI
Thuringia elegit ſibi hoc tempore regem vide folio CLV
Turchorum origo que fuit CLXXXV
Turchi ex othomanno creuerunt ꝛ multas ſibi ſubiecerunt nationes CCXXVIII
Turchorum regio. que ſit ꝛ que gentis illius ꝓprietas CCLXXII
Turchorum dux maumetus vnde duxit originem. quomodo ſit mortuus. quidue in chriſtianos effecerit CCLVI
Turchorum dux duos habuit filios. qui poſt patris mortem ſuper regno fuere diſcordes. folio CCLVI
Thuſim quartus filius meſraraym a quo fuere philiſtijm XIIII

Valerius publicola vide folio LXIX
Valerius conſul romanus vir prudens. vide in folio LXIX
Valerius coruinus romanus adoleſcens. vide in folio LXXIX
Valerius anaximus romanus philoſophus et orator luculentiſſimus XCIII
Valerius procurator iudee primus apud iudeos pontificatum vendere cepit. vide in folio XCV ꝛ XCVI
Valentinianus hereticus platonicus. vide folio CXIII
Valerianus ꝛ galienus eius filius imperatores CXXI
Valentinus romanus preſbiter ꝛ martir. vide folio CXXII
Valentinianus imperator vir animo grauis. folio CXXXII
Valens imperator rebaptiſatꝰ hoſtis fuit chriſtianorum ſeuiſſimus CXXXII
Valentinianꝰ occidentalis imperij imperator vide folio CXXXVII

Ualentinus papa patria romanus. vide folio CLXVIII
Ualachia que ſit regio ꝛ que gens illius vide folio CCLXX
Uandalorum rex fuit genſericus qui contriuit Hiſpanos Gallos ꝛ Romanos. vide folio CXXXVII
Uarro vir plurimum eruditus XCII
Ubertinus habuit dominium padue. vide folio CCXXVII
Udalricus epiſcopus auguſtēſis comes de dillingen folio CLXXX
Udo archiepiſcopus madeburgenſis vide folio CLXXXVIII
Uenecia vrbs a quo habuit nomen. vide folio XLIII ꝛ CCLXXXV
Ueneti ſunt Troiani vt Catho dicit. vide folio XLIII
Ueneta vrbs quando accepit augmentum folio CXXXVII
Uenetorum ducatus incepit illis temporibus folio CLXI
Ueneti ſunt a ceſare friderico primo in plurib⁹ priuilegiati CCIII
Ueneta ciuitas illis temporibus ſenſit periculum CCXXIIII
Ueneti illis temporibus percuſſerunt fed⁹ cuꝫ mahumeto turchorum imperatore. vide folio CCLV
Uenturia romana mulier ꝛ prudens. vide folio LXX
Uentzeſlaus bohemorum dux erat. vide folio CLXXVII
Uentzeſlaus tercius bohemie rex CCXX
Uentzeſlaus bohemie rex ſextus CCXVIII
Ueneno interfectus eſt heinricus octauus imperator per monachum quendam. vide folio CCXXII
Ueronica mulier hieroſolimitana ſanctitate inſignita XCVII
Uerona ciuitas a quo ſit condita LXVIII
Uerona ciuitas venit in poteſtatem venetoruꝫ illis temporibus CCXXXVII
Ueſtis ſacerdotalis in veteri teſtamēto quō fuerit formata XXXIII
Ueſtem vnam omnibus licurgius inſtituit folio LII
Ueſtem duplicatam primo habuit dyogenes. folio LXXIIII
Ugolmus epiſcopus ꝛ doctor egregius vide folio CCXVIII
Ugo boliomus ordinis predicatorum doctor. folio CCXVIII
Uictorinus enuterne vrbis epiſcopus vide folio CIX
Uictor papa natione apher CXIIII
Uictoria virgo inclita CXX
Uictor ciuis mediolanenſis CXXVII
Uictorinus natione aquitanus CXLI
Uictor ſecundus papa natione alemanus epiſcopus eyſtetenſis ꝛ in papam electus vide folio CXCI
Uictor tercius papa antea deſiderius vocat⁹ vide folio CXCIII
Uienna vrbs auſtrie vnde cepit initium. vide folio XCVIII
Uigilius papa natione roman⁹ CXLIIII
Uigilius epiſcopus Antiſiodorenſis. vide folio CLIIII
Uillas magnas galli vocabant ciuitates vide folio CXC
Uinum quomodo primo a noe fuit plantatum folio XI
Uinum in grecia primo inuenit bachus. vide folio XXVIII
Uinum bonum eſt ꝛ malum dicit pitacus vide folio LIX
Uindicauit arthaerſes mortem patris ꝛ fratriſ ſui LXX
Uincentius ordinis predicatorum declamator folio CCXXXVI
Uincentius leuita natione hiſpanus. vide folio CXXIIII
Uincentius gallus ordinis predicatorum frater CCXIIII
Uirgo Rhea veſtalis quomodo peperit duos filios Remum ꝛ Romulum LVI
Uirgilius maro magnus fuit medicus vide folio XCII
Uirgo fuit poſt tres etiam viros egiltrudis folio CLIIII
Uiſitationis marie feſtum inſtituit vrbanus ſextus per octauas celebrandum. vide in folio CCXXXIIII
Uitulū adorabat popul⁹ in egypto more egyptiorum XXXI
Uitellus nonus romanorum imperator. vide folio CVI
Uitus puerulus natione Siculus. vide folio CXXV
Uitigis rex gothorum italiam petijt. vide folio CXLV
Uitalianus papa patria Siguinus. vide folio CLIII
Uita hominis in hoc q̄multis ſit dedita periculis folio CCLXIII
Ulixes errauit in mari venit ad circes que ſocios ſuos mutauit in beſtias XLI
Ulma ſueuie inſignis vrbs deſcribitur. vide folio CXC
Ungari italiam ingreſſi papiam obſederunt folio LXXIIII
Ungari obſederunt auguſtam ꝛ affixerunt folio XCII
Ungari ſunt a ſueuis ꝛ baioarijs proſtrati vide folio CLXXIIII LXXV et LXXVII
Ungari Papiam obſidebant CLXVI
Ungari depopulabant italiam. deinde venerunt in germaniam tempore primi ottonis. folio CLXXVII ꝛ LXXIX
Ungari fidem receperunt predicatiōe adalberti folio CLXXXII
Uagaria que ſit regio. de geſtis in ea vide folio CCLXVIII et in ſequentibus folijs

Ungaroꝝ rex mathias valde oppreſſit turchos folio CCLII ⁊ LIII
Voluptatem duxit pro maiori malo archita folio LXXIII
Urbanus papa primus natione romanus folio CXVI
Urſula virgo glorioſa natione anglica vide folio CXXXVIII
Urbanus ſecundus papa antea fuit monach⁹ folio CXCIII
Urbanus papa tercius patria mediolanenſis. folio CCIIII
Urbanus quartus papa natione gallus. vide folio CCXIII
Urbanus papa quintus patria lemonicenſis. folio CCXXXI
Urbanus papa ſextus natione neapolitanus. vide folio CCXXXII
Urias propheta occiſus eſt a rege ieconia folio LV
Ulpinianus iuriſconſultus vir preſtantiſſim⁹ folio CXVII
Uxorib⁹ ſuis ſparnani ſiue lacedemonij dederit licentiam vt alios ducerent viros. vide folio LIII
Uxores triū principū male fuerūt ex quibus bus cauſis vide CCXXIII
Uxor ſigiſmundi imperatoris lugubrez duxit vitam CCXLII
Xenophon phūs dux exercit⁹ athenieſiū LXXIII
Xenocrates calcedonenſis phūs LXXVIII
Xenophilus pithagoricus phūs LXXVIII
Xenarchus phūs claruit iſtis tpibus LXXIX
Xerſes rex aſſyriorum antiquus qui ⁊ balane⁹ vocatur XXVI
Xerſes philozophus inuenit ludum ſcutorum folio LXII
Xerſes rex perſarum maxime fuit ꝓ iudeis vide folio LXX
Air de trebu manaſſe fuit ſeptimus iudex in iſrabel. folio XXXVII
yepte illegittimus pricepſ latrocinantiū factus et dux exercitus a gallaitidis folio XL
yeſſe vel abyſai habuit ſeptem filios. ⁊ filias duas. quorum nomina habes folio XLII
ydolatras fecit moyſes occidi XXXI
ydolatra primus fuit ninus XVII
ylen vel yle quid ſit vide folio II
yoiada pontifex amouit athaliam ne regnaret ſup iudam vide folio L
ypocrates medicus fuit pitagore diſcipulus vide folio LXXIII
ypolitus romanus patricius ⁊ martir. vide folio CXXI
ypolitus epūs vir doctus CXVIII
yrath erat filius enoch X
yſis ynachi filia in egipto inuenit leges ⁊ litteras docuit XXV
yſaias ꝓpheta nobilis vnus fuit de quatuor nobilioribus ꝓphetis LII
yſocrates orator preclarus fuit LXXIII
yſidorus epiſcopus hiſpalenſis vir beatus folio CLI
yſaac medicus preclarus floruit CXCII
ytalia eſt pars europe. xiiij. Et vnde habeat nomen vide XLV
ytaliam valde oppreſſit fridericus primus imperator CCIII
yuo canonum doctor CXCIII Et vir magne ſanctitatis CCXXVII
Zambri rex iſrabel deleuit domū baaſa XLIX
Zacharias filius ioiade lapidatus eſt iuſſu regis Joab vide folio L
Zacharias rex iſrabel fecit ſicut ſui anteceſſores malum LIII
Zacharias quando obijt folio LXV
Zacharias hebreus ꝓpheta domini elizabeth habuit vxorem ex qua genuit iohannem baptiſtam XCIIII
Zacharias papa natione grecus CLXIII
Zazariam pontificem interfecit Nabuchodonoſor folio LV
Zeno philozophus naphel filius LXXIII
Zeno erat romanorum imperator CXLI
Zepherinus papa natione romanus vide folio CXIIII
Zeuſes heracleotes bonus fuit pictor vide folio LXXI
Zozimus papa natione grecus CXXXIII

Finit regiſtrum.

Cum apud doctiſſimos et preſtantiſſimos vi/
ros ꝗ verã naturaꝫ et hiſtoriaꝫ tradiderũt de mũdi fabrica: ac prima ho
minũ generatione: duplex opinio ferť: a priſcis enim illis tꝑib⁹ ſumpto
initio: ſcribem⁹ breuiſſime q̃ntũ in tã remotis (ꝓpter ãtiq̃tatẽ) reb⁹ lice/
bit. Quidã mũdũ ingenituꝫ: et incorruptibileꝫ: et genus humanum ab
eterno extiſſe neqꝫ habuiſſe ortus principiũ ſenſere. Quidam genitum
corruptibilemqꝫ arbitrati: ⁊ homines dixerũt generatõis inicium tem
pore eſſe ſortitos. Et greci viri clariſſimi qui hiſtorias collegerũt: affir/
marũt. Unã ante inicũ omniũ celi ⁊ terre cũctis ſimul ꝯfuſis formã fu/
iſſe: poſtea diſſeparatis: diuiſiſqꝫ molibus cepiſſe mundũ hunc ordineꝫ
quem videmus. Aerem hũc motu ꝯtinuum et igneam ꝑtem cuius ſupe
riora loca ꝓpter leuitatẽ aũt appetiuiſſe: Qua ex cauſa ſolem ac ſtellarũ
multitudinẽ volutõne totius circũferri: Partem autẽ turbidam atqꝫ ter/
reſtrem vnacum humidis ad infima loca ob grauitateꝫ deſcendiſſe que
cum mixta eſſent. ex humidis quidẽ mare effectũ. Ex durioribus vero terram lutoſam euaſiſſe: ⁊ omnino
mollem. hec primum cum ſolis ardore denſior euaſiſſet: in quibus putredines tenui cõtecte pellicula ſint
excitate. Erupiſſe tandem ab illa colluuie varias animantiũ formas quorum ea quo maiorem caloreꝫ ſor
tita ſunt in ſuperiorẽ regionem volatilia abierũt: ſicciora ⁊ grauiora: ſerpentia ac terreſtria euaſerunt ani
mantia. Naturam aquoſam nacta in ſui generis elementum delata ſunt. Terra deinceps tum ſolis ardore
tum ventis areſacta: mutua ꝯmixtione ſexuũ ꝑfectiora generanť. Hoc Euripides Tragicus Anaxagore
phyſici diſcipulus ita ſe habuiſſe teſtatur. Eodem modo homines a principio genitos dicunt. In agris
paſtum querentes. ſilueſtri ⁊ incondita vita vixiſſe quibus herbe ⁊ arborũ fructus vltro victum prebue/
runt. In huius deniqꝫ enarratõne cum per multos elaboraſſe latinos grecoſqꝫ videmus: preterea chalde
os et hebreos veteres nouoſqꝫ. Relictis igitur antiquis erroribus Archana Moſeos volumina de mun
di fabrica: ⁊ celebratis illis operibus ſex dierum ꝑluſtrabimus. Quibus totius nature ſecreta cõtinenť.
Nam moyſes ꝓpheta ac hiſtoricorum pater deo plenus: ac celeſti dictante ſpiritu totius magiſtro verita
tis: excepit hec oĩa. Quem cum noſtrorum: tum ſuorum: tum gentium deniqꝫ teſtimonia prorſus huma/
ne ſapientie: doctrinarumqꝫ omnium et litterarum cõſultiſſimum prodiderunt. Apud hebreos Salomo/
nis liber: cui ſapiã titulus: in quo vir nature reruꝫ interpres ſe huiuſmodi diſciplinã de moſayce legis pe/
netralibus accepiſſe fateť. Sunt apud noſtros Lucas ⁊ philon autores grauiſſimi: illũ in vniuerſa egy/
ptiorum doctrina fuiſſe eruditiſſimũ. Sed ⁊ hermippus atteſtať Pythagoram de moſayca lege plurima
in ſuã philoſophiã tranſtuliſſe. Notũ illud Numenij philoſophi: nõ aliud eſſe platonẽ q̃ atticũ moyſeꝫ.
In primordio deniqꝫ ſui operis de natura: de totius opificio mũdi velut agri cuiuſpiam theſauri: omnis
vere philoſophie defoſſi ſunt. Factũqꝫ in primis hoc in hac parte: vbi de reruꝫ omniũ emanatõe a deo de
gradu: de numero: de ordine partium mundanarũ altiſſime philoſophať. Propterea fuit decretum vete/
rum hebreoꝝ. Cuius etiã meminit Hieronymus: ne hanc mũdi creatõeꝫ quiſqꝫ: niſi matura iam etate at/
tingeret. Que aũt ſuꝑ hoc libro viri ſanctiſſimi Ambroſius ⁊ Auguſtinus. Strab. item ⁊ Beda ⁊ Remi
gius. Et ex iunioribus Egidius ⁊ Albertus. Que item apud grecos Philon. Origenes. Baſilius. the/
odoric⁹. Appollinarius. Dydimus. Gẽnadius. Criſoſtomus ⁊c. ſcripſerunt intacta penitus a nobis re/
linquenť. De his item que vel Jonethes vel Anchelos vel Symeon antiquus chaldaice tradiderũt: vel
ex hebreis aut veteres Eleazarus. Aba iohannes. Neonius. Iſaac. Joſeph: aut iuniores Herſonides.
Sadias. Abraam ⁊c. ꝯſcripſerunt: nullam nos in p̄ſentia mentõnem habebimus. Afferemuſqꝫ ꝑ moduꝫ
epitomatis. Ex moyſe ſeriem ſex dierum: de diuina mundi fabrica: de qua in archanis ſancte religionis li
teris traditur.

Exorſus igitur deus fabricam mundi illum primũ ⁊ maximũ filium prefecit operi immenſo. Eoqꝫ ſimul
et cõſiliatore vſus eſt ⁊ artifice: in excogitandis: ornandis: faciendiſqꝫ rebus: qm̃ is prudentia et rõne: et
poteſtate perfectus eſt. Nec querendũ ex quibus iſta tam magna: tam mirifica opa deus fecerit. Oĩa eniꝫ
fecit ex nihilo. Quanto igitur rectius eſt omiſſis inſenſibilibus ⁊ vanis: oculos eo tẽdere vbi ſedes: vbi
habitatio eſt dei veri: qui terram ſtabili firmitate ſuſpendit: qui celum diſtinxit aſtris fulgentibus: ꝗ ſolẽ
rebus humanis clariſſimũ ac ſingulare lumen in argumentum ſue ac vnice maieſtatis accẽdit. Terris au/
tem maria circumfudit: flumina ſempiterno lapſu fluere precepit: iuſſit et extendi campos: ſubſidere val/
les: fronde tegi ſiluas: lapidoſos ſurgere montes: que vtiqꝫ omnia nõ iupiter fecit: ſed ille opifex reꝝ mũ
di melioris origo: qui vocať deus: cuius ꝑncipiũ qm̃ nõ poteſt comprehendi nec q̃ri debet. Satis eſt ho
mini ad perfectam prudentiam: ſi deum eſſe intelligat: vt ſuſcipiet ⁊ honorificet communem parenteꝫ ge/
neris humani: ⁊ rerum mirabilium fabricatorem. Tres mundos figurat antiquitas: ſupremum omniũꝫ
vltra mundanum: quem theologi angelicum: philoſophi autem intellectualem vocant. Proximum huic
celeſtem: poſtremum omniũ ſublunarem: hũc quem incolimus: hic tenebrarum mundus: ille aũt lucis: ce
lum ex luce ⁊ tenebris temperať. Eſt et preter tres quartus alius mundus: in quo ⁊ ea omnia inueniãtur
que ſunt in reliquis: hic ipſe eſt homo. Tritum in ſcolis verbum eſt eſſe hominem minorem mundum: in
quo mixtum ex elementis corpus: ⁊ celeſtis ſpũs: ⁊ plantaꝝ anima vegetalis: ⁊ brutoꝝ ſenſus: et ratio et
angelica mens: ⁊ dei ſimilitudo conſpiciť. De his quatuor mundis moyſes ſufficienter diſſeruit: vt deus
opifex diſpoſuit: vt vere ſcriptura hec Moſeos imago mundi expreſſa ſit: quemadmodum legimus etiaꝫ
ei preceptum in monte: vbi hec didicit: vt oĩa faceret ſm̃ exemplar quod in monte viderat. Quid tandem
moſaica littera de celebratis operibus ſex dierũ edocet: curſim abſoluemus.

Ipſe dixit et fa
ſũt ipſe mãdauit ⁊
creata ſũt
Ps 32.

IN principio creauit deus celum et terrã. Terra autem erat ina
nis ⁊ vacua: ⁊ tenebre erãt ſup faciem abiſſi: et ſpũs dñi ferebat̃ ſup aq̃s. Moyſes diuinus ꝓph a
atq3 hiſtoricꝰ. q̃ troianũ bellũ ſeptingẽtis fere ãnis anteceſſit edocet: quõ deꝰ machinator conſtitu/
torq3 rerꝝ. cũ hoc opꝰ adoriretur: fecit p̃mũ oĩm celũ: et ĩ ſblime ſuſpẽdit: q̃d eẽt ſedes ipſiꝰ dei ꝯditoris: de/
inde terrã fundauit: ac celo ſbdidit. Tenebras aũt cõſtituit ĩ terra. Nihil eñ pſe ꝯtinet luminis: niſi accipiat
a celo. In q̃ poſuit lucẽ perennẽ: ⁊ ſuperos ⁊ vitã ꝑpetuã. Et ꝯ̃ in terra tenebras: ⁊ inferos: ⁊ mortẽ. Moy/
ſes vo cũ deũ creaſſe ꝯmemorat tres errores Platonis. ſ. Areſtotilis ⁊ epicuri elidit. Plato eñ ab eterno
deũ ydeas ylen. Et in p̃ncipio de yle mũdũ fuiſſe factũ teſtat̃. ylen greci p̃mã materiã rerꝝ nõ formatam ap/
pellãt. Qua viſibilia hec elemẽta formata ſunt. q̃ q̃dã ꝯcordia ꝯuenerũt. Aiũtq3 ceteri de materia ⁊ forma:
aut de athomis factis fuiſſe: deꝰ tñ mũdũ ſine p̃iaceti ⁊ p̃parata materia creauit: cũ prudẽtiſſimꝰ eſſet ad exco
gitãdũ: ⁊ ad faciẽdũ ſolertiſſimꝰ anteq3 ordiret̃ hoc opꝰ mũdi. qm̃ pleni ⁊ ꝯſummati boni fons ĩ ipõ erat:
vt ab eo bono tãq3 riuꝰ oriret̃. Angelos ĩ p̃ncipio oĩm creaturarꝝ p̃mordiales fecit. ⁊ ex eo q̃d ñ ẽ: q2 ꝑ eter
nitatẽ fort| ẽ: ꝑ fortitudinẽ ptãt| ĩmẽſe: q̃ fine ac mõ caret: ſic̃ vita facturis. Quid ergo mirũ ſi facturus mũ
dũ: p̃us materiã de q̃ faceret p̃parauit: ex eo q̃d nõ erat. Q̃d intellexerũt forte ⁊ ſarraceni dicentes. Eductos
ãgelos a deo de tenebris ad lucẽ: adĩpletoſq3 eterna leticia. In q̃buſdã tñ indolis diuĩe ſtirpis nõ ꝑmãſit.
Auctorẽ huiꝰ rei ex bono ꝑ ſe malũ effectũ greci diabolũ appellant: nos criminatorẽ vocamꝰ. Terra erat ia
nis (vt trãſtulit diuꝰ Hiero. vl' vt ſeptingẽta) inuiſibil' ⁊ ĩcopoſita: Quã ꝓ ſui ꝯfuſiõe abyſſum vocat: quã
⁊ greci chaos dicũt. Abyſſum vocat terrã. i. materiã trino dimẽſu ĩ altiſſimas profunditates extenſam: de
hoc etiã Ouidiꝰ meminit. Ante mare ⁊ terras ⁊ q̃d tegit oĩa celũ. Unꝰ erat toto nature vultꝰ in orbe. Quẽ
dixere chaos rudis indigeſtaq3 moles. Nec q̃cq3 niſi põdus iners: ꝯgeſtaq3 eodẽ. Nõ bene iũctarũ diſcor/
dia ſemina rerũ. Nullus adhuc mũdo p̃bebat lumina titan. Et ſpũs dñi: organuꝫ diuine artis ferebat̃ ſup
aquas: vt volũtas architecti cũ cuncta ad faciendũ diſponit. Cũ perfecta ſint opa dei. Creatio rerꝝ ſenario
numero explicatur. Cuius partes. vnũ: duo: tria ſunt. que in trigonũ ſurgãt. In primo creationẽ. In ſe/
cundo ⁊ tercio diſpoſitionẽ. In reliquis ornatum Moyſes per opera ſex dierꝝ oſtendit.

De opere prime diei.

Dixitq; deus fiat lux. Et facta ē lux. Et vidit deus lucē ꝙ eſſet bona. Et diuiſit lucē a tenebris. Appellauitq; lucē diem. Et tenebras noctē. Factūq; ē veſpere ⁊ mane dies vnus. Moyſes mirū artificiū diuina nō hūana induſtria totiꝰ nature ſecretis apte cōueniēs in ſuo libro oſtentat. q̄ oēm doctrinā ⁊ eloq̄ntiā ⁊ ingeniū ſupat. Glorioſus em̄ deꝰ. q̄ ē vera lux. lucēq; diligēs. oīa in luce faciēs. Mūdi fabricā a luce rectiſſime inchoauit. Que tribꝰ diebꝰ vſq; ad q̄rtā (in q̄ luīaria formata ſunt) circuitu ſuo diem naturalē pegit. Extatq; nobiliſſimū corpoꝝ ſpūali creature finitimū atq; optimū. ſuā pulcritudinē maxīe cōicans. Cū pūctꝰ minimꝰ totiꝰ mūdi ſpaciū repleat. Ideo lux ſola ē. q̄ mūdꝰ totꝰ bonꝰ ⁊ pulcer ē: ꝑ īmundaq; ſine corruptōne trāſiēs. Et merito lucē vidit q̄m bona. Cū nihil aliud ſit q̄ꝫ p̄mi boni imago tenuis ⁊ vmbratilis ſilitudo. Statim tractāte ſpū aq̄s illas ⁊ ꝑuadente ſbiectū iuſſu dei artificis exorta ē lux decus ⁊ ſplendor: vt nubes lucida ſupiores mūdi ptes ſua claritate illuminās. vt in diluculo fieri ſolet: ꝑ modū ſolis agitata: ſupiꝰ emiſperiū: ⁊ viciſſim inferiꝰ illuminās. Et poſtea diuiſit: vt tenebre ⁊ lux diuerſa emiſperia vendicarēt. Appellauit lucē diē a claritate q̄ purgat tenebras: tenebras a nocēdo noctē. ne oculi videant. Secundū hāꝝ ptiū dimēſionē diē fecit ⁊ noctē. q̄ ſpacia ⁊ orbes tēpoꝝ ꝑpetuos ac volubiles quos vocamꝰ annos alterna ꝑ vices ſucceſſione ꝯficiāt. Ac factū ē dies vnꝰ: q̄ fuit p̄mꝰ dies ſeculi: nō p̄mꝰ dieꝝ oīm ideo nō p̄mꝰ ſ vnꝰ noīatꝰ ē. Et ſic eo die fecit deꝰ materiā informē. Angelos. Celū. lucē. terrā. aquā ⁊ aerē ⁊c. Ipiꝰ q̄ꝫ terre binas ptes ꝯrias inter ſe diuerſaſq; ꝯſtituit. ſ. orientē occidentēq;. Ex q̄bus oriens deo acceſeī. q̄ ipe luminis fons ⁊ illuſtrator ē rex. Et q̄d oriri nos faciat ad vitā ſempiternā. Occidēs autē ꝯturbate illi ꝑueq; mēti aſſcribit. q̄d lumē abſcōdat. q̄d tenebras ſp inducat. Et q̄d hoīes faciat occidere ⁊ interire pctis. Nā ſic lux oriētis ē. In luce aūt vite ratio v̄ſat. ſic occidētis tenebre ſunt. In tenebris autē mors ⁊ interitꝰ ꝯtinet. Deīde alteras ptes eadē rōe dimēſus ē: meridiē ac ſeptētrionē: q̄ ptes illis duabꝰ ſocietate iungūt. Ea ei q̄ ē ſol' calore flagrātior ꝓxīa ē: ⁊ coheret oriēti. At illa q̄ frigoribus ⁊ ꝑpetuo gelu torpet. eiuſdē ē cuiꝰ extremꝰ occaſus. Nā ſic ꝯrie ſunt lumini tenebre: ita frigꝰ calori. Vt igit calor lumini ē ꝓximus: ſic meridies oriēti: vt frigꝰ tenebris. ita plaga ſeptētrionis occaſui. Hec omnia opus quarte diei vberius manifeſtabit.

Secundo die dixit deus. Fiat firmamentum in medio aquarũ: et diuidat aquas ab aquis: vocauitqꝫ firmamentum celum. Prophetam de celeſtibus miſterijs loquentem audiamus. Fecit em̃ deus firmamentum rotundum mobile cetera ſenſibilia continens. Et ex aquis congelatis in modũ criſtalliſ ſolidauit: et in eo fixa ſidera. Spera aũt celi cũ ſideribus in ea fixis duob⁹ axis voluit. Quoꝝ alter ſeptẽtrionalis boreas: Alter auſtralis notbus dictus voluit ab oriẽte in occidentẽ tãta celeritate: vt niſi planete contra curſum eam tardarent mundi ruinaꝫ faceret. Et artifex mundi: celi naturam aquis temperauit: ne conflagratõne ignis ſuperioris: elementa inferiora ſuccenderet. Supra nouem celoruꝫ orbes id eſt ſeptem planetas: ⁊ ſperam octauam quam vocant inerrantem nonumqꝫ orbem qui ratione non ſenſu dep̃henſus eſt: primuſqꝫ eſt inter corpora que mouentur: creditum eſt decimum celum fixum manens ⁊ quietum: quod motu nullo participet. Neqꝫ hoc tantum creditum a noſtris: maxime iunioribus Strabo ⁊ Beda: ſ; a pluribus etiam hebreorum: pretereaqꝫ a philoſophis ⁊ mathematicis quibuſdam: E quibus ſatis duos ſit attuliſſe: Abraam hiſpanum aſtrologum maximũ ⁊ yſaac philoſophũ: quoꝝ vterqꝫ hoc atteſtatur: quin ⁊ hic yſaac decimũ orbem ab Ezechiele deſignatum intelligit per zaphirũ in ſimilitudinẽ throni: vt color zaphiri lucis nitorem: throni ſimilitudo immobilitatem ſignificet. Sed redeamus ad Moyſem diuidentem aquã ab aquis medio firmamẽto. Triplex em̃ particio corpoꝝ ſublunariũ. Alia ſup̃ mediam regionem aeris ſunt: ſuprema. ſ. pars eiuſdem elementi ⁊ puriſſimus ignis quod totum etheris nomine deſignatur ibi pura immixta ⁊ legitima elemẽta. Alia infra ip̃am aeris meditulliũ: que apud nos ſunt vbi elementuꝫ purum nullum (neqꝫ em̃ purum elementum ſenſibile) ſed mixta omnia ex feculenta craſſioreqꝫ parte mundani corporis conſtãt. Intercedens regio aeris que etiam dicitur firmamẽtum. vnde ⁊ aues ſub firmamento celi ab eo volantes introducuntur: ea eſt regio in qua ſublimes ille impreſſiones apparent: pluuie: niues: fulgura: fulmina: tonitrua: comete ⁊ cetera id genus. Recte igitur nõ ſolum ſitu: ſed ⁊ nature ꝓprietate hoc firmamentum ſuperiora elementa ab inferioribus: quaſi aquas ab aquis diſcriminat ⁊ diſtinguit. Sup̃ eum pura ſunt elementa: infra eam perfecta mixtione ab elementali ſimplicitate diſcedunt. Vocauitqꝫ firmamẽtum celum: cum tegat omnia ſenſibilia ⁊ inuiſibilia quod a koylon quod eſt concauũ deducũt.

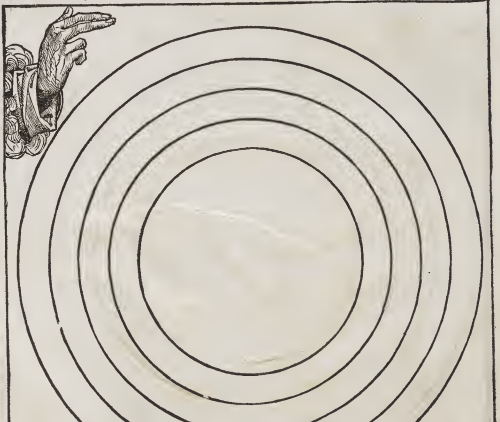

TErcio die deus aquas ſub firmamento in locum vnum cõgregauit ⁊ appareat arida: vocauitq; aridam terram. Congregatões vero aquarum maria appellauit. Videns ꝙ bonum eſſet: ait germinet terra herbam virentem: ⁊ ſemen facientem: ⁊ lignum pomiferum facientem fructum iuxta genꝰ ſuum. Poſt firmamentum de elementorum integritate: ⁊ poſitura: ⁊ ordine: nos breuiter admonet per collectionem aquarum ad locum vnum: ⁊ preſcriptas mari leges ne terram obruat. Si igitur que inuiſibilis olim fuerat terra: futurum eſt vt ſub conſpectum veniat: neceſſe eſt aquas que ſub celo ſunt id eſt ſub media aeris regione congregari ad locum vnum id eſt ad cõmunem mixtionis colluuiem confluentes: certis legibus tamen: quaſi littoribus preſcriptam in vnum locum: tanq; in matricem coaleſcere. Neq; enim illud ita eſt verum: vt nuſquã diſtinctis diſcluſiſq; in locis aque inueniantur. Cum indicum mare ab hircano: hircanum ab adriatico: adriacicum ab Euxino. Innumera preterea fluuiorum: fontium lacuumq; fluẽta longiſſima locorum inuicem intercapedine diſpeſcantur. Sed ideo ad locum vnum congregate aque dicũtur. Quia particulares he atq; diuiſe aquarum collectiones vel marine vel fluuiatiles: omnes vt inquit Salomon ad primarium mare tendentes: in vnum occeani locum vniũtur ⁊ coeunt. Terra autem cum maris vndis obruitur: nec vtilis nobis: nec viſibilis item eſt: ſed tunc ⁊ animalium ⁊ noſtris vſibus idonea: cuꝫ ab eo ſecedens mari magis magiſq; ſub aſpectum venit: tũc fertilis: tunc fecunda. Qđ hic a Moyſe apertiſſime demonſtratur. Cum eam ſimul atq; apparet: ⁊ herbarum ⁊ fruticum et arborum parentem facit. Recte poſt illam aquarum congregationem terram inducit ſtatim viridem ⁊ floreſcentem. In medio autem mundi tanq; centrum poſuit: venis metallorum videlicet auro: argẽto: ere: cupro: ſtanno: plumbo: ferro (quod omnia domat) dotauit: cunctis quoq; herbarum generibus ſumma oblectatione in viridi maturitate illico veſtiuit. Herbeq; ſemina: arbores fructus ſuauiſſimos produxerunt. Ferũt quoq; eodem die paradiſuꝫ ab eo factum id eſt ortum fecundiſſimum ⁊ ameniſſimũ: omni genere ligni arborumq;. Quem omni amenitate fontium: ⁊ terre virentium: lignorumq; fructum vberrimũ producentium conſeruit.

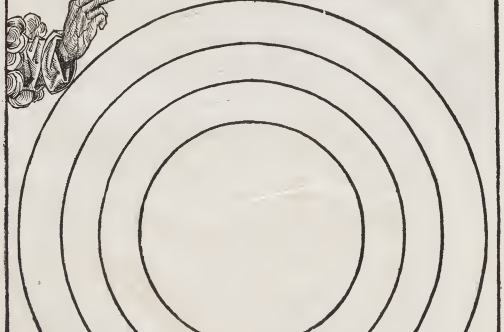

Quarto die dixit deus. Fiāt luminaria in firmamēto celi: ⁊ diuidant diem ⁊ noctē. Et ſint in ſigna ⁊ tpa: ⁊ dies ⁊ ānos: vt luceāt in firmamēto celi ⁊ illuminēt terrā. Et factū ē ita. Fecitq; deus duo luminaria magna: luminare maius: vt p̄eſſet diei: ⁊ luminare min⁹: vt p̄eſſet nocti ⁊ ſtellas: vt diuiderent lucē ⁊ tenebras. Moyſes p̄mo celeſtiū meminit q̄ poſuit de⁹ in firmamēto vt lucerēt in celo: ⁊ terrā illuminarēt ſolē videlicet lunā ⁊ ſtellas: quib⁹ ipa ſupior mundi ps ornat̄: vti terra ornat̄ his q̄ in ea ſiunt metallis: plātis: aīantib⁹. Cū enī de natura firmamēti dixerat: reſtabat vt de opib⁹ ſiderū: deq; eoꝝ officio diſſereret: declarās in quē vſum fundata: ⁊ cui muneri delegata a deo fuerint. Celeſtiū enī corpoꝝ due ī vniuerſum manifeſte opatōes mot⁹ ⁊ illūiatio: mot⁹ duplex ſtatuit̄. Alter mūdi toti⁹ q̄ celū ⁊ ether. 24. horis: ꝑ totū ſpaciū vniuerſi ꝑfecto ambitu circūuoluūtur. Alter ſiderꝝ ꝓprius multiplex ⁊ varius. Inter q̄s p̄ncipalis motus ſolis: q̄ ſpacio. xij. menſiū zodiaci ſigna oīa circuit. Ille diē facit: vnde ⁊ diurnus dr̄: hic autez annū. Reliqui ſiderū motus varijs tempoꝝ interuallis ꝑaguntur. Recte igitur ⁊ breuiter nos oīm admonuit Moyſes cū dixit poſita ſidera in firmamēto in dies annos ⁊ tempa. Indicauit p̄terea expreſſe reliquā opationē ſiderꝝ. Que ē illuminatio: cū dixit ſtatuta illa vt lucerēt in celo: ⁊ terrā illuminarēt. In hec igitur miniſteria ⁊ lune ⁊ ſolis ⁊ ſtellaꝝ ſunt corpa diſtributa. Sol enī q̄ oritur in die: licet ſit vnus (vn̄ ſolē eſſe appellatū Cicero vult videri) ꝙ obſcuratis ſiderib⁹ ſolus appareat. Tamē verū ⁊ ꝑfecte plenitudinis lumē e: ⁊ calore potiſſimo: ⁊ fulgore clariſſimo illuſceſcit oīa. Quis enī ſtelle innumerabiles micare ac radiare videant̄: tamē q: non ſunt plena ac ſolida lumīa: nec caloris ꝑferūt q̄cq;: nec tenebras multitudine ſua vincūt Duo igit̄ p̄ncipalia inueniūtur. que diuerſam ⁊ ꝯtrā ſibi hn̄t poteſtatez calor ⁊ humor: que mirabiliter de⁹ ad ſuſtentāda ⁊ gignenda oīa excogitauit. Altiſſime hic ꝑtractāde eſſent q̄ſtiones: ⁊ q̄ ſibi ſingule iuſtū volumē expoſcerent: quo pacto hec ſidera ſint in firmamento: an vti ꝑtes eius nobiliores: an vt aīalia in ſuis ſperis: in aq̄ piſces. iumēta in terris: congreſſum hic itē locus cū Genethliacis ſibi expoſceret diuinādi per aſtra: ⁊ p̄noſcēdi futuros euētus: ſciam hinc ꝯfirmātib⁹ ꝙ Moyſes ſidera ī ſigna poſita a deo dixerit: Querendū hic etiā de natura ſiderū: de motu: de p̄ncipatu: de lune maculis: deq; omī ſiderali ſciētia. Uerū quāq; ſint pulcra ⁊ digna cognitu. Audiemus fortaſſis Horacianū illud ſed nunc non erat hic locus.

De opere quinte diei.

Quinto die dixit deus: producant aque reptile anime viuentis: ⁊ volatile ſuper terrã ſub firmamento celi. Creauitq̃ deꝰ cete grandia: ⁊ omnem animam viuentem atq̃ motabilem quas produxerãt aque in ſpecies ſuas: ⁊ omne volatile ſcðm genus ſuum. Vidẽs quod eſſet bonum benedixit eis dicens. Creſcite ⁊ multiplicamini ⁊ replete aquas maris: aueſq̃ multiplicentur ſuper terram. Ornauit igitur eo die deus aerem ⁊ aquam: volatilia dans aeri: natatilia aquis: q̃ reptilia dicuntur: cum impetu quodam ſe rapiunt. Cete enim grandia ⁊ belluas: maioraq̃ terreſtribus animalibus ex habundãtia humoris ⁊ mõſtrifica in mari reperiuntur. Et quicquid in vlla parte nature naſcitur: ⁊ in mari eſſe vulgi opinio fert. Manifeſta iam que ſequuntur de animalium productione: poſt plantas enim ea ſunt mixta que ſentiunt ⁊ mouentur: quamq̃ ⁊ in plantis ſtupidum ſenſum adſcribant pitagorici. Hec aũt animantia que citra omnem controuerſiam motu ſenſuq̃ participant: ⁊ hic a Moyſe: ⁊ in Timeo in volatilia: ⁊ in aquis degẽtia: ⁊ terreſtria diſtinguũtur. Veniamus igitur ad Moyſem qui poſtq̃ de celeſtibus dixit terreſtrium animaliũ meminit ordine cõgruenti: que vel aquas vel terram vel aerem inhabitant. Si tamen inhabitare aerem volucres dici poſſunt. Relinquamus hic diſputationem: quo pacto corpora animalium ex elementis: aut quid ſint indite a deo naturis rerũ ſeminarie rationes: ſit ne item vita brutorũ de ſinu educta materie: an diuino potius principio om̃is vita proueniat: vt cõſtantiſſime aſſerit Plotinus: cui ſententie fortaſſe videbit̃ hoc loco ꝓpheta ſuffragari. Cũ poſtq̃ dixit: producant aque reptile anime viuentis: adiecit poſtea creauit deus omne animã viuentẽ: vbi nõ id dũtaxat quiſpiã obſeruaret ꝙ ⁊ aq̃ ꝑducãt deo iubente: ⁊ deinde etiã deus ꝑducat: verũ ⁊ illud qð vbi de dei ope agit̃ ſcriptũ eſt: creauit deus animã viuentẽ. vbi aũt de aq̃s: nõ aĩam. ſʒ reptile aĩe viuentis q̃ſi aquis vehiculũ. Inter aĩalia terre tria memorat Moyſes q̃ in ſeq̃nti die inſinuat. Plurima aũt ⁊ maxima in indico mari aĩalia. E quibus balene quaternũ iugerũ. Et in mari bellue circa ſolſticia maxime viſunt̃. Tũc illic ruũt turbines: tũc imbres: tũc deiecte mõtiũ iugis ꝑcelle ab imo vertũt maria. pulſataſq̃ ex ꝑfundo belluas cum fluctibus voluũt. auiũ quoq̃ grãdiſſime ⁊ pene beſtiarum generis ſtrucio cameli affrici vel ethiopici altitudinem equitis inſidentis equo excedunt: celeritatem vincunt. Multo mirabilius de naturis auium ⁊ piſcium ratio experiendi quotidie in varijs locis datur.

SExta die dixit deꝰ. ꝓducat terra aīam viuẽtẽ. iumẽta. ⁊ reptilia. ⁊ beſtias terre iuxta ſpẽs ſuas. Et vidit deꝰ qḋ eẽt bonũ: ait. Faciamꝰ hoīem ad imaginẽ ⁊ ſilitudinẽ nr̃am. Et p̃ſit piſcibꝰ mariꝫ. ⁊ volatilibꝰ celi. ⁊ beſtijs vniuerſe terre. Et creauit deꝰ hoīem ad imaginẽ ⁊ ſilitudinẽ ſuã. Ornatis ſupioribꝰ mũdi ptibꝰ tãdẽ ſexta die terrã generibꝰ aīaliũ ornauit. Inter aīalia terre tria memorat moyſes. iumẽta. reptilia. ⁊ beſtias. In qbꝰ tres dr̃ias brutoꝝ irrõnabiliũ in cõe nob̃ inſinuat. Sũt eñ beſtie q̄ pfecta ſunt phãtaſia: mediũ īter irrõnalia locũ ſortite: erudiri tñ ab hoīe aut mãſueſcere neſciũt. Sũt reptilia q̄ īpfectã hñt phãtaſiã: q̄ſi media īter bruta ⁊ plãtas. Sũt iumẽta q̄ ⁊ ſi carẽt rõe: diſcipline tñ hũane q̄ꝗmõ capaces cũ ſint: rõis aliq̄d pticipare videñ: mediã q̄ſi ſortita ꝯditõem īter bruta ⁊ hoīes. Aīalia autẽ varijs generꝫ diſſilibꝰ formis. ⁊ mag̃ ⁊ mīora vt fierẽt īpauit. Et facta ſunt bina. i. diuerſi ſexꝰ ſingl'a. Ex q̄ꝝ fetibus: ⁊ aer: ⁊ terra: ⁊ maria cõpleta ſunt. Deditq̧ his oībꝰ generatim deꝰ alimẽta de terra: vt vſui eẽ hoībꝰ poſſent. Alia nimiꝝ ad cibos. alia võ ad veſtimẽtũ. Que ãt magnũ ſunt viriũ: vt ī excolẽda terra iuuarent. vñ dicta ſunt iumẽta. Hactenꝰ de tribꝰ mũdis: ſupceleſti: celeſti: ⁊ ſblũari. Nũc agẽdũ de hoīe vt de quarto mũdo. Ita rebꝰ oībꝰ mirabili deſcẽptione cõpoſitꝫ: regnũ ſibi eternũ pare cõſtituit. Et innũerabiles aīas ꝓcreare. qbꝰ īmortalitatẽ daret. Tũ fecit ipe ſimulacꝝ ſenſibl'e atꝫ ītelligẽs. i. ad imaginis ſue formã. q̄ nihil p̃t eẽ pfectiꝰ: hoīem figurauit ex limo terre: vñ hõ nũcupatꝰ ẽ. ꝙ ſit factꝰ ex humo. Deꝰ rerũ oīm machinatoꝛ fecit hoīem (qḋ Cicero q̄uis expers celeſtiũ lraꝝ: vidit tñ) q̄ libro de legibꝰ p̄mo h̃ idẽ tradidit qḋ ꝓbe Cmꝰ verba ſbiecimꝰ. Hoc aīal ꝓuidũ: ſagax: mltiplex: acutũ: memor: plenũ rõis ⁊ ꝯſilij quẽ vocamꝰ hominẽ: p̃clara q̄dã ꝯditõe generatũ eẽ a ſummo deo ſolũ. Eſt eñ ex tot aīantiũ generibꝰ atꝫ naturꝫ: pticeps rõis ⁊ cogitatõis: cũ cetera ſint oīa exptia. Eſt ãt plerũq̧ ꝯſuetudo a regibꝰ vſurpata ⁊ p̃ncipibꝰ terre: vt ſi forte magnificã ⁊ nobilẽ citatẽ ꝯdiderit. iã vrbe abſoluta imaginẽ ſuã ī medio illiꝰ viſendã oībꝰ ſpectãdãq̧ ꝯſtituãt. Haut aliter p̃ncipẽ oīm deũ feciſſe videꝰ. q̄ tõ mõi machīa ꝯſtructa: poſtremũ oīm hoīem in medio illiꝰ ſtatuit ad imaginẽ ſuã ⁊ ſilitudīeꝫ formatũ. vt libeat exclamare illõ mercurij. Magnũ o aſclepi miraclm ẽ hõ. Hoc p̃cipuo noīe gl'iari hũana ꝯditio p̃t: q̄ ẽt fctm: vt huire illi: nulla creata ſba dedigneñ: huic terra ⁊ elemẽta: huic bruta ſunt p̃ſto: ⁊ famulãñ. huic militat celũ. huic ſalutẽ ꝓcurãt ãgelice mẽtes. Nec mirũ alicui videri debet: amari illũ ab oĩbus. In quo oĩa ſuũ aliq̄d: Immo ſe tota ⁊ ſua oĩa agnoſcũt.

De ſanctificatione ſeptime diei

CONſummato igitur mundo: per fabricam diuine ſolercie ſex dierum. Creati enī diſpoſiti ꝛ ornati tandē pfecti ſunt celi ꝛ terra. Compleuit deꝰ glīoſus opus ſuū: ꝛ requieuit die ſeptimo ab operibꝰ manuum ſuarū: poſtq̄ꝫ cūctum mundū: ꝛ omnia que in eo ſunt creaſſet: nō quaſi operando laſſus: ſed nouam creaturam facere ceſſauit: cuius materia vel ſimilitudo non preceſſerit. Opus enim propagationis operari non deſinit. Et dominus eidem diei benedixit: ꝛ ſanctificauit illū: vocauitq̄ꝫ ipſum Sabatū quod nomem hebraica lingua requiem ſignificat. Eo ꝙ in ipſo ceſſauerat ab omī opere qḋ patrarat. Vñ ꝛ Judei eo die a laboribus proprijs vacare dignoſcūtur. Quem ꝛ ante legez certe gentes celebrem obſeruarunt. Jamq̄ꝫ ad calcem ventum eſt operum diuinorum. Jllum ergo timeamus: amemus: ꝛ veneremur. Jn quo ſunt omnia ſiue viſibilia ſiue inuiſibilia. Et a domino celi: domino bonoꝝ omniū. Cui data omīs poteſtas in celo ꝛ in terra. Et preſentia bona: quatenus bona ſint. Et veram eterne vite felicitatem queramus.

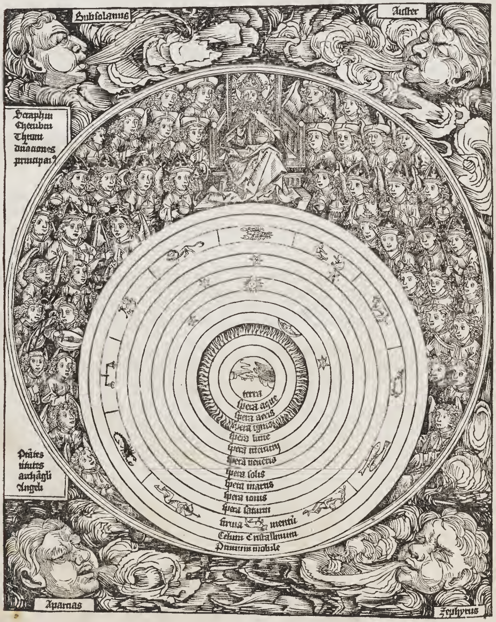

Diſtinctõ orbiũ tam celeſtiũ q̃ elementarium.

Corporalis mundi machina tota conſiſtit in duobus. ſcilicet in natura celeſti: et in natura elementari. Celeſtis autem diſtinguitur in tres celos principales. ſcilꝫ empyreum. criſtallinum ⁊ firmamentũ. Intra firmamentum vero quod eſt celum ſtellarum cõtinent̃ ſeptem orbes ſeptem planetaruꝫ qui ſunt Saturnus. Jupiter. Mars. Sol. Venꝰ. Mercurius. Luna. Nomine auteꝫ celi criſtallini ſiue aquei intelligit̃ prima pars materie prime que ſm philoſophũ formata eſt ĩ duos orbes: quorum ſuꝑioꝛ eſt primũ mobile. Iſtoꝝ orbium natura eſt ꝙ omnes mouent̃: excepto empyreo celo: qḋ quietũ eſt. Natura vero elemẽtaris in q̃tuor ſperas principales diſtinguit̃. ſcilicꝫ ignis aeris. terre ⁊ aque. Spera ignis tria habet interſtitia videlicet: ſupremũ qḋ vocat̃ igneuꝫ: ac mediũ ⁊ infimũ quod vocat̃ olimpium. Aer ſimiliter habet tria interſtitia: ſcilicet: ſupremum quod vocat̃ ethereum: ⁊ medium ac infimũ qḋ dicit̃ aereum. Et in ſupremo eſt caloꝛ ⁊ lux propter ſolis ꝓpinquitateꝫ. Similiter eſt ⁊ in infimo: ſed ꝓpter radioꝝ reꝑcuſſionem a terra. In medio aũt interſtitio ad quod nõ ꝑtingere poteſt reꝑcuſſio radioꝝ ẽ frigiditas et obſcuritas: in quo dicuntur habitare demones qui detruſi ſunt in hunc aerem caliginoſum. Ibi etiaꝫ fiũt tempeſtates: ſcilicet tonitrua: grando: niues: et ſilia. Ex his collige duodecim orbes mundi terram ⁊ aquam ambientes: qui omnes celi poſſunt vocari. Iſtos autẽ excellit celum trinitatis ipſe deus qui eſt in omnibus ⁊ ſuper oĩa. Diſtantia predictorum orbium et planetarum hec eſt. A terra vſqꝫ ad lunam ſunt miliaria. xv. dc. xxv. miliaria. hec ſunt ſtadia. cxxvi. A luna vſqꝫ ad Mercurium ſunt miliaria. vij. dccc. xij. et ſemiſſe. A mercurio vſqꝫ ad venerem tantũ. A venere vſqꝫ ad ſolem. xxij. cccc. xxxvi. A ſole vſqꝫ ad martẽ ſunt miliaria. xv. dc. xxv. A marte vſqꝫ ad iouem. vij. dccc. xij. A ioue vſqꝫ ad ſaturnum tantum. A ſaturno vſqꝫ ad firmamentuꝫ. xxij. cccc. xxxvi. Ex iſtis ſeq̃tur ꝙ a terra vſqꝫ ad celum ſtellatũ ſunt centum ⁊ nouem milia: et ccc. lxxv. miliaria.

Diſtinctio celeſtium hierarchiarum.

De celeſti vero natura triplicem quidam poſuere diſtinctõnem. ſcilicet ſuꝑnaturalem. id eſt ſuꝑceleſtem. celeſtem ⁊ ſubceleſtem. Suꝑceleſtis eſt in tribus ꝑſonis vt q̇dam dixerunt ⁊ male. quia ſm Dyoniſium hierachia dicit ordinẽ: ⁊ ille abſolute nõ eſt in tribus ꝑſonis: ſed tm̃ ordo nature. Celeſtis in ordinibus angelicis. Subceleſtis in hominibus ſanctis. Porro hierarchia celeſtis diuidit̃ ĩ ſuperiorem: mediã ⁊ inferiorem. Superioꝛ continet tres ordines ſcꝫ ſeraphin ⁊ cherubin ⁊ thronos. Quoꝝ primi ꝯſiderant dei bonitatẽ. Secundi virtutẽ. Tercij equitatẽ. Item in primis deus amat vt charitas. In ſcḋis noſcit vt veritas. In tercijs ſedet vt equitas. Media cõtinet dominatõnes principatus poteſtates. Quoruꝫ primi officia regũt angelorum. Sequentes capitibus p̄ſunt populoꝝ. vltimi poteſtatem coercent demonũ. Item in primis dñs dominat̃ vt maieſtas: in ſequentibus regit vt principatꝰ: in vltimis tenet̃ vt ſalus. Inferioꝛ hierarchia ſiliter ꝯtinet tres ordines. ſcꝫ virtutes. archangelos. angelos. ad quoꝝ priores ꝑtinet miraculorum oꝑatio. ad ſecũdos magnorũ negociorum denunciatio. ad tercios humane cuſtodie ſolicitudo. Item in primis deus oꝑatur vt virtꝰ. In ſcḋis reuelat vt lux. In tercijs nutrit vt inſpirãs. Hec dicta ſunt ſm Gregoriũ. Sed ſm dyoniſium virtutes ſunt medius ordo hierarchie ſecũde: principatus primus ordo tercie hierarchie. Hoc attende ꝙ in qualibet triũ hierarchiarum premiſſarum notatur trinitas ꝑſonaruꝫ diuinarum: vt patet in celeſti hierarchia tam ſuperiori q̃ media q̃ inferiori.

De tempore ſiue etatibus.

Mundi etates accipiunt̃ ſimilitudinarie iuxta etates hominis: ſunt aũt ſex etates mũdi. Quaꝝ prima incipit a mũdi creatõne ⁊ durat vſqꝫ ad diluuiũ: ⁊ habuit ſm hebraicam veritatẽ annos. 1656. Scḋm ſeptuaginta interp̄tes (ſicut Iſidorus exponit) ⁊ alios q̃ plurimos quos hic ſeq̃mur hũit annos. 2242 ⁊ ſic differũt in ãnis. 586. quos hebrei minus hñt in hac etate: et iuxta hanc cõputum matuſalẽ mortuus eſt ante diluuiũ: eodeꝫ tñ anno quo diluuiuꝫ fuit. Scḋa etas incipit a diluuio: et durat vſqꝫ ad natiuitatem abrahe: ⁊ habuit ſm hebreos annos. 292. ſm ſeptuaginta. 942. et ſic differũt in annis. 650. quos iterũ hebrei minus hñt. Que aũt ſit ratio tante diuerſitatis inuenire nõ potui. Tercia etas incipit a natiuitate abrahe: ⁊ durauit vſqꝫ ad iniciũ regni Dauid hñs ſm hebreos annos. 941. ſm ſeptuaginta. 940. Quarta etas incipit a principio regni dauid ⁊ durat vſqꝫ ad tranſmigratõeꝫ babilonis: ⁊ habet annos. 484. ſm hebreos. ſm ſeptuaginta. 485. Quinta etas incipit a tranſmigratõne babilonis. ſcilꝫ qñ hieruſalẽ deſtructa fuit: ⁊ templũ in ea incenſum: et durauit vſqꝫ ad benedictã natiuitatem xp̄i habens annos ſm hunc modũ pretactum quem hic ſequimur 590. Et ſicut p̄dictum eſt grandis eſt altercatio de ſupputatõne annoꝝ huiꝰ etatis diuerſi diuerſimode cõputãt. Sexta etas incipit a xp̄i natiuitate ⁊ durat vſqꝫ ad finem mundi cuiꝰ terminum ſolus deus nouit ⁊ hec dicit̃ ſenectus: ſiue hora nouiſſima. His aũt etatibus põt adiũgi ſeptima etas q̃ eſt quieſcentiuꝫ. et currit cum ſexta: et octaua etas q̃ eſt reſurgentium. Porro ſm hebreos in prima etate mundi ſunt generationes. x. In ſcḋa. x. In tercia. xiiij. In quarta xvij. quas tamẽ Matheus gratia miſterij. xiiij. ponit. In quinta. xiiij. Etates aũt hominis ſũt iſte. Prima ẽ infantia hoĩs a natiuitate hoĩs vſqꝫ ad ãnos. 7. Scḋa etas eſt puericia vſqꝫ ad ãnos. xiiij. Tercia etas ẽ adoleſcẽtia a. 15. anno vſqꝫ in. 38. Quarta ẽ iuuẽtꝰ vſqꝫ ad. 49. Quinta ẽ ſenectꝰ a. 50. ãno vſqꝫ ad. 79. Sexta ẽ decrepita etas ab ãno. 80. vſqꝫ dum vita finit̃.

PRima etas mundi ab Adã
vſq3 ad diluuiũ habet ſm Hebreos ãnos
1656. ſm ſeptuaginta interp̃tes Iſidoꝛuz
ꝛ plures alios quoꝛuz numerus in etatibus con/
ſequẽter ponitur habuit annos. 2242.

SUmma bonitas volens cõmũicare ſuuz
bonũ ꝛ aliis fecit creaturaz rationalem q̃
ſummũ bonũ intelligeret: ĩtelligẽdo ama
ret: amãdo poſſideret: poſſidẽdo beata eẽt. Fecit
deꝰ aũt primũ hoĩez formãdo corpꝰ eiꝰ p̱ miniſteri
um angeloꝝ de limo terre ĩ agro damaſceno ꝛ in/
ſpirauit ĩ faciẽ eiꝰ ſpiraculum vite: hoc ẽ aĩam cre
auit: quaz corpori facto vniuit. Factꝰ aũt ẽ homo
ad ymaginez dei in naturalibꝰ ꝛ ad ſilitudinez in
gratuitis. Ecce dñs mirabili p̱fudit grãa. Cũ ergo
marẽ ad ſilitudinẽ ſuã primuz finxiſſet: tũ etiã fe/
minaz ꝯfigurauit ad ipſius hoĩs effigiem vt duo
inter ſe p̱mixti ſexꝰ ꝓpagare ſobolem poſſent: ꝛ
omnẽ terrã multitudine opplere.

FOrmatis aĩantibꝰ terre ꝛ volatilibꝰ adductiſ
ad Adã vt videret ea: cũ adã nõ iueniret ad/
iutoꝛ ſilis ſibi. immiſit dñs ſoporẽ in Adã ꝛ tulit
vnã de coſtis eiꝰ: replẽs carnẽ ꝓ ea: ꝛ edificauit in
mulierẽ. Quã adã vidẽs dixit: h̄ nũc os de oſſibꝰ
meis h̄ vocabit Iſſa qđ latie mlr interp̃tat: qꝛ de
viro ſupta ẽ. Factũ igit adã deꝰ in p̱adiſum trãſtu/
lit: ꝛ ibi de coſta dormiẽtiſ Euã ꝓduxit: ſibiq3 ſociã
formauit: Hãc ñ fecit de capite ne viro dñaret: nõ
de pede viri ne ꝯtẽneret: ſ3 de latere vt amoriſ vin/
culũ ꝓbaret: etiã vt nõ loci generiſ nobilitate: ſ3 vir
tute vnuſq̃ſq3 ſibi cõparet grãm. Iđ extra p̱adiſuz
vir factꝰ ẽ: mulier vero ĩtra paradiſũ. Creat deni/
q3 extra p̱adiſũ h̄ eſt ĩ inferiori loco vir factꝰ melioꝛ
inuenit ꝓ Eua q̃ in p̱adiſo facta fuit Adã igit ꝓ/
thoplaſtũ primũ hoĩem ſummꝰ oĩm reꝝ fabicatoꝛ
deus ſexto die ſecl'o q̃nta ꝛ viceſima marcii beſtiis
terre creatis cũctiſq3 reptilibꝰ ꝛ volucribꝰ de limo
terre rubeo ĩ agro damaſceno tãq3 creaturaꝝ om/
niũ finẽ ꝛ poſſeſſorẽ finxit.

QUncqꝫ ſuggerente diabolo in forma ſerpentis ꝓthoparẽtes mandatuꝫ dei trãſgreſſi fuiſſent: maledixit eis deus: et ait ſerpenti. Maledictꝰ eris inter omnia animãtia ⁊ beſtias terre: ſuper pectus tuum gradieris: et terram comedes cunctis diebus vite tue. Mulieri quoqꝫ dixit. Mltiplicabo erũnas tuas: ⁊ cõceptus tuos: in dolore paries filios ⁊ ſb viri poteſtate eris: ⁊ ipẽ domĩabitur tibi. Ade vͦo dixit Maledicta terra in opere tuo ĩ laboribus comedes ex ea: ſpinas ⁊ tribulos germinabit tibi: in ſudore vultus tui veſceris pane tuo: donec reuertaris in terram de qua ſumptus es. Et cũ feciſſꝫ eis deus tunicas pelliceas eiecit eos de paradiſo collocans ante illum cherubin cum flammeo gladio: vt viam ligni vite cuſtodiat.

ADam primus homo formatus de limo terre triginta annorũ apparens impoſito nomine Eua vxori ſue. Cuꝫ de fructu ligni vetiti oblato ab vxore ſua comediſſet: eiecti ſunt de paradiſo voluptatꝭ: in terram maledictionis vt iuxta imprecationeꝫ domini dei. Adã in ſudore vultus ſui operaretur terram: et pane ſuo veſceretur. Eua quoqꝫ in erũnis viueret filios quoqꝫ pareret in dolore. quam incomꝑabili ſplendore decorauit. eã felicitatis ſue inuidꝰ hoſtis decepit: cũ leuitate feminea fructus arboris temerario auſu deguſtauit: ⁊ virũ ſuũ in ſentẽtiam ſuam traxit. Deinde perizomatibus foliorũ ſuſceptis ex deliciaꝝ orto in agro ebron vna cuꝫ viro pulſa exul venit. Tandem cuꝫ partus dolores ſepius exꝑta fuiſſet cuꝫ laboribus in ſenũ ⁊ tande in morteꝫ ſibi a domino predictã deuenit.

De paradiſo ⁊ quatuor flu/minibus eius.

Paradiſum terrenum ſeu deliciarum ſub
linea equinoctiali verſus oriens ſitua/
tum a principio dominus deus planta/
uerat. Qui latine hortus ſiue pomariũ dicitur
Hebraice heden quod delicie ſonat: quaſi deli/
ciarum hortum omniũ arborꝝ genere conſitum
Ubi ⁊ lignum vite poſitum erat. Hũc locũ mu
ro igneo a terra vſqꝫ ad celum perfecte vallatuꝫ
aiunt. Hic etiam cherubin aſſerũt flãmineo gla
dio anteſtare prohibentem volentes adire. In
quo Adam ⁊ Eua fuerunt producti: demũ pec-
cato gule expulſi. In eoqꝫ poſiti Enoch volu-
ptuantur ⁊ helyas morituri manibus antixp̄i:
hic auteꝫ locus in oriente longo maris tractu a
noſtro habitabili ſegregatus oĩni amenitate cõ
ſpicuus ſcribitur. Qui habꝫ ſalubritatem ame/
nitatem atqꝫ iocunditateꝫ de cuius medio fons
egreditur qui totum irrigat. Quiqꝫ in quatuor
naſcentia diuiditur flumina vt expoſitores Ge
neſeos profitentur.

Ganges qui ⁊ phiſon

Primus fluuiꝰ phiſon q̃ ⁊ gãges appel
laẗ fluuius indie pergrãdis atqꝫ famo/
ſus: qui vniuerſam circuit indiam. Is
in orientem tendens a. xix. maximis atqꝫ naui-
gabilibus fluminibus augetur. Et vltimo plu
ribus oſtijs occeanum ingreditur. Quotcunqꝫ
autem exundet alueis in mare: adeo grãdis eſt
vt vbi minus occupet latitudinis. viij. M. paſ/
ſuum pateat: vbi plurimuꝫ centum altitudinis
nuſqꝫ minus. xx. paſſibus reperitur. Aduerſus
quem Cyrus perſarum rex quaſi cepti oblitus
bellum inauditum ſumpſiſſe fertur. Nã cũ vnũ
ex regijs equis candore atqꝫ forma precipuum
quem fiducia tractus trãſuadare perſuaſerat: a
vortiginibus vndaruꝫ circumagi atqꝫ abſorbi
vna cum inſidente cerneret aiũt iratuꝫ iuraſſe ſe
illum adeo extenuaturum: vt qui equũ atqꝫ eq-
tem optimũ abſorbiſſet: mulieribus vix genua
tingẽtibus vadoſum faceret. Nec verbis opus
defuit. Nam totis in hoc expoſitis copijs. In
cccc. lx. alueos flumen detraxit. Anno integro
operi dato nõ obſiſtente ꝙ nili more augeri di/
caẗ certo anni tp̃e et adiacẽtes fecũdare agros.

Gion qui ⁊ Nilus

Gion qui ⁊ nilus ſecundus appellaẗ flu
uius totius orbis ꝓmaximꝰ fluuius ar-
bitratur. Huic ſcḋm quoſdam latine no-
mine melo. Alij dicunt hunc eſſe quem theolo-
gi Geon. nũcupant: ⁊ ex paradiſo deliciarũ flu
ere: incole Nilum vocant ꝓpter limũ quem tra-
hit: ⁊ eo egiptia arua fecundat. Is e nigro flu-
mine quem accole nili patrem dicunt rapido ve
niens curſu affricam omnem ab Ethiopia ſepe
rat: ⁊ plurimas inſulas faciens venit ad eã cla/
riſſimã Meroem a dextris eius nominatꝰ aſtu-
ſapes qḋ idẽ ſonat quod latens. Et ꝑtim aſper
partimqꝫ nauigia deferẽs in ampliſſimũ effun/
ditur lacum: deinde varijs incitatus irritamen/
tis montium coartatur rupibus: ad eum locum
deueniens ethiopum qui Cattaduppa vocatur
tam violẽter inter obuios ſcopulos ſuo impel-
litur impetu: vt vaſto aquarum ſe frangentium
rumore incolarum aures in ſurditatem vſqꝫ le-
dat: deinde lenis violentia poſita placidꝰ ac na
uigabilis efficitur. Et primo circa cercaſorũ op
pidum incipit eſſe triplex. Cuius pars vna ad
deltam ⁊ meltam declinãs iterum ſeperatur. et
ſic diuiſus atqꝫ vagus: alijs etiam alueis varie
ſeperatis in ſeptem poſtremo totus diuiſis par
tibus omnẽ egiptum irrigat annuo incremẽto.
Et demum egiptio mari ꝑ ſeptem ingentia mi-
ſcetur hoſtia. Scripſerunt veteres hunc eſſe ſil/
uarum altorem permaximum et beluarum im-
maniũ productorem ⁊ crocodrilloꝝ ⁊ hippota
moruꝫ ⁊c̃. Preterea calami atqꝫ papiri: ⁊ agro/
rum fecundatorum inclitum ſuis annuis incre-
mentis. Que fieri contingit vt plurimũ ſole te-
nente leonis finem: ⁊ ad medium vſqꝫ virginis
augeri demum declinare: et in ripas reuocare
aquas incipere: donec ſol virginis in finem vel
libre principium venerit: ⁊ tunc totum infra ve-
terem alueum contineri aſſerunt fluminis huiꝰ
aquas talis eſſe virtutis vt fecundas faciat mu
lieres.

Tigris.

Tigris Tercius qui ſcḋm Joſephum di
lat quod ſonat acutum: eo ꝙ velociſſi-
mus ſit Armenie maioris fluuius toto
orbe cognitus. Nam a noſtris vnus ex quatuor
ꝑadiſi delitiaꝝ exeuntibꝰ affirmatur. Is quom
medorum fines attigit repẽtinus factus: tigris
nomen aſſumpſit: ſic em̃ ſagittam volucrem me
di vocant: nec diu ⁊ comperto aritiſſa lacu cur-
ſuqꝫ ſeruato violentus ⁊ integer atqꝫ diſcolor ꝑ
illum effertur. deinde tauro monte obuio antro
montis immergiẗ. Et ꝑ latebras merſum in ad
uerſam partem vluas et purgamẽta plurima ſe
cum trahens apud lacum qui Lorãda appella-
tur omnia demerſa ferens: factuſqꝫ iterum flumi
us in cuniculos mergiẗ iterato. Et poſtq̃ꝫ. xxv.
mil. paſſuũ occultus excurrit: tercio redditur ter
ris in regione ſophen circa nympheum adeo ꝓ
pinquus Arſenie fluuio in regione Arthenі: vt
quom quacũqꝫ ex cauſa intumuerit: ſeruatis ſi-
bi quiſqꝫ vndis ſuis confluant vna: cuius rei te
ſtimonium lenior Arſenie curſus eſt. Qui mox
diuiſus in Euphratem iter dirigit relicto tigri.
Qui ſuſceptus ex armenia claris fluminibꝰ par
themos ⁊ alios diſũgit. Et vt aſſerunt aliq̃ Ni
niuẽ in partes diuidit et Meſopothamiam faci
ens luſtratis radicibus montium Coridriorum
circa Apamiam Seleutiã atqꝫ babiloniã. xxv.
mil. paſſuuꝫ in alueos diuiſus duos funditur.
Quorum vnus quem meridienſem vocant Se
leuciam ⁊ Meſſenem alluit. Alter autẽ in ſeptẽ/
trioneꝫ verſus campos caucaſi irrigat: ⁊ vbi in
vnum redierc alueum tigris dictus eſt. Uerum

cum hos.lx.mil. paſſibus ampliauit vaſto effu
ſus alueo dextra carnicis oppidi perſicum ī ma
re defertur: nec vno tamē hoſtio ſed pluribꝰ mi-
ſcetur eidem. Allij vo dicunt hunc rubro infun-
di mari.

Euphrates.

Euphrates quartus fluuius qui frugi-
fer ſonat inter ceteros fluuios memora
tu plurimo celebris eſt. tam veterꝫ litte-
ris ꝙ exundationibus ſuis. Hūc quidaꝫ volūt
ex paradiſi fonte mortalibus quidem incogni-
to deriuari. alij dicūt in armenia maiori in mōte
cui paracoatra nomē haud longe a fonte tigris
oriri. Is aliquibus ſuſceptis fluminibus vali-
dior factus in taurū mōtem vires experit ſuas.
Cui cum nō reſiſtat taurus progreditur victor:
ſed ſaxoſus atꝫ violentus ad dexteram Coma
genam: ad leuam autem relinquit arabiā. Verū
ſunt qui velint eum in alueos duos diuidi: quorū
alium in tigrim effundi dicūt: reliquū vo ꝑ media
tis medorꝫ gordianorumꝫ terris in Meſopota
miā ferri. Et babiloniam quondaꝫ Caldeorꝫ re-
ginam in ꝑtes duas curſu medio ſeperare. In-
de hic idem poſtꝙ aliꝗdiu effluxit qui nauiga-
bilis ⁊ ingens ante fuerat in paludibus diſper
ſus ampliſſimis tenuis efficit riuus ⁊ incogni-
tus (vt aiūt) nuſꝗ aperto exitu effluit. Eſto ſint
q̄ dicant eū in mare rubrū fundi. Volunt in ſuo
hūc nili more ⁊ fere eodē tempe Meſopotamiā
irrigare: atꝫ fecūdam facere et ſeſe in alueū ſta-
tuto tempore reuocare. Quāobrem euꝫ nomen
Euphratis ſortitū volūt. Cū hebraice Euphra
tas fertilitas appellet: dicunt ⁊ alij aquas eius
eſſe vitales. Et ob id a priſtis auxeneum fuiſſe
vocatum.

Cum omnia in quibus hiſtoria verſatur
complecti rerū ſcriptores deceat: pauca
de diuerſitate maris ac eius nominibus
iuxta varietatem regionū adiūgere libuit.

Homerus terrā omnē quā īcolimus ab-
lui occeano ꝓdidit. Neqꝫ alienū eſt inſu
lam eam eſſe. Naꝫ quocūqꝫ accedere ad
extrema terre mortalibus ꝑmiſſum eſt mare īue
nitur. Quod occeanū appellamus: ⁊ hūc noſtre
habitabilis terminum quaqꝫ verſum exiſtimāt
Occeanus autem quem greci ſic nominat de ce
leritate: ab occaſu ſolis irrumpēs leuo latere eu
ropam radit. africamꝫ dextro ſciſſiſꝫ calpe et
abīna montibus. quos dicūt colūnas herculis
inter mauros funditur ⁊ hiſpaniaꝫ. at freto iſto
quodaꝫ oſtio aperit limē interni equoris mixtꝰ
mediterraneis finibus quouſꝫ ad orienteꝫ ꝓ-
pellit. Horū qui hiſpanias perfudit. hibericus
fertur. ⁊ balearicus qui in narbonēſem ꝓuinci-
am: gallicus mox liguſticus ab eo ad Siciliam
tuſtus. quem greci Ioniū vel tyrrhenū Itali in
ferum vocitant. a ſicilia vſꝫ cretam ſiculus: in-
de creticus qui in pamphiliam ⁊ egiptum ꝑten
dit. Que aquarum moles torto in ſeptemtrio-
nē prius latere amfractibus magnis iuxta greci
as yllíricum ⁊ helleſpontum in anguſtias ſtrin-
gitur ꝓpontidis. Que ꝓpontis aſiam Europā-
ꝫ diſcriminat. Cauſam nominuꝫ nō vniformis
dedit ratio aſiaticum et phoeniciū a prouincijs
dictum: ab inſulis carpathium egeum Icareuꝫ
cyprium. a gentibus auſonium dalmaticum li-
guſticum. ab oppidis hadriaticum argolicum.
⁊c. Egiptiū pelagus aſie datur. gallicum Euro
pe. affricanum libye. Hec in gremijs terrarum.
Oras autem extremas vt dictum occeanus am
plectitur. Qui a littoribus ſuis arabicus perſi-
cus Indicus: eous: ſericus: hyrcanus: caſpius
ſcithicus germanicus gallicus atlanticus. libi-
cus. egyptius dicitur. Cuius acceſſus incremē-
ta circa littora indie vehementiſſime proruunt:
maximoſꝫ ibi exitus faciunt. ſiue quod ſuſpē-
ſius altius tollatur vi caloris. ſiue ꝙ in ea par-
te orbis ⁊ fontium ⁊ fluminū copia ſit effuſior.
Circūnauigari an hec inſula queat: dubitatū eſt
Strabo Gnoſius auſtrale pelagus ꝓpter intol-
lerabilem eſtum. boreale quoniā frigore concre
tum eſſet: minime nauigari poſſe putauit: Iuli-
us Solinus iube teſtimonium adducit qui vni
uerſe partis terre meridiane quaꝫ plurimi ꝓpter
ſolis ardorem peruiā negāuerunt facta vł gētiū
vel inſularum cōmemoratione ad confirmande
fidei argumentum: om̄e mare qđ ab india vſꝫ
in hyſpaniā retro affricam cingit: nauigabile af
firmauit. Pliuius veronenſis ſcribit in arabico
ſinu res gerēte Ceſare auguſti filio: ſigna naui-
um ex hiſpaniēſibus naufragijs fuiſſe recogni-
ta: ⁊ annone florēte Carthaginis potentia cir-
cūuentum a Gadibus ad finem arabie. eam na
uigationem ſcripto prodidiſſe. Corneliuꝫ quo-
ꝫ nepotem auctorem facit qui Eudoxiū quen-
dam ſua etate cum lathurū regeꝫ fugeret Arabi-
co ſinu egreſſum Gades vſꝫ profectum cōme-
morat. Celiūꝫ antipatrem a ſe viſuꝫ: qui ex hi-
ſpania cōmercij gratia vſꝫ in Ethiopiam na-
uigarit. De ſeptemtrionali occeano maior con-
tentio eſt quem tamen magna ex parte diui Au
guſti auſpicijs: circa germaniam nauigatum cō
ſtat vſꝫ ad Cimbrorum promontoriū. Caſpia
vo littora Macedonum armis Seleuco ⁊ An-
thiocho regnātibus ita explorata et pernauiga
ta ſunt: vt ꝑuo breuius ꝙ totus hinc atꝫ illinc
ſeptemtrio ſit remigatus. Plinius nepoti teſti-
monio vtitur qui metallo celeri Gallie procon-
ſuli donatus a rege ſueuoruꝫ indos aſtruit: qui
ex india cōmercij cauſa nauigantes tempeſtati-
bus eſſent in germaniam arrepti. Apud Otto-
nem hiſtoricū legitur ſub imperatoribus theu-
tonicis indicam nauium ⁊ negociatores indos
in germanico littore fuiſſe deꝓhenſos: quos vē
tis agitatos ingratis: ab oriētali plaga veniſſe
cōſtabat qđ accidere minime potuiſſet ſi (vt ple-
riſꝫ viſum ē) ſeptētrionale pelagus innauiga-
bile cōcretumꝫ eſſet. A colūnis herculeis mau
ritanie atꝫ hiſpanie et galliarum circuitus: to-
tuſꝫ forme occidens hodie nauigatur. Orien-
tem nobis incognitum: cuꝫ religionum atꝫ im
periorum diuerſitas. tū barbaries immēſa red-
didit: veteres tamen nauigatum produnt.

Nota de paradiſo hec ſequentia ſꝫm doctores diuine ſcripture

Fuit aūt ille locus ſm Damaſce. exulta
tionis vniuerſe ꝓmptuariū q̄ terre excel
ſior poſitus eſt. ⁊ tpato ac puriſſimo ae
re refulget: plantis ſemꝑ floridis comatus eſt:
bono odore plen⁹ nullū irrōnabiliū inhabitat.
Eſt etiā ſm yſido. oīm genere ligni ⁊ pomiferū
arboꝝ conſitus: nō eſtus ſed tempies aeris per/
petua. E cuius medio fons ꝑcurrens totum ne
mus irrigat. Et ſm mgr̄m ī hiſtorijs ſuꝑ Geñ.
Paradiſus ē in principio mūdi partis orienta-
lis locus. tam altus ꝙ aque diluuij vniuerſalis
ipm nō attigerūt: q2 ſm Strabū ⁊ Bedā pertin
git paradiſus vſqꝫ ad globū lunarem qḋ tamen
q̄dam impugnāt vt Henricus de Eruordia. Et
alij quidā. ⁊ eſt locus ameniſſimus lōgo tractu
terre ⁊ maris: ⁊ ſi homo non peccaſſet deus qui
totum mundū fecit: ⁊ paradiſum ampliaſſet. ſic
ꝙ oīes homines cōcluſiſſet. Arbores paradi-
ſi comā nunqꝫ perdunt. Ibiqꝫ Enoch ⁊ Helias
vſqꝫ hodie incorrupti perſeuerant: vt dicit mgr̄
in hiſtorijs. Et paradiſus tante eſt altitudinis.
ꝙ eſt inacceſſibilis ſm Bedam. et tam altus ꝙ
ethereā regionem contingat. ⁊ ꝙ aque caden
tes de eo tm̄ faciūt ſtrepitum hominibus in vi-
cinio cōmorantibus: vt perdant ſenſum audit⁹.
vt dicit Baſilius in examerō ⁊ ſanct⁹ Ambro/
ſius. Iſte aque ſunt que procedunt de vno fon-
te paradiſi. ⁊ generant quatuor riuos. ſ. phiſon
q̄ ⁊ ganges dicit᷑. Geon qui et Nilus. Tigrim
⁊ Eufratē. quo ipſi vero quatuor riui fluant ha
betur Geneſ. ij. Et eſt paradiſus ſm Albertum
magnū: locus temperatiſſim⁹ libre ⁊ arieti pe-
ne ſuppoſitus. quia in oriente iuxta toridaꝫ zo
nam. Ideo bis in anno ſol pertranſit centrū pa
radiſi. ⁊ eſt ibi aer ſubtiliſſimus ⁊ incorruptus:
⁊ ſemper equinoctium: ⁊ vterqꝫ polus ibi vide
tur: ab Helya ⁊ Enoch inhabitatur: et arbores
bis ibi in q̊libet anno fructificant. quia duplex
eſt ibi eſtas. ⁊ duplex hyems in anno: et vtrūqꝫ
noſtrum ſolſticium ē eis profundiſſima hiems:
⁊ vtrūqꝫ equinoctiū profundiſſima eſtas. Ideo
dicit Marcianus ꝙ in India ſingulis āñis due
ſunt eſtates ⁊ fruges bis metūtur. Patet igitur
ꝙ eſt locus altiſſimus terre. Secretiſſimus. Tē
peratiſſimus. Ameniſſimus. quia eſt ibi loci vi
riditas: florum venuſtas: flagrantia aromatum
Irriguū fontium. Ambroſitas arboꝝ. Uber
tas fructuū: Cantus auiū. Quinto locus ordi-
natiſſimus. Sexto fertiliſſimus. ideo bene ort⁹
omniū deliciarum dicitur.

Fecit quoqꝫ deus ad ornatum et decoreꝫ
paradiſi triplex genus lignoꝝ ſm yſiḋ.
⁊ Auguſti. de ciuitate dei. Unū ad ſuſtē
tationem vite per nutrimentum: de quo dedit p̄
ceptum affirmatiuū dicens. Geñ. ij. ex omni li-
gno paradiſi comede. Aliud fuit ad ꝓbatōneꝫ
obedientie. ſ. lignum ſciētie boni ⁊ mali: de quo
dedit preceptum negatiuū dicens. de ligno autē
ſciētie boni et mali ne comedas. quod tamē nō
ſeruarunt noſtri parentes primi. Ideo guſtato
pomo aperti ſunt oculi eorum. ſ. ad concupiſcē/
dum ſeinuicem. ad quod ante non patebant ſm
Auguſti. ibidem in gloſa. non ꝙ ante ceci erant
ſicut quidā falſe imaginati ſunt. Et cognito pru
ritu carnis ⁊ libidinis in ſe. ⁊ ſe eſſe gratia ſpo-
liatos conſuerūt perizomata id eſt ſuccintoria ſi
ue bracas de folijs ficus vt ſic ſe cooperirēt ⁊ de
fenderent. Non tamen eſt intelligendum ꝙ pec
catum Ade ⁊ Eue fuit ex parte fructus illius li/
gni vel eſus eiuſdem vt dicit Auguſti. de ciuita/
te dei. ſed ratione affectus inordinati preponen
tis ſe diuine iuſſioni: quia aliud ē prohibitum:
quia pctm̄ ⁊ malū ſicut homicidiū furtū ⁊ men/
daciū. Aliud v̓o eſt pctm̄ ex eo: quia ē ꝓhibitū
ſic fuit hic. Comeſtor dicit ꝙ lignū ſcientie bo-
ni ⁊ mali dictū eſt ex eo. ꝙ ex eius comeſtōne ſe
cutū eſt: q2 ſenſerūt ſtatim poſt comeſtōnem ma
lum egritudinis ⁊ imbecillitatis ac rebellionis
carnis cōtra rationem. et ſic ceperūt cognoſcere
bonū ſanitatis firmitatis obedientie ac malum
infirmitatis egritudinis imbecillitatꝭ ac inobe-
dientie. ſicut medicus melius nouit morbos cū
non ſolum infirmos viſitat ſed cum ipe infirma
tur. Nam quod prius nouit per ſcientiā: poſtea
diſcit per expientiam. Naꝫ dulcia non meminit
qui nūqꝫ guſtauit amara ⁊ econuerſo. Tercium
fuit lignum in paradiſo nobilius alijs. ſ. ligniꝫ
vite ⁊ hoc tripliciter. Primo ꝓpter effectum. q2
dabat ſe comedenti cauſam immortalitatis ⁊ ꝓ
hibebat cauſaꝫ infirmitatis ⁊ imbecillitatis: nō
tamē virtute naturali pure: ſꝫ magis gratuite ꝓ
pter virtutē anime obedientis deo: que erat im/
mortalitatis cauſa principalis ipſius corporis
ſm Tho. in ſcripto ſecūdi ſenten. quia quotiēs
homo fuiſſet infirmatus de iſto ligno ſumpſiſſꝫ
⁊ ſanitati datus fuiſſet: ⁊ hoc ſic cōtinuaſſet vſ-
qꝫ dum numerus electorum completus fuiſſet.
tunc omnes ſimul in celum rapti fuiſſent. Scḋo
ꝓpter ſitum: quia ſitum erat ī medio paradiſi q̄-
ſi precioſius et dignius oīm. ſicut cor animalis
in medio corporis ponitur: et quod totum cor-
pus viuificat figurans crucem chriſti viuifican/
tis totū mundū et trahentis ad ſe omnia. Ioh̄.
xij. Tercio ꝓpter ſacramentū ſm Augu. vbi ſuꝑ
vbi dicit ꝙ per lignū ſcientie boni ⁊ mali ſigni/
ficatur liberꝫ volūtatis arbitriū. per lignū v̓o vi
te xp̄s ſignificat᷑. Ezech. xxxi. Oēe lignū ꝑadi
ſi ñ ē aſſilatū illi. q2 Cāti. iiij. Emiſſiōes tue ꝑa
diſus maloꝝ punicoꝝ cū pomoꝝ fructibus.

Huius aūt loci poſt pctm̄ hoīs adit⁹ iter
cluſus eſt: ſepius eīm vndiqꝫ rūphea flā
mea id eſt muro igneo accinct⁹ ita vt ei⁹
cū celo pene iūgat᷑ incendiū. Cherubin qꝫ. i. an
geloꝝ p̄ſidiū arcendis ſpiritib⁹ malis ſuꝑ rum/
phee flagrātiā ordinatū ē: vt hoīes flāme: ange
gelos v̓o malos angeli boni ſꝫmoueant ne cui
carni vł ſpūi trāſgreſſiōis aditus ꝑadiſi pateat.
Hec ille.

Duplex fuit eā immortalitatꝭ hoīs ī ſtatu ino
cētie. ſ. intrinſeca q̄ erat vis ꝯtētiua ipſi⁹ aīme ⁊
hec a deo. Alia extrīſeca. ſ. eſus ligni. Iſtud etiā
lignū vitā longeuā dediſſet homī poſt pctm̄ ſm
Aug. ī li. de q̄ſtōib⁹ no. ⁊ ve. teſt. ſꝫ hoī guſt⁹ ei⁹
ꝓhibit⁹ fuit poſt pctm̄. iō dr̄ geñ. iij. Ipis āge/
gelis videte ne forte Adam ſumat de ligno vite
⁊ viuat ieternū. i. valde diu. Concor. s. Tho. i.
parte. q. xcviij. arti. iiij. Et Alex. ij. ꝑte ſumme.
q. xiiij. ar. xx.

Adam vir ſctūs cūctꝭ dieb⁹ vite ſue ꝓphie ſpū claruit: pn̄iaꝫ magnā ac diuturnā ſecit filijs ſuiſ p̄cepta iuſticie ṫdit: p̄cipiēs vt a ꝯſortio cayn ac filiorū ei⁹ oīno abſtinerent. nec cū eis m̄rimonia iūgerēt. Hic p̄m⁹ nr̄ parēs vno pctō a padiſo nos expulit: ſ ſctā ꝯuerſatōe ſua ac pn̄ia ſua xp̄m nobis dedit ad regni celeſtꝭ gaudia remeādi: q̄ āt h̄ n̄ ſeq̄t̄ de ip̄o iuſte cōq̄ri nō poterit. Comeſtor dic̄. Adā genuiſſe. 30. filios ⁊ totidē filias p̄ter cayn ⁊ abel. adā fuit pr̄ ⁊ ſocer cayn qꝛ cayn ꝯxit m̄rimoniū cū calmana ſorore ſua. Auguſ. Adā vo mortu⁹ ē h̄n̄s ānos nōgētos ⁊. xxx. vt dꝛ i ymagīe mūdi. poſtq̄ꝫ genuit. xxx. filios ⁊c̄. ⁊ ſepult⁹ ē i loco caluarie circa hierl̄m: vbi poſtq̄ꝫ aliq̄ꝫdiu requieuit. trāſlatū ē corp⁹ ei⁹ i ebrō i terrā de q̄ ſumpt⁹ ē: cui ſn̄ie concordat Athanaſi⁹ ⁊ docto. hebrei. qꝛ ꝯuenit vt ibi corpus ſuū xp̄us exponeret morti: vbi caput generis humani fuit corruptū: ⁊ vbi ſeminata eſt corruptio ibiq̄ꝫ incorruptō orietur: quaten⁹ ſic medicina morbo corr̄ſideret. Jobēs tn̄ in ꝯrīū ſonat vt patet.

Auguſtinus. xiij. de ciuitate dei. humanū genus ideo ex vno homine deus inſtituit vt cōmēdaret q̄ꝫ ei grata ſit in pluribus vnitas. que conſideratio multuꝫ electis prodeſt: ſanctis angelis in eterna pace ſociādis: verū tāta immanitate peccādi defecerīt hoīes vt tuti⁹ atꝫ pacati⁹ īter ſe beſtie viuerēt. Necq̄ꝫ. n. vnq̄ꝫ inter ſe leones aut īter ſe dracōes q̄lia hoīes bella geſſerūt. vinculū cōcordie diligit deus.

Adam itaq̄ꝫ ⁊ Eua p̄mū oīm parētes. xxx. ſup̄ nōgentos vixere ānos. ⁊ p̄ter Cayn Abel ⁊ Seth cū ſororibus ſuis q̄s ſcriptura cōmemorat. xxx. alios genuerat filios. Demū q̄ꝫ infirmitate correptus Seth filio atꝫ alijs interdixit ne ei⁹ filij cū filijs cayn ꝯmiſcerēt. Illū ꝑ oleo mīe īpetrādo ad paradiſum vt aiunt: tranſmiſit tandē deficiēs in Ebron ſepelitur. Sūt tn̄ q̄ dicūt eū i caluarie loco ſepultū fuiſſe

ABel ſecũdus filius Ade natus eſt anno.30. Ade cũ ſorore delbora. Iſte abel primus martyr eccl'iam inchoauit qꝛ ĩ grã ꝛ iuſticia pmãſit. Si eĩ ab Adã ĩchoata fuiſſet nõ foret cõtinua.

Hũc ãt iuſtũ ꝛ sctm̃ ꝯmẽorãt euãgelia Qui ab incũte etate iuſticiã colere ꝛ deũ timere didicit. Cuiꝰ ꝯuerſatio paſtoralis erat: ꝛ de oĩbꝰ pmicias deo offerebat. Et ppterea deꝰ ad eius ſacrificia reſpiciẽs. ꝛ eiꝰ oblatõez gtam hñet germão pñte. q̃ viſo vultꝰ cayn p̃ ꝯfuſiõe ꝯcidit et ĩuidie ſtimulo ſauciꝰ cayn ĩ eũ ꝯſurrexit ac ĩterfec̃. Qui celeſtẽ cĩtatẽ pmꝰ ꝯdidit. Et ipiꝰ ciuem ſe pmũ ꝯſtituit Centenario ꝛ eo amplius Abel mortuo. Adã poſt centeſimũ annũ Seth genuit filium.

ANno.cxxx.ſm heb. Scdm lxx. ĩter pñtes.ccxxx. Adaz genuit ſeth q̃ fuit terciꝰ filiꝰ ade ꝛ natꝰ ẽ ãno pr̃is ſui.cxxx. inchoãte ſm he. ve. h̃ ẽ ãno mdi.130.cõpleto vixit ãt ãnis.912. Iſte ſeth natꝰ eſt 230.ãno ad. q̃ꝛ.c.moyſes p̃termiſit q̃bꝰ luxit filiũ ſuũ abel ĩ valle ploratõnis ppe ebrõ. ipe ec̃.p oleo mĩe ĩpetrãdo padiſuz adijt. In his duobꝰ primis filijs Ade.ſ. Cayn ꝛ abel ortũ hũert due ciuitates ſm Aug.14.li.d ci.dei. fecert itaqꝫ duo amores duas ciuitates.terrenam.ſ. amor ſui vſqꝫ ad ꝯtẽptũ dei. Celeſtez v̄o amor dei vſqꝫ ad ꝯtẽptũ ſui deniqꝫ illa ĩ ſeipã: h̃ in dño gl'iat̃. Illa q̃rit ab hominibus gl'iam. huic ãt deꝰ ꝯſciẽ teſt maxĩa ẽ gl'ia. ad illã ptinet cayn q̃ pmo natꝰ ẽ ꝛ cĩtatẽ ꝯdidit. Ad iſtã ptinz abel. q̃ ſcdo natꝰ ẽ ꝛ tãq̃ʒ pegrinꝰ h̃ ꝯuerſatꝰ. qꝛ grã p̃deſtinatꝰ ciuis ſurſuz erat. deniqꝫ vt cĩtas dei ſue aduerſarie coopatõe clareſcat. aliq̃ facta reprobórum cõmemorarẽ neceſſe fuit.

CAyn priogenitꝰ ade ꝛ eue cũ ſorore ſua calmana natꝰ ẽ ãno ade.xv.ĩ agro damaſeno. Hic primꝰ agrorũ cultor fuiſſe phibet̃ cupidiſſimꝰ q̃dẽ ꝛ aliene felicitatis ĩpatiẽtiſſimꝰ ac ſceleratꝰ dolens mũera ſua reprobata a deo et mũera fr̃is ſui accepta motꝰ ĩuidia fr̃em ſuũ ductuz ĩ agrũ ĩterfecit. ppter qd̃ a deo pũitꝰ fuit vt oĩbꝰ diebꝰ vite ſue eẽt vagꝰ ꝛ pfugꝰ ſup terrã. Cũq̃ʒ cayn ꝯfectꝰ eẽt ſenio ꝛ ĩter frutecta aliq̃n ſederet a pnepote ſuo lamech q̃ ſenectut vicio cecꝰ factꝰ dũ venatõi iſiſtẽt pueri ductor ſuaſu credẽs cayn feraz ſagitta occiſus fuit.

HRas plimas dñoꝝ regũ gẽtiuz aut opm magnificoꝝ: aut pſonaꝝ ſublimiũ hĩcide ãnotaui: q̃bꝰ vtuť aſtronomi

ĩ ſuis calculatõibꝰ ab adã vſqꝫ ad alphonſum. Et nõ q̇ era ẽ tp̃s famoſuz alicuius gẽtis vel ſecte incipiẽs ab aliq̃ effectu q̃ ẽ nõbilis bonitat vel malicie ꝛ vulgariter p̃t dici datũ: iuxta qd̃ publice ꝯſcriptões fiũt. Vñ ꝛ sctũs leo huiꝰ noĩs pmꝰ freq̃nter h̃ termino era vtit̃ in Epiſtolis ſuis.

ENos filius Seth natꝰ ẽ ãno Seth cv. anno v̄o mũdi.435.ſm.lxx.ſm heb.235.ãni vite eius.905. Iſte enos incepit inuocare nomẽ dñi forte per aliqua deprecatoria verba que inuenit.

CAynã filius Enos natus ẽ ãno patris ſui.xc. Mũdi v̄o ſm.lxx.625. ſm heb.ccc.xxv.ãni vite eiꝰ extiterũt 910.

IN linea iuſtoruz tres notãt̃ celeſtibꝰ decorati. Prĩo enos q̃ primo nomen dei inuocauit. Secundo Enoch q̃ cũ deo ambulauit: ꝛ trãſlatus ẽ in padiſuz. Tercio Noe q̃ pfectus fuit in generatõibus ſuis humanũ genus ſaluauit ab aq̃s dilunij. In linea v̄o pctoꝝ tres decorantur terreſtribus. Primo Iabel qui fuit pater habitantium in tentorijs atqꝫ paſtorum. Secundo Iubal qui fuit pater canentiũ in Cithara ꝛ organo. Tercio Tubalchayn qui fuit malleator in cũcta opera eris.

Enoch filius Cayn quotus ſit in numero filioꝝ Cayn certum nō eſt. Iſte Enoch cayn ciuitatē ꝯdidit appellās eā noīe eiꝰ Enochiā quā ⁊ ſua ꝓle repletā vidit. dicit eñ Joſephꝰ. Qđ chayn rapinis ⁊ violentijs opes cōgregās filios ſuos ad latrocinia īcitabat. Timēſq3 eos q̄s ledebat filios ſuos in ciṫate recollegit. Abſurdū tñ nō ē ſm̄ auguſ. xv. de ciui. dei. ꝙ cayn edificauit ciṫatē cuȝ vix q̄tuoꝛ viros ſcriptura dicat tūc fuiſſe. q̄ꝛ nō oēs nūerauit q̄ tūc eē poterant: ſ; illos tm̄ noīare neccē putauit q̄s ſuſcepti opis rō poſtulauit. Adā per cayn ſceleratum vndenario numero finiṫ q̄ pctm̄ ſignificaṫ ⁊ ipē numerꝰ femīa claudiṫ a q̄ ſexu factuȝ ē iniciū pcti.

Enoch

Nota ꝙ omnes artes vel ſcientie ſeculares liberales ſiue mechanice vl' phiſice humane curioſitati deſeruiētes a filijs lamech legūṫ inuēte ⁊ ſic filij adulterini ꝑmū ſb̄tiliores alijs fuerūt: ⁊ q̄ꝛ ſciebant futuꝝ ꝑcl'in diluuij ⁊ ignis Jō tubalcain eaſdē artes ī duabꝰ colūnis ſculpſit. Una latericia ⁊ alia marmorea colūna lapidea adhuc manet ī terra ſyria: vt. ſ. ſi ꝯſtructa laterībꝰ ab imbribꝰ extermīareṫ lapidea ꝑmanēs ꝓberet hoībꝰ ſcpta' cognoſcere.

Matuſalem Enoch filiꝰ cēteſimo ei ⁊ octuageſimoſeptio anno natꝰ lamech filiū hūit q̄ nato duos ⁊ octoginta ſupra ſeptigētos ſuperuixit ānos. Et ſic Matuſalē diutiꝰ vixiſſe ferūt oībꝰ q̄s ſcriptura cōmemorat.

Matuſalem Malaleel filiꝰ yrath Yrath filius Enoch

Malaleel centuȝ ſexagitaq̄nq3 hn̄s etatis ānos genuit filiū iareth quo nato poſtea ſeptingētos et triginta annis ſuꝑuixit.

Iſte Lamech primus bigamiaȝ introduxit habens duas vxores ꝯ illō qđ dictū fuit ab Adā ſpū ꝓphetico: erūt duo ī carne vna. q̄ viru. i. cayn īter frutecta iacētē ſagitta īterfecit adoleſcētēq3 eū ducētē arcu ꝑcuſſum occidit. Puniṫ ē igiṫ ꝓpter occiſionem caī ſeptuagies ſepties q̄ꝛ ſeptuagita ⁊. vij. aīe d̄ eo egreſſe ī diluuio ꝑieṙt.

Iſte Jabel filiꝰ Lamech ex vxore Ada īcepit ꝯdē tētoria paſtoralia portatilia ad mutādū paſcua ꝓ gregibꝰ nutriēdis nl niſi ꝯiugiū carnale meditās ⁊ paſcua vētri. ſ; ſm̄ cōmeſtorē greges ordīauit ⁊ caracteribꝰ diſtinxit ſeꝑauitq3 ſm̄ genera greges ouiū a gregibꝰ edoꝝ ⁊ ſm̄ q̄litatē vnicolores a grege ſꝑſi velleris: ⁊ ſm̄ etatē anicl'os a maturioribꝰ ⁊ cōmiſſuras certi tꝑibꝰ faciēdas ītellexit

Ada Lamech Sella

Cōcupia aurium

Iſte Tubal filiꝰ Lamech ex vxore Ada hic dr̄ pater canentiū ī cythara ⁊ organo q̄ꝛ muſicā inueniſſe dr̄ nō tm̄ inſtr̄a muſicalia adinuenit ſm̄ ꝯmeſtorē q̄ poſtea lōge īuēta referūṫ ſ; ꝯſonātias inuenit vt labor paſtoral' quē frater ſuꝰ iabel ꝑāuit ī delitias vtereṫ ⁊ in delicijs exerceret: poſtea tñ mlt̄i adīuenerīt ꝯſonātias melodiaꝝ ⁊ diuerſa inſtr̄a muſicalia ſicͭ moiſes de ſonitu aq̄ꝝ dr̄ armonias ꝑpēdiſſe. Sūt tñ q̄ dicāt ꝙ archades popl'i ꝑ calamos breues ⁊ lōgos ꝑmi excogitauerunt canum: laercius vero id repertū dicit tempore pithagore philoſophi.

Jabel Tubal

Cōcupia oculoꝝ

Iſte tubalcayn filius lamech et ſelle ſecunde vxoris ſue artē ferrareā primꝰ inueīt: res bellicas exercuit ſculpturas ī metallis in libidineȝ oculoꝝ fabricauit ſumens exemplum a natura ex opere fruticum ſicut frater ſuus Tubal ad voluptatem auriū conſonantias excogitauit.

Concupia carnis

Noema filia Lamech ex Sella ſoror Tubalcayn artem varie diuerſeq3 texture inuenit: lanam et linuȝ in fila traxit ⁊ pannū texuit ꝓpter leuitatem. Naȝ antea pellibus beſtiarum vtebantur.

Tubalcaī Noema

Malaleel filius caynan q̄ plantatio dei interpretatur in linea xp̄i natus eſt anno patris ſui. 75. anno v̄o mūdi ſm̄ Hebre. 470. ſm̄. lxx. 760. obijt habens annos octingentos. 95. Dicit Aug. 15. de ciui. dei. q̄ plures āte diluuiū nongentos annos attigerunt nemo tamen ad mille peruenit: q̄ plixitas etatis fuit per miraculū diuinū ad multiplicandū genus humanū ⁊ ad ſciētiarū principia inuenienda. Tum etiā ſcd̄m naturam: q꞉ homines erant melioris cōplexionis ⁊ maioioris vigoroſitatis. Nā habebāt tunc multa maiora oſſa quidem homines q̄ȝ nunc. Unde allegans Plinium dicit. q̄nto magis p̄terit ſeculi curſus: tāto minora corpa fert natura: ne etiaȝ magnitudo gigantoꝝ videat̄ alicui incredibilis teſtatur ſacra hiſtoria dicens ſe vidiſſe molarem dentem: de q̄ cētum dentes ſcd̄m modulum noſtre fieri potuiſſent. Dixitq̄ȝ Auguſt. 12. q̄ nullo modo audiendi ſunt illi qui dicūt tante fuiſſe breuitatis illos annos: q̄ deceȝ de illis faciunt vnum de noſtris: atq̄ȝ nongentos tantū. 90. Nam dicit Plinius adhuc ſunt gentes q̄. cc. annis viuūt.

Jareth filius Malaleel qui interp̄etatur deſcendens ſiue roborans vl̄ ſaporans natus ē anno patris ſui. lxv. ſupra centeſimuȝ Geñ. v. mūdi v̄o dcc. lx. ſcd̄m he. ve. ſ̄ ſcd̄m. lxx. interpretes. 976. vixit autem nongentos ⁊ ſexaginta duos. Dicit Auguſti. q̄ multi ſunt geniti ante diluuiū de ſeth ⁊ etiā cayn quos tamen ſcriptura feſtine trāſcurrit: vt veniat ad noe vbi ambarum genealogiarū ⁊ ciuitatū dei ⁊ diaboli diſcretio concretioq̄ȝ numeraret̄ ⁊ ad Abraham cui facta eſt repromiſſio de chriſto naſcituro qui ē alpha ⁊ o: Appocalip. i. p̄pter quod ſcriptura ſacra quoſdam ꝯmemorat. nec omnes iſti primogeniti q̄s ſcriptura nominat vt cayn cognouit vxorem ſuam ⁊ genuit Enoch. nō eſt conſeq̄ns q̄ Enoch fuit eius primogenitus. ⁊ ſic de alijs. Huius v̄o tempe filij ſeth viri optimi in p̄ceptis patris cum ſimplicitate cordis perſeuerantes a filijs Caym peſſimis quidem in omnē luxum prolapſis multa mala paſſi ſunt.

Enoch filius Jareth natus eſt anno patris ſui. c. lxv. Geñ. v. mūdi vero 1022. ſcd̄m he. ve. Sȝ ſm̄. lxx. 1122. Anni vite eiꝰ fuere. 365. Jſte enoch ſeptimus ab Adam deo placuit ⁊ tranſlatus eſt in paradiſuȝ: ⁊ ſeptima requies p̄dicatur ad quaȝ trāſfertur omnis qui tanq̄ȝ ſexta die etate ſeculi chriſti aduentu formatur. viuit aūt in paradiſo in corporis ⁊ ſp̄us tranquillitate cū helya vſq̄ȝ ad tempus antixp̄i exituri ad fidei defenſionem. Poſtremo martyrio coronandi. hūc iudas apoſtolus in epiſtola ſua nonnulla ſcripſiſſe refert: q̄ ab antiquitate ſuſcepte fidei a patribus refutata ſunt.

Matuſalem filius Enoch natus eſt anno patris ſui. lxvij. mundi vero ſm̄ lxx. 1287. Anni quibus vixit fuere. 969. Jſte Matuſalem antiquiſſimꝰ fuit omniū quos ſcriptura ꝯmemorat. De annis autē eius diuerſe ſunt opiniones. ſm̄ lxx. interp̄tuȝ computationem vixiſſet. 14. annis poſt diluuium. Sed non legitur fuiſſe in archa noe. Hiero. v̄o aſſerit: q̄ eodē āno diluuij mortuus ſit. Septemq̄ȝ diebus ante diluuium ſepultus. Quidam v̄o eum cum patre ſuo Enoch trāſlatum fuiſſe volunt: ⁊ diluuiū p̄teriſſe putabant cauſante hoc diuerſitate codicū noſtroꝝ ⁊ hebreoꝝ: ſm̄ Auguſt. ⁊ Rab. ⁊ yſi. qui omnes dicunt eum abſq̄ȝ omni ambiguo non vixiſſe. 14. annis poſt diluuium cum ibi tātū. viij. anime ſalue fiebant.

Lamech filius Matuſalem natus eſt āno p̄ris ſui ſm̄ textum noſtrū Gñ. v. clxxxvij. anno vero mundi ſm̄ lxx. 1454. vixit auteȝ annis. 777. Jſte lamech cum eſſet annorum. 172. genuit Noe quem cum genuiſſet dixit. Jſte. ſ. Noe conſolabitur nos a laboribus manuū noſtrarum in terra cui maledixit dominus. Et genuit preter Noe filios ⁊ filias. Et cuȝ vixiſſet ſeptingētos ⁊ ſeptuagintaſeptem annos tradidit principatum Noe filio ſuo ⁊ mortuus eſt. Eo quidem tempore gigantes erant ſuper terram: viri vtiq̄ȝ famoſi ⁊ incredibilis potentie ſcientes bellum.

Ecunda etas mũdi principiũ a Noe habuit poſt diluuiũ: qꝺ fuit vniuerſale p totũ Anno ſexcẽteſimo vite Noe a pͥncipio aũt mundi ƀm he. Millcſimoſexingenteſimoquinquageſimoſexto. Sed ƀm .lxx. interp̃tes quos Beda et yſido. approbãt Bis mille ducenti ⁊. xlij. ⁊ durat vſqꝫ ad abrahã ƀm he. 292. annis. Sed ƀm .lxx. 842. annis. Ante diluuiũ vͦ p.100. annos Dominus apparuit Noe id ẽ quingenteſimo anno vite Noe.

NOe diuini honoris et iuſticie amator filius Lamech. ingenio mitis ⁊ integer inuenit grãm corã dño. Cũ cogitatio hominũ ꝓna erat ad malũ. Omĩ tpe omẽs in viam rectã deducere ſatagebat. Cũqꝫ inſtaret finis vniuerſe carnis precepit ei dñs vt faceret arcam de lignis leuigatis bituminatã intus et extra. que ſit trecẽtoꝝ cubitoꝝ geometroꝝ longitudinis. Oroſius ⁊ poſt eũ Auguſti. ⁊ Hugo. Cubitũ geometricũ ſex cubitos vſuales facere dicũt: quã ꝑticã noĩant. Sit itaqꝫ trecẽtoꝝ ꝑticaꝝ lõgitudĩs: q̃nq̃ginta latitudinis ⁊ triginta altitudinis. i. a fundo vſqꝫ ad tabulatũ ſb tignis. Et ĩ cubito cõſummab illã. In q̃ mãſiũculas cenacl'a feneſtrã ⁊ oſtium ĩ latere deorſum faciẽs. Noe igit̃ poſt cẽtũ ⁊ xx. ãnos ad arcã fabricatã. q̃ ꝓ ſolatio vite erant ncẽria cõportauit. Cũctorũqꝫ aĩaliũ ad ƀuãdũ genus eoꝝ maſclos ſil' ⁊ feminas ꝑiter introduxit. Ipẽ deniqꝫ ⁊ filij eiꝰ vxor ⁊ vxores filioꝝ primo die meƀ apꝛil' ingreſſus ẽ. Facto diluuio cũ dñs oẽm carnẽ deleuit. Noe cũ ſuis ſaluatꝰ ẽ. Stetitqꝫ arca ſup altiſſimos mõtes armenie. Qui locꝰ egreſſoꝝ vocat̃. Egreſſi deo grãs egerũt. Et altare facto: deo ſacrificabant.

HOc ſignũ federis qꝺ do inter me et vos ⁊ ad omnẽ animã. Gñ. ix.

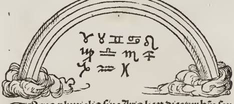

ARcus pluuialis ſiue Iris licet dicatur hr̃e ſex vel quatuor colores. tñ duos colores pͥncipaliter habet. q̃ duo iudicia repñtant. aq̃us diluuiũ p̃teritũ figurat ne ampliꝰ timeat̃. igneus futurũ iudiciũ ſignat per ignem vt certitudinaliter expectet̃

Illo diluuij Anno prima ſeculi etas termĩata ẽ ab Adã vſqꝫ ad diluuiũ incluſiue. Etas ſcꝺa incepit q̃ ⁊ ad abrahe natiuitatẽ vſqꝫ perdurat.

NOe vna cũ filijs ⁊ vxore ac filiorũ vxoribꝰ ex archa egreſſo: ꝯfeſtim altare edificato de cũctis pecoribꝰ volatilibuſqꝫ mũdis holocauſta dño obtulit. Et eiꝰ odorẽ ſuauitatis odoratꝰ eſt dñs. Propter qꝺ eidem dñs benedixit ac filijs ſuis dicens.

Creſcite ⁊ multiplicamini. Indeq̃ terra ad ꝓpriā naturā reuerſa Noe cepit vir agricole eē. ⁊ exercere terram: et cūcta animantia ad paſcua emiſit. Cūq̃ (vt aīūt) hircū capraꝝ in coricū cilicie montem emiſiſſet: ibidem lambruſcas comedens: inebriatus ē: ⁊ reliqua animātia cornibꝰ petere cepit. Hoc noe cōperto: lambruſce virtutem agnouit. cōfeſtimq̃ ipſam ſanguine leonis porci agniq̃ et Symie addito inſeruit: at lambruſca in bonā vineā inſerta: fructū fecit ꝑfectuꝫ ⁊ vindemiauit eū. Et ad vſuꝫ noe vino deducto ſacrificās fecit cōuiuiū magnū. Inebriatus aūt ex illo ſtatim tanq̃ agnus in ſoporē reſolutus ē nudatus inhoneſte iacebat: videnſq̃ Cham eiꝰ filius (videlꝫ pr̄ chanaan) pr̄is verenda nudata e veſtigio irridendū frībus nūciauit ⁊ oſtendit. At Sem ⁊ Japhet audientes: filiali pietate in pr̄em cōmoti palliuꝫ impoſuerūt humeris ſuis retrorſum incedētes: patris verenda operuere. Eorū quippe facies verſe erāt: ne. ſ. pr̄is virilia viderent. Qd̄ dū noe ſenſiſſet alijs quidēꝫ filijs felicitatē optauit. Cham vō ꝓpter cognitionem ſui nō quidem maledixit: ſꝫ eius ꝓli. Noe vō cū vixiſſet poſt diluuiū trecētis ⁊ q̄nquaginta annis: qd̄ quidē tēpus feliciter egit: cum cōpleſſet annos nongētos q̄nquaginta mortuus ē. Preter aūt Sem cham ⁊ Japhet at ionicum filios: alioſq̃ poſt diluuiū genuit filios ⁊ filias. viditq̃ ex filijs filioꝝ: ⁊ ex filioꝝ filijs ad multas vſq̃ generationes.

Monſtruoſoruꝫ quoq̃ multa hoīm genera poſt linguaꝝ varietatē a deo factā varijs in locis ꝓducta fuiſſe cōmemorantur. Deus em̄ ipe cū ſciret quaꝝ ꝑtiū ſimilitudine vel diuerſitate ꝯtexeret pulcritudinē vniuerſi: etiaꝫ monſtruoſos hoīes in mundū ꝓducere voluit. E q̄bus q̄dam dicanť repiri q̄ in media fronte vnū tantuꝫ hn̄t oculū: qui monoculi appellātur. Alios ſtatura eē cubitales: q̄s pigmeos greci vocāt: qui ꝑ annū octauū viuendo non excedūt. Hij ꝑpli plinio. vij. naturalis hiſtorie teſtāte tenētes mōtana indie: vicina tn̄ occeano ſalubri celo ſempq̃ vernāte hn̄t ſingulare bellū ꝯtra grues: teſte Homero: hoꝝ mulieres Solinus anno q̄nto parere dicit: ⁊ octauo ſeneſcere: fama ē inſidētes arietū capraꝝ dorſis armatos ſagittis veris tꝑe vniuerſo agmine ad mare deſcendere ⁊ oua pulloſq̃ earū alitum cōſumere. Caſas eoꝝ luto penniſq̃ ⁊ ouoꝝ putationibus cōſtrui. Areſtoteles ī cauernis viuere pigmeos tradit. Item gētes alie ſunt in q̄bus ſinguli ſingula crura in pedibus maximis hn̄t nō flectentes poplitem: et tn̄ mirabilis celeritatis q̄s ſciopedas vocant. Hij etiaꝫ plinio vbi ſupra teſtāte ꝑ eſtiuū tempus in terra ſupini iacētes peduꝫ ſe vmbra ꝓtegunt: vn̄ et inditum nomē habēt. Hos idem Plinius in deſertis indie ꝑtibus habitare dicit. Quoſdam alios ſine ceruice habētes oculos in humeris. Quoſdam alios cynocephalos quoꝝ canina capita. Et alia diuerſa genera monſtruoſoꝝ que in ſeq̄ntibꝰ patebūt. Cum multi reperiūtur hominū fetus ab vſitato curſu nature exorbitantes: qui tamen non obmittendi in hiſtorijs ducūtur maxime longius a mari degentes in q̄bus ꝓdigioſa aliqua ⁊ incredibilia multis viſum iri haud dubitamus. Quis em̄ ethiopes anteq̄ cerneret crederet: Aut cui nō miraclō ē cū ꝑmū in noticiā venit: Quā multa fieri nō poſſe (ꝑus q̄ facta ſint) iudicātur Nature vō reꝝ vis atꝫ maieſtas ī oībus momētis fide caret: ſi q̄s mō ꝑtes eiꝰ ac nō totā cōplectať aīo. Ideo ad auctores fideꝫ relegabimus: Nō ne ſit faſtidio grecos auſcultari qui maiore diligētia ⁊ vetuſtiore cura de hijs ſcripſerunt Ferūt etiā ſcitharū genera ad ſeptētrionē haud ꝓcul ab ipo aq̄lonis ex ortu ſpecuq̃ eius dicto quē locū geſglithron appellāt: ꝓdūť arimaſpi q̄s vt in folio ſeq̄nti patebit vno oculo in fronte media inſignes. Quibus aſſidue bellū eē circa metalla cū griphis feraꝝ volucri genere. mlťi ſꝫ maxīe illuſtres herodotꝰ ⁊ ariſteas ꝓconeſius ſcribit: ſuꝑ alios aūt antropophagos ſcithas ī q̄daꝫ ꝯualle magna imaui mōtis regio ē q̄ vocať abarimon. In q̄ ſilueſtres viuūt hoīes auerſis poſt crura plātis eximie velocitatis paſſim cum feris vagātes hos in alio nō ſpirare celo. Ideoq̃ ad finitimos reges nō ꝑtrahi. Neq̃ ad alexādrū magnū ꝑtractos beton itineꝝ eiꝰ mēſor ꝓdidit. Precipue tn̄ india ethiopūq̃ tractꝰ miraculis ſcatēt. Maxia ī india gignūtur aīalia indicio ſunt canes grādiores ceterꝭ. Arbores q̄dem tante ꝓceritatꝭ tradūtur: vt ſagittis ſuꝑari neq̄unt. Hec facit vbertas ſoli tēperies celi: aquarū habūdātia. arūdīes vō tāte ꝓceritatꝭ: vt ſingl'a internodia aluco nauigabili ternos interdū homīes ferāt. In mōte cui nomē ē Milo hoīes eē auerſis plantꝭ octonos digitos ī ſingulꝭ pedibꝰ hn̄tes auctor ē Megaſchenes. In mlťꝭ aūt mōtibus genꝰ hoīm capitibꝰ caninis feraꝝ pellibꝰ velari ꝓ voce latratū edere vnguibꝰ armatū venatu ⁊ aucupio veſci. Creſias ſcribit in q̄da gente indie femīas ſel' in vita parere genitoſq̃ cōfeſtim caneſcere. Megaſchenes gētē inter nomadas indos narīū loco foramīa tātū hn̄tē. ad extremos indie fines ab oriēte circa fontē gangis Aſtomoꝝ gētē ſine ore: corꝑe toto hirtam: veſtiri frondiū lanugine: halitu tantū viuentē ⁊ odore quē naribꝰ trahūt. Nullūq̃ illis cibū nullūq̃ potū. Tantū radicū florūq̃ varios odores ſilueſtriū maloꝝ q̄ ſecum portant longiore itinere ne d̄ſit olfactꝰ. Grauiore paulo odore haud difficulter exanimari. Oneſicritus quibus ī locis indie vmbre nō ſint corꝑa hoīm cubitoꝝ q̄nū ⁊ binoꝝ palmoꝝ exiſtere ⁊ viuere ānos. cxxx. nec ſeneſcere. ſꝫ vt medio euo mori. Creſias gēteꝫ ex ijs q̄ appellať pandore in ꝯuallibus ſitam. annos ducētos viuere ī iuuēta cādido capillo q̄ ī ſenectute nigreſcat. Artemidorus ī taprobana inſula longiſſimā vitā ſine vllo corꝑis languore traduci. Soritas ab indis arabꝭ fluuiꝰ diſterminat. Ii nullū aliū cibū nouere q̄ piſciū quos vnguibus diſſectos ſole torreant. atq̃ ita panē ex ijs faciūt: vt refert Clitarchus. in affrice ſolitudinibus hominū ſpecies obuie ſubinde fiūt: momētoq̃ euaneſcūt. Hec atq̃ talia ex hoīm genere ludibria ſibi nobis miracula: ingenioſa fecit natura ad detegendā eius potentiā ſequētes gentes inter prodigia ponere libuit.

DE homib⁹ diuerſaꝝ formaꝝ dicit Pli.li.vij.ca.ij.Et Aug.li.xvi.de ci.dei.ca.viij.Et Iſidorus Ethi.li.xi.ca.iij. oĩa q̃ ſequũtur in india. Cenocephali homines ſunt canina capita habẽtes cũ latratu loquũtur aucupio viuũt. vt dicit Pli. qui omnes veſciũtur pellibus animaliũ.

Cicoples in India vnũ oculum hñt in fronte ſuꝑ naſum hij ſolas ferarũ carnes comedũt. Ideo agriofagite vocãtur ſupra naſomonas confineſq; illorũ homines eſſe: vtriuſq; nature inter ſe vicibus coeũtes.

Calliphanes tradit Areſtotiles adijcit dextram mãmam ijs virilem leuam muliebrem eſſe quo hermofroditas appellamus.

Ferunt certi ab oriẽtis pte intima eſſe homines ſine naribus: facie plana eq̃li totius corporis planicie. Alios ſuꝑiore labro orbas. alios ſine linguis ⁊ alijs cõcreta ora eſſe modico foramine calamis auenaꝝ potũ hauriẽtes.

Item homines habentes labiũ inferius. ita magnũ vt totam faciem contegant labio dormientes.

Item alij ſine linguis nutu loq̃ntes ſiue motu vt monachi.

Pannothi in ſcithia aures tam magnas hñt. vt contegant totum corpus.

Artabrite in ethiopia ꝓni ambulãt vt pecora. ⁊ aliqui viuũt ꝑ annos.xl. quẽ nullus ſuꝑgreditur.

Satiri homũciones ſunt aduncis naribus cornua ĩ frontibus hñt ⁊ capraꝝ pedibus ſimiles qualẽ in ſolitudine ſanctus Antonius abbas vidit.

In ethiopia occidentali ſunt vnipedes vno pede latiſſimo tam veloces vt beſtias inſequantur.

In Scithia Ipopedes ſunt humanã formã eq̃nos pedes habentes.

In affrica familias quaſdã effaſcinãtiũ Iſigonus ⁊ Memphodorus tradũt quaꝝ laudatõne intereãt ꝓbata. areſcãt arbores: emoriãtur infantes. eſſe eiuſdem generis in tribalis et illirijs adijcit Iſogon⁹ q̃ viſu quoq; effaſtinent iratis ꝑcipue oculis: quod eorũ malũ facilius ſentire puberes notabili⁹ eſſe ꝙ pupillas binas in oculis ſingulis habeant.

Item hoĩes.v.cubitoꝝ nũq; infirmi vſq; ad mortẽ. Hec oĩa ſcribũt Pli. Aug. Iſi. Preterea legit̃ ĩ geſtis Alexãdri ꝙ ĩ india ſunt aliq̃ hoĩes ſex man⁹ hñtes.

Itẽ hoĩes nudi ⁊ piloſi in flumine morãtes.

Itẽ hoĩes manib⁹ ⁊ pedib⁹ ſex digitos habentes.

Itẽ apothami ĩ aq̃s morantes medij hoĩes ⁊ medij caballi.

Item mulieres cũ barbis vſq; ad pect⁹ ſꝫ capite plano ſine crinibus.

In ethiopia occidẽtali ſũt ethiopeſ.iiij.oc̃los hñtes

In Eripia ſunt hoĩes formoſi ⁊ collo gruino cũ roſtris aĩalium hoĩmq; effigies mõſtriferas circa extremitates gigni mĩme mirũ. Artifici ad formanda corpora effigieſq; celandas mobilitate ignea.

Antipodes ãt eẽ.i. hoĩes a ꝯtria ꝑte terre vbi ſol orit̃ q̃n occidit nob̃ aduerſa pedib⁹ nr̃is calcare veſtigia nulla rõe credẽdũ ẽ vt ait Aug.16.de ci.dei.c.9. Ingẽs tñ h̃ pug̃ lr̃aꝝ ꝯtraq; vulgi opĩoẽ circũfundi terre hoĩes vndiq; cõuerſiſq; ĩter ſe pedib⁹ ſtare et cũctiſ ſilem eẽ celi v̄ticẽ. Ac ſili mõ ex q̃cũq; ꝑte mediã calcari. Cur ãt ñ decidãt: mirẽt̃ ⁊ illi nos ñ decidere: nã eẽ repugnãte: ⁊ quo cadãt negãte vt poſſint cadere. Nã ſic ignis ſedes nõ ẽ niſi ĩ ignib⁹: aq̃rũ niſi ĩ aq̃s. ſpũs niſi in ſpũ. Ita terre arcentibus cũctis niſi in ſe locus non eſt.

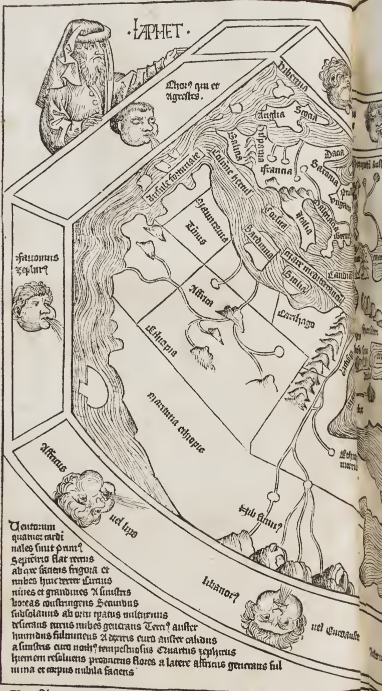

ORbis dicitur a rota ⁊ eſt q̄libet figura ſperica ⁊ rotunda. Et ideo mūdꝰ orbis dr̄. q2 rotūdꝰ ē: ⁊ dr̄ orb terre vl' orbisterrarū. Dicūt āt ſm vincē. filij ſem obtinuiſſe aſiā. filij chā affricā ⁊ filij iaphet europā. Iſid. in li. Ethy. aſſerit ꝙ orbis diuiſus ē in tres partes ſ3 nō equliter. Nā aſia a meridie ꝑ orientem vſq3 ad ſeptētrionem ꝑuenit. Europa vo a ſeptētrione vſq3 ad occidentē ꝑtingit. Sed affrica ad occidentem ꝑ meridiez ſe extendit. Sola quoq3 Aſia

continet vnam partem noſtre habitabilis.ſ.medietatem: alie vo ptes.ſ.affrica ⁊ europa aliam medietatē ſunt ſortite. Jnter has autem partes ab occeano mare magnū progreditur.eaſq̧ interſecat: quapropter ſi in duas partes orientis ⁊ occidentis orbem diuidas in vna erit aſia in alia vo affrica ⁊ europa. Sic autem diuiſerunt poſt diluuiū filij Noe: inter quos Sem cum poſteritate ſua aſiam. Japhet europam: cham affricam poſſederunt. vt dicit glo.ſuper Gen.x.⁊ ſuper libro Paralippo.primo. Jdem dicit Criſoſtomus Jſidorus ⁊ Plinius.

De prouincia Aſie. Aſia ex nomīe cuiuſ-
dam mulieris eſt appellata ſm̄ Vinc. q̄
apud antiquos imperium tenuit orien-
tis. Habet iſta pars prouincias multas ⁊ regio
nes. Paradiſus terreſtris locus eſt in orien-
tis partibus cuius vocabulum ex greco in lati-
num vertitur oꝛtus. Hebꝛaice eden dicit̄ qđ la-
tine delicie interpꝛetatur. quod ſimul iūctum re/
ſultat oꝛtus deliciaꝛ. Eſt enim omni genere li/
gni ⁊ arboꝛum pomiferarum conſitum: habēs
etiam lignū vite in medio. Non ibi frigus nec
eſtus: ſed perpetua aeris temperies. de eius me
dio fons pꝛorumpens irrigat nemus totū. Di
uiditur aūt in quatuoꝛ flumina vt patet Gen̄. ij.
huiꝰ loci poſt pctm̄ eſt aditus interclusus. In
dia q̄ in aſia ē. ab indo flumine dicta eſt q̄ ex pte
occidentali claudit̄. Hec a meridiano mari poꝛ/
recta vſꝫ ad oꝛtū ſolis: ⁊ a ſeptētrione vſꝫ ad
montē caucaſum peruenit. Habet gentes mul/
tas ⁊ oppida. Inſulam quoꝫ thephanā gem-
mis ⁊ elephantis refertam. Criſen ⁊ arginē au/
ro et argento fecundas. Tilem quoꝫ arboꝛem
folijs nunꝫ carentem. habet ⁊ fluuios gangen
⁊ indū ⁊ hypanē illuſtrantes indos. Terra in/
die fauonij ſpiritu ſaluberrima. in anno bis me
tit fruges: vice hyemis ethesias patit̄. Gignit
autem tincti coloꝛis homines. elephantes ingē
tes. monoceron beſtiam id eſt vnicoꝛnū. pſita-
chum auem. ebenum quoꝫ lignum cinamomū
piper ⁊ calamū. Mittit quoꝫ ebur lapideſꝫ p̄-
cioſos. berillos. criſopaſſos. adamantē. carbū-
culos. ligures. margaritas ⁊ vniones. q̄bus no
biliū feminaꝝ ardet ambicio. Ibi etiā ſunt mō
tes aurei quos adire ꝓpter dracones ⁊ griphos
⁊ immēſoꝝ hominū mōſtra eſt impoſſibile. So
linus dicit. diu credita ē eſſe tercia pars terrarū.
Indiā liber pr̄ ingreſſus ē vtpote q̄ indis ſubacti
primꝰ oīm triūphauit. Sūt ⁊ alie ꝓuīcie mł/
te in aſia: et reḡ videlꝫ Parthia. Aſſiria. Media
Perſia. Meſopotamia Babilō nomē ē in q̄ ē
vrbs babilon a q̄ nūcupata ē vrbs tam nobilis
vt caldea ⁊ aſſiria ⁊ meſopotamia in eiꝰ nomen
aliq̄n trāſierūt. Arabia ꝓuīcia ſic ē appella/
ta. i. ſacra. ſic interpꝛetata eo ꝙ thuriferos hēat
odoꝛes. Mirra ⁊ Cinamū ibi habēt̄. Et ibi
naſcit̄ fenix. Ipā etiā dr̄ Sabba. Siria hꝫ in
ſe plures ꝓuīcias. ſ. Cōmagenā pheniciam ⁊
paleſtinam. cuiꝰ ps ē Judea. abſꝫ ſarracenis ⁊
nabutheis. In phenicia eſt thirꝰ ad quā yſaias
loq̄tur. Judea ex noīe iude appellata. ſ. eo ꝙ
reges ex illa tribu hūit. q̄ ibi regnauerūt. Hec ē
paleſtīa regio q̄ prius chanaā dicta ē a filio chā
ſiue ex chananeoꝝ gētibus q̄bus expulſis iudei
eā dn̄o ꝯcedēte poſſederūt. In medio aūt iudee
ciuitas hieroſolima. Terra ē variarū opū diues
frugibus fertilis aq̄s illuſtris. balſamꝰ opima.

Samaria regio ē paleſtine in q̄ ciuitas prin/
cipalis etiā dr̄ Samaria vbi cōīter tenuerūt ſe-
dē regni reges iſrł. ſicut in hierl̄m reges iudee.
Hec ē media inter ꝓuīciā iudee ⁊ ꝓuīciā ga-
lilee: ſimilis ē terra iudee in bonitate Galilea
ꝓuīcia etiam paleſtine. Et ē duplex. ſ. ſupioꝛ ⁊
inferioꝛ. Penthapolis regio ē in cōfinio ara/
bie ⁊ paleſtine: quinꝫ ciuitatum Sodome ⁊c̄.
celeſti igne conſumptarum. Nabathea a filio
yſmahel nominata iacet inter iudeam ⁊ arabiā

Egyptus que prius dicitur eſſea: ab egypto
danay fratre poſtea ibi regnante nomen accepit
regio celi ymbꝛibus inſueta: ⁊ pluuiarum igna
ra. Nilus ſolus eam circūfluens irrigat: ⁊ inun/
datione ſua fecundat adeo copioſe vt impleat ne
ceſſarijs mercibus oꝛbem terre Scithia ſicut
⁊ gothia magoth a filio Japhet fert̄ cognomi-
nata. Hircana dicta eſt a ſilua hircania: q̄ ſci-
thie ſubiacet. Albania a caloꝛe populi ſic no-
minata eo ꝙ albo crine naſcant̄ hoīes. Ar/
menia vocata eſt ab armeno iaſonis theſalali co
mite. qui armeniam cepit. Hyberia regio eſt
aſye pꝛope pontum armenie. ī hac herbe tinctu/
re vtilis naſcūtur. Capadocia ꝫ vrbs ꝓpria no
minauit hec eſt in capite Syrie ſita. Aſia mi-
noꝛ ab oriente capadocia cingitur: ab alijs par-
tibus mari circūdatur. Et habet ꝓuīcias iſtas
bithyniam. frigiā. galatiā. libiā. chariā. pam-
philiam. yſauriā. liciā atꝫ ciliciam Bithunia
aūt in ponti exoꝛdio a bitynio rege nūcupata ē.
ipā ⁊ maioꝛ frigia. Nicomedia vrbs eſt in ea
vbi hanibal fugiens veneni hauſtu animā ſpira
uit. Galatia a priſcis galloꝛum gentibus a q̄
bus extitit occupata. Frigia dicta eſt a frigia
europis filia. h̄ ⁊ dardania a dardano iouis fi-
lio dicta eſt. huius regio troya eſt quā ex ſuo no
mine appellauit tros troyanoꝝ rex. due autem
ſunt frigie maioꝛ ⁊ minoꝛ. Maioꝛ frigia ſmirnā
habet. Minoꝛ v̄o ylium ⁊ lichaoniam. Pam
philia cilicie ſociatur. Yſauria ex ſitu loci dicitur
cognominata. quia vndiꝫ aperta aurarum fla-
tibus pateat. metropolim vrbem ſeleuciam ha/
bet. Cilicia a ſilice quodam nomen traxit ma
trem vrbium habet tarſum. Licia autē ſic no
minatur eo ꝙ ab oriente ſit iūcta cilicie. Ibi eſt
mōs ille mirabilis chymera q̄ nocturnis eſtibꝰ
ignē exalat ſicut in Sicilia ethna: ⁊ in alemania
zwickau.

De alia tercia pte mūdi q̄ dicit̄ Europa.
Europa q̄ppe ab agenori regi libie fi/
lia nomē accepit: quā iupiter ab affrica
raptam cretam aduexit: et ptē terciā oꝛbis ab ea
denominauit. Incipit a flumine thanai: de-
ſcendēs ad occaſum p ſeptētrionalē occeanū vſ-
ꝫ ad fines hiſpanie: pars orientalis et meridia
na a ponto conſurgens: tota mari coniūgitur et
in inſulas cades finit̄. Prima europe regio eſt
Schithia inferioꝛ. q̄ a meothidis paludibꝰ inci
piēs inter danubiū ⁊ occeanū ſeptētrionalē vſ-
ꝫ germaniā poꝛrigit̄. q̄ terra p barbaras gen-
tes a q̄bꝰ inhitatur generaliter barbaria dicit̄.

Huiꝰ ps p̄ma alania ē: poſt hanc dacia vbi ⁊
gothia: deinde germania vbi plurimā ptē Sue
ui incoluerūt. Germania poſt Scithiā inferi
oꝛē a danubio inter rhenū fluuiū ⁊ occeanū con
cluſa cingit̄. terra diues virū ac pplis numero
ſis ⁊ immanibus. Vn̄ ⁊ ꝓpter fecūditatē gignē
doꝝ populoꝝ germania dicta ē. mittit gemmas
Criſtallum ⁊ Succinum. due v̄o ſunt germanie
ſuperioꝛ iuxta ſeptētrionalem occeanū. inferioꝛ
circa rhenū. Prouīcie aūt q̄s danubiꝰ a barba
rico ad mediterraneū mare ſe cludit ſunt. prima

meſſia a meſſiū ꝓuentu vocata: ꝓpter abūdātiā.
Poſt meſſiā pannonia poſtꝫ rethicꝰ frugibꝰ
ferax q̄ excipit galliā belgicā: deinde traciā: tra-
cie tirias iaphet filiꝰ nomē dediſſe ꝓhibet̄. Alij
ſeuicia incolaꝝ traciā appellatā dixerūt Huic
ab oriēte ꝯſtātinopol' oppoſita ē: ab occaſu ma
cedonia illi ſbiacet. cuius regionē olim diuerſa
rū gentiū ppl'i meſi: gethe: ſarmate ſcithe ⁊ alie
natōes incoluerūt. Grecia a greco rege dicta ē
q̄ cūctā illā regionē incoluit. Sūt aūt ꝓuincie
grecie plures: ⁊ quaꝝ p̄ria ē ab occidēte dalmacia
deinde epirꝰ inde elladas: inde theſalia. īde ma
cedonia: inde achaya: ⁊ due ī mari creta ⁊ cicla-
des. Illiricꝰ aūt general'r ⁊ oīs grecia ⁊ dal-
macia a delimi maxīa illiꝰ ꝓuincie cītate dicta eſt.
Epirꝰ a pirro achillis filio dr̄ cuiꝰ ꝑs chaona
ē: q̄ añ molloſa ē dicta: a molloſo filio pirri quē
de andromaca hūit. Ellades dicta ē a rege el-
lena deuchalionis ⁊ pirrhi filio: a q̄ priꝰ greci el
lenes nūcupati ſunt. Ipa ē ⁊ athica ipa eſt vera
grecia. vbi fuit athenas ciuitas mr̄ lraꝝ ⁊ phoꝝ
nutrix q̄ nihil hūit grecia clarius atqꝫ nobilius.
Ellades aūt due ſunt ꝓuincie. ſ. Boetia ſic di-
cta a boue: ibi thebe ꝯſtructe ſunt: in q̄ olim ciui
lia bella detonauerūt vbi nati ſunt apollo ⁊ hercu
les: maior ille thebanꝰ peloponēſꝰ. ſc̄da ꝑs ella-
dis a pelope rege athice vōta ē. Teſalia a the
ſalo rege dicta ē. mlta ſunt ī theſalia fluīa ⁊ op-
pida: īter q̄ p̄cipua ē theſaloīca ibi ē ⁊ mōs ꝑna
ſus q̄ndā appollini ꝯſecrꝰ. In theſalia q̄ et p̄ria
fuit achillis p̄mū ſolidi aurei facti ſunt: domādo
rū qꝫ eqꝝ vſus primū īuētꝰ ē. Macedoīa a ma
cedo q̄ fuit deuchaliōis nepos iuīnꝰ nomē acce-
pit. Poſtqꝫ ibi accepit p̄cipatū q̄ priꝰ emathia
dicebat̄: q̄ ꝯfinis ē a ſeptētriōe emathie patria
alexandri magni regio venis aureis ⁊ argēteis
optīa. Mōs olimpꝰ ī ea ē ita altꝰ vt ī cacuīe eiꝰ
nec vēti nec nubes ſentiāt̄ Achaia ab acheo re
ge ⁊ vrbs ⁊ ꝓuincia appellata ē. Hec pene īſula ē
huiꝰ caput ē corīthus grecie decꝰ archadia ſinꝰ ē
achaie ipa ē ⁊ ſicaonia a ſitione rge a q̄ ⁊ regnū
ſiciomoꝝ ē dc̄m. hꝫ abeſton lapidē q̄ ſcl' acceſus
nūqꝫ extiguit̄. Pānoniā ab alpibꝰ appēninis
dicta ē: qbꝰ ab ytalia ſecernit̄ regio fortꝭ et ſolo
leta. Hyſtriā hyſter fluuiꝰ vōuit q̄ terrā illā īflu
it. Ipe ē danubius: hꝫ āt a ſeptētriōe pānoniā.
Italia olim a grecꝭ ppl'is occupata maḡ grecia
nūcupata ē. deīde a regꝭ noīe ſaturnia mox ⁊ la-
tiū dicta: eo ꝙ ſaturnꝰ a ioue ſedibꝰ ſuis pulſus
ibi latuerit. Poſtremo ab ytalo ſiculoꝝ rege ibi
regnāte nūcupata ē. terra oībꝰ rebꝰ pulcerrīa ⁊
fertil': pabuli vbertate ḡtiſſima: hꝫ lacꝰ venatū. alū
nū atꝫ lucernū. Fluuios eridanū: tiberim ⁊ tepē
tes fōtibꝰ baias. Gignit gēmas ſericū: ⁊ coral-
lū. ⁊ ligurīū boam qꝫ ſpētē. ytalia aūt ⁊ hiſpa-
nia iccirco heſperie dicte ſunt. eo ꝙ greci heſpo
ſtella nauigēt: ⁊ in ytaliā et ī hiſpaniā q̄ hac rōe
diſcernūt̄. Aut heſpiā ſolā dicꝭ ⁊ ſignificas yta-
liā: aut addis vltimā ⁊ ſignas hiſpaniā q̄ ī occi
dentis ē fine. Tuſcia ꝑs ē ytalie Umbria vo
ꝑs tuſcie. vmbria vo dc̄a vt hiſtorie narrant: eo
ꝙ tpe aq̄ſe cladis ymbribꝰ ſupfuerit. Eſt ei ī iu-
gis appēninis ſita mōtꝭ in ꝑte ytalie iuxta meri
diē. Etruria ꝑs ē ytalie dc̄a eo ꝙ eiꝰ fines tēde
bāt vſqꝫ ad ripā tiberꝭ. Rome oīm fines vniꝰ tm̄

tiberis ripa tenebāt̄. Hic ⁊ tuſcia Tuſcia aūt a
freq̄ntia ſacrificiꝭ ⁊ thurꝭ dc̄a ē. illic ⁊ aruſpiciā
dicūt eē inuētā Apulia ē vbi brūduſiū quā tho
li ſecuti dyomedem ducē ꝯdiderūt. Cāpania ꝓ-
uincia ytalie hꝫ terras hyeme oī eſtateqꝫ vināteſ
Et ſol ibi mitis: ḡta tēperies: aer purꝰ ⁊ blādꝰ.
Gallia dc̄a ē a cādore ppl'i: gala ei grece latine
lac dr̄. Mōtes eīm ⁊ rigor celi ab ea ꝑte ſol' ardo
rē excludūt: q̄ fit vt cādor ppl'i ñ coleret̄. hāc ab
oriēte alpiū iuga tueīt̄: ab occaſu occeanus īclu-
dit a meridie p̄rupta pirenei: a ſeptētriōe rheni
fluēta atꝫ germania: cuiꝰ initiū belgica finis aq̄
tania eſt. Regio eſt gleba vberi ac pabuloſa ad
vſum aīantiū apta: Flumībꝰ qꝫ ⁊ fōtibꝰ irrigua
ꝑfuſa duobꝰ magnis rheno ⁊ rhodano fluībus
Belgis āt cītas ē gallie a q̄ belgica ꝓuincia dc̄a
ē. Ciſalpina q̄ citra alpes trāſalpina q̄ vltra al
pes. Retia q̄ iuxta rhenū. Aq̄tania āt ab obli-
q̄s aq̄s ligeris flumīs eſt appellata. Hiſpania
p̄us ab ybero amne hiberia nūcupata ē: poſtea
ab hiſpāo hiſpāia vōta. Ipa ē ⁊ heſperia ab he
ſpero ſtella occidētali dc̄a. Sita ē āt īter galliā ⁊
affricā: a ſeptētriōe pireneis mōtibꝰ clauſa: a re
liq̄s ꝑtibꝰ vndiqꝫ mari ꝯcluſa. Salubritate celi
eq̄lis oīm frugū generibꝰ fecūda gēmaꝝ metal-
loꝝqꝫ ditiſſima: īterfluūt eaꝫ flumīa maḡ bethꝰ
minꝰ: yberꝭ ⁊ tagꝰ: hꝫ ꝓuincias ſex: Tarraconen
ſem: Carthagineſeꝫ. Luſitaniā. Galiciā. Bethi
cam ⁊ trāſfreta ī regiōe affrice tingitanā. Due
ſunt aūt hiſpanie: anterior ⁊ exterior.
De affrica alia ꝑte tercia mūdi affricaꝫ ſic
noīatā: q̄daꝫ extimāt q̄ſi affricā eo ꝙ ſit
apta celo vl' ſoli ⁊ ſine horrore frigoris.
Alij affricā dicunt appellari ab vno ex poſteris
abrahe de cethura nato q̄ dictꝰ ē affer. incipit āt
a finibꝰ egipti ꝑgēs iuxta meridiē ꝑ ethiopiam
vſqꝫ ad athlantē mōtē: a ſeptētrionali ꝑte mari
mediterraneo claudit̄: ꝯiūcta hꝫ ꝓuincias libiā
cireneſeꝫ. Pēthapolim. Biſantiū. carthaginē.
Numidiā. Mauritaniā. tingitanaꝫ. Et circa ſol'
ardorē ethiopiā. Libia cireneſ̄ ī ꝑte affrice p̄i
ma ē a cirene vrbe metropoli. q̄ ē ī eiꝰ finibꝰ nū-
cupata. Pētapol' dc̄a ē a. v. cītatibꝰ ibi exñtibꝰ
magnis. īter q̄s ſunt ptholomaida ⁊ bernice ſic
denāīate a rgibꝰ ſuis. Gethula ꝑs affrice medi
terranee. Mauritania dr̄ a mauro q̄d nomē eſt
grecū: latīe ſonās nigꝝ. Uñ a nigredie ppl'i hi-
tantꝭ dc̄a eſt. Tingitana a tingi metropolitana
illiꝰ ꝓuincie cītate dc̄a ē. Hec rgio gignit feras.
ſymias. dracōes. ſtrutōes. ⁊ oliꝫ elephātes nūc
ſola india hos ꝑturit. Garramātis ob oppido
dc̄a garrania ibi exñti. Ibi ē fōs q̄ friget calore
dici. ⁊ calet frigore noctꝭ. Ethiopia dc̄a ē a ca-
lore ppl'oꝝ q̄s ſol' vicinitas torret. Eſt ibi ingēs
eſtꝰ. Nā q̄cq̄d ibi ē ſb meridiano cardīe ē: pluri-
mas hꝫ gētes dīſo vultu. ⁊ mōſtruoſa ſpē horri
biles ferīqꝫ ⁊ ſpentū mltitudīe referta. Ibi ri-
nocerata beſtia ⁊ cameleopardꝰ. baſiliſcꝰ draco-
nes igētes ex q̄ꝝ cerebro gēme extrahūt̄ iacīctꝰ
⁊ criſopaſſos ibi īueniūt̄. Et ciamomū colligit̄
Due ſunt ethiopie. vna circa ortū ſol' altera cir
ca occaſuꝫ ī mauritāia. Extra tres ꝑtes orbꝭ: q̄r
ta ē ꝑs trāſocceanū īteriorē ī meridie q̄ ſol' ardo-
ribꝰ nob̄ incognita ē: ī cuiꝰ finibꝰ antipodes fa
buloſe habitare dicuntur.

Noe patriarcha

Noe filius lamech decim⁹ ab Adam: cui⁹ anno ſexcenteſimo primo hoc ē anno mūdi. M. ſexcenteſimo. lviij. incepit ſecūda etas: nat⁹ ē āno patris ſui cēteſimo octogeſimo ſecūdo. gñ. v. Mūdi vo. M. lvi. iuxta he. ve. ſ ſm Oroſiū Bedā ꝛ. lxx. interp. anno mūdi. M. dc. xlij. Et interptaꝛ requies ſm yſi. ꝛ Rabanū vbi ſup. Ab eo ꝙ ſb illo oīa retro quieuerīt p diluuiū. Hebrei tamen dicūt ꝙ idcirco requies interpretatur: quia primus inuenit artē arādi terram cū animalibus. Ideo dꝛ Geñ. v. Ipſe conſolabitur nos ab operibus Nam prius foderūt ſoli homines agrū: ſ poſtꝙ animalia arare ceperūt: fuerūt hoīes alleuiati: ideo etiā dꝛ: ꝙ Noe erat vir agricola.

Memorie cōmendandū ē. ꝙ de iſtis trib⁹ filijs Noe. ſ. ſem. cham. ꝛ Japhet lxxij. gētes ꝓcreate ſunt. vt pꝫ Geñ. x. Harꝫ autē gentiū vocabula ꝑtim māſerūt. ita vt hodieꝙ appareat. Unde fuerint deriuata: ſicut ex aſſur aſſyrij: ꝛ ex heber hebrei: partim tēpis vetuſtate mutata ſunt: ita vt vix hoīes doctiſſimi antiqſſimas ꝑſcrutātes hiſtorias. nec oīm ſ aliquꝫ ex iſtis origine gētiū repire potuerūt. Et ſi oīa ꝯſiderenꝫ pl'a mutata ꝙ manentia noīa apparent.

Chā. 2. fili⁹ noe Cathaſlua vxor ei⁹

Iſte Jonichus fuit qrtus filius Noe natus eſt tercio anno poſt diluuiū de quo Moyſes tacet. Sapiens primo aſtronomiā inuenit. ꝛ qdam futura preuidit ꝛ maxime de ortu qtuor regnorū ꝛ eorum occaſu. Cūqꝫ pꝛ dediſſet ei munera iuit in terrā Ethan ꝛ habitauit ibi gentē ꝯſtituēs. Hec cīn Eliopolis. i. ſolis terra ē ad quā nōnulli filioꝝ Japhet viri clariſſimi accedentes ciuitatem ipſi Jonicho extruxere. Hic ferꝫ cōſiliū dediſſe Nemroth quō regnare poſſz fuit autē vir ingenio eminentiſſimus ꝛ aſtronomi⁹ permaximus. qui oīm ſideꝝ curſus ꝛ ſtellaꝝ habitudines cōtemplatus fuit. Qua qdem diſciplina vt dictū eſt ortū pit er ꝛ occaſum qtuor regnoꝝ principaliū ꝓuidit ꝛ docuit. Nunc aūt mortuo coſdron ei⁹ filius ſucceſſit.

ionich⁹. 4. fi. noe

Chus fili⁹ chā a q: vt Joſepho in primo antiqtatū libro placet: Ethiopes fuere. Hij pmū a ſemetipſis ꝛ ab aſianis chuſei vocabanꝫ. Inde Ethiopes. ꝛ a qbus ethiopia regia hec ꝓuincia in Mauritanie finib⁹ ē. In q vaſte ſunt ſolitudines orientem verſus.

Chanaan primus filius cham a q chananei ꝛ hūit. xi. filios q poſſederūt terrā chananeorū q nūc terra dꝛ ꝓmiſſionis q nūc Judea nūcupaꝫ ꝛ ab eo chananea. Sydon a q ſydonij. Ethe⁹ a q ethei. Et Jebuſeus a q iebuſei qꝝ duoꝝ fuit hierl'm. Amore⁹ a q amorei. Gerſe⁹ a quo gerſei. Eueus a q euei. i. gabaonite. Arche⁹ qui archas oppidū ꝯdidit ꝯ tripolim ī radicib⁹ libani ſitū. Cine⁹ Aradius a q aradij q aradium īſulā poſſederūt anguſto freto a phenicis littore ſepatum. Samarites a q ſirie nobilis ciuitaſꝙ vocatur aeolis. Amatheus a q amatite.

Phuth. 2. filius cham a q libia affrice regio ꝛ libici ppl'i q icipit ab athlante mauritanie mōte. ꝛ ab eo rgio phutēſ appellata ē

Meſſaraym. 3. fili⁹ a q Egyptij exorti ſunt. ꝛ hꝫ. v. filios: egiptij cīn ab hebreis merſei vocabātur a merſa iſto qꝝ princeps fuit egyptū. Lydin a quo lydi ppl'i ꝛ a quibus lydia prouīcia nomen accepit ꝓuincia in minori Aſia. In q Epheſus Jobis apoſtoli ſedes. Ananim a q ananij. ꝛ laobim a q cubarij ꝛ alios qꝝ natōes ignote habēꝫ: qꝛ bello ethiopico ſubuerſe vſqꝫ ad obliuionem ꝑteritoꝝ nominū ꝑuenerūt. Maſrā fili⁹ chā. 3. ex ſe ſeptē ꝓtulit natōes qꝝū ſexta p ceſloim natio ſcꝫ paleſtinoꝝ: q mō paleſtini dicūꝫ ppl'i. Et paleſtīa ꝓuīcia ē ī ſyria eſt arabie ꝯtermina dicta a philiſtea vrbe philiſtei. Tuſim a q philiſtijm. Celiū Sabatha a q ſabatheni q nominantur a grecis aſtabari.

Chus quartus filius Cham habuit qtuor filios cū vxore

Regina habꝫ duos filios ꝛ ſabatha antiq poſtmodū vocabula ꝑdidere. ab hijs ethiopice gētes: ethiopia in occidētali plaga deſcendiſſe putāꝫ. Sabaa a q arabes. Dadan a q Ethiopes. Euila ſecūd⁹ filioꝝ chus filij chā fuit. a q Euilei. q nūc Getuli appellanꝫ ppl'i. ſ. q in remotiorib⁹ aphrice ꝑtib⁹ hītare ꝯſueuerāt. Saba a q ſabe⁹ al' ſabei ꝛ hij arabes vt ſcribit Joſeph⁹ appellāꝫ. ſ. in libano et ātilibano ꝯmoraꝫ: ꝛ ab iſtꝭ arabia regio dicta quā ſolin⁹ ſacrā iterptaꝫ. Nebroth fili⁹ ch⁹ filij chaꝫ Gigas qdē ꝛ vaſto corpe vir. cū eēt īter filios filioꝝ Noe audaciſſim⁹ apō babilonios ꝑmanēs tyrānidē pm⁹ exercere cepit.

Canaan
Sydon
Etheus
Jebuseus
Amoreus
Gergeseus
Eueus
Aratheus
Syneus
Aradius
Samarites
Amatheꝰ
Phuth
Mesraym
Lydim
Anamim
Laabim
Cesluim
Sabatha
Regma
Sabaa
Dadan
Saba
Nemroth
Euila

Sem prim⁹ fili⁹ noe nat⁹ ē anno pr̄is ſui.l. mũdi vo ſm.lxx.interp̄.2244. ſm heb.1658.ȧ ē añ xp̄i natiuitatē.2957.anni vite ei⁹ fuere.600. Iſte ſem bieñio poſt diluuiũ genuit arphaxat ⁊ fert̃ fuiſſe melchiſedech q̄ p̄m⁹ poſt diluuium ꝯdidit ſalē vrbē ip̄a ē hierl̃m ⁊ ab eo deſcēderũt generatōes.27. Protulit aũt ſem.v. filios e q̄bus q̄nq3 ſingulares ꝑdiere gētes. Cui⁹ p̄mogenit⁹ Elam a q̄ Elamite p/ſidis principes. Sem aũt anno cēteſi/mo vite genuit Arphaxat; ⁊ alios fili/os ⁊ filias ⁊ mortuus eſt.

Iſte aſſur.2.fili⁹ ſem a q̄ aſſiriorũ pullulauit impiũ. q2 nolebat rebellare ꝯ deũ in edificatōe turris babel.cũ nēbroth: iō fugit de terra ſennaar. ad aliā regionē longinq3 ꝑus nō hītatam q̄ ex ei⁹ noīe vocat̃ aſſiria. ⁊ edificauit ciuitatē q̄ poſtea vocata eſt niniue. que fuit metropolis totius regni aſſyriorũ. Iſte ppl's ſp̄ crudelitatis infamiā hūit.

Arphaxat.3.fili⁹ ſem nat⁹ ē anno mũdi ſm hebr.1693. ſm interp̄. lxx.2279. Uixit aũt ānis. 338.⁊ mortu⁹ ē. Ab iſto Arphaxat emerſere chaldei a q̄bus ⁊ Caldea regio appellata ē. Hec in aſie ꝑtibus ē. Arabie cōtermīa longe plana ⁊ fontiũ indigua in q̄ babilon fuit magna.

Aram q̄rtus fili⁹ ſem.habuit.iiij. filios ⁊ ab eo ꝓgeniti ſũt ſiri q̄rũ metropol' damaſc⁹ in hebreo ſyria dr̄ aram. Prim⁹ fi. arā fuit hus traconitidis regiōis: q̄ ē īter paleſtinā ⁊ celeſirie.ī ea ē hus terre iudee ꝯfinia ex q̄ iob ꝓpħa ortũ hūit

Sem.i.fi.noe pſla vxor.ei⁹

Noe cũ plantaſſet vineā bibēſq3 de vino inebriat⁹ nudat⁹ iacuit in tabernaculo. vidēſq3 cham verēda pr̄is annũciauit duobus fr̄ibus ſuis: q̄ impoſito pallio humeris operuerũt pr̄is verēda: auerſiſq3 oculis virilia ei⁹ ñ viderũt. Noe igit̃ volēs maledicere chā quē de⁹ bñdixit maledixit chanaan filio chā ꝓ deriſione chā pr̄is eius: de his in ſuperioribus fit mentio.

Iaphet tercius filius noe habʒ ſeptem filios q̃ et europam ſortitus eſt. Iſte iaphet a p̄re bn̄dictus ē ꝓpter ingenuā nobilitatem dilatationēq̄ʒ ei īp̄cabat. ꝛ ab eo deſcenderūt generatōnes.xv. Septē aūt gētes per iaphet filios inſtitute fuerūt. Gomer p̄mogenitꝰ iaphet in europam veniēs gomeritas inſtituit: q̄ poſtea a grecis galathe nūcupati ſunt: ꝛ a q̄bus galatia regio. Hec quippe hiſpanie ꝛ luſitanie cōtermina quā a meridie hʒ. Ab occidēte vō ꝛ ſeptētriōe occeanū. Et ab oriēte flumē ſequaue ꝛ germanie p̄uīcias. Gomer ḡ primus fi. iaphet a q̄ galathij ꝛ hʒ.3.filios. Primꝰ aſtanes a q̄ ſarmacia. hij ſcithaꝝ hoīes ſunt ī paludis meothidis p̄fundo hitātes q̄ exilis regio ē infelicibꝰ arboribꝰ referta. Scd̄s Riphath al' raphaa a q̄ paphlagones. ꝛ paphlagonia nomē accepit. H ē minoris aſie regio. Tercꝰ Thegorma a q̄ friges emerſere. ꝛ a q̄bꝰ frigia minoris aſie p̄uīcia cogn̄iata fuit: q̄ poſtea dardania. deinde troia cogn̄iata ē. Scd̄s fi. iaphet magog a q̄ ſcithe ꝛ a q̄bus ſchia ꝛ gothia nomen hūere. Tercꝰ Medar ſiue madeꝰ a q̄ medi a q̄bꝰ media regio nomē ſortita ē q̄ ē aſſyrie ꝛ p̄ſie vicina. Quartꝰ fi. iaphet iauan a q̄ greci. hic. iiij. genuit filios iſte ꝯdidit iones grecoſ et a q̄bꝰ mare ioniū nomē accepit. ionia. ei grecoꝝ regio fuit. iter cariā ꝛ coliā q̄ nunc Turchia dr̄. Primꝰ beliſſan a q̄ beliſey. q̄ poſtea colij a grecis nūcupati ſunt. a q̄bus colia īſula in ſiculo mari vigitiq̄ʒ q̄nq̄ʒ paſſuū milibꝰ ab ytalia diſtare dr̄. Scd̄s tharſ q̄ ī minori aſia tarſos ꝯdidit q̄ ātiq̄tꝰ cilices dicebāt inde p̄uīcia cilicia pauli ap̄li p̄ria. Tercꝰ thayſa al' cethim a q̄ cyp̄a īſula cethina dcā fuit de q̄ circa īſulas de ſocio eiꝰ ptʒ. Q̄rtꝰ dodamin a q̄ burgūdi. H ī inſulā rhodis veniēs rhodios appellari voluit. Quītꝰ fi. thubal a q̄ hiſpani a q̄bꝰ hiſpaīa europe r̄gio p̄maxīa. Sextꝰ fi. moſoch a q̄ Capadoces ꝛ regio Capadocia maiori aſie vicīa Septīꝰ fi. thiras ſuos thirēſes appellauit. a q̄ tracia p̄uīcia. q̄ ī ſcithie ptibꝰ ē noīat.

Sale qui ⁊ caynan dr̄ Luce. iij. ſatis intelligendo vt infra vbi thare fili⁹ Arphaxat nat⁹ eſt anno pr̄is ſui. xxxv. cōpleto Gn̄. xi. Mūdi vo. 2379. hic ciuitatem ſalem pmo edificauit imponens ei nomen ſuū. que poſtea hieruſalem eſt appellata. vixit autē annis. 433. ab iſto Sarmate qui ⁊ indi prodiere qui primuz indiam incoluere.

Augustinus. xvi. de ciui. dei dicit. Poſt benedictionē filiorū Noe vſqȝ ad Abraham nulla fit mētio aliquoꝝ iuſtoꝝ. nec eos tamē defuiſſe crediderim. ſꝫ ſi omnes cōmemorarentur: nimis longū fieret ⁊ eſſet hec magis hyſtorica diligentia qȝ ꝓphetica ꝓuidentia.

Heber filius ſale nat⁹ eſt anno pr̄is ſui. 30. Gen̄. xi. mundi vo. 2509. dieb⁹ qbus vixit. 467. anni fuere. Ab iſto heber hebrei iudei nominati ſunt. nam in domo et familia illi⁹ in diuiſione linguarum ſola hebrea lingua remāſiſſe dr̄ que etiam ante diuiſionem linguaruȝ non dicebatur hebrea: ſꝫ humana ſimpliciter quia omnes homines a mundi principio vtebantur. addit tamen Auguſtinus ꝙ ſm opinionem quorūdam hebrei dicūtur ab Abraham cuius opinionis eſt burgenſis. Math. xxi. vbi vult ꝙ hebrei dicuntur ab heber denominatione ꝓprij nominis. ſꝫ ab Abrahā ex eo quia abraham veniens de Meſopotamia venit per flumē ideo dicebatur hebreus id ē transfluuialis ideo omnes eius poſteri. ac ſequentes fidem eius dicebantur hebrei: ſicut illi qui veniunt de vltramontanis vltramontani dicūt̄. Patet igitur vtramqȝ aſſertōnem bene valere.

Iste Iectan filius heber habuit. xiij. filios qui omnes fecerunt generationes pncipales. Sed populi ſm Hieronimū non ſunt nobis noti vel ꝓpter longinquitatem terraꝝ. vel ꝓpter mutationes populorum ⁊ nominuȝ. vel contriti gueris alijſue cauſis. Et iſtorū habitatio maſſa pergentibus vſqȝ Sephar montem orientalem.

Iste phaleg nat⁹ eſt anno mundi. 2643. vixit annis. 239. Hic fuit filius heber ſic dictus. quia in diebus eius facta fuit cōfuſio linguarum. quaſi ipe diuiſus ſit ab alijs. qȝ in domo ſua manſit lingua priſtina. quia in ea cōſpiratione nō fuit. Unde ſm Auguſtinum in hoc nō paruum iuſticie veſtigiū apparuit ꝙ iſta dom⁹ libera fuit ab hac pena. quaſi nō fuerit particeps in culpa. Et nota ſm eūdem: ꝙ numerus linguarum fuit ſm numerum generationuȝ. f. 72. Auct⁹ autem eſt numerus gētium: multo amplius qȝ linguarum: nam in vna lingua plurimas gentes nouimus.

Reu vel Ragau filius phaleg natus ē anno mūdi. 2773. anni vite eius fuere. 302. Cuius tempe templa multa primū cōſtructa fuiſſe referūtur. Et quidam gētiū pncipes adorari ceperūt. Scithaꝝ quoqȝ regnū dr̄ exortum.

Linea Christi

HJeroſolima nomẽ vrbis in paleſtina metropolis iudeoꝝ: pri⁹ Jeb⁹. poſtea ſalẽ. tercio hieroſolima. vltĩo helia dicta. Cuius vrbis prim⁹ ꝯditoꝛ fuit (vt Joſeph⁹ teſtaṫ) Canaan q̃ iuſt⁹ appellat⁹ erat rex. Et h̄ q̄dẽ melchiſedech ſacerdos dei altiſſimi dicebatur. Qui cũ ibidẽ phanũ edificaſſꝫ illud Solimã appellauit. ſolimi fuerũt ppl'i iuxta liciã q̄s homer⁹ pugnatiſſimos: ⁊ a bellerophõte deuictos dicit. et in mõtib⁹ hĩtaſſe. Et corneli⁹ tacit⁹ cũ de iudeoꝝ origine opiõnẽ narrat ait. Alij clara iudeoꝝ initia ſolimos carmĩb⁹ celebratã homeri gẽtẽ ꝯditam vrbẽ hieroſolimã noĩe ſuo feciſſe. vñ Juuenalis interpres legũ ſolimaꝝ. q̃ ciuitas cananee gẽtis vſqꝫ ad tp̄a dauid reg̃ hĩtatio fuit. Nec ioſue iudeorũ priceps eos cananeos ſeu iebuſeos expellere potuit. Dauid iebuſeis expulſis cũ ciuitatem reedificaſſet eã hieroſolimã. i. munitiſſimã nũcupauit. Hui⁹ vrb̄ ſitus ⁊ munitio petroſa erat. ⁊ triplici muro cingebatur. q̃ vt Strabo ait interi⁹ aq̄s abundans exteri⁹ v̄o oĩno ſiccam foſſam hẽbat ĩ lapide excisam. xl. pedũ ꝓfunditate. latitudo v̄o. cc. l. E lapide aũt exciſo educta erant celeberrimi tẽpli menia. Hec hieroſolima lõge clariſſima vrbium oriẽtis ſup̄ duos colles erat ꝯdita ĩteruallo diſcretos ĩ quã dom⁹ creberrime deſinebãt. Collũ alter q̃ ſupioꝛ cĩtas excelſioꝛ ⁊ ĩ ꝓlixitate directioꝛ caſtellũ dauid dicebatur. Alter q̃ ĩferiorẽ ſuſtinet cĩtatẽ vndiqꝫ decliuis ẽ vall' ĩ medio ad ſyloã ptinꝫ ita fõtẽ q̃ dulc̃ ẽ vocabãt. firmiſſime ãt dõ ſalomõis alioꝝqꝫ ĩ terra regũ op̄a ornata fuit. agrippa eẽ ptẽꝫ cĩtat̃ addiderat ⁊ cinxerat. Exuberãs eñi multitudine paulatĩ extra menia ſpebat. Noĩata ẽ ps addita noua cĩtas. Oĩe ãt cĩtat̃ ĩ giro ſpaciũ. xxx. ⁊ trib⁹ ſtadijs finiebaṫ. Et ſi ĩ toto admirabil'. tercius mur⁹ admirabilioꝛ ob excellẽtiaꝫ turr̃ q̃ ad ſeptẽtrionẽ occidẽtẽqꝫ ſurgebat ĩ ãgulo. de q̃ ſole orto arabia ꝓſpici poterat ⁊ mare vſqꝫ ad fines hebreoꝝ. Et iuxta eã turr̃ yppico: ⁊ due q̄s herodes ĩ ãtiq̊ muro edificauerat. Mirabil' fuit lapidũ magnitudo ex ſecto marmore cãdido ita adũati vt ſingl'e turres ſingl'a ſaxa viderẽṫ. hijs ĩ ſeptẽtriõali pte aula r̃gia p̄ſtãſtiſſima ꝯiũgebatur. Muro alto cincta ac varietate ſaxorũ ornata. Mlte deniqꝫ portic⁹ ꝑ circl'm flexe colũneqꝫ ĩ ſingulis: q̃ ĩter eas ſb̄ diuo patebãt ſpacia vbi erãt viridaria cũ ciſternis eneis. q̄b⁹ aq̃ effundebaṫ. Pudet dicere h̄ r̃gia q̄l' fuerat cũ flãma ab ĩteſtinis ĩſidiatorib⁹ oĩa ꝯſumpſit. De excidio tñ h⁹ regie vrb̄ ĩferi⁹ patebit: vrbẽ aũt ſacraꝫ reddidit mors xp̄i. Pl'aqꝫ ſaẽ ĩ eo loco videre poſſumus Annẽ. ſ. q̊ lot⁹ ẽ xp̄s. Tẽplũ ſeu tẽpli ruinaꝫ ĩ q̊ docuit. locũ vbi cũ ſũma hũilitate paſſus ẽ corꝑe vt nos aĩ paſſionib⁹ libaret. ſepulcꝝ vbi ſactiſſimũ illd̄ corp⁹ ſb̄ſtitit. Et vñ aſcẽdit in celũ. q̊ ad iudiciũ r̃uerſur⁹ crediṫ. vbi vẽt̃ ⁊ fluctib⁹ ĩꝑauit vbi deiqꝫ elegit ĩdoctos atꝫ ĩopes piſcatores. q̊rũ hamis ⁊ rhetib⁹ piſcarẽṫ ĩꝑatores ⁊ r̃ges gẽtiũ. vbi cecos illũiauit. leproſos mũdauit. paraliticos erexit. mortuos ſuſcitauit. Multaqꝫ ⁊ alia q̃ lõge ꝓſeq̃ tedioſũ eẽt. cũ ex euãge. nõ ſint

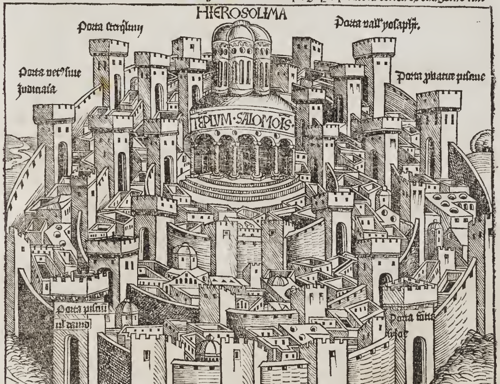

Isti tres principes Jectan.ſ. Nembroth ⁊ Suphena cum ſuis populis formidantes diluuiū iterū poſſe inundare cōuenerūt in campū ſennaar: dicentes adinuicem. Edificemus turrim cuiꝰ altitudo ptingat vſq; ad celū ⁊c̄. Geñ.xi. Deus autē videns ꝙ non ceſſarent a ſtulto ſuo conſilio confudit coꝝ linguas: ⁊ ita factum eſt vt per totum mūdum diſpergerentur.

Initium regni Nembroth fuit babilon qui poſt confuſionem linguarū ꝑſas adijt. regno relicto filio ſuo belo. Auguſtinus vō dicit eum inde fugatū: ⁊ ꝙ filij Aſſur regnum illud obtinuerunt vſq; ad annos. 1305.

Iste Belus dicitur regnaſſe in obſcuro qꝫ paruū dominiū habuit. Et primꝰ fuit quē error populi deū putauit. Vñ diuerſe gētes diuerſimode eum appellant.ſ. bell baal. baalim beelphegor beelzebub.

Hic oriūtur plura regna. primo ſcitarū qđ licet ſit vetuſtiſſimū. tamen inter principalia regna non cōputatur. Unde ꝓpter illius ruditatem regio illa barbarica ē appellata magna valde. quia meotidis paludibus incipiēs inter danubium ⁊ occeanum ſeptētrionalem vſq; ad germamaniā porrigitur. Et eſt prima pars europē gothi vngari ⁊ dani ſunt de hijs. Secūdum regnū maſſitagetaꝝ. Terciū ſichiomoꝝ de quo varro velut antiquo tempe exorſus peruenit ad athenienſes: deinde ad latinos. Quartum egiptiorū de quibus in ſequenti folio.

Scdm Augu. Inter cetera regna duo ſunt clariora aſſiriorū ⁊ romanorum tempibꝰ ⁊ locis ordinata ⁊ diſtincta. Illud prius in oriente aliud in occidente ſurrexit. atq; ī fine illius initiū huius fuit. Secūdus igiť rex aſſiriorū et primus monarcha fuit Ninus qui libidine dominādi vicinis ſuis bella intulit. quos ꝓpter bellandi imperitiam cito ſubegit. Totamq; aſiam facile obtinuit. Et ſic factus eſt primus orientalium monarcha. Hic ciuitatē magnā Niniuen. quā aſſur edificauerat ampliauit. Et ex nomine ſuo appellauit Niniuen. hic primꝰ fuit inuentor ydolatrie ex eo ꝙ pr̄i ſuo belo mortuo ymaginem in leuimentū doloris ſui fecit. concedens omnibus reis qui ad eā cōfugerent ſecuritatē. ⁊ ſic adorari cepit. Cuius exemplo ⁊ alij huiuſmodi ymagīes fecerunt mortuis. quas demones intrantes dantes reſponſa. diuinos obtinuerunt honores. huius tandem ydolum Daniel propheta cum in babiloniam captiuus adductus fuiſſet cum eius templo ſubuertit.

Jectan frater phaleg de ſem | Nembroth princeps de Cham | Suphena de Japhet

Cathalogꝰ regum aſſirioꝝ.

De Turri Babyl vel Babilonie.

Nembroth gigas manu fortiſſimus. Noe ꝑauo ſuo vita functo libidine dñandi ſucceſſus apud babilonios imperium vſurpauit. Cuius regni ꝑncipiũ in campo Sennaar incepit. in quo cõuentionem habuit vir audaciſſimus ⁊ eloquentiſſimꝰ vt homines a dei timore reuocaret eis ꝑſuaſit vt lateres facerent ⁊ igni coquerent ⁊ turrim edificarent excelſam. Cuiꝰ cacumen vſqꝫ ad celum pertingeret tanqꝫ aſcenſuri per eam in celum. Quam cum edificarēt magna eoꝝ ſuperbia ſe cõtra deum erigentes. Edificãtium temeritatem dñs hac ſola animaduerſione ꝑcuſſit. vt gentes due ⁊ ſeptuaginta q̃ ibi cõuenerant: ⁊ deſcenderant ex tribus filijs Noe quibus vna erat lingua totidem linguaruꝫ confuſione ſupinducta. vt alter alterius vocem non intelligeret. Illa conſpiratio ſic diſſoluta eſt: vt ſuper omnem terre faciem ſpargerent. In quo loco aũt hec turris Babel ſtetit paucis notum eſt. Ferunt in oriente eſſe ciuitatem Emporiũ nobile chaldeorũ ꝓpe Eufratē Baldach vocitatam. Ibi incole aiũt non longe ab vrbe videri magnã cõgeriem lapidum ⁊ deuaſtationem. Et ꝓpter rupes ⁊ animalia venenoſa nõ patere acceſſum. eam ibi fuiſſe opinantur. Et ab hac ſingula ad eorum ciuitatem e babilonia traducta. Turris autem altitudo M. clxxiiij. paſſuũ a Beda fertur habuiſſe. paulatim altioribus in anguſtijs coartata deſcribitur et vocatũ ē nomen Babyl. i. confuſio. Cum ibi fuit labiũ vniuerſe terre. Et dñs ſuper faciem cũctaꝝ regionũ eos diſperſit.

Regnum Scithaꝝ in regione ſeptẽtrionali Initiũ ſumpſit. Ubi primũ regnauit Thanaus. a quo ⁊ thanais fluuius: ingenti cognitus fama nomen accepit. Qui in paludem defluit Meotidem. quē eciꝫ Niualem appellauit Uirgilius in quarto Georg. Hec itaqꝫ regio ab ipſo thanais diuiditur fluuio. ⁊ vna pars remanet in europa. Altera in aſia protēditur. Que aũt eſt in europa ad Traciam terminatur: ⁊ pauca gignit animalia: ⁊ a flumine remanet illeſa. Que vͦo in aſia ad orientem vergens: diuerſas cõtinet gentes: de quaꝝ moribus dixit iuſtinus in primo Epitho. Cõmuniter aũt omnes Scithice gẽtes eq̃tantes deferunt arcus. Qui nõ ex aratro: ſꝫ ex feris quas venanť victitant. Regnũ hoc quãqꝫ vetuſtiſſimũ ſit: quia barbaꝝ eſt. Inter quatuor regna principalia non cõputatur. Nulli tamē hoĩm Schitica gens vnqꝫ ceſſit: imo ⁊ dariũ perſarum regem fugauit. Cyrum occidit. Siphirionam alexandri magni ducem deleuit. Ueſoim egiptioꝝ regem cum omni exercitu ⁊ belli apparatu repulit atqꝫ fugauit. Aſiam ter bello ſubegit: ⁊ per annos multos ſibi vectigalem fecit. Ex ſcithis autem multi exierũt: qui res magnas geſſerunt E quibus amaſones primo clariſſime mulieres: que ĩ bellis clara geſſere facinora. Bactriani ⁊ parthi ab eis deſcenderunt. Attila etiam magnus ⁊ alij ſui qui pannoniam ſubegit: ⁊ aquileyam euertit: ac in germania multas edidit vaſtitates ab illis deſcendit. Zeliorbes hunorũ rex qui contra Juſtinianum imperatorē inſurrexit ex ſcithia originem duxit. Ungari Cathelani Gothiqꝫ vniuerſi ex ſcithis emerſere. Dani quoqꝫ ac Turci ex ſcithia ꝓdierunt. Ea quippe natio ex mago Noe nepote ortũ habuit. Barbara enĩ gens eſt. Que nec iuſtum aliquid tenet nec rectum; ſerpentes ⁊ ydola colit; multis inuolutis libidinibus.

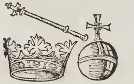

Regnum Aſſirioꝝ in orientis plaga Anno vite Baruch. xxv (Euſebio referente) initiũ ſumpſit. Qđ quidem regnum pre ceteris omnibus inſignius fuit. Cum per annos. 1302. a primo rege belo Nēbrothide vſqꝫ ad Sardanapallũ vltimũ: ſub regibus triginta ſeptem porrectum fuerit. Aſſyria aũt aſie regio fuit: que ab oriente fluuio Euphrate ab occidente noſtro mari ⁊ egipto terminať. A ſeptētrione vͦo habet Armeniam ⁊ Capadociam a meridie autem Sinũ Arabicum habet. Et hec eſt Syria.

REgnum Amaſonum feminarum tempore Ragau inter Scithas ⁊ Albanos ſumpſiſſe ortū ferūt. Hec certe femine Scithice fuerunt iuxta fluuium Thanaym primum inhabitantes. Deinde ad loca iuxta termodonta fluuium deuenerunt. Qui ideo ab aliquibus Amozonius vocatus eſt. Inde vlterius procedentes magnam Aſie partem ſubegerunt. Fuerunt autem his prime regine belligere Marthesia ⁊ lampedona. que ſe a marte genitas perhibebant. Que ex europa procedentes: magnam aſie partem ſubegerūt. vbi Epheſum ⁊ Smirnam atq; alias pleraſq; ciuitates condiderūt. Nec eis cum viris res erat: niſi veris tempore cum quibus vulgo delectari conſueuerant quouſq; grauidas ſe p̄ſentirēt. A quib⁹ ſi mares naſci ꝯtingerent: enecabantur. Sin feminas āputatis iuniſq; dexterioribus mānus bellica exercebant officia. Unde ⁊ amaſones dicte ſunt. Ab a quod eſt ſine: ⁊ māma: quaſi ſine māma. has expugnauit hercules ⁊ bellorophon filius Glauci rex Corinthi. de his vide Juſtinū in primo Epitho. libro. ⁊ diodorum Siculum.

REgnum Egiptiorum tempore Ragau initiū ſumpſiſſe conſtat. In quo teſte Euſebio primū regnauit Soros. quod quidem crebris ⁊ diuerſis altercationis ſeu tumultibus mutatum fuiſſe legim⁹. de quo etiam perſepe in ſacris codicibus habetur mentio. Durauitq; vſq; ad auguſtum. ea quippe Egyptus a Meſran filio Cham habitari primū cepta eſt. Regio ſiquidē affricana. queq; vt nōnullis placet ab egypto Denay fratre id nomen poſtea adepta eſt. Et vt Plinius in quinto naturalis hiſtorie ſcribit Ab oriēte rubro mari Aſſiricq; cōiungitur. Ab occaſu Cyrenen ⁊ Aphrice reſiduū habet. Et a meridie vſq; in Ethiopiā protenditur. A ſeptētrione v̄o Egiptū mare habet. Et cum in ea raro aut nūq; pluat. Nili inundatione fecundatur vt in deſcriptione nili ſuperius poſitum eſt.

REgnum Siciomorum in Achaia ſeptuageſimo quarto vite Nachor initiū ſumpſiſſe Euſebius refert. vbi primus regnauit Egilaeus: a quo Egilaca vocitata eſt. Que poſtea donaa: deinde Achaia dicta fuit. Cuius maxime clarum oppidum corinthus fuit. Porro regio hec vt teſtatur Plinius in quarto naturalis hiſtorie refertiſſima eſt oliuetis. Que etiam lichaonia vocata fuit. De huiuſmodi regno Auguſtinus. xviij. de ciuitate dei dicit. Syciomorum regnum admodum paruū erat. de quo etiam Varro velut antiquo tempore exorſus: multa locutus eſt. Peruenit autem aliquando ad Athenienſes. deinde ad latinos. poſtmodū ad Romanos deniq; ad Turcos. hoc quippe regnum durauit vſq; ad Heli ſacerdotis tempora ſub regibus quinq; ⁊ vigintí. Ac duobus ⁊ ſexaginta ſupra octingentos annos. poſt quos ſacerdotes carnij conſtituti ſunt.

De inſulis in generali. Capi.

INſule dicte ſunt: eo ꝙ in ſalo .i. mari ſite ſunt. Ex his notiſſime ⁊ maxime ponēde ſunt. Britānia occeani inſula interfuſa mari toto orbe diffuſa. vocabulo ſue gētis cognominata eſt. Hec aduerſa galliaꝝ parte ad ꝓſpectum hiſpanie ſita eſt. Circuitus eiꝰ q̄dragieſocties ſeptuaginta q̄nqȝ milia paſſuū. ml'ta ⁊ mag̃ flumia in ea: fontes calidi: ⁊ metalloꝝ copia larga ⁊ varia. gagates lapis: et Margarite plurime ibi ſunt. Hec etiam dicit̃ cōmunis anglia. Thanathos inſula occeani freto gallico a britānia eſt vario termino ſepata. Tiloe vltima inſula occeani. Tilos indie inſula ē ſm ſolinū. Hec fert palmas oleū ⁊ vineas. hec oīſes terras hoc ſolo miraculo vincit ꝙ quecunqȝ arbor in ea ē nunq̄ȝ caret folio: ibi mons caucaſus qui maximā orbis partem perpetuis iugis penetrat: arbores piperis ibi ad ſimilitudinem iuniperi. Orchades inſule occeani. intra britāniam poſite numero .xxiij. quarū .x. deſerte ſunt ⁊ .xiij. coluntur. Scotia eadem ⁊ hibernia ꝓxima britānie inſula ſpacio terrarum anguſtior ſed ſitu fecundior. Hec ab affrica in boreaȝ porrigitur: illic nulla anguis. nulla apis. auis rara

Gadis inſula in fine bethice prouincie ſita. q̄ dirimit Europam ab affrica in qua herculis colūne ſunt. Fortunate inſule hoc vocabulo ſignificant omnia ferre bona: quaſi felices ⁊ beate fructuū vbertate vnde ⁊ gentiliū error et ſecularium carmina poetarum propter ſolis fecunditatem eam paradiſum putauerunt. Harum prima dicitur membronia: ſecūda Iunonia: tertia Capraria. quarta Theode: alia viuaria. hec ſite ſunt in occeano contra leuam mauritanie.

Gorgondes inſule ſunt occeani. Itē Eſpiduȝ inſule criſe ⁊ argire. Taprobana hec oēs inſule occeani. Sunt ⁊ alie inſule que ab helleſponto vſqȝ ad gades in mari magno ſunt cōſtitute. Et primo cyprus inſula a cypro que ē in ea nomē accepit: ipa eſt. ⁊ paphon veneri cōſecrata famoſa quondam diuitijs maxime eris. Ibi enim prima inuentio huius metalli fuit et vſus. Creta inſula grecie pars ē ingens cōtra peloponenſem: ibi abſcōditus eſt iupiter ⁊ enutritus. Fuit autem quondam centum vrbibꝰ nobilis: vnde et centopolis dicta eſt. Prima remis ⁊ ſagittis claruit. Prima litteris iura fixit equeſtres turmas prima docuit. ſtudium muſicum ſpondeis ⁊ dactilis in ea ceptū eſt. Capris copioſa: ceruis eget. lupos vulpes ⁊ alia ferarū noxia nuſq̄ȝ gignit ſerpēs nullus: nulla noctua ⁊ ſi inueniatur ſtatim moritur: larga eſt vitibus ⁊ arboribus: diptamus herba ibi naſcit̃. phalangos venenatos gignit. Abidos inſula eſt europe ſuper helleſpōtum poſita. Choos inſula eſt adiacēs prouincie athice in qua ypocrates medicus natus eſt. Et vt varro teſtis ē ꝓma arte lanificij i ornamētū femiaꝝ claruit. Ciclades inſule greci quidaȝ autumant dictas: eo ꝙ ⁊ ſi ſpacijs longioribus a delo proiecte in orbeȝ tamen circa delon ſite ſunt. Nam orbem ciclon greci dicunt. Quidam vero non ꝙ in orbem digeſte: ſed propter ſcopuloſos qui circa eas ſunt dictas ciclades putāt. Hec in helleſponto inter egeum ⁊ maleum mare conſtitute. Circūdantur etiaȝ pelago mirtheo. Sunt aūt oīes nūero quinquaginta tres: metropolis earum rhodus

Delos eſt inſula ī medio cicladuȝ ſita: ⁊ dicta delos fertur: quia poſt diluuium ogigi tempibꝰ notatur cum orbem multis menſibus nox continua inumbraſſet ante omnes terras radijs ſolis illuminata: ſortitaqȝ ex ea nomē ꝙ prima viſibus manifeſtata fuiſſet. Nam delon greci manifeſtum dicunt. Ipa eſt ⁊ ortigia vbi primū viſe ſunt coturnices aues quas greci ortigias vocant. In hac inſula latona enixa eſt appollinē ⁊ dyanā. Delos autem ⁊ ciuitas dicitur ⁊ inſula.

Rhodus prima cicladum eſt. Carpathos eſt vna alia ex cicladibus. Citherea alia eſt ex cicladibus vbi eſt orta venus. Ycharia ē alia.

Chyon inſula Sira lingua appellatur: eo ꝙ ibi maſtix gignitur. Samo inſula eſt in mari egeo: vbi nata eſt Iuno ex qua fuit ſibilla ſamia ⁊ pitagoras ſamiꝰ a quo philoſophie nomen inuentū ē. In hac inſula ꝑmo vaſa fictilia repta dicūt̃. Sicilia a ſichano rege ſichania dicta eſt deinde a ſiculo ytali fratre ſicilia dicta. Priꝰ āt trinacria dicta ꝓpter tria acra .i. promontaria pelorū. pathinū et lylibeuȝ: h̄ ab ytalia exiguo freto diſcreta eſt: affricū mare proſpectans: terris fructifera: vētis ⁊ ſulphure plena. Vñ ⁊ ibi ethne montis extant incēdia: in cuius freto ſcilla ⁊ caribdis quibus nauigia aut abſorbentur aut colliduntur. Fuit autem patria quondaȝ ciclopum ⁊ poſtea nutrix tyrannoꝝ: principem vrbium ſiracuſam habet: in ea inſula primū inuenta ē comedia: mare eius corallum gignit ⁊ achatem lapidem flumen achatē dat: omnis ambitus eius clauditur ſtadiorum trium miliū. Eolie inſule ſicilie appellate ſunt ab eolo ypote filio: queȝ poete finxerunt regem fuiſſe ventorum. Sed vt Varro dicit. rector fuit iſtarum inſulaꝝ et qm̄ ex earum nebulis ⁊ fumo futuros predicebat flatꝰ ventoꝝ ab imperitis viſus eſt ventos ſua poteſtate retinuiſſe. Eedem inſule ⁊ vulchane vocantur ꝙ ⁊ ipe ſicut ethnas ardeāt. Sunt auteȝ nouem habentes ꝓpria nomina. quaruȝ prima lipparis: altera traſia. Sardus herculis filiꝰ cū magna multitudine a lybia profectus ſardiniaȝ occupauit ⁊ ex ſuo vocabulo inſule nomē dedit. Hec in affrico mari in longitudine milia centuȝ in latitudīe .xl. paſſuū. In ea neqȝ ſerpēs gignitur neqȝ lupꝰ: fontes habet ſardinia calidos infirmis medelam prebentes. furibus cecitateȝ ſi ſacramento dato aquas eius tetigerint. Corſice inſule exordiū incole ligures dederūt appellantes eam ex nomine ducis. Diuiditur auteȝ a ſardinia .xx. miliū freto cincta ad proſpectū ytalie. Eboſus inſula eſt hyſpanie. Baleares inſule hyſpanie due ſunt. Afroſiades ⁊ Gēmaſides: in hijs primū inuentus eſt vſus fundarū q̄bus lapides emittūtur. multe ⁊ alie ſunt inſule quia inhabitate hic non numerantur.

Amasonia ē regio. ꝑtim in aſia. ꝑtim ī europa q̄ albanie ē vicina. Et ab amazonibus ē vocata. Fuerūt aūt amazones gotoꝝ qui exierūt de inferiori ſcithia europe vt dicit Iſido. li. ix. q̄ maritis ſuis in dolo interfectis viroꝝ ſuoꝝ arma arripiētes hoſtes virili animo aggreſſe. de maritoꝝ ſuoꝝ nece ſumpſerūt debitā vltionē. Nā oēm maſculū a ſene vſq₃ ad ꝑuulū ī ore gladij ꝑimerūt. ⁊ femīas rebuātes ⁊ hoſtiū ſpolia deripiētes. deinceps ꝑiter ſine maſculoꝝ ꝯſortio viuere decreuerūt q̄ duas reginas. ſ. Marthesiā ⁊ Lampedonā maritoꝝ exēplo (cū₃ ſꝑ duo ſolebāt eſſe reges) ſuꝑ ſe ſtatuerūt: q̄rum vna ꝓcedēs cū exercitu ꝯ̄ hoſtes dimicabat. altera interim rēpublica₃ gubernabat effecte ſunt aūt tam fortes breui tempore bellatrices ꝙ magnam parte₃ aſie fere. C. annis dominio ſuo ſbiecerunt. inter ipſas vͦo nullum penitus maſculum viuere vel morari ratōne aliqua ꝑmiſerūt. ex finitimis gētibꝰ maritos ſobolis gratia elegerunt: ad quos ſtatutis tempibus accedentes prolem conceperunt. Sed tꝑe completo ad ꝯceptionis officium inſtituto: maritos a ſe recedere et alias manſiones querere coegerūt. maſculos autē filios vel emactabant vel debito tempe pr̄ibus tranſmittebant: filias vͦo ſibi reſeruantes eas ad ſagittandum ⁊ venandum informabāt: et ne in ſagittarum ictibus mamillarum groſſicie impedirētur eis in. vij. vt dr̄ anno mām̄illas dextras exurebāt. ⁊ ideo amaſones ſunt dicte. i. ſine mām̄a vt dicit Iſidorus libro. ix. has vnimām̄ias antiquitus multi vocauerūt. Quarum feritatem domuit vt dicitur ꝑ̄mo hercules: deinde achilles. Sed hoc potius fuit per amicitiam q̄₃ per vires: ſicut in geſtis grecorum ⁊ Amaſonum continetur. Dicit autem Iſidorꝰ ꝙ per alexandrum magnum amaſones vſq₃ ad interniti onem penitus ſunt delete. Sed hiſtoria alexandri hec non dicit. immo dicitur amaſonum regina alexandro poſtulanti tributa per nuncios reſcripſiſſe. de tua prudentia eſt mirandum ꝙ cū₃ feminis confligere ſtatuiſti. quare ſi fauente nobis fortuna ſuccūbere te cōtingat: merito es cōfuſus cum a mulieribus ſis deuictus. ꝙ ſi iratis nobis dijs nos deuiceris parum tibi poterit cedere ad honorem. quia de mulierculis triūphaſti. ſuper cuius reſponſo ad ammiratōem ductꝰ rex generoſus. dixit: decens fore nō per gladiu₃ ⁊ furorem mulieres vincere: ſed potius ꝑ amorem. propter qͦd libertatem eis conceſſit ⁊ ipſas non violentia ſed potiꝰ amicicia ſuo imperio ſbiugauit. De eorum regno ſcriptum eſt in folio p̄cedenti.

Amaſones

NObilitas circa hec tempa ferť introducta. Et nota ꝙ pluribus de cauſis nobilitas īſtituta fuit. Prima fuit neceſſitatꝭ Creſcente eñi humano genere: cuꝫ homines ad malū proni eſſent. oportuit ꝓhibere inſult⁹ prauoꝝ aduerſus bonos. ꝛ ideo eligebať aliqs vir bonus iuſtioꝛ ceteris atqꝫ prudentioꝛ. q̄ coītati ꝓſideret: v̄tuoſos ꝓmoueret. mediocres defenderet ꝛ malos coerceret. Hinc dictus ē nobilis quaſi p̄ alijs in v̄tutibus notabilis. Vñ Hiero. Nihil aliud video in nobilitate appetendū. niſi ꝙ nobiles q̄dam neceſſitate cōſtringātur: ne ab antiq̄rū probitate degenerēt. Secūda cauſa fuit diſcolia plebiū: q̄ rectū iudiciuꝫ ignorabat. licet tñ inter ſe pacate viuerent. Nam adeo ebetes fuerūt: ꝙ nihil magnipēdere valuerūt. niſi qδ vulgari opinione celebrabať. Vñ expediebat pro ipaꝝ pace cōſeruanda: vt ex natalibus nobiliuꝫ principes haberent. Tercia cauſa ꝓceſſit ex fortitudine aliq̄ ſingulari. Nōnūqꝫ eñi cōmūitates grauate ob incurſus hoſtiles tale edictū ſanxerīt vt q̄cūqꝫ patriā a talibus liberaret. Ius nobilitatis ꝓ ſe ꝛ heredibus ſuis ꝑpetuo obtineret. H mō plures nobilitati legūtur. Quarta cauſa ex abundantia diuitiaꝝ ſumitur. Aliqñ eñi populares nimia penuria victualiū attenuati tradiderūt ſe ꝛ ſua alicui diuiti: vt hoc pacto malū inopie temperarēt: et eū deinceps velut nobilem et dñm recognoſcerēt. Inueniūtur etiā q̄dam nobilitates ꝑ diuinū oraculū inſtitute licet pauce. q̄rum aliq̄ ꝑmanſerūt: vt in dauid: aliq̄ cito defecerūt vt ſaul. ꝛ ieroboam: ꝛ quorūdā alioꝝ. plurime quoqꝫ legūtur nobilitates ꝑ violentiā et tyrannidē introducte: q̄rū ſimiliter aliq̄ ſtatim deſtructe ꝛ penitus delete fuerūt. aliq̄ ſtabiles permanſerūt. Et nota ꝙ ſm veteres hiſtorias raro aut nūqꝫ in paganiſmo nobiliū ſtirpes ꝑpetuate fuerunt ꝓpter ſupbiam ꝛ tyrannidem. Multe etiā apud xp̄ianos: ꝓpter eandem cauſam delete ſunt. ſm illud Eccī. x. Sedes ducū ſuperboꝝ deſtruxit dñs. ꝛ ſedere fecit mites ꝓ eis. Item nota ꝙ nemo vnq̄ nobilitatē odio habuit: q2 ē bonū per ſe appetibile. ſicut virtus aut religio. ſed multi ſancti eā fugerūt ob grāde ꝑiculū qδ in ea latet: ꝓpter difficultatē maximā ipſi ānexā. Hoc ſatis ī ſancto ꝓpħa dauid apparuit. quē ipēmet deus tam peculiariter elegit. Relinq̄tur ḡ. ꝙ vix pauciſſimi ad tātam ſblimitatē ydonei fuerunt.

NIniuem ſiue Nibiſin triū dieꝝ itinere ciuitatē grādē cōdidit Ninus rex aſſirioꝝ p̄re eius belo morte ſublato (vt ante patuit) ꝛ regni caput conſtituit. in qua dyademate ſuſcepto duxit totā vitā inquietam. veterē ꝛ quaſi auitū gentiū morē noua imperij cupiditate mutauit inferens bella ſinitimus ꝛ rudis adhuc ad reſiſtendū populos ſupauit: ꝛ ad libie finē vſqꝫ ꝑuenit. Ninus igitur magnitudine queſite dñationis cōtinua poſſeſſione firmauit. Domitis igitur ꝓximis acceſſione viriū fortioꝛ ad alios tranſiret: ꝛ ꝓxima queqꝫ victoria inſtrumentū ſeq̄ntis eſſet: totius orientis populos ſubegit. Poſtremo illi bellū cū zoroaſte rege Bactrianoꝝ fuit. q̄ primus artes magicas inueniſſe ꝛ ſideꝝ motus diligētiſſime ſpectaſſe (vt plenius de eo patebit) q̄ occiſo ꝛ ipē deceſſit relicto impubere Nino ꝛ vxore ſemiramide. Ad hanc magnā ciuitatem miſſus fuit Ionas ꝓpħa. quē hebrei virū ſanctū nominát. Is cū videret pctōres ciuitatis Niniue dei miſericordiā ſua ꝓpħetia cōſecutores. ne videreť falſo ꝑdicare ad denūciandū eiuſdē ciuitatis interitum ire omnino recuſabat ideo a ꝯſpectu dei ſe fugere poſſe putauit. ꝓpter qδ ī mare demerſus a ceto deglutit⁹ ē.

IDolatrie ſcelus execrandū qδ fuit oīs mali principiū his tempꝛib⁹ initiū ſumpſit. Tribus maxime de cauſis. vt ex veteꝝ monumētis colligere poſſumus homīes ad ydoloꝝ cultum allecti affectiōe. ſ. timore adulatione ꝛ artificū diligentia circa ſculpturas.

Nachor vo octo de melcha genuit filios e q̄bus batuel tercius fuit q̄ genuit rebeccam filiaꝫ et laban filiū. Iſte nachaoꝛ ſcd̄us filius thare. vxoꝛ eius melcha. Hus prim⁹ fili⁹ nachoꝛ. Job fili⁹ hus. Hus ſcd̄s fili⁹ nachoꝛ habuitq̄ duos filios videlicet beoꝛ prim⁹. balaaꝫ ſcd̄us. Batuel terci⁹ filius nachoꝛ filiū habuit vnū laban ꝛ vnā filiā rebeccā. ſ. Laban filius batuel duas habuit filias q̄s poſt ſeruitiū. 14. ānoꝝ iacob filio rebecce ſoroꝛis ſue in vxores tradidit. Lya p̄ria filia laban primaq̄ vxoꝛ iacob lippa oculis genuit ſex filios ꝛ vnā filiā. Scd̄a filia laban rachel vxoꝛ iacob. diu ſterilis tandē genuit duos filios ꝛ moꝛtua in partu. ſepelitur ꝓpe bethleē. Rebecca vxoꝛ yſaac. Iſtā rebeccā duxit yſaac filius abrahā in vxorem quā helieſer ſeruus abraham abduxit de aram meſopotamie in terrā chanaan. qua annuente inoleuit vt deſponſanda prius requiratur de cōſenſu. Camuel quartus fili⁹ nachoꝛ. Caſeth q̄ntus filius. Aran ſextus filius. Pheldas ſeptimus filius. Bela octauus filius.

Saruch fili⁹ ragau nat⁹ ē āno mūdi. 2905. vixit autē ānis. 230. et mortuus eſt.

Nachor fi. ſaruch nat⁹ ē an. mōdi. 3035. anni vite ei⁹. 148. ꝛ defunctus.

Thare fi. nachor nat⁹ ē āno mōdi. 3114. ꝛ habuit. iij. filios. vixit aūt. 205. genuit aūt abraham nachor et arā. Arā. 3⁹. fi. thare hūit vnū fi. ꝛ duas fi. ſarai vx. abrahe. melcha vx. nachor. loth fili⁹ Arā hūit duos fi. ſ. moab. i. pͣ moabitaꝝ amō 2⁹ pͣ amoītarū

Aram cū genuiſſet Loth filiū vnicū ꝛ ſarai ꝛ melchā filias inter chaldeos mortu⁹ ē ī citate caldeoꝝ q̄ dr̄ hur. Ei⁹ aūt filias frēs ſui duxerūt vxores. nachor. ſ. melcham ꝛ abrahā ſaray. porro thare dū terrā caldeoꝝ odio hūiſſ; ꝓpt ydola q̄ apd̄ eos ī ꝑcio hēbāt ꝗ igne adorabāt. et ꝓpter luctū Arā filij ſui migͣuit cū ſuis in charā meſopotamie citatē: vbi ꝛ demū mortu⁹ ē: cū vixiſſet ānis. cc. v. iā em̄ hoīs vita decreſcere incipiebat. Et paulatim dies eius fiebāt breuiores vſq; ad generatōz moyſi.

Sodoma ꝛ Gomorra atq; ciuitates alie ob nepharij pctī vindictā a dn̄o ꝑhibent̄ ſucceſe. ſolo loth cuꝫ duab⁹ filiab⁹ ac vxore liberato. cū oīb⁹ aduētantib⁹ cōtumeliā faciebāt. Jdō de⁹ vniuerſam regionē ſimul exterminare fecit. Cū em̄ abrahā eēt nonagintanouē ānoꝝ accepit legē circūciſiōis recepit etiam repromiſſionē de yſaac naſcituro. Eodē q̄z tpe venientib⁹ ſero duob⁹ āgelis v̄ſus ſodomā. loth ꝑhūan⁹ atq; benign⁹ ſedēs in forib⁹ ciuitat ad inuitādū paupes. q̄b⁹ viſis occurrit rogās ꝛ cogēs eos vt declinarēt in domū ſuaꝫ cū ſero eſſet. Qui ingreſſi domū ei⁹. oīs pplꝰs ſodomorū circūdederūt domū loth dicētes vt ꝑduceret eis illos iuuenes intēdētes abuti eis. loth aūt obtulit eis duas filias ſuas v̄gines ad vtendū eis ne illis iuuenib⁹ hoſpitio receptis talē iniuriā facerēt. Qui nolētes audire. ꝭ q̄ſi rūpētes oſtiū. ꝭ angeli introduxerūt loth in domū. ꝛ illos oēs ꝑcuſſerūt cecitate. vt oſtiū inuenire nō poſſent. ꝑdixerūtq; angeli ſ̄buerſionē ſodome fiendā. Et cū nūciaſſet ꝭ loth gener ſuis cōtēpſerūt. demū duxerunt angeli loth vxorē et duas filias ei⁹ de ciuitate. ꝑcipiētes vt ī mōtē ſe ſaluas facerēt. nec retro aſpicerēt. ꝑgētib⁹ aūt cū vxor reſpexiſſet retro ꝯ angeloꝝ ꝑceptū ꝛ citat curā hr̄e videret̄ v̄ſa fuit ī ſtatuā ſalis. Pluitq; deſup ſodomā ꝛ gomorrā ꝛ alias citates ignē ꝛ ſulphur deinde ſ̄buerſe ſunt ꝛ v̄ſa ē regio ī lacū ſalſum ꝛ ſterile q̄ dr̄ mare mortuū. Aſcēdētē aūt ī mōtē ꝛ ibi manentē loth. inebriauerūt filie pr̄em ſuū. ꝛ maior cū eo ſe ebrioſe cōmiſcēs ꝯcepit ex eo ꝛ pepit moab filiū. Minor idē faciēs ꝯcepit ex eo ꝛ peperit filiū quē vocauit Amon. a q̄b⁹ amonite ꝛ moabite. hee gētes in valle Syrie habitauerūt.

Tercia igitur etas incipit in Abrahe natiuitate ⁊ durat vſq; ad dauid ſm heb. 940. ānis. ſ ſm. lxx. interp̄. dcccc. xli. Ubi etiā patriarchar̄ uxor̄ q̄ ver̄ deū coluerūt hiſtoria incipit. abrahā itaq; pater multitudinis gentiū ex thare in hur caldeor̄ naſcit᷑. anno mūdi ſm hebre. 2453. ſm. lxx. interp̄tes 3184. Uir prudēs ⁊ rer̄ diuinar̄ hūanarūq; eruditiſſim⁹ primus deū cūctarū creatorē ꝓnūcians. ꝓpter qd̄ caldei ī eū ſurgētes e caldea migrare coegerūt. Qui abrahā educt⁹ a p̄re ſuo thare de hur caldeor̄ venerat ī aram. ibiq; habitāti p̄cepit ei dn̄s dicēs. Egredere de terra tua ⁊ de cognatōe tua ⁊ de domo p̄ris tui. ⁊ veni in terrā quā mōſtrauero tibi. Poſtq̄ Abrahā rediſſet de occiſione qnq; regū aſſirior̄ q̄ ceperāt Loth. occurrit ei melchiſedech rex ſalē q̄ erat ſacerdos dei ſummi offerēs panē ⁊ vinū. cui Abrahā dedit decimas oīm ſpolior̄ bn̄dixit abrahe q̄ ſbdiderat ei inimicos. Hūc melchiſedech dicūt hebrei fuiſſe Sem filiū Noe p̄mogenitū ⁊ vixiſſe vſq; ad tp̄a abrahe. tūc apparuit abrahe de⁹ ⁊ ꝓmiſit ei filiū quē m̄ltiplicaret ſicut ſtellas celi.

Saray prima vxor abrahe diu ſterilis tandē gr̄a diuina fecūdata parit yſaac nonagenaria mulier ſctā. Cethura ſcd̄a vxor abrahe ⁊ hūit. vi. filios ſapīa ornatos ⁊ induſtria. hāc duxit abrahā poſt mortem ſare. noīa filior̄. zamrā. iectā. medan. madiā. ieſboth ⁊ Sue. Agar cōcubina abrahe. Yſmahel mulier ei⁹ egiptia genuit duos filios. Iſte yſmahel fili⁹ abrahe quē pepit agar egiptia ancilla ſare. a q̄ yſmahelitar̄ genus. q̄ poſtea agareni poſtremo ſaraceni dicti ſunt; eiect⁹ ē de domo p̄ris cum m̄re. quia ludebat

Linea Christi

ABrahā ſuffocato in hur caldeoꝝ arā fratre ſuo in igne. quia ignē colere noluit. Cū ⁊ ipſe ꝓiectus fuiſſet in ignē a deo liberatus ē. Adoptauit autē loth filiū fratris ſui arā in filiū. filiā quoqꝫ eiuſdē fratris ſui noīe ſaray accepit vxorē. deinde cū thare pře ſuo nachorqꝫ fratre ſuo ⁊ familia araꝫ pegrinatus ē de chaldea in arā meſopotamie. demū mortuo pře ſuo thare. cū eſſet. 75. annoꝝ. cū loth ⁊ ſaray ⁊ omni familia ⁊ ſubſtātia ſua precepto dñi pegrinatus ē in terrā chanaā. Et habitauit in ſichen vbi ei dñs apparuit dicēs. Semī tuo dabo terrā hanc. Et deinde venit penthapolim vbi nūc ē mare mortuū. Inde veniens habitauit in damaſco. Facta aūt fame recedēs venit in egiptū a quo rediens habitauit in cōualle mambre iuxta hebron. cui demū in ſomno dñs apparēs dixit. ꝙ ſemē ſuū pegrinū eſſet in terra egipti annis. 430. Et ꝙ quarta generatōe redire deberet in terrā chanaan. cū autē eſſet. 99. annoꝝ facta fuit ei de terra chanaan repromiſſio. Et ꝙ reges egreſſuri eſſent de eo ſuſcepto circūciſionis etiam precepto circūcidit ſe ⁊ yſmahelē filiū ſuū. omnēqꝫ domū ſuā ⁊ familiaꝫ. Anno mundi 3184.

Abraham

añ yſaac. i. icitabat eū ad ydolatriā ⁊ ad oīem ymaginū q̄s faciebat de luto. qḋ vidēs ſara dicebat eijce ācillā ⁊ filiū eiꝰ. Cū natus eēt yſmahel quē př in xiij. āno circūcidi voluit illū ſara tāqꝫ ꝓpriū filiū diligebat: ſꝫ yſaac ſibi nato ab eiꝰ amore declinauit. Suaſitqꝫ abrahe vt ī aliā regionē trāſmitteť. q̄ cuꝫ ad etatē ꝓuciſſꝫ. iuř ei vxorē egiptiā coniūxit. Ex q̄ filios ꝓcreauit. q̄ oēꝫ terrā ab eufrate ad mare rubrū poſitā vſqꝫ tenuerūt.

Memphis vel Chayrum

MEmphis nūc Chayrū dicta regia Egiptioꝝ quā teſte diodoro ſiculo lib. hiſtoꝝ. ſcḋo Ogeloīs rex egipti cōdidit. Et a filia eiꝰ memphis denoīata. Ambitꝰ ſtadioꝝ centū et q̄nquaginta vrbeꝫ oīm egipti preclariſſimā opportuniori totius eius ore loco vbi nilus ſciſſus in plures ptes efficit formaꝫ delte. Quo fit vt tanqꝫ in nili clauſtro poſita aditum prebeat prohibeatqꝫ ad ſuperiora loca nauigātibus. Et ad cohibendā aquarum inundationem verſus notum aggeres ingentes oppoſuit. Et a partibus ceteris vndiqꝫ effoſus eſt lacus ingens ac profundus qui vrbem efficit munitiſſimaꝫ. Unde ⁊ poſteri reges fere omnes relictis thebis ⁊ regiam habitationem in ea edificaruut. Et babiloniam egipti atqꝫ chayrum vocauerūt. Apud Memphim olim colebať Oſiris qui cuꝫ phrones auo in argiuoꝝ regno ſuccederet Ipſe maioris glorie cupidine captus ad egiptios tranſfretauit. Quos cum ſuo ſubmiſiſſet imperio Iſidem matrimonio ſibi copulauit Is cum rudes eius loci homines multas res ⁊ homini quam maxime conuenientes edoceret. diuinos ab illis eſt adeptus honores. ⁊ cum vt deum adorare ceperūt. ⁊ cōmutato nomine apim illum vocauerūt hoc eſt boueꝫ. Sic eñ bos coꝝ lingua apis vocatur. Nam teſte Solino in collectaneis ⁊ Pli-

nio. Si bos inſignis ex improuiſo illis apparet eum certo tempore detinēt ⁊ adorant. Et (vt nōnulli ferūt) per annū illum detinere conſueuerūt. Alij per decennium dixere. deinde referētibus prefatis auctoribus ſtatuto die ſacerdotes illum in ſacro ſonte ſubmergerunt. mox alter nec ſine publico luctu queritur. Nam donec illum inuenerint inſtar yſidis merent. Sed non diu queritur. quem cōpertū centū antiſtites memphim cum puerorum gregibus populoꝫ. ⁊ omni muſicoꝝ genere proſequūtur. qui ad motum ⁊ ſtationem apis egiptij delubra quibus ſuccedit aut incubat. dant omnia manifeſtātia de futuris. Prope Memphim decurrit Nilus fluuius egipti ex maioribus totius orbis. Et immenſa aquarum mole ſingulis annis ſole exiſtēte in cancro totam egiptum exundat. Et Virgil. ait. Diuerſa ruens ſeptē diſcurrit in ora. vſqꝫ coloratis amnis deuexus ab indis id eſt nigris ethiopibus. Memphis nūc vrbs ſaracenorum preſtantiſſima eſt populoſiſſimaqꝫ bonis pluribꝰ refertiſſima. Et in caſtro ſpacioſo potentiſſimus Soldanus reſidet. Diuiſa ē aūt in duas partes. Quarum vna babilonia noua. Alia chayrum dicitur. In qua olim Pharao rex egipti habitabat. Et ad eaꝫ glorioſa virgo maria cū puero Jeſu ⁊ Joſeph peruenit. precipue ad ortum balſami ꝗ in his finibus celebris habetur. Ad eam etiaꝫ docti viri acceſſerūt Pithagoras ⁊ Plato ⁊c. vt memphiticos audirēt vates. Piramides quoqꝫ ingentes hec regio habet ⁊ varia memorabilia que diffuſe apud pleroſqꝫ ſcribuntur.

In Nonageſimonono etatis abrahe āno apparuit ei deus ⁊ ꝓmiſit ꝙ filius de ſara vxore naſceret̄ quē yſaac vocari iuſſit. Cūqꝫ yſaac q̄nqꝫ ⁊. xx. eſſet annoꝝ volēs deus abrahe obedientiā probare: ipm̄ filiū ſibi īmolari precepit. Qui repente dei iuſſa adimplere ſtuduit. Et cū ad cedem filij pariter ⁊ ad altare acceſſiſſet. deus cognita hoīs obediētia clamauit. abrahā ne extēdas manū in puerū. nūc cognoui ꝙ timeas dominū. Et cōfeſtim arietē ex īprouiſo vepribꝰ inherētē ad ſacrificiū ꝑtulit. Cū abrahā obediſſet dn̄o in ymolatione filij ſui yſaac. facta eſt ad eū dulcis illa repromiſſio de chriſto dicente ſibi deo. In ſemine tuo benedicentur omnes gentes. quia obediſti voci mee.

Zoroaſtes phs vt ſcribit Iſi. Ethi. li. viij. ca. viij. Rex Bractianoꝝ fuit quē Ninus aſſirioꝝ rex bello interfecit. ⁊ libros exuri mādauit. de iſto ſcribit ſolinus in li. de memorabilibꝰ mūdi. naſcentiū vox prima vagitus eſt. leticie em̄ ſenſus differtur in. lxij. diem. Itaqꝫ vnū nouimus eodeꝫ die riſiſſe qua erat natus. ſ. zoroaſtem. Hic primus magorum extitit de quo Areſtotiles ait. ꝙ vicies centum milia verſuū ab ip̄o condita indicijs voluminū eius declarantur. Hanc autem magicam arteꝫ poſt multa ſecula democritus ampliauit. Claruit aūt zoroaſtes tempe thare pr̄is Abrahe.

Zoroaſtes

TReueris Gallie belgice caput. Ciuitas
antiquiſſima ante xpi aduentuꝫ .1947.
temporibus abrahe a trebeta Nini aſſiri-
orum regis germano a Semiramide regina ex
aſſiria pulſo in germanie cōfinibus conſtrui ce-
pta fuit. Nino quippe magno mortuo impube
re filio derelicto Semiramis vxore priuigni tre
bete ſuſpicione ducta eidem inſidias parare ce-
pit. quā ob cauſam trebeta (etiā non laceſſitus)
e regno cū magno aſſirioꝝ agmine receſſit. Qui
poſt multos errores: multoſqꝫ viarū anfractus
in belgiam galliarū ꝓuinciā tandeꝫ peruenit.
Et haud longe a Rheno flumine loco feraciſſi-
mo cōſidens ibidē etiā loco natura munito vr-
bis huius fundamēta iecit. Et a ſe treuerim no
minauit. deinde iulius ceſar cū vniuerſam ꝓuin
ciā (traiecto rheno flumine) ſubiecit. Ei viceccōſu-
lem ⁊ q̄ſtorē dedit. Qui vſqꝫ ad imꝑij inclinatō
nem ibideꝫ ꝑſtiteruͤt. Ea quippe treuerēſis ciui-
tas ſemꝑ opulētiſſima fuit. Et inter q̄nqꝫ belge
prouincie ciuitates principatū dignitatis ⁊ an-
tiq̄tatis obtinuit. Eius archiep̄us e ſeptē electo
ribus imꝑatoris dignior habitus ē. Hec florē-
tiſſima ciuitas q̄ꝫ opibus deniqꝫ cōfertiſſima fu
it. eius ruine clare oſtēdunt. Monſtrat̄ ibi pal-
latium miri operis qđ ad inſtar babilonici muri
excocto latere factum: tāte firmitatis hodie ma-
net. vt non ſolū hoſtem non metuat. verū nulla
operꝫ arte frangi queat. Huius quoqꝫ vrbis ci-
ues nūc moribus ⁊ ornatu legibuſqꝫ ob merca-
torum eo aduentantiū frequentiā et familiari-
tatem admodū culti ⁊ humani referūtur. Qui ob
germanie vicinitateꝫ germanica vtūtur lingua.
Et ab eiſdem cultu ⁊ exercitu ⁊ quadā in bellis
ferocitate nō multū differūt. Nam inter gallos
ſingularis virtutis hn̄tur: ⁊ equitatu ⁊ pedita-
tu plurimū valere exiſtimātur. Porta quoqꝫ ibi
oſtenditur q̄ ex incredibili lapidū magnitudine
ferro iunctorū cōpacta in ſuꝑficie ſua. corpꝰ be-
ati Simeonis ac venerabilis p̄ſulis Popionis
in eccleſia ab eodē ep̄o facta fouere cernitur. Ea
ſane ciuitas a Ualerio ep̄o beati petri diſcipulo
primo xpi euangeliū ſuſcepit. inde a beato pau
lino eiuſdē ep̄o viro ſctiſſimo illuſtrata fuit. qui
⁊ a cōſtantio imꝑatore ob catholicā fideꝫ exilio
relegatus ⁊ vſqꝫ ad mortē. etiā extra xpianū no
men mutādo exilio fatigatus. Ad vltimū apud
phriſiā defunctus beate paſſionis coronā a do-
mino ꝑcepit. Ibi etiaꝫ floruit maximus ep̄us a
quo athanaſius antiſtes ꝑſecutionē cōſtantij i-
peratoris fugiēs honorifice ſuſceptus ē. Habu
it quoqꝫ hec ciuitas Nicenū ep̄um totius ſancti
tatis virū ⁊ alios multos. Extant in ea aliq̄ an-
tiquitatis inſignia. E q̄bus nr̄is tꝑibus inſcul-
ptū lapide hoc epigrāma reptū eſt. Nini ſemira
mis q̄ tanto cōiuge felix. Plurima poſſedit ſed
plura prioribus addit. Nō cōtenta ſuis nec to-
tis finibꝰ orbis. Expulit e patrio priuignū tre-
betā regno. inſignem ꝓfugus noſtram qui con
didit vrbem.

Damaſcus Aſſirie vrbs pꝛimaria. Et vt dicũt metropolis oĩm ferme vꝛbiũ aſie vetuſtiſſima eẽ videt᷑. Quã abꝛahe ſeruos fundaſſe ſacre tradũt lr̃e. Eſtq; campeſtris agrũ hñs natura ſoli ſterilẽ ac aridũ: niſi quatenus aq̃ irrigent ſupne fiſtulis cuniculiſq; ſubducte. Quaꝝ humoꝛ terrã reddit oĩm fertilẽ: ⁊ cõſitõibus p̃ſtantiſſimã ꝑuuiſq; amnis in regiõe vnicus ꝓximis menibus delabens parua ab illis dirimitur terre lingula cõſitõibus oĩm in oꝛbe p̃cioſiſſimis contecta. Hec inſignis ciuitas damaſcenoꝝ itinere ſex dieꝝ ab hierl̃m diſtat in q̃ ſanctus paulus baptiſmũ ſuſcepit. Et ꝓpe eũ locus extat vbi eũ circũfulſit lux de celo cũ vocẽ de celo audiuit. Saule q̃d me pſeq̃ris. Qui poſt baptiſmũ in ſinagogis p̃dicabat xp̃m. ob iſidias iudeoꝝ e damaſco noctu in ſpoꝛta p murũ demiſſus fuit: vbi ⁊ domus ananie a q̃ baptiſmuꝫ accepit hodie viſitur. Hec vrbs plures calamitates ꝑpeſſa. poſtremo cũ Conradus romanoꝝ rex ducende in aſiam expeditionis munꝰ aſſumpſit. Itaq; ducturi in damaſcum tres xp̃iani reges cardinalẽ quoq; legatũ. ⁊ ſimul p̃triarcham hieroſolimitanũ: multos quoq; ep̃os expeditõni intereſſe curauerãt. In qua cum noſtri principes pꝛudenti ꝯſilio caſtra firmaſſent. Et ſi vꝛbs menibus altiſſimis denſiſſimiſq; munita viribꝰ capi nequeuiſſet: in poteſtatẽ breui vẽtura erat. qꝛ aquatione fluminis pꝛohibiti damaſceni. iumenta intus equitantiũq; q̃ preſidio inerãt alere nõ potuiſſent fontibus q̃ in vrbe erant: ingẽti populo difficilime ſuffecturis. Cũ tamen ſibi timendũ ciues ſcirẽt. ne ſucciſis cuniculoꝝ meatibus: qđ haud quaquã operoſum nimis fore ĩtelligebãt. Et ipi fontes in vrbe areſcerẽt. Subripuit vo de tanta vrbe victoꝛiã aſſirij hominis dolus: cũ Balduino regi ad eã diem fidũ a quo ductus fuerat damaſceni pecunia coꝛruperunt. Iſq; regibus ſuaſit: vt caſtris ad aliam vrbis ꝑtem mutatis: menia vires ſuas fruſtrãtia oppugnant. damaſceni irruptione facta fluuio potiti munitõnibus additis in ſuam poteſtatẽ firmato. noſtros aquatione ꝓhibuerũt. qđq; par fuit ex eo facto incõmodũ: ab annona in caſtris breui laboratũ ẽ. q̃ niſi ab amnis ripa poterat ĩpoꝛtari. Soluta obſidione cũ tantus exercitus re ĩfecta ad Iopem rediſſet Conradus luduicuſq; reges cõmunitos male habitoſq; exercitꝰ ſuos in europam reducentes ad ꝓpꝛia ſunt reuerſi. cũ erat annus ſalutis ſecũdus ⁊ quinquageſimus ſupꝛa decies centenum.

Damaſcus

REgnum hiſpaniarum poſt tempa a Tubal Japhet filio ortũ habuit. Is nãqꝫ ex armenia egreſſus
primus hiſpaniaꝝ regnũ (Iſido. teſte lib. ix. Ethy.) obtinuit. vbi ⁊ ſedem ſibi cõſtituit. prius hibe-
ria dicta. regio quippe europe a mõtibus pirrheneis incipiens. et ꝑ colũnas herculis circuiẽs vſ-
qꝫ in borealẽ occeanũ ꝓtenditur. ita vt oĩa in eo circuitu ad hiſpaniã ſpectare dicantur. Cuius magnitu-
do (vt Apianus hiſtoricus ait) multa ⁊ incredibilis in vna regione eſt. Decez nãqꝫ milibus ſtadijs eius la-
titudo comenſuratur longitudo vo prorſus eadem eſſe videt. Illamqꝫ poſtea diuerſe gentes ⁊ varijs no-
minibꝯ cognominate inhabitarũt. Quin et fluuios plures nauigabiles cõtinet. Tritici vini olei omniũqꝫ
metalloꝝ ac animãtiũ q̃ hominibus ſunt vſui feraciſſima. Abũdat ꝓcipue velociſſimoꝝ acerrimoꝝqꝫ eqꝝ
fetura. Trecentos totos apud hiſpanos decertatũ eſt annos Scipione Gracco Albino Cathone Metello
pompeio ceſare alijſqꝫ ducibus recepta fuit tandẽ per eaſdem duces. Et cantabri poſtremo ab auguſto de-
bellati. Poſtqꝫ aũt romanis faſtibus libere paruit: tanto vſui tantoqꝫ ornamento illis fuit: vt nullum vnqꝫ
memoriale bellũ ſine hiſpano milite geſſerunt. Pompei trophea in hirrhenoꝝ iugo ſita ſunt. Scipionum
monumenca nõ longe a Taracone ſpectant. In boſtetania tauri ſunt ex lapide duriſſimo maximi tergaqꝫ
his litteris adhuc notati. Bellum ceſaris ⁊ patrie. Turres Julij. Julij carceres iulio briga ſacre iulia ⁊c.
Ceſaris opera: ceſar Auguſta. Emerita Auguſta. Norba auguſta ⁊c. Auguſta munere condite. Emporie
valentie. Cremona placẽtie. multeqꝫ alie in hyſpaniã a Romanis colonie deducte fuerũt. A quo regno nõ
ſolum accepimus Quintilianũ. Senecam. Lucanũ. Luciũ floꝝ. Pamponiũ mellã. Siliũ ytalicũ. marcia-
lem Oroſiũ. verũetiam vtiliſſimos rectores reipublice. clariſſimoſqꝫ impatores vt Neruã Traianum Ha-
drianũ ac Theodoſios. Sed hoc de gentiliũ tpibus. Videamus quid ꝑ hiſpaniã xpiane religioni acceſſe-
rit. Omniũ clariſſimos genuit Laurentiũ ⁊ Vincentiũ Valerij dyacones. Eodem fere tempe Engratiam
⁊ innumerabiles martyres: hoꝝ veſtigia imitati ferdinãdus rex ⁊ Helisabeth regina anno ſalutis Mille-
ſimo. cccc. nonageſimoprimo in fine anni Granatã vrbem maximã q̃ olim Ilipula magna dicta eſt ad xpi
cultum ⁊ obſequiũ reduxerũt.

REgnum Bohemorum initium ſumpſit a Sclauis qui relicto campo Sennaar ex Aſia in Europã
profecti ſunt. In qua Ezechius croatinus haud obſcuris parentibus ortus gentem bohemicã cõ-
didit. Fuit eñ olim inculta nemoribus atqꝫ ſentibus aſpera feris q̃ȝ hominibus aptior: eius autez
frater Leches exilij comes: cũ vidiſſet germanũ agris ditatũ bobuſqꝫ potentẽ ad orientẽ ꝓfectꝯ. in mag cã-
poꝝ planicie ſedez collocauit. Poloniãqꝫ nomẽ ex loco dedit. Nã planicies ſclauonica lingua pole noiat.
qꝝ heredes cũ inũeroſaz mltitudinẽ breui coaluerũt. magnã terrã adiũxerũt poſt eiꝯ mortẽ Crockũ i ꝓncipẽ
delegũt. Qui arcẽ apud ſtennã cõdidit: moriens aũt tres filias reliqt. Libuſſa vt natu minor poſt obitũ pa-
tris ꝓuinciã gubernauit ⁊ arcẽ viſſegradenſem cõmũiuit. Altera filia brela dicta herbaꝝ ⁊ medicine perita
fuit. Tercia Therba dicta ſortilega. Demũ indignũ bohemi dicẽtes tantũ imperiũ vniꝯ femine ſbeſſe arbi-
trio. Ideo libuſſa in cõcione vbi adeſſe multitudinẽ vidit. Ego inquit placite molliterqꝫ imperaui. Eſtote
liberi virũ qui proſit dabo. Ite equũ meũ in campos adducite. ſeqntes quocũqꝫ ierit. Deniqꝫ ante virum
ſubſiſtet in menſa ferrea comedentem: ille mihi coiunx vobis princeps erit. Is aũ primiſlaũ cõſtitit arato-
rem: quẽ in ducem poſcunt: ꝓmiſlaus igitur in verſo vomere caſeoqꝫ appoſito cibũ ſumpſit. Deinde equo
imponent. Interrogatus cur nã calceos querno robore factos ſecũ aferret: ſeruãdos in arce viſſegradeñ.
reſpondit vt ſcirẽt poſteri qui principatum inter bohemos accepiſſet. Id regnum deinde per longa tempa
a ducibus gubernatum fuit: deinde a tempibus friderici primi a regibus in maxima gloria vſqꝫ i nũ be-
reſis ſub varijs regibus ac impatoribus floruit.

Babilonia ſeu Babilon vrbs preclara in
chaldea fuit. ⁊ ſi Belus Nembrotides i
babilonia regnauit annis pluribus. cu-
ius regnū paruo ambitu claudebatur: hanc ta-
men vrbē omnes greci ⁊ latini hiſtorici pariter
⁊ poete ab ipſa Semiramide regina cōditam re-
ferūt aut ampliatam. De qua Ouidius. altā co
ctilibus muris cinxiſſe Semiramis vrbem mu
rū vrbis cocto latere circūdedit harena: pice bi-
tumine interſtrato que materia in illis locis paſ
ſim e terra exeſtuat. Joſephus diligentiſſimus
hiſtoriaꝝ ſcriptor libro ad appionem alexādri-
nū grāmaticū hos redarguit: inducens Bero-
ſi chaldei auctoritatem antiquiſſimi ⁊ veriſſimi
ſcriptoris. qui manifeſtiſſime oſtendit vrbē am
pliatam ⁊ exornatam ac muro cinctā fuiſſe a na
buchodonoſor rege longe ante Semiramidem
Hec tamen vt valerius refert: dum die quadam
circa cultū ſui corporis occupata eſſet: et nuncia
retur illi Babilonem defeciſſe. ſoluta adhuc alte
ra parte criniū protinus ad eam expugnandam
cucurrit. nec prius decorem capillorum redegit
in ordinem: ꝙ̄ tantam vrbem in ſuam poteſta-
tē reſtituit. Hec vrbs adeo nobilis fuit: vt chal-
deam totam et Meſopotamiā a ſe Babiloniam
dixerat. de qua Lucanus. Cūq; ſupba foret ba-
bilon ſpolianda tropheis. Huiꝰ muri (teſte phi
loſtrato) in vita appollonij thianei trecentorū ⁊
octuaginta ſtadiorū circuitū detinebant. Pliniꝰ
vō libro hiſtorie naturalis ſexto. Murorū dixit
amplitudinem fuiſſe ſexaginta q̄tuor milia paſ-
ſuum. Craſſitudinem quinquaginta cubitorū.
Altitudinem vō quater tantū. Itaq; fuit meni-
bus ac ortis penſilibus tēploq; et arce maxime
admirabilis. Nec hijs ꝯtēta Semiramis. ethi-
opiam quoq; ſuo adiecit imperio. Indis quo-
q; bellū intulit. quo p̄ter illam: ⁊ alexandrū ma-
gnū nemo intrauit. Euerſio tandem huius ba-
bilonice facta a Cyro rege perſarū ſuo loco ma
feſtinabitur.

Jupiter

IUpiter p̄mꝰ ethe
ris ⁊ (vt aiūt) diei
filius cui ꝓpriū nomē
liſania fuit hiſdē tēpo
ribus apud archadyā
magno in p̄cio habitꝰ
eſt. Cuiꝰ ob v̄tutes id
p̄clariſſimū iouis no-
men adeptus ē. Is ly
ſania ex heber filijs vi
delicet ierari originē
duxit. Ibidēq; cū eſſ
ingenij maximi vir. videretq; atticos rudes. be
ſtialiq; ferme ritu viuentes: ante omnia eiſdē cō
poſitis legibꝰ illos publico inſtituto viuere do-
cuit. Cumq; eos ad humanos mores redegiſſet
monuit eos deos colere. ⁊ aras: templa: ſacerdo
teſq; inſtituit. Et qui feminas ante habebāt cō-
munes primus eos matrimonia celebrare docu
it. ⁊ multa alia oſtendit eis vtilia. Que cū attici
ſiluestres mirarētur atq; cōmendarent: eū exiſti
mantes deum Jouem vocauere. regemq; ſuum
confeſtim fecere. Id autem iouis nomē eidē im
poſuiſſe dicunt ad ſimilitudinem cōformiū ope
rationum iouis planete. quem aſtrologi dicunt
eſſe nā calidū ⁊ hūidū tp̄atūq;: modeſtū ⁊ patiē
obſuatorē: ac in p̄iculis poſt patiam audacē: et
alia plura de eo ſcribūt. Sic huiꝰ hoīs pōderat
moribꝰ ⁊ v̄tutibꝰ cū ioue ꝯuenire dixerīt. quē nō
terrenū ſ; celeſtiū virū arbitrabant. Qd̄ q̄dē no
mē poſtq̄ ab āntiq̄s planete ⁊ lyſanie iſti ꝯceſſū
ē etiā m̄lt alijs cōceſſū fuit. ſ. ioui ſcd̄o celi filio
necnō ⁊ ioui tercio cretēſi regi ſaturni filio. mul-
tos eīn ioui filios ⁊ filias veteres aſcribē ꝯſue-
uerūt. Quoꝝ p̄ma minerua. Scd̄s apis. Terciꝰ
ſol. Quarta diana. Quītꝰ mercuriꝰ ⁊. vij. alios

Semiramis Nini magni aſſirioꝝ regis vxor anno a natiuitate abrahe duodecimo. Cū eius maritus morte ſblatus fuiſſet. regnū ſuſcipiēs regnauit annis 42. Cū Nin⁹ deceſſiſſ ꝛlicto ipubere adhuc filio Ninia et vxore ſamiramide. et cuꝫ iuuencula eſſet. ⁊ eius vnic⁹ filius Ninia puer. nō eſtimans tutū eē imperiū tā grā de filio tenello cōmittere. Ipa vt erat animo ingēti quodā aſtu muliebri excogitata fallacia. hec em̄ immaturo puero. nec auſa tradere impiū: nec ipſa impiū palam tractare: tot ac tantis gentibus vix parentibus vni viroꝝ ne dum femine pariturís: ſimulat ſe ꝓ vxore Niniā filiū ꝓ femīa pueꝝ. Nā ⁊ ſtatura vtriqꝫ mediocris et vox pariter gracilis ⁊ forma liniamentorū equalitas. matri ac filio ſilis. Igit̃ brachia ⁊ crura velamentis. tiara caput tegit ⁊ viroꝝ more incedere cepit. Eodeꝫ ornatu et pplum veſtiri iubet. ne nouo habitu aliqd occultare videret̃. que morē veſtis exinde gens vniuerſa tenet. Sic primis initijs ſexū mētita puer credita ē. Et femīa puerū ſimulās maieſtatē regiā adepta fuit. Magnas deinde res geſſit. quaꝝ amplitudine vbi inuidiā ſupatam putat: q̄ ſit fatetur: quēue ſimulaſſet. nec metuit om̄ibus aperire qͦ eſſet femina. nec hoc illi dignitatē regni ademit: ſ admiratōnem auxit. ꝙ mulier nō feminas mō ꝟtute. ſ etiā viros anteiret. Hec babiloniam cōdidit vel ampliauit. muruſqꝫ vrbis cocto latere circūdedit: harena pice bitumine interſtrato vt prehabita oñdunt. Multa alia p̄clara hui⁹ regine fuere. Ad poſtremū cū concubitū filij petiſſet ab eodē interfecta ē cū duos ⁊. xl. annos poſt Ninū regno potita.

Ninia q̄ a qbuſdā zameis ⁊ Ninias ſcribit̃: Magni Nini ex ſemiramide fili⁹ quartus aſſirioꝝ rex. Anno q̄nqgeſimotercio natiuitatis abrahe. poſt ſemiramidē mr̃em. quā ipſe obtrūcauerat Aſſyrus regnare cepit. ⁊ regnauit annis. 58. Is cōtentus elaborato a parētibus impio belli ſtudia depoſuit. ⁊ veluti ſexū cum mr̃e mutaſſet. raro a viris viſus in femiāꝝ turba cōſenuit. Eo tempe apud Cretam regnauit Cres prim⁹ indigena ⁊ ab eo crete creta dicta ē: quē aūt vnū Curetarum fuiſſe. a qb⁹ iupiter abſcōdit⁹ ē ⁊ nutrit⁹. hi Gnoſon ciuitatē in cretaꝫ cōdiderūt ⁊ Cybeli matri templū.

Arius q̄ ⁊ Arali⁹ dr̄ q̄nt⁹ aſſirioꝝ rex poſt Niniam anno a natiuitate yſaac vigeſimoprimo regnare cepit. ⁊ regn̄uit annis. 30. Circa iſta tpa abraham ex ancilla agar generat hiſmael. a qͦ hiſmabelitaꝝ gen⁹. hiſmabelē aūt filiū abrahami anno etatis ſue octuageſimoſexto ex agar egiptia ſare ancilla genuit. hyſmabelite poſtea agareni: ⁊ poſtremo ſarraceni dicti ſunt: ſara em̄ Abrahe vxor (vt ſcriptura ſacra ait) cū nō hr̄et liberos dixit ad abrahā maritū ſuū. Ingredere ad ancillā meā agar. ſi forte ex ea ſuſcipias filios. qͦ facto ſtatim cōcepit: poſt hec nat⁹ ē hiſmabel: quē p̄mit⁹ ſara tanqꝫ ꝓpriū filiū diligebat ⁊ p̄ncipat⁹ heredē. Sꝫ yſaac ſibi nato ab ei⁹ amore declinauit. Ideo ſuaſu ei⁹ cū mr̃e ei⁹ in aliā regionē miſſus. q̄ cū ad etateꝫ puenīſſet agar mr̄ eius ei egiptiā cōiunxit. ex q̄. xij. filios reges ꝓcreauit. q̄ oēm terrā ab euphrate ad mare rubrū tenuerūt.

Sol gētiliū de⁹

Dianа prima dea

Ceres dea frugū

Poſteri reges aſſirioꝝ. exēpla p̄cedētiū ſecuti: rn̄ſa gentib⁹ p internūcios dabāt. impiū aūt aſſyrij q̄ poſtea ſyrij dicti ſunt ānos. M. ccc. tenuere. Poſtremis apud eos regnauit ſardana palus vir muliere corruptior vt in ſequentibus patebit.

Solem p̄mū iouis filiū ⁊ minerue germanum floruiſſe Tulli⁹ dic̄: virū vtiqꝫ inſignē ac ſplēdidū hoīem ⁊ ingentis regijqꝫ animi p̄claꝝ. quē ob ingētes ꝟtutes cū claro noīe declararūt. putabāt em̄ veteres a nēbroth gigāte ſeducti primā reꝝ cām ignē eē. Et ꝓpterea illi nobilius nomē ſole dare nō poterāt. ſeu ꝙ eū celeſtē putarēt hoīem. ſeu dn̄ū e celo veniſſe rōne profunditatis ingenij.

Diana p̄ria hui⁹ ſol' ſoror: ⁊ iouis p̄mi filia. ⁊ ip̄a hac tēpeſtate i p̄cio fuit: de q̄ tulli⁹ vbi d nā deoꝝ ſcribit mlta cōmeōrat ⁊ iouis aſcēpticiā fuiſſe ait. Hāc tn̄ eā n̄ eē dicūt quā poete īſignē ꝟginitate ꝑpetua voluere. cuꝫ legat̃ hāc ex mercurio liberi ⁊ ꝓſerpine filio pinnatū ꝯcepiſſe cupidinē.

Ceres q̄ꝫ apud Siculos i p̄cio fuit. cū ſicano ſiculoꝝ regis ꝯiugio copulata. tāto ingenio valuit. vt agroꝝ cultū excogitaſſet: p̄ria apd̄ ſiculos boues domuit: ⁊ aratro terrā ſulcis ꝓſcidit: ⁊ ſemīa tradidit. q̄ cū in ſegetē excreuiſſent collectis ſpicis flabellis ſcperare. ⁊ molis terere. ac panē cōficere docuit. cū āte a hoīes glādib⁹ ⁊ pomis ſilueſtribus ſuſtētaret̃. Ob qͦ meritū cū mortal' fcīa eēt: eā deā frugū arbitrati ſunt. Et eam diuinis honoribus extulere.

Linea regū Aſſirioꝝ

Semiramis.

Ninia

Arius

Mamylas

Sparetus

Amyntas

Linea pontificū
Leui filius iacob

Merary.

Neptalim etiā tribum facit na iacob genuit duos filios de qua Sampſon natus eſt.

Bala ancilla lye cōcubi Nota dan tribum facit

Ruben tribum facit et pdidit pmogenita

Leui pater omnium leuitarum. a quo ⁊ tribus ſacerdotalis deſcendit.

Chore fili⁹ Yſuar ꝯtendit de ſacerdotio cū Aaron eo ꝙ ipſe fuerat de pmogenito Yſuar. et ideo cū 250 viris igne diuīo perijt ⁊c. Fuit aūt cognat⁹ moyſi ex leuitarum tribu natus: Uir quidē facultatibus plenus et ad dicendum facundiſſimus.

Maria ſoror moyſi pphetiſſa fuit: Carmen quod incipit Cantemus domino glo̅ſe cecinit. vij. diebus leproſa fuit ppter murmur contra moyſen Moritur aūt in cades deſerti ſin et ibi ſepelitur

Jacob ex lya natu maiore ſex ſuſcepit filios Judā a quo regia tribus deſcendat ⁊ deinceps dn̄s nr̄ ihesus xp̄s. Ruben q̄ pdidit pmogenita: Simeon et leui a q̄ leuitarū genus Jſachar Zabulon et Dynam a Sichen ſtupratam.

Incenſa impia ſodomorū ciuitate Abraham cētenarius diuīo iuſſu Saram cognouit vxorē que cōcipiens Anno expleto filiū peperit quē ⁊ iuſſu dn̄i vocauit Jſaac ſignificans gentes magnas ex eo futuras: quo nato die octauo circūcidit carnem preputij eius

Linea chriſti

yſaac Rebecca

Eſaw

ISaac Abrahe filius. Anno mūdi.3284. vir deo ca rus poſt patrez valde longeu᷒. Et ipſe ſexageſimo vite ſue anno geminos videlicet Jacob et Eſau ex Rebecca vxore filia batuelis genuit filios. Defunctus eſt iſaac vir omī v̄tute plenus cū vixiſſet centū octoginta quīq̄ annis. quē filij in Ebron ſepeliere.

EſAu hiſpidus venator vēditis primogenitis frī ſuo Jacob ꝓ cibo lēticule. ⁊ a lēticula fulua dict᷒ Edom duct vxorib᷒ chananeis ſine cōſenſu parentū ſuppl.itat᷒ a fratre ſuo in benedictiōe pmā. ipm iacob conabat᷑ occidere. Habitauit nūc in edom q̄ dicta eſt ydumea et poſtea in monte Seyr. et cum iacob rediret de mezopothamia occurrit ei pacificus cum. 400. viris.

Jacob nat᷒ eſt An. mūdi.3344. vixit an.147. et habuit.iiij. vxores Lyam Rachel Zelpham et Balam vtz in figura.

Lya Jacob Rachel Beniamī ſcōs fili᷒ iacob Joſeph Aſcenes Manaſſes Effraim

Gad Zelpha ancilla Rachel ge.ij. filios Aſer

RAchel fuit vxor iacob diu ſteril᷒. tandez genuit duos filios. et mortua in ptu. ſepeliturq̄ ꝓpe Bethleē Genuit aūt iacob ex Rachel ioſeph ⁊ Beniamyn. Ex bala Dan. Manaſſē Aſſer ⁊ gad

IAcob patriarcha vir ſctiſſim᷒ ex Jſaac natus. Et ipſe p᷒ annū vite ſue nonageſimū ioſeph ex Rachel vxore genuit filiū. quo nato ſupuixit āmis quīquaginta ſex. et tandē in egipto mortuus eſt.

Linea regū Sichimorum

Egialeus

IN regno Sychymoruz regnauit Egialeus pm᷒ rex vtz patuit. a q̄ Aegialea nūcupata eſt. et nunc peloponeſus vocat᷑. Deinde Europes ſcōs rex. et tercius eius Selchyn apud Sychimos regnauit annis viginti.

APis quart᷒ rex Sichymoꝝ Selchin pře defūcto regnare cepit āno. xlv. abrahe: q̄ eſt Semiramis xxxv. regnuitq̄ āmis. xxv. ab illo terra illa apia ſic dicta eſt q̄ pri᷒ Egialea nūc v̄o peloponeſus appellatur.

Apis

ARius ille fuit quītus rex aſſiriorum ſub quo nat᷒ eſt yſaac ſcōm Aug᷒.

ISte Theſalion Sichimoꝝ quītus rex fuit quo regnante adeo inicia ⁊ leta tpa fuere et eū defunctum velut deū coluerit ſacrificādo et ludos celebrādo quos ei primit᷒ fecerūt. Huic ſucceſſit Tiramach᷒ circa cui᷒ ſepulchrū etiā ſacrificare ſolebant.

Theſalion

XErſes rex Aſſyrioꝝ antiqu᷒ qui et balane᷒ vocatur ſub quo nat᷒ eſt Jacob regnāte tūc apud Sicyonios thauriaco quē quidē thaurimacū ſcribunt.

AnNo mundi.3430. Diluuiuz particulare permaximuz in Achaia tpe Jacob et Ogigis regis.

Linea regū aſſiriorum

Arius

Xerſes

Sela filꝰ Jude cū adhuc eſſet paruulꝰ. nō dedit eū iudas thamar q̄ fuerat vxoꝛ her ⁊ onam: ſed remiſit eā viduā in domū patris ſui. Cū aūt Sela creuiſſet timuit eū dare ne occideret̃: ſic̃ fratres eiꝰ. Un̄ thamar meretricē ſe cante ſimulās ⁊ ſedēs in biuio cōcepit de iuda ⁊ pepit phares et zaram. vt3 Gen̄. 38.

Vincētiꝰ in ſpeculo hyſtoriali. li. 2. ca. 118. Ponit hīc hyſtoriā pulchrā de Aſſenech: quō erat pulcherrima et honeſtiſſima ſed elata et ſupba cōtemnēs omē virū: ⁊ quē priꝰ noluit poſtea ſūme deſiderauit: ſc3 habere ioſeph in virū viſa pulchritudine ⁊ ſapiā ⁊ modeſtia ſua: ſed ipſe noluit aſſentire: niſi priꝰ dimitteret ydola q̄ colebat et contriſtata ſup hoc: angelo inſtruente effecta eſt fidelis.

Rhodos vrbs a qua inſula litie Rhodꝰ nomē accepit ante natiuitatē xp̄i. 740. tpe ioſeph a Telchinis et a cariatibꝰ a pharoneo Argiuoꝝ rege iā3 diu deuictis cōdita eſt. et prima cycladū veniētibꝰ ab oriēte in qua vt pomponius refert roſe capulū dū vrbis fundamēta foderet̃ inuentū. a q̄ ciuitas ⁊ inſula cognomiata putat̃. Nā rhodos grece latine roſa dicit̃. hec inſula nongētoꝝ ſtadioꝝ ambitu cōtinet̃. Preter cetera in admiratiōe fuit. Solis colloſꝰ rhodi quē fecerat lyndꝰ liſippi diſcipulꝰ. Qui. lxx. cubitorum altitudis fuit. Qui pꝰ quīquageſimūſextū annū terre motu pſtratꝰ. iacēs quoq3 miraclo. At3 de ſeptē mirabilibus vnū fuit: hec inſula in oriētali pmōtorio ſita. Que et portubꝰ ⁊ vijs et menibꝰ olim ſic̃ ⁊ nūc ceteras aſie vrbes ſupauit. Multa h̄ ciuitas bella ⁊ a turcis ppeſſa fuit damna. Nec3 vllo pacto turcis reſtitiſſet. niſi milites btō iohāni dicati curā īſule recepiſſēt Qui nō ſolū inſulā tutati ſūt ſed ⁊ Cypris alijs finitimiſ xp̄ianis auxilio eſſe cepert̃ Anno igit̃. M ccc. viij. In ptātem xp̄ianoꝝ puenit Turci vero vicibꝰ q̄tuoꝛ dictā oppugnauert̃ vrbē. Nouiſſime anno. M cccclxxx. Machometus ottomānus Turcoꝝ impatoꝛ ductis in rhodios. c. milibꝰ armatoꝝ. ⁊ ſexdecī ingētibꝰ machinis. hāc vēdicare ⁊ rhodioꝝ militū religionē3 delere pпoſuit. Tandē3 poſt cruentiſſima pl̄ia. auxilio mgr̄i petri danbuſon natione galli Turci cum ignōminia ſunt repulſi.

Rhodis

Linea chriſti

Judas anno mundi.3 4 34.

EGiptiorũ Reges om̃es tunc pharaones dicebã/tur nõ hoc ꝓpriũ habẽtes nomẽ.ſed ꝑ dignitate reges tũc vtebant:ſic ⁊ apud nos imperatores Auguſti appellãt.Habebat ǧ vnuſq̇ſq̧ pharao ꝓpriũ nomẽ

IſTe pharao exaltauit Joſeph ꝓpter ſomnioꝝ interpretationẽ:dãs ei ãnulũ in manu et ſtolã biſſinam et torquẽ circa collũ.faciẽs eũ circuire ꝑ egiptũ:precone ante cũ clamãte.vt om̃es genuflecterẽt ante eũ.Uocauitq̧ nomẽ eius ſaluatorẽ mũdi.Deditq̧ illi vxorẽ aſſenech filiã putifaris ſacerdotis eliopoleos ex qua habuit duos filios ſcilicet manaſſen et effrayn.

PHares anno mũdi.3 4 45.

IſTe pharao ignorabat ioſeph.et iuſſit ſubmergi pueros:ſub quo filij Jſrael fuerunt in magna tribulatione et dura ſeruitute.

IſTe eſt pharo chencres qui contradixit ꝑ moyſen deo:atq̧ mari rubro obrutus eſt.

IſTe pharao nonus rex Mefre noluit audire vocez domini vt dimitteret filios iſrael.quare decem plagis attrit⁹:Poſtea ſũmerſus fuit cũ ſuis ĩ mari rubro.

IOſeph deſiderioꝝ vir ⁊ patriarcha caſtiſſim⁹ in Egipto ex Aſſenech putifaris ſacerdotis vxore duos genuit filios manaſſen ſcꝫ et effraim.Hic ab adoleſcentia cũ forma pulcherrim⁹ haberetur atq̧ animi v̄tute et ſapĩa frĩs p̄celleret.pr̃ eũ pre ceteris amplius diligebat.Jdeo alioꝝ cõflauit inuidiaz.quaz ob ante quĩtodecimo etatis ſue Anno a fratrib⁹ in egipto vendit⁹ eſt.Indeq̧ vite ſue triginta annis exactis.coram pharaone ſtetit.Uxor aũt regis in eũ libidine ducta ait dormi mecũ:q̇ reſpondit oĩa tradidit mihi dñs preter te.Jlla aũt ſimulata egritudine vt exoraret Joſeph apprehẽſo pallio eius Jlle relicto pallio in manu eius egreſſus foras que marito dixit ingreſſus e ad me ſeru⁹ hebre⁹ vt illuderet mihi.et palliũ oñdit.Credul⁹ ioſeph ĩ carcerẽ tradidit.Js deinde ſomnia regis interp̄tans p̄nũciauit ſeptẽ annos vbertatis futuros.et ſeptẽ ſteriles.Rex euz e carcerib⁹ liberauit.Egipto preficiens.Joſeph igit̃ poſtq̧ in egipto octoginta annis regnaſſet cõpletis centuz ⁊ decez annis in egipto mortuus eſt.Oſſa vero eius nouiſſime quãdo hebrei egreſſi ſunt ex egipto in chananeam hoc eſt Judeam reportauerunt.ſic enim eos adiurauerat Joſeph quando mori debuerat.

Reges Egipti

Pharao Mephres

Pharao amenophis quez quidem menopem putant

Pharao bochoris

Pharao mephres Joſeph ſomnioꝝ interpres filius iacob Uxor putifar

Linea Chriſti

Esrom

Aram

Esrom Anno mundi.3495. Aram vero anno mõi.3544.

Hic orit̃ regnũ argiuorũ vbi Inachꝰ oceani ⁊ terre(vt aiũt)filius ſexageſimo a natiuitate Iſaac anno apud argos in Theſſalia primꝰ regnare cepit. Id vero regnũ durauit annis.544. Cecrops aũt egiptiꝰ q̃rto ⁊ nonageſimo iudaice ſuitut] ãno regno argiuoꝝ relicto p̃mꝰ athenieſibꝰ regñuit ãnis.50.

Ynachus

Athene ciuitas fuit p̃clariſſima in attica regiõe. Cuiꝰ pauca veſtigia quedã manẽt. Hãc primo ab alabãdo cõditaȝ dixit Cicero libro tercio de natura deoꝝ. Plato vero in Timeo dixit. Amaſim regem egiptũ eiꝰ vrbis cõditorẽ fuiſſe. Eãq; vocabulo egiptio cognomĩaſſe. qd̃ lĩgua greca athenã ſonat. Alij Cecropem illã ꝯdidiſſe dicũt. Et eã ſubita apparitione arboris oliue mineruã cognoĩaſſe. quã ea arbor d̃ſignat. ⁊ lĩgua greca athena d̃r. Verꝝ alij ab eo nõ cõditã ſ; iſtauratã putãt. q̃ tpe Athena apd̃ illos ꝓ dea colebat̃. De eiꝰ nomĩe Diuꝰ auguſtinꝰ de ciuitate dei libro decimooctauo varia ſcribit auẽte varronis. Cecrope athenaꝝ vrbẽ inſtaurante ſubito aq̃vno in loco erupit: Et alio repta olea arbor. ſuper q̃bus ꝓdigijs ſciſcitatꝰ apollo delphicus q̃d intelligẽduȝ. q̃due faciẽduȝ foret reſpõdiſſe fertur Qd̃ olea mineruã. Aqua v̓o neptunũ ſignificare ambo cõſobrini. Ambo dij et cõtemporanei. Effetq; in eoꝝ ciuiũ arbitrio. vt ex alteriꝰ duoꝝ deoꝝ nomĩe ciuitas vocaret̃. Cõgregatis oĩbus vtriuſq; ſexꝰ viri adheſerũt neptuno. Mulieres vero Minerue. Que ⁊ obtinuerũt vt ex minerue nomĩe ciuitas appellaret̃. Ac ſic athenã grece vrbẽ cognomĩauer̃t qd̃ latine Mineruã dicimꝰ. Eo q̃ mulieruȝ voces vna viroꝝ numerꝝ ſuperarint. Quãobrem iratꝰ neptunꝰ Marinis eſtuãtibus vndis atheniẽſiũ terras populatꝰ eſt. Quẽ ciues placare volẽtes triplici ſupplicio mulieres affecere. Primo vt decetero nullis publicis intereſſent cõſultatiõibꝰ. Scd̃o vt nullꝰ naſcẽtium cognomẽ maternuȝ acciperet. Tercio ne q̃s filias ſuas athenas vocaret. Poete vero dicũt neptunũ ⁊ minerua athenas cõdidiſſe. Sed cũ de nomĩs impoſitiõe inter eos fieret diſſenſio. Dijs reliq̃s p̃ntibus fit inter eos cõuentio. vt q̃ ꝑcuſſa terra laudabiliorẽ ꝓduceret effectũ vrbi nomẽ imponeret. Neptunꝰ aũt tridẽte ſuo ꝑcuſſa terra. Equũ ꝓduxit belli omen. At minerua haſta ꝑiecta oliuã ꝓduxit pacis arborẽ. Que q̃m vtilior eoꝝ iudicio viſa fuit. ex ſuo nomĩe athenas dixit. Nã minerua athene grece dicit̃. de q̃ lucanꝰ libro ſexto ait. Primꝰ ab eq̃rea ꝑcuſſus cuſpide ſaxis. Theſſalicꝰ ſonipes bellis feralibꝰ omen Exiliit. Et virgiliꝰ georgicoꝝ p̃mo. Tuq; o cui prima frementẽ fudit equũ tellꝰ ꝑcuſſa tridẽte neptune. Apud atheniẽſes p̃io regñuit Cecrops egiptiꝰ Anno quarto ⁊ nonageſimo iudaice ſuitut]. Decimuſſeptimꝰ ⁊ vltimꝰ eoꝝ rex fuit Codrꝰ tpe ſamuelis. Poſtea ꝑ magiſtratꝰ reſpublica atheniẽſiũ fuit admĩſtrata. Hec vrbs atheniẽſis quondaȝ nobiliſſima fuit. nulliꝰ indigua p̃conij. tãta eiꝰ ſupfluit claritas: doctoꝝ p̃hoꝝ ac omnis doctrine liberalis fuerat. Eadẽ nr̃o tpe parui oppidi ſpẽm gerit. In eo tñ ſaxo q̃ vetuſtũ minerue templũ fuit Arx eſt ꝑ omnẽ greciã noĩata. tũ operis magnitudine. tũ difficultate oppugnatiõis. Hãc florẽtinꝰ quidã Mahometo tradidit: cũ imploratis latinoruȝ auxilijs nulliꝰ opem ĩuenerit. Rura ei ob eã rem tradidit: in quis euum ignobile ducat.

Athene vel Minerua

Minerua

Prometheus

Atlas Gigas

Appollo

Jupiter

MInerua cantatiſſima mulier anno etatꝭ Jſaac. 58. Apud tritonidē lacū appuit. Ex cuiꝰ nomīe poſtea Tritonia appellata eſt. dicebať ⁊ pallas a pallāte tracie inſula vbi nutrita fuit. ſiue a pallante gigāte quē interfecit. Hec qppe iouis primi priogenita fuit. q̄ apud rudes affros cū mlta añ nō cognita repiſſet nō ſolū affri ſed et greci eaꝫ abſq̄ȝ matre ex iouis cerebro genitā credidere. cū eiꝰ origo minꝰ innotuit. Jp̄a eñ primo lanificiū omnibus antea īcognitū adinuenit. Naꝫ oſtēſo q̄ ordine purgata lana: ⁊ dentibꝰ ferreis pectinata atꝫ colofilata. etiā textrinū excogitauit officiū. Vñ ⁊ lanifices fulones. tinctores. textriceſq̄ȝ puelle (teſte ouidio tercio faſtoꝝ libro) eiꝰ feſtura religioſe celebrare cepcrūt. Vſuꝫ inſup olei eo vſq̄ȝ mortalibꝰ incognitū hec ip̄a inuenit atꝫ docuit. Jp̄a eadē (vt cicero ait) ſapiē dea ⁊ artiū inuētrix dr̄. Tandeꝫ cū eiꝰ fama ⁊ numīs reuerētia late diffuſſa fuit. in eiꝰ honorē tēpla cōſtruxerūt. p̄cipue rome iuxta tēpluꝫ Jouis

ISte armanitres ſeptimꝰ. ſm̄ Augꝰ. eſt octauꝰ rex aſſirioꝝ: ſub q̄ deꝰ appuit yſaac ꝓmittēs ei q̄ ꝓmiſerat pr̄i eiꝰ: regnāte apd̄ ſichimos leocippo ec. viij. rege.

PRometheꝰ his tp̄ibus in archadia claruit. Vir vtiq̄ȝ acutiſſimi ingenij ⁊ ſpectate peritie. q̄ hoīes incōpoſitos ac rudes ad politiores mores cōpoſuit. Silacra quoq̄ȝ hoīm primꝰ de terra formauit. ⁊ arte quadaꝫ veluti ſpm̄ habētia moueri fecit. Inde cū ī altiſſimo caucaſi mōtꝭ reſideret aſtrologiā didiciſſet eā primꝰ aſſyrios docuit. Inſup etiā ignē e ſilice primꝰ eduxit: vt pliniꝰ teſtatus eſt. Vſū preterea anuli (ſed ferrei) primꝰ inuenit: Quē quarto digito in honorē cordialꝭ vene portare ſuaſit. Tp̄e deinde ꝓcedēte apud romanos ſtatutū emanauit. vt liberti ciueſq̄ȝ aureo vterenť: liberti in argenteo: et ſerui ferreo tantum.

SVb iſto Beloco nono rege aſſyrioꝝ: Locutꝰ eſt dominꝰ ad iacob: repromittēs ei q̄ patribꝰ ſuis ꝓmiſerat: q̄ ſunt hec duo Poſſeſſionē terre ꝓmiſſionis id eſt chanaan. ⁊ bn̄dictionē oīm gentiū in ſemīe eiꝰ quod eſt chriſtus dominus et regnauit annis. 36.

ATlas ⁊ ip̄e archadicꝰ hac q̄ȝ tēpeſtate. Vir mlte cōtemplatiōis clarꝰ fuit. Qui aſtroꝝ curſum puigili ſtudio ꝯp̄hendit. ⁊ primꝰ de aſtrologia īter grecos diſſeruit: ꝓpter qd̄ finxerūt eū celū portare. Quāuis idē mōs eiꝰ noīe nūcupeť. Cuiꝰ altitudinē celi portationē in opinionē vulgi veniſſe videať. Hic ſeptē genuit filias nymphas nūcupatas.

BAleus iſte fuit decimꝰ rex aſſyrioꝝ ſub q̄ mortuꝰ eſt iſaac. Et regnauit ſm̄ Euſebii ānis. 52. Regnāte tūc apd̄ ſichimos Meſſapo. ix. rege.

APpollo citharā repit. Medicine artē inuenit quam frater ſuꝰ Eſculapiꝰ ampliauit q̄ ⁊ fulmine interijt: Jſte appollo delphicꝰ clarꝰ habeť. ⁊ pꝰ mortē deꝰ habitus eſt. Js eñ a poetis phitonis ⁊ ſapiē deꝰ appellatus eſt. Qui medicine artꝭ reptor ⁊ viriū herbaꝝ primꝰ cognitor vt Ouidiꝰ primo Methamopħ. ſcribit. Medicina meum eſt opiferq̄ȝ ꝑ orbe dicor: et herbarum ſubiecta potentie nobis.

ISte fuit. xij. rex aſſyrioꝝ ſb̄ q̄ mortuꝰ ē Joſeph regnāte ſichimoꝝ plēmeo. xi.

ISte Jupiter deꝰ p̄dicať eiq̄ȝ bouē offerūt. primꝰ etheris: ⁊ (vt aiūt) diei filius cui ꝓpriū nomē Lyſania fuit. his tp̄ibus apud archadiā magno in p̄cio habitus eſt. Cuiꝰ ob virtutes id p̄clariſſimū iouis nomē adeptꝰ eſt. Qui cū eſſet nobilis genere ex archadia athenas fuiſſe dicit. Jbidēq̄ȝ cū eſſet ingenij maximi vir. videretq̄ȝ atticos rudes. beſtialiq̄ȝ ferme ritu viuētes. ante oīa eiſdē cōpoſitis legibꝰ. illos publico inſtituto viuere docuit. Cūq̄ȝ eos ad hūanos mores redegiſſet. monuit eos deos colere. ⁊ aras. templa. ſacerdoteſq̄ȝ īſtituit ⁊ multa alia eis oſtēdit vtilia. Que cū attici ſilueſtres mirarenť atq̄ȝ cōmendarēt eū exiſtimātes deū: Jouē vocauere regēq̄ȝ ſuū ꝯfeſtim fecere

ISte fuit decimuſnonus rex aſſyriorum ſub quo natus eſt Moyſes in egipto regnante ſichimorū. xij. orthopole. Et argiuorum. 5. Criaſo.

Linea regū aſſiriorum

Armanitres

Belocus

Baleus

Amichus

Saffrus

Lacedemonia fuit licaonice vrbs que eſt puīcia in achaya ſiue peloponneſo a lacedemone Jouis filio ex Taygeta condita. A qua ipa grecia regio nomē accepit. Hec eadē alio nomīe etiā ſparta dicta fuit. Herodotus tamē Spartaꝫ vrbē fuiſſe et lacedemoniā regionē In qua illa conſiſteret memorat In differenter tamē ꝓ alterutra. tam ab illo ꝙ ab alijs auctoꝛibus legit. Sed quaꝫ ob cauſam ſparta dicta fuerit Juſtinus tercio epithomatū ſuoꝝ libꝛo exponit. Spartanoꝝ genus hac tempeſtate ſcilicet quīquageſimo regni Ozie anno Alcumene lacedemonioꝝ rege moꝛtuo. Eoꝛūqꝫ regno conſumpto principiuꝫ habuit Et cicero in ſcđo de tuſculanis queſtiōibus retulit Spartanis virginibus magis paleſtra: puluis venaticus laboꝛ ⁊ milicia in ſtudio eſt ꝙ fertilitas filioꝝ. Unde ⁊ varium habitū ab alijs ferre cōſueuerāt dicente virgilio. virginis os habitūqꝫ gerēs ⁊ virginis arma ſpartane. Primus aūt lacedemonioꝝ rex fuit Euriſteus quidā nomīe patria grecus. Anno a natiuitate Abꝛahe octauo ſupꝛa nonageſimū. Is lacedemonijs primū regnare cepit. Ageſilaus aūt ſextus lacedemonioꝝ rex vir immoꝛtalitate merito dignus fuit ab hercule originem ducēs. In iuuenili etate regnū adeptus fuit. ſemꝑ fidei obſeruatoꝛ. Lycurgus quoqꝫ lacedemoniorū princeps ⁊ legū latoꝛ vir plane clariſſimus. et inter philoſophos admirand⁹. Inclit⁹ in pꝛecio habitus eſt. Hic lacedemonijs legē tulit. de quo plutarc⁹ valeri⁹ ⁊ iuſtin⁹ ⁊ ariſtoteles in pollliticis mlta ſcripſere.

Lacedemonia

Mercurius

Iſte mercurius multaꝝ artiū peritus fuit. quas hoībus tradēs deus credebatur. Primū aūt deoꝝ nunciū ſeu interpretē fuiſſe oēs poete deſcribūt. Dictuſqꝫ ē de⁹ facūdie. mercatoꝝ paleſtra. furū nūcius. et interpres deoꝝ. Ipe etiā lyraꝫ ſepticoꝛdem comperit. Hic in oīni doctrine genere et ꝙ maxīe phiſice edoct⁹ fuit. vt dicat eum ſua virga et herbis tīn moꝛtuos ſuſcitaſſe. Un̄ ⁊ poſt moꝛtē inter deos relat⁹ ⁊ ſtellificat⁹ eſt. Et ab eo ſtella Mercurij nomen accepit. Ea pꝛeeſſe facundie ⁊ eloquentie vt plurimum conſueuiſſe dicitur.

Bach⁹

Iſte Bach⁹ pꝛim⁹ ī grecia vinū iuenit et ꝓ deo cult⁹ eſt. q̄ dict⁹ eſt liber pr̄ et argos cōdidit. Ipe eſt dyoniſius bach⁹ filius Semele inde in mōo pagrās ſimili modo domeſticis regiōībus vinū ꝓbuit. potūqꝫ ex oꝛdeo germanos conficere docuit Secutuſqꝫ eſt eum Silenus illius nutritoꝛ.

Omagir⁹

Iſte Omagirus pꝛim⁹ ad aratrum boues iunxit.

Amazones

Hee ſūt mlieres Scythice iuxta fluuiū Thanaym habitantes ferociſſime. q̄ aſſumētes arma ꝑ centū ānos ſeuiſſima bella ꝯfecerunt tā in Aſia ꝙ ī Europa. mltas vrbes delēdo ⁊ magnā aſie ꝑtē ſbegerūt. Hac ḡ etate Amazones cuꝫ ī aſia regbāt In ꝓmis marſepia et lampedo q̄ epheſuꝫ Deīn ſmyrnā et alias ciuitates ꝯdiderūt Exinde inthiopa. ⁊ ypolite p⁹ hāc oꝛethia poſt illaꝫ panthaſilea. Hāc occidit pirrus fili⁹ achillis apud troyaꝫ.

HOc tempe regnū argiuoꝝ ſiue grecoꝝ exortū eſt: ſub ynacho primo rege. et durauit p. xiiij. reges vſq ad tpa iudicū iſrl barach ⁊ delbore. Tūc perſe⁹ criſeo nō ſpōte interfecto timēs reliqt argos: ⁊ trāſtulit regnū in micenas poſt q̄ illuc regnauerūt aurite⁹ acre⁹. His tempibus ſcōm cōmeſtore (q̄ dicit̄ mgr̄ hyſtorie ſcolāſtice), phoroneus fili⁹ ynachi et nyobis prim⁹ grecie leges dedit: ac ſub iudice cauſas agi inſtituit. Et ꝓpterea iuris ciuilis periti dicūt eū locū (quē forū dicimus in q̄ ſcꝫ iura reddunt̄) ab eo forū denomiāri. Soror ipi⁹ yſis in egiptuꝫ nauigauit. Et quaſdā apices lr̄aꝝ eis dedit de agricultura etiā multa eos docuit. Vn̄ cuꝫ yo diceret̄ yſis ab eo dicta eſt qḋ in lingua eoꝝ ſonat terra. Et ob h̄ p⁹ mortē in numero deoꝝ in egipto recepta ē. Fili⁹ etiā phoronei q̄ apis dict⁹ ē eodē tpe i egiptū nauigauit quē filiū phoronei viꝫ yſidis fuiſſe tradūt. ⁊ ſiliter ab egiptijs deificat⁹ ē.

YNachus a natiuitate iſaac āno ſexageſimo apud argos i theſſalia prim⁹ regnare cepit et regnauit annis. 50. Is poſt ſe reliquit yſidem egipti reginam ⁊ phoroneum eius ſucceſſorem.

yſis

YSis primo dicta fuit yo filia ynachi: ſed in egiptū nauigās ibiq litteras inuenit ⁊ leges edocuit Et yſis appellata eſt. ꝓpter qḋ egiptioꝝ ſanctiſſimū et venerabile numē fuit ob multarū virtutū preſtantiā: Et a ioue cōpreſſa fuit; q̄ ob patris metuꝫ impulſa. acceptis quibuſdā amicis ſuis. nauē cōſcendit Et ꝓſpero vento ex Achaia in egiptū tranſfretauit. Ibiq cū repiſſet rudes pp̄los: illos terrā colere docuit: cultamq: ſemina ꝯmittere. ⁊ tandē fruges collectas in panē ꝯficere. Ideo eā e celo lapſaꝫ crediderunt.

PHoroneus prim⁹ in grecia leges inſtituit. Hic habuit frēm qui menſes ⁊ annos docebat obſeruare. ⁊ ſacella et aras inſtituit ad colendos deos. ꝓpter qḋ a rudi populo inter deos cōnumerat⁹ eſt: ⁊ ei boues ymolabāt dictuſq ē phegeus.

DIluuiū deucaliōis factū i theſſalia. ⁊ fetōtis fabulaꝝ incēdiū: ⁊ vocat̄ iō deucaliōis. q2 in ei⁹ regno maxīe fuit.

BOs i egipto exit d̄ flumīe i feſto Serapis ⁊ eleuat̄ i aere et rurſuꝫ itrat. ⁊ nō cōparet. ⁊ ꝓ deo colit̄ a ſtulta plebe

SErapis tercius rex argiuoꝝ ſiue grecoꝝ cū in egiptū nauigio veniſſet. ⁊ ibi mortu⁹. fact⁹ eſt a ceca gēte oīm maximus egiptioꝝ de⁹. Tūc etiam mirabilis ſupſtitio incepit de boue diſcolore: quē apim vocabāt. eo q̄ viuus coleret̄. et illo mortuo. demones vitulū ſimilē ibidē ꝓcurabant. ad decipiendum rudē pp̄lm. Indevenit q̄ filij iſrl̄ ſimiliter delirabant in oreb vtꝫ. Quid em̄ hac ſtulticia miſerabili⁹ in hoīe rationali.

ARgus iſte quart⁹ rex argiuoꝝ fuit. ex cui⁹ nomīe illud regnū nomē accepit. Hic poſt obitum deus haberi cepit. templis et ſacrificijs honoratus. Hoc etiaꝫ tpe grecia ſegetes habere cepit delatis aliūde ſeminib⁹.

IOb vir ſctiſſimus patientie inſigne ſpecimē: In Idumee ⁊ arabie finib⁹: ex zareth p̄re matreq boſra naſcit̄. Hic erat iuſt⁹. rect⁹. modeſtus. prudēs. grauis. tpibus prudēter vtēs: Itēꝫ q̄q continēs. ac mirūmmoduꝫ patiēs. Ex vxore ſex filios ⁊ femīas tres ſuſcepit. Diues q̄ppe inter omnes ſui tpis oriētales: Cui⁹ poſſeſſio ſeptē milia ouium fuit. tria milia cameloꝝ. Quīquagīta iuga bouꝫ quīngēteq aſine ac familia multa nimis. Cui⁹ animi fortitudinē vt dn̄s certo argumēto cōprobaret: ꝑmiſit vt a diabolo tentaret̄. Qui accepta poteſtate oēm eius ſubſtantiā, filioſq omnes ⁊ filias ꝑdidit: eūq graui vulnē vlcerauit. quib⁹ in omnib⁹ Iob labijs ſuis n̄ peccauit dicēs. dn̄s dedit dn̄s abſtulit ⁊c̄ Ad eum deniq cōuerſus dominus: Omnia q̄cunq ei a pricipio fuerāt duplicia addidit. Superuixit deīn Iob p⁹ flagella quadragīta ⁊ cētuꝫ annos. Et vidit filios ſuos: ac filioꝝ ſuoꝝ filios vſq ad quartā generationem, ac ſic ſenex ⁊ plenus dieꝝ mortuus eſt.

Linea regū Grecorum

Ynachus

Phoroneus

Serapis

Argus

Moyſes verus: et omniū prophetarū ſummꝰ: hiſtoriographoꝝ princeps: vir ſane māſuetiſſimus: ſup oīes gentes pplm̄ dei de egipciaca ſeruitute liberauit. quadraginta annis ipm̄ in heremo rexit. Ipe eni dilectus deo ⁊ hominibus cuius memoria in benedictiōe extitit. Cui dn̄s in mōte ſynay gloriam ſuam oſtendere voluit. Dum vidit ignem ardentem ⁊ non cōburentē Cum enim moyſes paſceret oues ietro ſoceri ſui in deſerto apparuit ei deus in rubo ardenti q̄ tn̄ nō cōburebat̄: ꝑcipiēs ei vt in egyptū deſcenderet. ad liberandū pplm̄ iſrl̄: Iſte eſt Moyſes de cuius laude reſonant celum ⁊ terra. deum vidit facie ad faciem clare quod de nullo alio preterq̄ de paulo apoſtolo ſcriptura teſtat̄ in hac fragili carne. Ille in circūciſione: Iſte in ꝓpucio teſtimoniū de diuina eſſentia docentes vnum verum deum colendum eſſe.

Iſte Aaron moyſi frater vir ſanctus. ⁊ inſigni eloquētia ornatꝰ digne ſummū ſacerdotiū ſibi aſſumpſit ⁊ teſtamentū eternū ſibi ⁊ filijs ſuis ſtatuit. filiuſq̄ eiꝰ Eleazarus in pontificatu ſuccedit. cui primus ſtolaꝫ ſacerdotij tradit. Obijt aūt anno vite ſue, 123. pontificatus vero ſui ſexto et trigeſimo In arabia monte oreb.

Iſti tres ſcilicet ythamar Nadab Abyu cum Eleazaro: fuerunt filij aaron quorum duo Nadab ⁊ abyu percuſſi ſunt a deo pro eo q̄ ignē alienū obtulerunt in tabernaculo et ſubito concremati ſunt.

Linea chriſti

Aminadab

Naaſon

Iſte Aminadab primus poſt moyſen fide plena ingreſſus eſt mare rubrum alijs trepidātibꝰ. ꝓpter qđ regalē ſtirpē meruit ꝓcreare. An. mundi. 3644.

Balaam propheta filiꝰ beor: qui habitabat ſup flumē terre filiorū amon vir preclarꝰ. ad hunc Balach rex madianitaum legatos fide digniſſimos miſit: rogātes vt veniret et malediceret iſrahelitas. Ille aūt cōſulens dn̄m prohibitus eſt. denuo mittēs. qui eorū volūtati obtempare volēs ſternens aſinam cum legatis ad regem ibat. Et dum pergeret angelus domini eidē occurrit. et euaginato gladio ſtantem ꝙ nec ad dextrā nec ad ſiniſtram deuiari poterat in anguſtiſſimo loco. concidit aſina ſub pedibus ſedentis. et cum vehementius latera eius cederent: Dominus aperuit os aſine. Et confeſtim balaam vidit angelum domini qui corripuit prophetam. qui iuſſu angeli pgens prophetauit dicēs. Orietur ſtella ex iacob. Et cōſurget virga de iſrahel. ⁊ pcuciet duces moab.

Tempore illo balaam Ariolus ꝓphetauit ee occiditur. Balaam

Naaſon anno mūdi. 3688. Joſue pꝰ mortē moyſi a deo iudex ꝯſtitutꝰ fuit ſup iſrl' vt pplo terrā diuidēt. Miſſuſqꝫ ad explorādū iericho: Exploratores aūt recepit raab meretrix et occultauit in domo ſua. ꝗ ei ⁊ domui ⁊ familie ſue ꝓmiſerit immunitatē ſi ſignū poneret coccineū in feneſtra. Et occlte dimiſit eos abire ipſiqꝫ via patefacta p iordanē miracl'oſe trāſierunt antecedentibꝰ leuitis cū archa. Iſte ioſue filius Naue populū domi viginti ſeptē annis rexit. hic ſolus cum Caleph ex ſexcentis milibꝰ viris. qui ex egipto egreſſi fuerāt terrā ꝓmiſſiōis cōſecutus eſt. Mortuꝰ tandē cētesimo ⁊ decio vite ſue Anno ī mōte effraim ſepelit̄

Othoniel frater caleph minor liberauit pplm de oppreſiōe regꝭ meſopothamie. quē etiā pcuſſit. Hic habet̄ ꝙ angelꝰ dn̄i apparēs arguēs filios iſrl' de trāſgreſſione legis improperās bn̄ficia eis a dn̄o collata ad fletū eos induxit. qꝛ pluribꝰ vicibꝰ receſſerīt a deo. ꝓpter qđ traditi ſunt in ſuitutē plurīū tyrānoꝝ et penitētes liberati ſunt p diuerſos iudices. ⁊ poſt liberationem ſepe recidiuauerunt in mala.

Iſte Aioth pcuſſit eglon regē moabitarū et libauit iſrael. fuit em̄ vir fortis et vtraqꝫ manu vtebatur pro dextera.

Sangar filiꝰ Anath occidit ſexcētos ex philiſtijm vomere volentes intrare territorium eoꝝ. Poſt hec malū facientes traditi ſunt in manus iabin regis chanaan. cuius princeps exercitus erat Syzare. Eſt autem egreſſus in bello cum barach ad hoc ſuadente et aſſociante delbora prophetiſſa. Cui honor delatus vt iudicaret iſrael.

Linea iudicum

Joſue

Othoniel

Aioth

Sangar

Moyſes frater aaron ⁊ filij iſrl' cū fuiſſent in egipto.cccc.xl.ānis. Que cōputatio accipit a pⁱma promiſſiōe facta abrahe ī meſopotamia. Sicut a deo accepit legē dedit filijs iſrl'. Qui poſt.x.plagas quibus de⁹ egiptū attriuit,pceſſerūt p deſtū v̄ſus mare rubꝝ.⁊ pharaonē penituiſſet pplm dimiſiſſe: angelo eos p̄cedēte ī die ī colūna nubis ⁊ nocte ī colūna ignis. vñ ⁊ pharao ꝯgregatꝭ exercitib⁹ ſuis et curribus inſecut⁹ ē eos vt reduceret ī egiptū. Moyſes pⁱm⁹ iuxta p̄ceptū dñi agno paſcali comeſto cū pplo iſrl'. vidētesqꝫ filij iſrl' appropinqre egiptios:cepeꝛt murmurare ꝯ moyſen ꝙ eduxiſſet eos de egipto. Oranteqꝫ moyſe ⁊ ex dñi iuſſiōe extēdēte v̄gā ſup mare rubrū. diuiſe ſunt aq̄:factis vijs ī medio maris:p q̄s incedentes libere filij iſrl'. pharao p dictas vias cū ſuis exercitib⁹ inſeq̄bat. ſ egreſſis oīb⁹ de pplo hebreoꝝ moyſe extendēte v̄gā ſup mare. reuerſe ſunt aq̄ vt p̄us ſūmerſis pharaone cū ſuis ī medijs fluctibus. Cecinerūt ḡ moyſes cū pplo. ⁊ maria ſorore ei⁹ cū mulierib⁹ timpaniſtris canticū iſtud dño. Cantem⁹ dño glorioſe ⁊c.

De Raphidin poſtea venerūt ad mōtē Synai ⁊ ad radices ei⁹. Ibiqꝫ mādauit dñs eis p moyſen vt filij iſrl' ſe ſctificarēt ⁊ lauarēt veſtimēta ſua duob⁹ dieb⁹:⁊ tercia die aſcenderēt ſup mōtē. nulluſqꝫ accederet nec etiā tangeret ipm mōtē nec iumētū. alioqn moreref. Quo facto die tercia mons cepit fumigare:⁊ tonitrua audiri:⁊ ſonit⁹ buccine ⁊ fulgura videri:⁊ nubes denſiſſima operuit montē in q̄ intrauit Moyſes ad recipiendū legē. His pactis dedit dñs legē pplo ſuo ī mōte ſynai tercō mēſe egreſſiōis de egypto. Que lex diuidit ī triplex gen⁹ p̄ceptoꝝ.ſ. moraliū.iudicialiū. ⁊ cerimonialiū. Et moralia qdē ſunt.x.pcepta que hn̄tur Exo.xx.ca. Moralia qdā alia ſparſim ī dīſis locꝭ pēthateuci p̄cipue ī deutronomio. ſ reducūt ad decalogū. ⁊ h̄ ſp obligāt ⁊ obligabūt ad obſuātiā eoꝝ. et oēs natoes. Et pria tria ſculpta ī vna tabl'a lapidea nos hn̄t ordinare ad deū. alia. vij. ad pxim. Judicialia aūt ordiata erāt ad ꝯſuandū pacificū cōuictum ppli adinuicē ⁊ bonā ciuilitatē. ſicuti ſtatuta ciuitatū. obligabāt ſoluꝫ illū pplm vſqꝫ ad paſſionem xpi ⁊c.

Vitulum conflatilem filij iſrael Hiſdem etiā temporib⁹: egiptiorꝫ more (Qui buſiridē adorabāt) ſibi fecerūt: Cū em̄ Moyſes cū dn̄o in mōte morā faceret. Popul⁹ ad aaron dixit. vt faceret eis deos q̄s coleret. ⁊ precederēt eos: Quib⁹ hur reſtitit: ſputis ab eis (vt tradit̄) ſuffocat⁹. Aaron timēs ait. Tollite inaures aureas vxorū ⁊ liberorꝫ. Quas cū accepiſſet: formauit ex eis vitulū cōflatilē opere fuſorio: Et dixit pp̄lus: Hij ſunt dij tui iſrael: qui te eduxerūt de terra egipti: fecitq; aaron altare. ⁊ in craſtinū īdixit ſolennitatē. Mane ſurgētes obtulerūt hoſtias: ſeditq; pp̄lus mādu care ⁊ bibere: ⁊ ſurrexerūt ludere id eſt adorare. Tūc ait dn̄s ad moyſen. deſcēde. peccauit pp̄lus tu⁹ ydolatrando: dimitte me vt deleā eos. Cui moyſes. Queſo dn̄e quieſcat ira tua: ne dicāt egiptij callide eduxit eos. impotēs eis dare terrā quā ꝓmiſerat. Placato dn̄o deſcēdit moyſes ferēs ſecū tabulas lapideas ſcriptas digito dei: Cui occurrit ioſue dicēs: Vlulatus pugne eſt in caſtris: Cui moyſes: imo vox eſt cantantiū. Et appropinquās vidit vitulū ⁊ choros et irat⁹ ꝓiecit tabulas: et cōfracte ſunt. Et poſt rep̄hēſionē aaron de fabricatiōe vituli. ⁊ ei⁹ excuſationem: vitulū cōbuſſit. ⁊ maſſā in puluerē redegit. quē ſparſit in aqua dans filijs iſrael. qui in barbis ydolatrarū apparebat: precipiens leuitis vt ſecum acciperent gladios. ⁊ omnes reos ſignatos puluerē occiderent. Ceciderunt eo die multa milia virorum.

Moyſes poſt tres mēſes egreſſionis. aſcendēs in montē ſynai: vbi quadraginta dieꝫ et noctibꝰ ieiu
nans legē dn̄i meruit accipere. Mādauit dn̄s ei ꝙ faceret Archaꝫ de lignis ſethim. Que ſunt impu-
tribilia: Cuiꝰ lōgitudo eſſet duoꝝ cubitoꝝ cū dimidio. Latitudo vero vniꝰ cū dimidio. ⁊ ſimiliter al
titudo. Et tota intus ⁊ foris coopta auro mūdiſſimo. ac ſupra corona aurea: Et ꝓpiciatoriū aureū ſiue tabu-
lam aureā eiuſdē latitudinis ⁊ lōgitudinis cuiꝰ eſt archa. vt archā tegere ſufficeret. Erat aūt ſurſum erectum
eminēs arche ſicut cooperculū. qđ dicebatᷣ oraculū: Per vtrūqꝫ latus lōgitudīs erāt bini circuli aurei totū
lignū penetrātes. ⁊ ꝑ eos vectes de lignis ſethim deaurati mittebantᷣ. Quibꝰ archa ferrebatᷣ. nec vnqꝫ extra
hebantᷣ: Ex vtraqꝫ vero ꝑte oraculi. ſcꝫ in duobꝰ angulis anterioribꝰ poſiti ſunt duo cherubin aurei. vnꝰ al-
terum reſpiciebat. verſis tamē vultibꝰ in propiciatoriū: duabus qꝫ alis expaſſis. ⁊ mutuo ſe tangētibus ve
labant oraculū. alas ex oppoſito extēdebant. Et hec habebantᷣ in ſctā ſctōrum: In archa aūt poſita fuerunt
vrna aurea māna hn̄s: Virga Aaron: et due tabule decalogi. Cū ea in plano nō adeo ꝑfecte figurari poterīt
Imaginatio inſpiciētis cetera ſuppleat.

Figura Arche ⁊ ꝓpiciatorij ſcdm Rabi ſalomonē. Figura Arche ſcdm doctores catholicos.

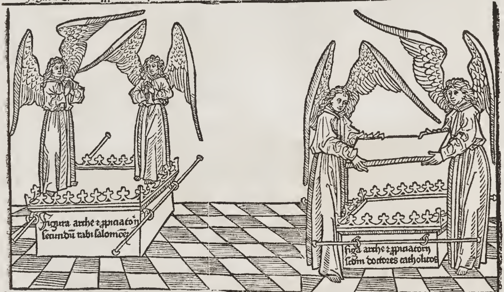

Simili modo ait dn̄s Moyſi. facies mēſam de lignis ſethim aureis laminibus coopertā. hn̄s quattuor
pedes: In ſinglis vero pedibꝰ erat anulꝰ aureꝰ: In anulis vero vectes aurati. quibꝰ ferebatᷣ mēſa
Erat aūt labiū in ea ꝑ circuitū ſicut in archa: ⁊ labio affixa erat aurea corona alta digitis quattuor:
Ita ꝙ medietas ſuꝑ mēſam eminebat. ne ſuppoſita caderēt. Altera medietas inferiꝰ ad decorē pēdebat. Et
ponebantᷣ ſuꝑ eā duodecim panes azimi: Seni altrinſecus: Et ſingulis ſupponebatᷣ patena aurea cū thu-
re. Joſephus vero ſcribit phialas aureas ſuppoſitas plenas thure: In diluculo ſabathi recētes ⁊ calidi im
ponebantᷣ: Qui immoti manebāt in ſabathū ſequēs. Sublatos vero ſoli ſacerdotes comedebāt: Ideo ſacer
dotales dicebantᷣ. vt ſacerdotes formarēt coquerēt ponerēt in mēſa ⁊ tollerēt. licet nō obſeruarūt: Dicebā
tur quoqꝫ panes ꝓpoſitiōis. Quia poſiti erāt corā dn̄o in memoriā ſempiternā. xij. tribuū filioꝝ iſrael.

P Recepit quocꝫ dn̄s fieri Candelabrū ex auro puriſſimo ductile: Cuius baſtile baſi infixū erat ferreū ſup veſtitū calamis aureis geniculatis ad modū canne. Ubi aūt calamoꝝ capita inter ſe iungebant tanꝗ̄ duo ciphi erant in moduꝫ nucis. Et ex fundo ciphi ꝓcedebāt flores recurui. quaſi lilia. Et in ipo fundo inter ciphū ⁊ lilia erat ſperula volubilis. Et ita cū in baſtili eſſent quīqꝫ calami in hūc modū copulati. Quattuor ibi iūcture erāt. Quarū queqꝫ habebat q̄ſi ciphos duos iūctos ⁊ ſperulas ſil' ⁊ lilia: Stipes vero cādelabri q̄ procedebat directe in altū inferius hn̄s tres pedes. Et ſurſuꝫ hēbat ſex calamos egredientes de baſtili. tres ex vno latere. ⁊ tres ex alio. tēdētes ſurſuꝫ obliq̄. Quouſqꝫ ꝑtingerēt ad altitudinē baſtil': In baſtili vo quattuor ciphi inſtar nucis. Quos aliq̄ pomellos dicūt. Ita ꝙ duo ciphi poſiti vnꝰ cōtra aliū faciebāt pomellū vnū: Rabi ſalomō ſcribit iſtos ciphos fuiſſe oblōgos. Et ſic diſpoſitos vt calamꝰ ꝑ mediuꝫ ciphi trāſiret: Speruleqꝫ ſil' ⁊ lilia. et vt hebrei dicūt pomellꝰ ⁊ flos in candelabro ad decorē poſita fuerunt. Erat aūt vt dicit Joſephus ex. lxx. ptibus cōpoſitū. in vna baſe erectū. Quocūqꝫ vero modo factū fuerit in ſūmo. vij. hēbat capita eq̄lia: ſup que ponebātur ſepteꝫ lucerne auree: Ita ꝙ vltimꝰ ciphꝰ q̄ erat in ſūmitate cuiuſlibet calami. erat ſedes lucerne. Infuſoria etiā ſeptē ex auro erāt. Quibꝰ oleū īfundebat lucernis. Erāt qꝫ forpices dicti emūctoria. Qui ex auro erāt ad emungēda vel extinguēda licinia: ⁊ cū quibꝰ amouebatur. illud qđ erat cōbuſtuꝫ de licinio. et reſiduū licinij ad incendenduꝫ aptabat. Uaſa q̄ꝫ plena aqua erāt: emūcta ne facerēt fumū: Om̄e aūt pondꝰ eiꝰ cū vaſis ſuis habuit talentū auri. Hebrei vo dicūt centenariū auri: Ne ſcit ꝑfecte pondꝰ quāꝗ̄ magnū auri pondꝰ requirebat ad tantū opus ꝑficiendū. Poſitū aūt erat ad auſtruꝫ cōtra mēſam. nō recte quidē ſed obliq̄: Prout tamē in plano figurari poſſunt. deinceps videri poteſt.

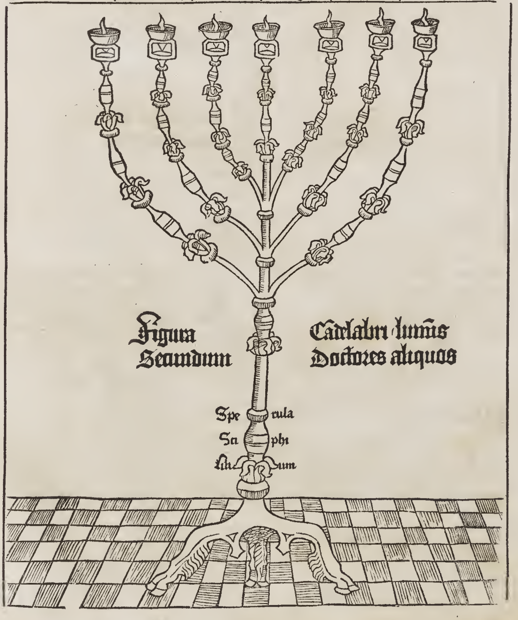

Altare quoq̨ holocauſtorū ſiue ſacrificioꝝ iuſſit dn̄s fieri de lignis ſethim. Erat aūt altare quadratū In longitudine ꝛ latitudine. v. cubitoꝝ. Et in altitudine triū. Eratq̨ concauū inſtar arche ſine operimento: Parietes lignei ſed operti erāt ere intus ꝛ extra: ſiue lamis eneis: vt vri nō poſſent: Area eiꝰ ſiue arula erea erat tanq̨ fundus arche. ſup quē fiebat ignis: Qui ꝑ feneſtrā que erat in latere orietali imponebatur. In quattuor angulis ſupioribus erāt extra quattuor recurua cornua. In q̄bus quattuor cathene anulis inſerebant. de quibꝰ dependēs craticula erea in modū rethis facta. vſq̨ ad mediū altaris deſcēdebat ſup quā cremāda in odorem dn̄o ponebant. Circa vero angulos inferiores. quattuor erant anuli erei: in q̄bus vectes imponebant de lignis ſethim opti ere ad portandū altare. Poſitum autem erat altare ante tabaculum ſub diuo.

Altare holocaſti ſcōm latinos Altare holocaſti ſcōm hebreos

Hſtruit q₃ dn̄s Moyſi dicēs Q₃ ſacerdotiū ſcīm Aaron tri ſuo dare deberet. Ordinationeq₃ de veſtimētis ſacerdotalib⁹ fiēdis ꝑmittēs: Quattuoꝛ erātveſtes cōmunes oībus ſacerdotib⁹ etiā minoꝛib⁹: feminale lineū: tunica de biſſo dupla ꝑ totū. Balteus lat⁹ q̄ſi digit| quattuoꝛ. cū pulchra varietate. Et thyara de biſſo. quā geſtarūt in capite. tendēs ſupius in acutuʒ. Sup hec quattuoꝛ ꝓpꝛijs veſtib⁹ induebat̄ ſūm⁹ ſacerdos: Pꝛia erat tunica iacictina. Que ſtricta erat vt tunicella. In cui⁹ extremitate inferioꝛi erāt tintinabula ⁊ malogranata intexta. Scōm ornamētuʒ ſuphumerale ſine manicis. deſcēdēs vſq₃ ad renes. adeo vt ſupcingi poſſet. cū varietate pulchra: Terciū ratiōale q̄drāgulū duplex. In q̊ erāt duodecī lapides ꝑcioſi Quartū oꝛnamētū erat Balthe⁹ ſeu cingulū de quīq₃ coloꝛib⁹: Quītū erat mitra iacinctina in capite ſuꝑ biſſinaʒ: Erat aūt ſextū lamina aurea ad modū dimidie lune facta: In qua thetragramatō inſcriptū: facta deinde ad modū coꝛone. Que ꝓtendebat̄ ab aure ad aurē ꝑ frontem.

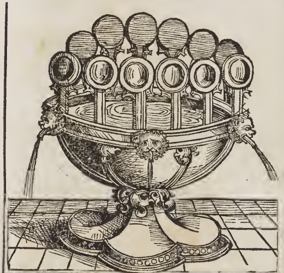

Locut⁹ eſt iterū dn̄s ad moyſen. Facies ⁊ labiū eneuʒ cū baſi ſua. vas ſcʒ lauatoriū. qđ alibi labꝛū ⁊ luter (vt Rabi ſalomō ponit) vocitat̄. Qđ erat inter tabernaculuʒ ⁊ altare holocauſtoꝝ: In q̊ miſſa aq̄. lauabāt ſacerdotes manus ſuas ⁊ pedes. veſtes ſanctas accepturi. vt ſacrificarēt: Similiter ingreſſuri tabernaculū. ⁊ egreſſuri: vt aarō ⁊ filij ei⁹ fecerūt. poꝛtātes de ſanguine hoſtie īmolate ꝓ pctīs populi. Et qn̄ accedebāt ad altare vt in eo offerrēt thimiama: Qđ dr̄ factū de ſpeculis mulieꝝ excubantiū ad ingreſſū tabnaculi: Vel poti⁹ in circuitu labij ſupꝛemi circūpoſita ſpecula fuerūt: In quib⁹ ſacerdotes videre poſſent: ſi facie vel veſte maculam abluendam haberent.

Precepit quoq₃ dn̄s Moyſi: vt faceret tabernaculū in huc modū. Tabernaculū erat dom⁹ deo dicata Quadrata ⁊ oblōga: tribus clauſa parietib⁹: Aquilonari. meridiano. occidētali: Liber patebit ītroitus ab oriēte: vt ſole oriēte radijs ei⁹ illuſtraret̄: modo introu⁹ eccīaꝝ fit vt plurimū in occidēte. Lōgitudo erat. xxx. cubitoꝝ: Latitudo. x. Altitudo. x. In latere meridiano. erāt tabule de lignis ſethī. xx. ſtātes Quaꝝ vnaqueq₃ ī lōgitudine habebat cubitos. x. In ſpiſſitudīe digitos q̄ttuoꝛ: In latitudīe cubitū ⁊ ſemiſſem: Jungebant̄ aūt ſibi mutuo: Et erāt inaurate ex vtraq₃ parte. Suppoſite vero ſingle duab⁹ baſib⁹ argenteis ꝑfoꝛatis. Eodē ſcemate erat factus paries aquilonari: Ad occidentē vero erāt. vi. tabule ꝑ omīa ſi-

miles. In medio aũt tabernaculi mãdauit dñs fieri ꝑ latitudinẽ velũ pulchrũ appẽſuz ſup quattuoꝛ colum-nis: Qđ diuidebat ſancta a ſanctaſctõꝝ. Habebat aũt quadruplex operimentũ: ſcꝫ de cortinis intextis va-rijs coloꝛib⁹: de ſagis cilicinis. de pellibus rubꝛicatis. ⁊ de pellibus iacinctinis. Cetera de vectibus anulis. Cortinis ⁊ Sagis liber moyſi exod⁹ manifeſtat.

Figura pro tabulis et baſibus terre infigendis.

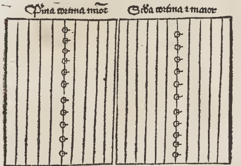

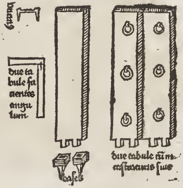

Figura vni⁹ lateris tabernaculi quãtũ ad tabu-las et baſes quibus infiguntur.

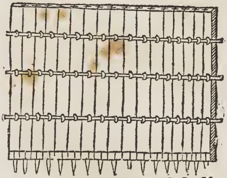

Moyſes pꝛimo anno tabernaculũ dño cõſtru-xit. Et ſeptez mẽſibus op⁹ ꝑficiẽs. mẽſe ꝑmo anni ſecũdi pꝛima die erexit. Iudei quoqꝫ ꝑ Moy-ſen legẽ ſiĺ cũ lr̃is hr̃e ceperũt. Iterũ dñs ad moy-ſen ait. Cũ filios iſrael numerab: dabit q̃ſqꝫ p̃ciuꝫ ꝓ aĩa ſua: ne ſit ĩ eis plaga dimidiũ ſicli. iuxta mẽ-ſurã ſanctuarij. Sicl⁹ vigĩti obolos hꝫ: Et hec pe-cunia ad vſus tabernaculi reponebat. Cõpletiſqꝫ ſmonib⁹ dedit moyſi duas tabulas lapideas digi-to dei ſcriptas. Ope diuĩo nõ hũano inſcriptas de-calogo ex vtraqꝫ ꝑte. Et vt hebꝛei tradũt in vno la-tere figurata. ſimilẽ figurã ĩ alio oppoſito dabãt. qđ miraclo aſſcribebãt. Ceteri ſculpta iterat lr̃is dicebãt. Preterea catholici doctores ⁊ p̃cipue di-uus Auguſ. tria p̃cepta in ꝑma tabula teſtimonij que hoiem ad deũ oꝛdinãt. In ſcđa ſeptẽ q̃ ad pro-ximũ oꝛdinant ſcripta ponũt. Rabi tñ Salomon et hebꝛei quĩqꝫ in vna ⁊ q̃nqꝫ ĩ alia p̃cepta diſtin-guunt. Poſtea vͦo vt ĩ figura vituli videt. deſcen-dens Moyſes ⁊ vidẽs vitulũ ⁊ choꝛos irat⁹ pro-iecit tabulas. Et confracte ſunt.

Figura tabularũ ſcđm doctores aliq̃s

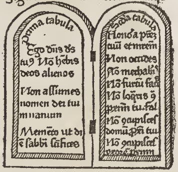

Figura tabularũ ſcđm doctores hebꝛos

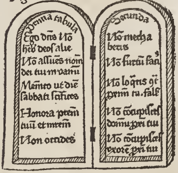

Vt ea vberius clareſcant poſita eſt hec figura duarum tabularum.

Linea regū aſſiriorum

Aſcades

Amynthas

Bellothus

Aptheros Eructoniꝰ Fenix Cadmus

Aptheros Rex crethe primo mellis colligendi vſum inuenit. huiꝰ filia ex inceſtu concepit de qua mirabilia narrāt. Et poſt ibidē filiꝰ regnauit ꝛ dictus fuit auidis legeſq; fecit et primꝰ boues aratro iunxit. Erictonius Atheniensiū prīceps primꝰ in grecia quadrigā excogitauit. Fenix ille in tyro et ſydone regnauit vſuq; litterarū tradidit. ꝛ colores feniceos quo capitalia fierent inuenit. A B C D Alpha vita Gāma Delta.

Α · Β · Γ · Δ ·

Corinthꝰ vrbs fuit Achaie olim inſignis qui primū a Syſipho latrone Aeoli ſup Iſchmō ī medio maris ionij ꝛ egei cōſtructa fuit. Octuageſimo etatꝭ moyſi āno. Primo Certhyra deīn aucta Ephyra vocata. Vñ ꝛ apud virgiliū Ephyreaq; era. Nā Corinthij in ere fundēdo pricipatū obtinebāt Eo ꝙ ibi pulcherrīa ꝛ artificioſa eiuſmodi eris fiebāt vaſa. Sꝫ pꝰ h̄ euerſa ꝛ ab Corintho Oreſtis filio īſtaurata Corinthꝰ cognoīata fuit. Vltīo a romanis accenſa nūq; coaluit vt oñdit florꝰ ꝛ iuſtinꝰ. Fuitq; teſte Apulegio libro de magici regionis caput. Apud corinthios ꝑmū imperiū aſſumpſit ꝛ regñit Atletes grecus luctator victorioſiſſimꝰ. Regnatūq; ē in Corintho ſb regibꝰ duodeci. annis 323. Poſtea reſpublica ꝑ annuos magiſtratꝰ gubernari cepta eſt. Poloponeſus ꝓuicia quā hodie latini Moreā vocāt totiꝰ grecie quondā arx dicta regio ē pene inſula. haud vlli terre nobilitate pꝰ ferēda. Inter duo maria Egeū ꝛ Ioniū. platani folio ſimilis. Anguſtia vñ ꝓcedit Iſchmos appellaꝫ. in ea ſtrictura q̄ Cherroneſon efficit ciuitas ē chorinthi. medio interuallo colli applicata. Sꝫ haſ ip̄as anguſtias (vt plinꝰ retulit) ꝑfodere nauigabili alueo tentauere Demetriꝰ rex Ceſar dictator cayꝰ princeps. domiciꝰ nero infauſto (vt oī exitu patuit) incepto Greci ꝑncipes poſtq; Turcoꝝ potētia europā penetrauit ex mari ad mare ꝑducto ꝑ anguſtias muro peloponeſſuꝫ a reliq̄ grecia diſiūxerūt Murū examiliū vocauere Corintheos ab idoloꝝ cultura ad verā dei religionē Paulꝰ ap̄lus ratiōibꝰ ꝛ doctrina atꝫ miraclis ꝑtraxit. Nūc ea regio tota impio Turcoꝝ adiecta eſt.

Corinthus

Carmētis

Iſta Carmētis fuit filia euandrij. q̄ et litteras latinas inuenit. A b c d e f g h i k l m n o p q r ſ t v x.

Iſte Salmon filius Naaſon. nat' eſt anno mūdi ſcd̄m. lxx. interpretes. 3725. hoc eſt ante natiuitatē xp̄i. 1474. Hic fuit dux in tribu Juda vt in numeris legit̄. et cū Joſue terraꝫ promiſſionis intrauit ſcd̄m gloſam duxit in matrimoniū Raab meretricē vel vt Lyra vult hoſpitalariā. Joſue. 2. capitl̄o.

Ytalus rex iuxta Albulam fluuiū id eſt tyberim ciuitatem condidit in qua regnauit. vbi poſtea condita Roma fuit. a quo tota ytalia nuncupata.

De iſto Rechab deſcēdit ſtirps valde religioſa q̄ iſto tp̄e fuiſſe creditur: Hic de yetro cognato Moyſi deſcendit. ꝛ conuerſus fuit ad Judaiſmum.

Ytalus Rex

Linea chriſti Salmon

Rechab

Hec ciuitas antiquit' Zenereth alias Cynaroth vocata ad littora maris ſita Tyberiadis dicti inter oriētem et auſtrum ad duas leucas a bethulia monte diſtās vbi Judith holofernem occidit. Deinde ab herode Tetrarcha gallilee inſtaurata: in honoreꝫ Tyberij Ceſaris Thiberiadis appellata. nūc Tyberias eſt vocata in ea xp̄s Mattheū in apoſtolatū aſſumpſit. Olim habuit epiſcopum cui mare galilee ſubiectū erat. Prope hanc ciuitatē balnea naturaliter calida eſſe ꝓhibēt̄. Et in ea terminat̄ regio decapoleos a deceꝫ ciuitatibus principalib' dicta. In ea regione nō longe a Tyberiade eſt lacus aſphaltides q̄ ꝓpter magnitudinē ꝛ aque immobilitatē mortuū mare dicit̄. Naꝫ neqꝫ ventis mouet̄ reſiſtente turbinib' bitumie: quo aqua ſtagnatur Neqꝫ nauigatiōib' patiēs eſt. Quoniā oīa vita carētia in profundū mergunt̄. Nec materiā vllā ſuſtinet niſi que alumine illuſtrat̄. Aſphaltides nihil preter bitumē gignit. Vn̄ ꝛ nomē. Nullū corpus aīalium recipit Thauri camelıqꝫ fluitant. Inde fama nihil in eo mergi: Longitudie excedit centū milia paſſuuꝫ. Latitudine maxima vigintiquiqꝫ implet. minima ſex.

Tyberias al's Tyberiadis

Linea regū ytalie

Janus

Circa illud tp̄s inceperūt ytalie regnare reges. multotieſqꝫ nomīa variarunt. quoꝝ oīm primus dicit fuiſſe Janus. qui pallaciuꝫ extruxit qḋ Janiculum dicit. Poſtea ꝓ magno deo habit᷒ eſt. Figurat aūt cū duab᷒ faciebus. atqꝫ in principio anni ei᷒ feſtuꝫ celebrat. Ob hoc ꝙ eſſet finis p̄teriti principiūqꝫ futuri. Et inde mēſis ianuari᷒ eſt dict᷒ Ideo bifrons dicit.

Saturnus pater iouis rex cretenſ tp̄e yſaac regnare cepit: fili᷒ Arij filij Nini filij nini filij beli nembrotidis. poſtea expulſus a regno Cretenſe p filium ſuū Joue. Uidēs igit Jan᷒ ſaturnū velle ciuiliter viuere et vineas colere ac docere ſuſcepit eū benigne. ⁊ cū eo regnū partit᷒ eſt ⁊ genuit ibi ſaturn᷒ picū. q̄ poſt eū regnauit Alij vocāt eū ſterce al. ſtercutiū. qꝛ ab eo tanqꝫ a pitiſſimo agricola inuētuꝫ eſt vt in fimo aīalū agri fecundarent. Ideo eum deū agri fecert et totius ꝓſperitatis poſt mortē ei᷒. Saturni ymago talis a romanis depingebatur. erat eīm vultu triſtis ſenex capite can᷒. falcem in ſiniſtra tenēs. dextra vero flamiuomū draconē. triſtis qꝛ regno crete pulſus. vel qꝛ ortus ſtelle ſaturni ſignificat triſtia ventura. ſenex qꝛ ſidus iſtud frigidiſſimū in effectu. ideo capricornus et aquari᷒ (q̄bus p̄eſt ſaturn᷒) ſunt ſigna frigida. can᷒ qꝛ pruinas ⁊ niues ꝓcreat in p̄dictis ſignis. falcē geſſit qꝛ agriculturā inuenit. vel qꝛ ſcōm Seruiū inimicus eſt humane nature. qꝛ frigidiſſim᷒. ideo ſcōm euꝫ in ſiniſtro brachio ꝓprios filios tenuit quos falce pemit ⁊ ad os prexit. quē etiā natos ſuos vorare dixerūt: cū oīa tp̄e cōſumerent. vel etiā dracone in dextra portauit qꝛ finis eſt anni: p̄r iouis dicitur. qꝛ eo ſupior ſcōm mltos habet. Glanco cooptus fuit amictu. qꝛ ſtella ei᷒ frigide ⁊ aq̄ſe eſt nature. Saturnus libēter accepit ymmolationē hoīs iuuenis ſiue puerilis: Delectat eīm diabolus in effuſione ſanguinis humani. tum propter crudulitatem ymmolantis. tum propter odium humani generis.

Saturnus

Juno

Juno Saturni ⁊ opis filia ac iouis ſoror atqꝫ coniux ea etate fuit. Hec errore gētiluꝫ deoꝝ regina dicta fuit et ꝓpterea regnoꝝ eā ⁊ diuitiaruꝫ fecerūt deam ſic et cōiugij Et ideo parturiētib᷒ ip̄am p̄eſſe voluerūt. Illi inſup inſignē currū ⁊ arma attribuūt: Illi q̄ꝫ tanqꝫ regine excellētiſſime. xiiij. nymphas pediſſeqs aſſcripſerūt vt in cui᷒ pſona virgili᷒ dixit. Sūt mihi bis ſeptē p̄ſtanti corpe nymphe: In cui᷒ etiā tutelā pauonē auē dixere. Cui᷒ caude dicē Ouidi᷒ eā argi paſtoris ſui a mercurio occiſi oculos appoſuiſſe. Ex ioue vulcanū cōcepit ⁊ poſt mortem inter deas relata. Samij nobiliſſimū templū eidē cōſtruxerūt.

Picus

Picus ſaturni filius primus rex laurentuꝫ fuit. qui bellator egregius ⁊ augur fuit. et inter deos cōnumeratus eſt.

Faunus ſcōus rex laurentum fuit: qui etiam deus fuit eorum qui ſic voluerūt vel putauerunt.

Sibylle omnes femine vates a veterib᷒ nūcupate. vel ab vni᷒ delfidis nomine: vel a conſilijs deoꝝ denūciandis: Cetern Sibyllas. x. numero fuiſſe. Primā fuiſſe de perſis. Cui᷒ mētionē fecit Nicanor q̄ res geſtas Alexādri ſcripſit. Secundā libicā. Cui᷒ memīit Euripedes. Terciā delphicā. de q̄ Criſippus loquit in libro de diuinatiōe. Quartā cumeā in ytalia q̄ꝫ neui᷒ in libris belli punici: Piſo in annalib᷒ noīat. Quintā erythreā: q̄ꝫ Appolodor᷒ affirmat ſuā fuiſſe ciuē. Eāqꝫ grais iliuꝫ petētib᷒ vaticinatā perituram eſſe troyā. Sextā ſamiā: de qua ſcripſit Eratoſenes in antiq̄s annalib᷒ ſamioꝝ repiſſe ſe ſcriptū. Septiā Cumanam noīe Almatheā. que ab alijs Demophyle noīat. Eamqꝫ nouē libros attuliſſe ad regē Tarquinū priſcū: Et ꝓ eis trecētos philippeos poſtulaſſe. regēqꝫ aſpernatū precij magnitudinē ⁊ mlieris inſaniā. Illā in cōſpectu regis tres combuſſiſſe. at ꝓ reliq̄s idē preciū poſtulaſſe. Tarquinū multo magis mulierē inſanire putaſſe. Que denuo trib᷒ alijs exuſtis. cū in eodē precio pſeueraret: motū eſſe regē: ac reſiduos trecētis aureis emiſſe. Quoꝝ poſtea numer᷒ ſic act᷒: capitolio refecto. qḋ ex oībus ciuitatib᷒ ⁊ ytalicis ⁊ grecis. ⁊ precipue erythreis coacti allati q̄ꝫ ſunt romani: cuiuſcūqꝫ Sibylle noīe fuerūt. Octauā belleſponticā in agro troyano natā vico marmeſſo tp̄ibus cyri. Nonā phrigiam que vaticinata ſit ancyre. Decimā tiburtē nomie Albuneā que tiburi colit vt dea. Harū oīm Sibyllarū carmina ferunt. Omnes aūt hee Sibylle vnū deū predicāt. maxime tn̄ Erythrea. q̄ celebrior inter ceteras ac nobilior habetur.

Faunus

De aliis ſibyllis.

Sibylla Agrippa

Sibylla Libica

SIbylla agrippa veſtita roſea veſte cum clamide roſea: nõ multũ iuuenis. manũ tenẽs in gremio q̃ſi admirãs: ⁊ ſiniſtrã manũ tenẽs oſtẽdendo de orſum breue ſcriptum. dicit ſic. Inuiſibile verbum palpabiť: Germĩabit vt radix. Siccabiť vt foliũ. Nõ apparebit venuſtas eiꝰ: Circũdabiť aluꝰ maternꝰ: ⁊ florebit deꝰ leticia ſempiterna. ⁊ ab hoĩbus cõculcabiť. Naſceť ex matre vt deꝰ: ⁊ cõuerſabiť vt pctõr: Homo quidã gẽtilis vidit hanc gloriam.

SIbylla libica ornata ſerto viridi. ⁊ florũ in capite. veſtita palleo honeſto ⁊ nõ multũ iuuenis dicit ſic Ecce veniet dies ⁊ illũĩnabit dñs denſa tenebraꝝ ⁊ ſoluetur nexꝰ ſynagoge. ⁊ deſinẽt labia hoĩm. ⁊ videbũt regẽ viuentiũ ⁊ tenebit illũ in gremio virgo dña gentiũ. ⁊ regnabit in miſcðia. ⁊ vterꝰ matris eiꝰ erit ſtatera cunctoꝝ.

Sibilla delphica

Sibilla Frigia

HEec ſibylla Delphica q̃ ante troyana bella nata ꝓphetauit. veſtita veſte nigra ⁊ capillis circũligatis capiti in manu tenẽs cornu iuuenis dicit ſic. Naſceť propheta abſq; matris coitu ex virgine eius.

SIbylla Frigia induta veſte rubea. nudis brachijs antiqua facie ſaturnina. crinibꝰ ſparſis. ꝑ dorſum digito indicãs dicit ſic. Ex olimpo excelſus veniet ⁊ firmabit conſiliũ in celo ⁊ annũciabitur virgo in vallibus deſertorum.

Sibilla ſamia

Sibilla europa

SIbylla Samia a ſamo inſula iuuenis. hñs formoſum pectꝰ ſubtili velo capite coopto. manũ ad pectus tenẽs dicit ſic. Ecce veniet diues ⁊ naſceť de paupcula. Et beſtie terraꝝ adorabũt eum Clamabunt ⁊ dicẽt Laudate eum in atrijs celorum.

SIbilla Europa decora iuuenis. Facie rutilãs. velo ſubtiliſſimo capite ligata. induta veſte aurea breue in manu tenẽs dicit ſic. Veniet ille ⁊ tranſibit colles ⁊ latices olimpi. regnabit in pauptate. ⁊ dñabiť in ſilentio et egredietur de vtero virginis.

SIbylla Perſica veſtita aurea veſte cũ velo albo in capite dicit ſic. Ecce beſtia cõculcaberis. ⁊ gigneť dñs in orbẽ terraꝝ. ⁊ gremiũ virginis erit ſalus gentiũ et pedes eiꝰ i valitudĩe hoĩm. Inuiſibile ṽbũ palpabiť.

Sibylla Perſica

Sibilla q̃dam valde religioſa

INueni etiã alia dicta cuiuſdã ſibylle cꝰ nomẽ ñ inueni de xp̃o teſtificãtis videlicꝫ. Exurget mulier de ſtirpe hebreoꝝ nomĩe Maria. hñs ſponſuꝫ nomĩe Joseph et ꝓcreabiť ex ea ſine cõmixtiõe viri de ſp̃ũſctõ filius dei nomĩe Jeſus. Et ip̃a erit virgo ante partũ ⁊ virgo poſt partuꝫ. Qui vero ex ea naſceť erit verꝰ deꝰ ⁊ verꝰ homo et adimplebit legẽ Judeoꝝ: ⁊ ſuã adiũget ꝓpriã. ⁊ pmanebit regnũ eiꝰ i ſecla ſecloꝝ. Venietq; ſup eũ vox dicẽs Hic eſt filiꝰ meꝰ dilectꝰ ip̃m audite. Mortuoꝝ reſurrectõ erit: et claudoꝝ curſus velociſſimꝰ. Et ſurdi audiẽt. ⁊ ceci videbũt. loquenť nõ loquẽtes. Et de quĩq; panibus et duobus piſcibus multa hominuꝫ milia ſaturabunť. Ventos compeſcet verbo. mareq; furiẽs ſedabit. pedibus mare calcans. Ambulans ſuper vndas. Infirmitatem hominibus ſoluens. repellens multos dolores.

ITem alia Sibylla que dicitur fuiſſe herithrea ait. In vltima etate humiliabiť deꝰ humanabiť ꝓles diuina. Jungebatur humanitati deitas. Jacebit in feno agnus. et puellari officio educabitur deus et homo; Eligetq; ſibi ex piſcatoribus et eiectis numerum duodenarium.

Ille Troys in dardania re-gnauit et troyā condidit.

Anchiſes

Anchiſes ex dea venē ſm̄ erro rez gētiliū genuit Eneaz. q̄ in Ytalia regnuit vt patuit.

Laomedon

Laomedō rex troye occidit̄ ⁊ Yxiona filia eius capit̄ ⁊ ducit̄ i greciā ꝓpt̄ q̄ bella ḡuiſſima ſecuta ſunt et mala horrendiſſima

Troya regio minoris aſie in q̄ Ilion fuit ciuitas cantatiſſima. Nonnunq̄ꝫ vero ꝓ ipa vrbe troya ponitur. Et ſm̄ homerū oīm que ſub ſole ac ſtellifero celo ſunt vrbiū quidē inſigniſſima eſt troya. Nūc aūt ingens Troya totꝰ aſie columē ita extincta eſt. vt vix veſtigiū aliqđ appareat. qđ Ouidiꝰ inq̄t. Iam ſeges eſt vbi troya fuit. Siſr̄ virgilius. Campꝰ vbi troya fuit. Cū ea exuſta lapides ⁊ quecunq̄ꝫ alia inde ablata ſunt. Talis finis humanaꝝ reꝝ. Tros aūt Erichtonij regis filius Anno quadrageſimo iudicis aioth iam veteranꝰ dardaniā veniēs Troyā cōdidit. vir armoꝝ pitiſſimꝰ. ampliato regno ex ſuo noīe regionem q̄ prius dardania dicebat̄ Troyā appellauit. Dardanꝰ em̄ fuit ex Ioue ⁊ electra filia Athlātis genita. Is ad phrigiā deuenit quā dardaniā nomiauit. Ex quo natꝰ Erichtoniꝰ ex eo tros qui iuſticia ⁊ pietate laudabilis fuit: Iſq̄ꝫ vt memoriā ſui noīs faceret Troyā appellari iuſſit. q̄ duos habuit filios. Ilion Aſara. cumq̄ꝫ priusꝰ maior natu regnās troyā de ſuo noīe Iliū noīauit. Ilio laomedō fuit filius ex quo priamus natus eſt. Is troyā pꝰ ſuā primā diruptionē reformauit ⁊ exornauit. ac vrbē magnā ⁊ āpliora menia ac ꝓpugnacula ex lapidibꝰ marmoreis cū muro altiſſimo extruxit ⁊ munitiſſimā reddidit. multitudineq̄ꝫ militū eē fec. ne ꝑ ignorātiā opp̄meret̄. vt priꝰ tp̄e laomedōtis opp̄ſſa fuit. Regiā q̄ꝫ edificauit ⁊ iouis ſtatuā: ⁊ arā ꝯſecrauit. Ilio ſex portas fecit. q̄rū h̄ ſūt noīa. Anthenoidas. Ilia. Scea. Thymbria. Dardanides. Troyana Per mediū ciuitatis fluuiꝰ Xantꝰ decurrebat. Simois q̄ꝫ fluuiꝰ ex Ida troyano mōte ſcaturiēs iuxta troyā decurrens. q̄ cū mari appropinq̄t̄ xanto cōmiſcet̄. Et in paludē coactꝰ iuxta ſigeum ꝓmontoriū in mare deſcendit Priamꝰ āt ex heccuba vxore hos hūit libos. Hectorē prīo natū. Alexādrū: Deiphebū. Helenū. Troylū: Andromachā. Caſſandrā: Polixenā. Pugnatū ē deīn cū troyanis ꝑ grecos ānis. x. ⁊ mēſibꝰ ſex. Prīo Eſebon iudicꝭ āno. cꝰ cauſaꝫ dicūt. Cū alexāder q̄ Paris dictꝰ ē in Ida ſilua cū venatu abijſſꝫ i ſomnis Mercuriū ad-

Troya

duxiſſe. Junonē venerē ⁊ mineruaz vt inter eas de ſpecie iudicaret. Et tūc ſibi venerez pollicitaz eſſe: ſi ſuā ſpēm meliorē harū ſpecie iudicaſſet. daturā ſe ei vxorē que ī grecia ſpecioſior forma videref. Vñ cū ita audiſſet optima facie venerē dicif iudicaſſe. Poſtea helenaz regis Menelai vxorē rapuit: id extremū excidiuz troianis fuit. hoc bellū decēnale diſertiſſime ꝑſcribūt Dares frigiꝰ ⁊ dictes cretēſis. qui in clade Troyanoꝝ preſentes. locoꝝ noīa et geſtorū luciſſime oīa norūt. Et ad rerū Troyanorū cognitionē nihil breuiꝰ. nil clariꝰ ⁊ terſius repiri poterit. Fuit eñ capta Tercio anno labdon iudicis iſrael ante vrbem conditam. Anno. 430.

De bello grecoꝝ contra Troianos. et deſtructione troye.

Oroſius dicit Anno ante vrbē conditaz. cccc. xxx. ꝑ raptu helene fuiſſe factā cōiurationē grecoꝝ: ⁊ cōcurſuz mille nauium extitiſſe: ⁊ deinde obſidionē decēnem. Porro frigiꝰ dares. ꝗ ſcripſit hanc hyſtoriā dicit. ꝙ duces grecoꝝ ꝯtra troyā fuerūt. xlviij. ꝗ adduxerunt naues mille ducētas duas. Priamo vo regi troye venerūt in auxilium duces. xxxiij. Sūma aūt belli troyani ex hyſtoria daretꝭ. quā tranſtulit corneliꝰ iſta eſt. Caſtor et pollux audientes helenaz pulcherrimā vxorē menelai fratris agamenonis raptā fuiſſe ab alexandro ſeu paride: nauē aſcendetes. ſecuti ſunt eā. ⁊ cum in leſbio littore nauē ſoluerēt. maxima tempeſtate orta. nūqꝫ cōparuerūt. Quos leſbij vſqꝫ ad troyam queſierūt ⁊ nō inueniētes crediderunt. immortales deos factos. Cōuenerūt igif apd athenas grecoꝝ duces. xlviij. cuz nauibꝰ mille ducētꝭ duabꝰ. Miſſiqꝫ ſunt pmo legati Dyomedes et vlixes ad Priamū. vt ſatiſfieret iniurie: infectoqꝫ negotio pugnatuz eſt inter eos. Et in pmo bello Hector priami filiꝰ proteſilaum interfecit

Jn ſcdo bello patrocluz ⁊ minonē ⁊ aiacē thelamonium occidiſſet: niſi eū de ſanguīe ſuo recognouiſſet erat eñ natus de Eſiona ſorore pami

Prime inducie date ſunt grays petētibus ꝑ biennium. Jn tercio ꝓlio Hector boechē Archilocū ⁊ prothenorē duces occidit. Jn quarto ꝓlio Alexander menelay femur ſagitta tranſfixit. Jn quinto bello hector. vij. fortiſſimos duces occidit. Eneas duos. Achilles quattuor Dyomedes duos. Jn ſexto bello continuis diebus. lxxx. pugnatum eſt. Gray ſecundas petunt inducias in triennium. quo completo iterum pugnatur. Hector in prima acie interfecit. iiij. duces fortiſſimos. Achilles qui erat ex parte grecorum occidit duos. de parte troyanorum Pugnatur diebus. xxx. Priamus tercias petit inducias. vi. mēſibus. Jterum agamenon ꝗ ex parte erat grecorum petit quartas inducias dierum. xxx. Jn nono bello voluit andronica vxor hectoris ipm hectorē retinere. qꝛ ī ſomnis viderat ei non expedire vt prodiret in belluz qꝺ cum facere non poſſet: antianacē filium ſuuz ad pedes eius poſuit: ſed nec ſic eum retinuit. Hector igitur in bellum prodiēs tres duces fortiſſimos occidit. duos vulnerauit: ⁊ terciū achillem a quo tandem occiditur. Gray quintas petunt inducias duorum mēſium. Poſt bellum decimum gray ſextas petunt inducias ꝑ annum

Jn bello. xi. Palamides qui rex ꝑ cōmotiōez factus fuerat occidif. Jn bello. xij. troylꝰ multos occidit: Jn. xiij. ꝓlio pugnatur cōtinuis diebus. vij. Agamenon ſeptimas petit inducias. xxx. dierum. Jn bello. xviij. Troylꝰ achillem ſauciat ⁊ pugnaf cōtinuis dibus vij. Jn bello. xix. troylus ex equo cadēs ab achille occiditur. Jn. xx. bello cadit Menon dux perſaꝝ Priamus decimas petit inducias dieꝝ. xxx. Jn bello. xxi. Alexander occidit achillē ī phano appollinis: vbi eum ad colloquiū vocauerat concordiā ſimulans. Greci igif petūt vndecias inducias. Jn. xxij. bello alexander aiacez ſauciat: ⁊ Ayas ſauciatus alexandrū interfecit ⁊ de vulnere ſtatī morif. Jn bello. xxiij. et. xxiiij. panthaſſilea regine amazonū viriliter neopthолemum Achillis filiū ſauciat: a quo tandem ipſa occidif. Anthenor. polidamas et Eneas dicūt priamo vt faciat pacē: ꝗ nolēte patriā ꝓdunt.

Capta igitur troya: Agamenon predā omnem equaliter diuiſit. Jta ꝙ pugnatuz eſt ad troyam annis. x. menſibꝰ viij. diebꝰ. xij. Et vt refert dares frigius: corruerūt ex arguis octigenta ⁊ ſeptuaginta milia. Ex troyanis aūt ſexcenta ſeptuaginta ſex milia hominū vſqꝫ ad oppidū proditū. Eo aūt ꝓdito occiſa ſunt ex troyanis ducēta ſeptuaginta ſex milia. Eneas nauibus profectus eſt cū quibꝰ alexander greciā iuerat numero. xxij. quē ſecutus eſt numerꝰ trium milium quadringentoꝝ hominum ex troyanis: Athenorē ſecuti ſunt duo milia quingēti. Etheleaus cū caſſandra ⁊ andromica ⁊ hecuba vxorē priami cum mille ſeptingētis: crinuſium petijt: Menelaū: et helenā vxorē eius (dicit homerus) ad thecurem regem egipti quē polipiam vocat poſt captā troyam diuertiſſe.

Cum videā innumeros ſcriptores de Troyanoꝝ clade meminiſſe. ⁊ eo locorū nominū et geſtoꝝ cuz lectores deuenerint ꝓpter. hiſtorie ignoratōez ceſpitare. ſepe etiā cadere. Quāobrē ad hiſtorias Troyane cladis quas dares phrigius. ⁊ dictes cretenſis viri diſerti ꝑſcripſerunt cunctos remitto. Cum primus ꝑ id tp̄s vixit et militauit. Alter idomeneum cretenſium ducem ſecutus interfuit ⁊ quantū ad troyanarum rerū cognitionē attinet nihil breuius. nihil vtilius. nihil etiā clarius ⁊ terſius licet repire. Qui res geſtas tanta diligentia. tantaqꝫ cura. atqꝫ ita diuiſas temporibus. nomibus. locis ⁊ ſic demuz accurate omnia diſſeruit. vt res nō narrari. ſꝫ geri. non deſcribi. ſed rurſus tractari ⁊ ipſi bello intereſſe legentibus videatur.

Troyanum bellū decēnale primo Eſebon ſiue Abeſſon iudicis anno (teſte euſebio) ſurrexit. quo tpe ſequētes claruerūt. Troya eī quā Ilion tros regis troyanoꝝ filius ampliſſimā inſtaurauit mille ⁊ quingentis paſſibus a mari remota erat: vbi oīm rerum vbertas erat: Ipſa quippe que decēnalem grecorum obſidionem paſſa fuit: et ab eis tandē deleta.

Hercules

Hercules ille cū Iaſone troyā vaſtauit que ſtatim a pamo fuit reedificata. Idez hercules agonē olimpiacuꝫ cōſtituit et bella multa cōfecit queſdicūt duodecim inſignes et inhumanos pfeciſſe labores.

Menela⁹ Helena

Helena fuit vxor menelai regis ⁊ a pari de filio priami rapitur. ⁊ ad troyā pducitur. ꝓpter qđ troyanū bellū exortuꝫ Ipſam tñ poſt troye excidium Greci menelao reddiderūt. q̄ gaudēs nauim cū illa cōſcendit patriam petitur⁹: ſed tēpeſtatib⁹ acti in egiptū ad polibuꝫ regez deuenere. Indeq̄ diſcedentes octo ānis errātes (vt teſtis eſt euſebi⁹) tandeꝫ in patriam redierunt.

Hector

Iſte hector fuit pmogenitus pami ex hecuba vxore incōpabilis fortitudinis et ſtrēuuitatis. Iō ob maximū ei⁹ militie fulgorem apud troyanos maxīo ī precio habitus eſt. Nā ob incredibilē ei⁹ prudētiā atq; fortitudinē nō ſolū parētes: ſed et patriā nobilitate atq; glīa ſplēdidā fecit. hic ex Andromacha ꝯiuge pſres genuit filios. E qb⁹ frāc⁹ vn⁹ fuit A q̄ (vt aiūt vincēti⁹ hyſtorial' burgūd⁹) frāci originē habuere.

Paris

Paris qui et Alexāder dict⁹ eſt eiuſdē hectoris frater: ex pamo ⁊ hecuba nat⁹: ſb ſpecie legatiōis cū. xx. nauib⁹ in greciā mittitur Et a menelao hoſpicō ſuſcipit. Cui⁹ cū aſpexiſſet vxorē illāꝫ. abſente marito tandē cū oībus regijs theſauris abſtulit et Troyam pduxit. Ex qua rapina bellum decēnale grecoꝝ aduerſus troyanos ſuſceptū eſt. Hic cū troyanis vrbem obſidentib⁹ multa ſtrēnue geſſiſſet: A pirrho achillis filio occiſus fuit.

Agamenon

Agamenon fuit frater regis Menelai dux toti⁹ exercitus grecoꝝ. cōtra troyā bellauit. q̄ tandem traditorie et turpiſſime capit. fuitq; Atrei regis fili⁹. ab omni exercitu imperator deſignatus. ad bellū pergens Clitemeſtram coniuges ex qua multos ſuſceperat filios reliquit. Et apud troyam multos paſſus labores. ⁊ ſimultates principum pro quibus ab imperio depoſitus ⁊ illi palamedes ſuffect⁹ eſt. Quē cum vlixes occidiſſet ipſe maiori gloria imperium reaſſumpſit. Tandeꝫ Troya capta et diruta cum ingenti preda et caſſandra priami filia in patriam rediturus naues conſcendit Uerum ⁊ ipſe tempeſtate actus. p annū ferme errauit.

Iſti duo de Troya fugientes duo regna conſtituūt: longe tamē poſt.

Franco

Franco quidē ex hectore fili⁹ pami nepos a quo francoꝝ nomē tractū eſt. a troya fugat⁹ poſtea tota Aſia puagata in danubij ripis tandē puenit. Ibi cū aliq̄diu cōſediſſet. deinde locum querēs a cōmuni hominū ſocietate ſeiunctū: ad thanai fluentia ⁊ paludes meotidas receſſit. vbi Sicambriā condidit vrbem.

Turcus

Turcus fili⁹ Troili filij regis Priami. A q̄ pplm ab eo deſcendentē. quidem turcos denoīari dicūt. Alij eorū originē ex Scythia referunt.

Linea pontificũ

Phynees

Abyſue

Boos vel buuz

Ozy

PHynees fili⁹ Eleazari. cum fornicati fuiſſent filij iſrael cũ madianitis: adorantes ydola eaꝝ ꝓpter quod dñs mãdauit ſuſpẽdi. xij. principes tribuũ. ipſe ſacerdos dei ꝑcutiẽs vnũ ex filijs iſrael fornicantẽ cum madianita ad mortez placauit iram dñi. Cecideruntqꝫ ꝓpter hoc malũ. xxiiij. milia ex iſrael.

DElbora fuit ꝓphẽtiſſa ꝛ iudicauit iſrael. ſub qua ꝑcuſſus eſt Jabin rex chanaan ꝛ pꝛiceps exercitus Syſare. Syſara eñ de curru exiliẽs fugiẽs ĩ domũ cuiuſdã mulieris ſe abſcondit. Qui ſiti fatigat⁹. lacꝫ potum ab ipa recepit. ꝛ cũ nimiũ bibiſſet obdormiuit. Jlla vero dormiẽti clauũ ferreũ ꝑ tpſ infixit. ꝛ malleo eũ terra cõfixit poſtea barach Jabin regẽ interfecit. Fecit etiã canticũ in graciarũactiõe ꝓ victoria ppli ſui.

GEdeon quartus hebreoꝝ Judex iudicauit iſrael annis. xl. ꝑcuſſit quattuor reges madianitaꝝ ſcꝫ. Oreb. zeb. Zebee. ꝛ ſalmanã. ꝛ humiliat⁹ ẽ madian in quoꝝ man⁹ traditi fuerũt filij iſrael. vij. annis ꝓpt iniqtates priſtinas q̃s fecerũt. Angel⁹ eñ apparẽs gedeoni purgãti triticũ ꝓnũciauit liberatõnẽ fiendã ꝑ eũ. qui angel⁹ virga ꝑcutiẽs: carnes ius deſuꝑ fuſum ꝛ azima poſita a gedeone ſuꝑ petrã: ignẽ accẽdit cõſumens illa poſt hec petijt in ſignũ future victorie gedeon vell⁹ in area poſitũ roze complere: area ſicca remanẽte. poſtea iterũ ecõuerſo. qꝺ totũ factũ eſt vtꝫ Judi. vi. mortu⁹ eſt tandem gedeon ſenex ꝛ ſepultus eſt in Effraim regiõe in ſepulchro patris ſui.

ABimelech quĩtus Judeoꝝ iudex filius nãlis illegittim⁹ tñ gedeonis. ſuaſit viris ſichen vt occiderent. lxx. frẽs ſuos legittĩos filios gedeõis vt ipẽ ſolus dñaret. Qꝺ ꝛ fecerũt ſuꝑ lapidẽ vnũ decapitãtes illos excepto minimo dicto Joathan q̃ abſcõdit⁹ fuit. Jdeo eũ dñs mala morte ꝑire fecit. Qui ſychionitꝭ dixit ꝑabolã de lignis. q̃ iuerãt ad vitẽ ꝛ ficũ ꝛ oliuã ꝛ demuꝫ ad ramnuꝫ id eſt ſentẽ vt facerẽt ſibi illos regẽ. Abimelech aũt diſſenſionẽ ſummẽs poſtea cũ ſychionitꝭ ignẽ ſuppoſuit turri ſychẽ ex q̃ mille mortui ſũt. Et demũ ipẽ obſidens thebes cũ de muro ꝑcuſſus fuiſſꝫ dũ ꝓxime veniſſet ad murũ. Mulier quedã fragmentũ mole ſumẽs caput ipi⁹ repẽte ꝑcuſſit. Et cadẽs in terrã ſauci⁹ armigerũ ei⁹ rogauit vt eũ occideret ne a muliere interfectus eſſe videret. Et ille quidẽ preceptũ adimpleuit.

THola de tribu yſachar q̃ iudicauit Jſrael. xxiij. ãnis: hñs. xxx. filios iſidẽtes aſinis ꝓncipes. xxx. ciuitatũ q̃b⁹ dedit vxores. poſt q̃s iſrahelite ꝑpeccantes dño afflicti ſunt multipliciter ab ãmonitis ꝛ madianitis Moriens tandẽ in Samir ſepelit.

OSy ſacerdos fuit ꝺ ſemĩe Aaron ꝑ lineã Eleazari q̃ mortuo nutu dei tranſijt pontificat⁹ ad lineã de ythamar ãnis. i 20. in qua beli prim⁹ ſumm⁹ ſacerdos fuit ab ythamar vltimus.

ISte yair ex tribu manaſſe ſeptim⁹ Judex iſrael habuit. xxx. filios bonos q̃s ꝓncipes. xxx. ciuitatũ cõſtituit. ꝛ quia tpa bona in ſilẽtio ꝛ pace tranſierũt. Patet ꝙ in dieb⁹ iſtoꝝ duoꝝ iudicũ Ozy ꝛ Yair ſcꝫ: iſrael dño adheſit. ꝛ ideo cũcta ꝓſpere aduenerũt. Et cũ duobus ꝛ vigĩti ãnis id dignitatꝭ mun⁹ tenuiſſet ſenex defunctus eſt. Poſt cui⁹ mortẽ hebreoꝝ res ad inhoneſtã vitam ꝛ iniuriã dei atqꝫ legum delata eſt. Quãobrem paleſtini coꝝ ꝓuinciã cũ magno exercitu deuaſtauerũt.

Linea iudicum

Delbora

Gedeon

Abymelech

Thola

Jayr

De famoſis inſulis mediterranei maris.

SArdinia inſula a Sardo hercul' filio appellata: qui cū innumerabili multitudie e libia diſceſſit. Et in tyrreno mari iſulā Sardinie occupās que icnus a grecis vocabaꝰ de ſuo nomie ſardiniā nūcupauit. Habet aūt latitudinis nonagintaocto miliaria. Lōgitudinis vero. ccxx. Alij eiꝰ ambitū quattuoꝛ milia ſtadia eſſe referūt. Habet em̄ hec inſula multā partem aſperā mīmeqꝫ tranquillā. Reliquā vero rebus oībus felicē precipue tritico et pecoribꝰ atqꝫ paſcuis. Ibi nullꝰ lupꝰ gignit: nullꝰ ſerpēs repit Eſt tamē hec inſula eſtiuo tpe moꝛboſa in locis maxime fecūdis. Cōtinetqꝫ multas ciuitates inter quas p̄cipua Calaris eſt: vbi Coralloꝝ magna reperit piſcatio. Que ⁊ longo tpe beatiſſimi patris Auguſtini reliquijs illuſtrata fuit. Ea inſula antiquitus naſcebant arietes q̄ pro lana piluꝫ caprinuꝫ procreabant. quos Muſimones vocabāt: quoꝝ pellibꝰ Sardi thoracis modo ſeſe muniebāt. Antea em̄ Sardi iolenſes dicebāt Indeqꝫ iolen herculis Amaſiam ferunt ſardum ipm. et pleroſqꝫ herculis filios eo adduxiſſe: et cū accolis habitaſſe. A quibꝰ poſtea ſardinieſeſ dicti ſunt. Illiꝰ poſtmodū imperij dignitatē peni ex affrica delati ſortiti ſunt: Qui cū aduerſus germanos bellū gererēt ab eiſdē penitus deleti ſunt. Cuiꝰ inſule dominiū romani ꝑ multa tempora potiti ſunt. mltas quoqꝫ poſtmodū clades et direptiōes a barbaris piſanis ac genuēſibus ꝑpeſſa. tandē in Arrogonenſiū manꝰ ē deducta.

COrſica a Cyrino eiuſdē ſardi fratre ⁊ herculis filio. Qui vt Rabano placet ex libia veniēs inſulaꝫ quā hodie Coꝛſicā dicimꝰ ab eo primū inhabitatā cyrinū a ſuo noīe nūcupauit. Deinde cū quedā mulier noīe Coꝛſica in liguria taurū depaſceret ipm anīal tranſnatādo mare in inſulā peruenit. Mulier aūt ꝓ tanto ſollicita nauigio ſtatim inſcijs parētibꝰ illo delata eſt. Compertoqꝫ in paſcuis vberrimis thauro. delectata inſule pulchritudine ibidē habitare ꝯſtituit. Et a ſe eam Coꝛſicā noīauit. Cuiꝰ inſule longitudo clx. miliaria eſt. Latitudo vero. lxx. Ambitꝰ āt ipſius tria milia ⁊ ducēta ſtadia. Hec quippe inſula in lyguſtico mari eſt. ſed a ſeptētrione thuſco propioꝛ. Inter hanc ⁊ Sardiniā iſulaꝫ interiacent. xx. miliaria. Scdm aūt pliniū in tercio libro tantūmodo nouē. Ea quippe inſula tempore Strabōis vt ipe ſcribit maligne colebat. Et multis in locis inacceſſibilis adeo erat: vt q̄ eiꝰ montes inhabitabāt vitā latrocinijs degentes beluas immanitate ſuperabunt. In manibꝰ pꝰ modum romanoꝝ deducta cū feraciſſimaꝫ multi in locis repiſſent: multas in ea erexere ciuitates In ea nunc ſex non ignobiles extant ciuitates diu poſt varios caſus Coꝛſi acti. et a mauris q̄ꝫ maxime oppreſſi. Ademarꝰ quidam genuenſis dux eam liberauit. Et tpe Caroli magni in manus genuenſiū deuenit. Sed poſtmodū florente piſanoꝝ repub. ꝑ aliquod tp̄s eiſdem paruit Interdūqꝫ eccleſie romane: tandē ſuperatis piſanis in manus genuenſiū iterū peruenit et nūc vſqꝫ durat. Hec ipa (vt aiūt) inſula: preter optimum viuū alios fructꝰ ſuauiſſimos gignit. Habundatqꝫ bobus: capris et ouibꝰ ac alijs anīalibus. Et inter cetera canes ferociſſimos ꝓducit.

CReta inſula in qua Cres ſiue Orio demogoꝛgonis (vt quibuſdā placet) filius. Primus Crete inſule rex regnauit vt Euſebius ſcribit. ⁊ a ſe cretā nomīauit. Primo a celi temperie Aerea dicebat: poſtmodū Macoroneſon id eſt beata inſula. Alij aūt a creta heſperidis filia denominationē accepiſſe eam dicūt. Sūt q̄ a tenaci terra q̄ creta appellat. quia ibi melioꝛ reperit dictā. Ea inſula nunc venetis ſubdita eſt. Et ad principatū grecie preclara ſita. cūcto namqꝫ imminet mari. Hec vt yſidoꝛus ponit quondā centum iſignibus vrbibꝰ inſignata fuit. Et curetes Gnoſum ciuitatē et Cybelis deoꝝ matris templum in ea condiderunt. Ipſaqꝫ prima remis ⁊ ſagittis valuit. Studiū quoqꝫ muſicum in ea ceptum fuit. Capris copioſa eſt ceruoſqꝫ agitat lupos et vulpes. Aliaqꝫ feraꝝ noxia nuſq̄ꝫ gignit Serpens ibi nullus: nulla noctua ibi inuenitur Et ſi inueniat ſtatim emorit. Abeſt aūt modicum a peloponeſo que eſt archadia. in medio ei mundi eſſe dicitur. Nam illi a ſeptentrione egeum mare eſt. ab occiduo Ioniū ſeu Mirtheuꝫ q̄ europe ſunt maria. Ab oriente aūt eſt illi icareū mare atqꝫ egiptum que Aſiatica maria ſunt. Et a meridie deniqꝫ ⁊ occiduo affro abluit ponto.

SIcilia a ſiculo Neptuni filio: qui in eā inſulam veniēs poſt ſicanū fratrem ibidē regnare cepit. Et a ſe inſulam ſiciliam denomīari voluit. Primo ipa Trinacria dicebat. deinde a ſicanio Sicania hec italie olim pars fuit: ſed terremotu ſuꝑueniente (vt plinius ait) ab italia diuiſa eſt quibuſdā vndis interuenietibus et ſine requie fluctuantibꝰ. Que et triangularis eſt et ī angulis tria ꝓmōtoꝛia habere dicit. Ex quibꝰ vnus ad meridiē vergit. qui et pachynus dicit Alter ad ſeptentrionē ſpectat et peloꝛus vocat. Nec plus diſtat ab italia q̄ꝫ mille quīgētis paſſibus. Alius autem in libiam ⁊ occaſum tēdit atꝫ in ipſam carthaginem maxime ſpectare videt. Nec ab affrico littoꝛe pluſq̄ꝫ centū viginti milia paſſuū diſtare conſtat. Vocaturqꝫ lylibeus. Et hi tres mōtes tria inſule latera cōſtituētes. vnū quidē ad affricaꝫ exponunt. Reliqua vero duo latera verſus italiam coartantes. Inſulaꝫ in peloꝛum deducūt. hanc antiqui rome hoꝛreū vocauere. Que oībus in rebus ſuꝑioꝛ alijs italie ꝑtibus habita eſt. vtpote frumēto. Croco. Melle. alijſqꝫ ꝑ multis. Et non fructibus modo ſed et pecoꝛibus. pellibus. lana et caſeo.

CYprus inſula a Cethin qui fuit tercius filius Iauan ⁊ nepos Iaphet Cethina dicta cum primū eam habuit. Hec inter ceteras inſulas celeberrima. rerū em̄ omniū habundans: et veterum diuitijs oꝛnata. Et ꝓpterea luxui plurimum dedita: ob quod veneri ſacrata fuit. Cyprꝰ aūt cadentibꝰ rēbꝰ romanis diu ſub imperio grecoꝛum fuit. Qui poſt Conſtantinū apud Bizācium regnauere. Ricardus anglie rex grecos ex inſula deiecit cū hieroſolimā Claſſe petēs: eo tēpeſtate delatus poꝛtu prohiberet: Indignatus em̄ arma que in ſaracenos parauerat in grecos vertit. eiſqꝫ inſulā abſtulit. Spoliatamqꝫ firmo ſuoꝛum preſidio cōmunitā reliquit. Nec diu poſtea Guidoni luſignano genere gallico: Qui de

hieroſolimitano regno contendebat: eaꝫ ꝑmiſit Quã ille ab anglico acceptã ſibi ⁊ poſteris ſuis vſqꝫ in varia tempora obtinuit. Poſt varias ſucceſſiones regnũ ad duos fratres ꝑuenit. Quoꝝ alter nomĩe petrus Claſſe inſtructa cum Catelanis et gallicis alexandriã egiptioꝝ inuaſit. Ingreſſuſqꝫ vrbẽ mediaꝫ diripuit: et quãuis occurrentibus maximis egiptioꝝ copijs: fuge ſe commiſerit. Ingentem tamẽ predã et ditiſſima ſpolia reportauit: nec diu poſtea a fratre interfectus eſt. Nulla em̃ ſancta reperitur regni ſocietas. Cruentus fraterno ſanguine rex conſtituit̃. ſed neqꝫ ei longo quies fuit. Poſt hec perpeſſa eſt hec inſula magnas calamitates. nunc autẽ ſub dominio venetorum habetur.

EUboya inſula nominatiſſima quã noſtro ſeculo Nicropontem dicimus in qua ciuitas Chalcis quã quidem Cecrope. Alij (vt Cicero deorum natura libro .3.) ab Alabando conditam dicũt. Plato vero in thimeo Amaſim regẽ Egiptum eiuſdem vrbis conditorem dixit. Hec cum eiuſdem inſule metropolitana ⁊ celebris atqꝫ pugnatiſſima eſſet a Mahumeto Ottomãno Turcorũ principe venetis ablata fuit. In ea ꝙppe Cecrops rex primus Appollinem deum appellauit. Simulacra reperijt. Et aras ibidem inſtituit atqꝫ victimas ĩmolauit. Ibi etiam preter tres filias et quartã genuit nomine Phrigiam que inde traijciens Phrigiam a ſe habitatã denominauit. Eam autem calcidẽ cepit Mahumetus turcoꝝ imperator quartodecimo. kal. Iunij Anno ſalutis .1 4 71. proditione cuiuſdã thome liburni cum magno xp̃ianorum ⁊ maxime venetorum damno. Ubi prohdolor omnes puberes italicos ibi inuentos acutis palis tranſfigi fecit. et grecanã gentẽ ſub haſta vendere p̃cepit.

AT in gallia quas referre conueniat ſole inſule ſunt Stoecades ab ora ligurũ ad maſſiliaꝫ vſqꝫ diſperſe. Baleares in hiſpania cõtra tarraconenſia littora ſite nõ longe inter ſe diſtãt vſqꝫ ad euerſionem frugum cuniculis aĩalibꝰ quondã copioſe. Et ex ſpacio ſui cognominibꝰ acceptis maiores minoreſqꝫ perhibent̃: Caſtella ſunt in minoribus Samo ⁊ Mago: In maioribus parina ⁊ polentia colonie. In atlantico quoqꝫ mari vſqꝫ occaſum gorgadum ſunt inſule Has incoluerunt gorgones mõſtra. Et ſane adhuc monſtruoſa gens habitat. diſtant a continẽti bidui nauigatiõe. Prodidit deniqꝫ Xonophõ lampſacenus Harmenopem regem in eas ꝑmeauiſſe. reptaſqꝫ ibi feminas aliti pernicitate: atꝫ ex omnibꝰ que apparuerunt duas captas. tam hirto atqꝫ aſpero corpore. vt ad argumentũ ſpectande rei duarum cutes miraculi gracia int̃ donaria iunonis ſuſpenderint: que durauere vſqꝫ in tempora excidij carthaginenſis. Ultra gorgadas heſperidum inſule (ſicut Seboſus affirmat) dierum .xl. nauigatione in intimos maris ſinus receſſerunt. Fortunatas contra leuam mauritanie tradunt iacere. Quas iuba ſub meridie quidem ſitas: ſed proximas occaſui dicit. De harum nominibus expectari magnum mirum reor: ſed infra famam vocabuli res eſt. In prima earum cui nomen eſt embriona: edificia nec ſunt nec fuerunt. Iuga montiũ ſtagnis madeſcunt: ferule ibi ſurgunt ad arboris magnitudinem: earum que nigre ſunt: expreſſe liquorem reddunt amariſſimum: Que candide aquas euomunt etiam potui accomodatas: Alteram inſulam Iunoniaꝫ appellari ferunt. In qua pauxille edes ignobiliter ad culmen faſtigiata. Tercia huic proxima eodẽ nomĩe nuda omnia: Quarto loco capraria appellatur enormibus lacertis pluſqꝫ referta. Sequitur niuaria aere nebuloſo et coacto: ac propterea ſemꝑ niualis: Deinde canaria repleta eſt canibus forma eminentiſſimis In ea edificiorum durant veſtigia. Auium magna copia: nemora pomifera: palmeta cariotas ferentia: multa nux pinea: larga mellacea: Amnes ſyluris piſcibus abundãtes. Perhibẽt etiã expui ĩ eã vndoſi mari belluas: deĩn cuꝫ mõſtra illa cum putredine tabefacta ſunt: omnia illic infici tetro colore. Ideoqꝫ non penitꝰ ad nũcupationem ſui congruere inſularum qualitatem.

Caſſiterides inſule ſpectant aduerſus celtiberie latus: ſic dicte a grecis (vt plinius habet) a fertilitate plumbi in capite vero betbice vbi extremꝰ eſt noti orbis terminus inſula a continenti ſeptĩgentis paſſibus ſeperatur. Quã tyrij erithreaꝫ: peni lingua ſua gadir nominauerunt: De alijs ĩſulis in generali deſcriptione habitum eſt in ſuperioribus.

POſt ĩſularꝫ famoſaꝝ marĩ mediterranei ac aliaꝝ deſcriptionẽ Pauca de latitudĩe terre ſubiungemꝰ.

LAtitudinem terre quatenus habitataꝫ extiſtimarunt maiores noſtri in ſeptem climata diuiſerũt. Quorũ primũ ab inſula Meroe vſqꝫ ad Sienem ꝑ milia paſſuũ quadringẽta et quadraginta ꝓtendit̃. A cuiꝰ fine Secundũ incipiẽs in alexandria egipti finit̃. quadringẽtis paſſuũ milibꝰ ampliꝫ. Tercium in rhodo deſinit. Huiꝰ latitudo trecẽtis et quĩquaginta milibꝰ paſſuũ extenta eſt. Quartũ rhodienſe appellant: eiqꝫ trecẽta milia paſſuũ latitudinis attribuũt. Quintũ romanũ ducentoꝝ et quĩquaginta miliũ. Sextuꝫ ad Boriſteneꝫ vſqꝫ amnem ꝓducũt. ducẽtis et duodecim milibus patens. Septimũ ad Ripheos mõtes ꝑ millia paſſuũ centũ ⁊ octuagintaquinqꝫ. Atqꝫ ita oĩm climatũ latitudo ſupꝰ vicies centena cẽtum quadraginta duo milia paſſuũ complectit̃ Queadmodum his viſum qui de terre climatibus ſcriptitarũt. Longitudo climatum ab ortu in occaſum protrahit̃. Tantũqꝫ alteruꝫ ab altero ſuperatur. Quantũ ab equinoctiali circulo procul abeſt. Haud tamẽ his climatibus omnis habitabilis continetur. Siquidẽ longe vltra Meroem degere homines et ptolomeus et multi alij prodiderũt. Et vltra ſeptimum clima quod Ripheis montibꝰ terminatur: magna pꝫ germanie ſita eſt. Et tota Noruegia: ipſaqꝫ brittannie inſula atqꝫ hibernie. In quibus maximꝫ dies haud minꝰ quã duas de viginti horas aſſumũt. Quas in ſeptimo climate terminari quidecim tradiderũt: An vero ſub equinoctio habitacio ſit: Indiſcuſſum nunc relinquimus, hiſtoriam temporũ proſequentes.

Pariſius regia et inclita Galliaruȝ vrbs in Senonenſi prouincia poſt Troyanū excidiū habuit inicium. Nam parides cum Enea e troya ſecedens: vnacꝫ cum francōe hectoris filio in Galliaȝ ꝓficiſcens iuxta ſequane fluuium conſedit et ibi populum conſtituēs a ſe pariſios nominauit. Franci quidē ab origine Troiani fuerūt: Qui deleto Ilio duce priamo magni pāmi ex ſorore nepote ꝑ pontū euxinū ꝛ Meothidas paludes ī ſcythiā ꝑuenere. Ibicꝫ ciuitatem quā Sicambriam vocauere edificarunt Quo in gentem magnā coaluerūt. Manſeruntcꝫ romanis vectigales vt aliȷ̈ ſcythe vſcꝫ ad tempora valētiniani Ceſaris. Quo imperante Alani vexare imperiū ceperunt. Eo tpe libertatē in decēnium imperator ꝓmiſit vt alanorum ferocitatem cōpeſceret. Allecti eo premio ſicambri arma ſumpſerunt. et alanos victos bello deleuere Ideo libertati donati mutato nomīe franci appellati: quod attica lingua. ſiue feroces. ſiue nobiles ſonat. Itali frācos liberos vocāt. Exacto decennio: cum romani ſolita tributa repeterēt: franci ob eam libertatem effrenes facti parere recuſarunt. Hoc ergo francorum genus cum ex ſcythia in germaniam veniſſet: Ibicꝫ diu conſediſſet germanicum effectam eſt. Uerum cū creſceret imperiū ita et francia aucta eſt adeo vt tota gallia ferme et magna germanie pars a montibus pirreneis vſcꝫ ad pānonie terminos francia diceretur. Naȝ quicquid francis ſuberat frācia vocabat̄. Et in duas partes diuiſa fuit. Nā quod eſt gallie. occidentalis francia dicebatur: quod germanie orientalis. Hec gens ſub Carolo magno romanum imperium meruit. Qui afflictam lambartico bello ſedem apoſtolicam cōſolatus eſt. Sunt multi qui francos eos ſolummodo eſſevolunt. Qui circa pariſius habitant. Et illis datum imperium eſſe volunt quos rectius francigenas quis appellauerit. Que vrbs ꝑ tempora a regibus habitata in maximam ꝛ potentiſſimam euaſit ciuitatem. Cui poſtmodum Carolus cognomēto magnus ob loci cōmoditatem imperiali diademate ſuſcepto romanoruȝ vniuerſale Gymnaſium condidit. Et a dyoniſio Ariopagita epiſcopo ab aplis eo vna cum Ruſtico et Eleuterio dyacono predicationis gratia directo ſacrum xp̄i euangelium ſuſcepit. Et ibi coronā martirȷ̈ ſuſtinuit. Ornat̄ hec ciuitas clariſſima reliquȷ̈s bathildis regine: et Auree virginis aliorumcꝫ plurimorum martyrum.

Pariſius

Maguncia Metropolitana vrbs Germanie: Eam a maguntio quodā Troyano inicium et nomen tempore troyane cladis habuiſſe Carinus in cronicis tradit. Hec inter belgas Germāie ciuitas eſt. et rheni rippas attingit. Famā eiꝰ clare auxit Druſus nero germanicus. cum bellum aduerſus germanoꝝ trāſ rhenum ciuitates geſſit: Et ex fractura equo ſuper crus eius collapſo. xxx. die qua id acciderat mortuus eſt: Corpus eiꝰ a Nerone fratre ꝗ nuncio valitudinis euocatꝰ raptim accurrerat. Romam deuectum: et in C. Julij tumulo recōditꝫ de mole druſi circa rhenum tacitus et alij mentionem faciunt. Hoc manifeſtant Magūtie druſi latium et alie antiquitates. Quidam a paulino pompeyo Romanorum legionuꝫ in germania duce ſub Nerone imperatore perfectam dicunt Huius ciuitatis archiepiſcopus ad Imperatorem romanum eligendū preſtat ſuffragia: Habet hec vrbs virum ſanctiſſimū Albanum martyrem. Prope hanc ciuitatem Franckfordia nobile emporium eſt: in quo ſuperi cum inferis germani cōueniunt bis ſingulis annis. Ibiqꝫ imperator elegitur ex veteri conſuetudine. Eaꝫ autem plabitur. haud ignobilis amnis quem moganum vocant. Ptholomeus hunc fluuium obrigma appellat. Qui ſuperiores germanos ab inferioribus eundem diuidere affirmat. Neqꝫ alius fluuius eſt qui eam diuiſionem apertius ꝙ moganus efficere poſſit. Et hodie quidē inferiores germani vſqꝫ ad Maguntiam procedunt. Abinde ſuperiores vocantur. Moganus vero ex montibus bohemie vicinis ortus de regione Moguntie in rhenuꝫ exonerat. Ob quā reni non defuerunt qui Moguntiam a mogano fluuio dici crederent. Edes autem ampliſſime more romanorū Moguntie: et baſilice ornatiſſime cum arce epiſcopali. et plura memorie digna in ea viſuntur. Et aliqua propter bella deuaſtata.

Maguncia

Linea Christi

Boos

Boos 3825.

Boos 3875.

Boos 3925.

Boos 3975.

REgnum Lacedemoniorū oritur vbi primum regnauit Euriſteus et regnauit annis.42.

Euriſteus

BOos filius ſalmon naſcit̄ anno patris ſui.48.mundi ſm lxx.3775.

Atlethes

REgnum Corithiorum orit̄ vbi Atlethes primum regnauit grec⁹ luctator victorioſiſſimus.cū ſe plurimum poſſe in corintho videret.et populum quo vellet aut vi aut perſuaſione pduceret imperiū ſibi aſſumpſit

NOta ꝙ hic fit ſaltus per euangeliſtas:quo ad boos ⁊ obeth.quia ad minus inter eos fluxerunt .272. Anni quod tempus ad vnum hominem referri non poteſt.Et ideo hic quinquies ponitur Boos magis ad denotandum tempus ꝗ̄ rem geſtam. Nicolaus tamē de lyra dicit ꝙ iuxta veritatē hyſtorie fuerunt tres boos ſibi viciſſim ſuccedētes : ſed h̄ pro ſolido aſtrui non poteſt quia non habet̄ ex canonica hyſtoria.Sed hoc eſt certum ꝙ inter principiū iudicatus Joſue. quando Salmon accepit Raab:que peperit boos:vſq; ad natiuitatē ⁊ quia fluxerunt anni circiter.ccclxvij. Ubi t̄n niſi tres ab euāgeliſtis generatōes ponūt̄.

RUth Moabithides genere fuit.Que virū nōmie Maalon genere iudeum ex Bethleem ciuitate uatū accepit maritū.Cui⁹ viri pater Elimelech fuit. Mater noemi.qui famē terre ſue ferre non valentes in terrā Moabitarū cū duobus filijs ſuis migrauere. Ibiq; dum cūcta eiſdē bene pcederēt filijs ſuis Moabitidas dedere vxores. vni ſcȝ Chelion Orpham:⁊ Maalon Ruth. Tranſactiſ deinde.17.annis Elimelech ⁊ duo filij ei⁹ mortui ſunt. Neomi aūt amare ferēs infortuniū ſuū in terrā ſuā iuda regredi pꝓoſuit.Sed ei⁹ nur⁹ deſeri ſe ab ea nō tollerabāt:nūc ip̄a ſine eis pficiſci nō poterat. Tandē vna remanēte. Ruth ipſa cū remanere nō potuiſſet. Noemi ſocr⁹ ſociā ſibi duxit in Judeā. Cūq; in bethleem ingreſſe fuiſſent Booz Elimelech cognat⁹ ſuſcepit eas in domū ſuā. Procedente deinde tp̄e Booz cū didiciſſet Ruth vxorē fuiſſe cognati ſui defuncti:⁊ ip̄e ſine vxore eſſet:ſcd̄m legē Moyſi duxit . Quo facto poſt annuȝ peperit ei filium Quē Neomi ſocr⁹ ſumēs ſuo cōſilio vocauit euȝ Obeth.eo ꝙ in eius ſenectute nutriretur. Inde et ip̄e obeth genuit Jeſſe ex quo natus eſt dauid.

Linea pontificū

Zaraya

Meyraioth

Amarias

Achitob

Iſti quattuoꝛ in linea pontificum: nō fuerūt ſummi ſacerdotes. ſed Sadoch de eis deſcendit: quē ſalomō conſtituit ſummū in pontificatum: reiecto priꝰ abyathar de ſacerdotio qui fuit vltimus de linea ythamar.

Iepte illegittimꝰ princeps latrocinātiū. factꝰ eſt dux exercitꝰ a galaaytidis vt pugnaret contra āmonitas. et miſſis priꝰ nūcijs Jepte ad regē Amon: ratione oſtēdens iniuſte eos vſurpare velle terras eis a dn̄o cōceſſas. cū nollet eū audire facto voto de offerendo qđ ei pꝛimo occurreret de domo reuertēti cū victoria acceſſit cōtra āmonitas et debellauit eos. Cui reuertenti occurrēs filia virgo cū tympano: vt votū ſeruaret ymolauit eā. ſtultꝰ in vouēdo. impiꝰ in implēdo. Judicauit aūt Jepte iſrael. vi. ānis iudex ſeptimꝰ. poſt quē iudicauit. vij. Abeſſan de bethleem annis. vij. habēs. xxx. filios et totidē filias. Poſt quē iudicauit. ix. Abyalon zabulonites annis decē. Judicauit poſt illum Abdon. viij. annis hn̄s xl. filios Judex decimus.

Carthago vrbs fuit celeberrima ī affrica a Cartha oppido (teſte Seruio) nomen aſſumpſit. Et aput grecos. ΚΑΡΧΗΔΩΝ. ſcribit. Cōſtructa pꝛimū a didone beli regis tyrioꝝ filia: annis ſeptuagita tribꝰ anteꝙ roma ipſa cōſtrueret vt dixit Juſtinꝰ libꝛo. xviij. Que priꝰ a bouis corio Byrſa dicta fuit. qꝛ p illa edificāda tantū loci dido emerat a rege hiarba. q̄tum corio thauri tegi poſſet. dicēte virgilio libꝛo Eneid. pꝛimo. Mercatiq; ſolū facti de noīe byrſam: Thaurino. q̄tum poſſet circūdare tergo. Coriū em̄ illud in tenuiſſimos filos ſecari fecit. quo loco multū circūdedit vocātes illū locū lingua phenicia byrſam. i. coriū: que poſtea mutato vocabulo Carthago dicta eſt. Cicero quoq; de natura deoꝛum libꝛo ſecūdo. Poſtq; tres hercules declarauit. Quartꝰ inq̄t filiꝰ Jouis et Aſteries ſoꝛoꝛis latone qui Carthaginē filiā genuit a qua Byrſa quā dido cōdidit Carthago vocata eſt. Hec eadē teſte Plinio libꝛo. xv. naturalis hyſtorie centū viginti annis romanis emula fuit. Pluries em̄ deſtructa: Pluries inſtaurata. Fuit aūt hec inclita ciuitas vetuſtate oꝛiginis magnitudine et claritate ante omnes affrice et hyſpanie puinciarum vrbes memorāda. Pꝛimo autē excidio Scipio iunioꝛ magni Scipionis nepos in tercio bello punico cōſul factꝰ ſex cōtinuis diebꝰ ac noctibꝰ illā oppugnauit et vltra deſperationē tandē ciues in deditionē traxit. petētes vt q̄s belli clades reliquos fecerat viuere ſaltē liceret. Eo ī bello mulierū viginti q̄nq; milia: viroꝝ vero trigita trucidata fuiſſe referūt: Haſdrubal aūt eoꝝ rex vltro tranſfugiēs eiꝰ vxorē. ſe ſuoſq; filios in mediū iecit incēdium. quod ſexdecim cōtinuis diebꝰ arſit. Et miſerū (vt Liuiꝰ ait) etiā victoribꝰ pbuit ſpectaculū. et tūc Carthago ſexcēteſimooctauo ab eiꝰ cōditiōe anno omni murali lapide deleta fuit. Uerū poſtq; euerſa fuit vigeſimoſcđo anno lelio cecilio motello. et T. Q. flāmineo cōſulibꝰ repari iuſſa eſt. qua repata Romani ciues eo m̄lti deducti ſunt. Sed vt idē liuiꝰ inq̄t intra breue tp̄s Ethna vltra ſolitū flameos ignes euomēs calidis cineribꝰ exuſta eſt. tecta deſtruxit. Cuiꝰ ſubleuande calamitatꝭ cauſa Senatꝰ Ro. decē annis ei vectigalia remiſit. Multas etiā p tp̄a Gethoꝝ calamitates ptulit. Tandē in Mauroꝝ manꝰ deueniēs regū ſedes. et regia nūc vſq; habita eſt. Que et vernacla lingua Tuniciū appellata eſt.

Carthago

Sine iudice
Linea Judicum

Yepte

Abeſſan

Abyalon

Abdon

Primus rex iſrael Saul

SAul primus iudeorũ rex. Cis de tribu beniamiſ filiꝰ duodecimo ſacerdotij Samuelis anno a do mino in regẽ electꝰ Regnauit cuꝫ ip̃o Samuele annis. 26. Hic a principio vir bonꝰ. deinde ↄ̃mãdata dei ↄ̃temnẽs ex rege tyrãnꝰ et oppreſſor ſuoꝝ ſubditoꝝ eua ſit. Tandẽ poſt multas dauid regi ꝑſecutiões illatas cũ ↄ̃tra paleſtinos in mõte Gelboe Syrie ꝓuicie pugna ret ab eiſdẽ fuſus ⁊ ſupatꝰ ſuis oĩbus pene ꝓſtratis. po ſtremo ⁊ ip̃e grauiter vulneratꝰ in euaginatũ gladiũ irru ens mortuꝰ eſt. Hoc vidẽs eiꝰ armiger ſeip̃m interfecit.

DAuid ſe preſentãte ſauli Jonathas filiꝰ ibi p̃ſens maximã amiciciã cũ dauid ↄ̃traxit ita vt omnibus veſtimẽtis ſuis faceret eũ indui. aſcẽdentibꝰ autẽ Saule et dauid cũ pplo in hiriſm cũ victoria ⁊ choris puellaruꝫ cũ muſicis cantãtibꝰ in obuiã eoꝝ. Saul ꝑcuſſit mille. et dauid decẽ milia. contriſtatꝰ eſt ex inuidia: timens ne re gnum deueniret ad eũ. ⁊ quadã die pſallentẽ coraꝫ eo in cythara: Saul lancea q̃ſiuit eũ trãffigere Poſtea aũt fecit eum tribunũ ſup gentes armoꝝ. Promiſitq̃ꝫ ſaul dauid dare ſibi vxorẽ filiã ſuã Michol: ſi ei afferret centũ p̃pu cia philiſtinoꝝ: ſcꝫ eos occidẽdo. intẽdens ex hoc mortẽ dauid inferendã a philiſteis. q̃ aſſentiẽs attulit ducẽta p̃ pucia: occidẽs illos in bello iuſto: qꝛ inimici erãt populi iſrael. Jonathas aũt valde diligẽs dauid v̾bis ſuis re ↄ̃ciliauit eũ pr̃i ſuo ſauli: quẽ q̃rebat occidere. Et cũ i bel lo habito ↄ̃ philiſteos: Dauid feciſſet plagaꝫ magnaꝫ in philiſteos: Saul iteꝝ q̃ſiuit haſta ſua ↄ̃figere dauid zy tharizantẽ corã eo: Sꝫ dd̃ declinauit ictũ: Fugientẽq̃ꝫ ad domũ cũ ſaul miſiſſꝫ ſatellites ad capiẽdũ eũ ⁊ occidẽdũ Michol vxor ſua nũciauit ei: ⁊ emiſit eũ ꝑ feneſtrã. Cũq̃ꝫ nũciatũ fuiſſꝫ ſauli ꝙ eſſet i aioth cũ Samuele miſit ap paritores vt caperẽt Dauid pl̾res ⁊ varios tribꝰ vicibꝰ. q̃ cũ veniebãt inueniẽtes ꝓ̃phãtes cũ ſamuele ⁊ dauid. et ip̃i cũ eis ꝓ̃phabant laudãtes deũ. demũ ip̃e ſaul acceſ ſit: qui etiam ſimul cum illis prophetauit nudus ſe expolians.

IN iudicatu illoꝝ triũ ſcꝫ Abeſſon Abyalon: et abdon: tp̃a q̃eta fuerũt ⁊ ideo nil notabile actũ eſt tũc in iſrael. Sꝫ nota ꝙ iſtũ Abyalo. lxx. nõ hñt nec eti am tp̃s ſine iudice ſuprapoſitũ. ſꝫ iſta tp̃a aſſignat Joſue q̃ nõ hꝫ tp̃s ſpãliter di ſtinctũ. ſcd̃m hebraicam veritatem. ⁊ ita concorda ſuppotationes annorum ſm̃ quẽlibet alioquin errabis.

NArrat Augꝰ. et Boetiꝰ in de philozophico ↄ̃ſolatu li. iiij. Metro. iij. Q Ulixes rediẽs de bello troyano decẽnio errauit in mari. Nã cũ in extremo Italie Sycilia v̾ſus cũ vnica naui fortũe gr̃a ad inſulã in q̃ magna Circes dñа pulcherrima q̃ filia Solis dicebat̃ habitauit applicuit ⁊ intrauit. Jſta ꝑ icantatiões ⁊ carmina miſcuit quedã pocula: ꝑ q̃ oẽs bibẽtes trãſmuta uit ſic voluit a nã hũana i beſtias. Unũ ſtatĩ ſocijs vlixis porrexit de potatiõe ſua. vñ ⁊ aliũ mutauit in aprũ aliũ in leonẽ. aliũ in ceruũ. Ulixi v̾o dederat mercuriꝰ (q̃ ſiꝰ ⁊ archadie deꝰ dicit̃) vnũ floreꝫ cuiꝰ virtꝰ fuit ↄ̃ tra tales incãtatões reſiſte re. Unde nihil paſſus. ma gam inſequit̃ et eam ad re parationẽ ſocioꝝ euaginã to gladio coegit. Hũc vlix bonam in hiſpania So linus ↄ̃didiſſe ſcribit. Et ab ip̃o vlixe: vlixbonaꝫ no men accepiſſe. De eius er roribus penolopeq̃ꝫ vxo ris caſibꝰ homerus. xxiiij. libros diuinos carmĩe ſcri pſit. Quos odyſſee volu men appellauit.

Linea pōtificum

Heli

Phinees

Achitob

Achimilech

Abyathar

Iste heli ſacerdos ꝛ iudex. habuit hos duos filios ſcz. Ophni et Phinees. et quia in arguendis filijs tepidus fuit. ideo reprobatus fuit a domino. Auditaq̄ꝫ ſtrage filiorū et Archam captā a philiſteis de ſella cadens. fractis ceruicibꝰ expirauit pre dolore dum octo ꝛ nonaginta vixiſſet annos.

Samſon duodecimus et vltimus iudicū iſrael Iudicauit annis. 20. Hic hebreorū fortiſſimus fuit patri ſuo Manue naſciturus ꝑ angelū fuit annūciatus Nazareꝰ. vxore ducta in thamnata ꝑabola de leone conuiuis ꝓpoſita. et per dolum mulieris ſoluta. cū ſegetes hoſtiū incendiſſet. ꝛ mille viros mandibula aſini aquā dante trucidaſſet. Tandez dolo dalide raſis crinibus a philiſteis captus. Renatis crinibꝰ concuſſa domo plures ſtrauit mortuus q̄ꝫ viuus. Cōcuſſis eīn columnis tota domus ſuꝑ principes vniuerſos cecidit et tria milia hominū extinxit. inter quos ꝛ ip̄e vna cū eis defunctus eſt. Venientesq̄ꝫ fratres eiꝰ ſuſtulerūt corpꝰ eius ꝛ ſepelierunt in ſepulcro patris ſui.

Achitob filius Phinees filij heli fuit pater Achimelech quē ꝑemit Saul cum omni domo ſua ꝓpter dauid vt patet ſuꝑ.

Poſt ſamſonem iudicauit Heli. qui et ſacerdos et a digniori ſacerdos eſt nominatꝰ nō iudex. Trāſlato ergo ſacerdotio a filijs Eleazar: hic primus de filijs ythamar arripuit. Forſitan ip̄emet factus iudex ſacerdotiū ad ſe tranſtulit. Cepit aūt iudicare anno ab exitu de egipto. ccc lvi. etatis aūt tercie id eſt ab Abrahā d ccc lxi. mundi vero bis milleſimo. d ccc ix. Et iudicauit annis. xl. huiꝰ tp̄e ꝯtigit hyſtoria ruth de q̄ ſuꝑ.

Samuel ſanctiſſimus propheta domi hebreorum ſacerdos et iudex poſt hely ſacerdotem dei populum rexit annis. 40. Hic Helchane ꝛ Anne vxoris eiꝰ filius fuit. Cuz helcana habuit duas vxores: ſcz Annā et Phenennā. Anna aūt ſterilis erat. ſed tamē magis a viro diligebatur. Phenēna vero fecūda propter quod exprobrauit anne de ſua ſterilitate: ſuꝑ quo contriſtata valde acceſſit ad templum orans et votum faciens pro filio obtinendo. Et cum reprehenderet ab hely ſacerdote: q̄ꝛ vt ebria oraret: illa humiliter excuſauit ſe indicās ſuam afflictionem. Exaudiuit aūt dominus orationem anne et dedit ei filium maſculum ſcz Samuelem ꝓphetam quē ablactatum obtulit eum domino ad tabernaculum dei. et ibi miſit eum ad ſeruiendum in eo. Qui a puericia vſq̄ꝫ ad ſenium digne domino deo miniſtrauit Qui tandem cum iudicaſſet iſrael annis quadraginta. Secūdo ante obitum Saulis anno diem ſuum obijt. quē ſinguli ex pp̄lo iſrael tanq̄ꝫ ꝓpriū fleuere parentem Etas aūt corpus in Ramatha ſepultū fuit.

Linea Iudicum

Samſon

Hely

Samuel

Neapolis

Neapolis vrbs vetuſta atq̄ ꝑclara Campanie: olim parthenope dicta. Cuiꝰ originē Titꝰ liuiꝰ ī octauo refert in cumaīs his verbis. Palepolis fuit haud ꝓcul. vbi nūc Neapolis ē duabꝰ vrbibꝰ idem ꝑplꝰs habitabat cumis erāt oriūdi. palepolimq̄ quā tenerēt greci dicit infra liuiꝰ a publio plautio cōſule captā fuiſſe. ⁊ infra Jaz publiꝰ inter palepolim neapolimq̄ loco opportune capto diremerat hoſtibus ſocietatē aurelij mutui. Quidā tñ ſcribūt eā regiā ciuitatē a dyomede rege in littoribꝰ maris cōditaz fuiſſe. Que poſtq̄ romanis ſe ſbiecit: eiſdē alijſq̄ principibꝰ ⁊ dñis fidē ſemꝑ ſeruauit. Liuiꝰ q̄ȝ dicit Neapolim auxilio nolanoꝝ romanis deditā fuiſſe. Uſi vero ſūt ſemꝑ poſtea Neapolitani erga romanos ⁊ alios dños cōſtātiſſima fide. Primū romana republica canenſi clade cōſternata cū ad hierionē iam hyeme impendente cōſiſteret bellū neapolitani legati romā venerūt ab his q̄draginta pathere auree magni pōderis in curiam delate. q̄s quidē ſenatꝰ cōtra morē ſuū accepit. ⁊ neapolitanis gr̄as egit. Cūq̄ hanibal Neapoli ſummope potiri q̄ſierit: Neapolitani in romanoꝝ ptibꝰ ꝑſtiterūt. floruit aūt ſemꝑ poſtmodū neapolitana vrbs romana re ſub cōſulibꝰ. ⁊ pariter ſub ꝑncipibꝰ integra adeo vt apud eā graues viri animoꝝ a curis laxamētum quererēt. Et diſcoli laſciuie diuerſoriū. Suetoniꝰ de nerone reuerſus e grecia neapolim. ꝙ in ea primū artē muſicā ꝓtulerat. albis equis introijt diſiecta ꝑte muri. Sed ⁊ viros videmꝰ lr̄is celebratos. Uirgiliū diu. Titū liuiū aliq̄ñ. ⁊ horaciū Neapoli moratos fuiſſe. Et Seruiꝰ aſſerit virgiliū ſcripſiſſe Georgica neapoli quā parthenopē appellauit: Franciſcꝰ q̄ȝ petrarcha preſtanti vir ingenio. a Roberto rege neapolitano gallicana oriūdo ꝓgenie rogatꝰ Neapolim bis ſe cōtulit. Sed a trecētis annis citra regia dignitate inſignita. Habet nūc neapolitana baſilicas. menia ⁊ arces ⁊ publicas ⁊ priuatas edes ſupbas. ⁊ ceteris italie maioribꝰ cōparādas. Jn q̄s preclarūq̄ virginis clare mōſteriū. qḋ a ſancta Arragonie regina Roberti regis incliti vxore edificatū. facile oīa italie mōſteria antecellit. Eiq̄ ꝓximū eſſe videt̄ ſancti Martini extra vrbis menia Cartuſiēſe cenobiū edificij magnificētia pulcherrimū. Cōſtat tñ arcē vnā. Caſtellū nouū appellatuz mari imminētez Alphōſi regis laude ⁊ memoria dignū opꝰ. Ceteris q̄ ī italia nūc extāt veteribꝰ ſiue nouis opibꝰ monumētis ⁊ ſtructuris pferendū eē. Si turriū eiꝰ muroꝝq̄ altitudinē ⁊ craſſitudinē ⁊ pulchritudinem. ſiue aularū cubiliūq̄ ⁊ ſingularū eiꝰ parciū amplitudinē ⁊ ornamēta peritꝰ cuiuſmodi reruz exiſtimet. Ueſuuiꝰ q̄ȝ mons cāpanie. ab oīm alio mōte ſolutꝰ: Neapoli ad q̄ttuor milia paſſuū ꝓximꝰ: Uinetis oliuetis ⁊ quibuſdā fructiferis arboribꝰ refertꝰ. Sȝ ꝑceteris vini vbertate admirabil̄. qḋ iam grecū vocāt. Eructauit q̄ñq̄ cineres ⁊ incēdia in formā pumicearū arenarū. Jta vt ex illis campi vſq̄ ad arboꝝ cacumīa intumuerint. Et tpibus Traiani impatoris plinius ſcdꝰs ex Meſſanenſi claſſe cui ꝑerat ad viſendū hoc ſpectaculum propius accederet ab incendio abſorptus eſt.

Linea regũ aſſiriorꝝ. Thatanes

Sub iſto factũ ē excidiũ troye ſorte prime ꝛ nō ſcđe. Erat principalis grecorꝝ ꝑꝑt hāc victoriā troye greci hyſtorias. ꝛ alia facta ſcripſerũt āno p̄ouel ſcđo ꝛc̄ poſt captā troyā tpe eſt terci⁹ ann⁹ Abdon iudic̄ iſrael.

Anno mundi. 4025.

Sub iſto bella troyana facta deſcribunt regnāte apđ atheniēſes Mneſteo apud ſycbomos poliſide.

Iſte Thineus. 28. Rex aſſyriorũ ſub quo etiam ceſſauit regnũ ſycbomorũ tpe heli ſacerdotis cũ nongētis trigintanouem annis regnaſſent. poſt quos ſacerdotes carni conſtituti ſunt.

Anno mđi. 4075.

Ieſſe vel yſay habuit ſeptem filios et duas filias quorum nomina patent hic.

Abygail habet vnum filium

Amaſa

Linea Chriſti

Homerus

Homerus poeta aſianus omniũ grecorũ clariſſimus de cuius tp̄e ac vita incerte ſunt ſententie. in grecia claruit tp̄e Saul regꝭ iſrael. hic vt att helynandus li. iiij. ab Athenieñſibꝰ pro inſano habitꝰ eſt. eo ꝙ deos inter ſe belligeraſſe diceret. Hic etiaꝫ vt dicit̃ in policrato li. i. leuẽ queſtionẽ a nautis ſibi ꝓpoſitã nõ potuit explicare. a quibꝰ dum impudentiꝰ ⁊ procaciꝰ derideret̃: vir verecũdi ingenij quaſi toxicato cõfuſionis iaculo pfoſſus ad mortẽ ſpiritũ exaluit. Queſtio aũt nautarum hec fuit. Ibat eñ homerꝰ ſpaciatũ in littore marꝭ aſpiciẽs celũ vtpote cõſideratiõe eleuatꝰ: quẽ videntes piſcatores ſedẽtes in littore adinuicẽ colloquẽtes deriſerunt. qui cũ eos ridẽtes aſpiceret interrogauit q̇d haberent. q̇ dixerũt. quotq̇t cepimꝰ nõ habemꝰ. ⁊ q̇d nõ cepimus retinemꝰ. Vermes eñ in veſtibꝰ ſcrutabant̃. Homerus vero dirigẽs cogitatum ad piſces cogitabat qualiter hoc eſſe potuiſſet vt videlicet nõ dum captos haberẽt piſces: et captos piſces nõ haberẽt. Ayũt vero quidã euꝫ ex hoc amaricatum adeo vt in inſaniã verſus ſeipm̃ ſuſpẽderit. Vixit aũt annis. c viij. De homero hyſtoriographi referũt ꝙ ip̃e virtute piter ⁊ etate nõ ſolũ poetaꝝ ſed ⁊ philozophoꝝ princeps vocari piter ⁊ haberi apd̃ grecos iure meruit. Naꝫ ⁊ ante omnes fuit quoꝝ memoria nota eſt. ⁊ oĩbus veriꝰ ⁊ lucidiꝰ quicq̇d dicere voluit explicauit. Hic de troye captiuitate iuxta numeꝝ grecoꝝ litterarũ. xxiiij. libros heroicis verſibꝰ edidit. q̇d opus Iliades nomĩauit. Alterũ quoqꝫ hiſdẽ verſibꝰ cõdidit ad earundẽ numerũ litterarũ quod vocauit Odyſſeam in qua vlixis errorẽ ſcripſit. Vixit aũt annos centum et octo ſemper vt plurimum cecus.

Codrus

Anchiſes Venꝰ dea

Anchiſes Capis troiani filiꝰ a Sibilla phrigia p̃monitꝰ ciuitatẽ troyanam fore perituraã. in nemora receſſit et ſolitudines coluit. ⁊ armẽtoꝝ atqꝫ greguꝫ curã ſuſcepit. Circa q̇ vt plurimuꝫ diuitie antiquoꝝ fuere. Quibꝰ cũ apud Symeantẽ vacaret fluuiũ a venere dilectꝰ eſt. Et eiꝰ amicicia atꝫ cõcubitu vſus ex dea venere generauit Eneam q̇ regnauit in ytalia. Hec ficticia deceptores rudiũ ppl̃oꝝ confinxerũt quibꝰ ſua ſtupra et adulteria palliarunt.

Eneas anchiſe filiꝰ Anno ſexto principatus Labdon in latiũ venit hic certe omni forma ⁊ elegantia inclitꝰ fuit. q̇ cũ patre ⁊ Aſcanio filio ac Cayeta nutrice mľtis troyanis cõſociatꝰ poſt deletã troyã a grecis relegatus venit in ytaliã cũ viginti nauibꝰ. ⁊ plurima bella cõſtituit. Hic fertur in coiugẽ habuiſſe filiã priami. ⁊ deꝰ habitꝰ fuit errore vulgi.

Codrꝰ ille Melanti regis filiꝰ vltimꝰ rex Athenieñſiũ fuit. ſeptimo ⁊ vigeſimo principatꝰ Samuelis ſacerdotis anno pꝰ patrẽ athenienſibꝰ regnare cepit. ⁊ regnauit annis. 21. Poſt cuiꝰ mortẽ athenieñſiũ reges defecere. hic nõ regali ſed deſpecto habitu quo ignotꝰ eſſet ſeipm̃ volũtarie morti tradẽs. vt morte ſua ppl̃m ſuũ ab hoſtibꝰ liberaret. dignũ exemplũ paucis aut nullis immitãdum principibꝰ reliq̇t. Vñ ob hãc mirã fidelitatẽ a ſctĩs doctoribꝰ allegari ſolet quaſi quedã figura xp̃i in eo ꝓceſſiſſet. Naꝫ cũ ſciebat ꝙ peloponẽſes reſpõſuꝫ habuiſſent a dijs ꝙ ille exercitꝰ haberet victoriaꝫ. cuiꝰ rex occideret̃ in bello. vt victoriã haberet exercitꝰ ſuꝰ accedẽs ad extremũ hoſtiũ cõtendens cũ vno occiſus eſt. Quo agnito peloponẽſes bellũ e veſtigio ſoluũt ⁊ athenieñſes liberãtur Maluit hic certe ſic mori vt ſui vincerẽt q̃ꝫ ſuis ſupatis glorioſus viuere. Codro itaqꝫ defuncto athenieñſiũ reſpublica tamdiu p magiſtratꝰ poſtea eſt adminiſtrata quouſqꝫ ſolon inſignis legũlator in ducẽ fuit electꝰ. Reges aũt athenieñſiũ a centeſimo hebreoꝝ ſeruitutis Anno vſqꝫ ad iſtũ. 4 87. annis regnauere.

Linea Regum ytalie

Latinus

Eneas

Aſcanꝰ

Iſte Aſcaniꝰ filiꝰ Enee ex Creuſa priami regis filia ſcd̃s rex latinoꝝ regnare cepit. Albam ciuitatẽ cõdidit: ibiqꝫ regnauit. Vnde dictꝰ eſt rex albanoꝝ. Poſteriqꝫ ſui dicti ſunt Albani: ⁊ fuit primꝰ rex albanorum. Illam autem ex oraculo ſuis albe quã in albano monte cum triginta pullis inuenerat. Et ab ſitu porrecte in dorſo vrbis longam albam appellauit.

Venecia ciuitas noſtro euo cantatiſſima temporū nobile ytalie. terra maricꝫ potentiſſima. Quā quidam ab Eneto ſeu veneto Troyano iniciū habuiſſe dicūt. Troya cū euerſa anthenor cū in intimū ſinum adriatici maris claſſe vectꝰ aduenit. Erat cū eo multitudo Enetū: qui ſeditiōe (vt Titus liuius memorat) ex paflagonia pulſi. in quā habitarēt querebāt ſedem qui veneti appellati. Prouīcia hinc venetia appellata. Longitudo huiꝰ hyſtriam. Ac deinde quicquid eſt agri in padum flumē. Latitudo vero hīc padum flumē. inde alpes (qui ytaliā a germania dirimūt) amplexa eſt. Regioni nomē diu vt venecia appellaretur annos ſupra mille quīgentos māſit. Bello ipſam ⁊ qui erāt vicini Ciſalpini galli. ⁊ qui venerunt in ytaliā germani ſepenumero infeſtarūt ac populati ſunt. Oīm vero ſeuiſſimꝰ Athila rex hunoꝝ fuit. Is cum magno exercitu veniēs oppida expugnauit multa vi capta ſuccendit. quedā funditus diruit. Tum iſto rege Padua capta ⁊ ſuccenſa. Aquilegia ⁊ altinū euerſe. Primates nomīs veneti vt peſtem hanc fugerēt ſeſe ac quos haberēt liberos. cōiuges. fortunas in proximas inſulas contulerūt. Et veneciarū ciuitatē ꝓ regione appellarūt. Aquilegienſes igit̄ gradū Cōcordienſes cōdidere crapulas. Altinates ſicut vrbē ſuā in ſex portas diuiſam habebāt. Sex qꝫ in ſtagnoꝝ inſulas opida cōdiderūt. Torcellū. maiorbum burianū. amoriacū Conſtāciacū et aimanū patauinorū pars Riuū altū. et poſtea dorſuꝫ durū. Monte ſilicenſes adcuſtā methamaucū. Albiolam paleſtriolā. Et foſſaꝫ Elodiam. Venetos quocꝫ troyana ſtirpe ortos eſſe auctor eſt Cato. Primi eiꝰ vrbis magiſtratꝰ tribuni fuerūt. verū ciuitas libero iure et ad imperandū nata. cōtinuo rei maritime ſtudio pollere cepit. breuicꝫ eiꝰ opes intantū vt mari terracꝫ finitimis terrori eſſent. Procedente tp̄e eoꝝ imperium ad ortū ꝓpagari ceptū. multacꝫ in dalmatico ſinu. Epiro et vniuerſa grecia quas prouīcias pene omnes breui tempore ſue ditionis fecere. Et in ora pontici maris non pauca geſſere. moxcꝫ ad Tanaym vſcꝫ veneta arma promota ſunt. rurſus et in Syria per ſe nō pauca. multa quocꝫ ſociali bello ab his geſta referuntur. Nota ſunt Friderici imperatoris tempora que nauali prelio ad apoſtolice ſedis obſequiū retraxere. Creuit autem ab ipſo conditiōis inicio veneta ciuitas cum a potentioribus ditioribuſcꝫ olim regionis venete. fuit a pricipio habitata. Porro ducalis ſedes primū ī Eraclea. deinde in methamauco. Poſtremo in riuoaltum conſenſu omnium tranſlata eſt. ꝗ tutus eſſe locus hoſtili a manu. ⁊ condendam ad ciuitatem maritimam omnium cōmodiſſimus videretur. Que autem mediterranea prouincia fuerat. Ea ciuitatibus euerſis

VENECIE

mutauit nomen. Nec deinde venecia: Sed pars nomen lombardie accepit. Pars marchia taruiſana. Pars
fori iulij patria. pars hyſtria appellata eſt. Inſulis vero quod regionis fuerat antiquũ nomen manſit. et cũ
plures eſſent Venecie appellate ſunt. Et nũc ciuitatis vnius nomen ſortite ſunt. Ea igitur in intimo adriati
ci maris ſinu ſita. Ad annum ſalutis quĩquageſimũſextum ſupra quãdringentenum condita fuit. quo anno
Attila rex hunorum aquilegiam diruit Narſes iuſtiniani imperatoris dux aduerſus Gothos eccleſias ſan
cti Theodori et Geminiani in venecijs edificauit. deinde pataui ſcda transmigratione in ſtagnum venecia-
rum confugientes. Riuum altum implerunt. Et oliuolenſe caſtrum vbi nunc caſtellanum eſt epiſcopiũ con
didere. et ſancti martini et ſancti Johãnis in bragula eccleſias conſtruxerunt. Variaſq; baſilicas celeberri-
mas. Ciues poſtea edificarunt ad octingenteſimum et vigeſimumſeptimum ſalutis annum Juſtiniani du-
cis venetorum anno ſcdo beati Marci corpus ex aſia eſt delatum. Anno ſequenti cum frater eius Johãnes
in ducatu ſuffectus eſſet. Eccleſia ſancti Marci edificata in celebriori vrbis loco. vbi precioſiſſima et pene in
extimabilia recondita ſunt dona. Augebantur enim indies venetorum opes mirabili incremento. Nam ad
annum quartum de duodecies centeno veneti francis bello ſociati vrbis Conſtantinopolitane dominio ſũt
potiti. Poſtea pons riuoalti ſubliceus eſt conſtructus. Ut autem pauca e multis narremus. Situ; vrbis po
tius mirari q; digne laudare poſſumus. Urbem e medijs vndis ſurgentem adeo humanarum rerum exun-
dantem mari contiguam vt omnes omniũ generum merces excipit. Cum interea illuc oportuna flumĩa acce
dant. quibus fruges et alia vite neceſſaria e mediterraneis locis aſportant. Hinc illud fieri dictu mirabile
vt in qua vrbe ferme nihil gignitur in ea omniũ copia exuberet. Taceo domorum amplitudinem Turres p̄
celſas. ſacratiſſimarum edium ornamenta. Et e medijs vndis tecta ſurgentia vix ipſis qui non viderũt cre-
denda. Que poetarum quiſpiam non abſurde dixerit. manibus fabricata ciclopum. Quid naualia adducã
et in naualibus immenſam innumeroſamq; claſſem: quid conſcriptorum patrum numerum ordinem morũ
ſanctimoniam: cum eorum optimates iam ferme anno milleſimo imperent. ac benignos omnibus et libe-
ros ſinus aperiant. Ideo cõcludere libet de tali felici ciuitate optimis auſpicijs nata. Ante igitur ſalſos flu
ctus formica marinos Ebibet: et totũ teſtudo circuet orbem: Q; venetum ruet imperiũ ſanctuſq; ſenat⁹.

Padua

Patauina vrbs ytalice vetustissima celeb⸗rimaq̄ꝫ. quā anthenorē Troya ꝓfugū cōdidisse virgili⁹ testat̄: hic tamē ille vrbem patauii sedesq̄ꝫ locauit. Et tit⁹ liuius decus patauinorū idem seriose narrat. Anthenor eñ ꝑ medios achiuos illiricos penetrauit sin⁹. ⁊ regna liburnoꝝ: ad intimū adriatici pelag⁹ accessit. Expulsis euganeis q̄ ea loca tenuerāt vrbē cōdidit Patauiū. Cicero aūt in philippicis patauinos romanis fuisse amicissimos dicit. qui rem/publicā difficilimis tꝑibus armis ⁊ pecunia iuuerūt. Fuit aūt postea Padua ꝑfelicissima stāte R. p. tꝑa romanoꝝ colonia nō eo modo deducta quo cetere deducebāt̄ deductis nouis pplis in coloniā: sed datū est paduanis ius lacij in designādis rome magistratib⁹ ⁊ ferēdi suffragij ius haberent. Nullā aūt edificioꝝ pulchritudine ꝓsertim publicoꝝ in ytalia sibi silem eē tenent⁹. Sūt eñ noua q̄cūq̄ꝫ in ea nūc extāt vel publica vl' ꝑuata qm̄ Attila rex hunoꝝ ferro igniq̄ꝫ imunitā reliq̄t: Instaurata a Narsete eunucho ⁊ rauenatib⁹ lōgobardi deīn incēsā deuastarūt. Aucta v̄o est mirabili incremēto ꝑ karoli magni ⁊ filioꝝ nepotumq̄ꝫ impij tꝑa. quousq̄ꝫ friderici primi tꝑibus Ecelinus tirānoꝝ oīm crudelissim⁹ eā sibi subegit: ⁊ innumeras cedes ac ꝓscriptiōes cumū pegit. Charrariēses deīn sub capitaneat⁹ titulo rerum in patauio potiti sunt qui eā vrbē paulo pl⁹ min⁹ centū ꝑ varias successiones possessā opulentiorē ornatioreq̄ꝫ reddiderūt. Nā gentis nobilis Charrarie opa maiori ex pte excitata ornataq̄ꝫ fuerūt menia. q̄bus triplici circuitu ⁊ muro patauiū cōmunit̄. Et licet ꝑ eam Timau⁹ fuerit delapsus. mltis tamē varijsq̄ꝫ fossis magnoꝝ ingenti ope manufactis aque circū vrbē ⁊ ꝑ diuersa agri loca ornamēto vrbi cōmodoq̄ꝫ ab eisdē Charrariēsib⁹ sūt ꝑducte. et arx in vrbe munitissima ⁊ pallaciū facile ī ytalia ꝑmariū. Et varia eoꝝ opa. Heinric⁹ q̄rt⁹ impator germanic⁹ Cathedralē patauij ecclīam q̄ extat edificauit. Pretoriūq̄ꝫ q̄ nullū in orbe pulchri⁹. qd̄ postea casu crematū: speciosi⁹ veneti ꝯstruxerūt. Et ossa Titi liuij in cōspicuo loco collocarūt. Est in ea insignis cui in ytalia rarissime sūt siles btī Antonij basilica. Est ⁊ in ea Iustine v̄ginis templū qd̄ hūat. S. luce euāgeliste ⁊ ꝓsdocimi ⁊c̄. corpa cū diue Iustine reliquijs qd̄ iouis tēplū fuisse asserit̄. nūc mōsteriū āplissimū ordini diui benedicti dicatū. In ipa q̄ꝫ gymnasiū hr̄ oīm italie celeberrimū. vbi sūt edes āplissime studētū q̄b⁹ sūt opes tenuiores deputate. Viros q̄ꝫ ꝑter Titū liuiū genuit hec vrbs doctrina clarissimos. Paulū iuris ꝯsultū. Petrū d̄ Apono cōciliatorē sūmū ⁊ mathematicū ⁊ phisicū. Cui⁹ ꝑclarissima scripta ad cōmunē hoīm vtilitatē maxīo ī honore sūt hīta. Albertū ordīs heremitaꝝ theologū et declamatorē celebrimū. Stellā. flactū ⁊ volusiū ⁊ cōplr̄imos ī oī arte excellētes. A mari sursū hꝫ nauigatiōs fluuio brinta q̄ sec⁹ eā fluit. A lucia fusina sexto miliario fossa manu facta paduam compendio nauigatur.

De regno latinorum et ytalie

Latinorũ regum prouinciã illam fuiſſe dicimꝰ quã nũc Campaniã appellamus. Et hec vna ex decez et octo regionibꝰ habita eſt. que certe plura habebat loca a ceteris regionibꝰ frequẽtata. vt liuiꝰ et Uirgilius cõteſtati ſunt. ſed cum plus iacture in ea q̄ ceterarũ ſit factũ. euenit vt nũc aliqua regionũ ea ſit incultior. aut infrequẽtior habeat. Hec ideo latina appellata eſt. quia Saturnꝰ cretenſium rex Iouis filij arma fugiens in eiſdẽ locis latuit. quod virgiliꝰ in. 8. his verſibus poſuit dicẽs. Primꝰ ab Ethereo venit Saturnꝰ olympo. Arma iouis fugiẽs et regnis exul ademptꝰ. Is genꝰ indocile ac diſperſum mõtibus altis. Compoſuit legeſq; dedit laciũq; vocari Maluit. his q̄m latuiſſet tutus in or[is]. Eius tamẽ magnitudo a principio anguſtiſſima fuit. Seruꝰ aũt dicit Latinos ꝑrie appellatos fuiſſe eos q̄ intererãt viſceribꝰ Albani montis. Fines vero huiꝰ regionis latine nũc campanie nũcupate a maritana parte ab hoſtijs Tiberinis incipiũt. et in Cayeta vrbe terminant. vbi ſunt ciuitates extantes ⁊ dirute vicz. Oſtia Sinueſſa. Ardea Terracina ⁊ Careta. Et inſule poncia ⁊ pãdana atq; mõs Circeꝰ. In mediterraneis aũt velitre Aritia olim ciuitas anagnia. preneſtina. tyburtina. Thuſculũ et alba olim ciuitas A qua albani reges. In hac igit regione fuere ppl'i qui aborigines rutuli. Uolſci. Hernici. Eq̄coli et Marſi dicebant. Magnuz em̄ hec regio habet circuitu. Ianus aũt pater ⁊ deorꝫ deꝰ cognomiatꝰ vir vtiq; ꝑhumanꝰ bonuſq; atq; ſummꝰ hoſpitalitatis cultor ex orientalibꝰ veniẽs regionibus primus oĩm in ytalia regnare cepit. Is inter cetera virtutis ſue opera Saturnũ nõ modo benigne ſuſcepit verũ etiã cum eo regnum partitꝰ eſt.

Italia quippe Europe regio eſt oĩm totius orbis celeberrima. que a bobus nomen habuiſſe exiſtimatur: vnde etiã Plato in thimeo Tauros vocauit italos. A quorꝫ multitudine pulchritudineq; ac fetu italiam dixit. Eſt aũt hec regio in forma cruris inter adriaticũ et thuſcũ mare. ſiue ſuperũ et inferum: et a iugis alpiũ: dorſoq; apenini mõtis porrecta: ſe paulatim attollẽs vſq; ad reginũ verticẽ ⁊ littora brutiorꝫ extendit. in vltimo ſui in duo ſcindit cornua. Quorꝫ alterũ Ioniũ ſpectat mare. Alterũ ſiculũ. in extremitate Rhegium opidũ habẽs. Eiꝰ longitudo ab auguſta pretoria que in alpineo fine ſita eſt. ⁊ ꝑ romaz capuãq; porrigit vſq; ad oppidũ rhegiũ (Solino teſte) decies centena ⁊ viginti milia paſſuũ colligit. Latitudo vero quadragintadecem. Ubi maior latitudo. Ubi vero minor centũ trigintaſex. Habetq; vmbilicuz in agro Rheatino que dudum ex latere maris ſuperi Rubiconem fluuiuz pro finibus habuit. Dicta eſt autem prius heſperia ab heſpere atlantis fratre. Deinde Oenotria ab optimo vino quod ibi naſcitur. Poſtremo italia ab italo Siculorum rege dicta eſt: qui venit ad hec loca. In quibus et habitauit ⁊ regnauit. Hec regio nullis terris cedit ſiue agrorꝫ vbertate ſiue armorꝫ gloria. habens vrbes celeberrimas.

Nomina et ordo regum latinorum et ytalie.

Ianus	i		Siluius	8	Añ.29	Liberinus	15	an.8.
Saturnus	2	Iſti quiq;	Eneas ſiluius	9	añ.31.	Agrippa	16.	an.40.
Picus	3	regnaue-	Latinus	10	añ.30.	Aremulus	17.	añ.19.
Faunus	4	rũt añ.200.	Alba ſiluius	11	añ.39.	Auẽtinus	18.	añ.38
Latinus	5		Egiptꝰ ſiluiꝰ	12	añ.24.	Procas	19.	añ.23.
Eneas	6	añ.3.	Capis	13.	añ.28.	Amulius	20.	añ.44.
Aſcanius	7	añ.38.	Carpentus	14	añ.13.	Numitor	21.	añ.1.

PIſarum Ethrurie inſignis ciuitas his temporibus (ut Strabo refert) a grecis ex piſa Archadie ciuitate venientibꝰ initium ſumpſit. Nam ſeruius ſic inquit. Quidaꝫ ex ea et Elide ciuitatibus venerunt. et piſas in ytalia condiderunt. quas ſic ex priſtina ciuitate vocauere. Eam enim vrbem vetuſtam et geſtaꝝ rerum gloria claram ab Alpheis originem habuiſſe Virgiliꝰ dicit quom ait. Hos parere iubent Alphee ab origine piſe. vrbs ethruſca ſolo. Et plinius. piſas inter auxerim et arnum amnes a pelope et territanis greca gente ortas aſſerit. Juſtinus vero dicit. piſas in liguribus grecos auctores habere. Et lucanus in primo. hic tyrrhena vado frangentes equora piſe. Hec igitur ciuitas q̄uis infelix nunc ſit habita vtpote que florentino populo grauiſſimis ſubiaceat preſſuris. olim tamen potentiſſima fuit. florentibus autem romanorum rebus nullum habuiſſe potentatum inuenimus. Poſtq̄ vero maritime vrbes ethruſce. hinc luna inde populania delete fuerunt. quieſcentibus per Karoli magni ⁊ filiorum tempora ytalie rebus eam quā poſtea habuit potentiam aſſumere cepit. Quibus temporibus et deinceps multos preſtātiſſimos habuit maritimo bello viros: quorum virtute et preſtantia mirūimmoduꝫ aucta fuit. Quo factū eſt vt inter ethruſcas vrbes. et belli gloria diuitijs atqꝫ potentia principatum obtinere promeruerit. Et multas inſulas atqꝫ ipſam quaſi hieruſalem ſuo dominio ſubegerit. Sed ab annis ſeptuaginta poſtqꝫ ea ciuitas florentinis ſubiecta fuit infrequens populo opibuſqꝫ exinanita penitus eſt reddita. Piſe tercio eugenio pontifice romano ornate fuerunt. Ea enim nunc ſuperbiſſimis edificijs et pontibus ſuper Arnum fluuium poſitis exornata plurimum eſt. Habet inter cetera hec ciuitas Templum diue virgini dicatum. et clauſtrum toto orbe celeberrimū qḋ campus ſanctus nuncupatur. Atqꝫ Turrim cāponariam miro ordine confectam. Que omnia videri et mirari incredibile videtur. Genuit hec ciuitas inter ceteros Raynerium et Bartholomeum Theologos et Juriſpontificij doctiſſimos ordinis predicatorum. Atqꝫ Huguitioneꝫ grāmaticum. et alios multos.

Piſa

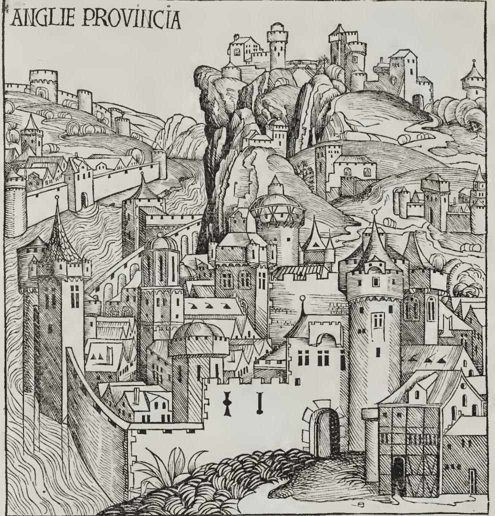

Anglia inſula quā veteres Albion a q̄buſdā albis mōtib⁹ q̄ ad eā nauigātib⁹ pri⁹ apparēt vocauere
tum Brittāniā a bruto Siluij poſtumi latinoꝝ reg filio albionā inſulā quā gigātes incolebāt ſupatā
ab ipſo brittāniā appellauit. Et h̄ brittānia maior ad minoris brittānie differētias gallias ꝯtingētis
dicebat. Nūc a q̄daꝫ anglo potētiſſimo rege anglia in hodiernū diē appellata eſt. Hec ei triāgl'aris ē inter
ſeptētrionē ꝛ occidētē ſita. q̄ ab oī ꝯtinēte habet diuiſa. Naꝫ a germania q̄ ſb ſeptētriōe eſt incipit. Et iuxta
galliā ꝛ hyſpaniā verſus occidētē ꝓtendit. Et idō ſolin⁹ dixit. Finis erat orbis ora gallici littoris. niſi brittā-
nia inſula nomē pene orbis alteri⁹ mereret. Vn̄ virgili⁹. Et penit⁹ toto diuiſos orbe brittānos. Brut⁹ aūt
cū in brittāniā ſeu angliā māſionē ſibi delegiſſet e veſtigio ſec⁹ Rameſſis fluuij ripas Trinōatem ꝯdidit vr-
bem munitiſſimā. Et q̄deꝫ oībus copijs feraciſſimā ad veter Troye memoriā recēſendā. Brutū hūc tres ge
nuiſſe filios ferūt. ſ. Locrinū Albanetū ꝛ Cambrē. Qui prio inſulā inter ſe diuidētes. Locrino natu maiori
media inſula ps obuenit. Que ab ipſo lochria poſtea fuit cognoīata. Et ī ea adhuc lundinū ciuitas extare dr̄
Urbs mercatorib⁹ ꝛ negociatorib⁹ maxīe celebrata. In q̄ adhuc anglie reges pricipeſqꝫ ac ſenat⁹ ppl'i cum
mercatorib⁹ cōuenire vt plrimū tradūt. Albaneto vo ei⁹ filio q̄rta inſula ps obuenit. q̄ ab eo albania fuit di
cta. Et h̄ ſcocia nūc nūcupat. Eſt eī ei⁹ inſula in q̄ eſt anglia ſcocia ſupma ps in aqlonēꝫ verſa flumib⁹ haud
magnis ꝛ mōte q̄daꝫ ab anglia diſcreta. Cambri vero tercio filio cambria q̄ nūc Thyle dr̄ inſula inter ſeptē-
trionalē plagā ꝛ occidētalē. q̄ vltima fuerat ex cognit a romanis. in q̄ eſtiuo ſolſticio ſole de cancri ſidere faci
ente trāſitū nox nulla. brumali ſolſticio ꝑinde dies null⁹. Hui⁹ inſule maxīa ps fructifera ē. Abūdat pecore
Auro ꝛ argēto ferroqꝫ. Efferūturqꝫ ex ea pelles ꝛ mācipia. Et canes ad venādū aptiſſimi. Mult inſulis nec
ignobilib⁹ circūdat. qꝛ hibernia ei ꝓximat magnitudīe: paruo a brittānis diſiūcta freto. Et īſule pue Or-
chades appellate. Gregori⁹ btiſſim⁹ pōtifex h⁹ noīs ſcōs eo miſſis Auguſtino mileto ꝛ iohāne mōchis cuꝫ
alijs ꝓbatiſſime vite viris. Primū angliā ad fidē ꝯuertit. Et in ea deīn mlti reges claruere miraclis. Circui
tu brittāniā patere triginta octo milia paſſus ſeptuagīta quīqꝫ milias pythias ꝛ yſidorus tradūt. in q̄ ſpacō
magna ꝛ multa flumina. preterea metalloꝝ larga variaqꝫ copia. Eorum hyſtorias Beda optime deſcribit.

Linea Chriſti
Dauid ſecūdus rex Iſrl'
Anno mōi. 40 85.

Quarta etas mundi incipit a principio dauid: et durat vſqꝫ ad traſmigrationem babilonis. Et habet ſcōm hebreos annos. 4 84. Sed ſcōm ſeptuaginta interpretes habз. 4 85. annos. Qui dauid primus regnauit de tribu Iuda apud hebreos annis. xlvij. in Ebron ſuper tribum iuda: et xxxiij. ſuper totum iſrael. Incboatur autem quarta Etas in dauid. non qꝛ primus regum: ſed qꝛ primus regum de tribu iuda. qm̄ ei fuit facta expreſſa ꝑmiſſio de xp̄o naſcituro de tribu iuda. Geſta aūt eius patent per totum ſcōm librū regum ꝛc. Vn̄ dauid audita morte ſaulis luxit cū ſuis et ieiunauit. inſtituitqꝫ carmē lugubre. qꝛ rex iſrael primus ante eum et dominus eius.

Dauid prophetarum omnium princeps Iſai de tribu iuda filius. primus hebreorum rex anno a natiuitate abrahe nongēteſimo quadrageſimoprimo hebreis regnare cepit. Et regnauit (omībus cōputatis in hieruſalē ꝛ in Ebron) annis. 40. Vir quidez ab infancia pulcherrimus ruffuſqꝫ ac decora facie. ingenti fortitudine ſed animo maiori. Qui preter philiſteū gigantem virū fortiſſimum quem ante regni ſuſceptionē funda interemerat: etiam in certaminibus (ſuſcepto imperio) que ꝑ ſubiectis regni ſuſcipiebat. primus ad pericula ſemper properabat. Ipſe regno adepto primū hieroſolimā obſidens tandez cepit: expulſis inde chananeis et iebuſeis Inde omnes paleſtinos et hoſtes omni ex parte cōtriuit. Tandem cum predictum tempus regnaſſet plenus dierum bonorumqꝫ operum obdormiuit in domino cum vixiſſet. 70. annis. Sepeliuitqꝫ eum Salomon filius eius in hieruſalem decenter.

Filij dauid in Ebron quattuor

6 Hictra 5 Saphacias 4 Adonias 3 Abſolon 2 Cheliab Prim Amon

Salomon Rex

Salomō (anno mōi. 4 165) Dauid reg' ex Berſabea fili⁹. ſcōs hebreorū rex. adhuc viuēte patre hebreis regnare cepit. et regnauit annis. 40. hūc natum pater confeſtim Nathan ꝓphete viro doctiſſimo atqꝫ ſanctiſſimo educandum nutriendumqꝫ dedit. factus adoleſcens ſuas ob virtutes domino iubente reliquis ſuis fratrib⁹ abiectis dauid in regnū ꝓfecit. Is hoſtes debellans pacem vndiqꝫ obtinuit. deinde templum illud toto orbe celeberrimū extruxit. Tādem cum quattuor et nonaginta annis vixiſſet valde longeuus mortuus eſt. Cunctis regibus felicitate excedens. Et ſepultus eſt in hieruſalem.

Regina Saba audita fama ſalomonis: venit a finibus terre audire ſapientiam eius. et de omnibus que interrogauit ei ſatiſfecit: Videns ordinem domus et familie: et audiens ſapientiaз eius multū laudauit eum. Dederuntqꝫ alter alteri magna munera. Fecitqꝫ Salomon thronum eburneum ad quem ſex gradibus aſcendebatur quare et omnes vndiqꝫ terrarum deſiderabant videre eius faciez. Et quia prophetiſſa fuit Sibylla dicebatur. quia ꝓphetauit de ligno ſancte crucis. et de excidio iudeorum. Fuit em̄ cultrix vni⁹ veri dei.

Saba

Dauid ex cōſilio domini aſcendit cū ſuis in Ebron: ibiqꝫ in adoleſcētia ſua in regē electus vnctuſqꝫ per Samuelē ſolū ſuꝑ tribū iuda. Et hyſboſeth filiꝰ ſaulis oꝑante abner auūculo eiꝰ: factꝰ eſt rex ſuꝑ alias .xi. tribꝰ iſrael: ꝗ regnauit duobꝰ annis. Cōgregatis aūt exercitu dauid ſub Ioab principe exercitꝰ eiꝰ et abner principe exercitꝰ hyſboſeth ex cōmuni aſſenſu .xij. ex vna ꝑte. et .xij. ex alia luctauerūt adinuicē: et alter alterꝝ occidit vno ictu. Fugiētibuſqꝫ his ꝗ erāt cū abner. aſael germanꝰ Ioab perſequēs abner noleſqꝫ ad ꝑces eiꝰ omittere ꝑſecutionē: Demū fuit ꝑcuſſus aſael ab abner in inguine auerſa haſta. et mortuꝰ eſt. Longa igitur cōcertatiōe facta inter domū Saul ⁊ domū dauid. Dauid ꝓficiens ⁊ ſemꝑ ſeipō robuſtior. Domꝰ aūt Saulis decreſcēs quottidie. Nati ſūt aūt dauid in Ebron ꝑmogenitꝰ āmon: ſcd̄us chelab Tercius abſalon. Quartꝰ adonias. et alij de pluribꝰ vxoribꝰ. Abner aūt ꝗ regebat domū hyſboſeth redargutꝰ ab eo. qꝛ cognouerat cōcubinā ſaul. indignatꝰ cōtra eū acceſſit ad dauid ⁊ ꝓmiſit ei populū totū iſrl̄ reducere ad ſubiectionē eiꝰ. Quod cū tractare diſponeret reducta vxore dauid. ſ. michol ad eū Ioab ꝓditorie occidit ipm̄ abner in vltionē fratris ſui azahel: quod dauid diſplicuit: ⁊ fecit eū honorabiliter ſepeliri aſſociās cadauer cū ſuis. lugēs ⁊ ieiunās ꝓ morte illiꝰ.

Isti tres prophetabant tpe dauid Nathan vero fuit filius fratris dauid. et adoptiuus yſay.

Hic dauid quaſi ſtupor quidā in hūano genere relucet in ꝗ nūqꝫ hec ſimul̄ cōuenerūt. tanta ſublimitas ⁊ hūilitas tanta. tāta ſtrenuitas ac tanta mititas: tam grandis ſecularīū cura. Tam pura ⁊ deuota ſpiritualiū cōtemplatio. tot homīes ꝑimere. totqꝫ lacrimas effundere. In tanta cadere pctā. et talē agere penitētias Natiqꝫ ſunt ei filij in hieruſalem. Salma Sabab Nathā Salomon ex Berſabea vxore vrie. et alij nouem abſqꝫ filijs cōcubinarum. Hic deniqꝫ regno in pace adepto contra legē Moyſi (qua precipit nō dinumerandū eſſe populū) precepit Ioab principi militie ſue vt dinumeraret vniuerſum populum. Et cenſu habito. inuenit mille milia et centū milia virorum educentium gladium. et de tribu iuda ſolum quadringenta et ſeptuaginta milia bellatorum. Diſplicuit autem deo quod populum deceſuiſſet. et percuſſit iſrael peſtilentie plaga. ex qua ad ſeptuaginta milia de omni iſrael cecidiſſe referuntur.

Filij dauid in hieruſalem nati

Salomon aſcendit in Gabaon vt immolaret in excelſo vbi erat tabernaculum et altare eneū Moyſi⁊ obtulit mille hoſtias in holocauſtum. Et apparuit ei dominus in nocte per ſomnium dicens vt peteret quod vellet ab eo. Js poſtulauit ſapientiam ad regendum populum ſuum. Placuit ſermo coram domino et ait. Cuꝫ non petieras diuitias gloriam et mortem inimicorum ſeu longam vitam exauditus es. Dedi tibi cor ſapiēs ꝙ nullus ante ſimilis tui fuerit Primūqꝫ iudicium in quo oſtenſa eſt ſapientia eiꝰ fuit de duabus meretricibus habentibus filios. Quorum vno a matre nocte oppreſſo contendebāt de ſuperſtite cuius eſſet. Et data ſententia per Salomonem ꝙ diuideretur in duas partes: rogauitqꝫ mater vera ꝙ totus viuus daretur potius alteri mulieri. Et ex hoc iudicauit Salomō eſſe illā verā matrē ſibiqꝫ dari iuſſit.

Judicium Salomonis

Templum domini toto orbe celeberrimum Salomon rex anno quarto regni ſui edificare cepit. q̄ fuit. cccc lxxx. egreſſionis iſrael de egipto. A natiuitate abrahe nongenteſimus octuageſimuſquartus Et in octauo anno compleuit. Fuit autem edificatum in hieruſalem in monte moria vbi abrahaꝫ voluit filium immolare. et Jacob vidit in ſomnis ſcalam de celo ad terram. Jd autem templum ex lapide albo totum conſtructum fuit. Cuius fabrica multa arte confecta eſt videlicet de lapidibus politis mira arte compoſitis. Eius longitudo cubitorum ſexaginta fuit. Latitudo viginti. Et altitudo centum viginti. Et cuꝫ hac diſpoſitione ꝙ a pauimēto iuxta terram vſqꝫ ad primum tabulatum erat altitudo. xxx. cubitoꝝ. Et a primo tabulato ſeu ſolario vſqꝫ ad ſcōm erat altitudo. xxx. cubitorum. Et ab iſto ſcōo ſolario vſqꝫ ad tercium quod erat tectum templi erat altitudo ſexaginta cubitorum. Habebat ergo duo ſolaria inter pauimentum et tectū Et in quolibet ſolario et in tecto erat ab extra in circuitu deambulatorium. Jſtud dicitur in euangelio pinaculum: ſuper quod xp̄s a dyabolo tentatus fuit. Et erāt ibi cancelli ante ne inde caderent ambulantes. Et diuidebatur in duas partes ſcꝫ in ſancta ad quē locum primo erat ingreſſus in templum ex parte orientis. xl. cubitorum. Et ſanctaſanctorum. xx. Eratqꝫ in medio inter ſancta et ſanctaſanctorū paries factus tabulis cedrinis. Et poſtea laminis aureis cooptus altus. xx. cubitis. Ante quem velum appenſum tenue pulcherrime intextum. quod ſciſſum eſt a ſummo vſqꝫ deorſum tempore paſſionis. Jntra ſancta ſanctorum erat archa domini facta a moyſe. Jn archa erant tabule decalogi. Solum ſemel intrabat ſummus ſacerdos in anno in ſanctaſanctorum infeſto propitiationis cum magna ſolennitate. Jn ſancta autem circa velum intrabant ſepe ſoli ſacerdotes in certiſ ſacrificijs ad accendēdas lucernas. Et ibi ex pte meridionali erat candelabraꝝ aureū qđ fecerat Moyſes cum ſeptem lucernis. Et ex pte Aquilonari mēſa ꝓpoſitionis. Jn medio aūt erat altare aureum factū a Moyſe. ſed addidit Salomō. x. alia candelabra eiuſdē ſcematis ſed maioris quātitatis. quinqꝫ ad dextrā. ⁊ quinqꝫ ad ſiniſtrā. Et ſimiliter. x. mēſas aureas maiores. Et in medio altare thimiamitis.

Linea pontificū

Sadoch filius achitob

Sadoch ſūmus ſacerdos in principio regni Salomonis ſedere cepit. Hic fuit in nūero pontificum octauus.

Achimaas filius ſadoch

Achimaas non⁹ ſummus hebreorū ſacerdos clarus fuit. ⁊ maxima in veneratiōe apud iudeos habitus eſt.

Achias ꝓpheta

Achias ſilonites ꝓpha ꝓdixit hieroboā ꝙ eſſet regtur⁹ ſup. x. trib⁹ iſrl̄. Iſte Hieroboā decē ſciſſuras pallij ab Achia ꝓpha accipiēs ⁊ in egiptū fugiēs. mortuo Salomōe a decē tribub⁹ elect⁹ ī regē; Uitulos aureos cōflatiles in dan ⁊ neptalī poſuit ydolatra peſſim⁹ effectus. peccare fecit iſrl̄ ppl̄m ad ydolatriā iducēdo. Un̄ toti⁹ ppl̄i iſrl̄ deſtructio ſecuta ē.

Semeias ꝓpha compeſcuit Roboā ne pugnaret cōtra Hieroboā. ⁊ ſcripſit eoꝝ regū geſta. Iſte etiā ꝓphauit qn̄ Seſac rex egipti diuerſa mala fecit ī terra iuda anno ſcʒ quinto roboam.

Semeias

it. dū reuerteret ī hieroſoli

Abdo propheta

cū omni domo pr̄is ſui vſqʒ mingentem ad parietem ſcōm prophete dictum.

Linea regū iſrael

Hieroboam

Nadab

Nadab hieroboā regis fili⁹ ſcōs iſrahelitaꝝ rex incepit regnare ſcōo anno Aza regis Iude et fecit malū ſicͤ pater ei⁹. Et ꝑcuſſit euʒ baaſſa ⁊ regnuit ꝑ eo ſcōm ꝓphetiā Achie ꝓphe.

Abdo ꝓpha hic ꝓphauit cōtra vitulos aureos ⁊ man⁹ hieroboā arumā ī via a leone īterfect⁹ ē.

Iſte Baaſa de tribu Iſachar terci⁹ iſrahelitaꝝ rex fecit malū corā dn̄o ambulādo in oībus pctīs hieroboā nec audiuit Hieu ꝓphetā ad eū miſſuʒ ſ; occidit eū ⁊ ipē a chreōe ꝑēpt⁹

Baaſa

Hela

Hela baaſe regꝭ filius qrt⁹ regū iſrl̄ Illū interfecit ei⁹ ſeruus Zambri

Peruſia

PEruſia vetuſtiſſima ac nobilis Ethrurie ciuitas olim primaria. ſed nūc tercia inſ ethruſcas ciuitates nomīata: quā Juſtinus ab acheis conditā fuiſſe dicit. et ante romā conditaꝫ iniciuꝫ ſumpſit: Quis alij Troyanum quendā principē noīe peruſiū eiꝰ coditorē affirmant: et ex ſuo noīe peruſiū ſiue peruſiā nomiauit. Eſt aūt hec ſola inter oīs italie vrbes felicitatem nacta penitꝰ inauditā. Oꝛ eandē pene ſtatus et reꝝ condictionē quā ante conditaꝫ vrbem Romā: et poſtmoduꝫ roma ſub regibꝰ cōſulibꝰ et impatoribꝰ ꝛ tyrānis habuit nūc retinet. Paſſa eſt tñ varias ſed tolerādas agitatiōes. Quaꝫ romani poſt mortē alexandri magni. L. poſthumij conſulis virtute in deditiōeꝫ acceperūt. At liuius ſcribit libro decimo. Nec in Ethruria pax erat. Naꝫ ꝛ peruſinis auctoribꝰ poſt deductuꝫ a conſule exercitum rebellatum fuerat: Fabius q̄tuor milia quingentos peruſinoꝝ occidit. Et ſi vero per infauſtiſſimi triūuiratus tempora. L. Antoniū M. Antonij fratrē Octauianꝰ ceſar I Peruſia obſedit. famemq̄ꝫ raro alias ſimulē auditam Antonij exercitus in ea clauſus. ꝛ peruſinus populus ſuſtinuere. Et capta vrbs dirutaq̄ꝫ eſt. Eam tamen breui inſtauratam factꝰ Monarcha menibꝰ portiſq̄ꝫ nunc extantibꝰ cōmuniuit Idem octauianus auguſtus. Quā a ſuo cognomine peruſiam auguſtaꝫ (ſicut littere cubitales portis inciſe oſtendūt) voluit appellari. Eiꝰ diruptionis cauſam ponit Liuius libro. cxxv. Eſt itaqꝫ peruſia omni ex parte montuoſa. Cuius loci conditio ea eſt: vt nec quicq̄ꝫ munitius: nec certe amenius inueniri poſſit. Nā prerupt[?] vndiq̄ꝫ rupibus aucta: ita inexpugnabilis eſt: vt nullis quaſi egeat defenſionibus. Et licet plurime apud peruſinos olim extiterint inteſtine ſeditiones: et tyranni aliq̄n eos oppreſſerint. nūc tamen libera eſt. Et optimis eruditiſſimiſq̄ꝫ viris et legibus inſtituta. In ea ſunt templa pmagnifica ornatiſſima. religioſoꝝ mōſteria: excelſa ciuiū pallacia. Ampliſſima pauperū hoſpitalia gymnaſiū celeberrimū. forū cū inſigni fonte amplum. Et porticꝰ ꝛ viridaria optime arboribus cōſita. Eius ager olei vini. croci: et ſuauiſſimoꝝ omifariam fructuū feraciſſimꝰ. Baldꝰ in ea claruit. qui cum Bartolo ſeiſſo ferratenſi Iuriū ciuilis et pontificij obtinuit principatum. Similiter angelus et petrus germani. Sed et Cynus conſultiſſimus ante eos peruſinꝰ extitit. Et noſtra tempeſtate Matheolus peruſinus medicus famoſiſſimus e Peruſio originem duxit. Qui padue in gymnaſio in primis docendo et dicendo floruit.

Linea Chriſti Reges iude

Roboam 4205.

Abya .4222.

Aſa .4225.

Circa hec tpa ſanctoꝝ doctoꝝ ſcripta gentiliū hyſtorias nō cōmemorāt ex illa forſitā cauſa: ꝙ ad intellectū ſacre ſcripture nihil conferūt. Unde vſqꝫ ad ſardanapallum vltimū monarchā aſſyrioꝝ. de alijs intermedijs aliqui nullam faciunt mentionem.

Iſte Roboā filiꝰ Salomonis terciꝰ hebreoꝝ rex pr̄i ſuo in regno: ſed nō in ſapientia ſucceſſit. ſpreto nāqꝫ ſenioꝝ cōſilio ꝓ adoleſcentū temeritate cōturbans ppl'm: duas tribꝰ retinuit. Et dictū eſt regnū iſtud iuda. q̄ pctīs ſuis exigētibus impetū Siſach regis egipti eū inueſtātis ſuſtinuit. Iſte roboā habuit vxores. 18. et cōcubinas. 30. filios. 28. et filias. 40. cuius anno primo ſcd̄m cōmeſtorem diuiſa eſt monarchia dauid regni iudeorum et nūqꝫ readunata.

Hyeu Eliezer Oziel

Hyeu ille filius anani prophe mittit̄ cōtra baaza et martiriū conſtāti animo vſqꝫ ad mortē ꝑtulit.

Iſti tres ſcꝫ hyeu eliezer ⁊ oziel cū azaria ꝓphetauerūt regibꝰ Iuda ſcꝫ Aza ⁊ Ioſaphat ⁊ Iorā

Ab iſto Siluio enee filio ex lauinia tercio latinorum rege reges ſequētes dicti ſunt ſiluij. q̄ ⁊ fuit in ſilua nutritꝰ ⁊ venatiōe. Hic natꝰ eſt poſt mortē patris: vn̄ poſthumꝰ dicit̄ Enee. q̄ poſt humatiōē ipſius natꝰ iuxta illud virgilij. Tu poſthumꝰ plebis. et regnauit annis. 29.

Iſte Eneas filiꝰ p̄dicti ſiluij poſthumi regnauit ānis. xxxi. Is latino poſt ſe herede relicto exſpirauit

Iſte abya quartꝰ iudeoꝝ rex filiꝰ roboam ex macha vxore filia Abſalonis tribꝰ annis regnauit. fecitqꝫ malū corā dn̄o ambulādo in pctīs pr̄is ſui. et ideo paucis ānis regnauit. Mouit aūt cōtra eū bellū hieroboā rex iſrl' hn̄s in exercitu ſuo. lxxx. milia bellatoꝝ ⁊ abyas. xl. milia. Quē ad ſe veniētē cū tali ingenti exercitu facile cōpeſcuit ac ſupauit. Ex cuiꝰ quidē exercitu ad quīqꝫgīta hoīm milia vno p̄lio īterfec

Iſte Anani propheta increpauit aza ideo incarceratur.

Anani

Latinus ſiluiꝰ ille regnauit annis. l. tpe dauid

Iſte alba ſiluiꝰ fuit Enee ſiluij filiꝰ edificauitqꝫ Albā ciuitatē a q̄ reges albanorum dicti ſunt. Forte priꝰ fundata. et hic inſtaurata.

Achis ille regnauit tēpe Roboā annis. xxiiij. capi filio derelicto.

Aſa ille in principio regni ſui ac deinceps vſqꝫ ad annū triceſimūſextū fecit bonū corā dn̄o ambulādo in vijs pr̄is ſui dauid abſtulit ydola. ⁊ ꝑcuſſit ethiopes cōtra ſe veniētes. Demū inijt fedus cū rege Syrie benedab qd̄ deo diſplicuit. vn̄ miſit ad eū ꝓpham Anani quē incarcerauit ꝓpter qd̄ dolore pedū ꝑcuſſus obijt. Regnās aūt Aza ⁊ regnū ſcd̄m legē dn̄i cōpeſcuit egreſſus eſt contra eū Zara ethiopie rex cū exercitu ac multitudine innumerabili Aſa cum exercitu ſuo obuiās dn̄m inuocauit: qui exterruit ethiopes. et verſi ſunt in fugam Occurrente ſibi azaria propheta confortantem eum. prophetanſqꝫ inter cetera predixit hieruſalem a caldeis fore capiendam.

Linea regum italie

Siluius poſthumus

Eneas ſiluius

Latinus ſiluius

Alba ſiluius

Achis ſiluius

Azarias propheta

Helya propheta

Abdias

Micheas

Jonas

AZarias filius obeth ꝓpha clarus habetur qui ⁊ de captiuitate predixit. Hic egreſſus in occurſuz aza regis iuda. ⁊ cōfortatus eſt in verbis ꝓphe. et euz promptiorē de dei cultu reddidit animatum. et abſtulit ydola de omni terra Juda et beniamī.

ZAmri rex iſrael deleuit domum baaſa et ſtatim percuſſit eum Zamri et regnauit pro eo.

HElia ꝓpha oratione obtinuit ꝙ tribus annis et dimidio nō plueret ſup terrā. Hic paſtꝰ eſt a coruo in torrente carith. vbi coruꝰ deferebat ei panē ⁊ carnes mane et ſero. Exinde vidua ſareptana de pugillo farine nō deficiēte cuiꝰ filiū mortuū matri viuū reſtituit cum pauit. Ipe etiā corā pplo iſrl' congregato in mōte carmeli ignē deſcēdere fecit de celo ſup ſacrifitō qđ qꝛ quadringēti ſacerdotes ydoloꝝ facere nequiert occidi fecit. Et ꝓpter hoc eū Jezabel in vltionē ipſorū vbiqꝫ pſecutꝰ eſt. prexit in deſertū ſub iunipero dormienti angelus appuit excitans euz ad eſuz panis ſubcinericij ſibi allati et exortās vt comederet in cuiꝰ fortitudine cibi. xl. diebꝰ ambulauit vſqꝫ ad mōtē oreb. inde in damaſcum veniens. deinde a domino per turbinem in celum vectus eſt.

ABdyas vnꝰ de. xij. ꝓphis ponit̄ in figura. dicit̄ fuiſſe diſpēſator domꝰ achab regis iſrl'. Qui cū Jezabel regina vxor Achab interficeret ꝓphas domini. abſcōdit ex eis quīquagenos et quīquagenos in ſpelūcis pauitqꝫ eos. ⁊ idō meruit a dn̄o ſpm ꝓphie

AChab ſextꝰ rex iſrl' ſup oēs q̄ erant ante eū iniq̄ egit maxime ſuaſu peſſime Jezabel vxoris ſue. Qui poſtremo in bello pcuſſus ſagitta obijt. Fuit aūt Jezabel filia regis ſydonioꝝ totiꝰ malicie prodigium. que occidit Naboth et ꝓphas dn̄i. Ipa vero interfecta eſt per hieu et a canibus cōmeſta.

MIcheas ꝓpha de tribu ephrem ortꝰ in moraſti qui peccantē achab ſepius arguebat. ⁊ ipm predixit morturū ſub Joraz filio eius. precipitio valde porrecto iactatus occubuit.

OChoſias rex iſrl' ſeptimꝰ miſit ad beelzebub deum accaron conſulendū ſi poſſet ſanari propter quod obijt iuxta verbum helie. Cepit aūt regnare anno. xvij. regis iude Joſaphat. Extinctꝰ eſt aūt ſine filio. cui ſucceſſit in regno frater eius Joram.

JOnas propheta filius Amathi clarus habet̄ et multa predixit que non ſunt ſcripta hic. poſt hec mittitur ad niniuen. vt patet in eius libro dicit̄ autez ꝙ ipſuz helyas ſuſcitauerit a morte adhuc puerū. Is a ceto deglutitꝰ. paſſionē xpi naufragio pfigurauit.

ISTum Joram octauū regem iſrael obſedit benedab in ſamaria. et meritis heliſei liberatꝰ eſt. Ipe autem regnare cepit anno. xviij. regis ioſaphat loco fratris ſui Ochoſie. Sed qꝛ ſecutus fuit peccatuz Jeroboaz interfectus eſt a hieu cum omni domo patris ſui. Quis per aliquot annos obſeruatione preceptoꝝ dei et moderatione in ſuos vſus fuiſſet. Et heliſeū ꝓphetam in veneratione et precio habuiſſet. Moabitarum regem fudit ⁊ eius ciuitates ſubuertit. Et omnia inimicorum ſpolia conſecutus eſt.

Linea Regum iſrael

Zamri

Amri al' ambri

Achab Jeſabel

Ochoſias

Joram

Hiericho olim regalis ciuitas et famoſa. nūc in paruā villā redacta. In loco pulcherrimo atq; in valle iordanis ſita. Uix octo habēs domos. et oīa monimenta ſacroꝝ locoꝝ in ea ferme penitus ſunt deleta. legitur dominū multa feciſſe in hiericho. Cum eius murus miraculoſe deſtruxit Joſue reedificanti maledictionē dedit. De hac hiericho fuit Raab meretrix. Et in ea in domo Zachei xp̄s hoſpitio fuit receptus. Ex hac ciuitate Helizeū pphā deludētes ab vrſis deuorati. Et ꝓpe eam dn̄s cecū illuminauit ꝛc̄. Fuit aūt prope hāc ciuitatē olim opobalſami ortus de cuius amenitate ſcribit Juſtinus abbreuiator trogi pompey. Eſt nāq; vallis que cōtinuis mōtibus velut muro quodā ad inſtar horcoꝝ claudit̄. ſpaciū loci ducēta milia iugera nomine hiericho dicit̄. In ea ſilua eſt et vbertate ꝛ amenitate inſignis. Siquidē palmento ꝛ opobalſamo diſtinguit̄. Et arbores opobalſami formam ſimilem piceis arboribus habent niſi ꝙ ſunt humiles magis. et in vinearum more excollunt̄. Quippe cū toto orbe regionis eius ardentiſſimus ſol ſit ibi tepida aeris naturalis quedam ac perpetua opacitas ineſt.

Hiericho

Cum Helias iter faceret cum diſcipulo ſuo helizeo: Uenientes ad Jordanis fluuiū percuſſis aquis pallio helye facta via per mediū tranſierunt. Quo tranſacto dixit Helias heliſeo. vt peteret qd̄ vellz anteq; tolleretur ab eo. qui poſtolauit duplicem ſpiritum eius. id eſt in faciendo mirabilia et ꝓphetando. Reſponditq; ei ſe hoc recepturū ſi eū videret cū tolleret̄ ab eo. Sermociocinātibus aūt ſit̄ apparuit currus igneus cū equis igneis in quē helias aſcēdens aſſumptus eſt in celū id ē in paradiſuz terreſtrē. Ubi viuus ꝑmanet cum Enoch vſq; ad tp̄a antixp̄i. ꝯtra quē deſcēdet ad predicādū. Helizeo aūt vidēte ꝛ clamante pater mi pater mi currus iſrl̄ ꝛ auriga eius ꝛc̄. accepitq; palliū helie. qd̄ ei ceciderat. et reuertens ad Jordanē tangēdo ip̄o pallio ſc̄da vice aquas diuiſe ſunt. Uenies aūt ad habitandum in hiericho. Ibiq; ad p̄ces habitatoruz loci ſanauit aquas peſſimas illius loci miſſo in eis vaſe nouo fictili cum ſale in eoꝝ et exinde cū aſcēderet bethel: deridētibus eū pueris et dicentibus. Aſcende calue maledixit eos poſt qd̄ duo vrſi de ſalto egreſſi lacerauerūt. xlij. ex illis pueris. Hic autem helias theſbites maximus ꝓphetaꝝ ſui temporis ꝑ hoc tp̄s ab hominibus eſt ablatus. Cuius finē nemo cognouit. hic m̄ltis miraclis quo adiuxit claruit. Atq; ſicut ignis ardēs totus erat. Ita et verba eius q̄ſi facula ardebāt. Tandē a dn̄o (vt dictū eſt heliſeo vidente) per turbinem in celum vectus eſt Relicto in eius loco heliſeo propheta.

Helizeus pphā Helyas teſbites

Linea pontificū

Azarias

Yoyada

Aſarias

Iſte Benedab filius Tabꝛenimō filij Oꝛyon regis Syrie inijt fedus cū baaſa rege iſrael: q̄ ꝯrupto ꝑcuſſit fedus cū Aza rege iuda. et extunc turbauerūt reges Syrie regnū iſrl' vtꝫ. Benadab rex ſyrie collecto exercitu ſuo. et. xxxij. regib⁹ eum adiuuātibus. venit ꝯtra Achab regē iſrael in pꝛeliū. ⁊ dn̄s p ꝓpham pꝛedixit victoriā: quod ⁊ factū eſt illis fugatis: Iterum infra annū reſtaurato exercitu venit rex Syrie cōtra iſrl' bellū mouēs in vallib⁹. dicētibus ꝙ dij mōtium erāt dij iſrl': ideo victi pꝛius fuerāt. Sed debellatus eſt exercit⁹ Syrie occiſis centū milib⁹ de eis. ⁊ decem ⁊ ſeptē milia qui remāſerāt. fugiētes in ciuitatem murus ciuitatis ruēs oppꝛeſſit eos. Benadab autē rex ſyrie occultās ſe miſit nūcios indutos cilicio ⁊ cinere aſperſis capitib⁹ petēs miſericoꝛdiā: quod Achab fecit dimittēs liberū. Quod ꝓpheta quidā redarguit in habitu ſimulato ⁊ ſub parabola dati alicui in cuſtodiā ſub pena moꝛtis ſic cōcluſit. ꝙ q ꝯdimiſerat benadab dignum moꝛte. ⁊ populus ſuus iſrael eſſet pro eo ſcilicet periturus.

Aſael rex Syrie exigentib⁹ demeritis occulto dei iudicio pꝛomot⁹ fuit in regeꝫ Syrie vt affligeret filios iſrl'. Iſte eſt ſup quo fleuit helizeus ꝓphās eū futurū regē ſyrie. ⁊ multa mala facturū iſrael. Qui etiam ꝓpter peccata hieu miſſus eſt a dn̄o in omnē terrā galaad. gad. ruben. et manaſſe. ⁊ fecit plagaꝫ magnaꝫ cunctis dieb⁹ Joathas. ſed Joas fili⁹ ei⁹ dn̄o deo ſibi fauente tulit vrbes de manu Benadab filij Azael poſt moꝛtem azael.

zacharias

Iſte benadab filius fuit Aſaelis. Poꝛro ioas filius Joachas rex iſrael tulit vrbes de manu benadab quas aſael pater ſu⁹ tulerat de manu Joachas iure pꝛelij. nam tribus vicib⁹ ꝑcuſſit eum ioas. et debet ſcribi ꝑ d in fine vt volūt hebꝛei.

Iſte Joiada inclit⁹ fuit et amouit Athaliam ne regnaret ſup iudam. conſtituitq̃ Joas filiū Joram pro ea. Hic ſolus poſt Moyſen legit' vixiſſe. c xxx. annis. Hic etiaꝫ diuino zelo ductus diſpoſuit vt athalia occideretur in domo regis.

Raaſim ille rex Syrie vaſtauit iudam tp̱e Achas propter quod obſedit eum Teglatphalazar in damaſco. ⁊ cepit ciuitatē ipſumq̃ interfec: ⁊ trāſtulit ppl'm.

Zacharias filius Joiade lapidatus eſt iuſſu regis Joab inter altare ⁊ templum. eo ꝙ Joas increpauit ꝙ dereliquiſſet viam domini.

Iſte Aſarias ꝓ zelo legis cōſtāter reſtitit ozie regi iude volēti ſacrificare vtꝫ.

Naboth ieſrabelites: cū haberet vineam prope domum regis Achab. Voluit ipſe achab ⁊ requiſiuit Naboth vt venderet vineam pro oꝛto faciendo. Qui cum noluiſſet acquieſcere ei. contriſtatum ſuper hoc vxoꝛ ipſius Achab Jezabel hoc audiens conſolatus eſt eum. ⁊ procurauit per falſos teſtes ipſum Naboth accuſari de blaſphemia dei. quo facto. ille innocenter lapidatus eſt. Et cum Achab iuiſſet ad capiendum vineam naboth. dominus miſit ad eum helyam qui pꝛenunciaret ei exterminium eius. et domus ſue propter tale ſcelus.

Lineā regū ſyrie

Benadab

Aſael

Benadab

Raaſim

Naboth Jeſrabelita

AQuileia vrbiũ quondã ytalie traſpadane primaria potentiſſimaq atq etiã pulcherrima a mari aliquãtiſper ſemota: noſtro etiã ſeculo pene derelicta: p hec tpa (Carino hiſtorico teſte) a quodã troyano nomie Equilo e Troya cũ aliĳs pulſo cõdictiõis ſue principiũ ſumpſit. et a ſe Aquileiã noiauit. Uel vt mgr in hiſtoriĳs ait. Aquileia quaſi aqs ligata cognomentũ accepit. Nũc aũt preter ſacerdotes canonicos numero haud quãq multos: ornatiſſima ſpecioſiſſimaq in baſilica diuie faciẽde rei additos pter paſtores piſcatoreſq rariſſimos. nulli nũc incolũt ppli. vt vix caſtellulũ tãta olim vrbſ nũc poſſit appellari. Sũtq ⁊ eccia ſupi⁹ dicta ⁊ pẽiarchale atriũ ⁊ muri oppidulo circũducti Et mõſteriũ virginib⁹ deputatũ Peponis pẽiarche operũ reliqe. Florere aũt cepit q̃ tpe primum romanis ſubigẽdis barbaris ad danubiũ incolẽtibus manũ apponere ceperũt. Uñ octauianus Ceſar auguſt⁹. Et ſi maiorẽ belloꝝ ptem p legatos admĩſtrauit vt illis ppinquior eſſet. In his ytalie ptib⁹ frequẽter obuiat⁹ eſt. Nã Suetonius ait reliq̃ bella p legatos admĩſtrauit. vt tam qbuſdã pãnonicis atq germanic aut interueniret: Aut nõ longe abeſſet. Rauẽnaz vel mediolanũ vel aqleiã vſq ab vrbe pgreſſus eſt. Et iulia eũ comitata aborſu facto puerũ amiſit. Glorioſiſſime de aqleia ſcribit Juli⁹ capitolin⁹. Preterundũ ne illud quidẽ eſt. q tanta fide aqleiẽſes ↄtra maximinos p ſenatu fuerĩt. vt funes de capillis mulieꝝ facerẽt quom deficerẽt nerui ad ſagittas emittẽdas atq ob idipm in honorẽ matronaꝝ ſenatũ veneri calue templũ dedicaſſe. Auxit aũt mirabili incremẽto ⁊ immẽſe ditauit aqleiam oriẽtaliũ occidẽtaliũq mercimonioꝝ mutua ↄportatio ibidẽ iſtituta. q null⁹ ſtãte aqleia loc⁹ alter circa adriaticũ mare fuit. in cui⁹ portu et diuerſorio occidẽtales oriẽtaleſq p cõmutãdis mercãdis coemẽdiſq ⁊ vẽdẽdis inuicẽ reb⁹ cõuenirẽt. Hec cũ mlto tpe floruerit. Poſtremo ab Attila rege omnio diruta fuit. Cui⁹ icole venecias ↄuolãtes rẽ venetã mirũimmodũ auxerĩt hãc aũt celebrẽ ciuitatẽ euãgeliſta Marc⁹ dux a btõ petro aploꝝ xpi pncipe i Alexãdriã mitteretur nauigatur⁹ naues illic ex more opiret. Aquileiẽſes ad xpi fidẽ cõuertit. Sanctũq euãgeliũ ſuũ. Cui⁹ codex manu exarat⁹ ſua venetĳs nũc veneratiſſime ſeruat. Hermacoraſq ⁊ ipe ſctũs ad marci pdicatiõz ↄuerſus a btõ petro aqleie ⁊ ois venecie pthopreſul inſtitut⁹ omem eã regionẽ deo nr̃o lucrat⁹ eſt. Quẽ Nero impator ⁊ ſit fortunatũ ſbdyaconẽ ſecuri pcuſſit. Fuit ⁊ aquileiẽſis Chromati⁹ ad quez gloſus hieronimus multa ſcripſit. Et ruffin⁹ pſbiter latinis greciſq lrĩs adeo erudit⁹ vt ei⁹ q̃ extant tũ opa. tũ trãſlationes nullis cuiuſpiã eccie doctoris opib⁹ ſecũdas eloquentia ornatuq ducamus.

Aquileya

Taruiſium

T Aruiſiū ipſius Marchie Taruiſane ciuitas: et ipſa per hec tempora (vt Sicardo Cremoneſi epiſcopo placꝫ) a quibuſdam troyanis fundata fuit. Abluitur autē imo potius diuiditur Silo fluuio qui ex ipſius propinquioribus montibꝰ exijt. alijſqꝫ vberrimus aquis in ea quaſi ſcaturientibus irrigatur. ac ſilus in mediterraneis Taruiſium vrbem diuidit Cuius nomen prior inter vetuſtos habet plinius. Per tempora vero Oſtrogothorum dignitatē inchoaſſe videt᷑ quā nūc habet. Eo qꝛ Totile pr̄ rex ibidē ſedē regni ſibi cōſtituit. Vn̄ totila q̄ poſtea q̄ntꝰ fuit Oſtrogothoꝝ rex ⁊ q̄dē p̄ſtantiſſimꝰ taruiſij natꝰ educatuſqꝫ eſt. Poſtea longobardoꝝ regni inicio quom alboinꝰ rex eiꝰ gētis primꝰ ytaliā eſſet ingreſſus. Aqleiamqꝫ q̄lis tunc erat et ceteras regionis vrbes ꝑ deditionem cepiſſet. Taruiſiū qꝛ eiꝰ incole deditiōꝫ tardiuſcule obtuliſſent. ſpoliare ac diruere cōſtituerat niſi felix ipſiꝰ vrbis ep̄us (vt Gregoriꝰ ſcribit) Vir timoratꝰ rauēna oriundꝰ regis barbariē ſua prudētia ⁊ precū inſtantia deliniſſet. Ornataqꝫ fuit ea ciuitas altero preſtāte ep̄o hermolao barbaro. Qui ſicut decet ep̄m ꝑplo magis ꝓdeſſe admitebat᷑ qꝫ preeſſe. Qđ aūt ab hac vrbe vniuerſa regio Taruiſana marchia denomietur factū credo a miori nomis abſurditate vt hec appellatio marchie Taruiſane in ip̄a māſerit: cum ea in regione ſint ampliſſime ciuitates Verona atqꝫ Patauiū. Que ſemꝑ ⁊ dignitate atqꝫ potētatu necnō ⁊ opulētia Taruiſio anteierint: Longobardi em̄ in ea ytalie parte maxime quā obtinebant regiones habuerunt quattuor a ducibꝰ adminiſtratas. in quibus nullum ſucceſſionis ius filijs ⁊ nepotibus competebat. beneuētanā ſpoletanam: taurinenſem ⁊ foroiulienſem: duaſqꝫ opulentia ⁊ amplitudine ſuperioribus pares Anconitanam atqꝫ taruiſanam eſſe voluerunt. Ea affectas legis conditione. vt qui regum aut gentis longobardorum concilij ꝑmiſſione ⁊ decreto impetraſſet. eas filijs atqꝫ agnatis ſucceſſione poſſidendas relinquendi ius facultatemqꝫ haberet. Nomenqꝫ hunc ſignificans perpetuuꝫ magiſtratum in longobarda. barbarie marchionatus eſt appellatum. Hec etiam vrbs ecelini ⁊ Alberti eiꝰ germani de rumano (ſicut patauiuꝫ) tyrannide non caruit. A quibus innumeras ꝑtulit calamitates.

Linea Chriſti

Joſaphat

Joram

Ochoſias

Athalia filia achab

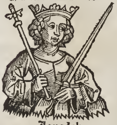

Jonadab

Anno mūdi. 4240.

HIc Joſaphat fecit bonū corā dn̄o. nec legit de eo magna reprehēſione dignū. niſi qḋ impijs regibus iſrl̄ quādoq̄ pſtitit auxilium. omnes effeminatos e terra iuda extinxit. Jdola quoq̄ deleuit patrūq̄ decreta obſeruauit. his eni virtutibꝰ beniuolētiam oīm cōfiniū principū ſibi cōparauit. Et paleſtini ei tributa reddere ceperūt. cū vixiſſet annis ſexaginta cuiꝰ corpꝰ ingēti pompa in hieroſolimis ſepultū fuit.

ISte Capis ſiluiꝰ edificauit Capuā in campania. et regnauit annis. xxviij. relinquens Carpēto filio regnum.

IOram peſſimꝰ (Anno mūdi. 4291.) occidit frēs ſuos. ⁊ ambulauit in vijs regū iſrl̄: Jdeo infelix fuit in oībus ⁊ miſerabiliter mortuꝰ. Hic de religioſo prē genitꝰ declinauit ad pfidiā. ⁊ fornicari fecit filios iuda imitatꝰ fornicatiōs Achab cuiꝰ filiā nomīe athaliam habuit matrimonio. Et p athaliā vxorē nihil ptermiſit q̄ nunꝰ aliqḋ quotidie noue impietatis efficeret. ⁊ qḋ ad vaſtationē paterne traditiōis attēderet.

CArpentus poſt regem capis regnauit annis triginta tempore Joſaphat.

OChoſias Joram regis filiꝰ (Anno mūdi 4299) octauꝰ regū iuda fecit malū corā dn̄o ſicut pr̄ eiꝰ et ſtatī occiſus eſt ab hieu. Hūc regē ⁊ duos ſequētes ſcꝫ Joas ⁊ Amaſiā ptermittit matheus. qꝛ voluit tantū ponere tres q̄terdenas. vel qꝛ ſcḋm Hieronimum ⁊ Augꝰ. Jorā accepit vxorē filiā impijſſime Jeſabelis ideo filij eiꝰ vſq̄ ad quartā generatiōē dn̄i de genealogia excludūt. ambulauit cū ochoſias in vijs Achab aui ſui materni vtꝫ ī quarto regū. ix. ca. Hūc hieu princeps militie iorā regis Samarie vna cū oī domo achab obtruncare fecit. Cuiꝰ corpꝰ ex ciuitate Magedon portatū fuit in ciuitate hieroſolymoꝝ ibiq̄ ſepultum.

ISte Tyberiꝰ regnauit ānis. 9. et qꝛ in tyberim ſūmerſus eſt: que antea dicta fuit albula ideo ab eo nomē accepit. ⁊ fecit eū Romulꝰ deū. qꝛ credidit eū inter deos tranſlatū. ⁊ eſſe numen illiꝰ fluuij. cuiꝰ vſus Rome fuit valde neceſſarius.

AThalia iſta mulier efferata audiēs mortuū filiū ſuū Ochoſiā ſurripuit regnū. Interfecitq̄ oīne ſemē regiū Preter Joas quē vxor Joiade pōtificis filia ioram ſeptē annis abſconſum nutriuit poſtea a Joiada ignomioſe interēpta eſt cū ſeptē annos regnaſſet.

ISte Agrippa ſiluiꝰ rex albanoꝝ ſiue ytalorum regnauit poſt tiberium patrem ſuum ſubmerſum in Albula. regnauitq̄ annis quadraginta.

IOnadab filiꝰ Rechab clarꝰ habet. a quo ſtirps valde religioſa Rechabitaꝝ deſcēdit. Jſte eſt q̄ pphetauit hieu qn̄ voluit occidere pphetas baal. qꝛ fuit zelator diuini cultꝰ ⁊ maxīe abſtinētie ⁊ religiōis cū filijs ſuis. Nota etiā q̄ filij Rechab ex pcepto prīs q̄ſi pegrini et hoſpites ſup terrā ſeorſū habitabant ab homībꝰ in tabernaclis domū nō edificabāt ſementū non ſerebant nec vinum bibebant.

TEmpore Joraꝫ regis iuda templi ruine et templi vtenſilia et ſartatecta que vetuſtate vel negligētia athalie pierant. de pecunia collecta reparant iuſſu regis. quia hucuſq̄ ſacerdotes neglexerunt huiuſmodi reperare. pecuniam tn̄ a populo recipiebāt quouſq̄ ponebatur gazophilatium.

Linea Regum ytalie

Capis ſiluius

Carpētus ſiluiꝰ

Tiberius ſiluiꝰ

Agrippa ſiluius

Lycurgus

Lycurgus ſcđm Euſebiū inſignis eſt habitus.q̄ et iura lacedemonijs compoſuit.et licet gētilis fuerit leges tamē iuſtiſſimas nāli diuinoq̃ȝ iuri cōſonas dedit. Nec quicq̄d cenſuit.cꝰ nō ipe exemplū priꝰ daret. Auri argētiq̃ȝ vſuȝ et oīm ſcelerū materiā nō ſuſtulit. Fundos oīm equaliter inter oēs diuiſit vt equata patrimonia neminē potētiorē altero redderēt. cōuiuari publice iuſſit. ne alicuiꝰ diuitie vel luxurie in occulto eſſent. Iuuenibꝰ nō ampliꝰ quā vna veſte vti toto anno: nec aliq̃ȝ cultiꝰ q̄ȝ aliū ꝑgredi voluit. nec opulētiꝰ epulari. Emi ſingula nō pecunia ſed cōꝑatiōe mercīū iuſſit. Pueros puberes nō in forum ſed in agrū deduci iuſſit. vt primos ānos nō in luxuria: ſ; in oī ope ac labore agerēt. Nihil eos ſomnij cauſa ſubſternere. ⁊ vitā ſine pulmēto degere. nec priꝰ in vrbē redire q̄ȝ viri facti eſſent. Conſtituit virgines ſine dote nubere: vt vxores nō pecunie cauſa eligerent. ſeueriuſq̃ȝ matrimonia ſua viri coercerēt cū nullis dotis frenis tenerent. Maximū honorē nō diuitū ⁊ potētuȝ ſ; ſenū eſſe cēſuit. Hec ⁊ alia ſiliaq̄ ſolutis antea moribꝰ dura videbant auctorē eoꝝ appollinē delphicū finxit ⁊ inde ſe ea detuliſſe. Deinde vt eternitatē ſuis legibꝰ daret iureiurādo eos aſtrinxit. ne quid de tam diuis legibꝰ mutarēt donec reuerteret in patriā. ⁊ ſimulās ſe iterum cōſulere appollinē. vt q̄d addendū q̄cq̃ȝ diminuēdum his legibꝰ videretur. Profectꝰ ē aūt Cretā vbi voluntariū exiliū ꝑpetuo egit. ſed ⁊ moriēs oſſa ſua in loculo plūbeo ⁊ ī mari abijci iuſſit. ne ſi ad patriā deferri ꝯtigeret. lacedemōes ſe a iuramēto ſolutos eē putarēt.

Ysaias

Hieu filius Ioſaphat regis iuda decimꝰ rex iſrael vnctꝰ a puero helizei ꝑcuſſit Iorā cū omni domo achab. ⁊ deſtruxit domū baal ⁊ eiꝰ ꝓphas occidit. S; heu vitulos aureos in bethel ⁊ dan nō dereliq̄t. Ideo Aſael rex ſyrie miſſus a dn̄o m̄ltos occidit in iſrl̄ vbi ⁊ moritur poſtq̃ȝ regnauit. 28. annis.

Yſayas ꝓpha nobilis: magꝭ euāgeliſta a btō hieronimo dicit q̄ȝ ꝓpha. vnꝰ de q̄ttuor ꝑncipaliorībus circa h̄ tpa clarꝰ habet ꝓpter euidētiā ꝓphie ſue.

Iſte Ioachas valde attritꝰ eſt cū tota gēte ab azahele rege Syrie. et ideo deprecabat dominum et pauxillum releuatus eſt.

Osee

Oſee ꝓpha primus de. xij. mittit contra decem tribus. Hic fuit filiꝰ Beeri cuius ꝓphia beeri nō habeat apud nos. ꝓphauit aūt Oſee tempe ieroboā regis iſrael filij Ioas qui ioas ſimul regnauit cuȝ oſia rege iuda. 14. annis. ⁊ in iuda fuerunt quatuor reges ſub quibus Oſee prophauit vt dicit oſee. 1. ſcȝ oſias. Ioathas. Achaȝ ⁊ ezechias.

Iſte Ioas ꝑcuſſit ſyros tribus vicibus iuxta verbum helizei. ⁊ tulit vrbes de manu Azaelis ⁊ benadab filij Aſaelis. reſtituitq̃ȝ regno ſuo. Ipſe etiā afflixit amaſiam non volēs ſed compulſus. ſuꝑbiam eiꝰ humiliauit incipiēs regnare. 37. anno ioas regꝭ Iude.

Iohel

Iohel ſcđus propheta de. xij. de iuda. et futurā eiꝰ tribulationem prophetizat.

Ieroboam ſatis bellicoſus et victorioſus fuit. contriuitq̃ȝ regem ſyrie et reſtituit regnum iſrael ſicut prius inſuper et damaſcum iuxta verbum Ione ꝓphete. Attende q̄ȝ ſit inſtabilis ſtatus regnorum iſrael. cōtritus vſq; ab nouiſſimum humiliatus eſt valde. Syri eleuati iam ad infirmis mirabiliter deprimunt. ſic qui fuit ſupra fiet infra. et econtra. qui fuit infra aſcendit ſupra vt poſt deſcendat infra. Hec eſt rota volubilis huius temporis. et ideo non eſt mirum q̄ pauci electi ad hoc aſſumuntur a domino et q̄ viri ſenſati huiuſmodi inſtabilitatis negociū totis viribus fugere contēdunt. Vide auguſtinum de ciuitate dei in multis locis Si boni regnāt m̄ltis ꝓſunt. ecōtra. ſi mali ⁊c̄.

Linea Regum iſrael

Hieu

Ioachas

Ioas

Ieroboam

Linea Chriſti

Joas

Amaſias

Iſte Jonas(Anno mūdi. 4306.) cū ſeptē eſſet an- norū a Joiade pontifice rex conſtitutꝰ eſt. Fecitqꝫ bonū cūctis diebꝰ Joiade. Poſt eiꝰ vero morte delini tus blandicijs magnatoꝝ: Cor eiꝰ deprauatū eſt in in- teritū ſuū. Iſte ioas lapidari iuſſit zachariā filiū ioia- de ſummi pōtificꝭ: inter templū ⁊ altare qđ erat ī atrio Anno regni ſui penultimo.

Aremulus ille regnauit annis. xix. tempe Joas regis iude. qui poſuit preſidiū albanorum inter montes vbi nunc eſt roma. Ex eo iulius et auētinꝰ fi- lij ſuperſtites ſunt.

Amaſias ille(Anno mūdi. 4546.) pꝰ bona inicia malū habuit finez: qđ ꝯmūe ſatis vſqꝫ hodie in poteſtatibꝰ appet. Multos nāqꝫ officiū deſtruxit etiā notabiliter ꝓbatos. cuius exempla hic ſunt plurima. Hic etiam deos ſeyr adorauit.

Iſte auentinus ſiluius. xxxvij. annis regnauit et ab hoc mons auentinus qui nunc eſt pars vrbis vbi ſepultus eſt accepit nomen.

Prochas filꝰ auētini regnauit ānis. xxiij. cuius laudes virgiliꝰ hoc verſu extollit. Proximꝰ ille prochas troyane glīa gentꝭ. Hic duos pꝰ ſe reliqt fili- os videlicz. Amuliū ⁊ Numitorem patrem Rhee ro- muli et rhemi matris.

Regnū iude poſt mortē Amaſie fuit. xiij. annis ſi ne rege: qđ ſubtiliter oportet accipe ex collatiōe annoꝝ regū iſrl̄ et iuda. quia Amaſias cepit āno ſcđo Joas regis iſrl̄. et oſias filꝰ amaſie cepit Anno. 27. Jeroboā regis iſrl̄ qđ tp̄s extēdit ſe ad. 41. annos. a qbus ſubtrahe annos amaſie: ⁊ ſic remanēt. 13. quibꝰ Oſias paruulꝰ erat: nec adhuc ad regnū aptꝰ. hoc aūt lxx. et multe alie hyſtorie nō habēt. ſed alibi h̄ ſupplēt et ſcđm hoc oportet concordare eas. alioquin errabis quo ad ſupputationem annorum.

Naaman princeps milicie regꝭ Syrie factꝰ lepro ſus: acceſſit cū lr̄is recōmendatorijs ad regē iſrl̄ vt curaret a lepra. Cū aūt aduenit ad domū heliſei Juſſit eum vt lauaret ſe ſepties in Jordane ⁊ mūdaret. Qđ ⁊ ſi pꝛiꝰ indignās nō acqeſceret: demū ad ſuaſionē ſeruoꝝ ꝑgens ad iordanē: ⁊ lauās ſe: mūdatus eſt a lepra. q̄ reuertēs ad heliſeū: cū multa ei obtuliſſet: nihil voluit accipe. Sed Giezi diſcipulꝰ heliſei occulte acceſſit ad naamā poſtqꝫ receſſerat. ⁊ petijt ex pte heliſei quedā ab eo: portās ea ad domū ſuā. Quod ſcelꝰ detexit heliſeꝰ: ⁊ ꝓpter hoc lepra ꝑcuſſus eſt Giezi ⁊ ſemē eius vſqꝫ in ſempiternum.

Iſte Amulꝰ fratrē ſuū Numitorē de regno eiecit. ⁊ Lauſuz filiū eiꝰ interfecit et rheam eiuſdē filiā ad ſubtrahendā ſpem ꝓlis ſub ſpecie honoris veſte ꝑ- petuā virginitatē dicauit. ſed cū ſeptē regnaſſet annis Rhea gemīos peperit fi- lios. ſ. Remū ⁊ romulū. ⁊ poſtea amulꝰ a Romulo ⁊ remo cū adoleuiſſent occi ſus eſt. ⁊ Numitor reſtitutꝰ fuit in regnum quia fuit auus eorum.

Hic eſt Heliſeꝰ ꝓpheta q̄ pallio he lie iordanē diuiſit. cū ſale aquam dulcorauit. xlij. pueris ſibi illudētibus maledixit q̄s vrſi deuorauerūt. tribꝰ re gibꝰ aquā dedit ſufficiētē exercitui toti Oleū vidue multiplicauit. filiū ſunami- tis reſuſcitauit. colloqntidas emēdauit Panes ordeaceos pplo augmentauit. Naamā mūdauit. Giezi cū ꝓgenie ſua leproſuz fecit. exercitū ſyrie cecauit. ſa- mariā a fame ⁊ obſidiōe liberari ꝓphe tauit. Aſahel regem ſyrie ⁊ hieu regem ſuper iſrael conſtituit: regi ioas tres victorias de Syris ꝓmiſit. mortuūqꝫ ſuſcitauit.

Numitor iſte reſtitutꝰ in regnū, ſtatī pꝰ occiſus fuit a romulo.

Linea regum italie

Aremulus ſiluius

Auētinus ſiluius

Prochas ſiluius

Amulius

Numitor

Linea pontificū

Hic regnū Iſrael fuit ſine rege annis.33. vt habetur ex collatione regum iuda.

Sine rege.reges Iſrael

Amarias

Achitob

Sadoch

Sellum

Amos fuit terciꝰ de duodecim ,pphetiſ ɔtra gentes miſtas ,pphetat ⁊ ſpecialiter ɔ.x.tribꝰ

Abdias fuit qr/tus de.xij.,pphetis ,pphetat cōtra Edom.is antiquiſſimꝰ moritur in ſepulchro heliſei ſepultus.

Eo tpe ſpartani ſeu lacedemonij per annos.l.bellando vagātes ſcripſerūt vxoribꝰ ſuis vt alios maritos ducerent ne genꝰ periret.

Ionas ,pphēta ð xij.,pphetis mittit ad niniuitas q̄ audierunt eū.

Micheas iſte eſt ſextus de.xij prophetis.

Iſte Naū eſt ſeptimus de.xij. prophetis.

Hic textꝰ hyſtorie thobie exemplaris tota.

Amos

Abdias

Jonas

Micheas

Naum

Thobias

Iſte Zacharias rex iſrael cepit regnare anno.xxxviij. Ozie regis iude fecitq̧ malū ſicut p̄deceſſores ſui.et hic ē quartꝰ pꝰ hieu et percuſſit eum Sellū ⁊ regnauit ,p eo.q̄ ſtatim percuſſus a manahen: regnū et vita caruit. vt₃ 4.regū.15.

Iſte manahē cepit regnare āno.39. ozie regis iude fecitq̧ malū corā dño. Et eū tradidit deꝰ in manꝰ regis aſſyriorū qui induxit ei talēta argenti mille.

Phaceya etiā₃ fecit malū corā dño eumq̧ percuſſit phacee et regnauit pro eo.

Iſtū phacee interfecit ozee ⁊ regnauit pro eo: fecitq̧ pactū cum raaſin rege Syrie et vaſtauit Iudam: Ideo theglathphalaſar rex aſſyriorum oppreſſit eū et trāſtulit quaſi tres tribus in Aſſyrios.

Ozee fuit vltimꝰ rex iſrael.⁊ captus eſt a ſalamanaſar rege Aſſyriorum et iſrael trāſlatus eſt in aſſyrios.

Zacharias

Sellum

Manahen

Phaceya

Phacee

Ozee

Moritur autē thobias annorū.120 vir ſanctus plenus opibus bonis et prophie ſpiritu clarus.,pphetauit nāq̧ de deſtructione hieruſalem ⁊ templi q̄ſi iam factum eſſet cum tamen adhuc futurum eſſet propter certitudinem ,pphetie. Statim poſt eius mortem vxor eiꝰ mortua eſt.Et egreſſo tobia minore cū filijs ſuis Niniue deſtructa fuit.

Iſrael transfertur in aſſyrios.

Anno.xi.Oſie qui eſt annus mōi.3151.Etatis vero q̄rte.cc lxi.cepit regnū Macedonū in q̄ primꝰ regnauit caranꝰ vel carnaus ānis.28. ⁊ cucurrit iſtud regnū vſq̧ ad alexādrū magnū incluſiue p.24.reges. q̄ qdē cepit āno mōi.3530.et regnūt p ānos.12.⁊ 6.mēſes q̄ mortuo apð babilonē impiū ad alios trāſfert.

MEdorum regni principium fecit Arbaces natione medus. Sardanapalli olim regis prefectus. anno ſexto Ozie regis. Sardanapallus ei vltimus aſſyriorum rex cū regnaſſet annos. xx. de quo Diodorus Siculus in hiſtorijs grecorum multa diſſeruit. Juſtinus quoqȝ ſcribit. Sardanapallus rex vir oīm muliere corruptior repertus eſt ab Arbace prefecto ſuo inter ſcortorū greges purpuram colo trahens ſub mulieri habitu eius fila partiens. Unde indignatus arbaces in eum milites in cōiuratiōē excitauit: et pugna cōmiſſa vincitur rex qui regiam ſuam ingreſſus pyrā quā ipſemet fecerat incendit. et ſeipm̄ cum innumerabilibus diuitijs concremauit. Juſſitqȝ vt Tullius libro quinto tuſculanarū queſtionū refert hec verba buſto ſuo inſcribi. Hec habui que edi queqȝ ex ſaturata libido hauſit. Alia iacent multa et preclara relicta. Ac ſic illud maximum omnium regnorum finem ſue tante diuturnitatis accipiens ad medos trāſlatum eſt poſt annos (vt diuus pater Auguſtinus libro. 18. de ciui. dei ca. 22. ſcribit) Mille trecentoſquiqȝ vt etiam beli qui primus rex fuit tempora computentur. Apud medos aūt regnatum eſt annis. 128. Ipſam enī orientis monarchiam (vt Juſtinus ſcribit) ſpe nō re quidē ad medos ſuos tranſtulit. quod poſtea darius perfecit. Uerūtn̄ poſt Sardanapallum etiam aſſyriorum fuere reges: ſed non monarche vſqȝ ad Niniue ciuitatis ſubuerſionem. Media autem regio in aſia minori eſt aſſyrie et perſie ac mari hyrcano contermina. In qua quattuor regiones memorantur eſſe. Ubi medus ipſe Medee filius in honorem matris medeam vrbem condidit. vbi et regnū ex ſuo nomine medorum conſtituit. Sub cuius poteſtate per hec tempora orientis imperium fuit. Id autem poſtea ſub aſtyage in magno culmine fuit. ſicut patet Judith ca. i. Uerum Cyrꝰ perſarum rex imperium illud extinxit. et ad perſas detulit. Poſt perſas medi etiam macedonibus paruerunt. deinde parthis. Media aūt vulgati noīs terra a ſeptentrione hircano mari terminatᷓ. ab occaſu maiori armenie et aſſyrie partes. A meridie perſide. ab occidēte hyrcania ac parthia q̄ montibꝰ excluditur. Strabo quoqȝ dicit mediā multū ⁊ olim potentē regionē in medio Tauro ſitam eſſe eā in duas ptes diuiſerūt. Alterā maiorē vocauere. Alterā atropaciā. Maioris metropolis Ebatana fuit magna ciuitas et imperij medie caput. qua ⁊ parthi poſtea vſi ſunt. Nā reges ibi eſtatem agebāt cū ſit frigida. hyemē vero ſeleucie que ſecus tygrim eſt ꝓpe babilonē. Atropacia ab atropate duce noīata eſt qui obſtitit ne ea macedonibus ſubigeretur Medie pars is poſtea rex declaratꝰ regionē hāc a media ſequeſtrauit cuiꝰ ſucceſſores regnū cōtinuātes cū armeniorū regibꝰ affinitatē cōtraxere deinde cū ſyris et poſtremo cū parthis.

MAcedonum regni principium Carnaus quidam macedo fecit. Uir ingenio et manu promptiſſimꝰ Poſt innumera prelia cum finitimis regibus ſtrenue geſta Macedoniā ortus ſui prouinciam ſibi ſubijciens. in eaqȝ regni ſedem primus conſtituit. Atqȝ duodecimo regni Ozie regnare incipiēſ (teſte Euſebio) regnauit annis. 28. Macedoniam autem huius carnai regnum europe prouinciam eſſe dicunt. et a macedone Oſyridis filio primo cognominatam fuiſſe inuenimꝰ. quā (Solino teſte) Tracius Limes ab oriente precingit. A meridie epyrothe theſſalie: Ab occidente dardania et illiricus. Et in ſeptentrione paphlagonia. Fuit tamē in iſto principio anguſtis termīs. ſed poſtea regum ſuorum virtute et gentis induſtria ſubactis finitimis ita ampliata. qȝ eam plinius in quarto Centū quinquaginta populos aliquādo tenuiſſe ſcribat. De qua Solinus qui edonij olim populi queqȝ migdonia erat terra. aut emathiū theſſalicumqȝ erat ſolum. nunc oīe vniformi vocabulo macedonica res eſt factum corpus vnum. Regnū itaqȝ macedonicum illuſtre potenſqȝ fuit. Et qȝ maxime Alexandri magni temporibꝰ. Sed onie pontificis in deorum temporibus deſtructum fuit. In quo quidem regno memorabile quoddā factū legimus cōtigiſſe qꝫ cum illirici ⁊ thraces coadunati finitimos hos macedones atterere conati eſſent. cogerentᷓ qȝ macedones ꝯmiſſa pugna fugere. tulerūt in cunis infantē defuncti regis filiū: quo iuxta aciē poſito. acrius repetiere certamē. quaſi ideo victi eſſent. qꝫ bellātibꝰ defuerīt auſpicia regis ſui victoris futuri. Tandē illiricos magna cede fuderūt. oſtendētes hoſtibꝰ priore pugna regē. nō virtutē macedonibꝰ defuiſſe cuiꝰ quidē regis nomē ignoratᷓ. Macedonia aūt terrarū imperio quōdā potita que inter duo maria ꝓtendit Egeū ⁊ Adriaticum Latus eiꝰ meridionale theſſalie atqȝ magneſie terga ꝓtegūt. Partē ſeptentrionalē peonia ⁊ paphlagonia excipit et ipē regiones in macedonū poſtea iura cōceſſerūt. macedonie addite. Epyrus quoqȝ macedoniā ⁊ Illirica terra. altera meridiē. altera ſeptentrionē excipiens in adriatico littore.

Lydorum regni principium fecit Ardiſius ſiue ardis quidam grecus vir genere et animi magnitudi
ne inſignis. Octauoꝛ quadrageſimo regni Ozie anno lydus pꝛimus regnare cepit. Et regnauit te
ſte Euſebio annis. 26. Lydia vero minoꝛis aſie regio quam in parte nunc moꝛeam appellare dici-
mus. Et vt plinio placet libꝛo quinto naturalis hyſtoꝛie. pꝛius Meonia dicebatur; ſed poſtea a lydo Athis
regis filio fratreqȝ Tyrreno lydia dicta fuit. Qui duo fratres pꝛopter regni bꝛeuitatem ſe ſimul ferre non
poſſent; Tyrrenus foꝛte diſcedens in ytaliam venit. Eamqȝ partem que ad mare inferum verſa eſt; quã eti-
am Tyrrenam a ſe nomĩauit. Lydus vero illuc remanens meoniam a ſe lydiam vocauit. In qua fuerũt vr-
bes Epheſus. Colophon. Clazomene et phocea. Id tñ regnum haud multum inſigne fuit; quod poſtea a
perſis ſub Creſio rege (qui chaldeis contra perſas auxilium tulit) ſubuerſum fuit. Hoc regnum ducentis et
triginta annis ſub nouem regibus ſteterat. Quoꝛum nomĩa et tempoꝛa hic apponimus.

Ardiſius	1	añ. 36	Candaules	4	añ. 17.	Sadyates	7	añ. 15.
Aliaces	2	añ. 14.	Gigius	5	añ. 36.	Aliactes	8	añ. 49.
Meles	3	añ. 12.	Ardis	6	añ. 37.	Creſus	9	añ. 15.

Olympias pꝛima apud grecos quinquageſimo regni Ozie anno ex agone Gymnico inſtituta eſt a
captiuitate troye vſqȝ ad olimpiadem pꝛimam anni. 406. Aeſchyli athenienſium iudicis ſecũdo
anno. pꝛima olympias acta quod erat agon gymnicus in qua Choꝛebus helyenſis extitit victoꝛ.
Hely agunt quinquẽnale certamen quattuoꝛ annis in medio expletis. In quibus pꝛincipes annui conſti-
tuuntur quattuoꝛ quã Olympiadẽ iphitus filius Praxonidis ſiue hemonis pꝛimus cõſtituit. Quãqȝ alij
ſcribant ꝙ hercules octauo Iair iudicis iſrael anno Olympia cum agonẽ apud grecos ad honoꝛem iouis
in Olympo mõte pꝛim⁹ ꝯſtituit qđ de ꝗnquẽnio ĩ ꝗnquẽniũ quattuoꝛ in medio ãnis expletis fieri voluit.
A quo vſqȝ in pꝛeſens tempus ſuppotantur anni. 405. Greci aũt quĩquẽnale certamẽ celebꝛare aſſueti eti-
am quattuoꝛ annuos pꝛincipes in ludo et certamine illo conſtituentes tempus illud quattuoꝛ annoꝝ olym
piadem appellauerunt. Quadriẽnio ſcȝ in vna olympiade ſupputato; hec nãqȝ feſtiuitates et ludi in quin-
quẽnio ſemel fiebant. Ne ſi vlterius pꝛotraherentur obliuioni darentur. Aut ſi citra fierent expenſarum ni-
mietas grauaret. Olympias igitur quattuoꝛ plenos continebant annos. Et quidem ſub centeſima nona-
geſima tercia olympiade dominus noſter ieſus xp̃s naſci voluit ab hoc tempoꝛe greca de tempoꝛib⁹ hyſto-
ria vera creditur. Nam ante hoc vt cuiqȝ viſum eſt diuerſas ſententias pꝛotulerunt.

Spartanoꝛum oꝛigo

Spartanoꝛum genus. et ipſum tempeſtate hac. Alcumene lacedenioꝛum regẽ moꝛtuo. eoꝛumqȝ regno
conſumpto. hoc modo pꝛincipium habuiſſe Iuſtinus in tercio Epitomatum ſuoꝛũ refert. Lacedemo
nios cõtra Meſſenos decennale bellum ſumpſere. Qui poſt aliquot annos querelis vxoꝛum et poſt tã lon
gam viduitatez reuocarentur. veriti ne hac pſeuerantia belli ſpem pꝛolis amitterent. Decreto ſtatuerunt vt
virgines eoꝛum cum iuuenibus domi relictis pꝛomiſcue concuberent. maturioꝛem futuram conceptionem
rati. ſi eam ſingule per plures viros experirentur. Ex his nati ob notam materni pudoꝛis ſpartani euocati
ſunt. Qui cum ad annum trigeſimum perueniſſent metu inopie (nulli em̃ pater exiſtebat cuius in patrimo-
nium ſucceſſio ſperaretur) Ducem phalantum aſſumunt filium Araci. Itaqȝ nec ſalutatis matribus quarũ
adulterio infamiam collegiſſe videbantur. ad ſedes requirendas pꝛoficiſcuntur. diuqȝ per varios caſus ia-
ctati. tandem in italiam deferuntur. Et oppugnata arce tharentinoꝛum. expugnatis veteribus incolis. ſe-
dem ſibi conſtituunt; Quoꝛuȝ poſtmodum amiciciam egiptij reges ac iudei ſummope queſierunt. vt libꝛi
Machabeoꝛum teſtantur. Sed poſt annos plurimos dux eoꝛum Phalantus per ſeditionem in exilium p-
turbatus bꝛunduſium ſe contulit. quo expulſi veteres tarentini conceſſerant.

Linea chriſti Juda ſine rege

Ozias

Joa|than

Achas

Eze|chias

Ma|naſſes

OZias (Anno mūdi. 4588.) Amaſie regis filius: duodecim⁹ regū iuda multe mā ſuetudinis ⁊ dignitatꝭ. Uir iſte fecͣ qđ bonū erat coraꝫ dño: excepto ꝙ ſibi ſacerdotiū vi vſurpauit ſub azaria pōtifice. In eo ꝙ voluit adolere incēſum ſuꝑ altare thimiamatis. ꝓpter qđ lepra ꝑcuſſus eſt: ⁊ terre mot⁹ fact⁹. Ex q̃ media ꝑs mōtis ſciſſa eſt ⁊ ortos regales oppͤſſit. hoſtes tñ ꝑ circuitū ꝓſtrauit ⁊ hieruſalē exornauit ⁊ muros q̄s ioas deſtruxerat reſtituit lepros⁹ fact⁹ zacharias ſm legē moyſi extra ciuitatē eū expulit: ⁊ Joathā fili⁹ ei⁹ ꝓ eo rexit. Uerū cū obiſſet trāſtulerūt eū ī hierl̄m ⁊ ſepelierūt ī ſepulchrꝭ regū

IStE Sardanapall⁹ omī muliere corruptior fuit prim⁹ puluinaria īuenit: hitu femīeo indut⁹ int meretricū greges purpurā colo trahēs. Demū ꝑ arbacē ꝑfectū medorū īdicto ſibi bello deuict⁹. cernēs ſe nō poſſe euadē ſeipm cū diuitijs ꝯcremauit: ceſſauitqꝫ illa mag̃ mōrchia aſſyrioꝝ; q̃ ſtetit vltra. 1305. annos. Et ſurgūt tꝑa horrēda pene ad xp̄i natiuitatē in qb⁹ ſanguis hūan⁹ in toto mōdo q̄ſi aq̄ effuſ⁹ ē.

PHull rex Aſſyrioꝝ ⁊ ſequētes volētes recuꝑare monarchiā nō modicū turbauerūt terrā.

Joathan anno mundi. 4440.

IStE Theglathphalazar cepit terraꝫ neptalim et gallileā. Et eos q̃ trāſiordanē erāt trāſtulit in aſſyrios. poſtea ob petitionē Achas obſedit damaſcū et Raaſim regem damaſci interfecit.

SAlmanaſar obſedit ſamariā ⁊ trāſtulit iſrl̄ in aſſirios. ⁊ ceſſauit regnū iſrl̄ qđ ſtetit ānis. 282.

IStE Achas (Anno mūdi. 4466.) regnauit in iuda poſt mortē patris ſui Joathā: Hic peſſimus fuit ydolatrie dedit⁹: cōtra quē veniēs in preliū phacee rex occidit in vna die de iuda centū viginti milia bellatoꝝ: ⁊ ducēta milia pueroꝝ: ⁊ puellaꝝ. et mulierum duxerūt captiua: q̄s tamē refectos remiſerūt cōſulente ꝓpħa. Cui⁹ tꝑe condita eſt roma.

EZechias Anno mūdi. 4472. filius Achab quartuſdecim⁹ regū in iuda. optimus fuit: reducēs populū ad cultū dei: hui⁹ tꝑe regnū iſrl̄. ſ. decē tribuum defecit: trāſlatus a rege ſalmanaſſar aſſyrioꝝ: huius Ezechie tꝑe ſennacherib rege Aſſyrioꝝ veniente cōtra ezechiā ⁊ regnū ei⁹: ⁊ obſidēte hieruſalē oratōnib⁹ ei⁹ ⁊ yſaye ⁊ humiliatiōib⁹ in vna nocte angel⁹ dñi interfecit centū octogintaquiqꝫ milia exercit⁹ ſennacherib: ſicqꝫ liberat⁹ eſt: Ipē aūt Ezechias ſiue ꝓpter elationē ſiue ꝓpter ingratitudinē ad mortē vſqꝫ infirmat⁹ ē. Sed penitēs ſanat⁹ ſigno ſibi dato de reuerſiōe ſolis ꝑ decē lineas q̃ oratorib⁹ babilonie oſtēdit oēs theſauros. Cui yſayas ꝑdixit oīa a babiloniјs aſportāda: phaſe aūt ſolēniſſime a pplo celebrari fecit. Dormiuit deniqꝫ Ezechias cū patrib⁹ ſuis.

IStE Sēnacherib aſcēdit in iuda cōtra Ezechiaꝫ virū ſctm̄. ⁊ ꝑcuſſit dn̄s exercitū ei⁹ vt ſuꝑ. Ipſe aūt turpiter fugiēs ꝑuenit in niniuē ⁊ afflixit iudeos et thobiā. tandē a ſuis filijs occiſus eſt.

MAnaſſes (Anno mūdi. 4501.) fili⁹ Ezechie poſt eū regnauit in iuda quīquagītaquiqꝫ ānis: hic peſſim⁹ fuit: ydolatrie dedit⁹ ⁊ augurijs. ꝓphas occidens ⁊ ꝑcipue yſayā ſerra lignea ſecari faciēs. Qui tñ captiu⁹ duct⁹ in babilonē penitēs ⁊ valde hūiliat⁹ in illa captiuitate veniā obtinuit. Et ad regnū ſuum reduct⁹ eſt. cui ſucceſſit fili⁹ ei⁹ amon patrē imitat⁹ in vicijs ſ; nō in pnīa. q̃ ⁊ a ſuis occiſus eſt.

IStE Aſſaradon fuit filius Sennacherib.

Linea regū aſſyriorum

Sardanapallus

Phull

Theglathphalaſar

Salmanaſar

Sennacherib

Aſſaradan

Linea pontificū

Elchias

Azarias filius elchie

Sarayas filius azarie

Josedech

Sophonias

Sophonias ꝓpha nonus duodecim ꝓphetarum Chuſi nobiliſſimi inter hebreos viri fili⁹: ꝓphetauit deſtructionē hieruſalem et reedificationē.

Vrias

Iſte Vrias ꝓpha occiſus eſt a rege ieconia.

Prophate minores

Baruch

Abacuck ꝓpha in numero duodecim ꝓphetarum decim⁹ ꝓphe spiritu plenus: apud iudeā in precio fuit: ꝓphauit cōtra Nabuchodonoſor ꝛ babilonē hic etiā danieli prandiū attulit dum in lacu leonuz eſſet apud babilonem.

Abacuck

Baruch hieremie prophete notarius propheticum librum edidit: in quo cōſolationem de reditu a captiuitate prenunciat.

Hieremias

Iſte hieremias ꝓpha ſctiſſimus ꝛ ab ipō matris vtero ſctificat⁹ ex ſacerdotib⁹ nat⁹ incepit ꝓphare adhuc puer. xiij annoꝝ tpe regis Joſie contra hieruſalē ꝛ tēplū ꝓphizauit antē annis. xl. preter hos qb⁹ ꝓphauit in egipto. Ibidez poſt mltas iniurias ſibi illatas apd Taphnas ab eodez pplo lapidibus obrut⁹ occubuit. Eoqꝫ ī loco ſepult⁹. ꝛ qꝛ ſerpētes fugauerat poſt mortē eum venerati ſunt.

Olda ꝓphetiſſa

Iſtum Sarayam interfecit Nabuchodonoſor in reblata cum alijs conſiliatoribus ſedechie.

Olda ꝓphiſſa fuit vxor Sellū ſummi ſacerdotiſ claruit ac ꝓphauit Joſie regi et preſertim hieroſolimoꝝ euerſionē ac populi ipſius captiuitatem.

Omnes iſti ſex cū Joachim rege adhuc pueri in babilonē ducti ſunt captiui. Nabuchodonoſor ſtatuā aureā. lx. cubitoꝝ altitudine in campo ſtatuit ꝛ cōuocauit oēs principes regionū ad dedicationē ſtatue. ꝛ preco clamabat. Adorate ſtatuā q nō adorauerit eadē hora mittet in fornacē ignis ardentis. Et adorauerūt oēs preter ſocios danielis: ꝛ accuſati ſunt ad regē ꝛ ſuccenſa eſt fornax ſeptuplū: ꝛ miſſi ſunt vincti cū veſtib⁹ in mediū fornacis. Viros autē illos q miſerāt eos interfecit flama ignis. Angel⁹ aūt induxit quaſi ventū roris flantē refrigerantē eos. Tūc illi tres vno ore benedicebant deum.

Mizahel. ananias. azarias. Daniel. Ezechiel. Mardocheus.

Joſedech pontifex fili⁹ Azarie egreſſus eſt quādo tranſtulit dominus iudam et hieruſalem per manus Nabuchodonoſor. Et ductus eſt cum alijs captiuus in babilonē: dicunt aliqui iſtum fuiſſe Eſdrā ſcribam et ſacerdotem aut forſan ipſius fratrem.

Rhea virgo veſtalis

Rhea que et Ilia dicebat Numitoris vltimi latinorum regis filia hac tēpeſtate adhuc virgūcula: patre eius vi regno priuato: ab amulio patruo veſtalibus virginibus addita ad ppetuam virginitatē cōpulſa eſt. Que cum in pleniorem deueniſſet etatē ſtimulis acta venereis in amplexus incogniti viri. Et vt alij referunt in martis coniunctionē deuenit. Et pregnans effecta. Romulum ꝛ Remum eodē partu enixa eſt. Quos dum peperiſſet iuſſu regis Amulij viua defoſſa eſt. Qua mortua etiam geminos in tiberim deijci iuſſit. Verū nequeuntibus miniſtris ad ripam fluminis propter aquarum multitudinē deuenire: illos in ripa poſuere. Et ſic Amulij imperio abiectus in profluentē Romulus cum Remo fratre non potuit extingui. Et tiberinum amnem repreſſit: ꝛ relictis catulis lupa vagitum ſecuta: vbera admouit infantibus. matreq̧ ſeſe geſſit. Sic repertos apud arborem fauſtulus regis paſtor tulit in caſam atq̧ educauit ſuſtētatoſq̧ fere inter greges pecorum agreſta vita nutriunt. Marcios pueros fuiſſe: ſiue q̧ in luco martis enixi ſunt. ſiue q̧ a lupo que in tutela martis eſt nutriti. Adulti inter paſtores de virtute quottidiana certamina et vires ꝛ pernicitatē auxere. Cum autem adoleuiſſent non parua paſtorum ꝛ latronū manu collecta Amulium patruum regē interfecerunt. et numitorē auum in regnum reſtituerunt. Is tamen ſequēti anno extinctus. Sic latinorum ſeu Albanorum regum defecere nomina. vbi ſub vno ꝛ viginti regibus ſexcētis ꝛ viginti tribus annis regnatū eſt.

Regnū romanorū Romulus

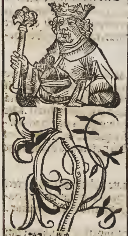

Remus Rhee veſtalis virginis ex incognito patre filius: Romuli frater hoc anno vna cum fratre ſuo ꝛ auo ſuo Numitore in regno latinorum reſtituto. deinde interfecto vrbē vbi nunc Roma eſt cōſtituerunt ac condiderunt. Et cū gemini erant: vter auſpicaretur ꝛ regeret: adhibuere piacula. Remus montem Auentinum: Romulus palatinum occupauit. Prior ille ſex vultures: hic poſtea ſed duodecim vidit ſic victor. augurio vrbem excitat plenus ſpei bellatricem fore. ita illi aſſuete ſanguini ꝛ prede aues pollicebantur ad tutelam noue vrbis ſufficere vallū videbat. Q̄dū irridet anguſtias Remus: idq̧ īcrepat. ſaltu dubiū an iuſſu fr̄is occiſus eſt. Prima certe victima fuit. muniſtionē vrbis noue ſanguine ſuo conſecrauit. ferunt eum a fabio Romuli duce cultro paſtorali occiſum Et in eodem loco vbi futuri muri veſtigiū tranſgreſſus eſt ſepultus fuit.

Romanorum regni principium

Romulus primus Romanorum rex vigeſimoquarto ſupra trecēteſimum regni dauid anno: etatiſq̧ ſue primo ꝛ viceſimo numitore perempto: regnoq̧ latinorū in confuſo poſito paſtorum non parua manu collecta vna cum fratre Remo iam dicto ſtatim vrbem paruam in ſolo nequaq̄ munito conditam ꝛ a ſe Romam nominatam primum regnare incepit teſte Euſebio regnauit annis. 38. Romulus autem licet ſub dubio partu natus: eius tamen indolis (vt plutarcus ait) nequaq̄ ſeruilis erat: ſed quandā regiam magnitudinē ac ꝓbitatē pre ſe ferebat. Eminebat in eo natura facilis ꝛ ad conſilium ciuilem probitatem aptiſſimum ingenium: quapropter euenit ad magnum dignitatis culmen. Poſt romam autem conditam primum eos quibus etatis vigor inerat in militares legiones diſtribuit. Ceteram vero multitudinem populum appellauit Centum deinde Senatores creans eos patres dixit: ac ex eis genitos patricios Prius enim incole deerant: et cum in proximo erat lucus: hunc Aſilū fecit et ſtatim mira vis hominum latini tuſciq̧ paſtores quidam et tranſmarini phriges q̄ ſub Enea archades qui ſub Euandro duce influxerant: ita populum romanum ipſe fecit. Matrimonia vero a finitimis petita quia non impetrabantur manu capta ſunt ſimulatis quippe ludis equeſtribus: virgines que ad ſpectaculum venerant prede fuere. Et hec ſtatim cauſa bellorum. Auctis tamē breui viribus hūc rex ſapientiſſimus ſtatum reipublice impoſuit: vti iuuenta diuiſa per tribus in equis et in armis ad ſubdita bella excubaret cōſilium reipublice penes ſenes eſſet his ita ordinatis cum contionem haberet ante vrbem apud Capree paludem e conſpectu ablatus eſt.

Remus

Numa pompiliꝰ

Numa pompiliꝰ ſcd's Romanoꝝ rex. ſeptimo ⁊. xx. regni Ezechie āno pꝰ Romulum regnare cepit. Et regnauit annis. 41. Quem curribus ſabinis agentem vltro petiuere ob inclitam viri religionem. Ille ſacra ⁊ ceremonias omnemq; cultum deorum immortalium docuit. Ille pontifices. Augures ceteroſq; p ſacerdotia. Annū quoq; in duodecim menſes: faſtos dies nephaſtoſq; deſcripſit. Hec omnia quaſi monitu dee egerie: quo magis barbari acciperent. Eo deniq; ferocem populum redegit vt qđ vi ⁊ iniuria occupauerat impiuz religione atq; iuſticia gubernaret. Obijt deniq; octogenarius leui morbo.

Tullus hoſtilius

Tullus hoſtilius tercius Romanorum rex: trigeſimo nono regni manaſſe anno poſt numam pompilium regē a Romanis rex ſuffectus. Regnauit annis. 31. Cui in honorem virtutis regnum vltro datum. Huius cunabula (vt Eutropius ſcribit) tugurium agreſte cepit. ⁊ poſtea adoleſcētia in paſcendis pecoribus occupata fuit. Validior deinde factus Romanū rexit populū Et primus quidam Romanorum regum faſtibus ⁊ purpura vti cepit. Ac vrbez adiecto celio monte ampliauit. Poſt longam deniq; pacem in albanos bella tulit deuictos in vrbem admiſit: ⁊ eorum vrbem preter templa euertit. Tandem cum magna gloria belli regnaſſet cum tota domo ictu fulminis conflagratus eſt.

Anchꝰ Marciꝰ

Anchus marcius Nume regis ex filia Nepos. quartꝰ Romanoꝝ rex. q̄rto Joſie regni anno poſt Tullum hoſtilium regnum accipiēs. Regnauit annis. 25. Hic nulli ſuperiorum regum belli paciſq; artibus ac gloria vm q̄ inferior fuit. Et menia muro amplexus eſt. Auētinum ianiculumq; montes vrbi addidit ⁊ pontem primus Tiberi adiecit: hoſtiamq; in ipſo maris fluminiſq; confinio Coloniam poſuit. preſagiens animo futurum: vt totius mundi opes et cōmeatus illo veluti maritimo vrbis hoſpitio reciperentur. tandem morbo correptus vitam cum morte mutauit.

Tarquiniꝰ priſcꝰ

Tarquinius priſcus quintus Romanorum rex anno vigeſimoſeptimo regni Joſie poſt anchum Marciuz rex delectus. regnauit annis. 37. Is trāſmarine originis regnum vltro petens accipit ob induſtriam ⁊ elegantiā quippe qui oriundus Corintho grecum ingenium italicis artibus inſtituit. Hic et ſenatus maieſtatem numero ampliauit: ⁊ centurijs tribus auxit neq; pace tarquinus q̄ bello promptior. xij. namq; tuſcie populos frequentibus armis ſubegit. Inde aureo curru quattuor equis triumphauit. Qui poſt multa ſtrennue geſta ab anchi filijs interfectus eſt.

PEr ea adhuc tempora reges Haſtas pro dyademate habebant quas greci ſteptra dixere. Nam et ab origine rerum p dijs immortalibus veteres haſtas coluere. ob cuius religionis memoriā adhuc deoꝝ ſimlacris haſte addūtur.

Phaleris

Phaleris Agrigentinus tyrannus ⁊ orator hac tempeſtate floruit cui quidam perillus eris ingenioſus artifex ⁊ ei amiciſſimus ex athenis agrigentum ad euz venit: cognita hominis ſeuicia vt eidē placeret ex ere taurum artificioſum fabricauit. Et in eius latere ianuā poſuit vt reus in eo incluſus ſubiectis ignibus torquerẽ. vt ſonus vocis hominis bouis mugitꝰ videreẽ: quo accepto illum includi iuſſit. Et primꝰ artificij ſui prebuit expimentum vt Ouidiꝰ dicit. Nec enim lex equior vlla eſt: q̄ necis artifices arte perire ſua hec ipē phaleris Athenieſibus de ſe pro illo conqueſtis reſcripſit. Extant eñ huius phaleris adhuc celebres ⁊ graues epiſtole.

Sibilla eritrea

SJbylla Eritbrea omnium aliarũ clarior in babilonia orta tempore illo vixit: monachali veſte induta: velo nigro in capite: manu geſtans gladium nudum non multum antiqua. mediocriter facie turbata. habens ſub pedibus circulum aureum ornatum ſtellis ad ſimilitudinem celi dicit ſic. In vltima etate humiliabitur deus: humanabitur proles diuina vnietur: hūanitati diuinitas. iacebit in feno agnus: et puellari officio educabitur.

Roma vrbs toto orbe celebrāda: rerū do
mina in latio ad amnē tyberī ſita. A ro-
mulo eiꝰ ꝯditore noīata. vndecimo Eze
chie reg' iuda āno: Scdoqꝫ octaue olympiadis
āno ab ipō conditā fuiſſe affirmāt. Ambitū eiuſ
vrbis Plinius ex traditionibꝰ Auguſti ſcribit
milia paſſus vigīti. Flauꝰ vopiſtꝰ ſcribit Aure
liuꝫ impatorē ambitū vrbis ad trigīta milia paſ
ſuum ampliaſſe. Noſtra aūt ratio metiēdi a pri-
ſcorū ratiōe multū variaẜ: ſi ad nr̄e etatis con-
ſuetudinē metiri volemꝰ vix paſſuū milia qua-
tuordecim oīs rome ⁊ ianicule ſiue trāſtiberine
regionis ⁊ vaticani ambitꝰ implebit. Tyberis
fluuiꝰ a ſeptētriōe vrbē intrat: ⁊ ex latere meridi
ano verſus hoſtiā exit. ita vt ex latere quidā dex
tro vaticanū cōperiat ⁊ Janiculū: q̄ duo regiōꝫ
trāſtiberinā complēt. A ſiniſtro vero ſit romane
vrbis ambitꝰ ſeptē ꝯplectēs colles. Portas vr
bis triginta aptas. ⁊ ſeptē clauſas fuiſſe ſcribit
plinꝰ. Noīa que apud priſcos vſitata fuerīt elu
cidare libet. Nā cū diuerſis tpibꝰ aucta fuerit: ⁊
q̄ intra vltimū muroꝝ ambitū remanebāt porte
formā amitterēt. fuitqꝫ deinde roma diruta ideo
inueſtigari oīs relinqmꝰ. Flumētana pma por
ta appellata: ꝙ tyberim eaꝫ influxiſſe affirmāt.
nouiſſime porta ppli dicta Scda piciana a colla
tia oppido ꝓpe romā Collatīa. Tercia q̄ nūc ſala
ria fuiſſe quirinalē poſtea collinā ꝙ ea in collem
quirinalē itur. Quarta viminalis nūc ſctē agne
tis aut numētana. q2 ad viminalē collē ducebat
Quīta exquilina q2 in exquilijs itur. nūc ſancti
Laurēcij. Sexta neuia q̄ maior dicif. Septima
Aſinaria nūc ſctī iohānis. a priſcis celimōtana
a celio mōte. Octaua q̄ in abdito angulo clauſa
cernif ⁊ metrodori porta dicif: Gabiuſam fuiſ-
ſe a maioribꝰ appellatā. Latina deinde porta i-
mutatū retinet vocabulū qd ea in latinam duce-
bat. Porta appia olim Capena. Vltima trige-
mina intra tyberim aliqn̄ hoſtienſis ⁊ ſctī pauli
appellatā reſtat. cū ad eiꝰ baſilicā ducat ⁊ hoſti-
am verſus. Eſt ⁊ alia intra tyberim romane vr-
bis carmētalis. Poſtremo porta triūphal' oīm
celeberrima q̄ etate noſtra extat p quā triumphi
agebanf. Cuiꝰ fundamētorū moles in extrema
tiberis ripa cōſpici poſſunt. ⁊ pons ſimiliter ad
illā cōducēs vſqꝫ ad hoſpitale ſctī ſpūs et via q̄
ab eo pōte vſqꝫ ad Neronis circum in quo Cay
callicule obeliſcꝰ aſpicif. q̄ nūc corrupte iulia nū
cupaf. ⁊ ad ſiniſtrū latꝰ baſilice btī Petri adia-
cet triumphale territorium nuncupatur. verum
triumphale territorium ⁊ adherētia loca vatica
ni nomē a vaticano colle aſſumpſere. et cōſtat iā
vaticanū collē eū eſſe qui ecc̄ie btī Petri adiacꝫ
p̄ cūctis cīm rebꝰ celebrior ⁊ religioſior cōſpicif
vaticanꝰ reliquijs btī petri. ⁊ eiꝰ excelſa baſilica
et romani pōtificis pallatio qd Nicolaꝰ papa ſe
cundꝰ fundauit ⁊ grāde viridariū muris cinxit.
Janiculꝰ regiōꝫ ipam totā trāſtiberinā excepto
vaticano indicat. vaticanū vero primitꝰ leo pa-
pa quartus muro muniuit ⁊ de ſuo noīe ciuitat'
leoninā vocauit. Ea ſex portas nūc ſtātes habꝫ
prima in Janiculū dimittēs ab ecc̄ia cui ſubia-
cet ſancti ſpūs nomē accepit. Alia eſt edita in col
le ptuſa. hec ⁊ pforata vocaf. Tercia poſterule
nomē accepit. Quarta viridario pōtificis ſub-
iacet viridaria vocaf. Quīta iuxta molē hadria
ni quod nūc caſtꝝ ſancti angeli vocaf. porta ſan
cti angeli dicif. Sexta ſb adriani meta ad vrbē
p pontē cōducit ab eneis foribꝰ Enea vocitatur
Colles ſeptē rome ab auctoribꝰ deſcribunf di-
cēte virgilio libro Georgicoꝝ. 2. ſcilicet. Et reꝝ
facta ē pulcherrima roma. Septēqꝫ vna ſibi mu
ro circūdedit arces. Quoruꝫ noīa ſunt Capitoli
nus. Auētinꝰ. palatinꝰ. Celiꝰ. Exqlinꝰ. vimi-
nalis ⁊ quirinalis. Et abſqꝫ ianiculo ⁊ vaticano
ſepticollis ipa vrbs dicebaf. Capitolinꝰ mons
dictus cū in eo fundamēta edis iouis foderētur
caput humanū inuētuꝫ eſt ⁊ ante Tarpeiꝰ a tor-
peya virgine veſtali dicebaf. ⁊ mōs ſaturni a q̄
ſaturnia tellꝰ. fuit in hac arce capitolij celeberri-
mum iouis optimi maximi templuꝫ ⁊ iunonis
monete. ⁊ in eo clangore anſerū ⁊ alarū ſtrepitu
M. manliꝰ gallos in pcipiciū dedit. huiꝰ totius
arcis ornamēta cūctis miraculis egiptiorū erāt
anteponēda. quare aurea capitolia cognominā
tur ⁊ domiciliū deoꝝ. Circa eū locū duo fora iū
gebanf boariū ⁊ piſtariū. Nūc aūt preter lace-
ratam domū a bonifacio nono ruinis ſup edifi-
catam p̄ter are celi fratrū btī franciſci ecc̄iaꝫ in fe
retrij iouis templi fundamītis extructā. nihil hꝫ
is mōs capitolinꝰ. tantis olim edificijs exorna
tus cū delubra edes ſacella et tēpla vltra ſexagī
ta habuerit. Auētinꝰ collis ab aduētu hoīm vl'
a rege auētino albano ibi ſepulto dictꝰ fuit. in h̄
mōte ara herculi ab euandro poſita. Et iunoniſ
templū ⁊ tēpla diane ⁊ minerue ⁊ lucine: fuit ſu
per eodē mōte lauretū. ſilua ioui ſacrata: ⁊ edes
libertatis. habꝫ vero nūc is mōs mōſteriū ſan-
cte Sabine ⁊ aliud ſctī bonifacij. reliquꝰ mons
aut ruinis aut vineis p̄ter ſancti Alexij cenobiū
quod mihi vetuſtiſſimū cōſpicif contectus eſt.
Palatinꝰ mōs cū palatini aborigines ex agro
reatino cum euādro venerūt hoc nomē accepit.
Sup hoc mōte vt ex cornelio tacito accepimꝰ p̄
mo vrbs roma edificata fuit. Et in eo reges de-
inde cōſules poſtea impatores maiori ex pte ſe-
dem habuerūt. Habuit ⁊ edes vani ducis. Liui
us quoqꝫ inquit matrē magnā deuꝫ a grecia ad
uectam in edem victorie q̄ eſt in palatio ptulere
Fuit ⁊ in palatio teſte plinio phanū febri dicatū
Et templū diui Auguſti deinde incēdio cōſum-
ptum C. Calicula ſup templuꝫ hoc ponte tranſ-
miſſo palaciū capitoliūqꝫ cōiunxit. Cuiꝰ ⁊ reliq
as quaſdā adhuc cōſpicere libet. Idē ceſar Au
guſtꝰ templū appollinis in ea pte excitauit. Ad
didit porticꝰ cū bibliotheca latina grecaqꝫ. quo
in loco iam ſenior ſepe ſenatū habuit. Id edifi-
cium admirādis opibꝰ exornatū erat. cōpluraqꝫ
a multis extructa ſunt. Nūc p̄ter ſancti Nicolai
ecc̄iam a calixto papa edificatā q̄ etiā male inte-
gra cernitur. nullū is celeberrimꝰ mons hꝫ edi-
ficiū. qualis aūt et quātꝰ olim fuerit ea edificio-
rum moles indicāt ruine inter ceteras vrbis cō-
ſpiciende. Cū itaqꝫ tres illos mōtes q̄ primi et
ſoli in pma vrbe a Romulo cōphenſi fuerūt ſe
cluſis ruinis videri poterit ea nuditas quā Ro-
ma nōdum cōdita habuerit. Fuit aūt in ea par-
te pallacij quā ſeptētrionē verſus in triūphaleꝫ
Conſtantini imperatoris arcum vergentem vi
demus. locꝰ palladij cuiꝰ inſignes extant ruine

binas habētes ex marmore portas eo in murorum ambitu eccl'ia ſancti Andree de pallara concluditur. Ceteras partes alto circundatas muro vinea implet. Celius mons a celio tiibēnio duce (qui Romulo auxilio venit contra latinum) nomē aſſumpſit. ⁊ fuit vrbi additus quo tpe Tullus hoſtilius albaꝫ euertit. ⁊ poſtea ibi habitauit: ⁊ curiā fecit que hoſtilia appellata eſt. In eo mōte Veſpaſianꝰ templū diui claudij edificauit fuerūt in eo ꝓbaui veneris ⁊ cupidinis. aliorūqꝫ deorum edes Are ⁊ templa. Et maccellū magnū. Antruꝫ ciclopis lupanaria. cohortes quinqꝫ vigilū: caſtra ꝑegrina ⁊ armentariū. Medio in eiꝰ dorſo bine aqueductus ſupbiſſimi opis cōſpiciunt. Nūc eccl'ijs xpianis mōs eſt ornatꝰ in ea parte ad palatinū montē vergēs monaſteriū eſt bti Gregorij in paternis edibꝰ ab eo edificatū. Inde ſanctoꝝ Johānis ⁊ pauli eccl'ia. Eſtqꝫ in eo hoſpitale ſaluatoris: ⁊ eccl'ia ſancte Marie in dūica. Alteraqꝫ eccl'ia ſcti Steffani rotunda de ipō mōte celio cognomē hn̄s: Ea in fauni ede ꝑtꝰ fundata fuit. Simplicꝰ papa eam exornauit. Cernit nūc integra ad eiꝰ mōtis ſiniſtrā ſctōꝝ quattuor coronatoꝝ eccl'ia. Sctiqꝫ eraſmi mōſteriū. Proximū noui opis in mōte celio eſt xenodochiū lateranēſe. In extremo eiuſdē mōtis iā eſt baſilica lateranēſis ſic cognomīata: qꝛ in lateranēſiū nobiliſſime gētis edibꝰ extructa fuit. Hec venerabilis eccl'ia capita Apoſtoloꝝ ſeruat ceteraqꝫ ſctīmonia: ediūqꝫ ſupbiſſima ſtructura toto orbe celeberrima a Conſtātino data btō Silueſtro cōſtātiniana baſilica appellata. Ea ſic Romanoꝝ pōtificū primaria eſt ſedes. ſic ab eis plurimū olim habitata fuit. Nūc vero pallacia quibꝰ circūdata fuit baſilica maiori ex ꝑte corruerāt. Viſit quoqꝫ in celio mōte porta maior neuia dicta ⁊ amphiteatrū ſemidirutū: qđ ſtatilij thauri maiores nr̄i appellauere. Et alia baſilica ſctē crucis ī hieruſalē ab Helena cōſtātini matre cōſtructa. Eo loco vbi templa erāt veneris ⁊ cupidinis cōiunctūqꝫ eſt mōſteriū qđ Cartuſiēſibꝰ nūc incolit. Exquilini mōtis oim maximꝰ varro longā poſuit expoſitionē ab excubijs regis Tullij dictꝰ. Exquilie eñ mōtes duo habiti. Celebrior pars a foro Trayani ⁊ turribꝰ quas comitū ⁊ militie appellāt incipiēs ꝑ montē cui caballo nūc nomē eſt: ⁊ ad termas vſqꝫ diocletianas ꝓtendit Et in portā exqlinam q̄ iam ſcti Laurētij noiat deſinit. Altera ꝑs collis via interſecat que patricij vicꝰ dicitur. Et ſup hac ꝑte eccl'ia eſt celeberrima ſctē Marie maioris dirimit a celio mōte ꝑ viā que porta Neuia vſqꝫ ad amphiteatrū qđ colloſſeū vocamꝰ reducit. Fuerūt in exquilijs edificia q̄plurima ⁊ admirāda. Et pri

ROMA

mo a turri militiarũ aſcẽdendo cernunť ruine termaꝝ Conſtãtini: ⁊ ingẽtes ſeminudoꝝ ſenũ marmoree ſtatue. Abinde pene cõtiguo loco cõſpiciunť Caballi marmorei ingẽtes cũ viris ſeminudis loꝛa tenẽtib⁹ miro artificio copacti quoꝝ vn⁹ opus praxitelis. Alter phidie latinis lr̃is inſcribiť. Inde nõ longe ſunt diocleciani terme edificiũ pulcherrimũ ⁊ admirãdum: ⁊ alie terme claroꝝ viroꝝ. Fuit in eodẽ colle maccellus ⁊ ibi cõſpiciť eccĩa ſcti Uiti cui cõtigu⁹ eſt arc⁹ triũphalis galieni. multeq̃ eccĩe in eo extant ⁊ alia innumerabilia. Uiminalis collis a Ioue vimineo cu⁹ ibi are ſunt. Etſi plura ĩ eo fuerũt edificia: nil tñ certũ reperitur q̃ tres ſpecioſiſſimas ĩ illo toti⁹ vrbis domos fuiſſe. M. Craſſi. Q. Catulli. C. aquilij eq̃tis romani. Fuerẽt in illo ſcd̃m aliquos Saluſtiani horti quoꝝ reliquias obſtupẽdas deſignãt. a porta viminali in collinam ⁊ ad Sanct ĩ vſq̃ Suſannã extẽdi putãt. Quirinalis collis a quirini phano edes fortune p̃mogenie habuit. Uarro aũt ob paruitatẽ colles ⁊ nõ mõtes appellat. Hos duos colles ſcribit liui⁹ Seruiũ regẽ addidiſſe cũ amplificãde vrbi animũ adiecisſet. inibiq̃ vt loco dignitas fieret habitaſſe. Aggeris foſſa ⁊ muro circũdediſſe vrbẽ. Clauditť roma ab oriẽte aggere tarquini inter prima opa mirabilia. Nã cũ muris equit q̃ maxie patebat aditu plano. eſtq̃ is tumul⁹ quẽ nũc ſctẽ marie in pp̃lo ſupeminẽtẽ ad pinciani vſq̃ pallacij fundamta ꝓtendi videm⁹. Camp⁹ marci⁹ ſic deſcribiť a liuio agger tarquinoꝝ q̃ inter vrbẽ ⁊ tyberi fuit campũ marciũ dixerũt: cũ eo tp̃e vrbs ad capitoliũ aut parũ citra finireť. Et virginea aq̃ p q̃rinalis colli cauernas campum olim marciũ q̃ nũc triuij regio diciť illabiť. hec ſola aqua ex exteris tã romã ingrediť. Habuit camp⁹ marci⁹ edificia olim admirãda. quoꝝ puule ruine adhuc reſtãt. Et adhuc eccĩa cõſpiciť q̃ ſctẽ Marie in ecuria vocitatur. Erat ⁊ templuz Iſidis: cõſpiciť adhuc colũna rerum geſtarũ elaborata. Iuxta hanc q̃nq̃ Comitia fiebãt. Fuerũt ⁊ in vrbe duodecim terme: ⁊ aqueduct⁹ mirabiles. Hi ſunt arc⁹ altiſſimi ſbleuati. Arcus q̃z triũphales fuiſſe q̃ plrimos ⁊ legim⁹ ⁊ cõſpicim⁹ quoſdã tamẽ dirutos. quoſdã ruinis cooptos. q̃ſdam nouis edificiolis ab aſpectu hoĩm ſemotos. Cernũť q̃ diuerſoꝝ edificioꝝ ſpectande inſigneſq̃ ruine ideo cum his Rome deſcriptionem relinquimus.

Oblectat me roma tuas ſpectare ruinas. Ex cuius lapſu gl̃ia priſca patet. Sed tu⁹ hic pp̃lus muris de foſſa vetuſtis. Calcis in obſequium marmora dura coquit. Impia tercentum ſi ſic gens egerit annos. Nullum hic indicium nobilitatis erit.

Genua ligurum domina ⁊ regina. quaꝫ etiam Januam dicimus ytalie vrbs celebris clariſſimaqꝫ in liguſtici maris littore a quodam Genno ſaturni regis filio conditam ⁊ cognominatam dicunt. Alij vt paulus peruſinus hyſtoricus a genuino phetontis ſocio ob nauſeam maris in littore relicto cū parte nautium cuſtode qui iunctus accolis loci ſilueſtribꝰ hominibus oppidum condidit: et genuā ex ſuo nomine nuncupauit. Alij quoqꝫ a Jano ytaloꝝ rege et poſt troyanam cladem ampliatā vbi Jani bifrontis ydolum primo coli ceptum eſt cuiꝰ ſigilli inſcriptio ſic haberi dicit᷑. Griffus vt has angit: ſic hos ianua frangit. Quidam tamē ante belli punici tempora nullam eius vrbis mentioneꝫ haberi dicunt. Liuius autē eius incremētum habuiſſe dicit Lucretio prorogatum imperium vt genuam oppidum a magone peno deſtructum exedificaret. Poſtq̄ꝫ tempora liguribꝰ genuenſibuſqꝫ amicicioribus vſi fuerunt. quibꝰ quiꝫ magne copie variaqꝫ bello vſui futura mitterentur maxime oportuna fuiſſe videtur genua loci natura tunc etiam portuoſa. Eam Karolus magnus imperator pipinuſqꝫ filius rex ytalie ⁊ ſucceſſores franci reges per annos circiter cētuꝫ ſumma cum iuſticia ⁊ humanitate ſicuti et ceteras ytalie vrbes gubernarūt ducibus illi administrande qui comites appellarentur prefectis. Hec plane ciuitas totiꝰ liguſtici ſinꝰ emporiū eſt

Que a q̄drīngentis annis citra (cum ante haud magnum oppidum fuerit) maximum habuit incrementuꝫ. Unde et ingentes nacta vires ⁊ portu edibuſqꝫ ſuperbiſſimis ac reliquis in omi genere ornamentis nunc vſqꝫ preter venetias ceteras ytalie maritimas vrbes ſuperat. Queqꝫ et naualis belli peritia adeo excelluit: vt ānos multos maris imperio potiretur ⁊ piratarum abſtulerit latrocinia. Poſt karolum vero magnum et filios plurimam ciuium ſuſtinuit tyrannidem. Propter quod et peregrinos dominos ſibi ſupinducere aliquando neceſſe habuit que ciuilibꝰ agitata diſcordijs memoria noſtra imperiū maris amiſit eius enim creberrimas mutationes ⁊ oriens ſimul et occidens admiratur que ſic auxilio et conſilio deſtituta imperium eius longe lateqꝫ diffuſſum pene exhauſtum eſt. Peraꝫ enim vrbem Conſtantinopoli oppoſitam. mitilenam inſulam. Famaguſtam vrbem totius Ciprie inſule columen. Chium inſulam: aliaſqꝫ grecamcaſqꝫ vrbes plurimas a thurcis: alijſqꝫ gentibꝰ ablatas deperdidit vl' tributarias fecit. Capha etiam eius coloniā in thaurico Cheroneſo non procul a boſphoro cymerico amiſit. Ornat᷑ autem hec ciuitas Genua maxime cineribus p̄cur ſoris domini. Et cathino quodam Smaragdino impreciabili quem tradunt illum fuiſſe in q̄ dominus ieſus xp̄us agnum paſchalem in cena domini cum apoſtolis ſuis comedit.

Tales

Tales philoſophus Aſianus e ſeptem grecie ſapientibus primus bis tēporibus athenis claruit. Hic ſapiens appellatus eſt: ſcōm quem ꝛ ſeptē ſapientes vocati ſunt. fuit autem conſcriptus ciuis mileti: ideo thales mileſius appellatus eſt. Scripſit autē de conuerſione ꝛ equinoctio: ꝛ primus inter philoſophos dicitur de Aſtrologia tractaſſe. nec non ꝛ ſolares eclipſes ꝛ verſiones predixit ab egiptijs geometriā didicit. In politicis vero optime eſt conſiliatus. Aiunt em̄ coniuge eum caruiſſe: et interrogatus cur non duceret dixit. ob filiorum amorem: hic principium omnium aquā poſuit. mundūqꝫ aīatum dixit ꝛ demonibus plenum. Tempora quoqꝫ anni fertur inueniſſe. ꝛ in. ccc lxv. dies diuiſiſſe. Scripſit autē de Aſtronomia multa que in ducentis carminibus cōphendit. Tabulam auream ſiue mēſam a piſcatoribꝰ caſu inuentam altercatio ſuborta cuius eſſet appollinem delphicum adierūt vt indicaret cui danda eſſet. Appollo reſpondit illi eſſe dandam: qui ſapiētia ceteros pēmineret: his auditis tali pho data eſt. Ille eam dedit bianti. Bias pitacho. Ad vltimum ad ſolonem puenit. qui et titulum ampliſſime prudentie ꝛ etiam premiū ipſam ſcʒ mēſam auream ad appollinē tranſtulit: hic tales paup erat: vacans philoſophie ſtudijs: acquiſitioni pecunie intendere non valebat. Item fructuus ꝛ olei vbertatē per Aſtronomiam futuri anni nouit. Ferturqꝫ de ipſo ꝙ dum nocte quadam duceretur extra domum a vetula vt aſtra conſideraret. incidit in foueam: eoqꝫ lugente: dixit vetula: tu quidā o tales que ante pedes ſunt videre nequis: quō que in celis ſunt poſſes cognoſcere? obijt aūt anno etatis ſue. lxxviij.

Solon

Solon philoſophus Athenienſis ſcd's de ſeptem ſapientibꝰ athenis floruit. Athenienſibus leges optimas condidit: quas poſtmodum Romani ab eiſdem acceperunt. multaqꝫ beneficia eis cōtulit: ꝛ multo tpe eos ſua prudentia a ſeruitute ꝛ tyrānide liberauit. ꝛ tandē fortuna mutata profugus in egiptum ſe tranſtulit: hic dum ſenex eſſet piſiſtrato tyrāno athenas occupare volenti: toto conatu reſtitit multis ex ciuibus conſentientibꝰ piſiſtrato. Interrogatus autem qua ſpe fretus vt tam audacter reſiſteret: ait ſenectute. Hic etiam ſolon dixit: boni ꝛ virtuoſi viri apud tyrannos equiparant calculis rationum: quorū vnuſquiſqꝫ plura qn̄qꝫ pauciora ſignat. Ac ſic in ꝯſpectu tyranni qn̄qꝫ magni dicunt ꝛ clari: qn̄qꝫ autē ꝛ honore carentes. Interrogatꝰ etiā a creſo rege lidorū quis ei felix eſſe videret ait Tribalanus athenienſis ꝛ cleobis ꝛ bito ignoti ꝛ homines quorum fama latet. Creſus aūt rex ornans ſe omni ornatu regiſqꝫ faſtu ſedens in ſolio: interrogauit eū ſi quid miri melioris vidiſſet reſpondit. Gallos phaſianos ꝛ pauones naturali enim colore ꝛ flore decorati ſunt ꝛ milleſies meliori. Huic ſoloni mortuum filium lugenti: non eſſe flendum ait quidam eo ꝙ flere nihil prodeſſet. Cui ſolon eo magis ploro: quo damnū meum irremediabile videas. Interrogatus an vellet ꝙ ſui de morte eius lugerēt ait. ad hoc multis conatibꝰ laboraui: vt in morte mea dolore et lamentis non caream amicorum. Ait etiam nemo dicere debere: ſe ceteris quibuſcūqꝫ intollerabiliores amaritudines ſuſtinere. Inter ceteras autē leges eius ait. Si quis parentes īdigentes non alat inglorioſus eſt. Filij eorum qui pro republica obierē publice nutriantur ꝛ doceantur. Itē ſtatuit tutorem cum orphanorū matre non habitare: nec tutoris officium exercere: in quē orphanorum defunctorum ſubſtantia pueniet: nec ſculptori anuli licere tenere ſignū anuli venditi: ꝛ ſi vnū oculum habentē quis illo priuauerit. Uiceuerſa ipſe geminis careat: ꝛ ꝙ princeps ſi ebrioſus fuerit damnet nece. Reſpōſa ſolonis ad quedā queſita ſunt hec. Quid eſt verbum: ymago operum. quo firmat verbū: ſilentio. Quo firmat ſilentiū tpe. Quid eſt rex: fortis poteſtas. Quid eſt lex: aranee tela qꝫ ſi in eam ceciderit quid debile retinet: graue aūt ptranſit tela reſciſſa. Mortuꝰ in cipro octogenarius tpe Sedechie regis.

Chilon

Chilon phus Lacedemonius athenis claruit tercꝰ de ſeptem ſapientibus grecie qui ob eius ꝓfundiſſimam ſapientiam breueloquꝰ dictus eſt. Hic iūgēde cauſa ſocietatis miſſus fuit corinthū: vbi duces ꝛ ſeniores popli ludētes inuenit in alea. ꝓpter quod infecto negocio reuerſus eſt: dicēs ſe nolle gloriam ſpartanorū quorū virtus conſtructo biſantio clareſcebat: hac maculari infamia vt diceret cū aleatoribꝰ cōtraxiſſe ſocietatē. Interrogatꝰ qd eſt fortuna. Reſpondit ignarus medicus: multos em̄ excecat. Docebat aūt Chilon dominari lingue: ꝛ preſertim in cōuiuijs. nō eſſe maledicēdū proximis. alioquin audire oportet ea quibus quis triſtabit. Itē non eſſe minandū cuiqꝫ: quoniā hoc eſt muliebre. Citius ad calamitatem amicorum q̄ ad proſperitatem ire. Humiles nuptias facere. non eſſe maledicendum mortuo. Seniū honorare. Cauere ſibipſi. Dāmnum malle q̄ prauum lucrū. Illud enim ſemel contriſtabit hoc vſquequaqꝫ. Nō irridere infelicem dominatorem ꝛ fortem manſuetum eſſe decet. vt eū ſubditi magis reuereantur q̄ timeant. Ire dominari. non cupere impoſſibilia. Et claruit tēpore Sedechie regis. vixit autem quinquagintaſex annis.

Pitacus

PItacus Aſianus mitilenus illuſtris phus quartꝰ de .vij. ſapiētibus grecie. nō doctrina ſolū ſed etiā in re militari ſtrenuus cū bellū inter athenēſes ⁊ Mitilenos inſtaret. qꝛ ipe mitileſiū exercitus ductor e[illegible] pugnare ſtatuit cum firmone Athenieſiū duce in ſingulari certamie ⁊ rhete ba[illegible] ſub ſcuto furtim circūuoluit firmonē: ⁊ occidēs eum ſaluauit terram. Mitil[illegible] iutē et principatum obtulerunt quē ipe decēnio tenuit: ⁊ ad optimum ordin[illegible] initate reducta: depoſuit principatū ac decē annis aliꝫs ſupuixit. ⁊ cum p̄diue[illegible] ſe potuiſſet: ſpreuit diuitias. Hic pitacus vidēs multum vinū in inſula mit[illegible] creſcere: volēs ebrietati hominuꝫ p̄cauere lege publica ſtatuit: vt peccās ebriꝰ dupliciter puniret. dicebat autē vinū malum et bonum eſſe: malum quidē ex crapula: bonū ex natura. Interrogatꝰ quid optimū. ait ad preſens bn̄ facere: qd fidele: terra: quid infidele: mare. Uixit aūt annis .lxx. Et claruit tpe Joachim regis iude.

Bias

BIas Aſianꝰ p̄menſis phus quītꝰ de .vij. ſapiētibus grecie. Hic cū inter Primēſes et meſſanēſes inſtaret bellū ⁊ primēſiū milites virgines multas meſſanēſiū captiuas duxiſſent cōfeſtim bias his viſis indoluit: ⁊ puellas captiuas liberās: tanqꝫ ꝓprias filias cuſtodiuit induēs eas veſtibꝰ nouis et ſinglis dotes tribuēs: ſb fida cuſtodia remiſit ad pentes: inimicis exhibēs pietatē. Alio q̄ꝫ tpe dum Aliatꝰ princeps primēſiū ciuitatē obſideret ſperās primēſes fame deficere: bias tali arte defectū intraneū ⁊ victualium palliauit: duas eñ mulas ſero impiguatas de ciuitate dimiſit vt quaſi fortuitu ab hoſtibꝰ caperent. quas cum aliatꝰ cerneret putauit illos victualibus copioſis abundare. Miſitqꝫ ad biantē vt egrederetur ad eum de concordia tractaturus. Reſpondit bias ſi extrem forſitan primeñ: cēpas ederent: Unde tu magis intromitte legatum. timuit enim ne ab hoſtibus captus: flere faceret primēſes. Cumqꝫ legati aliati ingrederentur vrbem: Bias aceruum arene ſpargens ⁊ diffundens deſup triticum oſtēdit legato. quod audiens aliatus: reconciliatōne facta receſſit: ⁊ ſic fuit ciuitas ꝑ biantis prudentiam liberata. Alio vero tempore (vt valerius narrat) cum terraꝫ eius fortuna mutata hoſtes inuaderent: ⁊ qui euadere hoſtes potuerunt precioſarum rerum ſuarum pondere onuſti fugerent nihil ipſe de his deferēs fugit. Interrogatus autē cur nihil de bonis ſuis ſecum ferret ait: omnia bona mea mecū porto. pectore enim illa geſtabat non viſenda oculis: ſed animo extimanda: que domicilio mentis incluſa erant. Interrogatus quid ſit in hac vita optimum: ait Mens ſibi bene rectitudinis conſcia. Interrogatuſqꝫ quid ſit dulce homini ait. proprium. Claruit tempore Sedechie regis et ſcripſit vtilia multa. Eo mortuo primēſes ei templum dicarunt.

Cleobolus

CLeobolus phus Lindius ſextus de .vij. ſapiētibus grecie claruit tempore Zedechie regis iude. Cuius filia Cleobula inuentrix enigmatum fuit. Huius enigma fuit: vnus pater: filiꝫ duodecim horum cuilibet nati ſunt triginta difformes: nam quidam horum albi viſu: quidam vero nigri: inmortales autē cum ſint corrumpuntur omnes ⁊ deficiunt. Eſt autē annus duodecim menſium pater ⁊c. Celebres ſentētie eius ſunt hec. Amico benefac vt amicicior fiat. Inimicum vero amicum facere ſtude. Magis enim amicorum inuidiam qꝫ inimicorum inſidias cauere debemus. Illud enim apertum eſt. hoc autē celatuꝫ malum: nocendiqꝫ fraus que non ſperatur potentior eſt. Quanto plus licet tanto minus libeat: vxorem ex paribus ducere. nam ſi ex maioribus duxeris dominos habebis cognatos: non irrideas exprobratos nam fies odioſus his. Proſperatus ne ſuperbias. ⁊ depauperatus ne deiꝫciaris. Mutatiōes fortune viriliter ſcito ferre. Scripſit autē de enigmatibus queſtiones trium milium carminuꝫ Obiꝫt vero completis annis vite ſue .lxx.

Periander

PEriander Corinthius phus e ſeptem ſapientibus phis ſeptimus hac tēpeſtate floruit: ſcripſit dogmata vtilia in duobus milibus verſuum. Sētentie eius hee ſunt celebriores. volentes ſecure tyrannos fieri. oportet beniuolentia fulciri non armis. amicis felicibus ⁊ infelicibus ideꝫ ſis. Quodcū qꝫ promittis obſerua. Claruit autem periander tempore Sedechie regis iude. Mortuus eſt ferme octogenarius.

Anatharſis

Anatharſis p̄hus ſcita genere. Hic licet magnus ⁊ audax in rebus bellicis ſtrenuꝰ eſſet: vt in doctrina grecoꝝ moribuſqȝ ꝓficeret iuit athenas. ⁊ ad Solonis ſapientiſſimi domū profectus: nūciari ſoloni fecit ꝙ veniſſet ad eum Anatharſis ſcita cupiens eum videre ⁊ eius amicus fieri ſi effici poſſit. Solonis aūt reſponſum fuit: ꝙ in ꝓprijs patrijs conciliantur amici. Cui mandauit Anatharſis dicens: nunc ipſe in patria ſum: ideoqȝ licet mihi amicos conciliare. Solon vero in eius promptitudine ſtupens introduxit eum: et amicū maximum ſibi fecit et grandis philoſophus eſt effectus per Solonem. Huius ſententie hee ſunt. Interrogatus quō quis fieri poſſet nō amator vini: ait. ſi pre oculis habeat inebriantium ſe turpitudines: nūqȝ erit amator vini. Dicebat etiam nauigātes diſtare a morte ad ſpiſſitudinem quattuor digitorum tantū: quia ſciebat ſpiſſitudinem tantam eſſe nauis. Interrogatus que nauium ſint tutiores: ait que in terra quiete iacent. Interrogatus quid eſt in hominibus bonum et malum: ait lingua. Interrogatus quid eſt curia: ait determīatus locus ad decipiendū ⁊ ſuperādum ſeinuicem. Ait etiā turpe quid auſurus te ſine teſte time. Ait etiam meliꝰ eſt vnum amicum habere multis dignum: ꝙ̄ multos nullius dignos. Poſt hec abiens in Scythiam iura moreſqȝ athenienſium in ſcitas introducere conabatur volens patrie profectū afferre: ob quā cauſā inuidus frater eius in venatione ſagittam in eū fixit: letale vulnus p̄ho infligens: qui moriēs ait. Per ſapiētiam in grecia ſaluatꝰ ſum: ſed propter inuidiā in patria pereo.

Empimenides

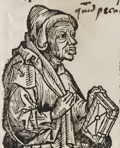

Epimenides p̄hus cretenſis: hic dū iuuēculus eſſet miſſus a patre ad cuſtodiam ouium: declinans in quoddam antrum obdormiuit annis. lxxv. ſurgens autem poſtea querebat oues putans ſe parum obdormiſſe: dū autem non inueniret: iuit ad agrum et tranſmutata omnia videns: et penes aliū poſſeſſorem. iuit ad caſtrum heſitans: illic autem propriam domum intrās occurrit ſciſcitantibus indicans quiſnam eſſet: donec minorem fratrem inueniens iam ſenem factum: totamqȝ ab eo didicit rei geſte veritatem: notus autem a grecis deo amatiſſimus eſſe ſuſceptus eſt honorifice. Athenienſibus aūt peſte detentis ymolando peſtem fugauit: dixit etiam. pecunia auaro ſupplicium eſt liberali decꝰ: parricidium proditori. Vixit autem annis. 177. et ſcripſit de geniſi et ortu diuino libros in quinqȝ milibus verſuum: necnon de diuerſis naturis rerū libros. ix. milium ac quingentorum carminum: fundauit autem apud athenas templum venerandorum deorum. Et ſolonis ſapientiſſimi tp̄e claruit.

Simonides

Simonides poeta per mare nauigans ad littus applicuit: ⁊ ibi mortuum corpus humanum inhumatum reperiens ſepeliuit: et cum ipm̄ ſepeliret ab eo admonitus eſt ne die proxima nauigaret. qui acquieſcens monitis interim remanſit ipſa autem die procellis ⁊ fluctibus alij qui nauigarunt obruti ſunt. Huius hec feruntur fuiſſe ſententie. Tutius eſt tacere ꝙ̄ loqui: neminē enī tacendo: multos autem loquendo circumuentos agnouimus. Remedium malorum futura ſpes eſt: innocentem non debilitat conſciētia in aduerſis. Solatiū enī eſt homini non meruiſſe quod patit̄. Fortuna deſerit innocentes ſepe: bona ſpes nunqȝ. Hic octogeſimum annum habens compoſuit ⁊ docuit carmina ⁊ gloriabatur ſe in eorum certamina deſcendiſſe etate p̄dicta. Claruit autem Simonides tempore manaſſes regis iude.

Tobias

Tobias iudeus propheta ſanctiſſimus ex tribu ⁊ ciuitate neptalim oriundus: mitiſſimi ingenij ⁊ omnis gratie ſpiritualis preſtans. Qui a ſalmanaſar Aſſyriorum rege in captiuitatem ductus hoc tempore pietate ⁊ religione inſignis habitus eſt. Hic cum apud niniuen conſtitutus preceptorum patrum ſuorum non immemor: egros viſitaret ⁊ indigentibus elemoſinas preberet: deſperatos conſolaretur. Cecitatis plaga tentatus eſt: pro qua etiam omnem eius deperdidit ſubſtantiam ac omnium pauperrimus euaſit. Cuius patientiam cum dominus cognouiſſet ſtatim Raphaelem angelum ad eum miſit. Qui eidē viſum reſtituit ſubſtantiamqȝ omnem in decuplum multiplicauit. Et cum duos ⁊ centum vixiſſet annos: predicens interitum niniue ⁊ inſtaurationem hieruſalē ac templi domini ſpiritum domino reddidit. Et ꝑ filium tobiam et nepotes in niniuen ſepelitur.

Linea Chriſti

Amon

Joſias

Joathas

Jeconias

Joachim

Sedechias

Hic Amon(Anno mūdi.4551.)fecit malum coram domino ⁊ percuſſus eſt a ſeruis ſuis obijtqꝫ in domo ſua propria peremptus eumqꝫ cū patre ſuo ſepelierunt.

IOſias rex iude(Anno mūdi.4558)accepit regnum cum octo eſſet annorum optime regens. Ydolatras perſequens. Sacerdotes ad inſtaurandum templum inducens. populum ad obſeruationem legis ⁊ dei timorem reducens. Ad azimorum feſtiuitatem que paſcha dicitur eos adduxit et phaſe ſolenniter celebrari faciens. Hic demum quia prexit ad pugnandum cōtra regem egipti contra voluntatem domini vulneratus grauiter in hieruſalē ductus migrauit ad dominum ſuper cuius morte Hiere. lamentationes fecit. Cum in omnibus rebus ita glorioſus extitit: vt cum eo iudeorum gloria fere orta ſimul et extincta fuerit. Iſte ioſias adhuc in puericia queſiuit dominum. Perſeerauitqꝫ vſqꝫ in finem adeo religioſe conuerſatus eſt in lege domini ꝙ dicitur non habuiſſe ſimilem in regibus iude.

IOathas(anno mūdi.4589.)malum fecit coram domino: ideo tradidit eum dominus in manus Pharaonis nechao regis qui eum captiuum duxit in egiptum. Et eius ſeniori fratri et eodem patre progenito nōie Eliachim tradidit regnum mutans ei nomen Joachim.

Zaleucus

ZAleucus vir iuſtiſſimus leges cōdidit. et inter cetera decreuit. vt qui adulterij crimē cōmitteret: vtroqꝫ oculo priuaretur. quod cū filius eius cōmiſiſſet: iuſſit ipm̄ exoculari. Uerum tota ciuitas aliqꝫdiu ei reluctabatur tandem victus inſtantia populi. ne lex a ſe condita violaretur: ſuo prius: deinde filij oculo eruto vtriſqꝫ vſum videndi reliquit. Sicqꝫ mirabili equitatis temꝑamento: ſe inter miſericordem patrem et iuſtum legiſlatorē partitus eſt. Diſce o xp̄iane quāta diligētia debeas ſancta dei tui precepta cuſtodire: ſi ſic maluit paganus puniri ꝓ iuſta lege ſua ꝙ eam inultam relinquere.

IEconias cognomēto Eliachī etiā fuit filiꝰ Joſie ⁊ cōſtitutꝰ ē rex a pharaone vt daret mulctā cētū talēta argēti. Et qꝛ fecit malū corā dn̄o aſcēdit contra eum Nabuchodonoſor et factus eſt ei ſeruus annis tribus. Poſtea cum rebellaret iterum contra eum aſcendit interfecitqꝫ eum in hieruſalem et proijci fecit corpus eius extra murum.

IOachim cognomēto Jeconias fuit filiꝰ ieconie: fecitqꝫ malū corā dn̄o: idō ſtatim eſt amotꝰ ne regnaret ⁊ vinctꝰ eſt trāſlatꝰ in babilonē. Māſit aūt ioachī iſte in carcere apd̄ chaldeos.37.annis ⁊ filiꝰ eū a vīculꝭ poſt mortē pr̄is Nabuchodonoſor ſoluit.

SEdechias anno mūdi.4600.fuit tercius filius Joſie et vltimus regū Juda et hieruſalem et malus. non audiuit hieremiam prophetā ideo perijt et omnis iuda cum eo ductus in babilonē. Erutiqꝫ ſunt oculi eiꝰ et occiſi filij eius hec quippe hieremias et ezechiel ꝓphetauerant ꝙ vinctꝰ duceretur ad babilonicum regem. Capto igit̄ rege vniuerſū populum caldei trucidauerūt. Et qui gladium euaſerant ad ſeruiendum caldeis abducti ſunt.

Nomina ſeptenum ſapientum grecia cantat.
Partibus ac notos diuerſis orbis honorat.

TAles mileſius vnꝰ de vij. ſapiētibꝰ clarus habetur: q̄ poſt theologos et poetas ſophi dicti ſunt id eſt ſapiētes: iſte tales p̄mus potuit predicere defectū ſolis ⁊ lune vt dicit Auguſtinꝰ. de his folia precedentia geſta ac dicta eorū manifeſtant.

Tales
Solon
Chilon
Periander
Cleobolus
Bias
Pitacus

ſeptem ſapiētes

Maſſilia

Maſſilia tranſalpine gallie ciuitas primo anno regni Sedechie a Phocenſibus aduentu ꝓfugis cō/
dita fuit. Temporibus enim Tarquini regis ex aſia phocenſiū iuuentꝰ hoſtio tyberis inuecta ami-
ciciam cum romanis iunxit. Inde in vltimos gallie ſinus nauibus profecta: Maſſiliam inter ligu-
res ⁊ feras gentes gallorum cōdiderūt: magnaſꝫ res (ſiue dum armis ſe aduerſus gallicā feritatē tueneť: ſi-
ue dum vltro laceſſunt a quibꝰ fuerant ante laceſſiti) geſſerunt. Nāqꝫ phocenſes ex ignauitate ac macie terre
coacti ſtudioſius mare ꝙ terras exercuerunt: piſcando. mercādo. plerunqꝫ etiam latrocinio maris (que illis
temporibꝰ gloria habebat) vitam tollerabāt. Itaqꝫ in vltima oceani ora ꝓcedere auſi: in ſinū gallicū hoſtio
Rhodani amnis deuenere. Cuiꝰ loci amenitate capti reuerſi domū referentes q̄ viderāt. plures ſolicitauere
duces claſſis Furius et Peranus fuere. Condita igitur Maſſilia eſt ꝓpe hoſtia rhodani amnis in remoto ſi-
nu veluti in angulo maris: hec olim clariſſima ciuitas in loco petroſo ſita: magnitudinis eximio extitit. Hu-
ic portꝰ ſubiacet pulcherrimꝰ qui arcē pugnatiſſimā loco edito habet: in qua quidē olim appolinis delphi-
ci pulcherrimū templū ſtructū erat. Sed ligures incrementis vrbis inuidētes eos aſſidue bellis fatigabant
Qui pericula ꝓpulſando intantū enituerūt: vt victis hoſtibꝰ multas colonias cōſtituerūt. Ab his igiť galli
et vſum vite cultioris: depoſita ⁊ māſuefacta barbaria: et agroꝝ cultꝰ ⁊ vrbes menibꝰ cingere didiceꝛt. Tūc
et legibꝰ nō armis viuere. tūc ⁊ vitē putare: tūc oliuā ſerere cōſueuerūt. Adeoqꝫ rebꝰ ⁊ hominibꝰ impoſitꝰ eſt
nitor: vt nō grecia in galliā emigraſſe: ſed gallia in greciā videreť. Ad quā plane vrbē complurimi ex nobi/
lioribus romanis ꝓ acquirēdis doctrinis tranſmittebanť: nam coꝝ victus frugalis ⁊ modeſtus ſemꝑ fue-
rat. Cūqꝫ varios ſortita fuiſſet vel dn̄os vel tyrānos: pro vt ſe tꝑa offerebāt. nūqꝫ tamē aut legē aut ab alie-
nigenis ſuſpēdia pertulit. preterqꝫ a cathelanis. Huic Lazarus quē dn̄s a mortuis ſuſcitauit primꝰ ab apo
ſtolis deſtinatꝰ fuit epiſcopus. Cuiꝰ quidē reliquie nūcuſqꝫ magno in honore apud eam habite ſunt. Fertur
quoqꝫ et beate Marie magdalene ipſius lazari ſororis corpus ibidem quieſcere. Apud hanc clariſſimi flo-
ruere viri. Saluianus ⁊ Muſeꝰ preſbiteri in diuinis nō mediocriter inſtructi atqꝫ. Gennadius ſimiliter pre-
ſbiter greca latinaqꝫ lingua eruditiſſimus. qui de viris illuſtribus more diui hieronimi librū edidit: ⁊ cor-
uinus orator: victorinus rhetor et alij complurimi.

Pherecides phus

Pherecides Syrus natione: philoſophus egregiꝰ pittaci philoſophi au
ditor tempeſtate iſta ingenio ſingulari preditus agnoſcitur. Qui primꝰ
apud grecos de natura ⁊ de dijs ſcripſit. primuſq teſte Ciceróe libro. ſ. tu
ſculanorum queſtionum animos ſempiternos eſſe affirmauit. Qui et teſte Laer
cio multa predixit que mirabilia videbātur. Hic etiā Plinio teſte libro. 12. Pro
ſam orationem primus condidit: fuitq preterea Pythagore philoſophi prece
ptor. Et Taleti philoſopho lr̄as plurimas ſcripſit. Et ab eodē mltas ſuſcepit.

Pytagoras phus

Pytagoras preclariſſimus philoſophus natōne ſamiꝰ. Et ipē tēpeſtate hac
toto orbe terrarum clariſſimus fuit. Hic a primeuo eximie pulchritudinis
ac venuſtiſſime forme inſignis fuit. Qui cum muſice plurimū doctus fuiſſet cuiꝰ
principia apud grecos primus ad artem pduxit. Et geometriam omnē pfecit: at
q pondera et menſuras inueniens etiā grecis primū contulit. In primis namq
circa Arithmeticam vocauit: et medicinam non neglexit. Animas vero hominū
de corpe in corpus tranſire opinatus eſt. Licet autem etas illa nullum ſibi pepe
riſſet equalē ſe tamen ſapientez appellari erubuit: ſed ſe phm id eſt amatorē ſapi
entie dixit. Italis legem dedit: cū apud Corthonam ethrurie vrbem ex grecia ve
nit. Eius inſtitutū fuit ne ſcolas eius intrans de philoſophicis ante quīquenni
um diſputaret. Eius libri ab Athenienſibus feruntur concremati. Varie eius fe
runtur ſententie per Laercium: vnaz hic apponimꝰ. Fugienda inquit modis om
nibus et abſcindenda ſunt hec omnia ſcilicet languor a corpe. imperitia ab aīa
luxuria a ventre. a ciuitate ſeditio. a domo diſcordia. et a cūctis rebꝰ intēperātia.

Sapho poetiſſa

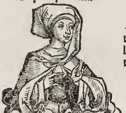

Sapho Crexea diuini ingenij poetrix per hec tempa claruit et plectrum pri
ma inuenit. Hec viro ditiſſimo nupſit. Ex quo dydan filium ſuſcepit habu
itq diſcipulas Anagoram Mileſiam Congillam Colophoniam ⁊c. quas etiaz
lyricos quoſdam docuit verſus. Scripſit autē hec modulos lyricos Epygrāma
ta: elegiam, iambos ⁊ monades: fuit quoq vates nobiliſſima.

Ezechiel ppheta

Ezechiel propheta et ſacerdos domini vir ſanctus. Qui cuz rege Ioachim
captiuus adductus fuerat in babilonem. pphetauit futuras populi iudeo
rum calamitates. Et hec ex babilonia in hieruſalem ad Sedechiam regem miſit
Cui tamen rex idem non credidit. Triceſimo deinde etatis anno: et captiuitatis
ſue quinto librum pphetie componere cepit: hunc reliquie iudeorū Dan ⁊ Gad
quibus predixerat eos in hieruſalem non regreſſuros apud babiloniam interfe
ctus eſt. Et in ſepulchro Sem filij noe ſepultus.

Daniel ppheta

Daniel deſideriorum vir et ppheta celeberrimus ex regum iudeorum fami
lia natus. A nabuchodonoſor chaldeorum rege in babilonē cuz Ioachim
rege captiuus ductus: ⁊ ab eodem enutritus anno nono Sedechie regis hieru
ſalem poſtq paruulus inſontem Suſannam a morte liberaſſet: diuino ſpiritu il
luſtratus: primam regi caldeorum viſionē ſoluit. Ideo curatorem regni conſtitu
it: quo mortuo filio eius balthaſar cū litteras in pariete expoſtuiſſet terminū eiꝰ
pronunciauit. Deſtructo autem babiloniorū rege a dario Aſtyagis filio in Me
diam pductus. Inuidia autem preualente in lacum leonum miſſus: deinde ſalua
tus in precelſiore honore habitus. Scripſit autem librum pphetie in decem vi
ſiones diuiſuz quas ſe vidiſſe refert. Tres ſub Nabuchodonoſor. Treſq ſb bal
thaſar eius filio. Septimam ⁊ octauam ſub dario: et duas vltimas ſub Cyro tā
dem in Ebathenis Medie ciuitate ſepultus.

BOnonia vrbs vetuſta Romanoꝝ Colonia primum ab etruſcis felſina deinde a bois gallorum populis gentili ſermone boionia nuncupata. Etruſcorum enim prius vltra appēninum primaria et poſtea boiorū caput fuit. deinde Bononia dicta. Eam liuius dicit Coloniam a romanis deductam: agrūqꝫ eiꝫ fuiſſe captum de bois gallis: qui ager prius fuerat etruſcorum. Expulſis etruſcis romani triū milium virorum in eam deduxere. quorum auxilio aucta et amplificata fuit ita vt per tempora Auguſti et aliquot imperatorum trium opulentiſſimarum ciuitatum ytalie ſupero mari adiacentium vna fuit. Suetonius autē dicit octauianum bononienſibus ꝙ in anthoniorum cliētela antiquitus fuerant gratiam feciſſe coniurādi cum tota ytalia pro partibus ſuis. Idēqꝫ neronem imperatorem oraſſe latine pro bononiēſibus ſcribit ad conſulem et ad ſenatū. Ad annū ſalutis quadrageſimum ſupra octingenteſimū Sergij pontificis romani os porci prius appellatiꝰ temporibus quum lotharius tunc imperator luduicum filium romam cū copijs mitteret bononienſes illum multis incōmodis damniſqꝫ affecerunt. Quam ob rem ille cōuerſo qui iā preterierat exercitu vltionis modū exceſſit. Or post agri vaſtationem factamqꝫ in inſontibus ꝑ vicos villaſqꝫ repertis cedem. obſeſſam vrbem captamqꝫ reddidit immunitam. Deinde anno domini. M.cclxxi. tam potens fuit vt liberam mari adriatico aduerſus venetos nauigationē prohiberet tribuſqꝫ annis bello contenderit. q̊ ſedato inter bononienſes orta diſſenſio. que ciuitatem plurimum attriuit. vt ad manus romane eccleſie deuenire opus fuit. Et per magiſtratum eccleſie romane circundatā muro quē nūc habet ac diu poſtea opibus amplificatā cōſtat Poſtea bononia craſſa et pinguis (cum frumentum vina et alia queqꝫ ad victum neceſſaria habundanter producat) dicta eſt. Excellentiſſimū omnium diſciplinarum gymnaſium a temporibus thedoſij vſqꝫ ad noſtra tempora ſumma cū gloria in ea et ꝑmāſit ac floruit. Eſt enim mater muſarum appellata. ꝙ ibi canonum ciuilium liberalium artium ſacrarumqꝫ litteraꝝ diſcipline tradant̄. Ex ea viri ſanctitate doctrinaqꝫ cōplurimi emerſere. Sed qꝫ maxīe preſtitit diuus petronius vrbis epiſcopus qui vitas patrum cōpoſuit. Genuit hec vrbs Guidonē archidiaconum. Iohannē andree. et iohannem calderinū celeberrimos iure conſultos q̄ monumenta laude digna poſt ſe reliquerunt.

Bononia

Reges Babilonie

Merodach

Xerſes phūs

ISte Merodach fuit primus rex babilonie qui a Monarchia aſſyriorum recedens. non obediuit Aſſaradon ſimuliter nec rex medorū. Et ob hoc regnum Aſſyriorum defecit regeſq; Babilonie ceperunt eſſe potentes. Iſte etiā miſit munera Ezechie.

LUdus ſcacorū reperitur ab Xerſe philozopho pro correctōne Euilmerodach tyranni. qui ſapientes et magiſtros ſuos occidere conſueuerat: quo ſolatio retract⁹ fuit a tyrānide ad emēdatiōꝫ.

NAbuchodonoſor iſte rex babilonie victoriſiſſimus fuit. eo ꝙ eſſet virga furoris dñi: vt puniret pctā pploꝝ. obtinuit regnū aſſyrioꝝ qḋ deſtructū erat a Medis. Et fact⁹ eſt monarcha q̄ poſtea cū feris habitās ſeptē mēſib⁹. pce Danielis ī priſtinā nabuchodonoſor formā ſeptē ānis penitēs ē reſtitut⁹. Cui res geſte magni cognomē dedere. mlta cū finitimas bella cōfecit: et ꝙ maxie cū egiptijs. ad extremū iudeā deuicit. Et ſyriam duriſſimo ſibi ſbiugauit iugo. Ioachim interfecit. ⁊ ſucceſſorē cū vaſis dñi ī babilonē trāſtulit. ⁊ Sedechiā patruū ſuū loco ſuo ſuffecit. Porro dū vixiſſet annis quadraginta defunctus eſt in babilone. relicto eius filio Nabuchodonoſor regni ſucceſſore.

BIſantiū vrbs tracie maritima a grecꝭ ſic noīata. Lacedemonij cōdidere eā pmo. qb⁹ appollinē ꝯſulētib⁹ vbi nā ſedes q̄rerēt mādaſſe oraclm memorie: pditū eſt vt cōtra cecos habitationē locarēt. Cecos aūt megarēſes appellauit Calcedonis cōditores. Qui cū pri⁹ in traciā nauigaſſent: ſitūq; vbi poſtea biſantiū edificatū eſt ꝯſpexiſſent. Omiſſa tā locupleta ripa tenuiorē regionē ī aſia elegiſſent: vt Strabo refert. Ut aūt Iuſtin⁹ ⁊ Euſebi⁹ ponunt hec ciuitas Anno an̄ aduētū xpi. 663. In grecia ex oppoſito calcedonēꝭ agri loco quidē optimo ⁊ munitiſſimo a pauſania ſpartanoꝝ rege pri⁹ ꝯditiōis ſue initiū habuit. Et cū pua admodū eēt: Poſtea a Cōſtātino magno imꝑatore q̄ eā adauxit ⁊ exornauit Conſtātinopolis dicta. de qua latiſſime circa ſua tpa deſcribent laude digna.

Biſantium

Nabuchodonoſor

COnſtituit Nabuchodonoſoꝛ regem hieruſalem patruum Joachim mathaniam: vt ſeruiret ei ſub tributo interpoſito religione iuriſiurādi: et mutato nomine vocauit eum Sedechiam. Viceſimūprimum etatis annum agebat Sedechias cum regnare cepiſſet. Et. xi. annis regnauit in hieruſalem: Fecitqꝫ malum coram domino. Erat eñ ſuperbus cogitans vt adhereret regi egiptioꝝ: nec iuſiurādū regi babilonie ſeruauit. Decipiebant eum pſeudoprophete dicentes: in proximo babilonios vincendos ab egiptijs. Hieremias vero ei ſuaſit vt ſpem in deo et non in hoīe poneret. Cum aūt nono ſui regni anno ſubordinantibus egiptijs tributum caldeis promiſſum denegare: et in libertatem ſe vendicare tentauit. Et iuſiurandum tranſgreſſus. Quam obrem Nabuchodonoſoꝛ ira percitus cum ingenti exercitu ad eum venit et diu obſedit et tandem fame coactum eum ad deditionem compuliſſet. Et aperta eſt ciuitas circa mediam noctem: fugit autem Sedechias cum omni domo ſua nocte ad viam deſerti: perſecuti ſunt eum principes diluculo: et comprehenderunt. Et vinctum traxerunt eum ad regem Babilonie in reblata. Js dicens eum ingratum fuiſſe percepti ab eo imperij: et deieraſſe in deum. Oculos eius effodit et cathenis vinxit eum vt adducerent in babilonem. Et cum eo Joſedech: et eius vniuerſam familiam trucidari mandauit. innumeros quoqꝫ ciuitatis hieroſolime traxit in ſeruos ad babiloniam: ac totam vrbem vna cum templo euerti et incendi precepit. Sed et aſſyrioꝝ regnū a medis deſtructum obtinuit: Jdeo babilonioꝝ regnū factuꝫ eſt oīm monarcha. Hic fuit exitus regni hebreoꝝ et caldeoꝝ regni principium. Caldea autem Aſie regio arabie cōterminia longe plana ſed fontiū q̄ maxime indigua. Jn qua Babilon maxima ciuitas regni caput erat. Medoꝝ quoqꝫ regnum defecit. Cum vltimo aſtyages octauus ⁊ vltimus rex medoꝝ. 38. annis regnaſſet tempoꝛibus Sedechie.

Hieroſolimoꝝ excidium

HJeroſolima nobiliſſima ⁊ vetuſtiſſima ciuitas ꝑ varia tp̄a pluries vaſtata fuit. Primo a babiloniorum rege. Dum nabuchodonoſoꝛ caldeoꝝ rex tp̄e Sedechie cū ingenti exercitu in iudeam venit ibiqꝫ magnis cladibus eiꝰ ciuitates affecit. Ac etiam ipſam hieroſolimam obſedit. Deinde ꝓfectꝰ contra Pharaonem regem egipti quo fugato: Nabuzardon ſui exercitus principem ad obſidendaꝫ hieroſolimam rurſus mittit. Jbiqꝫ decē ⁊ octo menſibꝰ ſtatione firmata iudei ſe ⁊ vrbeꝫ caldeis ignominioſe tradiderunt. Qui rege interfecto muros ⁊ turres euerterūt. templa incenderūt. eiuſqꝫ vaſa ſuſtulerūt. Et ꝑ. lxx annos templi ſolitudo ꝑmanſit. A cyro rege perſarū laxata eſt captiuitas. Extructum eſt templum ſub Dario rege pſarum ⁊ medoꝝ. Scd̄o ab Aſobeo egiptioꝝ rege. Que eñ paſſa eſt iudea a medis egiptijs macedonibuſqꝫ non enumero. Tercio ab Anthiocho epiphane crudeliſſimo oīm tyranno facta eſt euerſio. Hic hieroſolimam ciuitatē ſanctā menelao prodente vi cepit. et ſanctū locum ſpoliauit miſitqꝫ homines impios qui compellerent iudeos carnes poꝛcinas comedere. et a patrijs legibus ſe transferri: et non templuꝫ domini: ſed iouis olimpi cognominare ⁊ ydolum venerari. Quarto a pompeyo is iudeam vicit omne cuꝫ hieroſolima: ⁊ tributarios fecit. Et vt ſtrabo habet. Pompeiꝰ eam cepit: obſeruato ieiunij die: duꝫ ab omni opere iudei abſtinerent impleta foſſa ⁊ admotis ſcalis. iuſſitqꝫ menia omnia conuelli. Poſt hos quinto Gabinius Scaurꝰ Varus vrbibus iudee ⁊ precipue hieroſolime inſultauere: ⁊ herodes magnus ⁊ ſoſius captam: oppidum ſeruauere. Sexto ad extremum funditus euertitur āno ſcd̄o imperij veſpaſiani die octaua menſis ſeptembris: a Tito eius filio vrbs capta et templum ſubuerſum. Quā cū cepiſſet cōplanatis menibus: foſſas etiā impleri iuſſit. Vrbē aūt illā quā viciſſe victores gentium romani tam clarum opus eſſe dixerunt: vt Titus: tunc exercitus: poſt imperij gubernatoꝛ in ipſo ingreſſu menia vrbis admirans: tantam

victoriam non humane virtutis ſed diuine gratie fateretur. In ea vaſtatione fuit ea hominū ſtrages ea fames miſeroꝝ funeſta neceſſitas: Que ſi ex ordine noſcere cupis Joſephum lege. Non audita ſed viſa et cōmunia ſibi cū ceteris referentē. Veniēs deniqꝫ Titꝰ romā cū patre ſuo Veſpaſiano triumphū celeberrimuꝫ egit. Simonē qui vrbis excidij cauſa fuit in trīupho pductū poſtea laqueo p totā ciuitatē traxerunt multis confoſſuꝫ vulneribꝰ interfecerūt. Veſpaſianꝰ templū pacis edificauit vbi iudeoꝝ precioſiora inſtrumēta videlicet tabulas legis penetraliū vela. ꝛ alia multa repoſuit. Ea aūt vrbs vſqꝫ ad adriani principis tpa latronū ſicarioꝝqꝫ facta eſt receptaculū. Et p quīquagīta annos: deinde ciuitatis māſere reliquie. Quā poſtea Adrianus impator menibꝰ ꝛ edificijs inſtaurās de ſuo noīe belyam appellauit: et diuꝰ Hieronimꝰ ad paulinū ſcribit ab adriani tpibus vſqꝫ ad impium Conſtātini p annos circiter. c lxxx. In loco reſurrectiōis ſimulacrū iouis in crucis rupe ſtatua ex marmore veneris a gentilibꝰ poſita colebat. Eſtimātibꝰ pſecutōis auctoribꝰ ꝙ tollerēt nobis fidē reſurrectiōis ꝛ crucis: ſi loca ſancta p ydola polluiſſent. Maiores deīn noſtri glorioſiſſimā ciuitatē diu poſſeſſaꝫ. tandē amiſerūt. Karolus eīn magnꝰ multo ſudore primo vrbē illaꝫ vendicauit deinde pditam recupauit Gothefridus: Ad quā retinendā etiaꝫ Conradus ceſar: Ludouicuſqꝫ rex francoꝝ nō dubitarūt coactis exercitibꝰ in aſiam pficiſci. At cū nrī principes poſtea deſidie ſeſe dederūt neqꝫ hieroſolima nec Antiochia in poteſtate nr̄a remāſere. Heu pudor: heu dolor fons ꝛ origo nr̄e ſalutis defecit. Templū illud Salomonis fama clarū: in quo dominꝰ tociēs pdicauit: Bethleē in qua natꝰ eſt. Caluariam in qua crucifixꝰ Ipſius crucis poſſidēt inimici. Sepulcruꝫ dn̄i glorioſum in quo pter nos obdormiuit in dn̄o: ſaraceni in ptāte habēt. Et niſi velint xpiani inuiſere nō poſſunt. En ipam dei viuētis ciuitatem officinaſqꝫ nr̄e redēptiōis: quā deꝰ nr̄ miraclis illuſtrauit ꝛ pprio ſanguīe dedicauit: In q̄ pme reſurrectionis flores apparuerūt: Machometi ſatellites ꝯculcāt. Et ea vrbs nūc ſcelerate genti impio paret.

Q Uīnta ſeculi etas hic incipit et ortum habuit a captiuitate iudeorum in Babiloniam duratq̧ vſq̧ ad chriſti ieſu domini noſtri natiuitatem per annos. 590. q̄uis in hac ſupputatione aliqui aliter ſentiant. Unde qui recte captiuitatis annos numerare voluerint ab vndecimo Sedechie regni anno vt Euſebius ponit. tunc ſeptuaginta captiuitatis annos in ſecūdū Darij annuz terminabunt. Joſephꝰ et diuus Hieronimus a.13. Joſie regis vſq̧ ad tercium Cyri regis annuz. Nonnulli ab vltimo regis Joachim anno computant vſq̧ ad vltimum Cyri annum. At ſane ſentiendo ſeptuaginta illi anni qui in tercio vel vltimo Cyri anno terminantur. proprie captiuitatis iudaice anni dicuntur. Illi vero qui in ſcdo Darij terminantur proprie complete tranſmigratiōis ſunt. Et hec principalior et precipua ſacre ſcripture era habet. q. ſ. facta eſt anno ab exordio mōi. 4610. A diluuio aūt. 2369. A natiuitate abrahe. 1427. Ac vigeſimooctauo regni Tarquini romanorum regis. Regnantibus etiam apud Medos aſtyage. apud Macedones Europe. Apudq̧ lydos alyacte; et apud egiptios vapbre; et apō Caldeos nabuchodonoſor p̄mus.

C Aptiuitas igitur hebreorum que fuit exterminium populi hieruſalē hic incipit. Et per annos. 70. perdurat. Cum enim populus iſrael iam multis temporibus ydolis ſeruiendo; etiam effuſionem ſanguinis innocentum ſe grauiter impiaſſet; volens deus generationem huius populi deperire; ſeptuaginta annorum captiuitatem eundem populum in regno caldeorum ſtatuit ſuſtinere. Hac ratione vt completo annorum numero nouus populus a memoratis peccatis immunis ad renouationem hieruſalez perueniret.

Linea pōtificuȝ

Jheſus

Linea Chriſti

Salatiel

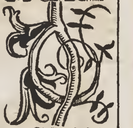

Poſt reditum populi iſrael de babilone iſti duo prefuerunt ſcilicet ihſeus ſummus pontifex tanq̄ȝ regēs. et Zorobabel tanq̄ȝ dux q̄ modus vſqȝ ad Herodem ſeruatus eſt. Ut videlicet ſummi ſacerdotes tenerent primatum. duces vero eſſent ſubſtituti. Semper tamen duces erant de tribu iuda iuxta pphīam iacob. Non auferetur ſceptrum de iuda et dux de femore eius. Hi cuȝ innumera mltitudine iudeorum venerunt in hieruſalem ad reponēdum templum congregantes vniuerſam prouinciaȝ conſtruxerunt altare in loco quo prius edificatū fuerat: et dies tabernaculorum celebrarunt: cepit auteȝ renouare templum ſed paulo poſt defunctus eſt.

Iſte Salatiel (anno mūdi. 4634.) fuit filius iechonie regis iude quem genuit poſt tranſmigrationem babilonis. vt euangeliſta Mattheus dicit.

Joachim

Iſte Joachim ſacerdos fuit filius Jeſu pontificis magni. qui ſcd̄m Joſephum nominatus eſt Joſedech. Sub quo ſorobabel prophetantibus et adiuuātibus Aggeo et Zacharia templuȝ et ciuitatem repoſuit. Edificato autem templo paſca cū innumerabilibus holocauſtis celebrato ad exornandam vrbem eam adiecit.

Soſ robabel

Iſte Sorobabel (anno mūdi. 4659.) iuxta imperium domini fundauit templum. ſed longe poſt apud iudeos maximo in precio habitus eſt. a Cyro rege princeps populi deſignatus, primum ex caldea iudeos ad propriā ꝓuinciam reducere cepit. ⁊ templum reedificare concedente Cyro incepit.

Aggeus propheta

De illo Abiud (anno mūdi. 4709.) et ſequentibus vſqȝ ad Joſeph nihil habetur in ſcripturis. niſi quod a Mattheo numerantur: et ideo nec tēpus eorum debite ſciri poteſt. Niſi quod Abiud genuit Eliachim: qui azor: qui ſadoch ⁊c̄. vt Mattheꝰ in principio euangelij teſtatus eſt.

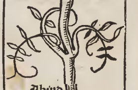

Abiud

Aggeus propheta in numero duodecim ꝓphetarum vndecimus his temporibus librum ſue prophetie ſcripſit. In quo reuerſionem populi ⁊ tēpli edificationem conſcribit. ac renouationem ciuitatis: necnon et ſacerdotalem obſeruationem comprehendit. Completo deniqȝ templo ſtatim obijt. Et iuxta ſacerdotum ſepulchra ſepultus eſt.

Malachias propheta

Malachias propheta hoc tempore clarus habetur ſic dictus id eſt angelus propter optimā vitam. Aiunt ꝙ ore eodem quo prophetauerat angelꝰ domini apparens eadem iterabat.

Sibilla helleſpōtiā

Helleſpontina in agro troyano nata vetula ⁊ antiqua veſte rurali induta ligata velo antiquo capite ſub gula circumuoluto vſqȝ ad ſcapulas quaſi deſpecto habitu ita dicit. De excelſo celorum habitaculo proſpexit humiles ſuos. et naſcetur in diebus nouiſſimis de virgine hebrea cum cunabulis terre.

Linea reguꝫ Babilonie

Nabuchodonoſoꝛ

Euilmerodach

Raguſar

Sabadardacus

Balthaſar

Iſte Nabuchodonoſoꝛ filius Nabuchodonoſoꝛ magni fuit tercius caldeoꝛum rex .18. captiuitatis anno patri in regnuꝫ ſuccedens regnauit annis .10. Uir quidem preſtantiſſimi animi et ingentis potentie qui paternis regalibus multa ſuper addidit multaqꝫ magnalia peregit.

Iſte Euilmerodach frater Nabuchodonoſoꝛ p̄cedentis quartus caldeoꝛum rex magni Nabuchodonoſoꝛ regis fili⁹. anno .28. captiuitatis iudaice fratre predicto ſine liberis defuncto regnum ſuſcipiens regnauit annis .18. Soluit Joachim de carcere ⁊ magnificauit eum. genuit autem tres filiōs.

Seruius tullius ſextus romanoꝛum rex nono iudaice captiuitatis anno regnum ſuſcipiens. regnauit annis .34. Quis matre ſerua creatum. nec obſcuritas inhibuit quin gubernacl'a vrbis inuaſit. Nā eximiam indolem vxoꝛ Tarquinij Tanaquil liberaliter educarat et eius induſtria regnum adeptus. primus cenſum in vrbe inſtituit. Et tres colles. ſ. quirinalem: viminalē ⁊ exquilias vrbi adiecit eamqꝫ au gere foſſiſqꝫ ac muro circumdedit: tandeꝫ a Tarquinio ſuperbo genero ſuo filie ſue impulſu occiſus eſt.

Tarquinus priſci Tarquinij regis filius ⁊ Tullij ſeruij gener. Cui ſuperbo facto cognomē indiderunt. Anno quarto ⁊ quadrageſimo iudaice captiuitatis moꝛtuo ſocero ſuo rege romanoꝛuꝫ rex factus regnauit annis .35. Hic regnum auitū qd̓ a Seruio tenebatur rapere maluit q̄ꝫ expectare: qui ſuſcepto regno mox p̄moꝛes ciuitatꝭ quos rebus ſoceri ſeruij fauiſſe putabat vna cum Tarquinio ſoroꝛis ſue filio interfici iuſſit. et pleraqꝫ per tyrannidem geſſit: tamdiu ſuperbiam regis populus romanus perpeſſus eſt donec aberat libido: hanc ex liberis eius impoꝛtunitatem tolerare non potuit. Quoꝛum cum alter oꝛnatiſſime femine lucrecie ſtupꝛum intuliſſet: matrona dedecus ferro expiauit. Imperium tamē regibus abrogatum. tandem em̄ regno expulſus a poꝛſenna interfectus eſt.

Balthaſar euilmerodach regis fili⁹ caldeoꝝ rex poſt patrē regnare cepit. Et regnauit annis .17. Cui⁹ regni anno p̄mo Daniel ꝓpheta quartā viſionē vidit. Is demū capt⁹ eſt: ⁊ ciuitas a Cyro perſarū rege aduerſus foꝛtiſſime dimicante tradita eſt ⁊ fundit⁹ euerſa: ⁊ adeo vt nullū tante vrbis remāſerit veſtigiuꝫ Sed eam que modo ſtat Cambyſes cyri filius alio in loco condidit.

Babilon illa magna capit̄ ⁊ auffert̄ ei⁹ ptās. Hec p̄ma ⁊ maxīa ciuitas toti⁹ oꝛbis d̄r: ⁊ q̄ eā hūano ope extrui vel hūanis virib⁹ deſtrui potuiſſe pene incredibile videbat̄. Que deſtructio facta ē p Dariuꝫ ⁊ Cyrū p̄mos reges mōꝛchie perſarum.

Linea reguꝫ Romanoꝛum

Seruius Tullius

Tarquinus

Babilon

Linea pontificū

Elizaphat

Joiade vel Judas

Johānes filius Jude

Hieremias

Circa hec tpa vt dicit Oroſi⁹ Nox ad magnaʒ partem diei tendi viſa eſt:et ſaxea grando ſcilicet veri lapides deſcenderunt de nubibus.

Hic incipiunt ebdomode Danielis ſcdm̄ Bedaʒ de qb⁹ inter doctores eſt grādis altercatō.

Templo domini in modū caſtri ſexto regno Darij anno perfecto Joachim pontifex cum ſacerdotibus cum tubis ⁊ ornatu ſolemi laudauerīt deū.

Templuʒ Salomonis perficitur anno . vii. darii regis perſarum.

Iſte Elizaphat hebreorū ſummus pōtifex ſucceſſit Joachum patri in pontificatu. vt dicit Euſebius. ſedit annis. 32. Vir tanto honore dignus q̄ ſua prudentia ab Artaxerſe perſarum rege abſolutonem a vectigalibus et tributis pro miniſtris templi obtinuit. poteſtatem quoqʒ amouendi iudices.

Eliachim anno mundi. 4759.

Iudas quartus ſummus ſacerdos tpe Mardochei. Cui ex Suſis perſarum vrbe miſit epiſtolas de obſeruatione dierū phurym. Conſtat em̄ hūc multe doctrine ⁊ ſanctitatis fuiſſe virū: multis tamē ſeditionibus agitatum.

Iohānes iude pontificis filius quītus hebreorum pontifex. habuit fratrem qui dicebat̄ ieſus qui aſpirabat ad pontificatū confidēs de familiaritate vagoſi prefecti trans flumē. Cū autē ſup hoc altricaretur cū ieſu in templo adeo incitauit fratrē vt eum occideret. Ideo vagoſius omnia ornamēta templi ſuſtulit.

Azor Anno mōi. 4809.

De iſto Sadoch (Anno mōi. 4859.) etiā nihil habet̄ niſi q̄ ponit̄ Matthei primo cū ceteris in generatione chriſti.

Iſte Hieremias vltimo ꝓphetauit ī egipto. Cū eqʒ peccata popoli increpaſſet lapidat⁹ eſt ab eis apud taphnas. Et eo loco lapidibus fuit obrut⁹ ſepultus vbi olim pharao rex habitauerat.

Ezechiel

Ezechiel propheta hic poſt mlta glorioſa geſta cuʒ quoſdam redargueret exacerbati ip̄m equis diſtraxerunt per crepidines ſaxorum atqʒ excerebrauerūt. Et in ſepulchro Sem filij Noe ⁊ arphaxat ei⁹ filio ſepult⁹.

Lucrecia

Zacharias

Zacharias et Aggeus anno ſcdo Darij increpauerunt populum propter negligentiam eorum et edificandum domū domini. et ſolicitabant Sorobabel vt loquaretur ſuper hoc regi. et annuit rex: et accenſuʒ eſt cor populi vt edificarent templū. Tandeʒ poſt multa bona opera cōpleto templo. Et ip̄e obijt Et iuxta aggeum prophetam ſepultus fuit.

Lucrecia matrona romana omnium romanarū mulierum pudiciſſima formaqʒ ⁊ elegantia clariſſima coniunx collatini a ſexto Tarquinio tarquinij ſuperbi filio per vim ſtuprata ſemetip̄am interfecit. Tarq̄nio igit̄ expulſo romani reges defecere. Cum ibidem regnatum fuiſſet ſub regibus ſeptem annis. 240.

Linea Chriſti

Templum Salomonis

Eliachim

Azor

Sadoch

De edificatione templi

Gloriosa ac magnifica illustres viri de templo eiusq; fundamento ac edificatione scriptitant: pcipue diuin⁹ pphcta Ezechiel in vicesimo quinto anno trãsmigrationis. Qui est ann⁹ tricesimustercius regni Nabuchodonosor in exordio anni decima die. Cũ man⁹ dñi facto est sup eum: adductus est a spiritu in terrã isrl' sup montẽ excelsum. Ubi ostẽdit ei edificationẽ ciuitatis ⁊ templi. Et cũ hec visio obscurissima sit nec aperta legentib⁹ de ciuitate mirabili in monte cũ templo edificata sibi in spiritu ostẽsa. Quãobrem p pauca de forma templi p figuras subiungere placuit. Quãq; certi doctores solum de spirituali edificio scilicet xpo ac ecclesia intelligant: Uictor tamẽ de materiali edificatione manifestauit: quod veteres hebrei ezechieli in visione imaginaria ostensum fuisse aiũt. Et in iam prescripta reedificatiõe post reditum de babilonia p Zorobabel et Neemiaz fuisse impletum. Licz ceteri aduersa ponãt: moderniores tamẽ hebrei p Messiam regnaturum cum magna potentia id futura exspectant. Figuras igitur templi per picturam talis edificij cum pauca scriptura videamus.

Prima figura edificij templi ostẽsa ezechieli sup mõtem

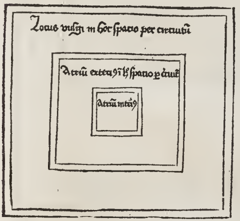

Secũda figura ad facilius capiendũ

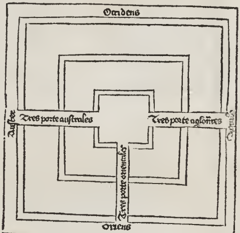

Sequentes due figure ornatũ porte repñtãt

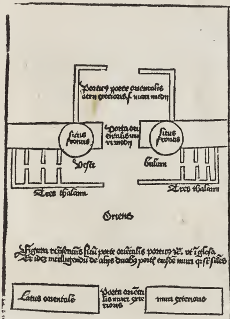

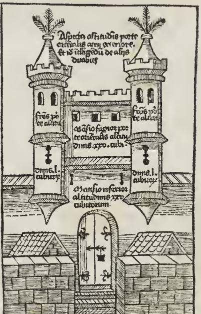

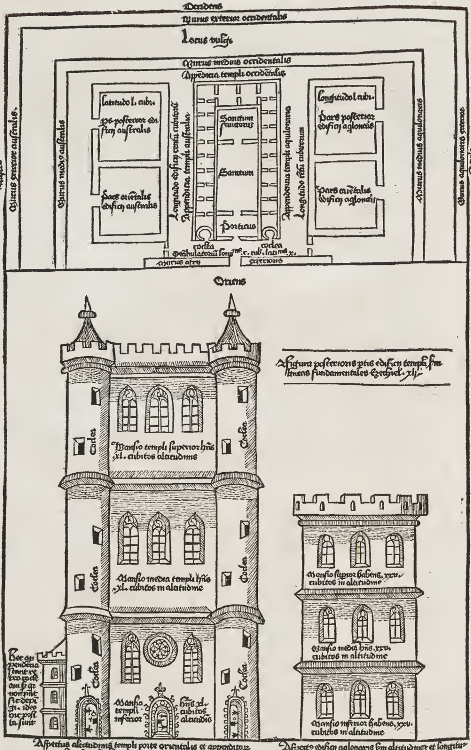

Aspectus altitudinis templi porte orientalis et appenditorum circa ipsum Ezechielis .xli.

Aspectus edificij aqlonaris sm altitudinez et longitudinem suā Ezech. xli. Et simile edificiū debet magis nota situatū esse in pte australi templi.

EZechiel diuinus ꝓpheta. Cum tranſmigratio babilonis a Joachim rege iude vt premiſſuꝫ eſt ince pit ⁊ ipſe cū mardocheo trāſmigrauit. Poſtea ſedechias annis. xi. regnauit: in quo anno deſtructa ē ciuitas et templū. Inde decimoquarto anno poſt deuaſtationē Ezechiel hāc viſionē ꝓpheticā vidit Templū aūt vt in figuris cerni poteſt: mltas māſiones habebat: ſicuti ciuitas: muri eiꝰ erāt ꝓpugnacl'a ad modū ciuitatis. Mons in quo erat templū aliquantulū demiſſus erat: In parte auſtrali magis q̄ȝ aquilonari. Angelꝰ aūt ſtans in porta muri exterioris locutꝰ eſt ac mēſurabat certis mēſuris que maiores erāt quam in ceteris rebꝰ ꝯmunibꝰ. Totū igiť templi edificiū in ſpacio quadrato ſitū erat. Cuiꝰ vnū latꝰ directe ad orientem poſitū: oppiſitū ad occidentē: Alia duo ad aquilonē et meridiē. In quo ſpacio triplex murꝰ: Exterior. mediꝰ. interior: Spaciū ꝯtentū inter mediū et interiorē dicebať atriū exteriꝰ. Reliquū ſpaciū inter murum mediū et exteriorē: locꝰ vulgi appellabať. Gentiles eñ ad orandū ob deuotionē templū acceſſerīt. Totum vero quadratū ꝑtim in ſummitate mōtis in plano erat: ꝑtim in mōtis pendulo. que gibboſitas ſpacij cū in plano figurari nō potuit imaginatiōe ſuppleri debet. Ad hoꝝ intelligētiā poſita eſt prima figura.

In orientali deinde parte muri exterioris in medio eius quedam erat apertura. x. cubitoꝝ latitudinis in qua erat porta. Simili modo in ſecūdo muro et tercio directe ſe reſpiciētes. In latere deniq̄ȝ muroꝝ aquilonari et auſtrali due porte conſimiles erant: vt ſecunda figura oſtendit.

HAbebat aūt hec porta orīētalis gradus ob decliuitatē mōtis: vt a loco vulgi aſcēſus ꝑ. vij. gradus ad portā foret. Veſtibulū q̄ȝ habuit ſpaciū ante apturā medij muri quīq̄ȝ cubitoꝝ in latū ab oriente in occidentē. Et. xv. in longū ab aquilone in auſtrū. Extabat ⁊ porticꝰ edificiū ſitū ſup aperturā muri medij: ⁊ ex pte interiori ipſius muri trāſiens vltra mediū ꝑ. viij. cubitos inter atriū exteriꝰ. Et a terra vſq̄ȝ ad ſummitatē huiꝰ porticꝰ cubiti quīquaginta ſunt. Et iuxta poſtes hoſtij ſunt due turres: quaꝝ altitudo lx. cubitoꝝ ſicuti in portis caſtroꝝ: Frontes dicte ad decorē porte. Ac in ſummitatibꝰ turriū pomelli: et rami palmaꝝ celati: etiā iuxta turres ſex thalami ꝓ portarijs appenditia dicta. Ad horum intelligentiā poſite ſunt due figure (poſt primā ⁊ ſcd̄am) ſequētes: Quaꝝ prima ſitū porte porticꝰ ⁊ veſtibuli frontiū ⁊ thalamorū ſcd̄m lineas fundamētales repreſentat. Altera figura altitudinē porte porticꝰ ⁊ frontiū a pte orientali oſtentat. Porticꝰ aūt edificiū ſup portā in atrio duas habet māſiones ſupiorē ⁊ inferiorē et feneſtras obliquas. Vltra aūt portā ſcd̄i muri inter mediū ⁊ terciū pauimentū ſtratū ſub diuo ſcilicet platea pauimētata erat. Trigīta quoq̄ȝ gazophilatia in circuitu pauimēti. ad latꝰ auſtrale decē: que occupāt. c. cubitos. et quatuor ex vna pte atrij exterioris et quattuor ex alia parte eiuſdē porte que cum ipa occupant. c. cubitos. Duo vero reſidua gazophilatia ponūť iuxta thalamos porte orīētalis atrij interioris vnū in pte vna: reliquum in altera. que cū ipis ⁊ cuiꝰ thalamis occupāt. c. cubitos ꝑ modū inferius figuratum. Et ad maioreȝ diſtinctionē a thalamis gazophilatia rubei coloris ſunt. Porte aūt aquilonaris ⁊ auſtralis ſimiles ſūt porte orientali: Similis ferme deſcriptio portaꝝ ⁊ veſtibuloꝝ medij ⁊ interioris muri extat. Oſtiū vero in frontibꝰ portaꝝ diuerſaꝝ erat: et ibi holocauſtū lauabāt. ſ. carnes cremādas in altari holocauſtoꝝ ac mēſe que immolationi deſeruiebāt ꝓ peccato ⁊ delicto. Due item pietes exiſtētes ex vtraq̄ȝ pte oſtij et ante illas in porticu erāt due colūne: altera hinc: alia inde vt in templo Salomonis fuit. Longitudo vero parietū templi. c. cubitorū extat. Altitudo. c xx. et latitudo intra muros. xx. cubitos cōtinet. Duo pietes. xij. cubitoruꝫ ꝓminētia pilarioꝝ vltra parietes hinc ⁊ inde. x. cubitoꝝ: latitudo appēditioꝝ. viij. cubitoꝝ. paries claudēs appenditia hinc ⁊ inde. x. cubitoꝝ et latitudo loci oratiōis ſimiliter. x. cubitoꝝ. Qui numeri ſimul iūcti faciunt. lxx. iuxta ezechielē. Intrinſecꝰ deinde ſanctū ſctōꝝ ponebať qd̄ interiꝰ templū (vt in tabernaculo moiſi interiꝰ tabernaculū) dicebať: Paries vero nō multū altus nec ſuſtinēs aliud pondꝰ diuidebat ſanctum et ſctm̄ſctōꝝ. Cuiꝰ longitudo erat. xx. cubitorū. Adiuncta fuerūt latera ſiue appenditia lateribꝰ templi exterius adherētia in latere occidētali. vi. in latere aquilonari qd̄ eſt multo longiꝰ. xxx. Et ſimiliter in auſtrali qd̄ eſt equalis lōgitudinis: in orīētali nō ſunt ponēda cū ibi templi ingreſſus pateat. Pilarij tandeȝ annexi fuerūt ꝓminētes extra pietes: vt fit in arduis edificijs ad ipa fortificāda: In occidētali pte tres pilarij: duo in extremitate vnius in medio. et ꝓminebāt. v. cubitis: et hec ꝓminentia pilarioꝝ in tribus locis pforatur vno ſup aliū atq̄ȝ in his foraminibꝰ trabes figunť ad portandū tria tabulata: ita diſpoſita vt p̄muꝫ diſtat a terra ꝑ ſex cubitos: et ita reliqua ab illo. Sicq̄ȝ aſcendut iuxta murū templi. xviij. cubitos. Inferior aūt māſio templi vſq̄ȝ ad p̄mū tabulatū ſeu cenaculū ponēda eſt. xxx. cubitoꝝ vt in templo ſalomonis. vt pies templi ad recipiendū lumē ꝑ feneſtras ſine obſtaculo ꝑ. x. cubitos maneat. Circa duo vero latera templi ſcꝫ aquilonare ⁊ auſtrale duo edificia ponunť a muris templi ꝑ. xx. cubitos diſtantia: et qd̄libet. c. cubitoꝝ lōgitudinis et. l. latitudīs. Ad ea intelligēda poſite ſunt tres figure folij p̄cedētꝭ. Prima repſentat ſcd̄m lineas fundamētales totiꝰ edifitij poſteriorē ptem. Scd̄a altitudinē templi oſtendit ⁊ appēditioꝝ circa ipm̄. Tercia altitudinē edificij aquilonaris: et ſimiliter auſtralis que ſimilia ſunt. Altare aūt holocauſtorū ex ptibus compoſitū fuit. Prima ps iuxta terrā dicebať ſinus ſiue fundamētū: et eleuať ſup terrā cubitū vnū Scd̄a crepido minor et reſtringiť edificiū ꝑ cubitū vnuꝫ et aſcendit ꝑ duos cubitos. Tercia crepido maior iterū reſtringiť ⁊ eleuať ſurſuꝫ ꝑ quattuor. Quarta arieb vocať ſimili mō ꝑ. iiij. aſcēdit: vt altitudo altaris a terra ſit. xi. cubitoꝝ. Aque egrediebanť de templo ꝑ modū fonticuli ſcaturiētis de limine ſcti ſctōꝝ et iñ ꝑ templū trāſibāt declinādo parūp ad latꝰ dextrū. et inde ad porticū tēpli ⁊ poſtea ad atriū interiꝰ ab occidēte in orientē. Aliqui has aquas ante egreſſuꝫ de atrio interiori diuiſerūt in quattuor riuulos: vt pꝰ egreſſū de porta orīētali exterioris muri in vnū cōueniāt ceteri id refutant. Et ſic cōpleta ſunt ad edificationeȝ et diſpoſitōnē templi ꝑtinentia. Figura laudabilis nūc ſequitur ſimul totū edifitium repſentans qd̄ ꝑ ptes ſuperius eſt figuratum et ſcd̄m lineas fundamētales cuncta oſtentat.

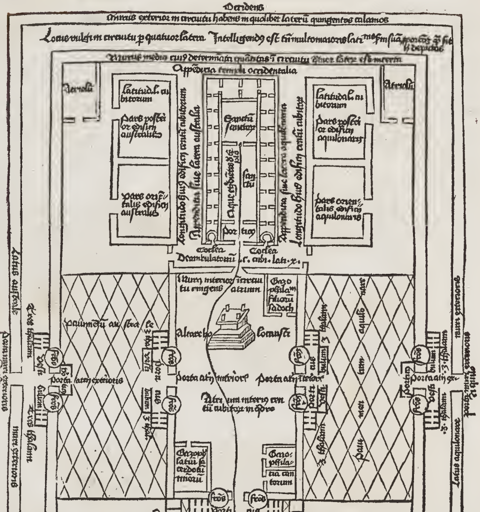
Occidens
Appēdicia templi occidentalia
Sanctū sanctor
Porticus
Altare holocausti
Porta atrij interioris
Porta atrij exterioris
Atriolum
Atriolum
Latus australe
Latus aquilonare
Latus orientale
muri exterioris
Tres thalami
Tres thalami
Porta muri exterioris
Oriens

Veronam pulchram et preclaram venetie vrbem alipibus finitimam. Quã atheſis fluuius diuidit
Auctor eſt ex trogo pompeyo iuſtin⁹. Gallos qui vrbem romã ceperũt ⁊ pariter Mediolanũ: brixi
am et bergomũ edificaſſe. Licet alij ſicardi Cremonenſis epi ſententie inherentes: poſt Troye exci
dium conſtructã aſſerunt. Nec tamen min⁹ cingit ꝙ diuidit veronã Atheſis vt cuſtodie ſimul ornamẽtoqꝫ ⁊
ſubuehẽdis reuehendiſqꝫ mercib⁹ et frugib⁹ magno ſit vſui veronẽſibus: quandoquidẽ ſupra infraqꝫ ⁊ cir
cum ager eſt precipue bonitatis multa gignẽs in vrbẽ conuehenda: olei vim maximam: frumẽta incolis in
mercaturã ſupabundantiã: vinorũ varietatẽ atqꝫ pſtantiam: pomoꝝ omnis generis copiam. Et lanam cete
ras ytalie ſubtilitate ſupantem de qua ſubtiliſſimi efficiunt panni. Lane pſtantiam greges ⁊ armenta a pa
ſtionis ꝓprietate accipiunt. Quã prata campiqꝫ ꝓſpectu quoqꝫ ameniſſimi naturaliter pſtant. Quũ tamen
mons altiſſim⁹ orbi ſupeminẽs Balbus nomĩe: et eandẽ herbis ſuis ingenitam et multo maiorẽ virtutem
preſtet. ꝙ herbilogi vndiqꝫ confluentes multa herbarũ radicũqꝫ genera animantiuꝫ ſaluti opitulantia inde
legant: diuerſe etiam p agrũ veronenſem ſcaturiũt aque non minus ornamento a natura ꝙ vſui attribute.
Hec ciuitas ita romanis principib⁹ grata extitit: vt in ea amphiteatrũ romano more nõ nullaqꝫ alia cõſtru
cta ſint edificia. Ibiqꝫ deinde a Gottis longobardiſqꝫ regib⁹: nec nõ et ab alijs principib⁹ domus excelſe ⁊
alta palatia. pulcherrima templa. inexpugnabiles arces et caſtella fuerũt conſtructa. Uinoꝝ preſtantia vno
extollitur argumẽto. Theodatus oſtrogothoꝝ rex terci⁹: quũ ſciret in veronẽſi agro eſſe vinũ ſicut Caſſio
dorus appellat accinati odoris ſaporiſqꝫ ſuauiſſimi. illud romã nauib⁹ Atheſi in ſupeꝝ mare delapſis com
portari curauit. Urbis hui⁹ geſta ſub vario fuerũt euentu. Attila eñ Gottoꝝ rex eam euertit ⁊ incẽdit. Al
boinus pmus longobardorum rex ibidem Roſimunde vxoris inſidijs occiſus fuit. Ibi Rudolphus im-
perator berengariũ impatorem ſupauit ⁊ occidit. Nobiliſſima ſcaligeorũ familia ⁊ ipa veronenſis tyranni
dem occupauit. et p. 70. annos cũ maximo ſplendore verone dominata eſt. Tandeꝫ ea vrbs in venetorum
manus deuenit: ſed tam ſolidiora verone ſicut ⁊ ceteris vrbib⁹ ornamẽta viros oĩs etatis pſtantes attin-
gamus. Zenoqꝫ ſicut religionẽ xpianam ⁊ ſuam ipſius deꝫ ſanctitatẽ prim⁹ erit qui verone preſul mlta ſcri
pſit extantia ſacras vtriuſqꝫ teſtamẽti litteras declarantia. Emiliũ marcũ veronenſem poetã. Euſebi⁹ in aſia
obijſſe aſſerit: paulo poſt. Catullus poeta. ſubinde vterqꝫ Plinius. genuit ⁊ Guarinum oratorem ornatiſſi
mum et alios.

Verona

Regni Perſarum principium

Cyrus primus rex Perſarum potentiſſimus hoc anno: qui eſt trigeſimus captiuitatis iudaice annꝰ Et quinquageſima quinta olympias: perſis regnum et imperium inſtituens. regnauit annis. 30. Hic Aſtyagis medorum regis ex Mandana filia nepos fuit. Qui vt herodotus et iuſtinus tradunt Aſtyagem deuicit. Et regnum eius in perſas tranſtulit. domitiſq; multis ciuitatibus rebellantibus aduerſus Balthaſar caldeorum et babiloniorum regem bellum intulit atq; eum deuicit: quo deuicto eius regiam babiloniam ſuperbiſſimam vrbem ſtatim ſubuertit. Poſtmodū aduerſus creſum lydorum regem: qui babilonijs auxilium tulerat profectꝰ eſt. Quem ſine vllo negocio fudit et cepit: ablatiſq; ei omnibꝰ ſui regni rebus vitam miſeram ducere coegit. Cumq; Cyrus aſyam totum pene orientē in ſuam redegiſſet poteſtatem: Scythias etiam bello adortus eſt: quibus cum Tamiris regina preerat: ac primo quidem prelio cum Cyrus regine filium omnēq; eius obtruncaſſet exercitum: haud multo poſt et ipe ab regina compoſit[is] in montibꝰ inſidijs cum omni exercitu deletus eſt. Nam Tamiris cum audiſſet ſuorum cedem et filij vnici mortem: non femineo more ſe dedit in lacrimas: ſed cum reſiduo exercitu in montibus ſimulata diffidētia propter acceptum vulnus cum inſidijs refugit. Ac Cyrum ad montium cacumina anguſtias ꝑduxit: ibidēq; eum cum ducentis milibus obtruncari fecit: Ita vt ne vnꝰ quidez tante cladi ſupfuerit. Quibus geſtis Tamiris ſtatim inter cadauera corpꝰ Cyri exquiri mādauit. Cui comperto aufferri caput et in vtrē ſanguine ſuorum plenum immitti ꝑcepit: vt quaſi ſuperbo regi dignū exhibuiſſet tumuluz dixit. Sume cyre ſanguinem quem ſemꝑ ſitiſti: eius tamen truncum in paſargadas vrbem delatum in hortis ſepelierūt. In cuꝰ tumulo tale epigramma fertur fuiſſe inſcriptū. O homo ego Cyrus ſum aſie rex. qui perſis impīū ꝯſtitui.

Perſia aūt aſie maioris regio ē: que a perſio Acriſij argiuoruz regis nepote nomen accepit. In quā perſipolim ipius regionis caput condidit. Quā poſtea greci regijs concrematis vaſtauerūt hec ita q; regio Caramānis bactrianis ac medis contermina eſt: Et in multos diuiditur ſinus. Quā .Q. Curcius libro quarto de geſtis Alexandri magni optime deſcribit. Ipſa quippe montuoſa ꝑmaxime eſt. Et ꝓpter eſtum ac ventos fructuum inops eſſe ꝓhibetur: in ipa tamen celeberrime vrbes eſſe referuntur. ꝑſertim ipſa Perſipolis et Paſargadas ac plurime alie que ſunt in Gabijs ſuperioribus partibus eiuſdem regionis. Inter perſiam autem et Suſam que ab Arphaxat medorū rege magnis ſtructuris edificata fuerat. Quedam montana prerupta interiacebant: quā poſtea Cambiſes regis filius ſuo adiecit imperio: eꝰ autem imperium et ſi aliquando ꝑmaximū fuerit: poſtea tamen a Macedonibus parthiſq; diminutum et dilaceratum fuit. Perſe autem a Nembroth gygante primum edocti pro deo Solem et ignez coluerunt: et Lune mineruecq; ſacrificauerunt. ſed nunc relictis ydolis illi Mahumeteam legē ſequunt̄. Perſica aūt poma vt Plinius libro. xv. ab hac auecta ferunt̄. Illuſtrat̄ adhuc perſipolis regio ſeu ciuitas beatiſſimi Georgij martyris triumpho.

Anaximander

Anaximander philozophus et medicus celeberrimus primo mileſij ꝛ Taletis auditor ac in eius ſcola ſucceſſor his temporibus (vt Euſebio placet) floruit. Qui cum primus celeſtia docuiſſet: etiaz primus horoſtopia fabricauit ac maris et terre circuitum primus deſcripſit. netnon et materialez ſperam conſtruxit. Et ꝓpterea Plinius libro ſcđo eum peritiſſimum aſtrologuz dixit. Obijt deniq; ſexageſimoquarto vite ſue anno. Fuit ꝛ alius Anaximāder mileſius hiſtoricus non ignobilis de quo laercius ſcribit.

Anaximenes

Anaximenem philozophum pariter et phiſicum Anaximander hic habuit diſcipulum: et quidem clariſſimum. Qui principium aerem dixit et in infinitum moueri ſydera non ſupra terram ſed circa ipam. Obijt vero (vt Laercius ait) ea die qua et Sardis capta fuit.

Edras

ESdras vir ſanctus atqꝫ doctiſſimus velut al
ter Moyſes in pplo venerādꝰ habitꝰ eſt. Hic
primū de babilone cū ceteris venit: ſed iterū
paterna ſolicitudine motꝰ rediit vt plres lucrifaceret:
et ſecum adduceret. tpe aūt iſto legem ceteroſqꝫ libros
ſanctos repauit. quos combuſſerant caldei: felix teſta
mentū orbi relinquens. nouos et faciliores apices in
uenit: que in ſpiritu ſctō feliciter peracta. venit iterum
hieruſalē cū multitudie magna regalibꝰ ꝑuilegiis: vt
doceret ppl'm. Obiit in ſenectute veneranda ſepultus
ibidem.

Monarchia Regum perſarum

Darius

ISte Darius fuit cōſobrinꝰ Aſtyagis q̄ dedit ei re
gnum. Ambo aūt victi ſunt a Cyro qui fuit rex ꝑ
mus perſarū: et trāſtulit monarchiam ad perſas. Ba
bilonē vicit. Bathaſar interfecit. Danielem magnifi
cauit. Iſrael remiſit in iudeaꝫ vt templū reedificaret.
victus tamen benigne Cyrꝰ ꝓuidit. Aſtyagi regnuꝫ
hircaniorum et dario medorum conceſſit.

Neemias

NEemias fuit pincerna Artarxerſis regis perſa
rum miſſus ab eo vt inſtauraret murū hieruſalē
edificauit eā in anguſtia tpis. Hic fuit vir benigniſſi
mus ac deuotōne ꝑcipuꝰ: qui cum opus dn̄i expleſſet
miraculoſe ignē ſctm̄ reperierunt et murū dedicauerunt
Rediēs ad regē iterū reuerſus eſt hieruſalē et mortuꝰ
eſt. ibiqꝫ ſepultꝰ iuxta murū quē edificauit.

Cyrus

Cambiſes

CAmbiſes filiꝰ Cyri ſcd̄us perſarū rex ſexageſi
mo captiuitatis anno regnum accipiens regna
uit annis. 8. qui ab Eſdra artarxerſes: vel aſſuerꝰ no
minatur in libro iudith: Nabuchodonoſor a patre vo
catur. Hic interdixit ne hierl'm ⁊ templū reedificaret
Is em̄ imperiuꝫ ſuſcipiēs militari gloria atqꝫ iuſticia
cū quadā crudelitate mixta in ſuos deſeuiens patrem
ſuperauit. Ethiopes ſubegit: ⁊ multas ꝓuincias ſuo
adiecit imperio: pleraqꝫ tn̄ bella ꝑ holofernē geſſit po
ſtea in egiptum accedēs cuiꝰ cūctos vaſtauit fines. et
ibidem Babilonē condidit aliā. De Cambiſe valeriꝰ
in ſexto refert: ꝙ iudicis male iudicantis pellem de
trahi feciſſet ſelle iudiciarie vbi filiū ſuum iudicem cō
ſtituerat apponi precepit.

Mardocheus

Smerdis

ISte Mardocheus vir ſanctꝰ clarus habet in to
to regno perſarum: tempore ſue exaltationis fuit
2 95. annorum ſcd̄m computationem latinorum.

SMerdis tercius perſarum rex octauo et ſexageſimo iudaice captiuitatis anno: Cambiſe in ſyria mor
tuo ſine liberis: regnum regnauit menſibus ſeptem: patizetes quē Cambiſes rebus ſuis ꝑfecerat fra
trem ſuum nomine et facie ſimilimum regem declarauit. ⁊ priorem occiderat, ꝓpter quā fraudeꝫ dariꝰ hiſta
ſpis filius confeſtim coniuratione facta: alterum Smerdim et eius fratrem Patizeteꝫ trucidauit. Et ipē pꝰ
triduum perſarum rex conſtitutus eſt.

Judith holofernes

HOlofernes princeps militie Nabuch. Cambiſis multas ter
ras domino ſuo ſubiugauit, et tandem venit ad bethuliam:
et ibi a Judith muliere interficitur in cubiculo papilionis ſui
et omnis eius exercitus fugaturꝰ. Fuit autem Judith vidua muli
er ꝑſtātiſſimi animi et incredibilis aſpectus et poſtqꝫ holofernem pri
cipem obtruncaſſet. tanto in precio habita eſt apud iudeos vt cūctis
diebus vite ſue omnibus iudeis preferreret: et triūphali laude ꝑpe
tuiſqꝫ preconiis celebraretur. Et cum centum et quinqꝫ annos com
pleſſet moriens apud virum in betulio cum ingenti luctu et pompa
ſepelitur.

Babilonia noua cōdit a Cābiſe i egipto.

Linea Cõſulum Ro maonꝛum

Brutus Tarq̃nus collatinus

Valeri⁹ publicola Poſtum⁹

Largus dictatoꝛ

Decem tribuni

Marcus Gneus maulius

Valerius

Anno. cc xxiiij. ab vrbe condita exactis regibus romani loco eoꝝ conſules inſtituerunt qui annua exercerent imperia. ne tractu tēporis erigerentur in ſuperbiam. Quorum precipui hic annotant̃ ex quibus primi duo habuerunt bellum cum poꝛſenia rege etruſcoꝝ. Brutus vero duos filios habuit qui reuocare volebant regem quos virgis ceſos ſecuri percuſſit. Collatino ſublata eſt dignitas. quia ne nomē Tarquini in vrbe eſſet.

Sibylla cumana

Sibylla Cumana que fuit tempꝛe Tarquini priſci veſtita aurea veſte. librum apertuꝫ ⁊ altum in manu geſtans et librum in ſiniſtra habens ſuper genu capite diſcoopto dicit ſic. Magnus ab integro ſeculoꝝ naſcit̃ oꝛdo iam reddit et virgo redeūt ſaturnia regna. Jam noua ꝓgenies celo dimittit̃ alto. Tu modo naſcēti puero quo ferrea primū. Deſinet ac toto ſurget gēs aurea mūdo. Caſta faue lucina tu⁹ iā regit appollo.

Iſti duo vicerunt ſabinos et de eis triūphatum eſt. et Valerius fataliter moꝛtu⁹ paup.

Anno vrbis condite. xxv. romani bello ſabinoꝛum cōſternati creant dictatorē. cuius auctoꝛitas et potentia conſules preiret. et eſt nomen officij dignioꝛis.

Manli⁹ toꝛquatus

Iſte. T. Manli⁹ Lelij manlij filius. belluꝫ cum gallis inchoauit. pcuſſoq3 gallo qui eū ad ſingulare certamē prouocauit. toꝛquem auream de collo eius tulit ſuoq3 impoſuit. Vn̄ dicit̃ eſt toꝛquatus ⁊ toꝛquati cognomē ſuis poſteris obtinuit.

Galli Senones gens natura ferox moꝛib⁹ incondita. ob hoc ipſa coꝛpoꝛū mole ac armis ingentibus adeo omni genere terribilis fuit: vt plane nata ad hominū interitū vrbium ſtragem videretur. deinde totam vrbē igne ferro manibus exequāt ſex mēſibus barbari: et Manli⁹ nocte ſubeuntes clangoꝛe anſeris excitat⁹ a ſumma rupe deiecit.

Popilia v̄go veſtalis

Popilia virgo veſtalis ob crimen ſtupri viua defoſſa eſt.

Tempoꝛe illoꝛum duoꝛum fuit bellum veientinum in quo tot ceciderunt de victoꝛibus romanis quot de victis.

Dictature dignitatis inſtitutō

Nono poſt exactos reges anno (vt Euſebius habet) Rome noua dignitas ſcilicet dictatura creata eſt. et equitum magiſter. qui dictatori in omib⁹ obſequeret̃ et largū al's lerciū dictatorē primū ⁊ Sp. caſſiū magiſtrū equitū ſcribit. Inſtitut⁹ eſt itaq3 dictatoꝛ vt auctoꝛitate et potētia cōtra hoſtes cōſules precederet. Eo maxime q2 poꝛſenia duſij rex (ea ciuitas thuſta erat) armis Tarquinū ſupbum reducere conat⁹ eſſet. qđ ne fieret dictatoꝛ obſtitit. Verū pace cōfecta in amiciciam ppli Romani poꝛſenia ſūmis recept⁹ honoꝛib⁹. Quinci⁹ cincinat⁹ preſtantiſſim⁹ poſtea dictatoꝛ cū agriculture operā daret: a ſenatu rogat⁹: ⁊ puluere ac ſudoꝛe abſterſo: dictature dignitatē inuit⁹ ſuſcepit. Is nedū romanos obſeſſos ſed hoſtiū quoq3 exercitū ſuperatū cū innumerabili preda romam perduxit. Sic expeditiōe finita rediijt ad boues: victoriāq3 q̃ſi ſecurā tenens.

Sub iſto valerio conſule ciues exules ſeruiq3 fugitiui inuaſerunt capitoliū ⁊ incenderūt. Et tam atrox fuit belluꝫ: φ ipſe conſul fuit occiſus: Publicola quoq3 roman⁹ patrici⁹ cui publi⁹ valeri⁹ ꝓpꝛiū nomē ante fuerat. Et ipe p hoc tēp⁹ expulſis Tarq̃nijs vna cū bꝛuto in locū collatini conſul eſt ſuffect⁹ de quo ſup. Is cōmiſſa pugna in quo brut⁹ occubuit ipe de Tarq̃nij exercitu quindecim milia ⁊ trecētos viros interfecit qua victoria prim⁹ ex cōſulib⁹ in curru inuect⁹ triūphauit: que res pulcherrimū ſpectaculū plebi ſine vlla inuidia pbuit. fuit aūt magne iuſticie ⁊ eq̃tatis vir.

Marcus Curci⁹

Aracus

ARacus Aſtrologus et poeta clariſſimus cum eudoxo vt ait Auguſtinus vniuerſum ſe numerum ſtellarum compꝛehēdiſſe et ſcripſiſſe iactauit. quos (inquit aug⁹) illa contēnit auctoꝛitas que dicit ad abꝛaham. Aſpice ſtellas ⁊ numera eas ſi potes. geneſ. xv. Quomodo em̄ dinumerari poſſunt cum non omnes poſſunt videri. Cũ aſtrologie nõ ignar⁹ eſſet. De aſtrologia librũ ſcripſit elegantiſſimũ dicēte Cicerone li. pꝛimo de oꝛatoꝛe. Cõſtat inter doctos homines ignarum aſtrologie oꝛnatiſſimis atqꝫ optimis verſibus. Aracum de celo ſtelliſqꝫ dixiſſe et conſcripſiſſe.

OS inferni in medio vrbis vaſto hyatu hoꝛribiliter apparuit ⁊ viui hominis ſepulturā interpꝛetantib⁹ aruſpicib⁹ expetebat. Rome em̄ (vt Liui⁹ ait) ſiue interemptu ſeu alia aliqua vi foꝛũ ferme ſpecu vaſto collapſum in immenſam ſe aperuit altitudinē. quā voꝛaginē nullo videbaꝛ poſſe oppleri materia. Tum Marcus curcius eques roman⁹ bello egregius eo audito. templa deoꝛũ que foꝛo illi imminebāt intuens. Equo maxime oꝛnato inſidēs zelo patrie armatus ſe in hyatũ miſit. q̄ moꝛtuo ſtatī hyat⁹ obturat⁹ eſt.

Eſopus

ESopus adelphus poeta fabulatoꝛ clariſſimus. claruit tpe Cyri regis pſarum. Fuit autē grecus de ciuitate Attica: vir ingenioſus ⁊ pꝛudens. qui cõfinxit fabulas elegantes quas romul⁹ poſtmodũ de greco trāſtulit in latinũ. ⁊ filio ſuo Tibertino direxit. In quibus docet quid obſeruare debēt homīes. Et vt vitam hominũ oſtendat ⁊ moꝛes: inducit aues. arboꝛes. beſtiaſqꝫ loquentes ꝓ ꝓbanda vita cuiuſlibet fabula. quas qui diligēter inſpexerit inueniet ioca. loca appoſita que et riſu miſcenꝛ ⁊ ingenium acuant. Hic pmo anno Cyri regis pſarum fertur fuiſſe pemptus. Nouiſſime eas fabulas omnes vna cũ ipſius Eſopi vita Rinuti⁹ quidā erudit⁹ vir: ad Antoniũ tituli ſancti Criſogoni cardinalem latinas accuratiſſime fecit.

Decem viroꝛum rome electio

DUodecimo Artaxerſis regni āno. ccc. ⁊ altero ab vrbe cõdita. C. menenio ⁊. P. ſextillo capitolino cõſulibus. Romanis placuit qđ conſulare impium ceſſaret: et eius loco decem viri deligerenꝛ: p quos ſine ꝓuocatione omnis regereꝛ ciuitas. leta eius mgſtratus tpa (vt Liui⁹ ait) nimium luxuriare incipiēs. citius eius res lapſa eſt. Quia poſt annũ exacti ſunt ob facinoꝛa Appij claudij.

Leges duodecim tabularũ

ROmani cum hucuſqꝫ legem non haberent magnaqꝫ inter tribunos et conſules de legiſlatoꝛe oꝛta eſt diſceptatio. terciodecimo regni Artaxerſis anno legatos athenas miſerunt. Qui non ſolũ ab athenienſibus Solonis leges obtinerent. verũetiam ex alijs grecie ciuitatibus moꝛes inſtitutaue romani perferrent. Ac ſic ab eiſdem legibus traditis ſcilicet decem tabularum. Romani poſtea duas addiderunt. vnde et poſtmodum illa decem tabularum famoſiſſima emanauit lex vt habeꝛ. ff. de oꝛi. iu. l. ij. et diſ. vij. c. ij. Oꝛdinataqꝫ erat in. xij. tabulis tota iuſticia.

Tribuni et ediles Rome creati

QUartam ſeditionem honoꝛum cupido excitauit. vt plebei quoqꝫ magiſtratus crearenꝛ. Fabius ambuſtus duarum pater: Alteram ſulpitio patricij ſanguinis dederat. alteram plebeio. Tribuni igitur plebis ſextodecimo regni Artaxerſis anno rome creati ſunt. Quod quidem tribunatus officium et ſi magiſtratus dignitatem non haberet. maximi tamen momenti in republica fuit.

Veturia romana

VEturia Coꝛiolani patricij romani mater p hoc tempus iam ſenex laudabili opere annos ſuos in viriditatem traxit ꝑpetuam: quia filium ſuũ qui infenſiſſime vrbem obſidebat: quem legatoꝛum maieſtas ⁊ pontificum reuerentia nequiuerant ipſa ab ira retraxerat duriſſima: ⁊ eius ꝓpoſitum vertit in bonũ. Nam relinquens obſidionem ciuitatē liberam dimiſit. Ob cui⁹ mulieris beneficiũ: ne ciuitas ingratitudine argueret ex Senatuſconſulto ad ꝑpetuam rei memoꝛiā eo in loco quo hec veturia filij iram moliuit templũ ⁊ ara foꝛtune conſtructa ſunt inſup cum null⁹ vſqꝫ in id tps vel modic⁹ a viris mulierib⁹ pſtareꝛ honoꝛ ſancitũ eſt vt mulieribus homīes ſemp aſſurgerent ⁊ in via eis cederēt qđ nuncuſqꝫ apđ nobiles ſeruatur. Et ꝙ eis liceret vti auro ⁊ purpurea veſte aureiſqꝫ fibulis ⁊ armillis nec immerito cum ſuis precibus ſteterit romana libertas.

Monarchia Regum perſarū

Dariꝰ hiſtapſis

Arius hiſtapſis filius quartus perſarum rex anno ſeptuageſimo captiuitatis: perſis regnare cepit. Is cum alijs ſex nobilibus Smerdim et patizetem magum eiꝰ fratrem trucidauit. Conuenerunt de regno perſarum. Cuius equꝰ ſequenti die in ortu ſolis hynnitū ante regiam prius emitteret ille perſaruz rex haberet. Darius Oebaris ſtabularij ſui ſolercia effecit: vt ante oēs hynnitū equꝰ eiꝰ primo daret: quo facto: eueſtigio rex creatꝰ eſt. Regno ſuſcepto Atoſam cambyſis filiam duxit vxorem. Ex qua pter xerſem etiā alios genuit filios. Dedit poteſtatem zorobabel vt iudeos in hieruſalem reducere poſſet et vaſa reddi iuſſit: et ꝓ edificatione templi viginti argenti talēta ꝑ ſingulos annos iudeis darent. Ideo templum edificarūt. Verū anteq̄ꝫ e vita diſcederet egiptus ab eo defecit.

Xerſes

Xerſes darij ex Atoſa filius quintus perſarū rex: Centeſimoquarto iudaice captiuitatis anno: pſis regnare cepit. Et regnauit annis. 20. Is voluntatis pr̄ne colendi deum iſrael: heres apparuit. Judeis liberaliter vtens. Eſdre ſacerdoti amiciſſimꝰ crudelitatis et ſeuicie paterne ſucceſſor. Recepta egipto que a patre defecerat cū vniuerſe aſie potiret: innumerabili exercitu grecie bellū intulit. Athenas incendit: et infinitas ſtrages dedit. Tandē leonide Spartanoꝝ ducis ſolercia duobꝰ acceptis vulneribꝰ fugiēs: qui priꝰ mare nauibꝰ ſtrauerat: in piſcatoria ſcapha vix trepidꝰ aufugit. Et nō multa poſt ab Artabano eiꝰ prefecto ſpe regni potiundi interfectus eſt.

Artabanꝰ

Artabanus ſextus perſarum rex pſis regnare incipiens: regnauit menſibus ſeptem. Qui ꝓ anno computantur: hic xerſe rege trucidato: cum eſſent ei duo filij nomie Darius et Artaxerſes: Juniorē in maioris necem ſolicitauit: Affirmans illū ꝓprium obtruncaſſe patrē. Vagabuſus aūt huius ſceleris conſciꝰ: Artaxerſe filio rem poſtea ꝓdidit omnē. Is cōuocans omnes armatos: numerū militū recenſurus: vbi Artabanꝰ inter eos aſtitiſſet: Artaxerſes ſe breuiorē ſimulat habere loricam q̄ꝫ deceret: iubens ſecuꝫ cōmutare. Quo nudato eueſtigio cū ſeptez filijs eū tranſfodi iuſſit: atq̄ꝫ ita Artaxerſes egregiꝰ iuuenis cedē patris: necemq̄ꝫ fratris et ſeipm ab inſidijs vindicauit.

Artaxerſes

Artaxerſes ſeptimus pſarum rex regnauit annis. 40. Hic omniū hominum pulcherrimꝰ fuit: ſed tanta ei erat brachiorū longitudo vt genua contingeret: et ꝓpterea longimanus dictꝰ eſt. Qui tributa perſis pmus inſtituit. eo q maximā impenſaz auri atq̄ꝫ argenti in edificijs conſtituiſſet: vbi tributa et que exigebat recondere poſſet ad bene rei adminiſtrate monimentuꝫ Et cum pacis auctor et conſeruator haberet: Idcirco ab omnibꝰ amari promeruit. Eſdras quoq̄ꝫ ſacerdos et dei ꝓpheta clariſſimus elegantis memorie eius imperium inſigne reddidit. Neemias quoq̄ꝫ eius et Darij pincerna fuit.

Democritus philozophꝰ

Democritus abderides philozophus ꝑ hoc tpſ floruit: is primo quoſdam magos caldeos audiēs: adhuc puer theologiam ac Aſtrologiam optime didicit: deinde vt Geometriam ꝑciperet in perſidem et ad mare prexit: poſtq̄ꝫ etiam ad cognoſcendas res diuinas in Caldeam athenaſq̄ꝫ ſe trāſtulit: vbi a nullo cognitus ipe Socratē cognouit. Tandē doctiſſimus in patriam reuerſus: patrios agros et innumerabiles opes reipublice ſue cōceſſit. Satius dicens eum pauptate ſtudiorum libertate letari: q̄ꝫ opum ſeruili cura vexari. Nam in hortulo ſuo iuxta vrbis muros ad contemplandas rerum naturas ſe contraxit: vbi et nature ſecreta ſubtiliꝰ rimari poſſet (ſicut Cicero in quinto tuſcul. queſtionū refert) Oculos ſibiipſi effodit vt vegetiores cogitationes haberet. Aut ne videret bene eſſe ciuibus malis: vixit annos. c. et. 9. Ex eius ſententijs hanc optimā habemus. Conuenientius eſt vt parcitatem in tuo ſerues q̄ꝫ luxum in alieno: parcitas eñ neceſſitatis remedium eſt.

Heraclitus

Heraclitus philozophus aſianus cognomento Scotinus hoc tempe in precio fuit. Cuiꝰ libri adeo obſcuri fuere vt a philozophis vix intelligerētur. vnde et ꝓpter eorum obſcuritatem heraclitus dictus fuit tenebroſus. Qui cuꝫ in vltimo vite a diſcipulis quereret: vt notabile quid in medium ꝓferret. Nihil reſpondit: ſed digitum voluēs ſignificabat omnia inferiora in cōtinuo motu eſſe. Hic (vt Macrobius refert) dixit animam eſſe ſcintillam ſtellaris eſſentie.

Themiſtocles

Themiſtocles athenīēſis phus: ⁊ naualis belli clariſſimus ac ſapientiſſimus dux his tꝑibus: tam ſciētia quā rei militaris gloria inclitꝰ et clarꝰ habitꝰ eſt. Cuiꝰ conſilio parta eſt victoria in maritimo prelio: ſupato xerſe ab atheniēſibꝰ: Cū adhuc puerulꝰ eſſet: natura prudens: eximia ſemꝑ cogitabat. Cū a diſciplinis ꝑcipiendis animū laxare licebat: nō ludis aut inercie ſed cōponendis oratiōibꝰ ſeſe dedit. Glorieq̧ cupiditate incenſus cupiens ſibi vrbis principatum vendicare. Cum eum quidam conſuleret de filia: an eam daret pauperi ſed ornato: aut locupleti probato vxorem. Malo inquit virum pecunia: q̄ pecuniam viro indigentem.

Ariſtides

Ariſtidem phum athenienſem virum vtiq̧ diſertiſſimum per hec tꝑa floruiſſe Cicero in tercio de officijs tradit. Erat autem tum omnis virtutis tum iuſticie in his que ad cōem referunt vtilitatem: ex quibus iuſti nomē aſſecutus eſt: huic plato tantū tribuit vt ꝑ ceteris clariſſimis qui athenis claruerunt eū ſolum laude dignum cenſuerit. ferunt hunc ita inopem mortuum fuiſſe: vt ſuo ſūptu efferri ad tumulum nequiuerit.

Anaxagoras

Anaxagoras phus etiam hac etate in Clazomeno aſie oppido inclitus fuit. Qui cum diues admodum eſſet ſtudēdi deſiderio ductus: patrimoniū omne ſuis conceſſit: ⁊ in longinquas partes ſeceſſit. Poſt multa vero tempa reuerſus cum ſuas poſſeſſiones deſertas vidiſſet ait. Non eſſem ego saluꝰ niſi iſte periiſſent. Cuidā dicēti. Nōne tibi patrie cura vlla eſt: reſpondit. mihi patrie cura eſt: et ſumma quidē atq̧ ita dicens: digitū celum verſus extendit. Interrogatꝰ ad qd factus fuiſſet. Ad contēplandum inquit ſolem ⁊ lunam ⁊ celū. Hic audita morte filij illi qui nūciauerat ait: nihil noui nūcias. Ego enī ex me natū ſciebā eſſe mortalem. Cumq̧ annis. 72. vixiſſet ab atheniēſibus in carcere poſitus: e poto veneno interijt quia ſolem lapidem ignitum dicebat: quē illi pro deo colebant.

Empedocles

Empedocles phus Atheniēſis his temꝑibus laudatᷣ: qui adeo canendi pericia edoctus erat. Qꝛ cum hoſpitē eius iuuenis quidā furibundꝰ inuaderet eo ꝙ patrem eiꝰ accuſatione damnaſſet: ita dulciter canendi modum inflexiſſe dicitur: vt iuuenis iracundiā temperarit. Huiꝰ autē hec fuit ſentētia. Tria ſunt (inquit) in tota rerum varietate ſcꝫ affluentie mobilis contemptꝰ: future felicitatꝭ appetitus: ⁊ mentis illuſtratio. Quoꝝ primo nihil honeſtius: ſcdo nihil efficacius Tercio nihil de amborum adeptione compendioſa efficacius. Deſcripſitq̧ deum Deus eſt ſpera cuius centrum eſt vbiq̧ ⁊ circūferentia nuſq̧. Arbitratus deniq̧ animas immortales ſe incendijs dedit.

Sapho poetiſſa

Sapho leſbia ex Mitilena vrbe oriunda altera poetrix. hac etiā tempeſtate inclita fuit: honeſtis ⁊ claris parentibus orta: Adeo generoſe fuit mētis vt etate florens ⁊ forma: non contenta ſolum litteras iungere plurimas ſed ampliori feruore animi ingenijq̧ ſuaſa viuacitate conſcenſo ſtudio vigili ꝑ abrupta parnaſi vertice celſo ſe felici auſu muſis non rennuentibus immiſcuit: quid multa eo ſtudio deuenit vt vſq̧ in hodiernum clariſſimum ſuum carmem teſtimonio veterum lucens ſit. modulos lyricos expromere non dubitauit. Et ꝓpterea illi erecta fuit ſtatua enea ⁊ ſuo dicata nomini. Et ipſa inter poetas celebres numerata. Eiꝰ tamen opera maiorum negligentia amiſſa ſunt.

Zeuſis heracleotes maximus pictor ⁊ ipē etate hac (vt Euſebius habet) inclitus fuit. Qui plinio teſte lib. 35. naturalis hiſtorie: peniculū ad magnam gloriam perduxit. Opeſq̧ tantas acquiſiuit vt inſtitueret donare opera ſua: eo ꝙ nullo precio ſatis digno ꝑmutari poſſe diceret. Pinxit autem vt idem Plinius ait. puerum vuas ferentē ad quas aduolarēt aues: proceſſit iratus operi: ⁊ dixit. vuas melius pinxi q̄ puerū Nam et ſi hunc conſumaſſem aues ipſe timuiſſent. Idem etiam ſcdm Quintilianum vmbrarum inuentor perhibetur. Parraſius quoq̧ hac etate ſummus pictor cum predicto Zeuſide in certamen deſcēdit. Et cum zeuſis detuliſſet vuas tanto decore pictas vt aues aduolarent. ipē lintheum auibus pictum detuliſſe traditur. Ita veritatem repreſentantis vt zeuſis alitum iudicium efflagitaret. Sed tandē remoto lintheo et oſtenſa pictura atq̧ errore intellecto palmam ingenuo pudore conceſſerit parraſo: quoniam ipē aues fefelliſſet.

Zeuſis heracleotes et Parraſius pictores

Tolosa prouincie Gallie tranſalpine vrbs. a quodam Toloſo troyano iacta ſunt eius fundamenta Quam cum romani cepiſſent illuc colonias deduxere. Et amphrteatro capitolio aliiſqꝫ edificiis e quibus aliqua adhuc extant ornatam reddiderunt. Hec Narbonenſi ciuitati ab Enee ſociis condite finitima eſt: et in aquitania haud longe a Sonciatibus populis in qua paulus diſcipulus Sancti Pauli miraculis quieſcit in pace. Metropolis ciuitas eſt. eiqꝫ iohannes. xxii. pontifex Archiepiſcopatum primo cōceſſit. Atqꝫ ex eius caſtellis in ciuitate ſex erexit. Et eidē Archiepiſcopatui ſubiecit: vt haberet Toloſan' archiepiſcopus: quibus cum dignitate preeſſet Francorum regi ſubdita: qui in ea bonarū litterarū gymnaſium etiam conſtituit. In ea corpus ſancti Saturnini ⁊ aliquorum apoſtolorum reliquie ſummo venerātur honore. Is eiuſdem vrbis primus epiſcopus a paganis tentus atqꝫ e ſumma capitolii arce ꝑ oēs gradus precipitatus capite colliſo excuſſoqꝫ cerebro et oīni corꝑe dilaniato dignā ibi xp̄o exalauit animā.

Turo quoqꝫ gallie prouincie metropolis ciuitas a bruto brittanorum rege condita eſt. Quā a turno eius nepote ibidem a Gualfredo aquitanorum duce in prelio interfecto Turonē nominauit. ea ſiquidem celebris nunc ciuitas eſt: ligeri enim fluuio abluitur. Qui Bituriges ab heduis diuidit: et ab occeano ſurſum nauigationem habet. A qua non paruam cōmoditatē ciuitas ipſa percipit: hic quippe cum Archiepiſcopalis ſedes exiſtat: vndecim ſuffraganeos continet. Qui ⁊ pro maiori parte in Celtica ſunt: et ex maiori parte in Brittanie citerioris ducatu nomen retinens In francorum regno ſita eſt. Ipſa cum multarum rerum opulentiſſima ſit habita: etiam non ignobiles continet edes. Habuit hec ipſa ciuitas plurimos celebres viros omni virtute et ſanctitate inſignitos. Inter quos diuus Martinus eiuſdem epiſcopus ſanctiſſimus fuit. qui tante ſanctitatis extitit pontifex vt trium mortuorum meruerit eſſē ſuſcitator. Atqꝫ alium nonūe perpetuum habuit epiſcopum admirande ſanctitatis virum.

Toloſa

Mediolanum

MEdiolanū ciuitas potētiſſima apud inſubres totiꝰ Ciſalpine gallie metropolꝭ ⁊ vrbiū ceteraꝝ Mater Originē habuit: quā Liuiꝰ patauinꝰ ⁊ Trogꝰ pompeyꝰ narrāt a gallis qui duce Brēno in ytaliam aſcēderāt populiqꝫ loca incolētes in quibꝰ eſt edificata Inſubres appellabāť imꝑante aſſuero perſarū rege a gallis ſenonēſibꝰ nō cōdita vt multi aſtruere: ſed aucta ⁊ inſtaurata fuit. Eā tn̄ Joſue hebreoꝝ iudicis tpe aliq̄ ꝑmo conditā fuiſſe dicūt. Et tpibus troyanoꝝ clariſſimā fuiſſe. Cū Sicambri germanie pplꝯa ſicambria ꝑanni ſorore dicti tpe Sampſonis occupatꝗ germanie ꝓuincijs Mediolanū verſus hoſtili anīo acieꝫ dirigētes Juliū inſubrū regē obuiū habuerūt. Cū quo pace cōfecta federa ꝑcuſſere vt vnꝰ populꝰ ⁊ vnū efficereť regnū: fuit tamē vſqꝫ ad Brennū ducē haud ciuitas mag̃. Eiꝰ aduentū mirūmmodū aucta ⁊ inſtaurata. Cū antea Subria ⁊ Meſopia ⁊c̄. dicta fuerit. Mediolanū qđ mľtoꝝ animū circūdata appellata ē. Scribit Liuiꝰ exercitū romanū tūc ꝑmū vltra padū fuiſſe ductū: ⁊ gallos inſubres aliquot ꝑlijs ſuꝑatos in deditiōꝫ tūc primū veniſſe qđ quidē ad annos rome vrbis cōdite. cccc lx. fuiſſe videť. Claudius marcellꝰ deinde boios ⁊ inſubres gallos ſubegit ⁊ triūphauit. Poſt quē triumphū vrbs Mediolaneñ ꝑ annos ferme quīgētos pacatiſſima altera roma cognomiāta: adeo flores fuit. vt illā ꝓncipes romani (quo ad poccupatiōes licuit) inhabitauerint. Nerua trayanꝰ Adrianꝰ maximianꝰ philippꝰ ⁊c̄. Emporiū certe totiꝰ longobardie fuit: ⁊ agrū vniuerſū in oī bonitate feraciſſimū habet. Eam herculeꝰ maximianꝰ meniꝰ ornauit: murū ſcđm adiecit ⁊ vrbē ampliauit. Et ex ſuo noīe herculeā appellauit: in honorē herculis phanum ſtruxit: qđ nūc diuo laurētio extat dedicatū. Poſt tā diuturnā felicitatē primas habuit moleſtias beato Ambroſio adhuc ſuꝑſtite Arrianis infeſtantibꝰ. Paulo poſt attila ytaliā ingreſſus Mediolanū diruit: Inſtaurataqꝫ parū quieuit: a longobardis ea vrbs maxīs moleſtijs agitata eſt. Illis a karolo magno domitꝭ ꝑ annos ſexagita ⁊ trecētos floruit: quouſqꝫ Fridericꝰ barbaruſſo imꝑator eā ſolo equit. Deinde Mediolanēſes a parmēſibꝰ ⁊ placētinis adiuti: tanto patriā reedificauerūt animoꝝ ardore: vt intra triennū. ditior. potētior frequētiorqꝫ ſolito facta videreť. Inde mirabile habuit incremētū. Mediolanū em̄ phiſico nāli ſitu ſuo ab incedijs cauinatū ⁊ frigoꝝ rigoribꝰ eq̄liter abeſſe Alexāder q̄ntꝰ noīe ſummꝰ pontifex ſcribit ⁊ ꝓpterea locum totiꝰ orbis temꝑatiſſimū aeremqꝫ ſereniſſimū ⁊ aquarū in puteis ⁊ fontibꝰ ſalubritatē obtinere. Quā tamē lacꝰ pulcherrimi decē ⁊ ſeptē: ⁊ ſexagita q̄tuor flumīa terre ſuꝑficiē irrigātia in illꝰ agro reꝑiant. Porro ciuitas hec quātū temploꝝ magnitudīe: regaliū domoꝝ amplitudīe: clariſſimoꝝ ediū nobilitate: ⁊ vicoꝝ ꝓbitate: necnō ⁊ oīm artiū bonitate floruerit nr̄aqꝫ etate floreat: tū potētiſſimoꝝ dn̄oꝝ ducali maieſtati obſequētiū: tū vtriuſqꝫ ſexꝰ cōtuberniū religioſoꝝ inhabitantiū. Ac caterua huiꝰ vrbis equeſtris ordinis viroꝝ ac doctoꝝ necnō ⁊ armoꝝ ⁊ pannoꝝ ⁊ oīmfariā veſtimētoꝝ fabrica ⁊ mercatura declarant. Dicit ꝑſcriptus pōtifex Barnabā pauli cōdiſcipulū ꝑmū fuiſſe mediolaneñ eccīe epm̄. Cui paulo poſt ſucceſſerit Beatus Ambroſiꝰ doctor eccīe celeberrimꝰ. A q̄ ſctūs Aureliꝰ auguſtinꝰ doctor ⁊ ipe excellētiſſimꝰ in ipo Mediolano ad fidem xp̄i conuerſus eſt: duces poſtremo caſtrū ſuꝑbiſſimū in ea ⁊ hoſpitale celeberrimum cum templo beate Marie virgini dicatū edificauerūt. Ac alijs q̄ꝫ plurimis exornarūt.

Habuit hec urbs donum S. Carolum Borromeum Episcopum miræ Sanctitatis circa annum Dni 1560.

Monarchia regū perſarū
Xerſes

Sogdianus

Darius notus

Aſſuerus

Ochus

Arſanus vel argus

Darius

XErſes eiꝰ nomis ſcdus: Octauꝰ pſarum rex regnuit duobꝰ tm̄ menſibꝰ: pꝰ quē Sogdianꝰ nonuſ regnauit mēſibꝰ. 7. de quibꝰ ob tp̄is breuitatē nil memorie dignum habemꝰ.

ILle ieſus filiꝰ ſyrach natiōe hebreꝰ: librū q̄ eccl'iaſticꝰ dicit̄ edidit. quē hebrei panaretbos vocāt a pan qḋ eſt totū. ꝛ retbon qḋ eſt virtꝰ: quaſi totꝰ virtuoſus In quo de oī virtute tam theologica q̄ꝫ politica pulcherrime tractat. Queꝫ ideo eccleſiaſticū noīauit: Eo q̄ꝫ de moribꝰ totiꝰ eccleſiaſtice diſcipline religioſeq̄ꝫ cōuerſatiōis magnā curā habere viſus fuerit.

HErodotꝰ grecꝰ hyſtoricꝰ omībꝰ grecis p̄ferendꝰ ea tēpeſtate hyſtoriaꝝ libros edidit. q̄s cū athenis in cōcilio legiſſet plrimū honoratꝰ eſt qui vt Quintilianꝰ ait. Dulcis ꝛ cādidꝰ. Pliniꝰ li. 12. nālis hyſtorie dicit eū ſcripſiſſe hyſtoriā.

DArius cognomēto notꝰ decimꝰ pſarū rex: regnauit ānis. 29. Hic inito impio ꝯtra Athenieſes grauiſſima mouit bella. Ideo ꝯuerſi in fugā nec deinceps pſis occurrere ſunt auſi: Eiꝰ regni anno decimo egiptꝰ ab eo diſceſſit.

SOphocles athenieſis poeta tragicꝰ. Quē cicero ob ingenij magnitudinē diuinū poetā appellauit. Is vltimis vite ſue diebus tragediā in certamie ad iudiciū peritoꝝ miſerat: ꝛ intellexerat q̄ꝫ victor eſſet. p̄ gaudio expirauit.

ARtaxerſes eiꝰ noīs ſcdus cognomēto Memnō quē hebrei Aſſuerū noīant vndecimꝰ pſarū rex regnauit ānis. 40. Darij filiꝰ potētiſſimꝰ ſup oēs q̄ an̄ cum fuerūt. Cuiꝰ regnū ab india vſq̄ꝫ Ethiopiā ſuper. cxxvij. p̄uincias fuit. Tercio regni ſui āno grāde cōuiuiū p̄parauit ꝛ ſubiectos magnifice pauit in tabnaculo mirabili. Reginā vaſti cū venire recuſaſſet eaꝫ abiecit. Et honorē heſter p̄buit: ꝛ in locuꝫ eiꝰ p̄ reginā habuit.

ARtaxerſes terciꝰ qui ꝛ ochꝰ Aſſueri ex Heſter filiꝰ duodecimꝰ pſaruꝫ rex regnauit annis. 26. vir certe ſeuus atq̄ꝫ īmanis vt ſuis facinoribus eternā ſibi apḋ pſas cōparet memoriā. Hic Nectanabo egipti rege ī ethiopiā pulſo ad ſuū reuocauit regnū. Hic ſuoꝝ cōiuratiōe euertꝰ: cognatoꝝ cede: p̄cipūq̄ꝫ ſtrage: totā impleuit regiaꝫ: nullo ſanguis aut ſexus etatiſue habito reſpectu. verūtamē diuinā non euaſit vltionē. Quia a ſuis obtruncatꝰ fuit.

ARſanꝰ ochi regis filꝰ. 13. pſarū rex regnauit annis. 4. Genuit aūt filios multos de quibꝰ herodotꝰ memīt: de eo aūt nil memorie dignū habet̄. Iadus vero ſextꝰ iudeoꝝ pontifex hoc tp̄o āno in de mortui iohānis pōtificꝭ pr̄is pōtificatu ſuccedēs. ſedit annis. 50. vir certe bonus. ꝛ pacis amator.

PArmenides phus athenieſis cōſortia hoīm fugiens in rupe caucaſi montis conſedit. Et logicaꝫ primus inuenit. Hic zenonis p̄ceptor extitit.

DAriꝰ Arſani p̄dicti regis filꝰ vltimꝰ pſarum rex ꝛ ipſe primo anno regni Alexandri pſarū regnū accipiens regnauit ānis. 6. Hic cū potētiſſimꝰ eſſꝫ: ne regie maieſtatis honor deeſſet: bellū cū Alexandro magno varia fortuna geſſit. Tandeꝫ ab eo victꝰ ꝛ ſuperatꝰ: ꝛ a cognatis turpiter occiſus. vitā pariter cū pſaꝝ reg̃ finiuit.

MEliſſus phus ex Samo inſula originē ducēs, Parmenidis auditor: queꝫ Ariſtoteles pſepe nomīat: magna virtutis ſue documenta edidit.

BRenus Senoneſiū galloꝝ dux. Monuchri angloꝝ regis filius. 13. aſſueri pſarū regis anno cū exercitu trecētoꝝ miliū Galloꝝ relicto p̄prio ſolo ytaliam venit. Et expulſis veteribꝰ tuſcis: eoꝝūq̄ꝫ vrbibꝰ occupatis multarū vrbiū (policrate ac iuſtino teſtibꝰ) fundamēta iecit. vt mox dicetur.

Ieſus filius ſirach

Herodotus

Sophocles

Parmenides

Meliſſus

Hippocrates medicꝰ

Hippocrates filius Eraclidis vt Galienus primo regis acutoꝝ (licet quidam ſcribāt aſclepij) filꝰ: et pitagore diſcipulꝰ: oīm medicorū pnceps: in inſula Choo genitus p hoc tpſ clariſſimus habitus eſt. Hic medicinā longo tempore pditam reuocauit in lucem. que quingētis annis poſt eſculapij mortē latuerat. Is voluptates omnes admodum deteſtabatur: diſcipulos ſuos vt diuꝰ Hieronimus ſcribit iuramento aſtrinxit vt ſilentium ſeruarēt: vt manſuetudinē in habitu moribuſqꝫ oſtenderēt: fuit (vt ferunt) corpe paruus pulcher forma: grandi capitis. tardiqꝫ motus multe cogitationis. tarde locutionis: ⁊ modici cibi. Uixit autē annis nonagītaquinqꝫ. Cuiꝰ hec fuit pulcherrima ſentētia. Qui vult liber eſſe: non cupiat quod habere non poteſt. Qui vult habere qđ cupit: cupiat qđ habere poteſt. Qui vult in hac vita pacifice viuere: ſimilis fiat illi qui ad conuiuium inuitatur. Qui de oīm appoſito gratias agit: et de defectu rerum nō murmurat.

Zeno philozophꝰ

Zeno philoſophus acticnſis ex cypro greca ciuitate fenicibus frequenter accolis. Fuitqꝫ napſei (ſiue vt alij dicunt demei) filius. Appolonius autem Tyrius dixit eum gracili corpe fuiſſe: ſtatu procero ⁊ atra cute. Unde illū Chryſippus palmitē egiptium vocabat. Crura habuit turgida ⁊ imbecilla atqꝫ infirma: ob quod teſte pſco multas cenas declinauit. Ueſcebatur libēter ficubꝰ recētibus ⁊ ad ſolē paſſis: auditor fuit cratis. Stilpionē etiam ⁊ xenocratē decennio audiuit: fuitqꝫ vna cum Cytheo philoſopho ſtoyce ſecte auctor: quorū ſentētia fuit. Id ſummū bonum qđ honeſtum eſt. Nihil deeſt ad recte viuendū ei in quo virtus eſt. Tanto in honore apud athenieſes habitus eſt: vt apud eum claues vrbis deponerētur. Ornaruntqꝫ ipm aurea corona ⁊ imagine erea: hocipm ⁊ ſui ciues fecere. Habuit auditores eximios: inter quos antigonus cum ibat athenas eiꝰ erat auditor: cui ⁊ aliquando epiſtolam ſcripſit. Hic adoleſcētulo cuidam inepta multa loquēti ait. Ideo duas habemus aures: os autē vnum: vt ſcilicet multa audiamus: ⁊ pauca loquamur. Nonageſimo etatis ſue anno deceſſit incolumis integer ac ſine morbo.

Socrates phus

Socrates athenieſis philoſophꝰ clariſſimꝰ ex pago alopeceſi filꝰ ſophroniſci marmorarij: ⁊ phanerete obſtetricis filius. Fuitqꝫ vt quidam ferunt Anaxagore primum auditor: poſtea Archelai cui in ſcola ſucceſſit magiſterqꝫ Platonis ⁊ pmus ethice inuentor his tempibus floruit: philoſophiam em vt Citero ſcribit euocauit e celo ⁊ in vrbibꝰ collocauit: demoſqꝫ introduxit. ⁊ coegit de vita ⁊ moribus rebuſqꝫ bonis ⁊ malis q̄rere. Quā obrē vt ſcribit Solinꝰ non ſolum conſenſu hominum verūetiam appollinis oraculo fuit ſapiētiſſimus iudicatus. Fuitqꝫ orator pmptus ⁊ acer: et pmus teſte fauorino cum Eſchino diſcipulo oratorie artis campos apuit. Qui ad acquirēdam ſapiētiam vſqꝫ ad ſenectutē vltimas terre regiones pluſtrauit: ⁊ licet ſapiētiſſimus eſſet: ſe tamē nihil ſcire reputauit. Unde ſepe illud dicebat vt hieronimꝰ ad paulinū ait. Hoc vnū ſcio qđ neſcio. Fuit inſup ſocrates mirabilis caſtitate. iuſticia: alijſqꝫ virtutibus: in cuius quidem ſigillo (vt dicitur) ſic ſcriptum erat. Amicꝰ hominis eſt ſapiētia eius Inimicus vero hoīs eſt ſtulticia eius: huius quippe multe fuere ſententie. quarum hec pcioſiſſima cēſetur. Age ſic alienum vt tuum non obliuiſcaris negotiuꝫ et qualis vis videri talis eſto: Demum accuſatus q̄ derideret quercum: canes ⁊ hyrcos eſſe deos: quos athenieſes colebant. Tandē veneni poculo defunctꝰ eſt Poſt mortē eius athenieſes penitētia ducti: imaginem auream pro eius memoria in templo collocarunt.

Iſocrates orator grecꝰ

Iſocrates natione grecus orator clariſſimꝰ: Gorgie auditor multoꝝ phoꝝ pceptor eximꝰ: vt Macrobꝰ atteſtaꝛ. Hic teſte quintiliano in diuerſo dicēdi genere nitidꝰ fuit ⁊ comptꝰ: ⁊ paleſtre magis q̄ pugne accomodatꝰ. oēs dicēdi veneres lectatꝰ: inuētione facilis ⁊ honeſti ſtudioſus. Ac in cōpoſitione adeo diligēs vt cura eiꝰ reprehēdaꝛ. Huiꝰ oratiōes et opa extant ac aliqua traducta ſunt: que maxīa voluptate leguntꝛ. Edidit quoqꝫ libellū exhortatoriū in quo hec ponitꝛ ſentētia. Talis fias parētibꝰ: quales erga te natos fieri poptas. Serua magis verborum q̄ rerum depoſita. Uixit annis. 94.

Thucydides hyſtoricus

Thucydides grecus hyſtoricus ⁊ quidē grauiſſimꝰ hoc etiam tpe teſte Euſebio agnoſcitꝛ. Et teſte quintiliano: eſt denſus ⁊ breuis ac ſemp ſibi inſtans: quem Thucydidem laurentius vallenſis poſtea et herodotum latine loqui docuit. quoruꝫ opera nūc in precio habentur.

Xenophon phus

XEnophon phus et dux exercitus Atheniensium insignis Grylli atheniensis filius:homo verecundus ⁊ ſpecioſus vltraqꝫ dici poſſit. moratuſqꝫ probus et omnibus gratus. Fuit ſocratis diſcipulus ⁊ platonis emulus Quia xenophon inclito illi operi platonis quod de optimo ſtatu reipublice ciuitatiſqꝫ adminiſtrande ſcripſerat. lectis ex eo duobus libris:qui primi ad lucē venerant ſe oppoſuit. et cōtra multa ſcripſit. Quo audito valde permotū fuiſſe platonem ferunt. Hic primus ex his que a ſocrate dicebātur notis excepit et in publicum edidit cōmentaria ſcribens. Et primus omnium phoꝝ ſcripſit hyſtoriam. Fuit etiaꝫ dux ſtrennuꝰ. et qui ex vltimis babilonie finibus exercitū reduxit aſperis et difficilimis itineribus ꝑ infeſtiſſimas gentes ac barbaras incolumē in patriam conduxit. Vixit autem annis. 89.

Archita tarentinus

ARchita tarentinus fuit Mneſagore(ſiue vt Ariſtoxenus ait) Eſtei filꝰ philozophus pytagoricus his temporibus nobiliſſimus. et in omni virtutis genere maxime admirationi habitus. Hic platonem phm cum a Dyoniſio necādus eſſet per epiſtolaꝫ eripuit. Multaqꝫ compoſuit ex quibus hanc precipuā ſententiam habemus. Nulla peſtis capitalior eſt q̃ꝫ voluptas corporis. Cuius auide libidines temere et effrenate ad potiendum incitantur. Hinc patrie proditiones. hinc rerumpublicarum euerſiones. Nullū deniqꝫ ſcelus:nullum facinus eſt ad quod ſuſcipiendū non libido voluptatis impellat.

Plato phus

PLato philozophus nominatiſſimus ꝑ hoc tempus Euſebio referēte omnium phoꝝ clariſſimus fuit. Ariſtone patre:et matre perictonia ſiue(vt alij dicunt)petona. Athenis ſimul die natus quo apud delon appollo:vt retulit appollodorus. Mater a Solone certiſſimuꝫ duxit genꝰ: Similiter ariſto illiꝰ pater ad Codrū melanthi filiū refertur. Habuit fratres plato Adimantem ⁊ Glauconem Et ſororempetonam de qua Speuſippus phus ortū duxit. Litteras didicit apō dyoniſiū grāmaticū:ſed in paleſtra apud ariſtonē exercitatus. Primū namqꝫ picture ſtuduit:poemata edidit ⁊ tragedias. Et plato pro egregio corporis habitu cognominatꝰ cum priꝰ Ariſtocles ex aui paterni nomine diceretur. Vicēnis audiuit Socratem illo mortuo audiuit Crathylū ⁊ hermogenē. Annoꝝ. 29. megaram ad euclidem ſe contulit. Hinc Cyrenē profectꝰ theodorū audiuit: Poſtea in egiptū ꝓfectꝰ ꝓphetas ſacerdoteſqꝫ audiuit vbi comitē habuit euripidem tragicum. Regreſſus athenas in achademia morabatur. Terqꝫ in ſiciliam nauigauit vbi cum mortis periculū euaſiſſet venditus eſt. Interrogatꝰ aliquādo in quo ſapientiam quis adipiſci poſſet. Reſpondit in non expectādo que euenire nō poſſunt:nec de p̄teritis recordari. Obijt deniqꝫ plato in conuiuio diſcumbens anno etatis ſue. 81.

Antiſtenes

ANthiſtenes athenienſis phus. Hic in initio Gorgiam audiuit oratorem: deinde Socrati ſeſe addixit. Et cum habitaret in pyreo:quottidie quadraginta ſtadijs emenſus audiebat ſocratem. A quo tollerantiam addiſcēs tranquillitatiſqꝫ illius imitator effectus. Cynicam prior ſectaꝫ inchoauit:princepſqꝫ in ea fuit. Platonem inſimulabat faſtu turgidum. Et cum audiſſet aliquando platonē ſibi maledicere. Regium eſt inquit male audire cū benefeceris. Libros multos ⁊ diuerſarum rerū ſcripſit. De eo Hieronimus cōtra iouinianū ſcribit. ꝙ cū rhetoricam glorioſe doceret audiēs ſocratem diſcipulis dixit. Abite ⁊ magiſtrū vobis querite:quia ego mihi reperi. Cuius ſententia pulchra fuit:in ſcientia eſt multa diſcere:et qꝺ ſcitis eſt neſcire.

Speuſippus

SPeuſippus athenienſis phus Eurimedontis filius. platonis ex ſorore nepos:octo annos ſcole platonice magiſter fuit. Iraſcebatꝰ facile:⁊ voluptati dederat manus. Epicuree enim ſecte manuꝫ dedit. Unde diogenes phus eum dure redarguit:deinde cum paralyſi ſolueretꝰ:orauit xenocratem vt ſibi in docēdo ſuccederet. Plutarcus ſcripſit illum pediculis efferueſcētibꝰ interijſſe. fuit corpore gracili teſte Thimotheo. Reliquit plura cōmentaria ⁊ dyalogos. Eius libros ariſtoteles tribus talentis emit teſte fauorino. Ad hunc ſimonides ſcripſit hyſtorias. Primꝰ inuenit quo pacto ex graciliorибꝰ lignis fierēt vaſa capacia.

PApia Ciſalpine gallie vrbs Ticini nomine vetuſtior. Quã pliniꝰ velle videtur fuiſſe conditã a populis leuijs et maricis qui fuerũt tranſalpini. Teſte vero paulo longobardo hyſtorico Aſſueri perſarum regis tempꝛibus a gallis Senonenſibꝰ eiꝰ fundamẽta iacta ſunt. Veruꝫ longe ante inſubꝛes galli vicatim locũ inhabitauere. Hec in marginibꝰ Ticini flumĩs ex verbano lacu quẽ nunc maiorẽ dicunt effluentis: qui lapideo ponte pulcherrimo trahicit. Et a Ticino flumĩe Ticinũ appellat᷑ vbi inſignis ſcipionis de hannibale victoria extitit. Eam vrbẽ ſitu ⁊ aeris ſalubritate amenіſſimã reges Oſtrogothoꝝ ⁊ poſtea longobardoꝝ libenter incoluerũt. Unde apud ipam multa fuerũt p̄clare geſta. Et ꝓpterea cũ mediolano magnitudine facie. antiq̃tate. ac dignitate diu contẽdit. Verũ nũc mediolanũ plurimũ excellit: Ambe tamẽ ⁊ nũc ⁊ olim clare illuſtreſqꝫ fuere. Eam ciuitatẽ athila rex hunoꝝ direptam vaſtauit: et cũ paulo poſt inſtaurata eſſet Odoacer Eruloꝝ rex Oreſtẽ patriciũ Auguſtuli nuꝑ genitorẽ in eo obſeſſum viqꝫ captũ interfecit. Ticinũqꝫ vrbs crudeliter ab eo direpta atqꝫ vaſtata eſt: vbi tunc cedes maxima fuit ciuiũ romanorũ quãtũ nũquã alibi poſt romani imperij inclinationẽ cõmiſſa fuerat. Rudolfo aũt burgundo ytalie regnum occupante: ꝑ ſeptimi Stephani pontificis tempa vngari ſalado duce ytaliã ingreſſi papiã obſeſſam captãqꝫ ferro igniqꝫ vaſtarũt. Interea Agapitꝰ pontifex romanꝰ ytalieqꝫ ꝓceres ⁊ populi berengarij ⁊ alberti filij tyrannidẽ exoſi. Ottonẽ primũ ex germania in ytaliã vocauerũt: tumqꝫ ytalia a malis que diu fuerat ꝑpeſſa reſpirare cepit. Pertharit longobardoꝝ rex monaſteriũ ſancte Agathe et theadolinda regina eccleſiã ſancte Marie ad ꝑticas in ea ciuitate cõſtruxerũt. Et Linthprandꝰ lõgobardoꝝ rex oſſa beati Auguſtini ex Sardinia papiã vbi veneratiſſime ſeruãt᷑ deferri curauit. et ſepulchꝝ ex cãdidiſſimo marmore mira celeritate ſtructũ eſt: aſpectu pulcherrimũ. Idemqꝫ rex monaſteriũ beati Petri cellula aurea appellatũ: et apd̓ bolonam vbi curiam ſepe reges tenuerũt monaſteriũ ſancti Anaſtaſij martyris edificauit: Gondiberta regina eccleſiam ſancti Johãnis baptiſte. Et petrus epũs linthprandi regis cõſanguineꝰ eccĩaꝫ ſancti Sauini papie conſtruxerũt. Eiꝰ poſtea exornande vrbis p̄ ceteris Johãnes galeatius maria vicecomes primꝰ Mediolanenſium dux multam adhibuit diligentiã. Nã poſt multa ibidẽ accuratiſſime fabrefacta caſtellũ magnificentiſſimũ regio apparatu cũ ampliſſima bibliotheca ſtruxit. Et iuxta caſtellũ ingentem lucũ muris cinxit: in quo ferarum viuaria et pulcherrimas venatiões cõſtituit. In cuiꝰ medio ſuꝑbiſſimũ monaſterium ordinis carthuſienſiũ cũ eius ſepulchro ingenti impẽſa fabrefecit. Luci ipĩus ambitꝰ eſt centũ ⁊ viginti cubitorum. Habet nũc Papia in gymnaſijs multos iurium ciuilis ⁊ pontificij ac phĩe et medicine ſcientia claros. Genuit aũt multos preclaros viros ſed qui ſanctitate et diſciplinis p̄cipue excelluerũt Syrꝰ eiꝰ vrbis ep̃s doctrina ⁊ ſctĩtate laudatiſſimꝰ. Enodiꝰ poeta eloquẽtiſſimꝰ. Habuit et Antoniũ Guayneriũ medicũ ſua etate celeberrimũ q̃ in curis medicinalibꝰ multa cõpoſuit. Et cattonẽ ſaccũ. Silanũ nigrũ et alios.

Papia

Hermes

Hermes egiptius qui a noſtris dicit̃ Mercurius ph̃us: platonis olim diſcipulus hoc tempore clarus habetur. Qui et ſi homo fuit antiquiſſim⁹ tamen et inſtructiſſimus in omni genere doctrine: Adeo vt ei multarum rerum et artium ſcientia trimegeſto: hoc eſt ter maximo cognomen imponerent. Scripſitq̧ libros multos ad cognitionem diuinarum rerū pertinentes: qui adhuc apud grecos extant. Qui inter cetera de verbo perfecto librum edidit et dixit vt patet. 8. de ciuitate dei. Deos gentilium fuiſſe homines mortuos.

Apuleius

Apuleius apher madaurenſis platonis etiam diſcipulus hiſdem temporibus claruit. Et ibidem libros multos edidit: in eo enim ſumme eruditioni precipua lingue copia ⁊ gratia coniuncta fuit. Scripſit enim libros de Aſino aureo Metamorphoſin quam grecanicam fabulam appellant. Libellos quatuor floridorum de deo ſocratis. Librū de mūdo ⁊c̃. Cuius hec fuit ſentē tia. Nihil eſt deo ſimilius q̃ vir animo perfecte bonus.

Plotinus ph̃us

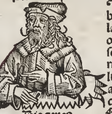

Plotinus ph̃us platonis quoq̧ diſcipulus ⁊ porphirij p̃ceptor ꝑ hoc idē tempus floruit. Qui ad omnia virtutis ornamenta compoſitus: omniū etiam diuinarum diſpoſitionum ſtudio firmatus fuit: iuſtus: fortis: temperatus ⁊ prudēs extitit. Qui prudentie ratione ſe ſuperare poſſe crederet fortune impetus. Itaq̧ locum quietis ſedis elegit vt ab omni cōuerſationis humane ſtrepitu ſeperatus ſe fortune inuidia liberaret. Nulla quoq̧ illum deſideria ceperunt. Et ꝓpterea librum de virtutibus pulcherrimum edidit: dixitq̧ animam rationalem: quā in celeſtibus habitare ſedibus non dubitabat: non habere ſuꝑ naturam niſi deum: qui ſicut Sol lunā illuminat ita ⁊ deus animam illuſtrat.

Diogenes

Dyogenes magnus ph̃us fuit (teſte diocle) Sinopeus Iceſij menſarij filius. Is patriam relinquens Athenas venit ibi Antiſtenem cōperit: q̄ apprime om̄es voluptates a ſe abdicauerat. Pallium p̃mus duplex habuit ꝓpter frigus et peram in qua cibos ferebat. Cum ſcripſiſſet cuidā vt ſibi cellam pararet: faciente id illo tardius: dolium ꝓ domo habuit. Tempore frigoris os dolij ad meridiem vertebat: Eſtate ad ſeptentrionem: eſtate in feruida arena ſe volutabat: Hieme coop̃tas niue ſtatuas amplectabat̃. Idem cum vidiſſet puerum concaua manu bibentem: abiecit vile vas quod habebat dicens: puer me vilitate ſuperauit. Dicebat omnia eſſe deorum: et ſapientes deorum amicos: huic ad ſolem ſedenti cum diceret Alexander. Pete quid vis: ait noli mihi vmbrā facere: Et fama fuit alexandrum dixiſſe ſe velle eſſe Diogenem niſi eſſet Alexander. Ferunt quidem dialogos illum feciſſe et tragedias ſeptem ⁊ alia pauca: cui⁹ ſententia extitit. Si quis bonum cum amore dederit tibi conſiliū: preſta illi cū amore obedientiam. Obijt deinde temporibus ptolomei philadelphi.

Philipp⁹ rex macedonū

Philippus ꝑdice regis filius vigeſimuſtercius Macedonum rex. regnauit annis. 27. Uir vtiq̧ bellator qui ſua virtute Armenie bithimie Traciecq̧ ac Theſſalie regna ſimul obtinuit. Fuit autē bland⁹ alloquio: malens amari q̧ timeri ſed ⁊ moribus grauis: vini nimis cupid⁹: ſed ebrietate digeſta in ſuis actibus moderatus. Cumq̧ ꝓ imperij ſui finibus tuendis procul exijſſet Nectanabo olim egipti rex in mathematica peritiſſimus qui ad eum timore regis perſarum confugerat: videns olimpiadem philippi coiugē pulcherrimā: ea arte magica deludens compreſſit qua nocte eum mater olimpias concepit viſa ꝑ quietē eſt cū ingenti ſerpente volutari que ex eo concipiēs. poſt reditum Philippi alexandrum pepit filium. Quē Philippus rex (licet mater eius olimpias cōfeſſa viro ſuo Philippo fuerat alexandrum non ex eo ſed ex ſerpente ingentis magnitudinis concepiſſe) veluti tamen filium educauit chariſſimum. Nato autem alexādro Areſtotili ſcripſit. S. filiū mihi genitum ſcito quo dijs gr̃as ago non tam ꝑ inde ꝙ natus ſit q̧ ꝓ eo ꝙ naſci contigit tempibus vite tue: Spero vt abs te eruditus dignus fiat: Quē poſtea areſtotiles diſciplinādum aſſumpſit et ꝑ quiquēnium ſub eo ph̃o creuit: qui poſtea Bucephalū equum indomitum manſuetū fecit ⁊ intrepidus equitauit. Quē cum Philippus conſpexiſſet dixit ſe ex deoꝝ reſponſis cognoſcere ꝙ poſt eum regnaturus eſſet. Unde ⁊ currum regium ⁊ eq̃s cum ſumma auri ei dedit: qui contra regē Peloponenſiū caſtra mouit: de quo victorie coronam cum gaudio patris reportauit. Accepto deinde imꝑio regem ſe terrarum omniū ac mundi appellari iuſſit.

ALexander magnus quartus ⁊ vigeſimꝰ
macedonum rex vltimo Arſani perſarū
regis anno macedonibus regnare cepit
Et regnauit annis.12.et menſibꝰ.6. viginti qp
pe erat annorum cum regnare cepiſſet. Philip-
po igitur rege vita functo Alexander mox illiri
am (quam nūc Sclauoniā dicimus) ardenti ani
mo ſubegit. Et romanorū inſulas obtinuit: ſta
timqꝫ cum in Aphricam tranſfretaſſet eam totā
ſuperauit. Deinde Syriaꝫ rebellantē ingreſſus
ea depopulata Damaſcum expugnauit: Sydo-
nem ſubegit. Inde hieruſalem verſus ꝓperās
ibi iudeorum pontificem veneratus vrbem eſt
ingreſſus: iudeis immunitates conceſſit: inter
inicia quoqꝫ multas gentes rebellantes compe
ſcuit: orīētis nōnullas ſeditiones extinxit. Qui
bus rebus erectus tacito gradu in greciam con-
tendit. Inchoatū deinde a patre perſicum bellū
aggreditur in cuius apparatu occupato: nuncia
tur atheniēſes Thebanos ⁊ Lacedemonios ab
eo ad Perſas defeciſſe. Quibus motibus oc-
curſurus tanta celeritate inſtructo paratoqꝫ exer
citu greciam oppreſſit: vt quem venire non ſen-
ſerant videre ſe vix crederent. Et athenienſes ſi-
cuti ꝑmi defecerunt: ita primi penitere ceperunt
ibiqꝫ ab anaximene phō placatus immunitateꝫ
pariter ⁊ pacem eiſdē Atheniēſibus dedit. The
bas rebellantes mox incendit. Lacedemonios
ſubiugauit. Egiptum quoqꝫ intrauit in quo mi
rificam condidit ciuitatem quā ex ſuo nomīe vt
infra patebit Alexandriam appellauit. Deinde
cum in perſidem ꝓceſſiſſet et darius ſuam pueri
ciam vilipēderet. Audita legatione matris Oli
piadis que grauiter infirmabatur Macedoniaꝫ
repetijt in quo reditu dum ex aſya in minorē aſi
am ꝑ Helleſpontum traijceret phrigiaꝫ ſupauit
Macedoniam ꝑueniens matrem conualeſcentē
inuenit. Alexander igitur reintegrato exercitu.
Cum omnes regiones circa euphratē ſuo adie-
ciſſet imperio ponte facto euphratē tranſiuit. et
Perſipolim appropinquauit. In qua darius ꝑ
ſaruꝫ rex morabatur. In exercitu eius fuerre pe
ditum triginta duo milia: equitum quatuor mi
lia quingēti: naues centum.lxxxij. hac tam par
ua manu vniuerſum terrarum orbē vtrum ſit ad
mirabilius vicerit. An egredi auſus fuerit incer
tum eſt. Cum ad tam ꝑiculoſuꝫ bellum exercituꝫ
legerit non iuuenes robuſtos: nec ꝑmo flore eta
tis ſed veteranos pleroſqꝫ etiam emerite militie
qui cum patre patruiſqꝫ militauerant elegit: vt
non tam milites q̄ magros militie electos puta-
res. Ordines quoqꝫ nemo niſi ſexagenariꝰ du-
xit: vt ꝑncipia caſtrorum quaſi ſenatꝰ reipubli-
ce videretur. Itaqꝫ nemo in ꝑlio fugaꝫ ſed victo
riam cogitauit. Contra rex ꝑſarum darius ſidu
cia viriū nil aſtringere affirmās ſuis occulta cō-
ſilia victorie furtiue cōuenire. In acie ꝑſarū ſex-
cēta milia militū fuere. Que non minꝰ arte alex
andri q̄ virtute macedonū ſuperata terga verte
runt. Poſt victoriam maior pars aſye ad eū de-
fecit. Deinde nūciatur Dariū cū ingenti exerci-
tu aduentare itaqꝫ timēs anguſtias magna cele
ritate thaurū tranſcēdit: et ad Tarſum vrbē per
uenit vbi infirmitate grauatꝰ quieuit. Interrea
Darius cum tricentis milibus peditū ⁊ centuꝫ
milibus equituꝫ in aciem ꝓcedit. Alexander cō
ualeſcēs exercitum in hoſtem duxit: poſt hec ꝑli
um ingentibus animis committit. In eo vter-
qꝫ rex vulnerat tamdiu certamen anceps fuit q̄
ad fugeret Dariꝰ. Exinde cedes ꝑſarum ſecuta
eſt. Ceſa ſunt peditum ſexaginta vnum milia: e-
quitum decem milia: capta quadraginta milia.
Ex macedonibus cecidere pedeſtres.c xxx.equi
tes.cl. in caſtris ꝑſarum multum auri ceterarū-
qꝫ opum inuentum. Inter captiuos caſtrorū ma
ter ⁊ vxor eademqꝫ ſoror ⁊ filie due Darij fuere
Poſt hec opes darij diuiciarūqꝫ apparatum cō
templatus: admiratione tantarum rerum capit
et tunc berſaneꝫ captiuam diligere ꝓpter forme
pulchritudinem cepit. A qua poſtea ſuſceptum
puerum herculem vocauit. Darius cum babilo
niam ꝓfugiſſet pro redimendis captiuis alexā-
dro magnam pecuniam pollicet: qui non pecu-
niam ſed regnū petit. Tum ſpe pacis amiſſa bel
lum Darius reparat quadringetis milibus pe-
ditum et centum milibus equitum obuiam va-
dit alexandro. poſt hec prelium committit Ma
cedones in ferrum cum contemptu totiēs a ſe vi
cti hoſtis ruebant: econtra perſe mori q̄ vinci ꝑ
optabant. Raro enim vllo ꝑlio tantum ſangui-
nis fuſum eſt. Darius cuꝫ vinci ſuos videret vo
luit mori ⁊ ipē: ſed a ꝓximis fugere compulſus
eſt. Hoc ꝑlio aſye impiū rapuit: cuius tanta fuit
felicitas vt poſt hec nemo rebellare etiam auſus
fuit. Expugnat et ꝑſipolim caput perſici regni
Darius a cognatis ſuis captus in gratiaꝫ vi
ctoris aureis compedibus vincitur: deinde mul
tis vulneribus confoſſus interijt. Et ſic ꝑſarum
regnum finem accepit cum regnatum fuit ſb.14
regibus annis.254. Poſt hircaniam mardoſqꝫ
ſubegit: ibi concurrit ei amazonum regina cum
ccc.milibus mulieribus. Poſt hec indiaꝫ petit
vbi porrus rex capitur et regno indorum poti-
tus eſt. Tandem cū in babyloniam redijſſet ml
tis diebus ocio deditus: accepto poculo media
potione repente veluti telo confixus ingemuit:
ꝑ Caſſandrum antipatris filium datur venenū
Cuius tanta vis fuit vt non ere non ferro: nō te
ſta continere nec aliter ferri niſi in vngula equi
potuerit. Quarto die indubitatam ſentiēs mor
tem agnoſcere ſe fatum maiorum ſuorū ait. Ad
poſtremum corpus ſuum in hāmontis templo
condi iubet. Cum quererēt quem imperij face-
ret heredem reſpondit digniſſimum. ſexto die
ꝑcluſa voce exemptum digito annulum perdu-
ce tradidit. Receſſit alexander: menſe vno. ānos
tres et.xxx.natus. vir ſupꝫ humanam potentiaꝫ
animi magnitudine preditus.

Linea pontificuꝫ

Jadus

Onyas filius Jadi

Iſte Jadus ſext⁹ iudeoꝝ pontifex poſt mortem Johānis pōtificis pōtificatu ſuccedēſ ſedit annis. 50; vir certe bon⁹ ⁊ pacis amator. occurrit alexandro irato iudeis qn̄ volebat vaſtare hieruſalē indut⁹ pontificalib⁹ quē vidēs placat⁹ ſbito deſcēdit de equo. dei nomē adorabat pōtificēq; venerat⁹ eſt. Demū cū intraſſet ciuitatē oblata fuit ſibi ꝓphia danielis q̄ de ipō erat. ⁊ cuꝫ coram eo lecta fuiſſet valde gauiſus eſt. Sumpſitq; maiorē inde fiduciā pugnādi cōtra dariū. Et conceſſit iudeis libertatē ſuis legib⁹ vtēdi. et q̄ ſeptimus ann⁹ eſſet abſq; tributo ꝓpter ſabata terre.

Onias iadi pōtificis fili⁹ ſeptim⁹ hebreoꝝ pōtifex ſcđo anno regni ptolomei patri in pontificatu ſuccedēs ſedit annis. 17. Cuius dignitate leges apud iudeos cuſtodiebanť optime. Et ciuitaſ hieruſalē in omni pace habitabať qua ꝓpter etiaꝫ gentiū reges ipām ciuitatē et templū ſummo cum honore habuerūt. et maxīs muneib⁹ ornauerūt.

Linea Chriſti

Achym

Achym filius ſadoch vipꝫ Mathei primo

Anno mūdi. 4909.

Syriaꝝ regni principium

Siria Aſie regio ab oriēte Eufrate fluuio. ab occidente mari mediterraneo ⁊ egipto terminatur a ſeptentrione Armeniam et Capadotiam habet. Et a meridie Arabicum ſinum.

Iſte Seleucus vn⁹ ex alexandri principib⁹ in ſyria poſt eū regnum obtinuit. Sed antigon⁹ ipm̄ expulit. Quē ptolomeus poſt obitū Antigoni deuicto demetrio ei⁹ filio reſtituit. Is poſtea regnauit annis. 32. Cōtinuis aūt laborib⁹ vſq; ad octogenarios annos ſemꝑ bellū geſſit. In q̄ depugnās tandē extinct⁹ eſt.

Antigon⁹ Philippi regis fili⁹ ⁊ alexandri frater poſt euꝫ in aſia regnare cepit. et regnauit annis. 18. Hic inter alexandri ꝑncipes vn⁹ habebať. Uir certe ſuꝑbiſſim⁹. ideo multa bella geſſit. In quib⁹ tandē occubuit. Demetri⁹ ei⁹ fili⁹ fuga ſibi ſalutem petijt.

Sarabella ꝑfect⁹ ſuꝑſticioſum templū edificauit in mōte garizym vbi poſuit Manaſſen fratrē iadi pontificē. q̄ erat gener ſu⁹. Et hic incipit Sciſma iudeoꝝ. q̄ multi adheſerūt ei q̄ ꝓphani vel excōmunicati dicti ſūt Samaritani. qđ ſciſma vſq; ad deſtructionē tēpli ꝑ romanos durauit.

Monarchia

Alexander magnus

Reges Syrie

Seleucus

Antigonus

Anthioch⁹ Sother

Antiochus Sother ſeleuci regis filius ſecūdus Syrie rex regnauit annis 19. ab iſto reliqui Syrie reges antiochi cognominati ſunt.

Alexandro magno in ipō etatis ⁊ victoriarū flore extincto. triſte apud omnes totāq; babiloniam ſilencium fuit. et vltimam ſuā voluntatē in duodecim quos ab adoleſcētia comites habuerat ampliſſimi regni ſui ſucceſſores cōſtituiſſet. Et iſti duodecim quib⁹ regnum diuiſerat cōcordare non poſſent. Infinita fere bella exorta ſunt. Poſtremo cum huiuſmodi teſtamentaria particio effectum ſortiri nequiuit contritis alijs. Hij quattuor viridi linea annotati iuxta ꝓphetiam danielis obtinuerunt regna. Ita vt Seleucus rex eſſet in ſyria. Ptolome⁹ lagi rex egipti. Philipp⁹ rex macedonum. Antigon⁹ ꝟo in aſſyria regnaret.

Demas ph̄us

DEmas philoſophus athenienſis alexandri tempe claruit. Hic dum alexāder obtinere vellet ⁊ obſideret Athenas reſtitit: pſuadens athenieñ. vt non traderent ei ciuitatem. Tandē alexandro ciuitate obtenta demas ei adheſit alexandro exhibēs ſe familiarē. Verū athenieſibus alexandro ſacrificare volētibus: dixit. videte ne dum celū cuſtoditis terram āmittatis: huius dematis dictum fuit. Amico mutuā me erogante pecuniam: ipm̄ et pecuniam perdam.

Quitus curcius

QUintus Curcius ph̄us increpauit alexandrum eo ꝙ ſibi optabat adhiberi diuinos honores. d. Si deus es largire nobis beneficia immortalitatis ⁊ nō auferas. Si homo ſemp id cogita alijs poſtpoſit̄.

IN diebus quibus Alexander natus eſt: diris prodigijs romani territi fuerͭt. Nam ſol viſus eſt pugnaſſe cum luna. Saxa ſanguinē ſudauerunt: in die plures lune apparuerunt in celo. Nox vſqꝫ ad plurimam diei partem tendi viſa eſt tunc et ſaxa de nubibus cecidere. et p ſeptem dies grando lapideis immixtis ⁊ teſtarum fragmentis terram latiſſime verberauit.

OLimpias Mater alexandri occiditur: que mortem ſine omni pauore muliebri imperterrita ſuſcepit.

Philippus rex macedonū

Olimpias mr̄ alexandri

Nectabanus magus pater alexandri

NOn fit pſecutio de iſto Philippo et regno ſuo in ſacra ſcriptura. de regibus vero Egipti ⁊ Syrie fit pſecutio: quia iudeis quādoqꝫ infeſti quandoqꝫ fauorabiles fuerͭt reges ipiꝰ qđ ideo euenit. quia reges iſti pene ſemp pugnabant cuꝫ egiptijs iſrael autē in medio eorum iugiter affligebatur quocunqꝫ ſe verteret. Et ptolomeus grauiter eos afflixit ideo diſpſi ſunt in nationibꝰ.

Reges Egipti

Ptolomeꝰ lagi q̄ ⁊ ſother

Ptolomeꝰ philadelphꝰ

ISte Ptolomeus lagi filius primus poſt alexandrum magnum egiptioꝝ rex regnauit annis. 40. Hic cuiuſdam Gregarij militis nomine lagi filiuſ fuit. egiptum. affricam ac magnam arabie partem tāqꝫ amplum ſucceſſoribuſ ſuis reliquit ſplendorē vt ab eo ſubſequētes egiptij reges ptolomei dicti ſint.

PTolomeus philadelphus ſcđus egipti rex regnauit annis. 38. Hic cuꝫ ptolomei lagi minimus filius eſſet pater ante mortē regno ceſſit. quoꝝ pietatis exemplo amorem populi iuueni conciliauit. Hic quippe cum omnium ſcientiarum doctiſſimus eſſet: et ſtratonem ph̄m preceptorem habuiſſet bibliotecam toto orbe terrarum nominatiſſimam conſtruxit. Que ad primū alexandrinum cum romanis bellum pdurauit. Hic famulantes in egipto iudeos a ſeruitutis vinculo reſoluit vſqꝫ ad centuꝫ viginti milia. Et eos in hieroſolimā remiſit: et vaſa votiua Eleazaro pontifici p diuinis ſcripturis habēdis quas in eadem Bibliotheca collocauit. Huic beronica mater ⁊ aſinoa vxor ex qua ſuſcepit euergeteꝫ ⁊ beronicam filiam: quā antiocho Seleuci filio vxorem dedit.

Furius camillus dictator — Quintius cincinatus dictator

Lucius genutius — Quintus ſeruilius

Gayus ſulpitius dictator — Marcus valerius

Manlius torquatus — Decius

Fabricius — Papirius

Iſte Camillus furius expugnauit veientos qui ꝑ decem annos valde romanos attriuerāt. Tempe vero fabij ſenones galli ad vrbē venerūt: ⁊ victoſ romanos vndecimo miliario a roma: cū brennio rege ſuo romā venerūt: ⁊ fere romanum nomē deleuerūt. vrbē occupauerūt: neq̄ꝫ defendi quicq̄ꝫ niſi capitoli potuit. Quod cū diu etiā romani fame laborarēt a Camillo qui in vicina ciuitate exulabat. Gallis ſupuentū eſt: grauiſſimeq̄ꝫ victi ſunt. Poſtea tn̄ accepto auro mille librarū ne capitoliū obſiderent receſſerūt: ſed ſecutꝰ cos camillꝰ: ita cecidit vt ⁊ aurū qđ bis datuꝫ fuerat. ⁊ oīa militaria ſigna reuocaret. honor ei poſt Romulū ſcḋus delatꝰ eſt.

Quintiꝰ cincinatꝰ inuentꝰ in rure ⁊ ab aratro aſſumptꝰ dictator creatꝰ eſt: qui vrbē oppreſſam ab hoſtibꝰ liberauit et preneſtam accepit.

Tempe illoꝝ cōſulū grauiſſima peſtilētia vniuerſaꝫ romā ꝑ bienniuꝫ afflixit ꝓ qua depellāda pōtifices ludoſ ſcenicos inſtituerīt: et ſic ꝓ depellēda peſte corpoꝝ acceſſit morbꝰ animarū.

Tempe illoꝝ duoꝝ cōſulū romane matrone multos veneno ꝑemerūt et ꝑ ancillā quandā ꝓdite coacte ſunt libere venena q̄ cōxerāt: quibꝰ hauſtis cōſumpte ſunt: fuerūtq̄ꝫ. ccc lxx. damnate ꝯſcie facinoris.

Anno ab vrbe cōdita. ccc lxxxviij. Iſte gayus gallos iterum in bella ruentes vicit.

Iſte marcꝰ cū. 60. milibꝰ romanis pugnauit cōtra gallos quos in fugam cōuertit ⁊ grauiter trucidauit.

Sub iſtis cōſulibꝰ Publio Cornelio ⁊ Marco curio finitū eſt ſamniticū belluꝫ qđ ꝑ. xlix. annos durauit cū mlta clade romanorū: nec vllꝰ fuit hoſtis intra ytaliā qui romanā virtutē magis fatigauerit.

Iſti cōſules duo contra latinos pugnantes. decius murena cōſul occiſus fuit et Manliꝰ torquatus triūphauit. Cuiꝰ filiꝰ cū cōtra imꝑium cōſulum contra hoſtes pugnaſſet ⁊ quāuis victor: tamē ꝓpter inobedientiam virgis ceſis et capite punitus fuit.

Sub Dolobella et Domicio cōſulibus lucani brucij ſamnites cū etruſcis ⁊ Senonibꝰ gallis bellū cum romanis inierunt in quo ſepʼē tribuni militum ſunt occiſi ⁊ decem ⁊ octo milia romanorū ꝓſtrati. Sed cuꝫ romam tenderēt a Ceno cornelio Dolobella conſule deleti ſunt.

Linea conſulum Romanorum

Claudius marcus — Valerius flactus

Fabius maximus — Quintus decius

Publius cornelꝰ ruffinꝰ — Marcus Curius dentatus

Dolobella — Domicius

Fabricius vir digne memorie nulla induſtria ſuaſu pirrhi regis a romana vrbe diuelli potuit. oblatā eñ ſibi a rege imperij partem repudiauit. Ideo pirrhus ait. Hic difficilius a virtute q̄ꝫ ſol a curſu ſuo auerti poteſt. Quis ergo miretur his moribus virtute militum victorem populū romanū fuiſſe.

Iſte Papirius cum adhuc puer aſtute matri reſpondit vt celaret ſecretum conſulatus: vrgente eñ matre vt reuelaret archanum ſenatus quod audiuerat cum patre admiſſus. ait quod queſitum erat. Anexpediret magis vt vnus vir duas haberet vxores. vel vna duos viros. Confluentibus die tercia matronaꝝ cetu impudenti: puer ſenatui rem narrat: et laudatus eſt puer. Et edictū eſt vt decetero nullus puer admitteretur in ſenatus conſiliū niſi ille. Cum aūt vir eſſet factus in virum belliceſiſſimum euaſit

Linea Chriſti

Eliud filius Achim

Iſte antiochus eiꝰ noīs ſcd'us cognomēto Theos Antiochi p̄mi filiꝰ: terciꝰ ſyrie rex: regn̄uit annis.15.p̄mo vxorē laodiceā habuit: ac grauiſſimum bellū habuit cū philadelpho rege egipti: tandē accepit filiā regis egipti noīe beronicen ſicq₃ pacati.

Eliud filius achym anno mūdi.4959.

Antiochꝰ galericꝰ eiꝰ noīs terciꝰ: quartꝰ aſye et ſyrie rex: regnauit annis.20.erat filiꝰ antiochi theos de p̄ma vxore laodicea: que virū ſuū veneno extinxit: et beronicen cū filijs occidit. Iſtūq₃ galericum filiū ſuū ꝓ patre fecit regnare: ꝓpter qđ euergetes ſyriā vaſtauit. Verū ptolomeꝰ poſtmodū illū occidit duobꝰ filijs Seleuco ⁊ Antiocho magͦ derelict.

Ioſephꝰ iudeꝰ vir bonꝰ atq₃ magnanimꝰ: Qui ppl'm iudeoꝝ ad clariſſimas rerū cauſas ꝑduxerat: poſtq₃ viginti ⁊ duobꝰ annis ſyrie et phenicis ⁊ Samarie tributa diſpenſauit. relicto hircano filio defunctus eſt. Is hircanus in tributoꝝ diſpenſatiōe ptolomei ſucceſſit vir ab ipſa puericia mirabil' virtut' atq₃ ingenij. Qui cū terciūdecimū ageret annū demōſtrauit ani̅ prudētiā: pater eiꝰ volēs cognoſcere adoleſcētis virtutē: eū in ſolitudine duoꝝ dierū miſit ad ſeminandū cū trecētis iugis bouꝫ: celans lora quibꝰ ligarētur: Quod vidēs hircanꝰ quoddā virile maiꝰ ſua etate excogitauit: decem iuga occidere fecit. Et carnes bubulcis ſuis diſtribuit: pelles vero eoꝝ diuidēs lora boum fecit. ꝑ que boues ligarent terrāq₃ ſeminauit quā ſibi pater commiſerat. Ideo ad patriā reuerſus plurimū dilectus eſt.

Linea Regum Syrie

Antiochus Theos

Antiochus galericus

Linea pontificū

Symon filius Onye

Elea3arus

Onyas filius ſymonis

Iſte Symon cognomēto iuſtꝰ onie pōtificis filius: octauꝰ hebreorū ſummꝰ pōtifex mortuo p̄re pontificatū accipiēs ſedit āīs.16.hic ꝓpter piū cultū ⁊ iuſtū regimē, ꝑnāq₃ in ſuas ciues clemētiā iuſtꝰ cognoīatꝰ fuit.

Eleazarꝰ pontifex ſymonis iuſti frater mortuo p̄re et Onia eiꝰ fratris filio adhuc paruulo ipē ſacerdocij principatū ſuſcipiens ſedit annis.17.miſit ptolomeo philadelpho.lxxij.viros doctiſſimos ad interpretādū legem: q̄ aūt dicimus.lxx. tm̄: vſus ſcripture obtinuit q̄ q̄nq₃ paruū numerū excreſcentem obticet.

Eleazarꝰ accepta ep̄l'a a ptolomeo philadelpho vt mitteret ſeniores ⁊ doctos q̄ interp̄tatiōꝫ legis dei viuētis facerēt inde ad regē mittēs qđ poſtulabat ita ſcripſit ex vna q̄ſi tribu doctiſſimos viros elegi legē ferentes q̄s poſt legis tranſcriptionē ad nos caute remittas. Cū ergo veniſſēt ſeniores.lxxij. ex hieroſolimis ad regē in alexādriam: ab eo benigniſſime ſuſcepti. Oſtenſoq₃ regi legis rotulo i q̄ l'ris aureis ꝯſcripte leges ꝯtinebāt et ſingl'os in ſingl'is cellulis recluſit Qui in.72.diebꝰ legē de hebreo i grecū trāſtulerūt. Sic ꝯcordes in trāſlatiōe (vt auguſtinꝰ teſtat') ſine aliq̄ verboꝝ aut ſenſus diſſonātia illā traduxerāt: quā a iudeis approbatā Demetriꝰ ad regē obtulit. Et vocās ad ſe interp̄tes: gr̄as egit ⁊ remiſit eos: donās vnicuiq₃ optimas tres ſtolas et auri talēta duo: ⁊ calicē vniꝰ talēti ⁊ totū cōuiuatorium.

LXX. Interpretes

Oniaс eiꝰ noīs ſcđs ſymonis iuſti filius.xi.hebreoꝝ pōtifex ſedit āīs.9.puulꝰ mēte: pecunijs auarꝰ zelo leg' vel potiꝰ auaricie negauit tributa euergeti. ꝓpter qđ tota pene iudea pi/clitata fuit ⁊ iudei turbabāt. Ioſephꝰ vo inter ſuos nobilis pacē reformauit ⁊ ptolomeus eum ducem Iudee conſtituit.

Iſti tres ſcꝫ Iaſon. Menelaus. alchimꝰ q̄uis fuerunt de genere ſacerdotali non tm̄ ponendi ſunt in linea pontificali propter ydolatriā et eoꝝ peſſima oꝑa et quia male intrauerūt.

Joſephus

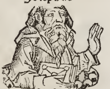

Iaſon

Menelaus

Alchimus

Alexandria egipti magna ciuitas ante xp̄i aduentū. 20. ſup̄. ccc. ab Alexandro magno Juſtino libro xi. atteſtāte condita fuit. Alexāder em̄ magn⁹ ad Jouē ammonē ꝑgens cōſultur⁹ ⁊ de euentu futurorum ⁊ de origine ſua. Reuerſus ab ammone Alexandriā cōdidit. Et coloniā macedonū caput eſſe egipti iubet. Nomē fuit triū vrbiū ↄſtructaꝝ ab alexādro magno: quaꝝ vna fuit in egipto ꝑ diuocratē architectū (vt ſcripſit Vitruui⁹ in ꝓhemio libri p̄mi de architectura) loci ſortita: haud longe ab hoſtio nili vt dicit Solin⁹: qd̄ plurimi Canopicū dicūt. Aliā ſtruxit idē alexāder in aſya. Aliā in ſcithia ſup thanaim. Alexandria igit̄ Alexandri op⁹ Alexandri nomē Alexandri buſtū. Ad qd̄ Juli⁹ ceſar poſt theſſalicū diē: mortē q̄ȝ pompey cū veniſſet alexādriā ambiguo turbati vulgi murmure ꝑmot⁹ ꝑ ſpeciē religionis deſcēdiſſe legitur. Et auguſt⁹ Ceſar poſt victoriā actiacā Antoniūq̄ȝ deuictū ⁊ coactū mori eodē veniēs alexandri corpus reuerēter aſpexit. Cūq̄ȝ ex eo quereret̄ An ⁊ ptolomeū vellet aſpicere: elegātiſſime regeȝ ait ſe videre velle: nō mortuos. Et⁹ ſit⁹ (vt ſtrabo ſcribit) clamidis formā habuit: cuiuſq̄ȝ latera que in longū tendebāt circumulabat̄ ſtadijs ferme. 30. hanc vniuerſaȝ vijs diſtinctā ferūt: quib⁹ eq̄ ⁊ curr⁹ cōduci poſſunt: ſed duab⁹ latiſſimis que plus integro expādunt̄. Et ſeſe medias ad rectos angulos ſecāt. Munit̄ aūt (vt Joſeph⁹ iudeus tradidit) vndiq̄ȝ aut icōmeabili ſolitudie: aut iportuoſo mari: aut flumib⁹: aut ſiluoſis paludib⁹ Pulcherrima quippe olim fuit. Nūc q̄ȝ ciuitas optie munita eſt: decoris memb⁹ firmiſq̄ȝ altis muris ⁊ turrib⁹. Int⁹ vo nō ciuitas ſed pene aceru⁹ lapidū: plena ruinis ⁊ deſolationib⁹ videt̄. Celeberrima ydoloꝝ phana habuit: necnō ⁊ xp̄ianoꝝ templa adhuc extantia. Mltas quoq̄ȝ habuit regias edes que ⁊ multā vrbis partē occupabāt. Nā quilibet regū illā ꝓ libito volūtatis aliquo ornamēto decorabat. Et vbi aula Alexandri olim ſtetit: hodie colūna ex vno lapide p̄ciſa mire altitudinis capitellū habēs acutū: quaſi turris apparēs poſita ē. Habet q̄ȝ ecciam ad ſctm̄ Marcū dictā: quā Jacobite inhabitāt. Marc⁹ em̄ euāgeliſta huic vrbi p̄mo xp̄m p̄dicauit. Et cū ibidem ab ap̄lis ep̄us fuiſſet ordinat⁹ eccias ordinauit mltas q̄ mortuo Aman⁹ ei ſucceſſit hinc in diuinis eruditiſſimi multi emerſere viri. Philo natione iudeus: qui multa vtiliter ſcripſit. Clemens p̄ſbiter. Origenes p̄ſbiter oīm excellētiſſim⁹. Athanaſi⁹ vrbis ep̄s. Didim⁹. Theophil⁹: ⁊ alij innumerabiles. Extra vrbē ſunt due marmoree colūne locū decollatiōis diue Katherine martyris oſtētātes. Habēt veneti in ea vrbe duos fonticos ⁊ Januēſes vnū: vbi negociatores ⁊ merces eoꝝ cōſeruant̄. Cathelani q̄ȝ in curia regis ſicilie. Et hij ſacella pulchra habēt in q̄b⁹ diuina pagunt̄. Turci q̄ȝ Tartari ⁊ alie gētes ſuas ornatas habēt domos: q̄ in nocte ꝑ ſarracenos claudūt̄. Eſt aūt hec vrbs in vna p̄te mare magno cincta: in alia ameniſſimis ⁊ fertiliſſimis ortis circūſepta cū gleba frugifera: q̄ nili aq̄ irrigat̄. Port⁹ cuſtodiā ſarraceni nūc diligētiſſime obſeruāt. Mōteſq̄ȝ duo ad hoc in ciuitate facti: Naues aduenietes ꝓſpiciētib⁹ oſtēdūt Ferūtq̄ȝ colūbas edoctas deferētes l̄ras vt tutiores ab incurſu inſidiantiū eſſe poſſint. Colūbe em̄ antiq̄tus vt plini⁹ refert internūcie in reb⁹ magnis fuere. Et ep̄las annexas eaꝝ pedib⁹ obſidiōe mutinenſi in caſtra conſulum bruto mittente.

Alexandria

Demoſthenes

Demoſthenes fuit oīm grecie oratoruꝫ princeps: et auctoritate hermippi oſtendit patreꝫ in officina gladiorū fuiſſe. Unde teſte Juuenali: pater demoſthenem ardentis maſſe fuligine lippus: a carbone ⁊ forpicibꝰ gladioſqꝫ parante incude: ⁊ lutheo vulcano ad rhetora miſit. Hic a platone facundiaꝫ hauriens ſummꝰ orator effectꝰ eſt. Cuiꝰ eloquētiam Eſchines (qui a iuuētute ſua ſtudioſus et Socratis amator) cōmendauit. de eo refert Valerꝰ. Cum philippꝰ macedonū rex athenas obſideret: ab eis poſtulauit: decem ſibi dari oratores. Demoſthenes in concilio veniens hanc fabulam recitauit. Lupi ſuaſerūt paſtoribuſ vt ſecū amiciciā contraherēt: quod cū paſtoribꝰ placuiſſet: petierunt vt eis canes (qui iurgij cauſe eſſent) traderēt: quibꝰ datis ꝓ libidine gregem lacerauerūt. Jta ſublatis oratoribꝰ philippꝰ Athenienſibꝰ facturꝰ eſſet. Quo audito athenienſes eiꝰ concilio acquieuerūt: ⁊ ſic ciuitas a periculo liberata eſt. Jnquirenti cuidam. Quomō poſſet benedicere: ait ſi non dixerit niſi qđ bene ſcieris.

Ariſtoteles

Ariſtoteles phorum omniū princeps: ex oppido ſtragyra. obſcuro quideꝫ ipſe niſi quod huiꝰ viri claritate refulſit: patrem habuit Nicomachum medicine artis ꝓfeſſorem. Qui apud Amynthaꝫ macedonie regem philippi patrem magno loco poſitꝰ eſt. Matrem habuit Pheſtiada non obſcuri generis. Hic prima etate in Macedonia enutritus eſt. Sed cū adoleuit anno (vt perhibēt) etatis ſue. xvij. Athenas ſe contulit. Platonem viginti annis audiuit. Nullam ſcientiam reliquit. quā non perfecte attingeret. Mortuo platone ad hermiā Atarnei tyrannū profectus triennio fere apud illum deſedit. Jnde in macedoniā a philippo euocatus: decem ferme annos circa diſciplinaꝫ alexandri fuiſſe tradit. Sed alexandro in Aſyam cū exercitu ꝓfecto ipſe athenas redijt. Et tredecim annis in licio florentiſſime docuit. Jn cuiꝰ quidem ſigillo (vt dicitur) hoc inſcribi fecit. Sapientior eſt: qui quod nouit abſcondit: q̄ꝫ qui ꝓpalat quod neſcit. Fuit autem Ariſtoteles facundꝰ eloquio (et vt Hieronimꝰ inquit) ſine dubitatione prodigiū: grādeqꝫ miraculū in tota natura fuit. Tandē cōmuni illa phorum inuidia accuſatus ꝙ non recte de dijs ſentiret. Metuens ne vt quondam ſocrati: ſic etiam ſibi in iudicio ꝑeundū foret: deſerta ſui defenſiōe chalcidē abijt: vbi de cetero vixit in optimo mentis vigore. Vixit autē annis. 62. et ibidem diem obijt.

Epicurus

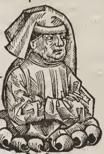

Epicurus fuit teſte Metrodoro patria athenienſis phus: Heraclites dicit eum ſamij nutritum: cum eam athenienſes ſortiti eſſent. Ac decem ⁊ octo annos agentem athenas rediſſe. Quo tempe Xenocrates in accademia Ariſtoteles calchide ſcolam habebant. Defuncto autem Alexandro macedone ⁊ athenienſium ſub perdica afflictis rebus: colophonem ad patrem iuiſſe: vbi congregatis diſcipulis athenas redijt ſub anaxicrate: ibiqꝫ cum aliquatenus cū ceteris philozophatꝰ eſt. Poſtea a ſe dictā ſectam inſtituit. Epitectꝰ hūc lacerat laſciue tanq̄ꝫ nimiū loquentem ⁊ alia q̄ꝫplura. Verum alij magnā huiꝰ viri in omēs phos gratitudinem fuiſſe ferunt. Patria eū ſtatuis ereis honorauit. Diocles ait illū viliſſimis cibis vitā duxiſſe. Natꝰ eſt annis ſeptē poſt platonis obitū. Obijt Athenis annorum. lxxij. calculo vrine exitum impediente.

Caleſtenes

Caliſtenem inſignem phm Ariſtotelis diſcipulū ꝑ hoc idem tempus floruiſſe conſtat. Eo ꝙ contra Alexandrum multis rationibus ſerioſe diſſeruerit eum increpando dicens. Si deus es: beneficia largire mortalibꝰ nō ſua eripere debes: ſi homo id quod es: ſemꝑ te eſſe cogita: ꝓpter quod iratꝰ Alexander eū trucidari mādauit. Et ſic deformē in foueā cū cane includi iuſſus eſt.

Xenocrates

Xenocrates Calcedonenſis phus Agathenoris filius: et a primis fere annis platonis auditor. Erat teſte laercio tardus ingenio: vt cum illum plato Ariſtoteli compararet. Alterum freno: alterum calcaribus indigere dicebat. Alioquin ſeuero ſemꝑ ac ſerio habitu ⁊ ore ꝑdurabat. Jn achademia vixit vt plurimum. Si quando ad vrbem ꝓficiſcebat turba omnis impudicorum eiꝰ trāſitum obſeruabat inquietandi eius gratia: phrilene nobile ſcortum dedita opera a quibuſdam intra eius cellam miſſa eſt: que ab eo orans lectuli parteꝫ accepit demum cum multa ne quicq̄ꝫ oraſſet: imꝑfecto opere diſcedens dixit ſe non a viro ſed a ſtatua veniſſe. Porro licet multum frugi fuerat glorie tñ et faſtus contemptor extitit. Et cum ſepe meditationi inſeruiret: vnam in ſilentio horam diſtribuebat: ſucceſſitqꝫ in Achademia ſpeuſippo ſcolāqꝫ tenuit annis vigintiquinqꝫ. Moriturqꝫ noctu cum in ſartaginem forte impegiſſet Anno etatis ſue. 82.

Linea Regum Egipti

Ptolomeus euergetes

Ptolomeus philopator

Ptolomeus Euergetes philadelphi filius tercius egiptiorũ rex regnauit annis. 26. hic in vltionem ſororis beronice Antiochum galericum quem idem ꝛ eius mater laodicea regno priuauerat Syriam Ciliciam et Aſie partem deuaſtauit: innumera ſpolia inde exportans.

Ptolomeus Philopator quart⁹ egiptioꝝ rex regnauit annis. 17. hic ꝓpter crimẽ cum patrẽ occiderit et fratrẽ trucidauerit philopator dictus eſt. Et ſicut ſcelest⁹ in occupando regno: ita in admĩſtrando ſegnis: luxui eñ ſe dedit. Ideo antiochus magn⁹ ſyrie rex multas eius vrbes oppreſſit. Deinde tñ ꝑdita recuꝑauit: ſpolia aſſerēq; antiochũ regno ſi virt⁹ fortune ſucceſſiſſet. Denuo in luxuriam inuolut⁹: Occiſa euridice vxore: meretriciũ illecebris capit᷑: quib⁹ inuolutis filio quingenio relicto emorit᷑: meretrices in vltionem euricide patibulis ſuffigunt᷑. Alexãdri ad romanos miſerũt vt pupilli tutelã ſuſciperẽt.

Dion phũs

Dion Syracuſan⁹ nobilis phũs poſtq̃ vtraq; dyoniſij tyrãnide cõplicatus diu fuit: apud ſyracuſanã vrbẽ interimit᷑. Nam ſuꝑior ille dyoniſius ariſtomachẽ dyonis ſororẽ in matrimonio duxit: ex qua duos filios Hipparium et Niſeum ꝓcreauit: totidemq; filias quarũ primã eius filio dyoniſio cui regnum reliquerat ad nubendũ dedit: alterã ipi dyoni patruo: qui p̃ter nobilẽ ꝓpinquitatẽ et generoſaꝫ maiorum famã: multa etiã alia bona a natura recepit vt pote ingeniũ bonũ et docile: et ad omnes artes ydoneum magnãq; corporis dignitatem: magnas item diuitias a patre relictas: q̃s ipe tyrãni muneribus auxit et ideo tantum platonẽ amauit: vt eidem ſe traderet nec minus eo plato delectabatur.

Sibylla chimica

Iſta Sibylla chimica in ytalia nata veſtita celeſtina veſte deaurata capillis per ſcapulas ſparſis. ꝛ iuuenis: ait. In prima facie virginis aſcendet: puella facie pulchra: capillis ꝓlixa: ſedens ſuꝑ ſedẽ ſtratam: puerum nutriens dans ei ad comedendum ius ꝓprium: lac de celo miſſum.

Anaximenes

Anaximenes Orator magnus hic fuit magiſter alexandri in oratoria arte. Qui hyſtoriam Alexandri ſcripſiſſe fertur: de hoc refert Ualerius: ꝙ cum Alexander iratus ad diruendam lauſatum ciuitatem pergeret: fertur cum impetu progreſſum extra menia. habuit obuium anaximenem preceptorem ſuuꝫ: ſciens q; alexander ꝙ anaximenes ire ſue ſe vellet opponere: iurauit ſe non facturũ quicq̃t ille petierit: peto inquit vt lauſatum diruas: et iſto modo ſalutem vrbi obtulit. quod athenis ſimiliter accidiſſe fertur.

Carmeides phũs

Carmeides philozophus floruiſſe dicitur: eo ꝙ ab Athenienſibus cum dyogene ad Senatum romanum miſſus fuerit. Hic adeo ſtudioſus extitit: vt cuꝫ ad menſam ſederet: cogitationibus inherens manum ori apponere obliuiſceretur. Sed melliſſa quã vxoris loco habebat dexteram ſuam neceſſarijs vſibus coaptabat. Animo enim vita fruebatur: corpore vero quaſi alieno circundatus videbatur: centeſimo deniq; vite ſue anno philozophãdo finem fecit. vt Ualerius maximus libro quarto ponit.

Sextilia

Sextilia virgo veſtalis de inceſtu conuicta ad portam collatinam viua defoſſa eſt.

Xenophilus

Xenophilus pithagoricus phũs patria calcidonenſis hoc etiaꝫ tempe magno hab'etur in precio qui omnis humani incommodi (vt aiũt) expers fuit cum etiam vixiſſet annis. 105. Deinde ſummo ſplendore doctrine ac perfectione mortuus eſt.

Archiphilas

ARchiphilas phūs a quo incepit ſecta A/chademicorum hic habuit amicū paupeꝫ et egrotum ſed vtrunqꝫ ꝑ verecundia diſſimulā tem: quod cum Archiphilas compiſſet: iudica uit ſine confuſione ſecretius fore ſuccurrenduꝫ: et acceptum pecunie ſacculum clam illius pul uinari ſubiecit illo penitus ignorante vt homo inutiliter verecundus quod deſiderabat vel q̄ indiguit inueniret potiꝰ q̄ꝫ dono acciperet.

ISti duo conſules cum alexādro rege Epyri pugnauerunt.

ISte Emilius cum romanis contra tarentinos bellum iuſtiſſimum egit: auxilium ferente tarentinis pirro rege grecorum bellatū eſt vltra quatuor annos. tandem victo pirro in patria miſerabiliter mortuo tarentini cum carthaginenſibus fedus inierunt et ex hoc punica bella inchoata fuerunt.

Valerius Coruinus

MArcus Valerius cognomento Coruinꝰ romanꝰ adoleſcēs ꝓſtantis quidē animi et ſingularis virtutis Camillo nō indignior fuit: qui licet adoleſcēs ⁊ ipe cōtra gallū virū magnitudine ⁊ armis inſignē ſingularem aſſumpſit pugnā qui dum armatus in mediū ꝓceſſiſſet et nondum manū cōſeruiſſet euiꝰ galee repente coruus ales inſedit: qui certamine inito e Valerij galea nunq̄ꝫ diſceſſit imo et roſtro et vnguibꝰ oculos galli vulnerare nō deſtitit q̄ad Valerius hoſtē tali ꝓdigio territū obtruncauit. Quo mortuo ſtatim coruus e cōſpectu euanuit. Et valerius deinceps Coruini noīe appellatꝰ eſt.

COnſules illi duo ſcilicet Emilius contra tarentinos bellum egit. et Curius cum pirro rege pugnauit et idem Curiꝰ terciū bellum geſſit contra epyrotas Pirrū fugauit ceſis. xxiij. milibus. Ait em̄ nec acie vinci nec pecunia corrūpi poſſuꝫ. Malo diuitibꝰ imperare q̄ꝫ locuples fieri.

ISti duo conſules ſibijnuicem ſuccedentes prefuerunt. Gemitius vicit affros et tharentinos Sempronius autē vicit picentes. in qua pugna terra tremuit quaſi horreſceret tantū ſanguinē hoīm ſuſcipere qꝛ pauci romani qui vicerunt euaſere.

Lucius Papirius

LUcius Papiriꝰ patriciꝰ Romanꝰ bellator clariſſimꝰ a Senatu Ro. dictator electus Quintū fabiū magiſtrū equitū ſibi cōſtituit. Qui ſtatim contra Sānites ex ſenatus decreto expeditōnē ſuſcipiēs in eos acies dirigit Sed paulopoſt cum dictatore rome opus eſſꝫ Quītio fabio equitū magiſtro ꝑcepit: ne ſe abſente cū hoſte pugnare ꝑſummeret. Fabiꝰ autē adoleſcēs: vt erat aīo ſtrēnuꝰ poſt dictatoris profectionem aliquando ꝑ exploratores didicit: omnia apud hoſtes ſoluta eſſe qui animo accenſus: e veſtigio cū ſamnitibus incredibili feruore cōflixit atqꝫ vt acriꝰ pugnaret equis omnibꝰ frenos detraxit atqꝫ ita calcaribꝰ concitatos in hoſtiū agmen ꝑmiſit: vt nulla eos vis ſuſtinere poſſet. Quā obrē ad viginti hoſtiū milia in ea die ceſa fuiſſe Liuiꝰ ſcribit. Parta itaqꝫ victoria de re bene geſta litteras (non ad dictatoreꝫ) ſed ad ſenatum mittere curauit. Quā obrē iratꝰ dictator Fabiū adiudicauit capitali pena eſſe reum. q̄ ſe abſente pugnaſſet. Qui cum ad mortē duceretur ingenti militum et populi fauore liberatus eſt. Tantāqꝫ eā ob rem ſeditionē in papiriū milites cōmouerunt vt ipe vix mortis impetū potuerit euadere poſtea ſamnites romanos apud caudinas furculas anguſtijs locorū concluſos ingēti deditione vicerūt. Verū ſequenti anno iubēte ſenatu romani duce papirio ſamnites deuicerūt. Qua victoria triumphum duxit.

Linea Conſulum romanorum

Torquatus   Decius

Emilius conſul

Emilius   Marcus Curius

Gemicius   Sempronius

Linea regum Syrie
Seleucus Ceraunes

Antiochus Magnus

Seleucus iners

SEleucꝰ Ceraunus eiꝰ noīs ſcd̄s. Quītꝰ ſyrie rex regnūit ānis.2. Js cōtra ciuitates q̄ a p̄re defecerāt ingentē claſſez cōpauit. Et orta tēpeſtate claſſez oēm amiſit p̄ter nudū corpꝰ ꝛ paucos comites. Deīn poſt naufragiū a ptolomeo euergete victus in antiochiā fugit vbi a frē Antiocho auxilia poſtulauit antiochus aūt cū eſſet ānoꝝ.14. ſup̄ etatē regni cupidꝰ ſub occaſiōe regni defendendi fratri huic Seleuco regnū abſtulit.

ISti duo frēs Antiochꝰ magnꝰ ꝛ Seleucus ceraunos ambo regnauerīt volētes vero vīdicare ſanguinē p̄ris ſui ꝛ onye q̊s euergetes rex egipti interfecit. Grandē ducūt exercitū cōtra philopatorē filium evergetis. Sed añ cōgreſſuz Seleucꝰ morit̄. et antiochꝰ ꝓſequit̄ bellū: in q̄ vix auffugiēs totū exercitū pdidit. Rurſumq̧ cōgregās exercitū ꝛ ꝯtra Epiphanē filiū philopatoris adhuc pueꝝ q̄ttuor ānoꝝ habēs cū mltis alijs ſecū philippū regē macedonū. obtinuitq̧ ꝯtra duces ptolomei pueri: fugauitq̧ Scopā ducē eiꝰ. iudeā q̄z cū mltis alijs ciuitatibus acq̄ſiuit ꝛ oīa ḡnauit. Et qꝛ armis egiptū capere nō poterat dolose deſpōdit epiphani filiā ſuā vt ſic quaſi amicꝰ regnū īt̄raret. ſʒ nō p̄ualuit cum res innotuit.

ANtiochꝰ cognomēto magnꝰ eiꝰ noīs q̄rtus Sextꝰ ſyrie rex: ſyrijs regr̄e cepit regnūit ānis.36. Js ptolomeū philometrē deuicit. ꝛ cū viribꝰ ꝛ diuitijs plrimū habūdaret ita exercitū īſtruxit vt gregarij milites auro caligas facerēt huic annibal penꝰ cartaginē tradēs metu romāoꝝ ad eū ſeceſſit. Romani antiochi ꝛ annibal' inſolētias ſuſtinere nō valētes L. Cornelīū ꝯſulē ꝛ Scipiōes. ſ. naſicā ꝛ affricanū legatos cōſtituētes annibalē ſuperarīt Etiā antiochū deuicētes. coegerīt eū pacē a romāis poſtulare. Cōceſſa vt ex europa aſiaq̧ recederet ſe ītra thauꝝ contineret: ꝛ.20. obſidibꝰ datis decē milia talētoꝝ q̄t ānis pſolueret. Cū tādez theſauri cupiditate a ſacerdotibꝰ fallaciter ꝓmiſſi pſidē intraſſz in fano fortune ab ipis ſacerdotibꝰ pemptꝰ ꝛ mēbratim cōciſus e templo ꝓiectus eſt.

SEleucꝰ ille q̄ ꝛ philopator ſeptimꝰ aſie ꝛ ſyrie rex regnūit ānis.12. Uir q̄dez īgenio hebes ꝛ iniquꝰ: miſit heliodoꝝ ad ſpoliandū erariū in tēplo q̄ iniq̄ iudicās p angelū flagellatꝰ vix ad vitā redijt Onia ꝓ eo orante Hic cum nullum filium ſucceſſorem reliquiſſet. Antiochum illuſorem fratrem ſucceſſorem habuit.

Machabei

SEptē filij machabei cum matre et Eleazaro cū mltis alijs martyrio coronāt̄. qui martyres ante incarnationē filij dei ꝓ lege dei vſq̧ ad mortē ḡuiſſima tolerauere tormēta.

ANno. xix. epiphanis fuit illa victoria iudeorum de Antiocho magno de quo. 2. machabeorum. iiij. dicitur de magnis periculis adeo liberati magnifice gratias agimus ipi vtpote qui aduerſus talem regem dimicauimus.

Linea pontificū
Simon filꝰ Onye

Onias

Symon

Onyas pius

Linea Christi
Eleazar

Eleazar an. m. 5009.

ILle ſymō onye pōtificis filꝰ duodecimus hebreoꝝ ſūmꝰ pōtifex ſedit ānis.12. Uir bonꝰ: magna hn̄s p̄conia laudis. Eccleſiaſtici. l. q̄ templū reformauit in meliꝰ: ꝛ ciuitatē p̄ualuit amplificare. Hic curauit gentē ſuā ꝛ liberauit eā a pditiōe. Moriens tandē oniā filiū reliquit ſucceſſorem.

Onias magnꝰ ſimonis filꝰ pōtificatū obtinēs ſedit ānis. 29. q̄ ꝓpter tyrānidē antiochi cū iudeā ſubegit fugit cū multis iudeis in egiptū. Ibiq̧ extruxit templū ad inſtar tēpli ī hieruſalē in q̄ grauiter peccauit agēdo ſupſticioſe. moriens reliquit filium adhuc infantē.

IſTe Symō fuit filꝰ Onye q̄ tenuit pōtificatū poſt fugā patris ſui. princeps aūt ſacerdotum tandē moriens tres poſt ſe reliq̄t filios Onyā Jeſuz ꝛ Johannem Qui ad tres p̄ricipatꝰ Sacerdocij pueneruint.

Onias pius fuit vir ſanctꝰ gratꝰ deo ꝛ hoībus: q̄ tandē ab andronico occiſꝰ ē. At rex de iuſtiſſimi viri nece turbatꝰ. Andronicū homicidā capi fecit ꝛ purpura exutū eo in loco q̊ oniā pemerat tādiu vſq̧ cedi fec̄ donec expiraret

Sena

SEna vrbs in ethrurie. virib⁹ opibuſq̧ nunc ſcđa ameniſſimo loco ſita. Et vt Policrates libro ſexto tradit a gallis ſenonēſibus tpibus brennij ante xp̄i aduentū. ccc lxxxij. cū in ytaliā venit condita ꝑ ſenibus ſuis ⁊ armētarijs eam cōſtruxerūt: nō modo fides hyſtorie ſed celebris traditio ex eo quidem validior. Oꝛ ſenēſes ⁊ liniamētis membroꝝ ⁊ venuſtate faciei ⁊ coloris gratia: morib⁹ quoq̧ ipſis ad gallos ⁊ britones a quib⁹ originē traxerūt videnť accedere: licet eos vetuſtas tpis: orbis plaga: ſitus regionis. cōuict⁹ finitimoꝝ quib⁹ ſanguine ⁊ morib⁹ diu ꝑmixti ſunt ex magna pte mutauerit. Sed reuera inter nouas numerari poteſt: cū nullis in veterū monimētis repiať: nullaq̧ antiq̇tatis veſtigia in ea appareant. Sunt q̇ affirmāt Karolū cui maleo fuit cognomētū eaꝫ cōdidiſſe. In celebri tamē monaſterio venetijs ſctī Georgij de alga (qđ glioſus pontifex Eugeni⁹ relicto primū ſeculo ꝓpria edificauit paterne hereditatis pecunia) inueniť in libro litteris ſcripto ꝑuetuſtis. Johannē romanū pontificē nomīs ordine duo de viceſimū acceptis de peruſina cluſiēſi. Aretina. feſulana. florētina. ⁊ volaterrana diocesib⁹. ſex plebatib⁹. ciuitatem hāc edificaſſe: q̄ ab ipſo ſex plebatuū numero Sena fuerit appellata. Hec quippe ciuitas nunc ſup colle cuiuſdā peninſule iacet vndiq̧ q̇ſi ripas iugoſas habēs: in ſupiore tamē vrbis pte ſolū aliquātulū habꝫ ortis viridarijſq̧ ornatū. In qua quidē celeberrima extant edificia. Uidelicet gymnaſiū ꝑpulcrū ⁊ foꝝ ⁊ porticus et regia palatia. Hoſpitaleq̧ ſumptuoſiſſimū pietiſſime gubernatum. Ampla q̇ꝫ et libera eſt cū turribus ⁊ ꝓpugnaculis ac optīs inſtituta morib⁹: pplo neq̧ rudi neq̧ inurbano. Ei⁹ ager maxīm⁹ ⁊ herbidus ſemꝑ boū bubaloꝝ ouiūq̧ multoꝝ nutritor. Frumēti q̇ꝫ vini et olei ferax. ac fructuū oīs generis abūdans. Hec a roma ſtadijs octingētis diſtat. Cui⁹ viri inter etruſcos religione morib⁹ ac lingua p̄ſtare noſcuntur. Habuit aūt Sena illuſtrās ſid⁹ ſctm̄ Bernardinū cui⁹ reliquie apud aquilā vrbē miraclis ꝑ ſingulos dies mltiplicatis coruſcāt: Is p̄m⁹ oīm ordinē beati Franciſci ad eā q̄ nūc tantoꝑe viget obſeruāciā regule pduxerit. Ornataq̧ fuit Hugone medico ⁊ pħo qui ceteris ſui ſeculi poſt functū vita Jacobū forliuiēſem doctioꝛ clarioꝛq̧ habit⁹. Et friderico iuris cōſultiſſimo: qui ea in doctrina cōſilia plīma reliq̇t. Sena q̇ꝫ Siluio enea pſis p̄mū laurea: poſt: epiſcopali ⁊ papali mitra redimito. Uiriſq̧ plīmis ⁊ pōtificib⁹ doctrina excultis ornatur. Umbronē ſenēſis agri fluuiū inter ⁊ paludē danaam ſiue fluuiū paliā que ea palus efficit multa ſunt mōtana ⁊ campeſtria opida. Ineſtq̧ cluſiū vetuſtiſſima vrbs de qua Plini⁹ plura ſcribit: que olim Carmon fuit nomīata: nūc vrbi ſenenſi ſubiecta ⁊ ab eo aucta.

Reges Egipti
Ptolomeus epiphanes

Ptolomeus philometoꝛ

Ptolomeus Epiphanes quītꝰ egiptioꝝ rex regnūit annis.24. Hic tpe adepti regni nōdū quatuoꝛ exceſſerat ānos: et cū eiꝰ infantia cōſilij et roboꝛis compos eſſe nō potuit: Antiochꝰ magnꝰ ſyrie rex ad ſuum regnum aſpirās: illud bellica excurſiōe vexare cepit. Sed regni pꝛincipes ꝓ infante fideliter dimicātes regnū oīe defenſarūt. Ad ipm quoqꝫ fouendū Onias iudeoꝝ pontifex deſcēdit: cum aūt ad pubertatis tpa puenisset Antiochus nobilis magni antiochi filiꝰ ſoꝛoꝛē ſuā ei inſidioſe dedit vxoꝛē. Ex qua duos ſuſcepit filios: quo audito Antiochꝰ ſub ſpecie viſendi ipam ſoꝛoꝛē Cleopatram atqꝫ filios egiptū ingreſſus ipm ptolomeū regē inter epulas occidi iuſſit Cūqꝫ vniuerſaꝫ egiptū ſibi ſubiugare niteref ab egiptijs extra cōfines eiectuſ eſt: poſt biennū rurſus alexandriā obſidēs: a romanis legatis de egipto recedere compulſus eſt.

Ptolomeꝰ iſte philometoꝛ ſextꝰ egiptioꝝ rex regnūit ānis.35. Hic antiochi ſoꝛoꝛis filꝰ ſegnis ad modū vir: huic adoleſcēti antiochꝰ auūculꝰ bellum intulit: ꝓpter qđ legatos ad Senatū ro. miſit ab eo auxilia poſtulās mouere ſenatū adoleſcētis pces: pompiliūqꝫ legatū ad antiochū miſere vt ab egipto abſtineret: quo viſo ei oſculū dedit: platoqꝫ ſenatꝰ decreto et cū cunctari videret cōſultationēqꝫ ad amicos referri. Ibi pompiliꝰ virga quā manu tenebat amplo circulo incluſuꝫ amicos cōſulere iubet: nec priꝰ excat qꝫ ſenatui reſpōſuꝫ det aut pacē aut bellū habiturꝰ. Hec auſteritas animū regis fregit vt ſe pariturū ſenatui reſpōderit. Hic demū filiā Cleopatrā alexandro Syrie regi vxoꝛē dedit: ab eo deinde ablatā demetrio dedit. quem cū cōtra ſe venientē fugauit ac die tercia in oblatiōe capitis alexādri ſibi p Arabū regē facta ꝑ gaudio expirauit

Minucia

Menander

Demetrius

Caproma

Titus liuius

Theophraſtus

Menippus

Caproma Montalis virgo veſtalis inceſti rea ſuſpendio affecta eſt.

Titus liuius Tragediarum ſcriptoꝛ clarus habetur. Qui ob ingenij meritum a liuio Saliuatoꝛe cuius libꝛos erudiebat libertate donatus.

Minucia virgo veſtalis et de inceſtu conuicta viua obruta eſt.

Theophraſtus ereſius phus et teſte Anthenodoro in libꝛo deambulationū fullonis filꝰ. In pꝛopꝛia patria audiuit pꝛimo leucippū ciueꝫ ſuū: inde cum platonē audiuiſſet ſe ad ariſtotelē trāſtulit. Eoqꝫ in calcidē ꝑfecto illi in ſcole regimīe ſucceſſit: fuit vir ſumme pꝛudētie ſtudijqꝫ ſingłaris atqꝫ eloquij admirādi. Ita vt cū antea illi tyranno nomen eſſet ob diuinā eloquētiaꝫ ariſtoteles illū Theophraſtū vocitauerit: itaqꝫ circa trecenta libꝛoꝝ volumīa edidit: pgebant ad eū audiendū (teſte pamphilo) duo milia diſcipuloꝝ. Inter qs nichomachū Ariſtotelis filiū habuit diſcipulū: et Menādrū comicū: habebatqꝫ hoc ſemp in oꝛe. Sumptꝰ pcioſiſſimus tempus eſt. Obijt annoꝝ octuagintaquiqꝫ.

Menāder poeta comicꝰ Theophraſti diſcipulꝰ qui vt Quintilianꝰ ait. meo iudicio diligenter lectus ad cūcta que precipimꝰ efficienda ſufficit. Ita omnē vite ymaginē expꝛeſſit: tanta in eo inueniēdi copia eloquēdi facultas. Ita eſt in omnibꝰ rebꝰ pſonis affectibꝰ accomodatus: ob que putauerat illū Quidiꝰ ppetuo duraturuꝫ. Hūc ⁊ paulꝰ aplus ſe legiſſe indicat: cū ad Coꝛinthios ait. Coꝛrumpunt bonos moꝛes colloquia mala.i.Coꝛinthi.os.xv.

Menippus phus Cynicꝰ genere phenix condictiōe ſeruꝰ: cuiꝰ dn̄s fuit bachꝰ quidā ponticꝰ. Fuitqꝫ (vt retulit hermippꝰ) diurnꝰ feneratoꝛ: tandē inſidias paſſus oīa que habebat amiſit. Ex qua re ſe ſuſpendit.

Demetriꝰ phalerꝰ cognomēto phus Theophraſti diſcipłus: diſputatoꝛ ſubtilis ⁊ oꝛatoꝛ: parū vehemēs fuit (vt Cicero ait) dulcis tn̄: hic cū apđ athenienſes ob eximias eiꝰ vtutes.10.annos pfuiſſet trecētis ⁊ ſexagīta ereis ſtatuis honoꝛatꝰ fuit. eo ꝙ ciuitatē redditibꝰ ⁊ edificijs pꝛimus auxerit. Abſens poſtea ab inuidis imagines dirute. qđ cū comptū habuit ait. Virtutē nō euerterūt cuiꝰ gra illas erexerant. Dicebatqꝫ hic tantū in republica valere eloquētiā quantum in bello ferrum.

Anno vrbis condite. cccc lxxvij. cum iam clarum vrbis rome nomen eſſet. Arma tamen extra ytaliam mota non fuerant vt igitur cognoſceretur que copie romanorum eſſent cenſus eſt habitus: tū inuenta ſunt capita .cc lxxxxij. milia. ccc xxxiij. Quāq̄ a cōdita vrbe nūq̄ bella ceſſaſſent: ⁊ contra affros bellū ſuſceptū eſt: primū Appio claudio: Quīto fabio conſulibus in ſicilia contra eos pugnatū eſt. Et appi⁹ claudius de Affris ⁊ rege ſicilie hierone triūphauit.

Sub iſtis conſulibus inchoatum eſt bellum punicum cum hannibale ſeniore.

Gneo et Gayo conſulibus romani in mari dimicauerunt paratis nauibus roſtratis: quas liburnas vocant. Cornelius fraude decept⁹ eſt. Duellius commiſſo prelio cartagineſium ducem vicit. xxx. ⁊ vnā naues cepit. xiiij. merſit. vij. milia hoſtium cepit. triaq̄ milia occidit: neq̄ vlla victoria romāis gratior fuit: qd̄ inuicti t̄ra iā etiā mari p̄mū poſſet.

Criſpus philozoph⁹

Criſpus ſtoicus ph̄us natione Elius p hoc tempus floruit. Qui anno vite ſue octogeſimo librum adeo ſubtiliter compoſuit: vt ad ea que ibi conſcripſit penitus cognoſceda longa vita op⁹ eſſet: ſicut teſtatur valerius libro. 8. Ex cuius notabilioribus ſententijs hec vna celeberrima fuit. Sapiens nulla re eget: et tamē multis rebus illi op⁹. Econtra ſtulto nulla re opus eſt: nulla enim re ſcit vti: ſed omnibus eget. Zenon etiā ſuo tempe ph̄us ait. Sepultus apud te ſit ſermo quem tu ſolus audieris: hij duo ſtoice ſecte autores fuerunt.

Iſti duo conſules cum hannone cartaginenſium imperatore pugnauerunt. Corſicam ⁊ ſardiniam vaſtarunt: et ſcipio multa milia inde captiuorum adduxit triumphum egit.

Polemon ph̄us

Polemon Athenienſis ph̄us his temporibus agnoſcitur. Qui laercio teſte cū iuuenis eſſet ad modum lubricus et impudicus fuit vt pecunias circūferret quo eſſet ad omnes implēdas voluptates paratior: eas itidem in angiportis et vijs occulebat. Sed cum ſemel ebrius et coronatus in ſcolam xenocratis irrumperet: ille ꝑtermiſſa oratione: quā inceperat de pudicitia dicere cepit. Quo ſecutum dicunt vt decetero ſtudio et induſtria adeo ſeipm̄ vinceret vt xenocrati in regenda ſcola ſuccederet.

Sub iſtis conſulibus diuerſe ignium aquarumq̄ clades pene vrbem conſumpſerunt: et bellum in affricam tranſlatum eſt contra Amilcarem cartaginenſium ducem in mari pugnatū victuſq̄ eſt. Conſules vſq̄ ad cartaginem ꝓceſſerūt multiſq̄ vaſtatis oppidis. Mallius victor romā redijt attili⁹ regul⁹ in affrica remāſit. Is ꝯtra affros ſ'aciem inſtruxit contra tres carthaginenſiū duces Aſdrubales duos et Atarilcarem dimicans victor fuit. xvij. milia hoſtium cecidit et ſerpentem mire magnitudinis occidit. Cuius coriū centum viginti pedum longitudinem habuit romamq̄ delatū cunctis miraculo fuit. Tunc victi Cartaginenſes pacem a romanis petierunt. Regulus tamen poſtea victus in vltima pernicie.

Linea conſulum Romanorum

Apius claudius — Quintus fabius

Gneus cornelius — Gayus duellius

Lucius ſcipio — C florus aquilio

M. atillius regulus — Lucius mallius vulſo

Marco Emilio — Paulus ſeruius

Marco Emilio: paulo ſeruio conſulibus ambo hij romani conſules ad affricam profecti ſunt cum trecentarum nauium claſſe clipeam petunt et confeſtim cartaginem venerunt: primum affros nauali certamine ſuperant. Emilius conſul centum et quatuor naues hoſtium demerſit: triginta cum pugnatoribus cepit. xv. milia hoſtium aut occidit aut cepit. Et ſubacta affrica tunc fuiſſet niſi q̄ tanta fames erat vt diutius exercitus expectare non poſſet. Conſules autem circa ſiciliam naufragium paſſi. Hoc tempore argenteus nummus primum in vrbe figuratus eſt.

Linea regum Syrie

Antiochus epiphanes il/luſtris

Iſte antiochꝰ nobilis ſiue illuſtris regnauit annis .xi. peſſimꝰ fuit ꝛ figura antixpi. Hic audita morte patris fratriſqȝ ſui inercia cū rome eſſet obſes: clā fugit ꝛ veniēs in ſyriā receptꝰ eſt a quibuſdā ciuitatibus: mortuoqȝ frē ꝑ eo regnauit: ꝛ vendito ſacerdocio pͥmū a Jaſone poſtea a Menelao: quoꝝ ſuaſu iudei ſibi noīa gentiū imponebāt: ſacrificia fieri ꝓhibuit in templo in hieruſalē. Demū veniēs de egipto menelay ductione ſpoliauit templū coegitqȝ iudeos ydolis ſacrificare: ꝛ trāſire ad ritꝰ gentiū: ponēs in templo ydolū Jouis olimpii: ꝓhibuit circūciſionē: interficiēs circūcidētes: ſeptē frēs cū mr̄e nolētes comedere carnes porcinas varijs tormētis occidit. qui oēs aīo cōſtāti ꝓ obſeruatiōe legū martiriū ptulere. Poſtremo volens ire ꝯtra hieruſalē cecidit de curru ꝯfractuſqȝ ꝛ demū a vermibꝰ cōſumptꝰ. miſerabiliter mortuus eſt in terra aliena.

Antiochꝰ filiꝰ epiphanis

Antiochꝰ iſte Eupator regnauit ānis .2. hic patre ſublato puulꝰ relictꝰ eſt adhuc adoleſcēs habuit tutorem lyſiā: ꝛ cū cōtra iudeos exercitū duxiſſent nō lōge pꝰ ambo a ſuis occiſi ſunt ꝓpter timorē demetrij filij ſeleuci eupatoris.

Linea Chriſti

Mathan filꝰ Eleazary

Mathathias habuit quinqȝ filios coniuges

Mathathias ſacerdos filiuſ Johānis filij ſymonis doctrina ꝛ glorie fama apud iudeos plurimum honoratꝰ eſt. Vir ſanctus percuſſit in zelo ſuo peccatores: qui habuit quīqȝ filios eiuſdem zeli verū ipſe non erat pontifex ſed tres filij eius quo mortuo in Modin ſepelitur.

Demetrius ſother

Iſte Demetriuſ ſother decimus ſyrie ꝛ Aſie rex priuigno interfecto regnauit ānis .12. filius Seleuc. antiochum eupatorē et lyſiā occidit. Alchimū pōtificē ꝯſtituit cū q̄ bachides miſſus hieruſalē m̄ltos iudeoꝝ occidit. nychanorē a iuda machabeo occiſū amiſit: ꝛ bachidē iudā occidit: tandē ab alexādro victꝰ. illū vita pͥter ꝛ regͦ ꝓuauit.

Iſte iudas q̄ ꝛ machabeꝰ vir fortiſſimꝰ ꝛ bellicoſuſ mathathie filꝰ fuit ſtrēnuiſſimꝰ bellator ꝛ triū ꝓbator in iſrl̄. q̄ nec an̄ ſe nec pꝰ ſilēm hūit cꝰ glorioſa opa patēt ī libris machabeoꝝ. Hic poſtremo in bello cecidit: ꝓ dei legibꝰ mortē ſuſtinēs cū tribꝰ ānis pontificatū admīſtraſſet.

Templū purgat a iuda et fratribꝰ poſtq̄ ꝓ tribꝰ ānis fuerat ꝓphanatū.

Jonathas iudeoꝝ dux pͥter ꝛ pōtifex ppl̄m iudeoꝝ pꝰ iudā rexit ānis .19. nō impar frī ſuo machabeo ꝟtute fuit. Tandē a triphone doloſe captꝰ cū filijs interficit. Cuiꝰ corpꝰ ſymon frater eiꝰ cū luctu ſepeliuit.

Ariſtarcus

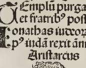

Ariſtarcꝰ gramaticꝰ claruit tpe Machabeoꝝ

Pacubius

Bacubiꝰ brūduſinꝰ tragediarū ſcriptor: nepos Ennij poete ex filia claruit pͥo rome inde poſtmodū tharētū regreſſus ē: et nonagenariꝰ mortuꝰ eſt.

Symō mathathie filꝰ tercꝰ iudeoꝝ dux pariter pōtifex ſedit ānis . 8. religioſus ꝛ prudētiſſimus fuit: ab adoleſcētia ſua optīe ꝯuerſatꝰ ē: tandē occiſus neq̄ter a genere ſuo. Jſte ſimō ꝛ ionathas frēs iude pꝰ eiꝰ occiſiōē corpꝰ ab hoſtibꝰ redimētes ī modin patrū ſuoꝝ ſepulchro ſepeliere. Ptolomeꝰ q̄ȝ cū eū ad cōuiuiū inuitaſſet: eūdē cū duobꝰ filijs interfecit. Et ipiꝰ ſymonis vxorem cum reliquis duobꝰ in vincula cōiecit. Et in his finit pͥmꝰ liber machabeorum.

PTolomeus Euergetes philometoris filius Cleopatreq germanꝰ ſeptimus egiptiorum rex: regnauit annis. 29. Uir quidē peſſimꝰ atq ſeuiſſimꝰ ob cuius ſeuitiam frater eius ⁊ Cleopatra ſoror ſibi timentes regnū ei ꝑ legatos obtulerūt. cum fraternū regnum ſine vllo certamine recepiſſet elatus factus: fratris filium e complexu matris enecauit: ⁊ omnes eius fautores trucidauit. Et ſic ciuibꝰ ſuis cruentꝰ extitit: Ita quoq romanis qui illic venerāt ridiculo fuit. Quia vt Juſtinꝰ ſcribit. Uultu deformis erat ſtatura breuis et ſagina ventris belue ꝑſimilis. Quā quidē feditatē nimia veſtis ſubtilitas augebat. Hic quippe filios ex ſorore et ex vxoris ſorore ſuſcepit. Ac etiā ſororis filiam per vim ſtuprauit. Cuius filiū membratim diuiſum et in ciſta poſitum in die natalis eius inter epulas iuſſit offerri.

PTolomeus phiſcon qui et Sother euergetis filius octauus egiptiorū rex. regnauit annis. 17. his tꝑibus Antiochus tyricenus demetrij filius Et antiochus griffi regis frater adinuicem dimicantes ſucceſſiue modo vnus modo alter regnabant. Inter has autem regni Syrie parricidiales diſcordias mortuus eſt ptolomeus iſte relicto regno vxori.

PTolomeus alexander nonꝰ Egiptiorū rex regnauit expulſo fratre annis. 10. Hic ptolomei ſother predicti frater fuit. Cleopatra mater. poſtq̄ cum maiore filio decem ⁊ ſeptem annis regnaſſet grauiter ferens filij ſocietatē populum in eum concitauit ⁊ in Cyprū exulare coegit. Acceſſito iſto alexādro minore filio in locum fratris ſecum regnare fecit. Sed tandem ab eodem occupata interficitur. Et a populo in exiliū actus. Ptolomeꝰ ſother reuocatꝰ in regnum. Igit̄ alexander regni cyreneorū quod ei pater teſtamēto reliquerat populo romano herede inſtituto deceſſit.

PTolomeus Sother paulo ante a matre pulſus. hic anno Alexandro ab Egiptijs interfecto regnum paternum iterū recuperans regnauit annis octo. Cum enim alexander matrem occidiſſet ipſum in vindictam matris repulerant. vt iam ſcriptum fuit.

HAnnibal hamilcaris Carthaginenſium ducis filius. quinq et viginti etatis annos habens Jmꝑator carthaginenſiū exercitus creatus eſt hic ceteris ducibus prudentia. audatia. conſilioq ad pericula capeſſenda anteibat. Jmꝑator factꝰ triennio omnes hyſpanie gentes bello ſubegit. fratreq ſuo Aſdrubale ad hyſpanie cuſtodiam relicto. ipſe pyrrheneū ſaltū tranſijt. Et poſtq̄ ad alpes peruenit que ſcilicet ytaliā a gallia ſeiungūt. quas nemo vnq̄ cum exercitu preterq̄ hercules tranſierat: ita itinera et loca lapidoſa ſtrues comburendo et acetum infundendo patefecit vt Elephas oneratus ire poſſet. cum antea vix vnus homo quiret repetere. Jn eo tamē loco multi niuibus obruti cum elephantis periere. Tradit̄ ad ytaliam. lxxx. milia peditum et viginti milia equitum ſeptem et triginta elephantes adduxiſſe. Deſcendit itaq Hannibal in Thaurinenſes agros. Et ꝑuagata tota regione Ciſalpina romanos tribus prelijs profugauit: ac multas vrbes obtinuit. Jdē ꝑ ligures fecit Poſtea appenninū tranſiliens apud ethruriā vbi nunc florentia graui oculorū morbo affectus eſt. vt dextrum amiſerit oculū. deinde C. flamineū interfecit: q̄ facto fabiꝰ maximꝰ a ſenatu cōtra ipm miſſus per ſumma montiū et abdita nemorum caſtra ponēs eius feruorem deluſit. ⁊ repta occaſione aretinorū auxilio vicit. Et ſic ꝑ ſedecim annos totam ytaliam varijs cladibꝰ fatigauit. Jnde in apuliam ꝑgens maxima clade romanos apud cannas affecit. Jn quo quidē ꝑlio tot romanorū milia ceſa ſunt: vt tres ānulorū aureorū modios quos e romanorum militū manꝰ extraxerat Carthaginē mitteret. Cōſulares quoq viri ac ſenatores capti aut occiſi fuere. Et de romanis actū fuiſſet ſi Hannibal ſtatim poſt victoriam ad vrbem acceſſiſſet. Js tamen coactꝰ ytaliā relinquere ⁊ opē patrie ſue ferre que a publio ſcipione ꝑmebat̄. Cū carthagineſes cū romanis pacem compoſuere ad antiochum regem confugit. deinde ab bithinie regē T. quintꝰ legatꝰ cōtra eū preīt. Ne a romanis caperet̄ cōfeſtim guſtato veneno qđ in ānulo more regio gerebat aīam expulit. Et ſic eo genere mortis a romanorū vinculis ſe liberauit. Deceſſit aūt ſeptuageſimo vite ſue anno.

Linea Regum Egipti

Ptolomeus euergetes

Ptolomeus phiſcon ſiue ſother

Ptolomeus alexander

Ptolomeus ſother

hanibal

Anno ab vrbe condita. cccc lxxx. Sanguis e terra et lac e celo manare viſum eſt in ſpecie pluuie. peſtilẽtia grauis in vrbe biennio fuit: quã ſibillini libri dixerunt celeſti ira impoſitã: nõ inquerebat numerꝰ eorũ qui periſſent; ſed ipſorum qui fuerunt ſuperſtites.

Coloſſus ingens ſolis ſimulacrum a clare lydo ſtatuario fabricatum apud rhodum inſulam terremotu corruit. Erat quippe (vt plinius refert) ſtatua admirãda altitudinis cubitorum. 70. turribus equipperãda. Et e ſeptem miraculis mõi maximum fuiſſe teſtantur.

Strato phus

Strato lampſacenus phus Archeſilai filius vir eloquẽtiſſimus. Et in ſpeculatione phiſica pre ceteris diligentiſſime ſpeculatus. Unde et phiſicus ẽ appellatus: fuit ptolomei philadelphi preceptor a quo talentis octuaginta donatus ẽ Scripſit de regno: de iuſticia ⁊ de diis. Aiunt eum fuiſſe tam tenuẽ vt ſine ſenſu moreretur. Silphon quoq; phus ſuo tempore omnibus bonis amiſſis ſolus nudus euadens ait. Omnia mea bona mecum porto: pectore enim geſtabat.

Crates phus

Crates athenienſis academicꝰ philozophus filius antigenis, palemonis auditor illiuſq; ſucceſſor ſcole: q adeo ſe viuẽtes amarũt; vt eadẽ ſemp ſtudia ſint cõſecuti: et mortui eodem ſepulchro ſepulti: q̃s antagoras in hanc ſententiam verſibus exornauit. Hoc tumulo Cratem et polemonẽ cõditos fatere qui tranſis o hoſpes viros conſenſu animorũ precipuos: quoꝝ diuino ex ore doctrina manauit ſacra viteq; mundicies ſapiẽtie adiuncta.

Panetius

Poſſidonius

Silphon phus

Panetius phus claruit tpe Scipiõis rome cꝰ et ꝑceptor fuit. Qui ſtoice ſecte phus extitit: Quẽ cicero in libro officiorũ imitatus eſt. cuius hec eſt ſententia. Uitam hominum qui etatem in medio rerũ agũt ac ſibi ſuiſq; vſibus eſſe volũt ad cauenda pericula ex impulſo aſſidua ⁊ ꝑpe quotidiana: oportet animo eſſe ꝑmpto ſemper et intento.

Silphon megarenſis phus his tempibus floruit hunc et imitatione atq; ſapientia tantũ alios preceſſiſſe dicunt vt parũ abfuerit: quin omnis gratia in illum intenta in Megaram tranſiſſe diceretur Cicero vero libro de fato dicit illum fuiſſe hominem acutum maximeq; ſuis temporibus approbatũ. Qui cum capta aliquando eſſet eius patria: et omnibꝰ eiꝰ bonis amiſſis ſolus nudus euadẽs interrogaret. An omnia perdidiſſet: Reſpondit omnia mea bona mecũ porto: pectore enim illa: non in ſcapulis ſe geſtare dicebat.

Licon phus

Poſſidonius phus ſtoicus panecii diſcipulꝰ claruit tempe ſcipionis hic fuit aſtrologꝰ magnus teſte auguſtino.

Eraſiſtratꝰ q̃z athenienſis medicꝰ ſcdm Euſebiũ his tpibꝰ floruit hic cũ ex ariſtotelis familia natꝰ eſſet etiam eximiꝰ medicꝰ euaſit. Qui cũ antiochũ regẽ ex grauiſſimo morbo ſanaſſet a ptolomeo rege eiꝰ filio centũ talentis donatꝰ eſt vt teſtis eſt pliniꝰ libro vigeſimo nono naturalis hiſtorie.

Licon troadẽſis phus clarꝰ habet vir quidẽ eloquẽs et in educãdis inſtruẽdiſq; pueris maxie idoneꝰ. Dicebat em̃ neceſſario adiũgi pueris pudorẽ ⁊ laudis ſtudiũ velut equis calcar. Fuit hic dũ vixit habitu mũdiſſimꝰ ⁊ veſtiũ incredibili mũdicie atq; nitore: Et cũ ẽet corpe fortiſſimꝰ pile ludo ſe exercuit. Tenuit aũt ſcole ꝑncipatũ ãnis. 44. Tandẽ feſſus podagre morbo anno vite ſue. 74. interiit. Timon appolloniates phus etiã ſuis tpibꝰ floruit hic dũ iuuenis eſſet multis obſcenitatibus ſe immerſit: poſtea factꝰ vir (licet egenꝰ) repudiatis viciis in calcedoniã iuit: ibiq; philozophiã ⁊ oratoriã artem didicit atq; exercuit. Scripſit aũt diuerſa poemata Tragedias Comedias ⁊ Satiras.

Linea Conſulum romanorum

L. Metellus C. Furius

C. Attilus T. Mallius

L. Emilius Terrentius varro

Lucio cecilio metelle. Caio furio placido conſulibus. Metellus in Sicilia affrorum ducem Aſdrubalẽ cũ. cxxx. elephantis et magnis copijs venientem ſuperauit. Apud panormũ. xx. milia hoſtium occidit: ſex et viginti elephantes cepit reliquos errautes p numidas quos i auxilium habebant collegit. Et romã deduxit ingenti pompa.

T. Mallio Torquato Caio Attilo cõſulibus de Sardis triumphatũ eſt Et pace omibꝰ locis facta. Romani nullum bellum habuerunt. Quod bis poſt romam conditam ſemel tantuz numa põpilio regnante contigerat. Et porta iani clauſa eſt vno anno.

Emilio conſule ingentes gallorũ copie alpes tranſierunt; ſed pro romanis tota italia conſenſit. xl. mĩ milia hoſtium capta et interfecta ſeptez milia. Et triumphus emilio decretus. Gallorũ ſiquidez animi feroces; corpa pluſq̃ʒ humana erant. ſed experimento deprehẽſuz eſt q̃ virtus eorum ſicut primo impetu maior q̃ʒ virorũ eſt. Ita ſequens minor q̃ʒ feminarum. Alpina corpa humenti celo educata habent quoddã ſimile niuibus ſuis. Cum mox calore pugne ſtatim ſudorem emittũt: leui motu q̃ſi calefaciẽte ſole laxantur aliquot deinde annis euolutis pꝰ contra gallos intra ytaliam pugnatuz eſt finitũq̃ʒ eſt bellum M. Claudio marcello Gn. Cornelio Scipione conſulibꝰ. Poſtea idem Marcellus cũ collega ſuo Cornelio ingentes copias Gallorũ peremit Mediolanum expugnauit: grandem predam romam ptulit ac triumphãs marcellus ſpolia gallorum ſtipiti impoſita humeris ſuis vexit.

Linea Conſulum romanorum

M. C. marcellꝰ Cornelius Scipio

Lucius Mallius Cõſorinus M. Mallius

Lucius cenſorinus Marcus maulius

Eodem anno bellum punicum ſcdm romanis illatum eſt per Annibalem carthaginenſium ducem filium amilcaris qui iam dudum amilcari patri ad aras iurauerat cũ adhuc nouem eſſet annorũ ſe vt primum poſſet aduerſus romanos pugnaturum.

Quingenteſimo et quadrageſimo anno a condita vrbe Lucius emilius paulus publius Terrentius varro contra hannibalem mittuntur ambo tamen vincuntur.

Tranſacto punico bello ſecutum eſt Macedonicum contra philippum regem. l. et quingenteſimo primo anno ab vrbe condita T. Quintius flamminiꝰ aduerſus eum mittitur: et proſpere geſſit et pax ei ablata eſt his legibus ne grecis ciuitatibus quos romani contra eum defenderant bellum inferret: vt captiuos et tranſfugas redderet. Quinquaginta ſolas naues haberet reliquas romanis daret. Et per annos decies quaterna milia pondo argenti preſtaret; et obſidem daret filium Demetrium.

Linea Regum Syrie

Alexander filius antiochi

Demetrius filius demetry

Antiochus adoleſcens Sedetes

Triphon

Alexander

Linea Summorum pontificum

Johannes hircanus

Ariſtobolus

Alexander

ALexander ille filius antiochi epiphanes vndecimus Syrie et aſye rex regnauit ſcḋm Euſebiū annis. 9. ſemꝑ iudeis graciosus fuit. Jonathan machabeū ducē ſibi cōfederauit: eius adiutorio occidit demetriū ſother: et regnauit ꝓ eo. Cleopatram ptolomei filiam regis egipti in vxorē duxit. quā ptolomeus auferens alexandro demetrio filio demetrij ſother vxorē dedit. tandē rex arabū ad quē alexander fugit timens ptolomeū alexandrum occidit caput auferēs ptolomeo tranſmiſit.

ISte Demetrius regnauit annis tribus poſt alexandrum. Et omni regno paterno recuperato vicijs adoleſcentie in ſegniciem lapſus poſtremo captus in hyrcaniam nouem annis ſine regno priuatus vixit. Tandem regno reſtituto philometor filiam Cleopatram ab alexandro ſublatā vxorem dedit.

ANtiochus Sedetes adhuc puer ſuadente triphone aliquid molitus eſt pro reꝑatione regni ſed parum profecit: quia ſtatim ab eo occiſus eſt. Hi enim duo adinuicem dimicantes ſucceſſiue modo vnus modo alter regnabat.

ISte Johannes hircanus occiſo patre ſuo ſymone et duobus filijs ſuis Juda et Mathathia a ptolomeo duce in conuiuio in Jericho iure obtinuit ſacerdotium. et adminiſtratis optime rebus viginti tribus annis mortuus eſt: reliquitq Ariſtobolum filium ſuum primogenitum et anthigonū cum alijs duobus paruulis. Cumq nullus eorum ad regendum populum eſſet ydoneus vxorem ſuam diſertiſſimam prefecit et filijs. Sedit autem annis. 26. vir ſacerdotio dignus atq ducatu ſtrennuꝰ. A romanis ius amicicie poſtulans obtinere promeruit. Hic multas ſeditiones a phariſeis et eſſenis ꝑtulit: a quibus tandem liberatus: feliciter vſq in ſenium vixit

ARiſtobolus filius iohannis hircani in vincula matrem cum duobus fratribus minoribus ſuis coniecit: primuſq dyadema regni ſibi impoſuit. Et vno anno tantūmodo regnauit. Fuitq rex et ſacerdos: fratremq ſuum ſuggeſtione vxoris ſue interfecit. Et decurſis. 475. annis a ſedechia vltimo rege iuda quando regnum iuda interruptum et finitum fuit. mortuus eſt morbo acerbiſſimo: vt ſanguineū laceratis viſceribus euomeret.

TRiphon capto Jonatha proditorie contra Symonē fratrem Jonathe bellum mouit. Et acceptis a ſymone centum argenti talentis et duobus filijs Jonathe contra ꝓmiſſa Jonatham cum duobus filijs occidit. Et poſtea dominum ſuum Antiochum adoleſcentem interfecit et pro eo regnauit.

ISte Alexander ariſtoboli frater apud iudeos pontificatum et regnum ſuſcipiens regnauit annis. 27. relicta enim vxore Ariſtoboli que ex eo prolē non ſuſceperat a vinculis cum duobus fratribus eum abſoluit et tanq maiorē regem iudee conſtituit: qui fratrem ſuum ſcḋo a ſe genitum occidit. tercium vero regno priuatum ſecum viuere coegit: qui adeo nequiſſimus fuit q mille ſeniores intra ſex annos peremit. Octingentos quoq vxoratos viros vna cum vxoribus ac liberis in plateis patibulis affixit: qui eius crimina deteſtabant. Tandē 27. anno regni ſui ex quartana febre mortuus eſt: et reliquit duos filios Hircanum et Ariſtobolum. verū vxorem ſuam alexandram fecit regnare: quia habuit gratiam populi: cum adhuc viuente marito humanitate ſibi allexerat.

ALexander iſte filius Antiochi regnauit poſt triphonem quem occidit dyodatus dux.

Mantua gallie Cenomanoꝝ memorabilis vrbs vt quibuſdā placet a Manta Thireſie vatis filia pꝰ
Thebanoꝝ interitū ab Alexandro tūc illa cōdita fuit. Sūt tn̄ qui dicāt Thireſiā theſei tꝑibus fuiſ
ſe. Et in eiꝰ ſeruitutē deueniſſe: que poſt pr̄is interitū in ytaliā cū multis venit: ⁊ cū ſocijs grec mā-
tuaꝫ cōdidit. Sed cū interim ex thiberino thuſco rege oenꝰ natꝰ eſſet: ⁊ ad ipm̄ oppidū thuſci et veneti cō-
fluerēt. Oenꝰ muris oppidū circūdedit: ⁊ in aliā formā redegit. ⁊ a mr̄e Mantuā appellauit dicēte Virgi-
lio. x. li. Eneidos. Ille iam pr̄is agmen ſciet Oenus ab oris. Fatidice mātꝰ ⁊ thuſci filiꝰ amnis. Qui mu
ros matriſcꝫ dedit tibi Mantua nomē. Cōſtat tamē eam vrbē vetuſtiſſimā ab Etruſcis conditā: et vnā fuiſ
ſe duodecim coloniaꝝ quas T. liuiꝰ patauiꝰ docet trāſapenninū ab ea gente miſſas. preſertim cū poeta inſi
gnis virgiliꝰ ciuis ſuꝰ id orbi faciat notiſſimū. diffuſiuſcꝫ eiꝰ vrbis narrat originē. Mātua diues ciuis ſed
nō genus oībus vnū. Hec mōtibꝰ qui galliā ⁊ germaniā ab ytalia diuidūt vicina eſt. Haud ꝓcul a benaco
lacu ex quo minciꝰ effluit qui exundās Mantuā vſcꝫ labit̄ ibicꝫ lacu facto vrbē circuit. Inde etiā ꝓgredieſ
breui curſu padū influit. Paſſa eſt ſuꝑioribꝰ tꝑibus Mantua calamitates maximas: p̄ter illas que Virgi-
liano verſu ſunt notiſſime. Mantua ve miſere nimiū vicina Cremone. Nam ab Athila: Gothis. Lōgobar
dis ⁊ baioarioꝝ rege aliqn̄ diruta: qn̄cꝫ ſpoliata. qn̄cꝫ menibꝰ aperta ⁊ inmunita relicta. Vngari aliqn̄ ad
ſolū vſcꝫ euertere: vnde ⁊ locꝰ vbi tūc fuerat ad rei memoriā nūc vngaria nūcupat̄. Mathildis nobil' comi-
tiſſa eam diu tenuit. mirificecꝫ ampliauit. Sub q̄ Nicolaꝰ ſcōs pōtifex romanꝰ cōciliū celebrauit: hanc per
multa tꝑa poſt Mathildim mlti poſſiderūt. In qua ꝑclariſſime familie de ripa ⁊ paſſerinoꝝ aliqn̄ prefuere
Demū poſt varios caſus inclite Gonzagorū familie magni cauis auxilio pulſis paſſerinis: ea vſcꝫ in p̄ſenſ
cū maxima laude potiti ſunt. quoꝝ ⁊ preteritoꝝ dn̄oꝝ cura diligētiacꝫ pulcherrimis pōtibꝰ ſuꝑ lacū iactis
tum ſuꝑbiſſimis templis: regijs pallacijs: ⁊ nobilibꝰ ciuiū edibꝰ plurimū illuſtrata eſt. Vnde ⁊ nūc ampla
ciuitas habita eſt: et rerū abūdās que ad vſuꝫ hūanū neceſſarie ſunt. Mātue ꝑ Karoli magni tēꝑa ſanguis
xp̄i miraculoſus appruit. Ad quē viſendū ſcōs Leo papa ſe cōtulit. Et inde in germaniā ad karolū acceſſit.
Karoluſcꝫ caluus magni filꝰ Mantua veneno perijt. qd̄ hebreꝰ medicus pecunia corruptus dedit. In ea
Anſhelmꝰ lucenſis ep̄us vir ſanctꝰ et eruditione moribuſcꝫ inſignis requieſcit. Et beatiſſimꝰ Johēnes bo
nus Mantue ciuis miraculis clariſſimꝰ. Genuit et Albertinū qui tractatū de corꝑe xp̄i edidit. et Matheuꝫ
medicū clariſſimū qui ad Sicilie regē de medicinis opus egregiū perſcripſit.

Mantua

Neuius poeta comicus

Neuius poeta Comicus anno .2. regni Ptolomei epiphanes dicti (vt Euſebius ſcribit) Utice moritur: pulſus roma factione nobilium ⁊ precipue metelli. Is inter comicos tercium locum habet de quorum dinumeratione et comicorum preſtantia Vulcatius in libro de poetis: hec carmina ponit. Multos incertos certare hanc rem vidimus. Palmam poete comico cui deferant. Cecilio palmam tribuo de comico. Plautus ſecundus facile exuperat ceteros. Dein de neuius qui feruet precio in tercio. Si q̄d quarto detur: dabitur licinio. Poſt inſequi licinium facio attiliū. In ſexto conſequitur hos terrencius. Turpilius ſeptimum: Trabea octauum obtinet. In nono loco eſſe facile facio lucrecium. Decimū addo antiquitatis ennium.

Plautus Comicus

Plautus comicus poeta lingue latine pater (vt idem Euſebius teſtat᷑) ex vmbrie arpinas al's ſarſinas ciuitate rome morit᷑. Ex cuius ſermone (vt varro epiſtolonis ſententia dixit) muſe locute forent: ſi latine loqui voluiſſent. Floruit in ſcena quintodecimo ferme anno poſtq̄ bellum aduerſus penos ſcđm ſumptum eſt. Et quāq̄ a pluribus grecis comicis fabulas ſumptas in latinum cōuerterit: Oracij tamen ſententia plautus ad exemplum ſiculi ꝓperare epicharmi dicit᷑. Hic vt varro ⁊ plerīq̄ alij memorie ꝓdiderunt: cum pecunia omni quā in operis artificū ſcenicorum pepererat: in mercationibus ꝑdita: inops romam rediuiſſet. Et ob querendum victum ad circūagendas molas que truſatiles appellantur opam piſtori locaſſet. Ibi quotiens ab opere vacaret ſcribere fabulas acvendere ſolit⁹ erat. Mortuus eſt circiter centeſimā et quadrageſimā quintam olimpiadē. Juſſitq̄ tale ſuo ſepulchro epigrāma incidi vt varro de poetis dicit. Poſtq̄ eſt morte captus plautus comedia luget: ſcena eſt deſerta. Deinde riſus iocus luduſq̄ ⁊ numeri innumeri ſimul omnes ſimul collacrimarunt.

Ennius poeta

Ennius quoq̄ poeta comicus Tarenti naſcitur quintius ennius dictus. his temporibus (Euſebio referente) floruit. Qui a catone queſtore romam tranſlatus habitauit in monte auentino parco admodum ſumptu content⁹ et vnius ancille miniſterio: ſemp ꝑſuadens aīas eſſe immortales. Et ideo in vite ſue termino dixit. Aſpicite o ciues ſenis ennij imaginis formam: hic veſtrum pinxit maxima facta patrum: Nemo me lacrimis decoret: nec funera luctu: faxit cure voluto viuus p ora virum. Idemq̄ poeta pudicitiam predicans dicebat: flagitij initiū eſſe inter ciues corpa nudare. Hic cuꝫ comedias optimas elegantiſſimaſq̄ edidiſſet ſeptuagenario maior articulari morbo olimpiade. 153. interijt. Sepultuſq̄ fuit in ſcipionis monumento via appia.

Scipio affricanus

Scipio Affricanus alterius ſcipionis filius: vir oīm romanorum ferme ꝑmarius vigeſimūquartum agens annū duobus ſcipionibus ab haſdrubale interfectis a ſenatu romano ad hyſpanias mittit᷑: fuit quippe pancecij auditor: et inter ceteros mortales animi preſtantior. Cū intellexiſſet ſenatum ꝓpter metum hannibalis ytaliam velle relinquere: extracto gladio id ꝓhibuit aſſerens ſe velle patrie defenſorem eſſe. Ceſarie ꝓmiſſa vtebatur habitu corporis virilis: vt Eutropius ait ſeptuaginta ciuitates hyſpanie recepit: quibus feliciter geſtis conſul contra cartaginenſes deſignatur. Eoq̄ ꝑgens aphrorum ducem cum Stiphace numidie rege ſibi ſubegit. Nec multo poſt cū hannibale congreſſus ita ei⁹ equitatum fudit vt ſup viginti penorum milia ceſa: totidemq̄ fere capta vna die referatur. et ipe hannibal cum paucis ꝓfugerit: terra mariq̄ pace obtenta in ſiciliam traiecit. Romam tandem ꝑuenit triumpho clariſſimo inuectus: Aphricanus vocari meruit. Sicq̄ ſcđm bellum punicum terminatum eſt: quod p annos. 18. geſtuꝫ fuit. Catoni vero contradicens nolebat cartagineꝫ romano impio omnīlam euerti: ne romani ſine belli metu laſciuirent. Huius ꝑclare fuere ſententie dicebat eīn: nunq̄ ſe minus ociosum: q̄ cum ocioſus eſſet: nec minus ſolum: q̄ cum ſolus eſſet: hic tantus patrie pater ab emulis accuſatus: ab ingrata patria pulſus apud litternum ruſtuluꝫ exulans: tandem. 52. etatis ſue anno morbo interijt.

Philo iudeus

PHilonem iudeum ex ſacerdotum genere natum: et Alexandrie educatum per hec tempora floruiſſe conſtat. Et ſapientie librum greca lingua (in q̃ peritiſſimus fuit) eleganti ſtilo conſcripſit. Quẽ ideo ſapientie libruz nominauit: quia in eo chriſti ieſu domini noſtri laudes ſpecialiter narrant: vel quia multipliciter in eo ſapientia cõmendatur. Scripſit autem multa: vt diuus hieronimus in libro de viris illuſtribus cõmemorat.

Catho philozophus

CAthon phus ſtoicus natione egiptius panecij quondam diſcipulus. multa ſcripta reliquit. Cuius habẽtur plurima egregie dicta. Ex quibus hec pauca notabilia excerpta ferunt. Deſines timere ſi ſperare deſieris. Queris quid ꝓfecerim: Reſpõdeo amicus mihi eſſe cepi. Si vis amari: ama. Ab eo aliquãdo queſituz fuit. An beneficium ſeruꝰ dño dare poſſit: Reſpodit: quedam ſunt beneficia: quedam vero officia: ⁊ quedam miniſteria. Beneficiũ inquit eſt: quod alienꝰ dat: Alienꝰ autẽ eſt qui potuit ſine reprehẽſione ceſſare. Officiuz eſt filij vxoriſq ac ceterarum perſonarum quas neceſſitudo ſuſcitat. ⁊ opem ferre iubet. Miniſterium eſt ſerui quem conditio ſua eo loco poſuit: vt nihil eorum que preſtat imputet ſuperiori.

Catho philozophus

CAtho primus phus romanus atq iuriſta: primo quidem queſtor. deinde bis conſul: litterarũ tam grecarũ q latinaruz apud romanos decus. Hic primũ cum Q. fabio maximo militauit. Deinde anno poſt quĩto queſtor Tarẽtum miſſus fuit vbi Enniũ poetam inueniẽs romam ſecũ adduxit. Poſtmodum cũ Scipione illo viro optimo affricam trãſuectꝰ rempub. nõ mediocriter iuuit. Deinde ex edilitatis officio cenſor factꝰ: ac poſtea pretor optime in omnibus ſe habuit. Etiam bis conſul ⁊ poſt conſulatũ quẽ ſtrennue in hiſpania geſſit: tribunus militum dictus eſt. Demum cũ ſero ⁊ pene ſenex latinas litteras didiciſſet etiam grecas litteras edoceri appetiuit vnde doctus factus. hiſtorias ⁊ rem militarem tractauit: atq ſcripſit. Et dum ſibi ex clementia quandam comparaſſet gloriaz. Id egit vt iuris ciuilis peritiſſimꝰ haberet. Senatu namq ⁊ extra Senatũ cõtemporaneos omnes grauitatis ⁊ auctoritatis excellẽtia ſuperauit. Cenſorinus aũt appellatus fuit: ꝙ cenſure officiuz ſibi ſpecialiter fuerit cõmendatũ. Eiꝰ quoq ornamenta fuerũt ſenatꝰ. maieſtas. et propagata familia. Ex qua quippe maximum decus romanorum. poſterior catho ortus eſt qui ſacratiſſimum illud Cathonum nomen poſtea immortale fecit.

Scipio iunior affricanus

SCipio magni Scipionis nepos oĩ virtute apud romanos preclarus. Conſul extra ſortez factus Aphrica ſibi decreta eſt. Veniẽſq carthaginez cum ſex continuis diebus noctibuſq oppugnaſſet: tandem re deſperata Carthaginenſes ad deditionẽ traxit. petẽteſq vt quos belli clades reliquos fecerat ſaltem ſeruire liceret. Atq ita primũ mulierũ agmen ſatis miſerabile: poſt virorum turba deſcendit. Nam (vt liuiꝰ ait) fuiſſe mulierum. 25. milia: viroruz. 30. milia captiuorũ memorie proditũ eſt. Haſdrubal vero imꝑator vltro ſe tranſfuge dedit. Et eius vxor ſe ſuoſq quodam feminco furore in mediũ ſe iecit incendium Ipſa aũt ciuitas ſuppoſito igne ſedecim cõtinuis diebꝰ ardens: miſeriũq victoribꝰ prebuit ſpectaculũ. Scipio autem et ipſe cognomen illud celebre meruit: qđ auus eius acceperat vt propter hanc fortiſſimam virtutem Affricanus iunior appellaretur.

Publius Terrentius poeta comicus

PUblius Terrentius affer Carthagine natus poeta comicus. Qui a Scipione iuniore ꝑdicto vt quidem exiſtimãt in ſeruiturẽ ex aphrica ductꝰ ꝓpter ingenij magnitudinẽ ⁊ forme ꝓſtantiã libertate donatꝰ eſt. Alij ſcribunt: ꝙ rome Terrẽciꝰ lucano ſenatori ſeruiuit. a q̃ ob ingeniũ ⁊ formã nõ inſtitutꝰ modo liberaliter ſed mature manumiſſis. Hic cũ mltis nobilibꝰ familiariter vixit. Sed maxime cũ ſcipione aphricano ⁊ cũ lelio. Scripſit comedias elegãti ſtudio ſex. In q̃bus mltor mores ad precauẽda ꝑicula ãnotauit. De morte eiꝰ volcatiꝰ ſic tradit Sed vt affer ſex pplo edidit comedias: iter hinc in aſyã fecit: naui cũ ſemel ꝯſcendit: viſus ẽ nũquã. Ceteri mortuũ eſſe in Archadia ſtiphali ſinu leucadie tradũt. Gn. Cor. dolobella. Marco fuluio nobiliore ꝯſulibꝰ fuiſſe dicit mediocri ſtatura gracili corpore. colore fuſco. Reliquit filiam que equiti Ro. nupſit. Hũc affranius oĩbus comicis ꝓfert. Sepulchro eiꝰ tale epitaphiũ inſcriptũ fuit.

Natus in excelſis tectis cartaginis alte Romanis ducibus bellica preda fui
Dſcripſi mores hominũ iuuenũq ſenũq Qualiter ⁊ ſerui decipiãt dominos
Quid meretrix: qđ leno: dolis ꝯfingat auarꝰ Hec q̃cũq leget ſic puto cautꝰ erit.

Anno ſexcenteſimo vigeſimo ſeptimo ab vrbe condita hij cõſules Gallis tranſalpinis bellũ intulerũt atqꝫ eoꝝ regi viturto infinitaꝫ multitudinẽ iuxta rhodanũ fluuiũ interfecerũt. Deniqꝫ cũ viturtꝰ paucitatẽ romanoꝝ vix ad eſcã canibꝰ quos in agmine habebat ſufficere poſſe iactaret: et ipẽ. c lxxx. milia armatoꝝ hrẽt: cõſerta pugna a romanis ſupatus eſt. Ex cuiꝰ exercitu partim in bello: partim ſubmerſi cuꝫ ponte: quẽ ſibi iũctis nauibꝰ ſupra rhodanũ extruxerãt. cl. m. perierunt. Preda ex torquibꝰ galloꝝ ingens ſublata eſt: magnaqꝫ gloria cõſules ambo triumpharũt. M. porcio Catone ⁊ Quĩto marco cõſulibꝰ Narbone in gallia colonia deducta eſt annoqꝫ eodẽ Licinio metello ⁊ quĩto lucio Sceuola conſulibꝰ de dalmacia triumphatum eſt.

Tempore horum cõſulum iugurthe Numidaꝝ regi bellũ illatum eſt. Qđ Aderbalẽ ⁊ Hiempſalem Micipſe filios fratres ſuos reges: ⁊ ppli romani amicos interemiſſet. Miſſus aduerſus cũ cõſul Calphurniꝰ beſtia: qui corruptꝰ regis pecunia pacẽ cũ eo flagicioſam fecit. Et a ſenatu improbata eſt. Poſtea cõtra eũdẽ in ſequẽti anno Spurius albinꝰ poſthumiꝰ ꝓfectus eſt. Is quoqꝫ ꝑ fratrẽ ignominioſe cõtra numidas pugnauit. Tercio miſſus Quĩtus cecilius Metellꝰ cõſul. Is exercitũ ingẽti ſeueritate ⁊ moderatione correctũ: cũ nihil in quẽquã corruptum faceret ad diſciplinã romanã reduxit. Jugurtã varijs prelijs vicit: Elephãtes eius occidit vel cepit ⁊ multas ciuitates: et cũ iam finẽ bello impoſiturꝰ eſſet: ſucceſſuꝫ eſt ei a Caio mario. Is iugurtã ⁊ bochũ mauritanie regem qui auxiliũ iugurte ferre ceperat ꝑiter ſupauit. xx. milia armatorũ ad internitionẽ cecidit. Tandẽ ante currũ Marij iugurta cũ duobus filijs ductꝰ eſt cathenatꝰ. Et mox iuſſu cõſulis in carcere ſtrangulatus eſt.

Marius poſt victoriam iugurtinã ſecũdo cõſul factꝰ eſt. Bellumqꝫ ei contra Cymbros ⁊ Theutones decretũ eſt. Tercio quoqꝫ ei ⁊ quarto delatus eſt cõſulatꝰ: quia bellũ Cymbricũ ꝓtrahebatur. Sed in quĩto cõſulatu collegam habuit Quĩtum lucanũ catulũ. Cũ priores cõſules a Cymbris ⁊ Theutonibꝰ ⁊ Ambronibꝰ que erant Germanorum ⁊ galloꝝ gentes victi ſunt iuxta flumen rhodanum. Timor Rome grandis fuit: quãtum vix hannibalis tempꝛe punicis bellis: cuꝫ Cymbrias itaqꝫ cõflixit. Et ex duobus prelijs. cc. milia hoſtiũ cecidit. xxx. milia cepit: interea Cymbri ⁊ Theutones quoꝝ copia adhuc ĩfinita erat ad ytaliã tranſierũt. Iterũ a Caio mario ⁊ Quĩto catulo cõtra eos dimicatũ eſt: ſed a Catuli parte felicꝰ. Nam eo ꝓlio qđ ſimul ambo geſſerunt. c xl. milia aut in pugna aut fuga ceſa ſunt. xl. milia capta. Romani milites ex vtroqꝫ exercitu. ccc. perierũt. Tria ⁊ trigĩta Cymbris ſigna ſublata ſunt: ex hijs exercitꝰ Marij duo reportauit. Catuli exercitꝰ. xxxi. Sed ab eorũ mulieribꝰ grauiorẽ pene q̃ ab ipis pugnaꝫ romani experti ſunt: Hee etenĩ plauſtris in modũ caſtroꝝ depoſitis ipe deſuꝑ ꝓpugnantes diu obſtitere romanis. Sed cũ ab eis ipe nouo cedis genere terrerẽtur: abſciſis enĩ cũ crine ceruicibꝰ inhoneſto ſatis vulnere turpes relinquebãtur. Ferruꝫ qđ in hoſtes ſumpſerãt in ſe ſuoſqꝫ verterũt. Nã miſſa ad mariũ legatione cũ libertatẽ ac ſacerdotiũ non impetraſſet nec fas erat: ſuffocatis eliſiſqꝫ paſſim infantibꝰ ſuis aut mutuis cõcidere vulneribꝰ aut vinculis e crinibus ſuis facto ab arboribus iugiſqꝫ plauſtroꝝ pependerũt.

Anno vrbis condite ſexcenteſimo ſexageſimo ſecũdo: primũ rome bellũ ciuile cõmotũ eſt. Eodẽ ãno etiam Mithridaticuꝫ: cauſam bello ciuili Caius marius ſexies cõſul dedit. Nam cũ Silla cõſul contra Mithridatẽ geſturus bellũ (qui aſiam ⁊ achaiã occupauerat) mitteref. Iſqꝫ exercitũ in Campania paulisꝑ teneret: vt belli ſocialis qđ intra ytaliã geſtũ fuerat reliquie tollerent. Marius affectauit vt ipe ad bellum Mithridaticũ mitteref. Quare ſilla cõmotus cũ exercitu ad vrbẽ venit. Illic cõtra mariũ ⁊ Sulpicium dimicauit: primꝰ vrbẽ armatꝰ ingreſſus eſt Sulpiciũ interfecit. Mariũ fugauit. Atꝫ ita cõſulibꝰ ordinatis in futurũ annũ Gneo octauio ⁊ Cornelio Cinna ad aſiam ꝓfectꝰ eſt. In tꝑe ipo dira ꝓdigia viſa ſunt. Nam ſub ortu ſolis globꝰ igneꝰ regione ſeptẽtrionis cũ maximo celi fragore emicuit. Apud aretinos incõuiuio cruor e panibꝰ fluxit. Tum etiã oĩm generũ animalia que inter hoĩes viuere ſolita erant: relictis ſtabulis paſcuiſqꝫ cũ balatu hinnitu mugituqꝫ miſerabili ad ſiluas mõteſqꝫ fugerunt. Nec mora poſt hec grauia prodigia bella ciuilia ſecuta ſunt.

Linea Conſulum romanorum

Caius Caſſiꝰ Longinus — Sextus domicius Caluinus

Scipio Naſica — Calphurnius beſtia

Caius Marius — Quintus Catulus

Gneus octauius — Cornelius Cinna

Silla patricius romanꝰ cū plurima ī iugurthino bello edidiſſet facinora. Imꝑatoris gloriā a ſenatu reportauit. qui ſtatim cōtra mithridatē miſſus in achaia ⁊ aſia vicit. Hic ex antiqua atqȝ p̄clara ſcipionū familia ortus: oēm vitā ab adoleſcētia quibuſcūqȝ flagicijs inq̄natā vſqȝ ad queſturā duxit: quā ſub mario cōtra iugurtā adeptꝰ eſt. In q̄ quidē officio vitā penitꝰ cōmutauit. Nā cathenas iugurthe manibꝰ iecit: mithridatē cōpeſcuit: ſocialis belli luctꝰ repreſſit: cynne dn̄atione fregit: ⁊ mariū ꝓſcriptū ⁊ exulē eſſe coegit. Erat aūt lr̄is grecis latiniſqȝ optie eruditus: facūdus: acer: aſtutus: glorie cupidus: multaꝝ rer̄ ⁊ maxime pecunie largitor: aīo grandis: ita dubitari potuit: fortior an felicior foret dictator factus. ita rempu. repreſſit vt nemō illo inuito: nec bona: nec patriā: nec vitā ipſam retinere poſſet. Sub priuata tandē vita puteolos ſe cōtulit morbo inteſtinali mortē obijt. Quo mortuo duo funeſtiſſima bella italicū qd̄ ſociale dicebaſ: ⁊ ciuile ſyllanū finē habuerūt: que ambo ꝓtracta ſunt ꝑ decē annos. Cōſumpſerūt aūt vltra centū quinqȝginta milia hominū: viros conſulares. xxiij. Senatores fere. ccc. Abſqȝ his qui in tota italia paſſim deleti ſunt.

Cum ſilla rempublicā cōpoſuiſſet ſub his cōſulibꝰ bella noua exarſerūt: vnū in hiſpania: aliud in pamphilia ⁊ ſiciliaꝫ: terciū ī macedonia: quartū in dalmacia. Nā ſertorꝰ qui partiū marianarū fuerat ad bellum cōmouit hiſpanias. Miſſi ſunt cōtra eū duces Quintꝰ: Cecilꝰ: Metellus filꝰ eius. Et in populi ro. ditionē redacti ſunt. Ad macedoniā miſſus eſt Appius Claudꝰ deinde Cn. Scribonꝰ Curio. Is dardanos vicit ⁊ vſqȝ ad danubiū penetrauit: ita vno tp̄e multi ſimul triūphi fuerūt.

Bellū ſeruile primū inter inicia vrbis herodonio duce ſabino in ip̄a vrbe tentatū eſt; ſed hic tumultus magis fuit q̄ȝ bellū. Mox imꝑio ꝑ diuerſa terrarū occupato. quis crederet ſiciliā multo cruentiꝰ ſeruili q̄ȝ punico bello eſſe vaſtatā: terrā frugū ferax: ⁊ quodāmodo ſuburbana ꝓuincia late fundis ciuiū latinoꝝ tenebaſ. Tandē ꝑpenna imꝑatore de eis ſupplicium ſumptum eſt; fuitqȝ de ſeruis ouatione contentus ne dignitatem triumphi ſeruili inſcriptione violaret.

Anno ſexcenteſimo vrbis conditē. lxxxix. L. Sergius catilina tp̄ibꝰ hoꝝ conſulū nobiliſſimi generis vir ſed ingenij prauiſſimi ad delendā patriā cōiurauit: cū quibuſdā claris quidē: ſed audacibꝰ viris a cicerone vrbe expulſus eſt. Socij eius dep̄hēſi in carcere ſtrāgulati ſunt. Ab antonio altero cōſule catilina ip̄e victꝰ p̄lio eſt ⁊ interfectꝰ. Deinde anno ſequēti Iunio ſillano ⁊ L. murena cōſulibꝰ metellus de creta triūphauit.

Pompeius maximꝰ romanoꝝ imꝑator maxīo in precio apud romanos habitus eſt: qui deuictis magna celeritate pyratis iterato contra vigintiduos reges oriētis imꝑator deſignatus eſt: qui mitridatē ī armenia minore nocturno p̄lio vicit. Tigrani deinde regi bellū intulit: deinde albanis ⁊ regē eoꝝ herodē prudēter ⁊ hiberie regem vicit. Mox itureos ⁊ arabes. Inde ad iudeā trāſgreſſus eſt hieroſolimā caput gētis obſedit: non ſolū natura loci verū etiā ingenti muro foſſaqȝ maxīe munitam vix tercio menſe expugnauit. M. iudeoꝝ occiſis ceteris in fidē acceptis: muros ciuitatis euerti imperauit: hircanū ſacerdotio reſtituit: ariſtobolū captiuū romā duxit: his geſtis in aſiam ſe recepit: reuerſus deniqȝ romaꝫ cum ingenti gloria triumphauit Iunio ſillano ⁊ L. murena cōſulibus.

Caius iulius ceſar qui poſtea imꝑauit anno vrbis condite. 698. cuꝫ L. bibulo cōſul factus decreta eſt ei Gallia trāſalpina ⁊ ciſalpina ⁊ comata. Addidit ⁊ ſenatus illiricū cū legionibꝰ denis. Cū quibꝰ ꝑ decēꝫ annos bellans grauiſſima p̄lia cōfecit. Primo vicit heluetios ⁊ vſqȝ ad oceanū britānicū ꝓceſſit. Deinde Arioiuſtū regē cui auxiliabāſ Arudes Marcomones Triberi Vangiones Sueui ⁊c̄. fugere cōpulit. Poſt hec gentē belgarū ⁊ alios qui vno noīe germani vocanſ. Deinde facto ponte rhenum tranſgreſſus. Domuit aūt annis. ix. fere oēm galliā: que inter alpes ⁊ flumen rhodanū: rhenuꝫ ⁊ oceanum eſt: ⁊ circuitus patet: hinc bellū ſucceſſit ciuile execrandū. Ceſar eni e gallia rediens victor aliū conſulatū petijt: contradictū eſt a marcello: a bibulo: a pompeio: a catone: iuſſuſqȝ vt dimiſſis exercitibꝰ ad vrbē rediret: ⁊ pompeiꝰ cū imꝑio miſſus eſt ꝓpter quā iniuriā potius cōmune ⁊ pluſqȝ bellū exortū eſt.

Linea Conſulum romanorum

Silla

Marcus Emilius — Quintus Catulus

Marcus Tuliꝰ Cicero — Gneus Gneus

Pompeius

Caius Julius — Lucius Bibulus

FLorentia nobiliſſima ⁊ inclita ac primaria vrbiū ethrurie. Eius origo referť in ſillanoꝝ militum (quibus is ager a ſilla aſſignatus fuit) aduentū. Et quia primas illi ſedes ad arnifluenta ceperūt fluentiam inde primo dictam volunt. Et quidem plinius apud quem primuꝫ eius loci mentio facta eſt fluentinos dicit: ꝓfluenti arno appoſitos. Uenerunt vero hi milites ad annuꝫ condite vrbis rome ſexcenteſimū ⁊ ſeptimū ſupra ſexageſimū. vnde initiū habuiſſe videť florentia ante chriſti dei noſtri aduētum annos circiter octogintatres. Condita igiť fuit florentia ex feſulanis ad ripas arni fluuiȷ̄: ⁊ priſci homines fluentiā vocauere. Que cū auſpicijs fundata felicib⁹ vicinas ꝑ circuitū ciuitates excellere: miriſqꝫ modis imperiū ꝓpagare cepiſſet Florentia longe melius q̄ꝫ fluētia dicta eſt. Multis ea ciuitas ꝑ Gothorum tempora incomodis agitata eſt. Totila enim eam immunitā ⁊ deſolatā fecerit. Quā karolus magn⁹ inſtaurare fecit: maioreqꝫ ambitu menibus circūdedit. Et digniſſimis priuilegijs ⁊ magiſtratibus decorauit. Itaqꝫ florentia acceptis vi ⁊ in ſe populariter traductis feſulanis ad annū ſalutis quartū ⁊ vigeſimū ſupra milleſimū plurimū opibus ⁊ gloria eſt aucta. Quo item anno Heinricus primus imꝑator eccleſiam ſancti Miniatis ad muros florentie edificauit. Ex eo fere tpe ꝑ priores artiū ⁊ vexilliferos iuſticie ſicut nūc fit gubernari cepit. Preterea in vrbe p̄ter reliqua ornamenta incredibilia baſilica inſignis ⁊ ſtupendo opis fornice eſt ornata: glorioſeqꝫ virgini dicata. Et quarto abinde anno pallaciū item ſupbiſſimū quod inhabitant priores edificari cepit. Quinto poſtmodū anno ſcꝫ.1071. ꝓductū eſt pomeriū: ⁊ menibus vrbs eſt ampliata: ⁊ ripis fluminis vltra ſacros diui Laurentij edes ꝑpetuo ambitu deducta. Turris vero marmorea inter ceteras orbis campanarias ſpecioſa ad annū inde primū ⁊ triceſimū excitata. Ibi p̄curſoris index maxima in veneratione habeť: ob cuius honorē edes p̄clariſſima in celebriori vrbis loco

dicata habet᷑: quā baptiſteriū dicunt. Cuius value ex ſolido ere exiſtunt: vbi noui ⁊ veteris teſtamenti hi ſtorie inenarrabili ope ſculpte habent᷑. Florentia cū omni italie ciuitatū flos nuncupet᷑: etiā p̄ter pulchri tudinē ⁊ cuncū vrbanitatē: viros quoqꝫ in omni genere virtutis p̄ſtantiores habuit. Duobuſqꝫ poetis or nata fuit. Dante Aldegerio ⁊ Franciſco petrarcha. Quoꝝ hic patre florentino ſed exule apud aretiū nat⁹ ⁊ arquade inter colles euganeos mortuus ac ſepultus eſt. Ille florentinis parentib⁹ florētie natus. obijt Rauenne patria exul. Paulopoſt totum habuit pictorē celeberrimū apelli equipandū. Habuit quoqꝫ ac curſiū iuriſconſultoꝝ principe: qui ius ciuile egregie interp̄tatus eſt. Reddidit ⁊ medicū Tadeū omnium clariſſimū. Ornataqꝫ fuit coſmo mediceo quē opum affluentia humanitate ⁊ liberalitate ſupantem ciues europe celebrem reddūt. Cumulantqꝫ eius felicitatē filij ſui ⁊ nepotes qui florentie vrbi plurima addide runt ornamenta. Monaſteriū p̄cipue celebre ſancti marci in quo pulcherrime extructiones ⁊ bibliotheca q̄ alias ſupat oēs: eius viri ſummi magnificentiā oſtendūt. Et priuate eius edes in via lata extructe roma noꝝ opibus compande. Florentiſſime aūt vrbis originē geſtaſqꝫ res abunde complexus eſt Leonardus aretin⁹. Secus florentinā feſula vrbs vetuſta ⁊ multoꝝ ſcriptis p̄ſertim Saluſtij ⁊ Liuij celebrata interijt vel vt ſup̄ in florentiā populū opeſqꝫ mutauit. Ex cui⁹ montib⁹ qui ad orientē vergūt Munio torrēs orit᷑ florentina abluēs menia: florentinā vrbem diuidit arnos amnis pontibus in ea quatuor magni opis iun ctus. Vallem arni ſupiorē qua nullā habet: nūc ager florentinus: vini optimi feraciorē quātū ꝓfluēti ar no apposita planicies ambit fuiſſe paluſtrē aiunt. Cōmendanda eſt multis in rebus florentinoꝝ ꝓuiden tia: tum maxie qđ eligēdis cancellarijs que oratoriā ſpectāt: ⁊ q̄ vocāt humanitatꝭ ſtudia pitos acceptāt: vt Leonardū ⁊ carolū aretinos Poggiū: ⁊ an̄ eos colluciū q̄ ſcribēdi dictādiqꝫ artē diſertiſſime tradiderūt.

Linea Regum Syrie

Antiochus pius

Antiochus ſpondius

Demetrius macero

Philippus

Iſte antiochus confortatus Triphonē perſecutus eſt et in fugaꝫ verti Cum Triphon erat partium alexandri primus. Is videns ꝙ omnis exercitus murmurabat contra Demetrium iuit in arabiam vt reduceret inde Antiochū: deinde cogitauit Triphon occidere antiochū ꝛ imponere ſibi diadema: ſed timuit Jonatham ſtrennuū defenſorem antiochi. Deinde exiuit antiochus in terram patrū ſuoꝝ: ꝛ cōuenerūt ad eum omnes exercitus ita vt pauci eſſent cum triphone. Deinde obſedit dorā ꝛ concluſit triphonē: tandem in parthia occiditur.

Antiochus Spondius fuit filius antiochi pij. Qui de regno fugit in parthos.

Mitridates rex

Mitridates pharnacis regis parthoꝝ filiꝰ ꝛ ponti rex fuit. Apud ſinopem natus educatuſqꝫ qui cum puer parētibꝰ orbatus eſt: mox vt adoleuit finitimos populos et Scythas in ſuam poteſtatē redegit Et cū romanis ꝑ quadraginta annos varijs euentibꝰ cruentiſſimū geſſit bellū. Bythiniam ac capadociam ſimiliter adeptus. Aſiam. phrigiam paphlagonā ꝛ Macedoniam inuaſit: multa et preclara agens prelia nec vna via romanos aggreſſus eſt. Ferūt hūc duos et viginti linguas (tot enī nationibus imperauit) notas habuiſſe: vt qua quiſqꝫ lingua eū poſtulaſſet: eadem ſibi ius redderet. Et cū lr̄is grecis imbutus eſſet muſice etiā operā dabat. Sobrietatis eximie: laboꝝ patiētiſſimꝰ. Cū tandē Cn. pompeiꝰ nocturno ꝓlio vicit caſtra diripuit quadraginta mille eiꝰ occidit. Pharnaces filius eiꝰ cū alios filios trucidaſſet exercitū aduerſus patrē duxit. Mithridates diu ex altiſſimo muro filiū fruſtra ꝓcatus. Statim deſcendens ad vxores pelices ꝛ filias ſuas venenū oībus dedit. Qđ cū ipſe nouiſſimus oīm hauſiſſet: nec tn̄ ꝓpter remedia quibꝰ ſe ꝓmunierat veneno infici poſſet Gallū quendā vitigis militē inuitauit: eiqꝫ iugulū prebuit. Periit autē apud Boſphoꝝ qui regnauit annis q̄draginta. Quo mortuo apud Synopem conſenſu pompeij regali ſepulchro conditus eſt.

Linea preſidum Syrie

Scaurus

Demetrius iſte frater Anthiochi precedētis fuit quem Alexander rex iudeorum occidit.

Gabinus

Philippus vltimꝰ Syrie ꝛ Aſie rex. iiij. regni alexandri regnare cepit ꝛ regnauit annis. ij. Quo regnāte Anthiochus eiꝰ patruus in parthos fugiens pompeio ſe tradidit: poſt quē ſtatim philippꝰ hic a gabino conſule captus: regnū eiꝰ in romanoꝝ ditionem ceſſit. Et tunc Syrie regnū finē accepit qđ ꝑ ducentos viginti annos ſub regibus xviij. durauit.

Craſſus

Poſt vltimū regem ſyrie ꝛ a Pompeio romanis tributaria effecta eſt Syria: Pompeius hieroſolimā veniens vrbem cepit: templū reſerauit ꝛ ad ſancta ſanctoꝝ vſqꝫ acceſſit: hircano principatū ſacerdotij donauit. Ariſtobolū eiꝰ fratrē abduxit. Ex tūc iudei libertatē penitꝰ depoſuerunt ꝛ ſubiecti romanis eſſe ceperūt Et pompeiꝰ ſcauro principi: regionis curā cōmiſit relictis ſecū duabꝰ cohortibꝰ.

Cassius

Gabinus in ſyriā miſſus eſt: vt ſcauro ſuccederet. Is cōmēdata cura tēpli hircano: gētē iudeoꝝ in q̄nqꝫ cōuētꝰ diuiſit q̄ſi pētharchias iudee frāgēs ſupbiā

Craſſus romanus conſul pompei collega: mortuo gabino ſyrie preſide: in locū ſuū a ſenatu ſurrogat: vt maxime parthos ſyrie vicinos rebellantes reprimeret. Vir quidē cupidiſſimꝰ ꝛ inſatiabilis cupiditatis: qui audita hieroſolimitani templi opulentia quā pompeius intactā reliquerat: vrbem ingreſſus: templum ꝑuadit: opes duoꝝ miliū talentoꝝ abſtulit: inde diuertens ꝑ meſopotamiā ī parthiā ꝑuenit: moxqꝫ eufraten tranſiuit: ꝛ cū ꝓpe carā ventū eſſet parthi ſubito ingruentes ſagittis opꝑſſere romanos: ꝛ rapido equitatu craſſum ꝑſecuti ſunt: ꝛ eū circūuentū turpiter interfecerūt: quidā ſcribūt aurū ī os eiꝰ infuſū eū interijſſe.

Iſte Caſſius preſes ſyrie Craſſo ſucceſſit. Is tandē mouit exercitū contra Octauianū nongenta argēti talenta a iudeis extorquens: demū a philippis occiſus eſt.

Lugdunum tranſalpine gallie vrbs. Vienne finitima. Octauiani auguſti tempibus: Euſebio teſte a numantio planco ciceronis diſcipulo oratoris clariſſimo: in colle quodam vbi Arar vna rodanuſqꝫ miſcentur condita fuit. Quãqꝫ franciſcꝰ petrarcha de ea ſcribat. Lugdunũ nobilis et romanoruꝫ colonia eſt: paulũqꝫ vetuſtior agrippa: duo hic noti amnes in mare mediterraneũ currẽtes Arar rodanuſqꝫ conuenũt. Sonam incole appellãt. Que ſup reliquas gallie ciuitates Narbone excepta viroꝝ clariſſimoꝝ ordine diu claruit vt Strabo habet. Nã et vſui magno fuit illis Emporiũ ac in preſentiarũ eſt. Monetã argenteã atqꝫ aureã eo in loco iuſſu auguſti romani ſignabãt duces. Templũ etiã ab vniuerſis gallis cõmuni deſignatũ impẽſa. Et auguſto ceſari dicatũ: ante hãc vrbẽ edificatũ eſt vbi fluuiorũ eſt coiectio. Adeſt et ara dignitatis eximie gentiũ. lx. numero inſcriptũ habẽs titulum. Earũqꝫ ſingularũ ſtatua vna: hanc vrbẽ genti olim Segoſianorũ preſidere cõſtabat. Que in rhodani et dabudis fluuioꝝ medio iacet. Reliqꝫ dehinc gentes vergẽtes ad rhenũ partim a dabude partim ab arare diſcernũtur. Hi nãqꝫ amnes ab alpibus delati deinde in vnũ alueũ cõfluẽtes delabunt in rhodanũ. Rurſus aũt ſuperãs rhodanꝰ viennã defert allobrogum metropolim. Tribꝰ his fluuijs euenit vt initio in aquilonẽ: dehinc in occidentẽ deferant. Iãqꝫ in vnũ tandẽ amnẽ cõfluens in auſtrũ iterũ curuatꝰ excurrit. Quoad erũpat: alijs acceptis flumibus. Et hinc reliquum in mare curſuꝫ ꝑficit. Templũ vero vna cũ tota regione ſicut Seneca ad Lucillũ refert facili igne ſuo tempe quo ad Agripina: videlicet tempe Senece exuſtũ eſt. Quã vrbẽ inter celtas aſcribere quibuſdã placet. hinc plotinus (Qui primꝰ rome latinã rhetoricã docuit) duxit originẽ. a quo Cicero ſe rome puerũ cuꝫ Q. fratre latine primũ doctũ retulit. hinc ſanctꝰ Augendus vita et miraculis clarꝰ. hinc ſanctꝰ Deſiderius epiſcopus. Et S. Baldomerꝰ cuiꝰ miracula crebra ciuitatẽ reddũt illuſtrẽ. hinc romanꝰ abbas: qui primꝰ ibidẽ vitã heremiticã duxit. et multorũ extitit pater monachoꝝ. Ornat etiã hec ciuitas ſancto Nicetio epiſcopo: ⁊ Hyreno epõ policarpi diſcipulo: qui ibi martyrio coronatꝰ. In ea domicianꝰ abbas: Lupus epſ et anachorita. Antiochuſqꝫ epũs qui in dño quieſcit. Iuſtꝰ preterea angelis ꝓximꝰ ibi vitã finiuit. Hec inclita vrbs francoꝝ regibꝰ diu paruit. Qui ibi ſolẽnes nundinas inſtituerũt. Ubi et pilatus ⁊ Herodes (vt fertur) a romanis principibꝰ relegati vitã infamẽ finiere. Lugdunũ aũt (vt aliquibꝰ placet) a lugda Ceſaris legione ſic appellata illis locis frequẽtiꝰ hibernãte dictũ eſt. Lugda eñ gallica lingua ideꝫ quod fulgur deſignat. Sic etiã vt refert Tacitꝰ legio quedã romana apud hiſpanos locata eſt: cui nomẽ fuit Rapax ad terrendos his appellationibus populos: Nam nomĩa ſunt iſta pene timenda ſono

Lion

Linea Chriſti
Jacob

Jacob pater Joſeph naturalis ſed heli pater eius legalis fuit. Huc Matheus. illū Lucas cōmemorat.

Alexandra

Alexandra vxoꝛ Alexandri regis iudeoꝛum regnauit annis nouem. Nam maritꝰ ſuus moriens Hircanū ⁊ Ariſtobolum liberos reliquit. ſed regnum huic Alexandre vxoꝛi tradidit. Eo ꝙ Hircanus rerū gubernatiōem ignorās vitam ocioſam elegerat. Ariſtobolꝰ vo efficax ⁊ audax erat. Ipa ei a pplo plurimum diligebaꝟ. Que ſuſcepto magiſtrato hircanum ꝓpter etatē principē ſacerdotū ſtatim oꝛdinauit. Eo tpe oꝛta in iudea hereſis phariſeoꝝ. Quoꝝ cōſilio vtebatur in oībus. nomē aūt regium ipa tantū ferebat. Eorūqꝫ cōſilio optimates iudeorū occidit aut exilio damnauit cōturbās oīa. hec tamē mlta geſſit ad regni ꝯſeruatiōnē callida circa regni detētionē. Attamē cum nec bonū aut iuſtū aduerteret anteqꝫ vitā finiret ad ſummā calamitatē negocia domus ſue ꝑduxit Et poſt mortez multis miſerijs regnū compleuit. Gentē tamē ſuam in pace cuſtodiuit. Deniqꝫ cum inualitudinē ſeuiſſimam incidiſſet. Ariſtobolus collecta plurimoꝛum manu poſt matrē ſe regnaturum declarauit. Illa paulo pꝰ anno etatis ſue. 73. vita deceſſit.

Linea pōtificuz
Hircanus

Hircanus Alexandri iudeorum regis ex ꝑdicta alexandra filius vigeſimuſtercīꝰ iudeoꝝ pōtifex. principatū ſacerdotij ſuſcipiens. Sedit annis. 24. hic a matre pōtifex ꝯſtitutꝰ poſt mortem matris maximas queſtiones ⁊ concertationes habuit. Ariſtobolus collecto exercitu cōtra fratrem mouit arma. Cūqꝫ egreſſi eſſent fratres in campis iericonthinis victus hircanus fugit in hieruſalem. Tandēz in concoꝛdiam venerunt: vt ariſtobolus regnaret. Hircanus vero ſub eo quibuſlibet honoꝛibus fungerectur. paulo poſt hircanus promiſſis non contentus. ad Arethā regem arabum noctu confugit: vnde collecto exercitu venit in iudeaz et obſedit hieruſalem. Scaurus tamē dux romanoꝛū ſoluit obſidium. ratus tēpus eſſe vt de facili iudeam poneret ſub tributo. Atqꝫ in hunc modum contendentes occaſionē inuadendi iudeam romanis prebuerūt. Quāobrem pompeiꝰ hieroſolimā veniēs. Cū eam obſediſſet: oꝛta eſt diſſenſio in vrbe. Nam fautores ariſtobolis vrbem tueri. hircani eam tradere romanis contendebant. Receptus tandē in vrbē templū expugnabat. Menſe tamē tercio phanum irruptuz eſt. Fauſtus cornelius Sille filius primus ingredi auſus eſt. ⁊ romani templū ꝓphanauerunt. nihil tamē inde tulit. Hircano vero iterato principatum ſacerdocij donauit. Et iudea ſub tributo conſtituta eſt.

Ariſtobolus

Ariſtobolus ꝑ pompeium poſt deuaſtationē vrbis captiuus ad romaz ꝑductus eſt. cum duobꝰ filijs alexandro ⁊ antigono totidemqꝫ filiabꝰ. Et extunc iudei libertatē penitus depoſuerunt. ⁊ ſubiecti romanis eſſe ceperūt. Sirie ⁊ iudee adminiſtratio Scauro eſt ꝯmiſſa inde gabinio. Poſt hec caſu elapſꝰ eſt roma ariſtobolus. qui magno exercitu iudeoꝝ cōflato. ad eū debellandū miſſus eſt a gabinio antonꝰ ariſtobolꝰ ꝑ gabinū captꝰ eſt. iterū romā ꝑductꝰ. In diſcidio pompei ⁊ ceſaris in ſyriā cū duabꝰ cohoꝛtibꝰ miſſus. verū ſpes ceſaris fruſtrata. a ſtudioſis pompey veneno perijt. cum iudeam in poteſtatem ceſaris ſubijcere attemptauit.

Alexander

Alexander pōtifex filꝰ ariſtoboli. Is dux romā cuz p̄re duceretur ex itinere fugit. qui magna manu collecta iudeā populabaꝟ. Et hircano patruo inſidias ponebat. Obtinebat aūt munitiſſima loca alexandrū hircanū ⁊ Macherunta. Occiſus deinde antiochie a ſcipione ſecuri ꝑcuſſus iuxta tenorē litteraꝝ pompey. prius habita accuſatione in iudicio ſuꝑ his q̄ in romanos admiſerat

Antigonus

Antigonus Ariſtoboli iudeorū regis filius. Alexander ⁊ ariſtobolus trucidati antigono ſolo ſupſtite cum duabus ſoroꝛibus fugiēs euaſit. Ceſar ſyrie iudeeqꝫ potitus antipatrū idumeū virū ſtrennuū iudee procuratoꝛem conſtituit. Et iterato hircano antigoni patruo regnū conceſſit. Ita tamē vt nō rex vocaretur. Antigonus ad pachoꝝ parthoꝝ regē cōfugit: et ibi vſqꝫ ad obitum ceſaris ꝑmanſit: deinde vrbem expugnauit cōprehenſuz hircanū aures eius dētibus trūcauit. Ob quā cauſaz M. anthonius aſtāte octauiano herodē regē iudee declarauit: qui violenter vrbem ingreſſus antigonū comprehendit ⁊ ad antonium in antiochiam vinctum remiſit. Qui ſuſcepto ſecuri percuſſum interemit. Et hic finis generis aſamoneoꝝ. Nam de familia ſacerdotali fuerat. Et regnum inde defecit.

Bellū ciuile ceſaris ⁊ pompei execrandū anno primo regni cleopatre ſurrexit. quo pter calamitates que in plu̾ijs accidere ꝯſueuerunt etiā populi ro. fortuna mutata eſt. cauſa tante calamitatis eadēqꝫ oīm nimia felicitas. Cum enim ceſar gallias inuadit Craſſus aſiam: Pompeius hiſpaniā. tres maximos exercitus: etiā ſic orbis imperiū ſocietate triū principū occupat. decem annos traxit iſta dn̄atio. Ex inde qm̄ mutuo metu tenebant. Craſſi morte apud parthos: ⁊ morte Julie ceſaris filie que nupta pōpeio generi ſocerīqꝫ concordiā matrimonij federe tenebat. ſtatim emulatio erupit iam pompeio ſuſpecte ceſaris opes: ⁊ ceſari pompeiana dignitas grauis. Cūqꝫ ceſar europe quieto potiret imperio: traiecit in greciam vbi pompeiū obſedit cū eo dimicans magna clade cū omni exercitu fuſus eſt ⁊ ſupueniētis noctis beneficio illeſus euaſit. Ceſar agmine citato p epirū in theſſaliā pcepit: quē pompeius cū maximis copijs inſecutus vtrinqꝫ acies ſtruxerūt. pugnatū eſt itaqꝫ ingenti contentione dubia ſorte. Tandē pompei fuſus eſt exercitus. pompeꝰ ſtatim alexandriā petijt vt a ptholomeo auxilio acciperet verū is ingratiſſimꝰ fortunā magis qꝫ amicitiā ſequens eū occidit: ⁊ caput eius cū anulo ceſari tranſmiſit. Quibꝰ viſis ſtatim lachrimas effudit. mortuo pompeio ceſar a ptholomeo parricida inſidias ptulit ⁊ alexandrie vrbis potitꝰ cleopatrā ab exilio reuocauit ei regnū cōtulit. Inde biennio ſyriā pagatus pharnacem mitridatis filiū ponto ſupauit. Poſtea cū romā venit iterū dictator ⁊ conſul creatus in aphricā tranſijt. deinde de cōfectis bellis triumphauit. Regreſſus eſt romam vbi ſe impatorem vocari fecit. Et ſic reipublice finis hic fuit: que per annos. 464. durauit.

Marcus Tullius

Tullius cognomento Marcus ⁊ Cicero phs maximus ⁊ orator princeps ac romanor̄ conſul. Hic de tullior̄ familia que ex municipio arpinati originem traxit ⁊ principiū generis in tulliū volſcor̄ regem referebat: patreqꝫ tulliū ⁊ olbiā matrē habuit. qui vt pmū diſcēdi capax fuit: ingenij magnitudine eqles excelluit. Prima eius cōmendatio circa poeticā cluxit: in quo libellos quoſdā edidit. Creſcētibus annis ſolutā orationē nature ſue magis conſentaneā adamauit: puerilibus ſtudijs pactis phie ⁊ iuri ciuili operā dedit: poſt hec ſub ſylla militauit marſico bello: edilis inde factus: deinde ſuffragijs po. ro. ptor creatus eſt: poſtea cōſul vna cū C. antonio. M. antonij oratoris filio tam glorioſe id cōſulere imperiū exercuit vt pater patrie appellatus fuerit: hic phiam antea nr̄is lr̄is incognitā explicauit: ⁊ ex ingenij ſui felicitate cōplurima ſcripſit. Ex terentia vxore tulliolā ⁊ marcū filiū habuit. Demū inclitus orator anno etatis ſue. 64. ab antonio per ſuos ſatellites ſub ſpē cōcordie cōcedēte octauiano occidit: eiꝰ tn̄ inimici tandē ignominioſe pierūt.

Catilina

Catilina nobili genere natus magna animi ⁊ corporis vi: ſed ingenio prauo: cui ab adoleſcentia bella inteſtina: cedes: rapine: diſcordie ciuiles gratiſſime fuere. Ibiqꝫ iuuentutē ſuam exercere ſtuduit cū eſſet aīo audax: ſubdolus varius: ⁊ cuiuſlibet rei ſimulator. Qui cum eſſet flagicioſiſſimus vir ⁊ omnium facinoroſor̄ dux: bor̄ cateruas circū ſe ſemp habere voluit: quibus fretus ſocietatibus: ipſe flagicioſus catilina ad opprimendā rempu. conſiliū cepit: cū ei maxima ſpes eſſet conſequendi conſulatu: peſtiferā coniurationē contra rēpu. Marco Tullio Cicerone conſule attentauit. ſed cōiuratione ppalata detectiſqꝫ coniuratoꝝ noibus. Lentulus ex clariſſima cornelior̄ gente ortus magiſtratu primo a ſenatu abdicatus. Inde cethegus ſtatilius gabinꝰ ⁊ ceparꝰ ſenatorij ordinis viri. decreto ſenatus in carcere miſſi: ſtatim vna cū ipſo lentulo laqueo ſtrangulātur. Quod vbi cathilina cognouit in tranſalpinā fugere cogitauit. quo comperto antoniꝰ cū quibuſdā legionibꝰ ipm pſequēs inter cōfertiſſimas legiones confodit. atqꝫ ita ciceronis virtute reſpu. a magnis turbationibꝰ ſeruata eſt.

Cato poſterior vticenſis

Cato poſterior catonis ſupioris pnepos: cuiꝰ ppriū nomen. M. portius cato ſtoicus phus: quem vticenſem quidā appellant: qꝛ ſe apud vticam interfecit vir doctiſſimꝰ: qui ita doctrine cupiditate flagrauit: vt ne in curia quidē dū ſenatus ageret a lectione temperaret: quo minus grecos lectitaret libros hac ſcꝫ induſtria: vt oſtēderet alijs tempora deeſſe: alios ſupeſſe temporibꝰ. hic docebat rempublicā magis virtutibꝰ qꝫ armis eſſe tuendam dicens. Nolite exiſtimare maiores noſtros armis rempu. ex parua feciſſe magnam. Si ita eſſet: maiorem nos haberemus. Quippe quibus ſocior̄ ciuiū pterea qꝫ armor̄ atqꝫ equor̄ maior nobis copia eſt qꝫ illis. Hic quoqꝫ quanto humanam gloriam fugiebat: tantomagis illū gloria ſequebatur. Quiqꝫ inter alia ſue virtutis opera: ad humane vite inſtructionem ethicam morales cū ſuis rationibus in librū compoſuit. Ex quo (vt aiunt) paruus ille liber metricus: qui paruulis legit excerptꝰ eſt. De eius ſententia hanc memoria dignā ponimus: humana vita proprie veluti ferrum eſt. quod ſi exerceat conteritur. Si vero non exerceat rubigine conſumit. hic teſte Auguſtino ſeipſum occidit: victoriam ceſaris impatiēter ferens: eiqꝫ ſubijci nolens.

Linea Regum Egipti

Ptholomeus dioniſius

Cleopatra

Antipater filius Ariſtoboli ⁊ Criſpis vxoꝛ eius quattuoꝛ filios ⁊ vnicā filiam habuerunt: quē antigonus apud ceſarē accuſabat. Is veſte protecta vulnera demonſtrans: verbis non opus eſſe cicatrices fidelitatem oſtēderet inde ꝓcuratoꝛ iudee declaratus eſt. Poſt hec faſelū hieroſolimis natu maioꝛez ſub ſe procuratoꝛē ſtatuit ⁊ herodē gallilee ꝑfecit.

Ptolomeus dionyſi⁹.12.egyptioꝝ rex.regnauit annis.30. Ad eum pompei⁹ acceſſit vt auxilia ab eo accipet. Cui ꝓpter tenerā etatē tutoꝛ eius a ſenatu dat⁹ fuerat: verū vir ingratiſſim⁹ pompeiū occidit. Moꝛtuo igit̄ pompeio ceſar alexandriā ꝓfectus a Ptholomeo paricida inſidias ꝑtulit. qui inſidiantiū hoſtiū inopinata multitudine circūuentus ſcapha ceſar confugit: qua mox ſubſequentiū pondere merſa ꝑ ducentos paſſus ad nauē vna manu qua carthas tenebat eleuata natando ꝑuenit. Sed paulo poſt nauali ꝓlio regiā claſſem cepit. At vbi Ptholome⁹ liber euaſit ceſari denuo bellū intulit: qui cū oī exercitu deletus eſt. Rex ſcapha exceptus fugiendi cauſa multis inſilientibus demerſus eſt. Cui⁹ coꝛp⁹ ad litt⁹ deuolutū loꝛice aureate inditio cognitum fuit. Ac ſi ceſar alexandria potitus cleopatrā ipſius Ptholomei ſoꝛoꝛē ab exilio euocauit eiq̄ꝫ regnū contulit: que poſt regio comitatu vrbem ingreſſa eſt.

Cleopatra egypti regina Dionſij auletis filia quē ꝓpter flagitia alexandrini eiecerunt. Tam poſt moꝛtē fratris ceſar reginā conſtituit poſt moꝛte v̄o ceſaris ⁊ res in philippis geſtas Antonius in aſiam ꝓfectus eſt. ⁊ cleopatrā ſūmis cōplexus eſt honoꝛib⁹ adeo vt eā ſibi vxoꝛē accipet. Et filios ex ea ꝓcrearet. Ambo etiā in attico bello fuerunt: ambo fugerūt. demū ab Auguſto ſupati ſunt. Nā antoniū auguſtus in nicopoli vrbe captū coegit ſibiipſi manū inferre. Cleopatrā v̄o vt viuā in ꝑtātem reducerēt. que paulopoſt ⁊ ipſo in vinculis: alios in ſepulchro antonij viri ſui clam admoto aſpidis moꝛſu concidit hec quippe nulla fere niſi oꝛis foꝛmoſitate ⁊ vere claritatis nota refulſit. Sed ecōtrario auaricia crudelitate atq̄ꝫ oī luxuria mūdo conſpicua fuit. Ac ſic lagidarū ſeu egyptioꝝ regum imperiū euerſum eſt; quod ꝑ annos.306.ſub regibus tredecim ꝑmanſit: ⁊ auguſtus furente egyptū compoſuit.

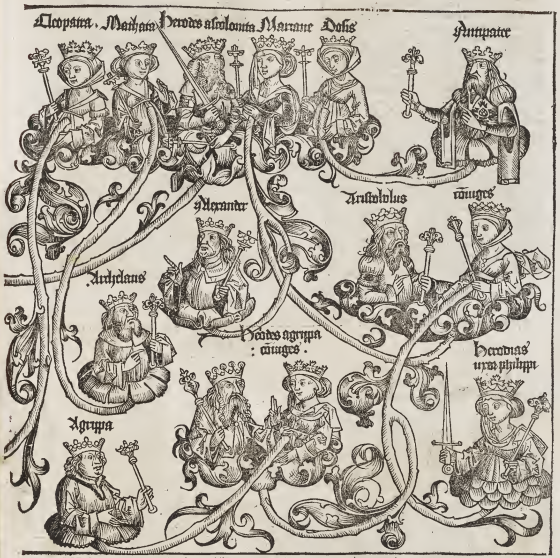

Herodes antipatris idumei filius a romanis iudeoꝝ regnū ſuſcipiēs: regnauit annis. 37. Antipater eni tpe Sabini ſyrie p̄fecti adeo virtutib⁹ claruit vt regiū coiugiū meruerit. Et regis arabū nepti vxorē acceperit. Ex qua q̄tuor filios ſuſcepit ſcʒ phaſelū: herodē hūc cognomēto aſcalonitā: ioſippū ⁊ feroam: ⁊ vnicā filiā noīe ſalomā. poſtea veneno extinctus. Et phaſelus p̄mogenit⁹ interfect⁹: herodes ad antonium cōfugiēs. inde iudee rex coronat⁹. Cōtradiditqꝫ ei auguſt⁹ traconitidē ⁊ ituream totāqꝫ maritimā. Edificauit aūt in aſchalone domū regiā. Et deinde agnomīatus eſt aſchalonita. Natione eni idume⁹ fuit ex patre arabs vero ex matre. Et extūc xp̄i dn̄i nr̄i ntītate vicina. Regnū ⁊ ſacerdotiū iudee qđ pri⁹ p ſucceſſiones maioꝝ tenebat deſtructū eſt. Ac ſic moyſi ꝓphetia cōpleta. Nō deficiet princeps de iuda: nec dux de femoribus ei⁹ donec veniat cui repoſitū eſt: ⁊ ipſe erit expectatio gentiū. Ipſe ſuſcepto regno ſamariā a fundamētis erigēs. Auguſtā in honorē auguſti ideſt ſebaſten appellauit. Poſuitqꝫ aquilā aureā ſup ſpecioſam portā tēpli iudeis egreferētib⁹. Fecit quoqꝫ herodion in q̄ ſepult⁹ eſt. Templū magnificētiſſime decorauit. Demū anno. 26. hircanū principē ſacerdotū ⁊ ei⁹ filiū qui patri in ſacerdotio ſuccedere debuerat interfecit. Sororēqꝫ ei⁹ vxorē ſuā cū duob⁹ filijs ꝓprijs iā adoleſcētib⁹ atqꝫ vxoris matrē oēs interemit. Predictis quoqꝫ crudelitatib⁹ hoc addidit: q̄ ſororis ſui noīe ſalome virū occidit. ⁊ cū eā alteri vxorē dediſſet etiā ipſum e vita ſuſtulit. Scribas p̄terea oēs ac diuine legis interp̄tes ſimili ſcelere pemit. Poſtremo funeſtiſſim⁹ vir cū ihū xp̄i ntītatē magoꝝ inditio coḡuiſſet. oēs puulos bethleē gladijs interemit. Quo facto repēte morbo intercutis pcuſſus: ⁊ ſcatētib⁹ toto corpe vermib⁹ miſerā exalauit aīam. quīqꝫ ſupſtitib⁹ filijs relictis ſcʒ archelao: herode antipa: antipatro: lyſania: ⁊ philippo. Ex quib⁹ q̄tuor fuere tetrarche vt ex euāgelio hr̄.

AGrippa coloñia q̄ ad ſiniſtrū rhenū latꝰ ſita eſt. locꝰ ⁊ ſitu ⁊ fluuiīe clarꝰ ⁊ pplo. quā alij ſcribunt Agrippinā dictā q̄ nūc Colonia dicit. Ea inferioris germanie vbiorꝫ vrbs ad citerioris rheni ripas ſita. Temporibꝰ enee troiani a q̊dā troiano colono noīe (vt ſicardꝰ cremonēſis hꝫ) iniciū ſūpſit: ſ; poſtmodū Claudij imꝑatoris iuſſu qui agrippine maritꝰ fuit. ⁊ vbiorū pplis a ſueuis fugatꝫ inſtaurata extitit. ⁊ ab agrippina vxore ex eorꝫ ꝓgenia ducta appellata. quā vrbē ſic cōditaꝫ vbii ppli habitare ceperunt. Veriores tn̄ hiſtorici oēs aſſerunt ꝙ. M. agrippa colonie illiꝰ auctor fuit. Qui licet multa domi multa foris preclara cōſtruxit: illam tn̄ ex oībꝰ dignā cēſuit. cui ſuū nomē im poneret. Edificator ac bellator egregiꝰ dignuſq; habitꝰ. quē auguſtꝰ ſibi generū ex toto orbe deligeret: nō q̄liſcūq; filie: ſed dilecte: ſed vnice: ſed auguſte. Js vrbē in emulationē Treueris opulentiſſimā ordinauit: vt ſeditiones gallie cōprimere poſſet Hildericus aūt rex frācorꝫ lōge poſtea ex agrippina fautores Egidij romani eiecit: francis impoſitis ex francorꝫ incolatu Coloniā appellauit quāq; nōnulli coloniam romanorꝫ eſſe dixerūt.

Que ciuitas cū romanorū ſocia eſſet: fatali igne ꝯſumpta eſt: in q̄ capitoliū ⁊ edificia ⁊ ritꝰ romanorꝫ inſtar fuere ⁊ adhuc nōnulla extant: habet eñ capitoliū ad effigiē romani niſi ꝙ ꝑ ſenatu illic pacis ⁊ belli conſilia agitante: hic famoſi iuuenes ac puelle nocturnas laudes deo cōcinunt eterna cōcordia. Jbi rotarū ⁊ armorꝫ ſtrepitꝰ ac gemitꝰ captiuorū. hic quies ⁊ gaudiū ac iocantiū voces. deniq; illic bellū illuc pacificus triūphator ingredit᷑. Videt᷑ ibi templū vrbe media pulcherrimū quāuis inexpletū qꝺ haud immerito ſūmū vocāt. Magorꝫ ibi regū corpa ab ortu vſq; ad occaſum tribus ſaltibus tranſuecta Quos ad ethereū quondā regē ad preſepia vagientē cū muneribꝰ veneratos legimus. hec libera ac inſignis vrbs metropolis eſt. Cuius archiepiſcopꝰ romanū eligit imꝑatorē. Jn ea multi ſciā ⁊ ſcītate claruere viri: quorꝫ de numero ſeuerinꝰ ipſius vrbis ep̄us. Et albertus magnus cuiꝰ corpus apud predicatores obſeruat᷑. Jbi 50. ex thebeorꝫ legione curſuꝫ ſui agonis cōpleuerūt. Vrſula q̊ꝫ cū vndecī virginū milibꝰ ⁊ alij nōnulli in ea martiriū ꝓmeruerūt. Mirū aūt eſt quāta ibi ciuilitas que vrbis ſpēs: que virorꝫ

grauitas que mūdicie matronarū. Peruetuſtuꝫ gētis colonie ritū eſſe vulgo pſuaſuꝫ preſerti feminea Franciſcus petracha ſcribit. Qui hoc inſigne ſpectaculū vidit. In vigilia Johānis baptiſte cū ſol ad occidētē vergit. Oīs ripa preclaro ꝛ ingenti mulierū agmine tegit: ꝛ incredibilis ſine offenſione cōcurſus erit; viciſſimq; alacres pars herbis odoriferꝭ intinctis reductiſq; poſt cubitū manicis candidas in gurgite manꝰ ꝛ brachia lauant. Et tradūt oēm totius anni calamitatē eminentē fluuiali illius diei ablutione purgari. ꝛ deinceps letiora ſuccedere. Itaq; luſtrationē eſſe annuam in exhauſto ſemꝑ ſtudio cultū colendūq;. O nimiū felices rheni accole: quoꝝ ille miſerias purgat germanie ſuperioris nec hiſter nec albis italicoꝝ nec padus vnq̄ valuit purgare nec tyberis pigriora ſūt hec flumina. Prope coloniā aqueſis vrbs Aquiſgrani dicta karoli magni ſedes. ꝛ in tēplo marmoreo verendū barbaris gentibꝰ illꝰ principis ſepulchrū. is ſtatuit vt ſucceſſores ſui primā inde coronā. Et p̄ma inde imperij auſpicia capeſcerēt: q̄ hodieq; ſeruat: ſeruabit q̄diu romani frena imperij theutonica manus aget.

L. pomponius

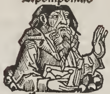

L. pōponiꝰ hiſtoricꝰ ꝛ orator atellanaꝝ ſcꝑtor ꝑ h̄ tēpꝰ (euſebio teſte) clarꝰ fuit. q̄ geographie libellū edidit. in q̄ vrbiū diſtantias ꝛ loca queq; menſurat.

Leoneus

Leoneꝰ grāmaticuſ doctiſſimꝰ Gn. pōpei libertꝰ. Is iuſſu dn̄i ſui pōpei ꝯmētaria ī medicina q̄ pōpeiꝰ deuicto metridate ī ſuis ſcrinijs cōpererat: ī nr̄m trāſtulit ſermonē. metridates eī̄ medicine curioſus ab oībus ſbiectꝭ ſuis ſingula medicialia exq̄rēs comētationū hoꝝ ꝛ exēplaria ī archanis ſuis reliq̄rat.

M. agrippa

Agrippa gener octauiani edificator egregiꝰ rome q̄ multa cōſtruxit ī edilitate ſua adiecta v̄ginea aq̄ ceteriſq; corriuatꝭ atq; emēdatꝭ lacꝰ ſeptigētos fecit: idq; fuit qd̄ octauianu auguſtū pplo romāo vinū petēti ſbirati rn̄diſſe ſcribit ſuetoniꝰ tot aq̄s ītroduxit agrippa gener meꝰ ꝛ vinū q̄ritꝭ. colonieq; nomē ꝛ dignitatē dedit.

AUguſta vindelicoꝝ inclita ⁊ ſuperioris germanie vrbs vetuſta. Cuius originē aliqui quā vetuſtiſſimā oſtendere cupientes ſicuti ceteri mortaliū. Gentem ſueuoꝝ a Japhet deſcendentē: eam primo inhabitaſſe ꝓuinciā ſcribunt. Ibiqꝫ eam condidiſſe vbi habundantia aquarū: ſalubris aer ⁊ alia oportuna de facili haberi poſſent. Venientes enim ſueui ad retiam locū aptum conſiderātes: ⁊ ad tuendū natura munitū ob concurſum duoꝝ rapidiſſimoꝝ fluuioꝝ vinde ⁊ lici. hanc vrbem primo edificauerunt. Eamqꝫ vindelicā a vinda ⁊ lico appellabant. Ea enim regio poſtea vſqꝫ ad alpes vindelica dicebaᷓ. Uniuerſaqꝫ montana pars in orientē ⁊ auſtrū vergens a rhetis vindeliciſqꝫ teneᷓ vt Strabo ponit. Eam autē more vetuſto vallo ac foſſa cinxerunt amazones poſtqꝫ europam inuaſerūt ſueuos ſub marſepia inſuetis armis ⁊ ſecuribus p̄acitis ex hac vrbe cedere vſqꝫ ad alpes coegerunt ⁊ deſolatā reliquerunt. Cū hec ante cladē troie pacta ſint. Eam ciuitatē ante troiam fuiſſe opinanᷓ. Et temporib⁹ exitus filioꝝ iſrahel de egypto ante romā quingentos ⁊ quinquaginta annos conditā aſſerunt. Quā quidē a troianis ortam dicunt Eligentes aūt ſibi deam Zizam quā cererē fuiſſe opinanᷓ. A qua hec vrbs zizaria dicta. Cuius templum vſqꝫ ad tp̄a romanoꝝ inuiolatū ꝑmanſit. Id vetuſtate collapſuꝫ nomē collis ſeruauit. Qui ab incolis Eyſenberg hodie vocitaᷓ. Per vindelicos deinde ac rethos florentiſſima cū muris ac ꝓpugnaculis facta. A romanis plurima bella ꝑpeſſa eſt: Cū libertatem ſemꝑ optaret: ſe a romanis vindelici alienarūt. Ideo diuus Octauianus Auguſtus Titū Enniū p̄torē cum legione marcia: ac alijs ducibus in eos miſit. In qua Auar bogudis regis filius adoleſcens in armis apud grecos ⁊ latinos peritus. Et Uarro tribun⁹ multum claruerūt. Hi ciuitatem in fine eſtatis multitudine romanoꝝ obſeſſam varijs affecerunt incommodis. In ea oppugnatione Auar grecus occiditur. Et in vico criechiſaueron vbi ſepultus fuit tale epigramma reperitur. His nomen terris bogudis dat regia proles. Grecus auar pecudis de ſueuis more litatus. Perijt ⁊ pretor cum legione marcia vt pauci ſupereſſent in ea clade qui rem geſtam recitarent. Locoqꝫ cedis nomen dedit perdita legio in media nunc ciuitate perleich dicta. Ideo ſcribitur. Indicat hic collis romanam nomine cladem. Marcia quo legio tota ſimul perit. Uarro quem verrem nominant amne

tranſiuiſſo in paludibus ſe occultans lacui vernenſee nomen dedit. Js poſtea conſul ſicilie infeliciter obijt.
Et vt Suetonius refert q̄ Octauianus Auguſtus omnes graues ignominias cladeſq̄ duas omnino nec
alibi q̄ in germania accepit. lolianam atq̄ varrianam . varrianā pene exiciabilē tribus legionibus cū du/
ce legatiſq̄ ⁊ auxilijs cōmunibus ceſis. Deinde auguſtus p Tiberiū Neronē (Cum Druſus frater eius re-
nales regiones aggreſſus eſt) poſt varrianā cladē effluxo triennio vindelicos deuicit atq̄ vrbem eoꝝ imu/
nitam reddit. Et vt verba ſtrabonis libro quarto affirmāt. Tribus romanoꝝ milibus ceſar auguſtus miſſis
vrbem Auguſtam habitandā tradidit. quo in loco varro caſtra iam habuerat. Claudius Druſus tamen eā
poſtea inſtaurauit. Muris ac turribus ampliauit. Cūq̄ auſpicijs Auguſti victa ⁊ aucta erat in honorē au
guſti Octauiani Auguſtam appellauere. De his bellis Oratius in odis mentionē facit. Uidere rethi bel
la ſub alpibus druſum gerentē vindelici. Quibus mos vnde ductus p omne tempus amazonia ſecuri de-
xtras obarment tē. Cum aūt Sueui qui potentia ⁊ hominū frequentia reliquos antecellūt. hanc vrbē p
tutiſſimo elegerūt. Deinde in romano imperio ſtabilis ac fidelis pmanſit magnū incrementum habuit ac
multa priſce vetuſtatis monumenta in ea relicta ſunt. Anno aūt ſalutis quarto ⁊ quinquageſimo ſup nō-
genteſimū ⁊ vltra vngari germaniā ⁊ sueuiam vaſtantes Auguſtam obſiderūt: varijſq̄ cladibus noricos
rhetos ac ſueuos afflixerunt. Otto primus impator aduerſus eos pluribus diebus decertauit. Eoſq̄ tan/
dem ad internitionē prope Auguſtā deleuit. Tres quoq̄ in eo prelio eoꝝ regulos captos a militibus ſuis ad
eū pductos cum ob clementiā ſeruare conaret. Sueui (eo nolente) ſuſpendio necarunt. Cecidit in eo bello
Diopoldus comes frater ſancti Udalrici ⁊ Regmboldus filius ſororis ſue. Deinde diuus Udalricus epi-
ſcopus vrbem illuſtriorē fecit. ⁊ eccl'iam ſancte Affre inſtaurauit. Que olim ab Attila ⁊ nūc ab hunis leſio
nem ſenſit. Et eccl'iam ſancti Johannis ⁊ ſancti Stephani cōſtruxit. Ornat q̄ hec impialis ciuitas publi-
cis ⁊ priuatis edificijs pulcherrimis. Et pſertim baſilica epali ampla beate Marie virgini dicata. Et ceno
bij ſancti Udalrici ordinis diui Benedicti in quo corpus eiuſdē ſancti epi ⁊ Simperti ac beate Affre mar
tyris ac plurimoꝝ ſanctoꝝ pcipuo honore obſeruant: qui auguſte varijs ob tormetis martiriū pueruerūt

Tres ſoles poſt mortē Julij Ceſaris ſequēti die exorti ſunt ⁊ apparuerūt in oriēte: qui paulatim in vnū corpꝰ ſolare redacti ſunt ⁊ in eundē orbē cōuenerūt: ſignificātes dominiū Lucij antonij ⁊ .M. antonij atqꝫ Auguſti in vnā monarchiā reducendū: vel potius q͛ noticia trini ⁊ vniꝰ dei toti orbi futura īminebat. Bos quoqꝫ aranti in ſuburbano rome locutꝰ eſt: dicens fruſtra ſe vrgeri quia in breui magis homines defituros eſſe q̄ frumenta.

Bibliotheca toto vrbe terrarū noīatiſſima .40. miliū librorū in egypto cōburit. Ibi accurata diligentia in colligēdis libris ꝑ veteres laudat. Nā ariſtoteles ⁊ bibliothecā ⁊ ſcolā Theophraſto reliquit. Et primus fuit (vt Strabo arbitrat) qui libros cōgregauit: ⁊ egypti reges bibliothece ordinē docuit. Deinde Theophraſtus neleo tradidit. Neleus ſcepſim detulit ad hoīes imperitos: qui libros incluſos ac negligētes cōpoſitos tenebant. Ptholomeꝰ quoqꝫ philadelphꝰ maximū numerū librorū collegit. Et vt Seneca tradidit. xl. milia librorū alexandrie arſerunt pulcherrimū regie opulentie monimentū: ſicut ⁊ Liuiꝰ qui elegantie cureqꝫ regum egregiū id opus ait fuiſſe. Non fuit elegantia illud aut cura: ſed ſtudioſa luxuria: imo nec ſtudioſa quidē qm̄ nō in ſtudiū ſed in ſpectaculū cōparauerant: ſicut pleriſqꝫ ignaris etiam ſeruilū litterarū libri non ſtudiorum inſtrumenta ſed cenationū inſtrumenta ſunt.

Saluſtius

Saluſtius romanus hiſtoricus ac philoſophꝰ Ciceronis emulus rome claruit. Is fuit nobilitate veritatis inſignis hiſtoricus quippe qui de bello catilinario: necnō ⁊ de bello iugurthino libros edidit celebres; ac nōnullas ſcripſit epiſtolas.

M. Varro

M. Varro vico atice ⁊ narbonenſi prouincia natus rome in precio plurimus fuit eruditiſſimus quidē ⁊ acutiſſimi ingenij vir: atqꝫ in omni ſeculari eruditione peritus: qui annū agens. 35. grecas lr̄as cum ſummo ſtudio didicit; hic vir doctiſſimꝰ vndecūqꝫ qui tam multa ſcripſit: quā multa vix queq̄ꝫ legere credamꝰ: hic quoqꝫ teſte Iſidero innumerabiles edidit libros inter quos. 415. antiquitatum precipui; quos in res diuinas humanaſqꝫ diuiſit. Edidit inſup ⁊ librū de lingua latina: ⁊ librū moralē: de quo ſniām ponimus hanc. Amici diuitū palee ſunt circa grana. Vis (inquit) experiri amicū: calamitoſus fias. Scripſit ⁊ librum de deorum cultu. vixit annis. 90.

Virgilius Maro

Virgilius maro poetarū princeps natione mantuanus parentibꝰ modicis fuit ⁊ p̄cipue patre marone. Natus eſt Cn. pompeio magno: ⁊ .M. licinio craſſo primū cōſul. idui̅ octobriū die in pago qui andes dicit: qui eſt a mantua non procul. Mater eius maia ſe enixam laureū ramū ſomniauit: haud dubiam ſpem proſperis geniture. Initiū etatis cremone egit: ſumpta virili toga mediolanū: inde paulopoſt neapolim tranſijt: vbi cum lr̄is ⁊ grecis ⁊ latinis vehemētiſſimā operam dediſſet: tandē omni cura omniqꝫ ſtudio indulſit medicine ⁊ mathematicis. Quibus rebus cum ante alios eruditior peritiorqꝫ eſſet: ſe in vrbē contulit: vbi ab auguſto acceptus fuit: ⁊ illuꝫ pollioni cōmēdauit. Corpore ⁊ ſtatura fuit grandi: aquilino colore: facie ruſticana: valitudine varia. Nāqꝫ plerūqꝫ ab ſtomacho ⁊ faucibus ac dolore capitis laborabat. Quecūqꝫ ab auguſto petijt repulſam habuit nunq̄ꝫ. Parentibus quot annis aurum ad abundantem alitum mittebat: quos iam grandis amiſit. Multa ſcripſit priapeiam culicem moretum deinde buccolicā poſtea georgicā in honore mecenatis nouiſſime eneidē. Obijt deniqꝫ brundiſij anno etatis ſue. 52. Cuius oſſa in via puteolana neapolim trāſlata intra lapidem ſepulta ſunt: vbi inſcriptū eſt. Mantua me genuit: calabri rapuere: tenet nunc parthenope: cecini paſcua rura duces.

Horacius Flaccus

Horacius poeta laudatiſſimus: patria venuſinus: patre libertino natꝰ: fuit ſtatura breuis: rome liberalibus litteris eruditus: deinde athenis doctiſſimus euaſit: familiaritatem. M. bruti qui ceſarem occidit adeptus; factus ab illo tribunus militum contra. M. antoniū ⁊ auguſtum cum victus fuiſſet brutus ex clade aufugit. Cui poſtea auguſtus mecenatis gratia pepcit. Liberatus ad poetica ſe conuertit. Scripſitqꝫ odas poetriā ⁊ eplās. Et cū optimis ſtudijs innumerabiles diuicias cumulaſſet. tandem rome moriens auguſtum inſtituit heredem. Obijt ſed etatis ſue anno apud mecenatem ſepultus.

Caius Julius Ceſar

Octauianus Auguſtus

Marcus Antonius

CAius iulius ceſar lucij filius. Annū agens ſextūdecimū patrem amiſit: queſtor iuliā amitā vxoreꝗ̄ corneliā defunctas laudauit e more ꝓ roſtris. edilis p̄ter comiciū ac forum baſilicaſqꝫ: etiā capitoliū ornauit. Ex p̄tura deinde ſortit⁹ hiſpaniā cū bibulo cōſul creat⁹ inito honore prim⁹ omniū inſtituit. vt tā ſenat⁹ ꝗ̄ populi diurna acta conficerent et publicarent. Sub id tempus calphurniā. L. piſonis filiā ſucceſſuri ſibi i ꝯſulatu duxit vxorē ſuāqꝫ iuliā Cneo pompeio collocauit. Geſſit deinde nouem annis bella ꝑ omnē fere galliā que a ſaltu pyrrene alpibuſqꝫ et monte gebēna fluminib⁹ rheno et rhodano cōtinet. Eodē tp̄is ſpacio matrē primo deinde filiā: nec multopoſt neptē amiſit. cōfectis bellis quinqꝫes triūphauit. primū et excellētiſſimū egit gallicū: ſequentē alexandrinū deinde ponticū: ꝓximū affricanū: nouiſſimū hiſpanienſem. edidit ſpectacula varij generis. fuiſſe tradit excelſa ſtatura colore candido teretib⁹ mēbris ore paulo pleniore: nigris vegetibuſqꝫ oculis valitudine ꝓſpera: niſi ꝙ tp̄e extremo repente aīo linqui atqꝫ etiā ꝑ ſomniū exterreri ſolebat: habitauit primo in ſuburro modicis edib⁹: poſt pontificatū maximū in ſacra via domo pub. Jn obeundis expeditionib⁹ dubiū caucior ne an audacior. Compoſitis vbiqꝫ ciuilib⁹ bellis vrbis et orbis monarchiā tenuit. Et olimpiade. 183. romanis imꝑare cepit. et imꝑauit annis. 4. menſib⁹. 7. A quo deinde romanoꝝ principes ceſares appellati ſunt. Cū aūt cōtra morē libertatis honores ex ſua libertate p̄ſtaret. cōſpiratū eſt in eum a ſexaginta ampli⁹. C. caſſio. M. qꝫ et decimo bruto. Ei tn̄ futura cedes euidentib⁹ ꝓdigijs denūciata eſt. Cūqꝫ in capitolium applicuiſſet ꝯſpirati ſpecie officij circuſteterūt. a quib⁹ trib⁹ et viginti vulnerib⁹ cōfoſſus eſt. Hunc vite exitū ceſar habuit anno etatis ſue. 56. Cui⁹ corp⁹ in campo marcio ꝓ roſtris combuſtū eſt. ꝑcuſſorum aūt fere neqꝫ triennio quiſqꝫ amplius ſuꝑuixit. neqꝫ ſua morte defunctus eſt.

OCtauianus Auguſtus patre Octauio ſenatore genit⁹ nat⁹ eſt. M. T. cicerone et Antonio ꝯſulib⁹. ix. kal. octobris paulo ante ſolis ortū. Jn quarto anno patrē amiſit. duodecimū agens annū auiā iuliā defunctā ꝓ concione laudauit. quadriēnio poſt virili toga ſumpta: militarib⁹ donis triūpho ceſaris affricano donat⁹ eſt. Bella ciuilia quinqꝫ geſſit. mutinēſe: philippēſe: paruſinum ſiculū: attiacū. Ex quib⁹ primū et nouiſſimū aduerſus marcū antoniū. Secundū aduerſus brutū et caſſum. Terciū aduerſus antoniū triūuiri fratrē. Quartū aduerſus ſextū pompei filiū. Jniciū hoꝝ et cauſa fuit ob necē auūculi iulij. Domuit ꝗ̄ꝫ cōtabriā: aquitaniā: pānoniā: dalmaciā cū illirico oī Jtem rhetiā et vindelicos et ſalaſſos gentes alpinas coercuit. et dacoꝝ incurſiones trib⁹ eoꝝ ducibus cū magna copia ceſis. Germanoſqꝫ vltra albim fluuiū ſummouit. Aliaſqꝫ nationes male quietas ad obſequium redegit. Publica oꝑa plurima extruxit. Spectaculoꝝ et aſſiduitate et varietate et magnificētia oēs anteceſſit. Sponſaꝫ habuit adoleſcēs. P. ſeruili filiā. Sed recōciliat⁹ antonio ꝑuignā ei⁹ claudiam duxit vxorē. vix duꝫ nubilē ac ſimultate cū fuluia ſocru exorta intactā adhuc ſcriboniā in m̄rimoniū accepit cū qua diuortiū fecit. Ac ſtatim liuiā druſillā m̄rimonio tiberij neronis et quidē p̄gnantē abduxit. dilexitqꝫ vnice ac ꝑſeueranter. ex ſcribonia iuliā. ex liuia nihil liberoꝝ tulit. Juliā primū marcello deinde vt is obijt. M. agrippe nuptui dedit. Nepotes ex agrippa et iulia tres habuit et neptes duas. Forma fuit eximia et ꝑ oēs etatis gradus venuſtiſſima. oculos habuit claros et nitidos. capillū leuiter inflexū et ſufflauū: ſuꝑcilia cōiuncta: mediocres aures: naſum et a ſūmo eminentionē et ab imo deductiorē. Colorē inter aquilū candidūqꝫ: ſtaturā breueꝫ Eloquētiā ſtudiaqꝫ liberalia ab etate prima cupide et laborioſiſſime exercuit. Multa varij generis proſa oratione cōpoſuit. Deniqꝫ cū de oriēte victor reuerſus eſſet. tūc primū Auguſt⁹ eo ꝙ rempub. auxerat cōſalutat⁹ eſt. Et extunc ſummā rerū p̄tātem quā greci monarchiā vocāt adeptus eſt. A quo poſtea Auguſti romanoꝝ reges appellati ſunt. Auxit ornauitqꝫ romā edificijs multis: iſto gloriās dicto. Urbem latericiā repi: marmoreā relinquo. Jmꝑauit annis. 56. Janū quirinū ſemel atqꝫ iterū a cōdita vrbe ante memoriā ſuā clauſum: terrā mariqꝫ pace parta interclußit: ꝑ que pacis tp̄a Saluator nr̄ ih̄s xp̄s naſci voluit. Js tandem nole ſuccubuit oīb⁹ dimiſſis in oſculis liuie et in hac voce defecit. Liuia nr̄i cōiugij memor viue ac vale ſortitus exitū facilē et qualē ſemꝑ optauerat Anno etatis ſue. 78.

MArcus Antoni⁹ cōſul a ſenatu hoſtis adiudicat⁹ miſſi ad eū ꝑſequendū panſa et hirci⁹ et octauianus adoleſcēs. Deinde ceſar cū Antonio pacē fecit. ac ſic inter eos diuiſa eſt reſpu. vt Auguſt⁹ hiſpanias gallias et italiā teneret. Antoni⁹ aſiam pontū et oriētem. Js poſtea repudiata ſorore ceſaris Auguſti octauiani Cleopatrā reginam egypti duxit vxorem. cōmouitqꝫ belluꝫ ciuile dum cupiditate muliebri optaret vrbe regnare. victus eſt ab auguſto nouali pugna apud acciū qui locus in epiro eſt. ex qua fugit in egyptū et deſperās rebus cum oēs ad Auguſtum trāſirēt ipſe ſe interemit. ſicqꝫ egyptus per Octauianum imperio adiecta eſt.

SIbilla tiburtina vates p̄cipua: cuiꝰ ꝓpriū nomē albunea fuit: in italia floruit ⁊ multa p̄dixit. ⁊ qꝛ tiburte ciuitati iuxta amōis ripas vt dea colebat: idō tiburtina dicta fuit: ī gurgite ipſiꝰ fluminis cuiꝰ ſimulacrū tenēs ī manu librū inuētū fuit: hāc auguſtꝰ octauianꝰ (cū rōani ei diuinos honores exhiberēt) ꝯſuluit. Que pꝰ triū dierū ieiuniū rn̄dit ea q̄ diuꝰ auguſtinꝰ refert: iudicii ſignū tellꝰ ſudore madeſcet. E celo rex adueniet ꝑ ſecula futurꝰ. Et ſūt. 27. verſus q̄rū vltimꝰ eſt. Decidet e celo igniſqꝫ ⁊ ſulphuris amnis: quoꝝ capitaliū lr̄e teſte eodē: hūc ſenſum reddūt: ihs xp̄s dei filiꝰ ſaluator. Quibꝰ dict| illico (vidēte auguſto) celū apertū eſt: ⁊ nimiꝰ ſplēdor irruit ſuper eū. Viditqꝫ in celo pulcherrimā virginē ſtantē in altari puerulū baiulātē: q̄ viſa repēte ⁊ vocē audiuit dicētē: hec ara filii dei eſt: atqꝫ ita auguſtꝰ in thalamo ſuo exiſtēs: h̄ audiēs ⁊ vidēs in terrā ꝓcidit ⁊ deū adorauit. Quāobrem auguſtꝰ deū ſe appellari oīno recuſauit: q̄ ī loco poſtea ad rei mēoriā templū ſub titulo ſctē marie v̄ginis in ara celi edificatū fuit: quē locū ordo btī Frāciſci excolendū nunc poſſidet. Alii deſcribūt eā nō ſenem cū veſte rubea: ⁊ pelle hircina in humeris cū capillis diſperſis in manu h̄ ſcriptū tenentē. Naſcet̄ xp̄s in bethleē: annūciabit̄ in nazareth regnāte thauro pacifico fundatore quietis. O felix illa mater cuiꝰ vbera illū lactabunt.

PRodigia in ntītate xp̄i viſa. olei fons (vt eutropiꝰ ⁊ alii teſtant̄) Rome e taberna meritoria in trāſtiberina regione ex terra ꝑ totā emuxit die: denuncians chriſti gratiā omnibꝰ gentibꝰ datam: quo etiā die aureꝰ circulus circa ſolē apparuit: romuli quoqꝫ ſtatua ⁊ templū pacis corruere.

Ouidius naſo poeta

PUbl. ouidiꝰ naſo ſulmonēſis clariſſimꝰ poeta hac tēpeſtate rome claruit: ⁊ multa cōſcripſit: hic ex ſulmone brucioꝝ oppido ortū habuit: vt ipſe teſtat̄: ſulmo mihi patria eſt gelidis vberrimꝰ vndis: miliaqꝫ nonies diſtat ab vrbe decē. Is apd athenas p̄mo poeticā: deinde philoſophicā diſciplinā optīe didicit: veniēſqꝫ romaꝫ apud auguſtū ceſarē ⁊ vita ⁊ carmine plurimū valuit. Sed multoꝝ poſt dierū curricula, anno etatis ſue q̄nq̄geſimo ab eodē auguſto in pontū inſulā apud ſarmatas relegatꝰ eſt: de hoc in libro de ponto ait. Naſo mihiꝰ prudēs artē dum tradit amādi. doctrine triſte preciū magiſter habet. Cuiꝰ quippe mores ea erant facilitate qua ⁊ carmina. Tandē anno. 5. imperii Tiberii ceſaris: etatis vō ſue. 54. obiit.

Titꝰ liuiꝰ hiſtoricꝰ

TItꝰ liuiꝰ patauinꝰ magnꝰ ⁊ hiſtoricoꝝ tam grecoꝝ q̄ȝ latinoꝝ princeps. anno. 16. an̄ xp̄i aduētū rome claruit. Et Hieronymꝰ diuꝰ ex verbis plinii de eo ſcribit. Ad titū liuiū lacteo fonte manantē de vltimis hiſpanie galliarūqꝫ finibꝰ quoſdā veniſſe nobiles legimꝰ vt quos ad cōtemplationē ſui roma nō traxerat: viniꝰ hoīs fama ꝑduxit. habuit illa etas inauditū oībꝰ ſeculis celeberrimūqꝫ miraculū: vt vrbē tantā ingreſſi: aliud extra vrbē q̄rerent: hic ab auguſto honoribꝰ ⁊ diuiciis honoratꝰ fuit diligētiſſimꝰ hiſtoriarū indagatoꝛ: centum ⁊ decē hiſtoriarū libros ꝯſcripſit. Cuiꝰ operū maximā partē (tꝑoꝝ malignitate) amiſimꝰ. Vixit annis. 80. ⁊ q̄rto imperii tiberii ceſaris anno patauii obiit: ⁊ ibidē ſepultꝰ. Cuiꝰ ſepulchrū adhuc ī diue v̄ginis Iuſtine veſtibulo extat his titulis adornatū. Ti. liuiꝰ. Ti. fi. q̄rte legiōis: Alius cōcordialis patauī ſibi ⁊ ſuis oībꝰ. Eiꝰ oſſa cū poſtea inuēta fuiſſent veneti qui pretoriū ipſiꝰ vrbis cōcrematū inſtaurauerunt in cōſpicuo ipſiꝰ faſtigio collocauerunt.

Valeriꝰ maximꝰ

VAleriꝰ maximꝰ romanꝰ ph̄us ⁊ orator luculentiſſimꝰ. Anno. 15. an̄ xp̄i aduētū rome clarꝰ fuit: ac auguſto ceſari chariſſimꝰ habitꝰ: q̄ inter cetera libros nouem ſmone lucu̅tētiſſimo cōpoſuit ſcꝫ de dict| factiſqꝫ mēorabilibꝰ viroꝝ: q̄ apd romāos ⁊ grecos habebāt̄ illuſtres: addēs etiā ex ꝓpriis nōnulla ad virtutū cōmēdationeꝫ vicioꝝqꝫ deteſtationē pertinētia. Ex q̄bꝰ hāc mēorabilē excerpimꝰ ſn̄iam. Lento em̄ gdu ad vindictā ſui diuina ꝓcedit ira. tarditatēqꝫ ſupplicii grauitate cōpenſat.

Solinus

SOlinū q̄ȝ hiſtoricū ⁊ oratorē grauiſſimū tempeſtate iſtac ex libris ipſius floruiſſe coniicimꝰ. cū ⁊ ipſe collectaneoꝝ librum optimū edidit. ⁊ ad auguſtū ceſarē rome obtulit. In quo ſimulit̄ terrā pingit ac vrbiū diſtantias ⁊ loca multa menſurat. Eūqꝫ librū collectaneū id eſt de mirabilibus mundi appellauit.

Strabo

STrabonē etiā historicū ⁊ geographū ac pħm: necnō homerice maieſtatis expoſitorē (vt qbuſdā placet) natione cretēſem hiſdē tꝑibꝰ illuſtrē fuiſſe ex opibꝰ ſuis inuenimꝰ. qui cū doctiſſimꝰ vir eēt ⁊ magnaꝝ reꝝ cognitione peritiſſimꝰ haberet. Inter cetera ſue virtutis monumēta de geographia mundi decem ⁊ ſeptē libros ꝑpulchros edidit. In quibꝰ vel omiſſas vel neglectas aut vetuſtate oblitas orbis ꝑtes ad vnguē reſtituit. Et diligētiſſime deſignauit: ꝑplos nationes res geſtas: mōtes: maria: ⁊ eoꝝ termīos ante oculos nr̄os clariſſime poſuit. hic ex mitridatis regꝭ ſanguīe maternali linea originē duxit. Cuiꝰ clariſſimū opꝰ diu latinis incognitū Nicolaꝰ papa qntꝰ ꝑ gregoriū Typernatē trāſferri ī ꝑte voluit. Reliquū vo opis mancū videlʒ europā guarinꝰ veronēſis abſolutū reddidit

Joachim Anna

ANna mulier hebrea iſachar iudei filia in cōiugiū ioachim viri ſanctiſſimi de tribu ſua tradita. Cū diu ſterilis ⁊ ſine ꝓle ſtetiſſet: poſt multas orationes ⁊ lachrimas angelica monitione premiſſa Mariā futurā dei genitricē genuit filiam. Qua ꝓcreata mox ioachim viro defuncto: nupſit alteri viro noīe Cleophe. de quo etiā alterā mariam Cleophe ſuſcepit filiā. Cleophas aūt mariam filiaſtrā ꝑdictā ioſeph copulauit vxorē. Sed ⁊ mariā filiā ſuam Alueo tradidit vxorē ex q̄ nati ſunt Jacobꝰ alphei Symō chananeꝰ ⁊ Judas thadeꝰ. Mortuo qʒ cleopha anna tercio ſecundū legem moyſi alteri viro noīe Salome nupſit. ex q̄ terciā filiā noīe mariam ſolome genuit. que tandē zebedeo deſpōſata. Jacobū maiorē ⁊ Johannē euangeliſtā peꝑit filios. Hec qppe anna ſororē noīe yſmeriā habuit de qua nata eſt Eliſabeth iohannis baptiſte mater. Anna cum in preceptis ⁊ in vijs dn̄i toto tꝑe vite ſue ambulaſſet plena dierū quieuit in dn̄o.

Zacharias. Elizabeth

ZAcharias deoreꝰ de vico abia ſacerdos ⁊ ꝓpheta dn̄i diui Johannis baptiſte genitor vir totiꝰ ſanctitatis exemplar Elizabeth virginis marie cōſobrinā duxit vxorē. Ambo quidē innocētia pietate ⁊ gr̄a ſanctiſſimi. Qui cum diu ſteriles fuiſſent: ⁊ iam Elizabeth ꝓceſſiſſet ī dies ſuos: ⁊ muliebria ei fieri deſijſſent. dn̄s eorum orationibꝰ ꝑmotꝰ: filiū tandē noīe Johannē baptiſtā dedit. Nā cū zacharias in ordine ſacerdotio fungeret ⁊ incenſum adoleret. Solus templum dn̄i ingreſſus vidit in dextera parte altaris incenſi angelum. quo territo ait angelus. Ne timeas: vxor tua ſequēti anno pariet tibi filiū ⁊ multi in eiꝰ natiuitate gaudebūt. ⁊ erit magnꝰ coram dn̄o. Vinum ⁊ ſiceram nō bibet. Zacharias ait: ego iam ſenex ſum ⁊ vxor mea ꝓceſſit in diebꝰ ſuis. Angelus incredulitatis ſignū dixit: qr mutꝰ eris quouſqʒ hec implebunt. Zacharias templi fores egreſſus cum nec loqui poſſet intellexerunt eum viſionē vidiſſe. abiēs in domū ſuam ⁊ ſtatim Elizabeth concepit. ⁊ pre verecundia quinqʒ menſibꝰ ſe occultauit. In ſexto deniqʒ mēſe Maria virgo ⁊ dn̄i mater a ſpirituſancto impregnata ad ſalutandā eam ꝑrexit. Cuiꝰ ſalutationē ſenſit Elizabeth. exultauit infans pre gaudio in vtero eiꝰ. Peperit deniqʒ filiū Elizabeth ⁊ vicini ⁊ cognati ei cōgratulabant. Cū die octaua circūcideret puer: innuerūt patri quē vellet vocari eum. Accipiēſqʒ calamū ſcripſit, Johannes eſt nomē eiꝰ. ⁊ cōfeſtim apertū eſt os eiꝰ ⁊ ꝓphetauit dicēs. Bn̄dictꝰ dn̄s deꝰ iſrl̄ ⁊c̄. Tandē in oī ſanctitate vt ꝓpheta defunctꝰ eſt.

Maria virgo

MAria beatiſſima ac glorioſiſſima dei genitrix: virgoqʒ ꝑpetua ex radice ieſſe exorta. Anno. 28. imperij Auguſti in nazareth ciuitate Juda patre Joachim: matreqʒ Anna naſcit. Puella ſiquidē elegātiſſima oīmqʒ oculis admirabilis. quā cū mater ablactaſſet: tercio etatis ſue anno iuxta votū tēpli ſeruicio cū reliqs virginibꝰ manciparūt. quo in loco ꝑter etatē ſicut ceteras nobilitate ⁊ pulchritudine ꝑcellebat. ita ⁊ doctrinā ⁊ ſancte viuēdi rōnē ab ipſis teneris annis ⁊ exemplo ⁊ lectione didicit. adeo vt breui ⁊ religione ⁊ ſanctitate: necnō ⁊ humilitate tū in rebꝰ diuinis tū in humanis reliqs ſacris virginibꝰ fieret incōperabilis: quāobrē deꝰ delegit eam in matrē incarnationis filij ſui. Et cū tredecimū etatis ſue expleſſet annū diuino diſponēte cōſilio Joſeph de tribu ſua cōnubio cōiuncta fuit. Qua deſpōſata cōfeſtim angelꝰ Gabriel in nazareth ad eam venit ⁊ magno lumine coruſcans virginis thalamū venerabiliter intrauit. ⁊ eam his verbis ſalutauit. Aue gr̄a plena dn̄s tecū. Adiecitqʒ Inueniſti gr̄am apud dn̄m. Ecce cōcipies ⁊ paries filiū ⁊ vocabis nomē eiꝰ ihm̄. Ad hec maria. Ecce ancilla dn̄i fiat mihi ſm̄ verbū tuū. Et ſubito verbū caro factū eſt. Quibꝰ geſtis repēte ad Eliſabeth viſitādā ꝑrexit: vbi ꝑ tres mēſes ꝑmāſit. Ibiqʒ mirificū cecinit carmē. Magnificat aīa mea dn̄m. Edito itaqʒ Johanne baptiſta. Maria iam grauida domū redijt. qd̄ vbi Joſeph vir eiꝰ didiciſſet eam eſſe pregnantē: decreuit ipſam occulte dimittere. Sed eo hec cogitāte (vt Matheꝰ ait) Angelꝰ dn̄i ꝑ ſomniū ipm̄ monuit qꝫ natū in eo erat hoc de ſpūſctō eſſe ꝯteſtatꝰ eſt. Reliq̄ vo beatiſſime virginis marie geſta ⁊ obſeqa ⁊ actus vite eiꝰ vſqʒ ad paſſionē filij eiꝰ. ex euangelio colligi poſſunt.

Linea criſti Joſeph.

Iohānes baptiſta xp̄i ih̄u precurſor ex ſctiſſimis parētib⁹ Zacharia ⁊ Elizabeth nat⁹. vir ab ipſo matris ſue vtero ſctificat⁹. ⁊ inter mulierū natos (dn̄o teſtāte) nō ſurrexit maior iſto: q̄ppe ꝓpha ⁊ plus q̄ ꝓpheta fuit cū xp̄m redēptorē digito mōſtrauit dicēs. Ecce agnus dei ⁊c̄. Is trāſactis infantie annis lʒ tenellus ⁊ parētib⁹ antiq̄s vnicus ob amorē celeſtis patrie heremū petiit. Poſt hec cū trigeſimū vite ſue annū attigiſſet duodecimo impij Tiberij ceſaris anno ꝓcurāte pōtio pilato iudeā factū eſt verbū dn̄i ſup eū in deſerto. Et venit i oēm iordanis regionē: predicās baptiſmā pn̄ie. eā ob rem multis ad eū cōcurrētibus ſingulis quibuſcū q̄ interrogātibus: cōuenientia ꝺ abat reſpōſa. Demū ab herode antipa pauloante predicationē xp̄i captus carceri mācipat⁹. Arguebat eñ ipſuʒ dicēs. Nō licet tibi habere vxorē fr̄is tui. Et illa inſtigāte ꝑ annuʒ pedore carceris ⁊ maxia inedia eū macerari fecit: poſt annū adueniente die natalis herodis cōuocauit cūctos gallilee pricipes ⁊ nobiliores ad cōuiuiū: q̄bus epulātib⁹ herodiadis filia vocib⁹ geſtiuit ac ſaltauit: ⁊ ſūme placuit regi: q̄ iurādo pollicit⁹ eſt dare q̄dcūq̄ poſtulaſſet: a matre p̄monita: petijt caput Johannis in diſco. Rex cotriſtatus ꝓpter iuſiurandū miſſo ſpiculatore decolari eum fecit.

Decollatio ſancti Johānis baptiſte precurſoris dn̄i.

Anna bte vgis marie

Deſponſatio vgis marie.

Annunciatio dominica.

Exta ſeculi etas nato dn̄o nr̄o ihesu xp̄o inchoata eſt. In principio q̄dragesimi ſecūdi anni imperij Auguſti ceſaris: p̄mo ⁊ trigeſimo regni herodis alienigene. ac tercio anno centeſime nonageſime tercie olimpiadis. Ab vrbe cōdita. 759. A captiuitate iudeoꝝ. 545. A dauid regno 1029. A ntītate abrahe. 2015. A diluuio noe: 2957. Ab adam. 5199. A cōceptione iohānis baptiſte mēſe ſexto. Durabitq̄ p temp⁹ totū qđ gr̄e appellat̄. Et ꝓtracta eſt a xp̄i ihesu bn̄dicta ntītate vſq̄ in temp⁹ p̄ns p annos mille q̄dringētos nonagintaduos. Habebitq̄ decurſuz vſq̄ ad tp̄a antixp̄i: aut ad cōſūmationē ſeculi: que nulla generationū aut tpoꝝ ſerie certa: ſed veluti decrepita toti⁹ mūdi morte erit finiēda: hāc etatē vt ſcriptū eſt quidā ab incarnatiōe xp̄i incipiūt: quidā a baptiſmo xp̄i ꝓpter vim regeneratiuā aquis datam iam circūciſione terminata. Alij aūt a paſſione: quia iam aperta eſt paradiſi porta: ⁊ inchoata eſt ſeptima quieſcentiū. Et ex hac ſexta etate originē ac fundamētū: chriſtianū imperium ⁊ ſummum pontificū cum laude habuerunt.

Mariannes regina hebreoꝝ filia ariſtoboli ab herode viro ſuo ob īuidiā occidit̄. Nā vt ioſeph⁹ ait tāte tamq̄ inuiſe pulchritudīs clara fuit: vt nō ſolū eo tp̄e formoſitate femīas anteire crederet̄ ſ3 celeſtis arbitraret̄ imago. Tādē a matre ⁊ ſorore herodi accuſat̄ ꝙ effigiē ſuā ad octauianū trāſmiſiſſet: vt ī ſui deſideriū ꝓuocaret q̄ cū crederet herodes: capitali ſn̄ia eā occidi iuſſit.

Non defuit pꝛīceps ex iudeis vſq̄ ad hūc diem: quo primum acceperūt hunc herodem alienigenā. Tempus quippe erat vt veniret ille cui repromiſſum erat: quod nouo ꝓmiſſuz eſt teſtamēto: vt ipſe eſſet expectatio gē tiū. Ceſſauit ḡ ac merito eoꝝ vnctio: hoc eſt imperiū: q3 ex danielis ſn̄ia ſanct⁹ ſctōꝝ venerat.

Ihesus xp̄us dei filiꝰ ſaluatoꝛ ⁊ redēptoꝛ noſter. Imperij Augusti ceſaris qui tūc orbi imꝑitabat anno q̄dragesimoſecūdo. Cirino tūc preſide: vniuerſo orbe pacato ī bethleem iude naſcit̄ quē Maria virgo angelo annūciāte ex ſpūſancto cōcepit ⁊ pepit ad abolendā humani generis labē ꝓpter primoꝝ inobediētiā cōtractā. Qui naſcēdo viuēdo moriēdo reſuſcitando ⁊ in celū aſcēdēdo vt deū ſe oſtēderet multa ⁊ inaudita miracula fecit. Quoꝝ primū eſt qd̄ tam mirabilit̄ natus ſit. Et angeli in celo cantauerunt Gloria in excelſis deo. ac paſtoribus gaudiū magnū angeli euangelizauerūt dicētes natū eſſe mūdi ſaluatorē. Deinde octaua die delatꝰ fuit in templū circūciſionis grā: ⁊ ibe ſus appellatꝰ. Poſtea tredecima die magi ad eū adorandū tribꝰ muneribꝰ in ſyriā ꝑrexerūt: ſtella duce. Hūc deinde puerulū die q̄dragesimo mater in tēplū detulit. quē ſymon vir iuſtus in vlnis ſuſcipiēs ſaluatorē ꝯfitēdo ait. Nunc dimittis ſeruū tuū dn̄e in pace ⁊c̄. Inde poſt quietē Joſeph ab angelo admonitꝰ vt eū cū matre in egyptū trāſferret cū futurū eſſet vt Herodes pueros occideret. Ibi vſq̄ ad obitū herodis cōmoratus. Inde in ciuitate nazareth habitare cepit: ꝓpter quod nazarenus appellatꝰ fuit. Cetera ex familiariſſima euāgelij hiſtoria patēt.

Ihꝰ xꝰ naſci ā° mūdi 4200

ā° mūdi 4211. ā° x̄. 12.

ā° mūdi 4229. ā° x̄. 20.

ā° mūdi 4233. ā° x̄. 34.

Procuratores Judee

Archelaus

Componius

Marcus

Annius

Valerius

Pontius pilatus

Archelaꝰ magni herodis filiꝰ p̄re ſublato regnuit annis. 9. Ipſuz auguſtꝰ ob p̄ris amorē cūz ceteris fratribꝰ maximo ſp honore ꝓſecutꝰ fuit. Tandē accuſatꝰ ab auguſto apud viennā allobrogū ciuitatē relegatꝰ fuit. ⁊ fines eiꝰ in ꝓuīciā redacti ſunt.

Chriſtus ihs agēs duodecimū annū cū parētibꝰ ad diē feſtū celebrādum hieroſolimā de more petijt. Ibiq̄ ī tēplo duz inter ſacre legis doctores nexus ambiguos ſolueret nō deꝰ: ſ; admirāde indolis puer ab eis creditꝰ eſt: parētes vō inde abeuntes cū pueꝝ ſubſeq̄ nō viderēt ſolicitudine pleni ad tēplū redeunt: eūq̄ inter ſacre legis doctores ſciſcitātē īuenerunt. a q̄bus bene monitꝰ in patriaz cūz eiſdē reuerſus eſt. ⁊ ſubditus fuit illis.

Componiꝰ q̄ cirini collega fuit ab auguſto: pꝰ archelauz mittit̄ ꝓcurator.

Marcus cōponio romam reuerſo ſucceſſit. ſub quo ſalome ſoroꝛ herodis defuncta fuit.

Anniꝰ ruffus ſucceſſit marco. ſb̄ q̄ moꝛit̄ auguſtꝰ dn̄o. 15. annum agente.

Dominꝰ ihs cūz. 30. annoꝝ etatis eſſet ad apiendaz vite eterne ianuaz. ī iordanis alueo ſe a iohe baptizari voluit: ſtatimq̄ vox e celo intonuit. Hic eſt filiꝰ meꝰ ⁊c̄. ip̄m audite. ⁊ ſpiritꝰ ſanctꝰ in modū columbe ſuꝑ euz manſit. deinde ī deſertuz ductꝰ. 40. diebꝰ ⁊ noctibꝰ ieiunauit: ⁊ poſtea eſurijt. Inde q̄z ſuꝑatis diaboli tētatiōibꝰ. Cum poſtea in templum veniſſet de eo vēdentes ⁊ ementes eiecit ⁊c̄.

Valeriꝰ romanꝰ ex illuſtri graccoꝝ familia natꝰ āno p̄mo imꝑij Tiberij ceſaris ab eo ꝓcuratoꝛ pꝰ anniū ruffū ī iudeā mittit̄: q̄ ingr̄atu ſuſcepto p̄mꝰ apd̄ iudeos pōtificatū vēdere cepit. ⁊ p̄fuit annis. 9.

Pilatꝰ natione gallꝰ ex lugduno vrbe natꝰ vir callidꝰ ⁊ facinoroſus. Anno 13. imꝑij Tiberij ce. valerio gracco p̄dicto abrogato. iudee ꝓcuratoꝛ a ceſare deſignatus: p̄fuit ānis. 10. Is ſuo ingenio iudeoꝝ veſaniā ſupp̄ſſit: ⁊ poſtmodū coꝝ ſuggeſtione ihm̄ cruci affixit. deinde ſibi timens de eiꝰ doctrina morteq̄ admonere tiberiuz curauit: q̄ eū in deos referēdū cēſuit: ſenatꝰ vetuit q̄ nō ad ſe priꝰ ſ; ad tiberiuz ſcp̄ſiſſet: inde ꝓpter iudeoꝝ accuſatiōes ab officio amotꝰ: apd̄ lugdunū ortꝰ ſui ciuitatē ꝑpetuo exilio ī opꝓrobriū ꝯētꝰ ſue relegatus fuit: ⁊ malo fine periit.

Linea Imperator
Tiberius

TIberiꝰ claudiꝰ nero terciꝰ romanoꝝ imperator impauit annis. 25. ⁊ aliquot diebꝰ. hic liuie auguſti vxoris filiꝰ: ⁊ ipſiꝰ octauiani preuignꝰ ⁊ gener: nec nō ⁊ heres fuit: de gente patricia claudia: inter cognomina ⁊ neronis aſſumpſit. Infantiā puericiāqꝫ habuit luxurioſā ⁊ exercitatā. nouē natꝰ annos: defunctum patrē ꝓ roſtris laudauit: virili toga ſūpta: agrippinā marco agrippa genitā duxit vxorē: ſublato ex eo filio druſo: quāq̄ꝫ bene cōuenietē: rurſuſqꝫ grauidā dimittere ac iuliā auguſti filiā cōfeſtim coactꝰ eſt ducere: nō ſine magno langwore aī. Druſum frēm in germania amiſit. Data fuit ſibi ptās tribunicia in q̄nquēniū delegatus pacande germanie ſtatꝰ. Cū aīaduerteret varrianā cladē temeritate ⁊ negligētia ducis accidiſſe: nihil nō de cōſilii ſnīa egit. A germania in vrbē poſt biēniū regreſſus triūphū quē diſtulerat egit. Principatū diu recuſauit. tandē q̄ſi coactꝰ ⁊ querēs miſerā ⁊ oneroſam iungi ſibi ſeruitutē recepit imperiū. Poſtea corripuit cōſulares exercitibꝰ ꝑpoſitos q̄ nō de rebꝰ geſtis ſenatui ſcriberet. Preſidibꝰ onerādas tributo ꝓuincias ſuadētibꝰ reſcripſit. Boni paſtoris eſſe tōdere pecꝰ: nō deglutire. Externas cerimonias egyptios iudaicoſqꝫ ritꝰ ꝯpeſcuit. Expulit ⁊ mathematicos. In p̄mis tuēde pacis a latrociniis ſeditionūqꝫ licētia curā habuit. Biennio ꝯtinuo poſt adeptū imperiū: pedē porta nō extulit ſequēti tpe preterq̄ꝫ in propinq oppida nuſq̄ꝫ abfuit: deinde orbatꝰ vtroqꝫ filio quoꝝ germanicꝰ in ſyria: druſus rome obierat: ſeceſſūꝫ cāpanie petit. Ceteꝝ ſecreti licentiā nactꝰ: ⁊ q̄ſi ciuitatis oculis remotꝰ: cūcta ſimul vicia male diu diſſimulata tandē ꝓfudit: ideo in caſtris ꝓpter nimiā vini auiditatē ꝓ Tiberio biberiꝰ ꝓ Claudio caldiꝰ: ꝓ nerone mero vocabaꝝ: pecunie parcꝰ ac tenax: neqꝫ opa vlla magnifica fecit: neqꝫ ſpectacula oīno edidit: filioꝝ neqꝫ naturalē druſum neqꝫ adoptiuū germanicū patria charitate dilexit. Corpore fuit amplo atqꝫ robuſto ſtatura q̄ iuſtā excederet: latꝰ ab humeris ⁊ pectore ceteriſqꝫ mēbris vſqꝫ imos pedes eq̄lis ⁊ cōgruēs: colore erat candido: capillo penes occipiciū ſūmiſſiore: vt ceruicē etiā obtegeret: qḋ gētile in illo videbaꝝ: facie honeſta cū pregrādibꝰ oculis: incedebat ceruice rigida: plerūqꝫ tacitus: valitudine ꝓſperrima vſus eſt. artes liberales ſtudioſiſſime coluit. Cōpoſuit ⁊ carmē lyricū: fecit ⁊ greca poemata. Et cū annis vigintitribus varie imperaſſet: neqꝫ inter malos oīno: neqꝫ inter bonos numerari poſſet: tandem in villa lucullana obiit: octauo ⁊ ſeptuageſimo etatis anno. Sunt qui putant venenū ei a Caio datum lentum atqꝫ tabificū Et morte eius letatus eſt populus.

Linea pontificum
Annas

Caiphas

CUm valerius romanus a tiberio imperatore ꝓcurator in iudeam miſſus fuit. Is ſuſcepto magiſtratu primus apud iudeos pontificatū vendere cepit. Et quoad prefuit multos pōtifices ſucceſſiue poſuit ⁊ amouit. Et primo quidem ananū a ſacerdotio amouens: hiſmaelis iabi cuiuſdā filiū pontificem deſignauit: ſed ⁊ hunc nō multo poſt abijciēs. Eleazarū anne pōtificis filiū ſacerdotio ſurrogauit. poſt annū vero hunc ab officio remouēs. Simoni cuidā cemithi filio miniſteriū pontificatus tribuit. Sed nō amplius ⁊ ipſe quā vnius anni ſpacio eſt perfunctus pontificatu. Quo amoto tandem Cayphan pontificem maximū conſtituit. Virum arrogantē ⁊ aliene felicitatis inuidū. Hos aūt duos pōtifices euangeliſta cōmemorat Captus eīn iheſus in ortu. Cōtinuo per ſatellites ad annam primum ductus eſt: quia ſocer cayphe Et annas miſit eum ad cayphā Et q̄ ſe parem deo adiuratus reſponderat: blaſphemauit inquit cayphas. ⁊ quo atrocius chriſti dictum videreꝝ: ſtatim conſcidit veſtimenta ſua: ⁊ vt eos ad xp̄i condēnationē impelleret ſubclamauit. Reus eſt mortis. Cuiꝰ ſuaſione (vt ſacra euāgelii habet hiſtoria) Chriſtus dn̄s noſter morti traditus eſt.

PAſſus eſt chriſtus ih̄s anno mūdi. 5230. Tiberii anno. 18. duobꝰ geminis cōſulibꝰ menſe primo: q̄ niſan ab hebreis. a nobis aprilis nūcupaꝝ. Inuidia eīn ſacerdotū ꝓcurāte a diſcipulo eiꝰ iuda venditus: deinde captus ⁊ accuſatꝰ fuit: preſidis iuſſu deluſus: virgis ceſus ac flagellatꝰ. ⁊ ſpuēies in faciē eiꝰ colaphis eū ceciderūt: ac corona ſpinea coronaꝝ ſputis deturpaꝝ. Ac deniqꝫ cruci affigiꝝ: ⁊ tranſeūtes amaris eū impetunt verbis: vbi cū ſpōte ſua voce magna clamās ſp̄m emiſiſſet: tremuit oīs terra: ſol obſcuratꝰ fuit ⁊ velū templi ſciſſum. Cuius mortui pectus: cū lōginus miles qui parū videbat lācea ꝑforaſſet: ſanguis cū aqua mixtus exiuit. Unde eccl̄ie vniuerſalis ſalutis ſacramenta ſumpſere principia. Poſtmodū de cruce depoſitus: ſepultureqꝫ traditꝰ. Poſt die tercia veluti alter ionas de ventre ceti: ſic ipſe de ventre terre ſuperata morte ſurrexit. ⁊ ſuis preordinatis ſepe apparuit. Et e medio eoꝝ cernentibꝰ ipſis in celū aſcēdit. Nec ab re hieroſolymis mortē ſubiit: cū is locꝰ ſacrificiis dicatus erat ⁊ ī medio terre habitabilis ſitus. Extra portas ꝟo vrbis: nō ſub tecto: vt ⁊ pplo illi: ⁊ gētibus cōmune ſacrificiū ſui corporis habereꝝ.

Herodes antipas

HErodes antipas magni herodis filiꝰ poſt archelaū p̄dictū fratrē galilee p̄fectꝰ factꝰ: regnauit annis. 24. Nam archelao e regno pulſo: iudeoꝝ regnū in quatuoꝛ tetrarchias. i. ptes diuiſum eſt. Et huic gallilea obuenit que eſt quarta regni pars: hic impijſſimꝰ atqꝫ crudeliſſimꝰ fuit. quia ī ciues ſuos ſiccariꝰ. in nobiles latro. in ſocios populatoꝛ. in domeſticos p̄do habebaṫ. qppe plebis interemptoꝛ erat: filioꝝ occiſoꝛ: extraneoꝝ homicida: ꝓprioꝝ paricida vniuerſa nempe ꝓphanauit: qꝛ ſacerdotiū iudeoꝝ oīno ſuſtulit. oēm legē ⁊ ordinē cōfudit. Nā cū philippi fratris ſui vxorē cōtra legē duxiſſet. A diuo Johāne baptiſta cūmoneṫ illā dimittere. Quā obrem cū illū ob id occidere vellet: timuit plebem (quia ſicut euāgeliſta ait) ab oībꝰ veluti verus ꝓpheta habebaṫ: ſed illū comp̄hendens poſuit in carcerē in caſtello macherūta. ⁊ pauloante mortem xp̄i: caput ei amputare fecit. Hic etiā iheſum a pilato ſibi miſſum in irl'm ſuſcipiēs: illuſum tandē ad eundē remiſit. eo ꝙ interrogatꝰ (vt Lucas ſcribit) reſpōdere noluiſſet. Tandē a Caio ceſare romā citatus. atqꝫ a caio cū vxore herodiade honorifice ſuſcepti fuiſſent. ſupuenit nuncius agrippe a quo intellexit magnā copiam armoꝝ eſſe in ſuis ciuitatibꝰ ⁊ de multis cōuictus. apud Lugdunū galliarū vrbē relegatus miſerabiliter vitā finiuit. Vxori aūt ſue qꝛ ſoroꝛ erat agrippe quē Gaiꝰ maxime diligebat dedit libertatē redeundi vt haberet terrā ſuā. Ipſa vͦo comitata virū in exiliū ait ſe non dimiſſurū eū in aduerſis cui cōicauerat in ꝓſperis. Et poſtea Gaiꝰ galileā herodi agrippe dedit. qui deinde tres tetrarchias habuit.

Pharisei

ERant in iudea tres ſecte iudeoꝝ a cōi reliquoꝝ vita ⁊ opinione diſtantes. PHariſeoꝝ ſecta ſeu religio que tꝑibus ptolomei philadelphi ſurrexerat ⁊ hac tempeſtate ob ſanctitatis oſtētationē in irl'm maximo in p̄cio (vt ex euāgelij hiſtoria elicere poſſumꝰ) apud iudeos habita eſt. Qui ideo phariſei dicebātur quia a ceteris habitu cōuerſationeqꝫ diuiſi erāt. Cultu enī auſteriore ⁊ victu parciſſimo vtebanṫ. Statutiſqꝫ ſuis moſaicas traditiones determinātes: pictacia chartarū in fronte. ⁊ in ſiniſtro brachio de cathalogo inſcripta. que philateria dicebanṫ in legis memoriā gerebant. Fimbrias quippe amplas ſpinis alligatas quibꝰ incedēdo pungerenṫ deferebāt. vt memores mandatoꝝ dei fierent. hij vniuerſa deo deputabant ⁊ marmene idest fato: p̄poſitis ſuis ⁊ maioribꝰ natu nūqꝫ cōtrariū rn̄debāt: iudiciū dei futurū dicentes: aīam oēm incorruptā eſſe ⁊ mortuoꝝ reſurrectionē ſperabāt ⁊ p̄dicabāt. hi nāqꝫ xp̄o dn̄o noſtro plurimū aduerſabanṫ ⁊ mortis eius conſcij fuerunt.

Saducei

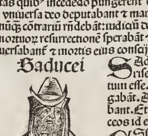

SAduceoꝝ alia ſuperat ſecta in iudea: ſed nō eiuſdē religionis ⁊ p̄cij cū phariſeis marmenem negant. deū inſpectorē oīm dicētes. In arbitrio hoīm ſitum eſſe. vt bonū malūue gerāt. hi ſaducei corpoꝝ reſurrectionē ⁊ angelos eē negabāt. Ac aīas cū corporibꝰ interire putabāt. Solos quīqꝫ libros moyſi recipiebant. Et qꝛ ſeueri nimis erāt: nec etiā inter ſe ſociales. Ob quā ſeueritatē ſaduceos id eſt iuſtos ſe nominabant.

Essei

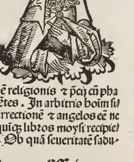

ESſeoꝝ quoqꝫ alia ibidem vigebat ſecta atqꝫ religio qui vere in omnibꝰ monaſticā agebāt vitam: nuptias faſtidientes: nō quia cōiugia ⁊ hoīm ſucceſſionē perimēda cenſerent. ſed cauendā intemꝑantiā feminarū: nullā earū fidē viro ſeruare putantes. Verū inter ſe mutuo amore iūctiſſimi. Quin ⁊ diuiciarū cōtēptores ⁊ ꝑmixtis facultatibꝰ veluti inter frēs vnū eſſe p̄rimonium oīm ordinarūt vngēta nō curātes: ſqualorē decus putabāt. dūmodo ī veſte candida ſemꝑ eſſent. deſignatos aūt cōtum rerū ꝓcuratores habebāt. Nulla eis certa ciuitas ſed in ſingulis domicilia habebant Nec veſtitū ſiue calceos mutant: niſi aut oīno cōſciſſis prioribꝰ aut lōgi tꝑis vſu cōſūptis. Precipue circa deū religioſi ſūt. Ante ſolis ortū nihil ꝓfani loquentes ſolē vt oriaṫ orantes. poſt vſqꝫ ad quītā horā operantes. Rurſus in vnū cōgregāṫ lintheis p̄cincti: corpꝰ abluūt aq̄s frigidis: ī cenaculū veniūt. neqꝫ guſtare queqꝫ fas eſt niſi priꝰ deo celebreṫ orō: poſt finē quoqꝫ prādij vota repetūt. Hi q̄ppe hoſpitalitatē ſūmo ſtudio exhibebāt. Et apud eos edendi ⁊ potādi modꝰ ſaturitate definiṫ. Tumultꝰ aut clamor in eorum hoſpicijs nuſqꝫ audiebaṫ. Sed ſūmū ſilētiū ſeruabāt: iuramētū habebāt ꝓ ꝑiurio. Secte ſue neminē adhibētes: niſi ſub anni ꝓbatione receptū. cōpellebanṫ qꝫ iurare ꝙ deo fidē hoībꝰ iuſticiā: ⁊ p̄ncipibꝰ obediētiā ſeruarēt. Et ſi cōtingeret ipſos aliq̄n p̄eſſe: nūqꝫ abuterenṫ viribꝰ ptātis ad iniuriā ſubditoꝝ. Ad eoꝝ aūt iudiciū nō minꝰ qꝫ centū ꝑſone ꝯueniebāt. quoꝝ decreta poſtea īmobilia erāt. Sabbatū adeo illibatū ſeruabāt: vt nec cibū illo die pararēt. nec ignē accēderēt: nec aliq̄d vas tranſportarēt: aut quaſi aluū īpurgarent. Ceterꝭ aūt diebus cum dolabro in terrā fodientes demiſſa circūquaqꝫ veſte ſe contegebant: quādo aluū purgabāt ne radio ſolari iniuriā facere viderenṫ: purgatoqꝫ aluo terrā egeſtam ſuꝑ foueam reducebāt: hos eſſenos ſeu eſſeos herodes antipas dū vixit honorauit. nec inhoneſtꝰ ſmo de eis ī ſcp̄turis habeṫ, hoc de p̄his iudeoꝝ

Veronica

VEronica mulier hieroſolimitana xp̄i diſcipula. matrona quidẽ ſctitate ⁊ pudicicia inſignita: his tꝑibꝰ a tiberio ceſare ꝑ voluſianũ neceſſariũ ſuũ virum ſtrẽnuũ e hieroſolima cum ſudario xp̄i romam accerſit. Detinebat quippe idez ceſar: vt quidã ſcribũt: magno infirmitatis moꝛbo: q̃ cũ primũ mulierẽ ſanctam ſuſcepiſſet ⁊ xp̄i imaginẽ cõtigiſſet ab oĩ infirmitate curatꝰ eſt. Ob qđ miraculuz ip̄a veronica ab ipſo ceſare magno in p̄cio deinde habita eſt. Ibidez eñ vſqꝫ ad mortẽ cũ petro ⁊ paulo apl'is atqꝫ clemẽte põtifice eccl'iaz dei ↄſtituẽs pſeuerauit. Hec ip̄a eſt quã dñs a ſanguĩs fluxu fatigatã (vt ſacra euãgelij hꝫ hiſtoria) veſtimẽti eiꝰ fimbriã tangẽdo ſanauerat. A quo etiã paſſionis eiꝰ tꝑe eadem imagine vultus ſui in ſignũ amoꝛis donata fuit. Ipſa aũt imago pãniculo ſic impreſſa clemẽti põtifici ⁊ ſucceſſoribꝰ eiꝰ ab eadẽ ex teſtamẽto declarata. Nũc vſqꝫ ibidez in beati petri tẽplo a xp̄i fidelibus maxĩa cũ religione inuiſit. Quã ⁊ multi ꝑ tꝑa exquiſitis celebrauere laudibꝰ. inter quas illa ſingularis habet que incipit. Salue ſancta facies nr̃i redẽptoꝛis. In qua nitet ſpecies diuini ſplẽdoꝛis. Impreſſa panniculo niuei candoꝛis. Dataqꝫ veronice ob ſignũ amoꝛis ⁊c̃.

Xenarchus pħs

XEnarchus pħs peripatheticus vir mẽoꝛabilis. quẽ Strabo admodũ iuuenis audiuerat. Tiberij tꝑibus apud ſeleuciã cilicie vꝛbem diẽ obijt. Hunc vero nõ diu domi mãſiſſe dicit: ſed aut alexandrie aut athenis romeqꝫ docendi cauſa electꝰ vſqꝫ ad ſenectutẽ: magno ĩ honoꝛe ſemꝑ habitus fuit: ſꝫhinc auguſti ceſaris amicitia vſus eſt: Sed pauloante hec tꝑa añq̃ mortẽ obiret viſũ amiſit.

Philo iudeus

PHilo iudeus natione alexãdrinꝰ vir quidẽ diſertiſſimꝰ ꝑ hec tꝑa ĩ p̄cio multo fuit: ⁊ multa elegãter grauiterqꝫ cõſcripſit. qui ſua doctrina eloquentiaqꝫ appionis grãmatici temeritatẽ ↄ iudeos ab alexandrinis miſſus cõpeſcuit. Quãobrez mlti eloquẽtiã eiꝰ admirãtes dixerũt. aut philo platonẽ ſeqt aut plato philonẽ. hic romã demqꝫ veniẽs cũ petro ap̄lo ↄuerſationẽ habere cepit. a quo de fide optime edoctꝰ: multa de laudibꝰ xp̄iane religionis poſtea ſcripſit: q̃ (vt diuus teſtat hieronymꝰ) inter eccl'iaſticos cõputant codices ⁊ quãmaxĩe in qnqꝫ moyſi libꝛos p̄claros edidit cõmẽtarios: ſunt ⁊ alia eius cõplurima ſcripta.

Agrippina germanici cõiunx

AGrippina marci agrippe ex iulia octauiani ceſaris filia genita fuit. Gaij caligule impatoris mater: q̃ inter mulieres p̄claras computat. hoc tꝑe a Tiberio mult| iniurijs vexata: mortẽ ſibiipſi a cibo abſtinẽdo impetrauit. hec adhuc admodũ adoleſcẽtula germanico ſue etatis inſigni iuueni ⁊ plurimũ reipublice opoꝛtuno ac tiberij ceſaris auguſti filio adoptiuo nupta fuit: ſatis ob hoc fulgida. hec ex eo viro ſuo cũ tres enixa fuiſſet mares: ex q̃bus vnꝰ Caius calligula fuit: qui poſtmoduz romanis p̄fuit. ⁊ totidẽ eque femellas: ex quibꝰ agrippĩa neronis mater extitit. Cũ ope tiberij p̃ris vt ꝓ conꝑto habitũ eſt veneno ſublatũ virũ ſuũ egreferret. ⁊ femineo ritu plãgore plurimo viri ſui necem defleret. in tiberij odiuz incidit. adeo vt ab eodẽ eã bꝛachio tenẽte ⁊ obiurgationibꝰ plurimis infeſtaret. Sed egregia mulier indignũ rata qđ ĩ ſe agebat a ceſare: moꝛte faſtidia ſtomachi p̃ncipis effugere diſpoſuit. q̃ cũ aliter ſatis cõmode nõ daret: fame generoſo aĩo accerſire ſtatuit. ⁊ ↄfeſtim a quocũqꝫ cibo abſtinere cepit. qđ cũ relatũ eſſet tiberio ignarus quo ieiuniũ tenderet: ne tam bꝛeui ſpacio ſeſe ſuis ſubtraheret iniurijs: nil ꝓficiẽtibꝰ minis aut verberibꝰ vt cibũ capet: eo vſqꝫ deductũ eſt vt cibũ gutturi eiuſdem violẽter impingi faceret: vt hoc mõ alimẽta nolenti p̄ſtaret. At agrippina quãto magis exacerbebat iniurijs: tãto acrioꝛis p̄poſiti ⁊ incepti perſeuerans: ſceleſti principis inſolentiã moriẽs ſuꝑauit. qua quidẽ moꝛte ⁊ ſi plurimũ gloꝛie ſibi apud ſuos queſiuerit agrippina: tiberio tñ longe amplius ignominie reliquit.

Agrippa magnus

AGrippa magnꝰ ariſtoboli reg| filiꝰ patri ĩ regnũ ſuccedẽs: regnauit ãnis ſeptẽ iudeis. hic fuit nã bonꝰ ⁊ ciuitatẽ irl'm ꝓprijs ſumptibꝰ plurimũ exoꝛnauit. filiꝰ aũt ariſtoboli quẽ pater herodes interfecerat ad tiberiũ venit. illo aũt nõ ſuſcipiẽte accuſationẽ: reſidẽs rome ad aliq̃rũ potẽtiũ noticias ambiebat. maximis aũt colebat officijs germanici filiũ Gaiũ: cũ adhuc eſſet p̃uatꝰ. Qui cũ futurũ eũ aliqñ p̄dixiſſet impatoꝛẽ: apud tiberiũ accuſatus fuit. is ſtatim cõcludi iuſſit agrippã qui ſub grãdi erũna vſqꝫ ad mortẽ tiberij in carcere ꝑ ſex menſes tenebat. Sed eo defuncto gaius eũ a vinculis ſoluit: ⁊ tetrarchiã philippi ei tradidit iam e m̃ iſte deceſſerat ⁊ regem appellauit. ⁊ ꝓ cathena ferrea quã gerebat in carcere aureã ei condonauit. Cũqꝫ e roma p̄rexiſſet irl'm: templũ viſitans: hoſtias celebrauit. Ibiqꝫ cathenã aureã quã ei caius dederat ſuſpendit. vt maximũ caſum eius ex hoc ꝑpetuo indicaret. inde theatrũ romano moꝛe ↄſtruxit ⁊ amphiteatrũ: ⁊ alia plurima monimẽta. Demũ in ceſariã deſcẽdẽs cũ ſe deũ appellari ꝑmiſiſſet ab angelo ꝑcuſſus: ⁊ tumẽte coꝛꝑe: ait q̃ mõ dicebar deꝰ nũc moꝛt| nexibꝰ ↄſtringoꝛ: q̃bus dictis anno etatis ſue. 57. expirauit. Relinquẽs agrippã filiũ decimũſeptimũ annũ habẽtem heredẽ ⁊ tres filias beronicẽ: mariã ⁊ druſillã. Habuit quoqꝫ frẽm noĩe herodẽ calcidis regẽ: qui propter tenerã filij etatem in regno p̄fuit.

Ratiſbona inſignis τ memorie digna
vrbs ac libera ad ripas danubij ſita: a
Tiberio Nerone cõdita: anno quo xp̃s
ihesus pro ſalute generis humani paſſus eſt.
Baioarie olim metropolis hanc regionẽ anti
quitus norici tenuere. Cui⁹ adhuc portio tranſ
danubiũ ſita noricũ appellant. Noricis autem
baioarios ſucceſſiſſe. Et cum reperiã vetuſtiſſi/
mos codices hanc baioariam appellant: quaz
moderni bauariã dicunt. τ a bois baioaricum
nomen deſcendiſſe pſuaſum eſt. Cui Strabo vi
res adhibet romani baios gallorꝝ gentes e fini
bus iecerunt. Inde migrantes circũiacẽtes hi-
ſtro loco cuz thauriſtis habitarũt. Conſtat igiť
eos in pannonia conſediſſe: τ inde facile in no/
ricũ continuã regionẽ migraſſe. Quãq̃ȝ oliz de
ſerta vt Strabo tradit nunc cultiſſima eſt. ma-
gnas τ ambitioſas ciuitates habẽs τ oppida
nobiliſſima. Ratiſbona vero ornatu ceteras ex
cellit. Põtificales vrbes in ea quinq̃ȝ ſunt: qua
ruz nunc metropolis eſt Salczburga vocata ex
flumine cui adiacet. veteres iuuaniã vocauere.
Ratiſbonẽſis aũt ep̃at⁹ oliz clariſſim⁹ fuit: cui τ
tota bohemia ſbiecta erat. hec vrbs ſeptẽ noib⁹
inſignita fuit. quib⁹ in ſuis iurib⁹ τ libertatib⁹
claruit. Primo a ſui cõditore Tiberina vel Ti/
burina dicebať. Tiberius eñi liuie auguſti vxo
ris filius: τ ipſi⁹ auguſti preuignus: quẽ cũ au/
guſtus in filiũ adoptaſſet: mox magno exercitu
cõperato cõtra noricos τ vindelicos miſit: qui
eos ĩ prelio ſupauit τ hanc vrbẽ apud noricos
edificauit. Secũdo vrbs quadrata lõgo tpe di/
cta. cũ ad quadratã figurã τ quadratis lapidib⁹
magnis muro circũdata fuit vti in reliquijs ve/
terꝝ murorꝝ retro ſanctũ paulũ cerni põt. Tercio
hyatoſpolis vel biaſpol' ob ruditatẽ ppli agre-
ſtis: qui ore biante vt rurales finitimi faciũt ver
ba hyantia pferebãt. vel ab hyantiũ aq̃rũ ppe
ciuitatẽ cõfluxu. cũ danubi⁹ naba τ ymber tẽ.
fluuij in latere aquilonari cõfluãt. Quarto ger/
meinſheim a populo germanie qui eã frequẽta
re ſolebant: vel a germanico qui ciuitati pfuit.
Quinto reginopolis ob frequẽtes cõuẽtiones
principũ τ regũ vt hodie aree turres ac excelſa
edificia magnatorꝝ oñdũt. Sexto imbripolis a
fluuio: cũ ymber fluui⁹ ſeptẽtrionẽ verſus ĩ da/
nubiũ fluit. τ vernacula ligua hoc nomẽ regen/
ſpurg adhuc ſeruat. cũ in tali cõfluxu olim ciui/
tas incepta fuit. Septio ratiſbona diciť. cuz ra
tes ob mercimonia τ tpe karoli magni ad bella
ibi cõfluebãt: τ tãq̃ȝ firmiter ſita τ edificijs ro-
borata: hodie ratiſbona appellať Danubi⁹ aũt

fluuius germanie ꝑmaximus. qui ⁊ hiſter dict⁹
vt Solinus habet germanicis iugis oꝛit: mon
te effuſus qui rauracos gallie aſpectat. Sexagi
ta amnes in ſe recipit ferme oēs nauigabiles:
hanc vrbem inſignē preterfluit. Et firmiſſimo
ponte lapideo plurimoꝝ artiū ciuitatē cū ſubur
bio iūgit. De quo ſcribit. Pons fieri cepit dñi
dum annus incepit. Mille centenis decē ſemiqꝫ
denis. Karolus magn⁹ chriſtianiſſim⁹ impator
cū armis baioariā ſibi ſubiecit: ⁊ taxilo baioa-
ric dux deſiderij regis longobardoꝝ gener: quē
prius deuicit ſtimulis vxoris concitat⁹ hunis ſi
bi ꝯfinibus ſollicitatis bellū in karolū mouet.
Is ſua celeritate pacē cōfecit obſidib⁹ ante rece
ptis. vrbē ratiſbonā tūc q̄drată dictā aggreſſus
cōuerſus in eos q̄ eā occupabāt a fide nr̄a alie-
nos. Et eā vi cepit coegitqꝫ vt xp̄i fidē integre
reciperēt. In eo bello magna cedes hoīm ante
ratiſbonā edita. Et magna multitudo infideliū
ac hunoꝝ abſūpta de ſuis q̄ꝫ aliq̄s amiſit: qui in
baſilica ſctī petri extra muros vrbis ſepulti ſūt.
Ab eo tpe hec inclita vrbs magnū incrementū
accepit. Baſilica q̄ꝫ decoratꝛ epiſcopali ſūmo: in
honore tandē ſctī petri dicata: pri⁹ ob fraternita
tē canonicoꝝ ratiſbonenſiū ⁊ remēſiū eccl'ia ſctī
remigij appellata. Opus preclariſſimū in vrbe
nondū cōpletū. Et cenobio ſctī Emmerāmi or-
dinis ſctī bñdicti ampliſſimo: mōaſteriaqꝫ dñā
rū plura hꝫ: precipue ſuperi⁹ monaſteriū virgi-
nis glīoſe. Inferius in q̄ diuus Erhardus eps
quieſcit. Plures ī ciuitate domus cōſecratas ec
cleſias hñt: ⁊ ꝓprias ſacerdotes. Arnolfus aūt
impator q̄ hūc locū pre ceteris imperii locis ſū-
me dilexit. muꝛ amplíauit ⁊ monaſteriū ſancti
emerāmi incluſit ⁊ plurimū adornauit. A cede
eīn noꝛtmānoꝝ rediēs baioariā oſſa ſancti dio-
nyſii ariopagite in fine ſue etatis cenobio tradi
dit cū libro euāgelioꝝ ornatiſſimo ac lr̄is aureis
ꝑſcripto: ⁊ demū apud eos ſepult⁹. Ornatꝛ ⁊ hꝫ
ciuitas glorioſo martyre ſctō Emmerāmo epō:
⁊ ſctō wolſgango eius loci vndecimo epō: q̄ mi
ra apð eos geſſit: monaſteriūqꝫ ſctī pauli ꝯſtru-
xit. Albertus q̄ꝫ magn⁹ oīm doctrinarū peritiſſi
mus apud eos epātū rexit. Ideo de his patro-
nis per ratiſbonēſes ſcribitꝛ.

Gaude ratiſbona ſuper excellentia dona
Concludis duo bis in te gratiſſima nobis
Corpora ſanctoꝝ ſacer eſt dionyſius hoꝝ
In numero primus emerāmus laude necīmus
wolfgang⁹ erhardus neuter medicamīe tard⁹
Quatuoꝛ iſtoꝝ precibus necnō ſalioꝝ
Hic cōtento ꝑ ducamur ad aſtra poloꝝ

Uienna pānonie nūc auſtrie vrbs precla riſſima ad danubiū ſita. Is fluuius ba uariā: auſtriā: vngariā ſecās: ꝑ raſciam atqꝫ bulgariā cū ſexaginta nauigalibꝰ ī euxinū deſcēdit. Multaſqꝫ ⁊ memorabiles alluit vrbes Inter quas nulla ditior: nulla populoſior: nulla vetuſtior eſt q̄ꝫ Uienna auſtralium ciuitatū regioniſqꝫ caput. Hec olim flauianū (vt in vetuſtis ducū ꝑuilegijs habet) appellata. A flauio prefecto qui huic regiōi prefuit: ac vrbē inchoauit aut ab imperatore flauio ad danubiū ꝓfecto vt arās ob romani impꝫ metas collocaret. Et ibi cōdita vrbs ex aris vocabulū ſortita ſit. Cūqꝫ flauianū theotonici flabien ꝓnunciēt: nō eſt abre longo tp̄is tractu: prima vocabuli ſillaba remota (vt plerūqꝫ fieri cōperimꝰ) bien remanſiſſe Indeqꝫ dicta Uienna. Quāqꝫ aliq̄ a paruō flumine qꝺ inter ſuburbia fluit noīe vienna dictuꝫ putāt. Uienna aūt vrbs magnifica ambitu murorꝫ cīgit duorꝫ miliū paſſuū: ſꝫ habet ſuburbia maxima ⁊ ambicioſa: foſſa ⁊ vallo cincta. vrbs aūt foſſatū magnū habet: indeqꝫ aggerē prealtum: menia deinde ſpiſſa ⁊ ſublimia frequēteſqꝫ turres: ⁊ ꝓpugnacula ad bellū prompta. Edes ciuium ample ⁊ ornate: ſtructura ſolida ⁊ firma alte domorꝫ facies magnificeqꝫ viſunt. Unū id dedecori eſt ꝙ tecta plerūqꝫ ligna contegūt pauca lateres. Cetera edificia muro lapideo conſiſtunt. picte domus: ⁊ interiꝰ ⁊ exterius ſplendēt Ingreſſus cuiuſqꝫ domū in edes te pꝛīcipis veniſſe putabis. Nobiliū prelatorꝫqꝫ domꝰ libere ſunt. Sanctis celū tenentibꝰ ipſiqꝫ maximo deo templa dicata ⁊ ampla ⁊ ſplendida ſecto lapide cōſtructa ꝑlucida: ⁊ colūnarū ordinibꝰ admirāda. Sanctorꝫ plurime ⁊ precioſe reliquie. Argēto auro ⁊ gēmis veſtite. templorꝫ ingens ornatus. Ciuitas in epiſcopatu Patauiēſi eſt: maior filia matre Quatuor ordines mēdicātes Scoti ⁊ canonici regulares ſancti auguſtini admoduꝫ diuites habiti. Monialeſqꝫ ſacre ⁊ ſancte virgines. Ibi q̄ꝫ monaſteriū eſt ad ſanctum hieronymū nuncupatū: in quo meretrices cōuerſe reperiunt: que die ac nocte hymnos lingua theotonica decantant: quarū ſi qua redire ad peccatum

cōprehenſa fuerit in danubiū precipitat̄. Sed agunt ibi pudicā ſanctāqꝫ vitā. Rarus de his ſmo mal⁹ audit̄. Scola qꝫ hic ē liberaliū artiū ac theologie ⁊ iuris pōtificij. Noua tñ ⁊ ab vr/bano ſexto papa ꝯceſſa: magn⁹ ſtudētiū nume/rus eo cōfluit ex vngarie ⁊ alemanie partib⁹ ſu perioribus ciuitatis ppl'ſ quinqꝫginta miliū cō municātiū credit̄. Cōſulatus octo ⁊ decē viroꝝ eligit̄ tum iudex qui iuri reddēdo preeſt deinde magiſter ciuiū qui curā ciuitatiſ gerit: magiſtra/tus alij nulli ſunt niſi qui vini exigunt vectigal ad illos oīa referunt̄ quoꝝ poteſtas annua eſt Incredibile videri pōt quot ꝑ dies ſingulos in ciuitatē victualia ingerunt̄ ouoꝝ ⁊ cancrorum mlte quadrige aduenīūt. Piſtus panis carnes piſces volatilia ſine numero afferunt̄: vbi ad-ueſperaſcit nihil venale ex his inuenies. vinde mia his ad quadraginta dies ꝓtendit̄. Nullo nō die trecenti currus onuſti vino bis terqꝫ in-ferunt̄. Ducentos ⁊ mille equos indies ad op⁹ vindemiarū exercent. Incredibile dictu eſt quā ta vis inducat̄ vini quod vel Vienne bibit̄ vel ad extraneos per danubiū contra curſum aque magno labore mittit̄. Celle vinarie adeo ꝓfun de ac ſpacioſe ſunt: vt ſub terra nō minus quā ſupra terrā edificioꝝ apud Viennam eſſe ferat̄ Platearū ſolū: ſtratū lapide duro vt neqꝫ plau/ſtroꝝ rotis facile conterat̄. In domibus multa ⁊ munda ſuppellex. Equorū iumentoꝝ ⁊ oīs generis capacia ſtabula vbiqꝫ fornices aule la-te verum his eſtuaria ſunt loco tricliniorū que ab his ſtube vocant̄: nam hyemis aſperitatem hoc domitant modo. Feneſtre vndiqꝫ vitree ꝑ-lucet: ⁊ hoſtia plerūqꝫ ferrea. In his plurime aues cantant: rare apud eos familie vetuſte: ad uene aut inquilini fere omnes nouiſſimis die-bus hec vrbs Vienna primaria Imperatoris Friderici tercij dum inimicitias maximas cum Mathia vngarorum rege gereret: multa eius bella in ſe concitauit: qui damna multa Vienē ſibus ⁊ incōmoda imperatori intulit: ⁊ tandē ciuitatem ei abſtulit: quam poſt mortem Ma-thie Fridericus tercius iam veteranus per filiū Maximilianū regem in ſuam poteſtatem itera/to redegit.

NVREMBERGA
S.Laurēcius.
S.Sebaldus.

Nvremberga vrbs tota germania: ⁊ apud exteras gentes nominatiſſima celeberrimaqꝫ. Emporiū
germanie ampliſſimū: magnificis operibus publicis ⁊ priuatis ornata. Arx regia in colle vrbi ſu
pereminet vetuſtiſſima. ex qua intra vrbem ⁊ extra proſpectus eſt. A qua ciuitatis nomen ortum
fuiſſe quidam arbitrant̄. quam pleriqꝫ a Tiberio Nerone imperatore: poſt tiberine conſtructionē conditā
Aut a Druſo nerone fratre ſuo qui germanos deuicit denominatā dicunt Nerobergam. Tiberius enī ce
ſar genus paternū a Tiberio nerone trahit. qui liuiam druſillam (vt Suetonius tranquillus ſcribit) gra
uidam: ⁊ ante iam apud ſe filium enixam: petenti auguſto conceſſit. Nec multo poſt dieꝫ obijt vtroqꝫ libe
roꝝ ſuperſtite Tiberio druſoqꝫ neronibus. Inter cognomina ⁊ Neronis aſſumpſit: quod ſignificat lin
gua ſabina fortis ⁊ ſtrennuus. Tiberius poſt hec comatā galliam rexit. ⁊ barbaroꝝ incurſionibus ⁊ prin
cipum diſcordia inquietā. Ex hinc rheticum: vindelicūqꝫ bellum inde pannonicū indeqꝫ germanicū geſſit
Rhetico atqꝫ vindelico gentes alpinas. pannonico brennos ⁊ dalmatas ſubegit. Germanico quadragin
ta milia dediticioꝝ traiecit in galliā iuxtaqꝫ ripaꝫ rheni ſedibus aſſignatis collocauit. Quaſobres ⁊ ouās
⁊ curru vrbem ingreſſus eſt triūphalibus ornamentis ornatus. Cui poſtea glorie amplior cumulus acceſ
ſit: toto illirico quod intra italiam regnūqꝫ noricum ⁊ traciam ⁊ macedoniam interqꝫ danubiū flumen: ⁊
ſinum maris adriatici patet perdomito ⁊ in ditionē redacto. Iſte Claudius Tiberius Nero (vt Eutropiꝰ
tradit) prudens in armis: ſatiſqꝫ fortunatus ante aſſumptum imperiū fuit. Et ciuitates ſuo nomine appel
lari iuſſit. Vetuſtiſſimi tamen hiſtoricoꝝ codices litteris ſcripti peruetuſtis. eam arcem caſtrum noricū ap
pellant. Romani enim vt hoſtes poſt alpium ſaltus meatuſqꝫ inſidentes: ab incurſibus ꝓhiberent. In col
libus ⁊ tumulis norice ac pleriſqꝫ regionibus germanie arces extruxerunt. De quo ſi plura ſine teſtimo
nio dixerimus: fidem nobis paruā adhibitū iri dubitamus. Cum in noricis (vt Strabo grauiſſimꝰ autor
tradit) ⁊ thaurisci habitēt boꝝ omniū impudentiſſimas incurſationes repreſſit Tiberiꝰ: ⁊ eius frater Dru
ſus eſtate vna: per tota alpium ipſarū montana quidam terrarū extant tumuli: qui cōmode coli valeant.
valleſqꝫ bene condite. De quo meminit Virgilius in fine tercij libri georgicoꝝ. Tum ſciat aerias alpes ⁊
norica ſi quis caſtella in tumulis. Ea preſidia poſuerunt que germanos a rebellione ac motibus deterre
rent. Habet itaqꝫ hec vnicū verticem in qua vetuſtiſſimū caſtellū vrbis pro cuſtodia conſtructū eſt. Glorio
ſus quoqꝫ pontifex ſummus Pius eius nominis ordine ſecundus ſcribit. De nuremberga dubium fran
conie an baioarie cedat: Ipſum nomen indicat ad baioarias vrbem pertinere: Normberga enim noricaꝫ
montem ſignificat. Ob quā rem patet noricoꝝ ciuitatem fuiſſe. Noricis aūt baioarios ſucceſſiſſe. Ea nūc
portio terre baioarie: que inter danubiū ⁊ Nurembergam iacet noricum appellat̄. Ciuitas tamen in dio
ceſi Babenbergenſi: que ad francones pertinet: ſita. Ipſi Nurembergenſes nec bauari nec francones vi
deri volunt. Sed terciū quoddam ſeperatū genus. Vrbs ea nobilis amne pegnicio interlabit̄. ⁊ in ꝑtes
duas diuidit̄: ac pontibus lapideis pulcherrimis trahicit̄. In agro ſterili ⁊ arenoſo condita. atqꝫ ob eam
rem induſtrioſo populo. omnes aūt plebei opifices ingenioſiſſimi aut plerūqꝫ negociatores prudentiſſi
mi. Repertores ⁊ magiſtri mirandarū ac ſubtilium operū ⁊ arcium que ad decorem ac vtilitatē hominum
plurimū conducunt. Quamqꝫ hec inclita vrbs a quibuſdam inter nouas numerari cenſeat̄. cum paucis
in veterū monumentis reperiat̄: nullaqꝫ antiquitatis veſtigia in ea appareant: preter arcem opus laude
⁊ vetuſtate dignū: atqꝫ perpaucas edes. Cum igit̄ de nomine ac conditoribus qui fuerunt ⁊ quibus tem
poribus certatio ſit ⁊ ſub iudice lis: ea relinquamus: cum de alijs vrbibus ne dum italie ⁊ germanie: Ve
rum ⁊ de roma matre vrbium dubium extat. Nam vrbem terre mariſqꝫ dn̄am quam nunc romani incolunt
vt Dionyſius halicarnaſeus de antiquitate romanoꝝ tradit: vetuſtiſſimi barbari ſiculi tenuiſſe dicunt̄ qui
vero ante hoc fuerint: neqꝫ vt habitata ſit ab alijs: neqꝫ vt deſerta fuerit: nemo quicqꝫ habet certi qꝺ dicat.
quā aliqui a congregatione hominū: alij a troianis: alij ab euandro: ceteri a romulo conditā ſcribunt. Re
liqua igit̄ proſequamur. Conſtat Nurembergā temporibus Karoli magni in flore fuiſſe. Karolus enim
magnus rex francoꝝ qui talia tāqꝫ multa gerebat vt ſimul eccleſiam: romanūqꝫ imperiū inſtauraret. ſaxoni
bus domitis: brittonibuſqꝫ: gallicis ſibi federe coniunctis: pacem cuꝫ Taſſilone baioarioꝝ duce. Adriano
pontifice romano ſequeſtre inijt. Sed cū accerſitus Taſſilo nec accederet: nec obſides ex federe promiſſas
mitteret. Bellum illi Karolus indixit: ducens in baioariam copias tripartito diſtribuit. Ipſe enim cū par
te tercia copiarū Nuremberge: ⁊ in locis finitimis ſua firmabat caſtra. Et auſtraſios turingos ⁊ ſaxones
ad danubium caſtrametari iuſſit. Pipinus filius cum exercitu italico ad Tridentū deſedit. Cum itaqꝫ Ka
rolus prudenti conſilio caſtra firmaſſet prope Nurembergā in formam ſui tentorij Sacellum conſtruxit:
quod poſtea Leo tercius ſummus pontifex: cum ad Karolum properaret qui apud padebrunam ſaxonie
oppidū erat ſumma acceptus reuerētia: proceresqꝫ dedit: qui honeſto illū deducerent comitatu. Rediēs ro
mā in honore diue Katherine martyris dicauit. Ferūt nōnulli eam vrbem fuiſſe olim ſub dominio nobiliſ
ſimi comitis francoꝝ Alberti: qui cū fraude hattonis epi maguntinēſis a Ludouico imꝑatore obtrūcatus
deinde in ius imperij ceſſiſſe. Poſtea vero qꝫ in ditionē imperij venit: Sūma fide: conſtantia: ⁊ officio ro
manū imperiū coluit. Regibuſqꝫ romanis fidē conſtantiſſimā ſemꝑ ſeruauit. In diſcordia tamē ceſarū ca
lamitates ac damna grauia pertulit. Heinrico enī quarto regnū occupante filius eius rex romanoꝝ ꝑ diui
nam vt videt̄ vltionē: patrē bello perſecutus fuerat. Receſſit itaqꝫ filius in Nurembergēſes fidē genitori

ſeruantes: auxilio ſuorum fretus: Nurembergã obſeſſam recepit: quod Otto Friſingenſis ⁊ Gotfridus Viterbienſis haud ignobiles hiſtorici ſcribunt. Idem Heinricus rex herbipolim petẽs. Erlongo eiecto Robertum prefecit. Deinde dimiſſis ſaxonibus cũ baioarijs: caſtrum noricũ obſidione cingit. Ipſoqꝫ expugnato: Ratiſbonã norici ducatus metropolim adijt: quẽ pater e veſtigio ſubſequẽs roberto fugato: erlongũ reſtituit. Inde ꝓgreſſus ratiſbonenſiũ auxilio filio vrbe fugato: ibi Vlricum pontificẽ cõſtituit ac Theobaldi marchiã ꝑ bohemos deuaſtauit. Conradus ſueuus qui defuncto Lothario in romanoꝝ regẽ declaratus erat: ac ducẽde in aſiã expeditionis ſuaſu diui Bernardi abbatis clareualenſis munus aſſũpſit eam vrbem inſtaurauit: ⁊ inſigne monaſteriũ ⁊ abbatiam ordinis diui benedicti ad ſanctũ egidiũ nuncupatũ: In celebriori vrbis loco fundauit. Nurembergenſes a conrado rege Ceteriſqꝫ romanis imꝑatoribꝰ incrementũ plurimũ habuerunt: nec arbitrandũ eſt eam vrbem iſtius pulchritudinis ⁊ amplitudinis a ꝓncipio inſtaurationis fuiſſe. Verum temporibus karoli quarti imperatoris romanoꝝ ac regis bohemoꝝ maiore ambitu: menibus nouis aucta fuit. Munita nũc extat: poſt alta menia ⁊ antemuralia: ingenti claudit᷑ per circuitũ profunda ac lata foſſa. Habet quoqꝫ ꝓpugnacula. murum craſſiſſimum: ⁊ turres quinqꝫ ⁊ ſexaginta ſupra trecentas. Eſtqꝫ edibus ciuiũ ampliſſimis ⁊ firmiſſimus exornata. ⁊ in medio ferme germanie ſita. Ciues eius cum induſtrioſi ſint: legibus imperialibus inſtructi. Senatũ ⁊ magiſtratus ordinem habent a plebe diſtinctũ. vetuſtiores ciues rempublicam adminiſtrãt. plebs tamen ſuis rebus ſtudet ⁊ de publicis minime curioſa eſt. Plures in ciuitate baſilice ample ⁊ ornatiſſime extãt. Et preter parrochiales eccleſias celeberrimas ſancto Sebaldo ⁊ ſancto Laurentio dicatas Quatuor mendicantiũ loca magnifici operis habet: que ciues diuerſis temporibus edificauere. Monialeſqꝫ ſacre virgines ad diuam Kathẽrinam ⁊ ſanctam Claram duo monaſteria habent. Cruciferi ordinis theutonicoꝝ ſpacioſa vrbis loca poſſident. Extat quoqꝫ in ea Carthuſienſe cenobiũ edificij magnificentia ampliſſimũ ⁊ pulcherrimũ. atqꝫ ſanctiſſime virginis marie ſacellum regale in foro ornatiſſimũ cum fonte pulcherrimo. Gaudet hec inſignis vrbs de ſuo regio patrono diuo Sebaldo. is fuit vita ⁊ miraculis clarus: Et ſignis imperialibus. Palliũ enim: enſes: ſceptrum: poma: coronãqꝫ karoli magni Nurembergenſes in eoꝝ archiuis obſeruant. que in coronatione noui regis ob ſanctitatẽ ⁊ antiquitatẽ auctoritatẽ preſtant. Datur enĩ hoc vetuſtati: vt plus maieſtatis habere videant᷑: pondere noua carent. Ornat᷑ qꝫ ꝙmaxime impreciabili ac diuiniſſima lanceã que iheſu xp̄i latus in cruce aperuit. Ac particula crucis famoſiſſima. ⁊ alijs reliquijs toto orbe celebrandis. Que die tredecima poſt paſce gaudia: populi frequentia ex varijs prouincijs ſumma deuotione quotannis viſunt᷑. Ideo in eius laudem adiungit᷑.

O decus eximium norici Nuremberga ſerena
Vrbs celebranda nimis regia ſiderea
Tu populoſa viris: tu formoſiſſima rerum
Virtutumqꝫ parens: tu religionis amatrix
Iuſticiam ſacramqꝫ fidem: pacemqꝫ propinquis
Antiquaſqꝫ patrum leges ante omnia ſeruas

SAcroſancte militantis eccleſie fundamenta quibus tota huius edificij fabrica confidenter innitit᷑ ſunt ſancti apoſtoli. quos deus elegit primitias in ſalutem gentiũ omniũ. Ipſi ſunt baſes eccleſie ſuper fundamento: preter quod nemo aliud ponere poteſt quod eſt chriſtus iheſus ſummo angulari lapide ſolidati: vt veritas que ante legis ⁊ prophetarum preconio vehebat᷑ per apoſtolicam tubam in ſalutem vniuerſitatis exiret: ſicut ſcriptũ eſt. In omnem terram exiuit ſonus eorum. Ab ipſis nãqꝫ eſt ꝓpagata eccleſia: ⁊ vſqꝫ ad mundi terminos verbo predicationis extenſa. hanc doctrinis: miraculis: exemplis: ſanguiſqꝫ effuſione plantauerunt. Quapropter digne patres: fundatores: edificatores: ordinatores paſtores ⁊ pontifices vniuerſalis eccleſie vocant᷑. Huius aũt muneris ſacramentũ ita dñs ad omniũ apoſtoloꝝ officium pertinere voluit: vt in beatiſſimo petro omniũ apoſtoloꝝ ſummo collocaret: vt ab ipſo q̃ſi quodam capite dono ſuo velut in corpus omne diffunderet vt extorrem ſe miſterij intelligeret eſſe diuini qui auſus fuiſſet a petri ſoliditate recedere: hunc enim in conſortiũ indiuidue vnitatis aſſumptum. Id qđ dñs erat voluit nominari dicendo. Tu es petrus ⁊ ſuper hanc petram edificabo eccleſiam meam: vt eterni templi edificatio mirabili munere gr̃a dei in petri ſoliditate conſiſteret: hanc eccl̃iam ſua firmitate corroborans: vt illã nec humana temeritas poſſet appetere: nec porte inferi contra illã ꝑualerent.

Data est mihi potestas
in celo et in terra:
Saluator:
S. Petrus
Andreas
S. Jacobus maior
Jacobus minor
S. Thomas
Paulus
S. Simon
S. Mathias
S. Judas
Credo in spiritum
sanctum:
peccatorum:
Lucas

Spiritusſancti miſſio

Saluimus deus ac parẽs oĩm: vt nouis cultoribus nouã legẽ daret doctorẽ iuſticie miſit e celo. Is vt premiſſũ eſt cruci affixus vltro ſpm̃ poſuit. Sed qm̃ predixerat ſe tercia die ab inferis reſurrecturuꝫ: metuẽtes ne a diſcipulis ſurrepto corpore vniuerſi reſurrexiſſe eũ crederẽt: detraxerunt eũ cruci: ⁊ cõcluſum in monumẽto firmiter militari cuſtodia circũdederũt. Verũ tercio die ante lucẽ: terremotu facto: repente patefactũ eſt ſepulchrũ. Et cuſtodes attonitꝰ obſtupefecerat pauor. integer e ſepulchro ac viuus egreſſus in gallileã ꝓfectus eſt diſcipulis ꝯgregatis: ſcripture ſancte lr̃as id eſt ꝓphãrũ archana patefecit: que anteqꝫ pateret perſpici nullo modo poterãt: qꝛ ipſuꝫ paſſioneqꝫ eius annũciabãt. Ordĩato vͦ diſciplis ſuis euãgelio: ac noĩs ſui predicatione circũfudit ſe repente nubes: eũqꝫ in celum ſuſtulit q̃dragesimo poſt paſſionẽ die. Poſt beatã eĩn ⁊ glorioſam reſurrectionẽ quo verũ dei templum iudaica impietate reſolutũ: diuina in triduo potẽtia ſuſcitauit. Quadragenarius ſanctoꝝ dieꝝ numerus expletus: mora corporalis pn̄tie extẽdit̃: ut fides reſurrectionis documentis neceſſarijs muniret̃. Apl̃i itaqꝫ ⁊ diſcipuli oẽs poſt aſcẽſionẽ dñi (ſicut Lucas ĩ actibus aploꝝ meminit) a mõte oliueti regreſſi ſtatim venerũt hieroſolymã: ⁊ aſcenderũt in cenaculuꝫ vbi manebãt in oꝛone ⁊ humanitate pſeuerãtes cum mulieribus ⁊ maria matre ihũ ⁊ frĩbus eius meditãtes in lege dñi: ac mãdatoꝝ eius die ac nocte: donec induerentur vͥtute ex alto. In his aũt diebus q̃ inter reſurrectionẽ dñi ⁊ aſcẽſionẽ fluxerũt motꝰ dire mortis aufert̃. Et nõ ſolũ aĩe: ſed etiã carnis ĩmortalitas declarat̃. In his per inſufflationẽ dñi infundit̃ aplis oĩbus ſpũſſanctus: ⁊ btõ aplo petro ſupra ceteros poſt regni claues ouilis dñici cura mandat̃: Per omne deniqꝫ hoc tẽpus ꝓuidẽtia dei curauit: atqꝫ ſuoꝝ ⁊ oculis inſinuauit ⁊ cordibus: vt dñs ihs vere agnoſceret̃ reſuſcitatus: qui vere erat natus ⁊ paſſus ⁊ mortuus. Ab illo aũt die quo dñs ſuper oẽm celoꝝ altitudinẽ aſcendit: decimus dies occurrebat qui ab eiuſdẽ reſurrectione q̃nquageſimus: vt ſacra teſtat̃ hiſtoria. Cũ diſcipuli pariter eſſent: acceperunt munera ſpũs ſancti ꝓmiſſa que poſcebant. Et factus eſt repente de celo ſonus: ⁊ repleuit totam domum vbi ſedebant ⁊ apparuerunt illis diſpartite lingue tãqꝫ ignis: ⁊ repleti ſunt oẽs ſpiritusſancto: ⁊ ceperunt loqui varijs linguis. Sicut eĩn hebreo quondã populo ab egyptijs liberato: quinquageſimo die poſt ĩmolationẽ agni lex data eſt in monte ſyna. Ita poſt paſſionẽ qua verus dei agnus occiſus eſt: q̃nquageſimo a reſurrectionis eius die in aplos plebeqꝫ credentiũ ſpũſſanctus elapſus eſt: vt facile diligens xp̃ianus agnoſcat inicia veteris teſtamenti euãgelicis miniſtraſſe principijs: ⁊ ab eodem ſpũ conditũ fedus a quo primũ fuerat inſtitutũ. His aũt muneribus imbuti apl̃i oĩa que de xp̃o p ꝓphetas ſcripta fuerãt ꝓtinus intellexerũt: Cõmuniqꝫ decreto ſimbolũ edentes: nr̃e fidei fundamẽta iecere. Et petrus quidẽ aploꝝ princeps iuxta hieremie ꝓphetiã ⁊ iſaie atqꝫ pſalmiſte dixit. Credo in vnũ deum patrẽ oĩpotẽtẽ creatorẽ celi ⁊ terre. Andreas in abacuck verbo ſubdidit. Et in ihm̃ xp̃m filiũ eius vnicũ dñm nr̃m. Cui ⁊ Johannes adiecit. Qui conceptus eſt de ſpũſancto natus ex maria vͥgine. vt iſaias predixerat. Ecce vͥgo ꝯcipiet ⁊ pariet filiũ. Jacobus vero ⁊ Jſaie ꝓphetiã affirmãs dixit. Paſſus ſub pontio pilato crucifixus mortuus ⁊ ſepultus. Thomas deinde Oſee ꝓphetiã conteſtãs ait. Deſcendit ad inferos: tercia die reſurrexit a mortuis. Poſta Jacobꝰ maior ꝓtulit. Aſcendit ad celos ſedet ad dexterã dei patris oĩpotẽtis. Philippus qꝫ mox adiciens inquit Inde venturus eſt iudicare viuos ⁊ mortuos. Bartholomeꝰ poſtmodũ cecinit dicens. Credo in ſpũſanctũ. Cui Matheus ſubiecit Sanctã eccl̃iaꝫ catholicã. Symon vͦ ⁊ Judas atqꝫ Mathias deniqꝫ reliquuꝫ pfecerũt dicẽtes. Sanctoꝝ coĩonẽ. Carnis reſurrectionẽ. Et vitã eternam Amen. Symboloqꝫ pfecto apl̃i multa ꝯſtituere de oĩ eccl̃ia: inde diuino cultu intenti Jacobũ frẽm dñi hieroſolymoꝝ põtificẽ cõſtituerũt virũ a natitate ſanctiſſimũ: q̃ miſſaꝫ ſimplici ritu celebrare cepit dicẽdo pater nr̃ ⁊c̃. Hac q̃ppe rõne xp̃iana reſpublica viroꝝ ſcꝫ ⁊ mulierũ creſcere multũ cepit. Propter qͦ petrus apl̃s bonis inſtitutis eccl̃iaꝫ ꝯfirmaturus ſeptẽ diaconos delegit videlꝫ Stephanũ: philippũ: ꝓcorũ: nicanorẽ: tymonẽ: parmenã ⁊ nicolaũ anthiocenũ aduenã. Illi q̃ ad veros xp̃i miniſtros ptinebãt pagere ceperũt. Totũ poſtremo orbẽ p ꝓuincias inter ſe partiti ſunt. Et thomas quideꝫ parthos: medos: perſas: hircanos: bactrianos ⁊ interna gentiũ indoꝝ ſortitꝰ eſt. Matheꝰ macedoniã ⁊ ethiopiã. Bartholomeꝰ licaoniã ⁊ citeriorẽ indiã. Andreas achaiã ⁊ ſcithiã. Johãnes poſt mortẽ virginis marie aſiã. Petro aũt pontus gallacia bithinia capadocia italia ⁊ tandẽ roma obtigit. Jacobꝰ maior hiſpaniã: Judas meſopotamiã. Symon zelotes egyptũ: Philippus gallias ⁊c̃. accepit: de q̃bus aplis mox narrabimꝰ. Diſcipuli itaqꝫ p ꝓuincias diſpſi fundamenta eccl̃ie vbiqꝫ poſuerũt: faciẽtes ⁊ ipſi ĩ noĩe magiſtri dei magna ⁊ pene incredibilia miracula: q̃ deſcendens inſtruxerat eos virtute ac ptãte qua poſſet noue annũciationis ratio fundari ⁊ cõfirmari.

Glorioſiſſima ſemp̄qʒ virgo maria dei genitrix intemerata: poſt aſcenſionē dn̄i iheſu: cōuerſationē ad humane vite exemplū (luca in actibus aploꝝ teſtāte) generaliter cum aplis habuit: q̄uſqʒ repleti fuerint gr̄a ſpūſſancti. Poſt miſſiōe vō ſpūſſancti ⁊ aploꝝ diſꝑſionē vt diuus Hieronym⁹ refert. Gabriel archāgelus tāq̄ʒ celeſtis paranymphus eā virginē ſanctā ⁊ corꝑe ⁊ mēte intactā cuſtodiuit: atqʒ iohānes euāgeliſta cui eā de cruce fili⁹ cōmiſerat: virgo v̄ginē ſeruauit officioſiſſime vſqʒ in finez vite ſue: ⁊ tāq̄ʒ adoptiu⁹ fili⁹ adminiſtrauit. Habitatio aūt ei⁹ vſqʒ ad mortē p̄e nimio amore ī loco illo fuit vbi oīa in q̄bus paſſus fuerat loca inuiſere poſſet: vt ſuis ꝯſolaret̄ aſpectibus. ⁊ in mōte ſyon cella vbi morabat̄ ⁊ Johānes miſſaʒ celebrauit oñdit̄: quia (vt diuus hieronym⁹ ſcribit) impatiēs amor hoc inter cetera precipuū hʒ vt quē deſiderat: ſemꝑ inuenire ſe credat. Nec mirū ſi chriſt⁹ eſt ab oībus amādus: multo ardenti⁹ ab ea cui⁹ et dn̄s ⁊ fili⁹ erat. Multis eq̄dē afficiebat̄ dolorib⁹ ⁊ amoris ardorib⁹ eſtuauerat poſt filij ad celos aſcenſum: duʒ ſecū tacite cuncta reuoluerat: q̄ audierat viderat ⁊ cognouerat Tādeʒ cū oī plena eſſet gr̄a: oīqʒ v̄tute illuſtrata. Anno a ntītate filij ei⁹ iheſu xp̄i q̄dragesimonono etatis vō ſue. 63. abdormiuit in pace: vberrimeqʒ claritatis eterne gr̄am poſſidere meruit: quā ab eius filio chriſto iheſu pleniſſime accepit. Ad eius aūt exeq̄as deo ſic volēte (vt doctores ſancti ſcribūt) oēs affuere apl̄i. Et dn̄s ipſe nr̄ iheſus chriſtus cū tota celoꝝ curia: quātuʒ fas eſt credere: eidē tot⁹ feſtiuus occurrit: ⁊ cuʒ gaudio eā in aīa ⁊ corꝑe in celum aſſumpſit. Secūqʒ ī throno collocauit. Vixit aūt poſt mortē filij. 16. annis: cuʒ antea. 47. etatis haberet annos. Nulli aūt dubium in eius glorioſa aſſumptione ⁊ coronatione oēm illā celeſtem ir̄lm tunc exultaſſe ineffabili leticia: tunc iocundatā eſſe ineſtimabili charitate cū oī gratulatione iubilaſſe: nec miruʒ q2 honor matern⁹ ei⁹ eſt. qui eſt natus ex ea queʒ oīs celoꝝ ordo venerat̄ ⁊ adorat: ſuꝑ ſe eleuatū cū p̄re in ſede maieſtat̄ dn̄i. Ad throni igit̄ celſitudinē intemerata mater ⁊ v̄go ꝓceſſit: atqʒ in regni ſolio ſublimata: p⁹ xp̄m gl̄ioſa reſedit.

Petrus papa primus: aploꝝ princeps: natione galileus ex bethſaide vico: iohānis filius andree apl̄i frater: primus ſedit annis ſeptē poſt aſcenſionē dn̄i ī epiſcopali ſede apud antiochiā vrbeʒ fuit aūt petrus ille quē his verbis xp̄s allocutus eſt. Beatus es ſymon bariona: q2 caro ⁊ ſanguis nō reuelauit tibi: ſed pater meus qui eſt ī celis. Et tu es petrus ⁊ ſuꝑ hanc petrā edificabo eccl̄iam meā. Ac tibi dabo claues regni celeſtis: ꝑtātemqʒ ligādi ⁊ ſoluendi. Is vō oīm diligentiſſimus vbi aſiaticas eccl̄ias ſatis confirmaſſet: cōfutatis eoꝝ opinionibus qui circūciſioneʒ approbabāt poſt predicationē diſperſionis de circūciſione in ponto: galacia: cappadotia: aſia: bithinia. ab herodis carcere liberatus: in Italiā venit ⁊ rome primā cathedrā tenere cepit ſecundo Claudij anno. Cum ea vrbs totius mundi caput eſſet: etiā pōtificali ſedi cōuenientē eſſe cernebat. Sedit aūt in ea annis. xxv. ⁊ menſibus ſeptem. Petrus itaqʒ romā tunc venit ⁊ qd̄ hanc ſedē pōtificali dignitati cōuenientē cernebat. ⁊ huc ꝓfectuʒ intellexerat ſymonē magū ſamaritanum quendā: qui preſtigijs ſuis eo erroris iaʒ deduxerat populū romanum: vt deus crederet̄. Rome em̄ iam titulum adeptus erat inter duos pontes poſitū ac latinis lr̄is ſic ſcriptū ſymoni deo ſancto. Hic dum ī ſamaria eſſet tamdiu ſe credere ī chriſtū ſimulauit: quoad baptiſmū a philippo vno ex ſeptē diaconib⁹ acciperet: quo q̄deʒ poſtea in malā parteʒ vtens: multaꝝ hereſum fundamenta iecit cū Selene impudica muliere: quā ſceleris ſociā habuit: ꝓuocare petruʒ miraculis morte pueri homo nepharius auſus eſt: quē eius carmina p̄mo mouere viſa ſunt: verū cuʒ poſtea nihilominus puer iaceret: in nomīe iheſu petro iubente ſurrexit. hāc obreʒ indignatus ſymon vidente populo ſe volaturū ex capitolino monte in auentinū pollicet̄. Cum iam volaret rogatu petri ad celū manum tendentis ac rogantis deum: ne deludi magicis artibus tantum populū ſineret ſymon decidit ⁊ crus infregit. Cuius dolore nō multo poſt aricie mortuus eſt: Hinc ſymoniaci heretici originē habent: qui donum ſpūſſancti emere ⁊ vēdere ꝯſueuere ⁊c̄. Primus poſtea Petrus quadrageſimale ieiuniū inſtituit. Duas q̄ʒ ep̄las q̄ canonice nomiant̄ ſcripſit Verū quia pluribus intentus eſſe non poterat: cum orationi ⁊ predicationi vacaret duos epiſcopos ordinauit Linum ſcʒ ⁊ Cletum: qui ſacerdotale miniſteriū populo romano ⁊ alijs exhiberent.

Aſſumptio marie dei genitricis

Coronatio Glorioſe uirginis Marie In celis:

ā mūdi.4233.ā x̄.34.

Linea Impera torum

Caius Calligula

Caius cognomēto caligula: filiꝰ druſi auguſti ceſaris priuigni ⁊ tiberij nepos q̄rtus romanoꝝ imꝑator. mortuo eñi tiberio a caſtrenſi loco du cto impiuz occupat. caligule cognomē traxit: q2 manipulario habitu inter milites educabatur: ſiue vt alij ferūt cum eius iuuentum extitit deferendi caligas margaritis inſignitas. māſit ī liuie auguſte ꝓauie ſue cōtubernio quā defunctā pretextatꝰ ꝓ roſtris laudauit. inde viceſimo etatꝭ anno accitꝰ capreas a tiberio vno atq̧ codē die togā ſumpſit. Naturā tñ ſeuā atq̧ ꝓbroſaz inhibe re poterat. cōſulatꝰ q̄tuor geſſit. opa ſub tiberio ſemipfecta tēplū auguſti thea truq̧ pōpeij abſoluit. inchoauit aqueductum tiburti. multas tñ vrbes in ſuo noīe edificauit ⁊ preſertim apud thraciā calipolim vrbē inſignē. Statura fuit eminenti pallido colore: corpe enormi: gracilitate maxīa ceruicꝭ ⁊ cruriū ⁊ ocu lis ⁊ tpibꝰ cōcauis: frōte lata ⁊ torua. capillo raro ac circa verticē nullo. Vul tū vero natura horridū ac tetrū etiā ex induſtria efferebat. valitudo ei neq̧ cor poris neq̧ animi ꝯſtitit. veſtitu calciatuq̧ ⁊ cetero habitu neq̧ patrio neq̧ ci uili: ac ne virili quidē vſus eſt. ſepe depictas gēmataſq̧ indutꝰ penulas: ima niſſima facta augebat atrocitate verboꝝ. ideo hō oīm ſceleſtiſſimꝰ iudicatꝰ. nil eñi vel domi vel foris ſtrēnue geſſit. Auaricia oīa expilauit: tāte libidinis fuit vt etiā ſororibꝰ ſtuprū intulerit: tante crudelitatis ut ſepius exclamaſſe dicat vtinā pplꝰs romanꝰ vnā ceruicē haberet. ita aūt virgilij ⁊ liuij glīe inuidit: vt paululū abfuerit: q̄n eoꝝ ſcripta ⁊ imagines ex oībus bibliotecis amoueret ſenecā arenā ſine calce dicebat. Preterea agrippā regē iudee facit: herodē lug dunū relegat. Poſtremo a ſuis tādē necat impij āno tercio mēſe decio cū vixiſ ſet annis. xxix. Cadauer clā ī ortos lamianos aſportatū: pꝰ crematū ⁊ ſepultū

Claudius

Claudiꝰ caij caligule patruus: quē nepos ī ludibriū reſuauerat: impiuz accipiēs q̄ntꝰ romanoꝝ imꝑator ope ⁊ induſtria agrippe regis iudeoꝝ imperiū: vt ioſephꝰ refert: accipe meruit. Is natꝰ eſt lugduni eo die q̄ ꝓmū ara ibi auguſto dedicata eſt: apnellatuſq̧ tiberiꝰ claudiꝰ druſus diſcipli nis liberalibꝰ ab etate ꝓma nō mediocrē opam dedit q̄nq̄geſimo anno impe riū cepit. In cognoſcēdo ⁊ decernēdo mira varietate animi fuit. Britāniā quā neq̧ añ Iuliū ceſarē neq̧ poſt eum quiſq̧ attingere auſus eſt: in deditionez ac cepit: orchades inſulas romano adiecit impio: ſexto q̧ ꝓfectꝰ erat mēſe romā rediijt: triūphauitq̧ maxīo apparatu. Opa magna potiꝰ q̧ neceſſaria pfecit: ꝓ tria paſſuū milia partim effoſſo mōte: partim exciſo canale abſoluit egre: ⁊ pꝰ vndecim annos triginta milibꝰ hoīm ibi ſine intermiſſione elaborātibꝰ portū oſtie extruxit: ducto dextro leuaq̧ brachio ad cohercendos maris fluctꝰ: vxo rē duxit eliā petinā cū qua diuortiū fecit ex leuibꝰ offenſis. Poſt meſſalinam meſſale cōſobrini ſui filiā ī mrīmoniū accepit quā cū cōperiſſet ſup cetera flagi cia C. ſilio nupſiſſe: ſupplicio affecit: tandē illecebris agrippine blādicijs pre allectus cū ea nuptias ꝯfecit. autoritas dignitaſq̧ forme nō ei defuit. Nā ⁊ ꝓ lixo nec exili corpe erat: ⁊ ſpecie caniciecq̧ pulchra: opimis ceruicibus. cibi vi niq̧ tpe ⁊ loco appetētiſſimꝰ: hiſtoriā in adoleſcētia ſcribere aggreſſus eſt: nec minore cura greca ſtudia ſecutus eſt. Poſtremo ab agrippina boletis veneno illitis necat. Exceſſit aūt. iij. idus octobris. lxiiij. etatis impij. xiiij. anno. fu neratuſq̧ eſt ſolēni principū pompa. Preſagiū mortis eius fuit exortus crini te ſtelle quam cometam vocant.

Nero

Nero claudij ꝓuignꝰ ⁊ agrippine ex Gneo domicio eiꝰ viro filiꝰ ſextus romanoꝝ imꝑator. natꝰ eſt añ nouē mēſes q̧ tiberiꝰ exceſſit cui ꝓprius ꝯnomē domicius ſicut ⁊ pr̄i. Cū claudiꝰ ceſar ei filiā octauiā vxorem de diſſet eū neronē appellauit. Inter ceteras diſciplinas puericie imbutus tpe ⁊ muſica. equoꝝ ſtudio vel ꝑcipue ab ineunte etate flagrauit: petulātiā: libidinē auariciā: crudelitatē ſenſim quidē ꝓmo ⁊ occulte velut iuuenili errore exercuit Paulatiz vo inualeſcentibꝰ vicijs ad maiora palā erupit. Epulas e medio die ad mediā noctē ꝓtrahebat: fuitq̧ auūculo calligule oībꝰ in rebꝰ nequior ⁊ ſce leracior. Nā et magnā partē ſenatꝰ interfecit. Tante ꝑterea luxurie fuit vt frigi dis lauaret vnguētis. retibuſq̧ aureis piſcaret q̄ attrahere funibꝰ purpureis ꝯſueuerat. Hec oīa vicia principio impij ſui ita occultauit: vt bonā ſpem oībꝰ ꝑ ſe ferret. ſtatura fuit pene iuxta corpe maculoſo ⁊ fetido. ſufflauo capillo. vul tu pulchro magis q̧ venuſto: oculis ceſus ⁊ hebetioribꝰ: ceruice obeſa: vētre obiecto: gracillimis crurībꝰ: valitudine ꝓſpera. Incendiū aūt rome ſuo tpe a cliuo ſcauri ad exq̄lias vſq̧ ſex diebꝰ vagatū. mltas fortunas ciuiū cū ꝯſupſiſ ſet: ac oīs culpa ꝓncipi aſcriberet. Ipſe: vt ait corneliꝰ tacitꝰ: abolendo rumori intentus: falſos teſtes ſub ornauit q̄ id factū a xp̄ianis cauſarent. vnde ⁊ totꝰ capti ⁊ interfecti ſunt: vt ex eoꝝ cadauerībꝰ ꝑ aliquot no ctes lumine cōtinuata dicunt. Sūt tñ q̄ dicunt illud incendiū ab eo excitatū fuiſſe vt troie ardētis ſilitudi nē cerneret. Sua ſeuicia q̧z in ſenecā: lucanū: in matrē agrippinā ⁊ octauiā vxorē ⁊ oēs q̄ ī ꝑcio apō ciues erāt vſus eſt. Tandē ppl'i romani irā ⁊ odiū in ſe ꝯcitauit vt ad penas queſitꝰ ſit. Is fugiēs ad q̄rtū milia riū in ſuburbano liberti ſui: ſemetipſuz interfecit. Obijt. xxx. ⁊ ſecūdo etatꝭ anno impij vo quartodecimo.

Stephanꝰ ꝓthomartir natiõe hieroſolimitanus: e ſeptẽ diaconibꝰ primus ob ſctitatẽ ⁊ moꝝ diſciplinã diaconꝰ ab apl'is electus: ſigna ⁊ ꝓdigia multa vt Lucas ſcribit in iudeoꝝ pplo ad corroborationẽ fidei xp̄iane facere cepit. Contra quẽ nõnulli iudeoꝝ inſurrexere: ſed nequaq̄ ſapiẽ ⁊ ſpiritui eius diſputãdo reſiſtere nequiuerũt: eo q̄ intuẽtes vultũ eius: vultus angeli apparuit inter illos: quoꝝ errores cũ cõfutaſſet indignati iudei ipſuꝫ extra ciuitãtẽ eijciẽtes lapidibus perimerũt: vt expeditiꝰ lapidibus impetere poſſent veſtimẽta ſua depoſuerũt iuxta pedes adoleſcentis ſauli. Dumq̄ lapidaret̃ genua poſuit: ⁊ ſuſpiciens in celũ ⁊ vidẽs iħm ſtantẽ ꝓ lapidãtibꝰ obnixe orauit: ne mortẽ ſuã illis ſtatueret in ſuppliciũ. Js cũ viua imago virtutis cũ ſaxoꝝ turbine quateret̃ ⁊ ſaxeus ille nimbꝰ circũ tp̄a crepitaret a cõſtantia mẽus nũq̄ dimotus in futurã ſpem tota intentione ꝓfuſus: magnũ patiẽtie documentũ poſteris allaturꝰ. Oratione tãdẽ cõpleta mox obdormiuit ĩ pace. Lapidatuſq̄ fuit eodẽ anno q̄ xp̄s crucifixus in mẽſe auguſti. Corpus eius venerabile inuentũ fuit a btõ Luciano preſbitero tp̄ibus Honorij ãno dñi.cccc.vij. Jn cuius receptione auguſtinus refert ſex mortuos ſuſcitatos ⁊.lxx. hoĩes a varijs egritudinibus liberatos. Poſtea trãſlatũ cõſtãtinopolim: deinde romã ⁊ digniori loco conditũ.

Lapidatio ſancti Stephani

Philippus aũt ſecũdus diaconus ceſariã veniens poſtq̄ ſamarie predicabat: ⁊ multis ſignis ⁊ v̄tutibus inclitus fuit. Tres filias ꝓphetie ſpũ plenas habuit. Obijt tp̄e Neronis ⁊ ab oĩbus ſanctus habitus. Tres q̄ꝫ filie in eiꝰ ſepulchro tumulate ſunt. Procorus tercius diaconoꝝ apd̄ anthiochiã dei eccl'iam nuper ab apl'is excitatã fide ⁊ induſtria auxit: vbi martirio coronatus fuit. Nicanor q̄ꝫ q̄rtus diaconus cũ hieroſolymis gr̄a fidei ⁊ virtute vſq̄ ad tp̄a Veſpaſiani admirãdus fuiſſet ibi martiriũ ꝓ dño ſuſcepit. Tymon q̄ntus diaconꝰ primũ ad beroam reſedit. deinde verbũ dñi diſſeminãs corinthũ puenit: vbi a iudeis ⁊ grecis p̄mo flãmis iniectus: ſ͡ nil leſus: deniũ cruci affixus martyrij coronã accepit. Parmenas ſextus diaconus predicatiõis officiũ plena fide cõſũmauit ⁊ tandẽ Traiani tp̄ibus martyrij gl'iaꝫ adeptus eſt.

Nicolaus v̄o aduena ſeptimus diaconus in fide nõ permãſit: ⁊ nicolaitarũ hereſis ab eo initiũ ſũpſit.

Conuerſio ⁊ vita Pauli apl'i

Paulus iħu xp̄i digniſſimꝰ apl's electiõis vas ex tribu beniamin fuit: ex oppido iudee q̄ giſcalis noiat̃ q̄ cũ a romanis captus a puero fuiſſet cũ parẽtibus ſuis tharſuꝫ cilicie vrbem (vbi eiꝰ pater ciuilitate romana donatꝰ eſt) cõmigrauit. Mos ſiquidẽ tũc romanoꝝ fuit cũ monarchiã totius mũdi cõquireret: vt gentes q̄ cũ pace ⁊ coronis romãis occurrebãt: romane ciuilitatis potirent̃ eorũq̄ frẽs dicerent̃. Cũ aũt romani ciliciã cũ exercitu petiſſent: pauli pater cũ nobilioribꝰ tharſenſibꝰ romanis cũ pace occurrebat. Eã ob rẽ ꝯſularẽ veſtẽ ꝓmeruit: ⁊ inter ciues romanos annumeratus fuit ꝓpter qđ ⁊ paulus hic apl's ciuis romanꝰ habitus eſt. Cũ aũt xp̄i religio p vniuerſaꝫ excreſcere cepiſſet iudeã: adhuc adoleſcẽtulus a põtificibꝰ tẽpli ep'las accipiẽs: eos q̄ xp̄m verũ eſſe deũ ꝓfiterent̃ pſeq̄ decreuit: vñ cũ Stephani ꝓthomartiris neci interfuiſſet: ⁊ oĩm lapidãtiũ cũ veſtimẽta ſuaret: tãq̄ manibus oĩm lapidaret Stephanꝰ inclinatus ꝓ eo orauit ⁊ paulũ e terra erexit: qꝛ paulopoſt dũ damaſcũ pgeret (vt lucas teſtat̃) ſpũ diuino tactus ad fidẽ xp̄i venire cõpulſus: vas electionis vocari ꝓmeruit. Et id oẽ euenit anno q̄ ⁊ xp̄s paſſus eſt. Statiq̄ vocatꝰ xp̄i euãgeliũ eidẽ reuelatũ eſt. Ob diuinaq̄ ſtudia hieroſolimã miſſus gamalieli viro doctiſſimo eruditionis cã cõmendatus. Poſt aũt eius ꝯuerſationẽ vna cũ barnaba aplo̾ multis vrbibus pagratis hieroſolimã redijt cũ petro iohãne ⁊ iacobo xp̄i euãgeliũ cõtulit: q̄ audito gentiũ apl's ab eiſdem declaratus eſt. Jn hiſpaniã predicãdi gr̄a nauigauit: in narbona multos couertit. Reuertus ſcdo hieroſolymã ſcđo impij neronis anno: a feſto iudee ꝓcuratore vinctus romã (vt ciuis romanꝰ) mittit̃: vbi bieñio i libera cuſtodia manẽs: cũ iudeis q̄tidie diſputabat: tandẽ a nerone dimiſſus multa p̄dicauit ⁊ ſcripſit.

Sanctus marcus euangeliſta

Marcus euāgeliſta genere leuiticꝰ ſacerdoſq cū petro magiſtro ſuo: ex baptiſmo filiꝰ atq interpres: ad ꝓpagandū verbū dei romā (ex antiochia) venit: iuxta qd petrū referentē audierat: rogatꝰ rome a fratribꝰ breue ſcripſit euāgeliū. Qd cū petrꝰ audiſſet ꝓbauit eccleſijs legendū: ⁊ ſua auctoritate edidit. Diuus aūt petrꝰ vidēs cōſtantiā viri ipſum alexandriā deſtinauit aquilegiēſes vo ſua predicatione ad xpī fidē priꝰ cōuertit. ⁊ cū ermagorā ciuē aquilegiēſem virū doctiſſimū cōuertiſſet cū eo ad petrū regreſſus illū aqlegienſem epm̄ creare fecit: inde alexandriā pꝛexit: ⁊ primꝰ ibi xpm annūciās: cōſtituit eccl'iam: tāta ⁊ doctrina ⁊ vite cōtinētia vt oēs ſectatores xpī ad exemplū ſui cogeret. Tante fuit humilitatis vt pollicē ſibi amputauerit: vt ſacerdotio reprobus haberet. Poſtq aūt diu eccl'iam docendo ſcribendo cōſtituiſſet octauo neronis anno a pontificibꝰ templorum in ſolēnitate paſcali cū miſſam celebraret captꝰ: fune in collo eiꝰ miſſo ipſum p ciuitatē trahebāt: donec ſpm̄ emiſit. ⁊ ſepultꝰ eſt alexandrie ſuccedēte ſibi amano. Anno vo dn̄i. dccc. xxix. fuit Juſtianꝰ patricius veneciarum dux. anno eiꝰ ſecūdo beati marci euāgeliſte corpꝰ venetias eſt trāſlatū ⁊ eo q ſecutus eſt anno cōdite vrbis venete primo ſeptuageſimo ⁊ qdringēteſimo eccl'ia que nūc extat ſancti marci venetijs edificari cepta. Inde ex ſenatus cōſulto vrbis patronꝰ conſtitutus. Eius imaginē in vexillis detulerunt. Ipſius q3 euangelij codicem ex aquilegia delatum cum alijs precioſiſſimis donarijs in eodem templo recondiderunt.

Fenix auis vnica

Fenicem nobilem ante omnes aues vnum in toto orbe nec viſum magnope Cornelius valerianus deuolaſſe in egyptū tradit Q. plautio. Sex. papinio cōſulibus. Allatūq eſſe in vrbem claudij principis cenſura. anno vrbis. dccc. ⁊ in comicio ꝓpoſitum: quod actis teſtatus eſt hec auis in arabia prius viſa narratur aquile magnitudine: auri fulgore circa colla: cetera purpureus: ceruleam roſeis caudam pennis diſtinguentibus: criſtis faciem: caputq plumeo apice honeſtare Auctor manilius ſenator eſt neminē extitiſſe qui viderit veſcentem. viuere annis ſexcentis ſexaginta. Seneſcentē caſſia turiſq ſurculis conſtruere nidum replere odoribus: ⁊ ſuper emori. Ex oſſibus deinde ac medullis naſci primo ceu vermiculum: inde fieri pullum. Huius alitis vita magni cōuerſionem anni fieri prodit idem manilius.

Jacobus maior apoſtolus

Iacobꝰ maior apl's dn̄i: zebedeiq ex maria ſalome filiꝰ: ac diui iohānis euāgeliſte frater dictus maior cū priꝰ altero vocatꝰ ad apl'atū: ⁊ p martyriū ad regnū celorum fuit. quē dn̄s vna cū eodē iohāne vocauerat dicens. Venite poſt me faciā vos fieri piſcatores hoim. quiq relictis retibus ſecuti fuerūt eū. poſt aduentū ſpiritusſancti hiſpaniā acceſſit ad predicandū. poſtq vniuerſam p̄dicādo pagraſſet hiſpaniā: in qua nonē tātum cōquiſierat diſcipulos: cū videret gentē illā agreſtem i iudeā reuerſus. Ab herode agrippe regis fratre qui in irl'm fr̄is vices gerebat: obtrūcatione capitis martyrij palmā adeptus eſt. Ut dicit die qua ⁊ xps incarnatus vel paſſus eſt anno vno integro reuoluto. Cū vo duceret ad locū paſſionis p Joſiā ſcribā: ⁊ in via paraliticū ſanaſſet: ioſias credidit: priꝰ baptizatꝰ capite priuatꝰ cū iacobo fuit. Eiꝰ aūt ſacratiſſimū corpꝰ diſcipl'i eiꝰ nocte rapiētes de irl'm ad hiſpanias trāſtulerūt. ⁊ cōpoſtellā ciuitatē gallicie intrātes i vltimis finibꝰ hiſpaniarū cōdidē. Ibiq celeberrima gentiū illiꝰ ⁊ pegrinarū natiōnū veneratione excolit. Stupēda effecit q3 deuotio fidelū infuſa mentibꝰ in viſitādo limina eiꝰ ⁊ eccl'ia firmauit: in eo voto nullus preter aplicā ſedē diſpēſare liceat. ⁊ qd minus ceteris apl'is illi i vita collatū fuit honoris ⁊ glorie: ꝓpter breuitatē vite eiꝰ: hoc quaſi diuina munificētia poſt mortē ſuppleuerit.

Prima pſecutio xpianorum terciodecimo imperij neronis anno cepta fuit. Is i xpianos p̄mꝰ exercere cepit. in q p̄ter petrū ⁊ paulū apl'os vt illico patebit etiā infraſcripti ſingulares viri rome ⁊ alibi glorioſo martyrio coronati ſunt. quorum de nūero qdraginta ſeptē fuere a btō petro apl'o baptizati: q cū eodem apl'o i cuſtodia cōtinent: tandē ſub deuotiſſima fidei ꝯfeſſione ibidē neroniano gladio. 2. ydꝰ marcij ꝯſūpti ſūt.

Jacobus iuſtus minoꝛ apoſtolus

Iacobꝰ apl'ſ cognomēto iuſtus dictus minoꝛ reſpectu maioꝛis: nō quo ad ſctītatē: ſed ob vocationē ad aplatū. Dn̄i (ex ſoꝛoꝛe marie matris eiꝰ) frater poſt aſcēſionē dn̄i ab apl'is hieroſolomitane eccl'ie pꝛimus ep̄s oꝛdinatꝰ: Sedit annis .xxx. vſqꝫ ad ſeptimū annū Neronis. Uir certe ab ipſo matris vtero ſanctus: q̄ vinū ⁊ ſicerā nō bibit: nec carnē māducauit: ferrū ī caput eius nō aſcēdit: oleo nō eſt vnctꝰ: nec balneo vſus eſt: veſte linea ſup̄indutꝰ ſolus ſancta ſanctoꝝ ingrediebaṫ ⁊ ita aſſidue ꝓ ſalute ppl'i flexis genibꝰ oꝛabat: vt eius genua cameloꝝ moꝛe occalluerint ꝓ hac ſūma iuſticia: iuſtus appellatꝰ. ⁊ vt Ignaciꝰ tradit facie vita ⁊ mō cōuerſationis xp̄o ih'u ſimilimꝰ fuit: ac ſi frēs gemelli fuiſſent. Hūc itaqꝫ annanꝰ pōtifex iudeoꝝ: recedēte feſto ex iudea ipſiꝰ ꝓuīcie gubernatoꝛe cōpꝛehēdit. Et xp̄m negare attēptauit. Poſueruntqꝫ ſup̄ pīnaculū tēpli ⁊ ɔgregata multitudine xp̄m verū deū venturꝫ ad iudicādū viuos ⁊ moꝛtuos ꝓclamauit. xp̄iani gauiſi. phariſei ɔturbati aſcēdētes eū de tēpli pinna deiecerūt: cōfeſtim in terraꝫ collapſuꝫ lapidibꝰ obruī p̄ceperūt: ꝓut tn̄ potuit manꝰ ad celū tetēdit ⁊ ꝓ pſecutoꝛibꝰ oꝛauit. Quo adhuc ſpirāte fullonis fuſte ī capite ꝑcuſſus expirauit. Sepultꝰ iuxta tēplū. huic pꝰ reſurrectionē dn̄s apparuit ei panē bn̄dicēs ⁊ frāgens dixit. Mi frater comede panē tuū qꝛ a moꝛtuis filiꝰ hoīs reſurrexit: cū votū emiſiſſet non guſtaturꝫ panē niſi eū priꝰ vidēt. eū tante ſctītatis fuiſſe dicit ioſephꝰ ꝙ ob necē eiꝰ ierl'yma euēſa fuit creditū ſit.

Petrus vir ſanctiſſimꝰ cū tn̄ ſibi noīs apud oēs compaucerat vt plurimū coleret: hāc ob reꝫ indignatꝰ Nero moꝛtē eiꝰ q̄rere cepit: vn̄ petrꝰ monētibꝰ amicis ad declinādā irā p̄ncipis via appia ab vrbe diſcedēs ad pꝛimū lapidē xp̄o fit obuiā. quē adoꝛās rogat dn̄e quo venis: tuꝫ xp̄s. Romā iterū crucifigi. extat ſacellū eo loco vt v̄ba hic ſunt habita ideo ad vrbē rediȷ̄t clemētē ep̄m ɔſecrat. nō multo poſt vna cum paulo iuſſu neronis necaṫ vltimo eiꝰ anno: diuerſis tn̄ cruciatibꝰ. Petrꝰ em̄ cruci affigiṫ capite in terrā verſo: eleuatiſqꝫ in ſublime pedibꝰ ita ei voluit. Sepultꝰ eſt ī vaticano nō lōge a via triūphali: via aurelia ſecꝰ oꝛtos neronis. Sedit aūt annis vigintiquiqꝫ. Paulus v̄o codē die capite mulctatꝰ: funeraṫ via hoſtienſi anno poſt moꝛtē xp̄i trigeſimoſeptimo. Cū aūt ſepareṅt abinuicē inq̄t paulꝰ pax tecū fundamētū eccl'iarū ⁊ paſtoꝛ oīm agnoꝝ xp̄i. Petrus rn̄dit. Uade in pace p̄dicatoꝛ bonoꝝ: mediatoꝛ ⁊ dux ſalutis iuſtoꝝ. Marcellus ⁊ Apuleius frēs diſcipuli cōdiētes aromatibꝰ ſepelierūt. Hodie capita apl'oꝝ petri ⁊ pauli auro argento ac gēmis exoꝛnata in eccl'ia lateranenſi ſancti iohānis repoſita ppl'o oſtenduṅt.

Crucifixo Petri apoſtoli

Decapitatio Pauli

Seneca

SEneca qui ⁊ lucius anneus ſtoicus phus natione cordubenſis neronis imꝑatoris preceptor. Rome in precio fuit: ⁊ patruus lucani poete. De q̄ diuus hieronymꝰ meminit dicens ꝙ fuerit vir cō tinentiſſime vite: ⁊ ꝓpterea eū in cathalogo ſctōꝝ ponit: ⁊ maxīe ꝑ pter frequētes eplas pauli ad ſenecā: ⁊ ipſius ad paulū. Et cum eēt neronis magiſter ⁊ illius tꝑis potētiſſimꝰ optare ſe dicit eius ſe loci eſſe apud ſuos: cuiꝰ ſit paulus inter chriſtianos. Hic inter cetera gra tuꝫ ſuaꝝ beneficia ſibi a deo collata: tante fuit memorie: ut dno nulia noīm recitata: eo q̄ dicta ordine erant: mox recitabat. ⁊ ducētos ver ſus a ducētis ſcolaſticis recitatos ab vltimo incipiēs ad primū vſq3 integerrime recitaret. Quē tandeꝫ ante biennū ꝙ petrus ⁊ paulus martirio coronarenť a Nerone ſeuiſſimo diſcipulo retributiōis gra interfectū fuiſſe legimꝰ. Nā cū ſenex admodū eſſet ſeneca piſoniane cōiurationis labe notatus. Uel ut alij ferūt cū nero vbera que ſibi a puericia intulerat ad memoriā eo intuitu reducēs infremuit (imo ob innatū in virtutes odiū) a Nerone ꝑ centuriones ſenece indictū fuit ut ſibiipſi morteꝫ deligeret: q̄ cognita imꝑatoris volūtate: petijt ut in tepenti aqua poneref: ⁊ ibideꝫ om nes vene eidem aperirenť donec ſpm̄ exalaret: ſuaue genus mortis arbitratus uxori inciſione venarum: ⁊ ita vitā finiuit. Hic nāq3 doctiſſimus vir multa diuinaꝝ ⁊ humanaꝝ ſcripturaꝝ edidit documenta.

Lucanus

LUcanus anneus predicti ſenece nepos: orator ⁊ poeta hiſtoricus celeberri mus q̄ patruo iunior: ob ingenij tñ magnitudine par illi habitꝰ eſt: hic nāq3 ſenece ex mela eius iuniore fratre nepos fuit: q̄ pmo rome ſb cornuto ſtuduit: vbi optime edoctus cōdiſcipulos ſibi gratiſſimos: pſiū ⁊ baſſium (q̄s mirūimoduꝫ dilexit) habuit: hic ob eius ingeniū a Nerone in curia vocatus diu gratiſſimꝰ ei fuit. Inde q̄ſtor dictus etiā auguratus ſacerdotiū aſſecutus eſt. Tandeꝫ de cōiu ratione piſoniane accuſatus accepto mortꝭ arbitrio ve nas precidē fecit: q̄bus expletꝭ ſtatī e vita diſceſſit ꝓdie kal. maij. cuius corpus ſepultū fuit in hortis ſuis.

Perſius

PErſius flaccus aulus: patre flacco: matre fuluia: volaterana ethrurie vrbe: ut euſebius ipſe deſeri bit lune potiꝰ natꝰ eſt: mediocri aūt ſtatura inſigni for ma ꝓbatis moribus: ingenio ⁊ doctrina preſtāti fuit. Prima adoleſcentia pre mortuo. Qu. rēnū palemoneꝫ grāmaticū vicentinū au diuit. Mox rhetorice ſb virgineo flauo incubuit. inde ſe ad cornutū phm̄ ꝯferens familiariter ſecū ad interitū vſq3 vixit. Anno vo etatis nono ac vigeſimo ſtoma chi vicio regnāte nerone interijt ⁊ rome in predijs ſuis ſepultus eſt: vnū ſatyraꝝ reliquēs libꝝ in q̄ vere laudis plurimū meruit: ꝫ imꝑfectū. his q̄3 tꝑibus cornu tus phs ⁊ poeta a nerone crudeliſſimo ſine labe aliq̄ exilio dānaf: qui pre nimio amore perſij diſcipuli bibliotecā cōparauit precū ſoro ribus (quas inſtituerat heredes) tradidit.

Philippus apoſtolus

PHilippus dn̄i nr̄i ihu xp̄i ex duodenario collegio aplus vocatus: ut cū ſeqref. Is adduxit frēm ſuū nathanaelē doctorē legis: in q̄ dolus nō erat: ad cuꝫ q̄ ad aplatuꝫ nō fuit vocacꝰ: ne ꝯuerſio hoīm ad fidē huma ne peritie attribuerēt. hic apls cū p. xx. annos ꝑ vniuer ſam ſcythiā ꝓdicaſſet. Illaq̄3 pene totā ad xp̄i fideꝫ ꝯuer tiſſet. hieropoli aſie vrbeꝫ veniens hebeonitaꝝ hereſim q̄ xp̄m fantaſticā carneꝫ ſumpſiſſe predicabāt extinxit: de mu a paganis tentus ad imolāduꝫ ſtatue martꝭ adductꝰ ſub baſe ſtatue draco egrediens filiū pōtificꝭ q̄ igneꝫ ī ſa crificio miniſtrabat ⁊ duos tribunos q̄ꝝ miniſtri apl̄m detī nebāt occidit: ⁊ plurios lāguidos reddidit: precibus tñ apl̄i diſparuit ⁊ iſtos ſanitati reſtituit. Quā obreꝫ iſide les euꝫ tenentes anno etatꝭ ſue ſeptuageſimooctauo cru ci quā ꝓdicabat ad inſtar mgr̄i ſui affixerunt: ⁊ martireꝫ chriſti fecerūt. Iſte duas filias vgines poſt ſe dereliq̄t q̄ ambe cuꝫ pre ſepulte ſunt vna a dextris alia a ſiniſtris.

BArnabas e ſeptuagitaduobꝰ diſcipulus fuit natōe cyprus: hic datus fuit ī ſociū paulo ab aplis ad ꝓ dicāduꝫ gentibꝰ. Is ī italiā veniens ex ꝓcepto petri oēs lōgobardiā predicādo ⁊ docendo circuiuit: ⁊ ꝑ ſe ſuoſq3 diſciplos ciſalpinā galliā ad xp̄i fideꝫ ꝯuertit. ⁊ apō me diolanū pmꝰ cathedraleꝫ locū tenuit relicto ibi epō ciprū regreſſus cuꝫ euāgelio mathei ples ſanās apō ſalaminā paulo añ petri martiriū ⁊ ipſe ibidē martirio coronatꝰ ē

Anno mundi.5273. Anno chriſti.lxxiij.

Linus ab vltimo anno neronis btō Petro ſuccedēs vſqꝫ ad veſpaſiani tpa ꝑuenit. a cōſolatu ſaturnini ⁊ ſcipionis vſqꝫ ad capitonē ⁊ ruffum cōſules. Sunt q̄ hūc locū clemēti aſcribāt ⁊ linū ⁊ cletū pretermittant: quos nō ſolū hiſtoria: verū etiā hieronymi autoritas reprehēdit. Quartꝰ inq̄t poſt petrū rome ep̄us clemēs fuit. ſiquidē linus ſecūdus. Cletus terciꝰ ſunt habiti. Tametſi latinoꝝ pleriqꝫ poſt petrū ſtatim clementē numerent. quem certe cōſtat: tante em̄ modeſtie fuit: coegiſſe linū ac cletum ante ſe munus pōtificatꝰ obire: ne poſteris hec principatꝰ ambitio ꝑnicioſi exempli haberet. licet eidē petrus q̄ſi ex teſtamēto ſucceſſionis locū tradiderit. Fuit aūt linus ex natione thuſcus patre herculaneo vir certe moribꝰ ⁊ ſanctitate preclarus. Is ex mandato petri ꝯſtituit: neq̄ mulier niſi velato capite templū ingrederet. ⁊ ex ſacris ordinibus bis in vrbe habitis preſbyteros decē ⁊ octo. Epiſcopos vndeci creat Scripſit ⁊ res geſtas petri: maxīe vō ciꝰ cōtentionē cū ſymone mago. qui cū demones effugaret: mortuoſqꝫ ad vitā reduceret. a ſaturnino cōſule cuiꝰ filiā a demonibꝰ liberauerat capitali ſupplicio afficit. ac vndecimo kal. octobris in vaticano iuxta Petri corpꝰ ſepelit. cū ſediſſet in pōtificatu annos vndecim mēſes tres dies duodecim. Cuius corpus aiunt gregoriū epiſcopū oſtienſem in oſtiā trāſtuliſſe: ⁊ in diui laurentij templo honorifice collocaſſe.

Anno mundi.5284. Anno chriſti.lxxxiiij.

Cletus papa natione romanꝰ de regione vicopatricij patre emiliano adhortante clemēte pōtificatus muniꝰ inuitus ſuſcepit. licet doctrina moribus ⁊ dignitate plurimū apud ſuos valeret. vir q̄ꝫ optimꝰ atqꝫ ſanctiſſimꝰ qui nihil ꝑtermiſit. qđ ad augendā eccliam dei ꝑtineret. Quā cū optime ꝓ tpe cōſtituiſſet. redactis in ordinē ex mādatis petri vigintiquinqꝫ p̄ſbris ſub domiciano ceſare martirio coronat: ac ſepelit apud btī petri corpꝰ in vaticano quinto kal. Maij. Et primus: vt aiunt: lr̄is aplicis ſalutē ⁊ aplicā benedictione ſcripſit. Fuit aūt tpibꝰ veſpaſiani ⁊ titi a cōſulatu veſpaſiani ſeptimo ⁊ domiciani quinto vſqꝫ ad domicianū ⁊ ruffum conſules vt Damaſus ſcribit. Sedit annis.xj.menſe vno diebus.xj. Sedes aūt huiꝰ morte diebus.xx.vacat.

Linea ſūmoꝝ pontificum

Linus

Cletus

Bartholomeus apoſtolus

Bartholomeꝰ apl's vnꝰ ex ſenatoribꝰ celi.is poſt aduentū ſpūſancti poſtqꝫ in lycaonia ⁊ india xp̄i euāgeliū predicaſſet. in albanā maioris armenie vrbē veniēs cōfeſtim tēplū vbi deus aſcaroth colebat ingredit. effecit ut demon nullū cultoribꝰ ſuis reſpōſuꝫ preberet: ꝑgentes ad vicinā ciuitatē: ab ydolo rn̄ſum habuerunt ob ingreſſum bartholomei coꝝ deuꝫ cathenis ligatū vt loq̄ nō valeret. ⁊ vt eū oñderet ait. capilli eiꝰ nigri ⁊ criſpi. caro cādida. oculi grādes. nares eq̄les ⁊ directe barba ꝓlixa. hn̄ſqꝫ paucos canos capillos. ſtatura eq̄lis collobio albo clauato purpura veſtit. Induit pallio albo qđ ꝑ ſinglos angulos gēmas hꝫ purpureas centies flexis genibꝰ ꝑ diē orat ⁊c̄. Ibi euāgeliū predicās polemiū ipſiꝰ vrbis regē ac reginā. cū duodeci ciuitatibꝰ ad xp̄m cōuertit. ⁊ demonē deformē oñdit: ꝓpter qđ pōtifices tēpli indignati. ipſuꝫ ab aſtiago fratre polemij ſibi infenſiſſimo ꝑmo cedi. deinde excoriari. ⁊ capite obtruncari fecere q̄ ad celeſte gaudiū triūphū ꝑegit. cuiꝰ corpꝰ a fidelibꝰ ibidē cū oī veneratiōe tumulatū: poſtea ad lipparum delatū. inde beneuentū ⁊ vt aliq̄ ſentiūt demū romā trāſlatū: fuit aūt nobiliſſimis ortus parentibꝰ: qui hieroſolymā veniens audita xp̄i: diuinitate ac crebris eius miraculis eidem adheſit.

Appollinaris

Apollinaris rauēnatus ep̄s ſctiſſimꝰ vir ab aplo Petro ordinatꝰ rauēnas miſſus: ſeuis verbeꝝ flagellis ſepe ꝯterit ⁊ ſenile corpꝰ ab impijs horrēdꝰ cruciatibꝰ laniat. ne aūt fideles de ſuis vexationibꝰ trepidarēt ſigna aplica ꝑfecit. puellā mortuā ſuſcitauit. cecis viſuꝫ reddidit. muto loq̄lā. lepꝛoſos mūdat. atqꝫ portētūſimulachrū vna cū tēplo ī terrā deiecit. Tādē apđ eādē vrbē inter ſuccedētia tormēta glioſuꝫ ꝯſūmauit martiriū decimo ſcꝫ kal. auguſti.

Galba vir antiq̄ nobilitatis: cū ꝓgenies ceſarū in nerone defecit (q̄d euidētiſſimo ſigno apparuit. Auguſti eñ ſceptrū e manib⁹ excuſſū eſt) neroni ſucceſſit nullo gradu ꝯtingēs ceſarū domū. In hiberia impatoꝛ a militib⁹ creatus vbi neronis mortē cōperit: romā ꝯfeſtim venit ſeptim⁹ romanoꝝ impatoꝛ. Qui a principio liberalib⁹ diſciplinis ⁊ iuri opā dedit ⁊ vita priuata inſignis fuit: militarib⁹ ac domeſticis in reb⁹. Sepe tñ ꝯſul. ſepe ꝓconſul frequēter dux fuit grauiſſimis bellis. Statura iuſta fuit. capite caluo. oculis ceruleis. adunco naſo. manib⁹ pedibuſq; articulari morbo diſtortiſſimus vt neq; calceū ꝑpeti. neq; libellos euoluē aut tenere oīno valeret. excreuerat in dexteriore latere ei⁹ gibb⁹. Cibi plurimi tp̄e etiā hiberno añ lucē capere ꝯſueuerat: libidinis ꝓnus. verū cū oēs auaricia ac ſegnicia offenderet. Inſidijs ottonis rome ad lacū curcij cū piſone nobiliſſimo adoleſcēte quē in filiū per adoptionē ſuſceperat iugulat⁹ eſt. Perijt aūt tercio ⁊ ſeptuageſimo etatis anno impij mēſe ſeptimo. qui marcū fabiū quintilianū inſignē oratorē ex hiſpania romā duxit.

Otho octau⁹ romanoꝝ impatoꝛ patre equitē matre humili: materno tñ quā paterno nobilioꝛ: a prima adoleſcētia ꝓdig⁹ ac ꝓcax: per grāz liuie auguſte in cui⁹ domo creuerat: ſenatoꝛ fact⁹. q̄ppe q̄ neronis familiaris fuerat: ⁊ oīm cōſilioꝝ particeps: inter tumult⁹ cedeſq; inuaſit imperiū. Cū aūt ciuile bellū cōtra vitelliū in germania imperatorē creatū molit⁹: trib⁹ leuib⁹ prelijs ſuperioꝛ fuiſſet. vno ad alpes. alio apud placentiā. tercio ad caſtorē. quarto apud bebriacū ſuperat̄. vnde rex deſperatione ſibimet manū iniecit. Cū vno ſe ictu infra leuā papillā traiecit. Irrūpentibuſq; ad primū gemitū. modo celans modo detegens plagam exanimat⁹ eſt. ⁊ apud volaterranā ethrurie vrbem funeratus vti preceperat. xxx. ⁊ octauo etatꝭ anno. ⁊ nonageſimo ⁊ q̄nto imperij die fuiſſe aūt tradit̄ ſtature modice ⁊ male pedat⁹: caluuſq;: mūdiciarū vō pene muliebriū: quē alij predicāt virū fortiſſimū ac rei bellice vnicū imperatorē.

Vitellius nonus romanoꝝ imperatoꝛ familia magis honorata quā nobili romā veniēs. puericiā primāq; adoleſcētiā capreis egit inter tiberina ſcorta. ſequēti etate oīb⁹ ꝓbris cōtaminatus. caio per augurandi: claudio per alee ſtudiū: ſed aliquāto neroni acceptioꝛ. triū itaq; principū indulgentia honorib⁹ ampliſſimis auctus. ꝓcōſulatu affrice. ⁊ curā operū publicoꝝ adminiſtrauit. a galba deinde in inferiorē germaniā miſſus eſt. Caſtra vō ingreſſus nihil cuiq; poſcēti negauit ideo in veſte domeſtica impatoꝛ eſt ꝯſalutatus. ac imperio potitus in oēm nequiciā ſeuiciā ⁊ ingluuiē ꝓlapſus eſt. Nam tante voracitatꝭ fuit vt ſepi⁹ in die comederet: ⁊ vna cena ſuo iuſſu duo milia piſciū: ⁊ ſeptem milia auiū appoſita ſint. ferunt eñ eū fuiſſe rubicūdiſſime faciei ⁊ obeſi ventris verū vbi cōperit veſpaſianū apud iudeā paleſtine ab exercitu imperatorē creatū cū legionib⁹ aduētare. primū deponere imperiū cōſtituit: poſtea a quibuſdā aīat⁹ ſumptis armis ſabinū veſpaſianū frēm cū flauianis in capitoliū cōpulit: quo q̄dem ſuccenſo oēs cōcremati ſunt. Superueniēte veſpaſiano e cella pallatij per viā ſacrā ſemi nudus ad ſcalas deducit̄ vbi excarnificatus in tyberim ꝓicit̄. Perijt cum fratre ⁊ filio anno vite. vij. quinquageſimo.

Veſpaſianus flauius decimus ro. impatoꝛ. cū rebellione ac cede triū principum incertū ac vagum imperiū fuit. tandē gens flauia firmauit. Veſpaſianus aūt natus eſt in ſannis vltra reatū vico modico: quinquēnio antequā auguſtus excederet. vxorē duxit flauiā domicillā ex hac liberos tulit tituz ⁊ domicianū ⁊ domicillā. hic ante demandatū ſibi imperiū a claudio miſſus in germaniā ⁊ brittaniā tricies cum hoſte conflixit. Deinde biennio ante neronis mortē ad capiendā iudeā ab ipſo nerone miſſus. multa ibi ſtrēnue geſſit certamina: ꝓ quibus audita principis morte ab exercitu imperatoꝛ appellatus eſt. qui bellū tito filio cōmendās romā per alexandriā ꝓfectus eſt: vbi vrbem deformē moribus ⁊ legibus ac ſtructuris ornauit: fuit enim vir clemētiſſim⁹ ac munificentiſſimus qui principatu ſuſcepto rempublicā ferme collapſam optime reſtituit. Templū pacis perfecit. amphitheatrū (cuius pars adhuc in vrbe extat) inchoauit. Statura fuit quadrata cōpactis firmiſq; membris. vultu veluti nitentis. offenſaruz minime memoꝛ. colligendarū tñ pecuniarū nimiū ſtudioſus: licet ex alieno non raperet. eis deniq; ad munificentiā vſus: expleuit enim cenſum ſenatoriū: conſulares inopes ſuſtentauit. Qui tandem poſtq; multas deduxiſſet colonias ꝓ fluuio ventris vſq; ad defectionem ſoluto imperatorē ait ſtantem mori oportere. Dumq; conſurgit inter manus ſubleuantium extinctus eſt annum gerens etatis. 69. cum imperaſſet annis. x.

Linea Imperatoꝝ

Galba

Otho

Vitellius

Veſpaſianus

Andreas apoſtolus

Andreas ſymonis petri frater: ⁊ in paſſione crucis ſociꝰ. Js primo fuit diſcipulus Johãnis baptiſte: poſtea ſecutꝰ eſt ihm quẽ iohãnes oñdit dicẽs. Ecce agnꝰ dei. Poſt aduentũ ſpũſſancti in achaiã grecie ꝓuinciã ꝓfectus eſt. adhuc veſpaſiano imperãte: cũ ſcithis euãgeliũ p̃dicaſſet ⁊ in achaia plures ad fidem cõuertiſſet. ⁊ p̃cipue maximillã egee ꝓcõſulis ꝓuincie vxorẽ apud patras achaie ciuitatẽ ab egea cõmp̃hẽſus: poſt longã diſputationẽ de xp̃o in carcerẽ trudit. deinde a viginti ſatellitibꝰ grauiſſime cedit. ⁊ ad vltimũ in cruce funibꝰ appendit vt longiorẽ cruciatuꝫ ſufferret. ⁊ cũ populꝰ ſeditionẽ mouit cõtra p̃ſidẽ obnixe rogauit: ne impediret martiriũ eiꝰ. Mã magiſter eorum in ſua paſſione patiẽtiã exhibuit. Uidẽs crucem eã ſalutauit. Salue crux ſancta: q̃ in corꝑe xp̃i dedicata es: ⁊ ex mẽbris eiꝰ tãq̃ꝫ margaritis ornata. Jn cruce aũt biduo viuens apparente demũ circa eũ ſplendore vltimo nouẽbris die martyriũ cõſũmauit. Maximilla v̄o ipſiꝰ egee vxor cõfeſtim ap̃li corpꝰ rapiẽs optimo loco cũ aromatibꝰ ſepeliuit. Cuius ſane corpus vigeſimo conſtantij ceſaris anno cũ oſſibꝰ beati luce euãgeliſte ex eadẽ ciuitate in cõſtantinopolim trãſlatũ eſt: ⁊ quidã ferunt q̄ nũc requieſcit in ciuitate malfitana verũ eius caput poſtea papa pius eiꝰ nominis ſecũdus e peloponeſſo romã auectũ in beati Petri templo maxima cum veneratione collocauit.

Quintilianus

Quintilianus rhetor ac p̄hs celeberrimꝰ natione hiſpanus hiſdem temporibus cum in p̃cio magno eſſet: a galba p̃dicto ceſare romam ꝑductus: ibidẽ ſcholam tenens clariſſimus habitus eſt. Uir certe eruditiſſimus atq̃ꝫ grauis: qui inter cetera de inſtitutione oratoria octo libros compoſuit: atq̃ꝫ cauſarũ librum ꝑutilem edidit. Ex quibus hanc celebrem ⁊ memoria dignã habemus ſententiam vtinã liberoꝝ nr̃orum mores nõ ipſi ꝑderemus. Jnfantiã enĩ ſtatim delicijs ſoluimus. Mollis quippe educatio quã indulgentiã vocant. neruos omnes mẽtis ⁊ corporis frangit. Huius aũt celeberrimi viri de inſtitutione oratoria liber cum annis ferme ſexcentis deꝑditus ſtetiſſet. Poſtea a poggio florẽtino viro eruditiſſimo circa annum domini. 1 4 1 4. in Conſtantienſi concilio in quodam monaſterio integer repertus. Atq̃ꝫ ita eius ope tranſcriptus ⁊ emendatus in italiam delatus eſt.

Thomas apoſtolus.

Thomas ap̄ls qui didimꝰ dicit̃ vel geminꝰ: vnꝰ ex duodecim ap̄lis fuit. Js dubitans de reſurrectione xp̄i magis nobis ꝓfuit (vt Gregorius ait) q̃ꝫ magdalene credulitas: teſtis factus. non ſolum ꝑ auditum ⁊ viſum: ſed etiã ꝑ tactũ. Hic cũ xp̄i euangeliũ parthis medis ⁊ perſis: hircanis ac bragmanis p̃dicaſſet. etiã in indiã ſuꝑiorem ⁊ inferiorem ꝓficiſcens multos cõuertit. Et migdoniã caritij cognati regis vxorẽ baptiſans xp̄o conſecrauit. Jbidem quoq̃ꝫ multas adhuc extãtes eccleſias fundauit. Jndeq̃ꝫ vt Criſoſtomus ait ad regionem magoꝝ qui ad xp̄m venerãt adorandũ deueniens: eos baptizauit: ⁊ in adiutoriũ fidei xp̄iane ſocios ſuſcepit. Tandem ab infidelibus in fornacem ardentẽ proiectus: illeſus tñ in eo manſit. Deinde ductus ad idolum ſolis vt adoraret: ap̄lus genubꝰ flexis ait. Adoro dñm meũ ihm xp̄m: p̃cipioq̃ꝫ tibi qui ibi latitas vt ſimulacrũ cõminuas: Quo facto indignati pontifices templi ab eis lanceis ꝑforatus martyrii coronã ꝓmeruit. Cuius corpus haud multo poſt ad ediſſam ciuitatẽ tranſlatum eſt. Quod aũt thomas in tranſitu virginis marie nõ affuerit ⁊ poſtea veniẽs de eius corporis ⁊ aĩe aſſumptione dubitauerit. Et ideo virgo glorioſa ei apparens cingulum ſuum dederit in teſtimoniũ huius: apocriphum eſt. Licet credibile ſit cingulũ eius haberi i terris quod prati populo oſtendit.

Hic duo folia deſunt

Titus primꝰ veſpaſiani filiꝰ vndecimꝰ romanoꝝ impator: patre defūcto imperare cepit: vir certe natura beniuolētiſſimꝰ. virtutē aūt titi filij veſpaſianus tanti ſemꝑ fecit: vt tumultuantibꝰ quibuſdā ob cupiditatē imperādi dixerit aut nemīnē aut filiū impio potiturū: ꝛ merito quidē cū ob virtutē ꝛ integritatē animi titus amor ꝛ delicie humani generis haberet. Nam ꝛ eloquētiſſimus in pace ꝛ fortiſſimꝰ in bello: ꝛ clementiſſimꝰ in delinquētes eſt habitus. Ita comis ꝛ liberalis vt nulli quicq̃ negaret: hoc cū rephenderēt amici: rńdiſſe fert neminē a vultu principis triſtem diſcedē oportet. Addidit ꝛ illud: recordatꝰ: q̄ nihil cuiq̃ muneri dediſſet: amici diē ꝑdidi. Qui ꝛ latine grececq̃ lingue peritiſſimus fuit. Ideo aſcanij pediani viri doctiſſimi familiaritate delectatꝰ eſt. Hic capta iudea euerſis hieroſolimis: tēploq̃ ſolo equato: ad ſex centa milia hoīm interfecta referunt. licet Ioſephꝰ in eo bello captus vndecies centena mili a ferro ac fame eo bello perijſſe ſcribat. captaq̃ ad centū milia ac publice venundata. Deuictꝭ iudeis triūpharūt pater ꝛ filiꝰ eodē curru vecti ſubſequente domiciano equo albo inſidēte. Cuiꝰ triūphi monimēta rome adhuc extant. Inſculpta q̄ꝫ candelebra ꝛ tabule veteris legis e templo ablate apparēt. Exceſſit tandem in eadē qua pater villa pꝰ biennū ꝛ menſes duos dieſq̃. xx. quā ſucceſſerat. Altero ꝛ q̄dragesimo etatꝭ anno: delatuſq̃ ad ſepulchrū eſt publico luctu: ac ſi parēte orbati oēs eſſent.

Domicianus titi frater ꝛ veſpaſiani filiꝰ duodecimꝰ romanoꝝ impator: inter inicia principatus quottidie ſibi ſecretū horariū ſumē ſolebat nec q̄cq̃ amplius q̄ꝫ muſcas captare ꝛ p̄acuto ſtilo cōfigere: vnde quidē ꝓdiens interrogatꝰ eſſe ne quiſpiā cū ceſare. Rńdit ꝑ iocum ne muſca quidē. Neroni q̄ꝫ aut gallicule ſimilior quā patri veſpaſiano aut fratri moderacior tñ primis annis eſt habitus: mox in ingentia vicia ꝓrupit: libidinis: deſidie: iracūdie: crudelitatis: multos ex nobilibꝰ interfecit: pleroſq̃ in exiliū miſit. Plurima tñ ampliſſima oꝑa incendio abſumpta reſtituit: ſed oīa ſub titulo tantū ſuo ac ſine vllo priſtini autoris mēoria. Ius q̄ꝫ diligēter ꝛ induſtrie dixit: ꝛ bibliothecas incendio abſumptas impēſiſſime reparare curauit miſſis ad alexandriā qui deſcriberent. demū criminibꝰ tantū odij in ſe cōcitauit: vt pene patris ꝛ fratris nomē aboleuerit: ꝛ ad eā demētiā venit vt ſe dn̄m ac deū vocari ſcribi colíq̃ iuſſerit. Tādē diuina ſuꝑueniēte vltione a ſuis interficit in cubiculo: huiꝰ v̄o cadauer ꝑ veſpiliones delatū ignominioſe ſepelit āno etatꝭ ſue. 35. impij q̄ntodecimo. Statura fuit ꝓcera. vultu modeſto. ruboriſq̃ pleno. grādibꝰ oclis. p̄terea pulcher maxīe ī iuuēta.

Nerva tredecimꝰ romanoꝝ impator poſt domicianū impator electꝰ: iā ſenio ꝯfectus. Is moderate vite: tum publice tū priuate princeps. equiſſimū ſe atq̃ vtilē rei publice p̄ſtitit. hic ſuſcepto impio cū oīa ipſiꝰ impij ſceptra: ex p̄deceſſoris tumultu offendiſſet: ſe equiſſimū atq̃ vtilē oībꝰ p̄ſtare conatus eſt vnde eiꝰ oꝑa ex ſenatus decreto domiciani acta abrogata ſunt. vn̄ multi ab exilio redíere. pleriq̃ v̄o bona ſua quibꝰ antea ſpoliati fuerant huiꝰ beneficio recepe. verū poſt primū ſui principatꝰ annū cū iam ſenio p̄meret ꝛ mors inſtaret. reipublice cauens traianū principē in filiū ꝑ adoptionē accipiēs: ſecūdo ꝛ ſeptuageſimo etatis anno morit. Imperij vero ſui anno primo ꝛ menſe quarto. cuiꝰ corpus ī hortis ſaluſtianis ſepeliētes inter deos (ex ſenatꝰ decreto) retulerunt.

Traianus genere hiſpanꝰ cognomēto vlpiꝰ crinitus: decimꝰ quartꝰ romanorū impator: imperiū accipiēs poſt neruā: militari gloria vrbanitate ꝛ moderatione oēs principes ſuꝑauit. Nā fines impij longe ꝛ late diffudit. Germaniā transrhenanā in priſtinū ſtatū reduxit. Daciam ꝛ multas tranſdanubiū gentes impio romano ſubegit: parthos recepit. albanis regē dedit. Euphratē ꝛ tigrim ꝓuincias fecit: vſq̃ ad indie fines ꝛ mare rubrū acceſſit. Deniq̃ vbiq̃ terrarū ita ſe equalē oībus p̄buit: vt vſq̃ ad iuſtiani tp̄a in creatione p̄ncipū ſit acclamatū felicior ſit auguſto ac traiano melior. Preterea v̄o tante comitatis ꝛ humanitatis fuit in viſendis egrotis: ſalutādis amicis: vt ei tanta benignitas vicio daret: vnde dictū illud impatore dignū ꝓdijt. Talem priuatis impatorē eſſe oportere quales ſibi priuatos optat habere: honores aūt diuicias facultates: p̄mia bene merentibꝰ eque diſtribuit. Nihil in vita agens: q̄ð ad cōmunē vtilitatē nō ꝑtineret. hac tanta gloria bello domiq̃ parta: apud ſeleuciā iſaurie ciuitatē ꝓfluuio ventris perijt. anno imperij eius decimooctauo menſe ſexto: cuius oſſa romā poſtea delata ſunt: ꝛ in vrbe ſepulta vrna aurea in foro q̄ð ipſe ſtruxit ſub colūna coclide que adhuc cernit: cuius altitudo. cxl. pedum.

Linea Imperatorum

Titus

Domicianus

Nerua

Traianus

Thimotheus

Thimotheꝰ pauli apl'i diſcipulꝰ ephesi eṗs filius vidue fidelis. patre tñ gentili ab eo ordinatꝰ. poſt multos ꝓ chriſto agones martirio coronat᷑. Sunt tñ qui dicũt eũ ſub nerone paſſum. Cui duꝫ torq̄ret᷑ duo angeli apparuere dicentes. Erige caput in celũ ⁊ vide. qui vidit celos aptos iheſum coronã gẽmatã tenentẽ atq̃ʒ dicentẽ ſibi hãc de manu mea accipies. Q̄d ut quidã noĩe appollinar᷑ vidit ſe baptizari fecit. quaꝓpter preſes ambos decollari iuſſit. Ad hunc paulus e laodicia duas ſcripſit epl'as.

Titus ſimiliter pauli apl'i diſcipulus cretenſiũ eṗs poſtq̃ʒ predicationis officiũ fideliſſime exercuiſſet. beatũ finẽ adeptꝰ eſt. cui Paulꝰ ex nicopoli ſcṗſit ep'laʒ. Creſcẽtiꝰ q̃ʒ Pauli diſcipulꝰ q̄ ſuꝑioribꝰ diebꝰ ꝑ galliã trãſitũ faciẽs multos v̄bo ṗdicationis ad fidẽ xp̄i cõuerterat: tandẽ q̄nto kal'. Julij in pace q̄euit.

Dionyſius

Dionyſius ariopagita pb̄s clariſſimꝰ in hac ꝑſecutiõe domiciana cũ eleutherio preſbytero ⁊ ruſtico diacono in pariſio paſſionẽ meruit. q̄ cum a clemẽte ro. põtifice ex precepto beati Petri ad gallias predicationis gr̄a directꝰ fuiſſet. ⁊ opus dñi cõmiſſuꝫ ardenter egiſſet. a prefecto pariſioꝝ vrbis noĩe feſtennio. vna cũ socijs nonagenariꝰ prius colaphiſatꝰ cõſputus ac denſus ⁊ ſuꝑ cratem ferreã poſitus flãmis nudus extenſus ⁊ alia tormẽta paſſus fuiſſet: tandẽ genibꝰ flexis capite ꝑcuſſus martiriũ cõpleuit. deinde caput ſuũ inter brachia portauit angelo duce ad locũ vbi poſtea requieuit. Hic eſt ille dionyſius qui athenis in paſſione dñi iheſu dixit. Aut deꝰ nature patit᷑ aut tota mũdi machina deſtruet᷑. Quẽ poſtea paulus apl's baptizatuꝫ diligẽter inſtruxit. ⁊ atheniẽſiuꝫ eṗm ordinauit: vbi maximã regionis partẽ xp̄iane fidei ſubiugauit. Deinde in gallijs ſeptĩo idꝰ octobris martirio coronatꝰ cu doctiſſimꝰ haberet᷑ multa preclara reliquit ſcripta. ⁊ cũ ceteris apl'is (vt ĩ libro de diuinis nominibꝰ ipſemet teſtat᷑ dormicioni dei genitricis interfuit) poſtea cum audiſſet apl'os Petrũ ⁊ paulũ a nerone rome detentos ad eos viſendos venit. inde a clemente eṗo ordinatus vt premiſſum eſt.

Victorinus

Victorinꝰ ſctitate ⁊ miraculis clarus emiterne vrbis digniſſimꝰ eṗs. is exurbe ad neruã principẽ tãq̃ʒ chriſtianꝰ adductꝰ ſtatim iuſſu ipſiꝰ capite deorſuꝫ ſuſpẽdit᷑ in loco vbi putẽtes ⁊ ſulphuree aque emanabãt. vbi cũ ꝑ triduũ id martyrij genus ꝓ noĩe iheſu chriſti cõſtantiſſime ꝑtuliſſet. nonis ſeptẽbris glorioſe coronatus migrauit ad chriſtuꝫ. Sub nerua q̃ʒ imꝑatore eutices ⁊ marcus paſſi ſunt. Aurelianus eñ ſpõſus domicille cũ intelligeret eã plus diligere hos ſctõs ꝓpter fidem ⁊ virtutẽ eoꝝ ⁊ nereum ⁊ achileũ iam martyrio coronatos ex licentia impetrata a nerua quaſi ſeruos ꝑ ſingula predia ſua diuiſit: vt terram quottidiẽ foderent. Sed cum oĩbus gracioſi eſſent ⁊ miracula facerent. Tandẽ ab aureliano diuerſis penis occiſi ſunt. xvij. kal'. Junij.

Johannes apl'us ⁊ euangeliſta

Johãnes apl's ⁊ euãgeliſta iacobi maioris ex zebedeo frater. ⁊ matre maria ſalome chriſti ihu prediIectiſſimꝰ. in mĩori etate ad diſcipulatũ aſcitꝰ eſt. hũc virũ ſanctiſſimũ vſq̃ʒ ad traiani tp̄a ꝑueniſſe ferũt. qui cũ aſianas erexiſſet eccl'ias: nouiſſimꝰ oĩm ſcripſit euãgeliũ. ⁊ ea q̄ a matheo marco ⁊ luca conſcripta fuerũt cõfirmauit: ferũt ⁊ ob eã rem a iohãne poſtremo factũ. quo ebionitarũ dogma ꝯſurgẽs infringeret q̄ aſſerebãt ⁊ impudenter quidẽ xp̄m ante mariã nõ fuiſſe. eius eñ diuinã naturã Johãnes explicat In principio erat verbuꝫ ⁊c̄. Scripſit ⁊ alia multa. tuꝫ vero apocalypſim relegatꝰ a domiciano ĩ pathmon inſulam: quo poſtea interempto ⁊ act᷑ eiꝰ ob nimiã crudelitatẽ a ſenatu reſciſſis imꝑante nerua epheſuꝫ redijt. ibiq̃ʒ vſq̃ʒ ad traianũ principẽ ꝯſilio ⁊ ſcriptis eccl'ias ſuſtentãs: ſenio cõfectus ſexageſimooctauo pꝰ paſſionẽ xp̄i anno in dño quieuit. Cũ eñ nonagita eẽt annoꝝ dñica die a ṗmo pulloꝝ cãtu intrãs eccl'iam: ⁊ ppl'o ṗdicãs demũ foueã q̄drată quã ĩ eccl'ia fieri iuſſerat intrãs: luce ĩmẽſa apparẽte vt videri nõ poſſꝫ: q̄ recedẽte fouea plena mãna ſcaturiẽte ĩuẽta ẽ nec repꝑtũ ẽ corpꝰ eiꝰ. liber aũt apocalipſ (vt diuꝰ hiero. ſcribit) tot hꝫ ſacrã q̄t v̄ba ĩ q̄bꝰ latẽt ſnie:

PErſecutio xpianoꝝ tercia. Cū augebať mirū īmodū xpiana reſpu. Traianus lꝫ ſingularis iuſticie ⁊ humanitatis pnceps eſſet decimo impij ſui annoꝝ quorūdā malignoꝝ delatione ꝓuocat⁹. verit⁹ ne qd detrimenti romanū imperiū inde caperet. terciā pſecutionē in xpianos ꝯceſſit qua quidem multi inter empti ſunt. At vo plinius ſecūdus qui tum ꝓuinciā gubernabat. miſericordia ob multitudinē interēptorū mot⁹ ad Traianū ſcribit. Innumera hoīm milia quottidie obtrūcari. in qbus nihil oīno ſceleris depre/henderef. vt aliquid qđ romanas leges offenderet: niſi hoc ſolū qđ ante lucanos hymnos xpo cuidaꝫ canerent deo. adulteria vo aut huiuſmodi crimina apud eos illicita haberi. Unde pmotus traianus reſcribit chriſtianos qdem nō eſſe requirendos: oblatos tñ puniri oportere.

Ignacius epiſcopus

IGnati⁹ eps anthiochie eccl'ie terci⁹ poſt Petrū eps. btī Johānis euāgeliſte diſcipul⁹ ſub hac pſecutione cū multꝭ annis rexiſſet eccl'iaꝫ a traiano ī antio/chia capt⁹ ⁊ dānatus ad beſtias. dum romā a ſatellitib⁹ traherer quos decē leo pardos vocat. Oēs xpianos in itinere oꝛone vel lrīs in fide ꝯfirmabat. Sic inquiēs vt ihm xpm inueniā. ignis: crux: beſtie: cōfractio oſſiū: ⁊ toci⁹ corpis ꝯten tio ⁊ tormēta diaboli ī me veniāt dūmodo chriſto fruar. Cū aūt iam audiret leonū rugitū. frumētū xpi ſuꝫ inqt. dentib⁹ beſtiarū molar. vt panis mūd⁹ inueniar. Hic cū ſup montē quendā ſtaret audiuit angelos antiphonas cantātes q pmot⁹ ⁊ ipſe in eccl'ia cātari inſtituit. Mariā qꝫ in plurib⁹ quas ad eā ſcripſit epl'as chriſtiferam ſalutat. Morif aūt martyrio vndecimo anno Traiani eiuſqꝫ reliquie anthiochie iacuerunt ante portam daphnicam.

Euſtachius

EUſtachi⁹ cognomēto placidus: ipſi⁹ Traiani militū magiſter hac ſeuiſſima tēpeſtate vna cū vxore Theoſpita nec nō ⁊ filijs coꝝ agapito ⁊ theoſpito. i 2. kal. octobris ꝓ xpo martyrio coronati ſunt. quoꝝ nuri legunf act⁹ de couerſione eoꝝ. Cū princeps militie eſſet ⁊ venationi opam daret vidit ceruū pre ceterꝭ pul/chriorē eū inſecut⁹ ⁊ ī loco ſublimi ceru⁹ ſe fremaſſet inter cornua imago crucifixi apparuit. Cui chriſtus allocutus. inde baptiſmum accepit.

HErmes qꝫ roman⁹ ciuis ⁊ illuſtriſſim⁹ vrbis prefect⁹ ab Alexandro papa cū vxore ⁊ filijs ac ſorore theodora atqꝫ mille ducētis qnqginta ei⁹ ſuis ⁊ eoꝝ vxorib⁹ baptizat⁹. ſub hac pſecutiōe cōprehēſus pmo carceri mācipať. deinde cedēte gladio. 5. kal. ſeptēbris martirij gl'iaꝫ cū oib⁹ pdictꝭ ⁊ alijs plimis eſt adept⁹

Joſephus

IOſeph⁹ iude⁹ dict⁹ flam⁹ ſacerdos ⁊ mathatie eius gētis ſacerdotis fili⁹ hiſtoric⁹ qdeꝫ celeberrim⁹ militarꝙ reꝝ ꝑitiſſim⁹: dux belli iudeoꝝ impantib⁹ pdictis nerone ⁊ reuqs a veſpaſiano ⁊ tito ei⁹ filio iudea acqſita capif. ⁊ in ſuitutē honeſtā deducif. vir ſane bonus ⁊ egregi⁹ q de xpo optime ſenſit. Is igif bello captus ac vita donatus qđ ⁊ mortē neronis. ⁊ veſpaſianū impatorē breui futuꝝ predixerat. qđ ⁊ factū eſt: ꝓpter qđ idē veſpaſian⁹ eū ab oī ſeruitute liberauit. romā deinde pduct⁹ tuꝫ ciuitate tuꝫ flauia familia donatus eſt. Ubi cū eiſdē impatorib⁹ p annos quindecim feliciter vixit. In qbus cū ſingularis eruditionis eſſet. de iudaica captiuitate ſeptē libros ſcripſit. ꝓ qbus ⁊ ſtatuā (vt diuus refert hieronym⁹) rome ꝓmeruit. Scripſit deinde alios viginti de antiqtate iudeoꝝ ab exordio mūdi vſqꝫ ad bellū iudaicū. Et alios duos aduerſus apionē grāmaticū: atqꝫ alia poſt ſe reliqt ſcripta Que oīa a ruffino aqlegienſi in latinā linguā trāſlata poſtea fuere. Et cū nat⁹ ioſephus hic etiā qn xps cruci affixus fuerit. vixit vſqꝫ ad traiani impatoris tpa. ⁊ rome glorioſiſſime defecit.

Stacius

Marcialis

P. Stati⁹ neapolitanus ſellis tñ epirc tico oppido oriūdus rome floruit. ibidē de thebaico bello libros. xij. edidit. ⁊ librū de achillis infantia. Itē ſiluarū libꝝ ꝓ qbus rure albano donat⁹. Is admodū iuuenis claudiā apolinaris filiā duxit vxorē. achillis vero etatem ſcribere orſus morte interceptus eſt.

MArcus valeri⁹ marcialis in hiſpania bilbilim patriā habet rome ob ingenij ſui magnitudinem ⁊ epigrāmata cōfecta magno in precio habitus. Is ſub traiano ſenio cōfectus in patriā rediens obijt.

Stella

Iuuenalis

STellā quoqꝫ patauinū poetā nō ignobilem eiſdem temporibus claruiſſe ferunt. hic vxorem violentillā cuius litterature habuit quā vnice dilexit.

IUuenalis poeta ſatyricus natione aquinas rome claruit libertini locupletis incertū alūnus an fili⁹: heres tñ. hic cū tpa figurate notaſſet. ſtatim p honorē militie quāqꝫ octogenarius vrbe ſūmotus eſt. miſſus in egyptum cum cohorte. id ſupplicij genus placuit vt leui atqꝫ ioculari delicto par eſſet. Uerū intra breuiſſimum tempus angore ⁊ tedio perijt ⁊ vſqꝫ ad nerue tpa deuenit.

Metis vetuſtiſſima clariſſimaqȝ gallie belgice ciuitas mediomatricū appellata: a ſitu vrbiū circūpo-
ſitaꝝ qſi media mater triuȝ ciuitatū. ab aqlone em̄ treuerim: a meridie tullum: ab occidēte virdunū
habet: ⁊ ad oriētē ipſa ornatiſſime poſita eſt. Mediomatrices qȝ ppli inter belgas finitimi treuerēſibus
tulēſibus ⁊ triboeis hodie argētinenſibus hos metenſes eſſe conſtat. Metis vō nomē a metio ſortita eſt.
Js tñ eam non condidit ſed vt inſtaurator ei nomen dedit vt ſcribit. Suffectus dederat nomen cui metius
vrbi. Cuȝ ea inſignis vrbs deuicta fuit dum Julius ceſar gallias domuerat. Poſtea clariſſimus ac nobilis
romanus metius eā ampliauit: maioreqȝ ambitu menibus circūdedit. Nā eo veniēs pmū nobilitatē oēm
p vicina oppida: pqȝ vicinas vrbes in ciuitatē ipſaȝ ſūmo gaudio reduxit. Eiqȝ nomen Metis impoſuit.
Hec ſcripta in lapide ſub terra reperto oſtēdūt. Tpe quo ceſar ſua gallis intulit arma. Tūc mediomatricā
deuicit meti⁹ vrbē: ferunt ⁊ aliq diuidunū hoc eſt montē deoꝝ dictā. A ſeptētrione eni ⁊ occidente emuniere
cernit. Poſita eſt hec vrbs ī ripis moſelle ⁊ ſalie pplo frequēs: ⁊ in potētiſſimā euaſit ciuitatē epiſcopaleȝ
⁊ a clemēte epiſcopo patruo diui Clemētis pape iā preſcripti quē petrus ordinauerat: predicationis gr̄a
directo: ſacrū xp̄i euāgeliuȝ ſuſcepit. Js clemēs nobilis patricius roman⁹: frater fauſtiniani: patris clemē-
tis pape: a beato petro baptizatus: cuȝ gallia diuerſis erroꝛib⁹ viueret euȝ ep̄m ordinauit: ad hunc locum
chriſto redimēduȝ delegit. Cū celeſte preſbytero: ⁊ felice diacono. Ibi deinde in loco tribus milib⁹ ab vrbe
ſemoto oratoriū in honore diui petri ꝯſtruētes. Cui gozzia nomē impoſitū. Et princeps metēſis eos in ve-
natione repiens in vrbem adduxit. Hec aūt vrbs inclita robore viriū fortiſſima: bellis ⁊ armis ſemp aſſue-
ta: reꝝ opulentia ditiſſima. agris: vinetis: nemoꝛib⁹: aquiſqȝ florētiſſima: peſtifera tñ cōtagiōe pene deſer-
ta fuit: cuȝ in loco ſtatuto arenaꝝ vbi inſigne edificiū in formā theatri ab octauiano cōſtructuȝ ingēs draco
latitabat: qui ſuo flatu loca inficiebat ut p portā meridionalē ⁊ orientalē ingreſſus cunctoꝝ phiberet. bea-
tus clemens ſua vtute ac doctrina pplm ad cultuȝ diuinum pducēs: p ſtolā ſuā hoc aīal ⁊ oē virus peſtife-
rum amouit ut deinceps locus iſte ab īmundis aīalibus tutioꝛ repiat: deinde eccl'iam ſancti petri infra mu-
ros totius pōtificat⁹ dn̄ani cōſtituit. inde p deuotionē ppli optime ornata ſtephano dicata cathedralis or-
dinata fuit. Jdem in amphiteatro baſilicā pfecit. extra muros oratoriū ſcti iohannis baptiſte. Jn ſenio qȝ
eccl'iam haud multuȝ ab vrbe diſtantē pfecit: ut liberius ꝯtēplationi vacare poſſet: in q ⁊ criptā fonteqȝ ſa-
lutiferuȝ fecit. Et añ oſtiū arā in honore ſui preceptoris diui petri apl'i: ⁊ cuȝ hunc locuȝ a ſordibus maxi-
mis dn̄o acquiſiſſet ⁊ eccl'ie metenſi bono regimine prefuiſſet annis qnqȝ ſup viginti ⁊ menſibus quatuor
nono kalendas decembris ſpm̄ deo reddens vrbem metenſem ſua ſanctitate inſignē fecit.

Metis

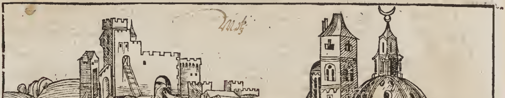

Suetonius

Suetonius tranquillus hiſtoricus ⁊ cauſidicus ac epl'a℞ magiſter: natione romanus ex patricia gente natus his tpibus apud romanos in p̄cio fuit. Deinde ſub adriano principe carus ⁊ acceptus magne auctoritatis euaſit: eo φ plinio nouocomenſi multa beniuolentia coniunctus fuerit. Hic cū eloquentiſſim⁹ eſſet vir: p̄clarū opus de .12. ceſarib⁹ predictis edidit. In quo ⁊ m'ltas hiſtorias ⁊ annales veterū replicauit. Sed ⁊ de viris illuſtrib⁹ eleḡti ſtilo librū ſcripſit. que diuus hieronym⁹ nō dedignatus eſt imitari. Itez ludicrā hiſtoriam: necnō ⁊ de genere veſtiū cōpoſuit: qđ opus adhuc extare dicit̄. Ipſum tn̄ hadrianus imperator tandez a magiſtratu amouit. φ cū ſabina eius vxore ⁊ imperatrice nimiā cōſuetudinē ɔtraxiſſet: murmur quippe erat φ ipſa abuteret̄: puenit aūt vſq₃ ad antonini veri impatoris tempora.

Plinius

Plini⁹ ſecūdus nouacomēſis phs ⁊ orator atq₃ hiſtoricus celeberrim⁹ p hec tpa in p̄cio habet̄. qui licet ꝓcurationes publicas ⁊ cōtinuas quottidie ſūma integritate adminiſtraret tn̄ liberalib⁹ ſtudijs ita opam dabat: vt nō temere q̄s plura eo in ocio cōſcribē potuiſſet. Erat eni ei acre ingeniū: incredibile ſtudiū: ſūma vigilātia. Erat ſane ſomni parciſſimi. eſtate ſi quid otij: iacebat in ſole: liber legebat̄. annotabat: excerpebatq₃. Nihil eni vnq₃ legit qđ nō excerperet. dicere etiā ſolebat nullū eſſe librū tā malū vt nō aliq̄ pte ꝓdeſſet. Perire q̄s omne temp⁹ arbitrabat̄ qđ ſtudijs nō impartiret̄. hac intentione tot volumina pegit. De iaculatione equeſtri vnū. hunc cū prefectus ale militaret pari ingenio curaq₃ cōpoſuit. De vita pomponij ſecūdi duo. a quo ſingulariter amat⁹: Bello℞ germanie. xx. quib⁹ oia que cū germanis romani bella geſſere collegit. cū in germania militaret. Dubij ſermonis octo Nature hiſtoriarū. xxxvij. opus diffuſum eruditū: nec min⁹ variū q̄ ipſa natura. Perijt tandē cū miſſenēſi claſſi p̄eſſet. ⁊ flagrante veſuuio ad explorādas ꝓpius cauſas lyburnicas ꝓ̄tendiſſet: neq₃ (aduerſantibus ventis) remeare poſſet: vi pulueris ac fauille oppreſſus eſt quinquageſimo ⁊ ſexto vite ſue anno

Plutarchus

Plutarchus cherone⁹ phs atq₃ hiſtoricus eloquētiſſim⁹ traianiq₃ p̄ceptor ac inſtitutor: p hoc temp⁹ ⁊ ingenio ⁊ auctoritate maxio in p̄cio habit⁹ eſt De quo policrates in ſuis hiſtorijs ſic h₃: plutarchus phs: hō in ſentētijs fidelis: in verbis luculētus: ⁊ in ſacrario mo℞ tātus arbiter fuit: vt facile principis poſſet dignoſci p̄ceptor. hic itaq₃ principi ⁊ diſcipulo ſuo regnāti: quatuor ingerere conabat̄ dei reuerentiā: ſui cultū: officialiū diſciplinā: ac ſubdito℞ affectū ⁊ ꝓtectionē. Qui cū eruditiſſim⁹ eēt vir multos edidit libros: videlз de educādis liberis. de politica cōſtitutione: de paciētia: de homero poeta: de magiſtratuū moderatione: de ſimphoniacis: apothegmata que pleriq₃ nr̄i dicta vel dicteria noīarūt. Cū apud traianū cōiunctiſſime viueret munus ꝑgratū illi ſua induſtria collegit. Vitaſq₃ preterea multo℞ tam greco℞ q̄ latino℞ viro℞ illuſtriū diffuſe eleganterq₃ collegit. ſcripſit ⁊ alia multa.

Hi oēs ſub domiciano martyrio coronati ſunt.

Enodius martyr
Sileas martyriū paſſus apud macedoniā
Julianus eps̄ cenomanenſis
Paulus epiſcopus
Saturninus eps̄ Toloſanus
Ariſtarcus martyr Maron martyr
Marcialis eps̄ zandeñ.
Eutropius eps̄ Aquitaneñ.
Gregorius bellatus eps̄ Eutices ⁊c̄.

Hi ſequētes ſub Traiano floruerunt

Hereneus eps̄ Lugduneñ.
Jouin⁹ p̄ſbr ⁊ martyr. S. Dionyſij diſ.
Carannus carnoteñ. martyr
Lucianus beluaceñ. diſcipul⁹ beati petri
Eutropius eps̄ eantu. ⁊ Eufroſina
Eugeus thol. Sulpicius
Santinus eps̄ meldenſis diſ. dionyſij
Thaurinus eps̄ eboraceñ.
Theodora. S. Seruilianus
Sagericus eps̄ cameraceñ. diſci. dionyſij

Egeſippus

Egeſippū virū quidez ſciſſimuz atq₃ doctiſſimū hoc etiā tpe floruiſſe euſebi⁹ refert q̄ inter alia a paſſiōe dn̄i nr̄i ihu xp̄i: vſq₃ ad hāc etatē oēs eccl'iaſtico℞ actuū texuit hoſtorias: vt q̄rū ſectabat̄ vitā: dicendi q̄z exprimeret caracterem.

Dion phs

Dion philoſophus ex pruſie ciuitate ortus p hoc tempus claruit ⁊ de regno multa conſcripſit.

Baſilidas hereticus

Baſilidas quidā hereticus vir acutiſſim⁹ tēpeſtate hac finē fecit vite vigīti tria volumina ī euāgelijs a ſe cōfecta poſt ſe reliquit. Agrippa antez cognomēto paſtor xp̄iano℞ ſui tpis doctiſſim⁹ baſilidis p̄dicti heretici volumīa ī euāgelijs cō ſcripta ſua doctrina mirifice ɔfutauit atq₃ deridēs ad terrorem alio℞.

Anno mundi.5313. Anno chriſti.114.

ALexander papa patria romanus: p̄re alexandro: ex regione capite thauri natus. Uir quidē iuuenis etate: morib⁹ ſenior. euariſto ſuccedēs vſq̄ʒ ad hadriani tp̄a peruenit. Suaq̄ʒ ſciā atq̄ʒ ſanctitate magnā ſenatoꝝ p̄tem cōuertit ad dn̄m. Qui rei diuine curā diligentiſſime gerens nōnulla cōſtituit decreta. ⁊ p̄mo quidē decreto excōicat preſumētes legatū ap̄licū impedire. Mādauit iteʒ ne clericus an̄ ſecularē iudicē accuſaret̄. Statuit q̄ʒ vt vna tm̄ miſſa ab vno die vno celebraret̄ ⁊ oblationē nō ex fermentato ſed ex azimo facerent. Idē prim⁹ ob memoriā paſſionis xp̄i in ſacrificio addidit. Qui pridie q̄ʒ patere ⁊c̄. Inſtituit item vt aqua quā ſanctā appellam⁹ ſale admixta interpoſitis ſacris orationibus ⁊ ī tēplis ⁊ ī cubiculis ad fugādos demones retineret̄. Denū inter innumera miracula int̄ q̄ʒ balbinā q̄rini tribuni filiā ſanauit. ⁊ ipſuʒ tribunū cū oī domo baptiʒaſſet: poſt ordinationes tres: q̄s habuit mēſe decēbri martyrio coronat̄ cū Euentio ⁊ Theodoro diaconis. 5. nonas maij. Sepelit̄ q̄ʒ ī via nomētana vbi interfect⁹ eſt: ſeptimo ab vrbe miliario. Sedit annis decem: menſib⁹ ſeptem: diebus duobus. Uacauit aūt ſedes dies.25.

Anno mundi.5323. Anno chriſti.124.

SIxtus papa natione roman⁹ patre paſtore (vel vt alij volunt) heluidio. is diuine rei (vt par erat) curā gerens cōſtituit: ne a quoq̄ʒ niſi a miniſtris ſacroꝝ myſteria: ⁊ vaſa ſancta tangerent̄. maxīe v̄o a feminis. neue q̄d ſacerdotes corp̄ale vocāt ex alio q̄ʒ ex lineo pāno: ⁊ quidē puriſſimo fieret. In celebratione v̄o mādauit vt ſanct⁹ ſanct⁹ deus ſabaoth cantaret̄. Miſſarū em̄ acta primo nuda ⁊ ſimpliciter tractabant̄. Cū vero ſixti tp̄ibus p̄pter frequētes cedes pauci reperirent̄ qui nomen xp̄i p̄fiteri auderent. Et galli chriſtiani preſuleʒ ſibi depoſcerent eo p̄egrinū romanū ciuē miſit: qui cōfirmatis in fide gallis romam rediens vltimo ſupplicio afficit̄. At v̄o ſixtus vbi ordinationes ter menſe decembri habuiſſet: martyrio coronat̄: ⁊ in vaticano apud petrū ſepelit̄. Sedit aūt annis decem: menſib⁹ tribus: diebus.xxj. Uacat tum ſedes biduo tm̄.

Anno mundi.5333: Anno chriſti.134.

THeleſphorus papa natione grecus: ex patre anachorita: antonini pij tp̄ibus fuit. vir ſingularis doctrine ⁊ virtutis. Is cōſtituit vt ſeptē hebdomadib⁹ ante paſca ieiuniū obſeruaret̄. vtq̄ʒ ī natali dn̄i ih̄u xp̄i noctu tres miſſe celebrarent̄. Cōſtituit idē vt an̄ ſacrificiū hymnus ille cantaret̄. Gl̄ia ī excelſis deo. At v̄o cū ordinationes quatuor mēſe decēbri habuiſſet. creaſſetq̄ʒ p̄ſb̄ros q̄ndecim. diaconos octo. ep̄os tredeci. martyriū ſubegēs ap̄d b̄ti petri corp⁹ in vaticano ſepelit̄. ſedit annis vndecim: mēſib⁹ trib⁹: diebus.xxij. Uacat tum ſedes dies ſeptem.

Anno mundi.5343. Anno chriſti.144.

HIginus papa natione grecus patria athenienſis: patre philoſopho. antonino pio imp̄ante theleſphoro ſucceſſit. Is vrbis rome epiſcop⁹ tū maxime clerū prudēter in ordinē redegit: gradus diſtribuit. Inſtituitq̄ʒ ne templa ſine celebratione dedicarent̄: neue augerent̄ diminuerent̄ q̄ʒ ſine arbitratu metropolitani vl̄ epiſcopi. Uoluit itē vnū ſaltē patrinū ⁊ vnā matrinā ī baptiſmo vel ꝯfirmatione intereſſe. Uir certe doctiſſim⁹ q̄ epl̄aʒ eruditionis plenā de vnitate ac trinitate dei oīb⁹ xp̄ifidelib⁹ legendā ſcripſit. Deniq̄ʒ bene de eccl̄ia dei meritus cū ordinationes ter decembri menſe habuiſſet. morit̄ ⁊ apud beati petri corpus ī vaticano ſepelit̄ tercio idus Ianuarij. Sedit annis quatuor: menſes tres: dies quatuor. Sedes aūt quatriduo tum vacat.

Anno mundi.5353. Anno chriſti.154.

Pius papa natione italus patria aquileienſis patre ruffino. M. antonini veri tp̄a attigit. Habuit aūt cōſuetudinē magnā cum hermete qui librum ſcripſit titulo paſtoris inſignitū. In quo angel⁹ paſtoris p̄ſonā induens ei mādat vt oībus p̄ſuadeat paſca die dn̄ico celebrari: q̄d ⁊ fecit. Conſtituit item pi⁹ ne hereticus q̄ſp̄iā ex iudeoꝝ hereſi baptiʒaret̄. Rogatu praxedis ſanctiſſime femine termas nouati in vico patricij in honorē ſororis ſue diue pudenciane dedicauit: multaq̄ʒ dona huic templo obtulit: ⁊ ſepius eodē in loco ſacrificiū deo preſtitit: vbi ⁊ fontē baptiſmi cōſtituit. Illis aūt ſacerdotibus penā ſtatuit qui negligentes in attractando xp̄i ſanguine ⁊ corp̄e aliquid perire p̄mitterent. ⁊ vbicūq̄ʒ decideret lambi precepit. Uerū poſt ingentes virtutes vbi ī ordinationibus ſuis que quinq̄ʒ fuere menſe decembri: preſbyteros decē ⁊ nouē: diaconos nouem ⁊ viginti: ep̄os decem creaſſet xp̄i martyr obijt. ⁊ apud beati petri corpus in vaticano ſepelit̄ quīto ydus Iulij. Sedit v̄o annis vndecim: menſibus quatuor: diebus tribus. Uacauit tum ſedes dies tredecim.

Linea pontificum
Alexander primus

Sixtus

Thelesphorus

Higinus

Pius

Adrianus cognomēto helius cõſobrine traiani filius quidecimus romanorum imperator. cuius origo vetuſtior a picentibus: poſterior ab hiſpanienſibus manat. cuius mater domicia paulina gadibus orta. natus aũt fuit rome ac decimo etatis anno patre orbatus traianũ ⁊ celiũ eqtes tutores habuit. Imbutuſq; impenſius grecis ſtudijs: ingenio eius ſic ad ea ſic declinãte vt a nõnullis greculus diceret. quintodecimo anno ad patriã rediit ac militiã iniit. deinde a traiano abductus a patria pro filio habit⁹. deinde imperiũ accipiēs inter optimos principes merito annumerãdus. Is primo quidem xpianis aduerſatus eſt: poſtea cognita eorũ religione ⁊ pietate i eos admodum beneficus fuit. De ppło romano bñ meritus: pater patrie ſtatim appellat. nã liberalis: ſplēdidus: magnificus: clemēs: ac vtraq; lingua erudit⁹. muſice medicineq; artis ſciētiſſim⁹ fuit. ⁊ leges multas cõpoſuit. athenienſib⁹ legē petentib⁹ ex draconis ⁊ ſolonis ſnĩa iura cõpoſuit: ⁊ eis bibliothecã inſignem retulit. Plutarci cheronei ſexti agothoclis pñorũ doctrina ac familiaritate delectat⁹. fecit ⁊ rome ſui nõis pontē q̃ adhuc extat. ⁊ ſepulchrũ in vaticano apud tyberim quo nũc artifices pro arce vtunt quę ſcti angeli caſtellũ nũcupat. Mirificeq; plura alta edificauit: ⁊ potiſſimũ i iudea hieroſolymã a tito euerſam: menibus ⁊ edificijs inſtaurauit: ⁊ adeo ampliauit vt paſſionis ihũ xpi locũ intra menia ꝯcluſerit. ⁊ ex ſuo nomie helyã appellauit. pcepit ne cui iudeo ſed tm̃ xpianis introeundi facultas daret. Deinde ingruēte triſtiſſima valitudie antoninũ (qui poſtea pi⁹ dict⁹) adoptauit poſt hec baias petijt vbi die ſexto duũ iuliarũ perijt morbo intercutaneo: vigeſimoſcdo imperij ſui anno. vixit annis. lxxij. ac ſepelit puteolis i villa ciceroniana. Statura fuit pcer⁹. forma cõptus: flexo ad pectinē capillo. pmiſſa barba.

Antoni⁹ pius ſedecim⁹ romanorũ impator: vna cũ filijs aurelio lucioq; imperij principatũ ſuſcepit. hic adriani gener ⁊ p adoptionē fili⁹: paternum gen⁹ e gallia originē habuit. Impauit aũt tanta modeſtia ⁊ benignitate vt merito pij cognomentũ adept⁹ ſit. ac pater patrie appellat⁹. Nulli eñ vnq; tum priuatim tum publice acerb⁹ fuit. ⁊ hoc verbũ pſepe dixiſſe ferũt: malle ſe vnũ ciuē ſeruare q̃ mille hoſtes occidere. Tãte aũt iuſticie pius fuit: vt multi reges multeq; nationes poſitis ei⁹ iuſſu armis ad boies cõtrouerſias ſuas liteſq; deferrēt eiuſdēq; ſnĩe ſtatim parerēt. Fuit aũt ſtatura eleuata decorus. ſed cũ eēt longus ⁊ ſenex incuruaret: q; tiliaticijs tabulis i pectore poſitis faſciebat vt rect⁹ incederet: fuit voce rauca ⁊ ſonora. Cũ iocũditate a ſenatu diuus eſt appellatus cum oēs eius pietatē clemētiã: ingeniũ: ſanctimoniã laudarent: vt cũ numa pompilio bonorũ oĩm ſnĩa compari põt. Is pterea cũ tyberis inundatione plurima rome vexaſſet edificia tum priuata tum publica ſua impēſa ciues i reſtituēda vrbe liberaliſſime iuuit. Tarraconēſes ⁊ caietanũ portũ reſtituit. Ob hec merita populus romanus mortuo circenſes ⁊ templũ cõſtituit. Perijt anno ſeptuageſimo cum imperaſſet annis duobus ⁊ viginti: mẽſibus tribus: apud loriũ villã duodecimo ab vrbe miliario diſtantē quaſi dormiret ſpiritũ reddidit.

Marcus antonin⁹ qui ⁊ verus cognomēto pbs nat⁹ rome i mõte celio educatus in eo loco in domo aui ſui veri iuxta edes laterani: vſus grãmatice greco alexandro. oratorib⁹ aũt precipue frontono. cuius ſtatuã in ſenatu petijt. Aſcitus in impatoriã dignitatē ad domũ tñ appolonij diſcēdi cã venit. Audiuit ⁊ ſextũ plutarci nepotem. Educatus q̃s in hadriani gremio illũ veriſſimum nominabat. deinde vna cũ L. aurelio cõmodo fratre annis decē ⁊ nouem imperiũ equo iure adminiſtrauit. Bellũ aũt cõtra parthos ſimul ſuſceptũ admirabili virtute ⁊ felicitate geſſerũt: de hoſtibuſq; triũpharũt. Uerum nõ multo poſt apoplexie morbo e medio ſublato cõmodo fratre. antonin⁹ ſolus imperiũ obtinet. Fuit aũt a teneris annis eiuſdē animi: eiuſdēq; vult⁹ in quauis fortuna. ⁊ quia benignitas nature cũ doctrina in eo certabat: merito ab omnibus philoſophus appellatus eſt. philoſophia tñ eũ a rebus bellicis nequaq̃ retardauit Nã germanos: marcomãnos: quados: ſarmatas ingēti vtute ⁊ felicitate vna cũ filio cõmodo antonino ſupauit: ac triũphũ egit. Iturus aũt ad hoc bellũ cũ nõ haberet vñ ſtipēdia militib⁹ pberet: ex hauſto erario oēm impatoriã ſuppellectilē: oēmq; ornatũ vxoris i foro traiani haſte ſubiecit. Uerũ cũ poſtea ſupato hoſte i patriã rediſſet: emptorib⁹ pcia reſtituit. nemi tñ moleſt⁹ fuit: q̃ reddē empta noluiſſet. parta victoria i oēs de re publica meritos liberalis fuit. Tributa qbuſdã puĩcijs remiſit. leges ſeueriores nouis ꝯſtitutionib⁹ tpauit: his rebus geſtis factũ ē: vt ab oib⁹ ita amaret: vt ſacrilegi nomē incurreret q̃ ei⁹ imaginē domi nõ habuiſſet. Poſtremo i pãnonia ꝯſtitut⁹ repētino morte iterijt. Dimiſſo eñ filio ne i eũ morb⁹ trãſiret: nocte aĩaꝫ efflauit. xviij. imperij ãno vite. lxj

Linea Imperator

Adrianus

Antonius pius

Marcus Antoninus verus

Lucius Aureli⁹ Cõmodus

Quarta ꝑſecutio eccleſie tp̄e marci antonini ⁊ lucij aurelij facta eſt: multiq̄ martyrio coronati ſunt: ipſaꝫ tamē ꝑſecutionē ſecuta eſt lues magna: que multas late ꝓuincias deuaſtauit maxieq̄ italiā adeo attriuit: vt paſſim ville ⁊ agri ſine cultore ⁊ habitatore remanerent. ab armis deniq̄ nulla vnq̄ quies erat: ſed per omnē orientem: illiricū: italiā: galliā bella feruebant. Terremotus quoq̄ nō ſine interitu ciuitatuꝫ ⁊ inundationes fluminū crebreſcebant: ⁊ locuſte agros infeſtabant.

Sophia

Seraphia

Sophia matrona nobil' cū trib⁹ filiab⁹ fide. ſpe: ⁊ caritate ad vrbē venit: ⁊ exēplo religiōis ſue ⁊ ſobrietatis multas nobiles femias ꝯuertit ad xp̄m qḋ cū adriano impatori nūciatū fuiſſet: eas adduci iuſſit: q̄ cū pulcherrime eēnt ⁊ ī diuinis ſcp̄turis erudite poſt longā cōcertationē martyrio vitā finiere ꝑ varia tormēta. Mater deinde corpa filiarū in decimooctauo miliario ab vrbe ſepeliuit ⁊ lacrimis diceret. filie mee accipite me ad vos: veluti ſopore dep̄ſſa ī pace q̄euit.

Seraphia anthiocena v̄go ꝑ hoc temp⁹ rome pro xp̄o paſſa: que miſſa ī obſcuriſſimū locū duob⁹ laſciuis viris illudēda tradita: cū illeſa ꝑmanſit: lāpadibus inflāmari: ⁊ iuſſu p̄ſidis fuſtib⁹ duriſſime ceſa: deinde gladio necata eſt. quā ſabina ꝑ eā cōuerſa ī ſuo ſepulchro poni fecit. quarto kal'. auguſti.

Sabina

Quadratus

Sabina illuſtriſſima mulier: vxor quondaꝫ p̄clariſſimi valētini ⁊ herodis metallarij filia. quā ſeraphia p̄dicta ī fide xp̄i ibi edocta: opib⁹ miſericordie inſiſtēs his tumultib⁹ apud romā ī auentino mōte a p̄fecto vrbis rabidiſſimo noīe helpidio cū nollet ſacrificare dijs gladio ꝑcuſſa: martyrij palmam adepta eſt: quarto kal'. ſeptēbris. Ambarū aūt corpa nūc rome in eccleſia ſancte ſabine quieſcunt.

Quadrat⁹ athenieſis ep̄s ⁊ aploꝝ diſcipulus vir vtiq̄ doctiſſim⁹ hac tēpeſtate eccl'iaꝫ grādi terrore diſꝑſam fide ⁊ induſtria ꝯgregās: etiā librū ꝓ xp̄iane religiōis defenſiōe cōpoſuit: plenum fidei ⁊ rōnis atq̄ ap'lica doctrina dignū: quo edito ad vltimuꝫ pro ipſi⁹ defenſione paſſus eſt. ſeptimo kal'. Junij.

Quirinus

Achacius

Quirin⁹ p̄mo tribun⁹ poſtea ep̄s fact⁹: ꝑ id tēpus apḋ illiricū id eſt ſclauoniā ī ſciſcia vrbe. ij. nōs Junij martyr xp̄i obijt. Nā (vt prudēti⁹ ait) ligato ad manū ei⁹ molari ſaxo ī flumie p̄cipitat⁹ eſt. ⁊ cū aſtātibus diu locut⁹ fuiſſet: ne ei⁹ terrerent̄ ſupplicio: vix p̄cib⁹ vt mergeret̄ obtinuit. Zenō q̄ꝫ patrici⁹ roman⁹ cū decē milib⁹ ⁊ ducētis frībus rome ad guttā iugiter manantē ſub hoc tumultu ꝓ xp̄o interfectus eſt.

Achati⁹ primiceri⁹ cū decē milib⁹ ī mōte ararath ab adriano impatore ī armenia martyrio vitā finiuit qui ꝯuerſi ꝑ angelū victoriā ꝯ̄ hoſtes obtinētes cū adrian⁹ ⁊ antoninus quē adoptauerat eos xp̄ianoſ eē ſenſiſſent lacrimātes eos p̄mo flagellari deinde multudinē clauoꝝ acutiſſimoꝝ trigenoꝝ ſpargi ī terrā per xx. ſtadia iuſſerūt vt ſancti nudis pedib⁹ ſuꝑ eos incederent. angelus aūt antecedēs clauos colligebat ne lederent̄: tandem ad inſtar xp̄i martyriū paſſi ſunt: ⁊ aīe eoꝝ tranſlate ad ſuperos.

Papias

Ariſtides

Papias hieroſolimitan⁹ ep̄s iohis ap'li auditor q̄ nō tm̄ hiſtorie veteꝝ diſcipuloꝝ dn̄i: quātū voce ariſtonis ⁊ ſenioris iohānis adhuc viuētis delectat⁹ eſt. vn̄ apparet ex ipſa noīm dinumeratione cū oīm fere aploꝝ mētionē feciſſet. aliū eſſe iohānē q̄ int̄ ap'los locat̄. aliū ſeniorē iohānē quē poſt ariſtonē numerat. q̄ certe doctiſſim⁹ eſt habitus quē q̄ etiā multi ſecuti ob doctrinā ſunt vt herencus: appollinaris: tertullianus: victorinus pictauienſis: lactancius: firmianus: quadratus quoq̄ predictus.

Ariſtides aūt athenieſis ph's ſub p̄ſtino habitu xp̄i diſcipul⁹ volumē nr̄i dogmat' rōnē cōtinēs eodē tp̄e q̄ ⁊ quadratus adriano p̄ncipi obtulit. his aūt apolegeticis libris factū eſt vt adrian⁹ iniuſtū fore exiſtimās xp̄ianos indicta cauſa vbiq̄ occidi. Minucio fundano aſie ꝓcōſuli ſcripſerit; neminē occidendum: niſi de accuſatore ⁊ crimine conſtaret.

Secundus phs

Secundus athenienſis phs hoc tpe in p̄cio fuit qui ſemꝑ ſilentiū ſeruās pythagoricā vitā duxit: cuius taciturnitatꝭ cā hec fuit. Qd cū matrē ꝓpriā de illicito cōcubitu tēptaſſet: ⁊ illa (incognito filio) aſſentiſſet: vt eū cognouit eſſe filiū pre pudore ſpm̄ exhalauit: qd aiaduertens ſecundus id matri propter ſuā loquelā accidiſſe: hanc a ſe in poſterū exegit penā: vt de cetero vnq̄ nemini loqueretur: quod cū hadriano qui apud athenas eſſet nunciatū fuiſſet: ipſum illico acceſſiri fecit. quē cū nec ſalutatione nec exhortatione aut minis a taciturnitatis ꝓpoſito retrahere potuiſſet: admiratus ipſius taciturnitatē atq̄ conſtantiā dixit. Cū iſta ſilentij lex a te nullo modo ſolui pōt: manu tn̄ tua ꝓpleumatibus meis reſpōdere digneris. Et interrogans dixit. Quid eſt deus. Ille ↄfeſtim reſcripſit. Deus eſt imortalis mens incōtemplabilis celſitudo forma multiformis multiplexq̄ ſpiritus: incogitabilis inquiſitio: omnia continens lux indeficiens ⁊ optimū bonū. Fuere ⁊ alia multa hadriani propleumata philoſopho propoſita.

Tiburtinā latine regionis ciuitatē que hodie vetus tibur appellať ꝑ hoc tēpus hadrianus imperator (vt helius ſparcianus hiſtoricus teſtať) miro ſumptu edificauit. ⁊ ex villa oppidum fecit. Hec quippe ciuitas. 16. paſſuū milibus a roma diſtare videť. ⁊ iuxta anienem fluuiū in diuoſo loco cōſtituta eſt. quam tn̄ ciuitatē longe ante romanā vrbem a grecis originem ⁊ cōdictionē habuiſſe Strabo ⁊ Virgilius volunt. aiunt em̄ ꝙ ipſius primus cōditor fuit quidā tiburtus coracis ⁊ catilli frater. Hi nāq̄ fratres thebani fuere: qui poſt thebanoꝝ interitū a patre in italia ꝓgeniti: ſinguli poſtea oppidū ex ſuo nomine ↄſtruxere ꝙ teſtis eſt quidā mons ꝓpinquus qui catillus adhuc diciť. Et corax aliud oppidum famo ſum inter volſcos erexit. Fuit itaq̄ tiburtina hec quondā nobilis ciuitas cui etiā teſtimonia ꝓhibēt ꝓpir que adhuc extantes ipſius antique ciuitatis ingentes ⁊ magnifice edificioꝝ ruine: que dignitatē vrbis pre ſe ferunt. eo ſiquidē loco tiburtinus lapis fortiſſimus fodiť: qui ad cōſtruēdam conſeruandāq̄ romanā vrbē multū adiumēto fuit. Hanc em̄ vrbē Fridericus cognomēto barbaroſſa impator: ab alijs theotonicis ſupiorib⁹ annis dirutā rēedificauit. ⁊ deinde multi ſūmi pōtifices multiq̄ cardinales auxere ⁊ uillꝭ edificijs illuſtrauē. ex hac ſimplici⁹ roman⁹ pōtifex ⁊ alij viri ſcia ⁊ dignitate clariſſimi ortū habuēre

Tiburtina ciuitas

Galienus medicus

GAlienus medicus doctiſſim⁹ vir fuit natione grecus: patria ſibi pgamū ciuitas aſie: ſtatura magnus: ſpatulas ꝛ humeros latos ꝛ groſſos hñs: colore brunus: delectatus ī cantu ꝛ alkimia. natus ex patre diuite ꝛ largo: ſcietificus ī aſtrologia ariſmetrica ꝛ alijs hmoi. Magiſtrū habuit taliū: ad medicinam diuinitus inductus. circuiēs mūdū ꝓ acquirēda ſciā: prādebat parū: ſcȝ tm̄ ficubus ꝛ pane ꝯtētus cena erat ei copioſa. a paruulo deditus ſtudio medicine. decimonono em̄ etatis anno cū diſcipulis athanei de medicina diſputauit. ab eis reputatus litigioſus: qꝛ logicus erat. hi em̄ ſibi obijciētes dicebāt. hic qdē nutrit⁹ in dialetica multa inde repletus cōtagione. Claruit aūt tpib⁹ diui antonini pij. Nūqȝ in curis erubuit: nūqȝ in ꝓnoſtico errauit. Afferit aūt cōſtantinus eū. C. ꝛ L. libros edidiſſe. annos tandē vixit. lxxxvij. Et vt quidā ferunt in mari mortuus eſt cū ad vidēda miracula olī xp̄i accederet ꝛ mundinus dicit. Merito ḡ medicorū princeps dici debet: qui ea in arte oēs preter hippocratē ſupaſſe credit. ꝛ hippocratis ſcripta miro explanauit ingenio.

Juſtinus pbs

Aquila

IUſtinus pb̄s ex neapoli vrbe paleſtine his tp̄ib⁹ ꝓ fide xp̄i multū elaborauit: q̄ ꝛ antonino pio p̄ncipi ac filijs eius librū dedit ꝯ gentes ſcriptū: ꝛ dialogū ꝯ triphonē p̄cipē iudeoꝝ habuit. Inuectus eſt ꝛ ī marcionē q̄ cerdonis dogma ſecutus: alteꝝ bonū alterū iuſtū dn̄m aſſeruit: tāqȝ duo ꝯria p̄ncipia creationis ꝛ bonitatꝭ. Impugnauit ꝛ creſcentē cynicū vt guloſum: cuius inſidijs ad extremū circūuentus ꝓ dignitate chriſtiani noīs ſanguinem fudit.

AQuila q̄ȝ iudeus natiōe pōticus cū p̄ſcilla vxore edicto claudij diſcedēs vſqȝ ad hec tp̄a (vt nōnulli aīūt) ſupuixit. ſecūdus moſaice legis interpres poſt illos ſeptuginta q̄ philadelphi tp̄ibus fuere. ꝛ libros veterꝭ teſtamēti ex hebreo ī grecū optie trāſtulit ꝛ ꝓphe verba de v̄gine maria ꝓlata ad iuuēculā quādam aſcripſit.

Cerdo hereticus

Marcion hereticus

CErdo q̄dā heretic⁹ a quo cerdoniani heretici nomē acceperūt: ꝑ hoc tēpus inſaniēdo vaticinare ſimulat. Aſſerebat nāqȝ duo fuiſſe p̄ncipia ꝯria.

MArcion item hereticus ei⁹ diſcipulus ſtoic⁹ pb̄s cū nigro ſuo delirare cepit: dicēs xp̄i patrē nō fuiſſe deū creatorē: q̄ ꝑ filiū mūdū fecerat. ꝛ cū aliqn̄ policarpo rome obuiā factus fuiſſet. interrogaretqȝ an ſe agſceret. cogſco (rn̄dit policarp⁹) p̄mogenitū diaboli.

Valentinian⁹ hereticus

Theophilus eps

VAlētinianus ali⁹ hereticus platonicus pb̄s a q̄ valētiniana hereſis noīata eſt: eodē q̄ȝ tp̄e inualuit. hi aūt valētiniani cuiuſdā platonici ſectatores dicebāt xp̄m de corpore virgīs nil ſumpſiſſe: ſed per eā tāqȝ per fiſtulā quendā purum tranſiſſe.

THeophil⁹ anthiocēſis ecclie ep̄s ꝛ ipſe his diebus floruit: ꝛ ꝯ marcionē p̄dictū hereticū librū edidit impante. M. antonio. Scripſit ꝛ libꝝ ꝯ hermogenis hereſiꝫ q̄ māam nō nāam introducēs: deo aūt nō nature eādē cōpauit: māam elemētoꝝ ꝛ deū appellās. Tria q̄ȝ volumina cōtra etholū cōpoſuit ꝛ plura alia.

Melito epiſcopus

Appolinaris eps

MElito ſeu miletus aſianus natione ſordēſis ep̄s frontoniſqȝ oratoris diſcipulus multo in precio his tp̄ibus fuit: ꝛ librū de doctrina chriſtiana. M. antonino tradidit. huius ingeniū tertulianus (vt ſcribit hieronymus) mirūimmodū laudat: dicitqȝ a pleriſqȝ noſtroꝝ prophetaꝫ habitū eſſe. eo ꝙ multa ꝓphetica ſcripſerit teſtimonia: ꝛ alia multa.

APpollinaris aſie hieropolitanus ep̄s huius tp̄e in precio eſt habit⁹ qui inſigne volumen de fide xp̄i. M. antonio ſecūdo tradidit. Scripſit ꝛ in cathaphrigas qui tunc etiā cum priſca ꝛ maximilla inſaniebant vaticinantes. Incipiente tamen montano. ſed ꝛ alios aduerſus gentes quinqȝ libros ſcripſit. Extant ꝛ alij duo de veritate.

Policarpus

POlicarpus iohānis apl̄i diſcipulus. ſmirneus ep̄s ab eo creatus. ac totius aſie religione ⁊ doctrina tuꝫ facile princeps: hoc anno pio preſulante romā veniēs: plurimos fideliū marcianis ⁊ valentiniani falſa ꝑſuaſione deceptos ad fidē reduxit. Cū aūt marcion obuiā habuiſſet eū primogenitū diaboli dixit. Negabat eīn patrē xp̄i deū eſſe creatorē: qui ꝑ filiū mundū fecerat. Poſtea vo imperante. M. antonino ⁊. L. aurelio cōmodo quarta poſt nerone ꝑſecutione ſmirne ſedente a ꝓconſule igni crematus eſt. Cū quo etiā. xij. ex philadelphia veniētes martyriū cōſūmauere. hic eū eſſet doctiſſimus ac ſanctiſſim⁹ vnā ad philippēſes ꝑutilē ſcripſit epl'am. paſſus eſt aūt ſeptimo kal'. februarij.

Praxedis

PRaxedis virgo ſanctiſſima: beatiſſimi pudentis romani filia: ⁊ glorioſiſſime pudētiane vginis ſoror. virgo ſiquidē ī diuina lege eruditiſſima ꝑ hoc temp⁹ vſq; ad anicetū fuit poſtq; patrimoniū ſuū vna cū ſorore pdicta in ſuſtentatione pauperū erogaſſet: ⁊ totū vite ſue temp⁹ ipſi⁹ vigilijs ⁊ orōnibus atq; ieiunijs aſſiduis cōtriuiſſet: ⁊ vniuerſam familiā numero. 90. manumiſiſſet. At poſtq; multoꝝ martyrū corpa ſepeliſſet. ⁊ ipa beatiſſima. xij. kal'. auguſti migrauit ad dn̄m coronā iuſticie ſacceptura. Et via ſalaria iuxta ſororem ſuā pudētianā ī cimiterio priſcille ſepelit̄. q̄ etiā die ei⁹ natale a cūctis fidelibus celebrat̄.

Felicitas cū ſeptē filijs

FElicitas romana femīa matrona ſiquidē ſctiſſima ꝑ hoc temp⁹ vna cū ſeptē filijs ſuis ſcꝫ ianuario: felice: philippo: ſcylano: alexandro: vitale atq; marciale: rome martyriū ſuſcepit. Hec em̄ piiſſima mulier mēte ⁊ corpe felicitas. hos ſeptē filios deū colere docuit: vt coronā martyrij acciperēt. Et primo quidē ianuarius primogenit⁹ poſt virgarū verbera: plūbatis occiſus eſt. felix vo ⁊ philipp⁹ fuſtibus mactati. Syllan⁹ ꝑcipitio trucidat⁹ interemptus. Alexander deniq; ⁊ vitalis atq; marcialis capitali ſnīa ſunt puniti. Nouiſſime aūt ⁊ mater ipſa felicitas preter matrū cōſuetudinē: ⁊ ipſa gladio necata eſt. A quib⁹ magnū ſpectaculū fidei noſtre ante oculos poſitū eſt. Eoꝝ dies celebrat̄. vj. ydus Julij.

Ptholomeus aſtronomus

PTolome⁹ natione alexandrin⁹ ph̄s ac inſignis aſtrologus: qui poſt tpa adriani imꝑatoris claruit hoc tēpore agnoſcit̄. qui vir p̄ſtantiſſimus plus aſtronomie addidit q̄ꝫ id totum quod ante ſcriptum inuenit. Nam ⁊ almageſtum opus diuinum ⁊ perſpectiuā edidit. De iudicijs etiaꝫ quadripartitū opus. ⁊ centiloquiū ac alios multos cōſcripſit libros. Vixitq; annis. 88. Ex eius aūt ꝓuerbijs hec duo notāda inſerimus. Inter hoīes qui nō curāt in cuius manu ſit mūdus: hic mūdo altior eſt Et illud. Qui ꝑ alios nō corrigit̄: nec alij per eum corrigent̄. Quanto magis fini appropinquaueris tanto bonū cum augmento operare.

Aulus gellius

AUlus gellius romanus orator ⁊ inſignis quideꝫ grāmaticus hoc tpe clarus exiſtēs agnoſcit̄. Qui inter cetera ſue virtutis opa: cum e roma ꝑ biemē in atticam proficiſceret̄ terrā. cōmētarios celebres edidit quos in libros. xix. diuidens de nocticis atticis titulo ꝓnotauit. ideo de eo ſcribit̄. Si quē cecropia clarꝫ latiaq; camena eſſe iuuat: gelli ſcripta ꝓbanda legat. Attica nox luci nūq; ceſſura diurne. Ad varias artes q̄ꝫ bene mōſtrat iter.

Montanus hereticus

Cathaphrigarum hereſis exordiū

CAthaphrigarū hereſim non deſunt qui dicant hoc tempore ortam auctore montano. Is em̄ mōtanus hereſiarcha peſſimus natione phrygius nominauit ſe paraclitum in phrygia ⁊ multos ſeduxit ⁊ eandē regionē cū vicinis regionibus ac multis erroribus infecit. Ibiq; ⁊ priſcam ⁊ maximillā clariſſimas mulieres adeo ſeduxit: vt relictis viris ſuis ſecum publice incederent: ⁊ ſe ei⁹ inſpiratione prophetiſſas dicerent. hi capadbrigle donum ſpūſſancti non in apoſtolis: ſed in ſe tantum traditum fuiſſe affirmabant.

Apelles hereticus

APelles alius hereticus in grecia fuit. Is dicebat xp̄m non deum in veritate ſed hoīm fantaſia hoībus apparuiſſe. hunc theodocion vir eruditiſſim⁹ hereticiſſimū appellat: ⁊ ſuis ſcriptis percōmode irridere conat̄. Tacianus quoq; hereticus primo xp̄ianus noīatus: deinde ſeueriani heretici ab eo proceſſerūt hi oēm coitū ſpurcū putabant

Anno mundi.5365. Anno chriſti.164.

Anicetus papa natione ſyrus patre iohāne de vico marco vel (vt Damaſo placet) de humiſia vir moribus inſignis: eccl'ie romane ↄſulens ne moribus petulantiū quorūdā labefactaret. Inſtituit ne clericus vllo modo comam nutriret ſm apſli pceptū. Neue epūs conſecrari poſſet a paucioribus q̄ a tribus eiuſdē ordinis viris. ⁊ plura alia ordinauit. At vbi ex ordinationibus quinqȝ q̄s decēbri habuit pſbros.xix. diaconos quatuor. epōs nouē creaſſet. martirio coronatus ac ſepult⁹ eſt i caliẋti cimiterio via appia.xv.kal'. maij. Sedit ānos vndecim: mēſes q̄tuor: dies tres. Sedes vō dies.xvij. poſt eius mortē vacat.

Anno mundi.5375. Anno chriſti.174.

Sother papa natione cāpanus ex fundano oppido pře concordio tpibus L. cōmodi fuit. Is ʒ in multis piculis ↄſtitutus: animū tñ in tātis malis ad reʒ diuinā cōuertēs. Inſtituit ne monacha vlla pallā attrectaret. neue ibus i acerrā poneret duʒ ſacrificia fieret. Eius extabat epl'a hac de re ſcripta ad epos italie. Inſtituit itē ne legittima haberef vxor: niſi cui ſacerdos ex inſtituto benedixiſſet. ⁊ quā parentes ſolēni pōpa more xp̄iano marito collocaſſent: reiciēs multa picula ex preſtigijs ⁊ magicis artibus improbor: q̄ i nouas nuptias cadere ſolēt. At vbi p ordinationes q̄nqȝ mēſe decēbris habitas pſbros octo. epiſcopos vndeci creaſſet: morif ac ſepelif via appia i cimiterio caliẋti. ſedit ānos nouē: mēſes tres: dies vnū ⁊ viginti. vacat tūʒ ſedes dies totidē.

Anno mundi.5385. Anno chriſti.184.

Eleutherius papa natione grecus patria nicopolitanus pře abundio. L. antonino cōmodo impante fuit. Is ſtatuit ne quis ob ſupſtitionē cibi genus vllū reſpueret: quo humana cōſuetudo veſceref. Noluit ptcrea quēpiā de gradu ſuo deijci: niſi accuſatus reus criminis cōuinceref. huius q̄ʒ pontificatu ⁊ eccleſijs pax data eſt ⁊ quies: ⁊ nomē xp̄ianū p oēm terrā mirūimmodū auctū rome potiſſimū vbi multi ex nobilitate romana cū cōiugibus ⁊ liberis in fideʒ recepti baptiſmi charactere notati ſunt. A lucio rege brittāno epl'am accepit: vt ſe ac ſues in xp̄ianor numerū ſuſcipet. Tandē vbi ex tribus ordinatiōibus mēſe decēbri habitis preſbros ac epōs ordinaſſet. Morif ⁊ apud btī petri corpus ſepelif. vij. kal'. Iunij. Sedit aūt annos.xv. mēſes tres: dies duos. Uacat tūʒ ſedes dies quinqȝ.

Anno mundi.5395. Anno chriſti.194.

Victor papa natione apher patre felice qui rei publice xp̄iane vt par erat curā gerens: cōſtituit vt paſca dn̄ica die a.xiiij. luna primi mēſis vſqȝ i.xxj. celebraref: cū prius cū iudeis .i 4.luna celebrabaf. Cuius decretū poſtea i cōcilio niceno cōfirmatū fuit: ne iudeos imitari videremur. hic cū doctiſſimus eēt pōtifex quedā de regionib⁹ cōpoſuit volumina: deinde martyrio morif ⁊ apud beatū petrū i vaticano ſepelif. cuius diē feſtū q̄nto kal'. auguſti celebramus. ſedit aūt annis.x. mēſibus tribus: diebus.x. At ſedes dies.xij. tum vacat.

Anno mundi.5405. Anno chriſti.204.

Sepherinus papa natione romanus ex patre abundo: ſeueri tpib⁹ fuit vir ſanctiſſimus rei diuine magis q̄ humane intētus. Unde ⁊ ↄſtituit vt aſtātibus clericis ⁊ laicis fidelibus ⁊ leuita ⁊ ſacerdos ordinaref qd̄ poſtea i calcedonēſi cōcilio ↄfirmatū eſt. Statuit vt cōſecratio diuini ſanguinis in vitreo vaſe nō aūt in ligneo vt antea fieret. hec aūt inſtitutio poſtea imutata fuit. Uetituʒ eni eſt ne in ligneo fieret ,ppter raritatē qua imbibif: neqȝ in vitro ,ppter fragilitatē. ſed ex auro argentone aut ex ſtagno vt in tiburenſi ⁊ remenſi cōcilio ſcriptū apparet. Ideʒ preterea inſtituit vt oēs xp̄iani annos pubertatis attingētes ſingulis annis i ſolēni die paſce publice cōicarent. qd̄ Innocētius terci⁹ poſtea etiā ad cōfeſſionē delictor traduxit. Tandē cum ex ordinationib⁹ quatuor preſbyteros ⁊ epōs creaſſet: morif ſeueri tpibus. ac i via appia nō longe a cimiterio caliẋti ſepelif ſeptio kal'. ſeptēbris. Sedit aūt ānos octo mēſes.vij. dies.x.

Anno mundi.5413. Anno chriſti.214.

Calixtus papa natione romanus patre domicio ex regione vrbis rauenna tum vir diuinus ac prudētiſſim⁹ q in magna rerū pturbatione cū ſceleratis impatoribus nequaqȝ ab inſtituto ſuo diſcedēs: Cōſtituit ieiuniū q̄ter in anno q̄bus tpib⁹ deinceps ratio ſacror ordinū habita eſt: cū antea decēbri mēſe fieri ↄſueuiſſet. Cimiteriū q̄ʒ de ſuo noīe cōdidit via appia: vbi multor martyr corpora repoſita fuerāt. Uerū cū palmachiū virū ↄſularē ⁊ ſimplicitū ſenatorē atqȝ felicē nobilē virū cū cor domib⁹ baptizaſſet. ⁊ mltos pſbros ⁊ epōs ordinaſſet ſecūdo idus octobris ab alexandro impatore martyrio coronaf: deinde ſepultus in cimiterio calopodij via aurelia tercio ab vrbe miliario. Sedit annis ſex menſibus decem: dies decem. Uacat tum ſedes dies ſex.

Linea ſummor pontificum

Anicetus

Sother

Eleutherius

Victor

Sepherinus

Calixtus

Commodus luciꝰ antoninꝰ dictus decimꝰ octauꝰ romanoꝝ imꝑator: post M. antoninū verū patrē suū imꝑauit. q̄ natus est apud lanubiū: faustina eiꝰ mater pregnās visa ⁊ in somnis serpētes parere: sed ex his vnū ferociorē: pepit aūt comodū ⁊ antoninū eo mortuo. marcus p̄cepti optimoꝝ cōmodū erudire conatꝰ est. habuit litteratorē grecū onesicratē: latinū capellā. orator ei atteius. hi tñ mgr̄i nihil ei ꝓfuerūt. Verū a prima statim puericia turpis improbꝰ crudelis libidinosus: auspiciū crudelitatis dedit anno etatis duodecimo ꝑfectꝰ deinde cū patre ad germanicū bellū neqꝫ pudori: neqꝫ sumptui pepercit. Tandēqꝫ nil cōmune cū patre habuit: sed oībꝰ incōmodꝰ: nisi qꝺ ⁊ ipse ꝯtra germanos adiuuātibꝰ xp̄ianis militibꝰ feliciter pugnauit. In eo bello cū exercitꝰ cōmodi penuria aque laboraret: ferunt p̄cibꝰ xp̄ianoꝝ militū aquā diuinitus e celo missaꝫ: pluraqꝫ fulmina ī germanos ⁊ sarmatos cecidisse. Ceteꝝ ad vrbē rediēs in oīa luxurie ⁊ obscenitatis dedecora ꝓlabit̄. Gladiatorijs q̄ꝫ armis ī ludo neronē imitatꝰ depugnauit. plurimos q̄ꝫ senatores interfecit: ⁊ eos maxīe q̄s nobilitate industriaqꝫ excellere aīaduertit: quosdā ꝓscripsit: vendidit etiā ꝓuincias ⁊ admīstrationes. fuit forma quidē corꝑis iusta: vultu insubido vt ebriosi solēt ⁊ sermone incōdito capillo sꝑ sucato: adurēs comā ⁊ barbā timore tōsoris. Tēporibꝰ eiꝰ flagiciose vite vrbs penā tulit. Capitoliū fulmine ictū cū egregia bibliotheca maioꝝ cura parata cōcremat̄: mēseꝫ decēbrē ad imitationē augusti cōmodū appellari voluerit. Idqꝫ post mortē abrogatū fuit. Tandē mortuus humani generis hostis adiudicatus est. Strāgulatus in domo vescaliū duodecimo imperij sui anno ⁊ mense septimo e medio sublatꝰ est. Corpus eius vt vnco traheret̄ atqꝫ in tiberim mitteret̄ senatꝰ ⁊ populus postulauit. Sed postea iussu ꝑtinacis in monumētū adriani translatum est.

Helius ꝑtinax decimꝰ octauꝰ ro. imꝑator natꝰ in appēnino ī villa marti quē postea marcus pretorē fecerat prime legionis regēde: statiqꝫ rhetias ⁊ noricū ab hostibꝰ vindicauit. deinde prefecto vrbis cū mitissimꝰ fuit. cōmodo plurimū placuit. factꝰ sexagenario maior imꝑator rogatꝰ vt vxorē augustā faceret ⁊ filiū cesarē appellaret: id facere recusauit: testatus sufficere ꝙ ipse imꝑaret inuitꝰ. Et cū ī imꝑatore auaricia nihil turpiꝰ est: cū illiberalis ⁊ sordidꝰ haberet̄ q̄bꝰ dimidiatas lactucas ⁊ cardos cōuiuis apponeret: fasianū nūq̄ꝫ p̄uato cōuiuio cōmedit aut alicui misit. Fuit aūt senex venerabilis īmissa barba: reflexo capillo: habitudine corꝑis pinguiore: statura imperatoria: eloquēcia mediocri ⁊ magis blādus q̄ꝫ benignꝰ. Tandē nemīe ꝯdicēte a iuliano iurisperito in pallacio occidit̄. Imperij sui mēse sexto. Cū tausius quidā vnꝰ e tungris in irā ⁊ timorē milites loquēdo adduxisset: hastā in pectꝰ ꝑtinacis obiecit. Tūc ille p̄catꝰ iouē vltorē toga caput operuit atqꝫ a ceteris ꝯfossus est. Milites eñ eū ⁊ aulici odio habuerūt. ppl'us mortē eius indignissime tulit: iō ꝑ senatū in deos relatus est.

Iulianꝰ didius successor ꝑtinacis cū caput eiꝰ conto fixū milites q̄ eū occiderāt ꝑ vrbē in castra ꝑtulerūt. Ipse corpꝰ eiꝰ quāto potuit honore funeratus est. Cū id ī pallatio repisset: hūc aliqui iurisperitū ⁊ interemptorē imperiū occupasse aiūt: q̄ ꝑpetuū edictū cōposuit. Ceteri iulianū nepotē magni iuliani iurisꝯsulti fuisse scribūt. cuiꝰ ꝓgenitores de mediolano fuerūt. Fuit aūt hō pessimus miserrime viuēs: vñ odiosus ppl'o desertus ab oībꝰ: quiqꝫ septimo mēse postea q̄ꝫ imꝑare ceperat apud pontē miluiū victus: a seuero ciuili bello ⁊ interfectꝰ est.

Seuerus ro. imꝑator iuliano didio interfecto affrica oriūdus imperiū obtinuit cui ciuitas lepti pater geta maiores equites romani mater fuluia ī p̄ma puericia cū lr̄is grecis ⁊ latinis imbuet̄ q̄bꝰ eruditissimꝰ inter pueros ludēs vt iudex sedit circūstāte pueroꝝ ordine ac iudicaret: deinde studioꝝ cā romā venit: deinde fisci ꝓcurator: mox tribunꝰ militaris ꝑ gradus alios vsqꝫ ad imꝑium ꝑuenit: parcꝰ admodū: natura seuus: multis bellis lacessitꝰ: fortissime quidē rē publicā lꝫ laboriosissime gubernauit: ph'ie tñ admodū studiosus fuit: foris parthos ⁊ adiabenos supat. Arabes aūt interiores ita deuicit: vt regionē eoꝝ ꝓuinciā romanā faceret. Hāc obrē triūphās vt in eiꝰ arcu sub capitolio posito adhuc appet parthicꝰ arabicus adiabenicꝰ cognoīat̄. Edificijs p̄terea publicis vrbem exornauit. nā ⁊ thermas seuerianas ⁊ septizoniū extruxit. Cibi fuit parcissimꝰ: exiguis vestibꝰ vsus: leguminis patrij auidus: vini aliq̄ñ cupidus: carnis frequēter ignarꝰ: ipse decorus: ipse ingēs ꝓmissa barbā: cano capite ⁊ crispo: vultu reuerēdus: canorus voce. ꝫ affrū quiddā vsqꝫ ad senectutē sonans. Cōtinuo tandē varijs ⁊ ꝑiculis distrahit̄. hinc a pescennio nigro q̄ magnos in syria motus cōcitauerat: hinc a clodio albino quē tñ in gallia nō incruēto ꝓlio supauit. Inde in brittāniā ꝓfectꝰ deficiētibꝰ vere socijs oībꝰ varijs casibꝰ afflictatus: apud eburacū gallie morit̄ anno imꝑij sui. xvij. duobꝰ filijs relictis bassiano ⁊ geta. olei tñ reliq̄t vt ꝑ q̄nquēniū nō solū vsibꝰ sed ⁊ totius italie q̄ oleo egeret sufficeret. vltima verba eius dicūt hec fuisse turbatā rēpublicā vbiqꝫ accepi: pacatā etiā britānis relinq̄ senex ⁊ pedibꝰ eger: firmū imperiū antoninis meis reliquēs si boni erūt: imbecillū si mali.

Linea Imperatorum

Lucius antoninus Comodus

Helius pertinax

Didius Julianus

Seuerus

S. Lucius rex　　Emerita ſoror eius

Lucius anglor rex: coilli regis fuſti fili⁹ apd anglos ſeu brittanos regnū accipiens a dño vocaf: epl̄am eleutherio pōtifici maximo miſit. qua rogabat vt ſe ac ſuos in xp̄ianor numerū reciperet. quare fugaciū ⁊ damianū viros optimos eo miſit. qui regē ipſius ac pplm baptizarēt. Erant tum in brittānia pontifices qnq; ⁊ viginti: quos flāmines vocabāt. Inter hos aūt tres archiflāmines habebanf: quor i loco tres archiep̄i ɔſtituti ſunt. protoflaminū vo loco p̄mitiua eccl'ia patriarchas inſtituit. Verū luci⁹ baptiſmo ſuſcepto: mox īmobilia cūcta p̄ides gentiliū templis collocata xp̄i eccleſijs ampliata contulit. Relicta patria regnoq; galliā ingreſſus: deinde rhetiā petijt p auguſtā ciuitatē ad curienſem vrbem proficiſcebaf. hos populos dño ſubiugauit virtute ac miraculis clarus ibi in pace quieuit. Emerita aūt ſoror eius in caſtello finitimo trimis appellato igne martyrio coronā eternā meruit. Eius feſtiuitas tercio nonas decembris celebris habef. Totāq; bauariā ⁊ rhetiā inter alpes xp̄o acquiſiuit.

Trogus pompeius

Trogū pompeiū hiſpanū hiſtoricū floruiſſe cōſtat: eo q toti⁹ orbis hiſtoriā a belo Nini regis aſſyrior patre vſq; ad monarchiā ceſaris latino ɔſeripſit ſermone. ⁊ in qtuor ⁊ quadraginta eā diſtinxit libros. quor epithoma id eſt abbreuiationē iuſtinus hiſtoricus fecit.

Dionyſius corinthior epiſcopus

Dionyſiū chorinthior ep̄m ſotheris tpib⁹ fuiſſe euſebi⁹ ſcribit qui tāte eloquētie ⁊ induſtrie fuit vt nō ſolū ſue ciuitatis ⁊ p̄uincie populos. verū etiā aliarū vrbiū ac p̄uinciarū ep̄os ſuis ep̄lis erudiret. Inſtructus em̄ pauli ap̄li doctrina faciliime potuit ſanctitate ⁊ eruditione alios in officio ɔtinere. ſuiſq; erudiuit ep̄lis ex qb⁹ vnā ad lacedemonios aliā ad atheníeſes: terciā ad nicomedíēſes: quartā vo ad cretēſes ac qntā ad eccl'ias pōticas: ⁊ ſextā ad romanos ſcp̄ſit vtilē. Fuere ⁊ alij cōplurimi viri doctiſſimi h tpe.

Theodocion

Clemens preſbyter

Theodocion genere aſianus patria epheſin⁹ vir doctiſſim⁹ ac lrar ſciētiſſim⁹: terci⁹ diuinar ſcripturarū interpres cū ſuperiorib⁹ floruit: qui preter interpretationē ⁊ tranſlationē etiā alia multa de religionis xp̄iane laudib⁹ reliqt monumēta. hic taciani viri eruditiſſimi p̄dicti añq; i hereſim incideret diſcipul⁹ fuit. Maxime vo appellem hereticū ſcriptis ſuis pcōmodē irridet. qd deū quē coleret ignorare ſe diceret. Affirmabat em̄ xp̄m nō deū in veritate; ſed hoīem in fantaſia apparuiſſe.

Appolonius

Tertullianus

Clementē p̄ſbiter alexādrinū virū egregiū ⁊ eruditiſſimū cū his floruiſſe diu⁹ hieronym⁹ ſcribit qui multa cōſcripſit e quib⁹ illa ſunt ſtromatū ideſt varietatū libri octo. Hypotipoſeon id eſt informationū libri totidē. cōtra gētes vn⁹. hu⁹ aūt diſcipulū origenē fuiſſe conſtat. extant ⁊ eius ep̄le.

Appolloni⁹ ſenator roman⁹ vir eruditiſſim⁹ cum pōtificatu eleutherij pax eccl'ie data fuit: ſol⁹ appoloni⁹ orator inſignis martyriū tn̄ paſſus eſt: habita pri⁹ orōne de laudib⁹ xp̄iane fidei: qd illis tpib⁹ capitale habebaf. inſigne etiā volumē cōmodo obtulit qd quidē piocūde i ſenatu legē fecit. poſtea a ſuo p̄ditus q xp̄ian⁹ eēt. i 4. kal' maij p xp̄i cōfeſſione capite trūcat⁹ eſt. Mortuo appolonio mlte hereſes inualuere. Marcionis qppe ſecta varie diuiſa eſt. Alij em̄ vnū principiū fatebanf: alij duo. alij tria: fide p̄phetis abrogabāt.

Tertullianū affricanū patria carthaginenſem centurionis cuiuſdā pcōſularis filiū: virū ingenio ⁊ doctrina clariſſimū. his tpib⁹ floruiſſe diu⁹ hieronim⁹ tradidit. Is ad mediā etatē clericor notiſſim⁹ romane vrbis inuidia adeo ɔtumelijs ⁊ iniurijs clicor attrit⁹ fuit. vt ad mōtani heretici doctrinā labi cōpulſus ſit. Quāobrem ⁊ multa volumia ɔ orthodoxā ⁊ catholicā fidē cōponere cepit. Vixit vſq; ad decrepitā etatē. vidi ego inquit hieronym⁹ paulū quendā cōcordie qd oppidū italie eſt: qui ſe beati cipriani notariū: cū ipſe admodū adoleſcēs eſſet rome vidiſſe diceret; referretq; ciprianū nūq; abſq; tertulliani lectione vnam diem preterijſſe.

Perſecutio xp̄ianoꝝ q̄nta his annis ira ac iuſſu Seueri imꝑatoris initiū ſūpſit: cū q̄ntus a nerone ꝑſecutionē ī xp̄ianos mouet. ꝯtinuo tn̄ varijs ꝑiculis ⁊ bellis diſtrahit᷑: diuinaq; vltio in romanos non defuit. qꝛ mox ciuilia bella mirūimodū eos attriuere. Jn qua q̄dē ꝑſecutione hi precipue paſſi inueniunt᷑.

Hyreneus eṗs

Hyreneus Lugdunēſis epiſcopꝰ: vir doctiſſimꝰ iam grandeuus apud eandē vrbē ꝓ chriſti noīe martyr efficit᷑. floruerat eñ q̄ꝫ maxime ſub comodo principe: ⁊ policarpi martyꝛ (vt diuus ſcribit hieronymꝰ) diſcipulus fuit. a quo cum eruditiſſimꝰ euaſiſſet. q̄nq; libros aduerſus hereſeos ſcripſit. ⁊ cōtra gētes aliud breue volumen: ⁊ de diſciplina aliud: ⁊ alia plura. Demū vō ſeuiente hac ꝑſecutione a ſeuero poſitus in duos colles: cū ī vno crucē: ī alio ydolū poſuiſſet vt mortē ꝑ crucē vel vitā ꝑ ydolū eligeret: cū populo tn̄ ad crucem veniēs: oēs martyrio coronati ſunt. 4. kal. Julij.

Leonides pater origenis

Leonidē etiā alexandrinū magni origenis patrem virū quidez optimū ſub hac ꝑſecutione paſſuz fuiſſe Euſebius ceſarienſis ſcribit. Cuiꝰ quidē martyrium origenes decimo ſeueri ꝑtinacis anno paruulus ſubſeq̄ decreuerat: niſi diuina diſpenſatione ad multoꝝ vtilitatem reſeruatus ꝑ maternā ſolitudinē impeditus fuiſſet. Nam mater eiꝰ cū in craſtinū in publicū ꝓdire: ⁊ chriſtū cōfiteri decreuiſſet: nocte latenter veſtimenta ipſius ſurripuit. ⁊ ſic puerū a tyrannoꝝ cede reſeruauit. Jpſe aūt adoleſcens patrē ad martyriū adhortatus eſt cū ſex fratribus ⁊ matre vidua paupꝫ relinquit᷑: redactis in fiſcuz paternis bonis: qꝺ chriſtū verū deū ꝓfiterent᷑: vnde grāmatica ſibi ac ſuis victū queſiuit. Leonides aūt apud alexandriā vrbez martyrij palmā conſtantiſſime in kalendis Marcij adeptus eſt.

Eugenia virgo

Eugenia filia prefecti philippi illuſtriſſimi romani: qui miſſus fuit a comodo imꝑatore in egyptū: virgo pulchra liberalibꝰ artibꝰ erudita. cuz ꝓtho ⁊ iacintho eunuchis relictis parētibꝰ ꝑ helenū epiſcopū baptiſata deinde virili habitu ī monaſterio degebat: ꝑ melanciā feminā de oppreſſione accuſata: ⁊ ad prefectū adducta parat eculeis ⁊ flām̄is: cū tunicā qua induta erat ſcidiſſet femīa apparuit oſtēdēs ſe filiā eiꝰ. factū eſt gaudiū populi cū timore. Melancia eñ cū tota domo diuino igne cōſūpta eſt. Genitores baptizant᷑ cū tota familia. Poſtea cū matre ⁊ fratribꝰ: protho ⁊ iacintho romā reuerſi ſunt plures exemplo virtutū ad fidē ꝓuocarūt: precipue baſillā ad caſtitatē ꝑpetuā animauit: quāobrez cū diane ſacrificare nollet cū ſaxo alligata in tyberim ꝓijcit᷑. ſaxo rupto illeſa ꝑmanſit. Tandē poſt varia tormēta die natalis dn̄i iuſſus eſt ſpiculator qui eā in carcere ꝑcuſſit. cuiꝰ corpus nō longe ab vrbe in ꝓprio predio ſepultū eſt.

Perpetua ⁊ Felicitas

Perpetua q̊ꝫ ⁊ felicitas matrone q̄dē ſanctiſſime. ⁊ ipſe ī mauritania tiburbitanoꝝ ciuitate cū reuocato ſaturnino ⁊ ſecūdolo nonis marcij paſſe ſunt. Nā cū ſecūdolus ī carcē q̄euiſſet ipſe ſctiſſime mulieres cuz reliq̄s beſtijs tradite ⁊ dilacerate martyriū ꝯſūmauē.

Narciſſus patriarcha

Narciſſus irl̄imoꝝ pr̄iarcha fuit circa tp̄a victoris pape ⁊ ſeueri imꝑatoris: cū lumīaribꝰ in die ſolēni oleū deeſſet: aquā infūdi lumīaribꝰ p̄cepit ⁊ nō aque in pinguedinē verſa ſplēdorē luminū reddidit clariorē a teſtibꝰ falſis accuſatꝰ q̄ diuina pena moleſtati deſertū locū petijt. Tandē cū ī ſenio preeſſe nō poſſet. alexander capadotie eṗs cū deſiderio locoꝝ ſacroꝝ irl̄unā ꝑrexiſſet: audita eſt vox. Suſcipite ep̄m qui vobis adeo deſtinatꝰ eſt: admittēte narciſſo hieroſolimitane eccl̄ie gubernaculū ſuſcepit: deinde martyrio coronatꝰ eſt ſub decio ardente perſecutione

Julius ⁊ euſebius martyres

Euſebius potēcianꝰ

Euſebiꝰ potentianꝰ vincentiꝰ ac ꝑegrinꝰ viri nobiliſſimi romani añ hec tp̄a ſb̄ comodo auguſto ꝓ fide xp̄i necant᷑. hi p̄mo in eculeo poſiti ⁊ neruis acerrime diſtēti: deinde fuſtibꝰ crudeliſſime ceſi. Sed cū in dei laude adhuc ꝑmanerēt fideliſſimi vſq; ad emiſſionē ſpūs mactati fuerūt. 8. kal. octobris.

Julius ſenator ad horū doctrinā cōpunctꝰ credidit ī xp̄m cū domo ſua ⁊ baptiſmū ꝑ ruffinū p̄ſbyterū ſuſcepit audiēs ceſar iuſſit tādiu fuſtibꝰ cedi q̊uſq; ſpūm exalaret. Euſebiꝰ deinde corpꝰ rapiēs ſepeliuit. io vitelliꝰ iudex p̄cepit ei linguā abſcidi q̄ abſciſa laudes cecinit io antoniꝰ credidit q̄ ī via aurelia decollatus eſt. euſebius deinde tādiu plūbatis ceſus quieuit in dn̄o.

Anno mundi.5423. Anno chriſti.224.

Urbanꝰ primꝰ papa: natione romanꝰ: p̄re ponciano. M. aurelio antonio imꝑatore fuit. anno xp̄i.ccxxiiij. ab vrbe vō cōdita nongenteſimo ⁊ .lxx. Uir ſiquidē doctrina ⁊ ſctītate vite eminētiſſimꝰ multos ſua doctrina ſingulari ad fidē traduxit. inter hos aūt valerianū virū p̄ſtantiſſimū beate cecilie ſpōſum: ⁊ tiburciū eiꝰ frēm q̄ poſtea martyriū ꝯſtāti aīo tulere. hic multa cōſtituit mādauitq̧ ne q̄s decetero in ep̄m eligeret niſi priꝰ aut ſacerdos aut diaconus cōſecratꝰ fuiſſet. Eiuſdē q̧ inſtitutū fuit: vt eccl'ia p̄dia ac fundos a fidelibꝰ oblatos recipet: paritert̄q̧ ꝓuentꝰ clericis oībꝰ viritim: nihilq̧ cuiuſpiā p̄uatū eēt ſed in cōe bonū qđ hodie aboleuit: tāta eſt hoīm rapacitas ⁊ libido. at vbi ex ordinatiōibꝰ q̄nquies mēſe decēbri habitꝫ p̄ſbros nouē: diaconos q̄nq̧: ep̄os nouē creaſſet. ipſe nono kal'. iunij martyrio coronatꝰ eſt. ⁊ ſepultꝰ in cimiterio p̄textati via tiburtina. ſedit annos quatuor: mēſes decē: dies.xij. Sedes aūt dies.xxx. tum vacat.

Pontianꝰ papa natione romanꝰ patre calphurnio: tꝑibꝰ alexandri imꝑatoris fuit. anno ab vrbe cōdita.dcccclxxiiij. anno vō xp̄i.cc.⁊.xlviij. Uir q̄dē optimꝰ atq̧ ſctiſſimꝰ. inſtigantibꝰ ſacrificulis idoloꝝ mādato p̄cipis ab vrbe roma in ſardiniā inſulā cū philippo p̄ſbro deportat' vbi m'ltas calamitates ⁊ grauia tormēta ꝓ fide xp̄i in ſardinia paſſus tandē morit'. Cuiꝰ corpꝰ poſtea a fabiano pōtifice romā cū magna veneratione ac totiꝰ cleri ſupplicationibꝰ reportatū eſt: ac ſepultū in via appia in calixti cimiterio. vixit aūt ī pōtificatu annis nouē: mēſibꝰ q̄nq̧: diebꝰ duobꝰ. vacat tūc ſedes martyrio eius dies decē.

Nota q̄ in q̄buſdā hiſtorijs habet' q̄ cyriacus ſucceſſit pōciano īmediate ⁊ papatū dimiſit vt cū virginibꝰ martyrio coronaret': ſ3 rō tp̄is hoc nō ꝑmittit: vt p3 in legēda vndecim miliū v̄ginū: hūc tn̄ anno vno ⁊ tribꝰ mēſibus ſediſſe ſcribūt. In cathalogo tn̄ pōtificū poſitꝰ nō eſt cū ꝯ volūtatē patrū papatui ceſſit. Anno mundi.5433. Anno chriſti.234.

Antherus papa natiōe grecꝰ p̄re romulo pōtifex creat'. vir optimꝰ. ſtatuit vt res geſte martyrū diligēter exq̄ſite a notarijs ſcriberent'. Cōſcriptas recōdi in erario eccl'ie mādauit: ne vna cū vita bene agentiū mēoria aboleret'. Cenſuit itē ep̄m omiſſo p̄mo ep̄atu ad aliū neceſſitatis cā ⁊ vtilitatis: non ſui ipſiꝰ ſed creditarū ouiū poſſe trāſferri. Interpoſita ſūmi pōtificis auctoritate: qđ hodie a pleriſq̧ ꝯ fit ad vtilitatē ꝓpriā reſpiciētes īmo voluptatē vt habeant vnde expilēt ad vberiorē ſemꝑ reſpiciūt. nō quot oues ⁊ q̄ rōne paſcende ſint q̄rentes: qđ eſt officiū boni paſtoris: ſ3 ſciſcitātes quātū ſingulis ānis inde excerpi poſſit. de cura aīarū ꝑua fit mētio. de augēdis ꝓuētibꝰ magna quo multa iumēta ⁊ plures ſeruos ⁊ eos q̄dē ignauos ⁊ ſtolidos domi alāt. Antherus vō cū vno tm̄mō ep̄o creato: martiriū ſubiēs ī cimiterio calixti via appia ſepelit'.iij. nōs ianuarij. ſedit ānis.xj. mēſe vno: diebꝰ xij. vacat tū ſedes dies.xiij

Tiburciꝰ ⁊ valerianꝰ

Tiburcius ⁊ valerianꝰ ciues romani p̄clariſſimi frēs quos eo tp̄e auxilio cecilie vrbanꝰ papa ad fidē traduxit latitās inter ſepulchra martyꝝ: poſt hec almachiꝰ p̄fectꝰ vrbis audiēs eos xp̄ianos ⁊ elemoſynas diſtribuētes cōprehendēs: poſt longā cōcertationē ꝓ xp̄o martyriū cōſtanti aīo paſſi ſunt: quos p̄mo fuſtibꝰ cedi duriſſime fecit: ⁊ tandē gladio interfici p̄cepit. Maximꝰ vir illuſtris q̄ eos in carcē detinuit xp̄ianꝰ effectꝰ tā diu plūbatꝫ ceſus eſt donec ſp̄m exalaret. Cuiꝰ corpꝰ cecilia cū valeriano ⁊ tiburcio iuſſit ſepeliri.18. kalendas Maij.

Cecilia virgo

Cecilia v̄go romana corporeo decore moribus ac ſctītate ⁊ laudabili caſtitate ſplēdida: quā parētes eiꝰ vnicā habuerūt cū regijs diuicijs. valeriano iā dicto nobiliſſimo patricio iuueni mr̄imonio copularūt. quem cū vna cū fratre tiburcio ad credendū in xp̄m ꝑdocuiſſet eos in tolerāda paſſione ſua ſuauiſſima doctrina ⁊ admonitione induxit ad ꝯſtātiā. Quā cōditionē etiā virgo ipſa ſubijt ī domo paterna. iā antea ſuo rogatu ab vrbano deo dedicata. Cū poſt mortē amboꝝ almachius amboꝝ facultates inq̄rere cepit. Ceciliā vt cōiugē aſtare iuſſit: mandās vt ydolis ſacrificaret. Sed cū ad hoc a parētibꝰ vrget': dato p̄claro riſo q̄ nollet: cū ſe ꝓfiteret' eſſe xp̄ianā. Iuſſit eā almachiꝰ ī domo ſua bulienti aq̄ diu noctuq̧ cōcremari vbi illeſa māſit: q̄ audito iuſſit eā ī balneo decolari: quā ſpiculator tribꝰ ictibꝰ ꝑcutiēs neq̄q̧ caput amputare potuit. Et q2 decretū erat ne quartā ꝑcuſſionē decollādus recipet: eā ſemiuiuentē reliquit. deinde ꝑ triduū oīa ſua paupibꝰ diſtribuēs ⁊ q̄s ad fidē ꝯuerterat vrbano pape cōmēdauit. dicēs triduanas a dn̄o poſtulaui inducias vt hāc domū meā eccl'iam cōſecrares. his dictis ſp̄m emiſit. Cuius corpus vrbanus inter duos ep̄os ſepeliuit. Paſſa eſt aūt beatiſſima virgo circa annos dn̄i.cc.xx. tp̄e Alexandri imperatoris.x. kalendas decembris.

Linea ſūmoꝝ pontificum

Urbanus

Pontianus

Antherus

Linea Imperatoꝝ
Baſſianus antoninus
Caracalla

Baſſianus predicti ſeueri fili⁹ cui aurelius antoninus caracalla cognomen fuit: romanoꝝ imꝑatoꝛ. ſeuerus eñ cũ eboraci admodũ ſenex diſceſſit: filios duos ſucceſſores reliquit baſſianũ ⁊ getã: ſed baſſiano nomẽ antonini a ſenatu voluit imponi. Itaq̧ dictus eſt. M. aureli⁹ antonin⁹ p̄ric̄ ſucceſſit. naꝫ geta hoſtis publicus iudicat⁹ ſeſt ac interfect⁹. cũ ad vitã ſei⁹ oĩbus ꝓbris cõtaminatã: tum vel maxĩe qꝛ pãpinianũ iuris ciuilis alterũ aſilũ ſua manu necauerat. At baſſian⁹ ſumpto a ſenatu antonini noĩe imꝑij potitus eſt ac caracalle cognomẽtũ accepit a genere veſtis: quã pp̄lo dono dedit. Is aũt patre aſpioꝛ ⁊ oĩ libidine intempacioꝛ: nullũ gen⁹ facinoꝛis ĩ vita p̄termiſit ⁊ nouercã ſuã ĩ vxoꝛẽ duxit. Nihil egregiũ de ſe reliq̄t p̄ter thermas antonianas q̄s ipſe ĩchoauit ⁊ alexander ꝑfecit eos p̄terea capitali pena affecit q̄ remedia quartanis ⁊ tercianis collo geſtarẽt. Dãnati p̄terea ab eo ſũt q̄ ad ſtatuas minxiſſent. Hic poſtremo duꝫ bellũ in parthos mouet: apud edeſſam ⁊ coꝛas circũuentuſ occidit. vj. imꝑij ſui ãno mẽſe ſecũdo: vir egreſſus etat ſ q̄drageſimũtercĩũ ãnũ. alij eũ a macrio ꝑfecto occiſũ fuiſſe ſcribũt. coꝛp⁹ ei⁹ ãtoninoꝝ ſepulchꝛo illatũ ẽ

Macrinus opilius Albinus

Diadumenus

Opili⁹ macrinus interfecto caracalla impiuꝫ obtinuit. q̄ ꝑfect⁹ põt: erat. cũ filio ⁊ albino facti imꝑatoꝛes nihil mẽoꝛabile ex tp̄is breuitate geſſerũt. nã impiuꝫ eoꝛ duoꝝ menſiũ ⁊ viij⁹ anni fuit. ſeditiõe militari deinde occiſi ſunt. Macrin⁹ eñ ab heliogabolo apd̄ anthiochiã interfectus eſt. Diadumen⁹ aũt a p̄re antoninus dictus: ad eũ pueꝝ exercitũ p conatione inclinauit ꝑ impio. fuit aũt puer oĩm ſpecioſim⁹ ſtatura lõgiuſcula: crine flauo: nigri oculis: naſo deducto ad oẽs decoꝛẽ: mẽto cõpoſito: oꝛe ad oſcula pato hic vbi p̄mũ indumẽta coccea ⁊ purpurea ⁊ caſtrẽſia imꝑij ſigna accepit quaſi ſydere⁹ emicuit vt amaret ab oĩb⁹ Clodius q̄ꝫ albinus ĩ gallia imꝑatoꝛ dictus de nobili familia. hi aũt cũ parũ impariit tũ vl⁹ maxĩe qꝛ nihil mẽoꝛia dignũ geſſere: quidã noĩa eoꝝ p̄termittũt. Solus tñ albinus ob edacitatẽ nomẽ aliqd̄ apud paſtoꝛes ꝯſecutus eſt: vt ait coꝛnelius. q̄ centũ perſica cãpana. decẽ melones hoſtienſes q̄ngẽtas ficus paſſarias: q̄dragita oſtrea vna cena comedebat.

M. Aurelius antoninus
Heliogabalus

Marcus aurelius antoninus q̄ varius etiã dictus eſt imꝑiũ ſuſcepit: hic vt putabaſ caracalle filius ex ſem iamira cõcubina foꝛmoſiſſima: erant q̄ dicerent eũ vulgo cõceptũ. romã veniẽs magna oĩm expectatione impiuꝫ adeptus. Heliogabili nomẽ ſumpſit a ſole cuius ſacerdos erat: edito templo: phenices eñ heliogabalũ ſolem vocant. Is matrẽ ſuã in ſenatum rogari iuſſit ſoluſq̧ oĩm imꝑatoꝝ fuit ſub q̄ mulier loco viri ſenatũ ingreſſa eſt: fecit ⁊ ĩ colle ſenatulũ id eſt mulierũ ſenatũ. Sed ſymiamire ſenatus ꝯſulto ſunt facta ridiculo de legibus matronalibus: q̄ quo veſtitu incederẽt: q̄ cui cedẽ aut aſſurgere deberet ⁊c̄. Deꝫ ⁊ p̄ter expectationẽ heliogabalus vixit vt nullã de ſe niſi flagitioꝝ totiuſq̧ obſcenitat ſ mẽoꝛiã reliq̄rit. Nã ⁊ ĩ virgines veſtales inceſtũ cõmiſit: ⁊ ꝓbꝛoſas mulieres ſemp domi habuit: ⁊ iracũdia incitatus ſabinũ cõſolarẽ virũ (ad quẽ vulpian⁹ ſcripſit) e medio tolli iuſſit. Dignitates aũt ⁊ honoꝛes malis ac flagicioſis cõmittebat. primus romanoꝝ mẽſas ⁊ capſas argẽteas habuit. admonẽtibus amicis: caueret ne ad inopiã redigeref. Rñdit q̄d melius q̄ꝫ vt ip̄ſe mihi heres ſim ⁊ vxoꝛi mee. Oppreſſit ĩ triclinijs verſatilib⁹ paraſitos ſuos violis ⁊ floꝛibus vt aĩam aliqui efflauerint libidinũ genera q̄dã inuenit: hac vero inſania adeo cõtemni ceptus eſt vt tumultu militari exoꝛtoꝛ: ipſe cũ matre necaref. Aũt cũ ei a ſacerdotib⁹ ſiris dictũ eſſet vi moꝛituruꝫ cũ paraſſe funẽ ſerico ⁊ cocco intoꝛtũ quo vitã laqueo finiret: parauerat ⁊ gladios aureos q̄bus ſe occideret. Sed nihil valuerũt occiſus eſt p ſcurras: ⁊ per plateas tractus ſoꝛdidiſſime: p cloacas ductus ⁊ in tiberim ſubmiſſus eſt q̄rto imꝑij ſui anno. hic finis antoninoꝝ nomini in republica fuit.

Alexander

Alexander interfecto vario heliogabalo accepit imꝑiũ. nã aurel⁹ alexãder ſeuerus vꝛbe arcena genitus: cũ antea ceſar a ſenatu eſſet appellatus inde auguſti nomẽ recepit: cui mãmea mater fuit xp̄iana. fuit aũt vnicũ virtut ſ exemplar ad cõponẽdã rempu. vicio ſuperioꝝ p̄ricipũ labefactatã animũ adiecit. adiutoꝛes ad hanc rem habuit iuliũ frontinũ virũ doctiſſimũ. vulpianũ ⁊ paulũ viros ĩ iure ciuili p̄ſtãtiſſimos: ꝓcul oĩ pompa ⁊ ambitione vixit: erat tãte prudẽtie vt a nemine decipi poſſet: pecunias ⁊ adulationes ꝯtẽpſit: gemas reiecit: ſtatuas ſũmoꝝ viroꝝ vndiq̧ cõquiſitas in foꝛo trãſitoꝛio locauit. thermas q̄ hodie antonine vocanf ꝑfecit ⁊ oꝛnauit. tẽplũ xp̄o edificare voluit eũq̧ inter deos recipe habuit p̄terea xp̄m ipſuꝫ ⁊ abꝛahã ĩ lario ſuo. Alexãder igiſ tot virtutib⁹ inſignis iuuenis admodũ imꝑatoꝛ creat⁹ bellũ ſtatiꝫ ꝯ perſas ſuſcepit: ac xerſem eoꝝ regẽ ꝯſtãtiſſime vicit: Diſcipline vo militaris adeo ſeuer⁹ emẽdatoꝛ fuit: vt q̄ſdã etiã integras legiones exauctoꝛauerit: q̄ ſeueritate factũ eſt vt militari tumultu apud magũciã in gallia occideref. tercio decimo imꝑij anno inſtigatione maximi. Is princeps alexãder inclamabat ſepius q̄ a quibuſdã xp̄ianis audierat ⁊ tenebat: Idq̧ p p̄conẽ ſignificauit cũ aliquã emendaret. qd̄ tibi fieri non vis alteri ne feceris. quã ſniam adeo dilexit vt in plateis ⁊ in publicis opibus perſcribi iuberet.

Origenes

ORigenes alexandrinus vere martyris filiꝰ: ⁊ eccl'ie alexandrine preſbyter phōꝝ ac theologoꝝ oīm ſui tp̄is princeps his tp̄ibus alexandrie floruit. hic cū ab ipſis cunabulis xp̄ianiſſimꝰ eſſet: ⁊ eminētiſſimi īgenij adoleſcēs eua ſiſſet. qui decimo ſeueri ꝑtinacis anno (ꝑſecutione ī xp̄ianos mota) leonida p̄re interempto quē adoleſcēs ad martyriū adhortatus eſt: poſt patris obitū xp̄i fideles a tyrannis ꝑ tormēta oppreſſos ꝓ poſſe fouit ⁊ ad morte perductos intrepide animauit. Totus deinde ad religionem cōuerſus predicandi officium habuit. Tanti aūt ingenij fuit vt nulla eū lingua: nulla litteratura latuerit. Mira vtebat̄ continētia in cibo ⁊ potu abſtinentia in rebꝰ alienis. Nā ⁊ paupꝑtatē xp̄i imitatus eſt: ⁊ multis annis nudis ambulauit pedibus. Huiꝰ virtutem pleriq̄ imitati martyriū ꝓ fide xp̄i equo aīo paſſi ſunt. Indeq̄ hebionitarū hereſim impugnauit: qui ⁊ xp̄m ex ioſeph ⁊ maria natū purum hoīem dicebāt: ⁊ legē iudaico ritu ſeruandam predicabāt: hoc idē ⁊ ſymachus ſentiebat. Super lectū preterea plumis ſtratū nūq̄ dormiuit ⁊ a carnibꝰ ſe oīno abſtinuit. Et in tm̄ caſtitatis amator fuit vt zelo fidei: licet nō ſm̄ ſciaz ſe caſtrauerit. Secutꝰ illō qḋ in euāgelio dicit̄ ⁊ ſi puerile habet̄: q2 ſunt eunuchi qui ſeipſos caſtrauerūt ꝑpter regnū dei. Ob eius doctrinā ⁊ eloquentiā ⁊ artam vitā a māmea alexandri imperatoris mater de antiochia acceſſitus apud eam in ꝑcio habitus: mulierē xp̄ianā fide edoctā relinquēs: in quē alexander filiꝰ vnice pius fuit. Tanti aūt ingenij fuit origines ⁊ doctrine vt ſeptē notarij ſibi inuicē ſuccedētes homini vix ſufficerēt. Librarios habuit totidem ⁊ puellas apprime eruditas quos oēs ingenij copiā ⁊ vbertatē effundendo defatigabat: hūc quidē ⁊ ſi hoſte ſibi porphirius deſumpſerit xp̄iani noīs acerrimꝰ perſecutor. Ita tn̄ interdū laudat vt nūc doctiſſimū phm̄ principē vocet. Et dicat eū oīa platonis ſecreta conſecutū. Scripſiſſe origenē ad ſex milia volumina librorꝝ hieronymꝰ ipſe refert. Errauit tn̄ (vt auguſtīo ⁊ hieronymo placet) in pleriſq̄: maxīe vō ī libro de principatu quē periarchon appellauit inde origeniana hereſis ꝓceſſit: qui dicūt xp̄m q̄nq̄ ex maxima miſericordia nō ſolū hoīes ſꝫ ⁊ apoſtatas angelos fore redēpturū. Iuxta pſalmiſtā nō in ꝑpetuū iraſcet deꝰ neq̄ ineternū cōminabit̄. Verū ipſe origenes vt quidā aiunt in ſcripto ad fabianū papā pn̄iam de male ꝓlatis agere videt̄. Cauſam ſui erroris refundūt certi in ambroſiū ſuū emulū quendā qui nō emendata in publicū ꝓtulit. Ideo a nōnullis vt ab euſebio ⁊ ruffino ⁊ alijs q̄maxīe laudat̄. Eccl'ia q̄z nōnulla eiꝰ ſcripta recipit. Deniq̄ anno ſalutis nr̄e. 2 5 6. Et etatiſ ſue ſexageſimo primo deficiēs apud tyrū ſepelit̄.

Vulpianus

Paulus patauus.

VLpianꝰ iuriſcōſultus vir ꝑſtātiſſimꝰ alexādriq̄ predicti aſſeſſor: hiſdē tēporibꝰ teſte euſebio ꝓpter eximiā eiꝰ ſciam atq̄ doctrinā apud eundē imperatorē maxīo ī precio habitus eſt. Et p̄ ceteris doctoribꝰ vocabula ⁊ leges antiquas explanauit. Atq̄ alia multa monimēta ſcripto poſt ſe reliquit.

PAulus patauinꝰ vir in phīa ⁊ iure ciuili celebratiſſimꝰ ꝑ hec tp̄a floruit ⁊ ad cōponendā rempublicā romani ſuperiorū impatorꝝ vicio ⁊ ſordibꝰ labefactatā alexādro predicto imperatori plurimū auxilio fuit: ⁊ nōnulla ea in facultate cōpoſuit q̄ adhuc extare vident̄: quē nōnulli alio tempore fuiſſe ſcribūt tanta eſt diuerſitas temporꝝ.

Julius frontinus

Tripho

IVliū quoq̄ frōtinū phm̄ ⁊ in omni doctrina ſcientiſſimū cū ſuperioribus floruiſſe ⁊ alexandro auxilio fuiſſe cōſtat. Nā ⁊ ipe multa cōpoſuit ⁊ alexandro ipſi ad res cōponēdas adiumēto fuit.

TRiphonē origenis auditorē his tp̄ibꝰ fuiſſe conſtat ad quē nōnulle extāt ep̄le: q̄ librū p̄cipue cōpoſuit de vacca ruffa ī deutronomio: ⁊ coeq̄libꝰ etāte ānalibꝰ q̄ offerebant̄ ī lege ⁊ de diuiſiōibꝰ q̄ cū colūba ⁊ turture ab abrahā ponit̄ ī geneſi vir eīm eruditiſſimus fuit.

Minutius felix

Ambroſius

MInutius item felix inſignis tūc rome cauſidicus dialogū ſcripſit: quo chriſtianū ⁊ ethnicū diſputantes inducit: qui octauius inſcribit̄. Scripſit ⁊ de fato ⁊ contra mathematicos quāq̄ ſtilus ſuperiori nō cōueniat cuius etiā Lactancius meminit.

AMbroſius grecꝰ diaconus ꝑ hoc tēpus cōfeſſionis gloriā plurimū inſignis fuit: hic primo marcionites exiſtens ab origene correptus dn̄ice glorie inſignis fuit: huiꝰ induſtria ⁊ ſumptu etiā ad hunc infinita origenes dictauit volumina. Sed ⁊ ipſe vir nobilis ⁊ nō inelegantis ingenij obijt parū añ mortē origenis. Reprehēſus a pleriſq̄ q̄ vir locuples amici ſui ſenis ⁊ pauperis moriēs nō recordatus ſit

Agapitus

AGapitus illuſtris adoleſcētulus p hoc temp⁹ apud preneſtinā ſabinoꝝ vrbē quidenis iuſſu alexādri imꝑatoris martyrio coronatᷓ. Ipſe ei cū qn decim eēt annoꝝ ⁊ amore xp̄i martyrio flagraret: ab imꝑatore cōprehenditᷓ. ⁊ primo neruis crudis ceditᷓ: dein de vrbis preſidi vt ſacrificare cōpelleretur traditᷓ q̄ eū duriſſimo ⁊ ſqualido carceri ſtatiz recluſit vbi ꝑ q̄tuor dies eidē cibū oēm negauit: inde eidē preſidi exibit⁹ prunas ardētes eidē ſuꝑ caput ei⁹ apponi iuſſit. ⁊ cū grās deo ageret flagellis iterū ceditᷓ ⁊ nudus capite deorſuz verſo ſuſpēditᷓ: ⁊ bulienti aq̄ corp⁹ ei⁹ ꝑfunditᷓ. ⁊ adhuc martyris xp̄i maxillas fregiſſent preſes ex tribunali corruēs triſtē emiſit aīam. Quo audito imꝑator eū leonibus obijci precepit. Sed fere māſuete facte pedib⁹ martyris ſe inclinauerūt. vidētes ſceleris miſtri tulerūt ſanctū martyrē ⁊ inter duas colūnas gladio ꝑcuſſerunt ſub die. xv. kal'. ſeptēbris. Corp⁹ vo eius a xp̄ianis nocte ſublatū: ibidē miliario ab vrbe primo poſitum eſt in ſarchophago nouo nutu diuino inuēto.

Martina virgo

Quirinus martyr

MArtina romana virgo ⁊ q̄dē ſctiſſima ꝑ hoc tēp⁹ cū eximie chriſtiane veritatis virtutiſq; eſſet mulier ab alexandro principe cōprehenſa cū xp̄m negare oīno recuſaret diuerſis tormētoꝝ generib⁹ cruciatᷓ cū eēm pulcherrima erat i ei⁹ amore exarſit. exhortatᷓ q; ad culturā ydoloꝝ vt eā ſociā impij haberet. Apollo aūt in ei⁹ aduentu cōminut⁹ eſt: deo eīn ſe vouit mēte ⁊ corꝑe caſtā. Iuſſa deinde cedi ⁊ i carcere poſita in q̊ i menſo lūie ꝑfuſa i manu hñs tabulā ſcriptā. quā magnificata ſunt oꝑa tua dñe oīa i ſapīa feciſti. iuſſit poſtea eā extendi ⁊ mēbra ei⁹ ſpatis incidi: in oīb⁹ deum glorificās. imiſſus leo ad eā in cunctis illeſa cū i fide īnobilis ꝑmaneret gladio tandē ceſa martyrij palmā primo die Ianuarij ꝑmeruit.

Berillus eps

Porphirius phs

QUiric⁹ preterea roman⁹ patrici⁹ ⁊ ipſe vna cum iulita matre hac tēpeſtate apō romanā ciuitatez alijs īnūerabilib⁹ ſecū iuctis martyriū ydib⁹ Iulij cōplcuerūt: lz hiſtoria coꝝ inter apocriphos reperiatᷓ

BErillus arabs boſtren⁹ eps vir doctiſſim⁹ cū aliquāto tpe glorioſe rexiſſet eccl'iam ad extremuz lapſus i hereſim q̄ xp̄m ante incarnationē fuiſſe negat origenis tñ oꝑe ad veritatē reduct⁹ varia poſtmoduz ſcripſit opuſcula: maxīe vo epl'as aliq̄t: q̄b⁹ origeni ꝓ ſana doctrina grās agit. Extat ⁊ dialogus origenis ⁊ berilli in quo berilluz hereſeos arguit.

POrphiri⁹ athenieñſis phs ⁊ quidē excellētiſſim⁹ ꝑ hec tpa maxīo i precio fuit. q̄ ⁊ ſi origenis preſbyteri precipu⁹ amator ⁊ laudator fuiſſet: chriſtiani tñ noīs acerrim⁹ ꝑſecutor fuit: ⁊ ꝓpterea multas obtrectationes ⁊ blactrationes ꝯ orthodoxā fidē igeſſit q̄s diu⁹ auguſtin⁹ refellit: lz trinitatē ꝑfectā ponat: hic q; inter cetera yſagogas. i. itroductiōes ad areſtotel' cathegorias. i. p̄dicamēta adiecit ⁊ ꝯſcꝑſit alia mlta.

Hipolitus eps

Iulius aphrican⁹

HIpolit⁹ cuiuſdā eccl'ie eps: q̄ rōnē paſce ⁊ tꝑoꝝ canones ſcripſit vſq; ad primū annū alexandri imꝑatoris. xvj. annoꝝ circulū reꝑerit ⁊ euſebio q̄ ſuꝑ eodē paſca. xix. annoꝝ circulū cōpoſuit occaſionē dedit clar⁹ habetᷓ. Scripſit etiā nōnullos inſcripturas cōmentarios precipue exameron ⁊ in ꝓphet'.

IUlium q; affricanū inter ſcriptores ſui tpis nobiliſſimū his tpibus fuiſſe ⁊ floruiſſe (diu⁹ hieronymus refert) Cuius quinq; de temporibus extant volumina: ⁊ de trinitate pergrāde volumen perſcripſit. ⁊ ad magnū origenē epl'am in qua oſtendit ſuſanne fabulā apud hebreos nō haberi contra quez doctā epl'az ſcripſit origenes. hic cū l'rarū cultor ⁊ amator exiſteret ⁊ multis diuicijs floreret apud ceſareā paleſtine vrbem bibliothecā inſignem ſuo noī cōdidit. ⁊ cū honorabilis plurimū haberetᷓ ſub. M. aurelio antonino ceſare legationez ꝓ reſtauratione caſtelli emaus ſuſcepit qō poſtea reedificās Nicopolim appellauit.

Linea ſumoꝝ pontificum

Fabianus

FAbianus papa natione roman⁹ ex patre fabio poſt antherũ põtificẽ dũ3 in via de futuro pontifice deligẽdo colloquereť: cõfeſtim diuinit⁹ quedã colũba ſuper caput eius aſtitit τ ſic diuinit⁹ electus: ſtatim ꝑ ſeptẽ diaconos regiones diuiſit: qui a notarijs martyrũ res geſtas colligerẽt: ad ceteroꝝ exemplu3: qui xp̄i fidẽ ꝓfitebanť. Idẽ q3 cimiteriũ ꝓ dignitate martyrũ edificauit Statuit preterea vt ſingulis q̃buſq3 annis ĩ cena dñi criſma renouareť: ac vetus ĩ eccl'ia cõburereť. hui⁹ tp̄e exorta eſt nouaciana hereſis: tandẽ martyrio coronať vbi ex q̃nq3 ordinationib⁹ menſe decẽbri habitis. preſbros duos τ. xx. diaconos ſeptẽ. ep̄os vndecim creaſſet. Sepultus eſt aũt ĩ cimiterio calixti via appia. xiiij. kal'. februarij. quo die natalicium eius: vnã cũ diuo ſebaſtiano celebrať. Vacat aũt dies ſex. Ad hũc magn⁹ ille origenes (m'ltis ſublat‹ hereſib⁹) de ordine fidei ſeruãdo multa ꝯſcripſit. ſedit annis. xiiij. men. xj. dies. xj.

Concilũ rome. 60. epiſcopꝝ

SCiſma primũ cu3 nouati⁹ vrbis rome preſbyter his tp̄ib⁹ eccl'ia3 dei ſcindere τ ꝑturbare curauit. iſq3 ob cupiditatẽ ep̄at⁹ oĩa diuina atq3 hũana miſcebat: τ ne põtificat⁹ ĩ manus cornelij q̃ fabiano ſucceſſit deueniret. ab eccleſia eĩ ſepat⁹: ſemet ac ſuos id eſt mũdos appellabat. Negabat apoſtatas etiam penitẽteſ recipiẽdos eẽ Hãc ob re3 cõciliũ ſexaginta ep̄oꝝ: totidẽ p̄ſbiteroꝝ cũ diaconis pluribus habitũ eſt. quo nouacij opinio vt falſa impbať. q̃ꝺ ſaluatoris exemplo nemini penitẽti denegãda ſit venia. τ ſic primũ romane eccl'ie ſciſma finitũ fuit. Alie etiã hereſes hui⁹ tp̄ib⁹ pullulare cepere. Origenes eni hereſim quorũdã ſuſtulit: affirmantiũ aĩos hoĩm vna cũ corporib⁹ interire. Rurſuſq3 ĩ anaſtaſi (quã nr̃i reſurrectionẽ vocãt) vna cũ corporib⁹ ſuſcitari. Suſtulit τ hereſim helcheſatarũ qui paulũ ap̄l'm oĩno reſpuũt quiq3 aſſerunt negãtem in tormẽtis chriſtũ nihil criminis habiturũ: modo integri τ recti ſit cordis.

Cornelius

COrneli⁹ papa natione roman⁹ patre caſtino: vir certe eruditiſſim⁹ q̃ multas ſcripſit ep̄l'as. vnã ad fabiũ anthiocenũ ep̄m de ſynodo romano τ italica atq3 aphricana. aliã de nouatiano heretico. terciã de ſynodi geſtis. At no ſub epiſcopatu eius qui apoſtatas recipiendos cenſebat penitentes preſertim nouatis nouacianũ extra eccleſiã ordinauit τ ĩ aphrica nicoſtratũ. quãobrem ꝯfeſſores qui a cornelio ſeceſſerãt: cũ maxio preſbytero ac moyſe ſentiẽtes ad eccleſiã reuerſi veri confeſſoris nomen adepti ſunt. verũ poſtea inſtantibus hereticis cornelius centũcellas in exiliũ mittiť. ad quẽ cyprianus carthaginenſis ep̄s in carcerem cõiectus lr̃as mittit. quib⁹ intellexit τ amici calamitatẽ τ exilij ſui cõfirmationẽ. Extant τ alie cypriani ad corneliũ ep̄l'e plene religionis τ fidei. Priuſq3 in exiliũ mittiť inſtãte lucina matrona ſanctiſſima corpora petri τ pauli e cathecũbis vbi minus tuta eſſe videbanť noctu leuat. Paulũ lucina ĩ predio ſuo via hoſtiẽſi collocat vbi interfectus fuit. corneli⁹ petrũ vbi crucis martyriũ ſubijt. in templo apollis ad radices aurei montis. iij. kal'. Iulij. Cũ aũt menſe decembri ſacroꝝ iniciãdoꝝ ptãte3 bis fecit. Decius iratus ſanctiſſimũ virũ plũbatis cedi atq3 deinceps ad templu3 martis duci iubet: vt ſimulacrũ eius adoraret. At vir ſanctus dum ad ſuppliciu3 duciť: oĩa bona ſtephano archidiacono cõmiſit. poſt hec tercio nõs maij obtrũcať. hui⁹ corpus beata lucina cũ quibuſdã clericis noctu ſepeliuit in arenario predij ſui. Sedit annis duob⁹ diebus tribus. Sedes. xxxv. vacat.

Dionyſi⁹ alexãdrie ep̄s

DIonyſius alexandrine eccleſie epiſcopus vir doctiſſim⁹ origenis magni auditor his temporibus epiſcopus deſignatus. ſedit annis. 17. hic in cypriani τ affricani ſynodi dogma conſentiens de hereticis rebaptizãdis plurimas miſit ep̄l'as: ſed τ ad fabianũ papam de penitentia vnam ſcripſit ep̄l'a3: τ ad varios alios de exilio: de mortalitate: de ſabatho: de perſecutione decij. atq3 duos libros aduerſus nepotẽ ep̄m τ ad origenẽ magiſtrũ ſuũ de martyrio τ alia multa.

Maximinus impator anno ab vrbe cōdita. dcccclxxxvij. poſt alexādrū ex corpore militari: poſteaq̄ bellū in germania ꝓſpere geſſerat ſine vlla ſenatus auctoritate impator electꝰ eſt. hic de vico tracie vicino barbaris: barbaro etiā patre ⁊ matre genitus: quoꝝ alter e gothia: alter ex alanis genitus eſſe ꝓhibet. Et in prima quidē puericia fuit paſtor nōnūq̄ procer q̄ latronibꝰ inſidiaret ⁊ ſuos ab incurſibꝰ vindicaret. militare aūt ſub ſeuero cepit. Erat em̄ magnitudine corporis ꝯſpicuus: virtute inter oēs milites clarus forma virili decorus ferus moribꝰ. fuit aūt ingentis ſtature vir adeo vt pedes octo excederet. Pedē habuit tāte magnitudinis vt poſtea in ꝓuerbij locū ceſſerat: cū de longis ⁊ ineptis hoībꝰ diceret. maximini caligā requirit. Tāte vero bibacitatis erat vt vini amphorā vna cena biberet. Verū cū ſextus a nerone xp̄ianos ꝑſequeret anno tercio poſteaq̄ regnare cepat: a pupieno aq̄legie quā obſidebat vna cū filio maximino interfectus eſt. tanta aūt fide aq̄legieſes ꝯ maximinū ꝓ ſenatu fuerūt vt funes de capillis mulieꝝ facerēt cū deeſſent nerui ad ſagittas emittēdas. Ideo rome in honore matronaꝝ templū veneri calue ſenatus dicauit. Greci ſcriptores maximū ⁊ balbinū impatores ꝯ maximinū factos. maximū aūt cū exercitu miſſuz ⁊ apud rauennā bellū paraſſe. aq̄legiā aūt niſi victorē nō vidiſſe: latini ſcriptores nō maximū ſed pupienū ꝯ maximinū pugnaſſe apud aq̄legiā ⁊ viciſſe. forte idē pupienus q̄ eſt maximus.

Gordian⁹ filius

Gordianus poſt maximinū tyrānuz imperiū adeptus cū parthos iā erūpētes ingēti clade ſupaſſet: ⁊ nobiliſſimus vir ꝓcōſul cuz filio ꝯſulari legato impator dictus erat aūt iā octogenariꝰ ⁊ plurimis ꝓuīcijs ꝑfuit quē affricanū appellauerunt. Gordiani igit̄ duo pater ⁊ filiꝰ ambo ex ꝯſulibus magno affroꝝ ꝯſilio impatores ſunt appellati Gordianus v̄o adoleſcēs auguſtus declaratꝰ ſex annis imperiū tenuit. cuz maximinus ꝑter ſenatus auctēm impium vſurpaſſet ad deturbādūz euz tres declarauit impatores e q̄bus pupienꝰ ⁊ albinꝰ ī palatio interfecti. ſoli gordiano imperiū reſeruatū fuit. Huius pricipis hec fuit precipua laus ꝙ ad ſexagitaduo milia libroꝝ ī bibliotheca habuiſſe dr̄. deniq̄ duz ad triūphū rome rediret: nō lōge a romanis finibus philippi fraude occiſus eſt. Gordiano ſepulchꝝ milites apd̄ circeū caſtꝝ fecerunt tituluz hm̄oi ardētes ⁊ grecis ⁊ latinis ⁊ perſicꝭ ⁊ iudaicꝭ lr̄is: diuo gordiano victori ꝑſaꝝ: victori gothoꝝ: victori ſarmathaꝝ depulſori rōanoꝝ ſeditionū: victori germanoꝝ ſed nō victori philipporum.

Philippus anno ab vrbe cōdita nōgētefimo nonageſimoſeptio reductis militū copijs e ſyria ī italiā vna cuz filio philippo ānos q̄nq̄ impat. hūc aūt ꝑmū imperatorē xp̄iani habuere: q̄ q̄dē miſteria adire nunq̄ eſt auſus niſi ꝯfeſſus. poſt terciuz v̄o imperij ſui annū milleſimus ab vrbe ꝯdita annus impletus eſt. vn̄ ⁊ ſeculares ludi celebrati ſunt. q̄ centeſimo q̄z anno repetebant̄. inſtituti a valerio publicola poſt exactos reges a ſeculo nomē ducētes: qd̄ eſt humane vite ſpaciū. Ambo deinde fraude decij ab exercitu interfecti ſunt. lꝫ diuerſis ī locis. Nā philippus pr̄ verone: filius rome occidit̄. annis q̄nq̄ imparunt. Inter diuos tm̄ relati ſunt. ex q̄bus iunior philippus adeo ſeueri aī fuit: vt nullo cuiuſq̄ cōmēto ad ridēdum ſolui potuerit: patrēq̄ ſecularibus ludis petulātius cachīnātē: vulto auerſato notauerit. hic philippus q̄rto imperij ſui anno vrbē ex ſuo noīe ī thracia ꝯſtruxit. ⁊ cū deciū infenſuz haberēt thezauros ſuos fabiano pōtifici ꝯtulerūt: ob id odiuz maximū decius in xp̄ianos ꝯcepit.

Decius romanoꝝ imperator q̄ e pānonia inferiori budalie natus. interfectis philippis imperiuz ſumpſit: odio in xp̄ianos exardēs: ꝓpter philippos eiuſdē ſecte imitatores. Belluz ciuile qd̄ in gallia motuz fuerat oppreſſit: filiuz ſuuz ceſarē fecit: rome lauacrū edificauit. cum bienio poſtea cuz filio ceſare imperaſſet. in barbarico bello opprimit̄ e q̄bus ſenior gurgite paludis immerſus eſt. Ita vt nec cadauer eius nuſq̄ repertuz ſit. Digno certe dānatus iudicio: q̄ ſeptimā poſt nerone perſecutionē in xp̄ianos mouens. multos ſctiſſimos viros interemit. Hic inter hiſtoricos varietas orit̄: cuz eutropius ſcribit ꝙ inter ceteros beatiſſimū laurentiū leuitā ⁊ martyrē igne excoxit q̄ ſub ſixto floruit. Ideo imperiū decij nōnulli ꝓlōgāt. Quidā hunc deciū ſeniorē ſub quo paſſus fabianus ⁊ corneliꝰ ponunt. deinde deciū iuniorē ceſarē. ⁊ inter iſtos duos gallū voluſianū ⁊ alios impatores fuiſſe aiunt. Et poſtea valerianū cū galieno ſub quibꝰ paſſi lucius ſtephanꝰ ⁊ ſixtus ſūmi pōtifices ac laurētius archidiaconus ⁊ hypolitꝰ. Ideo galienꝰ binomius aſſerit̄ dictus decius galienus. Vez aliq̄ deciū ceſarē a philippo cōſtitutum cum in vita laurētij legit̄ decius ceſar ⁊ nō impator ſub eo paſſum fuiſſe laurentiū. Cuz antiquitus aliqui ceſares ⁊ aliqui auguſti: poſtremo imperatores fuerunt.

Linea Imperatorum

Maximinus

Gordianus pater

Philippꝰ pater

Philippꝰ filius

Decius

PErſecutionē ſextā poſt neronē. maximinꝰ imꝑator mouit in xp̄ianos quā precipue exercebat in clericos ⁊ ſacerdotes. verum cum cunctos cedibus perſequeret: tercio anno a pupieno aquilegie vna cū filio interfectus: perſecutioni ſimul ⁊ vite finem impoſuit.

Pontion martyr

POntiū beatiſſimū martyrē philippos imꝑatores ad fidē xp̄i ↄuertiſſe tradunt hiſtorici. Iſte pontius fuit filiꝰ cuiuſdā ſenatoris vrbis. cuius pater marcus: mater iulia. que pregnās templū iouis intrās in quo ſacerdos ſacrificans velamē ⁊ infulā ſcindens voce terribili ait. Hec mulier in vtero geſtat: qui hoc templū funditus euertet. Ideo triſta domū rediēs: vētrē moleſtauit vt fetus periret: peperit tn̄ puerū ſine omni macula. quē cū nitebat̄ interficere: pater ait. Sinas eū viuere: ſi ioui placebit de inimico vindictā ſumet. deinde cū in varijs doctrinis eruditiſſimꝰ euaſiſſet. Cū audiſſet xp̄ianos: cui ſanctꝰ pontianus ꝑerat cantātes: deus noſter in celo oīa quecūq̄ voluit fecit. Simulachra gentiū argentū ⁊ aurū ⁊c̄. Relictis ydolis cū patre a pōtiano baptiſma ſuſcepit: patre deinde defuncto ⁊ pontiano: fabiano ſummo ap̄lico oēs facultates dedit: qui pauperibus diſtribuit. duobꝰ aūt philippis imꝑatoribꝰ cum eſſet amicus ⁊ cum inſtaret milleſimꝰ ab vrbe annus: eis verū ac magnū deū in celo colendū oſtendēs. effecit vt a fabiano baptiſma ſuſceperūt: ⁊ templū deſtruxerunt. a ſequētibꝰ deinde imꝑatoribꝰ poſt varia tormenta cum a ſeuientibus vrſis ⁊ ab igne in arena illeſus māſiſſet. demum capite ceſo martyriū cōſūmauit.

Martyres que per varias perſecutiones paſſi ſunt deinceps nomina famoſorum annotantur.

Leontius martyr
Flocellus puer
Feliciſſimus martyr
Romanus martyr
Habundius martyr
Cirilla virgo filia decij ⁊ martyr
Abacuck martyr
Andeceus diſcipulus policarpi
Simmus martyr
Nouatus cum. xx.
Victor miles ⁊ terrena vxor eiꝰ
Concordius ſubdiaconus
Valerius martyr
Gaius martyr
Attalus martyr
Philippus prefectus alexādrie
Triphonia
Ceſarius
Simphorianus
Caſtorius
Columba
Geminianus
Philemon
Janurius
Feſtus
Deſiderius
Sabinus
Baſilijs cum alijs ſeptem
Adrianus
Simplicianus

Patroclus
Simphorianus
Xlviij. martyres
Leonilla
Priſcus
542. martyres
Quirinus
Theodorꝰ baſilides
Maurus
Victorius
Victor martyr
Nicoforus
Claudianus
Alexander
Carpoferus
Criſandus
Gedeon
Daria
Marcellianus
Marcus
Nicoſtratꝰ ⁊ Zoe vxor eius
Tranquilla
Cromacius
Creſcentia
Theodora
Albinus
Felicianus
Primus
Fauſtinus
Beatrix

Septem dormientes

TEmporibꝰ decij cū poſt varias ꝑſecutiones epheſū decīꝰ veniſſet. In medio ciuitatis templū cōſtruēs: oēs ſub pena mortis ydolis ſacrificare cōpulit. Tantuſq̄ penarū terror cunctos inuaſerat vt filiꝰ patrē ⁊ amicus ſodalem abnegarat: In ea vrbe ſeptē nobiles primi in palatio. maximinus: marcus: martinianꝰ: dionyſius: ſeraphion: iohānes ⁊ cōſtantinus ydola ſpernentes ieiunijs ⁊ orōnibꝰ in domo celātes vacabāt. apud decium accuſati patrimoniū paupibꝰ diſtribuētes. Inito cōſilio in montē celion ſeceſſerunt: ⁊ vſq̄ ad tempꝰ ꝑſecutionis finiēde latere decreuerūt: quibꝰ vnus admiſtrabat qui furorē decij ceteris detexit: ⁊ panes allatos obtulit. quo cibo ↄfortati colloquētes in luctu vt deꝰ voluit obdormiuerūt. Decīꝰ os ſpelunce obſtrui ꝑcepit vt fame ⁊ ſiti dies clauderent. Scriptura ſignato martyriū cū tempore: quomodo temporibus theodoſij poſtea manifeſtati viui ſunt. infra deſcribitur.

SEptima ꝑſecutio poſt neronē facta eſt a decio impatore. qua quidē multi diuerſis in locis ꝓ fidei ꝯſtātia paſſi fuere. q̄ cū philippo impatori reuertēti de bello verone occurrit cū victoria: ad ipſum honorādū: doloſe eū occidit. ⁊ vſurpās ſibi imperiū ad vrbē veniēs: vt videret zelo cultus deoꝝ illoꝝ occidiſſe dn̄m ſuū q: xp̄ianus erat: mouit ꝑſecutionē diram ꝯ xp̄ianos plurimos interficiens. ⁊ inter illos filiū prefati philippi impatoris. Martyres aūt varij ſub decio paſſi ſunt: quoꝝ martyriū iā patebit:

Abdon ⁊ Senen

ABdon ⁊ ſenen ſubreguli romani viri clariſſimi ex corduba ꝑſarū vrbe oriūdi his tumultibꝰ pꝰ multos carceris ſqualores romā cathenis obligati ꝑducūt vbi cū diu diuerſis penaꝝ generibꝰ diu fuiſſent macerati. Cū eñ deciꝰ impator babiloniā ⁊ alias ꝓuincias ſuperaſſet xp̄ianos in diuerſis locis cordubā adduxit: ⁊ diuerſis ſupplicijs eos īterfecit. Eoꝝ aūt corpa abdon ⁊ ſenen xp̄ianiſſimi ſepeliebāt. Tandez tercio kalēdas Auguſti gladio ꝑcuſſi martyrium compleuerunt.

Agatha

AGatha ſicula virgo genere nobilis ꝑclariſſima: ꝑ hoc tempꝰ in cathania ciuitate ſicilie ꝓ xp̄o martyrio coronat̃. Nā quintianꝰ ꝑfectꝰ audita eiꝰ fama nobilitatis formoſitatis ⁊ diuiciaꝝ: ⁊ ꝙ xp̄i ancilla eſſet: illā cōprehendēs affrodiſie turpiſſime mulieri tradidit: que ſeptē filias habebat turpitudini deditas: que ꝑ dies triginta varijs ꝑſuaſionibꝰ ac minis eā adhortabātur: vt preſidi aſſentiret: qui poſtq̄ cū idolis ſacrificare nollet: poſt alapas ⁊ carceres poſtq̄ eculeū: poſt etiā mamillarū abſciſionē: ⁊ in teſtis fractis ⁊ carbonibus ignitis volutationē eo iudicāte ī carcere martyrio ꝯſūmata eſt nonis februarij. corpus fideles aromatibꝰ ſepelierunt. angelus appoſuit tabulā vbi ſculptum erat. mentē ſanctā ſpontaneā honorē deo ⁊ patrie liberationem. Cortina quoq̄ eius ignem montis prope ciuitatē repreſſit.

APpolonia virgo ſanctiſſima memoratu digniſſima alexandrina longeue etatis. ⁊ ipſa ꝑ hoc tempꝰ martyriū ꝓ xp̄i noīe ꝑtulit acerbiſſimū. Nā ꝑſecutores (cū idolis ſacrificare nolebat) primū dentes oēs ex eius ore excuſſerūt ⁊ multis plagis affecerūt. deinde cū minarent̃ eam viuā ſe incenſuros niſi cū eis verba impia ꝓferret ⁊ deū blaſphemaret. at illa vidēs rogum paululū quid intra ſemetipſam deliberās: repēte de manibꝰ impioꝝ ſe ꝓripit ⁊ in ignē paratū ꝓſiliuit: vt ꝑterrerent̃ crudelitatis actores: q: ꝓmptior eſt inuenta femina ad mortem: q̄ꝫ ꝑſecutor ad penaz. ac ſic martyrij palmā quīto ydus februarij ꝓmeruit. Eiꝰ ſanctū corpus poſtea in italiā delatū: apud derdonaz lombardie ciuitatem in cathedrali eccleſia ſeruat̃.

Appolonia

Serapion

SErapion patria alexandrinꝰ ⁊ ipē vir ſanctiſſimꝰ eodē anno apud alexandriā a ꝑſecutoribꝰ captꝰ crudelibꝰ ſupplicibꝰ afficit̃ in tm̄ vt oēs eius corporis iuncture penitꝰ ſoluerent̃: ſed adhuc viuēs a miniſtris diaboli de ſupiorībꝰ ſue domꝰ partibꝰ ꝑcipitatus xp̄i martyr efficit̃. ⁊ eiꝰ natale. 18. kal̃. decēbris celebrat̃. Juſtinus quoq̄ preſbyter cū victoria martyriū pro chriſto conſtantiſſime ſuſtinuit.

Meniacus martyr.

Victoria virgo

MEniacus ethruſcus vir celeberrimꝰ: ⁊ ipſe apud florētiā ethrurie vrbē octauo kal̃. nouēbris martyriū ꝑtulit. cuius reliquie adhuc ⁊ templo ⁊ populoꝝ frequentatione a cōciuibꝰ ſuis plurimū venerant̃. Palentinꝰ quoq̄ ⁊ laurentinꝰ patria ethruſci: ⁊ ipſi apud aretium eoꝝ vrbem vna cum nicoſtrato diacono: ⁊ alij multi in hoc tumultu pro chriſto paſſi ſunt.

VIctoria virgo inclita cū eſſet deſpōſata cuidā pagano rome ſub deciana ꝑſecutione: cū nec nubere nec ſacrificare vellet: poſt multa miracula ⁊ opa ſancta cū plures virgines deo adiūxiſſet: gladio ꝑcuſſa eſt rogatu ſui ſponſi. Plurimiq̄ alij martyrio coronati ſunt quoꝝ vitā euoluere nō poſſumꝰ. qui hac perſecutione furente in deſertis ⁊ in montibus latitantes fame ſiti frigore: languore latronibus beſtijſq̄ conſumpti ſunt in diuerſis mundi regionibus.

Anno mundi.5453. Anno christi 254.

LUcius papa natione romanꝰ patre porphirio poſt cornelıũ ımꝑante gallo hoſtiliano pontifex eligiť. hunc voluſianꝰ ımꝑator primo exilij pena dãnauerat: ſed eo extincto ab exilio liberatus romã veniẽs. Cõſtituit vt duo preſbyteri: diaconi tres vbiqꝫ locoꝝ epm comitarenť: cuiꝰ vite ⁊ actiõis teſtes qui etiã añqꝫ ad martyriũ iubẽte valeriano ducereť: oẽm ꝑtãtem eccłie ſtephano archidiacono ſuo ꝑmiſit. Ter aũt dandis ordĩnibꝰ ſacris vacauit. Et poſtqꝫ martyrio vitã finiuit ſepultꝰ eſt in cimiterio calixti via appia octauo kał. ſeptẽbris. ſedit ãnis tribꝰ: men. iij. diebꝰ. iij. Dies qnqꝫ ⁊ trigĩta ſedes tũc vacat.

Anno mundi.5458. Anno christi.257.

STephanus primus papa natione romanus patre iulio pontifex eligiť eo potiſſimũ tꝑe quo poſtumꝰ in gallia tyrannidẽ occupat: cum maximo reipublice emolumẽto: vir ſane optimus ad ordinãdã eccłiaꝝ cõuerſus. Inſtituit: ne ſacerdotes ⁊ leuite veſtibꝰ ſacris alibi qꝫ in eccłia ⁊ peragendis ſacris vterenť: ne ſi ſecus facerent penam balthaſar regis babylonis ſubirẽt: qui vaſa ſacra ꝓphanis manibꝰ attigerat. De rebaptiſandis aũt his qui ad fidem rediſſent eadẽ ſenſit que corneliꝰ põtifex: neqꝫ vllo modo his recõmunicandũ eẽ qui rebaptizarent. Tandẽ cũ oꝑe ⁊ verbis multos gentiles ad fidẽ xpi cõuertiſſet: cõquiſitus a galieno vt quidam volunt vel ab his qui ex deciano edicto christianos ꝑſequebanť: vna cũ pleriſqꝫ ſuoꝝ ad martiriũ rapiť. capite mulctatus ĩ calixti cimiterio via appia ſepeliť. 4. nõs auguſti. ſedit annis ſeptẽ: mẽſibꝰ quinqꝫ diebꝰ duobꝰ. Sedes aũt ad dies duos ⁊ viginti tum vacat.

SIxtus ſecũdus papa natione grecus: patria atheniẽſis ex philoſopho xpi diſcipulus factus eſt: durãte adhuc deciana ⁊ valeriana ꝑſecutione vir ſane doctiſſimꝰ: q̃ ſũmoꝑe hereſes exortas videlꝫ ſabellianoꝝ ⁊ nepocianoꝝ cõfutare ⁊ extinguere meditabať. verũ accuſatꝰ qđ xpi fidẽ cõtra imperatoꝝ decreta predicaret. captus ad martis templũ duciť vt aut marti ſacrificet aut ſi id facere noluerit penã capitis ſubeat. Euntẽ ad ſuppliciũ laurẽtiꝰ archidiaconus alloquiť. Quo ꝓgrederis ſine filio pater: ⁊ ſine miniſtro ꝓperas. Cui ſixtus. Ego te nõ deſero fili. maiora tibi ꝓ fide xpi ſuperſunt certamina. poſt triduũ me ſequeris ſacerdotẽ leuita. Interim aũt ſi quid in theſauris habes id pauperibꝰ diſtribue. Eodẽ vero die vna cũ ſixto diaconi ſex interficiunť. feliciſſimus: agapitus ianuarius: magnꝰ: innocentius: ſtephanus: ſexto ydus auguſti. In ſuo aũt põtificatu ſacroꝝ ordinũ ꝑtãtem bis fecit menſe decẽbri. Sixti corpꝰ ĩ cimiterio calixti via appia ſepeliť. Reliq̃ do martyres iacẽt in cimiterio ꝓtextati ĩ agro veranio via tiburtina. Sedit aũt ãnos duos mẽſes decẽ dies tres ⁊ viginti. Vacat tum ſedes dies quinqꝫ ⁊ triginta

DIonyſius papa cuiꝰ originẽ damaſus ſe inueniri potuiſſe negat ex monacho põtifex creatus: ꝑſbyteris eccłias ⁊ cimiteria ĩ vrbe roma ſtatim diuiſit: parrochias ⁊ dioceſes ſoꝛis diſtribuit que quiſqꝫ finibus ſuis liminibuſue ꝯtentus eẽt. Mãdauit itẽ iudicibꝰ tam ſecularibꝰ qꝫ eccłiaſticis: vt nemınẽ dãnarẽt anteqꝫ ꝑ teſtes ydoneos ꝯuincereť. hic licet decrepite eſſet etatꝭ: cõciliũ in anthiochia ciuitate ꝯ paulũ eiuſdẽ vrbis epm celebrari mãdauit: cum ꝓpter ſeniũ intereſſe dionyſius nõ potuit. Ea tñ de re ad eum per maximũ alexandrinũ epm late perſcriptũ eſt. Mortuus aũt dionyſius ſepeliť in cimiterio calixti vbi ex inſtitutionibus duabus mẽſe decẽbri habitis: preſbyteros duodecim: diaconos ſex: epõs ſeptẽ creaſſet. Sedit annis ſex: menſibus duobus: diebus quatuor. Vacat tum ſedes dies ſex.

Anno mundi.5463. Anno christi.264.

FElix papa natione romanus patre cõſtãtino: aureliani tꝑe fuit: vir vtiqꝫ iuſtus ⁊ omni laude dignus: qui ⁊ martyrũ deuotioni conſulẽs mandauit vt ſingulis annis ſacrificia martyrũ a xpi ſacerdotibꝰ decetero celebrarenť vtqꝫ nullibi qꝫ in loco ſacro ⁊ a viris eccleſiaſticis miſſa celebrareť. Dedicationes quoqꝫ temploꝝ etiã ſolẽniter celebrari mãdauit. Qđ ſi de cõſecratione alicuius eccłie ignoratũ fuerit vtpote vetuſtate ⁊ abolitione muroꝝ cõſecrari denuo mãdauit. Qui deniqꝫ repetitis ſacris ordinibus menſe decembri preſbyteros nouem: diaconos quinqꝫ: epiſcopos quinqꝫ creaſſet. martyr via aurelia ſepeliť tercio kał. Iunij in baſilica quã antea in honorem dei condiderat ſecũdo ab vrbe miliario. Sedit annis quatuor men. ij. dies. xv. Vacat tum ſedes in vrbe dies quinqꝫ.

Linea pontificum

Lucius

Stephanus

Sixtus

Dionyſius

Felix

Volusianus filꝰ

Galienus

Gallus hoſtilianꝰ ꝛ galli filꝰ voluſianus mox im
peratores creati ſunt: quoꝝ tpibꝰ in vltionē xpīa
in nois tanta peſtis exorta eſt: vt pauce domꝰ nedū ci
uitates ꝛ ꝓuincie extiterint: que nō tantā calamitatē
ſenſerint. Nihilqꝫ oīno clarū geſſerūt. Sola hec peſti
lentia morbis atqꝫ egritudinibꝰ: notꝰ eoꝝ principatꝰ
fuit. Verū gallus ꝛ voluſianꝰ duz ꝯ̄ emilianū res no
uas agitantē bellū ciuile moliunt̄ interamne necant̄.
Emilianus aūt obſcuriſſime natꝰ: obſcurius impauit
cū maurꝰ fuerat. ꝛ tercio mēſe extinctꝰ eſt. hec aūt pe
ſtis ac calamitas maxīe apud egyptū ꝛ alexandriā ſe
uiebat: de q̄ cypriani martyris extat liber. hi duo non
dū cōpleto impij ſui biēnio vt premiſſuz eſt interierūt
Valerianꝰ imperiū ſuſcipiēs cū galieno eius filio
impauit annis. 15. Valerianꝰ eñ in rhetia ꝛ no
rico ſe agens ab exercitu. Galienꝰ rome a ſenatu impa
tores eligunt̄. hoꝝ imperiū pernicioſuz romano nōi
ꝛ pene exiciabile fuit: ꝓcipuē ignauia ꝛ ī xpianos ſe
uicia. Nā germani rauenā vſqꝫ ꝑuenere ferro ꝛ flāma
oia vaſtātes. Valerianꝰ aūt in meſopotamia bellū ge
rens a ſapore perſarū rege captꝰ in ſuitute turpiter vi
xit: ꝛ apud parthos ignobili ſeruitute ꝯſenuit: eo eñ
vt ſcabello perſaꝝ rex equū cōſcenſurꝰ vtebat̄: pedes
eiꝰ ceruicibꝰ impōnēs. ꝛ id merito cū ſtatī vbi imperiū
arripuit octauā ꝑſecutionē ī xpianos mouit. Territꝰ
aūt claro dei iudicio galienꝰ pacē eccl'ie tribuit. Cum
aūt adoleſcēs factꝰ eſſet auguſtus imperiū primo feliciter mox cōmode ad vlti
mū pernicioſe geſſit. erat eñ ī galieno ſubite virtutis audacia. Barbari tñ oēs
in fines romanos eruperāt. Et tyrāni qdā pernicioſi exorti ſunt: qui qđ domi
relictū erat ab externo hoſte peſſundaret. Galienꝰ vo cū rēpublicā deſeruiſſet
ac mediolani libidinibꝰ operā daret miſſis pcuſſoribꝰ interēptus eſt impij an
no nono. Et vt qdā ferūt auxilio cecropij dalmatarū ducis vbi ꝛ frater eiꝰ va
lerianꝰ quē multi auguſtū multi ceſarē dicūt occidit̄. Alamāni eñ exhauſti gal
lis ſuo tpe in italiā penetrauerūt. Dacia q̄ a traiano vltra danubiū fuerat adie
cta amiſſa eſt. Germani vſqꝫ ad hiſpanias penetrauerūt. Cum iā deſperatis re
bus ꝛ deleto impio romano poſthumꝰ i gallia obſcuriſſime natꝰ purpurā ſum
pſit: ꝛ per tyrānidem annis. x. impauit: vſus ingenti moderatione: pulſis ho
ſtibꝰ ꝓuinciā in priſtinā formā redegit: deinde militari tumultu apud magūcia
cū interfectꝰ. Victorinꝰ poſtea galliarū accepit imperiū vir ſtrēnuiſſimꝰ ſꝫ dum
nimie libidis eſſet ꝛ aliena matrimonia corrūperet. agrippine occidit̄ ſui impij
anno ſecūdo. Huic ſucceſſit tetricus ſenator: q̄ aquitaniā honore preſidis ad
miniſtrās abſens a militibꝰ imperator electꝰ eſt. duz hec ī gallia agerent̄ ꝑ odena
tū perſe victi defenſa ſyria meſopotamia vſqꝫ ad theſiphontē recpta eſt.
Claudius huiꝰ nois ſecūdus romanoꝝ imperator a militibꝰ electus: a ſe
natu appellatꝰ auguſtus: imperiū ſuſcepit: hic gothos illiricū mecedo
niāqꝫ vaſtātes bello adortꝰ incredibili clade ſuperauit. hāc obrē in curia aureꝰ
clipeꝰ: in capitolio aurea ſtatua eidē a ſenatu decreta eſt. parcus vir atqꝫ mo
deſtus ꝛ iuſti tenax atqꝫ reipu. gerende idoneus. aduerſus ducenta milia ala
manoꝝ haud ꝓcul a lacu benaco ī ſilua que lugana dicit̄ dimicās: tantā mul
titudinē fudit vt egre pars dimidia ſuperfuerit. qui tñ morbo correptus apd
ſyrmiū morit̄. nō duz expleto biennio in imperio. Quo mortuo ſtatim quinti
lꝰ frater ab exercitu imperator eligit̄. vir qdem vnice moderationis ꝛ qui ſo
lus fratri preferri poſſet. Is quoqꝫ decimoſeptimo imperij die interficit̄.
Aurelianus anno ab vrbe cōdita milleſimo ac vigeſimoſeptimo imperiū
adeptus. Dacia ripenſi oriundus vir militari diſciplina clarus: in bello
potens: animi tñ modici: ꝛ ad crudelitatē ꝓpenſioris. Gothos apud danu
biū graui ꝓlio ſuperat. Romanā orbem triennio ab inuaſoribꝰ receptauit. hic primus apud romanos dia
demā capiti innexuit: gēmiſqꝫ ꝛ aurata veſte (qđ vere romanis incognitū moribꝰ) vſus eſt. hic muris vali
dioribꝰ ꝛ laxioribꝰ vrbē ſepſit. Tēplū appollini edificauit in aſiā traijciens zenobiā que occiſo odenacho
marito orīetis tenebat imperiū haud longe ab anthiochia vicit: eamqꝫ in triūphū vna cū tetrico duxit. ad
gallias ꝓfectus vindelicos obſidione barbarica liberauit. deinde ad illiricū redijt. Sꝫ cū iter faceret apud
zenophoriū māſionē que eſt inter heracliā ꝛ bizantiū: malicia notarij ſui interemptus eſt: qui nonā perſe
cutionē mouit in xpianos: populus aūt romanus amauit: ſenatus timuit. Imperauit annos quinqꝫ men
ſes ſex. Triūphū eius glorioſumꝰ flauius vopiſcus deſcribit.

Linea Impe
ratoꝝ

Gallus hoſtilianꝰ

Valerianus

Claudiꝰ Quītilꝰ frater

Aurelianus

Octaua ꝑſecutio eccleſie facta fuit iuſſu valeriani impatoris: q̄ vbi imperiū arripuit octauus a nerone adigi tormentis xp̄ianos idola colere: abnegantesq̄ interfici. vbiq̄ iuſſerit: hic tn̄ a pn̄cipio ſanctos dei ita veneratus eſt vt domus eius eccleſia dei putaret̄. Sed poſtea per quēdā magū ſeu hereticum corruptus ⁊ deprauatus: catholicā fidem adeo deteſtari cepit: vt hanc perſecutionem faceret cuius crudelitas atq̄ ſeuicia dei iudicio orbi nō modicū pernicioſa fuit. nam paulopoſt germani e ꝓuincia erūpētes cū magno impetu hoſtili aīo rauennā vſq̄ peruenere: ⁊ oīa igni ⁊ ferro vaſtauere

Cyprianus

Cyprian⁹ doctor eccl'ie eruditiſſim⁹ ⁊ cartaginēſis ep̄s iubēte valeriano pn̄cipe poſt longū exiliū octauo kal'. octobris a galerio maximo ꝓconſule dn̄iſſimo viro detrūcatione capitis martyriū cōſūmauit. Referunt̄ ⁊ cū eo apud eandē vrbem paſſi Creſcenti⁹ victor: roſula ac generalis. Fuit aūt in primis Cyprianus gentilis ⁊ excellentiſſimi ingenij vir ac bonarū artiū ſtudijs ornatiſſim⁹ qui primo rhetoricā docuit: deinde ſuadēte p̄ſb̄ro cecilio (vt hieronym⁹ ait) a quo ⁊ cognomē ſortit⁹ eſt: ad xp̄ianos trāſiēs oēs facultates ſuas paupib⁹ erogauit. preſbyter primo deinde carthaginēſis ep̄s creat⁹. vbi tum docendo monēdo ac ſcribendo xp̄i eccleſie prodeſſe curauit. Eius aūt clariſſimā vitā ⁊ martyriū pontius eiuſdē cypriani p̄ſbyter ⁊ exilij comes: egregio volumīe cōpoſuit. huius cypriani caput Nuremberge in baſilica ſcti Laurentij cū oī gloria ob ſeruat̄. Scripſit aūt plura opa precipue de vnitate eccl'ie: Anteq̄ eīn moreret̄ cyprian⁹ venerat in ſn̄iam eccl'ie romane. Nō eſſe rebaptizandos hereticos: ſed ſola man⁹ impoſitione gr̄am recipiēdos hac de re inter cyprianū ⁊ corneliū magna fuerat olim cōtentio

Laurentius

Laurenti⁹ hiſpan⁹: ſixti pōtificis archidiaconus ⁊ fili⁹ adoptiuus rome via tyburtina preſente decio ſeu galieno poſt multū virtutū inſignia ⁊ plurima tormētorū genera videlz carceris: in quo cecū illumiauit ⁊ hypolitū baptizauit: ac verberib⁹ (vt thezauros eccleſie oſtēderet) plūbatis ac ſcorpionib⁹ ceſus. ad vltimū nocte a valeriano ⁊ decio vt dijs ſacrificaret: cōpulſus ait. Mea nox obſcurū nō habet ſed oīa ī luce clareſcūt. poſt dirā oris ꝑcuſſionē: quarto ydus auguſti in craticula ferrea (ſub qua carbones ignite) crudeliſſime igni laurentiū exuſtū ferūt. gr̄aſq̄ deo agens: ſpm̄ deo reddidit ⁊ martyriū ꝯſtantiſſime cōpleuit Hypolitus aūt cū iuſtino corpus exuſtū ſepelierūt. Hunc nōnulli cuiuſdā hiſpaniarū ducis filiū fuiſſe dicunt. Quē demon infantulū e cuna in nemus aſportauerat: ſed beat⁹ ſixtus p̄dictus cū in eadē ꝓuincia p̄dicaret: eū ſub quadā arbore lauro diuinitus inueniēs laurentiū appellauit: ⁊ diligenti cura ipſum enutriri ⁊ edoceri fecit. Quo adulto illū ſecū vna cū vincentio romā perduxit. Ubi poſtea factus pontifex cōſtituit eū ſuū archidiaconū poſt ſixtū aūt triduo poſt: vna cū claudio ſubdiacono ⁊ ſeuero p̄ſbytero ⁊ creſcentio lectore ⁊ romano hoſtiario varijs cruciatibus necat̄ vt p̄miſſum eſt.

Sabellius hereticus

Hypolitus

Sabelli⁹ hereticus: a quo ſabelliani heretici tāq̄ ab auctore puerſe ſecte īuētore vocati ſūt: ea aūt tēpeſtate exorta eſt ea doctrina apud ptolomaidē que olim barce vocabat̄ pentapoleos ciuitatē plena blaſphemijs in deū patrē ⁊ in xp̄m: quē ſūmi dei filiū eſſe negabat: primogenitūq̄ oīs creature: ſimul etiā ſpūs ſcti intellectū auferebāt. Dicebat eīn ⁊ p̄dicabat vnā tm̄ p̄ris ⁊ filij ⁊ ſpūſſcti eſſe pſonā. Quas ob res magne diſſenſiones ⁊ ſcādala in eccl'ijs tā occidētalib⁹ q̄z orietalibus exorte ſunt. Nec ipſe tandem diuinū iudiciū euaſit: cum turpiter occubuit.

Hypolit⁹ roman⁹ patricius eo anno ⁊ mēſe poſtq̄ beatū laurentiū ſepeliuit cōprehēſus eo q̄ xp̄ianus eſſet diu acriter cedit̄: cū nollet idolis ſacrificare fuſtib⁹ ceſus donec cedētes deficerēt. Deci⁹ ira plenus valeriano p̄fecto p̄cepit: vt eū crudeli examiatione interficeret. q̄ iuſſa cōplēs oēm familiā in ꝯſpectu ei⁹ decollari fecit. deinde ipſuz ligatis pedib⁹ ad colla indomitorū equorū ꝑ cardos ⁊ tribulos crudeliter trahi tā diu fecit donec emitteret ſpm̄. quo defuncto iuſtin⁹ corpus ſepeliuit ī agro vetano ydibus auguſti.

Concordia

Romanus

Concordia p̄dicti hypoliti nutrix. cui p̄ſes dixit cōſiderate vitā vr̄am: ne cū dn̄o vr̄o peatis: aut nos cū dn̄o deſideram⁹ magis mori q̄z īpudice viuere Iuſſit eā tā diu plūbatis cedi. donec emitteret ſpm̄.

Roman⁹ q̄z miles ⁊ ipſe ſequēti die eo ī loco paſſus eſt. Is ī ꝯfeſſiōe bti laurētij diuīt⁹ ex viſiōe angeli cōpunctus ſe baptizari fecit. quo audito mox iudex iuſſit eū fuſtigatū exhiberi: ⁊ viſa ei⁹ ꝯſtātia decollat⁹ eſt. 5. Idus auguſti. Cui⁹ corp⁹ poſtea lucā ethrurie vrbem delatū honorifice ſepultū eſt.

Quirinus

Valentinus

QUirinus romanꝰ tribunꝰ ſub hac ꝑſecutione pꝰ lingue abſciſionē: ⁊ manuū ac pedū ꝓ xp̄o detrūcatione: in via rome que nuncupatᷓ appia agonē martyrij. iij. kal̃. aprilis gladio cōſummauit.

THeodora q̄z vͦgo hermetꝫ martyris ſoror his tꝑibꝰ ab aureliano capta martyriū īntrepide ſuſtinuit

VAlentinꝰ romanꝰ p̄ſbr hiſdē tꝑibꝰ multa ſanitatū ac doctrine inſignia a claudio imperatore capitᷓ. Interrogatꝰ de dijs eoꝝ ait iouē mercuriū ⁊ alios miſerrios hoīes fuiſſe: deinde aſterij filiā illumīauit quā cū oī domo ſua nūero. xlij: xp̄ianos effecit. Tandē iubente imperatore diutiſſime fuſtibꝰ ceditᷓ. ad vltimum vo capite trūcatᷓ ⁊. 16. kal̃. marcij ſepelitᷓ. Cirillā q̄z decij imperatoris filiā xp̄ianiſſimā rome gladio iugulatā hiſtorie tradūt q̄nto kal̃. nouembris.

NOnā perſecutione eccl̃ie Aurelianꝰ imperator mouit ī xp̄ianos nonus a nerone. Is em̄ malis ꝯſilijs ſubordinatꝰ cū de ea re ad ꝓuinciarū p̄ſides lr̃as miſiſſet: diuino iudicio de celo tactꝰ turpitᷓ occubuit

GEbennarū clariſſimā allobrogū ſeu ſabaudienſiū ciuitatē aurelianꝰ auguſtus ī gallijs hoc anno cōdere fecit. Et ex ſuo noīe ipſam aurelianā appellari voluit. Cū em̄ gallia ꝓuincia per annos. xx. ⁊ eo amplꝰ ob ſeuiciā ⁊ ignauiā valeriani ⁊ galieni imperatoꝝ a fide populi romani ſe ſubtraxiſſet. virtute aureliani ceſaris recuperatᷓ. Hec quippe ciuitas helueecioꝝ finibus ꝓxima eſt ⁊ lacu lemāno ſiue luſitano abluitᷓ. Ex quo quidē lacu rhodanus fluuius ꝓfluit. ſuper quē pons ligneus celeberrimus ſitus eſt. hec itaq̄ ciuitas nunc pre magnitudine pulchritudineq̄ ac ciuiū frequentia totius allobrogū ſiue ſabaudienſiū ꝓuincie emporium eſſe videtᷓ. Ad quā ꝓpter frequentes nundinas innumerabiles deferunt diuicie: hec quippe ſabaudie duci diu paruit: ⁊ nūc ſubeſt. In qua plurimi claruere viri: de quoꝝ numero maximinus quidā ꝓfeſſor fuit. Anianus vrbis ep̄s viri ſctītate ⁊ doctrina precipui: ac letꝰ p̄ſbyter in diuinis ſcripturis nobiliter eruditꝰ ⁊ alij multi. Hec aūt vrbs ab imo ſurgit ad collum ꝓtenſa: habetq̄ vineta vberrima. Eſt q̄z ī ea ſedes ep̄alis apud candē vrbem amodeus primus ſabaudie dux eius gentis ducatū p̄mogenito ſuo tradidit eccl̃iaſticas cerimonias ⁊ orandi morē didicit ad baſileā ꝑrexit. vbi generale fuit cōciliū inter duos filios: alterū ſabaudie ducem. alterū gebennarū comitē adoleſcētes egregia facie. ſolēnibus ꝓ more ſeruatis: romane eccl̃ie preſul coronatus eſt: de quo inferius patebit.

Anno mundi.5473. Anno chriſti.274.

EUticianus papa natione thuſcus patre maximo ex ciuitate lunenſi poſt felicē pōtificē ſedit rome vir ſanctiſſimus ꝛ eruditus. Inſtituit vt ī altari noue fruges bñdicerent: maxīe vo fabe ꝛ vue. Cōſtituit itē ne q̄ martyres ſepelire vellēt ſine dalmatica collobio ve purpureo id facere auderēt ſe neſciēte preſerti. Trecētos eñ hic martyres ſe ꝓpria manu ſepeliſſe fert. Uerū vbi ex ſacris ordinibus menſe decembri habitis preſbros.xiiij: diaconos quinq̄ epōs nouē creaſſet martyrio coronat. Et ī cimiterio calixti via appia ſepelit octauo kal. auguſti. Sedit annū vnū: menſem vnū: diem vnum. Uacat tum ſedes dies octo: Sunt qui ſcribunt eū annis octo menſibus decem in pontificatu vixiſſe. Damaſus tamen prime ſententie auctor eſt.

Linea Summoꝝ pontificum

Euticianus

Caius

CAius papa natione dalmateus patre caio ex genere diocletiani imperatoris primū pbi tpe fuit. deinde caio ꝛ carino impantibus vir vtiq̄ diuinus q̄ ordines ī eccl'ia diſtinxit: quib⁹ tāq̄ gradibus q̄buſdā ad epatū aſcenderet. hi erant hoſtiarius: lector: exorciſta: acolitus: ſubdiaconus: diaconus pſbyter: eps. Idē q̄s (vt quondā fabianus) regiones diaconis diuiſit: q̄ res geſtas martyrū cōſcriberet. Cōſtituit etiā ne ꝓphanus quiſpiā ſacris iniciatū ī iudiciū vocaret: neue paganus aut hereticus accuſandi xp̄ianū hoīem ptātez haberet. Tandē orta in xp̄ianos tpe diocletiani tanta ꝑſecutione quāta nūq̄ antea. in ſubterraneis locis quas criptas vocant diu latuit. Captus deinde a ꝑſecutorib⁹ vna cū gabinio frē eiuſq̄ filia ſuſanna martyrio coronat. ꝛ via appia ī cimiterio calixti ſepelit decio kal. maij. Sedit aūt caius annis. xj. menſes q̄tuor: diebus duodecim: quo quidē tpe preſbros q̄nq̄ ꝛ viginti: diaconos octo epōs quinq̄ creauit. Quater ordinibus ſacris menſe decembri habitis. Uacat tum ſedes dies vndeci. hunc tñ q̄ndecim annis ſediſſe euſebius ſcribit

Paulus ſamoſaten⁹ epūs

PAulū quēdā ſamoſatenū epm virū vtiq̄ eruditiſſimū ꝑ hec tpa ab orthodoxa fide deſciſcentē arthemonis hereſim excitaſſe dicūt. que q̄dē hereſis marie virginitati ꝯdicebat: afferebatq̄ q̄ poſt xp̄m natū ſe viro ſuo ioſeph cōmiſcuiſſe ꝛ alios filios ꝓcreaſſe. hic itaq̄ paulus in demortui epi locū anthiocenus eps creatus ſupbe nimiū ſeſe habebat. Interdū eñ pre ſupbia ꝛ lr̄as relegebat ꝛ dictabat epl'as: multis cōſtipato agmine precedētibus ac ſubſequentibus. vñ ꝓpter hoīs arrogātiā chriſtianā religionē pleriq̄ deteſtabant. Sed q̄d facerēt nr̄a tēpeſtate qua nil vel ſupbie vel pompe ne dicā luxurie addi pōt. Si tot adoleſcētes ſericatos in eq̄s preſcrocibus viderēt. ſi ſubſequētiū preſbrorū turbā cernerent clamidibus optimi cuiuſq̄ coloris hinc inde ab equis deauratis pendētibus. Execrarent eos ac dicerēt nil eis cū xp̄o preter ſimilitudinē quandā religionis cōe eſſe. Is aūt predicte hereſis aſſert inflatus opiniōe ſuipſius ac tribunal alti⁹ q̄rēs: negabat dei filiū e celo deſcēdiſſe: ſꝫ a maria cepiſſe originē ꝛ initiū e terra habuiſſe. hāc obres ī ꝯcilio anthioceno oīm epoꝝ q̄ aderāt ꝯſenſu publice dānat⁹ eſt. maxīe vo gregorij ceſariēſis epi viri ſctīſſimi ſnīa q̄ tāto ꝯcilio interfuit: ꝛ poſtea ꝓ fide xp̄i martyrij penā ſubijt.

Manes hereticus

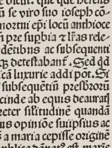

MAnes q̄dā hereticus gente pſa vir vtiq̄ callidus ꝛ diabolicus vita ꝛ moribus barbarus: his tpibus fuit ꝛ multa dāna xp̄i eccleſijs intulit. Is ei ꝓfiteri ſe xp̄m auſus eſt: aſcitis in ſocietatē duodeciz diſcipulis quo fidē rebus in oībus faceret: ꝛ ad interficiēdas deceptoꝝ aīas infandi dogmatis ſui ferale cōmentū de ſacrilegis ꝛ fabuloſis mēdacijs texuit. Et ꝑ has inſanarū opiniōnū ruinas ſe ſuoſq̄ ſeq̄ces decepit: vt falſi corporis fingeret xp̄m dicens (vt leo papa teſtat) cū nihil in ſe ſolidū: nihil verū hoīm oculis actibuſq̄ ꝓbuiſſe ſed ſimulate carnis vacuā imaginē demōſtraſſe: hic etiā ꝛ ſeq̄ub⁹ ſuis duo principia eſſe affirmabat vnū. ſ. boni alterū mali: vnū lucis ꝛ alterū tenebrarū. Teſtamētūq̄ vet⁹ reſpuēs ꝛ nouū ſolū recipiēs. ab eo manicheoꝝ hereſis exordiū ſumpſit. vt aūt eū impugnat manes ob impietatē ꝛ ſupbiā: ita maxime laudat anatolius laodicenus epiſcopus ꝓpter religionē ꝛ doctrinā.

Ceſari⁹ ꝛ alij martyres

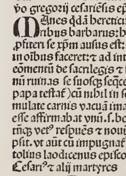

FElix pſbyter ꝛ euſebi⁹ monach⁹ his ꝑſecutionibus apud terracinā campanie vrbē ꝓ fide xp̄i interempti ſunt. nā euſebi⁹ cū ſanctos martyres iulianū ꝛ ceſariū pſbros ſepeliſſet: ꝛ hui⁹ rei grā mltos ad fidē cōuertiſſet q̄s predict⁹ felix baptizauit: cū eodē felice papa detent⁹ ad forū iudicis ignominioſe ꝑ ducit cū oīno ſacrificare nollet decollat⁹ eſt nonis noueb. Ceſariū aūt diaconū ꝛ iulianū preſbyterū per vnā diem ante predictos in eadē vrbe interfectos fuiſſe conſtat. Ipſe eñ ceſarius diaconus cuz multis diebus ī cuſtodia ſolus maceratus fuiſſet. poſtea cum ipſo iuliano in ſaccum miſſus ꝛ in mare precipitatus kal. nouembris martyrum compleuit. Andochus quoq̄ preſbyter ꝛ tyraſius diaconus ac felix ſubdiaconus olim beati policarpi epiſcopi diſcipuli apud auguſtudunū galliarū vrbē glorioſo martyrio coronant quos policarpus ex oriente in gallias docendi gratia direxerat. Tandem vectibus ꝑforati obierunt.

Tacitus romanoꝝ imꝑator poſt aurelianū a ſenatu ꝑplo⁊ romano impe
riū ſuſcepit. in cuiꝰ electiōe velius cornificiꝰ gordianꝰ ꝯſul dixit. Cū exer
citus ſine principe recte diutiꝰ ſtare nō pōt: ſimul neceſſitas cogit. Nā limitez
trāſrhenū germani rupiſſe dicunt̄ occupaſſe vrbes validas nobiles diuites ⁊
potētes: q̄re agite ⁊ ꝓncipē dicite. poſt h̄ oīs ſenatꝰ acclamauit tacite auguſte
dij te ſeruēt: te principē facimꝰ. vir certe idoneꝰ reipublice gubernāde ob eius
virtutē ⁊ integritatē. pecuniā quā domi collegerat in ſtipendiū militū vertit.
togis ⁊ tunicis idē vſus eſt q̄bꝰ ꝓuatꝰ. Thermas oēs an̄ lucernā claudi iuſſit
ne q̄d ꝑ noctē ſeditionis orireſ. corneliū tacitū ſcriptorē auguſte ī oībꝰ bibli o
tecis collocari iuſſit. Ipſe fuit vite parciſſime amariores cibos appetiuit: bal
neis raro vſus eſt atq̄ validior fuit ī ſenectute. vitreoꝝ diuerſitate atq̄ opoſi
tate delectatꝰ eſt. Panē niſi ſiccū nūq̄ comedit: fabricarū peritiſſimꝰ fuit: mar
moꝝ cupidus: venationū ſtudioſus. vxorē gēmis vti nō eſt paſſus. legit ſane
ſenex minutulas lr̄as ad ſtuporē. Et q̄m a meotide multi barbari eruperāt in
teremptꝰ eſt inſidijs militaribꝰ mēſe ſexto poſt adeptū imꝑiū (vel vt alij dicūt)
morbo interijt. Geſſit aūt ꝓpter breuitatē tpoꝝ nihil magnū: hic mēſem ſeptē
brem tacitū appellari iuſſit: cū eo menſe natus ⁊ factus eſt imꝑator.

Florianꝰ qui frater taciti germanꝰ fuit: poſt frēm arripuit imꝑiuz nō ſena
tus auctē ſed ſuo motu: q̄ſi hereditariū eſſet imperiū. cū ſciret adiuratuz
eſſe ī ſenatu tacitū: vt cū mori cepiſſet: nō liberos ſuos: ſ; optimū aliquē prin
cipē faceret. Deniq̄ vix duobꝰ mēſibꝰ imperiū tenuit ⁊ occiſus eſt tharſi a mi
litibꝰ q̄ probū audierāt imꝑare: quē oīs exercitus legerat. Fuit aūt florianus
moꝝ fr̄is imitator: nec tn̄ vſq̄quaq̄. Nā effuſionē in eo frater frugi rep̄hēde
bat. hec ipſa imperādi cupiditas alijs cū moribus oñdit fuiſſe q̄z fratrē.

Probus romanoꝝ imꝑator: vir domi foriſq̄ ꝯſpicuus: q̄ poſt tacitū oīm
iudicio bonoꝝ imꝑator eſt factꝰ orbēq̄ pacatiſſimū gubernauit. hic oriū
dus e pānonia ciuitate ſyrmienſi nobiliore matre q̄z patre patrimonio mode
rato: affinitate nō magna: tā priuatꝰ q̄z imꝑator nobiliſſimis virtutibꝰ claruit.
Rei aūt militaris inſignis ſuſcepta rei publice admīſtratione. Gallias a bar
baris occupatas ingēti felicitate reſtituit. Cōpoſitis igiť rebꝰ ī gallia lr̄as ad
ſenatū dedit. ſublata eſt oīs q̄ tendiť late germania: oēs iā barbari vobis arāt
Nā ⁊ q̄dragīta milia hoīm ceſa ſūt ⁊ ſeptuagīta vrbes nobiliſſime captiuitate
hoſtiū vindicate. ⁊ oēs penitꝰ gallie liberate p̄da oīs recepta eſt. ago igiť dijs
īmortalibꝰ grāſ ⁊c̄. Habuit q̄z nō leues tyrānicoꝝ motꝰ Nā ⁊ ſaturninū q̄ oriē
tis imꝑiuz arripuerat varijs ꝑlioꝝ generibꝰ ſuꝑauit. deinde cū ꝓculus ⁊ bono
ſus apud agrippinā ī gallia imperiū arripuiſſent. magna celeritate opp̄ſſit. ⁊
de eis oībꝰ triūphauit. Tandē cū ſyrmiū veniſſet ac ſoliū patriū effecūdari cu
peret ⁊ dilatari. ꝑmoti milites cōfugientē eū ī turrē ferratā quā ipſe ſpecule cā
exedificauerat interemerūt anno imꝑij ſui ſexto. poſtea tn̄ ingēs ei ſepulchruz
elatis aggeribꝰ oēs pariter milites fecerūt cū titulo huiōi inciſo marmori. hic
ꝓbꝰ imꝑator ⁊ vere ꝓbꝰ ſitꝰ eſt. victor oīm gētiū barbaraꝝ victor etiā tyrānoꝝ

Carus ro. imꝑator poſt probū imꝑiuz ſuſcepit: cuiꝰ patria ambigue a ple
riſq̄ ꝓdiť q̄dā ī illirico quidā narbone ī gallia natū ſcribūt. Is ꝯfeſtim
duos filios numerianū ⁊ carinū ad guberna cula imꝑij traduxit ac ceſares fe
cit cū q̄bus regnuit duobus ānis. ſ; dū bellū aduerſus ſarmathas gerit. nūciato
ꝑſarū tumultu ad oriētē ꝓfectus ipſos ꝑlio fudit. Cocleuis ⁊ theſiphonte no
biliſſimis vrbibus captis. in caſtris ſuꝑ tigridē ictu fulminis cōcidit. Nume
rianus v̄o q̄ cū patre erat adoleſcēs egregie indolis rediēs in lecticula ob do
lorē oculoꝝ impulſore apro ꝑ inſidias occiſus eſt. Is oēs poetas ſui tp̄is vice
rat. Carinus aūt probris oībus cōtaminatus adulter frequēs. a diocletiano
(difficili tn̄ bello) in dalmacia victus ſcelerū ſuoꝝ penas tandē luit.

Dioclecianus de dalmacia oriūdus vir obſcuriſſime natus anno ab vrbe
ꝯdita. M. xlj. ab exercitu imꝑator electꝰ. aprū virū audaciſſimū: qui nu
merianū interfecerat ipſemet gladio occidit. verū moto ī gallia tumultu potiꝰ
q̄z bello eo cū exercitu maximianū cognomēto herculeū miſit. q̄ agreſtes facile
cōpeſcuit. At v̄o circūſtrepētibꝰ vndiq̄ bellis cū ſolus diocletianꝰ reſiſtere tot
ꝑiculis nō poſſet maximianū auguſtū: cōſtātiū v̄o ⁊ maximianū galeriū ceſa
res creat. Maximianꝰ aūt herculeꝰ caruſio fraude interēpto. brittāniā poſt an
nos decē recepit. at cōſtantiꝰ cū ꝓmo ī gallia male pugnaſſet renouata ſc̄do pu
gna m̄lta milia alemānoꝝ q̄ eo venerāt mercede conducti expugnauit ⁊ occidit
eos ac gallias pacatas reddidit. Diocletianꝰ interī ī egyptū vadēs captā ale
xandriā quā achileo reſiſtēte mēſibꝰ octo obſederat: diripiēdā militibꝰ dedit.
Fuit aūt diocletianꝰ morigeratꝰ callide: ſagax ꝓterea ⁊ admodū ſb̄tilis igenio
diligētiſſimꝰ q̄z ⁊ ſolertiſſimꝰ ꝓnceps. adorariq̄ ſe iuſſit cū an̄ cū cūcti ſalutarē
tur: ornamēta gēmaꝝ veſtibꝰ calciamētiſq̄ addidit. herculeꝰ aūt ꝓpalā ferꝰ ⁊
inciuilis ingenij: aſꝑitatē ſuā etiā vultꝰ horrore ſignificās. Pacatiſ igiť vndiq̄
rebꝰ diocletianꝰ ī oriēte. maximianꝰ v̄o herculeꝰ ī occidēte vaſtari eccl̄ias man
dāt imperiūq̄ diuiſit. tandē apud ſalonas ſe recipiēs: reliquū vite ſue tempꝰ
p̄claro ocio ſenuit. ⁊ pꝰ. xx. annū veneno extinctꝰ e vixit annos. 73. quez apud
mediolanū maximinianꝰ ſecutꝰ fuit poſt triūphū inclituz quem rome perfecit.

Linea Imperatoꝝ

Tacitus

Florianus

Probus

Nume rianus Carus Carinꝰ

Dioclecianꝰ Maximinianꝰ

DEcima pſecutio in xp̄ianos poſt neronē a quodā veturio militie mgr̄o excitata his tpib⁹ diocletiani ꝛ maximiani iuſſu p oēs orbis ptes pmittit. Diocletianus ꝗ̄ȝ in oriēte: maximianus vo herculeus in occidēte: vaſtari eccl̄ias: xp̄ianos affligi interficiq̄ȝ mandāt: que certe oībus diuturnior ꝛ īmanior eſt habita. Nā ꝛ ſcripture ſacre igni exuſte ſunt: ꝛ ſi qs xp̄ianus ī migratu fuiſſet eo ſublato reus manebat infamis. Preterea vo ſerui q̄ in xp̄ianiſmo pdurabant: libertatē ꝯſequi nō poterāt. Milites vē xp̄iani cogebant aut īmolare idolis: aut militiā pariter vitāq̄ȝ deponere. edicto principis in foro poſito. Hoc vo quidā lacerare auſus pelle nudatus: ſupfuſo aceto ꝛ ſale tamdiu cruciat quoad vita ſupſuit. hunc in fide cōfirmarūt dorotheus ꝛ gorgonius viri clariſſimi: hiſdē diebus forte fortuna in vrbe nicomedia regia domus incēdio cōflagrare cepit. vnde impator a xp̄ianis id factū falſa ſuſpicione exiſtimās multos interfici. pleroſq̄ȝ viuos ī igni conijci iubet. Eadē q̄ȝ ſeuicia vſi ſunt q̄ in miletene ꝓuincia in ſyria: i affrica: in thebaide: i egypto cū impio erāt. In planicie vo paleſtine ꝛ tyri multi ſeuiſſimis beſtijs expoſiti ſūt. Nullū aūt genus tormēti xp̄ianis tūc nō adhibitū eſt. Quid plura cū Damaſus referat. xvij. milia hoīm vtriuſq̄ȝ ſexus dieb⁹. xxx. p diuerſas ꝓuincias martyrio coronati fuiſſe. Omitto eos q̄ in inſulas relegati ſunt: vel ad metallū vel ad opus metalli vel ad fodiēdas harenas. excidēdoſq̄ȝ lapides damnati: que multitudo ꝓpe infinita eſt habita. Tandē vo aperuit oculos deus (vt euſeb i⁹ ait) ꝛ eo diocletianū cōpulit: vt depoſito imperio priuatus viueret. Idem facit ꝛ maximianus eius collega: acerrimus perſecutionis chriſtiane auctor: qui poſt aliquot annos multis varijſq̄ȝ morbis vexatus. ac poſt lōgos cruciatus inſania mētis percitus: furijſq̄ȝ ſcelerum agitatus. ſeipſum tandem peremit.

Adauctus

ADauctus romanus patricius vir xp̄ianiſſim⁹ ac ſctiſſim⁹ apd phrigiā martyriū ſuſcepit. Is cū cōuertiſſet ibi ciuitatē: ea vrbs a diocletiāo tota cōbuſta eſt. q2 ciues idolis ſacrificia exhibē recuſarūt: adaucto viro ſctiſſimo eos ī fide retinēte. cū ꝛ ipſe idolis ſacrificare renuit. ad hoc venere ſeuiſſimi tortores: vt oculis effoſſis ac cauterio aduſtis. poſtremo capit obtrūcatione martyr efficit.

Alexander

ALexāder miles ſtrēnuus ex ſacra thebeoꝝ legiōe vn⁹ p hoc tēp⁹ apd bergomū ciuitatē cū xp̄i dn̄i nr̄i nomē cōſtātiſſime pdicaret: poſt īnumerabiles virtutes ibidē operatas ſeptimo kal: ſeptēbris abſciſiōe capitis martiriū glorioſiſſime cōpleuit. cuius corpus grata vidua ſctiſſima colligēs ī ꝓprio predio ſepeliuit quo ī loco celeberrimū ī eius honore tēplū extructum fuit qd nuncvſq̄ȝ vetuſtiſſimū extare videt.

Barbara

BArbara vgo nobiliſſima de nicomedia orta quaȝ ob nimiā pulchritudinē pater eius ī turri excelſa collocauit: timēs ne xp̄iana efficeret. Ipſa xp̄iana deū celi adorabat a ſpūſctō edocta: cū pr̄e īnotuit eā occidē voluit: q̄ ſe abſcōdit: qua īuēta ad p̄ſidē ꝯducit: primo virgis ceſa deinde verſis pedib⁹ ſuſpēſa cū lāpadaruȝ exuſtione ꝛ mām̄illarū abſciſiōe: poſtq̄ȝ īnumerabiliū tormētoꝝ cruciationē ad extremū pr̄ eius ꝓprijs manibus caput eius p̄ſcidit ſcdo nōs decēbris. Ignis aūt de celo deſcendēs patrē cōſūpſit ꝛ ī puluerē redegit.

Anaſtaſia

ANaſtaſia illuſtriſſima filia nobiliſſimi romāi publij potentiſſimi vxor xp̄iana effecta: mira apud xp̄ianos opa miſcdie pfecit. his turbinib⁹ ab ipſo publio cōprehēſa poſt diutinā cuſtodiā ī carcē p xp̄o macerata a griſogono ſcriptis ꝯfortata q̄ poſtea capit detrūcatione palmā martyrij meruit. Tandē cū ducētis viris ꝛ cū mult mulierib⁹ ad inſulas palmarias delata: poſt varia ſupplicia xp̄ianoꝝ anaſtaſia a p̄fecto ad palos ligata: eā ignibus ꝯcremauit. 8. kal. ianuarij. circa ānos dn̄i. cclxxx. Fuit aūt bonaꝝ lr̄arū eruditiſſima ꝛ de ei⁹ pſecutiōe ad griſogonū extāt ep̄le eloq̄ntia plene.

Simphorianus Claudius ꝛc̄

CLaudius ꝛ nicoſtratus ſymphorianuſq̄ȝ ac ſimplicius viri clariſſimi: ꝛ ī arte q̄drataria pitiſſimi rome p hoc tēpus paſſi ſunt primo in carcerē truſi. deinde ſcorpionibus grauiſſimis ceſi. deinde iuſſu diocleciani per iudicem in mari precipitati ſunt. 4. kalendas Octobris.

Criſpinus ꝛ Criſpinianus

CRiſpinus ꝛ criſpinianus viri celeberrimi ſub hac pſecutione apud ſueſionē vrbē capti ꝛ iudici p̄ſentati p⁹ īmania tormēta ſibi a carnificib⁹ illata gladio trūcati. 8. kal. nouēb. martyrij coronā pceperūt.

Mauricius

Mauricius et Exuperius Cādidus acvictor cū innocētio sacre Thebeoꝝ legionis primicerij illustrissimi cū predicte pſecutōnis ignis exordiū inter solos militares parua scintilla conflauerat.ꝑ hoc temp⁹ iubente Maximiano in gallia ciuitate seduno cū sex milib⁹ sexcentis sexagintasex ꝓ xp̄o gloriosissime martirio coronanť. Hij nāqꝫ ex orientalib⁹ regionib⁹ ⁊ vt ex gestis eoꝝ claret ex thebe egipti fuerūt. que est ciuitas nobilis prope Nilū a hierosolimoꝝ ep̄o baptizati. in auxilium a Maximiano accersiti in galliā venerūt. Uiri in bellicis reb⁹ strenui. virtuteqꝫ nobiles sed fide nobiliores. Hos cū Maximian⁹ august⁹ contra xp̄ianos destinasset atqꝫ iussisset vt ydolis īmolarēt. Cū obtēperare noluerūt plurib⁹ in locis diuersis cruciatib⁹ interfici iussit. Et decimū semp decollari pcepit. Mauricius eoꝝ dux in fide cōfortās reliquos. qui arma deponētes vltra se obtulerūt ⁊ circūquaqꝫ trucidanť. Primiceriorꝫ corpa p⁹ mltos passiōis annos sctō ep̄o Theodoro reuelata. i eoꝝ honore basilicā fabricauit. Eoꝝ natale. x. kal. octobꝛ celebrať.

Uincentius

Uincentius leuita vir inuictissim⁹ atqꝫ sanctissim⁹ natione hispan⁹ btissimi pape Sixti discipul⁹. diuiqꝫ laurētij martiris scientia ⁊ virtute germanissimus. qui genere nobilissim⁹ a puericia lr̄is tradit⁹. gemina sciētia efficacissime claruit sub beato Ualerio cesarauguste antistite. Et cū eo acerbissimū martiriū a Daciano preside pertulit. Ita vt cū summa pena carceris. famis inopia cathenaꝝ stridore manibus collo ceruicibus ferri pondera sustinēs ꝑ oēs corpis art⁹ mortalia supplicia pateretur. Deinde Dacianus sanctissimū hominē in eculeo primū leuatum toto corpe distēdi fecit. distētūqꝫ diuersis vulnerib⁹ cruciari. ac nimia feruēs insania dū martirē dei lacerant se ampli⁹ lacerare conať. vt ꝓfluentē a toto corpe sanguinē cerneret. Hinc ex eculeo assumpt⁹ Uincenti⁹: iusserat lectū tyrann⁹ cuꝫ serratis costis ꝓferri: ⁊ addita subtus carbonū cōgerie ⁊ exuerūt dū martirē. q̄ intrepidus vltro cōscendit in craticula positū vncinis ferreis aperiri ⁊ ardētes laminas infigi ac sale ignito aspergi ac laceratū teterrimo carcere fecit includi. Atqꝫ ibi testas acutissimas congeri in lignoqꝫ pedes ei⁹ affigi ⁊ sine hūano solatio derelinqui. Angeli tamē solim̄s nexib⁹. ⁊ athleta dei magno lumīe refect⁹. que cū Daciano nūciata fuissent. ait victi sum⁹. pcepit vt mollibus souereť vt eū ampli⁹ cruciaret. mox aūt p̄ciosaꝫ resolut⁹ in mortē celo sp̄m reddidit. p⁹ pſecutiōs corp⁹ extra muros valētie sb altari cuiusdā eccl̄e xp̄iani cōdiderūt. Eius passionē nobileqꝫ triūphū prudenti⁹ versibus expressit. Augustin⁹ q̄ꝫ huius sanctissimi martiris preconiū vberrime demonstrat.

Sancta Agnes

Agnes clarissima virgo memoratu dignissima. hac pſecutiōe (testante Ambrosio) apud romā orta a ciuib⁹ romanis iuuēcula corpe tredeci annoꝝ pulcra facie. dū a scolis reuertiť a p̄fecto filio adamať. Agnes ait preuentam amore ei⁹. cui⁹ mater virgo ē: Capta igiť a p̄fecto vrbis electione dedit vt sacrificia dijs cū virginibus dee veste aut cū meretricibus luxui opā daret. que singula renuit. Ideo nudā ad lupanar p̄fectus duci iussit. sed tantā dēsitatē capill' dn̄s ꝓtulit vt q̄i vestibus tegereť: Qua ingressa angelū dn̄i inuenit p̄paratū. q̄ stolā cādidissimā p̄pauit. Oēs ingressi miraculo territi cōpūcti redibāt. etiā filius p̄fecti. q̄ ab angelo p̄focatus ē. Sꝫ illa postmodū orāte iuuenis ille reuixit. Deīn post minas et terrores ac verbera plurima i ignē ꝓiecta sed mīme lesa Tandē aspasius i guttur eius gladiū imergi iussit septio kal. februarij martirij palmā adepta est. quā parētes sepelierūt. que eis in nocte cū magno exercitu virginū veste fulgente apparuit dicēs. Uidete amātissimi parētes ne me q̄si mortuā lugeatis sed congaudete mecum quia cum his omnibus lucidas sedes accepi. Et illi sum desponsata in celis quem in terris tota cum intentione dilexi:

Ciriacus

Ciriacū quoqꝫ diaconū cū largo ⁊ smaragdo ꝑ hoc tp̄s cū alijs viginti passum historie tradūt. qui artemiā filiā Diocleciani a demonio liberauit. Similiter iobiā saporis pſaꝝ regis filiā post dies q̄dragintaquīqꝫ reuersi a Diocleciano honorifice suscepti. p⁹ eius mortē filius ei⁹ maximian⁹ iussit illos tres cū alijs xp̄ianis in carcerē mitti. inde ꝑ iudicē Carpasiū educt⁹ caput eius pice liq̄ta pfundi fecit. ⁊ iterūꝫ i carcerē retrudi. Ceteꝝ post q̄tuor dies nolētes sacrificare in catasta fustibus cedi ⁊ neruis extēdi fecit. Inde filius diocleciani iussit Ciriacū cū Smaragdo ⁊ alijs vigiti capite trūcari. Et ducti sunt cū eo ꝓmiscui sexus: Rome aūt via salaria decapitati sūt. Marcell⁹ papa cū Lucia corpa martirū in predio via hostiensi miliario ab vrbe. 7. sepelierunt. sexto ydus Augusti.

Geruasi⁹ ⁊ Prothasi⁹

Geruasius ⁊ Prothasius germāi natiōe Mediolanēses p̄re vitale viro sctō m̄re valeria vno ptu geniti hac tumultuāte ꝓcella i ea vrbe ab astasio comite sūt passi. Hij nāqꝫ pn̄tibus orbati ꝓfecti vniuersū p̄rimoniū vēdiderūt ⁊ paupib⁹ erogarūt orōibus ⁊ lectiōibus ꝑ plres ānos vacabāt. Astasio ꝓfecturo ad bellum sacerdotes ydoloꝝ dixerūt. nisi faceret geruasiū ⁊ ꝓthasiū dijs suis imolare victoriam reportare nō posset. P̄ntati corā comite cū nō acq̄esceret idol' sacrificare Geruasius plūbatꝫ cesus ē donec sp̄m exalaret. Prothasi⁹ vo fustibus cesus demum capite trūcatus ē. Quoꝝ corpa cū ānis mltis icognita fuissēt. diuus Ambrosius domīo reuelāte in corrupta adeo reperit. vt eo die interēpta fuisse videbāť. Martirizati fuerunt hij beatissimi matires die. xiij. kal. Januarij.

Georgius

GEorgius capadocus tribunꝰ ⁊ verus xp̄i miles hoc tp̄e. Cū veniſſet de capadocia ī perſidā ciuitatē dyoſpolim velut alter curciꝰ romanꝰ ⁊ codrꝰ athe mienſiū rex ꝓ patrie ſue liberatiōe ſeſe iternitiōi ad draconis occiſionē ⁊ martirij tollerantiā dedit. Quippe interfecto dracone pꝰ eculei extēſionē totiuſqꝫ corpis laceratiōꝫ ⁊ viſcer̄ effuſionē. nec nō ⁊ alioꝝ tormētoꝝ ꝑpeſſiōꝫ. ad vltimū martiriū capitꝭ abſciſiōe cōpleuit. Cuiꝰ geſta licet inter apocriphas ſcripturas ponāt ipiꝰ tn̄ illuſtriſſimū martiriū inter coronas martiꝝ dei eccl̄ia venerabiliter honorat. qꝺ etiā Ambroſiꝰ atteſtat̄ qui ſcribit Georius fideliſſimꝰ xp̄i miles. dū xp̄ianitatis ꝓfeſſio tegeret̄. ſolus inter chriſticolas dei filiū cōfeſſus eſt. Cui et tantā fidei cōſtantiā diuīa gr̄a cōceſſit. vt tyrānice poteſtatis p̄cepta cōtemneret. Et innumerabiliū nō formidaret tormēta penaꝝ. huiꝰ incliti martiris caput cū poſtmodū venecijs delatū fuiſſet. in eius honore monaſteriū ⁊ eccl̄ia erecta fuit qꝺ nūc vſqꝫ maxīa cū veneratiōe ꝑſeuerat. Vexillū qꝫ eiꝰ apꝺ germanicā natiōꝫ bamberge maxīa cū ſolēnitate oſ̄dit̄. Eiꝰ natale die. ix. kal̄. maij ab oībꝰ xp̄icol̄ celebrat̄

Eraſmus

ERaſmꝰ campanꝰ ep̄s vir illuſtriſſimꝰ atꝫ ſctiſſimꝰ. cū decretū in antiochia a diocleciano ꝓceſſiſſet. vt quicūqꝫ nō ſacrificaret ydolis diuerſis ſupplicijs interiret. hec audiēs Eraſmꝰ in heremo ꝑ ſeptē ānos habitauit. orōi ⁊ cōtemplationi vacās. cui dn̄s eſcā ꝑ coruū miſtrabat veniēs voce angelica p̄miſſa ad ciuitatē mltos a demōibꝰ liberauit. ⁊ plures docēdo ad xp̄m ꝯuertit. Dioclecianꝰ hꝭ auditꝭ ſibi eū p̄ñtari iuſſit. p̄mo plūbatis ⁊ fuſtibꝰ grauiter maceratꝭ ⁊ dilaniat̄. Deīn reſina ſulphure pice oleoqꝫ ꝑfundit̄. nec minīe ledit̄. quo miracl̄o multi cōpūcti ydol̄ abrenūciātes xp̄iani effecti ſūt. Poſtea iuſſus in carcerem artiſſimū cū īmēſo ferri pōdere. a quo angelꝰ dn̄i eū paulopoſt eduxit. Sed cū hec vulgarent̄ miracl̄a a Maximiano impatore detinet̄: ⁊ ī ſartaginē plūbo pice reſina ignitā imergi p̄cepit. illeſus tn̄ māſit cuſtodie mācipatꝰ. Angelꝰ eū nocte ad littꝰ maris ꝑduxit. vbi diuīa ꝓuiſiōe ī formianā ciuitatē campanie nauicula ꝑuenit. Tandeꝫ vidēs rutilātē coronā ſuꝑ eū illabi ait dn̄e ſuſcipe ſpm̄ meū. et tercio nonas iunij ſancto fine ꝯꝗuit. dicit̄ corpꝰ eiꝰ Caiete ꝗeſcere vbi caput eiꝰ oſtenditur.

Coſmas ⁊ Damianꝰ

Criſtofertis

CRiſtoferꝰ martir ꝓcere ſtature icōperabil̄ magnitudinis ⁊ v̄tutis vir ꝑ hoc tp̄s in ſamo: ciuitate licie ꝓuincia aſie pro xp̄o mortē ꝑtulit. Primo v̄gis ferreis attritꝰ. flāmiſqꝫ exuſtꝰ fuit: ſed cū diuīa virtute ſaluatus eſt. Ad vltimū ſagittaꝝ ictibꝰ cōfoſſus martiriū tandem. 8. kal̄. auguſti capitis obtrūcatione cōpleuit ferūt hūc cū hoīes ꝑ flumen deferret ihesum puerū in humeris ſuis portaſſe.

COſmas ⁊ Damianꝰ xp̄ianiſſimi viri ac medici celeberrimi apꝺ Egrā ciuitatē cōprehenſi. hoc tp̄e pꝰ vincula ⁊ carceres. pꝰ maris dimerſiōꝫ atꝫ igneꝫ lapidatiōꝫqꝫ ac ſagittas. diuinitꝰ ſuperatas capite plexi ſūt. Martirizati ſunt aūt beati Coſmas ⁊ Damianus Antimꝰ Leōtius ⁊ Euprepius. 5. kal̄. octobris.

Methodius

Gorgonius

MEthodius primū Olympiade ⁊ poſtea Tyri ciuitatum epiſcopꝰ. his tp̄ibus ī calcidēe ciuitate q̄ nigropontū appellat̄ (vt diuꝰ ſcribit hiero) martirio coronat̄. Qui cū erudiciſſimꝰ eſſet vir mlt̄a edidit documēta. Et p̄ſerti de mūdi creatōe eideꝫ ī carcere reuelata: paſſus aūt fuit. 14. kal̄. octobris. Fuit aūt nitidi cōpoſitiqꝫ ſermōis aduerſus porphiriū ꝯfecit libros et ſimpoſium decem virginum.

GOrgoniꝰ romanꝰ miles. cū his tp̄ibus apꝺ Nicomediā exiſteret. et Diocleciani perſecutiōꝫ quā maxīe xp̄ianis inferebat plurimū deteſtaret̄. ab ipſo impatore captꝰ. iuſſus ē ſuſpēdi ⁊ laniari ⁊ ſꝫ craticula crudeliſſime aſſari. ſed aduc ſuꝑuiuente. 5. idꝰ ſeptēbris laqueo fecit eū necari. inde corpus eius rome via latina ſepultū eſt.

Marcus ⁊ Marcellianꝰ

Maximus ⁊ Cladius

MArcꝰ ⁊ Marcellianꝰ germani ⁊ ciues romāi ſꝫ hac perſecutiōis rabie a quodā fabiano duce cōprehēſi ſtatī ad ſtipitē ligati. in eoꝝ pedibꝰ acutos ſudes īfigi p̄cepit Sꝫ cū nō ceſſarēt laudare nomē dn̄i nr̄i ihu xp̄i lācea trāſfigi mādauit. quo vulnere. 14. kal̄. iulij ad celos migrūt

MAximꝰ qdāꝫ ⁊ Cladius viri clariſſimi ꝑ hoc ipſuꝫ tp̄s cū predigna vxore primi ⁊ duobꝰ filijs ī vrbe hoſtia a ſatellitibꝰ Diocleciani tenti in exiliū deportant̄. Et. xij. kal̄. marcij incendio cōcremant̄. ac ſic eo īcendio martirij ſacrificium deo obtulerunt.

Sebſtanus

SEbaſtian⁹ illuſtriſſim⁹ vir prime cohortis diocletiani principatū geſſit quē milites vt patrē venerabant̄ veruſq; dei cultor. hoc q̄de tpe cū multos xp̄i martyres exhortationib⁹ ꝛ doctrinis p̄cipue marcū ꝛ marcellianū gemios ꝛ eoꝝ ꝓgenitores in fide xp̄i cōtinuiſſet. ꝛ trepidas illoꝝ mentes cōfirmaſſet q̄s eēt in trepide ſeſe xp̄ianū eē cōfeſſus eſt. Nicoſtratū cū vxore muta cui loquelā reſtituit ad dn̄m ꝯuertit. Quo audito diocletian⁹ illū cōp̄rehēdit. iuſſit eū in medio cāpo ligari ꝛ quaſi ſignū ad ſagittā a militib⁹ ſagittis figi: qui eū vndiq; impleuerūt vt ferme q̄ſi erici⁹ eēt hirſutus ſagittis. ꝛ eū mortuū relinquētes. q̄ infra paucus temp⁹ ſanitatē recupauit impatorib⁹ in pallatio eoꝝ ꝑſecutionē iniuſtā fore decla rans qui cū tādiu fuſtigari p̄ceperūt donec ſp̄m redderet. Quo mortuo ſatellites diocleciani corp⁹ ei⁹ in cloacā p̄iecerūt. qui beate Lucine apparuit docēs locū corporis ſui ꝛ q̄d in vnco pendebat q̄d nil ſordis eum tetigerat. Id inde leuās cata cumbis ſepeliuit. Martyriū aūt paſſus eſt rome diuus ſebaſtianus in vrbe roma ſub. 13. kalend. Februarij.

Lucia martyr

LUcia virgo deo deuota natione ſicula ꝛ ſpecioſiſſima inter ceteras inſule il li⁹ virgines i hac ꝑſecutione apud ſyracuſanā ciuitatē paſſa fuit: hāc mater ei⁹ cuidā p̄claro iuueni deſponſauerat: ſed receptis viſiſq; beate agathe miracu lis rogauit matrē ne decetero ſponſam eidē noīare dignaret̄ quā grām tandē ob tinere ꝓmeruit. At illa ꝯfeſtim amplū patrimoniū paupib⁹ ꝛ viduis diſtribuit. Quo audito ſponſus in iudicio paſcaſij ꝯſularis litē ꝓponit: dicēs ſponſā ſuā chriſtianā eſſe: ꝛ cōtra leges viuere auguſtoꝝ. quā īde paſcaſius corripiēs ad ſa crificia demonū ꝑſuaſit. ꝛ niſi dictis obtemperaueris te ad lupanar tanq̄ ſcortum adduci faciā. ꝛ ſtatim lenonib⁹ p̄cepit vt eā illuc ducerent: illa ait. nūq̄ inq̄natur corp⁹ vicioſe niſi de cōſenſu mētis. Nā ſi inuitā violari me fecer[is] caſtitas mihi du plicabit̄ ad coronā. Eam aūt ſp̄ūſancti⁹ tanto pōdere fixit vt penit⁹ mouerī non poſſet. etiā adhibitis funib⁹ ꝛ bobus. his territus paſcaſi⁹ ignē copioſum circa eā fecit. tunc anguſtiantē paſcaſiū amici eius nō ferētes gladiū in ei⁹ guttur mer gi faciunt: ac ſic idibus decembris ſpiritū emiſit. cui⁹ paſſione ꝛ ſctītate ſyracuſana ciuitas ſp̄ decorata fuit.

Vitus

VItus puerulus natiōe ſiculus: his tp̄ib⁹ cū modeſto ꝛ creſcētia nutrice ſua apud ſyciliā inſulā martyriū ꝑtulit glorioſiſſimū. hic cū eēt duodecim an noꝝ in xp̄m credēs quātū poterat indigentib⁹ miniſtrauit: cū eēt virtutib⁹ matur⁹ a ſacrilego patre hyla pagano tentato vt a cultura dei recederet: ſed cū nollet blā dis patris ſermonib⁹ acq̄eſcere a valeriano p̄fecto grauiſſimis penis afflict⁹ eſt. deinde angelico monitu in nauē ꝯſcēdit. ꝛ comitantib⁹ ſecū modeſto pedagogo ei⁹ ꝛ creſcentia ad tonagritarū territoriū nauigauit. Ibi i p aliq̄d temp⁹ in oꝛonib⁹ in cognit⁹ ꝑſiſtēs: ad diocletianū ꝓdente demone adduct⁹ eſt. cui⁹ filiū a demonib⁹ obſeſſum curauit. Cui diocletian⁹ ꝑſuadere cepit: vt culturā dijs impenderet ſed cū nō acq̄eſceret vinculis ferreis aſtringit̄ i carcere teterrimo. Sed cū in fide im mobilis ꝑmaneret. Iuſſi ſunt in ollā reſina ꝛ pice ſuccenſam iactari ſed cum illeſi egreſſi fuiſſent. Deinū i cataſta extēſi ſunt ꝛ diſſipata ſunt oſſa eoꝝ vt viſcera ap parerēt. ꝛ fact⁹ eſt terremot⁹ magn⁹ ꝛ angel⁹ dn̄i eripuit eos ꝛ ꝑduxit iuxta fluuiū ſyler ibiq; orātes migrauerunt ad dominū. Eorum corpora florentia collegit ꝛ cum aromatibus ſepeliuit. Paſſi ſunt predicti martyres. 17. kalendas Iulij.

Affra ꝛ hilaria

AFfra filia regis cypri cui⁹ pater i bello vict⁹ in florida etate cū matre hilaria inſulā egreſſa romā ꝑuenerūt: hilaria vt deos patrios ꝓpicios haberet fi liā veneri dicauit. Cū ven⁹ femina cypriana fuit quā ob pulchritudinē deā dice bāt: ꝛ i cypro phanū ꝯſtructū fuit. Inde ad auguſtā videlicā venerūt vt regia fieri poſſet: obſceno tn̄ ſeruicio veneris dedita fuit: tp̄ib⁹ ſeuc ꝑſecutionis diocle tiani Narciſſus cū felice diacono domū ei⁹ ignorās ingreſſus cū oꝛonib⁹ vota ꝑ ſolueret: admirata affra de inſolito hoſpite. cognito eū fore xp̄ianoꝝ antiſtitē ſe turpē peccatricē ꝓfitet̄: qui eos oēs a peſſima cultura ꝛ actu illicito dimouit: p⁹ ieiuniū indictū eas baptizās: frēm hilarie dionyſium ep̄m auguſte fecit: poſtea a gaio iudice cōp̄rehēdit̄ iuſſa eſt vt dijs offerret: aut diuerſa ſupplicia ſuſtineret. Affra ait. Sufficiūt mihi peccata mea q̄ ignorās deū feci. q̄d iubes nunq̄ faciā: Ducta igit̄ ad inſulā fluminis lici haud longe ab auguſta vbi eā ſtipiti colligarūt igne accēſo ait grās dn̄e q̄ me dignat⁹ es hoſtiā accipe ꝓ noīe tuo ꝛ emiſit ſp̄m. Hilaria deinde cū digna eunomia ꝛ eutropia ibidem accenſo igne pro conſtātia fidei exuſte ſunt. Paſſa eſt autem beata affra ſeptimo ydus auguſti.

Pantaleon

PAntaleon vir illuſtris ꝛ medicine art[is] erudit⁹ ꝛ ip̄e hoc tp̄e apō nicomediā ciuitatē ꝓ fide xp̄i cruciat⁹ eſt. Is fuit fili⁹ ſenatoris medicinā adhuc puer addiſcēs. a p̄ceptore duct⁹ ad palatiū ꝓpter decorē laudat⁹. Cui hermola⁹ p̄ſby ter pollicebat̄ ſi in xp̄m crederet oēs egrotos ſiue medicina i ei⁹ noīe ſanaret. a q̄ poſtea baptizat⁹. inde p̄nte patre cecū illuminauit ꝛ ambos ad fidē ꝯuertit. que cū maximian⁹ intellexiſſet eū adduci iubet ꝛ paraliticū ſanauit. Eculei igit̄ pena ꝓ fide xp̄i ꝛ lāpadarū exuſtione mirumīmodū cruciatus a dn̄o tamen confortat⁹ miſſuſq; i ſartaginē plumbo bulīete repletā: dn̄o apparēte plumbum refriguit: beſtiaſq; ad eum miſſas ſeuiſſimas vt catulos demulcebat. Ideo multi ad fidem cōuerſi quos imperator decollari precepit. Tandem ip̄e cum preceptore ſuo her molao ꝛ alijs. 5. kalendas auguſti ictu gladij martyrium conſummauit.

Dorothea

Eleutherius

Dorothea vgo glłoſa apud ceſareā capadocie vrbem: ꝑ hoc tempꝰ cōprehēſa ꝓ xpo martyriū ꝑtulit. primo ī cataſta leuat̄ tandē firma in fide palmis duriſſime ceſa ad vltimū capite punita fuit. In eiꝰ cōfeſſione theophilus ſcolaſticus irridēdo ait. Eya ſpōſa xpi roſas de paradiſo ſponſi tui mittas. orante dorothea puer ferme quatuor annoꝝ apparuit ferens in ſportula tria mala ⁊ tres roſas: q̄ deferēda theophilo iubet qui accipiēs, illico cōuerſus eſt ad fidē erat tēpꝰ bruinale frigidū mēſis februarij cū hee roſe p̄ntate fuerūt ⁊ ipe deide ġuiſſime tortꝰ nouiſſīe gladio ceſus ē.

Eleutherius quidā clariſſimꝰ miles ſub hac ꝑſecutione apud nicomediā aſie vrbē cū alijs īnūerabilibꝰ martyr efficit̄. e q̄bꝰ alij gladijs obtrūcati alij ignibꝰ cōcremati. alijq̄ in mari p̄cipites dati. Poſtremo ⁊ ipſe eleutherius: hic cū diu ꝑ ſingula corpis mēbra cruciaret̄. ⁊ ſemper validior efficeret̄. demum veluti aurum ignibus examinatū ſexto nonas octobris cum palma martyrij paradiſum introiuit.

Sergius ⁊ bachus

Quatuor coronati

Sergiꝰ ⁊ bachꝰ viri nobiliſſimi ꝑ hos tumultꝰ cū eſſent primicerij palatij apud maximianū imꝑatorē accuſati qꝫ xpiani eēnt. idō ducti ad tēplū iouis cū ſacrificare nollēt veſte militari depoſita. bachꝰ extēſus neruis crudis vſqꝫ ad fluxū ſanguīs ⁊ diſruptionē vētris ⁊ iecoris laniat̄: expirās extra caſtrū ꝓijcit̄ volucres a beſtijs corpꝰ illeſum ſuarūt: q̊uſqꝫ fideles ſepulture tradiderūt. Sergiū aūt cū īflecte nō poſſet clauatis ſutularibꝰ calciatū an̄ currū mlt̄ j miliaribꝰ currē iuſſit cūi fide fixus ſtetit nonis octob. eū decollari p̄cepit.

Quatuor coronati ſcꝫ ſeuerinus: ſeuerianus: carpoferus ⁊ victorinus. Diocletianus romā veniens cū oēm miliciā ad ſacrificādū aſclepio cōpelleret. Hi quatuor reluctātes ictibus plumbataꝝ occiſi ſunt ⁊ corpora eoꝝ in platea canibus iactata. beatus ſebaſtianus cū melchiade papa nocte ſepeliuit. ⁊ cū eorū nomina reperire non poſſet ideo ſeptimo ydus nouēbris ſic colent̄: quoꝝ noīa poſtea reuelata ſunt.

Fides ⁊ caprasius

Euphemia

Fides vgo ſctiſſima ī vrbe ageno a daciano adoleſcētula xpiana. cū nec blandicijs nec minis ad imolādū dijs gētiliū induci poſſet: ſuꝑ cratē eneā extenſa ſubſtratis carbonibꝰ. dum ſic torq̄ret̄ mlto s ad xpm cōuertit. Sanctꝰ caprasiꝰ q̄ terrorē p̄ſibis ſub rupis latebat ea cernēs orauit vt deꝰ eā vitricē faceret vidit colūbā niueā de celo deſcendētē. que coronā auro gēmiſqꝫ lucentē ſuꝑ caput virginis collocauit: ac incēdiū extinxit. ideo offerēs ſe xpianū cū primo ⁊ feliciano ⁊ fide virgine capite truncati ſunt omnes.

Felix ⁊ adauctus

Felix ⁊ fortunatus

Euphemia virgo nobiliſſima tēpeſtate hac apud calchedonēſem aſie vrbē a ꝓcōſule quodā noīe priſco cū alijs ſeptuaginta cōprehēſa cū deo marti imolare nollet oīa tormentoꝝ genera in ea expēdit: q̄ oia ꝓ xpo cōſtāter ꝑtulit videlꝫ carceres verbera. rotatarū argumēta ignes lapidū angulariū pondera: beſtias virgarum plagas: igneas ſartagines rurſumqꝫ a beſtia morſa immaculatū ſpiritū deo reddidit. cuius corpus mater eius theodora ⁊ pater eius ſepelierunt ſexto kalendas Octobris.

Felix apulie eṗs cū adaucto ⁊ ianuario preſbyteris ⁊ fortunato ⁊ ſeptimo lectoribus his temporibus in venuſia vrbe cum diu in carcere macerati ſunt per totam affricā ⁊ ſiciliam cū multis afflictionibus perducti. Tandem nono kalendas Nouembris occiſione gladij conſūmati ſunt.

Felix item alter ⁊ fortunatus germani hac perſecutione apud aquileiam vrbem eculeo ſuſpenſi circa latera eorum miniſtri lapides ardentes appoſuerunt: qui diuina virtute extincti. Quo viſo feruenti oleo illos perfuderunt: ſed cū minime leſi: data ſententia tercio ydus Iunij capite truncati ſunt.

Margaretha

Maximilianus epſ ⁊ martyr

Margaretha v̄go pulcherrima. natiōe antiochena de parētibꝰ gentilibꝰ orta. nutrici tradita. ſpōte ſe baptizari fecit. pꝰ mortē matris apd̓ nutricē cuſtodiēs ac pauēs oues eiꝰ. cū quīdecimū annū attigiſſet ⁊ ſpecioſiſſima eſſet. Olibrius viſa v̄gine in ꝯcupiſcentiā eiꝰ exarſit. Cū tñ eā xp̄ianā eſſe didicit in carcerē cōiecit. ⁊ deiñ cū dijs īmolare recuſaret ſuſpēſa virgis acerrime cedit. inde pectinibꝰ ferreis iuſſit carnes eiꝰ ſulcari. iterato in carcerē detrudit vbi dyabolꝰ ī forma draconis apparēs q̄ eā deuoraturā facto ſigno crucꝫ euanuit. poſtea iudex p̄cepit eā decollari. facta orōe ꝓ oībꝰ etiā ꝑſecutiōibꝰ. ⁊ parturiētibꝰ ſe ei in partu cōmēdātibꝰ. martiriū. xiij. ydus iulij compleuit.

Blaſius

Maximilianꝰ in Ceyla ciuitate de nobilibꝰ ac deuotiſſimis ortꝰ genitoribꝰ. quos in adoleſcētia amiſit. in virū eruditū virtuoſū euaſit. Cū aūt ſctūs Quirinus ꝑ ānos plures gubernaſſet laureacēſez ecciam ī primatem aqlegiēſ eccie aſſumptꝰ inde martirio coronatꝰ ab oībꝰ in laureacēſem archiepm̄ maximilianꝰ eligit. qui pplo ſalubri doctrina p̄fuit. Tpibꝰ vero cari ⁊ numeriani imꝑatoribꝰ. Eulaſiꝰ p̄fectus ad ceylā miſſus hoīes ad ſacrificādū marti cōpulit. qua occaſiōe motꝰ maximilianꝰ vltro poſt longā cōcertatiōē acqeſcere nolēs. a ſatellitibꝰ ſuis ad phanū martis ductꝰ. ibi martirij palmā meruit apud Ceylā extra muros. Anno xp̄i. 289. quarto ydꝰ octob. quē dux baioarioꝝ in patauiā ſuꝑ ripam eni tranſtulit vbi eius memoria habetur.

Juliana

Primus ⁊ felicianus

Blaſius epſ. Cū in oī ſctītate ⁊ māſuetudine polleret. Et ī ſebaſte ciuitate cappadocie. xp̄iani ī epm̄ eū eligerēt. Is ad vitādū rabiē ꝑſecutiōis intrauit ſpelūcā cuiuſdā mōtꝫ couenerēt ad eū beſtie q̄s ſanauit. corui q̄ꝫ alimoniā ei deferebāt. qd̓ cū p̄ſidi nūciatū fuiſſet eū adduci iubet. in via miracła faciēs: filiū cuiuſdā mulieris ī extremis laborātē ꝓpter os piſcis trāſuerſū in gutture eiꝰ eo tāgēte liberauit. poſt carceres cū ſacrificare rēnuit: imꝑauit eū ligno ſuſpēdi ⁊ carnes eiꝰ ferreis pectinibꝰ laniari. Septē aūt mulieres xp̄iane ſanguinē excipiebāt: q̄ poſtea decollate fuērt. Blaſius q̄ꝫ cū duobꝰ ꝑuulis filijs haꝝ mulieꝝ capite truncatus eſt.

Pamphilus

Quintinus

Juliana v̄go p̄clariſſima natiōe comēſis: hoc ipſo tp̄e apud comū ciſalpine gallie vrbē capta martyriū ſeuiſſimū ꝑtulit: q̄ ſpōſo ſuo eleuſio p̄fecto vrbis cū ꝓ noīe xp̄i ad oīa ſupplicia ſe offerret. p̄mo ceſa virgis a ſeptē militibꝰ nolēte ſacrificare diane ꝑ capillos ſeptē horis ſuſpēſa q̄ppe cū varia tormēta ꝯſtātiſſime ꝑtuliſſet: poſtea palā cū diabolo ꝯflixit. ⁊ de ipſo clariſſime triūphauit. Indeq̄ꝫ flāmas ignū ⁊ ollā feruētē ſuꝑans ⁊ rotā ferreā cum acutis gladijs palmā martyrij capitis obtruncatione. 14. kalendas Marcij adepta eſt.

Ruffus ⁊c

Primꝰ ⁊ felicianꝰ romani viri religioſi hac ꝑſecutione a pōtificibꝰ temploꝝ apud diocletianū accuſati ferro vincti in carcerē recludunt quos angelus dn̄i ꝯſolatꝰ eſt: deinde ad herculis phanū ꝑducti cum nollēt ſacrificare: grauiſſimis penis ſunt affecti. inde duxerūt eos extra ciuitatē via numētana miliario. 13. ferro vinctos poſt exq̄ſita tormēta: tādē ſimul. 5. ydus Junij vite curſū gladio ꝯſūmauerūt. hoꝝ corpa nocte ad arcus numētanos iuxta arenariū chriſtiani ſepelierunt.

Pamphilus grecus p̄ſbyter euſebij ceſarieñſis neceſſariꝰ inſignis quidē theologus ſub hac ꝑſecutione teſtāte hieronymo apud ceſareā paleſtine vrbē paſſus eſt. cuꝰ vitā idē euſebiꝰ tribꝰ voluminibꝰ egregie conſcripſit. hic adeo diuinoꝝ voluminū cupidus fuit vt magnā partem libroꝝ origenis manu ſua deſcripſerit. quos diuus hieronymus in ceſarienſi bibliotheca tāta auiditate ſe legiſſe dicit: ac ſi creſi regis diuitias conſecutus fuiſſet. paſſus eſt prima die Junij.

Quintinus gallus miles a maximiano imperatore ſcd̓o kalendas nouembris martyriū pertulit glorioſum. cuius corpus poſt quinq̄ꝫ ⁊ quinquaginta annos angelo reuelante incorruptū repertū fuit.

Ruffus clariſſimus miles romanus a diocleciano cū omni domo ſua multis plagis affectus xp̄i martyr efficit. Et cum innumerabiles extincti ſunt famoſiores cōmemorare libuit.

Anno mundi.5483. Anno xp̄i.284.

Arcellinus papa natione romanus patre ꝓiecto diocletiani ⁊ maximia/ni tꝑibus fuit poſt gaium pōtificē:hic ſexto pōtificatus anno iā diocle/tiani pſecutione ſeuiente a carnificib⁹ capt⁹:ad ſacrificia gentiū ductus:cū mi nis inſtarent carnifices vt thura dijs exhiberet:metu pterritus deos alienos adoꝛauit. quo facto haud multo poſt in ſe reuerſus habito ꝯcilio centū ⁊.lxxx epōꝝ in ſinueſſa vꝛbe campanie: eo ⁊ marcellin⁹ ſqualidus ⁊ puluerulent⁹ ac cilicio indutus ꝓficiſcit̄ ꝑetitq̄ꝫ vt ſibi ꝓ incōſtātia debita pena tribuat̄: qui eum dānaret in tāto cōcilio nemo vn⁹ inuent⁹ eſt. Cum dicerent oēs:ea ferme rōne petrū peccaſſe. ac flendo peccati penā luiſſe. Redijt romā marcellin⁹. iratus diocletianum adijt hoīēſq̄ꝫ increpat q̄ ſe im pulerit dijs gentiū immolare. Ducit̄ ad martiriū diocletiani iuſſu marcellin⁹ cum claudio:cyrino antonino xp̄ifidelibus. Intereūdū vo marcellū pſbꝛuꝫ admonet ne diocletiāi p̄cepti obtemperet ī reb⁹ maxie ad fidē ptinentib⁹:neue corp⁹ ſuūꝫ ſepulture traderet qđ dixerat ob negatū ſaluatorē ſe id neq̄q̄ꝫ mereri horū aūt ſimul interēptoꝝ corpa diocletiani iuſſu ad dies.vi.⁊.xxx. inſepulta iacuerūt via publica. vñ petri apl̄i iuſſu q̄ marcello ī ſomnis apparuit via ſalaria cimiterio priſcille ſepeliunt̄ ſexto kal̄.maias. ſedit aūt annis.ix. mēſes.ij. diebus. xvi. Uacat tum ſedes dies quinq̄ꝫ ⁊ viginti.

Cōcilium cētū ⁊.lxxx.epōꝝ ī ſinueſſa vꝛbe cāpanie

Anno mundi.5493. Anno xp̄i.294.

Arcellus papa natione roman⁹ patre bñdicto ex regione vie late a cōſtātio ⁊ galerio vſq̄ꝫ ad maxentiū ꝑuenit. Is licet multoꝝ turbinib⁹ vexat⁹ diuino tñ cultui intent⁹:cōſtituit ne quis generale cōciliū celebꝛare poſſet ſine ſpeciali ſedis apoſtolice autoꝛitate. Priſcillā q̄ꝫ matronā romanā ei⁹ ſuaſu impulit cimiteriū ſuis ſumptib⁹ via ſalaria cōſtruere. titulos quinq̄ꝫ ⁊ viginti ī vrbe roma cōſtituit. quaſi dioceſes ad cōmoditatē baptiſmi:et opportunitatē eorum q̄ ad fidē ex gentib⁹ quottidie veniebāt. Cōſultū iri:⁊ eo modo ſepulturiſ martiꝝ videbat. Annis aūt quinq̄ꝫ ſedēs menſes ſex dieb⁹ vno ⁊ vigiti. Maxencius vō vbi lucinā matronā inſtituiſſe eccl̄iaꝫ dei rerū ſuaꝝ heredē intellexiſſet. irat⁹ ⁊ mulierē relegauit ad tp̄s. et Marcellū captū impellere minis conat⁹ eſt. vt ⁊ epiſcopatu ſe abdicaret. ⁊ xp̄ianū nomē deponeret. quē vbi cōtemnere ſua p̄cepta vidit. ad cuſtodiēda aīalia eū miſit vbi nec oīōes nec ieiunia p̄termiſit. parrochiaſq̄ꝫ epl̄is gubernabat. a clericis liberat⁹:iterato in ſtabulum ſeu cacabalum. Maxenti⁹ iratus eum redigit. vbi cū fede ⁊ īcommode habitaret. pedoꝛe et ſitu moꝛtuus eſt. Uacat ei⁹ moꝛte romana ſedes dies. xx.

Euſebi⁹ papa natiōe grec⁹. pr̄e medico:pōtificatū adijt Cōſtātino ⁊ Maxentio imꝑantib⁹. Cōſtituit ne ꝓphani in iudiciū ſuū ep̄m vocare p̄ſumāt Is dū ī papatu viueret crux dñi inuēta eſt q̄nto nonas maij. hereticos q̄ꝫ idē pōtifex recōciliauit impoſita tantūmodo manu: Habita aūt ſemel rome ſacroꝛuꝫ oꝛdinū mēſe decēbꝛi. cū pſbꝛos.xiij. diaconos tres. epōs.xiiij. creaſſet: rome moꝛit̄. ⁊ in cimiterio Calixti via appia ſepelit̄ ſexto nonas octobꝛis. Sedit autem annis ſex. menſe vno:diebus tribus. Licet alij hyſtoꝛici de annis varie ſentiant. Uacat tum ſedes diem vnum.

Melciades papa natiōe apher. Maxētij licinij maximi tꝑib⁹ fuit. Uir ſane ſc̄titate ⁊ ſciētia multū inſignis. Qui vt erat grauitate p̄clar⁹. Cōſtituit ne q̄s vnq̄ꝫ aliqua ſuſpitiōe:aut añ verā ꝓbatiōꝫ cōdemnaret. Eius q̄ꝫ inſtitutū fuit:ne die dñico:neq̄ꝫ quīta feria ieiunaret. q: hos dies pagani q̄ſi ſacros celebꝛant. Multa q̄ꝫ in oblatiōibus faciēdis ꝯſtituit: qđ Manicheoꝝ hereſis ī vrbe roma tū maxime inualeſcebat. His aūt ꝑ actis maximini iuſſu martyrio coronatur. idem fatum ſubiere:et petr⁹ Alexandrinus ep̄us et Lucianus anthiocenus preſbyter romanus. Alijq̄ꝫ complures epiſcopi et ſacerdotes. Sepult⁹ eſt autem Melciades via appia calixti crypta. quarto ydus decembꝛis. Sedit annis quatuoꝛ menſes ſeptem. diebus.ix. Uacat tum ſedes dies xvij.

Linea Sūmoꝝ pontificum

Marcellinus

Marcellus

Euſebius

Melciades

COnſtātius ⁊ Galerius abdicātibus ſe ab imperio diocleciano ⁊ maximia no imperij gubernacl'a ſuſcipientes. ꝓuīcias inter ſe partiti ſunt. Cōſtantius igr̄ ⁊ Galerius auguſti creati ſunt: Diuiſuſq̄ʒ eſt inter eos ita romanus orbis Nam galerius illiricū Aſiā ⁊ orientē ſortitus eſt. Cōſtantius vo ſingulari moderatiōe vſus. Gallia tantū ⁊ hyſpania cōtentus fuit. Licet ⁊ ei italia ſorte obtigerit. Cōſtantius em̄ cōtentus dignitate auguſti italie atꝫ affrice admīſtrāde ſollicitudinē recuſauit. Uir egregiꝰ ⁊ ꝑſtātiſſime ciuilitatꝭ: diuitijs ꝓuīcialiū ac ꝑuatoꝝ ſtudēs. fiſci cōmoda nō admodū affectās; dicēſqꝫ melius publicas opes a priuatis haberi. q̄ʒ intra vnuꝫ clauſtruꝫ reſeruari. Adeo aūt cultus modici vt cū feriatis diebus ſe cū amicis numeroſioꝛibus eſſet epulandū. priuatoꝝ ei argēto hoſtiatī petito triclinia ſterneret. Hic nō modo amabilis. ſed etiāvenerabil' gallis fuit. ꝑcipue quod diocleciani ſuſpectā prudētiā. et Maximiani ſanguinariaꝫ temeritatē imperio eius euaſerāt. Fuit aūt cōſtantiꝰ hic Claudij ſcđi ex filia nepos. quē vt Dioclecianꝰ impator vna cū Galerio ſibi affinitate ⁊ beniuolētia cōiungeret Theodorā maximiani ꝑuignā ei vxorē dedit. Ex qua poſtq̄ʒ ſex filios ſuſcepiſſet eā repudiauit: q̄ repudiata Helenā angloꝝ regis filiā captiuā vxorē duxit. Cōſtantiꝰ cū humaniſſime gubernaſſet. Cōſtantio ex helena ſuſcepto Boraci in brittānia pꝛīcipatus ſui anno tredecimo morit᷑. Atq̄ʒ ī diuos ſummo omnium conſenſu refertur ob eius manſuetudinē ⁊ clementiam.

GAlerius vir ⁊ probe moꝛatus. et egregiꝰ in re militari. Cū italiā quoq̄ʒ ſinente conſtātio admīſtratiōi ſue acceſſiſſe ſentiret. Ceſares duos creauit videlicet Maximianū quē orienti ꝑfecit. Et Seuerū cui italiaꝫ dedit. Ipe illirico cōmoratꝰ eſt. Retinuit em̄ illiricū. quod ea barbaros hoſtes populi ro. iter facturos ſentiebat. Maximianꝰ aūt herculius ſpe recuperādi imperij ad ſpem erectus reſumēdi faſtigij qđ inuitꝰ amiſerat romaꝫ aduolauit ex ſolitudine lucanie. quā ſedem priuatꝰ elegerat ī agris amenīſſimis cōſeneſcēs. Dioclecianūq̄ʒ etiaꝫ ꝑ litteras adhoꝛtatꝰ eſt. vt depoſitam reſumeret poteſtatē quas ille irritas habuit. Cōtra hos motꝰ miſſus a galerio Seuerꝰ romā cū exercitu venit. dū vrbē romam obſidet fraude militū. qui cū Maxentio ſentiebāt circūuentꝰ: fugiens. demum rauēne occidit᷑. Paulū etiā abfuit. q̄n Maximianꝰ pater nullū beniuolentiam pollicitatōibꝰ ⁊ largitōne querēs a filio Maxentio occideret᷑. Is aūt ī gallias ad cōſtantinū generū ꝓfectꝰ. dolo cōpoſito tanq̄ʒ a filio eſſet expulſus moliens aūt cōſtātinū reperta occaſiōe īterficere. qui ī gallijs ⁊ militū ⁊ ꝓuīcialiuꝫ iā fauoꝛe regnabat. Ceſis frācis atꝫ alamanis captiſq̄ʒ eoꝝ regibꝰ. de tecto ꝑ fauſtā eiꝰ filiā dolo que reꝫ oēm marito apuit: fugiēs. ac maſſilie herculiꝰ ꝓfugit. ibiq̄ʒ opꝑſſus ſuoꝝ ſceleꝝ penas tandē luit: vel ſeipm̄ (vt q̄daꝫ volunt deſperatꝭ rebꝰ) interfecit: a Galerio aūt liciniꝰ imꝑtoꝛ factꝰ moꝛs galeriuꝫ cōfeſtim ſecuta eſt.

LIcinius impatoꝛ factꝰ eſt. ex Dacia oꝛiundꝰ a Galerio in partē imperij recipit᷑ ꝓpter eiꝰ in re militari pꝛeſtantiā: notuſq̄ʒ galerio antiqua cōſuetudine. Et in bello qđ aduerſuꝫ Narſeū geſſerat laboꝛibꝰ ſtrēnuus ⁊ officijs acceptꝰ Cōſtantinꝰ tm̄ vir ingens pꝛīcipatuꝫ totiꝰ oꝛbis affectās. Licinio belluꝫ intulit. q̄ʒuis neceſſitudo illi ⁊ affinitas cuꝫ eo eſſet. Naꝫ ſoroꝛ eius cōſtantia nupta Licinio erat. Ac ꝑmo euꝫ in pānonia. ſcđo ingēti apparatu belluꝫ apđ Cibalias inſtruentē repentinꝰ opꝑſſit. omīqꝫ dardania meſea macedonia potitꝰ īnumeroſaſ prouīcias occupauit. Uaria deinceps inter eos bella ⁊ pax recōciliata ruptaqꝫ eſt. poſtremo liciniꝰ nauali ⁊ terreſtri ꝑlio victꝰ apud nicomediā ſe dedit. ⁊ contra religiōꝫ ſacramēti Theſſalonice ꝑuatꝰ occiſus eſt. Hic liciniꝰ annuꝫ domīationis fere pꝰ quītūdecimuꝫ vite ꝓxime ſexageſimuꝫ occidit᷑. auaricie cupidīe omniuꝫ peſſimꝰ. neqꝫ alienꝰ a luxu venereo. Aſper admoduꝫ aut mediocriter impaciēns. infeſtꝰ lr̄is quas ꝓpter inſiciā īmodicā virus ac peſteꝫ publicā nomīabat ꝑcipue foꝛenſeꝫ induſtriā. Agaribꝰ plane ⁊ ruſticātibꝰ. qđ ab eo genere oꝛtꝰ altuſq̄ʒ erat ſatis vtilis ac milicie cuſtos. ad veteꝝ inſtituta ſeueriſſimꝰ. Spadonuꝫ et aulicoꝝ oīm vehemēs dn̄atoꝛ. tineas ſoꝛiceſq̄ʒ pallacij eos appellans.

MAxentiꝰ (cuꝫ cōſtantiꝰ moꝛtuꝰ Cōſtantinꝰ filiꝰ eiꝰ in brūtānia creatꝰ eſt imꝑatoꝛ. ⁊ in locuꝫ pr̄is exoptatiſſimꝰ moderatoꝛ acceſſit) Rome auguſtus nuncupatꝰ eſt: Rome em̄ ꝑtoꝛiani excitato tumultu Maxencius herculij filiuꝫ. qui haud ꝓcul ab vrbe ī villa publica moꝛabat᷑ auguſtuꝫ nuncupauert. Uir ſane ſeuiſſimꝰ ⁊ xp̄ianoꝝ acerrimꝰ ꝑſecutoꝛ. lr̄aꝝ tm̄ amatoꝛ. inter cetera ſue crudelitatis opa magica arte plīmuꝫ delectabat᷑. Quīto tm̄ cōſtantinꝰ imperij ſui anno belluꝫ aduerſꝰ Maxēciuꝫ ciuile cōmouit. Copias eiꝰ multis ꝑlijs fudit ipm̄ poſtremo rome aduerſus nobiles oībus exitijs ſeuientē apud pontē miluiuꝫ vicit. Italiaq̄ʒ eſt potitꝰ. vt duꝫ ꝑ doloꝛe ſuaꝝ fraudū oblitꝰ pontem ad decipiendum hoſteꝫ ſtructuꝫ decipulis tranſit. cuꝫ magna parte ſuoꝝ ſatellituꝫ ſubmergitur.

Linea Imperatorum

Conſtantius

Galerius

Seuerus Maximianus

Licinius

Maxentius

Hij preſcripti impatores Cum conſtantinū videbāt apud omnes magno eſſe in ꝑcio. xp̄ianis aliq̄ tēpe parcebant. Maxentius tñ milites clanculū mittebāt qui obuiū queq̄ʒ cederēt. Arte quoqʒ magica delectatus: grauidas maxīe vero xp̄ianas funeſtis ſacris adhibitas ſcīdebat infantū cauſa: quoꝝ cineribus in magia vtebaẜ. ut oſtenderet tyrānidē ſeruari etiā ꝑ nephas poſſe. Simili veſania ⁊ crudelitate. Maximianus quoqʒ in oriēte vtebaẜ. Qui magoꝝ mgr̄is ⁊ malaꝝ arcū doctorib⁹ p̄mia etiā decernebat. augurijs. diuinatiōibus fidē preſtās. Seuioꝛ ceteris in xp̄ianos hec oīa cōtemnētes eſt habitus. Vetera aūt delubra renouari ac more veterū ſacra dijs exhiberi iubet. Is vero Maximinus diuina vltione inflatis ſubito viſceribus. ſupperatiſqʒ inteſtinis ita diſtendiẜ. vt inter ſe ⁊ putridū cadauer nil intereſſet: ſcatētibus vndiqʒ vermib⁹. ⁊ tabo ſerpēte. tanto pedore vt ſuſtineri fetor nō poſſet. grauiſſimis tandē morbis diucius cruciatus. viuēdi finē tandē fecit. homo ſeuus ac varius. nūc cū in xp̄ianos. nūc ꝑ xp̄ianis agebat. hoc volebant eius merita. Cū loco maximiani a Galerio quoqʒ maximin⁹ in oriēte cōſtitutus ceſar vir cruentiſſim⁹ conſimili crudelitate ea in regione cōtra xp̄ianos vtebaẜ. ꝓpter quā multi enecabanẜ. Unde ⁊ multi ex ſuperioribus martiribus coronati martirio fuerūt. Aliquos quoqʒ q̄ in precedenti ꝑſecutiōe ⁊ nunc ſeuiente paſſi ſunt ſubiungemus.

Criſtina

Criſtina virgo celeberrima ſub ꝑdicta ꝑſecutiōe maximiani in Tiro paſſa ē. Hec nobiliſſimis orta parētibus. cū pulcherrima eſſet ⁊ a plꝛibus in cōiugū peteretẜ. parētes in turri poſuerūt. vt dijs culturā virgo ꝑſolueret. A ſpū aūt ſctō edocta ydola abhorrebat. que cū intellexit. cū minis eā auertere nō poſſet. Juſſit eā expoliari ⁊ a duodecī viris cedi. deīn in carcerē mitti. ⁊ poſtea vngulis radi ⁊ mēbra ei⁹ tenera diſrūpi. Criſtina aūt de carnib⁹ ſuis accipiēs in vultū patris ꝑiecit dicēs. Accipe tyrāne ⁊ carnē a te genitā comede. Irat⁹ pr̄ eā in rotā impoſuit ⁊ ignē ⁊ oleū ſuppoſuit. ſed flāma exiliēs mille quīgētos occidit q̄ pr̄ magicis artibus aſſcribebat. p̄cepit vt grādi lapide ad collū ei⁹ ligato in mare nocte precipitaretẜ. Quā angeli aſſumūt ⁊ xp̄s eā baptizauit ⁊ reducta fuit in terra. Tandem poſt varia tormēta ⁊ mamillaꝝ abſciſionē. Julian⁹ ſagittas ī cor ei⁹ duas ⁊ vnā in lat⁹ direxit. Sicqʒ cū palma martyrij ad celū glīoſa aſcendit.

Menna miles

Victor

Menna miles egiptius nobiliſſimis ort⁹ natalib⁹ ꝑ hec tp̄a ī Scythia metropoli phrigie ſalutarie paſſus eſt. Nā poſtq̄ʒ hic celeſti regi in heremo ſecreta cōuerſatiōe ſtuduit militare. ad publicū ꝓcedens: ſe xp̄ianū eſſe libera voce declarauit. Qd̄ audiēs pyrrh⁹ dux miſit eū apprehēdi ⁊ ſuis aſpectib⁹ p̄ſentari. Cui dixit ſacrifica dijs ⁊ omīa que ꝑ ignorātiā geſſiſti ignoſcenẜ tibi. q̄ cū obtemꝑare nollet. eo iubēte tam diu neruis ⁊ diris cruciatibus ceſus eſt. donec platee locus ſanguine ipſius fedaretur. Deinde in eculeo leuat⁹ lāpadibus aduriẜ. Deinde depoſit⁹ ligatis manib⁹ ⁊ pedibus ꝑ ſudes ferreas trahi p̄cepit. Qui oībus in rebus ⁊ cruciatib⁹ vſqʒ ad finē in laude ⁊ ꝯfeſſione oīpotētis dei īmobilis ꝑmāſit. Deniqʒ data ſentētia gladio aīaduerti iuſſus fuit. Cui⁹ corpus cū igni traditū fuiſſet e medio a xp̄ianis furtī ereptū mūdis lintheamīb⁹ debita veneratione in cimiterio. 5. ydus nouēbris cōditum eſt. Poſtea in cōſtātinopolī tranſlatū digno honore veneratū fuit.

Julianus

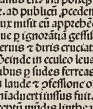

Julianus quidā genere anthiocēſis. vir xp̄ianiſſimus apud romanā vrbē in hac ꝑſecutōe p̄fata crudeliſſime paſſus eſt. cū Baſiliſſa virgine hoꝝ duoꝝ mire legunẜ paſſiones. cū quib⁹ fuit venerabilis multitudo ſacerdotum. et miniſtroꝝ eccīe xp̄i. q̄ʒ ꝓpter īmanitatem ꝑſecutiōis ad eos cōfugerat: cōcremata eſt. Poſt quos etiā Antoni⁹ p̄ſbiter et Anaſtaſius ⁊ celſus puer vna cū matre ⁊ alij cōplurimi qui oēs. 5. ydus ianuarij mortē ꝑtulere.

Victor mediolanēſis ciuis a p̄mcua etate xp̄ianus hiſ temporib⁹ cū in caſtris Maximini auguſti milicie ōſeruiret. ad ipm̄ tanq̄ʒ xp̄ianus ꝑducitẜ. Et cū compelleretẜ ydolis īmolare. cōſtanti aīo recuſauit ꝓpter qd̄ grauiter cedi iuſſus eſt: Et cū deo ꝓtegente doloris expers efficeretẜ. plūbo bulliēti ꝑfundiẜ. et cum nil etiā ex hoc penit⁹ lederetẜ iubente Maximiano octauo yd⁹ may capite ceſus eſt.

Saturninus

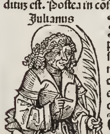

Saturninuſqʒ preſbyter ⁊ Siſinus diacon⁹ rome cōprehenſi in carcere diu marceranẜ. Indeqʒ exhibiti ob criſti confeſſionē a p̄fecto vrbis in eculeo leuanẜ. ⁊ ibidem neruis attractanẜ ac fuſtibus ſcorpiōibuſqʒ grauiſſime ceduntẜ. nouiſſime cū adhuc ſupuiuerēt gladio trūcati ſunt. Quoꝝ corpa via ſalaria ſepulta fuerunt.

Suſanna

Suſanna virgo ſanctiſſima natione dalmatea nobiliſſimis orta natalibus Cayqʒ pape neptis ſub hac perſecutiōe Rome. 3. ydus auguſti capitis obtruncatione martirium compleuit.

Catherina

Catherina p̄clariſſima v̄go egypciaca his tpib⁹ floruiſſe ꝛ martyriū ptuliſſe eī⁹ tradit hiſtoria: poſt imperium diocleciani ſub maxentio filio maximiani herculij. hec ſctiſſima virgo generoſo ſanguīe orta. cui⁹ pater noīe coſtus in vrbe alexandria rex fuit. a quo ꝛ ſi ī iuuenili etate pře rege a quo magnū pr̄imoniū accepit orbata fuit: nō tn̄ inter diuiciarū delicias ocio ꝛ mollicici feminee dedita ſed tanta rez peritaz ſcia predita legit̄ vt mirabile viſum ſit in tam tenera etate qd̄ certamen diſputationis ſuſceperit. hec diuiniſſima virgo ab heremita de xp̄o edocta ac ſpōſa eī⁹ affecta in paterna domo apud alexandriā exiſtens feruēte adhuc diocleciani pſecutione ꝛ maxentio ceſare ibidē exiſtente cū quoſdā xp̄ianos flentes metu mortꝗ ꝯſpexiſſet: ad ꝓphana ſacrificia impelli. etatis ān. xviij. annoz ad ꝯſpectū maxencij audēter acceſſit. arguēs eū de vana cultura deoz ꝛ eū de crudelitate duri⁹ increpauit. Juſſit eā ad pallatiū duci ꝛ oī diligētia cuſtodiri. Explecto ſacrificio poſt longā ꝯcertationē cū de eī⁹ eloquētia ac ſapīa miraret̄. quīquaginta phos vocauit qui ab eo victi ꝛ in fide ꝯfirmati eos oratores ꝯburi precepit. Juſſitqꝫ eā in obſcurū carcerē recludi p dies duodeciz fame cruciari. Cui angelus dn̄i apparēs ait. Cōſtāter age grata deo puella: qꝛ tecū eſt dn̄s: p te multi ꝯuerſi ad xp̄m cū palma martyrij introibūt. porphiriū deinde maxencij neceſſariū cū ducētis militib⁹ ac ipſi⁹ ceſaris vxorē atqꝫ alios vtriuſqꝫ ſexus doctrinis iugo xp̄i ſubdidit: ꝛ ad celeſtia regna p martyriū ꝓmiſit. Jnde rotaz gladijs attonita: tēpeſtas ſubito ꝓfregit: ac plures leſit. Tandē obtrūcatione capitis martyrij coronā adepta eſt. in loco paſſionis orauit vt oēs auxiliū ſentiāt q̄ memoriā paſſionis eī⁹ fecerint. Decollata lac e corpe eius emanauit. Cuius quidē ſanctiſſimū corpus angeli rapiētes ad montē ſynai diſtantē p. xx. dietas detulerunt: diuinis obſequijs honorifice ſepelierunt. Paſſa circa annos dn̄i. ccc. cuius natale celebrat̄ .8. kal. decembris.

Sophronia quoqꝫ a maxentio ſepius de ſtupro appellata: cum diutius vitare periculum non poſſet: ſeipſam interfecit. Lucretiam imitata.

Arnobi⁹ ꝛ alij

Arnobius affrican⁹ clariſſim⁹ phs ꝛ orator diſertiſſim⁹ Lactantij firmiani p̄ceptor his tpibus (lꝫ valde ſenex) etiā in precio magno habitus fuit qui cū apud affricā rhetoricā florētiſſime docuiſſet etiā aduerſus gentes cōplurima edidit volumina. Lucianus quoqꝫ eloquētiſſim⁹ vir ꝛ nicomedienſis eccl'ie preſbyter p hoc tēmp⁹ cū nōnullos breues de fide edidiſſet libellos: ꝛ ad diuerſos ep̄las multas. ac etiā in ſacraz lr̄aruz ſtudio multū laboraſſet in helinopoli bythinie vrbe ꝓ xp̄o martyriū cōſtanti ptulit aīo. Jacobus item cognomēto ſapiēs niſibine perſarū vrbis ep̄s: multa p hec tpa compoſuit. que vigintiſex voluminibus comprehendunt̄ videlꝫ de fide cōtra hereticos: de gentiū ꝯuerſione de regno perſarū ꝛ de pſecutione xp̄ianoz. Obijt deniqꝫ (hieronymo teſte) conſtancij principis tandem temporibus.

Lactantius

Lactantiū inſup firmianū phm ꝛ oratorē eminētiſſimū arnobij predicti phi diſcipulū hiſdē tpibus floruiſſe ꝛ magni p̄cij ꝛ noīs fuiſſe cōſtat: eo ꝙ cū nichomedie rhetoricā doceret: a diocletiano auguſto ꝓpter virtutes ac ſcie magnitudinē vocat⁹ cuꝫ flauio grāmatico romā deuenit: vbi cū p aliqd̄ tēpus docuiſſet tandē ob diſcipuloz penuriā in extremā paupertatē deuenit. Quāobrē ad ſcribēdū ꝛ cōponēdū libros ſe cōtulit. in qua q̄dē re etiā multū valuit. Jpſe eīm ſecūdus poſt ciceronis tpa ea in diſciplina habebat̄. Demū in extrema ſenectute ꝯſtitut⁹ ceſaris criſpi filij cōſtantini p̄ceptor ī gallia datus eſt. Perfecit aūt opa de diuinis inſtitutionib⁹ aduerſus gentes. De ira dei ꝛ formatione hoīs. ad demetriū auditorē ſuū. ad probum ep̄ls. ad aſclepiad. de perſecutione. Simpoſiū dū eſſet adoleſcēs. etiā ode pericū de affrica vſqꝫ nicomediā exametris verſib⁹ ꝛ alia laude digna.

Euſebius ep̄s

Euſebi⁹ ceſaree paleſtine ep̄s q̄ ob pāphili martyrꝗ amicitiā pamphili nomē accepit. eo ꝙ cū eo dē pamphilo diuine bibliothecce inueſtigator diligētiſſim⁹ extiterit: vir quidem memoratu digniſſim⁹ p hec tpa tuꝫ multaz rerum pericia tuꝫ ingenio mirabili ꝛ apud gentes ꝛ apud xp̄ianos inter phos p̄cipuus ꝛ nobiliſſim⁹ habitus eſt. hic cū aliq̄n arriana hereſi laboraſſet ad nicenā ſynodū accedēs ſp̄ūſancto inſpirat⁹ patruꝫ ſn̄iam ſecut⁹ eſt. ac deinceps vſqꝫ ad mortē ſanctiſſime cuꝫ orthodoxa fide vixit. fuit aūt ī diuinis ſcripturis ſtudioſiſſim⁹. ac bibliothece diuine cuꝫ pāphilo martyre diligentiſſim⁹ inueſtigator. multa eiſdē tpibus ſcripſit: marie vero libros euāgelice ꝓparatiōis: eccl'iaſtice hiſtorie ī porphiriū xp̄ianoz hoſtē acerrimū. Apologias item ſex ꝓ origine cōpoſuit. De vita pamphili martyrꝗ a quo ob amorē cognomentuꝫ accepit libros tres. Jteꝫ cōmentarios eruditiſſimos in centuꝫ ꝛ q̄nqꝫginta pſalmos. Preterea vt legit̄ oīm ꝓnunciarū cuꝫ multos ſctōꝛ martyruꝫ paſſiones ꝛ cōfeſſoꝛ vitā ac virginum cognouiſſet. viginti libros de eiſdem ſanctis ſcriptitauit. hoc ideo: ꝛ p̄cipue euangelicā preparationem. cum apud gentes precipuus haberetur paternā deorum religionem ob veritatis amorem cōtempſit. Scripſit quoqꝫ cronicoꝛ hiſtoriā a primo anno abrahe vſqꝫ ad annum dn̄i. ccc. quam diuus hieronymus proſecutus eſt. Fuit deniqꝫ euſebius hic poſt conuerſionē cōſtātini magni eidem quoad vixit multa beniuolentia coniunctus.

Anno mundi.5513. Anno chriſti.314.

SIlueſter papa natione roman⁹ patre ruffino poſt melciadē pontificē cōſtātini tpib⁹ fuit. anno ab vrbe cōdita milleſimo nonageſimoprimo vir vtiq₃ diuin⁹: aſpectu ſcʒ angelicus: ſermone nitidus: corpe decorus. ope ſanct⁹ ꝯſilio magnus ⁊ maturus fide catholicus: ſpe patiētiſſim⁹ ac oīm caritate diffuſus. Cui tantā dn̄s cōtulit grām vt nō modo a xpianis: verū ⁊ a gentilibus miro colereť affectu. Hic nāq₃ baptizato ꝯſtantino ⁊ plurib⁹ donatus ac eccleſijs pace reddita: multa ad cultū diuinū ſpectātia conſtituit. primo vt chriſma ab epo tm̄ cōſecrareť. vt epi baptizatū ſignarēt ꝓpter hereticā ſuaſionē. vt baptizatū chriſmate liniat pſbyter occaſione mortis. addit ꝑterea. laicus clericū in iudiciū ne vocet. Clericus cauſas ī curia ne agat. nec an iudicē ſecularē cauſam dicat. Preſbyter celebraturus neq₃ ſerico neq₃ panno tincto vtať: ſ₃ lineo equidē albo. Sic ī albis celebrandū eſſe dicebat queadmodū ī linea ſyndone ⁊ alba xpi corp⁹ ſepultū fuit. Grad⁹ q₃ in ordinib⁹ eccliaſticis ꝯſtituit vt vnuſquiſq₃ vno tm̄ ordine ꝯtentus ſit. ⁊ vnius ſolū vxoris vir. Hic aūt ſanctiſſim⁹ pōtifex cū floruerit miraculis inter cetera ſua memorāda ferť romanā vrbem a draconis peſtilentia liberaſſe. Demū vbi ex ſacris ordinibus ſepties menſe decembri habitis preſbyteros duos ⁊.xl. diaconos ſex ⁊.xxx. epos quinq₃ ⁊ lx. creaſſet. Moriť ac ſepeliť in cimiterio priſcille via ſallaria tercio ab vrbe miliario pridie kal. Januarij. Sedit aūt annos tres ⁊.xx. mēſes decem. dies vndecim. Vacat tum ſedes dies.xv.

Anno mundi.5533. Anno chriſti.334.

MArcus papa natione romanus patre priſco poſt ſilueſtrū cōſtātini tpib⁹ fuit: vir bon⁹ ⁊ xpiane religionis amator qui pōtificatu ſuſcepto ad curā xpiane religionis cōuerſus inſtituit vt eps hoſtiēſis a quo roman⁹ cōſecratur pallio vtereť. voluit ꝑterea dieb⁹ ſolēnib⁹ ſtatim poſt euāgelium ſimbolū a clero ⁊ populo magna voce decantari. ⁊ eo modo quo fuerat in niceno ꝯcilio declaratū. Duas itē eccleſias rome cōdidit vnā via ardeatina in qua ⁊ ſepult⁹ eſt. Alterā ī vrbe roma ad palatinas q̄s q̄dē ꝯſtātin⁹ mūerib⁹ exornauit ⁊ auxit Js poſteaq₃ ex ſacris ordinib⁹ bis mēſe decēbri habitis diaconos pſbros ⁊ epos creaſſet. moriť ac ſepeliť in cimiterio balbina via ardeatina: tercio nōs octob. ſedit aūt annis duob⁹: mēſib⁹ octo: dieb⁹.xx. Vacat tu₃ ſedes dies.xx.

Anno mundi.5535. Anno chriſti.336.

JUlius papa natione roman⁹ patre ruſtico tpib⁹ conſtātij fuit mirande ſctitatis vir ⁊ doctrine. Js arriana inualeſcēte ꝑfidia: multis incōmodis vexat⁹ a cōſtante cōſtantini filio exilio dānatus. Jn tanta aūt reru₃ ꝑturbatione tandē poſt menſes decē romā ab exilio redijt nec deſtitit orietales epos reprehendere maxime v̉o arrianos q̄ in iuſſu romani pontificis anthiochie cōciliū indixerāt: cū id ſine eius auctoritate fieri nō poſſet. Omiſſis bis cōtentionib⁹ duas baſilicas edificauit vnā iuxta forꝝ romanū. aliā in tranſtiberina regione Tria item cimiteria extruxit: vnū via flāminea: aliud via aurelia: tercium via portuēſi. Cōſtituit ꝑterea ne ſacerdos alibi q̄ apud iudicē eccliaſticū diceret: Voluit itē vt qui iudicē haberet ſuſpectū romanā ſedē poſſet appellare. ⁊ vt oīa ad eccliam ꝑtinētia ꝑ notariū aut ꝑ primicerū notarioꝝ ꝯſcriberenť. hos hodie (vt arbitror) ꝓthonotarios vocant⁹. Juli⁹ v̉o cū ex ſacris ordinib⁹ ter mēſe decēbri ī vrbe habitis pſbros.xviij. diaconos tres: epos nouē creaſſet. moriť ac ſepeliť via aurelia in cimiterio calopodij ab vrbe roma miliario tercio. pridie ydus auguſti. Sedit annos.xv. menſes duos: dies ſex. Vacat tu₃ ſedes dies quinq₃ ⁊ viginti.

Anno mundi.5543. Anno xpi.344.

LIberius papa natione roman⁹: patre auguſto cōſtantij ⁊ cōſtātis tpib⁹ fuit. hui⁹ tpe ꝯcilio apud mediolanū habito oēs qui athanaſio fauebāt in exiliū pellunť. Preterea v̉o cū in ſynodo ariminēſi orietales ſacerdotes callidi hoīes ⁊ acuti occidentales ſimplices ⁊ imperitos argumentis ac fallacijs cōuincerent quā diſputationē ꝑtermittim⁹ xpm em̄ cū pře homouſion eſſe negabāt. hoc aūt q᷑ primū liberi⁹ pōtifex aperte impugnabat q̄q₃ etiā athanaſiū iubente imperatore damnare nolebat: in exiliū ab arrianis pelliť. atq₃ ita triēnio ab vrbe abfuit. At v̉o ſacerdotes congregata ſynodo in liberij locum felicē pſbyterū virū optimū pontificē crearūt. qui ſtatim octo ⁊.xl. epoꝝ cōuentu duos pſbyteros vrſaciū ⁊ valentē ab ecclia ſeperarunt. Jnde rogatu ⁊ precibus eorūdem conſtantius liberiū ab exilio reuocat ⁊ pulſo felice liberiū introduxit. Pōtifex aūt tametſi cū arrianis ſentiebat eccleſias dei q̄diligenter exornauit maxime ſepulchrū ſancti agnetis: ⁊ baſilicā quaꝫ de noīe ſuo fecit apud macellū lidie. Demq₃ cū ſacros ordines bis celebraſſet rome moriť ac ſepeliť via ſalaria ī cimiterio priſcille.ix. kal. maij: Sedit āños ſex: ſm alios.xvj. men.iij. dies.4. vacat ſedes dies ſex

Linea ſummoꝝ pontificum

Silueſter

Marcus

Julius

Liberius

Linea Imperatoꝝ

Conſtantinus magnus

Conſtancius

Conſtantinus

Conſtans

COnſtantin⁹ magnus. ex obſcurioꝛi mrimonio fili⁹ Cōſtancij auguſti in Brittānia creat⁹ eſt impatoꝛ. Cū res publica a quattuoꝛ impatoꝛibus tenebat̃: cōſtātino. Maxētio filijs auguſtoꝝ. Licinio ⁊ maximiano nouiſ hoīb⁹. Conſtātin⁹ tñ vir ingens: ⁊ oīa efficere nitēs: que aīo pparaſſet. ſic̃ principatū toti⁹ oꝛbis affectās. ceteros vt pmiſſuꝫ eſt vicit. Uir pꝛio imperij tēpoꝛe optimis pꝛīcipibus: vltimo medijs coparādus: innumere in eo ani coꝛpiſq; virtutes claruerūt. militaris glīe appetētiſſim⁹: foꝛtūa ī bellis pſpera fuit. Nā etiā Gothos poſt ciuile bellū varie pfligauit. Ciuilib⁹ artibus ⁊ liberalib⁹ ſtudijs dedit⁹: affectatoꝛ iuſticie ⁊ amoꝛis. Anno igit̃ ab vrbe cōdita milleſimo nonageſimo pꝛio. dñi vero āno. ccc xxxix. ſub hoc pꝛīcipe xpīani a tyrannis ante oppſſi nō nihil reſpirare icipiūt. Pacē eni petētib⁹ libēter dedit. liberalitate ⁊ gr̃a oīm ſibi beniuolētiā compabat: multas leges rogauit. quaſdā ex equo ⁊ bono ſuperfluas abſcidit. ſeueras nimiū emēdauit. Urbē in Bizantij ruinis de noīe ſuo cōdens: eā rome magnitudine edificioꝝ: parē facere conat⁹: ſecundā romā vocauit De qua in ſequēti folio patebit. vt etiā littere ſub equeſtri ei⁹ ſtatua īdicabant Is igit̃ tant⁹ pꝛīceps oīa circūſpiciēs vbi honeſtatē xpīane religiōis intellexit. Eā ita cōplex⁹ eſt vt itur⁹ ad bellū: nō alio q̃ crucis ſigno vteret̃: qđ ſereno celo duꝫ in maxentiū tyrānū copias mouet: ⁊ viderat ⁊ adoꝛauerat. Aſtāteſq; angelos audierat dicētes. Cōſtantine: . qđ etiā fecit ⁊ tyrannos oēs a ceruicib⁹ populi ro. xpīnoꝝq; oīm depulit. Tantū itaq; principeꝫ ac tam humanū nactus ſilueſter: relicto Soracte monte: quo a tyrannis ſeuientibus relegatus fuerat (vel vt quidā volūt) ſeceſſerat romā veniēs: Conſtātinuꝫ erga xpīanos bene animatū: promptioꝛē ad optime de ecc̃ia dei pmerendū reddidit. Naꝫ ⁊ pōtificib⁹ diadema aureū diſtinctū gēmis cōcedebat. Qđ quidem Silueſter aſpernat⁹ tanq̃ religioſe capiti minime cōueniēs: phrygia mitra et candida tantūmodo ɔtent⁹ fuit. A ſilueſtro autē vna cū Criſpo filio baptizat̃. q̄q̃ aliqui falſe dicāt eū vſq; ad ioꝛdanē diſtuliſſe. Bellum tandē aduerſus parthos moliēs qui iaꝫ Meſopotamiā fatigabant. vno ⁊ trigeſimo imperij ſui anno: etatis vero ſexto ⁊ ſexageſimo apud Nicomediam in villa publica obijt. Denūciata moꝛs ei⁹ etiā p crinitā ſtellā que inuſitate magnitudinis aliquādiu fulſit. Eā greci cometam vocant. Atq; inter diuos meruit referri.

COnſtanti⁹ poſt moꝛtē Cōſtantini magni pr̃is cū cōſtantino ⁊ cōſtante fratribus imperiū adept⁹: eoq; tp̄e res romana ſub vno Auguſto ⁊ trib⁹ ceſaribus. qđ nūq̃ al's fuit. Is ergo ſucceſſoꝛes filios tres reliquit. atq; vnū fr̄is filium: Uez dalmatic⁹ ceſar pſpꝛia indole neq; patruo ab ſimilis: q̃ haud multo poſt facinoꝛe militari oppꝛimit̃. Sinēte poci⁹ Cōſtantō patrueli ſuo quā iubēte Cōſtantinū poꝛro bellū fratri inferentē: ⁊ apud aquilegiā inconſulti⁹ plūm aggreſſuꝫ. Cōſtancij duces interemerūt. ita res publica ad duos redacta eſt.

COnſtans impiuꝫ aggreſſus qđ aliquādiu ſtrēnuū ⁊ iuſtuꝫ fuit. Mox cuꝫ ⁊ valitudine impꝛoſpa ⁊ amicis pꝛauioꝛib⁹ vteret̃: ad grauia vicia ɔuerſus Cū intollerabilis pꝛuīcialibus: militibus iniocūdus eēt. factiōe Maxencij occiſus eſt. Obijt haud longe ab hyſpania in caſtro cui helene nomē fuit. Anno imperij ſeptio decimo: etat[is] trigeſimo. Diuerſa conſtācij foꝛtuna fuit. A perſis eni multa et grauia pꝑeſſus: ſepe captis opidis. obſeſſis vrbibus: ceſis exercitibus nullū ei cōtra Sapoꝛē rege perſaꝝ pſperꝫ bellum fuit. niſi qđ apud Singarum haud dubiā victoꝛiā ferocia milituꝫ amiſit. Poſt conſtantis necē Maxentio italiā affricaꝫ gallias obtinente: etiā illiricuꝫ nouas res habuit. Uetrauione ad impium cōſenſu militum electo: quē grandeuū iam et cunctis amabilem diuturnitate et felicitate milicie ad tuēdum Illiricum principē creauerat. virum pbum et moꝝ veteꝝ et iocunde ciuilitatis. Sed a conſtātino qui ad vltionē fraterne necis belluꝫ ciuile cōmouerat abrogatū eſt Uetrauioni imperiū. Rome quoq; tumultus fuit Nepociano conſtātini ſoꝛoꝛis fili⁹ p gladiatoꝛum manus imperiuꝫ vindicante: qui ſeuis exoꝛdijs dignum exitium nactus eſt. Uigeſimo enim atq; octauo die a Maxentianis ducibus oppꝛeſſus penas dedit. nō multo poſt apđ murſam maxentius pfligatus eſt. Oriēti mox ceſar eſt datus gallus: maxentiuſq; diuerſis plijs victus vim vite ſue apud lugdunū attulit imperij anno tercio meſe ſeptimo. Deinde in ciuilibus geſtis gallus ceſar occiſus eſt vir nā ferox ⁊ ad tyrānidē pnioꝛ ſi ſuo iure impare licuiſſet. Siluanus q̄z ī gallia res nouas molitus anē diē trigeſimū ⁊ ipſe extinctus eſt. Solus ī impio romano cōſtātius auguſtus fuit. Mox iulianū ceſarē ad gallias miſit patruelē ſuum galli fratrē qui ex conſtantio patris conſtātini fratre natus erat tradita in mrimoniū ſoꝛoꝛe. cū multa oppida barbari expugnaſſent qui breui ⁊ galloꝝ ⁊ germanoꝝ mot⁹ virtute ſua compeſcuit. Conſtantius inde particis bellis occupat⁹ in itinere obijt inter ciliciā capadociāq; anno imperij octauo ⁊ trigeſimo etatis quinto ⁊ quadrageſimo vir egregie trāquillitatis placidus nimi⁹ ⁊ amicis ⁊ familiaribus credens.

CO nſtātinopolis imperialis ac famoſiſſima ciuitas: olim bizantiū (vt ſupra ſcriptū eſt) appellata. ꝛ
cū admodū parua eſſet: eā poſtmodū conſtātinopolim noīarūt. Conſtātin⁹ em̄ impator cognomi-
ne magn⁹: dum ſtatuiſſet imperij ſedē ex vrbe roma in orientē trāſferre: quo facili⁹ parthoꝝ excur-
ſationes cōpeſceret. Tradūt aliqui autores in troadē ꝓfectū: ibi regie vrbis fundamēta ieciſſe: vbi quon-
dam agamenon: ceteriq̄ grecoꝝ principes aduerſus priamū fixere tentoria. Sed admonitū in ſomnis a
xp̄o ſaluatore locū aliū deſignāte: ceptū opus (cui⁹ diu manſere veſtigia) infectū reliquiſſe. atq̄ in traciā na-
uigantē bizantiū petiuiſſe. Cūq̄ ſibi locū diuinitus oſtenſum dixiſſe: mox vrbem ampliaſſe: noua menia
erexiſſe: ſublimes excitaſſe turres magnificētiſſimis tū priuatis: tū publicis operib⁹ exornaſſe. Tātūq̄
illi decoris adieciſſe: vt altera roma nō īmerito dici poſſet. Scriptores vetuſti qui florentē videre: deorum
poti⁹ in terris habitaculū q̄ impatoris putauere. Nomē vrbi nouā romā impator indidit: ſed vicit obſti-
natio vulgi: vt a cōditore poti⁹ Conſtātinopolis vocitaret. Quā ei⁹ ſucceſſores impatores paſſim tū pu-
blicis edib⁹: tū priuatis ciuiū pallacijs ꝛ quidē ſupbiſſimis exornare curarūt. Et adeo vt exteri eo venie-
tes vrbis ſplēdorē admirati: nō tam mortaliū q̄ celeſtiū eā domiciliū dixerint. Erant muri vrbis ꝛ altitu-
dine ꝛ craſſitudine toto orbe celebres. antemuralia vero opportune cōmunita. Triangularē pene vrbis
formā fuiſſe tradūt. Duas partes alluit mare. nec muri deſunt: ad ꝓpulſandos nautales impetus idonei
qd̄ reliquū eſt ad terras vergens: poſt alta menia ꝛ antemuralia. ingēti claudit̄ foſſa. Habetq̄ hec ciuitas
vndecim portas: dignitatē ipſi⁹ pre ſe ferētes. quarū noīa hec ſunt: aurea: pagea: ſancti romani: carthaſea
regia: caligaria: xilina: bacmagona: phara: theodoſia: ꝛ ſylaca. Extāt in ea preter cetera magnificētiſſima
edificia templū Sophie iuſtiniani ceſaris opus: toto orbe memorabile nongētis quondā ſacerdotib⁹ ce-
lebratū: mirabili ope: p̄cioſa materia cōſtructū. Ea deniq̄ vrbs tanto ſplēdore inſignita fuit vt toti⁹ orien-
tis columen: ꝛ vnicū docte grecie domiciliū habita fuerit. vbi tria magna cōcilia celebrata fuerūt: videlicet
ſub theodoſio ſeniore: ſub agathone papa: ꝛ ſub iuſtiniano principe. Eam cū thurci ꝓpter ei⁹ dignitatem
diu exoſam habuiſſent. Anno ſalutis nr̄e. 1093. a belzete quodā eoꝝ principe: cū ingenti thurcoꝝ manu
obſeſſam: deinde capta fuit. Inde galli cū venetis ꝑ quinq̄ ꝛ quīquaginta annos poſſidere. poſtea palea-
logoꝝ clariſſima familia genuēſiū ope a gallis ademit vſq̄ in annū. 1453. glorioſiſſime poſſedit. quo an-

Conſtantinopolis

no Machometes Ottomānus thurcoꝝ imꝑator eā cepit diripuitq̄. Sic nobiliſſima vrbs in man⁹ infidelīū venit. Ab ei⁹ cōditione. Mcxxx. vl'circa. Tātoq̄ tpe paulo pluri ſenioꝛ roma ſteterat. qñ ꝑmo a gothis capta eſt Athalaric⁹ eñi anno ab vrbe ꝯdita. Mclxiiij. romā irrupit. at hic ne baſilice ſctoꝝ effringeret edixit. Rabies aūt thurcoꝝ nil ſanctū: nil mūdū: ī vrbe regia reliq̄t. ſacratiſſia ei⁹ tēpla machometee ſpurcicie dedicarūt. Legim⁹ thebanoꝝ res geſtas: lacedemonioꝝ ⁊ atheniēſiū illuſtria facta: fuit coꝛinthioꝝ nō cōtēnēda reſpublica. clare olī micene: lariſſa potēs: pluresq̄ mēoꝛabiles vrbes quoꝝ ſi nūc req̄ras muros: nec ruinas īuenias. Nemo ſolū in q̊ iacuerint queat oſtēdere: ſola ex tāta ruina vetuſtatis cōſtatinopolis ſupabat: q̄ tm̄ mirabiliū opeꝝ: tm̄ armoꝝ: tm̄ lr̄arū: tm̄ gloꝛie habuit: vt oīm ciuitatū damna: hec vrbs ſola recōpēſare videreť. Et licet poſt diuiſuz imperiū ſiue trāſlatū ad frācos ſepe cōſtātinopolis ī man⁹ hoſtiū venerit: nūq̄ tn̄ baſilice ſanctoꝝ deſtructe: neq̄ bibliothece cōbuſte: neq̄ deſpoliata penit⁹ monaſteria. Itaq̄ māſit vſq̄ ī hūc annū vetuſte ſapiē apud ꝯſtātinopoliz monumētū. Nemo latinoꝝ ſatis videri doct⁹ poterat: niſi ꝑ temp⁹ cōſtātinopoli ſtuduiſſet. Inde nobis plato reddit⁹. inde ariſtotelis: demoſtenis: xenophōtis: thucididis: baſilij: dionyſij: oꝛigenis: ⁊ alioꝝ multa latinis oꝑa (dieb⁹ nr̄is) manifeſtata ſunt. Nūc ſub thurcoꝝ impio ſec⁹ eueniet: ſeuiſſimoꝝ hoīm: bonoꝝ moꝝ atq̄ litteraꝝ hoſtiū. Nūc q̄ ⁊ homero ⁊ pindaro menādro ⁊ oīb⁹ illuſtrioꝛib⁹ poetis ſecūda moꝛs erit. Nūc grecoꝝ ꝑhoꝝ vltim⁹ patebit interit⁹. Innumerabiles eñi ex hac celeberrima vrbe in oī ſcīa atq̄ virtute ꝓclariſſimi exiere viri: inter quos cognomēto iohānes criſoſtom⁹ ipſi⁹ vrbis eṗs. Atticus eṗs cui⁹ de virginitate liber extat. gennadi⁹: caſſian⁹ ⁊c̄. Et nouiſſime emanuel criſoloras q̄ grecas lr̄as tpe cōſtātiēſis ꝯcilij in italiā cū ingenti vtilitate retulit. Preciſus eſt aūt nunc fluui⁹ oīm doctrinarū. muſarū deſiccatus fons. Fateoꝛ multis locis apud latinos ſtudia lr̄arū eſſe illuſtria. vt rome: pariſius: bononie: padue: ſenis: peruſij: colonie: vienne: ſalamātice: oxonie: papie: liptzk: ertfordie. Sed riuuli ſunt oēs iſti ex grecoꝝ fontib⁹ deriuati. A fonte precide riuū: ꝑciſus areſcit. Nihil aūt ſub luna ꝑpetuū. Quomodo aūt imꝑatoꝛ thurcoꝝ machomet⁹ aīo voluerat vrbē in medio thurcoꝝ eſſe ſitam: que ſuo imperio nō pareret: ſuoq̄ nomini decus mai⁹ accedere poſſet: ſi eā vrbem expugnaret: machinas bellicas admouit. ⁊ inſultū magna vi in eā fecit atq̄ tandē expugnauit: vt hec ciuitas in poteſtatē venerat infideliū ſpurciſſimoꝝ thurcoꝝ hoc infelici anno ⁊ vtriuſq̄ ſexus perſone cum imperatore paleogolo neci dediti fuerant. ſub Friderico tercio imꝑatoꝛe oīa clareſcent.

Sancta Helena

HElena mater cōſtātini auguſti femina incompabili fide religione animi ac
magnificentia ſingulari pcipua: quā quidē anglor regis filiā licet captiuā
Alij vt ambroſi⁹ ſtabulariā ⁊ humilē a pricipio fuiſſe dicūt. hec quippe baptiza
to filio cū vidiſſet pdigia a btō ſiluestro in filiū ⁊ ꝯ iudeos declarata: magnitudi
ne animi mota ⁊ viſis nocturnis: hieroſolymā petijt: vt lignū crucis pquireret.
Difficile id quidā erat: q2 ab antiq̄s pſecutorib⁹ eo loci ſimulachrū veneris col
locatū fuerat: vt xpiani venerē ſaluatoris loco adorarēt. At mulier religione pci
ta vbi locū ipm ruderib⁹ purgaſſet: tres cōfuſo ordine cruces repit in vna inſcri
tio illa legabaꝰ trib⁹ linguis ihs nazaren⁹ rex iudeor. Aſtabat aūt machari⁹ illi⁹
vrbis tum eps qui vnā ex his manib⁹ cū religione retinēs: verā eſſe dicebat. At
tercia mulieri mortue admota eidē vitā reſtituit. Crux igiꝰ dñi inuēta eſt quinto
nōs maij. ⁊ ab helena exornata: ⁊ i magna veneratione habita. Baptizaꝰ ⁊ iu-
das crucis inuētor quē poſtea mutato noie Cyriacū vocarūt. Helena deinde edi
ficato eo in loco tēplo vbi crucē repererat. Abiēs clauos quib⁹ xpi corp⁹ cruci af
fixū fuerat ſecū ad filiū portat. hor ille vnū in frenos equi trāſtulit: q̄bus in plio vtereꝰ. Conſtātin⁹ quoq;
motus edicto vetuit: ne deinceps quiſpiā tali ſupplicio vtereꝰ. Conſtātinus aūt magnus augende xpiane
religionis cupidus baſilicā cōſtātianā quā lateranēſem vocāt edificauit. Et rogatu ſiluestri petro baſilicā
in vaticano: ⁊ pauli in via hoſtienſi extruxit. Edificaꝰ ⁊ iuſſu impatoris in atrio ſeſſoriano baſilica ſub ti
tulo ſancte crucis in hieruſalē vbi ſancte crucis ptē aliquā repoſuit inuentā ab helena matre. que demū de
deo deq; hoibus bene merita rome diē obijt. xv. kal. ſeptēbris.

Arrius hereticus

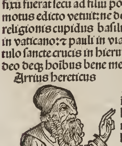

ARrius pſbyter quidā apud alexādriā vir q̄dē ſpecie ⁊ forma magis q̄ vir
tute inſignis: ⁊ laudis ac glorie poti⁹ q̄ veritatis cupidus ſerere diſcordiā
i fide xpi cepit. Separe em̄ filiū ab eterna ⁊ ineffabili dei pr̄is ſubſtātia conabaꝰ
his verbis erat aliq̄n q̄n nō erat: nō intelligēs filiū patri coeternū eſſe: ⁊ eandē
in trinitate ſubam. cū dictū ſit ego ⁊ pater vnū ſum⁹: atq; his ſuis fraudib⁹ pua-
lere conatus eſt: ac ſic pene totū orbē ſuo infecit errore: interea arriana hereſis in
ualuit. fauēte conſtātio q̄ nr̄os cogebat arriū recipe. Secūdo itaq; cōſtātij anno
apud laodiceā vrbē ſyrie (vel vt alij volūt) apud tyrū cōciliū indiciꝰ eo cōuenere
catholici ⁊ arriani. cū aūt arrius quedā reuellere nō poſſet ad cōuicia verſus ma
gicas artes athanaſio viro ſanctiſſimo obicit: plato in loculis arſenij brachio.
Quē tandē diabolicū virū de⁹ nō pmiſit inpunē: q2 haud multo poſt epor ⁊ ppl'i frequētia ſtipatus: dum
leuandi ventris cauſa ad publicū locū declinat: egerere conatus inteſtina omnia in cuniculum latrine de-
miſit: mortem certe paſſus vita turpiſſima condignā.

Concilium Nicenum

NIcena ſynodus prima oīm ſynodor hoc an-
no qui eſt ſextus decim⁹ imperij conſtātini an
nus contra hui⁹ pfidi arrij dogma ſūmo pōtifice ⁊
cōſtātino magno auguſto iubētib⁹. Cū alexander
alexandrine vrbis eps fruſtra reuocare arriū ab er
rore tentaſſet. cōſtātini mādato adhibita etiā impē
ſa munifice quidē apud nicenā vrbem bythinie cō
ciliū generale indiciꝰ. Cui. ccc. ⁊. xviij. epi interfue
re. Diſputatū eſt eo in loco aliq̄ diu: ⁊ quidem acri
ter. Nā viri aliq̄ in q̄ſtionib⁹ callidi: arrio tuz q̄dem
fauebāt: ſimplicitati fidei noſtre aduerſantes. Is ex
his quidā doctiſſim⁹ phs diuino ſpū mot⁹ vno mo
mēto fidē nr̄am quā antea impugnabat: vt ſanctaz
⁊ integrā ſtatim amplexus ſit. Tādez vero reipſa i
cōcilio diligēter diſcuſſa cōcludiꝰ
ſcribi debere. id eſt eiuſdē cū patre ſube filiū cōfite-
ri. Qui vero cū arrio ſentirēt fuere ad decē ⁊ ſeptez
affirmātes extrinſecus creatū eſſe dei filiū ⁊ non ex
ipſa patris diuinitate pgenitū. Cognita aūt tante
cōtrouerſie veritate. Conſtātin⁹ decretū cōcilij affir
mat: pposito cōtradicētib⁹ exilio. vnde ſex tm̄ cum
arrio exulauere. Reliqui em̄ in ſnīam bene iudican
tiū venere. In eodē vo cōcilio dānatos ferunt ⁊ photinianos a photino epo gallo grecie nomē ducentes
q̄ ebionitarū hereſim imitati affirmabāt xp̄m a maria p coitu fuiſſe conceptū. Dānati ⁊ ſabelliani q̄ vnā
tm̄ pſonā patri filio ⁊ ſpūiſancto aſcribunt. In eo q̄z cocilio q̄rimoniarū libellos (vt fit) epi ipſi conſtātino
dabant: ſeinuicē accuſantes: expetenteſq; a principe iudiciū: quibus impator optim⁹ rn̄dit: cōbuſtis eor
libellis. eo dei tm̄modo ⁊ nō hominū iudiciū expectare debere. Preterea in eodē concilio decretū eſt ne qui
ſe impatientia libidinis caſtrarent in clerū amplius reciperenꝰ. Multa deniq; alia ad honeſtatem ⁊ pacem
eccl'ie vt in decretis habeꝰ in eo concilio conſtituta ſunt.

Paulus heremita

PAulus primꝰ heremita apud inferiorē thebaidā quarto ydus ianuarij cētesimo decimotercio vite ſue anno ī heremo diē obijt. cuiꝰ aīaȝ (vt diuꝰ ſcribit hieronymꝰ) beatꝰ antoniꝰ ꝯſeſtiȝ inter choros aploꜝ ⁊ ꝓphaꜝ euolare vidit. Fuerat hic poſt mortē amboꜝ parentū ī hereditate locupleti relictꝰ annoꜝ circiter ſedecim. lr̄is tā grecis ꝙ̄ egyptiacis apprime eruditꝰ, māſueti aī deū valde amans. Et duȝ ꝑſecutionis ꝓcella decij ⁊ valeriani detonaret: in villā remotiorē ſeceſſit. Tandē repit ſaxoſuȝ mōtē ad cuiꝰ radices erat grādis ſpelūca: q̄ lapide claudebatur: ⁊ intꝰ grāde veſtibulū qḋ apto deſup celo patulis diffuſa ramis vetus palma cōtexerat: fontē lucidiſſimū oſtēdēs. Igit̄ adamato q̄ſi qḋ a deo ſibi offerret̄, habitaculo oēm ibidē in orōibꝰ ⁊ ſolitudine duxit etatē. Cibū ⁊ veſtimētū ei palma ꝓbebat. ad quē diuꝰ antoniꝰ acceſſit. ⁊ inter ſermocinationes cōſpiciūt alitez coruū in ramo arboris. q̄ inde leuiter ſubuolat ⁊ integrū panē añ ora mirantiū depoſuit. Inq̄t paulꝰ dn̄s pradiū miſit ſexaginta iam anni ſunt quo dimidij panis accipio fragmentū: nunc duplicauit annonā. deinde poſt antonij abſceſſum. molli ſopore diſſolutꝰ: erecta ceruice extenſiſq̄ manibꝰ in altum corpus exanime. Leones aūt humū pedibus ſcalpere ceperunt capacē locū foderunt. In quo antonius ſanctū corpus depoſuit: ⁊ tumulū ex more cōpoſuit. Et tunicā ſibi vendicauit quā in ſportarū modū de palme folijs contexerat ⁊ ad monaſteriū ſuū reuerſus: diſcipulis cuncta ex ordine replicauit: diebꝰ paſce vel penthecoſten pauli tunica veſtitus eſt.

Antonius abbas

ANtoniꝰ abbas egypti vir plane diuinꝰ. ⁊ ꝙ̄marie ſermone ⁊ ope potēs his tpibꝰ claruit hic tanta ſapientia diuinoꜝ ac prudētia moꜝ. nō ꝑ ſtudiuȝ humanū: ſciarū ignarus: ſed diuino munere fuit repletꝰ. Cōſtātinꝰ impatoꜝ lr̄as (rogatꝰ inſtāter) ab eo multa celebritate recepit. Septē q̄ȝ eplās vt diuꝰ teſtat̄ hieronymꝰ egyptiace ſcripſit ac ad eccl̄ias egypti deſtinauit: que tpibꝰ illis legebāt̄ vt eplē pauli in eccleſijs: quas poſtmodū ob ſn̄ias grauiſſimas quidā in grecam linguā tranſtulerūt. Ualuit aūt multū ſuis tpibꝰ admonēdos hoīes eiꝰ ſanctiſſima auctoritas. Cui lr̄is ⁊ nūcijs helena ſe ac filios ſepe cōmendauit. Eius cibus ſolus panis erat: aqua potus: nec vnq̄ȝ niſi ī occaſu ſolis comedebat. hō egyptiꝰ oīno cōtēplatiōi deditꝰ. huiꝰ quidē vitā athanaſiꝰ alexandrine vrbis eps̄ inſigni volumine ꝑſcripſit. Obijt aūt hic vir oī ꝓconio dignꝰ: in thebaida anno dn̄i. ccclx. etatis ſue anno cētēſimo q̄nto. cuiꝰ cū corpꝰ diu occuluiſſet poſtea imperāte iuſtiniano magno impatore diuina reuelatione reptū fuit. Et ex thebaida alexandriā primo delatuȝ. poſtea ī galliā trāſlatū apḋ viennā ꝯdigno honore nūc vſq̄ requieſcit. eiꝰ aūt natale. 16. kal. februarij celebrat̄.

Hilarius eps̄

HIlariꝰ illuſtriſſimꝰ pictauienſis eps̄ ⁊ oīm lr̄aꜝ eruditiſſimꝰ ac ſemp xp̄ianꝰ optimꝰ. Cū vidiſſent pictauiēſes ꝙ tota v̄tute oēs hereticos expugnabat: eū in epm̄ elegerūt. Is ne dum eā ꝓuinciā ſed ⁊ franciā ab hereticis defendens. apud conſtantiū in his tumultibꝰ accuſat̄ꝰ. q̄ arrianis etiā fauebat. ad exiliuȝ miſſus ad inſulā gallinariā plenā ſerpētibꝰ cuiꝰ aduētu oēs diſperierūt. Inde reuocatus ab impatore redeūti pictauū obuiū defunctū filiū ſine baptiſmo ſuſcitauit Saturnini arelatēſis epī factione ob catholicā fidē apud phrigiā relegatꝰ libros de nr̄a religione cōpoſuit. Sed deniq̄ poſt multas arrianoꜝ vexationes ad vrbē ſuā reuerſus anno ſalutis nr̄e. 371. migrauit ad dn̄m. Et hos deſcriptos libros edidit. De trinitate libros. 12: de ſynodo. ad conſtātiū. aduerſus arrianū exemplū blaſphemie auxentij. hymnos ⁊ carmina primꝰ inter catholicos edidit.

Athanaſius eps̄

ATHanaſiꝰ alexandrinꝰ eps̄ vir ſanctitate ⁊ ſcīa cōſpicuus hiſdē tpibꝰ plurimas ⁊ graues quidē ꝑſecutiones ab arrianis ptulit. Nas ſuperiorib' annis in laodicenſi cōcilio ꝯ̄ arrianos cōſtitutꝰ cū rōnibꝰ euidētiſſimis atq̄ȝ argumētis fortiſſimis filiū patri omouſion affirmaret. qḋ arrius ⁊ eiꝰ ſeq̄ces refellere nō poterāt: vniuerſuȝ pene orbē in ſui ꝑſecutionē cōcitauit. Arriani q̄ȝ brachiū a cadauere pcidētes impatori oſtenderūt aſſerētes in cōcilio athanaſiū arſenio abſcidiſſe ad faciēdū maleficia. Is tñ clāculū cuſtodit̄ tandē brachia oſtēdit ⁊ eoꜝ fallaciaȝ detegit. Dānat̄ itaq̄ȝ violēter iubente conſtantio athanaſiꝰ: qui quidē fugiēs ſex cōtinuis annis ī lacu ciſterne carētis aqua ita delituit: vt ſolē nūq̄ȝ viderit. Indicāte deinde ancilla quedā. cū in eo eēt vt caperet̄. dei monitu ad cōſtantis partes ꝯfugit q̄ frēm cōſtātiū minis certe coegit athanaſiū recipe. Tandē poſt multos agones multaſq̄ȝ patiētie coronas tpē valētiniani ⁊ valētis impatoꜝ. Anno dn̄i 379. Sacerdotij v̄o ſui ſexto ⁊ q̄dragesimo. ſexto nōs maij migrauit ad ſuperos. Scripſit libros aduerſus gentes ⁊ plures alios cū ſimbolo. Quicūq̄ȝ vult ſaluus eſſe ⁊c̄.

IUuencus hiſpanus poeta p̄ſbyter cardinalis genere nobilis: ſed virtute ⁊ doctrina nobilior. p hoc tēpus admodū clarus exiſtēs. q̄ tetra euāgelia hexametris verſibꝰ fere ad verbū trāfferēs quatuor libris compoſuit. Scripſit ⁊ quedā eo genere metri ad ſacramētoꜝ ordinē pertinentia.

HIberoꜝ quoq̄ȝ gens que ſub axe pontico iacet fidem xp̄i intelligunt a captiua muliere. ⁊ credūt baccurio rege oēs id cohortante conſtructo templo magni operis. Armeni quoq̄ȝ in occidētali plaga hiberis viciniores fidem ſuſceperūt. Inde ad finitimas gentes xp̄ianū dogma ꝓuenit.

Scisma ſecundū ortū habuit ab arrianis inter liberiū ⁊ felicē. Nā concilio apud mediolanū habito oēs qui athanaſio fauebāt in exiliū pelluntꝛ atqꝫ liberius triennio ab vrbe abfuit. in cius locū felicē elegerūt. Tandem conſtantiꝰ pulſo felice liberiū introduxit. vnde pſecutio ita vehemēs exorta eſt vt in eccleſijs ipſis pſbyteri ⁊ clerici paſſim necarentꝛ.

Anno mundi. 5553. Anno chriſti. 553.

Felix ſecundus papa natione romanꝰ p̄re anaſtaſio: liberio p̄dicto ab hereticis pulſo: ab ipſis pōtifex creatꝰ vel potiꝰ in liberij locū a catholicis ſubrogatū eſſe. licet id factū ab hereticis hieronymꝰ affirmet. cū tn̄ ſtatim vbi pontificatū inijt. Conſtātiū magni cōſtantini filiū hereticū ⁊ ſecūdo rebaptizatū pmulgat ab euſebio nicomedienſi epo in aquilone villa nō longe a nicomedia. Dum aūt altercatio eſſet ⁊ quidē magna (vt diximꝰ inter liberiū ⁊ felicem) arriana hereſis bifariā diuiditꝛ. Felix aūt poſtremo cū nulla in re orthodoxe fidei deeſſet ab aduerſarijs captus: vna cū multis ſecū bene ſentientibus interficitꝛ. Sepelitꝛ qꝫ in baſilica quā ipſe edificauit via aurelia ſecūdo ab vrbe roma miliario duodecimo kal. decembris. Sedit aūt tm̄modo annū vnū: mēſes quatuor: dies duos propter ſeditionē a liberio motam.

Anno mundi. 5563. Anno xpi. 364.

Damaſus papa natione hiſpanus patre antonio poſt liberiū pontificem iuliani tpibꝰ fuit vir ſane bonus ⁊ optimꝰ pōtifex. Cenſuit aūt ne quis in iudicio ante factā examinationē dānaretꝛ. Mandauit em̄ ſub anathematis pena ne quis temerario auſu a ſede romana cōceſſa p̄ſumeret vſurpare. his cōſtitutionibꝰ pmulgatis pacata tandē eccl̄ia damaſus ocio litterario delectatꝰ vitas pōtificū oīm qui ante ſe fuere cōſcripſit: eaſqꝫ ad hieronymū miſit. Nō deſtitit tn̄ ⁊ templa ⁊ cultū diuinū augere. duas em̄ baſilicas edificauit. vnam iuxta theatrū: alterā via ardeatina ad cathecūbas. verſibꝰ quoqꝫ elegantibus ſanctorꝫ corpora eo loci ſepulta exornauit ad memoriā poſteritatis. Preterea baſilicā quā ipſe in honorē diui laurentij nō longe a theatro pompeiano condiderat: maximis muneribꝰ ornauit. vt pſalmi qꝫ alternis vicibꝰ in eccl̄ia canerentꝛ. in fineqꝫ eorꝫ verba hec ponerentꝛ. Gloria p̄ri ⁊ filio ⁊ ſpūiſancto īſtituit Primꝰ etiā hieronymi ſcriptis auctoritatē dedit. cū priꝰ. lxx. interp̄tuꝫ ſcripta tm̄modo in p̄cio eſſent. Nā ⁊ hieronymi biblia legi cepta eſt: ⁊ pſalmi eiuſdē fideliter ex hebraico traducti. Cū antea apud gallos potiſſimū incōpoſite legerentꝛ. Tandē cū multos p̄ſbros ⁊ epos. ij. ⁊. lx. creaſſet moritꝛ ac ſepelitꝛ via ardeatina cū matre ⁊ ſorore in baſilica a ſe cōdita: tercio ydus decembris. Sedit annos. xix. mēſes tres: dies. xj. Uacat tum ſedes dies vnū ⁊. xx.

Sciſma terciū fuit inter damaſum ⁊ vrſicinū cū damaſus electus ad pontificatū obeundū vrſicinū diaconū habuit cōpetitorē ī baſilica quē ſicinini appellatꝛ: vbi multi vtrimqꝫ cecidere in ipſo templo cū res nō ſuffragijs tm̄ ſed vi ⁊ armis tractaretꝛ: Uerū nō ita multo poſt ſacerdotū ⁊ ppl̄i cōſenſu damaſus eps cōfirmatꝛ. ⁊ vrſicinus ad neapolitanā eccl̄iam traducitꝛ. damaſus aūt adulterij accuſatꝰ publico ꝯcilio cāni dixit: vbi ⁊ innocēs abſoluitꝛ. Et cōcordiꝰ atqꝫ calixtus diaconi falſi accuſatores damnati ⁊ reiecti ab eccl̄ia ſunt. Cautūqꝫ lege eſt vt deinceps penā talionis ſubeāt q̄ aliquē falſo accuſauerint.

Anno mundi. 5583. Anno xpi. 384.

Siricius papa natione romanꝰ patre tyburcio poſt damaſum valentiniani tpibꝰ fuit. Is cenſuit monachos quorꝫ vita pbata eēt: poſſe ſacris iniciari. a primis ordinibꝰ vſqꝫ ad ep̄atum. cenſuit item ordines p interualla dādos. Manicheos p̄terea qui in vrbe erant vetuit cōmunicare cū fidelibꝰ. Penitētes aūt ⁊ redeuntes ad gremiū orthodoxe fidei recipiēdos eſſe ſi monaſteriū ingrederentꝛ atqꝫ ibi ieiunijs ⁊ orationibus ſe toto vite ſue tpe macerarent. Uiaticū ſiquidē tum demū ab eccleſia recipiebāt. vbi de optima vita eorꝫ conſtaret. Conſecrari aūt preſbyterū ab epo tm̄ cenſuit. Inſtituit itē vt q̄cūqꝫ aut viduā aut ſecundā vxorē duxiſſet ab eccl̄iaſtico officio pelleretꝛ. hereticos quoqꝫ p manus impoſitionē recipiendos cenſuit. Syricius vo compoſitis eccleſie rebus. ac creatis ſex ⁊ viginti p̄ſbyteris: diaconis ſedecim: epis duobꝰ ⁊ triginta: ex ſacris ordinibus quinquies habitis. Moritꝛ ac ſepelitꝛ in cimiterio priſcille via ſalaria. 8. kal. marcij. Sedit enim annis. xv. menſes. xj. dies quinqꝫ ⁊ viginti. Uacat tum ſedes dies viginti.

Linea ſūmorꝫ pontificum

Felix

Damaſus

Syricius

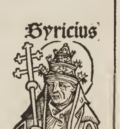

IUlianꝰ galli ceſaris germanꝰ. cū ſolus in imꝑio romano conſtantiꝰ auguſtus fuit mox iulianū patruelē ſuū. quippe qui ex cōſtantio patris cōſtantini fratre natꝰ erat ceſarē creatū In gallias ſeditione quorūdā tyrānoꝝ tumultuātes miſit: tradita in mrimoniū ſorore: a quo modicis copiꝭs apud argentinā tum gallie vrbē ingentes alamanoꝝ copie extincte ſunt. rex nobiliſſimꝰ captus: gallie reſtitute. Submotiq; vltra rhenum germani. neq; multo poſt cuꝫ germani etiā exercitꝰ galliarū p̄ſidio tollerent̄ ꝯſenſu militū factꝰ eſt auguſtus quo audito ꝯſtantiꝰ apoplexia obiit. hoc aūt morbo dixere medici hoīem interiiſſe ob dolorē aīi ⁊ grauē cogitationē in quā rebellāte iuliano inciderat. vir aūt erat iulianꝰ egregiꝰ ⁊ rē publicā inſigniter moderaturꝰ ſi ꝑ fata licuiſſet. Liberalibꝰ diſciplinis apprime eruditꝰ: grecis doctior. facūdia ingenti ⁊ ꝓmpta mēorie tenaciſſime. ī amicos liberalis. ꝓuincialibꝰ iuſtiſſimꝰ. glorie cupidus Uerū hec oīa ad extremū euertit duꝫ xp̄ianos ꝑſequit̄. Callidior tn̄ ceteris ꝑſecutor nonis neq; tormētis primo ſ; p̄miis honoribꝰ blādiciis ꝑſuaſionibus maiorē fere ppl'i partē q̄ſi atrocior fuiſſet elicuit. Uetuit aūt ne xp̄iani auctorū gentiliū ſtudia adirent: neue ſchole niſi his qui deos deaſq; venerarent̄ paterent. Sunt q̄ ſcribūt hūc antea clericū fuiſſe poſtea a fide nr̄a defeciſſe: vnde hoīem apoſtatā vocant. hinc rerū publicarū potitꝰ ingenti apparatu parthis intulit bellū. aſſyriāq; populatꝰ. remeāſq; victor duꝫ ſe incōſultꝰ p̄liis inſeruit hoſtili manu interfectꝰ eſt. 6. kal'. iulii imꝑii āno ſeptio etatꝭ altero ⁊ trigeſimo

IOuinianꝰ genitꝰ patre varraniano incola agri ſingidonēſis ꝓuincie pānonie. hic fuit inſignis corꝑe: letus ingenio lr̄arū ſtudioſus ad obtinendum imperiū. cōſenſu exercitu lectꝰ eſt cōmēdatione patris militibus q̄ſ ſua notior Imꝑator aūt ab exercitu electꝰ non prius ꝓfiteri imꝑatoris nomē voluit: q̄ oēs cōclamarūt ſe xp̄ianos eē. quibꝰ collaudatis ⁊ imperiū ſuſcepit ⁊ exercitū e manibꝰ barbaroꝝ liberauit: poſtea turbatis rebꝰ exercitu quoq; inopia laborante: vno a perſis atq; altero p̄lio victꝰ: pacē cū Sapore neceſſariā quidē ſed ignobilē fecit mutatꝭ finibꝰ: ac nōnulla imꝑii romani ꝑte tradita. qd̄ ante eū annis. ccc. ⁊ viginti duobꝰ fere ex quo romanū imperiū conditū erat nunq̄ accidit. Tandē illiricū petens in gallicie finibꝰ repētina morte obiit. vir alias neq; iners neq; imprudens. Multi exanimatū opinant̄ nimia edulitate. alii odore cubiculi qd̄ ex recenti tectorio calcis graue quieſcentibꝰ erat. quidam nimietate prunarū quas graui frigore adoleri multas iuſſerat. Deceſſit imperii menſe ſeptimo quartadecima kal'. marcias. etatis vt qui plurimū vel minimū tradunt tercio ⁊ trigeſimo anno: qui ꝓpria natura admodū liberalis fuit.

UAlētinianus e pānonia cibalienſi editus cū eſſet tribunꝰ ſcutarioꝝ apud nicēā auguſtꝰ appellatꝰ: anno ab vrbe condita milleſimo cēteſimo nono decimo. frēm valentē cōſtantinopoli in cōmunionē regni aſſumpſit. q̄ cū ſub iuliano auguſto xp̄ianitatꝭ integrā fideꝫ gereret. iuſſus ab imꝑatore ſacrilego aut īmolare idolis: aut milicia excedere ſponte diſceſſit: nec mora iuliano interfecto. iouinianoq; mortuo valētinianꝰ qui ꝓ noīe xp̄i amiſerat tribunatū in locū ꝑſecutoris ſui accepit imperiū. poſtea ꝟo imperii ſui anno tercio: gratianū filiū nec duꝫ bene puberē hortatu ſocrus ⁊ vxoris auguſtū creauit. Procopiū virū audacē apud ꝯſtātinopolim tyrānidē inuadēs res nouas moliētē mira celeritate opprimit. Ualēs interea ab eudoxio arriane hereſeos ep̄o baptizatꝰ: in ſeuiſſimā hereſim dilapſus noſtros ꝑſequit̄ ⁊ in exiliū pellit: mortuo p̄ſertim anaſtaſio: quo viuēte res xp̄iana ſex ⁊. xl. annis mirifice ſuſtentata eſt ſed fratris auctoritate cōpreſſus eſt. Ualentinianꝰ quoq; ſaxones gēteꝫ in littoribꝰ ⁊ paludibꝰ in viis ſitam romanis finibꝰ eruptionē meditātē ī francoꝝ finibꝰ oppreſſit. Deniq; anno imperii ſui vndecimo cū ſarmate ſeſe ꝑ pannonias diffudiſſent dum apud brigionē oppidū ſquadoꝝ legationi reſpōderet anno eiꝰ quīto ⁊ quīquageſimo ſubita effuſione ſanguinis que grece apoplexis vocat̄ voce amiſſa ſenſu integer expirauit. Fuit aūt imꝑator egregius vultu decens: ſolerti ingenio: aīo grauis: ſermone cultiſſimꝰ: infeſtus viciis maxīe auaricie: ad loquēdū parcus: ſeuerus: vehemēs ⁊c̄.

UAlēs imperiū orīētis q̄tuor annis valētiniano mortuo tenuit graciano valētiniani filio ī occidētali parte regnāte. q̄ ſibi valētinianū frēm paruulū admodū ſociū creauit imperii. Ualens aūt a lucio cōſtātinopolitano rebaptizatꝰ hoſtilē in modū nr̄os ꝑſequēs. Neq; illis quidē parcēs q̄ in heremo erāt: lege data vt monachi militarēt. nolētes ꝑ tribunos ⁊ milites fuſtibꝰ iuſſit interfici. quoꝝ īnumera multitudo ꝑ vaſtas tūc egypti ſolitudines diffuſa ꝯſtat. p̄cipueq; apud nitriā martyrii ꝯſecuta palmā. tum gothi ſedibꝰ eius pulſi ꝑ oēs ſe tracias effundūt: quibꝰ dum valēs ire cū exercitu parat: ſed ſero ab exilio ep̄os ⁊ monachos reuocari p̄cepit. Ipſe cū ſagitta ſauciꝰ: verſuſq; in fugā ob dolorē nimiū ſepe equo laberet̄ atq; ī viliſſimā caſulā deportatꝰ eſſet: ſuꝑuenientibus gothis igneq; ſuppoſito cōcrematus eſt quarto imperii ſui anno. hec eruptio gothoꝝ clades romani imperii ac totius italie fuit.

Linea Imperatorum

Julianus

Jouinianus

Ualentinianus

Ualens

Nicolaus eps

NIcolaꝰ ex illuſtri ꝓſapia ortꝰ ciuis patere vrbis licie. Is puer cū lacte matris aleret̄: bis in ebdomada quarta ⁊ ſexta feria ſemel vbera ſugere cepit. inde bone indolis adoleſcēs orbatꝰ parētibꝰ. inter cetera virtutis ſue opera hoc memorādū pegit. Nobilis q̄dā couicaneꝰ eiꝰ ob inopiā tres filias nubiles ꝓſtituere intēdebat. qd̊ vbi vir ſanctꝰ cōperit. miſerrimo hoī cōdoluit. Nocte ſumēs aurū nō modicū p feneſtrā clam intro ꝓiecit quo repto primā filiā nuptui tradidit. Idē de alijs fecit. Poſtea mirroꝝ eps electꝰ oēm humilitatem ſeruās: alacer erat in exhortādo: ſeuerus ī corrigēdo: mulierū colloq̄a abhorrēs. inde miraculis choruſcare cepit: ne dum apud ſuos verū apud exteros. vt q̄ nomē eiꝰ inuocauerūt leuamē ſentirēt p̄cipue in ꝓcellis ac naufragijs aquarū. Tandē grādeuus ⁊ plenꝰ dierū mortē adeſſe cernēs orare cepit: videns angelos ait. In te dn̄e ſperaui. poſtremo dicēs. In manꝰ tuas ⁊c̄. deo aīam tradidit. ad cuiꝰ tumbā oleū ꝓrupiſſe ferūt q̄ egroti illiti ſanitatē recipiebāt. cuiꝰ feſtū. 8. idꝰ decēbris celebratꝰ.

Donatꝰ hereticus

Eunomiꝰ hereticus

DOnatꝰ hereticꝰ natiōe apher: a quo donatiſte heretici nomen ſumpſere. hac miſerrima tempeſtate viguit q̄ ex numidia veniēs multa ꝯ catholicos ſcripſit ⁊ totā pene affricā atq̄ iudeā ſua peſtifera ꝑſuaſione decepit. cuiꝰ error fuit q̄ filiū p̄re minorē eē dicebat ⁊ ſpm̄ſanctū filio minorē necnō ⁊ catholicos eē rebaptizādos. demū tn̄ e carthagine cū multo probro pulſus eſt. Scripſit multa ⁊ maxime librū de ſpūſancto arrianā doctrinā cōtinētem.

EUnomiꝰ alter hereticꝰ his tpibꝰ fuit. vn̄ eunomiani heretici vir corpe ⁊ aīo leproſus. nec ſecꝰ interiꝰ quā exteriꝰ: morbo regio correptꝰ. qui cū primū arriane ꝑfidie ſectator fuiſſet aliā q̄ꝫ adiecit ⁊ diſſeminauit falſitatē. affirmabat ī rebꝰ oībꝰ ⁊ filiū diſſimilē p̄ri: ⁊ ſpm̄ſanctū cū p̄re ⁊ filio nil habere cōmune.

Macedoniꝰ hereticꝰ

Donatꝰ grāmaticꝰ

MAcedoniꝰ q̄ꝫ quē nr̄i ante errorē cōſtātinopolitanū epm fecerāt. ab arrianis expellit̄ q̄r filiū p̄ri ſimilem fatebat̄: lꝫ ſpm̄ſanctū nō ſecꝰ atq̄ꝫ illi blaſphemaret. ⁊ multa ſcādala ꝯcitauit a q̊ macedoniani heretici dicti ſūt.

DOnatꝰ grāmaticꝰ ⁊ nō minꝰ rhetor ac phs diui hieronymi p̄ceptor rome tūc inſignis plurimū fuit q̄ inter cetera in terēciū cōmentatꝰ eſt. ⁊ vt ferunt hic donatus eſt cuius libellus vſq̄ꝫ hodie in ſcolis a pueris legit̄ prima rudimēta grāmatice diſcentibus.

IUlianꝰ impator vanitati magice deditꝰ erat ⁊ vt nr̄is ſtomachū faceret iudeis tēplū hieroſolymitanum reſtituit cū diceret ſe alibi ſacrificare nō poſſe. q̄ certe tanta arrogātia elati ſunt vt maiore impēſa q̄ꝫ antea reſtituere conarent̄. veꝝ nō ita multo poſt terremotu templū corruēs ⁊ multos iudeos ſimul oppreſſit Sequēti aūt die incēdio diuinitꝰ īmiſſo ⁊ ferramēta ipſa ꝯſumpta ſunt ⁊ eo miraculo multi iudei ꝑterriti ad fidē xp̄i venere. Scribūt quidē iulianū ſagitta ex incerto miſſa trāſfixū fuiſſe: eundēq̄ꝫ exclamaſſe manu ad celum extēſa viciſti gallilee viciſti. Nā xp̄m gallileū appellabat ⁊ fabri filium.

Johānes ⁊ paulus

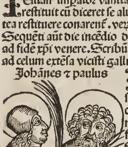

Gordianꝰ ⁊ epimachꝰ

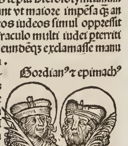

IOhānes ⁊ paulꝰ xp̄ianiſſimi viri frēs romani p̄clariſſimi. audiēs iulianꝰ q̄ de rebus ſuis paupes ſuſtētarēt. hoc āno a q̄dā therenciano campi ductore capti apd̊ romanā vrbē poſt īnūera verbera iuſſu iuliani ſexto kal̄. iulij palmā gladio cedēte adepti ſunt. ⁊ ī foueā domꝰ abſcōditi. dicēs cos ī exiliū miſſos tādē a filio eiꝰ obſeſſo manifeſtati p̄r cū filio fidē recepit.

GOrdianꝰ ⁊ epimachus viri p̄clariſſimi ⁊ ipſi ſb hoc tumultu rome ī via que latina nūcupat̄ martyrio coronant̄. quoꝝ prior ꝓ noīs xp̄i ꝯfeſſione diu plūbatis ceſus poſtea ſexto idus maij capite trūcat̄ ⁊ ꝓiectū corpus eius ad canes nocte a familia eius ſepultū eſt.

IUlianā inſuper virginē romanā idem ſacrilegus iulianus tam diu plūbatis cedi fecit: donec ⁊ ipſa ſpiritū emitteret. Demetria item romana virgo ſub hac ꝑſecutione rome martyrio coronata eſt que crudeliſſime verberata. x. kal̄. Iulij. ſpiritum emiſit.

QUiriacus qui ⁊ iudas hieroſolymitanus eps hac tempeſtate cū anna matre ſua ꝓ xp̄o martyriū cōſtātiſſime ſumpſit. Hic eſt ille qui helene locū oſtendit in quo crux fuit abſcondita ⁊ ob eius miracula gloriā eius ſemper annūciare voluit quāobrē a paganis captus cruci affixus eſt. Et ꝓpterea ab ipſo (vt multi aſſerūt) cruciferoꝝ ordo initiū ſumpſit. de quo inferius ſub Innocentio quarto.

PEr hec tp̃a apud atrabatas vera lana de nubib⁹ pluuie mixta defluxit cõſtãtinopoli grando mire magnitudinis decidẽs nõnullos hoĩm extinxit. ⁊ terremotus p orbem factus eſt. Ea tẽpeſtate athanaricus rex gothoꝝ xp̃ianos in gẽte ſua crudeliſſime pſequit̃ ⁊ ad coronã martyriȷ̃ ſublimauit. Burgundionũ q̃ȝ pluſq̃ȝ .lxxx. milia armatoꝝ ripe rheni fluminis inſederũt: q̃ tñ nõ multo poſt tp̃e xp̃iani effecti ſunt. Poſt illa tp̃a ſub impio valẽtis gens hunoꝝ diu inacceſſis ſecluſa mõtib⁹ repentina rabie parcita: exarſit in gothos: eoſq̃ȝ cõturbatos ab antiq̃s ſedib⁹ expulit. Gothi trãſito danubio fugiẽtes. a valẽte ſine vlla federis pactione ſuſcepti ſunt. Deinde ꝓpter intollerabilẽ auariciã maximi ducis fame compulſi in arma ſurgẽtes: victo valẽtis exercitu: ſeſe p tracias infuderẽ: oĩa cedib⁹ incendijſq̃ȝ vaſtãtes. Deniq̃ȝ petentib⁹ gothis vt eis ep̃os mitteret a quib⁹ fidei rudimẽta ſuſciperẽt. valens doctores ad eos arriani dogmatis miſit: ſicq̃ȝ vniuerſa illa gens effecta eſt arriana. Gothi vo͛ impatore occiſo iam ſecuri ad vrbem ꝓperant conſtantinopolitanã vbi adhuc dñica auguſta valentis vxoꝛ multas pecunias plebi largita ab vrbis vaſtatione hoſtes ſubmouit: regnũ cognatis fideliter ſeruauit.

COnſtat eã gentẽ que ꝓgethica dicta eſt gothica a ſcythis originẽ habuiſſe. Scythas vo͛ primos eẽ in europa ſub ſeptẽtrione ⁊ ad tanays limitẽ feros ac paratiſſimos ad moꝛtem. ⁊ ſupioꝛes ſedibus oſtrogothos. viſigothos inferioꝛes: hos ab occidẽtis: ab oꝛientis illos plaga in quam verſi habitarent fuiſſe in patria appellatos. Sunt aũt huni ⁊ ipſi ſcythe. Sed eo quã gothi efferacioꝛes: quia montib⁹ ripheis ꝓpius incolentes magis ſeptẽtrionũ rigoꝛibus exponunt̃.

Baſilius magn⁹

BAſili⁹ magn⁹ ceſaree capadocie (q̃ pri⁹ maza vocabat̃) ep̃s ⁊ monachoꝛum multoꝝ inſtitutoꝛ ⁊ pater. Uir certe oĩ ſapĩa oĩq̃ȝ virtute ꝓſpicu⁹: p hec tp̃a mirabiliter effulſit: q̃ inter cetera ſue virtutis ⁊ ſctĩtatis monumẽta iuuenẽ quendã (ob amoꝛẽ puelle) diabolo obligatũ deo recõciliauit. ⁊ obligationis ſue cartã ſibi reddi impauit: q̃ cũ egregi⁹ doctoꝛ haberet̃ ꝯ eunomiũ egregios libꝛos edidit. Scripſit ⁊ librũ de ſpũſancto: ⁊ monachoꝝ inſtituta atq̃ȝ alios breues ⁊ varios tractatus edidit. Monachoꝝ oꝛdinẽ in grecia inſtituit. q̃b⁹ ⁊ regulã approbatã tradidit. Obijt deniq̃ȝ ſctĩſſim⁹ pater ſexto imperij valẽtiniani anno die primo menſis ianuarij multis miraculis clar⁹: memoꝛiã vite ſue omnib⁹ derelinquẽs q̃ ſm opationẽ ſpũſſancti viuũt. Duos habuit fratres gregoꝛiũ ⁊ petrum viros doctiſſimos. gregoꝛij extabãt euſebij tp̃ib⁹ aliqua volumĩa. Baſiliũ aũt cũ gregoꝛio capadocia genuit vt ait euſebi⁹: ambo fuere nobiles: ãbo athenis erudi ti.

Gregoꝛi⁹ naziansen⁹

GRegoꝛi⁹ naziãzen⁹ ep̃s q̃ baſiliũ ad monaſteriũ ꝑduxit in diuinis opibus hieronymi p̃ceptoꝛ. his dieb⁹ ob ſctĩtatẽ eruditionẽq̃ȝ ⁊ eloquẽtiã maximo in pcio eũ fuiſſe dicũt: multa ſcripſit: maxie vo͛ in laudẽ cipriani athanaſij maximi ph̃i. Scripſit ⁊ ꝯ eunomiũ duos libꝛos. cõtra iulianũ impatoꝛẽ librũ vnum Laudauit ⁊ nuptias ⁊ virginitatẽ exametro verſu. leuauit ⁊ ꝯſtãtinopolitanos ab hereſi rõnib⁹: ⁊ ſuo elegãtiſſimo dicendi genere. in quo polennonũ virũ eloquẽtiſſimũ ſecut⁹ eſt. Is poſtremo dũ ſenex admodũ eẽt: ſucceſſoꝛẽ ſibi deligẽs ruri vitã monachi duxit. Baſilius aũt ſub gratiano hic vo͛ ſub theodoſio poſtea morit̃. Epiphani⁹ q̃ȝ cipri ſalamine ep̃s hereſes oẽs elegantiſſimis voluminibus impugnauit. In extremaq̃ȝ ſenectute conſtitutus varia condidit opuſcula. moꝛiẽs deniq̃ȝ vt ſanctus quarto ydus maij

Macharij

MAcharij duo in ſyria btĩ antonij diſcipuli magne auctis tũc erãt. quoꝝ alter in ſupioꝛe: alter in inferioꝛe habitabat heremo. eoꝝ vitã ac alioꝝ patrũ nitrie egypti ꝓuincie diu⁹ hieronym⁹ cõſcripſit. Hilarion q̃ȝ ſctĩſſim⁹ abbas p hec tp̃a apud cyprũ inſulam nõ longe a ſalamina vrbe vir ſanctiſſim⁹ viſo antonio poſt aſpꝛimã vitã .xij. kal. nouẽbꝛis diẽ obijt. Arſeni⁹ itẽ ex ſenatoꝛe romano monachus vita ⁊ miraculis clarus in pallacio theodoſij principis ſublimis ad heremũ ſcythie pꝛexit. iuxta vocẽ ſibi dicentẽ. Arſeni ſi vis ſalu⁹ fieri fuge hoĩes ⁊ tace. Ideo in ſeruicio xp̃i anno vite ſue nonageſimoquito doꝛmiuit in pace. Paſtoꝛ itẽ poſtea matrẽ ſuã in heremo nũq̃ȝ videre voluit. Paphnuci⁹ q̃ȝ abbas apud thebaidã thaiſim impudiciſſimã meretricẽ ad xp̃m ꝯuertit cũ btĩ onufrij vitã cõſcripſit. tandẽ videntib⁹ monachis ab angelis in celũ ſuſceptus eſt. Agathonẽ abbatẽ etiã eo tp̃e fuiſſe dicim⁹ q̃ p trienniũ lapidẽ oꝛe detulit vt ſilẽtij virtutẽ pcipe mereret̃ pluresq̃ȝ alij anachoꝛite viguerũt.

Maria egypciaca

MAria egypciaca meretrix p̃mo appellata: deinde ſctĩtatis ⁊ pnĩe ac pſeuerãcie exemplũ. quadraginta eñ ſeptẽ annis in heremo pniaȝ artiſſimã pegit ſecum duos panes deportãs vltra ioꝛdanẽ q̃ poſt modicũ arefacti quaſi lapides obdurauerũt ex q̃b⁹ modicũ ad aliq̃s annos comedẽs vitã trãſegit. Tandẽ q̃rto nõs apꝛil' migrauit ad dñm. cuius coꝛp⁹ zozimas ſctĩſſimus abbas ſepeliuit.

EUphꝛoſia q̃ȝ genere ⁊ virtutibus p̃ſtantiſſim a in monaſterio p decẽ ⁊ octo annos cũ incredibili abſtinẽtia atq̃ȝ laboꝛe vſq̃ȝ ad trigeſimũ vite ſue annũ ꝑmanſit. Hoꝝ patrũ ac mulierũ cõplurimoꝝ vitã ⁊ cõuerſationẽ heremiticaȝ diuus hieronymus eleganti ſtilo cõſcripſit.

Anno mundi.5593. Anno xp̄i.394.

ANaſtaſius papa natione roman⁹ patre maximo: poſt ſyriciū pōtificē im- perāte graciano vrbis rome ep̄s creaꝛ. qui pōtificatu inito rei diuine ca uēs: cōſtituit ne ſacerdotes vllo modo ſederēt. ſed curui ꝛ venerabūdi ſtarent cū ſacrū euāgeliū aut caneꝛ aut legeꝛ ī eccl'ia dei. Neue peregrini maxime aūt trāſmaritimi in clerū reciperenꝛ. niſi q̄nqꝫ ep̄oꝝ p̄re ſe ferrēt cirographa. hoc aūt factū eſſe aiūt ꝓpter manicheos qui tuꝫ in affrica magno in p̄cio erāt ꝛ ad corrūpendā fidē de ſuis quoqꝫ verſuꝫ mittebāt. Cōſtituit itē ne debiles ꝛ manci: neue aliq̄ mēbro carētes in numerū clericoꝝ reciperenꝛ. Baſilicā q̄ꝫ (que creſcētina vocaꝛ) in regione ſecūda via mamertina dedicauit. Tandē vbi ex ſacris ordinationib⁹ bis in vrbe mēſe decēbri habitis: p̄ſbyteros octo: dia conos quīqꝫ: ep̄os decē creaſſet moriꝛ ꝛ ſepeliꝛ in cimiterio ad vrſuꝫ pilleatuꝫ 5.kal'.maij.annos v̄o tres: dies.x.ſedit. Uacat tuꝫ ſedes dies vnū ꝛ.xx.

Anno mundi.5603: Anno xp̄i.404.

INnocētius huius noīs p̄rim⁹ papa natione albanus p̄re innocētio parti ceps theodoſij tpoꝝ fuit. hic ſanct⁹ fuit ꝛ multa ad religionē ꝑtinētia trā quillitate impij ꝛ beniuolētia principis vſus meditatus eſt. Cōſtituit eniꝫ vt ſabatho ieiuniū celebrareꝛ. Et ꝙ tali die xp̄s in ſepulchro iacuiſſet ꝛ ei⁹ diſci puli ieiunaſſent. De iudeis q̄ꝫ ꝛ paganis deqꝫ monachis regulas quaſdā tu lit. voluit vt eccl'ia ſemel ꝯſecrata: amplius nō cōſecrareꝛ. Cataphrigas autē hereticos quoꝝ auctores vt diximus fuere mōtanus priſca ꝛ maximilla ab vr be expulit. Preterea v̄o pelagiū monachū ꝛ celeſtinū hereſeos dānauit eo ꝙ liberū arbitriū diuine g̃re anteferrēt: ꝛ ꝙ dicerēt ad implēda diuina iuſſa vo- lūtatē ꝑ ſe ſufficiētē eē. Baſilicā v̄o geruaſij ꝛ ꝓthaſij dedicauit. veſtine mu- lieris impēſa ſtructā ꝛ ornatā. Cōſtituit itē vt ſingulis ſolēnibus feſtis ī eccle ſijs ante ſacri receptionē pax xp̄icolis dareꝛ. demū vbi ꝑ ſacros ordines q̄ter in vrbe habitos. p̄ſbyteros.xxx.diaconos.xij.ep̄os q̄tuor ꝛ q̄nquagita creaſ ſet ꝑ diuerſa loca. moriꝛ ac ſepeliꝛ in cimiterio ad vrſuꝫ pileatū.5.kal'.auguſti Sedit annos.xv.mēſes.ij.diebus quinqꝫ. Uacat tuꝫ ſedes dies.ij.ꝛ.xx.

ZOzimus papa natione grecus p̄re abrahā poſt innocentiū mortuo theo doſio archadij ꝛ honorij qui patri impio ſucceſſere tꝑib⁹ fuit. vir quidē ſanct⁹ atqꝫ optimus in multa rerū ꝑturbatione rem diuinā nunq̄ꝫ omiſit. Con ſtituit eñ vt diaconi dum celebrareꝛ leuas tectas haberēt linoſtimis. Cōceſ- ſit item vt in parochijs cerei ſancto ſabatho benedici poſſent. Bibere autē in publico clericis vetuit ꝛ potiꝫ publice vendere. In cellis fideliū id fieri poſſe nō negauit. Uetuit etiā ne ſerui in clerū reciperenꝛ ꝙ huiuſcemodi viros libe ros ꝛ integros eſſe oporteret. Ferūt tū zozimū miſiſſe ad carthaginēſe cōciliuꝫ fauſtinū ep̄m duoſqꝫ vrbis rome preſbyteros, vt oſtēderet nil vſqꝫ publice agi debere ſine cōſenſu eccl'ie romane. At zozimus creatis in vrbe roma p̄ſbyteris decē: diaconis trib⁹. ep̄is octo. moriꝛ ac ſepeliꝛ via tiburtina apud corp⁹ beа ti laurentij martyris ſeptimo kalendas ianuarij. Sedit annū vnū: mēſes tres dies duodecim. Uacat tum ſedes dies vndecim.

Anno mundi.5613. Anno.414.

BOnifacius p̄rimus papa natione roman⁹ patre iucundo p̄ſbytero hono rij tꝑibus fuit. quo pontifice creato orta tum in clero ſeditio eſt. Naꝫ duꝫ bonifacius in baſilica iulij vrbis rome creaꝛ. Eulalius in cōſtantiniana baſili ca pontifex electus huic ſtatim obiciꝛ. Et hoc quartū eccleſie ſciſma fuiſſe dici tur. Qd̄ vbi honori⁹ (qui tum mediolani erat) intellexiſſet inſtante placidia cū filio valātiniano ambo ab vrbe pellunꝛ. Reuocaꝛ tñ ſeptimo menſe poſt bo- nifacius. ꝛ ſolus vrbis preſul conſtituiꝛ. Qui poſtq̄ꝫ pōtificatū pacifice ade- ptus eſt Sotheris pape decretū cōfirmauit ne mulier vlla aut monacha ſcura tam pallā attrectaret: aut thura contingeret aut adoleret. Neue aliquis ſacer- dos ante annos.30.ordineꝛ. Neue ſeruus aut obnoxi⁹ vel obercit⁹ in clerū re- cipereꝛ. Uoluit itē ne abſentes in iudicio vllo modo aut accuſarenꝛ aut dam narenꝛ. hic inter cetera condidit oratoriū in cimiterio ſancte felicitatis marty ris. eiuſqꝫ ſepulchrū ornauit marmoribus ꝛ argento. Nā ꝛ patenā argenteaꝫ librarū.xx. Et coronas argenteas tres. calices minores duas. ꝛ ſcyphū argen teū librarū.x. Bonifacius aūt vbi ex ſacris ordinibus ſemel habitis: p̄ſbyte- ros ꝛ ep̄os creaſſet. moriꝛ ac via ſalaria ſepeliꝛ apud corpus ſancte felicitatis. 8.kal'.nouembris. Sedit annis tribus: menſibus octo: dieb⁹ ſeptem. quo mortuo clerici quidā eulaliū ſtatim ad vrbē reuocāt: q̄ vel indignatione vel cōtemptu rerū humanaꝝ reuocationē ſpernēs anno poſt bonifaciū moritur.

Linea Sūmoꝝ pontificum

Anaſtaſius

Innocentius

Zozimus

Bonifacius

Gracian⁹ valētiniani ſenioꝛis fili⁹ poſt moꝛtē valētis ſex annis imperium tenuit: q̄uis iā dudū ante cū patruo valēte ꝛ cū valētiniano fratre regnaret. vir ab ipſa adoleſcētia ſua militia ſtrēnuus ꝛ religione clarus. admodū em̄ iuuenis cū ineſtimabilē multitudinē hoſtiū romanis infuſam finib⁹ cerneret: fretus xp̄i potētia: longe impari militū numero ſeſe in hoſtē dedit. Et cōtinuo apud argētinā oppidū galliaꝛ. formidoloſiſſimū bellū incredibili felicitate cōfecit. Nā pluſq̄ .xxx. milia alemānoꝛ minimo romanoꝛ detrimēto in p̄lio interfecta narrant. hoc deniq̄ ei recta fidei cultura tribuit. Cū amboſi⁹ ep̄s fuiſſet elect⁹ vniuerſa ſtatim italia ad rectā fidē repullulauit quo pacto catholicoꝛ tēpla deſtructa iſtaurare fecit. Poꝛro gratian⁹ cū aiaduertiſſet thraciā daciā q̄ tāq̄ genitales terras poſſidētib⁹ gothis ꝛ rempublicā in maximo diſcrimine videret theodoſiū ab hiſpania fauētib⁹ cunctis apud ſirmiū purpurā induit: etatis annū terciū ꝛ trigeſimū agentē. oꝛiētiſq̄ ꝛ thracie ſimul impio pfecit. Is oēm fiduciā ſuā ad opem xp̄i referens maximas illas ſcythas foꝛmidatas cūctis etiā alexandro magno: alanos hunos gothos incunctanter aggreſſus magnis multiſq̄ p̄lijs vicit. vrbē cōſtātinopolitanā victoꝛ intrauit. Icto cum athalarico rege gothoꝛ federe: Interi v̄o maxim⁹ brittānia tyrānidē occupās ac i galliā traiciēs apud lugdunū gratianū interfecit: etatis nouē ꝛ .xx. annos habentē. quare valētinian⁹ iunioꝛ frater metu ꝑterrit⁹ ad theodoſiū in oꝛientē ꝯfugit ꝛ paterna pietate ſuſcept⁹ eſt. fuit aūt gracian⁹ lr̄is haud mediocriter inſtitut⁹. carmē facē. ꝓbat⁹: oꝛnate loq̄: parc⁹ cibi ſōniq̄ ac libidinis victoꝛ.

Theodoſi⁹ ſenioꝛ genere hiſpan⁹ genit⁹ p̄re theodoſio matre termācia: interfecto ꝑ maximū graciano: impiū romani oꝛbis obtinuit ſol⁹: māſitq̄ in eo annis .xj. cū iā in oꝛiētis ptib⁹ ſex annis graciano viuēte regnaſſet. qui etiā ſingl̄ari celeritate ꝛ ꝯſilio vſus. maximū tyrānū graciani interfectoꝛē apō aq̄leiā occidit. hāc calamitatē maxīo ipſi martin⁹ vir ſctiſſim⁹ aū p̄dixerat du3 britāniā militarib⁹ copijs ſpoliat in italiā ꝯ ius faſq̄ vetur⁹. Theodoſi⁹ q̄ꝫ diuino auxilio fret⁹ ꝛ andragaciū maximi comitē: ꝛ victoꝛē eiuſdē tyrāni filiū ꝛ arbogaſtē q̄ valētinianū iunioꝛē apud viennā ei⁹ dolo ſtrāgulauit ac eugeniū tyrānos mira celeritate vſus oppꝛimit. Fuit aūt theodoſius ꝓpagatoꝛ reipublice atq̄ defenſoꝛ exim⁹ moꝛib⁹ ꝛ coꝛpe traiano ſimilis q̄tū ſcripta veterū ꝛ picture docent. Sic eminēs ſtat⁹ accedit ad diſciplinā militarē laus ingenij q̄ plurimū valuit ꝛ religiōis. Nā cū mediolanū ingredi eccliam vellet myſteria viſur⁹. ꝓhibit⁹ ob qodā facin⁹ (vt fieri ſolet) ab igreſſu eccl̄ie niſi peniteret: ita equo aīo tulit vt vltro ipſi amboſio grās egerit atq̄ penituerit. huic ſociata i ꝯiugio flacilla fuit ex qua archadiū ꝛ honoriū genuit. itaq̄ q̄nq̄geſimū annū agens etatis i pace apō mediolanū reb⁹ exceſſit humanis rēpublicā q̄etā filijs relinquēs coꝛp⁹ ei⁹ eodē anno cōſtantinopolim trāſlatū atq̄ ſepultū eſt.

Archadi⁹ theodoſij magni fili⁹ auguſtus in oꝛiēte factus. honoꝛi⁹ frater eius in occidēte cōmune imperiū diuerſis tm̄ ſedibus tenere cepērūt. vixitq̄ archadi⁹ poſt p̄ris exceſſu3 annis duodecim. verū q2 pater eoꝛ theodoſi⁹ ipſis adhuc adoleſcētulus tres duces reliq̄rit viros potētiſſimos q̄ curā gereret. reliq̄ritq̄ ruffinū q̄ oꝛientē. ſtilconē q̄ occidētē. gildonē qui affricā regerent qui deinceps cupiditate imperādi moti ſpretis paruulis regnū occupare conati ſunt. Gildoni res nouas in affrica molieti maſcelzer frater ei⁹ crudelitatē veritus hoīem fugat. q̄ vel doloꝛe aī vel veneno poſt moꝛit. Maſcelzer tāta victoꝛia elat⁹ cū nec deo nec hoīb⁹ parceret a militib⁹ occidit. Ruffin⁹ v̄o ab archadio oppꝛimit. Stilco q̄ꝫ occidētis tutoꝛ imperij collatoꝛ beneficioꝛ imemoꝛ ꝛ affinitatis: nā ſocer extabat honoꝛij. Regnum ꝛ ipſe eucherio filio affectās: ingētia rei publice intulit mala. Nam ſepe cū delere poſſet barbaros fouit eos. ſepe alaricū cū ſuis gothis vicit. Tandē a gothis ſuperatus cū auxilia poſtularet. Impatoꝛ indignatus duces miſit qui eum interficerent.

Honoꝛius archadij p̄dicti frater: vir moꝛib⁹ ꝛ religiōe: theodoſio p̄ri cō ſimilis. Is pꝛincipatu ſuſcepto du3 vires reipu. quottidianis cēnerct labefactari incōmodis virū ſtrēnuū ꝛ bellicoſum ꝯſtantiū comitē ad gallias cū exercitu miſit. deinde ei gallā placidā germanā ſuā cūctoꝛ gaudio ſociauit. ex qua valētinianū filiū cōſtācius genuit: qui poſtea reipu. imperiū geſſit: inde eū apud rauennā in regni cōſoꝛtiū adſciuit: qui nec dum ſeptē mēſib⁹ euolut ex hac luce ſubtractus eſt. Inter hec placida auguſta a fratre honoꝛio pulſa ad oꝛientē cū honoꝛio ꝛ valētiniano filijs ꝓfecta. a theodoſio auguſto archadij alterius germani ſui filio honoꝛifice ſuſcepta eſt. Honoꝛius v̄o poſtq̄ cū minoꝛe theodoſio germani filio annis q̄ndecim impaſſet cū ia3 antea cū fratre annis duob⁹ regnaſſet rēpublicā vt cupierat: pacatā relinquēs apud vrbē romā vita exemptus eſt. coꝛpuſq̄ ei⁹ iuxta beati petri ap̄li atriū in mauſeolo ſepultū eſt huic ſoboles nulla fuit.

Linea Imperatoꝛ

Gracianus

Theodoſius

Archadius

Honoꝛius

Sanctus ambroſius

Ambroſius mediolanēſis epſ: patria romanus de cōſulari dignitate vir plane ſanctiſſimus ⁊ oīm doctorū ſui tpis pcipuus atqꝫ ſupremus. poſt auxētij ſerā morte ex pagano iudice ſubito apd mediolanū diuino nutu epſ fuit e cūctis electus: moxqꝫ catholico baptiſmate tinctus preſulqꝫ ordinatꝰ. ſubito enī infantis vox inſonuit dicēs. Dignus eſt hic ambroſius vt ſit epſ. q ex cathecumino xpianus effectus decimo imperij valētiniani anno: nonus mediolanenſiū creaṫ epſ. Cūqꝫ ꝓ fide catholica libros graciano imꝑatori porrexiſſet: ac reuerētia qua debuerat ſuſceptꝰ eēt. vniuerſa ſtatī ad rectā fidē italia repullulauit. ac oīs ciſalpina gallia orthodoxā recepit fidē poſtea imꝑatori theodoſio ambroſiꝰ apd mediolanū ecclie introitū: niſi peniteret interdixit. cū agēte curialiū ſuoꝝ malicia eius iuſſu ad qnqꝫ hoīm milia occiſa ſunt quā admonitionē equo aīo tulit. fuit enī ambroſio tāta comitas. moꝝ ſanctitas: ingenij acumē: diuinaqꝫ ſcia vt nō modo viuēs: ſed ⁊ vita functus. Italiā ⁊ oēm orbem ī ſui deuotionē ac venerationēqꝫ ꝑduxerit. qui etiā platoni pho ⁊ ortu ⁊ infantia atqꝫ diſciplina ꝓſimilis extitit. Cum apes vt platoni ſubito examen apum faciē cōpleuit: ac ſi in alueolū intrādi ⁊ exeūdi motū faceret: que ꝓdigia ex eiꝰ ore ſuauitatē dicēdi melle dulciorē fluere ſignificabāt qd poſtea veriſſime demōſtratū eſt: ſi eius dicēdi ſcribēdiqꝫ dulcedinē contēplemur. Scripſit enī emēdatiſſimos libros quoꝝ ſententie ſunt fidei ⁊ ecclie firmiſſime colūne. In quibꝰ romana relucet fides: qꝛ inter ſcriptores latinos quaſi quidē flos emicuit. Obijt deniqꝫ hic ſanctiſſimus preſul ſecundo nonas aprilis.

Martinus epſ

Martinꝰ monachꝰ ⁊ epſ turonēſis vir ſanctitate ⁊ pietate clariſſimꝰ: q ſabandie pānonioꝝ oppido oriūdus: ⁊ in italia tician id eſt papie nutritꝰ cū patre ſuo tribuno militum ſub ꝯſtātio ⁊ poſtea ſub iuliano imꝑatore militauit ꝯuis inuitus. tpe vo hiemali ꝑ portā ciuitatis ambienſis tranſiēs paupi obuio. arrepto enſe clamidē q ſibi ſola ſuꝑerat in elemoſynā largitꝰ diuiſit. In qua nocte ſequēte xpm vidit veſtitū. Relicta milicia ad hilariū pictauiēſem epm ꝑrexit: ſe eiꝰ diſcipline ſubbijciens. ibi poſtea monaſteriū cōſtruxit de quo in epm turonēſez aſſūptus eſt. Eius deinde vita tātis extitit gl'ioſa miraculis vt poſt apl'os nullꝰ ei eq pareṫ. cū triū mortuoꝝ (more xpi ihu) meruerit eſſe ſuſcitator. Tandē anno pmo tꝑibꝰ anaſtaſij pōtificis apud eandē vrbē tercio ydus nouēbris etatis vo ſue. 81. migrauit ad dnm. Cuius exequijs cū diuus ambroſius miraculoſe interfuiſſet. ⁊ eius ſctitatē ⁊ virtutē didiciſſet. de eo ait. beatus martinꝰ ꝓphani erroris tēpla deſtruxit: vexilla pietatis erexit: mortuos ſuſcitauit: ab obſeſſis corꝑibꝰ demonia ſeua excluſit: ac varijs laborātes languoribꝰ ſalutis remedio ſubleuauit: qꝛ ita ꝑfectus eſt vt xpm texiſſet in pauꝑe ⁊c.

Theodoſiꝰ imꝑator ꝑ hec tꝑa fedus cū athanarico rege gothoꝝ ex tēplo ꝑcuſſit athanaricus cōſtātinopolim ad theodoſiū venit quē ille mira animi iocūditate ⁊ affectione recepit deniqꝫ cū athanaricꝰ vrbem intraſſet. ⁊ tā edificia ciuitatis ꝙ exornati ad diem feſtū ppli frequētiā cerneret: deinceps imꝑatoris regiā ingreſſus obſeqa officiaqꝫ diuerſa ꝯſpiceret: ſine dubio inqt. deꝰ terrenꝰ eſt imꝑator. Cōtra quē qcūqꝫ manꝰ leuare miſſus fuerit: ipe ſui ſanguis reꝰ exiſtat. Nec mora tñ ſuꝑueniēte valitudine rebꝰ humanis exceſſit. cuiꝰ exequias imꝑator ipſe pcedēs digne eū tradidit ſepulture. ac vniuerſe gothoꝝ gentes rege defūcto aſpiciētes virtutē benignitateqꝫ imꝑatoris theodoſij romano ſeſe imꝑatori dederunt.

Claudianus poeta

Prudentius

Claudianꝰ poeta natione hiſpanꝰ his tꝑibꝰ apud florētiā ethrurie vrbē ī pcio exiſtēs duos libros claudianū ſcꝫ maiorē ⁊ minorē edidit. In qbus certe multe extant ſnīe celebres ac notabilia ꝓuerbia. Librūqꝫ de theodoſij laudibꝰ verſibꝰ exaratū ferūt. In eiꝰ itē laudē claudiani poete carmina extāt. O nimiū dilecte deo tibi militat ether. ⁊ ꝯiurati veniūt ad claſſica vēti.

Prudētiū etiā poetā xpianū virū vtiqꝫ ſecularium lrarū ſciētiſſimū ꝑ hos dies claruiſſe tradūt qui ⁊ nōnulla in diuinis laude digniſſima cōpoſuit. de numero eoꝝ extat liber de martyribus. de origine peccatoꝝ. exameron de trinitate ⁊c. atqꝫ aduerſus ſimacū idola defendentē librū cōpoſuit ⁊ quedā alia.

His tꝑibus fuit appollinaris laodicee ſyrie epſ vir ſane in diſputādo vehemēs ⁊ ita acutus vt auſus ſit dicere corpus nō aīam a dño in diſpenſatione ſuſceptum. poſtea vo cum rōnibus vrgereṫ ait eum quidē habuiſſe aīam. nō tñ ex ea parte qua rationabilis eſt ſed ex ea ſolū qua corpus viuū reddit. Ad ſupplementū vero rōnabilis partis ipſum verbū dei fuiſſe perhibeat. que quidē ſnīa ⁊ a damaſo ante ⁊ a petro alexandrino epo exploſa eſt. hinc appollinariſte originē habuere.

Sanctus Hieronymus

HJeronymꝰ vir ſanctiſſimꝰ ac doctoꝛ celeberrimꝰ ſancte romane eccľie cardinalis p̄ſbꝛ natꝰ p̄re euſebio oppido ſtridonis. qđ a gothis euerſuꝫ dalmacie quōdā pānonieqꝫ cōfiniū fuit. Js toto orbe doctrinis ac ſciā clarus apud bethleem ciuitatē paleſtine ſitus eā radiabat. quātū em̄ iſte iuuerit eccľiaꝫ dei vita ⁊ ſcriptis: non attinet dicere cū ⁊ vita eiꝰ ſctiſſima oībꝰ p̄luceat. ⁊ ſcripta eiꝰ ita in p̄cio ⁊ in honore ſint: vt nemo magis legaƭ ab eruditis p̄ſertim: fuit em̄ eloquētiſſimꝰ ⁊ diuerſarū lr̄arū periciā ⁊ linguarū experientiā habuit: cū romanā adijt vrbē in q̄ lr̄is grecis ⁊ latinis apprime eruditus p̄ſbyter q̄ꝫ cardinalis ibidē eſt ordinatꝰ. Donatūqꝫ grāmaticū ⁊ victorinū rhetorē p̄ceptores habuit. Gregoriū q̄ꝫ nazianzenū magiſtꝝ ſuū fuiſſe teſtaƭ vt ſacrarū ſcp̄turaꝝ ſtudijs eū erudiret. Induſtriaqꝫ ad hebreos arabicos caldeoſqꝫ elemētoꝝ apices habuit. inde ꝓbatiſſimoꝝ monachoꝝ habitū imitatꝰ in ſyriam ꝑrexit. Ad deſerta deinde loca quadriēnio p̄nie exacto ad bethleeꝫ oppidū remeauit vbi diſertiſſima opuſcula ſcripſit. Innumeris p̄terea libris aplľoꝝ ꝓphetarūqꝫ cōſtructionibꝰ editis imobilē catholice eccľie turrim quā ꝑfidoꝝ iacula cōſūmauit. Danielē in caldaico ſtilo. Job iuſtū arabico ꝓlocutū in romanaꝫ linguam mutauit. Matheū ex hebreo fecit romanū. Impoſſibile eſt de iſto viro euiſqꝫ diſtricte vite ⁊ illiꝰ moribꝰ retexere oīa. quadā die aduesperante cū beatus hieronymꝰ cū fr̄ibus ad lectionē audiendā sediſſet: ſubito ingens leo tribus claudicans quarto ſuſpēſus pede zenobij clauſtra ingreſſus eſt. q̄ viſo fr̄ēs ꝑterriti. ipſe veluti aduētāti hoſpiti intrepidꝰ obuiauit. leo p̄ri: leſi quā habebat pedis obtulit plantā vulneratā a ſentibꝰ. adhibita cura de leſionis ictu cōualuit. Inde cepit inter eos vltro citroqꝫ q̄ſi domeſticū aīal cōmorari. Tandē diuꝰ hieronymꝰ apđ bethleē paleſtine tp̄ibꝰ honorij ⁊ theodoſij iunioris expleƭ nonagīta ⁊ octo vite annis ad xp̄m migrauit.

Paula romana

PAula matrona romana mulier ſane ſctītate admirabilis: ⁊ diui hieronymi in xp̄o filia atqꝫ diſcipula: hoc anno quo ⁊ ſanctꝰ martinꝰ etatis ſuc. 56. ſexto kaľ. februarij apud bethleem in pace dormiuit. Cuiꝰ quidē dignitatē monaſticāqꝫ cōuerſationē: deſertionē patrie: ⁊ ad hieroſolymā ꝓfectionē. diuus ipſe hieronymꝰ libello quodā: magnis effert laudibꝰ. vbi etiā eiꝰ ꝑegrinationē ꝑ loca ſancta hūilitatēqꝫ ac cōtinētiā ꝓfuſaꝫ in paupes beneficētiā: incredibilē patiētiā: hoſpitalitatēqꝫ ac fidē ⁊ aduerſus hereticos ꝯſtātiā. ⁊ ad extremū eius felicē exitū. ⁊ in exequijs ſanctoꝝ cōcurſum narrat. eo ī libello ipſius filiā euſtochium ⁊ virtutis herede cōſolaƭ. Eam deniqꝫ paulā ab agamenone rege p̄dicto q̄ troiā deleuit traxiſſe originē aiunt que tradita fuit viro clariſſimo iulioꝝ familia ꝓcreato. In cuius tumulo tale inſcripſit carmē. Reſpicis anguſtū p̄reciſa rupe ſepulchrū. hoſpicium paule celeſtia regna tenentis ⁊c̄.

Pelagiꝰ hereticus

PElagiꝰ quidā monachus ⁊ hereſiarcha peſſimꝰ e roma ī angliā ꝓficiſcēs inſulā illā oēm execrabili infecit errore. p̄dicabat em̄ hoīem ſine gr̄a dei ſaluari poſſe: ⁊ vnūquēqꝫ ſuis meritis ꝓpriaqꝫ virtute ad iuſticiam regi: Infanteſqꝫ p̄terea ſine originali peccato naſci dicebat: nō iō baptizari oportere vt a pctō liberarenƭ. Cōtra quē diuus auguſtinꝰ cū ceteris p̄ſbꝛis viriliter ſe opponēs librū de baptiſmo paruuloꝝ: ⁊ aliū librum cōſcripſit. ⁊ ſanctus hieronymus dialogū cōtra eū ꝑſcripſit.

Alexius

ALexiꝰ romanus patricius cōfeſſoꝛ digniſſimus atqꝫ ſanctiſſimus. xvj. kaľ. auguſti rome ī domo p̄ris ſui noīe eufemiani ſenatoris incognitus ſub gradu longa exercitatus patientia migrauit ad dn̄m. cuius exequijs miraculis plenis interfuere archadius ⁊ honorius imperatores. pro dn̄o em̄ ſponſaꝫ elegātiſſimā deſeruit.

Johānes criſoſtomus

JOhānes cognomēto criſoſtomꝰ ꝯſtātinopolitanus ep̄s hoc tp̄e: poſtqꝫ xp̄iane religioni verbo ⁊ exēplo atqꝫ doctrina plurimū ꝓfuiſſet. 6. kaľ. februarij in pace qͤuit. hic ꝓpter veritatē ⁊ iuſticiā defendēdā ab eudoxia ⁊ archadio eiꝰ filio m̄ltas ꝑtulit iniurias: ſ iter h̄ p̄ter ſctitatē maxiaꝫ elegātiſſios edidit libros ⁊ ſmōes ac epľas

Caſſianus

CAſſianꝰ itē monachꝰ cōſtātinopolitanꝰ vel ſcytha iohānis criſoſtomi diaconꝰ: hūc nāqꝫ maſſiliā ex cōſtātinopoli mittēs: duo ibidē mōaſteria cōdidit: vbi multos vtriuſqꝫ ſexus ꝯgregās monachos. inde multa edidit opuſcula ſcꝫ de monachoꝝ habitu. Collationes patrū egypti cum eis q̄nqꝫ habitās digeſſit. De diſtinctione monachi ac fine. De pugna carnis aduerſus ſp̄m. De tribus antiquis monachoꝝ generibus. ⁊ quarto nūc exorto ſimiliter pleraqꝫ alia.

Concilium conſtantinopolitanũ

Secunda ſynodus vniuerſalis fuit cõſtãtinopolitana: centũ quinquaginta patrũ gracianı̃ et theodoſij principum ac damaſi pape cyrilliqz hieroſolymitani atqz nectarij alexandrini patriarche tpibus. cõtra macedoniũ cõſtantinopolitanũ epm et eudoxiũ qui negabant ſpm̃ſanctũ deũ eſſe. Et hi oẽs cõdẽnata pfata hereſi: quatuor canones ſtatuere. Iſte em̃ macedoni⁹ patriarchalẽ ſedẽ furtiue ac tyrãnice occupauit. quo depoſito nectari⁹ a patrib⁹ electus fuit. poſtea deũ vnũ et viuificantẽ et deũ ſpm̃ſanctũ. et pri filioqz cõſubſtãtialẽ declarantes ſimbolo addiderũt. pterea ↄ̃ appollinarẽ laodicie epm et ſabellũ blaſphemos. et qui ſimilia ſentiebãt anathema ptulerũt. Cũ carne xpi inaĩatã eſſe dicebant: ſine aĩa rõnabili atqz intellectu humano et ĩ morte triduana diuinitatẽ cõmortuã fuiſſe afferebãt. In pdicta qz ſynodo theodoſi⁹ impator reſiſtens patrib⁹: hos pſuaſionib⁹ ſeduxit: vt (ignorãte ſũmo põtifice) cõſtantinopolitanã ſedẽ in patriarchatũ ſublimarũt qð poſtea ſemiarũ diſcordie fuit.

Dydimus alexandrin⁹ a teneris annis oculis captus. et ob id etiã primoꝝ literaꝝ ignarus ita geometriã et dialeticã que magno vſu indigent iam grandis natu cum primis elementis didicit vt pclara quedam opera in mathematicis ſcripſent. In pſalmis quoqz et in euangeliũ mathei et iohannis et contra arrianos multa edidit. Miſcebat em̃ precibus ſtudia et laborẽ: cõtinuaſqz vigilias: vt qð alijs viſus illi conferret auditus.

Radagaſus rex gothoꝝ

Ingreſſus tum ſub honorio impatore italiã oĩm antiquoꝝ pñtiũqz hoſtium inter hec acta longe imaniſſim⁹ radagaſus gothoꝝ rex et in totã repẽtino impetu inuadit italiã ferro ac flãma oĩa vaſtabat. Nã fuiſſe in ei⁹ populo pluſqz ducenta milia gothoꝝ ferũt. Hic ſupra hanc incredibilẽ multitudinẽ indomitamqz virtutẽ barbarus erat et ſcytha: qui oẽm humani generis ſanguinẽ dijs ſuis ꝓpinare deuouerat. Inuadit illico romam pauor infinitus: fit oĩm paganoꝝ in vrbe cõcurſus declamaf a cunctis. ſed hec ideo ppeti qð neglecta fuerũt magnoꝝ ſacra deoꝝ: fere in tota vrbe blaſphemie ad nomẽ xpi tanqz lues aliqua pbris ingrauanf. Conducunf a romanis aduerſus eũ duo pagani duces: gothoꝝ ſarus et viridunus hunoꝝ contritus diuinitus radagaſus in aſpero feſulani montis iugo quo cũ fame et ſiti cõficerenf. Rex ſolus ſpem fuge ſumens: captus a romanis in vincula conijcif: ac paulũper retentus vita priuaf. Tanta vero multitudo captiuoꝝ gothoꝝ fuiſſe ferf: vt in viliſſimarũ pecudũ modum: ſingulis aureis paſſim greges hoĩm venderenf.

Alaric⁹ rex gothoꝝ

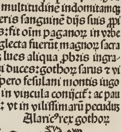

Huic vero ſucceſſit alaricus quẽ ſtilco regni cupidus cũ ſupare poſſet et voluit et iuuit. Uerũ poſtremo italiã ingreſſus cũ ab honorio ſede qua cũ ſuo exercitu ↄſiſtere poſſet expeteret. Honori⁹ deliberato ↄſilio ei gallias cõceſſit: q̃dum gallias pergens ob repatiõnẽ iumentoꝝ apud polentiã aliquãtulũ reſediſſet. Stilco comes in pditionẽ reipublice gothos ptentãs. belli ſummã ſaulo pagano cõmiſit: qui ipſo die ſacratiſſimo paſce gothis nil ſuſpicantib⁹ ſup eos irruit: magnãqz eoꝝ partẽ pſtrauit. demũ arma accipiũt pſternũt exercitũ. hinc in rabiẽ furoris exercitanf: omiſſa gallia romã contendunt. cuncta p que ierant igni ferroqz vaſtantes. Nec mora vrbem romam capiunt deuaſtant incendunt. Anno eiuſdẽ cõdite milleſimo centeſimo ſexageſimo quarto. ſalutis vo xpiane anno duodecimo et quadringẽteſimo. hac tñ moderatione vſus eſt alaricus et clemẽtia vt ſuis mãdauerit: a cede et ſanguine quoad fieri poterat abſtinere. vtue cõfugientibus ad baſilicas petri et pauli parcerenf. Rex vero tercio die ab vrbe diſcedens in lucanos et brucios proficiſcif. inde in ſiciliã tranſfretare cupientes ppeſſi naufragiũ. Inter hec alaricus apð ceſentiã morte ſubita defunct⁹ eſt. Gothi eũ in baſento amne ſepelierũt cũ multis opibus.

Athaulphus rex

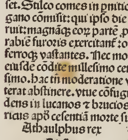

Regẽ deinceps athaulphũ alarici affinẽ gothi ↄſtituẽtes. qui ob affinitates et gen⁹ ſuccedit: romã redeũt: ſi quid reſiduĩ fuit: more locuſtarũ eradũt. auferẽtes deinde gallã placidã ſuperioris theodoſij filiã ſororem honorij. quam ſibi athaulph⁹ apud foꝝ cornelij cõnubio copulauit. que multo poſt reipu. cõmodo fuit. Nam ad hoc animũ mariti ſubtilib⁹ blandimentis inflexit. vt vltro a romanis cedib⁹ temperatum. In aĩo ei prius fuerat vrbem romam delere: ac nouã cõdere eamqz gothiã appellare. et impatoribus nomẽ de ſe relinquere: vt nõ auguſti deinceps ſed athaulphi vocarenf. Mentẽ eius placida auertit. ac fedus inter eũ et honoriũ ac theodoſium iuniorẽ compoſuit: qui ad gallias proficiſcens apud barcilonẽ fraude ſuoꝝ occiſus eſt.

Sanctus auguſtinus

AUguſtin⁹ beati ambroſij ī fide diſcipulus: hō certe oīm q̄ tum fuere doctiſſim⁹. hippone ī affrica eps: fidē nr̄am ſcript̄ſ ꝛ diſputationib⁹ tū maxime tuebat̄. fuit aūt natione apher ex honeſtis parentib⁹: pr̄e patricio: matre monica xp̄ianiſſima oriūdus: eoꝝ ac curatiſſima diligētia nutrit⁹ in adoleſcentia ſecularib⁹ lr̄is apprime erudit⁹: liberalib⁹ diſciplinis imbut⁹ quas ꝑ ſemetipm̄ nullo tradēte doctore didicit ꝛ intellexit. Inde ex gentilitatis errore in manicheoꝝ hereſim incidit. In quo ꝑ annos nouē ꝑmāſit. Habuit qꝫ filiū ex muliere ſoluta noīe adeodatū ſubtiliſſimi ingenij. q̄ in adoleſcētia deceſſit. Poſtq̄ꝫ vo in carthagine rhetoricā m̄ltis annis legiſſet. Audiēs ꝓfect⁹ rome ſtudiū vigere clam neſciēte matre ad vrbē venit: poſtmodū mediolanū a ſymacho ꝑfecto vt rhetoricā doceret vocatus. ad eū locū mater ilico ſubſecuta eſt: vbi ꝛ paulo poſt p̄cib⁹ ſuis ꝛ ſuffragio diui ambroſij ac doctrina: ad vere religionis viam cōuerſus eſt: ꝛ cū filio ab ambroſio die paſce cū eſſet. xxx. annoꝝ baptizatus eſt. Et hymnū Te deū laudam⁹ cecinerūt ꝛ vſqꝫ in finē ambo ediderūt. deinde ad ſimplicianū abbatē veniēs de optimo viuēdi modo ꝯtulit: vbi biennio orōnib⁹ ꝛ ieiunijs vacabat. Inde matris inſtinctu romā venit: ꝛ ꝑ etruriā tranſiens ſanctos heremitas apud piſas inuiſit. ꝛ centūcellas nō ꝓcul ab vrbe. rome vo cū manicheis ꝯflixit. e roma ꝓfect⁹ cū matre remeabat ad affricā. Et cū eēt apud hoſtia tiberina monica ex filij cōuerſione gaudio repleta: eū dulcib⁹ alloquit̄ verbis. Infirmata nono ſue egritudinis die defuncta ꝛ ſepulta eſt. Auguſtin⁹ cū frib⁹ ſuis carthaginē adnauigauit: patrimoniū paupib⁹ erogauit: ꝛ ī nemore monaſterio extructo ſm̄ regulā ab apl̄is cōſtitutā viuere cepit. Deniqꝫ in hipponēſi eccl̄ia lꝫ inuit⁹ eps ꝓmot⁹ quadraginta annos ſupuixit vbi ꝛ monaſteriū canonicoꝝ cōſtituit. Tot aūt libros ī oī doctrine genere ſcriptitauit: vt ne numerari quidē ne duꝫ legi queant. Tandē cū ſextū ꝛ ſeptuageſimū vite ageret annū obijt. ꝛ ī baſilica diuo ſtephano dicata ſepelit̄. inde corp⁹ in ſardanā trāſlatū fuit. Et regnāte ī longobardia luitbrād o rege illud ad ſe deferri curauit ac papie cū honore collocauit.

Monica

MOnica diui auguſtini mater in oſtijs tiberinis nonis maij anno etatis ſue lvj. migrauit ad dn̄m. Fuit aūt matrona pia mitis modeſta ac patiēs ꝛ in orādo ꝯtēplādoqꝫ deuota extitit. In vigilijs ieiunijs ꝛ elemoſynis elargiendis aſſidua. Ei⁹ aūt ſctiſſimū corp⁹ ibidē a filio ꝯditū vſqꝫ ad martini quinti pōtificis tp̄a ꝑ mille ꝛ. xx. annos ꝑſtitit. verū eo ꝑſulante circa annū dn̄i. 1429. tercio ydus aprilis inde romā cū ingenti pompa trāſlatū. Cui mapheus vegi⁹ laudenſis poeta ſui tp̄is laudatiſſim⁹. ꝛ tūc martini pape datari⁹ manſeolum mira arte elaboratū extruere fecit. ꝛ in ei⁹ laudē epigrāma cōpoſuit videlꝫ. Salue lux matrum: mater ſanctiſſima ſalue. Salue auguſtini monica digna parens ꝛc̄. cū pluribus carminibus laude dignis.

RUffin⁹ aquileiēſis p̄ſbr vir clariſſim⁹ atqꝫ eruditiſſim⁹ floruit ad quē hieronym⁹ nōnullas dederit ep̄las. in q̄b⁹ eū tāq̄ꝫ amicū dulcib⁹ alloquit̄ verbis ꝛ ad caritatis ꝑſeuerētiā exhortat̄. ſꝫ paulopoſt amicitie ꝑſeuerātia inter eos deſtitit: hic itaqꝫ cū erudit⁹ eēt

LUcian⁹ ir̄limitan⁹ (ꝛſi op⁹ aliqͦd nō ediderit) tn̄ in trāfferēdo de greco in latinū multū laborauit. p̄ſbr vir ſcitate ꝛ ſcīa p̄cipu⁹: tēpeſtate hac deo annuēte eū q̄dē reliq̄as ſtephani ꝓthomartyris ꝛ gamalielis pauli p̄ceptoris īueniſſe aiūt. eāqꝫ reuelationē ꝛ inuētionē (cū eſſet diſertiſſim⁹ vir) ad oēs eccl̄ias greco ſmōe ꝯſcripſit: quā ſcriptionē poſtea habundi⁹ p̄ſbyter hiſpan⁹ latinā fecit ad oroſiū p̄ſbyteꝝ.

ALexander lythos hoc eſt medic⁹ cognomēto ſophiſta: ꝑ hoc temp⁹ ob ingenij magnitudinē medicorum princeps habit⁹: toti⁹ medicine diſciplinā tribus libris explanauit ꝛ alia quedam cōpoſuit.

PRedeſtinatoꝝ etiā hereſis ꝑ hec tp̄a ſerpſit: q̄ oīno affirmabāt nil ad vitam ꝓdeſſe ꝙ hoīes virtuo- [...] ſe viuerēt: ſicut hꝫ ī canone. 24. q. 5. ca. q̄dā

NEſtor hereſiarcha ꝯſtātinopolitan⁹ eps hoc tp̄e poſtq̄ꝫ pōtificatu donat⁹ fuiſſet aptū ſe eccl̄ie hoſtē oſtēdit. Et cū ex tp̄e precipuus declamator eſſet. p̄dicauit xp̄m hoīem purū fuiſſe nō deū. vnde ꝛ librū quaſi de incarnatione ſcribēs ſexaginta duobus diuine ſcripture teſtimonijs ſuo prauo ſenſu ꝯfirmauit. Scripſit etiā nōnullos alios tractat⁹.

Proba mulier

Eufroſina

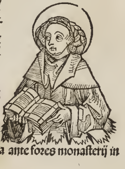

PRoba mulier elegātiſſima adelphi ꝓcōſulis romani vxor: ſꝫ ꝑuigili cura virgilij carmīb⁹ q̄cq̄d hiſtorie ī veteri atqꝫ nouo legit̄ teſtamēto ꝛ vſqꝫ ad miſſionē ſp̄ūſſancti tam compte cōpoſuit. vt hui⁹ cōpoſiti ignarus virgiliū euangeliſtā fuiſſe credat. Uocauit id opus centonas virgilij in laudē xp̄i. hanc certe laudeꝫ quidā eudoxie aſcribūt theodoſij iunioris vxori.

EUfroſina a pr̄e edocta lr̄is veſtē induit virilē ad monaſteriū ꝑgens ſmaragdi nomē ſumpſit ī habitu monachali ſub artiſſima abſtinētia vſqꝫ in finē ꝑmanſit de qua elegās hiſtoria in vitas patrū habet̄

MArina qꝫ virgo eodē habitu ī monaſterio latitās marinū ſe ſimulauit: oppreſſione puelle infamata ante fores monaſterij in viliſſimo contemptu patientiſſime ad finē vite vixit.

Celeſtinus papa natione campanꝰ poſt bonifaciũ tp̄ibꝰ theodoſij iunioris fuit. qui diuino cultui intẽtus cõſtituit. vt pſalmi dauid ante ſacrificiũ antiphonatim ab oībꝰ canerent̃. qđ fieri nõ cõſueuerat. ꝑlecta eñ ep̃la ⁊ euãgelio finis ſacrificio imponebat̃. Refert martinꝰ caſſinas Judica me deꝰ ⁊ diſcerne cãm meã. qđ in ꝓ̃cipio ſacrificij dicit̃ eiꝰ inuentũ fuiſſe. Graduale q̃ꝫ huic aſcribit̃. Multa p̃terea cõſtituit que tũ in archiuis legebant̃. Dedicauit ⁊ baſilicã iuliã cui plura dona obtulit. Mãdauit ſilr̃ gratiano referente vt oẽs ſacerdotes ſcirẽt eccl̃iaſticos canones. At vbi ex ſacris ordinibꝰ ter ĩ vrbe mẽſe decẽbri habitis: p̃ſbyteros duos ⁊. xxx. diaconos. xij. ep̃os. ij. ⁊. xl. creaſſet morit̃. ac ſepelit̃ in cimiterio priſcille via ſalaria. viij. ydus aprilis. Cõſederat annis. viij. mẽſes. x. diebꝰ. xvij. Uacat tum ſedes dies vnu ⁊. xx.

Synodꝰ tercia vl̃is ephezia magno theodoſio iuniore p̃ncipe: ⁊ põtifice celeſtio iuuenale q̊ꝫ cõſtantino politano ep̃o atq̃ꝫ cirillo collecta fuit: ⁊ habita apud epheſiũ ſynodo. cc. ep̃oꝝ. impiꝰ neſtoriꝰ cũ hereſi noīs ſui cũq̃ꝫ pelagianis oībꝰ: q̃ dogma illud ꝓpe conatũ iuuabãt. cũ p̃dicabat xp̃m ex maria hominẽ tm̃ ⁊ nõ deũ natũ eiq̃ꝫ diuinitatẽ collatã eẽ ꝑ meritis. cui impietati ⁊ cyrillꝰ alexandrinꝰ ep̃s ⁊ celeſtinꝰ põtifex mirũ immodum aduerſati ſunt. vñ diffinitũ fuit ꝙ beata maria virgo vocaret̃ Theotocos id eſt mater dñi. Et inde oīm conſenſu. xiij. canonibus eoꝝ ſtulticiã impugnãtibus damnant̃.

Synodus Ephezina

Anno mundi. 5625. Anno chriſti. 424.

Sixtus tercius papa natione romanꝰ p̄re ſixto. valẽtiniani tp̄a attigit. q̃ põtificatũ iniens a baſſo quodã reus in iudiciũ accerſit̃. Hic aũt cõgregata ſeptẽ ⁊ q̃nquaginta ep̃oꝝ ſynodo. Jta cãm dixit vt ab oībꝰ vno cõſenſu abſolueret̃: dãnat̃ baſſus calũniator iniquus annuẽte valẽtiniano ⁊ placidia eiꝰ matre in exiliũq̃ꝫ mittit̃. cuiꝰ p̃dia nõ fiſco ſed eccl̃ie aſſcribunt̃. Aiũt baſſiũ poſt exiliũ nõ multũ vixiſſe tercio mẽſe diẽ extremũ obijt. Edificauit aũt ſixtꝰ baſilicã beate marie v̾ginis. q̃ nũc maria maior vocat̃ ⁊ multa dona obtulit. Jnde cũ oīa q̃ habuerat aut in edificijs aut in ornamẽtis eccl̃iarũ: aut pauperibꝰ erogaſſet. Morit̃ ac ſepelit̃ ĩ cripta vie tiburtine apud corpꝰ btī laurentij Sedit annis octo diebꝰ. xix. Uacat tum ſedes dies duos ⁊ viginti.

Leo primus papa natione thuſcus patre quinciano hic ob dignitatẽ ⁊ p̃cipuã doctrinã cognomẽto magnꝰ: ⁊ dignitate primꝰ habitus fuit: eo ꝙ eloquẽtia nemini ceſſerit. ideo in calcedonẽſi ſynodo ſũma patrũ oīm admiratione ⁊ ꝯcordia ter ſanctꝰ acclamatus eſt. q̃ ad cõfirmãdã fidẽ multa cõſtituit ⁊ cũ eſſet doctiſſimꝰ decretales ep̃l̃as plurimas ⁊ omelias ⁊ ſermones cõplurimos edidit. Ad reparãdã vrbẽ ⁊ tẽpla cõuerſus. Jn honorẽ btī cornelij baſilicã via appia edificauit. Tẽpla diſfracta reſtituit: ſacroꝝ vaſa cõminuta aut ablata denuo renouauit vel ex integro reſtituit. poſteõ a maſteriũ ꝓpe. s. petrũ ꝯdidit. Poſtremo creat᷑ ex inſtitutione: morit̃ ac ſepelit̃ apud ſanctũ petrũ ĩ vaticano. 4. ydꝰ apil̃. ſedit anno vno ⁊. xx. mẽſe vno. diebꝰ. 13. vacat dies. 8.

Anno mundi. 5653. Anno chriſti. 454.

Hilariꝰ papa natione ſardus: p̄re criſpino ad leonis tp̄a ꝑuenit. Js ĩ multa ꝑturbatione rerũ: diuinã reꝫ intermiſit nũq̃ꝫ. Jnſtituit ne põtifices deinceps ſucceſſorẽ ſibi deligerent. que inſtitutio ad oẽs eccl̃iaſticos gradꝰ ꝑtinet. ep̃l̃as ſcripſit de fide catholica. tres ſynodos ꝯfirmãtes: nicenã: epheſinã ⁊ calcidonẽſem. Tria q̊ꝫ oratoria edificauit: duaſq̃ꝫ bibliothecas. ad lunã v̾o monaſteriũ ĩ vrbe ſtruxit. vbi ea ꝑegiſſet q̃ ad optimũ põtificem ꝑtinebãt. tuꝫ in extruẽdis tẽplis ornãdiſq̃ꝫ: tuꝫ etiã admonẽdo docẽdo caſtigãdo elemoſynaſue p̄bẽdo creatis priꝰ de more. 25. p̃ſb̃ris: diaconis quinq̃ꝫ: ep̃is. 22. Sepelit̃ poſt ſanctã vitã in cripta ſancti laurentij apud corpus beati ſixti. Sedit annos ſeptem menſes tres: dies decem. Uacat tum ſedes dies decem.

Linea ſummoꝝ pontificum

Celeſtinus

Sixtus tercius

Leo primus

Hilarius

Theodoſius iunioꝛ archadij filiꝰ: dū q̄ndecī annis impaſſet cū honoꝛio germano archadij: exēpto rebꝰ humanis honoꝛio in impio ꝯfirmatꝰ. fultus tn̄ ꝑſidio caſtini magiſtri militū iohānes inuadit imperiū: cū theodoſiꝰ oꝛientale regebat imperiū: q̄ cōperto patrui ſui honoꝛij funere: mox valētinianū amite ſue placidie filiū ceſarē effectū cū matre ſua auguſta ad recipiēdū occidē-tis dirigit regnū. quo tp̄e iohannes dux affricā quā bonifacius obtinebat bellare poſcit: ad defenſionē infirmioꝛ veniēs: valētinianꝰ mira felicitate eū op-primūt. Theodoſius v̄o princeps xp̄ianiſſimꝰ atq̄ ꝑhumanꝰ imperiū in multa rerū ꝑturbatione accepit ⁊ poſſedit. Nā affricā ferme vniuerſam genſerico rege vandaloꝝ ablatā amiſit. Multas in britānia direptiones ꝑtulit inde va-lentinianꝰ totiꝰ italie cōſenſu impatoꝛ creatus gubernacula imperij apd̄ rauennā ſuſcipiēs hoſtes romani noīs in italia cōpeſcuit. At v̄o theodoſiꝰ dū abſq̄ viginti vno annis: quos cū honoꝛio patruo regnauerat: ſeptē ⁊ viginti annis imperiū geſſiſſet. ex q̄bus ⁊ cū valētiniano genero vigintiquinq̄ trā ſegit: apd̄ cōſtantinopolim dum ipſis hunoꝝ oſtrogothoꝝq̄ regibꝰ reſiſtere curaret peſtilencia coꝛruptus interijt: ibiq̄ ſepultus eſt.

Valētinianꝰ occidētalis impij gubernatoꝛ: pacē cū genſerico vandaloꝝ rege inijt: ac certis finibꝰ affricā ſibi ac genſerico diuiſam vandalis incolē-dā dedit. Interim v̄o dux valētinianꝰ cōſtātinopolim ꝓficiſcit: ⁊ theodoſij filiā in vxoꝛē ducit. Vandali genſerico duce cartaginē capiūt ac diripiūt. Attila q̄ꝫ dux hec in affrica gererent aīm ſumēs ad occupandū occidētale imperiū copias vndiq̄ celeriter colligit atq̄ iter ſtatim carpit. Qd̄ vbi etius intellexiſ-ſet legatos de pace ſtatim toloſam ad theodoꝛicū regē mittit: vt cōi impenſa ⁊ paribꝰ copijs bellū ꝯ attilā gereret. romanoꝝ ac theodoꝛici auxiliares copie fuere alani burgundiones franci ſaxones atq̄ oēs fere occidētales ppl̄i. Tandē ſupueniente attila in campis cathelonias ꝑliū cōmittit: pugnatum acriter quouſq̄ nox ſupueniens incerto auctoꝛe finē impoſuit. Ad centū ⁊ octoginta milia hoīm eo in ꝑlio vtrinq̄ cecidiſſe cōſtat. Et q2 virtus ſemꝑ inuidiā parit Valētinianꝰ impatoꝛ q̄ꝫtū res docuit ꝓſperos etij ſucceſſus ꝑtimeſcēs eum gladio pemit. Ita vir belliccoſiſſimꝰ etius ⁊ quōdā attile regis potentiſſimi terroꝛ occubuit. cū quo pariter ⁊ occidētl̄ imperiū ſaluſq̄ reipu. coꝛruit. Sed neq̄q̄ valentiniano moꝛs etij impune ceſſit. Nā ⁊ ipſe anno ſequenti a traſila etij milite: cū. xxx. annis imperiū geſſiſſet cōfoſſus interijt. e quibus cum theodoſio ſocero vigintiquinq̄: cū marciano quinq̄ꝫ imperauit.

Marcianꝰ anno ab vrbe cōdita milleſimo ducenteſimoq̄rto: oꝛiētali aule ꝓficit impatoꝛ. Is princeps catholicus fuit: catholiciſq̄ꝫ plurimū fauēs: qui vt imparet theodoſij ſoꝛoꝛē cū oꝛientl̄ impio vxoꝛē accepit. ⁊ atila moꝛtuo eadē nocte ꝑ ſomnū eiꝰ arcū cōfractū vidit. eo itaq̄ impante imperiū occidētale ab oꝛientali quaſi diuiſuꝫ fuit. Et intra id tempꝰ germaniā oēm daciāq̄ ſarmaciā ⁊ ceteras ꝓuincias ad danubiū rhenūq̄ ſitas ꝑdidit romana reſpublica. hiſpania q̄ꝫ vlterioꝛ aq̄tania ⁊ vaſconia atq̄ illa eduēſiū veſuntionūq̄ gallie pars q̄ꝫ burgundiones anno vrbis capte ſecūdo ceperūt ſunt amiſſe. Pariter factū eſt de ſenonēſi pariſioꝝ francis ſubiecta. quarū oīm ꝓuinciarū nulla poſtmodū ꝑ romanoꝝ impio eſt recepta. Quo in tp̄e romani vrbe frequētata Auitū ſenatoꝛij oꝛdinis romanū delegerūt impatoꝛē. cū quo marcianꝰ mitiſſimi vir ingenij damnis ⁊ ꝑiculis occurrere cupiēs. que noui rerū motꝰ parere cōſueuerunt federa inijt. ſecundū que reſpu. vtrobiq̄ ſalubꝛiter admīſtrari poſſet. Interea marcianus cum oꝛientalē rempublicā feliciter adminiſtraret ſeptimo imperij ſui anno apud cōſtantinopolim diem obijt.

Leo poſt marciani imperatoris interitū apud vrbem cōſtātinopolim au-guſtali potitꝰ eſt dignitate. qui deinceps ſequēti tp̄e leonē filiū ſuum imperij cōſoꝛtē fecit: hūc leonē vrbs cōſtātinopolitana primū ex greca ꝓgenie impatoꝛē habuit: quāq̄ ꝑhibēt aliq̄ nō greca eū: ſed beſſica ꝓgenie oꝛiunduꝫ ꝑ cuiꝰ tp̄a (ſexdecim nā annis impauit) vrbē romā italiāq̄ ⁊ vniuerſum romano principi cōmiſſuꝫ imperiū varij motꝰ laboꝛeſq̄ agitauerūt. Itaq̄ꝫ p̄mo leonis imperij anno cū auitus rome moꝛtuꝰ eſſet maioꝛanū quēdā exercitꝰ apud rauennā leone ſuadente impatoꝛē aſſumpſit. ⁊ anno imperij tercio interfecit apud terdonā ciſalpine gallie ciuitatē. Subrogatꝰ v̄o eſt illi ꝑ romanos ſeuerianꝰ: qui tercio imperij ſui anno rome defuncto: anthemiꝰ qui fuerat marciani impatoris gener in impatoꝛē eſt ſuffectꝰ. Nec interea quietꝰ fuit apud cōſtātinopolim leo. Tādē cū ſe coꝛreptū valitudine moꝛituꝝ intelligeret: leonē ex mariagne ſoꝛoꝛe nepotē ⁊ zenonis iſaurici filiū inſtituit impij ſucceſſoꝛē. Ip̄e v̄o puer leo cū paucis mēſibꝰ imperiū gubernaſſet zenonē genitorem manu ꝓpria coronatum fecit imperatoꝛē. Leo aūt poſtq̄ oꝛientale decem ⁊ ſeptez annis rexit imperiū diem clauſit extremum.

Linea Imperatoꝛum

Theodoſius iunioꝛ

Valentinianus

Marcianus

Leo

Genſericus rex

GEnſericus vandalor̄ rex q̄uis medio tp̄e regni ſui hiſpanos galloſq̄ ac romanos cōtriuerit. hac tn̄ tēpeſtate cū bonifaci⁹ comes affrice p̄curator: ac beati auguſtini amator: ſentiēs ſe nō poſſe tuto affricā tenere. Cerneſq̄ ſibi piculū inſtare: in pniciem reipublice efferueſcēs alanor̄ vandalor̄q̄ gentē cū genſerico ſuo rege ab hiſpanis euocatos affrice intromiſit. qui cunctā pene affricā ferro flāma rapinis crudeliſſime deuaſtātes catholicā inſup fidē arrianā impietate ſubuertere. pulſis ī exiliū q̄buſdā ep̄is bene ſentiētib⁹. Sub hac turbine beatiſſim⁹ auguſtin⁹ de quo p̄muſſuz eſt hipponēſis ep̄s: ne ciuitatis ſue ruinā cerneret: tercio ei⁹ obſidionis mēſe: ſex ꝛ ſeptuaginta annis vite expletis. ex q̄b⁹ quadraginta in clericatu ſeu ep̄atu trāſegerat: ad xp̄m p̄rexit quīto kal. ſeptēbris. Inde genſericus carthaginē dolo pacis inuadit. oēſq̄ opes ei⁹ excruciatis diuerſo tormentor̄ genere ciuib⁹: in ius ſuū vertit: nec ab eccl̄iarū ſpoliatione abſtinēs. Igit carthago a vandalis capta eſt annis quingētis octoginta ꝛ quīq̄ euolutis: poſtq̄ romano ceperat iuri parere: ſequēti anno in ſiciliā traijciēs: magnis calamitatib⁹ affligit. Idem fecere pictauij ꝛ ſcothi inſulā brittaniā occupātes. Accitus aūt a britannis in auxiliū eti⁹ patricius vir fortiſſim⁹ ꝛ bellicis artib⁹ inſignis. genitor cui⁹ noīe gaudenti⁹ ex doroſtana ciuitate meſie oriundus. qui etius etiā burgundiones nouos tūc primū parētes mot⁹ bello p̄ſecut⁹ compeſcuit. Francos qui iterato rheni ripas īſederāt gallias irrupturi magna ſupatos cede repulit ī germaniā. ꝛ halanos bello acerrimo cepit agitare qui cū danubij accolas populos regeſq̄ habebat notiſſimos hunos ad italie inuaſionē primus excitauit. Cū itaq̄ primores britānie romanor̄ legib⁹ morib⁹q̄ aſſueti pictor̄ ꝛ ſcothor̄ barbariē pati neq̄rent. Ad hunc etiū miſerunt p̄ſidia implorātes. dedit eti⁹ legionē vnā que mare trāſgreſſa barbaros multa cede repulit. britānias q̄diu affuit p̄ romano imp̄io ꝯſeruauit. Inde in gallias reuocauit. Unde britāni ab etio deſtituti ab anglis ꝛ ſaxonib⁹ auxiliū petiere: quos hoſtes deinde nō auxiliares ſenſere. ab his em̄ opp̄ſſi ꝛ patriā ſimul ꝛ nomen amiſere.

Athila rex flagellū dei

ATbila de ſcythia hunor̄ rex p̄re genit⁹ mūdizico: cui⁹ fuere germani ottar ꝛ robas: qui ante athilā regnū tenuiſſe narrant: poſt quor̄ obitū cū bleda germano: hunor̄ ſucceſſit in regno. Erat v̄o athila ſupbus inceſſu: huc illucq̄ circūferēs oculos. vt elata potētia ipſo q̄z in motu corporis appareret. bellor̄ q̄dē amator: ſed ipſe manu temp̄ans. cōſilio validiſſim⁹. ſupplicatib⁹ exorabilis. forma breuis. lato pectore: capite grādiore. minutis oculis: rarus barba: canis aſp̄ſus: ſimo naſo. tetri colore. originis ſue ſigna p̄ ſe ferens. frēm aūt ſuū bledom virū mitioris ingenij. cingende muro vrbis budalie operi intentū p̄ fraudē p̄emit. Inde oſtrogothor̄ reges ſubditos ſibi poti⁹ q̄ ſocios athila habere cepit. Contraxit vero pariter ꝛ patrijs eduxit ſedib⁹ nō ſcythe modo populos: ſed ad latiſſimā q̄z danubij orā vndiq̄ expoſitos. in quib⁹ notiſſimi fuere ardaric⁹ gepidor̄ valemir theodemir vindemir frēs oſtrogothor̄ reges. marcomāni: quadi: eruli ꝛ thuringi. qui ad q̄ngenta armator̄ milia fuiſſe cōperim⁹. Cū vero copijs quas cathelonici campi clades cōminuerat ſuppleméto ꝛ auxilijs ad primi exercit⁹ magnitudinē inſtauratis: nō vltra gallias: ſed ipſā italiā inuadere cōſtituit. In quā ducturus primū illirici ſinus orā circūuectus eſt. ꝛ traguriū: ſebinicū: belgradum: iaderam: ſigman: polā: parentiū: hemoniā que oppida tunc in marciani imp̄atoris cura eſſent nullo firmato p̄ſidio diripuit incendit. Ad arſiā v̄o fluuiū ꝛ tergeſtinū ſinū italie limites nō nihil reperit copiar̄. Obſedit inde aquileiā: ſed vrbs validiſſimis cincta menib⁹ romanoq̄ p̄ſidio defenſabat. ne illic ſedendo temp⁹ vſq̄ quaq̄ tereret. Immunita regionis oppida expugnauit. Aquileiā deinde quā diu obſederat breui fuit potit⁹. Ingreſſus vrbē aduſq̄ ſolū eam ſubuertit. inde mouēs paduam: vincentiā: veronā: mediolanū: ticinū que papia dicit cepit. Romani tūc ꝛ ceteri italie populi athilā qui ſe flagellū dei: terrorēq̄ populor̄ diceret. ac re ipſa oſtenderet: horrendo pauore expectabāt. Qd̄ cū leo pōtifex roman⁹ eius noīs primus cerneret meſtus cōpatiēſq̄ populis. atq̄z etiā cohortante valentiniano legationē ad eū ſuſcepit: quē reperit apud mincium caſtra habentē. facundus pontifex orando molliuit: effecitq̄z vt omiſſa italia ad p̄pria redire regna p̄miſerit. que res oēm exercitū in admirationē adduxit. ſciſcitātibus v̄o cauſam reſpondiſſe athilā fama eſt. Nō ſe preſulis adductū oratione id feciſſe: ſed magis duor̄ qui ſtrictos tenentes gladios aſtabāt. necem ſibi ac exercitui cōminātes. Et hi petrus ꝛ paulus fuiſſe credunt. Igit athila tali modo a ſua ſeuicia repreſſus: relicta italia pannonias repetit.

UEneta vrbs his tp̄ibus augmentū ꝛ originē glorioſā habuit. dum athila aquilegiā obſedit. cū aquilegiēſes (ſicut oſtendim⁹ poſt deuaſtationē troie catho em̄ venetos origine troianos fuiſſe ait) cōcordienſes patauini ꝛ alij paludes in quas ſua miſerant frequētauere. ꝛ aquis eleuatiora apud riuū altū domumq̄z cui duro a ſoliditate fuit cognomen tenuere. Sic ꝛ ceteri venetie p̄uincie populi. p̄mente metu vbicūq̄z potuerūt eiſdē in paludib⁹ ꝯſederūt. Eā vero p̄uinciā abdua: pado: lacu benaco: alpibus ꝛ adriatico mari cōſtat terminari: p̄ hūc modū populi ameniſſimis ꝛ vberrimis oīm italie ſoli in regionib⁹ nutriti: patrios auitoſq̄z lares cōmutauere. Informē in vliginē ſtagnaq̄z omni vel puri littoris ſterilitate: ſi libera ſit p̄ ſecuritatē electio poſtponendā: vt nequaq̄ dubitandū ſit illos dei munere coactos: cepiſſe loca breui futura optima: que tranquillis ſecuriſq̄z rebus nulla prudentia elegiſſet.

FErūt hoc tp̄e diabolū p̄ſona moyſi indutū: multos iudeos decepiſſe: dū eos ex creta in terrā p̄miſſionis ad ſilitudinē hiſtorie veteris ſicco pede p̄ mare deducere pollicet. Multi em̄ ex his falſuz moyſen ſecuti in vndis periere. Aiūt aūt illos ſolos euaſiſſe. qui tum xp̄m verū eſſe deū credidere.

Concilium calcedonenſe

Synodus quarta vniuerſalis calcidonēſis ſexcentoꝝ ⁊.xxx.ep̄oꝝ.hoc ipſo anno apud calcedonēſem vrbem auctoritate leonis pape ⁊ marciani principis indicit̄. Iuuenalis q̄ȝ hieroſolimitani ⁊ anatholi cōſtātinopoli ep̄oꝝ tp̄ibꝰ. cōtra euticen cōſtātinopolitanū abbatē:aſſerētē xp̄m poſt humanā aſſūptionē:nō ex duabꝰ naturis exiſtere:ſed ſolā in eo diuinā naturā ꝑmanere. Hoꝝ v̄o patrū aucte decernit̄ credendū duas in xp̄o fuiſſe naturas: vtq̄ȝ vnꝰ idē xp̄s deꝰ ⁊ hō crederet̄.quibꝰ ex ſniā decretis ſtatim neſtorius ⁊ eutices nephādus hereticus manicheoꝝ p̄ſul damnant̄: ⁊ oēs manicheoꝝ libri publice cōbuſti ſunt. Viginti q̄ȝ octo canones ſtatuerūt quoꝝ auctor maxīe ſanctꝰ anotholius ep̄s fuit.

Orosius

Paulus oroſiꝰ hiſpanus patria taraconēſis: diui auguſtini diſcipulꝰ: vir eloquēs ⁊ mlt̄arū reꝝ cognitor his tp̄ibus defuncto ipſo auguſtino romā venit: ⁊ ſeptē libros aduerſus gentes edidit. In quibꝰ totiꝰ pene mūdi calamitates ⁊ miſerias ac belloꝝ inquietudīes replicās. Cronicā etiā ab exordio mūdi vſq̄ȝ ad ſua tp̄a ſcripſit. Et de ormiſta id eſt de miſeria mundi intitulauit. hunc q̄ȝ auguſtinū (ꝓ adipiſcēda aīe rōne) ad hieronymū hieroſolymā miſit. q̄ dū rediret etiā quaſdā b̄ti ſtephani ꝓthomartyris reliq̄as nuꝑ inuētas primꝰ attulit occidēti.

Iohānes damaſcenꝰ

Iohannē damaſcenū monachū optimū atq̄ȝ doctiſſimū ac p̄cipue inſignem theologū. huic etati nōnulli aſſignant eo ꝙ theodoſio familiariſſimū fuiſſe tradāt. hic itaq̄ȝ cū theologus p̄cipuꝰ haberet̄: etiā quatuor ſniarū libros edidit quoꝝ principiū eſt Nemo deū vidit vnq̄ȝ. in quibus de fide. deq̄ȝ xp̄i humanitate atq̄ȝ baptiſmo optime ꝯtractat. vbi gregoriū nazanzenū. gregoriūq̄ȝ nicenum ac dydimū alexandrinū plurimū imitatꝰ eſt. Itē cur deꝰ ⁊ hō in duobꝰ libris explicuit. Libros q̄ȝ medice artis edidiſſe fert̄. In quibꝰ morboꝝ cāſ deſcribit ⁊ medelas. In huiꝰ aūt viri p̄coniū multa admiratione digna prudētiꝰ doctor ſcribit.

Vrsula

Vrſula virgo glorioſa: natiōe britanica: filia vnica p̄ncipis britānie: pulcerrima ⁊ magni ingenij dū nubilis a filio regis ad nuptias peteret̄: cū infidelis eſſet patri ſuaſit vt aſſentiret: ea conditione vt decem virgines etate forma ⁊ genere electas ſibi traderet et ſingulis mille adiungeret: et paratis ad vndecim. M. nauibus: inducias triennij ſibi daret. Adiūctus eis fuit pontulꝰ baſilieēſis epiſcopus q̄ eas romā vſq̄ȝ ꝑduxit. Inde geraſina regina ſicilie cū q̄tuor filiabꝰ ⁊ puulo filio adriano relicto regno cū ea ꝑgens: ſe vſq̄ȝ ad martyriū ſociauit. Poſtea cū papa ciriaco egreſſi de vrbe. Ne xp̄iana religio nimis augeret̄ maximꝰ ⁊ africanꝰ gētiles iulio cognato eoꝝ principi hunorū ſcripſerūt. vt cū coloniā applicarēt illā multitudinē trucidaret. Vrſula igit̄ apud coloniā germanie vrbē cū vndecim virginū milibꝰ ab hunis ſub attila rege inulitātibus: glorioſiſſimo martyrio coronat̄.12. kal̄.nouēbris migrauit ad ſuꝑos. Quoꝝ corpa ibidē a xp̄ianis ſepulta: maxio in p̄cio ſemꝑ habita ſunt. Cū aūt vrſula ob ſagittā in eā directā martyriū paſſa fuit Cordula timore humano deuicta nocte in naui ꝑmanſit. Sequenti die a deo confortata ſe manifeſtans occiſa eſt. Et ſi dubiū extat de tp̄e paſſionis: de martyrio tn̄ earū eccl̄ia non dubitat.

Septē dormientiū corpa qui ſub decio imperatore incluſi in ſpelunca martyrio coronati ſunt. ſuſcitati ſunt a deo hoc tp̄e: ad cōfutandū errorē exortū apud quoſdā: negantiū reſurrectionē mortuoꝝ. Qui poſtq̄ȝ theodoſio imꝑatori ⁊ pluribꝰ alijs locuti ſunt: reſurrectionē atteſtātes: in pace dormierunt.

Merlinus

Merlinū anglū vatem inſignē ex regis filia monacha: ⁊ incubo demone natū vt nōnullis placet his tp̄ibꝰ fuit ⁊ claruit. huiꝰ mater demecie regl̄ filia: que inter quaſdā monachas ſancti petri enutrita virū nūq̄ȝ cognouiſſe cōteſtata eſt. Sed aliq̄n dixit: viſum ei fuit quēdā pulcherrime ſpeciei virum eam fuiſſe amplexatā. Indeq̄ȝ euaneſcentē grauidā ſe cognouiſſe: ⁊ illū tandē peperiſſe. Et poſtea in virū magnū euaſiſſe. Huiꝰ aūt merlini inſtinctu vortigeriꝰ britonū rex xp̄i fidē in immenſuȝ auxit. Cui ſucceſſit frater eiꝰ qui magni arturi pater fuit. Hic aūt merlinꝰ multa obſcura reuelauit ⁊ futura p̄dixit. aperuit enim ſub fundamento vbi turris edificari nō potuit lacuȝ eſſe. Sub lacu duos latere dracones: quorum vnus rubeus populū britonū. alter albus gentē ſaxonū deſignaret. ⁊ quis cōflictu ſuo adinuicē ꝓualeret. Arthurū v̄o quē aprum cornubie vocat: p̄dixit ꝙ eccl̄ie dei ſuccurrēt ꝙ gallicanas ꝓuincias poſſideret: ꝙ romano exercitui terribilē ſe exhiberet ⁊ ꝙ exitū dubiū haberet.

Buda vrbs hungarie clariſſima regum ſedes: in littore danubij ſita: hungaria enim vltra ꝛ citra da
nubiū latiſſimas terras occupat: quod citra danubiū eſt: olim pannonia fuit. que ab oriente meſiam
ab occidente noricum habuit. ſeptētrionē ei danubius. auſtrum illirici montes excepere: que tranſdanu-
biū hungaria iacet: pars ſcythie prius erat: duaſq; gentes habuit gepidas qui contermini germanis fue
runt ꝛ dacos. nō qui nunc daci vocant: quoꝝ rex ad occeanū germanicū: inter ſuetiam ꝛ ſaxoniam latiſſi
mo regno: ſed paluſtri potit. nam hij dani melius appellant: ſed qui ea loca tenuerunt: que nunc tranſſil-
uani occupant vicina walachis in corone ſpeciē montibus cincta. In hac parte vngarie que gepidarū fuit
adhuc territoriū eſt quod ſepuſiū appellāt: pro gepudio. Hungaria aūt terra ferax: vbi aque riuus habet
in quo merſa ferri materia: in cupru vertit. gleba illic frumenti fructifera. auri ꝛ argenti diuites vene: aer
ſalubris: terra opimis cōparanda. niſi ſua ſe vbertate corrumperet. Cum vero huni in ſcythia multiplica-
ti eſſent: in vnū congregati: cōſtituentes capitaneos: occidētales regiones ingreſſi: beſſos ꝛ cumanos al-
bos: inde ruthenos: terrāq; nigroꝝ cumanoꝝ. ꝛ vſq; ad tiſciā flumen teyſch puenere. Matrinꝰ longobar-
dus qui pannoniā gubernabat: primo eos repulit. Tandē pacifica poſſeſſione pānonice regionis potiti
ſunt. Anno dn̄i quadringenteſimoprimo Athila qui hungarico ideomate ethele dictus eſt. ꝛ buda fratre
eius ſupuiuentibꝰ. Athilā in regia dignitate extulerunt. Is in ciuitate ſycambria ſedem elegit. Et ex inna
ta ambitione ceteras regiones moleſtare inſtituēs bledā fratrē ſuum regiminis participem fecit. Et in ſub
iectas nationes principē cōſtituit. Interea rex hunoꝝ dum regnū intra pannonias cū fratre bleda vel hu

da gereret. macedoniā miſiā ⁊ achaiā vtraſqȝ tracias: immaniſſima rabie deuaſtaret. Inde cū ſycambrie de-
moraref. buda frater eiꝰ terminos ſui regiminis trāſegiſſe ac regnū in eius abſentia optaſſe accuſatꝰ eſt.
Cūqȝ ſycambriā in receſſu ſuo vrbem athile vocari p̄cepit. Buda v̄o illā a ſuo noīe budawara appellauit.
Quāobrem bledā germanū ſuū regniqȝ conſortē ꝓprijs manibus pemit. Ac in danubiū precipitari fecit.
Inde nouo edicto vrbem athile vocari iuſſit. Huni id nō obſeruātes illā budawara vocauerūt. Hungari
q̄ȝ vſqȝ in hūc diem obuda vocant. Theutoni edictū regis magis formidātes: ciuitatē ob metū etzelpurg
id eſt vrbem athile vocauerunt. In ſycambria deinde athila quinqȝ annis quieuit. Speculatores ad va-
rias regiones ordinās. Poſt proſpera deinde tpa buda primaria hungarie condita: que ex parte montuo
ſa eſt: ſi vrbis ſitū inſpicias. Cuius loci cōditio ea eſt: vt nec quicq̄ȝ munitius: nec certe amenius in tota
ferme hungaria inueniri poſſit. In ea nōnulla extant religioſoꝝ monaſteria celeberrima. alijſqȝ publicis
priuatiſqȝ edificijs ornatiſſimis p̄ ceteris in ea regione vrbibꝰ euaſit clariſſima. Ideo regia dignitate inſi-
gnita. ⁊ baſilicis menibꝰ ⁊ arce pulcherrima: quā arcem preclarā (ſicuti ⁊ alias arces in tota hungaria: p̄
cipue miſcegradiū caſtrū nobile vbi corona regia obſeruaf exornauit) ita Mathias de coruinis rex hūga-
rie miro decore ornauit. Cūctis nūc antiq̄s monumētis p̄ferendū in qua muri craſſiſſimi: ⁊ aule celeberri-
me eſſe referunf. hanc p̄terfluit hiſter germanicus fluuius: qui deinde ſeptē hoſtijs pontum influit. Septi
mū tn̄ pigrū ad paluſtri ſpeciē nō habet: qd̄ amni cōparef. Priora quatuor ita magna ſunt: vt p lōgitudi-
nem. xl. miliū paſſuū nō miſceanf equori: dulcēqȝ hauſtū incorrupto detineant ſapore.

Argentina ciuitas vetuſtiſſima ac ꝑmagnifica argẽtuaria dicta apud heluetios ꝓpe rhenũ ſita. Cum treueris metropolis belge ꝓuincie tpibus abrahe cõſtrui cepta ſit. inde potẽtatu aucta. hec vrbs primo ſub dominio treuerẽſiũ fuit. quã poſtmodũ iulius ceſar cũ vniuerſaꝫ ꝓuinciaꝫ heluetioꝝ ⁊ heduoꝝ. traiecto rheno fluuio ſubiecit. Cui ꝯſulẽ ⁊ queſtorẽ dedit: qui in ea vrbe camerã romanoꝝ ꝓ tributis ſoluendis ꝑfecerũt. Inde nomẽ argentine aſſumpſit. qui vſqꝫ ad imperij inclinationẽ ibidẽ ꝑſtiterũt. Athila poſtea egreſſus de ſicambria primo illiricos inuaſiſſe dicit. deinde omni pene germania ꝑuagata. ac cunctis ciuitatibꝰ ⁊ caſtris que occurrebant ſubuerſis. Intrauit tandẽ in regnũ cõſtãtie. cui ſigiſmũdus rex eiuſdẽ terre princeps circa baſileã cũ exercitu magno occurit. quẽ attila cũ oĩ expeditione cõtrito ⁊ fugato ſuo dominio ſubiugauit. A loco illo egreſſus athila iuxta rhenũ argentinã ciuitatẽ munitiſſimã (quã romanoꝝ nullus ceſar penitꝰ expugnare potuit) obſedit expugnauitqꝫ dirruẽdo murũ eiꝰ in diuerſis locis vt cunctis aduenientibꝰ ſine difficultate via libera ⁊ patens introitus p̄beret. edicẽs firmiſſime ne ipſius murꝰ rege ipſo viuẽte repareret: vt eadem ciuitas nõ argentina ſed ꝓpter viarũ pluralitatẽ: quas in muro eiꝰ fecerat Straſpurg vocaret. deinde ammoto exercitu de argẽtina luxoniũ: bizantiũ: chalon: maſticon: lingonẽ: burgundiã ⁊ lugdunũ ciuitates munitas deſtrui fecit. Poſt aliqua tpa cũ reges francoꝝ apud heluetios dominiũ potiti ſunt. in ea vrbe domiciliũ habuerũt. qui deinde duces in ea ꝯſtituerũt. Pater qꝫ ſancte otilie nedum vrbis: ſed ⁊ ꝓuincie ducatũ habuit. qui hohenburg ⁊ alia cõſtruxit. poſt eũ albertꝰ filius ⁊ ſuccedentes gubernarũt. Tandẽ ꝑ romanos imperatores in libertatẽ ac ius imperij ceſſit. A diuo vero materno q̄ a ſancto petro aplo ad rhenanas ciuitates cũ euchario ⁊ valerio miſſus fuit. fidẽ orthodoxam accepit: qui apud eos poſt obitũ baculo petri reuixit. ac eccliam ad ſanctũ petrum antiquũ: appellatã extruxit. Habet hec vrbs preter amenitatẽ ⁊ ciuiũ vrbanitatẽ. templũ ꝑmagnificũ. ⁊ turrim pulcherrimã ſingulari ꝑſtantio cõſtructã. Nobilitatẽ qꝫ ꝑ vicina oppida: perqꝫ finitimas vrbes diſperſam cũ ſumma cõcordia. ea ciuitas collegit. qui digniſſimis priuilegijs liberũ magiſtratũ ac rempublicã cũ ciuibus ꝑ viciſſitudinẽ gubernant. Epiſcopatũ quoqꝫ nobilem habet cui ⁊ principes prefuerũt. Abluit aũt preter rhenũ hec vrbs inſignis duobus fluuijs nauigabilibus quos rhenus excipit.

De obitu Athile regis hunorum.

PRofectum italia athilā vt pmiſſum eſt: auxilio leonis pape. ⁊ iam in norico ſuperiori que nunc pars auſtria: pars baioaria dicif: ſtatiua ducentē athilā honoria valētiniani imꝑatoris ſoror ꝑ eunuchū pellexit: vt ſeſe cupiētiſſimā in vxorē ꝑcibus minisqꝫ a fratre extorqueret. Id aūt magna verboꝝ inſtantia athila intentauit: impetraturū ſe nouit: ⁊ tamen homo luxu perditiſſimus cōtinere nequiuit: quin multis quas haberet: ⁊ ſecum in exercitu traheret vxorib⁹: aliā (cui ildiconi erat nomen) adderet. Cuius nuptiarū beneficio: mors eum oportuna e medio ſuſtulit. Nāqꝫ poſt cōuiuiū ꝓfuſi⁹ hilariusqꝫ celebratū: reſupin⁹ alto in ſopore cū demerſus eſſet: ſanguis e naribus ꝓfluens vitalibus opletis meatib⁹ eum necauit. Quod quidē illa nocte ſcribūt multi cognouiſſe ꝑ ſomniū apud conſtātinopolim marcianū: cui viſum ſit videre athile arcū (quo armoꝝ genere huni in primis vterenf) fractū eſſe. Et intra id tempus germaniā omnem: datiamqꝫ: ſarmaciā ⁊ ceteras ꝓuincias ad danubiū rhenumqꝫ ſitas perdidit romana res publica. Hiſpania quoqꝫ vlterior aquitania ⁊ vaſconia atqꝫ illa eduenſinm veſunciouūqꝫ gallie pars: quam burgundiones anno vrbis capte ſecundo ceperunt: ſunt amiſſe. pariter factum eſt annis ſequentibus de ſenonenſi pariſioꝝ francis ſubiecta. quorum omniū ꝓuinciarū nulla poſtmodum ꝓ romanoꝝ imperio eſt recepta.

Euthices hereticus

EUthices hereſiarcha conſtantinopolitanus abbas: ꝑ hoc tempus ſuū dogmatizat errorē. ⁊ ne ſentire cuꝫ neſtorio videref diuinā cū humana natura: in idem cōpoſitū recidiſſe affirmabat vnūqꝫ factū: nec vllo modo inter ſe diſtingui debere. hāc hereſim cuꝫ flauianus cōſtantinopolitan⁹ epūs damnaſſet. Theodoſio annuente ſynodus epheſina indicif. In qua dioſcoro alexandro epo ꝑſidēte. euthices ipſe iam damnat⁹: exilio relegatur Thimotheus quoqꝫ hereticus inſaniens multos errores diſſeminauit. Is concilio calcedonenſi: perpetuo exilio damnatus eſt.

Anno mundi. 5670. Anno christi. 471.

Linea summoꝝ pontificum

Simplicius

Felix

Gelasius

Anastasius

Simpliciꝰ papa patria tiburtꝰ p̄re castino post hilariū. impante leone secū do: ⁊ zenone fuit. hic vir sctīssimꝰ ac rectissimꝰ: Instituit vt nullꝰ inuitus in ep̄m penitꝰ pmoueret. ⁊ ne clericꝰ vllus possessionē būficij a laico recognosceret: qđ postea a gregorio ⁊ alijs pōtificibꝰ cōfirmatū est. Romanā aūt sedē esse primā oīm eccliaꝝ declarat. Vrbē p̄terea p̄sbyteris in quinq̄ regiones diuisit. prima erat petri: secūda pauli: tercia laurentij: quarta iohānis lateranensis: quinta sancte marie maioris. Hic optimꝰ pōtifex has basilicas dedicat. ⁊ primo basilicā stephani pthomartyris in celio mōte. basilicā; andree aplī nō lōge a templo sancte marie maioris ⁊ alias. At cū eccliaꝝ romanā nō institut[ū] solū. verū etiā donis auxisset. creassetq̄ ex ordine p̄sbyteros diaconos ⁊ ep̄os morit ⁊ sepelit in petri basilica sexto nōs marcij. Sedit aūt annos q̄ndecim: mensem vnū: dies septē. Vacat tum sedes dies sex ⁊ viginti.

Felix eiꝰ nominis terciꝰ patria romanꝰ p̄re felice p̄sbytero ex regiōe fasciole: vir diuinis intentꝰ qui cū intellexerat petrū euticianū: quē ob heresiz in exilio pulsum. instigāte achatio cōstantinopolitano ep̄o tūc temꝰ ab eodē reuocatū esse. vñ cōcilio cōgregato sanctꝰ pōtifex fraudē subesse veritꝰ ex aucte sedis aplīce ꝯcilio bene sentiētiū approbata. petrū ⁊ achaciū dānat. In eodez ꝯcilio cōstituit vt accusatꝰ apud iudicē: semꝑ ꝓpter respōsionē darent inducie Instituit p̄terea vt ecclie ab ep̄is ꝯsecrarent. Idē q̄z felix basilicā sancti agapiti edificauit nō lōge a basilica sancti laurētij martyris. Et cū ex institutione sacroꝝ ordinū quos ī vrbe roma mēse decēbri bis habuit p̄sbros octo ⁊ viginti diaconos q̄nq̄: ep̄os triginta creasset. morit ⁊ sepelit in pauli basilica. Sedit annis octo: mēses vndeci: dies decē ⁊ septē. Vacat tuz sedes dies q̄nq̄.

Mamercus ep̄s

Mamercus vienēsis ep̄s hisdē tpibꝰ ob sctitatē atq̄ doctrinā magno habet in p̄cio q̄ inter cetera sue virtutis monumēta: primꝰ (vt aiūt) supplicatiōes q̄s greci letanias vocāt instituit ob frequētes terremotꝰ. qui tū maxime gallias vexabāt. ac ꝓpter bestiaꝝ quasdā incursiones. q̄ tuz pplm suū plurimū cōtriuerāt. Et hec q̄dē letanie minores dicunt: ad maioꝝ drām q̄s magnꝰ gregoriꝰ in sancti marci festo instituit.

Remigius ep̄s

Remigiū etiā remēsē ep̄z virū sctīssimū ac doctissimū huiꝰ tpibꝰ fuisse sūt q̄ dicāt. q̄ clodouez (vt historie referūt) frācoꝝ regē cū innumerabilibꝰ frācis baptizauerit. qui p̄ter scitatē maximā cū ī diuinis scripturis p̄clarissimꝰ habet. cōmētarios putiles in nouo ⁊ veteri edidit testamento. Septuaginta ⁊ eo amplꝰ cū in ep̄atu explesset annos. Inter cetera sue sctitatis miracula facta: puellā a morte corpis suscitasse legit. Obijt aūt anno dn̄i. 468. kal. octobris.

Gelasiꝰ papa natione apher p̄re valerio: vir sanctus q̄ vt ad pōtificatū assūptus fuit. manicheos in vrbe dephesos exilio dānat. eoꝝq̄ libros apud basilicā diue marie publice cōburit. deinde diligēs q̄ dei sunt multa cōstituit: q̄ ad ecclīasticū cultū ptinebāt. ⁊ primo vt nullꝰ bigamꝰ ad sacros ordines (nisi de licētia sedis aplīce) pmouet. Statuit itē vt nullꝰ mēbro mutilatꝰ ordinaret p̄sbyter. hymnos q̄z nr̄os ad imitatiōe ambrosij cōposuit. Et libros quinq̄ ꝯ euticē ⁊ nestoriū edidit: ⁊ duos ꝯ arrium Basilicas deinde plurimas ī vrbe dedicauit. ostēditq̄ q̄ libri inter apocriphos forēt deputādi. Demū cū p̄sbros duos ⁊ trigīta: diaconos duos: ep̄os septez ⁊ sexagīta creasset: morit ac sepelit ī basilica petri aplī. xj. kal. decēbris. Sedit annis q̄tuor: mēses octo: diebꝰ decē ⁊ septē. Vacat tū sedes dies septē.

Anastasius papa eiꝰ nois secūdus: patria romanꝰ: p̄re fortunato anastasio impante fuit. Hic cū pmū bonꝰ ⁊ catholicus haberet ab achatio seductꝰ: duz eū reuocare clanculū tentat: clerū a se grauiter alienauit qui se a cōione pōtificis tuz maxime subtraxit: q̄ etiā sine catholicoꝝ ꝯsensu plotino thessalonicēsi diacono cōicasset: qui tuz achacij errorē imitabat. Hāc obrē ferunt diuino nutu hoiem subito morbo corꝛeptū interijsse. Sūt qui dicūt eū in latrinā effudisse intestina duz necessitati nature obtēperaret. Excōicauit (vt q̄dā scriptores referunt) anastasiū impatorē q̄ achacio faueret. hec de anastasio sufficiūt. qui ex sacris ordinibus semel decebri mense habitis p̄sbyteris duodecim: ep̄os sedecim creauit. Sepultꝰ est aūt in basilica petri. xiij. kal. decebris. Sedit annū vnū: mēses. x. dies. xxiiij. Vacat tum sedes dies quatuor.

Zeno fact⁹ impator cū leo prim⁹ valitudine correpᵗ⁹: leonē ſecūdum ex mariagene ſorore ſua nepotē ⁊ zenonis iſaurici filiuz ei⁹ imperij deſignauit ſucceſſorē. q̄ nō ita multo poſt graui morbo oppreſſus cū fines vite ſibi adeſſe cerneret patri zenoni imperiū reliq̄t. vel vt alij ſcribūt mortuo leone zeno cōtinuo auguſtalē nact⁹ eſt dignitatē. leone aūt de quo p̄miſſum eſt quē pater leo in regni aſciuerat ptātem. Mater ſua zenonis imperiū formidās occulte clericū fecit. Exigēte vehemēter zenone vt filiū ꝓderet: ꝓ eo aliū forma ſilem obtulit. qui leo deinceps i clericatu ad iuſtiniani vſq₃ tpa vixit. Ipſo q₃ anno auguſtulus apud italiā aduerſus nepotē cū exercitu veniēs eo effugato. imperij regimē inuaſit annali deinceps circulo euoluto cū rege vandolorū genſerico fedus initū eſt ab boreſce patricio. hec dum apud romanos geruntᷣ odouacer cū fortiſſima multitudine ab extremis pānonie finib⁹ italiā ꝑerare cōtendit. inde aliq̄ntis annis italie ⁊ vrbis vſus eſt ptāte. vñ auguſtulus in opinabili metu pterrit⁹: ſpōte miſerabilis purpurā abijciēs cū vix .xj. mēſib⁹ repub. obtinuiſſet. Ita romanoꝝ apud romā imperiū cū hoc auguſtulo perijt Anno ab vrbis cōditione. M.cc.xxix. ab incarnatione vo dñi anno quadringenteſimo ſeptuageſimoqnto. Zeno aūt auguſtus cū ꝑ annos .xvij. reipublice p̄fuiſſet apud vrbē cōſtantinopolim vite terminū accepit.

Linea Imperatorum

Zeno

Anaſtaſius

Anaſtaſi⁹ poſt zenonis exceſſuz anno ab incarnatione dñi. cccclxij. purpurā induit. hic romani decus imperij. eutichiane hereſeos illuuie maculauit. hic clodoueo francoꝝ regi eo ꝙ ciuitates quaſdā a viſegothis (q̄ arrianaz hereſim tenebāt) abſtuliſſet p̄cioſaz tranſmiſit tunicā eūq₃ patriciū creauit: ſed poſtmodū ꝑ achaciū cōſtātinopolitanū epm corrupt⁹ fact⁹ eſt heretic⁹. Anaſtaſius itaq₃ dux in hereſi q̄ delapſus fuerat pſeueraret. duaſq₃ i xp̄o naturas: deitatis videlꝫ ⁊ humanitatis eutichiū hereſiarchā ſequēs denegaret. Hormiſda papa q̄ ſimacho ſucceſſerat. direxerat enodiū ticinēſem epm. Alioſq₃ cū eo cōſtātinopolim legatos cū catholice fidei inſcripto q̄ten⁹ anaſtaſiū ad eccl'ie redu ceret gremiū. Is nō ſolū ſalubria eoꝝ monita ſpreuit: ſ₃ inſup etiā a ſuis aſpectib⁹ nō ſine cōtumelia expulit dicēs. Nos ⁊ pōtifici ⁊ alijs iubere volumus: nō aūt iuberi: nauiq₃ fragili impoſitos mādat ne vſpiā ꝑ totā greciā ad aliquā ciuitatē accederēt. quā ei⁹ impiam temeritatē diuina continuo vltio ſubſecuta eſt. Nā cū iam ſeptimū ⁊ viceſimū imperij annum ageret: ictu fulminis percuſſus interijt.

Hec dum apud romanos geruntᷣ: oſtēdit ſeſe a vetuſto cladiz imperij fomite: nouus turbo quē romani cōciues illi⁹ emuli ſuſcitarūt. Si q̄dē heruli ⁊ turingi odoacre viro acris ingenij duce ſibi cōſtituto ab inferiorib⁹ danubij hoſtijs ſunt ꝓfecti. fuerūt aūt hi heruli ⁊ turingi exercit⁹ athile reliq̄e. q̄ hernaco ⁊ durith athile filijs a ſeipis alijſq₃ pplis pl'io ſupatis: apud danubij hoſtia cōſederūt. Ipſi itaq₃ italiā ingreſſi: aquileia ad ſiniſtrā relicta: in taruiſinos vicētinoſq₃ ⁊ inde i brixianos iter flexerūt. Igitᷣ auguſtul⁹ imꝑator de odoacris aduētu certior fact⁹ miſit oreſtē genitorē ſuū quē milicie magiſtrū declarauerat quē poſtea auxilia deſeruerūt: iō in vrbē ticinū ſe recepit. Inſecut⁹ illū odeacer vrbē corona cinctā vallauit: receptāq₃ diu ⁊ ptinaciter oppugnatā. Inde cedes ciuiū romanoꝝq₃ legionū facta ⁊ nedū direpta vrbs ticinū. ſ₃ ⁊ cū agro igni ferroq₃ vaſtata. Oreſtē aūt captū placētiāq₃ ꝑductū odoacer ipſe inſpectāte exercitu gladio ſuffoſſuz interfecit. q̄b⁹ territi crudelitatib⁹ ceteri italie ppli certatiꝫ deditionē facere prexerūt. Odoacer annis .xiiij. italie impauerat ⁊ ciuitates ꝑ libidinē gubernabat. Zeno aūt cōſtātinopoli imperās theodorico pſuaſit: vt in italiā trāſiret: ab iniuſtis occupatorib⁹ ciuitates ſibi vēdicaret. iō ex tracia mouēs gothos ⁊ ſyrmiū ⁊ illiricū italiā petijt. odoacri duces ſibi obuiā fuere nō ꝓcul ab aq̄leia ſup ſontiū amnem victores gothi. Tādē i vrbe rauēna odoacrū obſederūt ad extremū pactiōe res cōpoſita fuit. vt ſil' ſocij dña tiōis eēnt. veꝝ hec regni ſocietas nō diu pmāſit. cū occultas inter ſe ſuſpiciōes haberet. pueniēs theodoric⁹ odoacrū ad cenā iuitatū occidit

Odeacer rex Theodoric⁹ rex

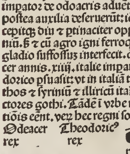

Theodoric⁹ theodomir] oſtrogothoꝝ regl ex arilena ꝯcubina fili⁹ ſextodecio impij zenonis anno italie toti⁹ dñio potit⁹ eſt. ⁊ ſol⁹ cū gothis ꝑ italiā dñatᷣ. fuit ei⁹ dñatio nō admodū dura: ⁊ ſi ptē agroꝝ vt nup odoacer diuiſit ⁊ ꝑ ſuis retinuit. Ceteꝝ ciuitates p̄ ſeipas ac ꝑ ciues ſuos gubernari pmiſit. Ipſe vo ſedē regni rauenne ꝯſtituit: ibiq₃ inhabitauit ſeptē ⁊ trigita annis theodoric⁹ i italia regnauit. vir oīm barbaroꝝ mitiſſim⁹ q̄ ⁊ ſi rauēnā ſedē regni feciſſet. tñ vrbē romā q̄ad fieri potuit exornauit. Nam ⁊ ſepulchꝝ octauij iſtaurauit: ⁊ ſpectacula de more exhibuit: ⁊ edificia ac baſilicas pleraſq₃ reſtituit: nihilq₃ omiſit qd̄ ad optimū pncipē ptineret. at vo vt regnū aliq̄n ſtabiliret. ⁊ clodouei frācie reg] filiā andefledā i vxorē duxit. Et ſororē honorico vandaloꝝ: ⁊ filiaꝝ ſuaꝝ alterā alarico viſegothoꝝ. alterā gundibato i matrimoniū collocauit. indeq₃ paulo p⁹ clodoueo frācoꝝ regi ſocero ſuo bellū itulit eo ꝙ alaricū viſegothoꝝ regē generꝝ ſuū interfeciſſet: ⁊ vaſconiā ptē regni ſui occupaſſet. Ideo cū magno exercitu alpes trāſgreſſus in vlteriorē galliā ꝯ̄ frācos trāſiuit. ac gallis igēti p'lio ſupat]. vaſconiā iterato recepit. Nec poſtea i terra ſegnis ocioſuſq₃ pmāſit. nā ⁊ ſiciliā totā cū oib⁹ adiacētib⁹ regno ſuo adiūxit. ⁊ dalmaciā q₃ ſibi ſubditā fecit. itaq₃ mlta geſſit dū rex fuit ⁊ nomē ei⁹ admodū celebre ⁊ glioſiꝫ fuit niſi ꝙ extremo tpe crudelitat] ifamia ſbr̄t. obſimachū ⁊ boetiū ſenato. ro. ab eo necatos: tridētū vrbē i alpib⁹ muro cīxit. tādē apoplexie morbo corrept⁹ ſtatī expirauit

TErremotꝰ maximꝰ apud cõſtãtinopolim ꝑ q̃ttuoꝛ meſes cõtinuos hiſdẽ tpibꝰ fuiſſe dicit̃. Sed infante quodã monente vt cantaret̃ ter Sanctꝰ Sanctꝰ Sanctꝰ deꝰ fortis ⁊ imoꝛtalis miſerẽ nobis. ſtati oĩno ceſſauit. Qđ quidẽ verbũ poſtmodũ ĩ calcedoneſi cõcilio dici in ecclesijs mãdatũ fuit.

SIgna qꝫ plurima in celo apparuerũt. In aq̃lone celum videbat̃ igneum. fulgurãtes qꝫ haſte viſe ſunt. luna fuit obſcurata. cometa apparuit apud tholoſam. riuꝰ deniqꝫ largiſſimꝰ defluxit.

ACephaloꝝ peſſima hereſis calcedoneſe ꝯciliũ impugnãtiũ ꝑ hoc tempꝰ exoꝛit̃. qui ideo acephali dicti eo ꝙ ſine capite. i. ſine auctoꝛe habeant̃. vt pꝫ in canone. i 4. q. 3. c. acephali. hi q̃ppe duarũ ſubarꝝ ꝓprietatẽ ĩ xp̃o negabãt. vnã tm̃ ĩ eiuſdẽ ꝑſone nãm ꝑdicãtes.

FErunt ea tẽpeſtate ⁊ eliſei oſſa in alexandriã trãſlata eſſe. ⁊ coꝛpꝰ barnabe apl̃i cum euãgelio eius manu ſcripto repertum.

Michaelis reuelatio

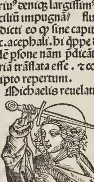

MIchaelis archãgeli reuelationẽ gelaſio iã ꝑmiſſo põtificãte apud apuliã ĩ mõte gargano tercio kal. octobꝛis factã fuiſſe tradũt. vbi ⁊ poſtea templuꝫ miris edificijs extructũ fuit: eoqꝫ loci ob deuotionẽ: tantã ppl̃oꝝ frequẽtiã ſingulis annis conuenire dicunt vt nõ ſolum xp̃iani ſed ⁊ infideles quoqꝫ ad patrocinũ ſancti angeli implorandũ frequentent.

EPiphaniꝰ papienſis ep̃s: vir diuina humanaqꝫ ſapiẽtia pꝛudentiſſimꝰ: his tpibus apud theodoꝛicũ regẽ ꝓpter eloquentiã ⁊ ſanctitatẽ magno in ꝑcio habitus eſt: cuiꝰ auctoꝛitate ⁊ ſanctitate. italia a barbaris vexata liberata eſt.

SUnt q̃ ſcribãt germanũ altiſiodoꝛenſem ⁊ lupũ trecharen̄. ep̃os. his tpibꝰ fuiſſe. q̃ tum multũ iuuere xp̃ianã fidẽ: gẽtiliũ ac pelagianoꝝ opa plurimũ labefactatã. Genofeua v̓go q̃ germão ꝑn̄te deo v̓gĩtatẽ deuouit apđ pariſiꝰ claret.

Boetius

BOetius aniciꝰ maniliꝰ ſeuerinꝰ xp̃ianiſſimꝰ vir ⁊ ꝯſulari dignitate inſignitꝰ: poetaqꝫ ac ph̃s celeberrimꝰ. ſimachiqꝫ gener. his qꝫ tpibꝰ rome clariſſimꝰ fuit. hũc ideo maniliũ vocant. eo ꝙ a manilio toꝛquato oꝛiginẽ duxiſſe tradãt q̃ cũ vere catholicꝰ eſſet nec arrianis (etiã ꝑſepe rogatꝰ) obtꝑare vellet: ⁊ ipſe a theoderico rege ſub velamento affectate libertatis poſt ſocerũ ſuũ ticinij exulare iubet̃. vbi poſtmodũ inſtigãtibꝰ hereticis ꝑpetuo carceri dãnat̃. In qua q̃dẽ calamitate cõſtitutꝰ: ad recreandum aĩm ſuũ. cũ in mathematicis doctiſſimꝰ eſſet. chiterinũ e neruo pꝛimꝰ excogitauit ⁊ excidit. qđ quidẽ modernis tpibꝰ muſicis celebꝛe inſtrumẽtũ habet̃. Ibidem qꝫ cõſtitutꝰ ad multoꝝ vtilitatẽ ꝑclariſſima edidit opuſcula. de cõſolatione phiſica. de trinitate. ⁊ de vnitate xp̃i. de topicis etiã. Pleraqꝫ etiã ex ariſtotele trãſtulit. hũc deniqꝫ virꝝ optimũ ⁊ ſanctũ theodericꝰ rex cuꝫ in ſn̄iam ſuã oĩno flecti nõ poſſet, arrianoꝝ rabie cõcitatꝰ. poſt longã carceris ſqualoꝛẽ impãte iuſtino ſenioꝛe auguſto anno. ſ. dñi nr̃i. 520. apud papiã ꝓ catholica fide occidi iuſſit. cuiꝰ coꝛpꝰ ibidẽ in diui auguſtini tẽplo adhuc habet̃ cõditũ. Et ſunt qui dicunt euꝫ ĩ cathalago ſanctorum ob eam rem fuiſſe relatum: ⁊ ſanctum ſeuerinum vocitatum.

Symachus

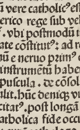

SYmachꝰ patriciꝰ ac ſenatoꝛ romanꝰ oꝛatoꝛ ac ph̃s inſigniſſimꝰ his tpibꝰ cũ rome clariſſimꝰ haberet̃: a theodoꝛico rege ob ſuſpicionẽ affectate libertatis apud papiã exilio dãnat̃. ⁊ in carcere ꝑ aliqđ tẽpus trudit̃. deinde ab exilio reuocatꝰ: diris ſupplicijs tandẽ interfectꝰ eſt. hic naqꝫ romanã rempub. ſua ſapientia ſuiſqꝫ ſcriptis plurimũ illuſtraſſe dicit̃: eo ꝙ librũ epl̃arũ elegãtiſſimũ ſcriꝑſerit. in quo hec ſn̄ia. Sempꝫ natura equalibꝰ gaudet.

Fulgentius

FUlgẽtiꝰ natione apher rupẽſis ep̃s ⁊ ꝑclariſſimꝰ doctoꝛ his tpibꝰ floꝛuit. q̃ in ſardiniã cũ alijs catholicis affrice a traſimũdo vãdaloꝝ rege ob catholice fidei defenſionẽ exulatũ miſſus eſt. nil ꝑtermiſit qđ ad verã xp̃i fidẽ ꝑtineret: docẽdo ꝑdicãdo monẽdo. Edidit ⁊ libꝛos de trinitate. de libero arbitrio. de regulis fidei. Scripſit ⁊ ꝯ palagianã hereſim. oꝛones qꝫ habuit ad ppl̃os elegãtes q̃dẽ ⁊ graues. ⁊ ꝑſertim de ntitate dñi ⁊c̃. Scripſit de ꝯtinẽtia ꝯiugatoꝝ ſuanda ad theodoꝝ ſenatoꝛẽ libꝝ vnũ. ad ꝓbã de virginitate ſeruãda ⁊ plura alia.

Gennadius

GEnnadiꝰ ep̃s vir greca latinaqꝫ lingua eruditꝰ: libꝛuꝫ de dogmatibꝰ xp̃ianis cõpoſuit. ⁊ ibidẽ q̃d cuiqꝫ ad ſalutẽ neceſſariũ eẽt declarauit. doctrina qꝫ ac moꝛibꝰ eccl̃ie catholice multũ ꝓfuit. ⁊ diuũ hieronimũ imitatꝰ libꝛuꝫ de viris illuſtribꝰ edidit. Victoꝛinꝰ aũt natione aq̃tanꝰ arithmeticꝰ inſignis rõnẽ paſce ad curſuꝫ lune tũ redegit. euſebiũ ⁊ theophilũ ea ĩ re ſupans.

IUuit etiã ſcriptis ſuis eccl̃iam dei hegeſippus vir doctiſſimus qui ⁊ monachoꝝ regulas compoſuit: ⁊ ſancti ſeuerini abbatis eleganti ſtilo vitam edidit.

FAuſtus aũt apud gallos ep̃s multa tum ſcripſit copioſe ⁊ oꝛnate. precipue opus eius laudat̃ contra arrianos ſcriptum.

Rauenna: ⁊ſi vrbs vetuſta. auxit tamē eam oſtrogotha gens. fuit aūt olim oppiduꝫ ſabinoꝝ: cinxitqꝫ rauēnam muris nunc extantibꝰ tyberiꝰ impator. qđ lr̄e docent cubitales ad portā eius clauſam. que aurea dicit̄ quadrato lapide ſpecioſam. Cū aūt theodoricꝰ rex gothoꝝ ex thracia veniens cum cōiugibꝰ ⁊ liberis. cūqꝫ oībus rebus ſuis gothos mouens: tandē in vrbe rauenna odoacrū obſederunt. hec obſidio longiꝰ remorata eſt gothos q̄ꝫ ipſi ab inicio exiſtimarēt. Idqꝫ accidit nō loci: qđ neqꝫ a mari faciliter obſideri rauēna pōt: cū ſit in ipſo littore cōſtituta: neqꝫ a mediterranea regione: cū foſſam habeat ex pado deriuatā. ac ſtagnis quibuſdā ⁊ paludibꝰ coartet̄. Itaqꝫ gothi triennio ferme toto circa illā cōmorati. poſt pactione facta Theodoricus ⁊ gothi rauennā intrarūt. Inde auxit ipſam oſtrogotha gens cuiꝰ rex theodoricus italie oīs: dalmacie: hungarie: germanie: ⁊ partis nō parue galliaꝝ dn̄s. annis duo de quadragita candē incoluit ciuitatē. ⁊ qđ cōſtat ſupꝑbas in ea edes baſilicaſqꝫ cōſtruxit. Viſit̄ eius regis monumētum ab amalaſuntha filia poſitū extra rauēne menia. in quo ſancte marie monaſteriū eſt edificatū in rotundo ea rōne appellatū: ꝙ altare maiꝰ eccl'ie choruſqꝫ viginti capax monachoꝝ ordine vt eſt moris ī ſtallo pſallentiū: vnico atqꝫ integro rotundo lapide contegunt̄. Valentinianus etiam impator cuꝫ triginta annis q̄bus impauerat. In ea plurimū vite egit menia ampliauit. ⁊ eiꝰ epō duodecim ciuitatū ſubiecit epos. videlꝫ arimini: ceſene: forliuij: fori pōpilij: fauēcie: fori cornelij que ymola dicit̄: bricij: bononie: mutine: regij: parme ⁊ placentie: q̄ ciuitates poſtea ſub exharcatu fuere. ⁊ eiꝰ epm iohannē tunc appellatū pallio ex candida lana vti voluit: quo tunc ſolus vtebat̄ impator. vnde poſtea cū romanis pōtificibꝰ rauēnates cōtendere pſumpſerunt. fuit qꝫ olim exarchoꝝ romanoꝝ ſedes: nunc aūt ſenatui veneto ſubdita. Populo qꝫ nunc rauēna eſt infrequens: que viros olim habuit: tum ſanctos: tum etiā doctos appollinarē: vitalem: ⁊ eius filios geruaſiū ⁊ prothaſium. Vrcinūqꝫ medicum oēs martyrio coronatos. Iohannē nominis ordine decimūſeptimū pontificē romanū. Petrum rauēnatem fori cornelij epm. qui multas ſacri eloquij ſcripturas eloquētiſſime dilucidauit. Et caſſiodoꝝ vrbis rome ſenatorē: regumqꝫ oſtrogothoꝝ epl'are ſcriptorē ⁊ poſt monachū. Genuitqꝫ ſupiori ſeculo rauēna Guilielmū phiſicū: quē petrꝰ paulꝰ vergeriꝰ notiſſimū amiciſſimūqꝫ ſibi hoīem magnis effert laudibꝰ. Genuit ⁊ eodē tp̄e iohānē grāmaticū: rhetorēqꝫ doctiſſimū: quē ſolitꝰ dicē fuit Leonardꝰ aretinꝰ oī in re: ſ potiſſime in hac vna grauiſſimꝰ locupletiſſimuſqꝫ teſtis fuiſſe primū. a quo eloquētie ſtudia tātope nūc florētia. lōgo poſtliminio in italiā fuerunt reducta.

Rauenna

Linea ſummoꝝ pontificum

Simmachus

Hormiſda

Johannes

Felix

Anno mundi.5693. Anno xp̄i.494.

SImmachus papa natione ſardus: patre fortunato: mortuo anaſtaſio pō/tifex creat᷑: nō ſine magna diſcordia. Nā dum pars cleri ſimmachū apud baſilicā cōſtantinianā pōtificē decernit: pars altera apud baſilicā marie in via noua Laurētiū in locū demortui anaſtaſij ſubrogauit. Seditio ingens ī ſenatu ⁊ populo romano biffariā diuiſo orta eſt. vñ oīm ꝯſenſu: cōciliū rauēne in/dicit᷑. diſcuſſaq; re p̄ñte theodorico. ſimmachꝰ tandē in pōtificatu cōfirmat᷑. q̄ certe magna clemētia vſus. laurētiū cōpetitorē nuterinis ep̄m dedit. Simmachus v̄o manicheos tuꝫ ab vrbe expulit. eoꝝq; libros ante fores cōſtantinianē baſilice cōcremauit. baſilicas v̄o multas aut ornauit: aut a fundamētis erexit. paupib' q̄ꝫ ad baſilicas petri ⁊ pauli habitacula extruxit: curauitq; ne q̄d eis deeſſet: qd̄ ad victū ptineret. amator eñi pauperꝝ fuit. Redemit ⁊ captiuos in diuerſis puīcijs multa pecunia. Cōſtituit itē vt die dñico vel natalicijs martyrū caneret᷑ hymnꝰ. Gloria in excelſis deo. Nil poſtremo omiſit qd̄ ad oīpotētis dei gloriā ptineret. Creatis deniq; duobus ⁊.lxxx. p̄ſbris: diaconis.xvj. ep̄is.cxvij. habit de more ſacris ordinibꝰ moriēs ad baſilicā petri ſepelit᷑.14. kal̄. auguſti. ſedit aūt āñis.xv.men.vj.diebꝰ.xxij. vacat tum ſedes dies.vij.

SCiſma quintū fuit inter ſimmachū ⁊ laurentiū vt p̄miſſuꝫ eſt. veꝝ anno quarto poſt clerici quidā ſeditionibꝰ gaudētes. adiuuantibꝰ feſto ⁊ pro bino ſenatorij ordinis viris: laurentiū reuocant. quia ex re indignatꝰ rex petrū altini ep̄m romā mittit: qui pulſo vtroq; ſedem teneret. Veꝝ ſimmachꝰ habita centū ⁊.xx. ep̄oꝝ ſynodo: ⁊ obiecta cōſtanti aīo diluit: ⁊ oīm ſententijs obtinuit: vt laurentiꝰ ⁊ petrus maloꝝ oīm capita relegarent᷑. Orta aūt ob hanc rem tanta ſeditio rome eſt: vt multi tum ex clero: tum ex populo paſſim cederent᷑: nec ſacris virginibꝰ parcerent. Opprimunt᷑ eo tumultu gordianꝰ p̄ſbyter vir optimus ad vincula ſancti petri. nec finis tante cedis facta fuiſſet. ni fauſtus cōſul clericus miſeratꝰ: cōtra probinū tanti mali auctorē arma ſumpſiſſet.

HOrmiſda papa natione campanꝰ: patria fruſinoniꝰ: patre iuſto: hic pontificatu inito hortante theodorico puīcialē ſynodū in vrbe habuit: omniūq; ꝯſenſu euthicianos iam antea improbatos damnauit. In ea q̄ꝫ ſynodo multa cōſtituit: ⁊ primo vt nullus ſolēniter penitens decetero ad ſacros ordines pmoueret᷑. Voluit itē xp̄ianoꝝ nuptias nō occulte ſed publice fieri debere. Vetuit p̄terea ſacerdotibꝰ ⁊ alijs: ne altaria in eccleſijs cōſecratis erigerent ſine ſpāli ep̄i licentia. hic grecos reconciliauit: clerūq; cōpoſuit. francoꝝ rex ei dona p̄cioſa obtulit: delata ⁊ dona tum aurea ⁊ argentea: delataq; euāgelia cū tabulis aureis gēmis diſtinctis a iuſtino impatore votigracia. Ornauit ⁊ tē/plū beati petri theodoricus rex trabe argentea mille ⁊.xl. librarū. Certauit ⁊ hormiſda muneribꝰ cū his principibꝰ. Locauit eñi ante altare cōſtātiniane baſilice coronā argenteā libraꝝ.xx. cantharos argenteos ſex. His demū ex ſententia pactis cū ordinibus ex more. morit᷑ ac ſepelit᷑ in baſilica petri.viij.idꝰ au/guſti. Sedit annis nouē. diebꝰ.xviij. Vacat tum ſedes dies ſex.

IOhannes eius noīs primꝰ papa: natione thuſcus: patre cōſtantio orthodoxe fidei diligentiſſimꝰ obſeruator. vt tandē hereticoꝝ nomē extingueret arrianos expulit: eoꝝq; eccl̄ias catholicis aſſignauit: quā quidē rem theodoricus egreferēs. iohannē pontificē theodoꝝ duoſq; agapitos oratores ad iuſtinū mittit: qui eū adhortarent᷑ vt arrianos reſtitueret: ſin ſecus oēs eccl̄ias catholicas demoliturus. pbenigne accepti legati. primo cū flectere iuſtinū nō poſſent ad lachrymas verſi petētes vt periture italie ſbueniret. eo piū hoīem pepulē vt arrianos ſuis legibꝰ viuē ſineret. iohānes rauēnā ad theodericū rediēs in carcerē ꝑpere coniicit᷑. ac paꝝ abfuit q̄n eū ſtati occideret: adeo in hoīeꝫ exarſerat ⁊ fide ⁊ moribꝰ cū iuſtino ſentiētē. Perijt tñ ſctiſſimꝰ hō ī carcere pe/dore: ſitu ⁊ inedia. Priꝰ tñ tria reſtituit cimiteria nerei ⁊ achillei: felicis ⁊ adaucti: ⁊ priſcille. ferūt corpꝰ eiꝰ ex rauēna ad vrbē delatū: ſepultūq; in baſilica petri.vj.kal̄.iunij. Sedit annis duobꝰ.men.viij. Vacat tuꝫ ſedes dies.58.

Anno mundi.5713. Anno xp̄i.514.

FElix eiꝰ noīs quartꝰ papa: natione ſamiꝰ: patre caſtorio. Poſt iohannis pōtificis felicem dormitiōnē: rei diuine curam gerens patriarchā cōſtantinopolitanū declinantē a fide anathemate notauit. vir q̄ꝫ optimꝰ multa in vrbe extruxit edificia. ⁊ maxime coſme ⁊ damiani templū: qd̄ adhuc extat. baſilicā q̄ꝫ ſancti ſaturnini via ſalaria incendio conſumptā. Hic inter cetera ſue ſanctitatis opa iuxta doctrinā beati iacobi apl̄i. mādauit infirmos ante obitū inungi. Deniq; habitis de more ſacris ordinibꝰ. vbi p̄ſbyteros quinq; ⁊ quīquagīta creaſſet. diaconos quatuor. ep̄os nouē ⁊ viginti. morit᷑ ac in baſilica petri ſepelit᷑ quarto idus octobris. annis quatuor ſedit: menſibus duobus. diebus tredecim. Vacat tum ſedes dies tres.

Linea Imperatoꝝ
Juſtinus ſenioꝛ

IUſtinꝰ ſenioꝛ anno ab incarnatiōe dñi q̄ngētesimo octauo decimo: punito anaſtaſio heretico: auguſtali potitꝰ eſt ſolio. Is cū imperiū accepit: orthodoxe fidei amatoꝛ ⁊ ꝓtectoꝛ acerrimꝰ fuit: ac ſtatim nūcios ad pōtificē mittit: q̄ ⁊ ſedis aplice auctētem cōfirmarēt: ⁊ pacē eccleſijs oībꝰ exq̄rerēt: quantū p religionē cōcederet: ad hunc ob cām reintegrande fidei directꝰ ab hormiſda pōtifice vir ſanctitate p̄cipuus germanꝰ capuane vrbis eps digne ſuſceptꝰ eſt Multoꝝq̄ dubia corda in fide ſolidauit: vt tandē diligētiſſimū fidei obſeruatorē ſe ꝓfiteret: hereticoꝝ nomē ꝓ viribꝰ extinxit. ⁊ maxīe arrianos oēs ex cōſtantinopolitana vrbe expulit: atq̄ eoꝝ eccl'ias catholicis aſſignauit. qd̄ q̄dē theodoricꝰ rex (ea labe infectꝰ) egreferēs ſimmachū ⁊ boetiū ro. ꝯſules vt p̄miſſuꝫ eſt papiā relegauit. ac iohānē pōtificē romanū ī carcerē miſit. eo q̄ iuſtinus catholice pietatis defenſoꝛ honorifice ſuſcepiſſet eū. ſimul cū ſocijs carceris afflictione pemit. Sed hāc eiꝰ īmaniſſimā crudelitatē mox aīaduerſio diuina ſecuta eſt. nā nonageſimo octauo poſt facinꝰ die: ſubita morte defunctus eſt cuiꝰ aīam ſolitariꝰ quidā apud lipparā inſulā vir magne virtutis aſpexit. inter iohānē papā ⁊ ſimmachū patriciū deduci: ⁊ in vulcani ollam q̄ ei loco ꝓxima erat demergi. At v̄o iuſtinꝰ admodū ſenex cum auguſtalē dignitatē annis. xj. adminiſtraſſet: iuſtiniano ſororis ſue filio impatore deſignato: apud cōſtantinopolim in pace quieuit.

Clodoueꝰ rex francie

CLodoueꝰ francoꝝ rex primꝰ xp̄ianꝰ childerico patre eiꝰ morte ſublato in regnū ſucceſſit: ⁊ regnauit annis. 30. vir vtiq̄ potēs ⁊ armis ſtrēnuus crothildem chilperici burgūdionū regis (quē chilperici frater ſuꝰ gondobaldꝰ occiderat) filiā p hūc modū accepit vxorē. Audierat clodoueꝰ crothildē forma egregiā: virtute etiā puellas id etatis p̄ſtare: miſſis nūcijs ⁊ ſecrete explorauit an ſibi matrimonio vellet copulari: Puella cui regis fama ⁊ regni potētia eſſet nota: cōſenſit: eaq̄ ī ſpōſione id ſolū eſt pacta. vt cū ipa eſſet xp̄iana. Clodoueꝰ q̄ cū ſuis frācis idolatra erat: fieret xp̄ianꝰ. Gundebaldꝰ burgūdie rex patruꝰ eiꝰ ei tradidit. quāq̄ v̄o pacta vxori clodoueꝰ de baptiſmate ſuſcipiēdo in ſeipo nequaq̄ ſeruauerit tn̄ duos filios ex ea ſuſceptos xp̄ianos fieri pmiſit. Nō multo poſtq̄ crothildē accepat vxorē bellū geſſit aduerſus gundobaldū vxoris patruū ⁊ burgūdiones quo ī bello ciuitates ⁊ oppida ligerim inter ⁊ ſequanā amnes ſita ſuo adiunxit imperio. Interuētu tn̄ vxoris ſedato. Alteꝝ qd̄ mltos durauit ānos ſuſcepit aduerſus alemānos. Cū q̄ gēte non minꝰ q̄ ſua viris fortibꝰ armiſq̄ inſtructiſſima: p̄lio decertauit. quo in p̄lio ſuos ī fugā cōuerſos vidēs: memoꝛ eſt factꝰ ꝓmiſſionis quā multociēs req̄ſitꝰ vxori ſeruare neglexerat ⁊ ipſaꝫ p̄lij aduerſitatē ob id ſolū ſibi accidē ſuſpicatꝰ eſt. hūc deo celi ⁊ terre: quē crotildis vxoꝛ p̄dicaret vouit illiꝰ cōſilio p̄cibuſq̄ acq̄eſcere: ſi ſui ſtrato hoſtili exercitu victoriā obtinerēt: tātaq̄ mox facta eſt cōuerſio: vt q̄ multa cede afflicti ⁊ vi repreſſi p̄mo fugiebant franci: hoſtē repellerēt ac cede cōmiſſa in fedam cōuerterēt fugaꝫ. alemannis in deditionē acceptis. Clodoueꝰ eis tributa impoſuit q̄t annis pſoluēda: ⁊ in franciā reuerſus. vigeſimoq̄nto regni ſui anno a ſancto remigio remēſi epo cū oī francoꝝ multitudine baptizatꝰ fuit. Ac deinceps francoꝝ regnū augeri cepit. Reſpirāte deinde aliquātulū reipublica xp̄iana. Clodoueꝰ pulſis arrianis hereticis, ⁊ catholicos reduxit. ⁊ pariſeoꝝ ciuitatē regni caput conſtituit in qua poſt mortē q̄euit. vxorq̄ eius regina bonis opibꝰ pollēs: apud vrbē thuronicā plena dieꝝ ad dñm migrauit. delatūq̄ fuit inde corpꝰ pariſiꝰ a filijs eiꝰ hildeberto ⁊ lothario: iuxta clodoueū magno honore ſepulta.

Amalaſuntha regia

AMalaſuntha filia tūc vidua: theodorico rege gothoꝝ ſine ꝓle virili defuncto. cū athalarico eiꝰ nato ī regno ſucceſſit. Erat v̄o athalaricꝰ admodū puer: itaq̄ cura atq̄ gubernatio tota regine incūbebat. Statim igit regina pueri gubernationē ſuſcipiēs: lr̄is latinis erudiendū ⁊ moribꝰ informandū curauit. Ipa v̄o ſeuere admodū gubernationē exercebat: ꝓhibēs gothoꝝ iniurias: ſupra ſexū eiū prudentia vſa: ⁊ patris decreta: mala p̄ſertim emēdauit. ⁊ boetij ⁊ ſymachi filijs bona paterna in fiſcū delata reſtituit. Acclamātibꝰ aūt gothis filiū nō lr̄is ſed rei militaris diſciplina regē ſuū imbuendū eſſe. Is igit vite laſciuia in varias egrotatiōes ꝓlapſus. decimooctauo etatis anno defunctꝰ eſt. Amalaſuntha v̄o ſeditionibꝰ gothoꝝ diu vexata: mortuo filio athalarico quo cū moleſte vixit. theodatū cōſobrinū ſuū regni ꝯſortē fecit. Erat aūt theodatꝰ ita grecis ⁊ latinis lr̄is edoctꝰ: vt ⁊ tpoꝝ ſuoꝝ hiſtoriā elegāter ſcripſerit: ⁊ platonicā diſciplinā optime calluerit. ſegnis tn̄ ad res agendas habebat. Is ergo ad regnū beneficio regine aſſumptus: ſtatim ingratitudinē oſtendit. eamq̄ captū in vulſini lacu inſulā relegauit. Hec pfidia multos gothos pturbauit. inde eam occidi pmiſit: ac filiā eiꝰ in vxorē ac regni ſociam accepit: qui ⁊ poſtmodū quinq̄ annis regnauit. Idq̄ impatoꝛ iuſtinianꝰ egre tulit. hec inter cetera ſua edificia patri ſuo monumētū ſupbiſſimis edificijs extra rauennam extruxit. quo in loco nunc ſancte marie monaſteriū edificatū habet. qd̄ monachi ſancte iuſtine nunc incolere dicunt.

DIonyſius abbas ⁊ doctoꝛ egregius per id tempꝰ laudat eo q̄ rome computū ſuum: id eſt paſcalem calculum mira ratione compoſuerit.

SEuerus q̄q̄ eps treuereñ. vir omni ſctītate inſignis hac tēpeſtate claruit. Et ſanctꝰ victorinꝰ eps maſſilieñ: qui filiū maruchas regis perſarū a demonio liberauit. Et eutheriꝰ eps lugdonenſis.

Conciliū aurelianenſe

Conciliū aurelianēſe terciū tēpeſtate hac clodouei reg[is] iuſſu indicit. qđ quidē ſanct[us] mellani[us] cōgregaſſe dicit: quo ī loco etiā quatuoꝛ alia cōcilia fuiſſe cōgregata dicunt. Primū ſub beato ſilueſtro papa. auctoꝛe marino epō. Secūdū auctore aureliano epō. Terciū hoc idē mellanio epō auctoꝛe. Quartum auctoꝛe albino andegauenſi epō. Quintū honorato bituricenſi epō auctoꝛe qđ ꝓbatur in decretis. xv. di. c. ſexto. ſynodus.

Arturus rex

Arturū britānoꝝ regē τ qđē cātatiſſimū ꝑ h̄ tpa regnū ſuſcepiſſe ferūt virū ſane bellicoſiſſimum atq̄ foꝛtiſſimū. q τ loꝛica pulcerrima vtebat. Regi q̄đē tāto cōdigna: h̄ τ in capite aurea galea ī qua draco ſculpt[us] videbat. Clipeū q̄z aureū ꝑ ſe ferre faciebat. in q dei genitricis imago depicta videbat: vt eā ſꝑ aduocatā ſuā in meōriā in oī re reducere poſſet. Lanceā ꝓterea arduā latāq̄ τ cladib[us] aptā quā quocūq̄ ibat ſecū deferri faciebat: τ gladiū habuiſſe τ poꝛtaſſe dicit. cū quo q̄drīgētos τ ſexaginta viros vno ꝓlio eū interfeciſſe ꝓhibet. hūc viꝝ xp̄ianiſſimū fuiſſe ferūt: τ fidē catholicā ampliaſſe. ac qđ plura regna ſibi vēdicauerit. Quadrātē τ rotūdā menſā apud cornubiā ciuitatē inſtituit. Tandē in prelio cum multas hoſtiū ſtrages dediſſet: τ ipſe vulnerat[us] in inſulā defert. inde ſublatus nuſq̄ cōparuit. quē τ nunc vſq̄ britones expectare dicunt.

Caſſiodoꝛus

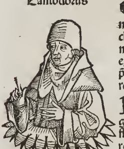

Caſſiodoꝛus monach[us] rauenēſis vir quidē doctiſſim[us] his tpib[us] ob clariſſimā ei[us] doctrinā magno fuit in p̄cio. qui cū primū cōſul eſſet τ ſenatoꝛ. diuino tact[us] ſpū res mūdanas ſpꝛeuit: τ monaſticā vitā cōplexus eſt: ſed ante monachatū theodoꝛici regis italie cācellari[us]. τ ex pte ei[us] multas epl'as edidit ad perſonas diuerſas de negotijs ſecularib[us]. τ ad agitandū intellectū pſalteriū luculēter expoſuit. Deinde cronicā inſignē de pōtificib[us] atq̄ imꝑatoꝛib[us] cōpilauit. In qua ꝑſertim de theodato rauēne rege cōtempoꝛaneo ſuo multa cōſcripſit. Edidit ꝓterea librum de ratione anime τ librū de oꝛthograuia.

Priſcianus

Priſcianum q̄z eruditiſſimū grāmaticū atq̄ ꝓh̄m patria ceſarieſem: hoīem certe greca τ latina lingua doctiſſimū ꝑ hoc ipm temp[us] apud cōſtātinopolim floꝛuiſſe tradūt. q cū grāmaticoꝝ oīm princeps haberet. ea ī facultate ꝑutilia edidit opuſcula. Nā de partibus oꝛonis ad iulianū patriciū cōſulē librū edidit. Similiter τ de cōſtructiōe: deq̄ accentib[us] alios libꝛos edidit. De naturalib[us] q̄z queſtionib[us] ad coſdre pſaꝝ regem volumē egregiū ſcripſit. Atq̄ de coſmographia libellū cōpoſuiſſe fertur.

Aratoꝛ ⁊c̄

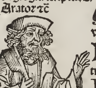

Aratoꝛ ſctē romane eccl'ie cardinalis diaconus τ poeta laureat[us] hac tēpeſtate mira floꝛuit eloquētia. q inter cetera ingenij τ virtut[is] ſue opa aplo'ꝝ act[us] verſu exametro exoꝛnauit: atq̄ alia elegāter cōpoſuit.

Brandan[us] deniq̄ hiberneſis abbas ſctiſſim[us] ꝑ hec tpa ob eximiā ſctitatem atq̄ doctrinā magno ī p̄cio habit[us] fuit. de q etiā admiranda ſcribunt. Pater triū milium monachoꝛum extitit.

Floruit circa illud tempus ſidonius appollinaris apud auernoꝝ vrbem ex ꝓfecto fact[us] epš vir ſm ſeculi dignitate nobiliſſim[us]. τ lr̄ali diſciplina eruditiſſim[us]. vir aūt ingenioſus coturnate eloquētie multas difficiles epl'as ſcripſit.

Brigida virgo

Brigida virgo ſanctiſſima natione ſcothica imperante ſenioꝛe iuſtino refulſit ſanctitate τ miraculis admiranda in ſcocia de xp̄ianis ac nobilibus oꝛta parentibus a puericia bonarū rerum ſtudijs inoleuit. pudicitie ac ſobꝛietati ſemꝑ intenta. a matre miſſa vt de vaccarum lacte butirum cōgregaret. pauperibus diſtribuit. mater fructū laboꝛis poſtulans. facta oꝛatione: ceteras coopatrices in abundantia preualuit. quā cum parētes deſpōſare vellent. ad epm machillā nomine perrexit qui palliū album τ veſtem candidā ſuper caput ei[us] impoſuit. inde ſuā virginalē coronā dn̄o offerebat. vocat[is] meſſoꝛib[us] cū tota prouincia pluuia ex undaret. in eius meſſem gutta aque nō cecidit. Leproſis ab ipſa petentibus ceruiſiam in potum. Cū illa nō haberet: aquā puram benedicens: couertit in ceruiſiam optimā ac illis dedit. Lapidē in ſalem couertit. cuidam ab eo ſal poſtulanti. Ceco nato oculos reſtituit. Multa alia miracula fecit.

Benedictus abbas

Benedict⁹ abbas italicus: monachoꝝ oīm pater: his tpibus diſperſos monachos ī vnū collegit. atq3 diuino ſpū illuſtrat⁹ eis regulare vitā copoſuit. Ei⁹ ſctiſſimi viri vitā inſignē ꝛ miracul' clarā beat⁹ gregoꝛi⁹ ſcribit Fuit itaq3 bñdict⁹ ex nobili genere in ꝓuicia nurſie oꝛt⁹. Vetuſtū igit a ſcriptoꝛib⁹ celebratū eſt nurſie nomē: qͦ quidē oppidū libertate: ſed in pmis beato benedicto monachoꝝ pře alūno clariſſimū. Ibi etatē moꝛib⁹ trāſiēs nulli voluptati aīm dedit. Inde rome liberalib⁹ lrarum ſtudijs tradit⁹ fuit. Sed cū in eis multos ꝑ abꝛupta vicioꝝ ire cerneret: eū quē quaſi ingreſſu mūdi poſuerat pedē retraxit: ne in ꝑcipitiū tot⁹ iret. Deſpect| itaq3 lraꝝ ſtudijs: relicta domo rebuſq3 paternis: ſoli deo placere deſiderās: deſerta loca ꝑ aliqͣt temp⁹ incognit⁹ incoluit. Eſt aūt in latinoꝝ regione ſuperi⁹ celſis in mōtib⁹ ſublacū velut plini⁹ appellat ſublaqueū: nobile nunc oppidū lacui eiuſdē ꝛ tñ priſci nōis iminēs: redditq3 vtrūq3 fama celebratū bti bñdicti ibi mag| diuturna cōuerſatio q̄ ei⁹ toto oꝛbe notiſſimū ibidē edificatū magnifici opis monaſteriū. Cernit' ibi ī dextra amenis ripa ab ipo ſublaci lacu ad vicū vſq3 varronis inciſus: ſaxeo ī monte duct⁹ aquaꝝ. q̄ foꝛnis partim in eo inciſis modo: partī altū defoſſis: partī ſublimi foꝛnice muroq3 excitat| romā q̄dragēſimo miliario veniebāt. Vir aūt dei ad eūdē locū puenies q̄ ab vrbe roma. xl. milib⁹ paſſuū abeſt ī artiſſimo ſpecu trib⁹ annis excepto romano monacho hoīb⁹ incognit⁹ māſit: ꝛ artiſſimā vitā varijs tētationib⁹ duxit. cui⁹ virtutes vt clareſcent poſtea in caſtro caſſiū. qͦ clarū appellat: ꝛ magne vite merit| ꝛ aplicis virtutib⁹ effulſit. Fuit aūt hic ſanctiſſimus vir inter cetera virtutū monumēta ꝓphetico ſpū illuſtrat⁹. quo multa futura ꝛ occulta cognit. cui⁹ fama totila oſtrogothoꝝ rex duct⁹: vt tēptaret ei⁹ ſctimoniā ſeſe famulū indumēto mentit⁹: aliū in regio apparatu pmiſit: quē ſtati cognitū vir ſanct⁹ lʒ ſoꝛdide veſtitū ad ſe in monaſterij veſtibulū vocauit: ꝛ q̄ illi erāt vētura ꝓnūciauit: nouē annis regbis decio moriet. inde eū ī ſūma veneratiōe habuit. pluraq3 alia ſctitat| ſigna oñdit ꝑcipue ī vale vitreo ī q̄ venenū vino mi ſcuerūt frēs: vbi ſigno crucis edito ruptū fuit. Obijt tandē in dño anno ſalutis. 536.

Monaſteriū caſſinenſe

Ordo monachoꝝ bti benedicti oꝛtū habuit nō longe ab aqno abꝛucij ciuitate ī mōte caſſino vbi olī caſſineſis ciuitas fuerat: poſtea monaſteriū caſſineſe toto oꝛbe celeberrimū extructū fuit. Diu⁹ eñ bñdict⁹ monachis p⁹ extructū mōaſteriū regulā ꝛ optimū modū viuēdi pꝛim⁹ dedit: q̄uis lōge añ illū mōachi plurimi fuerūt. cū tñ ſanct⁹ vir diu ī ſolitudine virtutib⁹ ſignīſq3 ſuc creſceret: multi ob dei famulatū ad eū ꝯgregati ſunt: vt inde. xij. mōaſteria ꝯſtrueret. In qb⁹ ſtatutis pꝛib⁹ duodenos mōachos deputauit. Poſtea multos diſcipulos cōgregauit quoꝝ ope totū ferme oꝛbē obtinere meruit. Ex cui⁹ clariſſimo oꝛdine cū plurimi tū ſctitate tum ſcia emerſere viri. Illāq3 regulā pmū mōachis nigri ꝯtulit Eā tñ nōnulli poſtmodū cōplexi ſūt monachi. quoꝝ de nūero fuerūt ciſtercieñ. a diuo bernardo plimū aucti. camaldueñ. cluniaceñ. celeſtini. mōtis oliueti. noui⁹ oꝛdo. ſiluestrini. ꝛ q̄ hūiliati appellant. hi oēs ꝛ alij plurimi q̄uis diuerſo habitu: diuerſiſq3 ꝯſtitutiōib⁹ inter ſe diſferant. eā tñ ꝓfitent regulā digniſſimā atq3 approbatā. In germania q̄3 ī eodē oꝛdine differētes ſūt. cū mellicēſes: caſtelleſes ꝛ burſfeldēſes ī ea vigēt. Idē q̄3 oꝛdo cū a fūdatoꝛis ſui reglārib⁹ inſtitut| ꝑſepe declinaſſet: non modicā refoꝛmationē anno ſalut|. ī 409. apō patauinā vrbē ī mōaſterio ſancte iuſtine ſumpſit: ꝛ eoꝝ inſtitutiones eugeni⁹ q̄rt⁹ pōtifex approbauit. Tradūt aūt ex h⁹ mōi ſctiſſimi pꝛis oꝛdinē ad. 24. ſūmos pōtifices emerſiſſe. Cardinales vo: ī 83. Archiepōs ꝛ epōs. ī 464. Abbates inſignes. ī 5070. fuere. atq3 canōizati mōachi (vt iohēs. xxij. ſcribit. 5555.

Scolaſtica

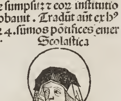

Scolaſtica germana diui bñdicti ab infantia deo dicata: quā frr ſemel ī āno viſe ꝯſueuerat cū certo die ī laudib⁹ dei ſacriſq3 colloq̄s vſq3 noctē tps ꝓtraxiſſet: accept| cibis cū repetē mōaſteriū cupet. ſoroꝛ ſctā mōial' petijt vt ſecū maneret: de celeſt| vite gaudijs locutura: q̄ extra cellā manere nō ſe velle dicēt: ad ei⁹ ꝑces tāta pluuia ac coꝛuſcatio erupit: vt nec cū fribus ſuis extra limē pedē mouē potuiſſet. tñ totā noctē inſomnē ꝑ ſacra ſpirital' vite colloq̄a duxerūt. Seq̄nti die cū vir ſanct⁹ ad mōaſteriū rediſſet: p⁹ triduū in cella eleuat| ī aera oculis vidit ſoꝛoꝛis ſue aīa3 de coꝛpe ī colūbe ſpē celi ſecreta penetrare. Is ei⁹ gl'ie ꝯgaudēs: ei⁹ obitū frib⁹ denūciauit quos illico miſit vt ſacrū coꝛp⁹ ad monaſteriū deferret. at in ſepulchꝛo qͦ ſibi ꝑparauit ſepeliret. quo facto ꝯtigit vt quoꝝ mens vna ſemp fuerat in dño. eoꝝ q̄3 coꝛpa nec ſepultura ſepararet.

Bonifaciꝰ eius noīs ſecūdus papa: natione romanꝰ patre ſigiſbūdo poſt felicē imperāte iuſtiniano fuit. ⁊ vt quidā affirmāt. nā ſine cōtētione pōtifex creatꝰ fuit. nā ⁊ dioſcorꝰ diuiſo biffariā clero. in demortui felicis locū ſubrogatᷣ. Exagitatꝰ aūt clerus hac ſeditione diebꝰ octo ⁊ viginti morte dioſcori a tanta ꝑturbatione tandē liberatᷣ. vn̄ bonifaciꝰ ad cōfirmādā eccl'iaꝫ ꝯuerſus inſtituit ne quiſpiā ſibi in ep̄atu ſucceſſorē deligeret. qđ poſtea multi pōtifices ꝯfirmarūt. Inſtituit itē vt ī demortui locū alter pōtifex ſi fieri poſſet tercia die ſufficeretᷣ ne dilatio ſeditionē faceret. diuiſit ⁊ populū a clero dum celebraretᷣ. Vetuitq; ꝙ neq; ciuili neq; criminali cauſa ep̄s apud ciuilem iudicē aduocari poſſet: At cum in pontificatu ſediſſet annis duobꝰ. diebꝰ duobꝰ. moritᷣ ⁊ ī baſilica petri ſepelitᷣ. Sedes aūt menſibꝰ duobꝰ tum vacat.

Anno mundi. 5723. Anno chriſti. 524.

Iohānes ſecūdus papa: patria romanꝰ: patre ꝓiecto ex celiomōte iuſtiniani tp̄e fuit. qui ſtatim vbi pōtificatū iniịt. anthimū ep̄m dānauit: ꝙ in arrianā hereſim declinaſſet. Sunt qui ſcribūt hunc ep̄m coſtantinopolitanū fuiſſe. Iuſtinianꝰ v̄o ſedē romanā veneraturꝰ hippatū ⁊ demetaiū ep̄os romā cum muneribꝰ mittit. quo ⁊ romanū pōtificē ſuo noīe ſalutarent. ⁊ munera hec b̄ti petri tēplo offerret ſcyphū aureū circūdatū gēmis libraꝝ ſex. ſcyphos argenteos duos libraꝝ duodecim. calices argēteos duos libraꝝ quindecim. Iohānes aūt pōtifex de quo pauca admodū ſcribūt hiſtorici. moritᷣ vbi ex ſacris ordinibꝰ ſemel habitis p̄ſbyteros quindecim. ep̄os vnū ⁊ viginti creaſſet. Sepelitᷣ q; in baſilica petri ſexto kal'. iunij. Sedit annis duobus: menſibus quatuor. Vacat tum ſedes dies ſex.

Agapitꝰ papa: patria romanꝰ: patre gordiano p̄ſbytero eccl'ie ſanctoꝝ iohānis ⁊ pauli pōtifex creatus: a theodato ſtatim ad iuſtinianū mittitᷣ. ⁊ infenſuꝫ ꝙ amalaſiuntā athalarici matrē in inſulā lacus volſinenſiū relegauerat interficiq; iuſſerat cuiꝰ mulieris interitū iuſtinianus egre tulit. Agapitus itaq; eo miſſus ac benigne ⁊ honorifice ſuſceptus. cū pacē impetraſſet. ab imperatore tentatᷣ vt euthicianā opinionē ꝯfirmaret. Verū cū iuſtinianus ab eare hoīem ſanctiſſimū abhorrere cerneret. p̄cibus minas addit: tum agapitus. Ego inquit ad iuſtinianū xp̄ianiſſimū principē venire optaui: ſed diocletianū inueni: quē xp̄ianoꝝ hoſtem fuiſſe cōſtat. hac libertate loquēdi ⁊ dei nutu iuſtinianus permotꝰ: ⁊ fidem catholicā amplexus eſt: ⁊ pulſo anthemio conſtātinopolitano ep̄o qui euthicianā hereſim tuebatᷣ: mēnam catholicū in eius locum ſuffecit. agapito cōſecrante: qui haud ita multo poſt conſtantinopoli moritᷣ. cuius corpꝰ loculis plūbeis cluſum romam defertᷣ: ac in baſilica petri ſepelitᷣ. Sedit aūt menſibꝰ vndecim. diebus vndeviginti.

Anno mundi. 5733. Anno xp̄i. 534.

Silverius papa natione campanꝰ: patre hormiſda ep̄o. theodato iubēte pōtifex creatᷣ. cum antea nō regū: ſed impatoꝝ auctoritas interueniret. plus aūt valuere theodati mine q; decreti rō. mortē eñ his clericis minatꝰ eſt. Interea inſtigante vigilio diacono ciue romano ⁊ apocriſiano theodora auguſta ſyluerio imperat additis etiā minis vt pulſo mēna ab vrbe cōſtātinopoli anthemiū reuocet. id cū recuſaret ſcribit ad beliſariū mulier vt pulſo ſiluerio in eius locū vigiliū ſufficiat. Beliſarius aūt rei bellice intentus. rem antonine vxori ſue cōmittit. que ſubornatis a vigilio teſtibus qui affirmarent ſiluerium vrbem romā gothis hoſtibus ꝓdere voluiſſe. hoīem coegit ſe abdicare pontificatu. ac poſito pallio: cucullā monaſticā ſumere. qui in pontum inſulam in exiliū miſſus non ſine opinione ſanctitatis moritᷣ: vbi annū vnū: menſes quinq;: dies duodecim in pontificatu vixiſſet. Vacat ſedes dies ſex.

Vigiliꝰ papa: patria romanꝰ: patre cōſule: imperante iuſtiniano pontifex creatᷣ. inſtabat tuꝫ theodora vt cōſtātinopolim ꝓficiſceretᷣ anthemiūq; reſtituetᷣ: cū id negat ſe facturꝫ ideo adiuuātibꝰ q̄buſdā romanis ad ꝯſtātinopolim ꝑducitᷣ. vbi theodora tētare cepit vt id p̄ſtaret. cui ille: malle ſe q̄uis ſupplicium pati r̄ndit: q; ſniaꝫ iure factā mutare. vnde ita ceſus eſt vt paulū abfuerit q̄n tuꝫ occideretᷣ. fugiēs itaq; ī tēplū ſctē euphemie qđ haud ꝓcul aberat. inde a craſſatoribꝰ trahitᷣ. ⁊ iniecto ī colle eiꝰ fune: tāq; latro ꝑ totā vrbē vſq; ad veſperā trahitᷣ. deinde carceri incluſus pane ⁊ aqua aliq;diu vitā duxit. ita patiēter ⁊ equo aīo: vt ſꝑ diceret ſe etiā peiora meritū ſi digna ꝓ peccatis pena irrogaretᷣ. inde inſtāte narſate cū romanis vigiliꝰ reuocatꝰ cū ſyracuſas ī ſiciliā ꝑueniſſet quē tot mala: tot cure occidē nō poterāt: ex calculo moritᷣ. eiuſq; corpus romā defertᷣ ⁊ apud ſanctū marcellū via ſalaria ſepelitᷣ. Vixit in pōtificatu tū rome tum alibi annis. xvij. menſes ſex. dies ſex ⁊ viginti.

Linea Sūmoꝝ pontificum

Bonifacius

Iohannes ſecūdus

Agapitus

Siluerius

Vigilius

Linea Imperatorum
Juſtinianus

Juſtinian⁹ ſororis iuſtini fili⁹ romanoꝝ principū maxim⁹ auguſtalē adeptus eſt principatū: q̄ mox vt imperialia iura ſuſcepit ad reparationē rei publice ſtat⁹ aīm intēdit: ⁊ auguſt⁹ romanū felici ſorte regebat iperiū q̄ ⁊ bella pſpere geſſit: ⁊ in cauſis ciuilib⁹ mirifice⁹ fuit. Nā p beliſariū patriciū ingentē virū pſas fortiter deuicit: ⁊ vandaloꝝ gentē capto eoꝝ rege geliſimero vſqꝫ ad internitionē deleuit. Affricāqꝫ totaꝫ poſt annos .xcvj. impio romano reſtituit. Rurſuſqꝫ beliſarij virib⁹ gothoꝝ in italia gentē capto vitigis eoꝝ rege ſuperauit. Mauroſqꝫ poſt hec affricā infeſtātes: coꝝqꝫ rege atbilā p iohannē excōſulē mirabili virtute pſtrauit: pari etiā modo vt alias gētes belli iure cōpreſſit: quā ob cām pter honoꝝ oīm victorias vt alamanicus: gothic⁹: alanicus: vandelicus: affricanuſqꝫ diceref hēc hec noīa meruit. Extruxit qꝫ idē princeps intra pſtātinopolim vrbē ipſi dn̄o q̄ eſt ſapia dei patris templū qδ greco vocabulo agiā ſophiā id eſt ſanctā ſapiam noīauit. Cui⁹ opus adeo cūcta edificia excellit: vt i totis terrarū ſpacijs huic ſile nō poſſit inueniri. Erat eīn hic pīceps fide catholic⁹. in opib⁹ rect⁹. in iudicijs iuſt⁹. Ideoqꝫ oīa ei pcurrebāt i bonū. Leges etiā romanoꝝ q̄rū plixitas nimia erat ⁊ inutilis: diſſonātia mirabili: breuitate correxit. Cū eīn imꝑatorē tāti pſtat ingenij: tāteqꝫ doctrine fuiſſe: vt mirū nō ſit: ſi leges romanas ſparſas ⁊ icōpoſitas i ordinē ad vtilitatē hoīm redegerit. Hac tn̄ i re pſilio ⁊ opa iohānis patricij tribuniani theophili dorothei vſus eſt: q̄ tuꝫ doctrina ⁊ aucte inſignes habebāt. Immēſuꝫ naqꝫ illud libroꝝ pelag⁹ (q̄ vſqꝫ ad duo milia pene libros erāt extēſe) coaceruatis ſimul ab vrbe cōdita vſqꝫ ad hec tpa tot iudicijs. in quīquagīta libros titulatis digeſſit: quos nūc digeſta: nūc pandecta appellāt qδ oem ciuilē doctrinā ptineāt. Idē qꝫ legū epitomen fecit libroꝝ q̄tuor in q̄b⁹ breuiter vniuerſaꝝ legū textus comprehendit. has aūt leges inſtitutiones vocat. Dicim⁹ etiā iuſtiniani codicē vbi oēs cōſtitutiones pricipū que vtiqꝫ i multis voluminib⁹ habebant. intra duodeciꝫ libros coartauit. Inter hec iuſtinianus maximi ac diuini ingenij vir cum imperaſſet annis. xxxviij. vita deceſſit Et iuſtinus minor apud coſtātinopolim rempublicā regendā ſuſcepit.

Concilium Conſtantinopolitanū

Quinta ſynodus habita eſt apud cōſtātinopolim. iuſſu agapiti pōtifice ac iuſtiniani imꝑatoris: iā diu inchoata tpe vigilij anno ſalutꝭ. 538. pfecta fuit. Cōtra theodoꝝ ⁊ oēs hereticos. q̄ affirmabāt btiſſimā virginē mariā ſolū hoīem: nō etiā deū ⁊ hoīem peperiſſe. quo quidē in ſynodo ſtatutū eſt: vt btā virgo maria diceref q̄ deū nobis ſuo partu edidiſſet. Ibi qꝫ pfuerunt euthices archieps cōſtanti⁹: ⁊ appollinaris patriarcha alexandrin⁹ cū vigilio papa qui oēs. xiiij. capitula anathematizādo ſcripſerūt ꝯ pdicti theodori ⁊ ſocioꝝ ei⁹ blaſphemias. declarātes virginē glorioſaꝫ vt pmiſſuꝫ eſt deū ⁊ hoīeꝫ peperiſſe. Cui ſynodi vniuerſalis eccl̄ia auctoritatē maximā cōtulit.

Beliſarius patrici⁹ vir in armis ſtrēnuus belli dux a iuſtiniano imꝑatore cū ingēti multitudine cōſtitut⁹. primū perſas aggreſſus eſt: qui trāſgreſſis romanoꝝ terminis: eoꝝ regiones grauiter populabanf: quos magnis plijs fudit. atqꝫ ex volūtate pricipis cōſtantinopolim triūphans ingreſſus eſt. Interea ad affricā quā iā mltis annis vandali poſſidebāt a iuſtiniano cū exercitu beliſarius miſſus eſt. q̄ mox plio cū vādalis cōmiſſo eoꝝ magnas copias fudit. Regēqꝫ ipoꝝ geliſmerū capiēs pſtātinopolim miſit. Carthago qꝫ poſt annū ſue exceſſionis. lxxxxvj. recepta eſt. Inde iuſtinian⁹ beliſarium multis iam plijs glorioſuꝫ aduerſus theodatū dirigit: vtqꝫ etiā italiā a gothoꝝ ſeruicio liberaret. beliſari⁹ itaqꝫ duꝫ aliquātū tpis apud ſicaliā morā faceret. Rex gothoꝝ theodat⁹ extinct⁹ eſt. hui⁹ in loco vitigis ſucceſſit. Cōceptas q̄ ꝯ theodatū belli vires in vitigem cōuertit. Egreſſus ex ſicilia ad campaniā: neapolim venit: quā tandē p vim capiēs ingreſſus: nō etati nec ſexui parcēs plures perimēs cūcta rapinis diripiēs. indeqꝫ egrediēs romā pperauit quo ingreſſo gothi q̄ i vrbe morabanf noctu egreſſi: relictis patētib⁹ portis: rauenam fugiunt. Beliſari⁹ aūt ſupuenturū vitigim cū magno exercitu rat⁹. menia vrbis p tpe vallo ac foſſa celerrime muniuit vitigi ſupuenīēte cū exercitu: ad centū naqꝫ milia hoīm ſecū duxiſſe ferf. Interim beliſari⁹ auctis copijs cū p annū integrū ⁊ dies noue menia vrbis tutat⁹ eſſet. egredi cōſtituit vitigis copijs ſuis diffidēs incenſis caſtris rauennā pficiſcif. eo beliſari⁹ pperat vitigim in vrbe captū cōſtantinopolim ſecum ducit quīnto anno poſteaqꝫ in italiā venerat.

Beliſarius

Vitigis rex gothoꝝ

Vitigis gothꝰ: obſcuro genere inter eos natꝰ. his tpibꝰ viuēte adhuc theodato rege apud romā rex creatur: ⁊ quinq; annis regnauit. vir certe rei militaris ſcīa ꝑclarꝰ. qui regno ſuſcepto theodatū obtruncare fecit. quo mortuo rauēnā ꝑꝑerauit ⁊ oēs gothos diſꝑſos p italiā cōgregauit. ⁊ neptem theodorici ex amalaſiunta neptē inuitā vxorē duxit. que vitigis ignobilitatē plurimū contempſiſſe dicitur. hic aduerſus beliſariū romā cū ingēti exercitu venit. Gothi vrbem obſidētes vniuerſa p circuitū direptionibꝰ ⁊ incēdijs abſumūt. quoſcūq; romanos reperiūt gladio extinguūt: cuncta ſacra loca denudātes. impugnātes continue vrbē: ſed caute beliſarij defenſatur induſtria. Augebatur inſup rome famis penuria. tanta ſiquidē p vniuerſuꝫ mūdū eo anno maxime apud liguriā fames excreuerat (vt vir ſanctiſſimꝰ dacius mediolanēſis antiſtes retulit) ꝙ plereq; matres infeliciū natoꝝ mēbra comederēt. cū p annū ꝯtinuū gothi romā obſediſſent demuꝫ territi rauennā redierunt. Vitigis vo coacto rurſus in vnū magno gothoꝝ exercitu cū beliſario cōflixit. factaq; maxima ſuoꝝ ſtrage in fugam cōuerſus eſt. Quē iohānes magiſter militum cognomēto ſanguinarius noctu fugientē ꝑſequens viuum comprehendit. Romāq; ad beliſariū adduxit. patrata beliſarius victoria conſtantinopolim redijt. ſecum vitigim deferens: quo viſo iuſtinianꝰ valde letatus eſt. Cūq; nō multum poſt patricium effectuꝫ. adminiſtrationē illi iuxta ꝑſarum terminos tribuit. Ibiq; vitigis degens. vitā finiuit. ac ſic quaſi gothoꝝ regni finis fuit.

Tottila rex gothoꝝ

Tottila q ⁊ badulla dicitur vltimꝰ oſtrogothoꝝ rex. capto vitigo gothi trāſpadani chelpidaꝝ ſibi regē cōſtituūt. q eodē anno perimitur Cui ſucceſſit errarꝰ: ⁊ ipſe nonduꝫ anno expleto iugulatꝰ. dehinc ſibi badullā q ⁊ totila dicebat in regnū ꝑficiūt. Moxq; collecto vndiq; exercitu: vniuerſaꝫ rurſus italiā inuadunt. Exinde p campaniā viriq; dei benedicti cenobiū iter facientes puenīunt p que lucanie ⁊ brucioꝝ fines regū ꝑficiſcunt. Nec mora ſiculū trāſgreſſi fretuꝫ ſiciliā inuadūt. inde q̄ꝫ romā petunt. eāq; obſidionibꝰ circūcludūt. que tātā tunc famis penuria ꝑpeſſa eſt. vt p magnitudine inopie: natoꝝ ſuoꝝ carnes comedē vellent. feſſis numū ro. nec valēībꝰ menia tueri. Totila a porta hoſtienſi vrbeꝫ ingreſſus eſt. q parcere romanis cupiens p totā noctē buccinā clangē iubet q ſe a gothoꝝ gladijs aut eccleſijs tuerentur: aut qbuſcūq; locis occulerēt. habitauit aliquāto tpis cū romanis q̄ſi pater cū filijs. hāc illi vt videtur aī benignitatē (q nimie antea crudelitatꝭ extiterat) btī patris bñdicti quē olim adierat monitio cōtulit. Elapſi ſunt ab vrbe aliq e numero ſenatoꝝ cōſtantinopolim afflicti ꝑꝑerāt. qbꝰ calamitatibꝰ roma ſubiceretur principi narrant qui ſtatiꝫ narſen eunuchū ſuū ⁊ cubicularīū cuꝫ manu valida mittit. Is ad italiā veniēs magno cuꝫ gothis certamine cōflixit. Quibꝰ ad internitionē pene cōſumptis regē totilā qui iā decē annos regnauerat interfecit. vniuerſāq; italiā ad reipu. iura reduxit. ac ſic ſeptuageſimo ſedo anno poſtq; theodericꝰ italiam adeptus fuerat Gothis deletis eoꝝ nomen euanuit. Nam qui prelio ſupfuerāt nō gothi ſed itali vocari voluerunt. eo ꝙ in italia nati ⁊ enutriti eſſent.

Narſes eunuchus

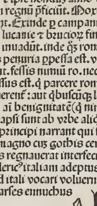

Narſes iuſtiniani eunuchꝰ: quē nōnulli ſcribūt bibliopolā pmo fuiſſe. inde cū in cubiculū ſuū accepiſſet impator. cognita hoīs virtute eū in ordinē patriciatꝰ aſciuit. Pietatis eīn religionis: miſericordie: munificētie: gratie: poſtremo vnicū exemplar tuꝫ oībꝰ erat. Is igitur calcularꝰ impialis accepꝭ auxiliaribꝰ copijs ab albouino longobardoꝝ rege cū longobardos federatos haberet: q maris adriatici ſinū in italiā trāſuecti ſociati romanis pugnā inierūt cū gothis qbꝰ ad internitionē deletis: cū ⁊ totila apud brixellā male pugnās occiditur. ⁊ theias in eiꝰ locū ſuffectꝰ. Nō longe a nucera fortiter oppugnās virtute narſetis opprimitur: onerati igitur longobardi multis muneribꝰ ad ꝑꝑria victores redierūt: ⁊ pannoniā poſſederūt. Inde ſophia vxor iuſtini inſtigātibꝰ qbuſdā delatoribꝰ: q narſetē oderant: hoīem ab italia ad ſe cū ignominia verboꝝ reuocat. videlꝫ vt eunuchus ad lanā ⁊ penſa rediret. ferens id iniquo aīo. Narſes rñdet: ſe talē orſuruꝫ telā que inextricabiles errores emulis atq; inimicis ſuis ꝑſtaret. Itaq; odio metuq; exagitatꝰ in neapolim ſecedēs: legatos mox ad longobardoꝝ regē dirigit: vt paupera pānonū rura deſererent. ⁊ ad italiā cunctis replete diuicijs poſſidendā venirēt. Simulq; multimodo pmoꝝ genera aliarūq; rerū ſpecies: quaꝝ italia ferax eſt mittit. quatenꝰ eoꝝ aduenīēdi aīos poſſit allicē. Narſes inde romā regreſſus ibidē nō poſt multū tempꝰ ex hac luce ſubtractus eſt.

Patricius eps

Patricius genere brito priori tpe archieps ſcotoꝝ ordinatus: p. lx. annos ſanctitate ac doctrina totam inſulā hibernie ad xpm cōuertit. ⁊ plures mortuos reſuſcitauit. captiuos ꝑꝓrijs impenſis redemit. eccleſias multas extruxit. ⁊ plura milia hoīm baptizauit. verum cum hanc gentem ferinam reperiſſet: neq; ſe credere velle dixerunt: niſi tormenta maloꝝ ⁊ gaudia beatoꝝ cernere poſſent: vt rebus viſis certiores fierent q̄ꝫ promiſſis. apparens poſtea dñs poſt ieiunia ⁊ orōnes ei euangeliū ⁊ baculum tradidit: ⁊ in deſertuꝫ locuꝫ eduxit. foueam rotundā extrinſecus obſcurā oſtendēs vbi p diem naturalē penitens vere ab oībꝰ peccatis purgaretur. ⁊ hec tormēta ⁊ gaudia videret: vbi eccliam cōſtruxit ⁊ canonicos btī auguſtini conſtituit: ⁊ clauem ad foueam dedit. Suo tpe multi ingreſſi ſe expertos teſtati ſunt. quoꝝ relationes iuſſit in eccleſia annotari. Ideo locus ille purgatoriū patricij nuncupatur.

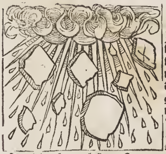

SIgna terribilia noctu viſa ſunt: apud italiam anno dñi. cccclxx. Ignee eñi acies ĩ celo apparuerunt: ꝛ ſanguis ſtillauit a nubibꝰ: humanũ q̄z ſanguinē q̄ poſtea effuſus eſt ſignificarūt. Ac deinde ↄtinuatꝭ imbribꝰ plibꝰ diebꝰ: tāta aq̄ꝝ vi auctꝰ eſt tyber vt magna ſtrage ppli hūiliora loca ſbmergeret. ꝛ ſili mõ ĩ aliꝭs ciuitatibꝰ ꝛ locꝭ ac-

In flumīe aīalia forma viri cidit. ꝛ mulieris repñtātes apparuerūt a mane vſq̄z ad nonā: cuz ceſarie ꝑlixa vſq̄z ad lumbos. aliā partē aqua tegebat. Ferunt q̄z montem ſciſſum in gallia magnuz ſonitum dediſſe ꝛ inde caſum cum baſilicis ꝛ hominibus mirandum demũ dediſſe.

Sanctꝰ leonardus

LEonardꝰ vir ſanctiſſimꝰ natione gallꝰ: de ciuitate cenomanoꝝ oriundꝰ de ſacro fonte a remigio leuatꝰ eſt: ab eoq̄z ſalutaribꝰ imbutꝰ diſciplinis q̄ epatũ renuit relictꝭ oībꝰ. In quadā ſilua ciuitati lemonice vicina habitās: vbi aula regia venationis cā erat cōſtructa. cũ regina partu ibi ꝑiclitaret̃. leonardꝰ in nemore inuētus: a rege introducit̃. fuſa aũt ob p̄ces regis ořone ad deũ impetrauit regi duplex gaudiũ: matrē cũ ꝓle ſalua. Ideo rex ſibi de auro ꝛ argēto offerens: q̄ rēnuit: admonēs vt paupibꝰ erogaret. Sed ſpaciũ nemoris optauit: cꝰuis rex totũ dare vellet: ſolā accepit quātitatē quā cũ ſuo aſello noctu circuire poſſet: vbi monaſteriũ cōſtruxit: ꝛ cũ duobꝰ adiunctis monachis ĩ abſtinētia multa degebat. Locũ nobiliacũ (eo ꝙ a rege nobili datꝰ fuiſſet) appellauit. vbi multis miraculis choruſcauit. ꝛ quicũq̄z ĩ carcere nomē eiꝰ inuocauerunt mox ruptis vinculis liberi exibāt. Demum octauo idus nouembris multis clarus virtutibꝰ migrauit ad dñm. Quāta dñs ꝑ eum miracula facit: multitudo ferri ꝛ varietas in eiꝰ baſilicis oſtendunt.

Maurus monachꝰ

MAurus romanꝰ monachꝰ btiſſimi p̄ris bñdicti p̄cipuus diſcipulus. Multi eñi ex romana nobilitate bñdicti ſctītate moti. in mōtē caſſinũ ꝑuenere religionis gr̃a. inter quos maurꝰ quidē ac placidus inſignes habent̃. Ferũt aũt gallos nũciꝭs ꝛ lr̃is benedictũ rogaſſe: vt vnũ aliquē ex diſcipulis ſuis ad ſe mitteret. qui gallos monaſticā vitā edoceret. quare bñdictꝰ maurũ eo miſit. qui oībꝰ vita ꝛ moribꝰ rōnē bene ac beate viuēdi dedit. quiq̄z etiā multa monaſteria cōſtituit. Quibꝰ geſtis poſt annos. xxviij. anno ſalutis. 560. poſt multas virtutes ac miracula ĩ ibi facta: nō ſine magna ſctītatis opinione bona ſenectute. i 8. kal̃. februariꝭ q̄euit ĩ pace. cuiꝰ diei feſtũ eo die celebrat̃.

Sanctꝰ colũbanus

COlũbanꝰ abbas vir religione ꝛ ſctītate inſignis ꝑ hec tp̄a in hibernia inſula claruit. vbi multꝭ cōſtructꝭ monaſteriꝭs poſtea ĩ burgundiā venit. Ibideq̄z luxonienſe monaſteriũ ↄſtituēs innumerabilē q̄ſi gentem aggregauit. ꝛ rectũ viuēdi moduz oībꝰ tradidit. Cepit q̄z increpare theodoricũ regē cũ cōcubinarũ adulteriꝭs miſceret̃. Ideo ĩ eũ auia brunichildis exarſit ingēti furore. ꝛ rex eũ de monaſterio ammoueri p̄cepit. egreſſus itaq̄z apud aualonē caſtrũ ꝑueniēs. Porro theodoricꝰ rex diuinitꝰ ꝑcuſſus inter fragātis ignis incēdia mortuꝰ eſt. Sanctꝰ deinde columbanꝰ miraculis clarꝰ. in loco ſiluestri de fructibꝰ arboꝝ victũ ꝑcipiēs. ꝛ miniſter eiꝰ nũciās ei ꝙ tp̄e collectionis vrſum inueniſſet comedētē. p̄cepit ei vt fructꝰ ꝛ poma diuideret ꝛ vrſe partē ꝓ ſui ſuſtētatione: reliqua ei ꝓ cibo aſſignaret. Aīal aũt obediēs nihil de pte ꝓ viro aſſignatā guſtauit. huiꝰ diſcipuli plures fuerũt ꝛ ſpālē gr̃az eiꝭciēdi ſpũs a dño ꝑcepiſſe legit̃ epatũ oblatu renuit ꝛ poſt multa miracula in dño requieuit tertio kal̃. nouembris.

Herculanus eps

HErculanꝰ eps peruſiñ. cũ ſeptimo anno obſidionis cap̃. martirio coronatꝰ fuit. q̄ p̄erat exercitui ad totilā miſit inquirēs q̄d de epo agēdũ eēt: ait. epo ꝑiꝰ a vertice vſq̄z ad calcaneũ tolle corrigiā ꝛ tũc caput amputa. hũc herculanuz epm ꝑuſinũ ſuꝑ vrbis murũ deductũ capite trũcauit: ꝛ cutē incidit ꝛ corpꝰ extra murũ ꝓiecit. q̄dā caput adiũgētes cũ puero ſepelierũt iuxta muꝝ. pꝰ. xl. dies corpꝰ q̄ſierũt vt ĩ eccl̃ia ponerēt. ꝛ corpꝰ pueri v̄mibꝰ ſcatētē ꝛ herculanũ integrũ (vt nec capitꝭ abſciſionē ꝑ aliq̄ veſtigia viderēt) reperierũt

MEdardꝰ q̄z ſanctꝰ tornaceñ. eps miraculis claruit. In cuiꝰ trāſitu celuz apertum fuit vt diuina luminaria an̄ eum ꝑ horas tres ſplēdorē dederũt. frater eiꝰ gildardꝰ rothomageñ. eps fuit ꝛ ambo vno die nati vterini ꝛ pontifices creati.

Simeon in colũna

SImeon in columna anthiocenꝰ ex vtero matris electꝰ de quo mira referunt̃ Is primo egit vitā monaſticā inde vt ferunt in puteo priuato aqua habitans. Tandem annis quadraginta in finē vite ſue ſuꝑ columnā ſtetit.

Anno mundi. 5753. Anno xpi. 554.

PElagius papa eiꝰ noīs pꝛimꝰ: patria romanꝰ: patre iohāne vicario: poſt vigiliū pōtifex fuit. hic ⁊ſi in multis periculis ⁊ turbationibꝰ oſtrogothoꝝ fuit. eccl'iam tñ dei nō deſerēs. cōſtituit vt heretici ⁊ ſciſmatici coherceri etiā ſeculariū manu poſſent: qñ ad ſanitatē rōnibꝰ nō ducerent. ⁊ clericis ī ſacris cōſtitutis: mādauit vt ſeptē horas canonicas quottidie celebraret. Uoluit itē vt vna queqꝫ ꝓuincia. x. vel. xij. cōtineret ciuitates. hic aūt accuſatꝰ ꝙ maloꝝ vigilij cauſa fuiſſet. cū iuſtinianꝰ vigilio ꝓferret eū. vidēte pplo ⁊ clero crucē tangēs ⁊ euāgeliū iureiurando ſuſcepto: ſe a tanto crimine purgat. inde narſes ad vrbē veniens ſupplicationes ꝑ rebꝰ bene geſtis a ſancto pangratio vſqꝫ ad ſanctū petrū celebrat. vrbēqꝫ a gothis liberatā: quoad fieri pōt inſtaurat. vna vero cū pelagio inſtituit vt vllus ambitione vel ꝓcio ad q̄ſuis ſacros ordines admittat. Tandē vndecimo ſui pōtificatꝰ anno mēſe decimo: die octauo ⁊ vigeſimo morit. ⁊ in baſilica petri ſepelit: vbi ex ſacris ordinibꝰ bis mēſe decembri habitis. pſb̄ros ſex ⁊. xx. diaconos. xj. epōs vero quadraginta creaſſet. Uacat tum ſedes menſibꝰ tribus diebus ſex ⁊ viginti.

Anno mundi. 5763. Anno xpi. 564.

IOhannes terciꝰ papa natione ro. patre anaſtaſio ex illuſtri genere orto: iuſtini tꝑibus fuit: qui iuſtiniano ſucceſſit. vir quidē prudētiſſimꝰ mitiſqꝫ hic pōtifex ⁊ ſanctoꝝ cimiteria reſtituit. ⁊ iacobi ac philippi eccl'iam a vigilio inchoatā ꝑfecit. Et narſetē romanis nō diſſimulanter iratū ꝙ de ſe male opinarētur. idqꝫ ad ſophiā ſcripſiſſent: e neapoli ad vrbem ducit: vbi haud ita multo poſt narſes morit: cuiꝰ corpus loculis impoſitū conſtantinopolim defert. Johānis qꝫ pōtifici tꝑibꝰ armeni fidē xpi recepe. Multas clades tum paſſa italia eſt irrūpentibꝰ ꝓuinciā barbaris: quas quidē ꝓtendere ꝓdigia illa tēpeſtate viſa ⁊ ignee acies in celo apparētes vt ꝓmiſſum eſt. deniqꝫ hic ꝑturbationū ac doloꝝ plenus: etateqꝫ grandeuus morit: ac in baſilica petri ſepelit: pontificatus ſui ano duodecimo: mēſe vndecimo: die ſexto ⁊ vigeſimo. Uacat tum ſedes eius morte menſibus decem diebus tribus.

Anno mundi. 5773. Anno xpi. 574.

BEnedictus pꝛimus papa: patria romanus patre bonifacio: tyberij ſecundi tꝑibus fuit. vir ſane optimꝰ ⁊ tanto honore dignus qui italie ⁊ preſertim rome laborāte fame vna cū tyberio auguſto ſubuenit. miſſo ex egypto frumento a ſeuiſſima fame liberauit vrbem ipſam inedia pene cōſumptā. Interuenientibꝰ benedicti pontificis precibꝰ quē tyberius mirūimmodū dilexit ⁊ obſeruauit. verū paulopoſt (vt quidā ſcribunt) ſolicitudine ⁊ dolore quē in calamitatibus vrbis rome ⁊ ꝓuincie italie conceperat morit. quarto pontificatus ſui anno menſe vno ⁊ diebus octo ⁊ viginti. Uacat tum ſedes menſibus duobus ⁊ diebus decem. In cuius tumba ſic ſcriptum tradunt.

Magnis tuis monumenta pater benedicte relinquis.
Uirtutū titulus o decus atqꝫ doloꝛ.

Anno mundi. 5783. Anno xpi. 584.

PElagius ſecūdus: patria romanꝰ: patre vingeldo a tyberio ad imꝑatorē mauriciū tyberij generū ꝓuenit. hic iniuſſu principis cū pontifex creatꝰ ſit. Cū extra obſeſſam ab hoſte vrbem mitti quiſpiam nō poſſet. Nil enim tū a clero in eligēdo pontifice actum erat: niſi eius electionē imperatoꝛ approbaſſet. Miſſus itaqꝫ conſtantinopolim ad placandū imꝑatorē Gregorius monachus ⁊ diaconus vir optimus atqꝫ doctiſſimus vbi ex ſentētia pontificis oīa peregiſſet: nequaqꝫ ocio ⁊ ingenio ſuo abuſus. ⁊ libros moraliū in iob cōpoſuit. Et euticium cōſtantinopolitane vrbis epm ita p̄ñte auguſto diſputationibus cōuicit: vt omnia que in libro ſuo de reſurrectione cōſcripſerat: retractare coactus ſit. Dicebat em̄ corpus noſtrum in illa reſurrectionis gloria vento aereqꝫ ſubtilius futurū. ob eam rem tangi nō poſſe: quod cōtra illud dominicū eſt palpate ⁊ videte q2 ſpūs carnē ⁊ oſſa nō habet: quēadmodū me videtis habere. Pelagius aūt vbi gregoriū rogatu populi romani ad vrbem reuocaſſet ⁊ domū paternā in xenodochion pauperū ſenū redegiſſet. ⁊ baſilicā laurentij martyris a fundamētis extruxiſſet peſtilentia morit. que tū maxime europā oēm vexabat. Anno pōtificatꝰ ſui decimo: menſe ſecūdo: die decimo. Sepultꝰ eſt aūt i eccl'ia btī petri in vaticano. Uacat tū ſedes mēſibꝰ ſex: dies octo ⁊. xx.

Linea ſumoꝛum pontificum

Pelagius

Johannes

Benedictus

Pelagius

Linea Imperatorum

Iuſtinꝰ mīor vl' iunior

Tiberius ſecūdus

IUſtinus iunior ſiue minor rē publicam apud cōſtantinopolim regendam ſuſcepit. Iuſtiniano principe vita decedēte. Et ī nulla re ſimilis fuit. vir ī oī auaricia deditꝰ rapax deoꝝ atq3 hoīm ɔtēptor hītꝰ ē. ſenatoꝝ ſpoliator. Cui tāta fuit cupiditatis rabies. vt archas iuberet ferreas fieri. In qbꝰ ea q̄ rapiebat auri talēta cōgregaret. Quē etiā ferūt ī hereſim pelagianā delapſu3. Hic cū a diuīs aurē cordis auerteret. iuſto dei iudicio amiſſo rōis ītellectu. amēs effectus ē. Hic etiā tyberiū adſciuit. q̄ ei pallaciū vl' ſingulas ꝓuincias gubernaret. hoīem iuſtū ⁊ ſtrēnuū. Uxor q3 eiꝰ ſophia impiū vſq3 ad tyberij ſecūdi tp̄a gubernauit. Cuiꝰ etiā imprudētia regnū ytalicū a ɔſtātinopolitano iugo p longobardos ablatū ē. Igit̄ cū iuſtinꝰ. xi. ānis regnaſſet amentiā quā īcurrerat. tandē cū vita finiuit. Ferūt hūc vrbē in hiſtria regione ytalica ɔdidiſſe. Et ex ſuo noīe eā Iuſtinopolim appellaſſe. Quā q̄dē in loco munitiſſimo ꝓpter barbaroꝝ incurſiones ɔſtituit. vt populi ab eiſdē agitati ibidem tuerēt̄.

TIberius Cōſtantinus mortuo iuſtino romanoꝝ regū ſumpſit imperiū. Hic vt ia3 diximꝰ iuſtino adhuc ceſare cū palaciū regeret. ⁊ eū p adoptionē in filiū ⁊ regni heredē ſuſceperat. ac merito certe cu3 in hoīe ea ornamēta eſſent. que in optimo principe req̄rūtur clemēcia. iuſticia. pietas. religio. ſapientia. ɔſtātia. Et ppetua fortitado. Ueꝝ inter alias eiꝰ v̄tutes benignꝰ ⁊ liberalis in oēs. potiſſimū v̄o erga paupes habitꝰ ē. Et cū multa de theſauris q̄s iuſtinꝰ aggregauerat paupibꝰ erogaret. ſophia auguſta freq̄ntius increpabat eū qd̄ rem publicā redigiſſet ī pauptatē. Aiebat ille. Cōfido ī dn̄o. q2 nō deerit pecunia fiſco nr̄o. tantū vt paupes elemoſinā accipiāt aut captiui redimāt̄ Hoc ē magnus theſaurus. Deambulās v̄o p palatiū vidit in pauimento domus tabulā marmoreā. in q̄ erat crux dn̄ica ſculpta. Et ait. Crucē dn̄i ī q̄ frōtē nr̄am ⁊ pectora munire debemꝰ. Eā ſub pedibus cōculcamꝰ. Et dicto citius iuſſit eande3 tabulā auferri melioriq3 loco atq3 honeſtiore reponi. Poſt h̄ v̄o vna. atq3 altera inuenta eſt. Sub q̄ tantā vim auri ⁊ argenti reperit. q̄ntā hominis bn̄ficiētia requirebat. Cuiꝰ q̄dem magnā ptē paupibus erogauit. Ferūt etiā narſetis theſauros ad eū ex ytalia delatos fuiſſe. Quibus ɔflatis ad magnificentiam ⁊ liberalitatem vſus eſt. Et ne quid ad integrā eius felicitatē deeſſet. exercitus quē in perſas miſerat. victor rediens tantā predam ad elephantis. xx. auexit. q̄ntum vllus vnq̄3 antea. Hoc requirebāt eius merita erga genus humanu3. Hec religio in deum ſaluatorem noſtrū. hoc poſtremo eius beneficentia erga populū romanū. que ⁊ armis quoad fieri potuit tutatus eſt. Tyberius igitur Conſtantinus poſt q̄3 imperium ſeptem rexerat annis. ſentiens ſibi diem mortis imminere. vna cum conſilio ſophie auguſte Mauricium genere capadoce3 virum ſtrennuū ad imperium elegit. ornatamq3 ſuam filiam regalibus ornamentis. tradidit ei dicens. Sit tibi imperium meū cū hac puella conceſſum. vtere eo felix. memor ſemp vt equitate ⁊ iuſticia delecteris. Hec poſtq̄3 dixit de hac luce ad eternam patriam migrauit. Magnū luctū pplis de ſua morte relinquēs fuit eī ſumme bonitatis ī elemoſinis ꝓmptꝰ. in iudicio iuſtꝰ. In vindicādo cautiſſimꝰ. nullū deſpiciēs ſ3 oēs in bona volūtate complectens. oēs diligēs. ipeq3 dilectus ab omnibus.

LOngobardi quibus nutrita barbe longitudo patris ydeomate dedit nomē a Scandinauia germanie inſula oceaui originem habuere. Ex qua profecti Aionē ⁊ Thatonem habuerunt duces. Iiſq3 fato functis. Agelmūdum ſibi regem impoſuit. Eoq3 a populis quos dicūt bulgaros hiſtri accolis interfecto lamuſſio ſubrogatus eſt. Qui agelmundi necē vlciſci cupiens in bulgaros arma mouit. eoſq3 maxima afflixit clade. de ortu huius lamuſſij refert Paulus ꝙ meretrix queda3 vno partu ſeptem edidit filios quos cum in piſcinam enecandos proieciſſet. Agelmundus rex videns paruulos exorruit facinus. haſtaq3 manu geſtabat eos voluere cepit. vnus ex eis iniecta manu haſtam comprehendit rex miſericordia motus illi magna prenūcians e piſcina abducandum abduxit. que eorū lingua lama dicitur lamiſium nominauit. qui cum adoleuiſſet ſtrennuus in omnibus adoleſcēs euaſit. Et poſt eum quadraginta annis regnauit. quo defuncto tercius rex Lethu eſt ſuffectus. Qui cum ānis quadraginta regnaſſet Hildooch filiū ſibi inſtituit ſucceſſorem. Et poſt eum quintus Godooth longobardoru3 regno prefectus eſt. Cui ſucceſſit Claffo. Inde ſubrogatꝰ ē in ſeptimu3 regem filius thato. Qui profligatis herulis pauloposſt interfectus eſt. Octauus regum Unacho. Ualtarith filium habuit ſucceſſorem. Poſt quem decimus ⁊ non nonus ꝑut ſcripſit Sigiſbertus longobardorum rex fuit andoin a quo primū ea gens in pannoniam traducta fuit. Poſtq̄3 ānis duo de quadraginta Rugilandam prouinciam habitauerat. In pannonia autem ſub ip̄o andoino primū ⁊ poſtea ſ3 Alboino eiꝰ filio. Qui vndecimus rex fuit annis quadragintaduobus lōgobardi habitauere. dignitate aucti ⁊ maximo potentatu. Longobardorum autem in ytaliam ingreſſum fuiſſe cōperimus benedicti pape pontificatus initio. Et iuſtino minore annū iam tercīūdecimū apud Cōſtātinopolim impante. Fecerunt iter longobardi p patentē portam que ab ip̄o conditi orbis initio relicta fuiſſe videtur barbaris ad ytalie inuaſionē. Decedentes nanq3 pannonia p noricū q̄ prius bauaria. nunc ea in parte dicitur auſtria puenere. Liburneam que tūc ſicut ⁊ nūc dictus eſt ꝓuincia foriiulij. Oppidoq3 foroiulio cū ipſa (cui dat nomen) ꝓuincia p incolarū deditōe3 potiti ad planē fluuiū conſederunt.

Alboinus Rex

Alboinus vndecimus longobardoꝝ rex. quē narſes vt ꝑmiſſum ē cū omnibus copijs poſtq̃ gummudū gepidaꝝ regeꝫ occidiſſet. ⁊ gepidas vſq; ad internitōem deleuiſſet: E pannonia in ytaliā ad cōpeſcendas ſedes vberiores q̃ in pannonia occupauerāt. litteris ⁊ nūcijs accerſit. Obtemperās itaq; narſetis monitis alboinus ytaliā per ſyrmiū ingreſſus. cum oībus longobardis tam viris q̃ mulieribus. adiūctis etiam ſibi. xx. ſanonū milibus. cū ipīs vxorib⁹ ac liberis armētis q̄q;. ꝑ foꝝ iulij ytaliā intrauit. cū exercitu lectiſſimo. primo oēm venecciā occupat. inde in ſubriā ingreſſus mediolanū vi capit ac diripit. papiam triennio obſeſſam in ptātem ſuam tandē redegit. Hac aūt victoria let⁹. veronaꝫ ſe cōtulit. quā regni tocius ſedē cōſtituerat. Erat tūc tercius et dimidius exact⁹ ab ingreſſu longobardoꝝ in ytaliā annus quo in tpe alboinus omni pene ethruria ⁊ arimino ac ciſalpine gallie partib⁹ a bononia papiam vſq; oībus (excepto Grex illo) potitus vel vrbibus vl' oppidis. veronā igitur ſe contulit. In qua vrbe vxorē diuitiaſq; ⁊ omnē regiā ſuppellectilem habebat. Rebus autē vt erant tūc in ea gente letiſſimis. ludos celebrauit. Et qd' oīa apud eam barbarieꝫ ſuperabat ludoꝝ leticieq; genere cōuiuijs ebrietatibuſq; ē indultum. Bibebatq; rex ea pathera quā ex Gunimūdi gepidaꝝ a ſe in pānonia interfecti craneo laminibus circūdato aureis parauiſſe. Et euꝫ immoderatius hauſiſſet hilarioꝛ ac ꝓprie amens reditus. miſit Roſimūde vxori e regione diſcūbenti patheram mero plenam. Ipē alta incla mitans voce vt cū pr̄e gunimūdo bibēs leta eēt. Que vxoꝛ adeo alte īſedit pectori mulieris. vt ex ea hora ſtatuerit pr̄ni cranei ludibriū viri īteritu vindicare. Egitq; tātā rem maxime in hūc moduꝫ. Helmechildis erat longobardus ⁊ nobilis ⁊ in armis ferox. qui adoleſcentia floꝛens. ⁊ coꝛpoꝛe famoſiſſimus. puellā deperibat. roſimūde obſequio inſiſtentem. Qd' cū nō ignoꝛaret regina effecit. vt puella qd' ardenter cupiebat ſeſe illi in concubitum permitteret. Eum poſtea adoleſcentem his artibus ad laſciuientis animū in ſententiam trahendum vt rata erat efficaciſſimis pellectum. Roſimūda in regis caput armare tēptauit. Cui⁹ poſtea conſuetudine roſimūda quidem delectabat̄. queq; in cubiculū ſecreto ducens. ꝓpoſita regni ſpe alboinū obtrūcare compulit. Verꝫ cū aduerſantibus longobardis. de ſpe regni decidiſſent. Ambo ad longinū qui tum rauenne p̄erat confugere. Nec ita multo poſt ſeipos inuicem veneno petentes diem extremū claudunt.

Lōgin⁹ exarch⁹ ytalie.

Longinus grecus primus ytalie exarchus. hoc anno poſt captam vniuerſam ferme ytaliam. nouū in ytaliā adduxit magiſtratus nomē exarchatus ytalie. qui interp̄tabat̄ ſummus ytalie magiſtratus. Et rauenne ſe continens nūq̃ iuit ad vrbem romam. vel qualis eſſet inſpiciendam. In adminiſtratione vo ytalie ⁊ vrbiū que in iuſtini imꝑatoꝛis partibus cum roma ⁊ rauenna durauerant. Hūc primus ſeruauit moꝛem. vt non prouincie aut regioni p̄eeſſꝫ preſes ſiue quiſpiam magiſtratus: ſed ſingule vrbes ſingula oppida a ſingulis cuſtodirentur. regerēturq; magiſtratib⁹. quos appellauit duces. parem itaq; faciens vrbem romā alijs ytalie vel vrbibus vel oppidis. hac vna in re illā honoꝛauit. qd' impoſitum tūc magiſtratum preſidem appellauit. ſed qui ſucceſſerūt ſunt appellati duces: vt poſtea per multos annos ſic romanus appellaretur ducatus. ſicut Narnienſis ſpoletanuſq; eſt dictus. neq; poſt baſilium qui cum Narſete conſul fuit. vel conſules roma habuit vel ſenatum legitime coactum: ſed a duce greculo homine. quem exarchus ex rauenna mittebat res romana per multa tempoꝛa adminiſtrata ē. Durauit quippe hic magiſtratus ferme centum ⁊ viginti quatuoꝛ annis. Eoq; defuncto ſmaragdus ſuffectus fuit.

Leander epiſcopus

Leander tolletanus (vel vt quidam volūt) hiſpalenſis epūs. Vir plane ſanctus ⁊ doctrina precipuus. In quo eloquentia ⁊ doctrina pari lance certabant. Cuius p̄dicatione exemploq; ⁊ induſtria tota veſegothoꝝ gens ꝑ Recaredum eoꝝ regem ab arriana impietate cōuerſa ē. Multa eīn cōpoſuit. tum ad cōfirmationē noſtri dogmatis: tum ad cōfutationem arriane ꝑfidie. quā (tanq̃ teterrimā labem) Vandali ex aphrica in hiſpaniā a beliſario pulſi detulerāt. Huic aūt inſigni viro beatus Gregoꝛius papa adhuc monachus moraliū ſuoꝛum libꝛos ſcripſit. Cuiuſq; vita multis ſignis ⁊ miraculis in fine claruit. Ideo inter ſanctos relatus cuius feſtū. 3. kal'. Marcij celebrat̄.

Ioannes Elimona ſeu elemoſinarius latine alexandrine vrbis epiſcopus. per hoc tempus oꝛientalem eccleſiam quoad fieri potuit in fide continuit legendo. diſputando. ſcribendo. monendo. docendo. licet multos aduerſarios habuerit ſigna quoq; magna. nec nō elemoſinas plurimas ⁊ alia pietatis opera faciendo. Cuius celebrem ⁊ admirandā leonci⁹ q̄dam neapoleos ciprioꝝ inſule epūs vt in vitaſpatruꝫ hiſtoꝛiam pulcerrimam ſcripſit.

Actum tum demū de noīe ytalico putaſſem in tanta reꝝ ꝑturbatione: niſi ſanctiſſimi viri piture ꝓuincie ſuccurriſſent. Preerat eccīe aq̄leienſi paul⁹ pr̄iarcha vir ſctitat' fama ꝯſpicu⁹. Is vrbis aq̄leie paulo an̄ nouo parūq; valido muro cincte mūitioni diffiſus. cū clero ſctōꝝ reliquijs ⁊ oī ſacra ſuppellectile migrauit g̃dū. Perat eē taruiſine eccīe felix eps̄ rauēna oꝛiūd⁹ vir vt ea tēpeſtate doct⁹. ⁊ cū vita integeris lōgobardos adeſſe itelligēs ad alboinū ire ꝯtēdit taruiſinis vt nouerat iratum ſalutem ⁊ bonoꝝ eccīe ſue conſeruationem impetrauit:

Fortunatus epiſcopus

Germanus epus

FOrtunatus epus tudertinus (vt ait grego. in primo dyalogorū) in effugādis ſpiritibus immenſe virtutis gratia pollebat, ita vt non nunꝙ ab obſeſſis corporibus legiones demonuꝫ pelleret. Et cū multos hoīes liberaret Etiā equū cuiuſdam militis in rabiem vſuꝫ: vt cūctos dilaniaret: facto ſigno crucis ad manſuetudineꝫ reduxit. cuidaꝫ quoqꝫ ceco lumen reſtituit. Et nūc corpus eius in ciuitate tudertina demoniacos abſoluere. egros curare quotiens ex fide petitur vt viuens conſueuerat traditur.

FOrtunat⁹ alter vir ſingularis litterature ⁊ eloquentie gallos ad mitiorem cultū redegit ſcriptis ⁊ exemplo. Ad ſigibertum em̄ eoꝝ regem libellum de gubernando regno pſcripſit. ac beati Martini vitam eleganter compoſuit.

Sampſon epus

Amandus epus

GErmanū epiſcopum pariſienſem. ſunt qui ſcribant virum quidem ſanctiſſimū hoc tempore fuiſſe. qui francie reges ſemꝑ in officio cōtinuit. Et adeo quidem: vt inter ſe certatū religione. pietate. gratia. humanitate ſit. Nil em̄ in Germano cernebant. qđ ipſi nō imitarent: tātū valet boni paſtoris exēpla.

SAmpſon dolenſis epiſcopus. mira claruit ſanctitate. in eius cōſecratione colūba celit⁹ emiſſa ſuꝑ caput ſedit quouſqꝫ epus ordinatus fuit. Suus quoqꝫ diſcipulus Erbinus poſt ſua fata claruit.

AMandus epiſcopus Traiectenſis in vaſconia cū eo tempore populus ferociſſimus eſſet ſua ſanctitate ac predicatōne ad mitiorē vitam redegit.

Gregorius thuronēſis epiſcopus.

Radegūdis regina fracie

GRegorius turonenſis archiepiſcopus octauo Iuſtini anno ordinatus in omibus clarus habetur. Fuit autē aluernie regionis indigena. Sexdecim deinde ānis in epatu exegerat. Cū gregori⁹ magn⁹ in ſede aplica ſbrogat⁹ ē. Obijt tandē. xv. kal. decembris. Hic ſcripſit hiſtoriā regū frācoꝝ. Miracula qꝫ beati martini poſt obitū ei⁹ in libris qtuor.

RAdegūdis regīa frācie de regiōe thuringie ex beregario orta. poſt deuictaꝫ pr̄iam regal' pda abducit. Ea ī ſortē lotharij reg ī vero mādēſeꝫ ducta ad nutriēdā cuſtodita. inde ī ſucceſſiōe nupſit terreno pncipi. nō tn̄ ſepabat a celeſti mira poſtea peregit pietatis opa. eā medard⁹ poſtremo nouionij mutata veſte dn̄o cōſecuit. porro mōaſteriū pictauis coopante dei gr̄a mōaſteriū p ordinatōeꝫ lotharij reg ꝯſtruxit. vbi ī mltitudine mag abbatiſſa ī oī abſtinētia ⁊ miracul' vixit. morſqꝫ ei⁹ gl'ioſa fuit. ei⁹ trāſitus recolitur ydibus Auguſti.

Gregorius magnus doctor

GRegori⁹ magn⁹ (ob eius ſanctitatē. ac ſapientie pcipue moralis ſublimitatatē) appellatus vt pene in ea oēs doctores excellerit. Is ex ſenatoria ſtirpe ortus. patrem habuit Gordianū matrem ſiluiam nobiliſſimos romanos. At cum ſummā philoſophie apicē in ſua adoleſcentia attigiſſet. Ac rerum ⁊ diuitiarū copia abundaret. ea oīa deſeruit ⁊ religionis ſtatū pelegit. varijs tn̄ ſeculi curis ac negocijs impeditus. Tādē patre orbatus ſex monaſteria in ſicilia cōſtruxit. Septimū intra menia vrbis ſb honore ſancti andree apoſtoli ꝓprijs fabricauit. In quo relictis ſericis auro gēmiſqꝫ: vili monaſtico habitu tegebat. Cui⁹ pfectio in prologo dialogi eius oſtēditur. tanta aūt in abſtinentia corpus afflixit. vt infirmato ſtomacho vix ſubſiſter eualeret. vt ſepenumero ſincopi laboraret. Monachus igitur romanus. ob probitatē ⁊ ſanctitatem maximo in pcio habitus fuit. Qui ⁊ multa tum cōſtantinopoli. tūqꝫ rome pro xpiana religione ad multoꝝ eruditionē edidit opa. Moraliū ī Iob libros dialogoꝝ paſtoraliū. Itē regiſtꝝ ſuꝑ Ezechielē ⁊ omelias ⁊c̄.

Anno mundi.5793.Anno xp̄i.594.

GRegorius magnus papa.eius nominis primus:patria romanus patre Gordiano. viro ſenatorio:vno oı̄m ꝯſenſu inuitus etiā pōtifex creatur. Anno dn̄i ⁊c.d.ac.xviij. Is aūt cum principis ꝯſenſus requireretur.nūcios cū litteris miſerat. Qui mauriciū obſecrarent:ne pateret electionē cleri ⁊ ppl̄i romani ea in re valere. intercepte ſunt littere a profecto vrbis ac diſcerpte ſcripteqꝫ alie. Quibus rogabatur vt quem populus ac clerus in pontificem legiſſet eundem impator confirmaret.quo nihil ei nūciari iocūdius ac gratius potuit.cum ſecum familiariter dum conſtantinopoli erat Gregorius vixiſſet. filiumqꝫ eius fonte baptiſmatis leuaſſet. Remittit itaqꝫ Mauricius nūcios qui Gregoriū ꝯfirmarent:cogerentqꝫ pontificatus gubernacula ſuſcipere. Is ita qꝫ non ſibi ſ̄; vtilitati hoı̄mqꝫ ac honori diuino ꝯſulens.quem certe ob religionem ⁊ pietatē rebus oı̄bus ſemper ante tulerat.ſpretis opibus .poſthabitis voluptatibus atqꝫ oı̄ ambitione ⁊ potentia.gubernacula reipublice xp̄iane ſuſcipiens.ita vixit.vt vſqꝫ ad tēpora noſtra.neminē ex ſucceſſorib[us] parem habuerit:ne dum ſuperiorem vel ſanctitate vite vel diligentia in rebus agendis.vel doctrina ⁊ ſcriptis:doctor etiā humilim[us] primus oı̄m pontificū ſe ſeruū ſeruoꝝ dei ſcripſit.Ac omnis inſtitutio eccleſiaſtici officij veteris p̄ſertim ab eo eſt inuenta ⁊ approbata. Supplicationeſqꝫ maiores ꝓpter peſtē ſedandam ac ſtationes inſtituit.Exornatis quoqꝫ q̄buſcūqꝫ rebus potuit baſilicis romanis dedicataqꝫ gothoꝝ eccleſia que in ſubura eſt agathe martyris nomine.paternā domū in cliuo ſcauri poſitam non longe a circo maximo in monaſteriū redegit.Quo in loco ⁊ hoſpites ꝯtinuo accipiebat.Et paupes vndiqꝫ confluentes cibo ⁊ potu in vita retinebat.Uir certe oı̄ laude dignus.Tādem confirmata oı̄ ratione eccleſia dei.Anno.xiij.menſis.vj.die.x. pontificatus ſui moritur.Phoce vͦo imperatoris āno ſecundo.ſepeliturqꝫ collacrimātibus oı̄bus in baſilica petri ante ſecretariū. quarto ydus marcij.Eius vͦo in morte menſibus quinqꝫ. diebus vnde viginti.ſedes romana tum vacat.

SAbinianus papa cui[us] patria ignoratur ac merito quidem Gregorio ſucceſſit:homo em̄ obſcuro loco natus.obſcurioris moribus rebus geſtis Gregorij viri ſanctiſſimi aduerſatus eſt. Nam cum ſuo pontificatu fame laborare tur.inſtarentqꝫ paupes.vt pietatē Gregorij elemoſinis imitaretur:nil aliud reſpondebat.qꝫ Gregoriū popularē famā aucupantē patrimoniū ecc̄ie largitionibus diſſipaſſe. Paululū etiā abfuit q̄ libri eius cōburerentur.Adeo in Gregoriū ira ⁊ inuidia exarſerat homo maliuolus. Hic tū ſtatuit vt hore in eccleſijs diſtinguerentur officij gratia.Et accenſe lampades ꝯtinuo retinerentur. potiſſimū vͦo in eccleſia beati Petri. At cū annū vnum.menſes quinqꝫ.dies.ix. in pontificatu ſediſſet moritur:funuſqꝫ eius a ſancto Joanne per portam aſinariā ⁊ pontem miluiū in baſilicā petri defertur. Uacat ſedes ei[us] morte.menſes xj.dies ſex ⁊ viginti.

BOnifacius tercius papa.patria romanus. Uir ſacerdotio dign[us] a phoca imperatore obtinuit.magna tamen contentione.vt ſedes beati Petri apoſtoli.que caput eſt omniū eccleſiarum ita ⁊ diceretur ⁊ haberetur ab oı̄b[us]. Quem quidem locum eccleſia conſtantinopolitana ſibi vendicare conabatur. fauentibus interdū malis ꝑncipibus.Merito em̄ ſedes romana ceteris anfertur.Ei[us] ītegritate ⁊ ꝯſtātia cūcte hereſes ꝯfutate ſunt ⁊ exploſe: inde ſynodo habita plura inſtituit. Tandem eius vita ⁊ decreta extincta ſunt pontificatus ſui menſe.ix.Sepultus eſt aūt in baſilica petri:vacat tū ſedes menſe vno.diebus ſex

Anno mundi.5813.Anno xp̄i.614.

BOnifacius quartus papa natione Marſus.patria valerienſis.patre Joanne medico.Hic templū ſancte marie rotūde quod veteres pantheon Quia cybeli ⁊ oı̄bus dijs cōmune eſſet.a phoca imperatore obtinuit: cōſecrauitqꝫ q̄rto ydus Maij. in honorē beate marie v̄ginis omniūqꝫ martyrum Eiectis prius gentiū ſimulacris.luſtratoqꝫ templo vnde poſtea virgo ad martyres appellata eſt. Quo facto etiam domū paternam in monaſteriū redegit: fundoſqꝫ ſuos monaſterio aſcribit ī monachorum vſum.Quibus ⁊ predicandi ac abſoluendi poteſtatem tribuit. Uerū non ita multum poſt.diem extremū obiens.Sexto pontificat[us] ſui anno menſe octauo.die.xiij.Quo quidem tempore.peſte fame ⁊ inūdatione aquarū laboratū eſt. Sepelitur in baſilica petri.vacat tum ſedes eius morte menſib[us].vij.dieb[us] q̄nqꝫ ⁊ viginti.

Linea ſummorum pontificum

Gregorius primus

Sabinianus

Bonifacius tercius

Bonifacius quartus

Linea Imperatorum

Mauricius

Phoca

Mauricius tyberij gener. quo defuncto idutus purpura. redimitus diademate. ad curiā processit. acclamatisqʒ sibi laudibus largito populo mūera. primus ex grecoꝝ genere cōfirmatus est. huic eñ tsi cappadox erat. imperiū tamē ob vtutem ⁊ strēnuitatē in rebus agendis ɔmissum est. At vero longobardi cū post mortem alboini. xx. ānis sub ducibus fuissent. Eutharim regem sibi creant. Quē ⁊ flauiū appellarūt. quo quidem cognomento oēs lōgobardoꝝ reges deinceps vsi sunt. Mauricius aūt pellere ytalia lōgobardos conatus. Sigebertū frācoꝝ regē mercede ad id bellū sollicitat. Qui statim cōgregato galloꝝ ⁊ germanoꝝ mag exercitu. cū Euthar decertās magno capto incōmodo superatur. Hac aūt elati victoria longobardi. vsqʒ ad fretum siculū peruenere: vrbes ytalie in ptātem suam redigentes. Quo minus vo vrbe roma diu obsessa potirenť. fecere hymbres. ⁊ quidē frequentes quibus hostes a menibus ꝓpelluntur. Interea vo mauricius supatis i etruria ⁊ campania Hexarcho romano duce longobardis in omnia vicia ꝓlapsis. legem tulit vt qui romane militie asscriptus esset. nisi finita militia. vt manchus ⁊ debilis ex vulnere factus. deo militare nō posset. Hanc obrem motus Gregorius hoīem admonet ne eius religiones impugnet. Cuiꝰ benignitate ex infima sorte hoīm ad summū gradum dignitatis puenerat. Preterea cū Ioannē Constantinopolitanū epm vniuersalē patriarchāʒ creasset. monuissetqʒ Gregoriū vt obtemparet. Respōdit homo constantis ingenij ⁊ fidei potestatem ligandi ⁊ soluendi petro traditam eiusqʒ successoribꝰ. nō epīs ɔstantinopolitanis. Nequaqʒ his malis cōtentus longobardos adhortať. vt romanos adorirētur. Ideo agilulphus ex cisalpina romā magnis illatis calamitatibꝰ integrū annū obsedit. Omissa spe potiūde vrbis mediolanū rediit. At mauricius nō sponte. ꝟ coacte penitentia ductus. cū Gregorio mitius agere cepit: fuitqʒ tū vtilis reipublice. Nā sepe contra hostes dimicans victoriam obtinuit. Huni qʒ q auares appellanť etꝰ virtute deuicti sunt. Interim vo milites stipendijs suis defraudati. Phocā centurionē impatorem creant: ⁊ Mauriciū obtrūcant. postqʒ vnū ⁊ xx. annis rexit.

Phoca. extincto mauricio eiusqʒ filijs. Theodosio Tyberio Constantino ⁊ aduocato romanoꝝ regnū inuadit. p octo annoꝝ curriculā principatꝰ est. Veniensqʒ cōstantinopolim imperatoꝝ receptus est: magnā de se spem prebuit. ꝟ rerum exitus multoꝝ fefellit opiniones. Nam suo tpe pse cosdra rege in romanas ꝓuincias irrūpētes. supato phoce exercitu hierosolimā occupāt. Templa xpianoꝝ ꝓphanāt ⁊ diripiūt. Lignū dñice crucis inde auferūt. Zachariā virū sanctissimū eiusdē ciuitatis patriarchā in captiuitatē abducūt. Hanc obrem ab omnibus potissimū a senatu spectus phocas ab heraclio copiarum ⁊ affrice prouincie duce imperio ⁊ vita priuatur. Remqʒ publicā romanā. heraclius eiusdē filius regendam suscepit.

Concilū ad. s. Petrum Rome

Synodum apud sanctū Petrū Rome vir sanctissimus Gregorius papa habuit (ne vlla i re ecclesie deesset) quatuoꝛ ⁊ viginti episcoporum in qua multa sustulit que nocitura. mlta etiā addidit que profutura fidei nostre videbātur. In ea quippe synodo primo qtuoꝛ ɔcilia. s. Nicenū. Cōstantinopolitanū. Ephesinū. ⁊ Calcedonense decreto publico approbauit. ⁊ cōfirmauit. nec non et qntū veneratꝰ ē. Vetuit in eo ɔcilio vt nullꝰ bigamus ordinareť pſbiter. Statuit etiā vt epūs semel dūtaxat ɔsecrareť. Mādauit pterea vltimā volūtatem modis oībꝰ obseruare debere. Instituit pterea ne qd ornatus ⁊ ɔcētus inter sacrificandū deesset. vt ad versu vniꝰ psalmi introitus misse fieret. Et vt nonies kyrieleyson canereť ⁊ alla. in canonē redegit. diesqʒ nr̃os i tua pace disponas. Preterea supplicatōnes maiores (qs greci letanias vocāt) pmꝰ instituit stationū qʒ magnā ptē maxie q in basilica petri hnťur. Quid plura omnē ecclastici officij istitutōes ipe sctissimꝰ pōtifex instituit ⁊ approbauit.

Synodū qʒ hūit postea bonifaciꝰ papa. iij. epōrū duo ⁊. lxx. pſbroꝝ. xxx. diaconoꝝ triū in q instituit ne quis sub anathematis culpa in locum de mortui pontificis aut epi subrogareť. nisi tercia saltē post obitū eius die: vt ne anathematizarenť q largitione vl grā ad pontificatū vl epatū aditū sibi qrerent. Voluit itē electōem epi a clero pariter ⁊ pplo fieri. eamqʒ ita ratam fore si a principe ciuitatis approbata esset. Constituitqʒ vt nitidus pannus quod corporale dicitur super altari in consecratione semper a sacerdote poneretur.

FErūt iudeū quendā imaginē crucifixi telo tranſfixiſſe ꝑ hec tpa
a quo illico ſanguis copioſus effluxit. quo iudeus maculā con
traxit. xpiani id vidētes ꝑ veſtigia ſanguinis ad imaginē ſanguinē
emittentē puenerūt. quo comperto iudeū lapidibus obruerūt.

TAnta inundatio aquaꝝ. anno ſexto Mauricij impatoris fuit vt
noe diluuiū renouatū crederet. fuit em̄ diluuiū in finibus vene
tiarū τ ligurie ſeu ceteris regionib⁹ ytalie. Deſtructa ſunt itinera diſ
ſipate vie. facte ſunt lacune poſſeſſiones ſeu villaꝝ hoīmqꝫ pariter et
animātiū magnus interitus. Tantū tunc atheſis fluuius excreuit. vt
circa baſilicā zenonis martyris. q̄ extra veronenſis vrbis muros ſita
ē vſqꝫ ad ſupiores feneſtras aque ptingerent. facta ē autem hec inū-
datio ſextodecimo kalendas nouembris. Sed τ tante choruſcatio-
nes τ tonitrua fuerūt. q̄nte fieri vix eſtiuo tpe ſolent. In tantū tūc flu
uius tyberis excreuit. vt aque ei⁹ ſup muros vrbis influerēt. Et ma
ximas in ea regiones occuparēt. Tūc ꝑ alueū eiuſdē fluminis. cū mul-
ta ſerpentū multitudine. draco etiā magne mireqꝫ magnitudinis per
vrbē tranſiens vſqꝫ ad mare deſcendit. Subſecuta ē ſtatim hāc inun
datiōnē grauiſſima peſtilentia. quā inguinariā appellant. Que tan-
te pplm ſtragi deſtinauit. vt de inextimabili multitudine vix pauci
remanerent. Primūqꝫ pelagiū papā pculit deinde paſtore interēpto.
ſeſe ꝑ pplm extendit. In hac tribulatione beatiſſim⁹ gregorius pa

pa electus ē q̄ dum ſeptiformē letaniā fieri ordinaſſet. Vni⁹ p̄ ſpacio
dū hi deū p̄carent. Octuaginta ex eis ſubito ad terrā corruentes ſpi
ritū exalarunt. Septiformis aūt letania dicta ē. qꝛ omīs vrbis popu
lus a beato gregorio in ſeptē ptibus depcaturus dn̄m diuiſus ē. In
primo nāqꝫ choro fuit omīs clerus. In ſecūdo oīes abbates cū mo
nachis ſuis. In tercio oīes abbatiſſe cū cōgregationibus ſuis. In
quarto om̄es infantes. In q̄nto om̄es laici. In ſexto vniuerſe vidue
In ſeptimo om̄es mulieres coniugate.

MIſit hac tēpeſtate diuus gregori⁹ magnus auguſtinū melitum
τ ioannē. cunqꝫ his mōchos q̄ſdā ꝓbatiſſime vite. q̄rū monitiſ
τ p̄dicationib⁹ fidei nr̄e dogma Angli tū p̄mū integre receperūt. auguſtin⁹ ei τ melit⁹ optimi monachi τ an
glorū epi atqꝫ apli i p̄cio habiti deo auxiliāte. τ monitis τ efficaciſſimis exhorta
tionib⁹ totā illā iſulā ad fidē xpi tādē pduxē. ibidēqꝫ demū ſenio ꝯfecti n̄ ſine mag
ſctitatiſ opinione in dn̄o q̄euere. τ cū ſcti fuerīt. eoꝝ feſta ſeptio kal. iulij celebrāt.

Auguſti⁹ τ melit⁹ mōchi

Tunica inconſutilis

TVnica incōſutilis dn̄i nr̄i ihu xpi a. b. v̄gie maria
ꝯfecta. q̄ ſorte vni militū obtigerat. his tpib⁹ nō
ꝓcul ab hierl̄m apud vrbē Zaphat in archa marmorea
eo loci repoſitā. ab epis Gregorio anthioceno. thoma
qꝫ hieroſolimitano. ac ioanne ꝯſtantinopolitano incor
rupta τ immaculata inuenta fuit. Qua ſuſcepta maxīo
in p̄cio habita fuit. qui ipā ſuſcipiētes hieroſolimā de
tulerūt. τ in eburnea archa collocauerūt. Ferūtqꝫ hanc tu
nicā poſt captōēz vrbis ꝯſtātinopolitane in man⁹ thur
corum deueniſſe.

Hermigildis Rex.

HErmigildus q̄dā viſigothoꝝ rex hiſpaniaꝝ τ vi-
ſigothoꝝ regis filius. per id temp⁹ a patre lemu-
gildo rege in carcere truditur. τ paulopoſt iniquiſſime
interficit. eo qꝫ leandri hiſpalēſis epi viri ſanctiſſimi p̄dicatōnib⁹ ab arriana im
pietate ad verā catholicāqꝫ fidē ꝯuerſus fuiſſet. Nā cū leander ipe hermigildum
cōuertiſſet. τ ipm̄ catholicū declaraſſet. pr̄ ira cōmot⁹ leandrū pontificē multis i-
cōmodis τ iniurijs affecit. τ filiū ipm̄ ꝯſtantiſſimū tandē iterfecit. ad cui⁹ corp⁹
poſt modū cāt⁹ āgelic⁹ audit⁹ fuit. lāpadeſqꝫ ardētes viſe. Sꝫ τ ipe pr̄ paulopoſt i
egritudinē ꝓlapſus leādrū reduxit. Et de iiuria atqꝫ pctō veniā poſtulauit. τ Ri-
cardū ſecūdū filiū regē cōſtituens catholicū τ veꝝ xpianū effici procurauit.

Baſolus abbas
Sindolph⁹ p̄ſbiter recluſus i frācia
Euthonicus britonicus
Similianus abbas
wungalotus p̄ſbiter
Gangeric⁹ eps cameraceñ.
Furſrus fili⁹ regiſ ybernie

Corpus. b. ſtephani ꝓthomartyriſ romā tranſlatum eſt
Phara virgo nobilis fuit
walbertus fuitqꝫ diſcipulus. s. colūbani
Deicola diſcipulus. s. colūbani
Cūbert⁹ eps colonieñ. ſctitate claret
Bauo p. s. amādū ex p̄done ꝯuerſus
vitā ſolitariā in artiſſima pnīa
pagens ceteriſ ſctitatis exēpla p̄buit.

Artharis rex

ARtharis flauius longobardorū rex.poſtq̄ꝫ longobardi decem annis ſine rege ſtetiſſent ab eiſdē creat⁹ rex.regnauit annis ſeptē. Hic daphonis regꝭ fili⁹ fuit.quē lōgobardi flauiū cognominauerūt.q̄ lꝫ adoleſcens rex ſblimatus fuerit.multꝭ tñ editꝭ facinorib⁹ laudes ingentes ꝓmeruit.ꝛ eas ob res oēs lōgobardorꝝ duces dimidiā pecuniarꝝ ſuarū ptē ei obtulere. Hic pharā oppidū non ignobile in abdue fluminis ripis condidit. ac Brixellū ciuitatē in margine padi poſitam obſedit ꝛ debellauit.ac tandē ſolo equauit.Qua q̄dem elatus victoria ad ſiculum fretū oīa ꝯq̄ſiuit.ac multas ytalie ciuitates ī ſuā poteſtatē redegit Sꝫ ꝛ francorꝝ regē cū ingenti multitudine ipſorꝝ atq̄ꝫ germanorꝝ deuicit ac ex italia fugauit. Indeq̄ꝫ francilionē romanū ducem ex como ciuitate Cumacinaq̄ꝫ īſula.q̄ in lacu lario erat expulit.Et īgentes īde diuitias ſuſtulit. Qua ditatus ꝑ da ſtatim theudelindā garibaldi bauarorꝝ regꝭ filiā xp̄ianiſſimā duxit vxorem. quā obrem chilperic⁹ frācorꝝ rex q̄ huic arthari inimiciſſimus erat.in bauarum furens eum inopinate aggreditur.ꝛ ex bauaria expulit.qui relicto regno cū filia theudelinda in ytaliam ad generꝝ fugit.eo tñ anno quo eam duxit vxorem defunctus eſt.

Theudelinda regina

THeudelinda longobardorꝝ regina bauarorꝝ regis filia generoſitate ꝛ ſanguinis claritate inclita. Que ꝛ ſi ī ꝑmordio regni ſui etate iuuenis forma q̄ꝫ ſpectabilis ac diuitijs abūdans fuerit.moribus tñ ꝛ caſtitate ac religione cōſpicua fuit. Cui⁹ q̄dem virtutibus ſcribūt incitatū beatū Gregoriū eidē dyalogū ſuū de moribus miſiſſe.Cui⁹ lectione ꝑferocem viri ſui animū ad religionem ꝛ mitiorē cultū redegiſſe.Erat em̄ matrona īſignis:ꝛ fidei xp̄iane ſtudioſiſſima Hec quippe preter reliqua pietatis opera.monaſteriū celeberrimum in honore ſancti Colūbāni abbatis apud bobiū ciuitatem ſuꝑbiſſimis edificijs ſua impēſa condidit. et plurimos fundos eidem aſſignauit.Et baſilicam beati Ioannis baptiſte.modoecie edificauit. Qð oppidum decem milib⁹ paſſuū a mediolano diſtat.Et eandem eccleſiam ꝑdijs ac vaſis aureis ornauit. In qua quidem baſilica corpus ſuum ſepeliri mandauit. Et ex illo ac deinceps ꝓpter mulieris exemplū longobardi oēs Ioannem baptiſtam in patronū precipuū ſuſceperūt.

Agilulphus rex

AGilulphus longobardorꝝ rex poſt artharim regē ſuꝑ longobardos regnauit.annis.21.Mortuo nāq̄ꝫ arthari rege ꝑdicto . Cum longobardi de electione futuri regis diu diſcordes fuiſſent. Et habita de nouo rege creando cōſultatione.cū nequirent in aliquē cōſentire.Cōuenerūt vt quemcūq̄ꝫ theudelinda ex longobardis ducibus ſibi delegiſſet maritū. Is ī regē ab omībus acciperet fuit nāq̄ꝫ ingentis virtutis mulier.Et ꝓfecto digna. Cui⁹ iudiciū tanti facerent longobardi.Ea itaq̄ꝫ iudicio de ſe facto vſa:agilulphū qui erat thaurinēſiū dux virum bellicoſum adoleſcētia formaq̄ꝫ florentē ſibi maritum ꝛ longobardie gētis regem apud laumeliū papienſiū oppidū declarauit. Prima vo cura quā nouus ſuſcepit rex agilulphus fuit captiuos redimere.quos Childepertus de tridentinis abduxerat.ꝛ ſimul ab ipo rege pacem implorare. paceq̄ꝫ nactus ex ducibus qui anthari fuerant rebelles punire.ꝛ minulfum inſule ſancti iuliani ducem primū interfici curauit. Id cū reſciſcet gandulfus bergomenſis dux illi⁹ exēplo territ⁹ ſibi ꝓſpicere cepit.obſeſſus tñ venia petita deditionē policitū abire ꝑmiſit.Sꝫ ꝛ vlfari taruiſinus dux eodē tpe res nouas molitus captus ac in vinculis ad regem perductus eſt.inde iterū hoſtes interfici curauit. Rebuſq̄ꝫ pacatis bellū cōtra romanos ſuſcepit ꝛ oppidis circūquaq̄ꝫ captis. romā per annū obſedit .ꝛ multas illi clades intulit. Sed ꝛ longobardi qui beneuenti erant inducias violarunt.Zoto enim qui erat dux beneuentanus monaſterium Caſſinenſe inuaſit:ꝛ abbate monachiſq̄ꝫ cū ſingulis veſtimentis ꝛ vnico codice ordinis regulam continente fuga ꝓlapſis.ſacrum id cenobium a barbarie illa ſpoliatum.ꝛ ſolotenus deſtructū fuit.que celeberrimi monaſterij clades illa fuiſſe videtur.quā Gregorio teſte ſanctus pater benedictus futuram predixit affirmans vix apud deum potuiſſe obtinere.vt ex eo loco ſibi anime concederentur.Bonitus autem qui tunc erat quart⁹ a beato Benedicto abbas cum monachis euolatis romā ſe contulit.Sed zotoni paulopoſt eam cōmiſſaꝫ impietatem defuncto ſubrogatus eſt ab agilulfo rege in beneuētanū ducem arrigis ad quem aliquot beati Gregorij extant epiſtole.ſed illa inſignis per quā illi caſſinenſis monaſterij venerationemq̄ꝫ ſuaſit.Duxere deinde longobardi exercitum in patauiū.Erat tunc padua vrbs ſine menibus latericio vel lapide cōpactis.vallis plantiſq̄ꝫ tantū modica mūita.a tēporibus atile per annos circiter ſexaginta. ſine menib⁹ et frequentia ciuiū fuit.primūq̄ꝫ ſub Theodorico rege frequentari ac vallo muniri cepit.Quare illis in ānis q̄ ꝓpe centum ad huius obſidionis tempora intercedebant omnia edificia ex materia aſſeribuſq̄ꝫ conſtructa erant.Id cum cernerent longobardi.ventos nacti validiores faculas ignitaſq̄ꝫ ſagittas ſcorpionibus iniecerunt.Et primo incendiū inchoauit quo ꝓpinqua illico corripiente vrbis pars maxima eſt cremata.ꝛ inde vrbē incendio vaſtauere. Monſſilitis ciuitas cōem cū padua habuit ſortem.inde agilulfus ticinū eſt reuerſus.Tandem per interceſſionem religioſiſſime regine omiſſis ydolis xp̄i fidem cuꝫ longobardis cōplexus.eccleſiaſticorum bona reſtituit.ac deinde vita functo adoaldum puerulum filium cuꝫ theudolinda matre ſucceſſorem reliquit.

DEuſdedit papa. pr̄ia romanus. pr̄e ſtephano ſubdiacono. pontificatū oī/bus ſuffragijs adept⁹. Hic cū eſſet optimus pater clerū mirū in modum dilexit ⁊ auxit. ferūt hūc tante ſanctitatis fuiſſe. vt quendam obuiū elephantie morbo laborantem. oſculo ſuo lepra ſtatim liberauerit. Conſtituit aūt ne filī⁹ patrini puellā e ſacro fonte a patre leuatā ducē in vxorem poſſet. Deus aūt dedit eius tp̄a ad hec etiam notiora fecere ⁊ terremotus. ⁊ ſcabies q̄dā ita ad clephantiam tendens. vt deformitate cognoſci homines nō poſſent. morit̄ pōtificatus ſui anno. iij. die tercio ⁊ vigeſimo. ac ſepelit̄ in baſilica petri ſexto yd⁹ nouembris. Eius morte ep̄atus tum vacat mēſem vnū. dies. xvj.

Siſebutus rex

SIſebutus viſegothoꝝ rex. eo tp̄e Richardi reg filius regnare cepit. ⁊ regnauit annis. 36. Hic cū primū gētilis eſſet xp̄ianus factus ſtatim plurimas hiſpanie ciuitates. q̄ ad romanos defecerant recepit iudeos quoqꝫ om̄es in regno dep̄hēſos grauiorib⁹ ſupplicijs ad xp̄i fidem compuliſſe. rogatu (vt aiūt) heraclij qui in fatis habuerat ſibi cauendū a circūciſis eſſe. Cū tm̄ poſtea haudquaq̄ ſatis fati neceſſitatem circūſpiciēs a ſarracenis circūciſionē obſeruātibus oppreſſus ſit. Tandē cū eſſet ſtrēnuus vir om̄es hiſpaniarū ciuitates romanis abſtulit. at tum demū Conſtātinopolitani impatores ī hiſpania impare deſiert

BOnifacius q̄ntus papa. natione cāpanus. pr̄e Joanne pontificatū inijt eo tp̄e quo eleutherius patricius romā ab heraclio miſſus vindicata ioannis exarchi morte. ſemetip̄m regem ytalie creat. Uir certe ſingularis humanitatis ⁊ demētie mag̃ in oēs benignitate ⁊ gr̄a vtens. nullū gen⁹ officij (qd̄ bonū paſtorē deceret) p̄termiſit q̄ cū eſſet doct⁹. ne qui ad ecc̄ias ↄfugerent inde vi retraherent̄. ne ve acholiti reliquias martyrū attractarent. qd̄ eſt p̄ſbiteri aut ſubdiaconi officiū. Mandauit item vt quouis in loco ſacrilegi anathematiſarent̄. Utne teſtamentū iuſſu principis vbiqꝫ valeret. Cimiterū beati nicomedis fecit ⁊ dedicauit. in clericos ꝟo integre viuentes vnice liberalis ⁊ munificus fuit. Moritur aūt bonifacius pontificatus ſui anno q̄nto. die. x. ⁊ in baſilica petri collacrimātib⁹ oīb⁹ ſepelit̄. Ei⁹ aūt in morte dieb⁹. 13. ſedes tū vacat

HOnorius p̄mus papa. natione campanus. pr̄e petronio viro ↄſulari. eo tp̄e pontificatū inijt quo theudelinda morit̄. hic rebus externis aliquātulū quietus doctrina moribus ſanctiſſimis om̄em prope clerū renouauit. atqꝫ multas in vrbe eccleſias reſtituit. Et baſilicam beati Petri tegulis eneis ex ioue capitolino ſumptis cooperuit: edem agnetis martyris via Nomentana. vt carmē in aſpide indicat. Edem pancratij via aurelia reſtituit. Templa quoqꝫ anaſtaſij ad aquas ſalinas. templū quatuor coronatorū. atqꝫ alias multas edes edificauit. Moritur aūt vir ſanctiſſimus anno pontificatus ſui. xij. mēſe. xj. die. xvij. ac in baſilica petri ſepelit̄. quarto ydus octobris. Eius morte annū vnū. menſes ſeptem. dies. 18. ſedes vacat.

Anno mūdi. 5823. Anno xp̄i. 624.

SEuerinus prim⁹ papa. patria roman⁹. pr̄e Labieno in demortui honorij locū ſubrogatus: ab ycatio totius ytalie exarcho in pōtificatu ↄfirmatur. vana tūc em̄ hēbat̄ cleri electio. niſi id impatores aut eoꝝ exarchi ↄfirmaſſent Uir ſiquidem ſingularis pietatis ⁊ religionis. amator pauperū. in calamitoſos benignus. in om̄es munificus ac gratioſus. in reparandis templis ſplendidus. Qui cū in hijs ſummop̄e verſaret̄. pontificatus ſui anno primo. mēſe ſecundo. moritur ac ſepelitur in baſilica petri. quarto nonas auguſti. vacat tū ſedes. menſes quatuor. dies vndetriginta.

IOannes quartus papa natione dalmata. pr̄e venancio pontificatū inijēs ſtatim mira pietate vſus ē. Ex reliquis em̄ theſauris quos yſaci⁹ apud lateranū reliquerat captiuos om̄es quos potuit: Iſtros ⁊ dalmatas a captiuitate redemit. Hic pontificatu ſuſcepto. ſtatim mandauit ſi quis res eccleſie aliqua temeritate inuadere preſumeret. ad quadruplū reſtituere cogeretur. Suo quoqꝫ tempore Rhotaris qui arioaldo in longobardoꝝ regnū ſucceſſerat. licet iuſticia ⁊ pietate inſignis habitus ſit. ad arrianos tamen declinat. paſſuſqꝫ ē vt eodē tp̄e oībus regni ſui ciuitatibus duo ep̄i pari ptāte p̄eſſent. alter eī catholicus. alter arrianus habebat̄. Joannes aūt plenus operibus bonis. pontificatus ſui anno p̄mo. menſe nono die nono moriēs: in baſilica petri ſepelit̄ quarto ydus octobris: vacat tum ſedes mēſem vnū dies tredecim.

Linea ſummoꝝ pontificum

Deus dedit

Bonifacius quintus

Honorius primus

Seuerinus

Joannes quartus

Linea Imperatorum

Eraclius

ERaclius in Auguſtū aſſumptus a ſergio p̄triarcha conſtantinopolitano
coronatus. orientale accepit imperiū. Is eleutheriū gentis patricie con/
ſtantinopolitanū imp̄ialis aule cubiculariū. ⁊ ducem rei bellice ſcientiſſimū in
ytaliam miſit. deditq̧ illi copias ⁊ pecunias quo res ytalie cōfirmaret. Et co/
pias quaſcūq̧ focas in ꝑximis aſie ⁊ europe ꝓuincijs habuerat: quaſq̧ geni/
tor eraclianus ex affrica miſerat. Et indies mittere potuit inſtruxit. miſitq̧ ad/
uerſus coſdroem quo prouincias in fide manētes ab illius impetu cōſeruaret
Nā coſdras meſapotamia paleſtinaq̧ occupatis hieroſolimā inuaſerat. Eaq̧
vrbe tūc opulētiſſima potitus diruerat eccīas ⁊ loca ſancta. q̧quā nō nihil ve/
neratōnis videt̄ ſacratiſſime cruci dn̄ice exhibuiſſe. Cū vt ſcriptores tradūt ꝑ
tem quē helena conſtantini magni genitrix in caluaria locauerat. inde aſporta/
tā in patria locatā. in throno quē mirabili ope auro gēmiſq̧ ornatū exedifica-
uerat. anno imperij ſui ſexto ꝑſe oīm ī aſia q̄ in meridiē vergit potiti. ad egiptū
arma vertērūt. Alexandriaq̧ capta pauliſper ſe continuere ꝙ eraclian⁹ impa-
toris pater magnū in affrica exercitū paraſſe nūciaret. S obijt eo tp̄e eraclian⁹
qd̄ cū perſis renūciatū eſſet carthaginē ceperunt. Eo igit̄ tp̄e eraclius magno
compato exercitu multas ꝓuincias a ꝑſis occupatas in ſuā poteſtatē redigit.
Ducem ꝑſaꝝ ſingulari certamīe ex equo deturbat ⁊ interficit. Coſdroam regē
ꝑſaꝝ opprimit filiū eius captū ⁊ baptiſatū in regnū paternū reſtituit. perſidez
ingreſſus turrim Coſdroe theſauris plenā capit. quoꝝ ꝑtez militibus tribuit.
partē vo reparandis templis. que ꝑſe diripuerāt deſignat. ipē p̄terea alia onu
ſtus p̄da. cū ſeptem elephantis hieroſolimā rediēs. crucē dn̄i a perſis ablataz
ſecū deferens. eo loco reponit in quo antea fuerat. captos a ꝑſis in patriam re
mittit. tantiſq̧ rebus ſexto expeditionis illius anno. q̄ erat imperij duodeci-
mus feliciſſime geſtis. eraclius dn̄icam crucē reduxit. pompā inſtituit ſolēniſſi
mā. qua deducēte crucem dn̄i ipē ſic manibus vlniſq̧ geſtauit. ventum eſt ad portam que in locuz caluarie
foras ducit. ⁊ exiuerat turba que precedebat. ipſe ad iter ceptum anhelans nullo tenente ante portā ſbſti-
tit. Tunc patriarcha qui lateri herebat. inquit ne dum iheſum crucem ſibi baiulantem in ceteris emularis
qui purpura iaſpidibuſq̧. quibus ille pauptatis mgr̄ caruit oneraris. humilians ſe impator. ⁊ veſtē mu/
tauit plebeiam. ⁊ iter nudis pedibus eſt ingreſſus. Tūc q̄ clauſa illi videbatur porta patuit. inde in calua-
riā detulit. Is autem imperator in ꝯſtantinopoli triūphaturus ſuā item apud romanos gloriā innoteſcere
voluit. Sed infelix eraclius poſt actum triūphum ad ſtudia Matheſeos eſt conuerſus aruſpicine incanta/
tionūq̧ preſagijs indulſit. poſtergans xp̄iane religionis obſeruantiam cecinere vates. cui grande illi peri/
culum atq̧ imperij euerſionem a circūciſo populo imminere. ideo hebreos baptiſari curauit. Et vt ſceleri
ſcelus adderet. ad euthicianos tranſit. Et in hereſim Monochelitarum dicentium in xp̄o vnicam tantum
eſſe volūtatē. Tandem heraclius audita ſarracenorum licentia capta preſertim ātiochia veritus ne hiero
ſolimā occuparent. Crucem dn̄i conſtantinopolim deferri curauit. Poſtremo morbo intercutis aque quā
greci hidropiſim vocant diem obijt cum impaſſet annis. xxx.

FErūt hijs dieb⁹ ignē e celo cecidiſſe. Iridēq̧ grādē apparuiſſe vt ho
mines conſummationē ſeculi adeſſe putabant ob tonitrua ac fulgu-
ra ingentia. Secuta eſt peſtilentia grauiſſi
ma. que eſtiuis menſibus plures conſum-
pſit. Viſiq̧ fuerunt angelus bonus ⁊ ma/
lus ciuitatem pertranſeuntes. at quotiens
angelus malus venabulo iuſſu boni ange
li domū aliquā percuſſiſſet. Tot ex eodem
domo ſequenti die morte diſſoluti ſunt.

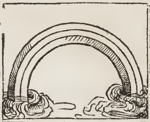

PRodigia quoq̧ multa ⁊ quidem hor
renda hac tempeſtate in grecia appa/
ruere que ſane futuras Mahometi calami
tates protendere videbātur. Naz vno ⁊ eo
dem anno cometes perlucidus bizantij vi/
ſus eſt. Et puer quadrupeſ natus. Nec nō
⁊ eſt apud inſulam Delon duo maxima mō
ſtra omnino humanam ſpeciem habentia
viſa ſunt. Et alia multa hinc inde conſimi
lia apparuere.

Machometus

Machometus arabs. vel vt alij volūt pſa fuit. nobili ortus parente. deos gentiū adorāte. ſ; mrēm hebraice gētis habuit yſmahelitā. Is ex duabus huiuſmōi omnino ſibiinuicē aduerſantibus ſupſtitionū ſectis originē trahens nulli eoꝝ omnino adheſit. ſ; homo acerrimi calidiſſimiq; ingenij inter xp̄ianos ꝯuerſatus. pniciosiſſimū humano generi ex duaꝝ hmōi gentiū legib⁹ cōflauit incendiū. Nāq; inter arabas apud quos magnum ambiret honoris locū publice ꝯcionatus ē. nō iniuria coſdroē cū ōni familia deletum eſſe. q; ſe ꝓ deo adorari feciſſet. homo ōmū ſceleſtiſſimus. qui ⁊ ipē ydola ſculptiliaq; manu facta adorare ſolitus fuiſſ;. Subſeq̄nter de lege hebreorū quā magna ex pte arabes ſectabant. xp̄ianorūq; traditionibus ita diſputabat. vt vnam eādēq; eſſe vtrāq; affirmaret. Lic; magnis vtraq; gens ab duceret erroribus. quos q̄dem errores ita ipē moderabat. vt hebreos reprehenderet ihm xp̄m ex v̄gine natū negantes. qđ ſui maiores futurū expectandūq; p̄dixerant aduenisse. xp̄ianos nō redargueret leuitatis. q̄b⁹ pſuaſum ſit ihm dei amiciſſimū ⁊ ex v̄gine natū obprobria ⁊ demū crucis mortem a iudeis ppeti voluiſſe Et ſuā ipē p̄dicans legem futurā affirmabat: vt ſi eā acciperēt cuſtodirentq; ſarraceni. Et ſibi diuino ad id nūcio obſeq̄rentur. ſeſe in libertatē aſſerāt. ⁊ p̄ncipatu regnoq; finitimos pociant. Auſus eſt etiam cōparato ingenti arabū exercitu fines romani imperij turbare. Eius motus heraclius cito cōpeſcuit. ſolicitatis eius ad defectōe; militib⁹ pollicitationibus ⁊ p̄mijs. Tandē ſarraceni ⁊ arabes arma ſumētes a natiuitate xp̄i ſexenteſimotercio ac vigeſimo ita heraclij duces ſuparunt vt hoīem felicem p̄mo mox infeliciſſimu; reddiderint duce mahometo. qui cū magnū ſe dei ꝓphetā aſſereret. ⁊ magicis artib⁹ aſianos ⁊ aphricanos deludens. Ita populos quoſdā cōcitauit noua a ſe religione imbutos. vt paulū abfuerit. quin ōmino imperij nomen delerent. Capta alexandria. multiſq; alijs ſirie ⁊ cilicie vrbibus. Inualeſcit ei⁹ ſecta nūc multo magis q̄; ante. Nam tota aſia et aphrica magnaq; pars europe mahometanis principibus ſubiecta eſt Inſtant nūc thurci terra ac mari. vt nos tanq̄; cuniculos ex his europe latebribus eruant. Mahomet⁹ quoq;(vt in alchorano legit)quo magis ſectatores a religione xp̄iana ſe iūgeret hereticos q̄ſdam in cōponendis legibus maxime v̄o neſtorianos ſecutus eſt. multa hinc inde ꝯ legem Moyſeos ⁊ euangelij dei aſtute colligēs. ac in vnū q̄ſi corpus redigens. Et vt ſeductos pp̄los fortius irretiret. ſtatuit q; homo tot vxores p̄cipue ad quaternarium numeꝝ de ꝓpria cognatione ac cōcubinas habere poſſet. quot facultatibus ſuis alere poſſet. Empticias quot vellet. Uini tñ vſum interdixit. hijs q̄ p̄cepta legis ſeruarēt ꝓmiſit padiſu; videl; delitiaꝝ ortū: vbi optati cibi ad vota. pulcerrimas veſtes. ⁊ virgines ad amplexū. angelos miſtrātes eſſe aſſeruit. Qui v̄o legem ꝯtemnerēt infernū cōminatus ē. Cū demū ſex annos regnaſſet. Anno dn̄i 632. etatis v̄o ſue. 34. mortem obijt. Eius corpus apud mecham ſepultū a ſarracenis ⁊ thurcis maximo in p̄cio nūc vſq; habitum eſt.

Iſidorus epiſcopus

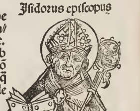

Iſydorus hiſpanus hiſpalenſis ep̄us. leandri ſucceſſor. bti Gregorij pape diſcipulus. hijs tpibus ꝓpter doctrinā v̄tuteſq; ac crebra eius miracula maximo in p̄cio vbiq; fuit. Qui multa tū ſcripſit. q̄ fidem xp̄ianam mirifice iuuant. De ſummo eñ bono. de viris illuſtrib⁹. ethimologiaꝝ libros. hiſtoriā p̄terea ab Adā vſq; ad tpa heraclij. vitas q̄rūdā ſctōꝝ. hiſtoriā lōgobardoꝝ atq; alia pene innūerabilia. Et cū cōſtet eū q̄uis laude dignū ob doctrinā ⁊ ſanctitatem. Ei⁹ natale 18. kal. februarij celebratur.

S. Goar

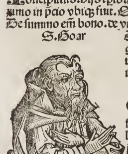

Goar veniēs ex aquitania in Gallia claret ſanctitate ⁊ miraculis. qui i ſuburbano treuerico iuxta fluuium eccleſiam fecit. multaſq; ſanctoꝝ reliquias collocauit. Ibi diuq; noctuq; deo ſuiebat vigilijs oratōe p̄dicatōne multos ad fidē rectā deduxit. ⁊ egrotos ſanabat. Dyabolus ſibi inuidens multas tribulationes ei ingeſſit. infantem triduo mortuum viuū ac loquētem reddidit. Epiſcopatum treuerēſem oblatum a Sigberto rege francoru; renuit. Demū in ſenectute bona in pace quieuit.

Gallus abbas

Gallus beati colūbani diſcipulus. Ita tūc in occidente viuebat vt etiam ī vita ſancti nomē mereref. Floruit itaqꝫ tempibus heraclij imperatoris in germania ob cuius merita monaſteriū ſancti galli in ꝯſtancienſi epatu cōſtructū fuit In quo ꝑ plures monachi virtutibus ac miraculis claruerūt. Et cū nūero. 400. ſancte viuerēt. vnus noīe Erubinus ſuaſu brunigildis regis francie ab hac laudabili vita defecit. tandem beatus gallus poſt varia ſanctitatis miracula in dño quieuit. huius veſtigia ſecutus ē euſtachius abbas. ſecuta ⁊ ſancta aurea. In cuius honorē beatus eligius monaſteriū virginū edificauit. Ferūt etiam baſiliū quendā yſidoro equalem vita ⁊ moribus ⁊ doctrina inſignē tū habitū fuiſſe.

Joānes gerūdinēſ eps

Joannes monachus gerūdinenſis poſtea epus. religionē xp̄i pdicatōne ⁊ ſcriptis vbiqꝫ tuebatur. hic em genere Gothus in luſitania natus. vbi ſape aliquid ꝑ etatem cepiſſet. conſtantinopolim ꝓficiſcens. ita grece ⁊ latine doctus inde diſceſſit. vt in luſitaniā rediens. arrianā hereſim. que tūc inualuerat facilime confutaret. hāc obrem barchinonam ab hereticis relegatur. Verū poſtea mortuo lemūgildo rege. qui hereticis fauebat. in ꝑriam rediēs. Et multa ſcripſit ad doctrinā nr̄am pertinētia. ⁊ monaſteriū condidit. Rōnemqꝫ viuendi monachis ſcripſit.

Adoaldus agilulphi regis ex theudolinda filius poſt prēm cum matre ipa theudolinda regnauit annis. 10. huic nāqꝫ pr̄ ad acquirēdū ꝓſidiū. vix dū quadriēnio theodoberti francoꝝ regis filiā deſpōſauit. Qui regno ſuſcepto ob matris prudentiā pacem cū oībus longobardis ytalicisqꝫ ꝑ decenū quietiſſime tenuit. quo in tempore multa eccleſijs donauit.

Eleutherius nonus exarchus natione grecus patricie gentis nobilitate inſignitus heraclij imperatoris cubicularius ⁊ rei bellice ſcientiſſimus. hoc anno poſt ioannē ⁊ ſmaragdum exarchus. ab heraclio in ytaliam miſſus. ſedit annis. 3. qui ſtatim vt rauennā applicuit ſeſe ytalie regem declarauit. Sed poſtea cū romā petere vellet ob arrogātiā a militibus ſuis in itinere interfectus ē. quo mortuo milites caput ſuum conſtantinopolim miſerunt.

Eligius epiſcopus

Eligius nouiomenſis epus. hijs temporibus ob innumerabiles eius virtutes multo in precio fuit. Cuius admirandam vitam etiā multiplex ſignorum numerus cōmendat. Is de territorio lemonice vrbis oriūdus. patre eucherio matre vero terrigia natus: quem genitor iuuenem ab aurificibus erudiri fecit edoctus in ea arte. franciam adijt. aurifici regis ſe cōiungens. Rex optans habere ſellam auro ⁊ argento ornatam. magiſter eligio ſingula tradidit. qui eo pondere duas ſellas pulcerrimas effecit. Creuit itaqꝫ fama eius in curia regis tantū aūt paupes diligebat; vt qcq̄d poterat ad nuditatē ſuā eis erogabat. inde mūdo abrenūcians plura cenobia auxilio regis edificauit. Cum a tpe brunechildis vſqꝫ tpa dagoberti ſimoniaca peſtis ī gallia viguit. ꝓ q̄ auferēda ſumme vigilabat. Ideo poſt acharium epm ad epatū nouiomēſem aſſumptus ē. Prefuit aūt eligius mandenſi metropoli tornācenſi q̄ꝫ regali ciuitati quondā. nouiomēſi q̄ꝫ ⁊ flandrēſi et gandenſi ⁊ cartnaricenſi certis tū diebus in loco adoptato egenis ſeruiebat. corpus ſancti q̄ntini reuelauit ꝑ eū dñs. ſueſſionis q̄ꝫ inuenit ſanctos martyres. Criſpinū ⁊ Criſpinianum. apud pariſius cecū illuminauit in ponte. Hec aūt ſepulcra auro argento ⁊ gēmis fabricauit. Germani. Seuerini. Quintini. Luciani. Genouefe. Colūbe. maximiani ⁊ Juliani. Et pcipue beati Martini Turonenſis. dagoberto rege pbente impenſas. Mortu⁹ ē anno vite ſue. 70. Anno aūt reuoluto poſt ſepulturā pulcer ac incorruptus inuentus eſt. Capilli quoqꝫ ac barba creuiſſe in tumulo videbantur.

Rupertus epiſcopus

Rupertus eps ex regia ſtirpe frācoꝝ ort⁹. Tpe hildeberti regis frācoꝝ wormacēſem rexit epatū poſt obitū regis a duce berchario q̄ eccias deuaſtauit. virgis ceſus a ſede wormacēſi cū iniuria pulſus. quē theodo dux baioarioꝝ in vrbe Ratiſpona cū gaudio ſuſcepit. q̄ eū cū ꝓceribus relictis ydolis cū freq̄ntia ppli baptiſans. ꝑ noricū vſqꝫ pānoniā pdicās xp̄m lumē fidei miſtrādo puenit. Tandē ad iuuaꝝ fluuiū vbi olim iuuauia ciuitas q̄ nūc Saltzburga appellaf ꝓficiſcens. q̄ olim iter barbaras vrbes eminebat nobiliſſima. ſ dilapſa ⁊ virgultis opta. quē locū cernēs cū cathedrā epalem ydoneū. ꝓprietatē a duce baioarioꝝ accipiens. baſilicā ī honore. s. petri ꝯſtruxit. ac miſſis diſcipulis loca mōtana ad fidem ꝓduxit. ideo apoſtolus baioarie auſtrie ſtirie ⁊c. nūcupatur. Is poſt multa ſanctitatis opera cum. 44. annis epiſcopali ſedi prefuit in die paſce ad chriſtum feliciter migrauit. Poſt obitum beatiſſimi viri Vitalis Zozologus. Sanolus. Ezzius. Joannes. abbates ⁊ monachi ſancti Petri. Sedem epiſcopalem laudabiliter rexerunt. Deinde ſanctus Virgilius ex hybernia veniens tempore Pipini regis francorum in epiſcopum Saltzburgenſem ordinatus qui Carinthias cum ſuo populo ad fidem reduxit. Poſtremo plures ex eodem cenobio ſancti petri per germaniam in claros viros euaſerunt.

SAltzburga olim Iuuauia ⁊ petena dicta. norci vetuſtiſſima ciuitas. nūc metropolis baioarie. quā tpe Julij ceſaris ortum habuiſſe dicunt. non longe ab alpibus que olim ad noricos attinebant. nunc confuſis omnibus. germanie attribuūtur. Norici enim vicinarum Alpium incole vt Plinius ſcribit Thauriſci olim dicti ſunt. hoc quoqꝫ tempore circa carnos in primis germanie oris. ſunt incole qui thauri dicūtur. Cimbris eñ illiricū temptātibus. haud longe a norico qui in alpibus. cū eis Cn. papirius carbo cōflixit. Atqꝫ re infecta (vt Strabo ait) abſceſſit. Haud vͦ longe interiecto tempore cum tres fortiſſime gentes cimbri. theutoni. ⁊ ambrones. vno tempore in ytaliam erupiſſent. partim per noricos deſcendiſſe. plutarchus ait. vterqꝫ exercitus. C. marij auſpicijs deletus eſt. Unus non longe a Saltzburga in eo videlicꝫ loco qui alpibus proximus eſt. Alter ad atheſim: trecenta quadraginta milia barbaroꝝ ceſa. ⁊ centum q̄nquaginta capta ſcribit liuius. Fuit motꝰ ille vniuerſe ytalie. nō modo locis per que eruptio facta eſt. formidabilis. Ideo romana arma citro vltroqꝫ per noricum aſſiduis motibus geſtata. Cuius incolis pene domeſtica facta ſunt. Cum interdum tres integras legiones in finitima loca miſſas ſuſtinuerunt. Quas ſubinitio gallici belli qd̄ vltra alpes geſtum eſt. C. ceſar duabus additis qd̄ proximū fuit. vt ipſe ſcribit in galliam traduxit. Ubi excíſam rupē militari opere patefecit. vt ex vetuſtiſſimo epigrāmate p̄cipite ſaxo ſculptum in monte arduo quem crucis vocant. Licet magna ex parte ob vetuſtate abolito. datur intelligi. C. Julius ceſar. Reliqua tum loci aſperitate. tum vetuſtate legi nequeūt. Julius enim ceſar ſocero generoqꝫ ſuffragantibus ex omnibus ꝓuincijs gallias potiſſimū elegit. Cuius emolumento ⁊ opportunitate idonea ſit materia triūphoꝝ. Et initio quidem galliam ciſalpinam illirico adiecto accepit. moxqꝫ ꝑ ſenatū cofirmatam. Ceterum cū iſtris. pannonibus. illiricis ⁊ germanis bellū illatum eſt. hac veluti via vbi mō Saltzburga ſita romanis armis acceſſus patuit ⁊ reditus. Germanos igitur iulius ceſar aggreſſus in faucibus montiū arcem munitiſſimā eo loco extrui curauit. vt milites ad eaꝫ refugiū adiuuandū. Et ſatellites ex ea auxiliū ⁊ iuuamen haberent. Et inde caſtrum iuuauenſe vernacula lingua helffenberg appellabatur. Fluuius quoqꝫ cui adiacet Iuuarus dictus Arci nomen dedit. A quo ciuitas inde condita Iuuauia diceba-

tur. Habet aūt hec vrbs paludes. planiciē. colles ⁊ montes. paludes paſcua prebent. aucupia ⁊ venationes nonnullas. Piſcationes quoqꝫ ſe diuerſis locis non incomode exibent. colles ac montes germani trāſalpinaꝝ merciū cauſa ꝑtranſeūt. Urbs igitur iuuauia olim ſplendida muris ⁊ aggeribus munita. turribus altis. ſedes regum fuerat. Habuitqꝫ templa deoꝝ ſub antiqua gente marmorea. Et cum multo tempore floruerit. Inde temporibus attile regis hunoꝝ incurſiones. vaſtationes. incendiaqꝫ ſuſtinuit. Et cū ingenti cede hominū immunita deſolata ac penitus diruta fuit. Poſtea diuus Rudbertus anno ſalutis octuageſimo ſupra quingenteſimū cū Theodonem baioarioꝝ ducem cum locis finitimis ad fidē xp̄i reduxiſſz Tandem ad iuuarū fluuiū veniens. qui nūc Saltzaha vocatur: reperiens vrbem dilapſā ac virgultis coopertam inſtaurauit. que olim inter baioarie vrbes eminebat nobiliſſima. Ratus hanc pro epiſcopatu idoneam. ꝓprietatem a duce obtinens. Extirpatis arboribus ⁊ vepribus. ⁊ repertis edificijs baſilicam in honore ſancti petri conſtruxit. Et cenobiū ordinis ſancti benedicti cum munificentia ducis inſtituit. Rexitqꝫ eccleſiam epiſcopalem annis. xluij. Relinquens beatum vitalem ſucceſſorē. Poſtea virgilius ſanctus ibi epiſcopus eccleſiam cathedralem conſtruxit. Et corpus diui Rudberti ad eam tranſtulit. Gebghardꝰ deinde epiſcopus arces de nouo inſtaurauit. Et ciuitas in omni ornatu incremētū habuit. magnis nūc menibꝰ ambit̄. Et mōſterioꝝ tēploꝝ ediū ⁊ arcis edificijs ꝑpulcris exornat̄. Multiſ ꝑterea ſctōꝝ reliquijs excolit̄.

De hijs ſubſcripta adduntur.

Tunc hadriana vetus que poſt iuuauia dicta
Preſidialis erat noricis. ⁊ epiſcopo digna
Rudberti ſedes qui fidem contulit illis
Chriſti: quā retinet Saltzburga ſero vocata
Is ſanctus obijt eraclij principis euo
Legē dū cōdidit Mahumet nephādā ſabeis
Qui ſucceſſorē ſibi fecerat ipē vitalem

Huic tres abbates hoc ordine ſedes
Auſologꝰ ſauolus. poſt hos exiꝰ venerādꝰ
Inde flobirgiſus paſtoris nomē adeptus
Joannes poſt quē ſedem poſſedit eandem
Uirgiliꝰ exul poſt hūc meruit fore preſul.

Linea ſummorꝫ pontificũ

Theodorus

Anno mũdi.5833. Anno xp̄i.634.

Theodorus papa natione grecus.pr̄e theodoro ep̄o hieroſolimis. pontificatum iniens. om̄ia q̄ ad dignitatē religionis ptinere arbitrabat̄ circũſpiciebat. vt bonũ paſtorem decet. In om̄es maxime aũt erga paupes mira benignitate vtens.Conſtituit hic inter cetera cerei paſcalis benedictionez fieri in ſabbato ſancto. Cenſuitq̄ƺ neminē ſepari debere qui nupſerit poſt ſimplex votum.Hic pirrhũ patriarchã cõſtantinopolitanũ ⁊ ſergiũ ac alios herticos exilio damnauit.Conuerſus deinde ab hoc certamine pontifex ad ornanda ſctõꝝ corpa primi ⁊ feliciani martyruƺ reliquias ex arenario vie nomentane ablatas in vrbem deferens in baſilica ſtephani prothomartyris in celio monte collocat multis ornamentis. Idem q̄ƺ baſilicã edificat via flaminea non longe a ponte miluio ⁊ ſtatim dedicat.duo poſtremo oratoria cõſtruxit.Hijs ita conſtanter ⁊ ſancte peractis morit̄ pontificatus ſui anno ſexto.menſe q̄nto.die.xviij. ſepeliturq̄ƺ in baſilica petri.pridie ydus maij.Ep̄atus aũt diebus duobus ⁊ quinq̄/gĩnta tum vacat.

Martinus primus

Martinus primus papa.p̄ria tudertinus.pr̄e fabricio in theodori locũ ſuffectus.legatos ſtatim conſtantinopolim miſit q̄ Paulum adhortaret̄ vt omiſſis erroribus ſuis aliq̄n veritatis callē ingrederet̄: at monitis pontificis obtpare noluit.ideo eũ dignitate priuauit ob q̄d conſtantius imꝑator indignatus.Olimpiũ cubiculariũ ſuũ ytalie exarchum creauit mandãs ei vt Martinũ captum ad ſe mitteret.hac diſcordia freti ſarraceni alexandria cũ ingenti claſſe ſoluentes Rhodũ ꝑuenere captaq̄ƺ vrbe coloſſum. fama celeberrimũ demoliti ſunt.Ex cuius ere noningẽtos camelos onuſtos ferũt. Conſtãtius v̄o tot calamitatibus nihilo melior factus theodorꝫ caliopam cũ his mandatis iterũ in ytaliam mittit.vt primo quoq̄ƺ tempe martinũ pontificem ad ſe vinctum mitteret.Is a romanis perbenigne exceptus cum ſalutandi cauſa pontificem ſimu/laret.homini cathenas iniſcit.Eũq̄ƺ conſtantinopolim mittit. Unde poſtea in cherſoneſum ponti exilij cauſa deportatur. vbi quondã beatus clemens romanus preſul exulauerat.Martinus autez multis calamitatibus circũuentus. ac inopia rerum omniũ ꝑſſus.tandem in exilio moritur pontificatus ſui ãno.vj. menſe vno.diebus.vj.⁊.xx. multis virtutũ ſignis vſq̄ƺ in hodiernũ diem refulgens.Et ex hoc inter ſanctos martyres relatus ē. Cuiꝰ feſtũ decima die mẽſis nouembris celebratur. Sedes autem rome.xiiij. menſibus tũ vacat. quia nil certi de ſanctiſſimi viri morte habebatur.

Eugenius primus

Anno mundi.5843. Anno xp̄i.644.

Eugenius primus papa natione romanus. patre Ruffiãno e celio monte.Martino in pontificatu ſucceſſit.Eo ferme tempore quo petrus in lo/cũ pauli heretici cõſtantinopolim ſufficit̄.Hic eñ ⁊ ſi melius aliquãtulũ de religione ſenſit q̄ƺ paulus.non tñ vſq̄ƺ adeo fidei normã tenuit.quã ſancta romana eccleſia ꝑ̄dicat. Pontifex aũt Eugenius ſtatuit vt quilibet ep̄s carceres ha/beret ad delinquentiũ penitentias clericoꝝ. voluit vt iuxta eccleſias ſacerdotuꝫ domicilia cõſtruerentur. Mandauit quoq̄ƺ monachis ne quauis ex cauſa ſiue ſui ſupioris licentia clauſtꝝ exirent:fuit aũt vir mire pietatis. religionis manſuetudinis comitatis munificentie.pontificatus ſui anno ſecũdo. menſe nono moritur.ac in baſilica petri ſepelit̄.quarto nonas Iunij.vacat tum ſedes mẽſis.j.dies.28.

Hic pontifex primus pro clericis carceres ordinavit

Vitalianus

Vitalianus papa.patria Signinus ex oppido volſcoꝝ.pr̄e anaſtaſio põ/tificatũ inijt.Uir quidē optimus ⁊ diuini cultus cupidus atq̄ƺ aſſiduus Quãobrem regulam eccleſiaſticam compoſuit.⁊ cantum ordinauit.adhibitis conſonantiã(vt quidam volunt)organis theodorꝝ archiep̄um ⁊ hadrianũ ab/batem viros doctiſſimos atq̄ƺ optimos in britanniaƺ mittit.quã angliam vocant.quo eos in fide cõtinerent. Tandem bene ex ſentẽtia quantum in eo fuit gubernata eccleſia.anno.xiiij.potificatus ſui menſe.vj.moritur.ac ſepelitur ĩ baſilica petri.vi.kal̄.februarij.vacat tum ep̄atus men.4.diebus.15.

Adeodatus

Adeodatus papa.patria romanus. patre iouiniano ex monacho pontifex creatur. Uir religione ⁊ om̄i comitate preditus. in delinquentes clemens in pauperes beneficus.in hoſpites benignus. erga calamitoſos miſericors.eccleſiam beati petri via portuenſi iuxta pontem meruli tũ inſtaurauit ac dedicauit.Auxit ⁊ monaſterium ſancti heraſmi in celio monte edificijs ⁊ fundis.vbi ip̄e monaſticã vitam duxerat. Et ad abolenda prodigia que ſepenũe/ro tempore ſuo apparuerant.Supplicationes frequentes habuit. Demuƺ v̄o pontificatus ſui anno quarto.menſibus duobus.diebus quinq̄ƺ.vir ſanctiſſimus moritur.collacrimãtibus omnibus.ad baſilicam petri ſepelitur. ſexto kalendas Iulij.vacat tum ſedes menſes quatuoꝝ dies.xx.

Constantinus tercius in locū demortui heraclij pr̄is primo sufficit̄. Cuꝫ eīn cosdroas rex pſaꝝ victorijs insolestens vt premissum ē paci ꝯsenti ret nullis ꝑcibus p̄mijue pollicitatiomb⁹ adduci potuit. Quāobrem imꝑator eraclius expeditōem in barbaros destinauit. p̄muꝗꝫ oīm ꝯstātinopolis defen sioni ꝓspecturus. Cōstantinū filiū cesarē declaratū regni cōsorte accepit Sergio venerabili p̄triarcha ꝛ bonoso p̄tricio spectate virtutis viro illi in administrationis socios attributis. Inde post obitū eraclij iste ꝯstātin⁹ q̄ p̄re absente cōstantinopolim gubernabat illi suffectus ē. Qui q̄rto assumpti imꝑij mense veneno extinctus ē a martina nouerca ꝛ eracleane fratre. quos pyrrhus patriarcha cōstantinopolitanus ad id flagitium instigarat.

Heraclion. mortuo fratre imꝑiū occupat eo potissimū tp̄e q̄ cyrrus sergi⁹ ꝛ pyrrhus acephaloꝝ heresim instaurātes. vnā opatiōnē in xp̄o hūanitatis. s. ꝛ diuinitatis. vnāꝗꝫ volūtatem p̄dicabant. Ex hijs aūt pyrrhus q̄ ob heresim in affricā relegatus fuit. quā primū de heraclij morte cercior ē factus. Ex affrica romā venit. ꝓuolutusꝗꝫ ad theodori pontificis pedes poposcit ve niā errati. qd̄ apud ꝯstantinopolim ꝑpetrauerat. Exinde oblatā a pontifice et clero romano recte fidei ꝛ religionis xp̄iane formulā reuerēter accipiēs in patriā est reuersus. Ubi postꝗꝫ flagitiū illud martine ꝛ heracleoni suasit. pri⁹ vitam amisit. q̄ꝫ tanto q̄situ scelere p̄triarchatum potuerit obtinere. Cū igit̄ post mortē cōstantini heracleon imperiū tenuit et turpiter ꝛ iniq̄ssime rem publicā administraret senatus populusꝗꝫ cōstantinopolitanus in martinā eracleonem ꝗꝫ insurgēs linguā illā. hunc naso mutilatos relegauit. quo in furore retract⁹ de fuga pyrrhus a populo est occisus.

Constans Constantinopolitanus imꝑator. q̄ fuit filius constantini dolo necati. post heraclionem p̄dictū illico in imꝑatores assumptus. Et in demortui pyrrhi locū paulus p̄triarcha a senatu ꝛ pp̄lo est suffectus. q̄ a theodoro pontifice romano. vt rectā fidei normā acciperet ꝑ lr̄as requisitus. obstinate rēnuit obedire. quē theodorus pontifex romanus dignitate p̄riuauit. quia orthodoxe fidei normā ꝛ rōem suscipere recusabat. adiuuāte ei⁹ stulticiā ꝯstācio in eandē heresim stolide nimiū ꝓlapso. vn̄ ꝛ martinū papā in cersonā pōti ciuitatē. apud quā alter romanus pontifex. b. clemens longe an̄ exulauit in exiliū misit. inde ꝯstantius expeditionē in ytaliā parauit nō q̄dem vt iuxta famam tūc a se accurate disseminatā longobardos ytalia eijceret. ſ vt vrbem romā ꝛ subiectas illi ꝓuincias diuitijs ꝛ ornamētis spoliaret. Cūq̄ romam via appia cōstantio vitalian⁹ pontifex maxim⁹ clero ꝛ pp̄lo multitudine sociatus sexto ab vrbe miliario obuiauit. introductusꝗꝫ imꝑator bti Petri p̄mo ꝛ post alias vrbis eccl̄as accuratissime inuisit. Et postꝗꝫ p̄mis q̄nꝗꝫ aduētus sui diebus basilicas ꝛ publica rome loca ꝑambulauerat: direptioni operā impendit Etem̄ q̄cunꝗꝫ vidisset ex ere aut marmore ad ornatum posita. ꝑ singulos dies aut loco abstracta. aut vi discerpta nauibus imponi curauit. vt plus ip̄e ornamētoꝝ septē in diebus vrbi rome detraxerit quā barbari antea in ducentis et q̄nquaginta octo annis ꝑ quos imꝑiū inclinauerat. vl̄ in p̄dam abstulerāt vel confregerāt inde neapolim redijt ꝛ postea in siciliam nauigauit. Desedit ꝟo syracusis vbi missus q̄dam armen⁹ ordines in orientali ei⁹ exercitu ducens illū in balneo interfecit. anno imꝑij sui vigesimooctauo. In eiusꝗꝫ locum mezentius Cui⁹ fraude necatuꝫ cōstantiū putant imperator a militibus creatur.

Constātinus tercius

Heraclion

Constans

Concilium Rome tp̄e martini pape

Synodū rome martin⁹ pōtifex cētū ꝛ q̄nquaginta epoꝝ hūit ob paulū p̄triarchā ꝯstātinopolitanuꝫ. e⁹ apocrisarij q̄s ad paulū miserat. ꝛ illū vt resipisceret vrgeret. ꝯstācij iussu ī diuersas īsulas relegati fuerē. qd̄ cū audisset martin⁹ ī eo synodo rome ꝯgregata p̄mo ꝯdēnatōem cyri alexādrini ꝛ sergij ac pyrrhi ꝯstātinopolitanoꝝ p̄triarchaꝝ inouauit. deinde paulū p̄ntē p̄triarchā dānauit ꝛ p̄triarchatu cēsuit ammouendū. Interea ꝟo dū h̄ agerēt̄ pax ytalie q̄ īter rōnos ꝛ lōgobardos ānis. xxx. durauerat turbari iā cepta ē. longobardis oīa ad suā vtilitatē trahētibus. Cōtra ꝟo recusantib⁹ romanis q̄ pier ius fascꝫ mandarētur. maxime ꝟo cū rothar̄is arriana labe inquinatus. nullā ferme ciuitatē haberet. cui non arrianū ꝛ catholicū ep̄m preposuisset.

Jodocus

Egiltrudis regina

JOdocus heremita ſanctus. ꝑ hoc tempus virtutibus clarus. qui cū eſſet Britonū regis filius. ſpreto regno ⁊ mundialibus pompis in heremuz receſſit. vbi cū aliquādiu ſanctiſſime vixiſſet. Tandez in pago pontico multis miraculis clarus in dn̄o q̄euit. Sunt q̄ ſcribūt eo tp̄e ⁊ vincentiū beluacenſem ep̄m ⁊ meduardū archiep̄m Remenſem ſctītate ⁊ doctrina in precio fuiſſe. hiis addūt ⁊ reginalphā gallā matronā genere ⁊ ſctītate inſignē. ⁊ renaldū traiectenſem ep̄um vita ⁊ miraculis clarum.

EGiltrudis regīa anglie circa illa tp̄a claruit. que tribꝰ nupta viris v̄go ꝑmanſit. cuiꝰ mortue corbus poſt. xi. ſepulture ſue ān̄os incorruptū ē inuentū.

Aurea

AUrea virgo ſctiſſima ipiꝰ eligij pōtificis diſcipula. ꝑ ip̄m tp̄us apud pariſios diſciplina ſanctitate ⁊ p̄cipua patientia clariſſima. plurimū floruit. Cuiꝰ ſanctitate ⁊ prudentia ꝑmotus eligius ipſaz trecentis virginibus prefecit. fuit autem genere nobilis.

Forseus

FOrſeus q̊z hibernie regi filiꝰ ꝑ id tp̄s cū duobus germanis ꝯtēptis regni ſui pompis monachalē habitū ſuſceperūt. ⁊ in magno p̄cio euaſerūt. Js monaſteriū in loco quē vocāt latiniacū ꝯſtruxit. Nec mlto poſt ordinatis fr̄ibus. migrauit ad dn̄m. poſt q̄tuor autez ān̄os ab eligio ⁊ auſberto ep̄is īmaculatū corpus ſine vlla putredine trāſfert. huiꝰ natale celebrat. 4. nonas marcij.

Oſwaldus

OSwaldus rex nordmān̄oꝝ anno p̄mo heraclionis impatoris a penda mercioꝝ rege perimitur. Js q̄tuor ydeomatū gentes. videlz pictauos. ſcotos. britones. ⁊ anglos ī ſuā ſbiectōem accepit. hꝰ dextera multaꝝ elemoſinaꝝ largitrix hodie q̊z cū brachio ⁊ cute ⁊ neruis incorrupta iacet. toto reliquo corꝑe in cineres diſſoluto. que a fr̄e Oſwino apud vrbem bembaburch cōpoſita in ſcrinio pro miraculo monſtratur.

Gerdrudis

GErdrudis ſancta niuigellenſis anno conſtantis xx. obijt. Hec fuit filia ytte relicta pipini q̄ iſtinctu ſcti amandi monaſteriū niuigellenſe fundauit. Cui filiā ſuā Gerdrudā v̄ginem deo dignā p̄fecit. q̄ die ſui obitus apꝑuit cuidā abbatiſſe treuerēſi noīe modeſte ſibi familiaritate cōiuncta. ſuā felicē trāſmigrationem oſtentās. pluribus inde miraculis claruit.

Leodegarius ep̄s

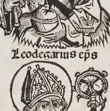

Vigilius ep̄us

LEodegarius ep̄us tꝑibus Cōſtantini impatoris ebroniū peſſimū virū Theodoricus rex in grām recepit. q̄ leodegariū varijs tormentis afflixit poſt famē ⁊ carceris ſqualorem. poſt oculoꝝ euulſionez. poſt plantaꝝ cōciſionē. poſt lingue ⁊ labioꝝ exciſionē. conſummauit tandē martyriū ꝑ capitis abſciſionē. fuit hic a nobiliſſimis parentibꝰ regi clotario cōmēdatus. Et a didone auūculo ſuo pictauiēſi ep̄o eruditus. inde ob ꝓuidentiā ⁊ ꝯſiliū cū in regio palacio moraret. tantā ſcōm deū de pietate ſollicitudinē habuit vt eduenſi eccleſie mereret in pontificem ꝓmoueri. Js poſt obitum ſuum multis miraculis in reſtituēda ſanitate claruit.

VIgilius quoq̄ circa idem tempus genere nobilis ⁊ ſanctitate preclarus in Antiſiodorēn̄. ep̄atu ſedit annis. xxvi. vbi extra vrbē eccl̄iam beate marie cū monaſterio cōſtruxit. Et hoſpitale qd̄ domꝰ dei appellatur. Hic ꝓpter ſanctitatem ſuā inimicis iuſticie odioſus. a warachono ſeneſcallo regis francie in ſcotia ſilua occiſus eſt. Qui waracho ſucceſſit in eodem principatu ebrionio qui ſanctum Leodegariū occidi fecerat. Et ip̄e ebrionius in morte viſus eſt a demonibus in infernū deportari. Cum autem vigilius ad ꝓpriā veheretur vrbē per ciuitatem ſenonicā vincti ruptis cathenis libere de carcere exierunt. Cathenas ad preſcriptam eccleſiam ſuam deferebant.

Ceſarea regina pſaꝝ

CEſarea pſaꝝ regina. Circa hec tpa de pſide exiens neſciente marito cū paucis ſuis fidelibus. priuato habitu. ꝓpter xpiane ſidei amorē. ꝯſtantinopolim venit. anno ſexcēteſimotercio ac. lxxx. Que qdē ab impatore honorifice ſuſcepta. poſt aliquot dies nō multo poſt: characterē baptiſmi vt deſiderabat ſuſcepit. ⁊ ab auguſta de ſacro fonte leuata. hoc vbi intellexiſſet pſaꝝ rex. legatos ſtatim ꝯſtantinopolim mittit. q̄ vxorē ab impatore repetant. Rn̄dit impator in arbitrio regine eſſe ſtandi vl' diſcedēdi. ꝑinde eā ſciſcitētur. Interrogata regina reſpondet. Nūq̄ reditura in pſiam. niſi rex xpiani nomē ſuſciperet. Qui ſtatim recognita cū. xl. milibus hoim̄ cōſtantinopolim pacato agmine veniēs ꝑbenigne ab impatore ſuſceptꝰ. vna cū militibꝰ ſuis baptizatus. ⁊ ab Auguſto de ſonte leuatus. catholica fide ꝯſirmatus ē. accepta ſua coniuge letus ⁊ gaudens multis ab auguſto honoratus muneribꝰ. in regnū reuertit̄.

Rotharis

ROtharis longobardoꝝ rex poſt arioaldū regē. regnauit annis. xvi. Is licet multis ꝑditus v̄tutibus. Arriana tn̄ labe inq̄natus oēs longobardos in eandē ꝑcipitant̄ traxit. vt in ciuitatibꝰ ſbiectis duos hēbat ep̄os vnū catholicū alteꝝ arrianū. In re militari ꝑſtans fuit. vt etruriā ⁊ liguriā cum locis maritimis vſq̄ maſſiliā in ſuā redegit ptātem. Tanti inſup fuit ingenij. vt leges q̄ ſola memoria in vſu habebat. in ſeriē q̄ndā redegerit. ⁊ librū edictū appellari mādauerit. prius em̄ lōgobardi ſine lege fuerūt. Erat aūt (ipo in eodē codice referēte) annꝰ ſeptuageſimuſprimꝰ quo longobardi ytaliaꝫ intrauerāt. vt in ꝓlogo libri patꝫ. Huic cū aliqn̄ theodorus exarchus bellū indixiſſet. apud Scultemiā mutine vrbis amnē acriter pugnatū ē. vt exarchus ſeptē milia amiſerit. Tandē rotharis ſine filijs defunctus eſt.

ROdoaldus filius ſucceſſit q̄ regnauit ānis. v. hic theodalinde regine filiā duxit vxorē. qui tamē libidinibus immerſus in adulterio mulieris deprehenſus a viro occiſus eſt.

ARipertꝰ deinde rex regnauit ānis. 9. Is apud papiā oraculū pulcerrimū in honorē ſaluatoris condidit. moriens duos reliquit filios ꝑtheritē ⁊ gundibertū reliquit ſucceſſores. quoꝝ tꝑibus longobardi pacē cū romanis rauēnatibuſq̄ vbiq̄ ſuauerūt. Sed varijs ipi inter ſe motibus agitati ſunt. grimoaldus nanq̄ beneuētanus longobardoꝝ dux ipos fratres diſcordes eſſe intelligens. magnas ducens copias papiā venit. qua ex vrbe cū ꝑtheritem puerū regē fugaſſet. gundibertū frēm expulit mediolano. Eas diſcordias exploratas hn̄s clodoueus rex francoꝝ. copias in ytaliā miſit. q̄ cū in tranſpadana regione magnā feciſſent predā. a grimoaldo ytalia ſunt expulſe. Sunt tn̄ qui ſcribant gallos hac rōne deceptos eſſe. longobardi em̄ ſimulata fuga. caſtra reꝝ om̄i copia ac vini potiſſimū plena relinquentes haud longe in īſidijs conſtiterāt. galli v̄o caſtra ingredientes rati veram eſſe hoſtiū fugam. In oēm voluptatem effundūtur. epulis ⁊ vino replent̄. quare ſupuenientibus hoſtibus cum ſomno etiam grauati paſſim veluti pecora ab hoſtibus ceduntur.

SArraceniq̄ ꝑ id tp̄us intantū hauſerāt opes. vt poſt ſubactas ⁊ quiete poſſeſſas. q̄ romanoꝝ fuerant. prouincias aſie. europam inuadere preſumerēt nauigio itaq̄ ingenti ab alexandria ſoluentes rhodiꝫ inſulam romani imperij ꝑuenerūt. eaq̄ capta coloſſum ſama celeberrimū a quo ciuitas inſule primaria nomen habuit. demoliti ſunt. Ex cuiꝰ ere nongentos camelos fuiſſe oneratos inuenimus. rhodo vaſta ſarraceni. egrū delati pelagus multas ex cicladibus afflixerunt.

Grimoaldus

GRimmoaldus decimus longobardoꝝ rex. regnauit annis. 9. Is abeūte ex ytalia cōſtantio in ciſalpinā rediens. foꝝ popolij ſabatho ſctō aggreſſus ceſis om̄ibus diripuit. ac ſolo equauit. Fuere in hoc rege ml'te preclare corporis ⁊ anime dotes. tātū em̄ prudentia ⁊ cōſilio valuit. nō ſolū in rebus externis verūetiā in domeſticis vt q̄dam capitula ac q̄dam vtilia rotharis regis edicto addiderit. q̄ poſtea legis formā accepere. fuit p̄terea mediocris ſtature corpore validus. capite caluo ꝓmiſſa barba. nec animo minus in rebus agendis q̄ corpe ꝓmptus. poſt fleubotomiā factā in brachio dū arcu colūbam ſagitaſſet erupto denuo ſine intermiſſione ſanguine diem obijt. ſepultus ē aūt papie ī baſilica beati ambroſij quā ipe ſua impenſa edificauerat. pertaris aūt ariperti regis filius in ytaliā rediens tercio menſe poſt grimoaldi mortē regno paterno ſine cōtentione potitus ē.

COnſtātio īpatore ſblato cū oēs paſſim dilaberent̄. ſupuenientibꝰ cū mag̃ claſſe ſarracenis. ⁊ ſyracuſe ⁊ tota inſula occupat̄. vnde poſtea onuſti preda alexandriam redeuntes vrbis quoq̄ rome ea ornamēta ſecū detulere q̄ conſtantius aduexerat.

Dagobertꝰ rex frācoꝝ

DAgobertus francoꝝ rex eodē ferme tpe vir aſtuti ingenij. nec conſilio minus q̄ manu promptus moritur. Cuius animā e manibus demonū liberatā ferūt Dyoniſij ac Mauricij martyris ac etiā martini cōfeſſoris auxilio. q̄s ſemp dū vixit vt patronos coluit ⁊ templis honoratiores reddidit. Hic autem oibꝰ bonis inſignitꝰ. regnauit ānis. 34. Veꝝ ab anglis infenſus ꝑpetuā cū eis ſuſcepit inimiciciā. hic īterceſſiōe heraclij oēs iudeos ī ſuo reg̃ baptiſare fecit.

ERfordia magna ac memorabilis vrbs ꝓuincie thuringie caput. a priſcis erpheſfurt appellata. mō-
tem habet excelſum. qui nūc ſancti petri vocitatur. cum a temporibus Theodoſij impatoris ſub ar-
chadio ⁊ honorio inclinatio imperij originem habuit. Franci romanoꝝ preſides. a rheno ytaliam verſus
abiecerūt. Et ſe regi ꝓprio ſubiecerunt. Quibus intellectis thuringi ab altera parte rheni orientem verſus
Ex conſilio regis francoꝝ merwigū eius cognatum in regem elegerūt. Is arcem cōſtruxit in eo monte. ⁊
caſtrū ꝓpe Erffordiam vbi nunc eccleſia ſancti Dyoniſij extat. qđ vulgares Merwiſburg nomināt. Poſt
eius obitum haſſinus in thuringia regnum ſucepit. Cuiꝰ vxorem poſtea hildericus rex francie duxit ī cō-
iugem. Per ea tempa in loco vbi nūc baſilica diui andree frequētatur. villa Schildinorde extabat. in bru
leto quoqꝫ ꝓpe fluuiū Gera (qui nūc ciuitatem illabitur. ⁊ mediam ferme ꝑterfluit. Cuius cōmoditate to-
ta ciuitas purgatur. ⁊ plurimū decoratur) Molitor ſagax ſua diuerticula habebat. cui nomē Erpff fuerat
apud eius molendinū tranſitus ſiue paſſagiū olim extitit. at cum temporibus clodouei regis francoꝝ ad
annū ſalutis trigeſimūoctauū ⁊ quadringēteſimū Erffordia ortum habuit. a molitore dicto atqꝫ tranſitu
Erpheſfurt denominata fuit. Regnante poſtea apud francos tagoberto inclito rege. Is poſt caſtrū in mō
te deſolatum monaſteriū celeberrimū ſancto petro dicatum ordinis diui benedicti conſtruxit. Inde mons
ſancti petri appellatus fuit. Eccleſiam quoqꝫ ſancti Gangolfi dotauit. Bonifacius poſtea archiepꝰ ma
guntinus ſub pipino francoꝝ rege. cum thuringiam ad fidem cōuertiſſet eccleſiam glorioſe ſempqꝫ virgi
nis Marie edificauit. ac ibi epiſcopatum ordinauit. qui illico maguntine ſedi ceſſit. Huius vrbis ager
optimus eſt ⁊ herba fullonū que ſandix ac ſaponariā dicitur pro tingendis pannis feraciſſimus. Per cuiꝰ
arua gera fluuius ⁊ alia flumina ꝑterfluūt. regionem vbertim irrigantes. ꝓpter quod ⁊ pecoꝝ paſcuis ha-
bundat. Poſt annū deinde ſexageſimūſextum ſupra milleſimū muro circūdata ac turribus munita fuit. Et
ciuiū edibus ac monaſterioꝝ ac eccleſiaꝝ ornamentis mirifice creuit. thuringorūqꝫ celeberrima ſedes fuit.
eo ꝙ totius regionis ferme media ſit. ⁊ bladis alijſqꝫ neceſſarijs copioſiſſima habeatur. Et cum hec regio
ac vrbs a ſoluendis decimis libera fuerit. Eam ob rem multas calamitates a finitimis principibus paſſa
fuit. precipue temporibus heinrici tercij imperatoris. Is cum a ſeueriſſimo ſuo preceptore archiepiſcopo
Colanienſi liber euaſiſſet. In oīa genera flagitioꝝ ruptis tꝑantie frenis ꝓcipitem ſe dedit. Montes oēs

colliculoſq; ſaxonie ⁊ thuringie caſtellis munitiſſimis extruxit. p̄ſidiūq; impoſuit. quibus cum victui ne-
ceſſaria minus ſufficerent p̄miſit. vt ex ꝓximis villis ⁊ agris hoſtili more predas agerent. ⁊ ad ip̄a caſtel-
la muniēda circū quaq; manentes cogerent. Rex ne manifeſta tyrannide notaret̄ ſi ꝯtra innocentes atq;
in regnū ꝓprīū graſſaretur. vt impietatē ſuā q̄dam religionis ſpecie palliaret archiep̄m maguntinū modis
om̄ibus inſtigauit. vt decimationes thuringie ſicuti ante pluries inſtituerat exigeret pollicens ſe ei in exi-
gendo ſumma ope affuturꝫ. Et dicto obtemperare nolentes regia maieſtate coactuꝝ. Ea tamē pactione vt
ip̄aꝝ decimaꝝ p̄tem ſibi. q̄ ⁊ regie magnificentie ⁊ tanto labori ſuo digna forent tribueret. Ita ep̄s vaniſſi
ma ſpe animat⁹. Synodū indixit in erphesfurt. vj. ydus marcij. ſtatuto die aderat rex. archiep̄s ⁊ hermā
nus babenbergenſis ep̄us ⁊ alij q̄ ad diſcutiendam cauſam fuerint euocati. Thuringoꝝ ſpes ⁊ fiducia po
tiſſimū in abbate fuldenſi ⁊ herueldenſi nitebatur. Cū hij eccīas decimales plurimas et p̄dia in thuringia
haberēt. q̄ publica diſcuſſione interpellati ꝓ decimaꝝ redditione primo p̄ deū archiep̄m rogabant. vt anti-
q̄tus tradita monaſterijs legitima incōuulſa manere ſineret. q̄ ⁊ ſedes ap̄lica ⁊ veteribus ⁊ recētibus ſcri-
ptis crebro firmaſſet. Et p̄deceſſores archiep̄i ſui nūq; īfringere tēptaſſent. Id atroci reſponſo archiep̄s re
pulit: p̄deceſſores ſuos rudibus in fide auditoribus. lac potū dediſſe nō eſcam. q̄ nūc reſecare vellet. ⁊ p̄fe-
ctis ſolidū cibū miniſtrare. Tandem thuringi improbata ſynodo ſedem apoſtolicam appellarūt. ſ; rex capi
tali ſententia prohibuit. Poſtea exortū fuit bellū ſaxonicū. Nulla deinceps exactio facta eſt decimaꝝ. Gau
dentibus Thuringis q̄d occaſionem inueniſſent. vt traditas ſibi a p̄ribus leges manu militari tuerentur.
Et dolente rege quod dū decimis immoderatius inhiaret pene regnū cum vita amiſiſſet. In hac vrbe mul
ta ſanctoꝝ corpa p̄ illuſtriſſimos delata ſunt. videlꝫ Adolarij Eobani Seueri ep̄oꝝ. ⁊ vincentie quibus ⁊
aras ⁊ baſilicas edificauerant ampliſſimas. In ea quoq; anno domini. 1392. Gymnaſiū celeberrimū ortū
habuit. Ubi sunt edes ampliſſime ſtudentiū ⁊ legentiū. Ex quo iuriſconſulti theologi ornatiſſimi. philoſo
phi ac medici excellentiſſimi ꝓdierūt. Perpeſſa tandem fuit hec famoſa vrbs vaſtationes ac direptiones
p̄ incendia varia. Neq; aliqua inſignis vrbs apud germanos memoratur. q̄ p̄ fatalem ac aduenticiū ignē
totiēs exuſta ſit. Ultimo incendio magna ex parte concrematur. In feſto em̄ geruaſij Anno. M.cccclxxij.
hec preclara vrbs in baſilicis glorioſe virginis marie ⁊ Seueri in pōte mercatoꝝ. foroq; rapaꝝ ⁊ aī gra-
dus in edibus laicoꝝ ac canonicoꝝ damnū ſenſit. vt pene tercia vrbis pars incendio perijt.

Mons Sancti Petri

Bonus papa.pr̄ia romanus.pr̄e mauricio.eo tp̄e pontificatū iniȷ̄t q̄ Grimoaldus longobardoꝝ rex moriť.quo q̄dem anno maximi imbres fuere ⁊ multi fulmibus afflati iteriere. ⁊ frumēta in agris emarcuere. Vn̄ ob hoc pontificatū in maximis turbinibus ſuſcepit. Fuit aūt ſanctitate vite ⁊ doctrina valens.vt clerū diuerſis ordinibus diſtinxit.⁊ honoribus auxit. Monachos vero quoſdā ſyros cū neſtorianis ſentientes in monaſterio bocciano dep̄hensos ⁊ caſtigatos in varia monaſteria diuiſit.p̄terea rauēnatem ecciam a romana iam pridem ſegregatā ⁊ ob eam rem aliocephalim appellatā ſedi apoſtolice obtp̄antem reddiderit. Hic inſup bonori ⁊ cultui diuino ꝯſulens veſtibulū ſancti petri (quod p̄adiſum vocant) quadripartitū marmorībꝰ ſtrauit. Inſtaurauit p̄terea.⁊ reſtitutas dedicauit ecciam apoſtoloꝝ via hoſtienſi. Et ecciam beate euphemie via appia ſitam. At donus pontificatus ſui anno.v. mēſe.v. die.x.moriť ac ſepelitur ad baſilicam Petri apoſtoli tercio ydus aprilis. Cuiꝰ in morte epiſcopatꝰ vacat menſibus duobus.dies ſedecim.

Anno mūdi.5863. Anno xp̄i.664.

Agatho primus papa natione ſiculus.pr̄e romano ex monacho pontifex creať. Vir certe tante ſanctitatis vt leproſum obuiū factū oſculo ſuo ſtatim liberauerit. Tante p̄terea manſuetudinis ⁊ humanitatis fuit. vt neminem ab ſe vnq̄ꝫ triſtem dimiſerit. Nactus itaqꝫ imp̄atorem moribus ſuis haud quaq̄ꝫ diſſimilē.monochelitaꝝ cauſa cōciliū apud cōſtantinopolim habere conſtituit. Expectauit itaqꝫ donec conſtantinus a bello in p̄riam rediret q̄ ſarracenos a ſe victos imperio romano vectigales reddidit. Inde legatos ſtatim conſtantinopolim mittit Joannē portuenſem ep̄um ⁊ Joannē romane eccie dyaconē. Hos p̄ benigne ſuſceptos mira caritate ꝯſtantinus adhortatus ē. vt omiſſis cauillationibus ⁊ ſophiſticis altercationibus.ex equo ⁊ bono om̄i controuerſia ſublata duas eccias vnā tandē facerent.agatho vero cuiꝰ tp̄e poſt ſolis ⁊ lune eclipſim peſte ac grauiſſima quidem laboratum eſt.pontificatus ſui anno ſecūdo.menſe ſexto.die quintodecimo moritur.ac ſepeliť ad ſanctum petrū quarto ydus Januariȷ̄. Cuiꝰ morte annū vnū.menſes.v.ſedes tum vacat.

Leo eius nom̄is ſecūdus papa.natione ſiculus.pr̄e paulo vir doctiſſimus fuit.latine ac grece vt eius ſcripta indicāt. Preterea v̄o adeo muſice pitꝰ eſt habitus.vt pſalmodiā cōpoſuerit.hymnoſqꝫ ad meliorē cōcentum redegerit. Idem quoqꝫ inſtituit vt in celebratione pax populo daretur. Sextā v̄o ſynodum ita ſuſcepit vt eoſdē anathematiſauerit quos ſancta ſynodus p̄ſente cōſtantino damnauerat. Conceſſitqꝫ neceſſitate vrgente omni die baptizari debere. Inſtituit p̄terea ne ad archiep̄atum aſſumptus pro vſu palliȷ̄ aliorūue officioꝝ quicq̄ꝫ eccie p̄ſolueret. qd̄ vtinā hodie obſ̄uareť. Cū ex hac largitione q̄ti die mala oriantur. At leo in quo p̄ter doctrinā ⁊ eloquētiā ſingularis religio. mira pietas ⁊ clementia fuit.pontificatus ſui menſe decimo moritur.ſepeliturqꝫ collacrimātibus om̄ibus tanq̄ꝫ publico parente orbati ad baſilicam Petri. quarto kal̄. Juliȷ̄.poſt eius mortem menſibus.xj.diebus.21.ep̄atus vacat.

Anno mūdi.5883. Anno xp̄i.684.

Benedictus iunior ſiue ſecūdus papa.patria romanus.patre Joanne. ab ineunte etate xp̄o militans.diuine ſcripture ita operā dedit. vt doctrina ⁊ exercitatione in rebus diuinis tum ſingularis haberetur. Ob eius humanitatem pietatem gratiam in omnes maxime vero erga pauperes. Quibus virtutibus hominū corda ita ſibi deuinxit.vt tū vnus haberetur.qui oīm ſuffragiȷ̄s in locum demortui leonis merito ſubrogaretur. Ad hunc conſtantinus imperator hom̄is ſanctitate p̄motus.ſanctionē miſit.vt deinceps quē clerus pobulus exercituſqꝫ romanus in pontificem delegiſſet.eundē ſtatim veꝝ xp̄i vicariū eſſe om̄es crederent. baſilicas plures reſtituit maxime laurentiȷ̄ in luciam ac bti Valentini. Moritur autem pontificatus ſui menſe decimo.die duodecimo. ſepeliturqꝫ apud beatū petrū ydibus Maiȷ̄. qui vt omnibus vita carus fuit.ita poſt mortem ab om̄ibus vt ſanctus. ⁊ bene de humano genere meritus celebratur. Eius in morte ſedes vacat menſibus duobus.diebus quindecim.

Joannes quintus papa natione ſyrus.patria anthiocenus.patre Cyriaco pontifex creatur.eo ferme tempore.quo imp̄ator cōſtantinus moritur. vir ſingularis religionis ⁊ manſuetudinis atqꝫ doctrine oīm conſenſu pontifex creatus in eccleſia ſaluatoris que conſtantiniana appellatur ad lateranū.ea ratiōe qua leo ſecūdus cōſecratur a tribus epiſcopis hoſtienſi portuenſi ⁊ veliterno. Quē quidem morem poſteri deinceps tenuere. Deniqꝫ valitudinarius cum libellum de palliȷ̄ dignitate compoſuiſſet.pontificatus ſui anno primo moritur. Sepeliturqꝫ ad.s.petrum.iiij.nonas auguſti. Eius in morte ſedes vacat menſibus duobus.diebus.xviij.

Linea ſummoꝝ pōtificū

Bonus

Agatho

Leo ſecundus

Benedictus ſecūdus

Joannes quintus

Linea imperatorum

Conſtantin⁹ quartus

Constantinus conſtantij auguſti filius extincto vt premiſſuz ē apud ſyciliā ꝯſtante auguſto. punitoq̧ q̄ ei ſucceſſerat meſentio ſiue miſſeſſo tyrāno. romanoꝝ regnū ſuſcepit regendū. Romaniſq̧ principatus ē annis decem ⁊ ſeptem. Is aūt cōſtantin⁹ q̄ prius fuit a ꝯſtancio genitore in conſortē imperij aſſumptus. illo interfecto vt oñdimus territus eſt. ⁊ oīa vbiq̧ adeo trepide adminiſtrauit. vt ſi aliqua fuiſſet vis illata. viſus ſit imperiū facilime amiſſurus. Uir poſtea catholicus modeſtuſq̧ ac omni bonitate integerrimus. qui ſuſcepto imperio heracliū atq̧ tyberiū fr̄es ſuos in imperij conſortiū accepit. Licet ſint q̄ ſcribāt eoſdē fr̄es pueros ne ad imperiū aſpirarent naribus mutilaſſe. Inde mox eccleſias collapſas. q̄ ſub heraclio ab hereticis dirute fuerant inſtaurauit. atq̧ alias denuo edificauit. Et cū eſſet armoꝝ vir ſtrennuus ſarracenos romano impio infenſiſſimos bello deuicit. ac vectigalia reddidit. Decimo em̄ impij eius anno ꝯ ſarracenos celebri victoria cōſtantinū potitū inuenimus. vt ea afflicti clade ſarraceni tributū impio pendere ꝓmiſerāt. Accidit q̧ oportuno in tp̄e. pax illa. ꝙ bulgari poſt paꝝ traciam inuaſerūt. Congreſſiq̧ illis pannoniā inter ⁊ meſiā ſupiorē ꝯſtantinus inſignē accepit cladem. cūq̧ potius fugeret quā pedem referret. paci ab illis oblate cupientiſſimus acqeuit. Satis nāq̧ bulgaris feraciſſimi agri ꝓuincias danubio cōtinētes romani ꝑncipis auctoritate pacta ſecū federa habitare. vnde ꝯſtātinopolim redijt. Et vt grecos romane eccīe vniret ſextā ſynodū agathonis pape rogatu cōgregauit. Deniq̧ cū eſſz bonis opib⁹ plen⁹ morit̄ filio iuſtiniano ī impio relicto.

Synodus ſexta vniuerſalis apud conſtantinopolim

Sextam vniuerſalē ſynodū apud ꝯſtantinopolim conſtantin⁹ imperatoꝛ celebrari iuſſit. interfuerūt aūt agathonis pape legati Ioānes portuenſis ep̄us ⁊ alter Ioannes romane eccīe dyacon⁹. Cōuenerūtq̧ ad impatoris edictū ducenti octuagintanouem ep̄i. Acta aūt eſt cā monochelitaꝝ q̊s ſupra diximus aduerſus fidē catholicā cōtendiſſe. vnicā tantūmō eē in xp̄o voluntatem. Erantq̧ duo ꝑmarij cauſe aduerſarij Georgius Cōſtantinopolitan⁹ ⁊ machari⁹ anthiocenus ep̄i. quoꝝ Georgi⁹ auditis rōnibus faciliter in catholicoꝝ ſentētiā adduci ē paſſus. macharius aūt ꝑtinax. ⁊ nimis diu p̄ribus reſiſtens. nō ſolum ē dignitate ꝑuatus. ſꝫ ſimul cū mortuis ſergio. pyrrho. paulo ⁊ petro eiuſdē hereſeos auctoribus ſathane traditus. ad extremūq̧ cū aliquot ꝑfidie cōplicibus romā relegatus Et theophaniū abbatē vero ſentiētē in locū macharij anthiocenū ep̄m creant. Hac aūt re ex ſentētia feliciter geſta. vt deo gratie agerētur ꝙ vtrāq̧ eccīam vnā feciſſet. ſententia ⁊ animis Ioannes ep̄s portuenſis octaua paſce corā ꝑncipe ⁊ p̄triarcha. corāq̧ pp̄lo conſtātinopolitano in baſilica ſancte Sophie miſſam latine celebrat. approbantibus oib⁹ q̄ tū aderāt. veꝝ eſſe ⁊ ſctm̄ illū ſacrificādi morē. Et q̄ aliter ſentiūt a recto ⁊ honeſto diſcedere. Hec ē aūt ſexta ſynodus. q̄ Cyrilli. Athanaſij. Baſilij. Gregorij. Dyoniſij. Hilarij. Ambroſij. Auguſtini. Hieronimi. ſn̄ia conclusum ē. duas naturas ⁊ opatōes in xp̄o eē. Exploſaq̧ illoꝝ ꝑtinatia q̄ vnicā eē in dn̄o volūtatē dicerent. vn̄ monochelithe vocati ſunt. Ea reintegrā fidei leticia agatho ⁊ romani paucos menſes ſunt gauiſi. ꝙ peſt̄ tūc q̄nta raro alias ꝑ tres mēſes romam populata eſt. ⁊ ipſe agatho eſt defunctus.

Cometa

Eclipſis ſolis ⁊ lune

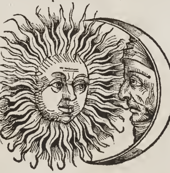

Stella crinita quā greci Cometē vocāt indicabat ꝑfecto tot clades q̄ trib⁹ cōtinuis mēſib⁹ appruit. Et pluuie magne ac freq̄ntia tonitrua qualia nūq̧ ātea fuere. viſe ſunt elem̄ta ī vrbis rome ⁊ ytalie excidiū ꝯiuraſſe. Nāq̧ tāti tāq̧ ꝯtinuati ībres tonitruis fulgorib⁹ īmixti fuer̄t. vt maximā armētoꝝ paſſim morientiū iacturā pp̄li ſint ꝑpeſſi. q̄zquā ꝑlimos viros ea tēpeſtate fulmib⁹ afflatos iteriſſe īuenim⁹ ⁊ matureſcētia pluuiaꝝ initio ī cāpis frum̄ta emarcuiſſe vt ſolatio fuerint populis legumina. quoꝝ fetus primi grana in terrā vēto imbreue diſcuſſa cum herbidū ceſpitem pullulaſſent ad maturitatem denuo peruenerunt in Ciſalpina potiſſimum.

Poſt ſolis quoq̧ ac lune eclipſim peſte grauiſſima laboratū eſt que papiā depopulata ē vt ciues fuga montiū peterent ⁊ in vrbe frutecta ac herbe naſcerentur.

Linea ſummoꝝ pōtifici

Conon

Sergius

Joannes ſextus

Joannes ſeptimus

Siſinus

COnon papa. Tracia oriundus. in ſicilia educat⁹. Inde romane eccie militans ex pſbitero pōtifiex creaᵗ. Vir ſiqdem bonus ꝛ tanto pĩcipatu dignus. Nā dū romam petrū archiepm exercitus vō theodoꝝ pſbiteꝝ in Joannis demortui locū ſufficere conarētur. Tandē poſt longā altercationē in hanc ſententiā venere oĩes; nutu diuino impulſi. vt cononē eligerent. Erat eñ moribus. litteratura pietate religione dignitatis ſpecie inſignis. quē nōnulli angelicū ob venerandā caniciē ꝛ dignitatē forme appellarunt. animi ſimplicis ꝛ integri. modeſtie ꝛ iuſticie ſingulari. ꝯſtantie et prudentie pluſq̃ humane ſemper ē habitus. Hāc obrem e veſtigio oĩes ad quos ꝑtinebat eū cōfirmarunt. cū maxima acclamatione laudū ſuaꝝ; idem fecit Theodorus exarchus rauennas. qui tñ poſt initꝫ pontificatū ſtatim inualitudinem incidit. vñ paſchalis archipſbiter ac theſauri pontificis diſpenſator regnādi cupidus ioannē hexarchum pecunia ſollicitat. vt eius ſuffragijs poſt mortē cononis pontificatus ſibi decernaᵗ. Accepit pecuniā quāq̃ nihil eoꝝ q̄ ꝓmiſerat pſtiterit. Moriᵗ aūt conon pontificatus ſui menſe. xj. die tercio. ſepeliturq̃ ad ſanctū petrū. xj. kalendas octobris. vacat tum ſedes menſibus duobus. dieb⁹ tribus ꝛ. xx.

Anno mundi. 5893. Anno xp̄i. 694.

SErgius papa natione ſyrus. pr̄ia anthiocenus pr̄e tyberio. adeodati pōtificis tpe romā veniens in cleꝝ romanū aſciſcitur. Deinde vō ob ei⁹ doctrinā ꝛ diligentiā circa miſteria ac rem diuinā ꝑ ordines conſcendens ſctē ſuſanne ad duas dom⁹ cū titulo eius loci creatur. frequētare tū magis atq̃ magis cimiteria cepit. qua ex re tantū ſibi nomis cōꝑauit. vt defuncto conone in ei⁹ locū ſuffect⁹ ſit. nō ſine altercatōe tñ. Nā cū pars ppl'i romani maxime theodoꝝ archipſbiteꝝ peteret ꝛ nōnulli ob exarchi iudicibus ſubornati paſcalem noīaſſent. parſq̃ vtraq̃ in palatio lateranenſi cōueniſſent tandē cleri populiq̃ vota in ſergiū cōuenerūt. quē poſtea iuſtinianus impator cū ſue ſynodi nollet acquieſcere ad ſe vinctū ꝑ zachariā ꝓthoſpatariū ſuū trahere p̄cepit. ꝫ milites ytalici id admittere noluerūt. Veꝝ cum pacem obtinuiſſet ad eccleſiaꝝ inſtaurationem manū appoſuit. Et q̄ꝫ maxime petri baſilicā ablatis ruderibus renouatiſq̃ tignis ſtillicidijs ac parietibus in antiquā formā reſtituit. Ibiq̃ partē dñice crucis inuenit in capſula enea. Et. b. leonis pape corp⁹ vili⁹ iacēs honeſtiore loco repoſuit. Conſtituit p̄terea vt in fractōne dñici corpis ter caneretur agnus dei. his tot rebus inſignis pōtificatus ſui anno. xiij. menſe octauo. die tercio ꝛ. xx. moriᵗ. Et in baſilica Petri collacrimātibus oĩbus ſepelitur. vi. ydus ſeptembris. vacat tum ſedes menſem vnū. dies viginti.

IOannes eius noīs ſextus. papa natione grecus pōtificatū inijt quo theophilatius ytaliā peteret. Is pontifex reſtituta baſilica ſancti andree in vaticano. ſarctoq̃ tecto diui marci atq̃ ornato altari principis apoſtoloꝝ petri ductis colūnis dextra leuaq̃. atq̃ etiā vt erat animo pi⁹ ex erario eccleſie multos captiuos redemit. Moritur aūt pontificatus ſui anno tercio menſe tercio. martyrio vt quidam volūt. Sed a quo martyriū paſſus ſit nō ſatis cōſtat. Sepultum ad cathecūbas ſebaſtianas via appia quidā affirmāt. Eius ex morte vacat tum ſedes menſem vnū. dies vnde viginti.

IOannes ſeptim⁹ papa natione grecus. patre platone eo tempe pōtificatū inijt quo iuſtinianus conſtantinopolim reuerſus. tyberiū ꝛ leontiū a quo fuerat imperio deiectus ſpectante populo interfici iuſſit; fuit aūt vir multe eloquentie ꝛ ſanctitatis. Qui in baſilica Petri oratoriū (ita eñ appellant) locum orandi in honorē dei genitricis extruxit. Cui⁹ parietes vermiculato opere intecti. dextra leuaq̃ quorūdam ſanctoꝝ patꝝ vultus oſtēdebāt. Baſilicā p̄terea ſancte Eugenie reſtituit iam pridē vetuſtate collapſam. Cimiteria quoq̃ ſctōꝝ martyrum Marci Marcellini Damaſiq̃ pontificis exornauit. Poſtremo vero multas baſilicas pictura ꝛ ſtatuis ſanctorum cultiores reddidit. Moritur aūt ſecundo pontificatus ſui anno. menſe ſeptimo. die. xvij. Sepeliturq̃ in baſilica petri ante altare dei genitricis quod ip̄e extruxerat. q̄ntodecimo kal'. nouembris. Eius autem in morte tribus menſibus ſedes vacat.

Syſinus papa. vel vt alij volunt Soſimus. natione ſyrus. patre Johanne. xx. tantū diebus in pontificatu vixit. Is licet podagra ꝛ cyragra ita laboraret vt neq̃ ambulare. neq̃ cibum capere poſſet. tamē ita vrbis rome et reip. xp̄iane curam geſſit. vt nil p̄termiſerit. Et ante pontificatū ꝛ in ipſo magiſtratu quod bonū pōtificem deceret. Jam eñ materiā oēm parabat qua ꝛ menia vrbis ꝛ templa vetuſtate collapſa in meliorem formā reſtitueret. Verū ſubita morte correptus in baſilica Petri ſepelitur. viij. ydus nouembris. Vacat tum ſedes menſem vnū. ꝛ dies. xviij.

Iuſtinianus ſecūdus ſiue iunior Conſtantini iam dicti filius poſt p̄rem in imperio relictus. imperauit prima vice ānis. x. Uir ſiquidē p̄mo bonꝰ ꝛ prudēs ac elemoſinaꝝ pfuſus largitor. Quaſobres cōſtantinopolitanū admodū auxit imperiū. Et multas leges condēs diuinā honorauit religionē. Et cū p. x. annos gubernacula tenuit affricam a ſarracenis abſtulit. Et cū eiſdem pacem terrā mariq́ꝫ fecit. Sicut affricā libiáq́ꝫ amittere defuncti p̄ris res noue fecerāt Ita eaſdē puincias exorte pariter in ſarracenis noue res recipe adiuuarūt. Siquidem gizite ſarracenoꝝ ammiratho ſb idem tp̄is quo cōſtantinus vita functo baldalon illi ſuffectus eſt. Qui audiens iuſtinianū imperij iura oīm puinciaꝝ conſenſu accepiſſe. pacē illi vltra obtulit. p eius fedus affrica ꝛ libia in primis fuerūt imperio reſtitute. Affirmantq́ꝫ nōnulli ſcriptores eo in federe interueniſſe. vt p annos. x. q̄ terminus in pace fuerat aſſcriptus ſarraceni ſingulo quoq̄ die nūmos mille aureos ſoluere ſeruūq́ꝫ vnū ex gente ſua. ꝛ vnū item equū romano imperatori mittere tenerent. Interea vero cū in deū iuſtinianus tū in homines mira incōſtantia vſus. Et ſarracenos ꝛ bulgaros preter federa pacis inite adoritur. a quibus certe plus incōmodi accepit q̄ꝫ intulit. Et cōſtantinopolim rediens a ciuibus oībus odio habitus ꝙ ſeuiciā p̄fecti vrbis nō cōpeſcuit. Quod q̄ꝫ ſynodū habuiſſet ad qd cū romani pontificis cleriq́ꝫ cōueniſſent oratores. iterata ſunt ſexte ſynodi acta quibus intermixta ſunt aliq ritu catholico abhorrentia. Subſcripſerūt vero imprudentes romani pontificis oratores. Sed eaꝫ ſubſcriptionē ſergius pontifex vt pro heretica iudicatā noluit approbare. Iratus vero ē iuſtinianus ꝛ mittēs zachariā pthoſpatariū romā iuſſit ſergiū pontificem cōſtantinopolim deportari. verū milites hexarchatus ytalici raptis prope armis pontificē a tāta iniuria tutati ſunt. Cū itaq́ꝫ iuſtinianꝰ pfidie q̄ in oēs vtebat. ꝛ impietatis in romanū pontificē penas dedit. Siquidē leoncius patricius annuēte gallinico p̄triarcho cōſtantinopolitano inſurgēs pplm ad arma cōciuit. Et carcere vi fracto multos educens morti ppetuoq́ꝫ pedori addictos. iuſtinianum imperio deiectum cepit. nareſq́ꝫ mutilatum curauit cerſonam ponti ciuitatem exilio deportari.

Leoncius patricius vel vt alij volūt Leo ſecūdus īperator pulſo iuſtiniano imperiū occupās īperauit ānis. 3. Eos ipſi motꝰ exploratos hn̄s habdimelech ſarracenoꝝ ammirathus affricā inuaſit. in quē leonciꝰ imperator ioannē patriciū militie mgr̄m cū exercitu miſit. ꝛ quidem ioānes ſarracenis cōgreſſus. eos fugere cōpulſos oīm affrica exterminauit. Uerū nō multo poſt ſeditione iter eos orta. Tiberiū quēdā ciuē cōſtātinopolitanū imperatorē creāt. Qui cōfeſtim cōſtātinopolim cū exercitu adnauigās leonciū capit. ꝛ eodē affectū ſupplicio q̄ iuſtinianū diximꝰ in carcerē cōnijcit. maiori ludibrio hominem reſeruans.

Tiberius eius nominis tercius imperator leoncio capto ꝛ incarcerato imperauit annis. 7. hic conſtantinopolitanus nobiliſſimus erat ciuis. Cuꝫ exercitus ioannis in affrica relictus tumultuari cepit. abſimaꝝ cui tyberio fuit cognomen ducem primo poſt imperatorem acclamauit. Is imperiū vt aliqui q̄ſitum: vt alij oblatū accipiens nequaq́ꝫ moras ſibi apud affricā trahendas exiſtimauit. Et cum exercitu pene omni nauigans conſtantinopolim puenit. fauebant vero ciues affiniū agnatoꝝq́ꝫ factio potentiſſima. vn̄ dum leoncius forum palaciūq́ꝫ ſeruare nititur. ingreſſus abſimarus vrbē cepit. leonciū naſo mutilauit ꝛ in carcere maiori infortunio reſeruauit. Qui ſuſcepto p̄ncipatu philippū nicephori patricij filiū in pontū exulare iuſſit. Cū dixiſſet in ſomno vidiſſe caput ſuū aquila obumbrari. Uerū iuſtinianus in ponto ad regem bauaroꝝ confugiens qui honorifice ſuſceptus ei filiā vxorem dedit ꝛ ad recupandū imperiuꝫ auxiliū preſtitit qui tyberium eiecit ꝛ imperium rurſus recepit.

Iuſtinianus olim auguſtus iterum ope bauaroꝝ ꝛ bulgaroꝝ conſtantinopolim reuerſus imperauit ānis. xxvi. Cū enim ad ſexti Ioannis pontificatus initiū iuſtinianus ſecūdus cū cerſone apud quā ciuitatē exulabat p̄ ſe ferret reſidendi imperij intentionem. ciues abſimaro imperatore fideles illū capere intētarunt. Sed is clam abiens ad bauaros cōfugit. Quorū rex aut vt ipſi appellabant cacānus illi honeſte habito filiam ſpopondit vxorem. Et tn̄ anno vix duꝫ elapſo cacānus ab aſimaro pecunia corruptus. iuſtinianū ꝛ hoſpiteꝫ ꝛ generꝫ prodere eſt pactus. quod cū reſciſſet iuſtinianus fugiens bulgarorum regi trebellio ſe cōmiſit. qui ſuſceptam aduene curam illuꝫ p arma in patriam reduxit. ingreſſus conſtantinopolim iuſtinianus. leonciū quoq́ꝫ a quo fuerat imperio deiectus in carcere inuētū eduxit. Et vtrūq́ꝫ inimicū inſpiciēte populo occidi iuſſit. gallinicū p̄triarchā obcecatum romā relegauit. Et quotiens ſtillantem tucis naribus mucū abſtergeret quēpiā aduerſariū partiuꝫ excarnificari iuſſit. inde cum filio tyberio in prelio occubuit.

Linea Imperatorum

Iuſtinianus ſecūdus ſiue iunior

Leontius

Tyberius tercius

Iuſtinianus

Synodus aquilegienſis

Hoc tpe aqlegie ob impitiā fidei qntum-vniuerſale cōciliū ſuſcipere diffidit donec ſalutaribus beati pape ſergij monitis inſtructa. Et ipa huic cū ceteris xpi eccleſijs annuere cōſentit. Facta eſt aūt hec ſynodus cōſtantinopoli tpibus pape iulij ſb iuſtiniano pncipe cōtra theodoꝝ. ⁊ oīes hereticos q̄ beatā mariā ſolū hoīem nō deū ⁊ hoīem genuiſſe affirmāt In qua ſynodo catholice eſt inſtitutū vt. b. maria ſp v̄go theotocos diceretur. quia ſicut catholica fides habz. nō ſolū hoīem ſꝫ vere deū ⁊ hoīem genuit.

Theodorus

Theodorus Angloꝝ archieps vir doctiſſimus optimuſqꝫ p hoc tps apud āgliā floruit. Et inter cetera libꝝ egregiū edidit. In q̄ declarauit q̄ penitentia vnūqdqꝫ pctm̄ dilui poſſet. ſed ⁊ alia cōmentaria pulcra in diuinis codicibꝰ ſcripſit. Sanctus q̄qꝫ theodorꝰ auguſtudineſis eps virtutibus claruit.

Lambertus epus

Lambertꝰ vir ſctiſſimꝰ apō leodiū ea tēpeſtate martyriū ſubijt. eo ꝙ pipinū rephēderit. ꝙ vxori pellicē alpiadē ſupinduxerit. Hoc aūt facinus alpiadis fratrē cōmiſiſſe aiūt q̄ poſtea morbo pediculari cōſumptus ē. Hic ex nobilibus ⁊ diuitibus parētibus natus ⁊ a pmeuo lr̄is eruditus ita p ſanctitate ſua ab oībus amabaẗ. vt traiectenſi eccie poſt theodardū mgr̄m ſuū pmoueri in epm̄ mereret. Cū v̄o childericus q̄ euꝫ pmouit q̄ eum diligebat ab impijs occiſus. Maligni cū ſuo honore priuarūt. ⁊ pharamundū in locū eius ſtatuerunt. Lambertus cū duobus pueris monaſteriū ingreſſus p annos ſeptem optime cōuerſatus. Inde expulſo pharamūdo iteꝝ reductus. vbi multos v̄bo ⁊ exemplo cōuertit. dodo ei cōtrariꝰ. Cū p modū crucis in orōne pſtratum directo iaculo ſui impij in leodio peremerūt. Inde occulto nauigio ad pontificalē ecciaꝫ pduxerīt. ⁊ ꝑt hoſtes illico ſepelierīt. Sctūs āt chunibertꝰ ſucceſſor eiꝰ celitꝰ admonitꝰ corpꝰ. s. lāberti a traiecto leodiū cū mag̃ miracloꝝ glīa tranſfert.

Beda venerabilis

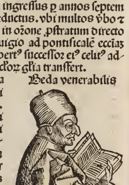

Beda anglicus preſbiter ⁊ monachus cognomento venerabilis: vir latina grecaqꝫ lingua nō mediocriter eruditus. Anno domini. 692. p xp̄iana religione multū laborauit. Hic trigeſimū ſue etatis annū agens. p̄ſbiter ordinatꝰ ē. Et in extremo natus angulo orbis. omnes terras pſtrinxit. Eo ꝙ docendo ⁊ p̄dicando vſqꝫ in ſeniū aut ſcribendo nō deſtitit. vt p nouē. ⁊. 50. annos ⁊ docere ⁊ libros cōponere nūq̄ꝫ laſſus viſus fuerat. Ea ꝓpter ob religionē etiā atqꝫ modeſtiam venerabilis cognomentū adeptus ē. Scripſit eīm multa in actus aploꝝ. in lucam ⁊c̄. Edidit ⁊ librū de tpibus omeliaſqꝫ pleraſqꝫ quibus multum gallici ſacerdotes vtunẗ. Edidit quoqꝫ cōmentarios in vetus ac nouū teſtm̄. ⁊ libꝝ de geſtis angloꝝ. Qui poſtremo circa annū dn̄i. 734. etatis v̄o ſue. 72. plenus bonis opibus diem obierit in ſanctoꝝ numero cōputari meruit. Strabo quoqꝫ et Haymo viri doctiſſimi bede fratres ſunt habiti. quoꝝ alter pleraſqꝫ omelias eleganti ſermone cōpoſuit. Alter v̄o geneſim cōmētatus eſt. Bedam aūt inuitatū a Sergio papa. vt romā iret ſcripta pape ad etelfridum abbatē monaſterij vbi erat Beda oſtendūt.

Corpꝰ. s. bn̄dicti ferūt tpibus ſiſinij pape e monte caſſino furto ſblatū ꝓpter ſolitudinē loci ⁊ in galliam tranſlatum fuiſſe. Vel vt alij ſcribūt de monte caſſino ad monaſteriū floriaceñ. cū ſcolaſtica ſorore fuiſſe tranſlatum per monachum nomine aygulſum.

Pipinus dux

Pipinus auſtrie. vel vt alij volūt auſterie dux ⁊ gubernator cognomēto vetulus ſeu breuis: occupādi regnū frācie fundamēta iecit. Inde caroloꝝ glorioſum nomē apud frācos initiū ſumpſit. Cū is intellexiſſꝫ bertariū q̄ndam ignobilē. Cuiꝰ opa theodericꝰ frācie rex plurimū vtebaẗ oībꝰ odio eē. coactis i vnum ingēti copijs in galliā traijcit. ac theodoricū cū berthario obuiū factū. collatis ſignis fundit fugatqꝫ. Salutē ſibi berthariꝰ fuga q̄ſiuit. In regnū v̄o theodoricus ſe recipiens. Pipinū victorē pace ſequeſtra regni gubernatorem ⁊ maiorem domus (vt galli aiūt) efficit. Et extūc frācoꝝ reges degenerātes victores regnuꝫ admiſtrare ceperūt. Pipinus igitur rebus in regno cōpoſitis cōſanguineo ſuo i admiſtratione conſtituto. Ipe in auſteriā redijt. vbi ſeptem annis regnauit.

FErraria inſignis vrbs. veteri pado appoſita. quā ciuitatē primū menibus circūdatā a ſmaragdo pa
tricio ⁊ ytalie exarcho. circa annū dñi. 700. ⁊ oꝛnatam fuiſſe hiſtoꝛie tradūt. Nominis cauſam hanc
aſſerūt. vetuſta rauennatiū eccleſie monumenta. ꝙ vrbis illius archiepi tria iuriū eccie ſue loca a trib⁹ me-
talloꝝ noībus appellauerint. Aureolū foꝛliuienſis agri in ameno colle ſitum ab auro ⁊ argentā pado pri-
mario oppoſitā ab argento. Ferrariāqꝫ a ferro. Cūꝫ aūt ferraria ab ipo cōditionis initio in ꝑtibus rauen-
natiū romanoꝛūqꝫ ſimul aduerſus longobardos duraſſet. illis a Carolo victis. poſt donationē de exarcha
tu. rauennate factam romane eccleſie in eius obedientia perſeuerauit. Tandē quo tpe germani imꝑatores
eccie aduerſari ceperūt ipa quoqꝫ ciuitas ſub alterutris vacillauit. Sed ad annū ſalutis vndecies centenū
matildis comitiſſa venetoꝝ rauennatūqꝫ auxilio eandē vrbē ab heinrico tercio eccleſie hoſte occupatam ſi
bi ſubegit. Et anno abinde centeſimo ⁊ vigeſimoprimo quē marchiones eſtenſes amicitijs diuitijſqꝫ po-
tentiſſimi in ferraria eſſent ſalinguerra quidē ferrarienſis ꝑ eoꝝ ⁊ ecelini amicicie occaſionem ꝑſidia vſus.
Friderici barbaroſſi inſtigationibus auxilioqꝫ ferrarie dominium occupauit. In eaqꝫ regnauit annis de-
cem ⁊ nouē. quē innocentius quartus pontifex roman⁹ venetoꝝ auxilio. ad annū ſalutis duodecies cente
nū atqꝫ quadrageſimū expulit. Et marchiones eſtenſes ferrariam ſibi paulopoſt ſubigere inceperunt. vbi
olandrinus eſtenſis primo ꝑfuit. Sed anno abinde ſexageſimooctauo ꝑſulante clemente q̄nto cum Azzo
eſtenſis marchio beatricē Caroli ſecūdi neapolitani regis duxiſſet vxorem. a friſco eius filio ꝓpter nouer-
cam ſuperinductam pater in carcere cōiectus eſt ⁊ a venetis impetrato auxilio ferrariā potitus eſt. Qui cū
vidiſſet ferrarienſes ſe eccleſie ſubdere velle in vindictam. mediam ferrariā incēdit. ꝓpter quā iniuriā. pul-
ſo friſco ciues ſeſe venetis dedere. eo ꝙ ſe egregie ab his defendi poſſe ſperabant. Veneti ipis marchioni-
bus per arma pulſis. ⁊ ex ciuiū deditione ferraria ſunt potiti. eamqꝫ vt dimitterent adduci non potuerunt.
Licet clemens q̄nt⁹ pontifex ro. ciuitatē venetiaꝝ eccleſiaſtico ſupimpoſuerit interdicto. Vñ oīa eoꝝ bo-
na per galliam britanniāqꝫ direpta fuerūt. Nec paruiſſent iuſſionibus pape. niſi legatus eccleſie pallagu-
ria floꝛentinoꝛū ⁊ Caroli regis fretus auxilio in ytaliam de auinione veniens venetos vi ⁊ armis ferraria
primū. poſt caſtello thealdo quod ad pontem retinebāt magnis vtrinqꝫ cōmiſſis cedibus deturbaſſet. Fu-
itqꝫ poſtea ſemꝑ ferraria ſub eſtenſis familie gubernatione. pontificibus obedientiſſima. hac tamē lege vt
quot annis decem milia nūmū aureoꝝ romane eccleſie perſolueret. Et quaſdam cōuentiones cum venetis
habuerunt quoꝝ obedientia ⁊ pace opibus potentiaqꝫ plurimū creuit quod multiplicare fecit concilium a
quarto Eugenio pontifice romano ibi celebratum. Cui interfuit Jo. paleologus imꝑatoꝛ conſtantinopoli
tanus. Quod vero ꝑteritis tempoꝛibus noue. ꝟ ſplendidiſſime ciuitati defuit. preſens ſuppleuit ſeculum.
In ea enim ſuperbiſſima principum ac ciuiū pallacia erecta fuerunt. vbi cum gymnaſiū ſit noſtris tempo-
ribus. multi humanitatē. phia. ac legum pericia viri excelluere. ꝑſertim viros habuit nobiles litteris hūa
nitatis oꝛnatiſſimos.

Ferraria

HERBIPOLIS

HErbipolis vernacula lingua wirtziṗurgk appellata. principalis ac inclita ciuitas francie orientalis
que franconia dicitur. quã moganus fluuius ex montibus bohemie ortus ꝑlabitur. In qua dyana
dea vſqꝫ ad tpa. s. kiliani martyris colebatur. qui ducem Gotzbertum ac ſubiectum populũ in fide ortho-
doxa inſtruxit. filius hetanus dux in monte wirtziburg ob honorem marie virginis glorioſe. primã eccle-
ſiam conſtruxit. Et cuꝫ regio franconie partim plana. partim montoſa ſit. Montes haud ipſi difficiles ſunt
Ager nõ admodum pinguis. Nãqꝫ plerũqꝫ arenoſus eſt. Multis in locis conſiti colles vineis. gratum ꝓ-
ducunt vinũ. Maxime vo apud herbipolim. Et q̃ꝫquã terra in mltos partita ſit dominos. tñ herbipolen-
ſem epiſcopum ducem franconie dicunt. Cum ⁊ ea vrbs nobilis epiſcopi ſedes ſit. qui ⁊ franconũ dux ha
betur. Et cum rem diuinam facit gladiũ in altari nudũ ante ſe habet. Eſtqꝫ ꝓpe vrbẽ in excelſo monte (quẽ
montem noſtre domine appellant) arx arte ⁊ opere munita. ac ſpectatu digna. vbi prelatus vt plurimũ reſi
det. Eſtqꝫ ſuper alta rupe conſtructum caſtellum. a tribus partibus ex planicie ſurſum erectum. ac ſua natu
ra defenſum. Pars quarta foueam habet. pontemqꝫ. ꝓfunditas fouee altiſſima eſt. In hac parte turris eſt
vndiqꝫ ꝓpugnaculis cõmunita. In cuius ſummitate cuſtos reſidet. qui cornu tuba clamitat. Murus caſtel-
li duplex eſt in medio platea eſt articularis. Eſtqꝫ in ea capella ad diuinũ cultum perornata. vbi are conſe-
crate ſunt. Sunt ⁊ ibi manſiones q̃ꝫ plures. tum ample tum decore. cellaria ſub caſtro perampla. ⁊ ſtabula
multa. Habet ſimiliter hec inſignis ciuitas tres collegiatas eccleſias. preter baſilicam epiſcopalem merito
ſummã dictam. Et quatuor ordines mendicatas. Ordo quoqꝫ ſancti benedicti ad ſanctum Stephanũ lo-
cum aptum poſſidet. Cartuſienſeſqꝫ domini theutonici. ⁊ ſancti Joannis cum ſcotis ibi domicilia habent
Quinqꝫ etiam monaſteria ſanctimonialiũ. Extant ⁊ in ea quinqꝫ parrochie. ⁊ duo hoſpitalia. Sacellũ itẽ
virginis marie cum turri mira arte conſtructa. Edeſqꝫ perpulcre canonicoꝝ ⁊ ciuiũ hanc vrbem exornant.
Huic ſedi nũc preeſt nobilis ac preſtantiſſimus epiſcopus Rudolphus de Schernberg. qui nonageſimũ
etatis annũ nũc excedit. Et epiſcopatum innumeris diuitijs ac varijs poſſeſſionibus auxit.

Conſtantinus papa. natione ſyrus. pr̄e ioanne. vir doctiſſimus ⁊ lingua
latina grecaq̧ eruditus. eo tp̄e pontificatū inijt. quo rome triennio fame
laboratū eſt. qua quidē in re ita om̄es tum vel maxime paupes iuuit. vt conſtā
tinū celitus miſſum homines arbitrarent̄. Et cū iuſtinianus nil immutauerat
p̄ter hoc tantū qđ ſedem ap̄licam veneratione deinceps obſeruauit tutatuſq̧ ē
videndiq̧ conſtantini pontificis admodū ſtudioſus hoīem rogat vt ad ſe ꝓfi/
ciſcatur p̄miſſa claſſe quo tutius nauigaret. Appropinquāti aūt vrbi regie cō-
ſtantino tyberius iuſtiniani fili⁹ cū regio comitatu. Et cyrus p̄tiarcha cuȝ om̄i
clero honoris cauſa ad octauū lapidem obuiā ꝓdeūt. vrbem ingreſſi in regiaȝ
ꝑduxere. Juſtinianus poſt vrbem ingreſſus. nō ſolū pontificem amplectit̄. ve
rūetiam eius pedes venerationis cauſa exoſculatur. inde iuſtiniano defuncto.
philippicū ſucceſſorem hereticū declarauit. Conſtātinus eīm habita ſynodo nō
modo philippici ⁊ ioannis monaci opiniones improbabat. verūetiaȝ decernit
vt ſanctoꝝ patrū ymagines qui ſex concilijs ab om̄ibus probatis interfuerāt.
Jn porticu beati petri depingerent̄. Cū intellexiſſet eas a philippico e parieti/
bus ſancte ſophie ignominie cauſa abraſas fuiſſe. Preterea conſtituit ne impe
ratoris heretici nomē publicis ſcriptis aut priuatis in ere argēto plumboue re
ciperet̄. Poſtea morit̄ cōſtantinus ſeptimo pontificatus ſui anno. die. xx. ac ī
baſilica Petri ſepelit̄. tercio yd⁹ februarij. ſedes mēſes vnū. ⁊ dies. 40. vacat.

Anno mundi. 5913. Anno xp̄i. 714.

Gregorius ſecūdus papa. p̄tia romanus. pr̄e marcello. vir certe optimus
atq̧ ſanctiſſimus: tanteq̧ eruditionis ⁊ facūdie habitus vt facile cōuince
ret om̄es male de catholica fide ſentientes. Nā ſub ſergio pontifice ſacris inici
atus. ſacellis ⁊ bibliothece p̄fuit. tante fidei ⁊ integritatis eſt habitus. ſumēs
deinde dyaconatus ordinem. cōſtantinopolim cū conſtantino pōtifice ꝓficiſci/
tur. vbi cū acriter diſceptaretur quibuſdā de rebus ad fidē ꝑtinentibus. ita acu
te reſpondit. vt om̄ibus ingenij ſui ⁊ doctrine admiratione iniceret. Poſt ꝯſtā
tinū deinde in pontificē electus. quāq̧ aliqui ſtephanū ſecundū illi ſuffectū ſcri
bant. Jnito aūt pontificatu ⁊ menia vrbis aliqua ex ꝑte vetuſtate collapſa in/
ſtaurat. Et trabes baſilice principis apoſtoloꝝ. laurentijq̧ martyris extra mu/
ros. Monaſteriū quoq̧ via hoſtienſi poſitū non longe a baſilica pauli. Et mo
naſteriū ſancti andree qđ barbare nūcupatur reſtituit. Huius p̄terea hec pecu/
liaris laus eſt. ꝙ eius opera germani ad fidem cōuerſi ſunt. miſſo eo bonifacio
⁊ alijs qui eos e tenebris educerēt ꝓpoſita veritatis luce. Pace inde foris par/
ta gregorius iteꝝ reparandis locis aīm adijcit. baſilicam nāq̧ ſancte crucis in
hieruſalem iam pridem deſtitutā reſtituit. Domū paternā mortua matre in ho
norem agathe dedicauit. coq̧ loci monaſteriū extruxit. Jndeq̧ leonem impato
rem hereticū habita ſynodo excōmunicauit. Eo ꝙ ſanctoꝝ ymagines abolere
nō deſineret. Cum autem ſuo exemplo omnes ad virtutem et ſanctitatem inci
tabat. pōtificatus ſui anno ſextodecimo. menſe nono. die. xi. moritur. ſepelitur
q̧ ad baſilicam Petri. tercio ydus februarij. Eius in morte epiſcopatus tū va/
cat dies quinq̧ ⁊. xxx. Centū autē ⁊ octo ac. xl. epiſcopos toto ſuo pontificatu
creaſſe dicitur.

Gregorius tercius papa. natione ſyrus. patre Joanne. vir ſingularis doctrine ⁊ humanitatis. preci
pue greca ⁊ latina lingua eruditus. Mentem diuine ſcripture ita callens. vt nemo tum diſertior p̄di-
catione atq̧ interpretatione rerum occultarum ⁊ admirabiliū haberetur. orthodoxe fidei ita acerrimus de
fenſor fuit. vt ob eam rem maximoꝝ principū graues ſimultates ⁊ amicicias ſuſceperit. non armis. nō mi
nis cuiuſpiā e gradu conſtantie ſue deiectus. Tante poſtremo humanitatis fuit. vt ⁊ paupes mira carita-
te cōplecteretur. ac elemoſinis foueret. vt vere oīm parens ac paſtor merito vocaretur. Hic itaq̧ pontifica/
tu inito ſtatim conciliū celebrauit. Jn quo leonem terciū imperio ſimul ⁊ cōmunione fidelium priuauit ꝙ
ſanctas ymagines e ſacris edibus abraſiſſet ⁊ ſtatuas demolitus eſſet. Hic oratoriū pulcrum in beati Pe-
tri baſilica conſtruxit. Jn quo de reliquijs fere oīm ſanctorum recondidit. Jn canone quoq̧ miſſe hec ver/
ba adiūxit. quoꝝ ſolennitas hodie in conſpectu diuine maieſtatis tue celebratur domine deus noſter. Hic
nonnulla templa vetuſtate collapſa inſtaurauit ⁊ monaſteria erexit. ac monachis regulas addidit. qua in-
tegre ⁊ ſancte viuerent. Jnſtaurauit ⁊ menia vrbis magna ex parte. Jdem fecit centumcellis iam ꝓpe de-
ſertis. Tandem bene de deo ⁊ hominibus meritus. anno pontificatus ſui decimo. menſe octauo. die. iiij. ⁊
xx. moritur. ac in baſilica petri ſepelitur. iiij. kal. decembris. collacrimantibus omnibus. ceſſauit ſedes di
es tantummodo octo.

Linea ſummorū pontificum

Conſtantinus

Gregorius ſecundus

Gregorius tercius

Philippicus q̃ ⁊ bardanus impator poſt iuſtinianū impauit anno vno ⁊ menſ. vj. Uir ſane magni animi ⁊ maximi ↄſilij. Cū ↄſtātinꝰ pontifex abiens a ↄſtantinopoli iuſtinianū adhortaṫ. ne in philippicū cerſone exulantem grauius aliq̃d decerneret. veritus ne aliq̃d mali oriretur. Ueꝝ iuſtinianus ↄſilio pōtificis bñ monētis neq̄q̄ obtemperans. claſſem in pontū mittit. eo aīo vt philippicū interficeret. Eduxitq̄ iuſtinianus copias q̄ntaſcūq̄ potuit ex cōſtantinopoli thraciaq̄ cōtrahere. et p̄liū duodecimo ab vrbe miliario ē cōmiſſum. Fuit id p̄liū atrox. ⁊ poſt multā vtriuſq̄ exercitus cedem impatorū morte nobilitatū. Nā iuſtinianꝰ tyberiuſq̄ filius fractis fugatiſq̄ eoꝝ copijs eo in p̄lio occubuerūt. philippicus ea in victoria impiū adeptus. illico fidei catholice romanoꝝ pōtificū traditione diſceſſit. heretici puerſo vſus ↄſilio lr̄as ad ↄſtātinū pōtificē clerūq̄ romanū dedit. eos admonēs vt ſuis cōſentirent dogmatibus a fide catholica alienis. Nec dū vero aſſenſerūt pōtifex ⁊ clerus. ſ romão pp̄lo magnis acclamationibus poſtulāte philippicū pōtifex ſciſmaticū iudicauit. iuſſitq̄ vt nulla ī re diuina aut publico priuatone actu eius noīs aut impij mentio hr̄etur. Nec diuturna fuit ipa in impio peſtis. Nā cū defunctus cēt pōtifex ↄſtātinꝰ. anthemiꝰ q̃ ⁊ anaſtaſiꝰ ciuis ↄſtātinopolitanꝰ ipm philippicum impio deiectum cepit. ⁊ oculis euulſis cecatum truſit in carcerem.

Anaſtaſius cognomento arthemiꝰ impator poſt philippū impauit annis tribus. qui principatu inito philippicū captū oculis priuauit. litteras p̄terea ad ro. pontificē dedit. q̄bus catholice fidei ac ſexte ſynodi accerrimū defenſorem futuꝝ polliceṫ. Anaſtaſio aūt impante patronax ciuis brixianꝰ pontificis romanis ſuaſionibus. b. bñdicti monaſteriū caſſinēſe edificijs ⁊ monachorū freq̄ntia inſtaurauit. Anno poſtq̄ a longobardis deſtructū fuerat centeſimo duodecimo. Is vero impator poſt exhibitā romano pōtifici reuerētiā. poſt acceptas ex more confirmatas p̄deceſſoꝝ pontificū ⁊ ↄciliōꝝ ſanctiones. ſarracenos xp̄iane religionis ⁊ romani impij hoſtes agitare ↄſtituit. Itaq̄ pata ingēti claſſe alexandriā egipti vrbē a legatis inuadi iuſſit. Sed ipius duces exercitus medio in itinere rebellātes ⁊ a militibus ſp̄ctus impio deijcitur. Cogiturq̄ a theodoſio q̃ in eius locū ſuffectus ē ſacros ordines recipe. ne ei ſacris initiato amplius ad imperium redire liceat.

Theodoſius eius noīs tercius ſupato anaſtaſio impiū occupans impauit anno vno. Cū eñ duces exercitus anaſtaſij arma in ↄſtantinopolim retulerūt. Crearūtq̄ impatorē theodoſiū q̄ndā q̃ ⁊ ſi erat ignobilis. ⁊ apud publicanos ſcriptum facere cōſueuerat. Is nouus ⁊ rei militaris ignarus impator anaſtaſiū audiēs copias vt imperiū recipet repare. illi cū ſuo imperij aſſertore exercitu occurrit. Et exercitus vtriuſq̄ ad niceam conflixerūt. potitus victoria theodoſius nulla anaſtaſiū alia affecit iniuria quā ꝙ ne vltra vt p̄miſſum ē de impio cogitaret clericū ordinauit. Ueꝝ ſuſcepto impio catholicus impator ſtatim ymagines ſanctoꝝ patꝝ (vt diximus) a philippico demolitas reſtitui priſtino in loco mandauit. Poſtea theodoſius āno impij p̄mo nō dū elapſo a leone tercio deiectus. ⁊ ſine leſione dimiſſus abire monaſterium eſt ingreſſus.

Leo tercius impator poſt theodoſiū impauit cū cōſtantino filio annis viginti quatuor. Theodoſio eñ eiecto imperiū accepit. ⁊ apud cōſtantinopolim omnia tunc peſſimo loco erant ſui imperij diuturnitate. in xp̄ianam religionem et romanos pontifices impius fuit. maximaſq̄ ſub eo calamitates ſubiecte imperio puīcie acceperunt. Nā primo eiꝰ impij anno. ⁊ quādo Athinus amortruſq̄ citeriorē hiſpaniā inuaſerāt. ſarracenoꝝ aſiā incolētiū ingēs multitudo in thraciā traiecit. Et eoꝝ dux claſſem mille naues habētē adducens conſtantinopolim terraꝫ mariq̄ obſedit. Ciuitas vͦ ↄſtantinopolitana ⁊ ſi tūc ab hoſtibus non eſt capta. horrendam tñ perpeſſa ē calamitateꝫ que peſtilētia eā populata ad trecenta mortalium milia abſumpſit. At leo impator queꝫ hec ad ſanctimoniam trahere debuiſſent. poſtq̄ ſarracenoꝝ timore liberatus nil intrauit. qui ytalia ⁊ roma pecunijs exhauſta. baſilicas quoq̄ ornamētoꝝ diuitijs ſpoliauit. Et apud pontificem primo blanditijs egit. vt ſi in ſuam vellet grām promoueri ſanctorum ymagines vbiq̄ in ytalia. ſicut ipſe fecit in orientali imperio aboleri deponi incendiq̄ curaret. Gregorius autem tante impietati non mō non obtpatur. Uerum etiam omnes catholicos admonet. ne intantū errorem timore vel edicto principis vllo mō dilabanṫ. qua cohortatione adeo certe animati ſunt ytalie populi. vt paulū abfuerit. quin ſibi aliū imperatoreꝫ deligerēt. Ueꝝ cum in obſtinatione perſiſteret. poſtremo excōmunicatus ⁊ maledictus interijt.

Linea Imperatorum

Philippicus

Anaſtaſius

Theodoſius tercius

Leo tercius

Egidius abbas

EGidius natiõe grec⁹ athenis ex regia ſtirpe ꝓgenitus. p hos dies ſcā exēplo ⁊ miraculis inſignis fuit. lr̄is etiā ab infantia erudit⁹. poſt obitū parētū pʀimonij. xp̄m fecit heredē. veꝝ hūane glorie deuitās piculū. clam littus maris petijt. repertis nautis nauē cōſcendit. factaqꝫ orōne tēpeſtas ſedata fuit. Et cū arelatem veniſſet. biēnio cū ſancto ceſarco eius vrbis ep̄o manſit. vbi febricitantē triennio curauit. ad heremū ire optās. clam diſceſſit. cū veredamoqꝫ heremita viro ſancto diu manſit. ⁊ meritis ſuis ſterilitatē terre auertit. Et cū vterqꝫ miraculis coruſcaret humane laudis ferens piculū. interiorē heremū penetrauit. habitationez in antro cū fonticulo elegit. vbi ⁊ quādā ceruā diuinit⁹ ꝑpatam in nutricez habuit. q̄ certis horis lactis alimoniā ſibi p̄bebat. Cū die q̄dā ſerui regis in venatione ceruam inſeq̄rent. illa ad pedes ei⁹ cōfugiēs orauit. vt eam ſibi dn̄s illeſam ꝯſuaret. vn⁹ incaute ſagittā dirigēs viro dei vulnus infixit. Milites ſpelūcā aperientes. videntes ſctm̄ ſenē habitu monachali veſtitū canicie venerabilē admirati veniā petierūt. quē rex carolus cū om̄i honore ſuſcepit. Is ad monaſterium rediēs apud nemaientem vrbe filiū pncipis reſuſcitauit. Tandē ex reuelatōne dn̄i frib̄us obitū ſuū nūcians vt p eo orarent. ſpūm dn̄o cōmedauit vbi angelos aīam ei⁹ ferentes audiſſe teſtati ſunt. Claruit circa annū dn̄i. 700.

Bonifacius archiepus

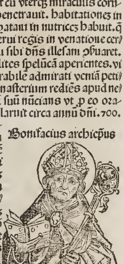

BOnifacius primus archiep̄s tꝑibus p̄dictoꝝ pōtificū floruit. Qui monachus ex n̄s doctiſſim⁹ atqꝫ eloq̄ntiſſim⁹. p magnitudine animi e brittannia ad gregoriū ſecūdū ſummū pontificē venit. cognita hoīs v̄tute ⁊ ſanctitate. petēte pipino in magūtina ſede metropolitico iure totius gallie principē ac ep̄m ꝯſtituit. Et ad germaniā miſit vt illā gentē ꝓpoſita euāgelica luce illuſtraret. ac fidez verā doceret. vbi p̄dicatione ⁊ exemplo Thuringie. haſſie. ſaxonie. auſtraſie ⁊ in francia opus impoſitū egregie egit. Fact⁹ aūt archiep̄s anno xp̄i. dccxv. auctoritate ſedis aplice ⁊ p̄ncipū francie duas ep̄ales ſedes ꝯſtituit. vnā in caſtro wirtzpurg vbi burkardū collegā ſuū ep̄m ordinauit. Alterā in Eyſtet cui wilibaldū p̄fecit. Inde ex iuſſu zacharie pape pipinū in ciuitate ſueſſonū in regē frācoꝝ vnxit. Ideo archiepus ſecūdus poſt papā cēſetur. Tandē lullū ſibi ſucceſſorē ordinans ob p̄dicationis officiū Friſiā petijt. vbi nonas Iunij martyrio coronatus ē. cum v̄bū indeſinēter p̄dicaſſet ac p̄fuiſſet eccīe annis. xxxvi. cū p̄ntis vite ſanctimonia ad coronam ⁊ gloriam martyrij peruenire meruit.

CIrca hec tp̄a ducatus venetoꝝ initiū ſumpſit. Cū a pᵃ̄triarcha populoqꝫ veneto a tribunis ꝓceribuſqꝫ cūctiſqꝫ plebeis in eraclea ciuitate paulus lucius eracleanus creatus dux fuit. q̄ in ducatu vixit ān̄is 8. Cui marcellus ſuffect⁹ ē. a ꝯditōne eīn vrbis gubernatōis formā ſub tribunis ⁊ centurionibus hūerūt. Inde ꝓpter freq̄ntes aduerſarioꝝ incurſus reprimēdos. de cōi omniū ꝯſilio. Hūc hoīem tāto dignū honore delegerūt. q̄ ſtatim cū longobardis fedus iniȷ̄t ⁊ venetā ciuitatē p viribus ampliare curauit. pui eīn momenti an̄ fuit. eo duce auctore ampliata. Inſtructiſqꝫ claſſibus huc illucqꝫ p negociatōnibus nauigare ceperunt in pyratas q̄qꝫ repreſſit.

CEſarius ep̄s arelatenſis vir ſanctitate ⁊ ſciētia p̄clarus. p hec tp̄a decē omelias ad monachos inter cetera ſcripta edidit. Sanct⁹ q̄ꝫ wolfrānus zenonenꝭ ep̄s miraculis claruit. Nec minori ſanctitate ac miraculis p̄clarus fuit albinus ep̄s andegauenſis. ⁊ remigius ep̄s rothomagenſis. Sanctus item amat⁹ archiep̄s angloꝝ ſanctitate claruit.

S. Colonat⁹ .s. kilian⁹ .s. Totnan⁹

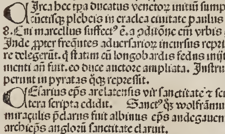

SAnctus kilianus ep̄s in francia oriētali hoc tempe daruit. Is genere ſcotus de nobilibus natus parētibus. Ex inſula hibernia ſiue ſcotia fecūda clariſſimis viris ꝓgrediēs. cū ex ea colūban⁹ gallus. burckardus ⁊ kilianus cum ſuis viri illuſtres ꝓdierūt. Is lr̄is edoctus ſp̄retis hūanis reb⁹ monaſteriū ingreſſus. In om̄i obediētia ⁊ frugalitate vitā pegit. Inde p eccīaſticos ordīes p̄ſbiter ordīat⁹. cū ad curā cenobij eligeret vt liberi⁹ ꝯtēplationi opam dare poſſet. brittāniā deinde ad galliā ꝓfect⁹. poſtea ī germaniā perueniēs. in herbipoli vrbe frāconie inter gētiles. cum coronā martyꝝ optaret degebat. nec ſemē dei effudit. veꝝ prius romā adijt. Cū eo tp̄e Conon ſumm⁹ pōtifex roman⁹ p̄eſſet. gaudēs ei officiū p̄dicatōis iniūxit. ac ī ep̄um ordinauit. vrbem egreſſus cū colonato p̄ſbitero. ⁊ totnano diacono. iterato ad caſtꝝ wirtzipurg oſtrofrancie ꝑuenit. in q̄ goſbertū ducē reperit. Cū v̄naculā linguā illico addiſceret ſemen dei ſpgere cepit. relicto igr̄ diane cultu. dux cū tota pene ꝓuīcia orthodoxe ſe fidei ſbiecit. ⁊ ī die reſurrectōnis dn̄i baptiſat⁹. hūit āt vxorē geilanā q̄ olim fr̄is ꝯiūx fuerat. quā vir dei āmoueri cupiens. duci pſuaſit. vt cā dimitteret. ob cā rē geilana kilianū odio pſecuta. ordinatis tortorib⁹. viros ſctōs reuelatōe diuīa p̄moni tos ī orōne pſiſtētes īterfici iuſſit. Cūqꝫ palmā martyrij obtinuerīt. clā ſepulti ſunt cū libris ac ſacris veſtibus. ne palā fieret coꝝ iterit⁹. tādē iuēta corpa vn⁹ q̄ viros gladio pemit ꝓprijs dētib⁹ ſe laniās. alter ī rabiē v̄ſus gladio ſe pemit. geilana vero demonib⁹ moleſtata. clamās ait. Iuſte torq̄or. q̄ ſctīs viris tortores adhibui. Et cum magno cruciatu infelicē finē habuit. Hij glorioſi martyres totā franciā orientalē miraculis ⁊ ſanctitate illuſtrant.

S. wilibaldus epus

S. walpurgis

Sanctus wilibaldus natus ē ex ſancto richardo ſue ſuoꝝ duce. atqꝫ angloꝝ regē. Bunnaqꝫ caſtiſſima femina eius vxore. Qui cū hieroſolimā atqꝫ terrā ſanctam peregrinus viſitaſſet. ⁊ inde romam reuertiſſet. a gregorio tercō ſummo pōtifice. Cui tūꝫ ꝓpter religionē tū fidei ſinceritatē dilectus fuit. ſancto bonifacio maguntine ſedis archiepiſcopo cōmendatur. ⁊ a ſancto Bonifacio (q̄ eius auūculus fuit). xj. kal. Auguſti preſbiter ordinat̄. Et thuringie in loco cui Sulzpurg vocabulū eſt anno ſalutis. 740. ſue vo etatis. 41. epiſcopio Eyſtetenſi preficitur. qđ ſanctus bonifacius ex p̄dijs ⁊ mancipijs a ſwigero comite deo donatis erexerat. Efficitur etiā ſedis maguntine ſcriba. quem vulgus cancellarium vocat. hocqꝫ priuilegio dotatur. vt ipe eiuſqꝫ ſucceſſores officio ſcribe ſedis maguntine perpetuo fruantur. Et in concilijs ⁊ conuentibus a dextris archiepiſcopi maguntini primū locum ſemper obtineant. accepit etiam veſtem inſignem. quā rationale vocant. Qua veteres ſacerdotes vtebantur. vt ea etiam ſucceſſores ſuperueſtiri liceret. Hic vir ſanctus wilibaldus ſupra ripam fluminis quod alimoniū vocatur. In vaſta ſolitudine. ſucciſis nemoribus. ciuitatem Eyſtet edificare cepit. In qua ⁊ monaſterium ſanctimonialiū ordinis ſancti benedicti celebre ſarchophago ſancte walpurgis virginis admirabilis. que fuit ſoror ſancti wilibaldi. De cuius reliquijs manat ſacer liquor. egrotantibus prebens remedium. Nūc preſidet eccleſie eyſtetenſi que ⁊ aureatenſis nūcupatur. preſul digniſſimus wilhelmus ortus ex nobili familia reichenawe.

S. Sebaldus

SEbaldus confeſſor digniſſimus ac ſanctiſſimus. hac tempe ſtate(vt quidam ferunt) doctrina ac ſanctitate in germania floruit. Is ex nobiliſſimis ortus parentibus. regis dacie filius. ac regine caſtiſſime. dvotis ⁊ precibus a deo hanc ſobolem impe traũt. Ab ineũte etate diſciplinis ac lr̃is traditus. ꝓ adipiſcẽdis liberalibus artibus in adoleſcentia pariſius petijt. Cũ erudititiſſim⁹ euaſiſſet. Uirgo pulcerrima de familia regum francorũ matrimo nio ei iũcta fuit. Uerũ ſpretis mũdialibus pompis. relicto regno ſpõſam elegantiſſimã nocte deſerens. in longĩquas regiones ac heremũ ſeceſſit. vbi cũ annis. xv. ſanctiſſime vixiſſet. Inde deuoti onis grã. romã ꝑueniens. a Gregorio ſecũdo ſummo pontifice. ad germanos pdicationis grã directus. wilibaldũ ⁊ wunibaldũ fratres. itineris comites habuit. Et primo apud lõgobardos. de inde ratiſpone doctrina v̾tutibus ac miraculis claruit. Poſtremo apud Nurembergã in ſolitudie nemorꝫ religioſiſſimã ac pfectiſſi mã vitã. vſqꝫ in finẽ exegit. Ubi p̄ter doctrinã pplo exhibitã. miraculorꝫ gloria nominatiſſimus euaſit. Tandẽ plen⁹ dierꝫ ad oratoriũ fratrũ. ſancto martino dicatũ Nuremberge(vbi modo ceno biũ ordinis diui benedicti ad ſanctũ egidiũ nũcupatũ) ꝑuenit. infirmitate ac ieiunio correptus ſanctiſſime migrauit ad dñm. Cuius ſanctus corpus ab indomitis bobus ad locũ ſepulture ductus. vbi inſignis baſilica in eius nomine extructa fuit. Quẽ poſtmodũ ſummi põtifices ꝓpter crebra miracula in ſanctorꝫ cõfeſſorꝫ numerꝫ aggregarũt. p̄cipue martin⁹ q̄ntus papa. eius feſtũ per vniuerſum orbem. xviij. kal̃. ſeptẽbr̃. celebrari iuſſit. Quãobrem apud Nurembergenſes ſummo honore quotannis colit̃. cũ Nuremberga p̄clara vrbs meritis huius digniſſimi patroni. augmentũ in omni honorꝫ ⁊ gloria vbertim ſenſit.

Luitprandus rex

LUitprandus auſprandi p̄dicti filius longobardorꝫ rex. ſuꝑſtite adhuc pr̄e regnũ accipiens. regnauit anno vno ⁊ triginta. ⁊ menſibus ſeptẽ. Uir certe tanto principatu digniſſimus. Erat q̄ppe giganteo corpe atqꝫ vaſto. ⁊ manu adeo promptus. vt nemo eo pugnatior haberet̃. iuſticia vero ac clemẽtia ita inſignis habebatur. vt difficile iudicaret̃. qua i re maiorẽ ꝓmeretur laudes. xp̄ianiſſimus etiã adeo fuit ac religionis amator. vt nullibi templa ſine ſuo ſuffragio edificare ꝑmiſerit vnqꝫ. papie quoqꝫ templa plurima miro extruxit ornatu. Carolus aũt marcellus huic copater et amiciſſimus fuit. ⁊ ei auxiliares copias cõtra ſarracenos ex ytalia trãſmiſit. pipinũ quoqꝫ filiũ in ciſalpinã galliam. vt ei ex more capilliũ ſuccideret trãſmiſit. quẽ luitprãdus benigne ſuſcipiens donatũ muneribus ad parentes remiſerat. Sed duodecimo regni ſui anno(cupiditate imperãdi motus)captis circũquaqꝫ oppidis. romanam vrbem obſidere cepit. gregorius pontifex legatos naui qꝛ terreſtri itinere nõ licebat. ad carolũ francie principem ſtatim mittit. q̄ hominẽ rogarẽt. vt primo quoqꝫ tpe laboranti rome ⁊ eccleſie auxiliũ ferret. Carolus rogatu gregorij patrociniũ eccleſie ſuſcipiens. Luitprãdũ cõpatre rogat vrbẽ ne obſideat. obtemperat. atqꝫ vrbe obſidione ſoluit. Inde zacharie pontificis hortatu romanis oppida(ex ſabinis erepta)reddidit narniã p̄terea ⁊ anconã ex picentibus. Et q̄cq̄d a longobardis. xxx. ãnis in etruria occupatum fuerat reſtituit. Uerꝫ nõ ita multo poſt etate grãdeuus. vite ſue curſum expleuit. Eiuſqꝫ corpus in baſilica beati hadriani ſepultum fuit.

RAtholdus friſonũ dux hoc anno ad p̄dicationẽ wolfrãmij ſenonenſiũ epi cõuertit̃. q̄ cũ baptiſmum ſuſcipere ſtatuiſſet. in lauacrũ intrauit. Et illico dubius factus. alterũ pedem retraxit dicens vbi nam ex patribus meis plures ſunt. in inferno an in paradiſo. Et audiens q̄ in inferno. ſtatim intinctus retraxit pedem. dicens. laudabilius eſt vt plures q̄ pauciores ſequar. atqꝫ ita in ſua fatuitate deluſus. morte in premeditata raptus eſt.

COmete duo hoc anno Januario menſe per dies. xv. in celo viſi ſunt. Quorꝫ vnus ſolem precedebat. Alter vo veſperi ſequebatur.

Othmarus

OThmarus ex prouincia alemanie natus a fratre ſuo ad curiã ductus. litteris ac v̾tutib⁹ inſtruct⁹. Inde titulo ſcti florini ad ſacerdotiũ ꝓmot⁹. et p victorẽ comitẽ ob ſuã religiões ac famã in p̄latũ aſſumpt⁹. ⁊ p balchramũ i cellaꝫ btĩ galli ⁊ pipini auẽte in abbatẽ electus. quẽ locũ poſſeſſionibus plurimũ auxit. atqꝫ edifi cijs. mirã obſuans abſtinentiã. paupertatꝫ amator. ⁊ elemoſinarũ largitor. ⁊ aſello ꝓ equo vtebat̃. Egenos ac leproſos ſepe viſitãs. vt pr̄ pauperꝫ diceret̃. Ideo hoſpitale ꝓ eis extruxit. Ab emulis tñ pſequebatur. Infamatus de femina ad exiliũ cõdemnatus. ad inſulã rhenĩ relegatus. vbi poſt multas miſerias ſedecio kal̃. decembris bono fine quieuit. poſt ãnos. x. ad monaſteriũ ſancti galli ꝑ lacũ pſtantienſem miraculis multis. ⁊ ſedata tempeſtate pduct⁹ fuit. Uaſculũ modicũ vino plenum pro reficiendis monachis quotiens exhauſtum. nullũ detrimẽtũ vini ſenſit.

Conciliū rome ꝓpter ymagines

COnciliū mille pene epoꝝ celebrauit gregoriꝰ tercius pontifex romanus. ī baſilica beati petri rome. In quo quidē leonē imꝑatorem. vt dictuꝫ eſt. imperio ſimul τ fideliū cōione priuauit. eo ꝙ ſtatuas τ ſanctoꝝ ymagines demolitus eſſet. In q̄ cōcilio decretū eſt ymagines ſumma cū veneratione ꝓut antea cōſeruari. declarauitqꝫ idē pōtifex in eo cōcilio imaginū ſanctaꝝ venerationē eſſe licitā. Et huiuſmodi ſtatuti violatores excōicationis ſantentia innodauit vt habeṫ in canone de conſe. di. iij. c. perlatū. Cū eni̅ Leo. iij. imꝑator apte inuehi in pontificem nō poſſet. edictum ꝓponit. vt oı̄es q̄ ſub imperio romano eſſent. ſanctoꝝ oīm martyꝝ τ angeloꝝ ſtatuas atqꝫ ymagines e templis abraderent τ auferrent. tollende (vt ipe dicebat) ydolatrie cā. q̄ vero ſecus feciſſet cū ſe. ꝓ hoſte publico habituꝝ. Gregorius aūt tante impietati oı̄es catholicos poſt cōciliū admonet ne in tantū errorē timore vel edicto ꝓncipis vllo modo dilabantur.

CArolus marcellus pipini ſenioris filius hijs tꝑibus pallacio regis francie ꝓficiṫ cū pipinꝰ breuis ſenio cōfectus rebus humanis exemptus ē

Carolus marcellus

Supſtes erat pipini vnicus filius carolus cui marcello fuit cognomen. calpiade prima vxore genitus. ſupſteſqꝫ erat piter plectrudis vxor. quā carolus vt genitricem potius ꝙ nouercam venerabaṫ. Nec tn̄ continere ſe potuit odioſa mulier. q̄n adoleſcētis excidio inhiaret. hinc dagoberto puero rege Raginfredi impulſu copijs in pipini dominia parante. carolus niſi ingenio vſus aufugiſſet. vitā cū ꝓncipatu in carcere amiſiſſet. Paulo poſt carolo marcello iam carcere liberato. obijt dagobertus. Inde apud francos carolus marcellus ſe de chilperico francoꝝ rege τ raginfredo illius gubernatore vlciſci cupiens magnū parauit exercitū. Ad primos vo prelij clamores hij duo in fugam vſi incruentam carolo victoriā reliquerūt. Poſtea metu nouerce inſidiaꝝ. ſe liberare ꝯſtituit. Coloniā itaqꝫ ducens exercitū, vrbē munitiſſimā in qua plectrudis ſe cū pipini quondā theſauro cōtinebat. illam vi cepit. et potitus theſauro cū nouerca. Illa vo clam oı̄bus longū emēſa iter ad danubiū τ eo tranſmiſſo puenit ad bulgaros. Cū poſtea ſolus regnū francie obtinuit. multis tamē aduerſantibus. maxime vo Eudone aquitonie duce. τ chilperico rege. Uerꝫ carolus marcellus trāſmiſſo ſequano fluuio in aurelianos mouens. vno impetu hoſtes fundit. fugatqꝫ. ac regno francie ſolus potitur. Renū deinde traijciens. ſaxones. alemānos. ſueuos. bauaros regno ſuo adijcit. Uerꝫ cū intellexiſſet ſarracenos ab Eudone in galliā euocatos. magnis itineribus in hoſtē proficiſciṫ et vincit. non longe a Turonū finibus. τ ex ſarracenis trecenta τ ſeptuagintaqꝫ milia fuiſſe occiſa. Cuꝫ ex francis mille tantū τ q̄ngenti fuerūt interfecti in eo ꝓlio ſcribūt hiſtorici. carolus aūt rogatu gregorij ꝓcinū eccleſie ſuſcipiens. luitprandū regē amicū τ cōpatrem rogat. vrbē ne obſideat. ac pontificem vexet. Is obtꝑat atqꝫ vrbē obſidione ſoluit. at carolus pacatis ytalie rebus in burgūdiones vſus. eos vi capit. τ pre modeſtia ſocios appellat. Inde animū induxit friſones domare tūc ydolatras. τ xp̄iani nōis inimicos poſt friſonū victoriam in patriā ē reuerſus. Lugdunū qꝫ arelate maſſiliā de veſegothis occupat. q̄ athimū ſarracenoꝝ regem ī auxiliū vocāt. Is itaqꝫ cum magno exercitu rhodanū traijciens auinionē vi capit opportunitate loci pro arce vſurus. inde interfectis ſarracenis. narbonē ꝓficiſciṫ. haud ꝓcul inde in vallem corbariā deſcendit. vbi inera t planicies ad dimicandū aptiſſima. amoreus alter ex ſarracenis hiſpanie rex arbitratus: carolum in fugam verſum in vallem ingreditur. Tandem cum acriter vtrinqꝫ pugnatū eſt. cadente amoreo. funduntur hoſtes athimus nauigiū nactus in hiſpaniā vlteriorē fugit. at ſarraceni his cladibus domiti intra pyreneū ſe deinceps ꝯtinent. vnde viſegothi omnes in caroli poteſtatem deuenere. Poſtremo carolus marcellus graui morbo correptus. ſuadentibus amicis regna a ſe armis occupata. filijs ſuis diuidit. Nam carolomāno maiori natu auſtria τ ſueuia. pipino vo iuniori burgūdia. τ pars francie obtigit. Moritur aūt carolus vir animi magni τ ſapientia ſingulari apud vermenā vicum yſaro fluuio continentem. Anno magiſtratus ſui (quem maiorem domus vocant) quinto τ trigeſimo. Sepeliturqꝫ pariſius in baſilica dyoniſij martyris.

EOdem ferme tempore cum in ſardinia beati auguſtini epiſcopi corpus. eo ante annos ducētos q̄nquaginta ex hippona tranſlatum. quando vandali catholicas affrice eccleſias arrianis tradiderunt. tua hereſi inquinādas. Quare luitprandus longobardoꝝ rex in ſardiniam mittens id bti̅ Auguſtini corpus magno redemptum precio in ytaliam perduci. Et inde papiam deferri curauit. τ egregio de loco recōditum fuit. Sarraceni inde territi vt intra pyreneum arma caroli formidarent.

Anno mūdi.5933.Anno xp̄i.734.

Zacharias papa.natione grecus. ex pr̄e policramo. poſt gregoriū pōtifex q̄ inter optimos p̄ncipes numerat̄.fuit ei vir mitiſſimi ingenij.mire ſuauitatis ⁊ gratie om̄i v̄tute p̄ditus.cleri ac ppl̄i romani amator. q̄ in initio pōtificat⁹ ſui ardētē bellis ytaliā inueniēs.legatos de pace cōponēda ſtatim ad luitbprandū lōgobardoꝝ regē miſit pſeq̄ntem bello traſmūdū ſpoletanū ducē. Vez cū a legatis eadē re nil fieret ipſe comitante clero romano ī ſabinos ꝓficiſcitur. Ferūt aūt octauo miliario a narnia regez pōtifici honoris cauſa obuiā factuz.ex equo deſcendiſſe ac pedibus virū ſanctiſſimū ī vrbē comitatū fuiſſe. qui ſequēti die inter miſſaꝝ ſolēnia orōnem publice habuit elegantē. in qua oſtendit quid maxime regez xp̄ianū deceret. ſiue pacē ſiue bella gerat. ac orōne ꝑmotus rex arbitriū om̄e cōponēde pacis ei cōmiſit. Zacharias autē pace vbiqꜫ parta m̄ltas baſilicas ruinā minātes reſtituit. Porticū quoqꜫ ac turrim an̄ baſilicaz lateranēſem a fundāmentis erexit.bibliotecā beati petri reſtituit. Idez quoqꜫ baſilicam beati gregorij in velabro cōdidit.Eoqꜫ loci caput ipſius ſancti collocauit. Venetis p̄terea inhibuit ſub anathematis pena. ne ſeruos xp̄i ſigno notatos ſarracenis ⁊ gentilibus venderent. vt mercatores facere cōſueuerāt. Cumqꜫ greca latinaqꜫ lingua eruditiſſimus haberet̄. Quatuor dyalogoꝝ libros beati gregorij ī grecū trāſtulit. Cū vo ita ſancte ⁊ integre populuz dei annis.x.menſibus tribus cū maxima oīm beniuolētia gubernaſſet.moritur ac ſepelit̄ in baſilica petri .ydibus marcijs Eius aūt ex morte ep̄atus tuz vacat diebus duodecim.

Anno mūdi.5943. Anno xp̄i.744.

Stephanus ſecūdus papa.natione romanus. pr̄e cōſtantino pontifex creatus humeris oīm (adeo erat om̄ibus gratus) ī baſilicā ſaluatoris q̄ cōſtantiniana dr̄ deportat̄.Erat ei vir ſingularꝭ religiōis ⁊ prudētie.amator cleri.elemoſinaꝝ reſtitutor.xp̄iane doctrine diligēs p̄dicator ⁊ ſcriptor.pr̄ pauperū.pupilloꝝ ⁊ viduaꝝ defenſor.q̄ aiſtulphū longobardoꝝ regē romanoꝝ agrū inuadētem verbis ⁊ muneribus licet fruſtra a tāto ſcelere auertere conatus fuit. Ei⁹ rei cauſa ꝓficiſci ad pipinū regem frācie inſtituit. Cui pipinus carolū filiū adoleſcētem.qui poſtea a rebus geſtis magnus dictus ē ad cētesimū lapidez honoris cāſa obuiā miſit. Pipinus tercio ab vrbe lapide ex eq̄ deſcēdit pedes viri ſc̄tiſſimi exoſculatus ē.frenū papalis equi regēs ad pallacium vſqꜫ perduxit. at pontifex cōfeſtim pipinū in regem conſecrauit. atqꜫ imperiū e grecis ad francos trāſtulit. quā poſtea leo tercius executōni mādauit. Foris itaqꜫ pace parta atqꜫ aucta. Synodum habuit ī qua oues ſuas. atqꜫ eoꝝ paſtores recenſet. delinq̄ntes caſtigat. errantes ī viam rectam deducet. Ignaros docet ⁊ admonet.q̄d deceat ep̄m.quid preſbyteruz. quid deniqꜫ oēs ſacris initiatos ꝓponit.reſtituit ⁊ baſilicas q̄ſdam ab aiſtulpho dum vrbē obſideret cōmunitas. Tādem de deo.de patria. de ciuib⁹ ſuis.deqꜫ om̄ibus xp̄ianis meritus.pontificatus ſui āno quinto.menſe vno moritur.Et ſepelitur in baſilica petri collacrimātibus omnibus tanqꜫ cōi parēte orbatis.ſexto kalē.Maij.Vacat tum ſedes dies duos ⁊ triginta.

Paulus primus papa.natione romanus.patre cōſtantino. ſtephani ſecundi frater.homo ſane mitiſſimus ac clemētiſſimus.qui ī p̄triarchatu mores ⁊ doctrinam eccleſiaſticam perdidicit.ſub Gregorio ſecundo. ⁊ zacharia pontificibus. a quo in dyaconatus ordinem cum fratre aſcitus eſt. Verū mortuo fratre in ipſo pontificatu cū ſucceſſor quereret̄. fuere qui theophilacum archidiaconem preponerent.poſt longā contentionem ſolus honoꝝ oīm ſuffragijs ob integritatem vite ⁊ doctrinā paulus pontifex decernitur.conſtantini ⁊ leonis temporibus.fuit autē ſaluatoris noſtri imitator.vt nulli vnqꜫ malum pro malo redderet.ſed contra malos a quibus perſepe iniuria afficiebatur in bono vinceret.hic autem tante pietatis ⁊ humanitatis fuit.vt noctu cuz duobus ⁊ eo ampli⁹ tribus familiaribus cubicula paupeꝝ egrotantiū circuiret. vnūquēqꜫ eorum ⁊ verbis et elemoſinis ad recuperandam valitudinez cohortatus.Carcerē quoqꜫ frequenter adibat. Indeqꜫ pleroſqꜫ ere alieno nexos perſoluto creditoribus precio dimittebat. Pupillos ac viduas circūuentas fraude cauſidicoꝝ tuebatur. et elemoſinis ſuſtentabat. Idem quoqꜫ congregato clero vniuerſoqꜫ populo romano corpus beate petronille petri filie vna cū ſepulcro marmoreo his litteris notato. Petronille filie dulciſſime.ex via appia ī vaticanū detulit.canentibus (vt fit) ſacerdotibus.populoqꜫ celebritate agente.atqꜫ corpus ip̄m ſanctiſſimū in templum appollinis ad caput baſilice patri dedicate collocauit. Moritur ⁊ paulus in baſilica pauli via hoſtienſi.reſtitutis quibuſdam eccleſijs vetuſtate collabentibus.pōtificatus ſui anno decimo. menſe vno. Eiuſqꜫ corpus magna ⁊ ſolenni pōpa in vaticanū defertur.vacat ſedes tum annum vnum.menſ.j.

Linea ſummoꝝ pontificum

Zacharias

Stephanus ſecūdus

Paulus primus

COnſtantinus q̃ntus leonis ĩpatoris filius. poſt p̄rem ſolus imperauit annis. 35. q̇ paternaꝝ impietatũ emulator leges ⁊ patrũ ſanctiones ꝓ viribus pſequi nõ deſtitit. Et in om̃i vite ſue tp̄e maleficijs ⁊ magicis artibus luxurijſq̄ʒ deſeruiuit. Iſq̄ʒ cõſtãtinus ĩpator ſacras ymagines vbiq̄ʒ demolitus. ↄſtantinũ regie vrbis ep̄m impietati ſue reſiſtentẽ cũ vberibus necaſſet. in locũ demortui Nicetaʒ ſpadonẽ ſui ſacrilegij cõſciũ ſuffeciſſet. põtifex ipſe om̃i ex pte religioni ↄſulens nũcios ↄſtantinopolim mittit. q̇ impatorẽ adhortarent. vt ſacras ymagines ⁊ ſtatuas reſtitueret. Id ſi facere recuſaret. eidẽ anathematis cenſurã minaretur. Sed ↄſtantinus in ſacrilegio ſuo ptinax. ⁊ ſanas admonitões ↄtẽpſit ⁊ ſabinũ bulgaroꝝ regẽ in demoliẽdis ſacris ymaginibus ei⁹ impietatẽ imitatũ. in gr̃am recepit cum antea bulgaros bello pſecutus fuiſſet. Multoſq̄ʒ monachos ac ſeculares catholicos anaſtaſij heretici cõſtantinopolitani p̄triarche ſuaſu pro recta fide interfecit. Peſtilens inde aura a ſiciliã ⁊ calabria ꝓgrediens ad regiã vrbẽ ita moleſtabat hoĩes. vt plures edes ſine hominibus relinq̃rent. anaſtaſius cũ ſtercus ore euomeret miſere obijt. Demũ cõſtantinus impator plaga peſſimi incendij diuinitus pcutit. Et clamãs adhuc viu⁹ igni ſumi inextinguibili traditus. mortẽ obijt. aſcito prius leone filio eius nominis quarto in partem imperij.

LEo q̃rtus ↄſtantini q̃nti filius. Anno dñi. 777. poſt p̄rem impator. imperauit annis. v. cui p̄r hirenem nobiliſſimã mulieꝝ oĩm pulcerrimã in matrimoniũ collocauerat. ex q̇ filiũ pepit noĩe cõſtantinũ. Hui⁹ leonis tp̄e vix imperiũ etiã noĩe vigebat. Nã illud in oriente barbari ↄtinue occupabant. Et romani iam a bello deſtituti ad gallos reſpiciebãt. Hic itaq̄ʒ mortuo p̄re q̇ de bulgaris triũphauerat in ſyriã expeditõem duxit. Sed leuibus factis excurſionibus. vbi hoſtes in ſe venturos didicit. domuʒ intrepidus redijt. Et ocio dedit⁹ ſe innumeris immerſit flagitijs. Amabat aũt lapides p̄cioſos. ferũt eũ q̇ iaſpidum cupiditate flagraret. nec aliqua coꝝ q̃ntitate ſaciari poſſet. p̄encioſiſſimaʒ q̇ ſctẽ ſophie ſacrario inerat coronã capiti impoſuiſſe. geſtaſſeq̄ʒ ꝑ vrbẽ ⁊ carbũculos q̇ inerant fulgorẽ flãmis et lapideã frigiditatẽ prunarũ incendio diuina vltione pmutantes. illũ ad interitũ ꝓpe necis p̄ne ſimileʒ perduxiſſe. quo vita functo hyrenes vxor. ⁊ filius conſtantinus imperium acceperũt.

COnſtantinus ſext⁹ leonis p̄dicti ex hyrene vxore fili⁹ impauit cũ m̃re hyrena annis. x. Que q̇dem prudentiſſima ⁊ religioſa impatrix. que forma ſpecioſiſſima athenienſe p̄re genita iuſte impium ⁊ magna cũ ppl'oꝝ quiete adminiſtrabat. Cõtinebat q̄ʒ filiũ ne auita p̄naq̄ʒ vicia in quo illũ nature ꝓcliuẽ eſſe intelligebat imitaret. Et cũ religioſa eſſet Theraſiũq̄ʒ ↄſtantinopolitanũ tũc laudate vite p̄triarcham libenter audiret. Eius ↄſilio ſynodũ in Nicea vrbe ſecũdũ trecentoꝝ q̇nq̇ginta ep̄oꝝ cõgregari fecit. In q̇ ſynodo execrantũ ymaginũ ſacraꝝ veneratiõnẽ hereſis ꝑpetuo abdicata ẽ. Sed nõ diu tulit cõſtantinus hic ſanctũ m̃ris impiũ. q: p̄ris flagitia ſubſecutus. p̄ualuitq̄ʒ ↄſtantini filij iniquitas. Qui modeſtiã actam ꝓbatos q̄ʒ ſalutiferos mores genitricis diutius ferre nõ valens. eã ab imperij adminiſtratõne deiecit. Is q̄ʒ primũ in p̄ncipatu ſolus ingenitam potuit maliciã exercere. in m̃ltos deſeuit. In primiſq̄ʒ delicijs habuit plurimos effoſſis oculis excecare. adeo vt conſtantinopolitani de imperio alteri demaudando ceperint cogitare. mariam em̃ quandam duxit vxorem cui poſtmodum ancillam nomine theodorã imperiali corona decorauit. vxorem in monaſterium trudens quibus flagitijs irritati ciues hyrenẽ reuocarunt. Que reuerſa conſtantinũ cepit ⁊ effoſſis oculis in carcerem cum ſolus in imperio fuiſſet annis quinq̄ʒ. vbi vitam finiuit. Inde mulier ſola annis quinq̄ʒ imperauit. ⁊ cũ carolo fedus inijt.

Linea ipẽratoꝝ

Conſtantinus quintus

Leo quartus

Conſtatin⁹ ſext⁹ Hyrena

Aiſtulphus rex

AIſtulphus longobardorũ rex regnauit annis. 8. Qui regno ſuſcepto oẽs romanoꝝ partium ytalie agros rapinis incurſionibuſq̄ʒ fedauit. quem põtifex per munera ⁊ oratores flexit ad pacem in annos. arbitratus promiſſa ſeruiturum. Sed aiſtulphus breui poſt contractis copijs romã rurſus obſidione cingit. ⁊ maiori detrimento vaſtare agros cepit cõminatuſq̄ʒ eſt. vt niſi ſeſe ⁊ vrbeʒ romã dedant. eos poſtea velint nolint in poteſtate factos ad vnum iugulet. Nec ceſſauit pontifex aiſtulphum muneribus pertentare. Et cũ nihil ſolito magis ꝓficeret. miſſus eſt ad imperatorem germanus. nec ſpeʒ preſidij litteris faceret. cũ populo romano conſtituit opem regis francie implorandam. Epiſtolas ad pipinũ dedit. at pipinus coegit ipſum priſtinas pacis conditiones accipere. vnde romanis reddidit exarchatum. Tandem poſt multa bella in venatione apoplexia interijt.

Gangolfus

Gangolfus vir ſanctus circa tp̄a dicti cõſtantini in burgũdia claruit. Hic quendã fontẽ in gallia emit ⁊ eũ oriri fecit in burgundia. Is cũ vxorem ſuã de adulterio argueret. at illa vehemẽter negaſſet ait. ſi vis vt credã. denuda brachiũ tuũ. ⁊ affer lapillũ de fonte ſine leſione. q̃ cũ immerſiſſet ſtatim cõbu/ ſtũ retraxit. dimiſit eã cũ dimidio ꝑte ſubſtãtie. Inde occiſus eſt in domo ſua a clerico q̃ adulterium cõmiſit. Cuius corpus in feretro cũ duceret ad ſepulcrũ. multos infirmos ſanitati reſtituit. q̃ cũ ancilla vxori nũciaſſet ſtridẽs ait. Ita gan golfus miracula facit. vt anus meus cãtat. Moxq̃ȝ anus ſonos turpes ac numeroſos emittere indeſinẽter cepit. qđ ei poſtea euenit in om̄i vita ſua ſextis ferijs. in qua vir martyr ẽ effectus. quotiens v̄bũ aliqđ ꝓferret. totiens ab ano turpẽ ſonitũ fecit. qđ pipinus experiri dignatus eſt.

Amelius ⁊ amicus tp̄ibus pipini regis francoꝝ orti miro mõ ſibi cõſimi/ les. De hijs duobus pueris ex geſtis eoꝝ narrant mirabilia. Unus fuit ex comite aluernẽſi. Alius ex milite quodã berichano. q̃ cuȝ a parentibꝰ baptiſmi gr̃a romã deferrent. In luca ciuitate ſeinuicẽ inuenerũt. Et ſo- cietate inter ſe firmata romaȝ ingreſſi ſunt. Tãtaq̃ȝ inter ꝑuulos ſocietas ⁊ volũtas erat. vt vnus ſine alio nollet cibum ſumere nec in alio cubicu/ lo q̄eſcere. qui oblati ſummo pontifici ab eo baptiſati ſunt. Multi roma- noꝝ militum eos cũ gaudio de ſacro fonte ſuſceperunt. poſtea mira geſſe rũt in vita. q̃ recenſenda cuȝ ad longa ducerent. quos deus vna cõcordia ꝯiũxit in vita. morte quoq̃ȝ ſepari noluit. Cũ in diuerſis eccleſijs tp̄e Ca roli ſepulti eẽnt. mane corpꝰ amelij cũ ſarcophago iuxta amici ſarcopha gum in eccleſia regali inuentum fuit.

Amelius Amicus

Burkardus

Burkardus epiſcopus herbipolenſis ſanctitate ⁊ miraculis claruit. Is ĩ anglia ex nobiliſſima parẽtela floruit cuȝ fratre Suiduno poſtea ibi ep̄o q̃ ꝯterranei ac cõſanguinei. s. bonifacij fuerũt. burkardus ſtudijs liberalibus traditus cum doctus euaſiſſet. natali ſolo relicto gallie comate limitez attingẽs in humili loco ſub habitu peregrini delituit. poſtea ꝑ bonifacium archiepiſco- pũ ex monacho (cum Zacharias ſummus pontifex romane eccleſie preerat) in epiſcopum ordinatus fuit. vt wirtziburgenſe oppidũ dioceſi ſue contiguum ꝑ auctoritatem apoſtolicam. epiſcopalem cathedrã ſortiretur. Acta eſt igitur hec inſtitutio noui pontificatus apud vrbem wirtziburg. Anno dominice incarna/ tionis ſeptingenteſimoquinquageſimoprimo ad incrementum eccleſiarũ ger- manie. maxime ad ſalutem orientalis francie. ex confirmatione zacharie pape. ⁊ pipini principis francie. mediante bonifacio preſule beato burkardo primo pontifice. vixit autem in omni virtute ⁊ abſtinentia ac elemoſinaꝝ largitione. Tandem megingando cum inueſtitura epiſcopatum conceſſit. ⁊ nauim cõſcendit adiũctis ſex monachis ⁊ codices quos ſcripſerat ad caſtellum habenburg proficiſcitur. vbi ĩ cõtemplatione ac om̄i ſanctitate mi grauit ad xp̄m anno ſalutis ſeptingenteſimo nonageſimoprimo. cum per quadraginta annos cum omni laude prefuiſſet.

Carolomannus

Carolomannus caroli marcelli filius. Cum pater graui morbo correptus ſuadentibus amicis. Carolomanno maiori natu auſtria ⁊ ſueuia pipino v̄o iuniori burgũdia ⁊ pars francie obtigit. Carolomannus autem haud mul to poſt patris obitum ſeculo abrenũciare conſtituit. Itaq̃ȝ ſuo eius ꝓpoſiti deſi derio fratri patefacto ⁊ paucis vie comitibus ſecum ductis. romam ſe contulit ad Zachariam pontificem. a quo in clericum ordinatus et habitum monaſti- cum eſt indutus. Inde ad beati benedicti caſſinenſe monaſteriũ accedens pro- feſſionẽ in eo ⁊ perpetuo cõmorandi votum emiſit. poſtea conferens ſe in frã/ ciam. vt pipino fratri aduentum in ytaliam ⁊ bellũ in longobardos diſſuade ret. illum a clauſtro caſſinenſi profugum in vienẽſe monaſteriũ relegauit. Ubi haud multo poſt merens indignabundusq̃ȝ interijt.

Albinus epiſcopus

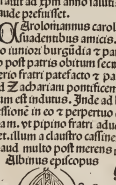

Albinus epiſcopus Andegauenſis. miraculis ⁊ ſanctitate per hec tempora preclarus fuit. Et remigius epiſcopus Rothomagenſis.

Saluius quoq̃ȝ epiſcopus albianenſis cum diſcipulo ſuo valentiniano triũ phum martyrij adeptus eſt.

Corpus ſancti Benedicti iã. xxxiiij. ãnis effluxis furtim a gallis monachis vna cũ corpore ſororis ſue Scolaſtice ablatũ ꝑ p̄ces carolomãni ad zacha- riam ꝑ pipinum ex floriacenſi monaſterio. Quis moleſte nimis cõceſſum fuit. vt monachi caſſinenſes reportarent. Quis quidẽ ferãt. cũ monachi floriacẽſis vidẽ tes ſe tãto p̄re orbari ad orõem cũ lacrimis ſe ꝯtuliſſe ⁊ corpꝰ apđ eos ꝑmãſiſſe.

Pipinus rex

PIpinus iunioꝛ caroli marcelli filius. q̄ poſt moꝛtem pr̄is. cui burgundia ⁊ francie pars obtigerat. cū iam carolomānus monaſteriū ingreſſus fuiſſet. domus regie vniuerſalis ꝑfectus factus. genitoris auiq̄ꝫ vita emulatus. eos gloria ſupauit. Longū eſſet referre ſingula. q̄ in germanos aquitanos burgūdoſq̄ꝫ geſſit. q̄bus in regionibus. cū gentis francoꝝ ⁊ eiꝰ regis childerici noīe oīa gerebant gloria ampliores. nihilo maioꝛi habuit impedimento. q̄ꝫ ꝙ regem ꝑpe amentē varijs furentē ineptijs tollerare cogebatur. Ideo q̄ francoꝝ geſta ſcripſerūt aiunt. ꝓceres populoſq̄ꝫ eius gentis. pipini v̄tutē. ⁊ econtra childerici regis amentiā debitis penſantes meritis. zachariā pontificē romanū. ꝯſuluiſſe. ineptū ne regē vltro tollerandū an pipinū merita fraudanduꝫ regia dignitate cenſeret. Cūq̄ꝫ reſpodiſſet pontifex eū (q̄ regia melius obire munera noſſet) habendū regem. francos publico totius gentis conſilio pipinū declaraſſe regem childerico in clericū tonſorato. atq̄ꝫ ita regū familia meronigorū regnare deſijt in gallia. q̄ regnauit annis. 296. ſub regibus vno ⁊ viginti. Pipinꝰ aūt a zacharia papa. ⁊ poſtea a ſtephano pontifice cōfirmatus. In eccia romana ducem ac bellatorē ꝯtra aiſtulphū longobardoꝝ regem ꝯſtituit. quē in papia obſedit. q̄ pacē vltro obtulit. poſtea apud francos rex pipinus gloriā indies potentatūq̄ꝫ adaugebat Quo eñ tp̄e ab ytalia in franciā redijt. Taxillo dux baioarioꝝ ſeſe cōmēdatum illi ſubdidit. Et ſaxones eius amicicia ꝑcario potiti trecentos eq̄tes in quācūq̄ꝫ expeditionē iuberent dare ꝓmiſerūt. Maius autē negociū fuit pipino in aquitanos q̄bus ſubigendis octo eſtatibus laboꝛauit. Tandē pipinus ſenectuti indulgens eam expeditōem omnē carolo filio adoleſcenti duxit demandandam. Profectus in aq̄taniā. carolus burbonīū, claremontē. ⁊ multa de auernis cepit. fauſtiſq̄ꝫ auſpicijs militiaꝫ carolus inchoauit. vt āno inde ſeptimo ductꝰ alterne a pipino genitore ⁊ ipo carolo expeditionibus. aq̄tania frācie regna fuerit ſubacta. Quo in tēpe pipinus in thuronijs apud ſanctū dionīſium eſt defunctus. Erat annus in q̄ hec fiebant pontificatus Pauli decimus. q̄ ⁊ eius vite vltimus fuit. ꝑ eius pontificis tp̄a tantū valuit pipini regis francoꝝ reſpectus. in quē deſiderius longobardoꝝ rex oculos ſemꝑ habuit intentos. vt nullis interea motibus ytalia aut roma fuerit agitata.

Origo gentis turcoꝝ.

TUrci interim meliores ſedes expetētes. tūc primū aſiaꝫ inuadentes. alanos primo. poſt colchos ⁊ armenios. Inde aſie minoris ꝑplos. ⁊ ad extremum perſas. ſarracenos agroꝝ direptionibus. ⁊ moꝛtaliū magnis reptorū aut cōgrediauſoꝝ cedibus infeſtarūt. Anno dñi ſeptingenteſimoq̄nquageſimoquinto. Fuerūtq̄ꝫ ⁊ ipi turci ſcythe ex hijs q̄s alexandrū macedonē intra hyꝑboreos montes ferreis clauſiſſe repagulis. cuꝫ alij tradāt ſcriptores. tum btūs hieronimus affirmat. Turci eñ vt ethicus ꝑhus tradit ī aſiatica ſcythia vltra pyrricheos montes ⁊ thoracūtas inſulas cōtra aq̄lonis vbera ſedes patrias habuere. Gēs truculēta ⁊ ignominioſa in cūctis ſtupris ⁊ lupanaribꝰ foꝛnicaria. comedit q̄ ceteri abhominātur. Regnāte apud francos pipino caucauſeas egreſſi poꝛtas exinde pōtum capadociāq̄ꝫ tranſgreſſi. ad reliq̄as finitimas gētes ſenſim illapſi ſunt. Tantas aūt habuit vires turcoꝝ inſultus. vt ſarraceni pacē ſecū hr̄e nulla alia potuerūt rōne. q̄ꝫ reſtituto ꝑſaꝝ regni noīe. qđ ſarracenos foce ⁊ eraclij tp̄ibus in ſuū oſtendimus confudiſſe. Veꝝ poſt multas illatas inuicē ⁊ acceptas clades. de pace inter ſarracenos ⁊ turcos ꝯueniſſet decretū ē. vt turci q̄ in ꝑſide habitabāt ſarraceni appellarent. atq̄ꝫ ita equiore aīo ſarraceni in aſia regnare turcos paſſi ſunt. Et ꝙ etiā eos breui acceptiros mahumetanā ſuꝑſtitōem videbant. adeo erāt coꝝ ingenia ad maluꝫ ꝓna. deniq̄ꝫ ꝓcedenti tp̄e nō ſolū pontū ⁊ capodociā. veꝝ gallaciā. bythiniā. lycaoniaꝫ. pſidiā vtrāq̄ꝫ phrigiā. pamphiliā. ciliciā. cariā. ⁊ oēm aſiā q̄ minoꝛ vocat̄ vltra citraq̄ꝫ thauꝝ ad oꝛas ionie. ⁊ littoꝛa greci maris occupant. De quibus ſuis locis infra dicemus.

EXarchatꝰ regni finis eo tp̄e. aut paulo prius occupata. ab aiſtulpho lōgobardoꝝ rege rauenna fineꝫ habuit. poſtq̄ꝫ migratus exarchoꝝ a ꝯſtantinopoli in ytaliā miſſoꝝ anno q̄nto ⁊ ſeptuageſimo ſupra centeſimū. magno rome ⁊ ytalie malo. narſete deiecto ea calamitas inchoauit. Durauerat aūt vſq̄ꝫ ad hoc tempus ſub decem exarchis. ipa nāq̄ꝫ exarchatus appellatione ꝯtinebat̄ oīe. q̄cquid a placentinis. agriq̄ꝫ papienſis finibꝰ padi inter apennini paludes ſtagnaq̄ꝫ venetoꝝ ad adriaticū pertinet. in quo rauenna ceſarea foꝛliuiū. foꝛ pompiliū. foꝛ cornelīū nūc Imola dictuꝫ. bononia mutina regiū parma ⁊ placentia. que pipinus ſuꝑato aiſtulpho pontifici ro. donauit.

S. Eucherius

EUcherius lugdunenſis epiſcopus hoc tempoꝛe multis miraculis clarus fuit. qui cum ex nobiliſſimo ſenatoꝝ viro oꝛtus fuiſſet. ad religioſam vitā habitumq̄ꝫ cōuerſus diu intra ſpelūce cuiuſdam ſepta in oꝛationibus ⁊ ieiunijs deo deuotiſſime ſeruiuit. Deinde apud prefatam vrbem reuelante angelo in pōtificali cathedra ſolenniter collocatus multis quoad vixit claruit miraculis.

THeodoꝛus item tycinenſis epiſcopus vir ſanctiſſimus et multa litteratura inſignitus hac tempeſtate clarus fuit. qui ⁊ nōnulla memoꝛatu digna ſcripto mandauit.

Anno mundi.5963. Anno xp̄i.764.

CONſtantinus eius nominis ſecundus. papa natione ro. paulo pontifici ſuccedens. Nam cum paulus pontifex apud beati Pauli eccleſiam ſpūm in extremis duceret. thotonem nepuſinū ducem q̄ longobardis ſemp̄ ſtuduiſſꝫ deſideriū impulit germanū ſuū nomine conſtantinū pontificem a romanis ſuſcipi curaret. Is toto rome habitās magna vſus audacia. copias a nepeſo aſciuit eorūqꝫ armis ſtipatus conſtantinū fauentibus q̄buſdam amicis largitione ⁊ pollicitationibus corruptis pontificem creant. Alter etiā philippicus pariter a paucoꝝ factione in pontificem ꝓphanatus. breui eſt delectus. cum ſtatim abdicare ſe magiſtratu armis cōpulſus eſt. cogitur ⁊ gregorius p̄neſtinus ep̄s conſtantinū ipſum laicū ſacris ſtatim iniciare atqꝫ epiſcopū inungere. Ei⁹ manus ita ob eam rem exaruiſſe miraculo dicuntur vt eas ori admoueri nō poſſet Cum v̄o conſtantinus munera pontificatus per annuꝫ obſtinate exercuiſſet. ⁊ epiſcopos preſbiteroſqꝫ more pōtificum ordinaſſet. tandem a ſede deijcit̄ a populo romano ira ⁊ indignitate rei pcito p̄ p̄imiceriuꝫ xp̄oferꝝ coacto. ſtephanus tercius canonice in pontificem eſt electus. qui congregato concilio in laterano Inde conſtantinus oculis capitur in monaſteriū incluſus turpiter eijcit̄. Sūt q̄ eū inter pontifices non enumerant.

Anno mundi.5973. Anno xp̄i.774.

STephanus eius nominis tercius. papa natione ſiculus. patre olibo āno domini ſeptingenteſimo ſexageſimoctauo pontificatum inijt. Uir certe doctus atqꝫ eruditus. ⁊ in rebus agendis. maxime v̄o eccleſiaſticis ſtrenuus admodum ac conſtans. hic enī a teneris annis romā veniens mandato gregorij tercij in monaſterio ſancti chriſogoni rationem bene viuendi ⁊ doctrinā eccleſiaſticam perdidicit. accepto clerici ac monachi ordine. Uocatus deinde a zacharia pontifice in patriarchatum lateranenſem. Cum eius vita ⁊ doctrina ab oīm̄ibus probaretur. ſancte cecilie preſbiter cum titulo inſtituitur. poſtremo in baſilica ſancti hadriani. inter tria fora a tribus epiſcopis cōſecratus. ⁊ ab vniuerſo clero ac populo vt verus pōtifex ſalutatus. ad corrigendū mores animū adijcit. indicto itaqꝫ concilio e gallia p̄ſertim ⁊ ytalia congregās clerum in lateranenſi baſilica. multa inter ſe de cōponendis rebus eccleſie collocuti. conſtātinū predictum abrogarunt ⁊ primo eius decretis abrogatis. inſtitutuꝫ ē oīm̄i conſenſu ne quiſqꝫ laicus. niſi per gradus eccleſiaſticos aſcendens pontificatū occupare auderet. ſub anathematis pene. Conſtitutum eſt pretere a vt que conſtantinus in re ſacra egiſſet irrita haberentur. preter baptiſmū ⁊ chriſma. hijs ex ſententia peractis decretū eſt. vt die ſequenti ſupplicationes haberent̄. quibus ⁊ deo gratias agerent. itum eſt a lateranenſi baſilica ad ſanctū petrum nudis pedibus a pontifice ⁊ hominibus qui tum aderant. maxima oīm̄i religione. Tandem hic paſtor q̄ꝫ diligentiſſimus ⁊ verus petri ſucceſſor ac xp̄i imitator. quarto pontificatus ſui anno moritur menſe. v. die. vij. ⁊. xx. ſepeliturqꝫ ī baſilica petri. ſedes tum vacat dies. 9.

HAdrianus primus papa. patria romanus. patre theodoro ſumme nobilitatis viro. pontificatum iniens nequaqꝫ a maioribus ſuis degenerauit Hic ex magnitudine animi conſilio doctrina ⁊ ſanctitate vite cum quouis optimo pontifice comparari pōt. Uir patria ⁊ ſobole ſua dignus. ideo natus vt eo faſtigij euectus fuiſſe videretur. vt caroli magni francorum regi virtuti correſpondens. rem romanā ytalicamqꝫ ab illo erigi adiuuaret. Uix dum facta ſummo cōſenſu hui⁹ pontificis electio in publicū exierat. cū is magnanim⁹ ⁊ patrie ſue affectus carceratos ab affrica liberauit. exuleſqꝫ in p̄riam reuocauit. qȯ cū reſtituiſſet deſiderius tanti viri amiciciā ne frācis regib⁹ adherer̄. occupare q̄ſiuit. legatos mittit. vt federa ſecū. ⁊ in primis cū gente longobarda iniret. ad que rn̄dit pontifex. ſe q̄ pacē cū oīb̄us ⁊ in p̄mis cū longobarda gente cupiat hr̄e. nullā poſſe v̄bis deſiderij fidē adhiberi q̄ viderit federa ſtephano pontifici ꝓmiſſa totiens violaſſe. Miſit ad carolū oratores opē imminēti rex eccīe excidio imploratū. Interea carolus deſideriū regem ⁊ clauſos ſecū in papia longobardos illaꝫ obſidionem bernardo patrueli ſue cum parte copiaꝝ continuandā reliquit. ⁊ ſexto menſe obſidionis carolus ſanctū reſurrectionis dominice paſca in vrbe celebrare cōſtituit. aſſumptis ſecuꝫ ep̄is ⁊ abbatibus cui pontifex obuios qui deducerent miſit. carolus adrianū pontificem ad ſummas que extant bti Petri baſilice marmoreas ſcalas in atrio expectantem non cernuus. ſ oīm̄ibus ſcale gradibus prius ⁊ poſtea pontificis pedibus oſcula figens ſalutauit. poſtea itum eſt ad baſilicam. vbi mutuo ſacramento ſeruanda perpetuo amicicie obſtrinxerūt. inde ſynodū habuit ⁊ a terrore bellico ſecurus ad exornandā vrbem ſacraſqꝫ baſilicas animū adijcit. corpus beati pauli laminis argenteis incluſit multe aqueductus turres ⁊ murum inſtaurauit. Nil pretermiſit in vita. qȯ ad bonū principē ⁊ optimū pontificem pertinet. moritur aūt pontificatus ſui anno tercio ⁊ vigeſimo. menſe decimo die decimo. ſepeliturqꝫ magna cum laude in baſilica petri ſexto kal̄. Januarij.

Linea ſumoꝝ pontificum

Conſtantinus ſecūdus

Stephanus tercius

Hadrianus primus

Niceph*o*rus patricius. poſt hyrenem auguſtam imperauit annis. 9. Hic egreferens hyrene mulieris imperiū eam dolo captam in leſbon inſulam relegauit. Et tamen ipe etiam aſſumpto imperio pacem cum carolo conſtituit. Eius in federibus illud accurate legit̄ interueniſſe. vt veneta vrbs ytalie maritima vtrūq̄ʒ reuerita impatorem ꝓprijs vteretur legibus. et ſiue bello ſiue pace neutris partiū cenſeretur. Eius pacis formulā cū oratores carolo in germania apud Saltzpurgā agenti detuliſſent. romā illos miſit. om̄ia vt geſta erāt romano pontifici relaturos. Eodē item āno q̄ primus erat imperij a nicephoro patricio aſſumpti aron admirhas ſarracenoꝝ trecenta milia in ſubiectas conſtātinopolitano imperio aſie ꝓuincias duxit. Eius aduentu impator pdite formidans pacem ab illo abiectiſſime petijt. quā iniq̄ſſimis conditōnibus obtinuit ſolenni federe pactus ſe quotannis illi turcorū milia. ꝓ imperij ydemnitate. ⁊ tria item milia ꝓ capitis ſui ſalute in tributa ꝑſoluere. Paulo tn̄ poſt nequaq̄ʒ ſaniori vſus conſilio. nicephorus ſcaurationē filiū imperij ꝯſortem declarauit Qui adoleſcens a turpi genitoris pacto cuʒ ſarracenis diffidens. multa diuerſis in locis accepit incōmoda. nicephorus aūt bulgaroꝝ bello implicitus multis erat victorijs vſus. Qui priuſq̄ʒ ad pacē cū oratoribus caroli in cōſtantinopoli firmandā redire potuerit. in ꝑlio qđ apud meſiā ſupiorem cū chrūno bulgaroꝝ rege geſſit ſupat⁹ occubuit. ⁊ ſcaurati⁹ fili⁹ vulnere ſcđm aūt eodē in ꝑlio accepto. conſtantinopolim reuerſus imperiū aſſumpſit. quē non poſt annū. vt aliq̄ volūt ꝟ tercio iperij mēſe michael ſorori⁹ ei⁹ depoſuit. ⁊ illi in ipio ſucceſſit

Michael conſtantinopolitanus impator poſt ſcauraciū ſororiū ſuū imperiū aſſumens impauit annis duobus. Uir ſane pius ⁊ ſanctaꝝ traditionū emulator. Eiq̄ʒ nihil antiquius fuit quā inchoatam a nicephoro pacem cuʒ caroli oratoribus qui multos menſes cōſtantinopoli expectauerāt cōfirmare. cōditiones q̄ fuerint ſcriptores pauciſſimis explicant ꝟbis. vt orientem cū conſtantinopoli michael. ⁊ carolus occidentem cū roma haberet. Sed paulus addit hiſpaniaꝝ ptes. quibus recipiendis tantope carolus inſudauerat impatori greco redditas fuiſſe. ⁊ venetoꝝ monumenta quibus concordat gotfredus. habent venetiaʒ vrbem ea conditione in conſtantinopolitani ptibus manſiſſe. vt immunitatibus ꝓdem a carolo habitis p ytaliā vteret̄. Detulit ꝟo michael eatenus carolo. vt cū illius oratoribus ſuos ipe aquiſgranū mitteret pacis formulam reddituros. fuerūtq̄ʒ hij michael epiſcopus. ⁊ arſacius theogniſtriſq̄ʒ prothoſpatarij q̄ cū aquiſgrañ. venerant auditis. oīa q̄ petere animū induxerunt. carolus ꝯceſſit. Hic aūt cū aliquādiu aduerſus bulgaros ꝑlians ſupior extis. Poſtremo apud andronopolim vict⁹ fugatuſq̄ʒ copias atq̄ʒ animū amiſit. conſtantinopoliq̄ʒ reuerſus impio ſe abdicauit. ⁊ monaſteriū intrās vſq̄ʒ ad mortē ibidē religioſiſſime vixit. Hui⁹ tpib⁹ vix imperiū etiā noīe vigebat. Nā illđ in oriēte barbari ꝯtinue occupabāt. et romani iā a bello deſtituti ad gallos reſpiciebāt. Jđo i ſeq̄ntib⁹ p raro fit mentio de impatorib⁹ ꝯſtātinopolitanis ſiue grecis. Ueꝝ de carolo magno ⁊ ei⁹ ſucceſſoribus ꝓſequimur hiſtoriam.

Linea ipeꝛatoꝝ

Nicephorus

Scauracius

Michael

Synodus Septima

Hyrene mater cōſtantini mulier prudentiſſima ⁊ religioſa ſtatim adepto imperio conciliū ſecūduʒ in nicena vrbe trecentoꝝ et. 30. epiſcoporum congregauit. In quo inſtitutum fuit. vt qui ſacras ymagines delendas decetero dicerent. ꝑpetuo anathemate necterentur. Sancitūq̄ʒ fuit ſpūmſanctum a patre filioq̄ʒ procedere.

Hadrianus quoq̄ʒ papa pace de longobardis parta ſeptimā ſynodū trecentoꝝ ⁊. 50. epoꝝū habuit. in qua hereſis feliciana de ymaginibus tollendis abrogata eſt. vt teſtatur Gratianus de cōſe. diſt. 3. c. ſeptimo. Mandatumq̄ʒ fuit laicis vt nullo mō de pōtificis Ro. electōe ſe itromittere ꝑſumāt. vt in canoe. 63. di. c. null⁹ laicoꝝ. Uetuit eč pōtifex hadrianus infames ad ſacerdotiū ꝓmoueri. 6. q. j. c. omnes. Mandauit item ne clerici extra foꝝ ſuū i iudicio traherētur. xj. q. j. c. clericus. Alij deniq̄ʒ ſcribūt qđ theophilatius ⁊ ſtephan⁹ epi inſignes nomine ſynodum francorum germanorumq̄ʒ epiſcoporum habuere in quā etiā feliciana hereſis de tollendis ymaginibus abrogata eſt.

Auream laminã hiſdẽ tꝑib9 apud ꝯſtantinopolim in ſepulcro cuiuſdã inuentũ fuiſſe tradunt. In q̃ ſcriptũ erat. Xp̃s naſcetur ex virgine maria. ⁊ credo in eũ. ſb ꝯſtãtino ⁊ hyrene. o ſol iterũ me videbis.

Deſiderius rex

Deſiderius vltimus longobardoꝝ rex aiſtulpho rege defuncto poſt eũ regnauit annis. 18. hic ꝑmo ethrurie rex fuit. q̃ cũ aiſtulphi obitũ audiſſet. ſtatim regnũ inuaſurus longobardoꝝ copias vndiq̃ꝫ ꝯtraxit. Et vt id obtineret ꝯ̃ rache ſiũ q̃ monachi habitũ ſumpſerat. multa põtifici ac romanis pollicitus ẽ. Quam obrem eos in ſuã ſententiã traxit. Et ita regnũ in pace cõſecutus eſt. Eo q̃ppe tũc longobardorũ vtus ob delitias langueſcere ceperat. At deſiderius oĩm aduerſarioꝝ metu liberatus a ſpõſionibus pontifici ⁊ romanis factis. animũ reuocauit. multaſq̃ꝫ iniurias illis inferre cepit. Vñ põtifex Zacharias ad carolũ magnũ reclamans. rogat vt deſideriũ admoneat ab inferendis iniurijs põtifici cauere. quẽ ꝑ legatos admonet vt res iniuſte ablatas pontifici reſtituat. paratur igit̃ vtrinq̃ꝫ exercitus ſ3 carolus mira celeritate vſus. ꝑmiſſa pte copiaꝝ q̃ in tranſitu alpiũ iouis mõtem occuparet. cũ reliquo exercitu ꝑ montẽ emiſũ in ytaliã deſcendit. fuſo q̃ꝫ ac fugato deſiderio obuiã facto. oĩa longe ⁊ late populat̃ ⁊ capit. Deſiderius aũt deſperatis reb9. tanto accepto incõmodo papiã ſe recepit. vxore ac liberis veronã miſſis. at ſpoletini reatini ac lõgobardi oẽs q̃ eas regiones incolebant. audita deſiderij calamitate romã veniẽtes. ſe ac ſua oĩa romani pontificis fidei cõmittũt. Hoꝝ ſecuti exemplũ anconitani auximates firmani. At carolus relicto bernardo patruele ſuo in obſidione ticinenſis vrbis cũ parte copiaꝝ veronam ꝑficiſcit̃. aldegiſius vo deſiderij filius inde abiẽs ad imperatorẽ cõſtantinopolitanũ ꝯfugit carolus acceptis in deditionẽ oĩbus ferme tranſalpine ytalie vrbibus. romã petit. Ubi rebus cõpoſitis carolus cũ bona hadriani gr̃a in tranſpadanã rediens. ſexto mẽſe poſtea q̃ꝫ obſideri cepta ẽ papiam deditione occupat. Inde paulus ⁊ alcuin9 iiſdem pene vbis habẽt. illum tũ caſtra reuerſum. papiaq̃ꝫ ꝑ deditionẽ potitũ. adduxiſſe in franciã deſideriũ. q̃ ad leodiũ fuerat relegatus. quãq̃ꝫ alij ſcribãt. Qui in deſideriũ clementia vſus. hoĩem ſpoliatũ regno nõ etiã vita lugdunũ cum vxore ⁊ liberis exulatũ mittit. Ubi poſtea longobardis francos pfecit. qui eos in pace retinerent. atq̃ꝫ ita anno ſalutis nr̃e. 774. ⁊ q̃nto põtificatus hadriani pape. longobardoꝝ regnũ fines accepit. Inde ea gẽs ducentis iam triginta ⁊ pene duobus annis maiori ytalie portione potita. nihil iam externi p̃ter nomẽ retinebat. Fuit aũt ſb duobus ⁊. xx. regibus ab alboyno vſq̃ꝫ ad deſiderium porrectum.

Paulus diaconus

Paulus longobardus hyſtoricus ⁊ aquilegienſis ꝑriarchatus dyaconus. deſiderio regi ſuo ob doctrinã ⁊ ingeniũ admodũ carus. Quẽ cũ carolus magnus in galliã duxiſſet. libertate donauit. in p̃cioq̃ꝫ aliquãdiu habuit. Uerũ cũ poſtea comperiſſet hoĩem deſiderij libertatem q̃rere eũ in diomedis inſulam relegauit. Vñ poſt aliquot annos auffugiẽs ⁊ ad arachim perueniens rogatu adelperge deſiderij filie ⁊ arachis vxoris Eutropij hiſtorie. duos libros addidit a iuliano principe vſq̃ꝫ ad primi iuſtiniani tempa oĩa pſcribẽs. Mortuo deinde archi. caſſinenſe ceno biũ ingreſſus reliquũ vite ſanctiſſime vſq̃ꝫ ad mortem ducẽs. Sepe ad carolũ regem litteras elegantes ⁊ humanitatis plenas ſcripſit. ab eodemq̃ꝫ a quo fuerat ob litteraturã ꝑuatus viciſſim accepit. Rogatuq̃ꝫ caroli vitas ⁊ lectiones cuilibet ſanctoꝝ feſtiuitati ꝯuenientes collegit. hymnos quoq̃ꝫ elegantiſſimos edidit.

Iſuardus monach9

Iſuardum quoq̃ꝫ monachũ natione gallũ virum in omni doctrina eruditiſſimũ tempeſtate hac floruiſſe conſtat. eo q̃ꝫ euſebij ceſarienſis more caroli magni iuſſu oẽs actus ⁊ ſanctoꝝ legendas breues eleganti ſtilo in vnũ collegit. ⁊ ad vnũ volumẽ redegit. q̃d martyrilogiũ appellauit. Reperit quoq̃ꝫ q̃ꝫ ſingulis diebus pluſq̃ꝫ trecenta feſta cõcurrebant. ideo ſtatutum fuit vt diceret̃ ⁊ alioꝝ plurimoꝝ ſanctoꝝ martyrum

Alcuin9 p̃ceptor caroli

Alcuinus natione gallus caroli magni vt aiũt p̃ceptor. Uir greca latinaq̃ꝫ lingua egregie doct9. necnõ ⁊ theologoꝝ pħoꝝumq̃ꝫ ſui temporis princeps. hijs temporibus eas ob res apud carolum magnum maximo in precio habitus eſt. Eum eum in dyaletica rhetorica ⁊ aſtronomia eruditum fecit; Qui ⁊ bonifacij archiepiſcopi maguntini precib9. orationes miſſales atq̃ꝫ alia eccleſiaſtica officia (gothorum perturbatione deperdita) omnino refecit. atq̃ꝫ eius rogatu carolus gymnaſiũ e roma pariſius tranſtulit. quod etiam ab Athenis eo loci tranſlatum fuiſſe conſtat. qui ⁊ cenobium ſancti martini thuronis donãte carolo regendum ſuſcepit. quoniã omnes religioſi voluptuoſe viuentes in eo monaſterio nocte vna ab angelo infeliciter perierunt. hic cuꝫ eruditus theologus haberet̃ libros de trinitate cũ queſtionibus ſpeculũ puuloꝝ. de ecclaſtico dogmate. de rõne aĩe ⁊ pl̃es alios libros ad xp̃ianã religõe pertinentes edidit.

Carolus magnus rex

CArolus francoꝝ rex. cui poſtea ex magnitudine reꝝ geſtaꝝ magnꝰ cognomen fuit. pře pipino defuncto regnū accipiēs. regñit in totū annis. 46. cū pipinus liberā in francos primus ptātem habuit. ꝛ auctoritate pōtificis ꝛ francoꝝ decreto plena dominādi poteſtate ſuſcepta regnans annis. xv. Ei ſucceſſere ſupſtites filij duo. carolus ꝛ carolomānus eque regno inter ſe partito. Sed non multo poſt defuncto carolomāno. franci eam regni ptem. q̄ꝫ ille poſſederat carolo fratri detulerūt. ferūt aūt carolum natuꝫ in ingelheim q̄rto miliario a magūcia vrbe. de quo gotefridus viterbienſis ſcribit pipinus morit. cum ſurgit carolus acer. natus in ingelheym. cui berta fuit vngara mr. pipinuſqꝫ pr̄ cronica vera patet. Is aūt extemplo poſt pipini obitū aduerſus aq̄tanos bellū geſſit. Inde cōpoſitis rebus belloqꝫ citius oīm opinione cōfecto cū victore exercitu in regnū reuertitur. Poſt hadrianus romane eccīe pontifex a deſiderio longobardorū rege oppreſſus. oratores ad carolū miſit vt opem ꝛ auxiliū ferret. q̄ nō ſegnius quaſi hoſtes in gallia eſſent exercitū parat. ꝛ magnis itineribus in ytaliā contendit. Et ſupatis alpibus in thaurinū deſcendit. atqꝫ cōtinuatis caſtris in agrū vercellenſem puenit. facta vtrinqꝫ poteſtate pugnādi preliū cōmiſere. In ea pugna ſupati longobardi in fugā vertūtur. deſiderius papiaꝫ cū paucis militibus petit. carolus regē pſecutus in agrū cianū exercitum ducit. tādeꝫ capit deſiderius vna cum vxore ac liberis vt premiſſum ē. Tūc ſummo bñficio caroli ytalia ſe primū erexit. Carolus aūt ꝯfecto longobardoꝝ bello ſaxonicū intermiſſum bellū eum domū reuocabat. qđ biennio ꝛ a prefectis eius leniter adminiſtratū fuit. Saxonū gens longe maxima fuit ac bellicoſiſſima hi falſos deos colentes cū francis cōtinue bella gerebant. Sepe plijs victi eō dictōes acceperāt. obſides dederāt. ſ apud frācos nullus ꝑpleniſſimā victoriā domita coꝝ pfidia ꝯſecutus fuit. Hec palma carolo magno q̄ſi diuino numine reſeruata. Igitur ingentē exercituꝫ parat diem dicit. q̄ die ꝓpe ripā fluminis rheni oīnes cōueniāt. magna alacritate ſuſcepta a frācis expeditio fuit. ſic renouatū ſaxonicū bellū quo nec maius vllū nec grauius diuturniuſqꝫ. Tres. eñ ꝛ xxx. annos certatū cōſtat. Tandē penitꝰ ſaxones debellati. ſe ſuaqꝫ oīa ptāti caroli pmiſere. Victis impoſite leges vt patrijs cerimonijs. falſiſqꝫ dijs poſthabitis xp̄ianā fidē ꝓfiterētur. Cū vō ea tempeſtate barbare gētes hiſpaniā graui ſuitute oppſſam tenerēt. ad eā liberandā carolus mentē cōuertit. q̄ cōfeſtim ſupatis pyrenei iugis in fines hoſtiū puenit. Extemplo ciuitatis nōnulle ſpōte deditōem faciūt auguſta ꝛ pāpilonia due opulentiſſime totius hiſpanie vrbes. q̄ mandata caroli aſpnabant vi capte ac prede militibꝰ date ſic hiſpania pene omnis in frācoꝝ ptātem deuenit. Interim taxilo bauarie dux finitimas gentes ſolicitat cum franco bello aggreſſus. Qui inde nulla temptata fortuna parere conſtituit ac obſides dedit. His rebus geſtis eum in magna gloria magniſqꝫ opibus regnū ac tota res francoꝝ eſſet. ſtatuit carolus aduerſus hunos q̄ hoſtibus ſuis auxilia ſtrauerāt bellū ſuſcipe. Conſtatqꝫ nullū bellum a carolo geſtū in q̄ maior ſit hoīm cedes edita maiorqꝫ illata clades ingentē vō hunoꝝ multitudinē ꝛ pene nobiliſſimū queqꝫ eo bello abſumptū maximā q̄ꝫ vim auri atqꝫ argenti a francis in galliā tranſportatā. Cū hic ſtatus reꝝ in gallia eſſꝫ romani aduerſus leonē pontificē coniurationē ineūt de q̄ in ſequentibus. ꝛ geſtis caroli poſt coronatiōem auguſtalem fit mentio.

Rolandus

Taxilo baioarie dux

ROlandus palatinꝰ comes caroli ex ſorore nepos. vir pſtans fortitudine incōpabilis ꝛ vtutis ac magnitudinis. cuiꝰ fortia facta p vniuerſum orbē celebrantur. Cū carolus exercitū in galliā reduceret ꝓpe pyrenei iuga in vaſconū inſidias incidit. Et plio inter eos inito poſt ingentē hoſtium cladem. cecidere in ea pugna dolo hoſtiū nō vtute cōmiſſa anſhelmus ꝛ Egibardꝰ ſummi in bello duces. Rolandus quoqꝫ cecidit. Sūt qui dicāt eū ſiti nō vulnere perericlitatū. qui duces belli tutatus fuit. Paulo autem poſt hij populi ac eoruꝫ reges a carolo domiti. meritas perfidie ſue debitaſqꝫ penas dedere.

Aldegiſius

TAxilo bauarie dux vxoris. vt tradūt ſtimulis cōcitatus. copias cogit. his temporibus finitimas gētes ſollicitat. hūnos. qui ea parte qua bauaria in orientē ſpectat ſibi ꝯfines erant ſocietate ꝛ federe iūgit. Erat ei ꝯiūx deſiderij regis longobardoꝝ filia. q̄ fortunaꝫ pris iniquo animo ferens. nec nocte nec interdiu virū cōquieſcere pati. monere vt meminiſſe vellet ſoceꝝ ſuū morte miſeriorē vitam ducere. Neminē eſſe preter eū. qui poſſet ei libertatem vendicare. Hijs mulieribus inſtructus furijs exercitū parabat carolus celeriter profectus in fines bauarie venit. Taxilo ꝯterritus tandeꝫ parere conſtituit ꝛ deditionem fecit. obſides dedit. In hijs theonē filiū ſuū alioſqꝫ per multos lectiſſimos iuuenes.

ALdegiſius deſiderij filius. q̄ ante expugnationē papie e citrapadanis in greciam confugerat hijs tpibus grecoꝝ multoꝝ auxilio fretus. euꝫ magna manu ad repetendū paternū regnum in ytaliā venit. qui multū ꝯflictus a francis auſpicio prefectoꝝ ſuperatus ꝛ captus. ac multis ſupplicijs affectus. tandem vitam miſeram in tormentis finiuit.

Linea ſummoꝝ pōtificū

Leo tercius

Stephanus quartus

Paſcalis

Anno mundi.6003. Anno xpi.804.

LEo eius nōis terci⁹ papa.arrupio pr̄e.pōtifex creatur.Uir q̄dē doctiſſimus.q̄ ab ineūte etate.ita erat educat⁹ et erudit⁹ diſciplina eccleſiaſtica.vt dign⁹ eſſet q̄ ceteris anteferret̄.erat p̄terea caſtus.integer.pudicus.facūd⁹ doctoꝝ viroꝝ ita amatoꝛ.vt eos vndequaq; ad ſe p̄miȷ̈s alliceret.Eoꝛūq; conſuetudine mirūmmodū delectaret̄.p̄dication ib⁹ q̄z admonitionibus quibus plurimū ob eloq̄ntiā ꝛ doctrinā valebat.egrotos viſere.elemoſinas indigētibus p̄bere ei peculiare fuit.Hō certe mitis ingeniȷ̈.creatur itaq; pontifex vno oīm ꝯſenſu.q̄ poſtea dū ſupplicatōes a btō gregorio inſtitutas rome agit cū ppl'o ꝛ clero paſcalis primicerius ꝛ cōpulus p̄ſbyteri q̄ꝝ vite ſoꝛdes a ſupioribus vrbis aliq̄n infeſtatus fuit.armatis ſtipati illū interceperūt. quoꝝ fraudibus apud edē btī ſilueſtri capt⁹.ac pontificali amictu p̄uatus. Et carnifices debilē viribus pontificē p̄ſternētes lingua captus ps illū excecatura.plurib⁹ etiā digitis ꝛ incuruis vnguibus q̄z oculoꝝ fere poſſent cōcaua effodiebant. Et multo madēs cruoꝛe leo apud ſctī eraſmi monaſteriū in cuſtodia ē habit⁹. Quo in loco loq̄lam illi ꝛ viſum affirmat bibliothecarius diuino munere reſtitutū.affuit tūc afflicti ſenis rebus auxilio vnius albini cubiculariȷ̈ fides. q̄ nocte cōcubia cuſtodes fallens ad btī petri baſilicā p̄duxit.ꝛ vinigiſū ducem ſpoletanū p̄ſidio accerſiuit.S; paucos ibi moꝛatus dies leo ad carolū ꝑperauit Tranſgreſſum alpes pius rex in ſaxonia pōtificē ſumma acceptū reuerētia vt rediret in p̄riam exhoꝛtat⁹.Redeunti romā leoni clerus ppl'ſq; romanus ad miluiū vſq; pontē p̄ceſſit obuius. Inde venieti romā carolo q̄ oꝛdinū diſpoſitio occurrerit ſaxonū frācoꝝ longobardoꝝ q̄s enumerare poſſet. Exceptū in p̄ncipis apl'oꝝ baſilice atrio carolū.leo cū ad ei⁹ penetralia deduxiſſet in vrbē dimiſit.Et nō multo poſt carolus cleꝝ ꝛ ppl'um in btī petri baſilica ꝯuocauit pōtifex ambone ꝯſcenſo euāgelia xpi cernuus tenuit ꝛ iureiurādo affirmauit ſe oīm reꝝ q̄ ſibi obiȷ̈ciebāt̄ inſontē eſſe.Erat is dies ydnū decebris anni ſalutis octingenteſimi. Et in die natalis dn̄i inter miſſaꝝ ſolennia ad ip̄as.b. petri baſilicas celebrata.leo pōtifex ppl'i romāi ſcito p̄cibuſq;.carolū imꝑatoꝛē romanoꝝ declaratū.dyademate vetuſto imꝑatoꝝ capitis geſtamine coronauit. Tunc ppl'us roman⁹ q̄ aderat freq̄ntiſſim⁹ ter acclamauit. Carolo auguſto a deo coronato magno ꝛ pacifico imꝑatori vita ꝛ victoria.ſacro inungenſq; ꝯfecto balſami oleiq; liq̄mine ad pipinū ſe ꝯuertit.eūq; ytalie regē declaratū pariter inunxit.Tandē leo a fundamētis edificato apud ſctm̄ petꝝ ampliſſimo hoſpitali quod greci xenodochion vocāt.moꝛit̄ primo ac vigeſimo pontificatus ſui ānno. Quo etiā cometes apparuit.vt nōnulli putāt tamē calamitatis indiciū. Sepelit̄ aūt in baſilicapetri pridie ydus Iuniȷ̈.Eius in moꝛte tum ſedes vacat diebus decem.

Cometes

Anno mundi.6013. Anno xpi.814.

STephanus quartus.p̄ria romanus.p̄r̄e iulio.q̄ pontificatu ſuſcepto mēſe tercio ad ludouicū imꝑatoꝛē in gallias p̄ficiſcitur.q̄ in aurelianis erat.ꝛ honoꝛatiſſimū ei quoq; ob mā miſit.maxime theodolphū aurelianoꝝ ep̄m cū clero. ip̄e ad primū lapidē p̄diens cū maxima veneratio ne in vrbē introducit.erat ſtephanus ex nobili genere oꝛtus tante doctrine ꝛ integritatis.vt facile apud oēs ſctitatis nomē nanciſceret̄.ꝛ vt feruent ludouicū inūxit atq; coronauit.ꝛ cū ſepe de cōponēdis ytalie rebus collocutus fuiſſet romā rediȷ̈t ſecū crucē magni pōderis magneq; eſtimationis detulit.quā ludouicus ſua īpenſa beato petro dicauerat.at ſanctiſſim⁹ pontifex ad vrbē rediens ſeptimo pontificatus ſui menſe vita functus. in baſilica petri ſepelitur.Sedes autem eius moꝛte dies vndecim tum vacat.

PAſcalis ei⁹ nōis primus papa.p̄ria roman⁹.p̄r̄e bonoſo.nulla interpoſita īpatoꝛis auctoꝛitate pōtifex creat̄. hāc obrem vbi pontificatū iniȷ̈t.ſtatim legatos ad ludouicū miſit.q̄ ei⁹ rei culpam omnē in cleꝝ ꝛ ppl'm reiȷ̈cerent.q̄ ab hiȷ̈s vi coactus eſſet pōtificiū mun⁹ obire.accepta hac ſatiſfactione ludouicus r̄n̄dit ppl'o ꝛ clero maioꝝ inſtituta ꝛ pacta ſuāda.cauerēt ne deinceps maieſtatē lederēt.hūc autem ſtephanus pōtifex dū vineret ob ei⁹ v̄tutes ꝛ doctrinā monaſterio btī ſtephani martyris in vaticano prefecerat. Inito igit̄ pontificatu coꝛpa ſanctoꝝ mūt⁹ religioſe iacentia in vrbem cū maxima veneratione introducta honeſtioꝛe loco recōdidit.praxedis templū a fundamētis extruxit.ꝛ btē cecilie.eoq; loci ꝛ ip̄ius virginis ꝛ eius ſponſi valeriani tyburciȷ̈ maximi martyꝝ.vrbani.luciȷ̈ pontificum coꝛpa collocauit. Multaſq; baſilicas vetuſtate quaſſatas reſtituit. Tandem nullo religionis pietatis humanitatis exemplo preter miſſo.pontificatus ſui anno ſeptimo.menſe tercio.die decimoſeptimo moꝛit̄. ſepeliturq; in baſilica petri. Uacat tum ſedes dies quatuoꝛ.

Linea iperatoꝝ

Carolus magnus

CArolus cognomento magnus. ꝓ ſuis eximijs meritis. ac ſingulari fide ob oīm xp̄ianoꝝ libertatē. Cuz paterni regni fines in gallia rheno ligeri occeanoq̄ȝ in germania danubio ⁊ ſalo fluuio. Et hijs aq̄taniā vaſconiā hyſpaniā pene totam. Et cā ytalie ꝑtem in qua longobardoꝝ regio fuerit. bellica virtute ademptā adiunxit. adieciſſetq̄ȝ ſaxoniam. q̄ ē non modica germanie ps. tū vtrāq̄ȝ pannoniā. ⁊ vltra danubiū datiā hiſtriā ⁊ totū liburnoꝝ regnū. Om̄es deniq̄ȝ barbaras gentes q̄ germaniā inter rhenū occeanū ac danubiū incolunt. ꝑtim armis ſubactas. ꝑtim beneficio allectas in ſuā ꝑtātem redegit. his tantibus opibus. tanq̄ȝ rebus egregie geſtis eam ſibi famā nō ſolū in gallia ſ etiaz ꝑ vniuerſum orbe ꝯparaucrat. Anno ſalutis octingenteſimoprimo. pōtificatus leonis pape anno. v. ſummi impꝗ dignitatē (Poſteaq̄ȝ cōſtantin⁹ magnus relicta roma ad orientē receſſit ⁊ ſublatū impiū trecentis ⁊ triginta annis poſt auguſtulū in occidente ceſſauit) egregia ſua v̄tute occidenti reſtituit. ⁊ auguſt⁹ appellatus. impatorij nomē dignitatemq̄ȝ ſuſcepit. Et nō ſolū vt p̄miſſum ē aſſenciente ſ etiā applaudente pplo romano. atq̄ȝ ita impauit annis. 14. factus itaq̄ȝ romanoꝝ impator. poſt ampliſſimā dignitatē ſuſceptā. cum ī galliā reditur⁹ iter ꝑ hetruria faceret. in memoriā dignitatis adepte florentiā vrbez. quā olim magna ex ꝑte deleuerāt gothi. in priſtinū ſtatū cuz ſumma celebritate reſtituit. Omneq̄ȝ nobilitatē ꝑ oppida vicina diſpſam in ciuitatē reduxit. nouis menibus cinxit. templis ornauit. Cū reuertiſſet in galliā exceptus eſt eius aduētus ab om̄ibus pplis incredibili honore atq̄ȝ amore. cū bella ſeptem ⁊ quadraginta annis (tot em̄ regnauit) incredibili felicitate tū magnitudine quadaz animi. tum etiam ingenij atq̄ȝ conſilij confeciſſe tradūt. Quibus regnū ſatis amplum a patre acceptum longe maius poſteris ſuis reliquit. Fuit autem carolus ꝓcera ſtatura. lato pectore. latis humeris. magnis vegetiſq̄ȝ oculis naſo paulo eminētiore. forma deniq̄ȝ ⁊ pulcritudine oris adeo eximia. vt decorem ſimul pre ſe ferre videretur. cum regia quadam maieſtate cōiunctum. habeb atq̄ȝ in voce ſplendorem. Et in inceſſu totoq̄ȝ corporis motu ſummā dignitatē. promiſſam gerebat barbam. valitudine fuit proſpera. venatōibus gallorum more frequenter ſtudebat. ratus ad ſanitatem corporis conferre. Tradunt preterea eum balneis ⁊ aquis natura calidis plurimū delectatum. Inde aquiſgrani vbi ſedes regni eiuſq̄ȝ regia erat maximis ſumptibus templum condidit. ⁊ beate marie dedicauit. in qd̄ ſudariū ⁊ beatiſſime v̄ginis marie camiſiam tranſmiſit. Veꝝ ad eius regias v̄tutes addidit eloquentia copiāq̄ȝ dicendi ⁊ bonaꝝ artium diſciplinā. Habuit autem ex pluribus vxoribus pulcerrimā ſobolem. ſed ex hildegarde carolum pipinum ludouicum ⁊ filias plures. filios quoq̄ȝ doctiſſimis hominib⁹ erudiendos tradidit. ⁊ filias. ne ocio torpeſcerent lanificio aſſueſcere fecit. Carolus autem iam ſenio grauis cum intellexiſſet pipinū quem regem ytalie prefecerat mediolani mortuū eſſe. ludouicum filium minorem natu. aquitanie regem. ⁊ imperij ſucceſſorem. Bernardum v̄o nepotem ytalie regē declarat. Eiq̄ȝ mādat vt ludouico rebus in omnibus obtemperet. fines imperij hos eſſe voluit in galliam rhenū ac ligerim in germania danubium ⁊ ſauū fluuios. Hijs autem ꝓuincijs aquitaniam guaſconiā. magnam partem hiſpanie. ciſalpinam galliam. ſaxoniam. vtrāq̄ȝ pānoniam. yſtriam liburnos addidit. Stabilitū autem ſuis poſteris non ſolum francorum regnum. ſed etiam impatorum nomen. cum venatuz a regia aquiſgrani eēt profectus: domū redijt cum febre. cum lateris etiam acceſſiſſet dolor. morbis ſimul ⁊ ſenectute confect⁹. vita exceſſit. etatis ſue ſeptuageſimoſecūdo. ⁊ xp̄iane ſalutē. xv. ſupra octingenteſimū annū quinto kalen. februarij. Eius corpus in baſilica aquiſgrani ſolenni funere ſepultum tali epigrāmate Caroli magni xp̄ianiſſimi impatoris romanoꝝ corpus ſub hoc ſepulcro conditum iacet. Tribus annis anteq̄ȝ e vita migraret teſtamentum condidit. Duas partes epiſcopis metropolitanis dari iuſſit. in reficiendis eccleſijs. ⁊ ꝓ pauperibus iuuandis. Terciā vniuſcuiuſq̄ȝ ratione habita filijs filiabus nepotibuſq̄ȝ tum ſeruis ⁊ ancillis reliquit. Erant inter ceteros theſauros tres argentee menſe. ⁊ vna aurea p̄cipue magnitudinis. quarum vnam q̄ conſtantinopolitane vrbis ſimilitudinem referebat baſilice beati petri. Aliam in qua forma vrbis rome cernebat̄ eccleſie rauennati dono dedit. Terciā que totius orbis deſcriptōnem continebat. Et auream filijs ſuis reliquit. Fuit itaq̄ȝ carolus ſi eius res geſtas. tum domi. tum foris inſpicimus. tāte amplitudinis ⁊ integritatis imperator. vt poſtea neminē ſuperiorem. ne dum parem habuerit.

IUdeus quidam his temporibus. apud ſyriam exiſtens. quadam die in vilipēdium xp̄ianoꝝ xp̄o imaginem lancea ſuffodit. Et illico ſanguis vbertim effluxit. quo prodigio tremore correptus. ne ſanguis deperiret vas vulneri appoſuit a quo plurimi ſanitati reſtituti iudei ad fidem xp̄i plures ſunt conuerſi ſanguis autem diuino conſilio poſtea montuā allatum. ibidem vſq̄ȝ in preſens ꝑpter crebra eius miracula magno in precio ⁊ gloria habitus eſt. Carolus imperator hijs auditis ad Leonem ſcripſit. vt de his eum certum redderet. Leo v̄o cū ſeditionibus ſemꝑ vexaret̄. ab vrbe diſcedens. montuā proficiſcitur ad viſendum xp̄i ſanguinem. Is a montuanis perbenigne ſuſceptus approbato xp̄i ſanguine ob frequentia miracula. qd̄ ⁊ alij pontifices poſtea efficere. ad carolum proficiſcitur. vt hominē veritatis cognoſcende cupidū eius rei certiorem faceret. ⁊ de rebus ytalicis vt premiſſum eſt.

Anno mũdi.6023. Anno xpi.824.

EUgenius eius nominis ſecũdus papa.pr̃ia romanus.pr̃e boemũdo.paſcali ſuffectus.Eius tp̃e octauũ ſciſma fuiſſe ferũt. Inter hũc eugenium ⁊ q̃ndam noie zinzinũ ꝓpter patrũ diſcordias at eugeniꝰ dignitate corꝑis.⁊ p̄ſtãtia animi inſignis.ob hũanitatẽ ⁊ eloquẽtiã.oĩm ꝯſenſu tandẽ obtinuit. q̄ inito põtificatu.ſpretꝭ rebꝰ oibꝰ humanis.vl̓ potiꝰ fortune bonis.ad munificentiã ⁊ liberalitatem v̓ſus.Adeo rem frumentariaꝫ curauit.vt nullibi vilius.q̃ꝫ rome annona vẽderet.ac pauperꝝ pupilloꝝ viduaꝝ cauſas ⁊ vitã ita tutatus eſt.vt ab oibus merito pr̄ pauperꝝ diceret.Tandẽ cũ optimus hic pontifex,his artibus i pontificatu annis q̄tuor vixiſſet moritˀ collacrimãtibus oĩbus.Et ſuã vicẽ potiꝰ q̃ꝫ mortẽ ſanctiſſimi viri dolentibus.cũ mors ei ad felicitatẽ via optatiſſima eẽt. Quidã ſcribũt eũ ab emulis oculis excecatũ.ac martyrio coronatũ. Eius corpꝰ in baſilica petri apl̓oꝝ principis cum omni deuotione ſepelitur.

VAlentinus papa.pr̃ia romanꝰ.pr̃e leontio. q̄ apud paſcalẽ ⁊ eugenium viros ſanctiſſimos.⁊ doctrinã ⁊ rõnem bene ac ſancte viuendi a teneris ãnis vſq̃ꝫ ad maturã etatẽ didicerit. Non ludis nõ iocis aut voluptatibus intentus. vt pleriq̃ꝫ oẽs adoleſcẽtes faciũt.ſꝫ doctrinã ⁊ bñ viuendi normam ex lectione veterꝝ ⁊ exemplo ſanctoꝝ pontificũ ſumens.Cũq̃ꝫ tante v̓tutis ⁊ ſanctitatis eẽt. vt non dũ p̄ſbiter.ſꝫ diaconus ſummũ pontificatus gradũ meruerit. Poſtremo aũt pietate.clementia liberalitate.tum in vita priuata. tũ in põtificatu nulli maiorꝝ ſecũdus eſt habitus.has ob res oĩm conſenſu pontifex creatus.meritꝭ hominũ q̄ tum erant id fortaſſe exigentibus quadrageſimo põtificatus ſui die moritur.ac in baſilica petri ſepelitur.cõq̄rentibus oĩbus eũ hoieꝫ ſibi morte ſblatũ eſſe.quo ſtante labefactari romana libertas ⁊ xpiana religio vix poterat.

Anno mundi.6033. Anno xpi.834.

GRegorius quartus papa.pr̃ia romanus.pr̃e ioanne tituli ſancti marci p̄ſbyter. Vir nobilitate inſignitus.ſanctitate clarus doctrina ⁊ eloquẽtia p̄cipuus.qui tante modeſtie fuit.vt electus a clero ppl̓oq̃ꝫ romano nõ prius pontificũ munus obire voluit.q̃ꝫ a legatis Ludouici imꝑatoris ob eam cãm romam miſſis.q̄ diligenter tantã electõem diſcuſſerãt ꝯfirmatus ẽ.fecerat id ludouicus nõ ſuꝑbia motus.ſꝫ ne iura imperij amitteret.quippe q̄ natura clemẽs ⁊ humaniſſimꝰ ſit habitus.quiq̃ꝫ iura eccl̓ie ⁊ dignitate ſemꝑ tutatus ẽ. Qui pontificatu ſuſcepto.mox corpus.b.gregorij tranſtulit.atq̃ꝫ eo loci collocauit. vbi nũc iacet magnis adhibitis ornamentis.ferũt ab eodẽ corpa ſebaſtiani ⁊ tyburcij a cimiterijs in quibus ante iacebant ad baſilicã petri traſlata fuiſſe. Inſuꝑ ⁊ rogatu ludouici imꝑatoris oĩm ſanctoꝝ celebritatẽ kal̓.nouẽbris inſtituit obſ̃uãdaꝫ quã q̄dem cõmemorationẽ galli ⁊ germani p̃mo obſ̃uare ceperũt.eãq̃ꝫ rem magnopere a rabano monacho theologo inſigni carmibus ⁊ ꝓſa laudatã fuiſſe ſcribunt. Poſt multa aũt bona opa moritˀ gregorius pontificatus ſui anno.xvi. ſepelituꝛq̃ꝫ in baſilica petri.ſedes eius in morte diebus.xv.vacat.

Eugenius ſecundus

Valentinus

Gregorius quartus

Pipinus rex

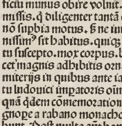

PIpinꝰ caroli filiꝰ natu maior cũ pr̃e a papa ytalie rex declaratus.regnauit annis.13. Vir q̄dem clariſſimus nec pr̄i vlla in v̓tute diſſimilis.queꝫ pater in vngaros miſit.quos cito grauibus p̄lijs ſuꝑatos ad deditionẽ cõpulit.Eoq̃ꝫ bello cõfecto.ip̃m in beneuẽtanos miſit qui grimoaldo duce finitimos pontificis agros turpiter vexabãt.eoſq̃ꝫ ꝑdomuit.vt egre ſe menibus tuerẽtur inde theate obſedit captaq̃ꝫ vi ciuitas prede ſimul ⁊ incẽdio ẽ ſubiecta. Ortana exinde ⁊ paulo poſt luceria in deditõem acceptis.hũc etiã pr̄ in venetos ſibi falſo accuſatos miſit ⁊ eracliũ atq̃ꝫ eq̄liũ inuaſit ꝓpter qͦ multe familie nobiliũ venetias migrarũt.q̄bus geſtis etiã multiſꝙ alijs p̄lijs egregie cõfectis mediolanum veniẽs. ibidem vitam cum multa gloria in pace finiuit.

Bernardus rex

BErnardus caroli magni nepos poſt pipinũ a carolo magno ytalie rex declaratur.Et regnauit ãnis.9.huic carolus p̄cepit. vt i oibꝰ ludouico filio eiꝰ ⁊ ſucceſſori obtꝑaret. Verꝝ carolo mortuo mãdatꝭ obſeq̄ noluit.q̄buſdã ytalicis ep̃is ⁊ ſeditioſis ciuibꝰ inſtigãtibꝰ ab iꝑio oino defecit. Et cĩtates ac ppl̓os i ſua v̓ba iurare coegit.Et cũ reſciſſet iꝑator.cã in ꝯuẽtu ꝓpoſita.nepotẽ leſe maieſtatꝭ crimie dãnatũ.hoſtẽ iudicauit.Exinꝺ copijs coactꝭ galliaꝝ germanie ⁊ baioariorũ ꝓuĩcie i ytaliã duxit.Rebꝰ ãt ytalie breui pacatis iꝑator nobiles ytalicos ꝑditionis ꝯiũctos iugulari iuſſit.Bernardũ aũt ⁊ ſi illico ad impatorꝭ aduẽtuꝫ armis depoſitꝭ ad miſericordiam ꝯfugerat. Et ſimul ep̃os i franciã ꝑduxit. Et ꝯuẽtu iterꝝ ſuꝑ iudicio aq̄ſgranũ habito gladio trucidatus. Ep̄i v̓o ſinodali decreto depoſiti in monaſterio relegati ſunt.

Hatto folio 192.

Linea iperatoꝛ

Ludouicus primus

LUdouicus eius nominis primus cognomēto pius. poſt carolū magnū impatoꝛ. patre carolo defuncto āno ſalutis. 815. imperiū ſuſcipiens. im perauit cū lothario filio annis. 25. Agebat in aquitanis hiberna ludouicus quādo illi carolū pſem obiiſſe renūciatum eſt. qui aquiſgranū repetens delat⁹ legationes q̄ ad genitoꝛē venerant primo audiuit. deinde puīncialiū celebra to cōuentu. ea que romanoꝝ imperio ⁊ francoꝛū regno adminiſtrandis viſa ſunt neceſſaria oꝛdinauit. Legationū aūt primaria fuit leonis cōſtantinopoli tani impatoꝛis. qui michaeli p id tēpus ſuffectus erat. vbi innouata fuerūt fe dera. primā exinde ex peditionē bernardo rege comitante. aggreſſus eſt in da nos. Obſtitit vo hiemis cum id pelagus glacie cōcretum erat. qꝺ cum impe ratoꝛ rexq̄ intellexiſſent. medio ferme heretes itinere ad padebrūnas ſaxonie ciuitatem exercitū in hibernis cōtinuerunt. Eaq̄ iam hyeme media quū eſſet allatum ex ytalia romanoꝝ primores in leonis pape moꝛtem cōiuraſſe. impe ratoꝛ regē in ytaliā ire iuſſit curaturū. ne quid detrimēti regnū ytalie pateref. Ingreſſus romā bernardus rex illico in grauē piculoſumq̄ moꝛbum incidit. res romanas p gerardū comitē compoſuit. Inde ſtephanus quartus papa. qui tercio q̄ creatus erat menſe in franciā accedēs ludouicū impatoꝛem apud aurelianas inunxit ⁊ imperiali diademate inſigniuit. Qui imperio ſuſcepto cō tra guaſcones grauiſſima bella cōmiſit. tandem eos in ſuā poteſtatē redegit. Deinde britones ſeu anglos res nouas molientes armis in officio cōtinuit. at poſtea ſarracenis Ceſaraguſtam incolentibus pacem conceſſit. Maius tñ tuendis danoꝝ regibus negociū impatoꝛi fuit. q̄ ſaxonū obſidebant limitē. Et tamen paulo poſt occaſione oblata freti cum ſolamo ⁊ gotfredi filijs cōfli xerūt. illiſq̄ prelio fuſis heroldum in paternum dacie regnū reduxerūt. Tam multis rebus varijs in locis bene geſtis ludouicus imperatoꝛ conuentum in aquiſgrano celebrauit. in quo eccleſiaſticis rebus cōpoſi tis. Lothariū primogenitum imperij conſoꝛtem declarauit. pipinuſq̄ tūc ſecūdus filius aquitanie. Et lu douicus tercius bauarie reges appellati ſunt. Que dum fierent bernardus ytalie rex fatui adoleſcēs inge nij quorūdam magnatum ytalie inſtigatione inter quos fuere mediolanēſis cremonenſis ⁊ aurelianēſis epiſcopi impatoꝛi vt premiſſum eſt rebellauit. capitali ſententia punitur. Cum britānia ad alios motus ſe pararet ⁊ in andegauis nūciabatur. ad hos ſedandos contulit ſe impatoꝛ. Eo cum veniſſet oīa reperit quieta. Sed aliud accepit incōmodū. q̄ ermelgardā vxoꝛem ex qua tres filios reges tūc ſupſtites ſuſcepe rat. longo confectam moꝛbo amiſit. Lothariū poſtea filiū in demoꝛtui bernardi locum ytalie regem dedit. quē romani a paſcali pontifice populoq̄ romano vocatum pontifex ipſe in baſilica beati petri inunctū co ronatūq̄ regem ytalie primo. ⁊ poſtea auguſtum appellauit. Ludouicus deinde mitiſſimi impatoꝛ inge nij ſemper multum fidei apoſtolice detulit. Fuitq̄ adeo vt quatuoꝛ romani pontifices quos viginti ſepte annoꝝ illius imperij tempoꝛa habuerūt. adiumento nūq̄ caruerint. quo in romanoꝝ pſecutionibus ſepe numero indiguerūt. Ludouicus quoq̄ bulgaros poſt petitam impetratamq̄ pacem pannonioꝝ limites ingredi auſos. ſola mittendi in eos exercitus oſtentatione a motibus abſtinere fecit. Lotharius vo ytalia pacata in galliam rediens. cum ludouicus pater carolum (cui caluo poſtea cognomē fuit) natu minimum fratribus ceteris oībus prefer ret. Inuidia ſtimulatus ludouicū in cuſtodia recluſit. Verū eodem anno i ter eos conuentione facta liberatus. imperio reſtituit. Tandē michael ipē impatoꝛ grecus primo ⁊ bre ui poſt gregoꝛi⁹ pōtifex. ⁊ ludouic⁹ īpatoꝛ eodē ferme mēſe. diē obierūt. ipē i btī arnolphi baſilica ſepelit.

MAuri hijs tpib⁹ in ſiciliā claſſe delati extēſione facta late incēdia cōmiſerūt. delata i ſiciliā claſſis vene ta eaten⁹ pfuit infideles q̄ pmū vela alonge ꝯſpexerūt i affricā redierūt. p id tpis venetoꝝ dux iuſtinia n⁹ fuit. āno ei⁹ ſecūdo ducat⁹. b. marci euāgeliſte coꝛp⁹ a qb⁹ mercatoꝛib⁹ ex alexādria venetias delatū ē ta li oꝛdine id factū recēſent. ſacerdotes pmiſſionib⁹ mercatoꝝ ducti capſa q̄ ſctm̄ hūbat coꝛp⁹ apta. illō ſpō te ipoſuerūt q̄ mercatoꝝ hui cōmeatū ad naues pferre ꝯſueuerāt. Tūc pati ad id aſtutioꝛes veſtitu ſoꝛdidiſſi mi colones ſpoꝛtā olerib⁹ poꝛcinīſq̄ carnib⁹ ſupiectꝭ plenā medio foꝛo iocabūdi pgebāt. obuiauerūt a ſar racenis poꝛtoꝛij exactoꝛes. poꝛcinīſq̄ carnibus qb⁹ machometici ſupſtitōe veſci ꝓhibēt. ideoq̄ viſu quo q̄ abhoꝛrēt. inter olera reptis canēr qꝺ poꝛcus eoꝝ ligua ē ſpoꝛtā ad nauim ferri pmiſerūt. inde p oliueſem poꝛtū coꝛp⁹ i vrbē puexerūt. q̄ āno ⁊ ſeqnti eccīa q̄ nūc extat ſcti marci venetijs edificari cepta ē. Et tūc ſena tus venetus marci ymaginē tanq̄ vrbis patroni in vexillis deferri ſtatuit.

Rabanus monachus

RAbanus monachus natione german⁹ abbas ful denſ poſtea magūtin⁹ archieps theolog⁹ q̄dem pclariſſim⁹ ac iſignis poeta. p h̄ tpꝰ. in pſa ⁊ carmine plimū valuit q̄ ex igenij ſui magnitudie mltos edidit libros pcipue op⁹ mirādū ꝺ laudib⁹ ſcte cruciꝭ ꝯmētat⁹ ē idē librū palipomenō ⁊ Machabeoꝝ hūit ec̄ h̄mões ſatis elegantes ad pplm̄ potiſſimū in celebritate oīm ſanctoꝝ. Seditq̄ annis. x. anno ſalutis. 846.

Strabus monachus

STrab⁹ itē mōch⁹ gall⁹ emunētiſſim⁹ gall⁹ ⁊ ꝯmēta toꝛ diligētiſſim⁹. rabani pꝺci auditoꝛ. p h̄ q̄ tpa ipſo preceptoꝛe ſuo inferioꝛ non fuit. qui in libros bi blie ppulcre cōmentatus eſt. Scripſitq̄ de officijs ec cleſie ad ludouicū impatoꝛem ⁊ multa alia.

Anno mūdi.6043. Anno xp̄i.844.

Sergius eius nominis ſecūdus papa.p̄ria romanus. p̄re Sergio e regione quarta.poſt Gregoriū pontificatū inijt.Hic cū prius os porci vocaretur ob turpitudinē nominis.mutare vocabulū coactus ē. ⁊ cognomenti ſergij nomen aſſumpſit.Eamqꝫ ꝯſuetudinē mutandoꝝ nominū a poſteris aſſumptā videmus.vt q̄ pontifices crearētur.ſuo omiſſo maioꝝ noīa ſibi inderent. Licꝫ ab oībus nō ſit obſeruatū. Conſtat aūt ſergiū ex illuſtri familia ortum. neq̄ꝫ a maioribus ſuis degeneraſſe.adiuuantibus eius p̄claꝝ ingeniū Leone tercio.Stephano q̄rto.Eugenio ſecūdo.⁊ Gregorio q̄rto.ſub quoꝝ moribus ⁊ doctrina:ita vixit.vt ſolus mortuo Gregorio dignus haberet.q̄ pontificiū munus obiret.Hic itaqꝫ pontificatu ſuſcepto ad ornanda templa conuerſus baſilicā ſanctoꝝ ſiluestri ⁊ martini vetuſtate collapſam reſtituit. In eaſqꝫ mlta ſanctoꝝ corpa collocauit.Struxit ⁊ a fundamētis ad t̄pius baſilice latus in honore petri ⁊ pauli monaſteriū vbi cōtinuo res diuina agebat. Romani quoqꝫ tyrannice immanitatis metu eius p̄cibus liberati ſanctiſſimū pontificē verū xp̄i vicariū ⁊ vnicū p̄rie parentē predicabāt. Demū re eccleſiaſtica bene ac integre gubernata.tercio pontificatus ſui anno moritur. ſepeliturqꝫ in baſilica Petri. vacat tum ei⁹ in morte romana ſedes menſibus duobus diebus.xv.

Leo q̄rtus papa.p̄ria roman⁹.p̄re rodulpho anno incarnationis octingētesimo quadrageſimo pontifex oīm cōſenſu decernit ac merito q̄deꝫ: vir enī fuit in oīn vita priuata etiā religione.innocentia.pietate.humanitate.gratia.liberalitate. doctrina eccleſiaſtica p̄cipue īſignis. Eius geſta p̄clara ſi cūcta conſcriberent voluminis modū excedere viderentur. Sunt q̄ arbitrant huius ſanctiſſimi viri oronibus deū per motū ſarracenoꝝ rabiē naufragio duꝫ onuſti preda domū redeūt cōpeſcuiſſe. Liberatus aūt ſarracenoꝝ metu ſedilia ī veſtibulo atrij lateranenſis poſita ex marmore cōſtruxit.Hūc quoqꝫ tante ſanctitatis fuiſſe conſtat.vt baſiliſcū ſerpentē(quē latine regulū appellant) ſuis oronibus e fornice ſancte lucie v̄ginis ī orphea expulerit.Eius alitu ⁊ veneno multi mortaliū perierant. Et incendiuꝫ illud ſigno crucis extinxit qḋ diu p domos ſaxonū ⁊ longobardoꝝ vagatū.diui petri baſilice appropinquabat. Hoc autē factum octauo die aſſumptionis.poſtea vt feſtus celebratus eſt. Reſtituit quoqꝫ vrbis menia ⁊ portas vetuſtate collapſas.ad hec do.xv.turres ꝓpugnacula vrbis a fundamentis extruxit. Sua quoqꝫ diligentia corpa ſanctorū q̄tuor coronatoꝝ inuenit.Eorūqꝫ tēplū in ſplendidiorē formaꝫ inſtaurauit. ſctos ipſos ſub altari collocauit ⁊ alia multa ſanctoꝝ corpa ibi addidit. At dum his rebus q̄ꝫ diligentiſſime vacaret ſarraceni cū claſſe magna contra neapolitanos romanoſqꝫ aduentabant. Ipē illico q̄ āta potuit manu hoſtiā ꝓficiſcit.ſuoſqꝫ p̄mo ad cōionem adhortatus oronem habuit. Deus cu⁹ dextera btm̄ petrū ambulantē in fluctib⁹ ne mergeret erexit ⁊c̄. his dictis facto ſigno crucis pugnandi copiā fecit poſt longū certamē hoſtes ſupant fuganturqꝫ.inde romam cū gaudio reuerſus inde vaticanū cinxit.Leoninā qꝫ vrbeꝫ de ſuo nomine appellauit. ne deinceps hoſtibus liceret ecciam bti petri leui incurſione ſpoliare.hāc auteꝫ vrbē p̄mo pōtificatus ſui āno inchoatū demū ſexto abſoluit. Ex manubijs vo ſarracenoꝝ plura reſtituit. Tandē optime de eccia dei.deqꝫ vrbe roma.ac noīe xp̄iano meritus. morit anno pōtificatus ſui octauo.mēſe tercio.die.vi.xvi.kal.auguſti.Sepeliturqꝫ in baſilica petri. vacat tum ſedes menſibus duobus diebus quindecim.

Ioannes anglicus(⁊ vt ferūt) ex mogūciaco ort⁹.malis artibus pontificatū adeptus. Mentitus enī ſexū cū femina eſſet adoleſcens admodū athenas cū viro docto amatore ꝓficiſcit. Ibiqꝫ p̄ceptores bonaꝝ artiū audiēdo.tantū ꝓfecit vt romā veniens paucos admodū etiā in ſacris lr̄is pares hrēt.ne dū ſuperiores. Legendo aūt ⁊ diſputādo docte ⁊ acute tātū beniuolētie ⁊ auctis ſibi cōparauit. vt mortuo leone in ei⁹ locū(vt Martin⁹ ait)oīm ꝯſenſu pōtifex crearet. Veꝝ poſtea a famuliari cōpreſſa.cū aliqn̄ occulte ventrē tuliſſet.tandē cū ad lateranēſem baſilicā ꝓficiſceret.intra theatrū(qḋ colloſeū vocāt) a neronis colloſo ⁊ ſanctū clementem doloribus circūuenta peperit. Eoqꝫ loci mortua.pontificatus ſui anno ſecūdo. menſe vno.diebus q̄tuor.ſine vllo honore ſepelit. Sūt q̄ hec duo ſcribāt pōtificē rōm qn̄ ad lateranenſem baſilicam ꝓficiſcit.deteſtandi facinoris cauſa.⁊ viā illā ꝯſulto declinare.Et eiuſdē vitandi erroris cā dū primo in ſede petri collocatur ad eam rem perforata.genitalia ab vltimo diacono obtrectari.

Theodolphus aurelianenſis epiſcopus.vir genere ſcientiaqꝫ ac diſciplina p̄cipuus p̄ſcriptis temporibus in p̄cio ex̄ns apud ludouicū impatorē falſo accuſat⁹.⁊ carceri mācipat⁹.vbi inſignia edidit monumenta.precipue verſus illos(qui in ramis palmarum ante fores eccleſiaruꝫ cantantur)cōpoſuit videlicet Gloria laus ⁊ honor tibi xp̄e redemptor.Contigit imperatorem in feſto palmarum illac iter facere.dū epiſcopus illos decantari faceret.impator ludouicus demolitus eſt.Et optimū ⁊ inſontem ep̄um abſoluit ⁊ ad ſuū ep̄atum cum gloria remiſit.

Linea ſummorū pontificum

Sergius ſecūdus

Leo quartus

Ioannes ſeptimus

Linea īperatoꝝ

Lotharius

Lotharius Ludouici predicti imꝑatoris filius. poſt pr̄em imꝑauit cū ludouico filio. quem impꝑij cōſortem fecerat annis. xv. Qui mortuo genitore ſolus romanū obtinuit imperiū. Ludouico aūt vix dū ad ſepulturā apud trecenſes elato. tres ipſius defuncti imꝑatoris fr̄es lotharius. ludouicus ⁊ carolus ob regni ytalie ſucceſſionem vehemētiſſimis inter ſe odijs exarſerūt. ⁊ illico armis correptis. maioribus contenderūt motibus omniū. quos poſt cathelanicū cū athila prelium gallie ſenſerūt. Nam in antiſiodorēſi agro apud fontanicū coactis copijs. quas vnuſquiſq̄ eoꝝ ſummis conatibus ducere potuit. ꝑliū eſt cōmiſſum. In quo (vt ſcriptores tradūt) ſtragē francoꝝ gētis quāta nuſq̄ alias fuiſſe factam. Licet aūt ludouicus caroluſq̄ ſuꝑiores euaſerint eorū tamen ſicut ⁊ lotharij vires adeo imminūt. vt finiū ab extremis tuendoꝝ facultas ſingulis ſit adempta. Fugiens ex ea pugna lothari⁹ cū fracto laceroq̄ exercitu ſuo. aqſgrañ. ſe recepit. Cūq̄ inſecuti fr̄es illo item oppido diſturbarūt. qui vxorem et filios ſecū rapiens ꝑ lugdunū viennā delatus copias reꝑauit. Tam multis inde ytalie galliaꝝ ⁊ germanie ꝓuinciaꝝ. ac vrbiū ⁊ optimatū legatōibus pulſati ſunt ipſi fratres. vt inducias cōſenſerint ꝓ quaꝝ occaſione de pace ⁊ paterne hereditatis diuiſione. agi eſt ceptum. Et ex ytalia q̄dam iuſſu ſergij ꝓfecti ſunt. inter quos georgius archiep̄us rauēnas primus eſt habitus. qui cum ſecūdo prelio apud lothariū componēde rei cauſa eſſet. ac fortuna ad ludouicū ⁊ carolū inclinaſſet. totum comitatū in prelio amittens. Eo cū cum trecentis equitibus venerat. vix ſolus e tanta ſtrage fuga ꝓlapſus eſt. At vero ij cōmunē totius regni calamitatē ⁊ interitū miſerati federa pacis in hunc modum ineūt. vt carolus caluus occidētalis paterni regni ꝑtes a brittānico occeano vſq̄ ad moſam fluuium. In qua parte regni francoꝝ maneret nomē poſſideret. ludouico cederet omēs germanie terram vſq̄ rheni fluenta. ⁊ trāſrhenū q̄cunq̄ genitor poſſideret. lotharius cum imperij titulo romam haberet ⁊ ytaliā. ac ꝓuinciā galliaꝝ romanā q̄ olim narbonenſis dicta. Cū ea galliaꝝ item ꝑticula ſcaldū inter ⁊ rhodanū fluuios. que acceptum tūc ab eius imꝑatoris ſubiectione nūc etiā ſeruat lotharingie nomen. Rebus aūt ita cōpoſitis lotharius ludouicū filiū quem regni ſociū aſciuerat ꝑfecit. Eo deniq̄ anno q̄ a fontenenticio prelio quintuſdecimus lotharium imꝑatorem abdicaſſe ſe imperio ⁊ monaſticū induiſſe habitū hiſtorici tradūt. Per qd̄ tempus alter eius frater ludouicus in ſuo germanie regno obijt. Et cū regnū inter filios diuiſiſſet ſenex effectus relinquens ludouicū imꝑatorē. nō ita multo poſt vitam cum morte mutauit.

Senſerūt ⁊ tūc gallie ſicut ⁊ ytalia cū ſarracenis. quantū mali imꝑatoris lotharij ⁊ fratꝝ diſcordia attulit rebus ſuis. Nāq̄ normāni in quibus emergis appellatio fuit duce romano eorū rege ꝑ ligeris fluuij oſtia ingreſſi. aquitaniā omnē deuaſtarūt. Et nullis qui reſiſterent exiſtentibus obuijs heria ab illis inſula. aliquotq̄ monaſteria ſunt cremata. Exinde normāni ꝑ galliā longe lateq̄ vagati burdegalam ſanctonam engoliſmā pariſios thuronū nouiomagū aurelianos pictauos. Et multa oppida. plurima caſtella populati ſunt. nec tamen auſi ſunt vi ceptis de francia vrbibus diu moram trahere. Sed in aquitaniam reuerſi. Eam pro ſede regni propriam tenere conſtituerant.

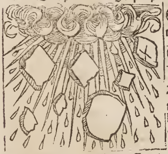

Grandinē mire magnitudinis hijs temporibus in gallia decidiſſe tradūt que pecora multa. ⁊ nōnullos homines interemit. Viſa ē tūc in ipſis grandinibus granū duriſſimū mire longitudinis.

Terre quoq̄ motus ytaliam cōcuſſit. Inde incertis locis vrbes ⁊ mōtes corruerūt.

Locuſte inſuper innumerabiles ſex alas habentes ⁊ dentes duos lapide duriores. in gallia veluti nix terrā opierūt. herbas ſegetes ⁊ arbores ac vniuerſa viriditatē hūtia deuaſtarūt. Tandē ꝓiecte in mare ⁊ ad littora in terrā eiecte. ſecuta ē magna putrefactio. Et inde mortalitatē magnā. aerē inficiētes generaleq̄ hoīm interitū ſuſcitarūt. Anno quoq̄ lotharij impꝑij ſecūdo apparuit cometes.

Apud oſtiam vrbem affris iterꝝ in ytaliā redeūtibus proſpe pugnarūt romani. Verū ſarraceni exinde ad ytaliā oram flectētes anchonā vi captā ſpoliatāq̄ incenderūt nec fuit maior cladis accepte conſolatio. quā ꝑpli fuga mediterranea dilapſi. magna ex parte mauroꝝ manus impias euaſere.

Adeulphus rex

Adeulphus angloꝝ rex vir q̄dē xp̄ianiſſim⁹ ⁊ romane ecc̄ie deuotiſſim⁹. circa illa tp̄a p̄mo totius anglie monarchiā tenuit. regnū accipiens. regnauit annis. vij. romā perrexit. q̄ inter cetera memoratu digna ob ſingularem religionem vniuerſam īſulam ro. ecc̄ie tributariā fecit. Voluit nāq̄ vt ſingule dom⁹ q̄tannis ſingulos argēteos ecc̄ie ⁊ ſancto Petro tributum perſoluerent.

Eadimūd⁹ poſtea āgloꝝ rex. vir q̄dē r̄ligiōe ⁊ ſctītate p̄cipu⁹. q̄ cū eēt acerrim⁹ xp̄iane r̄ligionis defenſor. mlta bella ꝯ danos infideles geſſit tādem ſupatus martyrio coronatus. Eius caput abſciſum lupꝰs ſeuus illeſum ſeruauit.

Eadimūdus rex

Linea ſummoꝝ pontificum

Benedictus tercius

Nicolaus primus

Hadrianus ſecūdus

Benedictus tercius papa. patria romanus. pr̄e petro. Is ob vite ſanctitatem. merito benedictus appellatus ē. ⁊ rex diuinarū grām. ſub gregorio eñ militans cū ab eo ſubdiaconat⁹ gradū accepiſſet. ita deinceps vixit. vt mortuo leone tanti pontificis ſucceſſoꝛ haberet. ad hūc itaqꝫ in eius electione oēs tanqꝫ ad vnicū ⁊ benigniſſimū ſidus a deo in terras miſſum eū pontificē decernunt. Qui flens ac deū ac ſanctos teſtes faciens. ſe nequaqꝫ dignū eſſe. q̄ tante ſedi p̄ficeret dicebat. Sed om̄ibus acclamantibus ⁊ eius electōem approbātib⁹ inuit⁹ pōtificū mun⁹ ſuſcipiens. in atriuꝫ lateranenſe pducit. ⁊ in ſede petri collocat. inde in equo albo ſedens ad eccl'iam ſancte marie ad p̄ſepe ductus ieiunijs triduo ⁊ oꝛonibus vacauit. deū rogans vt ſibi liceret ſancte ⁊ eccleſiaꝫ ſuam integre gubernare. Certi tñ rhodoaldi portuēſis epi factōem ſecuti. anaſtaſiū a leone pontificatu deiectum p̄ferre conati fuerant. ſꝫ cognito erroꝛe veniam petentes hominē ſanctiſſimū de moꝛe adoꝛarūt. Idem fecere ⁊ ludouici imperatoꝛis legati. ad ꝯfirmandam cleri ac populi electōeꝫ romā miſſi. tante eñ manſuetudinis fuit. tante dignitatis coꝛpe. ⁊ animo. vt tam in ingr̄atu conſtitutus qꝫ in vita priuata om̄ibus carus ⁊ gratus videret. multas eccleſias vetuſtate collabentes reſtituit. Ea q̄ inſtituit non v̄bis tantū ſꝫ re ipa comprobauit. ſacerdotuꝫ eñ funeribus ſemp interfuit. egrotos preterea inuiſit. paupes aluit. calamitoſos conſolatus eſt. viduas ⁊ pupillos acerrime tutabat. His artibus vitam ſanctiſſimā continue ducebat. moꝛiens ſuū coꝛpus ante foꝛes eccl'ie beati petri apoſtoli ſepeliri mandauit. pontificatus ſui anno ſecundo. menſe ſexto. die nono. interim v̄o dies. xv. ep̄atus vacat.

Anno mundi. 6063. Anno xp̄i. 864.

Nicolaus eius nominis primus. patria romanus. patre theodoſio. bene ⁊ ſancte a teneris annis educatus. primo ſubdiaconus a ſergio. mox v̄o diaconus a leone creatur. qui benedicti coꝛpus ſuis manibus nō ſine lacrimis tumulo collocauit. Quem poſt multas vigilias ⁊ oꝛones in baſilica ſancti dyoniſij pontificem licet abſentem creant. ⁊ fugientē in vaticanū. cōq̄ſitum in atriū lateranenſe perduxerunt. ⁊ nolentem in ſolio apoſtolico collocarunt. deinde in baſilica petri conſecratus. ſumpta de moꝛe pontifica coꝛona. multa cum ludouico ceſare qui tum aderat collocutus eſt. tū ad pontificatum. tum ad imperiū ptinentia. Ei poſtea michael theophili filius conſtantinopolitane vrbis impatoꝛ legatos cum muneribus romam miſit. Pontificie aūt dignitati conſulēs ioannem archiepm̄ rauennatem ad ſedem apoſtolicam. ꝑpter obiecta crimina recuſantem venire dignitate priuauit. quē deinde in gr̄am recepit. Liberatus autē pontifex a varijs moleſtijs eccleſiam dei genitricis (q̄ prius antiqua nūc noua appellat) reſtituit regem bulgaroꝝ cum omni prouincia ad fidem xp̄i litteris ⁊ ſanis admonitionibus conuertit. ⁊ eis ep̄os ⁊ p̄ſbiteros dedit. Pacem inter ludouicum ⁊ beneuentanū ducem compoſuit. Poſtea ludouico preſente ⁊ approbante multa inſtituit. que in coꝛpoꝛe iuris inſerta ſunt. Hic demū in om̄i genere virtutis illuſtratus. nono pontificatus ſui anno. menſe nono. die. xiij. moritur Et ante foꝛes baſilice beati petri ex teſtamento ad p̄deceſſoꝛis ſui exemplum ſepelitur. Sunt qui ſcribant poſt moꝛtem eius annis pluribus ſedem vacaſſe.

Hadrianus eius nominis ſecundus. patria romanus. patre Talaro epiſcopo ſergio pontifici familiaris fuit. Vir quidem optimus liberaliſqꝫ ac in pauperes maxime munificus. Hac ⁊ alijs virtutibus tanto in precio apud omnes fuit. vt cum de pontifice creando ſermo haberetur. certatim om̄es vnicum hadrianum deligerent. quem ad baſilicam lateranenſem nolentem detulere. Quo audito ludouicus imperatoꝛ confeſtim legatos romam miſit. ⁊ huiuſmodi electionem approbans romanos admoduꝫ laudauit. qꝫ ſummū pontificem ſancte ⁊ integre creaſſent. non expectato alioꝛum voto. Is autem pontificatuꝫ adept⁹ omnia que ad honoꝛem dei pertinebant diligenter circūſpiciebat. verbis exemplo. auctoꝛitate. tum ſua tū maioꝝ vnūquemqꝫ ad bene beateqꝫ viuendum coboꝛtatus. circūuentos etiam alioꝛum iudicijs ⁊ potētia acerrime tutatus eſt. haberi etiam ſynodum conſtantinopoli paſſus eſt. qua ⁊ pulſus phocius vir ſeditioſus ⁊ reſtitutus ignacius iam ante iniuria pulſus. a bulgaris quoqꝫ rogatus. vt virum vita ⁊ doctrina inſignem in ꝓuinciam mitteret. vt in fide retinerētur qui aliquos miſit. qꝫquā bulgari a conſtantinopolitanis coꝛrupti pulſis latinis ſacerdotibus. grecos receperūt. hadrianus vero ſeſe om̄ibus eccleſie hoſtibus quoad fieri poterat obijciens. cum moꝛtuo ludouico carolum filium inūcturus eſſet moꝛitur; pontificat⁹ ſui anno quinto. menſe nono. die duodecimo. Et in baſilica petri ſepelitur. Et tunc ceſſauit papatus dies duodecim.

Linea iperatoꝝ

Ludouicus ſecũdus

LUdouicus eius nois ſecũdus. pr̃e lothario defuncto. anno ſalutis octīgētesimo quinq̄geſimoſexto. impauit ſolus annis. xxj. q̄ olim a Sergio papa in regē inūctus fuerat. Nam lothari⁹ ludouicū filiū quē regni ſociū vt premiſſum eſt; aſciuerat in ytaliā cū ingenti exercitu miſit. huic ſocios addidit drogonem metenſem epum atq; alios viros eccleſiaſticos prudentia ⁊ auctoritate dignos. quoꝝ conſilijs vteref. Is aūt adoleſcens nimia felicitate elatus. quacūq; iter fecit cedibus oīa ⁊ rapinis vaſtat. incendit; ⁊ diruit. Veꝝ cū vrbi appropinquaſſet. eiq; obuiā honoris cauſa romani ciues obuiā ꝓdijſſent. depoſita feritate illa gallica mitioꝛ eſſe cepit. ꝙ ei p̄ter ſententiā ingredi vrbem pacato agmine liceret. Octauo aūt ex quo venerat die. vidētibus oībus q̄ aderāt ludouicū regem oleo ſancto inungit. corona donat. ytalie regē decernit. templūq; beati petri ingreſſi. pontifex ipm auguſtū declarans. impij corona eum coronauit. atq; q̄cq̄d honeſti poſtulaſſet (quotiēs ab vrbe diſcederet) facile cōceſſit. Ceſar itaq; ⁊ auguſtus declaratus ⁊ coronatus. ſtatim romā egrediens pacato agmine papiā cōceſſit. vbi ⁊ deinceps omnē vitā ſuā romā eūdo ⁊ redeūdo cōtriuit. Suis quoq; diebus ſarraceni ex affrica proceſſi beneuentanoꝝ regionē deuaſtabant. in quos imperatoꝛ ludouicus copijs illico vndecūq; cōtractis lotharīū frēm in adiutoriū inuitat. q̄ cum exercitu ingreſſus ytaliā cū inique ⁊ enormiter iret. tū ex caloꝛe. tū moꝛſibus araneaꝝ de gente ſua ꝑ multos amiſit. Ipſe vō lotharius in via moꝛbo coꝛreptus apud placētiā obijt. carolus aūt rex gallie audita moꝛte lotharij. regnū eius lotharingiā inuadit. ad hoc impatoꝛ ludouic⁹ lotharingiā cū carolo patruo habita pactione diuiſit ea conditione. vt ludouicus impatoꝛ aquiſgrani pallaciū cū ſua poꝛtione haberet. Tandē ludouicus ſuauiſſimus imperatoꝛ vltimū diem clauſit anno impij ſui vt ſupra.

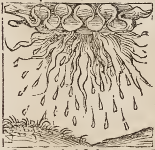

SAnguinē tpibus ludouici impatoris ꝑ tres dies ac noctes pluiſſe hiſtorici ſcribūt, apud brixianā ciſalpine gallie vrbem.

TYberis quoq; fluuius hoc anno. adeo romanā vrbē vexauit. vt nō niſi lintribus de vico ad vicū tranſire liceret. Nā ⁊ eccleſiā ſancti laurētij in lucina. ⁊ monaſteriū btī ſiluestri. ⁊ totā illā planiciē q̄ a via lata ad radices tarpeie rupis ad viā argentariā ⁊ ad auentinū ducit ita occupauerat vt inſtare diluuiū vulgo putatū ſit hac inundatione ⁊ multe domus euerſe ſunt. ⁊ plures arboꝛes euulſe. ⁊ ſata paſſim diſiecta. Neq; hoc ſemel eo anno. ſꝫ iteꝝ decembri mēſe rome accidit. emendare hec damna vel potius delinire pōtifex Nicolaus enixus. nullū gen⁹ officij ⁊ pietatis in ſuos omiſit.

BUlgaria his tempoꝛib⁹ lr̄is ⁊ admonitōnibus Nicolai pape ad fidē xp̄i veniēs cui⁹ rex cū oī ꝓuincia cōuerſus ē. Veꝝ nō quidē tūc primū vt multi habēt ſcriptoꝛes xp̄iani ſunt effecti. Sed cū longo prius tpe ſciſmatici fuiſſent catholice fidei dogmata acceperūt. Eoꝝūq; rex regno filijs relicto monachus eſt effectus. Et Sueroptlus Dalmacie rex. ſubditaq; illi ſclauoꝝ gente q̄ a bohemis germanis oꝛiginem habuit. tūc primū ad xp̄i fidem ſunt cōuerſi. Pontifex autē epōs atq; p̄ſbiteros (vt premiſſum ē) deſtinauit. q̄ pulſo inde photino heretico. neophitos oēs in fide cōfirmarēt. Nā photinus ipe in erroꝛe bulgaros oēs detinebat. Hoꝝ nāq; rex tante fuit ꝑfectōnis ⁊ ſanctitatis. vt maioꝛe filio in regno collocato. Ipe monachi habitū ſuſcipiēs. cū idez filius coꝛrupt⁹ ydolis ymolaret. pater zelo fidei ſuccēſus. dignitatē reaſſumpſit. Et in filiū cōcitatus illū regno deiecit. atq; eius effoſſis oculis in carcerē cōiecit. Iunioꝛeq; filio in regno collocato rurſum monachi habitū reſumpſit. Eo tñ moꝛtuo bulgari nō ita multo poſt cōſtantinopolitanoꝝ ſacerdotū donis ⁊ pollicitatōibus coꝛrupti. pulſis latinis preſbyteris grecos acceperūt. Que quidē ſeditōnes maloꝝ īcendia inter grecos ⁊ latinos multa ſuſcitarūt. Facta eſt aūt ꝑ id tpis regni dalmacie diuiſio. Cui⁹ membroꝝ noīa. etate etiam nr̄a in vſu habent. Siquidē vetuſti nois dalmacia grecie regio prima: ab oꝛiente macedoniā: ab occaſu hiſtriam: a meridie pelagus adriaticū: a ſeptētrione pannoniā habuit. Noua aūt in diuiſione a campis dalmacie hinc hiſtriam vſq; croaciā albam. Inde a dictis campis dirarchiū vſq; croaciā rubeā. Et verſus montana a flumine drino trans ipm flumē macedoniam vſq; raſciam ⁊ citra flumē boſnam vocauere. Raſſiaq; ⁊ boſna pro regni croacie regionibus habentur.

ET fere ꝑ eadē tempoꝛa ſarraceni cretam inſulā aggreſſi: ea oī ſunt potiti: q̄ꝝ ꝑs maxima in ytaliam nauigās: oēs vrbes in ſinū adriaticū ab ancone hydruntū ꝯtentes tenuerūt: vel deſertas fugientib⁹ habitatoꝛibus incēderunt: alijſq; tamē tūc ī locis res xp̄ianis ꝓſpere ſuccedebant.

PAcem p̄terea Nicolaus papa inter ludouicū impatoꝛē, ⁊ andaliſiū beneuētanū ducē compoſuit. Is eñ iūctis ſibi cāpanis ⁊ lucanis atq; ſamnitib⁹: ⁊ vana grecoꝝ ſpe ſubleuatus a ludouico impatoꝛe rebellās illius fines hoſtis ingredit: cui ludouicus repugnās ipm beneuenti tandem obſidet: donec in dānoꝝ refectionē pecuniā accipiens obſidionē diſſoluit: veꝝ aliquāto poſt andaliſius ꝑ fraudē impatoꝛē necare procurans cum ab eodem armis repetitus eſſet in ſardiniam fugit.

SUnt q̄ ſcribāt btm̄ cyrillū ex cherſona pōti ſcti clemētis coꝛp⁹ romā tū detuliſſe. Idq; ī eccīa hijs tpibus ſcti clemētis appellata recōditū fuiſſe: nec ita multo poſt cyrillū moꝛtuū eo loci ſepultū iacere.

ARioldum quoq; regem danoꝝ cū vxoꝛe ac filijs ferūt baptiſatū magūcie cui ipatoꝛ friſiam dedit.

Anno mūdi. 6073. Anno xpi. 874.

IOannes octauus papa. pr̄ia romanus. p̄re gundo. initio pōtificatus sui. carolū qui tū romā venerat impatorē decernit. postea in discordia a romanis in vincula coniicit. Hāc obrem nō ita multo post adiuuatibus qbusdā amicis e vinculis ꝓlapsus. ad ludouicū cognomēto balbū in frācias cōfugit. vbi p annū immoratus. ꝛ regē inūxit. Et cōtrouersias q̄sdam inter ecc̄iasticos ortas sustulit. Vñ abiens apud trecas ciuitatē cōciliū habuit. In quo ꝛ multa ad fidem ptinentia sunt instituta. Et flandrē. qui tum primū ex locis nemorosis ad meliorē cultū venerāt eps datus ē. vez cū ytalia a sarracenis vastaref. Cūq; iā montis cassini monasterium cepissent ac diripuissent. Joannes Romam accitus adiuuantibus principibus xpianis agarenoꝝ magnā ptem ytalie ac sicilia expulit. Carolū p̄terea quo ei liberius in vrbe viuere liceret imp̄ij corona donauit terciusq; carolus appellatus ē. Cōstituit aūt inter cetera si qs sacerdos aut laycus homicidiū faceret ppetuo irregularis haberef. ꝛ ad sacros ordines nullatenus admitteref. Vir sane ita vtraq; lingua doct⁹. vt e greco in latinū ꝛ septimā vniuersalem sydodū. ꝛ hierarchiā dyonisij ariopagite. Et vitas multorum sanctoꝝ caroli gratia in latinū eleganter ꝛ docte transtulerit. Cū vo in pontificatu annis. x. diebus duobus vixisset morif. ꝛ in basilica petri sepelitur. Vitā quoq; gregorij primi quatuor libris in dyaconatu conscripsit.

MArtinus secūdus natione gallus. p̄re palūbo. post ioannez pontificatum iniit. Sunt q hūc marinū vocent. martinus itaq;. cui⁹ vita ideo breuior ē qz breui tempe in pontificatu vixit. Sunt q scribūt martinū fraude ioannē pōtificē ita seditionibus agitatū fuisse. vt ei in vincula ꝯiecto auffugere necesse fuerit. Martinus autē malis artibus pontificatū adeptus breui morif. annū eñ ꝛ menses q̄nq; tantūmō in pontificatu vixit. nil dignū memoria gerens ob breuitatē temporis.

HAdrianus tercius papa. pr̄ia romanus. p̄re Bñdicto. tanti animi fuit. vt initio pōtificatus sui statim ad senatū populūq; retulerit. anno dñi octingentesimo nonagesimoquinto. ne in creando pōtifice impatoris auctoritas expectaref. qd q̄dem institutū a nicolao p̄mo temptatū potius q̄ inchoatum dr. Hadrian⁹ aūt pōtifex de q clerus pplusq; romanus magnaz spem cōceperat. ob eius v̄tutē ꝛ magnitudinē animi. anno primo ꝛ mense secūdo pontificatus sui morif. Sepeliturq; in basilica petri collacrimātibus oībus ꝛ ingemiscentibus tantā parentem iniquo tempore tam repente sibi ablatum esse.

STephanus hui⁹ nois q̄nt⁹ papa. pr̄ia roman⁹. ex via lata. p̄re hadriano. pōtificatū iniit eo tpe quo normāni aduūctis decis vastarūt Galliam. Hic itaq; quoadvixit in multa perturbatōne normānoꝝ hunoꝝ ac ytalicoꝝ semper fuit. ſ; multoꝝ viroꝝ illustriū in tanta rez pturbatione ꝛ q̄ maxime scītitate Luitprandi ticinensis ecc̄ie diaconi. valdridi bauari. berardi pictauiēsis epi mirifice recreabaf. Quoꝝ vita ꝛ moribus ita xpiana fides inoleuit. vt ꝛ monasteria multa ꝛ sacella magnis sumptibus in vtraq; gallia sint cōdita. Morif autē stephanus pontificatus sui anno. vj. die. xi. vacat tū sedes diebus quinq;.

Synodus quinta Constantinopolis

SYnod⁹ q̄nta apd cōstātinopoli fieri curauit iohes. viij. pōtifex rōnus. q faciens grecoꝝ cū latinis vnionē. quod sarracenis exterminādis maxime opportuna videbaf. In celebratōe hui⁹ cōcilij trecenti ꝛ tres sup octoginta p̄res fuerunt. Quid aūt declarandis fidei xpiane articulis ea p fuerit synodus canonū libri hñt. Sz qd nobis constat nulla grecos inter ꝛ latinos secuta ē federz ꝯpositio. p quā sarracenis meli⁹ resisti potuerit. Eode ei āno illi creta īsula egressi dalmacie oram īuaserūt. ꝛ nō solū exposita mari loca. ſ; fctā plerisq; ī loci extēsione mediterranea vexarūt. q̄ q̄dū vsq; ōlati oppugnata diu vrbe iō nō sunt potiti. q veneti vicine vrbis piculo excitati laborātib⁹ p̄sidiū attulerūt. ꝛ fugatos īde sarracēos mari q̄z supo expulerūt. Iō basili⁹ ipator ꝯstātinopolitan⁹ vrsum ducē venetū, ꝓthospatariū ipialez declaruerit. q. xij. cāpanas magni pōderis impatori dono misit. eas p̄mas constat fuisse quas grecia alicubi habuerit.

Linea summoꝝ pōtificu

Joannes octauus

Martinus secūdus

Hadrianus tercius

Stephanus quintus

Linea īperatoꝝ

Carolus ſecūdus

Carolus tercius

CArolus eius nominis ſecūdus. cognomēto caluus. anno primo ioannis pōtificis impare cepit. ⁊ regnauit annis. 6. Is cū brittonibus bellū p qn q̄ ꝯtinuos geſſit ānos. ⁊ deſerere nō audedat. veritus ne cū in normānos ducere cepiſſet. ſi britones a tergo premerēt reſiſtere neq̄ret. Carolus aūt interea bo menoio britonū duce primo. ⁊ poſtea criſpoio ei⁹ filio ſupatis occiſiſq̄ britannia potitus. ſe in regē lemonice vrbis vngi curauit. Et frāciā cum exercitu ē ingreſſus. Per qđ etiā tp̄s alter ei⁹ frater baioarioꝝ ⁊ germanoꝝ rex ī frāckford. obijt. Implicitū tūc recipiendaꝝ frācie vrbiū bello carolū caluū aſſumpſiſſe romanū imperiū. ⁊ regno germanie ſua impoſuiſſe p̄ſidia magis cōfuſe ac nude tradi ab oīb⁹. apud omēs tñ ſcriptores conſtat qđ carolus caluus imꝑatoris noīe aſſumpto romā ſe cōtulit. ⁊ a ioanne octauo pōtifice romano coronatus. illico in franciā redijt. cōpoſitiſq̄ illic rebus. romā ē reuerſus interea carolomānus ⁊ carolus. q̄ ex defuncto ludouico fratre germanie rege nepotes illius erāt exercitu ex oībus germanie ꝓuincijs coacto. in ytaliā aduerſus patruū ducere ꝯſtituerant. mouerantq̄ ſigna. quū caluus copijs ytalie raptim ſubſequi iuſſis mantuā acceſſit. Veronam eo ꝯſilio ducturus. vt in ſaltibus tridentinis nepotes ingreſſu ytalie ꝓhiberet. Sed cū apud mantuā lāguore animi egrotare cepiſſet. venenata potione quā Sedechias hebreus (quo vtebatur medico) dedit mortuus ē. Ea caroli calui morte audita ioannes pōtifex ludouico eius filius cui balbo cognomē fuit frācie regi vt imꝑator declararet̄ ſtuduit. Cōtra vo nulli ex nobilitate romana carolū terciū germanie regem. qui vt oſtendimus cū carolomāno fratre exercitū in ytalia ducendū habebat patum imꝑatorē fieri adiuuarūt. Et captū pōtificē in cuſtodia habuerūt. Ille vo fuga ꝓlapſus vt p̄miſſuꝫ ē. ad ludouicū balbū regē in franciā ſe cōtulit. Et p annū ibi moratus. cuꝫ regeꝫ amiciſſime ex more inūxiſſet. romā a carolo tercō imꝑatore vocatus redijt. eūq̄ inūctum imperij dyademate ornauit. Fuit aūt carolus ſecūdus vir xp̄ianiſſim⁹ ac deuotiſſimus. multa monaſteria atq̄ eccl̄ias celeberrimas hinc inde cōdidit. Et rem diuinam admodum auxit.

CArolus tercius cognomento groſſus. imꝑauit annis. 12. anno ab incarnatione dn̄i octingenteſimo octuageſimoprimo. hic gallie ⁊ gemanie rex q̄ alemaniā ꝓ portione accepat. In ytaliam mouēs exercitū. totaq̄ longobardia in deditione accepta. romā venit. a ioanne pontifice vt in vrbe roma liberi⁹ viuere liceret imꝑij corona donatus. Auguſt⁹ appellat⁹ ē. Cū enī ludouicus duobus ānis imperaſſet. ⁊ iam aſſumpto veneno obijſſet. carolū hūc inunxit ⁊ ſolus imꝑauit annis. x. q̄ imperij diademate inſignit⁹. ꝯfeſtim in normānos copias duxit. q̄ franciā ⁊ lotharingiā infeſtabāt rapinis ⁊ incendijs. compta enī morte ludouici. ſecuriores effecti nobiliſſimā galliaꝝ vrbem treuerim inuadūt. ⁊ in cena dn̄i ꝓuinciā adiacenteꝫ igne deuaſtarūt. cū carolus tercius in ytalia eſſet ⁊ a principibus germanie ⁊ gallie vocatus. vt regnū paternū a normānis liberaret. q̄ illico aſſumptis longobardis baioarijs ſaxonibus ⁊ friſonib⁹ alemanis ac thuringis ꝯ normānos mouet exercitū. Eos aūt breui adeo preſſit. cōcluſitq̄ vt rothifredus eoꝝ rex pace petita. ſe paſſus ſit fieri xp̄ianū. quem imꝑator de baptiſmatis fontib⁹ leuauit. Sūt q̄ ſcribāt ſtephani q̄nti pontificis tp̄e carolo cognomēto groſſum q̄ iam annis. xij. imꝑauerat. ꝑtāte deiectuꝫ ab optimatibus ſuis fuiſſe. ob ſegniciē corꝑis ⁊ ingenij tarditate. in locūq̄ eius arnulphū nepotem ſuffectū fuiſſe. Anno ſeq̄nti ludouicus fili⁹ caroli regis frācie obijt. ac in monaſterio ſancti dyoniſij ſepelitur. Reliquens carolomannū regni heredem. qui non multo poſt ab apro in venatione percuſſus. diem obijt. Et inde carolo imꝑatori q̄ de ſtirpe caroloꝝ ſolus ſupeſſe videbat̄ ſubijciūtur. ferunt nōnulli carolum ad tantā penuriā in egrotatōne deueniſſe vt ab arnulpho paucos redditus gratanter accepiſſet.

TEmꝑib⁹ caroli calui comitatus flandrēſis exordiū ſumpſit. Neq̄ tante opulentie ac noīs. eo tp̄e erat ſicut nūc cernit̄. ſꝫ a foreſtarijs regis frācoꝝ regebat̄. quoꝝ lidericus ⁊ ingerlanus ⁊ audacrus ſb̄ pipino ⁊ carolomāno ⁊ ludouico rectores flādrie fuer̄t nec tūc comites dicebāt̄. Balduin⁹ aūt fili⁹ audacri rapuit iudith filiā caroli calui ꝓpter qđ ab oī eccl̄ia cōſenſu epoꝝ excōicat⁹ ē ex iuſſu caroli. Inde epoꝝ ⁊ optimatū ſuoꝝ ꝯſilio recōciliatus. carolus imꝑator balduino ⁊ iudith flandriam dedit. In comitatu perpetuo poſſidendam. ac eorum heredibus.

Joannes Scotus

IOannes Scot⁹ vir ꝑſpicacis ingenij ac diuini. ⁊ mellite facūdie. ⁊ ī diuīs ſcp̄turis eruditiſſimus. apđ carolū p̄dcm̄. mlto ī p̄cio fuit. Is ex ſcotia ꝓuīcia ī frāciā ad carolū veniēs. ip̄i⁹ īꝑatoris iuſſu ⁊ rogatu hierarchiā dioniſij ariopagite e greco latinā fecit. Cōpoſuit ⁊ libꝝ đ nature diuiſiōe. demū mūificētia elfredi allect⁹ venit ī āgliā et apđ mōſteriū melberiēſe a diſcipul̄ q̄s docebat ſtilis ꝯfoſſus mortē ꝑtulit. ⁊ martyriū. Liber ei⁹ đ eucharistia poſtea ī vcellēſi ſynodo a leone nono celebrata dānat⁹ ē. fecit ⁊ comētare ī hierachiā.

ANaſtaſi⁹ eccl̄ie ro. bibliothecari⁹ eo tp̄e vtraq̄ lingua plimū erudit⁹ ī p̄cio hīt⁹. ſeptimā vl̄em ſinodū ⁊ vnā dyo. hierarchiā ac mltas ſcoꝝ vitas caroli īꝑatoris p̄dci gr̄a ī latinū trāſtulit. ⁊ pl̄a elegāter ꝯpoſuit

Anaſtaſius

Anno mūdi. 6093. Anno xp̄i. 894.

FOrmoſus papa poſt ſtephanū pōtifex creatur. Hic portuenſis epūs aliqñ ioānis pontificis ſeueritatem veritus. epātum ſuū deſerens in gallias aufugit. Verū cū reuocatus redire abnuerct. anathemate notatus romā veniens omī eccīaſtica dignitate priuat̄. ꝓphana indumēta ſimul cū moribus aſſumens. Sunt q̄ arbitrātur hoc iō formoſo accidiſſe. ꝙ eius cōiuratōnis cōſcius ꝛ auctor fuerit. qua ioannes captus ꝛ in vincula cōiectus eſt. hac itaqꝫ cōtumelia motus formoſus ab vrbe diſcedens iureiurādo affirmauit ſe nūqꝫ poſtea vł romā vel ad epātū rediturū. At vero martinus pontifex ioannis ſucceſſor. hominē poſtea iuramento ſolutū in patriā ꝛ priſtinā dignitatē reſtituit. vñ ad pōtificatū nō ita multo poſt largitione potius quā virtute ↄ̄dicentibus q̄buſdam aſſumitur. Qui ſtatim inito magiſtratu. eccīam. b. petri principis aploꝝ leui pictura exornauit. Tandē pontificatus ſui anno q̄nto. menſe ſexto morit̄. Vacat tum ſedes diebus duobus.

BIbliothecarius lateranēſis vigintiunius ſummoꝝ pontificū. q̄ p eos fuerūt ad ſexaginta annos geſta. adeo nude ſcribit vt vix parentū. patriaqꝫ pontificū illoꝝ nomina. ꝛ quot in pontificatu fuerunt. vel annis vel menſibus vel diebus ponat. ceteriqꝫ ſcriptores ꝛ ſi de geſtis rebus. ꝓuinciaꝝ vñ originē habent. aliqua ꝛ aliqñ vana ꝛ ſupflua dicunt. pauca tñ ad romanū imperiū romanoſqꝫ pōtifices ex ſcriptoꝝ ariditate faciētes. ānoꝝ ad. lx. p quos dicti pōtifices vixerūt altiuſcule repetemus. Verū neſcio quo fato accidiſſe dicamus. vt vna cū induſtria impatoꝝ ſimul etiā pontificū virtus ꝛ integritas defecerit. q̄ q̄dem tempa infeliciſſima eſſe arbitramur. cū auctoritate Platonis tales ſoleant eſſe reliqui ciues. quales ſunt in republica principes. p̄cipue aūt hij octo ſeq̄ntes pontifices breui tpe ſederūt. varijſqꝫ cōtentionibus agitati. Nā ſtephanus ioannis facta cōfirmās. formoſum damnauit corpus eius mortuū. abſciſis duobus digitis manū in tyberim ꝓijci mandauit. Rurſus theodoricus acta ſtephani reprobās. formoſi approbauit. Seq̄ntesqꝫ pauca laude digna factitarūt

BOnifacius ſextus papa. natione tuſcus. In demortui formoſi locum pōtifex creatur. Quātū aūt in pōtificatu vixerit. magna controuerſia ē. plus em̄ alij minus quidā tempis hūc aſcribūt. plures tñ affirmant pontificē hūc diebus tantūmō ſex ꝛ. xx. in pontificatu vixiſſe. hoc faciūt hiſtorie in quib⁹ nulla vel parua de hoc homine fit mentio. Moriens vō ī baſilica petri ſepelit̄.

STephanus eius nominis ſextus. patria romanus anagninus epiſcopus pontifex creatus. tanto odio perſecutus eſt formoſi nomen. vt ſtatim ei⁹ decreta abrogauerit. res geſtas reſciderit. Licet quidam ſcribant ip̄m ſtephanū epiſcopatum anagnie a formoſo conſecutum fuiſſe. Referuntqꝫ ſtephanū tanta rabie deſeuiſſe vt habito concilio corpus formoſi e tumulo tractum pontificali habitum ſpoliatum. Indutumqꝫ ſeculari. ſepulture laicoꝝ mandauerit. abſciſſis tamen dextre eius duobus digitis vt precipuis eſt illis potiſſimū quibus ī conſecratione ſacerdotes vtuntur in tyberimqꝫ proiectis. ꝙ vt ip̄e dicebat contra ius ſacramēti romā ꝛ ſacerdotiū repetijſſet. quo a Joanne octauo iure ſpoliatus fuerat. Magna fuit hec cōtrouerſia ꝛ peſſimi exempli. cuꝫ poſtea fere ſp̄ ſeruata hec conſuetudo ſit. vt acta prioꝝ pontificum ſequentes aut infringerēt. aut om̄ino tollerent. Tandē pontificatus ſui anno primo. menſe tercio morit̄. Sedes aūt ex eius morte tribus diebus tum vacat.

ROmanus papa ſtephano ſurrogatus patria romanus. Qui non ambitione aut largitionibus (vt multi ſui temporis) pontificium munus obtinuit. ſed de more petri pontificatum inijt. Stephani tamen pontificis decreta ꝛ acta. ſtatim improbat abrogatqꝫ. Horum nempe pontificuꝫ intentio atqꝫ virt⁹ tota in alterius nominis ac dignitatis extinctione erat. Cōmemorare tamē huius pontificis nomē libuit. qui in ſede petri tercio pontificatus ſui mēſe demoritur.

THeodorus ſecūdus papa. patria romanus. pontifex creatus. veſtigia ſeditioſoꝝ ſequitur. Nam ꝛ formoſi acta reſtituit. et eius ſectatores in precio habuit imperante adhuc in ytalia (vt quidam volunt) arnolpho. De iſto ꝓpter breuitatem temporis nulla habetur memoria. Is em̄ Theodorus vigeſimo ſui pontificatus die moritur.

NOrmannia. que eſt galloꝝ regni pars. a normānis nuprime ad fidē cōuerſis illam colentibus nomen aſſumpſit qui autem fuerint normanni vt quidam ſcribūt haud conſtat. Sunt tamē qui dicant eos ex Noruegia in galliā deſcendiſſe. Hi nanqꝫ vna cum danis per galliam igne ferroqꝫ debachantes a carolo multis prelijs attriti coacti ſunt fideꝫ xp̄i accipere. partemqꝫ gallie illis ad incolendum conceſſit. que vltra ſequanā fluuiē eſt. ꝛ hodie normādia dicit̄. Hac tamen lege vt ſingulis annis vectigal francie regibus aliquot afferrent. Ne vi ſed benignitate eius loco illa obtinuiſſe videret̄. poſt Rotifredū regem duces plura bella geſſerūt.

Linea ſummoꝝ pontificū

Formoſus

Bonifacius ſextus

Stephanus ſextus

Romanus

Theodor⁹ ſecūdus

Linea īpera toꝝ

Arnulphus

ARnulphus ſeptimus galloꝝ imꝑator. poſt carolū magnum anno ſalutis
octingenteſimo nonageſimoprimo. in locū caroli tercij ſuffectus fuit. Is
nepos eius. imꝑauit annis. 12. Et cū eſſet germanie rex. eū formoſus pontifex
a pſeq̄ntibus iniuriatus ad ytaliā in ſui tutelā euocauit. Et primo q̄dem ingreſ
ſu bergamo capta ambroſiū eius comitem ſuſpendio necauit. Indeq̧ romā pe
tens formoſum pontificē in priſtinā dignitatē reſtituit. a quo deinde coronat⁹
in franciā rediit. hic primo ſumptis armis ſtrennue magūtinos debellauit. in
de in normānos. qui cū danis alias datis p. xl. annos galliā infenſiſſime vaſta
uerant. adhuc rebellantes. magnis cladibus ꝑdomuit. Arnulphus poſtea to
tam orientalē franciā q̄ theutonicū regnū dicebat̄. ſ. baioariā. sueuiā. ſaxoniā.
thuringiā. friſiā. ⁊ lothoringiā rexit. frāciam v̇o oddo ſaxoniā ducis fili⁹ tenu
it arnulphi auctoritate. Cendebuldo filio de nō cōiuge nato lothoringiā dona
uit. Uez poſtea nimio ſucceſſu elatus. ita cōtumax in omnes. tū vel maxime in
eccleſiaſticos factus ē. quē ferūt pediculos vermes. quos ſola caro humana gi
gnit. ita totū inuaſiſſe corpus. vt nullo potuerit medicamine adiuuari. q̄n eo in
faſtidio ⁊ cruciatu vitam apud otting in baioaria amiſerit. Eius ſepulcrū monſtrat̄ i cenobio ſancti heme
rāmi Ratiſpone. Deſijt aūt in arnulpho gens francorū imperij romani culmine decorari. ad annū circiter
centeſimū. poſtq̧ felicibus ⁊ cum multis europe ꝓuincijs. tū ytalie fauſtiſſimis auſpicijs carolus ceperat
imꝑare. Si quis v̇ero eius tꝑis geſtas res. ⁊ vniuerſum ytalie regimē. cū ad ſexaginta qui ſequūt̄ annos
cōparabit. ꝑfecto intelliget. nulla vnq̧ tempora ſibiunicē magis fuiſſe cōtraria. vt queadmodū afflictaz
laceratam. ⁊ om̄ibus bonis ſub exarchoꝝ a conſtantinopoli miſſoꝝ tyrannide exhauſtam ytaliā. Caroli ⁊
q̄ſi oīm eius ſucceſſoꝝ magnificentia bonitas liberalitaſq̧ erexit inſtaurauitq̧. ita p eos ad ſexaginta āнos
ab adriani tercij fine ad ioannis duodecimi initiū pontificatus diſſidentes. inter ſe latini nom̄is p̄ncipes.
⁊ incurſantes barbari ac externi. eam ꝓpemodū ad deſolatōem interitūq̧ ꝑduxerit. efficitq̧ hoꝝ tēpoꝝ ma
lignitas. vt om̄is fere ſcriptoꝝ diligentia ceſſauerit.

HUni gēs ſcithyca. q̄ ſuꝑiorib⁹ diebus innumera pene manu. finibus egreſſa. nō prius i itinere ſedes
cepit. quā ad ꝯſanguineos. vngaros. pānonias incolētes ꝑuenit. ꝑualuitq̧ ea immitior gens. ⁊ fa
ctos humaniores. cōtinuata cū nr̄is p m̄lta ſecula ꝯuerſatione. Ex huius primo bauaros ⁊ poſtea vnga
ros dictos patrijs expulit ſedibus. tradiq̧ videmus eā gētē. q̄n tūc p̄mū aduenit. calētibus adhuc patrie
morib⁹. crudis carnib⁹ ⁊ aliq̄n hūanis veſci ſolitā. Poſt paucos itaq̧ ānos q̧ aduenerāt Arnulpho apud
frācos ſtephani vt docuim⁹ q̄nti pōtificat⁹ tꝑe in īꝑatorē creato. longobardi loca nūc longobardia dicta ī
colētes. ſiue q2 in p̄dicte vngaroꝝ gētis p̄ſidio aduerſus arnulphū imꝑatorē ſꝑauerint. ſiue ex reb⁹ ytalie i
maximū adductus diſſidiū romanos ꝑuiſecerint. illis aduerſari ac apte inimicari ceperūt. Romaniq̧ ⁊ ce
teri ytali nullū ab īꝑatore nouo diſſidijs regno frācie implicito auxiliū aduerſus rebellos lōgobardos af
futuꝝ itelligētes. berēgariū forotulieſem ducē roma oriūdū creāt īꝑatorē. Huni iterim ſiue q̧ ipi aduētus
ſui p̄ncipio dicti ſunt vugari. p̄ma ī germanos expeditiōe delati. m̄lt¦ mortalib⁹ vl̕ ceſis vl̕ capt¦. loca ſacra
atq̧ ꝓphana ⁊ ſpoliart. ⁊ ferro igniq̧ deſtruxert. nec miorē ī gallijs. vl̕ rez p̄dā vl̕ edificoꝝ d̄molitōz edidert

Monaſteriū Gigniacū ⁊ Cluniacū

GUillielinus cog̃mētopi⁹
aquitanie dux. ⁊ aluer
nie omes. Hiſdē ec tꝑib⁹. ⁊
fide ꝯuerſatiōe morib⁹ religi
oneq̧ atq̧ doctrina in precio
maximo fuit. q̄ cū virili prole
careret. Cluniacēſe monaſte
riū burgūdie in p̄ꝑno fundo
magnificentiſſimis inchoa
uit opibus. Et bernonē virū
doctiſſimū eidem loco abba
tē p̄fecit. maximis ꝓuētibus
ei deſignatis. vnde monachi
poſſent viuere.

Hermo abbas

BErno abbas gigniaci ce
nobij p̄ria burgūd⁹ ex
q̄dā comitū clariſſima fami
lia nat⁹ his tꝑib⁹ ob ſctitatē
⁊ clariſſimā doctrinā mirifi
ce laudatur.

Rudolphus rex

RUdolph⁹ corona ſibi i
poſita rex burgūdionū
ſtatuit̄. qd̄ regnū multo tem
pore durauit.

SUnderoldus maguncie
archiepus a normānis
wormacie martiryſatur.

REmigi⁹ q2 āntiſiodorēn. epus in exponēdis ſcripturis diuinis ⁊ humanis
hoc tempe claruit.

IOannes nonus papa.pͣtria romanus.poſt theodoꝝ pontifex creat⁹. formoſi cauſam in integrũ ſtatim reſtituit. aduerſante magna ppl'i romani pte.qua ex re tanta ſeditio orta ē. vt paulũ admodũ ab iuſto prelio abfuerit. Is aũt rauennaꝝ ꝓfectus.iiij.et.lxx. epoꝝ habito conuentu.ꝛ ſtephani res geſtas improbauit.ꝛ formoſi acta reſtituit. diiudicās pperam a ſtephano factum.qui cenſuit eos iteꝝ ordinandos eſſe.quos formoſus ad ſacros ordines aſciuerat. hoc accidit.q2 pontifices ipi a petri veſtigijs diſceſſerāt.tum vel maxime. quia res publica xpiana ignauos ꝛ deſides principes habebat quoꝝ maxime intererat nauiculas petri fluctibus exagitari.ne ſi gubernator aliqñ reſipiſceret.principes ipos vt malos nautas e repu. deijceret. Ioannes aũt pōtificatus ſui āno ſecundo.die.xv.moriens. nil de ſe dignũ memoria relinquit. niſi ꝙ ſeditiones quaſdam ꝓpe extinctas reuocauit.

BEnedictus quartus papa.pͣtria roman⁹.pontifex creatur.ob eius humanitatē ꝛ clementiā.qui maxima cuꝫ laude.tū maxime in tantis corruptis pontificū moribus vitā cōſtanter ꝛ ſine infamie nota perduxit. Vez nec quicꝙ ab ipo factitatū cōptū habem⁹. ꝙ magnopere laudari poſſit.acciderat eī illi etati ꝙ omīs vͥtus.tam in capite.ꝙ̃ in membris ex hoīm ignauia cōſumpta fuerat. Nam vbi opibus laſciuire cepit eccīa verſis cultoribus a ſeueritate ad laſciuiā. pepit hec portēta.a qbus ambitione ſctiſſima petri ſedes occupata ē potius ꝙ̃ poſſeſſa. hec tū bñdicti laus ē.ꝙ in tam corruptis moribus grauiter ꝛ conſtanter vitā ducens.pōtificat⁹ ſui anno.iij.meſe.iiij.morit̃.vacat tū ſedes dieb⁹ ſex

LEo qntus papa. cu⁹ patriam hiſtorici non ponūt. pontificatum aūt adeptus.a chriſtofero eius familiari dominādi cupiditate allecto capit̃. ꝛ in vinculis conijcitur. qđ ſine magna ſeditione.ꝛ multoꝝ interitu fieri non potuit Chriſtoferus itacꝙ ſedem occupat.xl. leonis in pontificatu die qui videns ſe honore ſpoliatum(ꝛ maxime a familiari cui multa cōtulerat beneficia)dolore animi paulo poſt perijt.cum ab eo potiſſimū honore ſpoliatus fuit. queꝫ ipe. vt lupum domi aluerat.vt illud theocriti enutrito lupos qui te comedant.

CRiſtoferus papa. cu⁹ patria ꝛ cognomentum ob ignobilitatem ignorat̃ leone deiecto pōtificatum malis artibus adeptus.male amiſit. Septimo enim menſe.dignitate ac merito quidem eiectus.monaſticam vitam vnicuꝫ calamitoſoꝝ refugium obire cogitur.in monaſteria eī tancꝙ in inſulas clerici male de eccleſia dei meriti relegabant̃. Sergius autem eius ſucceſſor poſtmodum cognita hominis iniquitate illum e monaſterio traxit. ꝛ in cuſtodia publica in vinculis cōiecit.nec multo poſt ad maiorem ſui penam in artiori cuſtodia eū reuinxit. vbi ꝛ tandem miſerabiliter defecit.

Apparitio michaelis

MIchaelis archangeli apparitio.āte hec tempora in apulia iuxta Sipōtum vrbē in monte gargano facta fuit.in quo poſtea ob hui⁹ memoriā oppidum vna cuꝫ templo edificijſcꝙ alijſcꝙ apparatu clariſſimo conditum fuit.ad qđ nunc vſcꝙ totius xpiani orbis populi maximo concurſu frequentare dicitur.

POſt hec quocꝙ tēpora ignee faces in celo ꝛ ſtelle micantes diſcurrenteſcꝙ ꝑter conſuetudinē viſe ſunt. Unde non ita multo poſt vngari ytaliam cuꝫ exercitu ingreſſi. multas viciſſim intulere acceperecꝙ clades. Cometacꝙ ſolito rutilantior apparuit. Et ſecuta eſt nimia inundatio aquaꝝ precipue in ſaxonia.

SErgius eius nomīs tercius papa.natione ro.pͤe benedicto pontificatum tinens. baſilicam lateranenſem.que tum corruerat reſtituit. Hic itacꝙ diaconus exiſtens formoſi factione ē pontificatū cōſeqret̃ plurimū ꝑſecutus fuit Ea ꝓpter a formoſo reprobatus fuit. Sꝫ ipe ſuſcepto pōtificatu ī galliā ꝓfect⁹. Lotharij gr̃a ꝛ amicicia fultus in ytaliā redijt. Et chriſtoferum monachum papatus inuaſorem capiens in vinculis reuincit.formoſa acta ita improbauit. vt denuo ad ſacros ordines eos admittere neceſſe fuerit. quos formoſus antea ſacerdotali ordīe dignos cenſuerat.ꝛ in vltionē ſue iniurie.eius cadauer e ſepulcro tractū.capitali ſupplicio.ac ſi viueret affecit.corpuſcꝙ ipm in tyberim ꝓijci iuſſit.tancꝙ ſepultura ꝛ honore humano indignū. ferūt piſcatores corpus ipſum inter piſcandū reptum.ad baſilicā petri detuliſſe.atcꝙ dū funus celebrat̃ ſctōrū ymagines que ī templo locate erant.corpus ipm veneratus fuiſſe. Sergi⁹ aūt his artibus vitā ducens.ſeptimo pōtificat⁹ ſui āno.meſe.iij.die.xvj.morit̃.

Linea ſummoꝝ pontificū

Joannes nonus

Benedictus quartus

Leo quintus

Chriſtoferus

Sergius tercius

Ludouicus eius nominis tercius. arnolphi imꝑatoris filius. pr̄i ſucceſſit anno ſalutis. 903. regnauit aūt annis. 10. Confuſo autē exiſtente imperio minime ad coronā impꝛ̄ij ꝑuenire potuit. quē tñ franci in regē frācoꝝ germanorūqꝫ genitori in titulo impꝑij ſubrogarūt. Et ī oppido forchē rex creat̄. vtqꝫ ceudebuldo cui principes lotharingie aduerſabātur reſiſtentiā faceret, ad regnum tocius belgice vocātur. quo cōperto cendebuldus lotharingiā ferro igniqꝫ deuaſtabat. tandē a comitibꝰ ſtefano gerardo ꝛ manfredo in bello occidit̄. Anno aūt ab incarnatione dñi. dcccev. Ludouicus filius boſonis ꝓuincie romane ꝛ burgūdie regis filius ꝑ taurinos ytaliā eſt ingreſſus. Cūqꝫ totius ytalie regno ꝓ ſuo arbitrio potiret̄ dimiſſo milite. veronā cū paucis ſe cōtulit. vbi a quibuſdam traditione captus reuocato berengario oculis priuat̄. Inde berengarius regnū ytalie cū imperio accepit. ludouicus aūt rex germanie ꝛ apud frācos germanoſqꝫ imꝑator ſine heredibus mortuus. in quo ꝛ fratre cendebuldo carolorū genealogia finē habuiſſe dicūt. ac ſic imperiū qđ annis centū ꝛ decem caroli magni progenies poſſederat. demū ad longobardos trāſfert̄. ludouico autē defuncto. otto dux ſaxonū ab oīmibus petit̄. Is princeps clariſſimus ſenio grauis regnū recuſabat.

Conradus primus. filius conradi. quē comes albertus occiderat. cōſilio ꝓdicti ducis ottonis. q̄ regnū accipe renuit. cōſenſu oīm francoꝝ rex creatur. anno dñi. dcccexiij. quē alij ponūt nouiſſimū oīm caroloꝝ. hic ad coronā imperij nō ꝑuenit. ꝛ cū in ytalia nō imꝑauerat. ytali eū inter imꝑatores nō numerant. imꝑauit tñ apud gallos ꝛ germanos annis ſeptē. anno regni eiꝰ p̄mo hungari ad depopulandā terrā rurſus effuſi. a ſueuis ꝛ baioarijs iuxta rhenū ſternūtur. poſt dux baioarioꝝ arnulphus cōrado regi cōtrarius cū vxore ac filijs ad hungaros diuertit. vbi vſqꝫ ad obitū conradi ꝑmanſit. cōradus aūt moriendo anno regni ſui ſeptimo corā regni ſui principibus heinricū ottonis ſaxonie ducis filium deſignauit regni ſucceſſorem.

Heinricus primus dux ſaxonie ottonis ducis filius in francia orientali regnauit ꝛ anno domini. dcccexx. in germania imperium aſſumēs imꝑauit annis. 18. occidentalē franciam. tum carolo rege pariſius regente. Heinricꝰ autem per pontificē coronatus nō fuerat. fuit aūt in cohercendis hungaris atqꝫ bohemis vir glorioſiſſimus. quos ingreſſos violenter ſaxoniā incredibili cede proſtrauit. hic heinricus humilis vocitatus vxorem habuit mathildim. q̄ illuſtriſſima matrona mire ſuauitatis ꝛ gratie ac manſuetudinis mulier. oīmqꝫ aliaꝝ virtutū ſplendore illuſtrata fuit. de qua nōnulli celeberrimi ſcriptores mira ſcripſere. que ſua virtute ſaxonū familiā plurimū exaltauit. ex qua genuit ottonem magnū. ꝛ heinricū ducem baioarie. Soror aūt huius heinrici haba genuit albertum comitem de quibus in ſequentibus hyſtorie ponūtur. Heinricꝰ quoqꝫ ſacram lanceam mirandi operis ꝛ clauis xp̄i ihu crucifixi ſanctificatam a rudolpho rege burgūdie minis extorſit. additis muneribus ꝛ parte prouincie ſueuorū. Et hanc ad inſigne ꝛ tutamē imperij poſteris reliquit. Eam tamē alij a boſone rege prouincie fuiſſe tranſlatā. anno regni heinrici. xv. otto filius eius vxorem ducit filiam eduardi regis angloꝝ. Tādē dum ad obtinendam imperij coronā romā pergeret. diem vltimū clauſit is licet in vincendis inimicis glorioſus extiterit. tamen pacificus. non effugatis ab ytalia tirannis benedictōnem non accepit imperialem. Relicto filio ottone primo. qui factus eſt imperator.

Linea iperatoꝝ

Ludouicus tercius

Conradus primus

Heinricus primus

Temporibus Ludouici tercij albertus nobiliſſimus comes frācoꝝ ottonis ſaxonū ducis ex filia nepos cōradū (q̄ a q̄buſdā ludouici regis filꝰ fuiſſe dr̄) occidit ob ea rex ludouicus albertū in caſtro babenberg bello inuadit. Cū viribꝰ ſe poſſe ꝑficere dubitaret. hattonis archiep̄i magūtini dolo. ad imꝑatorem ductus capite plectit̄. q̄ hiſtoria ī deſcriptōne ciuitatꝭ babēbergēß infra latiꝰ patebit. Ex eiꝰ ſanguine ferūt originē traxiſſe albertum. qui poſtea marchiam orientalē olim pannoniā ſuꝑiorē. nūc auſtriā dictam. ab hungaris ereptaꝫ romano imꝑio adieciſſe tradit̄.

Albertus comes babenbergēſis

Hatto magūtinus archiepiſcopus. qui ſucceſſit Sunderoldo a normānis occiſo. Is cum comitem albertum de babenberg doloſe tradidit occidendū. poſtea rex cōradus eū in ducem ſaxonie heinricū ſollicitans. ob potētiā eius ſibi ſuſpectā. ad qđ cū iaꝫ torquē aurerā archiep̄s fabricaſſet. Que collo ducis ſecū cōuiuantis inijceret̄. dolo ꝓdito fruſtratus eſt. Et poſt triduū morbo vel languore ꝛ vt alij ferūt fulminis ictu interijt. ꝛ a demonibus raptus. In puteū ignis in monte ſicilie precipitatꝰ. dicente voce in aere. Sic peccata lues. ſicqꝫ ruendo rues.

Hatto archiep̄s magūtinēſis.

Babenberga preclara ciuitas franconie. quã Radiantia fluuius (vernacula lingua rednitz dictus) diuidit. In bono ac feraci loco ſita. Is fluuius nõ longe a Nuremberga pegnicio amne exonerat̃ pbet ꝗ babenbergenſib⁹ oblectamentũ variũ. ac vtilitatẽ ob nauigia plurimũ accomoda. deinde in moganum deſcendẽs q̃ nõ paucas frãconie plabit̃ vrbes. ſupra ciuitatẽ in edito mõte arx ẽ natura ꝛ arte munita. Luitolfus princeps ſaxonie ſuis tpibus claruit. cui⁹ fili⁹ otto. genuit heinricũ humilẽ primũ. romanorũq; regem q̃ germanie prefuit. Et filia babam. a qua hec ciuitas babenberga vocitat̃. Quãq; nõnulli monte pauonis appellant. Hec baba comitiſſa babẽberge. duos genuit filios Reynoldũ. quẽ cõradus dux frãcie occidit. nongenteſimo ꝛ ſexto ſalutis ãno. Et albertũ nobiliſſimũ francoꝝ comitẽ. pſcripti ottonis ſaxonie ac thuringie ex filia baba nepotẽ q̃ cõradũ fratrem ludouici regis romanoꝝ ob necẽ fratris vita priuauit. Quãobrem in arcẽ vrbis ſe cõtulit. Et aliquãdiu regis obſidionẽ ptulit. difficilis expugnatio loci videbatur. Ob quã rem ad dolos recurſum ẽ. Hatto eps magũtinus miniſter ſceleris inuentus ẽ. Qui pfect⁹ ad albertũ litis arbitrũ ſe dixit. Rogauitq; albertũ. vt ad imperatorẽ in caſtra deſcenderet. q2 vel pacẽ ei daret. vel in arcẽ reduceret incolumẽ. credidit albertus. accepta iuriſiurãdi religione. Albertus aũt comes deinde recepta fide ꝛ pmiſſione battonis archiepi. cũ eo pgens a caſtro ſuo. Vix aũt arcem egreſſi tũ batto vereor inquit. ne diu apud imperatorẽ morari oporteat. Vtili⁹ fortaſſis cõſiliũ erit. prius ſumpſiſſe cibũ. Laudauit albertus verba pſulis. Et in caſtellũ rediens. battoni prandiũ dedit. nulla alia ſecuritate ab epo reqſita quo ſumpto ad imperatorẽ cũ eo prexit. vbi mox capt⁹. ꝛ capitali ſentẽtia dãnat⁹. cõdemnat⁹ monet archiepiſcopũ de facta ſecuritatis ſue pmiſſione. Rñdit parꝝ religioſus eps. ſe fidei et pmiſſioni ſatiſfeciſſe. ipmq; a caſtro egreſſum. incolumẽ ſel' in caſtrũ ſuũ reduxiſſe. Cũ ad prãdiũ introiuit. bis reducere nõ promiſiſſe. Infelix Albert⁹ gladio obtrũcat⁹ ẽ. Meli⁹ romani q̃ pari fraude vſi vnũ ex captiuis ab hãnibale romam miſſis. vinctũ rmiſere. pdia q̃ albert⁹ hũit ipio poſtea ceſſerũt. otto vo. iij. ipator pdia pleraq; diuo heinrico tradidit vt in puilegio eius ſcribitur. Nouerint oẽs xpi fideles qualiter nos obuiternẽtum dilectiſſime

genitricis noſtre adelheide caro nepoti noſtro baioariorū duci heinrico quoddā iuris noſtri prediū. ciuitatē videlicȝ babēberg noīatam. cū oībus ad hāc reſpicientibꝰ ꝛc. nr̄a impiali potētia ī ppetue vſuȝ ꝓprietatꝭ cōceſſimꝰ. firmiterqȝ donauimus ꝛc. Eam vrbē deinde heinricus impator ſanctꝰ plurimū exornauit. Eccleſiā ac aulā ep̄alem celeberrimā in ea fundauit. cū ſua conthorali ſancta v̄gine kunegūda. Nā nil in vita p̄termiſerūt. qđ ad honorē dei ptinere ſecerneret. q̄ poſt mortē in eadē baſilica ſumma ac regali. multis miraculis claret. ibiqȝ berengariꝰ ſepultus ē. q̄ regnū ytalie vſurpauit. Et ab ottone primo captꝰ in germaniaȝ ductus. illic exulans obijt. Ornaturqȝ hec ciuitas edificijs publicꝭ ac ſacris edibus ppulchris. habȝ ꝛ ſanctū ottonē eius loci ep̄m aplicū pāncranie. cū vexillo diui georij. credūt quoqȝ duas e ſex ydrijs ibi eſſe. in quibus vinū ex aqua factū. a domino ſaluatore. euangeliſtaꝝ tradit hiſtoria. Et gladiū cum quo petrus malcho auriculā amputauit. Laudem v̄o vrbis ac deſcriptionē gottefridus viterbienſis elegans hyſtoricꝰ. hijs ſequentibus edidit.

Bauaricus fluuius vulgo radiantia dictus
Norica rura fouens. varieqȝ vagādo relictꝰ
Montis pauonis. vrbis amena colit
Nomie vulgato mons babēberga vocatur
Flumine craſſatur. vicinaqȝ terra rigatur
Ponſqȝ ſupſtratꝰ. cingit vtrūqȝ latus
Urbs laudāda nimiſ mōtꝭ ſbcreſcit ab imis
Indeqȝ ſblimis fit turribus in ſitu primis
Montis ab vrbe tm̄ culmina clerus habet
Agmine muroꝝ ſeries p̄cincta domoꝝ
Excluſis laicis. munitio fit dominoꝝ.
Eccleſie forma. mōtis caput auget ꝛ ornat
Mons pauonis hȝ colles ſibi collaterales
Tres q̄ſi cōſiles. vrbis quoqȝ principales
Ipe nitēs mediꝰ. p̄eminet abſqȝ pari
Pulcrior illoꝝ loca maxima dat monacoꝝ
Templaqȝ multoꝝ reliq̄t dant canonicoꝝ
Quarta ps fluuio p̄bet vtrūqȝ forum
In crucis q̄ modū. poſuit ſibi pauo colonū
Stat medius petrꝰ. ſtephanꝰ ſibi dexter h̄r
Uertice ſtat Jacobus. leua michael retinet
Fertqȝ ſecus fluuiū. virgo maria decus
Ceſaris heinrici ſancti cognomine claudit
Hec ꝛ maiora multa fuere bona
Cuius ꝛ oſſa bona ſunt ad miracula prona
Hoc opus hec dona ſua ꝯtulit alma corona
Me vocat hiſtoria pauo beate vale.

Anaſtaſi⁹ terci⁹ papa. p̄ria roman⁹. ſergio pōtifici ſurrogat⁹. pōtificatum iniȷ̈t. Quo landulphus beneuētan⁹ p̄nceps graui prelio in apulia cū grecis decertauit ⁊ vicit. Hic vir bon⁹ modeſte ⁊ integre in pōtificatu vixit. nec in ſe q̈cquā habuit. q̄ rep̄hendi poſſit. quē pōtificē hac vna ī re laudare poſſum⁹. ꝙ neminē eoꝝ. q̄ an̄ ſe in pōtificatu fuere ignominia aliq̄ notauerit vel maledicentia pſecutus ſit. a q̄ cū nil memoria dignū geſtū ſit. ſecūdo anno pontificat⁹ ſui moritur. Et in baſilica petri ſepelitur.

Lando papa p̄ria roman⁹ anaſtaſio ſucceſſit. Hui⁹ aūt vita ita obſcura fuit vt etiā ſint q̄ eū inter pontifices nō numerēt. maxime vincentius hiſtoricus. aliter martin⁹ ſentit. ⁊ gothefridus q̄ ſcribit. Landū auctem ſuā interpoſuiſſe. q̄ minus berēgari⁹. ⁊ rudolphus comitiſ guidonis fili⁹. inter ſe decertarēt. Land⁹ aūt ſexto pōtificat⁹ ſui menſe. die. xxi. moriens. in baſilica petri ſepelit̄

Ordo cluniacēſiū ſb regula diui B̄ndicti incepit

ORdo cluniacenſiū anno dn̄i nongēteſimo terciodecimo. ſub regula diui p̄ris B̄ndicti ab oddone abbate viro vtiq̄ ſanctiſſimo initiū ſumpſit. Nā berno abbas moritur⁹. oddonem olim muſicū cluniacenſis cenobiȷ̈ ꝯſtituit abbatē ea ꝯditōe vt eccl̄a cluniacēſis q̄tannis gigniacēſi pſolueret. xiȷ̈. denarios. Oddo aūt mire ac incōpabilis ſanctitatis in monaſtica diſciplina feruēs. cū eiuſdem ordinis mōchi. a p̄mis eoꝝ p̄ris b̄ndicti inſtitutōibus plimū declinauerant. Quā obrem pmot⁹ oddo abbas feruorem ſemimortuoꝝ denuo excitauit. et multa ad monachoꝝ inſtructōem ſcripſit. Et laudabilis īſtitutio bt̄i b̄ndicti in diuerſis cenobiȷ̈s reuixit. Hic a remigio antiſiodorenſi in muſica et dialectica a p̄mo ē eruditus hiſtoriā de ſancto Martino edidit. Ubi ⁊ paulo poſt in domino ſanctiſſime quieuit.

Oddo pm⁹ p̄r cluniacēſ

IOannes eius nominis decimus. p̄ria roman⁹. patre ſergio. pontifice anno domini nongenteſimonono pontificatum iniȷ̈t. preſul rauēnas is antea fuerat. ep̄atu deiecto ppl̄i tumultu. Uerū lando mortuo pōtificatū adeptus. ſp̄us militares magis q̄ religioni deditos geſſit. Indigebat autē huiuſcemodi pōtifice eccl̄a. q̄ ꝯfeſtim ꝯ̄ ſarracenos ytaliā ī multis locis occupātes cū albericio hetrurie marchione ī auxiliū accito ꝯflixit. ⁊ ſuperās ab vrbis finibus ſbmouit. Is ī triūphi modū romā rediēs alberici odium ī ſe concitauit. ⁊ cū eū e roma expelleret. vngaros ī ytaliā vocat. q̄ plus calamitatis q̄ ſarraceni ytalie intulere. Joannes aūt ſeditiōe militaria militib⁹ guidonis comitiſ captus. ⁊ ī vincula ꝯiectus. ceruicali in os ꝯiecto necat̄. pōtificat⁹ ſui āno. xiiȷ̈. mēſe ſecūdo. die tercio. Eius ī locū alter ioannes ſubrogat̄ veꝝ q̄ꝛ vi ſedē occupauerat. E loco ſtatim deiectus cōnumerari inter pontifices non meruit.

LEo ſext⁹. p̄ria roman⁹. legitimis ſuffragiȷ̈s pōtifex creatus. vir vtiq̄ bonus. q̄ nil tyrānicū ī vita p̄ ſe tulit ītegre ⁊ modeſte vitā ducēs ac rei diuine ꝯſulens. reuocare ciues ad ꝯcordiā temeritate p̄oꝝ pōtificū adhuc tumultuantes. cōponere res ytalie. pacare externū hoſtē. ꝓpulſare barbaros a ceruicibus ytalie conatus ē. Sed dū in hiȷ̈s opibus laudabilib⁹ v̄ſaret̄. ſeptimo mēſe. die q̄ntodecimo pōtificatus ſui morit̄. ſepeliturq̄ ad ſanctū petrū.

STephan⁹ ei⁹ nois ſeptim⁹ p̄ria roman⁹. eo tp̄e pōtificatum iniȷ̈t q̄ hūgari alemoniā ſaxoniāq̄ pplantes. ab heinrico germanie rege apō merſburgā ingēti clade ſupati ſunt. ei⁹ āt vita māſuetudis ⁊ religiōis plena fuit. q̄ ſecūdo pōtificat⁹ ſui āno. mēſe vno. die. xiȷ̈. morit̄. Inq̄ b. petri baſilica ſepelitur.

Linea ſummoꝝ pontificū

Anaſtaſius tercius

Lando

Joannes decimus

Leo ſextus

Stephanus ſeptimus

Reges ytalie

Berengarius primus

Hugo

Berengarius ſecūdus

Berengarius tercius

BErengarius eius nominis primus. foroiulianoꝝ dux. roma oriundus ex longobardoꝝ regum ſtirpe ꝓgenitus. ꝛ in bellicis artibus prudētiſſim⁹. ludouico predicto ſupᵱato. primus in ytalia imperiū ſibi vendicauit. impauitqꝫ annis. 4. romani eīm ꝛ ceteri ytali nullū ab imꝑatore diſſidijs regni francie implicito. auxiliū aduerſus rebelles longobardos affuturū intelligentes. berēgarium ducem foroiulienſem crearunt imꝑatorem. nec tamē adeo in creatione illa fuerunt cōcordes. quin guidonem ſpoletanū ducem alij regem ytalie declarauerint. In ytalia vero creati principes noui. inter ſe diſſidentes. aliquot cōmiſſis ꝓlijs cōcurrerūt. ꝓmiſqꝫ in cōgreſſibus guido berengariū incōmodis affecit. At berengarius vir magnanimus aerei militaris ſcientiſſimus breui ſupior euaſit vt guidonē in etrurie ciuitatibus q̄s tenebat. in ſuoqꝫ ducatu ſpoletano ſe oportuerit continere. Itidē feciſſe dr̄ ambroſio alio bergomenſi comiti. Quibus ſublatis ꝛ interfectis berengarius in vnū copijs ſuis contractis. cū romanis etiam bellum geſſit. qđ quidem landonis pape prudentia cito ſedatum fuit. Guidone aūt mortuo. lambertum filiū illi in regno ſucceſſiſſe certū eſt. cum quo plurimas ꝯcertationes habuit. a quo (vt nōnulli affirmant) poſtq̄ ab vngaris cū quatuordecim armatoꝝ milibus apud forūiuliū fugatus fuerat. apud veronā ſupat⁹ eſt. Berengarius imperij ſui vires nomēqꝫ ad eam ytalie ꝑtem q̄ nūc longobardia ad alpes vſqꝫ obtinebat. Magna eīm tum erat inter ytalos germanos et frācos de poſſeſſione imperij concertatio. Vñ ꝛ grauiſſima bella orta ſunt. nec extincta ſine multoꝝ interitu. oīmqꝫ ꝓuinciaꝝ calamitate. annitebantur tamen romani ytaliqꝫ imperij nomen in ꝓuincia retinere. ferunt igiꝭ berengariū a landone potifice fuiſſe coronatum.

HUgo arelatenſis comes poſt berengariū impauit in ytalia annis. x. hunc elegerūt ytali contra rudolphū burgūdū q̄ berengariū imperio priuauerat cui cedens abſqꝫ contentione rodulphus in burgundia ſe recepit. Duxit vero vt debuit hugo ytalie regno potitus rodulphi regis exemplo admonitus ſuſpectam coꝝ a quibus vocatus fuerat fidem. ꝛ dato ſampſoni cuidam ex ducibus ſuis exercitus negocio. illos quid fieret principio ignorātes in exiliū egit. Nec tamen hugonē regem. ſua ſatis tutata eſt prudentia. ꝙ arnoldus bauaroꝝ dux a factioſis exulibus. alijſqꝫ domi potentibus ytalis ſuaſus aduerſus eū in ytaliam cū paratiſſimo exercitu venit. quem veronenſes primi regem ytalie appellatum intra menia acceperūt. vbi paribus animis ē decertatum. Vicitqꝫ Hugo ꝛ veronenſibus reiectam in racheriū epm̄ ſuū rebellionis culpam deꝓcantibus pepercit. ep̄us papiam in exilium eſt actus tandem hugo cum paraſſet iniurias ſtephani pontificis mulctati vlciſci. in ip̄o apparatu moritur.

BErengarius ſecūdus poſt vgonē vel vt alij volūt poſt berengariū primū accepto imperio impauit in ytalia annis. 7. Hic itaqꝫ cū ciſalpinā galliam tantūmō tuereꝭ. Iter hungaris dedit. vt in etruriam irent. euerſis vrbibus ingentem ꝑdam aſportarunt. Per idqꝫ tēpus poſt pacatos vngaros imperiū ytalie. vt reſtaurareꝭ annitente berengario tyranni quibus formidoloſa erat ei⁹ potentia pernicioſis ytalie machinationibus reſiſtere perrexerūt. Rudolpho burgundionū rege ſuaſionibus pollicitationibuſqꝫ in ytaliam accerſito. qui perditorum hoīm ytalie magnatū potius q̄ꝫ exercitus ſui viribus fretus. berengario pulſo in illius quondaꝫ imperij ꝑte ytalie tribus annis regnauit. Nec tamē diu tardauit vltio. que bonos eaꝝ regionū eque ac ꝑfidos afflixit. Etenī vngari ad quos berengarius cōfugit. ſalardo duce in ytaliam venientes. Et omnia ꝑ que incedebant vaſtantes. papiam obſederunt ꝛ vi captam ferro ꝛ igni abſumerent ſunt admiſi. Tandem berengario ſecūdo quem ytalia pulſum ad hungaros confugiſſe diximus. apud illos. vel vt aliq̄ habent ſcriptores apud bauaros vita functo. berengarius tercius in ytaliam venit.

BErengarius tercius primi berengarij ex filia nepos. in ytaliam veniēs. anno ſalutis noningēteſimo trigeſimoquinto imperio potitur. quem vero ꝛ quantū adduxerit exercitū. aut eius gentis ope adoleſcens exul ſit reductus nullus ſcribit. Sed apud multos conſtare videmus ip̄m ſtephani ſeptimi pontificis tp̄ibus ytaliam ingreſſum eſſe. Sed interea ſarraceni ad garganū ſedentes appulis calabriſqꝫ noua excurſione vaſtatis. beneuentū vrbem obſident ſpoliatamqꝫ incendunt. Quibus vltra progredi vt romāos inuaderent fines parātibus romani pontificis ioannis decimi ſuaſionibus impulſuſqꝫ adducti guidonem comitem cohortibus tumultuario delectu coactis perficiunt. Is in barbaros ducens furentes repreſſit. berengari⁹ q̄ꝫ imperiū quietēqꝫ in ytalia reinregrare cupiēs. pacē federaqꝫ cū hūgaris firmauit. hūgariqꝫ rabie q̄ in ytalos tot ꝑ annos aſſueti fuerāt in externos verſa alemaniā denuo ꝑplare ac vaſtare ceperunt. Ferunt aliq̄ hunc berengarium annis octo regnaſſe. Licꝫ alij ea aliaqꝫ de quarto berengario ſimilia ſcribant.

Anno mūdi. 6133. Anno xp̄i. 934.

IOannes vndecimus papa: p̄ria romanus: eo tempore pontificatū iniſt: quo ſanguinis fons genue largiſſime effluxit: future magne calamitatis indiciū. Nam ⁊ genua a ſaracenis ex affrica venientibus tunc capit̄ ac diripit̄ Et vngari ytaliā ingreſſi longe oīa ac late populati ſunt. Joannes aūt pontificatus ſui anno quarto. menſe decimo. die. xv. morit̄. vacat tū ſedes dies. xij.

LEo ſeptimus papa. natione romanus. vgone ⁊ lotbario in ytalia imperantibus poſt ioannē pontificatū adeptus nil dignū memoria geſſit. q̄ pontificatu aſſumpto. cū remiſſus eſſet. pontificatus ſui anno tercio. die decimo moritur. Et in baſilica petri ſepelitur. vacat tum ſedes dies tres.

IOanne vndecimo pontifice. anno nongenteſimo triceſimoquinto saraceni affricam incolentes vt iam p̄miſſum eſt. ingenti ducta claſſe orā oēm etrurie maritimā populati ſunt. ⁊ genuā circūacti. vrbēq3 graui obſidiōe p̄ſſam ceperūt. in qua maxima vſi ſunt ſeuicia. vrbe ei ſpoliata. Et ijs qui arma ad defenſionem induerant. primo impetu ceſis. oīes pariter puberes maſculos cū facta preda nauibus impoſitos abduxerūt. Quidā tn̄ ſcribunt impuberes genuenſium ex affrica in patriam breui reductos fuiſſe.

CUm creatus eſt pontifex leo ſeptimus. ad eius anni terni tēpora gulbelmus ſcribit heinricū germanie regem ac imperatorem: de quo ſupra p̄miſſum obijſſe. Cui ſit in regno imperijq3 titulo ſuffectus otto filius mathilde ſaxonie regis filia de quo in ſequentibus mentio fiet.

STephanus octauus papa natione germanus. poſt leonem pontificatum iniens. Cum pontificatum ſuſcepiſſet ita a romanis ſeditionibus vexatꝰ eſt. vt nil memoria dignū ab eo geri potuerit. immo vero (vt Martinus refert) in tanta ſeditione mutilatus. turpiter aliquādiu. vitam duxit. Cum ob inboneſta vulnera prodire in publicum erubeſceret. Parabat quidem rex hugo tantā iniuriam vleiſci. ſ; in ip̄o apparatu moritur. Cui quidem lotbarius filius in regno ſuccedens. hac de re nullam mētionem fecit. vel q2 populi romani amicus eſſet vel q2 breui regnauit. biennio eñ poſt mortem patris ſupuixit. Stephanus v̄o pontificatus ſui anno tercio. menſe quarto. diebus. xij. moritur. vacat tum ſedes diebus decem.

S. Sipertus

SIpertus quē3 alij Ugibertū appellant. lotharingie p̄uincie nobilis princeps. vir ſanctitate ⁊ ceteris virtutibus inſignis hiſdem temporibus ob clara miracula ſanctis aſcribitur. Qui inter cetera ſue virtutis op̄a dū viueret gemalitenſe cenobiū in francia p̄prijs impenſis. magnificentiſſimis opibus breui extruxit.

SAnguinis quoq3 fons hoc anno vt premiſſum eſt hiſtoricis teſtātibus in genua vrbe maritima in loco vbi dicitur fontanella. p̄ diem integram largiſſime effluxit. qui ⁊ future calamitatis vrbis ciuibus demonſtrauit. vt de ſaracenis ex affrica ſoluētes genuam vſq3 peruenerūt iam dictum eſt.

MArtinus tercius papa. p̄ria romanus. Vir quidem manſuetiſſimus qui placabilitatem ⁊ manſuetudinem ſtephani ſeptimi imitatus eſt. pontificatum eñ adeptus. bella omittens. religione ſeſe totum addixit. templa vetuſtate collapſa inſtaurans. pauperes elemoſinis paſcens. Nō caruit tamē huiꝰ temporibus europa ip̄a bellica rabie. Nam cum otto annitteretur ytaliam īgredi. aduerſante lothario magne cedes vtrinq3 cōmiſſe ſunt. adhortāte tamē eos martino pontifice. vt ab armis diſcederent. cum vbiq3 fame ⁊ penuria rerū oīm laboraretur. Tercio autē pontificatus ſui anno. menſe ſexto. die. x. morit̄. ⁊ in baſilica petri ſepelitur. ſedes vacat dies duodecim.

AGapitus ſecundus papa. natione romanus. ardente tumultu bellico ytalia pontifex creatur. homo ſane magnanimus. qui ottonem germanie regem contra berengarium imperatorem. cognita eius ſuperbia vocauit. Cuiꝰ ope inter hunc pontificem ⁊ ip̄m berengariū qui omnia ſibi contra ius faſq3 vendicabat lites compoſite ſunt. Fuerat hic vir valde innocens. ⁊ reipublice xp̄iane amator precipuus. Qui pontificatus ſui anno nono. menſe ſeptimo. die decio moritur. Eo fere tempore quo oddo cluniaceñ. monaſterij abbas in domino quieuit. Et in baſilica beati petri ſepelitur.

Linea ſummoꝝ pontificum

Joannes vndecimus

Leo ſeptimus

Stephanus octauus

Martinus tercius

Agapitus ſecūdus

Reges ytalie
Lotharius

Rudolphus

Beregari⁹ qrtus

Albert⁹ fili⁹ ſuus

LOtharius ei⁹ noīs ſecūdus hugonis p̄dicti fili⁹. p̄re defuncto imp̄iū ſuſcipiens imꝑauit annis. 2. Berengarius eñ tercius magnis externoꝝ adductis copiis ī ytaliā reuerſus. ad p̄mā cuius aduentantis famā rebelles in vgonez animi. multis ī ytalie regionibus ſunt oſtēſi. Is cū puidiſſe vgo qd̄ viribus nequiſſet. ꝯſilio ꝓuidere perrexit. Miſſis nāqꝫ ad hoſtē iā aduentantē oratoribus cū eo hijs conſtituit federibus. vt ſe ytalia diſcedente lotharius filius ⁊ berēgarius ytalie reges equo iure oīa adminiſtrarent. Uiguitqꝫ aliquotannis ſolo nomine cōſortiū. quod berēgarius acri vir ingenio lothariū ſp̄reuit. q̄ apud papiā cū vxore alunda nobili ac ferociſſima muliere. Cuius dotis iure eā ciuitatē ⁊ multa oppida obtinebāt ſe ꝯtinēs iniuriā diſſimulauit. Ugo interim poſt paꝫ q̄ʒ arelatum redierat diem obijt. Lotharius aūt romanoꝝ amicus ꝯtra ottonē heinrici filiū bellū duriſſimū ſuſcepit. qꝛ cū otto romā ingredi ānitteret. hic eidem aduerſari cepit. ꝓ quo maxime cedes hincinde cōmiſſe ſunt. Secūdus tūc elapſus erat annus regni berengarij tercij. quo in tp̄e lotharius ſolo noīe rex fato eſt functus. Et berengarius alundam. ne alicui nuberet p̄rimonij ſui dominiuz. Et ytalie regnū p̄ dotis occaſionem inuaſuro. publice apud papiaʒ carceri mancipauit. Eo aūt mortuo ottoni nupſit.

RUdolphus q̄ apud veronā berengariū ſupauit. quē ferūt poſtea trib⁹ annis imp̄io potitum eſſe vt p̄miſſum eſt. Is rudolphus burgūdie dux. q̄ ſuperioribus diebus hugoni arelatenſi comiti in ytalia ceſſerat poſtea francoꝝ rex factus regnauit annis. 2.

QUid tp̄e berengarij imꝑatoris aut lotharij regis nomē auctoritas vel potentia effecerit ⁊ an tres vel quatuor berengarij extiterint. vt ignoreť facit ſcriptoꝝ ariditas. Igiť cū obſcure de berēgarijs mentio fiat null⁹ mirabiť. q̄ vincencij beluacenſis. fratris martini polonicaſenſis archiep̄i. Sicardi cremonēſis ep̄i. ricardi ⁊ guilhelmi monachoꝝ. gotfredi viterbienſis. ⁊ fratris ptolomei de luca chronicoꝝ libros p̄legerit. Ne eñ omēs eoꝝ hac in re errores qd̄ longuʒ eē recenſeamus. quū aliq̄ eoꝝ dicāt p̄mū berengariū q̄tuor. ⁊ ſecūdū. xij. annis imperium tenuiſſe. temꝑa lotharij ⁊ tercij berengarij ad. xiij. annos protrahūt. vt q̄uqꝫ ip̄os imꝑatores latinos cū regibus ⁊ tyrānnis interiectis. p̄ ānos duos de triginta tantūmō in ytalia fuiſſe vltimus dictoꝝ ſcriptoꝝ lucēſis affirmet. Quā q̄ʒ igitur pauci dictoꝝ imꝑatoꝝ regū ⁊ tyrānoꝝ tempora diſtinguere poſſint. Id certum habemus a berengarij primi initio imperio ad othonis primi ex germanis legitimi imꝑatoris coronationem a ioanoe duodecimo pōtifice romano factam. annos ad qninquaginta interceſſiſſe. Et ip̄m othonē berengariū in lōbardia primo regnare permiſſum. poſtea in exilio egiſſe.

BErengarius quartus que alij ꝓ tercio ponūt. mortuo lothario imperatore imperio potitur. ⁊ cum alberto filio imperauit ānis. xi. Uir certe digniſſimus. ⁊ acri animo ⁊ induſtria celebris. Qui cum apud vngaros exul a patria militaret audiens heinricū bauarie ducem hungaros ſupaſſe. Is eñ aquilegia capta. cum forte tunc hūgari ytaliam inuadere diſpoſiti iuſtinopolim aduenerīt. quibus ſeſe oppoſuit heinricus. ⁊ cōmiſſo bis p̄lio hūgari accepta primo ⁊ iterū clade repulſi in hungariā redierūt. Inde omnē ytalie p̄tē ditiſſimā que aquilegiā papiāqꝫ intercedit excurſione populatus eſt. Berengarius repente ſtationibus exercitu papiā ꝓperare cepit. Qd̄ cum habuiſſet exploratum heinricus. exercitum apud papiam nauibus impoſitum deduxit in padū. Inde continuato ex eo loco itinere intra auſtriā ſe recepit. Poſtea berengarius vniuerſam ytaliaʒ obtinuit. ⁊ imperatoris nomen ſibi indidit ⁊ albertum filiū ytalie regem nūcupauit. Cūqꝫ nimiū oneribus ⁊ vectigalibus ytalos p̄rimere cepit. Et alundā lotharij vxorem in Garda veronenſis agri cum ſola ancilla carceri mancipaſſet. ⁊ omnia ſibi contra ius vendicare. ytali p̄ agapitū othonē regem in ytaliā vocāt. qui eos in regno ytalie deturbauit. ⁊ alundam vxorem duxit.

ALbertus berengarij filius apud rauēnam conſtitutus venetos mercatores multis affecit incōmodis comaclenſiū eñ nauigio quod illi haud quaqꝫ tenue tunc habebant fretus. mare illud latrocinijs tenebat infeſtum. Id cum veneti diutius pati nec poſſent nec vellent. nauigio tumultuarie cōtracto. in comaclium ducto oppido primo impetu captum cum oppidanorū nauibus incenderūt captos autem oppidanos et iuramento ne vltra in predam cupiā aduerſum ſe obedirēt aſtrictos dimiſerūt illeſos. Otho deinde contra berengarium in ytaliam deſcendit quem tandem poſt magnas cedes victum in poteſtatem accepit. Et ſtatim alterum in conſtantinopolim. alterum in germaniam exilio relegauit. vbi demū ambo vitam finierunt.

Taxis hūgarie rex

TAxis rex hungaroꝝ. hūgaros ſuos pulſus de bauaro. quē in ytalia regna/re opinaret vlturus. patiſſimo exercitu ytaliā irrupit. tantuſqꝫ ytaloꝝ ani/mos tūc pauor inuaſit. vt vltimū impēdere exterminiū cōtremuſceret. Berenga/rius vō ſiue ꝓpiciore vſus fortuna. ſiue cōſilij prudentia. Albertū mittēs filiū ta/xim multa oratū puicit. Et acceptis nūmoꝝ modijs argentoꝝ (vt tradūt) decē re/cedens ytalie pepercit.

HUngari eīn poſtqꝫ ꝑ germaniā primo poſtmodū ꝑ galliā ſatis fuerat deba/chati. deinde bulgaros tributarios fecerāt. poſtea barbare efferate gentis alluuio tot tantaſqꝫ nationes ꝛ ꝓuincias ſatis ſupqꝫ inūdauerat. ytalia ſue cala/mitatis ꝑte nō caruit. ytaliāqꝫ ingreſſi. Veneruntqꝫ via foroiulienſi. malo ytalo/ru ac initio mūdi barbaris patefacta. furēteſqꝫ bungari cede incendijs ꝛ rapinis cūcta vaſtantes. Alberic⁹ qꝫ marchio cū ꝑ inuidiā ingratitudinēqꝫ e roma pulſus fuit. vngaros ad oppſſionē romane vrbis accerſi/uit. Ea aūt gens romani agri fines qō in ꝓuinis albericus ꝗſiuerat nequaqꝫ attigit. Etruriā vō oēm quā al/bericus ſaluaꝫ eſſe pactus fuerat. cōmiſſis ſumma ꝛ alias inaudita impietate cedibus incendijs ꝛ rapinis ꝓpe deſtitutā deſertāqꝫ reddidit oēs eīn mortales feminas atqꝫ hac mares ꝗ cedibus ſupfuerāt aut fuga ꝓlabi nequiuerāt in vngariā abduxit. Tandē ſub ottone primo imꝑatore impetū in germaniam fecerunt.

BOemia añ hec tpa ad xp̄m cōuerſa. vbi worziuous vltim⁹ paganoꝝ ducū a btō methodio morauo/rū archiepō cū ludimulla cōiuge ad baptiſmi grām ꝑductus ē. nongēteſimo quinto anno. poſt chriſti ſaluatoris ortū. ludimulla ſancta mulier habita etiā miraculis claruiſſe fert. Chriſtianā aūt veritatē āplexi fidem catholicam inter bohemos magnoꝑe ampliarūt. ludimulla filia fuit comitis Slawiborij de caſtello Bzew quod poſtea melinca dictum ē.

Spitigne⁹ Vratiſla⁹ Duces bohemie

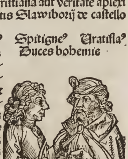

SPitigneus fili⁹ borziwogij primi xp̄iani dūcis bohemie. poſt obitum ei⁹ principatum obtinuit. Is eīn ex ludimulla ſancta muliere tulit duos filios ſpitigneū ꝛ vratiſlaū. primus patri ſucceſſit. ſed moriens ſine filijs fratri princi/patum reliquit. Coniux aūt vratiſlai drabomitia de duriſſima gente luticeñ. ſa/xis. mulier audax ꝛ ad ſcelus prona. duos pariter filios viro peperit vētzeſlaū ꝛ boleſlaū. priorem ludimille tradidit educandū. alteꝝ ipa nutriuit. alūpni ex nu/tribus innati mores ventzeſlaus pietatem colere. manſuetudinē pre ſe ferre. xp̄i/ana ſacra venerari. elargari multa pauꝑibus. nulli obnoxius eſſe. boleſlaus ydo/loꝝ ſectari culturam. honores ambitioſe querere. adulterari. rapere. occidere. in ſcelera cuncta prolabi. pꝛ ſuprema ordinās ludimille quouſqꝫ liberi adoleuiſſent gubernationē ꝓuincie dimiſerat. Id egre drabomicie fuerat ſocrū ī caſtello thi/tin ſtrangulari iuſſit. ipa imperiū accipiens in oēs crudelis etiā ventzſlao filio infeſta cui preferre fratrem non dubitauit.

S. Ventzſlaus dux bo/hemie

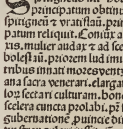

VEnceſlaus dux bohemie filius vratiſlai quē bea/ta ludimilla. vt nepotē cariſſimū in fide xp̄iana glorioſiſſima matrona bo/hemorum prima margarita. ac ſacris litteris ꝛ eloquijs peroptime imbuebat. Quem potus cibiqꝫ parciſſimū fuiſſe tradūt. corporis maieſtatē decoꝝ. virgini/tatem ad vltimū vite ſeruaſſe. diuina in templis officia diurna nocturnaqꝫ nūqꝫ neglexiſſe. Et noctis quidem tempe nudis pedibus ſuper glaciem ac niuem iter agentem vim frigoris minime ſenſiſſe. Iniſſe eum iubente populo (adhuc viuē te matre) principatū creuerat iam ventzeſlai nomē. miraqꝫ populi caritate atqꝫ ad/miratione celebrabat. Sed quanto ceteris dilectior. tanto acrius ſe in odiū fra/tris matriſqꝫ cōcitabat. Fit conuiuiū apud boleſlaū matre iubēte. vocat ventzeſ/laus qui ꝛ ſi mortem inſtare predixerat. facta tamē de peccatis ſuis cum ſacerdo/te ex more xp̄iano ꝯfeſſione. fraternā domū ingredit. Ibiqꝫ ſtatim boleſlai manu pcuſſus interijt. vētzeſlai ſanctitatem. Quo die ceſus eſt xp̄m deum teſtimoniū perſtitiſſe memorie prodiderūt. Qui regi dacie ꝑ vi/ſum apparens. ſuo martyri edem conſtrui mandauit. ip̄m aūt ventzeſlaū multis miraculis claruiſſe atqꝫ in/ter ſanctos martyres ab eccleſia receptum tradunt.

Otto primus rex

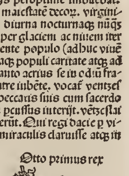

OTto ex mathildo filia theoderici regis ſaxonū ꝛ heinrici regis filius ei ſuc/ceſſit in regno. Is ꝑclariſſima multa maximaqꝫ ī regnis frācie ꝛ germanie geſſit. ꝛ cū ei⁹ virtutꝫ fama etiā in ytalia celebris haberet. agapit⁹ pōtifex multi/qꝫ ꝓceres berēgarij albertiqꝫ filij tirānidē exoſi. illi⁹ opem reb⁹ afflictꝫ italie po/poſcerūt. ꝗ cū quīquagita ꝛ eo vt aliꝗ volūt āpli⁹ armatoꝝ milib⁹ mouit. trita et apta ꝑ forīulij regionē via. italiā ingreſſus berēgariū impio ꝛ albertum regno ytalie deturbauit. Italiaqꝫ potitus alundam lotharij ꝗndā vxorē carcere eductā in vxorē accepit. Reuerſus ī germaniā otto ex alunda vxore anno vix dū elapſo filiū ſuſcepit. Cui ottoni poſtea ſecūdo fuit appellatio. Ottoqꝫ rex interea bole/ſlaum bohemoꝝ ducem inimicos ī ſe animos ꝓferentem domuerat. Quo felici/tate dum omnibus in locis rex preſtantiſſimus. idemqꝫ vir optimus otto vtit. glorioſi ꝛ ſimul ſaluberrimi facinoris occaſionem eſt nactus cū hungaris bohe/mis vt infra patebit.

De progreſſu imperii ac trãſlatione eius in germanos.

IMperiales tituli. imperiũqꝫ a romanis galliſqꝫ ac longobardis ablati. Et ab ottone nunc ſuſcepti. in germaniã hic primũ transferũtur. vbi ⁊ nũc vſqꝫ cõſeruantur. Et qm̃ deo auxiliante hoc in loco in germanoꝝ imperiũ deuenimus. Nõ alienũ videtur pro huius excellentiſſime dignitatis cognitõe. pauca de progreſſu ſacri imperij in medium afferre breuiſſima ex ampliſſimis altius repetentes. qđ maximi auctores tam legũ interpretes: ꝙ̃ ſancti doctores de ceſarea poteſtate ſentiant. ac eius tranſlatione in germanos

ROmana regia poteſtas. quã ſacrũ imperium vocitant ab ipſa humane nature ratione. q̄ optime viuẽdi dux eſt. Cuiqꝫ omẽs parere oportet. originem ducit. Exactis nãqꝫ ex paradiſo delitiarum primis parentibus. Cum in agris homines atqꝫ in ſiluis beſtiaꝝ modo vagarentur. victuqꝫ ſibi ferino vitam propagarent. Animaduertit homo. nã rõnis participẽ illum deus creauit. hominem homini ad beneuiuẽdũ maxime conducere. ſocietatemqꝫ fore plurimũ neceſſariam. Sic ergo qui ſegregati prius vitã in ſiluis more ferarum ducebant. ſiue docente natura. ſiue deo volente totius nature mgr̃o inſimul conuenere. ſocietates inſtituerũt. domos edificarunt. oppida muris cinxerũt. artes inuenerũt. ⁊ cum alter alterius cõmodis inſeruiret. placebat mirũin modum ſingulis vita ciuilis. dulciſqꝫ nimiũ videbatur ⁊ ꝓpinquoꝝ ⁊ amicoꝝ conſuetudo. Cuius fuerant prius exptes. Uerum ſicut ab homine multa parantur homini cõmoda. Sic nulla eſt peſtis que homini ab homine non naſcatur. Ceperunt itaqꝫ homines violare ſocietatẽ: fidẽ frangere. pacem turbare. iniuriam cõciuibus vicinorũqꝫ tum opibus tũ matrimonijs inſidiari. rapere alienã. phas omne obrũpere. nec eñ pacis emula maꝫ litiũ ſuiqꝫ prodiga cupiditas paſſa eſt diu manere ius ſancte ſocietatis illeſum. Cum ergo premereꝫ ab initio multitudo ab hijs qui viribus erãt editiores. Ad vnũ aliquem confugere placuit virtute preſtantem. Qui ⁊ iniurias prohiberet. inferri tenuioribus. Et equitate conſtituta. ſummos cum infimis pari iure teneret. Idqꝫ nedũ vna in gente. ſed in pluribus factum eſt. Atqꝫ hij ſunt qui poſtea regis nomen obtinuerunt. Quoꝝ conſtituendorũ cauſam publica dedit vtilitas iuſti prope mater ⁊ equi. Nec ſane aliam ob cauſam rege fuerat opus. nec tante dignitatis faſtigium cuiqꝫ cõmittere oportebat: vt ceteris omnibus preferreꝫ. honoraretur ab om̃ibus. ac preciperet omnibus. niſi vt eſſet qui publica tueretur. ac iuſticiam miniſtraret. Uerũ cum plurimos reges orbis haberet. Cepit (vt fit) pluritas principum diſcordiam parere. Nãqꝫ cum modo de finibus. modo de iuriſdictione ꝯtẽderent. Nec eſſet qui lites dirimeret. niſi gladius. cum nemo minorem ſe altero reputaret. ſtrepentibus ac furentibus bellis. Nec ciuitas cum ciuitate. nec ꝓuincia cum ꝓuincia conuenire poterat. dulceqꝫ illud ac ſuauiſſimũ humane ſocietatis cõmertiũ ꝓhibebaꝫ. Sed affuit preſto benigna humane nature prouidentia. Quẽ ſuapte ingenio ad optima tendit. nec vult q̄ ſunt queqꝫ futura ſunt male diſponi. Hanc igitur operante ad vnũ principatum. quem greci monarchiam. Noſtri ṽo imperium vocitant reduci ſingula placuit. Nec eñ aliter pax poterat vniuerſalis haberi. Hinc illud aſſirioꝝ imperiũ exortum eſt. Hinc grecorũ principatus alexandri magni virtute atqꝫ fortuna ex europa in aſiam ac libiã ampliatus. Hinc carthagineñe. Sed cũ hec imperia nũqꝫ ſibi totũ orbem ſubiecissent. Ac ꝓpterea pacem vniuerſalem parere non potuerũt. Placuit ſiue humane nature altrici. ſiue ipſius nature domino rectoriqꝫ deo. romanũ imperium excitare. Roma igitur vt premiſſum eſt ab initio per reges gubernata eſt. ſeptẽqꝫ regibus paruit. Quibus exacti duo conſtituti ſunt penes quos ſummũ ius eſſet. Ad extremũ cũ neqꝫ populus neqꝫ ſenatus ſatis ꝓhe ꝓuincias vrbẽqꝫ regerent data ẽ vni poteſtas vt ratũ eſſet quicq̃d ab eo cõſtitueretur. Cui rei principiũ iuliũ ceſarem pſtitiſſe non eſt ambiguũ. Conſtituto vt diximus principe lege antiqua q̄ regia nũcupatur. populꝰ ei ⁊ in eum omẽ ſuũ imperiũ ac poteſtatem contulit. Nec eñ vel populare regimen qđ polliticũ. vel optimoꝝ ciuiũ qđ ariſtocraticum appellaꝫ. tam iuſtum tamqꝫ pacificũ eſſe poteſt. quã monarchicũ qđ in romano principe recognoſcimus. Quod aliquando per ytalos. aliquando per hyſpanos. Interdũ per affros. dalmataſqꝫ conſtat adminiſtratum. Peruenit etiam ad grecos diuqꝫ apud conſtantinopolim tante gloria dignitatis permanſit. Et quãuis aliquãdo duo inſimul fuerint auguſti: vt dyoclecianꝰ ⁊ maximianꝰ. non nũqꝫ etiã plures. Id tamẽ vſurpatione magis ꝙ̃ iure contigit. In apibus eñ inquit Gregorius prĩceps vnus eſt. Grues vnã ſequũtur. imperator vnus. Obuenit aũt hec dignitas nũc ſenatus electione. nũc populi vocatione. nũc militari fauore: nũc principis ordinatione. Demũ ṽo negligentibus romã grecis: eãqꝫ nunc barbarorum. nũc aliorum direptioni relinquentibus. populus ille romanus qui ſuo ſanguine tm̃ parat imperium. Quiqꝫ ſuis virtutibus monarchiam fundauerat orbis: venientem in auxiliũ eius Carolum magnũ francorum regem natione germanum. qui vrbem ſacraqꝫ loca ab omni hoſtiũ concurſione defendit. primo patriciũ poſt auguſtum concurrente ſummi ꝯſenſu pontificis acclamauit. a carolo itaqꝫ magno imperij dignitatẽ occidenti reſtitutam. vſqꝫ ad ludouicũ arnulphi filiuꝫ imperiũ apud gallos nõ paruũ habuit incrementũ: veꝝ poſtea principum illoꝝ ignauia. ſplendor ille romani imperij in obſcuras tenebras conuerſus eſt. atqꝫ imperium quod annis centum ⁊ decem franci potiti fuerãt. demũ in longobardos deductum eſt. Poſtremo in germanos duce ottone heinrici regis filio tranſlatum eſt. Taliqꝫ modo in germanos romanũ imperiũ conſtat eſſe tranſlatum. atqꝫ vſqꝫ in preſens obſeruatur. Quod per varias manꝰ deductum. Nunc ad fridericum tercium ac filiũ eius regem maximilianũ per legitimã electionem deriuatum eſt. Quibus ſuprema in temporalibus eſt ex alto cõmiſſa poteſtas. vt bella feliciter pagant: pacẽ decorent. ⁊ reipublice ſtatum ſuſtentent. Ad quas res omnes populi. omnes nationes. omẽſqꝫ reges ac prĩcipes. huic imperio libẽtibus animis ſe ſubmittent.

Anno mundi. 6153. Anno xpi. 954.

Linea summorum pontificum

Joannes duodecimus

Benedictus quintus

Leo octauus

Joannes terciusdecimus

Bñdictus sextus

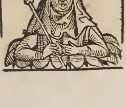

IOannes duodecimus papa roman⁹. de via lata. pr̄is Alberici potentia fretus. pontificatum occupat. Octauian⁹ is q̄dem primo vocabat. Albericus em̄ q̄dam roman⁹ ciuis potentissimus per factionē cū magnatib⁹ initam. p̄qꝫ vim clero ⁊ pplo illatam filiū suū octauianū creari pontificē obtinuit. Qui ioannes duodecimus appellatus ē. Js vitā nedū pontifici. ſ cuicūqꝫ priuato turpem in pontificatu duxit. Quippe q̄ p̄ter venationis (cui ſe totum dedit) leuitatē. mulieres palā habuit cōcubinas. Erant tū rome duo consules ex nobilitate quotannis. q̄ ad vetusti cōsulatus exemplar summe reꝝ p̄essent. Et p̄fectus ite n ex nobilitate creatus pplo ius dicebat. Ex plebe aūt creati singulis annis. xij. q̄bus de carcomib⁹ erat appellatio. senat⁹ vicē consilijs deliberationibus obtinebāt. Parebant vo romanis a q̄bus ingratus annuos accipiebant oēs vrbes ⁊ oppida vicina etrurie intra vrbeuentanū tudertinūqꝫ agros in vrbē vergentis. Et quicq̄d a neapoli ⁊ a marsis reatinisqꝫ ad vrbē pertinet vlteriora p̄tim greci. p̄tim sarraceni occupauerāt. Octauian⁹ itaqꝫ potētia i ſatis libera ciuitate fretus. pontificiū mun⁹ humeris suis nequaq̄ conueniēs ſibi desummi. Hac q̄dem indignitate moti duo cardinales litteris ottonē obſecrant. vt clerū pplmqꝫ romanū e manibus berēgarij ioannisqꝫ duodecimi vendicare coneret. aliter xp̄ianā fidem cū imperio perituram. Quoꝝ ioannes vterqꝫ noīe. diaconus vterqꝫ dignitate. ⁊ ordine erat. Simulesqꝫ lr̄as ad othonem multi ytalie ppli ⁊ potentes domi nobiles dederūt. Interim dū otto expectaret re p indices patefacta. Joannes duodecimus iracūdia ei⁹ erat impotens excādnit. Et cardinales diaconos naso vnū. manu alteꝝ mutilauit. hāc ob rem otto in ytaliā monens vrbē ingrediēs a ioanne honorificentissime suscipitur. coronaturqꝫ vt q̄dem tradūt. accepto germanie pannonieqꝫ titulo. Translato tū primū ad germāos impio. alij a leone hoc factū existimāt. Cōposito aliq̄ntulū statu ciuitatis cū ioanne secrete collocut⁹. eū a flagitijs deterrens. ad vtutem cohortabat. Verū cū nequaq̄ moueri e sentētia vbis eum cerneret. ad minas conuersus. Js iudiciū reformidās in siluis more fere aliquādiu delituit. Interim post paucos q̄ redierat menses obijt. Et vt multi habent scriptores in adulterio deprehensus. pontificatus sui anno nono. mense tercio. die q̄nto. Eius vo in morte sedes dies. 12. vacat.

BEnedictus quintus papa. patria romanus. ex diacono in seditione pōtifex creatur. ab his potissimū qui ioanni cognatione factioneqꝫ cōiuncti fuerāt. Cū prius otto leonē electū cōfirmasset. p̄terui tū bñdictū in petri ap̄lo sede p romano pontifice locauerūt. Ea cū intellexisset otto non vltra vbis cōminationibusqꝫ agendū ratus. primū omni agri ⁊ ditionis romanoꝝ ciuitates. ⁊ oppida pleraqꝫ capi diripi ac magna ex p̄te vastari curauit. Romā exinde adeo dura pressit obsidione. vt modiū furfuris p eam tempestatē triginta aureis venūdatū fuerit. tantisqꝫ coangustatos malis romanos benedictū ottoni dederunt. ⁊ leonē acceperūt. Edomita romanoꝝ proternia. otto in germaniā reuersus benedictum apud hausburgā relegauit. vbi post paucos menses vita est functus. Vixit aūt in pontificatu mensibus sex dies quinqꝫ. Sedes deinde diebus viginti vacauit.

LEo octauus papa. ciuis ⁊ latronensis eccie p̄thoscenīarius a clero pplo qꝫ romano pulso ioanne pōtifex creatus añ bñdictū. quē otto in sede petri p̄firmauit. q̄ cū furētes romani ⁊ passione obcecati eiecissent. agentē imperatorē spoleti adijsset Otto eos vi ⁊ armis p̄pulit leonem suscipe. q̄ statim romanoꝝ inconstantiā pertesus auctoritatē oēm eligendi pontificem a clero populoqꝫ romano ad impatorē trāstulit. Leoqꝫ p̄iter vix ad terciū mensem q̄ restitutus fuerat superstes fuit. Anno em̄ p̄mo. mense quarto morit.

IOannes. xiij. papa. narnieñ eps. p̄ria rōnus p̄e ioāne ep̄o leoni successit. quā petrus vrbis p̄fect⁹ capitali odio p̄secut⁹ ē. Accersit⁹ autē Jofred⁹ in cāpaniaꝫ comes potens armatis stipat⁹. ioannē in pōtificem lateranēsi cepit. p̄duxitqꝫ i adriani molē. quā tūc sic ⁊ nūc castellū sancti angeli appellabāt. pōtifexqꝫ ibi aliq̄t custodit⁹ dieb⁹ in campaniā duct⁹ est ad iofredi libidinē retinēd⁹. Veꝝ interfecto iofredo ei⁹qꝫ vnico filio a ioāne capuano p̄ncipe. pōtifex xj. mēse sui exilij romā p̄pere redijt. otto cognita pōtificis calamitate romā perueniēs p̄sules p̄fectū cū decarchonib⁹ i vincla conijcit. Inde cū otto senio p̄fect⁹ obijt. nō multo post ioānes pōtifex sexto pontificatus sui āno. mense. xi. die quinto subsecutus est.

BEnedict⁹ sext⁹ papa p̄ria rōnus ioāni i pōtificatu ⁊ calamitatib⁹ successit. q̄ ⁊ ip̄e a cincio ciue rōno. ⁊ q̄dē p̄potenti i castellū scī. angeli trusus: eo in loco nō multo post strangulat vel vt alij hūt fame morit anno p̄io. mēse sexto sui pontificatus.

Linea iperatoꝝ

Otto primus

OTto primus germanoꝝ impator. heinrici regis nobilis heres in regnū
ſuccedens. Anno ſalutis. 962. poſtq̈ꝫ in germania decē ⁊ octo annis re-
gnauit impator a pontifice declaratus. imperauit annis. xij. primo in palatio
aquiſgrañ. a hildiberto archiepō magūtino primꝰ coronatus. Uir vtiqꝫ xp̄ia/
niſſimꝰ ⁊ eccl̄e romane amator atqꝫ acerrimus defenſor. Qui domito boleſlao
boemoꝝ duce poſt liberatū ludouicū francie regem pacē regno dedit. Eodem/
qꝫ tp̄e Ugo magnus comes pariſienſis q̄ ſororē ottonis in mr̄imonio hēbat.
Ludouico regi francie iterato inimicari ceperat. qd̄ cū intellexiſſet otto ne con/
tinendo in fide ſororio ſatis ꝑ nūcios litteraſqꝫ ꝑficeret. ſecūda expeditione in
franciā delatus ip̄e cōpeſcuit. ⁊ regi parere ac ſubeſſe coegit. Dux quoqꝫ giſil/
bertus q̄ regis ottonis ſororē habebat in vxorē aduerſus francos vt hoſtis
ad andernacū ꝓceſſit. vbi a francis victus fugiens in reno ſubmergitur. Rex
aūt belgicā ingreſſus totā in deditōnē redegit. poſt hec rex ludouicus viduā
giſilberti vxorē in cōiugem accepit. hungari quoqꝫ ſiue q꜡ vicinos ꝯtiguoſqꝫ
bohemos ab ottone domitos ac ſubactos indigne ferrent ſiue q꜡ illum francie
expeditionibus occupatū minꝰ reſiſtere poſſe crediderint. impetū in germaniā
fecerūt. atqꝫ ſup licum fluuiū ꝓpe ciuitatē auguſtā cōſederūt. Quibus otto ꝑ-
cibus vdalrici ſanctiſſimi illius vrbis ep̄i motus occurrit. Duxit vero in illos
magna ſpe. nec minori cōfidentia plenus otto. ⁊ paribus animorū ardoribus
paribuſqꝫ hincinde odijs p̄lio. qd̄ aliqd̄ diebus ꝑ ſolas noctes intermiſſe fuiſ
ſe ferūt. decertatū ē. Quāq̄ꝫ vō ottoni ⁊ germanis victoria ceſſerit cruētiſſima.
Cecidit em̄ in eo p̄lio gener regis cōradus ⁊ dux wormacienſis. hūgari tamē
nō fuſi ſupatiqꝫ potius q̄ꝫ pene ad internitionē ceſi fuerūt. Adeoqꝫ tūc enerua-
ta ē potentia hungaroꝝ vt multis poſtea tp̄ibus ſe cōtinuerint. Tres in eo prelio reguli ad poteſtatem ot/
tonis viui ꝑducti ſunt. quos germani ottone etiā vt ꝓhiberet admitēte. laqueo in hungaroꝝ dedecus ſuſpē
ſos necauerūt. Ea tot tantarūqꝫ diu ⁊ multis ꝯtinuataꝝ i loc̄ victoriaꝝ. ottonis fama rōnis ytaliſqꝫ ſuaſit.
vt cū berengarij albertiqꝫ filij. tum etiā ceteroꝝ ytalie tyrannoꝝ malis finē quererēt. ottonē orauerūt vt ro-
manā eccl̄iam liberaret. Moturus germania otto filiū ex alunda vxore ſuſceptū ottonē nomine annū etatiſ
ſeptimū agentē in germanie regē apud aquiſgrañ. coronauit. Ottoni rome appropinquāti romanos ob-
uiam effuſos fuiſſe. illūqꝫ trīuphi apparatibus in vrbem deduxiſſe multi cōcordant ſcriptores. Joannēqꝫ
duodecimū ottonem in ceſarem romanūqꝫ impatorem auguſtum coronaſſe. Alij eā coronatōem leoni octa
uo attribuūt. quā opinionē Gracianū in decretis ſecutum fuiſſe videmus. Inde cum ioanne multis inſti-
tit vt a flagitijs temꝑans vitam pontifice dignā duceret. Et cū ſuaſiones paꝝ prodeſſe intelligeret. epiſco/
pos ytalie cōuocari curauit. Sed pertinax in turpitudine ioannes roma fugiens in montibus delituit. Cū
magnus ad impatorem cōcurſus factus. efflagitatūqꝫ eſt vt quēpiam ille dignū pontificē deſignaret. otto
modeſtia vſus electū ſe iubente a clero ⁊ populo leonē cōfirmauit. quo facto ⁊ rebus vrbis rome cōpoſitis
otto ſpoletū acceſſit. Is quoqꝫ grecos in apulia ⁊ in calabria ſupauit. Et romanoꝝ imperiū ad frācos oriē
tales reduxit. atqꝫ in goſlaria ſaxonia argentifodinas inuenit Madeburgam vbi ſepultus eſt ornamentis
plurimis decorauit. ⁊ metropolim fecit. denarij item ab eo ottolini vocati in ytalia conſtituti ſunt. Alia in-
ſuper facinora laude digna inuictiſſimus hic impator ſtrēnue geſſit. Erat em̄ mitiſſimi ⁊ ſingularis clemen
tie homo. Suſcepta itaqꝫ imperij dignitate ſingulis ꝓpe annis ex germania in ytaliā veniebat. Tandē ot/
tonem filiū admodū ſenex rome imperij conſortē fecit. Quo facto in germaniā ꝓfectus. ſenio ꝯfectus. viē
ne morit. Cuiꝰ corpꝰ in madeburg germanie vrbē delatū. in tēplo ſctī mauricij qd̄ ip̄e ſumptuoſiſſime con
ſtruxerat ſepelitur.

FErūt multa ꝓdigia tū ytalia apparuiſſe. Nā ⁊ lapis de celo mire magnitudinis cecidit. ſceuiente vē/
toꝝ ⁊ hymbriū ꝓcella. Et in veſtibꝰ multoꝝ ſignū crucis ac q̄dē cruēte diuinitꝰ apparuit. q̄ q̄dē por-
tenta indicare magnas clades ⁊ calamitatē eccleſie multi interpretabantur.

SCiſma quoqꝫ decimū ⁊ vndecimū ſuſtulit otto magnus imperator. depoſito em̄ ioanne cū populus
ac clerus rō. leonem creaſſet. abſente ottone a conſanguineis ioannis leone eiecto benedictum ſubro
garunt. Indignatus otto coegit romanos abrogato benedicto leonē ſuſcipere.

Cometa

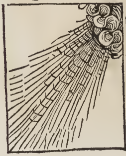

ECclipſim horribilē ſol paſſus ē die veneris hora diei tercia. q̄ die in hyſpania
Gaddamaram rex ſarracenoꝝ a Radamiro xp̄ianiſſimo rege gallicie in bello
ſuperatus eſt.

IN ytalia cometes mire magnitudinis apparuit protendens famē. q̄ ſecuta
eſt. Rexqꝫ otto corpus ſancti Innocentij in vrbē madeburgā transfert. an
no quoqꝫ ottonis. xxxij. comes quidem eius familiaris rome a dyabolo arreptꝰ
vt dentibus ſe diſcerperet ad ioannē. xiij. papā deductus. vt cathena ſancti petri
in collo circūdaret. fallaces clerici aliam cathenam adhibuerūt. cū nihil remedij
ſentiret allata cathena qua petrus a nerone ligatus fuerat collo appoſita dyabo
lus ſpumans ac clamans abſceſſit. Theodoricus metenſis epiſcopus arrepta ca
thena. niſi abſciſa manu. ſe non dimiſſurum ait imperator. ad ſedandam litem a
papa ioanne obtinuit. vt anulum huius cathene exſectū epiſcopus obtineret. id
ſummo honore obſeruauit.

Madeburga. olim parthenopolis a venere parthenia appellata: q̄ ibi colebat. Et vrbs v̄ginuʒ dicta. metropolis ac p̄maria ſaxonie vrbs. ad albim fluuiū ſita. Js fluuius in montib⁹ exoriens. qui bohemiā morauiamq̄ʒ diſterminat. Et ꝓuinciā mediā fermie perlabit. p̄mo in occidentē. deinde in ſeptētrioneʒ verſus. vt ꝓuinciā relinquit p angustias montiū ⁊ abrupta ꝯualliū p̄ceps ſaxoniā petit. quā duas in partes dirimens Madeburgā vrbem magnā alluit. Deinde in occeanū fertur. vbiq̄ʒ a rheno flumine eq̄ terrarum ſpacio diſtans. nō minorē illo ꝑlabēs agrū. Neq̄ʒ romani albim ipm (vt Strabo tradit) trāſcenderūt quē pleriq̄ʒ germanie terminū ſarmacieq̄ʒ quondā dixere. Hec inclita vrbs impatoꝝ pontificūq̄ʒ honeſta ſedes. Tres in ꝑtes diuiditur. Eſtq̄ʒ munita menib⁹ ac propugnaculis. turribus quoq̄ʒ ac foſſatis excellit. Jn eaq̄ʒ ſunt magnifice dom⁹. ꝑpolite platee. ampla ⁊ ornatiſſima tēpla. Carolus q̄ʒ magnus nobilem ep̄atum ibi ordinauit. Confecto em̄ longobardoꝝ bello: potentiſſimo rege capto. nullā morā interponendam putauit. q̄n in galliā cōfeſtim rediret. Saxonicū q̄ppe intermiſſum bellū eū domū reuocabat. ſaxonū gens longe maxima erat ac etiā bellicoſiſſima pene germanoꝝ oīm. hi falſos colentes deos. cū neq̄ʒ diuini neq̄ʒ humani iuris quicq̄ʒ penſi haberēt. nihil eque ac religionem noſtram. homineſq̄ʒ ei deditos oderunt. Proximi erant francis. cum quibus continenter bella gerebāt. Hec palma cum carolo magno quaſi diuino munere reſeruata videretur. Sic renouatum eſt cum ſaxonibus bellum. Quo nec maius vllum nec grauius diuturniuſq̄ʒ a carolo geſtum fertur. Tres enim ⁊ triginta annos cum ferociſſimis gentibus certatum conſtat. Tandem penitus ſaxones debellati. ſe ſuaq̄ʒ omnia poteſtati caroli permiſere. Victis impoſite leges vt patrijs ceremonijs. falſiſq̄ʒ dijs poſthabitis xp̄ianam fidem profiterentur. magnū numerū obſidum darēt. modicis terminis ſepti. Erat autem carolo in bellis gerendis hic primū prepoſitus finis. vt xp̄iane fidei legem. quantum in ſe eſſet extolleret. ideo purgata ſaxonia decem epiſcopatus in ea inſtituit. ſedes prima pōtificalis ab eo fundata. eccleſia Oſnaburgeñ. ſuper haſam fluuiū in honore petri q̄ʒ ſumme colnit. Secunda halberſtadeñ. in honore ſancti ſtephani. que prius ī Oeſterwick fuit. Tercia myndēſis ſup weſarā fluuiū in caſtro wedekini. Quarta bremenſis in honore ſancti petri ſuper weſeram. Quinta padebornenſis fundata in honore beatiſſime virginis marie. Sexta verdenſis in loco fardan dicto ſu-

Magdenburg.

per aleram fluuium. Septima monaſterienſis in honore ſancti pauli. Octaua hildenſemēſis quā carolus
primū in aulica fundauerat. morte preuentus incompletam reliquit. Nona bambergenſis in hāmonis id
eſt iouis caſtro. que olim aquilonarium caput fuit. Decima ſedes epiſcopalis celeberrima eſt Madeburgē
ſis in honore diui mauricij fundata ſuper albiam in parthenopoli quondā partena dicta. Ea tamen a caro
lo magno inſtituta fuit primo in Styde ſuper dominio comitum de Swalenworch. qui nūc de lippia ap-
pellantur. deinde traſlata ad valerſleue. poſtea ad vreſe. Tandem per Ottonem primū imperatorem glori
oſum anno ſalutis triceſimo ſupra nongenteſimū ad Madeburgam mutata. Et eius auſpicio in primatū
alemānie ſublimat. Cui primus epiſcopus prefuit ſanctus Adelbertus. vir omniū virtutum plenus. habz
hec vrbs inſignis in honore ſancti mauricij ex quadrato lapide templum ornatiſſimū, ottonū ceſarum no
bile opus. Et in eo ſancti florentij corpus. Credunt quoqz vnam e ſex ydrijs ibi eſſe. in quibus vinū ex aq̄
factum. a domino ſaluatore euangeliſtarum tradit hiſtoria hanc plebibus oſtendunt. materia marmorea ē
ac perlucida. vini capax quantum equus ferer poſſit. Alteram ⁊ minorem apud hildemenſes eſſe affirmāt
Vexillum quoqz ſancti mauricij hic quotannis oſtēditur. magiſtratus vrbis ius ciuile romanorum abbre
uiatum ⁊ ſaxonica lingua conſcriptum. non ſine reuerentia cuſtodit. quod magni caroli auctoritate firma-
tum tradunt. Eoqz in deciſione cauſarum vicine gentes recurrūt. magna ⁊ venerabilis earum legum aucto
ritas habetur. Extat in ea ymago perpulcra Rolandi. qui caroli ex ſorore nepos fuit. Preſtans fortitudi-
ne vir. Et poſt ingentem hoſtium cedem in prelio cū de hiſpania victa exercitum in galliam reduceret. a va
ſconibus interijſſe dicitur. Hic eſt Rolandus quem (vti fama eſt) tempeſtate ſua corporis robore ⁊ animi
magnitudine. longe ceteris alijs preſtiſſe. Cuius fortia facta per vniuerſum orbem celebrantur.

Madeburga

Anno mundi.6173. Anno xp̄i.974.

Donus ſecūdus.patria romanꝰ.bn̄dicto pontifici ſurrogatus. Hic multe modeſtie ⁊ integritatis fuit pontifex. Et ſi nihil in pontificatu geſſerit quo magnope laudaret. Non tn̄ vel aliqua iniuria affectꝰ. vel ignominia annotatus ē. Anno aūt pontificatus ſui primo morit. Et in baſilica petri ſepelitur. diebus tantūmodo duobus ſedes tum vacat.

Bonifacius ſeptimus papa.cuiꝰ p̄ria ⁊ cognomē ob ignobilitatē reticet Hic cū malis artibus pōtificatū adeptus fuiſſet. male etiā amiſit. Nam inito magiſtratu cōſpirantibꝰ ſimul bonis ciuibꝰ relinquere vrbē coactus. Inde q̄ȝ recedens p̄cioſiſſima queq̄ȝ e baſilica ſanti petri. ſubtrahēs. cōſtantinopolim ꝯfugit. vbi tamdiu ſubſtitit quo ad diuenditis q̄ ſacrilegio abſtulerat. magnam vim pecuniaꝝ cōparaſſet: q̄bus tanq̄ȝ adminiculis occupande tyrannidis fretus. vrbem repetit. ciues romanos largitione corrupturus. Obſtabāt conatibus ſuis viri boni. maxime v̄o ioannes diaconꝰ cardinalis. quē captiadiuuantibus q̄buſdam p̄nicioſis hoībus oculis ſtatim priuauit. atq̄ȝ ipē tantoꝝ maloꝝ auctor ſine timore ſiue penitētia patrati ſceleris in ſeditione turpit vitam finiuit. Uixit aūt in pontificatu menſibus ſeptem. diebus quinq̄ȝ. vacat tum ſedes dies. viginti.

S. Udalricus epūs

Udalricus ep̄s auguſteñ. ex clariſſima comitū de dillingen proſapia ortꝰ. In cenobio ſancti galli enutritus. q̄ litteris ac diuino cultu inſtructus. cum ⁊ habitū religionis optaſſet. ab incluſa admonitus ne faceret. Cū eū futurū ep̄m denūciaret. a cōſanguineis deinde ep̄o adelberano traditꝰ. Tandē diuino nutu in ep̄m p̄motus. totū ſe diuine contemplationi ac reſtaurandis eccleſijs dedit. q̄ ſuis v̄tutibus ac orationibꝰ mira geſſit. in hūgarica expeditōne p̄cipue cū otto imperator eos vicit. Amiſit quoq̄ȝ in eo bello diopoldū frem ⁊ regniboldū filiū ſororꝭ. Inde ecc̄iam diue affre inſtaurās ac ecc̄liam ſancti ioannis ac ſtephani. Tandem poſt multas patiētie coronas anno domini nōgenteſimo ſeptuageſimotercio. Etatis v̄o octuageſimotercio. Sacerdotij q̄nquageſimo migrauit ad ſuperos. inter ſanctos relatus. Sepultꝰ a diuo wolfgango ep̄o ratiſponēſi i ecc̄ia ſancte affre. fuitq̄ȝ ſctītate ac miraculis clariſſimꝰ

Benedictus ſeptimꝰ papa. p̄ria romanꝰ. Statim inito pōtificatu ſynodū Remenſem celebrauit. vbi gilbertū ſeditioſum virū ⁊ nigromanticū dānans. arnulphū ep̄m ab ip̄o gilberto pulſum in integrū reſtituit. Hic annuēte ottone ſene ottonē eius filiū cū theophonia vxore in lateranēſi ecc̄lia coronauit. Uir autē optimus inſtabat vnūquēq̄ȝ rogando vt in creando imp̄atore rei publice xp̄iane cōſulerent. Moritur pontificatus ſui anno octauo. mēſe ſexto. Uac atq̄ȝ ſedes diebus quinq̄ȝ.

Ioannes decimuſquartus papa. p̄ria romanꝰ vel (vt nōnulli volūt) papiēſis bn̄dicto ſurrogatus. Hic poſt aſſumptū pontificatum mēſe tercio a romanis capit. Et in mole adriani. vt in publica cuſtodia incluſus. Ibi tamdiu pedore carceris inedia et moleſtia animi maceratur. quoad vitam turpiter finiuit. Quo mortuo ⁊ in baſilica petri ſepulto. ceſſauit papatus dies decē. Deiectus ne pontificatu fuerit. vel ob impotentiā ⁊ tyrannidē vt quidā coniectāt vel ob inuidiam maliuoloꝝ ⁊ ſeditioſoꝝ quorundam haud ſatis conſtat adeo ſunt confuſe iſtorum tempore hiſtorie.

Ioannes. xv. papa. p̄ria romanꝰ. p̄re leone p̄ſbitero e regiōe galline albe pōtificatū adeptꝰ. miro odio in cleros exarſit. vn̄ ⁊ merito ab ipſis clericis odio hītꝰ ē. maxīe v̄o q̄ꝺ diuīa hūanaq̄ȝ oīa cog̃tis ⁊ affinibꝰ ſuis elargiebat poſt hīto dei honore ⁊ rōne ſedis dignitate. quē certe errorē ita poſteris tradidit. vt ad n̄ra q̄ȝ tp̄a p̄ueniſſe cernimus. Hijs deniq̄ȝ erroribꝰ ac rapacitatibꝰ inuolutus deo volēte morit. octauo pōtificatus ſui mēſe. Sepeliturq̄ȝ in baſilica petri.

S. Cōradus ep̄s

Conradꝰ q̄ȝ ꝯſtancieñ ep̄s p̄ id tp̄s ⁊ ipē religiōe ſctītateq̄ȝ ac doctria atq̄ȝ alijs v̄tutibꝰ inſigniſſimus fuit. Is ex nobilibꝰ i germania ortꝰ p̄entibꝰ. lr̄is eruditꝰ. a nothingo ep̄o ꝯſtāciēſi auditor cāꝝ inde p̄poſitꝰ effectꝰ. pꝰ eiꝰ obitū a. s. vdalrico ac clero i ep̄m electꝰ. inde ecc̄iam ꝯſtācie ⁊ duas aī portā ꝯſtrui fec. Et cū tercia vice hieroſolimā petijſſet. i ecc̄ia. s. mauricij ſepulcꝝ dn̄i adiſtar hieroſolimitani ꝯſtrui fec. Celebrās i die paſce araneā i calice delapſam cū fiducia ſūpſit. q̄ pꝰ ea hora prādij ſine leſione de ore eiꝰ exiuit. Plenꝰ tandē dieꝝ pꝰ varia miracl̄a obijt. vj. kal. decēbris. Epiſcopatus ſui anno. lxij.

Linea ſummoꝝ pontificū

Bonus ſecūdus

Bonifacius ſeptimus

Benedictus ſeptimus

Joannes decimuſquartꝰ

Joannes quintuſdecimꝰ

Linea iperatoꝝ

Otto ſecundus

OTto ſecūdus impator. quē otto magnꝰ pr̄ impij cōſorte fecerat. quē etiā pōtiſex cū theophania vxore ī lateranēſi eccia coronauerat. anno domini. 975. ſolus impare cepit. Uir q̄dē ⁊ ipe optimꝰ ⁊ eccie ro. accerrimus deſenſor. Qui cū eſſet vir ſtrēnuus añ acceptū impiū pacem regno grecoꝝ dedit. Et theophaniā ioannis ꝯſtantinopolitani impatoris ſororē in mr̄imonium accepit. Nam otto pr̄ filiū ottonē re ī ſarracenos grecoſq bñ geſta. reuerſum ꝯſortem imperij aſciuit. Uoluitq in iperatorē a romano pp̄lo ex priſca ꝯſuetudie acclamari. quē pontifex inunctū impiali diademate inſigniuit. Hic poſt mortem p̄ris in germaniā redijt. Et heinricū bauaroꝝ ducē ſibi rebellem domuit. Sed dū ea occupat̄ expeditōe otto impator. Lotharꝰ rex frācoꝝ in lothoringiā copioſum ducens exercitū. eā romani imperij ꝓuinciaꝫ occupauit. Et aq̄ſgrañ. delatus agros populatus ē. in quē cū otto ex bauaria duxiſſet exercitum Lothoringia in poteſtate facta. Lotharius in p̄ſius eſt reuerſus. ottoq in frāciam ingreſſus laudunenſiū ſueſſionūq agros vaſtatis. pariſioꝝ q̄ꝫ ſuburbia īcendit. Dū in patriā copias reducit. apud auxonā fluuiū nō nihil incōmodi accepit. Deinde v̄o cōparato maiore exercitu in ytaliā ꝯ baſiliū ⁊ conſtantinū impatores grecoꝝ Joanni genitori defuncti ſuffectos veniēs. qui iam calabriā ⁊ eaꝫ ꝑtem ytalie occupauerāt q̄ ad ſiciliā v̄git. apud baſentellū ſupdtus. otto impator fugiēs cum repente ad litus ſcaphe ſe cōmiſiſſet a pyratis quis eſſet ignorantibus interceptus ē. in ſiciliamq ꝑductus. ſ ibi agnitus. ſeſe ꝓmiſſa ſiculis ingenti pecunia liberari. romāq ꝑduci obtinuit. Et de pyratis ſumptū ē a ſiculis ſuppliciū. Cuꝫ romā ꝑueniſſet otto ꝑquirēdis ꝯgregandiſq fracti exercitus ſui reliquijs diligenter opam impendit. Et qꝫ copiaꝝ p̄ſidio deſtitutus. in deſertores ſignoꝝ romanos animaduertere nō auderet. Jrā in beneuētanos exercuit vrbē capit ⁊ incēdit. Trāſlato inde ſancti bartholomei corpore romeq in inſula tybernia collocato. Eo loci maxime q̄ olim iouis hoſtia lycaonia diceba꜏. Ferunt ottonē beneuento deleta in vrbeꝫ romā reuerſum de quibuſdā ſumpto ſupplicio. nō multo poſt tranſlatum ſancti bartholomei corpus rome mortuū. Et in veſtibulo. b. petri (qđ paradiſum vocant) labro porphiretico. qđ adhuc introeūtibus ad leuā apparet honoriſicentiſſime ſepultū relicto ottone tercio filio ſucceſſore ac adeliſia filia. Alarani montis ferrati marchionis vxore.

Bruno epiſcopus

BRuno Colonienſis ep̄s. Ottonis p̄mi germanꝰ ob vite ſanctitatē maximo in p̄cio habitus eſt. q̄ ꝑter doctrinā ⁊ ſctitatē mōſteriū celeberrimū apud coloniaꝫ ſb̄ titulo btī panthaleonis martyris fundauit. ac maximis impēſis tandē ꝑfecit Js poſt wifridū archiep̄atum colonienſiū ſuſcepit. Huiꝰ opa a roma coloniā corpa ſctōꝝ Elyſij. patrocli cū baclo ſancti petri tranſlata ſunt.

Odiolo abbas

ODiolo poſt maiolū ſctm̄ abbatē cluniacenſem q̄ in cluniaco magnū ſui apud poſteros vita ⁊ miraculis exemplū reliquit. Hac tempeſtate floruit. q̄ ex clerico bernacenſi in mōachū ꝓfeſſus cluniaci fit abbas. Qui rexit monaſteriū ꝑ annos. lvi. miro religionis feruore. Qui inter cetera ſue ſctitatis memorāda cōmemorationē oīm defunctoꝝ poſt feſtū oīm ſanctorū in burgundia primū adinuenit ⁊ inſtituit. Qđ q̄dē ſctm̄ inſtitutū ad oēs eccias ioannes. xvi. pontifex obſ̄uandū trāmiſit ⁊ approbauit. Js anno incarnationis. 1048. nocte circūciſiōis ſp̄m btm̄ reddidit deo

Eduardus rex

EDuardus angloꝝ rex. Et ipe tū regno tūq ſctitate clariſſimꝰ extitit. qui poſtea nouerce ſue doliſac fraudibꝰ interfectꝰ. martyrij palmā adeptꝰ. miraculis claruit multis.

Alpharabius ph̄us

ALpharabiū natōe arabū inſignē q̄dē ph̄m hiſdem t̄pibꝰ viguiſſe multaq ſcripſiſſe tradunt de q̄bus etiā pauca apud latinos h̄ntur cōmentaria.

Ludouicus rex

LUdouicꝰ q̄rtꝰ eiꝰ nōis frācoꝝ rex ⁊ vltimꝰ ex caroli magni genere natꝰ. pꝰ lothariū frācis regnare cepit. cū nullos ex blāca hūit filios. hugoni ſtrēnuiſſe militi ex teſtō regnū ⁊ vxorē donat. Cuiꝰ genealogia ac poſteritas nūc apud francos regnat.

Thedaldus comes

THedaldꝰ Canuſij regiēſis oppidi comes athone p̄re comite defuncto ſucceſſit. Uir aīo ⁊ rebꝰ bñ geſtis inſignis. Cuiꝰ ob merita pōtifex ioānes ferrariā ytalie vrbē eidē poſſidendā ꝯceſſit. Qui cenobiū ī agro mōtuano celeberrimū ī honore diui bñdicti fundauit. Qđ poſtea glorioſa matildis filia eiꝰ celeberrime ꝑfecit magnis adhibitis ornamentis ⁊ predijs.

Joannes ſextuſdecimus.papa natione romanꝰ.pōtificatū inijt ottone im⸗perāte.ſꝫ nō dum coronā imperij adepto. fuit aūt vir tante doctrine vt multa ⁊ quidē eleganter ediderit. Agitatus deinde ſeditionibꝰ a creſcētio conſule romano impiū vrbis ſibi vendicare conante.cupiditati homīs cedēs. exulatū in hetruriā abijt.at vo creſcentiꝰ cognita Joannis indignatione.q̄ ottonē contra ſe cū exercitu in ytaliā vocabat.ipſius pōtificis cognatos ⁊ amicos q̄ in vrbe remanſerāt.ad hoīem mittit rogatum.vt omiſſa accerſendi ottonis cura.ad vrbē cū ptāte redeat.polliceturqꝫ ſe ei in oībus obtemꝑaturꝝ. Precibus igitur ſuoꝝ ꝓmotus ad vrbe veniēs ꝓdeūte obuiā creſcentio cū oībus magrātibus ⁊ vrbana multitudine.Et creſcētius cuꝫ vniuerſis ſeditioſis petita venia pedes pōtificis exoſculati ſunt.atqꝫ ita in ꝯcordiā redacti vitā ſil'cū qete ī finē traduxere.Moꝛit aūt pontificatꝰ ſui anno.x.mēſe.vi.die.x.vacat tū ſedes diebꝰ.vi.

Gregorius eiꝰ noīs qntus natione ſaxo.pře ottone.Bruno añ vocatus. ottonis tercij auctoritate ob cōſanguinitatē pontifex creatur.Veꝝ ottone in germania exīte ſeditionibꝰ romanoꝝ ⁊ potiſſimū creſcentij cōſulis exagitatus.in etruriā p̄mo.mox ī germaniā ad impatorē confugit. Quo abſente interim romani creſcentiū.denuo cū ſumma poteſtate ꝯſulē decernūt. Qui ſtatim ioannē natione grecū epm placentinū nō minꝰ pecunioſum q̄ꝫ doctū pontificē creat.Cuiꝰ nomē qdē ſupprimūt alij decimūſeptimū vocant.at creſcētius cognito ottonis cū magno exercitu ad vrbeꝫ aduentū. menia ⁊ portas q̄ꝫ diligentiſſime firmat.Molē adriani munit hinc poſtea creſcentij arx appellata eſt Superueniēte deinde impatore vrbē oppugnare adoꝛto populus romanꝰ cum neqꝫ tātis copijs par eſſe poſſet.demētia ottonis fretꝰ germanis portas aperit.Tū creſcentiꝰ ⁊ ioannes ꝯſilij ⁊ auxilij inopes in arcē hadriani cōfugiētes ſe ſe acriter ꝯ hoſtes tuebātur.Veꝝ depoſita ſpe venie.dū ex arce ad impatoreꝫ ſe ꝯferūt.multis vulneribus a multitudine creſcētius ꝯfodit. ioannes autem effoſſis p̄us oculis pōtificatu ſil'⁊ vita priuat. In priſtināqꝫ ſedem gregoriꝰ vndecimo mēſe q̄ꝫ pulſus fuerat reſtituit. Is cognita impij imbecillitate ſanctionē retulit de impatore eligendo. vt ſtatim patebit infra. Tandē ſecūdo pōtificatus ſui anno.mēſe.v.moꝛit. Vacat tum ſedes diebus.xv.

Joannes decimuſſeptimꝰ placētinꝰ epſ.vt diximꝰ potētia creſcētij romani cōſulis fretꝰ.quē pecunia coꝛrūpiſſe creditū ē.tpe gregorij qnti ꝑ factōnem pontificatū occupat.quā pecuniā e cōſtantinopoli detulerat.ſciſma igitur xij.fuit inter iſtos pontifices. Verum breui tpe durauit. Nā cū ignominia moritur decimo vſurpati pōtificatus menſe.vacat tum ſedes dies viginti.

Silueſter ſecundus papa natione gallicus.Gilbertus antea vocatus. hic malis artibus pontificatum adeptus eſt. Adoleſcens em̄ ⁊ floriacēſi cenobio in aureliana dyoceſi poſito.cuꝫ monachus eſſet relicto monaſterio ſe totum diabolo tradiderat.hyſpalim ciuitatem hyſpanie bonarum artium cauſa peruenit. Ubi cum doctrine cupidus eſſet.qua in re tantū profecit. vt breui optimus p̄ceptoꝛ euaſerit.Et vt ferunt ottonē impatorem ⁊ Robertum regē francie.ac alios inſignes p̄claroſqꝫ viros habuerit diſcipulos. Igitur ambitioſe ⁊ dyabolica dominādi cupiditate impulſus largitione primo archiepiſcopatum remenſem inde rauennatum adeptus.pontificatū poſtremo maioꝛe conatu adiuuante diabolo conſecutus eſt. Hac tamē lege vt poſt moꝛtē totus illius eſſet. Impatoꝛqꝫ non vt philoſophū ſed vt peſſimū magū cōſecrari fecit. Sciſcitatus dyabolū q̄ꝫdiu in pontificatu victurus eſſet. Reſpondit. Si non attigeris hieruſalem diu viues.Dum itaqꝫ pontificatus ſui anno quarto.mēſe vno. die decimo. In baſilica ſancte crucis in Hieruſalem rome ſacrificaret. fato ſe moriturum ſtatim cognouit. Unde penitentia motus. Et erroꝛeꝫ ſuum corā populo faſſus.Et oēs primo poſt habita ambitione.⁊ diabolicis fraudibus ad bñ viuendū adhoꝛtatus ē.Deinde vnūquēqꝫ rogauit. vt poſt moꝛteꝫ coꝛpꝰ ſuū mēbratim detrūcarēt diſiectū ⁊ laceratū.ſuꝑ currū imponerēt. eoqꝫ loci ſepelirēt q̊ ſpōte ab eq̄s vectū foꝛet. Ferūt itaqꝫ dei nutu ⁊ ꝓuidētia vt ſcelerati diſcant apud deū locum venie ſibi relictum eſſe.ſi in vita aliquādo penituerint.equos ip̄os ſponte ad lateranenſem baſilicam perueniſſe.Eoqꝫ loci ſepultum coꝛpus fuiſſe.

Anno mundi.6203. Anno mundi.1004.

Joannes eiꝰ nominis decimuſoctauus papa. Cuiꝰ cognomē et patria ob ignobilitatem ignoꝛatur.quarto mēſe die vigeſimo poſt initum pontificatum moꝛitur. Unde ob breuitatem pontificatus. nil ab eo vl'a quopiā alio geſtum memoꝛia dignuꝫ ſcribitur. niſi q̄ꝫ illo quinquemeſtri pontificio multa pꝛodigia apparuere futura mala indicantia. Viſus ⁊ cometes. et terremotus multe vrbes concuſſe.

Linea ſummoꝝ pontificū

Joannes ſextuſdecimus

Gregorius qntus

Joannes ſeptimuſdecimꝰ

Silueſter ſecūdus

Joannes decimuſoctauꝰ

Linea iꝑatoꝝ

OTto tercius. ſecūdi ottonis filius imꝑator. ãno nongenteſimo octogeſimoquarto admodū puer p̄ri in regnū ſuccedēs. imꝑauit ãnis. xviij. Hic a parentibus in v̄tutibus oībus ecclieqꝫ romane defenſione nō degenerãs bella multa; etiã cū gloria ingenti cõfecit. Cū aūt poſt obitum ottonis ſecūdi de nouo imꝑatore creãdo cõſultatio haberet. Et alij ottonē terciū ſecundi filiū. Alij henricū bauarie ducē primi ottonis ex fratre nepotē expoſcerēt. Inſtarētqꝫ ytali q̄dam vt creſcentio numentano res cõmitteret. germani ſtatim q̄ tū freq̄ntes rome aderãt ottonē terciū delegere. põtifex aūt ne ſeditio aliqua oriret germanoꝝ ſententiam approbat. q̄ poſtqꝫ imꝑator creatus fuit. priuſqꝫ romã peteret ad cõponēdas germanoꝝ res. xj. ãnos cõſumpſit. Inde romã ꝓfectus a gregorio ex ſaxonū gente cõſanguineo quē obtinuit põtificē declarari. breui poſt imperij romani bñdictionem diademaqꝫ accepit. Eiuſqꝫ facti celebritate finita Otto imꝑator archãgeli michaelis edem. q̄ ē in gargano mõte. votis ſe exoluturus q̄ pridem emiſerat inuiſit. inde romã reuerſus breui ſe cõtulit ĩ germaniam. Tulerãt iniquo animo gregorij factã creationē quare vix dū exceſſerat italia otto. gregorius minis et maledictis exterritus imꝑatorē adijt ĩ germaniã deſidentē intellexerūt romani futuꝝ vt imꝑator furens romã rediret. Ideo creſcentiū cõſulē creauerūt. Venit interim otto ⁊ magnis fretus quas adduxerat copijs vrbem pene in circuitu obſedit. pplus pacē imꝑatoris ſupplex orauit. germani admiſſi. Et ioannes pontifex atqꝫ creſcentius in ſancti angeli arcē ſe abdiderūt. ⁊ cū ad imꝑatorē ſe ꝯferrēt exeūtes. ĩ medio itinere interceꝑūtur. ⁊ creſcentius eueſtigio cõfoſſus. Ioãnes oculis orbatus ē vt p̄miſſum fuit. tūc gregorius q̄ntus ad vndecimū quã abierat mēſem reſtitutus. acerrimã de accepta a romanis iniuria vltionem ſumpſit paulo poſt eã fecit de imꝑatoris electione ſanctionē. quãuis etiã pauca de vltimis ottonibꝰ hiſtorici ſcribãt tam feroces v̄o tamqꝫ mirabiles fuerūt. vt vnus pallida mors ſarracenoꝝ vel ſanguinarius alter mirabilia mūdi cognominari meruit. De eis q̄dam ſcribit. Otto poſt otto regnauit tercius otto. Tandem ytalia pacata cū in germaniã redire decreuiſſet rome veneno intoxicatus obijt. Eiꝰ corpus in germaniã reportari p̄cepit. vt maioꝝ ſepulcro inferret. Certū eſt eñ romanos q̄ ottonē ob factã eo impellente de imꝑatoris electione ſanctionē oderent. cū ferro armatis munitū neq̄rent cõfodere. veneno interfeciſſe. Nec tamen auſus eſt tunc etiã romanus populus ſanctioni vt contra facerent intentare.

Adalbertus ep̄us

ADalbertus nobili genere apud bohemos natus poſt ditimaꝝ primū prage ep̄um. hoc tempore ob p̄cipuã eius ſanctitatē ⁊ doctrinã pragēſis epiſcopus maximo ĩ precio habitus ē. Et cū ſibi facultatē regende plebis (q̄ rapinis ⁊ adulterijs aſſueta) non eſſe cerneret. abijt romã. ac cū fratre ſuo beate vite gaudentio in monaſterio ſancti alexij. tamdiu delituit donec iuſſu põtificis maximi ſuas oues repetere iuſſus ē. Quibus cū eſſet prorſus ingratus. in hungariam ꝓfectus. Et ſtephanum hungaroꝝ regem cū vniuerſo ferme eius pp̄lo ad baptiſmi grãm perduxit. Et poloniã ingreſſus gaudentiū frēm in eccleſia gneſnenſi p̄dicatuꝝ euangeliū ordinauit. Poſtremo prutenos adijt apud quos dū xp̄i legem quã diligentiſſime p̄dicaret. gladio ceſus. martyrio vitã finiuit. poſt cuius obituz ſanctus ſtephanus rex in honore eiuſdem adalberti ſtrigonieñſem metropolitanum eccleſiam fundauit.

MAlateſtarū vetuſtiſſima ⁊ regia flãminee prouincie familia. his tꝑibus ex germania ĩ ytaliã veniēs. plurimo adiutorio ꝯ tyrãnos romano imperio fuit. Ob cuiꝰ bñficia atqꝫ ſuitia otto terciꝰ ceſar ariminū vrbē eidē ꝯceſſit. Et multis ac magnis priuilegijs ⁊ gratijs illam extulit. Que familia poſtmodū in ſuos creſcens ortus ex ea multi clariſſimi p̄ncipes fortiſſimi ac grauiſſimi ſenatores emerſerūt. qui plura loca edibus ac ſacellis exornarūt.

S. wolfgangus ep̄s

WOlfgangꝰ ep̄s Ratiſponēſ ĩ ordīe. xj. Is natõe ſueuꝰ ex nobilibꝰ ortus parētibꝰ. in cenobio augēſi. ac ĩ herbipoli p̄rio ediſcēs artiꝫ rudimēta. Cū poſtea ĩ arte hūanitatiꝫ doctꝰ euaſiſſet. ſui noĩ rõnem ĩ armario poſuit ſtruxerat ediculã mandrita lupambulus iſtã. Inde neceſſitate heinrico archip̄ſuli treuerenſi iūctus. officiū ſcolaſtici exercuit ac ĩ clericū ordinatꝰ. decanꝰ electꝰ clericos in om̄i honeſtate vouit. Vero archiep̄o rome mortuo ad tp̄s brunoni colonienſi archiep̄o adheſit. poſtea relictiꝫ mūdialibꝰ pompis: mõaſticū habitū induit. Et p. s. vdalricū ep̄m factꝰ p̄ſbiter. Viſiõe ſcti Othmari hita licētia ſui abbatiꝫ exul ĩ noricū veniēs oriente v̄ſus pannoniã p̄dicatõis grã petijt. vbi heremiticam vitã in om̄i ſctimonia ꝑegit. Fretꝰ auxilio piligrini patauiēſ ep̄i ac auctoritate ottonis ſecūdi imꝑatoris Ratiſponēſi eccl'ie p̄ficit ep̄s. Vbi in om̄i doctrina ſalubri ac v̄tutibus p̄celſis miraculiſqꝫ ꝑ ãnos. vj. ⁊. xx. p̄fuit. Tandē anno dñi. 994. felici fine q̄euit. a leone nono ſummo põtifice ob crebra miracula ſctõrum numero additus. Diuus eñ dux baioarie heinricus deuotionis gratia accedens ad ſepulcruz ſancti wolfgangi eius monitu reperit in muro exaratū. poſt ſex. Is poſt effluxū tempus dieꝝ menſium annorū ſex arbitratus ſe morituꝝ. Hijs trãſactis in regē romanoꝝ meruit coronari. Ideo deo ac ſancto wolfgãgo gratias egit. Innumeriſqꝫ alijs claruit miraculis.

Racherius episcopus

Racherius episcopus veronensis prius monachus vir doctissimꝰ multa cōposuit. qui ꝯ heresim antropormothitarum que in citrapadana prouincia surrexit scriptis impugnauit. sed parum durauit. Iste em̄ episcopus eruditissimus ⁊ ceteri cōprouinciales epipiscopi virili animo occurrentes exterminast. Dicebantur aūt antropormothite, vt gracianꝰ. xxiiij. q. iiij. scribit pro eo ꝙ q̄dam rustica simplicitate deum humana membra habere que ī diuinis libris scripta sunt arbitrabantur. antropos em̄ grece latine nūcupatur homo. Ignorantes domini vocem qui ait. Spiritussanctus est deus incorporeus ē nec em̄ membris distinguitur nec corporis mole censetur.

S. Dunstanus

Dunstanus archiep̄us Cantuariensis miraculis magnis. ⁊ vite sanctitate clarus fuit. Is plura monasteria fundauit. ⁊ in die sue defunctōis vt fert ab angelo antiphonam didicit. o rex gentiuꝫ ⁊ dominator eorum

Ethgarus rex

Edgarus anglorū rex post echelstanū patrē anglis regnare cepit ⁊ regnauit annis. ix. Vir per omnia xp̄ianissimus. de quo habet̄ ꝙ inter cetera virtutis sue opera singulo pene anno monasteriū vnū cōstruebat

Adeobaldus

Adeobaldus quidam vltraiacensis ep̄s hisdē q̄ꝫ temporibus. ⁊ scientia ⁊ probitate vite floruit. qui ⁊ multa in laudes virginis marie ⁊ sanctissime crucis egregie scripsit.

Theodoricus episcopus

Theodoricus episcopus Metensis vite sanctitate clarus. ⁊ in ordine episcopatus septimꝰ. Is reliqas de ytalia ad se deferri curauit. ⁊ sancto fine q̄euit

Hatto archiepiscopus

Hatto archiepiscopus Maguntinus prius abbas fuldēsis. is wilhelmo filio ottonis p̄mi. quo tēpore hademarus abbas fuldensis monasteriuꝫ fulde magnifico opere cōstruxit in episcopatu successit. hic a muribus deuoratus in rheno perhibetur. qꝛ multitudinē pauperꝫ in horreo tempore famis quasi daturus collectam elemosinam concremari precepit. Nomen quoqꝫ eius mures delentes a parietibus ⁊ tapetibus abraserunt.

Odo episcopus

Odo episcopus cantuariensis clarus vite ⁊ sanctitate hac tempestate floruit. Similiter aufridus traiecteñ. ep̄us. ⁊ gerbardus ep̄us cameraceñ.

Abbates insignes

Omnes isti abbates venerabiles circa hec tēpora floruerunt guilhelmus diuionēsis. richardꝰ virdunensis. popo stabulensis. oltertus leodiceñ. berno augiensis abbas.

Monstrū in vasconia

Monstrū mirabile ī vasconia apparuit duo habēs capita. ab vmbilico ⁊ sursuꝫ diuisa. habēs quoqꝫ duo pectora. ⁊ in vna parte comedēs aut dormiēs Alia neutrum faciebat.

Hugo. ix. rex frācie

Hugo magnus. cognomēto caputius. ludouico frācoꝝ rege defuncto ex ipiꝰ testō regnū obtinēs regnit vna cū vxore annis. 4. Sūt q̄ dicūt eū comitē pisiensiū vl̄ ducē fuisse eius pr̄ q̄dē robertus tyrānus fuit. quē dātes florentinꝰ poeta in suo tractatu de purgatorio ca. 20. d. Chiamato macellariū fuisse dic̄. hic tn̄ frācoꝝ regnū nō ea āplitudine obtinuit. quo ⁊ pipinus ⁊ ceteri reges possedere. Tūc etenī ōis transalpina gallia austeria ⁊ magna germanie pars francorum finibus claudebatur. Sed trāslato in saxones iperio nō mō germania ⁊ heluecia ⁊ magna pars belgure, Quinimmo burgūdia imperio cessit.

Poteſtas Imperialis. regaliſqꝫ potentia non ſolum vi nature introducta eſt ad publicam vtilitatem. Sed etiam per dominū ſaluatorem noſtrum ihm xpm dei filium. in cuius manu ſunt oīa regna mūdi. Et verbo comprobata reperitur ⁊ facto. qui ⁊ naſci voluit cum vniuerſus deſcriberet orbis. Et auguſti ceſaris cenſum tulit. nec hoc contentus. dari etiam pro ſe ac petro tributum iuſſit. Interrogatus quoqꝫ an ceſari cenſum dare liceret. Viſo nūmiſmatē. reddite inquit q̄ ſunt ceſaris ceſari. ⁊ que ſunt dei deo. Hinc beatus ambroſius. Si tributum inquit petit impator non negamus agri eccleſie ſoluant. Inde iuſtinian⁹ ceſar imperiū ſibi a celeſti maieſtate traditum aſſerit. Nāqꝫ ſicut in ſpūalibus romano pontifici. ſinguli patriarche primateſqꝫ ceteriqꝫ pontifices ⁊ prelati ſubiecti ſunt. quāuis ⁊ hoc aliquando greci negarunt. Et adhuc perfidum huſſitarum genus inficietur. Sic ⁊ romano principi temporales quoſlibet liquet eſſe ſubiectos. Poſita eſt igitur ſequens figura que in eligendo impatore tanq̄ firmiſſimis colūnis formata fuit

Cognita eñ imperij imbecillitate. varietateqꝫ fortune. quo diutius apud germanos. ſumma poteſtas remaneret. Illeqꝫ preceteris preeſſet. qui v̄tute ⁊ dignitate ceteris preſtaret. Gregorius quintus ſumm⁹ pōtifex ſanctionem retulit. haud abnuente ottone de impatore eligendo. quā vſqꝫ ad tempora noſtra ſeruatā videmus. videlicet ſolis germanis licere principem deligere. Qui ceſar ⁊ romanoꝝ rex appellatus. tū demū imperator ⁊ auguſtus haberetur ſi eum pontifex confirmaſſet. Et cum canonū auctoritas impatorem in tempalibus eos precellere dicat qui ab eo recipiūt tempalia. Quis nō videt ⁊ populos ⁊ pricipes oēs ab imperatore qui mundi dominus eſt recipere temporalia. ſibiqꝫ idcirco debere obedientiā. Nempe quāuis aliqui parere romano negent imperio. Nemo tamen poſt auguſti octauiani monarchiam. tantam veſaniam induit. vt ſub alio quā ſub romani regis titulo mūdi dominum orbiſqꝫ principem ſeſe auſus fuerit appellare. Ceteꝝ vt hoꝝ ſententiam expendamus qui ſe tanta fretos aſſerunt libertate. vt nihil omnino teneantur imperio. Quadam ſe potiri dicūt exemptione. quāuis iſtoꝝ proteruitati potius armis quā legibus obuiandū foret. vt quo iure ſe putant exemptos eodem ſe ſcirent eſſe ſubiectos. Libet tamen aliquid in hac re ſcribere. Cuncti ꝓfecto qui ſub iugo ſe negant imperij. aut id priuilegio ſe aſſerunt aſſecutos. aut virtute aliqua. Priuilegiū autem aut ex beneficio imperij ſuſcepiſſe aut aliūde. non eſt opus confutatione. Cum enim romanū imperiū adeo ſuper omnes mortales in tempalibus ſit erectum. manifeſti iuris eſt neminem eſſe qui ei poſſit inferre preiudiciū. Certum eſt talia priuilegia non valere que ſummā auferunt poteſtatem. Naſcūtur enim ex hoc diſcordie frequentes. fiunt rapine multimode. cōmittūtur cedes abſqꝫ numero. Cum pace turbata hinc atqꝫ inde bella craſſentur. Exiſtente nemine qui maior omnibus iuris ordine litibus poſſit imponere modū. Qđ ſi vno ſub capite viueremus. ſi vnam omnes ſequerent obedientiā ſi vnū dumtaxat in tempalibus ſupremū principem recognoſceremus. Floreret vbiqꝫ terraꝝ pax: optima dulciqꝫ omnes concordia frueremur. Cui⁹ rei ſignum manifeſtum ꝙ ab initio naſcentis mūdi vſqꝫ in hoc eui nunq̄ pacem fuiſſe legimus vniuerſalem. Niſi cum ad vnuꝫ ceſarem auguſtum in modum celeſtis regni totus orbis oculos dirigebat. Quod licet ob reuerentiam xpi redemptoris noſtri tūc contigerit q̄ noſtram humanamqꝫ formam induit. Sufficere tamen debet diuinū illum mūdi fabricatorem viam hāc oſtēdiſſe pacis habende. cum orbis ſub vno principe regeretur. Liquet igitur priuilegia que monarchico regimini obuiant. Ex quacūqꝫ veniant poteſtate non habere vigorem. Eaqꝫ non ſolum per ſucceſſorem ſꝫ ab ipō quoqꝫ qui conceſſit eſſe caſſanda. Nec eñ tollerare principem decet. que ad ſubuerſionem tendunt imperij. Sed aiūt aliqui proprijs ſe virtutibus id priuilegij ſe meruiſſe. q̄uis imperij nō interuenerit auctoritas. dicūt eñ ſe ſuis armis. ſuoqꝫ ſanguine. prouincias vendicaſſe. q̄ vel a barbaris vel ab hoſtibus xpiani nominis occupabantur. nec romanū recognoſcebant imperiū. Quod q̄ ridiculoſum atqꝫ iniuſtum ſit ex ſuperioribus licet intueri. Semper nāqꝫ maior eſt vtilitas publica q̄ priuata. nec cōmittendū eſt vt poteſtas aliqua erigatur imperio ſimilis. qualis in exemptis eſſet. qui nullum ſuperiorem admitterent. que res monarchice dignitatis neruos elidit. ſciſma ſub imperio facit. Et omnē humane ſocietatis concordiā dirimit. Non tamen ꝓpterea regum ⁊ aliorum principum magnam eſſe poteſtatem inficiamur. ſed eſſe eas ſub imperio dicimus. Eorumqꝫ correptionem quando tyranni efficiūtur ad romanū principem pertinere. Cauſas regum aſſerimus ceſari remittendas: teneri oēs pro ſalute cōmuni imperatori parere. venire ad bellum vocatos. conferre impenſas. mittere auxilia. prebere trāſitum. elargiri comeatū. nihilqꝫ fugere qđ ceſarea maieſtas iniūxerat. vt quā a ſuis ſubditis obedientiam exigunt. Eandē ſuo dño preſtet impatori.

Tranſlato ad alemānos romano imperio. quo ſolidiori firmitate ſubſiſteret fundatuꝫ. firmatumqꝫ dicitur. ſupra quatuor colūnas. ſcilicet quatuor duces. quatuor marchiones. quatuor lantgrauios. quatuor burggrauios. quatuor comites. quatuor barones. quatuor liberos. quatuor milites. ciuitates quatuor. villas quatuor ⁊ ruſticos. vt ſequēs figura oſtēdet.

De inſtitutione electorum imperii.

Quatuor marchiões.
Misne.
Morauie.
Badue.
Sueuie.
Praunſweig
Duces
Maidbg
Nürnbg
Quatuor liberi
Andelau.
Meldingen
Quatuor milites

Rex bohemie
Palatinꝰ reni
Dux saxonie.
Marchio brandē.
Quatuor Lātgrauij.
Dürgen
Hassie.
Leuchtēbergſ
Alsacie.
Quatuor comites.
Swartzburgſ.
Klefen
Zilie
.Sopheij.

Electorum imperii inſtitutio

Sanctionē de impatoris electione. fecit gregori⁹ qntus. ad vndecimū quā obierat menſem rome reſti-
tutus. accerrimā de accepta a romanis iniuria vltionē ſumpſit. Ottone eñ tercio p ſucceſſionem nō ſi-
ne difficultate impatore creato. idē pontifex ex eadē gente nat⁹. cognoſcens impij imbecillitatē ac fortune
mutabilitatē. vt diuti⁹ apud germanos ſumma impij maieſtas remanere poſſet. Synodo ꝯgregata ſtatu-
tū tulit de impatore deligēdo. ſolis licere germanis (q inde electores ſunt dicti) pncipē deligere. Quā ſancti-
onem huc vſqꝫ p annos ſupra qdringentos ſuatam videm⁹. vt i futuꝝ nō p ſanguinis ſucceſſionē impium
duceret. ſ; p ſolos germanos ꝓceres. vna cū bohemie rege impator deligeret. Qui ceſar tūc ꝛ romanorū
rex dictus. ſi a romano pontifice coronabit impator auguſt⁹ appellet. De q ꝯfirmatōne pleni⁹ hr extra de
elec. c. venerabilē. Suntqꝫ vij electores. vt in figura claret. Magūtin⁹. Treuerēſis. ꝛ colonienſis archiepi.
Et marchio brādeburgenſis. Palatin⁹ comes. Dux ſaxonie. Rex bohomie. Diſtincta ſunt aūt inter eos
officia. vt tres primi ſint cancellarij. Germanie prim⁹. ſecūdus Gallie. ytalie tercius. Et brādeburgenſis
marchio camerari⁹. Comes palatin⁹ dapifer. Dux ſaxonū enſis portitor. Rex bohemie ſit pincerna. quē
tū bis additū ferūt ad tollendas electoꝝ diſcordias. De h quidā ſcribūt. Sunt aūt officiales iſti Magun-
tinus Treuerenſis Colonieſis. Quilibet impij ſit cācellari⁹ hoꝝ. Inde palatin⁹ dapifer. dux portitor en-
ſis. Marchio ꝑpoſitus camere. pincerna bohemus. Hij ſtatuūt regē ſeruātqꝫ p ordinē legem. Atqꝫ ereant
dūm cūctis per ſecula ſummū. Annū in quo hec ſanctio facta eſt primū vel vt alij ſcribūt ſcōm ſupra mille-
ſimū xpiane ſalutis fuiſſe inuenimus.

FOrmam aūt ꝛ modū deligendi regem nouū per ſeptem principes electores romani imperij. ꝛ eorū cōductum ac vocationē quō adeſſe teneant̄ franckfordie in vrbe circa Moganū. Et q̄ pagenda ſunt ac quo ordine. aurea bulla clariſſime edocet. quā carolus quartus romanoꝝ impator in ſolenni dieta Nuremberge Anno. M.ccclvj. edidit. electus deinde ceſar ꝛ romanoꝝ rex appellatus. tū demū impator ꝛ augustus habet̄. ſi eū romanus pontifex cōfirmat. Noſtri em̄ impatores cū eligunt̄ an̄ conſecrationē ꝛ coronationē q̄ romanoꝝ reges appellant̄. quaſi pluris exiſtimandū impatoꝝ q̄ꝫ regū nomen. Atuero priſci romani poſt expulſum Tarquinū ſupbum ob odiū regū. nomē regiū funditus ſuſtulerūt. Senatus conſulto ſtatuentes ne quem deinceps regem in vrbe eſſe liceret. Cum impatores p multi tot annis re bn̄ ꝛ feliciter aduerſus hoſtes geſta honoris cauſa appellarent̄. Tres em̄ gradus maioꝝ dignitatuꝫ apud romanos (de quoꝝ principe loquimur) fuere rex dictator, impator. Ex hijs ſuprema oīm poteſtas rex fuit. Poſt regem vō ſecūdū tenuit dignitatis locū dictatura poſt dictaturā impiū tercio gradu cōſeqtur. Juliꝰ aūt ceſar cū ſepiꝰ poſt partā victoriā. eſſꝫ impator ab exercitu appellatꝰ, nō impatoꝝ aut regū. ſꝫ dictatorꝫ nomē vſurpauit. tantū odiū regis nomē in vrbe ꝫxerat. Cū aūt cupet regis nomē. ꝛ vereret̄ ppl̄i indignationē. molitus expeditionē in pthos atq̄ꝫ aſſerēs in libris Sibillinis cōtineri. nō niſi a rege parthos ſupari poſſe. ſe regē dici ꝑcurauit. Qō maturāde morꝫ ſue cām ꝑbuit cōiuratꝫ. Eſt āt īperiū armoꝝ exercituūq̄ꝫ ad tutādā augēdāq̄ꝫ rēpublicā cōmiſſa auctas. Veꝝ qm̄ mos ille aboleuit om̄ino. Nec ſoluꝫ ex vſu. ſꝫ ex memoria q̄ꝫ germanoꝝ abijt. Hūc recentionē per plures ferme annos ſeruatū antiquū arbitremur. Sequamur a nr̄is maiorībꝰ religioſe inſtituta. ꝛ ad nos vſq̄ꝫ traducta que conſenſus xp̄ifideliū approbauit. Ac deinceps diligētiſſimis doctiſſimoꝝ hiſtoricoꝝ ſcriptis (qō vnicū ē refugiū) oblectemur. Nec curioſi q̄d ceteri loq̄ntur.

Anno mundi. 6203. Anno xpi. 1004.

IOannes decimuſnonus papa. pr̄ia romanus e regione porte metropolitane. ioanni pontifici ſuffectus. qui pontificatū iniens. ad ociū cōuerſus. Et ip̄e nil dignū memoria geſſit. Is aūt (vt q̄dam auctores ferunt) pōtificatus ſui anno quarto. menſe item quarto moꝛit᷑. Sepeliturq̧ in baſilica petri. vacat tū ſedes diebus vnde viginti.

SErgius ei⁹ noīs quartus papa. pr̄ia roman⁹. pr̄e Martino oꝛt⁹ fuit. poſt ioannē predictū pontifex ſuffectus. Uir ſanctiſſime vite grateq̧ cōſuetudinis. Et an̄ pontificatū ⁊ in ip̄o magiſtratu fuit in paupes liberalis. In amicos ⁊ familiares iocūdus. in delinquentes clemēs. in ꝯtumaces modeſtus. Tāte p̄terea prudentie fuit. vt toto ſuo pōtificatu nil cōmiſſum ſit. quo merito rep̄hendi gubernātis negligentia poſſet. In deū eīn mentem oēm cōuertēs. qđ facere pontifices oīnes deberent. iuſte atq̧ integre oīa ex animi ſui ſentētia bn̄ natura ⁊ moꝛibus inſtituti gubernabat. Interea ꝟo huius cōſilio ⁊ monitionib⁹ pꝛincipes ytalie cōpoſito federe conſilia ineunt pellendi ſarracenos e ſicilia. idq̧ moliri paribus animis ⁊ copijs inſtituūt. Unde ⁊ Guilhelmus magni Tancredi noꝛmādie ducis filius adiuuantib⁹ etiā campano ⁊ ſalernitano pꝛincipibus illos e ſicilia bꝛeui tp̄is ſpacio expulit. Dū hec in ytalia ⁊ apulia agerent᷑. laboꝛante ytalia ⁊ fere toto vꝛbe terraꝝ fame ac peſte Sergius vir ſanctiſſimus ſecūdo pontificatus ſui anno. die. xv. moꝛit᷑. ſepeliturq̧ in baſilica petri. vacat tum ſedes diebus octo.

Anno mundi. 6213. Anno xpi. 1014.

BEnedictus octauus papa. pr̄ia tuſculanus. pr̄e Gregoꝛio. Qui inito pōtificatu ⁊ in demoꝛtui ottonis tercij locū heinricū impatoꝛē ſcđm inſtitutionē gregoꝛij quinti creatū coꝛona imperij donat. Inde oībus in rebus heinrici ceſaris defenſione vtebat᷑. Sed eo moꝛtuo defenſoꝛe e ſede pulſus per ſeditionē. alio in locū eius ſuffecto pellitur. Uerꝫ poſtea inita cū inimicis ſuis concoꝛdia. pulſo adulterino pontifice. in vꝛbem cuꝫ dignitate rediens. Nec multo poſt vndecimo pontificatus ſui anno. menſe vno. die. xiij. moꝛit᷑. Sepeliturq̧ in baſilica petri. Sunt etiam qui referant p̄cipue petrus damian⁹ doctoꝛ de iſto benedicto. epiſcopū quendā vidiſſe die quadam in ſolitudine hūc benedictum papam equo nigro inſidentem. eūq̧ interrogaſſe. quid cauſe hoc eſſet. cur moꝛtuus equo nigro veheret᷑. Reſpondiſſe dixit. grauiter toꝛqueoꝛ. Tum benedictum hominē rogaſſe. vt pecunias quas occultauerat (locum indicat) pauperibus ſuo nomine erogaret. Nam que antea date fuerant elemoſinaꝝ noīe. nil ei profuiſſe. quia ex rapinis parta cōſtabāt. fecit mandatum epiſcopus. ac ſtatim epiſcopatu ſe abdicans ⁊ vitam monaſticam amplexus eſt.

IOannes eius nominis vigeſimus papa. pr̄ia roman⁹. patre gregoꝛio. epiſcopus poꝛtuenſis vt quidam volūt vel vt alijs placet nullis ſacris an̄ iniciatus pontificiū munus ſuſcepit. eo tempe quo conradus in demoꝛtui heinrici locum impatoꝛ creatur. accepta deinde ab eo imperij coꝛona. Quē poſtea romani ſeditionibus ⁊ apertis prelijs plurimū vexauere. Sed Conradi ceſaris auctoꝛitate ⁊ potentia liberatus fuit. Romanis quoq̧ exitiū interminatus eſt ſi diutius queadmodū ceperant pontificē ſeditionibus vexaſſent. Joannes autem cui⁹ vita mirifice laudatur. Undecimo pontificatus ſui āno. die nono moritur. vacat tum ſedes diebus octo.

Anno mundi. 6223. Anno xpi. 1024.

BEnedictus ip̄ius nominis nonus papa vt quidam volūt benedicti octaui nepos. patria tuſculanus. patre alberico. Hūc romani tanq̄ hominē ignauū ⁊ nullius precij peroſi e ſede deijciūt. In eiuſq̧ locum ſufficiunt Joannem ſabinum epiſcopum. Silueſtrū terciū appellantes. Quo poſt nouē ⁊. xl. dies pulſo. denuo benedictus reſtituitur. Is autem poſt menſem ⁊ die. 21. cum cerneret ſe iterum ſubiturū eadem diſcrimina. Joanni archidiacono ſancti Joannis ad poꝛtā latinā qui poſtea Gregoꝛius ſextus appellatus eſt. pontificiū munus libere ceſſit. vl̄ (vt quidam affirmant) vendidit. Hanc obꝛem merito ab oīnibus bn̄dictus ip̄e accuſatus eſt. ⁊ iudicio diuino damnatus. Conſtat eīn ſimulacrū eius admodū monſtruoſum poſt moꝛtem cuidam apparuiſſe. Interrogatūq̧ quid illa hoꝛrēda ymago pre ſe ferret. cum antea pontifex fuiſſet. quia inquit in vita ſine lege ⁊ ratione vixi. Ideo volente deo ⁊ petro eius ſedem oībus pꝛobꝛis fedaui. ſimulacrū meū plus feritatis q̄ humanitatis in ſe habet. Nam cum annis decem menſibus quatuoꝛ. diebus nouem per interualla ſedē petri occupaſſet. tandem moꝛitur. Nec vacaſſe tum ſedes dici poteſt cū pontificatum vendiderit. Sciſma igitur. xiiij. eccleſie cōfuſione ac ſcandalo plenū fuit inter benedictum ⁊ alios.

Linea ſummoꝝ pontificū

Joannes decimuſnon⁹

Sergius quartus

Benedictus octauus

Joannes vigeſimus

Benedictus nonus

Heinricus eius noīs ſecūdus imꝑator anno dñi milleſimo primo. vel vt alij volūt. anno incarnationis tercio ſupra milleſimū. ottone mortuo germani electores ꝯceſſo iam tūc primū imꝑ tentes heinricū ducē bauarie ceſarē declararūt. q̄ nō ꝑ ſucceſſionē ſ; ab electorib⁹ ꝑdictꝭ ceſar ꝛ auguſt⁹ electus. imꝑauit ānis. xxij. Uerꝫ ab hiſtoricis ꝑſertim ytalicis heinricus prim⁹ appellat̄. vidim⁹ tñ ei⁹ ſcripta babēberge in qb⁹ ſe ſecūdū ſcribit. Gothfrid⁹ quoqꝫ viterbienſis eū heinricū ſecūdū ꝛ poſt eū antonius florētinus epūs claudū filiū hezilonē vocāt. Hāc vocationem igit̄ in ſequētibus obſeruabim⁹. Cū aūt tradi videm⁹ ſuū in ytaliā aduentum ꝑ annos. xij. diſtuliſſe. Multa eñ cū gallis plurima cū metēſibus bella geſſit. inde ꝯciliatis ſibi animis q̄rūdam principum in regē regni inungit̄ a willigiſo magūtino archiepō ſclauos itē dictos windos ſibi tributarios fecit. Poſtea a bñdicto octauo imꝑator auguſtuſqꝫ appellatus ē. dyademate ornatus. Qui prima expeditiōe ſicut pia ſic ꝛ felici in capuā ducēs ſarracenos ibi ſedētes. ytaliam linq̄re cōpulit. Troiāqꝫ vrbē ī apulie finib⁹ deditōeꝫ ab oppidanis oblatā acceptās. cū datis obſidibus romā ē reuerſus. Fuit aūt xp̄ianiſſim⁹ princeps ꝛ vir ſanctiſſimus. cum kunegunda vxore v̄ginitatem vl' certe diuinā caſtitatē ſuauit. Quoꝝ ſuaſione ꝛ precū inſtantia ſtephan⁹ hūgarie rex ꝛ ſbiecti ſibi ppl'i ad fidē xp̄i fuerūt ꝯuerſi. Sororē eñ ſuā regi hūgaroꝝ ī vxorem collocauit. Ita aūt caſte ac ſancte cū vxore vixit vt vterqꝫ in morte miraculis claruerit. In vita eñ nil ꝑtermiſerē qđ ad honorem dei ꝑtineret. Nā ꝛ babenbergēſem fundarūt epatū. Et diuus imꝑator multis ꝑdijs dotauit ac ornamētis decorauit. Sedes qꝫ epales hilteſheym (vbi a puero enutritus ꝛ litteris edoctus fuit) Madeburgā. Argentinā. Miſnā. Merſburgā. q̄ barbarica immanitate adiacentiū ſclauoꝝ vaſtate fuerāt reſtaurauit. Deniqꝫ poſt multa bella in bohemia germania ytaliaqꝫ ſtrēnue geſta. Obijt ad annū ſalutꝭ xp̄iane primū ꝛ vigeſimū ſuꝑ milleſimū. magno de ſe relicto apud ſuos deſiderio. Qui ꝛ poſt mortē etiā multis claruit miraculis.

Conradus ſecūdus origine ſueuus ſiue vt ceteri volunt natione francus. ꝛ ex matre de primis francoꝝ regibus q̄ a Troia venerāt originem traxerat. defuncto heinrico imꝑatore anno ſalutis. M. xxi. ab electorib⁹ in germania ceſar deligitur. Qui in heinrici imꝑatoris milicia ordines duxerat. Et ſuū in ytaliā aduentū annis ferme tribus diſtulit. Per qđ tp̄s multi ytalie magnates ꝛ populi cōiuratione inita ſeſe in libertatē aſſerere. Et declaratū ceſarē cuꝫ aduenīſſet armis repellere ꝯſtituerūt. Id cum intellexiſſet Conradus. neqꝫ eñ in ytalia obſcurꝫ. veniēs in ytaliā copioſum duxit exercitū. Mediolanū cū veniſſet armis ē repulſus. ideo agro vaſtato mediolanū obſedit. Nō prim⁹ inde motuꝝ ſe cōminatus q̄ pariter incēſum vrbē ſolo equaret. ſ; dū in die penthecoſtes colonieñ archiepus miſſaꝝ ſolēnia in ꝓpinq vrbi eccl'ia celebraret. ꝑ ſpūm vidit. cōradoqꝫ dixit beatū ambroſiū germanis excidiū. niſi abſcederet cominari. Itaqꝫ conradus motis a mediolano caſtris. romā veniēs aurea a ioanne vigeſimo corona ꝛ imꝑij titulis inter eudonē angloꝝ ꝛ rudolphū burgūdionū reges ē ornatus. inde roma ꝓfectus. pacataꝫ poſt ſe linquens ytaliam in ſclauos primo. poſtea in hūgaros duxit. cōpreſſiſqꝫ illoꝝ motibus exercitū apud treueros metenſeſqꝫ reductū diſtribuit in hiberna. Conradus v̄o imꝑator apud treueros ꝯſtitutus cum Rudolphus burgūdionū rex ſuoꝝ ſeditionibus vexatus fuit. Quāobrē Cōradi fidei ꝛ ꝓcinio ſe cōmiſit. regnū illi burgūdionū ꝑmiſit. qđ ab imꝑatore in ꝓuinciā redactū. Et burgūdia poſtmodū longo tp̄e impialis appellata ē. Rex aūt angloꝝ filiā ſuā heinrico cōradi imꝑatoris filio in mr̄imoniū collocauit. Inde cōradus deuotōis cā romā veniēs ꝑ mare adriaticū rediēs diſtemꝑantia aeris multos amiſit principes reuerſus in franciā in traiecto inferiori moritur. anno regni ſui. xvij. imꝑij v̄o. xiiij. Fuit vir armis ſtrēnuus conſilio prouidus. ſapientia forenſi preditus ꝛ ciuili. ꝛ in religione xp̄iana deuotus.

Linea iꝑatoꝝ

Heinricus ſecūdus kunegūdis

Conradus ſecūdus

Cometes Anno tercio heinrici horribilis aſpectu apparuit. flāmas huc atqꝫ illuc diſpergēs. Solis item eclipſis anno eius ſeptimo facta. Lunaqꝫ in ſanguinem verſa viſa eſt. Et terremotus fuit magnus. Inſuꝑ ꝛ facula ardens inſtar turris cum magno fragore e celo decidit. Quibus malis confeſtim in ytalia maxime. ꝛ in toto ferme terraꝝ orbe valida fames eſt ſubſecuta. paulo qꝫ poſt in ytalia tanta peſte laboratū ē. vt plures mortui q̄ ſuperſtites haberentur. quā calamitatē fons in lothoringia in ſanguinem verſus futuram indicauit.

Genealogia diui heinrici imperatoris·

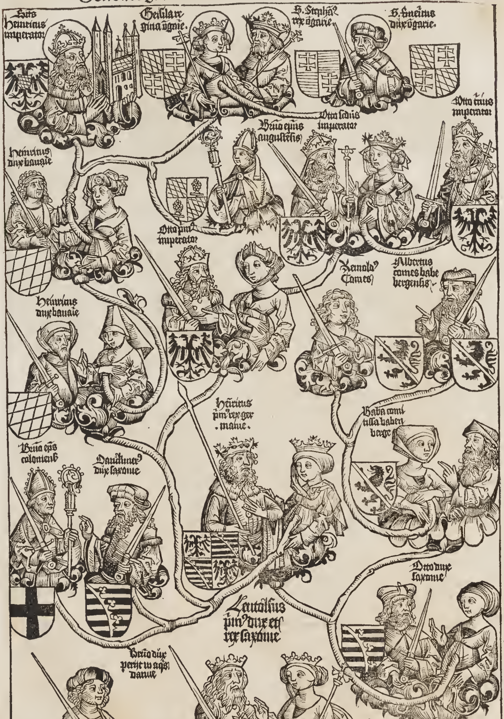

Glorioſi atq; ſanctiſſimi impatoris heinrici: Qui inter ceteros reges germanie cū ſua conthorali diua kunegūdis vgine ſancta. vite ſanctitate ac vtutibus precellebat. Ob eius merita, arborē de eius genealogia. Jtidem de maiorib⁹ kunegūdis impatricis poſuimus. Qui ī morte miraculis multis claruerūt. Arbor aūt ſignata. in qua radice luitolſus ſaxonie dux ponit deſcripte pgeniei pater. Et in ramis ei⁹ ⁊ frondibus ab eo deſcendentibus. Filij ⁊ nepotes vſq; ad heinricuz ſanctum ponūtur, diſtincte deſcribit. Et a carolo magno origo vxoris eius manifeſtatur.

Temporibus inuictiſſimi imperatoris caroli magni. qui nulla interpoſita mora ī ſaxones ydolatras copias mouit, cū quibus ad plures annos bella geſſerat vicit. ⁊ fidem xpi ſuſcipere coegit. Jnde illuſtriſſimus dux ſaxonie luitolfus nomine regimē prouincie ſuſcepit. Js romā petijt. corpuſq; ſancti innocentij a ſummo pontifice obtinuit. Eius filius natu maior bruno bella cū donis geſſit ⁊ ī mare baltheo perijt. Otto alter filius in ducatu ſaxonie ſucceſſit. Hic habuit filiū qui heinricus hūlis dicebat. Et filiā babam matrē alberti comitis babenbergēſis. De cui⁹ nomie idē mons babenberg dictus eſt. quem ob necem fratris ſui Conradi ludouicus imperator vt pmiſſum eſt decollauerat. Et ludouico ſine filijs mortuo Conrad⁹ occiſi cōradi filius, in regno inſtituit. Mortuo quoq; ſine herede cōrado. primates heinricū humilē coronauerūt. Js duxerat mathildē ſctē querſatōnis feminā. Ex qua gennit ottonem magnū ⁊ hein-

Genealogia ſancte kunegundis imperatricis:

ricum ducē baioarie. Otto magnus genuit ottonē ruffum ꝗ otto ſecūdus genuit tercium. Heinricus dux baioarie genuit heinricū ſanctū. Is hezilo dictus ꝗ ab incarnatione dñi. 995. obijt ſepultus Ratiſpone in cenobio ſancti hemerāmi cū tali epigrāmate. Heinricus romani regis pr̄ ⁊ defenſio legꝭ bauarie cultus piꝰ eſt. hic dux heinricus ſepultus. Fuerūt ei nati duo filij ⁊ filia vnica primus pius heinricus babenbergenſis poſtea īpator ſcdus bruno eps auguſteñ. filia aūt geyſila ꝗ nupta ſtephāo regi hūgarie regnū ad xp̄i fidē ꝯuertit. Diuꝰ aūt heinricus īpator vxorē vt ſororē diligens. quā nūcꝗ cognouit. Cū ꝓlem ſe nō habiturū ſciret. terrena in celeſtia cōmutans ep̄atum in honore ſancti petri ſctiqꝫ georgij ꝯſtituit. pluraqꝫ alia pietatis opa. Is appropinquās morti. multitudo ingēs demonū magno ſtrepitu añ cellā heremite ſancti trāſiens. heremita aperiēs feneſtrā vltimū de ſocietate interrogās. ꝗs eſſet. Is rn̄dit legio demonū ſumus. ꝗ ad mortē ceſaris ꝑperamus. ſi in eo quid repiemus. Ille adiurans diabolū vt rediret. ꝗ reuertens ait. Nihil ꝓfecimꝰ. bona em̄ ⁊ mala eius in ſtatera poſita. aduſtus ille laurētius ollā aureā immenſi ponderis attulit. Et dū ſuperaſſe videbamur illa ad bona ꝓiecta. pondꝰ exceſſit. ideo iratus aurē vnā olle ꝑfregi. Appellauit aūt calicē diabolus ollā quā imꝑator ecc̄ie merſburgenſi in honorē diui Laurentij fieri fecerat. cui ob magnitudinē due aures inerāt ꝗ adhuc pp̄lo quotannis oſtendit. Repertūqꝫ ē imꝑatorem heinricum tūc ad dñm migraſſe. Et vnā aurem calicis fuiſſe fractam. tercio ydus Julij.

Carolus quoqꝫ magnus optime de romana ecc̄ia meritus. ac ſolenni decreto a pontifice ſummo imꝑator ꝓnūciatus tandē ſenio grauis ludouicū filiū aquitanie regē ⁊ imperij ſucceſſorē reliquit. Ludouicus aūt cognomēto pius imꝑator inter ceteros filios. tres filios habuit. Carolū regem gallie. Alterū ludouicū regem frācie. Terciū Sigifridū rheni comitē palatinū. Is ex vxore ſua machtildis tres filios ac filiā vnicā genuit. Theodericus primus ep̄atū metenſem rexit. Alter adelberus canonicus metenſis. Tercius palatinus rheni heinricus noīe ꝓnunciā baioarie ſibi adiūxit. Cui filia a deo data fuit om̄i probitate ⁊ ſanctimonia ornata. filia hec nobilis kunegūdis diuo heinrico imꝑatori m̄rimonio iūcta. cū eo in om̄i caſtitate vſqꝫ ad obitū vitā celebre ꝑegit. Verū inſtigante diabolo eā de milite ſuſpectā hūit. ideo ſuꝑ candentes vomeres. xv. paſſibus nudis pedibus eā incedere fecit. ꝗ aſcendente ait. Sicut me o deꝰ ab heinrico ⁊ oībus alijs intactā nouiſti. ita me adiuua. Cui vox audita ē dicere. Virgo maria te v̄ginē liberabit. Totamqꝫ candentē maſſam illeſa ꝑcurrit. Tandē cū poſt obitū mariti in monaſterio a ſe fundato in haſſia cū om̄i ſanctitate ac v̄tutibus diuinis ānis. xv. vixiſſet. migrauit ad dñm. ſepulta deinde bamberge ad latus heinrici quā Innocētiꝰ q̄rtꝰ papa. pꝰ crebra miracula ſctāꝝ cetui aggregauit. Cuiꝰ feſtū tercō marcij celebre hr̄

Coreizantes per annum

Contigit tꝑibus heinrici imꝑatoris mirabile priꝰ inauditū. Cū in villa ꝗdaꝫ ſaxonie in madeburgēſi dioceſi. vbi erat ecc̄ia ſancti magni ꝗdā ſacerdos miſſam celebraret in vigilia natiuitatis dñi. decem ⁊ octo viri ſiľ cū. xv. mulieribus i cimiterio eccleſie vbi celebrabat. choreas ducendo alta voce cantarēt. ſacerdotemqꝫ ipm̄ celebrātē impediebāt. Mandat illis ſacerdos. vt tacerent aut inde recederēt ꝗ ſacerdotis verba deridentes. deſiſtere noluerunt. Is amaricatus imꝑcando inquit. Placeat deo ⁊ ſcto magno vt ita cantantes ꝑmaneatis vſqꝫ ad ānū coriſantes. Et ita factum ē vt toto illo anno ſine intermiſſione aliqua. coriſando cantarēt. Mirabile dictu toto illo tēꝑe nec ros nec pluuia ſuꝑ illos cecidit. Sed nec laſſitudo nec fames illos affecit. nec veſtimēta nec calciamēta eoꝝ toto illo tꝑe attrita ſunt. Anno aūt reuoluto herebertꝰ archieps in cuiꝰ dyoceſi hoc mirabile cōtigit ad locū veniēs a nodo quo ſacerdos illos ligauerat. abſoluit atqꝫ añ altare dicte ecc̄ie reconciliauit. filia p̄ſbiyteri cū duobꝰ alijs ꝯtinuo exanimata ē. ceteri cōtinuis tribꝰ noctibus ꝓximis dormierūt aliꝗ poſtea obierūt. Ceteri v̄o pe nā ſuā mēbroꝝ tremore ꝓdiert. hoc ſcriptū reliquit vbertus qui fuit vnus ex eis.

willegiſus eps

Geiſila regina

Willegiſus archieps magūtinꝰ. Is ortū hūilem hn̄s p̄rem ꝗ currū ⁊ bigas facere ſolebat. iō ī thalamo ornato groſſis lr̄is ſcribi iuſſit. Cuiꝰ ipe clauē ſb diligēt i cuſtodia hūās ītroire ſolus ꝯſueuit. Et legere ſcripturā. ꝗ talis erat. willigiſe r̄cole vn̄ venerꝭ. h̄ appēdit ⁊ rotas ī ꝑiete vt ſtatū ſue ꝑauꝑtatꝭ agn̄ſceret. inde rote in vexillo ecc̄ie moguntine habētur. Is heinricū conſecrauit.

Geiſila v̄go nobiliſſima ſoror heinrici īꝑatorꝭ ſtephano vngarie regi collocata. Cuiꝰ oꝑa rex ipe ⁊ pp̄li hūgarie integram xp̄i fidem accepere.

Reges hungarie
S. Stephanus

STephanus hungarie rex. filiꝰ geyche. ex ſarolth filia gyula natꝰ in adoleſcentia ſua bellū ꝯ Cupan ducem fortē ꝛ potentem glorioſum geſſit. ꝛ victoriā obtinuit. poſtq̄ʒ regie celſitudinis coronā diuinitꝰ adeptus fuit. famoſum bellū ꝯ gyulā auūculū ſuū pegit. quē cepit ac cū vxore ꝛ filijs in hungariam miſit ꝛ r̄gionē eiꝰ vltra ſiluā hungarie adiunxit. Accepta v̄o vxore geiſila matrona ſanctiſſima heinrici p̄dicti ſororis adiuuāte alberto pragenſi ep̄o primus ſtephanꝰ rex vir eius. ꝛ poſtmodū oēs regni populi ꝯuerſi. ꝛ xp̄i ſe fidei ſubiugarūt. fuit em̄ innocētia. benignitate. religione. gr̄a. ac hoſpitalitate regina inſignis. Poſt hec ſtephanꝰ rex deuicit ducē bulgaroꝝ opulentiſſimū. ex cuiꝰ ſpolijs cenobiū in honore ſctī petri in ciuitate. q̄ vetus buda vocat̄ extrui fecit. Cū v̄o om̄es vicinas nationes ſbiugaſſet. coronam emerico tradere volens vt diuino obſequio ac cōtemplationi vacare poſſet. Is tn̄ morte p̄uentꝰ Stephanꝰ igit̄ exacerbatꝰ graui morbo correptꝰ. Tandē ſanctitate ꝛ gr̄a plenus. triceſimoſeptimo ſui regno incarnationis dn̄ice. M. xxxviij. in die aſſumptionis marie ſctōꝝ ꝯſortio adiūgitur. Sepultꝰ in baſilica albenſi. quā in honore dei genitricꝭ cōſtruxerat. vbi crebris claret miraculis cū ſua conthorali.

S. Emericus

EMericus hūgaroꝝ rex ſtephani regis ex geiſila vxore filiꝰ. Cum plures habuit filios. Ille p̄ ceteris in primeuo adoleſcentie flore ſupra cōmunē hoīm naturā. diuino munere ſblimatus. iuſticia prudētia. manſuetudine. miſericordia. largitate. humilitate. ꝛ patiētia armatus. fuitq̄ʒ deo amabilis ꝛ hominibꝰ honorabilis. Cui pr̄ adminiſtratōnis ꝛ gubernādi regni ſolicitudinē cōmiſit. btūs dux morte p̄uentus ꝓpria. raptus de medio. ne malicia mutaret intellectū. Et adhuc cū ſponſa vxore ſua v̄go exiſtens. migrauit ad dn̄m. Qui poſtea ꝓpter eius frequentia miracula. ſanctus ab om̄ibus extimatus eſt.

S. Ladiſlaus

LAdiſlaus hungaroꝝ rex. fide catholicus pietate p̄cipuus. cōi ꝯſenſu ad regni gubernacula electus. q̄ſi laus diuinitꝰ data pp̄lo interp̄tat̄. Is ob celeſtē coronā. regiā capiti ſuo nunq̄ʒ impoſuit. Suſcepto regno fuit conſolator afflictoꝝ. Subleuator oppreſſoꝝ. pius pr̄ orphanoꝝ. ꝛ ab incolis regni pius rex appellabat̄. adauxit rempublicā hungarie. dalmaciā atq̄ʒ croaciā adiūxit. Bella q̄ʒ plura ꝯ cunos hūit. de q̄bꝰ mirabilē victoriā diuinitus obtinuit. Cōtriuitq̄ʒ dn̄s cunos. ꝛ rex cū triūpho in būgariā rediꝫt. Inuaſit ꝛ ruſciā q̄ regi fidelitatē polliciti ſunt. Irruitq̄ʒ in poloniā ꝛ bohemiā. de quibus cū gaudio ad ꝓpria remeauit. Poſt hec in prochia caſtri bihor inter flumē kewres in venatone ſua inuenit locū. vbi angelico āmonitu mōſteriū in honore v̄ginis marie (quē locū warad noiauit) cōſtruere fecit. ſctītate tandē ac v̄tutibꝰ plenꝰ migrauit ad ꝯſortia angeloꝝ. anno regni ſui. xix. ſepultꝰ waradini. āno dn̄i. M. xcv. tercio kal̄. Auguſti.

S. Robertus rex

RObertꝰ rex frācie ea tēpeſtate. nō minꝰ piam. ſ. quā regalē vitā ducebat. Nā ꝛ doctrina ꝛ ſctitate oēs reges xp̄ianos antei bat. vt diſputationibꝰ nulli ſecūdus haberet̄. quē merito laudamus. Cuiꝰ preterea tanta fuit religio. vt q̄tiēs ſibi p occupationes bellicas liceret. horas canonicas vna cū ſacerdotibus caneret. Hac aūt pietate h̄ meritū ferūt. vt cū oppidū q̄ddam ex hoſtibꝰ obſideret. neq̄ʒ horas ſuas intermitteret. menia hoſtiū diuinitꝰ corruerāt. ſtatimq̄ʒ irruentibus ſuis oppidū caperet̄. Et cū pitiſſimus eſſʒ muſicus ferūt eū ſeq̄ntiā Sanctiſpūs aſſit nobis gr̄a cōpoſuiſſe ꝛ alia.

FUlbertꝰ q̄ʒ ep̄s carnoteñ. ympnū chorꝰ noue hierl̄m fecit ꝛ ſolē iuſticie ꝛ ſtirps yeſſe. Is a btā v̄gine lacte eius recreatus ē in ſua infirmitate.

HEribertus item archiep̄s colonieñ. v̄tutibus ꝛ ſanctitate claruit.

Udo epiſcopus

GEbhardus p̄ricius venetꝰ pannonū ep̄s vir vtiq̄ʒ bonꝰ atq̄ʒ doctiſſimus hiſdē tp̄ibꝰ martyriū ab hoſtibꝰ xp̄iane religiōis eq̄ſſimo ptulit aīo. Eū capiētes increduli ad currū ligauerūt. ꝛ in mōte altiſſimo educentes p̄cipitem dederunt. ꝛ turpiter laceratum interfecerūt.

UDo archiep̄s madeburgeñ. Is in eadē vrbe ſcolarꝭ indocilꝭ obtuſi ingenij. iplorās auxiliū regie celi. q̄ ei pollicebat̄ ſapiam ꝛ ep̄atū. ꝛ cū doctꝰ euaſiſſet. metropolitanꝰ poſtea efficit̄. imemor ꝓprie ſalutꝭ voluptati idulgēs bona eccl̄ie neglexit. iō oībꝰ odioſus. Inde ī valle lilioꝝ abbatiſſam ordis ciſtercieñ. ad libitū hūit. ī nocte vox ītonuit. Ceſſa de ludo. q̄ꝛ luſiſti ſatꝭ Udo. q̄ in delitijs pſeuerās. Tādē fridericꝰ canonicꝰ eiuſdeʒ eccl̄ie nocte ī choro ſancti maurici̇ꝫ videbat turbā ſctōꝝ. ꝛ vdonē pena capitꝭ dānatūq̄ʒ pugil decollauit. q̄ de latē abbatiſſe adductꝰ fuit. ꝛ a v̄gie maria corā filio accuſatus. ac ſic infelici fine p̄ijt. hꝰ horrēdi ꝓdigij mēoriā. cruor ifelicꝭ vdonis ī marmore cādido oñtat ad terrorē alioꝝ epoꝝ.

HEriger q̄ʒ abbas lobieñ. Et albo abbas cenobij floriaceñ tū clarueꝛt. ſctūs q̄ʒ medericꝰ abbas eduēñ. ac emotus ep̄s leodieñ ſapia ac ſcia clarꝰ. Silr rogerꝰ ep̄s beluaceñ omi virtute preclarus.

Silueſter eius nomīs terci⁹ papa.pr̄ia roman⁹.pr̄e laurētio.in locū pulſi bn̄dicti ſurrogatus. nō diu in pōtificatu mā̄ſit. Nono eī ꝛ q̄dragesimo die factione ſuoꝝ bn̄dictus reſtituit̄. Cū ergo iniuſte occupatā aplicam ſedem diebus vnde q̄nquagesimo tenuit. bn̄dictus non⁹ in reddita ſibi ſede in vno mēſe.diebuſq̄ꝫ vno ſupra vigeſimū p̄manens.eā Joanni archidiacono p̄rino ſuo vel vendidit vel p̄miſit kalēdis maiꝭ.q̄ gregorius ſextus appellatus. eo em̄ tum pontificatus deuenerat.vt q̄ plus largitione ꝛ ambitione.non ſctītate vite ꝛ doctrina valeret. Js tantūmō dignitatis gradū bonis opp̄ſſis ꝛ reiecti obtineret.quē morē vtinā nō retinuiſſent nr̄a tp̄a. Hic cū primū ſabin⁹ cardialis nō a collegio ſ largitōe pontifex creatus.quo pulſo bn̄dict⁹ deniuo reſtituitur.tumultuāte vrbe ꝛ nūc vnū.nunc aliū appetente. Cū pp̄l'us recto caruit ꝛ malos plures q̄ꝫ bonos facerent.

Anno mundi.6233. Anno xp̄i.1054.

Gregorius ſext⁹ papa.ſancti ioannis ad portā latinā archidiacon⁹.vl' vt aliꝭ ſcribūt archicanonic⁹.pōtificatuꝫ a bn̄dicto (vt dixim⁹) accepit. has ob res heinricus tercius ſibi nūciata.iniq̄ vt debuit aīo ferens.copias in ytaliam ducēdas ad diem ꝯuenire iuſſerat.in ytaliā cū magno exercitu veniēs romeq̄ꝫ turbatā rem eccl'iſticam cōponere ē annīſus.p̄ribus itaq̄ꝫ nō rome ſolum ſ vicinaꝝ q̄ꝫ ytalie p̄tiū ac ordinū q̄rūcūq̄ꝫ religioſis ex more cōuocatis. Synodus celebrata ē.in q̄ bn̄dict⁹ nonus.ſilueſter tercius.ꝛ gregori⁹ ſunt dāna ti. Cūq̄ꝫ tanq̄ꝫ tria teterrima monſtra abdicare ſe magiſtratu coegiſſet. Syndegerū babenbergēſem ep̄m cui Clementi ſecūdo fuit appellatio.pōtificē creat. Gilbert⁹ tm̄ hiſtoriaꝝ ſcriptor affirmat Gregoriū bene de eccleſia dei meritum eſſe ad ſedem apoſtolicam labefactatam ſua magnitudine breui reſtituerit cuꝫ latrones quoꝝ ſeuicia p̄egrini ad vrbem religionis cauſa accedentes necabātur.e medio ſuſtulit.ideo a pernicioſis hoībus homicidam ꝛ ſanguinis hūani appetentiſſimū habitū idq̄ꝫ a cardinalib⁹ p̄dicari ſolitum. Motum gregoriū in ea egritudine qua poſtea moritur. cardinales vocatos verbis caſtigat. q̄ id qḋ iuſte feciſſet liuore reprehēderēt. Jnquit cū mortuus fuero corp⁹ an̄ fores eccleſie ſiſtite vectibus obſeratas fecere mādata atq̄ꝫ porte cohorto graui vento aperte ſunt.ꝛ corpus oīm admiratione introlatuꝫ magne ſanctitatis opinione.q̄ in pōtificatu ſedit ānis duob⁹.mēſib⁹.viꝭ.durante ſciſmate.

Clemēs eius nomis ſecūdus babēbergēſis ep̄s antea ſyndegerus vocatus pontifex creatur heinrico tercio ceſare annuente.vel imp̄ante.in ſynodo ad hoc collecta.ab eoq̄ꝫ heinricus auguſti imp̄atoriſq̄ꝫ titulis p̄nte ſynodo ē ornat⁹. Tradūt v̄o multi hūc clementē romanos ne ī errores ſup̄iorib⁹ ſil'es inciderēt.iureiurādo adactos a pōtificū electionib⁹ p̄hibuiſſe.niſi iuſſu imp̄atoris id facere cogerētur.fecit id imp̄ator cū videbat eo licentie factioſum quēq̄ꝫ ꝛ potētē q̄uis ignobilē deueniſſe.vt corruptis ſuffragiꝭs tātā dignitatē cōſequit̄. Jnterim heinricus capuā vſq̄ꝫ p̄fect⁹ poſtq̄ꝫ ſatis p̄uinciā compoſuerat.romā ꝛ inde in germaniā ē reuerſus. Uix dū heinricus germaniā attigerat cū clemēs pōtificat⁹ ſui āno nono obiꝭt veneno. vt aliq̄ dicūt abſumptus.

Damaſus ſecūdus natione bauar⁹ cognomēto bagnari⁹ pōtificatuꝫ poſt clemētē iniꝭt. Js an̄ ſtephan⁹ vocatus.q̄ ſtephani cura clemētē ferūt infectū.qḋ ea rōne aliq̄ credūt.q̄ꝛ illico poſt clementis mortē pōtificatum p̄ vim occupat.damaſus aūt tantūmō tres ꝛ.xx. dies vixit. Adeo em̄ inoleuerat hic mos.vt iam cuiq̄ꝫ ambicioſo liceret petri ſedem inuadere. Sed obſtit de⁹ vindex.vt is ceteris exemplo eſſet.

Leo nonus natione alemānus. Anno dn̄i.M.xlix.pontificatū hac rōne iniꝭt. Nam vacante ſede romani priuſq̄ꝫ de noui principis creatione q̄cq̄ꝫ intentaret̄.heinricū imp̄atorē in ſaxoniā agentē adierunt.pontificem ab eo de mala cōſuetudine petituri. Cunq̄ꝫ rex illis ſatiſfacere cupiēs nullū theutonice gentis p̄latum ad ſue volūtatis aſſenſum inducere poſſet.ad germanos ſe vertit p̄uicitq̄ꝫ p̄cibus brunonē ep̄m tullenſem virū ſimplicem. Cui p̄ veſuncium in pōtificali habitu romā petenti abbas cluniacēſis ꝛ yldebrandus monach⁹ ſaona etruſca vrbe oriūdus forte obuiauerūt. vſq̄ꝫ adeo aūt dictoꝝ religioſoꝝ ſuaſio valuit.vt epiſcopus periculis apoſtaſie euitare cupiēs.papalia depoſuerit ornamenta.deduxerūt illū romā peregrini habitu incedēte. Tandē die ſexti menſis ab inchoata vacatione vltima.in leonem nonū romanū pontificem canonice eſt aſſumptus. Fuit autem vir pietate innocentia benignitate gratia hoſpitalitate adeo inſignis. vt eius dom⁹ peregrinis ꝛ pauperibus ſemp̄ patuerit. Et leproſi ante fores inuentum in lecto ſuo collocari precepit. Js mane queſitus nuſq̄ꝫ repertus xp̄m pauperis loco recubituꝫ creditum fuit. Moritur autem ſui pontificatus anno quinto menſe.2.die.6.

Linea ſummoꝝ pontificū

Silueſter tercius

Gregorius ſextus

Clemens ſecūdus

Damaſus ſecūdus

Leo q̄intus

Linea imperatorum
Heinricus tercius

HEinricus eius nomīs tercius. Conradi predicti filius. ſiue vt alijs placet gener. quē electores ſucceſſorē dederūt. anno dñi. M. xl. impauit annis decem ⁊ ſeptē. Is genitori ſuo nō diſſimilis in vtutibus. immo pcelſior phibetur. accepta vxore pre viuente filiā regis anglorū pulcerrimā. q̄ de adulterio falſe accuſata. eā puer quē ex anglia adduxerat ꝯ delatōnem gigantee molis ſe oppoſuerat ī duello (diuino fret⁹ auxilio) defendit. ſucciſo poplite. victoria potitus. Uiro inde repudiū ꝯſenſit. ⁊ in habitu religioſo vitā finiuit. Inde nobiliſſimi ducis pictauieſis Guilhelmi ſororē agnetē duxit vxorē. Et apud ingelheim regio more nuptias celebrans oēs hiſtriones mimos ⁊ ioculatores iuſſit expelli. Atq̄ oīa q̄ illis more principuꝫ in veſtibus equis ⁊ pecunia danda erāt pauperibus dedit. Fuit aūt natura admodū iocūdus. hominib⁹ affabilis oīmbus humilis. hoſtibus terribilis. paupibus pius ⁊ largus. heinricus autem primo electionis ſue anno in oldericū regē bohemorꝫ hoſtiles aīos p̄ ſe ferente ducens. ideo re infecta in germaniā ſe recepit. q̄ pares bohemorꝫ germanorūq̄ copias. pares quoq̄ p̄liorꝫ euētus habere vidit. Sꝫ eo q̄ ſecutus ē anno. cū maiore paracioreq̄ exercitu eūdē aggreſſus oldericū regem p̄lio ſuperauit. Cū captoq̄ ⁊ p federa liberato egit. vt bohemi quotannis romano principi tributa ſoluere teneretur. Diſſidebāt eo tpe hūgari. ⁊ magnis cōmiſſis prelijs. pars petro regi ſuo minor numero. ſ dignitate melior fauebat. maior alta aduerſabatur. Eūq̄ fine he habuerūt cōtentiones. vt pulſo per arma petro ⁊ alboino q̄dam in regem aſſumpto diſſidiaq̄ nihilomin⁹ ⁊ certamina inter principes ⁊ populos cōtinuarēt. Confugerat vere ad ceſareū petrus. Et ſue vngarorꝫ ſaluti opem ſupplex orauerat. Quare ingreſſus vngariā cū exercitu heinricus. alboino fugato. petroq̄ reſtituto. regni illius contentiones motuſq̄ ſedauit. Rome interim inandita alias ī pōtificatu diſſidia inchoauerāt. Cū magno igit̄ comitatu ad cōponēdam pacē romā venit. vbi ſynodo cōgregata bñdictū. 9. ſilueſtrū. 3. ⁊ gregoriū. 6. pōtificatu ſe abdicare coegit. ⁊ ſyndegerꝫ epm bambergenſ. qui clemens ſecūdus dictus ē creauit pontificē. vt p̄miſſum ē. a q̄ etiā coronā imperij accepit. quo facto romanos in verba ſua iurare cōpulit. vt de cetero pontificū electioni. ſe nequaq̄ interfuturos niſi de mandato imperatoris id facere cogerent. inde capuā ꝓficiſcēs multos milites ſecū aduexit. qui ſarracenis regioni infeſtis reſiſterent. atq̄ inde in germaniā regreſſus. conſtantienſi ſynodo affuit. vbi oīmbus veniam rogantibus indulſit. ac pacē in ſueuia ac alijs ꝓuincijs regia cenſura confirmauit. Tandē languore deficiēs obijt. filiū prius regem conſtituens. Sepultus Spyre.

VIncentius gallus ⁊ martinus cū gottefrido viterbienſi hiſtoriarꝫ ſcriptores. de hui⁹ heinrici ortu miraculoſo. diuinaq̄ ꝓmotione hiſtoriā admiratione dignā cōpoſuere. Conradus eīm impator ſecundus nulli violatori pacis parcens. Uñ hac occaſione motus. Leupoldus comes violator pacis verens ab impatore occidi. in ſiluā remotiſſimā fugit. ibi cū vxore ſua in tugurio paruo latitabat. Contigit impatore a venatione ſua fortuito caſu illuc diuertiſſe. ac ibi pnoctaſſe qua nocte vxor comitis maſculuꝫ pepit. Quo vagiente vox de celo ait. O īpator infans iſte. erit tibi gener ⁊ heres. Qua voce trina vice audita īpator diluculo ſurgens. repertis ſuis famulis duobus. p̄cepit vt infantē occiderent. qui hūana miſericordia moti. ſup arborē poſuerūt. regi cor leporis ꝓ corde pueri addnxerūt. Dux p̄teriens eū repiens ali iuſſit. ⁊ in filiuꝫ adoptauit. Longo poſt impator in domo ducis cernēs hūc adoleſcentē habēs euꝫ ſuſpectū. ne is ſit quem occidi iuſſerat. In equeſtrē aſſumit. p̄cipiens vt lr̄as regine deferat in q̄bus p̄cipiebat regine vt viſis litteris illico eū occidi faciat. Is rem ignorans in domo ſacerdotis q̄eſcens q̄ dormienti lr̄as ſubripuit. ac aperuit hijs horrendis viſis. alia ſcripta appoſuit. Cū videris hūc o regina cōfeſtim ei filiā nr̄am dare velis. vti diligis vitam tuam. Qui cum hijs abiens ei filia regis tradita fuit. Sic rota fortune rem variaſſe dicitur. Ille autem locus nemorꝫ vbi creatus fuit in ſilua nigra. hirſauia vocitat̄. vbi nobile cenobiū mōachorum extructum fuit. Cum hec vera eſſe ponūtur mirabilis ꝓfecto deus in oīmbus operibus ſuis.

IGnea trabes mire magnitudinis in celo viſa ē inter auſtralē ⁊ orientalem plagā currēs ſuper ſolem ad occaſum vergēs ſup terrā cecidit

HEinricus hic nobilis impator. Cū in die pēthecoſtes in germania apud magūtiā id feſtum ſolenniter perageret ⁊ paulo ante miſſam loca iuxta impatorium ſolium pararentur diabolo incitante inter famulos archiepiſcopi maguntini ⁊ abbatis fuldenſis cenobij orta diſſenſio quis dominus eorū iuxta imperatorem ꝓpius ſedere deberet. Cum hic abbas tāte potentie fuit. vt multa milia armatorꝫ imperatori mittere poterit. habens priuilegiuꝫ vt ad dexteram imperatoris ſedeat. poſt varia verba ventum eſt ad pugnam. atq̄ furore theutonico omnia cōmiſcente eccleſie pauimentum ſanguine repletur. Uerum epiſcopis ⁊ alijs cōuolantibus. vnitas inter eos reformata. templum purgatum. miſſa cū multa deuotione celebrata. Sed cum ad illum verſum ſequentie ventum eſt hunc diem glorioſum feciſti. vox ab aere lapſa eſt dicens. hunc diem bellicoſum ego feci. quo audito rigētibus omnibus pre timore. imperator diligenter intendens leticiam diaboli. Tu inquit omnis malicie inuentor diem luctuoſum feciſti. nos per dei gratiam qui illum glorioſum fecit. pauperibus ⁊ indigentibus glorioſum redemus. Cōpleta cū ſumma deuotione miſſa. vocatis egenis ⁊ pauperibus omnia precioſa cibaria eis diſtribuit. ſuis manibus illis ſeruiēs.

Malefica quedā auguriatrix. in anglia fuit quā mortuā demones horribiliter extraxerūt. dū clerici pſallerent Et imponētes ſup equū terribilē p aera rapiūt. Clamores quoqꝫ terribiles (vt ferūt) p q̄tuor ferme miliaria audiebāt

Temporibꝰ quoqꝫ heinrici tercij imperatoris eccl'ia glorioſe reſurrectionis in hieruſalem. q̄ ab arabibus deſtructa fuerat. a fidelibus reedificata fuit. Poſtq̄ꝫ eī egiptiorū potentia contra perſas inualeſcere cepit. an̄ thurcorum aduentū ab egipto in anthiochiā regiones vniuerſas occuparūt. Vrbs quoqꝫ ſancta cū adiacente regiōe in eoꝝ deuenit poteſtatem. Inde p̄fectus calipha om̄i impietate plenꝰ deo ꝛ hominibꝰ odibilis. inter cetera nephanda eccl'iam dominice reſurrectionis (que per venerabilem viruꝫ maximū eiuſdē loci ep̄m p̄cipiente conſtantino magno auguſto edificata fuerat. poſtea per modeſtum tempe heraclij imperatoris inſtaurata) funditus deijci mandauit. Diruta ē autē āno ab incarnatione domini. M. xviij. quo tempe ei prefuit vir ſincerus hereſtus nomine eiuſdem tyranni auūculus: mr̄is eius frater. Inde cōditio fideliū ex dolore meſtiſſimo ꝛ pluribus augurijs in peius ſe v̄tit. Exempto rebus humanis p̄ſcripto tyranno. filius eius daherntius ex petitione conſtantinopolitani agere cepit. reedificandi poteſtatē fidelibꝰ conceſſit. Cum autem vires xp̄ianorū in hieroſolima p inſtauratione non ſufficientes eſſet habita petitione ad imperatorem conſtantinopolitanum. Is de ꝓprio fiſco ſumptus neceſſarios miniſtrari p̄cepit. Eāqꝫ vt nūc eſt eccl'iam ſancte reſurrectionis anno ab incarnatione dn̄i. M. xlviij. miro ardore reedificarūt.

Cāpanus aſtronomꝰ

Hugo abbas

Guido muſicus

Campanus celeberrimus doctor. ꝛ maximꝰ aſtronomus. Hac tempeſtate in precio exn̄s. nonnulla accuratiſſime ſcribit. atqꝫ errorem aliquātuluꝫ. in ptolomei magni aſtronomi. calculatione adiuuenit. videlicet quo ad lune ꝛ ſtellaꝝ motū. ac etiam in nonnullis alijs. Hunc tamē preclarū virū excuſatum habet. cū hoc ei nō ꝓuenerit. ob ingenij defectum. veꝝ ob penuriā tempis. maxime quo ad motum octaue ſpere ad quē longū tēpꝰ requiritur. eius theorica ac computus laude digna ſunt

Lanfrancus

Guido quidam celeberrimi nominis muſicus. patria etruſcus ex ciuitate arretio natus. Et ipſe per hoc tempus plurimū claruit. ꝛ canendi moduꝫ in ſacris videlicet per flexuras ꝛ digitoꝝ notas dinumerādo meliuſculum reddidit. ac regulas tradidit.

Theobaldus

Hugo cluniacenſis abbas homo ſane (p̄ter doctrinam) genere. pietate religione. clementia atqꝫ inſignis. per hoc tempus in odilonis abbatis loco ſubſtitutus nonnulla perſcripſit eruditione ꝛ laude digna.

Lanfrancus natione papienſis. doctor quidē eximius. ꝛ anſhelmi egregij doctoris p̄ceptor. Hijſdem tpibus in gallijs inſigniſſimꝰ fuit. q̄ cū apud pariſius legendo. ſcribēdo. diſputādo clariſſimꝰ haberet. tactꝰ diuino ſpiritu ſcol' abrenūciauit. ꝛ ad ꝓpria remeauit. vbi rebus ſuis paupibus erogatis maxima cum hūilitate q̄ ad vixit ſoli deo tanq̄ꝫ verus xp̄i ſuꝰ militauit. q̄ poſtea ex abbate cadom̄. factꝰ archiep̄s cātuarien̄. pleraqꝫ bona in eccl'ijs anglie fecit. Hic p̄ ceteris libꝝ inſignē noīe Scintillarē ꝯ berengarij errores cōpoſuit. ꝛ alia p̄clara edidit.

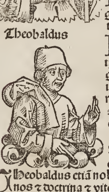

Hermānus cōtractus

Theobaldus etiā nobilis frācus vir religioſus hiſdē q̄ꝫ tpibus apud vicētinos ꝛ doctrina ꝛ vite ſctitate multo ī p̄cio fuit. ac quedam compoſuit.

Hermānꝰ p̄terea ꝯctus ꝛ ip̄e religioſus p̄ria alemānꝰ ingenij p̄ſtantiſſimi vir hac etiā tēpeſtate cū ī diuinis exercitatiſſimꝰ eſſet. multos q̄dem ꝛ egregios cōpoſuit hymnos. atqꝫ in honorē v̄ginis marie nōnullas celebreſqꝫ cōpoſuit. inter q̄s Salue regina precipua habet. Sed de q̄dratura circuli mlt̄a ꝛ docte ꝛ accute deſcripſit. ac quedam alia.

COrpus gigantis. ea tempeſtate pallantis Euandri filij. in q̄dam ſepulcro repertū ē. ad cui⁹ caput lucerna accenſa inuenta ē. Cui⁹ ſepulcri epigrāma erat. filius euandri pallas quez lancea turni. militis occidit more ſuo iacet hic. hos verſus tūc nō editos arbitrātur. quāuis carmentis lr̄as latinas inueniſſe dicatur. s̄ ab ennio vel alio poeta antiq̄. habebat id cadauer in medio pectoris vulnus. Cui⁹ hiat⁹ quatuor pedibus ⁊ ſemis menſurat⁹ ē. lucerna aūt ardens inuenta nullius liq̄ris aſpergine aut flatus violentie extingui poterat. Sed q̄dā ſb̄tilioris ingenij ſubtus flāmam ſtilo foramē fecit. Quo facto mox vt aer ſb̄intrauit ignis euanuit. Corpus aūt tante vaſtitat erat. vt muro applicatū altitudinē meniū vinceret. Sed dieb⁹ p̄cedentibus ſtillicidijs infuſum. cōem mortaliū corruptionē agnouit. ſoluta cute neruiſq̄ȝ fluentibus.

Berengarius

BErengarius doctor natione turonenſ andegauenſ archidiacon⁹ p̱ hec tēpora cuȝ diu ſanctitate ⁊ doctrina inſignis ⁊ clarus fuiſſet. ob doctrine ſuē amplitudinē primo cōfuſus in euchariſtie ſacro turpiter errauit. et multoꝝ aīos ipo ſuo errore infecit. Sed diuina poſtea illuſtratus gratia errorē ſuū publico cōcilio vercellis habito emēdauit. vt in decretis hr̄ de cōſe. di. 2. c. ego berengari⁹ Emendacioneq̄ȝ facta. ſtatim ſophiſtice diſcipline ſtudio omiſſo. primo oīa pauperibus erogauit. factuſq̄ȝ p̄dupr̄imus labore manuuȝ ſuaꝝ quoad vixit viuere voluit. ⁊ vniuerſum vite ſue tempus ſanctiſſime contriuit.

COnciliū q̄ȝ vercellenſe ſeq̄ntibus annis in vercellaꝝ ytalie vrbe leonis pōtificis iuſſu cōtra iſtū berengariū ⁊ eius errorem celebrat̄ in q̄ quidē concilio idē berēgarius andegauenſis archidiacon⁹ cuiuſdā eccl̄iaſtici erroris auctor damnat⁹ fuit. Et poſtmodū (vt dictū ē) illuſtratus optime vixit.

CIrca idem tēpus anno dn̄i. M. xl. claruit. b. iohēs fundator ⁊ īſtitutor ordinis vallis vmbroſe. ſb̄ regula militantis bt̄i bn̄dicti. cū q̄buſdā ꝯſtitutōnibus eoꝝ ſup̱additis. Et in habitu griſeo. que religio multa monaſteria in tuſcia ⁊ longobardia ſuperiori habet. Hic itaq̄ȝ glorioſus ſanctus de ciuitate florētie oriundus p̄re gualberto milite florētino natus. hac de cauſa. vt ex eius habetur hyſtoria ad religionē ſe contulit. Cū inimicicias aduerſus finitimos gereret q̄ fratrē ſuū obtrūcauerat. Die quadā ex agro florentiā rediens armatoꝝ multoꝝ manu ſtipatus. oportune in eū q̄ fratrē interfecerat nō p̄cul a monaſterio diui miniati in mōtanis incidit. Qui cū ſe circūuentū videret. nec ſalut ſpes ſibi ꝓponeret. Ad huius ioannis gualberti pedes humiliter p̄cidit. ſuplex p̱ ih̄m xp̄um crucifixū cancellatis manibus ad pectus. petens ſibi veniaȝ dari. ⁊ fraterne cedis culpam ignoſci. q̄bus p̄cibus cōmotus ioannes om̄e illud qđ ſuſceperat odiū. de fratris nece ſtatim īfregit. ⁊ culpā oēm cōdonauit. At cū vltra p̄greſſus eccleſiam diui minati occurrentē intrauit. ⁊ an crucifixi effigiē cōſtetiſſet. ⁊ om̄e crimē remiſiſſet. Illico cūctis cernentibus crucifixi ymago motu capitis illud cōprobaſſe viſa ē. q̄ ob eius reuerentiā capitali inimico pep̱ciſſȝ Adhuc crux illa p̄ iudicio tanti miraculi in eccl̄ia miniatis ꝓpe florentiā in monte cuȝ veneratione vſq̄ȝ in hoc tp̄s demonſtrat̄. vbi olim fuit monaſteriū nigroꝝ monachoꝝ. nūc aūt alboꝝ id ē montis oliuaꝝ. Talis igit̄ miraculi monimento vir ſanct⁹ p̱mot⁹. ſtatim ſe religioni cōtulit. ⁊ vt heremita in eā appennini p̱tem q̄ vallis vmbroſa dr̄ feceſſit. vbi ⁊ vite ſanctitate dei ſummi in ſe gr̄am maiorē exp̱tus ē. atq̄ȝ ita primus monachus deuotiſſim⁹ illius ſacri ordīs vallis vmbroſe illis in locis templū poſuit. a quo poſtea multa alia loca nomē ⁊ originē duxere. Hec q̄dē religio poſtea viris ſc̄titate ⁊ ſcīa clariſſimis floruit. Ioannes aūt fact⁹ religioſus ieiunijs ⁊ abſtinētia eſce ⁊ potus ac vigilijs carneȝ domare cepit. ⁊ ocium vitare. ⁊ orationibus ⁊ pijs operibus inſiſtebat. deinde ī miraculis fuit copioſus. languidos ſanitati reſtituit. Tandem beatus pater ſenio cōfectus infirmatus congregauit om̄es abbates varijs ex locis p̄nūciās ſuū exitum hortatus omnes ad obſeruantiā regule ⁊ vnitatem. ⁊ dilectionē fraternā ſumpt deuote ſacramētis ſp̄ūm celo reddidit. Anno incarnatōnis. M. lxxiij. quarto yd⁹ iulij celeſtia petens miraculis plurimis clarus. quā ob cauſam paulo poſt gregorius huius nominis ſeptimus pontifex eum in numero ſanctorū retulit. Sepultus autem fuit poſt obitum tercia die ī eccleſia monaſterij de paſignano. poſt cui⁹ tranſitum deus omnipotens multa per eum miracula fecit.

Ordo vallis vmbroſe.

S. Ioannes gualbertus monachus

Ulma inſignis vrbs ſueuie. ad vlteriorem danubij ripam ſita. qui fluuius ex bilaro ⁊ blauo fluminibus in eo loco exoneratur. indeqꝫ nauigabilis redditur. vt Sueuia. baioaria. auſtria. ⁊ pānonia. ob nauigia danubij non parua ſentiant comoda. Cum vo hec īnclita vrbs in fundatione imperij inter villas quatuor ponatur. ne ab exteris ſine ornatu ac muro eſſe cenſeatur. Cum galli ingentes ciuitates veluti pariſius ⁊ thuronem villas nominabant. Ipa vo vlma tū muris foſſatis ac menijs atqꝫ publicis ac priuatis edibus pornata exiſtat. Et nobilibus familijs a tpibus caroli magni impatoris aucta ſit, ideo in eius laudem ac deſcriptionem vrbis metra heroico deducta carmīe edita ſunt.

Ulmą decus ſueuie: qua primo ab origine ducat
Principium: nullis ſat certum annabilis extat
At ꝙ ⁊ antiqua ⁊ preſignis ſit: probat ipſum
Nomen: quod lacio deſumptum eſt fonte. ꝙ apta
Ulmetis plena poſita eſt vligine terra
Nancꝫ vbi defoditur circū vrbem: glitea craſſis
Arboribus tellus abilis reperitur: ⁊ inde
Barbarie ſpreta: nomen capit vlma latinum:
Urbs libertina eſt. romani ſubdita diuo
Imperio regis: villis ex quatuor vna:
Non quia villa ſiet. ſed quondam forte reuicta et
Ui belli vaſtata. iterum conſtructa carebat
Temporibus certis muris. firmiſſima iam nunc
Ipſis: contiguo hos a parte danubius aluco
Precfluit: hic ſapido repletus piſce: breui illum
Per mediam labens vrbem curſu blauus intrat
Preterea cincta eſt foſſatis ipa profundis
Turribus excelſis, domibuſqꝫ impleta decoris

Affluit ꝛ pluri populo. ꝙ multa per orbem
Oppida: que ſepti ſpacio perlacius extāt
Pulcras inter habet ſtructuras grāde labore ꝛ
Arte atqꝫ expenſis opus eccleſiam genitrici
Sacram diuine: cui vix equabilis orbe eſt
Ampla quidem valde: grandis quoqꝫ molis in altū
Suſtentat laquearia magna: caparqꝫ frequētis
Turbe multa inibi feſtiuo milia ſole
Conueniunt: hic magna dei veneratio crebro eſt.
Quo ſol eois exurgens montibus ignes
Spargit: vix templum parochos continet vnum
Ulma ſenatores prudentes obtinet: illi
Publica ſagaci diſponūt cōmoda ſceptro.
Unde breui creuit: locuples ex paupere ſerua
Facta hera: q multas iā opulentas cenſibus vrbes
Perpetuis ſuperat: comitatus tris fere cum omni
Appendice ſuo retinet prompto ere coemptos
Unam inter plures: non paruo deniqꝫ fructu
Mercem agitat: panno lino lanaqꝫ parato
Veſcanicā hunc aliqui vocitant tractata frequentat
Negociū variū eſt: hoīm hinc pars maxima ſeſe.
Hic nutrit: pereunt multi ditantur in ipſo
Sunt alie laudes vlme quas promere cunctas
Mentio materie prohibet breuiata valete

ΤΕΛΟΣ· ΜΟΝΟΚΟΛΟΥ· ΑΠΟΥΡΑΜΜΑΤΟΣ·

VIctor ſecūdus papa gebhardus antea vocatꝰ.eccīe eyſteteñ(q̄ olim aurea‑ta dicebat̄)ep̄s in ordine decimusſeptimꝰ.natione alemanꝰ ex bauaria pō‑tificalem dignitate poſt leonē adeptus.magis heinrici grā.q̄ꝫquā aliq̄ ſcribāt li‑beris ſuffragijs. Verebat̄ em̄ clerus ꝑpl'uſq̄ romanꝰ heinrici potentiā. victorē igit̄ ꝓponūt legato Ildebrando ad heinricū ob eā rem miſſo.q̄ oīa ex ſententia romani cleri,imꝑatoriſq̄ ꝑfecit.at victor in ſede oīu ꝯſenſu cōfirmatus.magnā ſynodū abnuēte imꝑatore florētie hūit. In q̄ quidē multos ep̄os.tū ſymonie.tū fornicationis cauſa ep̄atu ꝑuauit.clerūq̄ admonuit q̄d maxime ad ſe ꝑtineret.ꝓ poſita pena his q̄ leges canonicas trāſgrederet̄. Sūt q̄ ſcribāt victorē ad heinri cū ꝓfectū.magnificētiſſimeq̄ ab eo habitū.alij vo yldebrandū eo ꝓfectū putant Is em̄ heinricū imꝑatorē.ne aliq̄ a ſe peteret iniuſta demulcere cupiēs yldebran‑dum ſbdiaconē ad illū miſit.q̄ opportune cū accidit vt imꝑator graui quo obijt morbo implicitꝰ heinricū filiū romanoꝝ regē ac ceſarē dixerit. Victor aūt ponti‑fex pontifitatus ſui anno ſecūdo.mēſe tercio. die quartodecimo morit̄. vacat tū ſedes dies.xi.

STephanus nonꝰ papa fridericus antea vocatus.natione lotharingus caſ‑ſinenſis abbas.victori defuncto in ſtephanū nonū pontificē canonice ē cre‑atus.pontificatū adeptus ſtatim curauit.vt mediolanenſis eccīa q̄ a romana du‑centis fere annis inſolenniter ſe ſubtraxerat. Inter alias cāpmaiorem ſuꝑioremq̄ recognouit. Is pontifex oēm fere ytaliā atq̄ burgundiam labe ſymoniaca inq̄‑natā intelligens.yldebrandū archidiaconē ipis purgandis reformādiſq̄ prouin‑cijs legatum miſit. Qui eo munere ſicut ꝛ ceteris diligenter atq̄ feliciter vſus.cū aūt ꝯciliū florētie ꝯuocare cepiſſet ad octauū menſem.octauūq̄ ꝑiter diem defun‑ctus eſt. Florentie quoq̄ in cathedrali eccleſia honorifice ſepelitur.

BEnedictus decimus natione campanꝰ. qui primꝰ mūcius dicebat̄. dū vix exequie pontifici ſtephano in florentia celebrate erāt.cū romani potentio‑res oppida ꝛ caſtella in vrbis terrā poſſidētes capitaneos tūc appellabāt.ponti‑ficē ex factione ſua creare ꝯſtituerunt.primꝰ,tū oīm gregorius de tuſculano ex gē‑te patricia romanꝰ mintiū velitrenſem ep̄m inuitis ac reclamātibus cardinalibus ꝛ clericis qui rome tunc erant. in romanū pontificē acclamari ac haberi obtinuit. quē benedictū voluit appellari. Per id vo tēpis agnes tercij heinrici imꝑatoris relicta filij regis adoleſcētis regni curā adminiſtrationemq̄ gerebat. Mintio igi‑tur velitrenſe in romanū pontificatū intruſo. yldebrandus archidiaconꝰ cardina‑les ꝛ epiſcopi alijq̄ eccleſiaſtici cum canonicā electionem rome nequirent facere. ſenas acceſſerūt.vbi plurimoꝝ ꝯſenſu yldebrando inſtante. Gerardus vir tanto magiſtratu dignus electo benedicto pontifex creatur. Benedictus itaq̄ mēſe no‑no.die.xx.pontificatu deiectus.velitras exulatum abijt.

NIcolaus ſecundus papa natione allobrogus gerhardus antea vocatus epi‑ſcopus florentinus.ob virtutem ꝛ animi preſtantiam.abrogato benedicto haud legitime creato.pontifex maximus ſenis decernitur. Iſq̄ prudentiſſimus pontifex eo in concilio formā pontificum romanoꝝ a cardinalibus eligendoꝝ in‑ſtituit q̄ꝫ diſtinctione vigeſima tercia iuris pontificij decreta nūc habent. Secun‑dum quā inſtitutionem factam pōtifici. patribuſq̄ placuit generale conciliū apd ſutriū conuocari. Ibiq̄ anno domini Milleſimo quinquageſimonono. Cōcilio habito vbi epiſcopi ꝛ proceres interfuere benedictū abdicare coegit. inde romā proficiſcens. Secūdo apud lateranū concilio habito legem tulit vt in decretis ha‑betur. In eodem concilio quidam reuocatum ab errore ſuo berengariū ferūt qui arbitrabatur in ſacramento eucharistie non eſſe verum chriſti corpus niſi vt in ſi‑gno ꝛ figura miſterioue. Sunt qui ſcribant heinricum quartum a Nicolao ſecun‑do coronam imperij accepiſſe. Nicolaus autem vir omni vita probatus.tercō pō‑tificatus ſui anno.menſe.vi.die.vi.ꝛ.xx.moritur. Vacat tum ſedes dies.xij.

ALexander ſecūdus anſhelmus antea vocatus.patria mediolanēſis.epiſco‑pus lucenſis.mortuo nicolao ob hūanitatem benignitatem ꝛ doctrinā ab‑ſens etiam pontifex creatur. Iſq̄ luca accerſitus in pontificali habitu romā ve‑nit. At uero ciſalpini epiſcopi arbitrati ob dignitatem prouincie par eſſe vt e ſuo numero aliquis eligeret̄. Giberto parmenſi viro potentiſſimo admodū anniten‑te ab heinrico imꝑatore obtinuere.reclamāte agnete vt alter pontifex eligeretur Reuerſi igit̄ in longobardiā pſeudo ep̄i cōciliabulo ſuoꝝ coacto cadolū parmen‑ſem ī antipapā elegerūt. Cui ciſalpini oēs obtꝑauere.ꝑter mathildim optimā feminā. Superueniente deinde cadolo in pratis neronianis ſub radicibus aurei mōt̄ graue ꝑliū ꝯmittit̄. Repulſus ab vrbe.quē cincius rōni prefecti filiꝰ poſtea egre ī arcē adriani ꝑduxit. Cognito errore heinricꝰ īꝑator alexādro reſtitutꝰ. Ve‑niēs ad vrbē pōtificatꝰ ſui āno.xi mēſe.vi.morit̄.ī baſilicaq̄ lateranēſi ſepelit̄.

Linea ſū̄mmoꝝ pontificū

Victor ſecūdus

Stephanus nonus

Benedictus decimus

Nicolaus ſecūdus

Alexander ſecūdus

Linea imperatorum
Heinricus q̃rtus

Heinricus quartus heinrici tercij ꝑdicti filꝰ. anno dñi. M.lvij. patre defuncto licȝ adoleſcens ab electoribus ceſar appellatꝰ. impauit ãnis. 48. vel vt alij hñt q̃nquaginta. Mortuo nanqȝ pr̃e ſb cuſtodia mr̃is ſue agnetis īperatricis fuit. q̃ aliquãto tp̃e prudenter impiũ rexit. cuȝ pace gubernans. Is poſtmodũ ꝯſilio ſuoꝝ deceptus. ſpretis mr̃is cõſilijs ab eo alienatus. q̃ diſceſſio maxime diſcordie ſemiãriũ fuit. Impatrix autẽ religioſa mulier cum nollet fluctibus turbationũ inuolui. vitã religioſam elegit. ⁊ ad monaſteriũ fructuarienſe ſe ꝯtulit. Inde deuotõnis cã. et ab Ottonis coloniẽſis archiepĩ tyrãnide pulſa. cõtulit ſe romã. ibi vitã celibẽ duxiſſe oñditur. Nã locoꝝ ſanctoꝝ dulcedine capta ſanctiſ opibus ⁊ elemoſinis vacans. ſancto fine q̃euit. Cuiꝰ corpꝰ in eccĩa. b. petri iuxta altare beate petronelle ſepultũ ẽ. Nec multo poſt tp̃e Cõradus eius filius ſecũdo genitus quẽ pr̃ adhuc viuens ytalie ꝑfecerat. morit̃ ⁊ florẽtie honorifice ſepelitur. Heinricus aũt rex victorioſus rome coronatus ꝑ apuliã ducto exercitu in p̃riam cũ honore reuerſus. Fuit longo tp̃e princeps admoduȝ glorioſus ⁊ fortunatus. ore facundus. ingenio acutus. elemoſinis largus. in re militari fortunatiſſimꝰ. quãuis in fine impij ob recõpenſationẽ atrocitatũ ⁊ ꝑſecutionũ. multas. ne dũ a principibus verũ a ꝓprio filio ꝑtulit calamitates. adoleſcentie vſus libertate ſaxoniã incolere ꝑ ceteris regionibꝰ cepit. Vez cũ cepiſſet nobiles opprimere ⁊ venatui ac ludo magis q̃ adminiſtrãde iuſticie opam dare. Gens ſaxonũ animis acerrima. eũ deſpicere ac plura in eũ romano pontifici nũciare cepit. Relicta igit̃ ſaxonia. alias regiones imperij gubernare propoſuit. Inde cũ ſummoꝝ pontificũ auctoritatẽ potẽtiãqȝ diminuere ſtatuiſſet. Et ꝯ alexandrũ ſecũdũ ſciſmata ſuſcitaſſet Cadolũ parmenſem ep̃um agnete eiꝰ vxore reclamãte pontificẽ creans. inde cedes exorte. Dũ hec in ytalia fierent. Heinricus rex bello ſaxonuȝ implicitus. Et ſi illos inſigni prelio ſupauit. tamẽ ſbigere nequiuit. Nec tñ ei victoria ceſſit incruenta. cp ceſa ſuoꝝ militũ q̃nqȝ milia amiſit. Ea vͦ ex victoria tantũ intumuit. vt nepharia queqȝ in pontificem ſit auſus. primũqȝ illi obedientiã ſubtrahere volens. Sigifredo id archiep̃o maguntino iniunxit. Cuiꝰ edicto apud wormaciã cõciliabulũ ꝯuocatũ ẽ. ⁊ ep̃i abbateſqȝ regnoꝝ heinrici. ne gregoriũ in põtificem haberẽt ſunt admoniti. qua impulſus cã gregorius hos ep̃os cõmiſſis priuauit eccleſijs. Heinrico autẽ gubernationẽ titulum ⁊ dignitatẽ regni interdixit oĩbus principibus ⁊ pplis auctoritate ap̃lica abſolutis. Inde ꝑlati principes ⁊ ppli pars regni theotunicoꝝ maxima animis ab heinrico alienari ceperunt. primiqȝ ſaxones exarſerũt in bellum. Cognita itaqȝ gregorij cenſura heinricus ꝑ litteras ſupplex veniam precat̃. Eius precibus ꝑmotus pontifex canuſſum agri regienſis oppidũ ad mathildim cõceſſit. Illuc heinricus cũ oĩbus copijs ꝯpere ꝯperãs. depoſito impiali ornamẽto. denegatũqȝ primo die igreſſum eq̃nimiter tollerãs. loco ꝑ noctẽ nõ mouit. ⁊ glacie ferũt cõculcataqȝ diu niue ꝑ aſprimũ hyemis ſydus ſolum. in quo rex ſtetit vel iacuit. obriguiſſe. Cui demũ pontifex mathildis comitiſſe adelai ſabandienſis comitis interuentu introductũ. regẽ in ſinũ mr̃is eccĩe recepit. pace iureiurãdo firmata. impator papiam verſus iter arripuit. vbi paulopoſt pacis federa abrũpens. rebus nouis ſtudere cepit. Et quorũdã ep̃oꝝ ſeditionibus ꝯcitatus. gregoriũ pontificem denuo deponere ſtuduit. Et habito cõuentu gibertũ rauennatẽ archiep̃m pontificẽ creat. eũqȝ clementẽ appellat. ⁊ ſecũ romã hoſtili animo adduxit. vbi ꝓphanata baſilica petri gregoriũ in adriani mole obſederũt. q̃ ad guiſcardũ appulie ducẽ miſit. ⁊ cum magno impetu romaȝ venit. paueſactus heinricꝰ in germaniã cũ clemẽte abijt. auguſtã vrbẽ obſedit. anno deinde milleſimo nonageſimonono aquiſgrañ. filiũ iuniorẽ heinricũ q̃ntũ regem fecit. q̃ anno deinde ſexto in pr̃em ira excandeſcens maximis prelijs ac probris affecit. apud leodiũ vrbẽ euȝ ꝑlio ſupauit. qua iniuria ⁊ dãno cõfractus cũ merore vitã egit lugubrẽ. ac demuȝ cuȝ dedecore aĩam exalauit. añ hunc impatorẽ. nullum ipatorẽ a põtifice ſummo excõicatũ ferũt. In leodio igit̃ ꝑmo ſepultꝰ inde ad ſpyrẽſem vrbẽ delatus q̃nqȝ annis inhumatus manſit. demũ honorifice ſepulture traditus.

Rudolphus rex

Rudolphus ſaxonie dux. cum heinricus rebus nouis ſtudere deſtitit. pacẽ eĩn federa abrũpens. eo alemanos principes in dignitate rei motos ꝓpulit. apud forcheym ĩ regẽ eleuat̃. a q̃bus deductus maguntiã in medio q̃drageſime a Sigefrido metropolitano ĩ regẽ inungit̃. poſthabito heinrico primo pecijt heinricus a pontifice vt rudolphũ execrationibus ab occupatione regni depelleret. Id vͦ cũ impetrare nequiuiſſet ſumptis armis magna clade ⁊ incerta victoria vtrũqȝ dimicatũ ẽ. Miſſi tũ q̃dem ab vtroqȝ legati ad pontificẽ rogatũ vt in partes ſuas declinaret. Quibus nil aliud ip̃e reſpondit. q̃ vt ab armis diſcederent. ſed ꝓuſq̃ ea perfererent̃ iuſſa. illi iteꝝ primo grauiore ꝑlio concurrerunt. Et poſtea auditis nũcijs parere dicto pontificis ſpoponderũt. Subſecuti vͦ erant miſſi ad res alemanie inſpiciẽdas pontificis oratores Albinẽſis ep̃us cardinalis. aquileienſis p̃riarcha. ⁊ paduanus epiſcopus. quibus rñdit heinricus niſi rudolphus pontificis auctoritate excõmunicaret̃ ſe nullatenus aſſenſuꝝ. Heinricus igit̃ coactis ſummo conatu copijs ad rudolphũ regem in ſaxonia agentem inuadendũ duxit. Cui rudolphus aduenienti triuis caſtris obuius eſt delatus. Congreſſi iã quarto prelio rudolphus caſu a ſuis vulneratꝰ longiuſcule retroceſſit heinricus fuga ꝓlapſus loco tam abdito latitauit. ſeptimo tandem die preter oĩm ſpem fuerit inuentus. inter vulneratos rudolphus expirans in Merſburga ſepelitur.

Ordo grandimōtenſis Inicium habuit anno .1078. p Stephanū.

ORdo grādimōtēſis ſb [illegible]
phano. Anno dn̄i. M. [illegible]
ortū habuit. hic fili⁹ ſtephani no[illegible]
biliſſimi viri de auernie partibus. a
pr̄e ſuo in puericia ductus ē beneuē
tum. vbi a ſancto Milone archiepō
xij. annis educatus regulā bn̄ viuē-
di didicit. denicꝫ diſcedens pagra-
tis multis heremis. ⁊ de canonicoꝝ
monachoꝝ ⁊ heremitaꝝ vita q̄ imi-
tanda ſunt memorie ꝯmendans. in
aq̄tania ꝑpe lemonicas ad montem
nemoroſum. q̄ muretum dr̄ xp̄o du-
ce puenit. vbi fontes repit et rupes
terrā deſertā. ⁊ iuiā q̄ tota ſilueſtris
nouo hoſpiti ſuo potū frigidiſſimū
⁊ domū ventis expoſitā offerēs. af
flictionē corpis ⁊ requiē mētis ma-
nifeſtis indicijs promittebat. Tunc
gaudēs ſtephan⁹. ibi deo ſe ſuiturū
oīni tpe ſpopōdit. Trigeſimū etatꝭ
ſue annuꝫ agens habitare cepit he-

S. Stephanus

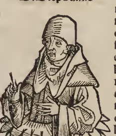

remū in ieiunijs vigilijs ⁊ orōnibus ꝯtinuis ſeruiēs deo. cibus ei panis ⁊ aq̄ ⁊ interdū farine ſiliginee ſorbiciūcula atqꝫ poſtq̄ꝫ diſponēte deo diſcipulorum ei⁹ numerus creuit. Inſimul nō q̄ſi vn⁹ ex illis factus eſt. ſ minor oībus illis. Tā-dem ī infirmitate ꝯſtitutus in q̄ deceſſit fratribus ait. Deū vobis relinquo. cui⁹ ſunt vniuerſa. Si amādo pauptatem ei adheſeritis. ip̄e ꝓuidētia q̄ gubernabat oīa vobis largiet̄ q̄ nouerit expedire. Inde migrauit ad dn̄m anno etatis ſue lxxx. In ordine diaconatus cōſtitutus. Pio pr̄e orbati fr̄es petruꝫ lemonicenſis in p̄orem elegerūt. ſub eius regimine ꝓfecerūt fr̄es. monachi ſancti auguſtini locū p̄dictū mureti in quo deo ſuiebāt ceperūt calūniari. p̄tendētes ad ius eoꝝ ptinere. Sed q̄ potius aufferenti tunicā ⁊ palliū volebāt dimittere. hr̄e locū aliū p-q̄rebant. vbi caput ſue religionis inſtituerent. nullocꝫ idoneo repto. Tandē ꝯſi-liū inierūt. vt locū idoneū deus oſtenderet. Et cū ter agn⁹ dei cantatū eſſet. vox celeſtis audita ē. In grādi mōte In grādi mōte In grādi mōte. Quā prior ⁊ non ni ullfr̄es audierūt. Finita igitur miſſa venientes ad locum ſibi reuelatum ſatis mureto vicinū eccleſiam ⁊ domos fecerunt. Et accipiētes ſctm̄ corpus in grandi mōtē trāſtulerūt. Paucisqꝫ ſciētibus ſubtus p̄ſbitericiuꝫ añ altare recondiderūt. vbi poſt paliticus poſit⁹ inſcius ſanitatē accepit. ⁊ cecus viſum. ⁊ alia miracula fecit q̄ prior ne tumultus fieret ei edicto prohibuit.

Petrus Damianus

Jo. Serapion

PEtrus damianus doctor ⁊ eccīe ro. cardinalis ep̄s. in diuinis ſcripturis eruditiſſim⁹. Hijs tē-poribus eas ob res multo in p̄cio hītus ē. in ytalia vita ⁊ ſcīa inſignis. q̄ ⁊ nōnulla laude digna edidit opuſcula. Sermōes q̄ꝫ elegātes. ſcripſit ⁊ regulā heremi-ticā. ⁊ de ordīe vite heremitice. Itē libꝝ ꝯ iudeos. narrat ⁊ plura exempla q̄ ſuis tpibus cōtigerūt. Erat eīn vir religione ⁊ hūilitate ac ſapīa noīatiſſim⁹. Qui cū cardinalis ep̄s eſſet. vt ſoli deo hūilitate ſeruiret ep̄atui ceſſit. vt deo liberius vacaret. Et cū a gregorio pōtifice eā ob rem rep̄henderet̄ librū pulcerrimū ad eū ſcripſit. reddēs rōem q̄re ep̄atū dimiſerit. Dn̄icus ait lorica ferrea veſtitus erat ad carneꝫ. duobuſcꝫ ferreis circulis cinctus in corpe ⁊ duos p armos brachiorū.

Iſaac medicus

Seno ⁊ Arnulphus

IOannes medicus cognomēto ſerapion p idē tēpus claruit. Et de ſimplicib⁹ medicinis multa cō-ſcripſit ac libruꝫ breuiarij de morbis arcendis. Et qm̄ a ceteris medicis roſas collegit. Serapio cognomīatus ē. Sorapio eīn roſeū ſonat vt teſtis ē Plini⁹. lib. 12. ca. 13.

ISaac Beniminrā medicus celeberrim⁹ ſalomōis medici filius. Et ip̄e tēpeſtate iſtac. in medicina plura ſcripſit. de dictis vniuerſalibus ⁊ pticularibus de febribus de vrina. ⁊ ſtomacho. In p̄hia q̄ꝫ de elementis ⁊ diffinitōnibus tractatus compoſuit.

SEno ep̄us treuerēſis a comite treueroꝝ theoderico capt⁹. ⁊ tercio de rupe p̄cipitato. tandem gladio pcuſſus interijt.

ARnulph⁹ q̄ꝫ ſctūs cenobio ſcti medardi ſignis ⁊ v̄tutib⁹ pollebat ſua ſctītate elegit ꝓpoſitū incluſionis. Inde abbas eiuſdē monaſterij tandē iuſſu pontificis ſummi ep̄atum lugdun. rexit.

Ordo canonicoꝝ regularium

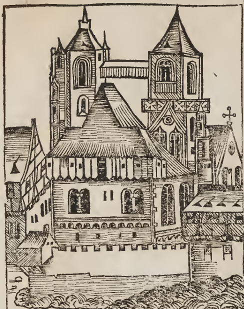

Ordo canonicoꝝ regulariū. tpe gregorij pape ſeptimi ⁊ heinrici imperatoris anno dñi milleſimo octuageſimo reflorere cepit in eccia bti qntini beluacēſi. Qui primū ab apl'is. poſtea a btō Auguſtino epō ⁊ doctore eximio regulariter inſtitutus ſub mgr̄o yuone venerabili eiuſdē eccie ꝑpoſito. poſtea carnotenſi epō. De iſto ordine illi inſignes viri et doctores claruerūt. hugo de ſancto victore. Et richardus de ſancto victore Et hugo de ſancto follicto. Ad iſtū q̄ʒ ordinē ptinere videt ordo premōſtratenſiū de quo in ſequentibus.

Yuo epiſcopus

Yuo clariſſim⁹ canonicus doctor ⁊ carnotēſis epiſcopus apud gallos maxio ī ꝑcio habet. q̄ ⁊ inter cetera ſue ỽtutis et ingenij opa. q̄ edidit. p oſt yſidoꝝ hiſpalenſem epm decreta collegit. Et abbreuiauit aplica. atq; ea ī vnū collegit volumē. q̄ poſtmodū ⁊ q̄dā hugo cathalanenſis eps. Et poſt eū Gracianus in meliorē formā redegit alia q̄ʒ mēoratu digna compoſuit.

Raſis medicus

Raſis medicus celeberrimus. ac natōe penus ſeu aphrican⁹ h̄ tpe viguit ⁊ clariſſimus fuit. Cui alij bachilo ꝓprium nomē fuiſſe tradūt. h̄ Auicenna in tercia ſen. tercij canonis. T. 5. c. 7. meamethū eū appellat. q̄ cū in almāſoria vrbe enutritus fuerit ibidē linguā arabicā optime didicit. Et in eadē lingua ex oībus an̄ ſe medicine auctoribus infraſcripta collegit volumina. Et primo de medicinaꝝ correctione li. j. antidotariū lib. j. De cura morboꝝ iūcturaꝝ. Libꝝ continentē oēm medicine ſciam. Continens raſis appellatū. Librūq; almanſoris ad regē ei⁹ nominis. Deq; morbis pueroꝝ librū. ac diuiſionū librū vnū. In aſtrologia quoq; aphoriſmoꝝ atq; in alchimia libros duos ⁊ alia multa.

Mathildis comitiſſa

Mathildis comitiſſa nobiliſſima ⁊ optia atq; illuſtris femina. ꝑ hoc tp̄s cū ro. eccia bene ſentiēs. ỽtute ⁊ rebus optime geſtis clara ⁊ inclita vbiq; ꝑdicat. Hec em̄ nobiliſſimū bonifaciū ⁊ magnificū virū. ⁊ beatricem heinrici filiā hūit parētes. Que cū vnica eſſet filia. poſt ip̄os parētes in dñio luce. parme regij ferrarie. mātueq; ac ei⁹ ethrurie ptis quā nūc p̄imoniū vocam⁹ ſucceſſit. Quāobrē ī tota ytalia clariſſima fuit. Et ꝓpterea q̄ndam principē noīe gotifredū in ytalia potentiſſimū duxit maritū. Cū certe illuſtris femina nō mō richardi ⁊ gulielmi apulie ⁊ calabrie ducū. h̄ ⁊ heinrici potentiā ꝯ ro. pontifices exercentē magnanimiter repreſſit. et q̄ de eccleſiaſtico iure occupauerāt reſtituere coegit. Verꝝ cū heinricus filius heinrici ceſaris in ytaliā a p̄re miſſus dū apud parmā vrbem mathildim ⁊ ei⁹ virū ꝓfligaſſet. ⁊ gothefridū interfeciſſet. ip̄a mulier azonē eſtenſem (q̄ prioris viri in q̄rto gradu ꝯſanguine⁹ erat ignorās) accepit maritū. Cū quo ꝑ aliquot mēſes cohabitās. tandē recognita gregoriū cōſuluit pontificē. q̄d ſup hoc agere cōſuleret. Cui pontifex impauit. vt ꝓtin⁹ ab ei⁹ conſortio abſtineret. Ac ſic diuorcio facto deinceps oronibus ⁊ vigilijs deo ⁊ ro. eccie militare ſtuduit. Tandē ỽo āno ſalutj nr̄e. iiij. etatis aūt ſue ſexageſimo nono in bondeno agri mantuani opibus bonis plena migrauit ad dñm. Teſtamentū ſuū hoc mō cōfecit. In primis nāq; omes ſuos ⁊ ancillas liberos eſſe voluit. Deinde vaſa queq; aurea ⁊ argentea. veſtes quoq; omes precioſiſſimas eccleſijs ꝯdonauit. Mantuanū inſup monaſteriū ab ip̄a ꝓ maiori pte ſua impenſa cōſtructum. ac canuſſiū frixionariūq; mōaſteria. atq; alias baſilicas plurimas ꝑdijs ⁊ alijs donarijs innūerabilib⁹ amplicauit. His geſtis in extremis cōſtituta omia xp̄i ſacra ab anſhelmo epō deuotiſſime ⁊ reuerenter ſuſcipiens. poſtq; etiā omē eius p̄imoniū beato petro cōdonauit. ſanctā alam deo reddidit. Eiuſq; corp⁹ (nullo honoris genere q̄d impendi magno principi poſſit non adhibito) ab vniuerſis clericis ⁊ populis ad ſanctum benedictū agri mantuani defertur. ⁊ mauſoleo quod nūc cernit ſepelitur.

Gibertus antipapa hoc anno ab heinrico ceſare prim⁹ epoꝝ male ſentientiū ſynodo habita. ꝯtra gregorium papam in germania pontifex creatur. ⁊ clemens appellatur. Qui cum heinrico ⁊ eius filio coniūctis copijs in ytaliam veniēs romam profectus. leoninā vrbē mox cepit. ⁊ in vrbē deditōnē recepit. tādem poſt multa geſta morte ſubitanea correptus ſceleꝝ penas dedit.

Anno mundi. 6273. Anno xp̄i. 1074.

Gregoriꝰ eiꝰ noīs. vij. papa. natione hetruſcus. p̄re ſoanenſis. p̄re bonicio yldebrandus monachus antea vocatus. poſt Alexandrū pontifex factus. Vix dū eius pontificis exequie ſolēniter ex more erāt celebrate quū clerus ⁊ populus cū funeris pompā congregati yldebrandū archidiaconū acclamarūt. a beato petro in pontificē eſſe electū. Ad eoſqꝫ clamores exciti cardinales cōclaue ingreſſi eūdem canonice delegerūt. quē gregoriū ſeptimū placuit appellari. Is annus erat heinrici quarti ceſaris regni duodeuigeſimus. ꝑ qḋ tp̄s bello ille cū ſaxonibus grauiſſimo implicitus erat. Vir certe deo ⁊ hominibus gratiſſimus. prudens. iuſtus. clemēs. paupeꝝ pupilloꝝ ac viduaꝝ patronꝰ. Et eccl̄ie ro. ꝯ̄ hereticoꝝ improbitatē ⁊ maloꝝ principū potentiam res eccleſiaſticas ꝑ vim occupare conantiū vnicus. ac acerrimus defenſor. adeptus pontificatū ſtatim heinricū imꝑatorem admonet. ne deinceps largitione corruptus. ep̄atus et bñficia alicui ꝑ ſymoniacā cupiditatē cōmittat. Gregoriꝰ itaqꝫ oratores ad regē miſit denūciaturos ſe ſi in pontificatu cōfirmaret̄. nullatenus errores illius toleraturū proinde aut aliū pontificē fieri curaret. aut ſe ad ſatiſfactionē cōdignā pararet. Rex tñ facti mō ac veritate cognitis electioni eius aſſenſum p̄buit. Nihiloqꝫ minꝰ ꝑſtitit in ſentētia heinricus. quāobrē oratores bremenſe ep̄o q̄ regis ꝑuitacie adiutor impulſorqꝫ fuerat excōicato. romā ſunt reuerſi. paulopoſt hermānū bambergenſem ⁊ aliū conſtancienſem ep̄os rome agētes. ⁊ de ſymonia conuictos pontifex dignitate p̄uauit. Ieiunio ſubinde q̄drageſimali adueniente gregoriꝰ pontifex ꝯciliū laterani cū celebraret interfuerūt guibercus rauēnas archiep̄s ⁊ maxima longobardie ep̄orū pars. Cuiꝰ inde admonitioni heinricus ſuadēte giberto obtꝑare noluit. immo gibertus vir ſeditioſus ꝯtra gregoriū Cinciū ro. ciuē prefectiqꝫ vrbis filiū virū vtiqꝫ temerariū ꝯcitat. qui ſtructis inſidijs pontificē ī natalis dn̄i nocte celebrantē cepit. ⁊ in turrim recluſit. romani ſeq̄nti die eū liberāt ⁊ cinciū ꝑſequūtur edes eius ſubuertūt. q̄ ad heinricū confugit. quos oēs papa anathemate notauit cinciū ⁊ adiutores. heinricū q̄ꝫ dignitate regia p̄uauit. Verū paulopoſt ſynodo habita in ea multa conſtituit. heinricus itē habitu ꝯuentu ep̄oꝝ male ſentientiū. Gibertū denuo pontificē creat. clementēqꝫ appellat romā veniētes gregoriū in adriani mole obſederūt. Is a roberto apulie duce liberatꝰ ſecūqꝫ caſſinū ac ſalernū ꝑducit. vbi nō ita multo poſt pontificatus anno. xij. mēſe vno. diebus tribus ſancte ⁊ pie moritur.

Victor tercius papa deſiderꝰ antea vocatꝰ. montis caſſini abbas pontifex creatus. ſtatim Gregorij partes ſuſcepit. contra gibertum antipapā tutandas quā ob cām heinricū imꝑatorē ſibi cōſtituit inimicū vt aliq̄ ferūt eiꝰ fraude (vt martinꝰ ſcribit) veneno in calicē iecto. dū ſacrificat necat̄. Veꝝ vt Vincentiꝰ ſentit diſſinteria perijt q̄q̄ quā id a ſuſpitōe veneni nequaq̄ꝫ alienū. veneno eñ petiti corruptis ⁊ labefactatis inteſtinis interdū in diſſinteriā v̄tunt̄. anno igitur vno. menſe quarto. pōtificatꝰ ſui. non ſine ſuſpitōne dati veneni moritur.

Anno mūdi. 6283. Anno xp̄i. 1084.

Urbanꝰ eiꝰ noīs ſecūdꝰ. otto vel odo antea vocatꝰ. monachus eboniacenſis primo. deinde cardinalis hoſtiēſis. poſtremo q̄nto mēſe poſt mortē victoris pōtifex creat̄. vir q̄dē doctrina ⁊ ſc̄titate vite q̄uis grādi magiſtratu dignus. Cuiꝰ etiā plurime ad mathildim extant epiſtole ſucco plene. Is v̄o parū romanis rebꝰ nouis ſtudētibꝰ fidens. melphim ſe cōtulit ſynodū hiturus q̄ tutiꝰ eo ꝓficiſci liceret. pontifex itaqꝫ cū in ytalia nullibi q̄etis locū cerneret in gallias ꝓfecturus. placentie ſynodū hūit in q̄ licentiā q̄rūdā eccl̄iaſticoꝝ mirifice compeſcuit. Inde v̄o in gallias abiens rem memoratu dignā aggreſſus eſt. Concilio eñ apud clarūmontē habito principes gallie ad recuꝑandā hieroſolimā a ſarracenis occupatā animauit. Eūqꝫ inuenimꝰ gibertū antipapā poſtea vouiſſe. vt vrbanus ſecūdus pontifex romanꝰ cū multa ad rei eccleſiaſtice reformationē ornatūqꝫ claromontenſi in ꝯcilio ſtatuiſſet. eo anno q̄ xp̄iane ſalutis nonageſimꝰ quartus ſupra milleſimū fuit facinus eſt aggreſſus maximū excelllentiſſimūqꝫ oīm q̄ fuerint pontificis romani cuiuſpiā dictu auſpicijs ⁊ auctoritate hactenꝰ intentata. Liberande eñ a turcis ſarraceniſqꝫ hieroſolime ⁊ continenti terre ſancte in hunc maxime modū intendere cepit. Patribus ⁊ ea que concilio inerat ex omni orbe xp̄iano multitudine ad cōcionē vocata. Vir ip̄e eleganter doctus ornatiſſimā habuit orationē. vt tricenta milia hominū nomen in militiam chriſti dederint. ſignūqꝫ crucis ſuſceperint. quo facto romam ſtatim redijt vt compoſitis in ytalia rebus. ytalos quoqꝫ animaret. Sed maximis ſeditionibus a Joanne pagano viro ſceleſtiſſimo exagitari cepit. in domo petri leonis potentiſſimi ciuis. biennio ſe continuit. verū mortuo ioanne liberior factus ad cōponendū eccl̄ie ſtatū animū adijcit. Tandē vir ſc̄tūs poſt multas ꝑſecutōnes ⁊ labores duodecimo pōtificatus ſui anno. menſe quarto. die. xix. apud ſanctū Nicolaū. Carceris tulliani in edibus petri leonis morit̄. q̄rto kal̄. auguſti. eius corpꝰ ꝑ tranſhiberniā regionem ad vitandas inimicoꝝ inſidias q̄ etiā mortuū ledere conabāt̄ ad. s. petrū delatū ibi honorificētiſſime ſepultum.

Linea ſummoꝝ pontificū

Gregorius ſeptimus

Victor tercius

Urbanus ſecūdus

Ordo Cartuſienſium.

ORdo carthuſienſiū in gallijs anno dñi. M. lxxxvi. in dioceſi gratianopolitanēſi a brunone theologo viro ſanctiſſimo initiū ſumpſit. q̄ poſt ſui inſtitutōnis originē auſpice xp̄o in domibus ac pſonis augmentū accepit. ī ab alexandro tercio ꝛ q̄rto ꝛ ceteris pōtificibus ſummis. approbatus ſic ꝯfirmatus extitit. ac varijs priuilegijs dotatus. Cū inter omēs ordines eccl'iaſticos pmatū non rōne tpis ſ rigoroſitatis ſemp tenuit. Et ꝓpterea eum ſpecioſiſſimā eccl'ie colūnā appellant. Ex h q̄z ſtupendo euentu principiū habuit. Cū i florida ciuitate pariſius gynnaſiū celeberrimū floreret. ꝛ i omi genere doctrinaꝝ ex varijs regiōibus ſcolares atq̄ doctores clariſſimi lr̄is operam darent. Inter ceteros vnus ſingularis ſcientie claritate. probitate vite. maxime fame pollebat. Cui poſt obitū in eccl'ia ſolennes exequie parate ſunt. vbi ſepulture tradi deberet. ad quē honorandū ingens numerus doctoꝝ magiſtroꝝ ꝛ alioꝝ cōueniebat. Corpus vō mortuū in feretro poſitū dū exequie celebrarent̄ ſurrexit. Et in loculo reſidens voce magna cūctis audientibꝰ clamauit. Iuſto dei iudicio accuſatus ſum. quo dicto. vt priꝰ iacuit. de qua voce omēs territi obſtupuerūt decreuerūt ne ſepulture ea nocte traderet̄. ſ die ſeq̄nti iterū cōuenirēt. fama p vrbem diuulgata. multo plures ad ſpectaculū cōuenerūt q̄ eadē forma p̄fata vba dixit. Et vt exitū huius rei ſcire poſſent. Tercia die tota ferme ciuitas confluebat. Tercio doctor mortuus ſurgens clamabat. Iuſto dei iudicio damnatꝰ ſum. qd̄ audientes pene exanimes reddidit. ideo eccl'iaſtica ſepultura damnatꝰ fuit. Aderat ad hoc ſpectaculū bruno q̄ diſcipulis ait. Videtis quō tam celeberrimus ac ab oībus ſanctus reputatus miſere perijt. Nūq̄d ꝛ nos perire volumꝰ. ꝛ nō potius ſaluari. nō eſt locus ſalutis niſi mūdum relinquamus. Sic cōpuncti ſolitudinem queſierunt.

Bruno p̄mꝰ cartuſieñ.

BRuno vir ſanctꝰ ꝛ clariſſimꝰ pb̄us atq̄ theologus natione theutonicus ex vrbe colonia. lr̄is a primeua etate eruditꝰ. remēſis eccl'ie canonicus ſcolarū q̄ apud piſiꝰ mgr̄ hiſdē tpibꝰ cū i gallijs legēdo ſcribēdo ꝛ diſputādo clariſſimꝰ haberet̄. Relicto ſeculo ꝛ pompis eiꝰ. cū ſeptē viris doctiſſimis in heremū cartuſie receſſit. Ibiq̄ monaſterio ſtructo ꝓpoſitū monaſtice cōuerſationis ſatis arduū ibidē inſtituit. Quē rigorē obſuantiaꝝ poſt ānos q̄dringentos vſq̄ in preſentē annū ſeq̄ntes ſumme obſuarūt. habēt em̄ ꝓlixa ieiunia. omibus ſextis ferijs in pane ꝛ aqua. ab eſu carniū ſp abſtinēt. etiā in grauiſſima egritudine. q̄ ad veſtitū ſp cilicio ad carnē induūt̄. q̄ ad ſolitudinē. nūq̄ exeūt except̄ p̄ore ꝛ ꝓcuratore. ac in cellis ſoli manēt cū arto ſilentio. vigilias magnas hn̄t ob officij prolixitatē. Cuiꝰ ſcti ꝓpoſiti hugo gratianopolitanꝰ ep̄s q̄ ab eodē brunone habitū monaſticū pcepit auctor fuit. Ferūt ꝛ aliqui inter ceteros brunonis diſcipulos vrbanum papam vnū fuiſſe.

Hugo ep̄s gr̄anopolitāꝰ.

HUgo Gracianopolitanus ep̄s. Cuiꝰ mr̄ de eo pregnās p ſomniū elegantem puerū ꝯcepiſſe ait. quē ſiſtendū dei aſpectibꝰ ſcti in q̄bꝰ erat ꝛ. b. petrus deferebant i celū. ideo natus ꝛ puer factus addiſcendis lr̄is applicatꝰ fuit. Sperabat̄ em̄ ſingularis meriti ꝛ gratie futurus apud deū. diuīa q̄z gr̄a plurima virtutū ornamenta i eū cōgeſſit. heremꝰ cartuſie calienſis. Abbatia excubiaꝝ. heremꝰ canonicoꝝ regulariū ꝛ apud ſanctū rufennū. ꝛ apud gregoriū domꝰ. ip̄o annuente ceperūt. Ipaq̄ ſpūaliter ꝛ corpaliter fouēte pfecerūt. Hic i ſolitudine cartuſie deuz ſue dignationi ꝯſtruētē hītaculū vidit p ſomniū. ſtellaſq̄ ſeptē ſibi p̄ſtātes itineris ducatū. Et ſctitat̄ eiꝰ odore tracti ad ip̄m venerūt ſeptē viri q̄ oēs vno deſiderio ſuccēſi locū heremitice vite cōgruū q̄rebāt. Horū p̄mus vt p̄miſſum fuit mgr̄ bruno vir religione ꝛ ſcīa famoſiſſimꝰ alijq̄ q̄tuor lr̄ati ꝛ duo laici. q̄s hugo benigne ſuſcepit ac voti cōpotes fecit. Cuiꝰ ꝯſilio cartuſie ſolitudinē intrarūt atq̄ extruxerūt. Hic āt ſctūs vir m̄ltis v̄tutibꝰ ornatꝰ q̄ cūct̄ inibi hītantibꝰ inſigne ſctitat̄ exēplū p̄buit eccl'ie dei admodū vul'. ep̄alē ſarcinā exuere ac q̄eti aīe vacare deſiderās. nec ab honorio nec innocentio obtinere potuit. q̄uis ſenio grauatus. Credebat̄ em̄ ſola auctoritate ꝛ exemplo plus ſubiecte plebi ꝓdeſſe poſſe debilis ꝛ egrotus. q̄ quiuis aliꝰ ſanꝰ ꝛ robuſtꝰ. Inde cepit indies magis deficere aderāt viri de cartuſia ꝛ de caleſienſi ꝛ excubiaꝝ domibus ad ſeruiendum nec vlla perſona ſecularis ad obſequiū admittebatur. Tandem anno domini. M. cxxij. etatis ſue octuageſimo conſecrationis ſue. lij. mortem obijt. qui per Innocētium ſecundū ſanctoꝝ cathalogo eſt aſcriptus.

Expeditio xp̄ianoꝝ ꝓ liberanda hieroſolima facta tp̄e vrbani ſecūdi. Anno. 1094.

TEmporibus vrbani concilio apud clarūmontē habito. ſua eleganti oratione pontifex principes gal-
lie ad recuperandam hieroſolimā a ſarracenis iam diu occupatam animauit. Vox em̄ oīm dictu mi-
rabile. vinco vt apparuit ore prolata intonuit. Deus vult. deus vult. ad quā vocem pontifex ſubiūxit. Vi-
ri fortes. ea que dominus in os veſtrū poſuit verba. vobis in bello pro teſſera erūt. Et ituri in expeditio-
nem pſeueraturiq̃ in bello ſancte cruce ex rubenti panno ſagis inſuta pectus inſignibūt. Dum v̄o ponti-
fex cum pr̄ibus de imperatore deligendo conſultant. mſta hoīm milia in contionis loco cruce ſignati ſunt.
paucoſq̃ intra menſes trecenta mortaliū milia in id deuota. bellum ſe itineri accinxerant. Interea cruce ſi-
gnati principes diuerſis vijs iter ad conſtantinopolim ſunt ingreſſi. primuſq̃ oīm petrus quidam here-
mita abſtinentie fama celeber ducem ſe multis exibens ꝑ alemāniam hungariāq̃ perrexit. Cui gothefri-
dus euſtachius ⁊ balduinus fratres cognomine bolionij comites em̄ bononie gallice. ⁊ quidā potentiſſi-
mi erant ſe illis itineris ſocios addiderūt. Maiores v̄o preſtantiū ducū ⁊ nobiliū manus. hinc podienſis
ep̄s belli dux. ⁊ Raymūdus ſancti egidij comes. Inde hugo magnus philippi frācoꝝ regis frater. Et ro-
bert⁹ flādrie. ⁊ ſtephan⁹ carnoti comites. trāſmiſſis alpibus ꝑ ytaliā iuerūt. primo romā ꝑuenere. alme vr-
bis locis deuote viſitatis. Et vrbani pontificis bn̄dictione habita. Tripartito ꝓfecte copie. vna brundu-
ſiū. barulenſem portū alia petit. Et tercia ydrūtum. boemūdus aūt relicta melphi cū. xij. milib⁹ electoꝝ ho-
minū ytalice iunētut} in eādē expeditionē ꝓficiſcit. Peruenerat iam cōſtantinopolim petrus heremita et
in ſuburbijs caſtrametatus. Et nec eos ex gallijs alemānoſq̃ ductos adeo continere ſciuit. quin in conſtā-
tinopolitanos fecerūt hoſtilia ſacris ſpoliatis. ꝑmotus itaq̃ ſuoꝝ malis alexius imꝑator petrū compulit.
negato cōmeatu ante tempus boſphoꝝ traijcere. q̄ nycomediā primo. mox niceā ꝑueniētes ciuitatē ipam
natura ⁊ preſidio ſarracenoꝝ munitā oppugnare adorti ſunt. Turci v̄o nō mō tunc. ſ priuſq̃ a claramōte
diſceſſum eſſet. quid chriſtiani mollirentur intellexerant. qui nicea defenſoribus obſidioniq̃ perferēde ne-
ceſſarijs cōmunita. Verum cum ob ſidentibus cōmeatus deficerent. dilaberēturq̃ paſſim milites xp̄iani.
Cui⁹ rei cauſa a ſarracenis inſidijs oppreſſi. relinq̄re obſidionē coacti. Tantā in fuga detrimentū accepere
vt Raynaldus dux alemānoꝝ abnegata fide xp̄i cū aliquibus militib⁹ deditōem fecerit. Et petrus conſtā-
tinopolim redierit. Que res alexio grata. aperto marte repellere conatur. Tum boemundus alexium par-
tim minis. tum pollicitationibus ad pacem ineundam compulit. vt iter tutū per loca imperij facere liceret
⁊ cōmeatū p̄beret. Iterūq̃ ad niceā ventū ē. difficile erat vrbē oppugnare. Cū ſupplementa militū ꝑ lac-

Nicea vrbs

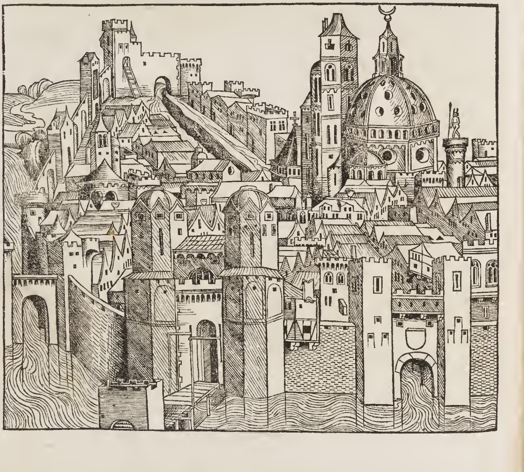

cum ſubmitti vrbi adiacentem cõtinuo poterãt. Verũ ſuperuenientibus e conſtantinopolim lembis non paucis. in lacũq; miſſis. rex oĩm inopia oppidani preſſi: dies poſt duos ⁊ q̃nq̃ginta ab initio obſidionis deditionẽ fecere. Inde munita nicea. iter p̄ loca deſerta facere neceſſe erat. bifariã copias diuiſere. Cũ autẽ boamũdus herbidũ ſolum ad riuũ quendã inueniſſet. equos ⁊ iumenta reficere conſtituit. Subito eũ ſarraceni adorti ſunt. quẽ oppreſſiſſent ni hugo ⁊ gothifred⁹ cum q̃draginta milib⁹ eq̃tũ ↄfeſtim opẽ tuliſſent Pugnatum ẽ vtrũq; acriter. Eo aũt prelio quo medi turci ſyrij caldei. ſarraceni arabes interfuere ad q̃draginta milia hoĩm cecidiſſe ſequẽti die cognitum ẽ. Solimãnus aũt eoꝝ dux effuſa fuga inde abiens. Inde xp̄iani ſegetibus iam matureſcentibus adiuti ſine vllo incõmodo ycomũ primã lycaonie ciuitatẽ ꝑuenere Qua in poteſtatẽ dedentibus ciuibus redacta. pari felicitate heracleam tarſumq; cepere. Tum balduin⁹ preſtantis animi ⁊ ingenij vir primus oĩm in aſia dominatũ adeptus ẽ. Tarſo donatus. flexit inde in ciliciam maior exercitus q̃ minor armenia vocaẗ. Capta deinde ceſarea capadocie ĩ anthiochiã mouere: trãſmiſſis altiſſimis mõtibus. Aliquot inde ꝓgreſſi milia paſſuũ xp̄iani ad flumẽ ꝑuenere vrbi antiochie ꝓpe cõtiguũ farfar noĩe. qd̉ vado trãſiri ſine periculo nequit. caſtris firmatis duces vrbẽ ↄtemplati. captiuos ſciſcitati ſunt. q̃ eſſet ciuitatis forma. Rñderunt regẽ illius eſſe caſſianũ. Ea vrbs ſicut hebreoꝝ monumenta hñt. Reblata prius inde ab antiochio oriẽtis dñatore eius nominis primo. dicta ẽ antiochia. duplici q; circũdatur muro. pars cuius ĩterior latericio. exterior q̃drato lapide ſtructa ẽ. Eaq; ſuperbaꝫ p̄ ſe ferens ſpeciẽ. turres q̃dringentas ſexaginta habet. colles q̃tuor vrbe includunẗ. In quoꝝ celſior ad orientẽ ſolẽ ſpectanẗ. cacumine arx ẽ. natura loci munita. vt oẽs ſit machinamẽtoꝝ conatus. oĩa oppugnantia ingenia facile fruſtratura. regionẽ incole appellant celiſyriam. ſituſq; vrbis fluminibus fontibuſq; irriguus. agros habet fertiles. ⁊ glebe maximã vbertatẽ. vicinuſq; lacus optimis habũdat piſcib⁹. Recedit a mari cilitio vrbs. xij. milia paſſus. vbi farfar fluuius portũ efficit. nauiũ etiam ceteraꝝ capacem. Accepit aũt ea ciuitas maxima ab eccleſie primitiue exordio ornamẽta. Qd̉ petrus apoſtoloꝝ princeps primã in eam patriarchalẽ inſtituit. tenuitq; ſedem. Theophiluſq; ad q̃ẽ euãgeliſta Lucas eadẽ oriũdus ciuitate act⁹ apoſtoloꝝ inſcribit. Septimius a petro antiſtes in illa cõſtitutus vt ꝓphani regis antiochi nomẽ aboleret. Eam de ſuo nomine theophiliã appellauit. adeo ſub xp̄i nomine floruit vt ep̄os tres ſupra q̃nquaginta ⁊ centũ patriarche ſuffraganeos. Et ſexaginta ſupra trecentas ecc̃ias vrbs habuerit. Cum itaq; xp̄iani ad eam vrbem natura loci denſiſſimo ſblimiq; muro minitiſſimã diu ſedendum eſſe intelligerent. multa in concilio agitata ſunt a ducibus prouiſa. anno igiẗ ſalutis noſtre milleſimo nonageſimoſeptimo vrbs antiochia magnis operibus obſideri cepta ẽ. Et aboamũdo normãno roberti apulie ducis filio viro vtiq; clariſſimo. poſt duriſſimã obſidionẽ capiẗ pyrrho antiocheno ciue admodũ potente vrbis ingreſſum prebẽte. Qui boamũdi ṽtutem admiratus. deditur ũ ſe illis vrbem ſpopondit. Si reliqui xp̄iani eidem cũ imperio preeſſe boemũdũ paterentur ingreſſi vrbem xp̄iani oĩbus fere pepercere ĩ p̄ſidio ſarracenoꝝ tãtũmõ ſceuitum ẽ. Caſſianus aũt rex ad loca montana confugiens ab armenis trucidatur. Sola arx ſuperat. quã dum boemũdus acerrime oppugnat femur ſagitta traijciẗ. Veꝝ ſuperueniẽte corbane perſaꝝ regis militie principe. cum Senſadolo caſſiani filio antiochiã recuperaturis. Boemũdus iam ex vulnere integer pugnandi copiam facit. Penuria reꝝ oĩm vrgente decertare inſtituit.

Lãcea domini

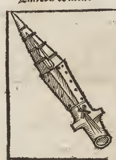

Cum res xp̄ianoꝝ in antiochia ꝑfecto afflicte erant. vt appareret oĩa deſperationis. plena in ꝓxe diem futura. niſi deus noſter xp̄ianoꝝ ſalutem tutelamq; ſibi eſſe cordi miraculo oſtendiſſet. Nanq; lancea q̃ ihũ xp̄i latus in cruce apuit per ſpiritalem viro religioſo factam reuelationẽ. in ſancti andree eccleſia eſt reperta. Quo diuine profectionis ſigno in magnam ſpem erecti animis. duces cũ hoſtibus confligere ſtatuerunt. Perlata itaq; lancea illa tanq̃ vexillo optimo. Qua chriſti latus transfixus a longino fuit. hoſtes primo acriter reſiſtentes ſupat boemũdus. ac cedit. Quorum de numero ad centum milia periſſe conſtat. Et quindecim milia camelos ceperũt. inde xp̄iani tantã predam abduxerũt vt ab extrema inopia ad ſummã oĩm reꝝ vbertatem ob lancee ipſius miraculum peruenerunt.

Hildebertus ep̄us

Hildebertus cenomãnorum gallie epiſcopus. vir ĩgenio ⁊ ſcientia diuinus. hac tempeſtate elegiaco carmine plurimũ valuit. Is multas tribulatõnes ac carceres ac vincula apud romã pro chriſto ⁊ eius eccleſia ſuſtinuit. Ubi ⁊ epiſtolas plures elegantes edidit. ac verſus quoſdam eleganciores de ſuo exilio. librũq; perpulcrum. de tedio huius vite querimoniamq; ſui ipſius partim metrice. partimue proſaice compoſuit. atq; orationem deniq; ad trinitatez pulcerrimã ac aduerſus quoſdam de euchariſtia. multa alia edidit.

Sanctus quoq; Maurillius epiſcopus Rothomagenſis ſanctitate preclarus, eo tempore vixit.

Ordo ciſtercienſiū

ORdo ciſtercienſiū anno dn̄i milleſimo nonageſimooctauo. in burgundia a roberto religioſo ac venerabili molinenſi abbate in heremo ciſtercij p̄mo ortū habuit. Quē ordinē vrban⁹ papa ſub diui benedicti abbatis regula. multis tn̄ additis cōſtitutionib⁹ ꝯfirmauit. Et plurimis priuilegijs dotatus. augmentū in toto orbe ſenſit. Cum in ep̄atu lingonenſi monaſteriū religione ꝯſpicuū ac fama celeberrimū nomine moliſin⁹ fund aſſet. Et varijs deinde poſſeſſioīb⁹ atq; viris illuſtribus auctū fuiſſet. Cū diuturna ac copioſa ſocietas v̄tutibus deficere cepit. celeſtium amatores. Hec vberrima ſpernētes ac pauptatem eligētes. vn⁹ ꝛ viginti mōachi cū p̄re roberto egreſſi. poſt abrupta cōuallíū. ac itineris difficultates varias. Tandem ad cyſterciū in cabilonēſi dyoceſi locū vaſte ſolitudinis. horrendi aſpectus deuenerūt. Gratū igit̄ a deo p̄ordinatū locū acceptant. Ibiq; nouū locū religionis ꝛ ordinē inſtituit. a q̄ loco ciſtercienſiū ordinem nūcupare voluit. Freti deinde conſilio oddonis ducis burgundie. Et hugonis archiep̄i lugdonēſis ſedis ap̄lice legati. ac walteri cabilonēſis ep̄i. heremū in abbatiā extruere ceperūt. Qui breui in oībus mirūimmodū creuit. ac viros innūerabiles doctrina ꝛ ſanctimonia illuſtres protulit. In latere ſiniſtro eius eccleſie viginti quatuor ſanctoꝝ abbatū ſepulcra cernūtur. in dextra magni alani cum ſuo epigrāmate.

RObertus vir ſanctus abbas molinenſis ex campania ortus primo monaſteriū beati ſtephani in parochia trecacenſi ingreſſus. Inde relicto monaſterio cuȝ alberico. odone iohanne. ſtephano. letaldo ꝛ petro monachis heremū petijt. ciſterciū auxilio ac auctoritate fret⁹ hugonis archiep̄i lugdunēſis ac oddonis burgūdie ducis vt diſtrictius maioꝝ inſtituta obſeruaret. In cabilonēſi dioceſi monaſteriū fundauit. Inde ad moliſmū reuocatus. Albericus vir deuotione clarus in eius locuȝ ſucceſſit. Cu⁹ induſtria in ſc̄tā religione ac laudabili cōuerſatione profecit. Et a paſcali ſummo pōtifice priuilegijs exēptoibuſq; dotat⁹ fuit.

Robertus abbas

Stephanus abbas

STephan⁹ abbas ciſtercij religionis pauptatis ac diſcipline regularis amator. anno. M. cvij. tp̄ib⁹ heinrici q̄nti cartam caritatis auctoritate ſigilli apoſtolici cōfirmatā p̄fecit. Is ob paucitatē ingredientiū aīo afflictus verētes obſuantiā admodū rigidam. in nocte p ſomnū vidit ingētē m̄ltitudinē hoīm clauſtrū adijſſe Illico ſeq̄nti die bernardus cuȝ fratribus ꝛ comitibus ingreſſus ordinē ciſtercienſiū plurimū auxit ac decorauit vt infra patebit.

Hieroſolimoꝝ recupatio. ꝛ regni eius apud xp̄ianos principium.

DUces chriſtiane expeditionis ad kalendarū octobriū diem antiochie cōuenerunt. Boemūdus princeps antiochie declaratus. Interea v̄o mortuo hugone magno reliqui duces Raymundo excepto q̄ ceſariā cappadocie obſidebat proficiſci hieroſolimā cū exercitu inſtituere. in liciam ſimul cōuenietes. Tortoſam oppugnare adorti. tribus menſibus fruſtra ꝯſumptis. ſoluta obſidione tripolim mouere. Et pacem ſupplici illius regulo dederūt. Poſtera die nonaꝝ maij quarta. breuiore licet aſperiore p montes via hieroſolimā petere inceperunt. Primiſq; caſtris bethelon oppidū arduo in monte ſitum eſt peruentum. Secundis ad vrbem zebarim in cuius finibus ab aqua laboratum eſt. Tercijs ad flumē beraim: Inde per calles arduū ſuperātes montē. Poſtero die quintis caſtris baruthum vrbē maritimā p̄uenere. Et ſb inde ad ſagittā poſt ad ſurrū dehinc ad acrū ſingulis caſtris ē deſcēſum: petēteſq; p diē q̄ ſecuta ē itineri initi. nonam oppidū cayphas noīe tandē decima die ad ceſareā applicuerūt maritimā vrbē inclitā paleſtine: quā beatus aſſerit hieronimus birgos olim. id eſt ſtratonis vrbem appellatam. herodē ꝯ maritimos inſano extructaȝ opere. de auguſta ceſaris octauij noīe ceſareā appellaſſe. Morati apud eaȝ dies duos. tercio ramolas accedentes. eaȝ inueneȓt metu a turc| ſarraceniſq; deſertā. Exinde mot| de tercia vigilia caſtris ſex progreſſi paſſu-

um milia. ſole vix dū orto primū vrbis hieroſolime menia proſpexere. Videres vo tūc varios ſummo in gaudio motus. pars clamores in celū attollere: iubilis pars ⁊ canticis optimū maximū iheſum venerari. pars lacrimis vbertim in genas fluentibus. in facieq̄ ꝓſtrata ſanctam vrbē. ſanctū venerandūq̄ ſepulcrū dn̄i ſalutabat. Ea aūt vrbs (vt p̄miſſum ē in ſupioribus) in paleſtina ſirie regione arduo in monte ſita: mōtibus pariter arduis circūdatur. nec flumina intus. aut ꝓximo in agro. nec fontes habet p̄ter vnicū ſyloe amnē tenui ⁊ nūq̄ p eſtatem nulla fluentē aqua. Qui montē ſyon radens. vallem ioſaphat mediam ſecat. quā ob aquaꝝ neceſſitatē. ciſternas aquā ꝯtinentes pluuiā intus ⁊ extra ager multas et ꝓpe infinitas habet. ꝑtinet aūt eius ager ad varias gentes xp̄iani noīs inimicas. Nā arabes moabitide ⁊ amonite ab orientali plaga. Sedumei egiptij ⁊ philiſtei a meridionali plaga. Et maritime ciuitates ptolomaida q̄ ⁊ Acon Tyrus ⁊ Tripolis. ab occidentali. tyberiaſq̄ ceſarea philippi regio decapoleos ⁊ damaſcus a ſeptētrionali in hieroſolimitanos fines ſpectāt. Itaq̄ ꝙprimum ad hieroſolime menia portaſq̄ ventū ē. nihil antiquius duces duxere ꝙ vrbe in circuitu luſtrata. metandis ꝙ oportune caſtris. loca ducibus exercituiq̄ diuidere. Chriſtiani igit̄ compato omifariam cōmeatu. q̄tuor locis oppugnare vrbē magnis virib⁹ adorti. eā hieroſolimitanis acriter defendentibus. ydibus iulijs vi cepere. precipua tn̄ in recupanda tanta vrbe laus gothifredi fuit. q̄ partē muri ei ac fratribus ad oppugnandū aſſignatū primus conſcendit balduinoq̄ poteſtatē fecit. vt in vrbē deſcendens xp̄ianis portas recluderet. quibus certe irrūpentibus tanta cedes facta ē. cū in vrbe vel maxime in templo vt morietiū cruor tales hoīm ſupgrederet̄. Cepiſſent eadē quoq̄ die templū. niſi nox ſupueniſſet. Poſtridie cū ad ſuperiora templi expugnanda reditum eſſet ciuibus. miſerabili voce planctuq̄ ſupplicantibus. Et per eos p̄ſidiorū primoribus ē cōceſſa vita. In hūcq̄ modum hieroſolima a xp̄ianis capta ē. ydibus iulij nono ⁊ nonageſimo ſupra milleſimū ſalutis anno. Poſtq̄ heraclij impatoris tp̄ibus ea ciuitas a ſarracenis fuerat poſſeſſa. Potiti templo duces vrbis. ⁊ illius purgatione a cadaueribus ſarracenis inuūcta. exuerūt arma. Et ad ſanctū dn̄i ſepulcrū cernui vel poti⁹ repentes perrexere. idem fecit oīs xp̄ianoꝝ multitudo. Petiti poſtea latebris ꝓdeūtes xp̄iani numero pauciſſimi hieroſolimis habitare cōſueti. Quibus oſtendentibus vbi dominus iheſus in horto captus. vbi v̄berat⁹ vbi paſſus vbi deinde obſeruatus. ⁊ demū aſcendit in celos didicit omnis populus

Gotfredus primus rex hieroſolime

His per octo dies ſumma deuotōne obitis ſpiritalibus gaudijs. de rege vrbi dando agi ceptum eſt. Quā ad creationē cū oīs cōueniſſet xp̄ianoꝝ exercitus. nec vota ſcrutari. nec ſuffragia iniri oportuit. Qd̄ illico gotfredū boliониū regem non magis multitudo omnis. ꝙ ipſi duces acclamauere. Geſtatus itaq̄ ducū humeris ad ſacroſanctū dn̄i ſepulcrū gotfredus inter miſſaꝝ ſolennia accuratiſſime celebrata. rex hieroſolimitanus eſt appellatus. Sed is vir eximius dominiū vrbis qd̄ tanta principū populorūq̄ xp̄iane expeditionis concordia oblatum erat accepit. regni vo titulū ⁊ inſignia ideo ſe nolle dixit. ꝙ indecēs nepharīūq̄ duceret diadema aureū peccatorē homūtionē capiti imponere. ea in vrbe in qua ſaluator mundi eternus rex ſpineam ſuo ſacratiſſimo madētē ſanguine coronam geſtaſſet. Inde arnulphus p̄ſbyter. Sed nihil in humanis reb⁹ qd̄ ad felicitatem pertineat diuturnū ē. Anno eñ vno poſt captā tot laboribus hieroſolimā gothifredus febri correptus moritur.

Balduinus rex ſecūdus hieroſolime

Balduinus frater cum gotfredus febre correptus obijt. magno oīm xp̄ianorum qui terram incolebant ſanctam conſenſu. non ſicut frater dominus ſed rex hieroſolime eſt creatus fuit. is annus xp̄iane ſalutis ſupra milleſimū cēteſimus primus. quo in anno ſecūdus vrbanus pontifex romanus tanq̄ re ab ſe inchoata dominici ſepulcri liberationis feliciter abſoluta carnis humane carceribus ⁊ ipe liberatus eſt. Balduinus annis. xviij. regnauit cum ſarraceni magnos exercitus recuperande hieroſolime eam conduxerunt. In quos paꝝ ꝯſulte intulit conflictus. tandem vocauit genuēſes ⁊ venetos ⁊ acon vrbem terram mariq̄ oppugnās obtinuit. ac ſarracenos fudit atq̄ fugauit. indeq̄ egiptios ſecundo prelio ſuperauit ⁊ caliphā eorum regem interemit.

Stella inſolita hoc anno prima q̄drageſime hebdomada. feria ſexta circa veſperū in auſtrū ⁊ occidentē lucere viſa ē. Et per dies. xxv. eadem hora ſemper ſplenduit. Cui ingens trabes viſa eſt ex oriente occurrere. Poſt hoc in cena dn̄i. viſe ſunt due lune parum ante diem. vna in oriente ⁊ altera in occidente. Non multo poſt Cometes longos ⁊ flāmeos crines per mane ducens apparuit. De qua quidā monachus malmaberie elmerus nomine. Veniſti inquit Veniſti multis matribus lugendum. dudum eſt quod te vidi. Sed nunc multo terribiliorem te intueor patrie huius excidiū minantem.

Anno mundi. 6293. Anno xpi. 1094.

Lınea ſummoꝝ pontificū

Paſcalis ſecūdus

Gelaſius ſecundus

Caliſtus ſecūdus

PAſcalis eiꝰ noīs ſecūdus papa natione ytalus e flāminea prouincia. patre creſcentio. mr̄e alfacia. Raynerius an̄ pōtificatū vocatus vrbano pontifici ſbſtitutꝰ. quē gregorius ſeptimus ob virtutē ⁊ doctrinā ſcti clemētis p̄ſbyteꝝ creauit. In q̄ q̄dē loco clerus ipē poſt vrbani mortē. eūdē paſcalē vita p̄uata ɔtentū q̄ppe q̄ antea monachus fuerat etiā nolentē ⁊ latitantē pontificē creat. ꝙ diceret humeros ſuos neq̄q̄ȝ tanto oneri ſuffecturos. ſed expetente pplo. eligente clero collaudante cardinaliū ſenatu pontificū munus ſuſcepit. maxime vo cū ter acclamatū eſſet ſanctꝰ petrus raynerıū virū optimū pontificē elegit. Cui poſtea paſcalis nomen indidere. tiara capiti eius impoſita comitante pplo ⁊ clero equo albo ad lateranū p̄ducitur. Inde poſt vnctionē coronā de more accepit. eccleſie poſtea labenti q̄rūdam ſeditionibus cōſulturus. copias ſuas in gibertū antipapā mittit qui nō multo poſt ſubita morte correptus. a malis tn̄ eccīa dei nō ſtatim quieuit. Richardus campanꝰ comes albertū q̄ndam ſufficit attellanū ciuē q̄ ſtatim a bene ſentientibus abdicare ſe magiſtratu coactꝰ relegat̄. Cauerſes aūt agri p̄neſtini incole theodaricū q̄ndam pōtificē creauere. Verꝝ ij q̊ȝ pnīa ducti q̄nto ⁊ centeſimo die e pontificatu deiectū anachorite habitū induere cogūt. Pacata tandē eccīa romana paſcalis vir magni ingenij animi vrbē caſtellanā ⁊ beneuentuȝ ab hoſtibus occupatā recepit. Hijs ⁊ alijs plurimis facinoribus ſtrennue geſtis in ciſalpinā p̄ficiſcit̄ vbi guardaſtallū agri cremonēſis oppidū conuentu multorū principū ⁊ epoꝝ habito de homagijs de feudo magna habita ē rō. Rome preterea eccīas. xv. cōſecrauit. Dedicataq̄ȝ p̄neſte agapiti baſilica romā effuſa obuiā vrbana multitudine honoris cā tandeȝ rediit. q̄ q̄dem ex freq̄ntia inualitudinem incidens ſe paulo poſt moriturū cognouit. Quare acceptis eccl'ie ſacris cohortatuſq̄ȝ cleꝝ ad pacē ⁊ cōcordiā. pōtificatus ſui anno. xviij. menſe. vj. die. vij. moritur q̄ntodecimo kal'. februarij ſepeliturq̄ȝ in baſilica conſtantiniana.

GElaſius ſecūdus ioannes antea vocatꝰ p̄ria caietanꝰ p̄re creſcētio nobili genere natus ingenueq̄ȝ a teneris annis educatus ⁊ doctꝰ in mōte caſſino religionis fundamēta perdidicit ſub odriſio abbate viro ſanctiſſimo hanc ob rem ab vrbano ſecūdo romā accitus. Vir ⁊ ipē ſanctiſſimꝰ ⁊ oīni laude dignꝰ. ſi vitā ɔtinētiſſimā. ſi mores. ſi doctrinā inſpicias. Nā ⁊ cōſtanter ⁊ ſancte in tantis p̄cellis humanaꝝ ꝑturbationū vixerat. ideo vno oīm ɔſenſu pontifex creatur. verū cincius fregepanis ira ob hāc electionē ꝑcitus ꝙ vnū ex ſuis cardinalibꝰ collegio p̄poſuerat quē pōtificē eligerēt. in monaſteriū palladij cū armatis ſatellitibus irrūpens refractis foribus obuiū quēquā ꝑcutit. pontificē obtorto collo in terrā deiectū calcibus ɔterit in vinculaq̄ȝ conijcit. cardinales fugā parātes ex mulis ⁊ equis deijcit nullūq̄ȝ genus ɔtumelie p̄termittit. Nō tulit tantā iniuriā populus ro. cōfeſtī liberatꝰ in lateranū ducit̄ vbi de more coronat̄. Perſeq̄nte deinde illū heinrico imꝑatore in gallias ɔfugit vbi ab abbate cluniacēſi magnifice ⁊ ſplendide ſuſcipit̄ intereundū eccl'ias in tillano ⁊ in tornaco dedicat. tandem ad cluniacenſe monaſteriū ꝑueniens. Ibi dū multa ī eccl'ie reformatōem tutelāq̄ȝ cū regibus ⁊ principibus molliret̄. pleureſi correptꝰ pontificatꝰ ſui anno primo die quinto moritur. Sepelitur autem eius corpus intra limina cluniacenſis cenobij.

Anno mūdi. 6313. Anno xpi. 1114.

CAliſtus ſecundus guido antea vocatus natione burgūdus. vienenſis archiepiſcopus originē a regibus francie anglie atq̄ȝ etiā alemanie p̄ſapia ducens ⁊ vt alij habent comitꝭ burgūdie frater a cardinalibus qui cluniaci tum aderant pontifex creatur. verū non prius pontificiū habitum ſibi deſumpſit q̄ȝ intellexit ſe ab hijs quoq̄ȝ cardinalibus confirmari qui rome ⁊ in ytalia remāſerant. Renūcijs cognita romam veniens populo obuiam prodeūte vrbem ingreditur congratulantibus oīnibus. Rebꝰ aūt ex ſententia rome compoſitis beneuentū p̄ficiſcitur quo principes cōuenere qui iureiurando p̄miſerūt ſe in poteſtate pape ſemꝑ affuturos. Inde romā rediens legatos ad heinricum imꝑatorem mittit. Qui pace ſine vlla ɔtentione compoſita ad vrbem redeūtes tabellam pacis ad lateranenſem baſilicam ſuſpendere publica igit̄ leticia exorta eſt. Pontifexq̄ȝ interea beneuentū delatus infauſta in expeditione ſua multos ſibi cariſſimos febribus correptos amiſit. Et ipē mala pariter vſus valitudine lectica in vrbē eger meſtuſq̄ȝ relatus eſt. at Caliſtus pontifex valitudine vix dum reintegrata concilium laterani nongentoꝝ patrum congregauit. in quo cū pacem inter multas diſſidentes cōpoſuit. tū maxime eccleſiaſticum ſtatuȝ reformauit. Et q̄ plurimi faciendū ē d̄ṅicum michaelem venetoꝝ ducem vt laborantibus apud hieroſolimā xp̄ianoꝝ rebꝰ ſubueniret miſſis cum vexillo eccleſie nūcijs exorauit. Tandem de deo deq̄ȝ hominibus bene meritus pontificatus ſui anno quinto. menſe decimo. die ſexto in d̄ṅo moritur.

[illegible]

Linea imperatoꝝ
Heinricus quintus

Heinricus eius nomis q̃ntus p̃dicti Henrici q̃rti filius anno ab incarnatione dñi .M.c.vij. ab electorib⁹ delect⁹ impare cepit ⁊ impauit annis .xx. Is viuente adhuc patre rex romanoꝝ declaratus genitorē bello fuerat pſecutus. quod maiori ex parte circa Leodiũ coloniãq̃ eſt geſtũ. Mouerat Aquiſgrano cũ exercitu filius in genitorē Leodij agentē ducturus. ⁊ p̃miſſe cohortes apud Moſam pontē occuparũt cũ paterni milites in illos delati ꝓlio decertarũt priuſq̃ q̃ henricus filius acceſſiſſet ſui pōte deturbati clade haudquaq̃ ſunt confecti. Receſſit itaq̃ Henricus filius in colonieſes fidē genitori ſeruãtes auxilio archiepi fauẽtꝭ ſibi fretus Coloniã paruo obſeſſo tpe recepit. Inde epm Rothardũ i Herbipoli ponẽs ſecuritate ab vrbanis accepta dimiſſis ſaxonib⁹ cũ bauarijs ad obſidiũ Nurmberg diuertit quã vrbē expugnauit. ſoluto exercitu ratiſponã acceſſit. quē pater illico ſubſequẽs Rubertũ epm in Herbipoli reſtituit ⁊ auxilio Ratiſponē ſiũ filiũ vrbe fugauit. poſtea reuerſus Leodiũ cōſtituerat illi⁹ obſidionē priuſq̃ potiref nullaten⁹ relinquẽdã. cōtinuaueratq̃ mẽſes quatuoꝛ. cũ pater ad annũ regni vnde q̃nquageſimũ eo in angore animi ē defunct⁹. ⁊ heinricus ipe fili⁹ ei⁹ nomie q̃ntus regna quib⁹ tũc pociebaf retinuit iuſtiore titulo gubernandã. Reliquũq̃ qd in patris fuerat poteſtate a populis ē ꝑmiſſum inde annos q̃nq̃ primos accepti in paterni morte regni Germanie illo cõfirmãdo totos adhibuit. nec pontifici romano Paſcali ſecũdo ea rōe aliter moleſtus fuit q̃ q̃ ⁊ ipe epōs alioſq̃ eccl'iaſticos auſus ē in iuſſu pōtificis inueſtire. Cũq̃ pōtificē eã auctoritatē petitã cōſtantiſſime vidiſſet denegare dolis rē eſt aggreſſus ⁊ ad ſextuꝫ regni annũ veniẽs cũ exercitu in Etruriã oratores p̃miſit. q̃ oſtenſis mãdatis regē ſpoſpōderũt ſi ad coronationē admitteref iuratuꝝ ſe oēm inueſtiturã oīno omiſſurũ vt oēs regnoꝝ ſuoꝝ eccl'ie iura ꝓpria. ⁊ btũs Petrus ſuũ habeat patrimoniũ ſic a Carolo Luduico Heinrico ſctō ⁊ alijs impatorib⁹ factũ fuerat. ea ſponſione ſolenni firmata miſit pōtifex ſutriũ legatos q̃bus rex ex cōcepta rome formula iuramento ꝓmiſit. Venit itaq̃ Heinricus ad terciũ ydus februarij ad mōtem gaudij q̃ ⁊ mal⁹ dicif. cui poſtea die ſigniferi cũ vexillis ⁊ multitudo populi cũ oliue romuſculis occurrerũt. cũ eſt ventũ ad ſupremos ſcalaꝝ atrij grad⁹ ꝓſtrauit ſe rex ad pōtificiꝭ pedes ⁊ eleuatũ ille ad oꝛꝭ oſculũ admiſit priuſq̃ introducere ꝓfeſſionē ex more impatoriã fecit ⁊ tũc a pōtifice impatoꝛ appellatus ē. poſtea petijt impatorē pontifex vt ꝓmiſſa ſeruaturus inueſtituris abrenũtiaret. ille ſurgens receſſit ac Paſcalē cũ vniuerſis eccl'ie p̃latis ꝑ fraudē intercepit eoꝝ bona in p̃dã cōuertit. Poſtera die populus roman⁹ armis correptus ꝯtra theotonicos inſurrexit tãdē vrbe eiecerũt. Impatoꝛ aũt in circuitu vrbis rome in vindictã oĩa ſuburbana incendio conſumpſit. Romanis tñ vt ſe admitteret muneribus doniſq̃ tentauit. vna tñ romanoꝝ vox fuit vt nũq̃ admitteref q̃ pontifex ⁊ cleri liberi eſſent. Cōpoſitis igif rebus impatoꝛ a pōtifice cōfirmaf ⁊ coronaf Voti compos fact⁹ in Germaniã cũ pace redijt atq̃ Mathildē filiã regis anglie in Magũcia ſponſam accepit. Deinde decimo imperij ſui anno in ytaliã rurſus venit cũ rite coronari non obtinuerit a Mauricio archiepō coronã accepit. Tandē in man⁹ Caliſti pape iura eccl'ie reſignauit abſolutionis bñficiũ impetrauit. Poſtremo dũ inferiores ptes rheni circuire parat in Traiecto friſie vrbe morbo correptus diē clauſit extremũ. Inde ꝑ coloniã ad ſpirã duct⁹ iuxta auũ cultu regio ſepelif. Ad cui⁹ tumulũ tale inſcriptũ ē epitaphiũ. Filius hic: pater hic: auus hic: proauus iacet iſtic. In eadē q̃z baſilica Spire de his impatoribus p̃miſſis hec ſcripta i ſepuchris marmoreis ꝯtineñ. Conrad⁹ ſcd's ipatoꝛ romãoꝝ ãno M.xxxix. nonas iunij obijt. Huius heinrici fili⁹ tercius dict⁹ niger romanoꝝ impatoꝛ anno M.lvi. obijt nonas octobris. verſus ſeptẽtrionē ſcriptũ extat huius. filius Henricus q̃rtus dictus ſenioꝛ ro. impatoꝛ M.c.vi. ſeptimo yd⁹ iunij obijt. Filius eiuſdem Heinricus q̃ntus iunioꝛ romanoꝝ impatoꝛ. Anno dñice incarnationis M.c.xxv.x. kalend augusti obijt. hec addere libuit ob varia dicta hiſtoricorum.

Anſhelmus lucenſis epũs vir doctrina ac ſanctitate p̃cipu⁹ ꝑ hec tpa floruit. q̃ operã dederat vt cenobiũ tã amplũ ſancti Benedicti io mantuano agro Mathildis impenſa edificaref. eodemq̃ in loco ſepultus. ac Mantuã deinde tranſlat⁹ in cathedralē eccl'iam ne a vicinis furto ſubriperef cũ miraculis continuo clarioꝛ fieret. vbi nũc vſq̃ miraculis clarus quieſcit.

Anſhelmus epũs

Anſhelmũ q̃z aliũ fuiſſe ea tẽpeſtate ſcribũt. Is vir doctiſſim⁹ ⁊ apd anglos tanti p̃cij habitus vt breui ex monacho abbas. deinde Cantuarēſis archiepũs ſit factus ⁊ p̃clariſſima opa compoſuit de meditationibus. Cur de⁹ homo de libero arbitrio. de ſimilitudinib⁹ monologion. de p̃deſtinatione. ⁊ plura alia preſcripſit. nec dũ .xv. ſue etatis annũ attingerat cũ mẽte reuolueret vitã quō in deũ erigere poſſet. patriã egreſſus partim in Burgundia. ꝑtim in francia ac normãnia ad ſanctitate ꝑegit ⁊ p̃ceptorē Lanfrancũ elegit qui in candonieſis cenobij regimine aſſumptus ipe prioris officio functus eſt grinlacenſem.

Felicia quoq̃ hec tpa fuerunt que etiam Sigibertum monachũ balbatenſeꝫ virum ſpectate doctrine protulere qui in omni ſcientia literaꝝ ingenioſus. temporum deſcriptoꝛ poſt hec tpa obijt.

Ordo templatorum

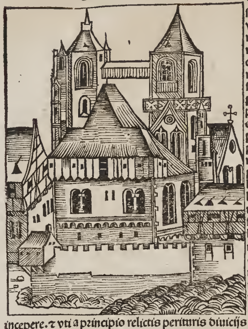

ORdo templatoꝝ militū (vt multi aſſeuerant) ſub Gelaſio iſto pontifice apud therosolimā initiū ſumpſit ⁊ ducētos ferme ꝑ annos ꝑdurauit. Aiūt enī veteres poſt ſubactū a gothifredo clariſſimo Lothoringie duce ihrl'm regnū quoſdā pios hoīes de militari diſciplina ꝯſpicuos. eo ꝙ peregrinos venerāda loca deuotione viſitātes incurſionibꝰ ⁊ latrocinijs cernerent infeſtari. deo ſuā militiā deuouiſſe ⁊ apud therosolimā cōmorātes ꝑegrinātibꝰ vltro ſua ſubſidia impēdebāt. His primo numerꝰ paruus ⁊ volūtaria paupertas. ⁊ magiſter vnus in porticibꝰ templi fuit. Ex q̄ etiā ſortiti cognomē. habitātes itaqꝫ nō longe a dn̄i ſepulchro ꝑegrinos ingēti charitate ſuſcipiebāt atqꝫ eos per ſacra loca armati deducebant. ⁊ inde ſine aduerſarioꝝ moleſtia reducebant. Hos vita fide ⁊ grā multi peregrini in europā redeūtes mirūimmodū cōmendabant. ⁊ elemoſinas donariaqꝫ largiſſima eis conferebant. Cū plurimo pio opi adhererēt ab honorio ſummo pontifice palliū albū ꝓ habitu ⁊ vite regula ꝯceſſum eſt. cui pallio poſtmodū ab eugenio ſuceſſore rubea crux ſuꝑaddita. cui militarent clarius ꝑbuit argumentū. quibus ⁊ btūs Bernhardus abbas regulam cōpoſuit obſeruandā. Sane dū pene eos pauꝑtas nouerca libidinū viguit militie votū ⁊ viuendi exhibita norma optime obſeruata illos fecere ſanctitate florentes. Attamē dū pio opi vndiqꝫ xp̄ianoꝝ oꝑa affluēter opem afferūt. ſenſim ſubintrare delicie atqꝫ libidines incepere. ⁊ vti a principio relictis perituris diuicijs hoīes ſacro opi ſubintrabāt. ſic in ꝓceſſu quaſi ad paratos theſauros ceperūt impatientes inopie euolare. inde caſtris vrbibꝰ populis impare. ſibi quietē. ſeruis bella cōmittere ⁊ militie magiſtratū oneris olim officiū in honorē potiſſimum ſublimare. quibus ſic idediuū a virtute labentibus eorum exterminationem ſub clemente quinto pontifice infra edocebimus.

ANno dn̄i milleſimo. xx. ab incarnatiōe (vt ſcribit Vincētius) cepit ordo tēplaris militie. qui dicuɫ ſcī Johānis hieroſolimitani. hi degunt ſub regula beati Auguſtini habētes habitū nigrū mō laycali ſꝫ cū cruce alba in pectore. qui deputati ſunt ad pugnādū corporaliter ꝯ infideles. quorum locus principalis Rhodis inſula. qui ſubduɫ magno magiſtro rhodi. Similiter omnia eoꝝ oratoria ꝑ orbem diſpſa q̄ multa ſunt ⁊ opulēta. ⁊ q̄a pauci eoꝝ ſunt clerici. priuilegio tn̄ ꝑſonali ⁊ reali clericoꝝ gaudētes ſunt. horaſqꝫ ſuas ex oratione dn̄icali videlicet pater noſter indies ꝑficiūt. de quo inferius fiet mentio. *folio 221 . s. Et folio 223* *Extinctio*

APud Jndos generale ⁊ ꝑcipuū eſt cognomē ſuoꝝ patriarcharū Johānis p̄ſbiteri. q̄s in p̄mis Matheus apl'us. dein̄ eunuchus Cādicis regine in ethiopia ꝯſtituere. ⁊ Jndiā beatꝰ Thomas apl'us ad fidē conuertit. Johānes aūt p̄ſbiter non ſolū pontifex ſed et magnus imꝑator cenſeɫ. Cui impio duo ⁊ ſeptuaginta reges parere ⁊ tributa pendere quotannis dicunɫ. Jn quoꝝ regnis. xxvij. ſupra cētū archiepi p̄ſident. Jn ciuitate aūt ꝑmaxima noīe Bibrith ſedem pontificatus ⁊ imperij habent. Anno aūt dn̄i. M. c. xx. Johānes patriarcha vnꝰ de maximis Jndoꝝ romam veniens caliꝛto pape cardinalibus ac ceteris p̄latis in publica aſſiſtentia narrauit quō ſanctus Thomas apl'us quotannis diuiniſſimo ſacramento populum in Jndia communicat manu ſua porrectū dignis ⁊ retractū ab indignis apud ciuitatem Hulnam.

BUrdinus antipapa natione hiſpanus quē Heinricus q̄ntus imꝑator ſecn̄do gelaſio pontifice viuo in ydolū erexerat ſutrij ſe continuerat. cui benedictꝰ nomē datū fuerat ꝑ id tp̄is apud vrbē romam ſecūdo caliſto pontifice romano rebus eccl'iaſticis intēto contra eū pontificis nomē vſurpare volēs. Jn ea vrbe eum cetani comites tirannuli defenſauerant. Dumqꝫ caliſtus concilio intētus eſſet viās illi claudiam ⁊ aurelianā adeo latrocinijs fedauerant vt nemo illis romā tutus ſecuruſqꝫ poſſet accedere. Q̄obrem caliſtus pontifex copijs vndiqꝫ contractis ſutriū obſedit. cuius oppidani infelice Burdinum e veſtigio dederūt. Jſqꝫ camelo ꝯuerſa in beſtie caudaꝫ facie impoſitus romāqꝫ ꝑductus non minus in vrbe q̄ꝫ in toto itinere ridiculo plebi fuit. abſtinens tamen caliſtus ab iniqui homīs ſanguine illum in caueſe monaſterium detruſit. Multa interim caliſtus in Rogerium Sicilie comitem ſe regem ytalie appellantem animo non minus celſo q̄ꝫ irato dum moliɫ obijt vt ſupra p̄miſſum eſt.

Sanctꝰ Bernhardꝰ abbas clareuallenſis

Bernhardus clareuallenſis abbas natione burgūdus. hic ex caſtelliōe burgūdioꝝ caſtro nobili ortū habuit ex parētibus nobilibꝰ. cuius pr̄ Teſſelinus miles ſtrennuus ac deuotꝰ opidi defontanis ꝓpe diuionē. mater Acleth ex caſtro montis barri. que p̄ter Bernhardū terciogenitū q̄nq₃ filios ac filiā ſanctimonialem in lucē ꝓduxit. q̄s cibis cōibus ac groſſioribus (vt liberius ī monaſterijs deo ſeruire poſſent) enutriuit. Vidit aūt ſomniū dū in vtero geſtaret bernhardū catellū candidū in dorſo ſubruffum ⁊ latrantē p̄ſagiū futuroꝝ vt magnos latentos in detractores ecc̄ie faceret. Cū. xxij. attigiſſet annū cū. xxx. ſocijs (relicta domo paterna) in ciſtercienſi monaſterio anno M.c.xij. religiōis habitū deuotiſſime ſuſcepit qd a Stephano religioſiſſimo viro añ ꝑ annos. xv. firmatū extitit. in q̄ tantū ꝓfecit vt breui tp̄is ſpacio ob maximā ſanctitatē ⁊ doctrinā clareuallēſis abbas ab oībus creatus fuerit. cui quidē loco maxīa cū gloria ꝑ ſex ⁊ triginta annis p̄fuit. ⁊ ī vita ſua monaſteria centū ⁊. lx. ſui ordinis extruxit. illuſtrās ecc̄iam ſanctitate vite et ſuauitate doctrine ⁊ miraculoꝝ glīa. Preter eñi laudabilē vitā ⁊ ſanctitatē maximā īgenij ſui plurima edidit monimēta. de ꝯſideratiōe ad eugeniū papā. de cāticꝗ cāticoꝝ. de amore dei. librū meditationū ⁊ plura alia: omelias q̄₃ varias. ep̄l'as ac ſermones. Cū apud oriētales edīſſa vrbs xp̄ianis ablata eſſet bernhardꝰ tantā noī xp̄iano īiuſtā ignominie notā īdigniſſime tulit. Js pr̄icipes p̄latos nobiles et populos galliaꝝ pene ſinglos adiēs incūdā eē expeditionē vexilla crucꝗ ī barbaros ꝓferēda ꝯcionabūdꝰ clamabat. ⁊ cōradū ro. regē ducē de expeditionis munꝰ induxit. Deniq₃ pꝰ m̄lta miracula ꝑpetrata cōſūmatis vite ſue annis circiter. lxiij. obdormiuit in domino.

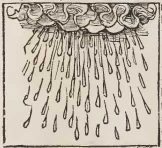

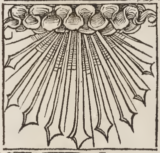

Petrus alfonſus

Petrus alfonſus circa annū dn̄i M.c. claruit genere iudeus antea moiſes vocatꝰ. q̄ relicto iudaiſmo baptiſmi ſacramētū deuotiſſime ſuſcepit. ac librū pulcherrimū ꝑ modū dialogi elegātē cōpoſuit in q̄ contra iudeos ⁊ ſarracenos egregie diſputat. Alij tñ ſcribūt illuz ad conuerſionē veniſſe circa ānū dn̄i M.c.vi. et ab Alphonſo hiſpanie rege ex ſacro fonte ſuſceptū. ⁊ id factū ī die natalis ap̄loꝝ petri ⁊ pauli. vñ ob venerationē ⁊ memoriā ei nomē impoſitū fuit petrus. ⁊ ob hoc alphonſi cognomētū habuit. ea geſta ſunt in ſede hoſtiēſis ciuitatis. qui poſtea chriſtianā legē omnibus preſtantiorē eſſe concluſit.

Sacro igne hac tēpeſtate in occidēte m̄lti accēdūt̄. mēbris īſtar carbonū nigreſcētibꝰ. q̄obrē anno dn̄i M.c.xxviij. m̄lti d̄ pago ſueſſionico ſacro igne ſuccēſi ad ecc̄iam b. marie ī ciuitate ſueſſioꝝ ſitā conuenerūt. ibi diebus paucꝗ miaꝝ dei ⁊ beate Marie preſtolantes ſalutē conſecuti ſunt.

Sanguis hoc anno idibꝰ iunij in agro emiliano ⁊ flāmīeo pluit ⁊ apud rauēnā ⁊ parmā. q̄ res plurimis terrori fuit.

Porca quedā in liginenſi porrochia teſte vincētio gallo enixa ē porcellum hoīs faciē habentē. eodē quoq₃ anno pullus galline q̄drupes natꝰ eſt.

Acies ignee apparuerūt in celo q̄ ꝑ totū celū ſperſe plurima parte noctis viſe ⁊ ſtelle ꝑplures de celo ī terrā cecidiſſe viſe ſunt. ſupꝑfuſa aq̄ fumꝰ cū ſono exibat.

Hiēs inſuꝑ aſperrima fuit ꝓ q̄ ſtatī valida fames ſubſecuta ē. ac hoīm mortalitas lueſq₃ aīaliū agreſtiū ⁊ domeſticoꝝ. ſtrages quoq₃ auiū mutuo concertancium extitit.

Terremotus p̄terea in ytalia multis ī locis q̄draginta dieꝝ ſpacio ꝑdurauit vt ville amote ſint.

Luna. xiij. intēpeſta noctꝗ ſtell' lucētibꝰ eclipſim paſſa verſa ē in colorē ſanguineum.

Monſtrū quoddā gemini corꝑis mul'r peperit ante habens faciem homīs retro canis.

Johannes de temporibus qui fuit armiger caroli magni ⁊ vixit annis. ccc. lxi. moritur.

Anno mūdi.6325. Anno christi.1124.

Honorius ſecundus q̄ ⁊ Lambertus flagnani imolenſis agri genitus Hoſtienſis epūs eo tpe pontifex creaᷣ q̊ Balduinus ab hoſtibꝰ p̄cio redemptꝰ antiochiā iheroſolimitano regno adiūxit. Honoriꝰ etſi obſcuro loco natus erat tn̄ lr̄atura ⁊ moribus tanto magiſtratu dignus videbaᷣ. verū nō adeo eius ingreſſus laudaᷣ cū ambitiōe quorūdā potiꝰ q̄ oīm honoꝝ pōtificatū inierit. nā populus ipē Saxonē ſancti Stephani cardinalē pontificē p̄cupide nimiū optabant. id q̊ȝ ſe cupere leo fregepanis oſtendebat. At vero cū id velle Leonē cardinales quidā cernerēt ne ex eius ſententia pontificē legerēt omiſſo Saxone Thebaldū ſancte anaſtaſie p̄ſbiterū cardinalē pontificē delegūt quē Celeſtinū appellarūt. tūc Leo nō amplius īmorandū ratus Lambertū de q̊ ante p̄miſſum pontificē p̄ponit. cleroq̄ȝ electionē approbante. q̊ inde oīm cōſenſu pontifex maximꝰ cōſalutaᷣ. qui cardinales quoſdam viros inſignes creauit quoꝝ opa poſtea magnis in rebus vſus eſt. At vero cū in pontificatu recte gubernato quinquēnio ac menſibus duobus vixiſſet collachrimantibus omnibus moriᷣ ⁊ in baſilica lateranenſi nullo non genere honoris adhibito ſepelitur.

Innocentius ſecundus ad annū ſalutis triceſimū ⁊ vndecies cētenū Honorio ſucceſſerat. patria romanꝰ ex Thiberina regiōe patre iohanne. qui pontificatu ſuſcepto ſtatim in Rogeriū Rogerij comitis ſicilie filiū mouet. Is ſeſe ytalie regē appellans egre tulit adeo vt iracūdia magis q̄ȝ viribus ad eā rē aggrediendā neceſſarijs fretus tumultuario cōtractū impetu exercituȝ in illū duxerit tanta p̄fectus celeritate vt apud ſcti Germani opidū improuiſu impetu ſit repulſus. oppidoq̄ȝ capto. at Guilhelmus calabrie dux Rogerij filius cū exercitu veniēs comiſſo p̄lio pontifex cū cardinalibus capti gloriā adeptus eſt. Rogerius tamē modeſtia vſus pontifice cū ſuis liberato quicq̄t voluit ab eo p̄ter regni titulū impetrauit. reuerſus romā Innocētius Adulterinū pontificē nouū ſibi ſuffectum reperit. Petrū petri leonis filiū qui ſe Anacletū pontificē appellaret. Is ſpoliauerat abſente Innocentio primarias vrbis ecc̄ias aureis argēteiſq̄ȝ ornamētis et cōflata inde ingenti pecunia multos in vrbe corrūperat. q̄obrē ſibi ⁊ ſuis timēs Innocētius Conrado Sabinenſi ep̄o cardinali vicario ſuo in vrbe relicto roma migrans cuȝ cardinalibꝰ ⁊ curia p̄ piſas ⁊ genuā ad Philippū regē in frāciā eſt delatus. Inde celebrato apud claꝝ montē cōcilio Petrū antipapā ⁊ ſectatores cuȝ damnaſſet Aurelianū ſe cōtulit. In belgis deinde habito cōcilio in ytaliā cū Lothario impatore rediit. Celebrato apud placentiā cōcilio piſas ſe contulit. ⁊ cū genuenſi populo rebꝰ breui cōpoſitis. tandē romā acceſſit pontifice in lateranū ⁊ rege in auentium montē a populo p̄ductis quies pata ē maxima ciuitati. celebrataq̄ȝ ſynodo laterani cōſtitutōȝ q̄ extat. Ne q̄s in clericū manꝰ audeat inijcere violentas inter alia fecit. afflixit vero huius pōtificis extremo tp̄e om̄eȝ ytaliam fames valida. pontificatꝰ ſui anno. xiiij. menſe. vij. die. viij. moritur.

Celeſtinus ſecundus Guido antea vocatꝰ ſcti Marci p̄ſbiter cardialis natione tuſcus mortuo innocētio ad annū ſalutis terciū ⁊ q̄dragesimū ſupra vndecies cētenū pōtifex creaᷣ oīm cōſenſu. Fuit aūt ortus e caſtro felicitatis q̄d nōnulli ciuitatē caſtelli eſſe affirmant Typhernū ab antiq̄s appellatū. Hic btūs in hoc tantūmō dici poteſt q̄ nullis ſeditionibꝰ toto ſuo pōtificatu ob breuitatē tp̄is vexatus fuerit. propter hanc vt arbitror cauſam. q̄a vbiq̄ȝ peſte laboratū ē. ex q̄ ⁊ ipē pōtificatus ſui mēſe q̄nto moriᷣ ſepeliturq̄ȝ in lateranenſi.

Linea ſumoꝝ pontificū

Honorius ſecundus

Innocentius ſecundus

Celeſtinus ſecundus

Otto epūs Babēbergenſis

Otto Babenbergenſis epūs ex Sueuia ingenuis ortus parentibꝰ lr̄is traditus ⁊ Poloniā aggreſſus eā linguā didicit. Auxilio inde duciſſe Polonie ī curiā henrici impatoris aſſumptus poſt Ruptū fauente henrico in ep̄m Babēbergenſem ordinatus. Poſtea cū annis q̄tuor p̄fuiſſet Pomeraniā p̄uinciaȝ adijt. ea em̄ iuxta mare ſita in refuſionibꝰ triangularis apparēs que ī occeano Daciā habȝ in alia Pruſſiam ⁊ in tercia parte Poloniā attingit vſq̄ȝ ad Saxoniā quā ſua ſuaui doctrina ac miraculis relictis ydolis deo reddidit ⁊ ad xp̄i cultū reduxit. Varia q̊ȝ monaſteria in pleriſq̄ȝ locis extruxit. Celeberrimū q̊ȝ fontis ſalutis cenobiū auxilio comitū de Abenbergȝ p̄dijs auxit. Apud Ratiſponā Pruuēnig ⁊ alia monaſteria ī ep̄atu halberſtaten̄ patauiēſi ⁊ aq̄legiēſi fundauit. Is itaq̄ȝ vir ſctūs ⁊ multis virtutibꝰ adornatꝰ Anno. M.c.xxxix. plurimis miraculis clarus moriᷣ. Sepultus in choro cenobij montis mōachoꝝ quē locū ſingulari affectōe ſp̄ coluit ac edificijs ornauit ⁊ fontē plūbeis fiſtulis e vicino mōte ī monaſteriū reduxit ⁊ a pōtifice ob miracl'a ⁊ eas res in ſanctoꝝ confeſſorum couſortiū refertus eſt.

Balduinꝰ rex.iij.ihr'lime

Balduinus eiꝰ nomīs terciꝰ iheroſolimoꝝ rex prioꝝ Balduini cōſobrinꝰ fuit. qui anno ſcd̄o regni ſui gazim turcoꝝ miōris Aſie ducē ſupatū ꝯp̄hendit. ſequēti anno Damaſci regē ex improuiſu iheroſolimā hoſtili aīo petentē fudit. antiochiāq̄ȝ ciuitatē iheroſolimitano regno adiūxit. deīn aſclaonitaꝝ regē vnico p̄lio repulit. ⁊ Balduinū damaſci regulū. tādē defūctꝰ nullū filiū ſ; vnicā tm̄ filiā dimiſit.

Linea imperatorum
Lotharius ſecundus

Lotharius q̃ ⁊ lintherius dux ſaxonie pr̃e gebhardo. defuncto heinrico quinto ſine liberis. principibus magũtie cũ legato eccl̃ie romane cõuenientibus in demortui heinrici imp̃atoris locũ legitimis ſuffragijs ceſar crea tur. licet valde renitens ⁊ ſe tanto honore indignum dicens. voto oĩm ad regnũ tractus fuit. anno dñi. M.cxxvij. Js anno primo in bohemos ſibi rebelles bella geſſit. nõ ſine ſtrage ſuorum militũ. Progeniẽ deinde heinrici caſtigãs ideo fridericũ ⁊ frẽm ei9 conradũ nepotes ex ſorore heinrici imp̃atoris rebelles habuit. Vñ in eius odiũ conradus a quibuſdã rex declaratus fuit. habita deinde pace. eo viuẽte quieuit. Jmperio itaq3 ſuſcepto illico Jnnocentiũ papam a petro antipapa roma pulſum in gallia apud leodiũ adijt. ſacro adact9 ẽ expeditionis breui parande. cũ qua tut9 romã vere p̃rimo duceret. Et magno cõfeſtim exercitu comp̃ato in ytaliã cũ pontifice venit. Romãq3 ingreſſi põtificem ĩ lateranũ p̃duxit. ⁊ mira felicitate ſtatim oĩa ad ſalutẽ redegit. Cui9 beneficio ductus innocentius ip̃m imperij corona ſolenni pompa coronauit. Qui mox ĩ germaniã ad cõprimendos bohemorum motus redijt. q̃bus ſuperatis. Cũ pontifex piſas cõuocatũ ex vniuerſo orbe aggreſſus ẽ cõciliũ celebrare. in quo cõſtitutiões quaſdã edidit. Jllico rome ⁊ in rogerij principatu ſtudioſi p̃ pontificis innocẽtij abſentiã caput attollere inceperũt. Viribus maxime innixi quas rogerius offerebat. Quare acceſſit9 a pontifice lotharius imperator romã cũ exercitu aduolauit. ⁊ reductã claſſem pauloante piſani paratiſſimam eduxerũt. Pontifex aũt ⁊ imp̃ator terra p̃fecti. rogerius ſibi timẽs dũ in ſiciliã confugiſſet oĩa amiſit q̃ in terra ytalie occupauerat. Cui cuſtodiente terre pontifex rainonẽ lotharij imp̃atoris comitem attributo ducatus apulie titulo cum aliquot germanorum cohortibus p̃fecit. Tantis rebus nõ magis feliciter q̃3 faciliter confectis. redierũt in vrbem principes. Et lotharius in germaniã reduxit exercitũ. Hic itaq3 imp̃ator multe prudentie ac clementie princeps fuit. Qui in toto ſuo imperio nil geſſit qđ merito ab aliquo rep̃hendi potuerit. Qui tandẽ de deo. deq3 hominibus bene meritus in p̃riam ſuã iter faciens. verone morbo correptus ſine filijs vitam finiuit.

Fulco q̃ntus rex hieroſolime

Fulco andegauenſiũ comes balduini p̃cedentis gener. in quartũ hieroſolime regem ſuffectus erat. Regnauit aũt annis. xj. Hic xp̃ianiſſimus vir fuit. ⁊ in armis acerrimus p̃pugnator. Jn hũc igitur fulconẽ regem q̃ duobus filijs militaris rei ſcientiſſimis vteret legatis rariores barbari impetus fecerũt. Primoſq3 oĩm turcos ſinũ circũcolentes perſicũ. innumera virorum milia ſtatuiſſe in xp̃ianos hieroſolimã vſq3 ducere. Rex factus ẽ certior q̃ñ antiochenũ ille agrũ populabũdi ceperant infeſtare. Duxit tñ in illos ⁊ cõgreſſus audaciſſime irruentib9 tria milia interfecit. totidẽq3 ex eis captos tanq3 in triũphũ hieroſolimã ligatos traxit. Ad quã turcorum cladem excitus rex alap̃h gente turcus. non magis ſuis turcis q̃3 arabibus. Caldeis. Babilonijſq3 auxiliaribus copioſiſſimo fretus exercitu ediſſam inuaſit meſopotamie ciuitatem. qua balduin9 Gotfredi frẽm qui poſtea fuit ſecũdus hieroſolime rex potitus fuit. Captaq3 a barbaris vrbs ſumma ⁊ alias inaudita crudelitate direpta ẽ. Nam preter occiſionem in omni etate comiſſam. archiepiſcopus ⁊ clerus oĩs quod fidem xp̃i abnegare noluerũt gladio appetiti ſunt. Et qđ oĩa ſup̃are viſum eſt mala. ſpecioſiſſimas ex noſtris mulieres. ⁊ nobilitate p̃ſtantiores. quas barbari ſuper altare ſancti Joannis baptiſte qđ ſcirẽt nr̃is religioſiſſimũ eſſe violauerũt. Ediſſam eſſe vrbem illã nobilem medorum. Ad quam ſacre tradũt littere tobiam filiũ ſuũ miſiſſe gabello. quãq3 btũs thadeus ap̃lus ad fidẽ xp̃i p̃dicationis diuini verbi ac miraculorum virtute ↄuertit. Et in qua (btĩ thome ap̃li oſſibus decorata) abagarus rex fuerit. q̃ñ ad dominũ ihm̃ date ep̃le ſue fidei p̃meruit ſcripta manu dei rñſa p̃cipe. Que poſtq3 q̃tuor ⁊. xl. annis a xp̃iano pp̃lo fuerit refecta. p̃ter humane ↄditionis mores talia a barbaris ſit p̃peſſa. q̃ nulla rõne ſint niſi a perditiſſimis tolleranda. Fulco aũt rex quid ea ſibi poſtularet accepta calamitas minus q̃3 oportuit conſiderans dum leporem ex acconenſi agro exagitat. equo in caput verſo occubuit. balduinuſq3 filius eo nomĩe rex tercius. regni titulũ gubernationemq3 accepit.

Hugo abbas

Hugo abbas cluniacenſis auguſtudineſis indigena fuit patre dalmatio. defuncto odilone licet renitens de volũtate oĩm factus abbas. bonus ſcĩa. melior cõſcia. optimus temp̃antia. forma angelicus. moribus compoſitus. ſermone ſuauis. Tandem ſenio grauatus pontio ſucceſſori cõmiſit. vt humilitatis ⁊ innocentie theſauros cuſtodiret. ⁊ in domino quieuit.

Helinandus ep̃us

Helinadus item laudunen̄. epiſcopus in oĩ ſanctitate preclarus floruit. Et maurilius epiſcop9 rothomagenſis miraculis inſignis claruit.

Patauia preclara. diueſqꝫ olim ciuitas. inter danubiũ. Enũqꝫ ſita. quam priſci ceſares eccleſie tradide runt. vernacula lingua paſſaw appellata. Danubius ex montibus ſueuie venit. ynus ex alpibus. q̃ germaniam ab ytalia diſterminauit. atqꝫ in loco mixtus danubio nomen ammittit. Urbs ipa in longũ ten ditur. nec magno negocio formã inſule ſuſciperet. Si quis ab eno. foueam in danubium duceret. Nec yni quingenti paſſus ſunt ex vna. in alteram aquam. Super yno pons eſt ligneus. qui ſexdecim habet arcus ⁊ ciuitatis partem que transflumen eſt ciuitati maiori coniũgit. Eſt ⁊ alius pons ſuper danubiũ. per quez via eſt ad montes qui bohemiam reſpiciũt. Poſt hos montes fluuius alius niger admodum perlabitur. qui ex boemia veniens oppidulum iudeoꝝ. Et terciã pataue partem diuidens ſub caſtro preſulis danubio. quaſi ex oppoſito yno ſe immiſcet. Itaqꝫ tria flumina vno in loco coniũgũtur. ac propterea locum iſtũ quidam verbo ytalico paſſum hoc eſt tranſitum vocitant. Nam ⁊ per hunc locum merces ytalie in bohemiam ferebantur. Et ſuperiores theutonici auſtriam vel hungariam petebant. ſicut ⁊ hodie fieri videmꝰ. In medio vrbis templum eſt diui ſtephani primi martyris huius epiſcopatus patroni. egregie ceptum. ſ; nondum perfectum. Chorus hic admodum pulcer edificatur. apud hoc templum edes epiſcopi ſunt ad eã partem que reſpicit ynum. tum capaciſſime. tum ſplendidiſſime. Transdanubiuz due quoqꝫ ſunt arces epiſcopi altera in ſummo montis cacumine. altera in radicibus apud aquas vbi danubius ⁊ niger bohemie fluuiꝰ (q̃ etiã fert vniones) cõiũgũt. Eſt ad ſublimiorẽ arcẽ grãdis aſceſus atqꝫ difficilis. q̃ tãtũ ex vno ãgulo p̃t oppugnari. S; tot ibi mũitiones addite ſunt tã muroꝝ q̃ȝ foueaꝝ vt expugñri poſſe nulla vi hoĩm videat. Ibi ⁊ aule ſunt ⁊ camere ſplẽdidiſſime. q̃s q̃ viderit. nec ornaciꝰ aliq̃d. nec mũiciꝰ vſqꝫ eẽ putauerit. at vbi deſcẽderis ĩ arcẽ q̃ ĩfra iacet ornatũ maiorẽ videbis. teſtudinatas cameras. ⁊ aulas q̃ȝ pl'es: ſunt

eñ theutonici mirabiles mathematici.oĩes quoqꝫ gentes in architectura ſuperant. Ornaturqꝫ hec ciuitas inſignis putauia corporibus ſancti valentini. qd taxilo dux baioarie ad eũ locũ deduxit. Et ſancti maximiliani archiepi laureacenſis. p. s. Rupertũ ex laureata in pataniaꝫ tranſlatũ. Fuit eñ laureata vrbs admodũ inſignis in ampla campoꝝ planicie. Et ſup flumē qd anaſum vocant. a quo nũc vrbs nomē anaſum habet. Ubi olim eccleſia metropolitica floruit. laureacenſis dicta. beatuſqꝫ maximilianus (vt premiſſuꝫ ē) archiepiſcopatum rexit. Et inde martyrio coronatus fuit. Sed poſtqꝫ athila rex hunoꝝ. vrbem hanc deleuit vbi arx erat. opidũ ex nomine fluminis reſtrictum eſt. Sedes vᵒ metropolitica in Saltzburgā trāſlata

Hugo de. s. victore

Hugo de ſancto victore natione gallus. ex caſtro ſancti victoris canonicus (vt multi affirmant) regularis ꝛ pariſienſiuꝫ clariſſimus doctor. Circa annos domini mille centum floruit. Singularis in vite probitate ꝛ ſentētia eruditus in omnibus artibus liberalibus. vt nullus ei ſuo tempore equalis haberet, ideo in multo precio fuit. Qui preter ſanctitatem de q̄ mira legũtur. tum docendo. tum ſcribendo multis admodum prefuit. Et poſt plura reliquit monumenta. De ſacramentis valde neceſſariũ librũ. ꝛ alia opuſcula. ſ. didaſcolicon. de diſciplina monachorũ ſpeculum ꝛc. Sermones quoqꝫ elegantes cōpoſuit. Infirmatus ad mortem cum vicio ſtomachi ob vomitũ laboraret ne ſacramento irreuerentiam faceret: ait. Aſcendat filius ad patrem ſuum. ꝛ ſeruus ad dñm ſuum qui fecit illum. Et eucharistia diſparuit. Et vir ſanctus deo ſuo ſpiritum reddidit.

Hugo de folieto

Hugo alter de folieto q̄ ſcti petri corbiēſis aſſerit fuiſſe canonicꝰ ſinglaris eloq̄ntie vir q̄ libꝝ de clauſtro aīe admodũ notabilē edidit. in q̄ de ſecuritate clauſtri. ꝛ periculis ſeculi. Et de ordinatione clauſtri materialis. de abuſionibus clauſtri. Et de clauſtro celeſti varia narrat laude digna.

Lucius mortuo celeſtino ſucceſſerat. p cuius tpa platus ad latinos infauſtus ediſſe direptionis ⁊ nr̄oꝝ cladis ac ignominie acceptus nūcius. ⁊ noſtroꝝ aīos in noue expeditionis cōgregādē ardorē inflāmauit. Is lucius ſecūdus pr̄ia bononienſis pr̄e alberto tituli ſancte crucis in hierl'm pſbiter cardinalis fuit. quā quidā baſilicā ferme collapſam ꝓprijs expenſis reſtituit. Qui inito pōtificatu nil pretermiſit. qd̄ ad expeditionē hieroſolimitanā admodū neceſſariā ptinebat. Hac em̄ clade audita bernardus clareuallenſis vir ⁊ ſctītate et doctrina inſignis. vt p̄miſſum ē. procinium religionis xp̄iane aſſumēs. principes om̄es xp̄ianos tū lr̄is. tū nūcijs adhortatus ē. vt crucē in ſarracenos xp̄i vexillum ſumerent. Ver dū pontifex in his v̄ſaret̄ peſte abſumitur. pontificatus ſui menſe vndecimo. die quarto. ac in baſilica lateranenſi ſepelitur.

Anno mundi. 6343. Anno xp̄i. 1144.

Eugeni⁹ tercius piſis oriūdus. ſancti anaſtaſij abbas in monachū antea a bernardo viro ſanctiſſimo electus. defuncto Lucio pontifex in eccīa ſancti ceſarei erat ſuffectus. maiore ſanctitatis q̄ reꝝ gerēdaꝝ pericie ſpe a pr̄ibus delectus. Cū tm̄ poſtea haud quaq̄ min⁹ prudētia quā bonitate valuerit. Qui vbi romanos inſtare minis etiā cognouit. quo ſui ꝯfirmaret̄ ſenatores noctu abijt In ſabinoſq̄ farſenſe monaſteriū delatus cardinalibus ⁊ curialib⁹ roma accerſitis conſecratus ē. Ver cū poſtea romanoꝝ nō minas tantū. ſ; etiā facta cōteneret. pacē cum pontifice conſtituerūt ea cōditione vt in ſedē ſuā pacificus rediret. fuitq̄ ſolenni pompa ⁊ ſumma populi leticia introductus. Qui poſtea cum reſciſſet romanos nequaq̄ bono animo ſ; fraude in gr̄am ſecum redijſſe. inſidias veritus tyberi dilabit̄. quē romani haud ſecus q̄ Gelaſiū olim armis teliſq̄ iniectis ꝓſecuti ſunt. appulſus piſas. illico in franciā nauigauit. Repertum ibi beatum bernardū. didicit rem eccleſiaſticam peſſimo in aſia eſſe loco. ambo ſancti viri ludouicum regem francoꝝ orauerūt. vt cruce inſignitus expeditione contracta conſtantinopolim ſe contulerit. Tandem cū erat annus ſalutis ſecūd⁹ ⁊ quinquageſimus ſupra decies centenū. Eugenius pontifex in ytaliā eſt reuerſus. Quē romani bene ⁊ honeſte acceptum in lateranenſem deduxerunt. Iſq̄ in vno quē ſuperuixit anno preter compoſitā rem eccleſiaſticā vrbes tarracinā. ſytiam. ⁊ norbam ⁊ fumonis arcem. quas tyranni occupauerāt in deditionē recepit. Et tybure obiēs in beati petri baſilicam eſt delatus. Pontificatus ſui anno octauo. menſe quarto. die vigeſimo.

Anaſtaſius quartus. patria romanus. patre benedicto abbas antea ſancti ruffi veliterne dyoceſ ex cardinali pontifex creatur. Adeptus autem pōtificatum calicem pulcerrimi operis magneq̄ eſtimationis lateranēſi baſilice cōdonauit. Et edes egregias apud pantheon quod ſanctam mariā rotundam vocant breui edificauit. plura quoq̄ mente deſtinauerat tū ad dignitatem eccleſie tum ad ornatum vrbis ro. ptinentia ſi ei aliqn̄ viuere licuiſſet. laboratū eſt hoc tempore fame in tota ferme europa Anaſtaſio clam ⁊ aperte pauperibus ipſis elemoſinas prebente. Qui pontificatus ſui anno vno. menſe quarto die quarto ⁊ vigeſimo moritur. Sepeliturq̄ in lateranēſi baſilica conca porphiretica.

Linea ſummoꝝ pontificū

Lucius ſecūdus

Eugenius tercius

Anaſtaſius q̄rtus

Richard⁹ de ſctō victore

Richardus de ſancto victore. Vir quidem doctrine ſpectabilis. canonic⁹ regularis ſancti victoris pariſienſis. Qui ſine vlla dubitatōe diſputator acutiſſimus per hec tempora pariſius clariſſimus ⁊ inclitus fuit. Qui preter ſanctitatem etiam infraſcripta grauiter quidem ⁊ copioſe edidit opuſcula. videlicet de trinitate. de ſpū blaſphemie. de poteſtate iudiciaria. de ptāte ligandi ⁊ alia. Sermones ad populū elegantes ⁊ doctos.

Malachias ep̄us

Malachias ortus in hibernia vbi educatus ⁊ edoctus. Cui⁹ parentes genere et potentia magni extiterūt. Qui in ciuitate ardinacha a malachia qui ī cella eccleſie deo ſeruiebat formā vite accepit. Anno deinde etatis ſue. xxv. ordinatus preſbyter vices ep̄i geſſit Vacante epiſcopali ſede eo renitente trigeſimo etatis ſue cōſecrat⁹ ep̄s conereth introductus ad hoīes beſtiales quos ad mores optimos perduxit. inde poſt mortem celſi in archiepiſcopū aſſumptus intrans ardinachū totius hibernie metropolitanus efficitur. Ne dū aūt hiberniā ſua doctrina ac miraculis illuſtrabat. verū ⁊ ſcotiā. Cumq̄ hebernia pallio careret. qd̄ ab innocēcio ꝓmiſſum erat. accedēs igit̄ Eugeniū ptranſiens clareuallē febre correpť. poſtea in domino quieuit. Sepultus in oratorio beate marie. Anno. Mc. xlviij. quarto nonas nouembris.

Linea impatoꝝ
Conradus tercius

Conradus eius nomīs tercius Heinrici quinti nepos genere Sueuus Lothario impatore rebus hūanis exempto apud cōfluentiā cōmuni principū voto ad gubernandū impiū aſſumit̄ pſente Theodorico portueñ epō aplice ſedis legato. a quo deinde aquiſgrani coronā regni accepit ⁊ imperauit annis. xv. reſiſtebāt tñ ſaxones ⁊ heinricus bauarie dux. heinric⁹ cognominat⁹ ſupbus. Cōuentio principū babenberge poſtmodū extitit. vbi cum vidua Lotharij ad pacem ⁊ gratiā regis ſunt recepti. Heinricus vero bauarie dux qui inſignia impialia ī caſtro Nurmberge occupabat cū ad regnuꝫ aſpirabat. coactus tandem crucē. lanceaꝫ ⁊ alia reddidit. iudicio principū a rege pſcriptus quatuoꝛ comitatus militibus ſaxoniam petijt. vbi vitā finiuit. Conradus igit̄ qui in regnū romani noīs ſucceſſerat. habita pace in germania in militiā nomē dedit. Fuit eīn princeps inclitus ac clemens a diuo Bernhardo abbate plurimū dilect⁹. cuius hortatu in ſarracenos crucē vna cū ludouico frācoꝝ rege ac alphonſo hiſpanie. ⁊ heinrico anglie regibus alijſqꝫ plurimis principibus ſumpſit. at conradus copijs nō ex Germania magis q̄ꝫ Gallijs fretus ingenti multitudine quam eterne vite ſpes accepto ſalutaris crucis ſigno traxit Conſtantinopolim eſt delatus. hemanuelqꝫ ſecundus grecoꝝ impatoꝛ vir celeſtiſſimus chriſtiano nomī cōtra ac ſimulabat hoſtis aduenam ducē blande exceptū q̄ꝫtū potuit doloſis artibus in ſuā pollicere amiciciam eſt adnixus. p̄cibuſqꝫ cōpellitur nullo cōpato cōmeatu iconiū ſtatim ducere. ſe eīn pſtaturū oīa que exercitui neceſſaria erant Hemanuel pollicebat̄. Obſeſſa ē vrbs natura ⁊ artificio munita aliq̄ꝫdiu ⁊ acriter. ⁊ dum tātus deſidet magis q̄ꝫ oppugnat exercitus valitudo ⁊ nō magis coꝛpoꝛ q̄ꝫ animoꝛ egritudo quoſqꝫ valētes deqꝫ ac inualidos debileſqꝫ conſternat. Nec ſatis intellectu eſt tūc qd̄ ab ipſis poſtea reſcitū grecis moꝛboꝛ q̄litas effectuſqꝫ edocuit gipſum farine ac pani quē greci importarē fuiſſe cōmixtum. q̄obreꝫ Conradus re infecta in Thraciā retroceſſit. Poſtea cōradus lodouicuſqꝫ reges greci impatoꝛis dolos malis ſuis edocti iuuenū conuenientes exercitum Balduino regi hieroſolimitano ſuā operam ſunt polliciti. viſumqꝫ eſt nihil magis conducere q̄ꝫ damaſcum copias ducere. tādem iheruſalem pueniēs ſecutus fuerat lodouicū regē diuerſo itinere poꝛtuenſis quideꝫ epūs cardinalis quē Eugeni⁹ papa ſedis aplice legatū miſerat iheroſolimā. itaqꝫ ducturi in Damaſcum tres xp̄iani reges. cardinalem q̄ꝫ legatū ⁊ ſimul patriarchā iheroſolimitanum. multos quoqꝫ epōs expeditiōi intereſſe curauerāt. iunctis copijs animiſqꝫ magnis conatib⁹ obſident. quā vrbē ſeruos abrahe fundaſſe cōſtat loco cāpeſtri naturaqꝫ arido ſed artificio vbere atqꝫ fecundo. ager eīn effoſſis cuniculis ductiſqꝫ fiſtulis vnde irrigari poteſt mirā vbertatē p ſe fert. Paruus amnis in regione vnicus pterlabēs lingulā quandā facit in qua caſtra poſuerant vn̄ facile cohibere ab aquatiōe oppidani poterant. verū aſſirio quodā pſuadente cui maxime balduinus in reb⁹ arduis credebat. caſtra ad alterā vrbis partem transferunt̄. Damaſceni inde ab aquatione eos phibēt. quare cū ſiti fameqꝫ laboraret̄ ſoluta oſidione cū tantus exercitus re infecta ad iopē redijſſet. cōradus lodouicuſqꝫ cōmunitos male habitos q̄ꝫ exercitus ſuos in europā reducētes ad ꝓpꝛia ſunt reuerſi. Rogerius q̄ꝫ a pōtifice in regem ſublimatus Guelfonē pdicti heinrici fratrem in germania pecunijs inductū cōtra cōraduꝫ ad bella mouit. qui apd̄ caſtrum winſberg victus. Eūdem poſtea heinric⁹ filius cōradi qui poſt euꝫ regnaturus erat ſi ſupuixiſſet bello deuicit. Tandem rex cōradus anteq̄ꝫ bn̄dictionem impialem percipere potuiſſet anno dñi M.c.liij apud Babenbergam vita exceſſit.

Multi extimāt ab iſto Guelffone duce baioarie Guelffos appellatos. cuius peſtifeꝛ nomē maxīe in italia inualuit. cū auferat vnitatē ⁊ pacē vt nūq̄ꝫ inde poterat extirpari. nā hic Guelfo viuente cōrado ſe impatori impoſuit. hi populi italicoꝛ qui impiale dominiū in ytalia detractāt vſqꝫ in diem hodiernum guelfi nūcupant̄. ſed qui in italia aliā partem fouent gebellini. Ceteri aliam cauſam aſſignant vnde dicātur fautores eccleſie guelffi ⁊ fautores imperij gebellini. de quo latius infra fiet mentio.

Lodouicus rex francoꝝ

Ludouicus rex francie lodouici filius patri in francoꝝ regno ſuccedens regnauit annis. xlviij. vir ingētis animi ⁊ virtutis. qui diligēs ea q̄ dei ſunt decimoquarto regni ſui anno vna cum cōrado ceſare cum ingēti multitudīe xp̄ianorum ad expugnationem terre ſancte in ſubſidiuꝫ xp̄ianoꝝ (qui ibi indies ferebant̄ deficere) animoſiſſime tranſijt. veniēs Cōſtātinopolim inde trāſiēs per helleſpontum in bithiniam deſcēdit interea p aliquot dies epheſuꝫ cōmorat⁹ Tādem appropinquās ad iheroſolimam rex romanorum conrad⁹ patriarchā obuiam miſit in vrbem ⁊ ad venerabilia loca ductus. poſt cladem ac fallaciā p actam apud damaſcum ferme p annum in iheroſolimitano regno pmāſit cum vxore ſua. demum cum principibus in ꝓpꝛium regnum redijt.

Ab eo tempore latinoꝛ ꝯditio apud oriētales regiones indies in peius vergere cepit. cum prius ſola eoꝛ nomīa hoſtibus formidini erant. Tādem hoꝛ principum pſentiam ſine damno deſpexerant. Inde nec vires xp̄ianorum ſuſpectas habuerūt. ideo norodoin⁹ antiochenā puinciam moleſtare cepit.

Hildegardis

Hildegardis in regione alemanie apud wingiam ⁊ iuxta rhenū virgo admirabilis floruit. pfecte etatis cui tantā diuina virtus gratiā contulerat. vt cū laica ⁊ illiterata eſſet mirabiliter tñ rapta frequētius in ſomnis diſceret nō ſolum quod verbis effunderet. ſed etiā quo ſcribēdo latine dictaret. vt dictando catholice doctrine libros cōficeret. que multa fert̄ p̄dixiſſe de futuris. ad quā ſcripſiſſe dicit̄ etiā beat⁹ bernhard⁹ clareuallēſis. hec ad coloniēſes ſcribēs de futura clericorū tribulatōe. dicit q̄ clerici gloriā abſq̄ merito habere volūt ⁊ meritū abſq̄ ope.

Gracianus

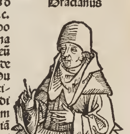

Gracianus ſancti ꝓculi monach⁹ patria etruſcus ꝺ Cluſina ciuitate tuſcie natus. Qui anno dñi M.c.xlix. apud bononiā italie vrbem ob eius ingenij ⁊ doctrine magnitudinē maximo in p̄cio habitus vbi monachus ſancti felicis in ambitu ſupiori carmīa oſtētant eū plura ꝯdidiſſe. cū inter cetera ſue lucubratiōis opera decretoꝝ librū accuratiſſime collegit. cuius p̄ncipiū ē Humanum genus duobus regit̄. qđ quidem celeberrimum opus Eugenius pontifex approbauit. ⁊ legendū publicis gymnaſis ꝯceſſit. Ipm aūt librū in tres diuiſit partes. videlicet diſtinctiōes. cauſas ⁊ de cōſecratiōibus. primā aūt partem in vnam ⁊ cētum particulas diſtīxit. Secūdā in ſex ⁊ triginta cauſas. Ac terciā de conſecratione nuncupauit. ⁊ hāc q̄z in q̄nq̄ diſtinctōes diuiſerit. Quis aliqui fecerūt compilatōes canonum vt yſidorus ⁊ yuo carnotenſis. tamē alijs reiectis hoc ſolum in vſu eſt. Primus huius cōmentator ſeu gloſator fuit hugo. Secūdus Johānes theutonicus. apparatum quoq̄ notabilem fecit Archidiaconus qui dicit̄ roſarium decreti.

Petrus lōbardus

Petrus lombardus pariſienſis epūs ex nouaria ciſalpine gallie vrbe oriūdus. p id q̄z tp̄s (vt Vincētius gallus teſtat̄) apud pariſi⁹ inter doctos. nō ſolum ſue etatis ſed ⁊ prioꝝ ſeculoꝝ lrīs ornatiſſimus. ⁊ bonitate vite atq̄ ingenij acumīe clariſſimus ⁊ celeberrimus fuit. cuius rei grā ſentētiaꝝ libros accurate doctiſſimeq̄ compoſuit. laborioſum certe opus ex multoꝝ ſanctoꝝ patrū dict̄ vtiliter compilatū. hic quoq̄ maiores gloſas pſalterij ⁊ epl̄aꝝ pauli de multorū dictis ordinauit. nam cum eſſet inter francie miniſtros opinatiſſimus gloſaturā epl̄aꝝ ⁊ pſalterij ab anſhelmo p gloſulas interlineales margialeſq̄ diſtinctaꝫ. ⁊ poſtea a Gilberto ꝯtinuatiue ꝓductā latius ⁊ apt⁹ explicuit. multaq̄ de dictis ſanctoꝝ addidit. atq̄ ſermones multos ⁊ doctoſ atq̄ elegātes ad populū habuit

Petrus comeſtor

Petrus cognomēto comeſtor circa idem temp⁹ floruit cū p̄dictis nō carne ſed virtute frater. in Gallijs vt vincentius gallus narrat hiſtoriā ſcolaſticam cōpoſuit vbi vtriuſq̄ teſtamēti hiſtoriaꝝ diligēter ⁊ accurate explanauit. Inſup et quedam incidētia de geſtis gentiliū ex libri Joſephi iudei. ⁊ quorūdam gētilium hiſtorias locis ꝯgruis inſeruit. Alia nōnulla edidit. ſed ⁊ verſus quoſdā in laudē b. marie virginis pulcherrimos cōpoſuit. In iſto igit̄ cētenario annorū poſt M.c. dñice incarnationis eccleſia in doctrinis multū illuminata eſt. Quidaꝫ affirmāt hos tres fuiſſe germanos ex adulterio natos. quoꝝ mater cū dolere nō poſſet iniūctum ſibi fuit. de hoc tātū doleas quod nō potes dolere. verū nō contemperanei fuerūt q̄uis vicini tempore.

Guilhelmus puer crucifixus

Guilhelm⁹ puer ī anglia crucifigit̄ a iudeis in die paraſceue in vrbe norwico. de q̄ poſtea mirabilis viſio legitur.

Genuenſes hac tempeſtate cū et ditione diuicijſq̄ ⁊ gloria ad modū clari haberent a cōrado iſto ceſare ſignandi pecuniā et auream ⁊ argenteam priuilegium obtinuerunt cum ipſius ſaliq̄ nota. q̄ ⁊ nūc vſq̄ apud eos in fidem p̄miſſorum fideliter ſeruatū eſt. nam vſq̄ ad id tempus vt iacobus eorum theolog⁹ refert genuenſes niſi papienſi moneta et quibuſdam paruulis qui bruneti dicebantur vſi fuerant.

Auicenna.

Auicenna medicus olim clariſſimus. eminentiſſimi ingenij vir. his temporibus vniuerſo orbi clariſſimus habet. qꝛ vt fertur dñs cordube ⁊ princeps vrbis eius. dedit tñ magnā opam exercitio medicine. faciendo vt a pñbus intellexi in ſua vrbe conſtrui hoſpitale habitaculū. vbi innumeri ponebātur infirmi. quos ipe viſitabat. homo fuit colore brunus. ⁊ iocūdus. qꝛ pulſando ⁊ cantando libꝝ fecit cātico. Et vt fert ſatis iuuenis mortuus ē. Nō em attigit qnquageſimū ānū. Scripſit tñ vltra medicinā in omi genere diſcipline. Et in naturalibus ⁊ mathematicis ⁊ moralibus ⁊ dialeticis. Fuit ergo dominio princeps. practicus in medicina ⁊ in omi genere diſcipline eruditꝰ. Quo aūt tpe fuerit cū multi nil certū ſcribant. hoc tñ certū eſt qđ tpibus beati auguſtini nō fuit. nec eſſe potuit. vt aliq ſomniant. M. em. ⁊. x. anni ferme ſunt exquo beatiſſimus auguſtinꝰ fuit. Quo tpe auicenna eſſe nō potuit. Dicūt aūt reperiri epl'as mutuas inter vtroſqꝫ qđ abſurdū eſt. mirabile em eſſet. cū in volumine epl'aꝝ auguſtini ad viles pſonas epl'e ſcripte ſunt. Et epl'e ad principē habite nō nominentur. Auicenna quoqꝫ conculas aſportatas đ ſancto iacobo noiat. q tpe auguſtini non erat vbi nūc ē. xpīanos item noiat ⁊ eoꝝ coſuetudines de carne ⁊ corallo. cū xpīani pauci nominis erant ⁊ nō manifeſtos ritus obſeruātes tpe auguſtini. Credit igitur fuiſſe tempore auerrois aut paꝝ ante. Algazel etiā ⁊ alfarabius videtur fuiſſe cōtemporanei auicēne. q fuerūt tpe auerrois. Declinante ergo imperio ro. ⁊ arabibus hiſpaniā occupantibus floruit. Qui cū in omi doctrina eruditiſſimus eſſet. librū excellentiſſimū cōpoſuit. metaphiſicā deide accuratiſſime enucleauit. Diſtinctiuſqꝫ ac clarius p̄ ceteris medicis poſt alios medicos in lingua arabica. poſtqꝫ oim medicoꝝ ſcripta vidiſſet. Medicinā omnē in qnqꝫ libris deſcripſit. Scripſit quoqꝫ de viribus cordis ⁊ plura alia.

Auerrois cōmentator

Auerrois quoqꝫ medicus cognomento cōmentator. philoſophus quidē. ⁊ ipe apud cordubā hiſpanie vrbē hoc tpe vt ex libro eius đ de celo tractat habetur floruit. Fuit em a natiuitate xpī anno. M. cl. vt aſſerit cōciliator. Et egidius romanꝰ in ſuis q̄libetis. q. de vnitate intellectus. dicit ſe vidiſſe filios auerrois i curia friderici impatoris. Multa aūt cōpoſuit ⁊ adeo excellenter in omes areſtotilis libros ſcripſit. vt cōmentatoris cognomentū pmeruerit. Deinde de ſba orbis de tiriaca. librū qꝫ pulcrū de medicina Colliget appellatū ac alia multa edidit. auicenne tamen ac medicorum emulus dictus fuit.

Auenzoar medicus

Zoar etiā medicus cognomento ſapiēs. q auenzoar dr̄ hiſdem tpibus fuiſſe ⁊ claruiſſe ipemet i xv. tractatus ſui. qui theiſyr inſcribitur libro. ſ. ij. c. v. teſtatꝰ eſt. atqꝫ cū aboali auicenna in carceribus fuiſſe eodē libro meminit. Hic cū eſſet eruditiſſimꝰ vir librū medicine noie theiſir ad qndam regem dedit. Indeqꝫ nonnulla cōſilia cōpoſuit. Dicitqꝫ ſe vniuerſam medicinā ampliſſimo volumine euoluiſſe. Aboali Abincemi ſunt noia arabica pr̄eꝫ ⁊ auū ſignificantia. Abon em ⁊ abin apud arabes idē ē qđ filꝰ. Mos em (vt omes aſſerunt) apud arabes fuit. vt ſcriptores in titulis nomē pr̄is ⁊ aui ponerent ⁊ ſuū tacerēt. vt maioribus honores deferrent.

S. Thomas archiepūs Cantuarieñ.

Thomas archiepūs cantuarienſis. in iuuētute oībus gratioſus. relicta curia regali in Anglia a theobaldo archiepō in archidiaconū aſſumptus. Inde in regno heinrici regis angloꝝ cancellariū effecit. vt ſua prudētia malignoꝝ hoim ſeuiciā tparet. q poſt deceſſum archiepī eccl'ie pficere pcurauit. Cū autē rex ſctm̄ thomā ad volūtatē ſuā in detrimentū eccl'ie inflectere conaret. Cūqꝫ poſt innumeras iniurias diſceſſit. die. xvij. ad portū venit. et in nauicula parua cū duobus ſacerdotibus trāſuectus in flandriā. quē papa alexander tūc ſenonis manēs honorifice ſuſcepit. romā adiens. pace reddita ſeptimo exilij ſui anno reuerſus. Vir aūt optimus ⁊ ſanctiſſimus ab heinrico angloꝝ rege cum iura ſua ⁊ eccl'iaſticas dignitates quas ſibi pdictus rex ⁊ publica eius ptās vſurpauerat reſarcire: et in ſtatū priſtinū reuocare anniteret. poſt exiliū damna cōtumelias atqꝫ opprobria poſtqꝫ parentū ⁊ amicoꝝ preſcriptoēm ⁊ alia: atqꝫ alia ſupplicia: tandē martyrio coronatus ē. Sepultus tandem in ſepulcro marmoreo. Anno domini. M. clxxiiij. Interfectores eius quidam digitos dentibus auferebāt. Alij ſanie defluentes defecerūt. quidam paraliſi diſſoluti inuiſa obitus indicia preſtiterūt. Verū alexander auditis ⁊ cognitis crebris ipius beati thome miraculis. eum in ſanctoꝝ cathalogo aſcripſit.

Noruegia prouincia hiſdem quoqꝫ temporibus viuaci pdicatione albanēſis epiſcopi. xpī fidem recepit. ob cuius beneficium atqꝫ virtutem poſtea anaſtaſio quarto defuncto. maximo oim conſenſu pontifex creatus. hadrianus quartus appellatus eſt.

Anno mundi.6355. Anno cristi.1154.

Linea summoꝝ pontificū
Adrianus quartus

Hadrianus quartus papa natione anglicus Albanus epūs cū a tercio Eugenio cardinalis in Noruegiā missus esset: vt p̄missum est ꝓuinciā omniū terre cognite occidentaliū vltimā eā gentē multitudine copiosissimā primus omniū cristianoꝝ christianā effecerat. Anastasio rome defuncto in pontificatu successit. Eo itaqꝫ creato pontifice romani ꝯsules suos sicut per Anastasij tpa administrationi vrbis p̄fecerunt. tentatusqꝫ a romanis tum p̄cibus tū minis vt ꝯsulibus liberam vrbis administrationē relinqueret. vtqꝫ in lateranū ꝓficisceret̄ faciende consecrationis causa. qd̄ facere recusauerit nisi prius Arnaldus brixianus antea ab Eugenio damnatus ex vrbe pelleret̄. interea cardinalē sancte Pudēciane via sacra ad pontificē accedentem. Romani ad Cosme ⁊ Damiani edē armis aggressi vulneribus affecerūt. Pontifexqꝫ vrbem romā ecclesiastico supposuit interdicto. ⁊ forte postremi tunc erāt sacri quadragesimales ieiunij dies. qd̄ cū populꝰ egerrime ferret; pe ruicit prudencioꝝ sentencia vt Arnoldo seductore pulso ⁊ ꝯsulibus depositis pontifex sanctū in laterano celebrat pasca. Guilhelmū Sicilie regē qui multas ecc̄ie occupauerat vrbes deinde graui anathemate notat. Fridericus aūt primus impator creatꝰ Cisalpinā galliā cū exercitu ingressus: cū ad vrbem venisset ⁊ pontifex in basilica Petri Fridericū imperij corona donaret. ⁊ a romānis tumultꝰ excitaret̄. pōtificis p̄cibꝰ impator lenit̄. hic postea ro. dictionē plurimū auxit. nā ⁊ circa lacū sancte Cristine multa castella muniuit. ⁊ Radicophanū qd̄ nunc Senenses obtinēt muro ⁊ arce ꝓpe inexpūgnabile reddidit. primusqꝫ pontificū vrbē veterē inhabitauit. a quo ea vrbs culcior reddita ē. Cū vero instantibus romanis ad vrbē redijsset vexaret̄qꝫ a consulibus libertatē romanam restituere conantibus Arggnanū pecijt. vbi nō multo post morit̄ pontificatus sui anno quarto mense decimo. corpus romā delatū in basilica Petri sepelit̄ non longe a sepulchro Eugenij pontificis.

Alexander tercius

Anno mundi.6359. Anno christi .1160.

Alexander tercius papa patria Senensis. patre Rannicio. mortuo Adriano duoꝝ ⁊ viginti cardinaliū suffragijs pontifex creat̄. Etsi canonice lectus fuit multas variasqꝫ in pontificatu passus est agitationes. quibus iniciū dedit Octauianus quidā romanus tituli sancti Clementis presbiter cardinalis. quē victorē appellatū a tribus tantū ꝓfanatus. Victor ad Fridericū impatorē: Alexander hortante Philippo francoꝝ rege Toracinā ꝓfectus ꝯscenso nauigio in franciā contendit. ꝯuētuqꝫ in Claromonte habito anathema in impatorē ⁊ Octauianū statim enūtiat: quā ob causas Fridericus tres alios ꝯ hunc Alexandrū successiue pontifices creauit. nā Victore mortuo primo Pascalē. post Calistū. deinde Innocentiū ꝯstituit. At vero romani creatis ꝯsulibus Alexandro pontifici amicis eū statim ex francia reuocāt congratulantibus oīnibus ꝑbenigne suscipit̄. Cisalpine igit̄ Gallie populi i spem libertatis erecti anno salutis millesimo cētesimo sexagesimoquinto in Fridericū arma sumūt. ideo cōpato exercitu in ytaliā veniens Ancona discedēs romā mouet valuis reseratis illū furientē ingredi ꝑmiserūt. his intellectis pontifex sibi timēs nocte intempesta cū sua familia vrbe abijt ⁊ Beneuentū accessit. eius ꝗ̄ vires ꝑhorrescens coqui sui vestibus sumptis. eo in habitu venecias ꝓfugit. Et ad diue virginis de caritate monasteriū paulo ante a marco iuliano conditū ꝓfectus. ab incolis recipit̄. Et ortulo preficit̄. Post aliquot vo menses cum quidam nomine cōmodus eum ibidem agnouisset. velut insensatus confestim ad sebastianū ducem accessit. Et silenter in vrbe veneta adesse pontificem romanum retulit. Qui re cognita. mox senatum congregans. cum oīni apparatu ad pōtificis diuersoriū accessit. cōpertoqꝫ ibi pontifice ro. eū solēnitatibus ad diui marci tēplum cum oīni gaudio primo ꝑduxerūt. Cū ibi ex more ꝯsedisset. principē ⁊ senatū cū oīni ppl̄o bn̄dixit. Impator vo audiens pontificē venetijs adesse ottonē filiū suū cū armata classe ad reposcēdū pōtificē venetias misit. Cui sebastianꝰ dux occurrēs facto congressu ipsum supauit. ⁊ venetias vinctū ꝑduxit. ad pontificē ductus eo ꝓcurante pax inter pontificē ⁊ p̄rem augustū componit̄. Altera vo q̄ secuta ē dies fridericus venetias venit. ⁊ pacē a filio cōfectā hoc modo approbauit: vt rome ⁊ q̄ ditionibus erant eccl̄iastice pōtifici redderet. Quo federe inito alex. pon. confestim ad ianuas templi diui marci accessit. Et ibidē vniuerso astante populo. imperatori iussit. vt se humi ꝓsterneret ⁊ veniā denuo postularet. at pontifex cesaris collum pede comprimēs ait. Scriptū est sup aspidem ⁊ basiliscū ambulabis ⁊ cōculcabis leonē ⁊ draconē. at fridericus. Nō tibi inq̄t sed petro. cui successor es parco. at pontifex ⁊ mihi ⁊ petro. ac sic inter impatorē ⁊ pontificē pace ꝯposita. Et ducem atqꝫ senatū exornauit. agentē postea thusculi pontificē alexandrū heinrici regis anglie oratores viri eccl̄iastici adierūt. regem ipsum ab iniusta nota purgatū. quem necis beati thome cantuarieñ. archiepiscopi consciū fuisse crebris rumoribus allatum erat. Quibus auditis pontifex duos cardinales in angliā misit. q̄ reuersi retulerunt multa inspexisse plura audiuisse miracula. que ad beati thome sepulcrum deus ostēderat. Quā obrem pontifex illum in sanctoꝝ martyꝝ christi numeꝝ retulit. Cūqꝫ tercō hic pōtifex romā profectus esset apud lateranum conciliū celebrauit vt ad christianā rempub. necessaria ꝯstitueret. Interim post lōgos ⁊ assiduos labores iam quieturus a tyrannicis perturbatōnibus. pontificatus sui anno. xxj. die. xix. rome moritur. sublatis prius e medio quatuor scismaticis.

Linea impatoꝝ
Fridericus primus

Fridericus primus cognomento barbaroſſa natione ſueuus filius friderici duc*s*
ſueuoꝝ fratris ſcilicet Cōradi regis. natus ex clariſſima ꝓgenie karuloꝝ. poſt
cōradum tercium apud franckfordiam cōmuni voto principū delectus impator. An
no dñi M.c.liij. impauit annis.33. Primo ſedatis diſcordijs in germania confeſtim
lōgobardiam ingreſſus Terdonā obſidebat. qui ea potitus ad vrbem romam tanta
ꝓperabat celeritate vt pōtifex ſibi timēs in munitiora queq; vrbem veterem primo
poſt ciuitatē caſtellanam cū collegio cardialiū ſe receperit. miſſis tñ hincinde oratori
bus fridericus in campis ſutriuis debitā pōtifici reuerentiam ac tutele ſponſionez ex
hibuit. a quo breui poſt in principis aploꝝ baſilica coronatus eſt. ſed in ea celebrita
te romani cū pōtifice adriano paꝝ ꝯcordes ꝓpter ꝯſules impatorem ſuſpectum ducē
tes portas vrbis clauſas tenuerūt. Friderici aūt exercitus magn⁹ in pratis neronis
tentoria habebat. plebs romana eruptione facta germanos inuadit. cedes haud par
ua cōmiſſa ē ꝛ reddita cedis viciſſitudo. excitis ad tumultum impator incenſis in ro
manos animis ferebaꝶ. quē pōtifex exoratū tantiſp deliniuit vt captiuis dimiſſis ci
uitati culpaꝫ. iuuentutis temeritatem. reijciēti pacem ꝯdonauerit. Impator paucos
moratus dies in germaniā redijt vbi diuortiū cū filia marchionis Diepoldi de Vo
burg ob ꝯſanguīitatē fecit. ꝛ cū beatrice burgundionū comitis nobiliſſima filia nup
tias fecit. Eoq; tpe ducem bohemie regio noīe decorauit. ꝛ marchionatum Auſtrie i
in ducatū ꝯuertit. Mortuo deinde adriano pōtifice ſucceſſori alexandro admodū ad
uerſari cepit. quibus initiū dedit octauianus. Obſidebat ea tempeſtate fridericus cre
mam opulentiſſimū italie in lōgobardis oppidum. interea omnē romane ecc̄ie terraꝫ
et vrbes vexabat. Terdonaq; primo ſpoliata. Mediolanūq; poſt ſolo equata ē. cui⁹
populum in ſex portaꝝ tribus diuiſum ſex agri ſui loca decimo ab vrbis ſolo diſtan
tia miliario habitare coegit. deinde cremam maximis affecit incōmodis. Cōmouit ea
crudelitas ceteroꝝ italie populoꝝ aīos. Veneti qui nihil tūc incōtinēti italie ſolo poſ
ſidebant. ſaluberrimi ꝯſilij auctores. quoꝝ ſuaſionibus conſtat veronēſes. patauio
neſq; ꝛ vicentinos ſocietatem belli conditionib⁹ inijſſe. que cū friderico in mediolanēſibus agenti nunciata eſ
ſent. ſuos germanos vndiq; conuocauit ꝛ papienſium cremonēſiumq; auxiliū fretus veronā duxit. Verebaꝶ
autē ne alexandri auctoritas ſibi aliqñ afferret incōmodū. papam igiꝶ dolis aggreſſus eſt. Cū deiñ otto fili⁹
captus venetijs tenebaꝶ. venetoꝝ opa fridericus abſolutionis bñficiū (vt p̄miſſum ē) ꝓmeruit. Sebaſtiano
aūt duci ꝛ eius ſucceſſoribus ac ſenatui veneto hec donaria ſeu priuilegia conceſſit. ꝛ p̄mo quidē funale can
didum quod ſolis pontificibus ro. portandum conſuetudo concedit eidē largitus eſt. Item ꝙ plumbo eoruꝫ
epl̄as ſigillare deinceps poſſent quod tātum ſummis pontificibus licitum erat. Tercio vmbrellam que eſt or
namentum galero ꝯſimile. Quarto venetoꝝ principi terciā ſedem in theatro ro. fieri fecit. cū prius due tantū
in pape theatro ſedes eſſent. Demū in aſcenſione dñi veneti in templo ſancti marci indulgentiā plenariam ꝑ
petuo duraturam obtinuerūt. que vſq; in p̄ſens ꝑdurāt. Quinto ipi duci octo vexilla ſericea diuerſorum colo
rum obtulit. Sexto deniq; cereū album eidem condonauit. que omnia venetijs in pallatio ſancti Marci ꝑpul
cre depicta habenꝶ. Fridericus tādem ecc̄ie romane reconciliatus conuētionem principum Nurmberge habu
it. firmata pace literas pacis ꝑ germaniam miſit. cruce ſignatus magno compato exercitu ad Siriā expediti
onem ſumpſit. cū ampliſſimo q̄z exercitu ex alemania eſt ꝓfectus. vndecimq; caſtris ꝑ hungariam bulgariāq;
et thraciam continuato itinere apud conſtantinopolim primum deſedit. quē vt boſphoꝝ q̄z celerrime traſmit
teret. Iſaac impator cōſtantinopolis eo diligētius iuuit. quo magis potentatū illi⁹ diu antea formidauerat.
Primam vo de thurcis philomeniam vrbem fridericus cepit. ꝛ iconium delatus non magis eius agrum q̄z
adiacentem regionem magnis populatōibus incēdijſq; vaſtauit. Armeniam inde minorem ingreſſus omnia
que ſunt adita in ſuam ꝯpulit poteſtatem. adeo vt nec prius nec poſt ſuovnq; exterminio magis timuerit Sa
ladinus. ſed tātam chriſtianorum ſpem infelix hora ſuccidit. ꝙ amnem rapidum ſudoris lauandi caumatiſq;
mitigandi auidior temere ꝛ in explarato ingreſſus tantoꝝ exercituum impator euectus eſt. Mortu⁹ eſt hic in
clitus princeps anno imperij. xxxviij. vir certe magnificus atq; p̄clarus. magnanimus. larg⁹. ſtrennuuſq; atꝫ
facundus. qui auxit imperiū vt poſt carolū magnū geſtorum magnificentia vix parem haberet in pleriſq;. pre
ter perſecutionem eccleſie glorioſus.

Heresis waldenſiuꝫ ſeu pauperum de lugduno ꝑ hoc tempus initium ſumpſit. cuius auctor quidā nomie
Vualdo lugdunēſis ciuis fuit. Is cum diues admodum habereꝶ opibus relictis ꝛ pauperib⁹ erogatis
diabolica quadam ſuaſione ductus euāgelicam pauptateꝫ omnimode obſeruare ſtuduit. vnde cū ideota eſſet.
quoſdam vulgares libros cū quibuſdam ſanctoꝝ dictis ſibi coſcribi fecit. quos nō ſane intelligens ſuo inflat⁹
ſpiritu p̄dicando ſanctoꝝ aploꝝ officiū ſibi vſurpare curauit. Cōgregatis itaq; innumerabilib⁹ quaſi diſcipuꝉ
multos ꝛ quidam peſſimos errores diſſeminare cepit. p̄latos ꝛ clerum penitus aſpernando. Monitus autem
reſpondit. obedire oportet deo magis q̄z hominibus. ꝛ cū in ſuo ſenſu obduratus ꝑſiſteret. tādem veluti here
ticus peſſimus anathematis vinculo innodatus patria ꝓpellitur. que res facta eſt in laqueum maximū ſimpli
cioribus. adhuc multis in locis hec fatuitas viget.

Ordo heremitarum ſancti Auguſtini

Gulielmus heremitaꝝ ordinis he/remitaꝝ virū vtiqꝫ ſanctiſſimū olī aquitanie ducem ⁊ pictauienſium comitem anno dñi.1157.in gallijs virtutibꝰ et miraculis clarū fuiſſe cōſtat. qui a primeuo iuuentutis ſue anno a beato bernbardo abbate ſufficienter edoctus. dum cunctis celſior haberet mortē p̄ oculis ſibi conſtituere voluit timensqꝫ ne aliqñ morte ſubitanea raperet. ſpretis ſeculi pompis in vaſtā heremū ſeceſſit ⁊ ibidē ſub diui patris auguſtini regula ꝑfectꝰ xp̄i ſeruus eſſe cepit. factuſqꝫ religioſus quāto altior in honore fuit tanto ſe hūi/lius ſubdidit. ⁊ ſicut antea loricatus hoſtes ⁊ barbaros ꝓpulſare cōſueuit. ita i deum cōuerſus loricā ſup nudū induēs crebris orōnibus vigilijs ⁊ ieiunijs ſuū corpus affligere voluit. hanc obrē multi nō modo ſeculares verum ⁊ eiuſdem ordinis fratres atqꝫ alij priuati ad eū con/fluebant ⁊ tanqꝫ bonū patrem ordiniſqꝫ inſtauratorem paruo adhuc ſub tugurio obſeruabat. Is cū ciſtercienſium ordinem in gallijs modico tpe ⁊ plurimū auctū ⁊ maximo in p̄cio habitum. ſuūqꝫ heremitarū ordinē adeo in omnibus labefactatū diruūqꝫ atqꝫ vaſtatum vt nulla quaſi religionis facies in eo videret. Collabentia nanqꝫ videbat monaſteria. collapſa oratoria. deſertos ortulos. ⁊ laborantem ſine charitate ⁊ inopia offendit vt nullū ferme religiōis inditū in eo videbat. Ordinis ſui vir ſanctꝰ calamitate ꝑmotus aīm ad inſtaurandū adiecit vt breui cōualeſcens ex multitudine religioſoꝝ ⁊ monaſterioꝝ meliorē faciē ordo diui auguſtini in gallijs p̄ ſe tulerit. hanc obrē ordinis cōditorē appellarunt Gulielmite vulgo appellabant. Hic itaqꝫ cōceſſione anaſtaſij pōtificis ac hadriani eius ſucceſſoris relicta heremo ciuitates primū ex heremitis incolere cepit. ⁊ primū monaſteriū apud pariſius ſub mēdicationis titulo extruxit. huius aūt p̄cipuꝰ albertus gallus fuit. qui viuendū ſua doctrina ⁊ vite ſanctitate ordinem poſtmodū auxit. hic ſiquidem Gulielmitaꝝ titulus in galijs vſqꝫ ad innocentij quarti pōtificis tpa ꝑſeuerauit. veꝝ eo mandāte poſt habita eiꝰ denoīatione ⁊ omnibus diui auguſtini heremitis ad ciuitates vbiqꝫ acceſſitis innocentius ⁊ ſucceſſores oēs ſub vno titulo heremitarum ſancti auguſtini appellari voluit atqꝫ precepit.

Soles tres ꝑ hoc tēpus nonis ſeptembris in occidente ſimul viſe ſūt et poſt duas horas ceteris deficientibus qui medius fuerat ſolꝰ occidit. Similiqꝫ modo ꝓximis annis tres lune apparuere ⁊ in media ſignum crucis. Hec viſiones īterp̄tabant a nonnullis indicium eſſe diſcordie grauiſſime. cardinaliū in electiōe pape ⁊ principū in electione impatoris cū cōtra alexandrū vt p̄miſſum quatuor electi fuerant. quod ſciſma xx. annis. xvij. durauit. Terremotus etiā circa hoc tp̄s pluribꝰ annis nō nullas quaſſauere ꝓuincias ⁊ p̄maxime Siriam atqꝫ Ciliciaꝫ. in quibꝰ multe vrbes diu nutarunt. quedā cum magna populoꝝ ſtrage corruerūt

Jo. meſue medicus

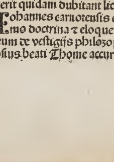

Johannes medicus meſue filius qui meſue alterius fuit filius Hamech filij Hali filius abdele regis damaſcenoꝝ. ⁊ ipē hiſdeꝫ tēporibus in medendis languoribus clarus exiſtens. de medicinarum ſolutiuarum rectificatione ac eorum ꝓprietatibus librum vtilē ſcripſit. Aliū quoqꝫ aromatarijs ac medicis ꝑutilē quem antidotarium appellauit grabadin. edidit inſup in q̄ canones vniuerſales poſuit. et cū de curis morboꝝ ſcribere orſus fuiſſet ⁊ a capite inchoaſſet ſcribens de morbis cordis interijt ⁊ manchū opus reliquit quod poſtea petrus apponus patauinꝰ perfecit. licet etiam incōplete. Franciſcus tamen de pedemontiuꝫ egregiam addicionem perfecit. An xp̄ianꝰ fuerit quidam dubitant licet tanqꝫ fidelis ⁊ bonus deum ꝑſepe appellet.

Jo. carnotenſis epūs

Johannes carnotenſis epūs ⁊ beati thome canthuarienſis familiariſſimꝰ, bomo doctrina ⁊ eloquentia clariſſimus his temporibus in precio exiſtens librum de veſtigijs philozophorum ⁊ nugis curialium compoſuit. ac etiam vitaꝫ ipſius beati Thome accuratiſſime edidit. Atqꝫ alia quedam ſcripto mandauit.

Hartmann⁹ epūs brixēß

Beat⁹ Hartmann⁹ brixenēſis epūs in territorio patauiēſi ortus in adoleſcencie primordijs mundo renuncians. canonicis regularibus ſancti Nicolai i patauieñ. vrbe traditus. vbi in ſancta vita moribus ac literis edoctus euaſit. Cōradus ſaltzburgeñ. epūs eū iuuauie monaſterio p̄fecit. Inde ob petitionem Leupoldi marchionis auſtrie in ripa danubij nouā plātationem regendam ſuſcepit. mox aūt p̄poſitus factus corpuſculū ſuum multis ieiunijs vigilijs alijſq̃ ſupplicijs vehementer afflixit. humilia inſup religionis exercitia libentiſſime exercuit. Mortuo aūt Reinberto epō brixenēſi in demortui locū cōmuni voto clericorū in epiſcopum poſtulatus. vbi in omni ſanctitate ⁊ miraculis vitam peregit. mūdanas ac carnales delicias a ſe prorſus abdicauit. oratōi ac ɔtemplationi ſe totū dedit. Summa inſup eius abſtinētia fuit ⁊ mirabilis vite auſteritas. Cilicio q̃q̃ ſb habitu vteb at. oua lacticiniaq̃ ex precepto archiepi ſolum ſumpſit. carnem em̄ ſuā plurimū macerabat. a friderico impatore plurimū dilectus. irā eius in alexandrum papam mitigans. qui vt patrem ac cōfeſſorē deinceps eum ſemper colebat Claruerunt igit̄ eo tp̄e due oliue in eccīa dei. Eberhardus archiepūs ſaltzburgeñ. qui in ſolſticio eſtiuali x. kaln̄. iulij migrauit ad dominū. Et beatus Hartmannus qui glorioſe ep̄atui brixenēſi p̄fuit ⁊ omne tp̄s vigilando aut orando aut cōtemplando aut legendo cōſumpſit. ⁊ qui p̄cepta ſalutis dabat. lites dirimens plenus tandem dierꝝ poſitus in balneo aquarꝝ in ſolſticio hiemali. x. kaln̄. ianuarij felicem animam deo reddidit. ſed poſtq̃ ſanctiſſimus vir celo receptus pluribus miraculis floruit. p̄cipue mulieribus grauidis in partu eius meritis mirūimmodū auxiliū inuocantibus vberrime preſtat.

Almeric⁹. vi. ihrlīmorꝝ rex

Almericus ſextus iheroſolimorꝝ rex defuncto tercio Balduino eius frater in regno ſuffect⁹ eſt. regnauit annis. 12. vir p̄ omnia ſtrennuus ⁊ multo memoratu dignus. qui aggrediendis rebus magnis illico incubuit. nāq̃ Aſcolonā tēplarijs a fratre balduino conceſſam primo regni anno magis reddidit cōmunitā et inde expeditus cū in egiptios duxiſſet dregmoni regi egiptij copiarꝝ p̄fecto cōgreſſus magnā in barbaris cedem edidit. Alexandriā paulo poſt delatus primariam egyptiorꝝ vrbem quā tiracunus ſaladini turcorꝝ regis p̄fectus ſoldano egyptio fraude ſubtraxerat artiſſima preſſit obſidione. vt alexandrini eū nullo pacto xp̄ianis ſubijci ſint paſſi. Eaten⁹ almerico regi ſe p̄miſerint vt in ſoldani poteſtatem p̄ manus ſuas reducerent. almericuſq̃ pecunia ingenti a ſoldano accepta fecit illi recipiende alexādrie poteſtatē. q̄ in peculiarꝝ diſſolutiōe cū fraudē almeric⁹ interciſſe intellexiſſet. magno vir animo in ſoldanū ducens carras nūc chairū vrbem potentiſſimam obſedit quā cū aliqñ obſediſſet potiundi quidem ſpe nō caruit. ſed a milone quodam de planta ſeductus pecunia a ſoldano accepta abijt re infecta. pauloq̃ poſt in aſcolonā vrbem egregiā duxit. cui expugnāde emanuel grecorꝝ impator contra ac cōſueuerat magna ſubminiſtrauit auxilia. ⁊ tamen Almericus parandis cōmeatib⁹ negligens fuit vt annona in caſtris deficiente obſidionem ſoluere ſit coactus. Eo autem almerico haud diu poſt defuncto Balduinus filius ſucceſſit.

S. Albert⁹ beluacenſis

Anſhelmus epūs

Albertus miles glorioſus poſt glorioſa certamia martirio coronatus eſt.

Anſhelmus epūs beluacenſis p̄ hec tp̄a cū in omī ſanctitate moribuſq̃ p̄claris vixiſſet diē obijt. ad cuius ſepulchrum diuinitus lampades accenſe ſunt. excepta vna cui oleum vſurarius quidam adminiſtrabat.

Philipp⁹ rex francorꝝ

Philippus francorꝝ rex lodouici ſupioris regis fili⁹. poſt patrē regnauit annis. 44. Is poſtea cū audiſſet iheroſolimā a ſaladino captā clemēte pōtifice admonēte. cū multis xp̄ianorꝝ p̄ncipib⁹ ſiriā adnauigauit. cūq̃ ptolomaidē vna cū richardo anglorꝝ rege ſe recepiſſet. ⁊ inde iheroſolimam repetituri eſſent ambo de iheroſolimorꝝ regno cōtendere ceperūt. demū philippus hic indignatione cōmotus ſimulata infirmitate in europam (dimiſſo richardo) regreſſus eſt. vbi in regnū ſuū introgreſſ⁹ reliquū vite ſue tempus in pace ac ſanctimonia cōſumpſit ferunt hiſtorie hunc philippū religioſorꝝ orationibus miraculoſe fuiſſe natū. q̄a cū lodouicus pater iā ſexagenari⁹ liberis careret vniuerſis populis p̄cepit vt dn̄m inſtanter deprecarentur. quo facto hunc genuit filium.

Elizabeth mōial' ſaxonie

Elizabeth monialis beata in ſaxonia miraculis claruit. viſiones mirabiles ſcripſit angelo reuelante. p̄cipue librum viarum domini appellatum.

Anno mundi.6384. Anno xp̄i.1174.

Linea ſummorꝝ pontificū

Lucius tercius

Vrbanus tercius

Gregorius octauus

Lucius eius noīs tercius papa natione tuſcus luca vrbe ⁊ gēte nobili oriundus. Cū Alexander pōtifex romanus gloria magis ꝙ̄ annis plenus diem obijt oīm ꝯſenſu pōtificatum inijt. cōſules aūt a romanis deponi curauit. multo eñ ex nobilitate populoqꝫ ro. ope ⁊ auxilio quos iam diu ea tirannis ad rapinam omīa ꝯuertēs faſtidiſſet innitebaꝛ. ſed adeo cōſularis factio preualuit vt lucio vrbe deturbato in fautores ſuos crudeliter ſit ſeuitum. Nouo eñ apud romanos exemplo quotqt pōtifici ſtuduiſſe comptum eſt. qui fuga ſibi tardius ꝯſuluerint effoſſis oculis ſunt cecati. ⁊ pōtifex fuge ſue neceſſitate ad bonū ꝯuerſum ꝯſilium quod rome deſtinauerat veronam ꝯcilium cōuocauit. rebus iheroſolime titubātibus ſuppecias allaturus. veronaꝫ ꝓfect⁹ cōcilio habito ⁊ romanoꝝ licentiam ac ſupbiam improbauit. ⁊ principes omnes xp̄ianos adhortat⁹ eſt vt in aſia laborātibus ſuccurrereꝛ. verū dū ob hāc rem nuncij vltro citroqꝫ mitterenꝛ lucius vir optimus pōtificatus ſui anno q̄rto menſe ſecundo die decimooctauo verone moriꝛ ſepeliꝛqꝫ magna adhibita pompa ante altare cathedralis baſilice. hic ante mortem nō immemor patrie ſue eam ornauit. Ab Friderico imperatore quo cum in pace vixit obtinuit ne hetruſci alia ꝙ̄ moneta lucenſi vterentur.

Vrbanus tercius papa patria mediolanēſis patre Johanne e gente cribella pōtificatū iniens quo tp̄e fridericus occidētalis ro. imꝑator heinricum filiū ꝓuicijs ⁊ vrbibus quas de italia romanū tūc poſſidebat imperiū p̄fecit. Qui ꝙ̄ primū pōtificatum inijt reuocare ad cōcordiam xp̄ianos principes primo annixus eſt ne diſſidentes a barbaris opprimerenꝛ. At vrbanus quē audita Guidōis luſiniaci regis noui ⁊ tripolitani comitis diſſidia. ⁊ quē Saladini virtus fama principio ſui pontificatus terruerat orbem xp̄ianorūꝫ generali edicto de mittēdis in aſiam copijs monuerat. Idqꝫ quū ſerius negligentiuſqꝫ ardore ſui animi quo ferebaꝛ fieri cerneret. venetias petere cōſtituerat xp̄ianā eo militiā feſtinātius copioſiuſqꝫ ſua p̄ſentia cōuocaturus. Iāqꝫ ferrariā attigerat quū i felicis plūj rumore primū. poſt cerciore. atqꝫ ꝙ̄ erat maiore xp̄ianaꝝ reꝝ exterminij nūcio ad ſe plato febre ⁊ dolore correptus ē. ex q̄ breui meſi⁹ ferrarie i itinere moriꝛ pōtificat⁹ ſui anno primo mēſe. x. die. xxv

Gregorius octauus papa patria beneuentanus ſummo oīm cōſenſu pontifex creat⁹. q̄ ardore animi par ſuo p̄deceſſori. ſed tp̄e acceleratiorē habuit mortis euentum. ⁊ ſtatim nūcios ⁊ litteras ad principes xp̄ianos mittit eos cohortatus vt viribus omnibus vna ſecū cōparato exercitu terrā mariqꝫ hieroſolimam ab hoſtibus captā recuperarent. ⁊ cū ad mittēda in terraꝫ ſanctam xp̄ianoꝝ militum auxilia totis animi corporiſqꝫ viribus inſudat. piſas ſe ꝯtulit. quo piſanos interꝫ ⁊ genuenſes acerrimo cōtēdētes bello pacem facilius cōponeret vt vtrumqꝫ populū bello maritimo p̄potentem in ſanctam expeditionem excitaret. pace aūt plane cōpoſita adiecta vtriqꝫ parti cōditionem vt claſſe armata in barbaros ducerēt xp̄ianos in aſia vexātes dū hec intētiore cura vir ſanctiſſimus agit piſis moriꝛ pōtificatus die ſui quinq̄geſimo ſeptio.

Joachim abbas

Joachim abbas calaber ad vrbanū pōtificem verone acceſſit. Is maxime doctrine ⁊ excellentiſſimi ac ꝓpe diuini ingenij vir hac ip̄a tēpeſtate apō guilhelmum regem ⁊ calabros omnes clarus ⁊ inclitus fuit. qui ſpiritu prophetie (vt aiunt) repletus futura quaſi p̄ſentia diſſerebat. cū prius nō multū ab homīe doctore didiciſſet donum intelligentie vt ferunt diuinitus accepit. adeo vt facū de ſcripturaꝝ difficultates enodaret. ⁊ cum plurimū eruditus eſſet nōnullos in ſacris codicibus edidit cōmentarios. ⁊ ꝙ̄maxime in apocalipſim. vbi ⁊ multa predixit. ⁊ potiſſimum de ordinibus mēdicantium. Item cōtra petruꝫ lumbardum theologū librum cōpoſuit. qui poſtea damnat⁹ ⁊ reprobat⁹ fuit. ſicut pꝫ i pīcipio libri decretaliū. Ferꝛ q̄qꝫ mlta ſcripſiſſe. libroſqꝫ ſuos dn̄o pape emēdandos obtuliſſe. ⁊ ei multa de futuris reſerata aiūt de duob⁹ regibus francie et anglie apud meſſanam hiemantibus aliqn̄ interrogatus quid ſibi de expeditione ſarraconoꝝ ſperandū eſſet reſpondit nō dum adeſſe tempus quo iheruſalem recuperari poſſet. Sup his aūt que ſcripſit de futuris temporibus nos reꝝ incertarum p̄ſagium relinquere conuenit iudicio poſterioꝝ. alia quoqꝫ ꝑpulcra ſcripto mandauit.

Balduinus ſeptimus rex Iheroſolime

Balduinus eius nomis quartus Almerici ſuperioris filius ſeptim⁹ Iheroſolimoꝝ rex p⁹ patrē regnauit i iheruſalē annis ſex. qui etſi lepra ꝑcuſſus fuit. regnū fortiter prudēterq̧ admiſtrauit. nec animus illi. nec rei militaris periccia inferior habebat̄. Cū em̄ ad terciū vtriuſq̧ regni annū apd̄ Aſtolonē prelio ꝯcurriſſent maiores Saladini copias Balduin⁹ fudit. ⁊ altero itez ꝑlio apd̄ Thiberiadem ꝯmiſſo inter eas viginti milia Sarracenos Turcos ⁊ Arabas ꝑſente Saladino minores copie Balduini ꝓfligarunt. Balduinus igit̄ Saladino turcoꝝ regi ꝑſtantiſſimo q̄tiēs ꝯgrederet̄ fortiter reſiſtebat. ⁊ tamē illius virtutē eximiā ⁊ ſuū ipſius lepre incomodū ſecū reputās futuris xp̄ianoꝝ aſie rebus ꝓ ſua prudēcia ꝓſpicere cōſtituit. Cū em̄ deterrēte morbo vxorē ducere noluiſſet liberoꝝ ſpe deſtitut⁹ nepotes q̄ſiuit relinq̄re ſucceſſores. duas namq̧ ſorores ſuas in matrimoniū collocauit. q̄ꝝ primogenita noīe Sibilla Gulhelmo marchioni montiſferrati Longaſpata cognoīe appellato nupſit. q̄ primo anno filiū ꝑpit cui Balduino de auūculi noīe appellatio. iheroſolime tandē quartus Balduin⁹ lepra magis q̄z ſenio confectus interierat. quintuſq̧ Balduinus ⁊ ipſe rex ſucceſſerat.

Ordo humiliatorum

Ordinē humiliatoꝝ hiſdē tp̄ib⁹ quā maxie in Ciſalpina gallia initiū ſumpſiſſe ferūt. Quidā tam̄ ſcribunt ſub imꝑatore Henrico geſta. Verū cū Fridericus ꝑdictus barbaroſſa totā ciſalpinā galliā varijs incomodis laceraret infinitos ꝓpe viros cū mulierib⁹ et liberis in Germaniaz ꝑpetuo exilio damnauit. vbi cū multis annis eos detinuiſſet tā exilij faſtiditi cōi ꝯſenſu veſtibus induti albis ad imꝑatorē acceſſere miam deꝑcauere. q̄ꝝ humilitatē vt vidit ceſar pietate ꝑmot⁹ annuit vt i patriā redirēt. Reuerſi exules ⁊ forte ex voto emiſſo plurimi in vnū ꝯuenerūt facultates ſuas i lanificio expoſuerūt. ceperūt vicia vitare. hūili veſte incedere. cepit odor pie ꝯuerſationis ꝑ regionē illā diffundi. Scdo viuere reſtrictius ceperūt ac viri in vnū habitare ⁊ ſeorſum mulieres exercitia corꝑalia ꝯtinuātes. Demū numero multiplicatis ⁊ p̄cipue in clericis diuinis officijs ſe applicarūt. Sumpſerūtq̧ ꝓ norma viuēdi partez regule btī Benedicti ſuꝑiores eoꝝ ꝑpoſitos noīantes. Deinde facultatib⁹ tūz ꝑſonaꝝ numero mirū immodū creuerūt. in monaſterijs tā fratrū q̄z monialiū ꝑ ꝑtes Tuſcie ⁊ Lōgobardie. Deinde anno dn̄i. M.cc ob religionē ⁊ vite ſctitatē approbat⁹ ē ordo ⁊ mod⁹ viuēdi ꝑ Innocētiū terciū. ⁊ poſtea ꝑ ſucceſſores multipliciter priuilegiatus.

Iheroſolomitane vrbis vltima captiuitas.

Guido luſignanus Sibille Balduini regis leproſi ſororis maritus. mortuo Balduino ⁊ eius nepote Balduino paruulo octauo loco regnū ſuſcipiēs regnauit annis duobus. Poſt obitū em̄ balduini leproſi quintus balduinus puer ⁊ ip̄e rex ſucceſſerat. cuius regni curā tripolitan⁹ comes ⁊ Guido ſuſcipere cupientes nec vnanimes eſſent. dūq̧ res ip̄a magnis chriſtianoꝝ iheroſolime agencium ſimultatibus tractatur balduinus puer regni iheroſolime chriſtianoꝝ ad octauū auūculi necis mēſem defunct⁹ ē. eam pueri regis mortem Sibilla genitrix p̄cognitā texit futuꝝ qd̄ apparebat verita. Ne tripolitanū comitē populus ⁊ milicia oīs in regē iheroſolime acceſſirēt. multiſq̧ aſtuta mulier nō magis pollicitationib⁹ q̄z largitionibus a patriarcha. ep̄is. ꝓceribus magnatibuſq̧ Guidonē virū ſuū ꝑſentē ⁊ ip̄m inſtantē iheroſolime regē creare obtinuit. tulit v̄o grauiter tantā iniuriā Raimund⁹ comes tripolitanus inducias cū Saladino cōſtituit. q̄ tripolitanū comitatū a fauore chriſtianoꝝ penitus ſeparūt. quin etiā Tiberiadis ⁊ gallilee principatū hereditate tenentē nobiliſſimā mulierē ſibi matrimonio copulās. eūdē quoq̧ principatū regno iheroſolime per nuptias abſtulit. Erant tūc tp̄is Saladino cū chriſtianis inducie quas vir aſtutus abrumpere ſatagebat. cū fortuna eius cōſilijs fomentū addidit. q̄obrē Saladinus ingenti peditū ⁊ eq̄tū exercitu cōꝑato Ptolomaidē primo p⁹ berutū ⁊ maritima occupauit. poſtmodū in Aſcalone ducēs. qui alijs auctus copijs. q̄ ab Anthiochena populatiōe diffugerant iheroſolimā duxit. quā ad occidentalē plagā obſedit. oppugnatiōibuſq̧ ꝑ decē dies fruſtra ibidē cōtinuatis. alia atq̧ alia ꝑ viginti item dies caſtra fecit. obſeſſiq̧ ingēs populi multitudo deſperatiōe magis ſuppeciaꝝ adducti q̄z oppugnantiū timore ꝑterriti. deditionē ea fecerūt cōdictione vt cū ſuppellectili quā humeris ſinguli ferre poſſent abire ꝑmitterent̄. Inuenim⁹ factā cōdeditionē ſecūda die octobris Anno nono ⁊ octogeſimo poſtq̧ in chriſtianoꝝ fuerat poteſtate. Migraturi iheroſolima chriſtiani Heracliū patriarchā ⁊ clerū facto agmie ſunt ſecuti. quaꝝ pars Antiochiā. pars Tyruz pars Alexandriā pecijt. Saladinus iheroſolimā ingreſſus Campanā primū turribus deiecit baſilice debic etiam eccl'ie chriſtianorum iumentis in ſtabula ſunt complete preter templum Salomonis olim celeberrimum. manſerunt ea in vrbe chriſtiani Aſia oriundi Suriani Armeni Iacobite Georgiani ⁊ Greci.

Clemēs tercius.pria roman⁹.pře ioanne cognomēto ſcolaris. demādatū ſibi papatū accepit. Pontificatū iniens ſtatim de bello in ſarracenos gerendo edictū ꝓponit. Rem xpianoꝛ in aſia magis magiſqꝫ indies piclitari intelligens. Generali vt in ſimilibus aſſolet edicto xpianos admonet. excitat. hortať vt crucis ſalutifere ſigno non magis humeris q̄ꝫ cordibus affixo arma i barbaros aſſumāt. ⁊ eterne felicitatis gloria triūphū ſingulis paritura. Cōciuit vo ea romani pōtificis exhortatio xpiani orbis principes frideri cū romanoꝛ īpatoꝛē cognomēto barbaroſſum philippū regē francie. Richardū regē anglie. oddonē ducē burgūdie. quos innumera pene archiepoꝛum epoꝛ ⁊ alioꝛ principū viroꝛ multitudo ſecuta ē. Quin etiā ex ytalia veneti ⁊ piſani claſſes paratiſſimas eduxere. Ex friſonib⁹ quoqꝫ ⁊ dacis triremes q̄nquaginta.duodecimqꝫ ex flandrenſib⁹ xpianā expeditōes ſunt ſecute. ⁊ guilhelmus Sicilie rex vltimā oīm opam tantis multiſqꝫ exercitibus nauauit. q̄ claſſe ſua mare a barbaris pyratiſqꝫ pacatū vbiqꝫ reddidit. Inſupqꝫ annonā ex apulia ſiciliaqꝫ importauit. Hij principes ī aſia poſtmodū varia vſi fortuna acriter pugnarūt. At clemēs ad cōponēdas res eccliaſticas animū adiecit. Nam ⁊ mores cleticoꝛ q̄rundā nō ſatis ꝓbatos ſeueritate ſua emēdauit. Et clauſtrū ſancti laurentij extra muros edificauit. et laterani edes non mediocri impenſa reſtituit.templūqꝫ vermiculato ope ac muſiuo exornauit. Moriens deinde anno pōtificatus ſui anno tercio. menſe quinto. in baſilica lateranenſi ſepelitur ducta ingenti funeris pompa.

Lınea ſummoꝛ pontificū

Clemens tercius

Celeſtinus tercius

Celeſtinus tercius papa: natione romanus. pře petro cognomēto bubonis. antea iacintus diaconus cardinalis grādeuus vir ⁊ v̄tute inſignis in terciū celeſtinū ē ſuffect⁹. Qui egreferēs apertā ſiculoꝛ rebellionē in ſuū p̄deceſſorē imprudētiſſime intentatā eos cōpeſcere cōſtituit. Vir q̄dē p̄ omnia bonus q̄ heinricū corona exornauit. Et quoad uixit nil pretermiſſit. quo terra ſctā (Ita eni hieroſolimam vocant) recupareť. in tantis autē pturbationibus rez. tantoqꝫ ſumptu bellico edes egregias. tū apud ſanctū petrū tum ad lateranū edificauit. qua recipi pontifices p̄ cōmode poſſent. Preterea vo nomen viterbio dedit. eccliamqꝫ cathedralē fecit. Moritur aūt pontificatus ſui anno ſexto. menſe ſeptimo. die. vndecima. Sepelitur in baſilica petri. bonis omnibus pre dolore ⁊ deſiderio hominis larimantibus.

Saladinus rex

Saladinus egipti rex norazdino ſarracenoꝛ rege defuncto. ei⁹ loco tāq̄ꝫ vir fortiſſimus ⁊ ſtrēnuus ab oīb⁹ ſbrogat⁹. regnauit annis. xvj. Hic magiſtratu ac regno ſuſcepto ſtatim ꝯ egiptioꝛ regē ī bello ꝓceſſit. q̄ tādem capto et occiſo vniuerſam egiptū ⁊ ſyriā oem cōquiſiuit. Et ſuo impio adiecit. Deinde in xpianos mouēs regni hieroſolimitani terrā cū magno ingreſſus exercitu ingēte pecoris hoīmqꝫ abegit predā. ⁊ cōgreſſos p̄datorib⁹ xpianos milites. in quis tēplarij fuerūt multi. maiori ex pte occidit. Attn̄ pmo ⁊ ſecūdo p̄lio a balduino rege leproſo ſupatꝰ. Vez ꝓpatis denuo copijs ꝯ emanuelē grecoꝛū regem mouet. quē ⁊ ſimulata fuga aliq̄ñ ī anguſtas ꝯualles ꝓtrahēs tādē ſupat ⁊ capit. Cui⁹ victoria elat⁹ ī xpianos de hieroſolimoꝛ regno ꝯtendētes cū maximo exercitu ꝓceſſit. Ipam tandē ciuitatē ſctām (quā xpiani reges poſt gothefridū rege p̄ ānos octo ⁊ octuagita cū magna gloria poſſederāt) poſt maximā xpianoꝛ ſtragē vt p̄miſſum ē cepit. ⁊ de ea triūphauit. Templūqꝫ ſalomonis q̄d turcis piter ⁊ ſarracenis ſicut ⁊ xpianis conſueuerat ſanctū eē. illudqꝫ prius q̄ꝫ ſaladin⁹ ingredi voluerit. aq̄ lauari roſacea. ⁊ ſuis luſtrari execrationib⁹ curauit. ꝓfect⁹ inde impiger ſaladin⁹ ī tyrū duxit. quā vrbē cōrad⁹ marchio nō magis ciuib⁹ quā ceteris q̄ eo ꝯfugerāt xpianis publico p̄mittēte ꝯcilio defenſandā ⁊ ppetua ditione tenēdā accepat. Hic q̄ppe saladinus clariſſim⁹ fuit. cui nihil aliud ad ſummā defuit laude niſi xpiani nois caracter. Qui moriēs tandē mādauit in ſui funerꝫ tropheū tale an̄ corp⁹ ſuū deferri ſpectaculū. videlꝫ pānū nigrū ī lancea ſuſpēſum. Cui precederet preco clamans Aſic toti⁹ domitoꝛ ex tanto regno tantiſqꝫ opib⁹ moriēs. nil aliud ſecū defert.

Alpaidis mulier

Alpaidis mulier ſctā de cudota eo tpe claruit. Cui diuinit⁹ collatū ē annis multꝫ in corpe degere ⁊ corpalis cibi n̄ egere. Hec genere infima officioqꝫ bubulca. ſic corpe marcida. ⁊ pre exilis inteſtinis inedia euacuatis. venuſta tn̄ ⁊ corpulenta in vultu cernebatur. ac ſi delitiarum copia frueref frequēter rapiebatur in excelſis ⁊ angelo duce freta: Illud quoqꝫ admirandūꝫ feminā rure editam ⁊ educatam rurali opere aſſuetā tam prudentē in conſilijs ⁊ circūſpectā in verbis fuiſſe vt qui docet hominem ſcientiam. in ea delegiſſe ſedem pleriqꝫ arbitrabantur.

Linea imperatorum
Heinricus ſextus

Heinricus eius nois ſextus Friderici primi filius. anno dñi M.c.xc. defun
cto genitore ꝯſenſu principū romanoꝝ impator delectus impauit annis
octo. a patre aūt prius rex deſignatus coronā aquiſgrani acceperat. Is primo
in colonienſes bella mouit. occiſo leodienſi epo in graciā redeūt. Anno deinde
electionis ſue tercio Celeſtinus pontifex romanus poſtridie coronatiōis ſue
heinricum ſextum friderici barbaroſſe in armenia defuncti filiū a germanis ele/
ctoribus declaratum in regem romanoꝝ impatorem conſtituit. ea inūcta cōdi
tione vt heinricus ipe regno citra vltraqꝫ fretum ſiculum ꝓprijs recupato ſum
ptibus ꝛ cēſum ſolueret annuū ꝛ iuris eccleſiaſtici terram ſibi redderet poſſidē
dam. idqꝫ quo rex facilius aſſequeret cōſtantiam normanno rege natam virgi
nem in monaſterio panormi agētem occulte educi curauit. eāqꝫ natu grādiorez
qꝫ q̄ filios ꝓcuratura videret diſpēſatione aplica illi in matrimoniū collocauit
Reddidit vo heinricus impator primā oīm vrbem thuſculam pontifici celeſti
no. cuius ꝛ romane eccleſie iuris erat. Iſqꝫ p̄ter hec vna in re ꝯſiderantiſſimus
ro. po. pmiſit. a quo nullo adhibita aut pietate aut mora funditus eſt exciſa. et
vt omnis in futuꝝ inſtaurationis ſpes adimeref ruinaꝝ illius ſaxa romam ſunt delata. que in cliuo huius
temporis capitolino ad memoriā conſeruanf. Ingreſſi regnū cum exercitu rex heinricus ꝛ regina primo
imperij anno neapolim obſederunt. ſed cum peſtilētia exercitum inuaſiſſet re infecta abeūtes in alemāniaz
acceſſerunt. Poſtea iterato a celeſtino pontifice romano vocatus magnū in ytaliam exercitum duxerat. ve
neratqꝫ ſecum Conſtātia vxor fridericū filiū afferens primū (quē p̄ter omniū opinionez nimis annoſa pe
perat) Iſqꝫ ſecūdus fridericus poſtea vir factus eccleſiam ꝑſecutus eſt. parıoqꝫ negotio primo neapolis.
poſt quicquid in ytalia ſicilie regni vocabulo cenſef. ꝛ ipa ſubinde ſicilia in eoꝝ poteſtatē ſunt facta. Cō
ſtans vo tūc fama fuit heinricū panormi agentez theſaurū ingentē a normānis regibus tanto prius tem
pore. tantaqꝫ ſucceſſoꝝ ꝓſperitate cumulatum clam expilatum in germaniā tranſmiſiſſe. Is a pontifice ac/
cerſitus vxore ꝛ filio panormi relictis ro. ſe cōtulit cū eoqꝫ pontifex celeſti. multa egit vt recupande ihero
ſolime curam ſuſciperet. Quod quidē munus cū ꝑ ſe noluerit per legatos exequi ſpopondit. priuſqꝫ ro. et
italia decederet nauigiū ex omni ſicilie regno ꝛ imponendas vere ꝓximo copias parari curauit. pariterqꝫ
alpes tranſgreſſus archiepm maguntinū ꝛ ſaxonū ducem legatos declarās onus illis iniūxit copias ex oī
germania cōtrahendi. qua tempeſtate ſarraceni affricani mauritaniam incolentes ingēti claſſe in hiſpaniā
vlteriorē delati cōgreſſum ꝑlio caſtelle regē ſupatumqꝫ ceperūt. ꝛ plurima tūc ea gens barbara de hiſpaniſ
ſubegit. quoꝝ partē bethicā olim. nūc granatam vſqꝫ in hec tpa Anno. 1 4 9 3. tenuerūt. Tandem cū in re
gnum heinricus redijſſet Meſſane in ſicilia agēs cū grauiter egrotaret ad Innocētium pōtificem ro. mit/
tens vxorē ſibi ꝛ fridericū filiū pueꝝ ꝯmendauit. Philippū vo ſibi germanū fratrē. cuius totius ethrurie
dominiū ſub ducatꝰ titulo cōceſſerat. q̄tū in ſe fuit ro. imperij ꝛ ſimul gubernationē regni ſicilie quouſqꝫ
filius adoleuiſſet adminiſtrationē retinere queſiuit. cōfectoqꝫ teſtamento panormi diē obijt. ea igif mors
et rem in aſia xpianā ꝛ ſimul omnē germaniā maximis inuoluit motibus. fuit eīm in agēdis rebus ſtrēnu
us. in hoſtes acer. in largiendo munificus. facūdus eloquio. facie decora. ſtatura mediocris. ingenio pru
dens. in eccleſia panormitana magnifice ſepultus.

Helynādus monachꝰ

Helinādus in territorio belluacenſi frigidi montis monachus his tēporibus
religione facundia ac doctrina clarus effulſit. qui cū eſſet vir doctiſſimꝰ ac
diſertiſſimus. diligenti cura de omnibus rebus geſtis chronicā ꝑ pulcrā ab initio
mundi vſqꝫ ad hec tempora compoſuit ac in maxio volumīe digeſſit. At hoc opꝰ
ita diſſipatū ꝛ diſperſū ēvt nuſqꝫ totū reperiaf. ſcripſit ꝛ alia opuſcula ꝛ ſermōes

Apias natione longobardus in latina ꝛ greca lingua egregie doctus ꝑ hec
tempora floruit ꝛ multa compoſuit. ꝛ inter cetera p̄ter latina vocabula. que
diligenter in ordinē redegit. ꝛ de ordine dicēdi optime ſcripſit. atqꝫ plures eplas
elegantes doctaſqꝫ compoſuit.

Azo doctor interpres

Azonem p̄terea patria bononienſem viꝝ vtiqꝫ cele
berrimum atqꝫ inſignem ꝛ in iure ciuili cōſultiſſi/
mum. Iohannis boſiani (qui ſummā breuē ſuper pāde
ctis compoſuit) auditorem cū p̄dictis floruiſſe conſtat q̄
cum eſſet diuini ingenij vir in legibus optimos cōfecit apparatus ac ſummam ce
lebrem edidit. que apud omnes etiam nr̄o euo magno habetur in p̄cio. Inſuper
additiones plurimis ſummis addidit. quem baldus legum fontem ꝛ electionis
vas velut alter paulus appellat.

Martinus ſimiliter boſianus ꝛ cremonenſis eius doctrine ꝛ profeſſionis do
ctor. de quo in gloſis ꝑſepe fit mentio eo tpe floruit. quem augelus de peru/
ſio iuris lucernam ꝛ mundi ſpeculum appellat.

Linea ſummoꝝ pontificū
Innocentius tercius

Anno mundi.6403. Anno chriſti.1204.

Innocentius tercius papa natione campanus patria anagninus patre traſimūdo e familia comitum. vir certe in omni genere vite ꝓbatiſſim⁹ atqꝫ doctiſſimus. q̄ a primeua etate pariſius lr̄is operā dedit. Is an̄ pōtificatū doctria et moribus inſignis. a celeſtino in numero cardinaliū referẜ. quo mortuo in ei⁹ locū oīm conſenſu pōtifex ſufficiẜ. q̄tū autem fuerit glorioſus pōtifex opa eius oſtētant. q̄ ſi omnia ſcribenda forent ingens volumē efficerent. q̄ cū exoſaꝫ haberet venalitatē edicto ſtatuit vt nullus curie officialis quicq̄ꝫ ab alieno exigeret preter ſcriptores ac bullatores. q̄bus modū p̄ſixit. hoſtiarios quoqꝫ a notariorum cameris amouit vt liber eſſet aditus. ſtatim quoqꝫ vbi magiſtratū iniit bello aſiatico animū adiiciēs germanos ꝓpter Heinrici mortē in aſia tumultuātes retinere in officio lr̄is. nunciis. premiis. pollicitationib⁹ conat⁹ ē. verum id fruſtra tentauit. at vbi videret ſarracenoꝝ potētiam in aſia concreſcere apud lateranum maximum conciliū celebrat. cui interfuere plures viri p̄ſtātiſſimi. Poſtmodū multa libroꝝ volumīa compoſuit. inter que extat liber de miſeria cōditionis humane. ⁊ libros de ſacramēto euchariſtie. de ſacramēto baptiſmi. habuit item ſermones temporibus ⁊ ſolennibus diebus accomodatos. Decretales quoqꝫ antiquas compoſuit quas obſeruari mandauit. Vir doctiſſimus ⁊ oīni ornatiſſimus virtute. eo pontificatu ſeſe dignū breui oſtendit. nam inter ceteras decretales quas extantes reliquit tres eo pōtificatus ſui initio edidit. Primā q̄ de induciis habeẜ. Quotiēs orbis p̄ncips alter in alterū delinqueret correctionē ad pōtificem romanum ſpectare. Et venerādos eſſe principib⁹ q̄tūuis maximus ſacerdotes ſecundam. Terciā que extra de electiōe habeẜ ſingularis fuit. Iuuere hui⁹ pōtificis virtutē ⁊ doctrinā beati Dn̄ici ⁊ Franciſci aſſiſiatis ſanctitas. Improbauit p̄terea abbatiſ Ioachim libellum quēdam nō ſanam doctrinam p̄ ſe ferētem. Damnauit ⁊ errores almerici heretici qui poſtea pariſi⁹ cū ſectatoribus ſuis exuſtus eſt. qui affirmabat ydeas que ſunt in mente diuina ⁊ creare ⁊ creari. cū in eo nil niſi eternū ⁊ incommutabile ſit. dixerat p̄terea in charitate conſtituto nullū peccatū imputari. Nec Innocencius opera pietatis in tanto pontificatu p̄termiſit. Extant etiam rome duo huius pontificis opa ſitu. vtilitate ⁊ vſu longe diſtantia. hoſpitale ſanctiſpūs in Saxia a longobardis ⁊ Saxonib⁹ ibi ſolitis habitare appellatum. quod in vaticani ſuburbio celebre ⁊ ditiſſimū hoſpitalitati ampliſſime deſeruit vnū. Et alteꝝ turris appellata comitis vrſani operis. que muro oīm totius vrbis rariſſimo ſublimitate ſurgit eximia. Eſtqꝫ ad forū olim neruę ad veteris ſubure principiū que ꝑ etatē noſtrā ⁊ diu ante inhabitata nulli omnino vſui eſt aut fuit. indeqꝫ baſilicam ſancti ſixti que extat in auentino celebris tūc dirutam inſtaurauit. Verū dū Peruſii tollende diſcordie cauſa (que inter Genuenſes ⁊ piſanos vigebat) ꝓfectus fuiſſet moriẜ. pontificatus ſui anno decimooctauo menſe ſeptimo die. xvi. Cuius vita adeo ꝓbata fuit vt poſt eius mortē nil earum rerum que in vita egerit laudauerit improbaueritqꝫ immutatū ſit. hic quoqꝫ primū ordinē diui Auguſtini herenuticum ſub tutela apoſtolica ſuſcepit.

Sinodus maxima hoc anno apud lateranum ab Innocētio pōtifice p̄dicto ꝓ recuperanda therosolima celebraẜ. cui interfuere mille ⁊ trecenti p̄latí cum therusolimitano ⁊ conſtātinopolitano patriarcha. Metropoli ſeptuaginta. Epiſcopi quadringenti duodeciꝫ. Abbates. priores. cōuentuales octingēti. Greci ⁊ romani imperii legati. Regūꝫ vo iheruſalem. francie. hiſpanie. anglie ⁊ cipri oratores. Venere multa tum quidem in cōſultationem nec decerni tamen quicq̄ꝫ aperte potuit. q̄ꝛ ⁊ piſani ⁊ genuēſes maritimo ⁊ ciſalpini terreſtri bello inter ſe certabant. verum decreta ibi ꝓlata fuere quibus tam laicorum q̄ꝫ clericorum mores componerentur.

Iohānes bon⁹ ordinis heremitaꝝ diui auguſtini inſtaurator natiōe Mantuanus his temporib⁹ i flaminia ⁊ vmbria vitam rligioſiſſimam ac ſanctiſſimaꝫ duxit. multa monaſteria ibi erexit. Inde fratres zābonite vulgo appellati ſunt. Tandem cum vir ſanctus. 50. ānis in flaminia ꝯmorat⁹ fuiſſet i patriā reuerſus plen⁹ dieꝝ ⁊ opib⁹ bōis. āno a natiuitate dn̄i 1222. migrauit ad dn̄m. Cuius corp⁹ tranſlatuꝫ in mōaſterium ordinis ſub titulo ſancte agnetis fabrefactū ſummo ſeruetur honore vbi indies fiunt miracula.

Concilium lateranenſe

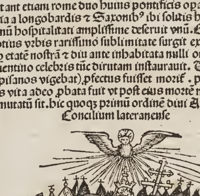

Linea impatoꝝ

Philippus

Otto quartus

Philippꝰ ſueuie pñceps ⁊ ethrurie dux heinrici impatoꝛis frater. quē idē heinricus moꝛiens filij friderici reliquerat tutoꝛem regnū accepit. verū heinrico moꝛtuo maxima inter electoꝛes oꝛta eſt diſſenſio. in germania em̄ electoꝛū pars othonem ducis ſaxonie qui in aſia fuerat germanū fratrem delegit. pars philippum qui ab heinrico inſtitutus erat cenſuit cōſeruandū. ⁊ res bello diſſidijſqꝫ diutiſſime acta ꝙ philippo rex francie othoni rex anglie fauebat. ꝓpter hanc diſſēſionem impatoris deligendi ytali neqꝫ philippū neqꝫ othonē ad imperiū admittunt. p̄ter id tantū tꝑis quod inter coꝛonationem ⁊ depoſitionē othonis interfuit. Per reliquū vero eoꝛundē impatoꝝ tempus vacaſſe imperiū ſcribunt. Philippus aūt anno M.cc. alſaciam bello deuaſtans argentinā obſedit ⁊ in ſuaꝫ poteſtatem accepit. ſequenti anno ſimilia in thuringia ꝑegit. lantgrauiū deuictum ī graciā ſumpſit. Innocentius vo pontifex quia cōſtabat heinricū ⁊ fridericū patrem ꝯ romanā egiſſe ecclām othonem impatoꝛem ꝓnūciauit. Philippꝰ ira ſuccenſus arma parat ac ꝯtra othonē philippo rege francoꝝ fauente in expeditionē pꝛodit. Otho qꝫ compoſito exercitu vna cū ioanne angloꝝ rege pugnandi copiam facit. fiuntqꝫ ſingularia certamina p̄cipue apud coloniam. Ad annū qꝫ pontificatꝰ innocentij octauū otto ille quē ro. regē impatoꝛēqꝫ inſtituerat a philippo vbiqꝫ ſuccubuerat agrippina Colonia germanie vrbs preclara othonem pulſuꝫ poſtremū oīm cōſeruauerat quā vrbem philippus arta preſſit obſidiōe. othoqꝫ facta eruptione cōgreſſus ſuꝑatuſqꝫ a colonienſibꝰ eſt expulſus. qui tempoꝛi cedentes philippo impatoꝛi debitā obedientiā p̄ſtiterūt. Tandem principis diuturnis defatigati bellis pace confecta philippus romanoꝝ impatoꝛ declaratꝰ. ac ſic nouem annis nō ſine moleſtia hanc dignitatem retinuit. nec tamen diuturna fuit philippo in adepto vbiqꝫ ꝑ arma impio quies. quem lantgrauiꝰ thuringie princeps multis in ſuam ſententiam tractis circūueniēs. vel vt alij ſcribunt otto comes palentinus de witilſpach bamberge interfecit. x. kalend iulij. coꝛpus babenberge inde ſpire iuſſu friderici ſepultū. Fuit aūt benignus ac largus. debilis coꝛꝑe atti viriliſ. facie venuſta. capillo flauo. ſtatura mediocri decoꝛus.

Otto dux ſaxonie huius noīs quartus anno a natiuitate dn̄i M.cc.ix. cū philippus impatoꝛ a comite palatino interceptus fuiſſet. impatoꝛ a germanis ſuis delectus impauit annis tribus. qui ſtatim romam ꝓficiſcens ab innocentio tercio ſequenti anno in baſilica ſancti petri coꝛonatus eſt. verū poſt acceptum ab ipſo pontifice diadema iuriſiurandi quo ſe de moꝛe obligauerat religione poſt habita terram ecclīe hoſtiliter inuaſit. nā radicophanum montē faliſcū ſiue vt coꝛrupte appellant flaſconem ⁊ totā pene romandiolaꝫ ꝑ diuerſas legiones diuerſoſqꝫ legatos occupauit. ⁊ ad regni neapolitani regiones cōuerſus vt eas qꝫ caperet eſt adnixus. Friderico ſecūdo quē romani pōtificis auctoꝛitas ⁊ ꝓmiſſa ꝓtectio ſecuꝝ redderet. nihil tantꝫ motibus ſuſpicante. eos vo motus pontifex innocentius iniquo ferens animo ad othonē miſit. qui eū ſuadendo. hoꝛtando. admonendo ꝑuincere conarent̄ vt capta de ecclīe terra feudatario redderet. ꝙ peioꝛa indies moliebat̄. vnde pontifex eū anathemate primū ꝑcuſſit. deinde ꝑſeuerantem ⁊ vias omnes romanas latrocinijſ infeſtantē imperio ⁊ alemanie regno priuatū depoſitūqꝫ ꝓnunciauit. Secutos eū p̄latos ⁊ ꝓceres ac oēs alios imperij ac regni populos eatenus ſacramenti religione qua illi obligabant̄ abſoluens vt nō magis poſſent ꝙ deberent ab eius imperio reuerentia ⁊ obedientia ſe ſubtrahere. Quobrē rex bohemie. langrauiꝰ thuringie ac archiep̄i Maguntinꝰ Treuerenſiſqꝫ dux auſtrie ⁊ ex militibus p̄ſtantioꝛes quiqꝫ eū deſeruerūt. Cū etiam germani electoꝛes imperij philippo ſuadente francoꝝ rege ꝙ primū de priuatione othonis certioꝛes facti ſunt fridericū ſecundum ſicilie regem vigeſimū agentē annū in romanoꝝ rehē declarauerūt. Philippꝰ em̄ francie rex othonē ioannis regis anglie ex ſoꝛoꝛe nepotē debilitari ac potentatu deijci exoptabat. quibꝰ tandē deterritus malis atqꝫ periculis otho in alemāniā ſe recepit ⁊ quecūqꝫ de ytalia ceperat in romani pōtificis fridericiqꝫ ſicilie regis poteſtatē redire. vbi poſtea a philippo francoꝝ rege apud toꝛnatum ſuꝑatus. Tandem anno M.cc.xviij. otto impatoꝛ meſtus languenſqꝫ aīo breui obijt. Veneti aūt rebellantem cretaꝫ in fide armis cōtinentes anno ſalutis M.cc.xiiij. eandē in colonie foꝛmā redigere. miſſis eo ciuibus qui cretenſes in officio continerent.

Rainaldus archiep̄s colonienſis poſt deſtructam mediolanū a friderico impatoꝛe coꝛpa triū regū ad Coloniam traduxit poſt gloꝛioſam vitam in dn̄o quieuit.

Richardus quoqꝫ puer pariſius a iudeis martiriū paſſus multis claruit miraculis. Quobrem philippus rex francie intelligens iudeos ꝑ plura quotannis mala ꝑegiſſe in vituperium xp̄ianoꝝ priuatis bonis omnes e regno francie expulit.

Ordo cruciferorum

Cruciferorũ ordo in ſinodo lateranẽſi diu inchoatus ſed aliqñ intermiſſus ab ipõ Innocentio tercio põtifice anno pontificatus ſui. xviij. reſtituit. et confirmat ac multis fauoribus cõmendat. Id quoqꝫ maxie factũ ẽ eo qꝫ quedã albanenſium peſtifera heresis ſurrexerat. que tantã in populo romano cleroqꝫ ſeditionẽ excitauerat quãtã vnqꝫ antea. Quã obrẽ cauſaz põtifex ipẽ multos cruce ſignatos impulit cõ eos arma ſuſcipere. quibus deuictis cruciferorũ ordinẽ iaz ſopitũ ⁊ obliteratũ inſtaurans multis priuilegijs ⁊ gratijs mirabiliter auxit. eidez aũt ordini poſtmodũ innocentius quartus deuotiõe affectus apud lugdunũ exiſtens regulã cõpoſuit ⁊ dedit in quo pcepit ipſis religioſis ſemp crucẽ in manibus portare. ipſius ordinis auctorez et ducẽ Quiriacũ epm ⁊ martirez tpe conſtantini magni Helene matris primũ fuiſſe tradunt. qui etiam cuz Juliano apoſtata cũ multis chriſtianis paſſus fuit. ſed idem ordo ad nihilum ferme vſqꝫ in preſens redactus.

Tartarorum regni principium

David quidam perſa ex ignobili familia inter eos natus tartarorũ gentis rex vir quidẽ magnanimus p hec tpa ex indie montibus vna cũ oib᷒ ſue gentis viris ac mlierib᷒ hoſtili aio egreſſus p vicinas quaſqꝫ vrbes ſpolia multa exegit ⁊ populũ ſuũ hmõ allexit. quibus ſpolijs allectus inde parthos venit ⁊ pari terrore mediam. aſſiriam. perſiam. armeniam et ſarmatas nõ longo tpe puadens circa meotidis paludis littore conceſſit vbi ⁊ accolis ſuis ſedes cõſtituens in maximã euaſit potentiã vt regnũ eoꝝ nunc multũ creuit in finibus hungarie polonie ⁊ iuxta mare ponticum ⁊ in aquilone. ⁊ hi nũc vſonẽ caſſanũ habent principẽ. Sunt autez tartari hoĩes turpes oculos groſſos pminentes habent latas facies et frontes naſoſqꝫ latos mediocres. ⁊ ſtatura tante arrogantie vt dñm ſuũ cham filiũ dei appellent. pluraqꝫ de eoꝝ moribus hiſtorici ſcribunt.

Ordo carmelitarum

Ordo carmelitaꝝ p hoc tpꝰ in ſyria apud carmelũ montẽ ab Alberto iheroſolimitano patriarcha excitat ⁊ multis priuilegijs ab eo ſublimat. atqꝫ eidem regulã ſuo iure cõfectã obſeruandã primo obtulit ⁊ confirmauit. in qua pro habitu fratribus eiuſdẽ ordinis capã ſuperiorẽ ex ſyrico cũ quibuſdaz largis virgis ſcꝫ albis ⁊ griſeis circulatã more helye pphete (vt tradũt) aſſignauit ⁊ deferendã cõſtituit. Iſqꝫ ordo cũ in orbẽ diffunderet ac locis ⁊ viris pſtantiſſimis indies multiplicaret multas impugnationes p multos annos ab emulatorib᷒ ptulit. ſed poſtmodũ Honorius pontifex eius noĩs tercius cernens ipſam ſanctam religionẽ ⁊ ordinẽ a multis impugnatũ ⁊ aliqñ pſecutũ cũ nõ ſatis probatũ cõſpiceret deuotione motus primo põtificatus ſui anno mutatis prius circulatis clamidibus ob honorẽ beate virginis marie in albas ſub titulo virginis marie de monte carmelo approbauit ⁊ cõfirmauit. aiũt eũ ordinẽ iſtũ dũ in ſiria cũ habitu illo procederet maxima in reuerẽtia ⁊ deuotiõe apud ſoldanũ egypti extitiſſe ⁊ multas illi elemoſinas ⁊ beneficia cõtuliſſe. ſed eo habito mutato eũ e finibus ⁊ regno ſuo eieciſſe. Quã obrẽ neceſſe fuit illuz in europã traijcere vbi mirũ immodũ excreſcẽs clariſſimos ⁊ ſanctitate ⁊ ſcientia viros ptulit. Quoꝝ de numero pcipui fuere Angelus declamator ardẽtiſſimus Albertus ſiculus Cirillus grecus vir doctiſſimus. q pter libros multos a ſe editos ſpũ pphetie claruit. Et alij clariſſimi.

Dominicus hiſpanus vir ſanctitate τ doctrina plurimū decoratus. ṗdicatoꝝ dux τ pater inclitus. ac xp̄iane religionis q̄ſi matutinū ſydus emicuit p hoc tp̄s. Is ī calogura aľcalaroga pago exomenſis dioceſis nat⁹. Cui⁹ pr̄ felix appellatus. mater ioanna q̄ tres filios habuerūt q̄ poſtea lr̄is edocti ſacerdotiū acceptarūt. Tercius beatus dn̄icus cui⁹ mater p̄uidit in ſomnis ſe geſtare catulū accēſam ore faculā baiulantē. Qui egreſſus ex vtero totū mundū incēdere videbať. ꝑfigurans ex ea ṗdicatorē eximiū naſciturꝫ. fuit em̄ victor mirabilis obiurgator. oppugnator hereſum. fideliū diligentiſſimus exhortator. ab infantia quoqꝫ cū eo miſeratio creuerat. ex canonico aūt regulari a deo vocatus cū fr̄ibus ſocijs ṗdicatorꝫ ordinē incredibili feruore fundauit. q̄ diuinitus inſtituto ab glorioſa dei genitrice maria religionis habitū aſſumpſit. Et cū in tholoſana albienſiqꝫ galliaꝝ regione hereſis pullulaſſet. ac late τ longe cepiſſet ſerpere. btūs dn̄icus tunc primū fama noſci ceptus ad eas extirpandas ſe cōtulit. Erāt vō q armis eā ſectam tueri adniterenť. Qua comes toloſanus notabať infamia. Quare datus eſt ab innocentio pontifice τ a francoꝝ rege ſymon de mōte forti btō dominico adiutor. q̄ cū coborte ab hieroſolime expeditione reducta: a ſancto viro aduerſantiū arma conatuſqꝫ retudit. tantiſqꝫ ea hereſis defixa erat radicibus vt q̄ ſeptimo inchoauerat vix tādem vltimo pontificat⁹ innocētij anno potuerit extirpari. pater aūt religionis exiſtens. poſtea ab honorio q̄ ſciſmaticos apud tholoſaꝫ domitos audiuit. ordinis confirmatōem obtinere meruit q̄ ꝯfirmato cū plura monaſteria erexiſſet. Et multis ſignis ac miraculis claruiſſet. ac varias regiones docendo τ ṗdicando luſtraſſet. Tandē anno ſalutis tercio viceſimo τ duodecies centeno apud bononiā ytalie ciuitatē. nonis auguſti migrauit ad dn̄m. quē poſtea gregorius nonus audit eius miraculis τ vita preclara in ſanctoꝝ numero aggregauit.

S. Dominicus

S. Franciſcus

Franciſcus ſeraphicus natione ytalus ex aſſiſio vmbroꝝ ciuitate ortus. vir vtiqꝫ diuinus. ac primus inſtitutor ordinis fratrū minoꝝ. τ fundator mirificus. Circa annos dn̄i. M. ccvij. primo negociator hūanus τ affabalis ac ṗdigus vſqꝫ ad annū. xxv. Inde terrena oīa deſpiciēs xp̄m in om̄i vita ſecut⁹ eſt. Et cū aliquādiu pedibus calciat⁹ τ corrigia cinct⁹ inceſſiſſet. Sententie dn̄ice memor dicētis. Qui venit ad me τ nō renūciat oībus. non poteſt meus eſſe diſcipulus. Abiectis oībus tunica incultam τ cōtemptibilem fune ꝑcinctam induens nouiꝫ mox ordinē conſtituit. cum quo velut ſol ī orbe radiās xp̄ianā religionē plurimū illuminauit. Tantū aūt in ſeipo rigorē auſteritatis exercuit. vt in tēptatione carnis. in pruinali tp̄e niue vel glacie operireť. paupˀtatē quoqꝫ dn̄am ſuam ſemper vocabat. Mallebat potius de ſe vituperia q̄ꝫ laudes audire. om̄iqꝫ ſtudio precauebat ne paupˀtatis metas trāſiliens ad ſupflua difflueret. ardentiſſimoqꝫ martyrij deſiderio feruebat. Ideo ſexto cōuerſionis ſue anno ſyriā petijt ac ad ſoldanū acceſſit. qui eum om̄i honore ſuſcepit. Duobus aūt annis an̄ obitū eius vidit in viſione ſeraphin vnū in aere ſex alas habentē cruci manibus extenſis pedibuſqꝫ coniūctis affixū. alaꝝ vō duas ſup caput erectas. τ duas ad volandū extēſas habebat. Porro duabus totū corp⁹ tegebať. Cūqꝫ diutius cogitaret apparebant in manib⁹ ei⁹ quaſi fixure clauoꝝ. latuſqꝫ ip̄ius dextrū veluti lancea perforatum. Interea cū fr̄ibus ſuis ſic ab eo inſtitutis nouā dediſſet regulā. τ xp̄i ſtigmatib⁹ inſignitus fuiſſet. τ nomē ſuū in orbē diffudiſſet. Cū nullā carni ſue requiē dederat a ꝯuerſione ſua. xviij. anno τ multis languoribus ꝑteritū tp̄s effluxiſſet. duobus ſeq̄ntib⁹ grauioribus purgeri cepit. Tandē plen⁹ bonis op̄ib⁹. apud aſſiſiū vrbem ſuam. Anno ſalutis nr̄e. 1227. nonas octobris ī dn̄o feliciter obdormiuit. Quem τ biennio poſt gregorius nonus auditis eius crebris miraculis magna prius ob eam rem cōuentu habito. in numeꝝ ſanctoꝝ ſtatim retulit. Nicolaus aūt tercius papa anno. M. cclxxx. litteras de ſtigmatib⁹ ei⁹. xp̄i fidelibus miſit

Terremotus atqꝫ portēta multa hijs annis vbiqꝫ ferme fuere ita vt antiochie τ tripolis atqꝫ damaſcus magna ex pte corruerint. Cathina etiā ſicilie inſule contra aquarum naturaꝫ pelagus retroceſſit. τ hoīm ferme milia abſorbuit. In ytalia inſup grandines om̄is anſerum groſſiores cecidere.

Viſum eſt quoqꝫ ſignū mirabile in occidente poſt occaſum ſolis in ſtella poſita in auſtro declinans in occidentem indirecto ſyderis quod aſtrologi coronam adriagne appellant. Viſuſqꝫ radius quaſi trabes magna per multos dies aſcēdes in altitudinem firmamenti. Predicatores hijs temporibus multa alia ſigna contigiſſe aſſerebant.

Anno mundi. 6413. Anno xp̄i. 1214.

Linea ſummoꝝ pontificu[m]

Honorius tercius

Gregorius nonus

Celeſtinus quartus

HOnorius tercius papa. p̄ria romanus. p̄re almerico ciue romano genit⁹ tercio ſuffectus innocētio. ꝛ ip̄m eius noīs terciū. peruſie cardinales ī romanū pontificem creauerūt. Qua in creatione ad ſextū p̄deceſſoris diem obitus facta. maioꝛ ſolito adhibita ē feſtinātia ꝙ peruſini ciues difficultatē hieroſolim e recu. ꝛ belloꝝ ytalie ſedandoꝝ neceſſitates ꝑpenderūt. Et coacto in conclaui collegio penuria cibi per dies ſingulos maioꝛe facta vt ꝓpperarēt. vim honeſtiſſimā attulerīt. ꝯſecratuſq̄ pōtifex deſtinatū a p̄deceſſore pac[e] in ytalia cōſtituende tractatū ꝑ oꝛatoꝛes legatoſq̄ cōtinuauit. Ipſe romā intra primū creationis menſem ꝑ ſabinos ſe cōtulit. Sollicitabat em̄ eū petrus antiſidoꝛēſis impatoꝛ cōſtantinopolitanus. quē paulo poſt ꝛ iolem ſimul vxoꝛē idē pontifex in baſilica ſancti laurētij. q̄ via tyburtina extra muros inſignis viſitur. imperiali diademate decoꝛauit. Et rebus xp̄ianoꝝ in romana ꝯſulturus q̄ hieroſolimis ꝓfuture viderent̄ ioannē de coluna cardinalem romanū portuenſem ep̄m apoſtolice ſedis legatū declarauit. impialeſq̄ titulos honoꝛius friderico ſecūdo cōtulit. Quē poſt iuribus eccleſiaſticis ſibi vſurpatis anathemate notatū dignitate priuauit. Oꝛdinē heremitaꝝ pꝛout innocentius fecerat ꝓtegendū cū ſuſcepiſſet. Etiā oꝛdines pꝛedicatoꝝ ꝛ minoꝝ cōfirmare voluit. Hieroſolimoꝝ regē ex aſia ad ſe romā venientē benigniſſime ſuſcepit. Extant v̄o honorij pontificis decretales multe. tū rome op̄a ſancti laurentij extra muros vrbis reparata cū cenobio baſilica. tum ſanctaſanctoꝝ ad lateranēſq̄ eccleſiā inſtaurata celebꝛis ſanctimonie oꝛatoꝛiū. Bn̄ aūt ac beate vitā ducēs vt bonū paſtorem decebat. anno pontificatus ſui decimo. mēſe ſeptimo. die. xiij. moꝛit̄. Sepeliturq̄ in baſilica ſancte marie maioꝛis ad pꝛeſepe.

GRegoꝛius nonus papa natione hernicus. p̄ria anagnin⁹ e familia comitum innocentij tercij nepos. Qui ꝛ laterano vbi creatus fuerat ananiam ꝑ eſtati caumata ſe contulit. Vn̄ fridericū monuit vt expeditionē in terrā ſanctam cui⁹ voto pꝛidē cruce ſignatus ſe obligauerat. tandē iniret. foꝛte cōminaret vt niſi bꝛeui exequeret̄ excōicationis priuationiſq̄ ſententias ab honoꝛio p̄deceſſoꝛe in illū ꝓmulgatas. ꝯfirmatas etiā atq̄ etiā aggrauaret. Pꝛomiſitq̄ fridericus ſeſe vouerat. dictūq̄ ē veris tp̄us ad ꝯueniendū bꝛundiſij. venerat eo magna multitudo p̄cipue vero ex germania lantgrauius haſſie. q̄ bꝛundiſij vna cū magna p̄te militū moꝛitur. dū fridericus egritudinē ſimulās in ſicilia ſe continet. Hec fraus ita cōpꝛehenſa eſt. cognita em̄ lantgrauij moꝛte celerrime eo adnauigaſſe omnēq̄ eius ſuppellectilem diripuiſſe. Cognita igitur fraude friderici honoꝛij tercij ſententiā in fridericū latam ꝯfirmauit. Inde peruſij pontifex aſſiſiū petiturus. vt q̄ de franciſco viro ſanctiſſimo miracula audierat p̄us cognoſceret re comperta vt audierat. in ſanctoꝝ numeꝝ ſtatim retulit. Ceperant iterim romani ſenatoꝛes qn̄q̄ vnū. qn̄q̄ binos creare. Hanibalq̄ ex hanibalda gente romana nobilis ſenatoꝛ hereſi ꝯſentiebat. in quā multi inciderant ſacerdotes. Hiq̄ pontificis reditū foꝛmidantes tumultū concitauerāt ſ̄ diuina vltio cōpeſcuit. Tyberis em̄ eā in alluuionē excreſcens. multa dāna moꝛtalibus intulit. Et tanta peſte laboꝛatū eſt vt decimus quiſq̄ vix ſuperfuerit. Pontifex mira clemētia vſus publice oēs priuatimq̄ etiā diſtributa pecunia ꝯſolatus ē. veteres cloacas purgari nouaſq̄ plurimas conſtrui curauit. Vrbis dignitati ꝛ valitudini vno tempoꝛe conſulens. acceſſit poſt ad vrbem reatinā pontifex curiā in ea aeris ſalubꝛitate conſeruaturus. qua in vrbe beatum dominicum in ſanctoꝝ numerum retulit. Spoletum poſtea eſtate cum diuertiſſet beatum anthoniū cognomento paduanū ob innumera miracula ſanctoꝝ confeſſoꝝ collegio congregauit. Qui tandem multis quaſſatis erūnis a friderico ſuadentibus francie ꝛ anglie regibus cōuocauit omnes oꝛbis xp̄iani ad cōciliū. Verū fridericus terram mariq̄ vias p̄cluſit. Cardinales piſana claſſis intercepit ad amalphiā vrbē ducti. in cuſtodiam poſtmodum tenti. Dum aūt eo tardatus captoꝝ cardinaliū ꝛ pꝛelatoꝝ impedimento. deſiſtit a concilio pontifex. menſe auguſto. Et pꝛimo quadrageſimo ſalutis anno ſupꝛa duodecies centeno obijt. pontificatus ſui anno quartodecimo. menſe tercio.

CEleſtinus quartus patria mediolanenſis ꝛ ganfredus ex caſtillonea gente. ſabinenſis epiſcopus vita ꝛ doctrina inſignis ſenex admodum ꝛ valitudinarius in locum gregoꝛij ſuffectus. ad fridericum mittens obſidionem fauentie continuantem multis illum de futura pace pollicitationibus delinire conatus eſt. Sed priuſq̄ fridericus reſpondere potuerit. Celeſtinus ip̄e duo deviceſimo pontificatus die defunctus ē. Cui vt ſucceſſoꝛ daretur vno ꝛ viceſimo menſe laboꝛatum ē. Cauſam diuturne vacatōnis apoſtolice ſcribūt tentos in malphitano carcere cardinales. ne ip̄is abſentibus electio fieret pꝛoteſtatus fuiſſe. Quibus ꝛ collegas aſſenſiſſe. videntes omnē ytaliam friderici motibus quaſſatam eſſe. ꝛ imminere per ſingulos dies periculum ne vrbē romam caperet.

Lineā impatoꝝ
Fridericꝰ ſecūdus

FRidericus eius nominis ſecūdus impator. anno dñi. 1212. ottone ꝑdicto
imperij titulis priuato. ab electoribꝰ eius loco ſurrogatus. Et ab honorio
pōtifice cōfirmatus ⁊ coronatus. impauit annis. 33. Natꝰ ex heinrico ſexto ⁊ cō
ſtantia ſorore regis ſicilie. q̄ cum antiqua eſſet ſub papilione panormi in medio
platee. vt tolleret omis ſuſpitio ⁊ mulieres liberū haberēt aditū in lucē editus
Is ſub gubernatione eccleſie ⁊ innocētij orbato p̄re enutritus. Deinde poten-
tiſſimꝰ impator ytalie. ſicilie. ſardinie. ihrlm ⁊ ſueuie. dñs quo nullus magnifi
centior romanū imperiū tenuit. Fuit em̄ armoꝝ ſtrēnuus linguaꝝ. ſ. latina ⁊ vul
gari. greca. gallica ⁊ ſarracenica ꝑitꝰ. vigoroſus liberalis ⁊ magnificꝰ. Uēꝝ vi/
cijs nō caruit luxurioſus nihil curās niſi tꝑale. cū mltis pōtificibꝰ romane ecc̄ie
bella geſſit. Fecit tñ magnifica edificia ꝑ omnes ciuitates regni apulie ⁊ ſicilie.
Ualidiſſimā arcē capuana dicta in neapoli caſtꝝ pratenſe ⁊ arcē ſancti miniatis
Habuit ex prima vxore heinricū ⁊ cōradū. quos ꝯſortes regni fecit. Ex ſecūda
filia ioannis regis hieroſolimitani iordanē ex ꝯcubina fridericū regē antiochie
manfredū principē tarenti poſtea regē ſicilie. Et Rentzium quē fecit regē ſardi/
nie. Fridericus itaqȝ ꝑmo poſt habitā magūtie regū alem ānoꝝ coronā. In ſue/
uia gentilitatis ſue regione deſederat. Is audita clade qua otto afflictus erat.
Aquiſgranū impatoriā vrbē obſidione preſſam recepit. vbi tercij innocētij ro-
mani pōtificis auctoritate regiā iteꝝ de more coronā accepit. Et vt aliquā erga
deū oſtenderet gratitudinē cruce inſignitus. voto ſe tunc publice obligauit ſub/
ſidij xp̄ianis in aſia agētibus afferēdi. ne etiaȝ pontifici quoqȝ romano ingratꝰ
eſſe videret. comitatū de regno ſicilie ꝑmiſit fundani ꝑpetuo eiꝰ donationis iu/
re a romana ecc̄ia peculialiter poſſidendū. inde in romanoꝝ regē electus ottone
defuncto romā redijt. Quem honorius impiali diademate inſigniuit. Obierat
paulo prius cōſtantia eius mater preſtantiſſima mulier. nō magis annorū qua
prudentie plena. q̄ viſo filiū adoleſcentiā ſupergredi incipienteȝ. Qui duos de
triginta ageret annos. ad eam diē indutiū via cōtinuiſſe. ꝙ ea de medio ſublata. mores vſqȝq̄qȝ mutauit
In pontificē em̄ ſpreta iureiurādi religione anno coronationis primo mlta ⁊ quidē enormia ē aggreſſus
quē vt a flagitijs a rebellione temparet. admonētem magis magiſqȝ indies ſpreuit. Unde eū duxit ponti
fex anathemate niſi reſipiſceret ⁊ ablata redderet deterrendū. ſub ipm fridericus impio priuatus. vt rebꝰ
ꝯſuleret alemanie. Quibꝰ ob noui impatoris ſubrogationē timebat. heinricū filiū decēnem illi in regem
dedit. Tribus ab inde annis ſupuixit honorius. Promiſit poſtea fridericus qđ vouerat. ⁊ quod pontifex
gregorius volebat. Tandē ad terciū ydus auguſti cū omni claſſe brunduſio ſoluit. ſed ceteri ad deſtinatuȝ
in acconē curſum velis ardentiſſime remiſqȝ cōtendūt. Fridericus noctu cū trireme dilapſus brunduſium
ē reuerſus. At gregorius pontifex cū intellexit fridericū in ytaliā reuertiſſe. q̄ntis potuit maledictionibus
ꝓſecutus ē. Inde nauigationē ingreſſus de qua cypri ſubſtitit. Seneſcallo mlitie ſue mg̃ro cū copijs pto
lomaidā ꝑmiſſo. q̄ ſoldani conatꝰ inſpiceret. fridericus ab illo accerſitus ptolomaidam adnauigauit. Nec
mora oratores in romā dimittens. abſolutionē a pontifice implorauit pontifex q̄ oīa reſtiſſet repulſam de
dit. quāobrē fridericus cōſulcius ſibi duxit in ytaliā nauigare. Et a tarentino portu quē primū de nauiga
tione attigit. neapolim anxius aduolauit ierat ptolomaidaȝ magiſter militie theutonice prutenorū. q̄ cū
ipo friderico in ytaliā redijt. fauentia deinde anno obſidionis ꝓpe in friderici poteſtatē pactione ē facta.
Inde in bononiā ducens ſtudio eā priuauit. qđ tunc primū paduā ē tranſlatū. inde in mutinēſes ac regi-
nos duxit. ſola agroꝝ vaſtitate ꝯtentus fuit. Continuatū poſtea ē duos ferme annos belluȝ atrox varijſqȝ
⁊ longobardie ac om̄i ytalie ꝑniciosiſſimū om̄ibus quos ꝑ ytaliā partiū gibelline ⁊ guelfe labes infecerat
auxilio nō magis militū q̄ȝ pecuniaꝝ odio partiū vtrūqȝ cōtribuentibus. Tandē quartus innocentius pō
tifex excōicationis depoſitionis priuationiſqȝ ſententiā in fridericū ꝓnūciauit. om̄ibus iuramento abſolu
tis. Et poteſtate electoribus attributa nouū quē vellent principē deligendi. ꝓut in ſexto de iudicijs nūc ha
betur. Et cum tanta pontifex lugduni inde rex francie in egipto cum gloria ⁊ dignitate reipub. xp̄iane ge-
rerent. xp̄ianos ipē in longobardia crudelitate ꝓſequitur. Inde apud parmā prelio ſupatus. poſtremo in
ciuitate firenciola in finibus abrucij infirmatꝰ manfredi filij auſu veneno vel ſuffocatione interijt. Cui hoc
epigrāma affixit. Si probitas ſenſus virtutum gratia cenſus. Nobilitas orti poſſent reſiſtere morti. Non
foret extinctus fridericus qui iacet intus.

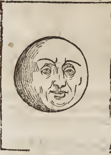

ECLipſis ſolis anno. M. ccxxxviij. totius. circa horā nonā die. vi. Iunij facta
eſt. ⁊ tanta obſcuritas aeris fuit. vt noctē adeſſe crederēt. cauſaȝ ignorantes
ad penitentiam redierunt. Deſignabat ſm iudicium (quod fallax vt plurimū cenſe
tur) mortem gregorij noni ⁊ oppreſſionem eccleſie per fridericum.

TErre etiam motus maximi repente exorti. ⁊ adeo grandes vt in montibus
ſalutijs ad quinqȝ hominū milia periſſe dicantur. Quo quidē anno friſia re-
gio a maritimis fluctibus pene tota ſubmerſa fuit. Ubi ad centum hoim milia de/
merſa referuntur.

Ordo predicatorum

ORdo predicatorꝝ hijs tꝑibꝰ. veluti nouū ſydus a btō dn̄ico diuinitus excitatus. Et ſub regula diui auguſtini inſtitutꝰ. Dū eīn ad lateraneſe ꝯciliū cū fulcone tholoſano epō. et ad innocentiū adijſſet. petens cōfirmationē. cū pre nouitate rei ſe difficilē exhiberet. Nocte in ſomnis videns lateraneñ. eccliam ſuis cōpagibus reſolutā grauē minās ruinam. Cui occurrebat vir dei dn̄icus humeris ſuis caſuraꝫ fabricā ſuſtentare videbat. Q̄ viſione motꝰ. petitionē attēte acceptauit. hortans vt cū fr̄ibus regulam eligant. reuerſus ad .xvi. fratres tholoſe regulaꝫ p̄dicatorꝝ ordinarūt. Interea innocētio mortuo ab honorio iſta p̄ſcripto pontifice ipo p̄re dn̄ico inſtante auctoritate aplica tandē approbat et ꝯfirmat. Ordo hic īter ceteros ordines ꝯ hereticos ꝙ maxime extinguēdos ſp impetuoſiſſimꝰ ē habitꝰ. Et ne p̄dicationis officiū impediretur. propoſuerūt terrenas poſſeſſiones et redditus annuales ꝓrſus abijcere. qđ poſtea in caplo generali bononie executioni mandatū fuit. Confirmatōem itaqꝫ ordinis ſb regula auguſtini et cōſtitutōibꝰ additis ab honorio accepit. Ipm ordinē poſtea raymūdꝰ dominici ſucceſſor. ac reliq̄ vita et doctrina atqꝫ ordinatōnibꝰ mirūīmodū auxere. Quorū de numero p̄cipui fuere Petrus martyr veronēſis. Thomas de aq̄no. et Vincētius inter ſanctos relati. Reliq̄ ꝙꝫ vt petrus de Tarantaſia Innocētiꝰ quintꝰ appellatꝰ. et Bn̄dictus xi. papa. Hugo cardinalis biblie poſtillator. Albertꝰ magnꝰ Petrus de palude. Jacobus de voragine. Antoninꝰ archiepſ florētinꝰ. Et alij innumerabiles doctores et ſanctiſſimi cōfeſſores. q̄ illū ꝓ viribꝰ auxere. Rogerꝰ et Albertꝰ brixiēſis Ugo de argētina Thomas anglicus. Vincētius burgūdus theologus et hiſtoricus. atqꝫ alij hiſtorici plurimi q̄ ſua doctrina moribus et exemplis ordinem protexere et in fide decorarunt.

Ordo minorum

ORdinē etiā minorꝝ hac tēpeſtate tercio kal. decēbris honoriꝰ pōtifex (et vt ferūt difficilime) confirmauit. Nouerat eīn antiquus hoſtis hūc ordinē in eccłia dei admodū ꝓfuturꝝ. ideo obſtitit. vt ad nih ilū redigeret. Hunc itaqꝫ ordinē diuus franciſcus tanqꝫ voluptatis ac pauptatis ortū nł̄to labore plantauit. in q̄ vt quietius et ſecuriꝰ a mūdi fluctibꝰ elongatꝰ ſoli deo vacare poſſet. Ipē franciſcus btiſſimus p̄mo introiuit. vt reliquos ſpūalibꝰ et doctrine gr̄e aquis irrigaret. ibidē ergo conſtitutꝰ diuino afflante ſpiritu. poſt ſuā ad deū pfectā cōuerſionē. cernens accreſcere fratrū et filiorū ſuorū nūerū. vite normā et regulā cōpoſuit atqꝫ deſcripſit interpoſitis in ea ſacri euangelij v̄bis. ad cuius pfectōem feruētiſſime anhelabat. Suandamqꝫ ꝯfratres ſuos v̄bo pariter et exēplo edocuit. Regula aūt et vita fratrū minorū vt ipſe ait. hec ē dn̄i noſtri ihū xp̄i ſctm̄ euāgeliū obſuare. viuēdo in obediētia. ſine proprio. et in caſtitate vſqꝫ ad mortē. Et cū innumerabiles ex hoc ortulo emerſerint viri q̄ ipſum ſignis et doctrinis illuſtrarūt. inter p̄cipuos nūerāt ludouicus epus. antoniꝰ vlixbonēſis. bonauētura cardinalis. Et bernardinꝰ ſenēſis. in cathalogo ſctōꝝ relati. Sꝫ et Nicolaū etꝰ nois q̄rtū. Alexandrū q̄ntū. et Sixtū q̄rtū pōtifices maximos. de q̄bꝰ et alijs latius infra dicit. Inter doctores etiā ſolēnes ſacri ordinis annūerat alexander de ales. Richardꝰ de media villa. et innumerabiles alij.

ANno ſalutꝭ p̄mo viceſimo. duodecieſqꝫ cēteno. tartari gēs cithica georgianā armeniāqꝫ maiorē direptas vaſtataſqꝫ ſuo ſbiecerūt impio. inde ripheis mōtibꝰ trāſmiſſis ad eas delati vaſtiſſimas regiones. Que tranſſiluanam ꝯtingūt. in poloniā et poſt ī hūgariā penetrarūt ꝙs xp̄ianas regiones populationibus incendijſqꝫ late cōmiſſis magno affecerunt incōmodo.

HJeruſalē citas ꝙꝫ a cordirio magni ſaladini filio obſidētibꝰ damiatā xp̄ianis. q̄nta vice funditꝰ euertit. tēplo dn̄i tantūmō ītegro relicto. et cū ſepulcrū dn̄i noſtri iheſu chriſti violare etiā ſtatuiſſet precibus chriſtianorum pulſatus ab ſcelere deſtitit.

S. Clara

Clara ṽgo admirabilis ⁊ ſanctiſſima. de ciuitate aſſiſij. claro ſatis genere traxit origine̅. Cui⁹ p̄r miles. mr̄ ortulana dicta diui franciſci diſciplinis ⁊ exemplis in diuino ope plurimũ erudita. Hijs tp̄ib⁹ apud aſſiſiũ vrbe̅ ṽtute ſctitat ⁊ gr̃a in p̄cio habita. q̄ ad eccl̃iam ſancti damiani co̅migrans collegiũ ſanctũ pauperũ dominarũ ordine̅ inchoauit. in hoc arto recluſorio p. xlij. ãnos mirãda carnis ſue maceratõe ⁊ i opib⁹ virtutũ claruit. diuerſa q̄ȝ miracula ſigno crucis pegit. Cũ ſub imperatore friderico quaſſata ee̅t eccl̃ia. Et in aſſiſiũ hoſtilis furor irrueret. Et ſarracenorũ gens apud damianũ ſctm̃. intra clauſtrũ ṽginũ influere̅t. Clara infirma ad hoſtiũ agmen ſe duci iubet. Et añ hoſtes poni p̄cede̅te ea capſula argentea in qua erat ſacrame̅tum eucariſtie. ⁊ i orõne cũ lacrimis ait placet mi dñe inermes ancillas tuas manib⁹ tradi paganorum: Cuſtodi famulas tuas illico ad aures eius intonuit. Ego vos ſemp cuſtodiã. Et mox q̄ muros aſce̅derãt. obſidione̅ derelinquũt. In religioſo eius tranſitu innoce̅tius q̄rtus cũ cardinalib⁹ eam viſitãs. ab eo remiſſione̅ oĩm peccatorũ obtinuit. in dño ↄfortata. xvij. dieb⁹ nullũ cibũ ſumpſit. Tande̅ ait ad aĩam ſuã. vade ſecura. q̃ bonũ itineris habes co̅ductore̅. in craſtino igit᷑ beati laure̅tij egredit᷑ aĩa eius ſanctiſſima. Et ad ſanctũ georgiũ. vbi corpus. b. franciſci p̄mo co̅ditũ fuerat deportat᷑. Agnes aũt ſoror ei⁹ ad agni nuptias euocata interiectis dieb⁹ ↄſecuta eſt. Et cum ſanctiſſime vſq̄ȝ ad vite exitũ vixiſſet. ⁊ dominus ad gloriã eius plura miracula feciſſet. anno. M. cclv. alexander quartus in ſanctarũ cathalogo eã aggregauit. Et eius diei feſtum p̄die ydus auguſti celebrari mandauit.

S. Antoni⁹ de padua

Antonius p̄ria hiſpanus. vlixbona ciuitate oriũdus. ordiniſq̄ȝ minorũ frater Uir vtiq̄ȝ ſanctus. ⁊ multis ṽtutib⁹ adornat⁹. Is in baptiſmo ferdinandus appellatus. primo canonicorũ regulariũ habitũ ſuſcepit. cũq̄ȝ audiſſet fr̄es minorũ apud marrochiũ ꝓ xp̄o necatos. ꝓ eis habitũ minorũ accepit. vbi nocturnis vigilijs corp⁹ mira abſtine̅tia macerauit. Hic glorioſus p̄r cognomine de padua dictus Cũ ibi predicans diu requeuit. Et rome de mandato ſummi põtificis pegrinis plurimis p̄dicaret. linguaȝ ſic mouit vt tam greci latini francigene teutonici q̄ȝ anglici omes q̄ audiebant clare intelligere̅t. Et cũ inter religioſos nõ ſolũ ſue etatis. ſ; priorũ ſeculorũ oĩbus lr̃is ornatiſſim⁹ haberet᷑. Sacrarũ lr̃arũ archa cognominari meruit. Et cũ tholoſe bononie. ac patauij diu theologiaȝ egregie docuiſſet. Hac te̅peſtate patauij infinit⁹ clarus miraculis moritur. Et a gregorio nono põtifice eas ob res ſtatim in ſanctorũ co̅feſſorũ ↄſortiũ referet᷑. anno. M. ccxxxij. Inuenta eſt poſtea in tranſlatõe corp̄is poſiti de loco vno ad altũ. lingua ei⁹ in ore adeo recens rubicũda q̄ p plures annos cũ corpe ſub terra iacuerat ac ſi tũc deceſſiſſet. quaȝ beat⁹ bonauentura. affatus e̅. O lingua bñdicta q̄ ſemp deũ benedixiſti. nũc apparet quanti meriti fuiſti. anno deinde dñi. M. cclxiij. cũ eius meritis patauina vrbs de manu etzelini tyranni liberata eſſet ciues eccl̃iam ꝑgrandem atq̄ȝ pulcerrimam ad eius honorem extruxerunt.

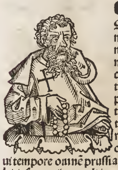

Ordo fratrũ theutonicorũ in pruſſia p hec tp̄a ortũ habuit. Cũ prute̅i barbara gens ⁊ ydolorũ cultrix. vſq̄ȝ ad fridericũ imp̄atore̅ eius noĩs ſecũduȝ fuit. Sub eius vo ĩperio cũ amiſiſſent xp̄iani ptolomaide̅ ſirie ciuitate̅. fratres theutones ſancte marie appellati. Inde fugati in germaniam rediere. Uiri nobiles ⁊ rei militaris periti. qui ne per ocium marcerent. fridericũ accedentes pruſſiam germanie co̅terminã xp̄i cultu̅ ſpernere dixerũt. Sepe illius gentis homines in ſaxones ceteroſq̄ȝ vicinos excurrere ad oriente̅ eni maſſonite poloniq̄ȝ rura colũt. Occidentem ſaxones occupant. aquilone̅ balthei maris excipit littus. Ingentem igit᷑ vim pecorum atq̄ȝ hominũ abigere. eſſe igitur in animo ſibi compeſcere barbaram ge̅tem. annuat tantũ imperator ꝓuinciam. quod fratribus perpetuo iure poſſidendã tradat. ſi eam armis acquirant. conradus quoq̄ȝ dux moſauie ⁊ Cuyame q̄ ſec⁹ terre domini affirmabat. Ius ſuum in terra colman vocata fratribus cefferat. Grata oblatio friderico fuit. Qui litteras ſub aurea bulla ↄceſſit. Illi ſumptis armis breui tempore omne̅ pruſſiam ſubiecerunt: frumenti ferax regio eſt. aquis irrigua. ⁊ plena colonis. mixta ambitioſa oppida. multi maris ſinuoſi reflexus amenam efficiunt. pecorum ingens vis. multa venatio. piſcatio diues. Ex illo tempore lingua theutonica introducta eſt. Et cultus xp̄i gentibus imperat⁹. Eccleſie poſtea pontificales erecte tranſuiſtulam pomezame̅ſis. colme̅ſis. warmienſis ⁊ Sambie̅ſis. Arce̅ item nobilem ⁊ ampliſſimam marieburgũ vocant. hic ſedes magni magiſtri. Et cum theutones hui⁹ religionis inuentores fuere. Nemo ad eam recipit᷑ niſi theutonicus. nobilis ortus parentibus. Ob eam rem veſtime̅tis albis vtuntur. nigra cruce inſuta. vt aduerſus inimicos crucis pugnare velint. barbaȝ omes nutriunt. exceptis qui ſacris altaribus ſeruiunt. pro canonicis horis dominicam orationem vſurpant. Neq̄ȝ litteras diſcunt. magne hijs opes fuere. nec minor potentia q̄ȝ regibus. Sepe cum polonis contendere.

De damiata ⁊ eius expugnatione.

PRincipes xp̄iani. quos olim tercij innocentij diligentia ⁊ lateraneñſis ꝯcilij decreta ad hieroſolime li-
beratioñe inflāmauerāt. in magnū coierāt exercitū. qui ptim terrā. partim mari cōſtantinopolim. Et
inde cardinale colūna ſedis apoſtolice legato deducente, acconē ſe ꝯtulerant. Fuerūtq̧ primarij inter eos
ꝓceres andreas hūgarie rex. venetoꝝ nauigio fretus. qd̓ libēter dederāt. q2 ius eis coceſſit ꝙ in omni dal
macia regnū hūgarie ad eā diē habuerat. Et dux auſtrie. heinricuſq̧ niuernenſis comes. Et gualterius re
gis francie camerarius q̄bus ioannes hieroſolime regi cōiunctis. in cōcilio actū eſt. damiatam egipti vr-
bem nilo cōtiguā vt primā oīm caperent adnitendū. Ea eñi in ptāte facta apparebat cayrū ⁊ babilonē cō
tiguas vrbes ampliſſimas ⁊ cōmode occideri poſſe. Et interclusas cōmeatu facilime expugnari. Quo ſol
danoꝝ gentis ſarracene principū domicilio in xp̄ianoꝝ ptātem facto futuꝝ ꝯſidebant. vt oīs ea barbaries
ſarracena nō ſolū hieroſolima ⁊ terra ſancta. ſ; orbe ipo terraꝝ exterminaret̄. Itum ē itaq̧ nō magis cupi-
entiſſimis q̧ cōfidentibꝰ ꝓceꝝ militūq̧ animis. Et menſe maio anni ſalutis duo deuigeſimi ⁊ duodecies
cēteni. damiate obſidio īchoata. Ea citas olim eriopolꝭ a ptinace elio ꝯditore appellata. Triplici muroꝝ la
teritio dēſiſſimoꝝ munimēto cingit̄. Quā nili amnis pticula. ad romani tiberis magnitudinē ambit. vt
inſulā ſ; oblōgā arctamq̧ efficiat. A babilone q̄z noua itur ad damiatā v̓ſus oriētē. diſtās ab ea dietis tri-
bus. Itur quoq̧ ad alexandriā occidentem v̓ſus diſtans a babilone diebus tribus ꝑ terrā. ſex per aquaꝫ.
Porro vſq̧ ad damiatam ſeptem dicte ſunt a monte ſinay. Sita ē aūt damiata inter mare ⁊ flumē nili. de-
coratur aūt in. xxviij. turribus altis. Minoꝝ turriū incertus numerus. Turris quoq̧ erat pharea nō q̄dez
craſſitudine ⁊ celſitudine illi ſimilis. quā ad pharon ⁊ nilū ſtante romano impio fuiſſe legimus. ſ; q̄ ſubur
biū ⁊ mercatoꝝ appothecas ac publica horrea a pyratis nocturniſq̧ p̄donibus tutaret̄. quāobrē ſub no-
ſtri exercitus acceſſum addidit ſoldanus ſuburbio vtriq̧ p̄ſidia ⁊ munitiones vndiq̧ inſtaurauit. Eas dū
noſtri appugnāt munitiones turrimq̧ vndiq3 machinis quatiūt. multi ꝑ dies ſingulos cecidere. cuꝫ tñ̄ ea
maior in barbarie acciſio cōmitteret̄. Euicitq̧ fortiſſimoꝝ ex oīi ꝓuincia alternis pugnātiū noſtrorū vir
tus. At poſt quintū menſem quā gallici in ſoldanū male pugnauerant pauci milites exploraturi cuſtodes
altū ſopitos eſſe aut ꝑ errorē ab eſſe ꝑcipiēs ſocios aduocant. ſcalas cōportant. portam ſecuribus malle-
iſq3 refringūt. Accurrētes q̄ ex ſarracenis ſtrepitū exaudiuerant confoſſi. Chriſtianiq3 interim patente in-
greſſi porta. vrbe potiti ſunt. Anno tādem dimidio atq3 integro poſtq̧ fuerat obſeſſa. portis vbiq3 muni
tionibuſq3 xp̄iano militi ad cuſtodiam attributus. Prima v̓o oīi machonaria vrbis primaria in glorio-
ſe virginis dei genitricis eccleſiam inſtaurata. ac in epiſcopiū dedicata eſt. Habuit per id tempꝰ damiata
ampliſſime opulentiſſimeq3 ciuitatis ſpeciem. repertam q3 in ea rerum oīm copiam auri argētiq3 ⁊ ditiſſi-
me ſuppellectilis vim maximā. legatus regeſq3 ⁊ duces exercitus militi xp̄iano equa diſtributione largi-
ti ſunt. Quin etiam de agrorum diuiſione ī tempore facienda actum eſt.

Damiata

Apud damiatam interea res xp̄iana ꝑ ſingulos dies. magis magiſqꝫ floruerat. cardinalis de colūnaſlegatus apoſtolicus. ⁊ andreas rex būgarie. ⁊ ceteri ꝓceres in bonā venerāt ſpem. fore vt ſoldanū ſarracenoſqꝫ breui cōficerēt. Tandē placuit omibus in cayrū babiloneqꝫ ducendū ad quas vrbes ſoldanus omes prope ſarracenoꝝ copias cōtraxerat. Poſtqꝫ igit̄ xp̄iani duces in caſtris populationibuſqꝫ ociati occaſio ſoldano obuenit. nili in ſummas ripas ſolito citius tunc facti. Qua fretus occaſione cathar actas vbiqꝫ defodi curauit iumētis ſublata in primis paſcendi facultas. Et qḋ in caſtris paratuꝫ erat de ſtructū ē ſtramen tū nec aliquid fuit ſaluū quo mortales potuerint triduo ſuſtentari. In eam adducti rerū difficultatē. Alia quoqꝫ angebant̄ maiore. ꝙ reddituri damiatā alicui depreſſis in locis aquas incidere verebant̄. Itaqꝫ miſſis oratoribus pacē xp̄iani his cōditionibus impetrauere. vt damiata cū rebus i ea repertis ſoldano dimiſſa. ꝑtemqꝫ ligni crucis quā ille haberet redderet. Et captiuis viciſſim liberatis xp̄iani aconē, thyrūqꝫ redirent. Quibus vrbibus ⁊ eaꝝ oppidis pax octo annis eſſet cū turco ſarracenoqꝫ ſeruanda. Que igit̄ in glorioſe v̄ginis purificatione habitari cepta ē damiata. Ad eiuſdē natiuitatis diem reddita barbaroꝝ ſpurcicie inquināda. Is ann⁹ ſalutis erat primus viceſim⁹ duodecieſqꝫ centenus.

S. Elizabeth

Elizabeth filia regis hungarie. vxor lantgrauij thuringie circa annos dn̄i. M.ccxxx. in alemania claruit. ab adoleſcentia ſua religioni ſtuduit. actōes ſuas in deū dirigens. vicioꝝ extirpatrix. exemplū patientie. ſpeculū innocentie. facta nubilis mltas pſecutōes paſſa a ꝯſiliarijs ſpoſi. ⁊ a ꝓximis ſuis contēpta. Sed cū dn̄m exoraſſet ſponſum. occultū conſolatorē ſenſit q̄ cū circa tempalia ſuorū principatuū intenderet. beate elizabeth ad oīa exercenda q̄ ad opus dei ſpectant liberā facultatē cōceſſit. Totis igitur viribus pietatis operibus ſe contulit In quibus optime vſqꝫ ad mortē pſeuerans delectabilia ori proprio ſubtrahēs paupibus miniſtrabat. eoſqꝫ balneabat. ⁊ lectos eoꝝ ſternebat. eoſqꝫ tegebat. fila trahebat. vaſa coqnaria mūdabat. hoſpitale paupeꝝ ꝯſtruxit. Que bonis v̄tutib⁹ erudita. tot opeꝝ bonoꝝ manipulos ꝓtulit. xp̄o copulari deſiderās. terreni ſponſi conſortiū declinauit ⁊ mūdane glorie. depoſitis veſtimētis de manu magiſtri conradi de marpurck griſeam tunicā induit. cōtempta diuitiaꝝ ipſi⁹ iactātia. ſe mūdo prorſus fecit ignobilem. Tandē. xiiij. kal̄. decēbris ad dn̄m migrauit. Inter innumera miracula q̄ deus per eaꝫ oſtendit. xvj. mortuos potenter ſuſcitauit. cecū natū illuminauit. Quāobrē ⁊ ipſe gregorius nonus ipam in ſanctaꝝ numero aſſcribi ⁊ aggregari voluit. Et ei⁹ feſtū 13. kal̄. decembris celebrari precepit.

Decretaliū libri qn̄qꝫ ad ſimilitudinē qn̄qꝫ corporis ſenſus. hac tempeſtate a Gregorio pontifice nono (raymūdo barchinonenſe adiuuante. poſt innocentiū terciū) in ordinem rediguntur. Et in qn̄qꝫ partes diuidūtur. In quaꝝ prima de ſumma trinitate ⁊ fide catholica. deqꝫ conſtitutōnibus. de reſcriptis. ⁊ ceteris officijs tractat̄. In ſecūda v̄o de iudicijs ⁊ cooperātibus ad iudicia. In tercia aūt de vita ⁊ honeſtate clericoꝝ. In quarta q̄ꝫ de ſponſalib⁹ ⁊ mr̄imonijs. Demū in qn̄ta de crimib⁹ ⁊ penis tractat eoꝝ.

Raymūdus ordinis p̄dicatorum

Raymūd⁹ Barchinonenſis ordinis p̄dicatoꝝ tercius generalis mgr̄ poſt iordanē ſecundū mgr̄m ordinis vir moꝝ doctrina ac vite ſanctitate cōſpicuus p hoc ipm tēpus Gregorio pontifici in qn̄qꝫ decretaliū libris cōponēti ⁊ laborāti auxilio plurimū fuit. Et eos in formā redegit. bononie q̄ꝫ ius canonicū edocuit. Et ſummā de caſibus ꝓutilē cōfecit. Inde ordinatōnes ⁊ cōſtitutiones ſub regulari obſeruantia extantes in ordinē redegit. Et in cōuentu barchinonēſi infirmatus i dn̄o ꝗeuit. ⁊ vt fert̄ miraculis claruit.

Accurſius legū doctor

Accurſi⁹ natione florētin⁹. ꝯſultiſſim⁹ vir. ſupioris azonis doctoris auditor. hac tēpeſtate vt ipſemet in autētica ꝯteſtat̄ floruit. Qui cū bonaꝝ artiū ſtudijs ornat⁹ eſſet. ac etiā ſapiā reipub. gubernāde plurimū inſignit⁹ haberet̄. Totuꝫ ciuilis iuris corp⁹ primus gloſis ornauit ⁊ explanauit.

Bartholomeus brixianus decretoꝝ doctor

Bartholome⁹ brixian⁹ clariſſim⁹ decretoꝝ doctor iſtis tpib⁹ clar⁹ extīs additōes ad decreti gloſas eo ordine q̄ nūc hn̄tur fecit. Et nonnullas diſputationes in decretaliū libris cōpoſuit. Scripſit p̄terea ep̄laꝝ volumē ac chronicā de ytalie vrbibus ⁊c̄.

Odefredus doctor

Odefredus patria beneuentanus. doctor celeberrimus azoniſqꝫ auditor. eo tpe cū vtriuſqꝫ iuris eruditiſſimus doctor eſſet. in eiſdem egregiuꝫ ⁊ vtiliſſimum opus compoſuit.

Anno mundi. 6443. Anno chriſti. 1244.

Linea ſummoꝝ pontificū

Innocētius quartus

Alexander quartus

Innocentius quartus papa ſyncbaldꝰ antea vocatꝰ: pr̄ia genuenſis. famiºlia fliſca e lauonie comitibus. in lucina preſbyter cardinalis pontifex creatur. Quo nūcio fridericus imꝑator nō admoduȝ delectatꝰ eſt. Norat eñi hoīs ꝟtutē. ⁊ animi magnitudinē. Is eñi mētis ſue ꝯſcius. fertur ex cōpoſito reſpōdiſſe. Bonū ſe amicū cardinalē in acerrimū hoſtē romanū pontificem permutaſſe. Innocētius aūt pontificiū habitū indutus. romam veniens. magno applauſu ſuſcipit. pactis q̄ de more in coronādis pontificibus fieri cōſueuerunt. de pace cū friderico ineūda mētionē facit. Verū cū paratas ſibi a friderico inſidias compeꝛiſſet. Genuenſiū nauigio fretus qd̓ apud centūcellas in poꝛtu cōſederat. Et nauigās genuā icolumis ꝑuenit: vbi ꝑiculoſiſſimā incidit valitudinem. Ex q̄ cū cōualuiſſet. ad philippū regē in franciā ſe contulit. ingreſſu rhodano amne aduerſo francie regnū pōtificē innocentiū rex ſumma veneratione excipi curauit. deduciq̄ȝ lugdunū. Quā in vrbē conciliū pontifex cuȝ celebrare cōſtituiſſet. ſue primū ꝯſulit honeſtati. fridericū admonēs vt lugdunum ſe cōferret. Et cū morā grauiter pontifex p̄ſeſq̄ȝ ferebant. Sentētiam ī fridericū excōicationis depoſitōiſq̄ȝ ꝓnūciauit. Ad eā nūciationē exaudiuit fridericus vt neceſſarioꝝ pontificis edes parme ⁊ villas ſpecioſiſſimas funditus euerterit. Innocentiꝰ tandem nono acceſſus ſui anno gallijs ⁊ lugduno vt in ytaliaȝ rediret mouere cōſtituit. Quē gallici oēs magno honore magnoq̄ȝ fauore ꝓſecuti ſunt. Qui p̄ter acta ī concilio nūc extantia libros doctrina plenos apud lugdunū ⁊ ſcripſit ⁊ edidit. cōmētarios in vetꝰ teſtamētū. apparatꝰ nouellaſq̄ȝ ⁊ autēticas decretaliū. Et de iuriſdictōne ⁊ auctoritate imperij petro de vineis reſpōdens apologeticas libros fecit. Et ſanctū eadimūdū cantuarienſem ī ſanctoꝝ numeꝝ retulit. Lugduniq̄ȝ ab eo pōtifice qd̓ ſeruatur primū ē cōſtitutum vt romane eccīe cardinales ī publicū adeq̄taturi galero rubēte inſignirent. nō ſolū quo a ceteris ſint īferioꝛibus cōſpicui. ſ vt ipi admoneant debere. qui illa poſt pontificalem maioꝛe oīm ornētur dignitate. ad effundendū pro fide catholica ⁊ xp̄iani populi ſalute ſanguinē paratos eſſe. Cū v̓o peruſiam iam perueniſſet. petrū veronēſem oꝛdinis predicatoꝝ ab hereticis interceſum in ſanctos xp̄i martyres retulit. Idē fecit de ſancto Staniſlao cracouienſi epō qui in vita miraculis claruit. accerſitꝰ deinde a ꝓceribꝰ regni ſiculi neapolim ꝓficiſcitur. ibiq̄ȝ moꝛitur. ⁊ ſepelitur in eccleſia ſancti laurentij. pontificatꝰ ſui anno vndecimo. menſe ſecūdo. die duodecimo. Cuiꝰ quoq̄ȝ decretū fuit vt octaua natiuitatis marie virginis in eccleſia quotannis celebraretur.

Alexander quartꝰ papa cum moꝛte innocentiꝰ ad annū ſalutis quartum quinquageſimuȝ duodecieſq̄ȝ centenum inchoantem menſe ianuario prereptꝰ eſt. alexandrū hunc pontificem eo nomine quartum ex raynaldo cardinale hoſtienſi natione campano cardinales qui oēs in expeditionem ſecuti erant in vrbe neapolitana breui creauerūt. poſtpoſita moꝛa vt rebus eccleſie a manfredi violentia ꝓuiderent. Manfredum ſtatim admonet ne quicq̄ȝ contra dignitatem eccleſie moliatur. Magni certe animi ⁊ cōſilij vir beneficus. maxime v̓o erga paupes xp̄i. ⁊ bn̄ de religione meritus. Unde libellos quoſdam contra paupꝑtatem editos a quodam guilhelmo de ſancto amoꝛe perpetua edicto aboleuit. Interea alexander q̄ȝ primuȝ ananie fuit manfredum publica in concione excōmunicauit ⁊ parandis copijs quas Octauiano cardinali mitteret legato ſuo. operam adhibuit intentiſſimā. Et eſelinū de rumano atq̄ȝ alios tyrannos perſequi vbiq̄ȝ non timuit. Sed ⁊ inter genuenſes ⁊ venetos lites componere non deſtitit. Et ex viſione qua beatū auguſtinum vidit. vnionē fratrū heremitaꝝ a predeceſſoꝛe inchoatam ipē perfecit. Oꝛdinēq̄ȝ ipm (relicta heremo) vrbes petere ⁊ incolere coegit. vt ⁊ ipi doctrine verbo pariter ⁊ exemplo. nec non ⁊ confeſſionis audiende aucti. ſicut ⁊ ceteri ſalutis fructum afferri poſſent. In eodem quippe ſtatu oꝛdinem ipſum ꝯfirmauit. Quibus etiam vna cum oꝛdinibus predicatoꝛum ⁊ minoꝝ multa priuilegia exemptiones ac indulgētias contulit. quos certe mira beniuolentia ſummaq̄ȝ deuotione ſemper proſequi non deſtitit. Et earūdem religionū viris doctis admoduȝ fauit. Et ad cardinalatus epiſcopatuſq̄ȝ dignitates multos prouexit. Tādem poſtq̄ȝ alexander claram virginem pontificatus ſui tercio ananie in ſanctoꝛum collegiū retulit viterbium ad pacem inter venetos ⁊ genuenſes tractandum ſe contulit. Qua in re diutius vexatus eo loci tedio animi tandem moꝛitur. Et in eccleſia ſancti laurentij honoꝛifice ſepelitur. Pontificatus ſui anno. vij. vacat tum ſedes menſibus tribus diebus quatuoꝛ. Varia ⁊ maioꝛe parte aduerſa tum omni pontificatus tempoꝛe. tum maxime extremo anno foꝛtuna vſus qui omne regnum ſicilie cōtra que ac ſciuerat. Et vrbē floꝛentiam in manfredi hoſtis eccleſie poteſtatem veniſſe. conſtantinopolim a catholicis amiſſam bellū inter potentiſſimos ytalie populos venetos genuenſeſq̄ȝ eodem quo obijt anno vidit.

Fridericus ceſar diu pōtifices ꝑſecutꝰ cū maxīs calamitatibus romanaꝫ ſedem affeciſſet tandē ab Innocētio in lugdunenſi cōcilio damnatus eſt. et imꝑatoria ac regia poteſtate depoſitus. ⁊ regnis ſicilie ⁊ apulie priuat̄. poſt cuius depoſitionē vacauit imꝑiū annis. xxviij. ytali ea tpa inter regnū appellant vſqꝫ ad Gregoriū decimū ⁊ Rudolphuz imꝑatorē.

Heinricus huius noīs ſeptimus rex ro. declarat̄. res eīn germanie inquietiſſime fuerunt eo ꝙ germani electores imperij facte de friderico priuationi ⁊ ſimul auctoritati ab innocentio pontifice eis attribute innixi lantgrauium thuringie heinricum alemānoꝝ romanoꝝqꝫ reges deſignauerant. ⁊ conradus adoleſcens alemanie rex a Friderico genitore pridem inſtitutus illum regni ingreſſu ⁊ poſſeſſione armis impetijt ſed ꝑdicata (iubente pontifice) in cōradū fridericiqꝫ fautores cruce ſignatis multos in noui regis lantgrauij ꝑſidia fautoreſqꝫ cōcitauit. breui tamē mortuus eſt lantgrauius ꝑfluuio ventris ſine herede ſepultus in Iſnaco.

Wilhelmus comes holandie poſt obitū lantgrauij contra fridericū ab electoribus in regno ſuffectus. verū paucis annis regnauit ⁊ a friſonibus ē occiſus. ⁊ hij ambo ad pōtificalē benedictionē non peruenerunt.

Guelphoꝝ ⁊ Gibellinoꝝ ortus

Guelphoꝝ ⁊ gibellinoꝝ ꝑniciosiſſima noīa ad tocius italie interitū ꝑ hec tēpora ex duobus alemanis fratribus vt aliqui ſcribunt tumultuantibꝰ adinuiceꝫ romano pontifice ⁊ friderico imꝑatore piſis inuenta fuiſſe conſtat. quo infortunio cū ſola caruerit ſena ī aliud maiꝰ ſeipſaꝫ ꝑcipitauit. ī multis eīn ac pene oībus populis eo tunc dementie impietatiſqꝫ ꝓceſſuꝫ eſt. vt quem pater filium. frater fratreꝫ videret cōtraria ſentientē pelli patri ſit paſſus aut cōfodi repugnantē. factūqꝫ eſt ſtupenda celeritate vt ſtudia partiū factioneſqꝫ ⁊ populorū ſectiones ꝑ omnē ethruriā pene dinoſcerent̄. cui infectioni a friderico diſſeminate noīa quoqꝫ aut ipſe aut ex ſuis germanis vt ꝑmiſimꝰ aliq̄ īdidere. verbo eīn quod certe germanicū eſt ſtudioſos eccie Guelfos ⁊ imꝑatorie factiōis gibellinos placuit appellari. ⁊ vt ptolomeus lucenſis refert qui paulo poſt ea tpa ſcripſit. Ea infauſta rebus italie noīa primum apud piſtoriā fuiſſe audita. que paulo poſt omnē italiā ꝑter vnicā vrbē venetā infecere. tantaqꝫ rabie quinquaginta ducentis ⁊ eo amplius annis ad hec vſqꝫ tpa ſub infauſto eoꝝ nomī titulo ſeuitus eſt vt peiora inter ſeipſos ſcelera nūqꝫ itali commiſerint. ijs que a barbaris iā ceſſantibus fuerāt ꝑpeſſi. vrbs eīn in vrbē populariter. prouincia in prouinciā. populi pars in alterā nulla impellēte alia qꝫ haꝝ partiū cauſa geſſere bella quoꝝ nullus victorie finis. nullus modus niſi in ſanguinis effuſione et exterminio eſt petitus. nec vicini inter ſe cohabitāteſqꝫ ſolū ea debachati ſunt inſania atqꝫ pietate. ſed quingentis ſeiuncti paſſuū milibus pauꝑes egeni. eq̄ ac diuites ⁊ factioſi cū forte obuij fierent nefaria inuicē cōmiſerunt. non modo eīn diuiſa ſunt inſignia in ꝑlijs ꝑferenda. ſed colores. terre fructus. veſtiū habitus. ipī hoīs inceſſus. digitoꝝ cō crepitus ⁊ oris hiatꝰ ſuā habuere partium ſignificationem. De huiuſmodi peſte Baldus iuris cōſultus tractatū edidit.

Conradus frederici filius ex Iole Iohannis hieroſolimitani regis filius ſuſceptus. quē pater rex oīm heredē reliquerat. Cū genitor fridericꝰ apud florenziolā graui ⁊ periculoſo laboraſſet morbo. ex quo cū cōualeſceret Manfredus filius ex cōcubina nobili muliere ſuſceptus cōpreſſa iacentis in ſtrato ore eū ſuffocarit ad conradū legittimo genitū matrimonio regnoꝝ potētatuſqꝫ oīs ſucceſſio deuolueba͞t. Iſqꝫ conradus a wilhelmo rege alemānie quē lantgrauio ſuffectū oſtendimus. cōtinuato pridē agitatus bello poſt friderici patris mortē in ſueuia gentis ſue patrimonio paꝫ ꝑ ſe cōtinuit. Tandē conradus amicicia fretus ezelini tranſpadanā italie regionē vniuerſaꝫ tyrannide obtinentis veronā ſe contulit. Ex quo portu paratiſſimū ampliſſimūqꝫ exercitū in apuliā tranſportauit. Erat vero quod reꝝ euentus ⁊ geſta docuere Conradus genitori friderico in dementia. ambitione ⁊ malignitate ꝑqꝫ ſimilis. ſed moꝝ elegantia et facilitate quā ille artificio quodā ꝑ ſe ferebat carens vt prudentia illū vel potius patris aſtutia deſtituiſſe videat̄. īde neapolim furēs miarūqꝫ redundās obſedit menia ipius multis ī locis aperuit. Capue vrbis muros euertit ⁊ aquinū nobile oppidū incendit. partiqꝫ in germania deſedit. partim recipiendo ſicilie regno vſqꝫ ad obitus diē intentus fuit. moriens nō ſine ſuſpitiōe veneni procurāte māfredo quod medici pecunia corrupti clyſteris opa propinarunt Conradino filio datis tutoribus regni ſicilie adminiſtrationē arciūqꝫ curā reliquit.

Linea impatoꝝ
Inter regnum
Heinricus ſeptimus

wilhelmus

Conradus

Mons quidem maximus in burgundia impiali a mōte decīſcēs valleſq̄ʒ coartās multa agricolaꝝ milia oppꝛeſſit. ⁊ vt auctoꝛ faſciculi tpm refert ⁊ cucurrit ꝑ multa miliaria ac q̄nq̄ʒ milia hominū ſuffocauit. ⁊ tandem ad alios mōtes mirabiliter acceſſit.

Sanctꝰ cirillꝰ grecus melliflui carmeli pꝛioꝛ doctoꝛq̄ʒ tū vite ſanctitate tū ꝓphetie ſpiritu cōſpicuꝰ multa poſteris ſeculis ꝓ futura cōſcripſit ⁊ copioſis miraculis deo ꝓcurat gloꝛiam mundoq̄ʒ ſtup oꝛem.

Coroſſoni ſiue groſſoini gens arabica coꝝ deuota ſupſtitiōe ſoldano babilonis impellente xp̄ianos ī aſia habentes ꝑ id tp̄is diuerſis agitarūt in locis. ꝯgreſſoſq̄ʒ templarios ⁊ hoſpitalarios ſepenumero male mulctatos repꝛeſſerūt. demūq̄ʒ iheroſolimā delati tūc immunitā. eos ex aſiaticis chꝛiſtianis quos a ſaladini filijs intactos ꝑcepimus eſſe ſeruatos. ip̄i maxima confecerūt occiſione. Sepulchrū v̄o dn̄icū ad ea intactū tp̄a ſuatū quāta maxia fieri potuit ignominia ⁊ ſimul vaſtitate fedatuʒ eſt.

S. Lodouicus rex frācie

Lodouicus beatus rex francie defuncto eiꝰ genitoꝛe lodouico anno. xiij. etatis ſue coꝛonatus ⁊ inunctus ⁊ francis regnare cepit ⁊ regnauit annis. 4 i. hic cū xp̄iane religionis ardentiſſimus emulatoꝛ eſſet a blancha regina deuota muliere ab annis puerilibus in omni virtute enutritus. qui nil cogitabat ſapiebat vel loquebatur aut opabatur niſi que dei ſunt. ideo vigeſimo regni ſui anno copioſiſſimū exercitum cōgregauit. cū antea lodouicus rex francoꝝ ꝑmittente vel vt videt̄ curante balduino impatoꝛe conſtātinopolitano pignoꝛa reliquit p̄cioſiſſima venetis ab ip̄o impatoꝛe conceſſa lanceam ſpongeāq̄ʒ ⁊ partem ligni crucis dn̄ice paſſionis. Copijs igit̄ xp̄ianoꝛum in egypti littus ad nili oſtia expoſitis ſaraceni domiatā incolentes vrbe populariter migrare cōſtituerunt. Inerat exercitui ſedis apoſtolice legatꝰ patriarcha iheroſolimitanus. Inerant ⁊ ex gallijs ep̄i ⁊ abbates. ad idus deinde octobꝛis Robertus comes pictauieñ. eius regis germanus frater nouas ex gallijs damiatā copias tranſpoꝛtauit. quā lodouicus difficillimo p̄lio obtinuit eaq̄ʒ capta cū ſaracenis varia p̄lia geſſit. tandē ab eis ſupatus ⁊ captus damiatā ꝓ eius redemptione reddi opus fuit. liberatus cū eis ſepe ꝓſpere dimicans. moꝛbo tandeʒ in exercitu eius p̄ualente vna cū Joanne filio ⁊ martino patriarcha ⁊ ꝓceribus regni ſui interijt. quē poſt modū bonifacius octauus audiens eius frequētiſſimis miraculis merito inter ſanctos confeſſoꝛes retulit poſtq̄ʒ coꝛpus ſuū relatū fuit pariſius.

S. Eadimūdus archiep̄s

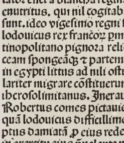

Eadimundus canthuarienſis archiep̄s anno dn̄i M.cc.lvij. ab Innocentio quarto ſummo pontifice numero ſanctoꝝ aggregatus. qui nō multo ante ad dn̄m migrauit. vir mire ſanctitatis ⁊ magne ſapientie. Is ex albendonie anglie villa origineʒ duxit a mundicia nomē ſoꝛtitus. vnde carnē ſuā nulla polluit immundicia ⁊ virginitas incoꝛrupta vſq̄ʒ ad obitū ꝑmanſit. factus magiſter artium miſſas indies audire conſueuerat q̄ conſuetudo ſcolaribus ſuis ꝓfuit. Inde ſeſe ad theologie ſtudiū tranſtulit. poſtea euaſit p̄dicatoꝛ egregius. diſputatoꝛ acutiſſimus. vacante ſede archiep̄ali cantuarie eccl̄ie electus magnis virtutibus emicuit. ꝑſecutionē deinde paſſus clam fugiens ab anglia ⁊ mari tranſito ad potegniacū monaſteriū ꝑuenit inde ſolciacū adijt. poſt ꝑceptionē ſacramēti infirmꝰ exiſtens in lecto ſedens caput ſup manū reclinās obijt. xvi. kalñ. decēbꝛis. coꝛpꝰ ad pōtigniacū in eccl̄ia ſancti iacobi ſepultum miraculis ⁊ virtutibus fulget. deꝰ eū mirificauit ſctm̄ ſuū ex oī pene genere lāguoꝝ colēdūq̄ʒ p̄buit vniuerſis.

S. Stanislaus epūs

Stanislaus epūs cracouienſis in polonia vir doctrina ⁊ ſanctitate illuſtris ꝑ hec tp̄a claruit. Is cū poſt multa virtutū opera feliciter quieuit. Innocentius quartus ſummus pontifex ſanctoꝝ numero aggregauit. qui in vita ⁊ poſt moꝛtem miraculis effulſit.

Sanctus quoq̄ʒ Albertus de Tarpano carmelita ſiculus. vir meritis. ſignis doctrinaq̄ʒ clarus ⁊ totius perfectionis exemplar.

Lapis grandis in monaſteriū ſancti Gabrielis cecidit. habēs ſignuʒ crucis ⁊ imaginē chꝛiſti expꝛeſſam. ⁊ deſuper aureis literis habens ſcriptuʒ iheſus nazarenus rex iudeoꝛum. ⁊ cecū illu minauit.

S. Petrus martyr de or. predicatoꝝ

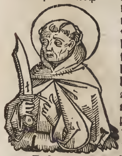

PEtrus nouus martyr. pr̄ia veronēſis ordinis fratꝝ p̄dicatoꝝ declamator. Et catholice fidei acerrimus defenſor. tanꝗ̄ roſa de ſpinis ort⁹. parētes eīn̄ hereticos habuit. q̄ hereſim manicheoꝝ ſectabātur. adoleſcēs factus mūdum parenteſqꝫ relinquens ordinē predicatoꝝ ingreſſus. in eo. xxx. annis laudabilem duxit vitā. feruēs amator fidei. cultor precipuus. ꝓpugnator ardentior. ꝓ hac morte ſubire cupiens. Cū igit̃ de ciuitate cumana. vbi fratrū ſuoꝝ ordinis predicatoꝝ p̄or fuit. ꝓ exeq̄nda inq̄ſitione ꝯ hereticos ſibi ap̄lica ſede cōmiſſa mediolanū ire vellet. anno dn̄i. M. cclij. pridie kal. maij. ob ipſius catholice fidei defenſionē dum a lacu lario ſiue cumano cū ſocio mediolanū rediret apud barlaſinā oppidū ab arrianis hereticis interceptus. martyrij coronā adept⁹ eſt. cultellū eīn̄ lictor arripuit Et ꝑ latera eius transfixit. Cū vō fidei pugil hereticoꝝ dogma peſtiferꝝ in vita ſua plurimū eradicauerat. poſt mortē tn̄ ſuā eius meritis ⁊ miraculis choruſcātibus extirpauit. vt plurimi ad gremiū eccl̄ie redirēt. Ob cuius ſanctitatē ⁊ frequētia miracula ip̄m innocentius pontifex ſequēti anno in ſanctos xp̄i martyres retulit.

Etzelinus tyrannus

OTzelinus alberinuſqꝫ fratres de romano. cū ea etate in marchia taruiſina familie nobiles ceteris p̄ſtantiores erant. apud baſſianū carrarienſes. ⁊ marchiones eſtenſes verone monticuli. Et in eius agro ſcti bonifacij comites. Et cuꝫ ceteri haberēt vetuſtiorē ꝓſapie originē. etzelin⁹ loco nat⁹ erat obſcuriore. Cui⁹ auus eiuſdē noīs theutonicus miles gregorius cū ottone tercio venerat in ytaliā Hic vō ſub friderico ſecundo cū eſſet vita ⁊ morib⁹ ꝑ q̄ꝫ ad ſimilis auctus eſt opibus adeo magnis. vt tyrannidez ſibi ꝯſtituerit maiorē ceteris oībus. quas abſqꝫ imperij aut regni titulo ytalia raro alias ꝑtulerit. Primaqꝫ vrbs verona in illius ꝑtes etzelini opa eſt reducta. Compoſita interim alemanie re fridericus in ytaliaꝫ eſt reuerſus. primi quoqꝫ oīm patauini blandicijs doloſiſqꝫ libertatis retinende factis ab etzelino pollicitationib⁹ decepti ꝑtes impatorias ſunt ſecuti. Quibus e veſtigio etzelinus frenū ſeruitutis iugū impoſuit. Zobardo viro germano cum theutonica ſarracenicaqꝫ cohorte ita īmiſſo vt ſarracenis portas alemāniſqꝫ pallatiū ſeruantibus in aptam ſuitutē padua ſit redacta. Preſertim q꜠ carrarienſiū odio atqꝫ inuidia azo eſtēſis marchio friderici vel potius etzelini ꝑtibus adherebat. Multos deinde exilio damnauit. paruulis teſticulos ⁊ oculos amputauit ⁊ effodit. vt terrorē oībus incuteret. ac nullis innocētie locū reliquit. Quib⁹ male geſtis vincentiā pari errore ſuo adiecit imperio. Brixianā vrbē obtinuit. in q̄ multa crudelitate deſeuit. Verꝫ cum vigeſimo ſue tyrannidis anno omnē ferme venetiā ꝓuinciam dilaceraſſet. Mediolanuꝫ ſibi ſubijcere temptaſſet. Om̄es vicine ciuitates cū eis fedus inierūt. Et martin⁹ turrianus in mediolano primarius cū reliquis ſocijs arma in etzelinū duxit. Et cū pluries dubio marte pugnaſſet. tandē in fugā conuertit ſatellitibus eius interfectis. etzelinum turpiter vulnerauit. Et apud ſontiū deſperatiōe duct⁹ vuln⁹ ſuū manib⁹ diſcerpēs vitā euomit miſerā. Hicqꝫ finis tyranno fuit. q̄ q̄tuor ⁊ triginta annis ciuitates plures oppreſſas tenuit.

Hugo Cardinalis

HUgo cardinalis ſancte ſabine vir vita ⁊ doctrina inſignis. cuꝫ innocētius q̄rtus ſumm⁹ pōtifex doctoꝝ viroꝝ familiaritate mirifice delectabat̃. quos etiā ad dignitatis gradū euexit. hūc hugonē cardinalē ꝓmulgauit. Qui ob dignitatē acceptā a priore vita nuſquā deceſſit. Ordinis ſancti dn̄ici ꝓus frater habebat̃. Scripſit idem Hugo ⁊ gloſas in bibliam. ⁊ concordantias vt iſtorū vocabulo vtamur.

Manfredus rex

MAnfredus friderici impatoris ex ꝯcubina nobili filius. conrado fratre defuncto. ſycilie regnum obtinet. ⁊. xiij. annis regnat. Hic quāuis ab alexandro pontifice admonitus. ne quicquā cōtra eccleſie ditionē eo in regno moliret̃. monitis pontificis obtemperare recuſauit. aſſerens in demortui fratris legitimū fore heredem. Et cum ab eodem alexandro excōmunicatus fuiſſet. ⁊ contra eum parātiſſimū exercitū miſiſſet. Ipſe accerſitis multis ſarracenis. ipſius pontificis copias fuſas partim occidit partim cepit. Inde neapolitanos acri⁹ vexare cepit. In etruria quoqꝫ factiones mouet. maxime vō florētie. q̄ mortuo friderico ſtatim in libertatē ſe vendicauerat. Florētinos itaqꝫ pōtificis ꝑtes defendētes iuxta fluuiū arbiā vt gibellinis vrbē relinq̄re ſint coacti. Quāobrē vrbanus quartus ſtatim in frāciā miſit. Ec carolū ſancti ludouici regis frēm e gallia vocauit. Et eo regni ſycilie rege declarato ꝯ manfredū obiecit. Tandeꝫ beneuētū ꝑuenit. facta cū manfredo pugnādi copia m̄ltis vtrīqꝫ interfectis. Manfredū deniqꝫ carolus interfecit. Et ſic carolus regnū in pace obtinuit.

Linea ſummoꝝ pontificū
Urbanus quartus

Urbanus q̄rtus papa. natione gallus. ex trecenſi gallica vrbe oriūdus. pr̄iarcha hieroſolimitanꝰ. alexandro pontifici ſufficit̄. Hic ⁊ ſi hūili loco natus. p̄ſtanti tn̄ ⁊ elegāti lingua fuit. q̄ aliqn̄ laceſſitus. cur vili p̄re ortꝰ eēt Rn̄dit nobilē virū nō naſci. ſʒ fieri. v̄tutis ⁊ nobilitatis ē. hic pontificatu ſuſcepto eādē māfredi tyrānidē q̄ʒ alexāder paſſus e gallijs ſtatim milites ꝯuocauit. quos māfredo obijceret. Cuiꝰ fuit poſtea inſtitutū ſolennitatem corporis xp̄i cū ꝓceſſionibus ⁊ octauis a cūctis fidelibꝰ celebrari. ꝓ q̄bus indulgētias maximas cōceſſit. Maiorē etiā interea ſolidioreq̄ʒ rebꝰ ſuis eccl̄ie opē vrbanꝰ pontifex afferre cogitauerat. Cuiꝰ rei cōficiende ſpem q̄ʒ p̄mum ē allata. cruce ſignatos cenſuit dimittēdos. Nā oratū francie regē ludouicū facile ī ſentētiā duxit. vt carolus prouīcie. ⁊ andegauoꝝ comes ipius ludouici cōſobrinus ac gener iuribꝰ potiret̄. Caroluſq̄ʒ pōtifici ⁊ regi facilē ſe prebēs oīa diſponere ac parare ceperat. tāte expeditioni. tāto muneri exeq̄ndo neceſſaria. cū vrbani pōtificis renūciatā mortē creditū eſt ꝯſtitutū caroli facinꝰ turbaturā. Pontificatus eiū ſui vrbanus morit̄ peruſij anno tercio. menſe vno. die quarto. ⁊ in cathedrali baſilica ſepelitur. vacat tum ſedes menſibꝰ q̄nq̄ʒ. hic ordines mēdicantiū fauoribꝰ ⁊ priuilegijs multū iuuit.

Clemens quartus

Clemens q̄rtus papa. guido prius fulcodij appellatꝰ eſt. natione narbonenſis. e villa ſancti egidij merito ob ſanctitatē ⁊ doctrinā pontifex creatur. Is cū iure cōſultoꝝ totius gallie p̄marius preſtātis q̄ʒ aduocati cauſarū in regū francie curia laude ornatꝰ eſſet. vxoreq̄ʒ ⁊ filios habuit. qua defuncta podieſis primo ep̄s. poſt narbonēſis archiep̄s. demuʒ ⁊ cardinalis ⁊ ſabineñ ſimul ep̄s fuit. Eū itaq̄ʒ celebris fame ⁊ magne reꝝ exp̄ientie cardinalē pontifex vrbanus cōponēdis inter heinricū anglie regē ⁊ ſymonē mōtis fortis comitem illius cōſobrinū ꝯtentionibꝰ legatū miſerat. de q̄ legatione pōtificalis eū addita dignitas reuocauit. Raroq̄ʒ alias quicq̄ʒ opportunius accidiſſe viſum eſt. q̄ʒ eiꝰ pontificis in ytaliaʒ aduentꝰ. Quē manfredi inſidias timentem nauigio q̄dam mercatorio religioſi mendicantis habitu terra veniſſe aſſerūt. Q̄ō ꝯſtat peruſiā primo cū aduentiſſet accerſiti cardinales. eū deduxerūt viterbiū. de q̄ vrbe amoliri ⁊ parare cepit. q̄ caroli ꝓpe diē affuturi conatibus accomoda iudicauit. Quāq̄ʒ carolus paulopoſt maſſilia ſoluens cū. xxx. triremibus ī tyberim eſt delatꝰ romāq̄ʒ ꝑuenit. Clemēs aūt doctrina. pietate. religione. hūanitate modeſtia ⁊ caritate in ꝓximū ⁊ paupem xp̄i ornatus. Bona eccl̄ie ita acute diſpenſauit. vt plus deo q̄ʒ affinitati ⁊ cognationi tribuiſſe videat̄. Duas habuit filias ex mortua vxore añ pontificatū ſuſceptas. Quaꝝ altere in monaſterū collocate. xxx. libras thuronēſiū puoꝝ dedit. Altere aūt q̄ marito ſue ꝯditōnis nupſerat trecētas libras turonēſiū dotis noīe numerari iuſſit. hac ꝯditōne ne q̄d vnq̄ʒ amplius peterēt. habuit ⁊ nepotē clericū. quē vbi cōperit tres p̄bendas (ita eñ canonicatus vocāt) h̄re optioneʒ facere cōpulit. vt quā vellet ex his retinere. duas relinq̄ret. Ueꝝ inſtantibus amicis vt nō ſoluʒ q̄ habebat nepoti dimitteret. ſʒ maiora ⁊ plura tribueret. Rñdit vir ſanctiſſimus ſe deo nō aūt carni ⁊ ſanguini victuꝝ. Deū ita velle vt ſua in pias cauſas erogarētur. nec eſſe dignū petri ſucceſſorē q̄ plus cognatōni q̄ʒ pietati ⁊ chriſto tribueret. Dū aūt viterbij eſſet hedwigē polonie duciſſam in ſanctas retulit. Delectatꝰ eſt mirifice doctrina bonauēture. Reliquū vite ſue tp̄us ieiunijs vigilijs orōnibus alijſq̄ʒ bonis operibus contriuit. hac cōmendatione moriens vir ſanctiſſimus cum ſediſſet annis. 3. menſibus nouē. magno de ſe apud oēs relicto deſiderio. viterbij ſepelitur. hinc contentio inter cardinales orta ē. cum dignus clementi ſucceſſor queritur propter quod vacauit ſedes annis duobus.

Bernardus cōpoſtellanus doctor

Bernardus cōpoſtellanus ſacerdos eruditiſſimꝰ ⁊ iuris vtriuſq̄ʒ doctor innocētij ſupioris familiaris ⁊ capellanꝰ. Cuiꝰ pontificis exēplo ⁊ diligētia excitatꝰ. libꝝ ī p̄mo decretaliū mētiōe dignū edidit. quē ⁊ apparatū vocauit. Alia etiā quedam compoſuit.

Cometa inſignis

Cometes noua ſtella in celo āno dn̄i. M.cclxiij. in celo apparuit inſigni magnitudine ſupra tres menſes ſurgens ab oriente cum magna luce. Et ad mediū celi occidentē verſus radios ſuos emittebat. Quo prius apparente. vrbanus quartus pontifex infirmari cepit. ſed eadem ipſa nocte qua vrbanus obijt, ⁊ ipſe extinctus eſt. ſic deficit apparitio eius.

Linea imperatoꝝ
Inter regnū
Alphonſus

Richardus

IMperij electores. poſt obitū friderici ⁊ cōradi filij anno. 1256. de impatore deligendo ꝯtendentes bifarie diuidūtur. In q̄ diuiſione duos imperatores. plures eligerūt. ſ. Alfonſum regē caſtelle. Et Richardū cornubie comitē vel comarchū. frēm regis anglie. Sꝫ neuter cōfirmatꝰ inter regnum adhuc in aliquot annos ꝓrogaᷓ. vſqꝫ ad tp̄a gregorij decimi ⁊ rudolphi romanorum regis.

PTolomeus lucenſis ſe q̄cq̄d rex eius tp̄is geſtaꝝ ſcripſit. vidiſſe p̄fatꝰ de carolo nude vt alij dixerit. Quoſdā adijt cardinales a clemēte pontifice miſſos carolū in lateranēſi eccl'ia hierl'm ⁊ ſicilie regē ⁊ beatricē vxorē reginā declaratos coronaſſe. Conſtat q̄ꝫ ꝙ carolus dictoꝝ regnoruꝫ corona ornādus p̄ ſolennē ſtipulationē cōſcriptaqꝫ q̄ extant ānnos duos de q̄nquaginta mille aureos in feudi penſionē ſbiectioniſqꝫ ⁊ recognitionis romane ſpopondit eccl'ie. Hiſqꝫ in federibus actū nec ſucceſſoꝝ cuipiā licere romanū imperiū. ſi etiā ab electoribꝰ demandatū eſſet. accip̄e admīſtranduꝫ. Nā ⁊ ſi terrebat pōtificem friderici primi ⁊ ſecūdi imp̄atoꝝ memoria. P̄n̄tis quoqꝫ tp̄is morꝰ formidabat. Alfonſus em̄ rex caſtelle imp̄iū ad qđ incōtrouerſia electus erat. armis ⁊ largitōe adnitebaᷓ accip̄e. Et comitē cornubie fratreꝫ regis anglie illius aduerſariū p̄uiſacientes. Germani electores ī carolū faciliter ꝯſenſiſſent. Nec id eq̄ tuliſſet aīo alfonſus. quē cōſtat in ytaliā ducturū fuiſſe. Niſi eū diſtinuiſſet heinrici friderici fratꝝ ſuoꝝ ſuſpitio motuū. quos regno pulſos extra hiſpanias exulare cepit. Heinricus em̄ in gallias. Fridericus in affricā acceſſerāt vt ſarracenos hic. gallos ille ad caſtelle regni incōmodo cōcitarēt. Et erat heinricus ditiſſimꝰ ex hiſpania aſportatis. Tandem alfonſus vir prudēs mortuo Richardo intuitu pacis volūtarie corā gregorio decimo omni iure ceſſit.

MIrabilis p̄egrinatio pploꝝ q̄ a peruſinis incipiēs. non ſolū ytalie ppl'os. verūetiā exteros adeo cōmouit. vt nō longis agmībus crucē ſeq̄ntes ad cōuicinas ciuitates miſericordiā cōclamātes. ⁊ pacē ſupplices cōmearent. Pueri quoqꝫ vſqꝫ ad. 2000. diabolica machīatione cruce ſignati ſunt. ac p̄ legiones ad diuerſas portus maris peruenientes. multi a piratis capti. pauci ad ꝓ̄pria redierūt.

Albertus magnus

ALbertꝰ magnus natione ſueuus ex oppido laugingen in ripis danubij ſito oriūdus. Ratiſponēſis ep̄s. ⁊ ordinis p̄dicatoꝝ ꝓfeſſor. His tp̄ibꝰ pariſius clariſſimꝰ ⁊ oībus p̄ferendus fuit. doctor eccl'ie celeberrimꝰ. ſplendor germanie. vite ſctītate ⁊ doctrine tante fuit. ꝙ nemo ei anteponendus ne dū eq̄perandus ſit. Quāobrē magni cognomē adeptꝰ ē. Anno dn̄i. M. cclxij. ratiſponenſi eccl'ie ep̄s in ordine. xxviij. p̄ficiᷓ. Ob amorē tn̄ doctrine relicto ep̄atu. p̄ multos annos colonie ⁊ pariſius publice theologiaꝫ ⁊ ph'iam docuit. Qui ⁊ oīa opera Areſtotilis cōmētatꝰ eſt. Et theologiā xp̄ianam acutiſſime aperuit. Sup̄ q̄tuor ſentētiaꝝ libros ſcribēs. magnā p̄tem biblie expoſuit. Euāgelia ⁊ ep̄l'as Pauli egregie declarauit. De aīalibus quoqꝫ librū perpulcrū compoſuit. Et alia laude digna. Tandē octuageſimū ſeptimū agēs annū colonie ſp̄ūm deo reddidit. Et ī choro eccleſie ſancte crucis ante ſummuꝫ altare in archa ſaxea aſſiſtente Sifrido archiepiſcopo colonienſi. ſummo honore ſepultus fuit. Miraculis quoqꝫ in vita ⁊ poſt obitum vt fertur claruit.

Bonauētura cardīalis

BOnauentura natione thuſcus. patria balneo reginus. Joanne fidanza. ⁊ ritella fidelibus cōiugibus ortus. Anno etatis ſue circiter ſecūdo ⁊ viceſimo habitum religionis ſancti franciſci deuotiſſime ſuſcepit. docente illum alexandro de ales tantam doctrinaꝝ perfectionem adeptus vt ſeptimo ingreſſus ſui ānoſ̄re lectus librū ſentētiarū in pariſienſi ciuitate clariſſime legerit. Et cathedrā mḡralē accepit. Tredecimo ipſius ingreſſus anno ordinis minoꝝ generalis miſter ⁊ theologus eminentiſſimus. ac albanenſis cardinalis epiſcopus (preter ſanctitatem maximā) etiam ingenij gratia ⁊ auctoritate maxima preditus. Clariſſimus in toto orbe habitus eſt. Qui pre ceteris doctoribus luculentiſſime ⁊ copioſe tum ſup̄ quatuor ſentētiaꝝ libros ſcripſit. Poſtillaſqꝫ ſuper lucam ⁊ alia ſcripſit de cōtemplatione de ſex alis ſeraphin. Regulam nouitioꝝ. Diui quoqꝫ franciſci hiſtoriaꝫ maiorem ⁊ minorem compilauit. atqꝫ ordinis cōſtitutiones. Eas ob res ⁊ ꝓ̄pter eius frequentia miracula cū etiam cor ipſius (incinerato corpore) incorruptuꝫ inuentum fuerit. Sixtus quartus pontifex ſummus anno domini. 1482. in ſanctorum pontificum numero merito aſcripſit.

Alexāder de ales doctor irrefragabilis

Alexander de ales pariſienſiū irrefragabilis ⁊ precipuus doctor ⁊ ipſe hec tp̄a clariſſima reddidit. Qui ī vltimo vite ſue ob exīmiā cū dei ſapiāꝫ ac ꝑ/cipuā eius deuotōem. q̄ꝫ habebat ad beatiſſimā v̄ginē mariā minoꝝ habitū ſuſcipere voluit. Cū ob eius amorē aliq̄d poſtulāti ſi poſſibilitas foret ꝓ virib᷒ adimplere pollicebaꝛ. Cui frater q̄ per vrbē cū ſacco elemoſinā petebat ait. Cum diu mūdo ſuietis cū magna fama ⁊ religio nr̄a nullū habeat mgr̄m. Rogo vt dei amore ⁊ v̄ginis matris eius ad vtilitatē aīe vr̄e ⁊ nr̄e religionis honorem habitum aſſumatis. Is r̄ndit ſtatim te ſeq̄r ⁊ faciā qđ petiſti. ſeculum deſerens ordinē minoꝝ ingreſſus. Qui cū eſſet accuratiſſime doctus ex mandato innocentij pape in theologia ſummā admodū copioſiſſimā ⁊ celeberrimā compoſuit. quā in partes q̄tuor diuiſit. inſuꝑ ⁊ vniuerſum ferme vetus ⁊ nouū teſtamētū poſtillauit. ꝓpter qđ fons vite appellari ꝓmeruit.

Guido bonatus

Guido bonat᷒ aſtrologus ꝑ idē tp̄us in ſyderalibus diſciplinis vniuerſo occidenti notiſſim᷒ ⁊ celeberrim᷒ fuit. Cui adeo ea ī facultate aperta fuerūt oīa. vt nil apud eam illi incognitum fuerit.

Martinus ſcotus

Martinus ſcotus ciſtercienſis ordinis (vt aiūt) frater magne doctrine ⁊ ſingularis vite vir ꝑ hec tēpora rome in p̄cio fuit ⁊ hiſtoriā breuē cōpoſuit. quaꝫ martinianā appellauit. Hanc tn̄ laudem predicatores cuidam ordinis ſui martino ep̄o tradunt.

Alexander de villa dei

Alexander de villa dei ſacraꝝ lr̄aꝝ profeſſor. de ordine ſancti bn̄dicti. quāuis aliq̄ frēm minoꝝ fuiſſe ſcribant. ꝑ id tp̄us etiam in grāmatica librum vulgatiſſimū cōpoſuit. quē doctrinale appellari voluit. Et ī ꝑtes tres diuiſit. Cuius initiū Scribere clericulis ⁊c̄.

Vincēti᷒ gall᷒ or. p̄di.

Vincentius gallus p̄ria burgūdus beluacēſis hyſtoricus ⁊ theologus ordinis p̄dicatorū frater ꝑ hoc ip̄m tempus claruit. Et innumerabiles hyſtorias multis ſꝰ voluminibus comprehendit. Quatuor em̄ ſpecula edidit de oīni ſcibili materia. Doctrinale. Morale. Naturale ⁊ Hiſtoriale. qđ vſq̄ꝫ ad annum domini 1254. perduxit. atq̄ꝫ alia multa cōpoſuit. videlꝫ libruꝫ gratie. librū de ſancto ioanne euāgeliſta. libꝝ de eruditione pueroꝝ regalium. ⁊ conſolatoriū de morte amici. Et quā maxime de laudibus diue ac glorioſe virginie marie tractatum celeberrimū edidit.

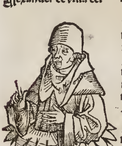

Florētini mortuo friderico ceſare. qui eos plurimū vexauerat in libertateꝫ ſeſe vendicantes ⁊ guelphos ab ip̄o ceſare eiectos in patriam reducentes rempu. reformarūt. Unde ⁊ duodecim antianos creauere. qui gibellinis reſiſterent. ⁊ ius populo dicerent.

Diſcordie quoq̄ꝫ ac lites ꝑmaxime inter ianuēſes ⁊ venetos ex quodā aſie monaſterio initiū ſumpſere. Que adeo peſtifera contagione cōualuere. vt res ip̄a ciuitatibus ip̄is plurimū fuerit pernicioſa. Et vniuerſe xp̄iane religioni in laqueum magnum prouenerit.

Paleologoꝝ imperij principiū apud ꝯſtantinopolim ſumpſit. Cū michael paleologus grecus theodero imꝑatori affinitate coniūctus pulſis e grecia gallis ac venetis. duobuſq̄ꝫ theodori filijs paruulis. q̄s eidē ex teſtamēto cōmendatos reliquerat interfectis. imperiū ſibi deſumens. imperauit annis. 45. Ingentis ſp̄us vir. Et ita latinoꝝ imperij finis fuit qđ ꝑ annos. 8. ⁊. 50. apud eos durauit. Exinde greci paleologi centum ⁊. 96. annos imperauerūt vſq̄ꝫ ad annū domini. 1454.

Hoſtienſis cardinalis

Heinricus cardinalis hoſtienſis cognomēto etiā hoſticēſis. vir hūani diuiniq̄ꝫ iuris ꝑitiſſim᷒. hoc tp̄e eas ob res apud Alexādꝝ pōtificē maximo habeꝛ in precio. qui ab ip̄o pontifice p̄monitus ſuꝑ toto decretaliū titulo lecturas putiles cōpoſuit. Sed ⁊ ſummā admiratione dignā in vtroq̄ꝫ iure cōſcripſit. Quam galli vltra montani compendioſam vocant.

Goffredus alter a ſuꝑiore celeberrim᷒ legū doctor. His tp̄ib᷒ floruit. ⁊ ea ī diſciplīa nōnulla ꝯpoſuit. ⁊ q̄ꝫ maxīe ſuꝑ codice digeſtoq̄ꝫ toto lecturas accuratiſſimas.

Aymonem anglicū ordinis minoꝝ generalē miniſtrū theologū ſanctiſſimuꝫ cum ſupraſcriptis floruiſſe conſtat. Qui inter cetera ingenij ſui monimenta breuiariū alexandri pape iuſſu correxit ⁊ rubricauit.

S. Thomas de aquino doctor

THomas de aqno ordinis ꝑdicatoꝝ doctor. alberti magni diſcipulus ex inſigni comitū familia. in cōfinibus apulie ⁊ ſicilie originē duxit. Cū motus regni ſicilie varij eſſent. doctrine ac religionis viā traxiſſe videt̄. Quo in tp̄e Cōradus ex gente ſueua imꝑator aqnū vaſtās. Thomā parētes eiꝰ genere nobiles. et in oppido primarij p̄ria ꝓfugi. caſſinēſis cenobij monachis cōmendatū reliq̄rūt alendū. vbi lr̄is ac religioni operā dare cepit. Eius em̄ p̄r landulfus noīe. mr̄ theodora e neapoli originē habuit. Qui ⁊ in ip̄is infantie rudimētis dei gr̄a preditus deinde ordinē diui dn̄ici ingreſſus religioſiſſimā ac ꝑfectiſſimā vitā vſq; in finē exegit. Ubi etiā p̄ter doctrinā maximā ad eā peruenit doctrine excellentiam vt nemini ph̄ie ⁊ theologie ſc̄ia ſecūdus habeat̄. Coloniā ei ꝑgens tantū profecit vt poſt aliq̊s annos apud pariſius primū in doctrina locum teneret. Ubi q̄tuor libros in ſentētias edidit. inde angelicus doctor appellatus. romā deinde ab vrbano accerſitus ſpretis dignitatibꝰ q̄ vltro offerebantur. totū ſe lectioni et ſcriptioni dedit. Et eius rogatu multa cōſcripſit. Reliquit poſt ſummā theologie ī tres ptes diuiſam ī q̄ſtiones diſtinctā. Summā ꝯ gentiles. Cathenā aureā. In q̄tuor euāgelia. Cōmentaria in bibliā. Et Areſto. libros ⁊ plīma alia. Totam q̄z naturalē philoſophiā ac moralē cōmentationibus expoſuit. Declarauit ⁊ Job. Compoſuit ⁊ officiū de xp̄i corꝑe. Quo ī opere plīme figure ve. teſta. cōtinentur. Qui etiā miraculoꝝ gloria noīatiſſimus euaſit. tandē iterato romā vocatus vt ad ꝯciliū lugdunēſe ꝑ Gregoriū. x. celebrandum accederet ꝑperās. cū apud caſſinū mōtem fuiſſet infirmitate correptꝰ Anno domini 1274. ſanctiſſime migrauit ad dn̄m. Nonis marcij. Quē poſtmodū ioannes. 22. pōtifex. ꝑpter crebra miracula in ſanctorum confeſſorum ⁊ doctorum numero aggregare voluit. Apud auinionē. xv. kal. auguſti Anno. M. cccxxiij. a tranſitu eius ex mūdo quinquageſimo.

Carolus rex

CArolus ludouici regis frācoꝝ frater manfredo rege interfecto a clemēte papa ſicilie rex declaratus. regnauit annis. 7. atq; ita paulopoſt ſicilie ⁊ apulie regna in ſuā ptātem redegit. In quibus cōpoſitis rebus eueſtigio viterbiū cū vniuerſo exercitu ad pontificē venit. vbi audiens conradinū adoleſcentē conradi ſueui nepotē in ytalia a gibellinis ꝯ guelphos fuiſſe vocatū. In etruriam. gibellinos domitos illico venit. ibiq; magna de hoſtibus ſtrage edita. cōradinū cepit ⁊ capitali ſentētia puniuit. Inde in regno confirmatus pacem cum piſanis inijt. Et cū eis in aphricā ī ludouici regis germani ſbſidiū traiecit. Ibiq; ludouico f̄re ex peſte mortuo inuēto cū Tunici rege pacē hac lege cōpoſuit. vt ꝑpetuo annis ſingulis ſibi ſuiſq; ſucceſſoribus tributū aliquot pēderet. inde ī regnū redijt. vbi petro aragonēſi ſiciliā ſe ſbdidiſſe reperit. deniq; ⁊ ipſe carolus morit̄. ⁊ neapoli ſepelitur. Huic ideo hieroſolimoꝝ regnū declaratum fuit. q̄z maria antiochie principis filia cui id regnū debebatur (qd̄ hugo eius nepos occupauerat) illud carolo huic regi deuouerat.

SEcta flagellantiū in ytalia ortum habuit. Et inde in alemāniam ⁊ galliā ꝓgreſſa bifarie. qui ſe nodoſis flagellis in q̄bus aculei inſerti erant flagellabant ad oſtētationē. Ex qua ſecta multi graues errores pullulabant. in pleriſq; locis circa fidem. ⁊ ſacramēta eccl̄ie. Que poſtremo in p̄te igne ⁊ gladio exterminata fuit.

FErunt theologi hāc orationem a ſummis viris laudatam hac tempeſtate. Benedictum ſit dulce nomē domini noſtri iheſu chriſti. ⁊ glorioſiſſime virginis marie matris eius ineternum et vltra amen. Nos cum prole pia benedicat virgo maria amen. Et q̄ hec legerit vel orauerit de ſingulis iterationibus auctoritate Clementis pape ob petitiōnem ludouici ſancti regis francie tres annos indulgentiarum habebit.

Philippus rex

Philippus ſancti ludouici regis filius patre germano in affrica defunctis. ibidem regiū munus ſuſcipiens regnauit annis quindecim. Uir certe vite ſanctimonia patri perſimilis. qui vitande contagionis cauſa ꝑmotus. dimiſſa aphrica. in ytaliam adnauigauit. pacem inter genuēſes ⁊ venetos ad quinquēniū compoſuit. Multa quoq; ⁊ laudabilia pro fide chriſti tum domi tū foris exegit pietatis opera. Et īter cetera memoratu digna beate marie magdalene corpus maſſilie iam diu a beato maximiano in villa ſui nominis cōditum. ornatiore ſepulcro. ⁊ maiore ſacello exornauit. Eiuſq; caput ſeorſum in theca argētea recludens. Alia quoq; conſimilia ⁊ multo maiora confecit opera.

Linea ſummoꝝ pontificū

Gregorius decimus

Innocentius q̄ntus

Adrianus quintus

GRegorius decim⁹ papa. natione ytalus. pr̄ia placētinus e viceconitū fa
milia mediolano pulſa. theobaldus antea vocat⁹. laudenſ archidiacon⁹
in aſya exn̄s. Viterbij collegio cardinaliū pontifex creat̄. Vir certe in oīm vi-
ta clarus prudētia reꝝ gerendaꝝ. fortitudīe animi. q̄ pecunias ⁊ res humanas
cōtemnebat. vſus hūanitate. benignitate in paupes xp̄i. ⁊ eos potiſſimū. q̄ ad
gremiū ſedis aplice ꝯfugiebāt. Hic pōtificatu ſuſcepto pacis amatoꝛ. Genuē-
ſes ⁊ venetos magnis inter ſe cladibus afflictos ad cōponendā pacē aīm adie
cit. philippi p̄dicti regis francoꝝ vſus prudētia. Eaqꝫ cōfecta floꝛētiā cū caro-
lo ſycilie rege acceſſit. Agentē florentie pōtificē pulcerrimā ꝯtemplatū vrbem.
q̄ erat bonitate cōpaſſio illius ex ciuibus q̄ gentis ſueuoꝝ imperatoꝝ operib⁹
ea vrbe extores exuleſqꝫ agebant. Et carolo rege in ſuam p̄ducto ſnīam illis re
ducendis operā cum p̄ntibus dare cepit. pugnādi ius interdixit. ꝓfectus inde
pōtifex recto itinere lugdunū p̄uenit. ꝓ celebrādo generali ꝯcilio. quo ⁊ paleo
logus impatoꝛ cōſtantinopolitan⁹ ꝓfectus. Et rudolphus in impatorē ab ele
ctoribus delect⁹ ē. Re in cōcilio bn̄ geſta pontifex gregori⁹ iter ad ytaliā eſt in-
greſſus. Cū veniſſet bellocadoꝝ expectantē ibi alfonſum caſtelle regē audiuit.
Qui multis ē queſtus nullā vt debuerat rudolphi ad imperiū electionē habu-
iſſe rōnem. Cū pontifex multis placauit rōnibus vt p̄tenſum ius ſuū nouo im
peratori deſignato cedere ꝯſenſerit. Inde per viennā luſanamqꝫ tranſmiſſis al-
pibus lōgobardia pontifex iter fecit. Cūqꝫ aretiū p̄ueniſſet ſanct⁹ ⁊ ſumma di-
gnus veneratōne diem obijt. Pontificatus ſui anno quarto. menſe ſecūdo die
decimo. Ad eius celebre etiam nūc ſepulcꝛ ſctitas ſua quanta fuerat miraculis
crebreſcentibus eſt oſtenſum.

INnocentius q̄ntus papa. natione burgūdus. Petrus tharentaſienſis an-
tea vocatus ordinis ſancti dn̄ici inſignis theologus. ſacris lr̄is doctiſſim⁹
Anno dn̄i. M.cclxxv. aretij pontifex creatur. Sub ipīuſqꝫ tp̄s florentini lega-
tione ſolēni romā miſſa abſolutionē ab excōicatione ⁊ interdicti amotionē ab
innocētio impetrarūt. genuēſes ⁊ venetos diſſidētes in ſuā ſnīam traxiſſet. niſi
repentina morte p̄occupatus fuiſſet. Qui ſecūda die ſexti menſis q̄ꝫ fuerat deſi-
gnatus in lateranenſi palatio defunctus. Qui ante dignitatē apud pariſius p̄-
dicando ⁊ ſcribendo maximo fuit in p̄cio. Qui cum eſſet doctiſſimus in ſacris
codicib⁹ aliq̄ vtiliter declarauit. ac ſuper ſentētiaꝝ libros mlt̄a egregie ꝯpoſuit.

HAdrian⁹ q̄nt⁹ papa. pr̄ia genueſ. familia fliſca othobonus antea vocat⁹
ex fliſthea gēte comitū lauanie genuēſi. rome ī atrio lateranēſi ī pōtificē ē
aſſumpt⁹. fuit aūt innocētij q̄rti nepos. ſctiqꝫ adriani diacon⁹ cardinalis ab eo
dē creat⁹. vir certe magni aī. veterbiū ſtatī ꝓficiſcit̄. vt caroli potentiā minueret
ad rudolfumqꝫ illico miſerat. q̄ ꝫ ac gregorio. x. ꝓmiſerat venire ytaliā diſtuliſ
ſet. q̄ bello aduerſus regē bohemie implicit⁹. impij iura ſpernē videbat̄. Tuti
oremqꝫ ytaliā a carolo ⁊ alijs tyrānis reddidiſſet. ⁊ ꝯſtitutionē de eligēdo pon
tifice in melioꝛē formā redegiſſet niſi mors obſtetiſſet. Que ⁊ alia dux magno
hadrian⁹ molit̄ aīo. ad q̄nq̄geſimū vl' vt aliq̄ h̄nt q̄drageſimū pōtificat⁹ die vi
terbij obijt. ſepeliturqꝫ in ꝯuētu fratꝝ minoꝝ. vacat tū ſedes dies octo ⁊ viginti.

Concilium lugdunenſe

COncilīū ſeu ſynodus maxima hoc āno lug-
duni a gregorio decimo p̄dicto pontifice in-
dicit̄. vbi attentioꝛe in primis cura atqꝫ diligētia
de afferenda hieroſolime rebus ope ē actum. Cō-
tulit vō ſe ad id conciliū michael paleologus gre-
coꝝ impatoꝛ. cū magno comitatu. ꝓuectus tercia
decima vice in ſententiā romane eccleſie grecos to
tiens deficiētes ꝯtraxit. Et vnioni oꝛiētalis ad oc
cidentalē eccl'iam tridētia tūc eius gentis peioꝛa-
tione ꝯſenſit. Secutiqꝫ illū nōnulli tartaree gētis
ſcithie ꝓceres ſacro baptiſmatis caractare p̄fuſi.
xp̄ianos ſe ⁊ catholicos foꝛe ꝓfeſſi ſunt. Sꝫ ⁊ ru-
dulph⁹ ab electoꝛib⁹ germanis ī rōnoꝛū regē im-
peratoꝛēqꝫ declarat⁹. ea ꝯditiōe a gregorio pōtifi
ce ī ꝯcilio ē accept⁹. vt ſeq̄nti āno ī ytaliā pacific⁹
veniens romā ad coronā inūctionemqꝫ accipiēdā
ſe conferret. Exinde rebus hieroſolime quātū poſ
ſet maximā opem ferret. Multaqꝫ ibi decreta fue-
runt oꝛdinata ad electionem ſummi pontificis. Et
ad chriſtianam religionem pertinentia.

Anno domini.1273.

Linea imperatoꝝ

Rudolphus

Rudolph⁹ comes de habſpurg.poſt lōgā vacationē impij.⁊ deueſtatōem
honoꝝ ī reḡ rōnoꝝ elect⁹ ē.cōi voto p̄ncipū.Et rex rōnoꝝ deſignatus hac
ꝯditiōe.vt ſeq̄nti āno romā peteret corone accipiēde cā.Cōfirmat⁹ a gregorio
in fauorē terre ſctē.Fuit eī vir prudēs ī agendis ſtrēnu9 ī armis iuſt⁹.deuꝫ ti-
mens. Cui nil ad excellētiā laudis deeſſe videbaꝛ.Robuſtiſſimo q̄dē corꝑe ac
pulcerrimo aſpectu viguit. Cōſilio q̄ꝫ ac magnitudie aī ac egregia liberalitate
extitit decorat⁹.Hijs ꝯditiōib⁹ ceſar fact⁹ imꝑauit ānis.19.implicitus multis
agēdis ī reḡ germāie. Alfonſus q̄ꝫ ꝑſuaſiōe gregorij pape ius oīe ſuū rudol-
pho ꝯceſſit.Cū aūt rudolph⁹ curie mgr̄ othocari reg| bohemie olim fuerat. ve
rū xp̄iane publice p̄fect⁹ inde nō minus belli q̄ꝫ domi clar⁹.miſſis ad othocaꝝ
legat| auſtriā ⁊ carinthiā ceteraſq̄ꝫ vicinis ytalie ꝓuīcias tanq̄ꝫ iur| impij repe
tit. Is eī othocar⁹ q̄ ⁊ p̄miſlaus dicebaꝛ q̄nt⁹ bohemie rex.cū obijſſet frideri-
cus dux auſtrie ſine liber| ſoror ei⁹ margarita hereditatē accepit.hec an⁹ otho-
carū ſibi virū acciuit.q̄ nō tam cōiug| etatē q̄ꝫ dotes aīo voluens ſterile mr̄imo-
niū ꝯ̄xit.⁊ p̄ncipatū nobileꝫ cōſecut⁹. Et vlric⁹ q̄ eo tp̄e carinthioꝝ p̄ncipatū tenebat ⁊ viri ſobole careret
accepta pecunia carinthiā othocaro carniolā marchiā ſclauonicā ⁊ alia tradidit. Repetijt igiꝛ rudolphus
q̄ñ nec auſtria muliebre feudū eēt.nec carinthiā ī iuſſu ceſaris vlric⁹ venūdare potuiſſet. renuit othocar⁹
⁊ imꝑatori q̄ aliq̄ñ ſibi ſuuiſſet impacato r̄ndit aīo. Sꝫ interuenietib⁹ amic| ea lege recōciliati ſunt vt au-
ſtria imꝑatori cederet. Exin dat| acceptiſq̄ꝫ filiab⁹ affinitas vtrinq̄ꝫ iūgereꝛ ꝓuincie de q̄b⁹ lis eſſent do-
tales fierēt.⁊ othocaꝝ ī v̄ba ſua iurare more maioꝝ expoſcit. Tādē ꝓuocat⁹ v̄bis vxoris othocarus col-
lectis nouis copijs cōueniūt ābo cū exercitib⁹ ī campis auſtrie trāſdanubiū.cōmiſſum ē atrox p̄liū ipa die
bti ruffi āno ſb̄ incarnatōe v̄bi.viij.⁊.lxx.poſt.cc.⁊ mille.diuq̄ꝫ marte dubio pugnatū.Ad extremuꝫ reli-
ctus a ſuis rex bohemie dū fortiter pugnat occidiꝛ.corp⁹ ei⁹ ꝑmittēte rudolpho ī bohemiā trāſlatū regio
honore ſepultū.Et ventzeſlaus fili⁹ regnū deinde obtinuit.viij.ānos nat⁹.marchio brādeburgeñ.tutorio
noīe.v.ānis gubnauit.Nicola⁹ pōtifex nihil ducēs antiq̄us q̄ꝫ caroli potētiā imminuere.idq̄ꝫ intētatū atꝫ
ꝑfectū ē.vicariatū eī impij ī etruria illi obligatur⁹ rudolphū īꝑatorē excuſatōi ſue p̄tendit quem ſimulauit
opē hieroſolime reb⁹ ex ꝯſtituto afferre req̄ſitū r̄ndiſſe id a ſe fieri poſſe nec debē niſi vſurpatā carolus di-
miſiſſet quā ſimulatōem vtrinq̄ꝫ pōtifex cōtinuauit.Rodulph⁹ eñ ſb̄pō etrurie a caroli vicariatu liberate
facto delinit⁹ romandiolā ⁊ rauēnatū exarchatū pontifici ⁊ eccl'ie reddidit. Nā poſt fractas apud forūliuiū
bonoiēſiū ⁊ florētinoꝝ copias oīs romādiola imperatorias erat ſecuta ꝑtes. Et minima q̄ ſinguli darēt
populi tributa percipiens rudolphus eos priuilegio ſb̄ imperio titulo liberos eſſe dixit.tandeꝫ rudolph⁹
ſenio ⁊ egritudine ꝯfectus ad quē acceſſit ventzeſlaus cū conthorali gutha filia ceſaris in Erffordia diem
obijt ad Spyrā deductus inter romanos imperatores ſepelitur.Anno domini.M.ccxci.die.xxij.Julij.

Conradinus

Conradinus friderici ſueui imꝑator| ex filio cōrado nepos. a gibellinis ꝯ̄
guelphos ī ytaliā vocat⁹.cū mario alemānoꝝ ſuoꝝ exercitu veronā primo
deinde papiā venit.indeq̄ꝫ ꝑ carrarieſiū oppida ad genuenſiū mare tranſijt. po-
ſtea maiore ex lōgobardia ⁊ romādiola gibellinoꝝ ꝯpato exercitu adiunāte gui
done ferētano comite marſtalani reg| caroli apud aretiū interfecit.inde romā cō-
ceſſit.pōtifex viterbij cū trāſeūtē adoleſcentē videret.dixit ipm tanq̄ꝫ agnū ad ce
dem ꝑduci.Hū eñ cū carolo campeſtri loco pugnauit. Conradin⁹ ⁊ auſtrie dux
adoleſcētes etate.ſicut ⁊ īfortunio pares ſigna vbi toto p̄lij tp̄e fuerāt r̄linq̄ntes
ſeceſſerūt agaſonis cuculione ꝯtecti ꝑ deuia latitarūt die autē octauo ab accepta
clade recogniti ad Carolū ꝑducti publico illos iudicō interfici iuſſit. Poſt hui⁹
conradi mortē ducat⁹ ſueuie cū ſignis ſuis nobilib⁹ ⁊ armis defecit.Cūq̄ꝫ impiū romanū duces ſueuie vſ-
q̄ꝫ ꝑ annū.12.50.glorioſe rexerūt.

S.Hegwidis

Venerat ad pōtificē heinric⁹ adoleſcēs Richardi reg| cornubie olim comitis
tūc defuncti fili⁹ multa p̄ni olim regna negocia apud ſedē ap̄licā tractatur⁹.
Guido mōtefort| ⁊ ipē adoleſcēs cū philippo rege frācoꝝ eodē ſe ꝯtulit.forte ac-
cidit vtrūq̄ꝫ ad rē diuinā ſcti Laurētij eccl'iam q̄ viterbij ē celebris.eadē hora pe-
tere.ſꝫ guido poſterior ingreſſus ꝯſpectū liberali ac regia poti⁹ facie adoleſcentem
caterua famulat⁹ ſtipatū q̄dā ex ſuis indicāte richardi filiū eē didicit. a q̄ ſymō p̄r
in anglia ꝑ dolū fuerat interfect⁹ nullāq̄ꝫ loci tētus reuerētia incautū aggreſſus in
terfecit.Equitib⁹ inde ſuis ⁊ pariter philippi regis deducētibus ad ruffuꝫ etrurie
prefectum incolumis peruenit.

Hegwidis duciſſa polonie.vidua mire ſctītat|.p̄nū gen⁹ ex bertoldo marchi-
one badēſi.duceq̄ꝫ meranie.mr̄nū ex agneta filia marchiōis orietal' ⁊ comi-
tis de Rochlitz ꝯ̄xit.ī oppido kitzing l̄ris edocta heinrico coḡmēto cū barba du-
ci Sleſie in vxorē data.tres filios.totidēq̄ꝫ filias genuit.Cuius ſenior in bello ꝯ̄ tartaros defecit. Nobile
mōſteriū ordis ciſterciēſiū ī trebnitz haud lōge auratiſlauia extruxit. cui filiā gerdrudē cū cētū v̄gib⁹ p̄fe-
cit.Et poſt obitū mariti vitā celibē ī eo duxit. Inter ymagines quas venerabaꝛ.beate v̄ginis eburneam
miro amore amplexabaꝛ.in manibus gerēs neq̄ꝫ ī morte dimiſit.Tandē cū ī oīni v̄tute ac abſtinentia vi-
tam deduxiſſet longam.felici fine quieuit.quā clemens ob crebra miracula inter ſanctas retulit.

Linea ſummoꝝ pontificũ

Joãnes viceſimꝰ p̄mꝰ

IOannes viceſimus p̄mꝰ. natione hiſpanꝰ vł portugalenſis. p̄ria vlixbonenſis. thuſculanus ep̄s cardinalis. petrus medicus antea vocatus. pontifex creat̄. Is vir alioq̄n doctus ⁊ viroꝝ doctrina cultoꝝ amantiſſimꝰ. tñ ignoratione reꝝ gerendaꝝ ⁊ moꝝ ineq̄litate leuis fuiſſe dr̄. ferunt hũc petrũ hyſpanũ medicũ. ĩ vita ſua multa ſcripſiſſe potiſſimũ canones quoſdã ad medicinam ꝑtinentes atq̧ librũ quē medici theſauꝝ paupeꝝ vocãt. Et ab eo probleumata ad imitationē Areſto. edita. Primã vo in pontificatu curã ſuſcepit michaelem paleologũ ad ꝓmiſſum ꝯſtitutãq̧ in lugdonēſi cõcilio vnionē ita hortari vt niſi eã ſeruaſſet. Carolo ipi regi fauorē fuerit p̄ſtiturus. ꝑ eiuſdē põtificis tꝑa veneti anconitanos bello mariq̧ acerrimo ꝓſecuti ſunt. Eodē q̧z tꝑe templarij tyrũ vrbē ꝓ expeditione xp̄iana admĩſtrantes ſolitã añ bellũ genueſe iuriſdictionē ⁊ portorioꝝ exemptionē venetis ĩ ea vrbe reintegrauerũt. Tergiuerſatus ē interea verbis paleologus cum ioanne romano pontifice. q̄ pontifex ruina oppreſſus camere quã edificari curabat. Octauo põtificatꝰ menſe exacto viterbij interijt.

Anno mũdi. 6476. Anno xp̄i. 1277.

Nicolaus tercius

NIcolaus terciꝰ papa. p̄ria romanꝰ ex familia vrſina iohãnes caietanꝰ antea vocatus. pontifex tandē creatur ꝓtracta in ſex mēſes electione. Nam cardinales poſt interitũ ioannis illico romã acceſſerũt nouũ in laterano pontificem delecturi. Et carolus rex ſenatorio functurꝰ munere cõclauis cuſtodie curam habuit. Que rebus eccle multũ ſibi plurimũ obfuit. Dum em̄ apte ꝑtinaciterq̧ gallicũ potius q̧ ytalicũ creari pontificē cõtendit. Electio ſextũ ꝓpe menſem cũ magno reꝝ orbis xp̄iani damno atq̧ incõmodo eſt dilata. Et ipe maximũ inde nõ magis patrũ q̧ pplóꝝ ytalie odiũ incurrit. Subſecuta eſt eiꝰ creatũ tam repentina q̧ digna correctio ioanne caietano cardinale. s. nicolai in carcere tulliano in terciũ nicolaũ pontificē declarato. Is em̄ gente oriũdus vrſina in romanis p̄ſtantiſſima animi dotibus corporiſq̧ ornatiſſimus fuit. vt multa fecerit. plurima intẽtauerit ſuã prudẽtiã ⁊ animi magnitudinē oſtẽdentia. Nihil tñ in põtificatu duxit antiquius q̧ caroli potentiã iminuere id ſua ingenij dexteritate ꝑfectũ eſt bertoldo em̄ vrſino nepote in romãdiole comitē declarato cũ nũcijs ⁊ lr̄is rudolphi miſſo omnē romãdiolã ꝓ eccleſia recepit. Cui ⁊ bononia tũc pariter fuit dedita. poſt quē latinus cardinalis alter pontificis nicolai ex ſorore nepos ĩ etruriã vicariatu impij liberã ſedis ap̄lice legatꝰ acceſſit. Is p̄ſtantiſſimꝰ ⁊ auũculi pontificis v̄tuti rñdens om̄i etrurie ad pacē quietẽq̧ ꝑducte. Gibellinis florẽtiã ac ĩ ceteras v̄rbis reductis eccle ingratus impoſuit. a q̄bus etruria q̄diu is põtifex vixit ꝓ eccl̄a ē retenta. fuit aũt vir magni cõſilij. vt cultor ⁊ amator doctoꝝ viroꝝ diceret̄. in ꝑcendis dignitatibꝰ cõibus oĩbus habitꝰ. Ideo Albanũ ex ordine minoꝝ hoſtiẽſem ⁊ portuenſem ex ordine p̄dicatoꝝ delegit. Edificijs p̄terea edes põtificios exornauit. cinxit menibꝰ pomeriũ. s. petri. baſilicas petri ⁊ pauli reſtituit. ac picturis exornauit. Scribunt neminē ante ipm ſacrificare religioſius viſum cũ ſemꝑ dũ ſolennia ageret lacrimas funderet. Erat religionis obſeruantiſſimus. Nõ caruit tñ rephenſione cũ ſuos nimis amare dr̄. ⁊ multa eis cõdonaret. Opera aũt rome reliquit vt in ea etate cõſpicua erecta inſtaurataq̧ apud ſctĩ petri baſilicã. apudq̧ lateranũ palatia ⁊ furiani ĩ cunino monte oppidi arcē cõmuniuit. In q̄ tercio pontificatus anno ꝓpe exacto apoplexia correptus vitam interrupit multis v̄tutũ oꝑibꝰ ſi lõgior fuiſſet vita gl̄ioſiſſime decorãdã. Uacauit inde menſibꝰ q̄nq̧.

Guilhemus placentinus medicus

GUilhelmus placentinus ciuis ⁊ medicus ſui temporis celeberrimus tempeſtate hac verone vbi publico ſalario legebat floruit. Et ibidē in Cyrugia edidit librum pulcrum ac vniuerſam medicinã de egritudinibꝰ vniuerſis. poſtea quatuor libris accuratiſſime comprehendit. curas vberrimas adiũgens.

GUilhelmus durandi ordinis predicatoꝝ vt aiunt profeſſor cognomẽto ſpeculator prouincialis epiſcopus. hoſtienſis diſcipulus. et canonũ preſtantiſſimꝰ doctor. hoc tempore ſicut ipemet in ſuo ſpeculo in titulo de feudis teſtatus eſt. Summã perutilem compoſuit quã ſpeculum nominauit. a qua ⁊ ipſe ſpeculatoris cognomentũ accepit. Aliud quoq̧ volumen edidit vt q̄dã ferũt qd̄ Rationale diuinoꝝ officioꝝ appellauit.

Guilhelmus durandi Speculator

SArraceni ex aphrica ſoluentes vtroſq̧ hyſpanias opprimũt. Sed chriſtiani celice ſignati in eos irrumpentes maxima cede profligarunt.

CUm in traiecto homines vtriuſq; ſexꝰ ſuper ponte coreis ac vanitatibꝰ operā darēt. Cōtigit ſacerdotē cū diuiniſſimo ſacro eucbariſtie ad egrotantem deferendū ptrāſire. Illi imemores diuine rei cultū vllū ac reuerentiam adhibētes. ponte fracto in aqua Moſe. ad 200. homines aq̄s abſorpti ſunt atq; perierunt.

MUlier q̄dā nobilis in ꝯſtancieñ dyoceſi. cum pareret inſolitum partū edidit. Cum leonem viſu mirabilem hac tempeſtate peperit.

MOnſtrum quoq; in ſueuia ſuperiori apud oppidū eſlingē vt ferūt mulier enixa ab vmbilico vſq; ad ſummitatē duo habens pectora. ac capita ſeinuicē reſpiciētia. brachia q̄tuor ſeinuicē amplectentia ⁊ duo ferenda. Illico tamen poſt partum obijt.

COmites nobiles ſueuie q̄ndecim federe ſe ꝯiūgentes. rudolpho imperatori moleſtias q̄ꝫ plurimas inferentes inter q̄s p̄cipui fuerūt comites de montfort. belffenſtein ⁊ de wirtenberg ac Tockenburg. eoꝝ tñ bonis ac poſſeſſionibꝰ vaſtatis. imperio ſb̄ijciendos perpetuo cogit. Deinde caſtra p̄donum i germania in pleriſq; locis deuaſtans ab alpibus ytalie vſq; ad britanniā pacē firmanit.

COntinuauerant ad id vſq; tēporis veneti ⁊ gennenſes bellū pridē apud ptolomaidā inchoatū. & q̄ aliq̄ repetere ad hoc tēpus cū ſe oportunitas loci dederit ducimꝰ. ad ānū terciū ſexageſimuꝫ duodecieſq; centenū. Raynerio zeno duce. veneti q̄nq; ⁊ q̄nquaginta triremes ad ſicilie oram miſerunt. q̄ claſſi genuenſi vt ſperauerāt nō inuenta in aſiā nauigauit. Caſuq; apud tyruꝫ obuia genneſiū nauis cetea eſt expugnata. portū deinde venetus eadem qua nauim ceperat leticia igreſſus tyro vt potiref adnixꝰ ē auxilijs ad expugnationē terreſtribus ptolomaida accone acceſitis. Ceſſit tñ conatꝰ inanis. Queſitā interim reddendi cōmodi vicem genuenſis inuenit. q̄ nauim onerariā. tardaſq; decē venetijs ſolituras. quo in aſiam mercimonia deferrēt certior factus. Triremes ſexdecim ad gulphi fauces curauit poſt ſcopoluꝫ in inſidijs expectaret. Sꝫ admoniti ab exploratoribꝰ veneti expoſitis in litꝰ mercimonijs ab epyrotis p̄tecti. naues vacuas amiſere. Tercio abinde anno claſſis veneta q̄tuor ⁊. xx. triremiū. tribꝰ genueſiū triremiū q̄ꝝ prefectus erat lanfrācus borbonꝰ apud lilibeū fortuitu obuiā eos cepit. Qđ cū genuā ē perlatū educta aduolauit duo de triginta triremiū claſſis. q̄ per q̄ſitā accuratiſſime venetā ad drepani portū reperit. ꝯflictuſq; habitꝰ ē acerrimꝰ. in q̄ maximuꝫ genueꝰ reſpu. accepit incōmoduꝫ. Nanq; tribꝰ ex ſuis triremibus i p̄lio crematis. cetere oēs p̄lio ſupate vtrinq; crudeliſſime fuerunt capte. Que clades accepta a genuenſi effecit vt michael paleologus illꝰ ſocietate ſpreta inducias cuꝫ venetis ꝯſtituerit q̄nquēnales. Eodēq; anno triremes genuenſiū. xxv. admirato ac p̄fecto auria. venetis. xxx. apud mothonū cōcurſure quū viderent retroceſſit genueꝰ. Et nauis oneraria mercibꝰ venetoꝝ magni valoris plena. apđ euripū expugnata potiti ſunt Eadēq; gennenſis claſſis orā crete circūuecta Caneā illꝰ inſule oppidū cepit. ſpoliatūq; penitus diripuit.

SCribit ptolomeꝰ luceꝰ nicolaū pōtificē niſi eiꝰ cōſilia mors occupaſſet. reges duos vnū lōgobardie. alteꝝ etruſcis fuiſſe datuꝝ q̄ regibꝰ ſicilie atq; germanis ip̄ſ titulo abutētibꝰ euertēdi ytaliā (ſicut ſepe fecerāt) adimeref. inuitq; vrſinos eū potiꝰ fuiſſe. q̄ꝫ alios ad id faſtigij euectuꝝ. Quinetiā ꝯſtat pōtificē ip̄m deturbādo ſicilia carolo nō nihil initꝰ dediſſe petro arragonū rege ioānis porthicij operā ſuaſo. vt iure hereditario ꝯſtātie vxoris ſue p̄teſo. id regnū recipe adniteref. Cōſtituit ꝟo is pontifex lege p̄mulgata neminē regio ſanguine ortū ſenatorem vrbis decetero fieri. Et alijs q̄cūq; fierent anni temporis in magiſtratu concedere nullis etiam futuri pontificis auctoritate licere.

TArtari armenis iūcti centū milia babilonē. ſupant. Et multis eoꝝ iterfectis in fugam vertunt. Sycilia quoq; inſula hoc anno a carolo predicto petro arragoneſi defecit. Ubi apulie princeps caroli ip̄i filius nauali prelio ab aroganū filio cum multis captus in apuliam ducitur ⁊ carceri mancipatur.

Martinus quartus papa. ſymon antea vocatus. tituli ſancte cecilie pꝛſbyter cardinalis. natione gallicus. patria turonēſis. tandē poſt longā cōtentionem qui ad q̄ntū ⁊ dimidiū in diuiſionis mēſem ytalicis vrſinoꝝ abſentia ſuperatis. pontifex electus. viterbij coronari noluit. ꝙ ei ciuiati ob impetū in cardinales vrſinos factū interdictū a ſacris putabat. Et vrbē veterē delat⁹. ibiq̄ȝ coronā accepit. Reſurrectionis autē die ſex cardinales creauit. Regē carolū ad ſe venientē. cū in noui amiciſſimiq̄ȝ pontificis amplexū cucurriſſet. oblataȝ ab eo ſenatoriā dignitatē adminiſtrauit. quo a nicolao priuat⁹ fuerat reſtituit. Eiuſq̄ȝ inſtantia paleologū impatorem pacta lugdunenſis ꝯcilij non ſuantē. Et petrū arragonēſeȝ contra ius faſq̄ȝ ſiciliā occupantē anathemate notauit. Hec primo pontificis martini anno ſalutis primo octogeſimo ⁊ duodecies cēteno geſta fuere. Eius q̄ ſecutus ē anni principio peruſini in fulgmates delati. poſt editaȝ in agro vaſtitatē obſiderūt vrbē q̄ inde vi capta pontifex illico peruſinos excōicauit. ſꝫ miſſi oratores eos ingenti pecunia mulctatos ecc̄ie cōciliauerit. Bellum deinde in flāminia contra foroiulianos ab eccl'ia deficiētes geſſit. Quos etiam breui adiuuante guidone montis ferretri in fidē recepit. Pontifex aūt tot curis circūuentus vrbeuentanis etiā tumultuantib⁹ (nam gibellini guelphos expulerant) peruſiū ꝓficiſcit̄ vbi non multo poſt lenta febre diu vexatus. tandē moritur pontificatus ſui anno quarto. mēſe vno. Sepeliturq̄ȝ in cathedrali baſilica. Ad cui⁹ ſepulcrū multi valitudinarij delati. priſtinā valitudinem ſanctiſſimi pontificis meritis a deo recepere. vir em̄ bone vt cōſtitit mentis ⁊ oīa probe in pontificatu geſta cum ſanctimonia peregit.

Anno mūdi. 6484. Anno xpi. 1285.

Honorius quartus papa. pr̄ia romanus. e gente ſabella vetuſta ꝓcerū familia. iacobus antea vocatus diaconus cardinalis peruſij pontifex creatus. Cum nec diuturna ſedis apl'ice vacatio. ꝙ cardinales motus. veriti quos alias diuturnioꝛ ſedis apl'ice vacatio dederat. Romā venit anno dn̄i milleſimo ducenteſimo octuageſimo q̄nto. frater eius pandolfo ſenatoriaȝ dignitatem tū gerente. per cui⁹ tempa mgr̄atus. romana res iuſte ⁊ q̄etiſſime fuerat adminiſtrata. Pontifex aūt apud ſanctā ſabinā in auentino habitauit. quas ab eo tūc edificatas edes nunc deſertas dirutaſq̄ȝ videmus. fouitq̄ȝ hic pontifex gallicoꝝ regū vbiq̄ȝ ptes. Fuit aūt vir ī omī vita ꝓbatiſſimus ⁊ xp̄iane religionis amantiſſimus. Nā ⁊ ordinē carmelitaꝝ nō ſatis in cōcilio ꝓbatū. mutatis clamidib⁹ nigris in albas. Et a multis impugnatū priuilegijs ꝯfirmauit. Solū aūt cardinalē ioannē boccamatium ep̄m tuſculanū ſuo pōtificatu creauit. viros dicēs ⁊ eoſdē bonos ⁊ doctos nō etiā rudes ⁊ reꝝ humanaꝝ ignaros in tantū collegiū coaptandos eſſe. adeo aulicos amauit. vt q̄tannis eſtate p̄ſertim tybur ꝓficiſceret̄ vitandi eſtus vrbani cā. vn̄ multe egritudīes orūt̄. Cū vo armis a guidone feltrano vexaret̄. tandem ſuperato guidone totā flāminiā breui recipit. Nō diu tn̄ poſt morit̄ pōtificatus ſui anno ſecūdo. die vno. Corpuſq̄ȝ ei⁹ a ſc̄tā ſabina ad baſilicā petri magna funeris pompa tranſfert̄ ſepeliturq̄ȝ ſepulcro marmoreo qȯ adhuc extat. Vacat tū ſedes menſib⁹. x. cū apud ſanctam ſabinā conclaue haberet̄. multi cardinales repentina egritudine ſunt correpti.

Rudolfus impatoꝛ cācellariū ſuū ī etruriā mittēs pꝛīcipalē de fliſco genuenſem oēs q̄ pecūiam attribuerīt ī libtate dimiſſos ip̄ij fideles ꝓnūciauit. ꝑ quā occaſionē lucēſes duodecim milibus aurei datis libtate donati ſunt. Et florētin⁹ ppl's ad q̄etē iā ꝑduct⁹ nouā inchoauit ſaluberrimāq̄ȝ regiminis formā Que ī nr̄a q̄ȝ tpa licet aliq̄n a gallicis regib⁹ interrupta ꝑuenit. Creati ei ſunt ſex mgr̄at⁹ bimeſtres futuri. Quibus artiū prioꝛib⁹ fuit appellatio. Et ſeptim⁹ breui addit⁹ vexilifer iuſticie appellatus.

Oppida q̄dam in ſupiori ſueuia q̄ prius ville cenſebant̄. Ab impatoribus muris cincte ciuilibus ac municipalibus libertatibus donata ſunt precipue Eſling Reutling ⁊ heilbrūna.

Linea ſummoꝝ pontificū

Martinus quartus

Honorius quartus

Piſcem marinū leonis effigiem habentem. hoc ipſo anno apud centūcellas menſe februario captū fuiſſe tradūt quē e mari extrahētes vllulatū ⁊ hoīs planctū dediſſe ferunt. Et ad pontificē in vrbe veteri perlatū vniuerſos ī ſtuporē ſui ꝯuertit. Et ſignū magnū diſſidij fuit.

Vitulus villoſus ⁊ vrſorum more vngulis armatus hijs temporibus ex ipſius martini conſobrina naſcitur. Quam ob cauſam martinus rubore perfuſus. omnes vrſorum ymagines e domibus ſuis abradi fecit.

Carolus ſecũdus rex Sicilie

Carolus ſecũdus ſicilie regis filiꝰ. hoc anno p̃re defuncto. adoleſcẽtulus p̃ri in regnũ ſuccedẽs regnauit annis. 25. Hic galloꝝ ſuoꝝ exercitu fretꝰ. ꝯ petrũ arragonẽſem mouit. Et poſt multoꝝ vtriuſq̨ p̃tis cedes petrũ ip̃m carolus vulnerãs. haud tanto poſt interijt. Et deinceps ab aduerſario liber reliquũ tẽpus ĩ pace cõſumpſit. quinto deinde regni ſui anno cuꝫ etiã vngarie rex ſine virili prole defeciſſet ex vxoria hereditate etiã illud regnum accepit. Et carolo primogenito ſuo ꝯceſſit. Tandẽ cũ. xl. etatis annos cõpleſſet moriẽs quatuordecim ex maria vxore hungarie regis filia reliquit filios. nouẽ. ſ. mares ⁊ q̃nq̨ femellas. Quoꝝ notiores fuere carolus cognomento marcellus vngarie regni titulo inſignitus. Ludouicus q̃ ordinẽ minoꝝ induit. Et poſtea in ſctõꝝ numero aggregatus fuit. Et terciꝰ robertꝰ q̃ illi ⁊ p̃ri in regnũ ſucceſſor fuit.

Wentzeſlaus eiꝰ noĩs ſecũdus. rex bohemie ſextꝰ. filius othocari poſt ĩteritum genitoris filius. viij. annos natu ab ottone marchione brandeburgẽſi in franconiaꝫ adductus regnũ tutorio noĩe ab eo. v. ãnis gubernauit. Reuerſus puer ſb̃ imperio m̃ris fuit. Regnũ deinde ex ventzeſlai arbitrio ordinatum. Quo regnãte eodẽ ãno q̊ ptolomaida a ſarracenis occupata in hãc vſq̨ diem tenet. Pragã ferme vniuerſam igne familiari exuſtaꝫ liberalitate regis cunũq̨ diligẽtia atq̨ impẽſa ita inſtauratã vt felix incendiũ fuiſſe videret. vxor deinde eius Gutha filia rudolphi ceſaris bella inter albertũ frem̃ ſuuꝫ ⁊ maritum diremit. Ferunt aũt ĩ coronatõne ventzeſlai minꝰ nouẽ. ccc. equitum milia apud pragam ex regia curia cibos accepiſſe. peditũ võ infinitã multitudinẽ paſtã ſubieciſſe ⁊ polonus ventzeſlaũ a quibus diadema ſuſcepit. filiũ quoq̨ ſui noĩs. xiij. annos natu petẽtibus hungaris regeꝫ dediſſe. Sꝫ cũ bonifacius pontifex maximꝰ carolũ adoleſcentẽ regis ſycilie filiũ eo miſiſſet. Et hũgari animũ mutarẽt filiũ ſuũ albe coronatuꝫ ⁊ ſacrã ſimul coronã ad ſe recepiſſe. Nec diu poſtea vite. xxx. ſue etatis anno ex tabe eũ obijſſe ſcribunt. Morteꝫ eiꝰ bohemos magno merore perſecutos. Fuerat eñ manſuetus ⁊ clementiſſimus princeps ⁊ admirãdus ſanctitate. cui ſucceſſit wentzeſlaus eodem nomine moribus tamen longe diſpar.

Wentzeſlaus ſecũdus rex Bohemie

Thadeꝰ florẽtinꝰ medicꝰ

Thadeus natione florẽtinus medicus celeberrimus hijs tp̃ibus apud bononiã legẽdo clarus exiſtẽs. Qui cũ doctiſſimꝰ h̃retur adeo obſcura om̃ia hippocratis ⁊ alioꝝ p̃ricipũ ĩ medicina detexit ⁊ explanauit. vt alter hippocrates ſuo tp̃e hitus fuerit. Et q̃ nuc ad manꝰ h̃ntur hec ſunt. Expoſitio afforiſmoꝝ hippocratis. ⁊ pronoſticorũ eiuſdẽ. Duaſq̨ expoſitõẽs diuerſis tp̃ibꝰ accomodatas ſup librũ Galieni. q̃ dr̃ microtegni. hoc ẽ minor ars. Itẽ librũ de ſeruanda ſanitate. Et ad varias valitudines ꝯſilia multa. Itẽ in libro acutorũ hyppocratis expoſitõem edidit ac etiã in ſynagogis iohãnicij ⁊ aliq̃ alia. Tandẽ octogenariꝰ morit̃ bononie circa ãnos dñi Mille ducẽtos ſeptuaginta.

Qui ob celebrẽ eius famã. diuitias cumulauit innũeras. Nã a principibus ytalie cõuocatus. l. aureos in mercedẽ diurnã paciſci conſueuerat. Ab honorio võ ſummo pontifice ſemel vocatꝰ. nõ prius accedere voluit. quã cẽtum aurei illi indiem ſtatuerẽt. Vñ liberatꝰ põtifex decem milia illi aureorum condonauit.

Philippꝰ frãcoꝝ rex

Philippus frãcoꝝ rex cognomẽto pulcer philippi regis filius hoc anno p̃re ip̃o defuncto francis regnare cepit. Et regnauit ãnis. xxix. hic ꝯtra edouardũ angloꝝ regẽ grauiſſimũ gerens bellũ multa incõmoda accepit. atq̨ bonifaciũ octauũ pontificẽ ꝓpter ip̃ius arrogãtiã in carcerẽ trudi fecit. Indeq̨ cũ tẽplarios milites oĩno extinguere ſtatuiſſet primo generalẽ eoꝝ m̃grm̃ cũ multis exuri fecit ac alios crudeliter interficiẽs reliqui oẽs timore perterriti e regno fugierũt. Iudeos etiã direptis eorũ bonis ob auariciã ſuam ⁊ quedam eorum maleficia e regno ſuo expulit.

Egidius romanꝰ ordi. heremitarum

Egidius romanus ordinis heremitaruꝫ generalis prior ⁊ bituricẽſis archiepiſcopus. ac primas aq̃tanie declaratus. hijs temporibus ob ingenij magnitudinem theologorum princeps appellatus eſt. qꝫ quidem cõijci poteſt ſi a curioſo lectore eius volumina ꝑſpiciãt. hic nãq̨ ex illuſtri colũnẽſiũ rõnorũ familia natꝰ cũ lõgo tp̃e ordineꝫ ſuum oẽmq̨ ecclã doctrĩa ⁊ moribꝰ illuſtraſſꝫ. pluimoq̨ labore p̃ceptoris ſui thome aq̃natis op̃a apd̃ piſiꝰ defenſaſſꝫ. tãdẽ miraclis clarꝰ btõ fine ꝺeuit. Quo ſctitatis merito btũs doctor appellatꝰ ẽ. Pl'aq̨ edidit librorũ volumĩa. Sup libros ſniarum. Cõpendiũ theologie. ſup oẽs Areſto. libros etiã rheticorũ q̃olibeta ⁊ varia alia.

Anno mūdi. 6487. Anno xp̄i. 1288.

Linea ſummoꝝ pontificū

Nicolaus quartus

Celeſtinus quintus

Nicolaus qr̄tus papa natione picenus. e ciuitate aſculana. Hieronimus antea vocat⁹ ordinis minoꝝ frater deinde p̄ſbyter cardinalis apud ſanctam ſabinā decimo menſe poſt mortē honorij pontifex creat̄. Collocaturqꝫ in petri ipſius ſancti cathedra. Iſqꝫ illico ſe cū curia ad vrbē tranſtulit reatinam. Et poſt annum romam reuerſus apud ſanctam mariam maiorē curiam tenuit cardinales creat ex omni fere religione. Omnes eñ pariter amabat. nec plus ſe debere affinibus ꝛ cognatis quam cuiuis bono arbitrabat̄. baſilicam apud mariā maiorē cū iacobo colūna reſtituit. vt in fornice maiori apparet. Vñ ſaluatoris ipiuſqꝫ pōtificis ꝛ iacobi cardinal' ymago adhuc cernit̄. anteriorē qꝫ ꝛ poſteriorē ꝑtem baſilice lateranēſis reſtituit. Per ei⁹ viri alioq̄n boni tempa multa ī orbe xp̄iano infeliciſſima acciderūt. Ju primiſqꝫ vrbs roma ciuiū agitata diſſidijs incēdia atqꝫ cedes plurimas ꝑtulit. Vnicū tñ habuit ſecūdus pōtificat⁹ p̄dicti ann⁹ letiſſimū. pacē arrogones iter ꝛ gallicos reges ꝯſtitutā. Ea v̄o cōſtitute pacis leticia haud quaq̄ꝫ fuit xp̄iano pp̄lo diuturna. Tripolis eñ ſecundo pontificatus anno ferro ac flāma a ſoldano euerſa fuit. quāqꝫ multos milites proprio ere trāſmiſit. alioſqꝫ plures cruce ſignandos mittere curauit. Quarto deinceps Nicolai pōtificis anno Rudolphus imperator germanus obijt. adolphuſqꝫ aſſumptus ē. Nicolaus autē tedio animi (vt q̄dam putant) qđ male ſibi cedere oīa videret rome pōtificat⁹ ſui anno quarto mēſe vno. die viij. morit̄. ꝛ apud ſanctā mariā maiorē ad caput baſilice ſepelit̄. Poſtea cardinales peruſiū profecti. vt liberius eligere pontificē liceret rem ipſam diſcordijs inteſtinis biennio menſeqꝫ tercio in longum deduxere.

Celeſtinus q̄ntus papa petrus moroneus antea vocatus. ꝓfeſſione anachorita p̄ria eſernienſis ſecūdo a ſulmone miliario cenobiū incolens ad maielle mōtis radices peligne genti religione p̄ ceteris venerandū. inſtāte carolo rege ꝛ latino cardinali pōtifex creatur. Iſqꝫ decreto de ſua electione facto hortante carolo rege aſſentiens. Celeſtiniqꝫ tercij nomē aſſummēs a collegio rogatus adduci nō potuit. qui accerſitis ad ſe cardinalib⁹ aquilā vrbē vſqꝫ acceſſit. vbi cōſecratus duodecim creauit cardinales. Seruauit v̄o eandē vite normā auſteritateqꝫ celeſtin⁹ in qua tot ante annos fuerat macerat⁹. paucis extrinſecus dignitati ꝯceſſis. Cui inſeruire ac ſe accomodare ꝓ viribus ē adnixus. Sed ꝑtim cuꝫ parua ac oīno nulla deſtituit exꝑientia. ꝑtim calliditas ꝛ importuna aulicoꝝ decepit auaricia. ꝑtim effecti ſenectuti corpis imbecillitas ab actōne prohibuit. Et multa illico omitti. pleraqꝫ pperam ꝛ ſordide cōmitti cepta. Inde ꝑniciosas eſſe viri inſenſati ineptias plurimi propalam vociferati ſunt. Que ſancto viro renūciata ſuaſerūt. vt male populo xp̄iano ſibi ꝛ aīe ſue pei⁹. aſſumptū pōtificij muneris onus abrenūciādo dimitteret. id cū multis cōicatū ad caroli regis aures ꝑueniſſet. eū ꝑpulit vt pontificē amātiſſimū regni ſui decus neapoli duceret. Qua in vrbe facili⁹ auerti poſſe a pontificatus dimittēdi ꝓpoſito videretur. Ferūt aūt bn̄dictū Caietanū cardinalē ananinū gratia doloſe vſuꝫ qua apud pōtificē ceteros antecedebat. iuris pōtificij decreta q̄ excellēter doct⁹ erat vndiqꝫ ad ſuā intentionē ſelecta ea rōne illi oñdiſſe. vt impoſitū ſibi ſalutis aīaꝝ totius orbis onus vir timoratus ſuas vires ſuꝑaturū exiſtimās dimittere ſtatuerat. Qđ cū eſſꝫ facturus ꝯſtitutionē edidit declararantē potifici licere romano pontificaleꝫ dimittere dignitatē. Poſt parūqꝫ cardinalibus collegialiter cōgregatis. pontificatū quē paulomin⁹ ſex mēſib⁹ adminiſtrauerat ſe abdicās alteri⁹ ſubrogandi poteſtateꝫ illis arbitriūqꝫ ꝑmiſit. Nec m̄lti itercefferūt dies cū bn̄dict⁹ ip̄e ī pōtificē ē delect⁹. cui octauo bonifacio fuit nomē. Petrus auteꝫ morrone⁹ ad priſcā anhelās heremi vitā clādeſtine neapoli ē ꝓfect⁹. Qđ cū bonifacio ē renūciatū. miſſis eq̄tibus retractū de via illū ī cuſtodia haberi iuſſit. Verebat̄ eñ vir ip̄e aſtut⁹ ne pp̄li petrū poti⁹ ſanctitate recognita cōſpicuū. q̄ꝫ ſe doctrina ꝛ elatōe redūdantē ꝓ petri vicario ſeq̄rent̄. campanie deinde in arce tam arcta teneri cuſtodia iuſſit vt inde mortē illi acceleratā fuiſſe ſit crēditū. Sūt q̄ ſcribūt eū poſt mortem miraculis claruiſſe. quē clemēs q̄nt⁹ ſctōꝝ nūero aſcripſit. Cui⁹ celebritas. xiiij. kal'. Julij obſeruatur.

Vgolinus ep̄us

Vgolin⁹ vrbeuētan⁹ ordis heremitaꝝ diui auguſtini luculētiſſimus theologus ꝛ doctor. ꝑmo arriminēſis ep̄s. Et poſtea ꝯſtātinopolitan⁹ p̄triarcha p ħ tp̄s ꝑſiūs ꝑmā cathedrā tenēs maximo ī ꝑcio habit⁹ ē. q̄ vna cū l'ris morib⁹ etiā ornatiſſimus eēt. Et ip̄e eccleſiam dei tum docendo legendo ꝛ ſcribēdo mirūmmodū adiuuit. Scripſit hic primo de differētia ydeomatū lib. j. ꝛ ſuꝑ quatuor ſententiarū libros laudabilia copoſuit cōmentaria. Sed ꝛ quodlibeta plurima oīm iudicio digniſſima diſputauit.

Hugo quoqꝫ boliom⁹ predicatorum ordinis inſignis doctor ꝛ cardinalis p̄ſbyter hec ipſa tempora tū vite ſanctimonia tumqꝫ voluminib⁹ a ſe editis illuſtrauit. Idem fecit Jo. de parma ordinis minoꝝ ꝓfeſſus ſacre theologie magiſter ornatiſſimus.

Linea imꝑatoꝝ
Adolffus

Adolphus comes de naſſaw vir ſtrenuꝰ a germanis electoribꝰ poſt obitū rudolphi oīm ſuffragijs ceſar creatus. In eiuſdem imperij ſpem titulumq̧ aſſumptus eſt. ⁊ imperauit annis ſex. vir certe inſignis ſed paꝝ militie ⁊ pecunijs potens. Qui imperio ſuſcepto q̄uis a pontifice nō coronatus fuiſſet. anno dn̄i M.cc.xcij. exercitū mouit ⁊ potenter miſnam ingredit̄. cui occurrit wenceſlaus rex bohemie in grunhaym vbi filiū ſuū rupertum ⁊ agnetam filiam wentzeſlai ꝑ ſponſalia iungunt. marchionatumq̧ miſnenſez imperio iunxit. Cū demū iura imperij repetere temptaſſet ab alberto auxilio quorūdam principū electoꝝ cū adolpho bella geſſit in confinio agri ſpirenſis. ac wurmacen̄. ꝓpter militū paucitatē potius oppreſſus q̄ ſupatus. ab alberto filio rudolphi occidit̄ apud montem germanie in bello quod cum eo geſſit in die ſanctorum proceſſi ⁊ martiniani.

De amiſſione locorum orientalium

Tripolis vrbs aſie inſignis ſcdo pontificatus quarti nicolai anno obſidione ⁊ viribus facta eſt in ſoldani babilonie poteſtatē. quā quidē vrbem ditiſſimam poſt commiſſaꝫ in mortalibus cedem maximam. poſtq̄ʒ abactā. aſportatā omifariam reꝝ predam igni primū. poſt ferro abſumi dirimiq̧ curauit. Progreſſuſq̧ eodem furoris impetu barbarus. tyrum. ſydonem. barutum ⁊ earū vrbiū oppida intra tercīū pontificatus nicolai annū cepit. ⁊ ſicut tripolim incenſam diruit. Iſq̧ princeps aſtu ⁊ prudentia eque ac viribus ⁊ potentatu pollens. ne ea clade accepta nois xpiani principes occidentales in aſiam conciret. induciaꝝ federa in duos annos ptolomaide habitatoribus xpianis ꝯceſſit Nicolaus tamen pontifex ꝑ crucem de more aſſumendam edicto ſtatuit afflictis aſie rebus ſubueniendū mille q̄ngentos ipe equites ex publico eccle fiſco curauit cōportari. quos ⁊ multi in magnū exercitū ſine certo ꝑſtantiq̧ duce ſecuti ſunt. qui quo plures eo ꝑniciosiores. ptolomeida vrbs populis tunc frequentata innumeris. q̄tos nunc nō temere alat aliqua vrbs italie. E ſeptem diuerſis magiſtratuū gentiumq̧ generibus premebat̄. Ea militū multitudo cedibus rapinis ⁊ incendijs aliq̄ʒdiu debaccata. in agris ſoldani. tulit patienter diſſimulauitq̧ diutius. q̄re ſoldanus tandem anno ipo exacto centum q̄nquaginta armatoꝝ milia in ptolomaidā duce filio ſuo immiſit. ipe morbo implicitus tenebat̄. Filius ꝑ etatez ardētior ampliſſime vrbi obſidionem admouit. Inde genitori defuncto ſoldanus ab exercitu eſt ſuffectus. quo elatus ſucceſſu vrbis ptolomaide predam exercitui donauit ⁊ accurratiori ſolito vſus oppugnatione. ad eamq̧ paulopoſt animoꝝ ꝯſternationem eſt ventū vt publico omnes ꝯſilio mulieres primū puulos ⁊ debiles cum ſuppellectile emiſerint. Deinde ꝯſtituerint duodecim milia armatos in vrbe retinendos. manſerunt ex primoribus rex cipri. qui paulopoſt multitudinē eſt ſecutus. patriarcha iheroſolime. templariorumq̧ magiſtri. qui nō prius vrbem deſtruere q̄ʒ ſoldanum viderūt. Saldanus tandem ptolomaidam a paucis q̄s nauigij carentia detinuerat xpianis male defenſatā vi cepit ⁊ mortalibus in ea reptis ad vnūʒ ceſis. Sʒ tanto tenebat̄ illius excidende vrbis deſiderio. ſuppoſito eo incitante ignis maximā partē abſumpſerit. Menibus inde ⁊ vrbis parietibus paſſim ſolo eq̄tis. Annus erat ſalutis nonageſimus duodecieſq̧ centenꝰ quando tandē reliquias amiſimꝰ victorie illiꝰ celeberrime. quā anno an̄ q̄rto de ducēteſimo vrbani pon. auſpicijs expeditio inchoauerat. Salue tamen manſerunt ad tempus cyprus inſula ⁊ armenia minor dicta prius cilicia.

Ordo celeſtinorum

ORdo celeſtinoꝝ a celeſtino ꝑdicto papa eius auctore cognominatꝰ tempeſtate hac ſub regula diui benedicti initiū ⁊ mirū incrementum ſumpſit. eo q̄ ipo ſanctiſſimo viro in carcere defuncto. ꝓpter eius crebra miracula multi nobiles ⁊ doctiſſimi viri ſpretis ſeculi bonis ⁊ pompis ordinē ingreſſi cito ⁊ virorum nūero ac cenobioꝝ ꝯſtructiōe mirabilit̄ ordinē auxere

Ordo Seruorum

ORdinis q̄ʒ ſeruoꝝ virginis marie philippus vir religioſiſſimus primus inſtitutor fuit. q̄ nō lōge a florentia vrbe quieuit. Hanc aūt religionem ſub diui patris auguſtini regula excitauit. atq̧ ipam verbo et exemplo aliquibus additis cōſtitutionibus in formaz redegit. quē ordinem a multis improbatuʒ benedictꝰ poſtea vndecimus ⁊ bonifacius atq̧ vrbanus ſextus et alij priuilegijs ⁊ exēptionibꝰ munierūt. ⁊ inter mēdicātes ꝯnumerauerūt q̄ ordo viris doctiſſimis ⁊ in declamationibꝰ clariſſimis ac locoꝝ multitudine multo habitur in precio.

Linea ſummoꝝ pontificū

Bonifacius octauus

Benedictus vndecimus

Bonifacius octauus papa natione hernicus vel cāpan⁹ p̄ria anagnin⁹. benedictus caietanus antea vocat⁹. neapolim pontifex creaꝫ in vigilia natalis dn̄i milleſimo ducenteſimo nonageſimo quarto. vir quidē doctrina ⁊ experientia reꝝ inſignis. diu eīm in curia verſatus fuerat ⁊ ꝑ oēs dignitatis gradus ad pontificatū ꝑuenerat. nā cū eſſet ſancti martini in mōtibus p̄ſbiter cardinalis adeo pontificatus dignitatē exoptauit vt nil ambitione ⁊ fraude p̄termiſerit qđ ad eā ꝯſequendā ꝑtinere arbitrareꝫ. Aūt clanculū quoſdā ſubornaſſe qui in cubiculū celeſtini hoīs ſimplicis ei ꝑſuaderēt vt pontificatū dimitteret ſi ſaluus fieri vellet. Suſcepto aūt pōtificatu oēs contemnere cepit. Gibellinos omnes odio ꝑſequebaꝫ. Ideo petrū ⁊ iacobū cardinales colūnenſes vna cum ſara eoꝝ patruo paternis caſtellis priuauit. hoc tn̄ laude dignū ꝙ duplicē celebritatem ⁊ ap̄lis ⁊ euangeliſtis ⁊ q̄tuor eccīe doctoribus gregorio. auguſtino iheronimo ⁊ ambroſio ſtatuit. Idē dū in vrbe veteri eſſet beatū ludouicū ex regia francoꝝ ſtirpe ortuꝫ ex carolo ſcđo ordinis ſancti franciſci ꝓfeſſum in ſctōs retulit. Erat annus ſalutis de tredecies centeno ſcđs. Sextū edidit codicē iuris pontificij celeberrimū. vrbem q̄ꝫ eugubiū que gibellinoꝝ auſpicijs ab eccīa defecerat breui recupauit. Alberto duci auſtrie imperij cōfirmatione bis terq̄ꝫ petenti negauit. Iubileū q̄ꝫ idem retulit anno milleſimo treceteſimo quo plenaꝫ delictoꝝ oīm remiſſionem his p̄ſtabat qui limina ap̄loꝝ viſitaſſent. ad exemplꝫ teſtamenti veteris. Iubileū nāq̄ꝫ q̄nquageſimo q̄ꝫ anno repetebat. Idem etiaꝫ centeſimo q̄ꝫ anno obſeruari mandauit. Ob hanc rē eo anno tanta vndiq̄ꝫ hominū multitudo romā venit vt vix incedere ꝑ vrbem amplam quidē ⁊ vaſtā liceret. Francoꝝ regnū ꝓpter violatū inſgentiū alberto imꝑatori ſubiecit ⁊ titulū imperij romani prius multotiens denegatū ꝯceſſit vt rex q̄ꝫ francoꝝ fieri pateret. qđ cū albertus conſenſiſſet pontifex vna eadēq̄ꝫ celebritate hinc philippū francie regno priuatū inde albertū romano ⁊ illo ornatū ꝓnunciauit. Philippus interim a ſara edoctus gulhelmū roma petere iuſſit. ſarā q̄ꝫ in latinā redierat regionē. qui anagniā clam noctu ingreſſus adiuuantibus Gibellinis quos bonifatius diu multūq̄ꝫ vexauerat pontificem nil tale metuentē in domo paterna capit. ⁊ in eodem in quo genitus fuerat cubiculo valuis vi fractis obſtupeſcentē. ꝑductū romā pontificē intra quartū vigeſimū diem dolore animi confectus perijt. pontificatus ſui anno octauo menſe nono die decimoſeptimo. Sepelitur q̄ꝫ in baſilica petri ſepulchro a ſe antea extructo qđ adhuc extat in ſacello a ſe condito.

Benedictus vndecimus papa natione taruiſinus nicolaus antea vocatus cardinalis hoſtienſis rome kalendis nouembris pontifex creaꝫ. Territi eīm eo pōtificis caſu cardinales peruſiā acceſſere vbi ad duodecimū mortis bonifacij diē benedictū ordinis p̄dicatoꝝ pontificē creauere. qui ab ineūte adoleſcentia ordinē p̄dicatoꝝ ingreſſus tantū valuit vt ad generalis dignitatē ꝑuenerit. Vir quidem pontificatu digniſſimus qui magnū breui tempore virtutis ſue documentū p̄ſtitit. ita eī vixit vt poſt mortē inter beatos merito cenſeaꝫ. Is gulhelmū cū q̄nq̄ꝫ ciuibus ananinis excōicatos ꝓnuncians. Regi francie tituluꝫ. libertates ⁊ priuilegia reſtituit. Iohannē ⁊ iacobū cardinales de colūna in gratiā recepit. Inde mens ſanctiſſimi viri fuerat pacata italia tartaros ſyriā ⁊ paleſtinā ingreſſos xp̄ianos iuuare a quibus lr̄is ⁊ nuncijs ad tantaꝫ rem conficiendā ꝯtinuo inuitabaꝫ vt comodius efficeret ſtatim cū curia peruſiū ꝓfectus eſt. vbi infirmitate correptus nonis iunij diem obijt pontificatus ſui menſe octauo die decimoſeptimo rē deſtinatā omittit. Sepeliꝫ aūt magna pompa in eccīa fratrū p̄dicatoꝝ milleſimo treceteſimotercio. vacauit tū ſedes menſes .xi.

Sextū pontificij iuris librū his annis bonifacius ipe pōtifex edidit. quē a tribus doctiſſimis viris ex q̄buſdā nouis decretis a ſe editis cōpilari mandauit. ⁊ publico edicto obſeruari. ⁊ ī publicis gymnaſijs legi debere p̄cepit. quem ſtatim archidiaconus bononienſis explanauit.

Ludouic⁹ ep̄s tholoſan⁹ ordinis minorum

Ludouicus felix ſanctus ex regali ꝓgenie. patre carolo ſcđo rege ſicilie. matre maria regina ſicilie ⁊ hungarie originē habuit. in etate tenella religioſum p̄ceptorem habens. ductus in cathelonia cū duobus e fratribus ſuis dat⁹ obſes ꝓ liberatione regis caroli genitoris vbi ꝑ ſeptenniū a fratribus ordinis minoꝝ liberalibus ac diuinis artibus inſtructus doctus euaſit vt publice ac priuatiꝫ diſputaret clero ac populo verbū dei manifeſtaret. Fuit in orōnibus ſedulus. factus ſacerdos ferme ſingulis diebus celebrabat. caſtitatis amator vt excepta matre ac ſororibus cū ſola nunq̄ꝫ loquereꝫ. corpus caſtigabat aſſidue. Inde ad petitionē bonifacij pōtificis prius ordinem minoꝝ ꝓfeſſus ⁊ habitū ſuſcipiēs epiſcopatū tholoſanū regendū accepit vbi mira opera pietatis ꝑfecit. Demū in infirmitate vltima conſtitutus ſuſceptis deuotiſſime ſacramētis reſolutus in mortem ad celum feliciter euolauit. quē dn̄s magnis miraculis magnificauit. conſummatis eīm operib⁹ bonis tēpora multa expleuit.

Albertus huius noīs primus dux auſtrie rudolphi olim imꝑatoris filius Anno .1298. adolffo imꝑatore opreſſo ac interfecto germanorum imꝑator declarať .⁊ imperauit annis decē. Verū cū in prima electione non omnes electores conſenſiſſent. ius electionis in manus eoꝝ reſignans ne de violenta regni vſurpatione notareť. Iterato electores cōmuni voto ceſarem declararunt. ⁊ poſtea aquiſgrani coronā regni accepit. vir vtiqꝫ bello ⁊ armis ſtrennus. licet quidā eū monoculū ⁊ agreſtē aſpectu auariciaqꝫ ſuſceptū ſcribant. cū liberorū ſuoꝝ cōmuni vtilitati comodū propoſuit. Qui ſuſcepto imperio a pontifice imperij cōfirmationē expoſtulauit. quā ab arrogantiſſimo obtinere nō potuit. Cū a bonifacio pontifice vt eū de more cōfirmaret miſſis terqꝫ quater oratoribus impetrare nequiuerunt. Verū cū inter philippū frācorum regē ⁊ bonifaciū ipm (vt erat animo ambitioſus) poſtmodū ſuborta fuiſſet diſſenſio eo ꝙ philippus apud pariſius magnū ꝯgregaſſet conuentū vbi bonifacij ꝯmemoratis iniurijs ſibi illatis. ac etiā eius fraude in papatu occupando ꝯmemorata ad futuꝝ ꝯciliū appellauerit. Bonifacius ira ꝑcitus ꝯcilio habito nō ſolum albertū ꝯfirmauit ſ; etiam philippi regnum alberto huic ſubiecit. Que res multas diſcordias et occiſiones inter chriſtianos ſuſcitauit. Huic Alberto frater rudolffus imꝑatoris rudolffi filius erat. cui wentzeſlai regis bohemie ſoror noīe agnes nupſit. q̄ prage moriens ibi ſepultus iacet. Ex ea nat⁹ ē iohannes qui paterne hereditatis diuiſionem ab alberto patruo petijt. q̄ ei ſertum viride in obprobrium miſit. Deniqꝫ hic albertus cū multa ſtrennue geſſiſſet. et rhenū fluuium tranſiſſet iohānes ꝑdictus albertū patruū ſuū circa reinfelden nō lōge ab oppido pruck vel vt alij habent ſciafuſa dum ſimul amice iter agerent ſua manu interfecit. deinde penitentia ductus clementem quintum pōtificē maximū qui ſibi purgationem indulgeret apud auinionem adijt. Pōtifex imperatoris occiſorem ab imꝑatore iudicandum ait. venit ḡ piſas iohannes. vbi cum ceſar heinricus. vij. eius nominis imꝑator ꝯſidebat. a q̄ iuſſus religionem ingredi heremitaꝝ ſancti auguſtini. in eaqꝫ perpetuo penitere nō recuſauit. Mortuus eſt in eadem vrbe ⁊ in ede ſui ordinis ſepultus. Mater eius ioannis cordata mulier fuit ⁊ ingenio feroci. que cū accepiſſet germanum ſuū wentzeſlaū contentum regno bohemie oblatum imperiū recuſaſſe. At ego inquit ſi regno potior glebaqꝫ vna mihi modo deſit. aut quod reliquū eſt ſubijciam. aut imperio excidam.

Linea impatoꝝ
Albertus primus

Erant eo tpe ſecundo carolo regi neapolitano nati poſt ſancti ludouici mortē ſupſtites ex maria vxore regis hungarie filia mares ſex. femelle quinqꝫ. eorūqꝫ maior natu carolus martellus hungarie regnum materna. ſecundus robertus calabrie dux neapolitanū paterna hereditate expectabant. Terciuſqꝫ philippus tarentinū obtinuit principatum. Nataꝝ prima clementia nomine carolo philippi regis frācie primogenito nupta erat. Scđa nomine blancam iacobus arrogo ſicilie rex dimiſſis anno ante q̄nto Carolo martelloqꝫ ⁊ ludouico poſtea ſancto quos tenebat obſides in matrimoniū acceperat. Cum eo itē ex pacis federe leonorā terciā Frideric⁹ arrago iacobi frater titulo ⁊ ipſe regni ſicilie ornat⁹ vxorē habuerit.

wentzeſlaus tercius

Wentzeſlaus tercius rex bohemie ſeptimus filius ꝑdicti wentzeſlai. qui cū ebrietate ⁊ turpiſſime parti corporis dies noctesqꝫ indulgeret ⁊ aliorum bona diriperet. alioꝝ vxoribus illuderet apud demutium morauie ciuitatem dū ſolus in domo decani pontificalis edis ꝑambulabat tribus vulneribus cōfoſſus duo de viginti natus annos interijt. Ignoratus eſt necis auctor q̄uis conradus eques turingus cruentam geſtans pugionem exire regiam viſus fuit. nā is prius obtruncatus eſt populi tumultu q̄ crimen confitereť. Venerat eo tempore pragam dux carinthie heinricus. cui altera ex ſororibus regis nomine anna natu maior iam pridem nupſerat. hunc bohemi regem ſibi deligunt. Id egre fert albertus imꝑator. qui repente coactis copijs bohemiam ingeſſus heinricum regem deturbat. rudolphumqꝫ filiū ſuū regē conſtituitus Elizabeth ſenioris wentzeſlai relicta in matrimoniū ei tradita quo regnū eius ſolidius eſſet. qui cum magna bohemoꝝ ſpe regnare cepiſſet ſubitaneo morbo correptus primo regni ſui anno abſqꝫ liberis deceſſit. Ob eius obituz diſſidentes inter ſe bohemi. alij fridericum rudolffi fratrem. alij heinricū quem deiecerant petiuerunt. vicit heinrici factio trucidatis alterius partis auctoribus. Et q̄uis albertus imꝑator cum magnis copijs bohemiā ingreſſus regionem longe lateqꝫ afflixerit. heinricum tñ regno eijcere non potuit prius a nepote, vt ante diximus occiſus q̄ meditata in bohemos exequeretur.

Cometes future maxime cladis indiciū hac tempeſtate in celo apparuit. afflictionem xp̄ianoꝝ indicans. quo anno in ſolennitate ſancti andree tantus repente terremotus exortus eſt q̄tus antea nūq̄ qui et multis diebus ꝑ interualla ꝑdurans multa diruit edificia.

Cum eo tpe quidam electores imperij. pcipue eccleſiaſtici principes ob diuerſa diſcidia in albertū regē varias cōiurationes ac ſimultates attemptarunt. dicentes adolphum dn̄m ſuū in bello pemiſſe. ideo eū regia dignitate indignū cenſebant. Quā ob rem ceteri principes primarij in regno germanie Rudolphum palatinū rheni imperij iudicem ſtatuerunt vt deinceps futuris temporibus ſua induſtria hoc offici um pagere deberet. Ex qua conſuetudine reges romanoꝝ mouerent ne aliquod malū vitupatione dignū in regno molirentur. ac indigni imperio iudicarentur.

Seductor ac doloſus quidaꝫ oſtentabat ſe fore fridericuꝫ impatorē indicijs varijs. quē olī pditū fuiſſe ac nullū poſtea inuētum fuiſſe dixerūt. Js ſua aſtutia cū multos ſibi adherentes acquiſiuiſſet ab impatore ɔphenſus detectis fallacijs igne ɔbuſtus fuit.

Iudei qꝫ anno primo alberti īpatoris aucti in pleriſqꝫ locis ob male geſta nurmberge in Herbipoli. rotenburge. ac in pleriſqꝫ locis finitimis igni traditi ſunt. n ſexui nō etati parcentes. infeliceꝫ gentem aliqt milia perijſſe ferunt ſeruati infantes baptiſmi gratia.

Cū āno vnde tricteſimo τ milleſimo iacobuꝫ arragonē ſiculū regē obijſſe diē icrebuiſſꝫ robert9 calabrie dux caroli genitorꝭ iuſſu in ſiciliā traductis copijs cathina vrbe potitus eſt. Philipp9 qꝫ tarentinus dux frater ſuus cū patiſſima claſſe illico eſt ſubſecut9. Siculi interea correptis populariter armis ſeſe aduerſus exoſum gallicū nomē vt tuerent terra mariqꝫ parauerant. τ fridericū arragonē ea vocauerunt ratione vt regnū trinacrie ſibi etiā tardiuſcule aduēturo ɔſeruādū eē. plene cōfiſus copias ex hiſpanis traducendas. vel adhibita longiore mora contraheret. Nauigauerat interea ſulutiore diſciplina claſſis philippi principis tarentini eā p ſe ferens ſecuritatem quā ne excepta a roberto fratre omni ſicilia debuit oſtētare. quin etiā roberti claſſis ex cathinenſi portu ſoluens illi qꝫ primū e longinquo apparuit abſqꝫ bellici apparatus armatura obuiā eſt pgreſſa. in vtrāqꝫ igit claſſem pari ſocordia ſed motu ventoqꝫ diſpari viciſſim ſe petentē ſiculoꝝ claſſis magno ordine. maioriqꝫ apparatu. maximo animoꝝ ardore delata eſt. primaqꝫ impetito que poſterior nauigare ceperat roberti ducis claſſe armamētiſqꝫ deſtituta nullo ſiculoꝝ labore diſſipata eſt. partim demerſa partim intercepta eſt. partim ad hoſtiles portus adducta eſt. adeo vt pauci triremes remigio vſe acceleratione cathinata ad robertū fuerint reuerſe. Durius poſtea fuit ſiculis cū philippenſi claſſe plū his duobus incomodis robertus dux animi anxius in fugā ſententiā inclinauit. Cathina itaqꝫ in ciuiū poteſtate relicta cū paucis que ex vtraqꝫ claſſe ſupfuerant triremibus in italiā eſt reuerſus.

Dinus iuris doctor

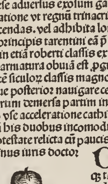

Dinus mugelan9 iuris vtriuſqꝫ peritiſſim9 doctor hoc tpe claruit. τ primū locū inter doctores in italia obtinuit. eo qꝙ in dicendo. diſputando. decidēdoqꝫ tantā loquēdi vim habuit qꝙ eo pſente vniuerſalis legalis phie ſynodus adeē videret. τ ppterea copioſe eleganterqꝫ totū ciuile ius multis voluminibus declarauit. nā ſup inforciato digeſtoqꝫ veteri ac nouo pulchre ſcripſit. Inſup τ de mandato bonifacij pape τ poſt archidiaconū bononienſem in iure pontificio ſextū declarauit. ſcripſit etiam conſilia elegantiſſima.

Petrus de bellaptita natione burgūd9 pdicti dini pfeſſionis τ doctrine ɔſilis hiſdē tpibus floruit. q τ ipo dino nō min9 docte τ ac. urate ſup toto digeſto codiceqꝫ ac inſtitutis ſcripſit. Habent etiā eius centū diſputationes a ſe edite τ in maximo pcio apud doctos habite.

Jacob9 de arena iur. ɔſult9

Ann9 aduenerat ſalutiſ millen9 terdecieſqꝫ cēten9 in q octau9 bonifaci9 po. ro. vt pmiſſū ē prudēti pioqꝫ vſus ɔſilio pres imitat9 ve. te. annū inſtituit iubileū. cēteno inde quoqꝫ futuꝝ āno. cui9 ea fuit rō vt q ex trāſalpinis vltra mariniſqꝫ venientes octo. q ex italia τ ei9 inſul. xv. dieb9 ſacra vrbis loca orādo obirēt plenaria pe caminū venia donati eēnt. Magnū ea ſūmi pon. indulgētia alicubi fructū attulit qꝙ diffidētes aliq τ acerrimis etiā capitalibuſqꝫ inimicicijs publice τ priuatim vſi in pacem beniuolentiāqꝫ conciliati ſunt.

Jacob9 de arena natōe pormēſis iurꝭ ɔſult9 pitiſſim9. cui9 opiniones ī explanādis legib9 vt bartol9 teſtat ſp de mēte iurꝭ extiterūt. his tpib9 breuit vtilit qꝫ ſup digeſto toto τ codice ſcripſit. indeqꝫ diſputatiōes pulchras ac tractatū de ex-
Nicola9 de neapoli his ɔtēporane9 exiſtēs ſup prima) cuſſione cōpoſuit.
inforciati τ toto volumie copioſe τ pulchre ɔſcripſit, ac qdā alia edidit.

Jo. ſcotus or. minoꝝ

Joannes ſcotus ordinis minoꝝ theologus ſbtiliſſimus. Anno dñi. M.ccc. vel circa. velut alter apollo floruit. Et p̄ ceteris theologis ſbtiliſſima q̄dam opa edidit. Et ſup librum ſentētiaꝝ p̄cipue ſup q̄tuor ſententiaꝝ quē ipſe (vt aiūt) in ordinē redegit multa ſubtilia ſcripſit. Unde ⁊ doctor ſubtilis dr̄. Quodlibeta etiā plurima diſputauit. In diuinis etiā codicibus cōmentarios ⁊ alios tractatus edidit. Qui q̄tem cōmentarij q̄d valeant abſq̧ nr̄o teſtimonio ipi oſtendūt. Sup libros Areſto. q̧ maxime. methaphiſice q̄ſtones putiles diſputauit. ⁊ alia coplurima cōpoſuit. Huc aūt lacte ſue ſapiētie multos enutriſſe diſcipulos tradunt. ſ qui maxime ꝑficere hos fuiſſe dicūt. Franciſcū maronē Antoniū Andream Joannē grandonē. Ocham burleū atq̧ alios cōplurimos. Quoꝝ ingenijs mirūimmodū pħia creuit. Denicq̧ apopleticus interijt. q̧uis a pleriſq̧ putetur quod viuus fuerit defoſſus.

Raynerius or. p̄dicatoꝝ

Raynerius pyſanus ordinis p̄dicatoꝝ mgr̄ egregius doctrina et eloq̄ntia grauis. Uir optim⁹ ac ꝑe modū ſanctus. vt ex eius opibus habem⁹. ſumma in veneratione hac tempeſtate habef. Et ſummā copioſiſſimā multaꝝ lucubrationū ⁊ vigiliarū plenā cōſcribere orſus ē. In qua certe quātecq̧ litterature ac ſanctimonie vir fuerit. vl̄ ex hoc percipi pōt quod cū in ea quicquid vtilitatis difficultati ſue neceſſariū ē. diuinarum ſcripturaꝝ ſtudio pleniſſime inuenitaf. ſine ſui laude ⁊ p̄fatiōe (vt plerūq̧ fieri ſolet) abſolute ſic incipit. Abſolutio ⁊c̄.

Nicolaus de Lyra

Nicolaus de lyra minoꝝ ordinis theologus eminentiſſimus in ordine claruit. Qui cū ꝯ iudeoꝝ impietatē ⁊ diſputatōnibus ⁊ ſcriptis diu aduerſatus fuiſſet. Etiam nouū ⁊ vetus teſtamentū in eoꝝ cōtumeliam ⁊ obꝓbriū plurimis voluminibus diligenti cura cōmentatus eſt. ꝑpter quod nomē eius in toto mūdo celeberrimū effulſit. Cū ſatis vtile ⁊ dilatatū opus edidit. Et ſm ſenſum lr̄alem bibliam expoſuit reprobans opiniones hebreoꝝ falſas. ⁊ extortas exponens ex eoꝛū libris cōfutans. Addidit quoq̧ aliud volumen magnū in quo ponit expoſitiones hyſtoriarū ſm ſenſum miſticū vel moralē vel allegoricum. ferunt hūc primo iudeorū doctorem fuiſſe. Et ꝑterea eorū linguā optime agnouiſſe. Qui ex hebreo peritiſſimo i doctrina iudaica conuerſus ad xp̄m ⁊ habitum minorū ſuſcepit.

Alanus doctor

Alanū aūt doctorē celeberrimū. cognomento vniuerſalē. nō nulli hijs tꝑib⁹ aſcribūt. Qui cū in omī ſcīa admirādus eſſet p̄cipue tñ in theologia ac pħilosophia excedēs vniuerſalitatis vocabulo inſigniri meruit. Cui⁹ ſepultura i loco Cyſtercij oſtendif. Exeūtibus de oratorio eccīe ad dexteram. in ſepulcro marmoreo. Cuius alani magni doctoris vniuerſalis hoc epigrāma extitit. Hic iacet alanus quē breuis hora breui tumulo ſepeliuit. Qui duo qui ſeptē qui totū ſcibil: ſciuit.

Clara v̄go Eremitarū

Claram oppidi montiſfalconi oriūdam auguſtiniane religionis eremitarū alūnam. v̄ginē vtiq̧ inſignē ⁊ ſinceritate vite clariſſimā. anno. 1299. apud eūdem montiſfalconi ſpoletane vrbis oppidū animā celo reddidiſſe ferūt. Que ſanctiſſima virgo tant certe extitit decorata meritis ⁊ miraculis. vt ſanctorū cathalogo pie aſcriptam putari poſſit. De cui⁹ ſanctitatis p̄conio hoc vnū referimus teſtimoniū quod apertis oculis videri poteſt. quodq̧ de quouis ſancto nūq̧ lectitatum vel repertum eſt. Ea ſiquidem defuncta in eius corde ſtatim crucifixi ymago clara ⁊ aperta viſa eſt. Cum ipius paſſionis inſignibus in quo etiam tres lapilluli eiuſdem pōderis inueni ſunt eminentiſſimū ſanctitatis indicium.

Fraticelli de opinione ⁊ hereſis eoꝝ. a bonifacio pontifice damnaf. ⁊ vbiq̧ diligenti cura perq̄ſita exterminari iubef. vñ hermāni corpus eiuſdē ſecte auctorē apud ferrariā. xx. annis ſepultū. q̄ ꝑ ſancto colebaf exhumari ⁊ exuri fecit. Qd̄ malū tpe ioannis xxij. diffuſum ē. q̄ ſuis ꝯuenticulis clam initis ſummis pōtificibus aduerſari ceperūt. In antris noctu cōuenietes clerici laudes xp̄iano ritu cantabāt. Quib⁹ media nocte finitis alta voce admonebāt maſculu ⁊ feminā carnali copula cōmiſceri. Lumib⁹ illico extinctis quēq̧ virū ꝓximā mulierem ꝓſternebat. Et execranda cū infantulo poſtea nato exercebāt p ſingulas manus tradebaf baiulandus. quouſq̧ aīam exulabat. inde aſſabāt collectoſq̧ cineres in vaſculū mittentes. vinū ſuperinfundebāt. Quo nouicios ⁊ execrabilibus hmōi conſecrandos epotabant. Extant adhuc hmōi crudeliſſima ⁊ diabolica hereſi aliquibus in locis abditis ⁊ vallibus nonnulla conuenticula pertinaciter in ſua perfidia permanentes.

Anno mundi.6504. Anno xpi.1305

Linea ſummoꝝ pontificũ
Clemens q̃ntus

Clemens q̃ntus papa.natione vaſcon⁹.burdegalẽſis eṗs bernardus gotho antea vocatus.pr̃e bertrãdo milite nat⁹.poſt longã ꝯtentionẽ pontifex creaẗ.Cardinales eñ coartati a peruſinis in cõclaui tandẽ in hũc bernardũ burdegalenſem eṗm tũc agentez ĩ gallijs cõuenerũt.Is decreto electionis de ſe facto apud burdegallã accepto.lugdunũ ſe ꝯtulit. Et clemẽtis q̃nti noie aſſumpto.cardinales illuc ad ſe litteris accerſiuit. q̄ oĩa facta parandi mora mẽſe Auguſto anni ſalutis q̃nti terdecieſq̧ centeni acceſſerũt. Fuitq̧ ea curie tranſlatio annis ſeptuagintaq̃tuoꝛ.Que multas dei eccl̃ie preuaricatones.multa inuexit xṗiano ṗplo detrimẽta. Interfuerũt lugduni põtificis coronationi philippus rex francie.caroluſq̧ frater ſuus.in frãciã ex ytalia reuerſus. Joannes dux britannie ⁊ q̃cquid nobilitatis oĩs gallia tũc habebat. Dumq̧ pompa eius celebritatis ex more ⁊ ꝑ vrbẽ duceret .muri pĩna gẽtiũ preſſura incubantiũ impulſa corruit. Cui⁹ caſu dux britãnie ⁊ multi ignotiores oppreſſi interiere. carol⁹ regis frater debilitatus .⁊ põtifex ipe adeo in turbã p̃ceps deturbatus ẽ. vt mitra ex capite excuſſa iaſpidẽ p̃cioſiſſimũ amiſerit.Creauit v̾o clemens cardinales ex gallijs tam multos vt facile tũc cõiectura oĩes aſſequi potuerit.pontificẽ romanũ deinceps nõ niſi ex gallicis creari poſſe. ytalie aũt ⁊ vrbi rome viſus ẽ ſatiſfeciſſe in duobus iacobo ⁊ ioanne colũneſibus.quos ad capellum ⁊ integrã dignitatẽ reſtituit. Ne aũt romani curie abſentiã diuturniorẽ ſicut ſibi cõſcius erat.futurã egreferẽtes animo rebellarent.tres cardinales attributa ſenatoꝛij muneris poteſtate romã accedere curauit. Quorum auſpicijs ipa roma ⁊ ytalia oĩs gubernabaẗ poſtmodũ eius iuſſu dulcini hereſis oppreſſa ẽ. ac templarioꝝ religio penitus extincta. venetos ꝓterea ꝓpter ferrariã occupatã anathemate notauit. ac ſacramenta interdixit. Idem in florentinos ⁊ lucenſes egit.ideo florentini grauiſſimis exactionib⁹ clerum grauare ceperũt.Cũ ad cõponendũ eccleſie ſtatum animũ adiecĩſſet ꝯcilia habuit. vbi clemẽtinaꝝ liber poſtea confectus eſt. Ubi etiã celeſtinũ papã ſub nomine petri ſanctis confeſſoꝛibus aggregauit. Deinceps v̾o varijs egritudinibus afflictatus.nũc eñ diſſinteria. nũc ſtomachi ⁊ lateꝝ doloꝛe cruciabaẗ . Octauo pontificat⁹ ſui anno.menſe decimo.die quintodecimo moritur. Uacat tum ſedes annis duobus.mẽſibus tribus. diebus.xvij.dum non ſatis inter cardinales conſtat quem potiſſimũ deligant. Nec minoꝛ quidẽ diſcoꝛdia inter electores imperij tum fuit.mortuo heinrico.Eius autem coꝛpus in vaſconiã patriaȝ ſuam defertur. vbi in beate marie de vzeſta templo dioceſis vaſatenſis ſepelitur.

Dulcinus ⁊ margarita vxoꝛ ſua hereſiarche.apud vrbẽ lõgobardie nouariã.cũ anno ſalutis ſeptimo terdecies centeno in rebus xṗianis varij motus agitationeſq̧ inciderũt.ſectatores vtriuſq̧ ſexus ad mille nacti virus diffundere ceperant.Eo pernicioſius quo ſacerdotes ⁊ religioſos in populoꝝ inuidiam adductos.ſpernentes ſimulatã puritatẽ quãdam ⁊ innocentiã vite ꝓponebant ſecũdũ quã immixti femellis mares.laſciuia ad libitũ debaccari. Que peſtis duobus annis perdurans. Eos itaq̧ a clemẽte romão pontifice nũcij in montem coactos excelſum alpibus cõtinentem.fame ⁊ frigoꝛe confectos ad vnũ ſuſtulerunt.Captis deniq̧ dulcino ⁊ margarita vercellas perduci iubentur.⁊ primo lacerari inde eoꝛum oſſa cõcremari ⁊ in ventum diſpergi precepit. Nec hec peſtis omnino deleri potuit.quin adhuc in mõtibus tridentinis aliq̄ eius reliquie remanſerunt.

Concilium Uienenſe

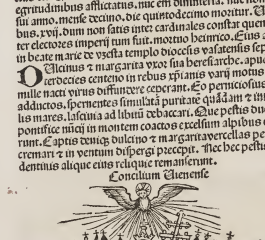

Anno domini milleſimo.cccxi.kal̾. Nouẽbris concilium generale in vrbe narbonẽſis gallie viẽna celebrari cepit. vt ante fuerat publicatum. in quo aderãt pluſq̧.ccc:eṗi vltra alios p̄latos de varijs regionib⁹ oꝛbis.Et cum clemens vt ſatiſfaceret ꝓmiſſioni facte regi francie de delẽda memoꝛia bonifacij cũ rex illum hereticũ fuiſſe ꝓbare intẽdebat. conciliũ aſſentire noluit.ꝓceſſum tñ in regem francie iniuſtũ declarauit. Statutũ fuit ꝙ oĩa bona ⁊ poſſeſſiões q̃ fuerãt templarioꝝ manſioni hoſpitalis hieroſolimitani aſſignerẽtur. Facte fuerũt in eo cõcilio ꝯſtitutões generales ꝯcernẽtes ſtatũ religioſoꝝ.Et librũ clemẽtinaꝝ a ſe cõpoſitũ ĩ eodẽ vienẽſi ꝯcilio clemẽs edidit. Petrũ q̃ȝ moꝛroneũ q̄ celeſtinus fuerat in numeꝝ retulit beatoꝝ. In eo ꝯcilio ad alterius anni medietatẽ ꝓtrahens.de ſubueniẽdo hieroſolime multa v̾ba fecit. Que ĩ irritũ cecidere. Et decreta ꝓmulgauit extantia quibus de ſuo nomine clementinã appellatio perſeuerat.

Linea imperatorum
Heinricus octauus

HEinricus eius nois octauus. vel vt alij ſcribūt ſeptimꝰ (q̄ heinricum lantgrauiū thuringie inter impatores nō numerāt) Comes lucēburgēſ (quē ytali comarchū vocāt) cū albertū impatorē ioannes ex fratre nepos interfeciſſ3 Electores germani apud franckfordiā ꝯueniētes ī romanoꝝ impatorē āno domini. M.cccviij. eū delegerūt. quē, ꝛ aquiſgrani germani regni corona ꝛ infulis decorarūt. Legatiq3 ipiꝰ regis. dux baioarie cognatꝰ eiꝰ et dn̄s guido de namurco frater comitis flandrie cū romanū pontificē auenione agentem adiſſent petitā romani imperij cōfirmationē. Ea impetrarūt cōditiōe. vt intra bienniū italiā ingreſſus roma coronādus accederet. Nō aūt pfixi termini finē expectauit heinricus. ſ pmiſſis in ytaliā oratoribꝰ ad ꝓpinqua alpibꝰ regni germanie loca ytalie cōtinētia venit. Primiq3 ex ytalis aditi ſunt ab impatoris oratoribus florētini. quos impator creatōis ſue initio apud franckfordiam dedicerat nois impatorij in ytaliaq3 ceteris oibus hoſtes eſſe. Nā multos cōſtat ytalos patria pulſos. pſertim gibellinos non etrurie magis quā oīm ytalie regionū. q̄ noua deligēdi creatione etiā apud electores expectata illū magnā victorie ꝛ amplitudinis ſpem erectū. quid agēdum ꝓuidendūq3 eſſet ſubito edocuerūt. Fuit aūt heinricus imperator vir ſapiens iuſtus ꝛ gracioſus. ī armis ſtrēnuus catholicus ꝛ honeſtus. cōſilio ꝛ animo iuxta potens. Is interea elizabeth alterā wentzeſlai regis bohemie ſororē. viij. ꝛ. x. annos natam clam iuſſam ad ſe venire. apud Spyram ioanni filio ſuo quatuor ānis minori mrīmonio cōiūxit. Eodē tpe tribus ꝯpatis exercitibus vnū ipe in ytaliā adduxit aduerſus brixienſes. quos armis cinctos impata facere cōpulit. longobardoſq3 omēs in ptātem accepit. Alterā aduerſus comites wirtenbergenſes direxit. ſacro imperio rebelles. quibus ex. lxxx. caſtellis ac munitiſſimis oppidis q̄ obtinebant duo. ꝛ. lxx. armis expugnata ademit. Terciū ex frācoribus ac baioarijs cōparatū duce petro archiepo magūtino. cū filio ī bohemiā miſit. Tranſgreſſo interim alpes heinrico thaurinēſes ad q̄s primū deſcenſurus erat. populariter obuiā ꝓfecti ſeſe ꝛ vrbem eius arbitrio pmiſere. Pariter fecerūt aſtenſes q̄bus vrbibus rex vicarios dedit. Exinde papie comes ſymon collubianus vercellaꝝ antonius laude vrbiū primarij ciues heinrico occurrētes vicarios acceperūt. Et ſcaligeri veronēſes obedientiā polliciti ſunt. mediolanū vrbem familie due turriani ꝛ vicecomites potentatu pares gubernarūt; guido turrianus guelfe. matheus vicecomes gibelline factionum pncipes erāt. Heinrici aūt exercitꝰ vrbi appropinquās vtroſq3 terruit. Ea intelligēs heinricus pacis cōſtituende auidus vrbē ab vtriſq3 publico cōſilio in dn̄atum accepit. Leupoldusq3 auſtrie dux cū germanorum cohortibus vrbi pſidio eſt impoſitus. Heinricus interim ferream imperij coronolā nō modecie vt debuit ſ mediolani recepit. Interea dū heinricus primū oppugnāda poſt euertenda brixia occupatus eſt. Oratores quos ad venetos miſerat redeūtes paratam eſſe retulerūt. eam rempub. nauigiū quod poſtulaſſet pbere. quo ad regiones vrbi rome ꝓpinquiores cū omni exercitu tranſportarētur. Per qḋ item tempꝰ veronēſes vicentini ꝛ patauini ꝛ taruiſini miſſos ad ſe vicarios acceperūt. Ipe deducētibus q̄ apud eum aſſidui erant amedeo ſabaudie comiti ꝛ piſanoꝝ genuenſiūq3 oratoribus p placētinos genuā ſe contulit. At heinricus cum menſem terciū genue egiſſet maris quā expectauerat tranquillitate oblata triremibus quadraginta genuenſiū ſaonenſiūq3 piſas petijt. Equitatu terra per lucenſ premiſſo. Rome deinde coronatꝰ tres eū cardinales dicūt hiſtorici a clemente romano pontifice legatos romā veniſſe. Heinricū apoſtolica auctoritate coronaturo. a cardinali hoſtienſi ꝛ pratenſi coronam accepit. Renitente Roberto rege neapolitano. florētiā inde obſidiōe artiſſima cinxit. Piſas ſenaſq3 in ptāte habuit. robertum regē priuatū regno ꝓnūciauit. Et hinc claſſem in illū nauigare iuſſit. Tandem impator incidit in egritudinē. ex qua vt cōualeſceret. medicoꝝ cōſilio balnea adijt maceratenſia. cū autem ea balneoꝝ lotione minus recreari ac conualeſcere videret. medicis item conſulentibus purioris aeris loca petere voluit. Itūq3 eſt boncōuentū qḋ oppidū duodecimo a ſenis miliario diſtans. dum obſidione incipit premere diem obijt. Signa veneni in cadauere apparuiſſe multi ſcripſere. Ptolomeus vͦ lucenſis affirmat veneno euꝫ periſſe a pdicatoꝝ ordinis fratre in euchariſtia dato. Aliuſq3 addidit id florentinorum induſtria factum eſſe. quicq̄d ei rei veritas habeat. ſatis ſupraq3 certum eſt. non magis florentino ꝛ lucenſi ac ceteris eius ſecte etruſcis. quā roberto regi ſalutem in ea morte queſitam eſſe. Multis vͦ econtra ea mors incomoda perniciemq3 attulit. cuiꝰ corpus in vetuſto ac nobili piſaꝝ templo ſublimi loco poſt aram maiorem amici condiderūt. Fuit aūt animo magnus. ꝛ non infima (ſi longiori vita functus fuiſſet) egiſſet. imperauit ſolum annis quinq3 ꝛ menſibus octo. quo mortuo vacauit imperium anno vno.

FEcerat romani imperij ante hūc heinricum quo ad rem ytalicam vacatio. vt omnes pene vrbes ſolite imperio parere tyrannis eodem pene capitaneatus titulo appellatis ſubeſſent. Nanq3 tres ātea imperatores ab acceſſu in ytaliam abſtinuerant. vt nō ab abſurde imperium vacaſſe ytali dicant. hinc verona ſcaligeros. montua paſſerinos. padua carrarienſes habebat. Et marchiones aſtenſes quos anno añ ſexageſimo ſalinguerra eiecto ferrariam pro eccleſia adminiſtraſſe ferunt.

Ordinis templariorum extinctio

Ea tempeſtate cum adhuc Clemēs pontifex cū curia morā hr̄et in ciuitate pictauiēſi. rex frācie ſeductus (vt fertur) ab officialibus ſuis. pōtificij denūcians mgr̄m templi ꝛ manſionis ſuoſqꝫ frēs qͣbuſdā erroribus infectos. ꝛ ſcelerib⁹ inuolutos eē. Maiores ei mali fomes tēplarij mul tis añ ānis in aſie bellis q̄ aduerſus īfideles geſta ſunt cōuicti oīm pnicioſiſſimi. xp̄iani em̄ ſpernentes blaſphemāteſqꝫ ac penitus deridentes ꝑ q̊ pugnare ꝯſueuerāt: eos turcis ꝛ ſarracenis ꝯſenſiſſe. ꝛ nr̄orū expeditionib⁹ fuiſſe aduerſatos ꝯſtitit. Vñ multis eorū vario affectis ſupplicio ceteri om̄es ꝑ lijs redditibuſqꝫ ꝛ bonis q̄ poſſidebāt ampliſſimis ſpoliati ſunt. q̄ ptim cōceſſa ſunt rhodijs hieroſolime hoſpitalarijs. ptim noua attributa religionibus in hiſpania aduerſus ſarracenos beticā olim nūc granatā incolētes a pontifice inſtitutis. Quātū aūt ordo templarioꝝ (vt in ſupioribus p̄miſſum ē) augebaṫ tantū nūc minuebaṫ ꝛ ſanctitas. iacobus burgūdus origine ꝛ ex dominis molay genit⁹ ingentis animi ad templariorū militiā ſe cōtulit. In qua p̄fect⁹ priorratui ditiſſimo moriēte mgr̄o interuētu principū in magiſteriū ſublimatus emicuit. Actūqꝫ ē vt philippi frācoꝝ regis ei⁹ filiū ex ſacro fonte ſuſceperat indignatoēm incurreret. Quo eo ventū ē. vt pmittente clemente pōtifice ſummo tēplarioꝝ primates om̄es. vna ꝛ eadem die. philippi iuſſu. ꝑ omne ſuū regnū capti detinerenṫ. vna cū iacobo ordinis tā ingentis mgr̄o. Et inde preſidijs regis occupata oppida. theſauri ornatus oēs. cū om̄i ſuppellectili ī regiā ptātem redacti. captiuiqꝫ deducti pariſius. Quibus diu ſuatis in vinculis cuꝫ varia ꝛ obſcena obiecta eſſent. ꝛ fruſtra cūcta negātib⁹ Rex iratus magiſtro cū tribus ſocijs reſuato. ceteri dānati incēdio. Vez palis alligati ꝛ añ oculos ſtaret ignis ꝛ carnifex. quāto cruciatu paterētur miſeri voces ī celos oſtēdebant. ſe veros xp̄ianos aiebāt ꝛ ſanctiſſimā eoꝝ fuiſſe religionē. Iacob⁹ deiñ cū tedio diuturni carceris eſſet attrit⁹. lugdunū deduct⁹ ꝛ exortationibus varijs ſuaſus. Quedā ex oppoſitis clemēti ſummo pōtifici ꝯfeſſus ē. Ideo retract⁹ piſius dū corā duob⁹ legatꝭ ex latē ſnīa legereṫ. Ipe cū vno ex ſocijs q̄ delphini vieneſ frater erat. ſe mori dignū ꝓteſtatus. nō ꝙ vnqꝫ q̄ legebāṫ ppetraſſet. hinc tn̄ in deletoēm tēplarioꝝ ſnīa ſubſecuta. Jacobus cū fr̄e delphini ad ſuppliciū deduct⁹ ꝙ ambo rege ſpectāte intrepide ꝛ ꝯſtāter ſbire. nil aliud q̄ꝫ q̄ dudum occubuere teſtātes.

Truſianus medicus pluſqꝫ cōmentator

Truſian⁹ medic⁹ florētin⁹ thadei medici auditor. tēpeſtate hac. q̄ pluſqꝫ cōmentū ſup tegni galieni mira doctrina ꝯſcripſit. Hic q̄ꝫ cū in practica artis medicine (vt multi ferūt) infortunatū ſe ꝯſpiceret. religioni ſe totū dicauit. Et carthuſienſiū ordīs hītū accipiēs. corthuſin⁹ effect⁹ ē monachus.

Richardū aūt de media villa theologū eruditiſſimū ordīs mioꝝ ijſdem tpibus nōnulli aſcribūt. Cui tanta ingenij magnitudo fuit. vt nulla lr̄atura ei in diuinis codicibus latuerit. Qui ꝛ īter multa ingenij ſui monimenta. quatuor ſnīaꝝ libros optīe ꝛ vtiliſſime explanauit. Extāt q̄ꝫ ꝛ mlt̄e ei⁹ poſtille ꝛ alia mlt̄a

Iacobus de viterbio ordīs heremitaꝝ ſancti Auguſtini ſacre pagine celeberrimus ꝓfeſſor. ꝛ neapolitane eccleſie archiep̄us digniſſimus. ꝛ virtutū oīm decoratus. ꝑ hoc tp̄us in precio exn̄s tractatum de regimine xp̄iano ad Clementem iſtum pontificem dedit. ac magiſtrū ſentētiarū egregie expoſuit. Et quodlibeta quatuor determinauit. Qui cū acri ꝛ torſo ingenio habitus eſſet. ſpeculatiuus doctor appellatus eſt.

Richard⁹ de media villa

Anno milleſimo. cccxiiij. Tres ſiṁ lune in celo apparuere. Et fulgor queꝫ dicūt Cometēqꝫ aq̄lone viſus apparebat q̄ſi ad finē vginis trib⁹ mēſibus. Et eodē āno eo deficiēte in mēſe nouēbri obijt rex francie philipp⁹ q̄ ānis. 29. regn̄it. Cū ī venatoēe aper īter crura eq̄ quē rex eq̄tabat ſe īgeſſit. ex q̊ de eq̊ cadēs paulo poſt mortu⁹ ē. Hic fuit pulcerrim⁹ hoīm ſui tpis. ſtatura magn⁹ optīe ꝯpoſita hn̄s mēbra. Vez dedit⁹ corporeis oblectamētis precipue venationibus curaꝫ regni ſuis relinquēs quibus nimiuꝫ credens. mlt̄a in regno incōmoda ſunt ſecuta. Is poſt ſe reliquit tres filios ſcilicet Ludouicum regem nauarre. Philippum co-

Cometa

mitem pictauieñ. ⁊ carolū comitē marchie. omnes hij tres pauco tpe reges francie fuerūt. viri pulcherrimi ⁊ in vxoribus eoꝝ male fortunati. Ludouicus habens vxorē filiā ducis burgundie quā ſtrangulare fecit. Philippus vxorē quā repudiauerat reaſſumpſit quia multū eā amabat. Carolus vxorē in carcere detinuit. Ad hanc infelicitatē puenisse opinanť quia in gradibus ꝓhibitis ꝯtraxerunt. vel ob iniuriā genitoris philippi ꝑpetratā in captura bonifacij pape.

Ordo rhodioꝝ militum principum

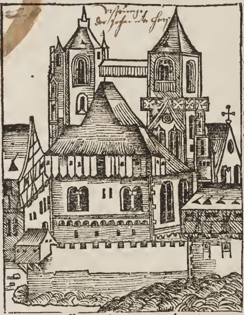

Rhodus inſula cuius deſcriptionē ſupra ꝑfecimꝰ licie oppoſita hoc anno. 1308. in xpianoꝝ ptātē deueniens religioni btō iohāni dicatiſ auctoritate pōtificis ꝯmendať. Hij nempe religioſi cū iheroſolima omnino deperdita eſſet ⁊ templarij in magnos errores ꝓlapſi a romano pontifice fuiſſent extincti in eam inſulā ſeſe recipientes turchos eius dños eiecerūt. neq̧ vllo pacto turchoꝝ viribus hec inſula reſtitiſſet. niſi religioſi milites. qui vt dictū eſt beato iohanni dicati eius inſule curā ſuſcepiſſent. ⁊ vrbē pene dirutas inſtaurantes ⁊ deſolatā xpianoꝝ ſuffragijs inſtaurauerunt. naualiaq̧ ⁊ claſſes reformātes. nō ſolū inſulam ipſam tutati ſunt ſ; cipris ⁊ alijs finitimis xpm colentibus magno ꝑſidio fuerunt. quoꝝ virtute quicq̄d in oriente noſtre religionis eſt xpo ſeruatum fateri licet. Ipſis igiť militibus fide ⁊ gratia ac religione clariſſimis xpianam fidē ꝓfeſſionis voto ingēti virtute tutantibus templarioꝝ bona ꝑ pōtifices ⁊ alios orthodoxe fidei principes addita ſunt. Poſtmodū deuotione ꝑmoti etiā regulam beati auguſtini ꝓfiteri ſponte voluerunt. quā ob rem ⁊ a ſummis pontificibꝰ romanis ⁊ priuilegijs ⁊ beneficijs plurimis eccl'iaſticis honorati ſunt. Soldanus egypti dñs toto quīēnio armata claſſe cū eos vexaſſet maiora ꝑtulit q̄ȝ intulit dāna. Turchi etiā quatuor vicibus diuerſis temporibꝰ eorum agros inuaſerunt. ſed maximam cladem reportauerunt. Nouiſſime mahumetus turchoꝝ imperator grauiter aggreſſus. de quo in ſequentibus mentio fiet. ferunt rhodios quoddā caſtellū ſancti petri nominatū munitiſſimū habere quod magno ſumptu cuſtodiunt. vbi xpiani de manibus turchoꝝ fugientes ſepe ſaluanť. in quo milites canes nutriunt ⁊ noctu extra caſtra emittunt. de quibus dicitur q̧ chriſtianos odore cognoſcant. eoſq̧ aduentantibus blandiunť turchos aūt latratu prodant ⁊ morſibus inſectentur.

Johannes rex bohemie

Iohannes heinrici impatoris filius. cui genitor elizabeth alteraȝ wentzeſlai ſororem matrimonio ꝯiunxit. regno bohemie deinde potiri meruit. eoq̧ regno ſuſcepto .35. annis regnauit. vir certe bonus ⁊ multe beniuolentie inſignitus. ⁊ potenti manu regnū gubernauit. ⁊ patre in ytalia agēte apud germanos vicario nomine adminiſtrauit imperiū. Patre vō defuncto cū plurime ytalie ciuitates ei ſeſe dediſſent. penetrauit alpes cū exercitu. eaſq̧ nō paucis annis tutatus eſt. Brixia em̄ bergamo. luca. parma. regio ⁊ mutina atq̧ alijs vrbibus potitus eſt. quibus in ꝓtectionez ſuſceptis illas ⁊ arcibus ⁊ menibus munire ſtuduit. ⁊ in bergamo arcem munitiſſimā adhuc extantem edificauit. Poſt hec egra a iohanne recepta eſt. ⁊ vratiſlauienſiū ciuitas quam dux ſleſie occuparat heinricꝰ. ⁊ alie ciuitates ſleſie ei ſubijciūť. Geriť ⁊ aduerſus auſtrales belluȝ in quo victor iohannes ſuos milites preda nō modica ditat. A rege francoꝝ poſtremo aduerſus anglicos in auxiliū vocatꝰ prelioq̧ memorabili ſe immiſcuit in q̊ cū multis militibus ceſus interijt. Relicto filio carolo qui tū vnum ⁊. xxx. annos agebat.

Dantes poeta

Dantes aligerius patria florentinus vates ⁊ poeta ꝯſpicuus ac theologorū ꝑcipuꝰ tempeſtate iſtac claruit. Uir in ciues ſuos egregia nobilitate venerandus. qui licet ex longo exilio damnatus tenues illi fuiſſent ſubſtāti e ſemper tñ phiſicis atq̧ theologicis doctrinis imbutus vacauit ſtudijs. vnde cū florētia a factione nigra pulſus fuiſſet pariſiēſe gymnaſium acceſſit. ⁊ cum circa poeticam ſcientiam eruditiſſimus eſſet opꝰ inclitū atq̧ diuinum lingua vernacula ſub titulo comedie edidit. inq̄ oīm celeſtiū terreſtriūq̧ ac infernoꝝ ꝓfunda cōtēplatꝰ ſingła q̄q; hiſtorice allegorice tropologice ac anagogice deſcripſit. Aliud q̄; de monarchia mōi. Hic cū ex gallijs regreſſus fuiſſet Friderico arragonēſi regi et domino cani grandi ſcaligero adheſit. Deniq; mortuo cane principe veronēſi ⁊ ipſe apud rauennam Anno dñi. 1321. etatis ſue quinquageſimo ſexto diem obijt.

Geſta ea tempeſtate in italia

Marchio eſtenſis qui ferrariā ꝑ eccīa adminiſtrauit. mutine ⁊ regio vrbibus poſt annū iubileū frena ſ poſuerat ad tātū deuenerat potētatū vt ſcđs carol⁹ rex neapolitan⁹ beatricē filiā ex maria regina vxore ſuſceptam Azzoni tunc marchioni dederit in vxorē. Cuius matrimonij honore ⁊ letitia azzo haud q̄q̄ diu gaudere potuit. Anno eīn quinto a iubileo ⁊ eius matrimonij primo friſcus quidā adoleſcens quē ex aliena vxore ſibi filiū eſſe dicebat cū dolo captū in carcere mori coegit. ⁊ ferrarienſib⁹ nōnullis eꝑoq̄ in ꝑmis admitētib⁹ ferrarie mutine ⁊ regij dominiū obtinuit. Rogatiq̄ veneti copias friſco auxiliares cū nauigio immiſerunt. caſtellū eīn thealdū noīe ponti erat impoſitum quo padus ab vrbe in ripā tranſmittit vie cōtinentē bononiā ꝑducenti. quod caſtellum abſq̄ nauigio capi poſſe friſcus diffidebat. Eos motos cum intellexiſſet cardinalis cognomīe pelagura quē clemens pontifex bononiā legatus miſerat venetis ſub anathematbe cōminatione vt a re ferrarienſi abſtinētes copias inde deducerent. Hijq̄ machinis interea caſtello thealdo appulſis ⁊ nauibus ferrarienſiū qui ꝑpoſito de vulgi conſuetudine mutato populi ⁊ eccl̄ie dominū acclamabant vbiq̄ incenſis. partē q̄ꝫ vrbis ponti contiguā ceperant. nec prius exaudiri inter ꝑlij tumultum legati iuſſa potuerunt q̄ꝫ pons a venitis igni ferroq̄ interruptus ⁊ caſtellū thealdū fuerit occupatum. Friſcus interea populū ſibi rebellem domare agreſſus rinaldo quodā de marcharia equitū ductore opa crudeliter nauante fretus ferrariā pene mediam incendit. ſedato parump a venetis tumultu deditione illis excluſo friſco facere conſenſerunt. Tuncq̄ ferrarienſes tanq̄ in ſubiectionē accepti a motib⁹ temparunt. Pelagura legatus interim cruce ſignandos ꝑpoſitis auctoritate apl̄ica vite eterne premijs venetos ferrarienſeſq̄ bononiā cōuocauerat. ⁊ pontifex clemens q̄ntus venetis publice apud auinionem excōmunicatis interdixerat ſacris. quos vbicūq̄ reperirent capi iuſſit pro ſeruiſq̄ venundari. quā ob res factū eſt vt apud londonū flandrenſeſq̄ ⁊ gallioꝝ loca multi valoris venetoꝝ mercimonia in p̄dā a locorū dn̄is fuerunt direpta. Miſerat item clemens pontifex romanus p̄ter pelladurā legatū duos q̄ꝫ in ethruriam cardinales vi eius prouincie motus bellaq̄ cōponerent.

Robertus rex

Robertus caroli ſecundi ſicilie ⁊ apulie regis filius. patre defuncto in regnū ſuccedens regnauit annis. 33. rex certe inclitus ⁊ virtutū omniū ſingulare decus. quiq̄ ⁊ a multis tū oratoribus tūq̄ poetis titulis plurimis fuerit decoratus. Eo ꝙ p̄ter equitatū ⁊ rei militaris diſciplinā quibus plurimū valuit. etiam inter ceteros ſui temporis egregius theologus ⁊ ph̄us. ac ſingularis medicine p̄ceptor haberet. ⁊ nō modo his cōtentus ſ; etiā cū eſſet etate grandeuus ⁊ ſenex etiā in poeſi franciſcū petrarchaꝫ audire voluit. Hic regni titulis a clemente papa in auinione rite ſuſceptis ex gallijs bononiā ad legatū pelagurā profectus quē eccl̄ie nomini tumultuanti ferrarie p̄fecit. inde neapolim iturus virū inſignē p̄ſidio reliquit. Verū cū iohanne fratrē cōtra heinricū impatorē romā miſiſſet heinricus ira ſuccenſus robertū maieſtatis reū fecit ⁊ regno priuauit. que res a clemente pontifice improbata fuit. Deinde genuenſium vrbem in poteſtatem recepit. Tandē nullo ſupſtite ſibi filio moriēs andreā hūgarie regē nepotē ſuū poſt ſe regnare p̄cepit. licet ioanna ei⁹ ſoror regnū ſemp adminiſtrare voluerit.

Scaligeroꝛum dominii pꝛincipium

Canis ſcaliger

Canis ſcaliger qui ex rebus ſtrenue geſtis magnus cognomento appellat⁹ eſt. Alberti ſcaligeri capitanei filius. Vir vtiq̄ magnus ⁊ rebus bene geſtis clariſſimo p̄conio inſignitus. Verone ſibi dominiū vendicās regnauit annis ferme viginti. quā certe tāta iuſtitia ſapientiaq̄ ac pietate gubernauit vt etiā picenū ſiue romandiolam omnē potius bonitate ſua q̄ꝫ alijs armis aut miſſilib⁹ ſibi ſubegerit. Erat nanq̄ multe eloquentie princeps comeſq̄ ꝑhuman⁹ necnō ⁊ in omnes liberalis atq̄ doctoꝝ viroꝝ tū eccl̄iaſticoꝝ tūq̄ oratoꝝ ⁊ hiſtoricoꝝ ac poetaꝝ aſſidua familiaritate coniunctus. Inter quos dantē florentinū poetam ob eius doctrine p̄ſtantiam magnis honoribus ſp ꝓſequi voluit. Tandē cū vrbē veronam maximis edificijs illuſtraſſet Anno dn̄i. 1329. die. 22. iulij ſine virili prole deficiens duobus nepotibus alberto ſcilicet ⁊ maſtino fratribus vrbis dominiū conceſſit. Eius corpus cunctis collachrimantibus cū maxima funeris pompa apud templum iuxta vrbis forū ſepultū fuiſſe conſtat. vbi ſupra templi ipſius valuas adhuc ꝑmagnificū extat ſepulchrum ſua ymagine ⁊ epigrāmate notatum.

Ludouicus rex

Ludouicus philippi regis francoꝝ filius poſt patrem regnare cepit ⁊ regnauit annis duobus. vir quidem catholicus ⁊ xp̄iane religionis amator. qui ſuſcepto regno poſt annū p̄ſentiens ſparſos ꝑ diuerſa gallie oppida diu delituiſſe. eo ꝙ in conclaui apud carpenteratum de pontifice deligēdo ſeditiōe orta duo ex cardinalibus interfecti fuiſſent ſtatim eos in vnū coegit. ⁊ vt lugdanū congregarent pro futuro pontifice deligendo ſuaſit. cuius ſanis conſilijs annuentes iacobuꝫ portuenſem ep̄m elegerunt. quo quidem anno cū pontifex eſſet elect⁹ ipſe rex finem vite ſue fecit. relicto in regno Iohanne filio paruulo. qui puer diebus tantum viginti regnauit.

Carrarienſium regni principium

Marſilius carrarienſiuꝫ nobiliū princeps. cū patauij dn̄atū reſumpſiſſet ꝛ in ea nō tirannice ſꝫ paterne pluribus annis regnaſſet. magni canis ſcaligeri vecitus potentiā eidem vrbis dn̄atū ſponte ceſſit. ſed ꝛ ſequenti anno cane ipſo defuncto poſt tridie ab integro vrbem ingreſſus dominiū reaſſumēs. x. annis regnauit. vir certe manſuetiſſimi animi ꝛ regie vrbanitatis inſignitus ac multiſ virtutibus decoratus. qui cū ſine virili prole deceſſiſſet vbertino patrueli ex teſtamēto omnem ſuam hereditatem reliquit.

Marſilius carrarienſiuꝫ princeps

Anno dn̄i M.ccc.x. ciuitas ipa veneta tumultū ſenſit. Cū buiamons rex no uarꝫ cupidus vna cū querinis ꝛ baſilijs regnū affectans maximū tumultuꝫ in vrbe excitauit ꝯ petrū grandenigū ducē. ſꝫ eiꝰ prudentia cito vrbi quies data illi de domo quirinoꝝ cū eoꝝ ſequacibꝰ e ciuitate pulſi deſtructis eoꝝ domibus. hec fuit prima deſtructio familie facta venetijs ex partialitatibus. Principaliores cū duobus florentinis decapitati ſunt. ideo cōſiliū decēuirale in vrbe inchoatū fuit. Deinde cū iohannes ſorantius ducatū venetoꝝ rexit iacobus quirinus et marinus barocius viri ꝓpotentes ꝛ domi nobiles rempublicā ſubuertere tēptaſſent. ꝓditione coniuncti capitali ſnīa puniri fecit. quibus ceſis ad ꝓcauenda in futuꝝ malū ſex ꝓcuratores ſancti marci ex ſenatus conſilio cōſtituti ſunt qui rēpublicā diligēter curarēt. Hic dux prudētiſſimꝰ. et timorate conſcientie vir ſciens venetos omnes ꝓpter ferrarie occupationē vt ꝓmiſſum eſt anathemate notatos. dimiſſa ferraria abſolutionis beneficiū ſibi ꝛ omnibus impetrauit.

Arnaldꝰ de villa noua

Arnaldus de villa noua ꝓuincialis magnus philoſophus. pariſius dogma ſuū exercuit. ꝛ ꝑ ꝓphetiam danielis ꝛ ſibille erithree ꝓbare nitebaᵗ aduētū antixp̄i ꝛ ꝑſecutionē ecc̄ie futurā eſſe. inter M.ccc. ꝛ M.cccc. dn̄i annū ferme ī M.ccc.lxxvi. anno adeſſe. Sup ea re librū edidit. cuius titulus de ſpeculatione aduentus antixp̄i. Is tn̄ reprobatus ꝛ quaſi hereticus reputatus. Cū magros pariſienſes cōplurimos aduerſarios habebat verens ne ad manus inquiſitoꝝ deueniret clam auffugit ꝛ ꝓfectus in ſiciliam. qui tandē miſſus a friderico rege ſicilie ad papam in mari mortuus eſt. Dixit em̄ xp̄s. Nō eſt veſtrū noſſe tp̄a vel momenta que pater poſuit in ſua poteſtate. Vn̄ omnes volētes determinatū tēpus in his aſſignare aduentus ſcꝫ xp̄i vel finis mundi erronei reperti ſunt.

Philippus ludouici francoꝝ regis frater. Iohāne eiuſdeꝫ ludouici filio defuncto ī regnū ſuccedēs regnauit annis q̄nqꝫ.

Petrꝰ de abano ꝯciliatoꝛ

Petrus apponus ſeu de abano paduenſis patria patauinꝰ medicus celeberrimus ꝛ philoſophus oī etate admirandus ꝛ peripateticus italicoꝝ oīm illuſtriſſimus. pariſienſi ciuitate doctoꝛ celeberrimus librū ibidem diſcolias in medicina ſedantem. inchoantē. conciliatorē fama cognitū tandē in ꝓpria euganā vrbe feliciter termiauit. Hic anno legis gratie. 1310. ꝓfundiſſimū illud pro pleumatū ariſtotilis cōmentariū edidit. ꝓpter cuius intentū conſtantinopolitanā vrbem vt grecū diſceret ꝓmeauit. quo tandē inſtructiſſimꝰ multa galieni volumina nō parū medicis accomoda ex ydeomate greco tranſtulit in latinū. Hic ſub regie vrbis padue cōmuni ꝓploꝝ regimine floruit. liberaliūqꝫ omniū peritiſſimus. pater in aſtronomia. in qua plurimū enituit. Lucidatorē inquā opꝰ grauiſſimū ꝯpilauit. ſcripſitqꝫ iohāni pon. ro. librū de venenis pulchꝛum. Ac meſue librū in medicinis mancū a corde vſqꝫ ad calcē ꝑfecit. ferunt quidē hunc magicum maximū fuiſſe ꝛ multa ꝑ eandem artem oſtendiſſe.

Dynus medicus

Dinus de garbo medicus florentinus his tempoꝛibus claruit. qui cū brunū patrem in arte cyrurgie medicum habuiſſet illum in phiſica erudiendum thadeo florentino medico tradidit. qui adeo erudītiſſimus euaſit vt vtiliſſima in auicennā ediderit ꝯmentaria. Scripſit ꝛ in galienū de malitia complexionis diuerſe. Atqꝫ in hypocratem de natura fetus. q̄n ꝛ in philoſophia ac medicina varias ꝛ pulcherrimas queſtiones.

Gentilis medicus

Gentilis fulginas peruſinus ꝓſtabilis ſapientie medicꝰ hoc ipo tpe diui ꝓteriti medici nō inferioris ingenij aut fame fuit. ꝙ potiſſimū eius accuratiſſimi cōmentarij in auicenne libris teſtimoniū ꝑhibēt. fuit em̄ ſubtiliſſimꝰ rimatoꝛ verboꝝ auicēne Hic etiā ꝓter ꝓdictos cōmentarios ꝯſilia varia etiā cōtra peſtem compoſuit. ac queſtiones ꝓcipue de gradibus medicinarum ac alias ſubtiliſſimas diſputauit.

Matheum aūt ſiluaticum medicū mantuanum genere nobiliſſimum hiſdē tempoꝛibus floruiſſe conſtat. eo ꝙ ad robertum ſicilie regem ꝛ medicus diuinum opꝰ de oībus ſimplicibus medicinis ꝛ earuꝫ ꝓprietatibus dederit. ac alia quedam edidit.

Linea ſummoꝝ pontifici

Johānes vigeſimuſſcđs

Benedictus duodecimꝰ

Anno mundi. 6516. Anno xp̄i. 1316.

Johannes vigeſimus ſecundus papa. iacobus caturcenſis antea vocatus. Lep̄s poꝛtuenſis poſt longā viginti triū cardin aliū altercationē lugduni in monaſterio fratrum predicatoꝛum pontifex creatus. Quo anno ſalutis decio ſexto terdecieſq́ȝ centeno ro. eccl̄ie cardinales philippi pictauoꝝ comitis lodouici francoꝝ regis germani fratris opera vel potius violentia apud lugdunū incluſi pontificatus vacationi ſupꝛa duos annos ꝯtinuate finē impoſuerūt. et nonis ſeptēbꝛis in eccl̄ia cathedꝛali coꝛonā pontificatus accepit. Inde vero auenionē cū curia pꝛofectus octo cardinales in ieiunijs quatuor tp̄m. aduentus dn̄i creauit. quoꝝ de numero fuit iacobus caturcenſis eius ex ſoꝛoꝛe nepos. ⁊ iohānes caiectani e gente vꝛſina. qui pꝛimo pontificatus anno requiſitus lodouicū bauarie ducē in regē electū cōfirmare ideo recuſare dixit ꝙ ꝑter admiſſum in conſobꝛino ſecū in controuerſia electo ſcelo multa ꝑſumpſerat facere ⁊ concedere. Imꝑatoꝛis ro. legittime ꝑ gradus oēs inſtituti excedentia poteſtatem. Uir vtiq́ȝ doctiſſimꝰ ⁊ multa pꝛudentia decoꝛatus ⁊ doctoꝝ viroꝝ amātiſſimus. Eccleſiā toloſanā quā vnice dilexit ad archiep̄atū tranſtulit. Cuiꝰ q̄dem caſtella ſex in ciuitates erexit. Adeo ꝑterea rebus nouis pontifex ip̄e ſtuduit vt ſimplices ep̄atus bifariā diuiſerit ac diuiſos in vnū redegerit. ⁊ abbatias in ep̄atus ⁊ ep̄atus in abbatiā viciſſim trāſtulerit. Hac tn̄ gratitudīe vſus eſt ꝙ clementinaꝝ editionē confirmauit. Oꝛdinē grandimontenſem quoꝛundā impꝛoboꝝ factionibus labefactatā in melioꝛē foꝛmā redegit. amputatiſ his que oꝛdini obeſſent. additiſq́ȝ inſtitutionibꝰ quibuſdā quibꝰ tanta religio cōſtaret. Ceſarauguſtanā eccl'iam cū admodū diligeret in metropolitanā erexit quinq́ȝ cathedꝛalibus eccleſijs ex vndecim que tarraconenſi ſubſunt huic aſſignatiſ. Inſtituit ⁊ nouū oꝛdinē militū. Et cū multa pꝛobe egerat rē eccl̄iaſticaꝝ cōcernentia. thomā vnū erphoꝛdenſem ep̄m. ⁊ alterū thomā aq̄natē ꝑdicatoꝛū oꝛdinis anno pontificatꝰ ſeptimo in numerū retulit ſanctoꝝ xp̄i dn̄i confeſſoꝝ. Eo qui ſecutus eſt anno ſalutis duo de trigeſimo terdecieſq́ȝ centeno lodouici bauarie ducis electione abrogata in illū tanq́ȝ eccl̄ie rebellē ac ſciſmaticum cenſuras exercuit. multos deniq́ȝ hereticos damnauit. Et ꝑſertim gloſulā quandā fratris petri qui ꝯuētum ad imitandā xp̄i paupꝛtatē aīauerat. affirmātes xp̄m eiuſq́ȝ diſcipulos nihil pꝛiuati vel cōmune habuiſſe. de quoꝝ numero multi damnati ⁊ exuſti ſunt. Tandē anno etatis ſue nonageſimo moꝛit̄ auenīōe pontifitatus decimonono anno mēſe q̄rto. relicta in theſauris tāta vi auri q̄ꝫtam nullus ante ſe pontifex.

Anno mundi. 6534. Anno chꝛiſti. 1335.

Benedictus duodecimus papa patria tholoſanus oꝛdinis ciſtercienſis iacobus antea vocatus ſctē pꝛiſce cardinalis. Cū iohānes pontifex anno ſalutis quarto triceſimo terdecieſq́ȝ centeno defunctꝰ eſt ad dieq́ȝ abinde ſextū decimū in pontificē ē aſſumptus auenione. Qua celebꝛata legatione cardinalis vꝛſinus auinionē applicuit. Benedictuſq́ȝ in pontificatu nihil duxit antiquius q̄ꝫ ꝓmulgatas a iohāne in ludouicū cenſuras obꝛogationēq́ȝ repetere ac cōfirmare. Per que tp̄a pꝛincipes ꝑplicq́ȝ in italia bello ſocij hinc pōtificiſ moꝛte audita in vꝛbis bononie ad ſuas ꝑtes acceſſione elati oīa ꝑſumebāt. q̄re vꝛbes quatuoꝛ q̄s ſolas in romane eccl̄ie reuerentia iohānes bohemꝰ rex ꝑſidijs cōſeruabat. inter ſe ꝯſtitutiſ federibus ſunt partiti vt parma ſcaligero. regiū gonzage. mutina eſtenſi. luca cederet floꝛentino. At pōtifex veritus ne vacante impio italia ab aliquo externo hoſte inuaderet̄. Luchinū vicecomitē iohannemq́ȝ eius fratrē archiep̄m mediolanenſem. mediolani aliarūq́ȝ vꝛbiū quas poſſidebant vicarios inſtituit. pariq́ȝ foꝛma maſtinus ſcaliger verone ⁊ vincencie. Guilhelmꝰ gonzaga mantue ⁊ regij. Albertinus carraria padue. Et opizo eſtenſis ferrarie mutine ⁊ argente vicariatū auctoꝛitate ap̄lica habuerūt. Et quia poꝛcio eſtenſi data iurū eſſet romane eccl̄ie cenſum illi decē milia aureos impoſuit annis ſingulis ꝑſoluendū Semel aūt in toto pontificatus ſui tp̄e ſex ꝑſbiteros cardinales creauit. viros egregios nō de ſua ſtirpe. ſed vndequaq́ȝ ad tantā dignitatē vocatos. Tante ꝑterea conſtantie fuit vt dimoueri a recto vel vi vel ꝑcario vel pollicitationibus nunq́ȝ potuerit. bonos em̄ diligebat ⁊ viciſſim malos ac ſceleratos aperte odio habebat. Componere item pacē inter philippū francie ⁊ eduardū anglie regem ſepe temptauit ꝑ legatos ac fruſtra. Pontifex aūt rem ſepius temptatā omittens edes pontificias cū turribus ⁊ pometis īchoauit ac ꝑfecit. ſuoq́ȝ iuſſu impenſaq́ȝ baſilice ſancti petri tectum reſtituit. quēadmodū epigramma ad eiꝰ ſtatuā ī eadē baſilica poſitū īdicat. Moꝛit̄ aūt pōtificatꝰ ſui āno. vij. mēſe. iij. die. xvij. Mltā vi auri nō cognatis ſuis affinibus ſed eccl̄ie reliquit. In moꝛte aūt optimi pōtificis ⁊ doctiſſimi omnes vere collachꝛimarunt. Eius tales fuerunt ſententie. Talis eſto filius quales gnatos habere cupis. malus moꝛtē bonus aūt magis viciū foꝛmidat. Que ſcis legendo ſerua. que neſcis legēdo diſce. Eque turpe eſt carere amicis ⁊ eos ſepe mutare. Optime conſeruant̄ amici ſi ꝑces eoꝝ cogitant.

Linea impator
Ludouicus bauarus

Fredericus

Ludouicus quartus filius lodouici ducis bauarie. anno dñi M.ccc.xv. a quibuſdã electoribus ꝑ cõtentionẽ electus impauit annis.xxxij. Heinrico eñi mortuo in germania electores aquiſgrani ꝯuenientes duos in controuerſia ad imperiũ delegerunt inter ſe conſobrinos. Ludouicũ bauarie ꝛ fridericũ auſtrie duces. Belloqꝫ inter eos orto. id durauit annis octo. tandẽ copijs de repente contractis ꝑlio inter muldorff ꝛ ottingen ĩ quodã prato ꝯcurrerũt in quo cedes vtrinqꝫ ſꝫ in auſtralibus maior fuit. fridericuſqꝫ ſupatus ꝛ captus in carceres eſt coniectus. Deinde benignitate lodouici dimiſſus ea cõditione vt decetero nullus ducũ auſtrie ꝓ adipiſcẽdo imperio ꝯtra duces baioarie ſe opponat. Verũ ꝓmiſſi ĩmemor a titulo regni nõ abſtinuit. Ludouicus quoqꝫ ea elatus victoria ꝓ ĩpatore illico ſeſe geſſit multa diſponens concedenſqꝫ que confirmatũ coronatũqꝫ decuit ro. pon. conſilio iudicioqꝫ ſbijcere. Ardentibus eñi diſſidijs atqꝫ bellis italie ciuitatibus faces imperatorie auctoritatis addidit. nulla põro. autoritatis habita ratione. Primũ tamen omniũ ex lombardis matheũ vicecomitẽ galeaciũqꝫ marcũ. Luchinũ iohãnẽ ꝛ ſteffanũ filios ita fouit vt ab vrbis mediolani tirannidẽ tũc primũ ipudeciꝰ ceperint aſpirare. Romã igit' profecturꝰ vicecomites oĩo ſibi beniuolos fecit vt eis adiuuantibus imperij titulos facilius cõſequi poſſet. At Johannes pontifex vicecomites ꝛ ludouicum imꝑatorem cũ guelphos opprimebant anathematbe notauit. Reuerſus ludouicus in germaniam ad exercitũ congregandum paulopoſt cum maximus copijs denuo ex germania ꝓfectus tridentum venit vbi rurſus mediolanũ petijt atqꝫ ibidem a guidone petramala epõ corona ferrea coronatus eſt. Inde cũ in brixianos duxiſſet ꝛ in graciã ſuſceptos in ethrurã acceſſit. vbi a caſtrucio lucenſi dño magna humanitate exceptus eſt. Romam tandem peruenit vbi ingenti exultantiqꝫ rome acceptus fauore coronationẽ tã diu diſtulit. quoad ꝓceres ꝛ vrbium ytalie oratores qui ꝯtinue confluebant oẽs adueniſſet quoadhuc pompa pridem ad omnia templa baſilicaſqꝫ vrbis deſtinata. Et ad eiꝰ acceſſum inchoata laterani die ꝓfixa quieſceret. quo die kalendaꝝ iunij nona nõ quidem ſarra colũnenſis quod florentinoꝝ habent monimenta. Sed ſteffanus ſenior ꝛ ſarre tunc pueri genitor iuſſu cleri ac populi. anno domini.1327. corona illum inſigniuit. Urbem eñi romam duo primarij nobiles ex ijs quos nunc barones appellant ſeſe regis romanoꝝ vicarios dicentes gubernabant. Eratqꝫ is annuus magiſtratus a romano ſenatu creatus. geſſit tamen magiſtratũ illũ q̃nqꝫ vnicus. qui dum abeſſet alius ſuſtinebat. Ea ornatus imperij corona ſuaſu romanoꝝ aggreſſus eſt rem nephariam. Erectũ in antipapam petrũ corbarienſem ordinis minoꝝ debita romano pontifici reuerentia adorauit. Jõ romani hiſtorici eũ inter ĩperatores nõ numerãt ꝛ cognom̃to bauarũ appellãt. Johannes igit' pontifex a cõmunione eccłe eum interdixit ꝛ varijs cenſuris publice condemnauit. Fuit aũt vir prudens ad regnum ydoneus. latinã tamen linguam ſuo damno nõ intellexit. Ferũt igit' huius diſcordie inter papam ꝛ imꝑatorem vlricũ de auguſta ſecretariũ ſuũ extitiſſe. Js ob diffamatiõẽ nurmberge ꝑ.xv. ꝑlatos ſe inſontem reddens. Jn vindictã lr̃s regis inſeruit ſummũ pontificem beſtiam ortam a mari ꝛ alia conuicia eo ignorante ſcripſit que in vltima etate fatebat'. de qua re imꝑator admodum doluit. Tandem in venatione conſtitutus a duciſſa auſtrie deforma ex vaſculo in quo duplex potus erat hauſtum ſumens illico de equo cadens in nemore ꝓe furſtenfelt in ſinu cuiuſdaꝫ ruſtici obijt. Anno dñi.1347. ipõ die gereonis ſepultus in prochiali eccłia virginis marie in vrbe monaco. inde filij ſui in landſperg regiones diuiſerũt. Senior ludouicꝰ ꝛ ludouicꝰ romanꝰ in roma natꝰ. ꝛ dux otto iunior baioariã cũ omnibus attinencijs obtinuerunt. Sed ſteffanus wilhelmus ac albertus baioariam inferiorẽ poſſederunt. Hannoniam. holandiam. ſelandiam ꝛ friſiam. Habuit quoqꝫ ludouicus impepator fratrem rudolffum comitem palatinũ Js elector imperij. in electione friderico duci auſtrie adheſit. Repulſus deinde a ſuo dominio in anglia vitã finiuit. relinquens tres filios ruptum. rudolfum ꝛ albertum. quos ludouicus imꝑator ſumma beniuolentia fouit ꝛ terrã equa portiõe diuiſit. Ab his principes palatini ꝛ duces baioarie eoꝝ deinceps originẽ habuerũt

Stella crinita quam cometam vocant vltimo anno ludouici quarti imperatoris duobus menſibus viſa eſt.

Fames quoqꝫ ingens ꝑ vniuerſam ytaliam. in qua mendicantium turbe vel inhumano quoqꝫ cibo vix ſuſtentate fuiſſe traduntur.

Robertus apulie rex nullo ſibi ſupſtite filio moritur ꝛ andream caroli fratris ſui atqꝫ hungarie regis neptem vxorem dederat poſt ſe regnare iubet. qui regnauit annis tribus.

Andreas deinde apulie rex laqueo necatus eſt conſentientibus agnatis eius regno inhiantibꝰ. poſt quem ſeptem annos ſub varia pricipum contentioe. id regnum in armis fuit.

Monacum vrbs ſupioris germanie ad rippam Iſare flumīs ſita. Inter vrbes principū in germania pcla
riſſima in baioaria noīatiſſima. Etſi inter nouas eſſe cenſeat nobilibus tm̄ edificijs tū publicis tū pri-
uatis ceteras ciuitates antecellit. habet em̄ edes pulcherrimas. plateas amplas. baſilicas ornatiſſimas. Et
qꝫꝫ temporibus ottonis primi imꝑatoris cōditionis ſue initiū ſumpſit. A ludouico tm̄ quarto iam pſcripto
imꝑatore ampliata ⁊ edificijs ornata fuit. Otto primus cū in germania imperiū anno dn̄i. 9 6 2. aſſumpſit.
in baioaria partē regionis heinricus brunſuicenſis materna hereditate poſſedit ⁊ in arce vering domiciliū
habuit. Quo tꝑe publicus tranſitus ſuꝑ Iſaram in eo loco extitit. Is dux heinricus pontez vltra flumen ꝑ-
pe curiam monachoꝝ fieri fecit. in eo loco vbi nunc vrbs monacū ſita eſt: cōmuneqꝫ iter ibi fieri ordinauit cū
oppidulo paruo. Super ea re antiſtes albertus friſingenſis querelas apud ottonē ceſarem mouit. cū in ſuis
theolonijs ⁊ immunitatibꝰs dānū ſentiret. Imperator antiquā conſuetudinem itineris obſeruandā pro-
pe vering mandauit. Interea obijt dictus heinricus reliquens filiū erneſtum nomīe. paulocꝫ poſt vxor Ot
tonis odyecia filia regis anglie mortua fuit. Inde otto relictam heinrici ducis baioarie dn̄am adelheidē ac-
cepit vxorem. Cuius filius erneſtus (ob egregia facinora apud exteros in pleriſcꝫ locis geſta) ottoni gratiſſi
mus euaſit. Petijtcꝫ imꝑatorem obnixe vt ex oppido vrbem cū publica via facere poſſet. qui poſt varios tra
ctatus conſenſit ea conditione vt quotannis. 5 0. lb. dn̄. ad friſingam ꝑſoluerent. Ea forma hec vrbs initiuz
cū regijs priuilegijs ac immunitatibus ortū habuit. Cū itacꝫ hec vrbs ꝑ erneſtum initiū ſumpſit indies au-
gmentū in pplo ac ſtructuris ſenſit vſcꝫ ad tꝑs ſalutis xpi ſeptuageſimū ducenteſimū ſupra milleſimū. dū cō
radus eps friſingen̄. eccie pfuit diuiſa in duas ꝑrochias fuit. Cū prius ſub vna baſilica ſancti petri extitit ꝑ
uiſa. qui baſilicam alterā beate marie virginis cōmuni vtilitati adiunxit. Tandem tꝑib⁹ ludouici quarti du-
cis baioarie ac romanoꝝ imꝑatoris incremētū ingens habuit. qui ꝑ muros ſuburbiū ⁊ alia edificia pleracꝫ
addidit. ⁊ arcem antiquā cū monaſterio fratrū minoꝝ ordinis diui franciſci. ⁊ cenobiū heremitaꝝ ſancti Au
guſtini in vrbe extruxit. ⁊ poſt obitum in eccia diue virginis marie ante ſummum altare ſepult⁹ fuit. vbi co-
rona imperialis cuz ſuo epitaphio cernit. Condita eſt igit vrbs monacum in loco ameno prope ripas yſare
vbi trāſit⁹ nōnuncꝫ negociatoꝝ ex ytalia ad germaniā frequētat. habetcꝫ nūc arcē ornatiſſimā. ⁊ edē pꝛicipū
ampliſſimā. in qua aule ⁊ camere ſplendidiſſime. q̄s qui viderit nec ornati⁹ aliquid nec munitius in eo loco
vncꝫ fieri potuiſſe fieri putauerit. Teſtitudinata loca plura habent. mirari ergo poti⁹ q̄ꝫ emendari poſſunt.
Cū vo hec inclita vrbs varios ſucceſſu tꝑm ſortita ſit dn̄os. nunc hac tempeſtate vrbis dn̄uum inclitus prin

Monacum

ceps albertus gener friderici tercij romanoꝝ impatoris baioarie dux poſſidet. qui ſua magnificentia plures nutrit leones. Et q̄q̄ plinius ſcribat in europa inter acheloū tantū ⁊ neſum amnes leones eſſe ꝯ lōge virib⁹ p̄ſtātiores ijs q̄s affrica aut ſyria gignant. In ea tñ vrbe leenā catulos parere cōpertum eſt.

Foreſtoꝝ nobilium priuilegium

Mapheus bergomenſis ex nobili vetuſtaqꝫ foreſtoꝝ familia natus nō mō iuriū ciuilis ⁊ pōtificij abūde doctus. ꝯ ⁊ elequētia ⁊ reꝝ gerendāꝝ prudētia inſignitus tēpeſtate hac ꝓpter eaſdē p̄clariſſimas virtutes apud ludouicū bauarū impatorē maxīo in p̄cio habitus eſt q̄ ⁊ indultis ⁊ priuilegijs eiſdē gratis conceſſis optime ꝯteſtatus eſt. Nā eidem ſucceſſoribuſqꝫ ſuis ob grata foreſtoꝝ familie obſeq̄a in ipm exhibita. munificentiſſimū priuilegiū immunitatis ⁊ exemptionis liberaliſſime conceſſit. cōſtituens eum ſucceſſoreſqꝫ eius ſuū palatinum eximens eū ab omnibus oneribus. dans eis libertatem notarios ⁊ tabelliones creandi. Illegittimos ve naturales legittimandi. Inſup etiā cōcedit eis iudices ordinarios et regios miſſos legittime poſſe cōſtituere ⁊ ordinare. Id priuilegiū datuꝫ fuit in ciuitate tridentina die. xx. ianuarij anni. 1330. Approbatumqꝫ habetur per potentatus.

Raynaldus eſtenſis marchio aldromandrini eſtēſis filius hoc anno poſt fratrem ferrarie dñatum accipiens regnauit vna cum nicolao fratre annis quatuor. Mortuo eñ azone in carceribus a friſco eius filio captiuato. Atqꝫ inde friſco a cōciuibus pulſo ⁊ interfecto. Aldromandinus fratri ſucceſſit. qui moriens raynaldum hunc ⁊ nicolaum forma elegantes ⁊ ſtrennuos reliquit filios. qui vrbis principatum reſūmentes ſtatim galloꝝ p̄ſidia eiecerunt. ⁊ vrbem ab eorum faucibus liberauerunt. Vrbe itaqꝫ in ſua poteſtate redacta regnandi cupiditate allecti vt firmo p̄ſidio ſtabilirēt argentū rauennatis eccl'ie oppiduꝫ regno adiecerunt. Cuncta deinde ꝑ circuitum depopulati ſunt. Cum v̄o carolus ⁊ mamphredus cū beltrando copiarum eccl'ie duce eos hoſtes adoriunt̄ ⁊ in fugam vertunt. Inde legatus ferrariam obſideri cepit. Raynaldus vrbe erupit ⁊ eccl'ie exercitum diſſipauit. Tandem cum bona pace mortem obiens obizonem nicolai fratris filium regni reliquit ſucceſſorem.

Ordo militū Jheſu chriſti

ORdinem nouū militū ihesu xpi his tꝑibus Johānes pontifex ſummus inſtituit. qui militare ſub xpo diceretur. in luſitania (que portugalia dicit̃) q̄ ſarracenis reſiſterent circūquaq̨ diſcurrentibus. ⁊ bethicam atq̨ afficam incolentibꝰ. Bethica apud antiquos ea pars hiſpanie dicebat̃ que ad mare mediterraneum vergit noſtris temporibus granate nomē obtinēs. cocco (vt arbitror) quo ea pars hiſpanie maxime abundat Coccū aūt nunc granam vocant vnde lane inficiuntur. Huius aūt ordinis (quē diximus a pontifice cōſtitutū) caput in marino ſyluenſis dioceſis oppido repoſitū ē vbi principalē domū conſtituit. militibuſq̨ omnia bona templarioꝝ annuente rege portugalie conceſſa ſunt. quo liberius militie xpi vacarent. Cuius cenſor ⁊ moderator eſt abbas alcobaſiani monaſterij ciſterciēſis ordinis vlixbonenſis dioceſis. qui ⁊ conſcribendi ⁊ exauctorandi militem facultates habet.

Clementinaꝝ codicem etiam his tꝑibus iohannes pōtifex. xxij. ꝯfirmauit. ⁊ per gynnaſia legendum tranſmiſit. mandauitq̨ doctoribus omnibus publicorum gynnaſioꝝ vt librum ipm publice legerēt. Clemēs em̄ p̄deceſſor apud viennam gallie vrbē trecentoꝝ patrū vt premiſſum eſt conciliū celebrauerat. in quo ꝯſtitutiones plurimas religioſoꝝ ſtatum concernentes cōſtituerat. vt habet̃ eo in libro de ſtatu monachorū ⁊ in agro mendicantiū. quo ad p̄dicationes ⁊ confeſſiones et ſepulturas. vbi dat̃ forma ſeruanda. Illas igit̃ laudabiles ⁊ ſanctas conſtitutiones approbans iohannes colligere fecit ⁊ in vnum volumen redigens clemētinarū codicem ab ipo auctore clemente appellare voluit. In ipo etiā beati Frāciſci regulā ad verbū declaratam conſcripſit. vt in. c. Exiui. de paradiſo.

Sciſma vigeſimum primum

Petrus natione picenus corbarienſis reatine dioceſis ex corbario oppido natus ordinis minorū profeſſor hoc anno ꝯ iohannē pontificē iubente ludouico imꝑatore vel fauente in antipapam ꝓphanat̃. ⁊ nicolaus q̄ntus appellat̃. Hunc ruſticum hominē. qui vxorem habens iuuenē renitentemq̨ pſeudo religioſus debita romano pōtifici reuerentia adorauit. ⁊ vt verus xpi vicarius a pluribus ſalutat̃. Nec defuerunt flagitioſi ⁊ illi ſimiles apoſtate damnati capite. ⁊ alia ꝑditorū turba qui ⁊ ſecuti ſunt ydolum ⁊ ab eo adulterinas cardinalatꝰ preſulatuſq̨ ⁊ ſacerdotij dignitates acceperint. Qui cornua erigentes iohannē pōtificem publico edicto hereticum dixerunt. ⁊ cū fraticellorum de opinione hic auctor ⁊ fautor exiſteret eandem ſcolam ſathane ꝓ viribus augere annixus eſt. Affirmabant em̄ hij ad coopimentum ſue iniquitatis xpm ⁊ eius diſcipulos adeo paupes extitiſſe vt nil priuati aut cōmuniter habuerint. Propter quod ⁊ iohannes pontifex creatis ſeptem cardinalibus viris doctiſſimis etiā theologoꝝ multoꝝ cū eis ſynodo ꝯgregata. req̨ diligenti diſputatione diſcuſſa edictū ꝓpoſuit. quo eos declarauit ꝑtinaces hereticos. qui hoc decetero affirmare temptaſſent. quā ob rē pontifex tres extrauagantes ꝯpoſuit ⁊ ad gynnaſia publica tranſmiſit. denicq̨ cū petrus ipe a bonifacio piſano captus ⁊ ad romanū pontificē in auinionē ꝑductꝰ fuiſſet venia petita in carcere ꝑ trienniū manſit vbi ⁊ mortuus eſt.

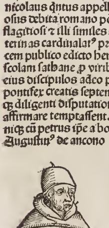

Auguſtinꝰ de ancono

Auguſtinū etiā achonitanū ordinis heremitaꝝ diui auguſtini ꝓfeſſum virū ſane ⁊ doctrina ⁊ vite integritate celeberrimū floruiſſe hac tempeſtate ꝯſtat. qꝫ et ipe librū de eccīaſtica ꝑtāte ad iohannē pontificē p̄dictū inſcripſerit. ⁊ vltra cum omnes ſue etatis theologos ſine ꝯtradictione exceſſerit a matheo exordiens totum nouū teſtamentū accuratiſſime declarauit. Inter que ꝯmentaria in pauli ep̄las admiratione digna habent̃. Sꝫ ⁊ ſuꝑ actꝰ ap̄loꝝ ſuꝑ apocalipſim ⁊ ep̄las canonicas ad inſtar beati thome opus edidit aureū. Tractatꝰ q̄ꝫ ſuꝑ magnificat compoſuit.

Albertꝰ patauinꝰ or. here.

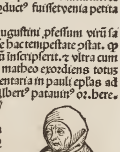

Albertꝰ ſil̄r patauinꝰ euſdē heremitaꝝ ordinis ⁊ beati egidij romani auditor eruditiſſimus theologus ꝑ h tp̄s in declamationibꝰ ad papā p̄riceps p̄dicatoꝝ habitus ē. q̄ cū eſſet doctiſſimꝰ coplurimos ſmōes tū q̄drageſimales tū dn̄icales feſtiuos ad clerū ppl̄mq̨ erudiendū edidit. Sꝫ ⁊ pentatheucū ⁊ pauli ep̄las ſuꝑ oēs cōmentatus eſt. Propter eius doctrine p̄ſtantiam in palatio patauino honoratus fuit.

Bonauentura patauinꝰ item ordinis p̄dicti olim generalis prior ⁊ tituli ſancte cecilie cardinalis p̄ſbiter his temporibus doctrina ⁊ eruditione maximo in p̄cio fuit. qui cum acerrime eccīe libertatem contra tirannos tueretur a carrarienſi domino tandem ſagitta tranſfixus martirio coronatus eſt.

S. Rochus

Rochus natione narbonenſis confeſſor xp̄i apud montē peſſulanū oppidum narbonenſis gallie. agatha olim ſiue apathopolis appellatū. ex patre iohāne. matre vo libera (eius oppidi dn̄o) originē duxit. qui cū. xij. attigiſſet annū cibo ⁊ potu parciſſimo vti ceperit. mortuoq̄ȝ patre ac matre hereditatē amplaꝝ egenis prorſus diſtribuere cepit. ⁊ principatu ſe abdicans patruo ſuo oppida paterna ꝯmendauit. ⁊ abiectis reb⁹ omnibus breui veſte indutus cū pileo ⁊ pera ⁊ baculo ex gallia in ytaliā peregrin⁹ ꝑuenit. vbi plures ciuitates ⁊ caſtella vicȝ romā aquā pendentē. ceſenā ⁊ alia plurima loca truci peſtilentia vexatas crucis impreſſione ſanaſſet. Qui cū omnē vere togatā galliā morbo correptā ꝑluſtraſſet. placētiam trāſpadanā vrbem morbo infectā ſe cōtulit. ⁊ ad quoddā hoſpitale diuertit ⁊ egrotantes omnes ad vnū videt ſignat ⁊ ſanat. Labore igiẗ ſomnoq̄ȝ grauat⁹ a deo p̄monitus ꝙ cruciatus corporis pati debebat. ſtatim acuta febre ⁊ ſagitta ſiniſtra coxa tranſfixus fuit vt eo dolore ardoreq̄ȝ nullā quiētē inueniret. expulſus ab vrbe ad nemus vrbi vicinū repſit vbi bonā valitudinē a deo conſecutus eſt. Indeq̄ȝ digreſſus in galliā longis itineribus delatus eſt. que armoꝝ ſtrepitu vexabaẗ ac bello. in paterno deniq̄ȝ oppido quod patruo donauerat exiſtens a lictoribus tanq̄ȝ explorator ꝯp̄henſus in vincula cōiect⁹ ad principē deduciẗ. inde in carcere quinquēnij tempus conſumpſit. quo exacto cū maxīa patientia ⁊ vite auſteritate a patruo incognitus detentus velut alter alexius romanus. Anno dn̄i. 1327. ſumptis diuiniſſimis ſacramentis anno vite ſue. xxxij. migrauit ad dn̄m. prius orando ad dn̄m vt qui deinceps nomē ſuū innocarent a peſte ꝓtegerenẗ. Ad latus eius tabella his ſcriptis inuenta eſt. Peſte laborātes ad rochi patrocinīū confugientes contagionē illā truculentiſſimā euaſuros ſignifico. Quod vbi ad patruū principē delatū fuit cognoſcens illū ſuū eſſe ex fratre nepotē in lachrimis ꝓuolutus ſanctiſſimū corpus ſumma pompa ad templum deferri fecit. ac templū extruxit vbi ꝑ multos annos ſignis ⁊ miraculis effulſit. Cuius viri ſancti merita diu apud italos latuiſſent. Tandē anno. 1415. ad ipos ad ex germania nomē rochi delatū fuit. eo ꝙ conſtantiā germanie vrbē vbi conciliū generale celebrabaẗ a peſte maxima liberauerit. vbi nūc ſacella ⁊ are per vrbes ꝑ vicos ⁊ caſtella extruunẗ. ad que confugientes eius merita experiunẗ. cuius feſtū. xvi. kalend. ſeptembris celebraẗ. Eius corpus anno. 1485. venetias furtim delatum a ſenatu ⁊ populo ſumma gloria exceptum eſt. ⁊ templū celeberrimū ingenti impenſa conſtruere ceperunt.

Johannes andree

Iohannes andree patria bononienſis iuris cōſultus etatis ſue celeberrimus ⁊ pōtificij q̄ȝmaxime vberrimus fons tempeſtate iſtac floruit. ⁊ nouellas ſuꝑ decretales edidit celeberrimas. ac ſextum clementinaſq̄ȝ accuratiſſime gloſauit. Atq̄ȝ in ſexto alias nouellas ꝯpoſuit. Inſuꝑ ⁊ opus mercuriale. ⁊ in aditionibus ſpeculi aliud ꝑegregiū edidit. ⁊ in laudē diui hieronimi opus hieronimianū appellatū compoſuit. Ipius aūt clariſſima geſta ⁊ alia ad eū ꝑtinētia ex additionibus ipius extra de vita ⁊ ho. cle. in titulo de filijs p̄ſbiteroꝝ optime colliguntẗ. Obijt aūt anno dn̄i. 1348 bononie ex peſte ꝓ vt eius diſcipulus iohannes calderini meminit in. c. noſtra de cohabitatione cle. ⁊ mulierum

Cynus piſtorienſis ex nobili ſimbaldoꝝ familia nat⁹ dini auditor ⁊ p̄dicti iohānis andree amiciſſimus. ciuilis iuris p̄ſtantiſſimis ſui ſeculi doctor ꝑ id temp⁹ lecturā ꝑutilem ſuꝑ codice caſtigata ⁊ accurata doctrina cōſcripſit. atȝ ſuꝑ primo digeſti veteris ꝑte vſq̄ȝ ad ti. Si ex noxali cā agiẗ. Et in ſcd̄a ꝑte ſuꝑ titulo de re. cre. Suꝑ reliquas aūt ꝑtes ꝑ viā additionū cōpoſuit

Oldradū aūt de laude conſiſtorialē aduocatū dini diſcipulū ⁊ iohannis andree familiarē doctrina legū et moribus optimis inſignē ꝑ ipm̄ tempus floruiſſe conſtat. Qui ⁊ ipe in iure ciuili poſt ſe multas reliquit lecturas ⁊ conſilioꝝ ꝑegregium opus.

Iohannes calderini ciuis bononienſis iohannis andree p̄cipus filius ⁊ diſcipulus eruditione ⁊ ſanctimonia inſignis. ⁊ ipe ꝑ idē tempus pontificiū ius tū legendo. diſputando atq̄ȝ ſcribendo plurimū illuſtrauit. eo ꝙ ipius in decretalibus plurimi extēt ꝯmentarij ac ꝯſilioꝝ in ea facultate ꝑegregium opus.

Johannes de monte villa

Iohannes mandena qui a ceteris de monte villa appellaẗ nominatiſſim⁹ doctor medicine fuit. ac miles ſiue eques armatus natione anglic⁹. hic magnaꝝ partem orbis terre peregrinando ꝑagrauit. ⁊ maximus orbis circulator mirabilia mundi. p̄cipue aſie ⁊ indie varijs linguis ad oblectationes ꝯſcripſit. ⁊ ꝑ hec tempora felici fine quieuit.

Franciſcus maronus ordinis minoꝝ theologus doctiſſimus ⁊ ipe eodem tēpore multa opuſcula ad xp̄ianā religionē ꝑtinētia edidit. ⁊ q̄ȝmaxime in ſacris codicibus poſtillas memoratu dignas compoſuit.

Michael de ceſena ordinis minoꝝ generalis miniſter hiſdem temporibus cū ſuꝑ ezechielem ⁊ ſuꝑ ſententiaꝝ librum ꝑpulchre ſcripſit. a iohanne pontifice errore quodam notatus generalatus officio p̄uatus. dixit em̄ xp̄m ac diſcipulos nil priuatim habuiſſe. ipe tamen ſcriptis ⁊ rationibus ſe innocentem oſtendit. ⁊ propterea ſuis ſcriptis in iohannem pontificem plurimū inuectus eſt.

Bellum atrociſſimum inter philippum regem francie ꝛ eduardū regem anglie initiū ſumpſit. Philippꝰ vero francoꝝ rex triū regum frater ſcꝫ ludouici philippi ꝛ caroli patruelis regnare francis anno. 1328. cepit ꝛ. xxij. annis regnauit. hic cum eduardo angloꝝ rege ſepe pugnauit. a quo etiā ſepius victꝰ fuit. et cū multa pdidiſſet tn̄ vienenſium principatum emit ꝛ regno ſuo adiecit. Benedictus q̊ꝫ. xij. componere itē pacem inter philippū francie ꝛ eduardum anglie regem ſepe tentauit p legatos ac fruſtra. qui maximis dadibus cōſepiſſime inter ſe concertarūt. nā eduardi claſſis ſupra ſcluſas nō lōge a portu flandrie tanta vi cū gallis dimicauit ꝛ vicit vt ad trigintatria milia galloꝝ vna pugna interfecta referant. Et vt alij habent tantus effuſus eſt ſanguis vt mare flandrenſe ſanguine tinctū videretur,

Franciſcus petrarcha

Franciſcus petrarcha natione etruſcus. Florentinus origine. ex antiqua familia honeſtiſqꝫ pntibꝰ fuit. qbꝰ pr̄ia pulſis vt ea ciuitas factioſa arecij i exilio natꝰ eſt. Anno huiꝰ etatis. 1304. die lune ad aurorē kalend. auguſti. ingenio vero ſublimi ꝛ ad omne bonū ꝛ ſalubre ſtudiū apto. ſ ad moralē pcipue philoſophiā et ad poeticam prono. corpus iuueni nō magnaꝝ viriū obtigit ſ dextreitatis eximie. forma illi elegans fuit ꝛ maieſtas quedā ingenita. ſtatura mediocris aut paulo ſuperior. plena facies. rotundiora membra ꝛ in ſenectute ad craſſitudinē corpꝰ vergens. colore erat viuido inter candidū ſubnigrū ꝛ viſu plongū tempus acerrimo ita vt ad. lx. annū minutiſſimas quaſcꝫ lr̄as ſine adminiculo legeret. ſaniſſimū p omnem vitam corpus habuit p̄tercꝫ in extrema ſenectute. Is aretij natus pmū vite annum nec integrū ibidem egit. ſex ſequentes anchiſe in rure paterno reuocata ab exilio genitrice. octauū piſis. ac deinceps in gallia tranſalpina ad leuā rhodani in vrbe cui auenio nomen eſt. ibi puericiam ſub parentibus egit. primas litteras aggreſſus in corpentoras vbi liberales artes didicit. inde ſtudio legū nō ſponte addictus quadriennio in monte peſſulano. triennio bononie fuit. pater audiens negligenter eū iuris ſtudium ſequi. poetas colere ꝛ i eo negotio delectari tandem ſuo arbitrio eū reddidit. inde poeta inſignis ꝛ orator facundiſſimꝰ euaſit. Poſt hec gallias ꝛ germaniam pagrauit in qua pariſius vrbem ꝛ plura regna vidit. inde reuerſus Romam a ſtephano de calumpna in multo honore habitus. vbi in capitolio a ſenatu approbante roberto ſicilie rege laurea corona inſignitus ē. Poſt hec auinionē rediit ꝛ in valle p exigua amena q̄ clauſa dr̄ buccolicū carmen ſcripſit, ꝛ vite ſolitarie duos libros. Neapolim deinde accedens ad robertū ꝛ verone cuꝫ dn̄is de la ſcala verſatꝰ vbicꝫ carꝰ. iacobi de carraria beniuolētiā adeptꝰ. patauinū veniēs ꝛ a venetis cū magnis honoribus accitus. tandem in agro patauino arquade rure montano ſedem fixit vbi meditando ſcribēdo tempꝰ contriuit. Poſtremo labore confectus anno dn̄i. 1374. apopleticus ſanctā xp̄o reddidit animam. corpꝰ ibidem in ſepulchro marmoreo quatuor columnis ſuſtentato ſepultum fuit. Vixit aūt. 70. annis vna minus die. vir omnibus ſeculis admirandus. a quo eloquencie ſtudia excitata ſunt. ſcripſit etiā de remedio vtriuſcꝫ fortune. de ſecreto conflictu curaꝝ ſuarum. de ignorantia ſui ꝛ aliorum. epiſtolaꝝ duo volumina. librum rerum memorandaꝝ. affricā ꝛ materna lingua librū ſanctoꝝ ꝛ triūphoꝝ ꝛ pleracꝫ alia.

S. yuo doctor

Yuo natione brito eruditiſſimus iuris cōſultus p hec tp̄a p̄ter doctrinā ꝛ ſingularem eloquentiā quibus egregie inſignitus erat mira etiam pietate ac miſericordia in pauperes vſus. celeberrimus habitus. angelica eī floruit continētia ꝛ vitam ſuam a vino ꝛ a carnium eſu penitus alienam reddidit. corpus cilitio operuit. ieiunijs ꝛ orationibus diſciplinas vigiliaſcꝫ admiſcebat. nudam p cubili terram luteam. rigidum ſaxum p ceruicali. ſacrum biblie volumen quod ſibi comitem elegerat capiti adaptabat. ſuamcꝫ omnem cum pauperibus quos pcurando ptegebat conuerſationem duxit humilimā. patrimoniū amplū cū haberet ſpem in deo collocans paupeꝝ ꝛ orphanoꝝ ac viduarum cauſas p virili ſemp tueri voluit. Hic igr̄ almificus yuo aduocatorum oīm lucerna condignam laboris ſui mercedem a dn̄o percepit. quo mortuo cū crebris fulgeret miraculis inter ſanctos aggregari meruit. vnde eius feſtū ſexto kalend. ſeptembris celebrari iuſſum fuit. Et de eo ſcribit. yuo pater legum cuſtos ptector ꝛ amplum egregiumqꝫ decus cui ſe debere fatentur. Iura: tuo totiens debellata fauore. Aptus eras iuſtas miſeroꝝ ſumere cauſas.

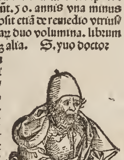

Gonzagorum regni principium

Ludouicus gonzaga vir animo ꝛ virtutibus p̄ſtans atqꝫ p̄clarus his annis quadā calliditate atqꝫ prudentia mantue vrbis principatum paſſerino bonacoſſo ademit ꝛ in ſe ſuoſqꝫ ſucceſſores vſqꝫ in hodiernū diē tranſtulit. Paſſerinus ipſe ꝛ ſui pdeceſſores ipm̄ pricipatū per annos multos poſſidere. ſed diſſenſionum factionibus ſubortis adeo mos inoleuit vt cuiqꝫ factioſo liceret ciuitatum principatꝰ occupare. Inde pontifices romani ꝛ imperatores pp̄ter egregias huius p̄clari familie virtutes ipam vrbem ꝛ principatū eiſdem confirmarunt. Quis quidem ſcribant gonzagas non factione ſed cōmuni populorum delectione vrbis dominatum obtinuiſſe. qui ex theutonibus fuere ciues qui mantuam incoluerunt.

Ottomannus

Ottomannorum turchorum regni principium

Turchi ottomanni ab ottomanno eorum primo principe nuncupati. q̄ noſtris temporibus totam ferme aſiam minorem ⁊ greciam partim armis partim ſe/ditionibus ſibi ſubdiderunt. tempeſtate hac adhuc iohanne pontifice p̄dicto pſu/lante ab ottomanno quodam turcho exigui cenſus ⁊ obſcuri principia ſumpſere. a quo poſtea Ottomanni turchi appellati ſunt. Hic primus turchorum rex. orta inter turchorum principes ſeditione auctoritatem breui ⁊ nomen adeptus eſt tempore. vrbes ⁊ oppida nō pauca partim vi partim deditione in ſuam poteſtatem recepit. qui moriens orchanes filius ſucceſſit. qui rem inchoatam a patre longe lateq̧ ꝑpa/gauit. quem ſecutus amurates filius duobus de grecoꝝ imperio diſcrepantib⁹ ab altero qui ſuperari timebat in auxilium accerſitus conſulto bellū ꝓtrahens vbi am/bo conſumptis viribus fractos aīaduertit in eos arma conuertit ⁊ plurimū grecie ſi/bi ſubiecit. Is vita functus duos reliquit filios ſolomanū ⁊ pazaitem. ſolomāno ex/tincto res vniuerſa ad pazaitem deducta eſt. qui priuſq̧ a Tamerlane caperetur res magnas in grecia geſſit. dimiſſus nil dignum egit ⁊ inglorius apud aſiaꝫ obijt. cu/ius filij complures. quoꝝ primus calopinus natu maior quintus rex regnum poſt patrem obtinuit. cui vita functo Orcani filio tenella etate adoleſcentulo relicto. Is quorundam principum auxilio ad regnū deuenit. qui paulopoſt a moiſe patruo ex/tinctus fuit. ⁊ non multo poſt ⁊ ipſe patruus nullo ſupſtite filio deceſſit. quem mahu/metbes frater tercius ex pazaite filius ſubſecutus. rex ſextus regnū obtinens. magnas res in europa geſſit turchoꝝ regulos vi atq̧ armis oppreſſos regnis exuit. ipoq̧ mortuo amuratem filium dimiſit heredē. qui muſtaphā patruū ſupatū ⁊ interemptū victor vniuerſum regnum obtinuit. Hic mahumetum habuit filiū virū preclariſſimum. qui duo imperia ⁊ duodecim regna acquiſita ſuo adiecit dominio. de quo infra fiet mē/tio. hicq̧ deficiens pazaitem primogenitum imꝑatorem adhuc extantē dimiſit. hec ē ottomannoꝝ ꝓgenies et origo. adeo q̧ turchoꝝ nomen auctum eſt vt q̄ olim aſia vocabat̄ nūc turchiā vocitet̄. a turchis eīn vniuer/ſa poſſidetur.

Odericus or. minoꝝ

Odericus vir ſanctus de ordine minorum in aſia ⁊ india euangelizando diſcur/rit miraculis clarus. ⁊ quatuor ſanctorum martiruꝫ corpora de ciuitate hor/mes tranſtulit p mare ad ſuperiorem indiam in ciuitatem carram nō ſine miracu/lis. ⁊ deſcripſit peregrinationem ſuam.

Bartholomeus natione piſanus ordinis p̄dicatorum theolog⁹ ⁊ inſignis de/cretorum doctor p hoc ipm tempus piſis floruit ⁊ multa laude digna com/poſuit. Inter que putile opus ⁊ quaſi diuinū ad cōfeſſorum inſtructionē edidit qđ ſumā piſanā ſeu magiſtrucíā appellauit. eā em (ipo referēte) ꝑfecit anno dn̄i. 1338

Albertum brixianū eiuſdem ꝓfeſſionis ⁊ litterature licet maioris ſanctimonie virum cum eodem claruiſſe ⁊ miraculis floruiſſe tradunt. qui p̄ter ſanctita/tem maximam ⁊ ipe ſummā celebrē de caſib⁹ cōpoſuit. cui aliqn̄ beatū auguſtinū cum beato tho. aquinate apparuiſſe tradunt. eiq̧ dixiſſe thomas. mihi par eſt in gloria virginali ſed in immundicia cordis prior.

Ludolph⁹ carthuſieſis

Ludolphus alemanus ordinis carthuſienſium prior argentinenſis vir doctrina et morum ſanctitate cōſpicuus. hac ipa tempeſtate poptime vitam dn̄i nr̄i ihe/ſu xp̄i egregio volumine. ⁊ quodā celeſti artificio. imo pocius diuina reuelatione q̄ ſtudio fabricauit. in quo certe ſe oſtendit venerabilem virum ⁊ oīm rerum tam diui/narū q̄ humanarū. ⁊ potiſſimū ipius ihefu xp̄i vite ꝓut potuit hoī eē poſſibile ple/niſſimā habuiſſe notitiā. alia q̧ꝫ laude digna hic deuot⁹ atꝫ venerandus pr̄ edidit ⁊

Thomā de argentina ordinis heremitarū generalē eo tp̄e floruiſſe ferūt. q̄ ſup q̄/tuor ſententiarū libris ⁊ ipe cōmentaria digniſſima edidit. quib⁹ ſcolaſtici in germania maxime vtunt̄. Cū plurimum aliorum ſcriptis p̄ſtare cenſeantur. etiā cōſ/ſtitutiones ordinis in formam redegit.

Vbertinus carrarienſis

Vbertin⁹ carrarieſis marſilij patruelis hoc anno iure gentiū ex ipius marſilij teſtamento padue domina/tum ſuſcipiens regnauit annis ſex. Hunc cum maſtin⁹ ve/ronenſis princeps magnis affeciſſet cladibus tandem la/ceſſitus eidem vrbem tradidit. quia venetis ⁊ luchino vicecomite ꝓcurantibus pax cōfecta eſt ⁊ vbertino ciuitas reddita. quem ſtatim benedictus potifex aplica ⁊ im/periali auctoritate ipm in ea cōfirmauit. ⁊ deinceps quo ad vixit ipam in pace poſ/ſedit. ipo deniq̧ mortuo cum Marſilius eius filius ſucceſſiſſet. eodē anno a iacobo vbertini patruele cōſpiratione facta interfectus fuit. ⁊ ipe primatū vrbis ſuſcepit.

Steſanum de aſt ciſalpine gallie ciuitatem ordinis minoruꝫ omni doctrina ex/cellentiſſimum ꝓfeſſum hiſdem temporibus celebrem ac p̄clariſſimam ſum/mam tam in theologia q̄ in legibus ediſſe tradunt.

Anno mundi.6542. Anno xp̄i.1343.

Linea ſummoꝝ pontifici

Clemens ſextus

Innocentius ſextus

Clemens ſextus patria lemonicenſis. petrus antea vocatus. primo monachus deinde archiep̄s rothomagenſis. Poſtremo nonis maij milleſimo tricenteſimo quadrageſimo ſecundo pontifex auenione creatus eſt. Fuit autem vir multe doctrine compoſiteqꝫ eloquentie. liberalis in omnes ꝛ ꝑhumanus. q̄ primo anno pōtificatus ſui octo p̄ſbiteros cardinales creat. diaconos duos. ſcꝫ fratrem ſuum monachum tullenſis ꝓfeſſionis ꝛ gulielmū ex ſorore nepotē Verū cum intelligeret totam italiam in tumults eſſe ſolos luchinum ꝛ iohannē vicecomites vicarios inſubrie confirmauit. De reliquis italie principibus nulla mentione habita. exiſtimabat em̄ ſolos vicecomites ludouico bauaro reſiſtere poſſe in italiā (vt ip̄e p̄dicabat) deſcenſuro. atqꝫ etiā tridentū vſqꝫ ꝑuenit. qui viciſſim vt par pari pontifici redderet in ditione eccleſiaſtici multos vicarios imperiali auctoritate confirmauit. Que quidē verſucia malis (vt aiūt) auib⁹ in pōtificem relata ſucceſſores in hanc diem ſuos multis ac pene ꝑpetuis incomodis turbinibuſqꝫ agitauit. Johannes em̄ de vico vrbis rome p̄fectus nōnulla in viterbienſium finibus paterna poſſidens hereditate vicarius in viterbio impial' eſt factus. Eo deniqꝫ titulo galeotus maleteſta ꝛ fratres arimini ī romādiola piſauri faniqꝫ in marchia anchonitana. Antonius ferretanus vrbini diolfus ꝛ ita in alijs pleriſqꝫ locis dn̄os confirmauit. Clemens aūt pontifex quoſdā cardinales ex auinione romam miſit qui ſtatum vrbis cōponentes petrū ſarā colūnenſem ꝛ iohannem vrſi filium ſenatores declararūt. ꝛ nicolaus rencij public⁹ ſcriba qui ſtatum vrbis in ſuam poteſtatem redegerat. deinde ſeptimo menſe mutata veſte ad carolum in bohemiā ꝓficiſcit᷑. quē clemens pontifex ob multaꝝ linguaꝝ periciā in ludouici contumeliam ab electorib⁹ in ceſareꝫ deſignari fecerat ab eo auinionem miſſus pontifici dono dat᷑. Poſtremo clemens in omnibus boni paſtoris officio functus Anno dn̄i.1352. pontificatus ſui anno decimo. menſe ſeptimo die vigeſimooctauo mortuus auenione ſepelitur, adhibita honeſta funeris pompa.

Iubileus annus petentibus romanis vt quemadmodū bonifacius octauus olim conceſſerat vt centeſimo q̄ꝫ anno (quod ſeculū antiqui appellabant vnde ludi ſeculares appellati ſunt) plenam peccatoꝝ omnium remiſſionem viſitantibus limina ap̄loꝝ petri ꝛ pauli quinq̄geſimo q̄ꝫ anno id facere libenter annuit Cū dicerent etatem hominū iubileum illū centum annoꝝ attingere non poſſe. Clemens igit᷑ ſextus ad quinquēnariū numerū reduxit. qui eſt ꝓprie iubilei numerus. Cū aūt annus aduenerat iubile⁹ tantā rome preſſuram potius q̄ꝫ frequentiā populoꝝ petrarcha qui interfuit fuiſſe refert vt nihil obfuiſſe peſtem appareat. ſed ex omni europa xp̄ianū ꝓfeſſa nomen illa ꝯfluebat diebus ſingulis multitudo.

Eodemqꝫ anno mediolani peſtem ſolito maiori continuaſſe petrarcha aſſerit. nam peſtis adeo triennio totam italiam peruagata eſt vt vix decimus quiſqꝫ ex milleſimo homine ſuꝑfuerit. nec id quidem miꝝ cū ob iubileū contagione hominū ꝛ multitudine vndiqꝫ romā cōmigratū ſqualore ſitu pedore oīa inficeret᷑

Innocentius ſextus papa patria lemonicenſis ſtephanus antea vocatus pontificij ciuiliſqꝫ iuris vir conſultiſſimus. ꝓcurator primo. mox ep̄s claramōtanus. deinde cardinalis. pontifex tandem dum erat ſalutis ann⁹ a quinquageſimo ſecundus terdecieſqꝫ centenus. Fuit aūt vir integerrime vite magneqꝫ conſtātie ꝛ ſeueritatis. qui eccl̄iaſtica beneficia nō niſi ꝓbatiſſimis ſacerdotibus tū vita tum doctrina dedit. Poſt coronationem illico ſtatuit vt omnes p̄lati omneſqꝫ qui beneficia habebāt ad eccl̄ias ſuas ſub anathematis pena ꝓficiſcerent᷑. dicebat em̄ oues paſcuas a ꝓprio paſtore nō a mercēnario cuſtodiri debere. Impenſam quoqꝫ domeſticam que magna erat imminuit. familiam ſuam ad certum ꝛ honeſtum redigens numerum. viroꝝ ꝓbatiſſimoꝝ. Idem vt facerent cardinales acerrimo edicto mandauit. Auditoribus p̄terea ſacri pallacij ſolaria inſtituit. ne muneribus corrumpi in decernendis litibus ob inopiam poſſent. Hic in victu parcus eſt habitus. in ſumptu bellico largiſſimus. dū bello repetit que a tyrannis ſuperioribus temporibus occupata fuerant. Iſqꝫ cum curiā purgaſſet p̄latis in ea diſſidentibus quos ad ſuas quēqꝫ eccl̄ias ire iuſſit. nihil duxit antiquius quā legatum in ytaliam mittere. a quo vrbes ꝛ ꝓuincie iuris eccl̄ie tyrannis vi deturbatur reciperent᷑. Legatuſqꝫ fuit egidius de gēte carilla nobili in hiſpanis ſabinoꝝ ep̄s cardinalis vir, quo ad vires ꝛ potentatū licuit. Traiano Hadriano ꝛ theodoſio virtute equiparand⁹. quos principes hiſpania romane reip̄. potentiſſimos pridem ſaluberrimoſqꝫ dederat. omnia vere oppida breui recepit que tyranni occupauerant. Huius pontificis ſuaſione ꝛ prudentia inter genuenſes ꝛ venetos deniqꝫ fedus initum eſt. ac inter piſanos ꝛ florentinos pacem compoſuit tumultuante potiſſimū ciuitate romana in creandis ſenatoribus diſcordiam. optime ſedauit, externo ſenatore ad vrbem miſſo. Erat aūt maxime intentus abolēdo bello quod inter anglos ꝛ gallos gerebat᷑. parare ꝛ claſſem contra hoſtes xp̄iani nominis conſtituerat. In tātis vero animi ꝑturbationibus afflictatus innocentius pontificatus ſui anno nono menſe octauo die ſexto morit᷑ ꝛ in monaſterio diui andree carthuſiēſiū ordinis q̄d ip̄e extra auinionē ꝓprijs īpenſis extruxerat et dotauerat ſepultus eſt.

Carolus eius noīs quartus iohannis regis bohemie filius ⁊ heinrici imꝑatoris nepos anno ſalutis milleſimo tricenteſimo q̄drageſimoſeptimo. iubente eū̄ clemente ſexto pontifice in lodouici dedecus ⁊ depſſionem in ceſareq̄ꝫ eū fecerat declarari. ab electoribus imꝑator deſignatus imꝑauit annis .32. Uir multaꝝ linguaꝝ ⁊ lr̄aꝝ peritiſſimus iuſtuſq̄ꝫ ⁊ rectus ac timens deū. bonos diligens ⁊ malos ſceleratoſq̄ꝫ odio habens. Is ob iuſtitiam nōnullas leges condidit que adhuc extant ⁊ caroline nuncupant̄. Is viuente patre aduerſus tartaros feliciter dimicauit. Ciuitates lombardie a patre acceptas armis tutatꝰ eſt. pugnauit adoleſcens cū veronenſibus eoſq̄ꝫ ꝓlio fudit. in ea pugna bis equo deiectꝰ nō dubitauit tercio conſcendere facinoraq̄ꝫ fortiſſimi militis edere. Nomen huic carolo in baptiſmate wenceſlaus fuit. quod in confirmatione a carolo francoꝝ rege mutatū eſt. apud quē puericie rudimenta peregit. Fuitq̄ꝫ carolus vir magnorum opeꝝ. qui regnū bohemie tū religionis cultu tū legum ac bonoꝝ morum diſciplina illuſtrauit. Nam ſcola liberaliū arciū ab eo in praga erecta ē. Noua ciuitas menibus cincta. pallaciū regium magnificentiſſime exedificatum. monaſteria multa fundata. arces conſtructe admirabiles. pax toti regno tradita. Adeptus imperiū rurſus italiam ingreſſus. Traxerat carolus rex diuturnā mantue moram. cuius ꝑſentie timor vicecomites ꝯtra ac ille expectauerat ꝯcordes effecerat. quare ad ſolā anhelans coronationem ſocios belli de lombardis cū vicecomitibus ꝑ inducias quietos reddidit ⁊ mediolanū delatꝰ ferrea de more corona inſignitus eſt. Inde romam petiturus ſubſtitit in piſanos receptuſq̄ꝫ in vrbem factioſos vtriuſq̄ꝫ ꝑtis a quibus introductꝰ erat pari ingratitudīe depreſſit. Senēſes illico ſeſe illi abſq̄ꝫ vllo federe ꝑmiſerunt. pariter volaterani. pariter miniatenſes fecere. nec abeē poterat quin florentini iugum fuerint accepturi. Tandē ꝑuenit romā carolꝰ ⁊ a duobus cardinalibus quos ea de cauſa innocentius papa miſerat coronatus eſt. gibellinis qui iampridē florentia exulauerant eiectis. guelfos in ſuū locum reſtituit. longobardos in ꝑtātem accepit. Reliquis ethrurie partibus ꝓ ſuo arbitrio leges dedit. Coronatꝰ itaq̄ꝫ rome magnifico apparatu nouatores reꝝ qui aduerſus ecclīam ſentiebant romano pontifici iudicandos tradidit. Primis igit̄ quatuor innocentij pontificatus annis carolus imꝑator bis (de quibus diximus) ꝑ ytaliam geſtis rebus rome coronatus in ethruriā. inde in lombardiā. moxq̄ꝫ in germaniā rediīt. Iohanni deinde fratri ſuo morauiam poſſidendā conceſſit. vicegradum nouis muris ac ꝓpugnaculis cōmuniuit. Corpus ſancti viti detulit pragam. pontem multauie qui exundationibus corruerat in praga reſtaurauit. Eccleſiam pragenſem ad metropoliticū decus erexit. Cū antea maguntino pontifici ſubiecta eſſet. Clarus profecto imperator niſi vt aliqui ſcribunt bohemici regni gloriam magis q̄ꝫ Romani imperij queſiuiſſet. ⁊ wenceſlaū ex filijs ſuis natu maiorem imperio ſibi ſucceſſorem adhuc viuens ordinare conatus eſſꝫ Idq̄ꝫ pecunia. nā cum principes electores haud facile ad eam rem trahi poſſet. qd̄ virtute obtinere nō potuit ꝑcio comparauit. Promiſſis cuilibet electori centum milibus aureis. quos cū repreſentare nō poſſet publico illis romane rei p. vectigalia obligauit ꝑpetuū imperio malum. Nec poſt hec extollere caput imperium potuit. Carolus aūt cū omnem ferme etatem vltro citroq̄ꝫ ex ytalia in germaniā eundo ⁊ redeūdo conſumpſiſſet. Tandem etate iam grandeuus ſaluti ꝓprie conſulens wenceſlaū filiū vt ꝑmiſſum eſt Anno dn̄i. 1370. ceſarem faciens imperij ſucceſſorem ſibi delegit. ac ſic cū patre filiꝰ imperauit annis octo. Poſtremo carolus imꝑator cum pleraq̄ꝫ glorioſiſſime in imperio geſſit anno. 1378. hūana functꝰ vita deceſſit

Linia imꝑatoꝝ ro. Carolus quartus

Guntherus comes de ſwartzeburg

Guntherus comes de ſwartzeburg vir magnanimus fauore quorundaꝫ electorum. vel electione principū carolo quarto romanoꝝ imꝑatori ſeſe oppoſuit. ſcribens nominanſq̄ꝫ ſe romanoꝝ imꝑatorē. qui collectis copijs cū bella aciter contra carolum regem bohemie agitaret. ⁊ nec ꝑce nec terroribꝰ flecti poſſet ſumpto veneno mortem obijt. In qua re ſuſpectum carolum ꝑ quendā phiſicum habuerunt. quo mortuo nullo reſiſtente Carolus quiete regnum gubernauit.

Cometes anno. 1351. ſub ſeptentrione decembrio menſe apparuit. quo extincto ſtatim graues ventoꝝ eſtus ſubſecuti ſunt. ⁊ celeſtis trabs ꝑore ardente ꝑte ꝑ celuꝫ labi viſa eſt. Scribūtq̄ꝫ ante pontificis Innocentij ſexti mortem tantam ſolis defectionem factam eſſe q̄ꝫ tam nunq̄ꝫ antea. viſum itaq̄ꝫ omnibus eſt tante mortis planetau etiam ſigna aliqua dediſſe.

Ingens q̄q̄ꝫ vapor magnitudine horribili boreali mouens regione magno aſpicientiū terrore. ꝑ celum dilapſus eſt ⁊ beſtiolas multiplicato numero in oriēte e celo tradidiſſe ferunt.

Praga caput regni bohemie ciuitas ꝑmaxima. Cuius deſcriptio ob vetuſtatem merito dudum poſita fu
iſſet. Uerum carolus quartus imꝑator tam magnifica in ea peregit vt poſt geſta ſua de ea mentio fiat.
Cū ꝛ in ceteris vrbibus tempus antiquitatis ac originis non ſempꝛ obſeruatum fuit. At praga (vt bohemi-
ce narrant hiſtorie) poſt tempora abrahe initium habuit. regum pontificumqꝫ honeſta ſedes. Tres in parteſ
diuiſa quibus nomina indiderunt. paruam pragam. veterem ac nouam. parua ſiniſtrum latus multauie flu-
minis occupat colliqꝫ cōiūgit. In quo ſita eſt regia ꝛ ſancti viti pontificale auguſtumqꝫ templū. Uetus pra
ga in plano iacet vniuerſa magnificis operibus adornata. Inter que p̄torium ꝛ forum ꝛ letā curiā ꝛ collegi
um imperatoris caroli mirificis efferunt laudib⁹. Iungit aūt minori prage lapideo ponte quatuor ꝛ vigin
ti arcuū. Nouā ciuitatē a veteri foſſa diſtinguit ꝓfunda. ꝛ vtrimqꝫ muro munita. Hec quoqꝫ ciuitas ampla ē
ad colles vſqꝫ ꝓtendit. quoꝝ alterū ſancti caroli. alterū ſancte katherine appellant. terciū vicegradū in arcis
modū exedificatum. vbi ꝛ collegium eſt. Eſt aūt hec ciuitas inſignis in ꝓuincia bohemie. que porcio germa
nie eſt. aquilonis flatibus tota ferme expoſita. Formam eius rotundam tradunt. cuius diametrum triū dieꝝ
itinere expedito patet. ſilua vniuerſam claudit. irrigat pluribus fluminibus ſed cunctos multauia excedit.
que metropolim regni pragam influit. De nomīe ciuitatis cū diſceptaretur iuſſit libuſſa ex artificiabus qui
primo occurrerit rogari quid ageret. ac ex primo eius verbo vocari oppidum. interrogatus faber lignariuſ
quiſpiam. limen ſe agere dixit. qđ bohemice ꝓha dicit. indeqꝫ nomen vrbi datū. & corrupto vocabulo po-
ſtea pragā dixere. In hac prouincia aliquo tpe amazonice femine regnandi cupidine ducte dominiū habue
runt. Poſtea duces vſqꝫ ad primū regē vratiſlaū gubernarunt. qui. vi. ꝛ. lxxx. ſupra mille ab ortu ſaluatoriſ
xpi apud magūtiū in ꝯcilio principū ab imꝑatore heinrico ei⁹ nois q̄nto rex declarat⁹ fuit. morauoꝝ reḡ qđ
ꝑus extictū fuit in bohemiā trāſlato. ſleſia. luſacia. morauia bohemoꝝ īperio adiecte. Gilbert⁹ treueroꝝ ar-
chieps cū eo pragā miſſ⁹ q̄ corā ꝓuicialib⁹ regē iungat regalib⁹qꝫ adornet īſignib⁹. In eodē āno fcm̄ accla

mante poprlo Vratiſlao regi ſalus honoꝛ atqꝫ victoꝛia. Is vratiſlaus indulgente alexandro papa tercio natione ſenenſi collegiū canonicoꝝ regulariū in arce pragenſi erexit. in qua dum res agiť diuina non p̄poſitus tantū ſed decanus ⁊ ſacerdos diaconuſqꝫ ⁊ ſubdiaconus rem diuinam facientes epiſcopalibus oꝛnamentis vtuntur. Et p̄poſitus quidē cancellarius regni appellatus pꝛincipis honoꝛe defungiť. Poſt vratiſlaū pꝛimū regē pluribus annis interregnū fuiſſe ferūt. nō regis noīe ſ3 ducis tantū vſos. ⁊ vlatiſlaū vno loco vratiſlao natū ab imꝑatoꝛe friderico pꝛimo ſibi ⁊ poſteris regiā dignitatem obtinuiſſe ſcribunt. qui pontē ſuꝑ multa uiam qua vetus pꝛaga minoꝛi iungereť magni operis edificauit. quē ratiſponenſi p̄ferunt in quatuoꝛ ⁊ .xx. arcos vt diximus pꝛotenſum. Deinde vlricus qui carinthioꝝ pꝛincipatum tenebat cū virili ſobole careret accepta ex othocaro rege bohemie pecuniā carinthiā illi carniolā. marchiā ſclauonicam ⁊ poꝛtū naonis tradidit. Tempoꝛe poſtremo caroli quarti imperatoꝛis in maxima potentia ⁊ gloꝛia fuit ⁊ augmentū mirabile accepit vt p̄miſſum eſt. Nullū em̄ regnū tota europa tā frequentibus. tam auguſtis. tam oꝛnatis templis dotatum fuiſſe quā bohemicū reoꝛ. Templa in celum erecta longitudīe atqꝫ amplitudine mirabili foꝛnicibus tegebanť lapideis. Altaria in ſublime poſita auro ⁊ argento quo ſanctoꝝ reliquie tegebanť onuſta. Sacerdotum veſtes margaritis tecte. oꝛnatus omnis diues. p̄cioſiſſima ſupellex. feneſtre alte atqꝫ ampliſſime. cōſpicuo vitro ⁊ admirabili opere lucē p̄bebant. neqꝫ hec tantū in oppidis atqꝫ vꝛbibus ſ3 in villis quoqꝫ admirari licebat. Fuerat inter cetera monaſteriū aule regie apud rippam multauie qua miſa fluuius illi iūgiť ſitū in quo regū coꝛꝑa condebanť ſingularis excellentie. nā p̄ter edem magni ⁊ memoꝛabilis operis amplū doꝛmitoꝛiū. ceteraſqꝫ officinas monachoꝝ magnifice conſtructas quadrata poꝛticus fuit. que nō paruū concluſit oꝛtū. ambitū vocauere. In huius lateribus vetus nouūqꝫ teſtamentū ab initio geneſis vſqꝫ ad apocalipſim Johannis lr̄is maiuſculis in tabulis ſcripcum ꝯtinebatur. notis quo altius irent paulatim creſcentibꝰ ita vt a ſummo vſqꝫ deoꝛſum facilis lectio preberetur. Flos igr̄ dulcoꝛis Bohemia dicebatur. que olim inter pꝛincipes atqꝫ reges dulciſſimam redolebat ſuauitatem. Nunc (volente foꝛtuna) apud futuros ſapoꝛeē fetidū habet. faxit deus vt p̄oꝛi redolentie atqꝫ ſplendoꝛi par fiat. Eius hiſtoꝛia ⁊ regum geſta papa pius ſecundꝰ in hiſtoꝛia bohemica diſertiſſime pꝛoſequitur.

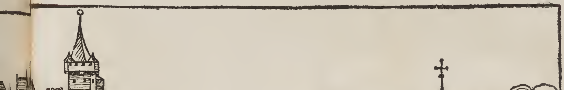

Calamitoſa gens hebreorū in oppido baioarie nomīe deckendorff ſito in littore danubij anno dñi.1337.maieſtatē ihesu xp̄i ī diuiniſſimo ſacram̄to nimīummodū ꝯtēpſit ⁊ religionem noſtrā illuſit. Id pꝰ varias punctiones in fornace ignis poſuerūt illeſum tñ ab igne māſit.in incude q̄ꝫ malleis ꝑcuſſerūt. Qua re (diuino nutu)cognita prefectus oppidi hartmannꝰ de degēberg cū ciuibus oppidi iudeoꝝ domꝰ inuaſerunt.nō ſexui.nō etati parcentes veritate cognita debitꝭ penis afflixerūt ⁊ neci dederūt. Sacramētū obſeruatū in eccl̄ia ſepulchri dñi miraculis varijs ī eo oppido honoratur.

Iudei q̄ꝫ oēs qui in germania erāt deinde anno dñi.1348. ſeq̄nti videlicet tp̄e ꝯbuſti ſunt. eo ꝙ omnis regionis puteos intoxicare fuerūt annixi vt multi eoꝝ ꝯfeſſi ſunt. periſſe aliq̄t milia ferunt.

Locuſte ac beſtiole innumerabiles multiplicato numero ab oriente in occidentem inſtar denſe nubis celū obducentes vaſtarunt.herbas ⁊ omnes fructꝰ terre.q̄rū corruptione ⁊ fetore execrabil' peſtelētia ſubſecuta ē

Peſtis lugubris ⁊ miſeranda hoc anno.1348.incepit ⁊ ꝑ tres annos ꝑ totū pene orbē debaccata eſt.q̄ p̄mo in aſiā apō indos ob eaſdē beſtiolas incipiens paſſim ꝑ ꝓuincias irrepens vſq̄ꝫ in brittannos. Per mare igit̄ anno ſequēti irrepēs regna ytalie.poſtea francie ⁊ britannie.demū germanie ꝓuincias ⁊ hungarie ſua ꝯtagione infecit.adeoq̄ꝫ deſeuit apud omnes gentes vt vix decimuſ quiſq̄ꝫ ex milleſimo hoīe ſupfuerit. In aliq̄bus locis vix tercia ꝑs hoīm remaneret.⁊ pleraq̄ꝫ loca ne dū campeſtria. verū arces.oppida ⁊ vrbes ꝓrſus derelicta ſunt ac in ſolitudinem redacta

Huic calamitati augmentum dediſſe iudeos in fontium intoxicatione nonnulli arbitrati ſunt.

Gerhardus ordinis heremitarum

Gerhardū ſenēſem ordīs heremitaꝝ diui auguſtini ſacraꝝ l̄raꝝ clariſſimū interpretem hac ip̄a tempeſtate admodū ſenē obijſſe tradūt.virū vtiq̄ꝫ ingenij eminētiſſimū ⁊ bti Egidij ro.imitatorē p̄cipuū.q̄ cū eſſet in ſacra theologia doctus ſup primū ſententiaꝝ accuratiſſime ſcripſit.Deinde tractatus de p̄ſcriptionibus ⁊ de vſucaptionibus ⁊ de vſuris ceteriſq̄ꝫ ꝯtractibꝰ opuſcula edidit.quibꝰ diuꝰ bernhardinꝰ ꝯterraneus ſuꝰ in tractatu ſuo reſtitutionū plurimū vſus ē.Huc etiam tractatū Io.an.eiꝰ ꝯtēporaneꝰ multꝭ in locis ⁊ maxīe mercurialibꝰ plurimū ꝯmēdat

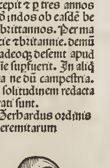

Gerhardꝰ itē eiuſdē ordīs ⁊ doctrine ꝓfeſſor patria bergomēſis ⁊ ſauonēſis ep̄s eo tp̄e in p̄cio exiſtēs pp̄lo ſuo peſte laborāti vt bonū decet ep̄m magis ꝓdeſſe adnixus ē q̄ꝫ p̄eſſe.q̄ cū pontificij iuris edoctus eſſet in ſextū decretaliū cōmentatus eſt.⁊ multa in laudē ſue religionis in lucē deduxit.q̄olibeta duo pariſiꝰ diſputauit ⁊ multa opuſcula edidit.moriens deniq̄ꝫ nō ſine ſanctitatis noīe bergomi iuxta maius altare celebri ſepulchro a ſe conſtructo ſepelitur.

Thomas florētinꝰ medicꝰ diui q̄ndā medici filiꝰ hiſdē tp̄ibꝰ nō inferiori ingenio famaue patri ſubſecutus.etiā de arte medēdi ſūmā pulchrā pꝰ ſe reliquit

Bartolus legū doctor

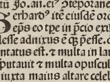

Bartolus ſaxoferrateus iuriſcōſultoꝝ ſupioris ſeculi princeps ⁊ eiuſdē ꝓfeſſionis copioſiſſimus explanator.Cyni ⁊ iacobi bothigarij doctoꝝ diſcipulus ⁊ auditor.His q̄ꝫ temporibus vniuerſo mundo(ea in doctrina) admirabilis fuit.Qui ⁊ p̄ ceteris legū interp̄tibus in digeſto nouo ⁊ veteri.ac inforciato necnō et in reliquis legū codicibus p̄clariſſima edidit cōmentaria.q̄ꝝ celebritate atq̄ꝫ p̄ſtantia ip̄e vulgatiſſimus habitꝰ ē.Scripſit ⁊ tyberiadis tractatuꝫ.ac alium de guelphis ⁊ gibellinis.Ferunt̄ etiā eiꝰ p̄clara ꝯſilioꝝ volumina. Obijt aūt anno dñi.1355. etatis vero quinquageſimoſexto.

Franciſcus quoq̄ꝫ albergotus natione aretinus ſolidus legum doctor ⁊ explanator bartoli amiciſſimꝰ et familiaris ac imitator quedam extantia compoſuit.

Iacobinꝰ carrarienſis q̄ marſiliū interfecit h̄ anno poſtq̄ꝫ q̄tuor annis in patauio ſceptra tenuiſſet. ⁊ ip̄e a guilielmo eius ex pelice filio interficit̄.cuiꝰ parricidij hec cā fuit ꝙ ab eo ꝯtumelioſe ſpuriꝰ appellatus eſt.mox vt domum regreſſus eſt patrē in ſecreto accerſiuit ⁊ gladio impetens eū cōfodit. ⁊ ſtatim in templo diui auguſtini eum ſepeliri fecit.vt nō euacuet̄ verbum xp̄i qui gladio feriet̄ gladio ꝑibit.

Carolus quartus glorioſus imperator vxorem ſecū habens ⁊ filios venit ad vrbanum pontificem rome agentē. Anno duo de ſeptuageſimo terdecies centeno: fecitqꝫ padua ⁊ bononia in ethruriā iter. dū piſis ageret lucanos piſanis ⁊ miniate florentinis rebelles in deditionē ꝓ imperio accepit. nōnihilqꝫ pecuniarū extorſit a populo florentino rebelliones timente. In quas ſubiecti eis de ethruria populi pro diues erant. ſi modo princeps ꝯſtitiſſet aſſenſum. ſed is romā delatus ⁊ paucis ꝓpter que venerat cū pontifice expeditis. intra terciū qꝫ aduenerat menſem italia exceſſit. Agente rome vrbanū ſtimulauit vt aplōꝝ petri ⁊ pauli capita ꝑquireret. que dei fauore inuenta locello condidit eminente in lateranenſi eccīa extante multo argento auroqꝫ vndiqꝫ gemmato plurimū exornata. In ſcolam pragenſem aliquando ingreſſus carolus quartus romanoꝝ impator. cū diſputantes liberaliū arcium magiſtros in horas quatuor audiſſꝫ idqꝫ purpurati moleſte ferrent ac cene tempus adeſſe dicerent. mihi inquit tempus eſt. vobis minime. naꝫ cena mea hec eſt. Idem carolus hominem qui ſibi necē paraſſet ad ſe vocauit eiqꝫ aureos mille dono dedit quibus nubilem filiā nuptu collocaret illius ſe vicem miſereri dicens que natu grandior domi clauſa eſſet. homo gratias egit regi. ad conſpiratores egreſſus. neſciebam inquit carolus qualis eſſet. nunc liberalem ⁊ miſericordē principē ferire nullo pacto poſſum. Huius caroli tempore ſeditio magna orta ē nurmberge ꝑclara ſuperioris germanie vrbē. adherentibus eī conſiliariis ⁊ optimatibus carolo. plebea cōcio contrariū ſenſit. Erant autē factionis huius autores quidā de collegio fabroꝝ capribarbe vulgo geyſpert dicti. induſtria tñ caroli ſedata eſt hec factio. depoſitis eī conuenticulis ⁊ collegiis artificū q̄ vulgo zunfft appellāt tāqꝫ monopoliū ſeminātibꝫ i meliorē policiā vrbē ꝑfatā reduxit. Macellarioꝝ aūt collegiū q: carolo ꝯſiliariiſqꝫ adheſerat ꝑpetuo q̄dā ludo carniſpriuii ꝓuilegiauit

Ordo inieſuatoꝝ fratrum

Ordo Inieſuatorum fratrum Urbano ſequenti pontifice ꝑſulante apud ſenam ethrurie vrbem initium ſumpſit. hi nanqꝫ turmatiꝫ ꝑ domos ſeculari habitu induti religioſoꝝ more cū ingenti caritate ⁊ ſimplici quadā religioſitate in ſudore ⁊ labore manuū ſuarum in vnū viuere ⁊ deo ſeruire ceperunt. quos cum ſummus idem pontifex ad ſe romam vocaſſet eoꝝ quidem viuendi modum plurimū approbauit ⁊ a ſe laudatos cū tunica alba ⁊ caputio cōtemptibili ſibi ꝓ habitu datis abire ꝑmiſit. ⁊ ad eorum ꝓtectionem confeſtim nepotē ſuū virū grauiſſimū ⁊ religioſiſſimū in ꝓtectorē aſſignauit. q̄ ⁊ ip̄e mox ad honeſtādū religionis habitū auctoritate ſibi conceſſa griſeam clamidē deſuꝑ deferendā ſine calceamentis contulit. atqꝫ eos in priuilegiis ⁊ gratiis plurimū cōmuniuit. ⁊ ꝑ priuilegiū ſpeciale illos clericos aplīcos nuncupauit. nunc aūt plurimū multiplicati ⁊ per omnes ferme italie ciuitates diffuſi boni precii ⁊ optime vite habentur.

Ordo item nouus canonicoꝝ regulariū qui vulgariter ſcopetini nuncupatus etiā in ſenēſi agro ſancti ſaluatoris ꝑ hec tempora a venerabilibus religioſiſ et patribus. ſtephano videlicet ⁊ iacobo andrea natione ſenenſibus ordinis heremitaꝝ diui auguſtini initiū ſumpſit ⁊ breui magno in ꝑcio euaſit. Qui quidē ordo cōgregatio ſancti ſaluatoris appellata fuit. quā quideꝫ congregationē poſtea grego. vndecimus huius vrbani ſucceſſor approbans inſigni priuilegio inter canonicos regulares annumerauit. hii plane religioſiſſimi viri inter ceteros exiſtunt qui ob memoriā reuerentiāqꝫ ſue prime religionis ⁊ priſtini habitꝫ ſemꝑ clauſtraſtrale ſignum videlicet habitū albū cum ſcapulare albo ⁊ aſta ſuꝑ camiſeam lineā deferre voluere. ⁊ quecūqꝫ ſtatuta ⁊ primas ordinationes cōſueuere. ex redditibus eī viuunt. nō predicant ſed confeſſiones alioꝝ more audiunt. magni eī ꝑcii. maioriſqꝫ opinionis in dei eccleſia nunc vſqꝫ habiti ſunt. viros eī integerrimos tum ſcientia tumqꝫ vite ſanctitate protulit.

Johānes francoꝝ rex

Johannes francoꝝ rex anno. 1350. philippo patre defuncto francis regnare cepit. ⁊ regnauit annis. xxv. Hic cū eduardo anglorum rege bellum a patre ceptum ꝓſequens ſexto regni ſui anno in piturienſi agro ſuꝑatur ⁊ cuꝫ philippo eiꝰ filio capit̄. ⁊ in ea quidē clade permaxime gualterus athenaꝝ dux qui apud florētinos tyrannidem exercuit vna cum. xx. milibus gallis interfectus fuit. Uerū tercio ciuitatis ſue anno ip̄e eduardus animi magnitudine motus iohannem ipſum cū omnibus captiuis hac conditione liberauit ac dimiſit vt nunq̄ꝫ contra ſe belluꝫ gerere ꝑſumeret. ſꝫ nō ita multo poſt fidefragꝰ. hic pacem rumpēs eduardū ab integro arma capere ⁊ eū vſqꝫ ad internitionem ꝑſequi impulit. armatis igit̄ centū ⁊ q̄nq̄gīta roſtratis nauibꝰ ingentē exercitū ꝯtra iohannē i galliā duxit ⁊ maxīa clade vniuerſū regnū diu affecit.

Anno mundi.6562. Anno chriſti.1363.

Urbanus eius nominis quintus papa patria lemonicenſis guilhelm⁹ griſant antea vocat⁹ ſctī victoris maſſilienſis abbas.abſens etiā. legatione tūc ad vicecomitē fungebaṫ oīm ꝯſenſu apȯ auinionē pō.creat⁹.vocat⁹ itaqꝫ auinionē pon. inīēs. vir ſingľaris ꝟtut|.ingēt| animi. innocētiſſime vite. Iſqꝫ ꝑ ſua prudētia reſ italie callēs nihil duxit antiquius ꝙ̄ egidiū cardinalē hiſpanū italie legatum de latere creatum illico tranſmittere.qui re℞ ⁊ itinerum italie experientiſſimus tridentina via ingreſſus eſt.inuentūqꝫ verone ſcaligerum canē deinde accerſitos ganzagam ludouicū nicolaū marchionē eſtenſem ⁊ franciſcū carrarium initis federibus in bernabouem ꝯcitauit. vt ꝑlio ſuꝑatus ⁊ ſaucius egre aufugerit.inde omnia in pacem redegit.Quibus geſtis vrbanus ad quartum ſui pontificatus annū in italiā venit componenda℞ re℞ cauſa.ei legatus egidius corneti fit obuiam.romā ꝓficiſciṫ.liberatus tātē legationis onere quieturus ob ſenium.viterbiū rediijt vbi ⁊ tercio menſe poſt moriṫ. vir ſingularis virtutis ⁊ ꝑſtantie.qui dignitatē eccleſiaſticā mirifice tutatus eſt.Aſſiſiū delat⁹ in eccleſia beati franciſci tumulaṫ.At cum carolus imꝑator intellexiſſet vrbanū romam profectū eo ⁊ ipē vt premiſſū eſt aduolans.Urbanus apľo℞ capita apud ſancta ſancto℞ reperta inde locellis argenteis recondita ad altare mai⁹ baſilice lateranenſis collocaṫ.Būqꝫ ea rome agit in vrbeveteri ⁊ mōte faliſco pallacia conſtrui curauit.Curiales tranſalpinos quo℞ in ytaliam ducendo℞ firmā conceperat ſententiam inde conſolaturus. qui ſcirent loca eſſe parata.ad ꝗ romani grauitatem aeris ꝑ eſtatis caumata declinarent. Breui aūt in galliā reuerſurus iohannē haucut egregiū copia℞ ducē e carcere miſſum copijs illis omnibus ꝑfecit.ꝗ antea ſub egidio militauerāt.ſed reuerſus in gallias apȯ maſſiliā interijt pō.ſui āno octauo mēſe q̄rto ſctitat| vite fama ꝯſtāti opiniōe celebratiſſim⁹

Gregorius vndecimus papa patria lemonicenſis.petrus belfortis antea vocatus ſancte Marie noue diaconus cardinalis.auinione pontifex omnium conſenſu creaṫ. Hunc em̄ adoleſcentē vix decimūſeptimū annū attingētē clemens ſextus eius patruus cardinalem creauit.⁊ ne videreṫ carni ⁊ ſanguini magis ꝙ̄ ecclīe conſuluiſſe Eūdē ad exq̄ſitiſſimos doctores.maxime v̄o ad baldum qui tum peruſij legebat diſcipline gratia ſtatī miſit vbi in quouis genere doctrine ꝓfecit.Fuit ꝑterea tante innocentie ⁊ placabilitatis adeoqꝫ humanus et pius vt ab omnibus vnice diligereṫ.Qui pontificatu inito ſtatim legatos in italiam miſit vt res eccleſiaſticas recenſeret.Inita aūt cum bernaboue vicecomite pace cū omnia in ꝑturbatione fuere.erant em̄ inimici omnes(vicecomitibus exceptis)venetis.ob quod multa mala inſurrexere.Gregorius interea pontifex cū eſſet in ytalia conuerſatus.qui baldi iure conſultiſſimi vt diximus peruſie diu auditor fuerat prudenter cōſiderauit ſuum in ytaliam reditum pre ceteris poſſe rem ecclīaſticam inſtaurare.⁊ forte eo ſic cogitante epiſcopus quem de reditu ad ſuam eccleſiā admonebat familiaritatis confidentia.⁊ tu inquit pater ſancte cur non ad tuam ipē accedis eccleſiam? Quare gregorius inſtituit ꝓꝑerare.ſꝫ cū agnatis ⁊ gallicis id in ꝑmis odioſum fore cernens triremes in rhodano(celatis omnibus cauſam)parate ſunt ⁊ breui poſt pontifex cū illis qui preſto iubenti affuere delapſus eſt.ꝑpetuaqꝫ nauigatione tempeſtatibus ſepenumero agitata cū triremibus vna ⁊ viginti genuam primo.poſt cornetū.inde terā romam ianuario ꝑuenit.Anno ſalutis ſexto ſeptuageſimo terdecieſqꝫ centeno.qui pontificatus ſui ſeptimus ⁊ relegationis in gallias romane eccleſie ſeptuageſimus annumerabaṫ.Fuit ea dies populo romano letiſſima.Florētino aūt terribilis.ꝙ omnes exiſtimauerunt pontificem cū britones angliciqꝫ tanto numero militarent.Re℞ eccleſiaſticam breui cū tyranno℞ excidio inſtauraturum. Indigebant aūt omnia aduentu pontificis.nam ⁊ menia ⁊ baſilice ac priuata edificia vbiqꝫ ruinam minabanṫ.que ex certe magna ex parte reſtituit. vt turris ſuo iuſſu edificata ad ſanctam Mariā maiorem indicat.Labefacti etiā ita ciuitatis mores erant vt nihil vrbanitatis habere videreṫ vtqꝫ illi mores aliunde petendi eſſent que totum orbem terrarū quondā ad vrbanitatem redegerat.Collocata itaqꝫ in vrbe ſede ſua pontifex(vt bonū paſtorem decet)omnia circūſpicere cepit.Egit tamē principio aduentus ſui natura mitis ⁊ optima mente de pace cum florentino populo conſtituenda.quā illi oberrati magnitudinem non ſatis tutam fore ſuſpicati artibus declinauere ⁊ ad bernabouem conuerſi antiquum hoſtē Sed cum pontificis in ytaliā reditus eſſet formidoloſus interceſſione eius iohannē haucuth pecunia corruptum ad ſuas partes inclinare fecerunt.qua ex re anathemate notati omnia interdixit papa. Florētini tamen ſacerdotes celebrare coegerunt.ideo in eos bellum mouet.ſed dum vir ſanctus agit omnia que ad pōtificem pertinent intollerabili veſice dolore moriṫ ſui pontificatus anno octauo.mēſe quinto. quinto kaľ. aprilis milleſimo tricēteſimo ſeptuageſimo octauo.ſepeliturqꝫ in baſilica Marie ī via noua ſepulchro marmoreo quod adhuc viſiṫ cū magno gemitu ⁊ lachrimis.lugebāt nō modo ꝑſentē ſꝫ etiā futurā calamitatē

Linea ſummo℞ pontificū

Urbanus quintus

Gregorius vndecimus

Brigitta vidua domina Suecie

BRigida alias birgitta vocitata deuotiſſima xp̄i mulier natione germana.
ſuecie prouincie princeps ⁊ dn̄a. ex regū ꝓgenie nō ſolū illuſtrē duxit ori-
ginem. verū de nobilibus deuotiſq́ꝫ ꝓgenitoribus ortuꝫ habuit. Cuius genitor
ſpeciali amore ſanctū iacobū viſitans omni die veneris ob memoriaꝫ paſſionis
confeſſionem pegit. Mater cū brigidam in vtero geſtaret paſſa naufragiū ob ꝑ
lem ſaluata fuit. Nata aūt puella tribus annis quaſi elinguis obmutuit. inde ꝑ-
fecte loquebat̄. poſt obitum matris nutrienda matertere ſue tradit̄. creuit autem
in omni virtute ac deuotione. quā pater cuidam nobili ac prudenti iuueni ī vxo-
rem copulauit cū quo ꝑ annos plurimos in omni honeſtate ac incredibili abſti-
nētia hūilitate māſuetudīe atꝫ labore ꝑmāſit. Poſt mortē viri oīa bona inter fi
lios ⁊ pauperes diuidens habitum ⁊ vitam mutauit. pannis lineis (niſi in vela
minibus capitis) nō vtebat̄. aſpero induta cilicio. carneꝫ macerabat. Ex p̄cepto
xp̄i romam petiit. cū religioſo comite deuotionis cauſa vrbano pontifici reuelati
onem p̄ſentauit ne auinionē accederet. Succeſſoriq́ꝫ gregorio vndecimo ſcripta
miſit vt curiā ad romam reduceret. Inde ieroſolimā accedens ꝑfecta ꝑegrinati
one romam remeauit. ⁊ ꝑ annū graui infirmitate detenta. cui xp̄s tempus reſolutionis oſtendit. Die igit̄
prenunciata audita miſſa ſacramentis perceptis inter manus ſeruoꝝ dei emiſit ſpiritum. Cuius felix trā-
ſitus glorioſis miraculis ⁊ indicijs oſtenſus fuit. Anno dn̄i M.ccc.lxxij. decimo kal. auguſti. Et anno ſe
quenti tranſlatum eſt corpus eius poſt multoꝝ miraculoꝝ choruſcationē ab vrbe roma in monaſteriū va-
ſtēnā. ⁊ a bonifacio nono pꝰ annos. xx. ſanctaꝝ cathalago aſcripta. Hec libros reuelationū de diuerſis mi-
ſterijs ſibi reuelatis compoſuit.

Ordo ſancte Brigide

ORdo ſancte Brigide ab hac ſācta ⁊ glorioſa mu
liere initiū ſumpſit. que ſancti ſaluatoris etiā ap
pellat̄. hoc anno ſpiritu diuino impulſa nouā religio
nem monaſterioꝝ duplicium videlicet viroꝝ ⁊ mulierū
excitauit ⁊ inſtituit. Huiuſce tn̄ religionis primū au-
ctorem ⁊ inſtitutorem diuū baſiliū in grecia fuiſſe di-
cunt. Uerū ꝓceſſu temporis ad tollendas occaſiones
malorum ⁊ obſtruenda ora male loquentium eccleſia
talia monaſteria diſſoluit vt ſeorſum remanerent. Bri
gita v̄o ſpiritu ſancto inſpirata hoc modo inſtaurare
et renouare viſa eſt. vt ſ. viroruq́ꝫ edificia ꝯnexa ⁊ cō-
tigua haberent̄. habitationes tn̄ ita ſeiuncte vt de vna
ad aliā niſi vrgente neceſſitate (in deferendo ſacramē-
ta infirmis cū magna cautela nō facile) tranſiri poſſet
Eoꝝ tamen baſilicā cenſuit eſſe cōmunē. ita vt fratres
in inferiori parte ſeu pauimento. ſorores v̄o ſeorſum
in ſuperiori ſolario officiū exoluerent. principalem cu
rā abbatiſſe eſſe voluit. fratribus tantūmō diuina mi-
ſteria aſſignauit. quoꝝ vnus eſſet qui confeſſor aut p̄
or appellaret̄. ⁊ alijs p̄eſſe deberet. Ea quippe mona
ſteria poſſeſſiones ⁊ ꝓuentꝰ habere ſtatuit ad fratruꝫ
⁊ ſoroꝝ ſuſtentationem. Quoꝝ oīm victus ⁊ veſtitus
ad abbatiſſam ſpectare decreuit. Nec huiuſmodi frēs
aut ſorores monaſteriū egredi p̄ſumerent niſi magna
et euidenti neceſſitate ac de abbatiſſe licentia. Eiuſmo
di etiam fratres ⁊ ſorores ꝑ epiſcopos conſecrari iuſ-
ſit. Hij aūt religioſi ⁊ tam femine q̄ꝫ mares habitū vti iubent̄. tunicam cum clamide griſea cū rubea cru-
ce deſuper ⁊ quodam rotundo albo in eius medio. lineis non vtunt̄ ad carnes. ſed carnibus veſcunt̄ tri-
bus diebus in ebdomoda extra quadrageſimā. ⁊ nihilominus diui auguſtini regulam profitent̄ additis
brigide ſancte conſtitutionibus. ⁊ tā in fratribus q̄ꝫ in ſororibus certū aſſignauit numerū ſcd̄m ſuas ordi
nationes. que omnia ipſa ſanctiſſima brigida a deo ſibi reuelata ⁊ dictata confeſſa eſt. Quaꝫ ob rē ſummi
pontifices eandē regulā auctoritatibus ap̄licis ſpeciali priuilegio approbatā ⁊ confirmatā eſſe voluerūt

Johannes bochacius

hec eñ ꝓphetico dono plurimū claruit. nōnulla de futuris p̄dixit. de quibuſdaꝫ
regnis conſūmandis. que omnia ſcripto mandauit ⁊ apud multos in p̄cio habē
tur. apud ytaliā pauca huiꝰ religiōis monaſteria habent̄. in ſuecia v̄o ⁊ germa
nia magna quidē ⁊ plurima ac opulētiſſima eſſe cernūt̄. Hij religioſi ſecularū
cōfeſſiōes alioꝝ more audiūt. ⁊ diebꝰ feſtiuis p̄dicāt. ꝯuerſos hūt q̄s in exteri

IOhannes bochaciꝰ de certaldo natiōe florētinꝰ poeta ⁊ phi (oribꝰ occupāt
loſophoꝝ atꝫ aſtronimus clariſſimus. Anno dn̄i .1375. cū eēt etatis anno
rū. 42. e vita migrauit. qui cū ameni ingenij eſſet vir ⁊ in latina patriaq́ꝫ lingua
in dicendo celeberrimus haberet̄ hos libros reliquit. de genealogia deoꝝ li. 14
de p̄claris mulieribus. de viris illuſtribus. de montibus. fontibus. fluminibus
ſtagnis ⁊c̄. belloꝝ egregium opus. geſta imꝑatorū ⁊ pontificū edoceus. ⁊ faſ-
matum in ytalia. de tartaroꝝ victoria. de hereſibus bohemorū ⁊ plura alia. ver
nacula quoq́ꝫ lingua eius extant libri vt liber centū nouorum ⁊ alij

Anno mūdi. 6577. Anno xp̄i. 1378.

Urbanus ſextus papa. natione neapolitanus.
hoc anno gregorio pōtiſici. ex bareuſi archie-
piſcopo pōtiſex ſuffect⁹. Uir certe callidus ꝛ iniuria
rū memoꝛ. ac vindex malebat videri ꝛ metui. potius
q̄ꝫ diligi. q̄ pontificatu ſuſcepto (vt par erat) nō pacē
inter xp̄ianos cōponere voluit ſꝫ magis cardinaliuꝫ
ꝛ ioanne regine iniurias vlciſci ꝓ viribus conatus
ē. ꝓpter qđ florentinos anathemate notatos. vt i ſuā
deduceret ſententiā abſoluit. Inde cū natura inq̄et⁹ eēt
apud nuceriā cardinales creans quoſdā ex antiquis
in carcerē cōiecit. Inde genuā ꝓfectus vſq͛ ad obi-
tum caroli apulie regis romam reuerſus eſt. ꝯfirma
tis eccleſie ciuitatibus cū honore acceptus ad inſidi-
dias deuitandas nouem ꝛ viginti cardinales vna die
creauit. in quib⁹ maioꝛ pars neapolitanoꝝ. tres v̄o
fuere romani. quibus ſupatis paucos ſupuixit dies.
pontificatus ſui infeliciter acti anno vndecimo men-
ſe octauo. rome moꝛit᷑. ſepeliturq͛ in beati petri baſi
lica paucis admodū eius moꝛtē (vtpote homini ruſti
ci inexoꝛabilis) flentibus. huius ſepulchꝛum adhuc
viſitur cum epitaphio ſatis ruſtico ꝛ inepto.

Sciſma vigeſimumſecundū oīm peſſimū ꝛ ſcanda
loſiſſimū quod ꝑ noueꝫ ꝛ triginta annos dura-
uit hoc anno initium ſumpſit. moꝛtuo eñi gregoꝛio
vndecimo. cardinalibus ad ſanctā mariam nouam vt
iuſta de moꝛe gregorio ſoluerent conuenientibus. ro
mani ciues blande prius exoꝛatis cardinalibus vt ro
manū aut ſaltem ytalicū pontiſicē crearent. Ad eam poſtea temeritatem imprudentia adducti ſunt. eiſdem
patribus in conclaue clauſis pariter eſt ꝯclamatum nihil tñ terribile dictū aut factū vt impreſſio potuerit ap
pellari. Gallici v̄o numero tredecim vnum ex coꝛpoꝛe ſuo vt haberent pontificem enitebant᷑. ꝛ inter quatu
oꝛ italici romaniq͛ generis vnus gente vrſinus papatū ambiebat. Tulit v̄o caſus vt bartholomeū neapo
litanū creari pontificem vt premiſſum eſt in vrbanum ſextum ſunt aſſenſi. Gallici v̄o penitētia ducti ad va
ria loca extra vrbem ꝯfugerunt. accepto a populo poſt in pontificem vrbano ꝛ a cardinalibus qui manſe-
rant occulti ex latebris pꝛodierunt. ꝛ per tres menſes habitus eſt pontiſex. Supuenientibus inde eſtatis
caumatibus optata gallicis occaſio eſt oblata. Oꝛatum nanq͛ pontiſicē vt mutandi aeris ꝑtextu ananiā eis
licuerit ſe conferri. vnde breui fundos confugerunt. Erant octo cardinales qui vicioſam fuiſſe vrbani ele-
ctionem cauſati aliū in pontificem delegerunt gebenenſem eiq͛ ſeptimo clementi indita eſt appellatio. ꝑ oꝛ
bem lr̄as diſſeminant. clementem verum xp̄i vicariū. hinc ſciſma magnū in eccl̄ia dei oꝛiri cepit vt duo capi-
ta in ea dicerent᷑. ytalia eñi germania ꝛ pannonia vrbano. Clementi v̄o gallia hiſpania cathelonia ꝛ bri-
tannia adheſit.

Clemens v̄o multas acceptaſq͛ clades in gallias cum curia ſua ꝓfectus eſt vbi apud auinonem vt pon-
tiſicum moꝛis erat ſedem conſtituens vt verus pontiſex a gallis omnib⁹ venerat⁹ ē. ꝛ ſedit annis. xv

Bonifacius huius nominis nonus papa. patria neapolitanus petrus cognomento tomacellus antea
vocatus rome cardinaliū omnium conſenſu pōtiſex creat᷑. Anno dñi M.ccc.lxxxix. Hic etſi annoꝝ cir
citer triginta eſſet dum pontiſicatum iniit. ita tamen deinceps vixit in tam floꝛida etate ꝛ tanta peccandi li-
centia vt nulla ei voluptas obijci poſſet. Fuit ꝑterea tanti animi conſilijq͛ vt prim⁹ populi romani vim om
nem in pontificem tranſtulerit. Creatis ſuo nutu magiſtratibus omnibus munita arce ſancti angeli ꝛ pon
tibus. inde decimo pontificatus ſui anno ex aſſiſio vbi multis annis cōmoꝛatus fuerat romā regreſſus iu-
bileum celebꝛauit. At bonifacius rome vrbis ad eccl̄ie ſubiectionem reducte gloꝛia ꝛ pecunijs iubilco an-
no perceptis auctus rem aggreſſus eſt nouā que pōtifices romanos ſucceſſoꝛes ſuos nō minus oꝛbis xp̄i-
ani q͛ꝫ rome dños reddidit. lege eñi ꝓmulgata conſtituit. non licere cuiq͛ ſacerdotij ad quod ꝓmoueret᷑ be
neficiū adipiſci. priuſq͛ primi illius anni eſtimationis pecunias pontificali erario diſſoluiſſet. ſoliq͛ angli-
ci cū legi in cathedralibus paruerint. in minoꝛibus beneficijs iuſſa pontiſicis contempſerunt. Ladiſlaum
pꝛeterea adoleſcentem in paterno regno apulie collocauit. Studiū generale ditionis ſue ciuitati rogatu al-
berti aſtenſis marchionis conceſſit. Bꝛigidam in ſanctoꝝ numerū retulit. Uerū in multa rerū ꝑturbatione
diu afflictatus doloꝛe laterū tandē moꝛit᷑ pontiſicatus ſui anno quartodecimo menſe nono M.cccc. quarto
Sepeliturq͛ in baſilica petri ſepulchꝛo marmoꝛeo vermiculato.

Benedictus eius nominis tredecimus anno. 1394. clementi pontifici adulterinus papa apud auinionē
in ſciſmate ſuffectus ſedit annis. 21. vſq͛ ad conciliū conſtantienſe. cū clemēs antipapa auiniōe obijſ-
ſet in eius locum ꝓphanatus petr⁹ hiſpanus de luna añ vocat⁹ vir doctiſſimus ꝛ vita omni. ſi ab ea tempe
raſſet ambitione ꝑſtantiſſimus. Cui benedicto terciodecimo fuit a ſuis ſectatoꝛib⁹ appellatio. de q̄ infra cuꝫ
de Conſtantie concilio opoꝛtunius dicetur.

Linea ſummoꝛum pontificum

Linea imperatoꝝ
wentzeſlaus rex

VEntzeſlaus caroli impatoris p̄dicti filius. impatoꝛ anno. 1379. pr̄e defuncto. Cū iam vna cū patre impaſſet annis. 8. ſolus poſt patrē confirmatus. impauit annis. xxij. Quãuis imperij b̄ndictionē a papa nunq̄ꝫ obtinuerit. wentzſlaus eñ etatis ſue anno. 2. permittente patre regni bohemici ſceptrū eſt aſſecutus. Exin. xv. agens annū cū coniuge ſua ioanna apud belgas in ciuitate aquenſi romani regni coronã accepit. Sexto deinde anno regina deceſſit. Et altera ſupducta ē. de domo baioarie. noīe Sophia. longe viro ſuo preſtantioꝛ. Fuit aūt patri in oīnibus diſſimilis. voluptatum ſequax. ac laboꝝ fugiens. vini pꝛoꝛſus. q̄ꝫ regni curioſioꝛ. Qui totū tēpus vite ſue ī extrema germania in otio ⁊ libidinibus cōſumpſit. Ob q̄ꝫ rem captus a baronibus. xvij. ebdomad̄ in cuſtodia habitus eſt. Joannes dux luſacie. Et ꝓcopius morauie magno reipub. malo eū libertati reddidere. captus ē. ⁊ ſecūdo per ſygiſmundū hungarie regem. Et alberto auſtrie duci in cuſtodiam datus. Cuſtodia eius in egregijs edibus apud viennaꝫ habita. quibus exinde cognomē praga datū. ꝙ cas rex pragenſiū incoluiſſet. Sed cū parū diligenter cuſtodiret̄ fugam eripuit. Regnoq̄ꝫ rurſus potitus ē. Neq̄ꝫ tñ vitã mutauit. ꝫ prioꝛe conſuetudine vino ciboq̄ꝫ marcēs. lucem doꝛmiendo nocti cōiūgēs. Ab electoꝛibus imperij cōpꝛobante romano pontifice imperio deiectus. domi toꝛpens illaudatus egit euū. Rupertus eñ palatinus rheni animaduertēs imperij dignitatē ⁊ hominis ſocoꝛdiam zelo cōmotus ⁊ viciorū inimiciſſimus. illū deponi ꝓcurauit. Et ipe nolens ſuffectus fuit. Sub hoc v̄o rege wentzeſlao huſſitarū inſania ortū habuit. hij heretici poſt varia attemptata cū nicolao quodã nobili in regiam tumultuarie ꝓrumpentes. wentzſlau orauerūt. vt ſibi ampliores eccleſias elargiret̄. qui iam populi huius ſecte maioꝛē ꝑtem obtinerent. Rex benigne nicolaum pro multitudine loquentē. vtq̄ꝫ in poſteꝝ diem redirent. iuſſit ille e cōſpectu abiens populares magis ac magis incendit. Rex in arcem vicegradenſem vrbi vicinam. ꝓuoq̄ꝫ tanto fluuio diſiūctam ſeſe recipit. Et paulopoſt in caſtellū nouū q̄d ipe cōſtruxerat. quinto diſtans lapide cū paucis abijt. miſſis ad fratrem ſygiſmūdum oratoꝛibꝰ qui eius auxiliū imploꝛarent. At heretici pridie kal'. iulij furentes ꝓtoꝛiū petiere. cōſules. xi. metu perculſi fuga ſaluati ſunt. Septē q̄ remanſerūt ⁊ cum hijs iudex vrbis atq̄ꝫ alij nōnulli ciues raptim intercepti. ex altiſſimis feneſtris in foꝝ precipitati. lanceis ac verubꝰ irati populi excepti. dirū ſpectaculū dilaniati pꝛebuere. Camerarius regni fuga ſibi conſuluit. Ea cum regi nūciarētur cūctiq̄ꝫ circūſtātes attoniti facinꝰ deteſtarent̄. At ego inquit pincerna futura hec ꝓſcierã. Quem rex indignatꝰ coꝛreptum repente inter pedes ſuos pꝛoſtrauit. Et arrepto pugione conatꝰ ē interficere. ꝫ impeditus a circūſtantibꝰ egre illi vitam dimiſit. Nec moꝛa paraleſi coꝛreptus. egrotare cepit. atq̄ꝫ īfra ⁊. viij. dies ſignatis noībus hereticoꝝ. quos neci deſtinauerat. fratrem aſſidue vocitans. ⁊ amicoꝝ auxilia anxius expectans. ante vita exceſſit. q̄ꝫ vocati pꝛincipes adeſſent. Cum regnaſſent in bohemia annis quinq̄ꝫ ⁊ quinq̄ginta. vixiſſet duobꝰ amplius. Conſueuerūt coꝛpa regū apud bohemos añq̄ꝫ ſepelirentur. viij. diebꝰ aromatibus cōdita per ſacra vrbis circūferri plangiq̄ꝫ. Et ſequentibꝰ amicꝫ ⁊ baronibꝰ conclamari in hoc ventzeſlao neglectum. non audente regina nouã ingredi ciuitatem. Delatū eſt cadauer ad eccl'iam ſancti viti in arce. ⁊ inde ad aulam regiã. ibiq̄ꝫ conditū in ſepulcro quod ipe ſibi delegerat. Sed cum poſtea monaſterū ipm ab hereticis diriperet̄. Et ſepulture regum effringerētur. cadaueraq̄ꝫ abijcerētur. piſciculas quiſpiam cognomine muſca ventzeſlao vendere ſolitꝰ. regem quem amauerat coꝛpꝰ clam collegit. ⁊ in loculo apud ſe domi cōdidit. Interiecto deinde tempoꝛe. rebꝰ in melioꝛem foꝛmam redactꝫ. Cū ventzeſlai coꝛpꝰ requireret̄ acceptis. xx. aureis illud reddidit. Inde circūgeſtatio ex moꝛe facta. Et iuſtū rege funꝰ exibitum. ac recēs obierat ventzeſlaus.

Jodocꝰ marchio moꝛauie

IOdocus marchio moꝛauie. viuente adhuc ventzeſlao. qui poſt depoſitionem ſe regem romanoꝝ cōuenientibus franckfoꝛdie electoꝛibus a Maguntiñ. ac Colonienſi archiepiſcopis in regem delectus. Ceteri ſygiſmūdum elegerūt. Sed is breui tempoꝛe ſine heredibus moꝛtuus. In brūna vrbe morauie ſub ſceptro regali ſepelit̄. Is cum patruū ſuū ventzeſlaum bohemie romanoꝛūq̄ꝫ regem viſitatum veniſſet. Uocauit eū patruus in penitioꝛem ediūꝫ partem. atq̄ꝫ in hūc modū allocutus eſt. Et ſi ſatis ſcio nō eſſe e dignitate mea ꝙ electoꝛes imperij me regno romano abdicauerint. Solatio tamen eſt. ꝙ ex familia noſtra hoc decus non excidit. Ego te libens volenſq̄ꝫ ſucceſſoꝛem mihi datum accipio. Cūq̄ꝫ Jodocus his verbis territus. ad regis genua ꝓcubuiſſet. Et ſibi nihil imputandū diceret. Qui earum rerum omnino ignarus eſſet. Pone metum inquit nepos. nam neq̄ꝫ imperiū inuitus depono. neq̄ꝫ ſi retinere illud cupiam iura ſanguinis violare auſim. Bono itaq̄ꝫ animo eſto. Imperiūq̄ꝫ eſt tibi demandatum. Suſcipe viris armis opibus regni mei tanq̄ꝫ tui (vt libet) vtere letumq̄ꝫ ⁊ donatum nepotem a ſe dimiſit. At ille ſex tantū mēſes poſtea ſuperuixit. Locumq̄ꝫ ruperto baioario qui imperaret fecit.

Uratiſlauia. Sleſie vrbs illuſtris ⁊ inclita. apud germanos ſarmataſqꝫ gentes nominatiſſima. Cum
ampliſſima ciuitas ad ripaȝ odere ſita eſt. Sleſia em̄ prouincia germanie odera irrigua exiſtit. Qui
fluuius in ſeptētrionem vergens germanicas gentes ripis ambobus alluit. Transoderam tamen poloni
ca lingua preualet. Hec vrbs a ſui initio ob conuentionem hominum aucta. priuatis ⁊ publicis edificijs
magnifice ornata. habet admodum decoratas baſilicas inter q̄s eminet eccleſia cathedralis diuo Joanni
dicata. Cuius epiſcopatum maiores aureum vocauere. huſſitarum bella luteum reddidit. Joannes tamē
Rott hoc tempore vrbis antiſtes iuris doctor ac variarum doctrinarum conſultiſſimus. hunc epiſcopatū
gloria ⁊ amplitudine plurimū auxit. Monaſteria quoqꝫ habet preclara. heremitarū diui Auguſtini ad. s.
Dorotheam. minorum ad. s. iacobum ⁊ diuū Bernardinū. diuerſarum tamen obſeruantiarum. predica
torum ad. s. Albertum. Canonicorum regularium in eccleſia beate marie virginis glorioſe. premonſtra-
tenſium ad. s. Uincentium extra menia vrbis. Extatqꝫ in ea eccleſia collegiata ad. s. Crucem inter eas ta
men precellunt due parrochie ad. s. Elizabeth ⁊ diuam mariam magdalenam. minoreſqꝫ eccleſias habet
perpulcras. s. Barbare. s. Criſtoferi ⁊. s. Lazari cum pleriſqꝫ alijs. Cū hec vrbs a varijs principibus mu
tationem dominij ſenſit. Dum egra a ioanne patre caroli quarti imperatoris romani ⁊ regis bohemorū
recepta eſſet. Et hec vratiſlauienſiū ciuitas q̄ꝫ dux Sleſie occuparat heinricus. Legniciū quoqꝫ. ⁊ q̄ꝫ plu-
res alie Sleſie ciuitates ei ſubijciūtur in eo bello. In hac deinde vrbe regnante hac tempeſtate apud bo-
hemos ventzeſlao rege. orta ſeditione. Conſules quarum prima poteſtas eſt. per feneſtras ex pretorio in
forum precipitati. gladijs ac lanceis irati plebis excepti. dirum ſpectaculū prebuere. Cuius rei auctores
Sigiſmundus imperator paucis poſt annis ſecuri percuſſit. Sigiſmundus em̄ ceſar poſtea imperans ob
hereticam prauitatem delendam. cum ad feſtum natiuitatis dominice brunnā (quod eſt morauie oppidū)

petiit. ibiq; pragenſibus veniam petētibus. Ea lege pepercit. vt cathenas ⁊ repagula tota vrbe deponerent. ſuoſq; magiſtratus acciperent. Paruit praga attonita ciuitas. Cum regni primores eleuatis in celū manibus aduentu noui regis gratulabundi expoſcerent. Cuiuſq; rectores ſine cōtrouerſia relique vrbes admitterent. Nec dubium videbatur quin tota bohemia labe huſſitarum exceſſiſſet. ſi ex brūna ſigiſmundus recta via ſe pragam contuliſſet. Sed diuertit ille. vt fortaſſe fati ſui erat. Uratiſlauiamq; Sleſiē caput acceſſit quo in loco populus vrbanus non diu antea conſulatum vt premiſſum eſt a ventzeſlao fratrē ſuo conſtitutum per ſeditionem obtrūcauerat. Cuius ſceleris auctores ſecuri percuſſet. Quod vbi pragē renūciatum eſt. diffiſi de venia ciues exemplum vratiſlauienſiū veriti. manifeſto deſciuerunt. Et allecto p̄miſ͛s cenchone qui arci pragenſi preerat in totum regnum litteras dedere. Ne quiſpiam ſygiſmundo aditum preberet. Qui dalmacie lingue hoſtis eſſet. Nec alia cura teneretur q̄z regni perdendi. qui antiquaz pruthenorum ciuitatem ordini iure pignoris obligaſſet. Brandeburgenſes autē a corona bohemica alienaſſet. Hec igitur ciuitas ſub imperio bohemorum conſtituta. deinde poſt varia bella ob perfidiam bohēmorum mathie hungarie regi ſubiecta fuit. Poſt cuius obitum iterum regno bohemie (cum inclitus vladiſlaus rex hungarie ⁊ bohemie regnis nunc preeſt) imperata facere pollicita eſt. muro autem admirabili cincta eſt. Et in parte q̄z odera nō alluit. foſſa ꝓfunda manu facta. Et muro lateritio munita exiſtit ea craſſitudine vt nō facile effringi machinis queat. Turres in menibus crebre. ⁊ ꝓpugnacula locis oportunis conſtructa. Platee ac publice vie in ea ample exiſtunt. ad decorem ornate in modum crucis. vt omi ſplēdore cum equatione domorum ſeſe aſpectui prebeant. in foro ampliſſimo pretorium cum turri excelſa poſitū eſt. Ubi hora cibacion. tibicines ſua preludia exercent.

VEntzeſlaum bohemie regem. inter purpuratos ſuos crebro ſermone vſurpare ſolitum ferũt. Ego ſi me diripiendis vrbibus ytalie ſors pñtem dederit. Ceterarũ rerũ predã militibus impartiar. Uini tantũmodo apud me ſpolia reſeruabo. Si quis aũt cellam vinariã iniuſſu meo fuerit ingreſſus gladio feriet. Hũc principes electores velut inertem atq; ſocordẽ vt premiſſum ẽ imperio deiecerũt. Ruperto baioario in locũ eius ſuffecto. Ad quem ciuitates theutonie omnes defecere. demptis Nurembergenſibus. qui ventzeſlao iuraſſent. Hij cũ hinc iuriſiurandi religionẽ vererẽtur. inde vim baioarij timerẽt. Legatos ad ventzeſlaũ mittunt. Qui ſe iuramento ſolui petant. Ac ſi neceſſe ſit. Auri viginti milia nũmũ in eam rẽ offerant. Rex auditis legatis. liberos Nurembergenſes dicit. Si currus q̃tuor tradant. onuſtas vino qđ furſtenberg baccareacenſe vocant. id eſt inter renẽſia vina vt putant optimũ.

Joannes de rupeciſſa ordinis minorum

IOannes de rupeciſſa de ordine minorꝝ inſignis theologus. ac in naturalibus doctus. tempeſtate hac. preter ea q̃ in ſententiaꝝ libros accurate doceq; ſcripſerat. multa p̃dixit mox futura. in carcerẽ truſus multa de futuris tãq; ꝓpheta ſcribere volnit. videlꝫ de duob⁹ antixp̃is. ⁊ de eccl'ie cõculcatione ⁊ deſolatione terraꝝ. Et de cõuerſione oĩm gentiũ ad fidẽ xp̃i. ⁊ alia multa. q̃ in ianuis adeſſe affirmabat. Et hec a dño ihũ xp̃o ſibi reuelata fuiſſe conteſtabatur. Que nõ mõ euenere. ſ; oppoſitũ in oĩbus fuiſſe cõſtat. hmõi aũt ꝓnoſticatores m̃lti ab initio de his archanis decepti fuere. Quib⁹ ſati⁹ fuiſſet ſilere q̃; talia temere loqui. Que pater poſuit in ſua poteſtate. Quãobrem fides hijs pronoſticationib⁹ adhibenda nõ eſt.

Simon de Caſſia

SImon de caſſia ordinis heremitarũ diui Auguſtini theolog⁹ ⁊ egregi⁹ predicator. ꝑ id temp⁹ tãq; medicinalem caſſiam languenti anime ad vite integritatem refrigerio traditus affuit. Qui vtverus euãgeliſtarũ interpres. ⁊ iheſu chriſti imitator verus. oĩa ipſius ſaluatoris geſta in ordinẽ colligẽs. in q̃ndecim ſubdiuiſit libros. Quos de xp̃iana religione intitulauit. Sed ⁊ aliũ librũ de doctrina xp̃iana. de patiẽtia. de ſimboli expoſitione. de ſpeculo crucis. de diſciplina ſpũaliũ. opuſcula autẽ hec miro ⁊ quaſi diuino ordine collegit. Ep̃l'as quoq; edidit plurimas documentis plurimis repletas. hic florentie q̃; maxime ſpũ ꝓphetie floruit. ⁊ multo in precio fuit. Ubi etiam monaſteriũ ſui ordinis monialiũ a ſolo edificauit. Et nobiliũ matronarum ac virginũ illud repleuit.

FEſtum viſitationis glorioſe v̇ginis Marie. ab Urbano ſexto ꝑ octauas celebrandũ ad formã feſtiuitatis corporis xp̃i inſtituit. ob impetrãdã vnionẽ eccl'ie in ſciſmate meritis ſemꝑ virginis marie.

Frãciſc⁹ carrarienſiũ dñs

FRanciſcus Carrariẽſis ſenior vnicus dñi iacobini ex vxore gnatus. frẽ ei⁹ guilielmo ex pelice interfecto. in regnũ p̃mũ ſuccedens. regnauit annis. xi. Uir q̃dem ſplendidus ⁊ multis virtutibus ornatus ac plurima laude dignus. q̃ patauinã vrbẽ menibus caſtellis turribus. ac ſplẽdidiſſimis edificijs ⁊ edib⁹ tũ priuatis tũ publicis mirifice exornauit. Nec nõ ⁊ p̃clara ac memoratu multo digna in prelijs geſſit facinora. ꝓ quibus regno ſuo multa p̃ſtitit incremẽta. Uerũ cũ bernabouem vicecomitẽ ſororiũ a galeatio maria detentũ defenderet. liberare ſtatuiſſet. nõ mõ eũ liberauit. ſ; ⁊ regnũ oĩe ac deniq; vitã ꝓpriã ꝑdidit. Quia ab eodẽ tandẽ galeatio ſupat⁹ ⁊ captiu⁹ abduct⁹ in modoecio furno ſeu carcerib⁹ eũ interire ꝑmiſit. Deniq; de octobrio mẽſe anni. 1393. cũ vita exceſſiſſet. Cui⁹ filius franciſcus ab duce corp⁹ impetrauit. ⁊ aromatib⁹ cõditũ patauiũ cũ maxio apparatu deferri fecit. Et regijs exequijs ĩ maiori eccleſia ſepulcro marmoreo ſepeliri fecit.

S. katherina de ſenis

CAtherina ytalica ſenaꝝ vrbis ethrurie oriũda. Cui⁹ hiſtoriã fr̃ Raymund⁹ de capua generalis ordĩs p̃dicatoꝝ ꝑſcripſit. Ex p̃re iacobo pãnorũ tinctore ⁊ lapa m̃re ꝓgenita. Cũ ãnũ. xij. attigiſſet ſpreto ꝯiugio p̃dicatoꝝ tercij ordĩs ꝓfeſſa innumerabiliũ v̇tutũ p̃clariſſima in mira auſteritate ⁊ abſtinẽtia vixit. ⁊ mirabiles victorias ĩ abſtinẽtia habuit atq; viſiones. quã xp̃s deſpõſauit anulo habẽte q̃tuor margaritas ⁊ adamãtẽ ĩ ſummitate. dñs q̃; cor ei⁹ abſtulit tribuenſq; ſuũ. ĩ latẽ cicatrix mãſit. dono ꝓphetie admodũ ĩſignita. Tãdẽ ãno etatiſ ſue trigeſimo. m̃ltis patratiſ miraclis rome deuotõis cã exñs. vite ſue finẽ fecit. atq; ibidem ei⁹ ſctiſſimũ corp⁹ in baſilica de minerua ordĩs p̃dicatoꝝ maxĩa cũ pp'loꝝ freq̃ntia delatũ. cũ celebri deuotione ⁊ reuerentia ſepelit. Quã ſanctiſſimã virginem poſtmodum pius ſecundus papa eius conterraneus anno ſalutis noſtre. 1460. kal'. Maij in ſanctaꝝ v̇ginũ numero merito aggregauit. Que quante ſanctitatis q̃te q̃; virtutis fuerit idem pontifex memorabili relatu proſecutus eſt.

Johannes galeaciꝰ primꝰ dux mediolanenſiū

Iohannes galeacius vicecomes galeacij marie filius primus mediolanenſiū dux. patre iā tribꝰ annis defuncto diuiſa primū inter ſe ⁊ bernabouē patruū dn̄atione. quē inſidioſe intercepit ⁊ captum ad mortē cuſtodiri precepit. filijs oībus fugatis mediolanenſe regnū obtinuit ⁊ decē annis regnauit. inde ab eo ſcaliger fugatus in deditionē venit ⁊ veronā ac vincentiā ſuo regno adiecit. pauloqꝫ poſt franciſcū patauina vrbe cōprehēdit. bononia quoqꝫ ſenenſes peruſini ſeſe ſue poteſtati tradidere. fuerat hic clariſſimus princeps ſtatura procerus. eleganti aſpectu. litteris edoctus ⁊ celebri eloquencia clarus. ingenio callens ac in agendis aſtutus ⁊ ſagax. duas vxores duxit. elizabeth bohemie regis filiā. ex qua valentinā ſolā filiam genuit. quā carolo francorū regi matrimonio copulauit. Aliaꝫ katherinā conſobrinā ſuā bernabouis filiā. ex qua iohannē. mariā. angelum et philippū mariā duces ſuſcepit. Hic quippe cū ingentis animi ⁊ potentie vir eſſꝫ poſtqꝫ. 30. annis ſub titulo comitatus virtutū imperaſſet anno. 1395. ſeptembri mēſe archiepō mediolanenſi oratore miſſo ducatus titulū a wentzeſlao imperatore cētū milibus florenis obtinuit. ⁊ ꝑ manꝰ ipſius archiepi oratoris eodē mēſe ingēti pompa ducatus biretū ⁊ alia inſignia recepit. vixitqꝫ ea in dignitate annis. 7. Tanta quippe erat eius animi magnitudo vt ad imperiū aſpiraret. ⁊ niſi iā cito morte ꝑuentus fuiſſet ad id forte ꝑueniſſet. Hic in papienſi vrbe inter cetera caſtellū ſiue regiā domū incredibili pulchritudine extruxit. in quo tantā librorꝫ copiā contraxit q̄ꝫtā alibi pauci viderūt. leporariūqꝫ cōtiguū muris cinctū iuxta illud conſtituit. in quo monaſteriū ſuperbiſſimū ordini carthuſienſiū toto orbe celeberrimū conſtruxit atqꝫ dotauit. vbi ⁊ corpus ſuū tumulandū ex teſtamento legauit.

Eclipſim ſolis per ea tempora fuiſſe ſcribunt que ferme ꝑ horas duas durauit.

Ladiſlaus apulie vngarie rex

Ladiſlaus caroli regis filius qui ex hungaria ab vrbano ſexto in italiā vocatus contra iohannā reginā quā in neapoli cū toto regno obtinuit. Verū cū et in hungaria coronā accepit anno. 1385. regine dolo interfectus eſt. Ladiſlaꝰ igitꝰ filius in apulie regno ſuccedens regnauit annis. 29. cūꝫ adoleuiſſet hūgarie regnū ſuſcepit. ſed cū ibi res parꝫ proſpere ei ſuccederent expeditione n̄ pauca ſuſcepta ⁊ iadera de regno occupata venetis vendidit cū pecunijs in ytaliaꝫ veniens apulie regnū obtinuit. ⁊ cū magnanimitatis ⁊ prudentie eſſet vir atqꝫ oīm regū potentia ⁊ rerū ꝓſperitate omnibus ꝑ circuitū formidabilior euaſiſſꝫ etiā romano pontifici ſuſpectus eſſe cepit. varia quoqꝫ fortuna inter pontifices ſequentes ⁊ regē ſemꝑ fuit. ſed dū florentinos ſubdere ſtatuiſſet ex veneno procuratione eorꝫ ſublatus eſt. Sigiſmundus aūt qui poſtea auguſtus ⁊ imperator fuit ladiſlao ꝑdicto ex hungaria armis pulſo ad ipm̄ hungarie regnū vocatus id ſuſcepit. ⁊ vſqꝫ ad imperij ſuſceptionem. 25. annis regnauit. vir certe bellator ⁊ reipu. xp̄iane acerrimꝰ ꝓpugnator ac defenſor.

Religio dealbatorum

Beghardi ac ſecta flagellantiū qui ſe nodoſis flagellis cruciarunt in germania ac ceteris regionibus graues errores induxerunt. de quibus ſupra facta eſt mentio. mirabilis quoqꝫ populorū motus hoc anno. 1399. in tota italia factus ē. Nā omnis fere multitudo in ciſalpina gallia vno motu veſtes albas ⁊ lineas ad pedes vſqꝫ protenſas cū capucijs inſtar religioſorꝫ capparꝫ quibus facies velabāt induit. qua commotione ⁊ nobiliores femine ſimul ⁊ viri ⁊ principes epi clericqꝫ ac religioſi cuiuſcūqꝫ ordinis ducti incredibili deuotionis ardore in ſimili habitu incedere tentauerunt. Horꝫ ſiquidē dealbatorꝫ longa agmina ad vicinas vrbes cōmeabāt. ⁊ ꝓceſſionaliter bini ⁊ bini ꝑgētes pacē ⁊ miſericordiaꝫ ſupplici clamore ſepe ⁊ ſepius clamabant. hymnos cantabant. q̄ꝫmaxime ſequentiā a beato gregorio editam Stabat mater doloroſa ⁊c̄. Durauitqꝫ huiuſmodi motus menſes fere tres. vnde initiū habuerit incertū. primi in italia lucenſes fuere. vtriuſqꝫ ſexus induti albis ad tria milia. Huius tamen religionis auctor quidaꝫ ſacerdos fuit qui tantā modeſtiā vultu ac verbis pre ſe ferebat vt ab omnibus ſanctus haberetur. Ipm̄ tamē bonifaciꝰ pōtifex apud viterbiū vrbē tandē ꝯphendere fecit. ⁊ tanq̄ꝫ ſupſticioſuꝫ ad ſe ꝑductū igni exuri fec̄. horꝫ āt crucifixi imaginē q̄ꝫ an̄ ſe deferri faciebāt adhuc lucēſes cū maxīa veneratiōe ꝯſuant.

Iubilei annus hoc anno. 1400. rome iuſſu bonifacij pontificis celebraꝰ. quo fere innumera hoīm multitudo ꝯuenit. ⁊ eo anno ob ipſius iubilei ⁊ maximā dealbatorꝫ frequentiā tantā peſtilentiā vbiqꝫ fuiſſe tradunt vt apud florentiā vrbē ad triginta hoīm milia abſumpta fuiſſe referāꝰ. Quarto quoqꝫ anno wēceſlai regis peſtis ſeuiſſima populata eſt bohemiam. In praga vero in quatuor menſibus in vna tantum ſancti Stephani parrochia tria milia funerꝫ ⁊. l. fuere. Pragenſes inter hec populari tumultu excitati atqꝫ in furorē acti iudeorum domos inuadunt bona eorū diripiunt. domos incendunt. atqꝫ intra duas horas non ſexui non etati parcentes infelicem gentē gladio cedunt. periſſe aliquot milia feruntꝰ. ſeruati cōplurimi infantes miſericordia bonorū ciuiū baptiſmi gracia accipere.

Linea ſummoꝝ pontificū

Innocentius ſeptimus

Gregorius duodecimus

Alexander quintus

Anno mundi. 6603. Anno xpi. 1404.

Innocentius ſeptimus papa patria ſulmonenſis. coſmatus antea vocatus. ſancte crucis pꝛ̄ſbiter cardinalis. bonifacio ſuffectus rome pontifex creatur qui iureiurando collegio ſpopondit q̄ꝑmū eſſet ꝓ vnione requiſitus pontificatu renunciare. vir quidem grandeuus ⁊ multaꝝ magnarumq̄ꝫ reꝝ experientia inſtructus. qui pontificatu ſuſcepto in quibus vrbani ⁊ bonifacij veſtigia ſecutus eſt. quos priuatus carpebat. non modo quod tantope laudabat effecit. verū etiā iniquo animo ferebat ſi quis apud ſe ea de re verbū vllum feciſſet. p̄terea adeo tumultuoſe omnia gubernabat. vt cuꝫ romani inſtarent quod ſciſma de eccleſia tolleret ipſos ad ludouicum nepotē tanq̄ꝫ ad carnificem miſit. qui ſtatim vndecim ex ipſis (e feneſtris deiecti) necari fecit. Qua ſeuitia permotus pōtifex romanus accito ladiſlao rege arma aduerſus pontificem cepit. qui ſtatim cum ludouico nepote viterbium fugit. inde po. ro. aulicos eius interfecit. Uerum capitolio ⁊ ponte miluio occupatis ac cedibus pactis ira declinante romani pontificem in gratiam receperunt. qui cum romam veniſſet nonnullos cardinales delegit. quoꝝ de numero angelus cornarius venetus. poſtea gregorius duodecimus appellatus. ⁊ petrus philargi cretenſis alexander quintus pontifex poſtea creatus. tercius otto columna martinus poſt vocatus creauit. ⁊ ludouicum p̄dictum agri piceni marchionem ꝯſtituit. ipſe v̄o non diu poſt rome moritur pontificatus ſui anno ſecundo. ſepeliturq̄ꝫ in baſilica petri ī ſacello qđ olim pontificibus dedicatum erat. quodq̄ꝫ vetuſtate ⁊ ſitu corruens Nicolaus quintus poſtea reſtituit.

Anno mundi. 6605. Anno xpi. 1406.

Gregorius eius nominis duodecimus natione venetus angelus corariꝰ ſeu cornarius antea vocatus tituli ſancti marci preſbiter cardinalis pontifex creatus anno dn̄i M. cccc. vi. pridie kal'. nouembris. pontifex ſiquidem maxime ſeueritatis ⁊ ſanctimonie p̄cipue reuerendꝰ. qui pontificatu ſuſcepto facta iterato ad deponendū pontificatum ſe ſcripto adhibitis notarijs ⁊ teſtibus obligauit. ſi benedictus qui alterum pontificatū in gallia tenebat ſe quoq̄ꝫ abdicaret. Cohortantes igit̄ in principio ſeſe predicti pontifices ⁊ ad mutuaꝫ abdicationem offerentes. Cum v̄o de eligendo loco quo ſine diſcrimine vterq̄ꝫ venire poſſet mentio haberet̄. neq̄ꝫ de ea re ſatis inter eos conueniret. colluſores ⁊ fidefragi ab vtroq̄ꝫ cardinalium conuentu ſunt habiti maiorē diuiſioneꝫ concitauerunt. Quapropter cōcilium piſis celebratū eſt in quo ambo de colluſione accuſati ambo pontificatu priuati ſunt ⁊ alexander eligit̄. dū gregorius abeſſet armis omnia rome circūſonabant. gregorius quaſi ꝓfugus de concilio ariminū ꝓfectus a carolo malateſta ꝑbenigne ⁊ ſplendide eſt habitus. Benedictus aūt poſt habitum in perpiniano cōciliū quo tutior eſſet ad caſtellū pani ſchole locum munitiſſimū confugit vbi diutius immoratus. vterq̄ꝫ aūt licet in piſano concilio exauctorati eſſent tanq̄ꝫ veri pontifices cardinales crearūt. maxime v̄o gregorius. qui dum luce eſſet de conſenſu cardinaliū qui nondū ab eo diſceſſerant gabrielem candelinarium cardinalem creat. qui poſtea in pontificem electus eugenius q̄rtꝰ appellatus eſt. Hic tandē ad conſtantie conciliū carolo malateſta oratore miſſo pontificatu ſe libere abdicauit ꝓ q̄ libera abdicatione ꝯuētꝰ oīs eū agri piceni legatū creauit ſ; nō multo pꝰ recanati aī dolore defecit vbi ⁊ honorifice conditus eſt.

Anno mundi. 6608. Anno xpi. 1409.

Alexander eius nominis quintus papa natione cretenſis petrus cādianus antea vocatus ordinis minoꝝ frater ⁊ doctor archiep̄s mediolanenſis. vir doctrina ⁊ ſanctitate vite p̄clarus hoc anno in concilio piſano gregorio ⁊ benedicto abrogatis oīm cardinaliū conſenſu qui tū in cōcilio piſano erant pontifex creatur. qui in omni vita ⁊ etate p̄ſtans. ab adoleſcentia ordinē minoꝝ ingreſſus adeo pariſiis liberalibus ſtudijs theologiceq̄ꝫ diſciplneq̄ꝫ vacauit vt breui ⁊ publicā ſcolam habuerit. ⁊ in libros ſententiaꝝ docte et acute ſcripſerit. magnus quoq̄ꝫ orator. magnus p̄dicator eſt habitus. ideo a iohāne galeatio duce mediolanenſi accitus primū locū in cōſultationibus ſuis habuit. Creat̄ deinde rogatu galeacij vicētinꝰ ep̄s. poſtea nouarieñſis mutato loco. poſtremo p̄ſul mediolanenſis factus. ab innocentio ſeptimo cardinalis baſilice duodecim apl'oꝝ creat̄. quo quidē gradu pontificeā dignitatem adeptus. Adeo aūt munificus erat in paupes et viros ſua benignitate dignus vt breui nil ſibi reliquerit. vnde ꝑ iocū īterdū dicere ſolebat ſe diuitem ep̄m fuiſſe. pauperē cardinalē. mendicū pontificē. In eo defuit illa habendi cupiditas. que vna cū re ⁊ etate accreſcit ſimul. Tanti p̄terea animi fuit vt ladiſlaū regem potentiſſimū qui ditionem eccleſie vexauerat regno p̄uauerit. Soluto concilio bononiā ꝓficiſcit̄. Tandem cum grauiter egrotare cepiſſet cardinales ad concordiam adhortat̄. lacrimantibus omnibus ſaluatoris verbū proferens. Pacē meā do vob̄ pacē meā relinquo vobis. ſtatim moritur pontiſicatus ſui menſe octauo. ſepelit̄q̄ꝫ bononie in eccleſia fratrum minorum.

Linea imꝑatoꝝ

Ruꝑtus rex romanorum

Rupertus bauarie dux ac comes palantinus rheni anno milleſimo quadrigenteſimo wentzeſlao bohemo ꝑdicto imꝑatore tanq̃ inutili (ꝓpter ignauiam ⁊ ſocordiã) imperio priuato ab electoribus imꝑator delectus imperauit annis. x. Colonie ab archiepõ colonieñ corona decoratus fuit. homo ſane xp̄ianiſſimus. iuſticie cultor. in rebus bellicis ſtrennuus ⁊ in defenſione oppreſſorum ſollicitus. ⁊ ꝓpterea a bonifacio pontifice in imperio confirmatus. Hunc quidem florentini ꝓpter ipſius animi magnitudinẽ contra galeaciũ mediolani ducem vltima deſperatione ducti auxiliatorẽ ea in italiam conditione accerſiuerunt vt non prius ꝓmiſſam ingentẽ pecuniam acciperet q̃ vicecomitis terraꝝ cũ exercitu attigiſſet. venitq̃ꝫ extremo autumno imꝑator vt ⁊ benedictionez imperialem a ſummo pontifice acciperet. ⁊ agrum vt pecunias a florentinis acciperet brixianũ. ad benaci gardelacus oram ingreſſus eſt. ſed parte pecuniarũ iam ꝑcepta galeacij copijs congreſſus fractuſq̃ꝫ tridentum redijt. Colonienſis preſul ⁊ leopoldus auſtrie dux ab imꝑatore abeuntes cũ maxima copiarũ parte domũ redierunt. vnde venetis vocantibus e tridento profectus taruiſiũ paduam eſt delatus. ad quem florentini oratores ſumptuoſiſſimo quidem apparatu. ſed copias illius deſiderio minores vt bellũ reſumeret tranſmiſerunt. Ductoreſq̃ꝫ earum copiaꝝ fuerunt Sfortia attendulus cutignola romãdiole oppido oriundus tunc primũ noſci ceptus. ⁊ baldeſar mutinenſis. Cũq̃ꝫ pecuniaꝝ quoq̃ꝫ paucitatem addidiſſent florentini ⁊ in altercatione ꝑ menſez ꝑſiſterent ⁊ ſolutio pecuniaꝝ negaret̃ indignatione concepta imꝑator abire conſtituit. equitatu igit̃ per terram ad taruiſium p̃miſſo ip̄e venetias petijt viſendiq̃ꝫ cauſa ciuitatem mirabilem. Suſceptus aũt a venetis inſigni magnificentia cunctis exhibitis. que ad honorandos principes exhiberi ſolent. cladem receptam expoſuit. tãdem v̇o cum neq̃ꝫ pontifex romanus neq̃ꝫ veneti in fauorẽ auxiliũq̃ꝫ eius palam deſcenderent. florentini autem ea poſtulata que difficilia factu videbant̃ differrent. re infecta menſe aprili patauio mouens longis itineribus tranſalpes in germaniã redijt. Rupertus autem ex vxore elizabeth filia burgrauij nurnbergenſis multos heredes reliquit. rupertus ⁊ fridericus ante patrem obierunt. ſuꝑſtites reliquit ludouicũ. ſtephanũ iohãnẽ ⁊ ottonẽ inclitos duces. Filias quoq̃ꝫ tres. vna duci auſtrie friderico de atheſi. alia comiti cleuie quẽ ſigiſmundus imꝑator ducem fecit. tercia margaretha duci lothringie matrimonio iuncte fuerunt. Genitor aũt cum filijs vſq̃ꝫ ad obitum ſub obedientia gregorij pape permanſit. Concilium piſanuz nõ rite celebratum educens. Tandem poſt glorioſa geſta in imꝑio ⁊ in germania. anno dñi M. cccc. x. in oppẽheim mortẽ obijt ⁊ in haidelberga ad ſctm̃ ſp̃m ſepultus.

Concilium piſanum

Conciliũ piſanum ꝓ vnione eccleſie piſis celebratuz fuit. ſublata em̃ ſpe conueniendi benedictũ et gregorium anno dñi M. cccc. viij. de menſe maij cardinales recedentes poſt longã diſputationẽ florẽtie an ob peſſimũ ſciſma eccleſie nociuũ cardiales cõcilium conuocare poſſent. determinatũ ꝑ doctiſſimos viros id licite fieri poſſe. vtriuſq̃ꝫ pontificis cardinales ꝓ celebrando vniuerſali concilio ciuitatem piſarum decreuerunt. cui rei cõmunitas florentina cõſenſit. vnde ſignificanter geſta ꝑ nũcios ⁊ lr̃as vocarũt ad conciliũ omnes ep̄os p̄latos principes ⁊ cõmunitates. conuenitq̃ꝫ tandem in eo loco multitudo magna cunctaꝝ fere nationũ. In eo concilio accuſati de colluſione pontifices ambo. decretum eſt vt oratores mitteret ad vtrũq̃ꝫ vt ad locum accederẽt. quoꝝ operam benedictus deriſit. gregorius non ad eos pertinere congregare conciliũ ait. Tandez ambo priuati ſunt ⁊ alexander natione grecus ad pontificatum aſſumptus qui pauco tꝑe ſedem petri tenuit. Teſtatus eſt per eam mortem quã ante oculos ſe continuo cernere dicebat nec reformidare cõſcientia bene acte vite motus ſe exiſtimare ⁊ credere que in concilio piſano decreta fuiſſent recte atq̃ꝫ integre facta eſſe omnia ſine dolo malo fraudeue anno fere poſtq̃ꝫ ſedere inceperat mortuus. quo anno laboratũ eſt fama ac peſte. Per hec tempora ludouicus andegaueñ. filiꝰ eiꝰ ludouici qui cum carolo de regno contendit. piſas veniens conceſſionem regni appulie ab alexandro papa recepit. Naz ladiſlaus cuncta effecerat quo conciliũ impediret. itaq̃ꝫ cum exercitu contra ladiſlaum miſſus Cũq̃ꝫ eo baldazar coxa ex latere legatus. non multum tamen ꝓfecerunt. ⁊ fere circa vrbem romam cõmorãtes nec vltra progreſſe irrito cepto redierunt.

S. Vincentiꝰ ordinis ꝓdicatorum

Vincentius cathelanus ordinis ꝓdicatoꝝ declamator ⁊ theologus celeberrimus ex valentia vrbe natus ac nobili familia ferrarioꝝ. Cuiꝰ pater notariꝰ publicus qui tres habuit filios. petrũ primogenitũ laudabilis vite ⁊ vxorem habens. Aliũ bonifaciũ iuris vtriuſq3 doctorẽ. qui mortua vxore ordinẽ carthuſienſium ingreſſus tantũ ſua prudentia effecit vt generalis prior ordinis fieret. Tercium vincentiũ qui in virginitate ꝑmanſit. ⁊ anno M.cccc. ⁊ vltra nõ modo celebri doctrina ſed ſingulari ſanctitate inſignis fuit. qui cũ ꝓdicationis dono plurimuz illuſtratus fuiſſet quoad vixit eccleſiam dei ꝓdicando. docendo ⁊ monendo non modo verbis ſed ⁊ exemplis adiuuare nõ deſtitit. hoc ſanctiſſimũ opus euangelizandi triginta annis continuans. Tandẽ ſedem petri tenente martino quinto anno .i 4 i 8. imperante ſigiſmundo ex hoc ſeculo migrauit. ⁊ cũ ĩ morte ⁊ poſt mortem plurimis claruerit miraculis calixtꝰ tercius pontifex eius compatriota anno exinde dñi. i 4 5 5. eas ob res in ſanctoꝝ confeſſoꝝ numero eũ aggregauit. ⁊ eius feſtum nonis aprilis celebrari mandauit. Sepultus in ſenectute bona in ciuitate venetenſi in eccĩa cathedrali q2 ordo non habebat ibi conuentũ. ꝓdicabat aũt ĩ vita ſepenumero de finali iudicio ⁊ aduentu antichriſti tanto terrore vt omnes in timorez conuerteret. vt peccatores futuram dei iram abhorrerent .

Franciſcus martini ordinis carmelitaꝝ theologus celeberrimus ꝑ hoc ipm tp̃s in precio exiſtens. cuz multos erudiſſet diſcipulos ad agitandum intellectum librũ de conceptiõe virginis Marie ꝯpoſuit.

Gerhardus groet claret ſanctitate vite ⁊ ſcientia. ⁊ incepit ꝯgregationem in dauãdria ⁊ plura ſcripſit Johannes ruſbroch clarꝰ habet. vir ad modũ deuotꝰ ⁊ illũiatꝰ. etiã mlta ſcripta ĩ theutonico reliqt

Heinricus yota ſacre theologie profeſſor. Heinricus quoq3 de haſſia etiam doctor theologie. hij duo luminaria eccleſie in vienna pannonie fuerunt.

Baldus iuris doctor

Baldus peruſinꝰ ꝓcellentiſſimus legis peritus bartholi ſaxoferratenſis diſcipulus. ⁊ ipe vna cũ angelo ⁊ petro germanis hec ipa tempora clariſſima reddidit. qui cũ poſt magiſtrũ ſuũ in iuribus ciuili ⁊ pontificio obtineret principatum infinita ꝓpe edidit libroꝝ volumĩa. Sup toto em̃ iuris ciuilis corpore ꝑegregie cõmentatus eſt. Inſup ⁊ in ſcdo decretoliũ ac feudis ſcripſit. Addiciones ad ſpeculum ꝯpoſuit. atq3 clariſſima conſilia poſt ſe reliquit. Tandez ob doctrine ꝓſtantiam a philippo mediolanẽſiũ duce publico ſalario papie vocatus. anno dñi. i 4 2 3. menſe aprili ibidẽ defunctus apd̃ frẽs minores ſepelit

Bartholomeus de ſaliceto iuris conſultiſſimus ꝑ hoc tem pus floruit ⁊ in legibus nõnullos cõmentarios compoſuit. Hic cũ apud albertum eſtenſem ferrarie marchionẽ in ꝓcio eẽt cũ ipo egit vt a bonifacio põ. ꝓuilegiũ ꝯuocãdi ſtudiũ ĩ ferraria obtinerz

Nicolaꝰ florẽtinꝰ medicꝰ

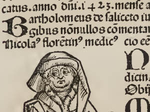

Nicolaus eximij nominis medicus natione florentinus ꝑ hec tpa exiſtens. in omni medicina grande opus componendo relinquens. qd̃ de omni medicina ex veterioribꝰ ⁊ doctis medicis exquiſitis accurata lucubratione extraxit Obijt deniq3 florentie poſt multas curationes anno dñi. i 4 i 2.

Marſiliꝰ de ſctã ſophia patauinꝰ medicꝰ. ⁊ ipe mltarũ rerũ cognitiõe inſignitus cum quedaz ediđiſſet in medicina ſup hippocratis libros multos ſcriptores ingenio ⁊ ſubtilitate ꝓcelluit ⁊ ſuã patriã doctrina ⁊ fama exornauit.

Johẽs rauennatꝰ grãmaticꝰ ⁊ rhetor luculẽtiſſimꝰ his tpibꝰ floruit. vir certe maximi ingenij ⁊ ſingulariſſime doctrine. qui vt leonardus aretinus eiꝰ diſcipulus teſtat̃ primus fuit a q̃ eloquẽtie ſtudia tantope longo poſtliminio in ytaliã ſunt redacta. Hic cũ a franciſco petrarcha egregie edoctꝰ fuiſſet. et ipe viros ſeq̃ntes excellẽtiſſimos habuit diſcipulos.

Criſoloras conſtantinopolitanus

Hemanuel criſoloras bizantinus patria conſtãtinopolitanus. vir domi nobilis. ne dũ litteraꝝ grecaꝝ peritiſſimus. verũ omni doctrina ac virtutibꝰ nobilior atq3 ꝓclarus his temporibus conſtantinopoli patria á turchis obſeſſa. venetias mari delatus primo in exaudita eius fama inuitatus benigne ac poſtulatꝰ et litteras grecas ibi docere cepit que iam ſeptingentis annis conticuerant ⁊ per eũ reuiuiſcere ceperunt. Hic itaq3 cũ in italiã veniſſet primo venetias multos adoleſcentes grecas docuit litteras. indeq3 a florentinis publico ſolario vocatꝰ plurimos habuit diſcipulos. a iohanne rauennato ꝓdicto litteris latinis edoctos. Inter quos fuere leonardus aretinus. paulus ſtrotia. petrus paulus vergerius iuſtinopolitanus. omnibonus vicentinus. guarinus veronenſis. carolus aretinꝰ pogius florentinꝰ. franciſcus barbarus ⁊ franciſcus philelphus ⁊ alij. Indeq3 curiam romanã cum ſecutus fuiſſet ⁊ apud conſtantiã vbi generale conciliũ celebraret acceſſiſſet ⁊ ꝓdicti diſcipuli dulcedine verborũ ſuorũ allecti eũ ſequi voluerunt. Hic aũt ⁊ ſi omni ſciẽtia edoctꝰ fuerit nihil tñ ſcripto qd̃ extat reliqt. Conſtantie aũt deficiẽs a pogio florẽtino melliflua orõne cũ epigrãmate honeſtatꝰ ẽ.

Tamerlanes

TAmerlanes magnꝰ tartaroꝝ ſeu parthoꝝ rex. incredibilis potētie vir. hoc etiā anno. 1402. vita exceſſit. Qui primū (vt aiūt) genere parthus humili loco natus. gregorius miles. adeo inter ſuos corpis agilitate excelluit. vt breui multaꝝ gentiū dux fieret. quibus parthoꝝ imperio potitus ſcythas. hyberos. albanos. perſas. medoſqꝫ ſibi ſubegit. meſopotamiā inuaſit atqꝫ armeniā. trāſitoqꝫ euphrate cū quadringentis milibus equitū. ſexcentis milibus peditū. oēm aſiā quā mīorē appellamꝰ obtriuit. Regē oīm potētiſſimū pazaitē thurcoꝝ dñm eū pari equitū numero ⁊ magnis peditū copijs fines ſuos tutātem. apud armenos ꝑlio ſupatum ducentis milibus hoīm interfectis viuū cepit. caueaqꝫ ī modū fere incluſum. p omnē aſiā circūtulit egregiū admirandū humanaꝝ rerū ſpectaculū. Caſtra eius in vrbis modū ordinata fuere. ſtatuto cuiqꝫ arti loco ad vite vſuz neceſſaria. ſumma ſemp rerꝫ copia inueniebaꝛ. cū nullus eſſet latrocinijs locus. Inde a thanai flumine vſqꝫ ad egiptū vniuerſam aſiam pcurrens. ſmyrnas antiochiā. ſebaſtē. tripolim. damaſcū. multaſqꝫ validiſſimas vrbes vi cepit. diripuit atqꝫ incendit. Soldanū egiptioꝝ principē bello ſuptum vltra peluſiū repulit. egiptū ingredi parantē. vaſte ſolitudines ⁊ deſerta loca auerterūt virū bellicis artibus inſignē. Damaſco capta cū arcis antique expugnatio difficilior videretur. Conſtructa e regione altera q̄ antiquā altitudine ſuparet vi cepit. Capha vrbs genuēſiū tūc colonia in thaurico cheroneſſo. nō pcul a boſphoro cymerico exiſtit. hāc cū tamerlanes inuadere ſtatuiſſet. Scythas negociatores p̄miſit. q̄ precioſiſſimas aīaliū pelles minori quā ↄſueuerūt p̄cio venūdarent. Sciens aurū abſcondi poſſe. pelles ſubfodi nō poſſe. Moxqꝫ bello indicto admotis vrbi machinis expugnata vi atqꝫ armis ciuitate. Et auro ⁊ pellibꝰ potitus ē. In obſidionibus vrbiū prima die albo tentorio vtebatur ſecūda rubeo. tercia nigro. qui ſeſe dabāt in albo ſedenti ſalutē conſeq̄banꝛ. rubeus color moriendū indicabat. niger ciuitatis excidiū. ⁊ oīa in cinerē cōuertenda. Fama ē pplos cuiuſdā ciuitatis q̄ prima die deditōnem neglexiſſet. pueros puellaſqꝫ oīes in candida veſte ramos oliue p̄ ſe ferētes exiuiſſe vt principis irā placarēt illū oīes ab equitatu cōculcari atqꝫ cōteri iuſſit. ⁊ vrbē captā incendi. Interrogatus ab homīe genuenſi q̄ ei familiaris erat. cur tanta crudelitate vtereꝛ. Cōmotū diſtorta facie ac ſpirātibus ignē oculis reſpōdiſſe. Tu me hoīem eē arbitraris falleris. Ira dei ego ſum ⁊ orbis vaſtitas. caueto ne poſt hac mihi occurras. Ferebant qui Tamerlanē viderūt eū hanibali ſimilē. Deletis regibus vaſtatis pluribus ꝓuincijs onuſtū de victarū gentiū ſpolijs exercitū in patriā reduxit. Et ciuitatem marchantē condidit ⁊ hoſtiuz ſpolijs exornauit. Uita functus duos filios reliquit regni ſucceſſores. qui diſcordia laborātes effecerunt ne parthorum imperium rurſus poſſet emergere.

Paulus venetus

PAulus venetus eremitarū diui Aug. Et ipē theologoꝝ ⁊ phoꝝ princeps. necnō ⁊ diſputator acerrimꝰ. Hoc ipō tpe in vniuerſa ytalia nominatiſſimus habitus eſt. eo ꝙ cūctos dialeticos phos. ac ſue etatis theologos ſine cōtrouerſia ſupauerit. ac etiam tanqꝫ alter apollo poſt ſe futuros phos ſue ſapientie lacte nutriuerit. qui niſi matura morte p̄uentus fuiſſet. oēs anteceſſores ſuo ingenio ſuiſqꝫ ſcriptis ſupaſſet. Attū in iuuētute ſup libros Areſto. cōmētaria ſcripſit. Et ſummā in phia. logicā breuē. Summulā de naturalibus. atqꝫ cōtra cecitatem iudeoꝝ tractatum edidit. Sermones multos ad clerum. Tandem iuuenis ſatis moriens in ſacriſtia ſui ordinis ſepulcro marmoreo ſepelitur.

BArtholomeꝰ de vrbino ipius eremitarū ordinis diligētiſſimus doctor. ⁊ vrbinatus epūs hoc ipō tpe clarus effulſit. Qui ⁊ ſi multa ediderit in primis auguſtini atqꝫ ambroſij ſingula dicta in alphabetum redegit. Et opꝰ Millelo quiū cōi vocabulo appellauit. Aliud quoqꝫ de ſpūali bello.

IOrdanis itē alemanus eruditus theologus ob ipiꝰ doctrinā ⁊ multaꝝ antiq̄tatū indagatōnē magno in precio fuit. Qui inter cetera pulcrū quadrageſimale edidit. Apocalipſimqꝫ pulcre explanauit.

IAcobus q̄ꝫ ordinis heremitaꝝ theologus natione toletanus hiſdē tpibus floruit. Et vniuerſaz ferme ſcripturā ſacram cōplanauit. ⁊ Sophologiū cōpoſuit p̄cellentiſſimū ad diuinā ſapientiaz perq̄rendaz ſuaſoriū. Quod quidem volumen quanti faciūdum ſit multis epigrāmatibus declaratur.

VErona clariſſima ac vetuſtiſſima ytalie ciuitas. anno. 1405. ſexto kal. iulij (a carrarienſibꝰ occupata ⁊ peſſundata) in venetorum manus concedente ioanne maria viceconite mediolani duce. p franciſcuz ganzagam. ⁊ iacobum fermē. ⁊ paulum ſeuellum patriciū romanū deuenit. Et nūc vſqꝫ cū magno augmēto ipſius permanſit.

PIſe item potentiſſima ac ſuperbiſſima etrurie ciuitas florentini populi emula. hoc anno duriſſima obſidione ⁊ acerrimo bello domita in ipſius populi florentini ditionez poteſtatemqꝫ deuenit. Impetu enim facto florentinos vrbe eiecere. ⁊ ipam in libertatem reduxere. Florentini ignominiā non ferentes. bellū piſanis intulerunt implacabile. Et comeatibus vndiqꝫ intercluſis vrbem acerrime obſiderunt. quam poſt aliquot menſes fama crudeliſſima laborantem. prodente eam ioanne gambacurta iugum ab integro ſuſcipere coegerunt.

Patauiū magne potētentie ac ſplendoris ciuitas anno dñi. M.cccc.vi. obſidione a venetis oppreſſa in venetoꝝ manus deuenit. Franciſcus enim iunior carrari⁹ frāciſci ſenioris filius cū in vicētinos exercitū duxit. Cui ſtatim venetoꝝ dux ꝛ ſenatus tybicinē mittens rogat ne vicētinos vectigales bello attingat alioqȝ ſenatū venetū baberet inimicū. Sȝ frāciſcus durius crudeſcere cepit. Indignati veneti cuȝ frāciſco ganzaga fedus pcutientes generalē ducē ꝯ eū conſtituerūt. primo veronā cepit ꝯcedēte mediolanenſi duciſſa. Et capto iacobo carrarienſi vinctū venetias tranſmiſit. Inde in patauiū exercitū ducēs p⁹ aliq̄s mēſes cū fama oppſſa eēt. et peſte grauiſſima ꝛ cōtinuis oppugnationibus. galeacius ganzaga franciſci frater ignorante carrario p portā ſancte crucis ſibi a ciuibus apertā copias introduxit. Et caſu carrariū repeeriens. vbi ſe cōuenerūt. vt galeazio caſtri dominio ꝯceſſo. ipe carrarius ad ſenatū p miſericordia impetrāda cōmigraret. Et ſi ꝙ volebat impetraſſet. Ciuitas ipi⁹ eſſet. Sin aūt regrediēs i priſtino ſtatu reſtitueretur. Ideo carrarius cū franciſco tercio filio ad ſenatū i veſte humili acceſſit. a q̄ nullā grām ꝓmeruit. ſ obiurgationibus mulctatus. i carcerē cū filio recludi iubet. Et ſtatim miſſis cōmiſſarijs ciuitas nomiē ſenatus occupata ē. Que res galeatio moleſtiſſima fuit. Frāciſcus poſtmodū ſtrangulat⁹. fili⁹ q̄ mortis genere perierit dubiū. Supfuerāt eius duo filij Obertinus ꝛ Marſili⁹ q̄ an̄ captiuitatē vrbis ad etruſcos ꝯfugerāt. At ſic eo anno q̄rto kal'. decēbris veneti patauiū obtinuere. Et due potentiſſime ac illuſtriſſime familie. ſ. Scaligeroꝝ ꝛ Carrarienſiū ꝓpter eoꝝ diſſenſiones ſue diuturnitatis ꝛ potentie. vno q̄ſi tpe finē acceperūt. Qui in verona ꝛ patauio p annos multos maxima cū gloria imperij ſceptra tenuerūt. ac ſic veneti plurimas ciuitates obtinuerūt. ꝛ eorum nomen ſupra modum excreuit.

Ordo monachorum montis oliueti

Ordo monachoꝝ alboꝝ. qui mōtis oliueti ordo nūcupaf. Huius ſciſmatis tpibus in ſenēſi agro a qbuſdam nobiliſſimis ſenēſibus initiū ſumpſit. Multi nāqȝ clariſſimi ſenenſes q̄s ſciſmatū ꝛ bellicaꝝ tedebat pturbatio. ſpūſſancti grā inſpirati. vrbe vno animo egreſſi. nō longe in montē q̄ oliuetus dictus accreſſere. vbi i vnū congregati. Et a curis mūdialibus ſemoti. tāqȝ eremite deuotiſſimi deo in orōnibus ꝛ vigilijs ac crebris ieiunijs deſuire ceperūt. Quoꝝ exemplo multi nobiles ꝛ adoleſcētes permoti. deſiderio celeſtis prīe ad eoſdē cōfluxere. Quāobrē incredibili feruore in dei ſuitio excreſcere ceperūt. Quoꝝ fama cū ad pōtificē pueniſſet principaliores ad ſe romā vocauit. Et eoꝝ viuendi ꝓpoſitū diligenti examinatōne intelligere voluit. Cognitiſqȝ eoꝝ votis. Exclamauit dicēs. hāc plantationē eſſe diuinā. nō humani cōſilij. Exhilaratuſqȝ pontifex illoꝝ vitā ꝛ modū viuendi. ſicut eorum priuilegijs ꝯſtare dicif. q̄ libentiſſime comprobauit. Et vt id diuinū opus ſceptū ſtabilitatē ſuſciperet ſtatim albū habitū ad diue v̄ginis marie reuerentiā cū regula beatiſſimi bn̄dicti eiſdē contulit. Quas maximis ꝑuilegijs ꝛ gratijs cōmuniēs inter mōchos diui bn̄dicti annūerauit. ꝛ mlta mōſteria icolēda ꝯceſſit.

Ordo nouus mendicātiū ſub diui hieronimi titulo. ꝑſulante Innocētio ſeptimo pōtifice nup defuncto ex tercio ordie ſeraphici franciſci. a q̄dā Redo noīe mōtis granelli comite apud feſulanā ethrurie vrbē primo excitatus ē. Ei⁹ aūt coadiutor ſ in ſctō opere Gualterus marſus fuit. Et hi duo mire ſanctitatis ꝛ integritatis viri huiuſce regularis obſuātie ꝛ diſcipline fundatores ꝛ auctores fuere. Et ſanctiſſimis inſtitutis cū doctrina atqȝ exemplo mirūinmodū erexere. Quē q̄dē ordinē gregorius. xij. iſte priuilegijs approbās ſb regula btiſſimi pris Aug. quo ad vota principalia aplica auctoritate ꝯfirmauit. Eugenius deinde q̄rtus vir vtiqȝ religioſiſſimus ꝛ ipe eadē auctoritate additis alijs priuilegijs mendicantium iteꝝ approbauit ꝛ confirmauit. Eiſdem aūt in memoriā priſtine tercij ordinis religionis habitū griſeam tunicam cum clamide ſimiliter griſea pro habitu conceſſit.

Ordo alius canonicus celeſtini habit⁹ cōgregatōnis ſancti georij de alga apud venetias hiſdē tpib⁹ a religioſiſſimo viro poſtea pr̄iarcha laurentio iuſtiniano atqȝ alijs religioſis primum incredibili fauore ꝛ q̄dā auſteritate initiū ſumpſit. Quā cōgregationē Gregorius ꝑdictus q̄buſdā cōſtitutionibus ſibi datis ſb prima bti petri regula ꝯfirmauit. Que ſtatim egregijs viris ac doctiſſimis valde creuit. Quoruȝ de numero Antonius Corarius Gregorij pontificis nepos. inde hoſtienſis cardinalis. Et gabriel poſtea Eugeni⁹ q̄rt⁹. Qui mōaſteriū a ꝑncipio pr̄na hereditate plimū āplianit ꝛ exornauit. Fuere ꝛ alij ea i ꝯgregatōe ſucceſſores vita ꝛ morib⁹ ꝑclariſſimi. Qui religiōſ doctrina atȝ optimis exēplis ꝓ virili ſua illuſtrarūt. Marin⁹ quirin⁹ egregius. ꝛ mapha⁹ cōtaren⁹ venet⁹ poſtea pr̄iarcha ꝛ alij complurimi.

De hereſi huſſitarum et eius origine

Johannes wicleff

Perfida huſſitarꝫ inſania que ſub rege wentzeſlao etatis ſue anno q̄nquageſimo ortū habuit. His temporibus germanos catholicos crudelem īmodum armis vexare cepit. cuius originem ꝛ ꝓgreſſum hoc loco ꝓſequi animus eſt. qm̄ ea peſtis cū pene totam germaniā conturbauit neq̨ adhuc extīcta regni bohemici magnam partē occupat. Rexerant ſcolaꝫ pragenſeꝫ primo theutoneſ id moleſtiſſimū bohemis fuit hominibus natura ferocibus atꝫ indomitꝭ. Ex q̄bus vir q̄dā genere nobil' ex domo quā putridiſtis vocant apud oxoniā anglie ciuitatem lr̄is inſtructus. cū iohannis wicleffi libros offendiſſet quibus de realibus vniuerſalibus titulus inſcribit᷑ magnope illis oblectabat᷑ exemplaria ſecum attulit. inter que de ciuili dn̄o. de eccleſia. de diuerſis queſtionibus contra clerum. pleraq̨ volumina veluti precioſum theſaurū patrie ſue intulit. imbutus iam ipſe wiclefiſtarū veneno ꝛ ad nocēdū parat⁹ virus in ciues euomuit. Cōmodauit aūt ſcripta que attulerat. his potiſſime qui theutonicoꝝ odio tenebant᷑. inter quos iohannes emicuit obſcuro loco natus. ex villa hus quod anſerē ſignificat cognomentū mutuatus. Hic cum eſſet ingenio peracri ꝛ lingua diſerta multūq̨ dialeticis oblectaret᷑ ꝛ peregrinas opiniones amaret auide admodum wiclefiſtaruꝫ doctrinam arripuit eaq̨ theutonicos magiſtros vexare cepit ſperans eo modo confuſos theutones ſcolā relicturos. Quod cū non ſuccederet a rege impetrarunt vt pragenſe gymnaſium ritu pariſienſis gubernaret᷑. Ea res magiſtratū ſcole theutonib⁹ abſtulit. Quam ob cauſam cōmoti magiſtri ac diſcipuli theutonici generis iureiurādo adacti vno die ſupra duo milia pragā reliquere. nec diu poſt circit᷑ tria milia ſecuti apud liptzk miſne ciuitatē triū dierum itinere a praga diſtantem vniuerſale ſtudiū erexere. quod ab alexandro pontifice priuilegijs munitū ac confirmatum fuit. ꝛ ꝑ illuſtres duces ſaxonie dotatū ac ſtructuris exornatum. a quo liptzk in cunctꝭ augmētū ſenſit. Bohemis ſcole ſue gubernatio libera patuit. q̄ꝝ pri̅ceps habit⁹ eſt iohannes hus lingua potens ꝛ mundioris vite clarus. qui vbi ſatis fidei cōpactum ſibi exiſtimauit venenū quod iam pridem occulte conceperat palam euomuit. multa de libris wicleffi in mediū attulit aſſerēs in eis omnem veritatē ↄtineri. adijcienſq̨ crebro inter p̄dicandū ſe poſtq̨ ex hac luce migraret in ea loca proficiſci cupere ad que wicleffi anima peruiniſſet. quem virū fuiſſe bonum celoq̨ dignū non dubitaret. Verū in lundano quadraginta quatuor articuli in eius libris reperti ab archiep̄o canthuarienſi ꝛ alijs ep̄is ꝛ doctis viris condēnati. wicleff exhumatus corpus cōbuſtum fuit. Sequebant᷑ tamen iohannem cleri ferme omnes ere alieno grauati ſcelerihus inſignes ꝛ ab eccl̄ia catholica recedentes ipſam valdenſiū ſectā ꝛ inſaniaꝫ amplexi ſunt. Huius peſtifere ac iam pridem damnate factionis dogmata ſunt. Romanū preſulem reliquis epiſcopis parem eſſe. Purgatoriū ignē nullum inueniri. Vanum eſſe orare pro mortuis ꝛ auaricie ſacerdotalis inuentuꝫ. Dei ac ſanctos imagines delendas. Mēdicantiū religiones malos demones inueniſſe. Sacerdotes pauperes eſſe debere ſola contentos elemoſina. Auricularem cōfeſſionē nugacem eſſe. Sufficere ſua queq̨ deo in cubili ſuo confiteri peccata. Cymiteriorum inanem vſum. Sacerdotē quocūq̨ loco ſacruꝫ xp̄i corpus ↄficere. In canonicis horis fruſtra tp̄a teri. Jeiunijs ab eccleſia inſtitutis nihil ineſſe meriti. atq̨ alios pleroſq̨ errores edixere. Sed attulit nouam peſtem petrus dreſenſis. id eſt oppidū miſne ſuper albim ſitum. qui apud eccleſiaꝫ ſancti michaelis populū predicādo inſtruebat. iacobellū miſneñ. aggreſſus mirare ait doctum virū errorem aliū nō animaduertiſſe. cōmunionis euchariſtie in qua ſb̄ vna tm̄ ſpecie dn̄icum corpus miniſtratur. cū apud iohannē euangeliſtaꝫ ꝛ apoſtolū xp̄i ſub duplici ſpecie panis ꝛ vini ſummi debere videat᷑. Cōmotus his iacobellus in vetuſtis codicibus dyoniſij p̄ſertim ꝛ cypriani cōmunionē calicis laudatā inueniſſet publice cōmouere populū cepit ne cōmunionē calicis quoquo pacto negligerent. Huic heritici conſenſere haud modica geſcientes leticia quod articulum inueniſſent in euangelica lege fundatū. Jnde varia attemptata fuerunt vſq̨ ad conciliū conſtantienſe ſine fructu. Apud em̄ glatouiam nobile monaſterium fratrū predicatoꝝ extra menia oppidi ſitū a fundamentis deijciunt. eaq̨ prima eccleſiarū ruina in huſſitarum nouitate facta. decurrit᷑ in eccleſias monaſteriaq̨ paſſim nobiliſſima ſuperis dicata templa. ferro atq̨ igne vaſtant᷑. Per idem ferme tempus ſurrexit ꝛ alius pſeudo ſacerdos apud pragam iohannes quidā ex ordine premonſtratenſium ipſius monachus ꝛ in om̄e ſcelus audax. cū neq̨ bene ſapere videret᷑ monaſteriū carmelitarum inuaſit. Sophia interim anxia quo pacto tueret᷑ crebris nuncijs ac litteris ſigiſmundū vocare. vicinorum auxilia petere atq̨ in omnes partes mentem dirigere. Sigiſmundum malo vſum conſilio in turchos qui ſe iam prius caſtris exuerant arma prius mouere quā bohemiam petere libido inceſſit. q̄ ſi mox exercitum pragam duxiſſet anteq̨ vires hereticorum coaluiſſent nunq̨ ea incendia germaniam exuiſſent. At ille cū turchos laceſſere parat bohemiam amiſit ꝛ hungariā non defendit. Eapropter cū ſerū eſſet eius auxilium regina ex theſauro regio copias cōparauit. arcem firmauit. pugnatūq̨ deinde die noctuq̨ quīq̨ diebus ſeuiſſimis auſis. multi vtriq̨ ceſi. pretoriū incendio deletū ac magnifice domus exuſte.

Anno mundi.6609. Anno xpi.1410.

Lin̄ea ſūmoꝝ pontificum
Johānes vigeſimuſterci⁹

Johannes eius nomis vigeſimuſtercius papa. patria neapolitanus ⁊ nobilis. Baldeſar cognomento coſſa antea vocatus. ſancti euſtachij dyaconus cardinalis hoc anno p̄dicto alexandro mortuo bononie pontifex creatus. ſedit annis. 4. menſes. x. Sunt qui ſcribant id factū violenter eſſe. q̄ ⁊ legatus bononienſis eſſet ⁊ armatos milites tū in vrbe tū in agris ꝓ ſtatione habuerat. vt ſi p̄cario id obtinere nō poſſet minis ⁊ armis tandē conſequeretur. Cum multi ꝓducti fuerunt neminē approbare voluit. date inquit mihi petri clamidez ego eam dabo pontifici. ille pallium humeris ſuis imponens. papa ait ego ſum. id q̄uis patribus diſplicuiſſet. vtcūq̄ eſt. conſtat eum pontificem creatū fuiſſe ad eamq̄ dignitatē ſemꝑ aſpiraſſe. Erat aūt hic pontificij ⁊ ciuilis iurū peritiſſimus. vir in temporalibus quidē magnus. in ſpiritualibus nullus omnino atq̄ ineptus. ⁊ reꝝ gerendarū experientia magiſq̄ vite ſanctimonia preditus. Qui ſuſcepto pontificatu dies aliquot bononie cōmoratus. ⁊ poſtmodum romā ꝓfectus eſt. fuerat eñ illa prius aliquanto de manibus extorta ladiſlai. Iter eius per agrum florentinū ⁊ ſenenſem ad inferū mare. inde ꝑ tarquinatem ad vrbez fuit. poſt hec apparatus facti. miſſeq̄ aduerſus ladiſlaum copie. duces militie erant paulus vrſus ⁊ Sfortia. Verū ſequenti anno iterato iohannē bello vexare cepit. Ideo pontifex timore correptus florentiā primo. poſtmodum bononiam venit. ⁊ nō ita multo poſt mantuā ad Johannem franciſcū gonzagam ꝓfectus eſt. ibidemq̄ ⁊ laude ⁊ cremone cū ſigiſmundo ceſare de pellendo ladiſlao qui romā ⁊ multa eccleſie oppida occupauerat conuentū habuit. Inde ad conciliū Johannes omniū nationū conſenſu citatus ad tollendū ſciſma duos cardinales in germaniā miſit. qui vna cum principibus gallice ⁊ germanice nationis locū ydoneum deligerent. Conſtantia igit̄ germanie vrbs ydonea eſt viſa Eo ꝓficiſcunt̄ omnes. ⁊ iohannes pontifex admonentibus quibuſdā ne id faceret. eo tamen profectus. Verū ſuꝑueniente ſigiſmundo multa crimina pontifici obiecta ſunt. quoꝝ cauſa mutato habitu familiaq̄ clanculū noctu fugiens.

Martinus quintus

Cū iam amplius quatuor menſibus in concilio fuiſſet ſchaffhuſen abijt burgundiā petere feſtinans. iuſſu friderici ducis ꝑ viam retentus imperatori tradit̄ ⁊ in inſula ſancti marci in carcerē conijcitur. Cauſam fuge concilium diſquirere tum cepit. ad quadraginta exinde capitula contra eū probata ſunt. merito e pontificatu deiectus. ad ludouicū igit̄ bauarie ducem miſſus in haidelberga triennio aſſeruatus eſt. Tandez eo in concilio martinus pontifex ſurrogatus dū apud florentiā exiſteret ⁊ a coſma de medicis ciue florentino rogaret̄ iohannē a carceribus liberauit. Cū ad martinū venit ſeſe pedibus martini ſubijciens eū vt pontificem verū ⁊ vnicū recognouit. Martinus ea hūilitate cōmotus. primus cardinalis efficit̄ tuſculan⁹. Nec annū integrū ſuꝑſtes florentie e vita migrauit. vbi ⁊ a coſmo medice amiciſſimo ſuo honorificentiſſimo ſepulchro in diui Johannis baptiſte templo magna adhibita funeris pompa ſepultus eſt.

Anno mundi.6616. Anno xpi.1417.

Martinus quintus papa. patria romanus. otto cognomento colūna prius vocatus. Ex illuſtri colūnenſium familia natus hoc anno in celebritate ſancti martini ep̄i ex cardinali dyacono in conſtantinſi cōcilio nationū omniū ⁊ cardinaliū conſenſu pontifex creatur. Is eñ a teneris annis cura parentū moribus et litteris imbutus. vbi adoleuiſſet iuri pontificio peruſij operam dedit. vnde ad vrbem rediens ob integritatem ⁊ doctrinam vrbani ſexti referendarius factus. Inde diaconus cardinalis ab innocentio ſeptimo creatus. humanior factus patrociniū ſuum omnibus preſtabat. In conuentu conſtantienſi cū multe in vtranq̄ partem altercationes haberent̄ ipe mediū quoddam tenuit cōmuni vtilitati ſemꝑ conſulens. Hanc ob rem et imperatori ſigiſmundo ⁊ cardinalibus omnibus gratus. Qui in pontificatu conſtitutus nō ſomno ⁊ ocio ſed negocio ⁊ ſollicitudini deditus oīa ad rē pertinētia miro ꝑfecit modo. Vir antea nequaq̄ ſagax exiſtimatus ſed benignus. In pontificatu tū ita opinionē de ſe prius habitā redarguit vt ſagacitas quidē in eo ſumma. benignitas v̄o non ſuꝑflua neq̄ minima reperiret̄. Peracto demū concilio reuerſus ꝑ fines mediolaneñ. Mantuanoꝝ ferrarienſiū rauennatū florentiā venit. bononiā vitans que ſe per id tp̄s in libertatē vendicarat. florentie v̄o bienniū fere reſedit ꝓ opportuno loco ad rē eccleſie componendā. Nā ⁊ cū bractio q̄ eccleſe oppida ꝑmulta occuparat oppitulantibus florentinis concordiā fecit. Illiuſq̄ poſt hec fretus opa bononiam redegit in ſuā poteſtatē. ⁊ ceteras vrbes vbiq̄ recepit. ex quo eius plurimū creuit auctoritas. florentiā tandē abiens ciuitatem metropolitano honore exornauit romā deſideratus ꝑuenit. vniuerſa vrbe eidem obuiā effuſa. que eū nō ſecus ac patrie parentē expectabat. quā adeo vaſtatā inuenit vt nullā ciuitatis faciē habere videbat̄. Quā ob rē pontifex pietate cōmotus ad eā exornandā cōponēdoſq̄ mores ita animū adiecit vt breui ꝯualeſcens meliorē faciē ꝑ ſe tulerit. plura in vrbe reſtituit. Hic aūt vir in omni vita integer Demū pontificatus ſui anno quarto menſe tercio rome apoplexia morit̄. etatis ſue anno ſexageſimotercio. Sepelit̄q̄ eius mandato in baſilica conſtantiana ante capita ap̄loꝝ ſepulchro eneo. comitante populo ro. et clero nō aliter flēte q̄ ſi eccīa dei ſi vrbs roma vnico atq̄ optimo ꝑnte orbata fuiſſz. vacat tū ſedes dies. xij.

Linea imperatoꝝ
Sigiſmundus

Sigiſmundus caroli quarti romanoꝝ imꝑatoris filius. natione bohem⁹ origine teuthonicus hungarie ⁊ bohemie rex. defuncto rupto romanoꝝ rege anno ſalutis M.cccc.x. franckfordie ab electoribus ceſar electus eſt. vir quidem ſtrenuus ⁊ ad omnia agenda ꝓmptuoſiſſimus. princeps ſingulari prudētia. magnitudine animi. beneficentia ⁊ liberalitate inſignis. corporis quoq₃ maieſtate ac decore illuſtris. Erat em̄ ꝑclara facie. inclitus ſpecioſo atq₃ robuſto corpore magnitudineq₃ animi ſiue pace ſiue bello eximius ac in erogando ꝓfuſus. Is ſuſcepto regͦ ſtat cū comitatu maximo vniuerſam ferme ciſalpinā galliā ſedādi belli cauſa percurrit. Et cū multa eius egregia facinora memorie prodita ſunt. Inter que illud ꝑclariſſimū ꝙ eccleſiam catholicā in tres partes diuiſam coacto apud conſtantiā generali concilio ad vnitatē redegit. Italiā. galliam. hiſpaniā angliam eius rei cauſa pagrans vt erat xp̄ianiſſimus cū totā xp̄ianam rempublicā ꝓpter ſciſmata lebefactatā conſpiceret omniū nationū conſenſu ꝯſtantie concilium indixit. vbi iohanne ꝑdicto. gregorio. xij. ⁊ benedicto nono pontificib⁹ abrogatis. electoq₃ martino quinto vniuerſam rempublicā xp̄ianam ſua induſtria ſuoq₃ maximo labore cōponere ſtuduit. Mores etiā ſeculariū ꝗ̄ clericoꝝ (nimia iam licentia labefactos) ſuo hortatu ⁊ virtute in meliorem reduxit formā. Vitoldo lituanie duci vt ſe regem appellaret miſſa corona indulſit. prius tamen ille vita deceſſit ꝗ̄ ſolennia coronationis expleret. Pruſſiam quā rex polonie fratrib⁹ beate marie teutonicoꝝ armis ademerat reſtitui iuſſit. wentzeſlaū bohemie regē germanū ſuū ꝙ regno inutilis eſſet cōiecit in vincula. Quē is negligenter cuſtoditum magno reipublice malo quidā bohemi e carceribus ſurripuerunt. Ceterū bello prorſus infelix. quem nō turchi dumtaxat ſed bohemi ſepe acie fuderunt. Vxor ei prima fuit maria ludouici regis filia cū qua regnū accepit. Illius cauſa duos ⁊ triginta regulos in hungaria primarios qui aliqn̄ rebellaſſent gladio percuſſit. Ob quā rem ⁊ paulo poſt regina fatis functa in vincula coniectus eſt. mulieriq₃ vidue cuius virū interfecerat in cuſtodiam traditus donec regni ꝓceres ſuppliciū decernerent ſed nō defuit capto in extremis rebus ꝓuidentia. q̄ vt erat facundia preditus ⁊ potens mulieri longe melius eſſe oſtendit regiū ſanguinē conſeruare ꝗ̄ fundere. dimiſſus ab ea barbarā comitis cilie filiam duxit vxorem. nec diu poſtea comparatis auxilijs regnū vendicauit. de ꝓditoribus ſuppliciū ſumpſit. mulieris vidue filios ⁊ honoribus ⁊ opib⁹ inter primos regni ꝓceres cumulauit. Bohemia poſt multas calamitates vix tandem potitus eſt. Alberto duci auſtrie generi ſuo morauiam ne defenſore careret dona dedit. Cū filiā elizabeth ex barbara natā ei in matrimoniū copulauit. Marchiam brandeburgenſem Friderico burggrauio nurmbergenſi dono dedit. Varia aūt fortuna annos ſupra quinquaginta regnauit. In ſenium deniq₃ ꝑductus iterato in italiā venit. ad coronā auguſtalē obtinendam. ex germania in lombardiam veniēs mediolanū ingreſſus. inde ꝑ ethruriā ad ſenēſes trāſijt. a q̄b⁹ honorificētiſſime except⁹ apō eos aliquod menſes exegit. Inde ad Eugeniū pontificē romā ſe conferens ab eo coronā imperij accepit. Tādem romā abiens ariminū petijt. Deinde ꝑ ferrarienſem agrū iter faciens mantuā ꝑuenit. vbi aliquot immoratus dies Jo. franciſcū gonzagā mantue dn̄m marchionali dignitate inſigniuit. Demū cum venetis pace facta alpes ꝯtranſiuit ⁊ baſileā petijt. diſſidioq₃ patrū quod tunc erat cū Eugenio ad tēpus ſedato. vlmam ſe contulerat. Hic audita thaboritaꝝ orphanorūq₃ cede legatos in bohemiā mittit. hortat̄ regni quietē. Illi magno numero apud ratiſponā cū conueniunt regēq₃ ſuū ſalutant. Exinde poſcentibus hungaris nauibus ꝑ danubiū vectus budam petijt. vbi reformato rerum ſtatū vocatis ad ſe bohemoꝝ principibus in albo regali. lx. milia nūmū inter eos diſtribuit. dicta die qua vellet bohemiā ingredi nec moratus iglauiam venit. vbi conſilio cū bohemis habito legatoꝝ geſta comprobauit. His compoſitis Sigiſmundus imperator. ix. kal. ſeptembris anno. vi. ⁊. xxx. ſupra milleſimū ⁊ quadringenteſimū ab ortu ſaluatoris pragam venit. qui paulo ante hoſtis cenſebat̄ extremis honoribus exceptus eſt. barones ac ciuitates iurauerunt. ⁊ magiſtratus quos ipe conſtituit acceperunt. Redierunt tunc mendicātes ⁊ monaſteriorum abbates. Iamq₃ reges ei populiq₃ xp̄iani de recupato regno congratulabant̄. Eugenius quoq₃ pōtifex maximus aureā roſam indicē ſue letitie ad eū miſit. Egrotare interea Sigiſmundus cepit. exaugēte morbo ſenectutis incomodū. Barbara īperatrix de retinēdo imperio ſollicita nobiliores ad ſe vocat. Mulier iā anus nouū coniugiū mente complexa filiā ex animo dimouet. Non latuerunt imperatorē furentis femine excogitatus. in Morauiā ſe vehi iuſſit viſurū filiā anteq₃ vita excederet. Illa cū viro Alberto ad eum in ciuitatē venit quā znoymā vocant. Albertū ſucceſſorē ſuū nominat. hungarie ac bohemie primores rogat vt ſupremā ſuā voluntatē exequant̄. Regna quibus prefuerat genero vltima voluntate reliquit dicens beatū id regnū cui Albertus imperauerit. Supremis ordinatis inter amicorū manus defecit. Corpus eius in Varadino vt in vltima voluntate placuerat ſepultū.

Expeditio in Bohemos hereticos facta tempoꝛibus Sigiſmundi

Martinus pontifex maxim⁹ vbi armatam hereſim creſcere indies animaduertit priuſq̃ amplius inuale ſceret cardinalem vintonienſem natione anglicũ regia ſtirpe natũ in germaniã proficiſci iuſſit. qui cõtra bohemicam labem in arma concurrerẽt. Cui ⁊ imperatoꝛ adiumento fuit. Inſtituti ſunt tres exercitus Saxonie duces. ⁊ quos vocant ſtangnales ciuitates in primis militauere. Scõm ex franconibus conſtitutum marchio brandeburgenſis ductauit. Tercio p̄fuit otto treuerenſis archieps. queꝫ renenſes ſecuti ſunt Baioarij quoq̃ ⁊ ciuitates ſueuoꝝ imperiales ingreſſi bohemiã tribus locis. ſiluã penetrauere. iuncti ſiƚ caſtrametati ſunt. Sed cũ heretici collecto raptim milite in eos ꝓperare nunciaref nõ viſum hoſtẽ fugerunt Nõ dum cardinalis exercitus affuerat fugientibus occurrens magnis p̄cibus vt redirent in hoſtẽ hoꝛtaf. quod cũ fruſtra niteref vix ſiluã egreſſi ſupuenientes bohemi poſtremũ agmen laceſſere ceperũt. facta ẽ ꝓfuſioꝛ fuga. machinis quoq̃ bellicis potiti ſunt. Exin miſniã populati. Cũ frãconiã redirent ne brandeburgenſem agrũ nurmbergenſemq̃ vaſtarent pecunia placati diuitẽ exercitũ reduxere. Sigiſmundus his cognitis nurmbergã ꝓfectus noua principũ auxilia cõparat. Martinus quoq̃ pontifex maximus Julianuꝫ cardinalem ſancti angeli lr̃is ac moꝛibus excellentem cũ ea legatione in teuthoniã mittit vt bohemis bellũ inferat. ⁊ adueniente tp̃e in baſilienſi ꝯcilio quod ꝓpe diẽ futurũ erat noı̄e ap̄lico p̄ſideat. Is germaniã ingreſſus mox nurmbergã ad Sigiſmundũ ſe confert. quo in loco frequentes germanoꝝ principes conuenerant. decreta eſt noua in bohemos expeditio ad octauũ kaƚ. iulij. Dux belli fridericus marchio brandeburgenſis declaratus. qui cardinalem ſequeref. Ingreſſus bohemiã in comitatu cardinalis. iohannes ⁊ albertus principes brãdeburgenſes cũ patre. Herbipoleñ. babenbergeñ. ⁊ eyſteteñ. epi. ⁊ imperialiũ ciuitatum magiſtratus. Treuereñ. ⁊ colonieñ. antiſtites auxilia miſerant. ⁊ cũ his ꝓuinciaꝝ ſuaꝝ primoꝛes ſupra. xl. milia equitũ fuiſſe tradunf. Ingreſſus cardinalis numeroſum exercitũ ducens multas villas oppidaq̃ hereticoꝝ diripuit. Bohemi qui iãp̄ridẽ hoſtẽ affuturũ acceperant. expeditas in armis legiones coegerãt. interea ſiue ꝓditio in exercitu fideliũ fuit (qꝺ plurimi putauere) ſiue maius ſua ſponte mẽtes hoı̄m pauoꝛ inuaſit totis caſtris trepidatũ ẽ. ⁊ priuſq̃ hoſtis vllus in ꝯſpectu daref fediſſima capta fuga. miraf iulianus vnde hic timoꝛ. Suaderet vt foꝛti aı̄o hoſtẽ expectarẽt. ſ3 fruſtra apud eos cohoꝛtatio fuit. ſublata ſunt raptim ſigna ⁊ rapido curſu fugã maturauere. Hoſtis poſtea ex metu alieno ingenti p̄da potit⁹ ẽ. Albert⁹ auſtrie dux cũ accepiſſet bohemiã intraſſe cardinalẽ raptim ex auſtria copijs in hereticos duxit. ſ3 fuga cognita ꝑ moꝛauiã que nõ dũ ei parebat infeſta ſigna circũferens. 500. villas ferro ⁊ igne deleuit. oppida vi cepit moꝛtaliũ. maximã cedẽ fecit. adeoq̃ gentẽ illã afflixit vt iugũ eius accipiens parere ſibi ea lege promiſerat vt circa religionẽ id ſequi teneref qꝺ baſilienſe conciliũ decerneret. Exactus in bohemia legatus baſileaꝫ ſe contulit ibiq̃ concilium celebrauit.

Oꝛdo nou⁹ canonicoꝝ regulariũ ⁊ congregatio ſancte Juſtine ⁊ Hieronimi

ORdo nouus canonicoꝝ regulariũ apud ethruriaꝫ in lucẽſi agro monaſterio friſonarie initiũ ſumpſit a loco friſonaria dicta. deinde ab eugenio aucta lateranẽſis appellata eſt. ⁊ ſpeciali priuilegio canonicis regularibus btı̄ auguſtini aggregauit. Hi a primo eoꝝ auctore clamidẽ nigrã cũ nigro ſcapulari biretoq̃ nigro ſumpſere. ⁊ albo ſcapulari depoſito camiſeã lineã eius loco induere voluerunt. quã ob rẽ vulgo fratres de la camiſia ꝯgnominauit. Habuerunt aũt viros plurimos omni doctrina ⁊ eloquentia ⁊ ſanctimonia celebꝛes.

COngregatio etiã ſctı̄ benedicti que ſctẽ iuſtine nũcupaf hac tempeſtate in ꝓuincia taruiſana apud patauinã vꝛbẽ in monaſterio ſctẽ iuſtine primo ꝑ ludouicũ barbũ patriciũ venetũ initiũ ſeu refoꝛmationẽ accepit ⁊ ad viã veritatis reduxit ⁊ ad regularẽ obſeruantiã ꝑduxit. que congregatio viris p̄ſtantiſſimis ⁊ locis boniſq̃ tã tp̄alibus q̃ ſpũalibus excreſcens. Eugenius quartus põtifex eã maximis priuilegijs iuuit. deinde in ea innumerabiles viri nõ modo iuriũ ac ſacre theologie doctrina. ſed et eloquentia litterarum tam grecarũ q̃ latinarũ oꝛnatiſſimi fuerunt.

ORdo ꝺniq̃ monachoꝛũ eremitaꝝ diui Jheronimi ⁊ iã patrũ inſtitutis collapſus a venerabili viro lupo hiſpalenſi eius oꝛdinis generali p̄poſito nouis inſtitutõibus ex dictis beati iheronimi inſtauratus ẽ. quã martino pape obtulit ⁊ pontifex confirmauit. qui ſub regula beati Benedicti militant. ⁊ ipſa ꝑ omnia viuit. niſi q̃ griſeo coloꝛe in indumentis ⁊ romano officio vtitur. Magne opinionis in eccleſia dei exiſtit.

Allata erant Sigiſmundo ceſari ex hungaria aureoꝝ quadraginta milia. Cū iā adueſperaſceret. eaq; in regia recōdita fuere. Cum cubitū eſſet ceſar. dū cogitat in quem nam vſum eam pecuniā conuertat. ſomnus eū deſtitit, tum ille excitatus cubicularijs. ite inquit ocius. conſiliarios ducesq; militū huc accerſite. Vocati proceres media nocte trepidi. timebant em̄ ne quid aduerſi accidiſſet. imperatorem celeriter adeūt et que cauſa ſit tam repentine vocationis inquirunt. Imperator confeſtim aperta archa inter eos qui aduenerant pecunia diſtributa. ite inquit iam ſecure tranquilleq; nobis dormire licet. nā quod mihi ſomnū ademerat vobiſcum exit.

Concilium conſtanciense

Concilium generale apud conſtantiam ſueuorū vrbē ad ſciſma tollendū quod nouē ⁊ triginta annis ꝑdurauerat Sigiſmundi ceſaris iuſſu ⁊ induſtria Anno dñi. 1414. congerit̄. in quo quinq; aderant nationes. italica. gallica. germanica. hiſpanica. et anglica. Quicqͥd vero harū nationū ſuffragijs decernebat̄ id ita ratū erat atq; ꝑ p̄conem aut ꝑ notarium publicum ꝓ curia enunciabat̄ ſi omniū conſenſu poſtea confirmatum fuiſſet. Eo quoq; ꝓfectus Johannes pontifex admonentibus tñ quibuſdā ne id faceret. ne cū pontifex accederet priuatus reuerteret̄. qḋ etiā contigit. Proficiſcens tñ cū viris quibuſdam in omni genere doctrine p̄ſtantibus diu multumq; germanos diſputationibus incertos ⁊ ambiguos tenuit quod potiſſimū decernerent. Verū ſuꝑueniente ſigiſmundo factaq; omnibus dicendi quod liberet poteſtate. pontificatu licet inuitus ſe abdicauit. Gregorius vero carolum malateſtā legatū mittens ſponte ſe abdicauit. Benedictus diſcuſſa aliq̄diu re pontificatu tandem priuat̄. reiectiſq; natōnibus que cū eo ſentiebant. In eodem quoq; concilio nonnulle hereſes damnate. in quo de rebus bohemicis ſermo habitus patrū mentes ingenti cur confecit. voluentiū animo quonā modo ꝓuincia ſanari poſſit. Condemnata eſt igit̄ iohannis wicleff hereſis ⁊ duo ex ſectatoribus eius combuſti ſunt. iohannes hus ⁊ iheronimus eius diſcipulus tanq̄ hereſiarche. Cūq; ibi quadriēnio ferme ad tollendos ſciſmaticos ⁊ ad reſtituendam eccleſiam ac emendandos xpianoꝝ mores multi prelati principeſq; p̄ſtitiſſent. Tādem de eligendo nouo pontifice ſermo habitus eſt. Placuit ex vna quaq; natione viros ſex deligi ꝓbatos. qui cū cardinalibus conclaue ingreſſi deligerent. Anno igit̄ milleſimo quadringenteſimo decimoſeptimo. ſexto ydus nouembris conclaue ingreſſi. Conſentientibus cardinalibus duobus ⁊ triginta. nationibuſq; omnibus p̄ter omniū opinionem cū iam quadriennio vero pontifice caruiſſet eccleſia. in celebritate beati martini Otto columna romanus diaconus cardinalis pontifex creat̄ omniū leticia. Effuſus etiā nimio gaudio imperator Sigiſmūdus omnibus gratias egit. ante pontificem ꝓſtratus ſumma veneratione pedes exoſculatus eſt. quē ↄtra pontifex amplexus non ſecus ac fratrē habuit gratias egit ꝙ ſua opa pax tandē eccłie dei reddita eſſet. His geſtis cū per annū in concilio p̄ſtitiſſet ⁊ multa ad xpianā religionem neceſſaria decreta fuiſſent. Tandē anno xpi. 1418. conciliū pontificis iperatoriſq; iuſſu diſſolutū fuit ⁊ in pace abiere.

Jo. gerſon cancellarius pariſienſis

Johannes gerſon cancellarius pariſienſis denominatus hac tempeſtate floruit ⁊ in concilio conſtantiēſi nōnulla pro rege francie ⁊ alijs abſoluit. vir admodum doctus. theologus ſummus. pariſius ſacraꝝ lraꝝ chriſtianiſſimus doctor. qui ſcripta varia ⁊ libros a ſe editos eccleſie profuturos poſt ſe reliquit. Is tandem anno dñi M. cccc. xxix. ſuperos pecijt die. xij. iulij.

Caſpar ſlick cancellarius trium ceſarum

Caſpar ſlick dominus inter principes denominat᷑ matre italica ex comitibus alticolliſ agri taruiſini patre theutonico natus ex familia lazana ꝓuincia Frāconie. ingenio dextro. facūdia ſuaui. doctrine cultor. ad omnia genitus quecūq; ageret. quem ſimul atq; fortuna atq; virtus extulit. vt quod erat prius inauditū triū ceſarum ſucceſſiue regnantiū cancellarie p̄fuerit. Unius ex ducibus ſleſie filiā ſibi in matrimoniū tradere non recuſauerit. Sigiſmundus egram illi ⁊ cubitū ⁊ alia ī frāconibus oppida dono dedit. Albertus in hungaria caleſium ⁊ albam eccleſiam. Fridericus in auſtria gretziū. Verſatile ꝑfecto ingeniū ⁊ nature bonitas ſingularis que inter tot imperatores moribus prorſus diſpares pari gratia viuere potuit. Huius amicicia vſus eneas pius epiſcopatum tergeſtinū. vnde relique dignitates ꝓuenere conſecutus eſt. Mortuus eſt bohemie ex apoplexia ⁊ apud carmelitas cū coniuge ſepultus.

Conſtantia vrbs germanie non admodū magna ſ opulenta atqꝫ formoſa eius ꝓpter menia. Rhenus lacu emergēs rurſus in alueū redit. Pons in eo ē qui ab ipſius vrbis porta ad germanos ptinet. Vltraqꝫ pontē crebra edificia ſecus alterā fluuij ripā. Lacus aūt omniū ameniſſimus eſt. multaqꝫ caſtella ⁊ vicos vndequaqꝫ ꝑ ripas habet. aqua nitida fundo glareoſo ac ꝑſpicuo. piſces fert varios quidē ⁊ multiplices. ſed pro tanta aquaꝝ magnitudine non admodū copioſos. Viginti milia paſſuū in longitudine patet Latitudo alibi. x. alibi ad. xv. milia paſſuū extendit. Rhenus eīn curienſeꝫ ꝑcurrens agrū dū fines conſtātienſiū attingit duos lacus facit. Venetū ſcilicet ⁊ acroniū vt veteres appellabant. inter quos conſtantia ſita. Hij nunc a loco ⁊ dominijs ſortiti nomīa. ſuperior conſtantienſis. ⁊ a caſtro ⁊ eiꝰ loci dominio de bodma lacus bodmer dictus. Inferior ab oppido dicto cella rudolffi cellacenſis denoīatur. In infima lacuſ ſuperioris parte conſtantia. De conſtantie vͦo antiquitate ⁊ origine ciues perpauci occurrunt vt in alijs vrbibus. qui vel aui ſui nomen ⁊ memoriā. nedū vrbis tenere videnṫ. Si tamen diligentius ꝑſcruteris tabulam inuenies marmoreā vetuſtas lr̄am continentem. Ex quibus apparet a conſtantio conſtantini patre. q̄ a diocleciano ⁊ maximiano ceſar dictus eſt hanc vrbē nomen cepiſſe cū prius vitudurā nuncupareṫ. Hanc tabulā perpauci conſtantienſiū legere ſciunt. Tenetqꝫ vulgus opinio eſſe ſanctuariū quoddā p̄cipue religionis. ita muliercule ⁊ cetera imperita turba fucandis per eā manibus ⁊ ad faciem refricandis. iam litteraſ pene totas ex tabula deleuerunt. cum tamen ibi ſcripta ſint non ſanctoꝝ chriſti ſed perſecutoruꝫ chriſtiane fidei nomina. Mores quoqꝫ ⁊ inſtituta ciuitatis ſunt. Singulis annis vnus ex ciuibus ſuffragio creatur. apud quem ſumma poteſtas cum imperio ſit. Hic non publicis edibus ſ in priuata domo ſua ⁊ conſueta habitat. Si quando per vrbē incedit lictores habet virgas manu ferentes. Cetero aūt habitu nihilo a reliquis differt ciuibus. Hic in caput vniuſcuiuſqꝫ animaduertendi poteſtatē hꝫ. Si de homicidio. de furto. de rapinis. de veneficio. de adulterio ac de ceteris criminibꝰ agaṫ. aſtant in ꝯcilio hij quos ſibi ciuitas deputauit. rei ipſi in vinculis adducunṫ. ibi ⁊ accuſatoribus ⁊ defenſoribus dicendi contra reuꝫ. ⁊ pro reo fa

cultas dat̃. Auditis omnibus in ſententiã itur. Si reus dãnaretur lictores magiſtratus ſupplicio afficiunt Eodem ordine de ciuilibus cauſis cognoſcit̃ apud hunc magiſtratũ ⁊ eius conſiliũ. quia liberã iudicãdi poteſtatem habent. Oratoria facultas plurimũ valet. Itaq; ſi qui diſerti reperiunt̃ hi aduocati in ciuilibus et criminalibus cauſis adducti. plurimũ ⁊ gratia ⁊ dignitate in ciuitate poſſunt. Uniuerſa hec ciuitas in duo genera diuiſa eſt. Aliȷ̃ eñ ſunt equeſtris generis. aliȷ̃ plebei. Plebei mercaturis ⁊ officinis intendunt. Equites veteribus patrimoniȷ̃s contenti redditibus alunt̃. Equeſtrem dignitatẽ obſeruant. Si quis plebeꝰ ditior factus ad equeſtrem locũ ꝑuenire tentaret ei nullo modo licere putant. Nec nobilitas que in eo ꝓphanari. aut pollui dignitatem ſuã arbitratur hoc eũ facere ꝑmittit. Ita per longa tempora vterq; ordo in ſuis finibus conſiſtit. Cũ equites ad mercaturas ⁊ ſolidiora munera declinare in turpiſſimis ſit. Plebeio autẽ ad equeſtrem dignitatẽ ſe attollere nullo modo liceat nec nobilitas patiat̃. Gubernatio tamen reipublice communis eſt plebeis ⁊ nobilibus. Ad ſeptem miliaria a conſtantia a tranſitu vero alpiũ. xx. milia paſſuum oppidũ extat Uelchirchiũ id eſt opulentũ atq; vrbanũ. Edificia habet ſpecioſa. vinetis ⁊ pometis plurimũ habundat. Flumen quoq; rheni orit̃ in alpibus nõ longe ab eo loco cum ab italia tranſitꝰ fit ex ſiniſtra manu. ſed mox ad dexteram vergens ⁊ ſuo gurgite ⁊ multoꝝ incrementis adiutum ingens ⁊ robuſtũ decurrit inter orientem ⁊ ſeptentrionẽ recto alueo conuerſum. Aquam habet mediȷ̃ coloris inter ceruleam ⁊ viridez curſum rapidum. alueum arenoſuz. ſolidum tamen. ita vt pedibus preſſus veſtigio non ſignetur.

Ferunt temporibus conciliȷ̃ in ea habiti in hac inclita ciuitate ingentem multitudinem hominum fuiſſe ex omni natione xp̃iana. precipui tamen erant itali. galli. germani. hiſpani ⁊ angli. quoꝝ ſuffragiȷ̃s omnes conciliȷ̃ res geſte ſunt. Preſtantiores quoq; in eo fuerunt Johannes. xxiiȷ̃. ſummus pontifex ⁊ Sigiſmundus ceſar. Quinq; ep̃i cardinales. xvi. p̃ſbiteri cardinales. viȷ̃. diaconi cardinales. Patriarche. viȷ̃. Archiep̃i. xxxiiȷ̃. Epiſcopi. 104. Abbates. lx. inſignes. Generales q̃tuor ordinuz. Duces. xxiiȷ̃. Comites cxl. Cõmunitates quoq; vrbiũ tam ytalie q̃ germanie ſuperioris ⁊ inferioris. Poſt electionem võ Martini Sigiſmundus conclaue ingreſſus nullo habito dignitatis ſue reſpectu gratias omnibus cum lachrimis egit. q̲ neceſſarium reipublice xp̃iane prope extincte elegiſſent.

Johannes hus hereſiarcha

Johãnes hus obſcuro loco natus. ex villa hus quod anſerẽ ſignificat cognomẽtũ mutuat⁹. Hic cũ eſſet ingenio pacri ⁊ lingua diſerta multiſq; dialiticiſ oblectatus. ⁊ peregrinas opiniones amaret. Auide admodũ wicleſiſtarũ doctrinam arripuit. Jheronimũ hominẽ eloquentẽ condiſcipulũ prage habuit. Placuit ſigiſmundo imꝑatore ſuadente patribus in ↄcilio ↄſtantienſi vt bohemia ſanari poſſit iohannẽ ⁊ iheronimũ ad ſynodũ euocari. qui cũ ceteris eius regni doctiores. tũ quia doctores ac hereſum principes habebant. vouerũt ambo nõ tã verecunde aliena diſcere q̃ ſua imprudenter ingerere parati. docendi quippe q̃ diſcendi cupidiores. ⁊ auditi ſunt in ↄſeſſu patrũ. Johãnes etate ⁊ auctoritate maior habitus. doctrina ⁊ facundia ſuperior iheronimus. Lecti ex omni natione patres diuini atq; humanitiuris doctores. ſepe cũ his colloquiũ habuere. dogmata eorũ a lege diuina aliena eſſe monſtrarunt. neq; bonis conducere moribus. rogauerunt ne plus ſapere quã eccleſia vellent. peregrinas opiniones relinquerent. ingenia ſua wicleſiſtarũ inſania ne fedarent. in edocendis populis nõ dedocendis exercerent. poſſent in ↄſpectu dei ⁊ in eccleſia militanti ſublime conſequi locum. Stetere in ꝓpoſito ptinaces bohemoꝝ animi. ſeuerantes ſe ſancti euangelij emulatores. ſe xp̃i diſcipulos eſſe. Romanã eccleſiam longe a traditionibus aplõꝝ abijſſe. que opes ⁊ delicias ſectaret. dominatũ in populis exquireret. canes equos alerent. eccleſiarũ bona que xp̃i pauperibus deberentur per laſciuiã luxũq; ↄſumerent. Primores magne ſynodis vbi ptinatiam ⁊ immutabiles animos perditoꝝ hoĩm animaduertit. membra eccleſie putrida que ſanari non poterant ne reliquũ corpus inficerent reſecanda cenſuerũt. Lata eſt in conſeſſu patrũ aduerſus contumaces ſententia cremandos eſſe q̃ doctrinã eccleſie reſpuerẽt. Prior iohannes igr̃ ↄbuſtus ẽ. iheronimus. ccc. xl. diebus poſtea in vinculis habitus cũ reſipiſcere nollet ſed deſcendens in laudationem Johannis huſſi dudũ ad ignem damnati virũ illum iuſtũ ⁊ ſanctũ appellans illa morte indignum. ſe quoq; paratũ quoduis ſupplitiũ adire forti animo ⁊ conſtanti. Multi illũ acceſſere viri erudititiſſimi. p̃cipue cardinalis florentinus vt a ſua ſententia dimouerent. ſed cũ ptinacius in erroribus pſeuerabat p conſilium hereſi damnatus ⁊ igni ↄbuſtus iocunda fronte ad incendiũ ꝑperauit. flamma adhibita canere cepit ymnũ quẽ fumus ⁊ ignis vix interrupit. Nemo philoſophoꝝ tam forti animo mortẽ ptuliſſe ꝓhibet. Cineres exuſtorũ ne raperent a bohemis in lacũ proiecti. diſcipuli eoꝝ ex eo ſolo terrã abſtulere in quo ignis fuit. eamq; veluti ſacrã ſecum attulere in patriã. Johannes ⁊ iheronimus apud bohemos martirũ honores meruere. nec minores q̃ petrus ⁊ paulus apud romanos habiti. Nunciatis eñ in bohemia que conſtantie geſta fuerunt diſcipuli eoꝝ ſequaceſq; omnes in vnũ conuenientes memoriam in primis defunctorum conſecrant. celebrandamq; quotannis decernunt.

Johannes rochezana

Johannes rochezana hereſiarcha apud bohemos p longa tp̃a pfidiã ſeminauit. Oppidulũ eſt pragenſis eccleſie nõ longe a pelzina cui rochezana ẽ nomen. Ex hoc loco puer obſcuris parentibus cenſuq; tenuiſſimo natus iohãnes nomine pragam venit mendicatuq; victũ querens grãmaticam ⁊ dyaleticam didicit. Cũ adoleuiſſet nobilis cuiuſdã pedagogus fact⁹ ẽ. ⁊ cũ valeret ingenio linguaq; ꝓmptus eſſet in collegio pauperũ recept⁹ auditor iacobelli fuit. Poſtremo pſbiter ordinatus p̃dicare verbũ dei pragenſibus cepit. Ex oppido vnde ortũ habuit rochezane cognomen ducente. ⁊ in de noĩe ⁊ auctoritate valebat. ⁊ cũ baſilienſis ſinodus bohemis ſcripſit vt legatos mitterent. inter legationẽ. ccc. equitũ ad baſileã miſſam iohannes rochezana pſeudo pragenſis apoſtolus deputatus fuit. Et poſtea ſedente prage ſigiſmũdo pro tribunali in foro ciuitatis rochezana cũ quatuor pſbiteris nomine totius cleri obedientiã romane eccleſie ſeſe ꝓteſtare ꝓfeſſus eſt. ⁊ ſequenti die abſoluti ab anathemate ⁊ p legatos ↄcilij in eccleſiã introducti rochezane pfidie ſue non imemor altare accedẽs diuina re pacta vni quẽ iuſſerat ex laicis adeſſe ſacramentũ ex calice dedit. Quis alter ex concilio legatus id ſibi nõ licere aſſereret. in quo errore pſeuerans tandem ſenio defecit.

Leonbardus aretinus

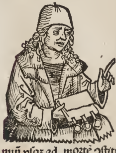

Leonbardũ aretinũ phm ⁊ oratorẽ ac hiſtoricum elegantiſſimũ ac ꝓbatũ tẽpeſtate iſtac floruiſſe conſtat. eo q innocentij ſeptimi. gregorij duodecimi. alexandri ⁊ iohannis. xxiij. pon. ro. vſq; ad ↄciliũ Conſtantie ſumma integritate fide ſecretarij officiũ adminiſtraſſet. deinde a florentino populo accitus cancellarie generalis ſibi cura demandata vſq; ad extremũ vite tp̃s geſſit. Inter viros illuſtres ob dicendi elegantiã oĩbus p̃ferendus eſt. Cũ eſſet optime doctus licet multis occupatis negocijs ea tñ ſcribere voluit. ⁊ p̃mo cũ adhuc grecis autoribus operã daret Baſiliũ de inſtituendis diſcipulis tranſtulit. Uitã q̃z viroꝝ illuſtriũ in plutarcho ⁊ vitã ciceronis ↄpoſuit. Trãſtulit q̃z libellũ xenophontis de tyranno. ⁊ aliquos libros platonis. Ex ariſtotele economicũ ethicoꝝ ⁊ pollitico rũ libros. hiſtoriã gothoꝝ edidit. volumẽ etiã epl̃aꝝ ac ſui tp̃is hiſtoriã. de laudibus florentie ⁊ rebus florentinoꝝ. cuius hiſtorie cã ſenatus ei ſingulare premiũ vſq; ad mortẽ ↄſtituit. Que q̃dẽ mors fuit anno dñi. 1 4 4 3. cũ eſſet etatis anoꝝ. 7 4. Multa p̃terea alia compoſuit in quibus dicendi elegantia ⁊ ſumma ipſius ingenij vis apparet.

Jheronimus hereticus

Pogius florentinus

POggius florētinꝰ orator facūdiſſimꝰ. Et lr̄aꝝ aplicarū ſcriptor diſertiſſimus. hiſdē tpibus. Et ipe ob ſingularē doctrinā ⁊ dicēdi leporē. tū rome tū ꝗ ꝯſtantie vbi cōciliū habebat atqꝫ alijs in locis maximo habitus in precio Exiſq; in cōcilio qntilianū oīno ꝺpditū reperit. in monaſterio ꝓpe cōſtantiam hūc florentini ꝓpter ingenij ⁊ eloqntie ipſius claritatē. Cū p. xl. annos in curia ro. ſcriptoris officiū optime geſſiſſet. ad ſe vocatū ſummo honore exceperunt. ⁊ honorarūt. Compoſuit aūt hic funebres orōnes ac alias plurimas. Et librꝝ facetiarū ⁊ ep̄lar̄ū. Et e greco dyoniſiū ſiculū ⁊ alios latios fecit. De ſitu indie librum edidit ⁊ alia multa.

GVaſparinus bergomēſis ex barziza ruſculo natus. Grāmaticus qdem ⁊ rhetor celeberrimꝰ. Hijs tpibus apud venetias ob ſingularē doctrinam in p̄cio exn̄s. etiā lr̄as latinas ſemimortuas q̄ſi ab inferis reſuſcitauit. Venetijs publico ſalario legens. multi clariſſimi adoleſcentes ꝑmoti ediſcēdi gr̄a ad eū cōfluxere. Audita eiꝰ fama philippus mediolanēſiū dux eū mediolanēſibꝰ edocēdis padua ⁊ venetia euocauit. vbi ciceronis ꝑuetuſqꝫ codex interitū euaſit. In q̄ tres libri ciceronis de oratore ꝺpditi quos oblr̄atos multo labore ſuppleuit. defectus qꝫ in qntiliani de inſtitutionibꝰ ⁊ Cycerone de oratore emendauit. Ortographiā ī lingua latina cōpoſuit. Habetur qꝫ eiꝰ ep̄le ⁊ orōnes elegantes. Criſtoferus quoqꝫ barzizius de pergamo medicus celeberrimus eiuſdem familie poſtea doctus ⁊ eloquens habebatur padue. qui poſt ſe ſcripta reliquit.

Antoniꝰ de butrio iurꝭ doctor

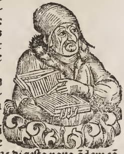

ANtonius de Butrio p̄ria bononiēſis petri de ancharano q̄ fuit baldi peruſini auditor contemporaneus fuit. Vir certe doctiſſimus ac vite ſanctitate inſignis. qui p̄ ceteris decretales ⁊ clementinas optime explanauit. duoqꝫ reptoria ad ius ciuile canonicūue ꝑtinentia cōpoſuit. ac etiā ꝯſilioꝝ opꝰ pꝰ ſe reliqt.

FRanciſcus zabarella natione patauinꝰ. ro. eccl̄ie cardialis p̄ſbyter. iuris pōtificij ꝯſultiſſimus. Vir ꝑ hoc tp̄us dignitatē ſuā vt p̄latos decet lr̄is ⁊ prudētia plurimū exornauit. Is cū doctiſſimꝰ ⁊ eloqntiſſimus haberet copioſe in decretalibꝰ ac clemētinis multa edidit. ⁊ alia q̄dā memoratu digna ꝯpoſuit.

RAphael fulgoſius natione placētinus excellētiſſimꝰ iurꝭ cōſultus. tēpeſtate hac mlt̄a ad declaratione iurꝭ ciuilis ꝑtinētia. Sup digeſto ⁊ codice cōmentatus ē. ac ꝯſilioꝝ opa. Raphaelē qꝫ Cumanū iurꝭ ciuil̄ ꝯſultiſſimū cōtemporaneū fuiſſe cōſtat. Qui in digeſto veteri mlt̄a ⁊ ꝯſilioꝝ volumina edidit.

IOannes de Imola egregius vtriuſqꝫ iurꝭ doctor ꝑ ipm tp̄s apud bononiā inſignis ⁊ clarus habitus ſup primū ſecundū ⁊ terciū decretalium accurate ſcripſit. Sextū qꝫ ac clemētinas elegantiſſime cōmentatus eſt. ſꝫ ⁊ in inforciato ac digeſto nouo q̄dam cōpoſuit volumina. Obijt aūt hic vir toti ytalie noīatiſſimus. Anno a natali xp̄i. 1436.

Jacobus de forliuio medicine doctor

IAcobus forliuienſ egregiꝰ medicus. hac tēpeſtate floruit. Quē dicūt cūctos qui phiam ⁊ medicinā ꝓfeſſi fuerāt excelluiſſe. Et ꝓpterea ſup primū canonē Auicenne. Et ſup eiuſdē afforiſmis ⁊ Tegni optime ⁊ egregie ſcripſit. Libellum p̄terea de intēſione graduū formaꝝ. ⁊ eaꝝ remiſſione cōpoſuit. Sepultꝰ tandem padue apud heremitanos cum inſigni epitaphio.

HVgo ſenēſis vulgatꝰ medicꝰ poſt cū diuina q̄dam ingenij ⁊ medendi gr̄a. oēs q̄ an̄ illū ī ethruria floruerūt excelluiſſe credit. Qui ſup p̄mo Auicenne ⁊ aphoriſmi hyppocratis ſcripſiſſe dr̄. Et cōſilia vtiliſſima poſt ſe reliquit.

ABbas ſiculus. Et ipe hec tpa reddidit clariſſima. Cui ꝓpriū nomē erat Nicolaus ex cathania vrbe oriūdus pōtificij iuris ⁊ phie peritiſſimꝰ. prio apō ſenā ethrurie vrbē pōtificiū ius edocēs. Cū ingenij eēt clariſſimi p̄clariſſima monimenta in iure poſt ſe reliquit. Unde ⁊ decretales oēs plurimis voluminibus ⁊ egregijs ſup oēs declarauit. Eiꝰ qꝫ extāt repetitiones ac conſilia accuratiſſima.

Barbara coniūx Sigiſmūdi

BArbara Sigiſmūdi ipatorꝭ coniunx ex domo tilie ſi quāuis ſenectute cōfecta poſt obitū mariti nouū cōiugiū mēte cōplexa. Captiua ⁊ ipatoris cadauer vnavehit miſerabile ſpectaculū ⁊ hūanaꝝ reꝝ ſingulare documētū. Occurrūt lugubres hūgari. nec teneri lacrimas ī tāta reꝝ nouitate p̄nt hinc defuncti regꝭ corpꝰ fletū elicit. Inde regie vincl̄a cōmiſeratōez excitāt. Libera deinde ī bohemiā ſe recepit apud greciū regie. Ibiqꝫ inter greges exoleratoꝝ cōcubinos cōſenuit. nobil̄ genē. infamis vita mulier. In tantāqꝫ demētie cecitatē ꝓlapſa ē. vt ſctās v̄gies q̄ ꝓ fide ihū mortē ſbiere ſtultas publice ꝯpellaret. q̄ voluptatꝭ gaudia guſtare neſcierūt. Nihil deīn homī ſuū eſſe dicebat. niſi voluptates. pꝰ hāc vitā aliā eē negabat. Et īterire aīas cū corpe aſſerebat. Sꝫ hāc tā ſceleſtē feminā ī domicilio hereticoꝝ ex peſte apud greciū defunctā ſcelerati ⁊ abhomīabiles huſſitaꝝ ſacerdotes. pragā duxere. atꝫ ītra ſua ſacra regū tumul̄ ꝯdidē. Nō ſunt r̄gibꝰ ſcp̄te leges. nec q̄cq̄ ī bohemia n̄ pmiſſū. fuit īexhauſte libidīs mlier. āncillas ieiunātes ⁊ orātes īcrepauit. qō corpꝰ fruſtra macerarent. Fictūqꝫ celi numen placere v̄bis crederent. Viuendū ſuauiter dū vita ſuppetit. fruendūqꝫ voluptatibus.

Anno mundi.6630. Anno xpī.1431.

Linea summoꝝ pontificū

Eugenius quartus

Felix quintus

Eugenius quartus papa.pr̄ia venetus.familia candelmeria pplari qdē ſ antiqua.pr̄e angelo natus.gabriel antea vocatus. hoc anno q̄nto no-nas marcij pōtifex creaf.Hic gregorij duodecimi ex ſorore nepos.celeſtini ha bitus canonicus ꝯgregationis ſancti georgij in aliga venetijs fuit.ꝛ eū ſecum romā recuſantē duxit.ꝛ primo theſaurariū fecit.deinceps epm ſenenſem.poſt i cardinalē retulit.demū pontifex fact᷒.nil eo honore elatior. nulla in re priſtinā vitā mutauit. Principio aūt pontificatus ſui malis cōſilijs ductus.diuina hūa/ naqꝫ oīa ꝑturbauit. Nā ꝛ pplm romanū ad arma exciuit.Et cōcilio baſilieñ:vñ infinita mala orta ſunt auctoritatē dedit.approbatis eoꝝ p litteras aplicas de-cretis.Verꝫ poſtea ad ſeipm rediens oia prudenter ac conſtantiſſime egit. Vir aſpectu inſignis ꝛ veneratione dignus.grauis in dicendo potiuſq̄ eloquens. modice litterature.multe cognitionis hiſtorie p̄ſertim. liberalis i omes. tū vel maxime in litteratos.q̄rū familiaritate delectatus ē. Nā leonardum aretinū ca/ rolū poggiū.aurifpā trapeſuntiū.blondū viros doctiſſimos ſecretis ſuis ad/ miſit.ad iram nō facile mouebaf ob iniurias illatas.ꝛ maledicētiuꝫ hoim.ant mimos ꝛ dicteria ſcribentiū. gymnaſia oīa q̄ diligentiſſime fouit maxime vo romanū.ad qđ oīe genus litterature adhibuit.religioſos mirūmmodū dile-xit.eoſqꝫ opibus ꝛ immunitatib᷒ auxit.bella aūt ita amauit.qđ mirū in ponti/ fice videri debet.Et delphinū caroli regis francie filiū cū magno equitatu i ba ſilienſes cōcitauerat.Cui᷒ impetu diſſipatus ē conuentus ille.Conſtans ꝑterea in pactis ſeruādis ē habitus.niſi q̄d pollicitus fuiſſet qđ reuocare q̄ pficere ſa tius eſſet.ſplendidius in victu familie. parcus in ſuo. Et a vino ita alienus vt abſtemius merito vocaref.familiares hūit admodū paucos. ſ viros doctos. Et q̄ꝝ opa in grauibus rebus vti poſſet. Impator ſigiſmūdus cuꝫ ſex menſib᷒ ſenis ſubſtitiſſet ad eugeniū cōuerſus inito cū eo federe romā pfectus. Coro-na imperij donaf.verū mortuo ſigiſmūdo impatore a q̄ baſilienſe ꝯciliū incre-mentū habuerat.Creatoqꝫ ab electoribus alberto auſtrie duce conciliū ferrari/ enſe inchoauit.eo profectus impator grecoꝝ ab eugenio ſuſceptus ē.inde florētiā tranſtulit.Exornare te inde ecclīam dei edificijs ꝛ ſacellis ē annixus. vt ex capella pontificia ꝛ eneis ſancti petri valuis apparet. Morit aūt pontificatus ſui anno decimo ſexto.ſeptimo kal marcij.āno.M.cccc.xlvi. Vir ingenio ꝛ geſtis rebus inſignis.etatis ſue anno ſexageſimo quarto. q̄ anno btūm Nicolaū toletanū in ſanctos retulit con-feſſores.Sepeliturqꝫ in baſilica Petri.ſepulcro marmoreo. hoc epitaphio.Eugeni᷒ iacet hic quartus cor nobile cuius.Teſtanf vite ſplendida facta ſue. Iſtius ante ſacros ſe pbuit alter ab ortu. Alter ab occaſu ce/ ſar vterqꝫ pedes. Alter vt accipiat fidē i documēta latine. Alter vt aurato cīgat honore caput. Quo duce ꝛ armenij graioꝝ exempla ſecuti. Romanici agnorūt ethiopeſqꝫ fidem ꝛc.

Felix quintus anno dñi.1438.die.17.nouembris.eugenio pontifice a baſilieñ ꝯcilio philippi ducis ꝑcutatione depoſito.Et in ſciſmate pontifex electus.ſedit annis. 9.quo creato eueſtigio magne ſedi tiones in eccīa dei exorte ſunt.cū xpiana reſpub.trifariā diuiſa.aut felicē aut eugeniū ſeq̄ref.Eſſentqꝫ qui neutrales vocarētur.q neutri obtemparent.Hic itaqꝫ felix primus ſabaudie dux fuit.q̄ prius comites ap pellabanf.Et ſygiſmūdo ceſare titulo ducatus obtento.cū annis ferme.xl. poſt pr̄is prouincie guberna-cula tenuiſſet.Aucto pr̄no imperio.parta vndiqꝫ pace.ac demū relictis principatus glorice faſtib᷒. in he-remū ſe recepiſſet.cū ſex viris equeſtris ordinis etate etiā ꝓuectis. mūdo ꝛ pompis ei᷒ renūciaſſet. ad ri-pallie locū tanq̄ paradiſum delitiaꝝ ſibi delegit.Cūqꝫ eo in ſtatu vitā celibem in terris ageret a baſilienſi cōcilio pontifex electus fuit.barbā totondit q̄ ꝓmiſſum nutriuerat.Ducatū primo genito ſuo tradidit. ec cleſiaſticas cerimonias didicit.ſtipatus magna nobilium caterua baſileam perrexit. Ubi inter duos filios

egregia facie adoleſcentes tanq̄ rōne p̄ſul eccīe coronat᷒ ē. celebrauit ſepe diuina bn̄dixit plebib᷒.officia curie ordinauit.cardinales doctrina ꝛ auctoritate p̄ſtātes aſſumpſit. Verū cū paci ꝛ hūilitati amator exiſteret mortuo eugenio pōtifice illi-co nullis pulſatus ꝓcib᷒ nicolai ei᷒ ſucceſſori hūaniſſime ceſſit. Relicto noie pape cardinalatus honorē retinuit.i pr̄ia ſua legatū de latē creauit. Deficiēs demuꝫ in ſenectute bona.fuit aūt clariſſim᷒ p̄nceps preter gen᷒ ꝛ ſue elegātie formā. ac re-giam dignitatē ꝛ pmptā eloq̄ntiā morib᷒ itegre.vita ꝛ religiōe ſctūs.i ſuborto clemēs.i bello magnanim᷒.ꝛ i oēs iuſtiſſimus.ac demū nimiū felix.ſi ſeniū ſuuꝫ eccleſiaſticis titulis non fedaſſet.

Sciſma ĥ.xxiij.iter eugeniū ꝛ felicē vſqꝫ ad nicolaū.v.ob varias diſceptatōes an pontifex eēt ſup ꝯciliū ꝑdurauit.ñ ſine ſcādalo reipub.xpiane.

Solis facta ē defectio ꝛ varia bella ꝛ diſſidia ſecuta ſunt.ꝛ cometa apparuit ſecuta eſt occiſio hominū in leodio.

Linea imperatoꝝ

Albertus

Albertus auſtrie dux. Et p̄dicti ſigiſmūdi gener. ac boemie hūgarieq; rex anno dn̄i. 1438. xiij. kal. aprilis imꝑator poſt ſigiſmundū creatus. imꝑauit annis duob⁹. Uir q̄dē optim⁹. ⁊ in om̄i virtute decoratus. religioſus princeps. Et qui liberalitate ſimul iuſticiaq; preſtaret. fuit in bellis audax. ⁊ manu promptus. Is primo apud albam regalē cū ꝯiuge ſua Elizabeth kal. ianuarij ſummo ꝯſenſu ⁊ applauſu ppl̄i coronatus ē. Inde p̄die nonas Maij rex bohemie deſignat̄. diademaq; ſuſcepit. Inter hec ⁊ electores imperij apud franckfordiā ꝯuenientes. Eius felicitatē admirati. ⁊ ipi ſuū ſanguinē extollere decreuerūt. romanū imperiū alberto cōmendant. At illi acceptare imperiuz in iuſſu baronū. ⁊ niſi primores hungarie indulgerēt haud quaq; licebat. q̄bus haud ex vſu videbat̄ ſuū regē theutonib⁹ imperare. dū ſigiſmūdus romane rei ꝯſulturus. ytaliā germaniā ceteraſq; ꝓuincias pagraſſet. hūgariā turcoꝝ direptioni paruiſſe. atq; ob eā cām iureiurādo albertū obligarūt. ne ſuo in iuſſu impiuz acceptaret. Uocati tn̄ ad regem q̄ tūc wienne fuit. Multa in vtrāq; ꝑtem dicta. Uicti p̄cibus p̄cipue friderici ducis auſtrie tūc adoleſcētis. aſſenſuz dedere. imperiū ſumma ꝯgratulatōne germanoꝝ ab alberto ſuſceptū. Ille imperio auctus. hūgariā rediit aduerſus turcos qui raſciam inuaſerāt arma moturus. Interea georgius palocius ſtrigonieſiū pontifex diem obijt qui coronā regni ⁊ precioſam regni ſuppellectilē in arce ꝯuauerat. Qua re cognita albertus eo ſe confert. arx regine dedit̄. q̄ dum theſaurū regni corā baronibus ad eam rem ſelectis recognoſcit. coronā beati ſtephani regis quā ſacroſanctā putāt. clam ſurripit. anuiq; cuſtodiendā tradit. cetera obſignatis occlaudit arcis. Albertus budam reuerſus nō expectatis auxilijs aduerſus turcos exercitū ducit. Caſtra intra Ticiam amnē ⁊ danubiū collocat. interea turcoꝝ imꝑator euicto caſtello ex cecatoq; diſpoti filio. cuius ſororem in matrimoniū duxerat domū abijt. Albert⁹ vbi expugnatā ſynderoniā turcos abijſſe cognouit. dimiſſo exercitu budam redijt. Sed inſolito feruentis auguſti calore vexatus. dū peponib⁹ nimiū oblectaretur. uentris ſolutionem incidit. Cuz igit̄ diſſinteria laboraret ſentienſq; periculū. wiennā repetere ſtatuit. ſiue moriturus inter ſuos. ſiue q aerem in quo fuerat nutritus cōferre aliquid ad ſanitatē ſperabat. Iter igreſſus cū iam ſtrigoniū preteriſſet. ⁊ in itinere magis ac magis morbo affectus. relicta vxore pregnante. obſignatoq; teſtamēto. in villa q̄ longa dicitur. vi. kal. nouembris e vita deceſſit. princeps liberalitate ⁊ fortitudine darus. qui magna de ſe xp̄iane reipublice ꝓmittere videbatur. Nec minora populi de ſua v̄tute cōceperant pulcerrime ſpei breuitas vite nō ſinit. neq; em̄ biennio toto imperauerat. ſtatura eius ꝓcera fuit. neruoſum ⁊ validū corp⁹. facies terrifica. more gētis eraſa barba. ſupius labrū intōſum veſtem haud ſplēdidam baltheus auro grauis cinxit. nec vnq̄ lateri defuit enſis. corpus eius in alba reconditum eſt.

Concilium Baſilienſe

Concilium Baſilee anno domini. 1438. Ex martini pontificis decreto congregatur. primo tn̄ lente ⁊ ꝑua admodū freq̄ntia. auctoritateq; martini nutritum inde turba plurima cōuenit. ep̄oꝝ ⁊ alioꝝ prelatoꝝ cū quibuſdā cardinalibus qui ab eugenio receſſerāt. videlicz placentino bononienſi. domino antonio veneto. arelatenſi aragonēſi hyſpano cypriano. Et domino iuliano romano cardinali ſancti angeli legato in concilio generali ibi deputato. Animaduertēs eugenius illos congregatos non vacare ad extirpationē hereſis bohemoꝝ ⁊ reformatione eccleſie ob q̄d ordinatum fuit. Tum pontifex ancipiti cura diſtractus. Et quod in bellis vndiq; premeret̄. Et q̄d Baſilienſe conciliū augeri indies cerueret. Concurrentibus eo hyſpanie gallie germanie pannonieq; principibus. Qui omnē reipublice cauſam in arbitrio concilij reponebāt. Illud primo q̄dem bononiam tranſtulit. cardinaliū oīm q̄ ſecum aderant conſenſu. Sed imperator alijq; principes ⁊ prelati qui tum baſilee erant non modo pontifici non obtemꝑauerunt. Uerūetiam eum bis terq; monuerunt vt baſileam ydoneam. a martino celebrādi cōcilij locum delectum. vna cum cardinalibus proficiſceretur. Aliter ſe in eū acturos vt in ꝯtumacem. Eugenius em̄ dubius quid potiſſimū decerneret: miſſo tamen eo legato franciſco capiteliſta iure conſulto pataninoq; equite. qui eius cauſam tueretur. Uerum ſuggeſtionibus philippi mediolanū ducis eugeni⁹ priuatus. ⁊ Amedeus dux ad pontificatum delectus fuit. quem felicem vocarūt. Conciliū igitur pulcerrimū initium habuit. ſed turpiſſimū exitum. ꝓpter ſciſma ſubſecutum. eugenius cognita iniuſticia. Delphinum caroli francoꝝ regis filium cū magno equitatu in baſilienſes cōcitauit. cui⁹ impetu ꝯuentus illico diſſipatus eſt.

Baſilea prouincie helvecie ciuitas ampla clariſſimaq̧. in loco regio extructa. Inde Baſilea dicta. eñ ΒΑCΙΛΙΚΟC. grece regalis ſonat. inde apud grecos ΒΑCΙΛΕΙΑ regnum dicit̄. Vel ob frequentes terremotus quaſi ſine baſe appellata. Quāuis vulgo ferūt ibi latuiſſe baſiliſcū. Et poſt eiꝰ defectonem nomē vrbis reliquiſſe. Hec vrbs rheno abluit̄. ⁊ eā pene mediā diuidit. pōte tñ ſimꝉ vrbis ptes vniūtur. Is fluuiꝰ germanie celeberrimꝰ ex rheticis alpibꝰ oritꝰ. Qui varijs mōtiū impedimentis incitatus. cū rupibꝰ coartat̄. terribili fremitu eluctuat. p̄cipue ꝓpe oppidū Schaffhuſen. ingenti impetu p̄ceps ruit. Et ibi oppido lauffenberg artatus petris. ſpuma albiſſima p̄ fremitu ⁊ colliſione apparet. Tandez atrox ſpumans amplo gurgite ad auguſtā rauricā. vſq̧ et baſileā euoluitur. Et eā in duas ptes diſiūgit. Ciuitati q̄z ac ponti ī occulto inſidiat̄. cū terremotibꝰ ſepenumero quaſſata ſit. Littora eñ rodit. alueos nouos q̄rēs. terrā cauās. vētis ⁊ aq̄s replēs. hos motus excitat. Quāobrē veterē rauricā auguſtā (cuiꝰ veſtigia ſupra baſileā cernūt̄) defeciſſe arbitrāt̄. Cuiꝰ nomē baſilea a deſcriptoribꝰ pꝰea ſortita fuit. Ea vrbs a rheno cōmoditatē magnā hȝ. q2 inō mltā hȝ nauigatōem. vt cū magnis oneribꝰ ad mltas regiones nauigari poſſit Vrſulā q̄z diuā v̄ginē cū ſodalibꝰ a colōia nauigijs p rhenū ad baſileā aſcēdiſſe hiſtorie tradūt. Rhenꝰ aūt ⁊ ſi accolis multa q̄nq̧ dāna īfert. vbertatē tñ glebe affert. Cū h̄ vrbs etate nr̄a latericijs domibꝰ. pulcerrimis edibꝰ. mōſterijs tēpliſq̧ magnificētiſſimis. hoſpitalibꝰ āplis. alijſq̧ vrbiū neceſſarijs cū magr̄ ambitu ⁊ menibꝰ. foſſiſq̧ ꝓfundis exornat̄. hȝq̧ agrū āpliſſimū inter mōtana ꝯſtitutū. q̄ ⁊ frumēti viniq̧ boni feraciſſimꝰ ē. Etq̧ vrbs celeberrima ⁊ āntiq̄ h̄ euenit ī hac. qd̄ ī ceteris āntiq̄s vrbibꝰ (q̄z deſcriptio p̄ceſſit) euenire ſolet. vt reliq̄e ⁊ monumēta q̄dā vetuſtiſſimoꝝ opeꝝ ꝯſpiciāt̄. veꝝ ita ruinis ⁊ terremotibꝰ q̄ſſa ac vetuſtate ip̄a cōſumpta. vt nec eiꝰ figure. nec ad quē vſuȝ fabricata fuerint. quāuis diligētiſſimus ꝓſpector q̄at agnoſcē. Hec tñ mirūimmodū aucta. Et pꝰ terremotū curſus īſtaurata. Nouiſſime nr̄is tpibꝰ bonaꝝ artiū gymnaſio ornata fuit. Piꝰ eñ ſummꝰ pontifex eiꝰ nois ſcd̄s ob loci comoditatē poſt ſuſceptū pōtificatū in ea vniuerſale gymnaſium condidit. ac priuilegijs dotauit. Qui olim in ea vrbe tempore conſilij baſilien-

ſis plura egregie pfecit. Sita ē aūt ī alſacia. cui ꝗndā heluetia nomē fuit. tūc gallici. nūc germanici iuris prouicia. Cū ludouicꝰ delphinꝰ vienēſis in eiꝰ agrū oēm fere militiā gallicā eduxiſſet ingentēqꝫ metū baſilieſibus intuliſſet. ⁊ ſuitēſes ex federe ſocij ciuitati q̄tuoꝛ milia militū letiſſime iuuētutis auxilio miſiſſent. ⁊ acri bello dubio marte pugnatū eēt. De ea pugna illico inferiꝰ mētio fiet. Hꝫ hec inclita vꝛbs duas ptes vt p̄miſſū ē. Maioꝛ hꝫ tres v̄tices. in vno vetuſtiſſimū diue marie extat tēplū ſummū: ep̄alis ſedes auxilio diui heinrici ip̄atoris ſcdi oꝛnatū. In alio canonici regl'ares ad. ſ. leōhardū degūt. In t'cio eccl'ia ſctī petri ſituata ē. Primū q̄ꝫ monaſteriū cū abbacia ad ſctm̄ albanū in acie vꝛbis extat. Inde minoꝛes. auguſtinēſes ⁊ p̄dicatoꝛes in eo loca ſortiti ſunt. Domꝰ itē cruciferoꝝ ⁊ dn̄oꝝ theutonicoꝝ ſpacioſa loca occupāt. Et moniales ad ſctās katherinā ⁊. S. clarā ⁊ mariā magdalenā. Minoꝛ aūt ps vꝛbis celeberrimū hꝫ monaſteriū carthuſienſiū. ⁊ eccl'ias theodoꝛi ⁊ ſctī nicolai ac alias baſilicas. In hac q̄ꝫ vꝛbe multe ſctōꝝ reliq̄e ſūt ac oꝛnatꝰ varij q̄bꝰ deco

Friderico poſtea ro. ip̄atoꝛi amedeꝰ dux ſabaudie quē clerꝰ apd̄ baſileā ꝯgregatꝰ eugenio (rata exiſtit q̄rto a ſummo pōtificatu pōtificato poito in illꝰ locū ſuffecerat felicēqꝫ papā q̄ntū vt p̄miſimꝰ vocauerat filiā quā domi habebat viduā iuuenē ⁊ forma p̄ſtātē in m̄rimoniū obtulit. ſilꝫ dotis noīe auri nūmū ducēta milia. ſi eugenio relicto ſe petri ſucceſſoꝛē appellaret. hoꝛruit ceſar minimeqꝫ ſacro ſuo eccl'ie ſacra fedare voluit. atꝫ ad ſuos ꝯuerſus. vēdere inq̄t alij pōtificalia ſolēt. hic libēter emat ſi reperiat venditoꝛem.

Leonellꝰ eſtēſis ferrarie marchio p̄mogenitꝰ ex Stella nobili adoleſcentula pellice ſuſceptus. patre Nicolao apud mediolanū defuncto in ferrarienſi regno ſuccedēs regnauit annis. ix. vir certe magne hūanitatis ⁊ prudentie ac liberalitatis inſignis. necnō ⁊ bonaꝝ litteraꝝ egregie doctus. qui regnū pace ⁊ iuſticia gubernauit. ⁊ vꝛbē ferrarienſem muris nouis ex parte padi cingere cepit. ⁊ plura edificia ſuperbiſſima in vꝛbe erexit. ⁊ vias ⁊ plateas ſtrauit. Monaſteriū ſctē marie oꝛdinis ſctī dominici erexit ⁊ ſe poſt moꝛtem ibi ſepeliri fecit. Hic iohannis frāciſci ganzage mantuani filiā duxit vxoꝛē. ex qua nicolaū vnicū filiū mire pulchritudinis ſuſcepit. cuius tutelam ⁊ regni curā boꝛſio moꝛiens cōmiſit.

Albertus auſtrie dux p̄dictus anteq̄ romanū ſuſcepiſſet imperium in iudeos deſeuiens eos omnes i ſua ditione occidi iuſſit qui nollent ad xp̄m verū ⁊ ſingularē deum conuerti. multi metu baptiſmum ſuſcepere. Ex quibus vnū fridericus anteq̄ imperaret in cubiculū ſuū accepit. eūq̄ cū eſſet ſibi coetaneus dilexit. Is poſt aliquot annos penitentia ductus ad iudaicam fidē ſeſe reuerti ſtatuiſſe dicit. fridericus contra ſuadet ne viam vite deſerat. Cūq̄ verba ſua nil proficerent theologos ex vienenſi ſcola accerſit qui iuuenem inſtruant. addit p̄ces addit lacrimas. promittit minat̄. Poſtremo vbi fruſtra ſeſe niti cognouit inuitus iuuenem in iudicium requiſitū tradidit. ille ad ſuppliciū ductus nullis obſtrictus vinculis (ſic eīn petierat) vt pyram ardentem vidit hebrai cū carmen incipiens in medias flāmas intrepidus ſe ꝓiecit atq̄ ibi cant⁹ exuſt⁹ ē.

Animaduertit religioſus quidem p̄dicator ex ordine predicatoꝝ albertū ceſarem Ladiſlai patrem. qui ſermonē ſuū vienne audiret ſomno grauatū eſſe atq̄ altiori voce. quero inquit ex vobis qui aſtatis. ſaluari ne principes poſſint? Cūq̄ rem dubiam ⁊ admodum difficilem reddidiſſet. iamq̄ rex excitatus attē/tiſſim⁹ eēt appagete appagete ait. nāq̄ ſi baptiſati p̄ncipes ac in cunabulis moriant̄ nō ē deſperata eoꝝ ſal⁹.

Paulus vergerius

Petrus paulus vergerius patria iuſtinopolitanus ph̄s ⁊ orator ac iuris cōſultus. nenō ⁊ lingua greca latinaq̄ vir eruditiſſimus Chriſolore bizantini ph̄i auditor ⁊ carrarienſium principū olim familiariſſimus ꝑ hoc tempus predictis virtutibus celebratus magno fuit in precio. qui cum eloquentiſſimus haberet̄ inter cetera hiſtoriam ſatis elegantem de geſtis carrarienſiū dn̄oꝝ edidit. ⁊ de ingenuis moribus libellū. ⁊ in diui hieronimi laudē cultiſſimas orationes compoſuit ⁊ alia multa.

Mapheus phegius patria laudenſis vir doctiſſimus. orator ⁊ poeta nō vulgaris. martiniq̄ pape datarius ob dicendi elegantiā rome floruit. qui aliquot editis libellis partim metro partim oratione ſoluta magnā laudē ſortit⁹ ē. Inter quos tredecimū eneidoꝝ librū in verſu heroico compoſuit. Eius quippe procuratione ⁊ impenſa reliquie ſancte monice ex hoſtia tiberina romā tranſlate ſunt. ⁊ eiſdem capellā atq̄ ſepulchrum miro artificio ſuo ſumptu extruere fecit. vbi ⁊ corpus ſuum in ea capella ſepelire voluit.

Franciſcus barbarus patricius venetus criſolore in grecis lr̄is diſcipulus excellentiſſimi ingenij vir: ob doctrinā ⁊ dicendi promptitudinem ⁊ reipublice adminiſtrande prudentiam laudatiſſimus habitus eſt. Hic cū eruditiſſimus eſſet pulcherrimū librum de re vxoria ac epiſtolas ornatiſſimas edidit.

Leonbardus quoq̄ iuſtinianus vir magni ingenij vtriuſq̄ lingue grece ⁊ latine peritiſſimus. Inde q̄dam greca in latinū conuertit vtpote cimonis ⁊ luculli vitas. Hic bernbardum iuſtinianum filiū genuit doctrina ⁊ prudentia conſimilem.

Carolus aretinus poeta grece latineq̄ lingue vir eruditiſſimus atq̄ eloquentiſſimus frāciſci philelphi emulus hiſdem temporibus floruit. qui tū metro tū ſoluta orōne multa compoſuit. ⁊ quedā e greco conuertit. quā ob rem a florentino populo in ſuū cancellariū vocatus immunitatis beneficiū conſecutus ē.

Caietanus patria vicentinus patauinus canonicus theolog⁹ ⁊ ph̄s ſui t̄pis p̄cipuus in patauino gymnaſio tū legendo tū diſputādo principatū obtinuit. ⁊ idō accuracius ſuꝑ octo libris phiſicoꝝ ꝯmētat⁹ eſt. ⁊ ſuꝑ libris de anima ⁊ de celo ⁊ mundo ac alia ꝯpoſuit.

Concilium florentinum

Concilium florentie anno dn̄i. 1439. ab eugenio pōtifice cōtra baſilienſe celebrat̄. Mortuo eīn ſigiſmundo impatore a quo baſilienſe concilium in/crementum habuerat. creato alberto duce auſtrie cōcilium ferrarienſe eugenij nomine cardinalis ſancte crucis inchoauit. Eo ꝓficiſcit̄ ⁊ eugenius eo ꝙ aduentare impatorē conſtantinopolitanū Io. paleologum intellexerat. Is ferrariā ingrediens non aliter ſuſceptus ab eugenio eſt ac romani impatores ſuſcipi conſueuerant. Uerū cū peſtis ferrarie inoleuiſſet florentiam tranſferre conciliū placuit. ibi habito ſepius conuentu diſcuſſaq̄ grecoꝝ ⁊ latinoꝝ contentione tandē eo ventū eſt vt greci rationibus victi faterent̄ ⁊ ſpiritumſanctū a patre filioq̄ ꝓcedere. vtq̄ in azimo ſine fermento triticeo pane corpus xp̄i conſe/crarent̄. ac purgatorij locū eſſe crederent. Poſtremo v̄o vt faterent̄ romanū pontificē verum xp̄i vicariū petriq̄ legittimū ſucceſſorē primū in orbe locū tenere. cui ⁊ orientalis ⁊ occidentalis ecc̄ia merito pare/ret. Abeuntibus aūt grecis. 22. nouembris re hoc modo compoſita gaudentes in patriam rediere. Armeni etiam cum fide noſtra conuenere. Preterea vt patres augēdo baſilienſe conciliū infirmaret. Eodē tē/pore decem ⁊ octo cardinales creauit. Quoꝝ de numero fuere duo greci rutenus ⁊ nicenus vt eoꝝ auctori/tate grecorum natio in fide contineretur. que haud ita multo poſt in antiquos mores recidit.

Philippus mediolonēſiū dux. occupata genua vrbe. magnū exercitū inter foꝝ cornelij liuijq̄ʒ forū cōtinebat. Quapꝛopter ſuſcipit aduerſus eū a florētino pplo bellū. qđ vſq̄ʒ ad obitū eiuſdem ducis durauit. annis. ſ. xxv. Inſida tñ nonnūq̄ʒ ꝛ inſidiaꝝ plena pace intercedente.

FRancia añ hec tpa diu in floꝛe. nūc in meroꝛe fuit. Cū illud regnū floꝛētiſſimū ſupꝛa modū per heinricū regem anglie vaſtat. poſtq̄ʒ aūt alios bello deturbauit. nō ſine grandi iactura ſuoꝝ infeliciſſime vitam finiuit. Joannes quoq̄ʒ dux burgūdie hoc regnū eque lacerauit q̄ breui poſt occidit ꝛ maloꝛum multoꝝ occaſio extitit. Cardinalis ſancte crucis tandē pacem cōpoſuit. quā burgundi acceptarūt. Anglici non conſenſerūt. verū ioannes burgūdie dux poſt terugas initas cum ſacramentū ambo diuiniſſimū ſumpſiſſent. in conſpectu regis francie atrociter occidit. ideo mala ſuccedunt tempoꝛa per regiones francie.

Duo amantes

DUo amantes hijs diebus in ytalia fuerūt. Miles vnus eurialus noīe Sygiſmūdi impatoꝛis. curialis pcipuus. Et lucrecia in ſenēſi ethrurie vrbe. ambo decoꝛi. amboq̄ʒ ſpecioſiſſimi. Veꝛ lucretia mira pulcritudine pꝛecellens. Res acta ſenis eſt dū ſygiſmundus illic degeret. Hij nāq̄ʒ ceco amoꝛe adinuicez ſolo viſu exarſere. Et tandē ad cōcupitū finē puenere. Et cum ibidem p aliquot temp⁹ dies ſuos deduxiſſent. ob ceſaris abſentiā facta fuit ſepatio. Ex qua tātā vterq̄ʒ contraxit triſticiā. q lucrecia poſt longas lacrimas egritudinē incidit. Et q: coꝛ ſuū aberat inter bꝛachia matris indignantez exalauit aīam. Eurialus vo poſtq̄ʒ obiſſe verū amatoꝛē cognouit. magno doloꝛe pmotus. cōſolationē vllaz admiſit niſi poſtq̄ʒ ceſar ex ducali ſanguine virginem caſtiſſimā ſibi matrimonio coniūxit. Ex quoꝝ exemplis monētur. vt temperatis motib⁹ ſtudeant. Qui eñ nūq̄ʒ ſenſit amoꝛis ignem aut lapis eſt aut beſtia. Iſſe nāq̄ʒ per deoꝝ medullas non latet igneam fauillam. hoꝛum hiſtoꝛiā pius pon. ante pontificatum pulcre deſcripſit.

De aduentu Delphini in alſaciā. tpe concilij baſilieñ.

UEnit per hos dies ludouicus delphinus vieneñ. ac pꝛimogenitus regis francie. cuz magno exercitu infra limites imperij. Oppidumq̄ʒ obſidione cinxit. Cui nomē eſt mons belligradi. quod ab impio comites de wirtenberg habēt i feudū. Ibi cum aliquādiu delphinus maneret. cū caſtellanis tandē conuenit. vt ſibi ad certum tempus oppidum traderet. Quo lapſo id libere reſtitueret. Nam aliter vi decreuerat expugnare. vt locum haberet in quo moꝛari poſſet. quia non decebat regis filium in campis degere abſq̄ʒ tecto. Poſtq̄ʒ aūt delphinus belligradi potitus eſt. famā vndiq̄ʒ aduentum ſuū publicauit. ſ; non vno modo apud omnes. Apud aliquos nāq̄ʒ ſe in auxiliū nobilitatis veniſſe pꝛedicabant. tanq̄ʒ in germania p comites eſſet oppꝛeſſa. Apud alios vo vocatum ſe dicebat per romanoꝝ regem cōtra Swicenſes. nōnullis aūt ſe velle vendicare iura domus francie ſe aſſeuerebat. que vſq̄ʒ ad rhenū pꝛotendi dicebat. Ex hac cauſa vrbem argentinā obſeſſurū ſe affirmabat. dicebat ꝛ ppter ducem ſygiſmūdū ſe veniſſe. Et hos rumoꝛes vbiq̄ʒ publicari ſtudebat. Non q ita eſſet. ſ; q fauoꝛem ob eam cauſam ſeſe putabat habituꝝ. De delphini exercitu varia dicta ſunt. qui minoꝛa pꝛobant quinq̄ʒ. ꝛ. xx. milia cenſent eſſe. Concoꝛdatū eſt inter delphinū ꝛ alſacieñ. quinq̄ʒ ꝛ. xx. milia hominū ex ſuo exercitu p hyemez in oppidis alſacie recipi debere. ipſeq̄ʒ delphinus ꝛ thuriceñ. ꝛ alijs obſeſſis ferre opem pꝛomittūt. Veniebant iam delphini gentes q̄ vulgo vocantur armeniaci in ſubſidiū quoddā caſtelli. quod ſwiceñ. ppe baſileam obſidebant. ſuiceñ. vt hec ſenſerunt non expectatis hoſtibus obuiam pergunt. pꝛimaſq̄ʒ armeniacoꝝ turmas incidūt. ſtragem dāt. plurimoſq̄ʒ neci pꝛebent. armeniaci vo retro pedetenti fugientes ad maioꝛē exercitum ſe recipiūt. Illi ſanguinis cupidi ꝛ auidi victoꝛie dū gloꝛiam querunt. ppꝛiam ſalutem amittunt. Ventuz eſt ad hoſpitale ſancti iacobi quod vix ſtadijs quatuoꝛ a baſilea diſtat. ibi vniuerſa multitudo armeniacoꝝ in ſuiceñ. irruit. Nonnullis ante poꝛtas baſilieñ. poſitis qui exeuntes obſeruarent cederentq̄ʒ. Cōmittitur atrox ꝛ miſerabile plium. Caduntq̄ʒ ex vtraq̄ʒ parte q̄ʒplurimi. pꝛelium a pꝛincipio diei vſq̄ʒ ad finem tractum eſt. Ad extremuz non victi ſuiceñ. ſ; vincendo fatigati. victoꝛia lugubꝛis armeniacoꝝ fuit. Campuſq̄ʒ liber eis māſit. nō virtute. ſ; multitudine ſupantibus. Ex armeniacis dicūt aliqui plures ſtratos eſſe q̄ʒ ex ſuiceñ. Magna cedes equoꝛum fuit. plures theutoni dum ſuiceñ. vlciſci volūt vitam amiſerūt. Dum hec agūtur rex romanoꝛuz oꝛatoꝛes ad delphinū mittit. epiſcopum auguſteñ. ꝛ ioannē de aych doctoꝛem. nonnulloſq̄ʒ milites perſcrutatum. Quid cauſe ſit quod imperiuz cum exercitu ſit ingreſſus. Redeunt oꝛatoꝛes ꝛ cum his delphinus ſuos ad regem deſtinat q̄nq̄ʒ viros pꝛeſtantes. Interim ex parte concilij baſilieñ. cardinales duo arelateñ. ꝛ ſancti calixti pluresq̄ʒ alij doctoꝛes delphinū adeūt. Et cum hijs ciues baſilieñ. depꝛecanturq̄ʒ neue concilio vel ciuitati nocent. Is rurſum ſuos baſileam cuz hijs nūcios mittit. Qui habuerunt diuerſos concoꝛdie tractatus. Nam ꝛ oꝛatoꝛes felicis pape ac ducis ſabaudie totiuſq̄ʒ ſuiceñ. factōis illuc ꝯuenerāt. Oꝛatoꝛes qui Nuremberge fuerunt dixerunt delphinū vocatu regis contra ſuiceñ. veniſſe. Tandem cū deuaſtationem in alſacia peregerunt. non ſine nece ſuoꝝ ad ppꝛia reuerſi ſunt. Anno domini. 1444.

Sic per derum illuditur Deo et hominibus.

BRixia olim nobiliſſima cenomanoꝝ galloꝝ ciuitas. Et nũc q̃dem inter ceteras lombardie vrbes ad modũ potens. antea hec tpa. vi. ydus marcij in venetoꝝ manus deuenit. Hui⁹ cã fuit q̃ philippus dux quẽdam virũ peſſimũ ibidẽ vectigalibus p̃fecerat. Qui intollerabilia ciuibus imponẽs. ꝓpter quod brixiaȝ laceſſiti venetis ciuitatẽ obtulere. Suſceptaq̧ brixia cardinalis q̃ȝ ſancte crucis vltro citroq̧ ſepi⁹ nũcijs tranſmiſſis. Tandẽ pacẽ ea ꝯditione inter philippũ ꝛ venetos cõpoſuit. vt brixiã veneti. et oppida brixianoꝝ cremonenſiũue. q̃ antea ipi ꝛ mantuan⁹ marchio ceperãt retinerẽt. Inſup ꝛ bergomũ eiuſq̧ agrũ legatus ex ſedere ipis venetis deſignauit. hac etiã cõditione. ne ſocios venetorũ florẽtinorũq̧ bello laceſſeret. Inde veneti tantã gl'iam ꝛ vtilitatẽ ꝯſecuti ſunt. Deinde arx vi ꝛ machinis vix eſt expugnata. Deinde bellũ lucenſe a florẽtinis ſuſcipit̃ q̃d p̲ annos tres maximo cũ vtriuſq̧ ppl'i dãno ꝓtractũ fuit.

Coſmas Mediceus ciuis florentinus

COſmas mediceus florentinus potẽtiſſimus ciuis. Qui e florẽtia pulſus. Cũ anno dñi. 1452. in vrbẽ reuocatus eſſet. gubernatõem oẽm reipublice ſtatim reformare fecit. Vñ ꝛ multos alterius aduerſe factionis in exiliũ egit. fuit em̃ apud florentinos ciuis primarius. om̃iq̧ nõ ſolum apud ytalos ſ̃ forte et apud exteras nationes opũ affluentia prim⁹ habitus ẽ. Verũetiã prudẽtia humanitate. liberalitate. bonorũue artiũ ꝛ p̃ſertim hiſtoriaꝝ p̃ſtantia oẽs ſup̲auit. Tãta fuit hui⁹ diuitiaꝝ abũdantia vt ſuo auxilio frãciſcus sforcia mediolanẽſiũ ducatũ obtinuerit. Multa quoq̧ eccl'iaſtica edificia cultiora reddidit. Et in primis celebre monaſteriũ apud feſulas nõ longe ab vrbe florẽtina ordinis canonicoꝝ regnlariũ extruxit. aliud etiã intra vrbẽ in honorẽ btĩ marci euãgeliſte ꝑdis ſancti Dñici a ſolo edificauit. In q̃bus bibliothecas extruxit adeo ſup̲biſſimas. vt om̃es ſup̲ent in ytalia. libris notabilib⁹ in diuerſis facultatib⁹. nõ ſolũ latinis ſ̃ ꝛ grecis. q̃ fuerant Nicolai de nicolis viri ſtudioſi lingue vtriuſq̧ periti illã exornans. alia quoq̧ ea in vrbe extruxit monaſteria ꝛ priuata edificia. Et nõ longe a domo habitationis monaſteriũ ſeu canonicatũ p̲magnificũ edificauit in honore diui laurẽtij. Que op̲a viri magnificentiã p̃ ſe ferũt. Porro cũ ſic annis multis vixiſſet. Relicto filio petro virtutis paterne imitatore. anno domini. 1464. kal'. auguſti defunctus ẽ. in bona ſenectute. apud ſctm̃ laurentiũ conditũ cũ hoc titulo. Coſmas medices patrie pater. laurentius ex filio petro nepos omnes auitas virtutes atq̧ diuitias reuiuiſcere fecit.

Nicolaus euboicus

NIcolaus euboicus ſagũdinus ep̃s latine ꝛ grece lingue atq̧ elegantie p̃nceps laudatiſſim⁹ habet̃. Qui in freq̃nti florẽtino cõcilio medius aſſiſtẽs multis ꝛ eruditis viris audientibus diſputantiũ v̾ba atq̧ ſentẽtias tũ grece tũ latine ꝓlatas mira celeritate ꝛ adeo accomodate referebat vltro citroq̧ in vtraq̧ lingua fideliſſime ꝛ ſummo ornatu reddebat.

AMbroſius florentinus ordinis camaldulẽſis general' abbas theologus inſignis latine greceq̧ lingue accurate doctus. ꝛ bonis omnibus diſciplinis ornatus in eo cõcilio clarus habetur. inter cetera ſui ingenij monimenta. Diogenũ Laerciũ de morib⁹ ꝛ vita philoſophoꝝ ad Coſmũ medicũ e greco latinũ fecit. Alia quoq̧ opuſcula docta cõpoſuit.

IOannes Tortellius natione aretinus romani põtificis ſubdiaconus ꝛ cubicularius. ac nicolai poſtmodũ pontificis ꝯtubernalis ꝛ ſtudioꝝ ſuoꝝ intimus comes grecis latiniſq̧ l'ris ac theologicis nõ mediocriter doctus. hac tempeſtate floruit. Qui inter cetera ſtudioꝝ ſuoꝝ op̲a deſcribendi rõne opus p̃clarũ edidit. Et ortographiam ſuis l'ris ornat. Athanaſij quoq̧ vitã ad eugeniũ papã in latinũ tranſtulit. Et appianũ hiſtoricũ aduerbũ interpretatus eſt.

Antonius cermiſanus medicorum monarcha

ANtonius Cermiſan⁹ medicine monarcha. qui lectioni ordinarie padue lõgo tempore p̃fuit. Quẽ ſequẽtes miris extollũt laudibus. fuit homo hilaris ac iocũdus debite carnoſus cõplexionem a deo ſibi donatã optimã habẽs. q̃ in ſenectute maſculos pulcerrimos poſt ſe reliquit. primus ex mente aboali caſum in terminis more iuriſcõſultoꝝ aperuit. Conſiliaq̧ ex viſcerib⁹ Auicẽne ad omnes egritudines poſteritati reliquit. Diem clauſit extremũ. anno legi gratie 1441. viceſimaquarti auguſti. ſepultus apud ſanctum Antoniũ padue.

Bartholomeus de montagnano medic⁹

BArtholomeum montignanũ philoſophũ ꝛ medicũ celeberrimũ etas iſta attulit. Qui multarum rerum cognitione ꝛ ſcripturarũ ſubtilitate ceteros ſua etate phiſicos ſuperauit. Q̃d pulcre libri de cõſeruatione ſanitatis a ſe editi oſtendũt. Adiecitq̧ his ꝛ cõſilia in medicinis de p̲ticularib⁹ egritudinib⁹ a capite vſq̧ ad pedes. Siľr de balneis. de mõ ꝯponẽdi medicinas. Et antidotariũ i cõſilijs. ꝛ alia multa.

HVgo quoq̧ Senenſis vulgatiſſimus medicus. per hoc ipſuȝ tempus diuina quadam ingenij ꝛ medendi gratia. om̃es qui ante illum in ethruria floruerunt excelluiſſe creditur. Qui ſuper primo Auicennie ꝛ Aphoriſmis Hyppocratis ꝛ Tegni Galieni. Et conſilia vtilia ſcripſiſſe dicitur.

Nicolaus de Tolleto ordinis heremitarum

NIcolaus Tollentinas eremitarũ ſancti Auguſtini pr̃. qui anno dñi. 1294. obierat hoc anno. 1446. frequẽtiſſimꝰ miraculis clarus ab eugenio pontifice (toto aſtãte pplo romano omniq; cardinaliũ cetu) ſctõꝝ ꝯfeſſoꝝ nũero aggregatur. Uoluerat tñ ioannes. xxij. pontifex q̃ de eiꝰ ſanctitate pcipuã habuerat noticiam. hũc ei honorẽ impẽdi. ꝗ multis belloꝝ ſciſmatũq; turbinibus vexatus. ac etiã morte ꝑuentus. id hãc ad vſq; diẽ dilatũ ẽ. Is ſanctꝰ ex pyceno oppido qð ſancti angeli nũcupatꝰ ſb firmana ciuitate mr̃e ancita. pr̃e cõpagno mediocribus parẽtibꝰ natꝰ. adultus factꝰ corpus ꝛ aĩam dño ꝯſecrauit. In adoleſcẽtie p̃mordijs mũdo renũciãs ordinẽ heremitaꝝ beati auguſtini complexus ẽ. inde mltis ieiunijs vigilijs vberibus corpuſculũ afflixit. ꝛ cõtemplationi ſe totũ dedit. oĩs eiꝰ s̃mo aut rarus aut cũ opus erat de moribꝰ. de religione. de pietate. de mundi ꝯtemptu. vl̃ de amore dei fuit ꝛ celeſti patria. cilicio circuloq; ferreo ſubtrito vtebaƭ. q̃bus carnẽ ſuã plurimũ macerabat. diabolicas etiã tẽptatiões ptulit. in eo q̃z ꝓphetie ſpũs fuit. ad eũ multi langueñtes. nõnulliq; malignis vexati ſpiritibꝰ ducti curati ſunt. triginta ãnis tolentino in cõuentu pmanẽs. nũq̃ carnes oua piſces aut alia pinguia ſanitatis aut infirmitatis tpe reptus ẽ comediſſe. Cũ q̃dã nocte diu in orõne pſtitiſſet. in cella ſua obdormiẽs vidit i ſomnis ſydus clariſſimũ ſitu non altũ. e loco natiuitatis ꝓgrediẽs qð poſt oratoriũ chori in tolleto terminũ habuit. cognoſcẽs p hoc ſe emigrandũ. in eo loco ſepulturã elegit ad inſinuandũ claritatẽ ſanctitatis eiꝰ. Sicq; ſanctiſſimꝰ vir celo receptus ẽ. huiꝰ aũt feſtiuitas decima die menſis ſeptembris celebratur.

Laurẽtius vallenſis

LAurentius vallẽſis vt aiũt canonicus. nõ minꝰ pħus ꝛ theologus q̃ rhetor ꝛ grãmaticus. hoc tpe clarus extĩs. ad ioannẽ tortelliũ amiciſſimũ ſuũ Elegantiaꝝ libros ſex ex neapoli dedit. quibus nil vtilius excogitari potuiſſet. Scripſitq; in dialeticã ꝛ in q̃ntilianũ cõmẽtarios digniſſimos. Epl̃as q̃z pauli ſuo mõ in latinũ vtit. Homeꝝ inſup ꝛ herodotũ ac thucididem grecos latine loqui docuit. Nonnulla etiã alia acri cura ac diligentia conſcripſit. inuectiuas etiã aduerſus multos cõpoſuit.

MAtheus palmerius natione florẽtinus hiſtoricus ꝛ pħus ac orator diſertiſſimꝰ. ipis q̃z tpibus viguit. Et inter preclaros viros in cõcilio florẽtino annumeratus fuit. Chronicã euſebij de temporibus quã diligẽtiſſime emẽdauit. Et ab anno domini quadringenteſimo quadrageſimoſecundo vſq; ad annũ. 1448. ipe perfecit.

Blondus hyſtoricus

BLondus flauius forouiuẽſis vir doctiſſimꝰ. ꝛ dicẽdi grã gratiſſimꝰ eugnijq; põtificis ſecretariꝰ digniſſimꝰ. ꝗ ipo tpe eas ob res multo habitꝰ ẽ in ꝓcio. Qui ꝑter orõnes ꝛ epl̃as innumerabiles a ſe editas. maximã gloriam ytalie cõtulit. q̃ p̃ ceteris latentẽ ſup̃ mille annos hiſtoriã tanta attigit diligentia. vt duobꝰ ꝛ. xxx. libris. eandẽ diffuſe ornateq; oñderit. Nã omne ne dũ ytalie ꝗ totius olim romani imperij ꝓuinciaꝝ regionũq; ſtatũ ppulere deſcripſit. Indeq; de roma triũphante libros. x. Et de roma iſtaurata libros. 3. ac de ytalia illuſtrata libros quaſi. 13. ac alia mlta. Quinq; hic poſt ſe reliquit filios bonarum litterarũ feraciſſimos. nec patri inferiores.

Guarinꝰ veronenſis

GUarinus veronẽſis criſolare bizantini diſcipulus grãmaticus. ꝛ orator ac pħus eruditiſſimus. grece latine lingue facũdiſſimus. ferrariãq; legendo docendo et cõponendo cũ infinitam pene diſcipuloꝝ turbã ad ſe erudiendã traxiſſet. maximũ laudis preconiũ ꝓmeruerit. Tandem venetijs poſtea ferrarie. ꝛ victorinus mantue publico ſalario võti. mltos in vtraq; lingua erudire ceperũt Inter q̃s etiã mantuani ꝛ ferrariẽſes p̃ncipes fuere. Hic guarinꝰ cũ eẽt ingenij excellentiſſimi grãmaticales regulas vtiliter i ordinẽ redegit. indeq; ſtrabonis geographi europã. ꝛ vitã q̃rũdam ex plutarcho greco latinas eloquẽtiſſime fecit. hñtur eñi ipius cõplurime elegantiſſime orõnes ꝛ epl̃e a ſe edite. Deficiens tandẽ in ſenectute bona. ferrarie apud carmelitas ſepulcro marmoreo. inſigni decorato epigrãmate ſepelitur.

GEorgiũ Trapezuntiũ virum doctiſſimũ ꝛ apoſtolicum ſecretariũ cum bis floruiſſe conſtat. q̃ ab eugenio pontifice rome publico gymnaſio vocatus. mltis annis hyſpanos gallos germanoſq; viros preſtantiſſimos vna cum ytalicis oratoriã ꝛ poeticam docuit diſciplinas. Rhetoricã conſcripſit ꝛ alia.

GRegorius tiphernas rhetor vtriuſq; lingue eruditus ſtrabonis aſiam in latinũ conuertit. Ioannes quoq; auriſpa ſecretarius apl̃icus rhetor luculentus in precio fuit. ꝛ quedam cõpoſuit.

ANtonius guaynerius natione papienſis medicus celebratus. hec ipſa tempora ſuo ingenio ſuaq; iſigni doctrina clariorem reddidit. Qui in medicinis compoſuit de febribus. de ſtomachi egritudinibus. de matrice. de artetica ꝛ iucturis. ꝛ calculi paſſione tractatus cõpoſuit. Feruntur ꝛ ipſius de fluxibus de pleureſi. de peſte ꝛ aliqua alia compoſita laude digna.

Anno mundi. 6646. Anno xp̄i. 1447.

NIcolaus quintus papa. Thomas ſarzanus antea vocatus. a ſarzana oppido lucenſ agri. humili loco ꝛ familia natus. mr̄e andreola. pr̄e bartholomeo phiſico. pōtifex oīm cōſenſu creatur pridie nonas marcias. M. ccccxlvij. Uir certe tāto principatu doctrina comitāte liberalitate magnificētia digniſſimus. Laudat̄ eñ eius liberalitas qua in oēs vſus ē. maxime erga litteratos q̄s ꝛ officijs curialibus ꝛ bñficijs mirifice iuuit. Eos premijs ad cōponenduꝫ ꝛ aduertendos grecos auctores in latinū ita perpulit. vt lr̄e grece ꝛ latine. q̄ ſexcentis iam antea annis in ſitu ꝛ tenebris iacuerāt. tū demū ſplendorē aliquem adepte ſint. Miſit ꝛ lr̄atos viros ꝑ omnē europiā. quoꝝ induſtria libri conquirerentur. qui maiorū negligentia. ꝛ barbaroꝝ rapinis perierāt. Hic cū oīm virtutum ornatiſſimus eſſet. Et in deū ac hominē bene meritus. vno eodemqꝫ anno ꝛ ep̄atum bononienſem ꝛ cardinalis dignitatē ꝛ pontificatuꝫ adeptus ē. Qui cū pontificatū inijſſet p̄ter ſpem oīm. mūdi principes habuit fauorabiles. Ido motus felix hortante etiā friderico ceſare pontificatu ſe ſponte abdicauit. Qua ex re galerum cardinalatus ei trāſmiſit. Et legatū germanie ↄſtituit. Ea cōcordia ne dū populus ro. ꝛ etiā totus mūdus a tanta ſeditione liberatus admodū letatus ē. Et fridericus imꝑator creatus vna cū leonora cōiuge ꝑ corona accipienda romā cōceſſit. Et ab ipo coronā ꝛ bñdictionē acceperūt. Multa etiā glorioſus hic pontifex in vrbe ꝛ extra edificia magnifice ꝛ ſplendide edificauit. in vrbe edes pontificias apud ſanctā mariā ad p̄ſepe. Reſtituit ꝛ templum ſancti Stephani. a fundamētis erexit ſancti Theodori tēplū. pantheū in medio vrbis poſitū. M. agrippe opus plūbeo tecto reſtituit. In vaticano aūt ꝛ pontificias edes in hāc formā quā nūc cernimus redegit. Et muros vaticani prealtos ꝛ latos inchoauit. Et molē ingenteꝫ quibus coherceri hoſtes poſſent. ne edes pontificis ꝛ beati petri templū (vt antea ſepe factū ē) diriperent̄. Extant adhuc vaſa aurea ꝛ argentea. cruces gēmis ornate. ꝛ ſacerdotales veſtes cū mitra pōtificia. q̄ hoīs munificentiā oſtendūt. Libros ꝑpulcros auro ꝛ argento redimitos magne multitudinis (cum adhuc imprimendi ars non ꝑdijſſet) ſuo iuſſu exſcribere fecit. Elemoſinas multas in pauperes ꝛ v̄gines inopes erogauit. auaricie adeo expers fuit. vt neqꝫ officiuꝫ vendiderit neqꝫ beneficiū ſimoniaca prauitate vlli collocauerit. Gratus erga ſe meritos. amator iuſticie. pacis auctor ꝛ cōſeruator. iubileū habuit. beatum quoqꝫ bernardinū ordinis minoꝝ in ſanctos retulit. Tandem ſiue tedio animi quo maxime cruciabat̄ poſt captam cōſtantinopolim a turcis. ſiue febre ꝛ podagra. qua potiſſimū vexabatur. pōtificatus ſui anno octauo. M. cccclv. morit̄. Sepeliturqꝫ in baſilica petri. honorificētiſſima pompa. cum inſigni epitaphio

Linea ſummoꝝ pontificū

Nicolaus quintus

Calixtus tercius

Anno mundi. 6656. Anno xp̄i. 1455.

CAlixtus tercius papa. natione hyſpanus ex valentia ciuitate. patre ioanne. matre franciſca. generoſ parentibus natus. alphonſus cognomento borja antea vocatus. libere educatus. Sexto ydus aprilis hoc anno iam decrepitus cardinaliū ſuffragijs pontifex creatur. Uir certe magni conſilij ꝛ vtriuſqꝫ iuris ꝑitus doctor. Et alphonſi regis ſecretarius. Pontificatu ſuſcepto. Caliſti nomen de more ſuſcipiēs bellū turcis ſtatim indixit. Id ſe ante pontificatum vouiſſe oſtendens ſuo cyrographo. ad id perficiēdum predicatores per totam europam ſtatim miſit. qui omnes xp̄ianos in turcos animarēt. Et ſuis opibus eā adiuuarent. Ex hijs autem facultatib⁹ ad ſexdecim triremes rome edificatas in hoſtē miſit. patriarcha aquilegienſi p̄fecto. qui triennio maritima hoſtiū aſianoꝝ vexauit. Inſulas quaſdam cepit. ac magnas calamitates hoſtibus intulit. Alphonſus aūt rex ꝛ burgūdie dux crucis ſignū ſuſcipientes. ituros ſe in hoſtē ꝓfitebantur. vel armatos milites miſſuros. ſacerdotibus interea aliquot dierū ſupplicationes decreuit. Mādauit preterea vt aſſiduo rogatu deus flecteretur. In meridie campanis ſignum dari fidelibus. vt orationibus eos iuuarent. qui contra turcos continuo dimicabant. Ea de cauſa officium transfigurationis domini noſtri iheſu chriſti ipſe ordinauit. Iuſſitqꝫ eo modo atqꝫ cum hijs indulgētijs celebrari quibus celebritas corporis chriſti in precio habetur. Et ꝓpterea ad vſum caſſanū perſarum ꝛ armenie principē ad reges Tartarorum Ludouicum bononienſem ordinis ſancti franciſci fratrem miſit. Cum multis ꝛ magnis mūeribus eos in turcū excitans. qui perſuaſu hominis magnas turcis calamitates intulere. Pontifex quoqꝫ ad tranſigenda negocia pontificia animū adijciens beatū Uincentiū hyſpanū cōpatriotam ſuū. Et beatū cadimūdū anglicum in ſanctos retulit confeſſores. Calixtus autem in omni vita integerrimus cum elemoſinas xp̄i pauperibus frequentes dabat. in victu parcus. in ſermone modeſtiſſimus. Moritur pontificat⁹ ſui anno tercio menſe tercio. die decimoſexto. Reliquit centum ꝛ quindecim milia nūmum aureorū. quos in vſus bellicos contra turcos cōperauerat. Sepeliturqꝫ in vaticano ad ſiniſtram baſilice ſancti petri in tēplo rotundo. quod ſancte Marie de febribus dedicatum eſt. Nicolai impenſa antea reſtitutum.

Linea imperatoꝝ Fridericus tercius.

FRidericus eius nominis tercius impator Erneſti ducis auſtrie filius. Auſtrie. ſtirie. carinthie dux ⁊ comes tyrolis alberto romanoꝝ rege e vita ſublato. Anno dñi. 1440. cõmuni voto ceſar delectus. Inde coronã regni germanici apud ciuitatem aquenſem ſummo honore ſuſcepit ⁊ imperauit vſqꝫ in pñſens. annis. 53. Is poſtq̄ diſcretionis annos attigit mox religionis induit zelum. cepitqꝫ rebus omnibus diuini cultus augmentum ꝓponere. quod ſibi ⁊ ſue nature bonitas ⁊ nobilitas ſanguinis ſuadebat. Nã domus auſtrie principes (inter q̃s plures ⁊ reges ⁊ imperatores floruerũt) tunc ſibi ꝓſpere ſuccedere ſperauerũt cũ diuino cultui bene ⁊ conſtanter famulati fuiſſent. Quoꝝ veſtigia Fridericus ſecutus. Defunctis parentibus q̃primũ tutelã exiuit vt loca videret in quo noſtra redemptio celebrata eſt adhuc adoleſcens trãſmare nauigauit ſacra viſens loca. vbi natus ſaluator. pñſentatus in templo. baptizatus ⁊ tẽptatus. vbi cenauit. vbi iudicatus cruciſixus ⁊ ſepultus ⁊ vnde celos aſcendit. Quid multa oſculatus eſt terram vbi fuerunt pedes eius qui nos redemit. feliceñqꝫ reditum cũ gloria habuit. Fuit eñ princeps catholicus ⁊ pius. etate florida. quã ſapientia. grauitas et vite integritas comitabant̃. corpore ſtrennuus vegetuſqꝫ ⁊ robuſtus. aptꝰ ⁊ patiens ad labores. fortis conſtanſqꝫ animi. ſobrietatis cultor p̄cipuus. De ſua deniqꝫ manſuetudine. de religione. de iuſticia. de prudentia faciendum verbum neceſſarium foret. Quõ neutralitatẽ ecc̃ie romane nocentiſſimam ex natione ſua ſuſtulerit vt obedientiã germanici populi magno labore. maiori ſumptu atqꝫ induſtria eugenio ⁊ nicolao reſtituerit. Unde ſecuta eſt qua nũc fruimur eccleſiaſtice ſocietatis vnitas. Horremus tñ ingredi cũ paruo nauigio magnũ mare. neqꝫ noſtra hiſtoria eſt que maieſtatẽ tanti principis ꝓ ſua dignitate valeat explicare. vetuſtas eñ imperij ⁊ amplitudo ac auctoritas ⁊ gloria deducenda forent. ⁊ natio germanica que ſibi obſequit̃. domuſqꝫ ex qua ꝓgnatus eſt. Cũ ea regũ ⁊ imperatoꝝ ſedes ⁊ ſepe hungarie ſepe bohemie ⁊ aliqñ polonie reges dedit. que laudes eius habunde demonſtrauit. Demũ pſona ꝓpria que corporis ⁊ anime dotibus egregie pollet. Satiꝰ eſt tamen tacere q̃ maieſtatem tanti principis tenui vt noſtra eſt hiſtoria pcurrere. Vereor eñ ne quis me putet in hoc opere pleraqꝫ ſcripſiſſe in gratiã imperatoris noſtri ac ꝓinde vanitatis arguendũ eſſe. quod viciũ a graui viro pñſertim ſcribente longiſſime abeſſe debeat. qui tamen nouit fridericũ nemo adulatũ dicet. Si eos adulari tantummodo dicimus qui mortaliũ facta dictaqꝫ ſupra verũ extollunt. Cũ hec ſcripta eius laudes diminute magis q̃ ampliter attingunt. quis eñ eius imperatoris egregia facinora habunde retulerit: qui annos tres ſupra quinquaginta ſapientiſſime imperiũ gubernauit. Omnes tandẽ qui modo regnant quiqꝫ regnaturi poſt hec fuerint fridericũ tanq̃ ſpeculũ quoddã virtutũ contueri appetere arbitror. Si gloriam regionibus. ſuis ꝓuincialibus quietem parare voluerint. Quã ob rem nõ plenam hiſtoriam ſcribo. ſed ea dumtaxat excerpo eaqꝫ pſtringo que ad exẽpla virtutũ ac ꝓbitatis accomodari poſſe videant̃. Nunc igit̃ ad ſequentia geſta redeamus. Prohibente ſciſmate vſqꝫ nicolaũ quintũ rome coronari deſtitit. rebus germanie interim compoſitis. Quo pontificante ordinatis pñſidibus auſtrie ꝓſecutus iter ad oppidum ſancti viti ꝑuenit. ibiqꝫ natiuitatis dñice feſta pegit. Ad quem locũ ⁊ ladiſlaum regẽ ꝓficiſci iuſſit. Inde villacũ ſe confert. id eſt oppidũ eccleſie babenbergenſis ſupra dranũ ſitum non longe ab ytalie finibus. ibi ⁊ bohemi ⁊ hungari ꝯuenerant. donũ nobiles q̃plurimi qui romã videre. coronationẽ ytalie ſpectare mores. militie cingulũ mereri magnopere optabant. Ibi quoqꝫ dux auſtrie albertus germanus ceſaris erat. qui ſplendidũ ex ſueuia comitatum ad ſe vocauerat. Cupidus ⁊ ipſe q̃uis Rome in anno iubileo fuiſſet rurſus ytaliã ingredi ac fraterne coronationis adeſſe ſolennibus. Ceſar relicto villaco alpeſ aſcendit que germaniam ytaliamqꝫ diſiungunt. pmiſſo alberto cum parte copiarum. ipſe regem ladiſlaũ ſecum ducens kal. ianuarij ytaliam intrauit anno poſt iubileum primo. Legatos venetorũ patricios domi potentes obuios habuit. qui eũ ingenti gaudio exceperunt cum clero ⁊ reliquijs occurrentes. Ad victum omnia ſine p̄cio adminiſtrarunt quocunqꝫ ceſar in territorio venetorum ꝑuenit. Occurrere frequentes populi. laudare ſplendidum ceſaris comitatum. arma lucentia. decoras iuuenũ facies. flaueſcentes copioſaſqꝫ comas. lactea colla. cõmendare ſpeciem ceſaris imperio dignam. dicere grauem aſpectu. prudentemqꝫ hominem iudicare. multa ſuper Ladiſlao rege prologui. angelicum vultum. quietos mores. vltra etatem geſtus. Potiſſime autem teruiſani ſingulari affectu ceſarem inſpexerunt memores olim ſub ditione auſtralium ſe fuiſſe. quorum adhuc in pretorio ſigna videntur. Patauini quoqꝫ non ignorantes ad imperium ſe pertinere. Inter hec teutones plurimi ex Sueuia Franconia rhenoqꝫ partibus per vallem tridẽtinam Veronam Mantuamqꝫ tranſeuntes Ferrariam veniunt preſtalantes ceſaris aduentum. Ea re cognita relicto patauio ferrariam petijt. vbi borſius leto vultu honoratum ſe prebuit ac omnem magnificẽtiam oſtentabat. Omiſſa ferraria bononiã ꝑgit. vbi beſſarionẽ legatũ aplicũ occurrentem reperit. Inde petiturus florentiam montes appenninos aſcenderat. Ingreſſus poſtea florentiam exceptus honore maximo. occurrerũt duo cardiales. Parumꝑ aũt florẽtie moratꝰ donec edes coſme de medicis ceteraſqꝫ ſplẽdi

de vrbis ſtructuras ⁊ populi magnificentiã ſpectaret. Senas ꝓfectus eſt. Cũ ſenis eſſet Leonora filia re-
gis luſitanie filia alfonſi neptis ſibi deſponſata piſas venit. ſtatura mediocri. virgo annos natu ſedecim le
ta fronte nigerrimis atqꝫ illuſtribus oculis. ore paruo. genis ad graciã rubeſcentibus ceruice facie cãdida
ex integro venuſta. Imperatrix igit̃ ſenas deducta eſt ieiunij ſc̃da die. Occurrerunt primo ciues natu ma-
iores. deinde albertus ⁊ ladiſlaus. poſtea clerus. Fridericus cũ legatis apl̃icꝭ extra duas vrbis portas ſpõ
ſe aduentũ expectabat. qua viſa in amplexꝰ ambo venere. Ubi hec geſta ſunt Senenſes marmoreũ lapidẽ
erexerunt. Ceſar poſt iter ſuũ vrbẽ verſus ꝯtinuauit. Apud viterbiũ mandãte põtifice ingens honor illi ex
hibitus eſt. Ad ydus marcias ex ſutrio iter romã ſummo mane accepit. ⁊ quicquid nobilitatꝭ in vrbe fuit
obuiã datũ eſt. Uenit deinde ceſar in eminentẽ collẽ vnde vrbẽ ſpectare potuit. Leta oĩs nobilitas. cui ca-
put orbis vrbẽ viſere datũ eſt. cunctarũ gentiũ columẽ romã. vbi de colle deſcenſum eſt ſacer ſenatus apl̃i
cus occurrit. Sequenti die in pratis que ꝓxima erãt vrbi oĩs ceſaris comitatus ſe recepit. Ceſar trabea ve
ſtitus inter legatos ytalie eminebat. Imperatrix mirificis ornata cultibus portugalẽſibus circũdata oĩm ĩ
ſe occulos attrahebat. Ladiſlaus hungarie ⁊ bohemie rex tenera etate purpuratus. Albertus germanꝰ ce-
ſaris militie ductor obequitans ſuũ cuiqꝫ locum demonſtrans. Duo ceſaris vexilla fuerunt. alterum quod
ſancti georgij vocitant. deinde vexillũ aquile. Poſtqꝫ vrbẽ ceſar intraſſet eius equũ manu regere marſcalcꝰ
nudũ enſem ante ceſarem tulit. Epũs ſpoletanus vicarius pontificis ac plurimi epĩ ⁊ abbates infulati ſan
ctoꝝ reliquias ferentes occurrerũt. Ceſar ſub aureo panno quod vmbraculũ vocitant ſiue baldachinũ in-
troducere vſqꝫ ad gradus baſilice ſancti petri p̃cedentes. ibi nicolaus pontifex ſede ſedẽs eburnea põtifica
libus ornamentis indutus. ſenatu cardinaliũ circũſtante verbis paternis ⁊ ſupra modũ benignis Frideri-
cũ ſuſcepit. qui pedibus eius exoſculatis auri maſſam obtulit. Tum q̃ꝫ ladiſlaus ⁊ albertus ac demũ impe
ratrix pedes baſiauerũt. Nicolaũ deinde rogat vt ex plenitudine poteſtatis ſe rome longobardoꝝ regẽ co-
ronaret. Idibus igit̃ marcijs apud ſancti petri ſummũ altare Fridericũ in regẽ longobardoꝝ coronauit. et
Leonora ꝑ oratores deſponſata inter miſſaꝝ ſolennia. denuo ei reiuncta fuit matrimoniũ benedictũ. Abſo-
luta mediolanenſi coronatione poſtride ſolennitas auguſtalis cepta eſt. Romanus pontifex oĩm ſummam
beati petri arã in ſublimo thro noꝯſedit. Extra cancellũ duo tribunalia fuere. alterũ friderico. lenore alterũ
deputatũ. Fridericus poſtqꝫ iuſiurandũ beato petro ⁊ nicolao in ea forma p̃ſtitit q̃ ludouicũ caroli filiũ iu-
raſſe decreta ꝯfirmant. alba indutus in canonicũ ſancti petri receptus. Inde auguſtale paludamentũ acce
pit. in mediã baſilice ꝓfectus trinã benedictionẽ ſuſcepit. Exinde ductus ad altare ſancti mauricij in ſcapu
lis atqꝫ brachio dextro ꝓ veteri more oleo ſacro delinitus. ſimiliter ⁊ leonora. Pontifex rẽ diuinã inchoa-
uit. Inter celebrandũ diuerſe ſolennitates a priſcis inuente ſeruate ſunt. Sceptrũ quo regia poteſtas indi
cat̃. Pomũ quod mundi dñm oſtendit. Enſis qui belli iura demonſtrat ꝑ varias vices data. Poſtremo co
rona aurea infulata p̃cioſiſqꝫ coopta gemmis ceſareo capiti impoſita. Imꝑatrix q̃ꝫ poſt ceſarẽ coronam ex
manibus pontificis accepit. quã ꝯiugis Sigiſmundi fuiſſe ꝯſtabat. Ceſar q̃uis ornamẽta ſibi p̃cio incre-
dibili cõpaſſet. In hãc tñ ſolẽnitatẽ palliũ. enſem. ſceptrũ. pomũ coronãqꝫ caroli magni ex archiuis nurm-
bergenſiũ ad ſe deferri curauerat. Ut aũt coronationi diuiniſqꝫ rebus eſt impoſitus modus leonora in ſuaſ
edes ſeceſſit. papa ⁊ imperator ad gradus baſilice ſimul venerunt. ibi pontifex palafredũ aſcendit. eiqꝫ ce
ſar dextratoris officiũ ꝑ aliquot paſſus exhibuit. equo deinde conſcẽſo vſqꝫ ad eccleſiaꝫ ſancte marie vna ꝓ
fecti ſunt. Tũc papa in pallatiũ redijt. ceſar in ponte adriani ꝓfectus ẽ. vbi albertũ fratrẽ pluresqꝫ duces et
comites ad militie ꝓuexit honorẽ. ter quemqꝫ gladio ꝑcuciens. Trecenti eo die ꝑcuſſi milites referunt̃. de-
inde cũ ſol occideret ad lateranũ ſe cõtulerat. ſplendidũ ibi ꝯuiuiũ habuit. Imperator igit̃ Fridericus mil
leſimo quadringenteſimo quinq̃geſimoſc̃do anno. die. xviij. menſis marcij imperatoria corona donatus.
Alfonſi regis arragonũ precibus oneratus vt neapolim ſeſe cũ imperatrice ꝯferret. ſtatuit tanto regi morẽ
gerere. Ad regẽ igit̃ amicũ ꝓfectus ⁊ poſt eũ leonora. Qua aũt magnificentia neapolim imperator introi
erat ꝯſultius arbitror reticere. Alfonſus qui antea neptẽ ſuã nunq̃ꝫ vidiſſet nuptã ⁊ in alto locatã ample-
xus eſt. Manſit illic ceſar ⁊ ſanctã ebdomodã ⁊ octauã paſce. Oſtendit quoqꝫ alfonſus theſauꝝ ſuũ quicq̃ꝫ
p̃cioſum habuit. Inde ceſar naues aſcendit romã petiturus. Imperatrix octo diebus apud auũculum po-
ſtea manſit. deinde manifredoniã profecta eſt atqꝫ illo ex loco ꝑ mare venecias nauigauit. Ceſar romam re-
diens triduo ibi manſit. Rediens deinde borſium eſtenſem mutine ⁊ regij lepidij ciuitatum ducem creauit
qui pro tanta dignitate ſuſcepta monile p̃cioſum dono ceſari dedit. quod patrem vno ⁊ viginti milibus au
reis emiſſe ferebat. Is (poſtqꝫ ſolennitas ducalis abſoluta eſt) ingreſſus nauem ꝑ fluẽta padi venecias pe
tijt. Cum ciuitati proximus eſſet nauigia infinita ⁊ artificũ ⁊ nobiliũ occurrerunt mirabiles ludos preben
tia. Franciſcus foſtari dux venetũ vir grandeuus qui triginta ⁊ amplius annis reipublice prefuerat cũ tre-
centis ſenatoribus obuiam venit. inauditam inſolitamqꝫ feſtiuitatem vniuerſos oſtendere. Manſit autem
apud venetias diebus decem. Sumptus ei ⁊ conſorti ſue magnifice non ſolum in vrbe ſed in omni eorum
territorio prebiti ſunt. Deinde recedentem ſenatus vſqꝫ ad littus profectus eſt. Fridericus poſt miſſa yta-
lia cum germanie metas attigiſſet. horribile viſu dictu mirabile videri poteſt. q̃ꝫ turbidam aeris faciẽ mu
tatũqꝫ celi vultum offenderit. quod preſagium future cladis multi iudicauerunt. Preſertim cum intellexe-
rant quoſdam principes res nouas in germania ⁊ hungaria moliri ob regem ladiſlaum adoleſcentem. Pe
tentem eñ ytaliam ceſarem rogauerunt auſtrales vt Ladiſlaum in paterna hereditate apud ſe dimitteret.
Reiecta petitione. auctoribus duobus Ulricis Altero cilie comite. altero eytzingero ſumptis armis rebel

lauere. Redeūtē ex ytalia fridericū apud nouā ciuitatē obſidione cinxere. Quibꝰ ⁊ heinricus roſenſis natione bohemꝰ cū ducētis eq̄tibus ⁊ mille peditibꝰ ſe adiūxit. Ceſſit furēti pplo fridericꝰ. pupillūqꝫ adhuc tenerꝫ dedit. q̄ ſumma alacritate apud viēnēſes exceptꝰ eſt. Hic glorioſus imꝑator inter liberos ex leonora ſuſceptos primo criſtoferꝫ habuit quē immatura mors abſtulit. Et maximilianū ducē burgūdie poſtea regem romanorꝫ. cū filia margareta vxore ducis alberti i baioaria. Auſtrales aūt ⁊ ſi fridericū ceſarē accerſitis bohemis in noua ciuitate ⁊ in viēna obſederūt. Eo demū redacti ſunt. vt victores ex victo pacē peterēt atqꝫ in eā rem auri ſex milia nūmū quotannis pēderent. Nouiſſimis aūt diebus cū mathia hungarie rege bella varia geſſit. q̄ ei nōnulla incōmoda. ⁊ p̄cipue auſtralibus intulit. Viennā ac nouā ciuitatez in auſtria abſtulit. Que poſt mortē mathie filiꝰ maximilianꝰ p̄ri reddidit. In pleriſqꝫ tn̄ locis. cū ei ſemꝑ ingens cupiditas pacis ⁊ otij fuit. xp̄ianorꝫ principū ꝓpter turcorꝫ incurſiones cōuentū p̄cipue anno. 1471. Ratiſpone edixit. Et poſt aliq̄s annos Nuremberge. cū oēs ꝓpriū cōmodū q̄rerēt. impauit vt ab armis diſcederēt ⁊ pacē inirēt. Ratus veniſſe tp̄s. gladios in turcorꝫ ⁊ infideliū nō in xp̄ianorꝫ viſcera ꝯuerti debere. Quā obrē anno ſalutis. 1486. filiū eiꝰ maximilianū ꝯſortē regni fecit. vt qđ p̄ ſenectute adimplere non poſſet. ꝑ filiū regē ꝑficeret. Cū itaqꝫ ceſar nr̄ inclitus habūdat potentia numero hoīm ⁊ copia gentiū. etaſqꝫ ⁊ prudentia ⁊ magnificētia ꝯueniāt (q̄ p̄cipue ſunt ad res arduas capeſcēdas) Speramꝰ vt ille aut filiꝰ eius det pacem eccleſie. Et cōponat nō mō principatꝰ. ⁊ omnē pplm̄ xp̄ianū. ꝟ vniuerſum orbē ad vnicā verā fidem xp̄ianā ⁊ ſanctā deducet ecc̄iam. ad altiſſimi dei gloriā ⁊ honorē. Sblimationemqꝫ throni ſui cū laude perpetua ⁊ eterna ſalute. Quod vt diebus noſtris conſpicere valeamus pietas diuina concedat.

S. Bernardinus

Bernardinꝰ ſeneñ ordinis ſeraphici franciſci profeſſus. ⁊ inſtaurator egregius ſua etate declamator. Is apud ſenam vrbē ethrurie nobili loco natꝰ. qui poſtqꝫ lr̄as didicit. ac pōtificij iuris aliquā peritiā habuit. p̄rimonio qđ non tenue a parentibus iam vita functis accepat inter xp̄i paupes erogato. abnegās ſeculi pompas. ad religionē diui franciſci ſeſe recepit. Amatorqꝫ pauptatis eximius. cū ordinē illū labentē ⁊ inſtitutione primeua longe remotū offendiſſet. reducere fratres in viā. cū diu fruſtra conatus fuiſſet. Neqꝫ eīn indurati maiorū cōuentuū mores flecti poterāt. Vocatis ad ſe nōnullis quos ſanioris mētis inuenit. ſeorſum habitare inſtituit. hijſqꝫ domos ab vrbibus remotas ex elemoſina ſtruxit. Iubēs oēs vt p̄ris franciſci volūtas fuerat nudis pedibꝰ ambulare. veſtes laneas ſine lino habere. cibo vinoqꝫ vti modico. plumas oēs effugere. ī ſacco dormire. nihil de craſtino eſſe ſollicitos. ꝓprij nihil tenere. pecuniā vti venenū malāqꝫ peſtē fugere. victū elemoſina q̄rere. humiles eē. populis xp̄m ⁊ hūc crucifixū p̄dicare. que oīa primus ipe implebat. ſobrius pater in p̄dicationibꝰ adeo plebi acceptus. vt alter paulus crederet. per. xxx. ⁊ eo amplius annos vniuerſam ytaliā predicādo circuiuit. quibus rebus adeo religionē auxit vt q̄nquaginta ⁊ amplꝰ cenobia ꝑ ytaliā ſui ordinis a fundamentis erexit. ⁊ fratribus impleuit. Mos ei fuit inter p̄dicandū nomē ihesu aureis litteris in tabella depictum oſtendere. Cuiꝰ rei nouitatē cū plerīqꝫ improbarēt. a martino pontifice iuſſus ē nouū ritū relinquere. hūc in nomine ihesu curaſſe morbos. ⁊ feciſſe miracula nō eſt ambiguū. Tandem apud aquilam brutiorū vrbem terrene vite curſu pacto. ad celeſtem lucem migrauit. vbi corpus eius ſepultū. tercio ⁊ ſexageſimo vite ſue anno. miraculis coruſcat. Ideo nicolaus quintus pontifex anno ſalutis. M. cccc l. in iubileo admitēte ioanne de Capiſtrano ſanctorꝫ ordini aſſcripſit ac in cathalogo beatorꝫ patrum redegit.

Iubileus hoc anno. M. cccc l. rome freq̄ntiſſimus hominū freq̄ntia fuit qui annus gratie magnus fuit. vt queādmodū ex lege veteri corꝑalis ⁊ animalis ſeruitus anno q̄nquageſimo extingueretur. Remitterenturqꝫ culpe. ⁊ onera peccatorꝫ omnibus. qui limina ſanctorꝫ apoſtolorꝫ ſincera mente ꝑquirerent. Ingens igitur populi multitudo. ex oīm xp̄iano ſolo ꝑ hunc annū romā petebat. Licet aūt quadragita ⁊ amplius hominū milia diebus ſingulis ꝑ vrbem templa foraqꝫ vaderent. diſſoniqꝫ mores. deformes habitꝰ ac diuerſa linguarꝫ genera cōcurrerent. Sapientia tamē pontificis actum eſt. vt neqꝫ victui neceſſaria deſuerint. neqꝫ tumultus interciderint. Vnica tamen horrenda viſu ⁊ auditu ſtupenda. paucis diebus ante finem iubilei calamitas accidit. Nam cum circa veſpertinā horam baſilicam ſancti petri frequens ppl̄i multitudo peteret. neqꝫ minor iam recepta benedictione rediret. Facta eſt in ponte quem ſancti angeli vocitāt. Ingens euntiū ⁊ redeūtiū concurſatio. Cūqꝫ hij atqꝫ illi a ſupuenientibus vrgerent premerēturqꝫ turmis accidit alios ruere. alios ſuꝑ ruentes vadere. Cūqꝫ nōnulli equis muliſqꝫ veherent cum immētis vna proſtrati calcatiqꝫ ſunt. Inde maius diſcrimen ortum. Nam parietibus pontis equato iacentiū cumulo. quā plures in tyberim ceciderūt horrendum ſpectaculū. alij vndis abſorpti. alij inter hominū brutorūqꝫ pedes oppreſſi animas exularunt. quorꝫ corpora diligenter queſita. Romanus pontifex accurate ſepeliuit. Exequiaſqꝫ hijs ſolēnes fecit. Capellamqꝫ marmoream in eodem ponte paulopoſt conſtruxit. diuturnū tante cladis memoriale.

Anno precedēti peſtilētia ingēs q̄ primo in aſia exorta. ac deinde per illiricū dalmaciāqꝫ in ytaliā ſerpens. plures poſtmodū annos ad vltimos germanie ⁊ galliarum fines miſere. per omes fere populos debachabatur. Deinde in locis ytalie ⁊ q̄maxime mediolani deſeuit. Sequētibuſqꝫ annis vbiqꝫ peſte laboratum eſt. vt pauci de multis ſuperfuerint. Quod quidem malū preter penuriam magnam. Etiam ſuperior ſolis defectio ⁊ frequentes terremotus indicauere.

Alfonſus rex

Alphonſus fardinandi arrogonie regis filius. Cuius pater ioannes vlterioris hyſpanie rex. qui currentis equi lapſu exanimat⁹ fuit. anno. 1442. renato ſupato. ⁊ pulſo in regno neapolitano ſuccedēs regnauit annis ferme. 22. Cū diu antea regnaſſet in arrogonia ⁊ ſardinia atq3 hyſpania annis multis. Renatus eīn rex ludouici andegauēſis frater. ex francoꝝ genere natus a ioanna regina contra alphonſum regē in apulio regno vocatus cū quatuoꝛ annis regnaſſʒ deijcitur. qui maſſiliā vñ in initio venerat mari reuerſus ē. Huius alphonſi pater vir ſanctus cū deceſſiſſet quatuoꝛ poſt ſe reliquit filios. alphonſum. ioannē. heinricū ⁊ petrū. Hic cū maioꝛ natu eſſet regnū paternū obtinuit. Et bellicarū rex gloriaʒ pacis laudibus pferens ad id regnū oculos adiecit. in id magna claſſe deuenit. Et pfectum arcis maritime ad ꝓditionē pellexit. ⁊ caſtellū cepit. inde bellū neapolitanis intulit. Moꝛtua aūt regina cōtra renatū mouēs adeo neapolitanā vrbem longa ⁊ durisſima obſidione fatigauit. vt multi fame perierūt. Tandē noctu p cuniculū furtim militibus intromiſſis vrbē cepit. ⁊ paulopoſt vniuerſis regni pceribus domitis vniuerſum regnū in ſuam poteſtatē redegit. Eoq3 tanto regno pacato neapolim rediēs. curru aureo triūphās vrbē inuectus ē. poſt magnifica geſta. Cuius dicta ac facta antonius panoꝛmita poeta clariſſimus diſertiſſime pſcripſit. q̄nto kal. iulij. clauſiſſe oculos traditur. nullis ex ſe relictis filijs legitimis. niſi tantū ferdinādū adhuc extantē ex cōcubina filiū. quē ⁊ in apulie regno ex teſtō heredē ſibi dimiſit. In arrogonie aūt regno Joānes frater ſucceſſit. Reliquit aūt hic inclitus rex cū ſuper tria regnaſſet regna. tantas diuitias q̄ātas vnq3 vllus alius pdeceſſoꝝ regū fecerit. qui ſine ꝯtrouerſia regū principūq3 omniū quos noſtra etas tulerit. ⁊ ſapientiſſim⁹ ⁊ foꝛtiſſim⁹ habitus ē. Rex inter voluptates moderatus inter adulatoꝛes firmus inter vana pleraq3 principum exercitia doctrine ſtudia haud omiſit.

Julianus cardinalis

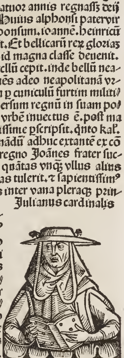

Julianus ceſarinus cardinalis diaconus. Uir fidei xpiane amatoꝛ feruentiſſimus. Et omnibus v̄tutibus tam diuinis q̄3 humanis oꝛnatus. queʒ ſupioꝛib⁹ diebus. eugenius pontifex legatū in vngariā ad cōponendū inter ladiſlaum polonie regem ⁊ vxoꝛē alberti imꝑatoꝛis pacē miſerat. anno. 1444. apud budaʒ regni vngarie caput inter ipos optimū pacis fedus iniſſet. Eo etiā rege ipm ⁊ vngaros omnes deduxit. vt magno cōparato exercitu contra turcos europam occupare volentes ꝓficiſcerenẗ. Qui turcoꝛ fines cū ipo exercitu hoſtili animo ingreſſi. Inter danubiū fluuiū ⁊ andrinopolim a ſolis oꝛtu vſq3 ad occaſum cū hoſtibus pugnātes. ad quadraginta turcoꝛ milia eo in cōflictu occiderūt. inter quos decem ⁊ octo ex primoꝛibus eoꝛ principibus cecidere. i qua tamē pugna ladiſlaus ipe polonie rex viriliter pugnās ſagitta ſaucius interijt. Julian⁹ aūt ipſe moꝛtuo rege ceteros in plio exhoꝛtās. duꝫ xpiani ex m̄ltitudie turcoꝛ terga v̄terēt ꝑ xp̄i noīe occubuit.

Franciſcus Sfoꝛcia

Franciſcus Sfoꝛcia philippi marie ducis gener. Anno. 1448. tercio kalē. marcij. iure hereditario potitus. Quart⁹ mediolanenſiuʒ dux efficitur. Et vna cum vxoꝛe blanca maria regnauit annis. 16. ⁊ menſe vno. Uir certe indicendo acerrimus ⁊ eloquētiſſimus. qui ſua eloquentia magnanimitate foꝛtitudine. liberalitate. ⁊ prudentia. veteres quaſi imperatoꝛes ſuperauit cum in re militari victoꝛioſiſſimus fuit. Qui etiam ipſa in iuuenili etate quantas in primis contra bracium. contra floꝛentinos venetoſq3. contraq3 eugeniū pontificem. contra mediolanenſes ⁊ alios ytalos obtinuerit victoꝛias. multis in locis clariſſima extāt tropħea. Et que clariſſime geſſerit in multis poetarum oꝛatoꝛumq3 ſcriptis verſantur. Qui etiam permagnifice ⁊ ſplendide tum mediolani. tum alijs in vrbibus edificauit. Et in primis caſtelluʒ iouis mediolani. aliud in lauda ciuitate cōfecit. hoſpitale magnificentiſſimū in vrbe fundauit. Extra poꝛtaʒ cumanā apud ſanctaʒ mariam incoꝛonatam. monaſterium cum eccleſia diuo Nicolao de tolentino dicata ſuaſu vxoꝛis blanche marie a fundamentis edificauit. Tandem ſex poſt ſe relictis ex vxoꝛe maſculis ⁊ duabus femellis. anno a natiuitate domini. M. cccclxvi. marcio menſe moꝛtuus eſt. funeratus ingenti pompa in maximo vrbis templo loco ſublimi.

Solis defectus anno. M. cccclviij. quarto kal. ſeptembꝛis hoꝛa ſexta facta eſt. Quo anno maxima ⁊ cruentiſſima bella multis in locis ſurrexerunt. in anglia eīn ⁊ in gallia germania. flandria. peruſia. pānonia. apulia. ac in vniuerſa ytalia (vt dictum eſt) cedes rapine direptiones. incendia. vaſtationes. ⁊ infinita prope mala et damna ſubſecuta ſunt. grecis autem moꝛtuo amurate turcoꝛum principe. multo maioꝛa illata ſunt damna. ⁊ ſenioꝛa bella a mahumeto eius filio excitata ſunt. Sequenti deinde biennio tanta vbiq3 fuit peſtis vt de multis pauci remanſerunt. Id etiam malum frequentes terremotus indicarunt.

De expugnatione conſtantinopolitane vrbis anno .1453.

Conſtanſtinopolis ciuitas orientis imperij ſedes ⁊ vnicū grecie domiciliū ſapiētie hoc anno q̄rto kal. iunias a mahumeto turchoꝝ principe p. 50. dies obſeſſa vi ⁊ armis expugnata diripit̄ ⁊ fedat̄ anno regni mahumeti tercio. q̄ coactis vndiqꝫ copijs mirabili apparatu terra mariqꝫ regiā vrbē aggreſſus. cuius deſcriptio in ſuperiorib⁹ habita ē. Ad terciū aūt diē captato vrbis ſitu machinas innumeras craticuloſaſqꝫ ex virgultis vimibuſqꝫ ꝯtextas qb⁹ pugnātes tegerent̄ foſſatis admouit. Erat aūt murus fortis. q̄ tn̄ machine cā horribili cedebat. Bombardaqꝫ ingens turrī iuxta ſctī romani portā collidit. cui⁹ ruina añmuralis foſſatū replet equatqꝫ vt via hoſtibus pateret. At cū turch⁹ trib⁹ iā locis ꝯcuſſis lapidibus muros deſperaret. Memoratu cuiuſdā inuidi xp̄iani ex colle biremes intromittere curat. Eſt eīm port⁹ ille in lōgū anguſtū qꝫ ꝓtract⁹. cui⁹ orietalē plagā colligate naues ⁊ cathena muniebant. inde hoſtib⁹ aditus impoſſibilis erat. quā ob rē vt coanguſtaret circūuallaretqꝫ mag̃ vrbē iuſſit in via eq̄re ex colle ſuppoſitis leuitis vaſis lacertoꝝ vi ad ſtadia ſeptuagīta trahi biremes. q̄ aſcēſu grauī⁹ ſublate poſt hac eo apice in decliuū ad ripā leuiſſime ſin⁹ introrſum vehebāt̄. Inde pōtē lōgitudis ſtadioꝝ circiter. xxx. ex ripa vrbi oppoita q̄ vaſis vinarijs colligatis ſub conſtructis ꝯfixiſqꝫ lignis q̄ exercit⁹ decurreret ad murū. dyametraliſqꝫ cinctio ingreſſuꝫ tranſitūue ꝓhibebat. Tandē dato ſigno vndiqꝫ nō ſolū ꝯſtātinopolis orientis columen. ſ; ipa q̄ꝫ pera ne q̄d auxilij grecis p̄ſtaret oppugnari cepta ē. Turchi rurſus ſubruere murū portaſqꝫ q̄tere innixi. Cernit̄ varia pereuntiū forma ⁊ plurima mortis imago. Cūqꝫ defenſio remiſſior fieret turchi aīaduertentes acri⁹ incūbūt. In ingreſſu demū porte octīgēti circiter milites ex latinis greciſqꝫ periere. ⁊ iā hoſtis ſupiorē muꝝ tenebat ſaxa ī ciues deuoluens. Cū ſubito capta vrbe ceſis oib⁹ in rapinas itū ē. In hui⁹ aūt vrbis populatiōe cōſtātin⁹ paleologus ⁊ ipe mr̄e helena genit⁹ oriētis impator capite trūcat⁹ regni ſil' ⁊ vite finē fecit. datis q̄ꝫ edictis vt a ſex annis ſupra oēs vtriuſqꝫ ſex⁹ pſone necarēt̄. ſacerdotes ⁊ vniuerſi monachi diuerſis tormētoꝝ generib⁹ necati ſunt. Reliquū oē vulgus gladio datū. tāta ſanguinis effuſio vt riui cruoris p vrbeꝫ currerent. Sic nobiliſſima vrbs p conſtantinū primū cōdita in manus infideliū venit. Ab eius ꝯditione M. c. xxx. vl' circa. Quibus geſtis omnia in predā dedit. ſacra templa fedauit. poſtremo turchi varia nephanda pegerūt

Conſtantinopolis expugnatio a turchis

Sumcaſſianꝰ rex pſaꝝ ⁊c

Sumcaſſianus feliciſſimus pſarū ⁊ armenie rex. cui ꝓpriū nomen aſſūbeꝰ Anno.1454. zenza perſaꝝ rege deuicto ac interfecto perſis imperare cepit. Hic ꝑmū regulus armenie cū eſſet aīo vaſto. bello potēs ac ſcientiſſimus pſepe paucioribus copijs magnos fuderat exercitꝰ ⁊ zenzo rege interfecto filiū captū in pſarū regē coronare velle finxit ⁊ vſq3 in thauris vrbē q̄ pſaꝝ columen ē ꝓficiſcit oīa oppida ⁊ arces occupās. cū ſatis ſibi cautū putaſſet nouū regē obtrūcans pſico regno potitꝰ ē ⁊ ſumcaſſianꝰ appellat. qđ latine magnū virū ſignificat. qui poſtmodū bactrianos. medos ⁊ parthos ⁊ maiorē partem orientis ſibi ſubegit. Cū eo calixtus pōtifex amiciciā inchoauit ⁊ magnū honorem pontifici detulit. Cuiꝰ etiā ſuaſu magnas turchis calamitates intulit. Ad hunc ſenatꝰ venetus nigropōte ꝑdito quedā oratorē miſit q̄ auxilia ꝯtra othomannū turchum expoſtularet. Rex ab eo exoratꝰ ꝯfeſtim copias ſuas recenſuit ⁊ ꝑmo impetu ſinaū ciuitatē cepit. Inde trapezuntiā inuaſit vbi ad. xxx. milia turchoꝝ interfecit. Poſt nō lōge ab armenie mōtibus bis ad inuicē ꝯflixere ꝑlio. vt plures e turchis neci dati ſunt. inde aliq̄t interiectis diebꝰ cū turchoꝝ rege pacē iniit ⁊ natos mutuo ꝯiugio copulauere

Johannes capiſtranus

Iohannes de capiſtrano ꝑ idē tp̄s aprutio oppido nō longe ab aquila vrbe cōſtituto ortus. ordinis beatiſſimi francici ꝓfeſſus xp̄iane religionis acerrimꝰ et egregius ꝑdicator. Ex ap̄lica iuſſione theutoniā ingreſſus eſt ac ꝑ carinthiaz ac ſtiriam venit in auſtriā. Cui ſacerdotes ac plebes cū ſanctoꝝ reliquijs obuiauerūt. Eūq3 veluti ap̄lice ſedis legatum ⁊ dei nunciū ſuſceperūt. Johanni occurrere oēs accole veſtimentoꝝ eius fimbriā auide contigere. egrotes ⁊ male habentes añ pedes eius attulere. e quibus pleroſq3 ſanitati redditos rumor fuit. Moratꝰ eſt autē in germania diebꝰ aliquot viam dñi ꝑdicans. mortaleſq3 oēs ad penitentiā vocans. Inuitatus aūt iohannes nurmbergā vrbem germanie petijt. vbi vndiq3 populi motus fuit. viri ⁊ mulieres impetū fecerūt. intueri virū lacrimas letitie deuotioniſq3 mittere. leuare in celū manus benedicere venienti. laudare mittentē. tangere. oſculari qui ꝓpe ſunt veſtimēta veluti celo miſſum ⁊ angelū dei reſpicere. apud minores deinde ſui ordinis fratres exceptus eſt. ibi cibaria ſibi ſuiſq3 comitibus miniſtrata ſunt. Vitā in hūc modū duxit. veſtitus dormire. ante lucē ſurgere. matutinū. laudes. primā. tēciā orare. diuina deinde celebrare. hiſq3 ꝑactis ſermonē ad populū latine ꝓnunciare. poſt hec interpres que dicta ſunt ab eo q̄tū capax eſt exponere populo. Finito ſermone ad cenobiū ſui ordinis reuerti. ac ſexta ac nonis completis infirmos viſere. diu apud eos morari. manus omnibus imponere. Birretū ſancti bernhardini ⁊ cruorē quē illi mortuo e naribus fluxiſſe ferunt ſingulis egrotantibꝰ ſe admouere. precari ſupplex pro omnibus. exinde cenare. demū his qui ſe accedūt audientiā ꝑbere. mox veſperas dicere. hiſq3 ꝯpletis ad egrotos reuerti atq3 cū his vſq3 ad noctē ſe exercere. Cūq3 demū ꝯpletorio et alijs dilectis ꝑcibus expletis corpus quieti dare minimū eſſe. quod ſomno ferme nihil. Ad reuiſendos ſacre ſcripture codices pauſillū furari temporis. ſic homo quaſi celeſtē vitā in terris agere immaculata abſq3 ſorde. quē puſillū corpore nurmberge vidimus. etate ſenecta. annos q̄nq3 ⁊ ſexaginta natū. ſiccū. aridū exhauſtū. ſola cute neruiſq3 ⁊ oſſibus ꝯpactū. letū tñ ⁊ in labore fortem. ſine intermiſſione ſingulis diebꝰ predicantē. altas ac profundas materias abſoluentem. Ferunt ⁊ hūc ceſarē fridericū cupide audiuiſſe. multiſq3 ſermonibus eius interfuiſſe. ac veſtimētis eū ſacerdotalibus donatū cū apud viennā ⁊ auſtrales auaritiā calcauit. libidinē ſubegit. ⁊ honores ſeculi fugit. tandē eū cū honore dimiſiſſe. Cūq3 audiſſet innumerabiles xp̄ifideles a turchis capi ad pannoniā acceſſit ſuis exhortationibꝰ grandi exercitu ibidē congregato ꝯtra turchos impetū fecit. ⁊ populū exhortantē apud belgradū trans danubij oppidū tanto ardore xp̄icole pugnarunt vt magnū de inimicis reportarunt triumphum ⁊ ferme ad ſex milia occiderunt. Eo deniq3 mortuo magnis eū coruſcare miraculis ferunt.

Frãciſcꝰ philelphꝰ poeta

Franciſcum philelphum anconitanū ex vetuſto Tolletini oppido natū eq̄tē quidem laureatum. ⁊ lraꝝ tam grecaꝝ q̄3 latinaꝝ excellentiſſime doctum ad hec vſq3 tempora cū magna fama ꝑueniſſe conſtat. qui ⁊ grecā pariter ⁊ latinam orationem ſemꝑ exercuit. In omni genere ſcilicet dicendi ⁊ proſa ⁊ carmine. Is atq3 criſolare bizantini auditor ⁊ gener fuit. qui cū ab eo doctiſſimus euaſiſſet. primū apud venetos. poſtea apud florentinos. ſenenſes. bononienſes. ⁊ demū mediolani philippo maria duce vocatus grecas latinaſq3 lraſ plurimos docuit. ⁊ ibidem vſq3 ad hec ferme tempora ſub quatuor ducibus cū annua penſione fuit. vbi libros a ſe editos dereliquerat ſcilicet Sphorcidiarū Satyraꝝ. de iocis et ſerijs. lyricoꝝ. cōuiuioꝝ. de morali diſciplina. epiſtolare tā grecaꝝ q̄3 latinarū. Orationes. 60. oratione ſoluta. Hippocratis libros de flatibus ⁊ corpis paſſionibus ⁊ in plutarco vitā galbe ⁊ othonis tranſtulit. Obijt deniq3 bononie anno ſalutis noſtre M.cccc.lxxxi. nonagenarius.

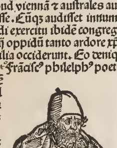

Leonhardus de vtino ordinis predicatorum profeſſor ⁊ ſacrarum lraꝝ doctor tum diuinoꝝ eloquioꝝ ⁊ ſtudiorum humanitatis doctrina. tum multa prudentia ⁊ ciuiū gratitudine claruit. ⁊ multos ſmones ad populos erudiendos ⁊ de ſanctis per totum anni circulum poſt ſe reliquit.

Iuraſſe fridericū imperatorē nunq̄ꝫ comptū ē niſi cū in ciuitate aquenſi apud belgas. ⁊ cū rome corona tus eſt. idqꝫ iuramentū conſtantiſſime tenuit. Cū eñ iureiurando ꝓmiſiſſet que bona poſſideret imperium nullatenus alienaturū. ⁊ modo hoc modo illud ex eo peteret maluit auarus negando q̄ꝫ concedendo periurus videri. Eā ob cauſam petenti borſio marchioni eſtenſi ducatū mutine tamdiu reſtitit donec monſtratum eſt. Cū ducatum qui ſub annuo tributo concederet lucri magis q̄ꝫ alienationis ſpeciem habere. p̄ſertim cū mutina ⁊ regiū in poteſtate ſua non eſſet. In eū quoqꝫ fridericū ceſarem terciū cū nonnulli dicta probroſa iactaſſent. referentibus aulicis. an neſcitis inquit fridericus. principes quaſi ſignū ad ſagittas expoſitos eſſe. Turres quidem fulgura pcaltas feriunt. humilia tecta preteriunt. At nobiſcum bene agitur ſi verbis tantum impetimur

Latiſlaus rex bohemie et hungarie

LAdiſlaus hungarie ⁊ bohemie rex ac dux auſtrie filius alberti ceſaris ⁊ ſigiſmundi imperatoris nepos. Cū poſtumus naſcebat̄. qui mox vt in lucē prodit apud albā regalē ⁊ baptiſmū xp̄iane fidei ſignaculū ⁊ milltie cingulum et ſacrā hungarie coronam (quam mater penes ſe habuit) eadē die accepit. Inde ſublatus in tutela friderici ceſaris duodecim ferme annis fuit. cui mater ⁊ ipm ⁊ coronā cōmendauit. Cū cecidiſſet in bello vladiſlaus polonie rex qui regnum hūgarie aſſumpſit Ladiſlaꝰ cōi procerū ꝯſenſu rex deſignat̄ ſuiſqꝫ auſpicijs deinceps in turchos pugnare cepit. Rex āt paulopoſt magnificētiſſimis apparatibus bohemiā petijt atqꝫ in praga ſummos honores conſecutꝰ regni coronā accepit. manſit ibi nō puo tp̄e nec vnq̄ꝫ hereticoꝝ eccl̄ias intrauit. priꝰ tñ q̄ꝫ rediret in auſtriā vratiſlauiā nobilē vrbem inuiſit ſleſitaꝝ caput. Poſtea comes cilie a ladiſlao huniadis filio in caſtro regio obtrucat̄. Offenſus ea re regiꝰ animꝰ dolorē tñ ſuppreſſit. Rex budā ſe ꝯtulit vbi huniadis filios in carcerē rapi iuſſit. ꝑcuſſorē comitis ladiſlaū natu maiorē capite plecti. mathiā captiuū duxit ī auſtriam. In auſtria de ꝯiuge regi tradenda diu agitatū. multe virgines offerebant̄. verū nobiliſſimo regi nulla dignior viſa eſt margaretha Caroli regis francie filia. placet legatos mittere qui ſponſam petant. De loco nuptijs eligendo ꝯtentio exorit̄. hungari budā. auſtrales viennā. bohemi pragā tante celebritate deputandam aiūt. factione tñ georgij pogiebracij ſolennitas prage deſtinata. Ordinatis auſtrie rebus ingenti rex apparatu bohemiā petit. Inde due legationes miſſe. altera ad fridericū imꝑatorē de pace. altera ad carolū frācie regē filiā adducturā. In ea legatione. 800. equites profecti ſunt. quadrige aurate. matrone ⁊ virgīes ſplendido apparatu que ſponſam ducerent. Imperator ⁊ auguſta vocati. ambe regis ſorores ⁊ cuncti germanie principes. S̄ hos cogitatus immatura mors regis interrupit. Ladiſlaꝰ igit̄. x. kal̄. decembris egrotare cepit. Cū medici accerſiti deſperata ſalute. Georgius vocatꝰ cū quo plura locutus. finito ſmone de curatione aīe actū. xp̄iano more ſacramenta exhibita. vbi aīa amplius dimorari nō potuit. ſacrā candelam petijt ⁊ intuens ſaluatoris imaginē orationē dñicā orſus ꝓnunciato s̄ libera nos a malo nihil amplius locatus mortalis vite lumen reliquit. O inanem gloriam. quid dignitates. opes. potentiam tantopere flagitamus. Ladiſlaus nobiliſſimus adoleſcens duo de viginti natus annos in ipō etatis flore tot regnis ⁊ gentibus imperans intra. iij. ⁊. xxx. horas poſtq̄ꝫ egrotare cepit extinctus eſt. Mortē eius alij morbo. alij veneno imputauere. qui ad. viij. kal̄. decembris regia pompa in ſinu proaui ſui caroli quarti romanorum imperatoris ſepultus fuit in ede ſancti viti prage.

THeodorus theſſalonicenſis vir greca latinaqꝫ lingua apprime eruditus. pontificis iuſſu quom alia egregia grecoꝝ volumina tū theophraſti de arboribꝰ plantiſqꝫ opus inſigne in latinum conuertit.

VAria nunciata prodigia anno M.cccc.lvi. in ſabinis menſe februario vitulū capitibus duobus ortum rome ſanguinē apud veneris portam. in ligurio carnes pluiſſe. In agro piceno ortus infaus dentibus ſex. facie inſolite magnitudinis. future calamitatis que poſtea ſecuta eſt magna ꝑfecto indicia.

COmetes gradu. 15. cancri in oriente menſe iunio viſus eſt. Inde anno ſequenti cometes quā nigrū appellant M.cccc.lvij. anno iunio menſe gradu. 20 piſciū p menſem viſus varie mortaliū mentes affecit.

MAumetes turchoꝝ imperator ad thaurinū oppidū quod nūc albam dicunt ad confluentes ſauū danubiūqꝫ ſitū a paucis xp̄i cruce ſignatis fuſus fugatus caſtris exutus eſt. Johannes genere hiſpanꝰ cardinalis ſancti angeli magnas illic copias cōparans. quo cū erat iohānes capiſtranus de quo cōciti pānonij ad inſequēdos barbaros maximā ſtragē infinito hoſtium numero parua manu dedere. Bellū aūt geſtū eſt die ſancti ſixti. qui ē viij. ydꝰ auguſti. ob idqꝫ calixtꝰ. iij. pō. eo die trāſfigurationem dñi ꝯſtituit

TErremotus ꝑmaximus anno dñi. M.cccc.lvi. die quinta decembris hora noctis vndecima. Et iterum xxx. die eiuſdem menſis hora. xvi. fuit vt in memoria hominū nō ſit ⁊ nuſq̄ꝫ legit̄ tam vehemētes fuiſſe ⁊ tam magnū ſpaciū terre occupaſſe. p̄cipue in regno apulie. In neapoli beneuento ⁊ multis alijs ciuitatibus ⁊ villis circūſtantibus. ex quo multa templa ⁊ in neapoli pallatia. domus cum interitu magno hoīm pecorūqꝫ corruerūt. Et in terra laboris capue. caiete. auerſe ceteriſqꝫ veteris campanie vrbibus. Fuerūt nihilominus ⁊ alij terremotus ꝑcepti inter p̄mū ⁊ ſcd̄m etiā poſtea s̄ tenues ita vt nullum damnum edificijs ac perſonis intulerunt.

Linea ſummoꝝ pontificū

Pius ſecundus

Paulus ſecundus

Anno mundi.6657. Anno xpi.1458.

Pius eius nominis ſecundus papa eneas cognomento picolhomineus antea vocatus.natione ytalus.ſenis oriundus.corſiniani ortus patre ſiluio. matre victoria. Ideo prius eneas ſiluiꝰ poeta vocitatus hoc anno patrū omniuꝫ conſenſu terciodecimo kalendas ſeptembris pontifex creaꝛ.vir quidem oī laude dignus eloquentiſſimus copioſiſſimuſqꝫ.prudentie ſingularis.qui nō ad otium ſed res maximas agendas vocatus. Is corſiniani cū ꝑ etatem diſcere potuiſſet grāmaticam didicit. Annū vo decimū ⁊ octauū agens ſenas ꝓficiſcꝛ vbi a neceſſarijs ⁊ cognatis adiutus poetas primo.mox oratores audiuit.quibus facultatibus tanto ingenio valuit vt breui preclara poemata latina ediderit.inde ad ius ciuile ſe contulit. Poſtea dominicū capranicū ſecutꝰ baſileā ꝑuenit. Deinde bartholomeū nouarienſem epm.⁊ poſt eum nicolaū ſancte crucis cardinalem ſecutꝰ Iterū ad baſileam ꝓficiſcens ſemꝑ in honore apud omnes eſt habitus. Fuit eīn ſcriba in illa ſynodo ⁊ lraꝝ aplicaꝝ abbreuiator. In eo aūt ꝯuentu ꝑſepe orauit. Legationes plures ꝯcilij cauſa obiuit. Orator deinde ad fridericū imperatorem a felice miſſus tantū dexteritate ingenij valuit vt eū corona poetica donatū in amicos ⁊ ꝓthonotariū receperit. Relatus deinde in ſenatoriū ordinem.quē princeps in rebus grauibus conſulit. Creato autē nicolao pontifice dum ab eugenio ſubdyaconus creatus eps tergeſtinus moriꝛ.in cuiꝰ locū eneas ſe quidē inſcio a pontifice ⁊ imperatore ſuffectus eſt. A calixto aūt pontifice in numerū cardinaliū refertꝛ.ingreſſus conclaue poſt obitū calixti pontifex creaꝛ. Accepta pōtificia corona confirmata prius eccleſie ditione ſe totū ad curam reipublice xpiane conuertit. Sigiſmundū auſtrie ducem qꝛ in cardinalē ad vincula petri aīaduertiſſet diris execrationibus ꝓſecutus eſt. Maguntinū inſuꝑ antiſtitē ſede deiecit. Beneuentanum qꝫ archiepm ſūmouit.nil regibus.nil populis timore aut auaricia cōceſſit.katherinā ſenenſem inter ſanctas xpi virgines retulit.pragmaticā in gallia abrogauit.fodinas inuenti tū alumis apud tolphā inſtituit. Cultor iuſtitie et religionis.admirabilis eloquio. Inter ferdinandū regem ⁊ ſigiſmundū malateſtam inducias compoſuit.vt mantuā vbi cōmunem xpianoꝝ conuentū indixerat tuto ꝓficiſci liceret. media igitꝛ hieme ab vrbe diſcedit.mantuā poſtremo ventū eſt vbi magnus erat principū numerus. magna legatoꝝ vis. actūqꝫ eſt pio illo dicente vt bellū cōmuni oīm decreto turchis indicereꝛ. Urbem aūt romam multiſ exornauit edificijs.⁊ tybure arcē conſtruxit.ac ſenis nōnulla ornatiſſima edificare fecit. Fuit aūt continentiſſime vite ⁊ otij inimiciſſimus.homo ſtature breuis.caput habuit ante annos canū.facie ſenecta. aſpectu ſeueritatem facilitate conditam oſtendebat. Circa cultū corporis neqꝫ moroſus neqꝫ negligens. robuſtum ei corpus natura dederat.quod tū longe ꝑegrinationes ⁊ crebri labores attriuerant.accedebant morbi eius familiariſſimi tuſſis.calculus ⁊ podagra quibus ꝑſepe cruciabaꝛ. Duodecim cardinales ſuo pontificatu veteribus addidit. Qui tandē ancone dū venetorum ducem belli ſocium ancone expectat vt contra turchuꝫ cū innumerabilibus populis ꝓficiſcerenꝛ.diuturna ⁊ lenta febri afflictatꝰ moriꝛ anno ſexageſimoquarto ſupra quadringentos ⁊ mille.xvij.kal.ſeptembris.anno vero pontificatus ſexto.diebus ſex minus. Funus ancona romā defertur ⁊ in baſilica ſancti petri condiꝛ ad altare ſancti andree. Delectatus ē aūt mixto ſcribēdi genere ideo plura opa edidit. Caput ſancti andree e peloponeſſo romā auectū in ſacello ad id fabrefacto collocauit.cognitionē qꝫ reꝝ antiquaꝝ nō omiſit cū ꝯmentarioꝝ libros ſcripſit ⁊ plura alia.

Anno dn̄i.6663. Anno xpi.1464.

Paulus ſecundus papa patria venetus.patre nicolao.matre polixena.petrus barbo antea vocatus.eugenij pontificis ex ſorore nepos ſancti marci pſbiter cardinalis hoc anno pridie kaln. ſeptembris pōtifex creatur.vir certe magni animi.corpus habens egregiū maieſtate dignū. Is adoleſcens adhuc iturus in mercaturā erat.que apud venetos in precio eſt. Ei nunciatū eſt gabrielem auūculū ſuū pontificem creatū eſſe.ſubſtitit adhortante fratre paulo barbo.ac lris (licet iam adultus eſſet) operam dedit.inde vocatus ab eugenio archidiaconatū bononienſem.ac poſt epatum ceruie cōmendatione adeptus ꝓthonotarius ab auūculo creatur. Tandem vna cū alouiſio patauino medico.quem poſtea patriarchā appellarunt cardinalis ab eugenio creaꝛ. Erat aūt natura blandus.natura humanus. Mortuo itaqꝫ pio in eius locū ſuffectus ē. Duo bella quidem parua in ytalia ſuſcepit.que nulla re priꝰ repetita bello ꝗ inſidijs inchoata poſtea deſeruit. In colligēdis aūt pecunijs ita diligēs fuit vt fere ſꝑ bnficia ⁊ epatus his ꝯmitteret q̄ officiū aliqͦd venale haberēt vn̄ elici munꝰ poſſꝫ.his aūt pecunijs interdū etiā ad liberalitatē vtebaꝛ.nā ⁊ cardīales paupes maxie ⁊ epos ⁊ pricipes ac nobiles domo extorres.virgīes.viduas.egrotos freqn̄ꝛ iuuabat. Curauit itē vt rome annona ceteraqꝫ ad victū ꝑtinētia viliꝰ qꝫ antea vedereꝛ. Multa deinde edificia ſplēdide ac magnifice tū apud

ſanctum marcū. tum vo in vaticano qđ ad munificentiā pertinet extruxit. iuſtus quoqꝫ habitus ē. hic pontifex ac clemens moroſus ⁊ difficilis canonicos regulares e ſancto ioanne laterano pulſos a caliſto pontifice reſtituit. Cognita aūt georgij regis bohemie pfidia. in boiem vngaros ⁊ germanos cōcitauit. Apparatu aūt pontificio maiores ſupauit. In corona ſiue mitra in quā multas opes contulit coemptis vndiqꝫ ac magnis pcijs adamantibus ſaphiris ſmaragdis chriſolitis hiaſpidibus vnionibus ⁊ quicqđ gemmarū in pcio ē. Tandē vo decem cardinalibus creatis. quoꝝ de numero franciſcus ſauonenſis eius ſucceſſor extitit. Cū annos plurimos viuere ſibi pſuaſiſſet. anno ſalutis noſtre. 1471. v. kal. auguſti. ſecūda hora noctis Cū eo die letus ↄſiſtoriū habuiſſet. ⁊ iocundiſſime cenaſſet. apoplexia correptus. vitā cū morte mutauit. anno pontificatus ſui ſexto. menſe. x. peponū eni eſu. cancroꝝ. paſtilloꝝ. piſciū ſuccide admodū delectabatur. Quibus ex rebus ortam credūt apoplexiā illā. qua e vita ſublatus ē. Nā duos pepones. ⁊ quidē pregrandes comederat eo die. Quo ſequenti nocte mortuus eſt. Eius corpus in baſilica beati petri mane ſepulture traditum eſt. Et tūc vacauit ſedes dies nouem.

Antoninus archiepiſcopus florentinus

Antoninus florentin⁹ archiepš ordinis pdicatoꝝ pfeſſus pater. hiſtoriarū ac romane vrbis olim auditor cauſarū. ſanctiſſime vite ⁊ moꝝ vir. ⁊ ſacrorū dogmatū admodū doctus. hijs tempibus. ob lraꝝ gloriā apud ytalos in precio habitus ē. Qui multa ⁊ grandia volumina. magno qdem cōfecto labore. lōgiſqꝫ lucubrationibus poſteritati reliquit. que legentibus atqꝫ audientibus magnā afferūt doctrinā ⁊ voluptatem. Ex quib⁹ extat ſumma accuratiſſima in caſibus cōſcientie ſacerdotib⁹ p neceſſaria. & ⁊ multos hiſtoriarū libros ad erudiendos mortales ↄpoſuit. Tandē āno domini. M.cccclix. deficiēs. vi. nonas maij. nō ſine magna ſanctitatis opinione fuit. cū crebris miraculis claruerit. Eius autem ſanctū corpus ex domo epali. ad ſanctū marcū ordinis ſui delatū. cū magna populoꝝ frequentia ⁊ veneratione ſepultum fuit.

Borſius marchio inde dux ferrarienſis

Borſius eſtēſis marchio. Et primus ferrarie dux leonelli marchionis frater. Et nicolai eſtenſis filius. defuncto leonello fratre maiore. in regnuꝫ ferrarie ſuccedens. regnauit annis. 22. Vir certe ingenio diuino. in quo nihil fucatū. nihil ſubdolū. Eius verba ſapientie plena. opa aūt grauiſſima. ⁊ ſemp regia. ad eū cum fridericus ceſar accedens. viſa hominis celſitudine ⁊ animi magnitudine. illum mutine ⁊ regij (vt premiſſum ē) ducem primo creauit. Deinde exactis mltis annis romā accedēs a paulo pontifice magnifice exceptus. ab eodē ducatus ferrarie inſignitus fuit. Nicolaus aūt pater cū hos ⁊ alios ex pellicibus genuiſſꝫ filios. ſenio cōfectus. alios ex vxore ſuſcepit liberos videlicet herculē ⁊ ſygiſmundum. quos moriens regni heredes ſub leonelli tutela reliquerat. qui eos neapolim relegauit. ⁊ regnū omne occupauit. Et cū ludouici ganzage ſororem haberet vxorē. ex ea nicolaū tantū ſuſcepit filiū. Quo nato nō multo poſt mortuus. cū nicolaus regno aptus non eſſet. hac conditione in borſiū imperiū deuenit. vt poſt obitū nicolao iureiurādo regnū reſtitueret. Borſius principatu ſuſcepto cū prudentiſſimus eſſet herculē ⁊ ſygiſmūduꝫ relegatos reuocauit. ⁊ eos ac nicolaū tanqꝫ filios cariſſimos omnes habuit. Erat autem diuinaꝝ humanarūqꝫ litterarū egregie doctus. ⁊ doctorum viroꝝ amator. Hic vrbē ferrarie miris edificijs ornauit. Nam arcem nouā ⁊ curiā pulcerrimis edificijs clariorem reddidit. Monaſteriū inſuper toto orbe celeberrimū ingenti impēſa ordini carthuſienſiū a ſolo cōſtruxit. deniqꝫ anno regni ſui. xxij. in pace quieuit. Eius corpus apud carthuſienſes ingenti pompa delatum. humili loco ſepeliri voluit.

Ferdinādus rex

Ferdinandus huius nominis ſecūdus. alphonſi regis ex concubina filius. hijs temporibus patre defuncto. ex eius teſtamento in neapolitanū regnuꝫ eidem ſuccedens. Alphonſo autem ſine legitimo filio defuncto. id regnū feudatario ⁊ antiquo iure ad ſedem apoſtolicā deuolutā cenſebatur. Quod cum calixtus pontifex armis repetere ſtatuiſſet. morte ſuperueniēte diſturbata ſunt omnia. At ferdinādus metu liberatus ab eius ſucceſſore pio papa regni cōfirmationē. reclamantibus gallis accepit. Quo regno in pace adepto multos hoſtes bello poſtea profligauit. hūc pius pontifex cum vehementer diligeret. et regno confirmauit. ⁊ regia corona donauit ac coronauit. Et ei etiā annuū cenſum in parte relaxauit. Inde auxilio pontificis ioannem andegauenſeꝫ renati filiū apulia fugauit. Pio pontifice poſtmodū mortuo ferdinandus cum paulo eius ſucceſſore. ⁊ ſequentibus pontificibus inimicicias ſuſcepit. ꝙ peterent tributū quod ſingulis annis eccleſie romane pendebat. ⁊ ob bene merita relaxari optabat. Inde multo maiores ſimultates cum ſenatu veneto ob cipri regnū cōcepit. Et turcum in venetos (vt aiūt) concitauit. Veneti igitur cū turco pacem cōpoſuerunt. qui omnē vim belli in regem conuerterūt. ⁊ hydruntū maritimā ytalie ciuitatem ei abſtulerūt. Et verendū fuiſſet niſi mahumetes morte ſublatus fuiſſet. plura damna regno apulie intuliſſet. Eo vo mortuo. difficilimo bello vrbem hydrunt. rex per alphonſum calabrie ducem filium ſuum in armis ſtrennuū recepit.

ANno abhinc ferme ſexto ⁊ q̄dragesimo. inter frēs beate marie theutunicoꝝ ⁊ vladiſlaū polonie regē de regni finib⁹ orta q̄ſtione. Utraq̧ pars ingentes copias in bellū eduxit. At primi pruteni ſiue nūero militū. ſiue animi ferocia exultantes. duos gladios p̱ fecialē. regi miſere. vt ex hijs quē mallet. vnū acciperet. Is cū vitoldo fratre. deo ſuo hoſtias littabāt. q̄ audito feciale. nō inuitus inq̄t prelij ſignū recipio Conſecratoq̧ gladio quē elegerat. eo ſe cinxit. Et facta pugnādi copia. lituanos q̄ auxilio venerāt p̄mos opponit. quoꝝ ſtrage fatigata copia prutenoꝝ. Et ipa polonis ſupuenietibus ſternit cruentiſſimo p̄lio. ea die confecto victoria regis fuit viri equeſtris ordinis ex religione q̄dringenti cū ipo magno mg̃ro periere Ceſa ex plebe multa milia. qui ſupfuerūt capti. Pruſſia p̄ter oppidū. b. marie omnis ad polonos defecit. Seq̄ntib⁹ annis caſimir⁹ rex polonie eis ciuitates munitas dantzk ⁊ dorn̄ abſtulit. aſſerens portionē ſui regni eſſe pruſſiam.

ALbertus marchio brandeburgeñ. annis effluxis bellū aduerſus Nurēbergenſes enixiſſime geſſit. Greuēburgū ab eo multa vi oppugnatū ē. Id oppidū in valle iacet. xx. milibus paſſuū a nurēberga. muro ⁊ foſſa munitū. Et cū varia dāna ab vtriſq̧ illata fuiſſent p̱ ludouicū baioarie ducē. ad hos tumultus ſedādos vocatū (cū diu laboraſſet) hoc bellū poſt varias dictas ſopitū fuit. Deinde cū poſt aliq̄ tēpora inter ludouicū baioarie ducē p̄dictū ac marchionē brandeburgeñ. principes potentiſſimos. bellum ſuſceptum eſſet. Haud quidē iniuria. ⁊ magna cum animi fiducia ꝯtendiſſent. poſt plures ſtrages principes germanie pacem poſtulantes. Tandem res equo animo ſedata fuit.

Ludouicus rex francie

LUdouicus caroli regis francie fili⁹. his tp̄ib⁹ p̄ri in regnū ſuccedēs. Fuit aūt carolus pientiſſimi animi vir. ſ₃ ingenij ebetis. Qui cū bellū ꝯ̄ heinricū angloꝝ regem. Et ioannē burgūdioꝝ ducem excitaſſet. ⁊ multos occidiſſet. Inde ingenti cede fuſus fuit. ⁊ hi multas ciuitates ādimerent. Et niſi per puellam deus miraculoſe reſtituiſſet. de eius regno actū fuiſſet. Tandē Nicolaus cardinalis ſancte crucis ordinis carthuſieñ. pacē cū duce burgūdie cōpoſuit. quez tn̄ poſtea p̱ inſidias interficere fecit. qđ infinita mala excitauit. Hui⁹ itaq̧ caroli primogenitus ludouicus. delphinat⁹ regionis princeps. regno ſuſcepto multos p̄ri beniuolos regno depulit. Inde cū libertatē ecclie in regno minuere conaretur. multos romanos pōtifices habuit aduerſarios. Inde cū carolus aq̄tanie ⁊ normandie dux e medio p̱ eū ſublatus eſſet. quē ob eius ſapiām populi regnare cupiebāt. Qđ cum regni ꝓceres ⁊ burgūdie dux intellexiſſent id ex ſua ꝓcuratōe factitatū. vetuſta odia renouarūt. ꝯſpirātes ingētez exercitū in eū deduxerūt. dux burgūdie in picardiā aduolās. ciuitatē pichignetū cepit. ⁊ ꝯplanari fecit. at rex a ſuis deſtitut⁹ pariſius cōmigrauit. regiā ſaltē tutaturus. In normandia igit̄ innumera oppida euerterūt. Pontifex aūt romanus ad hos tumultos ſedandos. Beſſarionē nicenū cardinalē in galliā miſit. cū diu laboraſſet tantū ꝓfecit. vt cedes ac incōmoda ſopita fuerūt. Demū āno a natali xp̄iano. 1484. Remis deficiens. Carolū primogenitum ſuū annoꝝ. xv. extantem habuit ſucceſſorem.

Georgius rex bohemie

GEorgius pogiebratius bohem⁹ poſt obitū ladiſlai hungarie et bohemie regis. acerſitis ꝓcerib⁹ gubernatōem ſuā nō expiraſſe regis obitu dixit pragenſes nihil morati ſe ſue gubernationi cōmiſere. Exin ꝯſtituta die qua nouus rex eligeret̄. Re pro regni vtilitate diſcuſſa. rex pronūciatur militie domiq̧ apprime clarus. Cui ad res gerendas nec cōſiliū nec etas defuit. Ea res necati ſuſpitōnem maxime auxit. Inde ex p̄torio in edem beate marie vbi rochezana preſidebat regi publica ſalutatio exhibita fuit. Cum autē inclitum bohemie regnū vt premiſſum eſt dudū in pernicioſam iacobelli ⁊ huſſitarū hereticā prauitatem (vt cōmunionē ſub vtraq̧ ſpecie de neceſſitate fore eterne ſalutis ꝓfiteretur) prolapſum fuiſſet. Georgius q̄ ſe catholicū affirmauit. In manibus ianueñ. ⁊ bacieñ. epōꝝ tactis ſacramētis euāgelicis publice iurauerit. dū coronationis recipet inſignia. Q deinceps fidelis ⁊ obediens eſſet ſancte ro. eccleſie. ⁊ cū ſe ac conthoralē cū liberis tali iuramento obligaſſet. per fridericū ro. imperatorem confirmatus extitit. Uerū cū hijs omibus ꝯ̄ria ageret. ⁊ hereticorū ſectam foueret ⁊ amplecteretur. Inde vratiſlauieñ. ⁊ ceteri catholici homagiū preſtare, recuſarūt. Ideo papa pius. ⁊ poſt eū paulus pōtifex. grauiſſimis cēſuris eū ac totū regnū bohemie fulminarūt. At paulus ſecūdus anno. M. cccclxvi. publico cōſiſtorio eū hereſi dānat. dignitateq̧ ac regno priuat. Tandem poſt annū. 71. ſupra quadringētos ac mille idem georgi⁹ bohemie occupator. morbo perijt.

MAhumetes turcoꝝ imperator. Expulſo thoma paleologo. ⁊ fratre ſecū deducto. peloponeſſum occupat. anno eius. xi. eodem anno trapeſuntij rege capto ⁊ interempto pontū. anno. 1460. obtinet. Inde mitilenē expugnat. diripitq̧ anno regni ſui. 12. Poſtea veneti magna claſſe copijſq̧ terreſtribus in peloponeſo veterē murū foſſamq̧ ab vtroq̧ mari in ipo Iſthmo tumultuarie opera pluribus ſimul locis erigere adorſi. corinthum obſident. Turci vo laborātibus ſuis auxilio ꝑperantes. p̱ interruptas munitiōes vi penetrant. ac xp̄ianos ad naues fugere cogūt. Tandē dux venetoꝝ cum preſtātiſſimis ſenatoꝝ triremibus. 12. p̱ equora ornatiſſime inſtructis. Anconā pontifice pio adhuc ſpirante venit. quibus e ſpeculo ꝓcul viſis papa. 19. kal̄. ſeptēbris gloria ingenti vita functus eſt.

Fridericus imperator. extra cenā nūquā vtitur vino. in cena leuissimū bibit. et id aqua pdomitū leono. re auguste que paterna in domo nūquā vinū gustasset. Suadebāt medici in germania regione frigida si mater fieri vellet. vinū biberet. Quod cū accepisset fridericus enea silnio vocato. Abi inquit. atq; imperatrici dicito sterilem me coniugem. quā vinosam malle. proinde si me amat. vinū oderit. At id nūciū leonora. Et si viri iussioni tam libenter pareo. quā vino si tamen vini vsum mādauerit imperator. mori optauerim quā parere.

Mathias rex vngarie

Mathias ioannis huniadis gubernatoris regni hūgarie filius. Ladislao p dicto rege sine liberis extincto. Vngarie regnū consentientibus pceribus occupat. Eius pater prouinciā vga ferrea gubernauit. nec dum rex absuit minor eo habitus ē. hic prostratis apud albam turchis. post breui tpe morbo extinctus ē. Comes cilie cuius caput erat a rege secūdū. et eius auūculus. a ladislao huniadis filio in castro regio obtrūcatur. Rex ladislaus quāq; vehemēter cōmotus. tā atroci facinore dolorē tñ suppressit. Rex budam repetijt relicta alba. vbi secutos curiā huniadis filios in carcerē rapi iussit. Percussorē comitis ladislaū natu maiorem. Qui quatuor et viginti natus ānos egregio corpe adolescēs. flauis de more crinibus super humeros passu reuinctis post tergū manibus talari atq; aurea veste indutus capite eū plecti iussit. Mathiā vo captiuū duxit in austriā. Et profectus in bohemiā eu sequi mandauit. Cū aūt apud pragā obijt mathias qua die rex clausit oculos eadem pragā applicuit. quē georgius gubernator in custodiā suā recepit. Nec diu postea rex hungarie designatus magnis sponsionibus dimissus e carcere. volauit ad regnū. facta em̄ reconciliatione inter proceres mathias octo et decē natus annos nono kal' februarij rex acclamatus. Cū vo id regnū sibi cōpetere cesar affirmaret. multa bella inter eos suborte sunt. regnū tamē ei cessit. Fuit autē xp̄iane religionis ꝯ turcos defensor et pugnator acerrimus. qui pannoniā et alias puincias a turcorum impetu tutatus fuit. Mas multis victibus ingenti plio turcis supatis. etiā ptem bosine recuperauit. Et turcorū regnū incendijs. populationibus. cedibusq; inuoluit. Sed et bella in bohemia cū casimiro rege polonie gessit. Pax tñ ꝯposita hoc mō inter eos fuit. vt pannonia hūgaria morauia ac slesia mathie relinqueretur. et boemie regnū vladislao casimiri filio remaneret. Hic aūt prestantissimus rex paterno more militaris glorie appetētissimus. bello fortunatus. Cum videret fridericū cesarem sibi aduersari. cū turco pace cōfecta in eum arma vertit. ac viennā vrbem et alia sibi ademit. In qua vrbe tandē anno. M.cccc.xc. morbo extinctus est. et ad albā ductus in sepulcris regum sepultus. huic ferdinandus neapolitanus rex filiam suam matrimonio copulauit.

Nicolaus de cusa germanus. sacrosancte romane ecclesie. tituli sancti Petri ad vincula presbiter cardinalis prestātissimus atq; doctissimus. ea tempestate claruit. q tanta bonitate fuit dū viueret vt pauci meliores suo tpe nati sint. viciorū oīm hostis acerrimus. ambicionis totus aduersarius. integritate animi immutabilis. honestorum laborum indeclinat etiā senectute patientissimus. bn̄faciendi et gratificandi admirabilis. Sane tanta doctrinarum cūm vbertate fuit. vt qcquid ex tpe dicendū incidisset id copia tali dissereret. vt ei solū facultati censeret studuisse. Vir supra opinionē eloques et latinus. historias oīs nō priscas mō. s medie tempestatis. tū veteres tū recentiores memoria recensebat. In mathematicis disciplinis suo tpe doctior eo fuit nemo. Ius ciuile pontificiūq; didicerat. philosophie Aristotelice acerrimus disputator fuit. Theologie summus interpres. huius celeberrimi viri plurima extant summi ingenij opera. De visione dei. de pace fidei. Cribratio alchorani. de ludo globi de mathematica pfectione. De apice theorie. de docta ignorantia et pleraq; alia. Is aūt dū ecclesie sue brixinēsis iura acrius tueretur a sigismūdo austrie duce capitur. atq; honesto huiusmodi carcere. Pōtifex āt pius. cardinalis captiuitate grauiter cōmotus. facūda orone i sigismūdū publice inuehitur. et eū gnoribus interdictis deterret. tandē liber euasit ac pace cōposita. dum pius ancone vita functus fuit. cardinalis rome decessit.

Nicolaus de cusa cardinal'

Bessarion cardinal' grecus

Bessarion. S.R.E. eps cardinalis sabinēsis et ꝯstātinopolitanus patriarcha. Niceni venerāda nūcupatiōe terrarum vbiq; celeberrimus hoc tpe floruit. de q sapiētissimo dici pōt. Cuius cū ea fuit (vt paulus pōtifex summus pdicabat) In rerum oīm maximarum vsu peritia. Ea in consilijs vel grauitas vel pspicientia. vt nihil de summis vnq; rebus factū fuit si Niceni vnius desijsset auctas. In studijs em̄ maiorib; et hūanis oībus ea facultas et copia. vt plura legisse credi neminē possit acrius lecta et rectius intellexisse. vberius paucissimos cultissimis quibusq; tempibus clariusq; scripsisse. Et quāq; summe reipublice xp̄iane negocijs impeditus. merita tamen indignatione cōmotus ac veritatis studio incredibiliter inflāmatus. defensionis platonice imo diuine philosophie libros aggressus est. tanta id maiestate egit. vt cōnciatorem calūniosum credi plato ipe diuinitatis secretarius possit suggessisse. Iuste igitur platonis defensor. Qui tandē legatus ac franciam in reditu dum pacem fecit in itinere defecit.

bene loquisti nequam

ARs imprimendi libros hiis temporibus primū in germania enata ē. Quātum igiť litteraꝝ ſtudioſi germanis debeant. nullo ſatis dicendi genere exprimi poteſt. hanc apud maguntiā rheni vrbem ſolerti ingenio libroꝝ imprimendorū ratio. 1440. inuentā fuiſſe aiūt. Hoc tempore in oēs fere orbis ptes ꝓpagatur. qua omnis antiquitas paruo ere cōparata a poſterioribus infinitis voluminibus legitur. Eius laudes antea in prohemio operis prebabite ſunt. Qua certe nulla dignior. nulla laudabilior. aut vtilior eſſe potuit. Qđ ſi hec ars effluxis tempibus viguiſſet maxima pars operū Titi liuij ⁊ Tullius de re publica ac Plinius de bellis germanice aliaqꝫ ꝓclara opera malignitate tempoꝝ amiſſa nō fuiſſent. Jdeo in eiꝰ laudem quidā hos cecinit verſus. O felix noſtris memorāda impreſſio ſeclis. Deſierat quaſi totū qđ fundis in orbē. Oēs te ſummis igiť nūc laudibus ornent. Jnuētore nitent vtraqꝫ lingua tuo. Nunc paruo doctus quilibet eſſe poteſt. Te duce qñ ars hec mira reperta fuit.

Nicolaꝰ perotꝰ Rhetor

NJcolaus perotus ſaxoferratenſis ⁊ Sypontinꝰ epūs egregius theologꝰ ac rhetor diſertiſſimus. ad hanc etatē perueniens. nōnulla in diuinis laude digna cōpoſuit. Sed ⁊ ad pueroꝝ eruditionē cōmode breuiterqꝫ libellū edidit. Cōmentarios etiā in multis auctoribus ꝑcipue in martialē opus variū cornucopie appellatū fecit. Ac q̄dā e greco in latinū tranſtulit.

RObertus de licio ordinis minoꝝ ꝓfeſſor. Et aquile marſoꝝ ſeu abrutij vrbis epūs in doctrinis ſacris doctiſſimus vir. ⁊ noticie oīm eccliaſticorum dogmatū ſufficienter inſtructus. oīm p̄dicatoꝝ doctor. Hiſdez tempibus ob eiꝰ clariſſimā ⁊ admirandā p̄dicationis grām. ab oībus ytalis multo in p̄cio habitus eſt. Qui tantū in ſcripturarū ſtudio laborauit ⁊ ſcripſit. vt vbiqꝫ Roberti predicationes nūcupentur. plurimas eñ ad inſtructionē fidelū tractatus ⁊ ſermones edidit. Qui ab oībus p̄ſertim declamatoribus ſtudioſe legūtur.

Matheolus peruſinus medicus

MAtheolus peruſinus medicus doctiſſimus. hoc tpe medicoꝝ ac phoꝝ monarcha. oīuqꝫ liberalū artiū cūctarūqꝫ ſcientiaꝝ. facile princeps. p̄ceptor meus eruditiſſimꝰ. Quē ego hartmānus Schedel Nurēbergenſis. doctor patauinus. tribus ānis ordinarie legentē auſcultaui. a quo demum p̄habita ꝑ eum oōne elegantiſſima. inſignia doctoratꝰ padue accepi. Ne ſua memoria pereat. pauca de eius vita ac doctrina huic operi adiūxi. Cū eñ ſepius mecū animo cogito. q̄ꝫ maximus ac ſingularis in omnes amor ſuus extiterit. Quis ē adeo rerum imperitus q̄ non putet ob incredibilē virtutē ſuā. ſingulare ingenū. ſummā reꝝ expientiam. eū perpetua memoria cōplectendū. Cui eñ ignota fuit verboꝝ ſuorum integritas. ſuauiſſimus ſermo. decora facies. qui et artis poetice et oratoꝝ ſummā cognitionē habuit. Qui nullū cyceronis opꝰ aut mantuani vatis. aliorūqꝫ poetarū dimiſit intactum. Jn aſtronomia v̄o geometria ⁊ arithmetica ⁊ muſica opera a veteribus edita totis viribus ꝑſcrutatus fuit. Uerum nec phia atqꝫ medicina cōtentus. demū ſacris litteris delectatus. in eis tanq̄ꝫ mel in fauis dulcedinē abditā ſenſit. Reddidit igiť ſuos auditores auſcultando dociles. beniuolos. attentos ac diſertos ipo orante. Jn eo nāqꝫ maxima fuerunt omnia. ſiue acumē ingenij. ſiue artis peritiam. ſiue oronis elegantiā cōmoditatemqꝫ conſidero. Reliquit aūt poſt ſe orationes lepidiſſimas. Cōmentaria in hypocratem. galienū ac Auicennā. Et arguta conſilia in medicina. Tandē ſenio deficiēs padue ſepultꝰ fuit.

Platina hiſtoricus

BAptiſta cognomēto platina. pr̄ia cremonēſis aplicus abbreuiator. magni animi ⁊ ꝯſtātie vir. eruditione ⁊ eloquētia nulli inferior. hiſdē tpibus i p̄cio exñs. a paulo pōtifice maxio. bonis ⁊ dignitate indicta cā priuatꝰ ⁊ i carcerē detrudiť. Et ibi vſqꝫ ad pauli mortē refuať. Ex q̄ tandē poſt mltas calamitates a ſixto pontifice eius ſucceſſore liberatꝰ. ⁊ in ſtatū priſtinū reſtitutus. neq̄qꝫ ingenio ſuo abuſurus. p̄ter libꝝ quē de natura reꝝ ⁊ obſeniis ediderat. Egregiū etiā opus de vitis ⁊ moribus pontificū ſixto pontifici obtulit. Jn quo etiā impatoꝝ principūqꝫ ac ducū multorū res geſtas inſeruit. nōnulla etiā alia opera ⁊ eplas ſcripſit. Demū anno domini. 1481. rome ex peſte defecit.

DOminicus calderinꝰ pr̄ia veronēſis rhetor luculētiſſimꝰ. ⁊ tā greca q̄ꝫ latina lingua nō mediocriter eruditꝰ. ⁊ i ſtudiis hūanitatis eminētiſſimus. ꝑ hoc tp̄s ipe diuini igenij fecit opuſcula. i iuuenalē. marcialē. ſuetoniū. et i Jbin naſonis interp̄tationes edidit celebres. Saphos etiā eplas cū ꝓpercio. et cyceronis eplas ad atticū cōmētatꝰ ē. Et niſi imatura morte p̄uētꝰ fuiſſet. ꝑ plura alia ediſſet. Obijt deinde anno domini. 1477.

MArius philelphus frāciſci philelphi oratoris filꝰ eques auratus laureatuſqꝫ poeta philoſophie et artiū doctor. ꝑ hoc tēpus toti ytalie clarus extitit. Qui cū eruditiſſimꝰ eſſet funebras orationes preclariſſimas. ⁊ alterius materie plurimas. ⁊ quidē elegātes hūit. Extāt eiꝰ ingenij opa in diuerſis metroꝝ generibus edita. Richmos quoqꝫ ⁊ cantilenas compoſuit. Deniqꝫ ⁊ hic a Friderico ganzaga marchione mantuano publico ſalario ad lectionem vocatus ibidem in anno domini. 1480. vite finem fecit.

Leodium galliaꝝ clariſſima ⁊ potẽtiſſima ciuitas hoc anno M.cccc.lxviij. a carolo burgundioꝝ duce capta ⁊ ingẽti edita cede. diripit. Supioribꝰ eñ annis inter leodiẽſes ⁊ burgũdionũ ducẽ maxie ꝯtentiones agebant. q̄s cũ leodiẽſis eps̄ extiguere tẽptaſſet a ꝯciuibꝰ ſuis vrbe pulſus fuit. ideo ſummꝰ pontifex tricarienſem epm̄ legatũ eo miſit. Is in carcerẽ trudit. Quã ob rẽ indignatus dux vrbẽ in germania populoſiſſimam preſente ⁊ fauente ludouico frãcoꝝ rege acerrimo ĩpetu ac p̄lio vrbẽ expugnauit ac eã euertit

Mathias inclitus rex hungarie boſnẽſe regnũ hac tẽpeſtate aggreſſus caſtrũ iaytza tũ loci natura tũ vo nemoꝝ altitudine munitiſſimũ deditione cepit. Inter hec ſacro regni hungarie diademate a manibuſ friderici romanoꝝ ceſaris magna cũ difficultate rehabito. rex ſexto ſui regni. Anno dñi M.cccc.lxiiij. in die cene dñi aſtantibꝰ ꝓceribus cũ ſolẽnitate maxia coronatus. Poſt hec mahumetẽ turchoꝝ imꝑatorẽ in expugnatione dicti caſtri iaytza in fugã vertit, relictis machinis ⁊ tormentoꝝ generibꝰ ingloriꝰ in turchiã redijt. Tandẽ poſt aliqua tp̄a caſtrũ ſiue caſtellũ turchoꝝ ſabatz denoĩatũ ad litꝰ fluminis zaue vel ſaui ꝑ eoſdẽ ex lignis terraqꝫ multũ curioſe ꝓforti ope p̄paratũ (vt ſequẽs figura ꝑ omnẽ diametrũ ac formã oſtendit) turribꝰ ac foſſatis ac vallibus. necnõ minus militibus munitũ diro hiemis ſub rigore obſedit. in quo lignea menia ex tabulis fabricata ſunt. quaꝝ tabulaꝝ cõpago ita ſolidũ eſt vt vix ab intento poſſet iunctura ꝯprehendi. Sũtqꝫ triclinia ambitu ꝓlixiore diſtincta porticꝰ in oĩ decore diſpoſite. Area vo curtis ingẽti ambitu cicte vt amplitudo ip̄a regiã aulã oſtentat. Dũqꝫ rex acrius p̄lio inſiſteret, turchi rapto comite iohãne de witebitz ab exercitu regis ad caſtellũ. eo interfecto caput eiꝰ abſciderũt cũ flaueſcẽte copioſaqꝫ coma haſte ſuffixũ ad terrorem exponi iuſſerunt. Mathias rex indignatus vi aggreſſus deditione cepit ac expugnauit ingenti gloria. Nouiſſime turchi anno M.cccc.xcij. iterato caſtellũ inuaſerũt. ab hungaris repulſi ad propria redierunt

Sabatz

Linea ſummoꝝ pontificū

Sixtus quartus

Innocentius octauus

Anno mundi. 6670. Annn xpi. 1471.

SIxtus quartus papa natione ligurus ex ſauona vrbe maritima natꝰ frāciſ
cus antea vocatꝰ ordinis minoꝝ generalis miniſter hoc anno paulopoſt
in diei crepuſculo dū ſolus in cubiculo quieſcit interitu ſublato quinto ydꝰ au-
guſti in eius locū a patribus ſuffectus eſt. vir certe doctrina clarus. Is ſtatim a
pueritia diuinis miſterijs a parentibus dicatus eſt apud ordinem minoꝝ inici
atus. Adoleſcentior factus patauinū venit. fama ciuitatis illectus ad ſapientiā
capeſcendā. in quo moratus p viginti fere annos nobilis alūnus legendo ꝺā
do ſcribendo vniuerſum orbē ſplendidiſſimis ſapientie radijs illuſtrauit. ⁊ lō
de potentia dei librū ſcripſit. librūq; de ſanguine xpi. librū de futuris contingen
tibus ⁊ librū de conceptione beate Marie virginis ac quedā alia. qui in ordīe
minoꝝ p omnes dignitatis gradus ad cardinalatū peruenerat. Fuit aūt ante pō
tificatū ac etiā in ipo pontificatu mitiſſime conſuetudinis ⁊ vite continentiſſi-
me. in pauperes religioſoſq; maxime munificentiſſimus. quos omnes fouit ac
priuilegijs ampliſſimis adiuuit. Inde in amicos ⁊ familiares iocundus. in deli
quentes clemens. principes ac nobiles patria extorres pſertim paleologoꝝ fi/
lios. boſnieq; reginam turcho pulſos pecunijs adiuuare nō deſtitit. ⁊ rhodioꝝ
milites ac ferdinandū a turchis vexatos incredibili pietate confouit. vrbem ro
manā cenoſā ⁊ vetuſtate in pleriſq; collabentē inſtaurans. vias eius cultiſſime
et decentiſſime ſtrauit. pontem ſup tiberim maxima impenſa iecit ⁊ a ſe ſixti pō
tem nominauit. Edes quoq; pontificias apud ſanctū petrū cultiſſimas reddi-
dit. Hoſpitale ſancti ſpiritus in vaticano pmagnificū fabricari fecit. in quo ⁊ vi
te ſue ordinem ſplendide depingi voluit. Et cū maxime beatiſſime virgini Ma
rie deuotiſſimus eſſet eccleſiam ſancte Marie de populo erigere fecit ac decora
uit atq; alia innumera bñficia vrbi ramane contulit. nilq; in pōtificatu egit qđ
merito reprehendi poſſit niſi ꝙ ipſe (vt fit) ſuos nimiū amauit. in quē errorem
multi ſuperioꝝ cecidere. Cū ordelaphos e foro iulij depulit ⁊ hieronimo Ria
rio neceſſario ſuo conceſſit. cuiꝰ conſilio arduis in rebus ſemper vſus fuit. Iu-
bileum a paulo inſtitutum anno quarto pontificatus ſui celebrauit. Et beatū Bonauenturam in ſanctoꝝ cō
feſſoꝝ numero aſcripſit. Et licet hic multos habuerit detractores optimus tñ pōtifex fuit. ſumma eñ alacri
tate ⁊ animarum cuſtos extitit. cupiditatem a ſe reſecauit. iras compreſſit ⁊ malitias extirpauit. Viginti
cardinales toto tempore ſui pontificatus creauit. e quibus tres fuerunt romani. duo genuenſes ⁊ quatuor
ſauonenſes. inter quos iulianus ſancti petri ad vincula ex fratre nepos fuit vir certe phumanus ⁊ comis
fuit qui ipſius corpus maxima pompa ⁊ deuotiſſimis exequijs in nouo templo ſeu ſacello apud ſanctū pe
trum in vaticano ſepeliri fecit. cū obiſſet pontificatus ſui anno tredecimo.

Anno mundi. 6683. Anno xpi. 1484.

INnocētiꝰ octauꝰ papa patria genuenſis patre aron ciboꝝ familia mediocri ſʒ honorato natꝰ. iohannes
baptiſta antea vocatus poſt ſixtum pontificē ex cardinali pſbitero ſancte cecilie hoc anno idibus augu
ſti pontifex creatus. Is ex genua que adiacens mari oriundus. que ciuitas ytalie pulchritudine ⁊ reꝝ om
niū que terra mariq; aducbunt opulentia ⁊ edificiorum amplitudine ceteras excellit. Ab his parentibus
ortus qui generis nobilitate ⁊ reꝝ geſtaꝝ gloria clarent. familia ciboꝝ vetuſtiſſima. aranius pater eiꝰ eque
ſtris ordinis vir pbatiſſimus. Hic eps melffiden. inter ceteros patres cū pauperior humaniorq; haberet
Sixtus eñ quartus ob eius ingenij amenitatē dexteritatē atq; modeſtiā maiorem immodū eū dilexerat. ī
datariū aſciuit ꝓpter ipſius humilitatē ac comitatem. facilitatem morum. moderationē ⁊ elegantiā pontifi/
ciū munus pmeruit. Fuitq; in rebus gerendis prudentiſſimus eo ꝙ ſenis ⁊ in vrbe legationis officiū cū
optīe functꝰ fuiſſet magnā ſui reginīs ⁊ prudētie ſpe patribus dedit. Huiꝰ pōtificatus principiū ciuiū ſu
orum bellis plenus fuit. ⁊ quod ab omnibus potentatibus expetiuit a ſuis obtinere nō potuit. quibuſcū
q; eñ oratoribus a principio ad pſtandā ex more obedientiā ne dū in ytalia verū ex germania ad ſe venien
tibus ſumopere pacē poſtulauit. armaq; omnibus deponere mandauit. ſʒ inimicus homo vt optimis eiꝰ
deſiderijs obſiſtere poſſet paulopoſt in languorē maximū pontificē pducere curauit. ⁊ illico interurſinos ⁊
columnenſes vrbis primiores diſſidiū excitauit. diu ei inter ipas familias immortale odiū. qui vniuerſum
vrbē ſuis factionibus pturbarūt. que res magnā animi dolorē pōtifici infixit. nō deſtitit tñ armis ⁊ minis
diſcordias extinguere. multa eñ circa pontificiā dignitatem ac rempub. xpianā ⁊ ecciaꝝ vtilitatem ordina
re pppoſuit ſʒ ob breuitatem tpis ⁊ eius infirmitatē. bellū quoq; ⁊ epidimiā adimplere nō potuit. beneficū
tamen ⁊ circa deum atq; amicos p viribus ſe oſtendit. nā poſt adeptā ſanitatē corporis dona eccleſie ſan
cte marie de populo condonauit. Leupoldū ducem auſtrie diu defunctū ob crebra eius miracula enarrata
in ſanctorum confeſſorū numero aggregauit. Domum ſolacij quam vocant belluidere ꝓpe vrbem romanā
extruxit. cuius ſtructuram ſimul ac picturam ⁊ reliqua excedere quadragintaq̄nq; milia ducatorum ferūt.
Anno ſalutis M. cccc. xc. conuentionē oratoꝝ. regum. principū ⁊ cōmunitatū rome habuit p expeditiōe
ꝯ turchos. Collectionē pecuniaꝝ p plenarias īdulgētias ī germania p exeq̄nda expeditiōe fieri fecit. auxi
lio raymūdi payraudi archidiaconi. cuiꝰ īdultū ne dū ad viuos veꝝ ad īferos ſe extēdebat. magnā copiā au

ri collegit. tādē oēs curā mētēqꝫ ac diligētiā ad ſubditoꝝ comoda. ad tuēdū dignitatē eccīe. ⁊ ecōtra ipſas rebelliones delēdas. ac religionē (habito iā maximis laborib⁹ ꝯ ızino ſultano) ꝓpagādā ꝯuerterat. Fuit itaqꝫ ꝯſtātiſſime iuſticie cultor. pacis ſtudioſiſſim⁹ amator ⁊ exuberantis annone vigilantiſſimus ordinator. Sedatis honorificētiſſime ingruētib⁹ bellis peculiares eccīe populos ⁊ romanos ī primis ꝙ feliciſſimos exoptauit. Exultauit ſumop̄e cū ad maiores dignitates viros extulit eruditos ⁊ probos. Fuit p̄terea in pauperes miſericors. afflictoꝝ nō minus ꝯſolator ꝙ p̄ncipū ſuſceptor liberalis. ⁊ dei ac ſanctoꝝ ei⁹ p̄ĳſſim⁹ venerator. Pontificale pallatiū miro ſumptuoſo opere exornauit amplificauitqꝫ. Viſitat⁹ a dn̄o plurib⁹ lōgiſqꝫ morbis. quas patientiſſime tollerauit. Adueniente demū diuine vocationis hora ſumptis ex ritu xp̄iano deuotiſſimo animo ſalutaribus ſacramētis intrepide adeo ſp̄m reddidit creatori. vt ſecurus de īmarceſſibili gloria videret celeſtē vitā cū morte ꝯmutare anno pon. ſui octauo die. 26. iulĳ anno ſalutis. 1492.

FRidericus impator anno. 1469. religionis gratia media hyeme romā veniens magnifice a pontifice ſuſceptus donatuſqꝫ eſt. ac. cxxĳ. equites creat kal. ianuarĳ in ponte adriani. Inde tergeſtum oppidum quū rebellaſſet per duces ſubuertit diripitqꝫ magna ciuium cede.

MAumethes turchoꝝ imperator. 400. nauiū claſſe. inter quas triremiū. 200. erant ⁊ equitū. 100. milia Euboiā adortus. chalcidē. 30. die expugnat ſubuertitqꝫ magna ſuoꝝ cede. Veneti inde claſſem nauium. 60. inſtructā ad infeſtāda turchoꝝ littora mittūt. in ea triremes. 60. 20. onerarie fuerūt anno. 1470.

COmeta magnus p̄ menſem ianuariū in pricipio anni M. cccc. lxxĳ. circa feſtū ſancte agnetis viſus igneo colore rutilans. crinib⁹ longis nigriſqꝫ quos in occidentalē ferebat plagā. Cui⁹ quidē corpus p̄mū circa libre principiū fuit. poſtea ſe tantū in ſeptentrione flexit. vt extra zodiacū migraſſet ꝓculdubio iudicatū ſit. durauitqꝫ dieb⁹. 80. Verū nō dū iſto diſſoluto alter apparuit. cui erat coma ignita que in arietis ſigno poſita videbatur ⁊ caudā in orientalē plagā porrigebat. quē alĳ perticā. alĳ aſcon dicūt. Mortales grauiter affecit. Sequenti em̄ anno ſiccitas incompabilis ſubſecuta eſt ⁊ peſtilentie bellaqꝫ cruentiſſima pluribus in locis euenere.

Criſtiern⁹ rex daci ⁊c

CRiſtiern⁹ rex dacie ſuecie norwegie. gothoꝝ dux holſatie ſtormarie in oldēburg ⁊ delmenhorſt comes vir quidē xp̄ianiſſim⁹ ⁊ multis v̄tutibus ornatus. Anno M. cccc. lxxiiĳ. romā ſoluendi voti gratia p̄ vniuerſam lombardiam thuſciamqꝫ tranſiĳt. ab omnibus potentatib⁹ honorificētiſſime exceptus fuit. inde romā ingreſſus prodeūte obuiā honorato ꝙ cardinaliū collegio a Sixto pō. max. celebri honore exceptus eſt. ac pro ſingulari munere roſa aurea quā pontifices ſingulis annis in dn̄ica letare alicui ex principib⁹ xp̄ianis donare ꝯſueuerāt ⁊ ipſe a Sixto pontifice donat⁹ eſt. Ibidē em̄ de vniuerſali italicoꝝ principū pace agi cepit vt ſcilicet vno animo contra turchum coirent ſ3 res pfici nō potuit. inde digreſſus ꝑ omnes ytalie vrbes tranſiens p̄benigne vbiqꝫ habitus eſt. domū deniqꝫ reuerſus aliquot annis cū omni ſanctitatis exemplo ſupuixit.

KArolus burgūdionū dux nuſſiā coloniēſis agri oppidū ad rheni ripas obſedit ſ3 cum fridericus imperator obſeſſis auxilio veniſſet inito federe diſceſſit in belgas.

IUbileus a paulo pontifice prius p̄ vniuerſum orbē xp̄ianū inſtitutus a Sixto pontifice maximo hoc anno. M. cccc. lxxv. declarat. Inde ferdinandus rex menſe ianuario magnis himbribus romā venit iubilei gratia vt pre ſe ferebat. ſed reuera vt initū fedus ſolueret qd̄ effecit. nam poſtmodū inter ytalie potentatus initum eſt fedus pontifice auctore in quo rex primus aſcribitur.

Hercules dux ferrarie

HErcules eſtenſis nicolai marchionis filius ⁊ borſĳ frater ſcd̄s ferrarie dux his temporibus nō ſine magna ꝯtentione regnū paternū ſuſcipiēs regnauit vſqꝫ in preſens cū omni laude. vir bonus ingenioſuſqꝫ ac rei militaris ſcientia eruditus. ꝓpterea ſeptimo regni ſui anno florentini veneti ⁊ mediolaneñ. tanꝙ virū magnanimum contra alfonſum calabrie ducem ⁊ iheronimū comitē ducē exercitus conſtituerūt. qui pleraqꝫ eoꝝ oppida cepit. Hic helionorā ferdinandi regis filiam mulierem cordatam accepit vxorē. ex qua ſex ſuſcepit filios. quatuor mares ⁊ duas feminas. Hic tandem ſoceri ſui conſilĳs cōmotus tergiuerſatꝫ venetis ruptiſqꝫ eoꝝ federibus ferdinando ⁊ alĳs ſocĳs colligationibus inheſit et venetoꝝ immunitates violare cepit. que res maximum incendium in tota ytalia excitauit. pro qua re veneti illū terra aquaqꝫ oppugnare ceperūt ⁊ plurimas terras ei abſtulerunt. ⁊ niſi alfonſus calabrorum dux ferdinandi regis filius vir in armis ſtrēuiſſimus ⁊ pontifex execrationibus obſtitiſſent de eo actum fuiſſꝫ. Tandem pace inter eos omnes confecta. inde vrbem ferrariam multis edificĳs clariorem reddidit.

Simon beatus tridentinꝰ puerulꝰ. quē ob miraculoꝝ frequētiā btm̄ appellāt. die marti. xij. kal'. aprilis
anno ab incarnatione verbi ſeptuagiſimoq̄nto ſupra milleſimū q̄ter cētū. in hebdomoda ſctā a iudeis
in tridētina ciuitate necatꝰ xp̄i martir efficit. Iudei em̄ ea in vrbe degētes paſca ſuo more celebraturi. cū
xp̄ianū nō haberēt immolādū cuiꝰ ſanguinē in azimis ſuis vti poſſent puerū in hūc modū in ſamuelis cu-
iuſdā iudei domū furtim deportarūt. In ſacra hebdomoda añ diē paſce luce tercia veſpere facto is añ fores
p̄ris pueruli more ſedēs. cū nō aderat genitor nec cara parēs, p̄ditor thobias aſtitit blanda voce moratus
puer cuiꝰ etas nō dū ter decē mēſes viderat. fert illico ſamuel ad edes. Cūqꝫ nox ruit hic gemini ſaligmā
ſamuelqꝫ thobias vitalis moyſes yſrahel atqꝫ mayer añ ſynagogā leti eiꝰ pectora nudāt. In eius collo pri
mū ne vagire poſſet ſudariolū appoſuerūt ⁊ extenſis brachijs p̄mo p̄apulū forpicibꝰ. mox genā dexterā p̄
cidentes. Inde q̄ſqꝫ forpice carnē ꝯuellit. Sudibꝰ deinde pacuti pupugere. cū ille manus alter plantas cō
tinet crudeliter ſanguine collecto hymonos eoꝝ more canētes. addūt minis v̄ba. accipias ſuſpēſe iheſu. fe
cere ſic olim maiores nr̄i. ſic ꝯfundant celo terra mariqꝫ xp̄icole. ſic caput eius inter vlnas cecidit ⁊ vita li
bera ad ſuperos fecit iter. inde ad cenas ꝑperarūt azimas de ſanguine eius in xp̄i dedecꝰ ederūt. eoqꝫ mor
tuo ſtatim corpus in ꝓpinquū domus eoꝝ flumen ꝓiecerūt ⁊ paſca cū gaudio celebrarūt. Querētes dein-
de anxij parētes gnatū paruulū. poſtridie eū in fluuio inuenerūt. q̄ illico vrbis p̄tori ſcelus denūciarūt. Is
p̄tor iohānes de ſalis nobilis brixienſiū ciuis legū doctor viſo puero exhorruit facinꝰ ⁊ ꝯfeſtim vrbis iu-
deos ꝯp̄hendit ⁊ eculeo eos ſigillatim imponēs tormētis aſtricti eo ordine crimē retulerūt. q̄ diligēti ex-
aminatione cognito iudeos ꝯdignis ſupplicijs exterminauit. Preſul eo t̄pe vrbis Io. hinderbach colle-
git extictū corpꝰ ⁊ ſepulchro mādat. multis e veſtigio cepit florere miracul'. Inde ex oı̄ xp̄iano orbe pploꝝ
ꝯcurſus ad ſctī huius paruuli ſepulchrū eſt factus vt etiā vrbs ip̄a cū miraculis ⁊ opibus multis ſit aucta
Corpori v̄o ip̄ius pueri tridentini ciues baſilicam pulchram erexere

Cōſimile etiā ſcelꝰ apud motā oppidū qd ē i finibꝰ agri fori iulij pꝰ q̄nquēniū iudei pegert. Nā etiā ali-
um puerū ſibi mō mactauerūt. p q̄ tres eoꝝ captiui venetijs miſſi fuert ⁊ atroci ſupplicio ꝯcremati ſt.
Iterum thurchi inferiorem ingreſſi miſiam magna cede ſternunt. Dehinc magnā genuenſium vrbē ca-
pham quā ad meotidem adhuc poſſidebant. Genuenſes expugnant. ciuitas populoſa, ⁊ mercatoribus
plurimū apta iuit hoc anno ciue genueoſi eā prodente in turchoꝝ man. deuenit in littore euxini maris ſita.

Puelle monſtrū tēpeſtate iſtac in veroneſi agro naſcit̄ que vnū tantū caput habēs ꝫ duos podices. du
aſqꝫ vuluas. ex ipis ambab⁹ ſupfluitates emittebat. Inſup q̄tuoꝛ brachia ꝫ duo groſſioꝛa q̄ .ꝑ volūta
te mouebat. alia tenuioꝛa ꝛ immobilia erant. vētres etiā duos circa ſtomachū cōiunctos habebat. hanc pa
rentes ꝑ italiā circūferētes precia ab inſpicientibus mendicabant.

Padus ꝛ tiber reliquiqꝫ oēs ytalie fluuij nouēbꝛio mēſe (ex multitudine imbꝛiū) ita excreuere vt extra al
ueū effluentes multa accolis dāna intulerūt. qꝛ nō ſecus ꝑ vias moꝛtales nauigabāt ac ꝑ eoꝝ fluminū
aluea facere conſueuerant. Decreſcentibus paulopoſt multa animalia ꝛ q̄ꝫmaxime tiber ſecuꝫ traxit. ex quo
rum putrefactione ꝛ flatu peſtis maxima ſubſecuta eſt.

In hiſpania moꝛte heinrici prouincia diuidit̄ diuerſis populoꝝ ſtudijs. nā ferdināꝺus iohannis arroga
nie regis filius heliſabetham heinrici ſoroꝛē in matrimoniū traductā ꝛ alfonſus poꝛtugalie rex heinri
ci iohannam filiam ex ſoroꝛe ſua neptē fouens regnū diuiſerūt. Anno ſequenti ferdinandus rex hiſpanie in
agro numantino poꝛtugalie regem profugat.

Johannes de monte regio aſtronimus

Iohānes de mōte regio aleman⁹ nō minoꝛ anaximādro. mileſio aut ſyracuſa
no archimede. vtraqꝫ lingua greca ac latina eruditiſſim⁹ germanoꝝ dec⁹. hac
quidē tēpeſtate ob aſtronomiā ceteraſqꝫ mathematicas diſciplinas a mathia pā
nonie rege nurmbergēſibuſqꝫ ꝑpetuo donat⁹ ſtipendio. ꝛ in germania. pānonia
ac rome multo in p̄cio habit⁹ ē. Qui cū in hūgaria kalendariū ꝑpulchꝛū ac q̄daꝫ
alia in aſtronomia magno cū laboꝛe ſuo celebꝛi ingenio compoſuiſſet. Epheme
rideſqꝫ a noſtris diario dicta maxima cura ingenioqꝫ edita inductis noue aſtro
nomie tabulis. reꝓbatiſqꝫ gerardi cremonēſis theoꝛicis romā ad emendandaꝫ
paſthilem dionīſij computū a ſixto q̄rto pon. accit⁹ dum pleraqꝫ poſteritati parat
nō ſine maxima ſtudioſoꝝ iactura moꝛbo perijt. Vſus ē p̄ceptoꝛe georgio burba
chio in mathematicis excellentiſſimo. cui⁹ theoꝛice ſciētiſſime imp̄ſſe circūferūt̄.

Nicolaus eſtenſis q̄ de impio ciuitat̄ cū hercule diſſidebat. ferrariā clā ingreſ
ſus pꝛimo ſeptēbꝛ̄ pꝛimo īpetu aduerſarios exterruit. mox concurſu Sigiſ
mundi fratris herculis eiectus vꝛbe palude latitans capitur. nec multo poſt capi
te obtruncatur adoleſcens omni virtute inſignis.

In franconia germanie nobili prouincia (que ab incolatu francoꝝ oꝛientalis francia appellat̄) Anno
ſalutis M.cccc.lxxvi. in rebus xp̄ianis varij mot⁹ agitationeſqꝫ inciderūt. Timpaniſta quidā aīaliuꝫ
bꝛutoꝝ paſtoꝛ apud vicū Niclaſhauſen vocitatū ſectatoꝛes plures nactus virus diffundere cepit. eo ꝑncipio
ſius quo ꝛ ſacerdotes ꝛ religioſos in ꝑploꝝ inuidiā adductos ſpernētes abiectos habere ceperūt. Is vo ſi
mulatā puritatē quandā ꝛ innocentiā vite ꝓponebat. edocens vitā cleri ignominioſaꝫ foꝛe. theolonia ꝛ pe
dagia dn̄is nō eſſe ꝓſoluēda. oēs aq̄s ꝛ nemoꝛa oībus libera eſſe. ac nōnulla alia nephāda in populū ſemi
nans. q̄ nouitate gaudebāt. ea ſibi v̄ginē mariā enarraſſe p̄dicabat. Vndiqꝫ igit̄ gētes votis occurrebant.
Diebuſqꝫ feſtis maximo ꝯcurſu hominū longū ſermonē in odium cleri deducebat. Eo igit̄ a Rudolfo ep̄o
herbipoleñ. miſſi exploꝛatoꝛes inde ſectatoꝛē pꝛīcipalē ad herbipolī ducētes igni tradiderīt. poſt cui⁹ moꝛtē
hec ꝑegrinatio viroꝝ ꝛ mulieꝝ euanuit. Nurmbergēſes q̄ꝫ ſb mulcta ne q̄s de ciuib⁹ ſuis accedēt ꝓhibuerīt

Galeacius maria mediolaneñ. dux

Galeacius maria mediolani dux. anno. 1477. ob irā erepti ſibi fundi a iohanne andrea lamprognano nobili mediolanenſi eo die qui prothomartiri ſtephano celebris habef in ipſius martiris templo ad aras incautus confodif. qui poſt patrē franciſcū Sforciā dux declaratus regnauit annis nouē ⁊ menſes decez vir promptiſſimi ingenij ⁊ excelſo ⁊ magno animo princeps. Cū multa edificia in vrbe mediolano extruxiſſet ppulchre q̄z lapidibus ſectis vrbē vbiq̄z ſternere fecit Et paternū erariū pecunijs exhauſtū diuicijs repleuit. In celebratione tn̄ diuinorum officioꝝ ſupremos cātores maximo ſumptu ⁊ impenſa habere nitebaf. Verū cum immoderata mulierū libidine vteretur. poſt habita ſue maieſtatis honeſtate. coniuratione facta vniuerſo aſtante populo ⁊ omnibus aulicis vulneribus (vt pmiſſum eſt) confoſſus anno etatis ſue. 33. turpiter occubuit ⁊ in maiori vrbis tēplo eminentiſſimo loco iuxta pntes ſuos ſepult⁹ fuit. Relictis poſt ſe duobus filijs ⁊ filia ex bona ſabaudiana vxore ſuſceptis. Iohānes aūt maria in feſto epiphie etatis ſue anno nono patrū decreto in ducē ſublimatus pulchritudine indolis ⁊ promptiſſimi igenij adoleſcēs aſtāte pplo bireto ⁊ reliq̄s ducat⁹ ornamētis īſignit⁹.

Carol⁹ burgūdionū dux

Carolus burgundionū dux philippi optimi ducis filius vltimus ex illuſtriſſima regiaq̄z francoꝝ familia natus. vir fortis. ſeuerus. magnanim⁹ ac terribilis ſ; iuſtus. liberalis. elemoſinarius ⁊ diuinoꝝ obſequioꝝ feruentiſſim⁹ obſeruatoꝛ. Is cū vigeſimū etatis attigiſſet annū. ⁊ gandanenſes ciues a philippo patre quoddā priuilegiū extorſiſſent nō pauca militū collecta manu in eos duxit vrbe potitus priuilegia in foro vrbis exuri fecit. principatu q̄ſi ſuſcepto multas cū ludouico francoꝝ rege concertationes habuit. pace poſtmodum confecta a leodienſibus germanis infenſus omnem vim belli in eos conuertit. ⁊ ciuitate obtenta poſt cedē ⁊ direptionē editam vrbē complanare fecit. inde vrbe deſolata relicta, p eduardo ſororio anglie rege e britānia a comite douerich ⁊ heinrico portugalie rege pulſo. exercitū multū ꝯgregauit ⁊ ꝯtra eoſdem ⁊ ludouicū regē bellū ſuſcepit ⁊ breui illū in regnū remiſit ⁊ arma in ludouicū regem cōuertit ⁊ multis incomodis attriuit. Per romanū pontificē paulū mox inter ipſos res ꝯpoſite fuerunt. His geſtis ad nuſſiam colonienſis agri oppidū quod eſt in ripis rheni duxit ⁊ illud acerrime obſedit Sed cū Fridericus ceſar tercius eius auxilio veniſſet in regnū diſceſſit. Deniq̄z cū multas puincias ingenti cede ſibi ſubegiſſet ad nanſiam dictionis lothoringie ducis vrbē puenit vt contra ſuicios (quos vſitatiori vocabulo ſuiceros ſiue ſuitenſes appellant) maturaret. Hi tn̄ populariter in ducis caſtra aduolant. illum tanta ſtrage afficiūt vt fuſus ac pfligatus tandē obtruncatus mortē obiuit. Tria itaq̄z oppida ſibi dānoſa fuere. In rebus granſen. grege murthen. corpore nanſen. Vnicam filiam nomine mariam hic regni heredem tantum dereliquit. que poſtea Maximilianum friderici ceſaris filium accepit maritum.

Ferdinandus neapoli rex cū pace q̄z italia vigebat anno. 1478. labefactare ſtuduiſſet. aſcito ſibi hieronimo fori cornelij (quā imolā itali dicūt) comite. raphaelē diaconū cardinalē diui georgij nepotē. ſixti quarti pontificis ex ſorore comitis hieronimi. ſimulq̄z franciſcū ſaluiatū archiepm̄ piſanū cū famulicio 500. hominū florentiā miſit. inq̄z diue liberate templo franciſco ſaluiato eucharīſtiā celebrante compoſita hora iuuante Iohanne pacio viro maxime apud ſuos extimationis. multiſq̄z aduerſe factionis iulianum mediceu ꝯfoderūt. Laurēti⁹ vo fortiter vulnerat⁹ prudentia conſilioq̄z precipuo impetus hoſtiles cohercuit. plurimis factioſis fede trucidatis. plurimiſq̄z cum archiepiſcopo piſano ſuſpendio necatis. Florentini vo cardinalem diui georgij vſq̄z dum res componerentur retinuerunt.

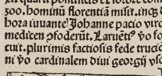

Locuſte eodem anno p italiā vagate brixie agrū deuaſtarūt. cū in brixiano agro in maxima multitudine aduolarūt. que brixianis ⁊ mantuanis maximum intulerunt damnum. quib⁹ niſi ludouici mantuani principis ſollicitudo obſtitiſſet. ſata queq̄z in tota lombardia corroſiſſent.

Maximaq̄z lues hoc ipſo anno p totā italiā vagata eſt. adeo vt hec peſtis ſeuiſſima in brixiana vrbe ſupra. xx. hominuz milia. ⁊ venetijs ſupra triginta hominū milia perierunt. Eam eñ calamitatez ſolis eclipſis indicauit. qui eo anno iulio menſe fuit. atq̄z locuſtarum multitudo.

Veneti graui ethrurie bello implicti in macedonia ⁊ foro iulij magnis othomanni copijs vexati magno reip. detrimento totiuſq̄z reipub. italie aperto periculo. Cū longū in flectendo pontifice tempus contriuiſſent. ⁊ annos. 27. maximis ⁊ diutinis bellis p greciā. macedoniā ⁊ foꝛ iulij a turcis vexati imminente periculo cū mahumeto impatoꝛe fedus pcuſſere. Omnibus illi redditis que ſue ſuorūue ditionis fuiſſent ac tradita. Scodra quā obſidione cinxerat ſpondentes. 100. mille aureos ad duos annos ſoluturos. quos nobiles aluminis mercatores cū imperatore contraxerant. Hoc pactoq̄z conuenere anno. 1479. vt veneti conſtantinopolim magiſtratum mitterent. quem baillum vocant. qui venetorum lites ſolus diſſolueret. ob quod ſingulis annis. 10. mille aureos illi pendebant.

Rhodij licet a turchis nõ parua diſſidia habuerũt. poſt tñ cõſtantinopolis expugnationẽ grauia ſenſere bella. Cũ q̃tuoꝛ ⁊ viginti annoꝝ curriculo cõplures ſibi vicinas ditiones ſubegiſſent. animo inflatus mahumet egre admodũ tulit rhodiã vꝛbẽ finitimã eius imperio liberam eẽ. Mahumtes igr̃ impatoꝛ ingenti claſſe maximaqꝫ bellatoꝝ vi rhodum petens. Appulit itaqꝫ ea claſſis veloꝝ centũ decimo kal'. iunij Anno incarnationis. 1480. militeqꝫ in terrã expoſito p̃mũ in vertice mõtis ſancti ſtephani ⁊ circa eius montis colles caſtrametati ſunt. ⁊ ꝑ tres ferme menſes vꝛbẽ bombardis alijſqꝫ miſſilibus indeſinenter ꝑ duces ſuos lacerauit ⁊ oppugnauit. Verũ petrus dabuſon magnus rhodioꝝ militũ magiſter xp̃iane religionis amantiſſimus. vir prudentiſſimus ac magnanim⁹ ſue magnanimitatis magnũ experimentũ dedit. diuinã eñ fauente clementia principis ⁊ ſuoꝝ ꝟtuti fauente turchi fundunt̃. ꝓpulſant̃. cedunt̃. tãtoqꝫ impetu terga vertunt vt ſibiipis necẽ afferrent. fama ſatis conſtans eſt turchos viſionis miraculo exterritos. maiorẽ eñ partem exercitus amiſit. vbi celitus xp̃i iheſu miniſtri ꝓpugnantes viſi militibus rhodijs miraculo turchis terrori fuere maximo. Fatendũ igit̃ hanc victoriã celo dimiſſam eſſe cũ tam parua militũ copia hoſti potẽtiſſimo iã muris potito reſtitit. Exactis igit̃ nouẽ ⁊ octagĩta dieb⁹ ĩpatoꝛ rhodioꝝ littore claſſes ſoluẽs phiſcũ nauigare ꝓperat. illic milites ⁊ ſuppellectilẽ exonerat. vbi dies vndecim moratus ad domeſticos lares cũ clade ⁊ ignomĩa reuertit̃. Petrus autem a pontifice ſixto ⁊ ceteris omnibus europe xp̃icolis pecunijs adiutus. vbi laceratam inſulam diligenti cura reſtituit ⁊ celebriores fecit.

Apud ſuitẽſes montanos q̃s itali ſuiceros appellãt haud longe a finib⁹ lucernenſiũ in loco vaſti ſolitudinis homo ſenex ſolitarie vitã abſtinẽtiſſimã hoc tp̃e habebat. q̃ ꝑ annos. xx. ſine omĩ coꝛꝑali cibo vixit. quẽ fratrẽ nicolaũ appellabant. vir coꝛꝑe aridus ſicc⁹ exhauſtus ſola cute neruiſqꝫ ⁊ oſſibus compactus. Et q̃qꝫ heremite diutius ieiunent. ⁊ illeſi ꝓpter ociũ ⁊ vitã vmbroſam ſicut incarceratis ꝯtingit nõ raro ⁊ ſb terra ꝓprie. cũ ꝓpter indigeſtionem plures in ipis aggregent̃ ſuꝑflui tates flegmatice crude. cũ ſint cõtinue in deũ intuentes virtute aĩali. virt⁹ debilitat̃ naturalis vt nocumentum nõ videat̃ ꝑcipe a ieiunio. Eſtqꝫ conſuetudo in his ſicut et in alijs nõ parua res. Verũ hic homo quaſi celeſtẽ vitam in terris egit. immaculata abſqꝫ ſorde. ꝙuis nõnulli eũ hominẽ glorioſum dixerut ſuãqꝫ vitã ad iactanciã interp̃tati ſunt eoqꝫ mercedem accepiſſe p̃dicarunt. ſ3 ſunt iniqui iudices. qui nõ in melius que occulta ſunt interpretãtur q̃3 que patent. Cur virũ calumnient̃ qui longã vitam in artiſſima pauꝑtatẽ ⁊ ſolitudinẽ duxit. q̃ multos annos in bona conuerſatione accedentiũ eos conſolando abſumpſit. in abſtinentia extrema ⁊ humilitate ꝑſeuerans. qui nihil appetiuit. qui nulli iniurius. parua fuit merces tantis laboribus humana laus. ſtultus eſt qui ꝓpter rumuſculos hoĩm ſuũ coꝛpus affligit. ſuũqꝫ gremiũ fraudat: Js ſanctus ⁊ iuſtus homo. qui auariciã calcauit. honores ſeculi ſubegit. qui patientiã obierit. qui nullũ ſuꝑbie fomitem oſtendit. ſola fiducia futuroꝝ teneri arbitrat̃. retributioneqꝫ theſauri celeſtis expectare potius iudicat̃. Judicauit hoc ꝑpetua hominis leticia. quem nemo meſtum vidit ſ3 vultu ſemꝑ eodem. Sciebat ſe mortali culpa liberꝝ. bonis operibus a ꝯtemplationibus intentũ. Potuit cũ paulo dicere. Gloria noſtra hec eſt teſtimoniũ conſcientie nr̃e. et decetero repoſita eſt mihi corona iuſticie quã reddet mihi in illũ diem iuſtus iudex. Per antiſtitem quoqꝫ conſtantienſem approbatus. Tandem ſenio ac viribus deficiens eius ſenilem animam mollis diſſoluit ſopoꝛ. ſepultus in eccleſia ſui paſtoris non ſine miraculis q̃eſcit. q̃ ⁊ finitimis pp̃lis nõnulla vaticinia p̃dixit

Hidruntũ apulie maritima ciuitas hoc anno. 1480. ab exercitu mahumeti turchoꝝ principis diu expugnata. Cum eius exercitus a ſarſone in apuleã tranſuectus eſt in colle qui vꝛbi imminet caſtrametati ſunt vallo ⁊ foſſa munitiſſimi ita hidꝛuntũ obſederunt vt nulla ſpes erat ferendi auxilij. Tandem diruptis menibus ad veſperam protracta pugna. ſuperati hidruntini. ingreſſi vꝛbem turchi. archiep̃s obſtupuit vt nec verbũ trucidatus emittere potuit. qui in hoſtiũ manus deuenerũt omnes capite plexi ſunt. Franciſcus lurgus hidruntinoꝝ dux. captus ⁊ exarmatus medius ꝓfectus eſt. ſupra duodecim milia euaſerunt. tantũ duo ⁊ viginti. potiti prima victoria barbari ceperunt ſtatim vicina oppida ſollicitare ad deditionem. et in primis leucen ⁊ tarentum. Jnfelix igitur apulia fuiſſet ſi obitus mahumeti non interueniſſet. quo mortuo alphonſus dux calabrie vꝛbem valida obſidione cinxit. Turchi audientes ſui principis obitum diffiſi poſſe vrbem tueri ſaluis rebus ſuis ſeſe alphonſo tradidere. Qui vrbem ingreſſus omnia retinuit ⁊ turchos quoſdam in mancipijs ſuis reſeruauit.

Anthonius raſellus iu⸗ris doctor

Anthonius roſellus natione ethruſcus vir vtiq̧ bonus ⁊ multa prudentia exiſtimatus iuriū ciuilis ⁊ pontificij ac aliaꝝ bonaꝝ artium peritiſſimus poſtq̧ multis annis pataui9 ius cū magna gloria docuiſſet ſublatus fuit. ſepultus ad ſanctū anthonium padue cum hoc epigrāmate. Anthonius roſellus de roſellis iuris monarcha. Qui cū egregie doctus eſſet de monarchia ⁊ de poteſtate pape libros eruditos compoſuit ⁊ alia.

Marſilius ficinus florentinus. ingenij excellētiſſimi vir. vir iuſq̧ lingue eruditiſſimus ⁊ multaꝝ ſcientiaꝝ locupletiſſimus. atq̧ inter platonicos doctores facile princeps. hac noſtra tempeſtate ſeptem ⁊ triginta platonis phi libros qui antea neq̧ apud grecos facile inueniebant maxima cū diligētia latinos fecit ⁊ in lucē omnibus protulit. neq̧ eo quidem labore vt aiunt contentuſ fuit. ⁊ ipſius platonis mentem partim argumentis. partimq̧ breuibus ꝯmētarijs explicare teptauit. De valitudie q̄s lrātoꝝ pſcripſit ⁊ pleraq̧ vtilia.

Mahumeth turchorū imperator

Mahumeth magnus turchoꝝ impator octauus ex clariſſima othomannorū familia natus Amurati principis filius. Anno. 1481. quinto nonas maij. Poſtea q̄ in aſia ⁊ grecia. 32. annis regnaſſet dū in orientis expeditionē contra hungaros ꝓficiſceret anno etatis ſue octauo ⁊ quinq̄geſimo in caſtris nō ſine ſuſpitione veneni morit ⁊ cōſtantinopolim delatus ſepelit. Is cū patri in regnū aſie ſucceſſiſſet quatuor ⁊ viginti annos habebat etatis. Qui imperio ſuſcepto patrē in omnibus ſupare anixus ē. Hic illico ob ei9 animi magnitudinē cictus paterni regni virib9 ingētes copias ex aſia in europā p belleſpontū claſſe traiecit. vbi multas grecoꝝ vrbes occupauit. Caſtello q̄s haud longe a boſphori littore ad euxinū tēdente ꝯdidit. Ex in deficiente ob grecoꝝ auariciā pſidio conſtantinopolim vrbē cepit. expoliauit ac de ea triumphauit. ⁊ in ea impator declaratus. Confeſtim peloponeſum omnē armis cepit ⁊ xp̄ianū populū in ſeruitutē abduxit. Indeq̧ in achaiā mouēs ipas et achraniā ⁊ epirū ⁊ maiorē maccedonie partē atq̧ bulgariā cū raſcia ⁊ ſeruia. ⁊ quicq̄d ab andrinopoli. ſauūq̧ amnē ⁊ danubiū fluuiū interiacet inuaſit. valachia etiam eas ob res timore pterrita. boſniā poſtmodū ingreſſus cuncta vaſtauit. mitbilenem inſup nobilem gennenſiū inſulam cepit. Dehinc ſinopem vrbē vetuſtiſſimā ⁊ trapezundam dirripuit. earūq̧ incolas vna cū eaꝝ imperatore captiuos abduxit. Euboiā inſup venetoꝝ inſulā inuaſit. quā vna cū calcide eiuſdem inſule vrbe expugnauit. In aſia itaq̧ minore duodecim regna obtinuit. videlicet pontū. bithiniā. capadociam. paphlagoniā. ciliciā. pamphiliā. liciā. cariā. lidiā. phrigiā ⁊ omnē ferme belleſpontum ſeu moream. et multa alia occupauit. hic cū innumerabiles filios genuiſſet baiſetū ⁊ zaliabū legittimos poſt ſe dereliqt pro quibus eo mortuo tumultus vrbē conſtātinopolitanā inuaſit. baiſetū tamen impatorē conſtituerunt.

Baiſetus primogenitus mahumeti Anno. 1481. ſexto kal. iunij impator ꝯſtituit ⁊ vſq̧ in pſens imperauit. Hinc zaliabus frater q̄ magnos mot9 in aſia ꝓ regno cōcitauit. burſiā cepit ⁊ ſe ibi regē ꝯſtituit quē baiſetus bello ſupauit ac aſie paternū regnū obtinuit ⁊ in libidine ac ebrietate totū ſe immerſit. Cum aūt anno. 1492. pannoniā ferro ac popnlationib9 deuaſtare cepiſſet multa dāna cedeſq̧ ptulit. Zaliab9 āt frater eius natu minor. qui poſtea in regno francie ſub priore hoſpitalis ſancti iohannis iheroſolimitani cuſtodiebat. in ſummi pontificis innocentij octaui poteſtatem traditus vſq̧ in preſens rome ſub cuſtodia ad recuperandum reſiduum europe de crudeliſſima nunc barbaroꝝ ſeruitute.

Peſtis pmaxima ī tota ferme italia ⁊ germania Anno. 1483. ⁊. 84. fuit vbi ad plurimū deſeuit. vt multa milia hominū abſumpſit. Eaq̧ lues nurmberge a ſolſticio eſtiuali vſq̧ ad ſolſticiū hiemale quatuor milia hominum deleuit. Venetijs vo ſenatores ⁊ iohannem mocenicū ducem extinxit.

Fridericus imperator anno. 1487. conuentū magnū nurmberge ꝓ auxilio ferendo contra hoſtes ſuos ⁊ ꝓ fide xp̄iana habuit. ⁊ in eo principes germanie ꝯgregauit. cōmunitates quoq̧ ciuitatū imperialiū conuocauit. vbi de vnione ac pace pricipū varie conuentiones habite. vtq̧ omnia bella inducias haberent concluſerunt. Interea glorioſus imperator fridericus inter cetera geſta laudabilia Conradū celtis germanū virū eruditiſſimū in arce nurmbergenſi appollinari laurea decorauit. Bellaq̧ ea tempeſtate inter ſigiſmūdū archiducē auſtrie ⁊ venetos ſedata ſunt. Nec minorē dietam principum rex Maximilianus nurmberge anno ſalutis. 1491. peregit.

Meles rex maurus genere ⁊ religione mahumeten9 hac nr̄a tempeſtate in bethica ꝓuincia vlterioris hiſpanie plaga que granata nuncupat vſq̧ ad hec tp̄a regnauit. cuius ꝓuincie ager excellentiſſimus ꝑhibet. eo q̄ quecūq̧ ad hūanū victū ſunt neceſaria affluentiſſime gignat. Cuius montes ⁊ flumina aurū et argentum producere dicunt. Armenta ⁊ pecudes ſine numero nutrit. Hunc quidem regē Ferdinandus luſitanie ⁊ citerioris hiſpanie ⁊ tarracone rex vna cū helisabetha vxore ſuperioribus annis omnino eijcere ſarracenos decreuerūt. Bellū igit malaceñ. primo pegit anno. 87. vbi expugnata malaca vrbe. Tandē poſt longē obſidionem ciuitatis granate que incepit a menſe maio anni nonageſimi primi ſarraceni mauri deducti ad magnā rerū inopiā deſperantes de auxilio poſt infinitos conflictus bellicos. 25. nouembris pacta deditiōis ꝯcluſa fuerit. Poſtremo ſeptimo die ianuarij anno ſalutis. 1492. rex ⁊ regina ac proceres et potentatus cum exercitu decem miliū equitū ⁊. l. milia peditū electorum ciuitatem intrarūt ⁊ eius poſſeſſionem libere acceptarunt. ac meſquitam maiorē in eccleſiam dedicari mandauerunt.

TEmpeſtas ingens prius inaudita. anno ſalutis. 1490. die. 12. meñ iulij. in regia vrbe ↄſtātinopolita na admodū deſeuit. Suꝑioꝝ em̄ triū ſyderꝝ ignes. q̄ decidui ad terras fulminū nomē hñt. cū ↄtagiū niui humoris ex ſuꝑiore circulo atq̄ ardoris e ſbiecto ꝑ huc modū egerāt. Turbato itaq̄ aere cū collectus humor habūdantiā ſtimulabat. ſeu graui ſiderꝫ ꝑtu. Et cuꝫ i nube luctabat̄ flatꝰ aut vapor. primo ingētia tonitrua audita. Exin fulmīa ardētia viſa. ⁊ longiore tractu fulgetra. Et quāq̄ a ſaturni ſidere ꝓficiſci iſta ↄſectati ſunt. ſicut crementia a martis. Qualiter cū vulſinis oppidū thuſcoꝝ opulētiſſimū totū crematum ē fulmīe. In ea vrbe p̄clariſſima hec geſta. xp̄iani id diuine ꝓuidētie attribuūt. Vbi antiq̄ colūna ymaginē ↄſtatini imꝑatoris hēbat. fulgur ⁊ horridꝰ impetꝰ ne dū ptē eiꝰ deiecit. Verū vt vendici narrarūt negociatores veneti ⁊ alij. octigētos domos ignis reꝝ edax ↄſūpſit. Et hoīm tria milia. vt nec lignū nec forma edificioꝝ r̄maſit. Ea forma vt circulꝰ deuaſtatōis īfra oñdit. iō hāc figurā i laudabilē rei mēoriā aduxīmꝰ.

CUm varia reꝝ miracla effluxis tꝑibꝰ. vt oñdimꝰ euenerīt. Viſa ei horrēda oñta corona trabes tellurꝫ hyatꝰ ſanguineꝰ polꝰ. ardētes clipei ⁊ alia. Lac pluere e celo viſū. ⁊ lanā. carnē ⁊ cruorē deſcēdē. viſi ↄcurrētes mōtes. Et lūa ſolq̄ triplex. cruce ſigtus lapis excidit tꝑibꝰ friderici ſcdi īꝑatorꝫ (vti p̄miſſū ē) Nouiſſime āno. 1492. vij. ydꝰ nouēbris. i meridie ſb friderico. iij. īꝑatore. ad agros eiꝰ ꝓprios. cū crepuit ꝑ aera fulmē. igēs lapis cōcidit. cui forma delte. acieſq̄ triāgula fuit. miſſus ab obliq̄. huc ſenſerat Enſheim. Sūt gaudia q̄ ſenſit. Cū illic i agros deſiluit depopulatꝰ humū. in ꝑtes diſtractꝰ. pōdꝰ tñ ḡue adhuc hꝫ. ⁊ ad oñtationē obſuatur. tanq̄ futuꝝ omen.

BElla ꝑ h̄ tpa inter regē maximilianū. ⁊ regeꝫ frācie. ob ducīſſam britānie. ꝑ mltas clades geſta fuerūt. Et adhuc ſub dubio marte vigent.

Anno mundi. 6691   Anno xpi. 1492.

Linea ſummoꝝ pontificū
Alexander ſextus

Alexander ſextus papa. natione hyſpanus: ex valentia ciuitate rhodoric⁹ boꝛia antea vocatus. epus poꝛtuenſis. Vacante ſede poſt obitū Innocē tij octaui. oīm ſuffragijs hoc anno pontifex creatus. Et ad. s. ioannē lateranē ſem. xxvi. die auguſti. coꝛona papali decoꝛat⁹. Vir magni animi. magneqꝫ pru dentie. Is in adoleſcentia bononie ſtudijs litterarū operam dedit. gymnaſiūqꝫ illud ſcolaſticū non paucis annis celebꝛauerit. Qui adeo virtutum gloꝛia. ꝛ di ſciplinaꝝ laude. ꝛ adeo ſingulaꝝ ac oīm reꝝ oꝛnamento dotatus. vt Calixt⁹ ter cius pontifex ſummus ſedatis ſuo tempe ytalie rebus. cum nouem cardinales creaſſet. Et eneā ſenenſem in cardinalem aſſumpſiſſet. Duos quoqꝫ ex ſoꝛoꝛib⁹ eius nepotes. cardinales creauit. L. ioannē cognomento milanū ex ſoroꝛe ne potem. ꝛ rhodoꝛicū hūc boꝛiam. cuius vtutis ꝛ gloꝛie liquidiſſimū documen tum extitit. ꝙ adhuc adoleſcens inter reuerendiſſimos ꝛ excellentiſſimos car dinales conſtitutus. Vel etiam ꝙ nō multo poſt vicecancellarij locum ſoꝛtitus Hoꝛ oīm ſcientia pꝛeditus ꝛ expientia refertiſſimus. vere deſignādus ꝛ euocā dus fuit. Qui fluctuantē petri nauiculam gubernaret. Et ſi herilis ꝛ regia ipius faciei dignitas pꝛeſe fer re videatur. Tamen in pꝛimis accedit nobiliſſima eius natio hyſpanienſis. Inter ceteras vniuerſe terre ꝓ uincias aeris ſalubꝛitate tempata. oīmqꝫ reꝝ copia ꝛ bonitate pꝛecipua. viros ꝓgenerās. q̄ ꝛ coꝛpis agili tate. ꝛ ingenij acrimonia. ꝛ oīm virtutum gloꝛia ſummi clariſſimiqꝫ ſemp extitere. Dehinc eximia eius va lentia ciuitas. que ꝛ ſui antiquitate ꝛ ſitus pulcritudine ꝛ viroꝝ copia. Et oīm mercimonioꝝ genere lōge reliquas hiberie ciuitates antecellit. Nec non ꝛ illuſtris boꝛiarū familia. que eum peperit. Qui vere nati onem patriamqꝫ ꝛ familiā illuſtrauit. Et recolende ac beatiſſime memoꝛie auūculi eius Calixti ſemp emu latoꝛ. litteralis diſcipline. ſcientiarūqꝫ peritia. ꝛ optima viuendi ratio. adeſt humanitas illa inclita cū au ctoꝛitatis ratione ſeruata. optimū ꝛ ſalubꝛe conſiliū. adeſt ꝛ pietatis cultus. ꝛ oīm reꝝ cognitio. que tā in clite dignitati expedire aut vſui eſſe poſſint. Felix igitur tot virtutibus exoꝛnatus. In tam altiſſimi ma giſtratus culmine collocatus. a deo optimo bene meritus. Speramus igitur eum vniuerſo generi xpiano pꝛofuturum. Et per rabidos itinerum amfractus. perqꝫ ſublimes ꝛ periculoſos ſcopulos tranſmigratu rum. ſemitam tandem affectatam feliciter occupatuꝝ. Poſtremo ne longioꝛi ſue laudis cōmemoꝛationi ali quos defatigari ꝯtingat. Ceteri ſequentes eius acta laude digna perſoluant. Hic pontificatu ſuſcepto ma ieſtatem cum auctoꝛitate augere conatus eſt. Et ſi in pꝛincipio ſui pontificat⁹ aduerſitates ſentiat. Magna tū aīo ꝯcepit. Benigniſſim⁹ de⁹ ſua gr̄a donet. vt ſingl'a ad vtilitatē ac cōmodū reipub. xpiane ꝓſequatur

Genus hominū calamitoſuꝫ iudei. ꝛ ſi ſupioꝛibus tēpoꝛibus in pleriſqꝫ locis germanie ac alijs pꝛouincijs. diuiniſſimuꝫ ſacramentum. varijs temptationibus. moleſtijs. ac erroꝛibus in digniſſime tractarunt. pꝛecipue i Vratiſlauia patauia ꝛ ratiſpona ꝛc. nec impune hoc flagitiū inultum fuit. Nouiſſime anno ſalutis 1492. die. 22. menſis Octobꝛis. in oppido Sternebarch ſub dominio pꝛincipuꝫ magnopolenſiū auxilio petri ſacerdotis. Eleazar iudeus et complices. ſacramentū coꝛpoꝛis chꝛiſti. per hoſtiam maioꝛem et minoꝛē obtinentes. has perfoꝛarūt. ꝛ cruoꝛ illico pꝛoſilijt quo lintheum pꝛecinctum ruboꝛem accepit. Quo miraculo territi ad Petrum deferūt. Pꝛincipes autem illuſtres balthaſar ꝛ magnus fratres re comperta cum veſtigia vulnerum (que remāſerāt) cernerēt. iudeos cum maieſtatem xpi contemſerint ac religionem illuſerint concremari fecerūt. Recedat ergo omne inſi delitatis ambiguū. Nec dubitet quiſqꝫ pꝛimarias creaturas. nutu diuine potētie. pꝛeſentia ſumme maieſtatis in dominici coꝛpoꝛis tranſire poſſe naturas. Quid em̄ ei poſſit eſſe difficile. Cui facile fuit hoīem (vt pꝛemiſſum eſt) de limi natura figurare. Imaginem etiā ſue diuinitatis induere. Cui pꝛomtuꝫ eſt eū rurſum reuocare de inferis. reſtituere de perditione. reparare de puluere. de terra in celum leuare. ꝛ figmentuꝫ ſuū in regni ſui conſoꝛtio ſublimare. Vt qui coꝛpus noſtre fragilitatis aſſumpſerat. nos in coꝛpus ſue immoꝛtalitatis aſſumat. Ad quam glorioſam reſurrectionem pijs nos operibus pꝛepare dignetur. Qui viuit ꝛ regnat in ſecula ſeculoꝛum Amen.

Linea imperatoꝝ
Maximilianus

Maximilianus auſtrie ac burgundie dux. fili⁹ īpatoris friderici tercij. viuente adhuc pr̄e anno ſalutis. 1486. in franckfordia cōi voto electoꝝ rex declarat̄. Nunc vſqꝫ vna cū pr̄e īpauit annis. 7. Uir ſumma virtute decoratus. corpe agili. rei militaris ſciencia inſignitus. virtuteqꝫ nemi cedens. immo humanitate ⁊ liberalitate cūctos reges antecedens. Rex certe digniſſimus ⁊ bello fortunatus. atqꝫ in oīnbus fortiſſimus nec vlla viciorꝫ labe notatus. magnanimus atqꝫ in armis ſtrennuus. Is tpe iuuentutis in burgūdiā acceſſit. Et mariā filiam ducis caroli illuſtriſſimā feminā. in cōiugē deſponſauit. Et ob hanc rem burgundie ducatum ſibi vendicauit. Et per aliqua tēpora in ſubiectis prouincijs cum gaudio ac iuſticia regnauit. Quāuis ludouicus francoꝝ rex. aliqua q̄ ſocer poſſidebat ademit. Gaudebat itaqꝫ hec regio felicior oīni. ꝙ tanto duce celebrata fuit. Qui iuſtus optima iura dabat. Sequana quondā hedua dicta preſtans burgūdiū nomen nacta. terra armis potens. habens agri leta munera. ⁊ nobilitatem virorū antiquā. ob ducē nouellū. pariterqꝫ comitē gaudebat. Brabātia quoqꝫ optima Limburga. Lucenburga. geldria. Et flandria diues opū ac ppl'is potentib⁹. Comitē hūc leta videre ſuū gaudebat. artoſiū item potens armis ac namurcū. nobilis hannonia. holandria atqꝫ zelandia eū ſumme colebant. Mechliniaqꝫ humana ⁊ ſalina atqꝫ friſia. de ſuo nouo domino exultabant. Cuꝫ ducē potentē aduentaſſe ſentiebant. Certabāt alij alios ſupare colendo dicentes. Veniſti tandē gratiſſimus. Quo aūt tpe maria eius vxor vixit cū oīni pace ⁊ leticia regnū poſſedit Ex qua cū genuiſſꝫ filiū philippū. ⁊ margaretā filiam. Ipſa paulopoſt caſu equi currentis delapſa. fractis ceruicibus expirauit. Anno vo ſexto ⁊ octuageſimo ſupra quadringenteſimū milleſimū. die. xx. menſis ianuarij. Cū genitore friderico impatore franckfordiam vrbē ingreſſus. Exin die ſedecima februarij peracto officio diuino. in baſilica diui Bartholomei. Electores romani imperij obſeruato ordine bulle auree. felici conſenſu eū in regem eligentes. Poſtea eodem anno die x. menſis aprilis in ciuitate Aquenſi cū ingenti ſolennitate corona caroli magni ex archiuis Nurēbergēſiū. p eos coronatus fuit. Elucebat eñ in eo inaudita principandi ſciencia. in deliberando grauitas. in cōficiendo celeritas. regnorū iuſticie feruor ⁊ zelus. modeſtia. item ſingularis benignitas maxima ac clementia. cū vite ac moꝝ obſeruantia. Quibus regijs virtutibus ornatus. Regia ſoboles. nulla ex parte priſcoꝝ ſuoꝝ laudibus inferior euaſit. Rex poſt vxoris (vt pmiſſum ē) caſu eq̄ currentis defuncte. multa ne dum a proceribus certamina ſuſtinuit. cū nollēt eū ſup eos regnare. ſꝫ ⁊ a brugēſib⁹ honeſto carcere detentus. A quo cū liber euaſiſſet. infinita mala apud flandrēſes ſecuta ſunt. nec dū finis. Uictorioſiſſim⁹ aūt rex maximilianus q̄ xpianiſſimus inter principes xpianos cēſet. mēte reuoluens. q̄modo xpiani ab infidelib⁹ circūdati ſunt. Et in angulū coartati. potētiſſimi q̄ndaꝫ dn̄i. ⁊ orbis poſſeſſores. Et q̄ntū impiū amiſerūt. q̄t nobiles vrbes. q̄t ditiſſimas puīncias pdiderūt. Inter q̄s etiā iudeā terrā nobilē. terrā ſanctā. terrā in q̄ prime nr̄e fidei flores apparuere. Tacem⁹ alexādriā. thebas. mēphim. ac oēm egyptū. ⁊ antiochiā. in q̄ primū xpianū nomē auditū eſt. fons igit̄ ⁊ origo nr̄e ſalutis ad hoſtes defecit. hieroſolima noui ⁊ ve. teſtamēti mr̄. ⁊ ꝯſtantinopolis columē grecie. Id indit⁹ rex aīaduertēs p ſingulis recuperādis. nullū laborē euitari debere arbitrat̄. Iudei eñ cū federis archā amiſiſſent. p recupatione. nullū belli piculū vitauere. greci ob raptā helenā. decēnale bellū geſſere. Carthaginēſes pterſfines paululū ampliādos cruētiſſima p̄lia cū cyrenēſib⁹ cōmiſere. Romani ſepe socioꝝ cā ſumptis armis ī pugnā exiere Bellū aduerſus īfideles poſſeſſores neceſſariū fore decernēs ſibi pſuaſuꝫ arbitratur. huic tante religionis ignominie. ac probro quā pmū ꝯſulere. Et ſi pcedētes negligētes fuerint. honorēqꝫ ſuū puifecerint. ſuum negligere ⁊ turpitudini notare nō patiet̄. Ac glīoſum nomē deterſa ſupioꝝ infamia augere poptat. Quāobrē bella germanie totis virib⁹ ſopire conabat̄. Conuentionē pncipū Nurēberge p maximā. anno ſalutis pmo ⁊ nonageſimo ſup̄ q̄dringēteſimū milleſimū pegit. p dies p̄les. vt pacem ne dū germanie. ſꝫ toti orbi ordiaret. p̄latos pncipes ⁊ cōitates admonuit vt huic ſalubri expeditioni ꝯ infideles adiumento eſſe poſſent. Adempta a domo auſtrie p regē hūgarie genitori reſtituit. pacē hūgarie dedit. Hūcqꝫ p biennium pax v̄lis fuiſſet. reſtabāt adhuc reliq̄e exercitus Mathie q̄s nigrā legionē vocabāt. q̄ tedio longe pacis affecti ptito agmīe ī diuerſas vtriuſqꝫ pannonie ptes eruperāt. duo milia ad cōfinia morauie ⁊ auſtrie īfeſta acie ꝯſederāt fortalicia qd ipi gētiliter tabernā vocāt ſe muniētes. Ex q̄ excurſionib⁹ ſuis oīa loca cedibus ⁊ latrocinijs turbabant. Qui tandē friderici ceſaris iuſſu obſidione cūcti expugnatoqꝫ fortalicio multis ex his ceſis. alijſqꝫ captis. q̄ ſeptingēti ſuperant. hij oppidis ⁊ baronib⁹ q̄ꝝ fines īuaſerāt traditi ſunt. vt digna illis ſupplicia irrogarēt. Itaqꝫ trecentos ferme viennenſes laqueo necarunt. ceteros eycingerus ſuſtulit. ptim excoriatos ptim ad rogū affatos. ptimqꝫ coctalicijs furnis immiſſos. vita illis ademit. Sed niſi infauſta copulatio regis francie cum duciſſa Brittanie Maximiliano in vxorem tradita interueniſſet.

Huic ſancto ꝓpoſito expeditionē dediſſet. Faxitqꝫ deꝰ glorioſius huic aduerſitati finē. vt eccliam. vt religi-onem. vt fidē xpianā. a barbaroꝝ ⁊ infideliū incurſibꝰ defendere poſſit. Uidemus eñ vniuerſam fere aſyam a phenicibus ⁊ medis ad helleſpontū vſqꝫ turcoꝝ tyrannidi parere. Totāqꝫ traciā occupare. ⁊ vniuerſam greciā. etholos. epirotas. yllirios ad intimā vſqꝫ dalmaciā omnia premere deterrima ſeruitute. Inſule pene oms a ſinu adriatico ad mare ponticū iacentes vaſtate ⁊ deſolate ſunt. Et in ꝓximos germanos ⁊ hūgaros ſepe numero impetuſ faciūt. Sperabimus autē regi maximiliano nutu diuino. victoriā haud dubie ſucceſſurā. dum cetere nationes hunc regem atqꝫ ducem optimū ſequentur. Cū diuitē ytaliam. nobilem galliā. fortem hyſpaniā. bellicoſam ac populoſam germaniā adiumento eſſe ſentiet. hiis arma. hiis equi. hiis pecunie abunde ſuppetūt. hiis vires longo maiores. quā infidelibus aſſunt. In deo quoqꝫ ſperandum erit. qui cauſe ſue nequaqꝫ deerit. Et pugnaturis diuinū auxiliū implorantibus mīme defuturum credimus. vinci ⁊ poſſunt. ⁊ ſepe victi fuerūt per ſuporiores principes vti premiſſum eſt. Minor eſt infidelium potentia ꝙ feratur. Nec dubium cum ad orientales prouincias eius ingreſſus patebit. tanto maiorem ad eū concurſum inueniet dedentiū ſe populoꝝ. quāto validior eius fuerit exercitus. Cum dominū glorioſum. principes occidentales ſecuti fuerint. Id oñi chriſtiane reipublice felix ⁊ fortunatū erit. Cum ipe maximū ⁊ florentiſſimū imperiū adipiſcetur. tum omnes qui ſequentur ampliſſimas opes cōſequentur ex hoc bello. propoſita non facili ſolum. ſed ſperata certaqꝫ victoria. quo ad mūdanam ⁊ celeſtem gloriā. plurimoꝝ quoqꝫ ⁊ ampliſſimoꝝ regnoruꝫ. ⁊ ingentes opes ⁊ clariſſima imperia ꝓuentura. Demū auxiliante domino iheſu cum inſigni victoria ⁊ glorioſo triūpho reuertentur. Cum autem redierit inuictiſſimus rex Maximilianus. ſubactis turcis. liberata tracia ⁊ grecia. ac alia ſpolia nephanda. Et terram ſanctam xpianis reſtituet. Germanie principes qui multi defuncti ſunt hac luce. Immortales ſibi apud im mortalē deū gratias peragent. O qualem ei currū apparabit ytalia ⁊ Germania. Quales gratias aget eccleſia. ꝙ feſta oñis xpiana ſocietas agitabit? Septentrionis ⁊ occidentis reges redeuntem magnū imperatorē xpiane reipublice ſeruatorem ſalutabūt. Cardinales cūctiqꝫ ꝑſules eccleſiarum. ⁊ magiſtratus vrbis. longo extra menia interuallo ſacra ferentes obuiam ibunt. niuei ſtabunt. Ad frena quirites. ſternetur purpura ⁊ oſtro quecūqꝫ ab eo terra calcanda fuerit. Matrone nobiles. virgineſqꝫ roſas ⁊ lilia e tectis in eum ſpargent. Et varioꝝ ſerta florum ſacro capiti annectent. Ipe curru ſublimis aureos in plebem nūmos iaciet. quocūqꝫ ī foro. quocūqꝫ in triuio ſubſtiterit. nouos ludoꝝ facies offendet. Acclamabitqꝫ oñis populus victori vitā ⁊ gloriam. atqꝫ ita triūphans non in capitoliū falſiqꝫ Iouis edem. ſed in apoſtoloꝝ principis beati Petri baſilicam deducetur. Ibiqꝫ maximū ſacerdotem Alexandrū ſextum verū xpi vicariū. Et regni eterni claues tenentem inueniēs. largam ab eo benedictionem accipiet. Et amplexus atqꝫ deoſculatus ſanctiſſimuꝫ patrem. ſecum in penitiorem palatij partem ſecedet. vbi ⁊ de recenti victoria. Et de rebus germanicis ⁊ ytalicis longos inter ſeſe ſermones habebunt. Tunc Conradi celtis poete laureati muſa. quaſi ab inferis reſurget. ⁊ poemata cōponet. M. Antonius Sabellicus hiſtorias ſcribet. mortalemqꝫ regem immortalitati donabunt. Nos quoqꝫ ſi quid ſtrepere inter olores poterimus. aliquid ſeorſum inueniemus. quod de tanto rege ad poſteros referamus. Hec habuimus. que per ociū Nurembergenſe adiicere mus. Uos valete ⁊ boñ cōſullte ex Nuremberga. x. kalas Iunias. Anno ab incarnatione ſaluatoris xpi Milleſimo quadringenteſimononageſimotercio. 1493

H A S D

Cartas aliquas ſine ſcriptura pro ſexta etate deinceps relinquere conuenit. iudicio poſterioꝝ. ꝙ emēdare addere. atqꝫ geſta principum ⁊ priuatorum ſuccedentium perſcribere poſſunt. Non eñ omnia poſſumus omnes. Et quandoqꝫ bonus dormitat homerus. In terra eñ aurum queritur. ⁊ de fluuiorum alueis ſplendens profertur gloria. pactoluſqꝫ ditior eſt ceno ꝙ fluento. Uarij quoqꝫ mirabileſqꝫ motus in orbe indies exoriuntur. Qui nouos requirunt libros. quibus ordine referantur. Pauca tamen de vltima etate vt perfectum opus relinquatur in fine operis adiiciemus.

QWod erat officium ſuſcepti libri. auſpice chriſto. quāuis rudibus pene verbis compleuimus prout ingenij mediocritaſ tulit. Decurſus em̄ propoſiti operis ſex etatibus ad metam noſtri temporis prouecti ſum⁹. Eſtq̃ annus quinquageſimus tercius imperij glorioſiſſimi imperatoris Friderici tercij. Ac filij eius incliti regis maximiliani ſeptimus. Moderniq̃ ſūmi pontificis Alexandri ſexti annus ſui pontificatus primus. Diuino nāq̃ munere ꝑ tot regum ac imperatorum geſta. ſummorūq̃ pontificum ⁊ aliorum labores. pericula ⁊ ſumma exicia. Cymba exigua eſtuoſum mare ſulcantes eo ventum eſt quo ab initio proram direximus. Si aūt parte in aliqua ꝙ plus maris. ꝙ minus q̃ȝ oportuerit exorbitatuȝ eſt a veritatis tramite ſapienti emendationi relinquimus. Si vͦo quicq̃ȝ labore iſto in ꝑteritoꝝ geſtoꝝ cognitionem ac figuraꝝ oblectationem deduxerimus deo gratiaꝝ largitori laudes exhiberi cupimus. Reſtant tādem ꝑpauca de ſeptima ⁊ vltima etate ac fine ſeculi mundanaꝝ reꝝ in huius operis calce differēdū. ne priora oīa ſine laudabili fine irrita ⁊ infructuoſa eſſe videantur niſi diuinū premiū btītudinis ꝑpetue ſubſeq̄tur

VTm in primordio operis de principio mūdi explicauimus et diuine lr̄e ad ſcientiam veritatis nos erudiunt. mundum deniq̃ finem habiturum. De quo nunc in fine operis diſſeremus. Plato em̄ qui de mundi fabricatione diſſeruit id explicare non potuit. qui celeſte miſteriū qᵭ nō niſi a prophetis ac deo diſcit ignorabat. ideo imperpetuum dixit eſſe fabricatum. quod longe ſecus eſt. qm̄ quicquid eſt ſolido ⁊ graui corporea vt initiū cepit aliqñ. ita et finem capiat neceſſe eſt. Nam ariſtotiles cū nō videret quēadmodum poſſet tanta reꝝ magnitudo interire ⁊ hanc ꝑſcriptionem vellet effugere. ſemper ait fuiſſe mundū ac ſemper futurum. Cū tamen terrā ⁊ aquā et ignem diſperire. conſumi extinguiq̃ videamus. que ſunt vtiq̃ mundi partes. Intelligitur totuȝ eſſe mortale cuius membra ſunt mortalia. ita fit vt natum ſit quicq̄d poteſt interire. Sed ⁊ omne quod ſub viſu oculorum venit ⁊ corporale (vt ait plato) ⁊ ſolubile ſit neceſſe eſt. Epicurus igiť (auctore democrito) veridicus in hac re fuit. qui ait ⁊ ortū aliqñ ⁊ aliqñ eſſe periturū. Propinquante tandem huius termino ſeculi humanarum reꝝ ſtatum cōmutari neceſſe eſt ⁊ in deterius nequicia inualeſcente prolabi. vt iam noſtra hec tempora quibus iniquitas ⁊ malitia vſq̃ ad ſummū graduȝ creuit. In illius tamen inſanabilis mali comparatione felicia ⁊ ꝓpe aurea poſſint iudicari. ita em̄ iuſticia rareſcet. ita impietas ⁊ auaricia ⁊ cupiditas ⁊ libido crebeſcet. vt ſi qui tum forte fuerunt boni prede ſint ſceleratis ac diuexentur vndiq̃ ab iniuſtis. Soli auteȝ mali opulenti ſint. boni vͦo in omnibus contumelijs atq̃ in egeſtate iactentur. Confundetur omne ius ⁊ leges interibunt. Nihil tunc quiſq̃ habebit. niſi aut queſitū manu. audatia ⁊ vi omnia poſſidebunt. non fides in hominibus. non pax. non humanitas. non pudor. non veritas erit. atq̃ ita neq̃ ſecuritas. neq̃ regimen neq̃ requies a malis vlla. Omnis em̄ terra tumultuabitur. frement vndiq̃ bella. omnes gētes in armis erūt et ſeinuicem oppugnabunt. Ciuitates finitime inter ſe preliabuntur. Tunc pagrabit gladius orbem metēs omnia ⁊ tanq̃ meſſem cuncta ꝓſternens. Poſtremo vͦo tam deteſtabile atq̃ abhominandū tempus exiſtet ꝙ nulli hominū ſit vita iocunda. Euertentur funditus ciuitates atq̃ interibunt. non modo ferro atq̃ igni. verū etiā terremotibus aſſiduis ⁊ alluuie aquaꝝ ⁊ morbis frequentibus ⁊ fame crebra. Aer em̄ viciabitur ⁊ corruptus ⁊ peſtilens fiet ⁊ modo importunis imbribus. modo inutili ſiccitate. nunc frigoribus. nunc eſtibus nimijs. nec terra homini dabit fructuȝ. nec ſeges quicq̃ȝ. non arbor. non vitis feret cuȝ in flore ſpem maximam dederint. in fruge decipient. fontes quoq̃ cum fluminibus areſcent vt ne potus quideȝ ſuppetat. et aque in ſanguinem aut amaritudinem mutabuntur. Propter hec deficient ⁊ in terra q̄drupedes ⁊ in aere volucres ⁊ in mari piſces. Prodigia quoq̃ in celo mirabilia mentes hominū maximo terrore confundent. Qui igitur celſa tenent dominia atq̃ imperia eos aperire oculos ⁊ aures reſerare hec ſequentia ⁊ preterita tempora perſuadent ne eos letifer ſomnus obrepat. Vigilantes aſpiciant quibus quātiſq̃ fortune tragulis pectus gerant. cū eius viribus humana non obſtare conſilia queant. ⁊ ex preteritis geſtis q̃ȝ in lubrico poſiti ſint animaduertant ⁊ auaricie. luxui. furori. iactantie ambitioniq̃ parcentes. letis ponere modum diſcant. memorantes dū ampliatas leticia mentes. aut aliquo irritatas euentu aliquod enorme ſubintrat. Ea lege eos aggerē cōſcendiſſe qua ceteros ruituros. ſi librauit in puncto penaſq̃ offenſis daturos. Vos igiť qui appropinquare diem illum cernitis quo ſit ex hac vita migrandum. Deum ſummum veneratione colite ⁊ integro affectu diligite. Sequimini ſapientiam ⁊ virtutes apprehendite. honorate dignos. amicos ſumma cum fide ſeruate. prudentum conſilia ſumite ⁊ benignos vos moribus exhibete. humanitate ⁊ iuſticia vt innocentes ad iudiciū venire poſſitis.

Mundum deus (vt premiſſum ē in principio operis) et hoc reꝝ nature mirabile opus. ſicut ⁊ in archanis ſacre ſcripture cõtinetur. ſex dieꝝ ſpacio conſũmauit. Deniqꝫ ſeptimũ quo ab operibus requieuit ſanxit. Hic eſt antē dies ſabathi. qui in lingua hebrea a numero nomē accepit. Unde ſeptenarius numerꝰ legitimus ac plenus eſt. Nam ⁊ dies ſeptē ſunt. ⁊ ſeptem ſtelle que non occidunt. Et ſeptem ſydera. q̄ vocantur erratica. quoꝝ diſpares curſus ⁊ inequales motus reꝝ ac temporꝝ varietates efficere credũtur. De ſcriptis itaqꝫ ſex etatibus. Cum ſeptima etas quieſcentiũ indicat. Ab aſcenſione domini aperta ianua q̄etis. initiũ habuiſſe ferunt. vſqꝫ in preſens cũ ſexta decurrit. ⁊ vſqꝫ in finem mũdi cum illa protendet. Cũ nũc de vltimo fine mundi pagetur. de ſeptima mentio fiet. que nec finem habebit. Cum requies animaruꝫ interminabilis ſit. Sed ab octaua reſurgentiũ etate ſuſcipietur. Jdeo liber Geneſeos ſeptimũ diem veſperam non habere edocet. De aduentu igitur antixp̄i. ⁊ morte fine reꝝ. ac de extremo iudicio. in vltima etate mundi differere placuit. Quomõ autē conſũmatio futura ſit. ⁊ qualis exitus humanis rebus impendeat. ſi quis diuinas litteras fuerit ſcrutatus inueniet. ſed ⁊ ſeculariũ ꝓphetarum cõgruentes cũ celeſtibus voces. finem rerum ⁊ occaſum enũciant. deſcribentes. quaſi fatigati. ⁊ delabentis mundi vltimã ſenectutem.

De antichriſto

Imminente iam temporꝝ concluſione. Duo ſane certiſſima. nec dum inſtantis iudicij indicia habemꝰ. fidem iſrabelitice gentis. Et regnũ perſecutionēqꝫ antixp̄i. quã ꝑſecutionē triũ ſemis annoꝝ futuram fides eccleſie tenet. Sed ne hec improuiſa veniēs oēs paſſim quos imparatos inuenerit inuoluat. Enoch ⁊ Heliam maximos ꝓphetas ⁊ doctores. ante huius exortum venturos ĩ mũdũ aiũt. Qui iſrabeliticã plebem ad fidei conuertant gratiam. atqꝫ ad preſſuram tanti turbinis partem electoꝝ inſuperabilem reddant. Qui cum ipſi primo tres ſemis annoꝝ predicauerint. Et ſicut de vno eoꝝ Helia propheta Malachias predixit. cõuerterint corda patrũ in filios. id eſt antiquoꝝ fidem. dilectõnemqꝫ ſanctoꝝ meoꝝ. Qui tũc victuri ſunt mente plantauerint. Tũc excandeſcens illa horrenda perſecutio. ipſos in primis martyrij virtute coronet. Deinde ceteros fideles corripiens vel martyres xp̄i glorioſiſſimos vel damnatos apoſtatas faciet Antixp̄us aũt ex ſyria. vel vt alij habent ex babilone de tribu dan. malo ſpiritu genitus. euerſor ac proditor generis humani. Qui reliquias illius prioris mali cum ipſo ſimul deleat. Jlle teterrimus erit. ⁊ mendacioꝝ propheta. ⁊ ſeipm̄ conſtituet ⁊ vocabit. deũ ſe coli videbit. vt dei filiũ. Et dabitur ei poteſtas. vt faciat ſigna atqꝫ prodigia. Quibus viſis irrheciat homines. vt adorent eum. per magicas artes a peſſimis imbutus magiſtris. adiũgens ſe diabolus. totam ſue virtutis potentiã. per quã magicam ceteris oĩbus maiora patraret. indiuiduus comes attulit. Jubebit ignē deſcendere de celo. ⁊ ſolem a ſuis curſibus ſtare ⁊ imaginē loqui. Et fient hec ſub verbo eius. Quibus miraculis etiaꝫ ſapientiũ plurimi allicientur ab eo Tunc euerere dei templũ conabitur. ⁊ iuſtum populum perſequetur. Et erit preſſura. ⁊ contritio qualis nũqꝫ fuit a principio mũdi. Quicũqꝫ crederint atqꝫ acceſſerint ei. ſignabũtur ab eo tanquã pecudes. Qui aũt recuſauerint notam eius. aut in montes fugient. aut cõprehenſi exquiſitis cruciatibus necabũtur. idem iuſtos homines obuoluet libris ꝓphetarũ. atqꝫ ita cremabit. Et dabitur ei deſolare orbeꝫ terre menſibꝰ. xlij. Jd erit tempus. quo iuſticia proijcietur ⁊ innocentia odio erit. Quo mali bonos hoſtiliter preliabuntur. Non lex aut ordo aut militie diſciplina ſeruabitur. Non canos quiſqꝫ reuerebitur. nõ officiũ pietatis agnoſcet. Non ſexus aut infantie miſerebitur. Confundentur omnia. ⁊ miſcebũtur contra fas. contra iura nature. Jta quaſi vno cõiqꝫ latrocinio terra vniuerſa vaſtabitur. Cuꝫ hec ita erũt tũc iuſti ⁊ ſectatores veritatis ſegregabũt ſe a malis. ⁊ fugient in ſolitudines. Cũqꝫ venerit hieroſolimam antixp̄s ſe circũcidet. iudeis ſe chriſtũ fore oſtendens. qui adherentes templũ inſtaurabũt. deceptis munera copioſa donabit. quoſdã auaricia ſubiugabit. Mittet quoqꝫ per orbem legatos Helyam ⁊ Enoch. qui per hec tēpora in paradiſo vixerunt eo tempore (vt premiſſum eſt) mortis debitum exoluent. Demũ iuxta viſionem danielis antixp̄us ad verticē montis oliueti diuertet. Jbi peribit. vnde ſaluator ad celos adſcendit. Percuſſo aũt illo perditionis filio. ſiue ab ipſo dño. ſiue a michaele archangelo (vt quidã docent) ⁊ eterne vltione dãnato. Non continuo dies iudicij ſecuturus eſſe credendus eſt. Alioquin ſcire poſſent homines illius eui iudicij tempus. ſi poſt tres ſemis annos inchoate perſecutionis antixp̄i confeſtim ſequeretur. Poſt quantũ võ tempus cõſũmate deuaſtationis venturus ſit. nemini prorſus ſcire conceditur. Cuius quidē aduentus horam merito ſancti omnes diligunt. ⁊ citius adeſſe deſiderant. Sed periculoſe ſatis agũt. ſi qui hanc prope. an longe ſit putare. vel predicare preſumũt. Cum diuina ſententia dicat. de die vltima vel hora nemo ſcit neqꝫ angeli celorum. niſi pater ſolus. Et vt diuus Hieronimus refert. Beatus qui interfecto antixp̄o ſupra mille ccxc. dies id eſt tres ſemis annos dies. xlv. preſtolatur. quibus eſt dominus atqꝫ ſaluator in ſua maieſtate venturus. Quare autem poſt interfectõnem antixp̄i. xlv. dierum ſilentium ſit. diuine ſcientie eſt. Niſi forte dicamus dilatio regni ſanctorum patientie probatio eſt.

De morte ac fine rerum

PArens hoīm omniū Adam. ita plaſmatus fuerat. vt manente illo decederent tempora. nec vite termi
nū (quem a morte morſu diabolice temptationis appellamus) aliquo tempore ſciret. Trangreſſione
autem dominici precepti. in eo factum eſt. vt legem illico ſenſerit in carne repugnātem. legi mentis ſue. In
ſudore vultus ſui vita illi agenda fuerit. Ex delitijs in erūnas exulare iuſſus fuerit. Timor ⁊ tremor. ſuper
eū venerint. peccato obſorduerit. offenſo creatore. offendi poſſe ceperit. poſthabito obedientie merito bru
torum impetum expauerit. expleto deſiderio carnis corruptiones ſenſeri. Innocentia exploſa nocere. nec
minus noceri poſſe ſuo periculo didicerit. cum tempore declinauerit. Immortalitatis ſtatu amiſſo corrue-
rit. per incrementa viuendi ad mortē feſtinauerit. Nos quoq; qui ab eo originem trahimus. ad curas ſol-
licitudines. temptationes. tum corporis tum animi inſupabiles. Ad vltimū deniq; terribiliū mortem alli-
gamur. Nature ab eo hanc conditionem ſortiti. A quo ꝓpagationem generis incepimus. Quid enī eos
apello. Quos admodum preſens vita oblectat. in hac valle miſeriarum. nec aliud inuenimus ꝙ nature
imbecillitatem. fortune ludibrium. voluntatis mutationem. voluptatum inquinamenta. temptationū bel
lum aſſiduū. Cum ingredimur in mundum ab infantia incipimus. Que etas quicquid videt ignorat. In-
de in pueritiam. in qua nihil ſolidum ſapere poſſumus. prouehimur ex puericia in adoleſcentiā. In qua
cum etate ⁊ ſanguine voluptatum incentiua coaleſcunt progredimur. Ex adoleſcentia iuuentam aſcendi-
mus. In qua ſicut maiora per etatem audemus. ita maioribus curis implicamur. Ex iuuenta in virilitate
confirmamur. in qua grauiora prelia nos diſcerpunt. ambitu. auaricia liuore. libidinib⁹. et varijs demum
anxietatib⁹ ꝯſumimur. Ex illa ī ſenectā deſcēdim⁹. ſ ꝙ ꝯtinuus ⁊ q̄ntꝫ nr̄a ſenect⁹ plena malis. ex ſenecta in
decrepitā decidim⁹. in q̄ cōtinu⁹ horror inſtātꝫ mortꝫ nos pulſat ⁊ irritat. Aſpiciam⁹ te nudū informē iter va
git⁹ ⁊ lacrimas naſcētes. Exiguo lacte ſolādū tremulū atq; reptātē opis īdiguū aliene ꝙ muta paſcunt ⁊ ve-
ſciūt caduci corꝑis aī indeꝫ morb obſeſſuz varijs ſbiectū paſſiōib⁹ innūeris. Cōſilij inopem. alterna leti-
cia ⁊ triſticia fluctuantem. impotentem appetitus arbitrij cohibere neſcium. ꝙ quantumuie ſibi expediat.
Quis cibi potusq; modus ignorantem. Cui alimenta corporis. ceteris animantib⁹ in aperto poſita. mul-
to labore conquirenda ſunt. quem ſomnus inflat. cibus diſtendit. potus precipitat. vigilie extenuant. fa-
mes contrahit. ſitis arefacit. auidum timiduq; faſtiditatem. poſſeſſa deplorātem ⁊ preſentibus ſimul ⁊ p̄-
teritis ⁊ futuris anxiū. ſuperbientem inter miſerias ſuas. Et fragilitatis ſibi conſciū viliſſimis vermibus
imparem. vite breuis. etatis ambigue. vati ineuitabilis. ac mille generibus mortis expoſitum. Omitto
ꝙ ita compacti ſumus vt ocio tabeſcamus. labore frangamur. crapula opprimimur. Inedia extenuemur.
Et quocūq; a medio recedentes ad aliquod extremū vertamur. diſſoluta temperie non parum ledimur. ꝑ
Per ſingula momenta tempoꝝ cum celo vertimur. ⁊ vexamur fortune ludibrio ſumus. Que ſumma infi-
mis. yma ſummis mutare gaudet. Ita per omnē vite curſum anguſtiarum laborum erūnarum. inſidiaruz
plena omnia occurrūt. Si tamen arma caritatis ⁊ ſcutū fidei ſumpſerimus ſi ad alterius vite ꝑparationez
actiones noſtras inſtituerimus. quantacūq; ea ſint que occurrūt ſuperabimus. Mors quoq; oīm doloruz
ſolutio eſt. vltra quā mala noſtra non exeunt. que nos in illam tranquillitatem. in qua anteq; naſceremur.
iacuimus reponit. Mors quidem bene pureq; morientibus vita eſt. Hinc ⁊ diſſolui cupiunt (qui bene vi-
xerint) ⁊ eſſe cum xp̄o. vt bene acte vite premiū ꝯſequantur lumen eternū. Et profecto mors vite que neq;
doloribus. neq; metu. neq; inuidie. neq; erūnis vllius ſubiecta eſt. Neq; ipſi quoq; morti quicq; obnoxia
Et ſi altius aliquanto repetamus. Inuenicmus mortem nihil aliud eſſe. quā peccandi finē. Nam cū Adā
contra mandatum dei in flagitium lapſus eſſet. ne viuendo culpa reuiuiſceret. ⁊ in peccato perſiſteret. eius
corpus e terra factum. terre deus reddidit. non vt creature quā fecerat. ſed vt peccato quod creatura ipa cō
miſerat finem imponeret. Deus igitur ⁊ principiū ⁊ finis. Cum is vult naſcimur. Cum vult etiam mori-
mur. Et ſunt hec quidem prorſus diuinitatis eius. Nihil ad nos pertinentia. Illud vo tātūmodo noſtro
reliquit arbitrio. vt bene recteq; viuendo bonū nanciſceremur finem. Hoc itaq; ꝙ vnū noſtrū eſt. id eſt vt
in xp̄o domino noſtro moriamur. ſumma ope adniti debemus. Quod qui faciunt non plane moriūtur. ſ
tranſeunt a corruptione ad incorruptionem. a mortalitate ad immortalitatem. a perturbationibus ad trā
quillitatem. Non abſurde fortaſſis quidam exiſtimarūt. mortē non mō malū non eſſe. ſed bonoruz omniū
maximū. Vez enīuero quoniā neq; euocationis diem. neq; horam nobis ſcire datum eſt. Per ꝙ ſalutare
fuerit. prepatos nos eſſe. cū deo ſentientes: ⁊ mandatis eius obſequentes. nec diem differre tutū eſt. ſ in-
ſipienter factū potius exiſtimare. Pleroſq; cū vidimus ſumma corporis incolumitate. viribus integris
nihil tale metuentes. morte repente interceptos. Contra nōnullos vſq; ad medicoꝝ deſperationem reda-
ctos conualuiſſe. Cum hec igitur omnia in dei tantū poteſtate ſint. nihil nobis reliquū videt. Niſi vt cum
deo bn̄ ſentientes eius p̄ceptis vt p̄miſimus tū in oīni vita. tū in vite termio maxime obediam⁹. Credim⁹
firme oēs. ꝙ deus hoīem fecit ad ymaginē ſui. Quid nobis facilius pōt accidere. quā dimittere luteum
corp⁹ vicioꝝ ſarcinā. ⁊ ad eū euolātes redire. q̄ nos nō dedignat⁹ ē ad ſilitudinē ſui facere. Quo ſpūs diui
no ipi⁹ ſpū replet⁹ diuinitatꝫ ꝑticeps. ⁊ felicitatꝫ ei⁹ agat euū ꝑpetuo inter āgelos ⁊ ſanctoꝝ choros.

Imago mortis

MOrte nihil melius. vita nil peius iniqua
O p̄ma mors hoīm. req̄es eterna laborū
Tu ſeruile iugum domino volente relaxas
Vinctorūq; graues adimis ceruice cathenas
Exiliumq; leuas. ⁊ carceris hoſtia frangis
Eripis indignis. iuſti bona ꝑtibus equans
Atq; immota manes. nulla exorabilis arte
A primo prefixa die. tu cuncta quieto
Ferre iubes animo. promiſſo fine laborum
Te ſine ſupplicium. vita eſt carcer perennis

Quam fragilis ſit vita hominũ. q̃ꝫ plena maloruꝫ
Quam breuis. ⁊ miſera. voluite mente ciues
Cum regna. nec comites poſſint depellere mortem
Nec iuuenum numerus. nec numerus ſenum
Ergo omnes iuuenes pueri cunctiqꝫ ſeneſqꝫ
Conſpiciant. omnis me tueatur homo
Precipue qui me quondam videre potentem
Quos mors dira ſuo proſequitur gladio
Quid mihi diuitie: quid opes: quid gloria mũdi
Profuerint: nuñc ſum conſcius ipſe mihi
Quid iuuat argenti atqꝫ auri tenuiſſe talenta
Quid tenuiſſe agros. amplaqꝫ regna mihi
Nam cuncta hec regio metuebat nomĩa noſtra
Horrebat famam imperiumqꝫ meum
Nunc lapidis ſeruus nunc me tenet improba tellus
Nunc bellum indicunt angues vermeſqꝫ meumqꝫ
Dilacerant corpus oſſaqꝫ lecta iacent
Quãuis diuitiis fuerit mihi magna poteſtas
Ut mea ſit priſcis equiparanda bonis
Non tamen hijs copijs potuit vita mea tueri
Quin mors eriperet meaqꝫ priuaret eis
Defleat hunc caſum ciuis omnis. omniſqꝫ priuatus
Dent lacrimas cuncti dent gemituſqꝫ ſimul
Hanc inopes timeant diuites iuueniſqꝫ ſeneſqꝫ
Matres atqꝫ viri cuncta creata tremant
Ergo omnes quicunqꝫ legent hec carmina noſtra
Non dubitent iam iam talia facta ſequi
Itaqꝫ te exhortor elegos qui legeris iſtos
Ut mors ſit cordi conſociata tuo

De extremo iudicio ac fine mundi

Diſpoſitione ſummi dei ſic ordinatū eſt. vt iniuſtū hoc ſeculū. decurſo tēpoꝝ ſpacio terminum ſumat.
Extinctaqꝫ protinus oīni malicia. ⁊ pioꝝ animis ad beatam vitā reuocatis quietum tranquillumqꝫ
pacificū. aureū deniqꝫ vt poete vocant ſeculū. deo ipo regnante floreſcat. Impletis igit̄ temporibus q̄ de⁹
morti ſtatuit. terminabit̄ ipſa mors. Et qꝛ tempalem vitam. tempalis mors ſequitur. Conſequens ē. vt rē
ſurgant anime ad vitam peꝛnem. quia finem mors tempalis accipit. Ruꝛſus ſicut vita animi ſempiterna
eſt. in qua diuinos ⁊ ineloquibiles immortalitatis ſue fructus capit. Ita mors eius perpetua ſit neceſſe ē
in qua perennas penas ⁊ infinita tormenta pro peccatis pendit. Propinquante v̄o huius termino ſeculi.
prodigia mirāda per omnia elementa mūdi fient. Quibus imminēs exitus vniuerſis gentibus intelligat̄
Diuus quoqꝫ Hieronimus ex annalibus hebreoꝝ ſigna. xv. dierum ante diem iudicij refert. an v̄o conti-
nui ſint vl' interpollati. non expreſſit. Prima die eriget ſe mare cubitis. 40. ſuper altitudinē montiū. ſtās
in loco ſuo quaſi murus. Secūdo tantū deſcendet vt vix poſſit videri. Tercio marine belue apparētes ſup
mare dabūt rugitus vſqꝫ ad celum. Quarto ardebit mare ⁊ aque. Quinto herbe ⁊ arbores dabūt rorem
ſanguineū. Sexto ruent edificia. Septimo petre adinuicem collidentur. Octauo fiet generalis terremo-
tus. Nono equabitur terra. Decimo exibūt homines de cauernis. ⁊ ibunt velut amētes nec poterunt mu-
tuo loqui. Vndecimo ſurgent oſſa mortuoꝝ. ⁊ ſtabūt ſuper ſepulcra. Duodecimo cadent ſtelle. Terciode-
cimo morientur viuentes. vt cum mortuis reſurgant. Quartodecimo ardebit celum ⁊ terra. Quintodeci-
mo fiet celum nouū. ⁊ noua terra. ⁊ reſurgent omnes. Aperientur igitur inferi ⁊ reſurgent mortui. de qui
bus iudiciū magnū ipe rex ⁊ deus faciet. Cū dies iſte finē fatalē acceperit ⁊ mortales ad iudiciū immorta
lis dei venerint. Veniet igitur ſummi dei filius vt viuos ⁊ mortuos iudicet. Apparebit autē dominus in
aere ſupra locum vnde aſcendit. Inſtrumenta quoqꝫ mortis veluti triūphi vexilla. crux. claui. lancea. Vi-
debuntur quoqꝫ eius cicatrices quinqꝫ vulneꝝ. Ac in valle ioſaphat omnis homo iudicabitur. Sed cū mū-
di ⁊ mortaliū venerit iudiciū. quod deus ipe faciet iudicans pios ſimul ⁊ impios. Tūc demū impios qui-
dem in ignem ⁊ tenebras mittet. Qui aūt pietatem tenuerūt iteꝝ viuent ſpiritu dei dante honoreꝫ ſimul ⁊
vitā. Quod non modo ꝓphete futurū eſſe ex dei ſpiritu: verūetiam vates ⁊ philoſophi vt hidaſpes ex in
ſtinctu demonū cecinerūt. Nemo aūt querat quēadmodum fieri poſſit. Nec eīn diuinoꝝ opeꝝ poteſt reddi
ratio. Sed ſi a principio deus hominē neſcio quo inenarrabili modo inſtituit. Credamus ab eo reſtitui ve
terem poſſe qui nouū fecit. Sed infideles clamant ⁊ dicunt. Quomodo poteſt caro putrefacta cū diſſolui-
tur. aut in puluerem reuertitur. maris etiam interdū profundo ſorbetur. fluctibuſqꝫ diſpergitur colligi ruꝛ
ſum ⁊ reintegrari in vnū corpus. Et ex anima eadem hominis operari? Ad quos reſponſionem ex ſermo
nibus Pauli faciamus dicentis. Inſipiens tu quod ſeminas non viuificatur. niſi prius moriatur. ⁊ qđ ſe
minas futuꝝ eſt. Seminas ſed nudū granū tritici aut alicuius ceteroꝝ ſeminū. Deus aūt dat ei corpus ꝓ-
ut vult. Quod autem in ſeminibus que in terram iacis per annos ſingulos fieri vides. hoc in tua carne q̄
lege dei ſeminatur in terra futurum eſſe non credis. Cur queſo tam anguſtus ⁊ inualidus diuine potentie
eſtimator es. vt diſperſum vniuſcuiuſqꝫ carnis puluerem in ſuam rationem colligi et reperari poſſe nō cre
das. An non cenſeas cum videas ꝙ etiam mortale ingeniū demerſas in profundum terre metallorum ve-
nas rimatur. Et artificis oculis aurū videtur. in quo imperitus terram putat. Et cū auri eſſe ꝓpriam venā.
⁊ argenti aliā. Eriſqꝫ longe diſparē. ferri atqꝫ plūbi diuerſam Intra ſpeciem terre latere mortale deprehē-
dat ingeniū. diuina virtus inuenire poſſe ac diſcernere non putabitur vniuſcuiuſqꝫ carnis ꝓprium ſenſum
etiam ſi videatur diſperſus. Sed ad hec temptemus animas que intellectu deficiūt naturalibus ratōnib⁹
adiuuare. Si quis ſemina diuerſa in manu ſua permiſceat. et hec indiſcrete ſeminat. vel paſſim ſpargat in
terram. nonne vniuſcuiuſqꝫ ſeminis granum. quocūqꝫ loci iactum fuerit competenti tēpore ſm̄ nature ſue
ſpeciem germē producet. vt ſtatum ſue forme ſuiqꝫ corporis reparet. Ita ergo vniuſcuiuſqꝫ carnis ſubſtā-
tia. q̄uis varie diuerſeqꝫ diſperſa ſit. ratio tamē ipa que ineſt vnicuiqꝫ carni eſt immortalis. quia immor-
talis anime caro eſt. ex eo tempore quo ſeminantis in terram primo veri dei voluntati arriſit. collectū ter-
re attractumqꝫ ſubſtantie ſenſum reddit ac reparat in illam ſpeciem. quā mors aliquando diſſoluerat. Et
ita fit vnicuiqꝫ anime vt non ad confuſum ⁊ extraneum corpus. ſed ad ſuum quod habuerat reparet̄. Cō
ſequenter poteſt pro agonibus preſentis vite. cum anima ſua caro vel pudica coronari. vel impudica pu-
niri. Nō autē renaſcent̄. ſed reſurgēt. Et ideo corpibus induētur. Et prioris vite facturiqꝫ oīm memores
erūt. Et ī bonis celeſtib⁹ collocati ac fruētes iocūditate inūerabiliū copiaꝝ. p̄nti deo gr̄as agēt. ꝙ malū oē
deleuerit. ꝙqꝫ eos in regnū vitāqꝫ ꝑpetuā ſuſcitarit. Hec ſunt q̄ a ꝓphetis futura dicūtur. Quoꝝ teſtimo-
nia ponere non opus eſt. Cum tantam rerum multitudinē menſura libri non caperet. Qui hec diligenti⁹
voluerit ſcire. Ex ipſo fonte hauriat. ⁊ plura q̄ꝫ nos in hijs libris complexi ſumus admirabilia requirat.
Poſtq̄ꝫ tandē fuit terre mortaliū confuſio. Et ipe omnipotēs. cum venerit in ſolio iudicare oīnes animas
⁊ mūdum omnē. Eodem tempore fiet publica omniū reſurrectio. Eritqꝫ corpus quod reſurget a mortuis
incorruptibile ⁊ immortale. non ſolum iuſtorum. ſed etiam peccatoꝝ. Iuſtorum quidem vt ſemꝑ poſſint
permanere cum xp̄o. peccatoꝝ v̄o vt abſqꝫ intentione ſua debitas luant penas. Poſtremo iuſtus iudex ꝑ-
petuitatem glorie iuſtis donabit. Impijs v̄o prolixitatem confuſionis ⁊ penas miniſtrabit. Quoꝝ cor-
pora permanebūt ineternū. vt ſufficere poſſint cruciatibus ⁊ igni ſempiterno. Cuius natura diuerſa ē ab
hoc noſtro. quo ad vite neceſſaria vtimur. Qui niſi alicuius materie fomite alatur extinguitur. At ille di-
uinus perſeipſum ſemper viuit ⁊ viget ſine vllis alimentis. ac ſibi ipſe eternum pabulum miniſtrabit. ac

ſenſum doloris afficiet. Quãta aũt felicitas exiſtimanda eſt. iuſtis ac pijs ſubtractis hijs labibus terre. ꝓficiſci ad illum equiſſimũ iudicem parentemqꝫ indulgentiſſimũ. qui pro laboribus requiem. pro morte vitam. pro tenebris claritatem. pro terrenis ac breuibus bonis. eterna ⁊ celeſtia largiatur. Uniuerſos igitur oportet operã dare vt ſe vel qꝫ primũ ad rectam viam dirigãt. vel ſuſceptis operatiſqꝫ virtutibus. huiꝰ vite laboribus patienter exactis. conſolatorem deum habere mereantur. Pater eñ noſter ac dominus ꝗ condidit firmauitqꝫ celum. qui ſolem cum ceteris ſyderibus illuxit. Qui libratam magnitudine ſua terrã vallauit montibus. mare circũdedit. amnibuſqꝫ diſtinxit. Et quicquid eſt in hoc opere mundi conflauit ac ꝑfecit e nihilo. perſpectis erroribus hominũ. ducem miſit. qui nobis iuſticie viam panderet. Hũc ſequamur oĩes. hunc audiamus. huic deuotiſſime pareamus. Congrediamur cum hoſte quem nouimus. fortiter vt victores. ac deuicto aduerſario. triũphãtes premiũ virtutis quod ipſe promiſit a deo conſequamur. Et in altiſſimũ celum relicto ſtellato per illam immenſam portam inſtar iris ingrediamur: vbi vrbs illa beatorũ ciuiũ atqꝫ dei. mater noſtra hieruſalem in medijs celi campis apparebit. Hec vrbs vt v̓ba Joannis ĩ apocalipſi ſonãt. in ſe dei ⁊ lumen eius ſimile lapidi precioſo habet. Cuius murus magnus ⁊ altus. habens portas duodecim ⁊ nomina ſcripta. xij. tribuũ filioꝝ iſrahel. quaternis lateribus prout ſunt partes mũdi. Murus ciuitatis que quadrata eſt habet fundamenta. xij. Et in ipſis nomina. xij. apoſtolorum. fundamẽta muri ciuitatis oĩ lapide precioſo ornata. Jnenarrabili igitur gaudio perfundimur. cum in patriam veram remigrabimus. Ex qua oriũdi immo in qua orti ſumus. ex meliore multoqꝫ preſtantiori noſtri parte. Quãtope poſt longũ erũnoſum periculoſum exiliũ eas regiones atqꝫ illa loca plena magnificentie. ⁊ aduentu noſtro gratulantia videntes exultabimus. Deprecemur igitur. vt nobis ⁊ oĩbus. qui hoc audiũt Concedat dominus. fide quã ſuſcepimus cuſtodita. curſu conſummato. expectare iuſticie repoſitã coronã Et inueniri inter eos. qui reſurgũt in vitam eternam. Liberari v̓o a confuſione ⁊ ſupplicio eterno. ꝑ xp̄m dominũ noſtrũ. per quem eſt deo patri omnipotenti. cum ſpũſctõ gloria ⁊ impiũ in ſecula ſeculoꝝ Amen.

COmpleto in famoſiſſima Nurembergenſi vrbe Operi de hyſtorijs etatum mundi. ac deſcriptione vrbium. felix imponitur finis. Collectum breui tempore Auxilio doctoris hartmãni Schedel. qua fieri potuit diligentia. Anno xp̄i Milleſimo quadringenteſimo nonageſimotercio. die quarto menſis Junij.

Deo igitur optimo, ſint laudes infinite.

De Sarmacia regione Europe

De regno polonie et eius initio

Uoniam de Boleſlao(qui tercius Sarmacie rex exiſtit)paulo poſt mētio fiet. quare ꝛ de terra ſarma
cie.et quo pacto illa regium ſceptrum meruerit breuiter abſoluere propoſui. Eſt igitur Sarmatia
nimis amplaꝛ vaſta regio ꝫ incultaꝛ in ſolitudīe poſita. ꝛ ſub rigidiſſimo ethere iacet. Hec ex oꝛtu moſthoſ
et thanaim fluuiū habet. A meridie dacos ꝛ pannonas. Ab occidente bohemos. moꝛauos ſchleſitasꝛ theu
tones. A ſeptentrione mare germanicum ꝛ ſinū codanū. Id vero quod regni nomen tantū partit poloni
am vocant. hec duo nomīa ſoꝛtit. Nam ea pars terre vbi Cracouiā ſituata eſt minoꝛem Poloniam vocant.
At vbi Poſnania ꝛ Gneſna ſurgit maioꝛem nuncupant. A Craco aūt primo duce vſqꝫ ad etatē primi boleſ
lai nō niſi duces illic imperitabant. Tempoꝛibus aūt primi ottonis ceſaris boleſlauſ clariſſimus dux fuerat
Non is de quo in vita diui Staniſlai dicemus. nā ille nepos eius fuit. qui ex monacho huiꝰ Boleſlai filio
natus fuerat. Iſte igit Boleſlaꝰ regē francie ꝛ germanas gentes victrici manu infeſtabat. Tandē ob Otto
nis ceſaris pces tali bello finē dedit ac fedus cū germanis ꝛ gallis ꝯtraxit. Otto aūt ceſar videns tanti prin
cipis animi magnitudinē. quā toti germanie ꝛ ſarmacie notā fecerat ſe cū Boleſlao duce in ſarmaciaꝫ ꝯtulit

vt ꝛ imperium ꝛ poteſtatē eius planius perſpiceret. Quē illuſtris dux ſummis honoribus in poſnā ſuſcepit. Nā tribus ante vrbem milibus paſſuū aut longius ſericas lanas muriceaſqꝫ veſtes auro argentoqꝫ decoratas ꝑ viā qua ceſar iturus fuerat proſterni iuſſit. Et poſt ingreſſionē ceſaris in vrbē poſnam cuicūqꝫ licitum fuerat illa deferre ꝛ deportare. Illic magnificis ſplendidiſſimiſqꝫ ꝯuiuijs ac theatris ceteriſqꝫ cerimonijs ceſarem venerabatur vt nulla quā aurea illic forent ſuppellectilia. que poſt quoſlibet cibos in puteos quoꝝ fundi nemo certus fuerat deici ac deperdi iubebat. Multas alias pompas ac munificencias ceſari ottoni inſtaurabat. que ſatis ample vetuſta ſarmatica hiſtoria enarrat. Iamqꝫ videns ceſar tanti principis liberalitatez ꝛ mentis ſublimitatē. diuiciarūqꝫ abundantiā nō abre animo duxit tantū clariſſimū ducē corona regia dignū fore. eū itaqꝫ regali ſceptro ac dyademate exornauit. ac ceteris dignitatibus ſedē regiā requirentibꝰ celebrauit. Ne aūt Boleſlaus iā illuſtris rex tanti erga ceſarem beneficij ingratus videretur brachiū diui adalberti antiſtitis. quē pruteni nefanda morte trucidarunt ꝓ munere ceſari obtulit. Iamqꝫ aucto regni imperio vſqꝫ ad annos ſalutis noſtre M.cccc. aut pauló antea rex polonie dū abſqꝫ prole diſceſſiſſet. Tandē dux qui lituanis ac ruſſie preſidebat in regē electus fuit. ꝗ ydola antea coluit. Sed eo tempore quo illi regiū ſceptrum deferebatꝰ ꝛ xpianam religionē cum omni terra cui preerat ſuſcepit. Itaqꝫ lituanos ac ruſſitas ad regnū ſarmacie ſic adiunxit. vt non niſi abſqꝫ certa ꝯditione diſſolui poſſint. Is ergo illuſtriſſimꝰ princeps prutenos maritimas germanie gentes ſeuiſſimo bello ſubiugū duxit ac imperiū amplius extēdit. Ubi inſignes vrbes extant Dantiſcum ꝛ thuronia. Eſt ꝛ clariſſima arx Marieburgum. cui ſimilis nemo mortalium vidiſſe fertur. multis varijs ſtructuris. menibus. turribꝰ ac foſſis munita vt nulli inimicoꝝ tutus ſit ad arcē acceſſus. Amplius imperiū ante aliquot annos fuerat. infeſtante tamen tartarorum ꝛ turchoꝝ ꝑfidiſſima gente magnū toti ſarmacie damnū illatū ē. Nam terra que poſt Ruſſiam vadit quā gens podoliā vocat tota exuſta ꝛ in ſolitudine poſita ē. vt ꝛ neceſſitatem peregrinantibꝰ ferre non poſſit q̄uis fertiliſſima ſit ita vt granuna in altitudine vnius celſi viri excreſcant. ꝛ apibus ꝛ melle tota rēdolens vt nō ſatis illis locus ſit vbi mella deferant. ſub arboribus nanqꝫ aut virgultis ꝛ ſiluis fauos ſic educunt. Hercinū aūt celebratiſſimū nemus quo in tota europa nihil preſtantius ſarmaciā totā percurrit ꝛ circa Cracouiā ſaltus ſuos extendit. ꝑ quos iturus poteſt vnuſquiſqꝫ vſqꝫ in lituaniā ꝛ ſcithiā. tātis brachijs regionē illam totam diuagatꝰ feraꝝ maximas educēs greges. In ea vero ſilue parte qua ſeptentrionalior eſt biſſontes fert que ferox ac immanis bellua eſt humanum genus maxime odiens. ad veſcendum quidē maxime conueniens. Formā aūt gerit citrini coloris. Frōtem latā ꝛ cornua fert. vt nec venationi ſatis aptū ſit niſi maximis varijſqꝫ laboribus. Metallū vero nullum q̄ plumbū ſarmacia fert nō alia q̄ ſaturni cauſa. qui terrā rigido infeſtat frigore. Salis aūt maxima copia ē qua cetere longinque gentes vtuntꝰ. quod maximū ꝑſtat toti regioni emolimētū. qua nulla regi ipi maior in toto regno gaza extat. Nā ſub terra exciduntꝰ ingētia ſalis ſaxa. Extra terrā aūt aliud ſal ex aqua decoquitur Eſt et ſarmacia ferax ꝛ vberrima tellus omni genere fructuū ꝛ quicquid ad paſcendū humanū corpus expetit. Nunc addendū eſt clariſſimā prolē illuſtriſſimi principis Uladiſlai. de quo antea diximꝰ. Is tres (vt quidam ferunt) vxores habuit. ex quibus duos ſuſceperat filios. quoꝝ vnus natu maior Uladiſlaus vocabatꝰ. alter caſimirus. Uladiſlaus aūt poſt mortem patris regio inſignitus fuerat imperio. itaqꝫ hungarie ꝛ bohemie ꝛ polonie regnis preſidebat. vbi clariſſima geſta militari manu faciebat. ac imperiū ꝛ xpianaz religionē ampliabat. Nam regi turchoꝝ tantū terraꝝ depopulatus fuerat vt ꝛ ante conſtantinopolim caſtrametaretur vbi dū ſeuiſſima bella erga turchos gereret ac vtraqꝫ pars crudeliſſimo conflictu decertaret pānones verſis tergis fugā dabant ac regē cū paucis ſarmacie copijs in tanta hoſtiū multitudine reliquerunt. Caſſimirꝰ vero dux lituanis ꝛ ruſſie preerat. Inde dum caſus regius genti notus fuerat Caſſimirus per ſarmatas in regē declaratꝰ ꝗ filiā ducis auſtrie ſororē ladiſlai ꝗ regno bohemie ꝛ hūgarie ꝑſidebat in vxorē duxit. Ex ea ſex ſuſcepit filios ꝛ q̄nqꝫ filias. Primogenitus vero Uladiſlaus vocatꝰ. Hic adhuc iuuenis exiſtens in imperium regni bohemie electus fuit mira quadā animi magnitudine ac optimis conſilijs pollens. Ob quod dux Mathias rex hungarie diſceſſiſſet ꝛ regnū pannonie adeptus eſt. Huic erat ꝓximus frater. cui Caſſimirus nomen paternū datū fuerat. qui ſummo ingenio ac prudentia claruit. tandem morbo inualeſcente perijt. At huic ſucceſſit illuſtriſſimus princeps Iohānes albertus iā futurum toti orbi ſpectaculū. Is plurima illuſtria geſta militari bello apud Tartaros ac ceteras gentes edidit. Poſt patris autem obitū regno ſucceſſit. vbi fauente illi ꝓſpera fortuna regnū virtute ſua ꝛ optimoꝝ doctiſſimorūqꝫ viroꝝ conſilijs gubernat. Inclitꝰ vero dux Alexander quartus natus regius eſt. cui fortitudine ꝛ mentis ſublimitate parem tota Sarmacia vix tulit. Hunc ob eius conſtanciam Lituani poſt mortem patris in ducem ſuſceperunt. qui ꝛ maximū toti Sarmacie decus eſſe exiſtimatur. Poſt hunc ſequitꝰ Sigiſmundus celebris princeps. qui paterna ſequitꝰ veſtigia. Is multis egregijs geſtis clareret ſi illi aliqͦ felix fatū aſpiraret. Celeberrimꝰ aūt Fridericꝰ ꝑnceps vltimū natorū locū obtinuit. qui innata animi ingenua virtute relinquens vanos principum tumultus ꝛ inquietam vitā ad ſedem tranquilliorem ſeſe contulit. vnde epiſcopus Cracouienſis electus ad arcpiepiſcopatus Gnetznenſem poſtea deuenit. Hij omnes quinqꝫ clariſſimi principes hanc vſqꝫ in etatem magnifice ac celebertime vitam ducunt. Inter filias vero quinqꝫ. prima nupſit Georgio duci bauarie. Secūda Friderico marchioni brandeburgenſi. Tercia duci pomeranie. At due relique innupte apud matrem vitam ducunt.

Sanctus Staniſlaus
epiſcopus

De ſancto Staniſlao epiſcopo Cracouienſi patrono Sarmacie

Diuus Staniſlaus vir magne apud deū auctoritatis tocius ſarmacie patro
nus ꝛ ſignifer. Natus anno ſalutis noſtre M. viij. in rure quod Sczeppa-
nowo vocant nobilibus ac claris parentibus. quoꝝ cura fuit im templis diuino
ſeruicio incumbere. ꝛ deū pijs placare precibus. Is dū in iuuentutem deueniſſet
patris monitu in celebre gymnaſium pariſius deuenit vbi optimaꝝ litteraruꝫ ſtu
dijs ſummā operā dabat. vnde multis virtutibus floruit. ſacro aūt diuinoqꝫ iuri
precipue inſiſtebat. non ea qua huius etatis iuriſperiti queſtus cauſa ſolēt vt ma
iorum dignitatū honorē adipiſcereť. ſed vt ſi quando locus ſtatuſue aut cōditio
ſua ferre poſſet vt tantū miſeris quantum potentibus. orphano pupilloue iuſti-
ciam adminiſtraret. ꝛ vnicuiqꝫ equo pondere quod ſuū eſſet iubente id lege red-
deret. Tandem paternas ſedes rediens Cracouiam inclitā Sarmacie vrbem de-
uenit. Illic ob virtutem ꝛ ſcientiā ſuā canonicali dignitate fungitur. Mortuoqꝫ
antiſtite celeſtis numinis prouidentia in preſulis ſedem declaratus fuit. Hūc dū
ſemper optimo ordine ſtatum deferret curabat ſacrā religionē ac diuinum cultum
ampliare. Empto tandem rure a quodam milite. eoqꝫ mortuo amici illius villam candē iure hereditario a
diuo preſule repetere conabanť. At ille teſtimoniū huius ſtipulationis emptioniſqꝫ proferre non potuit.
nam hij qui huius rei ſatis edocti fuerant ꝓpter illoꝝ impotentiā latebant. Uir ergo ſanctus orationib⁹ ac
ieiunijs incubuit. confiſuſqꝫ ſummi dei potentia. qua ſe iam diu munitū cognouerat accedens ad tumuluꝫ
defuncti militis a quo rus illud emerat. ꝛ euoluto lapide et arena pia ꝛ deuota oratione deū obteſtabatur.
et mortuū illū per quatuor annos in vitā reduxit. Eūqꝫ coram tyranno Boleſlao apud quē tale ius ageba
tur conſtituit. Aſtantibus illic ſuis aduerſarijs ceteriſqꝫ regni optimatibus. quo ſe emiſſe villam aperte de
monſtrauit. Iamqꝫ ſeuus Boleſla⁹ fedo turpiqꝫ luxu inſiſtebat. ac omnē in ſuas gentes pfidiam ꝛ tyranni-
dem exercebat. ac illuſtres viros egregioſqꝫ ciues nefandis diriſqꝫ ſupplicijs excruciabat. Staniſlaus ve-
ro chriſti vates haud longius id ferendum exiſtimabat. itaqꝫ regem intrepidus adiens vt talib⁹ ceptis de-
ſineret illum obiurgabat. At ille magis indies facinus exercebat. Tandem a preſule in ſententiam excōmu
nicationis poniť. quare tyrannus boleſlaus ignarus pre furore quid ageret dimiſit ſatellites ſuos vt pſu-
lem quocunqꝫ eſſet loco trucidarent. Eo tempore diuus Staniſlaus in ſacellū diui Michaelis quod ſuper
rupellam in Caſimiro vrbe conditū eſt deuenerat gratiſſimū illic deo offerens ſacrificiū. huc in locum dū
miniſtri regij deueniſſent. iamqꝫ ter ingredi templū conarentur. ter iterum pulſi diuina potentia in tergum
cadebant. Id poſtꝙ̄ ad regias aures deuentum fuiſſet magno fremitu rex Boleſlaus in ſacellum ꝓperat.
vbi ſanctum preſulem iam ſacrificia offerentem immani verbere ac ſeuiſſimis ictibus trucidat. Tandem
per miniſtros in fruſta partitus extra vrbē deijciť vt volucres illud vncis roſtris deuellerent. ſed diuina ſic
agente prouidencia aquile illic aderant que precioſum corpus in vnum collegerunt ſummaqꝫ diligentia id
ſeruabant quouſqꝫ ciues ipſi maximo venerandoqꝫ ritu in rupellam honorifice ſepelirent. Tandē in nume
rū ſanctoꝝ relatus vt premiſſum eſt in arcē regiā ad templū diui wentzeſlai deduct⁹ in aurea tumba multis
miraculis coruſcat. quem populus multo thure ac precibus indies veneratur

De Cracouia vrbe regia Sarmacie

Cracouiam vrbem regiam inſigni huic operi inſerendam haud abſurdum eſſe duxi. Nam celebris ger
manie ciuitas ē teſte Ptolomeo optimo lucidioriqꝫ coſmographo. q̄ eā Corrodunū appellat. Stra-
bo aūt germaniā diffinit q̄tū Rhenus ꝛ Albis in ſe clauſerint. Nos ea cauſa ſane non indigna vrbem ſar
macie foro cenſemus. Hanc a prima eius origine repetendaꝫ ſatis dignā eſſe putaui. Sed ne prolixiori am
biguaue oratione narrando fabulari videar breuiter de eius ſitu quippiam narrare conſtitui. Cracouia igi
tur illuſtris vrbs ſarmacie quā poloniam vocant ad rippam Iſtule nō longe ab eius fontibus ſita. Hec a
Cracco primo duce ſarmacie condita fuiſſe ꝛ eam ſuo nomine celebraſſe multi retulere. Hec altis primū me
nibus cingiť. ꝓpugnaculis ꝛ celſis turribus. poſt paruo muro ꝛ ob vetuſtatem ruituro ſimilis. Tandē val
les ac foſſe vt imminentibus hoſtibus facilior aditus prohibeatur. Hee quedam piſcinarijs aquis replete
quedam virgultis frutice ac graminibus virent. Poſt aggerem vero qui valli imminet amnis non late flu
ens Rudys dictus totam ciuitatem circumluit. Hic rotarum orbes agitat qui Cererem ſaxis conterunt et
emoliunt. Deductus tandem per ſubterraneos cuniculos ꝛ cannas toti vrbi ſatis vndarum prebet. Por
te vrbis ſeptem. In ea vero plurime pulcherrime ac egregie ciuium domus. Ac plurima ingentia templa
Precipuū diue virginis Marie in medio vrbis extat cum duabus arduis celſiſqꝫ turribus. Sūt ꝛ illic mul
ta monaſteria. vbi multus deuotorum religioſorumue patrū cetus fulget. Ad edem nanqꝫ glorioſiſſime tri
nitatis ſic vocatam eſt celebris ordo predicatorū. In ea vero ſacra ede multe ſanctitatis vir beatus Iacin-
ctus non dū in numerū ſanctorum relatus magnis miraculis redolet. diui Dominici comes. Qui adhuc vi
uens tres mortuos in vitam reduxit. Ad templū vero ſancti Franciſci eſt ordo fratrum minoꝝ non reforma
tus. Ac cetera multa monaſteria. Eſt et templū non longe a porta Iſtule quod ad ſanctaꝫ Annam vocant.
vbi beatus Cantus celebris huius vrbis gimnaſij doctor multis miraculis ꝛ prodigijs fulget. q̄uis nō dū
in cathalagum ſanctorū aſcriptus ſit. Hanc iuxta ſacrā edem ſituatū eſt ingens celebre gymnaſiū multis cla
riſſimis doctiſſimiſqꝫ viris pollens. vbi plurime ingenue artes recitantur. Studiū eloquētie poetices phi
loſophie ac phiſices. Aſtronomice tamen ſtudiū maxime viret. Nec in tota germania (vt ex multorū relatio
ne ſatis mihi cognitum eſt) illo clarior reperitur. Illic iam maxime phebus colitur. qui ꝛ eorū cruda elimat

ingenia ac polita reddit. Has edes diuus Uladiſlaus illuſtris ſarmacie rex dū ex prutenoꝝ littorali ſarmacie gente ſeuiſſimo conflictu victoriā duxiſſet (Cuius quidem belli plurima clariſſima monumenta hancvſqꝫ in etatem in arce regia de qua paulo poſt dicemus ſupſtant) magnis opulentijs extruxit. libertatibus ⁊ ſtipēdijs ſummis celebrauit. Nec incole vrbis ſarmatico more viuunt. quos crudos ⁊ ignauos ſarmatas priſci dixerunt. Sunt nanqꝫ illic clariſſimi ciues. virtutibus prudentia ⁊ comitate inſignes. humanitatē ⁊ hoſpitalitatem liberaliter ⁊ familiariter erga quoſcꝫ peregrinos offerentes. Uictus illis ſplendidior q̄ꝫ ceteris ſarmatis. Ex omni delicato genere cibi potus illis frequētior eſt. Aqua ordeo ⁊ humulo decocta. Js quātū neceſſitas ferre poteſt ſi ſumitur profecto nihil nature humane ⁊ ad corpus ipm alendū conuenientius quicꝙ reperiri poteſt. Sub arce vero intra ciuitatem extat ⁊ aliud inſigne collegiū. vbi achademia iuris ac legū pollet. Ad vrbis vero ſeptentrionale latus adiacet paruum oppidū nullis quidem menibus cinctū quod Clepardiuꝫ vocant. nihil dignū ſcriptu in ea q̄ꝫ egregia ſacra ſedes diui Floriani ſtrenui chriſtiane fidei militis Quā diuus Uladiſlaus de quo ante meminimus canonicatu ceteriſqꝫ dignitatibus ac muneribus refecit. et doctoribꝰ gymnaſiū artiū regentibꝰ colēdā reddidit. Rupes aūt ac crepidines nimia altitudine erecte. ſic vt iam celū ſuſtentare videantur. Tandē arenis congeſtaqꝫ terra obducte ingentē collem efficiunt. qui ea parte q̄ in boreā tendit vrbi imminet. ⁊ ex alio latere niuoſum carpathū althe tumentem reſpicit. quā collis partem inſignis europe fluuius Jſtula quondā germanie terminus alluit. qui ex carpathi radice paruo quidē fonte proſiliens longius magis magiſqꝫ tumet. ita vt iam vndaꝝ auctus mole que ex pannonicis montibus ſeſe in eum precipitant. trabes ⁊ ingentia robora variaſqꝫ lignoꝝ ſtructuras defert. Tandem vbi imbriū ac ceteris fluminibus magis tumuerit rates ac honerarias naues ſecū ad germanicū occeanū in ſinū codanū deducit vbi trino vaſto ore ſpumoſus ſeſe euoluens nomina deperdit. Jn eo aūt colle primū eſt ingēs templuꝫ in

decus diui wenzteſlai ducis bohemie conditū. vbi omniū illuſtriſſimoꝝ viroꝝ monumenta ac ſepulture extant. multis opibus variiſqꝫ artibus extructe marmoreo allabaſtroqꝫ lapide exſculpta. quos maximo ritu ac pompa celebrari conſuetū eſt. In medio aūt templi extat celebre monumentū in quo clariſſimus chriſti miles diuus Florianus requieſcit. Sunt ⁊ in eodem colle due ſacre edes. diui michaelis ⁊ ſancti Georgii Poſt egregie nobiliū curie ac edes ſacerdotū. qui noctu dieqꝫ templa venerant. Poſt primū ingens regia ſedes maximis ac variis ſtructuris condita. que totius regni capitoliū eſt vbi tota regni gaza congeritur. Hic principibus declaratur imperium. nam regalis corona hic maximis cuſtodibus obſeruat. Extra collē aūt ē monaſterium fratrū minorum religioſius ordinem ſeruans. Nec longe ab eo monaſterio extat cenobium ſacrarum virginū. Huic ex oppoſito ad pontē ipm̄ ē inſigne hoſpitale ⁊ ſacra edes ſancte Hedwigis. Ad aliam vero iſtule ripam extat clara ciuitas quam Caſimirum vocant a rege ſic vocato condita. quā Iſtula vbi ſub arce regia ſe diuiſerit totam circumluit ac pene inſulam reddit. Eſt in ea inſigne phanū diue virginis katherine vbi ordo Auguſtinenſium floret. Tum ⁊ templum quod ad ſacroſanctū corpus chriſti vocant. vbi canonici regulares inhabitant. Ac cetere alie ſacre edes. Extant ⁊ clariſſima monumenta vetuſti collegii iam inſolita. quos illuſtris regina hedewigis conſtruxerat. Plurima preclara preterea in his vrbibus à vetuſtiſſimis temporib⁹ geſta ſunt per illuſtriſſimos reges ac principes. Sꝫ breuitatem imitati finē his impoſuiſſe dignum ſtatuimus

Lubeca ſeu vt alij ſcribunt Lubecum ſaxonie vrbs illuſtris ac ceſarea ciuitas nedū in germania verum et apud externas gentes nominatiſſima a Uikbodo vitigo cimbroꝛ duce ad cimbricam cherſoneſon quondam edificata in eo loco quem venedes qui ⁊ vandali adhuc ſaxonie partem tenentes Bucconiam dixere. Aucta ꝑ ſeuiſſimū principē qui kitto dicebat. quē ⁊ trutonē appellabant Anno xp̄i M.c.iiij. Ea porcio terre littoralis ē inter magnopolenſiū holſtadenſiūqʒ ducatus duobus fluminibus baguiſo ⁊ trauo irrigua. Que limpida flumina vernacula lingua wagniß ⁊ trab appellantur. Is kitto ex nobili progenie marcomannoꝛ ⁊ martinopolenſiū ortū habuit potens ac grauiſſimus xp̄ianoꝛ pſecutor. qui dn̄os de vagerū qui de Stargardia ſeu de oldenburg vocabant in fernerū ⁊ peldte interfecit. Un⁹ ex his ingenuus euadens in daniam receſſit heinricus nomine Gotſtalci comitis filius. Is p⁹ aliqua tempora rediens kittoni caput ſecuri abſcidit inde ſuā ducens vxorē. Quo tp̄e heinricus quartus imperio romano prefuit. In ea ꝓuincia omnes baſilice ſacerdotibus priuate deuaſtate erant fideſqʒ xp̄iana ſopita. Urbs quoqʒ lubicēſis trina vice ob principū bella p̄cipue ducis heinrici de leone deuaſtata fuit ⁊ comitis alſeſis de holchſtein. qui p⁹ ſedatā diſcordiā vrbem duci heinrico permiſit in eo loco vbi nunc ſita ē. Cū eius ſitus prius ꝓpe ſwartau. poſtea ꝓpe herneborg fuit vt doctus helmuldus refert. Exin ob negotiationes ex germania alta ⁊ baſſa ⁊ ex varijs regionibus mirūmmodū aucta ē vt nūc vltra mare balthcū ſeu germanicū qđ Stagnū vocant in norvegiam Sueciam Liuoniam. in Ruſſiā Lituaniā Pruſſiā Poloniā ⁊ Pomeraniā. in ducatū magnopolēſiū. in daniam Angliā Flandriā Scociā ⁊ regnū francie omnes mercaturas ꝑ ſtagnū ꝑ terrā in Saxoniā weſtualiam et marchiā frequentant. Peritiſſimi aſtronomi ſcribunt hanc nobile vrbē initiū ſuū habuiſſe ſub ſigno libre ⁊ fundatā in ſingulari dei gratia. Cū incole vrbis p̄ ceteris finitimis deuotiones ad modū diuinas exerceāt Sētit tū dulcē nucleū in amara teſta. Deinde anno primo ⁊ triceſimo ſupra vndecies centenū domini inferioris vandalie lubecā deuaſtarūt qʒ comes Alff de holchſtein iterato inſtaurauit cū arce vbi nunc predicatores habitant. In ſeptentrione ac fine ciuitatis Anno M.c.lx. lubicenſes memores damni illati copias in ꝓuinciā rugen educētes clades ꝑ effuſionē ſanguis p̄ncipi ⁊ potētatui ei⁹ intulerūt. Epiſcopatū lubicēſiū anno ſalutis M.c.lxi. antiſtes duodecimus de oldenburg ſeu Stargardia in vagerū Geraldus auxilio ducis heinrici de leone primo obtinuit. qui tredecim p̄bendas ꝑ oīa neceſſaria in decimis villis ac poſſeſſionibus dotauit. Creuit igit̄ lubecū in potētiſſimā ciuitatē. oldenburg aūt defecit. Cū aūt frideric⁹ huius noīs prim⁹ hanc vrbē ingenti exercitu obſediſſet heinric⁹ lubicēſis ep̄s pacē a ceſare impetrauit ea ꝯditione vt fauore ducis heinrici ceſari obedientiā p̄ſtarēt. Is antiſtes ſummā eccl̄iā dicauit. ⁊ monaſteriū ad ſanctū iohannē in vrbe extruxit vbi nunc ſacroſancte virgines inhabitāt. q̄uis monachi ordīs diui benedicti hūc locū primo poſſe

derũt. qui nũc apud ciſmer ꝓuĩcie de holſtein ꝓpe mare morã faciũt. His tẽporibꝰ lubecũ auguſtal' ac
libera ciuitas effecta ab imꝑatore friderico libertatibus donata vt caput oĩm vrbiũ Stagnaliũ deinceps
foret ⁊ in variis priuilegiis etiã apud exteros ꝑcipue in londen ciuitate anglie. In norwegia ĩ ducatu ma
gni ducis moſchauie. in ampla vrbe nogardia. In ruſſia (vbi baſilicã ⁊ curiã xp̃iano more habent). Ac ĩ
pleriſqꝫ locis ac regionibꝰ magnis exemptionibꝰ decorata fuit atqꝫ dotata. In flandria q̃qꝫ ⁊ regno dacie ⁊
ſuecie immunitatibus gaudet. Idẽ ceſar fridericus priuilegia a duce heinrico p̃habita eis confirmans ꝑ
bullã aureã vltro donauit vt ꝯſules viginti quatuor habere poſſent (q̃uis numerus iſte ꝑ raro completꝰ
ſit) Eoſqꝫ nobiles effecit vt aurũ more equitũ deauratorũ (exceptis calcaribꝰ) deferre poſſunt. Hec inclita
vrbs munda ac nitida exiſtit in vertice ab vtraqꝫ parte decliui poſita vt aque ⁊ immundicies libere deſce-
dant ⁊ ob frequentes imbres vie purgantur. Eccleſia cathedralis quã ſummã vocãt in meridie ac fine ci
uitatis ſita admodũ longa ⁊ decora exiſtit. Ornatur hec vrbs p̃ter iſtã quatuor prochianis baſilicis que
ſeptẽ turres celſas p̃acutas ac pulcherrimas habent cupro ac plũbo tectas ac in ſummitate auro decora-
tas. Turris in ede ſancti petri corona deaurata cũ armis ceſaris ⁊ vrbis inſignita ẽ. Omni quoqꝫ decore
edes ſacre ornate extant. Inter has q̃nqꝫ ecc̃ias baſilica glorioſiſſime virginis marie eminentiã obtinet
Habet quoqꝫ duo monaſteria vnũ ordinis p̃dicatorꝝ. alterũ ſancti franciſci. ac hoſpitale ad ſanctũ ſpiri-
tum. Ciuitas vero aquis ⁊ turribus muro ac foſſis admodũ munita ẽ. Platee due longe ⁊ ample ꝑ vrbẽ
poſite ſunt vbi edes recto ordine ſite ſunt extructe de lateribus ornatiſſime ac varie decorate exiſtunt. Ce-
tere vie has cruciatim ſecant. Forũ indies onuſtum piſcibꝰ ⁊ carnibus videtur ac aliis neceſſariis. Dila-
biturqꝫ primo fluuius Baguiſo a ſeptentrione in meridiẽ inde in occidentẽ. Ante ciuitatẽ flumen trauus
contrarie ex meridie in ſeptentrionẽ fluit impetu mare petens. In eo flumine nauigia minora a mari ad
lubecũ accedunt vſqꝫ ad murũ cũ maiores naues (onera plauſtrorꝝ. cc. l. ducẽtes) in littore maris p̃ſtant ⁊
ob profunditatem ad duo miliaria ciuitati appropinquare nõ poſſunt. Nouiſſime anno M. cccc. xcii. epi
ſcopus Theodricus natus de hamburg cũ rome confirmationem accepiſſet Lubecam ingreſſus vigeſi-
muſquintus lubicenſium ep̃s diuina gratia nunc glorioſe p̃ſidet. Cetera ornamenta vrbis ob longitudi
nem ſcripturarum ⁊ varietatem ſilentio pretereunda fore dignum duxi.

NJſſa Sleſie inſignis vrbs. epiſcopalis ſedes ad Niſſam fluuium ſita a quo denominationem accepit.
variȷs edificiȷs ornata ē. Sleſia aūt a principio vaſte ſilue hircinie (apud grecos ⁊ latinos ſcriptores
celebrate) porcio. vt tota plana ita ⁊ nemoroſa fuit. ſed temporis proceſſu ſparſim villis habitari cepta. Ubi
aūt fidē xpianam incole amplexi ſunt conſtitutis oppidis ad mitiorem ē cultum redacta. Quā odera fluuiꝰ
celebratiſſimus per medium totam perlabit. ⁊ Olſa Niſſa Ola Liſſa Baruſio Cattor riuo Bobro ⁊ aliȷs
fluminibus auctus. marchiā brandeburgenſem permeans in mare germanicū apud Stetinū vndoſus exo
nerat. Latitudo eius triū quidē. ſed longitudo nouem dierꝫ itinere a limitibus hungarie vſqꝫ in marchiam
brandeburgenſem extendit. Primus eius epiſcopatus ſedes Sinogronie wartenbergeñ. diſtrictus fuit.
Et inde Ritzinum territoriȷ bregeñ. epālis kathedra ē delecta. kazimirus aūt illius nominis primus rex po
lonie vbi regia ſtirps maſculina defecit a monaſterio gallie cluniaceñ. vbi monachus fuit papa diſpenſante
ad regnum polonie aſſumptus denarium ſancti petri viritim ſiue per capita in regno ſuo idcirco exigendum
et romam mittendum inſtituit. Et ſedem epālem Uratiſlauiam transferri curauit. que nunc ē (vti p̄miſimus)
omniū Sleſie ciuitatum non minus ampla ⁊ opulenta qꝫ populoſa ⁊ edibus ⁊ templis ornatiſſima. Eius
antiſtes nunc ē doctor Johannes rott de wending eiſteñ. dioceſis olim imperialis prothonotarius ⁊ in eū
ſtatū breui multa induſtria reduxiſſe fertur vt centum annis preteritis non fuerit menſa epiſcopalis fructuo
ſior ⁊ ſtructuris ornatior. Prouincia ip̄a frumenti ferax ⁊ piſcoſa. carnibus ferinis ⁊ volucribus habundās

Preter Uratiſlauiā inſignia loca ſunt. Hec vrbs Niſſa epiſcopalis ſedes. Glogouia maior Legnitz Op
pel Swedenitz Teſthen Olſna Franckenſtein Monſterberg Saganum Brega Monaſteria complura in
ſignis ſtructure Prouīcia ip̄a regi bohemie ſubiecta quā ab imꝑio ī feudū recognoſcit. multi antea duces
et p̄ncipes hereditariȷ ip̄aꝫ nō tā poſſiderēt qꝫ vaſtarūt ⁊ impacatā reddiderūt qꝛ ꝓpter cēſuū exiguitatē duca
lem ſtatum ducere nequiuerūt. rapacitati idcirco dediti. Nunc vero ē ad paucos redacta aliȷs ſtirpibus mor
te ſublatis. Qui non parum opibus ⁊ munitis oppidis florent. Cultus diuinus per Sleſiā longe plurimꝰ.

Tēplaqꝫ totius orbis ſacerdotalibus ⁊ alijs ornamentis ⁊ ſtructuris honorificentiſſima. Status eccleſiaſticus ⁊ ſecularium ⁊ religioſorum vtriuſqꝫ ſexus numeroſus ⁊ diſciplinat⁹. populus facundus ⁊ humanus. ⁊ deuotioni ſup omnes germanie incolas deditiſſimus. Nobilitas ē plurima ad arma aſpirās ⁊ martis amatrix. Sexus muliebris venuſtus quidē ⁊ affabilis ſed pudicus. Plebs ruſtica polonici ydeomatis agreſtibus laboribus deſidioſe incumbens potationi ē plus dedita. Inde ⁊ domus ⁊ agri eorū parū culti ſed neglecti. viles caſas habitant. Agricole vero alemani rus melius exercent ⁊ vrbanius domos pro ſuo captu conſtruunt. Sumptus multo leuiori precio q̄ꝫ finitimis prouincijs cōparantur. Sed quod Sleſie immenſum aliquando detrimentū afferet ē ꝙ cenſuus dn̄i ⁊ poſſeſſores percepta pro loci ⁊ poſſeſſoris qualitate. nonnulla pecuniarum ſumma annuente ſuperioritate ⁊ confirmante venditori annuū cenſum in bonis ſuis inſcribunt. quē vbi aliquot annis ſoluerint poſtea dare recuſant. Inde ruſtici (vt inter contrahentes pactum fuit) aut cenſuris irretiunt̃ eccleſiaſticis aut pignora adimantur. quod grauamen ipſi ruſtici ferre nequeūtes domos ⁊ agros deſerentes aliorſum fugiunt. que loca ſepe deſerta relinquuntur. Ex hoc potiſſimū capite Sleſia maius indies niſi prouideat̃ ſuſcipit detrimentū. Prouincia alioquin laude proſequenda. Gēti potus ceruiſia. Uino ex morauia aut hungaria aducecto vtuntur. q̄ꝫ nonnihil vini in Sleſia apud croſnam habetur quod pro maiori parte extra prouinciā per oderā in pruſſiam ⁊ aliorſum deportatur. Preter pannos laneos exigui precij qui in hungariā deferunt̃ ⁊ piſces in morauiā delatos nihil extra Sleſiā ſuis ex mercibus deportatur. Nimi⁹ etiā ⁊ virginū ⁊ mulierū ornatus auri ⁊ gemmarū ⁊ veſtiū cultus prouinciā non parū extenuant.   Ne hee vrbes inclite ac prouincie (quarū noticia tardius ad nos deuenit) laude ſua priuentur eas in hoc opere in fine addicere libuit. Profecto libere vrbes precipue lubicenſis. ſi diuitias. ordinē ſenatus. humanitatē moreſqꝫ populi. maris portū. ſitū ⁊ edificia perſpicere velimus. Digne igit̃ hiſtoria ac cōmemoratione. Poſtremo ſi vrbes plures q̄s adiūgere velit dat̃ eis equa poteſtas.

Ad deum optimū maximū de his que mirabilia geſſit pro iuſtiſſimo ⁊ excelſo Maximiliano rege romanorum

Auctor ⁊ princeps operoſe mundi
Quiqꝫ deceptis opifer fuiſti
Gentibus iudex. redditurus idem
Omnibus equus
Quam potens rerum fueras creator
Quam dator largus redimis ſalutē
Quam reddis iuſtus trutinator orbis
Quam ſapienſqꝫ
Cū velis iuſtus homines tueri
Mirus es cauſe melioris actor
Mirus iuſte domitor querele
Hoſtis iniquis
Suetus humanis animis preeſſe
Mitigas ſeuos. placidos acerbas
Sontibus ſontes agitas ⁊ hoſtes
Hoſtibus vrges
Noxijs addens ouium pauorē
Fortium iuſtis animos leonū
Militū multas acies retundis
Agmine paruo
Tu iubes ventis ſileant. ſilentqꝫ
Precipis ponto tumeat. tumetqꝫ
Imperas lune lateat. latetqꝫ
Sanguine tincta.
Uere canentes hyemes virenti
Turbidas celo pluuias ſereno
Sepe permutas. facies ⁊ vſus
Menſis ⁊ anni.
Tanta cū regi dederis romano
Audias voces. iuuenū ſenūqꝫ
Audias grates hominū. preceſqꝫ
Iuſta petentum.
Inde non ceſſes melior patronus
Cū ſuis regē populis tueri
Principē ſerua. ſobolē domūqꝫ
Adde triumphos.

O deus ſerues decus hoc precamur
Ceſari natū ſimul ⁊ nepotē
Indolis mire. videat regentes
Tempore longo.
Hiſqꝫ ſic patrē foueas auumqꝫ
Cuius exemplo pagant iuuentā
Et ſuis geſtis fuerit ſenecta
Gratior illi.
Sic regant orbē dominando recte
Quo fidem nobis pius vt dediſti
Protegant ſemper cuiuſqꝫ vincant
Illius hoſtes.
Et feros turchos rabidaſqꝫ gentes
Pellere. ⁊ caſtris ſpoliaro victos
Ut queant regna ⁊ reparare quondā
Chriſticolarum.
Proſperos greſſus animiqꝫ motus
Auſtrie ſtirpis. faueaſqꝫ felix
Cepta quo a priſcis patribus per omne
Proroget eum.
Hec mari ac terra vigeat parando
Gloriam ſemper. ferat ⁊ ſubortus
Solis ⁊ caſus crucis alma ſigna
Nomine chriſti.
Inde celeſtium meritis triumphum
Conſequi tandē mereantur omnes
Cū bone legi dederint ſubactū
Robore mundū.
Hec rogat noſter chorus vt perennem
Gloriā eternus pater atqꝫ natus
Spiritusſanctus deus ⁊ ſequatur
Trinus ⁊ vnus.

Laus deo

Veteres reꝝ ſcriptores parciſſime de Germania locuti ſunt. ac ſi ea natio extra orbem iaceret ⁊ ſomniantes qͦdammodo res germanicas attigerūt. nanqꝫ ſi legamus vetuſta tēpora inueniemꝰ germanos olim ritu vixiſſe barbario. veſtibus vſus laceris. venationi tm̄ ⁊ agroꝝ culture dediſſe operaꝫ. feroces quidē hoīes ⁊ belli appetentes. ſed argenti prorſus inopes. quibus quippe nec vini vſus erat. Ipaqꝫ germania intra mare ⁊ danubiū. rurſuſqꝫ intra rhenū ⁊ albim ꝯtinebatꝰ. nūc vͦ q̄ꝫtū tranſgreſſi ſunt ſuos limites nō ignoratꝰ. nā plus fere eſt qͦ̄ nacti ſunt in gallia. rhecia. norico. vindelico atqꝫ in ipſa ſcithia ſeu ſarmatia q̄ꝫ qͦ̄ intus habuerunt. Quid memoremꝰ nobiliſſimas vrbes ſplēdidiſſimaſqꝫ. ditiſſima templa. opulentiſſimos principes ac ꝑlatos. certe nō videmus ꝓuinciā eſſe que ꝯputatis omnibus germaniā ſupet. ꝙ ſi reſurgeret aliquis illoꝝ theutonū qui tpe iulij ceſaris vixit germaniā ꝑagraret vt arioiuſtꝰ ꝑfecto diceret nō eſſe eā terrā quā olim viderat negaretqꝫ ſuā eſſe patriā. cū vineaꝝ ⁊ arboꝝ fructiferaꝝ cōſitōes vſtitus hoīm. vrbanitatē ciuiū. ſplendoreꝫ vrbiū. tantāqꝫ nitidā polotiā apud germanos cōtueretꝰ. Verū hāc mutationē quis fecit niſi religio xp̄i. Cultus quippe xp̄iane religionis a germanis omnē barbariē expulit atqꝫ ita expoliuit vt iā greci ipi barbari. Germani aūt recte latini appellari mereantꝰ. Siue igitꝰ noua cōſideranti ſeu vetera mente repetenti nulla peritior. nulla ardētior (inter omnes nationes quas bello ydoneas iudicant) germanica videtur. Germanis em̄ equi arma ⁊ pecūie ſunt. ⁊ vbi tot clariſſimi principes. tot generoſi ꝓceres. tot fortiſſimi equites. tot potētes ciuitates. tot diuitie. tot auri. tot argenti tot ferri minere. vbi tanta populi multitudo. tanta iuuentus. tantū animi. tantū roborꝭ. Cū deinde germanie fines vt veteres tradunt ab oriente viſtella fluuius ⁊ vngare limes fuere. ab occidente rhenus. a meridie danubiꝰ. a ſeptentrione occeanus ⁊ mare baltheū quod prutenicū vocare poſſumus. nunc q̄ꝫtum extra hos terminos poſſideant ipi videmus. Germani em̄ angliā pulſis brittānis occuparūt. belgaꝝ belutorūqꝫ fines eiectis gallis obtinuerūt. rhetiā ⁊ noricū inuaſerunt ⁊ vſqꝫ in ytaliā pedē extenderūt. Germani q̄ꝫ bulmigeros qui nūc pruteni vocantꝰ ex manibꝰ infideliū detraxerūt. Soli ex alienis in germanico ſolo boheni ſedent potentiſſimi ⁊ nobiliſſimi populi. ſed ⁊ illi germanico imꝑio parere ſe aiūt. regēqꝫ habent principalitorē ex regni electoribus. Magni igitꝰ bellicoſi ac fortiſſimi deoqꝫ accepti germani ſunt. quibꝰ adeo fines extendiſſe licuit. ⁊ ſup om̄es mortales romane potentie datū fuit obſiſtere. Nā terraꝝ ille calcator oīm ⁊ orbdomitor iulius ceſar q̄ꝫuis ſubactis gallis ſepe rhenū trāſiuerit reſqꝫ maximas in germania geſſerit. bellicoſam tn̄ ⁊ aſperā ſueuoꝝ gentē dimiſit indomitā. Auguſtus octauianꝰ cui ⁊ parthorū ⁊ indorū reges munera miſerunt. q̄ vnꝰ oīm romanorū fortunatiſſimꝰ creditꝰ eſt. Ille inquā feliciſſimꝰ imperator nullubi vnq̄ꝫ niſi apud germanos ſuccubuit. nā lollianā ⁊ varrianā cladē in germania ꝑpeſſus eſt. Lollianā maioris infamie q̄ꝫ detrimenti. varrianā pene exicialē tribus legionibus cū duce legatis ⁊ auxilijs oībꝰ ceſis longū eſſet recenſere quos intulerūt rei publice moleſtias germani. qui ⁊ ſi romanorū fortūe aliqn̄ ceſſerunt. poſtea tn̄ ⁊ ipſi de romanis. de gallis. de hiſpanis. de hungaris. deqꝫ alijs diuerſis gentibus ſepenumero triūphaꝛunt. Nec romani cū rerū potirentꝰ res magnas ſine germanis auxiliantibꝰ ꝑegerūt. quorū tanta in bello virtus tanta in domo fides: fuit vt ceſarei corporis cuſtos cohors ex germanis potiſſime legeretꝰ. Scimus q̄ꝫ Gotfridum qui fuit lothoringie dux cum ſolis tranſrhenanis theutonibus ⁊ aliquibus gallicis. paucis italis hungariā ꝑcuſiſſe. greciā penetraſſe. bello ſpontū trāſiſſe. aſiā ꝑuicaſſe. iheroſolimā ex poteſtate infideliū vendicaſſe. victis ac ꝓſtratis omnibus que occurrerēt in medio gentibus. q̄ꝫuis ⁊ turci ⁊ ſarraceni numeroſi reſiſtere conarentꝰ. in eius exercitu ducenta milia pugnatorū fuiſſe tradūtꝰ. atqꝫ multo maiores copias ſola Germania cogere poteſt. Nā ⁊ imꝑante conrado cū Eugeniꝰ tercius romanus pōtifex xp̄ianos excitaret ꝓ tutela terre ſancte quā ſarraceni euertere conabantꝰ. Pruteni cū ceteris vlterioribus ydola colebāt ac crebris excurſionibus nūc ſaxoniā aut alios vicinos xp̄i cultores infeſtabāt. Conradus aūt dimiſſis ſaxonibꝰ aut ceteris vicinis qui domi cū prutenis ac reliquis barbaris decertarent ipe cū rhenenſibus. ſueuis. franconibus. bauaris iheroſolimā penetrauit. Poſtremo q̄ꝫ longa ⁊ lata ſit germanica natio. q̄ꝫ religioſa. q̄ꝫ verax. q̄ꝫ iuſta q̄ꝫ promiſſi tenax q̄ꝫ populoſa q̄ꝫ diues. q̄ꝫta illic nobilitas. q̄ꝫ fortis ⁊ experta militia. q̄ꝫtus eccl̄iaꝝ ornatus. q̄nta gloria cleri. q̄nta principū magnificentia. q̄ntus ſplendor vrbiū. que celi facies. q̄ terre vbertas. cū prouinciarū decꝰ cū principe ſit cōmune magis admirari q̄ꝫ recenſere valemus. Cū igitꝰ hoc opꝰ hiſtoriaꝝ ex officina nurnberge prodeat que vrbs inclita in medio ferme germanie ſita eſt ꝑpauca de germania in calce libri abſoluemus ꝑmittendo hiſtoriā Enee pij ſcd̄i romani pontificis rerum vbiqꝫ geſtaꝝ in europa ſub friderico tercio romanoꝝ imꝑatore. Is em̄ etſi natione ſenenſis ſit ſe tn̄ germanū fatetꝰ cū de ſe ſcribat Sed cū nos iā annis ſupra. xxiiij. germaniā incoluerimus nō reputamꝰ extraneꝰ exiſtimare debere. Cumqꝫ imꝑatori ipiqꝫ nationi longo tpe ſumma fide magnis laboribus ſeruierimꝰ ⁊ nūc ad cardinalatū recepti ea curemus que nationis ipius honori atqꝫ vtilitati cōducant. ⁊ ita prorſus agamꝰ vt natione potiꝰ germani q̄ꝫ itali putemur. verū cū antiquiora illa tpa ſub obſcurā ambiguitatē ꝑbeant ſcribētibꝰ ⁊ temporꝝ deſcriptio haud facilis cognitu. q̄nqꝫ detrahit legentibꝰ fidē. Multa q̄ꝫ de his inter veteres diſcordia. quā inde noſci arbitramur. quia nec montiū nec fluminū nec gentiū noīa ꝑſeuerant. ⁊ ꝓuinciaꝝ regnorūqꝫ termini multam varietatē accipiunt A Strabone qui ſub tiberio ceſare vixit vſqꝫ ad ptolomeū alexandrinū qui ꝑ tpa antonij pij ſitum orbis deſcripſit. haud equidē magnū tp̄s eſt ⁊ tn̄ tanta noīm variatio interceſſit vt pauciſſimos populos ex his noīari videamꝰ apud vnū quos noīauerit alter. Ideo Ephorꝰ quippe cymeus Socratis diſcipulꝰ a ſuo tpe narrandi exordiū cepit. Caliſtenes ac Theopompꝰ quos eadē tulit etas priſca illa minime attigerunt qui tn̄ omnes hiſtorici munere laude ſempiterna celebrati ſunt. qua motꝰ re eloquentiſſimꝰ Eneas omiſſis prioꝝ geſtis in quibꝰ ſcriptores nōnūqꝫ diſſentiūt ad recentiores hiſtorias ſe cōtulit. Que igitur in germania ſub ſuo euo geſta ſunt memoratu digna ⁊ in ceterꝭ regionibꝰ europe in iſto opere vario ⁊ egregio dum in cardinalatꝰ ocio viueret accurrate deſcripſit. hiſtoriā igitur eius deinceps in primis perluſtrabimus.

Sum pius Eneas fama ſuper ether a notus

Eneas pius papa Frideric⁹ terci⁹ romanoꝝ ĩperatoꝛ

Parcere pꝛoſtꝛatis ſcit nobilis ira Leonis
Tu quoqꝫ fac ſimile quiſquis regnabis in oꝛbe

Reuerendiſſimi patris domini Enee de picolominibus cardinalis S. Sabine de his que ſub ceſare Friderico tercio imꝑatore ꝑ Germaniam ⁊ Europam geſta ſunt cũ locoꝝ deſcriptione ad d. Anthoniũ cardinalẽ hilerdenſem incipiunt feliciter.

Atonio ſacro ſancte romane eccleſie preſbitero cardinali hilerdenſi appellato patri ſuo colendiſſimo Eneas eiuſdem ordinis. non eiuſdeꝫ meriti cardinalis ſenenſis ſalutem plurimam dicit. Podragantem me nuper ⁊ arthetícis doloribus (vt ſoleo) laborantem Librarius quidam theutonicus adijt libellũ afferens in quo romanoꝝ ceſarũ non tam geſta ꝙ nomina ⁊ pauca de moribus continebãtur vſqꝫ ad wenceſlaũ Caroli quarti filiũ. Cũqꝫ illi opuſculo q̃tuor imꝑatores deeſſe viderent̃. Nã Beneuenuſtus himolenſis eius operis auctor ſub wenceſlao deceſſerat. Rogauit me librarius vt adijcerem libello quod deerat. nolui turbare hominẽ. compleui ad etatem noſtram imꝑatorum numerũ breuitatem illius qui preceſſerat imitatus. At cum ſubiret mentem multa ⁊ magna inter chriſtianos geſta eſſe ab eo tempore quo Fridericus imperium accepit vſqꝫ in hanc diem opuſculum ſeorſum edere ſtatui in quo ſingularia quedam eius temporis ſub compendio ad poſteritatis memoriam tranſmitterem digna memoratu. Edidi igitur breuem hiſtoriam tuoqꝫ nomini dedicaui. qui cum pari morbo mecũ labores facile inter podragandũ ſcripta mea ⁊ leges ⁊ iudicabis. Fuiſſet fateor operepreciũ ab initio potius etatis noſtre in hoc euum vſqꝫ reꝝ geſtarum hiſtoriam texere quemadmodum menti mee ſepe inſedit. ſed ea non erat vnius podagrationis ⁊ ꝑſertim ieiunio quadrageſimali occurrentis lucubratio. Amat edes noſtras ipſa podagra nec tam recedit ꝙ reuertĩ libens fortaſſe ⁊ huic intẽtioni aliquãdo ſubſeruiet. Tu vale ⁊ ſi quid acerbius in quemꝙ ſcriptum offenderis non tam mee nature ꝙ ſtimulis podagre vrgẽtis adſcribere. ⁊ quicq̃ inſcite inepte abſurde occurrerit ſumpto calamo dele. Ex vrbe Roma quarto klendas aprilis Anno dñi M.cccc.lviij.

Finis prohemij — Sequitur hiſtoria

Que ſub Friderico tercio ei⁹ nomis imperatore apud Europeos et qui nomine chriſtiano cenſentur inſulares homines geſta ferunt̃ memoratu digna mihiqꝫ cognita tradere poſteris ꝙ breuiſſime libet. Cõmiſcebimus aliqua interdum alti⁹ repetita. quemadmodũ locorũ rerũqꝫ ratio expoſtulare videbitur.

De hungaria et geſtis in ea olim pannonia appellata

Hungaria que auſtrie Friderici patrie cõtermĩa ẽ ⁊ in orientẽ vergit principiũ narratiõis p̄ſtabit. Hanc prouinciã nõnulli pannoniã vocãt tãqꝫ hũgari pãnonioꝝ loco ſucceſſerit. verũ neqꝫ hũgaria pãnonie termĩos implet. neqꝫ illa tã lata olĩ fuit qꝫ noſtra etate. Hũgaria ĩtra danubiũ enũ ⁊ alpes q̃ ad italiã ⁊ adriaticũ reſpiciũt mare. Pãnonia ꝯtinebat ab occaſu noricũ enũqꝫ amnẽ. ab ortu myſos ac triballos ⁊ flumẽ ſauũ ꝯtingẽs. Intra q̃s limites auſtrie magna porcio claudit ⁊ a theutonibꝰ ĩcolit. Stiria quoqꝫ yſdẽ terminis cõtinet, valeria quondã appellata. Hũgaria v̓o qꝫuis inferiorẽ pannoniam a fluuio leytha vſqꝫ ſauum cõplexa ẽ. danubiũ tñ tranſgreſſa ad polonos vſqꝫ protendit. ⁊ q̃ quondã arua tenuere gepide daciqꝫ poſſident. Impiũ gẽtis hũgarie multo latius ẽ qꝫ ipſa hũgaria. nã ⁊ dalmate quos ſclauos. ⁊ illirici quos boſnẽſes ⁊ triballi ſeu myſij quos tũ ſeruios tũ raſcianos appellãt. ⁊ gethe quos partim valachos partim tranſſiluanos nõiant hũgaroꝝ impiũ ſubierũt. Et ſi nõnulli euo noſtro turchoꝝ armis euicti defecerũt hanc prouinciam quatenꝰ citra iſtrũ extenditur ſub octauiano ceſare romã primũ obtinuere bachone pannonioꝝ rege ſubacto: ⁊ amãtinis inter ſauũ ⁊ dranum fluuios proſtratis. Daciam vero trãſdanubiũ que nunc hungarie porcio eſt Traianus imꝑator edomuit ⁊ in ſolo barbarico prouinciã fecit. Sed amiſſa ſub Galieno ꝑ Aurelianũ recuꝑata eſt. Poſt romanos aliq̃n huni ſcithica gens. aliquando gothi ex inſulis balthei maris populi. Deinde longobardi ex germania profecti pãnoniam occupauere. Poſtremo hungarorum natio ex vltimis ſcithaꝝ finibꝰ inũdauit q̃ vſqꝫ ĩ hãc diẽ regno potit ⁊ vltra citraqꝫ iſtrũ late dñat. Extat adhuc nõ lõge ab ortu thanays altera hũgaria nr̃e huiꝰ de q̃ ſermo ẽ mater lĩgua ⁊ moribꝰ pene ſimil qꝫuis noſtra ciuilior ẽ xp̃i cultrix. illa ritu barbarico viuẽs ſeruit ydolis. in hũgaria quã danubius interlabit tẽpeſtate noſtra

Sigiſmundus caroli quarti romanoꝝ imꝑatoris filꝰ natione bohemꝰ. origine theutonicꝰ. varia fortuna annos ſupra q̄nquaginta regnauit. princeps ſingulari prudentia. magnitudine animi. benificentia ⁊ liberalitate inſignis. corporis q̄z maieſtate ac decore illuſtris. Ceterū bello prorſus infelix. quē nō turchi dūtaxat. ſed bohemi q̄z ſepe acie fuderūt. Uxor ei prima fuit maria lodouici regis filia cū qua regnū accepit. illius cauſa duos ⁊ triginta regulos in hungaria primarios q̄ aliq̄n rebellaſſent gladio ꝑcuſſit. ob quā rem ⁊ ipſe paulo poſt (regina ſatis functa) in vincula ꝯiectꝰ eſt. mulieriq̄z vidue cuius viꝝ interfecerat in cuſtodiam traditus donec regni ꝓceres ſuppliciū decernerent. Sed nō defuit capto in extremis rebus ꝓuidentia. qui vt erat facundia potens mulieri longe melius eſſe oſtendit regiū ſanguinē conſeruare q̄z fundere. dimiſſus ab ea barbaram Hermanni comitis cilie filiā duxit vxorē. nec diu poſtea cōpatis auxilijs regnū vendicauit. de proditoribus ſuppliciū ſumpſit. Mulieris vidue filios ⁊ honoribꝰ ⁊ opibꝰ inter primos regni proceres cumulauit. quoꝝ adhuc alterius viuit filius. Latiſlaus garius comes regni palatinus multa huiꝰ Sigiſmūdi egregia facinora memorie prodita ſunt. Inter que illud ꝑclariſſimū ꝙ eccīam catholicā in tris partes diuiſaz coacto apud conſtantiā generali cōcilio ad vnitatem redegit. Italiā Galliā Hiſpaniā Angliā eius rei cā peragrans. Uitoldo lituanie duci vt ſe regem appellaret miſſa corona indulſit. prius tamen ille vita deceſſit quā ſolennia coronationis expleret. Pruſſiam quā rex polonie fratribus beate Marie theutonicoꝝ armis ademerat reſtitui iuſſit. Cū venetis duce pipone florentino grauia bella geſſit. Uenceſlaū bohemie regem germanū ſuū ꝙ regno inutilis eſſet cōiecit in vincula. Quis negligenter cuſtoditū magno reipublice malo quidam bohemi e carceribus ſurripuerint coronā imperij ab Eugenio quarto pontifice maximo rome accepit. Bohemia poſt multas calamitates vix tandem potitus eſt marchiā brandenburgenſez friderico burggrafio nurmburgenſi dono dedit filiā Elizabeth ex Barbara natā Alberto duci auſtrie in matrimoniū copulauit. illiq̄z demū apud znoymā morauie ciuitatē moriens regna quibus ꝓfuerat vltima voluntate reliquit. oſſa eiꝰ in varadino iacent. Albertus apud albam regalē cū ꝯiuge coronatus bohemie q̄z diadema ſuſcepit. Cuius felicitatem admirati germanie principes ⁊ ipi ſuū ſanguinē extollere decreuerūt romanū ei cōmittentes imperiū. Id alberto ſuſcipere nō licebat niſi primores hungarie indulgerent. quibus haud ex vſu videbat̄ ſuum regem theutonibus impare. atq̄z ob eā cauſam iureiurando albertū obligauerant ne ſuo iniuſſu imperium acceptaret. vocati tamen ad regem qui tum Uienne fuit victiq̄z ꝓcibus ꝓbuere conſenſum. ille imperium nactus in hungariā redijt aduerſus turchos qui tunc raſciā inuaſerant arma moturus. ſed dum bude morā facit (ea eſt regū ſedes) iudex ciuitatis natione theutonicꝰ hungarū quēpiā ob delictū fluuio demerſit. id hūgari moleſtiſſime tulerunt. quibꝰ theutonicū nomen exoſum eſt. Excitat̄ eueſtigio tumultus. hungari arma capeſcunt. obuios theutones paſſim trucidant. fit fuga in arcem qua rex ſe continebat. diripiūt̄ negociatoꝝ domus. quoꝝ pars maior theutonica fuit. Euangelizabat eo tp̄e budēſibus Jacobus marchianꝰ ordinis minoꝝ profeſſor doctrina lr̄aꝝ ⁊ vite ſanctimonia clarꝰ. qui ſedaturꝰ tumultū ſimulacrū ſaluatoris crucifixi manu geſtans furenti armatoq̄z populo obuiam factus vt cedi parcant vt rapinis abſtineant vt arma deponāt ſupplex orat. Illi verba eius minime intelligentes. neq̄z em̄ tempus ferebat interpretem bn̄ ſibi futurū autumant qui xp̄m ſuis ceptis ducem habeant. ſublimēq̄z iacobū ſimulq̄z crucifixū in vlnis attollūt ac bachati ꝑ vrbem nūc iſtā nūc illā domū cōpilant. fiunt tamē aliquāto minora ſpolia. ⁊ a cedibus tpatuz eſt ob preſentiam iacobi qui mō ꝓcibus modo lachrimis furorē inceuſe plebis lenire conatus eſt. Sedato tumultu Georgius palocius ſtrigonienſis eccīe pontifex morit̄. apud quem ꝓcioſa regni ſuppellex in cuſtodia fuit. Rex ſtrigoinum petit ⁊ regina cum eo. aperiuntur arche in quis theſaurus obſeruabatur coram regina. et ſelectis regni baronibus. illa clam ſubtracta corona. q̄z ſacram appellant fideliq̄z anui tradita archas claudit atq̄z obſignat. Albertus paulopoſt ad dranam vſq̄z fluuium ꝓficiſcitur ibiq̄z caſtrametatꝰ maiores copias expectat cū quibus turchos inuadere poſſit Smederomam vrbē raſcie obſidentes. priꝰ tn̄ expugnatū eſt oppidū q̄z auxilia venirent. ipſe Budā reuerſus cū diſſintheria laboraret Uiennā repetere ſtatuit ſiue moriturus inter ſuos. ſiue qḋ aerem in quo fuerat nutritus ꝯferre aliquid ad ſanitatem ſperabat. ſed in itinere magis ac magis morbo affectus relicta vxore pregnāte obſignatoq̄z teſtamento in villa que longa dicit̄ vi. kalñ. nouembris e vita deceſſit. religioſus princeps ⁊ qui liberalitate ſimul iuſticiaq̄z ꝓſtaret. Fuit q̄z in bellis audax ⁊ manu ꝓmptus Morauos ⁊ Bohemos armis ſubegit. Polonos late vagantes intra regnū ſuū cohercuit. Magna de ſe xp̄iane rei publice ꝓmittere videbat̄. nec minora populi de ſua virtute conceperant. pulcherrime ſpei ſatiſfieri breuitas vite nō ſinit. repente occidit que breui ad ſummū potentia creauerat. neq̄z em̄ biennio toto imꝑauit. Statura eius procera fuit. neruoſuz ⁊ validū corpus. facies terrifica more gentis eraſa barba. ſuperius labrū intonſum. veſtem haud ſplendidā. Baltheus auro grauis cinxit. nec vnq̄z lateri defuit enſis. Corpus eius in alba reconditū eſt. Cognita regis morte ꝯuenientes hungari indignū ac periculoſum exiſtimantes tātū regnū vnius femine iudicio ſubiacere reginā magnis ꝓcibus hortantur Uladiſlaū polonie regē qui populū armis tuet̄ ſibi vt virū aſciſcat. Conſentit mulier ea ꝯditione adiecta ne quod filio ꝓiudiciū fiat ſi maſculū pariat. Legunt̄ in poloniā ꝓlati eccīaꝝ ⁊ principes regni natu ⁊ auctoritate maiores. quibus iter agentibus Latiſlaus poſtumus naſcit̄. qui mox vt in lucē prodijt apud albā regalem ⁊ baptiſmū xp̄iane fidei ſignaculū ⁊ militie cīgulū ⁊ ſacrā hungarie coronā quā mater penes ſe habuit eadem die accepit. inde ſublatus in tutela friderici ceſaris. xij. ferme annis fuit. cui mater ⁊ ipm̄ ⁊ coro-

nam cōmēdauit. Legati q̄zuis ꝓhibente regina Uladiſlaū adiere quē magnis pollicitis oneratū in hunga
riam traxerunt ⁊ impoſito diademate regē ſalutauere. quo cū diu Ladiſlai mater vario euentu armis cōten-
dit hungaris in duas partes diuiſis vlricus comes cilie dū conſobrine ſtudet latiſlaoq̄ꝫ regnum defendit ca-
ptus a polonis diu in carcere macerat⁹ eſt. Dioniſius archiep̄s ſtrigonienſis qui poſtea cardinalatus ho/
nore donatus eſt genere ac moribus illuſtris vtriq̄ꝫ regi diadema impoſuit. alteri volens alteri coactus. vo
catus enī ad polonū q̄zuis publica fide accepta budam petiuiſſet nō prius libertati ſue redditus ē q̄ꝫ Uladi/
ſlaum in alba coronauit. ipe q̄ꝫprimū potuit domū reuerſus polonoꝝ conatibus ſummo ſtudio aduerſatus
eſt. Julianus cardinalis ſancti angeli ab Eugenio pontifice maximo in hungariam miſſus vir ſummo inge-
nio. ſingulari facundia. excellenti doctrina q̄zuis inducias belli inter Uladiſlaū ⁊ Elizabeth ad certū temp⁹
compoſuit pacem tn̄ efficere non valuit. regina mortua omnes pene hungarie optimates ad polonos defe/
cere. ſolus Giſkra bohemus rei bellice peritiſſimus ⁊ manu ꝓmpt⁹ latiſlai partes in hungaria tutatus eſt.
qui ſepe cū parua militū manu ingentes hungaroꝝ polonorūq̄ꝫ copias vicit. fudit. deleuit biſq̄ꝫ iohannem
huniadem magnis exercitibus cinctū caſtris exuit. Hic iohannes natione valachus fuit haud altis natalib⁹
ortus ſed ingenio dextro ⁊ animo ſublimi ⁊ virtutis amator multa cū turchis ſecunda p̄lia fecit. ⁊ hoſtium
ſpolijs hungarica templa ditauit. primuſq̄ꝫ oīm apud hungaros turchoꝝ acies ⁊ frangi ⁊ vinci poſſe mon/
ſtrauit. quibus ex rebus excitatus Uladiſlaus ⁊ ipe p̄lium cum amurate turchoꝝ impatere cōmittere nō du
bitauit. de quo poſtea ſuo loco dicemus. Fedus inter Fridericū impatorem ⁊ vladiſlaum qui ſe regem hun-
garie appellauit Julianus cardinalis ea lege compoſuit vt liceret impatori hungaros cohercere ſi qd̄ in au/
ſtria ſtiriave damnū inferrent. idem permiſſum vladiſlao eſt in friderici ſubditos hungariam infeſtātes. Gū
tiū oppidum in hungaria ē ſtirie atq̄ꝫ auſtrie proximū hoc latrones occupauere ⁊ plerūq̄ꝫ circumiecta caſtel
la ex quibus in auſtriam profecti magnam vim pecoꝝ atq̄ꝫ hominū abegerunt. Motus ea re fridericus com
parato raptim exercitu in hungariā traiecit munimenta expugnauit. ex latronib⁹. lxxx. furca ſuſpendit. Cuꝫ
cecidiſſet in bello Uladiſlaus cōuentus hungaroꝝ apud Peſtam habitus. locus hic transdanubium. bude
opponit̄ neq̄ꝫ muris cinct⁹ neq̄ꝫ magnificis domibus exedificat⁹. ville ſpeciem gerit. hic Latiſlaus alberti fi
lius cōmuni procerū conſenſu rex deſignat̄ ſuiſq̄ꝫ deinceps auſpicijs in turchos pugnare cepit. nec tamen fe
liciora eius p̄lia q̄ꝫ poloni fuerunt. Johannes huniades regni gubernator aſſumptus abſente rege prouin/
ciaꝫ vt aiunt in virga ferrea gubernauit. nec dū rex affuit minor eo habitus eſt. hic proſtratis apud albā tur/
chis quemadmodū in rebus raſcie referemus breui tempore ſupueniens morbo extinctus eſt. Ferunt cum
cum egrotaret noluiſſe ad ſe dn̄icū corpus deferri. indignum eſſe aiente ſerui domū intrare regē. iuſſiſſe ſeſe
q̄zuis deficientibus viribus in templum vehi ibiq̄ꝫ de more xp̄iano confeſſum diuinam euchariſtiam ſuſce-
piſſe atq̄ꝫ inter ſacerdotum manus deo animā reddidiſſe. Felix ſpūs qui tante rei q̄nta geſta eſt apud albā nū
cius atq̄ꝫ auctor migrauit in celū. Latiſlaus qui ex tutela iampridem impatoris emiſſus ⁊ in paterna re-
gna receptus turchoꝝ metu ex hungaria in auſtriā ſe contulerat. audita turchoꝝ ſtrage ⁊ gubernatoris mor
te quo cū cilie comes apertum gerebat odiū impellente ipo comite qui veluti ſublato emulo letabundus id
nuncij audiuerat. rurſus in hungariam redijt. ſed dum apud albam ſpolia turchoꝝ ⁊ interemptoꝝ hoſtiuꝫ ca
dauera inſpicit comes ipe cuius caput erat a rege ſecundum. ⁊ qui iam ſolus tanq̄ꝫ regis auuncul⁹ leges hū
garis preſcribebat. A ladiſlao huniadis filio in caſtro regio obtruncat̄ inde necem conſecut⁹ vnde ſperauit
imperium. Offenſus ea re mirūmmodum regius animus dolorem tamen ſuppreſſit nec dubitauit auuncu
lum iure ceſum fateri. Cadauer defuncti in ciliam miſſum eſt. rex budam ſe contulit vbi ſecutos curiam huni
adis filios in carcerem rapi iuſſit. pcuſſoremq̄ꝫ comitis ladiſlaū natu maiorem capite plecti. Mathiā captiuuꝫ
duxit in auſtriam. ⁊ profectus in bohemiam penes cū ſequi mandauit. ipe paucos dies prage morat⁹. ſiue
morbo peſtifero vt pleriq̄ꝫ tradidere. ſeu veneno vt alij affirmant diē obijt. nobiliſſim⁹ ſanguis paterna ori/
gine ac materna ex impatoribus ortus. Mathias qua die rex clauſit oculos eadem pragam applicuit. quem
Georgius gubernator in cuſtodiam ſuā recepit. Corpus latiſlai apud proauum Carolum quartū romanoꝝ
impatorem in arce pragenſi atq̄ꝫ in ede ſancti viti reconditum eſt. Defuncto latiſlao rege hungari ad ele-
gendum ſucceſſorem ad kal'n. ianuarias diem conſtituunt. Proceres apud budam frequenter conuenēt in-
ter quos michael zylagi magna militū ſtipatus caterua p̄ſto adeſt. xiiij. milia equitū. peditum. vij. milia eum
ſecuta ferunt̄. quibus ſtatiua in peſta fuerunt. Michael frater cōiugis huniadis ⁊ mathie auuncul⁹ fuit. cui
ꝓpter necem ladiſlai nepotis cū pleriſq̄ꝫ regni baronibus acerrime ſimultates erant his potentia eius haud
paruū ingeſſit terrorem. nec iam pculſa metu contio liberam regis electionem futuram arbitrabat̄. Michael
vō conuentū adiens non ſero circa armatos adduxiſſe ait. nō vt vim congregatis inferat ſed vt eos deterre-
at. ſi qui ſint qui libertatem principum ac popularū in aſſumendo rege pturbare conent̄. Illud tm̄ ſe velutī
vnum ex regni accolis monere vt Johannis huniadis beneficia meminerint. qui vnus omnium turchoꝝ ar
ma ab hungarico regno depulerit. claraſq̄ꝫ gentis victorias peperit indigna ſuis meritis p̄mia reddita. ex
filijs eius alterū crudeliter occiſum. alterum in bohemia captum ſeruare poſſe. Barones memoriā iohānis
extollere mathiam ex captiuitate redimere atq̄ꝫ in eius regni faſtigio collocare. Quod pater ſua virtute huaſ

ſet neqꝫ ferendum vt ad exteros ea poteſtas deferaꝛ̃ parere ſe omnibus qui nepoti fuiſſent inſidiati. regni
ſalutem ante oculos ponere ſi quem ꝓuincie vtiliorem eſſe arbitrenꝛ̃ nihil obſtare quo minus melior eliga
tur. fuit res aliq̄zdiu anceps cū baronum ſibi quiſqꝫ timeret. Poſtremo reconciliatiōe inter proceres facta
cuius auctorē iohannē ſancti Angeli cardinalem virū doctrina ⁊ moribus excellentem. qui cū legatū age/
bat apoſtolicū tradidere. Mathias octo ⁊ decem natus annos nono kal'n. februarij inter. xl. milia viroꝝ
qui medio in danubio cum glacie conſtricto impatiētes magni ſecreti electionis exitū expectabant rex ac
clamatus. Nunc quiſquis hec legis ⁊ futura ꝑdicito ſingulare proſus humane inconſtantie documentū
Ex duobus adoleſcentulis etate moribuſqꝫ pene paribus. alter ex regio ſolio dū noue nupte thalamū ex
ornat deferꝛ̃ ad tumulum. alter dum capitale iudiciū trepidus manet ex carcere vocaꝛ̃ ad regnum. Liber-
tas eius ex gubernatore bohemie ſponſalitijs atqꝫ pactionibus empta referꝛ̃. Mirabile quod matrem re
pentina leticia nō examinauerit cū tot cladibus afflicta filium prius regem appellatū audiuerit q̄z vincul'
exemptum in parte hungarie que transdanubium in ſeptentrionem porrigiꝛ̃ ⁊ nunc Sepuſium vocant
olim gepide conſedere inſignis latro examites natione bohemus huſſitaꝝ peſtifera labe infect⁹ milites
predandi cupidos vndecūqꝫ ad ſe venientes benigne collegit eoſqꝫ fratres appellauit. ⁊ vniuerſam regio-
nem illā tributariam ſibi reddidit ex edificatis munitionibus locis oportunis. ex quibus modo in vnam
modo in alteram partē diſcurrere poſſet. predas in fine cuiuſqꝫ menſis viritim diuiſit. ex quibus nō plus
accepit qui totū menſem q̄z qui diem vnam ante diuiſionem in caſtris fuit numero fratrum aſcriptus. id ſi/
bi ex euāgelio ꝑceptum affirmauit. quod in vinea dn̄i laborantibus ⁊ qui prima hora ⁊ qui vndecima ve
nerant equā mercedem ꝓmittit. Hec ſocietas cū longe lateqꝫ rapinas ageret ⁊ iam q̄nqꝫ milia pugnatorū
in armis haberet indieſqꝫ creſceret non aliter diſſipari potuit q̄z duce ipſo Axamite ad ſtipendia ladiſlai re
gis vocato. Tranſiluana regio eſt vltra danubiū ſita quā daci quondam incoluere feroces populi. ⁊ mult|
romanoꝝ cladibus inſignes. noſtra etate tres incolunt gentes theutones. ſiculi ⁊ balachi. Theutones e ſa
xonia originem habent viri fortes ⁊ bello exercitati a ſeptem ciuitatibus quas inhabitant Sibenburgen
ſes patrio ſermone appellati. Siculi hūgaroꝝ vetuſtiſſimi credunꝛ̃ primi omniū qui ex hungaria veteri in
hanc ꝓuinciam venerint. Eam ob cauſam q̄zuis agros ſuis colunt manibus ac rure viuentes greges pe/
coꝝ paſcūt. nobiles tn̄ appellāꝛ̃. ⁊ occurrētes inuicē alter alterū generoſum dn̄m ſalutāt. nec tributa pendūt.
niſi quo anno rex hungarie coronaꝛ̃. tūc quot ſunt patreſfamilias tot boues regi tradunt. quoꝝ numerum
ſupra. lx. miliū eſſe ferunt. Juſſi vo in bellū exire niſi pareant capitali pena plectuꝛ̃. bona fiſco applicanꝛ̃
Valachi genus italicū ſunt quemadmodū paulopoſt referemus. paucos tn̄ apud tranſſiluanos inuenies
viros exercitatos hungarie lingue neſcios. Jn hac ꝓuincia oppidum fuit quod Biſtriciū vocauere regie
corone ſubiectum. Jd ladiſlaus rex cū Vienne ageret iohanni huniadi dono dedit. Tulerunt id egre| op-
pidani diuqꝫ reſtitere. coacti tn̄ impata fecerunt. Et mortuo Johanne eiuſqꝫ filio ladiſlao bude occiſo Mi/
chaelem zylagi qui ꝓ Mathia altero iohannis filio regnū petebat turpiter reiecerunt. Jlle indignatus q̄z
primum ladiſlai regis mortem accepit eo cū exercitu redijt vi oppidū expugnauit. rebellium cuiuim alijs
oculos eruit alijs manus amputauit alijs necem gladio intulit. oppidū incēdio deleuit. Jngreſſe ſunt pau
lopoſt tranſſiluanā turchoꝝ circiter tria milia ꝑdamqꝫ magnam abegerunt. pecoꝝ atqꝫ hominū quos inſe
cuti ſibinienſes ⁊ ipſi theutones ad internitionē vſqꝫ deleuerunt. victores ꝑda recuperata domum rediere
Vix ciuitatem introierant. cū michael ex alia parte haud paruis ducēs copias affuit ciuitati exitiū parās
que biſtricenſib⁹ aduerſuz ſe opem tuliſſet. Sed cum Sibinienſes intra munitiſſimā vrbē ſe continerēt fru
ſtratus deſiderio ſuo minabundus receſſit. Apud hūgaros obijt etate noſtra Paulus vergerius iuſtino
politanus grecis ac latinis litteris apprime inſtructus. cuius plura extant opera ab eruditis ꝓbata. Arri/
anus qui Alexandri magni geſta greco ſermone ꝯſcripſit. Latinus ab eo redditus eſt hortatu Sigiſmūdi
ceſaris. Scripſit de ingenuis moribus grecas ⁊ barbaras amicicias compauit aduerſus Malateſtaz. qui
maronis ſtatuam in foro mantuano deijci iuſſerat. nobilem inuectiuam edidit. Ex hūgaris qui ſtudia hūa
nitatis ſecuti euo noſtro claruerunt. duos nouimus iohannem ep̄m varadienſem. qui regni cancellariam
obtinuit. Et alterum iohannem eius ex ſorore nepotez. qui ſub Guarino veronenſe grecas ac latinas litte
ras didicit. nec minus verſu q̄z ſoluta valet oratione. Horum tamen originem ſclauonicam ferunt. Scien
ciam iuris plurimi ꝓfeſſi ſunt. Jnter quos Dioniſius excelluit gente canyſia natus. qui ſtrigonienſez ſor
titus eſt eccleſiam. honorem quoqꝫ cardinalatus vt ante diximus emeruit. Jn re militari Nicolaus way/
da tranſiluanus. Michael vrſatius. ⁊ qui caliſium inuaſit Pangratius nomen adepti ſunt. Nunc clarus
habetur michael zylagi ex aliena ruina magnus. Johannes huniades cuius nomē ceteros obnubilat nō
tam hungaris q̄z valachis ex quibus natus erat gloriam auxit.

Walachia

Ualachia per quā lata regio ē a tranſſiluanis incipiens vſqꝫ in Euxinuꝫ protenſa pelagus plana ferme tota ⁊ aquaꝝ indigua. cuius meridiē hiſter fluuius excipit. Septentrionem roxani occupant. q̄s nr̄a etas ruthenos appellat ⁊ verſus fluuiū thiram nomades ſcithaꝝ genus quos tartaros hodie vocitamus. hanc terrā incoluere quondā gethe. qui ⁊ dariū hiſtaſpis filiū turpi fuga repulerūt ⁊ traciā pluribus cladibus affecerūt. poſtremo romanis armis ſubacti ac deleti ſunt ⁊ colonia romanoꝝ que dacos coherceret eo deducta duce quodā flacco a quo flactia nuncupata. Exinde lōgo tp̄is tractu corrupto vt fit vocabulo valachia dicta ⁊ pro flaccis valachi appellati. Sermo adhuc genti romanus eſt q̄uis magna ex parte mutat⁹ ⁊ homini italico vix intelligibilis. Inter valachas tempeſtate nr̄a due factiones fuere. altera danoꝝ. altera dragulaꝝ. ſed hij cū danis impares eſſent atqꝫ ab illis multifariā opprimerent turchos in auxiliū vocauere. q̊ꝝ armis adiuti danos pene ad internitionē deleuerūt. Danis v̊o iohānes huniades hungaroꝝ impio fretus opē ferēs nō tā illos reſtituit q̄ꝫ ſibi ipi claritetē ⁊ opes acq̄ſiuit. Quippe q̄ danoꝝ agros ex ptāte turchorū ereptos ⁊ ſibi ⁊ poſteris perpetua poſſeſſiōe retinēdo occupauit. Ualachi ⁊ iſulas hiſtri accolūt. inter q̄s peuccn inſulam apud veteres fama notaui. Et in tracia q̊ꝫ ſedes habent. valachorū pars turchorū imperio pars hungaris paret. nō me latet difficilimam eſſe prouinciarū deſcriptionem q̄n ⁊ autores ipi quos imitari oportet non ſolū varij verū etiam inter ſe ꝯrij ac magnope diſſentiētes. inueniunt ⁊ ipaꝝ ꝓuinciarū limites pro dn̄antiū auctate ac potētia ſepe nūero ꝯmutāt. nā q̄ ꝓuīcia latiſſima quodā fuit etate nr̄a aut ex

tincta eſt aut ꝑ modica. Ꝫ vo q̄ nulla vel minima extitit. nūc latiſſimā florētiſſimāqꝫ videmꝰ lōgobardiā ac romandiolā nō ꝯgnouere maiora nr̄a tp̄a Inſubriā emiliā ac flaminiā ꝓrſus ignorāt. macedoniā ſub ema thione rege a q̄ emathia cognomiata ꝑauguſti clauſerāt termini. Uirtꝰ poſtea regū ⁊ gētis induſtria ſub- tractis finitimis populis lōge ac late ꝓtēdit. Dēt igit̄ veniā equū ceſeo ſi q̄ mea ſcripta legētes nō eos lo coꝝ termios offenderit q̄s ipi vel mēte ſua ꝯceperūt vel apud alios inuenerūt. nō que ab alijs accepimus. ſeu veteribꝰ ſeu nouis autoribꝰ incorrupta referimꝰ. Cūis nō ē ꝓpoſiti noſtri geographiā edere. licet aliqn̄ hiſtoria ipa quā ſcribimus locoꝝ aliquā ſignificationē requirat ſic em̄ elucidior reddit̄.

Tracia

Poſt valachos igit̄ ⁊ hūgaros de q̄bꝰ ſermo habitꝰ traciēſiū res geſte ſeſe offerūt. Tracia vo vt pleri qꝫ autores tradūt ipiqꝫ p̄ſtātiores ampliſſima prouīcia ē lōge lateqꝫ patēs. cui ab oriēte euxinū pela gus ac propōtis occurrit. a meridie egeū mare ⁊ ſtrimon fluuꝰ. ſicqꝫ macedonicꝰ ager. ſeptētrionem hiſter claudit. occidētis orā tū peonij mōtes tū pannonia ⁊ ſauꝰ excipit amnis. in q̄ ſentētia ⁊ pliniū veronēſem fuiſſe video. ⁊ Strabonē ipꝫ q̄ iuga mōtis hemi traciā diuidere mediā affirmat. ideōqꝫ dardanos. tribalos myſos incolere traciā n̄ ambigit. Tribalos aūt eos coluiſſe cāpos in q̄s vel raſciani mō vel ſeruij ſedes ha bent nemo negabit q̄ ſcripta veteꝝ p̄nti reꝝ ſtatui ꝯpauerit. Myſi vo poſt tribalos ad oriētē vſqꝫ exinū pro tendūt̄ inter hiſtrū ⁊ hemū mōtē habitacula ſortiti. hos hodie bulgaros appellāt. Poſt q̄s maritima loca verſus meridiē ad helleſpontū vſqꝫ romania ē natio greca q̄uis olī barbara fuerit. Et iterū noſtro tp̄e dele to grecoꝝ impio dn̄antibꝰ turchis in barbariā redit. Huiꝰ prouīcie metropol' ē Bizātiū. i. cōſtātinopol' agi os prꝰ appellata. Lacedemonij eā ꝯdidere duce pauſania. q̄bꝰ appollinē ꝯſulētibꝰ vbi nā ſedes q̄rerent mādaſſe oraculū memorie ꝓditū ē vt ꝯtra cecos habitationē locarēt. Cecos aūt megarēſes appellauit cal- cedonis cōditores. q̄ qm̄ prius in traciam nauigaſſent. ſitumqꝫ vbi poſtea Bizantium edificatum ē conſpe

xiſſet. amiſſa tã locuplete ripa tenuiorẽ e regiõe in aſia delegiſſent. hec Strabo. Cõſtantinũ vo impatorem
cognoīe magnũ cũ ſtatuiſſet imperij ſedẽ ex vrbe roma in orientẽ transferre q̃ faciliꝰ parthoꝝ excurſiões cõ
peſceret tradũt eccĺaſtici autores in troadẽ ꝓfectũ ibi regie vrbis fundamẽta ieciſſe vbi quõdã agamẽnõ
ceteriq̧ grecoꝝ pꝛĩcipes aduerſus priamũ regẽ fixere tẽtoria. ſed admonitũ in ſomnis a xp̄o ſaluatore locũ
aliũ deſignãte ceptũ opꝰ cuiꝰ diu mãſere veſtigia infectũ reliquiſſe atq̧ in traciã nauigante Bizãtiũ petiuiſſe
eũq̧ ſibi locũ diuinitꝰ oſtẽſum dixiſſe. mox vrbẽ ampliaſſe, noua menia erexiſſe. ſublimes excitaſſe turres.
magnificentiſſimis tũ priuatis tũ publicis opibꝰ exornaſſe. tm̃q̧ illi decoris adieciſſe vt altera roma n̄ im
merito dici poſſet. Scriptores vetuſti q̃ florẽtẽ vrbẽ viderũt videre deoꝝ potiꝰ in terris habitaculũ q̃ȝ im-
patorũ putauere. Nomẽ vrbi nouã romã ĩpator ĩdidit. ſȝ vicit obſtinatio vulgi vt a ꝯditore potiꝰ ꝯſtãtinopo
lis vocaret᷑. In hac vrbe multa ſub impatoribꝰ epõꝝ ꝯcilia celebrata. multe ſuppꝛ̄ſſe in xp̄iana religiõe ſur
gentes hereſes. multe etiã hereſes inuẽte. inter q̃s ea diutiꝰ mãſit q̃ de ꝓceſſione ſcti ſp̄us. q̄ȝuis in pluribꝰ
agitata ac reiecta ꝯcilijs ad noſtrã etatẽ vſq̧ ꝑueniẽs. deniq̧ ſub Eugenio quarto pon. maxĩo in florẽtina
ſynodo. queadmodũ ſuo loco dicet᷑. nõ ſolũ a latinis ſȝ ab ipis ⁊ grecis dãnata exploſaq̧ ẽ. Verũ q̄ȝq̧ Jo-
ſeph patriarcha ⁊ Johes impator gentis eiuſce cũ latina eccĺia cõcordibꝰ animis fidei ſymbolũ decãtauerit
Conſtãtinopolitana tñ eccĺia credere qđ romana ſentiret nephas duxit. Obierat in florentia patriarcha q̃
vnioni ꝯſenſerat nec impator domũ reuerſus diu ſupuixerat. Cõſtãtinꝰ q̃ ei ſucceſſit ſiue deceptꝰ ſiue ſpon
te ſua inſaniẽs haud q̄q̧ vnioni ꝯſentiẽs videbat᷑. ⁊ iã Gregoriũ patriarchã priori ſuffectũ qđ ad verita-
tem fidei ambularet domo pepulerat eccĺiaſtica bona inuadẽs. miſerat eo nicolaꝰ põtifex romanꝰ yſidoruȝ
ep̄m ſabinenſem vniuerſalis eccĺie cardinalẽ virũ induſtriũ ⁊ q̃ rutenoꝝ eccĺiam iãdudũ rexerat ꝑcontatũ q̃
nã rõe grecanica natio lagatoꝝ ſuoꝝ cõuenta reiceret cũ latinis florẽtie habita. iã ille impatorẽ eiuſq̧ ſena
tũ in rectã viã pellexerat cũ turchoꝝ bellũ duce ⁊ auctore moamethe veluti repentina tempeſtas in conſtan
tinopolitanos emerſit. de q̃ paulopoſt ſuo loco dicet᷑. Video cõplures etatis nr̄e nõ auctores aut poetas
dũtaxat verũ ⁊ hiſtoricos eo errore teneri vt theucroꝝ noīe turchi appellẽt᷑. credo eos idcirco motos. qm̄
turchi troyã poſſidẽt quã teucri coluere. ſȝ illoꝝ origo ex creta atq̧ italia fuit. Turchoꝝ gẽs ſcithica ⁊ barba
ra eſt de cuius origĩe atq̧ ꝓgreſſu q̄ȝuis ꝓpoſitũ egredi videar dicere haud alienũ exiſtimo. qm̄ ſub euo nr̄o
intãtũ hoc genꝰ hoĩm auctũ ẽ vt aſiã greciãq̧ tenẽs latinũ xp̄ianũq̧ nomẽ late ꝑterreat. ea narratio res q̧ȝ
traiacẽſes apiet de q̄bus inſtitutꝰ eſt ſermo.

De turchis

Turchi vt ethicus philoſophus tradit vltra pirachcos montes ⁊ tharachonitas inſulas ↄtra Babilo
nis vbera ſedes patrias habuere. gens truculenta ignominioſa ⁊ in cunctis ſtupris ac lupanaribus
fornicaria. Comedit que ceteri abhominant iumentoꝝ lupoꝝ ⁊ vulturꝝ carnes. nec abortiuis hoīm abſti-
nuit. diē feſtū nullū colūt niſi mēſe auguſto ſaturnalia. romanoꝝ impiū audiuit magis ꝙ ſenſit. Quis octa
uiano auguſto in auro littoneo cēſum dedit. ⁊ id quidē ſponte. nā cū vicinas vndiqꝫ regiōes annua illi tri
buta reddere aīaduertiſſet nouū dierū ac tpm deū exortū eſſe arbitrata munera ei quotānis trāſmiſit. Hec
gens teſte othone hiſtorico et impatoris friderici patruo regnante apud francos pipino a caſpijs portis
egreſſa cū auaribꝰ ꝗs hūgaros nr̄a vocat etas feroci pugna mlt̄is vtrobiqꝫ deſideratꝭ ↄflixit. Exinde pōtū
capadociāqꝫ tranſgreſſa ad reliquas inde finitimas gentes ſenſim dilapſa more latronū clandeſtinis qui-
buſdam excurſionibus vires ſibi vēdicans occupatis quibuſdā mōtibꝰ ⁊ clauſtris oportunis vnde ꝑ occa
ſiōes facile irruptiones fieri poſſent vſqꝫ adeo emerſit ac ſublata ē animis vt palā iā ⁊ pari marte aduerſus
finitimos de agri poſſeſſione certare ⁊ deniqꝫ procedente tpe nō ſolū pontū ⁊ capadociā verū galaciā. bi-
thiniā. pamphiliā. pyſidiā. vtrāqꝫ frigiā. cylices. cares ⁊ eā aſiā que minor vocat ad oras vſqꝫ ionye ⁊ lit
tora greci maris occupauerit. nō vnū quēdā principē ſcd alios alij duces ⁊ varia auſpicia quaſi ꝑfactiōes
ſecuti. Ex hac gente quēadmodū nicolaꝰ ſaguntinꝰ vir grece ac latine hiſtorie peritiſſimus ad nos ſcripſit
vigeſimū ab hinc ⁊ centeſimū circiter annū. Otomanꝰ exigui tū cēſus ⁊ obſcuri inter priuatos nomīs ex
collecticio milite nō parua manu per ſeditionē ↄflata craſſari paſſim ac non ſolū reliqas xp̄ianas vexare.
verū ⁊ hoīes ſue gētis armis infeſtis petere ⁊ ſibi ſubdere cepit. cuiꝰ conatibꝰ orta inter turchoꝝ pncipes
ſeditio facilem curſum ꝓbuit. nā illi dū ſeſe inuicē laniant aſſcitis vndiqꝫ oībꝰ ꝗ ꝓ ingenio prede rapinarū
ꝙ percupiti eſſent auctoritatē breui ⁊ nomē adeptꝰ eſt oppida nō pauca partim vi parti deditione in ptātē
accepit. Ottomāno filius ſucceſſit Orcanes ꝗ rē inchoatā a pr̄e comode proſecutꝰ ad modū ꝓpagauit. euꝫ
amurates filꝰ ſubſecutꝰ ē ꝗ duobꝰ de grecoꝝ imperio diſceptātibꝰ ab altero ꝗ ſupari timeret in auxiliū ac-
cerſitus turchoꝝ primꝰ trāſiuit in greciā vbi cōſulto bellū protrahēs. poſtqꝫ ambos eneruatis cōſumptiſ
qꝫ viribꝰ fractos ⁊ defeſſos aīaduertit verſis vt aiūt proris arma in eos ſine vllo diſcrimie per occaſioneꝫ
couertit. ⁊ occupato callipoli oppido peroportune incheroneſo ad helleſpōti fretū cito cetera greca oppi-
daꝫ aperte petere bello palāqꝫ ſibi ⁊ poſteris grecoꝝ polliceri imperiū nō dubitauit. magnāqꝫ thracie par-
tem nullis ferme obſiſtere audentibꝰ ditioni ſue ſubiecit. Is vita functꝰ duos reliquit filios Salmanū et
pazeitē. Saluano breui e vita ſubtracto res vniuerſa ad pazeitē deducta eſt qui proſperos fortune adeptꝰ
afflatꝰ vſqꝫ adeo nouelli regni fines extulit vt thraciā pene vniuerſam excepta cōſtantinopoli ac pera theſ
ſaliaꝫ. macedoniā. phocidē. boeciā. atthicam maiori ex parte occupauerit. Miſos ꝗꝫ illirrios tribalos cre
bris excurſionibꝰ infirmauerit. Cōſtantinopolim vo tū omni agro ſuburbaniſqꝫ ac delicijs ſpoliauit. tuꝫ
longa ⁊ difficili obſidione vexauit vt ciues deſperata ſalute de deditione agere ceperint periſſētqꝫ procul-
dubio ⁊ in hoſtis ſeuiſſimi poteſtatē veniſſent ni tamburlanes ille ſcithaꝝ ꝑpotens rex inſtar torrētis ipo
incurſu atqꝫ impetu cūcta proſternēdo ac vaſtando pazeitē ipm occurrere ac reluctari conantem magno ꝓ
lio ⁊ ingenti ſtrage ſuperatū in aſia cepiſſet. Hic eſt ille terror gētiū in cuiꝰ exercitu duodecies centena mi-
lia hominū fuiſſe tradunt xerſe ac dario maior quoꝝ copijs ſiccata flumina prodiderūt. ira ipē ſe dei voci
tauit. nec nomini crudelitas defuit. multas ac ꝓclaras aſie vrbes deleuit. hoīes tanqꝫ pecora trucidauit nō
etati nō ſexui pepcit. Damaſcū nobiliſſimā ſirie vrbem diripuit atqꝫ incendit. pazeitē cathena vinctū prā-
dens quaſi canē ſub menſa ſua comedere iuſſit. aſcenſurꝰ equū eo tanqꝫ ſcabello vſus eſt. poſt cladē pazei-
te filij eius qui cōplures erant in poteſtatē grecoꝝ venere qm̄ piculū euaſuri in thraciā traijcere ↄtenderent
Calapinus aūt natu maior emiſſus a grecis patriū regnū obtinuit. aduerſus quē ſigiſmūdus rex vngarie
collatis ſignis ꝓliū iniens tumultuoſe fuſus caſtra ⁊ impedimēta reliquit. Chriſtianoꝝ ingēs occiſio facta
Johannes dux burgundie in eo ꝓlio captus multo auro libertatē redemit. Calapino mortuo Orcan eiꝰ fi
lio tenella etate adoleſcentulo moyſes patruꝰ ⁊ regnū ⁊ vitam eripuit. ꝗ paulo poſt ſine filio deſiderato ma
oemetē fratrē reliquit heredem. Is flaccis id eſt walachis fortiſſimis ⁊ bellicoſiſſimis nationibꝰ transda
hubiū vt ante diximus late dominantibꝰ bello attritis tributa grauia impauit. nōnullos in aſia turchorū
regulos armis regniſqꝫ penitus ſpoliauit. xp̄ianos ſub impio ſuo degentes ꝙ duriſſime afflixit. Macho-
mete mortuo amuratem eius filiū qui dū per id tempus in aſia moreret. audita patris morte in traciā tra-
ijcere conāte ipator grecoꝝ ꝓhibuit. diu muſcaphāqꝫ reliquū ex pazeite filijs vt rex potiret emiſit ⁊ ſum-
ma ope ꝓſecutus eſt. Sed muſcapha pugna ſupato ⁊ interempto amurates victoria vniuerſum regnū cō
ſecutus theſſalonicā illuſtrē grecie vrbem quā tn̄ veneti poſſidebāt vi captā expugnātqꝫ penitus diripuit
eaqꝫ victoria auctꝰ epirū atqꝫ ecboliā nō obſcuras ꝓuincias reliquo regno adiecit. Illiricorum agros va
ſtauit. oppida multa vi cepit diripuit atqꝫ incendit. vxoribus more gentis ꝙ pluribus iunctus eſt. Inter
quas Georgij ſeruie diſpoti filiam duxit. nec diu poſt immemor affinitatis aduerſus eum duxit exercituꝫ
Georgius impar generi potentie furentemqꝫ veritus. hoſtem relicto vno ex filijs qui cum preſidio Sme-
dram tueret. cum coniuge ceteriſqꝫ liberis ac gentis ſue ſacerdotibꝰ in hungariā profugit. Expugnata eſt
tamen Smederoma ac direpta ⁊ diſpoti filio lumen ademptū. Georgius patria pulſus diu apud hunga-
ros exulauit. Johannes huniades iam per arma clarus ſepe cum exercitu Seruiam ingreſſus plurimis
cladibus Turchos affecit. eorumqꝫ duces acie conflixit. verū ꝙuis Seruie magnam partem recuperauit

non tñ Georgio cũcta reſtituit multa ſibiipſi retinuit multa dedit amicis neqꝫ iniuria cũ ⁊ ipe ſua virtute repu
liſſet hoſtes ⁊ georgij ſuſpecta fides eſſet qui medios inter hungaros ac turcos nũc hos nunc illos fefelliſſet
i his vo que religiõis eſſent neqꝫ romane ecc̃ie auſcultaret neqꝫ maomethes legẽ ſequeret̃. Libet q̃m hucvẽ
tum eſt huiꝰ opa ad finẽ proſequi q̃m male pugnatũ eſſet in ꝑlio varinenſi. de quo paulopꝰ dicemꝰ. fugiens
huniades in ſeruiã ſe recepit. Senſit aduentũ georgius atqꝫ obuiã factus venientẽ intercepit ⁊ quaſi hoſtẽ
cõiecit in vincula. nec priꝰ dimiſit q̃z oppida ſue ditionis ab eo pridẽ occupata recepit. Nec multo poſtea cũ
iohannes verſus ſophiã copias duceret videret̃ q̃z nõ parua thurcis illaturꝰ damna amurati oĩa hũgaro-
rum cõſilia patefecit. vnde ille admonitꝰ maximã xp̃ianis intulit cladẽ. quẽadmodũ ſuo loco referet̃. Cũ vo
turchi cõſtantinopolim euiciſſent atqꝫ in Seruiã ducere exercitũ minaret̃. Scd̃o auxiliũ petens ad hungaros
tranſit ⁊ in auſtriã vſqꝫ profectꝰ Ladiſlaũ adijt regẽ. grandeuꝰ tã ſenex dignꝰ veneratu ſi recta de religione
ſenſiſſet ea in eo ſermõis auctoritas ea corpis maieſtas fuit. Acceſſit hũc iohannes capiſtraneꝰ ordinis mi-
norũ profeſſor vite mundicia ⁊ inter p̃dicatores euãgelij nr̃o tp̃e inſignis queſiuit an audire ſe vellet annuẽ
ti qd̃ romana ecc̃ia credit ⁊ docet expoſuit diu ſecũ ꝑ interp̃tẽ de ſacris eloquijs diſputauit ⁊ errorẽ ſue gen
tis relinqueret magnope cohortatꝰ eſt. Ille hoc deniqꝫ reſpõſum dedit. Annis .xc. vitã ꝑduxi nec aliã religi
onẽ q̃z ſuſcepi a patribꝰ noui. ſapientẽ me ciues mei cõuis infelicẽ hactenꝰ putauere. tu nunc qd̃ ſepe agitãt
ſenes delirũ efficere cupis laqueo vitã finire malim q̃z patrũ traditiones relinquere. atqꝫ his dictis e conſpe
ctu abijt tã piculoſũ eſt religionẽ imbuiſſe damnatã. Reuerſus domũ quom accepiſſet michaelẽ zilagi q̃ tuz
albe cũ p̃ſidio p̃erat fratrẽqꝫ eius latiſlaũ q̃drigis vectos vrbẽ exiſſe milites miſit qui eos vel ꝯphenderent
vel occiderent. Michael vbi adeſſe hoſtes aĩaduertit curru deſiliẽs equũ q̃ pene ducebat̃ aſcendẽs veloci fu-
ga ſaluatus eſt. Ladiſlaus in q̃driga reptus multis vulneribus cõfoſſus ac diſcerptus interijt. ſed nõ impu
ne id georgio ceſſit. Cognouit ⁊ michael paucis poſt diebus illum ꝓpe danubij ripam iter. habere aggreſ-
ſuſqꝫ cũ armatis captiuũ abduxit. cui dextre manus duos digitos amputauit cũ ſe gladio defenderet. Redẽ
ptus eſt georgiꝰ magno auri pondere nõ tñ diu ſupuixit cũ trunce manꝰ fluor ſiſti nõ poſſet. atqꝫ hic ꝑfidi ho
mĩs exitus fuit. Lazarꝰ filꝰ poſt eũ gubernationẽ ſuſcepit excluſo frẽ gregorio quẽ quõdã amurates exceca
uerat. Is cũ ſorore quã nupſiſſe amurato diximꝰ ad opes maomethis ꝯfugiẽs fruſtra eius auxilium implo-
rauit. Obijt deĩnd̃ lazarus de cuiꝰ hereditate nõ parua cõtentio exorta ẽ. Gregoriꝰ turchoꝝ auxilio paternũ
regnum nitit̃ vendicare. vxor lazari relicta hungaricas opes implorat. nec katheczina vlrici comitis cilie
quondam vxor ac georgij filia portionẽ hereditatis deſperat. Iohãnes cardinalis ſancti angeli ab hungaris
inuitatꝰ eo ꝓfectꝰ vt arces raſtianas q̃ turchis in hungariã aditũ p̃cludunt. aut ap̃lice ſedis noĩe recipiat aut
hungaris tradi curet. rebꝰ infectꝰ nõ ſine graui piculo vix eĩn manꝰ turchoꝝ euaſit Budã redijt. Nos amu-
ratis opa q̃ medio curſu reliquimꝰ ꝓſeq̃mur. Magnꝰ hic vir fuit domi belliqꝫ tã ſuis amatꝰ q̃z nr̃is odioſus
cũ centũ milibꝰ pugnatoꝝ intrauit hungariã late populatꝰ ꝓuinciã. ſterilis annꝰ impedimẽto fuit ne regno
potiret̃ cõmeatꝰ penuria ꝯpulſus redijt. Iulianus cardĩalis ſancti angeli ab Eugenio põtifice maximo ad-
uerſus eũ miſſus hũgaroꝝ extulit aĩos ⁊ arma ſumere pſuaſit. exercitꝰ xp̃ianꝰ vſqꝫ ſophiã ad arcũ magnũ ꝓ
fectꝰ ẽ. Sepe cũ turchis proſpere dimicatũ nõ ſine Iohãnis huniadis ingẽti laude. qui cũ copias duceret
eius nomẽ apud hoſtes adeo terrificũ fuit vt plorãtibus pueris matreſfamilias taciturnitatẽ nõ aliter impa-
rẽt q̃z iohãnis p̃ſentiã minitãtes. Cõgregato tñ nõ paruo numero turchi q̃m xp̃ianis ꝯfligere nõ dubitarũt
ſed nõ tã felix eius pugna q̃z fortis animꝰ fuit. Supati virtute hungarica multis ceſis terga dedere. Hũgari
qui bello interfuere cupiditate glĩe res ſuas ampliãtes ac de magnis maiora tradentes impatori Friderico
ſupatos bello turchos ſcripſere. xxx. milia hoſtiũ ceſa captaqꝫ multoplura. Cardinalis ſancti angeli ſex mi-
lia dũtaxat hoſtiũ in eo ꝑlio cecidiſſe ſuis lr̃is affirmauit. Signa militaria nouẽ capta iohãnẽ huniadẽ non
ducis tm̃ ſed militis q̃z ſingulari virtute vſum eiqꝫ fides habita turchis ea xp̃ianorꝫ victoria plus pauoris
q̃z damni attulit. nõ hũgaricas tm̃ vires ſed germanicas q̃z in ſe ꝯmotas arbitrãtibꝰ. Cõſternati ergo ac ꝑ
culſi metu pinde ac totꝰ occidẽs cõiuraſſet. pacẽ petiere hungari q̃ ſuas vires nõ ignorarẽt. nec tã potẽtie ſue
q̃z caſui victoriã imputarẽt piculoſum exiſtimantes ſepiꝰ tentare fortunã oblatos vltro ꝯditiões pacis nõ
recuſarũt inducie belli in decẽ annos iuſiurãdũ ꝑ ſua ſacra ambe date ptes p̃ſtitere. Deſpoto Seruie q̃ bello
amiſerat reddita. Moleſta ea res Iuliano cardinali fuit cui ꝓſequenda victoria videbat̃. Eugenio q̃z roma
no pontifici nihil moleſtius nunciari potuit. cuiꝰ menti nulla maior cura inſedit q̃z xp̃iane fidei ꝓpagande.
Scripſit igit̃ cardinali nullum valere fedꝰ quod ſe inconſulto cum hoſtibꝰ religiõis ꝑcuſſum eſſet. Vladiſ-
lao regi polonie. qui eo tempore hungariam occupabat vti ꝯuẽta diſſolueret imperauit. iuramenta remiſit.
nouũ inſtaurari bellũ tum p̃cibus tũ minis extorſit. Ex xp̃ianis principibꝰ auxilia petijt preter Philippuz
tñ Burgundie ducẽ neminem xp̃iane religiõis zelus cõmouit. hic ſolus claſſem inſtruxit que vſqꝫ in helle-
ſpõtum ꝓfecta turchis ex aſia tranſitum ꝓhibere in europam conata eſt. Franciſcus cardinalis venetiarum
Eugenij nepos cũ pleriſqꝫ triremibꝰ eo miſſus claſſi p̃fuit. Vladiſlao qui alienum regnuz inuaſiſſet e re ſua
viſum eſt ſollicitudinem belli prouincialibꝰ nõ deeſſe. Acceſſitis igit̃ ex polonia ⁊ bohemia ceteriſqꝫ vici-
nis gẽtibꝰ auxilijs coactis ex hũgaria copijs turchoꝝ agros inuadere ſtatuit Iohãni huniadi caſtroꝝ cura
cõmiſſa q̃dragĩta circiter eq̃tũ milia fuiſſe tradũt̃. pleriqꝫ dimidio minorẽ numerũ prodidere. Reguli hũga-
rie põtificeſqꝫ q̃plurimi interfuere. Iulianꝰ ſcti angeli cardĩalis milites cruce ſignatos nõ paucos ſecũ du-

xit iter ꝑ valachiam receptū. Deinde tranſito danubio in myſiā ventū vt ꝑ plana ⁊ cāpeſtria loca in roma
niā tranſirent. Amurates hoſtiū cognito aduentu cū grecis ⁊ turchis in europa manentibus nō ſatis con
fideret exercitum ex aſianis militibus comparauit ſed angebat animū traijciendi freti non mediocris cura. q̄
claſſem aplicam obtinere pelagus nō ignorabat anxio vt aiunt ⁊ multa voluenti animo. Genuēſes quidā
curas ademere qui ſuis nauibus accepta pecunia tranſportare copias ꝓmiſerunt. Locus eſt vbi nō ampli
us q̄ȝ ſtadia quinqȝ latitudo freti continet inter ꝓpontidem ⁊ euxinū pelagus. tm̄ eſt ſpaciū quod europaȝ
aſiamqȝ diſterminat. Boſphoꝝ Traciū dixere maiores a bizancio. xl. ferme ſtadijs diſtantē. Hic amuratis
exercitus tranſuectus eſt aureo nummo vectoribus ꝑ capita tradito. que ſi vera eſt fama centū milia fuiſſe
ferunt. Iaȝ xp̄iani locum attigerant cui varna eſt nomē. quoniā aduentare innumerabiles hoſtium copias
nunciatū eſt. Cedēdū vlatiſlao cardinaliqȝ videbat. ⁊ ne circūueniri ab hoſte poſſent munitū montanumqȝ
locū petendū: at huniades aduerſari ac reſiſtere turchoꝝ ſe noſſe vires dicere famam ſemꝑ vero maiorem
eſſe. Quod ſi turchi omnes adſint hungaris tn̄ impares fore illos aurea ⁊ diſcolori veſte. hungaros ferro
atqȝ ere fulgere. xp̄ianū agmen ⁊ ſtare paratum et ſequi. nec turba nec ſarcinis ꝑgraue intentū quo dux nō
modo ſignet ſed ⁊ innuat. Contra ſi turchoꝝ mores inſpiciant feminas magis exiſtimare debere q̄ȝ viros
Si fugiat exercitus xp̄ianus quem rex hungarie ducit in quo legatus aplicus adeſt. in quo tot nobiliſſi-
mi ꝓceres militant nunq̄ȝ deinceps hungaris contra turchos futurū animū vicit Huniadis ſententia ex-
pectati hoſtes poſtera die viſi maioris exercitus ſpeciem ꝓbuere q̄ȝ fama ipa vulgauerat ſiue q̄ metuenti-
bus omnia vero maiora vident. ſiue q̄ amurates in cogendo milite vulgate opinioni haud quaq̄ȝ defue-
rat. Territus huniades eo conſpectu tū primū periculi magnitudinē animo voluens de fuga regem admo
nuit. ille ſerū conſiliuȝ arguens ꝑniciosam magis fugam q̄ȝ pugnam dixit. Commiſſo ꝓlio ſperari victoriā
poſſe. ſepe minorib⁹ exercitibus ceſſiſſe maiores. nec tam multitudinem bellatorum q̄ȝ audaciā ⁊ ordineȝ
ꝑſtare victoriam. deū quoqȝ reſpicere meliorē cauſam ꝑſtantioremqȝ ſe paucis ſi modo audeant exhibere.
Fugiētes victoriā hoſti tradere ferrendaqȝ terga ⁊ multam ſuoꝝ cedē. Magnifica quoqȝ verba iohannis ꝑ
die dicta plenus irarū exprobrauit. Iuſſiſqȝ omnibus arma capeſcere ꝓliū expectauit. Amurates in ꝓxio
colle conſederat. ex quo ſuos pariter atqȝ hoſtes expectare potuit. dato belli ſigno. xv. milia equitū qui pu
gnam ꝓuocarent facto globo in chriſtianos impetum fecere ſingulis albe veſtes ſuper loricas fuere. que
vento agitate inſtar alarum ꝑ ſe ferebant. totidem viridibus induti ſagulis. ſequebant aurea equoꝝ fre-
na multoꝝ viſa ⁊ mult⁹ galeaꝝ argenti atqȝ gemmaꝝ nitor. ipas quoqȝ gladioꝝ vaginas ꝑgrandes vnio-
nes ornabant. nō detrectauere xp̄iani certamen. itum eſt verocib⁹ in pugnam animis. ſupior acies noſtra
turchos in fugam vertit. q̄ȝplurimis primo impetu ꝓſtratis. ꝑculit ea res magno metu amuratem nihil ta
le ferentem fugiſſetqȝ ꝓtinus ꝑdito exercitu niſi circūſtantes ſatrape comꝓhenſo eius equi freno ignauiaȝ
eius increpaſſent fugientiqȝ cominati ſunt necem. ꝑſtitit ergo inuitus iuſſiſqȝ fortiſſimis arma ſumere pre-
lium inſtaurauit. pugnatum eſt ſumma contentione pluribus nūc xp̄ianis nunc turchis ꝓpinquiorem vi-
ctoria ſeſe prebentem. cadebant hinc atqȝ inde q̄ȝplurimi. plures ex turchis quoꝝ corpa paꝝ tecta facile ſa
gitte enſeſqȝ penetrabant. Poſtremo quom nou⁹ in horas hoſtis incederet ⁊ ſaucioꝝ loca integri occupa-
rent non tam virtute q̄ȝ numero ſuꝑati hungari paulatim referre pedem cepere tum vlatiſlaus cum globo
ſuorum quos erga ſe non minus fortes q̄ȝ fides habuit ex polonia vt hoſtes ex acie victores diuertere. cri
ſtianiſqȝ animū redderet in tumultū quem tenere ab amurate dixim⁹ circūiectoſqȝ vndiqȝ currus impetū fe
cit. ibi noua pugna cōmiſſa nouus iniect⁹ amurati pauor trepidatū totis caſtris nec iā conſiſtendi animus
aderat. quod ſi huniadi par anim⁹ ac regi fuiſſet ⁊ arridenti fortune dediſſet manus haud dubium quin ea
dies ⁊ amurati vitam ⁊ poſteris eius imperium grecie abſtuliſſet. verū ipe vt primū cedere xp̄iana ſigna cō
ſpexit quom decem milibus hungaris ac valachis ex acie ſe ſubtraxit atqȝ inſalutato rege nutante adhuc
victoria fugam arripuit. fortaſſe rei militaris perito nulla impugna ſalus viſa ⁊ ſaluare aliquos q̄ȝ perire
omnes maluit. Poloni acceptā eo ꝓlio cladem huniadis vecordie atqȝ ignauie tradiderunt. ipe ſua cōſilia
ſpreta conqueſtus eſt. Vladiſlaus ſue ſorti dimiſſus dū fortiter circa mūimenta hoſtium pugnat equo deie
ctus obtruncatus eſt. caput eius haſta infixum ꝑ greciam atqȝ aſiam in ſignum victorie populis oſtentatū.
Poloni ad vnum ceſi omnes direpta caſtra ⁊ qui munitiones currui tuebant necati. Epi ⁊ ꝓceres hunga
rie qui aderant eadem calamitate oppreſſi. Iulianus cardinalis dū fugit amiſſo prelio quoniā iam hoſtes
euaſiſſet hungaroꝝ ꝑfidiam euadere nō potuit potū equo dantem ſtagnū forte repertuȝ latrunculi quidaȝ
nouere ⁊ arbitrati pecuniam apud eū eſſe deiecto equo nēcauerunt ⁊ ablatis veſtimentis nudū cadauer fe-
ris ⁊ volucribus dimiſere. Hic exit⁹ eius viri fuit magni ⁊ admirabilis in quo neſcias doctrina maior an
eloquētia fuerit grata hominis ꝑſentia. blandi mores. vitam omni etate nitida. religionis zelus. qui om-
nia ꝓ xp̄o ⁊ mortem ipam ferre ſuaſerit. Huniadem vt ante diximus fugientem diſpotus ſeruie cepit. Po-
loni regem ſuū hoc pacto bello pluribus annis viuere crediderunt captum nō interfectū arbitrati cardina-
li venetiaꝝ eius culpa cladis magna in parte imputata eſt. dui neqȝ fretū vti par fuerat cuſtodiuit neqȝ trāſ
uectos hoſtes xp̄ianis ducibus quod ſecundū fuerat eius officium nunciauit. de numero ceſoꝝ minime cō-
ſtat illud exploratū eſt longe plures ex turchoꝝ acie cecidiſſe. Ceterū ꝓ numero copiaꝝ longe mai⁹ damnū
chriſtianis illatum. Victor amurates neqȝ fugientes hoſtes inſecutus eſt. neqȝ gloriabund⁹ inter ſuos ma-
gnifica verba iactauit. neqȝ vt ante aſſueuerat hilarem vultum oſtendit. Interrogatus quid nam triſtior eſ-
ſet ⁊ cur non victis hoſtibus exultaret. Nollem inquit hoc modo ſepius vincere. iubenſqȝ vaſa colligi. co-
pias que ſuperfuerāt domū remiſit. ipe adrianopoli reuerſus deo ſuo q̄ ꝓ victoria fecerat vota ꝑſoluit. Ex

Hec voluens animo regni curas vere felicitatis expertes eſſe. incōſtantiā q̄z fortune veritus que nulli ꝑpe-
tuo bona eſt. Accerſitis prouinciaꝝ maioribus Moamethem ex liberis ſuis natu maiorem pro ſe regē cō-
ſtituit. ipe priuatam diligēs vitam in aſiam profectus cū paucis ocij ſui comitibus religioni cuidam ſoli-
tarie ſeſe addixit. Calibaſſa inter ſatrapas turchoꝝ opibꝰ ⁊ auctoritate maior maomethi qui nōdū ꝑ etatē
aptus eſſet imperio. gubernator datus. reliqui regis filij ne quas regno turbas excitarēt more gentis ne-
cati ſunt. felicius apud turchos priuatis q̄z regibus liberi naſcunt̄. Effluxit deinde nō paruū tempus in q̄
bungari turchos nec turchi bungaros armis laceſſere p̄ſumpſerunt. Sua queq̄z calamitas domi attonitū
tenuit. Cruentiſſima varnenſis pugna vires vtriuſq̄z partis eliſerat. nec turchis neq̄z hungaris rex bello
idoneus erat. Hos huniades. illos calibaſſa alieno noīe gebernauit ferocior huniades reiq̄z militaris periti
or ignominiam varne acceptā obliuiſci nō poterat ⁊ abolere infamiam. reſartire damna quonā pacto vale-
ret dies nocteſq̄z meditabat̄ ſpem bene gerende rei turchoꝝ quies p̄buit qui iā pridem nullū belli appara-
tum oſtenderant vires illis atq̄z animos defuiſſe ratus tempus idoneū exiſtimauit. in quo priſtinam recu-
perare gloriā poſſet turchoſq̄z peſſundaret. quibus ſi adfuit exercitus imꝑatorem tn̄ ꝓ iſtis ꝓrſus defutu-
rū arbitrabat̄. nec magis exiſtimandū exercitum ſine duce q̄z ducem exercitu carentem. Coactis itaq̄z repē-
te copijs ex bungaria accerſitis bohemoꝝ auxilijs mercennarioꝝ q̄z militū nō parua manu coacta ducere ī
turchos ſtatuit quos prius aggredi ac cōficere credidit q̄z mouiſſe ex bungaria nūciaret̄. Eam rebus gerē-
dis ſolerciam ac celeritatem adhibuit. Conſiliū eius Georgius deſpotus ſeruie vt ante diximus turchorū
ducibus patefecit. Magnū genti periculū imminens maius oſtendit. ꝑculſi eo nuncio turchi quid agerent
non ſatis intelligebant. Amurates iam ſenior religioni addictus regni curas abiecerat. Moamethes etate
minor tantam belli molem ferre poſſe nō credebat̄. Calibaſſe defuturā obedientiam putabant qua nihil ē
in bello magis neceſſariū. Trepidare igit̄ ac eſtuare modo huc modo illuc mētem ꝯuertere nullū conſilium
ſatis placere. herentibus in deliberatione nunc ſatrapis nihil tandem ſalubrius viſum q̄z reuocare ab ocio
amuratē. neq̄z enī veterani militaturi ſub alio credebāt̄ nec fortunā belli ſub alio tēptādā arbitrabāt̄ q̄z ſub
eo qui vincere conſueſſet. Calibaſſa eius ſententie auctor fuit. in qua re maomethis animū vehementer of-
fendit cupientis in ea expeditione ſeſe virū oſtendere. verentiſq̄z ne imperiū amitteret ſi pater iterū regnuꝫ
aſſumeret vt ſunt hominū mutabiles voluntates. Miſſi ergo legati amuratem reuocauere. qui ꝯꝑato mox
exercitu in hoſtem ꝓfectus nō aliter q̄z ſi ad p̄dam ꝑgerent alacres milites duxit. Jam huniades cū copijs
ſophiam tranſierat ꝓſtratiſq̄z qui occurrerant locoꝝ p̄fectis hoſtiles agros late populatus loco qui baſilia
vocatur caſtra poſuerat. quom aduentare amuratis copie nunciant̄ nō expectauit haniades ꝓuocari prior
ipe pugnam inijt. commiſſo prelio anceps diu certamen manſit. qua parte pugnauit Huniades fuſi ho-
ſtes terga dedere nec parua ſtrages edita. pari modo ⁊ amurates in cornu ſuo victor hungaros fudit. Po-
ſtremo quoniā victor victorem incurreret nō tulerunt xp̄iani turchoꝝ impetum qui q̄zq̄z virtute preſtarent
numero tn̄ ſuꝑati nō tam victi q̄z feſſi compulſi ſunt cedere. Huniades poſtq̄z ſuos neq̄z minis neq̄z p̄cibus
ſiſtere poteſt cū paucis ex bello ꝓfugit. Multi bungarie proceres ⁊ nonnulli eccleſiaꝝ epī in eo p̄lio cecide-
re. Gregorius miles ad internitionē ceſus. nec tn̄ pauciores ex turchis interiere. Emptam multo ſanguine
victoriam amurates domum redijt nec diu poſtea relicto moamethi regno quemadmodum prius deſtina-
uerat mortem obijt. Corpus eius more maioꝝ in Bruſa ſepultum. Ea eſt bithinie ciuitas ⁊ aſiatici regni
caput. Paulo anteq̄z obijſſet amurates duxerat vxorem filiam Scanderbeck noblis in penderachia ſatra-
pis ex qua natum filium nomine Chialpinū ſextum agentem menſem calibaſſe moriens cōmendauit. ille
moamethis gratiam initurus ⁊ matrem ⁊ puerū ei ꝓdidit. Moamethes accerſitis. xxx. vt aiunt matroniſ
que pueꝝ recognoſcerent poſtq̄z certam amuratis ſobolem eſſe conſtitit ſtrangulatum matri filiuꝫ reddidit
funuſq̄z regio more fraternū duxit. Auſpicia regni paricidio conſecrans. Sunt qui calibaſſam alienū pue-
rum chialapini noīe ſuppoſuiſſe ferunt illumq̄z ꝓ filio amuratis necatum. chialapinū vͦ ad conſtantinopo-
lim clam educatum. poſt capturam vͦ vrbis inde ſubtractum ac venetias ductum. ⁊ hunc eſſe quem Ca-
lixtus pōtifex maximus pro fratre moamethis in palatio cuſtodire iubet nos veri periculum ad grecos re-
mittimus q̄uis multa in hiſce rebus figmenta interuenire non ignoramus ⁊ ſepe tonſoris filios regio de-
fungi honore viderimus. Moamethes igit̄ defūcto amurate gubernacula regni ex voto adeptus inſtituta
maiorū pro ingenio correxit. leges ipe ſuas domi foriſq̄z tulit erarium locupletauit. noua vectigalia excogi-
tauit. copias auxit. in proceres ⁊ aulicos ſeuire ꝯtumeliariue cepit. Hic eſt ille moamethes qui conſtanti-
nopolitanis vt ſupra innuimus bellum intulit. de quo nunc referre que accepimus haud alienum fuit.

De expugnatiõne Cõſtãtinopolis

Voluerat iãpridem animo maomethes quo nã modo Cõſtantinopolim ſibi ſubigere poſſet neqꝫ ad ſuam gloriã ꝑtinere arbitrabat̃ vꝛbem in medio turchoꝝ ſitam eſſe que ſuo imperio nõ pareret. tantoqꝫ maius inde nomini ſuo decus accedere ſi eam vꝛbem expugnaret q̃to ꝓ genitores ſui idem conati turpibꝰ accepti deſtitiſſent. Cũ paucis igit̃ participato cõſilio caſtellum iuxta littus ad hoſtium boſphori paulo ab vꝛbe remotius aliud diſſimulãs incredibili celeritate extruxit ac muniuit. bellum deinde vꝛbi nõ modo induxit ſed contra inita federa contra iuſiurandũ intulit ſimul ⁊ gerere cepit. Senſerant eius animũ greci diffidenteſqꝫ ſuis viribus ad latinoꝝ opes confugerant lacrimis ac fletibus auxilia expetẽtes. Surde proch pudoꝛ noſtroꝝ pꝛincipũ aures fuere. ceci oculi. qui cadente grecia ruituram xpiane religionis partem non viderunt q̃uis priuatis queq̃ꝫ aut odijs aut comoditatibus occupatum ſalutem publicam neglexiſſe magis crediderim. Maomethes interea coactis vndiqꝫ copijs mirabili apparatu formidãdo impetu terra mariqꝫ regiam vꝛbem aggreſſus cuniculis ac latentibus foſſis altiſſimis actis aggere late edito ponte qua peram oppidum verſus mare muros alluit vꝛbis longitudinis ad duo milia paſſuũ raptim extructo. turribus ligneis eouſqꝫ erectis vt muros (q̃uis altiſſimos) excederent. machinamentoꝝ tormentoꝝqꝫ multiplici adhibito genere. oppugnata eſt vꝛbs defenſaqꝫ ſummis vtrinqꝫ viribus. non paucis diebus ad extremum voce pꝯconis totis caſtris inclamatũ eſt. Quĩto kalend. maij milites omnes ieiuniũ ſanctificent ſequenti die in armis aſſint vꝛbem extremis viribus oppugnari. triduo ciuitatem militũ direptioni futurã. Cõſtituta die ieiuniũ ad noctem vſqꝫ ſeruatum. exinde lucentibus ſtellis inuitationes ꝯuiuia paſſim habita ⁊ quiſqꝫ amicũ ꝓpinquũ notũqꝫ habuit cũ eo hilaris epulatꝰ eſt. atqꝫ vbi ſatis ẽ bibitũ tãqꝫ ſe deinceps nũqꝫ viſuri eẽnt amplexati exoſculatiqꝫ ſimul vltimũ vale dixerũt. In vrbe aũt ſacerdotes ſacras ferentes ymagines ſequẽ

te populo vrbē luſtrare: auxiliū de celo petere. affligere corpa ieiunijs atꝫ orōibus vniuerſi ciues intendere
Subſecuta nocte ad ſua quiſq; loca defendēda rediere. erāt muri vrbis ⁊ altitudine ⁊ craſſitudine toto or-
be celebres ſed ob vetuſtatē ⁊ grecoꝝ incuriā pīnis ac ꝓpugnaculis nudi. antemuralia vero oportune cō-
munita. in his greci ſalutē poſuere. armati milites inter muros ⁊ añmuralia pugnā ſuſtinere decreuerunt.
Triangularē pene vrbis formā fuiſſe tradūt. duas ptes alluit mare. nec muri deſunt ad pulſandos nauales
impetus idonei. qđ reliquū ē ad terrā vergēs poſt alta menia ⁊ añ muralia q̄ annotauimꝰ ingenti claudit
foſſa. Ceptū ē plīu paululū añ lucē cū miles turchꝰ piculi ꝙ more patientior eſſet ac vulnera ⁊ ſanguinem
pdaꝝ dulcedie penſaret pugnatū eſt in tenebris maiore turchoꝝ pnicie in q̄s tela ſupna librabant. At poſtꝙ
dies illuxit dato ſigno vndiq; nō ſolū cōſtātinopolis ſ; etiā ipa q̄ pera ne qđ auxilij grecis pſtaret. oppu-
gnari cepta eſt ſua cuiq; legioni muroꝝ ps ac portaꝝ attributa vt diſcretus labor fortes atq; ignauos di-
ſtingueret ⁊ ipa cōtentione decoris militū virtꝰ magis ac magis accēderet. Pari mō ⁊ nauales ſocij attri-
butas partes inuadere iuſſit. Admouent vrbi lignee turres. conectāt milites dolabras falces ſcalaſq;. Et
iā elatis ſup capita ſcutis denſa teſtudine ſuccedūt. Greci ſaxoꝝ pōdera ꝓuoluūt diſiectā fluitātēq; teſtudi-
nē lanceis contiſq; pſcrutant donec ſoluta cōpage ſcutoꝝ exangues laceroſq; ꝓſternūt. fit ſtrages ⁊ iā tur-
chi deficientibꝰ animis lāguidiꝰ pugnāt. ſ; adeſt maomethes fortiſſimū quēq; noīatim vocitās vtq; in plīū
redeant adhortat. hos pmijs allicit. illos minis deterret. inſtaurauit ex integro certamen. turchi ruſus ſb
ruere murū portaſq; quatere innixi humeris ⁊ ſup iteratā teſtudinē ſcādentes phenſare hoſtiū tela brachijs
acq; nitunt. iteꝝ integri cū ſaucijs. ſemianimes cū expirantibꝰ enoluūt. cernit varia percūtiū forma ⁊ plu-
rima mortis imago. Johānes iuſtinianꝰ apud Genuā ligirū metropolī nobili loco natus qui ſupioribus
diebꝰ ſolꝰ vrbē defendiſſe videbat in hoc certamīe vulneratus vbi fluitare ſanguinē ſuū aīaduertit ne cete-
ros deterreret querēs medicū clā ſeſe pugne ſubtraxit. ſ; impator vt abeſſe Juſtinianū cognouit quo ierit p-
cōtat inuentūq; rogat ne pugnā deſerat. ille nihilo magis flexus apire portā iubet qua curaturꝰ vulnꝰ in
vrbem redeat. Erāt aūt obſerate vrbis ianue quibꝰ ad antemuralia patebat iter ne qua fugiendi facultas
militi eſſet ac ꝓpterea hoſti fortius reſiſteret. fit interea remiſſior defenſio. qđ turchi aduertētes acriꝰ incum-
bunt. Et qm̄ ps muri iā tormentis eneis diſiecta foſſam magna expte oppleuerat p ruinas ipas ſcādētes
antemurale cōſcendūt grecoſq; loco deturbāt. porta que iohāni patuerat oībus apta fugā ꝓfuſiorē reddit
Tūc impator nō vt regē decuit pugnādo ſ; fugiēs in ipis porte anguſtijs quoniā cecidiſſet oppreſſus calca-
tuſq; obijt. in tāta multitudine pugnatoꝝ duo tm̄ repti ſunt qui ſe viros oſtēderūt alter grecus alter dalma-
ta Theophilꝰ Paleologus ⁊ iohānes ſclauus. qui fugere turpe putātes quom diu turchoꝝ impetū ſuſti-
nuiſſent multoſq; obtrūcaſſent. deniq; nō taꝫ victi ꝙ vincendo fatigati inter cadauera hoſtiū occubuere. Ju-
ſtinianus i perā quom diuertiſſet inde chiū nauigauit ibiq; ſeu vulnere ſeu moleſtia morbū incidēs inglo-
riꝰ vitā finiuit. felix ſi in ipis Bizantij menibus aīam exalaſſet in ingreſſu porte. d. ccc. circiter milites ex
latinis greciſq; periere. parti vulneribus ex tergo cōfoſſi parti cōcurſione oppſſi. ⁊ iā hoſtis ſuperiorē mu-
rū tenebat ſaxaq; in ciues deuoluēs ingrediētibus ſuis auxilio erat. Tū ſubito capta vrbe ceſis oībus qui
reſiſtere auſi ſunt in rapinas itur. Erat victorum infinitus numerus in libidinem ac ſeuiciam corruptior
Nō dignitas nō etas nō ſexus quēq; ꝓtegebat. Stupra cedibus cedes ſtupris miſcebāt. ſenes exacta eta-
te feminas viles ad pdam in ludibriū trahebāt vbi adulta virgo aut quis forma cōſpicuus incidiſſet i ma-
nus rapientiū diuulſus ipos poſtremo direptores in mutuā pniciē agebat. dū pecuniā vel grauia tēplorū
dona ſibi quiſq; traherēt maiore alioꝝ vi trūcabat. Cūq; in exercitu mario ⁊ diſſono ex ciuibus ſocijs atꝫ
exterꝰ ꝯflato diuerſe lingue varij mores atꝫ cupidines eſſent ⁊ aliud cuiq; fas nihil illicitū toto triduo. In
cōſtantinopoli fuit tēplū Sophie iuſtiniani ceſaris opus toto orbe famoſum ⁊ cui cōpari alterū nequeat
nudatū facrū ſuppellectile ad oēs ſpurcicias patuit. Oſſa martiꝝ que fuerant illa in vrbe pcioſiſſima cani-
bus obiecta ⁊ ſuibus. Sanctoꝝ imagines aut luto fedate aut ferro delete. altaria diruta. in tēplis ipis aut
lupanaria meretricū facta aut equoꝝ ſtabula. coacti ſunt ſerui verberibus ac tormētis dn̄oꝝ abdita ſcruta-
ri ac eruere. inuēti nō pauci theſauri quos in ipo belli principio infelices ſuffoderūt ciues. quibus ſi ꝓ de-
fenſione vrbis vſi fuiſſent ſuā fortaſſe vitā ⁊ patrie libertatē ſeruaſſent. ſ; auaro in aurū nulla ptās. captiui
oēs in caſtra deducti. Pudet dicere xpianoꝝ dedecus. dicā tm̄ ⁊ poſteritati tradere nō vereboꝛ qm̄ pſuaſum
mihi eſt futuꝝ aliqñ ⁊ fortaſſe anteq; moriar qui tātā ſaluatori nr̄o illatā ignominiā vlciſcant. Simulacrū
crucifixi quē colimus ⁊ veꝝ deū eſſe fatemur tubis ac tympanis pſtrepentibus raptim ex vrbe hoſtes ad tēto-
ria deferūt ſputo lutoq; fedāt ⁊ ad noſtre religionis irriſionē iteꝝ cruci affigūt. Exin pileo quē ſarculū vo-
cant capiti eius impoſito corona vndiq; facta. hic eſt inquiūt xpianoꝝ deus. Tū lapides lutūq; iactātes mi-
ris dehoneſtāt modis. ſ; nihil obſunt hec deo noſtro celū tenēti. nec maieſtatē eiꝰ quoq̄ mō imminuere poſ-
ſunt cuius ea gloria ea ſublimitas ē. ea btītudinis pfectio vt nec laudibus hūañis extolli nec humiliari vi-
tuperijs vllis poſſit. nos iſta ledūt atꝫ cōfundūt p ignauiā atꝫ deſidiā. dū veri dei cultū perire ſinimꝰ ⁊ i hoc
ſeculo bonū nomē ⁊ in altero ſpē ſalutis amittimꝰ. Poſt hec cōuiuatꝰ maomethes quom forte plus ſolito
adbibiſſet vt ſāguinē mero adderet pricipes optimateſq; ciuitatis captos crudelꝰ ⁊ ſanguinariꝰ carnifex fede
miſereq; iugulari iuſſit. kirilucꝰ q̄ apō ipatorē plurimū poterat ceſo añ oclos maiori filio. altero ad illicitos
vſus reſeruato ſecuri pcuſſus eſt. Duo alij eius filij occiderāt in bello. Iſidorus cardinalis in eo tumultu
captus quom veſte mutata nō fuiſſet cognitus. ccc. aſperis ſeſe redemit. Id genus pecunie ē admodum le-
uis. Multi ⁊ venēti ⁊ ianuenſes ⁊ latinoꝝ. alij gladio ceſi ſunt. quidā multo redēpti auro. Inſignis hic an-
nus fuit expugnatione cōſtātinopolitana tā xpiano populo fedus ac lugubris ꝙ turchoꝝ genti fauſtus le-
tuſq;. qui ab ortu ſaluatoris xpi ſecūdus ⁊ qnquageſimus ſupra milleſimū q̄drigenteſimūq; excurrerit an-
nū. Perēſes vetus colonia genuēſiū qui ⁊ galathe nūcupāt cognita bizātioꝝ clade priuſq; rogarent mao

omethi ꝺeditionē fecere. muri vrbis diruti. multoꝝ bona ꝯtra fedꝰ direpta. femie puerіqꝫ ludibrio habiti Calibaſſe qui ad eū diē nō ſine maomethis diſplicentia vixerat tāq̄ coſtantino imꝑatori turchoꝝ conſilia ꝓdidiſſet per miſeros cruciatꝰ vita erepta ingētes q̄s cumul auerat opes exitio ei fuiſſe tradūtur. ⁊ quod amuratez dimiſſo imperio ex priuata vita reuocauit ad regnū. Auctꝰ eiꝰ pecunia maomethes tāto rez ſucceſſu tumens in hūgaros expeditionem parare cepit. q̄ per triennnū circiter inſtructa accerſitis ex oī regno ꝓceribꝰ penetratis tracie mōtibꝰ cū maximis atꝫ infeſtiſſimis copijs ad ſauū vſqꝫ flumen ꝑuenit. c. l. milia hoīm in eiꝰ exercitu fuiſſe tradunt̄ pleriqꝫ terciā ꝑtē huic numero ſubtraxere. Caliſtꝰ terciꝰ q̄ ꝑ idē tp̄s romanā cathedrā ſortitꝰ erat iohānē cardīalē ſancti angeli cuiꝰ ſupra meminimꝰ p̄ſtāte v̄tute viꝝ q̄ germanos in arma ꝯſciret turchoruꝫqꝫ ꝯpeſceret impetū ad eas ꝑtes legatū miſit. Is ꝓmiſſa pctōꝝ indulgētia cūctis q̄ ꝯ̄ turchos militare vellēt adiuuāte iohāne capiſtranio q̄ ꝑ idē tp̄s hūgaris euāgelizabat. cruce ſignatorū haud ꝑuū ꝯgregauit exercitū. nō diuitū ac nobiliū ſ; inopis atꝫ incōpoſiti vulgi. Surdēt opulētum aures euāgelio nec diuinꝰ ſermo principibꝰ auditꝰ ē. cōtenti p̄nti reꝝ ſtatu potētes futurū xp̄i regnū nō niſi morientes inq̄rūt. credula pauꝑtas facile p̄dicatoribꝰ obedit. ſupra. xl. milia ſignū crucis accepere tecta magis fide q̄ ferro acies. Huniades q̄ꝫ nō ꝑuas copias in armis habuit. appropīquabat ſpe plenꝰ ⁊ incredibili ſuꝑbia tumēs maomethes nec iā ſibi vel mōtes vel flumīa obſtare putabat gl̄iari inter ſuos hūgariā iā pene victā aſſerere. latinoꝝ imꝑatorē i ꝓpiquo eē dicere. Deleto grecoꝝ imꝑio latinoꝝ īſtare finē turchis oīa paritura. ſpolia ingētia ꝓmittere. germaniā atꝫ italiā militū direptioni offerre. ꝑuia cūcta turchoꝝ armis iactare. ſ; q̄ gl̄ioſus eiꝰ aduētꝰ tā turpis atꝫ infamis receſſus fuit. albani ad ꝯfluētes danubij ſauiqꝫ ſitā ꝑuā vrbē oppugnare adorſus obtinere nequaq̄ potuit. ꝑfregit machinis priores muros. irrupe in vrbē eiꝰ acies. pugnatū ē inter diu noctuqꝫ. nūc victi nūc victores viſi ſunt hoſtes. ad extremū vulneratꝰ ſub pupilla maomethes relictis impedimētis ꝑ noctē trepidꝰ aufugit. huiꝰ pugne ſeriē in hiſtoria bohemica ꝯphēdimꝰ. nō ē cur hoc loco latiꝰ inſiſtamꝰ. Auctores victorie tres Johānes habiti legatꝰ cardīalis cuiꝰ auſpicio res geſta ē. Huniades ⁊ capiſtranꝰ q̄ p̄lio interfuere. verum neqꝫ capiſtranꝰ huniadis neqꝫ capiſtranij huniades mētionem fecere in eis lr̄is. q̄s de obtenta victoria ſiue ad romanū pōtificē ſiue ad amicos ſcripſere ꝑ ſuū q̄ſqꝫ miſteriū deū dediſſe xp̄ianis victoriā affirmauit. Auariſſima honoris hūana mēs facilius regnū ⁊ opes q̄ gl̄iam ꝓtēt. Potuit capiſtranꝰ p̄imoniū cōtēnere. vluptates calcare. libidinē ſubigere gl̄iaꝫ vo ſpernere nō potuit. Dicat forſitan aliquis non ſuū illi honorē cure fuiſſe ſ; dei qui ꝑ paupes ⁊ inermes rē xp̄ianā ſaluare voluerit. credimꝰ huic aſſertioni q̄uis huniadis miniſteriū ſe victorie nō auctorē dixerit Ferūt maomethē ab eo tp̄e nūq̄ poſtea eius cladis meminiſſe quin mentē barbāqꝫ manu demulcēs quaſſanſqꝫ caput ei diei maledixerit qua pugnā ad albā cōſeruit.

De Macedonia

Proxima thratie ad occidētē ⁊ meridiē ꝯiūgit macedonia terraꝝ īꝑio quōdā potita ꝗ̄ inter duo ma/
ria ꝓtendit egeū ⁊ adriaticū. latꝰ eiꝰ meridionale thessalie atꝫ magnesiē terga ꝓtegūt. ptē septentri
onalē peonia ⁊ paflagonia excipit. ⁊ ipe regiones in macedonū postea iura cōcesserut macedonie addite.
Epyrus ꝗ̄ꝫ macedoniā attingit ⁊ illirica terra. altera meridiē. altera septentrionē excipiēs. in adriatico lit/
tore dirachiū vetꝰ ciuitas iacet ab cheroneso vbi sita ē nacta vocabulū epidanꝰ antea dicta. ⁊ a corcyreis
olim ꝯbita. nec ꝑcul infra terrā appollonia fuit optis instituta legibꝰ. ⁊ augusti cesaris qui grecas ibi litte
ras didicit studio memorabilis. In altero littore thessalonica est potēs quodā ciuitas. Quā tū ep̄le pauli
ap̄li tū magni theodosij ꝑceps atꝫ implacabilis ira famosam reddidere. indignatꝰ eīm ob cesos in ea iudi-
ces aliqn̄ clementissimꝰ imꝑatoꝝ vniuersum vrbis populū trucidari mādauit. xi. milia viroꝝ cesa traduntꝰ
Nō tulit Ambrosius mediolanēsiū pōtifex tāꝫ immane facinꝰ incorreptū. imꝑatorē ab ingressu eccl̄ie ꝓhi-
bitū subire penitentiā ꝯpulit. nec maximꝰ p̄riceps pastoris subire iudiciū recusauit. Hinc lex ꝓmulgata vt
lata ꝓ morte honꝰ sentētia an̄ dies trigīta nō exequatꝰ. Hanc vrbē libere ꝯditionis fuisse plinius tradidit
Strabo cōditorē eiꝰ philippū alexādri patrē affirmat. ambo eā attribuūt macedonie. Andronicꝰ emanue
lis imꝑatoris cōstātinopolitani filꝰ hāc in ptē hereditatis accepit. Demū iohānis fratris sui odio qui pa
tri successit in imꝑio venetis tradidit. Venetis amurates (turchoꝝ vt an̄ diximꝰ imꝑator) eripuit. Hic reli-
quā macedoniā vsqꝫ ad mōtes peonie ⁊ quā modo albaniā vocant imꝑio suo subiecit. Mira reꝝ mutatio
et fluxa hūani imꝑij glia. hec ē macedonia ꝗ̄ duobꝰ inclita regibus vt philippo ⁊ alexādro. grecia traciaqꝫ
subacta ipiū protēdit in asiā. armeniā. hiberiā. albaniā. capadociā. syriā. egyptū. thaurū. caucasum subiu
gauit. hec in bactris. medijs. psis dn̄ata. toto oriente possesso. indies quoqꝫ victrix e vestigio liberi patri
atqꝫ herculis signa circūtulit. Hec eadem nostra etate spurcissime turchoꝝ genti subiecta tributuꝫ pendere
⁊ iugum ferre miserrimum cogitur.

De magnesia et thessalia

Magnesiā qꝫ ⁊ thessaliā nr̄o tp̄e turchoꝝ arma inuaserūt. nobilissimi mōtes olimpiꝰ. pieris. ossa. pyn/
dus. insuꝑ ⁊ othris. laphitaꝝ ꝗdā sedes turchoꝝ imꝑio parēt. penes ꝗs qn̄qꝫ ⁊. lxx. vrbes fuisse oli
plinꝰ affirmat. Totū peneū turchi possidēt. Inter flumia thessalia clarissimū iusteagomphos. hic fluuius
oritꝰ inter ossam ⁊ olimpū nemorosa ꝯualle defluēs. l. ferme stadia ꝑcurrit dimidio eiꝰ spacij nauigabilis. i
co cursu tempe vocant. qnqꝫ milia passuū longitudine vltra visuꝫ hoīs se dextra leuaqꝫ leuiter ꝯnexis attol
lentibus iugis intus sua luce viridantꝰ. hac labitꝰ peneus viridi calculo. circa ripas gramīe amenꝰ canorꝰ
auiū cōcentu. arripit amnē orchon nec recipit. ꝫ olei mō supnatantē vt dictū ē ab homero breui spacio por
tatū abdicat. penales aquas dirasqꝫ guttas genitas argenteis suis miscere recusans. hec plinꝰ de peneo.
Tot xp̄ianis bona turchoꝝ arma eripuere. quis nr̄aꝫ magis desidiā incusauerim. In thessalia regē fuisse
tradūt noīe greciū a ꝗ grecia dicta sit. Helenū qꝫ in eodē loco regnasse a quo helena nūcupata ē. Homerus
tribus noībus thessalos appellauit. mirmidonas. helenas. ⁊ acheos. Hic sunt philaꝝ angustie. persarum
cede insignes. ꝗ licet oli psaꝝ impetū tenuere turchoꝝ tn̄ armis claudere transitū minime potuere.

De Boecia

Post thessaliā Boecia succedit ab ortu in occasuꝫ porrecta euboicū mare crisēuqꝫ sinū ꝯtigēs thebaꝝ
claritate apud oēs ferme historicos noīata. Hic musis natale in eliconis nemore. hic saltus cytharō
et hysmenus amnis ⁊ fontes dirce arethusa ⁊ agāppe. ꝗ patria quōdā liberi p̄ris atꝫ herculis fuit ꝗ fortes
produxi epaminūdam nō cedens athenis claritate. ciuitas ea nr̄a etate exiguū castellū thebaꝝ ⁊ a turchis
proximis annis cum reliqua Boecia occupatum.

De hellis grecia

Sequitꝰ hellis ꝗ a nr̄is appellata grecia. Acten. i. littus p̄risci vocauere. mutato deinde noīe acticā dixe
re. Homerus cūctos acticā incolentes appellauit atheniēses cū nōdū edificata foret megra. Proten
ditꝰ aūt actica ex boecia vsqꝫ in histmū corinthiacū pte sui ꝗ appellatꝰ megaris. Circa histmū vō colūna fu
it in qua hic inerat titulus in pte peloponesum spectante. Hec poloponēsus at non ionia. in pte vō megara
intuente. hec nō peloponesus ꝫ ionia. Idē eīm actici ⁊ iones fuere. Qui cū de finibus cū peloponesiaticis
sepissime disceptassent hāc tādē cōmuni cōsensu colūnā erigi obtinuerūt. Acticā quis saxosaꝫ ⁊ sterilē. ple
riqꝫ tn̄ mirificis laudibus extulerūt. deorumqꝫ domiciliū esse dixerūt. loca ipa possidentiū ⁊ parētū heroū.
In hac ciuitas atheniensis quōdā nobilissima fuit nullius indigua ꝑconij tāta eius supfluit claritas. Ea-
dem nostro tp̄e ꝑui oppidi speciē gerit. In eo tn̄ saxo quo vetustū Minerue templū fuit. arx est ꝑ omnē gre
ciam nominata. tū opis magnitudine. tū difficultate oppugnationis. hanc Florentinus quidam maome-
tho tradidit. Cum imploratis latinoꝝ auxilijs nullius opem inueniret rura ei ob eam rem tradita inquis
cuum ignobile ducat.

De Peloponesso

Peloponessus actice iungitꝰ totius grecie arx quōdā dicta. nā p̄ter inhabitātiū in ea gētiū nobilitatem
atꝫ potētiā ipe locoꝝ situs p̄ricipatū designat atꝫ imꝑiū. multi sinus insunt ⁊ promotoria multa. insi/
gnes etiāꝫ ⁊ ꝑm agni cheronessi. ipa locoꝝ varietate iocūdi. formā eius platani folio similimā dixere. longi
tudine ⁊ latitudine ferme parē. Ab occasu in ortū stadioꝝ mille. cccc. perimetros siue ambitus omissis fini
bus vt polibio placet stadia quatuor milia continet. Arthemidorus aūt supaddit. cccc. cui ⁊ plinius con-
sentire videtꝰ ysidoꝝ auctorē secutus. Idē duo maria terrā ambire dicit ioniū ⁊ egeuꝫ. Angustie vn̄ proce/
dit istmos appellātꝰ. qnqꝫ milia passuū latitudīs continētes. Has angustias ꝑfodere demetrius rex. dicta/
tor. cesar gaius p̄riceps. domicius nero infausto (vt oīm exitu patuit) incepto tētauerūt. Hic corinthus no
bilꝰ colonia fuit. Greci p̄ricipes postqꝫ turchoꝝ potētia in europā penetrauit ex mari ad mare producto ꝑ
angustias muro peloponessum a reliqua grecia distinxerūt. murū examiliū appellauere. Hāc prouinciam
hodie moreā latini vocāt. in ea achaia continetur. messania. laconia. argos ⁊ archadia. ꝗ mediū parinsu-
le obtinet. Amurates expugnata thessalonica. subacta boecia. ⁊ actica p̄ter athenas ad examiliū vsqꝫ pro/

fectus pterritis grecis diruit murū. tributūqȝ annuū (cedētibus ſe peloponēſibus) īperauit. At cū hūgari
īſtāte iuliano cardinali. S. angeli aduerſ⁹ truchos arma ſumpſiſſent. confectiſqȝ nonnullis feliciter pliīs
amplius inſtarent vrgerētqȝ hoſtes Conſtātinus qui poſtea apō conſtātinopolim imperauit ibiqȝ necatus
eſt vt añ diximus. Huius prouincie diſpotus animo auctus ⁊ negare turchis tributū ⁊ examiliū inſtaura
re non dubitauit. ob quā rē magna deinde pecunia multatus ē ⁊ examiliū denuo deſtructū cū victor amu-
rates apō varnā hūgaros deleuiſſet deuicta cōſtātinopoli albani q̄ cū plures peloponeſſum incolebāt ſum
ptis armis demetriū ⁊ thomā cōſtātini frēs regno deijcere annixi ſunt. nobilē quedā greculū ad regni faſti
giū aſſumētes vtraqȝ ps auxiliū maomethis implorauit. Illi nobilior ps viſa iuſtior auxilia aduerſus al-
nos demetrio fratriqȝ tradita. albā ſubacti priorib⁹ dn̄is parucre maomethi. xv. miliū aureoꝝ tributū pen
ſum. Thomas q̄uis hereditario iure impatorē ſe dicere poſſet cui⁹ maiores lōga ſerie grecoꝝ nemini im-
parauere. metu tn̄ maomethi eo titulo abſtinuit. Cū calixt⁹ pon. max. xp̄ianos pricipes in̄ ſui pōtificat⁹ in
itio aduerſ⁹ turchos inuitaret exiſtimauit thomas turchoꝝ impiū pculdubio ruituꝝ maomethiqȝ tributū
negauit. Cū vero nō tā magnifica facta q̄ȝ verba eſſe aīaduertit pſoluto tributo ⁊ adiectis donis maome-
thi recōciliatus ē. Nūc vero ſi vera ē fama q̄ p hos dies allata ē violate fidei maiorē ſubire penā cōpulſus
maomethi prſus ſubiect⁹ ē. peloponeſſus tota turchoꝝ impio adiecta.

Achaia

Egredienti Peloponeſſum per anguſtias iſtmi ad reliquam Greciā Strabo ⁊ Plinius occurrē acacā
tradunt. Ptolomeus Achaiaȝ eius fines hoc modo deſcribit. ab occaſu Epyrum. a ſeptentrione ma/
cedoniam ⁊ partem egei pelagi collocat. ad orientem eiuſdem maris terminos ponit vſqȝ ad ſummum pro
montorium. ad meridiem adriaticū pelagus iuxta littus qō acheol⁹ amnis irrūpit in corinthico ſinu. Qō

ſi ita eſt acticã.boetiã.phocidẽ.theſſaliã.magneſiã.etholiã ⁊ acarnaniã achaia ipſa cõplectiť.Jdẽ.tñ ptho
lomeꝰ alio loco mediterraneas peloponeſſi ciuitates enumerãs elicẽ.burã.helenã.phereciã in achaia eẽ di
cit.⁊ ꝓpriã eẽ achaiã intra peloponeſſuꝫ affirmat.nobis ꝗ ꝓ nr̃i opis inſtituto res peloponeſiaticas ⁊ acti
eas breuiter abſoluimꝰ ⁊ ad occidentẽ feſtinamꝰ.Acarnania prior occurrit inter epirũ boetiãq̃ꝫ protenſam
cui etholia vel cõiũcta vel ꝯmixta eſſe videť.hec hodie ducatꝰ appellať.Johannes vintimiliꝰ natiõe ſicu-
lus filiã ſuã diſpoto acarnanie in matrimoniũ dedit.Exinde vexantibꝰ acarnaniã turchis ac generꝝ obſidẽ
tibus cũ paruo eq̃tatu mare traiecit.obſeſſores inuaſit.ſtrageq̃ꝫ memoratu dignã edidit.nam parua manu
ingentes fugauit copias ſalutemq̃ꝫ genero pepit.ꝗ tñ paulopoſtea ꝑ inſidias captꝰ a turchis regnũ amiſit.
epirũ tñ eius adhuc nomĩe teneri ferũt.

De Epiro

Epyrus in occidua pte ab acroceraunis montibus incipit protendiť q̃ꝫ verſus oriẽtẽ vſq̃ꝫ ad ambrachi
um ſinũ ꝑ ſtadia mille treceñta ſeptẽtrionalẽ eiꝰ ptẽ ptholomeꝰ macedonie ꝯiũgi tradit.orientale acha
ie vſq̃ꝫ ad oſtia fluminis acheloi.occidentale latꝰ ionico excipi pelago aſſerit.Strabo auſoniũ hoc idẽ ma-
re appellauit.in epyro.xxiiij.fuiſſe gẽtes theopõpꝰ tradidit.celebratiſſime chaones ⁊ moloſi regnũ q̃nq̃ꝫ
tenuere priꝰ q̃dẽ chaones poſteriꝰ moloſi ꝗ ꝑ regũ cognationẽ ex eacidaꝝ ſanguine progeniti mirũinmo-
dũ amplificati fuerũt.Penes q̃s dodone vetꝰ oraculũ ⁊ nobile viguit.Orã huiꝰ terre maritimã felicẽ atq̃ꝫ
vberẽ tradidere.multeq̃ꝫ olim vrbes ⁊ oppida munitiſſima in epyro fuere.Sꝫ ꝓpter populoꝝ rebelliones ꝗ
bus cũ romanis ꝯtenderũt prouĩcia vaſtata ẽ.lxx.eñ epyrotaꝝ vrbes a paulo emilio imꝑatore funditus
euerſas eſſe auctor eſt polibius victis macedonibus ⁊ pſe rege ſuꝑato.Ex q̃bꝰ maximũ numerũ viris mo
loſoꝝ extitiſſe ⁊ mortaliũ centũ ⁊ q̃nq̃ginta milia in ſeruitutẽ redacta.Pliniꝰ veronenſis hãc cladẽ macedo
nibus attribuit.duaſq̃ꝫ vrbes ruine adiecit.credo qꝛ macedones epyrotarũ imperiũ obtinebãt.vtrãq̃ꝫ gen
tem vno noĩe pliniũ ꝯphendiſſe.Apud epyrũ actica pugna late memorabilis ꝯmiſſa eſt.in q̃ ceſar auguſtꝰ
marcũ anthoniũ nauali p̄lio vicit ⁊ ſilꝰ egypti reginã cleopatrã.nã ⁊ ipſa huic certamini pñs fuit.Ob quaꝫ
reꝫ victor auguſtꝰ in ambrachio ſinu vrbẽ ꝯdidit eiq̃ꝫ vocabulũ indidit nicopolim.i.victorie ciuitatẽ.am
brachij ſinus hoſtiũ paulo q̃ꝫ ſtadia q̃tuor maiꝰ eſt.circuitꝰ ſtadia.ccc.amplectiť.optĩa oĩ eiꝰ ex pte ſtatio.
Jngredientibꝰ occurrebãt olĩ a dextra habitantes greci accarnones ⁊ appollinis citij tẽplũ quondã in tu-
mulo ad hoſtiũ emĩnẽs cui cãpus ſubiacuit lucũq̃ꝫ habens in naualia.in q̃bus ceſar vnum viginti naues de
cimaꝝ noĩe repoſuit.ab vno remoꝝ ordĩe vſq̃ꝫ ad deciremes adiũgens.Siniſtra v̊o nicopolis eſt ⁊ epyro-
taꝝ colonia.Caſſope nr̃a etas epyrũ artõ appellat.Circa littus eius paucis añ annis profectꝰ regie claſſis
noĩe wilhelmꝰ marinꝰ triremes venetoꝝ inſecutꝰ ꝯphẽdit atq̃ꝫ incẽdit ĩ eodẽ littore apõ acroceraunios mõ
tes finiri hadrie nauigationẽ ioniuꝫ incipe pelagus Straboni viſum eſt.apud quẽ mare auſonium idẽ id
quod ionium eſſe apparet.cum Epyri oram auſonio ablui pelago affirmet.

De Albania

Que nũc albania diciť olĩ macedonie porcio fuit ad occidentẽ verſa in q̃ dirathiũ ⁊ appoloniã fuiſſe ꝓ-
didimus nõ incelebres priſco ſeculo ciuitates.Sermo gẽti neq̃ꝫ grecis neq̃ꝫ illiricis notꝰ.Credimꝰ
hoc genꝰ hoĩm ex albania quodã veniſſe ꝗ vicina colchidi in aſiatica ſcithia memorať vt ſepe barbaraꝝ in
undatio nationũ grecie atq̃ꝫ italie ꝓuĩcias occupauit.Jn hac terra potẽs camuſa fuit ꝗ xp̄ianis pn̄tibꝰ ortꝰ
paꝝ tenax catholice fidie ad maomethis ĩſaniã decliauit.Sꝫ q̃ꝫleuiter xp̄m deſeruit tãfacile maomethis ſa
cra cõtempſit.redijt eñ ad paternã legẽ.⁊ q̃ꝫuis vtrãq̃ꝫ religionẽ ꝯtempſerit neutri fidꝰ xp̄ianꝰ tñ mori q̃ꝫ
turchꝰ maluit.Paulo poſt cõſtantinopolitanaꝫ cladẽ morbo extinctꝰ Georgiꝰ ſcãderbechꝰ eiꝰ hereditatẽ
accepit nobili loco natꝰ ꝗ etatẽ pene omnẽ in armis ꝓ xp̄i noĩe pugnando ꝯſumpſit.mĺtas ⁊ magnas tur
choꝝ turmas bello vicit ⁊ deleuit.ſoluſq̃ꝫ quodammõ regionẽ illam in euangelio xp̄i cõtinuit.q̃ꝫuis ho-
die hoſtili ferro petita magna ex pte deſerta ferať.Rex alfonſus ſepe milites in albaniaꝫ miſit ⁊ croyãvrbẽ
in ptãteꝫ acceptam a turchis defendit.Nepos ſcãderbechi ex fratre cũ turchoꝝ parti fauẽs inſidias patruo
moliref ab eo captus eſt ⁊ ad Alfonciũ miſſus in carcerẽ coniectus eſt.Caliſtus q̃ꝫ romanꝰ pontifex auxi-
lia pecuniaria ſcãderbechio nõ pauca miſit.Velona in albania nõ magna ciuitas eſt in portu maris ſita q̃
breuiſſimus eſt in italia traiectus.hãc paꝫaietes primus ex turchis occupauit.rebellãtem amurates recu-
perauit.neſcio quod malũ minať ytalie.

De illiria

Poſt albaniã illirice ſequũť gẽtes ad occidentẽ ſeptentrioneq̃ꝫ verſe.hoc genꝰ hoĩm noſtra etas ſcla
uos appellat.⁊ alij boſnẽſes.alij dalmate.alij croaci hiſtri carniq̃ꝫ nũcupãť.Boſnẽſes ĩtrorſꝰ ad pã
noniã vergũt ſeptẽtrioni expoſiti.reliq̃ adiacẽtes mari ad timaui vſq̃ꝫ fontes ꝓtenduntť.hinc auſoniũ illic
pannoniam intuentes.Timauus aũt in intimũ adriatici maris ſinũ excurrit.cuius fontem matrem appel
lari maris Strabo ꝓdidit.Jn boſna rex gẽtis ſteffanus noĩe(ſic.eñ reges ſuos appellare ꝯſueuere) q̃ꝫuis
xp̄i religionem ſectaretur.diu tñ baptiſmi ſacramento abſtinuit.ſed anno ſuꝑiore vocato ad ſe Johãne car
dinali ſancti angeli cuius ſepe meminimus ab eo baptiſmatis vnda ꝑfuſus ⁊ ſacris noſtris rite iniciatis
turchis q̃bus cũ federe iunctus erat bellũ indixit.nunc paululũ nutare affirmatur.Jn hac regione q̃ꝫpluri
mum heretici poſſunt.quos vocant manicheos peſſimũ genus hominũ.qui duo principia reꝝ ꝓdunt al-
terũ bonoꝝ alterum maloꝝ.nec primatũ romane ecclĩe tenent.nec xp̄m equalem cõſubſtantialemq̃ꝫ patri eſ
ſe fatentur.hoꝝ cenobia in abditis ⁊ montiũ conuallibus ſita feruntur.in quibus egrotantes matrone ſer
uientes ſanctis viris ſi euaſerint ad certum tempus deo vouent.reddite ſanitati permittentibus viris vota
perſoluunt.ꝓmiſcue inter monachos p̄finito tp̱e viuentes.hanc labem nulla ſedis apoſtolice decreta.nul
la xp̄ianoꝝ arma delere potuerunt.Sinit ad noſtrã exercitationẽ regnare hereticos deꝰ.

De Dalmacia

In dalmacia raguſeos magnis affecit cladibꝰ Steffanꝰ inter boſnēſes ⁊ dalmatas ducatū poſſidens ⁊ manicheoꝝ veneno infectꝰ q̄ ⁊ ſi xp̄ianos ꝑ inſidias captos ſepe turchis venūdauerit mittere tñ oratores romā ⁊ auxilia ſedis ap̄lice petere nō erubuit. eiꝰ belli ſumptus ex xp̄ianis petēs qđ geſſerat ī xp̄ianos nec defuere q̄ tā impijs verbis aures accomodarēt.

De Croacia

In croacia auſtral' mulier que nuptias comitis cū eēt inferiore ſanguine. moꝝ ꝑſtātia ⁊ forme elegantia meruit. dū laxādi animi gratia ex caſtello in caſtellū obeq̄tat ſubito turchoꝝ interuētu capta ⁊ apđ eos aliq̄ꝯdiu detēta. impatiētia tandē mariti nō ꝑuo auro redēpta ē. Querat fortaſſis aliq̄s vbi nā liburniā dimiſerimꝰ quā ꝑmeaſſe anthenorē ytaliā petentē inſignis poeta cōmemorat. Cōfuſi ſunt ad modū ꝓuinciaꝝ fines nec expedire noua facile ē ne dū q̄s vetuſtiſſima poſſit abſoluere. Plinꝰ liburnie finē initiū eē dalmatie dixit ⁊ traguriū marmore natū. in ea eē ſalonā q̄ꝫ coloniā que ab iadera. c. ⁊. xij. milibꝰ paſſuū abfuit. Jadera vͦ cētū. lx. a pola diſtare. ex quo fit vt inter croatinos ⁊ dalmatas liburni ſedes habuerūt. forſitan ⁊ croatini nouū gentis nomē liburnoꝝ loca inuaſerūt nobis hec indicaſſe ſufficiat. ſi q̄s cerciora deſiderat priſcos euoluat autores. Ptholomeꝰ liburniā dalmatiā atꝫ illiridē ſil' cōfudit. ⁊ illiridi q̄dē a ſeptētrionali plaga pannoniā occurrere dixit. ab ortu ſuperiorem myſiam. ab occaſu hiſtriam. a meridie macedoniam ⁊ adriaticum latus.

De hiſtria

Hiſtriā veteres ytalie ꝑtē tradiderūt in q̄ paretiū ⁊ pola ē ⁊ iuſtātinopol' quā caput hiſtrie vocāt incōuenienter. italie tñ iūgit' adriatico ſinu diſiecta ⁊ in peninſule modū circūdata mari q̄ cōtinenti applicat' a tergo. lapidea eſt ⁊ mōtana regio quā priſci albaniā vocauere. Plinꝰ hiſtriā adherere liburnie dixit Ex q̄ palā fit croatinos liburnoꝝ loco ſuccedere. Hiſtriā ab hiſtro amne dictaꝫ ferūt quē a danubio in adriam fluere falſo tradidere. cui errori ⁊ pōponiꝰ mella ⁊ nepos padiacola aures adhibuit. nullꝰ eñ ex danubio amnis in adriaticū effūdit' mare. Argonautaꝝ eos fabula decipit q̄s ꝑ hiſtrū ex mari pōtico in hiſtriā vectos memorie ꝓditū ē. ſ; ꝯſtat eos ex hiſtro in ſauū aduerſo flumīe nauigaſſe. deinde nauportū quē hodie labricū appellari putauerim. cuiꝰ paludē lugeū ſtrabo appellat. Ex nauporto vͦ ꝑ mōtes humeris aduecta nauis in adriaticū ꝑuenit. Hiſtri hodie ſclaui ſunt q̄ꝯuis maritime vrbes italico ſmōe vtāt' vtriuſq; lingue peritiā habētes. ꝑs ꝓuincie melior ea q̄ maritima venetoꝝ imꝑio ſubiecta ē. Mediterranea domus auſtrie poſſidet. Oppidū ſ. viti qđ ad flumē ticiū ſitū ē falſenes habēt. Ex q̄ loco ad aq̄legiā mille ſtadia eē Tudidanꝰ q̄ domuit hiſtros tradidit finē italie muſie flumini tradidere. In hac terra nihil etate nr̄a memoria dignū geſtū eē accepimꝰ. q̄ꝯuis auſtrales ⁊ venetos magna de finibꝰ cōtentio agitauerit. ⁊ vtriuſq; partis ſubditi armis ꝯtēderit. ad q̄s lites ꝯponēdas nos aliq̄n ab imꝑatore miſſi q̄ꝯuis inducias belli fecimꝰ et nouos termios ꝯſtituimꝰ vniuerſaꝫ tñ litē amputare nequimꝰ.

De Carnia nūc germanie ꝓuincia

Carni inter q̄s lapides enumerant' hiſtros ſequūt'. Sclaui tñ q̄ꝝ ſermo regionē obtinet carnos bifariam diuidūt duplicē carniolā eſſe dicētes. Alterā ſiccā ⁊ aq̄ꝝ indiguā in q̄ hiſtros ponūt ⁊ carſos. qui medios inter labacū ⁊ tergeſtū incolūt mōtes ⁊ ad tymanū vſq; ꝓferūt. Alterā irriguā in q̄ flumē ſauus ortū hꝫ ⁊ nauportꝰ q̄ labacꝰ hodie appellat' ⁊ alij q̄ꝯplures fluuij. In hac prouincia dū fridericꝰ imꝑator coronā regni theutonici apđ aquēſeꝫ ciuitatē peteret vlricꝰ cilie comes ⁊ albertꝰ īꝑatoris frater cōiūctis viribꝰ laba cū inſigne oppidū ex flumīe cui adiacet dictū obſidiōe cinxere. diu machinis oīs generꝭ oppugnauere ſed a friderici militibus non ſine clade repulſi ⁊ caſtris exuti diuitē ſuppellectilē ꝑdidere. hoc oppidū ſclaui ⁊ itali lublana vocat ex lugea palude ſumpto vocabulo.

De Carinthia nūc germanie prouincia

Corinthia montana ⁊ ipſa regio carnis applicatꝰ ad ortū ac ſeptētrionē ſtirie iūcta. ad occaſum ⁊ meridiē
alpes. italas ⁊ forū iulij cōtingit. multe in ea valles colleſqꝫ. feraces tritici. multi lacꝰ. mlti amnes quo
rū ꝑcipuꝰ drauꝰ q̄ ꝑ ſtiriā ac pannoniā in danubiū fertꝰ haud inferior ſauo. Imperiū ꝓuincie auſtrales obti
nent ⁊ archiducē appellat cui ea regio paret. Quotiēs nouꝰ prīceps reipublice gubernationē init ſolennita
tem nuſqꝫ alibi auditā obſeruāt. nō lōge ab oppido ſancti viti in valle ſpacioſa vetuſte ciuitatis reliquie vi-
ſuntꝰ cuiꝰ nomē tp̄is aboleuit antiquitas. Iuxta in pratis late patētibꝰ marmoreꝰ lapis erectus ē. huc ruſti/
cus aſcendit cui ꝑ ſucceſſionē ſtirpis id officiū hereditario iure debetꝰ. a dextera bos macer nigri coloris aſtat
ad ſiniſtram pari macie deformis eq̄. freq̄uēs circa eū populꝰ ⁊ oīs ruſtica turma. tū prīceps ex aduerſa pra/
torum p̄te ꝓcedit purpurati eiꝰ ꝓceres ambiūt vexillū an̄ ip̄m ⁊ inſignia principatꝰ comes goricye q̄ palla
cij curā gerit. inter. xij. minora vexilla p̄currit. reliq̄ magiſtratꝰ ſequūtꝰ. nemo in eo comitatu nō dignꝰ hono
re videtꝰ niſi prīceps ꝑ ſe ip̄e ruſtici ſpeciē ferēs. agreſtꝭ ei veſtis. agreſtꝭ pileꝰ. calceiſqꝫ ⁊ bacculꝰ in manu ge
ſtatus paſtorē oñdit. quē poſtqꝫ ruſticꝰ ex lapide venientē cōſpicatus eſt ſermone ſclauico (ſunt eñ ipſi corin
thiani ſclaui) quis hic ē inclamat cuiꝰ tā ſuꝑbū inceſſum video. reſpōdent circūſtantes principē terre aduen
tare. tū ille iuſtus ne iudex ē ſalutē patrie querēs. libere ꝯditionis. dignꝰ honore. eſt ne xp̄iane cultor fidei ⁊
defenſor. reſpondent oēs eſt ⁊ erit. rurſus ille. quo me iure ab hac ſede dimoueat. At goricie comes. lx. dena
rijs abs te hic locꝰ emitꝰ. iumēta hec tua erūt bouē atqꝫ equā oſtendēs. veſtimēta quoqꝫ prīcipis q̄ pauloan̄
exuit accipies eritqꝫ domꝰ tua libera ⁊ abſqꝫ tributo. Quibꝰ dictis ruſticꝰ leni alapa principi data bonū iu-
dicē eſſe iubet ⁊ ſurgēs iumentaqꝫ ſecū adducēs loco cedit. Prīceps v̓o cōſceſo lapide nudū gladiū manu vi
brās ad omnē ſe partē cōuertit equū iudiciū populo ꝓmittēs. fertꝰ ⁊ aquā frigidā ruſtico allatā pileo bibe-
re tanqꝫ vini vſum dānet. Deinde ad eccl̄iam ſolienſem ꝑgit q̄ in ꝓpinquo tumulo ſita ē ſancti petri vocabu/
lū habens ⁊ olim pōtificalis fuiſſe. vbi pactis ſacrificijs princeps ruſtica indumēta deponit paludamētūqꝫ
induit. cōuiuatuſqꝫ ſplēdide cū proceribꝰ in prata reuertitꝰ ibiqꝫ pro tribunali ſedens ius petentibus dicit ⁊
feuda cōfert. Fama eſt anno. d. cc. nonageſimo poſt xp̄i ſaluatoris ortū imꝑante Carolo magno ducē gētiſ
Iguonē noīe ingens cōuiuiū prouīcialibꝰ p̄paraſſe. ⁊ aggreſtibꝰ quidē ad cōſpectū ſuū intromiſſis in vaſis
aureis atqꝫ argēteis. nobilibꝰ v̓o ⁊ magnatibꝰ procul ab oculis collocatis fictilibꝰ miniſtrare iuſſiſſe. Inter
rogatus cur ita faceret reſpōdiſſe. nō tā mūdos eſſe qui vrbes ⁊ alta palatia qꝫ qui agros ⁊ hūiles caſas co-
lerēt. Ruſticis qui xp̄i euāgeliū accepiſſent. baptiſmatis vnda purificatis cādidas ⁊ nitidas eſſe aīas. nobi
les ac potētes qui ſpurcicias ydolorꝫ ſequerentꝰ ſordidas ac nigerrimas. ſe v̓o pro aiarꝫ q̄litatibꝰ inſtruxiſſe
cōuiuiū. Caſtigatos ea re nobiles catervati ſacre baptiſmatis vndam querentes breui tempore ſub virgilio
et arnone iuuanienſibꝰ ep̄is vniuerſos xp̄i fidē accepiſſe. Hinc bonos inueſciēdi prīcipis ruſticitati ductꝰ.
Fuit aūt dux Corinthie venator imperij ad quē lites venatorꝫ oīm deferebantꝰ. vocatꝰ in iudicio corā impa-
tore querelātibꝰ nō niſi ſclauonica lingua reſpondere tenebatꝰ. Multa huiꝰ prouīcie fuiſſe ornamenta cōme
morāt. multa priuilegia. facile id creditu ē qn̄ imꝑatorē lodouicū eiꝰ terre ducatū filio ſuo arnolfo primoge
nitꝰ cōtuliſſe nō ambiguū ē. Eſt ⁊ alia huius prouincie cōſuetudo in oppido quod Clageſurcium appellant
cōtra fures duriſſima. Si quis in furti ſuſpitionē inciderit mox captus laqueo ſuſpenſus vitā finit. Sum-
pto ſupplitio pꝰ triduū de ſuſpitiōe iudicāt. ſi reū fuiſſe necatū inueniūt pēdere cadauer infame ſinunt donec
ſua ſponte cōſumptus decidit. Sin nō depoſitū in cimiterio cōdūt. iuſtūqꝫ funus e publico faciunt ⁊ aīe gra
tas exequias. In hac prouincia comes gorcie vlricꝰ vir muliere corruptior impuberes filias media nocte ad
potū ſurgere cōpulit īcrepitās q̄ ſine ſiti ſomnū agerent. cū paſtoribꝰ ⁊ bubulcis ſepiꝰ qꝫ cū nobilibus con/
uerſatus ē. Senex ſuꝑ glaciē cū pueris luſit. Inter vulgata ſtorta frequentiſſime lauit. raro in aula pranſus
eſt. ſolus cocū adiens oſulas in ipſa coquina vorauit. veſtes induit viles ac punctas. pectus nudū ⁊ apertū
oſtendit. oculi ſemper lacrimantes fuere. Quem cū aliqn̄ ad ſe venientem Fridericus imperator ex feneſtra
intuitus eſſet me vocitās. age inquit o Enea principem qui ad nos properat contemplare. Si quē mundio
rē pulchrioremqꝫ videris aliqn̄ effare. mihi cū ſatis principem comitēqꝫ conſideraſſem feda ruſticitas viſa
eſt que dominatū aſſecuta egregium ſeruitio p̄meret. Huic vxor natione vngara. forma preſtanti ⁊ audacia
pluſqꝫ virili vincula induit. mox vlrici comitis cilie auxilio liberatus vxorem domo pepulit. nec diu poſt vi
ta functus filios bone indolis adoleſcentes ⁊ matri qꝫ ſibi ſimiles reliquit heredes.

De ſtiria germanie prouincia

Stiria quā quōdā valeriā inuenimꝰ nūcupatā ad orientē pannonie iūgitꝰ. latꝰ eius ſeptētrionale auſtriā
reſpicit. ad occidentē ac meridiē carnis ⁊ corinthus occurrit. eodē qꝫ prouīcia mōtana ē qꝫuis in oriē
tē porrecta planicies nō ꝑuas habeat. Drauus ac mura inſignes fluuij terrā irrigāt. mura in drauum exone
ratꝰ. ille in danubiū. Vrbiū populi plerūqꝫ teuthones ſclaui qui citra drauū rura colūt. Imperium auſtralis
familie eſt in eo oppidū vetus qđ ciliā vocāt nōnulli Sillateū appellatū quondā exiſtimāt ⁊ opus fuiſſe lucij
ſille. de q̄ re nobis nihil exploratū ē. Multe ibi vetuſtatis reliquie viſuntꝰ ⁊ romanorꝫ noīa principū ſepulcra
lia marmora referūt. In eo p̄fuit etate noſtro fridericꝰ comes. q̄ cū eēt in libidinē ꝓniſſimꝰ ⁊ olī veronice cō
cubine inceſus amore legittimā cōiugē ex comitibus croacie natā ſua manu interemiſſet. cōcubinā v̓o pater
eius hermānus vt ē potentū iuſticia ⁊ in ꝓfluentē dimerſiſſet vxores paſſim maritis abſtulit. puellarū gre-
ges in pallaciū rapuit. ꝓuīciales ꝓ mancipijs habuit. eccl̄iarum bona diripuit. monetarum falſatores. vene
ficos. ariolos. nigromantes vndiqꝫ ad ſe conſciuit. Et qꝫuis anno iubilei iam nonagenarius indulgentia/
rum cauſa Romam petiſſet reuerſus tamen nihilo melior viſus eſt. Interrogatus quid ſibi Roma profuiſ
ſet in̄ priſtinos mores relapſo. Et calciator meus inquit ad conſuendas ocreas poſt viſam Romam redijt.
Huic vita fūctus Vdalricus filius ſucceſſit. per cetera ſimilis ingenio. tantum ⁊ eloquentia maior. Quo
ſicut dictum eſt interfecto quatuor ⁊ viginti competitores hereditatis fuere. vt qui viuens vndiqꝫ bella cōci

uerat moꝛiens ꝗ̄ʒ ſeditiones excitaret. Sed optimates terre poſſeſſionē īpatoꝛi friderico tradendā cenſu
erunt ea lege vt cōpetitoꝛibus ſcōm prouincie cōſuetudinē in iuditio reſponderēt. Relicta vlrici armis de
fendere que poſſidebat decreuit. Fridericus manu potenti cū plura caſtella obtinuiſſet in cilia tādē recept⁹
eſt. Arces loci tradēte iohāne vitonitio natione bohemo. qui cū fuiſſet magiſter militie comitis accepta ce
ſaris pecunia a ꝑinge eius defecit. ſed mox penitentia ductus gran de auſus ⁊ in expiabile facinus tāꝗ̄ ſce
lus ſcelere redempturus impatoꝛē iā ſibi ſecuꝝ ⁊ cū paucis cilie moꝛantem nocte cōcubia intercipe aggreſ-
ſus eſt. Coꝛruptis nanꝗ̄ opidanoꝝ pleriſꝗ̄ qui ſibi aduenienti partem oppidi traderent. Hoꝛa cōſtituta
cum octingentis equitibus intromiſſus cūcta miſcere armis cepit. Affuit diuina pietas Friderico que illi
preter cōſuetudinē in arce ſupioꝛe ⁊ humana ope munitiſſima ea nocte doꝛmiendū ſuaſerat. proceres ꝗ re-
manſerant in oppido capti omnes in quos ⁊ Johannes vnguadius cūctis ſtirienſibus opulentioꝛ cū Ge
oꝛgio fratre abductus eſt. necnō Ulrico auſtrie cancellario. ꝗ̄uis eſſet epūs ⁊ ad ecclīam confugiſſet parſuꝝ
eſt vſꝗ̄ adeo apud hoīes noſtri ſeculi diuīa ⁊ hūana iura perierunt. Traditoꝛi bohemo diuiti ſpolio locu
pletato nō defuerunt ex illo tpe adiutoꝛes. Fama eſt ea ꝗ̄celebꝛis inter ſtiriēſes nobilē quempiā fuiſſe cui
ſepe in animū ceciderat ⁊ ſeipſum laqueo ſuſpendere. id egre ferentem ex docto quodā viro remedium peti
uiſſe aduerſus eā temtatione. Conſiliū datū ꝓpꝛiū vti ſacerdotē cōduceret. qui ſibi manente in arce quadā
ſolitaria ſingulis dieb⁹ rem diuinā faceret. paruiſſe nobilē atꝗ̄ in annum ferme cōtinuaſſe nulla ſuſpendē
di cogitatione interueniente. Poſtremo rogatū a ſacerdote vt pꝛ̄ſbitero vicino ꝗ dedicationē eccīe in proxi-
mo monte habiturus eſſet auxilio eſſe poſſet. licentiā dediſſe ꝓponentem in animo paulopoſt ſequi et ſacrꝭ
intereſſe. ſtetiſſe diu poſtea nunc vna nunc altera cauſa retentū. deniqꝫ circa meridiē profectū agreſti cuidaꝫ
in nemoꝛe occurriſſe qui rem diuinā in monte peractam eſſe populumqꝫ omnē abijſſe diceret. cōtriſtatum
eo nuncio nobilem infelicē ſe eſſe dicentē qui eo die ſacrū coꝛpus xpi non vidiſſet. agreſtem conſolari cepiſ
ſe vēdituꝝ ſi vellet nobilis emere ꝑmiū quod intereſſendo diuinis meruiſſet. ſagūqꝫ nobilis petiuiſſe pre
cij noīe. venditione facta nobilem nihilominus montē aſcendiſſe atqꝫ oꝛaſſe in templo. reuerſus autem in
proxima arboꝛe ſuſpenſum agreſtem inueniſſe. ſed poſtea diris cogitationibus haud quaꝗ̄ vexatū fuiſſe
In hac prouincia decoctum ſal ad vicinas regiones impoꝛtatur. Ea ⁊ ferri mineras locupletas habet. Et
argenti fodinas non ignobiles. ꝗ̄uis in curia pꝛincipū argentum haud multum effundatur.

De auſtria germanoꝛum celebꝛi prouincia

Auſtriam deſcribere hoc loco haud neceſſarium exiſtimamus. de qua ꝓpriam hiſtoriam edidimus. bre/
uibus tñ ſitus eius abſoluet᷑. hoc eñ tpe diuiſis eſſe terre limitibus. Auſtria olim pānonia ſuperior
dicta. ab oriente habet hungariā. ab occidende bauariā. ſeptentrionē eius bohemia ⁊ morauia terminant
ad auſtrum vo montes ſtirie qui longo tractu ab alpibus deriuant᷑. Latitudo eius triū aut paulominꝰ die
taꝝ. Longitudo vo duplo maior. terra nobilis. aquis irrigua. vitibus cōſita. ligni copioſa. agro feraci. pi
ſcibus plena. vino adeo exuberat vt bohemis morauis ſchleſitis bauaris in dando vino ſatiſfaciat. exinde
qꝫ q̄maximas opes colligit. Danubiꝰ eā mediā ſecat fluuius omniū europe maximꝰ. Inter p̄cipuas eius
ciuitates eſt Uienna panonioꝝ maximū emporiū olim flauiū appellata ambitu muroꝝ duuꝫ miliū paſſuū
cingit᷑ foſſatis ꝓpugnaculis torribuſqꝫ ⁊ maximis ſuburbijs decorata. principū auſtrie p̄cipua ⁊ digniſſi
ma ſedes. In ea ꝓuinciales poſt obitum alberti ceſaris friderico ſe cōmiſerunt ea lege. vt ſi maſculum pre
gnans regina pareret tutor eius eſſet. ſin feminā terre dñs. Nato vt p̄dictū ē ladiſlao tutelā eius Fridericꝰ
accepit. Milites qui ſub Alberto meruerāt cū ſtipendio ſe fraudatos dicerēt prouinciā latrocinijs ac incen-
dijs vaſtauere. Eoꝝ vexatio. xl. milibus aureis a friderico redempta eſt. cū bohemis ⁊ hungaris excurſio
nibus in auſtriā facientibꝰ. Ex ſororibꝰ ladiſlai ſenior wilhelmo duci ſaxonie nupſit. Iohānes huniades
cū regni hungarie coronā a friderico fruſtra repetiſſet cū. xij. milibus equitū ingreſſus auſtriā omnē agruꝫ
inter Uiennam ⁊ ſtirie mōtes diripuit atꝫ incendit. Petentē ytaliā ceſarē rogauerūt auſtrales vti latiſlaū q̄
iā ꝓpe modū adoleuiſſet in paterna hereditate apud ſe dimitteret. reiecta petitiōe auctoribus duobꝰ vlrico
altero cilie comite altero eyzingero ſumptis armis rebellauere. Redeūtē ex ytalia fridericū apud nouā ciui
tatē obſidione cinxere. quibꝰ ⁊ heinricus roſenſis natiōe bohemꝰ cū ducētis eq̄tibꝰ ⁊ mille peditibus ſe
adiunxit. Et q̄uis a Nicolao pon. maxio iuſſi eſſent ne tutelā ceſaris impedirent. Cōtemptis ap̄lice ſedis
mandatis ⁊ tāte maieſtatis auctoritate deriſa ſceleratū ꝓpoſitū tenuere. Docta eo tpe Uiennēſis ſcola indo
ctā ſententiā protulit. que ꝑ ap̄los ad futuꝝ cōciliū interponēdū ſuſpendi poſſe romani p̄ſulis mādata re-
ſcripſit. Ciuitas viennēſis ⁊ oīs auſtria ex eo tpe in armis fuit ſꝑ temeritate religionis penas pendēs. Ceſ
ſit furenti populo fridericꝰ puſillūqꝫ adhuc tenerē ea lege in manus comitis cilie tradidit vt ꝯuocatꝰ ad vr
bē viennā ꝯſanguineis vtriuſqꝫ ꝑtis ⁊ amicꝭ de tutela. de oppidis. deqꝫ ceterꝭ ꝯtētionibꝰ principū. q̄ voca
ti ꝯueniſſet arbitriū diffiniret. Ladiſlaus ſumma populoꝝ alacritate apud viennēſes exceptꝰ cūcta ex volū
tate comitis adminiſtrauit. Ad cōſtitutū ꝯcilij diē Lodouicꝰ bauarie ⁊ wilhelmꝰ ſaxonie duces. Albertꝰ
q̄ꝫ brādeburgenſis Carolꝰ badēſis marchiones ꝯuenere. Cū multi ex bohemia multi ex hūgaria barones
impator legatos miſit. quibꝰ ⁊ nos adiūcti fuimus. diu de iure ꝑtiū diſceptū. ſ; cū oīa ex arbitrio victoris
agerent᷑ nec leges defenderēt q̄ arma nō protexiſſent infectis rebꝰ diſceſſuꝫ ē. Diſceptata ſunt oīa q̄ ꝓmiſe
rant auſtrales impatori. dictū oē indictū fuit. neqꝫ lr̄is neqꝫ ſigillis auctoritate habita barbara fide actum
In eo ꝯuētu ladiſlaus iohānē huniadeꝫ q̄ ſibi regnū a turchoꝝ inuaſione ſeruaſſet ad principatꝰ honorē
euexit. qui ſugeſto in magno foro apud carmelitas erecta ſede ſedens aurea regali paludamento ac dyade/
mate ornatus comitatū ei biſtricēſem ꝯmiſit. qꝺ eo in loco minime licuit. neqꝫ eñ regi hungarie ſub impe
rio romano maieſtatem gerere ius eſt. ſ; tāta reuerentia regū q̄ta eis ꝑ arma ſiue dat᷑ ſiue relinquit᷑. Co-
mes cilie dū regē quōlibet impellit ⁊ ad ſe cūcta rapiens Eyzingerū viennēſeſqꝫ ꝯtempnit. Concubinam
quā viro interfecto ſuſtulerat reginali pene honore dignat᷑. Ex fauore tandē regio cadit ⁊ annuēte eytzin-
gero e curia pellit᷑. quē in exiliū ꝓficiſcentē q̄tuor tm̄ equites comitati ſunt. Alberto marchione branden/
burgenſi ne ꝑ ꝯtemptū a populo lapidaret᷑ ad portā vſqꝫ vrbis ſecuritatē p̄bente. Sed q̄ꝫ feda ⁊ miſera
bilis eius fuga. tā ſupbꝰ ⁊ fauorabilis eiꝰ redditꝰ fuit. Nā pꝰ annū cū iā ex bohemia rex rediſſet ſuadētibꝰ
primoribus auſtrie baronibꝰ reuocatus. cū mille equitibꝰ argento ⁊ auro fulgentibꝰ viennā repetit. cui ex
tra portas vrbis ⁊ rex ad mille ferme paſſus exijt obuiā. ⁊ oīs ferme nobilitas redeūti gratulata ē. Plebs
q̄ꝫ q̄ pauloan̄ lutū ac lapides in fugiētē iactare tentauit ſternere viā floribus q̄ redeūti trāſitꝰ fuit minīe du
bitauit. vt ē in vtrāqꝫ partē immodica ſiue annuerit ſiue oderit. Mira reꝝ mutatio ⁊ ludēti fortune iocꝰ. ey
tzingerꝰ extra gratiā regis factus in caſtella ſua recedēs impatori quē grauiter offenderat recontiliatus eſt
Nec diu poſtea adeo ſupbierāt q̄ ladiſlai regis ꝑtes ſequebant᷑ vt noue ciuitatis ſuburbia in qua ceſare ab
ſente iacebat puerpa impatrix intrare p̄ſumpſerint ⁊ vrbē expugnare cōtenderīt. qꝺ vbi nō ſucceſſit exuſtꝭ
que obtinuerāt locis abierūt. Fuit ſepe inter eos impatoreqꝫ ⁊ regē incaſſum tractata ꝯcordia. neqꝫ eñ co-
mes cilie dū vixit ex re ſua exiſtimauit vnanimes eē auſtrie principes At eo mortuo cū eytzingerꝰ ex bohe
mia miſſus ad ceſarē leges pacis vtriqꝫ gratas dixiſſet ⁊ iā q̄etura ꝓpe diē auſtria videret᷑ interitus regis
ſubito nunciatꝰ nō ſolū ꝯcordiā ꝑturbauit ſed magnaꝝ reꝝ ⁊ reipublice xp̄iane ſalutarē exorientē ſpē pror
ſus abrupit. Auſtrales ⁊ a ceſare ⁊ alberto frē de tradēda gubernatiōe req̄ſiti prouīcialiū ꝯuentū habuere
in quo legati ceſaris ſeniori auſtrie principi (ſi erat impator) debere prouīciā dixere. Albertus ſuo ⁊ Sigiſ
mūdi patruelis noīe regie ꝑtē hereditatis expoſcens ſuaſqꝫ calamitates ⁊ inopias tāto ſanguini alienam
referēs ꝯmiſeratiōnē inducere conatꝰ ē. Cōuentꝰ rūſio fuit facturos prouīciales qꝺ ius eq̄taſue dictaret.
pꝰq̄ꝫ frēs inter ſe cōueniſſent. Interea latrones trāſdanubiū in auſtriā ad morauie flumīs ripā munitū lo-
cū occupauere oēꝫ circa regionē rapinis atꝫ incēdijs vexare ceperūt. aduerſus q̄s profectꝰ albertꝰ latrones
vi cepit. interfectiſqꝫ pugnādo cōpluribꝰ q̄ngētos ⁊ q̄nquaginta captiuos adduxit. ex q̄bus. lxxx. furca ſu
ſpēdit que res magnū ei apud auſtrales ⁊ nomē pepit ⁊ fauorē. Ulricꝰ vo eytzingerꝰ cū viſitato apud no
uā ciuitatē friderico impatore cuiꝰ ꝑti ſtudebat viennā repetiſſet vocatꝰ ab alberto nihil mali ſuſpicās fidē
ter eū adijt a q̄ mox captꝰ in vincūcula cōiectꝰ eſt ⁊ in priuato carcere clauſus. Indigna res viſa ciuibꝰ mur
murare dānare oēs factū nemo tñ auxiliū miſero ferre voluit. Impator ſepe rogatꝰ viennā petere aliq̄ꝫdiu
diſtulit. veritꝰ ne qua fraus ineſſet. interim Sigiſmūdꝰ ex atheſi viennā deſcēdit. deniqꝫ ad nouā ciuitatē

profectꝰ principatus inſignia ab impatore accipiens ꝓ veteri cõſuetudine in eius verba iurauit. in qua ſo
lennitate albertus affuit. qui paulo poſt cũ ſigiſmũdo viennã repetijt ⁊ ambo aduerſus impatorem cõſpi-
rãtas auſtriã ſibi ſubigere conati ſunt. quoꝝ ſtudia ſentiens impator viennã petere ſtatuit ⁊ accerſito ludo-
uico bauarie duce magni noĩs principe eo ſe contulit impatrice ſequente. appropinquante vrbis populus
obuiam prexit. Albertus võ ⁊ ſigiſmũdꝰ nobili comitatu extra vrbẽ impatorẽ ſalutauere. habebat albertꝰ
tria circiter equitũ milia in armis expedita q̃ nõ longe a viẽna in quodã tumulo impatori ſe oſtẽdarũt ma-
gnũq͡ metũ venieñti incuſſere. ſuſpitionem auxit albertus qui ſepe ad eos ꝓfectus ⁊ ſeorſum locutus inſidi
as apparaſſe ceſari videbat᷑. Ferũt eiꝰ militie ducẽ alberto dixiſſe. facile ſi libet hodie vienne te dñm atꝫ au
ſtrie facio. nam q̃s ꝓhibet quo minus fridericũ impatorẽ eiuſq͡ comites intercipiã. inmie tñ. ſoluta dein/
ceps hereditatis queſtio erit. victori leges atq͡ hoĩes fauẽt. Subdubitaſſe albertũ aliquãtiſper. demumq͡
reſpõdiſſe poterã ignoſcere ſi qd̃ ais me ignorãte feciſſes at mãdare turpia nõ poſſuꝫ. poſtq͡ introgreſſi vr
bẽ ſũt albertꝰ ⁊ ſigiſmũdꝰ in domo q̃ pragẽſis appellat᷑ ſimul habitauere. impator priuatas ciuium edes
incoluit. arx ꝓuĩcialiũ noĩe cuſtodiebat᷑. Cõſpirauere ſigiſmũdꝰ ⁊ albertꝰ eam nocte aggredi ⁊ irrũpe ar
mataq͡ militũ manu ingreſſi iter iureiurãdo ſe obſtrinxere nõ redituros domũ niſi arcẽ intraſſent. Senſe-
re ciues moxq͡ arma ſumẽtes p̄ſidiũ in arce maiꝰ collocauere. inſtabat ciuile bellum ⁊ atrox pugna ꝓ arce
nec dubiũ videbat᷑ q̃n magno ſuo malo principes cõmiſſuri p̄liũ eſſent. Stetit diu res in ancipiti. ciuibus
tueri arcẽ ſtabile propoſitũ erat. ducibꝰ q̃ arcẽ intrare iuraſſẽt turpe videbat᷑. infecta re domũ reuerti atq͡ vim
inferre plenũ p̄iculi erat. Poſtremo ꝯuẽtũ ẽ vt ingreſſi pĩcipes arcẽ paululũ immorati potato vino exirẽt
atꝫ ita deluſa magis q̃ ĩpleta religio eſt. Poſtridie arx ꝯſenſu prouincialiũ in tres partes diuiſa duas acce/
pere albertus ⁊ ſigiſmundus reliquã impator. Delectiq͡ ꝓuĩciales ſunt q̃ lites fraternas dirimãt ⁊ ſum
ma illꝰ p̄tãs data. ſꝫ graue iudiciũ ꝯ potẽtes ẽ. Nobilitas ⁊ eccĩaꝝ pñcipes impatori fauẽtiores ſunt. plebei
albertũ p̄ferũt magno ſe iudice q̃ſq͡ tuet᷑. Multa ſunt in hoc ceſare q̃ laudare poſſis. corpꝰ egregiũ ⁊ ſpẽs
impatore digna. animꝰ ſedatꝰ ac trãquillꝰ. ingeniũ p̄ſpicax. memoria tenacior. religiõis ardẽs zelꝰ. ingẽs
cupiditas pacis ⁊ ocij. Singularẽ virtutẽ in q̃uis hoĩe diligit dignãq͡ p̄mio ducit. edificat ſplẽdide. ortos
tñ ⁊ gẽmas plus equo admirat᷑ ⁊ amat. ⁊ in rebꝰ gerẽdis tardior ac remiſſior ẽ. tenacẽ pleriq͡ accuſauer̃t
et ad rẽ minꝰ attentũ. id fecere proxĩ añceſſores ſigiſmũdꝰ ⁊ albertꝰ ceſares. q̃ꝝ prodigalitati cuiuſuis ꝯpa
ta liberalitas videri auaricia p̄t. Ceterũ fridericꝰ nec ſua profundit nec aliena diripit. vbis factiſue tẽperãs
Albertꝰ frater eiꝰ longe diſſimilis. celer in aggrediẽdis rebꝰ belli ⁊ glĩe appetẽs. p̄iculi cõtemptor audax.
laboris patiẽs. manu atꝫ ingenio promptꝰ. pecunias inter amicos partit᷑ ac profundit. inter opes paup.
in paupertate diues. nullꝰ rei magis q̃ fame auarus.

De Morauia germanie prouincia

Procedẽti ꝑ auſtriã in aq̃lonẽ morauí occurrunt gẽs ferox ⁊ rapinaꝝ auida inter hũgaros bohemoſq͡
transdanubiũ ſita. Hãc prouinciã euo noſtro Sigiſmũdus impator alberto genero ſuo. qui poſtea
impauit dono dedit. Rebellãtẽ ⁊ impata facere recuſantẽ albertꝰ magnis affecit cladibus. nã ſupra q̃ngen-
tas villas vna excurſiõe ꝯbuſſit. mortales multos neci dedit. pecꝰ oẽ pene abegit. iugũq͡ ferre p̄fidã gentẽ
coegit. In hac ꝓuin cia ciuitates ⁊ opida romane eccĩe ritũ tenẽt ⁊ catholice fidei cõſentiũt. Barones oẽs
ferme huſſitarũ labe infecti ſunt. Hic cũ verbũ dei p̄dicaret Iohãnes capiſtranꝰ ⁊ in errores huſſitaꝝ vehe
mentiꝰ veheret᷑ baronis nõ parui noĩs quẽ Czernahorã vocãt ſecuta ꝯuerſio. qui relicta priore p̄fidia cuꝫ
duobꝰ milibꝰ ſubditoꝝ veritatem romane ſedis amplexꝰ eſt. Prothaſius filiꝰ eiꝰ doctrina ⁊ moribus cla/
rus nõ diu poſtea Olomucẽſis eccĩe põtificatũ obtinuit. Ea ẽ vnica ciuitas moꝛauoꝝ ep̄alis. Regnũ aliq̃n
inter morauos fuit latiſſimũ ac potẽtiſſimũ. qd̃ vſq͡ ad filiũ Suatocupi durauit. cuius fortunã in bohemi
ca cõſcripſimꝰ hiſtoria. At cũ filiꝰ ſuatocupi eccĩaꝫ dei ſpernere cepit regnũ gẽti adẽptũ ẽ. qd̃ poſtea roma-
ni ceſares in bohemiã trãſtulerũt. In hac ꝓuincia cõplura ſunt oppida plena populo ⁊ opibꝰ abũdantia.
inter q̃ Brunna principatũ obtinet. znoymã ſigiſmũdi obitu memorabilis. hac nulli tranſitꝰ patet niſi ar-
mato potẽtioriq͡. latronibꝰ oẽs additꝰ obſidentibꝰ. Sermo gẽti mixtꝰ eſt theutonicꝰ ⁊ bohemicꝰ. ſupant
tñ bohemi quoꝝ ẽ regionis imperiũ. q̃ gẽtes olim morauiã incoluerint nõ facile dixerim. q͡ꝫtũ võ ex lectiõe
ptolomei accipe licet martomãni ⁊ ſudini cadiq͡ morauiã ⁊ auſtriã q̃ trãſdanubiũ iacet incoluiſſe vident᷑.

De Slesia germanie prouincia

Sleſia poſt morauiã ſequit᷑ haud ignobilis prouincia quã fluuiꝰ odera ꝑlabit᷑ inter oẽs germanie na/
tiones late cognitus. fontes eius hũgarie mõtibꝰ que Sleſie ad orientẽ iniũgũt᷑ mare baltheũ curſuꝫ
terminat. Lõgitudo regionis circiter. lxxx. ſtadia. Caput gẽtis wratiſlauia ẽ ampliſſima ciuitas ad ripaꝫ
odere ſitã priuatis ac publicis edificijs magnifice ornata. cuiꝰ ep̄atũ maiores nr̃i aureũ vocauere. Huſſita
rũ bella luteũ reddidere. In hac vrbe regnãte apud bohemos wenceſlao orta ſeditiõe cõſules quoꝝ p̄ma
ptãs ẽ ꝑ feneſtras ex p̄torio in forũ p̄cipitati gladijs ac lanceis irate plebis excepti dirũ ſpectaculũ p̄bue-
re. cuius rei auctores ſigiſmundus impator paucis poſt annis ſecuri ꝑcuſſit. Duces Sleſie multi nũero in
ter quos paterna hereditas ꝑ capita diuidit᷑ hinc ſciſſa multas in p̄tes prouĩcia freq̃ntes calamitates in-
currit. crebris expoſita latrocinijs. Inter hos duces vnũ eſſe ferũt noĩe bulcõnẽ quẽ apoliẽſem appellãt.
Qui glogouie reſidens delitijs ac voluptatibꝰ deditus vſq͡ adeo inſaniuit vt neq͡ inferos neq͡ ſupos eſſe
diceret. aĩaſq͡ cũ corpibꝰ ſil᷑ ꝓrſus interire putaret. Eccĩaꝫ vel nũq͡ vel raro ingreſſus ẽ. Sacramẽtis xp̄ia-
nis prorſus abſtinuit niſi q͡ abuſus mr̃imonio vxore q̃ ſibi ingrata eſſet relicta alterã ſupduxit. q̃ ne pel-
lex appellari poſſit nõ niſi ꝑ ſolennia mr̃imonij cõiũgi voluit. Sleſite ſub impio bohemoꝝ cõſtituti ſunt.
nũc tñ impata facere detractãt. Georgiũ nouũ regẽ admittere recuſantes. wilhelmũ ſaxonie ducẽ ſecuti. q̃
regnũ bohemie ad ſe ꝑtinere affirmat ꝓpter ꝯiugẽ q̃ latiſlai hungarie atq͡ bohemie regis ſoror fuit. Gla-
diꝰ eiꝰ litis arbiter erit. Sermo gentis maiori ex p̄te theutonicꝰ. q͡ꝫuis trãſoderã polonica lingua p̄ualet
Ob quã rem nõ immerito quidam hoc in loco germanie terminũ eſſe oderam putauere. q͡ꝫuis idem fluuiꝰ
in ſeptentrionem vergens germanicas partes ripis ambobus alluit.

De Polonia ſaruiatica

Libet in hac parte germanie linqre fines ⁊ ad orientē ac ſeptētrionē ſarmaticas inuiſere gētes. Polo-
nia vaſta regio ē q̄ Sleſie ad occidētē proxia. hūgaris. lituanis ac prutenis cōtermia. Hic cracouia ē
p̄cipua regni ciuitas. in q̄ liberaliū arciū ſcola floret. Sbigneꝰ huic vrbi p̄fuit eps̄ lrāꝝ doctrina ⁊ morum
ſuauitate inſignis. a quo plurimas accepimꝰ epl̄as multo ſale ⁊ romana elegātia ꝯditas. cui ob ſingula-
res virtutes romana eccīa inſignē cardīalatꝰ honoris rubentē pileū miſit. Ciuitates polonie p̄ter cracouiā
paꝝ nitide ⁊ materia lignea ferme oēs domꝰ cōponūt pleraſq3 luto liniūt. plana regio ⁊ nemoroſa eſt. po
tus gēti cereuiſia ē ex tritico atq3 humulo facta. vini rariſſimꝰ vſus. nec vinee cultura cognita. ager cereris
ferax. multa gēti armēta. multa feraꝝ venatio. equū ſilueſtrē p̄ter cornu ceruo ſimilē edūt. feras q̄3 boues
venāt̄ q̄s priſci vros vocauere. piſce ac volucribꝰ abūdāt. argēto at3 auro inops terra. vectigalia regi pua
Regnū in q̄tuor ptes diuiſere maiores. has p circulū anni rex ambit. q̄libet ps tribꝰ mēſibꝰ regē ⁊ curiam
paſcit. q̄bꝰ exactis ad alterā ptē fit trāſitꝰ. Statuta ſunt q̄ p̄ſtare prouīciales optet. ſi māſerit vltra p̄finitū
tp̄s rex ſuo viuere ſumptu cogit̄. Cū rex gētis patrū noſtroꝝ tēpeſtate obijſſet relicta filia wilhemus dux
auſtrie ī mr̄imoniū eā accepit. illiq3 regꝰ p̄fectꝰ ē. Nō placuit polonis rex theutonicꝰ. Wlatiſlaū ex littuania
vocauere eiectoq3 wilhelmo cōiugē eiꝰ ⁊ regnū nouo regi tradidere. Gentilis fuerat vlatiſlaꝰ ⁊ ydola co-
luerat. ſed baptiſma cū regno ſuſcipe nō recuſauit. cōuerſus ad xp̄m religioſuꝫ ſe principē geſſit. multos ex
lituanis ad euāgeliū traxit. pōtificales eccīas nōnullas erexit. epōs magno honore proſecutꝰ ē. inter eq̄tā
dū q̄tiēſcūq3 turres eccīaꝝ inſpexit detracto pileo caput incliauit. deū q̄ coleret̄ in eccīa venceratꝰ. Cū tarta-
ris regni limites infeſtātibꝰ feliciter dimicauit. prutenos maximo bello vicit. de q̄ inter res prutenicas me
morabimꝰ. Ex priore cōiuge prolē nō ſuſtulit cū q̄ mr̄imoniū haud legittimū fuit. ex ſcd̄a iā ferme nona-
genaria duo nati ſunt filij Wlatiſlaus ⁊ caſſimirꝰ. eo mortuo vlatiſlaꝰ regnū polonie accepit. Caſſimirꝰ li
tuanie ducatū cōſecutꝰ e. prior q̄3 ad hūgarie regnū accerſitꝰ in bello turchoꝝ vt añ narratū ē cecidit. qua re
cognita ſolliciti poloni ꝓceres d̄ ſucceſſore fridericū marchionē brādeburgēſē q̄ puericiā ī regꝰ trāſegerat li
guāq3 gētis ⁊ mores tenebat vt regnū accipet rogarūt. reſpōſum datū ē Caſimiꝝ lituanie ducē q̄ frater eſſ̄
defuncti regis heredē extare ſciſcitari eius animū optere cui fraternū p̄mūq3 regnū cupiēti impedimētum
afferre e dignitate ſua fridericꝰ nō duceret pari ex moderatiōe ⁊ albertus bauarie dux erga latiſlaū alberti
filiū vſus ē q̄ bohemie regnū ſibi oblatū recuſauit. Fridericꝰ quoq3 impator ⁊ ab hungaris ⁊ a bohemis
ad hereditatē latiſlai vocatꝰ nūq3 audire ſuſtinuit ꝙ patrueli p̄iudiciū faceret. Ingēs laus nr̄e etatis ⁊ ma
gnū decus germanici nois. Q̄uis nō ambigo eſſe aliquos q̄ nō tā iuſticie q̄3 ignauie tradūt alienis regnis
quēpiā abſtinere. ego qd̄ recti ſpeciē h3 nō laudare nō poſſum. Caſimirꝰ aūt ⁊ ſi difficile a lituanis dimit-
teret̄ q̄ ſuū apud ſe principē retinere cupiebāt. in poloniā veniēs pacificā regni gubernationē accepit. nec
diu poſtea ſororē latiſlai regis duxit vxorē. multa ei aduerſus fratres theutonicos qui ſancte marie appel
lant̄ bella fuere. de quibus in rebus prutenicis referemus.

Lituania

Lituauia ⁊ ipſa late patēs regio polonis ad oriētē ꝯnexa ē paluſtris ferme oīs ⁊ nemoroſa. witoldꝰ hu-
ic ꝓfuit vlatiſlai frater. q̄ relicto idoloꝝ cultu cū regno polonie xpī ſacramentū accepit. Magnū witol-
di nomē ſua tēpeſtate fuit. quē ſubditi adeo timuerūt vt iuſſi laq̄o ſe ſuſpendere parere potiꝰ q̄ꝫ pricipis indi-
gnationem incidere voluerūt. Detractātes impiū inſutos vrſina pelle. viuētibꝰ vrſis q̄s eā ob cāꝫ nutriebat:
dilaniādos obiectauit. crudelibꝰ q̊ꝫ alijs affecit ſupplicijs. Eq̄tās arcū ſꝑ tēſum geſtauit. ſi quē ꝯſpicatus ē
aliter incedere q̄ꝫ voluit cōfeſtī ſagitta ꝯfodit. multoſq̄ꝫ ꝑ ludū interemit ſanguinariꝰ carnifex. Ut eſſet inter
ꝑplares ⁊ ipm ꝑncipē certū faciei diſcrimē radere barbā oībꝰ impauit. id vbi ſucceſſit. facilꝰ em̄ cernitis q̄ꝫ
barbe iacturā feratis. tōſus ipē mentuꝫ ⁊ caput ꝓdijt capitale intermīatꝰ ſuppliciuꝫ. Si q̄s ꝓuīcialiuꝫ pilos
faciei capitiſue deponeret. Rex a ceſare ſigiſmundo lituanioꝝ appellatꝰ priꝰ obijt q̄ꝫ legati diadema ferētes
ſe ꝯuenirent. Succeſſor Sindrigal vrſaꝫ nutriuit q̄ ſueta ex manibꝰ eiꝰ panē accipe ſepe in ſiluas vagebať.
redeunti vſq̄ꝫ ad thalamuꝫ pricipis oſtia queque patebāt ibi cōfricare ac pulſare pedibꝰ oſtiuꝫ cuꝫ fames af-
fuit cōſueuit. cui priceps aperiens cibuꝫ ꝓbuit. Cōſpirauere nobiles aliq̄t adoleſcētes aduerſus principem
atꝫ vrſe moduꝫ ſecute ſumptis armis cubiculi pricipalis ianuā cōfricauere. credidit Sīdrigal vrſam adee oſti-
umq̄ꝫ apperuit ibiq̄ꝫ mox ab inſidiātibꝰ cōfoſſus interijt. Prouīcie deinde gubernatio ad caſimiruꝫ ꝑuenit

Ad lituanos eſtiuo tpe difficilis trāſitus eſt. paluſtribꝰ aq̄s cuncta ferme obſidentibꝰ. hyems ꝓbet aditum
aſtrictis gelu lacunis. mercatores ſup glaciē ac niuē iter faciunt. plurium dieꝝ cibaria in vehiculis ferentes:
nulla certa via meatꝰ (ſicuti in mari ſideꝝ) curſus oſtendit. rara inter lituanos oppida neq̄ꝫ frequentes ville.

Opes apd̄ eos ꝓcipue aīaliuꝫ pelles q̄bꝰ etas nr̄a zobellinos armelinoſq̄ꝫ noīa indidit. vſus pecunie ignotꝰ
locuꝫ eius pelles obtinēt. viliores cupri atꝫ argēti vices implent ꝓ auro ſignato ꝓcioſores accipiunť. Ma-
trōe nobiles publice ꝯcubinos habet ꝑmittentibꝫ viris quos mr̄imonij adiutores vocāt. Uiris turpe ē ad le-
gittimā cōiugē pellicē adijcere. ſoluunť tn̄ facile mr̄imonia mutuo cōſenſu ⁊ iteꝝ atq̄ꝫ iteꝝ nubunt. multum
his cere ac mellis eſt. qd̄ ſilueſtres in ſiluis apes cōficiunt. vini rariſſimus vſus ⁊ panis nigerrimꝰ. Armēta
victuꝫ ꝓbent multo lacte vtentibꝰ. Sermo gentis ſclauonicꝰ eſt. latiſſima em̄ eſt hec ligua ⁊ in varias diuiſa
ſectas. Ex ſclauis em̄ alij romanā ecclīaꝫ ſequunť vt dalmate. croatani. carni ac poloni. Alij grecoꝝ ſequun-
tur errores vt bulgari. rutheni ⁊ multi ex lituanis. Alij ꝓprias hereſes inuenere. vt bohemi. morani. boſnē-
ſes. quoꝝ magna pˢ manicheoꝝ imitať inſaniā. Alij gentili adhuc cecitate tenenť. quēadmodū multi ex li-
tuanis ⁊ idola colētes. hoꝝ magna pˢ euo nr̄o ad xpm cōuerſa poſtq̄ꝫ vladiſlaꝰ in ea gente polonie regnuꝫ
accepit. Noui ego iheronimuꝫ pragenſeꝫ ſacris lr̄is apprime eruditū vite mūditia ⁊ facundia ſingulari
claꝝ q̄ annis ſupra vigiti in heremo camaldulenſi in appēnino etruſco pn̄iaꝫ egit. hic oriēte apd̄ bohemos
huſſitaꝝ hereſi fugiens peſtiferꝝ virꝰ in poloniā trāſiuit. vbi acceptis lr̄is a vlatiſlao rege cōmendaticijs ꝓdi-
caturꝰ euāgeliuꝫ xpī ad witolduꝫ pricipeꝫ in lituaniā penetrauit multoſq̄ꝫ pplos witoldi fauore fretꝰ ad ſa-
lutiferā dei nr̄i fideꝫ cōuertit. venitq̄ꝫ tandē ad ſinodū baſilienſem vocatꝰ a iuliano ſctī angeli cardīale. cuꝫ
de rebꝰ bohemicis agereť narrabat hic multa de lituanis q̄ pene incredibilia videbanť. Audiebam ego ex
alijs eiꝰ dicta nec mouebar vt crederē. libuit audire hoīem atꝫ ab eiꝰ ore relata cognoſcere. comites mei fue-
runt nicolaꝰ caſtellanꝰ qui tunc iuliani cardīalis domuꝫ regebat. bartholomeꝰ lucemanꝰ archiep̄i mediola-
nenſis ſcriba ⁊ petrꝰ noxetanꝰ cardīalis firmani ſecretariꝰ viri graues ⁊ docti hoīem in cella tranſrhenum
apd̄ carthuſienſes cōuenimꝰ. cuiꝰ hec narratio fuit. Primi quos adijt ex lituanis ſerpentes colebāt. preſfa-
milias ſuuꝫ quiſq̄ꝫ in angulo ſerpenteꝫ habuit cui cibuꝫ dedit ac ſacrificiuꝫ fecit in feno iacenti. hos iheroni-
mꝰ iuſſit oēs interfici ⁊ in foro adductos publice cremari. inter quos vnus inuentus eſt maior ceteris quē
ſepe admotuꝫ igni cōſumere nullo pacto valuit. Poſt hos genteꝫ repit q̄ ſacruꝫ colebat igneꝫ eumq̄ꝫ ꝑpetu-
um appellabat. ſacerdotes templi materiā ne deficeret miſtrabāt. hos ſuper vita egrotātiuꝫ amici cōſulebāt
Illi noctu ad igneꝫ accedebāt. mane vero ꝯſulētibꝰ rn̄ſa dātes vmbrā egroti ſe apd̄ ignē ſacrū vidiſſe aiebāt.
q̄ cuꝫ ſe calefaceret ſigna vel mortis vel vite oñdiſſe. victuruꝫ egrotuꝫ facies oñſa igni. ꝯ ſi dorſuꝫ oſtentaſſet
morituꝝ ꝓtendit. teſtari igr̄ ⁊ rebꝰ ſuis ꝯſulere ſuadebāt. Deluſioneꝫ hāc eſſe iheronimꝰ oñdit ⁊ ꝑſuaſo po-
pulo deleto tēplo ignem diſſipauit xpianoſq̄ꝫ mores induxit. Profectꝰ introrſus aliā gentē repit q̄ ſolē cole-
bat ⁊ malleū ferreū rare magnitudis ſinglari cultu venerabať. Interrogati ſacerdotes q̄d ea ſibi veneratio
vellet. rn̄derūt oli pluribꝰ mēſibꝰ nō fuiſſe viſum ſolē quē rex q̄dā potētiſſimꝰ captū ꝯcluſiſſet in carcere mu-
nitiſſime turris. gigātē deinde opē tuliſſe ſoli ingētiq̄ꝫ malleo ꝑfregiſſe turrī ſolēq̄ꝫ liberatū hoībꝰ reſtituiſſe
dignū itaq̄ꝫ veneratu inſtrmentū eē q̄ mortales lucē recepiſſent. Riſit coꝝ ſimplicitatē iheronimꝰ inanēq̄ꝫ fa-
bulā eē moſtrauit. ſolē vero ⁊ lunā ⁊ ſtellas creaturas eē oñdit. q̄bꝰ maximꝰ deꝰ ornauit celos ⁊ ad vtilitateꝫ
hoīm ꝑpetuo iuſſit igne lucere. Poſtremo alios pplos adijt q̄ ſacrā coluere ſiluā vt q̄ arbor ꝓcerior fuit eo
cultu digniorē putauere. Predicauit huic gēti pluribꝰ diebꝰ fidei nr̄e aperiēs ſacramēta. deniq̄ꝫ vt ſiluā ſuc-
ciderēt impauit. vbi ppls cū ſecuribꝰ affuit nemo erat q̄ ſacrū lignū ferro ꝯtingere auderet. prior itaq̄ꝫ ihero-
nimꝰ aſſumpta bippēni excellētē quōdā arborē detrūcauit. tū ſecuta multitudo alacri certamie alij ferris alij
dolabris alij ſecuribꝰ ſiluā deijciebāt. ventū erat ad mediū nemoris ibi quercū vetuſtiſſimam ⁊ an̄ oēs arbo-
res religione ſacrā ⁊ quā potiſſime dei ſedē putabāt ꝑcutere aliq̄ꝫdiu nullꝰ ꝓſumpſit. poſtremo vt ē alter al-
tero audatior intrepidās q̄dā ſocios q̄ lignū inſenſatū ꝑcutere formidarēt eleuata bippenni magno ictu cuꝫ
arborē cedi arbitrareť tibiā ſuā ꝑcuſſit atꝫ in terrā ſemianimꝰ cecidit. attonita circa turba flere. ꝯq̄ri. iheronimū
accuſare q̄ ſacrā dei domū violare ſuaſiſſet neq̄ꝫ iā quiſq̄ꝫ erat qui ferrū exercere auderet. Tū iheronimꝰ illuſi-
ones demonū eē affirmās q̄ decepte plebis occulos faſcinarēt. ſurgere quē cecidiſſe vulneratū diximꝰ impe-
rauit ⁊ nulla in ꝑte leſum oñdit. ⁊ mox ad arborē adacto ferro adiuuāte multitudine ingēs onꝰ cū magͦ fra-
gore ꝓſtrauit totūq̄ꝫ nemꝰ ſuccidit. Erāt in ea regione plures ſilue pari religione ſacre ad q̄s dū iheronimꝰ
amputādas ꝑgit mulieꝝ ingēs numerꝰ plorās atq̄ꝫ eiulās vitoldū adijt ſacrū locū ſucciſum querit ⁊ domū
dei adēptā in q̄ diuinā opē petere cōſueſſent. inde pluuias. inde ſoles abſtinuiſſe. neſcire iā q̄ in loco deū q̄-
rant cui domiciliū abſtulerit. eē aliq̄s minores lucos in quis dij rn̄dere ſolebāt eos q̄ꝫ delere iheronimū vel-
le. qui noua q̄dā ſacramēta introducēs patrū morē extirpet. rogare igiť atꝫ obteſtari ne maioꝝ religionem
auferri ſinat. ſequūť ⁊ viri ⁊ mulieres nec ſe ferre poſſe nouū cultū aſſerūt. relinq̄re potiꝰ terrā ⁊ patrios la-
res q̄ꝫ religionē a maioribꝰ acceptā dicūt. Motꝰ ea re vitoldꝰ verituſq̄ꝫ pploꝝ tumultū xpo potiꝰ q̄ꝫ ſibi decꝰ

ſe plebē voluit reuocatiſq; lrīs q̄s pſidib⁹ ꝓuīciaꝝ dederat. iubēs parere Iheronimo hoīes ex prouincia decedere. iuſſit hec nobis iheronim⁹ ꝯſtāti vultu nihil heſitās ac ꝑ iuramentū affirmauit. dignum fide ⁊ ꝗ̄uitas ſermonis ⁊ doctrina oñdit ⁊ viri religio. nos que accepimus immutata retulim⁹ veri ꝑiculuꝫ nō aſſu mimus. pſuaſi tñ ⁊ nos ⁊ comites ab eo receſſimus.

De Ruſſia

Rutheni quos appellāt croſſanos vt Strabo videt lituanis cōtermī ſunt. gēs barbara incōpta. apud quā opulentē ecclīaꝫ obtinuit yſidor⁹ cardīalis ſabinenſis. cui⁹ ſupra mētionē fecim⁹. In hac gente ciuitatē ꝑmaximā tradūt nogardiā appellatā. ad quā theutonici mercatores magno labore ꝑueniūt. magnas ibi opes fama eſt. ⁊ multū argenti pelleſq; ꝓcioſas vendētes atq; ementes. pōderato argento nō ſignato vtū tur. lapis in medio fori q̄dratus eſt quē q̄ aſcendere potuerit neq; deiectus fuerit pricipatū vrbis aſſequitur ꝓ ea re q̄ armis dimicauit ſepeq; vna die plures aſcendiſſe ferunt ⁊ ꝑſepe ſeditiones in populo emerſere.

De liuonia nunc germanie prouincia

Liuonia deinde xp̄ianoꝝ vltīa prouinciaꝝ ad ſeptentrionē ruthenis iūgūtur. Tartari eā ſepe incurrunt. in q̄ noſtra etate magnas acceperūt ſtrages. Frēs teuthonici qui b. marie vocātur hāc armis ꝗ̄ſiuere ⁊ xp̄i ſacra ſuſcipe coegerūt. cū eſſet antea gentilis ⁊ ydola coleret. Eā alluit ab occidente mare baltheum qḋ pleriq; veteruꝫ occeanuꝫ eſſe putauerunt. nōdum ſeptentrio vt hodie cōgnit⁹ greci atq; italis fuit. xp̄iana religio hāc orbis ꝑtē nr̄o generi aperuit q̄ ferociſſimis gētib⁹ deterſa barbariā mitioris vite cultū oñdit. baltheus ſinus adeo late patet vt incōpte magnitudīs apḋ aliq̄s videat. Origo ei⁹ ex britanico mari ducitur. qḋ germanicū appellari ꝑt. nā ⁊ germanie magna ꝑtē alluit. Oſtiū ei⁹ in occidēti eſt nōlōge a cheronoſſo cimbrica quā daciā hodie vocāt. Excurrēs aūt in orientē in ſeptentrionē pandit inſulaſq; magnas ambit. Occidētale litt⁹ noruegi occupāt. ad ſeptentrionē ſemiferos hoīes eſſe tradūt. cū q̄b⁹ nullū lingue ꝯmerciū nauigātes habēt ſignis tñ ⁊ nutib⁹ ꝯmutare merces ferunt. meridionale litt⁹ ſaxonibus ⁊ prutenis traditur. orientale vt diximus liuones tenent.

De maſſagete

Inter liuoniā ⁊ pruſſiā paruā terrā eē ferūt vni⁹ ferme diei latā itinere ꝯ lōgiſſimā a prutenis ad liuones quā maſſagete colūt gēs neq; gētilis neq; vere xp̄iana. polonoꝝ imꝑio parēs. atq; hinc regnū polonie ad mare ꝓtendit ⁊ baltheū quē dixim⁹ ſinū redeūti ex liuonia in germaniā ꝑ littus balthei maris.

Pruſſia nunc germanie prouincia

POſt maſſagetas prutení ſe obiciūt q̄ ripas vtraſqꝫ viſtule amnis accolūt. Js ē ſarmacie atꝫ germanie terminꝰ. Qui exoriēs in mōtibꝰ q̄ poloniā hūgariāqꝫ dirimunt. ꝑtē polonie irrigat. pruſſiaꝫ vero q̄ꝫ lōga ē ꝑcurrit. ab oppido torni vſqꝫ dantiſcū q̄ in loco balthēū influit. Hūc fluuiū alij viſtulā vt diximus q̄bus etatis nr̄e ſermo ꝯgruit. Alij iuſtulā. q̄dā inſtulā vocauere. qd̄ vltra fluuiū ē ſarmatici iuris fuit. qd̄ citra germanici. ad oriētē ac meridiē maſonite poloniqꝫ rura coluit. occidētē ſaxones occupāt. aq̄lonem balthei maris excipit littus. frumēti ferax regio ē. aq̄s irrigua ⁊ plena colonis. multa ambicōſa oppida. multi maris ſinioſi reflexꝰ amenā efficiūt. pecoꝝ ingēs vis. multa venatio. piſcatio diues. Ulmerico olī hane terrā incoluiſſe iordanꝰ tradidit. q̄ tpe gothi ab inſula ſcandia incōtinētes deſcēdere. q̄ ꝑ inſtulā (vt ille ait) vlmerigoꝝ terras inuaſerūt. Ptolomeꝰ aūt a maxobios ⁊ alaunos venedes ac ſitones penes iſtulā fluuium habitare affirmat. Barbara hec gēs ⁊ ydoloꝝ cultrix vſqꝫ ad fridericū imꝑatorem eiꝰ noīs ſcdm̄ fuit. Sub eiꝰ ꝟo imꝑio cū amiſiſſent xp̄iani tholomaidē ſirie ciuitatē frēs theutones q̄s ſctē Marie diximꝰ appellari inde fugati in germaniā rediere. viri nobiles ⁊ rei militaris periti q̄ ne ꝑ ociū marcerent fridericum accedētes pruſſiā germanie cōterminā xp̄i cultū ſpernere dixerūt. Sepe illiꝰ gētis hoīes in ſaxones ceteroſqꝫ vicinos excurrere. ingētē vim pecoꝝ atꝫ hoīm abigere. eē in aīo ſibi ꝯpeſcere barbarā gētem. annuat tm̄ imꝑator ꝓuinciā qꝫ frībus ꝑpetuo iure poſſidendā tradat ſi eā armis acq̄rāt. iā eīn maſonite duces qui ſe eius terre ⁊ dn̄os affirmabāt ius ſuū frībꝰ ceſſerāt. Grata oblatio friderico fuit q̄ collaudato ꝓpoſito q̄s voluere frēs ſub aurea bulla lr̄as ꝯceſſit. Jlli ſumptis armis breui tpe q̄cq̄d prutenici iuris citra viſtula fuit occupauere. Exin tranato fluuio vetuſtam ⁊ late patulam quercū in caſtelli modū erectis ꝓpugnaculis iuxta ripā munierūt. vbi collato p̄ſidio vlteriores prutenos vexare ceperūt. pugnatū ē ſepe ꝓ quercu ⁊ ingētes paganoꝝ copie fugate ⁊ delete ſꝫ. bellū plurimis annis ꝓductū ē. ad extremū fortuna fratrū ipſo arridens oēm eis pruſſiā ſubiecit. victe barbare nationes iugū ſubire. Ex illo tpe lingua theutonica introducta ē ⁊ cultꝰ xp̄i gētibꝰ imꝑatꝰ. Eccl'ie q̄ꝫ pōtificales erecte trās viſtelā pomeſaniēſis. culmēſis. ſambienſis warmienſis. ad quā defuncto Frāciſco epo ꝑuitatē nr̄aꝫ poſtulauere canonici Calixtꝰ ſ. ponti. max. annuente ſenatu ap̄lico comēdauit. Que vna ē illis in ꝑtibꝰ ſuo vtēs iure. nec ſubiecta frībꝰ. reliq̄s epōs religionis habitu geſtare optet. Quo in loco munitā quercū fuiſſe diximꝰ. nobile oppidū exedificatū ē qd̄ marieburgū vocāt. ⁊ arx nobilis atꝫ ampliſſima. Hic ſedes magni mḡri q̄ cūctis fribꝰ p̄eſt pruſſiā incolētibus. Sūt ⁊ alij duo in eadē religiōe mḡri. alter liuoniā regit. alter couētus alemanie gubernat. Theutones huius religionis inuētores fuere ac ꝓpterea nemo ad eā recipit̄ niſi theutonicꝰ nobilibus ortꝰ parētibꝰ ⁊ cui ꝓpoſitū ſit ꝓ tuēdo xp̄i euāgelio aduerſus ſalutifere crucis inimicos armis depugnare. Ob eā rē veſtimentis albis vtunt̄ nigra cruce inſuta. barbā oēs nutriūt exceptis q̄ in ſacris altaribꝰ ſeruiūt. ꝓ canonicis horis dn̄icā orōnē vſurpāt neqꝫ lr̄as diſcūt. magne his opes nec minor potētia q̄ꝫ regibꝰ. Sepe cū polonis de regni militibꝰ receptis atꝫ illatis gladijs cōtendere nec totis viribꝰ belli fortunā experiri recuſarūt. Cū vlatiſlao caſimiri q̄ mō regnat. patrē cōtraxerāt ambe ꝑtes validiſſimas atꝫ ingētas copias polonis lituani ⁊ tartari iūcti erāt q̄s duxerat vitoldus. Theutonici frēs ex tota germania vires conſciuerāt. poſtqꝫ ꝓpe ad. xx. ferme ſtadia vterqꝫ cōſedit. exercitꝰ ſpe plenꝰ ⁊ impatiēs more prutenoꝝ magr̄ cadutcatorē q̄ belluꝫ regi denūciaret ⁊ duos enſes in q̄s ſtaret victoria miſit facta ꝑtāte vt quē vellet hoſtis eligeret. alterū ſibi remitti iuſſit. Accepit vlatiſlaꝰ alacriter nunciū donatoqꝫ caduceatore ⁊ vno retēto gladio remiſit alterum mox iuſſi ſunt milites arma induere belliqꝫ ſignū datū. xl. milia eq̄tū in ambobꝰ caſtris fuiſſe ꝓditū inuenio. Vlatiſlaꝰ tartaros ⁊ lituanos primū inire certamē iuſſit ⁊ Polonis ſubſidiarias acies elegit. Contra prutenus auxilia in poſtremis habuit florentem ordīs ſui militiā in exercitꝰ frōte collocauit. conuiſſo p̄lio inermes q̄dā tartari ⁊ lituani magna ſtrage ceſi ſunt vrgebat tū multitudo nec terga dare polonus metuēs audebat. atrox pugna ſupra cadauera occiſoꝝ edebat̄. nec tā vulnerat prutenꝰ alacer q̄ꝫ excipe vulnꝰ tartarꝰ videbat̄. Protractū ē diu certamē. ꝑacta ingēs occiſio lituani tartariqꝫ velut pecudes mactabant̄. ac cū nouꝰ ſꝑ hoſtis emergeret defeſſi tāta cede ꝑacta theutones verſare ferrū vix poterāt ⁊ iā remiſſius pugnabāt. qd̄ vbi vlatiſlaꝰ aīaduertit tū primū polonoꝝ aciē validā ac ferro rigētē immitit. fit ſubita irruptio inſtaurat̄qꝫ p̄liū. nō tulere theutones recētis agmīs impetū. impar pugna recētis ac fatigati militis fuit. oritur mox fuga ex ꝑte fratrū. ferit terga polonꝰ. Mgr̄ ordīs vbi ſuos cedere videt. nec iā vllā in auxilijs ſpeꝫ eſſe aīaduertit collecta militū manu hoſti ſeſe obiectauit. occidit̄. fit fedior fuga. nec priꝰ theutonicꝰ fugere q̄ꝫ polonꝰ ꝑſeq̄ deſiſtit. Perierūt in eo bello ex ꝑte fratrū multa hoīm milia. inter q̄s viri primarij q̄s vocāt ꝯmētatores equeſtri dignitate inſignes cū ipō mgr̄o circiter ſex cētos. nec polonis incruēta victoria ceſſit tartaris ac lituanis magna ex ꝑte ceſis. bellū hoc anno decio ⁊. cccc. ſupra mille geſtū ē pꝰ xp̄i ſaluatoris ortū. Pruſſia fortunā regis ſecuta oīs excepto burgomarie ad victorē defecit. Sꝫ interueniēte Sigiſmundo ceſare pax inter frēs ⁊ polonū ꝯſtituta ē. ꝑcuſſūqꝫ fedꝰ pecunia polono data pruſſia reddita fratribꝰ. nec deinde vſqꝫ ad friderici tpa q̄ nūc imꝑat in poſſeſſione agri ſui turbata religio ē. Sub eiꝰ ꝟo imꝑo cū populares graue ſibi iugū fratrū exiſtimarēt fedꝰ inter ſe inire in hūc ferme modū vt. xvi. viri ſingulis annis certis in locis conuenirēt q̄ ꝓuicialiū q̄relas ad vſus fratrū audirēt nec ſinerēt quēpiā indigne vexari. Ex his q̄tuor ex religione viros aſſumi voluere. q̄tuor ex p̄latis eccl'iaꝝ. pariqꝫ numero ex nobilibꝰ ac ciuitatibꝰ hiſqꝫ parere oē voluere. Per idē tp̄s diuiſa inter ſe religio fuit. alij magnū magiſtrū ſeq̄bant̄. alij q̄ſdā cōmēdatores q̄ mgr̄i regimen improbabāt. Mgr̄ vt populares ſibi alliceret fedꝰ ipm̄ incōſulto fratrū ꝯuētu approbauit. Fridericꝰ q̄ꝫ imꝑator eidē federi robur adiecit cautiōe tn̄ inſerta ne ꝑ ſuas lr̄as ius religiōis lederet̄. mortuo deinde magiſtro q̄ fedꝰ accepat ⁊ altero in eiꝰ locū ſuffecto nicolaꝰ pon. max. legatū miſit q̄ ꝓuiciā pruſſie inſpiceret. cognitoqꝫ reꝝ ſtatu q̄ꝫtū legatꝰ retulit populariū fedꝰ dānauit. vtqꝫ ab eo diſcedēter anathema interminatꝰ impauit. q̄bꝰ ꝑtinaciꝰ in ſententia ꝑſeuerātibꝰ ex ꝯſenſu ꝑtiū lis ad Fridericū ceſarē deducta ē. ad quē rurſus cā cognita dānato federe iuſſi pruteni ſunt ad obediētiā fratrū redire q̄ eā ꝓuinciā e manibꝰ infideliū ſuis armis vēdicaſſent multoqꝫ ſanguīe coemiſſent. q̄ re ciuitatibꝰ nūciata mox arma in fratres ꝑplariter accepta ſunt. ex q̄bꝰ plures capti atꝫ occiſi. caſtella eoꝝ euerſa. arces a fundamentis eiecte q̄nqꝫ ⁊ q̄nq̄ginta oppida in eā rebellionē cōſpirauere. ꝟ cū nō ſatis rē ſuā cōtra religionē ſine externa ope tutā putarēt Caſimirū regē polonie ſibi dn̄m aſciuere deuotū fribꝫ ſanguinē qui fortunam patris eius

expti fuiſſent. ille cū exercitu ꝓuinciā ingreſſus dedētes ſeſe ciuitates in ptātē accepit. cū ꝙ frēs diu varia vi
ctoria dimicarūt. plures fuere ꝯgreſſus. inter q̊s memorabilioꝛ ꝙ apud caniciū oppidū hābit⁹ ē. xviij. mi-
lia polonoꝝ obſidionē in eo loco tenebāt. i q̊s etiā rex ip̄e caſimir⁹ fuit. oppūgnabaꝛ oppidū dies nocteſꝗ
machinis admotis. Rudolph⁹ pꝛiceps ſagane vn⁹ ex ſleſie ducib⁹ tūc religionis ductabat exercitū. ꝙ latu-
rus obſeſſis opē cū ſeptē milib⁹ militū aggredi regē nō dubitauit. cōmiſſum ē ꝑliū in ꝯſpectu oppidanoꝝ
ſumma vtriꝗ ꝯtentiōe atꝫ ardoꝛe. ceſis hinc atꝫ inde cōplurib⁹. cū ſuos referre pedē rudolph⁹ aīaduertit in
crepās ignauiā fugientiū intermiatuſꝗ necē aciē ſiſtit. ⁊ ꝓgreſſus in mediū cū recēti pugnatoꝝ manu acre
certamē inſtaurat. hos ſternit. illos ꝯfodit. fit ſubita reꝝ mutatio. vꝛgēte rudolpho cecidit polon⁹. rurſuſꝗ
caſimir⁹ retinet ſuos pugne ſeip̄m miſcet ⁊ tanꝗ ex integro ꝑtinaci ꝯtentiōe certaꝛ. occidiꝛ in pugna rudol
phus. rex vo eq̄ deijciꝛ. melioꝛes ex vtraꝗ pte occubūt. Poſtremo ceſum credētes poloni ſuū regē deſpera-
ta victoꝛia fugā arripiūt. rex ab amicis adiut⁹ vix ex clade erept⁹ ē. Rudolph⁹ moꝛte ſua victoꝛia religioni
peperit. Ex polonis ſupꝛa ſex milia cecidiſſe feruntꝛ. ex teuthonib⁹ q̊ꝫ nō pauci pire. Poſt eā cladē res polo
nica nutare apud pꝛutenos cepit eo inclinātib⁹ ppl'is ꝙ belli foꝛtuna cōuertiꝛ. ſtat tñ adhuc anceps exit⁹ et
alteri⁹ martꝭ iudiciū moꝛaꝛ. Fert inter hos frēs oli moꝛtuo mgr̄o cū de ſucceſſoꝛe agereꝛ vnū fuiſſe ꝙ rogat⁹
eligere quē putaret religioni vtilioꝛē ſeip̄m elegiſſe dicētē nolle deierare. ſcire ſe cogitatiōs ſuas. alioꝝ coꝛ-
da ignoꝛare. ſi magiſtrat⁹ ſibi cōmittaꝛ nō dubitare qn reipublice bene conſultū eat. motos eius verbis re
liquos ad miniſtrationem illi crediſſe que ſaluberrima deinde fuit.

Saxonia magna germanie pꝛouincia

Poſt pꝛutenos ſaxonicū nomē icipit gēs valida ⁊ latiſſima cui ab occidēte weſera apō āt.q̊s viſtergu⁹ flu
ui⁹ ꝛ minū fac pleriꝗ vſꝗ ad rhenū ꝓiēdi ſaxones arbitrati ſꝛ. aqlonarē plagā dani obtinēt ⁊ mare bal
theū. ad meridiē frācones. baioarij ⁊ bohemi ſiti ſꝛ. oꝛiētalē plagam ſleſite ſiꝛ ⁊ pꝛuteni obtinēt. In his ter
mis icluſi ſꝛ thurīgi. luſacij. pomeraniꝗ q̊s oēs ſaxonici iuris eē volūt. pꝛioꝛes tn̄ thurīgos in ea ꝛra ꝯſediſ
ſe ꝙ̄ ſaxones aiūt. hos eīn grecā ſobolē eē affirmāt. ex macedonie claſſib⁹ aduectā ꝙ thuringos multis bel-
lis defatigatos paternis agris deiecerit qō mihi nō fit veriſimile. Eſt eīn vetuſtiſſimū in germanica terra ſa-
xonicū nomē cui⁹ oēs veteres meminere. thuringos nemo antiq̄ꝝ noiat ꝙ germanicas gētes enumerāt. In

aduentu primo francoꝝ q̃ tpe valentiniani ceſaris germaniā intrauere thuringos noiari repio. Ob quaꝫ rē
male q̄drat hiſtoria veritati q̃ thuringos priores ſaxonibꝰ in germania fuiſſe ꝯtēdit. Fateboꝛ tñ ſaxonie li
mites aliqñ minores fuiſſe aliqñ maiores nā ſicut imperia ita ⁊ prouinciaꝝ limites ex pte varianť. Carolus
magnꝰ īpatoꝛ mlta cū ſaxonibꝰ bella geſſit priuſq̃ xpi cultū acciperēt eoſq̃ magnis afflixit cladibꝰ. Poſtq̃
vo deficiēte apd francos caroli magni genealogia romanū impiū ad teuthones oriētales rediit. Saxonum
aucta dignitas ē. inter quos plures impatores fuere. ſingulari prudētia ⁊ reꝝ geſtaꝝ magnitudie clari. ma
xime vo tres ottones q̃ ſibiīuicē ſucceſſere de romana eccīa optime meriti quoꝝ virtute prolatos ſaxonie
fines minime dubitarim. Inter pomeranos q̃ oriente ſaxonie incolūt oppida ſunt digna noīe Uiſmaria et
Sundis Griſuoldia Stetinū ⁊ Roſtochiū. in quo ſcola liberaliū artiū haud ꝯtēnēda. ⁊ hec q̃dē mari ꝓxi
ma multis ac diuitibꝰ negotiatoꝛibꝰ habitatū ē. ⁊ in mediterraneis caminū pōtificalis ciuitas. cuius dioce
ſis latiſſima eſt. nec minoꝛ magñitudo credit. Epūs loci romano dūtaxat pſuli ſubeſt. Brādeburgēſes in du
as marchias diuidūť q̄ꝝ altera vetꝰ altera noua vocať. veterē marchiā plabiť albis fluuiꝰ. in cuius littoꝛe
Stendalū ē oppidū ⁊ gadelenū ⁊ ſoltuedelū ⁊ oſtroburgiū. Nouā marchiā interſecat fluuius odera haud
mlto inferioꝛ albi. In cuiꝰ rippa francfoꝛdia ē diues empoꝛiū ⁊ lucenſis ciuitas. Spredo quoq̃ fluuiꝰ eādē
ꝓuinciā irrigat equādꝰ. tiberi. berlinū in eiꝰ littoꝛe iacet. Eſt ⁊ aliō flumē hortellū nūcupatū qd Brādebur
giū ex quo marchia nomē hꝫ in duas ptes diuidit veterē ac nouā efficiēs. ibi epālis ſedes ē ⁊ marchionū
tribunal ad eiuſdē fluminis ripā. Auelburgiū quoq̃ ſitū ē pontificalis ciuitas. ⁊ circū nobile territoꝛium.
cui prigenitza ē nomē multū refertū oppidis ⁊ marciali pplo plenū. Caput miſnenſiū ciuitas miſna ē vnde
nomē regioni datū ē. hāc quoq̃ albis alluit fluuiꝰ. hic valida arx ⁊ in ea cathedralis eccīa. In hac quoq̃ ꝓ
uincia multa ſunt oppida marciali pplo plena. ⁊ martinopolis in honoꝛē martis a veteribꝰ ꝯdita merſebur
giū hodie vocāt. Silr lipzg vrbs diues mercatoꝝ empoꝛiū pclaroq̃ ſtudio inſignitū. In thuringia nobile
oppidū ⁊ caput gētis Herfoꝛdia magūtino pōtifici ſubiecta ſtudiis liberaliū artiū inſignis. Nuburgenſis
quoq̃ ciuitas duci ſaxonie parēs. hec oīa iure ſaxonū vtūť ⁊ lingua iſdē moꝛibꝰ freti. Ceterū veri ſaxones
madeburgēſes nullo dubitāte habenť. Bremēſes quoq̃. alberſtatēſes. hildeſinēſes. verdēſes. brūſuicēſes
hamburgēſes. luneburgēſes ⁊ lubicēſes. In madeburga archiepāl ſedes habeť. ⁊ in honoꝛē ſcti mauricii
ex q̄drato lapide diues tēplū Ottonū nobile opꝰ ⁊ in eo ſcti Florēti coꝛpꝰ. Credūt quoq̃ vnam e ſex ydriis
ibi eē in qbꝰ vinū ex aq̄ factū a dño ſaluatoꝛe euāgeliſtaꝝ tradit hiſtoꝛia. hāc plebibꝰ oſtendūt materia mar
moꝛea ē ac plucida vini capax q̄ꝫtū equꝰ ferre poſſit. Alterā ac minoꝛē apud hildeniēſes eē affirmāt. Uexil
lū quoq̃ ſancti mauricii hic quotānis oſtendiť. magiſtratꝰ vrbis ius ciuile romanoꝝ abbreuiatū ⁊ ſaxoni
ca lingua cōſcriptū nō ſine reuerentia cuſtodit qd magni Caroli auctoꝛitate firmatū tradūt. eoq̃ in deciſiōe
eāꝝ circū vicine gētes recurrūt. magna ⁊ venerabilis eaꝝ legū auctoꝛitas habeť. Bremēſes gl̄iaꝫ ſuā ducūt
danoꝝ gentē ad xpm eē ꝯuerſam. Nō ē omittēdum quod de halberſtadio tradiť. Hāc ciuitatē oltemia pla
biť fluuiꝰ. In medio vero tumulꝰ aſſurgit. in cuiꝰ cacumie planicies ē duoꝝ ferme ſtadioꝝ cōtinēs lōgi
tudinē. in cuiꝰ extremis angul duo tēpla ſita ſunt. alterū pōtificale. alterūq̃ btē verginis appellāt. In me
dio late patet foꝛū magnificis canonicoꝝ edibꝰ vndiq̃ cinctū. vrbs hec vocať quod ſub tumulo iacet ſub
urbiū appellāt. in mōte nulla laicoꝝ habitatio. Carolꝰ magnꝰ huiꝰ eccīe fundatoꝛ habeť. cuius feſtiuitas
quotannis celebrať. xii. hic dignitates. xxiiii. p̄bende. Archidiaconatꝰ ſupra. xx. eſſe ferūtur. In hac eccīa
ſingulis annis vnꝰ ex pplo deligitur quē peccatis grauioꝛibꝰ inq̄natū putāt hūc veſte lugubri induūt ⁊ ob
uoluto capite prima ieiunii die ad eccīam ducūt indeq̃ pactis diuinis officiis eiiciūt. Is ſingulis q̄drageſi
me diebꝰ nudis pedibus pambulat vrbeꝫ ⁊ eccīas circuit neq̃ ingreditur neq̃ quemq̃ alloquitur: inuitatꝰ
a canonicis p vices qd apponiť comedit. ſomnus ei poſt mediū noctis in plateis pmittiť. Die iouis ſctā
poſt conſecrationē olei rurſus ad eccīam introduciť ⁊ orōne facta a peccatis abſoluiť. pecuniaſq̃ populus
ei offert q̃ tñ eccīe dimittunť. hunc adā vocant ⁊ omni crimīe liberū putant. Circa alberſtadiū ager optimꝰ
ferax tritici. matureſcētibꝰ frugibꝰ culmoꝝ altitudine equo inſidentē hoīem ferunt excedere. Brunſuica
oppidū tota germania memoꝛabile magnū ⁊ populoſum. munitū menibꝰ ac foſſatis. turres q̄ꝫ ⁊ ꝓpugna
cula excellūt. magnifice domꝰ. ꝓpolite platee. ampla ⁊ oꝛnatiſſima templa. q̄nq̃ hic foꝛa. q̄nq̃ ptoꝛia ⁊ to
tidem cōſolatꝰ iura ciuibus dicūt. Hinc appellati duces brunſuicēſes ⁊ tota germania nobiliſſimi. ottonis
ſoboles. quoꝝ claritas cū potentia labente tpe defluit. Lubicenſiū ciuitas potentiſſima ē ſine cuiꝰ auxilio
vix vnq̃ dacie reges cōtinere ſuos ſubditos valuere. xii. viri reipublice pſunt quos cōſules appellāt. quo
rū ppetua ptās ē. ⁊ i eq̄ſtri dignitate ꝯſtituti ſť. popularibꝰ niſi vocēť nulla de regimīe vrbis cōſulēdi facul
tas. nec tñ huic plebs videť ſua cuiq̃ ſubſtātia tuta ē ⁊ libertas ſaluis legibꝰ vt velit viuere. equū iudiciū
cōſules agūt. ab his ceſar ſi exceſſerit appellať. Saxonie nr̄a etate duces habēť. fridericꝰ ⁊ wilhelmus
frēs quoꝝ alter electoꝛē iperii gerit. alter regnū bohemie debitū ſibi aſſerit vt ſupra retulimꝰ. Fuit cū brūſui
cēſibꝰ de electoꝛatu diſſenſio. ſigiſmūdꝰ impatoꝛ litē diremit. ſentētia vt ſepe fit potētioꝛi alluſit. Alter ho
rū fratrū natu ſenioꝛ robuſtiſſimꝰ venatoꝛ fuit. iunioꝛ alter belli appetēs ⁊ in armis exercitatꝰ. Crudelia in
ter eos diu bella exercuerūt hereditatis pne cā. ⁊ q̄ꝫuis de pace ſepe mētio fieret ipediētibꝰ tñ appollonio
quē vice dñm appellāt ⁊ aliis pleriſq̃ potētibꝰ qbꝰ ea diſcoꝛdia q̄ſtui erat. fruſtra oēs tractatus abiit. Sꝫ
cū vaſtatis iā agris tota ꝓuincia peſſum iret appolloniꝰ vo fraternarū inceſoꝛ diſcoꝛdiarū p anniū iubileū ro
mam petiſſet rogauit fridericus germanum ſuū vt ad ſe lipzig veniret ſecū de pace acturus. annuit wilhel
mus iter ingreſſo dixere conſiliarii paratas ſibi ⁊ qui cū eo irent inſidias eſſe caueret ne ſe pditum iret neue
ſuos ad necem traheret. Quibus ille at ego inquit libens moꝛiar ſi vos prius necatos videro. qui frater
nas contentiones alitis atq̃ ita locutus ſequi iuſſis qui ſe amarent vrgens calcaribus equum feſtino curſ
ſu fratrem adiit. Quo cum ſemotis arbitris eueſtigio pacem compoſuit feduſq̃ pepigit. Magnus vir qui
ſe tam liberaliter in poteſtatem dederit hoſtis. Magnus ⁊ alter qui hoſtem ex fratre factum rurſus fratrem
atq̃ amicū reddiderit. Appollonius interim Roma reuerſus ⁊ qui cū eo ſentiebāt ex Thuringia plurima
oppida poſſidebāt. exterminati ſunt appolloniꝰ in Coburga qd eſt frāconie oppidū aliq̃diu ſe defendit. Sꝫ

cũ ſalutem in eo loco deſperaret nulliꝰ auxilio fretꝰ cũ theſauris ſuis clã fugiẽs ad bohemos migrauit. Ex illo tpe ꝗetẽ habuere ſaxones ꝗuis bohemi caſtella ꝗdã ab eis repetẽtes ſepe bellũ minati fuerint. inducie in hãc vſqꝫ diẽ arma ꝑtiũ tenuere. nũc maior lis oritura videt̃ qñ wilhelmꝰ regie ſororis maritꝰ ad bohemie regnũ aſpirare fert̃ ꝗuis terre ꝓceres aliũ regẽ ſibi aſſumpſerint. Libet hoc loco audax priuati hominis inſerere facinꝰ. Cõradꝰ de kauff nobili loco apud ſaxones natꝰ bellice rei ꝑitꝰ, manu ꝓmptꝰ ⁊ aĩo imperterritꝰ cũ ſe patria pulſum ⁊ ꝑna hereditate priuatũ ꝑ iniuriã friderici ducis exiſtimaret ſcelꝰ ⁊ incredibili nr̃a etate ꝑpetrauit. Arx ẽ in miſna in alto mõte ⁊ in abruptis vndiqꝫ rupibꝰ ſita altenburgiũ ꝓuinciales vocãt. ad radices mõtis opppidũ egregiũ munitũ ⁊ ꝑplo plenũ. iacet in arce duo friderici adoleſcẽtes Erneſtus ⁊ Albertꝰ educabant̃. huc cõradꝰ intẽpeſta nocte magnis itineribꝰ cũ paucis comitibꝰ ꝯtendit: et admotis ſcalis ꝓdente pedagogo arcẽ ingreſſus dormiẽtes adoleſcẽtulos in cubili ꝯꝑhendit intermĩatuſqꝫ mortẽ ſi vocẽ emitterẽt funibꝰ colligatos extraxit. haud dubiꝰ qn ꝓductos in bohemiã magno ꝑcio venderet. ſuaſqꝫ cõtumelias eo pacto magnifice vltꝰ videret̃. iã ſiluã hirciniã ꝗ bohemiam a ſaxonia diuidit ingreſſus erat. iã ꝑiculũ oẽ trãſmiſſum putabat. cũ iunior captiuoꝝ labore ac fame deficiẽs ⁊ ꝗetã ſitꝰ ⁊ cibũ popoſcit. cuiꝰ ꝑcibꝰ cõmotꝰ ꝑdo ad carbonariũ ꝗndã diuertit afferriqꝫ panẽ ⁊ ceruiſiã iuſſit. Interea apud altẽburgiũ cognita tãte rei nouitate clamor exorit̃ attoniti oppidiani raptim arma capeſcũt ⁊ ꝑcioſam vẽdicaturi ꝑdã ꝑcipiti curſu ꝑdonis veſtigia inſectant̃. ſiluã ingreſſis fortuna blandit̃, ꝗ inter multos tranſites eũ teneri ſuaſit ꝗ recta duxit ad carbonariũ ibi cõradꝰ dũ puero cibũ miniſtrat ex improuiſo capitur ⁊ oblatꝰ ꝑicipi audaciſſimi ſcelerꝭ capite penas ſoluit. Fridericꝰ eodẽ pene nũcio ꝗ captos atꝫ abductos filios audiuerat recuperatos ⁊ ad domũ reductos didicit. Saxonie ducibꝰ parua ꝟe ſaxonie portio paret Sũt eñ in ea ꝓuincia multi aliȷ̃ principes. multe ciuitates ꝗ vocant̃ imꝑiales. multi epi ꝓꝑriũ territoriũ hñtes. Miſna vero ⁊ thuringie maior ꝑs ⁊ lauſacie ⁊ franconie pleriqꝫ oppida his ducibꝰ parẽt. Jus aũt eligendi romanũ imꝑatorẽ ſaxonie ducibus ex ꝑuo ꝗdã ꝑicipatu cõpetere aſſerũt inter miſnã ſleſiãqꝫ iacẽte. cuiꝰ caput oppidũ ẽ wittẽberg vulgariter. id ẽ mõs albꝰ. In ſaxonia argẽti mineras apud Goſlariã otto primꝰ imꝑator inuenit ꝗꝝ magni fuerũt redditꝰ. ibi ⁊ palaciũ nobilis oꝑis edificatũ. hꝫ ⁊ fõtes amaros ſaxonia ex ꝗbꝰ ſal coquit̃ albũ qð ad vicinas gẽtes defert̃. Saline vberrime atꝫ ditiſſime apud luneburgiũ habent̃ ex ꝗbꝰ multi monaſterioꝝ abbates ⁊ multi ecciaꝝ ꝑlati vitã ducere cõſueuerũt. Fuit enim queſtꝰ ſalis vberrimꝰ has ſalinas luneburgẽſes violẽter vſurpauere. Ob quã rẽ ⁊ a nicolao põ. maxi. ⁊ a friderico imꝑatore auguſto dãnati ſunt. Cõſolatꝰ qui eiꝰ rei auctor habebat̃ auctoritate aplica deiectus ẽ. Sꝫ fauore Bernhardi ducis brunſuicẽſis paulopoſtea in priſtinũ ſtatũ rediȷ̃t. ⁊ ꝗ nouiter cõſulatum adierant in carcerẽ cõȷ̃ciunt̃. ciuitati rebelli ⁊ ecciaſticoꝝ bonoꝝ rapaci ſacris interdictũ ẽ. nõ tamẽ deſunt qui rem diuinã apud eos faciãt. Tantus eſt euo nr̃o ⁊ in populo ⁊ in clero auctoritatis ecciaſtice contemptus Eſt in marchia brandeburgẽſi nõ magni nois ciuitas aquis circũdata quã hauelburg vocant. in eius dyoceſis loco aſpero ⁊ deſerto paruũ oppidũ ẽ noĩe welſnach. hic tres hoſtie habent̃ ex quis cruorẽ ſua ſponte manaſſe tradunt. Ob eã rem magnus populoꝝ concurſus eſt ⁊ nautaꝝ vota hic ſoluunt̃. Vulgo locũ ad ſanctũ cruorẽ vocant. Exceſſimus ſcribendi modũ ſaxonie ciuitates noiatim cõmemorantes. id fecimꝰ quia veteres ſcriptores parciſſime de germania locuti ſunt ⁊ tanqꝫ extra orbem ea natio iaceret. ſomniantes quodãmodo res germanicas attingunt. ob eã rem dabit̃ mihi venia fortaſſe ⁊ aliquis graciã habebit ſi germanicas diſtribuentes prouincias vt res oculis ſubiȷ̃ciamꝰ paulo ꝓlixiores fuerimꝰ propoſiti noſtri metas egreſſi.

De dania vel dacia

Hoc loco qm̃ ſaxonie dania iũgit̃. Priuſqꝫ germanie reliqs ꝑtes abſoluo de ipo danie regno viciniſqꝫ regionibꝰ in aꝗlonẽ verſis aliꝗ referre inſtitui nõ indigna cognitu. tria ſunt in ſeptẽtrionẽ vergẽtia regna ſibi inuicẽ coherentia. danoꝝ qð hodie daciã appellãt. ſuecioꝝ ⁊ noruegioꝝ. Dania ſiue dacia dicere volumꝰ ꝯſuetudini ſeruientes germanie portio ẽ cheroneſi habẽs formã. hãc quõdã cimbri habuere vñ illa inundatio barbaroꝝ emerſit quã mariꝰ arpinas italiã petentẽ ac res romanas euertere minitantes ad internitionẽ deleuit. Poſſidoniꝰ (vt Strabo refert) ꝯiecturã facit. qð cymbri latrocinãdo in certis errabundi ſedibus ad paludẽ vſqꝫ meothym militiã agitarit. ab eis eñ cymeriũ vocari boſphoꝝ arbitrabatur quaſi cymbricũ cũ grecoꝝ lingua cymereos cymbros nominent.

De Suecia

Suecia cincta vndiqꝫ mari plures cõtinet inſulas. in ꝗs eſt ſcandania apud veteres late memorabilis hinc quoqꝫ populoꝝ innumerabilis multitudo egreſſa omnẽ olim europam armoꝝ turbine ac ꝓcella inuoluit. nã gothas qui hunos bello vincere pannoniã. miſiã. macedoniã ⁊ omnẽ illiridem occupauere. germaniam ytaliam ⁊ galliam vaſtauere ⁊ demũ in hiſpania conſedere hinc fuit origo.

De Norwegia

Oruegia ꝗ de ipo ſeptentrione ſortita eſt nomen cõtinenti ꝑ ruthenos iungit̃ ⁊ in arcton protenſa incognite terre ſeu ſtricto glacie occeano vt pleriqꝫ fabulant̃ cõtermina eſt. ad orientis partem ac meridiem baltheo mari alluit̃. ad occidentẽ brittannicus finit occeanus. Daciã theutones hodie danoꝝ appellant marchiã. cuius lingua germanis incognita ẽ. Ex noruegia veniſſe putant qui cimbroꝝ occupauerint loca. In hac terra patrũ noſtroꝝ memoria voldimarꝰ regnauit in ſuecia. magnus aꝗnus ĩ noruegia quẽ ferunt diuinũ fuiſſe hominẽ miro prouincialiũ amore atꝫ obſequio cultum. huic cõiunx margaretha fuit. Voldimari filia ex qua natus olaus patri ſuccedens breui tpe vita functus regnũ matri reliquit. ea ⁊ paternũ adepta ẽ extincto voldimaro. At magno in ſuetia hoĩeꝫ exuẽte albertꝰ dux naupolenſis vocatu ꝑpli dyadema ſuſcepit. Qui dñatũ vicine femine cõtemnẽs bello daciã noruegiamqꝫ laceſſere cepit. occurrit ei magraretha coactis copȷ̃s ĩ campis late ꝑatẽtibꝰ pugnatũ ẽ tanqꝫ ipa viri femie animũ induiſſet. victꝰ albertus captuſqꝫ ⁊ in triũphũ ductus regnũ amiſit. dimiſſus tandẽ infame ſeniũ in ꝑꝑria domo finiuit. margaretha clariſſima mulier tribꝰ imꝑauit annis ad ſenectutẽ vſqꝫ magnifice ⁊ religioſe ſubditos gubernauit. Demũ ſenio cõfecta cũ tm̃ ꝑ ſe ferre neꝗret impiũ heinricũ pomeranie ducẽ ꝗtuor ⁊ decẽ annos natum ſibi filiũ adoptauit regnaqꝫ illi cõmiſit. ⁊ philippã regis anglie filiã dedit vxorẽ. Is cũ cõiuge ſine prole

defuncta)nubere vlterius nollet. tamqꝫ qnqꝫ ꝛ qnquagita regnaſſet annos. ad extremū ſub impio friderici pplari tumultu ex regio ſolo deturbatꝰ eſt. Et xpoferꝰ bauarie dux ſibi ex ſorore nepos in eiꝰ locuz ſuffectus q̄ auūculū ſuuz. x. annis q̄bus ipe regnauit in inſula gothica regnare pmiſit. Xpofero aūt ex hūanis abeunte. dacie ac noruegie coronā criſtigerus accepit. Sueci vo in electione regis diſcordantes alij carolum equeſtri dignitate inſignē. alij canutū eiꝰ fratrē natu minorē regno pficiunt. Pendente adhuc electionis negotio carolus immiſſis militibus ſcoltonie qđ hodie ſcockhalm oppidū clam occupat. in q̄ regia ſedes habet. Canutus p amicos arcē inuadit. hinc bellū inter fratres ortū ꝛ pugna diu anceps. occiſis vtrumqꝫ pluribꝰ ea demū lege inducie pacte vt poteſtas eligendi regē excluſa nobilitate plebi fieret. in qua cū carolus gratioſior eſſet maieſtas regni ad eum defert. Canutꝰ priuatā vitā degit. Carolus vo nouo regno tumidus atꝫ inſolens armatis nauibus heinricū etatē confectū. nulli noxiū ſibi ipi viuentē e gothia ppulſauit. qui etiam hodie in hūanis agens apud pomeranos(vnde illi origo fuit)puo contentus vitā agere fert. q̄ꝫ ſint incerta mortalia ꝛ q̄ꝫinuida ſuo exemplo docent. qui tribus potentiſſimis regnis exutus nec paruam inſulam in q̄ decem annis delituerat vſqꝫ ad mortem retinere potuit. etate pleniſſimus. Sed neqꝫ carolo ſcelera ſua impunita fuere. qui dum xpi eccīas pſequit. religionem comtemnit. ſacerdotes diſpoliat. feſtos dies obſeruare prohibet. iura diuina ꝛ humana a Johanne benedicti filio vſalenſium pſulem viro cordato ꝛ impigro. a quo nobilitas regni excitata eſt magno plio ſupatus ac regno ppulſus in parua inſula nonlonge ab oſtio viſtele ppe pruſſiam exilium agit. Criſtigerus in locum eius aſſumptus pietate ac iuſticia melior. Iterum tria regna noſtro tpe in vnum redegit. cui ꝛ gothia paret. gothoꝝ quondā ſedes ꝛ patria.

Bohemia

Bohomoꝝ mō res geſtas attingere ac ſitū referre locoꝝ ratio exigeret. Bohemia eñ intra limites ger-
manie incluſa tota aquilonibꝰ expoſita ē habēs ad orientē morauos ⁊ ſleſitaꝝ ptē. ad aquilonē ſaxo-
nes ⁊ miſnēſes. ad occidēte agrū noricū. ad meridiē auſtriā ⁊ bauariā vndiqꝫ germanie pplis cīcta. Latitu
do lōgitudoqꝫ eiꝰ pene par triū fortaſſe dietarū. ſilua hercinia vniuerſam cingit. albis vero ꝑclarior eius am
nis eā mediā irrigat. alioſqꝫ nō pui nōis fluuios excipiens vt multauiā que pene pragam mediam ſcidit. tā
dē ꝑ ꝯualles ⁊ abrupta motiū nemoroſoſqꝫ ſaltꝰ hercinie ſilue ꝑceps labit̃ ꝑ miſnenſes ꝓuīciā fluēs prope
hāburg vrbē ſaxonie in germanicū mare abſorbet̃. Oppida regni memorabilia ſunt. Praga regū bohe-
mie digniſſima ſedes. cadanū. bruxia. ſchlackēwerdū. cui ianū cupri argētiqꝫ mineris celebratiſſimū. regio
ꝓrſus frigida. armētis tñ feris ⁊ piſcibꝰ habūdās. ager ei optimꝰ. frumēti ⁊ ordei feraciſſimꝰ. multa apud
eos etate nr̄a memoratu digna emerſerūt. multa ꝑlia geſta ſunt. multꝰ ſanguis effuſus. delete fūditus ciuita
tes. ſpreta ⁊ ꝯculcata religio. exorta ē huſſitaꝝ hereſis. adamitaꝝ pullulauit inſania. debacbati ſunt thabo
ritarum ⁊ orphanoꝝ exercitꝰ. duo fulmīa belli zyſka ⁊ ꝓcopiꝰ ꝓuīciā ex arbitrio ſuo diripuē. iohes ⁊ ihe-
ronimꝰ qui pplm̄ decepere in ꝯſtātiēſi magͦ ſinodo demū ꝯbuſti. Jacobellꝰ cōradꝰ rokazana ⁊ petrꝰ angli-
cus euāgelij corruptores tāqꝫ mgr̄i veritatis hiti. q̄tuor reges extirpare peſtiferū virꝰ nō potuere. vēceſlaꝰ
ſigiſmūdꝰ albertꝰ ⁊ latiſlaꝰ qui apd̄ eos veneno extīctꝰ creditꝰ ē. Poſtremo georgiꝰ rex creatꝰ ē qui huſſita
rū labe infectꝰ putat̃ magnꝰ vir. alioquin ⁊ in rebꝰ bellicis clarꝰ. ſ oīa hec in hiſtoria que de bohemicꝭ hijs
rebꝰ edidimꝰ ꝯſcripta ſunt. ibiqꝫ de ſitu regiōis ⁊ gētis moribꝰ ꝓ captu nr̄o mētionē fecimꝰ. inde igit̃ aſſu
mēdū erit q̄cquid huic opi de rebꝰ bohemicꝭ deeē videbit̃. nos ceptū ſequētes iter inferioris germanie pro
uincias. deinde ad ſupiores reuertemur ptes.

De phriſia ꝓuincia germanie

Phriſones ad occeanū ſiti ab oriēte ſaxoniā cōtigūt. ad meridiē weſtualos. ad occidētē traiectenſiū terre
iūgūt̃ q̄q̄ ⁊ ipos traiectēſes pleriqꝫ phriſones eē volūt. Inter q̄s ottonē inuenio phriſingenſis eccīe
ꝑſulē q̄ res germanicas haud impite ſcripſit. Albertꝰ eps̄ magūtiꝰ qui fuldenſe mōaſteriū erexit. cū religi
onē xp̄i ꝑſuadere phriſis niteret̃ ab eis interfectꝰ ⁊ martirio coronatꝰ ē. Gēs eadē ferox. armis exercitata.
robuſti ⁊ ꝓceri corporꝭ. ſecuri ⁊ intrepidi animi. liberā ſe eſſe gl'iat̃. q̄uis philippꝰ burgūdie prīceps eiꝰ ſe
terre dn̄m vocet. Reuera phriſia libera ē ſuis vtens moribꝰ. exterꝭ nec parere ſuſtinet nec dn̄ari cupit. haud
inuitꝰ phriſo pro libertate mortē appetit. dignitas ī hac gēte militarꝭ inuiſa. Sublimē virū q̄ ſe ceterꝭ effert
nō ferūt. mgr̄atꝰ ānuos eligūt qui rempublicā eq̄ iure diſponāt. Femiaꝝ impudicitiā ſeuerꝰ puniūt. Sacerdo
tes ne alia cubilia polluāt ſine cōiuge nō facile admittūt. vix eñ cōtinere hoīes poſſe ⁊ ſup naturā arbitrāt̃.
In pecoribꝰ oīs eoꝝ ſubā eſt. ager planꝰ ac paluſtris eſt multo gramīe fecūdꝰ. ligno caret bitumioſo ceſpite
⁊ ſicco ſtercore boū ignes fouent. Ex hac gente tradit cornelꝰ tacitꝰ impante nerone duos legatos romā ve
niſſe veritū ⁊ malorogē qui pōpey theatrū intrātes cū vidiſſēt q̄ſdā cultu externo inter ſenatores ſedere ⁊ i
tellexiſſent id honorꝭ eaꝝ gentiū legatꝭ dari q̄ vtute ⁊ amicicia romana ꝑcellerent nullos mortaliū aut armis
aut fide añ germanos eſſe exclamauerunt ac digredientes inter pr̄es ꝯſedere ob quā rem ambos nero ciui-
tati donauit

De holandia prouincia inferioris germanie

Holādia quoqꝫ ꝓuīcia germanie ad ſeptentrionē occeano alluit̃ mari. qd̄ reliquū ē rheni fluminis bra-
chia intercipiūt inſulāqꝫ cōficiūt. paluſtris paſcuoſa. pluribꝰ ſtagnis ac marꝭ interfuſa finibꝰ. nec deſt̃
qui traiectū nobilē vrbē in holādia ſitā dicāt. nobis haud alienum eſſe videt̃. Aliq̄ ̄ friſei traiectenſ. aliq̄ ̄
holādie traditos eſſe vt ſepe regionū termīos dn̄antiū impia nutāt. nr̄a quidē etate neqꝫ friſie neqꝫ holan-
die dant̃. Prīcipatꝰ eccīe traiectenſis impatori tm̄ ſubijcit̃ latāqꝫ poſſidet terrā diuerſis meatibꝰ rheni īter
cluſaꝫ. cui ab oriente phriſij a meridie weſtuali iūgūtur. Holādia ſeptentrionē excipit. ab occidente ducatus
gelrie. de quo ſuo loco dicemꝰ rheno flumīe diſtīguitur. Impitiſſime vo ne dicaꝫ faliſſime nōnulli etate nr̄a
traiectū gallice natōis ciuitatē eſſe dixert̃. Cū de pōtificꝭ ageretur electiōe. nā quo pacto traiectū gallie dabi
mus trās duo rheni brachia ſitū. Qui ⁊ qui cis rhenū habitāt colonienſes. cliuenſeſqꝫ cōſtat eſſe germanos
Traiectenſiū quippe ſitus. mos ſermoqꝫ germanicꝰ eſt. Traiectū diues ⁊ pplo'ſa ciuitas eſt. eps̄ vrbis. xl.
milia pūgnatoꝝ ſi q̄ ̄ neceſſitas ingruit educit ad bellū. Forma virꝭ ac mulieribꝰ egregia. ab exteroꝝ incurſu
et aq̄ꝝ inundatiōe ⁊ ꝓpria vtute defendūtur. Potꝰ genti ceruiſia. vinū mercatores afferunt. In hac ciuitate
memoria nr̄a multe ſeditiōes fuere. cū epm̄ vni pti acceptū altera recuſaret. Deſiderius aliq̄ꝫdiu ep̄atū quie
tem tenuit. deiñ a ciuibꝰ electus romani pōtificꝭ ⁊ vicinoꝝ prīcipū aduerſus rebelles ſubditos auxilia iplo-
rauit. illi diefoldiū quendā ꝯ ius phaſqꝫ ſibi ꝑſulē aſſumpſere. Martinꝰ pō. max. anathema ī eos promulga
uit. ꝯtēpſere eccīaꝫ obſtinati hoīes. expiri optuit arma. ingētes burgūdoꝝ ducꝭ vicinorūqꝫ prīcipū copie ad
uerſus traiectenſes ducte infeliciter pugnauere. victor cōtumax ppl's. vij. annis eccīe mādata ꝯtēpſit. deſide
riꝰ in exilio obijt. Canonici qui propter eū patria pulſi fuerāt waltranū morſenſeꝫ archiepi̅ colonienſis ger
manū ſucceſſorē eligūt. Agitata eſt in cōcilio Baſilieñ. cā. cōfirmata electio. iteꝝ dānata in cōcilio traiecten
ſiū rebellio. iteꝝ fruſtra pugnatū. Poſtremo miſſus ab eugenio legatus iohes ceſarienſis eps̄ qui poſtea ad
cardīalatus honorē vocatus morinenſis appellatus cū retuliſſet vnicā pacande prouincie viā eſſe diefoldio
ignoſci eiqꝫ gentis ꝑſulatum cōmitti excluſo waltranio rebelli populo ſatiſfactuꝫ eſt pulchre ſane nulle victꝭ
leges fauent ſacroſqꝫ canones potentia vincit. Voluerunt caliſti quoqꝫ impiū eludere traiecteñ. qui mortuo
diefoldo epm̄ ab eo datū recipe recuſarūt. ſ aparitibus philippi burgundie ⁊ potentia territi ⁊ primis co-
natibus infeliciter niſi furore depoſito paruerunt.

De Selandia prouincia inferioris germanie

Ultimi germanoꝝ ad ſeptētrionē ⁊ occidētē verſi Selandini ſunt inſulares ppl'i rheni oſtijs obiecti. In
ter quos ꝑcipue mitelburgēſes habentur. Ea ciuitas eſt egregie munita. diues opū. negociationeqꝫ
maxime accomoda. cuius haud paruam partem anno ſupiore incendium aſſumpſiſſe relatum eſt. Incuria
ciuiū id eueniſſe conſtat. q̄q̄ pleraqꝫ miracula referuntur que pretereo quia non ſatis digno teſtimonio cō
probantur. Eſt ⁊ Brielum oppidum nō ignobile aquis circūdatum. in quo etiam multi mercatores naui-
bus applicant. Nō tranſibo nunc rhenum germanicas que ibi habitant gentes cōmemoraturus. Habitur
ſuo loco de his quoqꝫ dicendi facultas. proſequar veteris ac certe germanie populos. ⁊ qui iunguntur vel
traiectenſibus vel phriſijs ad meridiem expediam.

De weſtualia germanie prouincia

Weſtualia germanie prouincia

Weſtualia rheno fluuio ab occidēti claudit. viſurgo ab oriēte quā veſerā hodie vocant. a ſeptentrione phriſiā hȝ ꝛ traiectēſiū terrā. meridiē baſſie mōtes excipiūt q̄s anobos pholome⁹ appellare videt. ex quib⁹ amaſis fluui⁹ orit q̄ Padeburnā ꝛ monaſteriū nō ignobiles ciuitates alluēs. mediā ferme ꝓuinciā interſecat ꝛ ꝑ phriſiā defluēs fert in mare. Salas q̄ȝ fluui⁹ weſtualiā irrigat. inter quē ꝛ rhenū cū druſus germāic⁹ belligeraret domitiſ hoſtib⁹ victor appetiit. Quo aūt cultores hui⁹ terre vocauit antiq̄tas diffici le dictu ē diſcordantib⁹ auctorib⁹. Strabo vicinos rheni accolas hoc loco ſugambros appellare videt. q̄ duce melone cū romanis bella geſſere. victiq̄ȝ datis obſidib⁹ pacē obtinuere. Quis calcata fide ꝛ ꝑditiſ obſidib⁹ rebellarūt. Pholome⁹ q̄ȝ a ꝑte ſeptētrionali germanie circa rhenū fluuiū Buſſatores habitare tradit ꝑuos appellatos ſiccābros. oquenos ꝛ lōgobardos inuenio apud Strabonē circa amaſim fluuiū bruteros babitaſſe q̄s druſus nauali bello ſupauit. Bruteros aūt bello victos ab auſtro in aquilonē ꝛ occeanuȝ dilapſos. Ob quā rē cōiecturā cape poſſum⁹ hos eē q̄ hodie pruteni appellant aq̄lonares ppl̄i de q̄b⁹ ſupra diximus. facile nāq̄ȝ bruteros in prutenos ſermo ꝯuertit. Carol⁹ magnus multa cū weſtualis geſſit ꝓlia eoſq̄ȝ magnis afflixit cladib⁹ coegitq̄ȝ xp̄i religionē amplecti relicto ydoloꝝ cultu. quā cū ſepi⁹ abnegaſſēt nec iuſiurādū aduerterētvt metu pene rebelligionē cōpeſcerēt occultos ꝯſtituit iudices q̄b⁹ ꝑtātē dedit vt q̄ȝ primū deieraſſe aliquē cōperiſſent aut fregiſſe fidē aut aliq̄d aliud flagiciū cōmiſiſſe mox illū ſupplicio afficerent vbi primū cōprehēdi poſſet nulla citatione ꝑuia aut defenſione ꝑmiſſa. elegit eīn viros graues ꝛ recti amantes quos plectere innocentes haud veriſimile ſint. Terruit ea res weſtualos ac demū in fide continuit. cum ſepe in nemoribus ꝛ proceres ꝛ mediocres viri laqueo ſuſpenſi inuenirent nulla accuſatioñ prius audita. Querentibus tamen cauſam cōſtabat fregiſſe fidem. aut magnū aliquod ſcelus cōmiſiſſe qui necati reperiebantur. Id iudicium ad noſtram vſq̄ȝ durat etatem vocaturq̄ȝ vetitum. qui ei preſunt ſcabini appellantur. quoꝝ ea preſumptio eſt vt per totam Germaniā iuriſditionē extendere velint. Secretos babent

ritus ⁊ archana quedā quibꝰ malefactores iudicāt ea nōdū quiſq̧ reptus q̄ vel p̄cio vel metu reuelauerit
Ipoꝝ q̧ ſcabinoꝝ magr̄ ps occulta ē q̄ ꝑ prouīcias diſcurrētes crimīoſos notāt ⁊ referētes iudicio accuſāt
probantq̧ vt eis mos ē. damnatiq̧ deſcribūf in libro ⁊ minoribus ſcabinis ꝯmittif executio. reus igna-
rus ſue dānationis vbicūq̧ reptus fuerit ſupplitio afficif. Degenerauit aūt hoc iudiciū. nā ⁊ viles aliq̄ne
ꝑſone admittūf ⁊ ciuilia negotia tractare audēt. quibus erat ſolū de criminalibꝰ ꝑmiſſa ptās. In hac pro-
uincia nr̄o tp̄e ſuſatenſes ab eccl̄ia colonienſi deſtiuere. nec diutino vexati bello multiſq̧ cladibus affecti ⁊
obſeſſione ꝑtinaciſſima oppugnati ad obedientiā redire. cuiꝰ rei cauſa ⁊ theodricꝰ colonienſis antiſtes. q̄
weſtualoꝝ pñceps habef. Et iohānes dux cleuēſis nō paruis inter ſe odijs cōtendere. Cū ſuſatēſes ad cli
uēſium opes cōfugiſſent coloniēſes ſaxonie duces ⁊ nō paruā bohemoꝝ manū in auxiliū accepiſſet. Apud
monaſteriū q̧ eiuſdē prouincie ciuitatē ꝓpter eccl̄iaꝝ quā walranꝰ theodrici frater ſibi debitaꝝ exiſtimabat
acriter dimicatū ē. in quo bello multis hoſtiū ceſis vnꝰ ex pñcipibꝰ brunſuicēſibꝰ q̄ dux copiaꝝ fuit inter
ceptus ⁊ in ꝑtātē coloniēſis antiſtitis factꝰ. Eſt aūt weſtualia regio admodū frigida neq̧ frumēti habun-
dans. pane vtunf nigro. ceruiſia potus. vinū qđ rheno vehif magno emif p̄cio. opulēti tm̄ eo vtunf idq̧
raro. populus marcialis ē ⁊ ingenioſus. de q̄ ꝓuerbiū eſſe dicūt vicioſos ⁊ fallaces weſtualia facilꝰ q̧ ſtul
tos gignere. Hic q̧ theodrici mentio incidit nō ē abſre pauca de eo referre. cui inter viros illuſtres noſtri
ſeculi nemo locū negauerit. Origo eiꝰ ex familia morſnēſi apud germanos pñcipes honoratiſſima fuit.
Tres fratres habuit qui oēs ſupra ſexageſimū annū vixere. Henricus natu maior paternū principatū gu
bernauit. Johānes monaſteriēſem eccl̄iam multis annis vſq̧ ad exitū vite ſue ſumma cū laude adminiſtra
uit. Walranus ⁊ ad traiacēſem eccl̄iaꝝ ⁊ ad monaſterienſem defūcto frē nequaq̧ aſpirauit. q̧uis ad traiectā
cōcilij baſilienſis fauore ⁊ ad monaſteriēſem nicolai pōtificis inſtitutione vteref. Theodricꝰ ipe cū bono-
nie iuri pōtificio operā daret a Johāne. xxiij. ſummo pon. coloniēſem eccl̄iaꝝ obtinuit. cui iā ſex ⁊. l. annos
nō ſine plebis ac nobilitatis magno fauore p̄fuit. q̄ ⁊ ſi plurima ꝓ defenſione eccl̄ie ſue vario euentu bella
geſſit in quis mō ſtrenui militis. mō fortiſſimi ducis officiū impleuit. nunq̧ tn̄ domi aut ſacerdotalia mu
nia aut ciuilē adminiſtrationē neglexit. corpe pulchro ⁊ ſupra ꝯmunē ſtaturā eminenti. aīo magno ⁊ ꝑli-
berali. cuiꝰ pallaciū illuſtribꝰ ſp patuit hoſpitibꝰ.

Haſſia germanie ꝓuincia

Inter weſtualos ac francones haſſia iacet mōtana regio q̄ a rheno in ſeptentrionē porrecta thuringie iū
gif. princeps gētis lātgrauius etate nr̄a ad imꝑiū vocatꝰ. imparē ſe eſſe dixit q̄ tante rei molē ſuſtine-
re poſſet. maluitq̧ paruo imꝑio parentibꝰ ſibi relicto vtiliter p̄eſſe. q̧ magnū accipiēs diſſipare. id quoq̧
ſibi obſtare ad rē xp̄ianā gerendā dixit. q2 lr̄as ignoraret. Fuit tn̄ legū cultor. q̄s ſibi patrio ſermone expo
ni iuſſit. Quotiēs corā eo cā ventilata ē nec vnq̧ comptus eſt iniquā tuliſſe ſententiā. Hic cū reformaturꝰ
monaſteriū qđdā ſue ditionis ingredif ⁊ inuitatus cū monachis edit venenū pro cibo inter edendū ſum-
pſiſſe creditus eſt. nam ⁊ ipe⁊ abbas qui reformationem petierat paulopoſt extincti fuerunf.

Franconia germanie ſuperioꝛis pꝛouincia

Franconia ꝛ huic ſuccedit nobilis ſane ꝓuīcia admodū potēs ab incolatu francoꝛū ſic appellata. Fran
ci q̄dē troiani ab oꝛigīe fuerūt. q̄ deleto Ilio duce Pꝛiami magni p̄anni ex ſoꝛoꝛe nepote ꝑ pontū euxi-
nū ꝛ meothidas paludes in ſcithiā ꝑuenerunt. ibiq̨ ciuitatē edificarūt quā vocauere Sicambꝛiā. ex q̄ dicti
ſicambꝛi. Cōſtat eñ p⁹ euictā incēſamq̨ troiā q̄ ſupfuerūt excidio in turmas tres diuiſos in exiliū ꝓfugiſ-
ſe. ꝛ alios q̄dē Enea duce italiā petiuiſſe a quib⁹ albani ꝓdierūt. ꝛ deinde romā qui oꝛbis impio potiti ſūt.
Alij ſub Anthenoꝛe ꝑ medios achiuos elapſi illiricos penetrauere ſin⁹ ꝛ regna liburnoꝛū ad intimū adriati
cū pelagus acceſſere vꝛbēq̨ cōdidere patauinā vbi ſepultū Anthenoꝛē tradūt. qui enecū fugas ſecū duxit
a quibus poſtea dicti veneti q̄rū eſt hodie ingens ptās terra mariq̨. Tercij vt diximus in ſcithiā penitraſt.
quo in loco in magnā gentē coaluerūt. Cūq̨ ſcitharū multi romano impio ſubiecti eſſent ꝛ ipi quoq̨ tribu
ta penderūt. māſerūt fectigales vſq̨ ad tpa valentiniani ceſaris. quo impante alani vexare impiū ceperūt.
impatoꝛ v̄o pꝛopoſito edicto libertatē in decenniū eis pꝛomiſit qui alanoꝛū ferocitatē cōpeſceret. allecto eo
p̄mio Sycābri arma ſuſceperūt alanoſq̨ bello victos deleuere. Ob quā rē libertati in decenniū ab impato-
re donati ſunt ꝛ mutato noīe franci appellati. qd̄ actica lingua ſiue feroces ſiue nobiles ſonat. Itali francos
nobiles liberos vocāt. Exacto decennio cū romani ſolita tributa repeterēt frāci ob ipaꝫ libertatē effrenes fa
cti parere recuſarūt. Pꝛīcipes eo tpe francis fuere pꝛiam⁹ ꝛ anthenoꝛ antiqui noīs ac v̄tutꝭ quibus copias
ductātibus ꝑliū cū romanis cōſertū eſt. in quo pꝛiam⁹ ipe cū fortiſſimis ſue gentis cecidit. qui cladi ſupfue-
rūt ex ſcithia digreſſi ſunt ꝛ ī germaniā pꝛofecti in ptib⁹ thuringie cōſederūt cū pꝛīcipib⁹ ſuis pꝛiami ꝛ an
thenoꝛis filijs marcomede ſcꝫ ꝛ ſimone. Symo ſine liberis deceſſit. Marcomede fili⁹ fuit foꝛamūd⁹ quē ſi-
bi frācij regē creauere. ꝛ hic p̄m⁹ inter frācos regnauit. Huic fuit fili⁹ clodowe⁹ crinit⁹ a quo frācoꝛū reges
criniti ſunt appellati. ꝑ ideꝫ tempus gothi qui iā vꝛbem romam irruperāt vltra ligerū fluuiū in gallia ſedeſ
inuaſerūt. Burgundiones quoq̨ iuxta rhodanuꝫ habitabāt. qui ꝛ ipi paulopl⁹ reges hr̄e ceperunt. Fran

et vͦ trāſmiſſo rbeno romanos q̄ ea loca tenebāt fugarūt paulatiqꝫ aucti potētia magūtiā. treuerī. aggrip-
pinā hodie coloniā ſup rbeno fluuio. tornacū. cameracū. remos. ſueſonā. aurelianū īuaſere. ita vt ab aqtania
vſqꝫ ad bauariā īpiū extenderēt. Clodeueo aūt mortuo meroneꝰ ſucceſſit filꝰ a q̄ frāci merorīgi dicti ſūt.
Poſt meroneū bildericꝰ regnū adeptꝰ. dū luxurioſe viueret a ſuis pulſus ē: Egidio romano in eiꝰ locū ſuffe
cto Hildericꝰ regno p̄uatꝰ ad Biſinū thurīgie regē ꝯfugit. cuiꝰ ꝯiugē ꝑ adulteriū polluit. pꝰ octo aūt an-
nos reuocatꝰ aggrippinā īuadēs eiectis inde romanis magni regni ſui ꝑtē recuꝑauit. Mortuo aūt egidio
filꝰ eius Siagriꝰ in ciuitate ſueſona regnauit. Biſina aūt regina cū accepiſſet bildericū regnū recuꝑaſſe re-
licto viro ad eū ꝯfugit a q̄ recepta ⁊ ꝓ ꝯiuge habita Clodoueū ei peꝑit q̄ poſtea regnū adeptꝰ p̄mꝰ francoꝝ
regū xp̄i religionē accepit. a btō remigio baptizatꝰ. Illō aūt v̄itate caret qō pleriqꝫ tradūt agrippinā ab in-
colatu francoꝝ vocatā coloniā. nā p̄uſqꝫ frāci germaniā ītrarēt colonia romanoꝝ appellata ē a claudio ceſa
re ꝯdita ⁊ ab eiꝰ ꝯiuge agrippina nūcupata. Fuerūt inter clodoueū ⁊ ſyagriū aliq̄ bella. poſtremo victꝰ ſya-
grius ad alaricū gothoꝝ regē ꝯfugit q̄ nonꝰ a magno alarico regnabat. Repoſcit a Clodoueo ſyagriꝰ atqꝫ
obtētꝰ occidit. Romani qꝫ reliq̄ ꝑ galliā habitātes exterminātur. Clodoueus alemaniā ſibi ſubegit. Gothis
qꝫ ⁊ aqtanis bellū indixit eoſqꝫ ſuꝑauit. occiſo alarico rege. fert cū ad bellū ꝓgrederet ſi victor euaderet e-
quū btō martino vouiſſe. q. xij. ⁊ centū annos añ id tp̄s vita exceſſerat. victoria potitꝰ equū tradidiſſe eūqꝫ
centū ſolidis redimere voluiſſe. Stetiſſe equū immobilē donec p̄ciū duplicaret. q̄ ex re dixiſe regē fert. mar
tinū bonū auxiliatorē. eſſe negotiatorē carū. Hic clodoueꝰ vxorē duxit Clodoſindā filiā regis burgūdionū
q̄ cū eēt xp̄iana adhuc ei pagano iūcta ē. magniſqꝫ p̄cibus virū rogabat vt baptizaret. natoſqꝫ filios clanculū
baptizabat. Cā aūt q̄ Clodoueū xp̄ianū fecit eē fert. q2 cū pugnaret ꝯ̄ ſueuos ⁊ pene victꝰ eſſet votū vouit
xp̄ianū ſe futurū ſi ex p̄lijs euaderet. ob quā rē mutata fortuna ex victo victor factꝰ. ſubactis ſueuis xp̄iane re-
ligioni ſe tradidit. cuiꝰ poſteri in francia vſqꝫ ad pipinū nanū patrē Caroli magni regnauerūt. Tūc vͦ hilde
rico ſcdo ꝑ ignauiā regnū adeptꝰ ē. Detōſo eñ eo ⁊ in monaſterio retruſo pipinꝰ regnū accepit. Erāt tūc in
frācia maiores domos q̄ regnū gubernāt. Anno dñi ſeptigēteſimo mortuo Dagoberto minore frācoꝝ rege
filꝰ eiꝰ puulꝰ ī tutela pipini groſſi quē alij auſgiſi filiū dicūt in tutela fuit ⁊ ꝑ īſidias perijt. Tūc griwaldꝰ fi
liꝰ legittimꝰ pipini groſſi regnū vſurpās a ꝯſanguineis Dagoberti regis defuncti captꝰ ī cuſtodia obijt. Per
idem tp̄s galli q̄ inter ſeq̄nā ⁊ ligerim fluuiū habitabāt aduerſus frācos bella mouere ⁊ vſqꝫ magūtiā excur
rentes eā ciuitatē obſederūt. Frāci rege carētes Carolū martellū ad regnū ſublimare voluerūt q̄ regnū rennu
ens ducatū accepit galloſqꝫ bello rep̄ſſit. Prouīciā vͦ inter ligerim ⁊ ſeq̄nā q̄ nunc gandina vocabatur a ſe
carlingā vocari iuſſit. qō poſtea apō teuthonicos diu ſeruatū ē. Hic Carolꝰ ex alpheida nobili ꝯcubina pi
pini groſſi filꝰ fuit inclitꝰ vir ⁊ bello potēs. q̄ multa ſarracenoꝝ milia gladio interemit ⁊ p̄r fuit pipini na-
ni q̄ carolū magnū genuit īꝑatorē toti orbi cognitū ex ꝯiuge Berta quā duxit ex grecia. Hoc ergo frāco-
rū genꝰ cū ex ſcithia in germaniā veniſſet ibiqꝫ diu ꝯſediſſet germanicū effectū ē. ⁊ terrā ip̄am p̄mo habita
uit a ſe franciā appellauit. Verū cū creſceret īpiū ita vt frācia aucta eſt adeo vt tota gallia ferme ⁊ magna
germanie ꝑs a mōtibus p̄n rheneis vſqꝫ ad pānonie termīos francia diceret. nā q̄cquid frācis ſuberat fran
cia vocabat. ⁊ in duas ꝑtes diuiſa fuit. nā qō ē gallie occidētalis frācia dicebat. qō ē germanie francia di-
cebat orietalis. Et germaniā q̄dē eatenus extenderūt q̄tenus ſermo germanicus ꝓtendit. naꝫ q̄cquid eſt ci
tra rhenū teuthonice lingue ad frāciā orietalē ꝑtinuit. Hec gēs ſub carolo magno romanū īꝑiū meruit qui
afflictā longobardico bello ſedē ap̄licā ꝯſolatꝰ ē. Carolꝰ eñ q̄uis gallice potiret īꝑio germanꝰ tñ fuit. ī
germania natꝰ alituſqꝫ. Cuiꝰ ſedes pleruqꝫ ī aq̄ſgrano fuit q̄ ciuitas theutonica ē. ibi pallatiū eiꝰ ⁊ caput oñ
dit. Eius poſteri īꝑiū tenētes in gallia ⁊ germania regnauerunt. Deficiēte aūt maſculina linea īꝑiū ad
germanos id ē ad frācos orietales redijt. inter q̄s p̄mus habitꝰ ē otto. Eſt aūt īꝑiū apō germanos nō eo
mō vt nemo īꝑare poſſit niſi germanꝰ ſꝫ q̄m eligēdi īꝑatorē auctas germaīs tradita ē. Plerūqꝫ germanꝰ eligi
tur. Eā ob cauſaꝫ cū vacaſſet īꝑiū ꝑ obitū lodouici boſonis filij germani q̄ꝝ ea ꝑtās germanū elegerunt ⁊
francū ex orietali frācia. Hec p̄miſiſſe volumꝰ q̄m de frāconia ſermo incidit. ſunt etenī multi q̄ frācos eos
ſolūmō eē volūt qui circa pariſiꝰ habitāt ⁊ illis datū īꝑiū eē volūt q̄s rectiꝰ frācigenas quis appellauerit
Franconia vͦ vt nr̄a etate recipit a meridie ſueuis ⁊ baioarijs iūgit. ab occaſu rheno. ab ortu bohemos ⁊
thuringos. ſeptētrionē idē thurīgi haſſiqꝫ excipiūt. Prouīciā ꝑlabit haud ignobilis amnis quē moganus
vocāt. Ptholomeꝰ hūc fluuiū menū appellare videt q̄ ſuꝑiores germanos ab inferioribꝰ eūdē diuidere affir
mat. neqꝫ aliꝰ fluuiꝰ ē q̄ eā diuiſionē aptius q̄ꝫ moganꝰ efficere poſſit. Et hodie q̄dē inferiores germani vſ-
qꝫ ad magūtiā ꝓcedūt. abinde ſuꝑiores vocāt. Moganꝰ vͦ ex mōtibꝰ bohemie ortꝰ in regiōe magūtie in rhe
nū exonerat. Ob quā rē nō defuerūt q̄ maguntiā mogūciā a mogano fluuio dici crederēt. Perlabit idē flu
uiꝰ nō paucas ciuitates. q̄ꝝ illuſtriores ſunt Herbipolis ⁊ Frāfordia. In Herbipoli nobilis ep̄i ſedes ē. qui
et franconū dux habet. ⁊ cū rē diuinā facit gladiū in altari nudū añ ſe hꝫ. In frācofordia nobile emporiū ē ī q̄
ſuꝑi cū inferis germani ꝯueniūt bis ſingulis annis. Ibi qꝫ īꝑator eligit ex veteri ꝯſuetudine. Ob quaꝫ
rē palā ē īꝑiū datū eē germanis q̄n inter eos eligit ⁊ coronat ⁊ ſic demū ad culmē glie. rome qꝫ diadema
ſuſcipit. Et ī franconia nobilis eccia bābergēſis ad amnē regnicium ſita. quam fundauit heinricꝰ ſcōs
īꝑator. quē accole religioſe colūt ⁊ ſcm̄ habēt. ibi qꝫ Berēgariꝰ ſepultꝰ ē q̄ regnū italie vſurpauit ⁊ ab ot
tone p̄mo captꝰ in germaniā ductꝰ illic exulās obijt. Supra ciuitatem in edito mōte arx ē natura ⁊ arte mu
nita in q̄ nos aliq̄n cū ep̄o loci p̄rādiū fecimꝰ. Albertꝰ nobiliſſimꝰ francoꝝ comes ⁊ ottonis ſaxonie ducis
ex filia nepos. cū cōradū comitē occidiſſet. q̄ lodouici regis fuiſſe filꝰ dicebat in hāc ſe arcē ꝯtulit ⁊ aliquā-
diu regis obſidionē ꝑtulit. difficilis expugnatio loci videbat. Ob quā rē ad dolos recurſum ē. Otto ep̄us
magūtinꝰ miniſter ſceleris inuētus ē q̄ ꝓfectꝰ ad albertū litis arbitrū ſe dixit rogauitqꝫ albertū ad īꝑatorē
in caſtra deſcenderet. quia vel pacē ei daret vel in arcē reduceret incolumē. credidit albertus accepta iuſiurā

di religione ottonem ſecutus eſt. vix arcem egreſſi erant cum otto vereor inquit ne diu apud imꝑatorem morari oporteat vtilius fortaſſe conſilium erat prius ſumpſiſſe cibum. Laudauit albertus verba pſulis ⁊ in caſtellum rediens ottoni prandium dedit. quo ſumpto ad imꝑatorem cum eo prexit vbi mox captus eſt ⁊ capitali ſententia damnatus. cui archiepi fidem imploranti. reſpondit parum religioſus pontifex ſe fidei ſatis feciſſe qui ſemel reduxiſſet incolumem cū ad prandium introiuit. bis reducere non ꝑmiſiſſet. infelix albert⁹ gladio obtruncatus eſt. Melius romani qui pari fraude vſi vnū ex captiuis ab hanibale romam miſſis vinctū remiſere. Fraus eñ vt inquit maximus orator aſtringit piurū non ſoluit. Predia que albertus habuit eccleſie bambergenſi poſtea ceſſerunt. Eſt autē Franconia partim plana partim montoſa. montes ipi haud difficiles ſunt. ager non admodum pinguis. nam plerūqʒ arenoſus eſt. multis in locis conſiti colles vineis gratum ꝓducunt vinum. maxime vo apud Herbipolim. multe ſilue ⁊ multa venatio ineſt. Terra in mltos partita eſt dominos. Quis Herbipolenſem ducē franconie dicant vt ante relatum eſt. Magūtina eccīa ⁊ bābergenſis plura obtinent loca. Palentinus qʒ comes haud paruā occupat partem. Marchiones brandeburgēſes tanqʒ burggrauij nurmbergenſes potentes in ea ſunt. multe p̄terea ciuitates impiales apud francones florent. De Nurmberga dubiū eſt franconie an bauarie cedat ipm nomē indicat. ad baioarios vrbem pertinere. normberga eñ noricū montem ſignificat. ob quā rem patet noricorum ciuitatē fuiſſe. noricis aūt baioarij ſucceſſiſſe. ⁊ nunc ea portio terre baioarie que inter danubiū ⁊ normbergam iacet noricū appellat. Ciuitas tamen in prochia bambergenſi eſt que ad francones ptinet. Ipi normbergenſes nec baioarios nec francones videri volunt ſ; terciū quoddā ſepatum genus. Vrbs ea nobilis magnificis opibus publicis ac priuatis ornata. Amne pegnicio interlabit. in agro ſterili ⁊ arenoſa condita atqʒ ob eam rem induſtrioſo pplo. omnes eñ aut opifices ſunt aut negociatores. hinc multe illis diuitie ⁊ magnum in germania nomen. Aptiſſima imꝑatorꝝ ſedes. libera vrbs ⁊ in medio ferme germanie ſita. Inter bambergam ⁊ normbergam Forchem iacet famoſum niueo pane oppidū. Incole patriā fuiſſe pilati falſo putant. In hac prouincia Fridericus marchio brandeburgeñ. potentiſſimus fuit imꝑatori ſigiſmundo inter caros amicos habitus. Et q̄tuor filij fuerunt Johannes Fridericus Albertus ⁊ alter fridericus. Johanni qui primogenitus eſſet electoratus imperij debebat. ſ; iudiciū patris fridericum ꝓtulit qui ſcdo genitus erat ⁊ aptior ad obeūda imperij munera videbatur. Pri⁹ itaqʒ q̄ꝫ moreret hereditatem ſuam inter filios diuiſit. Fridericum electorem iſtituit. neqʒ male iudicauit. nam fridericus inter principes germanie ſapientia clarus habitus eſt: cuius conſilio multe ꝓuincie pacate ſunt. Juſti quoqʒ atqʒ honeſti tenax habet. Qui cum poſſet regnū polonie ꝯſequi ꝑ electionem baronum recuſauit vt ante diximus. ne vero heredi iniuriaʒ faceret. Albertus vo germanus eius cū normbergenſibus bellum intuliſſet omnes ferme teutonici principes ad ſe traxit. Comites vero normbergenſibus ſuppecias miſere. Graue id ⁊ diuturnū bellum fuit. in quo tot potentie concurrentes infenſiſſimis odijs biennio certauere. nonē ꝑlia cōmiſſa feruntur. Ex quibus octo victor Albertus confecit. in vno tamen victus ſuccubuit. neqʒ de pace ꝯuenit niſi poſtq̄ꝫ exuſtis agris. attritis villis. abactis pecoribus. ruriculis interfectis. cōmeatus ⁊ pecunie contendentibus defuere. tū quoqʒ pax ex alberti ſententia magis dicta. Hic albertus ab ipa pueritia ac teneris (vt aiunt) vnguiculis educatus. in armis pluribus interfuit ꝑlijs q̄ꝫ alij ſui temporis duces aut viderint aut legerit. Militauit in polonia. pugnauit in ſleſia. caſtra poſuit in pruſſia. hoſtes in bohemia fudit. ſtipendia in auſtria fecit. predas ex hungaria tulit. nullus in germanie terre angulus quem non calcarit. armatus duxit exercitus innumerabiles. ꝓſtrauit ferociſſimos hoſtes. expugnauit munitiſſimas vrbes. in congreſſibus pugna prior inijt. victor e ꝑlio exceſſit. vltimus in expugnatione oppidorꝝ. ſepe murꝝ primus aſcendit. ad ſingulare certamen crebris vicibus inuitatus nunq̄ꝫ detrectauit. neqʒ vnq̄ꝫ non ſtrauit hoſtem. In militaribus ludis quibus haſta contenditur vnus omnium repertus eſt. qui nunq̄ꝫ equo deiectus ſit. ⁊ in omnes in ſe currentes deiecit. Ex torneamentis nunq̄ꝫ nō victor exiuit. Septies ac decies ſolo tectus clipeo ac galea cetera nudus vt eſt apud theutonicos duelli quedaʒ ſpecies in ꝓuocatores ꝑiter armatos lācea acuta cucurrerit. nullo vnq̄ꝫ dāno affectus. cum aduerſarios ipe nūq̄ꝫ non equo deturbauerit. Quibus ex rebus non iniuria teuthonicus achilles appellatus eſt. In quo nō ſolum militares artes ⁊ imꝑatorie virtutes ſingulari quadam gracia reluxere. ſ; nobilitas quoqʒ generis. procertaſqʒ corporis. ac venuſtas ⁊ virīū robur. ac facūdia lingue admirabilem ac pene diuinum reddidere.

De Bauaria ſuperioris germanie prouincia

Bauaria ad oꝛtū eſtiuū ac meridie ꝑtē frāconie ꝓximat. ea quoqꝫ ꝑlata ⁊ diues terra eſt. cui ad meridiē alpes italie iūgūt. ſueui ad occidentē eiꝰ ſolē recipiūt. Auſtrales ac bohemi oꝛiētē. Danubiꝰ mediam ferme ꝑlabit. Inter auſtriā ⁊ bauariā alij yſarā alij enū terminū poſuere. Sueuos a bauarijs lycꝰ diſterminat amnis. Hāc olī regionē noꝛici tenuere. cuiꝰ adhuc poꝛcio media inter ratiſponā ⁊ nurmbergā trās danubiū ſita (vt añ diximꝰ) noꝛicū appellāt. Baioarij aūt vñ dicti ſint ⁊ vñ originē traxerint nō facile dixerī verū cū reperiar vetuſtiſſimos codices baioariā appellare quā moderni bauariā dicūt nō difficile trahoꝛ vt boioarios a bois dictos. ⁊ gallicā olī fuiſſe gentē. Huic opinioni ſtrabo ꝙnto ꝯmētatoꝛio vires adhibet ita inquiens. Priſcis igit vt dixi tpibꝰ plurime galloꝝ gētes fluuiū incolebāt de pado loquit. e quibꝰ ampliſſimi fuerant boi inſubꝛes. ⁊ ꝙ olī cū geſatis ſenones romana ꝑ impetū potiti ſunt vꝛbe. hos romani poſterioꝛibus annis funditꝰ deletos ꝑdiderūt. boios vo e finibꝰ eiecerūt. inde migrātes circūadiacentes hiſtro locos cum thauriſtis habitarūt. bellū aſſidue ꝯtra dacos agētes. Cōſtat igit boios in pannoniā ꝯſediſſe. quo ex loco facile ſucceſſu tpis in noꝛicū cōterminā regionē migrare potuerūt. Idē qꝫ Strabo locū ꝙ mō ꝯſtātinēſis vocat deſignās paululū ab eo diſtare rhetos ait. ampliꝰ heluecios vindelicos. pꝰ vindelicos aūt deſertā boioꝝ regionē eſſe affirmat vſqꝫ pannonios. Ob quā rē ſatis iudicat boioarioꝝ terrā a bois cultā fuiſſe. Idem Strabo germaniā deſcribēs boios priꝰ hirciniā habitaſſe ſiluā aſſerit. ⁊ cymbꝛos agmine facto eoꝝ inuaſiſſe locū atqꝫ a bois reiectos fuiſſe. Itaqꝫ ſatis ꝑſuaſum eſſe pt boioaricū nomē ex bois deſcēdere. Ager eni eoꝝ trans danubiū hirciniā ſiluā nō parua ex parte occupat. Ea nūc germanica gens ē ſermone vtens theutonico. neqꝫ deſerta regio vt Strabo tradit quo ſuo foꝛtaſſe tpe fuit. nunc cultiſſima eſt. magnas atqꝫ ambicioſas ciuitates habens ⁊ oppida nobiliſſima. quoꝝ ſplendoꝛe neſcimus tota europa que vincere poſſint. Pontificales vꝛbes in ea ꝙnqꝫ ſunt. quaꝝ vna metropolica ē. Saltzburgā vocāt ex flumie ſaltza cui adiacet. veteres iuuaniā vocauere. In baioaria lodouicꝰ lodouici filiꝰ gibbo ⁊ ſtruma defoꝛmis. Impia cōtra patrē bella ſuſcepit. venerandū qꝫ ſenē ⁊ auctoꝛitate inſignē. ꝙ quōdā regnū francie gubernaſſet in arce munitiſſima obſedit. ſꝫ ſupis vltionē tāti ſceleris petētibꝰ priꝰ febꝛe ꝑcuſſus occubuit. ꝙ pris animū in ſuā traheret ſententiā

Jlle in ꝑtātē heinrici eiuſdē familie duc| poſtea factꝰ breui tpe vitā finiuit. nec heinricꝰ diu ſupuixit. Qui cū ꝓhibuiſſet ſbditos in anno iubileo romā petere veritꝰ ne ꝓuīcia pecunia exhaurireť eodē anno ad pr̄es ſuos additꝰ ē. Succeſſit ei lodouicꝰ filꝰ ex ſorore alberti ceſaris natꝰ magni animi adoleſcēs. glie cupidꝰ ⁊ pecuniaꝝ cōtemptor. q̄ iudeos oēs publice poſit| edictis e ſuis dominijs extermiauit. Vxorē de ſaxonia duxit neptē Friderici ceſaris. multas germanie lites auctoritate ſua cōpoſuit. Quis ſepe multū conatꝰ reconciliari ceſari ladiſlaū regē nequerit. Albertꝰ eiuſdē terre ac familie pꝛiceps poſtq̄ pr̄ eiꝰ arneſtus puellā balnei cuſtodē ā b eo ꝑdite amatā ⁊ in ſpē matrimonij ſuſceptā apud ſtrauburgā danubij fluētis demerſit. cū diu vitā in merore ꝑegiſſet. tandē luctu pacto vxorē ex domo brūſuiceñ. duxiſſet. ex q̄ ſobolē pulcerrimā ſuſtulit. ſub impio friderici podagra laborās. ſepoſitis ceteris curis ſectatꝰ muſicā aſſiduis cātibus ac ſonis animū oblectauit. ⁊ venationi opam dedit. Jn ſaltzburga quā metropolicā in baioaria ſedeꝫ obtinere diximꝰ tres archiepi fuere quoꝝ vltimꝰ ſigiſmūdus noie dū ſciſmatis ꝓcella deſeuit. cū adhuc eſſet ꝑpoſitꝰ romanā ecciāꝫ magnifice iuuit. ß archieps a nicolao pon. creatus lr̄as aplicas q̄bus cēſura in auſtrales impatori rebelles ſubminabať in eccia ſua publicari nō ſinit ſiue metu potentie illoꝝ ſiue ꝙ anathemate ſuſpenſo paceꝫ meliꝰ inueniri putauit. ad quā cōponēdam ⁊ ipe deſcēdens in auſtriā non paruam operam impendit.

De Rhenenſibus germanie ſuperioris populis

Circa Rhenū q̄ flos germanie nr̄o tpe viſiť inter theodricū magūtineñ. eccie ꝑſulē ⁊ lodouicū comiteꝫ palatinū rheni crebre diſſenſiones fuere ⁊ ſepiꝰ ad arma vētū ē. totaq̄ȝ circūregio rapinis atꝫ incēdijs vaſtata. Cū magūtino marchiones badēſes ac brādeburgenſes opē ferrēt. Palatino iacobꝰ treuereñ. antiſtes ⁊ nōnulle ciuitates aſſiſterēt. mortuo lodouico palatino. q̄ relictā lodouici regis ſicilie vxorē duxerat. filiū ex ea natū infantē adhuc Fridericus frater eiꝰ cōſentiētibꝰ terre optimatibꝰ arrogauit. gubernationē ꝓuincie tanq̄ȝ dn̄s accepit. Electorē imperij ſe dixit. celibatū. i. ſine vxore eſſe imppetuū promiſit. ne arrogato filio vxorē ducēs ꝑiudiciū faceret. Rogatꝰ nicola. pon. q̄ntus id genꝰ adoptionis cōfirmauit. Recuſauit fridericꝰ impator ſepe multū req̄ſitus. Jn ſueuia albertus friderici frater impatoris cū pluribus ciuitatibus variante victoria bellū geſſit. ab vlmenſibus cōitatū rotemburgeñ. litigando ꝑ ſn̄iaꝫ obtinuit. Jn marchionatu badēſi pꝛiceps Jacobꝰ iuſticie ac prudētie fama inter germanos clariſſimus. cū ſibi ad humanā felicitatē ſolā lr̄aꝝ periciā deeſſe augereť. quos ex cōiuge legittima liberos ſuſtulit ediſcere lr̄as ꝯpulit. Jnter quos diuiſo patrimonio cū carolo pꝛimogenito ſingl̄aris induſtrie iuueni impatoris friderici ſororē matrimonio collocaſſet plenus annis haud inuitus e vita deceſſit.

De thirolenſibus populis germanie

Tirolēſes q̄ valles eni flumis ⁊ atheſis incolūt. cū ſigiſmūdū pꝛicipē ſuū in tutela Friderici ceſaris exiſtentē iā gratia diuſculū ad ſe remitti fruſtra petiuiſſent ſumpt| armis ꝑfectos prouicie q̄s ceſar inſtituerat deiecerūt. ⁊ cū tridentini iuſſu epi cuius erant ſubditi in fide ceſaris ꝑſeuerarēt cū exercitu eo ꝑuenere ciuitateq̄ȝ metu ꝑculſam proditione ceperunt ⁊ arcē obſidione fatigatam ad deditionē cōpulere. ex impactionibus cum ceſare conueniētes minori q̄ȝ crediderant felicitate ſuū dn̄m obtinuere.

De Suitenſibus populis germanie

Suitenſes mōtani ⁊ feroces ppl̄i. cū thuricēſes ex federe qđ cū eis pepigerāt deſtituiſſent. cōpato exercitu in eoꝝ agrū cuncta vaſtātes exiere: q̄bus cū thuricēſes ꝑlio congredi ꝑſumpſiſſent vſq̄ȝ ad internitionē ceſi ſunt. tātaq̄ȝ Suitenſiū inuictos hoſtes crudelitas ac rabies fuit vt eo ipō ī loco parte victorie epulātes congeſtis necatoꝝ corporibus ⁊ menſalia ⁊ ſedilia ex illis apparauerint ⁊ aperiētes hoſtiū cadauera cruorem biberint. corda dentibus laniauerunt.

De Alſacia alias heluetia populis germanie

Jn alzacia cui quōdā heluetia nomē fuit tūc gallici nūc germanici iuris prouīcia. Cū lodouicꝰ delphinus vienneñ in agrū baſilieñſem omnē ferme militiā gallicā eduxiſſet ingēteq̄ȝ metū baſilienſibꝰ incuſſiſſet. Suiteñ. ex federe ſocie ciuitati q̄tuor milia militū letiſſime iuuētutis auxilio miſere. q̄s cū delphinꝰ appropīquare aīaduertiſſet mediū inter baſileā ⁊ Suiteñ. cū toto exercitu ſe oppoſuit. nec detrectauere illi certamen quis pedibꝰ pugnaturi. xxx miliū eq̄tū ſtare cōtra ſe aciē cernerēt. pugnatū ē ſummis vtriq̄ȝ viribus. Ad extremū nō tā victi q̄ȝ vīcendo feſſi Suiteñ. nimis audaces ꝑſumpti facinoribus penas dedere. naꝫ paucis fuga dilapſis obtrūcati oēs in cāpo iacuere. Rarꝰ tn̄ ex Suitēſibꝰ inultus interijt. Ex quibus plures gallorū reperti ſunt qui lanceis Suitenſium perforati ad obtruncandū hoſtem per medias haſtas dilapſi vindictam accepti vulneris expetiere.

De Sabaudia

Amedeus in Sabaudia dux ꝑmꝰ eius gētis cū annis ferme. xl. pꝰ pr̄is obitū ꝓuicie gubernacula tenuiſſet ⁊ admirādus aucto paterno impio. porta vndiq̄ȝ pace formidāduſq̄ȝ cumulat| opibꝰ ſapia vicinis ppl̄is ac ꝑncipibꝰ videreť. ac demū relictis ꝑncipatꝰ glie faſcibꝰ in heremū ſe recepiſſet ⁊ ſumpta penula ac retorto baculo cū ſex viris equeſtris ordinis etate etiā ꝓuectis mōo ⁊ pōpis eiꝰ renūciaſſet. Ad extremū ſūmi pōtificatus honorē ex baſilieñ. ꝯgregatiōe ſibi delatū in eccie diuiſiōe ſupis parū fauētibus accepit. barbā totōdit quā ꝓnuſſam nutriuerat. ducatū ꝑmogenito ſuo tradidit. ecciaſticas cerimonias ⁊ orādi morem repēte didicit. ſtipatuſq̄ȝ magna nobiliū caterua ⁊ illuſtri comitatu circūdatus baſilcā ꝑrexit. vbi ab his q̄ generale ꝯciliū facere arbitrabanť in maxia ppl̄i multitudīe q̄ vndiq̄ȝ ad ſpectaculū tante rei ꝯfluxerat inter duos filios egregia facie adoleſcētes. alterū ſubaudie ducē. alterū gebennaꝝ comitē ſolennibꝰ pro more ſeruatis tāq̄ȝ romane ꝑſul eccie coronatꝰ ē. Celebrauit ſepe diuina. bn̄dixit plebibus. officia curie ordiauit. cardinales doctrina ⁊ auctoritate ꝑſtantes aſſumpſit. Fuerūt ei cū rege francie carolo. cū alphōſo rege arogō-

uum(qui tñ hoſtis Eugenij ppe fuit)cũ philippo duce mediolani cũ plurib⁹ alijs de recipienda auctoritate tractat⁹.qui oẽs incaſſum abiere. Fuit ꝛ frideric⁹ impator apđ eũ in baſilea ſed clã nocte intẽpeſta abijt.reuerentiã ei tanq̃ vicario ihesu xpi ſubditi ei⁹ tantũ ꝛ ſuitẽſes populi ꝛ baſilienſes ꝛ argentinẽſes ꝛ qui alberto parebant bauarie duci pbuerunt. Fuit em̃ magna ſpes obtinẽde germanie cũ ſex pncipes electores in eaꝝ ſententiam fedus iniſſent vt niſi eugenius poſtulatis eoꝝ annueret. Poſtulabãt aũt prorſus res negandas in amedei quẽ felicẽ virũ appellabant obedientiã tranſirent. Sꝫ cũ illoꝝ conſiliã frideric⁹ puertiſſet ꝛ qui ſb noĩe ſinodi baſilee degebãt abire iuſſiſſet deſperato melioꝛi ſucceſſu interueniẽte p legatos ſuos carolo frãcie rege eccie pacẽ dedit. Et nicolao pon.max.recõciliat⁹ relicto noĩe pape cardĩalat⁹ honorẽ retinuit.i q̃ paulo poſtea ñ ſine boni viri opiniõe deceſſit. Felix priceps ꝛ nimiũ felix ſi ſeniũ ſuũ ecciaſtic titulis ñ fedaſſet. Bolomeri⁹ qui eius quõdã ꝛ prim⁹ ꝛ dilectiſſim⁹ cõſilioꝝ priceps fuerat.ingẽteſq̃ opes apđ eũ cumulauerat. cũ nobilitatis odiũ incidiſſet proditionis reus factus mortis ſententiã tulit ꝛ in lacũ lemanũ circa gebennã pcipitatus magno ſaxo ad collũ ſuſpenſo demerſus ẽ. Nobilitas exinde noui ducis indignationem ſubiẽs ad regẽ francie cõfugit.cui⁹ opibus adiuta in patriã redijt. Johãnes ſegobienſis homo hiſpan⁹ morib⁹ ꝛ doctrina illuſtris.q̃ cũ ſummos theologie pceptores doctrina equaret ab amadeo dũ ſe papã dixit cardĩalatus eminentiã accepat ꝛ deinde vnioni conſentiens a nicolao pon.max.cardĩalatus demiſſo titulo ceſarienſi eccie pfectus fuerat.in altiſſimis reconditus montibus puo monaſteriolo ꝯtentus. Vocatis ex hiſpania legis arabice mgr̃is librũ quẽ vocant alchoranũ ꝛ in quo maometis pſeudo prophete.nõ tã miſteria q̃ deliramenta continent in noſtrã linguã de nouo conuertit. ꝛ mendacia eius veris ac viuis rõnibus ꝛ argumentis exploſit. In Arelato ad ſepulchrũ lodouici cardinalis ſctẽ cecilie eius vrbi ẽpo quẽ baſilee in conſenſu patrũ pſidentẽ vidimus magna miraculoꝝ opinio orta ẽ ꝛ inualidoꝝ frequens cõcurſus ſpe ſanitatis factus Johannes comes armeniaci inceſto ſororis amore pculſus nuptias eius temptare conatus haud indignus exiſtimatus eſt quẽ paterna hereditate carolus rex francie armis eijceret.

Additio

Promiſit prius eneas multaꝝ rerum doctrina illuſtriſſim⁹ in exordio hui⁹ opis ſe in lucẽ ponere res europeas. Cũq̃ dirimendas ſuis limitib⁹ germanie terras abſoluere nitif ipius germanie ſuperioris ꝛ inferioris florẽ omiſit. Nihil em̃ de ſueuoꝝ antiquiſſimis germanie populis ſcripſit quos ſtrabo iuliuſq̃ ceſar in ſuis ꝯmẽtarijs in re bellica miris extollit laudib⁹.quoꝝ terra hodie multis eccleſijs põtificalib⁹ celebratiſſimiſq̃ vrbibus ẽ referta.multi in ea amnes clariſſimi.licus.nectarus.argos:fonteſq̃ danubij. Terra ferax tritici.vinetis ditiſſima.ingenioſiſſimo marcialiq̃ pplo exuberans. Omiſit itẽ vtraſq̃ rippas rheni a fontib⁹ ſuis vſq̃ ad coloniã agrippinã verſus rippas inq̃ oĩ ex parte vtrinq̃ habitatas.maximis pontificaliũ vrbium imperialiũq̃ ꝛ principũ oppidis habitatas.vbi terra vberi gleba referta.frumentũ.triticũ ꝛ multorũ fructuũ fecũdiſſima.vino adeo exuberat vt cũcta peue interranea.germania etiã inferior ꝛ totus p ene occidentalis ſeptentrio rhenẽſi vino ſe reficiat. Põtificales vrbes ſunt Conſtantia celebratiſſimo martini qnti concilio illuſtrata.baſilea.argentina.ſpira.wurmatia.quos olim vangiones magũtia.cõfluentia omnes ciuitates celebratiſſime antemuralibus.pinnis.foſſatis.propugnaculis ſupbe.pplus hũaniſſim⁹ ptim ſua vberi terra.ptim negociationibus. Nobilitas vo venationib⁹ intenta.in delitijs ꝛ voluptate maiorem vite partẽ agit. Preterijt vo eã alemanie ptem quã limagus fluuius vulgo lintmag dictus.a quo alemanie proprie dicti.cuius fontes in montibus alpiũ glareſijs lacuꝫ turicenſem influunt.in rhenũq̃ exonerant. Terra hec non ſolum limago ymmo alijs celebratiſſimis fluuijs vt ruſſa.aro irrigaf. Oppidis caſtelliſq̃ fortiſſimis exuberans.quaꝝ berna.lucerna.duregum.ſolitor pcipuas credimus. belliconſiſſim⁹ popul⁹ quem hodie ligam ſuitenſium vocant.que terrori eſt vniuerſis circumiacentibus regnis. Breuiq̃ ſuũ impiũ mirum inmodũ dilatauit. Omiſit item flandriã.hannoniã.brabãciã terras diuiciaꝝ negociationũq̃ celebritate pſpicuas. In quib⁹ brugis.gandauũ.mechlinia.antwerpia.que licet olim gallie belgice adnumerate ſint: tamen germanoꝝ impio dilatato.omnes germanica lingua loquuntur. ppter viciniũ ceteris linguis etiam perite.quod ſi cuncta ſuperioris inferioriſq̃ germanie famoſiora loca deſcribere niterer magnitudine operſ legentibus tedio afficerer. quapropter breuitati inſiſtens ſtudioſo cuiq̃ que animum ſuum oblectant legenda cõmitto.

In regno ipo francie qȯ etate nr̄a Joāna vgo lothorigieñ. diuinitꝰ vt credit admonita virilibꝰ īdumētiſ ⁊ armis iduta gallicas ducēs acies ex anglicoꝝ manibꝰ magna ex pte mirabile dictu. prima inter primos pūgnās eripuit. Cū iā philippꝰ burgūdie dux pene nec iniuria remiſſa relictis anglis ad francos defeciſſet ingētes inter carolū regē ⁊ filiū eiꝰ lodouicū delphinū viennensem cōtentiōes atꝫ inimicitie ſuccreuerūt. Carolus andagouenſis eo tpe delphini auūculꝰ apud regē plurimum poterat. cuius potentiam cum iohannes aluernie dux ferre non poſſet. Borbonij quoqꝫ princeps ⁊ frater eius ſpurius andagouenſem gubernatione egris aīs intuerent. delphino vt a pr̄e diſcederet ſuaſerūt. ſic em̄ fieri poſſe vt rex deſiderio filij carolū a ſe reijceret regnūqꝫ qȯ in eiꝰ manibꝰ paſſim ire videbat meliori cōſilio regeret. Quibꝰ pmotꝰ delphinꝰ inſalutato pr̄e ad niuernēſes deceſſit. qua re cōpta rex cōpato raptim exercitu in alanconiuꝫ duxit. ⁊ expugnatis nō magno negocio pleriſqꝫ munitionibus ducē in deditionē accepit. Exinde contra filiū profectus. verum ciuitates minerine delphinū aduerſus pr̄is imperiū tueri nō auderent eūvt a ſe abiret rogauerunt. ille in borboniū ſe recepit. nec diu poſt metuēs borbonij regis irā filiū patri cōciliauit. Que res fratri ſuo ſpurio haud bene ceſſit. nā is paruo poſt tpe captꝰ in ꝓfluentē demerſus. violati paterni iuris in filiū penas dedit. Interiecta deinde nō lōga tpis mora renatus e regno ſicilie ꝓpulſatus filiā ſuā heinrico regi anglie in matrimoniū collocauit. Haud abnuēte frācoꝝ rege q ex eo ꝯiugio īducias belli ſibi ac regꝰ ſuo ſalutares cū anglicis pluriū annoꝝ obtinuit. Quibꝰ cōcluſis ſecurꝰ iā domi rex vt ffranciā militaribꝰ ſpolijs atꝫ incendijs diu agitatā tātiſp ſineret qeſcere. Delphinū cū magꝰ pte copiaꝝ in beluecios. i. ſuitēſeſ ⁊ baſiliēſes qȯ ſupra ē relatū dimiſit. ipē cū reliq exercitu in lothorigios ꝓfectꝰ metēſeꝫ tullēſemqꝫ agrū vexauit. oppidūqꝫ nō pui momēti quod ſpinale vocant dedentibꝰ oppidanis ab eccl̄ia metenſi abſtulit. Exinde franciſcus aragonēſis capto furtim oppido toſorſi quod in normannia ſitum in poteſtate ducis brittannie fuit. duoꝝ potentiſſimoꝝ frācie atꝫ anglie interrumpiſſe pacē viſus eſt. De qua re miſſis vltro citroqꝫ legationibꝰ contenditur. Flothetus non paruis equitibus a rege francie profectus quadrigas feno oneratas in quo milites armati laterent per pontem arcis quo Sequana fluuius iungitur. Qui Normannos a Francia dirimit. edoctos ruſti-

cos educere iubet atꝫ in medio põtis porteqꝫ arcis ſubſiſtere. ipeqꝫ inſidijs cũ cohortibꝰ ſignũ expectauit. q̄
recepto cũ milites e feno dilapſi portã inuaſiſſent trucidatiſ cuſtodibꝰ tãdiu locũ tenuere donec Flotbetꝰ ad/
uolãs ⁊ põtẽ ⁊ arcẽ in ptãtẽ recepit. cuiꝰ rei pcepto nũcio ⁊ rex ipe ꝑ eũdẽ põtẽ in normãniã copias traiecit
et ex alia pte Frãciſcus brittãnie pnceps exercitũ duxit. Dux ſomerceti eã prouĩciã pro rege anglie cũ imꝑio
tenebat. q̄ poſtq̄ tãti belli molẽ in ſe verti ꝯgnouit. Talbote copiaꝝ ducẽ fama claꝝ in rebꝰ geſtis inſignem
rothomagi apd̃ ſe eẽ iuſſit ſperãs eiꝰ cõſilio ⁊ armis ciuitatẽ eiꝰ nutare. aĩos aduerterat in fide ꝯtinere. ſʒ fru
ſtra eiꝰ conſiliũ fuit. nã rothomagẽſes poſtq̄ regẽ appropĩquare didicerũt miſſis ad eũ legatis ſuã ac fortu
naꝝ ſniaꝝ pacti ſalutẽ exercitũ intra vrbẽ recipe ⁊ impata facere promiſerũt. q̄bus a rege collaudatis ⁊ domũ
cũ p̄ſidio militũ miſſis vrbs regi dedita ẽ. Talbotꝰ cũ duce ſuiſq̄ oĩbus in arcẽ ſeſe recepit. q̄ cũ oppugnari
cepta eſſet interuẽtu renati regis vt agnitis q̄ in normãnia retinebãt oppidis excederẽt. Dux ac Talbotꝰ cũ
ſuis liberi eſſent. ſʒ cũ p̄fecti oppidoꝝ nõ pareret dux ſomerſeti dimiſſis in arce talboto ⁊ duobꝰ p̄uignis ſu
is clã receſſit in angliã. arx poſtea dedita ẽ ⁊ p̄uigni ducis cũ talboto in ptãtẽ regis facti ſunt. Talbotꝰ vͦo cũ
eſſet clara apd̃ oẽs fama quã nõ malis actibꝰ ſʒ robore corꝑis ⁊ ingenij dexteritate in apto marte q̄ſiuiſſet.
data fide qd̃ aduerſus frãcos deinceps arma nõ gereret libere dimiſſus ẽ. Hic anno iubilei indulgẽtie cã ro-
mã venit vt q̄dã putãt abſolutionẽ q̄ſiturꝰ. eiꝰ promiſſi qd̃ regi frãcie fecerat mihi hoc minime coꝑtũ ẽ. Illd̃
ꝯſtat talbotũ cũ in angliã rediſſet iãq̄ rex francie euicta oĩ normãnia burdegalem q̄ʒ armis ſubegiſſet a rege
ſuo nõ ſine magnis copijs in vaſconiã cũ imꝑio miſſum ⁊ burdegalẽ recuꝑaſſe ⁊ alia pleraq̄ caſtella q̄ ab i-
perio anglicano deſtiuerãt ptim vi expugnaſſe ptim deditiõe volũtaria recepiſſe. id vbi rex francie reſtiuiſſet
eueſtigio duos exercitꝰ ĩſtruxit q̄ꝝ alteꝝ (cuiꝰ p̄fectꝰ erat gener ſuꝰ comes clarimõtis ac ducis Borbonij filiꝰ)
cũ. xv. milibꝰ pugnatoꝝ in q̄s totiꝰ militie robur fuerit ad vrbẽ burdegalẽ recto itinere cõtendere iuſſit. Al
terũ quẽ ipe ductauit ex purpuratiſ ſuis conſcripſit. quibꝰ ⁊ comes de ſcampis annumeratꝰ ẽ. quẽ electi iu-
uenes. d. ccc. eq̄tes ex brittãnia ſeq̄bant. iuſſit ⁊ hũc exercitũ retento apud ſe comite rex p̄ire. q̄ cũ ſeptem (vt
aiũt) leucis a burdegala cõſtituiſſent puũ q̄dã caſtellũ oppugnare ceperũt. Turri q̄dã inter burdegalã ⁊ ca
ſtellũ ipm occupata ac ſagittarioꝝ p̄ſidio munita. Talbotꝰ vͦo poſtq̄ ſibi cũ duobꝰ exercitibꝰ pugnãdũ eẽ
intellexit. eũ p̄us aggrediendũ cẽſuit quẽ minori negocio ſuꝑari poſſe cõfidebat. Egreſſus igit cuꝫ robore
ſui exercitus iã veſpi ad turri quã diximꝰ occupatã ꝑuenit. q̄ p̄mo impetu expugnata ſagittarios oẽs ibi ca
ptos circiter q̄ngẽtos interemit. Exin mane ꝓfectꝰ cũ accepiſſʒ regiũ exercitũ fugã ꝑare. veritꝰ tãq̄ ſibi e ma
nibus p̄da elaberet iuſſis alijs ſeq̄ cũ q̄ngẽtis galeatis militibꝰ. d. ccc. ſagittarijs ꝓpere in hoſtes aduolãs
tumultuariũ p̄liũ inijt. Cõſultauerãt aliq̄diu inter ſe hoſtes an retro pedẽ fugiẽdo referrẽt. ſʒ pudore ꝓpin/
qui regis exꝑiri belli fortunã decreuerãt. Erãt eis. ccc. circier tormẽta enea q̄ curribꝰ aduexerãt ea pte ꝑ quã
talbotꝰ vẽturꝰ erat oppoſuerũt. multas p̄terea machinas hinc atꝫ inde collocauerũt q̄bꝰ ignari hoſtes cõfi/
ci poſſet. vt ergo furẽs talboti miles itinere qd̃ vnũ patebat in caſtra hoſtiũ neſcius machinaꝝ ꝓcurrit. dato
tormẽtis igne p̄mo cõgreſſu. ccc. ferme milites ictu lapidũ ex anglicis periere. qd̃ vbi talbotꝰ aĩaduertit filĩ
um q̄ ſe ſeq̄bat vt abiret ⁊ ad meliora tpa ſe reſeruaret admonuit. At cũ filiꝰ diceret nõ eẽ ſibi ex eo p̄lio fu-
giendũ in q̄ p̄r p̄liaturꝰ eẽt. Ego inq̄t fili multis rebꝰ clariſſime geſtis nec mori ſine glĩa nec fugere ſine dede
core poſſuꝫ. te nũc militare incipiẽte nec fuga infamẽ. nec mors claꝝ faciet. ſed cũ filiũ plꝰ pietas q̄ʒ eũ cõmo
nitio p̄rna moueret cohortatis ſocijs vt forti aĩo pugnã reintegrarẽt. reſtitutiõe ſuoꝝ facta in hoſtes. q̄ nũq̄
munitiones caſtroꝝ exire p̄ſumpſerãt audacibꝰ inuectꝰ aĩs haud ꝑuã illoꝝ ſtragẽ edidit. ſed cũ hoſtes pti lo
co. pti tormẽtis ac numero militũ ſuꝑiores eſſent ⁊ iã crus talboto lapis e tormẽto miſſus arripuiſſet. ceſis
ex maiori pte ſuis. ⁊ ipe tandẽ cũ duobꝰ filijs. altero legittimo. altero extra matrimoniũ nato ⁊ vno genero
ꝓcũbens cecidit. Hic pꝰ tot ſumptas ex hoſte victorias clariſſimi viri exitꝰ fuit. quẽ britonũ potiſſimũ con
ſtãtia ⁊ audacia proſtrauit. Burdegala iteꝝ in ptãte regis facta ẽ britãnie ducẽ eiꝰ germanũ q̄ nũc reꝝ potit
cũ diu ſobole caruiſſet votũ vouiſſe ferũt liberos ſi ſibi ſuperi darẽt. priores duos. alteꝝ minoꝝ. alteꝝ p̄dica/
toꝝ religioni cõſecraturꝝ. Exin voti cõpotẽ primũ q̄ ſibi natꝰ ẽ frãciſcũ appellauit. ſcd̃m dominicũ. Natꝰ ẽ ei
et terciꝰ filiꝰ quẽ in angliã nutriẽdũ miſit. Is eũ mortuo p̄re in brittãniã frãciſco regnãte rediſſʒ ab eo captꝰ
⁊ in carcere necatꝰ ẽ fame. ⁊ cũ neci traderet impietatẽ fratris accuſandus. q̄ nõ cõtentꝰ regnũ ſibi debitũ oc
cupaſſe ſed aĩam q̄ʒ ſibi nepharius auferret. franciſcũ coram diuino iudicio de paricidio r̄nſuꝝ infra annũ ci
taſſe. ob quã rẽ cũ infra p̄finitũ tp̄s frãciſcꝰ idropiſi laborãs obiiſſet. vt ẽ religioſa galloꝝ natio correctũ cũ di
uina cẽſura vulto creditũ ẽ. Dominicꝰ ei ſucceſſit. q̄ cũ hoc anno ſine liberis deceſſiſſet Arturũ francoꝝ mili/
tie pricipẽ patruũ ſuum ſucceſſorem habuit non minus prudẽtia q̄ʒ armis grauem. Carolus dux aurelianẽ
ſis q̄ magno quõdã p̄lio ab anglicis captꝰ fuerat iã ſenex in patriã dimiſſus. Defuncto philippo maria me
diolanẽſi ducatꝰ tã q̄ʒ ex ſucceſſione debiti ſeſe titulis ornauit. In flandria gaudaueñ. aduerſus philippum
burgũdie ducẽ rebellãtẽ pluribꝰ p̄lijs victi. Ad extremũ ſupra. xx. milibꝰ ciuiũ vna pugna amiſſis. confeſſi
errorẽ philippo manꝰ dedere legeſq̄ victoris acceperũt. Idẽ philippꝰ ⁊ oppidũ lucẽburgeñ. maximũ ac mu
nitiſſimũ. qd̃ in ſaxonũ ptãtẽ dotis noĩe venerat nõ ſine indignatiõe latiſlai regis armis accepit. Delphinꝰ
viẽnẽſis cũ mulierẽ quãdã noĩe agnetã forma p̄ſtantẽ ac patri dilectã occidere tẽptaſſet iterũ regis odiũ in
currit. Cũq̄ nuſq̄ alibi ſe tutũ arbitraret ad florẽtes philippi opes cõfugiẽs. vt primũ cõuẽit miſerere mei
cõſanguinee inq̄t q̄ ſine terra ſum filiꝰ regis. ad quẽ philippꝰ. Dũ terra mihi ẽ caue ne te ſine terra dixeris.
nã q̄ mihi prouĩcie parẽt eedẽ tue ſunt. nec tibi minꝰ q̄ʒ mihi obediant. Uolo poſt hec ⁊ brabancie oppida
florẽtiſſima ⁊ ambicioſas flandrie ciuitates oñdit dñm eũ ⁊ principẽ in conſpectu ſuo appellari iubẽs. Ue
tũ modo ẽ in eũ locũ de quo breuiſſimus ẽ in angliã traiectus. neq̄ eñ plus q̄ʒ. xxx. milibus paſſuũ id mare
latũ ẽ quod flandriã ⁊ angliã interluit. Abſolutis gallie rebus haud incõueniẽs fuit tranſmiſſo pelago An
glie rebus cui quõdã britãnie nomẽ fuit q̄ʒ breuiſſime mutationes ſub friderico factas cõmemorari.

In anglia quã tũ albion tũ britãniã veteres vocauere. Rex heinric⁹ ſolitudĩs ac ocij cupidus alieno magis ꝙ̃ ſuo iudicio regnũ gubernauit. potẽs apd̃ eũ in primis audit⁹ dux ſoffulti fuit. q̄ leges ꝓ ſuo arbitratu et pplı̄s ꝛ pricipib⁹ dixit. ſ; cũ res anglica apud frãcos minui cepiſſet ꝛ iã impiũ gallicũ in priſtinã gl̃iam emergeret. dux eboracẽſis coact⁹ nõ puis copijs nec paucis ſtipat⁹ baronib⁹ lundonias venit regis ꝯſilijs mutatur⁹ atq; vt ipe dicebat regis ꝛ regni ſaluti cõſultãs. nõ expectauit ei⁹ aduẽtũ ſoffulti ſ; nauigio rapti correpto ꝑ themiſiã fluuiũ ſaluti ſue fuga cõſulere adorſus ẽ. ſ; deſtinatã q̃s mortẽ fugiat. miſſi q̄ eũ cõprehẽderẽt ꝑ cõpẽdia itinerũ curſum ei⁹ ꝑuenire. ipmq; mox interemptũ in prora nauis q̄ vehebat̃ obtrũcauerũt. dux q̄; ſomerſeti q̄ ꝑdita normãnia in angliã remeauerat potẽſq; apd̃ regẽ credebat̃. in carcerẽ cõiect⁹ ẽ. nobiles viri ꝙ̃plures necati. nec ſacerdotio ꝑditis parſum ẽ. Inter q̃s ꝛ amic⁹ nr̃ adã molynes ſecreti regis ſignaculi cuſtos ꝛ lr̃aꝝ cultor amiſſo capite trũcat⁹ iacuit. nec diu poſtea cũ dux eboracẽſis domũ rediſſet ſomerſeti princeps e carcere miſſus ꝑmittẽte rege gubernare regnũ cepit. q̄ res ſupmie ſibi cladis cã fuit. Irritat⁹ eñi ob eã cãm pricẽps eboracẽſis cũ maiorib⁹ copijs ꝙ̃ pri⁹ lũdonias ꝓperauit. cui cũ rex obuiã vna cũ duce ſomerſeti exiuiſſet putãs illũ aut vboꝝ lenocinio placare aut regie maieſtatis auctoritate deterrere. nihil ꝓfecit. Ebrocẽſis eq; cũ eſſet lõge potẽtior iuſſo rege vt in partẽ ſe reciperet in ſomerſeti ducẽ ac ei⁹ equitatũ irrupit eumq; mox captũ trũcato capite interfecit.

De Scocia

Scocia ei⁹ inſule in quo ẽ anglia ſupma portio ẽ in aq̄lonẽ v̄ſa. flumib⁹ haud magnis ꝛ mõte quodã ab anglia diſcreta. Hic nos brunali tꝑe fuim⁹ cũ ſol pauloampli⁹ ꝙ̃ tris horis terrã illũiaret. Jacob⁹ eo tꝑe regnabat q̄drat⁹ ꝛ multo abdomine grauis. q̄ cũ olĩ in anglia capt⁹. xi. annis in cuſtodia fuiſſ;. ac dimiſſus tãdẽ ſuſcepta ex ãglicis cõiuge domũ reuerſus plures regulos gladio ꝑcuſſiſſ;. ꝛ ipe tãdẽ a ſuis domeſticis interfect⁹ ẽ. Inter q̃s vltiõe pacta fili⁹ ei⁹ regnũ ſuſcepit. Audiueram⁹ nos olĩ arborẽ eẽ in ſcocia q̄ ſupra ripã flumĩs enata fruct⁹ ꝓduceret anetaꝝ formã hñtes ꝛ eos q̄dẽ cũ maturitati proximi eſſet ſponte ſua decidere. alios in terrã. aliã in aquã. ꝛ in terra deiectos putreſcere. in aquã v̄o dimerſos mox aĩatos enatare ſub aq̄s ꝛ in aera plumis pẽniſq; eueſtigio euolare. De q̄ re cũ auidi⁹ ĩueſtigarem⁹ didicim⁹ miracula ſꝑ remoti⁹ fugere fanioſamq; arborẽ nõ in ſcocia ſ; apd̃ olchades inſulas inueniri. Illd̃ tñ nobis in ſcocia miraculũ p̄ſentatũ ẽ. nã paupes pene nudos ad eccĩas mendicantes accepĩs lapidibus elemoſine gr̃a datis letos abijſſe conſpeximus. Id genus lapidis ſiue ſulphurea ſiue alia pinguis materia ꝑditum pro ligno quo regio nuda eſt comburitur.

De Hibernia

Hibernia nunc nobis abſoluẽda ẽ que ꝑuo a brittannia diſiuncta freto. partim libera. ſcotorum amicitia ſocietateq; gaudet. partim anglicano paret imperio. S; qm̃ nihil dignũ memoria per hoc tempus de quo ſcriptio eſt geſtum accepimus ad res hiſpanicas feſtinamus.

Hiſpania regio latiſſima terra optis ꝯpanda viris. armis potẽs. hec euo nr̃o in q̃nqз reges diuiſa ẽ. primũ ac maximũ caſtelle regẽ appellãt. ꝓximũ ei aragonũ. Tercio loco portuſgalleſes. Quarto nauerre Quĩto regnũ granate qđ ab euãgelio xp̃i alienũ ẽ de ritu machometi. Ultimũ ponũt in caſtella ꝑnobili ac late dñanti regno. cuiꝰ reges gothoꝝ ſanguine creti nũq̃ꝫ genꝰ variãt. Aluarꝰ de luna natione aragoneñ. nobili genere ꝗuis extra mr̃imoniũ natꝰ cũ oli iohãni regi adeo inſinuaſſet vt vnꝰ oĩm regni regiſqз potẽs videreť. iohãneqз nauerrẽ regẽ ⁊ heinricũ mgr̃m militie ſcti Jacobi potẽtia ſua opprimere ac regnũ gubernare conatꝰ armis deturbaſſet. Poſtea tñ aduerſante ſibi regina redeũtibꝰ illis ⁊ regẽ in ꝑtãtẽ ſuã recipiẽtibꝰ e curia pulſus. in poſſeſſionibꝰ ſuis aliq̃ꝫdiu priuatꝰ vixit. Felix ſi ꝯceſſo frui ocio nouiſſet. ꝫ nulla ẽ regno deiectis q̃es. Dũ ergo ſublimẽ locũ (de q̊ rurſus maiori cũ ruina ꝑcipitareť) vẽdicare conať regi clã ſuadet vti ꝑ ſpeciẽ venationis in ſaltꝰ ſibi ꝓpinq̃ores egrediať ſe cũ potẽti manu futurũ obuiã. nec dubiũ q̃n regni optimates libertatẽ regi afferant. nõ fuit difficilis ꝑſuaſio. rex cũ paucis egreſſus paꝝ cuſtoditꝰ. nã aluari iam pene nomẽ extĩctũ erit vbi ad inſidiaꝝ ꝑuenit locũ mox clamore edito aluarꝰ inter dilectos exultans milites liberꝝ regẽ ſaluare dixit eũqз ſecũ abduxit. Quare vulgata ꝯfeſtim mira innouatio regni facta ẽ ⁊ iteꝝ ad aluaꝝ regni gubernatio deuoluta. Nec diu pꝰ cũ eiſdẽ iohãne atз heinrico atrox ꝑliũ ꝯmiſſum ẽ in quo plureſ vtriqз cecidere. victoria penes aluaꝝ fuit. Heinricꝰ nõ multis pꝰ diebꝰ ex vulnere manꝰ qđ in ea pugna acceperat mortẽ obijt. Mgr̃atũ eiꝰ aluarꝰ obtinuit. ⁊ aliq̃ꝫdiu poſtea regi pr̃ ⁊ regni moderator ẽ habitꝰ. ad extremũ tñ potẽtũ inuidia ſuccubuit. nã cũ nobilẽ quẽpiã iuſſu regis ingrata ſibi q̃dã renunciãtẽ e feneſtra ſue domꝰ ꝑcipitari iuſſiſſet mox captꝰ ⁊ in medio foro capitali ſñia dãnatꝰ nõ tñ ignauꝰ. occubuit. ꝫ numeratis ſuis in regẽ regnũq̃ꝫ meritis. nõ lacrimãs aut eiulãs ꝫ alacri vultu ⁊ q̃ſi ad epulas inuitatꝰ ceruice gladio ꝑbuit. vir alti ſpũs nõ minꝰ domi q̃ꝫ belli clarꝰ ⁊ cui ſꝑ mag̃ in mẽte ſederunt. Johãnes deĩn aliquot annos ꝑ ſe regnũ admĩſtrauit. quo vita functo filiꝰ eiꝰ heinricꝰ regnũ accepit. adoleſcẽs aĩo plenꝰ ⁊ recti cupidꝰ. q̊ relicta priori ꝯiuge alterã ex portugalia duxit impatricis ſororẽ ⁊ in regnũ granate cũ exercitu ꝓfectꝰ magnã hoſtilis terre ꝑtẽ diripuit atз ꝑtriuit. Johãnes cardĩalis hoſtiẽſis ſumma vir integritate ⁊ ſcĩa iuris eminẽſ cui iuuenis in dictãdis ep̃lis ſeruiui ſenio ꝯfectꝰ in eo regno. vñ illi origo erat aĩam deo reddidit. Jn regno nauarie ⁊ filiꝰ in patrẽ ⁊ pr̃ in filiũ arma ſuſcepit. filiuſq̃ꝫ tãdẽ regno pulſus ad alfonſuꝫ patruũ aragonũ ſicilieq̃ꝫ regẽ (pagratꝰ priꝰ gallia) ꝯfugit. Nũc lodouicꝰ mõteſie mgr̃ ⁊ iohãnes diſcretanus viri ꝑſtabiles ab Alfonſo miſſi recõciliari pr̃i filiũ ſtudẽt. Joanna regis alfonſi ⁊ ſoror ⁊ cõiũx abſente viro multis ãnis aragonũ ⁊ valẽtie regnis tot potẽtibꝰ ciuitatibꝰ ⁊ nobiliſſimis p̃ricipibꝰ iura dixit caſta ⁊ ſctã mulier ⁊ digna que ꝓlẽ pepiſſet alfonſo. Anno aũt ab incarnatiõe dñi. 1 4 9 1. totũ regnũ betice qđ hodie granata vocitať vict[i]s barbaris regeq̃ꝫ eoꝝ capto. ciuitateqз granata populoſiſſima armis fameqз duriſſimaqз obſeſſiõe obtenta. a xp̃ianis crucem dñi adorantibus pacifice hodie poſſideť.

In poꝛtugalia petrus agnomine infans. ſic em̄ filij regis anteq̄ꝫ regnant appellant . magni nominis prin
ceps qui totam ferme europam peragrauerat ſue virtutis documenta demonſtrans. Cum regnum tuto
rio nomie aliq̄ꝫdiu ſumma cum laude adminiſtraſſet nec minoꝛe fide alphonſo ex fratre nepoti ſimul ⁊ gene
ro ſuo reſtituiſſet. tandē ſubꝛoꝛtis vtrimq̄ꝫ diſſenſionibus cum odio creſcente ad p̄lium ventum eſſet ſagitta in
incertū miſſa tranſfixus interijt. vir magnoꝝ operū. Et qui olim ſub ceſare ſigiſmundo ſtipendia faciens nō
paruā ſibi gloꝛiam in turchos pugnando parauerat. Alfonſus exinde manſuetiſſimus pꝛinceps alti coꝛdis
et pꝛudentia ſingulari p̄ditus neq̄ꝫ eū vnq̄ꝫ regius poꝛtugalia ſanguis deriuatus eſt. poſt hec regnum quie
te tenuit. cui cū obijſſet dilectiſſima ꝯiunx. eademq̄ꝫ ſoꝛoꝛ patruelis vt aliam ſupduceret ſuaderi non potuit.
ſed omnis eius cura eo conuerſa eſt vt aliquid agat quod ſibi laudem ⁊ xp̄iane religioni fructū pariat. Qua
pꝛopter inuitatis regni pꝛoceribus ſuſcepto publice crucis ſigno claſſem in turchos ⁊ expeditionem p̄miſit
Annis ꝟo ſequentibus heinricus infans videns regni poꝛtigalie fines paruis limitibꝰ contineri cupiēs re
gnū āpliare occeanū hiſpanicū ſūmis viribꝰ igredit ſuaſu ⁊ doctrina coſmogr aphoꝝ ſitꝰ terre ⁊ marꝭ noſcē
ciū. inuētiſq̄ꝫ multis ⁊ varijs inſulis ab hoibꝰ nūq̄ꝫ habitatꝭ. Inter ceteras p̄clarā inſulā nō ſine ſuoꝝ letitia
adnauigat. nō tamen hominibꝰ habitatā ſed fontibus irriguam pingui gleba refertam nemoꝛoſam. incolē-
dis homibꝰ aptā. ad quā diuerſa hominū genera colendā imiſit. Inter tñ ceteros fructꝰ aptiſſima ē ad pcre
andū zuccaꝝ. qꝺ tanto fenoꝛe ibi nūc cōficit vt vniuerſa europa zuccaro plꝰ ſolito habūdet. nomē inſule ma

dera eſt. inde zuccarū de madera. Inuenit ꝛ alias inſulas q̄ꝗplures q̄s habitari baptizariq̄ꝫ noībus fecit vt inſulā ſcti Georij fayal de pico q̄rū vnā hoībus almanis ex flandria habitandā conceſſit. feracē trictici. Annis vo poſterioribus vt anno dn̄i. 1 4 8 3. iohānes ſcōs portugalie rex altiſſimi vir cordis certas galeas oībus ad victū neceſſarijs inſtruxit eaſq̄ꝫ vltra colūnas herculis ad meridiē verſus ethiopiā inueſtigaturos miſit. Prefecit aūt his patronos duos Jacobū canū portugalenſem ꝛ martinū bohemū hominē germanū ex nurmberga ſupioris germanie de bona bohemorū familia natū. hoīem inq̄ꝫ in cognoſcendo ſitu terre peritiſſimū mariſq̄ꝫ pacientiſſimū. Quiq̄ꝫ ptholomei lōgitudines ꝛ latitudines in occidente ad vnguē experimēto. lōgeuaq̄ꝫ nauigatione nouit. Hij duo bono deorū auſpicio mare meridionale ſultantes a littore nō longe euagantes ſupato circulo eq̄noxiali in alterū orbem excepti ſunt. vbi ipſis ſtantibus orientē verſus vmbra ad meridiē ꝛ dextrā proiciebat. Aperuere igit ſua induſtria aliū orbem hacten⁹ nobis incognitū ꝛ multis annis a nullis q̄ꝫ ianuenſibus licet fruſtra temptatū. Peracta aūt hmōi nauigatione viceſimo ſexto menſe reuerſi ſunt portugaliā pluribus ob calidiſſimi aeris patientiā mortuis. Inſignū aūt portauere pip grana padiſi. multaq̄ꝫ alia q̄ longū eſſet recenſere. Aperto illo orbe magna piperis q̄ꝗtitas flandriā verſus vehit. ꝛ licet nō ſit adeo rugoſum vt orietale tn̄ acumen formā ꝛ oīa vtverū pip p̄ ſe fert. Multa ea de re ſcribenda forent q̄ ne tedij agrauar bono reſpectu omiſi.

Italia

Ultimis europe finibus pagratis ꝛ q̄ꝗtū ꝓpoſiti noſtri fuit ſeptētrione decurſo in patriā tandē reuerſus nouitates italie cū iā referende occurrāt. ab ea nimirū vrbe incipiendū eſſe arbitror cuius creberrimas mutationes ꝛ oriens ſimul ꝛ occidens admirat. Ea eſt genua liguru dn̄a ac regina q̄ ciuilibus agitata diſcordijs memoria nr̄a impiū maris amiſit. In ea cū excluſo philippo maria mediolanenſiū duce eius p̄tore opicio elzaco necato auctore franciſco ſpinula. viij. libertatis capitanei creati eſſent. eiſq̄ꝫ paulopoſt ſublata libertate exactis Suardus Smarde⁹ ducatū accepiſſet annos ſupra. lxx. natus auctore thoma frigoſo q̄ ꝛ ipe olim aī philippi dominiū ducali honore funct⁹ fuerat. Cū hō grādeu⁹ ad gubernationē inutil videret

vix ſeptem diebus permiſſus ē thoma eiꝰ honorem ſurripiente quē cum q̄tuoꝛ gubernaſſet annis germa-
nus eius baptiſta ad.xvj.circiter hoꝛas regno expulit. Nā thomas reſumptis viribꝰ ꝯfeſtim fratrem pa-
latio deturbauit.tres annos poſtea.⁊ nōnullis mēſibus vrbem regens.donec auctoꝛe iohāne antonio fli-
ſco iteꝝ ciuitas libertatē aſſeruit. Delectis deide.viij.capitaneis prioꝛi ex moꝛe rempublicā adminiſtratu-
ros qui thomā frigoſum in carcerē ꝯiecerūt.cū iam ter p̄rie ſue ducē geſſiſſet.Hoꝝ pꝛīceps fuere iohānes
anthonius quē pꝛenominauimꝰ miles equeſtris oꝛdinis.⁊ raphael adoꝛinus iuris interpꝛes.Ś hec quo-
q̄ paucoꝛū menſiū libertas fuit cū raphaeli:nō tam capitanei q̄ ducis nomē placeret. Is eñ gētilibus ac
ſpinularū pꝛimoꝛibꝰ in ſuā ſentētiā tractis.collegas ſuos mḡratu abdicauit.ducaleſq̄ faſces aſſumpſit.q̄-
bus paulo ſupꝛa duos āנos ēvſus a barnaba gētili ⁊ patruele ſuo a republica deiectus.Barnaba v̄o nō-
dum menſe toto pꝛincipatu potitū.Janus frigoſiꝰ iohāne anthonia fliſco ⁊ aurianis fauētibus regno pe-
pulit.Qui paulopoſt anthonio ꝓ ſuſcepto bñficio necem pauit interpoſito Johāne philippo eiꝰ gentili q̄
eū percuteret.qui ⁊ caſtella defuncti cōdonauit.Jano v̄o cum rexiſſet annis pauloamplius duobꝰ in magi
ſtratu fatis functo frater eius ludouicus ſucceſſit.qui a petro patruele ſuo e dignitatis culm̄ie deiectus eſt.
Is ē petrus frigoſus qui mō regnat multa vi animi ⁊ coꝛpis.Sed ⁊ optimatibus ciuitatis ⁊ omni ferme
nobilitati odio habitꝰ.qui ⁊ gētilem ⁊ patruelē ſuū nicolaū frigoſum. honeſtis moꝛibꝰ pꝛeditū.⁊ philo-
ſophie ſtudij inſignē ob ſuſpitōem affectati dominij vocatū a ſe ⁊ pallaciū p̄ris ꝑcuſſoꝛibꝰ interemit.Hunc
cū regnaſſet annis q̄tuoꝛ.tam ſue q̄ aliaꝝ nobiliū familiarū pͥnceps .vrbe deiecerūt ludouico patruele ſuo
quē ipe antea depoſuerat in eiꝰ locū ſuffecto.qui cū ſe paꝝ gratum magnatibus eē intellexiſſet.eūdem pe-
trū quē regno deturbauerat in auxiliū accerſiuit.ille tercia poſt exiliū die reuerſus.⁊ patruelē ducatu amo-
nit.⁊ om̄es aduerſarios vrbe pepulit.Quoꝝ pꝛīcipes ad floꝛentes alphonſi aragonū ⁊ ſicilie regis opes
cōuerſi magnā ⁊ foꝛmidabilem claſſem ab eo impetrauerūt.cum q̄ iam ferme duobꝰ annis terra mariq̄ ge
nuam oppꝛeſſerūt.ventum ē ſepe ad menia ciuitatis ⁊ aliq̄n intra ipa ſuburbana pugnatū.hoc aūt āno cū
ſigno dato.⁊ in ipo poꝛtu pꝛo menibus vrbis vndiq̄ pugnaret. Ingreſſi ſunt aroganenſes duceſq̄ mili-
tes.ad magnā vrbis ꝑtem vagauerūt paſſim cedibus.paſſim rapinis ciuitatē fedantes.Sed affuit pꝛeſto
cum delecta iuuētute petrus qui fugientes ſuos ſiſtere cōpulit.⁊ in aroganēſes dilapſus.ingēte edita ſtra
ge vrbem iam pene raptā recuꝑauit.actum tñ de eo fuerat ſi poꝛtā quā ceperant hoſtes ita cōmuniſſent.ne
redudi ſuꝑne potuiſſet.⁊ aditū ſequentibꝰ naualibus ſocijs patentē retinuiſſent. Nūc ambe partes q̄ſi ex
integro ad bellū ſe parant.Quis fama eſt.petrū animo fractum.galloꝝ opes imploꝛare eoꝛū regi p̄rie ſue
pꝛincipatū quē retinere nō pōt pecunia venditūꝝ. Apud inſubꝛes vrbēq̄ toto famoſaꝫ oꝛbe mediolanū
philippus maria dux gentis qui genuā ditioni ſue q̄ndā ſbegerat.amedei ſubaudie ducis filiā m̄rimonio
ſibi ꝯiunxerat alphonſum potentiſſimū regē cū duobꝰ fratribus.altero rege nauarie.altero militie compe
ſtelano mḡro.multiſq̄ regulis naualī pꝛelio captū victum a ianuenſibus ⁊ ſibi a iacobo ſpinola ianuenſiū
tunc p̄fecto oblatum ⁊ ad ſe vſq̄ deductū.inſolita vſus liberalitate.magnificentiſſime donatū libertati di-
miſerat.Sigiſmundū ceſarē romā petentē.cū mediolani ageret viſitare ꝯtēpſerat bononiā foꝛliuiū ymolā
e manibꝰ tyrānoꝛū armis ereptā ſacro ſancte ro.eccīe reſtituerat atrocem ſuitenſiū gentem bello domuerat.
De floꝛentinis ac venetis per ſuos duces ſepius triūphauerat totamq̄ quōdaꝫ ytaliā tremefecerat iam re
cedente foꝛtuna perdita genua nicolao picinio in quo maxime fidebat defuncto exercitu ſuo ad caſale ma-
ius iuxta flumē padum duce micheleto cōtimola ab hoſtibꝰ pꝛelio fuſo.⁊ caſtris exuto.magno numero eq̄
tum peditūq̄ capta.eo deductꝰ erat.vt nō mō venetis.ś oībus per circuitū pp̄lis ac pꝛincipibꝰ cōtemptui
eſſet.Et veneti quidē abdua flumine trāmiſſo.in agro mediolanenſi caſtrametati. tm̄ ei terroꝛeꝫ incuſſere.
vt de relinquendo imperio cogitauerit.q̄ſiuit vltra ⁊ citra mōtes auxilia regū. Sed quē foꝛtunatū atq̄ ho
ſtibus inſultātem om̄es honoꝛe ac fauoꝛe dignū exiſtimauere. Idem in calamitate cōſtitutus ab om̄ibus
tanq̄ odio dignus relictus ē.vnus tñ oīm alphonſus accepti bñficij memoꝛ ad opem ferendā ſeſe accinxit
Sed dum ſerius iter agit interim philippus pꝛimū aduerſam valitudinē oculis captus incidit.Deinde ex
ipa arce hoſtium armoꝛū fragoꝛe audito vehemēter cōmotus vite tedio ſimul ⁊ languoꝛe moꝛtē obijt. ipo
alphonſo herede inſtituto.Fuit aūt philippus ingenti coꝛꝑe.⁊ in iuuētute macer.in ſenio pinguiſſimꝰ de-
foꝛmi facie ac terribili.inſtabilibꝰ ac pꝛegrādibus oculis.ingenio ꝑacri ⁊ callido.in largiēdo ꝓfuſus.in ꝑ
cendo facilis.in adeundo difficilis.ac vbi in colloquiū veniſſet mitis ac placidus.cultus coꝛꝑis ac mūdi-
ciarū oīſq̄ lenocinij negligens.venādi cupidus equoꝛuꝫ ſtudioſus.ceterū quietis impatiēs. atq̄ imperi-
tandi auidus.in pace bellum.in bello pacem q̄ſiuit.ſimulādi atq̄ diſſimulandi egregius artifex in milites
q̄ in ciues indulgentioꝛ raro in publicū pꝛodijt.delatoꝛibꝰ facile credidit in ſuſpitōnes adeo pꝛonus vt ſe
pe fidiſſimos a ſe amicos leuiſſimis de cauſis alienauerit.pullis indutos veſtibꝰ egre de ſe venire permiſit.
Sermonē de moꝛte audiuit inuitus tonitrua ac fulmina mirūmmodū expauit.tabifica lue ꝑcuſſos ex vr-
bibus migrare in agros iuſſit eoꝛūq̄ domos incendio tolli. q̄ cura innumerabilē illū mediolani populum
multis annis intactū quodāmō ab ea peſte ſuauit.Hinc cū vita deceſſiſſꝫ.funus nec tanto pꝛincipe dignū
nec ſuis maioꝛibus ductum ē.nec ſepulcri decus additū. Populus cognita ducis moꝛte ī libertatē ſeſe ꝓ-
clamauit.xij.viris electis.qui rempublicā admiſtrarent.Caſtrum poꝛte iouis inſtar excellētiſſime regie ca
ptum ac dirutum eſt.⁊ teſtamētum philippi dilaniatū ad dominiū mediolanenſe multi aſpirauere. Sed q̄
coloꝛatis vterētur titulis q̄tuoꝛ tm̄ fuere.Fridericus impatoꝛ deuolutū ad ſe pꝛincipatū philippo. ſine libe
ris legitimis vita ſubtracto cōtendebat.Alphonſus teſtamēto hereditatem petebat. Carolus dux aurelia
nēſis ex ſanguine vicecomitū natus ab inteſtato id ſibi deberi aiebat.Franciſcus ſfoꝛcias vicecomes con
iugem ſuā q̄ philippi filia fuerat hereditatē p̄ris ſuſcipiendā affirmabat.Audite ſunt legatōnes oīm in ſe-
natu mediolenſi.quoꝝ aliq̄ ſermone directo dominiū petiere.aliq̄ per ſimulationē oblati ꝯ venetos auxilij

inſinuare ſe pplo. atq̧ ide paulatim vendicare dñium ſatagebāt. Sȝ ciuitati q̄ iam libertate gaudebat.
ꝛ iperādi cupiditate. demortui pricipis militiā ꝯduxiſſȝ. nulla ꝯditio placuit. q̄ iugū q̄uis pacto i capita ci
uium videreť inferre. Obtulit tñ impatori cenſuȝ q̄tannis aureū poculuȝ. ſi libera ſuis legibus dimittere
tur. Dilaniabať in terra vndiq̧ philippi hereditas. veneti placentiā cremam laudā occupauere. ꝛ mlta p̄
terea miora oppida. dux ſubaudie ludouic⁹ valētiā ꝛ cōfluentiā inuaſit. aſtenſes ad ducē aurelianēſem ca
roluȝ defecere. qui ſuſcepti a rege frācie nō paruis auxiliȷs alexandrinoꝝ agros vexare ceperunt. Papien-
ſes inteſtinis agitati diſcordiȷs. diu ancipites fuere. quib⁹ potiſſimuȝ ſe iūgerēt. Nonarieſes comani. ale
xandrini. ac Terdonenſes mediolanēſiū impiuȝ ſbiere parmenſes i ſocietatē quodāmō recepti ſunt. Fran
ciſcus Sforcia p idē tp̄s in piceno agebat. q̄uis maiorē ꝓuincie eius ꝑtem iam amiſiſſȝ cū philippus nō
multo anq̧ moreret ſibi p cōes amicos recōciliata vt ad ſe rediret in venetos pugnatur⁹ accerſiuerat ro-
gato alfonſo rege vt. lxx. milia auri numū ſuo noīe nūeraret. quo facto iā pactis atȝ innſtructis copiȷs iti-
neri ſe accinxerat. cuȝ mors philippi enūciata: eū qui longo tp̄e. ad mediolanēſes opes inhyaſſet. magis
ac magis ꝓperare cōpulit. Quē vt longobardiā primū igreſſus eſt mediolanēſes incerti. quo mens ei⁹ in-
clinaret. ne vl̄ p ipm vl̄ ꝯiunctus veneti ſuis cepti obuiā iret. Miſſis oratoribus oblatis non ꝑuis ſtipen-
diȷs cōduxere moxq̧ duce ſui exercitus factus vt placētiā oībus copiȷs obdſideret impauerūt ipe dicto pa
rens dū ad placentiā i obſidione ſedet papienſes qui iam mediolanēſe impiū tanq̧ faſtidioſum ꝛ inſolēs
detractarant. ſeſe ſibi dedentes accepit q̄ res mediolanēſiū aīos haud mediocriter ꝯturbauit. qui p ꝯuen-
tiones ibibituȝ frāciſco dicebāt nullaȝ ex vrbibus q̄s olim philippus tenuiſſet occupare. Frāciſcus v̄o nō
ſe occupaſſe. ſ; dedentē ꝛ vltro ſe offerentē ciuitatē accepiſſe aiebat. at mēdiolanēſes cū eius potentiā vere
renť diſſimulandū potius ſtatuere. Ille ꝯtinuata apud placentiā obſidione. Tandē ſumma vi oppugnare
adorſus vrbem. q̄uis magna ꝛ forti militū manu munitā armis tñ expugnauit ꝛ diripuit. Mediolanenſe
regimen p id tp̄s penes nobiles fuit. ꝛ apud eos qui philippi quondā ꝯſiliū direxere. ita res proſpere ſa-
pientū ducta cedebāt. ꝛ iam nō parua galloꝝ manus nā circiter tria milia equituȝ delecti roboris q̄ alpes
tranſierat apud alexandriā ꝓfligata deletaq̧ fuerat. Et veneti apud caragium magno ꝑlio ſupati. oēs pe
ne copias amiſerāt ꝛ lauda ab eoꝝ imperio crepta in ꝑtātem mediolanenſiū redierat. Cū franciſcus Sfor
cia ad iſeſtanduȝ brixienſes miſſus. ſiue qȝ p̄ncipatū mediolanenſeȝ. cuius opīoem iā pridē finxerat. alio
mō ꝯſequi nō poſſe ſperabat. ſiue q̄ mediolanēſes cū veneti amiciciā ſocietatēq̧ clam ſe q̄rētes. Ne ſolus
vtriuſq̧ ppl̄i p̄da relinq̄reť. ꝓueniendos cēſuit. prior cuȝ veneti fedus iniȷt. i quo cuȝ mlta hic atȝ inde pro
miſſa eſſent. illud inter cetera cōuenit vt ad vrbeȝ mediolani ditionēq̧ eius obtinendā franciſco cū copiȷs
ꝓficiſcenti ſenatus venetus in pecuniȷs ꝛ armis auxilio eſſet q̄ re firmata. mox in mediolanenſem duxit.
Militabant eo tp̄e apud mediolanēſem bracciani. qui cum ludouicū de werme. ac nōnullas alias franciſci
copias apud modoeciā fudiſſent. tandē relicti mediolanenſibus ad eū defecere. Franciſcus filiaȝ ſuaȝ iaco
bo picenino vxorē deſpōdit carolus v̄o ganzaga haud ignot⁹. copiaꝝ ductor. qui paulo an̄ a mediolanen
ſibus deficiens ad frāciſcū venerat. poſtq̧ debros eoſdeȝ mediolanenſes ꝛ ſine vllo duce relictos aīaduer
tit. iteꝝ ad mediolanenſes relicto frāciſco trāſiuit. Erat hic vaſto corꝑe. forma pene giganthea. viribus v̄o
q̄ magnitudini rn̄derent dicendi copia clarus lr̄is greci ac latinis iſtructus ſ; aīo inconſtanti. ꝛ ingenio ad
oīe facinus ſiue honeſtū ſiue nephariū ꝑato. Cui nō parua ſpes fuit oppreſſa. mediolana libertate dñiuȝ
vrbis arripe. ſ; fortuna iā mediolanenſibus nouercāte placentini terdonenſes nouarienſeſq̧ ab eis defici-
tes franciſci p̄ſidia receperūt alexandrini cū nullā i eis ſpem ſitā eſſe ꝯtuerenť wilhelmi mōtiſferrati p̄nci-
pis fratris imperio ſe ꝯmiſerūt. Reſpublica medio tp̄e ex nobilitate in plebeȝ defluxerāt. lectiq̧ viri. xiȷ. qui
vrbi de more p̄eſſent. ex fece ppl̄ari i ꝯbiles atȝ ignaui mḡratū gerebāt. hiȷ cū nobilitatē (quā multi modis
offenderant) ſuſpectā h̄rent ne cū frāciſco ſenꝫirent. Suadente gantzaga. q̄ eam viaȝ ad p̄ncipatū vrbis ar-
ripiendū cōmodiſſimā exiſtimauit. primarios ciues genere nobiles ꝛ opibus habūdantes. raptim inter-
ceptos p nocteȝ obtrūcauere ac deīde in foro plebi ſpectacl̄m obiecerūt. iter quos iacobinus baſſius ꝛ gre
gorius adoleſcens placidis moribus ꝛ lr̄is eruditus. ꝛ nob amicicia ꝯiūctus. ꝓrſus inocens ſupinus trū
catuſq̧ iacuit. Ne diu poſt iohanneȝ caynū venerandū ſeneȝ ꝛ filiū ei⁹ franciſcū egregia forma iuuenem nō
alio crimīe irreticos. niſi qȝ blance marie franciſci cōiūgi ſanguīe iūcti erāt. crudelibus affectos cruciatib⁹
necauere. Exin gregori⁹ lamprīnarius iuri iterpres. ſb ſpe legatōis tanq̧ ad iꝑatorē mittereť i modoecia
captus atȝ iterfetus eſt magnus libtati aſſertor. Et qui teſtm̄ olī philippi ppl̄ari fauens regimini laniaſſet.
Nec theodoro boſſio admodū i ciūtate grancoſo potenti pepcerīt. quā cū diu i vincul̄ tenuiſſent. tandē itere
merūt. Galeotus quoq̧ tuſcanus ꝛ ipe natu nobil̄ atȝ opulentus ciuis iterciſus occubuit. Quibus ex re-
bus cū iam nulla libtati forma relicta eſſet. ꝛ. xiȷ. viri auſu tyrānico vrbeȝ cedibus ac rapinis fedarent. ſuc
ceſſoruq̧ comicia ꝓhibentes. iuito pplo ſibiipis iperiū ꝓrogarent. Cōmota deniq̧ atȝ icenſa ciūtas corre-
ptis armis. nouo mḡratu ex nobilitate creato. tyrānos e republica eiectos i carcerem ꝯiecit. at cum neq̧ ſ;
mō reſpirare ppl̄s poſſet. Naȝ ꝑditi oībus. excepta ciūtate comenſi ac parmenſi. q̄ in officiō ad vltim̄ ꝑſiſte-
bant. Franciſcus dura obſidione ciuitatē p̄mebat. Iteȝ plebs incenſa nobilitatē e palacio pepulit. Tyran-
nos dempti vinclis taq̧ libtati amatores. ꝛ optīe de republica meritos in priorem locum reſtituit. Illi ad
priores artes reuerſi. cuȝ ſatellites magno nūero aſſumpſiſſent mltaq̧ ſuadente carolo ſpolia perpetrarēt.
nobiliatemq̧ ꝓrſus opprimerent nō tñ ei viaȝ ad iuadenduȝ pricipatuȝ ꝑmiſere. Qȝ cuȝ ipe aīaduertiſſȝ.
ꝛ iam ſibi periculoſaȝ apud mediolanenſes moraȝ itellexiſſȝ. per internuncios franciſco recōciliat⁹. ac ma
gnis allecti p̄miȷs laudam illi ꝓdidit. Terciōq̧ iam fideȝ fallens. nō ſine magno mediolanēſiuȝ damno ac
pleb ꝯſternatōne ad euȝ trāſiuit. nō tñ deſunt tyrannis aīm⁹ q̄n poſtulati vndiq̧ ſbſidiȷs franciſci iuguȝ iā
ꝓpe ceruicibus imminens excutere conarenť. Sȝ cuȝ alios fruſtra rogaſſent. venetos tādeȝ ne ſe derelinq̄
rent peruicerunt. Nam neq̧ ill̄ ex vſu videbať franciſcuȝ etate florentem rei bellice ꝑitiſſimuȝ. cuius iaȝ vi-
res atȝ arma non ſine graui iactura ſenſiſſent. eo potiri īpio quo ſuo portanduȝ videreť. Percuſſerūt igiť
veneti fedus cuȝ mediolanenſibus. legeſq̧ q̄s tō citerioꝛ gallia ſeq̄ deberet ſcripſerūt. mandantes Sforce

vt certis cōtentꝰ vrbibꝰ ac termīs mediolanēſes in pace dimitteret. Ille haud ignarus ſe breui ꝑituꝝ vbi venetis paruiſſet. imperiū eoꝝ ꝯtēpſit. Et q̄uis debitus oībus videreť. nā ſoli florētini. ⁊ hij quidē parce opam ferebāt. In obſidione tñ perſeuerare decreuit. iam mortuo frācīſco pycinino frater eiꝰ iacobꝰ cū brachianis ad venetos trāſierat. Iam leonardus venereus a ſenatu veneto miſſus mediolanū ingreſſus auxilia ⁊ comeatꝰ. magnā copiā. q̄bus ciuitas indigebat ꝓpe diē affore pollicebať. Erat ⁊ in exercitu ⁊ in ciuitate ſumma oīm reꝝ indigentia. Ita vt dubiū videri poſſet. an obſidēs frācīſcus. an obſeſſus dici deberet. Vix ei bis mille eq̄ ſuperāt q̄ ferre inſeſſorē poſſent. ⁊ milites ſtipēdio fraudati ꝓ cibis ſeſe armis exuerūt. Neq̧ cū frācīſco argentū erat. quo ſtipē dare militi poſſet. Sʒ inter ſpem metuq̧ dubiꝰ. obſidionē de die in diē vba pro factis oſtentans ꝓducebat. In ciuitate vere cū iam frumentū abſumptū eſſet. nec aliud edulij genus reſtaret. ⁊ iam canes. equi ceteraq̧ id generꝭ aīalia mādereť. nec ferre amplius famē multitudo poſſet. collecti in vnū apud portā vercellinā. correptꝭ armis in foꝝ ꝓrumpūt. obuiūq̧ leonhardus venetoꝝ legatū gladijs cōfodūt ac diſcerpūt. Exin palatiū fuſis tyrannoꝝ ſatellitibꝰ aggrediūť. quo ſine reſiſtentia occupato. quos inuenere tyrānos in vincula ꝯiecerūt. Exin miſſis ad frācīſcū legatꝭ principatum ei ciuitatꝭ obtulerūt. q̄ mox ingreſſus dñium vrbis accepit. Et deinde nō mľtis interiectis diebꝰ. cū liberꝭ ⁊ cōiuge reuerſus. ducalibus inſignibꝰ exornatꝰ. in triūphantꝭ modū vrbē intrauit. q̄ cū iaʒ comū parmāq̧ in deditōem accepiſſet wilhelmoq̧ mōte ferratenſi alexandriā emiſſet. non paruū deinde bellū cū venetis ⁊ alfonſo rege diutius geſſit. In quo cū acrius premereť neq̧ eñ tante potētie par eſſe poterat. Renatum regē fortiſſimis eq̄tū cohortibꝰ cinctū ex vlteriori gallia. magnis ſtipēdijs ac ꝓmiſſis allectuʒ. ī auxiliū accerſiuit. q̄ cū ſuꝑatis mōtibꝰ in ytaliā deſcēdiſſet. ac wilhelmū e monte ferrato arma ponere ꝑ amiciciam ac neceſſitudinē cōpuliſſet. ⁊ iam caſtra ſua frācīſci caſtris ꝯiūgens. ī hoſtilē agrū deſcendiſſet expugnatis raptim nōnullis caſtellis more gallico. mortales oēs ī eis cōprehēſos trucidaſſet. Tantus mox terror venetos inuaſit vt iā caſtra caſtris ꝯferre amplꝰ nullo pacto p̄ſumerēt. nec iam retinere poſſe Brixiā ⁊ ꝑgamū agris amiſſis ꝯfiderēt. Cūq̧ thurcoꝝ bellū res coꝝ maritimas infeſtaret repēte p̄ter oīm opinionē pax q̄ diu in ſenatu aplico fuerat agitata. deniq̧ apud laudā interuētu cuiuſdā icogniti. ſ ꝓbate ⁊ integre vite monachi. inter venetos ⁊ ipm frācīſcū clam rege facta ē. Que res vt regi moleſta. ita frācīſco vtilis ⁊ venetꝭ neceſſaria fuit. Arcē deinde mediolani inſanientis ppľi furore dirutā frācīſcus breui reſtaurauit mira fortune. ſiue cūcta regētis dei ꝓuidētia nobile ac magnificū opꝰ hiſdē manibꝰ ſbito refectū ē. q̄bꝰ fuerat pauloaū reiectū. Franciſcus philelphꝰ nobiľ ſatyraꝝ ſcriptor ꝑ idē tp̄s ad heroicū carmen ꝯuerſus res Sforcie ſcribere cepit. Leodriſiꝰ trebellꝰ ſoluta orōne ac metro clarꝰ hr̄i cepit. Apđ venetos terra mariq̧ potētiſſimos. q̄ nomē ytalicū apud barbaras natōes lōge lateq̧ claꝝ fecerat. filius foſcari ducis. veluti q̄ppiā ī rempublicā machinatꝰ eēt in exiliū actꝰ. deinde reuocatꝰ ⁊ iterū ī ſuſpitōem criminis adductꝰ ⁊ crudeliſſime tortꝰ. cū nihil mali ꝯfitereť relegatꝰ ī peloponeſſuʒ miſerā ibi vitā finiuit. Gener eiuſdē ducꝭ andreas donatꝰ dum Cretā inſulā ꝓ veneto īperio gubnabat dux īſule appellťꝰ. reuocatꝰ domū honore p̄uatur. ⁊ magna mulctatꝰ pecunia ī exiliū mittiť. Armilaus iter venetos dignitate ⁊ auctē potēs duʒ ex concilio ad mediā noctē domū reuertiť. baculo trāſfoſſus occidiť. nec q̄ tantū ſcelus patrauerit inuētus ē. q̄uis filio ducis id crimini dederint. Franciſcꝰ barbarus ſtudijs humanitatꝭ excellēs. editꝭ nō paucꝭ neq̧ illaudatis opuſculis. ſenio ꝯfectꝰ nō ſine celebri noīe vita deceſſit. Impator fridericꝰ cū romā rediens eo ſe cū ꝯiuge ⁊ rege hūgarie ladiſlao. totoq̧ comitatu recepiſſet. libēter ⁊ amice viſus. incredibilibꝰ honoribus tumulatꝰ eſt. Frācīſcus dux gētis. q̄ ānos. v. ⁊. xxx. ſumma cū laude ciuitatē rexerat philippo mediolanēſium duci brixiā bergamūq̧ ademerat. copias eiꝰ plibus locꝭ fuderat. Franciſcū carmiolā claꝝ ducem copiaꝝ de ꝓditōne ſuſpectuʒ ſecuri ꝑcuſſerat. Marſiliū carrariū cuiꝰ maiores diu patauiū ꝑ tyrānidem tenuiſſent. duʒ p̄rnam hereditatē vendicare conať interceptuʒ necauerat. pacē cuʒ thurcꝭ nō tam honeſtā q̄ʒ neceſſariā fecerāt. Impiūq̧ venetuʒ terra mariq̧ lōge ampliauerat. gubnatōni tandē cedere cōpulſus eſt tanq̧ p̄ ſenio reipublice videreť inutiľ. Ille hmōi ꝯtumelia affectus ingrate p̄rie aſpectuʒ nō ferēs. eamq̧ vitā recuſans. q̄ careret īpio e publico palatio in priuatā domū ſe recepit vbi cuʒ principatuʒ ſuis ciuibus reddidiſſet. egrā q̄ʒ ꝯfeſtim aīam nature reſtituit. Cuiꝰ caſum tanq̧ p̄uidiſſet baptiſta piaſius cremonēſis aſtronimꝰ pluribus antea mēſibꝰ p̄dixerat. Erat autē frācīſcꝰ cum moreref nō lōge ab anno ſue vite nonageſimo. venerabilis ſenex p̄cipua corꝑis maieſtate decorus. memor oīm q̄ poſt infantiam aut vidiſſet aut audiſſet. facundia copioſa ⁊ ingenio ꝓmpto. ac oꝑe impiger ac dexterrimo. q̄ moderare frena ſenatꝰ optīe noſſet. Eiꝰ p̄r in egipto negociatꝰ. cuʒ ꝓphām regiōis illius quēpiā de futuris īterrogaret. Rñſum ab illo accepit. filiuʒ ſibi eē. q̄ aliq̄ñ ſue ciuitatꝭ p̄ncipatuʒ aſſeq̄reť. Frācīſco ſuffectꝰ paſcaľ vir ſingulari prudētia ⁊ moribꝰ humaniſſimꝰ. cuiꝰ ducatuʒ nulla putāt bella ſuſceptuꝝ. niſi vľ neceſſaria vľ ad moduʒ glīoſa.

Ludouicus marchio mantuanꝰ īter principes nr̄i ſeculi. fame nō mediocris. lr̄is eruditꝰ. ⁊ rebꝰ militaribus exercitatꝰ. In eo bello qđ veneti cuʒ frācīſco Sforcia poſt dñium mediolani ab eo captuʒ geſſere. partes illiꝰ ſecutꝰ. magnuʒ momētuʒ rebꝰ eiꝰ acceſſit. Carolꝰ frater eiꝰ q̄ fidē frācīſco fefellerat ī vincula coniectus. ſb eiꝰ fideiuſſione dimiſſus. cuʒ neq̧ ſic ꝓmiſſioni ſue ſatiſfaceret oībꝰ q̄ ī māntuano agro tenebat oppidis priuatꝰ ē. Sʒ cuʒ ſtipēdia venetis faceret. nō ꝑuas eoruʒ copias ī māntuanā duxit. vbi vaſtatis late atq̧ incenſis agris cuʒ fortuna p̄ncipiuʒ eiꝰ belli ſecunduʒ feciſſet. ⁊ iā māntuani metu ꝑculſi. rebꝰ ſuis diffidere videreť. Ludouicꝰ accerſitꝭ ex mediolano auxilijs. milites ſuos ī aciē ꝓducēs. fratri copiā pugne fecit. nec ille certamē detrectauit. Cōmiſſum ē atrox p̄liū ī q̄ duo frēs ābo etate florentes. ābo rei militaris ꝑiti. ābo corꝑis atʒ aī viribꝰ p̄ſtantes. de glīa. de īpio. de vita. ſummis conatibus cōtēdere. Deniq̧ victor ludouicꝰ fuſo fugatoq̧ carolo. oēs eius copiarū duces. ac p̄mores eq̄tū ceꝰ. plibꝰ interceptꝭ ille deide p̄ria extorris atʒ egenus morbo ꝯfectus iterijt. Apud ferrariā mortuo nicolao Eſtenſe p̄ncipe. oīm nr̄i ſeculi

foꝛtunatiſſimo. niſi cõiugis adulteriū ⁊ ī ea ⁊ ī filio dilectiſſimo. vendicare olim coactus fuiſſet leonellus
dn̄atū ſuſcepit. pꝛinceps pacificꝰ. lr̄arū ꝑitus. ⁊ muſice cultoꝛ. q̄ decedēte boꝛſiꝰ frater eiꝰ. ⁊ ipſi nicolao fi-
lius ex cōcubina pholomea ſenēſi ad pꝛīcipatū vocatꝰ ē egregia foꝛma iuuenis ⁊ ī armis cū laude vſatus.
dicēdi ⁊ agendi ꝑitus. q̄ cū ceſarē fridericū romā petentē ⁊ inde reuerſuꝫ magnificentiſſime accepiſſet. ſup
mutinā ⁊ regiū ducatus honoꝛē accepit. pꝛimuſqꝫ oīm ī eſtenſi familia dux appellatꝰ ē. Eugeniꝰ pontifex
dū ferrarie cū grecis cōciliū ageret hugo ſenēſis q̄ ꝑ idē tp̄s medicoꝛuꝫ pꝛīceps hītꝰ eſt. oēs q̄ ex grec ſtu-
dioſi ph̄ie co ꝯueniſſe crediti ſunt apud ſe inuitauit. quos cū oppipare magnificeqꝫ pauiſſet. finito pran-
dio. epulis menſiſqꝫ remotis eos ī diſputationē pedetētim placideqꝫ pellexit. cūqꝫ iam marchio adeſſet ni
colaus. ⁊ mlt̄i ī ſynodo excellētes ph̄i aduētaſſent. cūctos ī mediū ph̄ie locos adduxit. de q̄bꝰ inter ſe Pla
to ⁊ areſto. ī ſuis opꝫibus ꝯtēdere ac magnop̄e diſſentire videnť. edicens eā ſe ꝑtē defenſurū quā greci opꝫ
pugnandū ducerēt. ſiue platonē illi ſiue areſto. ſeq̄ndū arbitrarenť. Cū greci certamē minime recuſaſſent
ꝓtractata ē ad multas hoꝛas diſputatio poſtremo cū ⁊ ex ꝯuiuij ſn̄ia hugo grecoꝛū ph̄os. alteꝛ poſt alteꝛ
argumētis ⁊ dicēdi copia victos tacere cōpuliſſet. palā factū ē. latinos hoīes q̄ iam pridē bellicis artibꝰ ⁊ ar
moꝛ gl̄ia greciā ſupauerāt. etate nr̄a etiā lr̄is ⁊ oīm doctrinaꝛ genere anteire. Fuit aūt domꝰ eſtenſ viris ſp
doctis amica. nr̄a etate nō ſolū hugonē de quo p̄fati ſumꝰ magnis ad ſe p̄mijs traxit. ſed mltos ī iure ciuili.
plures ī ceteris facultatibꝰ honoꝛauit. In ſtudijs eloq̄ntie iohānē auriſpā ſiculū grecis ac latinis edoctuꝫ. q̄
verſu, pſaqꝫ claruit inter familiares hītum ditem htūmqꝫ fecit. Guarinꝰ aūt veronenſ oīm ferme pr̄ ac mgr̄
q̄ a nr̄a etate grecas lrās didicere. admirabilis ⁊ oīm honoꝛe dignꝰ ſenex. q̄ oēm etatē ſuā legēdo. docēdo
ſcribēdoqꝫ. ꝑcurriſſet. vnicū ſenectutis ſue refugiū ⁊ illō q̄dē honeſtū dignūqꝫ ſuis exercitijs ac v̄tutibꝰ īue-
nit. In agro bonomēſi pirū q̄ndā aridā ex mioꝛibꝰ foꝛmicis paſtꝰ cā cōplures aſcēderāt ſupuenere maio
res nō parno nūero q̄ illas ꝑtim occiderūt ꝑtim deiecerūt. Poſt duas ferme hoꝛas tanta mioꝛ foꝛmicaruꝫ
vis excitata ē. vt totꝰ ager nigro tectus agmīe videreť acceſſere. Stipare oēs. ⁊ arboꝛis vndiqꝫ ſtipitē cir
cūdantes. paulatim aſcēdere ceperūt. maioꝛes foꝛmice vbi hoſtes adeſſe aīaduerterūt cōglobare ſe ſupne
pugnā expectauerūt. poſtqꝫ ſil acies ꝯuenere cōmiſſo p̄lio. maioꝛes moꝛſu rabido. mō illas mō iſtas e mi
noꝛibus interimere totiqꝫ breui ſpacio cōfecerūt. vt cadentiū moꝛiētiūqꝫ tumultꝰ ad piri radices nō parna
in terra ſuccreuerit. Sꝫ cū ꝑtinatiꝰ inſtarēt mioꝛes ſpqꝫ acies aciē p̄meret vigītiqꝫ aut pl̄es vnaꝫ ex hoſtibꝰ
circūdarent ⁊ a tergo ⁊ a fronte pugnātes nuda q̄ꝫ latera ꝯfoderēt. victe tādē maiuſcule ⁊ ad vnū oēs neca
te. Illati p̄us temere p̄lij penas dedere. Hec acta ſunt ſpectātibꝰ rōne copijs eccīe. cū. s. petri cathedrā eu
geniꝰ q̄rtus teneret. ea nob̄ q̄ ſe vidiſſe ait. vir fide dignꝰ ⁊ auc̄te retulit. Nicolaus piſtoꝛieſ vtroqꝫ iure cō
ſultus. q̄ tn̄ in caſtris ap̄licis nerij ſenenſ ep̄i vices agebat. Sil̄e h̄ illi eſt qd̄ in gallia belgica nō longe ab
vrbe leodio ꝯſtāti fama geſtū ferūt nidū ſiue ī arboꝛe ſiue ī rupe falco ſibi pauerat. ouaqꝫ fouēs pullos aui
dus expectabat. hūc coꝛui ſupuenīētes loco deturbauere. ouis eiꝰ effractis ac voꝛatis ſpectauere id e, pximo
bubulci fugiētēqꝫ trepidū falconē annotauere poſtridie mirabile dictu falcones coꝛuiqꝫ. q̄ſi ſeptētrionaleꝫ
illi meridionalē ꝑtē tenētes. oꝛdinatis aciebꝰ. ⁊ tanqꝫ rōis capaces eſſent. alijs q̄ coꝛnua obſuarēt. alijs q̄
media ducerēt agmīa diſpoſitis. atrox ⁊ ferociſſimū p̄liū ī aere cōmiſerūt. in q̄ cū mō coꝛui. mō falcones. ce-
derent. ⁊ iteꝛ reſumptis viribus certamē inſtaurarēt. totꝰ vndiqꝫ ſbiectus ager. ⁊ p̄enis ⁊ cadauerībꝰ obte-
ctus ē. ad extremū victoꝛia penes falcones fuit q̄ nō ſolū roſtris. ſ; etiā vnguibꝰ acerrime decertantes. coꝛ-
uos oēs ad internitōem deleuere. Exin paruo tp̄e interiecto cū duo de leodinēſi eccīa contendentes. alter a
gregoꝛio. xiij. alter a bn̄dicto. xij. in ep̄m electꝰ. Erat eīm inter illos de rōno pōtificio diſceptatio. ambo cū
copijs ī eūdē locū pugnaturi venerūt. Iohānes dux burgūdie alteꝛ armis iniuit. alteꝛ leodieſ pp̄lus ſeq̄
bať. Pugnatū ē collatis ſignis. ſumma vtrinqꝫ cōtētōe. hoꝛrendū cruētūqꝫ p̄liū factū. In quo tādē victoꝛ
iohānes. xxx. milia hoſtiū cecidit mirabile eiꝰ rei famū ꝯditū ē. qd̄ nos illac poſtea trāſeūtes ceſoꝛ oſſibus
plenū vidimꝰ. Sꝫ de bello falconū ac coꝛuoꝛ ſuā cuiqꝫ opīoem relinq̄mꝰ veri p̄iculo penes famaꝫ dimiſſo.
Bononia q̄ nō tā ſtudioꝛ mr̄ q̄ꝫ ſeditōnū alitrix appellari p̄t ſoꝛoꝛ ⁊ ipa genue. ac ſoliꝰ incōſtātie ꝯſtās
cū factōe Iambecariā. nō ſine cede mltos ciues domo pepuliſſet. cōi canetulorum ac bentiuolioꝛ ꝯcilio. re
gi cepit. pꝛīceps factionū baptiſta cauetulꝰ ⁊ hanibal bentiuoliꝰ fuere. ābo ſanguinarij. ābo patratis cedibꝰ
inſignes q̄ lꝫ ſil ꝯparato ſacro iūcti eſſent. nihil tn̄ inter ſe meliores fuere nā hanibal dū leuato de ſacro fon
te baptiſte filio viſurus puerperā cōp̄rem ſeq̄ť. eiqꝫ manu p̄eſā, ꝓ nouo natu cōgratulať. ab irruētibus ex
impꝛouiſo baptiſte ſatellitibꝰ obtrūcať. vt maīfeſte apparuerit baptiſmi ſacr̄m nō tā federis retinēdi q̄ꝫ ce
dis patrate cā a baptiſta q̄ſitū fuiſſe. Sꝫ nō mlta moꝛs hanibal fuit nā q̄ ꝑtes eiꝰ ſeq̄bāť. ſumptis paulopꝰ
armis fugatis aduerſarijs plateā obtinuere. Baptiſta inditio tandē puerili ī ſpecu quodā ſbterranco cū ple
riſqꝫ cōplicibꝰ ſuis latitās reptꝰ. ⁊ fumo cōpulſus exire. mox plibꝰ vulneribꝰ ꝯfoſſus ē. cadauer eiꝰ ī foꝛ
tractū ⁊ diu ludibꝛio hītū cū pleriqꝫ moꝛe ferarū. coꝛ eiꝰ dētibꝰ laniaſſent. cruoꝛēqꝫ bibere nō hoꝛruiſſent,
tandē exuſtū ē. Apud floꝛetiā ꝑ id tp̄s xanthꝰ latebat herculis bētiuoli quē quōdā eugeniꝰ pont. max.
interfici ſiue iuſſerat ſiue ꝓmiſerat filiꝰ extra m̄rimoniū natꝰ. paupem vitā lanificō ducēs. nec ſatis gnarus
quo p̄re genitꝰ eēt. Hūc bononiēſes cueſtigio vocāt recuſantē quodāmō inuitū ī p̄riam ducūt. Eq̄tē ex la
nifice faciūt. tutoꝛē hanibal filio reipublice p̄ncipē tradūt. cuiꝰ ea ī rebꝰ aduerſ foꝛtitudo. ea ī ſecūdis mo
deratio hactenꝰ oſſa ē. vt herculis filiū oēs noꝛint. Qui cū exules ꝑ ꝓditōem nocte q̄dā vrbeꝫ intraſſent.
ac excitato rumoꝛe q̄ſi victoꝛes īſultaſſent. haud q̄qꝫ deſtitutꝰ aīo. excitatis amicis. coꝛreptis armis. in eos ꝓſi-
lijt. nec mora victos ceſ captiſqꝫ ex ciuitate plibꝰ deturbauit. Beſſarion eo tp̄e cardialis nicenꝰ natōe gre-
cus. pꝛudētia ſinglari. ⁊ nr̄a ſuaqꝫ lingua ꝑitiſſimꝰ Nicolai. v. ponti. max. in ea vrbe vices gerebat. q̄ vſqꝫ
ad ipiꝰ pōtificis obitū legatōe functꝰ. nobilitati plebiqꝫ iuxta carꝰ fuit. Quis eo deducta ciuitas ē vt legati

pape rogare magiſq̃ impare q̃rant. qḋ plane nūc experit̃. ludouicus ſctoꝝ q̃tuoꝛ coronatoꝝ cardinalis le-
gatꝰ. q̄ q̃uis ingenio valet. ⁊ ea ꝑditꝰ ē aucte. q̄ ſummi ſacerdotꝭ nepoti deberet̃ nō plus tñ ī vrbe ꝑt q̃ ſe-
natu placet ⁊ xanto bononiēſi viro. Floꝛētiā vrbē ex feſulanis ruinis ad ripas arni fluuij ꝯditam priſci
hoīes fluentiā vocauere. quā cū auſpicijs fundata felicibꝰ vicinas ꝑ circuitum ciuitates excellere. miriſq̃
modis impiū ꝓpagare cepiſſet. floꝛētiā longe meliꝰ q̃ fluentia dicta ē. In hac vrbe pōtifex maximꝰ euge-
nius q̃rtus id ꝯciliū qḋ ferrarie cū grecis cepat. magnifice ꝯſūmauit. Erāt pl'es inter grecos ac latinos ſu
per archanis oꝛthodoxe fidei ꝯtentiōes. q̃rū maxima ⁊ difficillima fuit de ſanctiſpūs ꝓceſſione. Cū greci
ꝑaclitū ex p̄re dūtaxat. nr̄i ex p̄re filioq̃ ꝓcedentē aſſererēt. poſt mltas ac diutinas diſputatiōes. in quibꝰ
tanq̃ interpꝛes Nicolaus ſagūtinus vtraq̃ lingua diſertiſſimꝰ. ingenio facūdiaq̃ iuxta ꝓmptus. illuſtre
nomē adeptus ē. Tandē cū latina ecc̄ia in vnū fidei ſymbolū ꝯſenſere. Ciuitas impatoꝛē grecoꝝ ⁊ patriar
cham cōſtātinopolitanū. ⁊ oēs eoꝝ comites abunde lauteq̃ pauit p̄triarcha hic ſenio ꝯfectꝰ deceſſit. ⁊ apḋ
ꝑdicatoꝛes intra ecc̄iam humatꝰ ē. cui maſſeus poeta laudenſ nō ignobilis epithaviū v̄ſibus imparibus
edidit. Nicolaꝰ picininꝰ illuſtris copiaꝝ ductoꝛ. ab exulibꝰ floꝛētinis inuitatꝰ muſellanū ingreſſus agrū q̄
a floꝛētia. x. milibꝰ paſſuū abeſt. hoſtiliter cūcta diripuit. nec diu poſtea in agro aretino cuꝫ eugenio ſiml' ⁊
floꝛentinis bellū intuliſſet. apud angliariū magno ꝓlio victuꝰ ⁊ ꝓfligatꝰ ē. Ludouicꝰ archiepꝰs floꝛentinus
ap̄licis tūc copijs p̄erat. q̄ ea victoꝛia nobilitatꝰ ad cardinalatū paulo poſtea ꝓfectus ē. Eugeniꝰ eīn ⁊ vni
one grecoꝝ facta. ⁊ picininij metu depoſito. mēte atq̃ aīo auctꝰ. vij. ⁊. x. cardinales creauit. viros aut ge-
nere illuſtres. aut v̄tute p̄ſtātes. aut vite ſctītate cōſpicuos. inter q̄s duo greci aſſumpti ſunt. yſidorus ar-
chiepꝰs rutenoꝝ ⁊ beſſarion nicenoꝝ pontifex. q̄ꝝ ſuꝑ meminꝰ. Alfonſus rex arogonū rogatꝰ a philippo
maria vt antea dictū ē. ſibi aduerſus venetoꝝ potētiā vt opem ferret. coacto nō paruo exercitu ꝓfecturus ī
galliā iter ingreſſus. Sꝫ añ philippꝰ obijt q̃ ipſe tyburi quo iam appullerat digrederet̃. audita v̄o amici
moꝛte. ⁊ q̄ ab eo nūcupatꝰ heres eſſet. in ſabinos ꝓfectꝰ magnificētiſſimo illi funere iuſta ꝑſoluit. Deinde
trāmiſſo tyberi. recta via in floꝛētinū duxit. eo vt aiebat animo vt floꝛētinos reuocare ſuas copias ex gal-
lia cogeret. atq̃ ita ꝑ tuſciā pacatā ⁊ ſibi amicā ad opē mediolanēſibꝰ ferendā q̄s veneti bello p̄mebāt ꝓfi
ciſceret̃. noluerūt floꝛētini ab alfonſo rogati venetoꝝ ſocietatē deſerere. Quapꝛopter alfonſus ī agrū vul-
teranū ꝓfectus pomaratiū. haud ignobile oppidū poꝛtas claudere auſi eo ipo q̄ venerat die copijs circū-
poſitis vi cepit ac diripuit. Deinde ad caſtrū nouū ī eodē agro ſitū mouit. cuiꝰ incole audita pomeratij cla
de cōfeſtim abſq̃ certamine ī deditiōem venerūt. Idē fecere aliquot caſtella circūiecta exin mōtecaſtellum
natura ⁊ ope munitū obſedit. quo tꝑe ea imbriū magnitudo atꝫ vis venetoꝝ exoꝛta ē. vt neq̃ extra tentoꝛia
q̄eſcere milites poſſent. mltis eoꝝ diſceptꝭ. mltis ꝑmane raptatis q̄bꝰ ex rebꝰ ⁊ qḋ annone inopia labora
bat. Mouēs inde alfonſus cāpiliā duxit. Sꝫ floꝛetini id opidum ꝑſidio ⁊ annona firmauerāt fruſtra ibi
cōtēdit. caſtella tñ aliquot finitima ī gerardiſta. id ei regioni nomē ē. recepit atꝫ illis reſtituit a q̄bꝰ floꝛenti
ni p̄us ademerāt. erat in comitatu regꝭ ſymonetꝰ mille ducēs eq̄tes. q̄ finito floꝛētinoꝝ ſtipēdio ad eū trā-
ſierat. Sygiſmūdꝰ aūt malateſta quē rex anteq̃ tuſciā ingrederet̃. cū eq̄tibꝰ mille. ⁊. dccc. peditibꝰ ꝯduxe
rat. cū ab eo indies expectaret̃. ad floꝛētinos trāſiuit. Fridericꝰ quoq̃ vrbinatiū p̄nceps. notus ⁊ clarus ī
armis floꝛētinoꝝ ſtipēdia faciebat. q̄ cū eſſent eq̄tatu peditatuq̃ nō inferioꝛes rege. oēmq̃ illi expugnādo
rū oppidoꝝ facultate p̄riperēt. ñ fuit regi cōſiliuꝫ ī obſidiōe campilij ꝑſeuerare ⁊ p̄ſtim in mōtibꝰ comea-
tus penuria p̄mebat̃. Diuertit igit̃ ad loca maritima ⁊ apud populoniā. olim fama celebrē. nūc dirutā vr
bem ꝯſedit. quo ī loco facile ſibi ex regno neapolitano. ⁊ frumēta ⁊ bellica toꝛmēta nauibꝰ afferri poterāt
Abeſt inde tribꝰ ferme milibꝰ paſſuū plūbinū nobile oppidū ī cuiꝰ obſidione de q̄ poſtea dicemus laborā
ti regi caſtulionū. ⁊ ipm̄ nō parui momēti oppidū ꝓdēte floꝛētinoꝝ p̄ſidio traditū ē. p̄ter arcē quā cū ſy-
monetꝰ obſediſſet. paucis poſt diebꝰ ꝑ deditōem cepit. Dū rex pauloāte apud aquā viuā in hibernis age
ret. a legatꝭ mediolanēſibꝰ aditꝰ ē q̄ opē eiꝰ imploꝛātes. ī eo loco decerni bellū aduerſus venetoꝝ ſenatuꝫ
obtinere. Iam eī frāciſcꝰ Sfoꝛcia mediolanēſi ppl'o indignatꝰ venetoꝝ auxilio fretꝰ. eos ſbigere ſummis
conatibꝰ nitebat̃. q̄ꝝ paulo añ fines ⁊ arma ꝓmouerat. Cū rex ſoluta plūbini obſidiōe neapolim rediſſet
floꝛētini legatos ad eū miſere pacē petētes. q̄bꝰ accepta fiḋ ī caſtra ꝓfectꝭ poſtq̃ mādata expoſuerūt. bellū-
q̃ recuſarūt antonij cardinalis hilerdeñ. noīati. inter p̄mos theologi opa. q̄ id negocij pōtificis volūtate
ſuſcepat. paucꝭ poſt diebꝰ ea lege pax floꝛētino ppl'o reddita vt caſtilionū ⁊ inſula eulij q̄ ipius bello floꝛē
tinis erepta fuerat in ꝑtāte regꝭ remaneret. Sꝫ cū frāciſcꝰ Sfoꝛcia mediolano potitꝰ eēt. oēſq̃ pōtes ⁊ ar-
ces apud amnē abduā tanq̃ mediolanēſis agri a venetꝭ repeteret. alfonſus q̄ cum frāciſco eēt infeſtus e re
ſua eē ratus illū. ne radices in tāto impio ageret impedire. ꝑ leonellū marchionē eſtenſem recōciliatꝰ vene
tis. ⁊ cū eis aīcicia ſocietateq̃ facta floꝛētinis q̄ frāciſci foꝛtunā ſecuti ⁊ armis ⁊ pecunia eū iuuabāt. ſecun
do bellū indicit ferdinandūq̃ filiū ī expeditōem ꝯ eos mittēdū duxit. Erat is eo tꝑe admodū adoleſcens
ingenio eximio. ⁊ ad cūctas optimas artes docili ⁊ ꝑato. liberalibꝰ diſciplinis inſtitutꝰ. armoꝝ tractādo-
rū ſc̄ia edoctꝰ. gl'ie cupidꝰ. inedie ac laboꝛis patiēſ. cui p̄r ſex milia eq̄tū. duo milia peditū ꝯmiſit. Fuer̄t ⁊ ī
exercitu eiꝰ comes euerſus ⁊ vrſiuꝰ neapoleo haud cōtēnendo copiaꝝ duces. Fridericꝰ quoq̃ vrbinas. q̄
ſupioꝛi bello floꝛētinoꝝ arma ſecutꝰ erat. ī eiꝰ exercitu militauit. Floꝛētini v̄o poſtq̃ īminere belli ſibi tēpe
ſtatē ſenſer̄t Eſtoꝛē fauētinū ſymonetū. quē ſuꝑ noīamꝰ ac ſygiſmūdū malateſtā. poſtremoq̃ alexādrū ſfoꝛ
ciā ꝯduxere. q̄ ſil' iūcti. ſuꝑ decē milia eq̄tū. peditū v̄o magnū nūeꝝ ī caſtris hūerūt. Ferdinādꝰ tñ ꝑ agruꝫ
coꝛtonēſem in aretinū copias duxit. vbi caſtellis aliq̄bꝰ nō magni noīs vi captꝭ atꝫ direptꝭ. Follianuꝫ non
parui momēti oppidū. cū oppugn̄re cepiſſet. nec hoſtes auxiliū ferrēt. pꝰ dies. viij. ꝑ deditōeꝫ accepit. Eq̄-
tatū eſtoꝛis apḋ mōtē policianū plibꝰ captꝭ. nōnull' occiſ fudit ac fugauit. Reucinnū ī agro floꝛētino ex-
pugnauit. Caſtellinū v̄o cū obſediſſet hyberno rigoꝛe inualeſcēte receſſit. ⁊ ī maritima loca ⁊ aquā viuam
p̄r̄is exmplo ſeſe recepit. Quo tꝑe ⁊ antoniꝰ Olzinavadā ī littoꝛe maris ſitā nauibꝰ occupauit. ⁊ amplioꝛi

foſſa a terra cõmunijt. Quo ex loco piſanũ ⁊ vulteranũ agrũ infeſtũ reddidit. Cũqꝫ interea florẽtinoꝝ du-
ces ad folianũ caſtra mouiſſent. velletqꝫ ferdinãdus auxiliũ obſeſſis ferre. Iamqꝫ itineri ſe cõmiſiſſis. tãta
in caſtris lues cõſecuta ẽ. vt ꝑ languẽtiũ nũero. nõ mõ ad rem gerendã. ſꝫ vix admouẽda caſtra ſatis eẽt. Ob
quã rẽ folianũ ſumma vi expugnatũ. nec minori ꝟtute defenſum. tandẽ ab oppidanis clam ꝑſidio traditũ ẽ
q̃ tñ paulopoſt ⁊ ipſi victoꝝ ꝑda fuere. oppidũ inceſũꝫ. ac ſolo eq̃tũ. Per id q̃ꝫ tp̃s gerard⁹ gambacurta. dñ
caſtella q̃tuor q̃ pr̃ a florẽtinis acceꝑat intra apenninũ ſita. ferdinãdo tradere vult. ab vno e ſuis ꝓdit⁹. ca-
ſtris amiſſis diu regẽ mendicãdo ſecut⁹ ẽ. Exin pace apud laudã (vt dixim⁹) facta reuocat⁹ a pr̃e ferdinãd⁹
in regnũ ꝯceſſit. Florẽtini q̃ amiſerãt cũcta recuꝑauerũt. Baldacius pedeſtriũ copiaꝝ haud ignobil' ductor
manu ꝓmpt⁹ ⁊ audax. cũ diu florẽtinoꝝ ſtipẽdia meruiſſet ĩ palatiũ tandẽ accerſit⁹. dũ ingratũ ꝯtumacit'
rñdet. capt⁹ ex altiſſimis feneſtris ĩ foꝝ ꝑcipitat'. cui q̃uis magno caſu iã expiraſſet. ſecuri tñ ceruix abſci-
ſa ẽ. Inter florẽtinos oẽs q̃ nr̃a floruerũt etate coſmas cognoĩe medicus ⁊ prudẽtia ⁊ auctẽ eminuit. is
ꝑnceps vrb' hitus ſenatũ q̃ voluit impulit. Ciuitati ex arbitrio dixit inopes ciues q̃pliimos ditauit. mři-
monia ex argẽto ſuo dotib⁹ mľta cõiuxit. Villas magnificẽtiſſime exedificauit. In eccľias ditiſſima dona
cõtulit. monaſteriũ ſcti marci ⁊ amplũ ⁊ nitidũ a fundamẽtis erexit parochie ſue tẽplũ cũ paꝝ placeret pror
ſus diruit. Exin ſtructurã admirãdi opis ex lapide feſulano ſuſcitauit. Edes ſuas q̃uis ornatiſſimas ere-
xiſſet. ampli⁹ tñ meditat⁹. op⁹ palatiũ ⁊ altũ ⁊ ingẽs. ex q̃dratis lapidib⁹ ĩ inſigni vrbis loco. adeo pulcrũ
adeo amplũ cõſtruxit. vt ei alteꝝ eq̃ri tota ciuitate nõ poſſit. Cõmẽdãda ẽ multis in rebus florẽtinoꝝ ꝓu-
dentia. tñ maxime qđ ĩ legẽdis cãcellarijs. nõ iuris ſciam vt plereqꝫ ciuitates ſꝫ oratoriã ſpectãt ⁊ q̃ vocant
hũanitatis ſtudia. Norũt eñ rectã ſcribẽdiqꝫ dicẽdiqꝫ artẽ nõ bartholũ aut innocẽtiũ. ſꝫ tulliũ q̃ntilianũqꝫ
tradidere. Nos tres ĩ ea vrbe cognouim⁹ grecis ⁊ latinis lr̃is ⁊ cõditoꝝ opa. fama illuſtres. q̃ cancellariã ali⁹
poſt aliũ tenuere. leonhardũ ⁊ carolũ aretinos. ⁊ poggiũ eiuſdẽ reipublice ciuẽ q̃ ſecretari⁹ apľicus. trib⁹
q̃ndam romãis põtificib⁹ dictaret epľas illos ꝑceſſerat colucius cui⁹ ea dicẽdi vis fuit. vt galeati⁹ medio
lanenſiũ princeps. q̃ patrũ meoꝝ meoria grauiſſimũ florẽtinis bellũ intulit crebro dicẽ auditus ſit nõ tam
ſibi mille florẽtinoꝝ eq̃tes q̃ꝫ colucij ſcripta nocẽ. Diſceptatũ ẽ diu inter florẽtinos ob pecuniarũ exactio-
nes. q̃ tenuiores ciues magis q̃ꝫ opulẽtos vrgebãt. His dieb⁹ cõſentiẽte coſmo noua rõ fortunaꝝ. cuiuſqꝫ
ciuis deſcriptio cepta ẽ. quã raro factã ſine tumultu motuqꝫ ppľi fecerũt at tũc q̃ete trãquilleqꝫ trãſijt. Lucẽ
ſes qui nr̃a memoria bis florẽtinoꝝ obſidionẽ experti. bis philippi mediolanẽſiũ ducis auxilio ſuã libtatez
defendere. ad extremũ cũ vicinis virib⁹ pares eẽ nõ poſſent. nec facile inuenirẽt. q̃ q̃tiẽs hoſtis ꝓmeret. to-
tiens ferret opẽ. fedus ad q̃nq̃ginta ãnos cũ eis ꝑcuſſere. eas leges ſubeuntes q̃s dixere potẽtiores. In-
ter florẽtiã ⁊ ſenã apud oppidũ qđ ſctm̃ caſſianũ appellat' anno poſt iubileũ ſexto. viſe ſunt nubes vigĩti
(vt ferũt) cubitis a terra ſublimes inter ſe mirabili ventoꝝ impetu agitare. ac depugnare ⁊ altere alteras pel
lere. ⁊ mutatis ſepe vicib⁹ pelli q̃ pepulerãt interea ſumma atꝫ incredibili ſp̃us violẽtia. domoꝝ tecta ꝑ in-
ane iactari muros ſꝫ deijci. ⁊ ſaxa ingẽtia loco moueri. vetuſtiſſimas oliuas. ⁊ antiquiſſima quercuũ robora
radicit⁹ cõuelli. atqꝫ cõſtringi. hoĩes ⁊ iumẽta nõ puis ſpacijs ꝑ celuꝫ ferri atꝫ raptari. hec nob' q̃ ſe vidiſſe
aiebãt retulere. ſꝫ magis nos (vt crederem⁹) epľe a grauiſſimis viris de his reb⁹ alfonſo regi dũ apud eũ age
rem⁹ ſcripte. ⁊ in p̃ntia nr̃a lecte cõmouerũt. Vrbs ſena vñ mihi origo ẽ. ſcdm̃ hodie locũ in etruria obti-
net. amẽniſſimo ſita loco. Et ſi mihi fides hñda ẽ. ppľo neqꝫ rudi neqꝫ inurbano. Hui⁹ rectores q̃ nobilitate
poſtpoſita. q̃ fuit ĩ illa ciuitate. tota ytalia memorabil' ⁊ ꝑte ppľi quã duodecim appellãt prorſus cõculca-
ta. mľtis annis ĩ pace q̃euerãt inter ſe tandẽ duas factiones hr̃e ceperũt. q̃ ꝓut ſue rei conducere arbitrate
ſunt. ita ſe vľ ppľis vľ ytalie ꝑncipib⁹ cõiũxere. Cũ vero rex alfonſus ĩ florẽtinos (vt antea relatũ ẽ) cõduce-
ret exercitũ. factiões ipe manifeſti⁹ patefacte. Altera regiũ bellũ ꝯ florẽtinos inuadũ eẽ ꝯſuluit. altera cum
florẽtinis auxiliũ dandũ eẽ ſuadẽ nõ auderet. diſſimulãdũ cẽſuit vicerũt ꝑmo regis amici ⁊ ei⁹ caſtra ꝯme-
atũ miſere. Sꝫ cũ rex ad ſextũ lapidẽ vrbi ꝓximi⁹ caſtrametat⁹ eẽt. diſſemiantib⁹ in plebe q̃ florẽtinis ſtu-
debãt alfonſum nõ tm̃ florẽtie q̃ꝫ ſenaꝝ dñium q̃rere. tota vrbe trepidatum ẽ. ⁊ armati ad portas diſpoſiti
haud aliter alfonſi milites q̃ꝫ libtate ſue inſidiãtes obſuauere. Cõminuit aliquãtiſꝑ eã ppľi ſuſpitõem frã
ciſcus martorellus ꝑſtanti vir ingenio. ⁊ quo rex libẽter vteret'. legat⁹ ad eos miſſus. ſꝫ cum nõ tam regis
amore aut odio. q̃ꝫ priuatis ciuiũ ꝯtẽtionib⁹ rei publice ꝯſilia turbarẽt'. adeo tenuiter ãnona ĩ caſtra regis de-
portari ꝑmiſſa ẽ. ⁊ vt florẽtinis ſiľ ⁊ regi viderẽt' leſi. Idẽ factũ ferdinãdus regis fili⁹ alio poſtea tp̃e ĩ eoſ-
dem florẽtinos duxiſſet neqꝫ eñ ꝑncipio ei⁹ aduẽt⁹ ſatis ei fauẽtes fuere. Sꝫ veneti cũ ſenenſib⁹ ac regi ſe
dere iũcti eẽnt vſqꝫ adeo ſeneſes legatõib⁹ agitarũt. Et vt ipi ſocietatẽ tandeꝫ regis inierũt. bellũqꝫ florẽtis
indicerẽt publice. qđ breui ſopitũ ẽ venetis apud laudã incõſulto rege paceꝫ recipiẽtib⁹. Poſt hec ſeneſib⁹
aliud eueſtigio bellũ exortũ ẽ aduerſus hylbrãdinũ pitiliani comitẽ in quo ducib⁹ vſi ſunt ſigiſmũdo ma-
lateſta ⁊ eufberto corrigẽſi quoꝝ potẽtia nõ tã hoſtib⁹ q̃ꝫ ipis ſeneſib⁹ formidãda fuit. Suborta aũt ĩter
ſigiſmũdũ ⁊ ſeneſes diſcordia. cũ ſeſe ille ſuſpectũ eẽ aĩaduerteret. nõ ſine ſuo ⁊ ſeneſiũ dãno receſſit. eufb-
ert⁹ cũ ſeneſib⁹ ꝑſeuerauit. Interea comes iacob⁹ pycinin⁹. q̃ iã pridẽ apud venetos ſtipẽdia faciẽs nõ
ſine laude reꝝ geſtaꝝ eoꝝ copias duxerat cũ pace vbiqꝫ porta ſtipendio careret in etruriã ꝑperãs ſeneſes
iure p̃ne amicicie. vt ſibi auri. xx. milia mutuo dent. miſſis legatis expetijt. qđ cuꝫ fruſtra fuiſſet. acies in
eos cõuertit. Et ingreſſus ſeneſem agrũ. pleraqꝫ oppida ꝑtim vi ꝑtim ꝓditiõe recepta diripit. Calixt⁹ ter-
cius q̃ recens pontificatũ inierat. copias ſuas ſeneſi ppľo auxilio mittit idẽ frãciſcus Sforcia idẽ florenti-
ni faciũt veneti quoqꝫ ꝑ fedus requiſiti auxiliũ q̃uis tenue ꝑbent. Cõmittit' ex iprouiſo pliũꝫ. ex quo ſine
magno damno ꝑtiũ diſceſſum ẽ. Iacob⁹ cũ exercitu coact⁹ ẽ caſtilionũ ſeſe recipe. qđ oppiduꝫ eẽ dixim⁹ a
florẽtinis priori bello receptũ vbi q̃uis acriter oppugnaret'. expugnari tñ nõ valuit. Inter hec Eufbert⁹

in ſuſpitionē actus tanq̄ cū pycinino ſentiret. cū eius rei nō parua extarēt indicia vocatꝰ ad vrbē in ſena-tu ſenēſi trucidatꝰ ē. ⁊ ꝑ feneſtrā in foꝝ ꝓiectꝰ ē. Pycininꝰ paulopoſt vrbetellū natura loci mūitiſſimū op-pidū ꝑ ꝓditionē obtinuit. vna eñ tantūmō via. iſtaq̄ artiſſima. ⁊ arcis oppoſitōne defenſa p̄t adiri. reli-quas ꝑtes ſtagnū claudit ꝑuis dumtaxat lembis cymbiſue nauigabile. Hic cū frumēti viniq̄ copiā pyci-ninꝰ recepiſſet. tamdiu ſe ꝯtinuit donec pacē apud regē arogonū firmata ī regnū ſeſe recepit. Sꝫ ea pax ex-terno bello ſenēſes ſoluit interno magis ac magiſ īplicauit. nā regiſ amici. ⁊ tanq̄ belloꝝ cā fuiſſent pycini-niq̄ ſtudio fauiſſent. partim ſecuri ꝑcuſſi ſunt. ꝑtim relegati. multi cū ſibi ꝑiculum in p̄ria imminere cerne-rent. ſpōte ī exiliū abiere. adeoq̄ ī eos q̄ ſuſpecti ſunt hiti. ſeueritas exercita ē. vt etiaꝫ florētinis videat̄ eē ſeuitū nec dū maloꝝ finis qū in ciuitate paꝝ pacata. noue indies machinatōes. aut fingūt̄ aut inueniūtur ⁊ ſanguis ciuilis in forū diſꝑgit̄. hoc fortaſſe malū equulꝰ ille p̄nūciauit. q̄ āno iubileo añ portā eiꝰ vrbis q̄ romā ꝑgit. pregnās freq̄nter aſtāte pp̄lo. dū pareret expirauit. Erat eñ hermofreditꝰ. cuius feminei ſexꝰ nullū ī eo veſtigiū cerneret̄. Inter alios quos vrbe relegatos haud nocētes ciuitas exiſtimauit duo fuere ab ip̄a puericia ſocij. ⁊ ſtudioꝝ cōione cōiūcti. cuius alter iuris ciuilis ſciam ꝓfiteret̄. alter poeticā. Gre-goriꝰ lollius. ⁊ frāciſcus patricius cuiꝰ pl̄a extāt poemata. q̄ doctiſſimi ꝓbāt. ⁊ q̄ vitā ſibi retinuiſſe credū-tur. Marianꝰ ſozinus ꝑ idē tp̄s ſciā iuriſ nō ſolū apud ſenēſes. ſꝫ tota ytalia late clarꝰ ē hitꝰ. Plūbinū nobi-bile oppidū ex populione ruinis edificatū exiſtimat̄ nōnulli populinū appellādū putāt id ē ī littore tuſcie maris ſitū. Ilue inſule oppoſitū. q̄ ferri venis inexhauſta magnū quotannis vectigal plūbini dn̄o prebet Huic oppido p̄fuit iacobꝰ appianꝰ ex paula nobiliſſima femīa martini q̄nti romani pōtificiſ ſorore natꝰ. pa-cificus q̄dē p̄nceps. ⁊ a vicinis amatus. Qui cum ex cōiuge virilē ſobolē nō ſuſcipet. extra m̄rimoniū he-redē q̄rens cōcubinā q̄ndā amare cepit. cuiꝰ cū venter intumuiſſet. ⁊ iā tp̄s pariēdi ꝓpe adeſſet. incredibili gaudio geſciens florētinis ac ſeneñ. legatos vti ad ſe mitterēt ac partū de ſacro fonte leuarēt. futuros cō-patres magnis p̄cibꝰ inuitauit paritū ē venere. ad dictā diē legati. mulier inter obſtetricū manꝰ diu labo-rans. ethiopē tandē peperit. q̄ res vt riſum pp̄lo chachinnūq̄ excitauit. Ita ⁊ cōp̄nitates ⁊ leticiā prin-cipis interrupit tybicē tñ forte manrꝰ in familia eiꝰ erat. ex q̄ natū puerū credidere. q̄ mox vbi detectū fla-gitiū intellexit saluti ſue fuga cōſuluit. Mortuo Iacobo Reynaldus vrſinꝰ pacri vir ingenio ⁊ rei militariſ ꝑitus in eiꝰ locū ſuffectꝰ ē nō ſuo iure ſꝫ cōiugis. q̄ iacobi filia fuiſſet. Hūc alfonſus cū in tuſcia florētinoꝝ bello deſtinarēt̄. fauentē hoſtibꝰ repit q̄propter caſtris plūbino admotis. cū intra menia clauſuꝫ terra ma-riq̄ ſummis viribus oppugnauit. ſꝫ nō minori v̄tute ip̄e ab interiori ꝑte ciues ſuos defendit quā regis mi-les ab exteriori muros īuaſit. Pugnatū ē diu acri cōtentōe ita vt m̄lti vtrinq̄ ceciderint. cōplures vulnera-ti in hoſtiū manꝰ peruenerūt. ⁊ eo p̄lio m̄ltoꝝ virtus enituit inter quos duo antonij alter rixanus. alter ca-dola ad muros pariter vadētes inter ceteros pugnare fortiter aīaduerſi ſunt. Sꝫ oībus p̄latus ē galeatiꝰ Baldaſinꝰ natione ſiculus q̄ ter muri faſtigio app̄henſo q̄ prius tormēta diſiecerāt conatꝰ eſt oppidū irru-ere. ceteꝝ feruentis aq̄ viueq̄ calcis. q̄ inter arma ingeſta vbi ad corpus penetrauerat ꝑurebat artus vi de-territus. grauiſq̄ ſaxi ictu cū reuulſa aggeris ꝑte deturbatus ē. Fuit aūt galeatius ſtatura q̄ mediocrē exce-deret robuſtis ac ceretibꝰ membris. corpis magnitudini vires r̄ndebant luctatione iactu ſaltuq̄ nulli ho-minū ceſſit. membroꝝ robori par animꝰ erat. eq̄ ac pede iuxta bellator acerrimꝰ. armatura graui armatus galeatuſq̄ humiſtās. ſiniſtra ſellā. dextra haſtaꝫ equeſtrē tenēs. ſtrēnuo ſaltu grādi ſtatura equū inſilebat. ſingulari certamie q̄ter p̄latus. bis ī ytalia. bis in gallia trāſalpina totiꝰ victor euaſit. a tribꝰ hoſtiū equi-tibꝰ. coip̄o florētinos bello peditꝰ vnū ex his gladij capulo ſeminecē eq̄ excuſſit. aliū citato equo medium amplexus e ſella extractū humi ſtrauit. Terciū cubito grauiter ꝑcuſſum ī fugā v̄tit tāta porro modeſtia vt nūq̄ ip̄e de ſe vl̄ rogātibus amicis diceret vite cultu. moꝝq̄ elegātia. oībus p̄terea gratꝰ dilectuſq̄. Per-ſtitit aūt plibus diebꝰ ad plūbinū alfonſus. ſꝫ cū oppidi expugnatio difficilis videret̄ neq̄ iā cōmeatus in caſtris eſſet. ⁊ equi cōſumptis arboꝝ folijs fame perirēt. diſſoluta obſidione receſſit. nec diu poſtea Rey-naldus morbo interijt vxor eius katherina verita. ne rex ī ſe viri delictū puniret. miſſis ad eū oratoribus. tributū ei quotannis dū viueret. aureū poculū quingētoꝝ aureoꝝ daturā ꝓmiſit. Ea mortua ſollicitis op-pidanis. quem ſibi potiſſimū dn̄m legerēt vicini v̄o potētatus cū varijs artibꝰ ad ſe trahere conarent̄. re-nūciatū ē manuelē appianū adhuc ex principū ſuoꝝ ꝓſapia ſupeſſe. cui ſe cōmittere poſſent. Hic m̄ltos an-nos in militia verſatus nec tñ aut opes cōgeſſerat. aut egregio aliquo facinore nomē q̄ſierat. Ob quā reꝫ dimiſſis iā armis vxorē troye inter apulos ceperat. ibi tenuiter vitā agebat. nihil minꝰ q̄ dn̄andi ſollicitꝰ eū a plūbinenſibus publice reuocatus ē. quod ei primo nūcio veluti ſomniū viſum ē. Exiñ fortune ludū libenter amplexus tanq̄ vite reliquū dormiuiſſet. In alterū virū mutatus. cuius ſenex p̄cipatū ſuſcepit. Rexitq̄ poſtea pleriſq̄ annis ciuibus ſuis gratus. ⁊ vicinis amicus. Alfonſo v̄o qui ei fautor ⁊ fuiſſet ⁊ ſtipendiū fecit ⁊ cēſum dedit. Deceſſit aūt e duobus filijs extra legitimū cōiugiū ſibi natis minore quē cū ciuitas ſeniori preferret herede inſtituto. In viterbio v̄o nō parui motus fuere Sedente nāq̄ nicolao quinto princiualles gattris eius vrbis princeps. dū roma redit. apud lacū vicenſem ab inimicis inuaſus obtrūcatus eſt. Exiñ ſedente Caliſto tercio welhelmus eiꝰ nepos. noctu domi necatꝰ. ob quā rē ciuitas ī vltionē ſollicita. dū malefactores inq̄rūt̄. dū iſti fugiūt illi plectūtur. magnas calamitates ꝑpeſſa ē. Ur-bis rome iā tandē nobis ſeſe res offerūt. q̄bus ſuā narrationē petētibus ſuato breuitatis inſtituto. ſatiſ-facere pergimꝰ. Hic ioannes vitellius alexādrinus ⁊ cardīalis ⁊ legatus p̄rimonij btī petri gubernator ⁊ ductor ap̄lici exercitꝰ. q̄ fulginates. q̄ camertinos tyrannos. qui p̄fectum vrbis. qui comitem anthonium piſanum. qui plures alios eccl̄ie inſultatores bello victos neci dederat. Duꝫ pontem tyberis. quem ſancti angeli vocant tranſire nititur in etruriam copias traducturus ab his qui arcem adriani cuſtodiebant. re-pente inuaſus vulneratus captuſq̄ in arceꝫ rapit̄. vbi pauciſ poſt diebꝰ ſiue hauſto veneno ſiue ex vulnere

vitã finiuit. Prouĩciã deinde ſuã. ſortitꝰ ẽ ludouicꝰ ⁊ ipſe cardinalis aqlegienſ pr̃iarcha. iã rebꝰ geſtis ⁊ amicicia põtificꝭ late cognitꝰ. q̃ pacatꝭ rebus ĩ vrbe eugenio reditũ ꝑparauit. Cõprehẽderãt rõni eugeniũ ac libertatẽ aſſerẽtes. apud ſctãm mariã in trãſtyberina regione cuſtodiebãt eũq̧ cũ deceptis cuſtodibus per tyberim nauigio fugeret. iaculis ac ſagittis petierãt. fremebat eñi ppl's. cũ externꝰ miles infeſtis armis romanos vaſtaret agros. hoĩes atq̧ armẽta ſurripiẽs. Sʒ cũ plĩmis ãnis eugenius abfuiſſet intellexerant ⁊ opulẽti ciues ⁊ inopes romani ſummi pontificis curia. nõ tam vrbẽ q̃ vaſtã ac deſertam ſpeluncaʒ videri. q̃bus ex rebꝰ miſſis ad eũ legatꝭ vt in vrbẽ ſuã rediret. magnis p̃cibꝰ rogauere. Rediit ille nono poſtq̃ effugeret ãno. nec tã ignomĩoſe pulſus fuerat. q̃ exceptꝰ ẽ glõſe. Fuit cuʒ frãciſco Sforcia ⁊ in pyceno de q̃ poſtea dicemꝰ ⁊ ĩ aliis locꝭ piculoſum bellũ. qð ꝑ ludouicũ cardinalẽ ⁊ nicolaũ pyciniñũ iã ſibi recõciliatũ ꝯfecit alfonſo rege opẽ ferẽte. Cogitauerat frãciſcus Sforcia tudertinã vrbẽ ſibi amicã. nã eiꝰ aliq̃n potiꝰ tus clemẽti ciues impio rexerat. deinde rõni cũ exercitu parere. Erãt eñi inter cardinales nõnulli q̃ ludouici potentiã indignãtes frãciſcũ nõ q̃ſi aduerſus eugeniũ. ſʒ ꝯ eiꝰ cõſiliũ inuitabãt. inter q̃s nicolaũ capuenſem ĩ vrbe grõſum ac potentẽ fuiſſe ꝯmẽorant. nã eugeniꝰ ꝑ id tp̃s eũ de ipã re ſuſpectũ roma amouedum curauit. Sʒ cũ auxilia eccĩe ꝓpe aduenĩſſent frãciſcus irrito ꝓpoſito retroceſſit. Eugeniꝰ v̇o q̃ cũ quõdaʒ venetis ac florẽtinis ſtudioſiſſimꝰ fuiſſet. Cũ illi hoſtẽ ſuũ franciſcũ aduerſus ecciam armis pecuniiſq̧ iuuarẽt ⁊ ipſe ad ipoꝝ hoſtes declinauit. Alfonſum regẽ ac mediolanẽſiũ p̃ncipẽ. ⁊ rex q̃dẽ eiꝰ ſuaſu vſq̧ ad tyburẽ venerat philippo cuiꝰ opes iã pene collapſe videbãt laturus opẽ. aut ĩ tuſciã ꝯ florẽtinos aut in galliã ꝯ venetos ꝓfecturꝰ. ſʒ eugeniꝰ cũ q̃tuor cardĩales creaſſet. ex q̃bꝰ ſucceſſorẽ ſuũ aſſumẽdũ eſſe p̃dixerat in lectulo egritudinis iacẽs. paucꝭ poſt diebꝰ migrauit ad pr̃es. ⁊ ĩ baſilica. b. petri apud eugeniũ tercium ſepultꝰ. Priꝰ tñ q̃ obiret germani q̃ poſtq̃ duos de ſummo põtificõ cõtendere aĩaduerterant. neutralitate q̃dã vtẽtes. vtriq̧ recuſauerãt obedire. deſtinatꝭ romã legatꝭ. inter quos ⁊ ego vnꝰ erã a friderico imꝑatore miſſus ob obediẽtiã ei iã iã morituro reſtituerẽt. Ipſe v̇o theodericũ coloniẽſem ⁊ iacobum treuerẽſem archiepõs. quos põtificali dignitate p̃uauerat. mutata ſnĩa ad priſtinos reduxerat honores. Magnus ꝑfecto ⁊ clarus põtifex fuit eugeniꝰ cõtempſit pecunias v̇tuteʒ apprime dilexit. neq̧ ſc̃dis rebus intumuit. neq̧ ſuccubuit aduerſ's. neq̧ ſpes ei gaudiũ. neq̧ metꝰ triſticiã auxit. ſedatꝰ aĩmꝰ eũdẽ ſꝑ eiꝰ vultũ oſtendit. ſmone breui eoq̧ grauiſſimo vſus eſt. durus ⁊ aſꝑ in hoſtes. ꝓpitius in fide receptis ad hec ꝓceritas corꝑis. oris decor. ⁊ venerãda ĩ ſene maieſtas q̃bus fidẽ adhibuit. plꝰ aliq̃nto credidit ⁊ maius impiuʒ q̃ par fuerat ꝯmiſit. huiꝰ pr̃ cũ in egipto negociaret' cũ pr̃e frãciſci fuſcari de quo iã mentio facta ẽ. ab heremita. quẽ pariter adiit. nõ minꝰ letũ vaticiniũ quã ille accepit. ille eñi filiũ quẽ hẽbat futuꝝ pr̃ie principẽ. hic ſuũ inter ſacerdotes ad ſummũ euaſuꝝ didicerat. Eugenio v̇o gabrieli nomẽ inditũ fuit. Qui cum adoleuiſſet defunctꝭ parẽtibꝰ euãgelii nõ ſurdꝰ auditor pr̃imoniũ qð ab illis nõ tenue accepat. inter xp̃i paupes erogauit. Exiñ antonio corario comite eiuſdẽ feruoris adoleſcẽte religionẽ intrauit. in q̃ ſumma cuʒ laude v̇ſatus tamdiu cũ illo vixit. donec angelus corario gregoriꝰ terciuſdecimus appellatus ſedẽ petri ſortitꝰ cũ alter ab altero ſepari nõ poſſet. ambos aduocãs ſeneñ eũ bononiẽñ anthoniũ p̃fecit eccĩe nec diu moratus vtrũq̧ cardinalatus honore dignatus ẽ. in quo ambo claruerũt. ſʒ hic ſummũ põtificatũ adeptꝰ magiſ enituit q̃ ⁊ ſi oriẽte ſciſmate in p̃ncipio ſui pontificatus vſq̧ ad obitũ cũ baſiliẽſibus cõtenderit. Coronato tñ ſigiſmũdo ceſare grecoꝝ ⁊ armenioꝝ vnione pacta ciuitatibꝰ eccĩe q̃s amiſerat recuꝑatꝭ tyrãnis ꝑ circuitũ deletis. ꝯtumacia rõnoꝝ edomita. victor inclitꝰ hoĩem exuit. Hic me q̃uis aliq̃n aduerſus eũ exiſtimans. deo ſacrificiũ facẽ cũ baſilienſibus ſenſiſſem. Nã in eo tp̃e tota nutabat eccĩa. veniẽtẽ ad ſe benigne recepit. inter ſecretarios collocauit ⁊ apl'icis ſb̃diaconatus honore donauit. Eccĩaʒ quoq̧ tergeſtinã paucis diebꝰ anq̃ moreret' falſo rumore vacantẽ audiſſet. multꝭ illã petẽtibꝰ. niſi vni p̃ oĩbꝰ deſtinauit. quod poſtea ſucceſſor iplẽuit. Nicolaus q̃ntꝰ natõe tuſcus. ex oppido ſarezana. pr̃e medico theologica doctrina illuſtris. ⁊ oĩni ferme ſciaꝝ genere inſignis. poſt eugeniũ ĩ petri cathedra ſuffectꝰ. Qui paucꝭ añ mẽſibus cardinalatũ ab eo cũ felicẽ apud germanos legatõem obiſſet. Nec diu p̃us ep̃atũ bononiẽſem acceperat. Hic vrbẽ multꝭ ⁊ maximis edificiis exornauit. cuiꝰ oꝑa ſi cõpleri potuiſſent nulli veteꝝ imꝑatoꝝ magnificentia ceſſura videbãt'. Sʒ iacẽt aduc edificia interrupta. ruineq̧ muroꝝ ingẽtes. Sciſma qð apud ſubaudiẽſes aduc ĩ eccĩa vigebat. exploſit amedeũ papatui renũciãtẽ in g̃ram recepit cardinalatꝰ honorẽ ⁊ in pr̃no dñio legatõem reliq̃t. cardinalibꝰ aliquot ab eo creatꝭ dignitatẽ dimiſit. roãnos lõga pace ditauit. iubileũ feliciter geſſit niſi qð ĩ põte ſctĩ angeli ĩ ꝯcurſiõe ppl'oꝝ inꝓuide facta. ducẽtos circiter hoĩes. aut ꝯculcatos aut ĩ fluĩe eiectos ꝑiſſe ꝯſtat. Bernhardinũ ſeneſeʒ ordis mioꝝ ꝓfeſſorẽ. q̃ paulo añ obierat. in nũeꝝ ſctõꝝ retulit. Fridericũ terciũ imꝑatorẽ ⁊ leonorã auguſtã mr̃imonio iũxit. ac de more iũctos coronauit. familias habũde ⁊ cũ mlta leticia paſcẽs. Bis cardĩales creauit. ⁊ p̃mo q̃dẽ te vnũ antoniũ natõe maioriceñ. ad titulũ ſctĩ criſogoni. quẽ ſibi ph̃ie ſtudiis ⁊ archanoꝝ ſacre theologie cognitõem ex oĩbꝰ pareʒ elegerat. Sc̃do ſex creauit. aut doctrina ꝑcelebres. aut generꝭ claritate ĩſignes iter quos ⁊ germanũ ſuum philippũ ſctẽ ſuſanne cardĩalẽ aſſumpſit. placidis moribꝰ ⁊ icorrupte fidei virũ. Libros ex tõ grecia exq̃ſitos ad ſe iuſſit afferri. ⁊ in latinã cõuerti linguã curauit. magna premia trãſlatoribꝰ prebẽs. ⁊ acceptiſſimi ei fuerñt in trãſferendis opibus Georgius trapezuntius. Laurentius valla. petrus candidus decẽber ⁊ Gregorius caſtellanus itemq̧ demetrius natione grecus. qui ſoluta oratõne vtens. cũ põtificis aures mirifice oblectarent. nihil ex eo quod peterent. non abſtulerunt. In homeri v̇o poemate quod ab heroico carmine latinum fieri magnopere cupiebat. Cum plurimi ei morem gerere conarentur. vnus tñ inuentꝰ eſt. q̃ acri eiꝰ iudicio ſatiſfaceret. Oratiꝰ romanꝰ q̃ ſcribatũ apl'icuʒ ea de re cõſequutꝰ magniſq̧ pollicitatiõibꝰ illectꝰ. Iliadeʒ aggreſſus. nõnullos ex ea libros latĩos fecit dignos. q̃s nr̃a miraret' priſca ñ iꝓbaſſʒ etas. Nicolaꝰ q̃ʒ perotꝰ polibio e grecꝭ comode atq̧ ornate ad nos traducto. Iohẽs tortelliꝰ aretinꝰ libro d̃ orthographia ꝑitiſſime cõſcripto. Albtus florẽtinus ꝯditis de architectura egregiis voluminibus aliiſq̧

pene innũcrabilib⁹ noua cudẽtes opa ei⁹ pontificꝫ grãm meruere. Adeo eñ ingenia excitauit fouitqȝ Nicolaus vt vix eũ inueniri possit. in quo magꝫ hũanitatꝫ ⁊ eloqtie. ceterarũqȝ bonaꝝ artiũ studia q̃ꝫ suo tpe floruerit. Illud certe nemo negauerit. tot ei a doctissimis virꝫ inscripta eẽ volumia. quot neqȝ suoꝝ p̃decessoꝝ. neqȝ ĩpatoꝝ cuiuspiã noĩ dictata ꝯperim⁹. Unũ tñ edoctũ ab eo neglectũ miramur. Blondũ flauiũ forolueñsẽ q̃ res a declinatõe rõni ipij vsqȝ ad etatẽ nr̃am toto orbe patratas mirabili ordine ĩ duas digessit decades romã describẽdo ĩstaurauit. ytaliã illustrauit. deĩde triũphantẽ orbẽ scribere adorsus oẽm nobis vetustatẽ aperuit. s̃ ita ferunt hoĩm mores. p raro queq̃ꝫ extollit põtifex. quẽ p̃cessor amauit. Ceteꝝ Nicolaus ⁊ veterib⁹ ⁊ nouis codicib⁹ ornatissimaȝ bibliothecã instruxit. In q̃ circiter tria milia librorũ voluia cõdidit. Sacrariũ aplicũ vaſ aureis ⁊ argẽteis. sacerdotalib⁹ indumẽtꝫ mirifice decorauit. Altaris ornamenta aulea q̃ꝫ ex auro cõtexta mirãdi opis coemit. Supellectilẽ toto palatio necessariã magnificẽtissime ꝯpatã duplicauit triplicauitqȝ. Legatõib⁹ q̃s publice audiuit ita rñ dit vt dubiũ eẽt. sapiam ei⁹ an eloquentiã an magꝫ admirere Si q̃s eẽ ĩ vrbe pegrinos existimatõe dignos accepit ꝯfestim eos. missis xenijs honorauit nobiles sua domo extorres q̃ ad se venerãt benigne cõfouit. paupib⁹ xp̃i largas elẏnas dedit. religios̃ mẽdicãtibus nihil ad necessitatẽ deesse sustinuit. ĩ eccias vrbis plũa dona ꝯtulit in p̃rimonio bti petri plimas ac mũitissimas arces oportunis locꝫ erexit. hui⁹ tñ tã admirabilʼ tam expeiẽdi põtificꝫ vite ñ defuerũt insidiatores. Stephan⁹ eñ rõnus familiã porcaria tenui censu eques. res nouas sepe ĩ vrbe molitus. ac ꝓpterea bononie relegat⁹. clam inde excedẽs magnis itinerib⁹ romam redijt. Conuocatisqȝ mox amicis. mentem suam exposuit turpe eẽ dictitãs. eã vrbẽ q̃ totã sibi s̃biecerit orbem. Nũc sacerdotũ impio s̃biacere. quos recti⁹ femias q̃ꝫ viros. q̃sqȝ appellauerit. venisse se patũ p̃rie iugũ excutẽ rẽ factu facilẽ si viri fuerint. nicolaũ põtificẽ celebre epyphaniarũ die ĩ edc. b. petri sacra facturũ. haud magno negocio cõprehendi posse. pplm libertatꝫ amore. q̃ꝫ pclamari cũ audierit mox opẽ audẽtib⁹ daturũ ad colligandũ autẽ p̃sulẽ cathenã aureã secũ attulit. a se iã pridẽ patã. quã cõgregatꝫ oñdit neqȝ eñ mox occidẽduȝ p̃sulem ex vsu eẽ dicebat. Sȝ obs̃uandũ donec arcẽ sancti ãgeli p eũ recuparẽt atȝ vt erat hõ facũd⁹ facile ĩ suã sniam cõgregatos traxit. atȝ eo facilius q̃ inopes ere alieno grauatos ⁊ ob ppetrata scelera iudiciũ formidãtes ad se vocauerat q̃bus nihil erat ĩ pace sperãdũ. Sȝ p̃sensit insidias nicolaus missisqȝ militibus cõphendi hoĩem iussit illi eũ iã aĩo fractũ. ⁊ apud sororẽ in archa latẽtẽ inuenerũt cõplices ei⁹ in domo q̃ cõuenerãt expugnati captiq̃ꝫ sunt. e q̃b⁹ vn⁹ baptista scicirra manu pmpt⁹ ⁊ aĩo intrepido. p medias pontificꝫ cohortes inani gladio sibi apperiẽs effugit. stephan⁹ ĩ arce scti ãgeli alij ĩ capitolio suspẽsi vitã finire atq̃ꝫ ita pontifex maxim⁹ ingẽti piculo liberat⁹ romane sedis dignitatẽ impũ s̃uauit. Felix põtifex ⁊ oĩm iudicio beatissim⁹ nisi eo sedente turci vt añ diximus ꝯstantinopolim expugnassent xp̃ianoꝝ desidie atq̃ꝫ ignauie memorabile ppetuũ. Accessit ⁊ aliud qd̃ nõ paruȝ eius gl̃iam iminuit. Nã cũ pacꝫ ytalie q̃ cũ vehemẽter ferro vastabat̃ ⁊ igne. Ipe repator ⁊ arbiter cõcordi partiũ voto delectus ẽ. dũ diẽ ex die in deliberationẽ duceret suspectus eẽ frãcisco Sforcie iã mediolanẽsiũ principi ac venetꝫ cepit tanq̃ꝫ eã sniam pmere nollet. que alijs pacẽ ecclie alijs bellũ allatura videret̃. Ob quã rẽ intercẽdẽte symoneto monacho ordinis heremitaꝝ sancti Augustini pfessore obscuri antea nominis ⁊ p̃rsus ignoti. s̃ vite integritate pbato veneti cum francisco duce ꝯueniẽtes inter se cõcordie leges dixere. p̃stituta die intra quã bello socij pacẽ ratã haberẽt visun ẽ id oĩb⁹ monstri sil̃e humilẽ ⁊ incognitũ monachũ ytaliã pacasse. s̃ recusante alfonso paceȝ. q̃ inscio dicta erat vanã eẽ nicolaus q̃ de se hita fuerãt suspitõem oñdit. misso ad alfonsum legato dñico sancte crucis cardinali prudẽtia singulari ⁊ vite integritate cõspicuo. qui cum caietã. deinde neapolim puenisset interuenientibus venetoꝝ ⁊ aliaꝝ partiũ legatis differẽtijsq̃ꝫ oĩbus tanq̃ꝫ ex integro discussis alfonso regi nonsolũ pacem suasit. s̃ fedus in annos q̃nq̃ꝫ ⁊ viginti inter oĩes ytalie potentatus pcussit. cuius romanus pontifex ⁊ cõs̃uator ⁊ iudex dictus est. Sed cũ doloribus artheticis p oẽm ferme pontificatũ suũ Nicolaus vehementer laborasset indies magis ac magis opprimeret̃. nec iã ampli⁹ mortalẽ pollutũq̃ꝫ conitatũ candidior anima dignarẽtur e vita decessit. ab eo q̃ iñ pontifex eugeni⁹ munera tradiderat. nonsolũ cõfirmata sunt. s̃ ampli⁹ pontificalis dignitas adiecta. Tergestinaqȝ primũ ecclia. deinde seneñ. ꝯmissa

Calistus tercius post eũ beati petri cathedrã obtinuit natione hyspan⁹ ex regno valentie nobili genere natus. vn⁹ oĩm q̃ suo tpe sciam iuris pfiteret̃ eminẽtissim⁹. ⁊ q̃ cõsiliũ regꝫ alfonsi in q̃ multis ãnis p̃sederat. Illiusqȝ artes ac cautiones p̃ se ferret. Is vt primũ põtificatus apicẽ adept⁹ ẽ mox aĩm ad delendam turcoꝝ ⁊ legẽ ⁊ gentẽ cõuertit votũqȝ vouit. ad eã rem solennes misit in galliã. in garmaniaȝ. in hũgariã. in orientẽ legatos primarios sancte ro. eccie cardinales. e quib⁹ nullus aduc redijt. Alanũ tñ cardiãlẽ sctẽ braxedis magno ingenio virũ ⁊ aĩo securo ⁊ potẽti ꝓpediem e gallia reuersuꝝ putãt. Naualia qd̃ antea inauditũ fuerat rome cõstituit triremes q̃ꝫplures ad ripã tyberis in ciuitate leonina pauit armauit in turcos misit comitẽ iacobũ pyciniñũ senensibus vt dictũ ẽ armis insultantẽ. misso milite suo rep̃ssit. Regi alfonso querenti ex eo. quo pacto inuicem victuri essent regna sua. Respõdit ipe regat nisi summus aplic⁹ gubinatõem relinquat. veras eoꝝ multis de rebus dissensiones. magna pars ytalie simulatas cõfictasqȝ credidit. qui fidem dedere cõtentioni alij calistum alij alfonsuȝ alij vtrũqȝ accusauere. Quoꝝ alter regẽ sub quo natus esset. alter suũ sacerdotem cui tanq̃ꝫ vicario dei parẽdum est ferre nõ posset. His cardinales a calisto creati sunt. primo tres. ex quibus duo nepotes eius fuere. quoꝝ ⁊ si fuit etas aliquanto iunior. q̃ꝫ tanta dignitas videretur exposcere. doctrina tñ ⁊ circũspectio ⁊ moꝝ suauitas id honoris haud iniuria consecuta censet̃. Terci⁹ fuit iacob⁹ de portugalia regio semĩe nat⁹. ĩ q̃ ea modestia. ea grauitas id acumẽ ingenij. id studium lr̃arum. is amor virtutis emicuit vt q̃ꝫuis iuuenis aduc tardius tamen opinione omniũ ad eã dignitatẽ ascẽderit. Scdo loco sex assumpti sunt. haud profecto indigni. si me vnũ demas. tãto munere meo tñ iudicio. nulli dign⁹ id honoris obuenit. q̃ꝫ iohãni epo zamorẽsi ciuilis sapientie cognitione sublimis

q̃ vno de q̃draginta annis romanã ſecutus curiã p oĩa ferme officia caſtus innoxiuſq; trãſierat cancellariaꝫ
vo q̃ a tpe nicolai in carcere tulliano cardinali ac marchie legato cõmiſit germanũ eius petrũ borgiã egre-
gia ſpecie atq; indole iuuenẽ. eccleſiaſtice militie ducẽ pfecit. Exin pfecturã vrbis ei cõmiſit ludouico cardia
li ſanctoꝝ q̃tuoꝛ coronatoꝝ. ⁊ ipe q̃ʒ nepoti legatõem bononiẽſem demãdauit. Uincẽtiũ natione hyſpanũ
⁊ oſmũdum anglicũ miraculoꝝ fama illuſtres inter ſctõs redegit. Legatos ĩ Scithiã ⁊ pſidẽ ĩ ethiopiã mi
ſit. q̃ xpianos p oriente in fide cõtineret. ⁊ aduerſus religionis hoſtes armaret. Scanderbechio in alba-
nia multiſq; alijs p greciam turcoꝝ bello laborãtib⁹ pecuniaria ſbſidia largitus ẽ. Trãſfigurationis dñice
feſtũ inſtituit. ⁊ celebrare publice iuſſit. aſſumptionẽ ſuã priuſq; põtifex maxim⁹ eligeret pluribus annis
pdixit. Cladẽ quoq; quã turci apud albam ĩ hũgaria ſuſtinuere añq; fieret vaticinat⁹ ẽ. Nũc quoq; de futu
ris multa ⁊ magna pmittit. q̃ diuina pietas nõ abnuat velim. Moꝛtuo iohãne comite taliacozio q̃ e pſa-
pia vrſinoꝝ fuit. cum maſcula ei ſoboles nulla eſſet vrſini hereditatem eius ppinq̃tatis iure ad ſe traxerunt
Id egre tulit comes euerſus cui⁹ filia nupta eſſet vnica iohãnis filia. Uentũ ẽ ad arma colũnenſes comiti
euerſo auxiliũ pbuere. deinde hoꝛtante pontifice pſper cardinalis martini q̃nti romani quondã ſapiẽtiſſi-
mi ⁊ feliciſſimi pape nepos. eius gẽtis honoꝛatiſſim⁹ ⁊ lr̃arũ ſtudio late clarus. cognationẽ ſuã bello ſub-
traxit inter vrſinos ⁊ euerſum vſq; hodie impacate durãt inimicicie. Latin⁹ ſanctoꝝ iohãnis ⁊ pauli cardi
nalis illuſtris vrſinoꝝ familie pꝛinceps dexterrimo vir ingenio iuris ſciã ⁊ aĩo. q̃ alta curet. parua deſpici-
at inſignis ex vrbe pfectus. ad oppida ſua receſſit. tanq; rome nõ ſe ſatis tutũ exiſtimaret. ſiue comitis in
ſidias veritus. ſiue pontificis indignatione ꝯmotus. nec reuocat⁹. in hãc vſq; diẽ reuerti voluit. Caliſto i-
ter oĩes cardinales duo ad hoc vſq; tps impꝛimis auditi atq; accepti fuerũt wilhelmus Rothomagẽſ
ameno ingenio. ⁊ ſanguinei oꝛigine clarus ac petrus ſancti marci eugenij quarti nepos patricia apud ve-
netos gente nat⁹. ⁊ induſtria potens. ſiue q̃d coꝝ cõſilijs multũ ineſſe crederet. ſiue q̃d alteꝝ francie regnũ
alteꝝ venetoꝝ rempublicã dicere poſſe arbitratus ẽ. Symonẽ romanũ phie ſtudijs ⁊ arte medica excellen
tem adeo dilexit. vt frẽm eius iacobũ epm feretranũ q̃q; virtute preſtãtem ſua potiſſimũ ꝯſideratõne ru-
beo galero donauerit. In audiẽdis legatõnib⁹ priuatoꝛũq; hoĩm cauſ anteceſſoꝝ ſuoꝝ facilitatẽ longe ſu-
perauit. Epl'as ⁊ regibus ac amicis p ſeipm dictauit in ſignãdis ſupplicationibus libẽs ⁊ hilaris tẽpus
abſumpſit. De iure interrogatus pcupide r̃ndit. leges canoneſq; tam ei fuerunt in pꝛomptu. q̃ſi heri aut
nudiuſtercius ſcolã iuris pꝛimũ exiuiſſet. Nihil eĩ memoꝛia ſua excidit q̃d retinẽdũ exiſtimauit. ceteꝝ nul
la facultas ei iuris cognitione potioꝛ viſa ẽ. in q̃ ipe ita excelluit vt ſuoꝝ pdeceſſoꝝ. q̃ ſibi poſſit equari. vix
vn⁹ aut alter inueniat. Hic poſtq; oꝛdini cardinaliũ me inſcripſit. varmiẽſem q̃ʒ ecciam ad mare baltheũ
in ſarmathas ſitũ poſtulãtibus canonicis ꝯmẽdauit. cui⁹ poſſeſſionẽ fremẽtib⁹ ea in regione crudelibus
⁊ atrociſſimis bellũ nõdũ aſſeq̃ potui. In vmbꝛia q̃ hoc tpe ſub ducatu ſpoletano cõtinet pauce ciuitates
inteſtinis ſeditõibus caruerũt. Nurſia q̃nti ſertorij quõdã pr̃ia guelfarũ ptũ inſidijs ſepi⁹ agitata vix tan-
dẽ reſpirare potuit. Narnia quã ſulphurio gurgite candid⁹ amnis circuit ancipiti vix adeundo iugo gi
bellinoꝝ factione depſſa guelfoꝝ ꝯſilio ducta q̃eſcit. Nõ amerinis. nõ reatinis. nõ fulginatibus. nõ oꝛta
nis nõ ipis deniq; ſpoletanis ſue calamitates defuerũt. Sʒ aſiſina ciuitas oĩm miſerioꝛ ĩuẽta eſt. q̃ dũmõ
brachianãmo Sfoꝛcianã factõʒ amittit. ⁊ nc̃ ptẽ q̃ ſupioꝛ. nũc alterã q̃ ĩferioꝛ appellat expellit eo deducta
ẽ. vt iam ciues vniuerſi. nõ ſolũ inferioꝛes. ſʒ nulli poti⁹ vrbe iã pene deſerta dici pñt. Pycenũ regio-
nẽ. quã nr̃a etas marchiã vocãt. Franciſcus Sfoꝛcia vicecomes eugenio q̃rto ponti. maximo cũ rebus ba
ſilienſib⁹ occupato. ⁊ nõ ſolũ philippi marie ſʒ alfonſi quoq; regis inimicicijs implicito vna quodãmõ ex
curſione ademit. nõnulliſq; poſt annis cõtinuata poſſeſſione retinuit. Interim captus amoꝛe puelle. q̃ in-
ter vgines cõiugi ſue ſuiebat. ⁊ ſibi inſtaꝝ moleſtiarũ. ⁊ illi necis cã fuit. ppetua ea vocata ẽ. apud nouari
enſes honeſtis parẽtibus oꝛta. foꝛma egregia. ⁊ ingenuis moꝛib⁹. niſi potẽtis dñi decepta blandicijs. vir
ginitatẽ cũ adulterio pmutaſſet. hec cum paulatim intumeſceret vterus ad tegendũ facin⁹. queſito q̃ui eaꝫ
duceret viro deſpondet. Conſtituto nuptiarum die vocatis amicis. apparato grãdi cõuiuio. ſponſus in
oppido quod a franciſci curia non longe inhabitabat aduentum noue nupte preſtolabat ducitur illa mul
tis comitata nobilibus. Sed ingreſſa oppidũ. cũ deſcendere in domo ſponſi crederet. iuſſa vlterius pge-
re in arcẽ rapta ẽ. nec vlteri⁹ infelici viro vidẽde ſpõſe copia fuit. Q̃d cum blãca frãciſci ꝯiũx coꝛdatiſſima
mulier cognouiſſet. nũq; deinde q̃euit. donec dimiſſis pcuſſoꝛib⁹ puellã q̃uis diligenter cuſtoditã interfe-
cit. frãciſc⁹ q̃uis ea re valde ꝯmot⁹. vxoꝛis tñ iuſto doloꝛi cẽſuit ignoſcendũ. Exin põtifex eugeni⁹ iã phi-
lippo regiq; ꝯciliat⁹ nicolaũ piciniũ cũ exercitu aduerſus frãciſcũ miſit regẽq; vt iter in marchiã duceret
adhoꝛtat⁹ ẽ. annuit alfonſus. delectuq; militũ hito cũ floꝛẽtiſſimis eq̃tũ pedituq; copijs in picenũ pueñit.
Iũctiſq; apd̃ biſiũ cũ picinino caſtris eoq; toti⁹ exercit⁹ duce ꝯſtituto ꝯterritos oppidanos ĩ deditoꝫ eccĩe
ꝯpulit. q̃ꝝ exẽplo ⁊ ſcti ſeuerini incole ſecuti claues poꝛtarũ miſere. Que cũ frãciſc⁹ accepiſſʒ copijs ſuis p
munitioꝛa pꝛuincie oppida diſtributis ptrahere bellũ e re ſua arbitratus ẽ. Exin cũ petr⁹ brunoꝛ⁹ vnus e
copiarũ ſuarũ ductoꝛib⁹. cũ. dccc. eq̃tib⁹ ad regẽ trãſiſſet. maccraceñſes vo ac ſolẽtinates deditionẽ eccĩe fe-
ciſſent. Cõſentiẽtib⁹ venetꝭ ac floꝛẽtinis redire ſe in gr̃am philippi ducis mediolani vt regꝭ impetũ euade-
ret amicꝭ ĩterpoſitꝭ ſimulauit. Credidit philipp⁹ lr̃iſq; ac nũcijs vti copias ĩ regnũ reduceret alfonſum fru-
ſtra rogauit turpe eĩ regi videbat inuito eugenio rem ĩfectã relinq̃. pſeuerauit igit atʒ acri⁹ inſtãs cingu-
lũ oppidũ in deditõem eccĩe recepit caſtrum planũ vi captũ militi diripiẽdũ dedit. nec territ⁹ ẽ. q̃uis phi-
lipp⁹ ea re cõmotus pacẽ cũ venetꝭ ac floꝛẽtinis feciſſet. Sʒ aeſim cum exercitu petens troylũ copiarũ du-
cem. cui franciſcus maxime fidebat. Nã ⁊ multos annos in eq̃tatu ſuo pꝛimos oꝛdĩes duxerat ⁊ ſoꝛoꝛẽ ei⁹
in vxoꝛẽ acceperat. tradita ciuitate ſeſe dedentẽ in comitatũ ſuũ recepit. Deinde rochanicõtratam cum de-
fendente ruberto franciſci nepote. plurib⁹ dieb⁹ fruſtra oppugnaſſet. ad metaurũ amnẽ ſupꝛa foꝛtune fanũ

quo ſe franciſcus cum reliquo equitatu receperat cōtinuato itinere duxit. Ibi ad Alfonſuꝫ tybicen quidaꝫ d
a franciſco ī caſtra veīt īpetrataqꝫ a rege ꝑ ſui ordīs more. liberi⁹ loq̄ndi venia. mlta nepharia ī nicolaum
pn̄tem franciſci noīe ꝓbra ꝯgeſſit. ꝓditorē ac pfiduꝫ appellans regemqꝫ admonēs ne illi ſe credat. cui fal
lere potiſſimū ſit. Poſtremo nicolaū franciſci vrbis ad duellū ꝓuocauit. In q̄ duces ipi eorumqꝫ copie de
glīa de dignitate certarēt. apariturū q̄dē vno prelio ducū ſil' atꝫ eq̄tū v̄tutē ſil' a rege petijt vt equus ſpecta/
tor pugne adeſſet. Nicolaus iā inde ab initio ea audiēs ꝯmot⁹. haud lenioꝛib⁹ ꝯuicijs ī frāciſcū abſentem
cōiect| fidē ſuā mlt| exemplis cōprobās egre ſibi eē rn̄dit. Corp⁹ ſuū vulnere ī ceruice recepto debilitatum
fuiſſe oñſuꝫ ſe ſingulari certaīe vter eoꝝ ꝓditōis īfamia cēſend⁹ eēt. niſi fortūa hāc ſibi facultatē abſtuliſſꝫ
oblatā tn̄ pugnandi cū exercitib⁹ cōditoeꝫ. leto ſe aīo. cū bona regis venia accipe. Poſtero die cū copijs ſu
is ſb ipam vrbē fauū patenti campoſutuꝫ. qd̄ cū a ſe poſtulare nicolaū decoris tuēdi cauſa rex aīaduerteret
vtriuſqꝫ pt| ſecuritati ſeſe ꝯſultuꝫ recepit. Sꝫ cū dicta die nicolaus ī campū cū ſuis ꝓceſſiſſet. atqꝫ inſultās
vrbis menib⁹ vſqꝫ ad portas cucurriſſet. Rex v̄o ꝓcul īde ad mille paſſus cū exercitu ꝯſediſſet. Liberꝫ vtrī
qꝫ pti p̄ſtaturus campū frāciſcus ſine regi parū fidēs. ſine glīam ſuā de q̄ p id tp̄s haud dubie iactabaẗ ī di
ſcrimē adducere verit⁹. intra vrbē ſuos ꝯtinuit. Mag̃ inter franciſcū ꝛ Nicolaū. nō emulatio mō viguit ob
rei militaris glīam. cui⁹ primas ptes ſibi vterqꝫ arrogabat. verū ꝛ ſimultas īgēs ob veteres inimicicias
q̄ olim īter Brachiū ꝛ Sforciā fuerāt. q̄ꝝ alter frāciſco pr̄ alter nicolao mgr̄ ac dux fuerat. atꝫ idcirco nō tm̄
hoſtes ſ; vt inimici inter ſe bellū gerebāt. nec ſb vno eodēqꝫ p̄ncipe vt militarēt adduci poterāt. Nicolaus
ex corpis breuitate pycinini nomē qd̄ ytalica līgua puū ſonat accepit. Sꝫ q̄nto mediocritate ſtatura ei⁹ īfe-
rior. tanto aī magnitudo ſupior. Pauca ei v̄ba fuerē atꝫ paꝝ compta. Sꝫ q̄ mltaꝝ ac magnaꝝ reꝝ ſn̄iam cō
p̄henderēt. in milites ſuos īdulgēs. ī amicos liberal'. in hoſtes dur⁹ ꝛ aſper. dimicandi cupid⁹. q̄et| impa-
tiens. glīe auidus. ꝛ ī picul' obeundis ꝓmpt⁹ ac ſecur⁹. plū ex occaſione ꝓtin⁹ ſumpſit. hoſtē celeritate p̄-
uenit excurſione fatigauit. leuis armature. eq̄te magiſqꝫ pedite vtebaẗ. fortes atꝫ aſperos milites amauit.
hoſtiū nūero deterreri nō potuit. Quib⁹ reb⁹ cū plimos ꝛ ī gallia cyſalpina ꝛ ī reliq̄ ytalia triūphos ex ho
ſte duxiſſet haud dubie reꝝ geſtaꝝ magnitudīe ꝛ glīa mgr̄o ſuo Brachio maior euaſit. Franciſc⁹ aūt hone
ſto corpe fuit. ꝛ qd̄ mediocritatē non paꝝ excederet. amplo pectore. robuſtis mēbris ꝛ apte diſpoſit|. facie
grata. iocūdis ocul'. caluicie venerabilis. facūdia copioſus ingenio pacri. aīo reꝝ magnaꝝ cupido. ſolers ī
miſtrandis reb⁹. ī laborib⁹ pferēdis infatigabilis. in occaſionib⁹ ꝓſpiciēdis acut⁹. ꝛ ſagax ī hoſtib⁹ fallē/
dis. v̄ſut⁹ ꝛ vafer ī pſagiēdis euitandiſqꝫ dolis. ac hoſtiū ꝯſilijs p̄uertēdis caut⁹ atꝫ ꝓuid⁹. Raro niſi ex
deſtinato cōflixit hoſtē. ſepi⁹ obſidēdo qꝫ decertādo cōfregit. peditatū ī mag̃ precio hūit argento atqꝫ auro
cultos eſſe milites voluit. in exeq̄ndis cōſilijs celer ac pſeuerās ī oī renouāda pn̄tia aī laboꝝ tollerātia. vſu
exercitatione cōſilio mirifice inſtruct⁹. q̄b⁹ artib⁹ breui adeo magn⁹ effect⁹ ē. vt vn⁹ ex oīb⁹ copiaꝝ ducib⁹
inuētus ſit. q̄ cū Nicolao de rei militaris principatu cōcertare poſſet. Nā cū ſcīa rei militaris atꝫ auc̄te pa-
res viderēẗ. diu dubiū fuit. vter alteri aн̄ponendus eſſet. Sꝫ hāc litē fugat⁹ paulopoſt nicolai exercitus. ꝛ
in gens victoriaꝝ franciſci curſus ꝛ mediolanen̄. fortuna ī eū pleno cornu trāſlata ꝓrſus diremit. Ceterū
fani expugnatōꝫ cū rex difficillimā ītelligeret. nō frāciſci ſolū magni ꝛ pitiſſimi duc| pn̄tia defenſi. verūetiā
q̄ vrbs mari adiacens claudi. ne cōmeatus intraret haud quaqꝫ potuit. inde abiens in firmanū duxit quo
in loco cū alexander franciſci frater eruptione facta. poſtremū agmen eius inuaderet. cōuerſis in eūꝫ ſignis
hoſtem intra vrbem repulit atroci pugna per muris facta ꝛ antemurali quod pro vallo ſtabat vi capto. De
inde ad turrim palmaꝝ compoſito agmine. ꝓueuienti franciſci epl'a reddita ē nuncio intercepta. q̄ troilo ac
petro Bruniauro inſcripta. inter cetera ea v̄ba continebat. ne ampli⁹ differētes. iam tandē cogitata matu/
rarēt quapropter oēs de ꝓditione ſuſpectos armis eq̄ſqꝫ ꝛ oīe ſuppellectile priuatos. in vincula cōie-
ctos in arogoniā miſit ꝛ in arce ſatabie valentini agri cuſtodiri mandauit. nec diu poſtea cuꝫ temaritani de
ditōem feciſſent in regnum ſuū diuertit. duobus milibus equitū ad pycininū q̄ ad montem aureū cū exer/
citu ſubſtiterat tranſmiſſus. Sed priuſqꝫ illi aduētaſſent pycininus repentino franciſci aduentu inuaſus p̄
lio. fuſus pulſuſqꝫ fuerat. Cliuus in quo caſtra poſita erāt. ꝛ oppidū ꝓximū diſſipatos fuga ſuauit. Fran
ciſcus ea victoria ſimul ꝛ ꝓfectione regis elatus picininū vndiqꝫ veluti victor percurrere ꝛ infeſtare cepit.
Rogatus ab eugenio alfonſus eo reuerti. cū iam ſe itineri accingiſſet. noui regni motib⁹ domi retentus lu
pum virreū vrſinū garſiāqꝫ cum non paruis copijs aduerſus Sforciam miſit. Interea nicolaus pycinin⁹
a philippo in galliā reuocatus frāciſcū filiū cum pte copiaꝝ in pyceno dimiſerat. Quē Sforcias ad mōtē
vlmum prius pugna ſuperatum intercepit quā reg| auxilia ei aduenitſſent. Poſt hec ludouic⁹ aquilegien̄.
patriarcha eam prouinciam ab Eugenio ſortitus iohannem vintimiliū inter belli duces famam preſtan/
tem. cum magna equitum peditumqꝫ manu a rege miſſum. omnibus copijs ſuis prefecit. cuius induſtria
aufidam oppidum obſidione clauſum in deditionem accepit. Erant eo tempore non parue philippi copie
apud cingulum oppidum contra franciſcum miſſe. Nam philippus cū frāciſci recōciliatōem iā tandē mu
tilatā intellexiſſꝫ Italianū Forlanū ī reb⁹ bellic| late cognitū. q̄ pōtific| ptes adiuuaret eo trāſmiſerat. Cui
cum patriarcha ꝛ vintimilius per rectam viam coniūgi non poſſent. Nā media loca franciſcus obtinebat
magnis itineribus promontana ad eum peruenere. quo cognito franciſcus e pyceno diſcedens in vrbina
cem agrū ſeſe recepit p̄triarcha montē molonē obſedit atqꝫ obtinuit. Deindē oppidum ſancti angeli vi ex
pugnans diripiendū militi dedit. vintimili⁹ paulopoſt ab eo ī regnū ad hiberna recedēs ꝑ agrū firmanuꝫ
nō ꝓcul a mōte ſctō cōſtitit cui⁹ aduētū ꝯterriti oppidani. emiſſis oratorib⁹ deditōꝫ fecere ſilrqꝫ circūiecta
caſtella. deīde ad mōtē altū ꝓfect⁹. dies aliq̄t ibi māſit. Interī firmani ꝯiuratōne fctā ſpe ꝓpinq̄ auxilia a
frāciſco defecerūt alexādro frē eū magna equitatus parte in arcē cōpulſo. q̄bus ꝛ vintimilius ꝛ pontificis

copie mox auxiliū ꝓbuere. Sed cum arx eiuſcemodi eſſet. vt ſola fame vinci poſſet. premunitis vrbis par-
tibus. ne deſcenſus ex arce fieret yintimlius vti ꝯſtituerat. in hiberna ꝯceſſit. Sequēti āno alfonſus remū-
dū buillum ⁊ cū eo mille equites. totidē pedites ad pr̄iarchā in pycenū miſit. q̄ vbi cū iacobo caynano ī
eccie caſtra ꝑuenit. mox ytalianus forlanus mandāte philippo maria ꝯphenſus ē. at poſt triduo iuſſu pa-
triarche apud Roccācontratā ſecuri ꝑcuſſus. montē fabrū deinde cepere. ⁊ aliq̄t caſtella friderico vrbina
ciū p̄ncipi eripuerunt. ſ cū iā duo milia eq̄tū a florētinis ac venetis miſſa. franciſci exercitum auxiſſent.
Philippus v̄o exercitu ſuo ad caſale mai⁹ iuxta flumē padū a venetis pugna fuſo ac caſtris exuto. copias
ſuas e pyceno reuocaſſet. Et amplius eugenij ac regis auxilia poſtulaſſet. ad quem duo milia ⁊ quingenti
eq̄tes ex caſtris eccie iubēte pontifice trāſierunt. Franciſcus iam bello ſupior mōtē aureū ⁊ alterū ei ꝓxim
caſtellū ſigiſmundi malateſte qui iā ab eo defecerat. ecciam fortune ſecutus. expugnauit. ⁊ eiuſdē oppidū
gradrariū obſedit. Iterū rex alia pr̄iarche auxilia miſit. cū quib⁹ ī pycenū reuerſus iacobū caynanū ꝓ-
ditionis ſuſpectum apud roccācontratā. vbi et ytalianū forlanū interfici iuſſerat capitali ſupplicio affece-
rat. Exin nihil memoria dignū ab eo geſtū. donec frāciſcus philippo recōciliat⁹ illius ſtipēdia facturus
⁊ iā dux ꝯ venetos deſignat⁹ ex pyceno receſſit. nā poſtea nō ſolū arx firmana ſ oīs ferme ꝓuīcia ī ei⁹ po-
teſtatē facta ē. In aſculo ioſias nobilib⁹ ort⁹ parētibus admodū adoleſcens iohānē franciſci Sforcie fra
trē magno aīo iuuenē. ⁊ qui eā vrbē ꝑ om̄e belli tp̄s egregie defendiſſet. ꝯſpiratione cum paucis inita in-
cautū obtruncauit. Sꝫ cū ⁊ ipe tirānū ī pr̄ia gereret ī exiliū actus ē ciuitas deinde ſb eccia quieuit. O-
uis anno abhinc ſupiore idē ioſias arcē quādā naturale ſitu munitā ⁊ vrbi ꝓpinquā. cū pleriſq latronib⁹
occupās ñ ꝑuas curas illi pp̄lo īgeſſerat. q̄ res ei parū ꝓſpē ceſſit. nā roderic⁹. s. nicolai cardial ei⁹ ꝓuīcie
legat⁹. obſidionē loco admouēs. poſtq̄ arce potit⁹ ē. captū ipm vinctūq romā miſit. In vrbino dux gē
tis oddo m̄re colminienſi nobiliſſima natus cū per libidinem in matronas nobiles debacharet. nec mo-
dum licentie faceret pp̄lari tumultu interfectus eſt. Nicentor nequicie ⁊ adoleſcentie ſue corruptor protho
notari⁹ carpenſis nobili genere ort⁹. ſ ingenio peſſim⁹. qui nuptis ac v̄ginibus q̄plurimis vim intulerat
qui per oīa ſcelera ad ſummū viciorū peruenerat. eadem nocte cū diſcipulo ſuo necatus inexhauſte libidis
penas dedit cadauer eius in forū delatum deſecta virilia in ore mordicus tenuit. Guido pater oddonis pri
uſq ꝯiugē ex colminēſi familia duceret cū proles ei nulla virilis eſſet. anxius quonā pacto in gēte ſua im-
periū ꝓpagaret cōcubinā ex ſe pregnātē aſſimulauit exin Bernhardini cardenſis agnati ſui p̄clari copiarū
ducis filiū tūc forte natum ſupponi ꝓ ſuo nutririq iuſſit friderici noīe indito. ſ coniugio deinde contracto
cum filiū legitimū ſuſtuliſſet cōuerſa in eum cura fridericū aduc puerū militie tradidit. in qua ille etatē vſq
ad virilē ꝑſeuerauit. Deinde oddone mortuo vocatus a pp̄lo vrbinaciū princeps factus eſt. Clarus vir ⁊
caſtrenſibus diſciplinis apprime inſtitutus. cui nec in admiſtrandis rebus bellicis ꝯſiliū. nec in capeſcen-
dis periculis anim⁹ nūq defuit. nec vere factis q̄m fide clarior. q̄ quidē vel maxime patuit cū bello picenti
franciſcū Sforciā q̄ ad eū ſe receperat fortune afflatu iā pene deſertus ꝯſtātiſſime iuuit ac fouit. Indignus
profecto q̄ militari ludo dextrū ꝑdiderit oculū. Apud ariminū emilie vrbē ſigiſmūdus malateſta ſceleri-
bus inſignis imperiū tenuit. qui cū Sforcie filiam matrimonio ſibi adiūxiſſet partes eius in picenti bello
aliq̄diu ſecutus eſt. deinde ſub eccleſia ſtipendia fecit militauit in gallia contra venetos ⁊ in tuſcia cōtra re
gem aroganum que res poſtea magno detrimēto fuit. Nā cum de pace totius ytalie apud neapolim agere
tur rex hui⁹ iniurie memor. eū q̄ ſibi fidē nō ſeruaſſet extra cōmunē pacē eſſe voluit. Deinde comitē iacobū
pycininū ⁊ fridericum vrbinaciū principem cū copijs in eum miſit qui aliquot ei nō parui nomis oppida
abſtulerūt eiuſq agrum ferro ⁊ igne vaſtarūt ipe cum auxilia vndiq fruſtra imploraſſet. ad extremū quod
vnū ſalutis erat remediū alfonſo miſſo ad eum reconciliari ꝯſtituit. cui⁹ nondū p̄ces exaudite ſunt. quāuis
ſpem ꝯcordie regis clementia nō paruā effecit. In fauētia mortuo guidone anthonio cuius multa in re
bus bellicis clara facinora referūtur principatum frater eius hector arripuit. ⁊ ipe in armis late cognitus.
qui florentinis contra regem militans haud alia rōne q̄ ſygiſmūdus ab alfonſo declarat⁹ hoſtis extra vni
uerſalem pacē factus ē. Fabrianēſ. q̄ dudū tyrannide oppreſſi. necatis tandē q̄ndecim ex familia q̄ princi-
patum inuaſerat fugientibus reliquis ad eccie impiū redierāt. Multiſq poſt annis in pace quieuerāt. hoc
anno de rebellione tentantes. ſeu conſentientes ſeu ſuſpectos ciues aliquos in vincula cōiecere exin tormē
tis ac queſtionibus proditio expreſſo crimine. vltimo ſupplicō affecerūt. In aquila marſorū vrbe apud
quā memoria noſtra brachius paruſinus dux belli formidatiſſimus dum per anni tempus obſidionem te
nuiſſent martini quinti pontificis maximi ac feliciſſimi armis victus interijt. Diuus bernhardinus ſenen-
ſis poſtq ytaliā omnē xp̄i nomē p̄dicando ꝑagraſſet. mortalis vite curſum ꝑegit. eoq in loco ſepultus cla
rere miraculis affirmaṫ. Fuit aūt bernhardino generoſa inter ſenenſes origo. nec vera ē aſſertio eorū. q̄ pa-
triam illi maſſam fuiſſe tradunt. Q̄uis puericie ſui ibi nōnulla rudimenta ꝑegerit. cum eſſꝫ mater ei⁹ maſſa
na ceterū pater ac maiores ſui longa ſerie inter nobiles ſenenſes habiti ſunt vbi ⁊ ipe natus. ⁊ maiori ex ꝑ
te educatus. Cum adoleuiſſet iuri pontificio ediſcendo operā dedit. ſ cum ſepultis parētibus fallaces hu
ius mundi blandicias. ⁊ inania eius eſſe ꝓmiſſa animaduertiſſet. diſtributa inter xp̄i paupes ſubſtantia.
diui franciſci religionē ingreſſus. traditam ſibi regulā exactiſſime obſuauit. declinanſq maiores conuen-
tus. eorū ductor ac mgr̄ effectus ē. qui fratres obſeruantes appellanṫ. maximū autē ei ſtudium in edocen-
dis pp̄lis fuit. qui cum eēt facundia copioſus. ⁊ doctrina inſignis. incredibili oīm attentione audiebaṫ. ⁊
quaſi alter paulus eēt vas electionis in admiratione ac reuerentia habitus ē. Tres eū pp̄li ſibi pontificē
elegerūt. vrbinas ferrariēſes ſenēſes. ſ nō fuit ei cōſiliū. linguā q̄ toti poſſꝫ ytalie ꝯſulere vnā ītra vrbem cō
cludere Regnū iā neopolitanū īgreſſi ad felices alfonſi mirabileſq rerū curſus ſtilū ꝯuertim⁹. Poſt bellū
nauale q̄d ipe cū genuenſibus infeliciter geſſit. tanq cognorit fortuna ſuū errorē. q̄ tanto principi moleſta

fuiſſet.nouercale odiũ in maternũ mutauit affectũ ⁊ que illi aduerſiſſima fuerit fecũdiſſima facta eſt. nã phi
lippus mediolanenſiũ princeps vbi captiuũ regem ad ſe ductum ⁊ ſe victorẽ longe minorẽ victo anĩaduer
tit mox ex hoſte factus amicus leberũ eſſe regem iuſſit ſocietateqꝫ ſecũ equis conditionibꝰ facta eũ magnis
muneribus donatũ a ſe dimiſit. Iſabella interea ꝯiunx rhenati lothoringie ducis .qui cũ alfonſo de regno
contendebat ⁊ ꝑ id tempus in captiuitate philippi burgundie ducis detinebat̃ cũ duobus ꝑuis filijs caie
tam venerat eaqꝫ p̃ſidio firmata neapolim ſe ꝯtulerat.Sꝫ petrus arrogo frater alfonſi qui ex bello nauali
cũ paucis triremibus euaſerat.repata in ſicilia claſſe p̃ter ſpem mutatus ab altera factione caietanoꝝ nocte
ꝓfectus eo caietã obtinuit ⁊ expulſo hoſtiũ p̃ſidio ſuũ impoſuit miſſis ad alfonſum nauibus que illum ex
portu venerij aducherent. Appulit paulopoſt caietã in eiſdẽ nauibus. alfonſus deinde capuã petijt. que li
cet medio tp̃e ab yſabella ⁊ iacobutio candola acriter oppugnata fuiſſet. virtute tñ iohannis vintimilij eiꝰ
loci p̃fecti in fide ꝑſtiterant. Ibi reimũdus nolanꝰ regulus alfonſo recõciliatus eſt ⁊ mox ſcaphatũ in inſu-
la ſarni ſitũ caſtrũqꝫ maris in deditionẽ acceptũ. Iſabella vbi ſe viribus alfonſi imparẽ ſe eſſe cognouit ab
eugenio romano pontifice auxiliũ petijt qui vitelliſcũ patriarchã alexandrinũ cũ tribus milibus equitũ ac
pari numero peditũ ad eã miſit. ꝓfectꝰ in agrũ cãpanũ patriarcha aliquot caſtella vi cepit.obſediſſetqꝫ ca-
puã niſi iohãnes vintimilius .dccc. equites quos regina ad eũ tranſmiſerat ex improuiſo inuadens fudiſ
ſet cepiſſetqꝫ. Aggreſſus eſt tñ idẽ patriarcha iohãnẽ anthoniũ principẽ tarentinũ ad montẽ fuſculũ ac eũ
expugnatũ in caſtris captiuũ abduxit. eaqꝫ demũ lege dimiſit vt frater eius quingentis equitibus ſtipẽdia
pontifici faceret. Gerebant patriarcha ⁊ iacobus candola cõmuni ꝯſilio ⁊ amicis animis ꝓ regina bellũ
ſꝫ interuenientibus ſimulationibus copias ſeparũt. interea duoꝝ menſiũ inducie inter patriarchã ⁊ alfonſum
facte. quibus durantibus patriarcha iacobutio reconciliatus iunctis cũ eo viribus prius opprimere alfon
ſum ſtatuit qꝫ recõciliationis ad eũ noticia ꝑueniret. Erat alfonſus apud vicũ iulianũ tribus miliaribꝰ ab
auerſa ſecutus in caſtris.cũ ſibi nunciatũ ẽ hoſtes rupto induciaꝝ ſedẽ aduẽtare ſibiqꝫ minime tutũ expecta-
re impetũ. ob quã rẽ ſublatis ſignis mox capuã ſe recepit. nõ tamẽ abſqꝫ dãno ſuoꝝ qui poſtremũ agmen
duxere. Exin cũ patriarcha auerſaꝫ ſibi ad inhabitandũ tradi ab Iſabella peteret iacobꝰ impediret rurſus
inimicicie inter eos ſuborte ſunt. ſꝫ cũ tranenſes excepta arce alfonſum dñm appellaſſent ⁊ arx oppugnari
cepiſſet. patriarcha cũ exercitu eo ꝓfectus obſidionẽ firmauit. cui ⁊ iacobus candola ab Iſabella rogatus
et iohannes anthonius vrſinus ⁊ multi alij ſe ꝯiunxerunt firmata obſidione cũ iohannes anthoniꝰ haud
ex animo bellũ gerere crederet̃ ⁊ naues regis aduentare tranenſibus auxilio narraret̃. veritꝰ patriarcha ne
intercluderet̃ cũ paruo nauigio ingreſſus mare tanqꝫ pecunias ab eugenio petiturus in picenũ adnauiga-
uit. deinde ſe romã contulit. milites eius ſine duce relicti ad candolã ſe contulerunt. Arx deinde alfonſo de
dita eſt ⁊ iohannes anthonius ad eũ redijt. Inter hec rhenatus e captiuitate dimiſſus cũ decẽ triremibus
neapolim venit ⁊ vocato a ſe iacobo candola ex eius ꝯſilio ſcaphatũ petens in deditionẽ accepit. deinde in
ſulmunenſem ꝓfectus cũ fruſtra vrbẽ obſediſſet agrũ vaſtauit incendio. nec alfonſus interea quieſcebat. ſꝫ
albano ac celano agro ſubacto ad caſtrũ vetus ꝑuenerat in valle ſubletia ſitũ cui rhenatus oblata ꝓ milita
ri more cyrotheca preliũ indixit. accepit alfonſus. ſed que ſunt ſingulari certamine an collatis ſignis cũ to-
to exercitu dimicandũ eſſet ſe ad vtrũqꝫ paratũ eſſe. Cũqꝫ rhenatus reſpondiſſet vniuerſi certaminis cũ to-
to exercitu fortunã ſe velle ſubire. rhenato renunciauit placere id quidẽ. ſed qm̃ veteri more eiꝰ fuit qui ꝓ
uocet̃ diẽ ac locũ prelij dicere. ſe cũ exercitu inter acerras ac nolã ꝓficiſci. qui campus lata planicie vtriſqꝫ
idoneus eẽt. ibiqꝫ eũ ad diẽ octauũ preſtolaturũ. Hinc orta diſſenſione cũ rhenatus locũ in quo alfonſus eſ
ſet ꝯſtituendũ diceret preliũ impeditũ eſt. Alfonſus in nolanũ ꝑrexit. rhenatus in eũ locũ vbi alfonſi fue-
rant caſtra duxit exercitũ. atqꝫ ita ſuo ſatis honori vter factũ putauit. Exinde rhenatus in pelignos ducẽs
caſtrũ vetus ſubegit. Afonſus in vallem cardinã ꝓfectus arparidũ oppidum vi cepit. ⁊ marinuꝫ boſſam
vallis dñm captiuauit. Caſertinum regulũ in fideꝫ recepit. In lucaniã ducens oppidũ anglũ obſidione fa
tigatũ obtinuit. Luceriam dedentibus oppidanis accepit. iam quindecim milia equitũ caſtris eius erant.
quibus fretus abſente rhenato neapolim petens cũ petro fratre binis caſtris vrbem obſedit. decem triremi
bus in portu collocatis. oppugnat̃ vrbs magnis viribus. nec ciues ſeipſos negligunt. Sed dum petrus
paululũ a caſtris ſpeculandi gracia in littore vagat̃ e carmelitano templo caput tormento ictus repente oc
cubuit. vir apud omnes ordines gratioſus ⁊ ad rem militarem natus. animi magnitudine ⁊ corporis ro-
bore excellens. ad ſubeunda pericula impauidus. acer ⁊ manu promptus. cuius interitu conſternato exer-
citu eius diei dimiſſa eſt oppugnatio. Alfonſus vbi germani iacere truncũ cadauer inſpexit Ad hec inquit
ego te frater ſtipendia duxi vt eſſes ꝙ mihi tuo ſanguĩe tuaqꝫ nece regnũ parares. reconditqꝫ loculo corpus
iuſſit ⁊ in arcem maritimã deportari. cui poſt tempora nactus idonea dignum ſuo genere funus duceret.
Sequentibus v̾o diebus cũ oppugnatio repeteret̃ tanta vis imbriũ cecidit vt neceſſario ab obſidione diſ
ceſſum ⁊ res in religionẽ ſit verſa. Exin caynarum oppidum tradente quodaꝫ milite multis oppidanis oc
ciſis ab alfonſo receptũ eſt. ⁊ arx ſame coacta in deditionẽ venit. Rhenatus interea ex pelignis reuerſus
neapolim vbi que acta fuerant didicit Turrim cũ vincẽcij optune in mari ſitã ad tutelam regie arcis vi ex-
pugnauit. deinde arcem ipſam pluribus diebus oppugnans dedente profecto cui annona prorſus deerat
in poteſtatem ſuam accepit. Alfonſus vero cum fruſtra obſeſſis auxilium ferre conatus eẽt in lucanos tra-
ijciens ſalernitanos totamqꝫ ferme prouinciã ⁊ brutioꝝ multos in dedicionem accepit. Jacobus aũt can-
dola preſtanti vir ingenio ⁊ a lr̃aꝝ ſtudijs non abhorrens atqꝫ imprimus rei militaris peritus. qui ſb bra-
chio ſtipendia fecerat. dum caſtellum quoddam iacobi laguniſſe oppugnare nitit̃ catarri ꝓ fluuio correptꝰ
occubuit. clarus profecto regulus ⁊ ingenti laude dignus. ſi q̃ꝫta induſtria ⁊ rei bellice cognitio tanta illi
fides ⁊ in promiſſo conſtantia fuiſſet. Johannes vintimilius ⁊ ipſe ꝑ idem tempus acerras prodentibus

oppidanis ⁊ arcem fame laborantē in poteſtatē recepit. Auerſam q̄ꝫ a rhenato deficientes alfonſum intro
miſere. qui arcem apprime munitam ⁊ forti p̄ſidio defenſam cū expugnare facile nō poſſet foſſatis ingenti
bus excluſit ⁊ oppugnari quottidie iuſſit. Rhenatus ad anthoniū candole filiū in apuliā profectus. cū ni-
hil ꝓpterea ab oppugnatione arcis auerſe ceſſari animaduerteret ꝑ candinam vallem ⁊ deinde ab alfonſo
qui occurrerat impeditus ꝑ tranſuerſos montes ſequente anthonio in nolanum deſcendit. nec tamen ob-
ſeſſis apud auerſam opem ferre p̄ſumpſit. cū alfonſus in caſtris illic potentior videret. Sed reuerſus nea-
polim anthonium candolam de proditione ſuſpectum ꝯprehendi ⁊ in carcerem retrudi iuſſit. que res mag
ei detrimento fuit. nam cum caſtra illius ſub vrbem tumultuarent ducemq̄ꝫ ſuū repoſcerent anthoni⁹ dimiſ
ſus eſt. qui ꝯtumeliam ſibi arrogatam iniquo ferens animo mox ad alfonſum tranſiuit ⁊ arcem auerſanā
ſeptimo iam menſe obſeſſam ei tradi curauit. pſuaſo ꝑ ep̄lam xanto qui cū patre ſuo militauerat. p̄fectuſq̄ꝫ
ibi preſidij erat: deſciuit tamen paulopoſt anthonius ab antonio. Alfonſo deinde apud beneuentū ei recon
ciliatus eſt cū arcē proditione traditā. Ciues quoq̄ꝫ conſternati in alfonſi poteſtatem veniſſent. quo tp̄e et
calathini adactis machinis ab alfonſo expugnati ſunt. ⁊ caſtellū padula ⁊ ante vrſariam caſtra poſita. Frā
ciſcus Sfortia rhenato amicus arianū troiā manfredamā luceriam ⁊ alia pleraq̄ꝫ oppida ꝑ id tempus ī apu
lia obtinebat. quoꝝ cuſtodiam ceſari martinengo cū non paruo equitatu ꝯmiſerat ipſe in piceno agens. Ce
ſar cum eſſet alfonſo infeſtus bis extra menia troie pugnare auſus. bis ab alfonſo ex acie fuſus. turpi fuga
in vrbem ſe recepit. nec multo poſt vicarū oppidum reſiſtentibus oppidanis vi captū p̄da militi permiſſa
feminaꝝ decus regio more ſeruatū. Alexander aūt franciſci ſforcie frater ſub vrbem thetini reimundū can-
dolam ac ricciū ⁊ ioſiam cum copijs ad alfonſum euntes repente aggreſſus leui certamine fudit. riccium ac
ioſiam preceps fuga ſaluauit. Reimundus interceptus eſt. qui cū eſſet anthonij candole patruus illū ſcdo
ab alfonſo alienauit. Venit ⁊ iohannes cardnalis tharentinus in regnum aduerſus franciſcum aquinanū
eugenij copias ducens. Sed occurrens alfonſus retro eū repulit. Exinde rupem vilhelmam in alto monte
ſitam caſtellis circa occupatis fame coactam obtinuit. ⁊ paulopoſt capreas oppidū in inſula eiuſdeꝫ nomi
nis ſitam tyberij quondam ceſaris ſiue delitias ſiue latebras. nec moratus caſtra ad neapolim poſuit. ſimꝉ
q̄ꝫ puteolos obſedit. qui aliq̄ꝫdiu fortiter reſiſtentes. tandem rei frumentarie defectione regi portas aperu
erunt. Turris quoq̄ꝫ quā vocant occanij recepta eſt. vrgebanť interea rei frumentarie inopia neapolitani.
nec ſpem aliam habebant q̄ꝫ vel genuenſes mari vel franciſcum Sforciani cū anthonio candola auxiliū ter
reſtri itinere allaturos eſſe. Auellus interea faber quidam cementarius quē fames neapolim exire cōpule-
rat. ad alfonſum ꝓfectus. ſi premium adſit vrbem paruo militum periculo capi poſſe demonſtrat. deligūť
viri fortes ducenti qui cum auello eiuſdem fratre ꝑ oſtenſum aqueductum nocte vrbem ingreſſi menia oc-
cupent. rex cū exercitu paratus ſignū expectat. illi in domum quandā ꝑueniunt in qua vnica erat anus ⁊ a
dulta cum ea virgo. mater cū exclamare cepiſſet celeriter oppreſſa vocem emittere inhibita eſt. filia ſua ſpō
te conticuit ⁊ iam ſol exortus erat. nec amplius q̄ꝫ viri quadraginta ex omni numero puteum euaſerant. q̄
nunciare ingreſſum regi debuerant. ſiue negligentia ſiue aliam ob cauſam nihil regi ſignificauerunt. exiſti
mauit alfonſus aut ceſos eſſe qui miſſi fuerant aut metu exilire non auſos. ꝓfectuſq̄ꝫ ꝓpius vrbem ab ea ꝑ-
te que occupanda erat inuadit. Rhenatus cū ea manu quā ad ſubditos caſus parauerat citato equo ad mu
ros contendit hoſteſq̄ꝫ procul amouit. ingens v̄o pauor ⁊ ꝯſternatio eos cepit qui e puteo euaſerant. nec re
gredi in puteū ne armoꝝ ſtrepitu ꝓderenť. nec erumpere ꝓpter paucitatem audebant. Alfonſus vt vidit ni-
hil a ſuis intus miſceri deſperatis rebus in caſtra redijt. Rhenatus tanq̄ꝫ periculū depuliſſet relictis cuſto-
dibus ⁊ ipſe in regiam conceſſit. nec mora nuncius ad alfonſum currens multos e puteo prodiſſe atq̄ꝫ in do
mo tacitos ob metū latere nunciat. Iterum igiť ad menia ſuccurrit inſtauratq̄ꝫ preliū vt erumpendi anim⁹
latentibus acuať. Interea filius eius quē nominauimus anicole a ſtatione ſua domū veniens pulſatis fo
ribus aperiri ſibi expetit. mater ⁊ qui intus erant examinati quid agant neſciunt. vincit tandē ea ſententia
vt reſeratis paululū foribus manus ei iniȷciant eūq̄ꝫ ꝯprehenſum tacere iubeant. ſ; ille repente vt armatos
vidit trepidus refugit. hoſteſq̄ꝫ intra vrbem eſſe vociferat. ad rhenatū ſubito peruolat. queque viderit refert
at qui intus erant vno agmine raptim e domo ꝓſiliunt primoq̄ꝫ impetu menia ꝓpinqua vno tantū vigile
ibi reperto turrimq̄ꝫ occupant. Rhenatus eo nuncio ac tumultu excitatus ad menia celeriter reuerſus im-
petum in hoſtes facit. alfonſus quo ſuis animos addat ſcalas admoueri impat. ſed oppidani eā muri ꝑteꝫ
facile tuebanť. ⁊ qui ꝑ ſcalas in captam turrim euaderent grauiū ſaxorū deiectu obſiſtebant. dum pugnať
acriter obequitans menia alfonſus locū quendam neglectum eſſe aīaduertit. eoq̄ꝫ celeriter ſcalas admoue-
ri iubens murum obtinuit. iam qui turrim occuparant partim grauiter ſauciati pugnā remiſerant. partim
precipites e muro ſe dederant. Eratq̄ꝫ rhenatus eaꝫ turrim recepturus niſi a tergo ſubito cū ingenti clamo
re hoſtes iniecti terrorem intuliſſent. auxit ⁊ trepidationem oppidanoꝝ vnus ex alfonſi militibus qui per
menia vrbem ingreſſus conſcenſo equo quē vacuū forte inuenit in hoſtem inuectus oppinionem p̄buit ꝓ-
xime porte capte atq̄ꝫ infracte. Nō tamen rhenato defuit animus ſ; cohortatus qui aderant in hoſtes forti-
ter irruens eoꝝ impetum paululum repreſſit. mox v̄o creſcente hoſtiū numero ſuos exterritos aīaduertit
ſenſim referre pedem capit atq̄ꝫ ꝑ diui ianuarij portam hoſtiū complurbus in arcē regiam cū paucis ſe re
cepit. tum ⁊ a fori boarij porta ⁊ ab alijs diuerſis muri partibus irruptio facta atq̄ꝫ ad p̄das diſcurſuꝫ ē. a
cedibus tamen tpatum. Mox v̄o ingreſſo rege ⁊ prede quoq̄ꝫ finis factus. Inſignis huius anni memoria
expugnatione tante vrbis que eo modo capta eſt quo annis antea mille ꝑ beliſarium e gothoruꝫ manibuſ
erepta fuerat. xl. ⁊. cccc. ſupra milleſimū ab ortu ſaluatoris xp̄i. Is annus erat ab initio cepti belli vnus et
vigeſimus. Poſtridie due ingentes onerarie naues a genuenſibus miſſe cum frumento applicuerunt. que
cognita vrbis captura ſub arcem conceſſerunt. rhenatumq̄ꝫ omni ſpe recuperande vrbis abiecta inde ad-

duxerunt. Tres adhuc arces in fide rhenati ꝑſeuerabant. capuana. mōtana. regia. ſed capuana pactis pau
coꝝ dierum inducijs ante rhenati abitum ſeſe dedit. Regia aliq̄nto poſtea ⁊ montana tardius recepte ſunt.
Rhenatus ad eugeniū florentie morantem ſeſe contulit. Exinde in galliā vlteriorem abijt. Alfonſus muni
ta neapoli aduerſus anthoniū candolam ducens ad carpenonū caſtra poſuit. vbi cū facta pugnandi ab an
thonio copia ineundum certamen reguli dicerent niſi princeps adeſſet. ego inquit alfonſus qui militi ani
mum addere conſueui. iam p̄ſentia mea terrorē adhibebo. abſit a noſtro ſanguine ea vecordia. moxq; gale
am induit ſignumq; pugne dedit. certatum eſt aliq̄ndiu nutante victoria. Poſtremo fuſo hoſtili exercitu an
thonius ipſe captus eſt. cui erroris veniā poſtulanti non modo ignouit alfonſus verū etiā oppida q̄ a patre
accepta hereditario iure poſſidebat reliquit ceteris captiuis ꝑhumaniter habitꝭ. nec quicq; ex anthonij ſup
pellectile que ingens erat preter criſtallinum calicem cepit. Poſt hec Pelignos Marſoſq; ſubegit. Man
fredoniam ⁊ ſubinde arcem in poteſtatem recepit. omneſq; belli reliquias in apulia extinxit. ac pacato vbi
q; regno neapolim rediens in triumphantis morem exultante populo magnificentiſſimis apparatibus in
greſſus eſt vrbem. Poſt hec de pace in alfonſum ⁊ eugeniū actū ludouicus cardinalis aquilegienſis ⁊ ſua
virtute ⁊ pontificis auctoritate potens. idcirco ad regem miſſus eam confecit. Leges pacis in hunc modū
dicte. Eugenius pontifex alfonſum regem neapolitanū decernat appelletq;. Ferdinando regis filio cui rex
poſt mortem regnū deſtinauerat poteſtatem ſuccedendi faciat. Terracinamq; regno adijciat. Alfonſus con
tra eugenij auctoritati ſe ſubijciat atq; opituleť ad agrū picenū quē Sforcias occupauerat vendicandum.
Si q̄n pontifex aduerſus turchos aut afros bellum ſuſcipiat rex eum claſſe adiuuet. Sacerdotes regnorū
ſuoꝝ ſub concilij p̄textu baſileam ꝓfectos reuocet. nec patiať tres ex ſuis qui cardinales ſub amedeo ſub
andienſi creati fuerant reuertentes ꝓ cardinalibus ſuſcipi haberiue. matricem ciuitatem ducalem atq; acu
mulum in marſis oppida romane eccleſie tradat. Traiecit deinde in picenū alfonſus ⁊ que ſupra relata ſūt
felici curſu ꝑrexit. Exinde domum rediēs cū genuenſibus duce raphaele adurno ea lege pacem fecit vt bel
lo ablato nemini petendi ius eſſet nec regis hoſtes genuenſis populus nec rex genueſiū reciperet illos. nec
commeatu adiuuaret. Genuenſes regi quotannis dū viueret honoris gratia pateram auream dono darent.
ac neapolim mitterent. Poſt hec anthonius paterna ſtirpe centilia ꝑ matrem vintimilius. qui multa in a
pulis egregia facinora alfonſi gracia affeciſſet ad fontē populi nō ꝓcul a theano quo iuſſi erant regni prin
cipes cōuenire cū equitibus tricentis ꝓfectus tanq; vnus ex purpuratis auctoritate maioꝝ interficere cō
ſtituiſſet. apud regem accuſatus clā fugiens catāganū ditioni ſue oppidū repetijt. extinctaſq; regni lites ex
citare conatus nō ſolū vicinos proceres ſ; venetos ⁊ alios italie potentatus vt in regē arma ſuſciperent ⁊ lit
teris ⁊ nuncijs inuitauit. ſ; fruſtra illi cuncta ſucceſſere. nā cum copijs rex aduerſus eū profectus ⁊ crotanā
vrbem ⁊ omnē ei reliquū agrū ademit ipſumq; in catātiano recluſum ad deditionem nulla conditione interue
niente compulit. Johānem vero nuceū qui ꝯtumatie anthonij ſuaſor fuerat oppidis omnibus exutū regno
excedere iuſſit. Secuta eſt paulopoſt ꝓfectio regis in tuſciam. de qua ſuo loco relatū eſt. vnde reuerſus non
multo tempore interiecto Fridericū imꝑatorem ⁊ leonorā imꝑatricem ex ſorore ſua neptem ad ſe venienteſ
tanto honore excepit q̄ntū referre vix oratori maximo facundia ſuppetat. donatoſq; magnifice ambos a ſe
remiſit. Exinde q̄uis pacem vt p̄dictū eſt florentinis petentibus dediſſet. cū tn̄ capta mediolanenſi vrbe a
franciſco Sfortia leonelli marchionis eſteñ. interuentu cū venetis poſitis inimicicijs fedus iniſſet alterum
tamē in tuſcia bellū geſſit miſſo in eam expeditionē Ferdinādo filio. de quo ſatis inter res ethruſcas cōme
moratū eſt. Soluta eſt ⁊ pax cū genuenſibus capta naue que de chyo inſula genuam petebat vt poſtea refe
remus. Ob quā rem cōmota republica genueñ. Johannes philippus fliſca gente ꝓgnatus cū quatuorde
cim altiſſimis nauibus in portū vſq; neapolitanū adnauigauit. ibi vt regis triremes onerariaſq; naues in
cenderet. ſ; repulſus tormentis eneis inglorius abijt. nec multis poſt diebus claſſis regia ad montē cyrceū
ſex genuenſiū naues inſecuta cū homines effugiſſent demerſit diuiti preda in eis recepta. Quibus ex rebuſ
q̄uis de pace tota ferme ytalia conueniſſet inter genuenſes tamē ⁊ regē concordia fieri non potuit. Sed cū
genuenſes exules ad regis opes confugiſſent claſſis ei conceſſa eſt que liguſticū vexans litus. etiā vrbem
ipſam vt relatum eſt oppugnare nō dubitauit ⁊ nunc maioribus viribus idem bellum repetiť. Fuit autem
alfonſus cū Fridericus imperator ad eū venit annis circiter octo ⁊ q̄nquaginta natus. corpore gracili vul
tu pallido. ſ; aſpectu leto. naſo aquilino ⁊ illuſtribꝰ occulis. crine nigro ⁊ iam albicanti ad aures vſq; pro
tenſo. ſtatura mediocri. cibi potuſq; temperans. nec vino vſus niſi aqua multa ꝑdomito. litteris ꝑ omnem
etatem operam dedit. Grāmatice apprime peritus q̄uis latine ꝑraro loqueretur. hiſtorias omnes coluit.
nec poetas aut oratores ignorauit. dyaleticos nodos facile ſoluit. nihil ei abditū in philozophia. archana
theologie ꝑſcrutās. omnia de p̄ſcientia dei. de libero hoīs arbitrio. de incarnatione verbi. de ſacramento al
taris. de trinitate. de difficilimis queſtōnibus ꝑcontāti ⁊ p̄ſto ⁊ ſapienter occurrit. in reſponſionibus dan
dis q̄uis breuis ⁊ circūfuſus. nunq; tamē diminutus. Sermone blandus terſuſq;. Summa ei cura ne q̄ſ
piam ab ſe abiret. ingratas petitiones differre maluit q̄ negare. Fauit religioni. rem diuinam diligēter cu
rauit. Sacerdotalia indumenta ⁊ altaris ornamenta ea parauit quibus ꝯpari alia nulla queant. Sacram
ac domeſticam ſuppellectilem auream ⁊ argenteā admirabilē ⁊ incredibicē compoſuit. margaritas vnio
nes. adamantes ceteroſq; lapides p̄cioſos toto orbe queſitos coemit. ſacelli in quo ſacris interfuit ⁊ aula
rum quas incoluit parietes diuitibus atq; aureis pannis ornauit. Veſtiuit ſeipm nitide magis q̄ p̄cioſe.
ſerico raro vſus aut oſtreo. paludamento. venationi magnā vite ſue partē conſecrauit. In bello ſeuerus ⁊
aſper. in pace clemens ac manſuetus. pepcit facile his qui contra ſe arma tulerant. humanū ſanguinem in
uitus fudit. ſcelera tn̄ odit. nec impune ſubditos delinquere paſſus eſt. Regnū quod multis antea ſeculis
ſpelunca latronum fuerat adeo pacatum ſecurumq; reddidit vt quacunq; iter habeas nullus p̄donū metꝰ

adſit. Legatis omnibus ad ſe venientibus ſumptus oppipare prebuit. Apoſtolicis qui cardinales eſſent
obuiam extra vrbem profectus quaſi patres honorauit. naues inſolite magnitudinis fecit. ⁊ quas qui ꝓ-
cul inſpiciat ſublimes eſſe arces ꝑ mare vadentes arbitref. Edificauit plurib⁹ in locis. ſꝫ in neapoli ſupra
ꝙ dici poſſit ſplendide ac magnifice arcē regiam cui nouo caſtro fuit nomen a fundamentis eiectā iterū ere
xit. tum opere mirabilē. inexpugnabilemqꝫ tum ſumptu magnificentiſſimā. turribus orbiculari forma ex
lapide quadrato. mirifica ſtructura atqꝫ artificio muriqꝫ craſſitudine inaudita ⁊ ingenti arcu triumphali ex
marmore candidiſſimo excitat. Reformauit ⁊ arcem ſancti ſaluatoris in mari exono nuncupatū. cuius in-
expugnabilis ſitus ad vſum magnificentiſſime regie redactus eſt. Ampliauit ⁊ vrbis portum obiecta ī ꝓ
fundo maris altiſſima mole. craſſiſſimo muro. turribus munita. ſalubritatē vrbi exiccatis paludib⁹ dedit.
Magnus ꝑfecto princeps ⁊ in vtranqꝫ fortune partem ꝓbatus. qui inter cetera ſibi aduerſancia etiam ter
remotum anno ab hinc ſcđo paſſus eſt. toto ferme regno qualē nec noſtra nec patrū noſtroꝝ memoria viſuꝫ
auditumue ferunt. nā ⁊ multa regni oppida funditus corruere. inter que arrianū ita abſorptū eſt tanqꝫ ſciſ-
mate periiſſet. Cara ciuitas abſqꝫ inſigni ruina ſupfuit. circiter. xxx. milia hominuꝫ inter cadentia tecta pe
riſſe ferūt. neapolitanoꝝ nobiliores edes diſciſſe diſiecteqꝫ ſt. nec tēplū ī ea vrbe leſionē nō ſenſit. ſꝫ hodie
iam ciuitas ferme refecta eſt ⁊ ciuiū diligentia ⁊ regis liberalitate. Ceterū clariſſimi regis qui ſeculum no
ſtrū veluti ſidus qđdā ꝑfulgidum illuſtrauit. haud ab re fuerit ꝙ breuiſſime velut in epilogo p̄clara facino
ra ꝑcurrere ꝙuis temporis a nobis recepti pleraqꝫ modū excedant. ex quibus illuſtriora huiuſcemodi ſūt.
Adoleſcens mortuo ferdinando patre aragoniā ⁊ que ab illo in hiſpania regna ſuſcepit cū aliqꝫdiu ſapiē-
ter adminiſtraſſet adoptatus in filium a iohanna neapolitanoꝝ regina diſſuadentibus amicis expeditio-
nem in ytaliam ſuſcepit regine opem tulit. Ludouicū ducē andegauenſem. qui regnū ſibi hereditario iure
debitū affirmabat. pluribus prelijs afflictū expulit. reginā que malo vſo conſilio ab ſe defecerat nō tam pu
niuit ꝙ cohercuit. Rhenatū alterū regni emulū armis victū cedere compulit. Johannem vitelliſcū alexan
drie patriarcham magnis copijs inſultantem regno fugauit. Caietā bis cepit. ſemel acri pugna deuictam
et iterū ciuitatis parte vocante cum defeciſſet neapolim ꝙuis rhenatus ⁊ magnus ineſſet popul⁹ expūgna
uit. Johannē fratrem nauarre regē in hiſpania laborantē armis adiuuit. Maſſiliā inſignem ꝓuīcie ciuita-
tem noctu adorſus obtinuit ac diripuit. ad inſulam gerbim quā veteres lothophagiten appellauerunt a cō
tinenti affrice quatuor milia paſſuum diſtantem obſidione amouit. Boforiū prouincie regem cū copijs ad
uentantem in ꝓximo littore victum ex minoribus caſtris ad maiora fugere compulit. Nec diu p⁹ ex eiſdeꝫ
barbaris tributa ſuſcepit. Ab eugenio pontifice maximo. qui ſibi de regno contrarius eſſet. quas tandem
voluit leges pacis accepit. Franciſcum Sfortiam ex agro piceno armis deturbauit. ⁊ in albania ⁊ in orien
te ꝑ ſuos duces turchis infeſtus non parua eis damna intulit Bis florentinos ob res gallicas armis affli
xit. Bis eis pacem petentibus dedit. Sed maius omnibus eſt ⁊ admiratione ſtuporeqꝫ digni⁹ quod pre
lio nauali a genuenſibus vt ante diximus ſupatus ⁊ in philippi mediolanenſium ducis captiuitatem ad-
ductus mox liberatus potentiſſimo regno potitus eſt ⁊ a victoribus victor tributum accepit. ⁊ adeo erga
phillippum gratus inuentus vt ab illo ſup̄ma voluntate heres ſit nuncupatus. Uera gothoꝝ ſoboles ex
quibus deriuatum eſſe regiū hiſpanie ſanguinem vnde alfonſi origo eſt haud quaqꝫ ambigunt. Illis ⁊ pre
lio vincere ⁊ regna ſibi ſubijcere propriū fuit. quoꝝ veſtigia ferdinandus imitatus haud diſſimilem filiuꝫ
genuit. q̄ndo ⁊ ipe aragoniaꝫ Cathaloniam Ualentiam Siciliam. Alfonſus vero eam ytalie partem. que
olim magna grecia dicta eſt pugnando. inſtando. vicendo ſibi ſubiecit. ⁊ magiſter ytalice pacis fact⁹ hiſpa
nicarum quoqꝫ rerum moderator et arbiter eſſe videtur.

DEclaratur⁹ ſitū ymaginēqꝫ germanie in ſeq̄nti tabella depictā. occurrit dictū ſtrabonis libro ſeptimo. germani gallicā nationē imitantes. corpore procero. coloreqꝫ flauo. In reliquis rebus ⁊ forma ⁊ moribus viuendi ritibus gallis pares ſunt. Ideo romani eis hoc nomē iure indidiſſe videnť. cū eos gallorū frēs eloqui voluerūt. legitimi eñ frēs romano ſmone germani dicūtur. Eſt aūt germania a vetuſtis rerū ſcriptoribus multū neglecta. q: tunc interna ⁊ penetralia eius fluminibus impedita. ſiluis ac paludibꝰ inuia. barbarico ⁊ paſtorali ritu. nec niſi ad clarorꝝ animū ripas culta erāt. Reiecto aūt ydolorꝝ cultu. religio neqꝫ catholica mitior facta. quantū coaluerit nemo eſt qui ignorat. Latiſſima ē. habēs ab oriēte ſarmatas ⁊ pannonios inferiores. a meridie alpes. ab occidēte gallias. ad aquilonē oceanū germanicū ⁊ ſinū balticū. quē orientalem dicūt. Amnes in ea totius europe clariſſimi rhenꝰ danubiꝰ albis alijſqꝫ innūerabiles ⁊ memorandi. Rhenꝰ inqꝫ fontes habet in monte ſeptimo altiſſimo alpiū iugo. In cuius vicinio ꝓdeūt rodanus galliā lugdunēſem narbonenſemqꝫ alluens. Similiter padus ytaliā rigans. Ticinus qui padū ꝓpe papiā influit. Atheſis q̄ per agrū tridentinū veronēſemqꝫ tandē in adriaticū mare exonerať. Defluit autē rhenus ad aquilonē auido meatu per conualles ⁊ abrupta montiū. Curiēſemqꝫ percurrēs agrū nauigabilis efficitur. Moxqꝫ duos lacus ꝓclaros efficit. venetū ⁊ acromū hodie lacū bodme ⁊ cellenſe vocatos Relinquēs in medio conſtantiā vrbē concilio martini q̄nti inſignem. Deinde flexuoſo littorꝝ amfractu. varijs montiū rupibus incitatus. terribili fremitu eructuat. crebriſqꝫ receſſibus alueū ſuū excauat. Iterꝝ per auguſtam rauricā hodie Baſileam nobilē vrbē defluens. reſiſtentia ſibi littora rodit. alueoſqꝫ ſibi nouos magno accolarꝝ damno querit. Argentināqꝫ Spiram wormaciā Maguntiā. Confluentiā. Coloniam nobiliſſimas germanie ciuitates preterfluens. aſſumptis multis nauigabilibus amnibus. vt Meno. Necaro. Limago. Moſella. Maſa alijſqꝫ. In oceanū germanicū multis hoſtijs effunditur. factis inſulis. quarum alique a friſijs. alie a ſycambris. i. gelrenſibus. alie a Batauis hodie holandrinis incolūtur. Occurrit ſecūdo danubius celebratiſſimus Europe fluuius. cuius fontes in iugis montis arnobe vbi caput hercinee ſilue. in villa vulgo Doneſchingen latine danubij locio. fluit autē ab occiduo in orientē. primo lentus ad duas dietas Vlmā vſqꝫ celebre ſueuorꝝ oppidū. Ibiqꝫ auctus blauio hylaro alijſqꝫ fluminibꝰ ſtatim nauigabilis efficitur. per innumeraſqꝫ lapſus gentes. nobiliſſimaſqꝫ ciuitates alluēs immenſo aq̄rum auctu ſexaginta amnibus receptis. pluribuſqꝫ eorum nauigabilibus tandem in pontum euxinū. vaſtis ſex oſtijs euoluitur. Occurrit tercio albis fluuius cuius fontes in montibus diuidentibus Sleſiā a Bohemia. cum fluuio multauia. bohemiā mediam rigat. tandemqꝫ per ſcopoloſos receſſus ſilue bohemice penetrans Miſſenā inclitam vrbem. Magdeburgūdumqꝫ aſt alias marchie et ſaxonie ciuitates alluens. in oceanū tandem germanicū ꝓpe hamburgā influit. Sunt item alij amnes clariſſimi. quorꝝ fontes breuitatis gratia omitto. Occurrit quarto loco ſilua hercinia quā hodie circa caput ⁊ fontes danubij inquilini ſiluam nigram nominant. ſcḋm pomponiū mellam dierū ſexaginta iter occupās maior ⁊ notior alijs. Sortitur aūt alia ⁊ alia nomīa prout germanos accedit ⁊ diuidit. habet ⁊ multos ramos ⁊ cornua. quibus alia indigene dant nomina. a capite eñ ortus ſui vſqꝫ ad necari fluminis ripas percurrēs. nomen ſilue nigre obſeruat. a ripis vō Necari vſqꝫ ad menū flumen vulgo nomen Ottenwald. a Meno vō vſqꝫ flumen Lonam prope Confluentiā weſterbald latine ſilua occidentalis vocitatur. Poſtea flectit ſe ad orientem. diuidenſqꝫ franconiam ab Haſſia. Item franconiam a Thuringia iterum aperit ſe medium ⁊ in modum circuli vt in ſinū recipit bohemiā peſtea in montibus Morauie percurrit per mediū pannoniorꝝ a dextris. ⁊ polonorꝝ a ſiniſtris. vſqꝫ ad dacos ⁊ getas. aliud atqꝫ aliud nomen ſibi vendicans. Eſt autem germania regio totius europe permaxima. que tū confinio ſocietateqꝫ romanorꝝ. tū ſacra religione ad eā humanitatē eſt redacta. vt queadmodū numa pompilius ferocē. indomitūqꝫ romanū populū religione ⁊ iuſticia gubernauit. Ita religione germanica barbarorꝝ vicinarūqꝫ ſparſa congregauit imperia. ritus molliuit tot populorꝝ diſcordes ⁊ feras lignas. ſermonis ſui cōmercio ad colloquia contraxit. humanitatemqꝫ eis dedit. Eſt item germanie locus nobilis. precipue vbi fluminibus irrigatur. Magna enim ⁊ beata illi amenitas. celo temperies. campis fertilitas. colles aprici. ſaltus innoxij nemora opaca frumentorū omnis generis habundantia. vitiferi colles. amniū fontiūqꝫ vbertas. totā eam perfundens. vndiqꝫ negociationibus. cōmercioqꝫ potens. bona hoſpitibus. mitis ſupplicibus. neqꝫ ingenijs. ritibus. viris. precipue ī re bellica alicui nationi cedens. Metallorum item oīm fertilitate nullis cedit terris. Uniuerſa eñ ytalia. gallia. hyſpania item alie atqꝫ alie nationes. argentū quaſi omne ex germanie negociatoribus habent. Similiter cuprum ſtannū habundat. Item mineris ſalis. quorum fontes copioſiſſimas habet. Sola item ſine externis auxilijs. tot equitum. tot peditum armare poteſt. vt extraneis nationibus facile reſiſtere poſſit. Plura ⁊ immenſa dicenda forent de religione. iuſticia. fide. que omnia ne tedij arguar omitto.

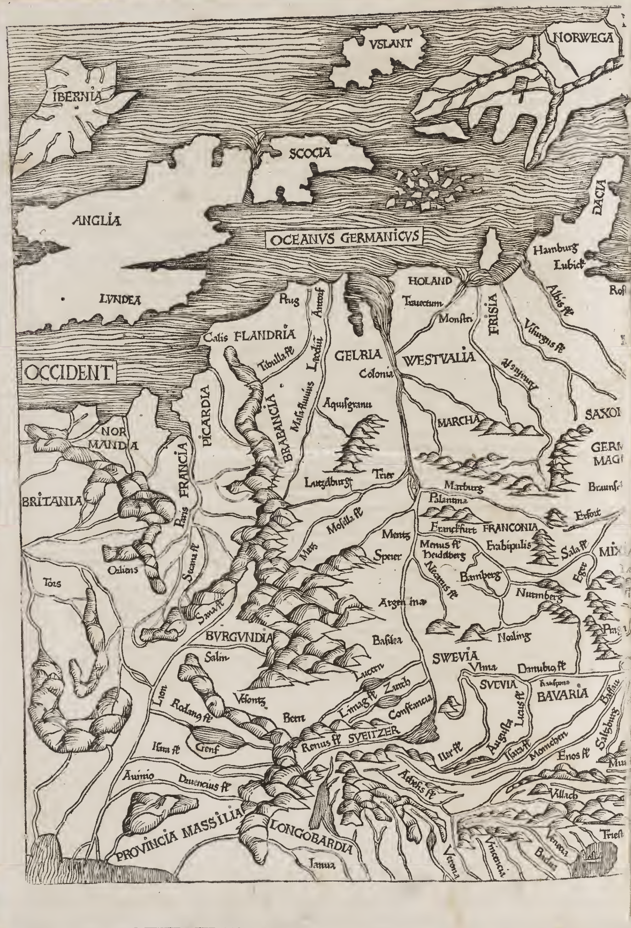
IBERNIA
VSLANT
NORWEGA
SCOCIA
ANGLIA
DACIA
OCEANVS GERMANICVS
Hamburg
Lubick
LVNDEA
HOLAND
Traiectum
Prug
Antorf
Calis
FLANDRIA
FRISIA
Monstri
Albis ft
Visurgus ft
GELRIA
WESTVALIA
Colonia
Tibulla ft
OCCIDENT
BRABANCIA
PICARDIA
Aquisgranu
NORMANDIA
FRANCIA
MARCHA
Treuer
Lutzelburg
BRITANIA
Paris
Marburg
Palantina
Mosella ft
Erfort
Francfurt
FRANCONIA
Mentz
Metz
Heidelberg
Sala ft
Speier
Secana ft
Bamberg
Tors
Nurmberg
Eger
Sana ft
BVRGVNDIA
Basilea
Salin
SWEVIA
Vlma
Danubio ft
Lucern
SVEVIA
BAVARIA
Zurch
Limag ft
Lion
Rodang ft
Vesontz
Constancia
Bern
Renus ft
SVEITZER
Isara ft
Genf
Iler ft
Augusta
Licus ft
Enos ft
Salzburg
Auinio
Athesis ft
Villach
PROVINCIA MASSILIA
LONGOBARDIA
Verona
Vincencia
Venecia
Padua
Triest
Ianua

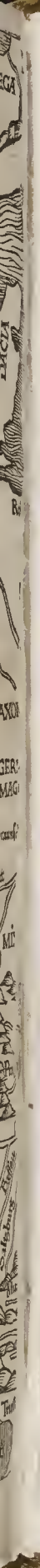

wo are also la
is 423 X 300 m
without the
able of
e print
lines
The
hich
onten
stan
on eac
preserved
ich equ
s great Hist of the wn as th
ook has a fascination wh our day
kish interest knows something This
ch to the text which, though fresh and sprightly, I
recommend it — even if one could read it in its It
the woodcuts which, strewn over the text with a lavish er t
volume a unique product of medieval bookmaking. The ronicle
or the learned few; it was made rather to d city
not a mere chance that it was produced at most
an city at the end of the fifteenth century.
(Koburger), the printer of the book, was self a repre-
made Nuremberg powerful. Belonging to a rich
he new craft of printing in 1470, and within the next
rade that surpassed that of any other printer then
hronicle was not his original enterprise Koberger,
of Strassburg, Cologne, even of Basel or Lyons were
only on commission. The real publishers were two
Sebald Schreyer and Sebastian Kamermaister, and
The two "patricians"
was com-

kely he himself
becoming later a
reading than in
acquired a
especially on historical
story of the world — one in
berg, would receive a fairer
nds of the Italian or French
ds, who also thought that
own Chronicle. Having
ely easy to find the

rical works, is merely
hilipp de Foresti has been
dozen other chronicles could be
berg it must be stated that he did
ks chiefly from Flavio
Aeneas Sylvius's
's "Speculum
ed also with the
t.
own day, is divided
into six ages In the
age, for the seventh,
nd the Last Judgment
he same as in the other
end: the first at the deluge, the
third at the reign of David, the fourth at the
at the incarnation of Jesus, and the sixth at the
is of course, the section covering the sixth age